TRUSTEES FOR HARVARD UNIVERSITY

EX LIBRIS
DUMBARTON OAKS
LIBRARY

Source mat., graph. (Calif.)

TA 16
.3/6 A4

V. 8
1685

HISTORIÆ BYZANTINÆ SCRIPTORES POST THEOPHANEM.

Byzantinae historiae scriptores varii

HISTORIÆ BYZANTINÆ SCRIPTORES POST THEOPHANEM,

PARTIM NUNC PRIMUM EDITI,
PARTIM RECENSITI, ET NOVA VERSIONE ADORNATI:
quorum Catalogum proxima pagina indicabit.

Cura & ſtudio τῆς μακαρίτης R. P. FRANCISCI COMBEFISII
Ordinis FF. Prædicatorum Congregationis S. Ludovici.

Tho: Wentworth
A M: Coll: Divi Joh
Cant: 1711

44378

PARISIIS,
IN TYPOGRAPHIA REGIA
Excudebat SEBASTIANUS MABRE-CRAMOISY, Regis Typographus,
& Regiæ Typographiæ Director.

M. DC. LXXXV.

ELENCHUS
AUCTORUM,
QUI IN HOCCE VOLUMINE CONTINENTUR,
ET
A MICHAELE CUROPALATA IMPERATORE,
IN QUEM DESINIT THEOPHANIS CHRONICON,
USQUE AD NICEPHORUM PHOCAM
SCRIPSERE.

CHronici jussu Constantini Porphyrogenneti conscripti, a Leone Armenio usque ad Michaelem Theophili F. lib. IV. Ex MS. Cod. pag. 1

Idem Constantinus Porphyrogennetus de Basilii Imp. avi vita & rebus gestis. Cum nova versione. pag. 132

Anonymus Continuator Theophanis, a Leone Sapiente usque ad Romanum, Constantini Porphyrogenneti F. Ex MS. Cod. pag. 217

Orthodoxorum Invectiva adversus Iconomachos. Ex MS. Cod. pag. 303

Joannis Jerosolymitani Narratio de Iconomachis. Ex MS. Cod. pag. 312

Joannes Cameniata, & Demetrius Cydonius, de Excidio Thessalonicæ. Cum nova versione. pag. 317

Symeonis Magistri ac Logothetæ Annales, a Leone Armenio usque ad Nicephorum Phocam. Ex MS. Cod. pag. 401

Georgii Monachi Vitæ recentiorum Imperatorum, a Leone Armenio usque ad Constantinum Porphyrogennetum. Ex MS. Cod. pag. 499

HIC porro monendus Lector, R. P. COMBEFISIUM hosce Auctores notis illustrare in animo habuisse, quod colligere licet ex numeris voluminis istius marginibus subinde affixis; sed has, præter inchoata forte dumtaxat quædam fragmenta, post illius obitum haud fuisse inventas.

LUDOVICO MAGNO,

REGUM

AUT ARBITRO AUT VICTORI,

HISTORIÆ BYZANTINÆ,

CUI ILLUSTRANDÆ INCUMBIT

TOT ABHINC ANNIS

TYPOGRAPHIA REGIA,

NOVUM HOC VOLUMEN

OFFEREBAT

INEUNTE ANNO M. DC. LXXXV.

SEBASTIANUS MABRE-CRAMOISY

REGIÆ TYPOGRAPHIÆ DIRECTOR.

ΧΡΟΝΟΓΡΑ-

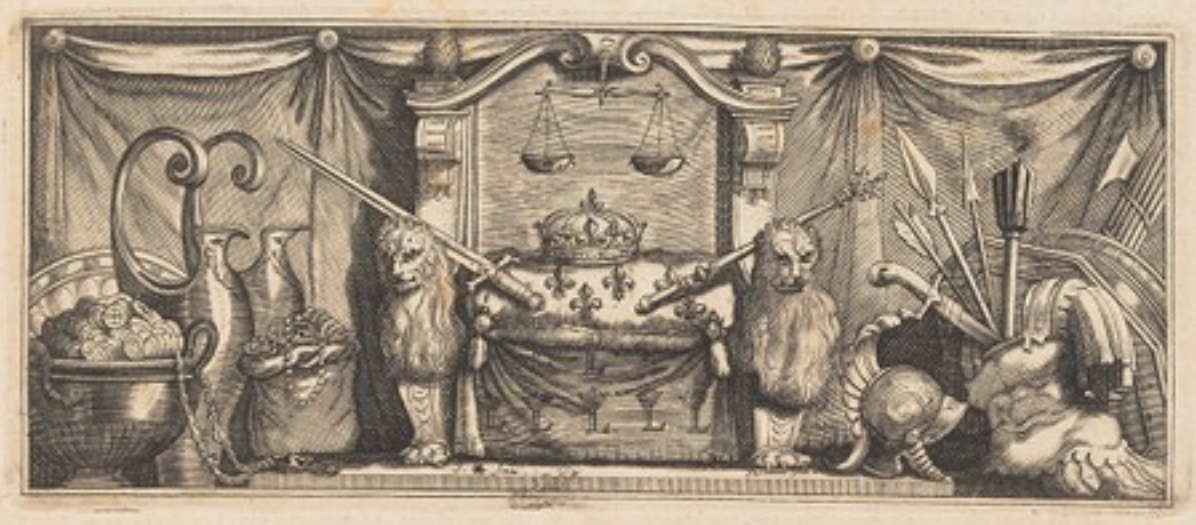

Ex Emin. Cardinal. Francisci Barberini Vaticano Apographo.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣΑ

ΕΚ ΠΡΟΣΤΑΓΜΑΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ
Φιλοχρίστου καὶ Πορφυρογεννήτου Δεσπότου, υἱοῦ Λέοντος τοῦ σοφωτάτου Δεσπότου καὶ Αὐτοκράτορος .....
ἀρχομένου ὅπου ἔληξε Θεοφάνης .....
τῷ Βασιλεῖ Μιχαὴλ υἱοῦ Θεοφίλου τοῦ Κουροπαλάτου, ἤγουν ἀπὸ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου.....

ΤΩΝ ΔΕ ΚΑΘ' ΕΚΑΣΤΑ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ Ο ΑΥΤΟΣ
Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος Φιλοπόνως συνέλεξε, καὶ βιαιοτέρως ἐξέθετο, ...
ἵνα τῆς μετέπειτα δηλαδὴ γενεᾶς ...

CHRONOGRAPHIA
CHRISTI AMANTIS,

AC PORPHYROGENNETI DOMINI CONSTANTINI,
sapientissimi Domini Leonis Imperatoris Filij jussu conscripta, ... inde ducens exordium ubi Theophanes desiit ..... Michaele scilicet Theophili filio Curopalata Imperatore; hoc est, a Leonis Armeni Imperio .....

ARGUMENTA SINGULA IMPERATOR IPSE CONSTANTINUS
studiose collegit, & ne Posteros superiorum temporum Gesta lateant, dilucide, & ut capi facile possint, edidit.

PROLOGUS AUCTORIS.

ΚΑΙ τοῦτο πρώτως ἦλθεν ἐπὶ σὲ, ὦ φιλοσοφώτατε Βασιλεῦ, καλῶς, μετά γε πολλῶν ἄλλων τε καὶ μεγάλων, ὃ πάντως ἐχρῆν παραρρυέντα, καὶ χεχωρηκότα πρὸς ὃ μὴ ὄν, πρὸς παλιγγενεσίαν αὖθις καὶ παλιγλυκασίαν ἀναγαγεῖν, καὶ τῇ τῆς ἱστορίας ἐπιμελητείᾳ

Constant. Porphyrog. Continuat.

A

HOc quoque omnino, Sapientissime Princeps, ad alia tua multaque ipsa & magnifica ornamenta virtutesque accedit, quod ea quæ tempore pereffluxerunt, jamque esse desierunt, ad vitam denuo ortumque oppido novum studeas revocare; Histo-

xiæque bonum cura prosequaris; nec velut ij, qui ante Imperij clavum moderati sunt, abs Te negligi patiaris. Atque horum quidem, qui ea æmulati sunt, quæ nemo bonus unquam æmuletur, nulla nobis mentione habita; fuerunt quidam, qui ut supra vulgus præstarent, nihil operæ posuerunt, quod neque literis educati sint, sed rusticitatis ludibrium propudiumque extiterint. Quid enim ejusmodi Imperatorem excolere deceat, quod homini ratione prædito nihil commodi afferat: cum magis deceat virorum curam habere, præcipueque scientiæ rationalis, quibus Imperij robur præstatur: ne homines in præceps ruentes, paulatim obbrutescant: ac ne id, quo universis præcellimus, silentio traditum periclitetur.

Quantam vero tu, mitissime Princeps, operam posueris, tum in rationali scientia, tum in hominum cura, ut alia prætermittam, commemorabunt quidem homines sapientes, quando & tu ipse; vel potius tu ipse palam, quod & illi sapientes. Scribis autem ipse, manum duntaxat nostram tibi ministrantem assumens, quæcumque superioris ætatis hominibus gesta noscuntur; tametsi illa abunde vitiosa sint, nec virtutis laude admodum splendeant: quod hinc quoque viri studiosi commodum referant. Sane igitur omni alia occupatione otioque, eruditionis literarumque curæ posthabitis, quod nimirum, ea res doctrinæ historiæque amantibus subditorum animis æmulationem virtutemque inferat; ex iis, quæ aut ab aliis scripta, aut auditione accepta sunt, unum corpus contexens, communem quasi scholam uniuersis proponere, sagaci consilio decreviſti. Hujus Historiæ illud optimum ratus initium, ubi felicis memoriæ Theophanes scribendi finem fecisset: [ita nimirum ut omnium Imperatorum ad hanc usque ætatem Tuumque Imperium, res gestas sermone complectatur. Quanquam inclyti Aui tui inter Augustos fama celeberrimi Basilij Imperatoris gesta abs Te conscripta, omnique perspicuitate ac sermonis ornatu verè sincereque ab eruditissima prudentia Tua, omni denique fide narrata, supervacuum nobis sit ullo modo retractare:] quem, sanguis necessitudine (illius ipse Nepos) propius contingens, cùm Tuis ornamentis abundè honestas, tum rursus quandam ab eo claritatem recipis.

A καλοῦ· ἀλλὰ μὴ τῆς περὶ τὴν βασιλικὴν ἐπιλημμένοις, ἀμελητέον, ἄρχμι. οἱ μὲν γὰρ ζῆλον ἐζηλωκότες τοῖς ἀγαθοῖς ἀζήλωτον, ὑπερεζηρίσθωσθαι τῶν λόγου. τινὲς δὲ ἐπιστήμης ἐπαπεδάκασι τὴν πολλῶν κατ' οὐδέν, ὅτι μὴ λόγου ἐτύχθησαν, ἀλλ' ἀγροικίας γελοίασι κατεπτύφημα. τί γὰρ τοιοῦτον ἐξασκῆν Αὐτοκράτορα δεῖ, ὃ μὴ .... ὑπιφέρῃ τὴν ὄνησιν μὴ λόγου γενομένων· δέον ἐπιμελεῖσθαι ἀνδρῶν, καὶ τῆς λογικῆς ὅτι μάλιστα ἐπιστήμης, ἐξ ὧν ὁ κράτος βασιλείας· ὡς αὖ μὴ λάθοιεν καταφρονητῆς φερόμενοι ἀλογωθέντες οἱ ἄνθρωποι, καὶ κινδυνεύσῃ τοῦτο, ὑπὸ τὴν πάντων ἀφανίζεσθαι, ἀφωνίᾳ παραδοθέν.

B Αλλ' ὅσον μὲν σοι πεπόνηται, φαίνεται Βασιλεῦ, περὶ τὴν λογικὴν, καὶ ὑπὲρ τὴν ἀνθρώπων ἐπιμέλειαν, ἵνα τ' ἄλλα... ..... ἱστορήσουσι μὲν οἱ σοφοὶ, ὅτι δὴ καὶ σύ· μᾶλλον δὲ δὴ σὺ σαφῶς, ὅτι γε καὶ ἐκεῖνοι σοφοί. ἰσορρᾷς δὲ αὐτὸς, χεῖρα μόνως λαβὼν ἡμῖν ἀμαυρουμένην σοι, ὅσα τοῖς περὶ σοῦ βεβίωται, κἂν ἀπηρρύντως ἔχωσι τὸ φαῦλον, ἢ οὐ λαμπρόν· ἐπεὶ καὶ τούτων ἔνεστι θηρᾶσαι

C τοῖς σπουδαίοις τὰ χρήσιμα. ἀμέλει πυγανείων πάσης ἀργολίας καὶ ἀργίας τὴν περὶ λόγου * περιτεμνῆς σπουδὴν, ἃ τε δὴ * σοσπατούτου μάλιστα τοῖς ἱστορικοῖς φιλομαθέσι τε καὶ φιλιστορδοῦσιν ζῆλον καὶ ἀρετὴν ἐγγεννᾷντος· τὰ μὲν ἐκ τῶν γεγραμμένων, τὰ δὲ ἐκ τῆς ἀκοῆς παραδιδομένων στοιχηδὸν, ὥσπερ τι κοινὸν διδασκαλεῖον προτίθησι πᾶσιν ἐβουλεύσω καλῶς· ἐκείνην ταύτην ἄρχμι εἰ) νομίσας τῆς ἱστορίας ἀρίστην, τὴν τοῦ μακαρίτη Θεοφάνη γενομένην καταληξιν [· πάντων τῶν Βασιλέων ἕως τοῦ νυνὶ κρατοῦντος καὶ τῆς βασιλείας σου τὰ παραγμένα ἁπλῇ λόγου συλλαβῇ· Εἰ καὶ τὸ ἀειδίμου σου πάππου τοῦ

D ἐν Βασιλεῦσι βύκλεοις Βασιλέως Βασιλείου τὰ περὶ σοῦ ἱστορούμενα, καὶ μετὰ πάσης σαφηνείας καὶ λόγου εὐκοσμίας κατὰ τὸν τῶν ἡμομένων ἀληθῆς καὶ εἰλικρινὲς εἰς τὸ φανερὸν παρὰ τῆς σῆς πολυμαθεστάτης εἰδήσεως ἐξαγορευθέντα, πρεπτὸν δὴ εἶπ οὐδενὶ σῳ διηγήσασθαι·] ὃν κατὰ συγγλῴφὴν καὶ ἀγχιστείαν, * ὁ εἰ) * π ἰμῶνος λαχὼν, ἀπεσημειώῃς τε ἐκ τῶν σῶν ἱκανῶς, καὶ ἀνεπλασμεσάκῃς αὖθις πρὸς αὐτῶν τινα βύκλεον.

* σοσπατούτου μᾶλλον.

Clausa addita ex coniectura R.P. Goar; eaque non seui, sed ex Scriptoris ipsius verbis petita.

Ἐκεῖνος μὲν οὖν εἰς τὴν τοῦ Κουροπαλάτου Μιχαὴλ βασιλείαν, καὶ ἧττάν τε ὑπ' αὐτοῦ τῶν Βυλγάρων συμβᾶσαν αὐτῷ καταστροφὴν ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ, κατέληγε, τῆς τοῦ Λέοντος μόνον μνησθεὶς ἀναῤῥήσεως· μηδὲν μήθ' ὅθεν ἦν, μήθ' ὅπως ἐπαύξη δῆλον τοῖς ἀναγινώσκουσι πεποιηκώς. ἡμεῖς δὲ, ὥσπερ τῇ κεφαλῇ τὰ ἄλλα μέρη συναπτοντες, αὐτῷ τε τῷ ἱστορεῖσθαι ὁλόσωμον, ἀλλ' οὐκ ἡμιτελῆ ἐπιδείκνυμεν, καὶ τοῖς τὸν ἑξῆς καὶ κάτω χρόνον, τοῖς μὴ ῥᾳδιουμένοις ζῶσι, παραδιδάξομεν, κέρδος, ἀλλ' οὐ ζημίαν αὐτοῖς περιξόμενοι. Εἴτε δὴ καλὸν καὶ τοῖς ἀσφάλειαν βίου δον, τῶν ἀγαθῶν τε καὶ μή, τὸν βίον γνωσόμεθα. A B

Is porro in Michaëlis Curopalatæ Imperio, acceptaque a Bulgaris clade per ſuorum proditionem, Leonis duntaxat proclamati Auguſti levius facta mentione, ſcribendi finem fecit; ejuſque nec natales aut patriam nec educationem Lectoribus aperuit. Nos autem velut membra reliqua capiti jungentes, tum ipſum Hiſtoriæ corpus integrum, non quaſi dimidia parte mutilum, repræſentamus; tum ad ea quæ deinceps ſecutiſque temporibus geſta ſunt traducimus; rem ſcilicet præſtantes, iis qui in otio & deſidia vivere noluerint, utilem, nihilque eis damni afferentem. Quippe bonum eſt & ad ſecuritatem cum primis utile, ut bonorum pariter atque malorum vitam cognoſcamus. Salutatus Theophani Leo Armenus, non enarratus. Sent.

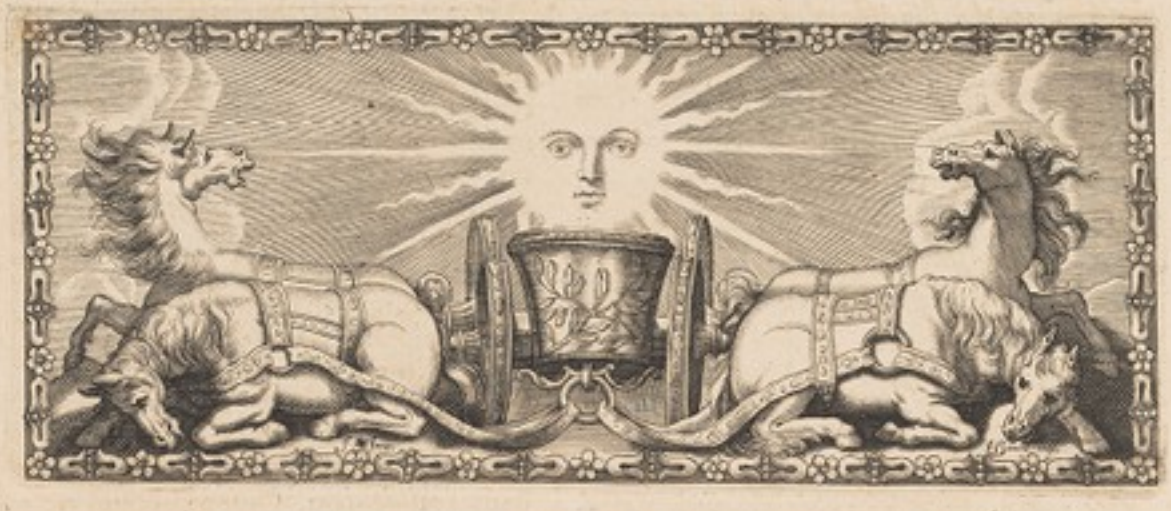

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΛΕΟΝΤΟΣ.

ΛΟΓΟΣ Α'.

LEONIS ARMENI IMPERIVM.

LIBER PRIMVS.

Leonis illaudatum genus.

I. EIVS itaque, quem dicebam, A Leonis patria, Armenia fuit. Genus, partim ex Assyriis, partim ex ipsis Armeniis propagatum fuit. Hi, cum scelestæ mentis proposito, truci nece parentes sustulissent, exilio damnati sunt: in quo velut profugi, pauperem tolerantes vitam, quem nominavimus, feram bestiam susceperunt. Jam itaque Leo pubertatis annos ingressus, in oppidum Pidra nomine, quod Orientalium Thematis est, migravit: ubi cum B viriles annos attigisset, bellicosissimis viris truculentissimisque connumeratus, strenui, fortisque pectoris viri laude claruit. Nicephorus, cum per id tempus Imperij habenas moderaretur, in Bulgaria insigni Romanæ rei ludibrio occubuit. Supremum is Ducem Bardanium, cognomento Turcum, destinaverat, quinque tunc Orientalium Thematum agentem Præsidem, ac qua pollebat bellica fortitudine, ac reliquarum vir-

Nicephorus in Bulgaria sublatus.

α' ΠΑΤΡΙΣ μὲν οὖν τοῦ δηλωθέντος Λέοντος, Ἀρμενία. Ἦν δὲ, ὁ μὲν ἐξ * Ἀσυρίων· ὁ δὲ, καὶ αὐτῶν Ἀρμενίων. οἱ καὶ πρὸς ἰδίους ἐξ ὑποστάσεως γνώμης σφαγῇ μιαφόνῳ προδεδόντες γεννήτορας, ὑποστροφείας κατεδικάσθησαν· κἀκεῖσε δὴ τὸν πένητα βίον, ἅτε δὴ καὶ φυγάδες, ἀφθόδοντες, τὸν ἐρημίτην θῆρα ἀπέτεκον. Ἤδη γοῦν εἰς ἐφήβους ὁ Λέων ἐπέβη, καὶ κώμῃ Πίδρᾳ καταποιμαζομένῃ, ὑπὸ ὃ ἦμα τελοῦσθαι τῶν Ἀνατολικῶν, τῆς πατρίδος ἀλλάσσεται· ἔνθα δὴ καὶ ἀνδρὸς ἡλικίᾳ δεξάμενος, τοῖς μαχιμωτάτοις καὶ φονικωτάτοις καταριθμούμενος, δόξης ἐμπίμπρησιν ὅτι μὴ ἀνανδρότητι. Νικηφόρος τότε τῆς τῶν βασιλείας ἴθυνεν ἡνίας, ὁ Βάσσιανον μὲν Βουλγαρείᾳ ἠμύνατο, καὶ Μονοσφάτιον τὸν Βαρδάνιον, ᾧ Τοῦρκος ἐπίκλην, τῶν πέντε ἡνιοχίων τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν τὴν ἐφορείαν καὶ στρατηγοῦντα διοικούμενον, ἀφ' ὅτε τὴν ἐν πολέμοις πάλμαν, καὶ τὰς ἄλλας ἐπιδιδούσας αὐτῷ

I. * Ἀσυ.

ἀρετᾶς, ὑπερῆρτο. ὃς ἅτε δὴ τὴν ἐκ θεῶν ἀγαπῶν κυβερνῶν, καὶ τὴν βασιλείαν ἑκάστοτε ἐνθυμούμενος, τοῦτόν τε ᾧπερ οὗ ὁ λόγος τὸν Λέοντα καταπληκτικὸν βλέποντα, καὶ ἡμερῶον ἀνάστημα ἔχοντα, καὶ ἄλλως ἀστεῖον ἐν παῖς ὁμιλίαις δοκοῦντα, τοῖς ἑαυτοῦ δορυφόροις ἐγκαταλέγει καὶ ξιφοκόποις· καὶ πρός γε τούτου, ἢ μικροῦ τοῦτο μικρόν, Μιχαὴλ τε τὸν Τραυλὸν, καὶ Θωμᾶν τὸν ἀπὸ λίμνης Γαζουρᾶ, παντοίοις πόνοις καὶ ἀζήλοις ὄντας, καὶ ἀρτίως εἰς γνῶσιν ἀγομένους τοῖς τᾶς πολεμικᾶς ἐγκεχειρισμένοις ἄρχαις. A

Β'. Ἐκ τούτου δὴ οὖν τὸν Βαρδανίου, καὶ ἐν αὐτῷ τᾶς κοσμικᾶς ἐλπίδας ἐπάλθουν· καὶ οὗτος τᾶς βασιλείας ὢν ἐρωτὴς, αὐτῷ τινι μοναζοντι καὶ τὸν τῦ Φιλομηλίου χῶρον καὶ ἐνδιατριβομένῳ, τοῦτῳ ταύτης ἀναχινοῦται γνώμης αὐτῷ καὶ ἐπιθυμίαν· καὶ πρὸς Θεὸν δίκας ἱκετηρίους προσκλῆ τοῦτον ἀναπέμπειν, τὰ αὐτῷ βουλεύματα κατευθυνούσας, καὶ τοῦτῳ βασιλείαν ἐπιβραβευούσας αὐτῷ. Ἀλλ' ἤκουσεν αὐτοῦ, ὡς οὐ δέοι τοιούτων καταπλήττων πραγμάτων, Βαρδανίε, δι' ὧν ἀπώλειά τε περιουσίας καὶ ὀμμάτων πρόκειται, καὶ δυσχέρια ἄλλως οὐ καλῶς σοι γνώσεται. Ἀλλ' εἴ τι ἔχεις πειθοῦναί σοι συμβουλεύοντι, ἀπόπεμψον τούτων ἀφ' βραχέων, ἄρχοντά τινα μηδ' ὅλως τῶν τοιούτων σου πραγμάτων βάλλων εἰς νοῦν. ἐπληρώθη κατηφείας καὶ ἀχλύος ὁ ἀνθρωπος, τούτων τῶν λόγων ἀκηκοὼς, καὶ τέλος εἰσὶν τῦ δωματίου, πλήρης ἀθυμίας καὶ θλίψεως. ὡς δὲ τοὺς εἰρημένους ἄνδρας, Λέοντά τε καὶ Μιχαὴλ καὶ Θωμᾶν, τὸν ἵππον ἄγοντας ἀναβοῦναι τούτῳ ὁ μαγὸς ἐκέλευσεν, τὸν Σπατηλὸν ὑποστρέφειν πρεκελεύει· καὶ ὡς χαρᾶν τινῶν καὶ ξένων ἀκούσεσθαι προσδοκῶν, θᾶττον ἢ λόγος ὑπέστρεφεν. Ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν αὖθις ἐξελιπάρει, μὴ πρὸς τὰ ἐλπιζόμενα αὐθομολῆσαι δηνά, καὶ τοῦτῳ ἀποδόσθαι κακοπραγίαν τᾶς παρούσης εὐδαιμονίας ἀλλάξασθαι· αὐτοῖς δὲ τούτοις προφήτῃ γλώττῃ διεμαρτύρετο, βεβαιῶν, ὡς ὁ πρῶτος τούτων καὶ δεύτερος τᾶς σοι περιοκλώσης βασιλείας γνήσονται ἐγκρατεῖς, ἀλλ' οὐ σύ· ὁ τρίτος δὲ εὐφημίας μόνης καὶ ἀναῤῥήσεως μεταχών, οὐδ' ὅλως εὐοδωθήσεται· ἀλλὰ καὶ κακῶς τοῦτῳ ψυχῷ ἀπορῥήξει τοῦτῳ ἑαυτοῦ. τούτοις βαλλόμενος τοῦτῳ ψυχῷ, ποικίλως ἠφίει καὶ πρόσωπον τᾶς χροιᾶς· καὶ αὖθις ἀπῆλθε τοῦτῳ οἴκαδε, ὁμοῦ μὲν βλασφημά τινα καὶ τοῦ ἀνδρὸς, B

tutum laude, provida cura gubernantem. Porro Bardanius, ut cui hostium potiri in votis esset, ac cum sibi ipse quotidie Imperium somniaret, hunc, de quo loquimur, Leonem, hominem gravi trucique aspectu atque animo generoso, quique præterea colloquio blandus videretur moribusque urbanus, suis tum satellitibus ac ministris adlegit: atque hoc priorem, aut certe brevi post, Michaëlem Balbum, necnon Thomam, Gazura palude oriundum: abjectæ omnes sortis homines, nullaque hactenus nominis claritate conspicuos, ac qui tum primum militarium ordinum Ducibus Tribunisque innotuissent. Leonis initia & virtus.

II. Hi ergo toti e Bardanio pendebant, inque eum omnes spes suas sæcularis claritatis jactabant. Bardanius porro Imperij nanciscendi cupiditate flagrans, viro cuidam in Philomelio Monasticam vitam agenti, illicq; commoranti, ejus quandoque adipiscendi animum aperit, ac confert consilium, rogatque ut supplices ad Deum pro eo preces fundat, quo eius gressus dirigantur, exque voti ratione Imperij compos fiat. Ad quem protinus Monachus: *Noli, Bardani, ejusmodi aliquid temere aggredi ac præsumere, unde futurum ut substantiam amittas, & oculi effodiantur, aliaque tibi infausta eveniant. Sed, si quid probe, inque rem tuam consulemi, obaudis, quam cito ab ea animum transfer molitione, nullam parandi Principatus cogitationem assumens, cujus res se ita habeant.* Quo audito, mœstitia quædam ac caligo hominem incessit, tristique & afflicto animo, e tugurio pedem refert. Tum Monachus, quos dicebam viros (Leonem scilicet & Michaëlem & Thomam) equum adducentes, quem conscenderet, videns, Ducem redire jubet. Is vero nova quædam & inaudita se auditurum sperans, dicto citius reversus est. Tum ille iterum Bardanium rogare ac obtestari, ne ipse sponte ad parata mala procurrat, neve absens infortunium, cum præsenti rerum secundarum statu commutare quærat. His autem ipsis, futurorum præscia lingua contestatus est certoque affirmauit, *Fore, ut primus, alterque Imperij, quod sic ille deperiret, compotes fierent; ipse illonunquam potiretur. Tertio, cum fausta omnia publicamque acclamationem consecutus esset, nihil ex voto ac prospere cessurum, sed fore ut & animam male abrumperet.* His mente perculsus Bardanius, ac vultus colorem identidem mutans, rursus domum abit, simul maledicta Philomelij Monachi, Imperij vaticinatio.

quædam verbaque atrocia in Monachum jactans, illiusque sic in eos fausta vaticinia narrans, multoque risu homini dicta excipiens.

Bardanio affectata tyrannis.

III. Ejus itaque sermonibus valere jussis, ad decimam nonam Julij mensis Indictione undecima, ingenti adversus Nicephorum Imperatorem coacto exercitu, eque subjectis Thematibus, verborum lenocinio quatuor in sententiam pertractis, Armeniis duntaxat in fide perstantibus (nec enim ut Bardanio morem gererent induci potuerant) rebellionem orditur. Erat vero Nicephorus tum subditis exosus, quod publicorum vectigalium gravi onere eos opprimeret: hinc novandarum rerum ansa quædam & occasio fuit: sed & alia quædam huic causa accessit. Nam cum Bardanius adversus Agarenos rem feliciter gessisset, prædamque, qua potitus erat, maximam, æquissime inter milites divisisset, nulla personarum ratione, sed pro merito eorum qui pugnaverant largitus præmia, tantam exercitus omnis iniit gratiam, ut & dignum putavetint qui Imperio potiretur. Hincque adeo publice Imperator proclamatus, pluresque alios honores ac præmia, populi in eum studiis consecutus (vt & templum eius nomine erexerint) Nicomediam versus iter contendit. Verum cum Nicephorus Imperator idoneum, nec ullatenus imparem exercitum, in eum eduxisset, & militum multitudine perculsum de eventu belli desperare coegisset, persuasit illi ut prior veniam peteret. Jam enim Leo, atque etiam Michaël cum ad Imperatorem defecissent, ab eoque donati essent, alter Fœderatorum præfectura, Regiaque Zenonis domo & Dagistea; alter Aulæ Comitis dignitate ac Cariani ædibus, fecerant ut suis ille rebus diffideret. Quapropter tum sibi ipse, tum copiis veniam ab Imperatore precatus, ad Malaginas usque iter reflexit, quo loco securitatis fidem accepit: parva quoque Cruce aurea, Nicephoro gestari solita, certo datæ fidei pignore ad eum missa. Tum ad Heraclij Monasterium noctu aufugit, vno Thoma periculi socio; cumque capitis ornatum vellet auferre, non acquievit Monasterij Præses. Tum ille ense, quo præcinctus erat, comam amputans, vilique indutus toga, versus Proten insulam iter arripit, quo loco prædium pulchre excultum olim possidebat: in quo & extorrem agere Imperator mandaverat. Illuc itaque trajiciens, solitisque precibus initia-

Ejus affectatæ causa.

Bardanius inter Cœlites habitus.

Ejus soluta tyrannis.

Monachum induit, Sabbas appellatus.

Ὁ δὲ Ἱερὰξ ἀπορρίπτων, ὁμοῦ ἡ Τύπις τὰς ἐκείνου δι' αὐτοῦ ἐξαγγέλλων προῤῥήσεις, καὶ γέλωτα πολὺν καθαχέων τῶν Εἰρηναίων.

γ'. Χαίρειν οὖν εἶπον τοῖς ἐκείνου λόγοις, τῇ ὀκτωκαιδεκάτῃ τοῦ Ἰουλίου μηνὸς τῆς ια'. Ἰνδικτιῶνος καὶ τοῦ βασιλεύοντος Νικηφόρου χεῖρα σὺν ἀξίσει πολλῇ, καὶ τὰ ὑφ' ἑαυτὸν τέλεσι δήμασι τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις ἐπαγαγών, τῶν Ἀρμενιακῶν χωρεῖς, ὑδὲ γὰρ ἐπῆξεν αὐτῷ, τῆς ἐπιμασάσεως ἄρχεται. ἐμίσει μὲν οὖν τότε τὸν Νικηφόρον ὁ λαὸς, τῷ βάρει πιεζόμενον τῶν δημοσίων τελῶν· ὁ γέγονέ πως καὶ ἀφορμὴ καὶ στάσεως ἐκείνῳ τῆς ἐπιμασάσεως· γέγονε δέ τι καὶ ἕτερον αἴτιον. ὡς γὰρ καὶ τῶν Ἀγαρηνῶν ὁ Βαρδάνιος εὐδραγάθησεν, καὶ τῆς γνησιάτης πολλῆς λαφυραγωγίας, δικαία προνοία πεποίηκε τοῖς ἀγωνιζομένοις ἐν πολέμῳ· ἀλλ' οὐ καθ' ὑπόσωπον τὰ ἆθλα προθεὶς, ἔδοξε καὶ βασιλείας Τύπις ἄξιος μεταλαχεῖν· ὅθεν ἀναῤῥηθεὶς δημοσίᾳ Φωνῇ Βασιλέα, καὶ πολλῶν ἄλλων ἀπολαύσεών τε καὶ γερῶν ἐκ τοῦ δήμου καθαξιωθείς, ὡς καὶ ναὸν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἀνεγείραί τε καὶ καθασκευάσαι, τοῦτο ἔπεστι Νικομηδέων φέρουσιν ἡ ὁδός. Ἀλλ' ἀπορρεῦσαν καὶ ἐφάμιλλον ὁ βασιλεύων Νικηφόρος δυνάμει ἐκστρατεύσας, καὶ πρὸς τὸ μέλλοντος δύσελπιν ποίησας αὐτὸν, τῷ πλήθει τῶν ἀνυπαράκλητον ὄντων, ἔπεισεν αὐτὸν συγγνώμην φθάσαντα ἐξαιτήσασθαι. Ἔρχεται μὲν γὰρ Λέων, ἔρχεται δ' καὶ Μιχαὴλ ἀπορρύεντες πρὸς Βασιλέα· ἆθλον ὁ μὲν τοῦ Φοιδερατῶν, καὶ βασιλικὸν οἶκον τῆς Ζηνωνος καὶ τὴν Δαγιστέα· ὁ δὲ τῆς κόρτης Κόμητος ἀρχὴν καὶ τὴν τοῦ Καριανοῦ οἶκον ἀπενεγκάμενοι, οὐκ ἀγαθὰ φρονῆν αὐτὸν περὶ ἑαυτοῦ πεποιήκασιν. ὅθεν αὐτός τε καὶ τῷ λαῷ συγγνώμην αἰτούμενος ἐκ Βασιλέως, μέχρι τῶν Μαλαγίνων ὑπεστρεφεν· κἀκεῖθεν τῆς ἀπαλγείας λόγους δεξάμενος· καὶ ὁ χρυσοῦν φανείδιον, ὃ φέρει τοῦ Νικηφόρου φορούμενον, αὐτὸς ἀπέστελλε πρὸς ἀσφάλειάν τε καὶ πίστωσιν· πρὸς τὸν τοῦ Ἡρακλείου μονὴν νύκτωρ, τὸν Θωμᾶν μόνον συγκινδυνεύοντα ἔχων, ἀπέφυγε, τὸν τῆς κεφαλῆς κόσμον ἀφαιρῆσαι ἀπαυδάζων. καὶ ὁ μὲν τῆς μονῆς προστὰς τὸν δρᾶσαι τοῦτον οὐ συνεχώρησεν· αὐτὸς δὲ τῇ ἡ προειρημένη ἀπάτῃ, τὸν πλόκαμον αὐτοῦ ἀφελών, καὶ πενιχρὰν ἐνδῦσα ἀμφιασάμενος, ἦλθεν τῆς πρὸς τῷ Πρώτῳ νῆσον πορείας· ἔνθα δὴ τούτῳ κτῆμα καλῶς πεποιημένον ἐστίν. καὶ ὁ Βασιλεὺς ἐκεῖ μὲν προσέταξεν προαιρεσιμένον ἐπέρχειν. ἐκεῖσε γοῦν πραγω-

ϑεὶς, καὶ ζωὴ σεμνὴ καὶ ὁ τῶν μοναχῶν ἱερὸν χῆμα δεξάμενος, μετονομάζεται Σάββας, ἀγῶνας ἀσκητικοὺς πολλοὺς ἐνδεικνύμενος. οὐ πολὺ δὲ ἐν μέσῳ, καὶ τινὲς τῶν ἐκ τῆς Λυκαονίας αὐτῷ ὁπαδήσαντες, καὶ ποιησάμενοι ἔρημον τὸν ὀφθαλμὸν, γνώσῃ τε καὶ ἐκδόσῃ τῷ Βασιλεύοντος, τῷ τοῦ Θεοῦ προσφυγόντες ναῷ καὶ μεγάλῳ ναῷ· καὶ τέλος εἶχεν ἡ προφύρησις τοῦ ὁ Φιλομήλιον ἐνδιατυπωμένου μοναζοντος. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ὡς εὐεργέταις αὐτοῖς προσεξάμενος, τῆς σκληροτέρας εἶχεν ἀγωγῆς, οἴνου τε, καὶ ἰχθύων καὶ ἐλαίου ὁλοσχερῶς ἀπεχόμενος, χυμοῦ τε αἰεὶ φέρων πρὸ κεφαλῆς, καὶ ποὺς ἑαυτοῦ πόδας, κἂν εἴ τις σφοδρότερος ἐγερεῖ χειμών. ἐπὶ δὲ μονοχίτων διετέλει, τῷ θέρει μὲν δερμάτινον χιτῶνα ἀμφιεννύμενος· τῷ χειμῶνι δὲ τρίχινον περιβαλλόμενος. ἔζη δὲ οὐ σίτῳ, κριθῆς δὲ ἀλεύρῳ ἐγκρυφίας ποιῶν· καὶ οὕτω προέπεμπεν τὸν ἑαυτοῦ βίον, μέχρις ἐκεῖνος ὁ Λέων τῆς βασιλείας ἐγκρατὴς. ἀποκαρεῖσαι δὲ καὶ πρὸς ἑαυτῷ σύμβιον Δομνίκαν ἅμα θυγατρὶ, καὶ τοῖς ἑαυτῷ παισὶν ὁμοῦ τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἐποίησεν, μετονομάσας αὐτὸ Ἀθανασίαν, ἅπερ ἐστὶ δηλαδὴ τὸν πλοῦτον διανείμας πλουσίοις· ἃ μὲν κατὰ τὸν Βαρδᾶ οὕτω τε ἐποίησε.

A tus, ac Monachorum divinum habitum consecutus, mutato nomine Sabbas appellatur, pro sanctioris ab eo arrepti instituti ratione plura ac magna certamina desudans. Haud longum tempus fluxerat, cum Lycaonum quidam impetu in eum facto, atque eo oculis orbato, sciente ac volente, qui tum rerum potiebatur, Nicephoro, in divinum magnumque Dei Templum confugiunt. Inque eum modum Philomelij quoque Monachi vaticinatio exitum habuit. Cæterum ille, velut a quibus beneficio affectus esset, faustis votis homines prosecutus, austerioris vitæ disciplinam colebat, vino, piscibus, oleo penitus abstinens; nudo semper capite ac pedibus, vel cum acrior hiems desæviret. Ad hæc, una tunica corpus contegebat; æstate quidem pelliceam induens; hieme vero, cilicinam. Non triticeo pane vitam sustentabat, sed sibi ipse hordeaceos subcinericios panes faciebat. Hanc itaque severioris vitæ regulam consectatus, durauit donec Leo Imperio potitus est. Quin & Domnicam conjugem, cum filia liberisque domi detondendos curavit, Athanasiam appellans, cunctasque opes in pauperum eleemosynas erogans. Atque hæ quidem ac ejusmodi Bardanij res.

Eruti oculi.

Vitæ summa austeritas.

Domnica Bardanij conjux in sancto instituto Athanasia dicta.

C IV. Porro, Leo clarus habebatur, ac superbia ferebatur, ex humili atque obscuro conspicuus atque illustris, pro Fœderatorum præfectura, quam gerebat. Sed nec ingratos mores exuerat, talem se exhibens adversus eum qui beneficio affecerat. Cæterum clarebat, aliaque aliis nectens prælia, strenue adversus Ismaelitas ac secundo marte pugnabat, quippe qui & sua ipse indole, & exercitatione in eam rem multa virtute pollebat. Quandoque vero, ab eo qui tum rerum potiebatur (Nicephorus is erat) quam in copias militares erogaret, pecuniarum vi credita, nihili pendens imperialia iussa, ne rem quidem exequebatur; sed in Euchaitarum ignobili oppido, tempus voluptate ac ignavia terens, constituta exercitui stipendia præbere differebat: nec ullam omnino curam ac diligentiam adhibens, tum pecuniæ publicæ, tum suo ipsius tutando corpori, ac nec provincialibus conservandis; cùm Agareni excursiones facerent Romanamque ditionem diriperent, solus ipse ac nemo alius, confertam prædam citra omnem laborem eis tradebat: non quidem suis ipse fortunis ac periculo (quippe qui celeri fuga saluti suæ consulebat) sed militaribus pecuniis proditis, & quasi in

Leonis in Agarenos belli facinora.

Ejusdem clades ac desidia: *Vide Nic. & Theoph.*

D

ιδ'. Ὁ δὲ Λέων εἶχετο τῆς δόξης, καὶ ἐλαυνείᾳ, οὐ ταπεινοῦ καὶ ἀδόξου προϊόλεπτος ὀφθεὶς, καὶ τῷ τῶν Φοιδερατῶν ἄρχειν. ἀλλ' οὐδὲ τῆς ἀχαριστίας ἀπέσχετο, πιοῦτος περὶ τὸν εὐεργέτην φανείς. πλὴν εἶχετο, καὶ μάχαις μάχας ὑπεστρωμάπων, καὶ τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἐνδραγαθίζετο, ἅτε μεγάλῃ οὐ τῷ τοιούτῳ μέρει καὶ φύσει καὶ ἕξει προσφερόμενος δυνάμει. καὶ ποτὲ στρατιωτικῶν χρημάτων ἀφορμὴν παρὰ τοῦ τὰ σκῆπτρα διέποντος Νικηφόρου ἐγχρεωθεὶς, ἐπεὶ οὐδὲν ἔμελεν αὐτῷ τῶν βασιλικῶν ἐπιταγῶν, οὐδ' ἐξεπέραινέ τι, ἀλλ' ἐν πολίχνῃ Εὐχαίτων τὸν χαμηλὸν ῥᾳθυμίᾳ καὶ ἀμελείᾳ καταπείρων, ἐβεβάλλετο τὰ νενομισμένα τῷ στρατῷ παρέχειν· καὶ φυλακῆς οὐδεμίαν ποιούμενος ἔχων, οὔτε μὴν τῶν κοινῶν χρημάτων, οὐδὲ καὶ τοῦ ἑαυτοῦ σώματος, οὐδ' αὐτῶν τῶν ὑπὸ χεῖρα, τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπιδραμόντων καὶ τὰ Ῥωμαίων λῃζομένων, τὸν λεῖαν αὐτοῖς οὖσι, ἀλλ' οὐκ
4. ἄλλος τις, ἀπεπλήρου ἀπαλαιπώρως· [4] ἀλλὰ δι' αὐτὸν μὲν, οὐ. ὀξείᾳ γὰρ φυγῇ τὸν σωτηρίαν ἐπεσκευάσατο. τὰ στρατιωτικὰ δὲ προδοὺς, καὶ μισοπολέμοις χερσὶ πολεμίοις

Leonis in Agarenos belli facinora.

manus hostium conjectis. Quamobrem etiam eidem Nicephoro, a quo pecunias consignatas acceperat, pœnas dedit, etsi leviores quam delicti ratio exposcebat; nempe dorsum renesque verberibus affectus, perpetuoque exilio mulctatus. Cæterum cum Nicephorus adversus Scythas movens, accepto in acie vulnere fatis concessisset, Julij mensis vigesima sexta, Indictione quarta; Stauratiusque ejus filius ipse quoque lethali in prælio affectus vulnere, non plures duobus, menses diesque octo patri superstes extitisset; Michael vero Curopalata post Stauratium secunda Octobris vita functum (erat is gener Nicephori, Rangabæ ortus prosapia, ad Armamentarij ædes morans) Imperij sceptra adeptus esset, mense Octobri, Indictione quinta, Leo exilio solvitur; Romanorum Principum, cum primum inaugurantur, solenni clementia; atque a fuga revocatus, ipsius Michaelis Palatinis Lictoribus accensetur: nec longa mora, Patritij dignitate augetur, Duxque Orientalium creatur, quando & Michael veterem viri, quo cum fuerat educatus, amicitiam renovans (quem Aulæ Comitem relicta Bardanij factio ante provexerat) arcanorumque consciun assumens, rerum domesticarum fidissimum testem, eorumque quæ foris agenda essent, efficacissimum ministrum adhibuit. Rursus tamen ingrati animi labem sibi aspersurus erat homo crudeli ingenio agrestique indole educatus, ac qui priora sua, mortalium sceleratissimus, sequentibus esset obscuraturus.

Clementiæ, Lex Romanorum Principum absolvendi reos cum inaugurantur.

V. Unde cum jam Bulgarorum Dux Crumnus, concordiam & pacis fœdera amicitiasque ambire se simularet, ac animum pacis cupidum præferret, dummodo annua, quæ pendi solita erant, pro eo ac majoribus visum erat, Romani tributa præstarent; ea demum adjecta conditione, ut & Bulgarorum vicissimque Romanorum imposterum transfugæ, suæ quique genti redderentur: Transfugarum caput illud absurdum Senatui visum est, quanquam Michael Imperator totus in Principis Bulgarorum sententiam ibat, quod ineundæ pacis occasionem illam sibi nolebat aufugere. Obtinuit tamen Senatus sententia, quam Theoctistus Magister sequeretur, ac cui vim ac pondus auctoritate sua adjiceret. Iterum ergo relictis colloquiis, ad belli aleam revocatum negotium: idque magis decere merito judicatum est. *Quomodo enim non omnem hu-*

Transfugarum causa, Bulgarici belli occasio.

A ἐμβαλὼν χειρήματα· οὗ δὴ ἕνεκα δίκας, εἰ καὶ μὴ τὰς ἀξίας, τῷ καθαπτεύσαντι δοὺς Νικηφόρᾳ, πληγάς τε τοῖς κατὰ νώτου ἐπενήνοθε καὶ φυγῇ αἰδίῳ τὸ ζημίωμα ἀπέτισεν. Δυλατῶ δὲ Νικηφόρου καὶ Σκυθῶν ἐκστρατεύσαντος καὶ πεσόντος, μηνὶ Ἰουλίῳ εἰκάδι ἕκτῃ καὶ εἰ'. Ἰνδικτιῶνος, καὶ τὸν υἱὸν Σταυρακίου καὶ τὸν πόλεμον κρείσσω πεφηνότος, ὡς δύο μὲν μόνους μηνὰς καὶ ἡμέρας ὀκτὼ, συμβασιλεύσαντος δὲ τοσούτους τῷ πατρὶ ἔτη ὀκτὼ μησὶ ἑπτά· τὸν δὲ Μιχαὴλ τὸν Κουροπαλάτου μετὰ τὸν τοῦ Σταυρακίου, καὶ τὴν B δευτέραν τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἀποβίωσιν· γαμβρὸν μὲν Νικηφόρου τελοιῶντα, ἐκ θυγατρὸς δὲ καταγεμόνου τοῦ Ραγαβέ, καὶ κατὰ τὸν θεσπέσιον τῶν Μαγιάρων σκιωσιῶντα, τὴν τῆς βασιλείας δεξαμένου δρόμον καὶ τὸν Ὀκτώβριον μῆνα τὸ πέμπτης Ἰνδικτιῶνος, ἀπολύεται ὁ Λέων τῆς ἐξορείας, καὶ ὃ ὑπερκατῆσθαι ἔδος τῆς χρηστότητος ἔνεκεν τοῖς Ρωμαίων βασιλεῦσι, καὶ τῆς φυγῆς καθάπτεται, καὶ τοῖς αὐτοῦ τύποις δὴ τοῦ Μιχαὴλ ῥαδιουργοῖς πᾶσι καὶ τὰ δυάκλερα συνταράττεται ἐφεδρεύουσι, καὶ Πατρικίων τιμᾶται μὲν οὐ πολὺ τιμῇ, καὶ στρατηγὸς Ἀναβλικτοῦ ἀναδείκνυται· μάχῃ καὶ τῷ παλαιᾷ φιλίαν τοῦ σοῦ αὖτις C παφέντος ἀνδρὸς Μιχαὴλ ἀνανεούμενος, ἐ ὃν 5. Κόμητα τῆς Κόρτης ἢ ἐκ τοῦ Βαρδανίου μεταστάσεως προεστήσατο, καὶ τῶν ἀπορρήτων μύστην λαμβάνων, τῶν ἔνδον τε εἶχεν πιστότατον, καὶ τῶν ἐκτὸς προκριτώτατον. Ἀλλ' ἔμελλεν αὖθις ἀχαριστίας ἀλαστον γραφὴν ὠμότητι συντραφεὶς, καὶ ἀγριότητι ἐκτραφείς, καὶ τοῖς δευτέροις τὰ πρῶτα καλύψαι ὁ ἀλιτήριος.

ε'. Ὅτι ἀρτι Κρούμνου τοῦ τῶν Βουλγάρων Ἡγεμόνος συμβάσεις καὶ φιλίας ὑποκρινομένου, καὶ σπονδὰς ζητοῦντος εἰρηνικάς, εἰ μόνον τὰ κατ' ἔτος διδόμενα, εἰς τάξιν οἵαν δοθῶσιν φόρου αὐτῷ, ὡς τοῖς πρότερον ἔδοξε· καὶ προσιόντος ὡς καὶ τοὺς προσφυγας Βουλγάρων, πρὸς δὲ καὶ Ρωμαίων εἰς τ' οὐτίσω ἐκδίδοσθαι τῷ ἑαυτῶν ἔθνει· ς' ἄπορον ἐφά- 6. νη τὸ τῶν προσφύγων τοῖς τῆς συγκλήτου βουλῆς, εἰ καὶ ὁ Βασιλεὺς Μιχαὴλ ὅλως ἐλαφρὰ τῆς δόξης τοῦ Ἀρχόντος, τῷ γε δὴ τῆς εἰρήνης βούλεσθαι μὴ ἀποτυχεῖν· ἀλλ' ἐκράτησεν ἡ βουλὴ, Θεόκτιστον Μάγιστρον ὑπερεσώσα καὶ σωτηρίαν ἔχουσα τῇ δόξῃ· καὶ διελύθησαν πάλιν εἰς ἔργα πολέμου, τοὺς λόγους καταλιπόντες γυμνούς. καὶ ποτ' εἰκότως ἐφάνη καλόν. Πᾶς γὰρ ἂν τις φιλαίθεσπος

λάνθρωπος δόξῃ καὶ συμπαθὴς· τὸν γε Ἀβά- A manitatis ſenſum exuiſſe arbitrandus eſt, qui hominem caſu aliquo, aut viciſſitudine in errorem prolapſum; patriaque (qua nihil dulcius eſſe aiunt) contempta; ad hæc uxore & liberis, ceu ad aras inviolabiles, ad Romanæ ditionis loca confugientem, Scythicæ gentis immanitati, cujus a feris nihil indoles differat, dedendos putaverit? Cum enim terribiles, truceſque ac feri ſint, multos ſuorum id non ferentes, ad lenitatem & manſuetudinem noſtram ſæpenumero tranſire animadvertunt. Ne igitur univerſa ipſorum gens in noſtram paulatim ſeſe effundat, veriti eorum Principes, ſæpius, & ad noſtram uſque ætatem multos de hac re ſermones moverunt. In vanum tamen B (quod communi fertur adagio) cecinerunt; viros nacti firmi propoſiti, & qui a ſententia non facile dimoverentur.

VI. Brevi itaque ceſſatum mora; ambæque mox gentes ad arma concurrere. In his Michael Legatum ſuum reverti jubet, exque Oriente cum copiis quam cito tranſmittere: enimvero quo ſe adiutore uſurum expectabat bellique ſocio, implacabilem hoſtem offendit. Cum enim ex verborum illa jactantia, ac Romanis intentatis minis, quibus ſe Crumnus hominum ſtragem facturum, agros vaſtaturum, arbores exciſurum, domos ſuccenſurum, omninoque torrentis more, violento in nos impetu, irruptionem ſe facturum affirmabat, ac omnes ſub jugum miſſurum; animatus Imperator, ſuſcepta jam expeditione, modum omnem excedentes Barbari minas compreſſiſſet, vixque non ſuis ſe finibus continere, nec inde prorumpere, agroſque Romanos vaſtare coegiſſet; ſæpiuſque provocante Michaele, inſtructa in eum acie, pugnæ is aleam, compreſſa audacia detrectaſſet; quinimmo vires ſuas agnoſceret, nec adverſus Imperatorem manum conſerere auderet; ſufficere Michaeli videbatur, quod Barbaricam illam ferociam ac temeritatem ſuis velut terminis, ſine pugna (cujus incertus exitus eſt) concluſiſſet. D Quando enim, aiebat, quibus freti copiis ſumus ad pugnam committendam excire non poſſimus, ſed eam detrectare, ſuiſque ſe finibus continere cogamus, quid etiam neceſſe ut ad experiendum martem cogamus? Cum itaque ſenſim pedem referre paulatimque Romanum ſolum repetere Michael cogitaret; viſa res indigna Leoni, nec ex Imperatoris Romani Majeſtate, terga hoſtibus vertere. Hoc enim Leo optimum illud Imperatoris

Michaelis conſilium defugiendi pugnæ aleam.

νον, ἐκ τῆς Ἀνατολῆς θᾶττον ἥξιου. * Βιελῶ. μετ' C τῆς δυνάμεως· καὶ * Βοηδὸν μόνον χρῆσθαι αὐτῷ, ἐχθρὸν κατέλαβεν ἄσπονδον. ὡς γὰρ ἐκ τῶν μεγαλαύχων ῥημάτων καὶ ἀπειλῶν, ὧν κατὰ Ρωμαίων ὁ Κρούμνος ἀπέπεμπε, φθορεῖς σωμάτων ἐπαπειλῶν, καὶ γῆς δηώσειν καὶ δένδρων ἐκβολάς, καὶ οἰκημάτων πυρπόλησιν, καὶ ὅλως καθ' ἡμῶν οἷά τις χειμάρρους ποταμὸς φερόμενος πάντας ὑφ' ἑαυτὸν ποιῆσαι διεβεβαιοῦτο, ἀρτὶ δὲ τοῦ Βασιλέως ἐκστρατεύσαντος, καὶ συτείλαντος τὰς ὑπερορίους ἐκείνας ἀπειλάς, καὶ μόνον οὐ τοῖς οἰκείοις ὅροις ἐμμένειν καταναγκάζοντος· ἀλλ' οὐκ ἐκπηδᾶν καὶ ἡμετέραν λῃζεσθαι, καὶ πολλάκις ἐκ παρατάξεως προσκαλουμένου μὲν τὸν Μιχαήλ, ἐκείνου δὲ μὴ ἀπαντᾶν βουλομένου, ἀλλ' τὸ οἰκεῖον ὑπογινώσκοντος ἀδύναμον, καὶ μὴ τοῖς Βασιλέως χερσὶ δυσπάραν καταβολμῶντος [7]. ἐδόκει μὲν τῷ Μιχαὴλ ἀρκεῖσθαι ὃ τοσοῦτος ἐκείνου καὶ αὐθάδης ὀνείδεσι τοῖς ἐπ' αὐτὸν κατακλείσματα, μὴ καὶ μάχῃ ὑποσυνάψαι, ὡς ἀδήλου ὄντος τοῦ μάχεσθαι. Ἐπεὶ γὰρ ἔλεγεν, ἐκ παρατάξεως ἡμῖν οὐκ ἐξ πόλεμον οἷοί τε ἐσμὲν ἐκκαλέσασθαι, ἀλλὰ φυγομαχεῖν καὶ ἐφ' ἑαυτῷ μένειν ἀναγκάζομεν, τί καὶ δράσαιμεν βιαζόμενοι. Ἀφ' οὗπερ οὖν παλινδρομεῖν ἤρεμα πως καὶ κατὰμικρὸν τοῖς τῆς οἰκείας βασιλείας βουλομένου, ἀφεπτὸς ἐφάνη τῷ Λέοντι, καὶ οὐ κατὰ Βασιλέα Ρωμαίων νοῦτα δίδοσθαι τοῖς ἐχθροῖς, οὕτω καλοῦντι ἐκείνῳ τὸν

7. Βασιλέως χεῖρα ὑπάρχειν καταβολμῶντος.

consilium dicebat; quod nimirum non recte ac sincere sentiret; sed putri, dolique pleno consilio, vnum hoc moliretur, vt in se rerum summam transferret. *Sane*, aiebat, *Imperator, movenda nobis in eos signa sunt; videbisque me palam hodie robur ac vires in hostes exerere, tuoque ad fiduciam nutu precibusque fretum, in primis ordinibus strenue dimicantem, præclare victorem fore.* His Michael verbis, à sua in diversum actus sententia, pugnam conseri iussit. Moxque prima ipsa congressione, Leo terga vertens, fugam capessit; quippe tyrannidem continue meditans, etsi hactenus ejus hoc consilium, tum Michaelem, tum hostes latuerat. Quod enim nihil hactenus istiusmodi contigerat, qualia prælij vis afferre solet, nullumque belli facinus utravis acies gesserat, sed primus ipse conflictus vertebatur, vixque dum cœpisse conflictum partes advertebant; tum ipsis Bulgaris, tum reliquis omnibus res dolus videbatur, qualis hostium esse solet: nempe a sua illas distrahentem acie, conversa demum in eos ex fuga, fronte, velle irruere. Ubi autem ambæ acies nihil belli arte fieri, sed veram Romanorum fugam, quod ita agebatur, esse aduertêre, hostes, verso impetu, fugientium stragem multam dedere. Ipse Michael salutem expedire, non cum paucis sibi relictis, hostibus conatur obsistere. Sicque adeo pugnatum, sunt qui literarum monumentis ad nos transmiserint. Non desunt tamen, qui Leoni potius tribuant, copias conservasse ac strenue pugnasse, cum Aulici ac Palatinæ cohortes ignavia acti ultro fugam iniissent, atque aciem suam prodidissent; non quæ ex Leonis partibus essent. Enimvero Bulgari inopinato, ac cum nihil ejusmodi expectaretur, superiores evadunt: gravi autem tremendaque clade attriti Romani, Imperatorem de salute sua anxium e prælio reducunt. Verum is quidem aulam repetit, ac ceu quoddam propugnaculum, Leonem foris excubantem, ne quam hostes ultra prædam abigant ac liberius agros populentur, relinquit. At Leo commodum nactus tempus, militares irritat alas, & maledicta quædam in Imperatorem jactare eos cogit. *Haud e re*, aiebat, *ut quod fabula est, Leonum agmen Cervus ducat; qui videlicet modo arrepta fuga, in uxoris sinum concesserit, nobis in castris relictis, quos hostes vastitate consumant.* Vix dum in eum modum socios affatus, peroraverat, cum res eventu

Victi Romani a Bulgaris.

De Leone, diversa narratio.

καλλίστην βουλεύω· τῷ μὲν ὀρθὰ μηδὲ ὑγιᾶ φρονεῖν· σεσαθρημένα δὲ καὶ δόλια, καὶ ὅλεθρον ὑφ' ἑαυτὸν ποιῆσαι τὴν τῶν Ρωμαίων μελετῶντι ἡγεμονίαν. Ἀλλ' ἴτω τέως ἔφη πρὸς αὐτοὺς, ὦ Βασιλεῦ, καὶ ὄψῃ με σήμερον τὸ κράτος καθαρὸν ἀναδούμενον τῇ τῶν ἐχθρῶν, καὶ νικηφόρον δεκνύμενον, τῇ σῇ καταθαρρύνοντα καὶ προπολεμοῦντα πεποιθότι τε καὶ εὐχῇ. πείθεται ὁ Μιχαὴλ τοῖς λόγοις ἐκπαπείς τε καὶ προσαλθεὶς, συρράξαι προκελεύεται τὸν πόλεμον. ὡς δ' μόνον ἐλθεῖν συμβολὴ, ναῦται δειλὸς ὁ Λέων, τὴν φυγαδείαν ἠσπάσατο, τὴν βασιλείαν ἀεί πως ὀπιζητῶν. καὶ τοῦτο τέως ἄδηλον ἦν, αὐτῷ τε τῷ Μιχαὴλ, καὶ τοῖς ὑποτεταγμένοις. μήπω γὰρ τινος γεγενότος, οἷα φιλεῖ πόλεμον, μηδὲ ἑτέρου δυσπραγήματος, ἀλλ' ἔτι καθαρχὰς οὔσης τῆς μάχης, καὶ μικροῦ ὅπι καὶ συνερράγησαν ἀγωνίσου· αὐτοῖς τε τοῖς Βουλγάροις καὶ πᾶσιν ἐφάνη δόλος τὸ τοιοῦτον εἶδος τὸ πρᾶγμα, ὡς μέλλοισιν αὐτοὺς διαφθαρεῖν, καὶ αὖθις ἐξ ὑποστροφῆς καταπολεμεῖν. ὡς δ' ἀμφότεροι οὐ κατῆσαν, ἀλλ' ἀληθῶς δὴ ἔγνωσθη τῇ τῷ φυγῇ, τότε τραπέντες οἱ μὲν ἐναντίοι φόνον πολὺν διέφθειρον τῶν φυγόντων ἀσπόνδως. ὁ δὲ Μιχαὴλ ἑαυτὸν σώζει, ἀλλ' οὐκ ἀντιπαρῆλθε μετ' ὀλίγων ὤν, διεπέρασε. καὶ οὕτω μὲν τοῦτον ἡμέσθαι τῷ μάχῃ τινὲς ἡμῖν ἐγγράφως παραδεδώκασιν. εἰσὶ δ' οἱ τὰς δυνάμεις μᾶλλον τῷ Λέοντι δοῦναι διασῶσαι, καὶ κρατερῶς ἀγωνίσασθαι, τὸ βασιλικὸν τάγμάτων ἐπιλεκτικῶν, καὶ τῇ οἰκείᾳ προδιδομένων παραξίν· ἀλλ' οὐ τὸ κατὰ τὸν Λέοντα μέρος. πλὴν καθυπερτερῆσαι μὲν τὰ Βουλγάρων δυσπιστοῦσιν· τὰ δ' τῶν Ρωμαίων ἤπτηται στενόθυμα βαρεῖα καὶ φοβερᾶ, τὸν Βασιλέα ἔπεμπον ἀγωνιῶντα περὶ ψυχῆς. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν πρὸς τὰς βασιλείους αὐλὰς προπέμπετο, τὸν Λέοντα οἷόν τινα προβολὸν καταλιπὼν ἔξωθεν ἐφεδρεύειν, τὸ μή τινα ληΐσθαι λαφυραγωγίᾳ πλείονα παρὰ τῶν ἐχθρῶν. ὁ δὲ κατὰ λαβύρινθος ὑπτιάδειον, τὸν στρατιώτην ὄχλον ἠρέθιζέ τε καὶ βλασφημά τινα ῥίπτειν κατὰ τοῦ Βασιλέως ἐπῆγε. Καὶ μὴ δὴ ἔλαθον, ἐκεῖνο δὴ τὸ μῦθου, ἡγεῖσθαι Λεόντων καλὸν ἔλεγεν εἶναι, τὸν φυγῇ ἀπατασάμενον νεῶν, καὶ πρὸς τοὺς κόλπους φυγόντα τῆς γυναικὸς, τὸν ἑαυτοῦ ἡμᾶς καταλιπόντα λαὸν παραλωμα τῶν ἐχθρῶν. οὕτω πέρας πρὸς τοὺς κοινωνοὺς τῶν λόγων

ὁ λόγος ἐλάμβανε, καὶ εἰς ἔργον ἰὼ πολὺν ἀπεκδέχεται ἰδεῖν, τῇ τοῦ κολάκων καταπαρέντα θωμυλίᾳ καὶ σπουδρομῇ· καὶ τέλος, ἀνάρρησις αὐτωρεί· ᾧ τὸν αὐτὸν εἶχε ὁ βραχύβιος μέσιν τῆς ἡμέρας ἰδιώτην ἅμα καὶ Αὐτοκράτορα.

ζ. Ἀρτιγενῶς δυσηρρύετο τῷδε τῷ στρατοῦ· καὶ φόβοι πολλοὶ καὶ δέη ὑφεῖρπον· εἴτε σκιωλὼ ὄντως ὑποκρινόμενον, ἵν' ἀπολογίαν ὁρίσῃ εἰς ὕστερον, εἴτε καὶ ἀληθείᾳ τὰ τῆς τηλικαύτης παρέξεσιν ἀκολουθοῦντα δύσπαλα διαλογιζόμενον· ἐπεὶ καὶ τοῖς ἁπάσαις τὰ ἀλλότρια παρθυμουμένοις, μαλακώτερα πρὸς τὰ δι- B νὰ τολμᾷ φιλεῖσι γίνεσθαι· καὶ ὃ μέγιστον, ὅπως τῶν βασιλείων μετάσχῃ αὐλῶν, θυραυλῶν τε καὶ πόρρω που αὐλιζομένους. Ἀλλ' ἔμβλε πάντως καὶ αὐτὸς ἐσκιωμένος τοῖς βασιλείοις· καὶ διὰ τοῦτο πνεῦμα ποτηρέστατον διεγείρει Μιχαὴλ τὸν Τραυλὸν, καιρίαν οἱ καθικέσθαι δυσπείλει, εἰ μὴ τῷ ἀνάρρησιν ἀσμένως παρεσδέξοιτο· ὡς αὖτις γε πάντων μελήσειν τῶν νομιζομένων δυσχερῶν, καὶ αὐτῆς γε ταύτης τῆς πρὸς τὰ βασίλεια ἀφίξεως· ὃ δὴ καὶ γέγονεν.

η'. Ὡς δέ τις ἀνὴρ, Ἰωάννης ἔστ' ὁ κατὰ τὸν * Ἐξαβούλιον, τῷ τοῦ τειχῶν ὑπομελόμενος C καὶ παρόντων πιούμενος, ἤδετο τὸν Λέοντα πολὺν καταλελειμμένον πρὸς φυλακῇ ἅμα τῇ τοῦ Βασιλέως εἰσόδῳ· δῆτος δὲ ἄρα ἀνδρὸς φύσιν τραχύσασθαι πόρρωθεν· οὐκ ὀλίγα τῷ ἐκείνου ἔφησε γνώσεσθαι παρεσαόμενα τοῦ στρατευμάτων· ὅθεν σύμβουλος γένεσθαι τοῦ Βασιλεῖ, διανοήσασθαί τι, καὶ τὸν ἀνδρα μεταξῆσαι καλῶς. πλὴν ἔδει τὸν τέως τοῦ κωλύειν ὑπερκρυπτόμενον ἀνακαλυφθῆναί ποτε, καὶ δοκιμασθῆναι ὡς ἂν χρυσὸν ἐν τοῖς τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτοῖς· συγχωρεῖται δὲ τοῦτο πολλάκις κατά τινα τοῦ χρόνου κυκλικὴν D περίοδον γίνεσθαι, ἐξ αἰτήσεως, οἶμαι, δαιμονικῆς, καθάπερ ὅτι Ἰώβ· εἰς γνῶσιν μὲν καὶ διάκρισιν τῶν εὐσεβῶν· ἀλλοτρίωσιν δὲ καὶ ἀποπομπὴν τῶν κακῶν.

θ'. Οὔπω γὰρ πέρας εἶχον οἱ λόγοι, καὶ φήμη προθέουσα τὴν τοῦ Τυράννου ἐμβοᾷ ἀναγόρευσιν. προσπεσούσης δὲ ταύτης, ἡ μὲν πόλις πρὸς τοιοῦτον ἄγγελμα μικροῦ δεῖν ἔκφρων γενομένη, μόλις ἑαυτὴν συνεῖχεν, οἷς ἐμφυλίοις καταῤῥωδοῦσα πολέμοις, ἐξ οὗ πολλάκις αὐτόμβροι πόλεις κατεβαπτίσθησαν. ὁ δὲ Αὐτοκράτωρ ἐξεπλήγη μὲν τὴν ψυχὴν, οὐκ ἐταράχθη δὲ τὸν γνώμην· ἀλλ' ἀγχει-

* Cedr. ὁ Ἐξαβούλιος.

Constant. Porphyrog. Contin.

succedit, sparsis in omnem castrorum ambitum garrulis assentatorum vocibus ac concursu, quos ille ejusdem fere tenoris sermones habuerat. Postremo, actutum secuta acclamatio: ejusdemque diei pars modicissima, eundem privatum simul & Imperatorem aspexit. Leo Imperator acclamatus.

VII. Vixdum Imperator ab exercitu acclamatus erat, cum illi metus ac pavores obrepunt: sive reipsa scena hæc ac simulatio erant, quo in posterum facinus excusare posset, sive vere quanta istiusmodi molitionibus molesta obsistant, secum animo reputabat: nam Sent. & quibus constitutum sit aliena rapere, his ad mala designanda plerumque animi solent mollescere; hocque maximum cogitabat, qua tandem ratione in castris stativis ac procul agens, Aulæ compos evaderet. Omnino tamen futurum erat, ut & Aula potiretur, & in Regia habitaret. Idcirco etiam Spiritus nequam afflatu Michael Balbus lethale se ei vulnus inflicturum comminatur, nisi militum acclamationem suamque nuncupationem placide admittat: *Fore unmirum sibi curæ quæcunque ardua videantur, ac ipsum cum primis in regiam accessum:* quod ita factum est.

VIII. Ubi autem Joannes quidam Hexabulius, cui mœnium cura credita erat, sub ipsum mox Imperatoris in Vrbem ingressum, Leonem cognovit Romanæ ditionis ac tuendis agris præsidio relictum (erat is vir acri ingenio, ac qui hominis procul indolem conjectaret) haud fauste cessurum ait quod is cum imperio exercitui præfectus esset. Quamobrem auctor est, vt secum aliquid commentus Imperator, honesto quodam colore virum magistratu moveat. Verum necesse erat, vt quæ hactenus ovina pelle contecta latuerat, ingenium fera proderet, & ut electi Dei probarentur, haud secus ac flamma aurum in conflictorio purgat. Sinit autem id non raro, per recurrentium temporum quandam periodum, ita evenire: dæmone, puto, eius sibi copiam flagitante, vti in Iobo noscitur contigisse, vt pii innotescant & discernantur; mali vero abdicentur ac ejiciantur. Ioannis Hexabulij sagax consilium. Leonis acclamatio in Imperat.

IX. Vix namque sermonem finierat, cum fama prævolans, acclamatum Imperatorem, Tyrannum annuntiat. Eo rumore nuntioque attonita civitas, ac fere mente mota, vix se continebat, belli civilis formidine, cujus mole haud raro urbes integræ concidant. Verum Imperator obstupuit quidem animo; haud tamen mente tur-

Michaelis sponanea abdicatio.

batus est: sed viri tantum ingratos mores detestatus, leni quasi susurro, *Bonum*, aiens, *obsequi divina voluntati*; pavore ac turbatione Urbem liberavit; cunctos hortatus, vt Tyranno venienti occurrant, quo nimirum nullo civium pollutam cruore ac incolumen civitatem custodiret. Porro nonnullis hortantibus, ut forti animo malis obsisteret, pugnaque cum Tyranno decerneret; ac cum ij, *Fixmos se ac constantes tuendis clementissimi fideque præstantis Imperatoris partibus*, fore pollicerentur; quin & ipsa illius uxor Procopia rem probaret, necnon Michael quidam Amalecites, cujus tum in Aula Protostratoris munus esset, *Noldese*, ait, *Imperium fraternis cædibus cruentatum*. Quamobrem etiam cuidam famulorum fidelissimo traditis Imperialibus quibusdam ornamentis ac insignibus, Leonem adire, atq; ei deferre coegit. Ea re indignabundam ejus conjugem Procopiam ac bacchantis pene similem exclamasse aiunt, *Indignum ac grave si Barca* (sic Leonis uxorem convitio vocans) *capiti modiolum imponeret*. At ille severioribus verbis eam castigans, seque totum Deo committens, futurum rei eventum præstolabatur. Jam enim percrebuerat rumor, ingressum Tyrannum per Auream portam, omnemque Senatum ad sacras Præcursoris Ædes, Studij opera a fundamentis extructas, obviam processisse, ac supinis manibus, plausu faustisque ominibus in Urbem excipere, ac deducere. Cum autem ad Palatium jam appropinquaret, eique coram divina Dei Verbi propter nos facti hominis Imagine, ad locum, quem Chalcem vocant, vota reddituro tantisper consistendum esset, quod punicei coloris brevem quandam vestem militari more discinctam gestaret (* Aquilam vocant, sive Mare, qui in his elegantiam colunt) eam mox exuit: quam ipsam in manus acceptam Michael ex linguæ vitio Balbi cognomen adeptus, Leonis tunc Præfectum Stabuli agens, illico induit. Fuit hoc multis ominis loco, fore ut Michael Imperio regendo, Leoni successor esset. Ubi autem ad Scylla venerunt (locus est sic dictus in ingressu Palatij) sequens a tergo idem Michael dum incautius graditur, ac celerius præeuntis vestigia premit, summis pedibus ac articulis, Imperatoriæ vestis oram calcauit; ita ut ipse Leo senserit, audacioriseque aliquid facinoris ab eo expectandum ominatus sit; quod & postea accidit.

Michaelis Balbi Imperij omina.

* Malim αἶγα. *Aerem.*

X. Tunc Michael, Leone ingresso, una cum liberis atque uxore, detonsa

A σίλλυ αὐτῷ μόνον κατεγνωκώς, ἠρέμα πῶς ὑποψιθυρίσας Ὡς καλὸν τῷ θείῳ θελήματι ἕπεσθαι, ἀφῄρει τῆς πόλεως τὸ σεισαμβὲς καὶ παραχῶδες, ἀπρύξας σφοδρότερον χωρῆσαι πρὸς ἀπάντησιν, ἵνα μόνου σώζῃ τὴν ἑαυτοῦ πόλιν ἐμφυλίου αἵματος ἄχραντόν τε καὶ καθαρόν. Ἴσασθαι δέ τινων πρὸς τὰ δεινά, καὶ πρὸς τὸν ἀφ' ἑκατέρας μάχης ἀγῶνα σφοδρότερον ἐξελθομένων χαρᾶς, καὶ λαμπρῶν αὐτῶν ὑποδεχομένων βεβαιῶν ὑπὲρ Βασιλέως σφοδρότερα καὶ πιστά· ἀλλὰ καὶ αὐτῆς ἀποδεχομένης τοῦτο τῆς γαμετῆς Προκοπίας, καὶ Μιχαήλ τινος τῶν ἐξ Ἀμαληκιτῶν Γρω-

B τοτράπεζος τὴν καῦτα τυλχώσσης, Οὐκ ἔφη χρῆζειν τῆς βασιλείας αἵμασι καταῤῥεομένης ἀδελφικοῖς. ὅθεν καί τινι τῶν πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ γνησίων σφόδρα τινὰ δοὺς τῆς βασιλείας, φοιτᾶν ἐκέλευσε ἐξεβιάσατο· ἐφ' οἷς καὶ δεινοπαθήσασα, καὶ οἷς ἐκβακχευθεῖσα ἡ τούτου δὴ γαμετὴ, Δεινὸν λέγεται ἀνακραγεῖν, εἰ Βάρ- 9.
κα, οὕτω δὲ ὁ τῆς Λέοντος καλέσασα γυναῖον, τῇ κεφαλῇ ἐπέθηκε τὸ μοδίολον. ὁ δὲ τῥῥοϊκοῖς λόγοις ἑαυτὸν ὑπορράπτας, καὶ ὅλον δὲ ἀνατρὶς ἑαυτὸν τῷ Θεῷ, ἐκαραδόκει τὰ μέλλοντα. Ἅτε γοῦν κατηγγέλετο τὸν Τύραννον εἰσιέναι ἀφ' πύλης τῆς χρυσοπόρτου, καὶ πᾶσα ἡ

C σύγκλητος καὶ τὸν ὄχλον τῆς Γεροδρόμου νεὼν, ὃν ὁ Στουδίου ἐκ βάθρων ἀνήγειρεν, ἀπιόντα, καὶ ὑποπτίας ἐδέχετο ταῖς χερσὶ, προπέμπουσά τε καὶ ἑπομένη. ὡς δὴ τῆς βασιλείοις ἤγγιζε, καὶ κατ' πρόσωπον δὴ τῆς θείας Εἰκόνος τῆς δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ Λόγου, καὶ τὸν οὕτω καλούμενον τόπον Χαλκῇ ἔμελλε στῆναι, καὶ δεήσεις ἀποδώσων, ἐπεί τι φοινικοβαφὲς ἱμάτιον κατά τι γραπτωτικὸν ἔθος ἄζωστον ἐπημφίετο, [10] Λεπὸν τοῦτο καλοῦσιν ἡ θάλασσαν, 10.
οἱ περὶ ταῦτα κομψοὶ, τοῦτο μὲν αὐτίκα ἀπαμφιέννυται, καὶ Μιχαὴλ ὁ τὴν γλῶτταν φέρων πρόσθεμον, ὑπομελητὴς τῶν τῆς Λέοντος ἵππων

D τοιοκαῦτα τυλχώσσων, ὑπὸ χεῖρας λαβὼν, αὐτῷ τοῦτο ἐπαμπίσχεται. ἔδοξεν οἰωνὸς τοῦτο τοῖς πολλοῖς οἰωνὸς, ἐξ ἐκείνου δεύτερον τὴν βασιλείας τυχεῖν. ὡς δὴ κατὰ τὴν Σκύλλαν ἐλθόντα, οὕτω δή πνα τόπον καλοῦσι βασιλείοις εἰσόδοις λεγόμενον, ἀκραιτῶς πως ὑπορρέων, καὶ κατ' ἴχνος ἰόντων αὐτοῦ, ὃ πρὸς τῇ πίζῃ λῆγον τοῦ ἱματίου ἄκροις ἐπέβη ποσὶν, ὡς καὶ αὐτὸν αἰφνιδίσεσθαι τὸν Λέοντα, καί τινα πρόβολον κίνησιν ἐξ αὐτοῦ προσδοκᾶν. τοῦτο μὲν οὖν ὕστερον ἐγένετο.

ι'. Τότε δὲ τοῦ Λέοντος ὑποφανέντος, Μιχαὴλ ἅμα παισί τε καὶ γυναικὶ τῇ κόμῃ

11. ἀποδέλμοι, " ὡς ὃ τῦ Θεοῦ * τεθμήσμα, ὁ φάρος καπνομάζεσι, ἀπὸ τῦ φῶς ἀνάπτειν πᾶσι, & τὰς νύκτας ἀγαγωγεῖν ἐπὶ καταγωγάς τινας ἀσφαλεῖς· ἀνήμιμον τῦ κτ' τὸν Ἀλεξάνδρειαν ὄντα τε κὴ λεγόμενον, τὸν αὐτῦ βιβλιδαι χωρὶς ἐκκαλούμενος. ὁ δὲ συλῆσαι μὴ τὸ Θεοῦ, & ἔρημον εἶναι ψυχῆς τόπ ὃν καλῶ

12. δέλμος, ἐκεῖνον μὲν " ὧν τῇ * Πλάτῃ νήσῳ ἀφόριον εἰς ἡσυχάζειν ἐπέτρεψεν, χρυσόν τινα κατ' ἔτος ὑπηρετεῖν, ἔνθεν κὴ τὸν μοναχικὸν σχῆμα λαβόντα, & Ἀθανάσιον μετονομασθέντα ὑπὲρ ἐτῶν φασὶν ἓξ καὶ τριάκοντα. συνῆν δὲ αὐτῷ κὴ Εὐστράτιος ὁ υἱὸς αὐτῦ, ὁ κὴ ἀποκαρεὶς κὴ βιβουχαθεὶς ὢν ἐτῶν εἴκοσι τῆς χιλιάρχῃ τῦ Λέοντος· & Νικήτας, ὃς πρότερον μὲν παῖς ὤν, τὴν τῶν Ἰκανάτων διεῖπεν ἀρχήν, ἅτε δὴ φίλιος τοῖς τραπέζαις κὴ ὁπωσοῦν σχολῆς μεθέξειν εἶναί τε δόλων, & τῶν πολλῶν πραγμάτων ἔμπειρος. τότε δὴ τὸν κόμην & αὐτὸς ἀποδέλμος Ἰγνάτιος ἐκαλεῖτο, & τῷ πατρὶ συνῆναι ἐτύγχανεν τῷ μονήρη βίον προσκείμενος. τὸν δ' αὐτῦ συνοδίνον ἀπεχρίνατο κὴ ἀπέπεμψε, & πρὸς τὸν μονὸν τὸν οὕτω λεγόμενον, Προκοπίας, μετέβησεν· κὴ ποιεῖ τοῦτο μὴ θρύπτεσθαι πολλὰ τῷ Μιχαὴλ ἱκετεύσαντος. & ὁ μὲν Μιχαὴλ C τῦ βίου ἔξω θρόμβος μονὶ Ἰανουαρίῳ ια'. ἔτει ςτϛ'. τὸν χρεῶν ἀποδέλμος ἐν αὐτῇ τῇ νήσῳ, ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς ἐκκλησίας ἐτέθαπτο. ὁ Εὐστράτιος δὲ μετὰ τὸν τῦ πατρὸς τελευτὸν ἔτη ὑπερθέοντα πέντε * [& δέκα] κὴ αὐτὸς ἐκοιμήθη κτ' τῷ ιε'. τῦ Ἰανουαρίου μηνὸς, ἔτει ςτζ'. ἐν τῷ βιωνύμῳ μέρει τῆς ἐκκλησίας πεσών. ὁ δὲ Ἰγνάτιος, ὁ κὴ πρότερον Νικήτας καλούμενος, τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρόεδρος εἰ) λαχὼν, πολλοῖς ὕστερον χρόνοις ἐν τῇ μονῇ καλουμένῃ Σατύρου, ὧν δρυὶ ἐκ βάθρων δεμόμενος ἔτυχεν, ὃ ἱερὸν αὐτῦ σῶμα κατέθηκεν. αὕτη δὲ ἡ μονὴ κὴ τῦ D Ἀνατέλλοντος κέκληται, ὡδέπως πως δέ. Ἀλλὰ Σάτυρος μὲν, ὅτι ἐκ μικρῦ λάσκηματος ἡ τοιαύτης μονῆς ὁ παλαιὸς ὀνομάζεται Σάτυρος, ἐν ᾧ ἐκεῖ ἱερὸν προὔκειτο Ἑλλήνων οἰκοδομηθὲν τῷ αὐτῷ Σατύρῳ· οὗ καθ' ὁμωνυμίαν, ἀφ' ὃ πλησίον εἰ) τῷ Εἰρηνικῷ μονῷ, τῷ τοιούτῳ καλεῖται ὀνόματι· ἐξ οὗπερ κὴ ὁ τῦ Βρύου παλάτια κτίσας Θεόφιλος Βασιλεὺς, τὴν ὕλην ἀφελόμενος ἐκεῖθεν ἐδείματο. Ἀνατέλλων δ' ἐν αἰτίαις τοιαύτην. κυνηγετοῦντι ποτὲ Νικηφόρῳ τῷ Βασιλεῖ. ἐν οἷς δρυίως ὄντι ἡ μονὴ μέρεσι, ἀφ' ὃ ἀλσώδη κὴ δύσβατον εἰ), κὴ πρὸς θήραν

coma, ad Dei delubrum ſecedunt, quod Pharum vocant, ea ratione, quod cunctis lucem accendat, noctuque ad certas quaſdam ſtationes deducat, Phari illius in Ægypto celebris nomen imitans officiumque præſtans; Leonis illic exoraturus clementiam. Ille porro haud ex honeſti ratione ratus religionem loci violare, aut in eo ſupplicibus necem inferre, illum quidem in Inſulam * Platen relegans, privatum illic agere iuſſit, auri ſummam quot annis in ejus ſumptus ſubminiſtrans: ubi & Monachi aſſumpto habitu, atque Athanaſij indito nomine, ad annos duos ſupra triginta vixiſſe fertur. Erat cum eo & Euſtratius ejus filius, qui ipſe Leonis juſſu detonſus, ac virilibus orbatus eſt, ætatis annum vigeſimum agens. Nicetas quoque, qui prius adoleſcens, Icanatorum Præfecturam geſſerat (quippe qui hoc ageret ut militum, inque ſubdialibus ſtativa habentium, gratiam iniret, multaque rerum peritia polleret) ipſe quoque tunc coma poſita, Ignatij nomen accepit, verſanſque cum patre, Monachi vitam una inſtituit. Uxorem vero ab illo abjunctam atque avulſam, in Monaſterium quod Procopiæ vocant, tranſtulit: quanquam Michaele hoc enixe amoliente ac deprecante. Ac Michael quidem in vivis eſſe deſiit undecimo Januarij, mundi anno 6032. depoſitaque mortalitate, in eadem Inſula, ad cornu dextrum Eccleſiæ, ſepultus eſt. Euſtratius vero, cum a morte patris annos quinque vixiſſet, dormiit & ipſe ad quintumdecimum menſis Januarij, anni 6037. in ſiniſtra Eccleſiæ parte conditus. Ignatius denique, qui & prius Nicetas vocatus eſt, Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Præſul effectus, multis poſt annis in Monaſterio, quod Satyri vocant, quod & ipſe paulo ante a fundamentis condiderat, ſacrum corpus ſuum depoſuit. Hoc porro Monaſterium, etiam Orientis nomen in eum modum ſortitum eſt. Verum Satyri quidem fuit appellatum, quod haud procul ab eo Monaſterio vetus Satyrus diceretur, ubi Græcanica ſuperſtitione eidem Satyro fanum extructum erat, ex cujus vicinia hæc ipſa appellatio Monaſterio hæſerat: Ex ejus porro ruinis Theophilus Imperator ablata materie, Regias ædes extruxit, quas vocant Brya. Ut autem Oriens vocaretur, ejuſmodi cauſa accidit. Veniente aliquando Nicephoro Imperatore ad eas partes, ubi jam Monaſterium conditum eſt, eo quod locus dumoſus eſſet & impervius, ſilveſtriumque animalium venationi idoneus, cum appa-

Cedr. *S. Deiparæ.*

* Cedr. ὡ τῆς Θεσπιωτάνης.

Pharus, oratorium Cpli.

* *Protect.* Michaëlis Monachatus & liberorum.

Ignatij Patriarchæ initia.

Michaëlis mors & Euſtratij filij.

* *Videntur redundare.*

Satyri Monaſterium & Orientis: utriuſque ratio.

Brya Palatium.

ruisset prægrandis Cervus, infestisque canibus eo ipso loco, in quo nunc Monasterij sacrarium erectum est, captus esset, inventa est vetus mensa, quam columna fulciebat, hocce titulo: *Hoc est Altare Michaelis cœlestis militiæ Principis, quod Andreas Apostolus posuit.* Verum hæc non tunc gesta sunt, sed ubi postea longum tempus effluxerat.

Michaelis ab Andrea Apostolo Religio.

XI. Interim revocanda ad institutum oratio est, ac quærendum, Quid velut ex condicto ambos induxerit, tum nempe Michaelem, ut nihil operæ asserendo sibi Imperio hostique obnitendo, posuerit; cum nec formicæ (ut adagio fertur) ira desit; tum vero Leonem, ut sic audacter illud invaderet. Hanc enim ego verissimam disciplinam, & ad politicas actiones exercitationem dixerim, evidentissimam rei cujusque causam; neque hanc solum, sed quæ occulta sit, compertam habere; qua qui careat ac nudatus sit Historiarum liber, haud scio an frugis aliquid Lectoribus allaturus sit. Erat Michaeli Imperatori vicina quædam ancillula. Hæc certis quibusdam temporum intervallis furore acta ac spiritu afflata, vaticinabatur, futuraque edicebat. Cui ad littus, cui Bucoleoni nomen, sæpius venienti, inde contenta inclamabat voce, *Descende inde, Michael, descende; ac alienis cede:* has scilicet in eum voces intendens. Hoc ita sæpius factitatum sic percrebuit, ut nec sponte surdos, unisque studentes vitæ deliciis latuerit. Sero ergo tandem, ad ipsas Imperatoris aures, sinistri aliquid rumoris ejus animo ingerens, ea res pervenit. Mox ille (lubens enim quisque animi dolorem amicis detegit) Theodoto cuidam Melisseno, cognomento Cassiteræ, quo vere amico uti videretur, quos fama jactaret sermones communicat. Is porro, singulare quid, vereque tutum præstandum monet; nempe, quo tempore puella furore corripietur, solerti ex illa indagine inquirendum, Quænam futuri Imperatoris familia, nomenque ac corporis figura sit. Placuit consilium; mulierque spiritu Pythonico afflata, nulla mora sic percontanti respondet: *Cum ad Arcem*, inquit, *tali tempore veneris, duo quidam ingressuri sunt: Vnius nomen Leo, qui mulo vehatur; alterius, alia nuncupatio: is porro est, qui Imperio potietur.* Hæc itaque sceleratissimus ille Imperatori audisse dejerat; nec rerum quæ gestæ erant, quicquam loquitur, sed nugas, ac quibus nihil inesset sani, mulieris sermones vocat. Haud enimvero ipse nugarum loco habuit, aut temere fusas voces existimavit. Abit enim sta-

Vera historia, quæ rerum causas aperiat.

Vaticinium futuri Leonis Imperij: Melisseni fraus.

ζώων ὀπτησείας, ἐλάφου μεγίστης φυσείσης, καὶ καταδιωκομένης ὑπὸ κυνῶν ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ νῦν ὁ τῆς μονῆς θυσιαστήριον ἵδρυται, εὑρέθη τράπεζα παλαιὰ ὑπὸ κίονος βαστάζομένη, γράφουσα ὕστως. Τοῦτό ἐστι τὸ θυσιαστήριον τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ τοῦ Ἀνατέλλοντος, ὅπερ ἀνέθηκεν ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐ τότε γέγονε· ὁ πρελληλυθὼς πολλοῦ ὕστερον.

ια'. Ἐπιμακτέον δὲ τὸν λόγον, καὶ τὴν αἰτίαν ζητητέον τὴν οὕτως ὡς ἐξομολόγου πείσασθαι ἀμφοτέρους, τὸν μὲν Μιχαὴλ μηδ' ὅλως ὑπὸ τῆς βασιλείας ἀνίασθαι· ἔνεστι γάρ, ὡς ἡ παροιμία, καὶ μύρμηκι χολή· τὸν Λέοντα δὲ θαρρήσαντα ὑπερβῆναι καὶ καταλαμβάσαι αὐτῆς. καὶ γὰρ ταύτην μοίραν ἐπῄειμι αὖ ἐγὼ τῆς ἀληθινωτάτης παιδείας τε καὶ γυμνασίας πρὸς τὰς πολιτικὰς πράξεις, τὴν ἀναγκαιοτάτην αἰτίαν, καὶ ὃ μὴ τὴν δὲ ἄλλα τὴν δὲ ὑπικεκαλυμμένην καταφορὰν, ἧς πᾶσα δὴ βίβλος ἱστορικὴ πεφυλαγμένη καὶ ἀπηγορευμένη, οὐκ οἶδ' εἴ τινα ὄνησιν παρέχοι τοῖς ἐντυγχάνουσιν. ὑπῆρχε γὰρ Μιχαὴλ θεραπαινίδιόν τι πρόσοικον, ὃ κατά τινας ἐκβακχευόμενόν τε καὶ ἐνεργουμένον πρεσόδοις ἀπεφοίβαζέ τε καὶ ἐμαντεύετο, καὶ πρὸς τῷ τοῦ Βουκολέοντος αἰγιαλῷ προσφοιτῶν, Κατάβηθι κάτω, κατάβηθι, γενναιότερον, ὦ Μιχαὴλ, ἐπιβᾶσα, καὶ τῷ ἀλλοτρίῳ ἀφίστασο, πρὸς αὐτὸν δηλοῦτον ἀπορρίπτουσα φωνάς. οὐκ ἔλαθε γοῦν τοῦτο πολλάκις γιγνόμενον, οὐδὲ τοὺς ἐπιλοκωφῶν ἐπιλογίας, καὶ τὸν βίον προδιαπέμπειν ὑφρόστιον· ἀλλ' ἔφθασιν οὖν γοῦν εἰς τὰς βασιλικὰς ἀκοὰς, θεσμῷ καὶ λαλίᾳ τινὰ σὺν οὐκ οὖν ἐλπὶν ἐμπιστοῦσαν· καὶ ὅς, φίλος γὰρ ἕκαστος ὁ φιλουμένῳ, ἐκπομπεύει τοῖς φιλουμένοις, Θεοδότῳ τινὶ τῷ καὶ τὸν Μελισσηνὸν γνησίῳ δοκοῦντι, ᾧ ἐπώνυμον ὁ Κασσιτερᾶς, τὰ τῶν λόγων ἀνεκοινοῦτο, καί τινα βουλὴν ἐξευρέσθαι συμβούλευεν αἰσίαν ὄντως καὶ ἀσφαλῆ. ἡ δὲ ἰδοῦ, τῷ καὶ τὸν καιρὸν ὅτε δὴ φοιβόληπτον γένηται ὃ κορέσιον, ἀκριβολογήσαι ἔπειτα πάντα, Τίς τε εἴη οἰκία τοῦ Βασιλεύσοντος, καὶ κλῆσιν ἰδοῦ τινα φέρει, καὶ ὁποῖος τυγχάνει ὁ χαρακτήρ. ἐδόκει ταῦτα ποιεῖν, καὶ ἡ ἐνεργουμένη πνεύματι Πύθωνος οὐδὲν ὑποσχομένη, Κατὰ τὴν ἀκρόπολιν, φησὶ, γενομένῳ σοι τοῦ δεῖνα καιροῦ, δύο τινὲς ἀδελφοὶ ἐπιβήσονται, Λέων ὄνομα τῷ ἑνὶ ἐποχουμένῳ ἡμιόνῳ, θατέρῳ δὲ ἕτερον· οὗτος ὁ τῆς βασιλείας κατευθυντήσεται. Ταῦτα γοῦν ἐκεῖνος ὁ θεομισὴς ἀνὴρ ἐξόμνυταί τε πρὸς τὴν Βασιλέα, καὶ λέγει τὴν γενομένων ὕδεν· λῆρον ὁ θεὶς λόγους ἀποκαλῶν, καὶ μηδὲν ἔργου ὑγιές. ἀλλ' οὐκ ἐκείνῳ λήρει, ἢ ἔμπης ἄλλως. ἄπειστι γὰρ

13. ὑποπτῶ.

οὗτος, καὶ τὸν ἀνδρα, ὡς ἀκριβῶς καταλαβὼν ἐν τῷ τοῦ ἁγίου Παύλου σηκῷ τῷ ὀρφανοις τρέφειν λαχόντι σωτερίασας, & ὁμολογίας κατεμπεδώσας καὶ ὁρκωμοσίας, καὶ ταῤῥῆσαι καὶ χαίρειν προσκελευσαμένου, ἐκ θείας φωνῆς ἐλεγμὸν διδαχθῆναί με ἀποῤῥήτως τὰ μέλλοντα, τὸν σε Βασιλέα ἀναφανσίως κηρύττουσαν. Ταῦτα μὲν ὑπολαληθέντα, & οἷ δεύτερά τινα χρώματα, ὡς ἐν ζωγραφίᾳ, ταῖς πρώτεραις ἐμμορφωθέντα σκιαῖς· ἐκείνας λέγω προφάσεις ὑπὸ τοῦ καὶ ὁ Φιλομήλιον μοναχὸν ἐκφανθείσας, οὐκ ἔτι ἐν εἰδώλῳ & ἐμφάσει τινὶ ἐμποιῆς τὸν βασιλείαν ὁρᾶν, γυμνὸν ὁ & οἷ ἐν ἐκδάσει σαφῆς. τῶν οὖν τὸν τε ἤδη καταθαλπομένου τοῦ Λέοντος καὶ οἷ ἀπεμαραινθέντα φλόγα τῆς ἐλπίδος, ὑποτυφεσθαι ἐποίησεν, & τὸν Μιχαὴλ ἐν ἀβύσσῳ ἀθυμίας καταδυσάμενον πολλῇ· & τοῦ μὲν τῆς ψυχῆς πύργον ἀνέῤῥηξεν, τοῦ ὁ ἐκτάσησεν. οὐ γοῦν ὁ μόνον ὁ γύναιον, ἀλλὰ δὴ ὁ πιστευθεὶς, & ἐξαπατήσας τὸν ὄντα Καισαρέως. ἀλλ' αὖθις ὅτι τὴν ἱστορίαν ἰτέον.

ιβ'. Ος δὴ οὖν τὸν Αὐτοκράτορα εἵλκυσεν ὁ Λέων ἀρχικὸν, ἀναῤῥηθεὶς δημοσίᾳ τὸν Ιούλιον μῆνα τῆς ϛ'. Ινδικτιῶνος, Μιχαὴλ μὲν τὸν τοῦ γλυκέως ὑποσυρίζοντα, τῇ τῶν Πατρικίων ἐγκαταλέξῃ τιμῇ, τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρότερον ἐκ τοῦ ἁγίου λουτροῦ ὑποδεξάμενος· Θωμᾶν ὁ τ' ἑαυτοῦ διαφερόντως ὁμήλικα & συμπαίστορα, τῶν Φοιδεράτων Τουρμάρχην ἐγκαθίστα. & Μανουὴλ ὁ τὸν Μιχαὴλ Πρωτοστράτορα, Πατρικίοις ἐγκαταλέξας· & Στρατηλὸν τιμήσας τῶν Αρμενίων, Οὐκ ἔδει σε, ἔφη, πρὸς τὸν κατ' ἐμοῦ ὁπλίζεσθαι πόλεμον, σύμβουλον δ' Βασιλέως καὶ τῆς Προκοπίας γενόμενον. καὶ ὃς οὐ μάλιστα παῤῥησιαζόμενος, Αλλ' οὐδέ σε ἔδει, ἀντέφησεν, τῷ δυνατοῦ, ἔτι δὲ καὶ στωμύλου σου, χεῖρα ἀπαρᾶσαι. τότε μὲν οὖν τοιούτοις καταπλαγεὶς, τὸ δ' ἀνδρὸς ἀρετὴν ἀδεισθεὶς ἀρετεῖ....

ιγ'. Ως ὁ τὸν τῶν Βουλγάρων Αρχοντα τῇ πρότεραίᾳ νίκῃ φρονηματιζόμενον ἀμαχήσειν, καὶ αὖθις δηοῦντα μὲν τὴν γείτονα γῆν, χείρονα δὲ & λεηλατοῦντα τοὺς ἀγρούς· & πολλὰ μὲν σώματα, πολλὰ δὲ βοσκήματα καθαρπάζοντα, εἰκότως οἷ ἑτέρωθεν κατεμπιπράντα, & ὅλως ὄντα ἀφόρητον· πρῶτον μὲν δεῖν ᾠήθη ἀμφὶ πρεσβείας εἰρήνης ἀναμεῖναι αὐτόν· ὡς δ' οὐκ ἔπεισεν, τὰ τ' τειχῶν διερρυηκότα δι' ἑαυτοῦ ἀνοικοδομησάμενος, ὀχυροῖ ἀμφὶ ταχέων· καὶ γενόμενος ἐν Μεσυμβρίᾳ τῇ πόλει, τοιούτῳ τινὶ διεχρήσατο στρατηγήματι. ἡμέρας ἱκανὰς ἐν ᾧ τόπῳ ὑπαφρώσας ἑαυτὸν τε καὶ τὸν

tim, ac ſicut audierat in D. Pauli delubro pupillis alendis deſtinato, virum offendens, collatoque ſermone, ac data acceptaque fide, bonoque & fidenti animo eſſe illum jubens, Diuinam ſibi in ſecreto detectam vocem dixit, quæ illum Imperatorem fore clare denuntiaret. Hæc ergo ſecretius, & ad aurem dicta, velutque ſecundi colores (uti fere in pictura fit) prioribus umbris majori expreſſione adjecti (iis ſcilicet quæ Philomelij Monachus primum vaticinatus erat) ſic afficiunt, ut non inani jam ſpecie exilique quadam repræſentatione ac ſimulachro, Imperium videret, ſed nudum ac velut clare eo potitus eſſet. Ea igitur res prope emortuam ac velut elanguidam Leonis ſpei flammam, novis ardoribus accendit, altaque mœſtitudinis abyſſo Michaelem merſit: atque illius quidem animi robur erexit, hujus vero graviter concuſſit. Nec ſolum muliercula, ſed & qui fidem meruerat, Caſſiteras, ac vere deceperat. Verum iterum nobis reſumenda narrationis ſeries eſt.

XII. Rerum itaque ſummam adeptus Leo, ac Imperator publice acclamatus, menſe Julio, Indictione ſexta, Michaelem Balbum Patricia auget dignitate; cujus etiam prius e ſacro fonte filium adoptaverat. Thomam autem ſingulariter coætaneum ſuum ac cum quo juvenis fuerat educatus, Fœderatorum Tribunum conſtituit. Manuelem quoque Michaelis Protoſtratorem, Patriciis adlegit. Armeniorumque Duce conſtituto, *Non te decebat*, inquit, *adverſum me arma ſumere, ac Imperatori & Procopiæ conſilium præbere*. Ad quem ille ſumma uſus libertate, *At neque te*, inquit, *decebat, adverſus eum, a quo beneficio affectus eſſes; ad hæc vero qui & tuus compater exiſteret, manum levare.* Tunc quidem Leo his auditis obmutuit, viri reveritus virtutem...

Menuelis præclara libertas loquendi.

XIII. Ubi autem Bulgarorum Principem ſuperiori victoria elatum, majoresque ſpiritus ducentem, vicinam rurſus audiuit vaſtare regionem, & agros demetere ac populari, multamque tum hominum tum pecorum prædam agere, domoſque præterea incendere, ac omnino intolerabilem eſſe; primum quidem operæpretium duxit, miſſa legatione, officij ac pacis admonere. Ubi autem nihil Barbari iras inflexit, diruta mœnium, opera ſua ſtudioque inſtaurans, Urbis res brevi in tuto poſuit; venienſque Meſembriam, ſtratagemate ejuſmodi hoſtibus illuſit. Dies non paucos caſtris poſitis, altoque vallo ducto, atque aggere pene defoſſus cum

Leonis in Bulgaros ſtratagema.

copiis, substitit, annonas quotidie ex Romano solo in promptu habens, cum ne vel ad delicias ullo commeatu deficeretur. Ubi autem assidentes Bulgaros armisque in eum instructos commeatus penuria laborare audivit, noctu discedēs e loco in quo confederat, haud spernenda militum assumpta manu (virorum scilicet fortium, & qui laboris patientes essent) cum uno dumtaxat communicato consilio, insidiandi causa in montem quemdam contendit. Ubi autem diluxit, nec in castris Imperator repertus est, fugisse eum cuncti existimarunt; quod nimirum ejus discessionis consilium universos lateret. Hinc hostes assumptis armis impetum tenere non poterant aut ullo modo suis se finibus continere; sed & aggressione facta, in manus se exercitum habere, nulloque negotio ejus potituros, putabant. Cum ecce Leo per noctis silentia e monte descendens, in hostes nihil mali subverentes irruit: inermibusque ac somno solutis congressus, per existimatam illam Imperatoris fugam, tantam illorum dedit stragem, Romanis ex condicto undique ingruentibus, ut eorum exercitum omnem profligaverit; ac ne ignifer quidem (ut aiunt) sospes evaserit. Sed & incursione facta regionem omnem deprædatus, puberes quidem omnes inde abduxit; parvulis autem ad saxa ac humum allisis, Romanam mox ditionem repetiit. Eam ob rem, ex eo tempore Leonis collis, ei colli nomen inditum est; ac qui illac iter habent Bulgari, caput moventes, locum digito ostendunt, nec quicquam acceptæ tunc cladis memoriam obliterant.

Leonis victoria.

Leonis collis.

Leonis nimia feveritas.

XIIII. Felix ergo ille successus, ferociorem, longeque audaciorem hominem reddidit, inque eam crudelitatem, in qua fuerat educatus, impulit. Nulla illi majoris minorisve sceleris distinctio: sed si quis ullius sceleris reus teneretur, una erat sententia, una ultio, cujusvis necessarij membri amputatio, inque omnium oculis publica amputati membri suspensio. Hæc sic dira cum in omnes ille designaret, grave in se odium omnium concitavit. Cum enim nativam illam dire effrænem, nulloque modo castigatam aut ad lenitatem ac clementiam vergentem feritatem coleret, cognatum genus crudeliter divexans, ac contemptui habens, id vero consecutus est, ut eum odissent omnes; nemo diligeret.

XV. In hunc itaque modum suas ille res disponebat, venitque ei in mentem Philomelensis Monachus, ejusque de se vaticinij munera præstare constituit, missis in antecessum munuscu-

A γρατὸν, ἐκαθέζετο· ἑκάστοτε σπιζόμενος ἀπὸ τῆς ἠμετέρας, καὶ λιπόμενος τὰ ἀναγκαῖα, ἀλλὰ καὶ πρὸς πυφλὸν, σοβεῖσθαι. ἐπεὶ δὲ τοὺς σὺν αὐτῷ καθωπλισμένους Βουλγάρους ὡς τινότητι τῶν ἀναγκαίων ἀκήκοεν, ὃν μὲν οὐ ἐφήσθυε πάσου νύκτωρ ἀπάρασι μὴ γρατίωτῶν ἱκανῶν, καὶ ῥώμην τε καὶ καρτερίαν γεγυμνασμένων, ἑνὶ μόνῳ τῷ ἑαυτῷ συγγυμνώσας γνώμιλον, καὶ πρὸς λόγον ὅτι πρὸς βουνοῦ χωρῆς, στώμημα τῶν πολεμίων καὶ ὥραν εἶπεν. ὡς δ' ἠμέρα ἀπέλαμπε, καὶ ὁ γρατηγὸς ἐγυμνοῦτο τῶν Βασι- F. γρατὸς.
λείων πᾶσι, φυγῇ χρήσασθαι τόπον, τὸν Βασιλέα δηλονότι, πάντες καθωμολόγουν, τὴν γεγονότων εἰδότες σοβεῖν. [14] ὅθεν ἀναθαῤῥήσαντες οἱ ἕκαστοι, μόνῳ ἐφ' ἑαυτῶν οὐδ' ὅλως ἐδυώσαντο, ἀλλὰ καὶ κατεξανίσταντο, καὶ ὅτι χεῖρας ὅσον τὸ γράτευμα ἔχον. νυκτὸς εὖν ὑπεγλυφούσης, κάτεισιν ὁ τῶν λόγου ὁ Λέων ἀπροσδοκήτοις οὖσι κακῶν· καὶ συμμίξας αὐτοῖς δύσθρασιν ὅπλων γυμνοῖς, καὶ ἀφαλελυμένοις ὕπνῳ τε καὶ θαῤῥεῖ τῆς τοῦ Βασιλέως φυγῆς, τοσοῦτον ἐφγάσατο φόβητρον καὶ φόνου πάντοθεν ἐκχυθέντων τῶν Ρωμαίων κατὰ τὸ στώμημα, ὡς πανδημεὶ αἴρησαι τὸ γρατόπεδον, καὶ μηδὲ πυρφόρον, ὃ δὴ λεγόμενον, ἀφανισθῆναι. οὐ μόνον δὲ καὶ πᾶσαν ἡλικίαν ἐκ καθάρσεως τε καὶ προγονῆς ἀνάρπασον θεὶς, καὶ τὰ τέκνα τούτων ταῖς πέτραις καὶ τῇ γῇ προσκρούσας, πλὴν ἑαυτοῦ κατέλαβεν ἐν ταχεῖ. ὅθεν ἔκ ποτε ἐκεῖνος ὁ βουνὸς Λέοντος ἐπωνομάσθη· καὶ οἱ ἀεὶ ἐκεῖσε ἀφιβαζόμενοι τῶν Βουλγάρων, πλὴν κεφαλικῶν ὀπισείοντες δακτυλοδήκτοσι, καὶ λήθῳ λαμβάνουσι τῶν πάντα κακῶν οὐδαμῶς.

ιδ'. Τοῦτο γοῦν θρασύτερόν πως αὐτὸν καὶ ἀπαμώτερον ἐφγάσατο τὸ προτέρημα, καὶ [15] εἰς τὴν 15.
σωτηρίαν ὠμότητα ἐναπέῤῥαξε. μικροῦ γὰρ καὶ μείζονος οὐκ ἐῶ αὐτὴ διαφορὰ ἁμαρτήματος, ἀλλὰ κἂν πάντων ἐφ' ᾧ τινι καταλαμβανομένων, μία ζημία, τὸ ἀκρωτηριάζεσθαι τὰ ἀναγκαῖα μέλη ὁποιουοῦν, καὶ πάντων ἐπ' ὄψεσι πλήττεσθαι ἐκκρεμές. ἃ καὶ πᾶσι πεπεικόσιν τοῖς ἀνθρώ- F. πεπει-
ποις, ἐπίκτητον μῖσος δὴ τούτου καὶ θηριώδη ἀπεργάσατο. οἷς γὰρ ἄκρατον τὸ εἰρηνικὸν θεοσεβείας ἐπήσκησεν, ἀλλ' οὐ κεκολασμένῳ τινὰ καὶ πρὸς τὸ φαύστερον ἀπενδύουσθαι, τὸ συγχωρίδα φύσιν ἐκφαυλίζων ἀπλεῶς, μισθὸν τὸ ἔζεσθαι, ἀλλ' οὐ πλὴν φιλίδμητον ἐπώλησεν.

ιε'. Ταῦτ' οὖν ἔπραττεν, καὶ κατὰ νοῦν λαμβάνει τὸ ὑπὸ τῶν Φιλομηλίου μαντεύσασθαι, καὶ ἀμείβεσθαι οἱ δοκεῖ τὸ προῤῥήσεως, θύρα εἰσηκοΐᾳ πρὸς πάντων

πων αὐτῷ, ἃς δ' κρήτους νίκας δῴη αὐτῶν. ἀλλ' A
ἐκεῖνος μὲν ἤδη φθάσας ἐξ ἀνθρώπων ἐξῆλθε·
πονηρὸς δέ τις δαίμων καὶ βάσκανος· οὐ γὰρ ἄν-
θρωπον τοῦτον καλέσαιμι τὸν πάντα συγχέαντα
καὶ ταράξαντα, καὶ κατ' τὸν παλαιὸν ὄφιν τὸν ἴον τοῖς δ'
παλαιπώρου Λέοντος ὠσὶν ἐκχέαντα, ἀνέπλησε τὸν
κεκτημένου ὅλον τὸν νοῦν, τῷ δ' γέροντος οἰκείᾳ
ἐν βλαβείας προφάσματι ἐκατέλαβεν. Συμ-
βάπιος οὗτος ἐλέγετο, ὃς καὶ βασιλικὸν ἄγγελον
πολλὰ προστριβόμενον, καὶ δύσφημα κατ' δ' Βασι-
λέως εἰς πρόσωπον, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ κόλπου λα-
λῶν· ἢ μᾶλλον ἐξελιπαρῶν μηδὲν καθυποστελλόμε-
νον ἐξειπεῖν, Ὡς ὀλίγος ἔσται σοι ὁ Βασιλεύων ἔτι πο-
λύ, εἰδώλοις, ὧν τὸν καταράτου γλώσσης ἐκείνης, B
16. προσαμένῳ, καὶ πολυφθορῷ τοῖς [16] ἀπὸ τῶν Παρ-
δοῖς καὶ Θυάδες, καὶ Ταραξίου σεβομένοις· τὸν
βασιλεύσασθαι Εἰρήνῃ, καὶ τὸν ὑπ' ἀγίοις Τα-
ράσιον ἀφέτῳ γλώττῃ περὶ τῶν θείων Εἰκόνων
οὕτως ἀποκαλοῦντα. ὁ δ' Λέων ὁ οὕτως δαιμόνων
εἴδωλον, ὁ τῆς ἀμαθίας ἀνδράποδον, ὁ τῆς
σκιᾶς ἀφωνότερον, δέον τούτων καταλιταρῆσαι·
ἢ μὴ τοῦτο, ἐκπομπεύειν γοῦν καὶ κατείδειν
ταῦτα τῷ τὰς τῆς ἐκκλησίας ἰδίας ἡνίοχον,
καὶ συνόδους συγκροτῆσαι περὶ μεγάλων μεγά-
λως διερευνᾶν· ἀλλ' οὐκ ἀνδράσι μηδὲν ὑγιὲς C
φρονοῦσι, μηδὲ τὰ ἑαυτῶν, φθόνῳ δ' μᾶλλον φι-
λίας, ἀλλὰ τὰ οἰκεῖα] προμηθουμένων καὶ
προοικουμένων, τῷ φιλουμένῳ ἀνακινοῦται
Καισαρεῖ, καὶ τὰ ἀπεσταλμένα ἄγγελῳ τούτῳ εἰς
φῶς. ὁ δ' κακῷ κακὸν, καὶ λύσσῃ λύσσαν ἀνα-
φυσῶν, ἀλλ' ἑτεροίρων, ἕτερόν τινα τῇ ὁμοίᾳ
δόξῃ περὶ τῶν θείων Εἰκόνων ὑποφρονοῦντα, καὶ τῷ
Μαυριανοῦ ἔμβολον οἰκοῦντα προσηνοῦντα ἀναγορεύει·
ἀπέρωπά τινα καὶ μετέωρα λεπτολογοῦντα, καὶ ὑπερ-
άγγελον τοῦτον εἶ) διαβεβαιούμενος· Τοιοῦτο οὖν,
ὦ Βασιλεῦ, χρῶ περὶ τούτων μυσταγωγῷ· καὶ
ὃ νῦν ἔφησί σοι ποιῶν, οὐκ ἁμαρτήσῃ δ' δέοντος.

ιε'. Ὡς οὖν ἐπρώτευσε τὰ τῆς συμβουλῆς, με- D
ταλήξαι ἔγνω πρὸς τὸν μονάζοντα, καὶ τοῦτον κατάμ-
πλησας τῆς Φλυαείας, προσέπεμψεν, Ὡς καθ' τὴν
ὑπερθεσμον νύκτα, ἰδιώτου σχῆμα ἀναλαβόμενον,
αὐτὸν οἴκοθεν Βασιλέα ἀγάγῃ σοι, περί τε πίστεως
καὶ ἄλλων οὐκ ἀνταφορήτων πραγμάτων
συμβουλευόμενον. τοῦτον οὖν ἔτη δύο καὶ ἑβδομή-
κοντα τὴν βασιλείαν κατευθύνειν καθυπίσχου, καὶ
τεσσαρακαιδέκατον ἀριθμεῖν τῶν Ἀποστόλων, καὶ παῖδας
παίδων ἐπὶ θρόνου τῆς βασιλείας ἰδεῖν· εἰ γε
Λέοντος ἐξ Ισαυρείας συσχεῖν πως τῷ δόγματι-
μὴ ἐνισχυομένου ἢ ἀλλ' ἀποκαινομένου, πλεῖ-
όν ἐξωλέαν καὶ ἀπώλειαν καὶ κρημνοὺς καὶ βάραθρα
ἀπειλῆσθαι τούτῳ ἐπόμενα ἐκ Θεοῦ. Ταῦτ' οὖν

Constant. Porphyrog. Continuat.

lis, quibus gratum animum ſuum in eum oſtenderet, rogans a Deo impetrare, ut Imperium ſuum victoriis augeret. Verum ille jam e vivis exceſſerat; malus autem quidam ac invidus dæmon (nec enim hominem appellavero, qui omnia miſcuit turbavitque, ac antiqui ſerpentis more, miſeri Leonis auribus; hominis ſcilicet, cujus mens omnis imprudens & inconſulta, virus infudit) Senis ædiculam illam, religionis obtentu occupaverat. Sabbatius illi nomen erat. Hic, Leonis ipſum nuntium, convitiorum plauſtro onerare, nec ſecum ipſe, ſed coram in facie in Imperatorem maledicta jactare. Rogavit nihilominus ſemoto omni timore denuntiare, *Breve fore Leonis Imperium, qui idolis* (o linguam execrabilem!) *animum adhiberet, inque Pardalis & Bacchæ Taraxÿque Numinibus* (ſic nimirum Imperatricem Irenem ſanctumque Taraſium in cauſa divinarum Imaginum linguæ petulantia vocans) *ſpem collocaret.* At Leo, verum dæmonum Idolum, inſcitiæ mancipium, homo umbra elinguior, cum hæc ſpernere debuiſſet; ſin autem, ad eum qui Eccleſiæ clavum regebat, referre, eique exponere, necnon Synodum, de rebus magnis magnifice ſcrutando, cogere; non hominibus qui nihil ſani ſaperent, quique non ejus commodis, ſed ſuis ipſorum lucris ſtuderent, ſuaſque cum primis res curarent (proh amicitiam dolo compoſitam!) amico Caſſiteræ communicat, refertque quæ ex nuntio verba acceperat. Porro ille malum malo, furoremque furore non leniens, ſed excitans, virum alium, qui ejuſdem erga ſacras Imagines ſententiæ eſſet, ac in Mauriani porticu habitaret, ei indicat; immenſa quædam & excelſa in ejus laudem deblaterans, atque ejus majorem Angelo præſtantiam affirmans. *Hoc igitur, Imperator, qui in rebus iſtiuſmodi inſtruat atque edoceat, utere; nec ſi quid illo doctore egeris, ab honeſto, & eo quod officij eſt, quicquam aberraveris.*

Sabbatij Monachi Leonis ſeductio.

Caſſiteræ opera dementando Leonem.

XV. Vixdum datum conſilium erat, cum ad Monachum properandum, operæpretium duxit: nugiſq; hominem exſaturans, adjecit: *Sequenti nocte ſe ei Imperatorem adducturum privato habitu, qui de fide aliiſque rebus haud ſpernendis eum ſit conſulturus. Fac ergo illi polliceare, annos duos ſupra ſeptuaginta Imperium rectturum, numeraque tertium-decimum Apoſtolum. Vaticinare ei, Fore ut videat ſuper Regni ſolium filios filiorum; ſi modo Leonis Iſaurici Edictum ſequi in animum induxerit: ſin nolit polliceri, ſed rem ſe præſtiturum abnuat; obteſtare ſtragem illi, interitum, præcipitia, barathra a Deo imminere.* Hæc ſcelerato

C

animo mentisque pravitate docto Monacho, qua hora convenerant, Imperatorem adducit. Cumque ingressi una cum Theodoto, arcana aggressi essent: *Non decebat*, inquit Monachus, *communi Te veste purpuram commutare, ac sic vulgi animis illudere.* Ille audito hoc verbo vehementer affectus, menteque attonitus, ac cum alias ex divina eum præscientia loqui existimaret, plane velut umbra statuam sequitur, totusque ex Monachi verbis, haud secus ac ex ansulis vasculum, sic ille pendet: ut & ante nos quidam versibus luserunt.

Edictum adversus Imagines.

XVI. Statim ergo abolendas venerabiles Imagines Edicto sanxit; jubetque Nicephoro Patriarchæ, *Ut scripta sua manu schedula, assentiri se profiteatur: exilio multandus, ni faciat.* Is autem qui & aliunde Tyranni in Dei cultum male affectam mentem conjecerat, rapique ad mortem, quam cum homine ejus indolis versari, satius ducebat, sponte ad constitutum Confessori exilium adduci se patitur. Theodotus interim Cassiteras circa divini Paschæ solenne tempus, navatæ operæ præmium, Episcopalem Sedem nanciscitur. Operæpretium vero sit, ut nec quod antecessit, ejus mentis prætercurramus indicium. Divinus namque Nicephorus (quippe qui Sacerdotio præsidebat) divinæ eum fidei assensum præbere, Symboli professione, omnino flagitabat. Ad quem ille, *Non se tunc facturum, atque interim dilaturum, dum ejus in Imperatorem acclamatio, perfecte rata firmaque esset:* sic nimirum cunctando, ea se hæreseos labe olim, exque indole laborare ostendens.

Theodotus Cassiteras incubator Cpli.

Fidei professio Leoni dilata.

XVII. Est & aliud, eo quod dicebam, perversæ ejus circa fidem mentis clarius indicium. Cum enim tum primum Imperator acclamatus, necdum diademate potitus esset, atque ipsum devoto capiti sacratissimus Antistes impositurus esset; ubi se ad rem accinxit, contigitque, non velut molles crines tangere videbatur; sed quod vere erat, spinas se ac tribulos sentire, quibusdam quasi aculeis compunctus, ac doloribus manum confixus, existimabat. Verum hæc quidem antea. Tunc vero Patriarcha, ejus pœnæ accepta sententia, in exilium proficiscebatur. Quando etiam ferunt, cum navigio procul abduceretur, e maritimo quodam loco eminus beatum Theophanem vidisse, suffitu cereisque se prosequentem, ac velut triumphi quadam specie, præclara illa confessione deducentem. Cujus ille, ut par est, officium cultumque libenti animo suscipiens, atque precibus Deo commendans, sublatis in altum manibus velut amplexabatur, supremum procul oscu-

Ejus perfidiæ aliud omen.

Nicephori & Theophanis salutes.

A ἐκ σκαιωσίας καὶ γνώμης πονηρᾶς ἀναδιδάξας, τὴν Βασιλέα ἦλθε καὶ τὴν δηλωθεῖσαν χειρόν· καὶ ἐπεὶ σὺν Εἰσῆεσαν μετὰ τοῦ Θεοδότου, καὶ τῶν ἀπορρήτων ἀπήρξαντο, Οὐ χρή σε, ἔφη ὁ Μοναχὸς, τὴν ἀλουργίδα καταλιμπάνοντα, ὦ Βασιλεῦ, ἰδιώτου ἡῆμα ἀλλάσσεσθαι, καὶ πρὸς γνώμας οὕτω ταῖς τῶν πολλῶν. καὶ ὃς ἐκπλὴξ ἅμα καὶ κατανὺξ τῷ ῥήματι τούτῳ γλυκύθυμος, καὶ ἄλλως εἰθισμένος ἐκ θείας ἐπιγνώσεως, ὡς σκιὰν τοῦ ἀνδρίαντος εἶπεν ἀληθῶς, καὶ ὅλως ἤρτηντο καὶ ἐκρέμαντο ἐξ ὧν ὥσπερ ἢ κεκμηκὼς ἀγγεῖον πρὸς λόγοις τοῦ Μοναχοῦ. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἴρηται καὶ πρὸς ἡμῶν ἀμφὶ μέτρου ποιήσεως.

B ιϛ'. Αὐτίκα γοῦν τὴν τοῦ σπαθίου Εἰκόνος ἀναγορεύσεως καθαίρεσιν, καὶ τὸν Πατριάρχην, Νικηφόρος ὃν οὔπω ἴσμεν, γραφῇ αὐτοχείρῳ πέρας τοῦτο συγκατάθεσθαι· εἰ γε μή, μέλλοι τὰ φοβερὰ καταψηφίζεσθαι. ὁ δὲ καὶ ἄλλοθεν τεκμηριούμενος τὸν τοῦ Τυράννου πρὸς τὸ θεῖον ἀπέχθειαν, ἄγεσθαι μᾶλλον ἢ στωμύλην πειθοῖ κρίνας, ἀπήγετο πρὸς τὸ καταψηφισθῆναι ὁμολογίαν· καὶ Θεόδοτος ὁ Κασσιτερᾶς τὸν τῆς ἱεροσυλίας θρόνον ἆθλον ἐλάμβανε, καὶ τὸν τοῦ θείου Πάσχα καιρόν. ἄξιον δὲ μηδὲ τὸ τεκμήριον παραδραμεῖν. ὁ μὲν γὰρ Νικηφόρος, ἅτε τῆς ἱερωσύνης προϊστάμενος, ἐζήτει τὸν περὶ τοῦ ἱεροῦ συμ- 17.
C βόλου πρὸς τὸ θεῖον πίστιν συγκατάθεσιν. ὁ δέ, Οὐκ ἔφη νῦν τοῦτο ποιήσειν, ἐπερθῆναι δὲ μέχρις ἂν ἡ τῆς βασιλείας αὐτοῦ τελείως ἀνάῤῥησις γένηται· δηλοὺς τὴν ἀναβολὴν, ὡς καὶ αὐτός γε προειληφὼς τὴν τῆς αἱρέσεως μανίαν ἐκνικητήν.

ιζ'. Ἕτερον δὲ τοῦ λεχθέντος παραφέρετον. ὡς γὰρ ἤρπει ὁ πρῶτον ἀνηγορευμένος ἐδεῖτο τοῦ διαδήματος, καὶ τοῦτον ἔδει τὸν Ἀρχιερέα τὴν καταπλήκτῳ ὑπερθεῖναι κεφαλῇ· προσπλησίον δὲ αὐτῷ καὶ κατεπαφώμενος, οὐ τείχων, ὅσῳ ἐδόκει, μαλακῶν, ἀκανθῶν δὲ καὶ τριβόλων, ὅσῳ τῇ ἀληθείᾳ ἐοικῶν, ὑπ' αἰσθήσεως ἐλύετο, ἀκίσιν δὴ κατακεντούμενος, καὶ τὴν χεῖρα ὀδυνώμενος παρεπιεζόμενος. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρότερον· τότε γοῦν ὁ Πατριάρχης ὑπαφόμενος, τὴν καταγνωσθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ ψῆφον δεξάμενος, ἐπορεύετο· ὅτε δὴ καὶ λέγεται, ἐφ' ὁλκάδος αὐτὸν φερομένῳ μακρὰν κατά τινα τόπον παραλαβεῖν πόῤῥωθεν ἰδεῖν Θεοφάνην τὸν μακαρίτην, θυμιάμασί τε καὶ λαμπάσι δεξιούμενον, οἷόν τινα παρεπομπὴν τῇ καλῇ ἐκείνῃ ὁμολογίᾳ παρεπέμποντα. ὃν ὡς εἰκὸς ἀποδεξάμενος, καὶ Θεῷ παραδοὺς δι' εὐχῆς, τὰς χεῖρας οὐκ ἄκρας μεταρσίως, παρεβάλετο τοῦτον, πόῤῥωθεν τὸ τελευ-

πᾶσιν ἀποδοὺς ἀπάσημον. ἐρωτήσαντος δέ τινος τὸν A
σωζομένων, ὡς δή τινι τοῦτον ἀποδίδως εὐ-
κτῶς τε καὶ ἐφετῶς, τῷ ὁμολογητῇ φάναι
18. Θεοφανεῖ τῷ προφητικῇ γλώττῃ [18], μονῇ τῶν ἐ-
ρων τὸν Ἄγρου, ὃ δὲ σωθῆναι μετ' οὐ πολύ. αὐ-
τὸς τε γὰρ τοῦτον ἑώρακεν οὐδαμῶς, κἀκεῖνος τὸν
τῆς ὁμολογίας στέφανον ἀνεδήσατο. καὶ τὰ μὲν
τοῦ Ἀρχιερέως οὕτως.

ιθ'. Αὐτὸς δ' οἷόν τινα τῆς αὐτοῦ βασιλείας
ἀρχὴν ὑπαρξεῖς δεξιὰν, ὃ τὰ τῆς ἐκκλησίας
19. οὕτως διοικονομῆσαι, καὶ [19] τὸν φιλοτιμίαν ἐκ-
κρῖναι τῶν νοσῶν, τῶν κοινῶν πραγμάτων ἀντε-
λαμβάνετο· πάντας ὁμοῦ ὁ κένδυνος καὶ τοὺς σφῆκας
φέρων μεθ' ἑαυτοῦ, τὸ στρατιωτικὸν τε ὅχλον
γυμνάζων αὐτὸς, καὶ πόλεις πολλαχοῦ τῶν κατὰ
Θρᾴκην καὶ Μακεδονίαν δι' ἑαυτοῦ ἐκ βάθρων
ἀνεγείρων· ὁ δὲ περιπορθούμενος πάντας, ὡς
φοβερὸς ἦν καὶ καταπληκτικὸς ὁ αὐτὸς τοῖς
ἐχθροῖς. ὑφ' ὧν ὁ ἅγιος Νικηφόρος φασὶν
εἰπεῖν ποτὲ μὴ τὸν αὐτοῦ ἀποβίωσιν, Ὡς εἰ καὶ
ἀλάστορα, ἀλλ' οὖν ὑπομελητὸν τῷ κοινῷ ἡ
πόλις ἄνδρα ἀπώλεσεν. καὶ πρὸ τοῦ τὰς ἀρχὰς
ὁ δὲ ἡγεμονίας, οὐ τὰς πολιτικὰς δὴ μόνον, ἀλλὰ
καὶ τὰς στρατηγικὰς διεπίστατο ἀκριβῶς· χρημά-
των χρείττων αὐτὸς ὤν, τοῖς ἀδωροδόκοις πάν-
των προέκρινεν· ἀεισπούδαστος πάντας, ἀλλ' οὐ
κατὰ πλοῦτον τιμῶν. ὁ δικαιοσύνης μὲν ἐραστὴς B
λέγεσθαι ἐβούλετο, οὐκ ἐλίνετο δ'· πλείω αὐτε-
ποιήσατο τούτης, καὶ πολλὰς τῶν κρίσεων δι' ἑαυτοῦ
ἐξεπέραινε κατὰ τὸ Λαυσιακὸν ἐκκαθήμενος. καὶ
ποτὲ δή τινος ἔγκλησιν πρὸς αὐτὸν ποιησα-
μένου περὶ γυναικὸς ἁρπαγῆς, ὡς τὴν ἑαυτοῦ τις
τῶν ὑπερφυῶν αἰσχροπάκτει ἀνδρῶν, ὁ ὅτι σοβαρὰ
λόγων ἠξίωμεν τῷ Ὑπάρχῳ πολλάκις διενο-
χλοῦν, σκῆπτρον μὲν, ἐπισταθὲν αὐτοῦ τοῦ κρα-
τοῦντα οὕτως ἔχειν ἐπεμαρτύρησεν, ἐκ βύβλου
ἦγε· τῆς δεξιᾶς μεθέντος, ὁ πικρίαν πολλὴν
καταχέας αὐτῷ, τὸν δὴ μοιχὸν νόμῳ ὑπεδικάσατο
προσεπάρας. ἀλλὰ τούτοις μὲν τὴν πολιτείαν οὕτ
ὑπέσαινε, ὁ τὸν πρὸς αὐτὸν, ὡς δὴ ἔπος
τις, εὐνοϊκὸν ἐκαπήλευσεν. D

κ'. Περὶ δὲ τὴν πίστιν ἐμάνη κατωφερῶς, ποσοῦ-
τον, ὡς μηδὲ Θεὸν ὀνομάζειν ἐδόκει τούτῳ καλόν.
καὶ γὰρ τὰς τριακοντούτιδας σπονδὰς τοῖς Οὐννοις δὴ
τούτοις τοῖς καλουμένοις Βουλγάροις ἐνωμότους
ποιῶν, καὶ εἰρηνικὰς συμβάσεις καταστρατηγούμενος,
ἐπεὶ δι' ὅρκων ταύτας ἔμελλε βεβαιοῦν τε καὶ ἐμ-
πεδοῦν, ἃ τούτοις δὴ τοῖς ἡμετέροις ἐχρῆτο·
Θεὸν καὶ ἀστρίους Δυνάμεις, ἢ τὸν τοῦ Θεοῦ
ἐνανθρωπήσαντα Μητέρα Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, τὰ λεγομένων τε
καὶ προπομένων ἐφόδους καὶ μύστρας· ἀλλ' οἷά

Constant. Porphyrog. Continuat.

lum figens. Percontanti vero cuidam ex iis, qui secum comitabantur: *Cuinam sic ex animo desiderioque supremum osculum daret?* Prophetica lingua respondisse, *Theophani Confessori, Monasterij Agri Præposito:* quod & ita brevi accidit, cum eum deinceps nunquam Patriarcha viderit, isque coronam confessionis adeptus sit. Atque hactenus ea quæ sunt diuini Antistitis. Theophanis prædicta confessio.

XIX. Leo autem hoc velut fausto Regiæ gubernationis principio posito, quod Ecclesiæ res eo statu composuerat, ac si quis alius ambitionis studio laborans, Reipublicæ curam aggreditur; ubique vesparum more secum ferens stimulum, tum ipse militares exercens B numeros, tum multis locis per Thraciam ac Macedoniam curis suis atque labore urbes à fundamentis excitans; atque omnem Romanum orbem cunctasque provincias lustrans, ut & ipsis hostibus terrori esset ac formidini. Hincque adeo cum e viuis excessisset dixisse aliquando aiunt sanctum Nicephorum: *Etsi impium, strenuum tamen Reipublicæ curis ciuitatem amisisse Virum.* Magistratibus quoque ac Prætoribus, non civilibus modo, sed & militaribus valde formidolosus erat; cumque ipse pecuniarum amore superior esset, præferebat eos cunctis, qui omnium maxime a muneribus sese continebant; C unumquemque pro eo ac optimus erat, non ut opibus affluebat, honorans. Æqui ac iusti tenacissimus videri voluit; nec tamen erat. Cæterum juri dicundo dabat operam, sedensque ipse in Lausiaco pleraque lites finiebat. Sane cum quis aliquando apud eum expostulasset raptam sibi uxorem; quam nimirum illustrium quidam virorum rapuisset, nec Præfectus sæpius interpellatus, ejus ullam rationem habuisset; illum quidem statim sisti jussum, neglectæque reum iustitiæ, testium depositione peractum, pœnæ addixit; cessare illum jubens severiusque corripiens; adulterum vero, legi tradi præcepit. Verùm his ille Reipublicæ oblandiebatur, ejusque sibi benevolentiam, ut ita dicam, cauponabatur. Nicephori de Leone testimonium: ejus virtutes politicæ. D

XX. Ad fidem autem quod spectat ac pietatem valde insaniebat, ut nec Deum nominare, e re illi honestumque videretur. Nam cum tricennales cum Hunnis (quos Bulgaros vocant) ineundæ illi essent induciæ, pacisque fœdera jureiurando firmanda; non quibus Christiani solent sacramentis usus est; ut nimirum Deum cœlestesque Virtutes, sive quæ Christi Deique Parens carne fuit, dictorum gestorumque inspectores testesque adhiberet; sed velut Barbarus qui- Leonis impietas.

Vtrinque impius, quod nostrorum proditor, & quod profanis Gentilium initiatus.

dam, omnisque religionis expers, canes, ac quibus gens improba immolat, iis gestorum testibus utens, & dissecabat; nec quibus illi libenter ingurgitantur, hæc ipse ad firmandam fidem ore gustare exhorrebat: quod verò Christianam fidem eis concredidit, ad quam a nobis aliquando, ut videbatur, essent traducendi; ne sic quidem impietati litare eum puduit. Tum enim in eo, quod fidei margaritas, juxta Domini sententiam, mittebat ante porcos, hisque illos, vir impius vere execrandus, ore tenus uti compellebat; tumque in eo rursus, quod ipse Romani moderator Imperij, in publico conventu, in theatro promiscua infidelium fideliumque multitudine referto, initiari non erubuit ac consecrari, non alio plane præmio, quam æterno verme & igni dignus fuit. Porro si quos veræ fidei tenaciores offendebat, eos vero dire graviterque excruciabat. Alioqui vero ejusdem secum sententiæ hominum cuneos conventusque cogebat atque conflabat, suo eos lateri adhibens, ac muneribus obruens. Inter illos Joannes Grammaticus fuit, iisque accensitus, vir nulla honesti luce præditus. His Leo scriptionem quandam ad novam ac execrandam acceptandam fidem jubens edere, adversus divinas Imagines cursum intendebat. Excitavit autem, ac velut flammam in immensum extulit (quippe cum levis esset, nec sensato animo quicquam aggrederetur) sacri collegij Clerique Palatini Præses. Olim enim observans, velutque ex insidiis, quasi Proteum quendam, hominem capere satagens, cum aliquando in omnium auribus in publico Ecclesiæ conventu sententia hæc proferretur: *Cui similem fecistis Dominum, & cui simulacro assimilastis eum? Nunquid imaginem fecit faber, aut aurifex fuso auro circumdeauravit eam, aut simulacrum fabricatus est?* Cum ergo sententia hæc quandoque in sacra Phari Æde cantu altaque voce ederetur, ille sensim quasi trahens, ac seipsum in medium producens: *Intellige, Imperator*, inquit, *quidnam loquatur divinum oraculum; nec ulla te incessat pœnitudo eorum quæ capta sunt: sed si quid sacrarum Imaginum reliquum videatur, eo e medio sublato, eorum rectæ adhære religioni, qui nullum eis adhibent cultum.* His itaque ille, uti dicebam, temere nulloque sano iudicio accensus, infelicique illo exæstuans animo, suum omnem adversus pios incitavit furorem, adversumque impios divinam justamque indignationem. Omnes namque Episcopos, dato rescripto, ad se ab exilio

Matth. 7. 6.

Fidelium persecutor: Hæreticorum præses ac munerator.

Joannes Grammaticus.

Protopapas Palatinus hæresis incensor.

Isaiæ 40. 18.

Episcoporum vocatio & evocatio.

τις ὑλὴ βάρβαρος θεοσεβείας ἀπηχισμένη, κύνας μὲ, καὶ οἷς τὰ αἴσιμα ἔθνη θύουσιν, ἐχρῆτο μάρτυσι τῶν πραττομένων, καὶ ἀπέτεμνεν, καὶ ἀφῆ σόματος ἄχρι οὗ ἐμυσάττετο εἰς βεβαίωσιν, οἷς ἐκεῖνοι ἐμφορούμενοι. ἡ τῶν Χριστιανῶν ὀ πίστις, ἐκείνοις μέλλοισί ποτε ὑφ' ἡμῶν ἀγαθιβάζεσθαι πρὸς ἐκείνων, ὡς ἔοικε, κατεπίστευσεν, καὶ σαφῶς οὐτωσὶ οὐκ ἠξίωτο ἀσεβῶν· οἷς τε γὰρ τοὺς τῆς πίστεως μαργαρίτας κατὰ τὸ τοῦ Κυρίου φωνὴν ἔμπροσθεν ἐφίει τῶν χοίρων, καὶ χρῆσθαι τούτοις ὅτι σόματος ἐχρεώκαζεν, ἄξιος βδελυρίας ὁ αἰὴρ ἀσεβῶν· καὶ οἷς τὰ ἐκείνων αὖθις αὐτὸς ἡ τῶν Ρωμαίων διέπων βασιλείαν τε ἐν ἀρχῇ, οὐκ ἠρυθρία μυσταγωγούμενος καὶ τελούμενος ἐν πανδήμῳ θεάτρῳ· καὶ οὕτω γε δὴ πλήρες τῶν ἀπίστων τε καὶ πιστῶν· ὃ δυώνυμον σκώληκας ἐν πυρὶ, ἀλλ' οὐκ ἄλλων ἐπάξιος. καὶ ὅσους ὁ τὸν ὀρθὸν βύρσκε λόγον τηρεῖν, τούτοις πικρῶς κατήκιζε καὶ δῃῶς. ἐτέρωθεν ὁ τὰ τῶν ὁμοφρόνων οἱ εἶφη τε καὶ συσήματα στυγερότατα καὶ στυφήλατον, ἐν τούτῳ πάλαι πλουρὰν αὐτῷ πῆξε, καὶ περιεπικλύζων ταῖς ὠφελείαις. τούτοις καὶ Ἰωάννης ὁ Γραμματικὸς ἐξετέλεκτο, πάντως ἀιάσκητος ὑπογράφων καλῶ· οἷς καί τινα γραφὴν ὁ Λέων νεαρᾶς τινὸς ἐν μιαρᾷ ἐξαρχιμάνδρου πίστεως ἀναγράψαι κελεύσας, ἐπὶ τῶν θείων εἰκόνων δρόμον ἐδίωκεν. ἀιέρριπτο δέ πως, οἵᾳ καὶ ἐξεφύσησεν εἰς ὕψος αἴρων αὐτόν· καὶ γὰρ ἰῶ κοῦφος, καὶ περὸς οὐδὲν ἐφέρετο λελογισμένῳ τῷ νῷ, ὁ δ' ἱερῶν συσήματός τε καὶ κλήρου τῶν βασιλικῶν αὐλῶν ἀρχηγός. λοχῶν γὰρ αὐτὸν ἐκ πολλοῦ καὶ οἵᾳ ἐξ ἑδρας, ὡς τὸν Πρωτέα, αἱρήσων ἐρῶν, ἐπὶ κατά τινα καιρὸν ὃ θεῖον ἐκεῖνο εἰς ἐπήκοον ῥητὸν ἐκκλησιαζομένων ἐκηρύττετο, Τίνι ὡμοιώσατε Κύριον, καὶ τίνι ὁμοίωμα ὡμοιώσατε αὐτόν. μὴ εἰκόνα ἐποίησε τέκτων, ἢ χρυσοχόος χωνεύσας χρυσίον περιεχρύσωσεν αὐτὸν, ἢ ὁμοίωμα κατεσκεύασεν· ἐπεὶ γοῦν τοῦτο καὶ τὸν τοῦ Φάρου ναὸν ἐξηχεῖτό τε καὶ διεβόατο, ῥῆμα πῶς ὑποσυρεὶς καὶ ἑαυτὸν εἰς περιδέσιον ἀγαγών, Σιώπα ὅ, τί φησιν, ὦ Βασιλεῦ, ὃ ἱερὸν λόγιον· καὶ μηδείς σοι μεταμελὲς ὅτι τοῖς ὑπαρχθεῖσιν ἔγω· ἀλλ' ἅπερ θεῖον δοκοῦν ἐκ ποδῶν ποιήσας εἰκόνισμα, τῆς ὀρθῆς ἔχου λατρείας τῶν μὴ σεβομένων αὐτά. τούτοις, ὡς εἶπον, ἀσυλλογίστως ὑπεκκαεὶς, καὶ τὸ ἄθλιον ἐκείνου ψυχιδὸν περιεπυρώθης, ὅλῳ ἐκείνοις τῇ μιᾷ τῆ ἀθλεσθαι πάντα μεμίανται, τῇ τῆ ἀσεβοῦς τὸ θεῖόν καὶ δικαίου ὀργιλόν. ὁ μὲν γὰρ διατάσματι πατρῴῳ τοὺς Ἀρχιερεῖς ἐκ τῆς ὑπερορίας με-

τεπέμπετο, συλαγωγῶν τύπους, ὑπὸ τῆς Πα- A
τριάρχου θέας πόρρωθεν κελεύων, καὶ ἀποκηρύτ-
των αὐτοὺς, ὡς τῷ οἰκείῳ βουλήματι πει-
θήνιος κατεργαζόμενος· πολλοὺς δὲ καλῶς αἱρήσ-
εσθαι μαρτυρίαν πεπεικώς, τῷ γε μὴ πει-
θῆναι αὐτῷ.

accersit; eos spolians, atque a Patriarchæ procul conspectu eliminans, ejicienſque sive abdicans; velut inde sibi dicto audientes facturus esset: multis tamen bonæ confessionis suscipiendæ auctor extitit, quà constantes fidei Athletæ obaudire Tyranno noluere.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΤΩι ΝΑΩι ΤΗΣ Γαλατοῦ ἡμέρᾳ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως σφαγῆς Λέοντος τοῦ ἐξ Αρμενίας.

DE LEONIS ARMENII nece in Templo Palatino in Christi Natalis die.

καʹ. ΘΕΟΣ δὲ, οἷος ἔφυς ἐκείνου B οὐ στωϊκός τις ἀλλὰ μακρόθυ-
μος, τὸν ῥομφαίαν μὲν βίλβου μὲν, οὐκ
ἀφίει δέ. νῦν μὲν γὰρ αὐτοῖς λοιμοὶ καὶ
αὐχμοὶ καὶ ἀμφύρωσι ἥλιοι, νῦν δὲ,
σεισμοὶ καὶ ἀναθεσμοὶ, καὶ ἄλλοτε φλογὸς
εἶα ἐκ τοῦ ἀέρος ἀκοντίσεις· καὶ ἑτέρωθεν
ἐμφύλιοι στάσεις τὴν δίκην τὰ ἀκμηκότερα
ἐπεσείοντο. ἀλλ' οὐκ ἐῶ ἐκείνῳ ὀπτεχεῖν
τὸν ψυχὸν, συὸς δίκην ἐκ κρημνοῦ ὀπτ-
ελεισασθαι. ὀστοῦν γὰρ ὀφὶ γρῶ καὶ κοιλίας
πλήθουσα μάχαιρα τοῦ Θεοῦ ἐκπε-
πόρδυται, ἵν' ἅλφ τέως ἅλας ἐκκρουσθῇ,
καὶ κακὸν τῷ κακῷ ἰαθῇ. Μιχαὴλ τοῦτο C
ἐῶ, ὃς τὸν Φοιδερατῶν τότε ἐπιλημμένος
20. ἀρχὸν [20], ἐγκλήματι καθωσιώσεως ἁλοὺς,
μόγῳ πολλοῦ καὶ κόπου ἀποτείλασθαι ἰσχυ-
σεν. ἀλλ' ἔμελλεν ὥσπερ ὀδόντα τοῦτον ἔχων
ἀεὶ, καθάπερ ἁμαπεφαλημένον ἱερσὸν δεῖξαι
οὐκ ἐξ μακρᾶς. ἄλλως μὲν γὰρ ἐξήσκει
γλῶσσαν ὁ Μιχαὴλ προπετῆ τε καὶ ἱπα-
μὸν, καὶ τὸν αὐτοῦ οὐκ ἔληγεν ἐκπομ-
πεύων θρασυστομίαν, ἅτε δὴ αὐτῷ καὶ σπουα-
ζηθεὶς καὶ τῇ ἐκ χρεὼς γεγονὼς αὐθρω-
πότητι. ὁ Λέων δὲ, οὐ φέρῃ γὰρ ὡς πάντων
κατὼν ἑνὸς πᾶσθαι μωροῦ, εἰ μή γε ὄντως
οὐκ αὐθρωπ, ἀλλὰ καὶ θυμοῦ Βασιλικῆς κα- D
θέξῃ, ὠτακουσάς τινας τούτῳ λόγῳ κατέχησεν,
ὡς αὖ ἁμά τινος πορθμείου ἁμβιβάζοιντο λό-
γοι οἱ αὐτοῦ. καὶ γὰρ ἐπῄδετο τὸ μέλλον· τῆς κατ'
ὃ Φιλομηλίου προῤῥήσεως ἐξημβλωκυίας τῆς
αὐτοῦ ψυχῆς μηδαμῶς, ἢ τὸν Μιχαὴλ δεύτε-
ρον τοῦ Λέοντος ἀναῤῥηθεῖσαν διωμολόγησεν.
τούτων δὴ ἐφεδρευόντων ἐξ ἑῶ καὶ Ἑξα-
βούλιος, ἀνὴρ οἷός τε ὢν ἦθος καὶ φύσιν ἀν-
θρώπου καταμαθεῖν. ὡς δὲ χρόνου προϊόντος
οὐκ ἐνεδίδου τῆς ἀγυρτομίας μηδὲ τοῦ παρα-
σμοῦ, ἀλλ' οἷόν τις κυματίας πᾶσαν ἀκμῆρας
ἰλὺν ἐξέβρασεν ποταμὸς, ἠπείλησε τῷ Λέοντι

XXI. DEus autem (ô quam ille non rigidus aut acris, sed patiens mitisque?) gladium quidem vibrabat, nec tamen feriebat. Nam modo quidem lues & squalores Solisque nimij algores; modo autem terræ-motus ac eruptiones, quandoque etiam flammæ similes vasto aëre ejaculationes, alias denique (quæ malorum vis maxima) domesticos tumultus ac seditiones illis intentabat. Cohiberi tamen non poterat, suis aggrestis more, in præceps degravatus animus. Tandem igitur tardus ille quidem, at cujus lethale vulnus a Deo gladius proficiscitur; ut interim clavus clavum trudat, malumque malo medeatur. Michael is erat, qui tum Fœderatorum præfecturam gerens, majestatis crimine delatus, vix, multoque labore illud a se depellere potuerat. Verum futurum erat, ut quem sub dente semper haberet, in morem dilaniatæ victimæ haud longe post ostenderet. Porro Michael, præcipitis procacisque linguæ vitio assuetus cum esset, feros Leonis mores traducendi (velut cum illo adultus, sibique fortitudinis laude placens) nullum finem faciebat. Leo autem (non enim qui omnium Dominus sit, ab uno stulto lubens omnino patiatur, nisi revera non virorum magis quam iræ imperio polleat) viros statuit occulte in insidiis auscultaturos, ut velut rimulæ ejus ad ipsum sermones perveherent. Etenim suspectum habebat quod erat futurum, nec Philomelienſis Monachi vaticinium ejus animo exciderat, quo is secundum a Leone salutandum Imperatorem Michaelem edixerat. Eorum qui observarent unus quoque Hexabulius erat, acri scilicet vir ingenio, ac qui hominis indolem geniumque explorare posset. Interim igitur, cum effrænem illam dicendi ac deridendi licentiam minime reprimeret, ac velut turbulentus fluvius limum omnem importune ebulliens, extremam Leoni per-

Michael Amoræus majestatis insimulatus.

Sent.

niciem ac interitum comminatus esset, ac si qua malus furor alebat, verbis produxisset; re ad Leonem delata, confestim rapitur ipsa die. Postremo delatoribus accusationis capita confirmantibus, affectatæ tyrannidis ac majestatis reus decernitur. Pridie Christi Verbi Dei nostri Natalis, isthæc agebantur. Quia ergo crimen undique exploratum erat, ipso Leone in Secretariorum æde pro tribunali causam cognoscente, nec ullus effugij locus erat, capitalis in eum fertur sententia; nec ut quovis modo neci detur, sed ut sub ipsum Principis conspectum, ac velut ipso coram auctore; sive iræ affectus sic impulerat, sive aliàs immanitate sese oblectabat. Nempe ut in Palatini Balnei caminum projiceretur, acri illic flamma absumendus. Decretum erat; ipse tragœdiæ inspector futurus Leo præcurrebat. Sub hæc autem Thodosia uxor, Arsaberis filia, inculto habitu temereque ipsa proruens, Bacchantis more furibundo motu sese agitans, viri occupat iter, eoque retrahit hominem, impium & Dei hostem vocans, qui nec divino impartiendus Corpore, diei reverentiam haberet. Mala ergo reveritus, remque in religionem vertens, ac timens, ne inde Dei iram in se excitaret, in præsentia quidem vita reduce ac salute Michaelem donavit, ejus tuto custodiendi cura Papiæ demandata, tametsi sibi ipse compedum clavem retinuit. Sed & uxori comminatus est: *Visura*, inquit, *es tu, & liberi mei (& quidem brevi) quæ inde eventura sunt, etsi me ab ejus rei scelere hodie liberasti*: quibus verbis sibi ipse futuri eventus malique imminentis malus vates effectus est.

Dicta ei mortis sententia, per diei Natalis reverentiam dilata.

Diei Natalis sacra Communio.

XXII. Ex quodam namque oraculo ejus animo timor insederat, quo ferebatur, die festo Christi Dei nostri secundum carnem Natalis, sic adultam omnem felicitatem ac Imperium sublatum iri. Oraculum vero Sibyllinum erat, in quodam libro Palatinæ Bibliothecæ repositum, quo non solum nuda oracula, verum etiam eorum, qui Imperio potituri essent, figuræ formæque coloribus expressæ continebantur. Erat ergo Leo bestia efformata, cui superne a dorso ad ventrem litera X exarata erat. A tergo autem vir quidam incurrens, per ipsam hanc literam Leonem hasta configebat. Cum autem multis solvendum ænigma fuisset propositum, unus tunc Quæstoris fungens munere, oraculum clare explicavit; *Fore nimirum, ut Imperatorum quidam Leo nomine, Christi die Natali, exitiosa nece tolleretur.*

Oraculum necis Leonis.

πεμώλξεν, καὶ ὅλως ἅπαν θυμὸς ἐπέφερε πονηρός· αἰεμπίμπερε δὲ ταῦτα πρὸς Βασιλέα, ἀναρπαστος γίνεται ἐξαυτῆς. καὶ τέλος τῶν ἐλεγχόντων τὰ τῆς κατηγορίας κατεπεδωύτων, καταπίπτει τυραννίδος ἐπίθεσιν μελετῶν. ἡμέρα δὲ πρὸς τεραία τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Λόγου Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπιφανείας τε καὶ σαρκώσεως. ἐπεὶ γοῦν πρώτιστον καπάφωρος ἐγεγόνει, αὐτὸς τοῦ Βασιλέως ἐν τοῖς Ἀσηκρητείοις ὄντος, καὶ δρασμὸς τῶν πολυμηχάντων οὐκ ἦν· καταχρῆται τῷ ὅτι θανατον, καὶ θάνατον οὐ τὸν δεῖ ἢ τὸν δεῖ, ἀλλ' ἵν' ἔχῃ καὶ τὸν Βασιλέα αὐτὸν θανατοῦ τε καὶ αὐτουργὸν, εἴτε τῷ πάθει τῆς ὀργῆς οἰκονικώμενον, εἴτ' ἄλλως τῇ ὠμότητι ἐφηδόμενον. καὶ τοῦ τοῦ βασιλικοῦ βαλανείου κάμινον ἀρυμένης ἐκριφῆναι πυρὸς δοκίμιον. ὤφειλε ταῦτα, καὶ αὐτὸς προσέρχεται τὰ τοῦ δράματος ἐποψόμενος. ἀλλ' ἡ τούτου σύζυγος, Θεοδοσία ἡ τοῦ Ἀρσαβὲρ θυγάτριον, ἀναπηδήσασα καὶ ὡς ἔτυχε θέουσα, ὡς ἐκ νηὸς βακχείας ἐξοιστρηθεῖσα, ἀπέσπευδε τοῦτον, καὶ τῇ ὁρμῇ ἐγκατέπαυεν, ἀλάστορα καὶ θεομάχον ἀποκαλοῦσα, οἷς ὅτε τὴν ἡμέραν ἄγοι θεῷ φιλοῖς, καὶ θεῷ μέλλον σώματος μεταρρῖν. οὐκ ἦν ὅμως οὖν τὰ δέοντα, καὶ ᾧ θεῷ μὴ ἀπὸ θυμοῦ γένηται δεδοικώς, τότε μὲν αὐτῷ τὴν σωτηρίαν τὴν παλίνδρομον ἐπεβοήθησεν, τῷ Παπαΐᾳ ταύτην ὑπηρέτας φερυφὲν, εἰ καὶ τὰ σιδηροπέδων δι' ἑαυτῷ φερυφθαι ἠξίου τὰ κλῆν. ἐπιστείλας δὲ τῇ γυναικί, Καὶ σὺ εἰς μακρὰν, ἐπύθετο, ἔφη, σύ τε ὦ γύναι, καὶ τὰ τῆς ἐμῆς νηδύος βλαστήματα, τὰ ἀποβησόμενα, εἰ καὶ σήμερόν με θεὸν ἐκ θεοῦ ἀμαρτήματος προσπεπλυθέρωσας. τούτοις δὲ μέλλον ἀπεφοίβασέ τε καὶ προσεκήρυξε.

κβ'. Καὶ ἦν δὲ ὧν αὐτῷ δέος τῇ ψυχῇ ἐγκαθήμενον ἔκ τινος χρησμολογίας, ὡς τὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν τὰ σαρκογεννήσεως, πᾶσαν τὴν αὐξηθεῖσαν δαιμονίαν καὶ βασιλείαν ἀποχείρεσθαι μέλλοντος. ὁ δὲ χρησμὸς ἦν Σιβυλλιακὸς, ἔν τινι βίβλῳ εἰς τὴν βασιλικὴν βιβλιοθήκην ἀναπεχείμενος· οὐ χρησμοὺς μόνον ἁπλῶς, ἀλλὰ καὶ μορφὰς καὶ σχήματα ἔχουσα τῶν γεννησομένων Βασιλέων ἅπαν χρωμάτων. ἦν δὲ τῶν Λέων θηρίον μεμορφωμένον, καὶ στοιχεῖον κεχαραγμένον ἀπὸ τοῦ ῥάχεως μέχρι τῆς γαστρὸς αὐτοῦ. τούτου κατόπιν αἰὼρ τις ὁπλίτων, δόρατι καθειδὼν ἐδίδου πληγὴν τῷ θηρίῳ ἅπαν δέ, καὶ πολλοῖς δὲν τοῖς σαφήνδαν τούτου δεῖσθαι, ὁ τὰ νικηφόρα τοῦ Κοιαίστορος ἐπομνημονεύσας ἀρχεῖν, μόνος διερμηνεὺς ὁ τοῦ χρησμοῦ, Ὡς Λέοντος οὕτως καλουμένου Βασιλέως υἱὸς, τὴν τοῦ ἡμέραν τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως θανάτῳ ἐλεθρίῳ μέλλοντος τοῦτο δίδοσθαι.

κγ'. Περὶπ᾽ δ᾽ ἡ τῆς μητρὸς ὄψις ἐπλή- A
ρου φόβου αὐτόν· ἣ πότε μὲν λεχθεῖσα εἰς ὀφθὶν
τούτῳ λελόγιστο· τὰ νεῶ δ᾽, δ᾽ σφόδρα δά-
κνουσα ἐπέκειτο τὴν ψυχήν. ἐφοίτη γὰρ αὐτῇ
κατ᾽ τὸν εἰν Βλαχερναῖς θεῖον ναὸν τῆς θεοτόκου
σῆ ἀεὶ, Κόρη τις ὑπὸ πολλῶν λευκίμονων πει-
στοιχίζομένη· ἡ ὁ ναὸς αἵματος ἅπας πλή-
ρης. ταύτῃν οὖν τὴν Κόρην εἰπεῖν πρὸ τῶν
παρεστώτων, χύτραν ὁπλησάσθαι αἵμα-
τος, ὁπόδοῦναι τῇ μητρὶ τοῦ Λέοντος πίειν.
αὐτῆς δ᾽ πολυετῆ χρείαν τοσοῦδε μηνῶν γεύσα-
σθαι, καὶ ἀφ᾽ τοῦτο μηδὲ ταύτης χρῆζιν B
τῆς χύτρας, Καὶ πῶς, ἀντέφησεν ἡ Κόρη
21. μὴ θυμοῦ, ὁ σὸς υἱὸς οὐ παύεταί [21] ἐμὲ
πολλῶν αἱμάτων πληροῦν, καὶ τούτῳ τ᾽ ἐμὸν
Υἱὸν προορίζων τε καὶ Θεόν. πολλά τε ἔκ
τοτε ἐλιτάβρυε τ᾽ αὐτῆς υἱόν, τῆς τῶν Εἰκονο-
κλαυστῶν αἱρέσεως ἀποστῆναι, τὴν ὄψιν ταύτην
ἀντεξαγορεύσασα.

κδ'. Καί τις δ᾽ ὄψις ἄλλη νυκτερινὴ
ἐθλίβοντο τοῦτον οὐκ ἔλαττον. αὐτοῦ γὰρ
Ταρασίου τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου πά-
λαι τὸν βίον μετηλλαχότος, Μιχαὴλ τι-
να ὀξ ὀνόματος ἀφικοῦσθαι, ὁπαινδή-
σοντα τοσοῦτον ὁπλῆξαι καὶ- C
είαν, καὶ τ᾽ κρημνοῦ ὠθῆσαι ἄβυσσον
ἔχοντος. τοιοῦτος καὶ ὁ τοῦ Μοναχοῦ τοῦ τ᾽ ὁ Φιλομήλιον, ἀλλὰ καὶ
τῆς ἐσθῆτος θᾶττον μεταμφίασις· ἃ συμ-
φορήσας, ἐπάλλετό τε τῷ δέει καὶ τὴν
ψυχὴν ἐκυμαίνετο, τῷ ὕπνῳ τ᾽ τὴν
νύκτα ἀπεχθανόμενος. ὅθεν ἀκμαζούσης νυκ-
τὸς σοφώτερα ἢ βασιλικώτερα βουλευσά-
μενος, τοῦ ὅτι τὸν Παπίαν φερούσας πυ-
λίδας καταῤῥάξας· καὶ γὰρ ἰῶ εὐσθενὴς
τὼ χεῖρε, τὴν ἐπ᾽ αὐτὸν ἐλεύσε ποσόν. ὡς δ᾽ τ᾽ δωμάτιον εἰσῆλθε, θέα- D
μα ὁρᾷ εἰς ἐκπληξιν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἄγον αὐτόν. Εἶδεν γὰρ τὸν μὲν καπά-
κριτον ἐν σκίμποδι τῷ τοῦ Παπαίου τοῦ δεξίως, τὸν δ᾽ Παπίαν ἐπ᾽ ἐδά-
φους κοιμώμενον εὕρισκεν. τοῦ χεῖρας ἐπῆ-
γε τοῖς τὸν Μιχαὴλ καὶ τὴν κεφαλὴν, μα-
θεῖν βουλόμενος εἰ ἄρα, ὥσῤ τῖς ἐν συμφο-
ρᾷ ἐπακηλουθεῖ, ἀφεσίν τινα καὶ ἡδυὴν, ἢ
ἐμμέλεμνον ὕπνον καὶ κεκολασμένον κα-
θεύδει. ὡς δ᾽ οὗρεν ἄϋπνον καὶ πάσης
ἀπηλλαγμένον μελίμνης· οὐδὲ γὰρ οὐδ᾽
ἐπαφώμενος αὐτὸν διύπνισεν· μείζονα τὸν
θυμὸν ἔλθρεψε τῆς ἀπελπίδος τούτοις θαλπο-

XXIII. Nec minus Leonem perterrebat ejus matri oblata Visio. Quæ initio quidem cum Leoni relata esset, ab eo neglecta & pro nihilo habita est: tunc vero alte animo hærens, ipsum valde mordebat. Cum enim illa continuo divinam sacram Blachernarum Ædem frequentaret, apparuit Puella quædam, quam ingens Albatorum cuneus satellitio cingebat. Interim videt Ædem totam cruore exundantem. Tumque Puellam uni cuidam adstantium jussisse, ut ollam cruoris plenam Leonis matri bibendam porrigeret. Illa vero diuturnam viduitatem causante, per quam nec carnes, nec quicquam eorum quæ sanguine prædita sunt, gustasset; ac proinde nihil ad se eam ollam spectare; tunc iratam Puellam respondisse: *Quomodo ergo filius tuus non cessat me cruoribus opplere, eoque Filium meum ac Deum irritare?* Quo ex tempore filium obsecrabat ut ab hæresi abolentium Imagines resiliret, hancce tragice visionem referens. Matris Visio.

XXIV. Perturbabat & alia haud modice nocturna Visio. Nam per quietem visus sibi fuerat audire Tarasium inclytum Patriarcham, qui pridem in vivis esse desierat, hortantem ac jubentem cuidam nomine Michaeli: *Ut irruens in Leonem, lethali eum ictu conficeret, & in altam abyssum præcipitem daret.* Exagitabat etiam Monachi Philomeliensis vaticinatio; sed & Prætoriæ chlamydis subitario impetu indutæ recordatio: quæ omnia congerens, metu concutiebatur, animoque fluctuans, omnem noctis somnum invisum habebat. Quamobrem profunda jam nocte, ejusmodi consilium iniens, quod sagacem magis exploratorem, quam Imperatoria fulgentem dignitate deceret, perrupta portula, qua ad Papiam patebat iter (quippe qui manibus robustissimus erat) ad eum usque processit. Ut autem domum ingressus est, occurrit spectaculum, quod illi haud vulgarem metum ac stuporem injecit. Nam reum quidem in Papiæ lectulo egregio cultu, ipsum vero Papiam humi dormientem invenit. Tum manus Michaeli caputque ac aurem admovet, nosse volens, num (quod solent anxij & in vitæ discrimen adducti) curis solutum suavemque, an vero solicitum ac castigatum somnum duceret. Ubi autem solutum nihilque solicitum atque anxium alto demersum sopore, offendit (nam nec contrectando, somnum illi excusserat) insperatis hisce spectaculis acrius incen- Alia Visio. Nimia cautio Leoni causa interitus.

ſa ira, diſcedit; non ſolum illi, ſed & Papiæ dirum exitium minitans. Nec ea res Papiam latuit; eo quod quidam pro Michaelis lectulo excubantium, ex cothurnis puniceis deprehenſo Imperatore, cuncta clare nuntiaverat. Quibus illi graviſſime turbati, metuque maximo conterriti, quod eis ſaluti foret, id vero deliberant.

Pœnitentia ſacræ exomologeſeως religio.

XXV. Jam primum diluceſcebat, ſimulatque Michael, *Adhærere ſibi animo ſordes aliquas, quas per Theoctiſtum* (quem & poſtea Caniclij dignitate ornavit) *Religioſorum virorum cuipiam velit aperire.* Permiſit Imperator, ejuſque rei licentiam fecit. Aitque Michael Theoctiſto: *Sane conjuratis denuntia, cuncta me Imperatori indicaturum, ni ſtrenui quid molientes, ab hac me morte ac carcere liberaveritis.* His porro auditis, conjurati, tale quid conſilij ſtruunt. Moris erat ut ſacer Clerus, non ut modo intra Palatium (quod exinde eaque occaſione primum inductum eſt) ſed quiſque ſecum domi maneret, tumque ineunte tertia vigilia ad Eburneam portam congregarentur, reddituri Domino Deo Matutinas laudes. His conjurati ſeſe commiſcentes, pugionibus ſubter axillas occultatis, cum per tenebras, ac Sacerdotalibus amicti veſtibus, latuiſſent, una libere ingreſſi, inque uno quodam obſcuro loco ſubſidentes, ſignum expectabant. Hymno itaque perſoluto, cum Imperator haud procul a Cantoribus conſtitutus, uti crebrò ſolebat, illud moduli incœptaſſet: *Sprevêre ſummi cuncta amore Principis* (erat enim ex indole, canora voce, eaque divinis modulandis laudibus; ejus ætatis cunctos mortales ſuaviore vincebat) confertim inſiliunt, primoque impetu ac aggreſſione, in Cleri Præfecto decepti ſunt; ſive quod is corpore Imperatori perquam ſimilis erat, ſive quod caput ſimili integumento obduxerat. Cum enim per hiemis aſpera ingens frigus rigeret, eodem ambo integumento illud tolerabant; acutiſſimo nimirum pileo caput contegentes. Sed is quidem pileo capiti detracto, oſtenſa calvitie, facile ſalutem captavit. Leo autem in Altaris penetrale ſe ipſe ſubducens, irrito conatu præſidium quærit. Tueri ſe ille tamen conabatur. Quapropter thuribuli catena, vel (ut alij perhibent) divina Cruce arrepta, invaſorum impetum propulſare ſtudebat. Verum ij, non ſinguli, ſed facto cuneo irruentes, vulnera infligebant; cum ſic quoque ille ſeſe ulciſceretur, cruciſque materia gladiorum ictus depelleret. Tandem ve-

Leonis cædes.

σι, καὶ δῆνον ἀπῆλθ' οὐκ αὐτῷ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ Παπίᾳ ἐπηπείλων. οὐκ ἔλαθε γοῦν ταῦτα τοῖς περὶ τὸν Παπίαν· ἀλλά τις τῶν Γαργοιτῶν δὴ Μιχαὴλ ἐκ τῶν φοινικῶν φωσφαλίδων ὑποδημάτων, ἀπήγγελε πάντα σαφῶς. οἷς ἐκπαγεῖς γενόμενοι, καὶ ἀμφίχυσιν δεξιωσάμενοι, βουλὴν ἐξήρτυον αὐτοῖς τὴν σωτήριον.

κε'. Ἕως δ' ἔτι ὑπέλαμπεν, καὶ σκῆψις γένηται τῷ Μιχαὴλ, ψυχικάς τινας χιλίδας ἐπαγόμενος, 11 ἀφὶ Θεοκτίστου, ὃν καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ δ' Κανικλείου τετιμηκεν ἀξιώματι, ταύτας βούλεσθαι τινὶ προσομιλῆσαι τῶν θεοφιλῶν. ἐπετέτραπτο γοῦν, καὶ συγκεχώρητο ταῦτα παρὰ Βασιλέως. Ὅπερ δή φησιν ὁ Θεοκτίστου, Τοῖς ἡμῖν κεκοινωνηκόσι τῆς προαιρέσεως πάντα δύνασθαι δίχα πιλῆσαι τὸν Βασιλῆ, εἰ μή τι δόξαιεν παρ' ὑμῶν δεινότερον, τούτου μὲν δίχα πόνου τὸ ζημιοῦσθαι καὶ τῆς εἱρκτῆς. Καὶ οἱ σωζόμενοι, ὡς ταῦτα δύνασθαι, βουλὴν ποιοῦνται συμπράττοντες. ἔστι γὰρ τοῦ Κλήρου τοῦ ἱεροῦ, οὐχ ὡς νῦν ἔνδον τοῖς βασιλείοις, ἔνθα τότε λαβὸν τὴν ἀρχὴν, προσμένειν δίχα νυκτὸς, ἀλλὰ τοῖς σφῶν οἴκοις· ἔστι δὲ τρίτης ἀρχομένης φυλακῆς καὶ τῆς Ἐλεφαντίνης σημαίνεσθαι, δοξολογίαν ἀποδιδόντας Κυρίῳ τῷ Θεῷ τὴν ἑωθινήν. τούτοις οἱ σωζόμενοι ὑπὸ μάλης φέροντες ἐγχειρίδια ἐγκαταμιξάντες, ἅτε δὴ καὶ κέφα καὶ ταῖς ἱερατικαῖς λαβόντες στολαῖς, σωφρονήσειν ἀφόβως, ἔν τινι σκοτεινῷ λοχήσαντες τόπῳ, ὃ σωζόμενοι προσδεχόμενοι. ὡς δὴ ὁ ὕμνος διεπεραίνετο, καὶ ὁ Βασιλεὺς αὐτοῦ που πλησίον ἐν τοῖς ἄδουσιν, προεξάρχων πολλάκις· τότε δὴ ὁ φίλων αὐτῷ· ὁ, Γ' ἀντεμάχετο ἐξεφαύλισεν πόθῳ. ἐν γὰρ 11 23. φύσει τε εὔφωνος, καὶ ἐν ταῖς μελῳδίαις τῶν κατ' ἐκεῖνο χαριέστατα ἀνθρώπων ἠδύπατος· τότε δὲ εἰσπηδήσαντες ἀθρόως, ἐκ μέσου τῶν προφητῶν ἡμφιεσμένον προσβολῆς, πρὸς τὸν τοῦ Κλήρου Ἔπαρχον ἀποπλανηθέντες· εἴ τε δή τινι ἐμφερείᾳ καὶ σώματος ὁμοιότητι, εἴτε καὶ τῷ κεφαλίῳ ὁμοία περιβολῇ. κρυμώδους γὰρ οὔσης καὶ χιμερίου τῆς ὥρας, εἰς περιβολήματα ἀμφότεροι διεκαρτέρησαν, πίλῳ τῷ κεφαλίῳ ὀξυπάτῳ περικαλυπτόμενοι. Ἀλλ' ὁ μὲν τοῦ κλήρου καθελεμὼν τὸν κίνδυνον ἀπεώσατο· αὐτίκα γὰρ γυμνώσας τὸ κεφαλίῳ, τῷ φαλακρώματι τὸ σωτήριον ἐθήρασεν. ὁ Λέων δὲ τοῖς ἀδύτοις ὑποσυρεὶς, οὐ σώζεται· ἀλλ' ἀμυνόμενος διεσπαράζετο. ὅθεν τὸ δ' θυμιατηρίου σφαῖραν ἁρπάσας, ἣ κατά τινας, θεῖον φασιν, τοῖς ἐπιβρεμέσιν ἀντιπαρεκτείνεσθαι ἐβούλετο. Ἀλλ' οὐ πολλοὶ, καὶ οὐ καθ' εἷς ὑποδραμόντες, κατεπήξασαν, καὶ ὡς ἀμυνόμενον, καὶ τῇ δ' φασγάνου ὕλῃ τοῖς τοῦ ξίφους ὁρμαῖς ἀποπέμποντα. Ἀλλ' ἕκαλυψε πάντοθεν

πάμπαν ὡς θηρίον βαλλόμενος· ὅτε δὴ καὶ Α
ὀπτῆρι, ὅρκῳ τῆς ἐνοικούσης Χάριτος ἐν τῷ
ναῷ, τινὰ βύμεγέθη καὶ γιγάντιον ἐπιφέρον-
τα ὁρῶν τιὼ πληγὼ, ἐδυσώπει καὶ ἐξελιπά-
ρει φείσασθαι· τῆς ἐκ τῶν Κραμβωνιτῶν οὔσης
ὥρμᾶτο γλιχάς. Ἀλλ' ὄγε, Οὐχ ὅρκων, εἶπεν,
ἀλλὰ φόνων καιρός· ἔπι τε χῖ τῆς θείας ὀμό-
24. σας Χάριτος[24], παίει διαμπὰξ χῖ χλεὼς οὕ-
τω δὴ ῥύδριχῶς, ὡς οὐ μόνον τῆς κλειδὸς ἀπαρ-
ράξαι ταύτιω δίχας, ἀλλὰ καὶ ὃ κέρας τῆ
ἐμπροσθ κατατομὸν μέχρι πολλοῦ προσελθεῖν.
σιωπητέμῳ δὲ τις αὐτῷ καὶ τιὼ κεφαλιὼ,
ὅλμου δίκην ὃ σῶμα καταλιπών.

κς'. Τοιούτῳ μὲν τέλει βίου ὁ Λέων ἐχρή- Β
σατο χῖ τὸν Δεκέμβριον μῆνα. ὥρᾳ δ' ἰὼ δε-
κάτη τῆς νυκτὸς, βασιλεύσας ἔτεσιν ἑπτὰ προὸς
πέντε μησίν· ὠμότητα μὲν ἐξασκήσας, προὸς
ὃ καὶ ἀσέβειαν ἕτερος τις τῶν προὸ αὐτοῦ· καὶ
πύστις τιὼ τε προσοδσθαι αὐτῷ προὸς τὰ κοινὰ
ἐπιμελῶς, ἐς τιὼ ἐν ταῖς χερσὶν ἰσχὺν ἐς ῥώ-
σεί θ κατήκμασεν. λέγεται δ καὶ τινα φωνὴν
οὐρανόθεν αὐτῷ ῥαγῆναι, τιὼ αὐτοῦ κατά-
λυσιν διαγελιζομένῳ πολλοῖς. ἧς καί τινες
ἀκηκοότες ναυτῖλοι, τὸν καιρόν τε ἐς τιὼ νύκτα
ἀπογραψάμενοι, ἐκ τῆς ὕστερον ἐρεύνης ταύ-
τιω θέρος οὖσθαι ἀληθιὼ.

ro beſtiæ in morem undequaque petitus, fatiſcit: quando & deſperata ſalute, unum quempiam procera ſtatura, nec giganti abſimilem, ictum inferentem videns, per Gratiam in templo habitantem adjuravit, palamque obteſtatus eſt, ut parceret. Erat is Crambonitarum ſtirpe oriundus. Ad quem ille: *Non ſacramentorum iſtud*, inquit, *ſed cædium tempus eſt*; ac inſuper per divinam ipſe Gratiam jurans, manum ejus adverſo vulnere percuſſit, tanta vi, ut non ſolum a clavicula eam penitus amputaverit, ſed & crucis cornu diſſectum procul diſſilierit. Simul quoque alius quiſpiam, ejus abſciſſo capite, truncum corpus reliquit.

XXVI. Hunc vitæ finem ſortitus Leo, menſe Decembri, hora noctis decima; cum annos ſeptem, menſes quinque Imperium rexiſſet. Crudelitate, ſi quis alius deceſſorum, prætereaque impietati operam dedit, qua utraque labe, diligentiam in procuranda Republica bellicamque fortitunem obſcuravit. Aiunt & vocem quandam ſtatim cœlitus erupiſſe, quæ lætum de ejus exitio nuntium in vulgi aures perferret: ac navicularios quoſdam eo audito, obſervatoque temporis ac noctis articulo, rimando poſtea veram eam eſſe noctem compererunt.

Leonis vitia atque virtutes.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
ΜΙΧΑΗΛ
ΤΟΥ ΕΞ ΑΜΟΡΙΟΥ.
ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

MICHAELIS AMORIENSIS
IMPERIUM.
LIBER SECUNDUS.

I. HAc Michaelis fautores, uti a nobis ſuperiori libro explicatum eſt, expleta carnificina, defuncti cadaver crudeliter effrænique licentia trahentes per Scyla, ad Circum eduxerunt; nullo jam metu deterriti, quod omnis Regia conjuratis, iiſque qui Leonis vitæ inſidiati eſſent, foret conferta. Una quoque illius uxorem ejiciunt cum quatuor liberis; Symbatio, cui per inaugurationis ſolennia inditum Conſtantini nomen, Baſilioque & Gregorio, necnon Theodoſio. Hos omnes lembo impoſitos, in Proten inſulam duxerunt. Ibi exſecti cum eſſent, Theodoſium mori contigit, cujus defuncti corpus, una cum paterno cadavere conditum fuit.

Leonis cadaver ignominioſe habitum.

Uxor & liberi exules.

Theodoſius exſectione mortuus.

II. Michael autem e Papiæ cuſtodia eductus, adhuc pedes ferro vinctus cum eſſet (quod ſcilicet clavis, quæ apud Leonem ſervabatur, ut magis vincto caveret, necdum inventa erat) in Regio Throno conſedit: om-

Α ά. ΑΝΗΡΗΚΟΤΕΣ ὴ τὸν Λέοντα οἱ περὶ τὸν Μιχαὴλ, ὡς ὸν τῷ περὶ τούτου ἡμῖν δεδηλωται στωτάγματι, ὃ τούτου νεκρὸν σύροντες ἀπλεῶς τε καὶ ἀφειδῶς ἐξ ἀφ' ἕ 25. Σκύλων, εἰς τὸν ἱπποδρομον ἐξήγαγον· μή τινα φόβον ἔχοντες ἤδη, ἀφ' ὅ πλήρη εἰ) τὰ τῶν βουλῶν καὶ στωμωτῶν τὸ βασίλειον αὐλεῖον. συνεξέφερον ἢ αὐτῷ καὶ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν σὺν τέτταρσι τέκνοις αὐτῶν· Συμβατίῳ τῷ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἐφίμιον μετονομα- 26.
σθέντι Κωνσταντίνῳ, Βασιλείῳ τε καὶ Γρηγορείῳ
Β ἅμα Θεοδοσίῳ· οὓς ἐκ ἀκαπίῳ ἐνθέντες, περὶς τὴν Πρώτην νῆσον ἀπήγαγον· ἔνθα καὶ τῶν παίδων βίου χαθέντων, τὸν Θεοδόσιον συνέβη δυσχρήστως περὶ τὸ ζῆν, καὶ τῆς τοῦ σώματος ταφῆς τῷ ἰδίῳ κεκοινωνηκέναι πατρί.

Β'. Ὁ δὲ Μιχαὴλ τὸν ἐκ τοῦ Παππίου φρουρᾶς ἀνενεχθεὶς, ἔτι τοὺς πόδας σιδήρῳ δεδεμένους ἔχων, ἀφ' ὅ τὴν κλεῖν περὶ τοῦ Λέοντος φυλακὴν ἀσφαλείας ἕνεκεν τέως εἰ) ἀφανῆ, ἐπὶ τὸν βασίλειον ἐκάθισεν θρόνον· καὶ

πᾶσι πόλιν τῶν τέως ὄντων ἐν τῷ πα- A
λατίῳ, προσεκύνησε Αὐτοκράτωρ ἀναρ-
ρηθείς. ἤδη γὰρ μεσούσης ἡμέρας τῆς φή-
μης πανταχοῦ διαδραμούσης, τῶν δεσμῶν
σφύρᾳ θλασθέντων μόλις, οὐ χεῖρας ἀπο-
νιψαμένους, οὐ τὸν θεῖον φόβον ἐν νοῒ εἰ-
λικρινῶς, ὅτε ἄλλο ἐνδὸν τῶν δεόντων πεισ-
σας, πρὸς τὸν θεῖον καὶ μέγαν ναὸν προσε-
λήλυθεν· τῷ τίφους ἐκ τῆς Πατριαρχι-
κῆς χειρὸς, καὶ τῆς παρὰθήκου τυχεῖν ὑπε-
ρθύμως ἀκαρῆπτος· ἐκείνους μόνους φρα-
γμὸν καὶ προτειχάρκωμα ἔχων, τοὺς τῷ φόνου
μετοχικῶς, καὶ συνωμοτικῶς αὐτῷ. ἔνθα καὶ
τις ἀμφοτέρων θαυμάσειεν ὃ κακόγνωμον· B
τῷ μὲν, ὅπως ὥσθηνα εἶχε τῶν τηλικού-
των κολάκων καὶ φιλοιώτων τότε δὲ βοη-
θὸν, παντῶν ὥσπερ ἑρπετῶν εἰς καταδύσεις
χωρησάντων· τῷ δευτέρου δὲ, ὃ προσῆν παρ-
ρησίας ἄφοβον καὶ αἱμοχαρές, οἷς ὥσπέρ τις ἀπὸ
νίκης ἀθλοφόρος ἐπαναρχόμενος, ἀλλ' οὐ δέ-
μιος· τοῦτο γὰρ ὑπὸ τῆς τὰ παντα διοικού-
σης προνοίας ἐλύετο, καὶ τηνῶ πλατείᾳ
διήρχετο· δίον εἰκαλύπτεσθαι, καὶ θρηνῆσαι,
ὅτε ἐφ' οἷς ἄξιον αἷμα δικαίως ἐξέχεεν,
καὶ τί γε οὐδὲ τῶν τῶν ἐπαινετῶν, ἀλλ'
ἐφ' οἷς ὅτε ἐν ἀξίῳ τόπῳ· θείῳ δὲ καὶ C
καθαρῷ, καὶ μόνον ἔνθα ὁ Δεσποτικὸς καθ'
ἡμέραν σφάττεται, τῶν ἡμετέρων λύτρον
ἁμαρτιῶν.

γ'. Ἀλλ' ὅπη τηνῶ θρεμμηνῶ τοῦτον
ἡ ἱστορία ἀγάγῃ, καὶ μέσον αὐτὸν λαμβα-
νέτω τὰ αὐτῆ ἐπαγγέλλουσα. ἰωΐεσχε μὲν
δὴν αὐτὸν ἡ κῶμη τηνῶ ἄνω Φρυγίαν πόλις
Ἀμόριον οὕτω καλουμένη, ἐν ᾗ καὶ Ἰου-
27. δαίων [27] καὶ τινων Ἀθιγγάνων πλῆθος ἀεί πως
ἐγκατοικίζεται· καὶ τις ἡ αἵρεσις ἐκ τῆς ἀλλή-
λων κοινωνίας καὶ διωνεχοῦς ὁμιλίας καινὸν
ἔχουσα τύπον καὶ δόγματα ὑπηνέμου, ἧς καὶ
αὐτὸς μετέσχεν ἐκ πατέρων παραδεξάμε- D
νος. αὕτη γὰρ, τῶ μὲν θείου λουτροῦ ὡς σω-
τηριώδους ὄντος, καὶ πρὸ αὐτοῦ διωμολο-
γημένου, τοὺς τελουμένους μεταλαγχάνειν
ἀνίησι· τ' ἄλλα γὰρ πάντα σώζει φυλάττουσα
καὶ νόμον τὸν Μωσαϊκὸν, πλὴν τῆς περι-
28. τομῆς [28]. διδάσκαλον γὰρ καὶ οἷον ἔξαρχον ὁ
ταύτῃ μεμυσταγωγημένος Ἑβραῖόν τινα ἢ
Ἑβραΐδα κέκτηται, τοῦ θείου τελέως βα-
πτίσματος ἀπεῤῥιμμον, καὶ τὸν ἑαυτοῦ
οἶκον, ᾧ καὶ τὰ ἑαυτοῦ οὐ μόνον τὰ ψυ-
χικὰ, ἀλλὰ δὴ καὶ τὰ κατ' οἶκον οἰκο-
νομίας ἐμπιστεύει, καὶ ὑπὸ χεῖρα δίδωσι

niumque, qui tum in Palatio aderant, vocibus Imperator ſalutatus eſt, ac adoratus. Jam vero circiter meridiem fama ubique ſparſa, cum vix malleo compedes diffiſi eſſent, illotis manibus, nullo Dei metu in animum aſſumpto, nec ullo alio defunctus honeſti officio, ad divinum magnumque Templum proceſſit, id ſatagens, ut ex Patriarchæ manu coronam conſequeretur, totiuſque populi votis ac vocibus Imperator ſalutaretur; eorum duntaxat præſidio munitus, valloque ſeptus, qui vnà ſecum necis ſocij ac conjurati fuiſſent. Cæterum amborum quis merito inauſpicatam hîc mirerur mentem? Leonis, quod ſic nullum ex tot aſſentatoribus amiciſque, tunc auxilium opemque ferentem, habuerit, cum omnes ſerpentum more in ſuas ſe latebras ac foramina abdidiſſent. Michaelis vero interritum adverſus omnes cruentumque animum, cum non velut carnifex (quod enim evenerat, divinæ providentiæ cuncta gubernantis extiterat) ſed tanquam victor coronatus, per plateam tranſiret; cum magis erubeſcendum lugendumque foret, non quod juſte, dignum qui effunderetur, ſanguinem effudiſſet (quanquam ne hoc quidem in iis habendum, quæ laudem merentur) ſed quod non in cædium loco, ſed in divino mundoque, & in quo Domini duntaxat Sanguis ad noſtrorum delictorum ſcelerumque expiationem, quotidie funditur. Sacrificium Euchariſticum.

III. Verum ad ejus patriam recurrat Narratio, eum medium aſſumens, cujus ſe res exequi profitetur. Tulit hunc Phrygiæ ſuperioris civitas, dicta Amorium. In ea Judæorum, eorumque quos Athinganos vocant, frequens ſemper multitudo conſedit. Sed & alia quædam hæreſis, ex aliorum cum aliis ſocietate jugique conſuetudine, nova prorſus exque novis & inauditis decretis conflata, emerſit, cujus ipſe quoque Michael, accepta a majoribus ſuperſtitione, particeps fuit. Secta hæc, divinum quidem lavacrum ut ſalutare, & a ſuis explorate agnitum probatumque, eos qui initientur, percipere ſinit: in reliquo autem omnia, præter unam Circumciſionem, ex Legis Moſaicæ ritu ſervat. Quiſquis hac Secta eſt initiatus, Præceptorem ac velut Præfectum, Hebræum quendam ſive Hebræam, divini prorſus expertem Baptiſmatis domi habet, cui non ſolum ea, quæ ad animum ac ſalutem ſpectant, ſed & rei familiaris adminiſtrationem committat, domuique Michaelis patria atque hæreſis. Athinganorum ſecta.

ac ſubſtantiæ eum præficiat. Hac a puero Michael inſtitutus, ejuſque primum documentis imbutus, ne ſic quidem quæ primo inſederat, opinionem puram retinuit: ſed velut pravæ religionis nothæque colluvies, tum eam ipſam paulo poſt adulteravit, tum Chriſtianam ac Judaicam, ſputiis aliis adjunctis polluit. Hactenus quidem illam ſequebatur, inque virilem provehebat ætatem; agreſtes mores ac inſcitiam haud ſecus ac vitis malleolos vnà ſurgentes habens. Quinimmo quorum diſciplinæ hæreret, ac quos pueritiæ inſtitutores haberet, eorum congrua moribus ſtudia condiſcens grandeſcebat, quibus haud raro, et ſi jam Imperij nactus infulas, magis ſibi placere ac gloriari videbatur, quam ipſo diademate. Eam autem quæ rationem excolit, ſcientiam & eruditionem, ſeu literas, quibus evertenda eſſent illius problemata, ac quibus ſuaderi licebat atque doceri, haud ſequendam ſuam illam hæreſim ac ſuperſtitionem, tum eſt aſpernatus, tum ex ſuo doloſe animo ablegavit. Quanquam ei licebat, tum ſua colere, tum noſtra non aſpernari: quando nec certamini par videri poterat, adverſum tantum ſapientiſſimorum virorum, ætate ac numero longe præſtantem, chorum.

Michaelis Balbi prava educatio.

A literarum cultu alienus animus.

IV. Enimvero, ſua illa colebat, pluriſque faciebat. Ejus vero fere generis erant; Nempe ſuum recens natarum vaticinari ac conjicere, quæ pingues plenaque ac adulta corporis mole, quæve contra exiles ac macilentæ eſſent futuræ: prope equos calcitrones ſcire ſtare; aſinos vero calce petentes quam procul ſcite ingenioſeque propellere: acri judicio de mulis cenſere, inque illis diſcernere, qui oneribus convehendis idonei, qui ſeſſori aptiores leniorique indole, ipſum nullo excutiant conſternati pavore: ſed & equos ex primo ipſo oculorum contextu dignoſcere, qui ad curſum robuſti atque celeres, quique in præliis fortes ac laboris patientes perſtituri eſſent. Oves quoque & boves quænam fœcundæ, ac quæ ex indole lactis large copiam nactæ. Scire denique, tametſi nullum balatum mugitumve, tam matres, quam recens nati fœtus ediderint, quæ cujuſque proles exiſtant. Hæc ejus primæ ætatis (ſed & extremæ dicam) ſtudia ac honeſtamenta.

Terrena hominis ſtudia ac abjecta.

V. Cum autem pauperem tolerando vitam, adoleſcentiæ jam annos prope exceſſiſſet, omnique demum arte atque opera eam a ſe amoliri ſtuderet; ac

A τὴν αὐτοῦ. Ταύτης οὖν ὁ παιδὸς μεταχὼν καὶ ἡ τὴν ψυχὴν προσκαταληφθεὶς, οὐκ εἶχεν οὐδ' οὕτως ὃ τῆς προλήψεως καθαρόν· ἀλλ' οἷόν τις ἀπιστίας σωρὸς γεγονὼς, ὁμοῦ τε ταύτην οὐ πόρρω ῥυπώμενος παρεχάραξεν, καὶ τὴν Χριστιανὴν προσοδύρατο, καὶ τὴν Ἰουδαϊκὴν ἐκιβδήλευσεν. τέως μὲν οὖν εἶχετο αὐτῆς, καὶ τὴν εἰς ἄνδρας τελοῦσθαι ἡλικίαν ἀπῆγεν· ἀγροικίαν καὶ ἀμαθίαν ὥσπερ τινὰς ἕλικας ἄμπελος συναπούσας ἔχων αὐτῷ· μᾶλλον δ' ὑπὸ τούτων ἐχόμενος καὶ παιδαγωγούμενος, καταλλήλα προσοικεῖα μαθήματα διδασκόμενος, οἷς πολλάκις τὴν βασίλειον δεδραγμένος ἁρπάγην ἐφαίνετο σεμνυνόμενός τε καὶ καλλωπιζόμενος, ἢ τῷ ἑαυτοῦ διαδήματι. τὴν λογικὴν δ' πανταπάσιν ὡς τὰ πρὸ ἑαυτοῦ προσαλλόμενα διατελοῦσαν, καὶ πείθειν δυναμένην τε καὶ μεταδιδάσκειν τὸ μὴ τῆς αἱρέσεως αὐτοῦ καὶ θρησκείας ὀπίσω παρθένεσθαι, ἠπίαλέ τε καὶ ἀπεβάλλετο τῆς ἑαυτοῦ ὑπερβούλως ψυχῆς. καὶ ζῆλος ἦν αὐτῷ δυνατὸν, τὰ ἑαυτοῦ τε σέβεσθαι, καὶ τὰ ἡμέτερα μὴ ἀτιμοῦν· ὅτ' οὐ μὴ πρὸς ἴσουτον χρόνῳ τῶν ὑπὸ σοφίας διαλαμψάντων χρόνῳ καὶ ἀριθμῷ κεκρατηκότα ὑπαμιλλᾶσθαι ἠδυνάτο.

B

C

ιε'. Πλὴν ἐπίμα τὰ ἑαυτοῦ. τὰ δὲ ἵππων, συῶν μὲν τῶν ἀγριπόκων προσλέγειν ὅσοι τε ἔσονται σύναφεῖς, καὶ σωμάτων μεγέθει οὐκ ἀνωριπόσιοι, καὶ ὅσοι τοῖς ἐναντίοις πρεσβεύσονται· καὶ ἵππων μὲν ἐγγὺς ἐσάναι τῶν λακτιζόντων, εἰδέναι, ἔνους δ' λακτιζούσης· ὡς 29.
προῤῥωπάτω ὑπερπέπτεσθαι βύφυσας· ἡμιόνων τε κριτὴς ἄριστος εἶ), καὶ τούτων ὅσοι μὲν πρὸς φόρτου ἁρμόδιοί τε καὶ ὑπερτόνοι, ὅσοι δ' πρὸς ὑποδούσας βύφορους, ἀλλὰ μὴ ῥᾳστώνης πρόφασις προσδιεξ γενόμενοι, * φέρουσιν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοὺς ἵππους μόναις ὀφθαλμοῦ ἀκριβείᾳ βολαῖς, ὅσαι τε πρὸς δρόμου βύπινοί τε καὶ πάλσεως πεφύκασιν, καὶ ὅσοι πρὸς πόλεμον ὃ καρτερικὸν ἀκροώζοισιν· προβάτων τε καὶ βοῶν τὴν βύπωσιν, καὶ τὴν τῆς γάλακτος ὅσην τὴν θαυμασίαν ἐκ φύσεως ἔλαχον. καὶ ὡς σιγάντων, ὃ δὴ μεῖζον, τῆς τε μητρὸς καὶ τῶν ἀρτιγόνων γνησιάτων, εἰδέναι ἀκριβῶς, ποῖον ὁποίας ὄντ' ἴδιον. καὶ τὰ μὲν τῆς προτέρας ἡλικίας, εἰπεῖν δὲ καὶ τῆς τελευταίας, ταῦτα δὴ τὰ μαθήματα τε καὶ συμβολαιώματα.

* Cedr. ἐκταχολίζουσι.

ις'. Ὡς δ' ἤδη ἤκμαζε τὸν πάντα βίον ἀκαθλαῦ τε καὶ καρτερῶν, ἔσπευδε δὲ τὸν πᾶσι ἀποτίνασθαι μοχθηρὸν, καὶ ποτε

τῷ ἑαυτῦ πῖτέρι δὴ Στρατηγῷ, ἑαυτὸν τε ὑποφαίνων, καὶ τῆς τῆ γλώττης τραυλότητι τὴν ἀρχὴν ἐκκαλούμενος, τῷ Αθιγγάνων τις γνώσης τε καὶ οἰκείος τῷ Στρατηγῷ ὤν, αὐτόν τε τῦτον Μιχαὴλ καὶ τινα ἕτερον εὐδοκίμους ἔσεσθαι μετ' οὐ πολὺ διηγόρευε, καὶ βασιλείας αὐτῆς ὑπερτυχεῖν σφᾶς εἰς μακρά. Τύπτις τῷ
30. ψυχῷ ὁ Στρατηγὸς ἐκθερμανθεὶς, καὶ [10] ὃ μέλλων ὥσπερ καπεργάν, σφᾶς ἔγνω βεβαιότητι τὸν καιρὸν ἀπώσασθαι, οὗ πάλιν τυχεῖν σφᾶς ὑπετὲς οὐδὲ ῥᾴδιον. τράπεζα γοῦν παρεσκεῦσται, καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν καταλιπὼν, Τύπτιν δὲ τοῖς ἄνδρας εἰς ἑστίασιν συγκαλεῖ. ὡς δὲ τῦ πότου ἀκμάζοντος, καὶ θυγατέρας ἄγων ἐδίδου ὁ Στρατηγὸς, καὶ νυμφίοις καθωμολόγει· τῷ ξένῳ μὲν καὶ ἀδοκήτῳ τῦ θεάματος ἐκπλαγέντι Τύπτις ὃ θεῖον ἐποίει, καὶ δίχα φωνῆς· ἀποδεχομένοις δὲ ὅμως μᾶλλον καὶ συγκαταθεμένοις, καὶ Θεὸν ἄρα σφᾶς οὐκ ἄνθρωπον ὁμολογοῦντας αὐτόν.

ς'. Εἶναι μὲν οὖν τέχνη τὴ μαντικὴν πολ-
* νεφῶν. λοὶ καὶ ὑποκείμενα, ὀρνίθων τε πτήσεις, * ὀνείρων τε ἀγέλας, καὶ παντοίων σωμάτων διενθύμιον θέας, ἵνα μὴ πολλοῖς ὀλίγος φιλονεικῶ, οὐκ ὀκνῶ πολὺ διοίσομαι. Εἶναι δὲ καθαρὸν, καὶ δαιμόνων τινῶν ἐκτὸς ὑπηρεσίας πόῤῥω Θεοῦ τὸν ἄνθρωπον ἀπωθουμένων βαλεῖν, οὔτ' αὐτὸς εἶπον, οὔτ' ἄλλος, οἶμαι, τῶν φρονούντων εὖ· ἐπεὶ καὶ τοῖς οὐκ εἰλικρινῆ τινα βίον διώκουσιν καὶ καθαρὸν, τοῖς ἀποτύδαστον δὲ καὶ ἀνελεύθερον, τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν ταύτης λαβεῖν ἀκηκόαμεν. τί μοι τῦτο δὴ πρὸν ἐζήτηται; ἵνα μή τις ὑπόπτοιαν θείαν τοῖς περὶ ταῦτα ἀσχολουμένοις νομίζῃ τι θεοῦδες ἀφωσιῶσθαι, καὶ αἴτιον ποιῇ τὸν Θεὸν τῆς ἀδίκου γνώμης αὐτῶν· τ' αὐτὸ δ' εἰπεῖν καὶ ἔρχῃς· μηδὲ τοῖς ὑποδεδόκασι τύποις ἑαυτοὺς, ἔχειν νοεῖν οἴθῃ, ἅτε καὶ πολλῶν καθ' ἡμέραν ἀποτυγχανόντων, καὶ αἰτίων γινομένων τῆς ἀπωλείας αὐτῶν. ἀλλὰ
31. τὸν ἀρχέκακον ὄφιν καταπάτω, ὃς [11] καὶ τοῖς οἰκουμένοις ἐμπεδεπατῶν, καὶ ὄργανα καταλαμβάνων ἁρμόδια, οὐκ ἐν τῷδε μόνῳ ἢ τῷδε τῷ ἀνθρώπῳ τὰ περὶ τῆς βασιλείας ἀπέρματα καταβάλλει, ἀλλ' ἐν πολλοῖς· καὶ τύπτεις ἀναπείθων τε καὶ κινῶν, ὑποβάλλει μὲν πείθειν καὶ δήμους ἀναπείθειν καὶ ἐμφυλίους μάχας ἐργάζεσθαι, καὶ τοῖς εἰκῆ τὰ λίθοις πολλάκις ἐπαφιέντας τοὺς τυφλούς· πολλοὺς γὰρ βάλλων, πάντα καὶ μὴ ὁρῶν εὐτὲ καὶ μόλις τῦ βαλλομένου

quandoque suum ille Ducem adiisset; tumque se illi subverecunde ostenderet, tum vero, qua erat balbutienti ac præpedita voce, eundem compellaret; Athinganus quidam Duci notus ac familiaris, hunc ipsum Michaelem aliumque quendam brevi post clarissimos fore prædixit; ac Michaelem non in longum tempus Imperio esse potiturum. Eo vaticinio incensus animo Prætor, ac velut futurum jam coram legeret ac decerperet, occasionem, quam semel lapsam haud facile rursus assequi possis, in longiores moras nullatenus ablegandam putavit. Statim ergo expeditur mensa, cunctisque aliis neglectis, hos ambos in convivium adhibet. Tum vero incalescente mero Dux adductas filias, eis in sponsas tradit, sibique generos facit. Ac primum quidem rei novitate inauditaque benevolentia in stuporem agit, itaut vox ipsa illos deficeret: postea tamen & ipsi probant ae assentiuntur, Deum forte rati, non hominem, qui sic demereretur. Imperij futuri vaticinium.

VI. Subjici quidem multa arti divinandi, avium volatus, gruum agmina, omnis generis corporum extispicia & dissectiones (ne unus ipse ac exiguus adversus multos contentiosius agam) haud multum abnuerim. Sic autem exerceri ut munda sit, nihilque per eam dæmonibus obsequij præstetur, qui procul a Deo hominem abigere studeant, nec ego dixerim, nec eorum putem aliquis, qui recte sentiant: cum & eos qui haud sincerum purumque vitæ genus consectentur, sed illaudabile ac illiberale, ejus perfecte adeptos scientiam audiverimus. Quorsum hæc a me modo mota quæstio est? Nempe, ne quis homines illis studiis deditos, ejusmodi aliquid divino afflatu loqui existimet, aut Deum pravæ eorum voluntatis faciat auctorem: vel, quod idem sit, etiam Imperij: neque hos qui se istis dediderint, viros frugi ac prudentes credat, cum multos quotidie exitus fallat, sibique inde ipsi interitum concisant: sed culpam omnem in malorum auctorem serpentem conferat, qui orbem perambulans, sibique idonea nactus organa, non in uno duntaxat aut altero homine Imperij ac tyrannidis jacit semina, sed in multis: hosque subornans & instigans, ut adoriantur, populosque evertant, ac bella civilia conflent, illis auctor existit: haud fere aliter ac cæcus, qui sæpe lapides mittat. Plures enim petendo, forte contingat, ut & non videns, ipsum quem animo meditatur, tandem Adversus divinos & fatidicos.

Iob. 1. 7. & 2. 2.

aliquando assequatur ac feriat. Hæc itaque nobis extra historiæ filum, ne quis actus ejusmodi in ipsum Numen referat, aut sane scelerum ipsa magnitudine illustriora Imperia ei tribuat; illa præsertim fultus auctoritate, qua dicitur, *Ex semetipsis regnaverunt, sed non per me.*

O. 8. 4.

Michaelis unde audacia.

VII. Michael ergo hanc vatis illius Athingani vocem tanquam divinum oraculum auribus hauriens, ac rursus sero tandem Philomelien-sis Monachi (quam superius retuli) prædictionem recolens; majori audacia impudentiaque Leonis cædem implevit; rursumque perpetrato facinore, citius quam pro honesti re- B ctique ratione ad divinum Templum, pari itidem procacia audaciaque processit: male se erga eum qui prior beneficio demeruerat (Bardanium scilicet) gerens; pejusque ei qui beneficij, secundas in eum partes impleverat (id est, Leoni, qui & ejus filium e sacro Baptismate adoptaverat) hominum ingratissimus, vices reddens. Cæterum portionem quandam ex publicatis Leonis bonis subducit, quam illius liberis, matrique ac uxori utendam decernit: quosdam quoque illius servos, etsi non omnes, eis in obsequium donavit: ac matri quidem atque uxori jussum, ut in Monasterio, quod Dominorum vo- C cant, libere suique juris agerent: liberis autem masculis, uti dictum est, præceptum ut Proten insulam tenerent. Quo etiam loco Constantinus, qui mutato nomine Basilius dictus fuerat, cum excisis virilibus, vocis usum amisisset, ejus impedimento solvi à Deo votis exorabat, linguamque rursus sonoram restitui; quin & Gregorium Theologum interpellabat, cujus Imago quodam ibi loco erecta erat. Annuit Sanctus, ac sancto Luminum die supplicationem exaudit. Videt enim divinam illam Imaginem diluculo sese alloquentem, atque dicentem, *Cereum accipe, & lege.* Ille ut morem gereret, ingressus, D legit clara altaque voce, ejus in eam diem Orationis exordium, *Rursus Iesus meus.* Hinc itaque eoque miraculo, quam patre auctore impietatem acceperat, inque sacras Imagines improbam mentem, execrandi, nullum deinceps finem fecit; inque sanam translatus mentem, Sanctorum penicillo ac coloribus expressas figuras, veneratione amplecti non cessabat. Verum hæc sero tandem, nec nisi post longum tempus ita evenerunt.

Ingrati hominis mores.

Indulgentiæ species.

Gregorij Theologi miraculum, die festo Luminum.

VIII. Cum jam itaque Michael Imperio potitus esset, suoque illud nu-

Michaelis mollia initia.

Ἀκατασχέτου. Ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν [11] ὡδὲ 32.
θειοτέρα, ἵνα μὴ τῷ θείῳ ἀναφέροι τις τὰς
πεισθείσας τῶν πραγμάτων, μηδὲ δι' ἃς ποτε-
στέρας ἀρχάς· ἐκείνη δὲ τῇ γραφικῇ βοηθού-
μενος μύρτευλα, τῇ, Ἐμοῦ ἐβασίλευσαν, λε-
γούσῃ, Ἀλλ' οὐ δι' ἐμοῦ.

Ζ. Ταύτῃ οὖν τῇ τοῦ Ἀθιγγάνου μαν-
τεως φωνῇ, ὡς θείῳ τινὰ προῤῥήσει ὁ Μι-
χαὴλ ἐνηχηθείς, καὶ αὖθις ὀψέ ποτε τῇ τοῦ
Φιλομηλίου, ὥς μοι πρότερον εἴρηται,
τὸν τοῦ Λέοντος φόνον θρασύτερόν πως με-
ταχειρισάμενος ἐξεπλήρωσεν· ἔκ τοτε με-
λέτῃ τοῦτο διηνεκῆ ἀγὼν, καὶ αὖθις τῇ εἰς
τὸν θεῖον ναὸν θᾶττον ἢ ἔδει θαῤῥούντως ἐξέ-
βαινε πρόοδον· κακὸς μὲν πρὸς τὸν πρὸ-
τον εὐεργέτην φανεὶς, ἐκθρὸν δὲ τὸν εἰρη-
μένον Βαρδάριον· κακίων δὲ πρὸς τὸν δεύτε-
ρον Λέοντα, ὅσον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ [13] ἐκ τοῦ 33.
θείου βαπτίσματος ὑοθετησάμενος ἐῶ. πλεῖω
ἀπόμοιρόν τινα ποιῆται, καὶ πρὸς ἀπόλαυ-
σιν χρηματεῖσθαι προῤῥήθη τοῖς τοῦ Λέοντος παι-
σὶν ἅμα τῇ τούτου μητρί τε καὶ γαμετῇ ἐκ
τῶν ἐκκομισθέντων κτημάτων αὐτοῦ· [14] καί τινας 34.
τῶν ἑαυτοῦ παίδων πρὸς ὑπηρεσίαν, εἰ καὶ μὴ
πολλούς, αὐτοῖς ἐδωρήσατο· τῇ μητρὶ μὲν καὶ
γαμετῇ εἰς τὸν μοναχὸν τὸν οὕτω λεγόμενον
τῶν Δεκαντῶν [15] ἐν ἀσφαλείᾳ ζῆν κελεύ- 35.
σας αὐθεντικῶς· τοὺς ἄῤῥενας δὲ τῶν παίδων
ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ, ὡς εἴρηται, εἶναι. Κων-
σταντῖνος ὁ μετονομασθεὶς Βασίλειος ἀφωνίᾳ
πως συνεχθεὶς μὴ τὸ γένημα τῶν μυείων
ἀφαιρεθῆναι, ἐδίετο μὲν τοῦ Θεοῦ τὸν ἑαυ-
τοῦ λυθῆναι φωνὸν, καὶ τὸν γλωττῆμον αὖθις
τὸ ὕκηρον ἀποκαθεῖν· ἐδίετο δὲ καὶ ἐν θεο-
λογίᾳ θαλαμψάμενος Γρηγορίου, ἐκφοί που
ἀνεστηλωμένου τυγχάνοντος. εἶξε γοῦν ὁ Ἅγιος,
καὶ τῆς αὐτοῦ δεήσεως καὶ τῶν τῶν Φώτων πα-
νηγύρεως ἐπανήκοος. ὁρᾷ γὰρ τὸν θεῖον ἐκεῖνον
Χαρακτῆρα καὶ τὸν ὀρθρεῖον τούτῳ θαλεγό-
μενον [16], καὶ, Τὸν κηρὸν, οὕτω δὴ λέγοντα, 36.
λαβὼν, ἀνάγνωθι. ὁ δὲ πιστεύων τοῖς λεγομέ-
νοις, εἰσελθὼν ἀνέγνω λαμπρᾷ τῇ καθαρᾷ τῇ
φωνῇ, τὸ, Πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμός. ἔκ τοτε γοῦν
τῷ παξιπαρόδοτον αὐτοῦ οὐ διέλιπε βδε-
λυσσόμενος ἀμοιβὴν, καὶ [17] πρὸς τὰς θείας εἰκό- 37.
νας ἀγνωμοσυνῶν· μετεπῖπτε δὲ, καὶ τοὺς τῶν
Ἁγίων χαρακτῆρας προπηλακίζων οὐ διέ-
λιπεν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀψὲ τοῦ καιροῦ, καὶ
πολὺ πρὸ ἐς ὕστερον.

Η'. Ἤδη δὲ καὶ τῷ Αὐτοκράτορι τῷ Μι-
χαὴλ ἐπωμελουμένου δεξιῶς, καὶ τὰ κατ' αὐ-

τῳ, ὡς ἐβούλετο, διοικουμένης, ἐπιστολὴν ὁ A tu moderaretur, ſcribit per epiſtolam
μακαρίτης Νικηφόρος ἐκπέμπει, τῳ τῆς beatus Nicephorus, rogans inſtaurari
πίστεως παρακαλῶν ἀνάκλησιν γενέσθαι, καὶ fidem, & ut denuo ſacris Imaginibus
πάλιν ἐπιπλοκὴν τὸν ἀσπασμὸν ταῖς ἱεραῖς Εἰκό- ſua veneratio cultuſque adhiberetur.
νας. Ἀλλ' οὔτε καινοτομήσων, ἀπεκρίνετο ὁ Μι- Ad quem Michael: *Non veni*, inquit, *ut*
χαήλ, τῶν περὶ πίστεως τι δογμάτων ἐξελήλυ- *in dogmatis ac fide aliquid innovarem, neque*
θα, οὔτε μὴν τῶν ἤδη παραδοθέντων καὶ ἀνο- *ut eorum quæ jam tradita ſunt ac explorata*
μολογηθέντων καταστρομῶ τινα ἐργάσασθαι *quidpiam exagitarem ac everterem. Quiſ-*
καὶ καθαίρεσιν. ἕκαστος οὖν ὃ δοκοῦν αὐτῷ *que igitur quod viſum fuerit, ſibique ar-*
ποιείτω ἐφετὸν, ἀμαθὴς πόνων καὶ ἄλυπος *riſerit, ſecure faciat, nihil inde ſibi labo-*
λώπης ἀφαιτήσων· πλὴν οὐ μέχρι τέλους ταύ- *rum timens, nihil quod moleſtiam faciat.*
την ἐτήρησε τὴν προαίρεσιν, ὁ μηδ' ἐξ ἀρ- Non tamen in finem uſque hujus tenax
χῆς ἀληθὴς Χριστιανὸς γεγονώς· ἀλλ' ὅσῳ [18] B propoſiti fuit, qui ne a principio qui-
τῆς βασιλείας ἐγγύτερον ἐκράτησε, τοσούτῳ κακοδαί- dem verus Chriſtianus extiterit: ſed
μονι φύσει καὶ ὠμοτάτῃ, τὰ κατὰ Χριστιανῶν δὲ τὰ quanto magis compos Imperij fiebat, tan-
ὁμοφύλων ἀνερρίπισε πόλεμον· νεῶν μὲν τοὺς Μο- to mala indole ac ſævissima, adverſus
ναχοὺς ὑβρίζων, πάσης τε προβάλλων δεί- Chriſtianos genuſque ſuum bellum
νους, καὶ ποιναῖς ἐξευρίσκων ποινάς· νεῶν δὲ τοὺς ἄλ- acrius excitavit: modo quidem Mona-
λους πιστοὺς προπέμπων ταῖς φυγαῖς, καὶ chos deſpuens, omniſque generis diris
ἀποστρεφεῖς πιεῖν. ἐντεῦθεν καὶ Μεθόδιον τὸν μὲν ſuppliciis torquens, aliaſque ex aliis
βραχὺ δὲ Πατριάρχου θρόνου ἀπολαύσαντα, καὶ pœnas excogitans; modò alios Fideles
Εὐθύμιον τὸν τηνικαῦτα Σαρδέων προεδρεύον- viroſque religioſos in carcerem tru-
τα τῷ αὐτοῦ θελήματι μὴ ὑποείκοντας, μηδὲ dens, ac exilio relegans. Hinc quo-
τὸν τῶν Εἰκόνων ἐξαρνουμένους πεῖσαι, τῆς πόλεως que Methodium, qui brevi pòſt Pa-
ἐξωκίσε. καὶ τὸν μὲν θεῖον Μεθόδιον φυλακῇ πα- triarchalem Sedem adeptus eſt, Euthy-
39. δίδωσι [19] τῇ τῆσον Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου, καθ' C miumque tunc temporis Sardenſium
ἣν ὁ Ἀκρίτας ἐγγύτατα· τὸν δὲ μακαρίτην Εὐθύ- Antiſtitem, quod ejus voluntati morem
μιον, ἀφ' Θεοφίλου τοῦ οἰκείου υἱοῦ θανάτῳ non gererent, nec ut ſacrarum Imagi-
παραδίδωσι, βουνθυγείς τυπτόμενον ἀφειδῶς. num cultum negarent adduci ſe pateren-
ὅπερ ὁ τοῦ Χριστοῦ κληρονομίαν ὑπιέζε, καὶ οἷον τις tur, urbe ejecit. Ac quidem ſanctum
θηρ ἄγριος κατενέμετο, τοσούτῳ τοὺς Ἰουδαίους Methodium cuſtodiæ tradit in Andreæ
μέτριος φόρων καὶ ἐλευθερίας ἐδίκενεν, ἀγαπω- Apoſtoli inſula, quæ eſt prope Acritam:
μένους καὶ τερπομένους αὐτῷ τῶν ἄλλων ἁπάντων beatum autem Euthymium per fi-
ἀφορήτων. καὶ ζωγράφοι μὲν τὰ καλὰ τῶν lium ſuum Theophilum, taureis dirè
ζώων εἰς μίμησιν ἔχουσιν· οὗτος ὁ τὸν τοῦ Κο- cæſum, occidit. Quantum autem Dei
προνύμου βίον οἷόν τι πρόχειρον καὶ πρότυπον hæreditatem premebat aprique in mo-
θεὶς, ἀπομιμεῖσθαι εἰς ἄκρον ἐσπούδαζεν. διὸ καὶ πρὸς rem depaſcebatur, tantò Judæos vecti-
τὴν ἀκρόπολιν ἐλαύνει τῆς ἀπι- galium ac præſtationum onere levabat,
40. θείας, ἥτις μὴ [20] σάββατα νηστεύειν νομοθετῶν, D quos ſupra omnes mortales præcipue
ἤτοι ὑβρίζειν τῶν θείων Προφητῶν τὴν γλῶσσαν amabat atque colebat. Cumque pic-
ἐξασκοῦσι, μάταιοί τε τὰ μέλλοντα, καὶ πᾶσι res pulcherrima corpora, quæ penicil-
ἐνδιδοῦσιν ἀπίστοις ἀγαθά. ἀφαιρεῖσθαί τε ὅλως μὴ lo manuque pictis coloribus imitentur,
εἰ διέφευγεν, ἅτε μηδὲ ὑπὸ τῆς Μωσέως ſibi proponant; hic, Copronymi vi-
41. πύπτου προσδεδομένου [21]. πορνείαν δὲ καταπα- tam ceu exemplum quoddam formam-
τάξιμος, καὶ τὸν ὅλῳ πάντων δεῖν ὀμνύναι que propoſitam habens, accuratiſſimè
μόνον Θεὸν νομοθετῶν, καὶ τὸν Ἰούδαν ἀχο- eum reddere ſatagebat; quamobrem
λάσῳ γλώσσῃ καταπαίων τοῖς σωζομένοις, etiam ad ſummam impietatis arcem
καὶ τῷ ἑορτῷ τοῦ σωτηρίου Πάσχα κακῶς evadit. Modo Sabbatis jejunandum
καὶ πρὸ καιροῦ χλευάζων ἠμᾶσθαι· καὶ ſanciebat; modo adverſus divinos Pro-
τῷ Ἑλληνικῇ παιδεύσει μαπίνων, καὶ phetas linguam acuebat; ac tum futu-
τῆς ἡμετέρας καὶ θείας τοσοῦτον καταφρο- ræ reſurrectioni, tum bonis illam co-

nabatur, ut nec pueros illa imbui si- A neret, ne quis aliquando illius inſcitiæ reſiſtere poſſet, eumve coarguere; neve rurſus diſciplina adjuti, oculorum linguæque velocitate in legendo, ejus rei palmam ei præriperent. Adeo enim in componendis literis legendiſque ſyllabis tardus erat, ut librum quis alius facilius percurreret, quam ſui nominis elementa præ mentis tarditate, is recenſeret. Verum hæc miſſa ſunto, ut quæ Viri ſancti ejus ætatis palam exagitaverint. Extant enim libri ejus notantes ac traducentes dedecora. Nos vero reliquam Hiſtoriam proſequamur; ac quæ mala pepererit illius impietas, videamus.

Res Michaelis Balbi ſcriptis libris conſignatæ.

IX. Per hoc enim tempus bellum civile ab Oriente incœptum, omnis generis malis Romanum orbem implevit, intraque anguſtias brevemque numerum (cum ingenti fuſum copia eſſet) mortalium genus coegit. Nempe armata patrum in filios dextera, fratrumque in fratres eodem fuſos utero; fidi denique ac præſtantes amici, in eum qui ipſe vel maxime amicitiæ jura ſancta vellet. Horum malorum incœptor auctorque Thomas, de quo duplex fertur opinio. Nam cum ſimus homines, audituque duntaxat accepta, non ipſis oculis uſurpata, poſt longa adeo tempora habeamus, ejuſcemodi hiſtoriæ C monumenta, ut in omnibus ſartam tectam veritatem ſervemus, neceſſe eſt, ſic vel ſic aliis aliiſque tradita (alios ſcilicet alioſque rumores) conſcribere: quæ plane ambiguitas ac error, huic, quod tractamus, nihil officit argumento: immo inde futurum ut veritas certioribus nobis momentis nitatur, quam his qui ſemper digladiantur, ſicne vel ſic ſeſe res habuerit. Foret quidem id optimum, ut & nos homines nuda veritate nulloque involucro omnia perſpecta haberemus; quia vero quod longum effluxit tempus, ceu quoddam interjectum velum, debiliorem noſtram cognitionem facit, operæpretium ſit, ut famæ obſequentes ac conjecturæ, vel tenui ſaltem radio res in lucem producamus, & non penitus oblivionis vortice mergendas tradamus.

Thomæ bellum adverſus Michaelem.

De illo incerta fama.

Hiſtoriæ utilis regula.

X. Una, eaque prima opinio (in quam & ego manibus pedibuſque eo) ſcriptis quibuſdam monumentis facientibus fidem, hæc eſt; Nempe ortum Thomam ex obſcuris tenuibuſque parentibus; ad hæc Sclavorum ſatis proſapia; qui ſæpius in Oriente & Aſia cohæſerunt. Ægre itaque pauperem vitam ſuſtentans, fortunarumque ali-

De Thoma perduelle prima narratio.

νῶν, ὡς μηδὲ τοὺς νέους παιδοτριβεῖσθαί που συλλαβήν, ἵνα μήτε τῇ αὐτοῦ ἀλογίᾳ ἔχοι τις ἀντιστῆναί ποτε καὶ διελέγξαι, μήτε πάλιν τῷ τάχει τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τῇ τῆς γλώττης ῥύμῃ φερόμενος ἀφ' τῆς παιδεύσεως, τὰ δεύτερα πάντων φέρῃ κατεμαλακίσθη. ποσοῦτον γὰρ ἦρκει πρὸς τὴν μίξιν τῶν γραμμάτων ἐκεῖνος καὶ τὴν τῶν συλλαβῶν ἀνάγνωσιν, ὡς ῥᾷον ἄν τις διῆλθε βιβλίον, ἢ αὐτὸς τῇ βραδύτητι τοῦ νοῦ τὰ τοῦ οἰκείου στοιχεῖα ὀνόματος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὡς καὶ τοῖς κατ' ἐκεῖνο καιρὸν κεκωμῳδημένα υἱοῖς ἀνδράσιν, ἑαυτέον· πλήρης γὰρ βίβλοι τὰ ἐκείνου ἐκφλιτεύουσαι. B ἡμεῖς δ' ἐπὶ τὰ ἑξῆς προσβαίνομεν τῆς ἱστορείας, τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀθέων αὐτοῦ προάξεων διορθοῦντες.

ι'. Κατὰ γὰρ τὸν καιρὸν τοῦτον ἄρχειν λαβὼν ἐμφύλιος πόλεμος ἐξ Ἀνατολῆς, πάντων ἐνέπλησε τὴν οἰκουμένην κακῶν, καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγους τοὺς ἀνθρώπους ἐἰργάσατο· πατέρων δηλονότι τὰς δεξιὰς κατὰ τῶν υἱῶν ὁπλισμένων, καὶ ἀδελφῶν κατὰ τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς φωτὸς γαστρὸς, καὶ φίλου δὲ τέλος κατὰ τοῦ φιλτάτου τὰ μάλιστα. Θωμᾶς τούτων ἐξάρχει, ὡς οὐ διπλοῦς λόγος φέρεται. ἀναγκὴ δ' ἀνθρώποις οὖσιν ἡμῖν, καὶ C ἀκοῇ, ἀλλ' οὐκ ὄψει ἐκ τῆς τοσούτου χρόνου προλαβεῖν τὰ πιαῦτα κατειληφέναι τῆς ἱστορείας, ἵνα δὴ πάντως τὴν ἀληθῆ συζυγίαν ἔχοιμεν, καὶ τοῖς πιστεύουσι, ἀλλὰ μὴ πιστεύουσι μόνον ἀσφαδομένοις λόγοις ἀναγράφῃ· οὐδὲν ἐκ τῆς τοιαύτης ἀμφιβολίας καὶ πλάνης λυμαινομένης τῇ προκειμένῃ ἡμῖν ὑποθέσεως· μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἀσφαλεστέρας τυγχανούσης, τοῖς γε μὴ οὕτως ἔχειν ἀλλ' οὕτως ἀφηλικιζομένοις ἀεί. ἄριστον μὲν γὰρ ἴσως, εἰ γυμνῆς ὑπαρχούσης τῆς ἀληθείας, καὶ ἡμεῖς ἐκτὸς ἀσχημοσύνης τοῦ πανείδησιν οἱ ἄνθρωποι εἴχομεν· ἐπεὶ δὲ ὁ πολὺς χρόνος οἷόν τι κάλυμμα ἡμῖν προσῆκεν ἀδιεξόδευτον τοῖς γνῶσιν ἐργάζεται, δεῖ τῇ γε φήμῃ καὶ κλονοῦσι πειθομένους, εἰς φῶς ἄγειν πόσως τὰ πράγματα, ἀλλ' οὐχὶ τῷ πάντα μᾶλλον τῆς λήθης ἀφανίσαι ὁλοσχερῶς.

ι'. Ὁ μὲν οὖν εἷς καὶ πρῶτος λόγος, ᾧ καὶ ἐγὼ πείθομαι, ἐξ ἐγχωρίων τινῶν ἔχων τὸ βέβαιον, πόθεν ὁρμᾶσθαι φησὶ τὸν Θωμᾶν ἐξ ἀσήμων τε γονέων καὶ πενιχρῶν, ἄλλως τε καὶ Σκλαβηνῶν, τῶν πολλαχοῦ ἐξανθούντων καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ πελάγους, καὶ τοῦ

τῷ τύχῃ ἐμπορευόμενος, τ' ἑαυτῷ μὲ ἀπέστρα, ὡς ὃ τ' Μεγαλόπολιν τούτῳ εἰσιφρησεν. καὶ δή τινι τῶν συγκλητικῶν ὑπουργεῖν τε καὶ λειτουργεῖν κολληθείς, αἰσχύνας δι' ἀκολασίαν καὶ καθυβρίσας τ' δεσποτικὴν εὐνὴν, καὶ τὰ λέκτρα τούτου κηδήσατο. ἐπεὶ οὖν φωραθεὶς οὐκ οἷός τε ἦν τὸν πολιὸν ὄγκον, καὶ τὰς δι' αὐτὸν ὑποκειμένας πλαγὰς, φυγὰς ὡς τοὺς ὀξὺ Ἀγαρηνοὺς. καὶ τούτοις πίστιν ἐκέλευε σὺν τε τῷ καταλλήλων αὐτῷ δοὺς ὡς ἐξέων δι' πολλῶν ἤδη χρόνων, ἔτος γάρ που διλοῦσθαι τούτῳ πεμπτὸν καὶ εἴκοσιν, καὶ σὺν τῷ τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν, πολεμικῆς τινος φάλαγγος ἡγεμὼν, καὶ κατ' Χριστιανοὺς ὁπλίζεται, κρατησόμενος ἥξει τῷ τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν ὑπὸ τὸν αὐτῶν χεῖρα ποιῆσαι καθυποχείριος. καὶ ἵνα μή τινα ἐμποδὼν τοῦδε Ῥωμαίοις γενόμενος ᾖ, πάντας δὲ συνεφαπτομένους, καὶ τούτου ὡς κινδυνεύοντας, Κωνσταντῖνον εἶ αὐτὸν τῆς Εἰρήνης διεγαμον ἐπεφήμιζεν, ὃν ἡ ἄνοια καὶ ὁ τῶν ἡδονῶν ὠμὸν πάλαι μὲ μετὰ τῆς βασιλείας ἀφείλετο καὶ τοὺς ὀφθαλμούς· τελικαῦτα ἦ καὶ τ' βίον μετελλαχὼς ἦν. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ τῶν ὡς ἐξέων μέγεθος, καὶ αἱ βόσκουσαι τοῦτον ἐλπίδες κοινωνόν τινα τῶν ὡς ἐγχειμάτων ἀπῄτουν· οὐ γὰρ ἄν ἄλλως αὐτῷ τὰ κατ' γλῶτταν καὶ θάλασσαν ὑπεκλάμβανε κρατυνεῖσθαι· καὶ υἱόν τινα ἐπισάκτον εἰσποιεῖται, τῇ τῶν σώματος μεταμορφώσει τὴν ψυχῆς δηλοῦντα ἀπόνοιαν, ᾧ καὶ δυνάμεις ἄρχουσας ὡς ἐγχωρεῖν, καὶ Κωνσταντῖνον μετονομάσας, ἄλλοθεν, ἑαυτὸν δὲ ἑτέρωθεν τῶν Ῥωμαίων κεῖρα καὶ καταπέχειν ἐπέταττε γῶν. Λέων τότε καιροῦ ὁ ὀξὺ Ἀρμενίων τὰς τῆς βασιλείας ἐκεκρατήκει ἰωὰς, ἐν ὑστέρῳ καιρῷ· ὡς δυνάμιν τινα κατ' αὐτὸν συγήσας οὐκ ἀξιόλογον, αὐτῷ μὲν σφαλῶν ἐποίησεν· ἅμα γὰρ τῇ ὡς ὡς ἐγχωρεῖν ἀπαρτήσας ἐπέστρεψε ὡς φυγῶν· τοῦτον δὲ θρασύτερον, καὶ πλέον ἢ ὡς τὰ καθ' ἑαυτὸν φρονῆν. καὶ ὁ μὲν ὡς ἔστις καὶ πολὺς, οὕτως ἔχει λόγος ὡς τ' πιαύτης κινήσεως καὶ στάσεως, φησὶ τῷ ἱστορικῷ.

ια'. Ἕτερος δὲ, τοῦτον εἶ τὸν Θωμᾶν, μηδὲν ὡς τῆς κλήσεως διενηνεγμένος, τὸν τῶν Βαρδανίου μὲν πάλαι συγγόνων, ὡς δὲ τῆς ἡγησαμένου δὲ Λέοντος τιμηθέντα [44]. ὃς τῷ τῶν Φοιδερατῶν τάγματος διοικῆν ἄρχῳ, καὶ τὸν Ἀνατολικὸν ἀναγραφέων, ἐπεὶ τὸν Μιχαὴλ ἄρτι δίκαιον ἀνῃρηκότα τὸν Λέοντα, οὐκ ἀδίκως· ὁμοῦ δὲ καὶ ὑμὸν ἴδιον ἀποπιμπλῶν· ἐτύγχανε γάρ που πορρώθεν ἐξ ἡλικιωτῶν διαφερόμενος ὡς αὐτὸν, καὶ ἅμα ἅς ὡς αὐτῷ τῆς

quid quæsiturus, relicta patria, Constantinopolim venit. Ubi viro cuidam Ordinis Senatorij adhærens, ejusque addictus obsequiis ac minister effectus, eo libidinis ac fœditatis processit, vt & heri cubile thorumque polluere conatus sit. Qua re detecta, cum probrum ingens ferre non posset, ac præterea pœnas talia facinora molientibus constitutas metueret, ad Agarenos profugit: quibus cum se satis multorum jam annorum periculo (annos enim quinque supra viginti exegerat) ac tum ex morum convenientia, tum ex Christi Dei nostri ejurata fide, probasset, militari cohorti ab eis præficitur, ac contra Christianos armatur, robustissima manu Romanum Imperium illorum se ditionis facturum, pollicitus. Ac ne quis illi apud Romanos negotium faciat, sed ei potius cuncti adjungantur, suoque periculo tutandum eum suscipiant, esse se Constantinum Irenes filium manifestat, ac fama vulgat, quem dementia morumque crudelitas, una cum Imperio luminibus quoque olim privaverat: quique tunc etiam in humanis esse desierat. Quia vero cum actionum magnitudo, tum quæ eum pascebant, spes, rerum quendam ac negotiorum socium exigebant (non enim aliter se terræ marique victorem fore arbitrabatur) extraneum quendam sibi filium adoptat, hominem scilicet, qui totius corporis conformatione mentis vecordiam proderet. Huic quoque pares pro expeditione copias assignat, ac Constantij indito nomine, ex sua quemque parte Romanam ditionem populari ac incursare jubet. Leo Armenius Reip. habenas tunc moderabatur, sub Imperij sui extrema tempora. Is, parum validis adversus illum conflatis copiis, suis quidem cladis auctor fuit (ut qui primo hostium incursu terga dederint) illum vero audaciorem fecit, ac majora quam pro sui ratione sapere impulit. Prima hæc est longeque celebris ac vulgata, primi ejus motus ac defectionis narratio.

XI. Altera hunc Thomam eum esse affirmat, nulla nominis diversitate, qui in Bardanij quondam familia fuerat, ac quem Leo, Imperator creatus, honoribus auxerat. Is tunc Fœderatorum agmini præpositus, in Orientalium themate degebat. Ubi itaque Michaelem a Leone paulo ante sublatum audiit, ejus ulturus manes; simul vero etiam iras ille suas exsatiaturus (nam ab adolescentia haud satis ei cum Michaele convenerat) simul quo- Altera de eodem narratio.

que Philiomelienſis Monachi de ſe A vaticinia timens, in eum movet; nec vero modicis copiis ac imbellibus, ſed ingentibus virilique fortitudine, ac vegeto robore inſtructo exercitu, cum nulla ætas ad arma idonea deſideraretur. Alioqui enim etiam Michael cunctis fere odio habebatur, tum quod Athinganorum nefandæ hæreſis, uti dictum eſt, commercio pollutus eſſet; tum quod balbutientis linguæ vitio laborans, imbellis molliſque nomen haberet: tum etiam, quod non minus animo, quam lingua impeditus eſſet (homo ſcilicet perverſis moribus) execrationi erat, ac vulgo moleſtus putabatur. Thomas vero quanquam cru- B re oblæſo, ac genere Barbarus erat; canitie tamen venerabilis, magiſque a cunctis amabatur; quod nempe ad congreſſum facilis atque urbanus erat; quas utique dotes, ordinibus gratiſſimas, a puero jam ſibi aſciverat, corporiſque robore nulli cedebat. Itaque publicorum vectigalium exactoribus in ſuas partes adductis, vulguſque magnificis largitionibus ſibi demereri ſtudens, clarus ex tenui obſcuroque evaſit, exque manu minima, magnus. Alios verborum lenocinio amicitiæque quadam ſpecie ſibi conciliabat, quotquot nimirum novarum rerum divitiarumque amor inceſſerat; alios vi ac renitente animo, quos bellorum civilium mala, jam doctos periculo, non latebant. Eo initio eruperunt bella civilia, inſtarque Niliacorum cataractarum aperta, non aqua, ſed cruore terram large irrigarunt. Hinc ſervi adverſus heros, miles ſtationarius adverſus cohortalem, Centurio adverſus exercitus Ducem, cruento ferro dextras armaverunt. Hactenuſque omnis Aſia malis obruta dirum gemebat. Civitatum Aſiæ integræ, ac quantæ erant, exterrente metu, deditionem Thomæ faciebant; quæ autem Imperatori fidem ſervantes diu ſæpiuſque reſtiterant, multis cædibus prædarum- D que vi ac direptionibus, poſtmodum & ipſæ collum ſubmittebant. Denique tota Aſia in ejus partes conceſſit, exceptis duntaxat Catacyla Opſicij, & Olbiano Armeniacorum Ducibus. Hi duo ſoli in tanta exercitus ducum multitudine Michaeli palam fidem ſervavere. Idcirco etiam Michael gratiam referens, quod ejus cauſam non prodidiſſent, nummi unius argentei in ærarium Principis inferri ſoliti (ac Fumarium tributum vocabatur) veniam eis fecit. Nam cum alij omnes jampridem (ipſique perinde ac cæteri)

Thomæ præclaræ dotes.

Tributum Capnicum ex parte remiſſum. *Vide Meurſ.*

ἐν τῷ Φιλομηλίῳ Μοναχοῦ προφήτην φοβούμενος, χεῖρα ἐνδυτέην κινῆ· καὶ χεῖρα οὐ μικρὴν τινα καὶ ἀσθενῆ, βαρβάρου δὲ καὶ αἰχμητοῦ καὶ πολεμικήν· πᾶσιν ἡλικίῃ τῶν δόρυ διαμαιμώντων κινῆ ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ. ἐτύγχανε γὰρ πως καὶ ἄλλως ὁ Μιχαὴλ ὑπὸ πάντων μισούμενος, ἅ τε δὴ κακῆς μοίρης [45] αἱρέσεως μετοχικὸς 45.
τῆς τῶν Ἀθιγανῶν, ὡς εἴρηται· καὶ ὅτι γλῶσσαν χωλεύουσαν ἔχων, εἰς αἰσχροῦ καὶ μαλακοῦ διεβεβόητο· πολλῷ δὲ μᾶλλον, ὅτι πολὺ ψυχικοῦ τῆς γλώττης οὐχ ἧσσον χωλεύουσαν ἔφερεν, ἐδυσφήμει τε, καὶ εἰς φόρτον λελόγιστο τοῖς πολλοῖς. ὁ Θωμᾶς δὲ, εἰ καὶ ὁ σκέλος πεπηρωμένος καὶ τὴν ἡλικίαν βαρβαρικὸς ἰδεῖν, ἀλλ' οὖν τῇ γε πολιᾷ αἰδέσιμος, καὶ μᾶλλον φιλούμενος ἐτύγχανεν, ὅτι ὁ εὐπροσήγορον καὶ ἀστεῖον, οἷα δὴ φιλῆ ὁ γραπιώτης ὄχλος, αὐτῷ που συνουσίων ἐκ παιδὸς, καὶ τὴν κατ' ἡμιαρότητα σώματος οὐ δή τινος ἐφαίνετο δεύτερος. οὕτως οὖν τοὺς, τοὺς δημοσίους φόρους εἰσπράττοντας εἰς ἑαυτὸν εἰσπεπαίνοις, καὶ ἐκ μεγαλοφρόνου ὑπὲρ δόσεως ἀπυδάζων ὑφ' ἑαυτὸν ποιῆν τοὺς πολλοὺς, πολὺς γέγονεν ἐκ μικροῦ, καὶ μέγας ὀλίγης χρεός. τοὺς μὲν γὰρ ἦγε πειθοῖ καὶ τινι φιλίᾳ, ὅσοις δὴ ὁ τῶν κερδῶν πραγμάτων καὶ τὸ φιλοπλουτεῖν ἔρως ἐνῆν· τοὺς δὲ βίᾳ καὶ C ἀεκόμην ἀβουλήτῳ, ὅσοις δὴ τὰ τῶν ἐμφυλίων κακῶν ἐκ πείρας ἤδη γεγήθεσαν. ὀπτεύθην οὖν οἱ ἐμφύλιοι διαπραγματεύσαντες πόλεμοι, καὶ οἷόν τινες Νειλῷοι καταῤῥάκται ἀνοιχθέντες, οὐχ ὕδατι, ἀλλ' αἵματι πολὺ γῆν κατεπότιζον. ἐντεῦθεν καὶ δοῦλοι τοῖς δεσπόταις, καὶ στρατιώτης τῷ ταξιάρχῳ, καὶ λοχαγὸς τῷ στρατηγέτῃ, πολὺ χεῖρα φονῶσιν καθώπλιζεν· καὶ πᾶσα τέως ἡ Ασία βυθιζομένη κατέτεινεν. αἱ μὲν γὰρ αὐτομάτως τῶν πόλεων ἀνῃροῦντο τῷ Θωμᾷ, τῷ φόβῳ πειθήσασαι· αἱ δὲ πολλάκις ἀντιπαθοῦσαι τὰ πρὸς τῷ γε κρατοῦντι τρωθεῖσαι, μετὰ πολλῶν φόνων καὶ D ἀνδραποδισμῶν ἐκρατήθησαν δεύτερον. πλὴν ἀλλὰ πᾶσα Ασία ὀπίσω τούτου ἐγένετο, ἐκτὸς τῶν ὁ Οψικίου Κατάκυλα στρατηγούντος, καὶ Ολβιάνου τῶν τῆς Αρμενιακῆς. οὗτοι γὰρ δὴ οἱ τοσούτοις μόνοι Στρατηγέταις, τὰ πρὸς τροφῶντες πρὸς Μιχαὴλ αἰεφάνησαν, οἷς καὶ τὸ χάριν ἀπονέμων, ὡς μὴ προδεδωκόσιν αὐτὸν, ὃ εἰς ὃ βασιλικὸν τελούμενον ταμιεῖον δημόσιον Καπνικὸν οὕτω λεγόμενον μιλιαρίσιον ἓν συνεχώρησαν. τῶν γὰρ ἄλλων πάντων δυὰ δύο τελωνῶν δυοκαίδεκα μιλιαρισίων, ἀλ-

λὰ καὶ αὐτῶν τούτων, τότε ὃ ἓν ἀφεῖσθαι αὐτοῖς τῷ θύνεσθαι.

ιϛ'. Ἀ καὶ μαθοῦσι τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἀγαπητὸν κατεφάνη, καὶ ὅλως εὐτύχημα. καιρὸν γὰρ λαβόμενοι, πᾶσαν χώραν καὶ νῆσον κατέτρεχον ἀδεῶς, μή τινος ἐμποδὼν ἱσταμένου αὐτοῖς. διὸ καὶ τοῦτα τῷ Θωμᾷ μηχανῶνται, ἐπεί τινα κίνησιν ἐκ τῶν ἑαυτῶν ἤθεσι καὶ νεωτερισμὸν, εἴ γέ τινα φρονήσει μὴ τῶν ἐπ' οἴκου ποιήσοιτο καὶ τῆς ἄλλης Ἀνατολῆς, ἀλλὰ συγχωρήσοι τοῖς τε παῖδας καὶ γυναῖκας καταλιαθῆναι καὶ αἰχμαλωτισθῆναι αὐτῶν, συμφέρον κέκρικε τέως μὲν ἐπισχεῖν τῶν αὐτῶν ὁρμὴν δι' ὑποφασείας αὐτοῦ, καὶ τῷ πλήθει τῶν δυνάμεων ἐκπλῆξαί τε καὶ τοῖς εἰρήνην πεμνούργως ἐκκαλέσασθαι. ὃ δὴ συνέβη. ὡς γὰρ αὐτοῖς ἐξόπι δὴ τοῖς Σαρακηνοῖς εἰς τὴν αὐτῶν ἐσέβαλλον, οἷς ἐπιστροφῆς δύσποτος κατεφάνη, εἰς λόγους δὴ προελθὼν βαρβαρικοὺς, σπονδάς τε ἐποιήσατο εἰρηνικὰς, καὶ τοῖς συμμαχίαν ἐξεκαλέσατο αὐτοῖς, στρατηλάτης τε καὶ ἀντιστρούθμος ἀ καὶ πρότερον εἴρητο· Τὰ Ῥωμαίων τε προσδοῦναι ὅρια, καὶ τὴν αὐτῶν αὐτοῖς ἐπὶ χεῖρας παῖσαι δρόμον. ὅθεν τῷ μὲν βουλεύματος οὐ διήμαρτεν τῶν οἰκείου, ἀλλὰ καὶ φθόνου μεταλαγχάνει, καὶ Αὐτοκράτωρ ἀναγορεύεται πρῶτος τῶν τὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ θρόνον πεπιστευμένων

46. [a] Ἰακώβῳ, καὶ χεῖρα συλλέγει πολλὴν· μᾶλλον δὲ λαμβάνει πρὸς τὸν αὐτοῦ καταιῶσιν· οὐ γὰρ Ἀγαρηνῶν μόνον τούτων δὴ τῶν ἡμῖν γειτονευόντων καὶ ὁμορούντων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἐσδοτέρων οἰκουμένων, Αἰγυπτίων, Ἰνδῶν, Περσῶν, Ἀσσυρίων, Ἀρμε-

47. νίων [47], Χαλδαίων, Ἰβήρων, Ζηχῶν, Καβείρων, καὶ πάντων τῶν δὴ Μανέντος συνεζευγμένων δόγμασι καὶ ἀκροάσμασι. τούτοις οὖν οὕτω κατοχυρωθεὶς, καὶ πάντων ἑαυτὸν ἀσφαλίζας, ἀρίστον ἐπανατέτραπται [48] τὴν ὄψιν καὶ τὴν κλῆσιν ἀλλάξασθαι, καὶ υἱὸν εἰσποιήσασθαι, ὡς μοι δεδήλωται.

ιζ'. Εἰσβάλλει οὖν πᾶσαν Πορφῶν τὴν Ἀνατολὴν, καὶ πᾶσαν ἡλικίαν τῶν μὴ ἑκὼν πειθοῖς ἐρχομένων αὐτῷ. ἃ δὴ ὁ Βασιλέων ἀκηκοὼς, μείζονα εἶναι κρίνας τὰ ἔργων τῶν ἀκοῶν, κατ' αὐτοῦ ἐκπέμπει στρατὸν οὐκ ἀξιόχρεων οὐδ' ἀξιόλογον, ὡς συβάλλει ὁ Θωμᾶς, τοῖς μὲν ὡσανεί τι ποτὸν δίψαν ἀπερρόφησιν· τοῖς δὲ λειπομένοις εἰς φυγὴν τρέψας, πανταχοῦ ἑαυτὸν διετίθετο κρατύτερον. ναῦς τε ἐξαρτύων δίκροτος, καὶ ἑτέρας στρογγύλας σιταγωγοὺς ἐπομένας

49. αὐτῷ καὶ ἱππαγωγοὺς, ἐντεῦθεν [49] καὶ τὸν θεμα-

A nummos duos miliarienſes penderent, benevolentiæ memor unum illis remiſit.

XII. Ubi eo ſtatu compoſitas Romanorum res Agareni didicerunt, gratiſſime plane ac prorſus jucunde habuerunt. Suam enim eam occaſionem facientes, omnes ſecure Provincias atque Inſulas, nemine obſiſtente incurſionibus vaſtare aggrediuntur. Quibus auditis Thomas, metuens ne quid ſui rerum novarum molirentur, & ab ipſo deficerent, ſi ipſe eorum qui domi remanſerant, & reliqui Orientis nullam curam gereret, ſed ipſorum filios atque uxores diripi ducique in captivitatem ſineret; operæpretium putavit haB ſdenus Agarenorum impetum cohibere; objectoque illis copioſo exercitu metum incutere, atque ad pacem veteratoria arte cogere. Reſque adeo ex voto ſucceſſit. Nam cum in regionem eorum irrupiſſet, & Saraceni reverſi illius impetum ſuſtinere non poſſent, habito cum eis colloquio, pacem componit, ſibique belli ſocios adjungit; hoc pactus eiſque pollicitus, quod & ſuperius diximus; *Proditurum nimirum Romanorum fines, eorumque Imperium illis ſubjecturum.* Quocirca nec conſilio ſuo fruſtratus eſt; quin & coronam, Imperij inſigne, conſequitur, & Imperator ab Antiochenæ tunc Eccleſiæ PræC ſule, Jacobo nomine, proclamatur, cogitque ingentem exercitum: quin potius collatum accepit, ad corroborandum ſibi Imperium; nec ex illis duntaxat Agarenis, qui nobis vicini ſunt & finitimi, verum etiam ex iis qui remotiora ac interiora colunt, Ægyptiis ſcilicet, Indis, Perſis, Aſſyriis, Armeniis, Chaldis, Iberis, Zechis, Cabiris, iiſque omnibus qui Manetis doctrinam & opiniones ſequuntur. His itaque omnibus velut firmiſſimo præſidio munitus ac undique obſeptus, optimum exiſtimavit, vt cum moribus etiam appellationem mutaret, ſibique filium, uti ſuperius dictum eſt, D adoptaret.

XIII. Irruit igitur omnem populans Orientem, ac ſi qui ejus ſponte partibus adjungi nollent, eos diripit. Michael his auditis, majorem rebus rumorem exiſtimans, non juſtas ſatis aut mole pates in eum copias mittit; quas Thomas, prælio congreſſus, cunctas delevit; partimque ſitientis more velut hauſtum aquæ abſorpſit; partim reliquis in fugam actis, res ſuas amplius confirmavit. Adeoque naves biremes, aliaſque rotundas onerarias ad annonam & equos convehendos inſtruens, eo apparatu ipſam quoque Imperato-

Thomæ ſtratagema.

Pax cum Saracenis: auctæ copiæ.

*Iobo Antiocheno Patriarcha Imperator ſalutatus.

Thomæ victoria.

riam classem in potestatem redigit: jubetque classem omnem ad Lesbum congregari. Jam porro ipse, cum a nullo superari posse videretur, Asiam omnem populatur. Octoginta namque hominum armatorum millia in exercitu habens, unoque verbo ac nutu, quo vellet, educens, Abydum, inde trajecturus, petit. Quoniam vero in itinere omnia populatus, non modo humiliora oppida, sed & munitiora, in cinerem favillamque cuncta redegerat; unumque aliquod nobilius adhuc reliquum, ab ejusque illa direptione immune extiterat, filio adoptivo adoriri illud jubet, cum ea parte exercitus, cui præerat. Is porro quibusdam dæmonum præstigiis elatus, exque vaticiniis animo tumens, istud pridie cunctis suis audientibus inclamaverat, dicens: *Certo quodam die solenni pompa Urbem Augustam se ingressurum esse.* Tunc itaque temere equitans, in grave exitium miserrimus desiliit. Dum enim licentius vagatur, nulloque suorum instructo ordine, eo quod castrum nudatum militibus existimaret, in Olbiani delapsus insidias, statim caput amittit; quod exsectum Olbianus Michaeli Imperatori mittit. Ille mox ejus patri, iter continue urgenti, ac quem nulla rerum difficultas ac molestia deterrerent, transmittit. Jam Thomas caput acceperat, cum nulla mora, ex maritimo oppido, quod Horcosium vocant, captato tempore quo per coitum luna nullam lucem emittit, multiplici ora actaque in Thraciam exscendit. Ejus rei cura, ante etiam trajectionem, Michaelem solicitum habebat: Unde & lustrata omni Thracia, fortiore animo esse adversus desertorem hortabatur, & ut suis rebus usque ad sanguinem studerent; quo nimirum nec Imperatoris fidem violarent, nec virtutis suæ ac fortitudinis oblivisceerentur. Cæterum imbecille quid visus vulgo ipse Michaelis conspectus. Quamobrem etiam illo in Augustam Urbem recepto, ipsa statim Thomæ sola præsentia, tanta omnes facilitate mutari contigit, ut nec verbis quidem illis inducI opus fuerit, seque ultro ad expugnandam Urbem Augustam ei socios adjunxerint.

Subacta regia classis ac præsidiaria.

Adoptivus Thomæ filius necatus.

Thomæ trajectio in Thracium.

XIIII. Hæc citius quam par erat Imperatori delata: Idcirco etiam exercitum ex residuis ex Asia, si qui jam suppetebant, nonnullasque copias Catacylæ & Olbiani opera, cogit; jam sibi de rerum summa periculum verti sentiens. At neque classis curam negligit: multaque celeritate adversum ho-

A ἅπασ τόλου τῆς ἐξκρατῆς, καὶ προὸς τὸν Λέσβον ἅπαν τὸ ναυτικὸν ἀθροίζεσθαι ἐξκελεύεται· αὐτὸς δὲ ἤδη που αὐθυπαγώνιστος εἰς δοκῆν, πᾶσαν τὴν Ασίαν λεηλατεῖ. Οκτὼ γὰρ μυριάδων καπάρχων, καὶ ἑνὶ λόγῳ τούτοις ἰδιοχῶν, τὸν ἐπὶ Αβυδον ἦγε φέρουσαν δὲ περαιωθησόμενος. ἐπεὶ δὲ πάντα καταδραμὼν, κατοδὸν καὶ κόπιν, μήπουγε τὰ ταπεινὰ τῶν χωρίων, ἀλλὰ δὴ καὶ τὰ κρατιστέρα ἐκπρήσασαν· καταλέλειπτο δέ τι χωρίον εὔφυες, καὶ τῆς αὐτῶν κακώσεως ἄμοιρον ἰδοῦ, τῷ ἐκατοντοπύργῳ τούτῳ καταδραμεῖν μὴ τῆς προστύχης φάλαγγος ὑπηρέτει ὑφ. ὁ δὲ πρὸ δαιμόνων γοητείας κατεπαιρόμενος, καὶ μεγιστᾶν τὸν ψυχὸν ἐμφυσώμενος, τῇ προτεραίᾳ τοῦτο δὴ εἰς ἐπήκοον τοῖς ἑαυτοῦ σκευοφόροις, ῥητῶ τινα ἡμέραν ἔσεσθαι καθομολογῶν καὶ φάσκων, ἣ μέλλοι εἰς τὸν Βασιλεύουσαν προελθεῖν. τότε χρυσῶ θρασείως ἱππαζόμενος, εἰς βαρεῖαν βλάβην, ὁ δείλαιος, ἐξεχρήσατο. διεσπαρμένως γὰρ φερόμενος, ὃ γυμνὸν εἰς τὴν αὐτοπάλειαν ὁ χωρίον οἰόμενος, λόχῳ δή τινι προεπιπτε τῶν Ολβιανοῦ, καὶ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ἀποτμηθεὶς, τῷ Βασιλεῖ ἀποστέλλεται Μιχαήλ. ὁ δ' οὐδὲν ὑφιεμένῳ καὶ τὸν πορείαν, οὐδὲ μικρὸν τοῖς δεινοῖς τὴν ἔργων καὶ χαλεποῖς, τῷ ἑαυτοῦ ἀποστελλεῖ πατρί. Ἤδη ταύτῃ ἐδεδίκτο ὁ Θωμᾶς, καὶ προὸς Θρᾴκην οὐδὲν ἀποστελλόμενος ἐκ τῶν καὶ θαλάσσης ὄντος χωρίου, Ορκώσιον τὸν καλοῦσι, χαμηλὸν ὑπιτυπήσας ὅτε δὴ καὶ σκιώδην ἡ σελήνη ἀφώτιστος ἰδοῦ, πολλαχοῦ διαπεραιοῦται καὶ τὴν Θρᾴκην. ἔμελεν οὖν καὶ προὸ τῆς αὐτοῦ διαβάσεως ταῦτα τῷ Μιχαήλ, ὅπως πᾶσαν προελθοῦν τὴν Θρᾳκῶν[10], ἰσχυροτέρους ἅμα παρῇ θυμοῦσθαι προὸς τὸν ἀποστάτην, καὶ τὰ ἑαυτῶν φρονεῖν μέχρις αἵματος πρόθυμα, μήτε τὴν Βασιλέως πίστιν, μήτε μικρὸν τὸ σφῶν εὐκαφρουμένους αὐδρείαν καὶ ἀρετήν. Ἀλλ' ἔοικεν ἡ ὄψις ἄμαχόν τι τοῖς προσῶπον μέγα τοῖς πολλοῖς· καὶ δηλαδὴ τοῦτο σκεῖνα μὲν προὸς τὴν Βασιλεύουσαν ὑποχεχωρηκότος, τῷ Θωμᾷ δὲ καὶ προσώπων πρισαμένων, μεταθεῖν σπουδῇ πρὸς ἅπας εὐκόλως, ὡς μηδὲ λόγου δεηθῆναι, καὶ ἅμα συστρατεύεσθαι ἠρυμένων καὶ τὴν Βασιλεύουσαν.

ιθ'. Οὐκ ἔλαθεν οὖν ταῦτα θᾶττον ἢ ἔδει τὸν Βασιλέα· ὅπως δὲ στρατόν τινα ἐκ τῶν ἤδη που καταλελειμμένων ἐκ τῆς Ασίας ὑπισωάγῃ, καὶ δυνάμεις τινὰς[11] ἀφ' τῶν Κατάκυλα καὶ Ολ- 51.
βιανοῦ σωαθροίζῃ, τὸν προὸ τῆς βασιλείας ἤδη κίνδυνον διδιώς. Ἀλλ' οὐδὲν δὲ καὶ θαλάσσην ἡμέλῃ στρατοῦ· πάλιν ὃ πολλῷ προὸς τὸ ἐκείνου

B

C

D

50.

χῆ γλῶ τε κὴ θάλατταν αὐτὴ παρεσκεύαζεν δύ- A
ναμιν. εἰς τοσοῦτο δ' ἦλθε δυσπραγίας κὴ ἀπορίας κὴ ἀπειρίας κὴ ἀπορίας, ὡς κὴ σιδηρᾶν ἅλυσιν ἀπὸ ἀκροπόλεως εἰς τὸ κατὰ μέσον πολίχριον ἐπεκτεῖναι, τοῦ ἔσωθεν ἄβατον τηρῶν ὁδόν. ἐνταῦθα δέ τις ἐν Σκύρῳ νήσῳ τῶν Κυκλάδων μιᾶς, πολλάκις ἐστρατηγηκὼς ἀνὴρ ἀστρατήγητος, ἔτι δὲ τοῦ Μιχαὴλ εἰς πικρίαν ψυχῆς ἀφικόμενος· ὄνομα τούτῳ Γρηγόριος, ὁ οὕτω λεγόμενος Πτερωτός, ὃς ἀδελφιδοῦς μὲν ὑπάρχων τοῦ Λέοντος, ἔτι δὲ τούτου αἱρεθέντος ἀστρατήγητος ἦν, ὅτι μὴ σιγῇ, ζέουσῃ δὲ τῇ καρδίᾳ κὴ φιλίᾳ τοῦ Λέοντος, προσκωπτόντων τὸν Μιχαὴλ εἰσερχόμενος, πολλοῖς ὀνείδεσιν αὐτὸν προσέβαλεν, τὸ φόρτον φέρων τῶν λελεγμένων κα- B
τηγορῶν. ᾧ Μιχαὴλ τότε μὲν εἶπεν, Οἶδά σου τὸ ἀθυμίας τὸ πέλαγος, κὴ τὸ λύπης τὸ μέγεθος, φέρε ἐπίσχες τὰ γεγονότα· τρίτης δὲ τριημέρου ἡμέρας, κὴ τὸ εἰρηνικὸν τόπον τῶν Κυκλάδων πεποίηκεν ἀστρατήγητον. τοῦτον ἐταιρισάμενος ὁ Θωμᾶς, στρατεύματος τινὸς οὐ κὴ χιλιάδας δέκα αἰδέξεν στρατηγόν. κὴ τὸ κὴ θάλασσαν δὲ στόλον αὖπω γεγονότα σὺν ἐπισάμενος, [κὴ ἕτερον αὖπω ὑπὲρ ἐκείνου στρατηγόν.] οἵου τινας προδρόμους ἐξέπεμψεν, ὠφέλιμον εἰ) κρίνας, οὐ κὴ γλῶ τε κὴ θάλασσαν ἅμα ποιήσασθαι τὰς προσβολάς. γεγονότος δὲ τούτου, ὡς κὴ ἑαυτὸν αἰσθόμενον τὸ C
ναυτικὸν ὡς περιττὸν διωκάμενον ἐν τῷ πρὸς Βλαχέρνας κόλπῳ· οὐδὲ γὰρ οὐδὲν μέσον κώλυσιν ἢ βοήθειαν ἢ ἐξαρτηθεῖσα σιδηρᾶ σειρὰ ἐπεδίδου, εἰς οὐδέν, ἢ μικρὸν ἢ τούτων πρόφασις λελόγισο· ὅθεν οὐδὲ ἀξιόλογόν τι περὶ αὐτῆς ἐπράχθη. πλὴν ὁ Θωμᾶς κριοὺς ὡς χελώνας καί τινας ἑλεπόλεις, δι' ὧν τὰ τείχη ᾤετο καταστήσειν δι' αὐτῶν κατασκευάσας μηχανουργῶν· προσὸς δὲ καί τινα Ἀναστάσιον ἀρχὴ δὴ τὸ τῶν μεταχῶν ἀλλαξάμενον βίον, κὴ εἰς τὸν ἀγυρτικὸν τύπον δὴ κὴ πολιτικὸν ἐπαναστρέψαντα, μέλανα τοῦ χροιᾶ, μέλανα τὸ ψυχῆ ὑφηγησάμενος, κὴ συγκοινωνὸν τὸ δυσπραξίας ἀναγορεύσας, πολλῷ στρατῷ κὴ D
διωκάμενος τῶν τὸ βασιλεύουσης προσπλαυ-
* Al. νεν. ἄμα δὲ τῷ εἰς ὄψιν ἐποιήσασθαι τὸ πολιτῶν τὰς πύλας αὐτῷ ἀναπεπάσθαι οἰόμενος, μίσος δὴ τῷ πρὸς Μιχαὴλ. ἐπὶ τούτῃ τὸ ἐλπίδος διέπεσεν· μᾶλλον δὲ οἷς κὴ ὕβρεσι τούτων κὴ λοιδορίαις ἐπλήσθη· τότε δὴ τὸ στρατηγικὴν σκηνὴν, κὴ τὸ
52. χάρακα κὴ τὸ τοῦ Παυλίνου οἶκον, ἔνθα δὴ κὴ ὁ τὸ τῶν σεβασμίων Ἀναργύρων τέμενος οἷόν τι ἀνάκτορον ὑπεδέδμηται, εἱλκατέπηξε· κὴ πρύμνα τὸ ἄχει Εὐξείνου τόπον κὴ Ἱερὸν κὴ τὸ περαιτέρω δὴ τούτων πολιχνίων ἐπῆλθε δι' τινος στρατεύματος πεῖσαν, κὴ μή τινα ἔχειν ὄπισθεν νώτου ἐλπίδα.

stem terra marique educit. In tantas autem angustias rerumque difficultates conjectus est, ut & ferream catenam ab Arce ad oppositum e regione oppidulum, ad hostem ab interiore muro arcendum, extenderit. Vivebat tunc in Scyro, quæ una est Cycladum Insularum, vir quidam exul, sæpius Ducis exercitus functus munere, jamque infenso in Michaelem actus animo, Gregorius Pterotus nomine, Leonis Imperatoris consobrinus, haud ita pridem illo sublato relegatus, eo quod silentium sibi imperare noluisset; sed præ fervore animi ac Leonis amore salutatum Michaelem ingressus, multis eum convitiis aspersisset, ac cædem exprobrasset. Ad quem tunc Michael, *Novi*, inquit, *animi tui mœstitiæ pelagus ac tristitiæ magnitudinem*; jubensque patienter ferre, quæ contigerant, post triduum in eam Cycladum Insulam, eum relegavit. Hunc belli socium ascitum Thomas, duodecim millium terrestrium copiarum agmini præfecit. Classem quoque quam habuerat adornans, aliumque ei Ducem præficiens, ambos tanquam præcursores Regiam Constantini Urbem tentaturos præmittit; e re sua fore existimans, si terra simul marique eam adoriretur. Hoc ubi sic gestum est, simulque navales ac terrestres copiæ ad Blachernarum sinum apparuerunt (nihil enim extenta fertea catena impedimento fuit, aut Urbem juvit) nihili illæ, aut certe exigui momenti visæ sunt: unde nec dignum aliquid memoria gesserunt. Cæterum Thomas ipse arietibus, testudinibus, aliisque machinis, quibus muros concutiendos arbitrabatur, per quosdam eorum artifices constructis: ad hæc autem Anastasio quodam, qui ejurato Monachi instituto, paulo ante ad veteratoriam ac sæcularem vitam transierat, atri coloris atque animi in filium adoptato, & consorte tyrannidis renuntiato, ingentibus copiis, numerosque fretus exercitu, ad Regiam Urbem advectus est: ratus simul atque ad Urbem accessisset, portas ipsi reseratum iri. Ubi autem nihil eventus ejus expectationi respondit; eorumque potius probris compluebatur ac maledictis, tum demum prætorium tentorium vallumque ad Paulini Ædes (ubi & venerabilium Anargyrorum Delubrum Palatij instar extructum est) fixit muniitque. Destinata quoque parte exercitus, omnem ad Euxinum usque Hierumque regionem, atque his ulteriora oppida invasit, ad defectionem cogens, ne quem a tergo hostem pateretur.

Gregorius Pterotus Dux, Leonis consobrinus.

Anastasius Monachus apostata, Thomæ collega adoptitius filius.

Repulsus Thomas a civibus.

Anargyri, Cosmas & Damian.

XIV. His ita ex animo constitutis, A dum apparatui castrisque componendis dies aliquot insumit, velut e specula Michaelem videt belli signum in Blachernensi Deiparæ tecto defigere, atque inde vires adversus hostes deposcere, sibique corrogare: ejusque filium Theophilum, una cum sacro ordine, Urbis ambitum omnem atque mœnia circumire, ac tum vivificum Crucis Lignum, tum intactæ Christi Dei nostri Parentis Vestem circunferre. Ea res, ejus maxime spes dejecit; Chamæleontisque in morem cogitationum æstu varius ancepsque agebatur, siquidem illi non modo contra hostes visibiles, sed & contra inaspectas quasdam Fortitudines pugna conferenda erat. Sic itaque consilij incertus; etsi alioqui tot tantisque copiis fretus, earum judicem cogitationum, Martis aleam fore decernit. Prima itaque diei insequentis luce, dato classico, suos castris educit; ac filio quidem, terrestrem murum oppugnare jussit; ipse cum majori copiarum parte validioribusque machinis ac tormentis, quibus civitatis murum tentaturus erat, Blachernarum turres aggreditur, scalas admovens murorum altitudini congruentes: alibi testudines, alibi arietes: nusquam non missilium grando, exque balistis densus lapidum imber; quo tam varia undique omnisque generis oppugnatione, tum oppidanis terrorem injiceret, tum Urbe potiretur. At neque muros maritimos negligit; sed classe undique cingens, ignique & jaculis, adhæcque tetraschelis quibusdam obsidionalibus machinis, profuse (perindeque dicas, temere nulloque judicio ac arte) tentare jubet. Quamobrem etiam tanta vis virorum ei militantium, nihil ei commodi attulit. Illico enim adversus ventus classem dissipavit, alioque atque alio naves disjecit; quippe cum ingens procella esset, ac mare æstuosum. Terra quoque oppidanis strenue dimicantibus, hactenusque telorum e turribus fortiter missorum grandine inutiles scalas ei reddentibus; ad hæc tormentis partim ad destinatum non attingentibus (quod quidem maximum rebus momentum attulit, eumque gerendo bello imperitum ostendit) partim vero attingentibus quidem & assequentibus, imbecillioribus tamen, nec satis forti conatu, & ut muros concutere possent, vel etiam præsidiarios ex turribus excutere, atque illinc fugare. Ubi igitur non ex prioris famæ ratione, cuncta magno quodam vulgantis rumore, hæc apparue-

Implorata Dei auxilia: sacrorum pignorum religio.

Urbis frustra aggressio.

ιη'. Επεὶ δὲ ταῦτα τῷ νοιῷ ἔχων ἐδόκει αὐτῷ, πινὰς ἡμέρας πρὸς παρασκευὴν δοὺς ἑαυτῷ, ὡς ἔκ τινος ὑποπτου κατεῖδεν τὸ μὲ Μιχαὴλ ὃ πολεμικὸν σημεῖον ὅτι πήγνυς ὁ τοῦ Θεοτόκου ναοῦ καταπετασμα, καὶ κελεύει τῷ τῷ στρατιῶν ἰσχυὶ αὐτὸν ἐμβοᾶν τε καὶ προσλαμβάνοντα· τὸν μὲν υἱὸν αὐτοῦ τὸν Θεόφιλον πέμπει τὸν τῆς πόλεως περίβολον μετὰ ἱερατικοῦ κόσμου ὑπαφοιτῶντα, τό, τε ζωοποιὸν καὶ Σταυρικὸν ξύλον ὑπαφερόμενον[13], καὶ τὴν Ἐσθῆτα 53.
τοῦ παναγίου Μητρὸς Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν. εἰς πολλὰ μὲν τῶν προσγεγραμμένων δυσελπιστήσας, καὶ πάνυ τοῖς ἐλπίσιν ἐν τῷ παρόντι καὶ τὴν Χαμαιλέοντα εἶναι μὴ πρὸς ὁρατὰ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀοράτους πινὰς δυνάμεις αἰσθάνεσθαι δεόμενος. Οὐκ ἔχων δὲ ὅπη καὶ προάξει, ἄλλως τε ὢν καὶ ὄχλῳ δὴ τοσούτῳ τεθαρρηκὼς, τὴν δι' αὐτῆς μάχης ἔκρινεν ἀγῶνα τῶν τοιούτων δὴ λογισμῶν ἡγεῖσθαι χρῆναι. ὅθεν τῇ ἑξῆς ἅμα τῷ φωτὶ σημάνας ὁ σάλπιγξ, τοὺς ἄνδρας ἐξῆγε· καὶ τῷ μὲν υἱῷ, καὶ τὸν ὁπλίτην τῷ χερσαίῳ τεῖχος περίβολον φέρειν τὸν πόλεμον, καὶ τὴν αἰσθησιν ἐπιτρέπει· αὐτὸς δέ, ὁ πολὺ τῶν δυνάμεων καὶ τῶν πολεμικῶν ὀργάνων, δι' ὧν ἔμελλε τὸ τεῖχος καταπειράζειν τῆς πόλεως ἔχων, καὶ τοὺς τῶν Βλαχερνῶν πύργους ἐποιεῖτο τὸν προσβολήν· κλίμακάς τε τῷ ὕψει προσφέρων ἀναλογούσας, καὶ χελώνας ἄλλοθεν, καὶ ἑτέρωθεν τοὺς κριούς· τοξεύμασί τε καὶ πετροβόλοις πάντοθεν χεόμενος, οἷς ἔμελλε πάντοθεν πάντοσε φανήσεσθαι καταπλήξαι μὲν τοὺς πολίτας, κρατήσειν δὲ καὶ τῆς πόλεως· οὐ μὴν σοβεῖν τὸν καὶ θαλαττῶθεν ἡμέλει τειχῶν· ἀλλὰ τῷ ναυτικῷ πάντοθεν περικυκλώσας αὐτὴν, πυρί τε καὶ τοξεύμασι, πρὸς ὃ καὶ πᾶσι τε παρασκέλεσιν ἑλεπόλεσιν χρῆσθαι σκέλλουσιν ἀφειδῶς· ταῦτον ὃ καὶ ἀτέχνως εἰπεῖν· ὅθεν σοβεῖν τὸ εἰς ὄνησιν φερόντων αὐτῷ ἡ τοσαύτη δυνάμις συμπρομαρτυρούντων ἀνδρῶν κατεφάνη. Τὸ μὲν γὰρ ναυτικὸν βύθιός τις σεισμὸς ὑπερβολικὸς ἄνεμος συνεδιέλκυσέ τε καὶ ἄλλο ἄλλῃ διεσπαρῶσαι ἐποίησεν, ἅτε δὴ καὶ χειμῶνος ὄντος εἰκότως· καὶ ὃ τὴν ἤπειρον ἡνιαίως μὲν τὸν αὐτὸν τῆς πόλεως ἀπομαχόμενον, καὶ τέως μὲν ταῖς κλίμαξιν ἀχρήστους αὐτῷ ποιούντων διὰ τὸ ἐκ τῶν πύργων ῥηγνυμένων ἰσχυροτέρων βελῶν· τὴν δ' ἄλλων ὀργάνων, πῇ μὲν οὐκ ἐφικνουμένων, καὶ τούτου μεγάλῳ ῥοπὴν τοῖς πράγμασι τεθηκότος, καὶ τὴν αὐτὸν προσ τοὺς πολεμίους ἀπειρίαν καταμαρτυρησάντος· πῇ δὲ καὶ τῶν ἐφικνουμένων καὶ καταλαμβανόντων ἀδυνατωτάτων ὄντων, καὶ ὃ τῷ μάχῃ ἡνιάσθαι τε καὶ διασπᾶν τεῖχη εἰδότων· ἀλλ' ὅθεν ὃ τῷ πύργους ἰσταμένους ἀνδρὸς ὑποχώρησιν τινα προσκαθαζόντων. ὡς οὖν ἐφάνετο ταῦτα ὁ τῷ τὸ προσταγὲν διεφθάρθαι πα-

Διεφθάρθαι πα-

σὺν πυρὶ τὰ φίλια καὶ δηλητηριασθέν· ἤδη δ' καὶ ὡς ἔκ τινος ἀθενεστάτης φρενὸς δηλητηριώμενα καὶ ἐκπεφοβημένα, μᾶλλόν τε ἡ πολιορκουμένη πόλις θάρσους· καὶ τοσοῦτον ἐκκωλυτέρως ἐχεῖτο τοῖς βέλεσιν, ὡς πόρρω που τοὺς αὐλιοθῶν ἐπιμαλακίσαι τὰς τοσαύτας μηχανὰς ἐγκαταλιπόντας, καὶ περὶ τῆς ἰδίας βουλεύεσθαι σωτηρίας. ὅθεν ὅτι τὰ κατ' αὐτὴν πολιορκίαν οὐχ ὡς ὤετο φερέστερα δ' ἡ κατ' ἐαυτὴν γνώμην ἀπήντησεν. ἄλλως δὲ καὶ ἡ ὥρα δριμύτερον ἐδείκνυτ' χειμῶνα· ἅ τε δὴ καὶ χιόνος ὑπερβαλλούσης, καὶ τὴν Θρᾴκης τὰ ἄλλων ὅσης δυσχείμερον, ὅπη πρὸς χειμασίαν ἑτοίμη, καὶ τὸ σφέτερον διακομιδήν.

ιε'. Ἤδη δὲ τοῦ ἔαρος ἡμέραν ὑπιλάμποντος, καὶ τὰ στρατιώτιν ὄχλον τάς τε καταδύσεις καὶ χειμερινὰς καταλιπεῖν σκιάζοντος, ἀμφοτέρωθεν αὖθις κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλατταν ἔκρινε προσβάλλειν τῇ Κωνσταντίνου. ἀλλ' ἤδη τὰ Μιχαὴλ οὐχ ὡς τὸ πρότερον, ἀρτί τι στρατιωτικὴν τινα δυνάμει βέλτιστε συλλεξάμενον, καὶ κατὰ θάλατταν ἄλλην δὲ ναυτικήν. κατ' ἐκφυγὴν πάλιν εἶη τὸ μέρος ὁπλισάμενος, ἢ καὶ πρότερον, τὸ κόλπον τὸ Βλαχερνῶν. ὡς δὴ ἡμέρα ἐπέλαμπεν, καὶ τὸ σημήιον ἐδίδοτο τὸ πολεμικὸν, καὶ τεῖχος ἔμελλε καταση̃ν τῶν Βλαχερνῶν, εἰς λόγους δὴ πιὼν ἐκ τοῦ τειχῶν μετεώρου ἦλθεν ὁ Μιχαὴλ, ἀμνηστίαν αὐτοῖς δῆθεν διαλαλίζομενος, καὶ ἐπιφορήματος δώσειν ἀγαθὰ πολλὰ, εἰ μόνον δὴ μεταπάξοιντο, καὶ μὴ βουλήσειεν αἵμασιν ὁμοφύλων καὶ ἀδελφῶν καταχαίνεσθαι. ἀλλ' εἰς πίθον τετρυμμένον, τὸ δὲ λόγου, πάντες ἀναπεφάνας τοὺς λόγους, ἐκείνους μᾶλλον θαρσαλεωτέρους ὅπη δὴ καὶ
54. προσκαλοῖντο· ζωὸν γὰρ εἰπεῖν, καὶ τὸ ἐκ τοῦ φόβου συγχύσεως λελυμένους, εἰργάσατο· ἑαυτὸν γαληνόν τε καὶ περέστερον· ὅθεν ἄφνω ἐκ πολλῶν πυλίδων κατ' αὐτὸν συρρέοντες, ἢ μὴ προσδόκων ἐκφύσει, συρρήγνυται πρὸς τούτοις εἰς μάχην, καὶ φθόνου ἰσχυρὸν ἐργασάμενος, τὴν νικῶσαν λαμβάνει λαμπρᾶς. καὶ θάλατταν δὲ καὶ μᾶλλον ἢ κατ' ἤπειρον τὴν νικῶσαν ἐλάμβανεν. ὡς γὰρ αἱ βασιλικαὶ τριήρεις ἀνήγοντο, καὶ εἰς χεῖρας συνέρχεσθαι ἔμελλον· ἀρτί δὴ πολέμου συγχροτουμένου, καὶ λίθους ἐπαφιέντος θ' ἑκατέρου πλοίου, ὅτε οἶδ' ὅπη παύοντος, καί πως δείματος καὶ φόβοις περιεκτυπηθέντος, καὶ θορύβου κρύσταλλος, κατήγετο πρὸς τὴν χέρσον· καὶ οἱ μὲν τὴν ἀνδρῶν πρὸς Βασιλέα αὐτομολοῦντες, ἐθαρρύνοντο μεταπεμπόμενοι· οἱ δὲ πρὸς τὸ οἰκεῖον στρατόπεδον τὸ καὶ μᾶλλον ἀπεδίδρασκον, τὸ καὶ θαλάσσιον εἴ) καὶ ἀμύνεσθαι ἀπαρνησάμενοι παντελῶς. οὕτω μὲν οὖν ἑκατοντὴ διελύθη τὸ ναυτικὸν, καὶ τέως ἐχώρησεν

re: quin potius longe minora, ac quæ mens debilissima regeret ac parturiret, statim obsessa Civitas, animos audaciamque resumpsit; tantaque vi longe mittentes balistas displodebat, ut omni illo machinarum apparatu relicto, obsidentium agmina procul recedere, deque salute consilium inire coegerit. Quamobrem non qualem obsessor putaverat, sed firmiorem longe quam pro existimatione Urbem offendit. Præterea vero ipsa quoque tempestas, asperiorem aerem, reddebat. Velut itaque appetente hieme, ac per hiemem provinciis reliquis frigidiore Thracia, ad hiberna, & ad reducendas copias animum convertit.

Iterata Urbis obsidio.

XV. Vere itaque mitius illucescente, turmasque militares lustris suis ac latibulis excedere cogente, utrinque rursus terra marique adoriendam Constantini Urbem putavit. Neque vero Michaelem, qualem antea, sed jam & terrestribus quibusdam, & navalibus copiis instructum invenit. Rursus igitur eandem partem quam prius (sinum scilicet Blachernensem) eodemque apparatu aggreditur. Prima itaque luce, data pugnandi tessera, ac dum jam Blachernenses muri quatiendi essent, Michael e superiori muro quosdam alloquendi occasionem nactus, malorum oblivionem, multaque eis bona collaturum pollicetur, si modo consilio mutato ad se transierint, nec civium fratrumque cruore fœdari in animum induxerint. Hos enimvero in dolium pertusum (quod adagio dicitur) sermones perorans, tum illos ferociores, ut quibuscum precibus ageretur (perindeque dicas hostium metu solutos, nihil jam servandi ordinis ac conspirationis solicitos) reddidit, sibique robur ac firmitatem adjecit. Quamobrem ex multis repente portulis suos effundens, qua illi nihil ejusmodi expectabant, parti eorum congreditur, justaque satis clade afficiens, clare victoria potitur. Sed & mari illustriori, quam terra, victoria augetur. Cum enim Imperatoriæ triremes altum peterent, jamque pugnæ conserendæ adesset tempus, atque adeo ipsa desertoris classis congressus ardore saxa mitteret, nescio quo casu consternata, quibusve acta terroribus, versa puppi ad terram se subducit. Classiarij pars concepta fiducia ad Imperatorem deficiunt, pars ad sua castra, terra pergunt, ac vel in mari versari, aut prorsus pugnare pernegarent. Sic absque labore dissoluta Thomæ classis, cessitque in nihilum, cum nullum, aut pro

Michaelis stratagema; exque eo victoria.

navium numero, aut pro classiariorum virtute, præclarum facinus edidisset.

Gregorij a Thoma defectio.

XVI. Hinc quoque, cujus jam meminimus, Gregorius, cum desertorem Thomam exiguæ auctoritatis esse, multumque ei nominis decessisse, longeque amplius illi postmodum decessurum intelligeret, quippe homini poculis dedito, & cui maxime prudentia deesset (qua potissimum, ac præ omni alia virtute, parantur victoriæ) partem aliquam secum assumens subjectæ legionis, priusque Monachi cujusdam Studiani Collegij, in eam rem missi, opera, communicato cum Imperatore consilio, a reliquo se exercitu avellit, Tyrannoque a tergo secedit; tum ut illum exterreret, ac turbatione impleret, tum vero ut sibi ipse; quin & vxori & liberis (nam & illos Michael, quo ex tempore ad Thomam defecerat, in carcere habebat) majestatis scilicet reus, veniam indulgentiamque obtineret. Sed neque Imperator rem adhuc audierat (adeo enim omnis extra commeatus occlusus erat) nec si quis, non solum eorum qui prope essent, verum etiam qui longius abessent, ejus partes secutus esset. Thomas autem veritus ne subito magna Gregorij auctoritas fieret, isque suis ordinibus terrorem injiceret, nihil soluta obsidione aut castris ab Urbe dimotis (timens ne se hostis à tergo insequeretur) paucos aliquos, ac quantos opprimendo Gregorio sufficere existimavit, assumens, in illum educit; prælioque fusum, ac in fuga comprehensum, necavit. Hincque celeriter ad reliquas copias Urbem obsidentes reversus, literas in omnes partes, quibus sibi victoriam (etsi falso) manifeste arrogaret, dedit; classemque, quam in Achaia habebat, ad se quam primum adduci jubet, quo rursus instructioribus copiis mari pugnam consereret. Constabat illa cum bello aptis biremibus, tum onerariis trecentis quinquaginta navibus; quæ & brevi secundis auris ad Byridensem in Thracia portum appellunt. Imperatoria autem scyphonibus instructa classis, illic hostes in statione incautos aggressa, multas eorum naves cum ipsis vectoribus capit, alias vi maxima comburit; paucæ admodum cladi superstites, celeri fuga portum Blachernensem petunt, id omnino satagentes, ut terrestribus copiis (quod & ita contigit) jungerentur. Sic res mari gerebatur, feliciq; adeo exitu. Terra vero continuæ prope sigillatim erant velitationes, cædesque edebantur, modo Michaele, modo ejus filio Theophilo cum Olbiano &

Victus Gregorius ac necatus.

Thomæ mari clades.

εἰς...σθένα ἄξιον ὅτε ὃ πλήθος τῶν νεῶν, ὅτε τὸ εἰς αὐτὰς αἰχμαλωτισθέντων ἀνδρῶν, διαπραξάμενον. F. εἰς φυγάδιον,

ις'. Ὁθεν καὶ Γρηγόριος ὁ δηλωτὴς στυγνοφανικὸς αὐτόν τε τύραννον τὸν Δαρσάπιλιν βύκαπφόρητον ὄντα τε, καὶ πλέον προϊόντος δὲ χρόνου γυμνούμενον, ἅτε δὴ πότοις χαλαζόμενα, καὶ φρενήρεως ἀμειρομένα καὶ πλοῦ, δι' ἧς περύκασι μᾶλλον ἢ πόθεν ἄλλοθεν αἱ νίκαι προσγίνεσθαι· μοῖράν τινα τῶν ὑφ' ἑαυτὸν πάγματος συλλαβόμενος, καὶ πρότερον ἢ κοινολογησάμενος τῷ Βασιλεῖ δι' μεταγὺ τινὸς τῶν ἀπὸ τοῦ Στουδίου, τοῦ Βασιλέως ἀποσταλέντος, ῥῆξιν εἶναι, καὶ τοῦ Δαρσάπου γνοὺς καὶ νώπου· ὁμοῦ μὲν πυθόμενον σκυθμάτων καὶ θορύβου πλήρων· ὁμοῦ δὲ καὶ τὸ εἰς Βασιλέα ἑαυτῷ ἡμαρτημένων· ἀλλὰ μὴν καὶ τῇ αὐτοῦ γαμετῇ καὶ τοῖς τέκνοις, καὶ γὰρ ἐπὶ φυλακῇ, ἐκείνου τῷ Θωμᾷ προσταθέντος, διαλλαγὴν καὶ συνθήκας προσχωματευόμενος. Ἀλλ' οὔτε ὁ Βασιλεὺς τοῦτα ἔφασκε διακούσας· εἰς τοσοῦτον γὰρ ἀπεκέκλειστο καὶ τῶν ἔξωθεν, ὥστ' εἴ τι ἐλαφρὸν μέγον τις, ἀλλ' ὥστ' εἰ τὸ πρόσωτέρω τὰ αὐτοῦ ἠρημένος ἐτύγχανε. καὶ ὁ Θωμᾶς ὃ μὴ πολιὸν ἐξαίφνης πύργον γνόεσθαι καὶ πρόρριζον, καὶ φόβον ἐν τοῖς ἑαυτοῦ ποιῆσαι βουλόμενος, τὴν μὲν γραπτειδίαν τῆς πόλεως ἐκκεξεκίνησε· τοῦτο τῶν προμηθουμένων, καὶ προσοδῶν ὃ μὴ διωχθῆναι ἐξόπιθεν· ὀλίγους δέ τινας, καὶ ὅσους ἤδη ἀξιοχρέους τοῦ πρὸς τὸ Γρηγόριον μάχης ὄντας τῶν Δαλασσίων, ἐξῆγε πρὸς αὐτὸν, καὶ περιέστησε πύργου, καὶ φθόγγου καταλαβὼν ἀναρρ. καὶ αὖθις ἀφ' ταχέων πρὸς τὰς δυνάμεις τὰς προσπεφυκυίας τῇ πόλει γένεται, καὶ γράμμασιν ὑπαγέλλων τὰ ἑαυτοῦ προσαγγέλλει ἀπήντηται· ὡς εἴη τε νενικηκώς, ὅπερ οὐκ ἦν. καὶ ὃ προσχωρεάζον καὶ τὴν Ἑλλάδα ναυτικὴν, ταχέως κελεύων ἀναζεῦξαι, ὡς αὖθις πρὸς τὸ θαλασσίῳ προσσαλλοι μετὰ τερπροτέρας δυνάμεως μέρεσιν. Ἀλλ' ἐκεῖναι μὲν εἰς ἀριθμὸν τελοῦσαι πεντήκοντα πρὸς ταῖς πεντακοσίαις πολεμικοῖς ἅμα διήρεσι καὶ σιταγωγοῖς, παρὰ τὴν Βυρίδων * καὶ Θρᾴκην λιμένι ἐγκαθορμίζονται, ἐξ ὑρείας πλέουσαι. ὁ δὲ βασιλικὸς ὁ πυρφόρος στόλος, πύτοις μηδὲν ἐγνωκόσιν ἐκεῖσε ὑπεστρεῖς, πολλὰς μὲν αὐτομόρους αὐτῶν τῶν νηῶν, πινὰς δὲ καὶ πυρπολῇ δυνατωτάτῃ χρεί. ὀλίγων πάμπολλα ἔξω γομοῦσαι δὲ παῖδες, καὶ πρὸς τὸ τῶν Βλαχερνῶν κόλπον καταίρειν λόγον ποιουμένων πολιὸν, ὡς αὖ εἶεν ὁμοῦ τῇ καὶ γλῶ γραπᾷ, ὃ καὶ γέγονεν. τὰ μὲν οὖν καὶ θαλάσσιον τοῦτον ἐκυβέρνα καὶ κυβέρνητος τοῦ ἔσπον καὶ γλῶ δὲ ἀεί πως ἀκροβολισμοί τινες ἐκ μέρους καὶ φόνοι ἐγένοντο, νεωμὶ μὲν τοῦ Μιχαὴλ, νεωμὶ δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Θεοφίλου αὖθις ἐπεξιόντος καὶ Ὀλβιανοῦ καὶ

* Alij Βυρίδ.

Κατάκυλα,

Καπάκυλα, καὶ πληγαὶ ἑαδ' ὅτε χειρίας διδοῖτο τε καὶ λαμβάνοιντο· οὐ μὴν ἀγῶνες πώποτε λαμπροὶ καὶ νεμικηκὼς ἐκ παρατάξεως, καὶ τῆς ἰσορρόπου δυνάμεως ἔσχον ὁ κῦρος, ἅτε δὴ πολλῷ τῷ Μιχαὴλ ἐλαττουμένου, καὶ μὴ πρὸς τὸ ἐκείνου θύζωνόν τε καὶ ἱππικὴν φαλαγγηδὸν ἀντιτάσσεσθαι δυναμένου.

A Catacyla adversus hostem, suos educente. Horum præliorum varius exitus, datæque & acceptæ æquo pene marte subinde strages. Justa tamen pugna nunquam certatum; eo quod Imperator cum hoste, cujus essent numerosiores expeditæque ac equestres copiæ, acie congredi non posset.

55. ιζ'. Ἐν τούτοις δὲ ὄντων αὐτῶν, Μορτάγων ὁ τῶν Βουλγάρων Βασιλεὺς, καὶ γὰρ ἔφθασεν ἡ φήμη καὶ τὴν οἰκουμένην τὴν Βασιλέα τῶν Ῥωμαίων πολιορκούμενον διαβεβόητα, λάθρα πρὸς ἐς Βασιλέα πέμψας, ἐξαποστεῖλαι αὐτομάτου γνώμῃ συμμαχίαν καθυπισχνεῖτο, καὶ βοήθειαν αὐτῷ τὴν ὁρκωθεῖσαν διδόναι καθωμολόγει. Ἀλλ' ὅ γε Μιχαὴλ, εἴτε τῇ ἀληθείᾳ τὸ τῶν ὁμοφύλων πλῆθος καταδουλούμενός τε καὶ ἐλεῶν, εἴτε καὶ χρημάτων φιλοῦμενος· ἐτύγχανε γὰρ ὅτι πολὺ τοῦ χείρους τῶν ἄλλων Βασιλέων ὑφ' ἑαυτὸν ἔχων ὁ Μορτάγων φιλοδουλίας, τὴν μὲν γνώμην ἠξίου ἀποδοχῆς τυγχάνειν, πρήγματος δὲ αὐτῷ βοήθειαν, ἢ ὁπόσα εἴ τι ἤθελε παρ' αὐτοῦ βούλεσθαι τὴν ὑπηκοΐαν αὐτῷ κατεμαλάττειν. Ἀλλ' ὅ γε Μορτάγων, ἐς ἄλλως πολέμοις χαίρων, καὶ ἐς ὁπόσα τούτων λείας καρποῦσθαι φιλῶν, καὶ ἐς πρὸς αὐτὸν δὲ πεντακοσιοστύτεις ἀποικίας γεγονυίας παρ' αὐτοῦ τοῦ προκατόχου Λέοντος ὑπεξεβαλούσας, καὶ ἰσχυροτέρας ποιῆσαι ζητῶν, τὴν τοῦ Τυρκίνου φαλαγγηδὸν ὑπεκέπλευσε· ἐς δὲ τῶν Ῥωμαίων ὁρῶν ἔτοιμα μὲν πρόθυμος ἥδονται, καὶ τὸν Κηδούκτου χῶρον οὕτω καλούμενον ἐστρατοπέδευσεν. ἡκούσατο δὲ, καὶ λαθεῖν ἔμελλε τὸν ἀποστάτην οὐκ ἰσχύσας· ἐξεδονήθη μὲν ὡς εἰκὸς, καὶ τὰς φρένας κατεκυμάνθη· ὁ αὐτῷ δὲ πάλιν ἠμύνετο, καὶ κατ' αὐτὸν φαλαγγηδὸν ἐξωπλίζετο. καὶ ἐπεὶ εἰς δύο καταμερίζοιτο ἐδόκει πολυτελὴς ἀθενής τε εἶναι καὶ δύσπαλτος· ἡ τε γὰρ τῶν πόλεων βασιλεύουσα, οὐκ ὀλιγάριθμον, ἀλλὰ πλείστου ἀξιολόγου στρατὸν ἐδίετο πολιορκουμένη, ἤδη καὶ τὸ Μιχαὴλ δυνάμεως οὐκ ἀμυήτου συλλέγοντος, ἐς χεῖρας ἴσας δυναμένου, καὶ πολλάκις ὀλεθρον ἐπαγαγεῖν αὐτοῖς δυνηθέντος· καὶ ἡ τῶν Βουλγάρων ἦν δυνάμις, οὐ μικρᾶς τινὸς τάξεως καὶ φαλαγγος, πολλῆς ἦν καὶ τὸ τυχούσης ἐδίετο παρατάξεως· μὴ δεῖν εἰς δύο τινὰ διαμερισθέντος κατά τινα λόγον ἡμιφόρους ἀθενεστέρους πρὸς ἃ ἐδόκει τε τοῖς ἐχθροῖς καὶ δυσχείρωτος ἔμπαν, ἀπαρᾶ μὲν ὅλως τὸ πόλεως· πρὸς τὸν Βούλγαρον ἦν ἀξιόμαχον χρῆναι αὐτὸν, καὶ τὸν εἰρημένον τόπον παρεπιτηδεῖναι καὶ δυτάγωνίζεσθαι.

B Bulgari suppetias facti Michaeli.

C

D

XVII. Eo rerum statu, Mortagon Bulgarorum Imperator, fama excitus, quæ jam totum orbem pervaserat, Romanorum Imperatorem intra muros obsessum teneri; misso clam ad Michaelem nuntio, ultro se auxilia missurum pollicetur, ac copias quantæ adversus hostem sufficerent. At ille, sive revera Romanorum in Thomæ castris militantium reverentia inque eos miseratione, sive alias parcendum sumptibus ducebat (nullus enim unquam Imperatorum illo fuit sordidior) laudato Bulgari proposito, auxilia recusavit, nec quidquid demum Tyrannus præstitisse, eis se usurum significavit. Mortagon tamen, ut qui alioqui bellis prædaque ac spoliis gauderet, fœdusque tricennale cum Leone ejus decessore pactum confirmare, magisque stabilire quæreret, adversus Tyrannum exercitum parat. Quamobrem Romanorum fines audacter ingressus, ad locum cui Ceductus nomen, castra ponit. Percrebrescebat rumor; nec fieri poterat ut irruptio Tyrannum falleret. Merito itaque perturbatur, animoque plane attonitus est. Ubi tamen emersit, exque ea se æstuatione collegit, adversus illum expeditionem paravit. Quoniam autem diviso exercitu, se prorsus debilem fore, cladique obnexium videbat (nam & in expugnanda Urbe Augusta, non exiguo, sed numeroso fortique exercitu opus erat; eoque magis, quod jam Imperator exercitum haud contemnendum paraverat, quique adeo conferto pede pugnare posset, nec raro hostium stragem dare; nec vero contra Bulgarorum copias aliter quam magno validoque exercitu pugna instrui poterat) ne igitur velut rapidus quidam torrens in duos quosdam deductus rivulos, quam pro priori virtute hostibus imbecillior appareret, & qui facile edomari posset, Urbis obsidionem in totum solvit; inque Bulgaros (quibus se parem esse arbitrabatur) profectus, in eo quem diximus Ceducti loco, cum eis pugnam committit.

ιη'. Καὶ ἐπεὶ ἐς χεῖρας ἦεσθ' κατ' ἀλλήλων, ἠτιᾶτο δὴ ἰσχυρῶς ὁ Τύραννος, καὶ φόνον οὐ ποιῆ λόγου, πάσχει δὲ πρὸς τῶν ἐχθρῶν. καὶ ἐπὶ μὴ

XVIII. Cæterum Tyrannus in eo prælio, magna suorum strage vincitur; nec adeo hostes clade afficit, sed ipse ab eis ingenti clade afficitur. Cumque

Victus Thomas a Bulgaris.

aliter non liceret, fuga ſalutem expediunt, qui e prælio incolumes fuerant, arduoque quodam loco nec facili acceſſu diſperſi, ſecum cogitabant quomodo rurſus coirent, ac agmen inſtaurarent. Bulgarus autem ſtatim captivos, qui venerant in poteſtatem, aſſumens, ingentiſque prædæ compos effectus, victoria ferox, eaque ſuperbiens, redit in patriam. Claſſis ad obſidendam Urbem relicta, audita ſuorum ſtrage, tota ad Imperatorem deficit, illique adjungitur. Thomas porro deſertor, eo temeritatis erupit, dæmonum, ut videtur, illi belli ſociorum, afflatu; ut & cladibus undique attritus cæſuſque, atque ex ampliſſimis rebus in anguſtias compulſus, nec juſto unquam prælio victoria potitus, vel conſerta palam acie, vel ex tanto machinarum quotidie Urbi admotarum apparatu cenſuque; collectis iterum copiis in campo cui nomen Diabaſis, aliquot ab Urbe ſtadiis diſſito, caſtris metandis tum ex agri feracitate, tum ex aquarum irriguo longe commodiſſimo, conſederit. Inde omnem ſuburbanorum elegantiam excurſionibus vaſtabat, ac igni incendebat. Haud tamen, velut prius ſe civitati in conſpectum dabat. Michael vero ubi rem intellexit, idoneo conſcripto exercitu, Olbianum quoque & Catacylam cum ſuis legionibus, (viros ſtrenuiſſimos, ac integræ fidei) habens, adverſus illum educit. Offendit autem non pavidum, aut rei expectatione ſuſpenſum, ſed fortiter ſuſtinere paratum: quamobrem collatis ſignis decernendum ſtatuit. Tyrannus, cum ſtratagemate Imperatorem vellet decipere, eodem ipſe decipitur, & ab ſcopo prorſus aberrat. Jubet nimirum ſuos primo congreſſu terga Imperatori dare; parum intelligens, qua illi in eum mente affecti eſſent; viri ſcilicet ejus jampridem cauſa liberis & uxoribus privati, ut fraterno cruore dextras polluerent: qui initio quidem cum brevem expeditionem fore, nec ſe tandiu ſub dio moraturos eſſe ſperaſſent, ad omnia ſe obſequentes præbuerant. Ubi autem jam tempus trahebatur (quippe cum annus jam tertius fluxiſſet) exque quotidiana experientia, ea ſe tentare ſenſerant, quæ nullo abſolvi exitu poſſent, dum unius viri libidini ac dementiæ ſervirent: tandem id quod ipſis imperatum erat, inſperati lucri loco accipientes, non ex illius mente, ſed ex ſuis ipſorum rationibus implendum ſibi putavere. Nempe juſſi erant ut tantiſper cederent, dum Regia acies inſequendo ordines ſolveret; ac tum

Stratagema auctori noxium.

Profligatus Thomas.

ἄλλως ἰῶ τ σωτηρίας λαβέσθαι, φυγαδτίᾳ
ταύτῃ ὑφίσκησιν, κ ἔν τινι χώρῳ δυσβάτῳ
σκεθμυθμοί, ἐσκόπουν πῶς συναγωνται. ἀλλ'
ὁ μὴ τ Βουλγάρων Αρχηγὸς, λῃθὺς τὰ τε σώμα-
τα προσλαβόμενος, ὧν ἐλῆρε κύριος, κ λείας
ἧ πολλῆς ἠνυόμενος ἐγκρατὴς, προὴς τὴν ἑαυτῷ
ἐπέστρεψε, τῇ κατ' αὐτὸ νίκῃ ἐπαιρόμενός τε
κ γαυριῶν. ὁ δ' ἀδελφὸν ναυτικὸν ὡς τὸν
ἀκήκοεν, τὸν δὲ τῇ πόλει προσεδρεύοντα, προ-
χωρῆς τῷ Βασιλεῖ, κ μετ' αὐτὸ ἦν. ὁ δ' αὖ
Θωμᾶς εἰς τοσοῦτον ἦλθε θαῤῥους, ὥσθ' ἅ τ αὐτῷ
συμμαχούντων, ὡς ἔοικε, δαιμόνων ἐγκρατὴς·
ὥστε πρώτοθεν σωστειβόμενος κ πληπτόμενος, κ
ὀλίγος κ πολλῶν ἡττόμενος, καθαρᾶς τε νίκης ἅ
ποτε μετεσχηκὼς, ἅτ' ἀπὸ τῶν παίξεως, ἅτε μιᾶ
ἀπὸ τῶν καθ' ἡμέραν προσαγομένων ὑφ' πο-
λυχρείας μηχανημάτων χ τ τειχῶν τ πόλεως,
αὖθις ὑπίσω ἀρθεὶς κατά τι πεδίον, Διάβασιν
οὕτω καλούμενον, σταδίοις ἀπέχον τ πόλεως
ἑπτά, κ προς τραπεδτίδι θύφυες, ἔκ τε τῶν
φυομένων κ ὑδάτων ὑπορρύτων ὄν, στρατοπεδί-
ζεται· κ ἀκεῖθεν τοῖς προσομαις ποιῶν, πόλει μὲν
προς τ πόλεως ἔκειτο κόσμον κ ἐπιρροήν· σφε-
φαίζετο δὲ τοῖς κτ' πόλιν, ὡς ὁ προτερον, οὐδα-
μῶς· ὁ δ στρατὸς ὁ Μιχαὴλ, κ ἀξιόλογον συρπάσας
στρατὸν, αὐτόν τε Ολβιανὸν κ Κατάκυλαν [55] ἔχων
μετ τ ἑαυτῷ ἀκμήτας παγμάτων κ ἀκεραίας,
κατ' αὐτῷ ἐκστρατεύει· κ τόπον ὑ κατορρώδωπα
ὑδὲ ἐκφοβούμενον, ἀλλ' αὐτὸ προσυπθμυτῶν πα
μετ' ἀπυδὴς ἐφόβρων, συμπλέκεται εἰς χέρων δυνα-
μιν κρίναι ὁ πρὸ βουλητείς. ἔνθα δὴ κ καταστρα-
τηγῆσαι τ Βασιλέα βουλόμενος, αὐτὸς τῇ ἑαυτῷ
καταστρατηγεῖται βουλῇ, κ ὃ πρωτὸς δημιουργτικὸ
σκηπτοῦ. ὁ μὲν γὰρ ἅμα τῷ συρράγλωσαι τ πόλε-
μον τῶπα διδόναι τῷ Βασιλεῖ ἐκέλευσεν, οὐ τὴν
τ ἑαυτῷ δυνάμεων γνώμην καταμοῶν· αἰθεφ-
πων ἔκπαλαι γυναικῶν κ τέκνων στερομένων
δι' αὐτὸν, καὶ ταῖς χερσὶ τῷ ἀδελφικῷ λύθρῳ
καταμιαινόντων· οἳ παχεῖαν ἔσεσθαι, καὶ οὐκ
εἰς τοσοῦτον χρόνον ἐκπαθεῖσαν τὴν αὐτῶν ἐν
τοῖς ὑπαίθροις δημοτειβίῳ προσδοκήσαν-
τες, προὴς πρῶ μὲν ἥσθη καταρχαῖς ὑπειθῶς·
ἐπεὶ δὲ ὁ χρόνος ἤδη που ὀξύτερον· τρίτος γὰρ
ὀξιώνετο, κ αἰλυύτοις ἐκ τ καθ' ἡμέραν γινο-
μένων ἐδόκουν ὑπερχειρεῖν, δμῶσιν ἑνὸς ὑπὸ θυμίᾳ
καὶ ἀπονοίᾳ δουλεύοντες· τὴν καὶ πᾶν ὃ κελευ-
σθὲν ὡς ἕρμαιόν τι λαβόντες, οὐχ ὥσπερ ἐκεῖ-
νος ἐβούλετο ὀξεπλήρουν, ἀλλὰ ὡς αὐτοῖς
ἐδόκει καλῶς. ὁ μὲν γὰρ ἐγκλίναι τὴν τοῖς εἰς
τοσοῦτον ἐπέτρεπεν, ὅσον τὴν τῦ Βασιλέως
προὴξιν ἀμαλῦναι, καὶ αὖθις ὑποστρέψαι

στρατῶς φονεύοντας· οἱ δὲ κόσμῳ καὶ τακτικῇ ἐμ- A
πειρίᾳ τῷ τῆς Βασιλέως στρατιᾷ κατόπιν γενο-
σθαι, καὶ οὐχ ὡς φόβῳ συνεζευγότως εἰδότες,
ἀχρηματίστῳ χρῶνται φυγῇ, καὶ ἄλλος ἄλλῃ
διεσκέδασταί τε καὶ διεφέρετο. Ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλοι,
νυὶ μὲν ὀλίγοι, καὶ αὖθις ἕτεροι τῷ Βασιλεῖ προ-
σφεύγουσι, καὶ καθομολογοῦσιν αὐτῷ· αὐτὸς δὲ σὺν
ὀλίγοις πισὶ πρὸς τὴν Ἀδριανούπολιν σώζεται,
κἀκεῖσε τῆς φυγῆς ἵσταται. ὁ δέ γε πύπου νόθος τε
57. καὶ πλάστης υἱὸς Ἀναστάσιος, ἐκ τῆς τῆς Βύζης
φεύγων ὑπολαμβάνεται πρὸς λισμάτος. καὶ οὐ κατὰ
τύχην, οἶμαι, κατά δέ τινα προνοιάν θεοῦ, ἵν' ἕκαστος
πύπων πρὸς ἑαυτὸν ἑλκύων τὴν τοῦ Βασιλέως B
προσοψίαν, τῷ ἑτέρῳ δίδοι ἄνεσίν τε καὶ χρόνον
εἰς τὴν προνομήν.

ιθ'. Αὐτὸς δέ γε Βασιλεὺς οὐκ ποδὸς πύπου ἐπέ-
μενος, πρῶτον ἔργον τὸν Θωμᾶν πολιορκεῖν,
καὶ τὴν προσηκούσαν εἰς αὐτὸν ἀποδοῦναι
πύπῳ ποινήν. ὅθεν ἐπάγει αὐτῷ πολιορκίαν,
οὐ διὰ μηχανημάτων ἢ ἄλλων τινῶν ἐπευδάι-
ζων αὐτὸν καθελεῖν, ἅμα μὲν τὸν ἐμφύλιον
ἀποδιδράσκων πόλεμον· ἅμα δὲ τοῖς τῆς Σκυ-
θίας οἰκοῦσιν ὑπὲρ πιούτων ἀμφιβήτους κατα-
σκεύων βούλεσθαι δηλονότι· ἀλλὰ λιμῷ καὶ
ἀνάγκῃ τὴν ὑπόπτησιν, οἷς ἂν ἀπείκῃ καὶ ἀν-
δρία, ἀλλ' οὐκ ἀποθησαυρίζουσα ἡ πόλις ἐδεί- C
κνυτο. ἔγνωσται γοῦν ταῦτα αὐτῷ, καὶ ἀρχὴν ἡ πρᾶ-
ξις ἐλάμβανεν. ὁ δέ γε πολιορκούμενος, πάν-
τας μὲν ζώου πρῶτον εἰδέναι ἄχρηστον, ἔπει-
τα δὲ καὶ πᾶσαν ἡλικίαν τῆς πόλεως ἐξωθεῖ,
οὐ προσηκόντως, ὡς δ' εἴποί τις, λόγοις
τὰ πολλὰ τῆς πράξεως διοικῶν, τυραννικῷ
δὲ γνώμῃ καὶ αὐθαδεστέρῳ· ὃ καὶ ὃ κατ' αὐτοῦ
ἀνεθυμίασέ τε μῖσος καὶ ἀνεπέωσεν. ἔπειτα, ὡς
ἤδη ἤκμαζεν ὁ λιμὸς, σωτηρίας ἐλπὶς οὐδα-
μοῦ· ἐωάσκαζε δὲ, καὶ τοῖς ἑαυτῆς φόροις ἀνέλ-
λιπτος ἀπῄτει δὴ ἡ γαστήρ· οἱ μὲν λάθρα διὰ
τινων πυλίδων, οἱ δὲ διὰ τειχῶν καθιέμε-
νοι· οἱ μὲν φέροντες τῷ Βασιλεῖ ἑαυτοὺς ἐπε- D
δίδοσαν· οἱ δὲ, πρὸς τὸν υἱὸν κατὰ ὃ Βύζης πο-
λιέθρου ἀπεδίδρασκον. ἐπεὶ οὖν οὐ τὰ ἀναγ-
καῖα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀπευκτὰ καὶ λυπρὰ
πύπις κατεδίδου, ἄχρι δὲ τῶν σκηνιδίων σκυ-
τῶν τε καὶ καπυμάτων τὰ τῆς ζοφερᾶς ἐχώρει· εἰς
λόγους τινὲς τῶν ἐν τῇ πόλει ἐλθόντες τῷ Βασι-
λεῖ, καὶ τῶν ἡμιμπτημένων ἀμνηστίαν αἰτήσαν-
τές τε καὶ λαβόντες, παρεισόντες αὐτὸν λαμβά-
νουσί τε ἀφ' ἡρῶν, καὶ προπάροισι τῷ ἐχ-
θρῷ. ὁ δὲ ὃ δόξαν πάλαι τοῖς Βασιλεῦσι, καὶ
εἰς συνήθειαν ἤδη ἐλθὸν πρῶτον τελέσας, ἐκ
παρακάτω ἧκε τὸν πόδα, ἀκρωτηριάζει τοῦτον, ἐκ

demum conversi, hostes fortiter cæderent. Verum illi dum composite exque bellica arte, non temere solutis ordinibus (ut ipse putaverat) a tergo irruentem Imperatoriam aciem vident, veram reipsa nihilque simulantes capessunt fugam: aliique alio dissipati ac dilabentes, modo pauci, modo plures ad Imperatorem confugiunt, seque illi sacramento adstringunt. Tyrannus cum paucis quibusdam Adrianopolim evadit incolumis, ibique fugam sistit: ejus vero nothus ac factitius filius Anastasius, ex fuga Byzæ castrum occupat. Neque id casu, sed certa Dei providentia factum existimem; ut dum quisque illorum Imperatorem ad obsidendum trahit, alteri inducias tempusque pabulandi præberet.

XIX. Porro Imperator e vestigio illos insecutus, primum Thomam obsidendum, ac vicariam ei pœnam reddendam, constituit. Obsidet autem non machinas, non tormenta adhibens, tum quod belli civilis damna vitare cuperet, tum quod vicinos illi civitati Scythas, ea instrumenta docere nolebat, quibus urbes expugnari solent: sed fame rerumque ad victum necessariarum penuria, raro in civitate commeatu, nec copiosa annona in ea reposita. Sic itaque illi constitutum, inque eum modum ductum rei exordium. Obsessus Thomas in primis genus omne animalium ad bellum inutile, omnesque adeo, quibus per ætatem non liceret arma ferre, urbe ejicit; pleraque gerens, ut quis dicat, non lenibus verbis & ad obsecrandum compositis, sed tyrannico animo ac rigido; quod & oppidanorum in eum conflavit auxitque odium. Deinde ingravescente jam fame, ac salute desperata, cum venter nihilominus cogeret, suaque tributa durus exactor deposceret, qui intra urbis septa tenebantur, alij cæcis quibusdam portis furtim dilapsi, alij loris per muros submissi; pars sese Imperatori dedunt, pars Byzam ad Anastasium ejus filium profugiunt. Tandem cum obsessi non modo necessaria, sed & abominanda & sordida consumpsissent, viliaque edidissent, ac usque ad putrefactorum coriorum veterumque solearum esum necessitas pepulisset, oppidanorum quidam cum Michaele collocuti, delictique veniam precati, ac ea impetrata, comprehensum Thomam, vinctumque manibus, in hostis potestatem tradunt. Quodque pridem Regum moribus federat, jamque usu inoleverat, Michael primum observans, ejusque calcibus cal-

Obsessus Thomas Adrianop.

Fame ad deditionem coacta civitas.

Thomas a civibus deditus.

cata cervice, pedes manusque truncat; asinoque impositum ignominiæ causa per omnes ordines circumduci jubet; id unum lugubri proferentem voce: *Qui vere Rex es, miserere mei.* Percontante autem ex eo Michaele: *Num qui eorum quos amicorum loco circa se habebat, aliique conjurati ejus socij essent?* Plures forsitan delaturus erat, nisi Joannes quidam Hexabulius Imperatorem monuisset: *Haud decere, quin & plane absurdum esse, inimicis amicos accusantibus fidem habere.* Quo is sermone, majores miserorum civium suorumque amicorum pœnas dissolvit. Sic vero etiam desertor vitæ finem accepit, lentis confectus suppliciis, rituque bestiæ mori difficilis animam abrumpens, circa medium mensis Octobris. Homo, initio quidem ad res maximas suscipiendas visus idoneus animosusque, & propositi strenuus executor; progressu vero longe se ipse deterior apparuit, nec pro ea opinione quam de se concitaverat, nactusque in aliorum animis erat. Utrum autem sic illi evenerit, quod ipse alius a se evasisset, moresque in deterius mutavisset; an quod hostium diversa subinde ratio molesque extiterit, non multum refert. Quandiu quidem illi bellum quasi intus ac domesticum fuit, quod prior ipse animi audacia ac temeritate sibi conflaverat, rerumque illius status atque firmitas vacillabat, erant ejus facta nihil minus fortia quam verba; resque ei ex animo cedebant. Ubi autem Asiam fere universam subjecisset, inque Europam non imbelli animo nemine obsistente trajecisset, vir nullis literis, nullis humanioribus excultus studiis, sed illiberalibus atque sordidis educatus, animis jam exarsit, superbiaque inflatus est; ac a sano sensu suo, in amores quosdam & impudicas nuptias, jugi temulentia ac bacchatione actus, descivit. Ad harum tamen rerum eventum quod attinet, aliis quoque pro arbitratu suo judicandi facimus facultatem, si cui nostra non arrideant. Verum hæc hactenus. Sed & Byzienses, prostantis periculi metu, cito sententiam mutarunt. Mox enim infortuniorum Thomæ accepto nuntio, in similibus simile ineuntes consilium, vinctum manus ac pedes Anastasium adduxerunt. Qui iisdem ac pater excarnificatus suppliciis, vivendi finem fecit.

XX. Quamquam vero hæc ita evenerant, sublatusque Tyrannus erat, maritimæ tamen Urbes Thraciæ Panium & Heraclea, ejus tuebantur partes, ac Michaeli resistebant: tantum

Victorum mos calcandi colla Regum.

Hexabulij sapiens consilium; Non audiendos hostes amicos accusantes.

Thomæ mors; de illo Auctoris judicium.

Anastasius necatur.

Panium & Heraclea in potestatem redactæ.

A πόδας καὶ χεῖρας ἀπαρέσαι αὐτῷ, ὅπῃ ὄνου τε
τε περιάγῃ πᾶσι, τοῦτο μόνον ὀπιπταγῳδοῦν- 58.
τα, Ἐλέησόν με ὁ ἀληθῶς Βασιλεῦ. ἐρομένου δὲ
τοῦ Βασιλέως, Εἴ τινες τῶν αὐτῷ συνόντων φί-
λων, καὶ ἕτεροι εἶεν τὰ αὐτῷ φρονοῦντες; πά-
για αὖ πολλῶν κατεῖπεν, εἰ μή τις αὖθις Ἰωαν-
νης ὁ κατὰ τὸν Ἐξαβούλιον, Οὐ δίον, ἔφη, εἶ), 59.
ἀλλὰ δὲ ἄτοπον, ἐχθροῖς κατὰ φίλων πιστεύειν, ὦ
Βασιλεῦ. δὲ οὗτος μὲ τούτῳ διέλυσε τῷ λόγῳ, τὰς
μείζονας τῶν παλαιπώρων δὴ πολιτῶν καὶ φίλων αὐ-
τοῦ συμφορίας. οὕτω δὲ δὴ ὁ ἀποστάτης κατέλυσε τὸν
βίον τοῖς κατὰ μικρὸν ποιναῖς, τὸν ψυχλὸν ἀποῤῥήξας ὥσπερ τι ζῶον δυσθανατοῦν, μᾶλλον μεσοῦν-
τος Ὀκτωβρίου. κατὰ μὲν τὰς ἀρχὰς γενόμενος
δοκῶν μεγαλεπήβολος καὶ τολμηρὸς, δὲ τοῦ πρά-
γματος ἐξεργαστικός· πρόβαιον δὲ φαίνεις πο-
λὺ καταδεέστερος αὐτοῦ, καὶ τῆς τῶν ἐκτὸς προσ-
δοκίας. πότερον δὲ δὴ τοῦτ' ἐγένετο, διὰ τὸ
αὐτοῦ ἐκείνου διαφορᾶν καὶ μεταβολὴν ὅπῃ δ'
χεῖρον, ἢ διὰ τὸ τῶν πολεμούντων πρὸς αὐ-
τὸν διαλλαγὴν, οὐ πολὺ ἔχει λόγον. ἕως μὲν
γὰρ ἐν αὐτὸς ἑαυτοῦ πόλεμος ἔνδοθεν, ὃν φθάσας
ἐνέῤῥίψατο αὐθαδὴ γνώμην καὶ τολμηρὰν, δὲ ἀμ-
φίβολος πρὸς τὸ τῶν πραγμάτων κρατύνε-
σιν ἐν, ἔῤῥωτο τῶν λόγων αἱ πραξεῖς οὐκ ἔλατ-
τον, δὲ κατὰ νοῦν ἐχώρει τὰ πράγματα· ἐπεὶ δὲ
τὸ Ἀσίαν μικρὸν πᾶσαν ὑπ' ἔταξε, διεπεραίω-
θη δὲ πρὸς τὴν Εὐρώπην σὺν οὐκ ἀγνοῇ τῶν
φρονημάτι μηδένα ἐμποδὼν θόρυβον, ἀνὴρ, ἄτε
δὴ οὐκ ἐκ λόγων δὲ παιδείας ὁρμώμενος, βαναύ-
σου δέ τινος δὲ ἀγυρτικῆς ὁμιλίας, ἐξῃσκημένος ἤδη δὲ
ἐπιφύσει, δὲ τῷ ἑαυτοῦ ἐξέπλῃ φρενῶν, πρὸς
ἐρωτάς τινας δὲ γάμους οὐ σωφρονικοὺς ἅμα τῆς
καθ' ἡμέραν μέθης δὲ βακχείας ἀγόμενος δὲ
αὐξανόμενος. ἀλλ' ὑπῆρ μὲν τῆς τῶν πρα-
γμάτων τούτων συντελείας, δίδομεν δὲ ἄλλοις
ἄλλως ἐννοῆσαι, ὅτε μὴ τοῖς ἡμετέροις βούλευ-
μα ἐξακολουθεῖν. πλεῖστοι μὲν τούτων αὐ-
πάρχοις. δὲ οἱ ἐκ Βύζης δὲ ἐφ' ἑτέρῃσι ταχέως
ἐλθόντες γνώμης, ὑφορώμενοι τὸν πρόσεχον κί-
νδυνον· ἅμα δὲ ὑπὸ πυθέσθαι τὰ κατὰ τὸν Θωμᾶν
ἀτυχήματα, ἐφ' ὁμοίαις πράξεσι τὰ ὅμοια
πεποιηκότες, τὸν Ἀναστάσιον ἤγαγον δεδεμένον
χεῖρας δὲ πόδας. ταῦτα δὲ ὑπ' οὗτος δέ τε πε-
πονθὼς βιαίοις δεσμοῖς ὑπὸ πατρὶ, τὸν βίον μετήλλαξεν.

κ'. Οὐ μὴν ἐπαύσαντο τούτων οὕτω καθυπεσ-
χημένων κατὰ Θρᾴκην πόλεις πρόβλιοι,
τό, τε Πάνιον καὶ Ἡράκλεια τὰ τοῦ Τυράννου
φρονήσαι· τοσοῦτον ἄρα μίσος κατὰ τοῦ Μιχαὴλ
πᾶσιν ἐνέφυ, καὶ ἐξ ἄλλων μὲν ἴσως· πολλῷ
δὲ πλέον, ὑπὸ τοῦ μὴ βούλεσθαι τὸν κατὰ

* Deest διωγμὸν vel πόλεμον.

τῶν θείων Εἰκόνων ἀναῤῥιπισθέντα * κατελῦσαι. πλὴν ταύτας πλησιάσας, τῷ μὲν σχήματι ὑπτιονωθοῦντι, καὶ τῷ τείχει τῷ Παμφίου καταβληθέντος, ἡ εἰς αὐτὸ πάροδος ἀκμητὶ γέγονε τῷ Μιχαὴλ. ἡ δὲ Ἡράκλεια καὶ ὡς ἀντέσχουσα, ὅμως τῷ ἐκ τῆς θαλάττης μέρει καταπυευθεῖσα, ἁλίσκεται καὶ αὕτη ἀναμωτὶ, καὶ τῷ Φρυγῶν τὰ τῷ Τυράννου ἀπαλλάττεται, πίστις δεδωκυῖα τῷ Βασιλεῖ. καὶ τὰ μὲν κατὰ Θωμᾶν συμβεβηκότα πιοῦσιν ἔσχε τέλος ἐκ τῆς εἰρημένης ἀρχῆς, καὶ οὕτω ἐπαναφέρεις ὁ Βασιλεὺς ἐκ τῶν κατ' ἤπειρον ἔρχεται πόλεων· ἔστιν ἕτερον ἀπὸ φασιωτῶν σὺνοίσας, ἢ ὅτι τῆς ἀμιλλητηρίου θέας ὅτι τύπῳ μεθημιλμένης ὀπίσω τῷ χεῖρε δεδεμένους ποιήσαι διελθεῖν, καὶ ὑποφοίνιους τοὺς αἰτιωτάτους θανάτου. αὐτίκα μὲν καὶ πρὸς Χοιρέαν, ἔπειτα μὴν καὶ πρὸς Γαζαρίωνα τὸν Κολωνιάτην. αὐθεντικοὺς μὲν ὄντας καὶ πιστὰ φυλάττοντας τῷ Θωμᾷ, κατέχοντας δὲ τὸν μὲν τὴν Καβάλαν τῷ Χοιρέᾳ, τῷ Γαζαρίωνος δὲ τὴν Σανιάδα, καὶ πολλὰς ἐκθεῖν ποιουμένους καθόδους, καὶ ληστρικῶς ζῶντάς τε καὶ τυραννικῶς, χρυσοβούλιον ἐκπέμπει ὁ Μιχαὴλ, τιμὰς μεγάλας τὰς τῶν Μαγίστρων καθυπισχνούμενος, ἢ ἀμνηστίαν κακῶν· καὶ δῆλον τὸν τῷ Θωμᾷ θάνατον τούτοις ποιῶν. ἀλλ' ἐκείνους μὲν οὐκ ἔπεισεν ὁ ἀποσταλεὶς, ἀλαζόνας ὄντας τε καὶ ἀπιθάνων κεκτημένους φυσῶν. ἑτέρους δὲ τινας τῶν ἐπαναβεβηκότων κλέψας, καὶ πρὸς τὴν τῷ Βασιλέως πίστιν μεταθεὶς, ἔπεισεν ἐξελθόντας πρὸς τὰς συνήθεις λῃστείας ἀποκλῆσαι τούτοις τὰς τῶν τειχῶν πύλας, καὶ λόγου καταλελοιπέναι χωρεῖς· ὅπερ καὶ γέγονεν. ἐκλῆσαι μὲν οὖν ὡς οὐδὲν κεκλῃσμένας τὰς πύλας, τὴν ὅτι συείλην ἔσπευσὴν ἀφιγμένην ὁδὸν, τῷ φόβῳ βαλλόμενοι. ζῶντες δὲ ὅμως ἁλόντες, τῷ ξύλῳ ἐξήρτηνται, καὶ τοῦ βίου ἔξωθεν γίνονται. ἄξιον δὲ μηδὲ τοῦτο παραφραμεῖν, ὅπως ὁ Γαζαρίωνος πρόδηλον, ἐκ τῶν τειχῶν ἀπεκέκλῃστο. αὔδρα τινα ἄγγελον ὁ ἀποσταλεὶς δεξιωσάμενος φωνῆς ὑπομελούμενον, καὶ ταῖς ᾠδαῖς τερπόμενον ἐμμελῶς ταῖς ἀκμαίαις ταύταις καὶ ἀγερωχικαῖς, μέλος τι ἔπλεξεν πρὸς τὸν ἐκείνου Οἰκονόμον ἔχον τὴν διαφοράν. ὧν δὲ αὐταῖς λέξεσιν οὕτω.

Ἄκουσον κῦρι Οἰκονόμε, τί λέγει Γυβέριν.

Εἰ μοι δῶς τὴν Σανιάδα, Μητροπολίτην σε ποιήσω,

Καὶ Νεοκαισάρειάν σοι δώσω.

A nimirum omnium animis illius insederat odium, tum forte aliis ex causis, tum præcipue quod suscitatam adversus sacras Imagines persecutionem sopire nolebat. Ubi tamen ad illas accessit, dissectis terræ-motu Panij muris, nullo negotio in ipsum Michaeli ingressus patuit. Heraclea vero, quanquam resistebat, a maritimis ipsa partibus expugnata, nulla civium strage capitur, dataque Imperatori fide, studere Tyranno desinit. Hic rerum Thomæ finis ex tali principio fuit; sicque Michael triumphans ex continentis urbibus rediit; in socios autem defectionis Thomæ nihil acerbius statuit, quam quod Circensium spectaculo in eam rem constituto, manibus a tergo revinctis eos circumduci, ac qui maximorum rei scelerum essent, exilio solum vertere jussit. Mox quoque ad Chœream, nec non ad Gazarenum Coloniatem Thomæ quondam domesticos, eique constanter servantes fidem. (Tenebat alter, nempe Chœreas, præsidio Cabalam, alter, nempe Gazarenus, occupabat Sanianam; ex quibus præsidiis crebras illi excursiones habebant, latronumque more ac tyrannice vivebant) Auream Bullam (Imperatorium scilicet Diploma) mittit Michael, Magistrorum honore præcipuo se illos evecturum pollicitus, ac impunitatem daturum; Thomam jam extinctum significans. Verum nuntius ab Imperatore missus homines arrogantes, ac præfracto animo, ad officium revocare non potuit: corruptis tamen quibusdam præsidiariorum sub illis merentibus, inque Imperatoris fidem traductis, suadet, ut ad solitas populationes prædasque agendas egressis, murorum portas claudant, ac nec responso dignatos relinquant: sicque adeo contigit. Illi clausas portas nacti, indeque perterriti, in Syriam fuga contendunt. Vivi tamen capti, eque ligno suspensi, vita exturbantur. Neque vero omittendum reor, quo se modo habuerit Gazareni proditio, & ut sit muris exclusus. Michaelis Legatus, rusticum quendam vocis modulantiam affectantem, solutisque ac rusticano more compositis canticis sese oblectantem cum humaniter excepisset, carmen quoddam contexuit, quo Gazareni Oeconomum alloqueretur, cujus hic ad verbum tenor,

Audi, domne Oeconome, quid dicat Gyberi,

Si Sanianam dederis, faciam te Metropolitam,

Et Neocæsaream tibi concredam.

Panium & Heraclea in potestatem redactæ.

Thomæ sociorum pœna.

Cabala & Saniana in fidem receptæ: qui tenebant, ambo suspensi.

Dum hæc sæpius cantillat, Oeconomo mentem aperit, vt rem intelligat. Cum igitur sensum perspexisset, ac quid verba illa designarent animadvertisset, egresso quandoque Gazareno, portas claudit, & foris hominem relinquit. Hactenus quod attinet ad duo illa oppida ipsis propemodum nubibus minitantia, & ut illa rursus a Michaele in fidem recepta sint.

X X. Neque vero malorum vis atque impetus, hoc cardine erat sistendus: sed cum duæ continentes (Asia scilicet & Europa) veluti caput & cauda divini Numinis indignatione (quanquam ipsi non intellexerant) cædibus, incendiis, terræ-motibus, rapinis, civilium motuum injuria, excursionibus ac vastitate, insperatis urbium mutationibus, signis e cœlo, signis ex aere, castigatæ fuissent: postremo miseras quoque Insulas, velut instrumenti Musici mesen quandam, ut totius corporis plaga communis esset, mala invaserunt. Verum corrigi non poterant, qui Dei-Hominis Effigiem colendam negavissent.

Psal. 6. & 37.

XXI. Quo igitur tempore Thomas res novas moliri cœperat, rei fama in omnes late partes perlata, Agareni Occidui Iberiæ sinus incolæ, Oceano finitimi, quos jam pridem mutata nominis appellatione Hispanos vocant; copiosa aucti hominum multitudine, suumque illud Hesperium latus gracile parumque fertile ac opulentum sentientes; cui denique plurimum de soli ubertate ac bonitate deesset: quin & eodem vitio laborare Orientalem quoque Iberiæ ac Meridionalem plagam (non enim tota bonis terræ dotibus pollet, aut satis ferax est: Occidua tamen plaga, uti diximus, reliqua squallidior est minusque ferax ac gracilior) ideoque ipsis alendis ac procurandis non sufficiens, justa corporis mole præditis, ac quos necesse sit commeatus abundantia adolescere, non ejus penuria. Hi igitur ad Apochapsum gentis Amerumnam accedentes, rogabant, *Vt coloniam ipsis ducere liceret, atque alio commigrare, qui ob multitudinem anguste habitarent, ac quos necessariarum rerum inopia premeret.* Princeps statim magnis instructis navibus, justisque eis copiis impositis, celato adhuc consilio, ad Orientis Insulas, quæ nostræ ditionis erant, interim prædatum educit; tum subditis rem gratam præstiturus, quorum cupiditatem alienis opibus satiaret; tum adeo exploraturus, num quæ fertili solo ac opimo Insula occurreret, in quam commode suorum coloniam duceret. Postquam igitur ad mul-

Agarenorum Occiduorum ex Hispania motus.

Τοῦτο πολλάκις ἀδόμενον, ὡς αἰσθόμενος τὸν τόπον ἠνέσθαι τὸν Οἰκονόμον πεποίηκεν. ὅθεν ὡς ἔγνω τὸν νοῦν τε & τὸ τῶν γραμμάτων αἴσφορον, ἐξελθόντος ποτὲ τοῦ Γαζαρηνοῦ, ἔκλεισεν κατ' αὐτὰς τὰς πύλας, & τὸν ἔξωθεν ἐγκατέλιπεν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ὑποφευγόντων τούτων πολιχνίων· & οὕτω τούτων ἡ πάλιν ὑπὸ τὸν Μιχαὴλ καταλῆψις.

κ'. Οὐκ ἔμελλε δὲ ἄχρι τούτων ἡ Φορὰ στῆσαι τῶν κακῶν. ἀλλὰ τὸν δύο ἠπείρων, Ασίας φαμὲν καὶ Εὐρώπης, ὡς θυμῷ Κυρίου οἷόν τινος κεφαλῆς καὶ οὐρᾶς, εἰ καὶ μὴ σωίεσθαι, παιδευθέντων φόνοις, ἐμπρησμοῖς, σεισμοῖς, ἁρπαγαῖς, ἐμφυλίοις καταφοραῖς, πόλεων ἀνελπίστοις μεταβολαῖς, σημείοις ἐξ οὐρανοῦ, σημείοις ἐξ ἀέρος, τέλος καὶ ταῖς παλαιπώρεσι νήσοις ἔτι οἷόν τινα μέσην, ἵν' ὁλόσωμος εἴη ἡ πλεκτὴ, ἐπέβαλε τὰ δεινά. ἀλλ' οὐκ ἐῶ παιδεῦσαι, τοὺς τῷ Θεανθρώπου ἐξηρτημένους Μορφῷ προσκυνῆσαι. 61.

κα'. Οὗτοι δὲ τῇ χεῖρι τοῦ Θωμαῆ δόξαντος νεωτερισμοῦ, ἐπὶ ταῦτα * ἠκόντησαν παλαιοῦ, οἱ τὸν Εσπέριον κόλπον τῆς Ιβηρείας πᾶν Ωκεανῷ γλυκυνόμενοι Αγαρηνοὶ κατοικοῦντες, Ισσονίοις τούτοις ὁ πολὺς ῥεύσας χρόνος μετωνόμασεν, εἰς πλῆθος σωμάτων καὶ εὐγενίαν τῷ ἤθει ἐξηκοότες, ἔτι κατ' αὐτοὺς Εσπέριον πλουσίαν λιπαρὰν οὖσαν, καὶ μετρίως βιβαίμενα ὁρῶντες, καὶ λιπομένῳ μὲν τῆς πρὸς γῆν ἀρετῆς καὶ ἀφθονίας κατὰ πολύ, εὐδιούσαν δὲ καὶ πρὸς αὐτὸ τοῦτο Εῶον τῆς Ιβηρείας καὶ Νότιον· οὐ γὰρ ἅπασα πρὸς πᾶσαν γῆς ἀρετὴν ὑπερτείνει εὐφορίας, ἀλλ' ὁ τῆς Εσπερίου πλευρᾶς, ὡς εἶπον, αὐχμηρόν τε καὶ λυπρότερον τῆς λοιπῆς· καὶ ἀφ' ὕδατος οὔτε πέφυκε διαρκοῦσιν αὐτοῖς, καὶ διοικεῖν ἄνδρας σώμασιν μεγέθει χρωμένους, καὶ ἀγαθῶν βίου φορά, ἀλλ' οὐκ εὐδία αὐξανομένους· οὔτε γοῦν προσελθόντες Απόχαψ [62] τῆς ἑαυτῶν Αμερμουμνῆ, ἀπὸ χίας τινὰ, καὶ γῆς μεταβάσεσιν ἤτουν αὐτοῖς ἠνέσθαι, πλήθει τε στενοχωρουμένοις, καὶ αἰσχρῶν ἀπορίᾳ πιεζομένοις. ὁ δὲ πλοῖα τινὰ ἐπισκευάσας μακρὰ, καὶ δυνάμιν οὐκ ὀλίγην ἐξ αὐτῶν τούτων ἐμβιβάσας, ὅπως λῃστείαν τέως, λαθάνουσαν ἔχων τὴν ἔννοιαν, τῶν πρὸς τῇ Εω κειμένων νήσων, καὶ ἡμετέρων τυγχανόντων, ἐτραπέτο· ἐμοῦ μὲν ὃ αὐτοῖς ἐπιθυμούμενον ἐκπληρῶν, καὶ ἐκ τῶν ἀλλοτρίων τούτοις προσχρήσας, ὁμοῦ δὲ καταστρέψαι μὴ εἴ τις ἔστιν οὕτως εὔφορος τῶν νήσων καὶ λιπαρὰ, εἰς μετοικίαν αὐτῶν. ἐπὶ γοῦν πολ- 62.

λαῖς τῶν νήσων πλησιάζων, τὸν αὐτοκρατόρι-
μόνον μικρᾷ ἢ μεγάλῃ πλοίῳ οὐχ ὑπεισκεν· ἐχε-
φώρει γὰρ πᾶσαν τῆς αὐτῶν βοηθείας, ὅτι καὶ τῆ
Κωνσταντινουπόλεως ἐκκοσμούσῶν, καὶ πλεουσῶν
μετὰ τῶν Θωμᾶ· μεγάλας τὴν ὠφελείας ἐκ πασῶν,
αἷς καὶ προσώρμιζεν, ἐκαρπούτο τε καὶ ἐλάμβανεν,
ἦκε καὶ πρὸς ταῖς Κρηταιεῖς, καὶ τούτοις καλὰ δρα-
μὼν καὶ λείαν ποιήσας, καὶ ἀνδροποδισάμενος, ὡς
εἰκὸς, καὶ πάντων καλὰ μαθὼν τὰ τῆς γῆς ὄρεπτικὰ,
καὶ πῶς εἴη πρὸς πᾶσαν χάριν καὶ ἀγαθῶν εὔφο-
ρος ἀφθονίαν, τοῦτ' ἔφη. Γῆ γὰρ ἄλλη ἢ ῥέουσα μέ-
λι καὶ γάλα. καὶ τότε μὲν πάντοιῶν * ἡμιόλιος ἀγα-
θῶν, ἁπάσῃ τὴ οἰκοδι, καὶ πάσῃ χρείᾳ καὶ δυνάμει ναυ-
τικὴν εἰσήρτυεν. ὡς δ' ὁ χειμὼν ἐτελείου, καὶ ὅ ἔαρ
ἐπανέλαμπεν, τεσσαράκοντα πληρώσας ναῦς ἀν-
δρῶν μαχίμων, καὶ ὁπλιτικὸν ἄνεμον ὑπηρέτησας, τὴ
ὁπὶ Κρήτῃ ἐστέλλετο εὐπορῶν, τὰς ἄλλας τῶν νή-
σων ἡμόλιος εἰς ὄδιν. ὅτι γοῦν ἐπλοίαζε, καὶ ὡς
ἀκρωτηρίῳ ᾧ Χαράκι καλουμένῳ κατήντα τε καὶ
63. προσωρμίζετο. ὡς δ' [61] ὁδὸν ὅτε καὶ τὴ κατηγωλιὼ
οὔτε καὶ τὴ ἀπόβασιν ἐφάνη τοῦτοις τὰ ἀπευκτῶν,
ἀλλὰ καὶ πρὸς λείας χωροῦσι καὶ πρὸς ἁρπαγάς,
εὐχερῶς πᾶσι τὴ ὑπονοίας τε καὶ ὑπερβολῆς ἐπεραί-
νετο· τοῖς μὲν ὑπερδεέστεροις εἰς ἅς σκευὴν πρόσου-
μαι ἀπέστελλε, δι' ὀλίγων ἐπιστάς τοῖς ἐχθροῖς· αὐτὸς
δὲ τοῖς λοιποῖς ἔχων, ὅτι δὴ τὸ πυθμένας ἐπακ-
μάζοντας, καὶ κατὰ τῶν μᾶλλον ἐπὶ πρωτέρω σταδίων δέκα
ἢ δεκαπέντε ἡμιολίων, πῦρ ἐμβαλὼν ταῖς ναυ-
σὶν, ἁπάσας κατέφλεξε, φλογμὸς ὁ πρόσθεν
ὀφθεὶς. τέως μὲν οὖν ὁ πρόεδρος δ' προσδοξῶν τὸ πρόσ-
μαθες καταπλαγὴς ἅπας δὴ ὁ στρατὸς, καὶ τὸ
ἐπαλινόστουν ὀπίσω, ἐκθέμενοι μὲν ὅπλα τὴ αὐτόθεν
ἐπιπολάζοντο, καὶ εἰς λόγους ἦλθον νεωτερικούς. ἐπεὶ
τὸ κατήκουσθαι ἃ πάλαι ὠδίνουσι, Ὡς αὐδεῖτε τού-
των ἡμεῖς ἀποικίαν ζητοῦντες καὶ γῆν ἀγαθὴν,
ἐμοί τε τούτης ὀσδετέραν κρείττων νενόμισται, καὶ εἰς
τοῦτο ἦλθον ὁδὸν, ἡμῖν τε ἀγαθὰ προξενῶν, καὶ
ἐμὲ τὸ ὑμῶν ἀπαλλάττων ὀχλήσεως. ὡς δὲ καὶ
γυναῖκὰς ἐμέμνηντο, καὶ παίδων οὐκ ὀλιγώρουν·
Καὶ γυναῖκες, ἔφη, ὧδε ὑμέτεραι αἱ αἰχμα-
λωτιζόμεναι, καὶ παῖδες οὐ μικρὸν ἐξ αὐ-
τῶν. ὅθεν τοῖς τοιούτοις καταστηναδέντες λόγοις,
καὶ ἀποδοχῆς ἄξια κρίναντες τὰ λεχθέντα, πά-
ντες μὲν ἤλασαν πρόσω βαθείαν, καὶ χάρακα
ἐν τούτῳ καταπήξαντες, ἔνθα καὶ νῦν λαβὼν τὴ
64. ἐπωνυμίαν ὁ τόπος, σώζει, [62] τὸ προσηγο-
ρίας, Χαίνδαξ ὀνομαζόμενος, ἐκάστοτε διευκτέ-
ρευον, φυλακάς τε ταῖς προσηκούσας ποιούμενοι,
καὶ ταῖς ὠφελείας αὐτῶν ἐκάστοτε ἀποθησαυρίζοντες.

κϐ'. Χρόνος δὲ ἐρρύη πολὺς οὐδαμῶς, καὶ πάν-
τα τὸν Βασιλέα ἡ φήμη ἐδίδαξε. καὶ δὴ τὸν

tas Insulas appulsus, neminem sibi resistentem, majoresve aut minores naves opponentem invenit (omnes enim omni orbatæ præsidio erant, eo quod omnis classis earum præsidio constituta, suppetias Thomæ adversus Constantinopolim adnavigarat) ingentique præda ex omnibus, ad quas appulsus fuerat, Insulis potitus, in Cretam quoque venit, quam deprædatus ac populatus quantum ei licebat; cum omni ex parte, soli bonitatem deprehendisset, & quantopere ad omnem venustatem frugumque ubertatem fertilis esset: *En*, ait, *non est hæc alia, quam terra fluens lacte & melle.* Ac tum quidem navibus omnis generis præda oneratis, domum rediit; reversusque validam ac ingentem classem instruit. Exeunte porro hieme, vereque ineunte, quadraginta navium classe, bellicosis hominibus onerata; captatoque secundo vento, recta in Cretam, aliis spretis Insulis, contendit. Jam ergo appulsus erat, & ad promontorium, quod Characem vocant, exscensum fecerat. Cum autem nec in appulsione nec exscensione triste aliquid accidisset, jamque libere prædas agerent ac excurrerent, facilis visa aggressio est, explendique consilij ratio. Viros idoneos ex more populatum mittit, prædamque acturos; ipse cum reliquis, ubi isti paulo longius, ad decem circiter quindecimve stadia, processerant, vento etiam invalescente, injecto igne, omnes ad unam naves incendit. Quo subito conflagrantis classis spectaculo perterritus omnis exercitus, tum illico ad castra reverti cœpit, tum ferocius ejus tanti facinoris rationem reposcere. Ad quos Dux, *Factum est*, inquit, *quod vos pridem parturiebatis. Vos ipsi nobis rei auctores fuistis, qui coloniam, ac terram bonam quæsieritis. Ad me quod attinet, hac præstantiorem nullam existimavi. Hocque adeo iter suscepi, ut & vobis bona pararem, & vestræ me interpellationis molestia liberarem.* Cum autem etiam uxorum meminissent, nec liberorum negligendam curam, respondit Apochapsus: *In promptu sunt uxores, mulieres captivæ, & quos ex illis brevi suscepturi estis liberos.* His itaque verbis sedati, eaque digna approbatione rati, altum primo ducunt aggerem, vallumque jacientes (unde & locus inditum cognomentum hactenus retinet, Candax appellatus) illic pernoctabant, consuetas excubias habentes, omnesque suas opes & facultates ibi reponentes.

Incensæ naves suæ a Saracenis novo stratagemate.

XXII. Non longum fluxerat tempus, cum omnis ejus molitionis fama ad Imperatoris aures pervecta est. Is itaque

* Τὸν τῶν ἐμπορικὸς ἀγαθ. Cedr.

Victi Romani a Cretensibus Saracenis.

Zoe Augusta.

Photino Protospathario, felicis recordationis Zoes a Deo coronatæ Augustæ proavo, Orientalium per id tempus Duci, summam rei ad Cretam spectantis commisit. Quo ille profectus, ac cum alia oculis ipse lustrasset, tum aliis referentibus alia accepisset, quæ gererentur Imperatori clarius declaravit, viresque aliquas ad hostes inde profligandos ab Urbe mitti rogavit. Damianum itaque sacri Stabuli Comitem ac Protospatharium cum ingenti exercitu & apparatu, Photino Duci Imperator suppetias mittit. Conjunctis illi viribus, adversus Agarenos bellum instruunt: nec tamen eo conatu commodum aliquid parturiunt. Quem enim dicebam, Damianus primo statim congressu accepto vulnere cadens, atque jugulatus, reliquis non victoriæ durandique fortiter certaminis, sed fugæ ac cladis auctor fuit. Eaque fuga Photinus conscensa celoce, ad Diam vix sospes evadens, ipse Imperatori cladis acceptæ nuntius extitit. Imperator, quod virum magnifice coleret, pro Creta, Siciliæ cum imperio illum præesse jussit.

A Πρωτοσπαθαρίου φωτεινὸν, τοῦ πατρικίου καὶ 65.
Ζωῆς τῆς εὐμακαρίας τῆ λήξει προεστῶτος Αὐγούστης τυγχάνοντα, στρατηγοῦντα δὲ τὰ νησιακῦτα
τὴν Ἀνατολικὴν, τὰ τῆς Κρήτης ἀπόμπα διοικεῖν προεβάλετο· ὃς ἐκβὰς τοῦ ἁγιωμόλυβος,
καὶ τὴν μὲν ἡμόλυβος θεατὴς, τὴν δὲ καὶ ἀκροατὴς,
τραυτέρων αἰσθόμενος τὸν Μιχαὴλ τὰ τοῦ πατρικίου,
καὶ δυνάμιν τινα ἐξίου ἐκπέμπειν τὰ
ἐκεῖσε ἀποσοβήσουσαν τοὺς ἐχθρούς. Δαμιανὸν γοῦν Κόμητα ὄντα τῶν Βασιλικῶν ἱππασταίου
καὶ Πρωτοσπαθαρίου μετὰ πολλῆς δυνάμεως καὶ
παρασκευῆς ὁ Βασιλεὺς ἀπέστειλεν εἰς βοήθειαν τοῦ Στρατηγοῦ Φωτεινοῦ· οἱ καὶ ἐνωθέντες,
τὸν μὲν καὶ τὴν Ἀγαρηνῶν πόλεμον ἔστησαν· εἰς
σωτὴν δὲ χρήσιμον τὸ τέλος συνέσκηψεν. αὐτίς τε
γὰρ ὁ προρρηθεὶς Δαμιανὸς καὶ τὰ εἰσβολὰ τῆς μάχης θύραθεν παυμαχίας πεσὼν, καὶ σφαγῆ παραδοθεὶς, τοῖς λοιποῖς οὐ νικᾶν καὶ μάχεσθαι,
ἀλλὰ φεύγειν ἐποίησεν ἡττημένους· καθ' ὧν ἔστη τὴν καὶ ὁ Φωτεινὸς· ὃν μετὰ μόλις ἀσφαλίζεται
τοῖς τὰ Δίδυμα, καὶ τὴν Βασιλεῦσαν τὴν προεβάλετο αὐτάγγελος γίνεται. ἀλλ' οὔτε μὴν ἐπὶ ἀσφαλείας ἦγεν τοῦ τῆς Βασιλέως ἀεὶ, τὴν τῆς Σικελίας στρατηλάτην αὖθις τῆς Κρήτης ἀπολάσεται.

* Scyl. & Cedr. ὡς ἐρίμωνι. μονῆρις πλοῖον. una serie remorum instructum. Baif. AnnaComn. p. 462.

Candiæ fundatio.

XXIII. Porro Hispanos adhuc inter curas fluctuantes, Monachus quidam ex Insulæ montibus digressus, commodiorem alium locum esse monet, ubi Urbem condant, uberioreque fruantur annona, ac tuti consistant. Tunc simul eos assumens, Candacem ostendit, ubi etiamnum illorum Urbs condita exstat; ejusque tunc Præses Apochapsus fuit. Inde ergo velut ex quadam arce profecti, cum Insulam totam, tum vicinas quasdam alias regiones excursionibus vastabant; ut & illic sedes ponerent, veteresque inquilinos ac cives servituti addicerent. Ipsius Cretæ Urbes novem supra viginti expediti ipsi atque pedites cepere. Ex eo tempore una duntaxat immunis ab expugnatione, illæsaque mansit: verbo quidem subjecta, quæ tamen ritus suos ac Christianam religionem servaret. Tunc sane & Cyrillus Gortinæ Episcopus, eo quod ut Christum negaret induci non potuerat, quasi victima innocens jugulatus est; cujus & sanguis, velut Abelis, seu etiam Zachariæ, ad Deum clamat, nihil mutatus perseverans. Ex ejus sepulchro, cum Fideles spongiis quibusdam expressum oleum libere hauriant, tingentem tamen colore sanguinem mutare non valent. Extant vero ibi etiam alij loculi, ac cum aliorum plurium, qui tum pro Christo martyrium sumpserunt, tum inclytorum decem Martyrum erecta sepulchra sunt.

Cyrillus Martyr ejus cruoris miraculum.

Alij plures Cretæ Martyres.

κγ'. Τοῖς δ' Ἰασονίοις ἔτι πῶς ὁ ταραχὴ καὶ
μεσίμνη διάφοροις, ἀμήρ τις ἐκ τῶν ὀρέων τῆς νήσου ὑπερκαθῆσθαι μενασκὴς, ἄλλον ἔφησιν εἶ τόπον αὐτοῖς ὑποτεθέστερον, πρός τε πολίσματος
κτίσιν, καὶ τῆς λοιπῆς διαρκείας καὶ ὑπερκρατείας αὐτῶν. καὶ ἅμα λαβὼν τὸν Χαϊδακα ταύτοις ἐπέδειξεν, ἔνθα καὶ νῦν ἔκτισαν ἡ πόλις αὐτῶν· καὶ ἡγεμὼν
αὐτῆς ὁ Ἀποχαψ τότε ἐγεγόνει αὐτῆς. ἐκ ταύτης
οὖν οἷόν τινος ἐξ ἀκροπόλεως ὁρμώμενοι, πᾶσάν τε ταύτην τὴν νῆσον κατέτρεχον, καὶ τινας τῶν προκειμένων ὑπεκέλαθον, ὡς καὶ ἐν αὐταῖς ἐγκατοικῆσαι αὐτοὺς, ταῖς οἰκήτορας καὶ αὐθέντας δουλωσάμενοι. καὶ πόλεις ἡ Κρήτης ὑπὲρ τὰς ἑξήκοντα ζώνοί τε καὶ πεζοὶ ἠχμαλώτευσαν, μιᾶς
ἐκ τότε μόνης προμεινάσης ἀναλώτου καὶ ἀπαθοῦς· καὶ λόγῳ μὲν ὑποταγείσης, τὰ ἑαυτῶν δὲ
ἔθνη καὶ τὸν Χριστιανισμὸν φυλαττούσης ἀλώβητον. τότε καὶ " Κύριλλος ὁ Γορτυνίης Πρεσβύτερος, 66.
ἐπεὶ μὴ ταύτοις εἰς ἄρνησιν ἐχώρει Χριστοῦ, ὡς
ἱερεῖον ἄμωμον ἐσφαγίασε· οὗ καὶ τὸ αἷμα βοᾷ
μέχρι νῦν ὡς τοῦ Ἄβελ, ἢ καὶ Ζαχαρίου πρὸς τὸν Θεὸν
ἀναλλείωτον· καὶ μύρον μὲν ἐκβλύζει ἔστιν ἀρρύσασθαι τοῖς πιστοῖς ἀπόζοις ποιῶν ἀναπομπόμενον·
πλὴν δὲ βαφὴν τοῦ αἵματος ἀλλοιῶσαι οὐ πρόσισιν. προσέτι μὴν αὐτοῦ πρεσβεῖ, καὶ πάροικος ἀνέγραφε, ἄλλων τε πολλῶν τῶν ὑπὲρ Χριστοῦ τότε μαρτυρησάντων, καὶ τὴν δέκα προειρημένων Μαρτύρων
τοιούτῳ

πιούτῳ χρῶ ἔφη καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀνηρπάσθησαν τὴν χώραν ἐκ μέσου τῶν Χριστιανῶν οἱ Κρῆτες.

κθ'. Ἐπεὶ δὲ ὀψὲ καὶ μόλις ἐκ περικυκλούσας αὐτὸν ἐχθροὺς καὶ περικτυποῦντας ὁ Μιχαὴλ ἀπεσείσατο, δέον πρὸς Θεὸν τραπέσθαι, καὶ αὐτὸν ἐξευμενίσασθαι, ἵλεω δι' ἔργων ποιῶν· ὁ δὲ τἀνωφελὲς ἢ ὡς οἱ πολιτικοὶ νόμοι βούλονται, ὡς οὐ περὶ αὐτοῦ, ἀφ' ἑαυτοῦ δὲ σωθείς, ἔφρασέ τε, καὶ ἐπεπολίτευτο. τὴν γαμετὴν γοῦν τελευτησάσης αὐτοῦ, καὶ δόξαν θέλοντος καταχεῖν τῆς πολλῆς, ὡς πένθος ἄλυσιν ἔχοι αὐτῆς, τὸν σύγκλητον ἐποίησε δι' τινων μεμυημένων κρυφίων καὶ μυστικὴν αἱρήσασθαι αὐτῷ γαμετὴν πεῖσαι γυναῖκα αὖθις ζευχθῆναι· καὶ οὐ προσκαλέσαι μόνον πρὸς πόρον, ἀλλὰ καὶ βιάσασθαι, καὶ εἰς ἐπωμοσίαν ἐλθεῖν, εἰ μὴ τοῦτο ποιήσαι, χαρήσαι αὐτούς. οὐ γὰρ ἔστιν ὅτῳ γυναικὸς ἄνευ φάσκειν βασιλέα τε ζῆν, καὶ τοὺς ἡμετέρους τρέφεσθαι γαμετῆς δεσποίνης καὶ βασιλίδος· ἐπέπειστο γοῦν ὀψὲ διὰ τῶν ἐπιπλάστων λόγων, οἷς τὸν χρόνον λαθεῖν οὐκ ἐῶ· καὶ προῆλθεν μὴ χρόνος ἅπτεσθαι τῶν μήτε ὄντων, μήτε ἐσομένων πᾶσιν ἀπήτει χεῖρα· ὡς αὐτῷ τε τῷ ἐσομένῳ αὐτοῦ γαμετῷ, καὶ τοῖς ἐκ τούτης
67. ἔκγονα συμφασπίζειν, καὶ συμμαχεῖν [67] τῷ τὸν αὐτοῦ μὴ παύσαντι θάνατον· ἀλλὰ κἀκείνῳ τε μετ' ἐκείνους βασιλέας ἔχρῃεν καὶ Δέσποιναν, ὡς εἰκός. οὕτως οὐ τῷ κατ' ἐκεῖνον, ἀλλὰ καὶ τῷ μετ' αὐτὸν ὤετο κατακρατήσειν ἀγῶνος· δέον πρῶτα ἐκ Θεοῦ, ἀλλ' οὐκ ἐκείνων αἰαρτῆσαι χρεὼ, δι' ὧν βασιλεῖς βασιλεύουσι, καὶ τύραννοι κρατοῦσι γῆς. πλὴν ὑπέκυπτεν ὁ πᾶσης κυριεύων γῆς προστάγμασι τῷ συγκλητικῷ, [68] καὶ στυγάζεσθαι ἄκων ἠνείχετο ὁ σύφρονα βίον διηρημένος. ἦγεν οὖν πρὸς γάμον οὐ τινὰ δὲ ἢ τινὰ δὲ, ἀλλὰ γυναῖκά τινα πάλαι τὸν κόσμον καὶ τὰ αὐτοῦ ἀποστέρξασαν, Χριστῷ δὲ νυμφοστατοῦσαν· καὶ ἀσκήσεσιν ἐκ παιδὸς κατὰ τὴν ἐν Πελίκῃ νήσῳ μονὴν θελήσασαν, καὶ προσδιέζουσαν τῷ Θεῷ· Εὐφροσύνη τούτης ἡ κλῆσις, ἣ παῖς ἐστι μνηστὴρ Κωνσταντίνου τοῦ, δικαίᾳ κρίσει τὴν τύφλωσιν ὑπομεμνηκότος τοῖς μηδὲ μηδέν. ταῦτα μὲν ἐξεπέραινεν, καὶ ἵλεω δι' αὐτῶν οὐ μόνον ἐκ ἐποίησε, ἀλλὰ καὶ παρώργισε τὸν Θεόν.

κε'. Καὶ ἐξ ἧς ἐπὶ Κρήτην δὲ καταλαβόντων καὶ λυμαινομένων αὖθις ἐπαποστέλλει στρατὸν, Κρατερὸς ὄνομα τῷ Στρατηλάτῃ, ὃς τηνικαῦτα τὴν τῶν Κιβυρραιωτῶν διέπων στρατηλάσιαν, ἑβδομήκοντα ναυσὶ διήρης τὴν ὑφ' ἑαυτὸν, καὶ πάντων τὴν

A Sic ergo & per hoc tempus talique occasione Cretenses de medio Christianorum sublati sunt.

XXIV. Cæterum Michael vix tandem circundantibus eum ac conterrentibus solutus hostibus, eorumque metu liberatus, cum ad Deum converti, rectèque factis placabilem eum, ac propitium reddere oporteret; secus velut a seipso, non Dei nutu salutem consecutus, contra ac publica jura legesque habeant, vitæ suæ rationes instituit. Proinde uxore mortua, cum eam vulgi opinionem ambiret, ut illius implacabili luctu eum affici putarent, secretis tamen occultisque monitis cum Se- B natu agit, ut se ad nuptiarum fœdera iterum inducant: nec verbis solum suasoriis cum ipso agant, sed & cogant, vimque facturos minitentur, nisi is omnino rem præstiterit. Ostendant non posse Imperatorem cœlibem vivere, quo fiat ut illorum uxores, Domina atque Augusta careant. Ita igitur fictis eorum sermonibus ad extremum cessit; quanquam fieri non poterat, ut non tandem tempore fabula nudaretur. Ac primum chirographo subditos obstringit, fidemque exigit, ea se præstituros, quæ nec fiant, nec esse umquam possint; ejus futuram uxorem, & quos ex illa susceperit liberos, cum e vivis excesserit, omnino C defensuros; sed & tum illos Imperatores, tum ipsam quoque, ut par est, Dominam habituros. Adeo non in hoc modò ævo, sed post suam quoque mortem se imperaturum existimabat; cum ex Deo (non tanquam ex illorum penderent manu) cuncta speranda forent; *per quem Reges regnant & Tyranni tenent terram.* Cæterum morem gerit illi Senatusconsulto, unus ipse omnis terræ dominans; quique castitatis propositum iniisset, invitum simulans in nuptias consentit. Ducit vero, non quamlibet fœminam, sed quæ olim sæculo ac sæculi rebus nuntium remisisset, Christoque desponsa esset, ac olim a puero, in Monasterio quod in Principe (sic dicta) Insula, situm est, exercitata, ac Deo addicta esset. Euphrosynæ illi nomen erat. Clara scilicet Constantini illius proles, qui, ipsa juste matre ulciscente, luminibus cæcatus fuerat. Hoc ille facinore non modo non placavit divinum Numen, quin potius ejus in se Romanamque Remp. graviorem iram provocavit.

Pro. 8. 15.

Sacrilegæ Balbi nuptiæ.

Euphrosyna sacra virgo Michaeli nupta.

Constantini Irenæ filij, filia.

XXV. Itaque aliam quoque classem adversus Saracenos Cretam obtinentes ac diripientes, Cratero Duce emittit. Is, cum Cibyræotarum tunc Præfectum ageret, septuaginta biremibus ex suis reliquisque Provinciarum ac

Altera in Cretam expeditio.

Insularum, assumptis, ferox admodum ac minitabundus Cretam applicuit. Cumque nec Agarenis pugnæ alea subterfugienda videretur ; sed committendum prælium, quo suas illi vires ac bellicam fortitudinem experirentur (singulari enim illi fortitudinis laude, inter suos clarent) animose utrinque pugnatur. A prima luce ad meridiem usque neutra inclinata acies : sed strenue utrique pugnantes, egregium militaris peritiæ ac fortitudinis specimen exhibebant. Postremo vergente ad vesperam die, superati Cretenses fugam faciunt. Eorum multi in pugna cæsi ; plures abjectis armis, a Romanis persequentibus capti. Ac forte accelerato negotio, majorique diligentia, ipsam ea die Urbem cepissent, nisi nox ingruens, res in diversum mutasset ; & Romanis quietem captantibus, non salutem peperisset, sed interitum stragemque. Hi enim tanquam victoriæ securi, speque fulti fore ut universos, qui pauci remanserant, die crastino facili negotio in potestatem redigerent ; perinde ac si domi, non in hostico agerent, potationibus & luxuria noctem transigebant ; excubiarum, seu aliorum quibus in bello saluti cautum videatur, nulla eis ratio ; somnum duntaxat & quietem, omniaque facile evertentem, socordiam & mollitiem, cogitabant. Cretenses itaque (quippe suarum rerum anxij) vigiles, cum Romana castra, vino somnoque depressa à suis excubitoribus didicissent, ad mediam circiter noctem confestim impetu in eos facto, omnes gladio trucidant ; ita ut ne nuntius quidem (quod adagij est) reversus sit, aut cladi superstes extiterit. Unus Dux Craterus mercatorio usus navigio, salutem expedivit. Verum hunc quoque Agarenorum Dux diu multumque quæsitum, nec usquam inventum, cum fuga evasisse audisset, naves præfectosque mittit qui hominem quærant ac insequantur. Hi in Co insula eum assecuti, in crucem agentes sustulerunt. Hicque adeo belli illius atque prælij eventus fuit, unde ingens rei Romanæ creata calamitas ; non ob eam duntaxat cladem, quam tunc accepit, sed quod etiam ex illo tempore roborata multiceps hydra duraverit ; quæ cum ibi aliisque locis semper exscindatur, aliis subinde germinat ac revirescit.

Saracenorum Cretensium virtus.

Romanorum victoria.

Securitatis vitio deleti omnes.

Cladis ejus malum, Saracenorum in posterum securitas.

XXVI. Secundum hæc vir quidam rei militaris apprime gnarus, prudentiæque ac sagacitatis laudis non expers, cognomento Ooryphas, Imperatoris jussu exercitum cogit, Qua-

Tertia expeditio in Saracenos Occiduos.

ἡμαπικὸν λαὸν, βρέμων ἅμα καὶ πολλῷ φρονήματι προσενέλαβεν. Ἐπεὶ δὲ οὐδὲ ἐκείνοις ἐδόκει ὑποφεύγεσθαι, ἀλλ' ἐς μάχιμον χωρῆν, πρὸς τὰς ἑαυτῶν δυνάμεις καὶ γενναιότητας ὑπεδέχοντο· καὶ γὰρ εἶχε τὴν ἄλλων Ἀγαρηνῶν οὔτι δὲ δύφυῆς· σπουδαίως δὲ πολεμικῶς ἑκάτεροι τὸν ἀγῶνα χωρήσαντες. Ὀψὲ δὲ τῆς ἡλίου πρὸς ἀκλίνας ὑπὲρ γῆς ὑφαπλωσης, οὐδέτεροι μὲν ἄχρι μεσούσης ἡμέρας ἐνέκλινον· ἀλλὰ γενναίως μαχόμενοι πρὸς ἑαυτῶν ἐδείκνυον ἐμπειρίαν καὶ δύναμιν. ἐπεὶ δὲ ποτήσαντες οἱ Κρηταῖς ἤδη τῆς ἡλίου κλίνοντος ἐνέδωκαν πρὸς φυγὴν, τότε δὴ πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτειναν, πλείους δὲ τὰ ὅπλα ῥίψαντας αἰχμαλώτους ἔλαβον, ἐκ ποδὸς ἐπόμενοι. τάχα δ' ἂν ἀσυδάσαντες ἔλαβον πρὸς πόλιν αὐτὴν ἡμέραν, εἰ μὴ νὺξ ἤδη φαινομένη * ἀντέστρεψεν ὡς τὰ πρόσφατα· καὶ διέπαυσεν τοὺς ζητοῦντας, φόνον, ἀλλ' οὐ σωτηρίαν ἀπήτει. οἱ μὲν γὰρ ὡς ἤδη νενικηκότες, καὶ πάντας αὖριον ἐν βραχεῖ βραχεῖς ὄντας ἐλπίσαντες συλλαβεῖν, πρὸς πότους καὶ τρυφάς, ὡς ἐν οἰκίᾳ, ἀλλ' οὐκ ἐν ἀλλοτρίᾳ διῆγον ἐξεβάκχευον· μήτε πρὸς φυλακῆς, μήτ' ἄλλης σωτηρίας τῆς κατὰ τὸν πολεμικὸν νόμον γενομένης φροντίσαντες· ὕπνου δὲ μόνου καὶ τῆς τὰ πάντα ῥᾳδίως διαφεπούσης καὶ ἀπολλυούσης ἀμελείας τε καὶ ῥᾳστώνης. ὅθεν περὶ μέσας νύκτας, ἐπὶ διὰ τῶν ἑαυτῶν φυλάκων, ὡς ἐν ἀπορίᾳ ἀγρυπνοῦντες οἱ Κρηταῖς, ὕπνῳ καὶ οἴνῳ κεκμηκόσι τοῖς τῆς Ρωμαϊκῆς παρεμβολῆς διέμαθον, αὐθωρὸν ἐξελθόντες μαχαίρᾳ πάντας ἀπάλεσαν· ὡς μηδ' ἄγγελον, ὃ δὲ λεγόμενον, ὑποφρέψαι, καὶ ἐκφυγεῖν διασωθῆναι, ἢ μόνον τὸν Στρατηγὸν ἐμπορικοῦ ὑποδύντα πλοίου, ἐς τὴν σωτηρίαν ζητοῦντα. πλοῖόν ἐς πόντον ἐπὶ πάντα διὰ τοῦ Ἀγαρηνῶν ἡγεμὼν διαζητῶν μὲν οὐχ εὕρισκε, φθάσαν δὲ διήκουεν, ὀλκάσι πόντον μετ' ἡγεμόνων ἀναζητήσας ἐκέλευσεν· οἱ δὲ καταλαβόντες πόντον ἐν Κῷ, ὅτι ξύλου χρεμασθέντες διαφθορᾶς ἐποίησαν. ἐς τὰ μὲν καθ' ἕκαστον ἐκείνου, καὶ τὸν ἀγῶνα συμβεβηκότα πιαῦτα, πολλῷ ὑπελείποντα Ρωμαίοις συμφορᾶς, οὐ τῆς ἐξ ἧπερ μόνον ἐκείνης, ἀλλὰ ἐς τὸ ἔκ ποτε κρατήσασθαι διαμένασθαι πολυκέφαλον ὕδρας, ἐκφυσι ἐς ἄλλοθεν μὲν ἀποτεμνομένῳ ἀεὶ, ἀναθάλλουσαν δὲ ἄλλοθεν.

κζ'. Μετὰ ταῦτα ἀνήρ τις στρατιωτικῆς πείρας, τοῖς τε ἐς φρονήσεως ἐς αἰχμαλωσίας ἀκμαιος, οὗ ὁ ἐπώνυμον Ωορύφας, στρατὸν τινα ἀθροίσας τὸν

* ἀϊσσομένη πάλιν. Cedr. fort. ὡς πάλιν.

69.

Τεσσαρακοντάριον τότε καλούμενον βασιλικῆς
ἐκ προστάξεως, ἐκ τῶν Ἀγαρεμνιτῶν αὐ-
τῆς δυὰ τεσσαράκοντα χρυσίνων. ἔς τε ἄλλας
νήσους, ἃς ὀλίγιστοι ἐφέροντο, κατατείνων· καὶ
τοῖς μὲν λόχοις ἐπάγων, τοῖς δὲ ἐξ ἀφανοῦς πο-
λεμῶν, ἐξωλόθρευσέ τε ἐν ἀπωλείᾳ πρέσωκεν.
ταύτην ἦ, ὡς ἔοικεν, πρέπεμψεν εἰς ἡμᾶς.
ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ αὐτῆς Θεῷ πάντως μελήσῃ·
70. [70] μελήσῃ ἦ ἐξ ἡμῖν τοῖς νύκτωρ ἐξ μεθ' ἡμέραν
τὸν ψυχὸν δαπάνασιν ὑπὲρ αὐτῆς.

κζ. Κατὰ ἦ τὸν αὐτὸν καιρὸν, Εὐφήμιός τις
τῆς τῶν Σικελίαν Τουρμάρχης τελῶν, πρόσωπόν τι-
νος ἥρωα ἀσκητείοις ἐνδιαιτωμένης, ἐξ ὃ μετα- B
γικὸν ἔκπαλαι αἰσχεδούσης ἐρῶτα. ἐξ ἀφ'
πολλοῦ ἐποίητο τὸν αὐτῆς ἔρωτα ἐκπληρῶσαι,
τῶν παρθένον λαβών πως εἰς γαμετήν. ἐπεὶ
γοῦν τοιοῦτόν τι ἐνεχείρησεν οὐ κώ-
λυον οὐδὲ ἀποτρέπον, τοῦτον δὴ τὸν Μιχαὴλ· ἐξ
γὰρ, ὡς εἴρηται, καὶ αὐτὸς τοιοῦτόν τι ἐπάλμη-
σιν· ἁφαρπάζῃ τὴν παρθένον τῆς ἀσκητείου,
καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἄκουσαν ὑπηγάγετο. ταύ-
της οὖν οἱ ἀδελφοὶ τῷ Μιχαὴλ προσίασι, τὰ
τοῦ δράματος διηρημένοι. ὁ δὲ κελεύῃ τῷ Στρα-
τηγῷ, εἰ οὕτως φορεῖσι ἔχουσαν τὴν ἀλή-
θειαν, τὴν ῥίνα τῆς τετολμηκότος Εὐφημίου ἀ-
ποτεμεῖν, κατὰ τὸν τοῦ νόμου ἀκρίβειαν. καὶ ὁ Εὐ- C
φήμιος μαθὼν δὴ ταῦτα, καὶ τὴν εἰς αὐτὸν τοῦ
νόμου τήρησιν καὶ τὴν βασιλικὴν ἀπειλὴν, συ-
ναμίζας λαβών, τύπτει τε τοὺς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ
χεῖρα, καὶ πύας τῶν Σιωπυρμύρων, τῶν Στρατη-
γὸν ὅτι πύστῳ προδεδομένον πρελαύνῃ ἐκφ-
71. ὴν, [71] ἐξ προσὸς τὸν Ἀφρικῆς ἀποδιδράσκει Ἀμε-
ραμνοιωῆ, πᾶσάν τὴν Σικελίδα ὑπ' ἐκείνῳ
πείσας καθυποχόμενος ἐξ διδόναι φόρους πολ-
λοὺς, εἰ μόνον ἀναγορεύσῃ τοῦτον Βασιλέα,
καὶ τινα προσφέροι βοήθειαν. ἀναγορεύῃ γοῦν τοῦ-
τον Βασιλέα Ρωμαίων, ἐξ χεῖρα δίδωσι πολλὴν·
ἐξ τῆς Σικελίας ἐγκρατὴς ἦν, πρὸ αὐτοῦ τόπου
λαβὼν αὐτῆς. οὐ τούτου μόνον, ἀλλὰ ἐξ ἑτέρων D
συνδρόμων ἡγεμόνων ὅτι τῆ τοιούτων ἀπωλείᾳ
τόπων. δηλοῖ δὲ ταῦτα σαφέστατα ἡ πλατυκώ-
τερον ἢ πάνυ γραφεῖσα Θεογνώστῳ τῷ περὶ Ορ-
θογραφίας γεγραφότι, καὶ εἰς χεῖρας ἐλ-
θοῦσα ἡμῖν, ἐν ᾧ ὁ βουλόμενος μεταχειζό-
μενος, τὰ καθ' ἕκαστον ἀναδιδαχθήσεται. πλὴν
ὁ μὲν Εὐφήμιος μετ' οὐ πολὺ ἄθλον τῆς ἀ-
ποστασίας, ἐξ τῆς ἑαυτοῦ ἀνομίας λαμβάνῃ, τὴν
τῆς ἑαυτοῦ κάρηνον κεφαλῆς. ἔσχε γὰρ
βασιλικὸν, ἀπῆλθε καὶ κατὰ τὴν Συρακουσῶν. ἐξ
δὲ ἄποθεν ἡνιόχους τῆς ἑαυτοῦ πόξεως καὶ τῶν
δορυφόρων, ὡς ἀπὸ τόξου βολῆς, ἐλθὼν κατὰ

A dragenarium tunc appellatum, quod quadraginta aurei in singulos distributi essent. Is, alias quoque Insulas, quas illi exiguo numero paucisque colonis tenebant, invadens, partimque locatis insidiis, partim prælio congressus, Agarenos in eis internecione delevit ac sustulit. *Hanc vero, de qua nobis sermo est (id est Cretam) ad nos, ut videtur, lue hac liberandam, transmisit. Quæ porro illam spectant, omnino curabit Deus: sed & nobis curæ erit, quorum animos, ejus vindicandæ solicitudo diu noctuque divexat ac conficit.* Constantini Porphyrogenneti verba, ut videtur.

XXVII. Eodem tempore Euphemius quidam in Sicilia Tribunus, Virginis cujusdam in Cœnobio agentis, olimque in eo, suscepto religiosæ institutionis habitu, merentis, amore corripitur, explendæque libidinis ingenti desiderio, copulatis cum ea nuptiis, accenditur. Quod vero exemplum haud procul erat, rem ejusmodi nihil vetans aut ab ea deterrens; ipse nimirum Michael (nam & ille, uti dictum est, simile facinus nuper perpetrarat) Virginem e monasterio raptam, invitam ad se subducit. Adeunt itaque Michaelem Virginis germani, gestumque scelus exposulant. Tum Imperator Siciliæ Prætori mandat: *Siquidem verum eos crimen detulisse compererit, Legis in eum rigore Euphemio nasum abscindat.* Euphemius vero ubi resciv it, secumque jure agendum reputans, ac Imperatoris iram reformidans, ascitis in conjurationem tum ei militantium manu, tum nonnullis aliis Tribunis, Prætorem in hoc venientem, ut pœnas ab eo repoſceret, fuga delusit, atque ad Africæ Ameramnunem confugit; pollicitus omnem se illi Siciliam subjecturum, ac grande tributum soluturum, si modo is ei Imperiales insulas nomenque deferret, nonnullasque copias belli subsidio subministraret. Facit ille, ac Romanorum Imperatorem acclamat; numerosoque assignato exercitu, illius ipsius opera, Siciliæ compos efficitur: nec illius solummodo, sed & aliorum, qui ipsi adjuverunt, suamque pariter operam ad regionis illius defectionem contulerunt. Hæc clarissime uberiusque executus Theognostus, Historia quam tunc edidit, venitque in manus nostras; is scilicet, qui de Orthographia librum conscripsit: ex qua possit singula plenius discere, cui libuerit. Cæterum Euphemius, haud ita post defectionis mercedem, suæque præmium improbitatis, capite cæsus recipit. Regio namque habitu cum & Syracusas lustraret, longiusque a stipatoribus suis, quantum fere est jactus sagittæ, prævolans, ad

Euphemii defectio in Sicilia.

Michaelis sacrilegarum nuptiarum exemplum.

Theognostus hujus temporis Scriptor.

urbem accessisset, Tyrannique ac Regio fastu alloquendo, cives demulceret: sic accedentem duo quidam fratres conspicati, pari ambo conspiratione unoque consilio, pacifice adeunt, convenienti pro Majestate honore eum prosequentes. Euphemius, eorum lubens salutationem admittit, exque aliis eosdem titulos audit. Tum viros ad se comiter vocat, ipse vicissim salutes redditurus. Ergo cum caput inclinans, alterius fratrum ori osculum figeret, crinibus ille apprehensum, valide tenet: alter ab humeris caput amputat. Ac quidem Euphemius, tali mortis genere fatis concessit.

Euphemius Tyrannus sublatus.

XXVIII. Porro Saraceni ex eo tempore non Sicilia solum, sed & Calabria & Longobardia potiti sunt; omnem eam regionem incursantes ac populantes; ad usque tempora felicis recordationis Basilij Imperatoris, illic constitutis sedibus. Hæc enimvero illius declarabit Historia. Michael autem cum annos novem, menses octo Imperium tenuisset, urinæ difficultate ex renum passione orta extinctus est, cum nec infensissimum in Deum odium posuisset (ea scilicet ratione, quod ejus, qui pro nobis carnem assumpsit, Effigiem adorare nollet; quin potius illius cultores abdicaret, Methodium Euphemiumque, de quibus in superioribus sermo habitus est) Agarenorum quoque implacabile bellum auxisset: ac Deus ob ejus nequitiam, & Thomæ rebellionem, & Cretensium atque Africanorum (de quibus jam dictum est) Saracenorum bellum immisisset. Sed & omnis Dalmatia sub id tempus a Romano Imperio defecit, suique omnes juris ac sibi capita extiterunt, quoadusque inclytus ille Basilius Imperium regendum suscepit: Tunc enim Romanæ facti sunt ditionis. Impletum vero est, quod de illo ferebatur Oraculum, in hanc sententiam.

Longobardia Italiæ pars, quæ Græcis remanserat subjecta.

Balbi mors.

Sub illo Imperij mala.

Dalmatiæ defectio.

Hoc initium malorum telluri accidet,
Rerum potietur cum Babylonius Draco,
Linguæ imperitæ, & auri cupientissimus.

Cadaver ejus repositum in Justiniani monumento, ad Ædem Apostolorum, in arca ex marmore viridi Thessalico.

τὴν πόλιν, ὁμιλῶν αὐτοῖς τυραννικῶς τε & βασιλικῶς. τοῦτον ὡς προσερχόμενον ἔγνωσαν [71] 72.
δύο τινὲς ἀδελφοὶ, γνώμῃ σύμπτοοι, & τῷ αὐτὸν φρονήσαντες, προσέρχονται τούτῳ ἑτοίμως, τὴν προσήκουσαν βασιλεῖ τιμὴν ἀπονέμοντες. ὡς δ' Εὐφήμιος τὴν τε πρὸς αὐτῶν ἀσπάσιν ἀσπαστῶς ἐδέξατο, καὶ τὴν ἄλλων κατήκουεν αὐτῶν· προσεκαλεῖτο τούτους φιλοφρόνως, ἀποδιδοὺς τὸν ἀσπασμόν· & δὴ κλίνας τὴν κεφαλὴν, & ὅ τοῦ στόμα προσπείσας τῷ στόματι, ταῖς θριξὶ μὲν κατέχεται ἰσχυρῶς πρὸς ἑτέρου τῶν ἀδελφῶν· ὑπὸ δὲ τοῦ ἑτέρου ἀφαιρεῖται τὴν κεφαλήν. & ὁ μὲν Εὐφήμιος τοιούτῳ τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο.

κη'. Οἱ δ' Ἀγαρηνοὶ οὐ τῆς Σικελίας μόνον ἔκτοτε, ἀλλὰ & Καλαβρείας & Λαγοβαρδίας ἐγένοντο ἐγκρατεῖς· πᾶσαν καταπέρχοντες καὶ διαπορθοῦντες, καὶ οἰκιζοντες ἄχρι τῆς Βασιλείου τοῦ υἱοῦ μακαρίᾳ τῇ λήξει Βασιλείου τοῦ Βασιλέως. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἡ ἐκείνου δηλώσει ἱστορία· ὁ δὲ Μιχαὴλ [73] μῆνας ὀκτὼ, & ἔτη ἐννέα τῆς βασιλείας γνώ- 73.
μονος ἐγκρατὴς γενέα, τὸν βίον κατέλυσε τῷ δυσουρίας νοσήματι ἁλούς, ἐκ τοῦ νεφροὺς λαβόντος τὸ ἄρχειν, μήτε τὸ πρὸς Θεὸν καταλύσας δυσμένειαν, εἰς ὃν οὐκ ἤθελε τὸ ἑαυτοῦ μορφὴν δι' ἡμᾶς ἀναλαβόμενον σέβειν προσκυνεῖν· μᾶλλον δὲ καὶ τοὺς προσκυνοῦντας καθαιρεῖν, Μεθόδιόν τε καὶ Εὐθύμιον, τοὺς ὧν εἰρήκαμεν, καὶ τὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπαυξήσας ἀκαπαλλακτον πόλεμον· τά τε τοῦ Θωμᾶ, καὶ τῶν Κρητικῶν, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν Ἑσπερίων Ἀφρικῶν δι' ἑαυτοῦ κακίαν ἀποστείλαντος τὸν Θεόν. ἀλλὰ & πᾶσα ἡ Δαλματία τοῦ τῶν Ῥωμαίων ἀπέστη πότε βασιλείας, καὶ γεγόνασιν ἅπαντες ἰδιορυθμοί τε & αὐτοκέφαλοι μέχρι τοῦ τοῦ Βασιλείου τοῦ ἀοιδίμου βασιλείας· τότε γὰρ πάλιν οὗτοι Ῥωμαίοις καθυπετάγησαν· πεπλήρωτο δὲ & ὁ ἐπ' αὐτῷ χρησμὸς, λέγων οὕτω.

Ἀρχὴ κακῶν γε προσπεσεῖται τῇ γῇ,
Ὅταν κατάρξῃ τῆς Βαβυλῶνος δράκων,
Δύσγλωσσος ἀρδὴν & φιλάργυρος λίαν.

Ἐτάφη δὲ ὁ οὗτος νεκρὸς ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, [74] ἐν τῷ ἡρῴῳ Ἰουστινιάνου ἐν λάρ- 74.
νακι προσφόρῳ Θετταλικῇ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
ΘΕΟΦΙΛΟΥ
ΥΙΟΥ ΜΙΧΑΗΛ.
ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

IMPERIUM THEOPHILI
MICHAELIS FILII.
LIBER TERTIUS.

α'. ΤΑ μὲν δὴ πραχθέντα Μιχαὴλ τῷ Τραυλῷ βασιλεύσαντι * ἔτη ἕπτα ἔτεσιν ὠσὶν μησὶν ὀκτὼ, ἐν ᾧ καὶ τούτου βιβλίῳ διεδηλώθη· ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ ἤδη Θεόφιλος ἀνδρὸς ἔχων ἡλικίαν, τὴν πατρικὴν ἀρχὴν ἐδέξατο Βασιλείου, καὶ τὸν Ὀκτώβριον μῆνα τῆς ἰνδικτιῶνος διεδέξατο. 75. λόγῳ μὲν οὖν τῆς δικαιοσύνης ὥσπερ τις ἔμπυρος ἐραστὴς καλεῖσθαι βουλόμενος, καὶ νόμων τῆς ἀκριβοῦς φυλακῆς πολιτικὸν ἀκριβὴς· τῇ δ' ἀληθείᾳ ἑξώθεν ἑαυτὸν τῶν ὑποβουλευόντων ἀφιστῶν, ὡς μή τις κατ' αὐτοῦ τι νεωτερίσειεν, τοῦτο ἐπανεκρίνετο. τὸν ἐπηρτημένον οὖν κίνδυνον ὑφορᾶν, τοὺς τὴν πατρὸς μὲν αὐτοῦ ἐκ στεφανώσεως τὴν βασιλείαν προσποιήσαντας, καὶ τὸν Λέοντος δὲ ἐπιθυμήσαντας, ἅπαντας ἔγνω ὀλέθρῳ παραδοῦναί τε καὶ σκαφῇ ὅθεν δόγμα ἐξέθετο, ἅπαντας τοὺς τὴν βασιλικὴν ἀπολαύσαντας φιλοτιμίαν· ὅσοιπερ δὲ καὶ βασιλικῆς τιμῆς μεταχόντας τῆς οἱασοῦν, κατὰ τὴν Μαγναύραν συναθροισθῆναι. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο, καὶ τὸ πρόσταγμα

A

* ὠτία.

I. MICHAELIS Balbi gesta annis * septem, mensibus octo, quibus rerum potitus est, superiori libro a nobis exposita sunt. Ejus autem filius Theophilus, virilem jam ætatem ingressus, paternum Imperium suscepit mense Octobri, Indictione 8. Is ferventissimum quidem justitiæ studium præ se ferebat, legumque civilium sedulus observator videri voluit: revera tamen simulatorem agebat, seque ab insidiis tutum præstare, ac nulli contra se aliquid moliendi ansam ullam præbere satagebat. Veritus ergo quod impendebat periculum, conjuratos omnes, qui Imperium patri detulerant, Leonique manus intulerant, internecioni dare constituit, penitusque delere. Idcirco promulgat edictum, ut omnes qui Regia munificentia bona consecuti essent, quique honores ullos aut magistratus obtinerent, ad Magnauram conveniant. Convenerunt omnes, nec qui imperium contemnere

* novem.

Leonis cædis fontes puniti.

B

auderet, ullus fuit. Tunc ille dissimulata adhuc, ac velut in tenebris tecta mentis sævitia, leni ac placida voce, sic paucis peroravit. *Voluit*, inquit, *valdeque expetiit (vos plebs mea & hæreditas) inclytæ memoriæ Pater meus, eos qui opem ei tulerant, ac pro adipiscendo Imperio fortiter decertarant, multis magnisque honoribus, bonisque aliis atque præmiis munerari. Quoniam tamen citius quam illi constitutum erat, vivis excessit, & ante tempus animo conceptum, eum fugit occasio: ne plerisque ingratus videatur, me non modo ejus, quod ornavit, Imperij successorem, sed & illius debiti ac gratitudinis reum dereliquit. Singuli igitur e medio exeuntes, sese nobis ostendant.* His sermonibus fraudem sibi fieri passi, deceptique miseri, seipsos singuli prodidere, cunctisque manifestos fecere. Mox itaque Præfectum leges civiles exequi jubet; *Age tu*, inquiens, *pro eorum vitæ rationibus vicem illis redde; quod non solum non timuerint Deum, ut humano cruore dextram fœdarent, sed & Unctum Domini Imperatorem miseri sustulerint.* Hæc locutus conventum illum (primum utique & admirandum) dimisit: quem si quis laudaverit quasi ex Legum severitate, haud scio an ad lenitatem animique mansuetudinem prope accessurus sit. Ac illos quidem per hunc modum e medio sustulit. Illud sane his laude dignum honestumque adjecit; ut nimirum Euphrosynam novercam Aula expelleret, ac in Monasterium, ubi primum comam posuerat, reverti cogeret. Fuit illa, quam Michaelis alteram conjugem tradidit, a nobis contexta Historia: nec quæ inter narrandum illic dicta sunt, chirographa ac sacramenta (ipsa nihil sancte ac religiose facta) commodi aliquid attulerunt. Cur vero non attulerunt? Quod non spe in Deo collocata uxorem duxerat (alioqui legitimo thoro copulandam duxisset, non quæ jam Christo se voto obstrinxisset) sed in sua audacia inque magnis illis sacramentis, & quæ a Deo omnes procul abduxere.

Euphrosyna Aula ejecta, inque suum Monasterium detrusa.

Theophilus justitiæ studiosus, partimque religiosus.

II. Ac quidem in eum se modum habuerunt Theophili exordia. Ad sequentia quod attinet, justitiæ severus cultor extitit, cunctisque malis, sui terrorem; bonis, admirationem injecit; his quidem, quod malis infestus justusque erat; illis, quod gravem atque austerum præferebat. Sed non potuit omnibus vitiis carere. Quamobrem, fidei quidem in Deum inque ejus castissimam Matrem, uti aiebat, sancte adhærebat; sed & impuræ venerabiles Imagines impugnantium hæresi a ma-

A οὐδεὶς ἐπάλμα καταφρονῆν, τὴν τῆς ψυχῆς πέως ὡς ἐν σκότῳ κρύψας δυσεωσίαν, ἠρέμα πως ἐν πραεία φωνῇ οὕτω πως ἔλεξεν ἐν βραχεῖ. Ὡς ἐβούλετο μὲν, καὶ δι' ὀπτυμίας εἶχεν, ὁ λαὸς καὶ κλῆρος ἐμὸς, τοὺς ἀνταγωνιζομένους, καὶ τῆς βασιλείας ἐκπαρακαλοῦντας νεανικῶς ὁ ἐμὸς ἅγιος πατὴρ, πολλῶν μὲν τιμῶν, πολλῶν δὲ τούτοις ἀγαθῶν ἑτέρων καταξιώσας τε καὶ γεραίρων· ἀλλ' ἐπεὶ ἔφθασεν ἐξ ἀνθρώπων γενέσθαι θᾶττον ἢ εἶχε βουλῆς, καὶ παρὰ τὸ καιρὸν τῆς αὐτοῦ γνώμης ἔξω γένοιτο τοῦ καιροῦ· ἵνα μὴ ἀχάριστος δόξῃ πολλοῖς, ἐμὲ οὐ τῆς βασιλείας μόνον ἀφιδόμενον, ἀλλὰ καὶ τῶν τοιούτου καλῶν τούτοις ἐπαύξεων ἐγκατέλιπεν. Δὸς ἕκαστος ἐκ μέσου ἀγόμενος, δεικνύτω ἡμῖν ἑαυτόν. Τούτοις ἐπισκλαπέντες τοῖς λόγοις καὶ συλαγωγηθέντες τὸν νοῦν, ἑαυτὸν ἕκαστος ἀπεγύμνου, καὶ πᾶσιν ὡρᾶτο καπάδηλος. Οὓς οὖν νόμῳ τῷ πολιτικῷ χρῆσθαι τὸν ὑπαρχον ἐκελεύετο· καὶ, Ἄγε δὴ φησὶν, ὦ οὗτος, τούτοις κατ' ἀξίαν τῶν βεβιωμένων ἀμείβου· οὐ μόνον οἷς οὐκ ἔδεισαν τὸ θεῖον, αἵματι ἀνθρωπίνῳ μιάναντες δεξιάν, ἀλλὰ καὶ Χριστὸν Κυρίου Βασιλέα ἀνελόντες οἱ ἄθλιοι. Τούτοις διέλυσε τὸν σύλλογον ἐκεῖνον, τὸν πρῶτον δή πως καὶ θαυμαστόν· ὃν εἴπερ τις κατὰ νόμους ἔχοιτο ἐπαγωγὴν, ἀλλ' οὐκ οἶδ' εἰ ἡσυχῇ εἴγε ἡμερότητός τε καὶ πραείας ψυχῆς. καὶ τούτοις μὲν οὕτως πως ἐξ ἀνθρώπων ἐποίησεν, πραεπιθεὶς τούτοις τὸ ἐπαινετὸν ἐκεῖνό γε καὶ καλὸν [76], 76.
B τὸ ἀπελάσαι, καὶ πρὸς τὴν ἐκ ἧς τὸ πρότερον ἀπεκόπη μοναὶν, Εὐφροσύνην τὴν ἑαυτῆς μητρυιὰν ποιήσας παλινοστῆσαι, ἵν' ἡ ἱστορία δευτέραν γαμετὴν παρέδωκε τῷ Μιχαήλ· ἐκείνων γε τῶν ἡμῖν ἐξηπλωμένων ἐκεῖσε χειρογράφων καὶ ὅρκων πολλῶν οὐχ ὁσίως προσῳδούντων γε καὶ γλωμένων, ὠφελησάντων οὐδέν. ἢ δήποτε. ὅτι μὴ ὅτι Κυρίου πεποιῆσθαι ἠγάγετο γαμετήν. ἢ γὰρ αὖ ἔννομόν τινα, ἀλλ' οὐ τὴν ἤδη στεφαξαμένην ἠγάγετο τῷ Χριστῷ· ὅτι γε τῇ ἑαυτοῦ θρασύτητι, καὶ τοῖς ὅρκοις ἐκείνοις τοῖς C ὑμενέθησί τε, καὶ Θεοῦ πάντας πόρρωθεν ἀπεπέμψασι.

Β'. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα μὲν τούτου τοιαῦτα· τὰ δ' ἑξῆς, αὐτεποίητο δικαιοσύνης· καὶ ὡς φοβερός τε πᾶσι τοῖς πονηροῖς, καὶ θαυμαστὸς ἀγαθοῖς· τοῖς μὲν, ὅτι μισοπόνηρός τε καὶ δίκαιος· τοῖς δ' ὅτι ἐμβριθής τε καὶ αὐστηρός· πλὴν οὐκ ὡς τὸν πάντων καθαρεύοντα πόνων. καὶ δὴ τοῦτο, εἶχεν μὲν τῆς ὅτι Θεοῦ, καὶ τὴν τούτου πάναγνον Μητέρα, ὡς ἔλεγε, πίστεως· εἶχεν δὲ καὶ τῆς παρὰ τοῦ μαρᾶς τὴν Εἰκονομάχων αἵρεσιν· καὶ τούτῳ

δὲ τὸν δῆμον τὸν πρασινοῦν λαὸν ἐπαφιεῖτό τε, καὶ πολυφθόρων ἐδίδου κακώσεσι, πρὸς τὸν τῆς βασιλείας αὐτοῦ ζῆλον ἠρεμῆσαι μὴ συγχωρήσας· οἷς, οὐδὲ ταῖς ἐν πολέμοις ἀνδραγαθίαις καταλλήλως ἐλαμβάνετο· ἀλλ' ἥττητό τε ἀεί, καὶ οὐ τὴν βασιλέα ἐπανέφερεν.

γ'. Τοιγαροῦν ἐζήλωσε τῆς δικαιοσύνης, οὐ μὴν δὲ καὶ τῆς πρὸς τὸν τοῦ Θεοῦ Μητέρα πίστεώς τε καὶ προθυμίας, ἀπὴρ ἔφιππος ἀφ' ἧς τὴν μέσην πλατείας καὶ λεωφόρου πρὸς τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναὸν ἐκάστῃ ἑβδομάδι ἐπὶ τῶν δορυφόρων προεπεμπόμενος· ἀπὴρ δὲ πᾶσι μὴν, πρὸ πάντος δὲ τοῖς ἀδικουμένοις ἐνδιδοὺς ἑαυτὸν, ὡς αὖ ἔχοιεν τὰ αὐτῶν ἐκπραγωδεῖν ἀδικήματα, καὶ μή τῳ πρὸ πιῶν κακοποιῶν κωλύοιντο ὑφορωμένων τὴν ἔκλισιν· δεύτερον δὲ, ἵνα ἀφ' ἵππου ἀγορᾶν διερχόμενος ἑκάστης ἡμέρας τὴν ὠνίων· ὅλην ἑκάστου τῶν πιπρασκομένων ὅσου πωλεῖται καὶ τὴν ἀγορὰν ἠρώτα, οὐκ ὀκνηρόν τοῦτο ποιῶν, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐπιμόνως καὶ ὀπτιμόνως· οὐχὶ ἐπὶ τῶν εἰδῶν, ἀλλὰ πάντων μὴν τῶν πρόχειρον ἀνθρώπων διωκομένων, εἴτ' οὖν ἐσθιομένων, εἴτ' οὖν καὶ πινομένων· πάντα δὲ τὰ περιβάλλειν καὶ εἰς ἀμφίασιν τελούμενα· καὶ πᾶσιν ἁπλῶς τοῖς κατὰ τὴν ἀγορὰν προσχειρομένοις τῶν βουλομένων ἐξωνήσασθαι. Ἀφ' ἵππου τοίνυν οὐδὲ ῥᾳδίως ἂν εἶδέν τις αὐτὸν ἐξελκυσθέντα * εἰς προσκεφάλαιον, πολλοῦ ἐνδεχομένου ἀπροσδόκητον προσδραμεῖν πρὸς τὰ κοινά τε καὶ ὀπτιμέλειαν, νυνὶ μὲν ἐν κριτηρίοις· νυνὶ δὲ, ὡς εἴρηται, κατὰ τὰς προόδους τῆς ἑβδομάδος.

δ'. Ὅθεν ἐπί τινα τῶν ὀφθαλμῶν ἑστάσιν τὰ πρὸ τῆς πόλεως ἔχοντα, ὡς ὅτι ὁ πλοῦτον εἰς ἑαυτὰ καλοῦσι τοὺς Βασιλέας· τὰ πρὸς τῇ θαλάσσῃ γὰρ παλαιᾶς τείχη τῶν ἀρχαίων θεμελίων ὑπερκαλῶν, καὶ πρὸς τὰ Ἡλιακὰ ἕνθα πρότερον κιστέρνης ὕσης στενὸν βασιλικὸν ἀποπνιγῶναι υἱὸν, προθυμότατος ἐργασάμενος, ἐκέλευε ὅλεθρον αἰεπλήσαι, καὶ ἑαυτὸν ἕτερπε τούτοις καὶ ἐψυχαγώγει, ὡς ὁ εἰκὸς. καί ποτε τούτου ἐκβάσει ἐνδεχομένου, εἴτε δὴ καὶ ὀφθαλμιῶντος, ὡς λόγος, στενὸν ναῶ τινα μυελοφόρον ἐξ ὑδείας πλέουσαν ἀναπεπλησμένοις * λιμέσι ἰσίοις ᾧ μεγέθει τὸν λιμένα καθασκιάσαι, καὶ τὴν Βασιλέα εἰς θάμβος ἐπαγαγεῖν. ἐπύθετο οὖν αὐτίκα, Τίνος τε ἡ ὁλκὰς εἴη, καὶ ὅ, τι φέροι τὸ ἐδώδιμον. ὡς δὲ τὴν Αὐγούστης ἤκουσεν, καὶ λαθεῖν τοῦτον ἐκέλευε· τότε μὲν ἐφησυχάσαι λέγεται, καὶ ἀποπέμψαι τὸν καιρὸν μέχρι τῆς εἰωθυίας ἡμέρας καθ' ἃς Βλαχέρνας ἴεναι. ἐπεὶ δ' ἥ τε ἡμέρα πρόσω, καὶ ὁ τοῦ πλοίου ὅρμος δῆλος ἐπῆρχε τῷ Βασιλεῖ ἀναμαθόντι ἀφ' τινος, τὸ εἰς ὅπλοιον φερούσης ἀπήρχετο

* Vide Leonem Historiarum t. 4.

* λιμένα leg.

77. 78.

joribus acceptæ addictus erat: eaque ratione religiosam sanctamque turbavit plebem, variisque generis malis afflixit, nec quandiu Imperij habenas moderatus est, quiete eam agere permisit. Unde etiam congruentem hanc a Deo mercedem retulit, ut nihil præclari facinoris in bellis ediderit: sed victus semper, nec ut decet Imperatorem exque majestate domum redierit. Bello infelicissimus.

III. Qui ergo studiosus justitiæ esset, ergaque sanctam Dei Matrem fidem suam ac alacritatem probaret, per singulas hebdomadas via publica stipante satellitio ad divinam Blachernensem Ædem, equo procedebat. Hujus autem pompæ ea ratio erat, ut se omnibus (iis maxime qui ulla injuria afficerentur, ipsorum auditurus querelas) in conspectum daret, nec ullus maleficus, pœnam ab eo irrogandam timens, accessum prohiberet. Simul etiam ut per forum equitans res vænales inspiceret. Omnium itaque in foro vænalium pretium exquirebat; neque vero obiter rem præstabat, sed operose admodum ac morose: nec in uno duntaxat mercium genere, sed in omnibus esculentis, sive etiam potulentis, vestibus item ac operimentis: quicquid denique in foro mercium prostabat. Quamobrem vix unquam solenni Imperatorum more pompa procedere visus est, qui procurandæ Reip. magnam diligentiam ac curam haberet; nunc pro tribunali sedens, nunc singulis septimanis (uti dictum est) in publicum procedens. Processio ad Blachernas. Juris dicundi exquisita diligentia.

IV. Unde quia suburbana quædam aspectu jucunda atque amœna, haud raro Principum animos ad se pelliciunt, ipse muros Palatij ad mare vergentes ab antiquis fundamentis diruens, & ad Solaria (ubi prius cum lacus esset, Imperatoris filium aquis suffocari contigerat) hortos faciens, inde levamen aliquod animo quærebat, seque his, ut par est, oblectabat. Illic quandoque versante Theophilo, sive etiam (ut fama est) cœnante, contigit navim quandam onerariam prægrandem pandis velis, secundo vento appulsam, ingenti mole vmbra portum obtegere, ac Imperatorem in stuporem agere. Percontabatur igitur statim, *Cujusnam illa esset, quidve annonarum adveheret?* Ubi porro Augustæ esse audivit, resque notior erat, quam ut latere posset; tunc quidem siluisse aiunt, diemque expectasse, quo ipsi moris erat ad Blachernas procedere. Cumque dies appetiisset, atque ubi navis statio esset ex quodam didicisset, versus eam contendit Augustæ mercatoria navis Theophilo indignante combusta.

iter : ad Bosphorum scilicet. Veniens itaque stipatus obsequio, & ad puppim positus, Senatum rogavit, neque id semel, sed iterum atque tertio: *Num quid alicui deesset, eorum, quæ in usum familiæ cedunt, ac annonæ sunt; triticum scilicet & vinum, aliudve edulium?* Cumque sæpius rogati, vix tandem respondissent, *Nullius se egere quandiu illo rerum Domino ac Imperatore feliciter gauderent; ac se penitus quo spectaret illa interrogatio, nescire* addidissent. *At nescitis*, inquit, *me, qui Dei nutu ac voluntate Imperator existam, ab Augusta ac conjuge nauclerum factum esse?* Additque indignabundus, *Num quis unquam Imperatorem Romanum, ejusve conjugem mercaturam exercere vidit?* Tuncque adeo cum nemo responsum daret, egressis duntaxat viris, qui in navi erant, eam confestim cum anchoris & velis, ac quicquid mercium erat, igni succendit; multum postea vituperans, nulloque non convitio Dominam onerans, ac vel necem minitans, si porro ejusmodi aliquid factitare unquam deprehenderetur.

Theodoræ Augustæ patria; pij parentes.

V. Cæterum Theodora (hoc enim Augustæ nomen) Paphlagoniam patriam honestabat; oppidum Ebissam: parentes, Marinum patrem, virum non obscurum, aut privatæ sortis hominem; sed qui Drungarius extiterit; vel (ut aliis placet) Tribunus: matrem habuit Theoctistam cognomento Florinam; ambos piis moribus, rectaque in fide educatos, ac qui venerabilium Imaginum cultum, pro omnium ejus ætatis hominum genio atque hæresi, minime abnegassent; sed ardentissimo eas studio, oris, manusque & sinus amplexu venerarentur. Porro Theodora, Regia pridem ex Imperatorum more corona donata, mater quoque Theoctista, Zostæ, quam vocant (id est, *Cingulo donatæ*) ac Patriciæ dignitatem consecuta erat. Ibi itaque Theoctista in domum suam, quam eo loco sitam habebat, ubi modo Gastriorum extructum Monasterium est, exque Niceta Patricio emerat; Theodoræ filias invitans (quinque illæ numero erant, Thecla & Anna, Anastasiaque & Pulcheria, & Maria) cum aliis munusculis, quibus demulceri hic sexus solet, blandiebatur, tum seorsum assumens hortabatur, ut supra sexum suum saperent, animosque viriles ac materno lacte dignos assumerent, abominantes paternam hæresim, sacrasque venerabilium Imaginum amplexantes ac exosculantes Effigies: simulque in manus assumens (quippe quas in cista quadam repositas habebat) vultui labiisque ad-

Neptes docet colendas sacras Imagines.

ὁδοῦ· ἰὼ δὲ κὶ τὸν Βόσπορον· κὶ ἐπείπερ ἅπαξ ἡμόλυβος ἅπαξ τῷ πρύμνῃ ἔξω τῆς νεὼς ἀκολουθούσης τῆς τάξεως, ἠρώτα τὸν Σύγκλητον οὐχ ἅπαξ δὲ μόνον, ἀλλὰ κὶ δὶς κὶ τρὶς, Ὅτου δή τις ἔχοι χρείαν τῶν ἐδωδίμων, σίτου ἢ οἴνου, ἢ τίνος ἄλλου τῶν κατ' οἶκον ἀναλισκομένων; ὡς δὲ πολλάκις ἐρωτηθέντες μόλις ἅπαξ ἀπεκρίθησαν, Μηδενὸς λείπεσθαι μέχρι τῆς σῆς εὐμοιρούσης διαπορείας τε κὶ βασιλείας· κὶ προσθέντων μηδὲ εἰδέναι τὸν ὃν ἐρωτώμεθα. Ἀλλ' ὅτε ἴστε, ἔφησεν, ὅτι μὲ ὑπὸ Θεοῦ Βασιλέα ἡμόλυβον, ἡ Αὐγοῦστα κὶ σύμβιος ναυκλήρῳ με ἐπράσατο; κὶ τίς πώποτε, μετὰ πικρίας λέγων τοῦτο ψυχῆς, Βασιλέα Ρωμαίων, ἢ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν ἔμπορον ἐθεάσατο; κὶ ὅτι τούτῳ ἀπολογήτων μύουσιν, ἐκέλευσεν αὐτῷ μόνοις ἐξιοῦσι τοῖς ἀνδράσιν, τὴν ναῦν ἐκείνην ἅπαξ δεδεῦσαι πυρὶ αὐτῆς αἰκύρεως κὶ ἱστοῖς κὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ἀναγκαίοις, πολλὰ κατεπών ὕστερον, κὶ πομπαίαις ὕβρεσι τὸν Δέσποιναν ἐπιβαλών, ὡς κὶ αὐτῆς ἐπαπειλῆσαι ἐξαγαγεῖν τῆς ζωῆς, εἴγε δὲ ἔκπυστον ποιοῦσά τι τοιοῦτόν ποτε φωραθείη.

ε'. Ἀλλὰ πατρὶς μὲν ἡ Θεοδώρα· τοῦτο γὰρ ὄνομα τῇ Αὐγούστῃ· Παφλαγονίαν ἐτίμησεν, κὶ χωρίον Ἔβισσον· γονεῖς δὲ Μαρῖνον οὐκ ἄσημόν τινα ἢ ἰδιώτην ἢ τύχῃ· Δρουγγάριον ἢ, ἢ Τουρμάρχην κατά τινας· κὶ μητέρα Θεοκτίστην, τὴν οὕτω Φλωρίναν κατονομαζομένην· ἀμφοτέρους δυσσεβείᾳ ἐκτεθραμμένους, κὶ τὴν τῶν σεπτῶν Εἰκόνων προσκύνησιν οὐκ ἐξαρνουμένους μὲν, ὡς κατ' ἐκεῖνο πρότερον χρόνου· ἅπαντα- 79.
ζομένους δὲ κὶ ἐντιμοτέρους ὑπερφυῶς. Ἀλλ' ἡ μὲν Θεοδώρα δίφρωμα βασιλείας πάλαι δὴ κατέσεφτο, κὶ ἡ αὐτῆς μήτηρ Θεοκτίστη Ζωστή τε κὶ Πατρικία τετίμητο. αὕτη δὲ οἷον ἡ Θεοκτίστη κὶ τὸν ἑαυτῆς οἶκον, ἔνθα δὴ ἡ τῶν Γαστρίων μονὴ τὴν πῆξιν ἔσχε τὰ νεῶν κὶ ἵδρυσιν· ἰὼ δὲ τοῦτον ἐξ ἐκείνου τοῦ Πατρικίου ἐξωνημένη Νικήτα, τοῦ τῆς Θεοδώρας γυναικάδελφου μεταλουμένη· πέντε γὰρ ἦσαν τὸν ἀριθμὸν, ἥ τε Θέκλα κὶ Ἄννα, Ἀναστασία τε κὶ Πουλχερία, κὶ ἡ Μαρία· ἄλλας τε δωρεᾶς αἷς ἐπάγεσθαι δι' ἧλυ πέφυκεν ἐδεξιοῦτο, κὶ ἰδίᾳ προσαμυδώμουσα, οὐ μαλακίζεσθαι σοὶ μόνῃ ἧλείας ὅπερ ἦσαν ἐξελιπαρῆ κὶ καθικέτευεν· αἱρίζεσθαι δὲ, κὶ τῆς μητρώας ἧλῆς ἄξια φρονεῖσθαι κὶ πράττειν· τὴν πατρῴαν μὲν αἵρεσιν ἀπορριπτομένας, καταφιλούσας δὲ κὶ καταπαζομένας τὰς τῶν σεπτῶν Εἰκόνων Μορφάς. κὶ ἅμα τοῖς ὄμμασι τοῖς εἰς χεῖρας ἐμβάλλουσα· ἐφυλάττοντο δὲ αὐτῇ ἔν τινι κιβωτίῳ, τῷ προσώπῳ κὶ

τοῖς

80. τοῖς χείλεσιν ὑπεπτοημένη ἠλίαζέν τε αὐτάς, καὶ πρὸς ὃ ἐκείνων φίλτρον διήγρεν. τοῦτο οὖν ἐκδιελεγχῶς ποιοῦσα, καὶ ταῖς εἰσιούσαις ὃ πρὸ τῶν Εἰκόνας φίλτρον ἀναζωπυροῦσα, οὐκ ἔλαθε τὸν Θεόφιλον, πευσταιόμενον, Ο, τί τε αὐταῖς παρὰ τῆς μάμμης δεδώρηται, καὶ ὅ, τι χάριτος ἐξείργασται ἄξιον. αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι τοῦτο τῶν πυσμάτων ἀγαπᾶν φρονοῦσαι ὥσπερ τινας λαβάς, ἐῤῥωμένως προσέπεσχον· ἡ δὲ Πουλχερία ἅτε ἡλικίᾳ καὶ νῷ ἀνεπιτήδευτα, τάς τε φιλοφρονήσεις ἔλεγε, καὶ ὃ πλῆθος τῶν ὀπώρων· σεμνοπρεπῶς μὲν ἅτε τῶν σεπτῶν Εἰκόνων προσκυνήσαι. οὕτω δὲ ἁπαλὰ φρονοῦσα καὶ λέγουσα, ὡς νηΐα πολλὰ ἐν ἑαυτῇ καὶ ὃ κιβώτιον· καὶ τοῦτα τῇ κεφαλῇ τε, καὶ τοῖς προσώποις ὑπεπίθησι μᾶλλον τὰ φιλήματα. τοῦτα γοῦν τὸν Βασιλέα εἰς μεμίδιν ἤγαγε τοσαλεῦπλοια· ἀλλὰ πρᾶξαί γε μέν τι τῶν δριμυτέρων, ἢ πικροτέρων εἰς αὐτὴν ἐκώλυε τὸ τῆς γυναικὸς αἰδέσιμον καὶ ἡ εὐλάβεια· καὶ ἡ παῤῥησία δὲ πρὸς τοῦτις οὐκ ἔλαττον· καὶ γὰρ ἐν τῷ τοῦτον ἀφειδῶλως σκώπτουσα, καὶ διελέγχουσα ὑπέρ τε τοῖς καθ' ἡμέραν τῶν Ομολογητῶν διωγμοῖς, καὶ τῇ δηλωτικῇ αἱρέσει, καὶ μόνη μικροῦ φανερὸν ποιοῦσα τὸ πρὸς αὐτὸν τῶν πολιτῶν ἀπέχθειαν· ἀπέτεμνεν δὲ μόνον τὸ πρὸς αὐτὴν τοῦτου θυγατέρων ἄφιξιν, καὶ διεκώλυε γίνεσθαι σπανιζῆ.

ϛ'. Τούτοις ἀδελφὰ καὶ τῇ Βασιλίδι Θεοδώρᾳ

81. συμβέβηκεν. ὑπηρχέ τις τῶν Βασιλ[illegible] προσκεκομμένος ἀνδράσιν, ὃ Ομηρικοῦ Θερσίτου διενηνοχὼς κατ' ὀδύν· Δένδρεις ὄνομα τούτῳ, ἄσπιλός τε φλεγμόνιος, καὶ γέλωτας κινῶν, καὶ θυμηδίας ἕνεκεν τοῖς βασιλείοις ἐνδιατρώμενος. οὗτος γοῦν εἰσπηδήσας ποτὲ κατὰ τὸ τῶν Βασιλίσσης κοιτωνίσκου, κατέλαβεν αὐτὴν θείας Εἰκόνας προσκεκλημένην, καὶ τοῖς ἑαυτῆς ὄμμασιν μὴ ἀσυδῶς προσαγομένην. τοῦτας ὑπ' ὄψιν ἰδὼν οὗτος ὁ προσπαίων, Τί τε εἰσὶν ἐπυνθάνετο, καὶ πλησίστιος ὤρμησε. καὶ ὅς, Τὰ καλά μου, ἔφησεν ὕττως ἀγοραίως, νηΐα· καὶ ἀγαπῶ τοῦτα πολλά. κατὰ τὴν πρωΐαν τὸν νικητήριον εἰστιᾶτο ὁ Βασιλεύς, καὶ δὴ προὴς αὐτὸν σὺν ὀξυδρόμοις, εἶπεν αὐτῷ, Ὅποι ποτὲ ἐπύθμενες ὤν. ὁ δὲ προὴς τὴν μαίαν ἔφησεν εἶναι, τὴν Θεοδώραν ὕττω λέγων, καὶ ἅμα δὴ σὺν αὐτῇ καλὰ νηΐα τὸ προσκεφάλαιον ἐξαίροντα. σεμνῶς οὖν ὁ Βασιλεύς, καὶ πλήρης ὀργῆς γεγονὼς, ὡς ἐξαπέστη τὴν παρέζης πρὸς αὐτὸν ἀπῆλ· ἄλλας τε πολλὰς ὑβρίσεις αὐτῷ ἐπῳμόλυν, καὶ εἰδώλων λάτριν ἀκολάστῳ γλώττῃ αὐτῷ ἀπεκάλει, καὶ ἅμα διεξῆλθε τοῖς λόγοις τὸ προσπαίοντος. ἡ δὲ, πῶς μὴ τὸν θυμὸν καταστορεσαμένη, Οὐ ζοῦτόν ἐστιν, ὃ ἐξ ἐπίμου ἔλεγλε, ὦ Βασιλεῦ, ὃ τοῦτο, ὡς ὑπέλαβες

A movens, puellas sanctificabat, inque earum amorem illas excitabat. Hoc illa cum identidem factitaret, ardensque erga Imagines desiderium neptibus frequens accenderet, non fefellit res Theophilum. Is enim aliquando cum filias interrogaret, *Quid ex avia munerum accepissent, quidve humanioris efficij blanditiarumque in eas collatum esset?* Reliquis interrogationem ejus tanquam muscipulam solerti animo constanter declinantibus: Pulcheria non magis ætate quam sensu immatura, quam blande tractatæ essent referre, ac quam variis pomis donatæ; unaque venerabilium B Imaginum venerationem adjungere; atque ita rem simplici sensu verbisque narrare, *Plures illi in arca esse puppas, quas osculata, vultui orique admoveret.* Ob quæ furore percitus Imperator est: ne quid tamen durius in socrum statueret, obstitit, mulieris tum reverentia, tum probitas ac religio. Nec præterea ejus minor erat loquendi arguendique fiducia. Etenim genero palam exprobrabat, ac propter quotidianas Confessorum persecutiones eum arguebat; sola denique fere, omnium in eum odia ipsi patefaciebat. Unum dumtaxat, ne aviam in posterum adirent, aut certe ne sic crebro, C illis interdixit.

Theoctistæ Florinæ libertas arguendi Theophilum generum.

VI. Geminum fere est, quod Augustæ obtigit. Alebatur in Aula delirus pumilio & Homerici Thersitis persimilis, Denderis nomine, impeditæ linguæ, risum movere aptus, joci dumtaxat causa in Regiam adhibitus. Is quandoque in Augustæ sacrum cubiculum subito irrumpens, ipsam sacras osculantem Imagines, easque oculis devote adhibentem, offendit. Has coram delirus homo intuitus, interrogat, *Quidnam essent*, propiusque visurus accedit. Ad quem Augusta, ita subrustice, *Mea sunt pulchræ puppæ, quas valde diligo.* Imperator tum mensæ accumbebat: vidensque hominem ad se D propere venientem, ex eo quæsivit, *Vbinam fuisset?* Respondet ille, *Apud Manam* (sic Theodoram appellans) *vidisseque illam ex pulvinari pulchras puppas proferentem.* Intellexit itaque Imperator, plenusque ira, ut e mensa surrexit, ad eam vadit; multisque aliis convitiis compluens, etiam idololatram effræni ore appellavit, deliri hominis sermones simul referens. At illa, mariti interim iram leniens, responso in promptu quæsito: *Non ita est*, inquit, *ô Imperator, non ita est, ut tu suspica-*

Theodora Imagines colit.

Ingeniosum effugium.

vis : sed cum in speculum una cum ancillis oculos ipsa intenderem, resultantes in eo formas contuitus Denderis, pictas imagines esse, veniens Domino ac Imperatori insipienter nuntiavit. Sic itaque ejus interim iras extinxit : Denderin vero paucis abhinc diebus castigans, sapere deinceps docuit, ita insinuans ; *Cave unquam de pulchris puppis ulli loquaris.* Adeoque cum Theophilus aliquando a potu jactabundus, adversusque Augustam sese efferens, de ea illum interrogaret, *Num iterum Mana pulchras puppas exoscularetur?* Denderis dextra manu ori imposita, ac sinistra posteriora tenens, *Tace, tace de puppis*, inquit, *ô Imperator.* Atque hæc ita gesta sunt.

A

B

VII. Porro cum miles quidam, vir in bello strenuus, manu forti atque equo agili præditus esset, contigit ut Dux, sub quo militabat, ejus equi amore caperetur : quo is scilicet non raro incolumis elatus e prælio fuerat, mortemque evaserat. Cum ergo oblatis sæpius precibus, amplaque mercedis pollicitatione, repulsam tamen pateretur ; ac neque vim minasque adhibens quicquam efficeret, hominem gradu movet, multisque apud Theophilum viro obtrectat. Miles ergo domi privatus degebat, ac equum in deliciis habebat. Fluxerat interim longum tempus, cum partim quadam æmulatione hominem ad bellum provocaret, partim vero etiam mœrore conficeret, uti illis fere accidit, quos adversa fortuna dire afficit. Contigit itaque, ut quo tempore ille adversa fortuna premebatur, Theophilus equum generosum quæreret ; missisque literis, Primores omnes ac Magistratus seu Duces, ejusmodi equum diligenter quærere, & ad se mittere, jubet. Prætor arrepta occasione, a viro, vel invito, ablatum equum, ut rem suam Imperatori mitti. Hoc crimen, & hæc equi amissio. Orta vero bellica aliqua necessitate, rebusque consternatis, jusserat Imperator, ut omnes quovis modo militia soluti ad bellum proficiscerentur ; quo factum, ut hic quoque generosi illius equi præsidio nudatus inter militandum necatus sit, relicta paupere vidua & liberis. Quid ergo mulier, cum & Imperatorem aures facile præbentem, & juris ac æqui tenacem audiret, ingentique viri desiderio flagraret, nec haberet unde liberis ad victum necessaria submini strare t ? Urbem Regiam petit, ac Theophilum, quo die ad Blachernas exire solebat, viri ipso equo insidentem conspicata, in genua procumbens, ejulansque, ac frænum equi tenens, supplex orat, docetque,

C

D

Injuste ablati equi severa punitio.

σου· τῷ δὲ καπήλῳ μου ἤμελλω ἀτενίζουσα μετὰ τῆς θεοπαιγνίδων· ἐν ᾗ σκέψει πικλεμίας ἰδὼν ὁ Δένδερις μορφὰς, ἐλθὼν ἀπήγγειλεν ἀφρόνως τῷ Δεσπότῃ καὶ Βασιλ. οὕτω μὲν δὴ ὧν ἐκείνου τέως κατέσβεσε τὸν θυμόν· τὸν Δένδεριν δὲ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας παιδεία καθυποβάλλουσα, πέπεικε σωφρονεῖν, οὕτω πως λέγουσα· ὡς μήποτε λέξῃ περὶ τῶν καλῶν νηῶν τινί. καί ποτε παρὰ πότον ἐγκεκυχώμενος, καὶ περὶ τῆς Δεσποίνης κατεπαιρόμενος ὁ Θεόφιλος, ἠρώτα τοῦτον περὶ αὐτῆς· Εἰ πάλιν ἆρα τὰ καλὰ νηία ἡ μάμμα ἀσπάζεται. ὁ δὲ τοῖς χείλεσι τὴν δεξιὰν χεῖρα ὑπέχων, καὶ τῇ ἀριστερᾷ τὴν ὄπισθεν μεροῦν καθούμενος, Σίγα, σίγα περὶ τῶν νηίων, ἀντέφησεν, Βασιλεῦ. ταῦτα μὲν οὕτω. 82.

ζ'. Καί τινος δὲ κατὰ πόλεμον ἀνδραγαθιζομένου, χεῖρά τε νεανικὴν καὶ ἵππον ἔχοντος δεξιόν· 83.
στρωθεὶς τούτου δὴ τοῦ στρατηλάτου, ὑφ' ὃν ἐτέλει ὁ στρατιώτης, ἔρωτι καταφλεχθεὶς τοῦ ἵππου, ὑφ' οὗ ὁ ἀνὴρ σώζοιτο, καὶ πολλάκις ἐκ θανάτου ἐρύοιτο. ἐπεὶ γοῦν τοῦτον πολλάκις ἐξαιτησάμενος, παρά τε πόποις καὶ χάρισι· καὶ δὴ καὶ χρήσασθαι πολλὰ διδόναι τῷ ἀνδρὶ, ἀπέτυχε τῆς αἰτήσεως, ἦγε δὲ καὶ βίαν ὁ στρατηλάτης, καὶ οὐδ' οὕτως εἶχε τὸν ἐπακούοντα, διεδέξατο τοῦτον τῆς εἶχεν ἀρχῆς, πολλὰ καὶ πρὸς τὸν Θεόφιλον κατειπὼν τοῦ ἀνδρός. ἰδὼν οὖν ὁ στρατιώτης ἐν ἑαυτῷ, καὶ τὸν ἵππον ἔχων ἐπιτήδειον. πρόφασιν ἢ καὶ χρόνος ἱκανὸς, ὁ τὸν ἄνδρα πρὸς πόλεμον ἐκ φιλονεικίας καλῶν, ἀλλὰ καὶ καταδαπανῶν αὐτὸν, οἷα φιλεῖ τοῖς δυσχεραίνουσι δεινὰ, ἐθέλων οὖν ἵππου ἀγαθοῦ ζήτησις πρόφασιν τῷ Θεοφίλῳ κατὰ τῆς δυσχερείας καιρὸν τοῦ ἀνδρός· δὴ καὶ δόγματα πόλεως ἐκ τέλους, καὶ ἀξιώμασιν ἐνέβαλεν, ἐκ ἑλληνικοῦ δὲ καὶ βαρβαρικοῦ δεδιττεῖλαι αὐτῷ. ὅθεν λαβόμενος ὁ στρατηλάτης ἀφορμῆς, ἀφείλετο τοῦ ἀνδρὸς τὸν ἵππον καὶ ἄκοντος, καὶ πρὸς Βασιλέα ὡς οἰκεῖον ἀπέστελλεν. αὕτη ἡ αἰτία, καὶ τοῦ ἵππου ἡ φύσις. ἐπὶ δὲ καπὶ τίνα πρόσκαιρον πόλεως ἐκέλευσεν ὁ Βασιλεὺς, καὶ τοῖς οἱαδήποτε αἰτίαις πεπαυμένους ἐξιέναι πρὸς πόλεμον, καὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐξελκυσθέντα ἵππου στερούμενον ἀγαθοῦ ἀπήγαγε τῆς ζωῆς, γυναῖκα καταλελοιπότα καὶ τέκνα πολλά. τί οὖν ἡ γυνὴ, καὶ ὃ φιλόκαλον ἀκούσασα τοῦ Βασιλέως καὶ φιλοδίκαιον, καὶ τῷ τοῦ ἀνδρὸς φίλτρῳ ἐκκαιομένη, καὶ τοῖς τέκνοις ὅπως καὶ χορηγὸν οὐκ ἔχουσα πρὸς ζωήν. τὸ βασιλεύουσθαι καταλαμβάνει, καὶ τὸν Θεόφιλον ἐν ᾗ ἡμέρᾳ εἴλκετο πρὸς Βλαχέρνας ἀπιέναι, τοῦτον δὴ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἵππον αἰσθόμενον καταδῦσα, γονυπετοῦσα καὶ καταφυομένη ἐδέετο τοῦ Βασιλέως, τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου κατέχουσα, καὶ αἰτεδίδασκεν,

Γως αὐτῆς τε εἴη ὁ ἵππος· ⁊ οὐκ ἄλλος τις, ἀλλ' αὐτὸς αἴτιος τῆς τοῦ ἀνδρὸς σφαγῆς. ἐκπλαγεὶς οὖν ὁ Βασιλεὺς ἠμύνετο τὴν πρόνοιαν τῆς γυναικός, ⁊ ἀπιστότερος, ⁊ τῶν λεγομένων εἰδὼς οὐδέν· τέως μὲν αὐτὴν τηρεῖσθαι διωρίσατο τοῦ αὖθις ἄγειν ἐπὶ τὰ βασίλεια. ⁊ καλεῖν αὐτὴν ⁊ δι' ἑνὸς ἔφησεν αὐτῷ γυναῖκα μετὰ ἀπονοίας ἐπειγομένων. ⁊ ἡ μὲν πρόσω βαίνει, διδάσκουσά τε πάντα ⁊ διεξιοῦσα σαφῶς. καλεῖ οὖν τὸν τε ἀφιππάσθαι τὸν στρατηλάτην ὁ Βασιλεύς, ⁊ περὶ τοῦ ἵππου ζήτησιν ποιεῖ νεανικήν. ὡς δ' οἴκοθεν ὁ στρατηλάτης, ⁊ οὐκ ἄλλοθεν, ἀλλ' οὐδ' ἐξ ἁρπαγῆς τὸν ἵππον ἀπεσπάλθαι διεβεβαίου, πρίσπι μετ' ὀλίγον πρόσωπον τῷ δεῖνι τὸν λεγόμενον ⁊ κατήγορον. οὐκ ἔφερεν οὖν ὁ στρατηλάτης τὴν ψεύδη καταλαμπρύνεσθαι τὸν ὄψιν τῆς γυναικὸς ἀνορῶν, ⁊ ἅμα ἱκέτης γίνεται ἐλεεινὸς, ⁊ τοῦ Βασιλέως τοὺς πόδας λαμβάνει μετὰ κλαυθμοῦ. τί οὖν ὁ Βασιλεύς· ἐκείνῳ μὲν τὴν γυναῖκα μετὰ τῶν αὐτῆς παίδων ἀδελφοῖς ἐξ ἴσου ⁊ κληρονόμοις τῆς ἐκείνου δείκνυσιν ὑποστάσεως· μεθίστησί τε τῆς ἀρχῆς αὐτὸν, ⁊ πᾶσι καταδηλος γίνεται ἡ δίκαια κρίσις αὐτοῦ, ⁊ ὃ πρὸς τοὺς ἁρπαγας Φιλανθρώπημον.

ν'. Οὐχ ἧττον δέ γε ⁊ τῆς οἰκοδομῆς ἐκαίμενος, τὴν ἑαυτοῦ ἐδείκνυτο ὀπιμέλειαν. τεῖχη τε γὰρ τὰ χθαμαλώτερα ἐκ βάθρων ἀναδημιούμενος, ὀρθὰ ὥσπερ ἀπέξυσας, ⁊ πρὸς ὕψος μετὰ κάλλους ἀπάρας, ἄβατα πάντη πεποίηκε τοῖς ἐχθροῖς, ἃ ⁊ μέχρι τοῦ νῦν τοῦ τόπου πρόσημείδη ἐμφαίνοισιν ἐγγεγραμμένῳ ἔχοντα ἐν αὐτοῖς. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ⁊ πόρνας [84] ἀπελάσας ἐξ Οἰκημάτων, ⁊ καθάρας ὅλον ἐκεῖνον τὸν χῶρον, ξενῶνα τῷ ἐκείνου φέρωνα προσηγορίᾳ, κάλλει τε κάλλιστον ⁊ μεγέθει μέγιστον, εὔπνοόν τε ⁊ εὔσκιον, δι' ὧν τὰ φιλανθρωπεῖα ὑπαθήματα ἀποκλύζονται· τὰ σωτηριώδη δὲ ὑπολείπονται ἀλεξήματα, κατεσκεύασεν· οὕτως εἶχεν ἐκεῖνος πρὸς πόρνας. πλὴν ὅτι γε φασὶν αὐτὸν ποτὲ κάλλει παρθενικῆς τῆς Θεοδώρας ἁλῶναι συμφθαρῆναι αὐτῇ, ῥᾳδίως τότε βιοῦται· ἐπιγνοὺς δ' ἔσθετο τῆς ἐν τῷ καλῷ διαφθορᾶς, ⁊ ἄλλως τε καὶ τὴν Θεοδώραν τῶν λαθοδόσμων, καταφιλοσόφων τ' ⁊ αὐχμηδόσμων ⁊ φυγαζουσῶν, ἔκ τοτε ἐξομεῖν αὐτῇ ἐπομνύμενον, ⁊ φεικτῶς τὰς χεῖρας ἐπαίροντα πρὸς Θεὸν, Η μὴν τότε ⁊ μόνον διολισθεῖν, ⁊ συγγνώμην ὑπισχνεῖσθαι τῆς ἑαυτοῦ γυναικός. πρὸς τούτοις οἶκον τινα, καὶ αἰάκτρα τῆς ἑαυτοῦ συγκατασκευὴν τὸν οὕτω καλούμενον χῶρον τὰ Καριανῶν πλησίον χρὴ ἐξωμείσατό τε ⁊ ἤγειρεν, ὧν λείψανά τινα ⁊ κα-

A *Hunc equum suum esse ; nec alium , quam eum ipsum viri necis auctorem esse.* In stuporem egit Imperatorem ingens illa mulieris fiducia ; vehementiusque miratus , nec eorum quæ dicebantur, quicquam intelligens; interim quidem servari mulierem jubet , dum in Palatium ipse rediisset. Cito itaque reversus , fœminam accersit. Mox illa præsto est, docetque omnia clare , ac rem omnem exponit. Jubet itaque Imperator Prætorem sisti , & de equo acriter inquirit. Illo autem non aliunde, nec per vim ac rapinam , sed ex sua domo affirmante misisse , producitur in conspectum mulier, reum de vi peraB ctura. Ejus mox Prætor aspectu, haud sibi jam de mendacio blandiri : moxque supplex miserabilem in modum lugens atque ejulans , Imperatoris pedes adstringit. Quid tum ille ? Viri facultates viduæ atque liberis ratis portionibus hæreditario quasi jure adscribit , eumque magistratu movet: atque in eum modum justa illius sententia , ac quantopere iniquos raptores odisset, cunctis innotescit.

VIII. Nec minus ædificiis operose extruendis , suam ille diligentiam probavit. Nam Urbis muros , qui humiliores essent , à fundamentis exædificans , ejus velut senium abstersit , eaC que altitudine cum pari pulchritudine extulit , ut ægre deinceps ab hostibus conscendi possint; qui & hactenus ejus nomen literis expressum celebri memoria retinent. Quin & meretrices ex Ædibus deturbans , totumque eum locum emundans , illic domum Hospitalem , summa pulchritudine ingentique amplitudine , auris salubrem, amœnos habentem prospectus , suo ex nomine condidit : quibus rebus noxiæ passiones morbique eliminantur, ac salutaria remedia præstantur. Eo scilicet animo erga scorta affectus erat. Aiunt quidem eum quandoque , cum tunc paulo licentius viveret , unius D ex Theodoræ puellis specie captum, cum ea fœdatum esse : at ubi tamen se ab honesti tramite abreptum vidit, ac alioqui nec Theodoram rem fefellisse (cui, turpe facinus , ingentem mœstitiam ac squallorem animique dolorem afferret) jurejurando illi confessum esse , manibusque tremendum in modum ad Deum sublatis , *Hæc se duntaxat vice lapsum omnino* affirmasse; *ejusque delicti ab ea veniam petere.* Ad hæc domum quamdam celsaque tecta ac Palatia filiabus suis , ad locum, quem Cariani dicunt , ingenti sumptu extruxit atque erexit , quorum ha-

Theophili Ædificia.

Refecti Urbis muri.

Domus Hospitalis; ejecta scorta.

Adulterij pœnitudo.

Cariani Ædes Regiæ.

ctenus reliquiæ aliquæ atque rudera memoriam conservant.

Ostentatio divitiarum apud Agarenos.

IX. Quia vero ex antiquo more, ea quæ erant Augustæ Majestatis Imperijque Romani volebat Agarenis conspicua facere, sive ut lætitiæ socios assumeret, sive potius ut sui illis terrorem injiceret, idoneum judicat ac dignum qui istiusmodi munus exequatur, Joannem tum Syncellum, ejusque antea, ut in superioribus diximus, præceptorem. Virum namque civilis ordinis componendi scientia instructissimum, ejusque hæresis, quam ille coleret, longe tenacem; ad hæcque disputandi solertia acrem, cum primis diligebat, ac præ omnibus sui ordinis, maximo in honore habebat. Ob hanc itaque causam etiam ad Syriæ Principem legavit, cum alia plura illi tribuens, quibus Romanum Imperium sui admirationem conscisit, alienigenasque in stuporem agit, tum vero etiam auri immensam summam, & quæ auri centenaria * quatuor excederet. Verum priora quidem muneris loco Ameramnunæ missa: aurum vero ad Joannis munificas elargitiones spectabat, ostentationisque causa, simul ac augendæ opinionis. Nam si ei, qui legatione fungitur, instar arenæ pro libito aurum licet spargere; potiori longe ratione, qui destinavit ob divitiarum acervos, ingentesque thesauros stupori futurus est. Idcirco etiam duo vasa auro gemmisque compacta, ipsa lingua vulgari ac quæ impurior sit, Græce dicta χερνιβόξεσα (nos malluvia dicamus) præterea tribuit; quo suum is Legatum magnifice gloria efferret atque honestaret. Cumque adeo venisset, ac Bagda civitatem ingressus esset, egregie ex mentis solertia vaticiniorumque peritia clarus habetur; egregie quoque ex divitiis, omnique exteriori cultu ac majestate: non exigua quidem, his, qui ad se missi essent, aut qui ipsi sponte obviam venirent, præbens, sed magnifica, & quæ unum duntaxat Romanum Imperatorem decerent. Hinc illi admiratio, longeque ac late pervolans nominis claritas. Cæterum, ubi primum Barbarorum fines attigit, cunctos in stuporem egit; eosque qui amicæ percontationis causa obviam illi procederent, & hoc solum, *Quomodo Imperator haberet, ac quam prospera uteretur valetudine* quærerent, munerum aurique munificentia ac copia, ingenti admiratione afficiebat. Tunc sane ad Ismaelem accedens, & in conspectum admissus, Imperatoris illi sermones

* Quadraginta.

Olim Babylon, inquit Zonar.

Ismael, Dux Saracen. sive ejus nomen est, sive sic dictus est a gente.

λωνοὶ τῆς ἐκείνων μνήμης μέχρις ἡμῶν διασώζονται.

θ'. Ἐπεὶ δὲ παλαιῷ ἔθει ἐπόμενος ἐβούλετο τοῖς τῆς Ἀγὰρ τὰ τῆς αὐτοκρατορείας ποιῆσαι καταδηλα, εἴτε δὴ καινωνοὺς θυφορσύνης λαμβάνων, εἴτε μᾶλλον τῷ φοβερὸς μέλλειν ὁρᾶσθαι αὐτοῖς, πρὸς τὸν τοιοῦτον ἄξιον ἁμαυσοῖδαι κρίνει Ἰωάννην τὸν τότε μὲν Σύγκελλον, αὐτὸν δὲ πρότερον, 85.
ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, διδάσκαλον. πολιτικῆς γὰρ εὐταξίας τοῦτον πλήρη τυγχάνοντα, οὐ μὴν δὲ κ᾽ τῇ αἱρέσει τούτου συμπαραμένοντα· ἔτι γε μὴν κ᾽ ὁ πρὸς ταῖς αἰτιῤῥητικαῖς λόγοις κεκτημένον δραστήριον, ἠγάπα οὗτος, καὶ ἁμαφερόντως τῶν κατ᾽ αὐτὸν ἀπάντων ἐσέμνυεν· οὗ δὴ χάριν καὶ πρὸς τὸν τῆς Συρίας Ἀρχοντα ἐξαπέστελλεν, ἄλλα τε δοὺς αὐτῷ πολλὰ οἷς θαυμάζεται βασιλεία Ρωμαίων, καὶ τῶν ἀλλοφύλων ἦμος ἐπλήτα· πρόσπαιδοὺς δὲ καὶ χρυσίον κεντηναρίων * τεσσάρων ὑπερβαῖνον ποσότητα· ἀλλὰ τὰ μὲν τῆς Ἀμεραμνοσιῆς ὡς δῶρα ἀπέστελλεν· τὸ χρυσίον δ᾽, ὡς εἶπε τῆς Ἰωάννη εἰς φιλοτιμίας ἐπίδοσιν, ἐπιδιξέως τε χάριν ἅμα καὶ αὐξήσεως. Εἰ γὰρ ἄμμου δίκην ὁ ἀποστελεὶς τὸ χρυσίον ἔχοι ἀσπείρειν ὡς βούλεται, πολλῷ δήπου μᾶλλον τὸν ἀποστείλαντα ὅτι * πλούτῳ ὑπερφέρειν θαυμάζεσθαι χρή. διὸ καὶ σκύφοι πρὸς τοῖς δύο ἐκ χρυσοῦ τε καὶ λίθων πολυτελῶν τῇ σύστασιν ἔτυχε, ἃ ἡ κοινὴ γλῶττα καὶ μὴ καθαρῶς καλοῦ χερνιβόξεσα, αὐτῷ ἐπιδέδωκεν, πρόπλεν ἐξαίρων τὸν ἀπόστολον αὐτοῦ καὶ κοσμῶν. ὃς δὴ ἀφικόμενος, καὶ τὰ Βαγδὰ δῆτα καταλαβών, πολὺς μὲν ἐφαίνετο ἐκ τῆς ἔνδον εὐξυνοίας 87, καὶ λόγου θεοῦ πρόφητικοῦ· πολὺς δὲ 87.
ἐκ θεοῦ ἔζωθεν ἐπαθροιοῦντος πλούτου αὐτῷ καὶ σεμνότητος· οὐ μικρά τινα τοῖς ἀποστελλομένοις, καὶ πρὸς αὐτὸν φοιτῶσι δίδους· μεγάλα δὲ, καὶ τῷ Βασιλεῖ τῶν Ρωμαίων μόνον καταλληλα. ἐκ τούτου ἐθαυμάζετό τε, καὶ ὁ αὐτοῦ θαυμασιον ἐλέγετο ὄνομα. ἀλλὰ πρῶτον μὲν δῆτα τοῖς ὁρίοις τῶν βαρβάρων * πρέσβεις, ὀξέπληξέ τε * φυλαί.
πάντας, καὶ τῆς ἐρωτήσεως χάριν αὐτῷ ἐπαθωτήσειν, καὶ ὅπως ἔχοι πυθομένοις μόνον ὁ Βασιλεὺς, τὴν θαυμασίαν τῶν δώρων καὶ τὸ χρυσίου, θαυμάσαι τούτοις ἐποίησεν. τότε δὲ πλησιάσας τῷ Ισμαὴλ, καὶ κατὰ πρόσωπον ἰδὼν, καὶ ἀπαγγείλας τοὺς ἐκ Βασιλέως λόγους αὐτῷ· ἐπὶ ἀπαγ-

γέλκει, ἄπεισι πρὸς ὃ ἀναπαύσεως καταγώγιον. μᾶλλον δὲ καὶ μᾶλλον βουλόμενος ἐξᾶραι τὰ Ρωμαίων πρόγματα, τοὺς ἐφ' οἱαδηποτῆν αἰτίᾳ πρὸς αὐτὸν φοιτῶντας, μεγάλῃ τι καὶ μικρῷ, σκεῦός τι ἀργύρεον χρυσίου πληρὲς ἑκάστῳ ἐπεδίδου φιλοτιμούμενος· καί ποτε δὲ τοῖς βαρβάροις στρωτιώμενος, τῶν Ἑλληνίδων δύο χρυσοπίλων τοῖς παρηρεπόσι προσήγαγεν ἀπολέσας τούτων ἑκουσίως ὃ ἕτερον, ὃ εἰς παρηρεσίαν ἐκέκτητο. ὡς δ' ἀθρόα τις οὐκ ἀλγεινὴ ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τούτου ἐγένετο, καὶ πάντες οἱ Βαρβαροι τῷ κάλλει τούτου καὶ τῇ σεμνότητι, ἔτι γε καὶ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ βελτιόμενοι πλεῖ ψυχῇ, πολλῇ συζήτησιν ἐποιοῦντο καὶ ἔρευναν, ὡς πάντα κάλλιστον, ὃ δὴ λεγόμενον, ἔσεσθαι, ὡς αὖ εἰς φῶς ἀχθῇ ὃ κλαπέν· πλωκαδηδὸν οὕτως ὃ ἕτερον ἐκβαλὼν κελεύσας, Καὶ τοῦτο ἔα φθείρεσθαι ἐπειπών, εἰς θάμβος ἦγε τοὺς Σαρακηνούς, πλεῖ τοιαύτῃ ζήτησιν αὐτῶν καταπαύσεμπτος. ὅθεν καὶ ὁ Ἀμεραμουμοιωνῆς αὐτὸς φιλοτιμούμενος, καὶ τούτου δεύτερος ὀφθῆναι μὴ βουλόμενος, ἄλλοις τε δώροις αὐτὸν ἐπερέπτευεν, οἷάπερ αὐτὸς οὐχ ἡλίσκετο, ἀλλ' ὡς χοῦν αὐτὰ κατενώπιον ἐρρίπτει· ἐπεδίδου αἰχμαλώτους ἑκατὸν ἀρτι τῆς φρουρᾶς ἐξαγαγών, καὶ ἀμφιάσεσι κοσμήσας διαφερόντως, τὰ τῆς αἰχμαλωσίας παντελῶς ῥάκια. ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐπῄνει μὲν πολύ, καὶ ἀπεδέχετο τὴν δόσιν τὸ μεγαλόδωρον, ἐλάμβανε δ' οὐδαμῶς· εἰπών, Τούτοις σὺ αὐτοῖς μὲν τέως, καὶ ἐλευθερίᾳ μόνῃ πρὸς ἑαυτοῖς, μέχρις ἂν τὰ αὐτοσκευῶν ἐξεργάσηται, καὶ ἄλλους αἰχμαλώτους Σαρακηνοὺς ἀποδοὺς, ἐκείνοις τοὺς ἡμετέρους ἐκλήψεται. τοῦτο γοῦν ἠμύνατο ἐξέπληξε τὸν Σαρακηνόν· καὶ οὐκ ἔτι ὡς ξένον, ὡς οἰκεῖον δὲ ἡδύνατο, τοῦτον συνεχῶς μετεκαλεῖτο, καὶ θησαυροὺς ἐδείκνυέ τε ἑαυτοῦ, καὶ τὰ τῶν οἰκημάτων κάλλη, καὶ τὰ αὐτοῦ σεμνοπρέπειαν· καὶ οὕτως δὴ πῃῇ γε τοῦτον ἐφαίνετο, ἄχρις οὗ μεγαλοπρεπῶς πάλιν πρὸς τὸν Κωνσταντινούπολιν ἐξαπέστελλεν· ὃς καὶ πρὸς τὸν Θεόφιλον ἀρτι ἐξελήλυθώς, καὶ τὰ τῆς Συρίας πρὸς αὐτὸν διεξερχόμενος, ἔπεισε τὰ τῆς Βρύας αἰάκτορα πρὸς τὴν τῶν Σαρακηνῶν κατασκευασθῆναι ὁμοίωσιν, ἔν τε σχήμασι καὶ ποικιλίᾳ, μηδὲν ἑκείνων ὃ στοῦλον παραλλάττοντα· ἑκείνοις τούτου πρισαμένου, καὶ τῷ Ἰωαννου ἐξηγήσει τὰ τῶν ἔργων ἐκπεραντῶντος, ὃς ὄνομα μὲν Πατρικίης ἦν καλούμενος ὠνόμαζεν, τῇ τῶν Πατρικίων δὲ τιμῇ ἐσεμνύνετο· τοῦτο μόνον παρεπόμενον ἐργασάμενος, ὃ καὶ

A referens; cum peroraſſet, refectionis cauſa in diverſorium ſecedit. Eoque animo incitatus, ut res Romanas magis magiſque efferret, quiſquis ad eum quavis ex cauſa, majoris minoriſve momenti, accederet, argenteum vaſculum auro nummiſque plenum munifica ei largitione tribuebat. Quandoque vero communi menſa cum Barbaris epulans, malluviorum, quæ diximus, alterum, cujus illi uſus in miniſterio erat, miniſtris præcipit, ut conſulto amitterent. Tumque non levi orta turbatione ac clamore, quod ſic illud amiſſum eſſet, ac cum omnes Barbari præ vaſis pulchritudine & lepore, ingentique pretio, jacturam ægre B ferentes, nullam non diligentiam quærendo adhiberent, ac, quod aiunt, nullum non funem inveſtigando moverent, ut quod furto ablatum erat in lucem prodiret; jubens ille proferri alterum, ſervoque mandans ut prius illud perire ſinat; quod ſic ulterius ſcrutari inhibuerat, Saracenos in ſtuporem vertit. Hinc quoque Ameramnunes & ipſe munifici nomen ambiens, atque id cavens ne ullatenus illi impar videretur, cum donis aliis eum accipit (quorum ille ſplendore nihil captus eſt, ſed inſtar pulveris coram projecit) tum captivos centum C recens carcere eductos, ablatiſque captivorum pannis, ornato veſtitu indutos (amplum ſcilicet munus) donavit. Verum is quoque valde quidem laudat, probatque dantis munificentiam, munus tamen interim reſpuit, aitque, *Interim illos quidem remiſſius, indultaque libertate gaudentes, apud ſe acturos, donec ipſe paria faciat, redditiſque aliis Saracenis captivis, hoſce Romanos recipiat.* Res ſic tranſacta, ſtupore Saracenum affecit. Nec jam ut hoſpite, ſed ut domeſtico ac neceſſario illo utebatur, continue ad ſe invitans, ſuoſque illi theſauros & domorum elegantiam, ac ſi quid auguſtius gentis D moribus habebatur, viſendum oſtendebat, eoque illum viſus eſt honore colere, quoadusque magnifice rurſus Conſtantinopolim remiſit. Reverſus autem ille ad Theophilum ex Legatione, reſque illi Syriæ enarrans, ſuaſit ut Bryenſe Palatium ad Saracenicarum Ædium ſimilitudinem extrueret, eadem figura ac varietate, ut nihil prorſus in utriſque diverſum occurreret. Præfectus operi, exque Joannis relatione executus eſt, vir Patricius nomine, qui & ipſa Patricia dignitate fulgebat. Unum hoc amplius habuit Theophili molitio, quod ad

sacrum Cubiculum sub invocatione A sanctissimæ Dominæ nostræ Dei Genitricis, sacram Ædem extruxit, ut & Templum Triconchum pro Palatij atrio (velut triplici apside) longe illud pulcherrimum, ac multis mole præstans. Ac media quidem porticus, cœlestis militiæ Principis Michaelis nomine dicata est; utrinque vero positæ, sacrarum mulierum dicatæ nomine, quæ ipsæ martyria dedicarunt.

τὸν Κοιτῶνα μὲν αὐτεῖραι ναὸν εἰς ὄνομα ὑποφαγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου· κατὰ δὲ τὸ προαύλιον τῶν τοιούτων παλατίων, τὸν Τρίκογχον ναὸν κάλλει τε κάλλιστον, καὶ μεγέθει πολλῶν διαφέροντα· καὶ τὸ μὲν μέσον εἰς ὄνομα τοῦ Ἀρχιστρατήγου· τὰ δὲ ἑκατέρωθεν πύπτου, εἰς Μαρτύρων γυναικῶν ἁγίων ὀνόματα.

Theophili erga cultores Imaginum odia.

X. Atque his quidem in rebus, magnifici nomen admirationemque meruit Theophilus: erga Fideles vero, ac qui venerandas sacrasque Imagines colerent, qualem se exhibuit? Plane B ut barbarum durumque, ac qui decessores omnes Tyrannos, eo nomine odioque, superare contenderet. Fuerunt illi Leo, ac Michael ejus pater, cujus sanctio fuerat, ut *nulli picturarum Imaginum, quovis ille loco picturæ haberentur, nomen SANCTVS adscriberetur;* quod cum titulum ac vocem, uni duntaxat Deo convenire arbitraretur. Non felici satis conjectura. Quomodo enim, cum & vocem DEVS longe sublimiorem, hominibus, non natura, sed adoptione diis, Deus impartiat (si quidem ipse per Prophetam ait, *Ego dixi, Dij estis*) Sancti vocem longe ab-C jectiorem his ablatam velit? Hæc enimvero Michaelis lex atque sanctio. Alter vero, scilicet Leo, nullam eis venerationem habendam constituerat. *At ego*, inquit, *jubeo ne coloribus quidem esse pingendas, eo quod non deceat humilem degenerique animi proposito, rerum ejuscemodi admiratione defigi; inque solam veritatem omnis mentis intentio dirigenda sit.* Divinæ itaque Effigies in cunctis Ecclesiis dejiciebantur, earumque loco bestiarum aviumque simulacra erigebantur, ac pictis coloribus repræsentabantur, belluinam ac illiberalem Theophili arguentia insaniam. Exinde sacrosancta donaria in foro impuris manibus ignomi- D nioseque tractabantur, ac temere in terram jactabantur, ignique tradebantur, profanaque ac communia, pretiosa reposita ac cimelia habebantur, quæcunque divinas formas insculpta habebant. Hinc publici carceres iis pleni qui cultum illis adhibebant, Pictoribus, Monachis, Episcopis, Pastoribus, subditis. Montes quoque ac speluncæ iis replebantur, qui velut malefici fame & siti, haud secus ac in obsidione hostili, dire conficiebanrur. Cum enim sanxisset, ne Monachis ullam in urbem liber esset ingressus, & ut velut mundi piacula, omnino arcerentur; ac ne

Psal. 81. 6.

Persecutionis acerbitas.

ι'. Καὶ τοῦτο μὲν τὰ τοιαῦτα, ἐδόκει τε καὶ ἐνομίζετο μεγαλοπρεπὴς ὁ Θεόφιλος ἐν ἅπασι· τοῦτο δὲ τοὺς πιστοὺς ἡμᾶς, καὶ τὰς σεπτὰς καὶ θείας Εἰκόνας προσκυνοῦντας, οἷος. ὡς βάρβαρός τις καὶ ἀγνώμων, πάντας ὑπερβαλέσθαι φιλονικῶν ὅτι πύπτῳ δίκαιοι. οἱ μὲν γὰρ προῆ αὐτῷ· 88 Λέων δὲ ἦσαν καὶ Μιχαὴλ ὁ 88.
τούτου πατὴρ ὁ μὲν ἐδίκαιωσεν μή τινι τῶν γεγραμμένων Εἰκόνων, κἂν εἴ που γραφόμενον τύχοιεν, τιμῶ Ἁγίου φωνὴν ἐγχαράττεσθαι, ὡς οὐκ ἄλλῳ τινὶ τοῦτο ἁρμόζον ὑπογράφεσθαι ἢ τῷ Θείῳ· οὐκ εὐτόχως βαλὼν τῷ νῷ· πῶς γὰρ, εἴγε καὶ αὐτῆς τῆς Θεοῦ φωνῆς ὑψηλοτέρας οὔσης μεταδοῦναι, ὁ Θεὸς τοῖς ἀνθρώποις, θεοῖς οὐ φύσει, θεοῖς δέ φημι· εἴγε αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ Γεσφήτου ἰὼ ὁ φθεγξάμενος, τῆς Ἁγίου ἀποστερήσει ταπεινοτέρας οὔσης κατὰ πολύ. πλὴν ὁ μὲν τοῦτο φησὶ θεμιτὸν ἰὼ· ἕτερος δὲ ὁ Λέων, ὃ μηδὲ προσκυνεῖσθαι· ἐγὼ δὲ ὃ μηδὲ γραφόμενοι τοιαῦτα τυποῦσθαί τε καὶ μορφάζεσθαι, καθ' ὃ χαμαιπετῆ ὄντα οὐ χρὴ πρὸς ταῦτα ἐπαίρεσθαι, πρὸς μόνῳ δὲ τῷ ἀληθῶς σκοπεῖν. ἐντεῦθεν δὴ καθαιρεσιῶν μὲν καὶ πάσῃ ἐκκλησίᾳ αἱ θεῖαι μορφαὶ· θῆρες δὲ καὶ ὄρνιθες ἀντὶ τύπων ἀνεστήλουν καὶ ἐνεγράφοντο, τῷ θηριώδη καὶ ἀμφιποδώδη τύπου ἀφανίσαι ἐξελέγχοντα. ἐντεῦθεν βεβήλοις χερσὶ δι' ἀγορᾶς τὰ ἱερὰ χειμήλια ἐφυβρίζοντο, καὶ ἄλλως ἐρριπτοῦντο κατὰ τῆς γῆς πυρὶ διδόμενα· καὶ κοινὰ τὰ τίμια ἐλογίζοντο, ὅσα τὰς θείας ἔφερον ἐγκεκολαμμένας μορφάς. ἐντεῦθεν πλήρη μὲν τὰ πολιτικὰ δεσμωτήρια τῶν ἀπὸ πάσης ἀγόντων αἱρέσεως, τῶν γραφόντων, τῶν μοναζόντων, τῶν ἐπισκόπων, τῶν ποιμένων, τῶν ποιμαινομένων· πλήρη δὲ τὰ ὄρη τε καὶ τὰ σπήλαια τῶν ὡς κακούργων ἀναιρεθέντων λιμῷ τε καὶ δίψῃ, καὶ τῆς ἐκπολιορκίας δεινῆς οὐκ ἐπιλαθόν. ἔρρη γὰρ ἀδάπτοις τηρεῖσθαι τοῖς Μοναχοῖς τὰς πόλεις ἐγκελευσάμενος, καὶ πάντη τυπτοις ὡς ἀσπάσιον ἀπελαύνεσθαι θεσπίσας· ἀλλὰ μηδὲ

89. κὴ χώρεν ὁρᾶσθαι πλησῆν, ᾗ Εἰργάσατο τοῦ- A
των τὰ μοναστήρια κὴ ἡσυχαστήρια ἀειφθόνως
πολυανδρία κὴ κοσμικὴ κατηγάγια. τινὲς μὲν γὸ
αὐτῶν προδοθῆναι τῷ θρέπτῳ, κὴ ὃ ἱερὸν
ἔνδυμα οὔλμοιον θέλοντες, λιμῷ πικέντες ἐ
κακουχίαις ἐξέλιπον· οἱ δὲ προῒς τοσοῦτον ἀγῶ-
να μησὶ ἀποφθαλμιῶν δυνάμενοι, τῶν ἐν-
δυμάτων μὲν κατωλιγώρησαν, τῷ ἑαυ-
τῶν δὲ σωτηρίαν πως ᾠκονόμησαν· ἕτεροι
δὲ ῥᾳθυμότεροι ζηλωταὶ ὄντες, τὸν ἄνετον κὴ
ἀκολούθητον ἠσπάσαντο βίον, τῶ θείων ὕμνων,
κὴ ᾠδῶν κὴ ἐσθήματος ἀφροντίσαντες, ὃ
μησὲ τοῦτοις τελεσθῆναι τοῖς συλλόγοις τὸν Τύ- B
ραννον βούλεσθαι, ἃ πολλάκις κὴ μόνα δύ-
νασται τηρῆν, κὴ οἷον χαλινός τις εἶναι
τοῖς προῒς τὰ πάθη ἀπάκτως κατολισθαίνου-
σιν.

ιά. Πλὴν οὐκ ἦν πάντη τῷ παῤῥη-
σίαν κὴ ἐλευθερίαν ἰδεῖν τῶν ἀνθρώπων
ἀποφοιτήσασαν· ἀλλά τῶν θερμοτέρων,
τινὲς μὲν καθ' ἕνα, τινὲς δὲ συρφηδόν,
ὡς οἱ τῆς τῶν Ἀβρααμιτῶν μονῆς, ὁρμώ-
μενοι, αὐτῶν λογικῶς ἔκ τε τῶν εἰρημέ-
νων τοῖς πατράσιν ἡμῶν Διονυσίῳ τε τῷ
θείῳ, κὴ Ἱεροθέῳ κὴ Εἰρηναίῳ ἀπεδεί-
κνυον, ὡς οὐ νῦν κὴ πρῴην ἡ τῶν Μο- C
ναχῶν πολιτεία τε κὴ κατάστασις ὑπενε-
νόηται· παλαιὰ δέ τις κὴ ἀρχέγονος, κὴ
τοῖς ἀνθρώποις ἐπέρασος· οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ἔ
τῶν θείων Εἰκόνων ἐκτύπωσιν σπουδοφόρον τε τῶν
Ἀποστόλων, κὴ ὁμοδίαιτον ἀπεδείκνυον, εἶγε
Λουκᾶς μὲν ὁ θεῖος τὴν τῆς Θεοτόκου μορ-
φὴν ἐνετύπωσεν· αὐτὸς δὲ Χριστὸς ὁ Δεσπό-
της ἡμῶν ἔ Θεὸς, τὴν ἑαυτῶ ὑπό τινος ὀθό-
νης ἀπομαξάμενος, ἀχειρότευκτον ἡμῖν ἐγ-
κατέλιπεν. οὗτοι γοῦν οἱ θεόπνευστοι ἀνδρες τὴν
τῶ Τυράννου μανίαν κὴ θηριωδίαν ἐκκαλε-
σάμενοι, τῇ σφόδρα παῤῥησιαζομένῃ, μ' D
πολλοὺς ἑτέρους βασάνοις τῆς πόλεως ἐξώσθη-
σαν· πρὸς τὸ βίκτήριον Γερεμίου ὃ οὕτω κα-
λούμενον ἔ Φοβερόν, κ' τὸν Εὔξεινον πόντον πεφυ-
γότες, κὴ ταῖς τῶν μαστίγων ἀφορήτοις φοραῖς
τελείως καταπονηθέντες, τῆς ἄνω λήξεως
ἠξιώθησαν· ὧν κὴ τὰ ἱερὰ σώματα ὑπὸ πο-
λὺ ἄλλως ἐῤῥιμμένα πρὸς πέδαφος, μη-
δὲ τῆς ταφῆς θυμοιρήσαντα, σῶα διετηρήθη-
σαν κὴ ἀλώβητα· μεχρις ὅτου τοῖς πιστοῖς ἡμῶ-
90. νοις φανερὸν, ἐκηδεύθησάν τε [90] κὴ κα-
ταλλήλως τοῖς ὑπὲρ Χριστοῦ μάρτυρήσασιν ἐτι-
μήθησαν.

ιϐ. Τοιοῦτος ἐφάμιλλος κὴ τὸν ἡμῶν Μοναχὸς,

ruri quidem tuto videri finerentur, qua utique molitione atque opera eorum Monasteria locaque solitudini ac silentio dedita, mortuorum palam sepulchra reddidit sæcularium que hospitia. Nam quidam eorum, cum ut virtutem sacrumque habitum proderent, induci non possent, fame ærumnisque confecti defecerunt: alij vero tanto certamini impares, ac nec adversum ausi intueri, habitum quidem neglexerunt, suam tamen salutem quoquomodo procurarunt: alij denique segnius vitam instituentes, delitias ac luxuriam consectati sunt, ne divinarum quidem laudum & cantiçorum habitusque rationem habentes, eo quod his quoque conventibus Tyrannus illis interdictum vellet, qui vel soli non raro servare possint, ac velut frænum, temere in vitia prolabentes coerceant. Sacrorum conventuum divinis laudibus utilitas.

XI. Nec tamen fieri poterat ut prorsus ex humana vita dicendi libertas exulare videretur. Sed eorum qui maiori fervore ducebantur, quidam singuli, quidam vero conferto agmine (veluti Abrahamitæ Monachi) hominem adorientes, erudite, ac tum ex sanctorum Patrum dictis (admirandi nimirum Dionysij & Hierothei ac Irenæi) demonstrarunt, *Non nuper ac recens adinventam Monachorum vivendi rationem & disciplinam, sed esse perantiquam priscæque originis, magnoque in pretio hominibus habitam*; tum sacrarum Imaginum efformationem ab Apostolorum jam ævo illisque familiarem ostenderunt, quando & divinus Lucas sanctæ Deiparæ Imaginem penicillo ac coloribus expressit; ipseque adeo Christus Dominus ac Deus noster, linteo impressam sui Imaginem nulla manus opera elaboratam nobis reliquit. Hoc modo divinissimi isti viri, cum Tyranni dementiam ac sævitiam præ summa dicendi libertate irritassent, post multos alios cruciatus Urbe ejecti sunt: qui cum ad Præcursoris Oratorium sic nuncupatum, Phoberi (velut *Tremendi* dicas) in Ponto-Euxino situm confugissent, verberum diris ictibus prorsus confecti, cœlestem beatitudinem consecuti sunt. Horum sacra pignora diu multumque in solo temere jactata atque projecta, nec sepulturæ honorem consecuta, integra illæsaque servata sunt; donec tandem Fidelibus agnita atque elata, conveniente honore iis, qui pro Christo martyrium sumpserunt, donata sunt. Abrahamitarum pro Monachis sacrisque Imaginibus defensio. Abrahamitæ Martyrum cultu habiti.

XII. His assimilis parique clarus facinore Monachus quidam, nunc

Monachus ipſe Confeſſor.

vero ad Sacerdotij arcem ſubvectus, divinaque æmulatione plenus, Tyrannum arguere conſtituit; ac (ſi fieri poſſet) colendas ſacras Imagines illi perſuadere. Adeoque hominem coram conveniens, cum alia multa diſputat, tum Apoſtoli eam auctoritatem urget, quæ ait, *Si quis vobis annuntiaverit, præter quam quod accepiſtis, Anathema ſit.* Verum hunc quoque multis verberibus affectum, cum ſapientiorem quam pro ſui ratione ac diſputando acriorem Tyrannus adverteret, ad Joannem ſuum quondam præceptorem ac magiſtrum miſit, jubens ut dialecticis eum rationibus ac argumentis dejiceret. Verum hunc quoque præclarus certator, non ſophiſticis ac dialecticis rationibus, ſed Apoſtolicis Evangelicisque teſtimoniis, piſce magis elinguem cum reddidiſſet, illo hactenus ſolutus eſt. Poſtea vero ad montem Calon dictum (ac ſi *Pulchrum* nomines) veniens, ac illic divinum quemdam virum, Deoque afflatum Ignatium offendens, ab eo ordinationis munus conſecutus eſt, deque rerum ac Imperatorum ſucceſſionibus vaticinatus, ad Chriſti amantem Leonem Auguſtum ac liberos ejus perſeverans, ad Dominum migravit.

Gal. 1. 8.

XIII. Porro cum Theophilus, divinarum Imaginum Pictores omnes e medio tollere ſtatuiſſet; aut ſi vitæ ſuæ mallent conſulere, ſacras Imagines conſpuere, ac velut profana quædam ſolo allidere & conculcare juſſiſſet, ut hoc facto incolumitatem ſuam redimerent, Lazarum quoque Monachum ea ætate pingendi arte celebrem, in ſua vota cogendum eſſe putavit. Unde cum & adulationibus ſuperiorem, nec ſuæ quicquam voluntati cedentem offendiſſet; cum ille non ſemel & iterum, ſed & ſæpius eum reprehendiſſet, adeo diris ipſum verberibus ſubjecit, ut primum una cum cruore carnes diffilirent, ac ne vivere quidem multis æſtimaretur. Ubi autem in carcere incluſum, paulo mitius ab ægritudine habentem, artemque repetentem, ſacras denuo in tabellis Imagines pingere audivit, laminas ferreas candentes ejus palmis admoveri juſſit. Igne itaque ejus depaſcente carnes tandiu duravit, donec victus malo, ſemianimis jacuit. Verum decebat ut divina gratia, eum poſteris velut igniculum incolumem præſtaret. Quoniam igitur Tyrannus eum jam animam agere audierat, Auguſtæ ſupplicationibus, nonnullorumque aliorum ex intimis magiſque neceſſariis motus, ipſum e carcere dimiſit. Ita demum, in Præcurſoris Templo, quod Phoberi vo-

Lazari Monachi in cauſa Imaginum certamina.

ἀρτι δὲ πρὸς ἀρχὴν τῆς Ἱερωσύνης ἀναδραμών, καὶ ζήλου πληθὺς, τὸν Τύραννον ἐλέγξαι διέγνωκε, καὶ περὶ τῶν ἁγίων Εἰκόνων πεῖσαι, εἰ δυνατὸν. καὶ δὴ καὶ πρόσωπον αὐτῷ ἦν, ἄλλα τε διεξὴλθε πολλὰ, καὶ ὃ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ῥητὸν, τοῦτο δὴ ὃ φάσκων Εἴ τις ὑμῖν εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. Ἀλλὰ καὶ τοῦτῳ πληγὰς ὀδυνηρὰς οὐκ ὀλίγας, ἐπεὶ σοφώτερα λέγειν διέγνωκεν, αὐτῷ τε δυνατώτερα εἰπεῖν, πρὸς τὸν Ἰωάννην ἐξαπέστειλεν, καθηγητὴν αὐτῷ γεγονότα τε καὶ διδάσκαλον, ἀφελεκτικοῖς ἀποδείξεσι χρώμενον, καταβαλεῖν αὐτὸν ἐλ- B κελυσάμενος. Ἀλλὰ δὴ τοῦτον ὁ γενναῖος ἀγωνιστὴς, οὐ ταῖς σοφιστικαῖς καὶ ἀφελεκτικαῖς ἀποδείξεσι, ταῖς Ἀποστολικαῖς δὲ καὶ Εὐαγγελικοῖς ῥήμασιν ἀφωνότερον ἰχθύων ἀπέδειξε, τέως μὲν ἀπὸ τούτου ἐλθών. ὕστερον δὲ πρὸς τὸ Καλὸν οὕτω λεγόμενον ἀποδημήσας ὄρος, Ἰγνάτιόν τινα Θεοφόρον ἀνδρα καταλαβὼν, ἀρχιερωσύνης τε ἀξίωσιν, καὶ παρὰ τοῦ μελλόντων πραγμάτων τε καὶ Βασιλέων αἰνιδιάξας, ἄγγελον καὶ τοῦ Φιλοχρίστου Λέοντος δὴ τοῦ τέκνων αὐτοῦ ἀφημείνας, πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν. 91.

ιγ'. Ἐπεὶ δὲ πάντας τοὺς τὰς θείας ἐκτυποῦν- C τας Μορφὰς ἐξ ἀνθρώπων ποιεῖν ὁ Τύραννος ἐνόησεν· ἢ ὃ ζῆν αἱρουμένους, ἐμπτύειν τε, καὶ ὡς βέβηλά τινα ἐπ' ἐδάφους ῥιπτεῖν καὶ καταπατεῖν, καὶ οὕτω σώζεσθαι·" καὶ τὸν μοναχὸν Λάζαρον 92. πρεσβύτην ὄντα πάνυ καὶ τὴν ζωὴν γεγραφυῖαν ἐκ παρέργου τέχνην, βιάζεσθαι τὸν ἄνδρα διέγνωκεν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτον χρείττων μὲν τῆς ὑποπτείας, χρείττων δὲ καὶ τῆς αὐτοῦ γνώμης εὑρίσκων, οὐχ ἅπαξ ἢ δὶς, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἐπ' αὐτῷ ἐλεγχόμενος, τοσοῦτον ταῖς βασάνοις κατήκισεν, ὡς πρόσωπον μὲν σωματοειδὲς ταῖς ὄψεσι φαίνεσθαι, καὶ μηδὲ ζῆν ὅλως ἐπονοεῖσθαι πρὸς πολλῶν. ἐπεὶ δὲ εἰς δεσμωτήριον τοῦτον αὖθις εἱλημμένον, μίλις τε ἀναῤῥαίσθαι δύνασθαι, καὶ τῇ ἑαυτοῦ τέχνῃ ἐναρχόμενον τὰς τῶν ἁγίων εἰς πίνακα ἀναστηλοῦν D Μορφὰς, πέπλα σιδηρᾶ ἀπομυθακωθέντα ταῖς παλάμαις αὐτοῦ περιθεῖναι προστάξαι. ἐδόκει γὰρ οἷον τὸ πῦρ τὰς ὄψεις αὐτοῦ εἰς κατανέμειν, ἄγρι ποτὲ ἀπαγορεύσας ἔκαιτο ἡμιθνής. Ἀλλ' ἐᾶν τοῦτον ὑπὸ τῆς χάριτος ἀφυπνῶσθαι, καὶ τοῖς ὕστερον ἐναύσματα. ὅθεν ἐπεὶ τὰ τελευταῖα πρὸς τὸν ὅσιον ἀνεμάθαινεν, ἱκετείας τῆς Αὐγούστης καὶ τινων ἄλλων οἰκειοτέρων, τῆς εἱρκτῆς μὲν ἀπέλυσεν. ὁ δὲ πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Γεωφόρου, τὸν οὕτω καλούμενον τοῦ Φοβερού,

ἀνα-

ἀναπεκρύβη· ἔνθα καὶ τῶν πληγῶν σεσου-
σῶν αὐτὸν, Εἰκόνα διέγραψε τοῦ Προδρόμου, τιμῶν καὶ μέγεις ἡμῶν ἀφαιρούμενόν τε, καὶ ἰάσεις ἐπιτελοῦσαν πολλάς. Ἐν τότε μὲν ταῦτα· μετ' οὐ πολὺ δὲ τοῦ Τυράννου ἀποβίωσιν, τῆς
93. ὀρθοδοξίας ἀναλαμψάσης, τιμῶν [93] ἐν τῇ Χαλκῇ Εἰκόνα τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ οἰκείαις οὔσης χερσὶν ἀνεσκήλωσεν· ὃς ἐν καλοῦμενος ὑπὸ τῆς φιλοφανοῦς Θεοδώρας, συλλογώμενον δοῦναί τε καὶ αἰτήσασθαι τῷ ταύτης
94. ἀνδρὶ, [94] Οὐκ ἄδικος ὁ Θεὸς, ἔφη, ὦ Βασίλισσα, ἐπιλαθέσθαι τῆς ἡμῶν ἀγάπης, καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν κόπων· ἐκείνου δὲ ὁ μῖσος, καὶ τιμῶν ὑπερβάλλουσαν μεμίσθωκε τιμήσας. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον.

ιδ'. Καὶ ποτε δὴ τὸν ὁμολογητὴν Θεοφάνην, καὶ Θεόδωρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν, ἐπὶ τῷ λογιότητι περιφέρειας αἰσχύνασκε τὴν πολλῶν, καὶ τὸν τοῦ Λαυσιακοῦ τρίκλινον εἰσεκάλει, δημοσίᾳ ἀφαλεξομένους περὶ τῆς πίστεως· καὶ, Ἄγε δή φησιν, ὑμεῖς ὦ κατάρατοι, τίσι πεισθέντες ῥήσεσι τῆς γραφῆς, καὶ τετολμήκοτες, τὰ εἴδωλα (ἀφέτω δὴ γλώσσῃ καὶ μιαρᾷ ταῖς ἁγίας Εἰκόνας οὕτω
95. καλῶν) προσκυνεῖτε, [95] καὶ τοῖς πολλοῖς καὶ ἀκεραίοις κελεύετε ἔχειν οὕτω ποιεῖν ἀφοβεσφόδρα; καὶ ἄλλα ἄττα τοιαῦτα βλάσφημα καὶ ἀπηχῆ κατ' αὐτῶν Εἰκόνος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ γεγονυίας φωνῆς. Ἐκ οὗτοι δὴ μακάριοι, Ἐμφραχθείη ὁ τόμος, εἰπόντες, ὃ κατὰ τοῦ Θεοῦ λαλοῦσιν ἄνομα· καὶ ταῦτα δὴ ὁ θράσος αὐτοῦ καταβαλόντες· οὐ φέρει δὲ Βασιλεὺς ἄδικος κατόπτου ἐλεγχόμενος· τὸν δῶρα τέως ὑποκρίνεται, καὶ πρὸς τῶν Προφητῶν ἐζήτει μαρτυρίας εἰς αὐτὸ τοῦτο συναγούσας, ὃ προσκυνεῖσθαι αὐτάς. τοῦ δὲ μακαρίου Θεοφάνους ῥήσιν τινα ἐκ τοῦ Ἡσαΐου προφάντος προφητείας, Οὐκ ἔχει οὕτως ταύτῃ, ὁ Θεόφιλος ἀντέλεγεν· καὶ ἅμα τῷ ἑαυτοῦ βίβλον ἀνελίττων, ἐδείκνυ ταῖς λόγοις πιστεύειν. ὡς ὁ γενόμενος ὑπ' αὐτοῦ, οὐ ταύτῃ δὲ μόνον ὁ Ἅγιος ἐπεβόα, ἀλλὰ καὶ πάσας ταῖς εἰς αὐτὸν χεῖρας βίβλους ἐλαθάνειν· ἐκείνῃ ἔλεγε προστῆναι τὴν βίβλον ἱεραν πρὸς αὐτὸν, τῷ καὶ τὴν Πατριαρχικὴν ἐν τῷ Θωμαΐτῃ καὶ τῷδε τῷ θείῳ κειμένῳ Βιβλιοθήκην, εἰς τὸ λεγόμενον βεβαίωσιν. ἐπεὶ γοῦν ἀπέσταλτό τις, καὶ θᾶττον ἢ λόγος ἤγαγεν· ἔκων μὲν ὁ Βασιλεὺς πρὸς τῷ ῥητῷ εὕρεσιν ἠμάρτανεν, καὶ ἄλλαγοῦ ἀνέλιττεν αἰσχυνόμενος. ὡς δ' ἐπὶ τοῦ μακαρίου Θεοφάνους ἀνεδιδάσκετο, δακτυλοδεικτουμένου, ὡς ἔπι πολλὰ φύλλα ἀφυλιάσας ὁ ζητούμενον καταλάβοις· τότε δὴ μὴ φέρων τοῦ ἐκ τῶν ἀνδρῶν

A cant (velut dicas *Terribilis*) se occultavit : ubi etiam ægre ex plagis habens , ejusdem Præcursoris Imaginem depinxit , quæ & hactenus extat, multosque ægrotantium morbos depellit. Atque hæc hactenus. Extincto autem Tyranno , cum rectæ fidei lux affulsisset , Dei-hominis Jesu Christi Imaginem in Chalce porta (id est , *Ærea*) suis ipse manibus excitavit. Tum invitante illustri Theodora , ut viro veniam daret atque rogaret , *Non injustus* , inquit , *ô Augusta , est Deus , ut nostræ dilectionis , nostrorumque ejus causâ laborum ac ærumnarum obliviscatur ; illiusque odij exuperantisque insaniæ majorem rationem habeat.* Verum hæc postea.

Joan. Baptistæ Imago Lazaro pictore miraculorum effectrix.

Hebr. 6. 10.

XIIII. Quia autem Theophanem Confessorem ejusque fratrem Theodorum , quam pro vulgi usu , majore præstare eruditione non ignorabat , sibi eos ad Lausiacum Triclinium quandoque sisti , publice de Fide disputaturos jussit. Atque ibi , *Agedum* , inquit , *execrabiles vos , quibusnam Scripturæ locis ac testimoniis persuasi , Idola* (sic nimirum sacras Imagines impotenti impuroque ore vocans) *colitis , simplicique vulgo ut sic faciant , operæpretium esse asseritis ?* Aliaque blasphema atque absona , adversus Christi Dei Imaginem , clariori voce magisque contenta adjecit. Ad hæc cum beati viri dicerent , *Obstruatur os , quod loquitur adversus Deum iniquitatem ;* eoque vocis tonitruo Tyranni audaciam depressissent (non enim Rex injustus patienter sustinet , cum in faciem arguitur) interim blandiri simulat , exque Prophetis in eam ipsam rem , & quibus suadeatur adorandas esse Imagines , testimonia afferri rogat. Cumque vir beatus Theophanes locum aliquem ex Isaiæ Prophetia adduceret , respondit Theophilus , *Eum locum non sic habere ;* simulque librum suum evolvens , vera se loqui , exque codicis fide ostendebat. Ibi Theophanes vociferari , *Non hunc modo librum , sed & omnes qui in Theophili manus venissent , ab eo corruptos esse ; illum ad se afferrent Codicem* , dicens , *qui in Patriarchali Bibliotheca sancti Thomæ tali pluteo ac loco extaret , ad fidem verbis faciendam.* Missus itaque quispiam est , dictoque citius librum attulit. Imperator de industria a loco aberrat , inque alia parte verecundia ductus evolvit. Cum autem beatus Theophanes ostenderet , intentoque digito monstraret , fore , ut tribus foliis evolutis in locum incideret ; tunc sane non ferens ille virorum dicendi

Theophanes & Theodorus Confessores.

Psal. 62. 12.

libertatem, sibique ipse veritatis conA scius, simulatæ hactenus patientiæ larvam abijciens, feramque detegens, *Haud*, inquit, *æquum, ut a talibus Imperatori illudatur.* Jubet itaque in interiorem Lausiaci hortum adductos, ducentis unumquemque fustibus concidi: inque eorum frontibus barbarico more punctim incisis, infuso atramento, ineptos hosce Iambos, ipsomet eorum Auctore, inscribi jussit.

Cunctis ad Vrbem accurrere affectantibus,
Castissimos in qua Dei Verbum pedes
Fixit, generi salutem ut humano daret.
Apparuere & isti venerando in loco,
B *Superstitiosi, erroris vasa pessima.*
Et inde, multa postquam perfidi Deo
Facinora patravissent turpia impie,
Vt desertores, vertere jussi sunt solum.
Fugaque in Vrbem hanc delati Imperij caput,
Non destitere ab impia vecordia.
Compuncti igitur, facinorosi veluti, notis,
Ex Vrbe damnati pelluntur hac quoque.

His itaque statim peractis, isti quidem Confessionis & Martyrij coronam reportarunt: at ferox Imperator, omnes miseros majori ipse miseria superans, blasphemi sibi nomen ac persecutoris apud omnes ascivit, & ut omnium, quotquot unquam fuerunt, Hæreticorum pessimus haberetur. C

Michael Syncellus Confessor.

XV. Præterea Michaelem quoque sanctæ Civitatis (Ierosolymorum scilicet) Ecclesiæ Syncellum, cum aliis multis Monachis in carcerem compegit, longi temporis maceratione eos se subacturum sperans. Atque hæc ejusque generis Theophili adversus Fideles Sanctosque facinora. Et in eum quidem, qui cum verus Deus esset, propter nos homo factus est, in hunc modum contumelios us erat, sanctosque ejus famulos, non ita brevi ac definito tempore, sed quandiu superstes fuit ærumnis conficiebat, extremisque malis affligebat.

XVI. Quædam vero cantica edens, D versusque ac modulos pangens, canere ea jussit; in quibus & *Benedicite* quarti toni, ex Ode octava, *Audi filia* concinnans, rythmumque apponens, in Dei Ecclesia cunctis audientibus cantari præcepit. Sed & fama est, eundem ipsum Theophilum, sic modulati cantus amore illectum, ac velut se parentes ad filios ac nepotes habent, haud a dignitate officioque alienum putaverit, solenni quandoque festo in magna Ecclesia, manu gestuque certa lege movendo, cantoribus præire; eam in rem centum auri libris ejus Ecclesiæ

Theophili musica.

πρόρησίν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀληθῆ ἔχειν οὕτως εἰδώς, ὃ τῆς μακροθυμίας μέχρι τοῦ νῦν ὑπέπλασον ἀπορρίψας, καὶ τὸν θῆρα ἀναπαλύψας, Οὐ δίκαιον, ἔφησι, Βασιλέα τοιοῦτων ἀνδρῶν ἐνυβρίζεσθαι. ὅθεν τοῦ τοῦ τῶν Λαυσιακοῦ μεσοκηπίῳ ἀπαρθένους, αἰκίᾳ βιαίοις ῥάβδων τυφλώσας· καὶ τῷ μετώπῳ αὐτῶν ὑπογραφῶν βαρβαρικῶς ἐγκεντήσας, οἷς στιγέσθαι λήσεις Ἰαμβικοὺς· εἰσὶ δὲ οὗτοι.

Πάντων πολιτῶν προστρέχειν τοῖς τῆδε πόλιν,
Ὅπου πάναγνοι τοῦ Θεοῦ Λόγου πόδες
Ἔστησαν, εἰς σύστασιν* τῆς οἰκουμένης. * σύστημα.
Ὤφθησαν οὗτοι τῷ σεβασμίῳ τύπῳ,
Σκεῦη πανηρὰ δεισιδαίμονος πλάνης.
Ἐκεῖσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας
Πράξαντες αἰσχρὰ δεινὰ δυσσεβοφρόνως,
Ἐκεῖθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται.
Πρὸς τῇδε πόλιν δὲ τοῦ κρίσεως πεφθικότες,
Οὐκ ἐξαφῆκαν τὰς ἀθέσμους μανίας.
Ὅθεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τῇδε δήμῳ,
Κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν.

Τούτου δὲ θᾶττον ὁμολόγου, ἐκεῖνοι μὲν τὸν τῆς ὁμολογίας [96] καὶ μαρτυρίας ἀμείβονται στέφανον· οὗτος δὲ ὁ σοφαρός, καὶ πάντων ἀθλίων ἀθλιώτερος, πᾶσιν ἐδείχθη βλάσφημος καὶ διώκτης, καὶ τοῦ πώποτε κακοδόξων κακοδοξότερος.

ιε'. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ Μιχαὴλ τὸν Συγκελλον τῆς ἐν τῇδε Ἁγίᾳ πόλιν ἐκκλησίας, σὺν ἑτέροις πολλοῖς ἀσκηταῖς ἐν τῇδε φυλακῇ ἐγκατείρξεν, τῇ πολυχρονίῳ κακώσει ὑπάξας μηχανώμενος. τὰ μὲν δὴ ἐν τῇ πίστῃ, καὶ ἁγίων βιαίως αὐτοῦ τὰ νεανιεύματα· καὶ τὸν μὲν δι' ἡμᾶς ὀφθέντα ἀνθρωπον, Θεὸν ὄντα ἀληθινόν, οὕτως ὑβρίζεται· καὶ ὑπὲρ ἑαυτὸν * ἀγίοις προσπορίζας, οὐχ οὕτω βραχεῖ χρόνῳ [97] καὶ παρεισεισμένῳ· ἐν πάντα δὲ τὸν ἑαυτοῦ χρόνον τῆς ζωῆς ἐπάκτου, καὶ αἰσχέσιν ὑποβαλλειν συμφοραῖς. * ἀληθινὸς Cedr. & Scylitz. 97.

ις'. Ὑμνοις δέ τινας ποιῶν [98] καὶ εἰς ἐμὲ μελίζων, ᾄδεσθαι παρεσκεύαζεν· ἐν ὧν καὶ ὁ τοῦ τεταρτου ἦχου, Εὐλογεῖτε, ἐν τῷ ἐν τῇδε ὠδείῳ, Ἀκουε κόρη, ᾠδὴν μεταρμοσάμενος, καὶ ῥυθμὸν παράγων, ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ εἰς πάντων ἐπήκοον ᾄδεσθαι διωρίσατο. Φέρεται δὲ καὶ λόγος τις, ὡς αὐτὸς οὗτος ὁ Θεόφιλος ἔρωτι τῶν μέλους βαλλόμενος, καθάπερ πατέρες περὶ τὰ ἔκγονα, κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἐν φανερᾷ πανηγύρει [99] οὐ παρητήσατο ὁ χορηγεῖν, δοὺς τῷ κλήρῳ

αὐτῆς λίτρας χρυσοῦ ἑκατόν. καὶ ὅτι χρεὼν ἦν τὸν Βαϊοφόρον, Ἐξέλθετε ἔθνη, ἐξέλθετε καὶ λαοί, τὰ εἰκείνης φασὶν εἶναι τόκον ψυχῆς.

ιζ'. Ἐπεὶ δὲ τὸν τῆς κεφαλῆς κόσμον ὀλίγον πως ἐκ φύσεως ἔφερε, καὶ φιλοῦς τὰς τρίχας ἐωρᾶτο, ἐδόκουν Ἀπομαχῆ ἐκ χρῶ τοὺς ἀποκείρειν, καὶ μή τινα Ῥωμαῖον ὄντα τῆς πρόσθεν ἀφιέτερω φέρειν συγχωρεῖν· εἰ δέ τις φωραθείη, πολλαῖς αἰκιζόμενος μάστιξι, πρὸς τὴν τῶν προγόνων Ῥωμαίων ἐπανάγεσθαι ἀρετήν. τοῦτο γὰρ καὶ οὗτοι τετιμωρῆσθαι· ὅθεν καὶ νόμον ἐξέθεντο, τὴν μή τινα βλέπειν κατάπλεων ἀφιέτερω τὸ αὐχένος προβαίνειν ἐᾶν.

ιη'. Εἶτα δὴ ἅρα καὶ τὰ κατ' αὐτὸν, καὶ τὴν αὐτοῦ συζυγίαν προενοήσασθαί τε καὶ διοικῆσαι κρίνων ὁ Θεόφιλος καὶ δοκεῖν καὶ διὰ τοῦτο, ἐπεὶ πέντε μὲν ἔτυχε θυγατέρων κατ' ἀρχὴν πατὴρ, ἔρημος δὲ ἀρρενικῆς ὡράτο γονῆς, τὴν πασῶν ἐλαχίστην Μαριάμ ὑποβαλλόντως ἠγαπημένην ὅσον τῶν ἄλλων, φήθη δεῖν συζυγίαν αἱρεῖσθαι ὁ δ' ἀνὴρ[100] τῶν Κρωνητῶν κατήγετο γλυκέας, χώρας τῶν Ἀρμενίων, Ἀλέξιος τοὔνομα, Μουσελὲ τὸ ἐπωνυμίαν, τῷ εἴδει ὡραῖος, ἀκμάζων τὴν ἡλικίαν, οἰκῶν καὶ ὁ τῆς ἀκροπόλεως μέρος, καὶ τὰς ὕπερθεν καλουμένας τῆς Κρωνιτῶν οἰκίας· ὃν πρῶτον μὲν τῆς τῶν Πατρικίων, καὶ τῶν Ἀνθυπάτων τιμήσας ἀξίᾳ, δεύτερον δὲ πρὸς τῇ θυγατέρᾳ τοῦτου φιλοτοργεῖν ἔπειτα δὴ καὶ Μάγιστρον, καὶ Καίσαρα ὃ ἔλαχεν αἰτησόμενον στρατεύματά τε δοὺς ἱκανὰ, πρὸς τὴν Λογγοβαρδίαν ἐξέπεμψεν, χρείας τινὸς κατεπειγούσης τινός. καὶ ὁ μὲν ἀπῆλθε καλῶς τὰ κατ' αὐτὸν δρύων, καὶ ὡς, ἐδόκει τῷ Βασιλεῖ καὶ δεῖν τοῦτο ἤκμαζε μὲν ὁ πρὸς αὐτὸν πόθος τοῦ Βασιλέως, συνήκμαζε δὲ καὶ ὁ ἐξ ἀνθρώπων φθόνος αὐτῷ· καί τινες ἐλοιδόρουν, καὶ βλάσφημά τινα ἔφασκον κατ' αὐτοῦ, ὡς τε τῆς βασιλείας ὀρεγόμενον, καὶ δεῖν ποτε ὃ Ἄλφα τῷ Θῆτα καταχωρεῖσθαι· ὅθεν ἐπεὶ τὰς κατ' αὐτοῦ συρραφείσας διαβολὰς ὁ Καῖσαρ Ἀλέξιος διακήκοεν,[101] τὸ φθόνιον ὥσπερ κατευλαβούμενος, πολλὰ τοῦ Βασιλέως ἐδεῖτο οἰκτίρειν τοῦτον, καὶ συγχωρῆσαι πρὸς τὸ μοναχὸν βίον μεταξαι. Ἀλλὰ τότε μὲν ὅτ' οὐδὲν σπουδῇ συνεχώρησεν, τὴν χρείαν τῆς θυγατρὸς προβαλλόμενος· καὶ ὁρῶντες Καῖσαρ ἔμενεν ἐφ' ἡσυχίας πολλῆς, τοῖς δημοσίοις σχολάζοντος πράγμασιν. ὡς δὲ τὸ Μιχαὴλ ἐγένετο ὁ Θεόφιλος, καὶ ἡ τοῦτου μὲν θυγάτηρ, ὁ δὲ Καῖσαρ ὁ γαμετὴ, τὸ βίου μετήλλαξεν· τοσοῦτον τετίμηκεν, ὡς καὶ τὸν χρῶ αὐτῆς ἐν λάρνακι θεῖναι πορφυρωμένῃ, καὶ προνόμιον δοῦναι δόμῳ λελαξευμένῳ ἐν αὐτῇ ἰάμβου νάπυλίας τοῖς ἐφ' οἷς δέποτε ἐγκλήμασιν ἀνθρώποις ἁλοῦσιν, καὶ προσφυγοῦσιν ἐκεῖ· τὸν Ἀλέξιον δὲ λάθρα μετα-

A Clero tributis. Modulum quoque in die Festo Palmarum, *Exite gentes, exite & populi*, ejus ingenij fœtum esse dicunt.

XVII. Quia vero a natura paucos raroſque capillos habebat, ac recalvaster erat; lege sanxit, *Crines ad cutem vbique detondendos; nec ulli Romanorum fas esse, ultra collum demissos gestare. Sin autem aliquis legis transgressor deprehensus esset, multis emendatum verberibus, ad pristinam Romanorum virtutem revocandum esse.* Nam hac quoque illi honestabantur cæsarie. Lege itaque cautum, ne quis omnino ultra collum capillos demittere audeat. Lex de crinibus.

XVIII. Quia vero suas quoque illum res affiniumque disponere, exque arbitrio componere decebat; quod quinque tunc filias, nec ullam hactenus masculam prolem susceperat, ex illis natu minimam, sibique præ reliquis eximie charam, Mariam nomine, statuit viro nuptum tradere. Delectus maritus ex Crenitarum gente, Armenius patria Alexius cognomento Moseles, forma elegans ac florenti ætate, ad Arcis partem in Crenetissæ dictis Ædibus habitans. Huic Patricij primum ac Proconsulis (quo erat in filiam amore) collata a Theophilo dignitas est; tum vero etiam Magister, ac demum Cæsar ab eo creatus; copioso instructus exercitu, in Longobardiam, rebus ita poscentibus, mittitur. Eo Alexius profectus cum esset, præclare ei res cesserunt, exque soceri voto. Quo factum est, ut crescente in eum Imperatoris amore ac desiderio, unà quoque hominum in eum invidia magis augesceret. Non deerant qui criminarentur, & maledicta quædam in eum jactarent, quasi dominandi cupido ipsum incessisset, ac fore ut A in Θ quandoque Imperium usurparet. Quamobrem ubi hæc in se per calumniam composita rescivit Alexius Cæsar, velut timens cavensque invidiam, multis apud Imperatorem precibus agebat, ut suæ misertus sortis, ad Monastica eum vota transire pateretur. Verum tunc quidem nec Theophilus annuit, filiam marito viduam grave esse objiciens, ac, quem diximus, Cæsar, multa cum quiete ac securus publicis rebus operam dabat. Ubi autem ille Michaelem filium susceperat, ipsiusque filia ac Cæsaris uxor diem obierat: illam quidem usque adeo coluit, ut & ejus cineres in arca argenteis laminis obducta condiderit, insculptisque in ea Iambis, cujuscumque flagitij reis eo confugientibus asyli jus constituerit: Alexium vero, qui clam mutaAlexius Moseles Theophili gener.

Asyli jus ad Mariæ Theophili filiæ tumulum.

verat ordinem, ac monasticum habitum A susceperat, cum nulla vi aut suasione ab instituto posset deducere, ægre ejus consectandi veniam fecit, multis exprobrans, quod secum, & in Aula versari nollet, sed obscurus & in angulo mallet vitam agere. Idcirco Regium Monasterium ad Chrysopolim ei tribuit; ad hæc etiam Coriarij, & quod erat ad Elæam. At vero cum in Chrysopolitano commoraretur, ac quandoque commodæ deambulationis causa ad locum Anthemij dictum, ad Armamentarium tunc Imperatorium spectantem venisset, secum reputans, singula quæque Monasteria conditorum B nomina viridi semper ac immortali memoria servare, impetrato Imperatoris mandato, illum coemere statuit, suique juris factum, extructo Monasterio exornare: quod & Theodoræ Augustæ, illius socrus ope, concessum est. Loco itaque pulchre ædificiis ornato, inque Monasterij formam usumque composito, illic ipse vivere desinens humatus est, ejusque, quod dictum a nobis est fidem facit, cum illius sepulchrum, tum quæ olim ex ejus nomine illic posita Imago est. Quin & ejus germanus Theodosius prope conditus est; qui Patriciam dignitatem consecutus, multa optimæ vitæ suæ documenta in eo Monasterio reliquerat. C

Alexius Cæsar Monachus.

Anthemij Monasterium: Alexij in eo excessus & Theodosij fratris.

παξάμβον, καὶ τὸν μοναχικὸν μεταμφιασάμβον ἔθημα, ἐπεὶ μὴ ἠδυάτο πεῖσαι τῦ πάλιν αὐτὸ ἀποβαλεῖν, μόλις συγχωρῆσαι, πολλοῖς ὀνείδεσι τὸν βασιλέα, οἷς οὐ μετ' αὐτῦ ἔκρινεν εἶ), ἀλλ' ἐν τῷ βύτῳ διατρεβὴ τό, τε τῆς Χρυσοπόλιν βασιλικὸν μοναστήριον· παρατίθεμι καὶ ὃ τῦ Βυρσέως, καὶ ὃ τῦ τῆς τὸν Ελαίαν. ἀλλ' ἐκεῖνος τῷ τῆς τῇ Χρυσοπόλει ὄντι ἐνδιατρίβμος, ἐπεί ποτε παρεπάπτου ἐδεήθη, καὶ τῆς τὸν Ανθεμίου τόπον ἐλθεῖν, βασιλικὴν τινα καῦσαν τυγχάνοντα τῷ μαγγάνων· ἔλεγλε δὲ ὡς ἕκαστον τῷ σεμνείων τῷ οἰκοδομεώτων φέρῃ τινὰ κλῆσιν ἀθάνατον, ἐθέλειν τῦτον ἀφ' βασιλικῆς παρατάξεως ἀξιωθῆναι, καὶ ἴδιον κατασκευάσαι. ὃ καὶ ἀφ' τῆς Βασιλίδος Θεοδώρας ἐλθεῖν τῆς αὐτῦ πενθερᾶς. ὅθεν καλῶς ἐποικοδομήσας, εἰς ἡμοναχικὴν τάξιν ἀγαγών, ἐκεῖσε τὸν βίον ἐκλιμπάνων ἐτέθη· τὸν τάφον, καὶ τινὰ αὐτῷ ἄνωθεν ὑπογεγραμμένην εἰκόνα μύρτρα ἔχων τῷ λεγομένων. οὐ μόνῳ ἀλλὰ καὶ ὁ βύτου ἀδελφὸς Θεοδόσιος πλησίον τέθαπται αὐτῦ, Πατρικίων τιμῇ ἐγκαταλεχείς, πολλὰ γραφείσματα τῆς αὐτῦ ἀρίστης βιώσεως ἐν τῷ μοναστηρίῳ καταλιπών.

Bellum Agarenicum: Theophili expeditio.

XIX. Porro Agarenis ingruentibus, illorumque Duce Ibraimo, cum multis myriadibus in Romanos expeditionem movente, Theophilus quoque magni animi fortisque laudem ambiens, nec quicquam timidum aut molle animo versans, expeditionem & ipse suscipit. Nam etsi timoris aliquid inerat, suorum tamen rei militaris peritia & virtus, id quantum erat, facile avertebat, ac procul depellebat. Virorum alteri Theophobus, alteri Manuel nomen erat. Porro Manuel fortitudine spectabilis, ipsis quoque hostibus universis notus erat. Ex Armeniis D namque ortus, Leone Imperatore, Orientalium copiis præfuerat, decessorisque ejus Michaelis, Equisonum Princeps (quem Protostratorem vocant) extiterat. De Theophobo etiam dicendum, unde, & quomodo ex Persarum stirpe natus in Imperatoris notitiam venerit, ejusque sibi sororem matrimonio junxerit. Quidam Regia Persarum satus prosapia, aliquando Constantinopolim fungendæ legationis causa venerat. Is, non ex legitimo conjugio, sed occulto concubitu susceptо Theophobo, Urbe discessit. Quoniam autem apud Persas inviola-

Manuel Armenius.

Theophobus Persa: de illo prima narratio.

ιθ'. Ἐχειμάσων δὲ τῷ Αγαρίωνων, καὶ μετὰ πολλῶν μυριάδων τῦ Ιβραὴμ τῆς Ρωμαίων ἐκστρατεύοντος, καὶ ὁ Θεόφιλος ἔρωτι φιλοτιμίας καὶ γενναιότητος ὅπλα πόλεμον ἔζησιν, ἄφοβρον σεαυτὸν σεαυτὸ μαλακὸν ἐννοῶν. Εἰ γάρ τι καὶ δέος παρῆν, ἀλλ' ἡ τῷ σεαυτῷ ἀυτῷ ἀύδρων κατὰ πολέμους πεῖρά τε καὶ γενναιότης ἀπέπεμπε τῦτο, καὶ πόῤῥω ποι ἐναπέπεμπε. Θεόφοβος οἱ ἄνδρες, καὶ Μανουὴλ ἐκαλεῖτο. ἀλλ' ὁ Μανουὴλ δεινὸς ἐπ' ἀνδρείᾳ, καὶ τοῖς ἐναντίοις ἅπασι γνώεμος· ὃς Αρμενίων γάρ τὸν γένεσιν ἦν, καὶ τῦ γρατῦ τῷ Ανατολικῷ ὅπλ τῦ Λέοντος παρηγεμόμενος, καὶ τῦ παρ' αὐτῷ Μιχαὴλ ἱπποκόμων ὁ παρῶτος· Πρωτοστράτορα τῦτον φασίν. δηλώσῃ δὲ καὶ τὸν Θεόφοβον ὁ λόγος, ὅθεν τε καὶ ὅπως ἐκ Περσῶν καταγόμβος τῷ Βασιλῇ γένοιτο γνώεμος, καὶ τινὰ ἀδελφὴν αὐτῷ εἰς γάμον ἥρμόσατο. Εἰς παρεσβείαν τίς ποτε τῷ ἐκ βασιλικῆς σπορᾶς Περσῶν ἀφικόμβος παρὰ τὸν Κωνσταντίνου, οὐκ ἐκ νομίμου συναφείας, κρυφίου δὲ καὶ λαθραίας τοῦτον γενεθλιῶαι ποιήσας, ἐξαπεδήμησεν. ἐπεὶ δὲ νόμως τοῖς Πέρσαις ἀπαράβατος, μὴ

τινα τῆς πρὸ αὐτοῦ ἀρχῆς ἐκπεπτῶσθαι, εἰ μὴ τῆς βασιλικῆς μετέχοι σπορᾶς· ἐλλιπὲς δ' ὂν τῶν συνεχῶν πολέμων, καὶ τῆδε κἀκεῖσε μεταστατεῖν ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐλαυνόμενοι οἱ τῆς βασιλικῆς φυλῆς· ἀλλὰ καὶ λόγος ἐφέρετο πολλοῖς περὶ αὐτοῦ ἤδη τότε ὑπὸ Περσίδι μενόντων, ὡς ἤ τις τῶν Βυζαντίων ὠνομασμένος Θεόφοβος· καὶ γὰρ τοῦτο τὸ τοῦ πατρὸς ἐβεβόητο· δοῦναι ὑπὸ τῷ πάππῳ αὐτὸν πέμψαι τὸν παῖδα· ἔδοξε τοῖς ἄρχουσι τῶν Περσῶν κρύφα τινὰς ἐκπέμψαι τὸν ἐκπυνθανομένους εἰς ἔρευναν. Οἱ δὲ καταλαβόντες τὸν ἡμέτερον, μόγις τὸν ποτὲ τῇ μητρὶ συνόντα, καὶ τῷ Ὀξίᾳ συνδιατρίβοντα, περιφέρεσθαι. ἐπεὶ γοῦν οὐκ ἔκ τινων μόνον ἐνδαλμάτων, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς καὶ σώματος γνωρισμάτων ὁ ζητούμενος ἐδηλοῦτο τότε, καὶ ἐγνωρίζετο· περιστὰς μὲν καὶ τῶν ἐκ γειτόνων ἐμαρτύρει τις τὸν ὁμοιοπαθῆ τῇ γυναικὶ περὶ τὸν Πέρσην συνάφειαν· οὐ γάρ τι κρυπτὸν, ὃ τοῖς πολλοῖς οὐ γνωσθήσεται· δῆλοις ἑαυτοῖς οἱ ἀπεσταλμένοι ποιοῦσι τῷ Βασιλεῖ, καὶ τὰ τοῦ δράματος σαφηνίζουσιν, εἰρωνείαν καὶ ἀπονοίας καὶ πάντας τοῦ ἔθνους ὑποταγὴν καθυπισχνούμενοι, εἰ τοῦτον αὐτοῖς ἐπιδοίη· οὐ παραιτήσεται. ἐγεγήθει γοῦν τοῖς ὑποφήταις ὁ Βασιλεύς, καὶ ἐπείπερ οὕτως ἔχουσιν ἔφυσεν εὑρεῖσθαι τὴν ἀλήθειαν, ἐν βασιλείοις τοῦτον αὐλίζεσθαι, καὶ κατασκηνοῦν ποιεῖ, μαθήμασί τε καὶ παιδείᾳ ὑπομελουμένων.

A bili jure lex obtinet; cavens scilicet, ne quis aliter Regni compos efficiatur, quam si ex Regia ortus stirpe sit, Regiæque familiæ viri, continuis bellis, ac Agarenis huc illuc sedes mutare cogentibus ac pellentibus defecerant; cumque alioqui apud eos qui Persidis regionem colebant, multus de eo rumor percrebuisset; Esse quendam Byzantij Theophobum nomine (quem ipsum rumorem ejus tunc pater sparserat) visum est Persarum Satrapis ac proceribus, occulte quosdam mittere, qui rem diligenter inquirerent. Hi itaque ad Romanum devecti orbem, ægre tandem aliquando Theophobum B cum matre versantem ad Oxiam inveniunt. Quia vero quem sic quærebant, non obscuris solum indiciis, sed & ipsis animi corporisque notis propriis innotescebat, isque ille ipse esse agnoscebatur (ac nec ex vicinis quidem decerat, qui fœminam cum Persa rem habuisse testaretur; cum nihil occultum sit, quod non tandem in vulgi notitiam veniat) se demum qui missi fuerant Imperatori prodentes, totam rei fabulam aperiunt, pacem, fœdera, gentemque omnem subjectum ire polliciti, si modo Theophobum ipsis dedere non abnueret. Gavisus promissis Theophilus, quodque rem niti veritate didicerat, morari Theophobum in C Aula, illicque disciplinis imbui ac eruditi jubet.

102. ν'. Ἐστι[102] δὲ καὶ ἄλλος λόγος περὶ τοῦ Θεοφόβου καλὸν γὰρ ἀμφοτέρους εἰρῆσθαι· μικρὸν μοὶ καὶ τοῦτ' ἐκείνου διενηνοχέναι δοκοῦν, τἄλλα δὲ ὅμοια σώζων τοῖς γεγραμμένοις καὶ πάρεισα· ἔστιν δὲ, ὃς οὐκ ἀπὸ πρεσβείας τινὸς τὸν νόθον ἀπορρὼξ δέξασθαι τοῦτόν φησιν, ἀλλά κατά τινα περιπέτειαν τοῖς ἐν πολέμοις συμβαινόντων· καὶ τὸν τούτου πατέρα εἴτε Βασιλίδου, εἴτε καὶ Βασιλέως ἐξὸν ὄντα κατὰ συγγένειαν, φυγεῖν ἐκ Περσίδος, καὶ πρὸς τὸν Βασιλίδου πένητα ζῆσαι βίον D πρόσφυγα, κἀκεῖσε καπηλίδι τινὶ γυναικὶ δουλεύοντα, ὁπότε ποτὲ τοῦ ταύτης ἔρωτι, καὶ νομίμῳ συναφείᾳ τοῦτον ἐναποτεκεῖν. ἀλλ' ὁ μὲν ἐξ αἰθέρων ἐλήρει· ἀστρονομία δέ τινι καὶ μαντεία. καὶ γὰρ φασι ταύτας τὰς ὑπονήμας ἀκμάζειν ἔτι παρὰ Πέρσαις, μαθεῖν περὶ τοῦ Θεοφόβου, ζητοῦσιν αὖθις εἰ ἔστι που τις ἐκ βασιλικῆς φυλῆς καταγόμενος. καὶ ἐπείπερ ἔμαθον, ἀπορρὼξ τῷ ὄντι Κωνσταντίνου δεῦν εἰς τὸν τοῦ ζητουμένου ἔρευναν, γνοὺς οὕτως ἠρέσθαι τῷ Βασιλεῖ, καταληφθέντος

XX. Sed & alia quoque de Theophobo fertur narratio, præstatque eam quoque referre. Et videtur quidem hæc a priori nonnihil differre, quod ad initia attinet; sequentibus tamen similis est, atque eadem exhibet. Sic ergo se illa habet; Non ullius legati notham sobolem Theophobum esse, vel ea fatum ratione, quam prior ferebat narratio; sed belli quodam vario casu, rerumque vicissitudine cogente, ejus quoque parentem (sive Rex erat, sive stirpis Regiæ) ex Perside fugisse, D inque Regia Urbe pauperem tolerantem vitam, civibus adhæsisse; atque illic tabernariæ mulieris mancipatum obsequiis, post longos tandem annos, illius amore legitimoque copulatum conjugio hunc suscepisse, inque eum modum in vivis esse desiisse: quadam vero astronomia ac vaticinio (nam has artes etiamnum aiunt apud Persas vigere) didicisse de Theophobo, dum quærunt, An ullus uspiam Regia stirpe illis satus extet. Cumque adeo extare didicissent, ad eum vestigandum Constantinopolim festine accurrisse: eoque deprehenso, sic Imperatori rem inno-

De eodem altera narratio.

tuisse. Cum itaque per nuntios in Persidem reversos, cunctis per eam Regionem innotuisset, cum detectum, vitæque superstitem esse; gratum omnibus visum est ac expetendum, Agarenorum jugum quovis modo excutere, Romanoque adjungi Imperio, ut suæ stirpis Ducem liceret obtinere.

Babec Persa ad Romanos transfuga.

XXI. Erat vero præterea Persarum Dux Babec nomine: is annos jam quinque ab Ameramnune defecerat, inque eum cum septem millibus calcaneum levarat. Is tum desiderio erga Theophobum, tum Agareni metu, a quo defecerat, ad Romanorum ultro ditionem in Urbem Sinopem concesserat, seque ipse ac totam gentem Imperatori subjecerat. Idcirco Theophilus, tum Patricia dignitate Theophobum auget, suæque sorori matrimonio jungit; tum lata lege, Persis omnibus libera cum Romanis conjugia facit, & ut matrimoniorum cum eis fœdera jungere liceat, multis eorum Regiis honestatis dignitatibus, eorumque nominibus in militares codices relatis; sicque ex illis constituta Legione, quam Persicam vocant, Romanis adversus Agarenos ad bellum procedentibus eam connumerari jussit.

Lex de Persarum cum Romanis coniugiis

XXII. His ergo viris fretus Theophilus, quod & alias bello strenuos sciret, adversus Agarenos proficiscitur, cum & Ibraemus, uti dictum est, etiam ipse in nos movisset. Cum itaque ambæ jam acies, ac tum Agarenorum Princeps tum Theophilus in vicino essent, esset que res in deliberationem vocata; Manuelis ea sententia fuit, *Indignum videri Romanorum Imperatorem cum Ameramnune conserta acie pugnare; unum aliquem cum parte exercitus in eum immittendum; idque interdiu facilitandum esse.* Contra Theophobus, præsentem in acie Imperatorem adesse suadebat; noctu tamen congrediendum, impressione facta per Persicas pedestres copias; ac tum postea cum necesse fuerit, equestres turmas præsto fore, quæ hostilem exercitum essent conclusuræ. Verum non acquievit Imperator; multis idcirco pugnam noctu conferendam suadere Theophobum dicentibus, ut sibi ipsi Romanorum vindicaret gloriam. Aperto itaque marte decretum, ut cum hoste congrederentur. Cæterum Ibraemus, incertum num arrogantia ductus, an Imperatoris metu conterritus, parte exercitus assumpta, recessit, immisso Abuchazar cum octoginta millibus armatorum, ad pugnam conferendam. Diu utrinque fortiter dimicatum; tandem

Varia Ducum consilia.

αὐτῷ· ἐπεὶ γὰρ δῶν ἡ τούτου ἐμφάνεια, καὶ ὡς τὸν βίον προυσία ἅπασιν ἐγνώσθη τοῖς τῆ Περσίδα οἰκοῦσι τῶν ὑποχρεμένων ἀποστόλων, ἡδὺ πᾶσιν ἐφάνη καὶ ἐφετὸν, τὴν ἀποστασίν τινα ἀνοῆσαι ἀπὸ τῶν τῆς Ἀγαρ· τῇ δὲ τῶν Ρωμαίων ἀρχῇ προσχωρῆσαι, ὡς ἂν τὸ κῦ ἔθνος ἀρχηγὸν αἱμοιρήσαι.

καί. Ἔτυχε δ' ἄλλως ὁ τῶν Περσῶν ἀρχηγὸς Βάβεκ, ἤδη πενταετίαν ἔχων ὃς * Ἀμερμουμνῆ ἀποστὰς, καὶ σφέρνας ἐπ' ἄκρας κατ' αὐτῶ σὺν χιλιάσιν ἑπτά· ὃς καὶ πρότερον πρὸς τὸν Θεόφοβον, καὶ φόβῳ τῷ ἐξ οὗ ἀπέστη Ἀγαρηνοῦ, πρὸς τὴν Ρωμαϊκὴν ὑπηκοότειαν καὶ πόλιν Σινώπην ἔρχεται, καὶ ᾧ Βασιλεῖ ἑαυτόν τε καὶ ὅλον ἔθνος ὑποτακτὸν τεθήκει. δηλοῖ τοῦτο, τόν τε Θεόφοβον ὁ Θεόφιλος τιμῇ τῇ Πατρικίων ἀναριθμεῖ, καὶ τῇ ἑαυτῶ ἀδελφῇ πρὸς γάμον ἐκδίδωσι· συναρμόζεσθαί τε ἕκαστον τῶν Περσῶν νομοθετεῖ τοῖς Ρωμαίοις, καὶ κατ' ὑπιγαμίαν ἅπτεσθαί τε καὶ σπουδάζεσθαι, πολλοὺς τούτων τοῖς βασιλικοῖς ἐμπρέπειν ἀξιώμασι πεποιηκώς· ἀλλὰ καὶ κώδικι γραπτοῖς αὐτοὺς ἀναγράφεται, καὶ τάγμα οὕτως καλούμενον Περσικὴν ἐξετάσησε, καὶ τοῖς κῦ πόλεμον ἄγουσι Ρωμαίοις κῦ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀναριθμεῖσθαι προστάξε.

κϚ'. Τούτοις γοῦν πεθαρρηκὼς ὁ Θεόφιλος, ἐπεὶ καὶ ἄλλως ἤδει τούτους ἀνδραγαθιζομένους, εἰς πόλεμον κῦ τῶν Ἀγαρηνῶν ἔξοισι, καὶ τὸν Ἰβραὴμ καθ' ἡμῶν, ὡς εἴρηται, ἐκστρατεύσαντος, ἐπεὶ γοῦν ἐγγὺς ἀλλήλων ὅ, τε τῶν Σαρακηνῶν ἄρχηγὸς ἐγεγόνει, καὶ ὁ Θεόφιλος· ἔδει δὲ καὶ βουλῆς· ὁ μὲν Μανουὴλ, Οὐ δίκαιον, ἔφησι, Βασιλέα Ρωμαίων πρὸς Ἀμερμουμνῆ πολεμεῖν, ἀλλὰ τινὰ μέρος λαβόντα τῶν στρατιωτικῶν ὀξιέναι κῦ πρόσωπον τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἅμα μὲν ἡμέραν τοῦτο ποιῆν. ὁ Θεόφοβος δὲ, Εἶναι μὲν ὅπη παρατάξεως τὸν Βασιλέα ἐβούλετο· νύκτωρ δὲ ὑπιτεθῆναι αὐτοῖς μετὰ τῶν τῶν Περσῶν πεζικῶν· καὶ ὅτε πάλιν δεήσει, ὑπεκκλάσαι τὸ ἱππικόν. ἀλλ' οὐκ ἔπεισε τὸν Βασιλέα, εἰπόντων πολλῶν, σφετερισζομένου τοῦ Θεοφόβου τιμὴν τῶν Ρωμαίων δόξαν, καὶ διὰ τοῦτο βουλομένου ἐν νυκτὶ πολεμεῖν· πλεῖω ἔδοξεν εἰς τὸ ἡμέρας μᾶς ἡμέραν συρρῆξαι τὸν πόλεμον. καὶ ὁ μὲν Ἰβραὴμ εἴτ' ἄλλως καταλαζονευόμενος, εἴτε δὴ καὶ φόβῳ Βασιλέως ἀποστοιχίζομενος, μέρος λαβὼν τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησεν· Ἀβουχάζαρ δὲ πρὸς τὸν κατὰ Βασιλέως πόλεμον μετὰ μυριάδων ὀκτὼ ὀξαπέστειλεν. οἱ καὶ, καρτερῶς ἄγαν αἱσθησαμένων ἀμφοτέρων ὅπη πολὺ, τέλος ἐνδοῦναι τὰς

ϙολὰς μ̓ τῦ Δομεςίκου, ϗ τοῖς Φυγῷ τρα- A πῆναι ἐξεβιάσθησαν. ὅθεν ὁ Βασιλεὺς μ̓ τῆς βασιλικῆς φάλαγγος, ϗ δύο χιλιάδων Περσῶν, τοσούτοις ϗ τῷ Θεοφόβου, ὅπῃ πρὸς βοηθοῦσι τὸν τοῖ ψυχῆς κίνδυνον ὑφορώμενος. ϗ ἄχρι μὲν ἑσπέρας πολὺς ἦν ὁ περὶ αὐτὸν πόλεμος, τῶν μὲν ἐλπιζόντων τῆτον ὅπῃ χεῖρας λαβεῖν, τῶν δὲ ἀνταμυνόντων, ϗ μὴ προδοθῆναι τῆτον διϊσχυριζομένων. διὸ νυκτὸς ἐπιγενομένης, χροτοῖς χειρῶν τε ϗ ἀλαλαγμοῖς ἐχρῶντο οἱ μ̓ τῦ Βασιλέως, χαίρειν προσποιούμενοι, [103] κιννύραις τε ϗ χορδαῖς, ϗ ἄλλοις βουκίνων φωναῖς τὸν ἀέρα πανδοκεύοντες, ἐλπίδας οὐ μικρὰς τυγχάνουσας τοῖς ἐχθροῖς θέλοντες παρεμποιῆσαι· ὃ ϗ συνέβη. μιλία γὰρ ἓξ ὑποχωρῆσαι τοῦτοις εἰς τοῦπίσω, πρὶν καταῤῥωσθῆναι προσβολήν τε ϗ κύκλωσιν προσπολεμεῖν· ὅθεν ἀδείας τυγχάνοντες μικρᾶς οἱ περὶ τὸν Βασιλέα, πόῤῥω ποῦ νυκτῶν φυγῇ χρησάμενοι, πλὴν σωτηρίᾳ ἐκαραγματεύσαντο, ϗ προὶ τῶ καταπροδόντι τῆτον στρατεύματι, ϗ πανώπλοις δόντι τοῖς ἐχθροῖς, διεσώθησαν. μέμψεσι μὲν οὖν πολλαῖς ὁ Βασιλεὺς ὃ προδεδωκὸς στράτευμα καταπέδαλεν· χάρισι δ̓ ϗ τιμαῖς διαφερόντως τοῖς περὶ τὸν Θεόφοβον ἐδράμενεν· ὅθεν οἱ Πέρσαι ἔρωτι διαπύρῳ πρὸς τὸν Θεόφοβον ἐξεκαίοντο, ϗ χυμηδίᾳ πνὶ ἀῤῥήτῳ διαθαῤῥυνόμενοι, μετ̓ αὐτῦ τὸν κατ̓ Ἀγαρηνῶν ὑποδύεσθαι πόλεμον ἐλιτεύδυον, ϗ πεπεισμένοις τοῦτοις ἐξ ἀπήθητον δυνάμεως ἐβεβαίουν· διὸ ϗ ὁ Βασιλεὺς ἠγεμονεύειν αὐτῶν ἐβούλετο τὸν Θεόφοβον.

κγ΄. Τῷ δὴ ὑπάτῳ ἑαυτῷ ἔτει πάλιν μ̓ δυνάμεως ὁ Θεόφιλος, ϗ κ̓ τὸ Χαρσιανὸν πολλὰ ἐκ τ̓ προτέρας νίκης τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἀπαυθαδιζομένων ϗ ἀλαζονευομένων, τοῦτοις συπλακείς, πολλούς τε χειρώσατο τοῦτων, ϗ * λείαν λαμβάνει ὡς τ̓ πέντε ϗ εἴκοσι ἄγει χιλιάδων, ϗ μ̓ νίκης λαμπρᾶς πρὸς τ̓ Βασιλεύουσαν ἐπανέρχεται. ἔτυχε γοῦν τῆς τ̓ ἐπὶ χειρῶν εὐφυΐας ὀνομαστῶν, αἰχμάλωτον ληφθῆναι Ἀγαρηνῶν. τοῦτον μεγάλας D τοῖς κ̓ πολέμων ἀρετὰς δἰ ἐγγράφων ἐγκωμίων ὁ τῶν σχολῶν Γραμματικὸς ἐμύθητο, ϗ ἐβεβαίου, ὡς εἴη τε δεξιὸς περὶ τὴν ἱππασίαν, ϗ τὴν τῦ σώματος ῥώμην ἀγυναῖος· ϗ ὅτι δυσὶ δόραξι χρώμενος, περὶ τὴν ἱππασίαν μὴν συνέχως ἄγαν ϗ εὐφυὴς πρὸς τοὺς κατ̓ αὐτὸν ἀγῶνας. ἐπεὶ γοῦν ὁ τῶν ἵππων ἀμιλλητὴς ὁ τῦ Δομεςίκου ἅρμασιν ἐτέλει· προῆγεν δὲ οὗτος τῷ τῦ σώματος μεγέθει, ϗ τῇ τῆς ψυχῆς ἀνάσσῃ τοῖς περὶ αὐτὸν λόγοις ὑπισχνούμενος. ἐκέλευσέ πως ἰδὼν ὁ Βασιλεὺς, ϗ τοῖς ἐπαίροις κλαπεῖς, ἵππων τε τὸν ἀΰδρα

Scholæ cum Domestico, adversæ aciei impetu coactæ cedere, ac fugam inire. Hincque adeo Imperator cum cohorte prætoria & duobus Persarum millibus, vna etiam adjuncto Theophobo, in collem quendam, saluti metuens, evasit. Acriter ad vesperam usque circa illum pugnatum, aliis capturos se Imperatorem confidentibus, aliis ulciscentibus, nec eum prodere sustinentibus. Nocte itaque superveniente, qui cum Imperatore erant, simulata gaudij specie, perstrepere manibus, conclamare, cinnyris, chordis, aliasque buccinarum sonitu aerem strepitu implere; quo nimirum ingentes B sibi auctas spes, novique subsidij opinionem conterrendis hostium animis ingererent. Quod & ita contigit. Hoc enim ipsum illi suspicantes, ac ne in ipsos hostes irrumperent, ab eisque circundarentur, ad sex millia passuum recessere. Imperator cum suis aliquantum periculo sublevatus, fuga salutem expedivit, & ad exercitum qui prodiderat, ac turpiter terga dederat, incolumis evadit. Ac quidem proditorem exercitum Imperator acrius objurgat, summam vero Theophobo suisque gratiam habet, præmiisque ac honoribus magnifice accepit. Hinc Persæ fervenC ti in Theophobum amore incensi, incredibilique gaudio animati, uno illo Duce, Agarenorum sibi bellum concredi postulant, invictaque animi vi, certam sibi compressis hostibus pollicentur victoriam. Quamobrem etiam Imperator Theophobum Persarum Ducem fore decrevit.

Theophili clades.

Stratagema, quo Theophili consultum saluti est.

XXIII. Insequenti anno, Theophilus rursus copias adversus Ismaelitas educit, ac cum eis ex superiori victoria elatis ac ferocientibus, ad Charsianum congressus, multis eorum subjugatis, captivos ad viginta supra quinque millia abducit; illustrique potitus præda ad Urbem Augustam redit. Inter captivos Agarenos nonnemo fuit, manuum agilitate celebris. Hunc Scholarum Præses bellica virtute eximium, ejus scripto consignatis laudibus, perhibebat; asserebatque equitandi arte præclare industrium, ac corporis robore strenuum; ejusmodi denique qui in equis duplici solerter hasta hostem aggrederetur. Quod igitur in Circo Domestici triumphus agebatur, inter captivos primo is loco incedebat, corporis ipsa proceritate animique superbia ac celsitate, de ipso sparsum rumorem confirmans. Videns itaque Imperator, ejusque celebri fama motus, concenso equo, duplicique arrepta

Theophili de Saracenis victoria.

Agareni compressa jactantia. Theodori Crateri de illo victoria.

* λείαν

haſta, artis ſuæ ac ſolertiæ ſpecimen, A ſpectante coram tota civitate exhibere jubet. Id cum fieret, & rei ſpectaculum imperitiores afficeret, Theodorus cognomento Craterus (is, qui non multo poſt ſanctorum quadraginta duorum Martyrum cohortis dux extitit) ad Imperatorem accedens, Agarenum ſubſannare, nihilque eum quod fortis animi ſit, quodve ſtuporem injicere debeat, ea molitione præſtare, etiam atque etiam aſſerere. Ad quem indignabundus Imperator, *Num vero effœminate tu & evirate, ejuſmodi aliquid, qua polles fortitudine, poſſis præſtare?* Contra Craterus, *Duabus quidem haſtis, ô Imperator, nec didici, nec uti valeo. Nam* B *nec nugarum ejuſmodi uſus aliquis in bello exiſtit: una vero arrepta, Dei fretus auxilio, equo dejectum iri hominem ac exceſſum, prorſus confido.* Tunc Imperator dicendi illam libertatem non ferens, per caput ſuum jurare, Cratero, *Se ei vitam ereptum, niſi reipſa quod verbis jactaverat, impleret.* Mox ergo Theodorus conſcenſo equo, arreptaque haſta manum conſerens, dicto citius, nec longo ambitu, Agarenum equo datum præcipitem, altum ſapere non ſivit. Puduit Imperatorem, dum non a viro quodam magnifice ſtrenuo, ſed ab evirato proſtratum Saracenum vidit. Interim tamen, callido vafroque conſilio, virique virtutem reveritus, amice C verbis accipit, donatque veſtibus honoris cauſa; civium animos offendere veritus, ſi quid homine aliter uteretur.

Methodius Theophilo comes in expeditionibus.

XXIV. Jam vero rurſum vere appetente, ac bellatores viros inter ſe committente, Theophilus ingentibus contractis copiis, contra Saracenos proficiſcitur, educto e carcere, ſibique adjuncto ſancto Methodio. Neque vero tunc primum fecit, ſed & ſemper factitabat, penes ſe virum habens; ſive ut ejus ſapientiæ vi obſcura vulgoque ignota diſſolveret, eaque ipſi aperiret (erat enim Theophilus abſtruſarum rerum operoſus inveſtigator) ſive id cavens, ne quas is turbas, ſe abſente, ob ſacrarum Imaginum amolitionem, in Urbe excitaret. Præcipui enim civium, inque eis viri religioſi, Merhodium pluris faciebant, eumque impenſe colebant. Idcirco una ſecum adducere, non poſt ſe relinquere, ex officij ratione Theophilo videbatur. Itaque commiſſa utrinque acie, ac Iſmaelitis ſuperioribus, contigit circumventum Imperatorem in vitæ periculum adduci. Quando etiam Exercitus ductor Manuel, grave prorſus, omnique majus

Romani ab Agarenis victi.

ὁπλοθήκην, & δόρατα λαβόντα δύο τῷ βυθυνίσῃ ζεύγους & ἀρίστειαν ἀπάσῃ τῇ πόλει ἐπιδείξασθαι. & δὴ ζεύγους γομφίου, & ζῆς ἀπειροτέρους πρὸς ψιν παρέχοντος τῇ ὁράσει, [104] Θεόδωρος ὁ Κρα- 104.
τερὸς οὕτω λεγόμενος, ὁ & μετὰ βραχὺ ἀρχηγὸς τῆς τῶν ἁγίων μδ'. μαρτύρων φάλαγγος γενόμενος, πλησιάζων τῷ Βασιλεῖ, ὀξυμωτέρειζε τὸν Ἀγαρηνὸν· αἴσθεσιν οὐδεμίαν φάσκων, οὐδὲ καταπληκτικὴν ἐπιδεικνύμενον. ᾧ & χαλεπήνας ὁ Βασιλεύς, Ἀλλὰ δι' ἰσχύος ἔχεις αὐτὸς, ὦ θηλυδρία καὶ ἀνανδρε, ζιοῦτόν τι ἐργάσασθαι; ὁ δ' ὃς αὐτίκα, Δύο μὲν, Βασιλεῦ, μὴ μαθὼν, οὐδὲ μεταχειρίσασθαι δόρατα δυάμην· οὐδὲ γὰρ ἂν πολέμῳ ζειαύτης χρεία ἀβουλεσίας: ἑνὶ δὲ δόρατι χρώμενος, τὸ εἰς Θεὸν πεποίθησιν ἔχω βεβαίαν, ὡς χρήσιμόν τε τοῦτον, καὶ τὸν ἵππου καταβαλεῖν. τῷ παῤῥησίαν γοῦν μὴ φέρων ὁ Βασιλεύς, Ἦ μὴν, ἔφησε, καὶ τῆς κεφαλῆς αὐτὸν τὸν ὅρκον ἐπαγαγών, θανάτῳ ζημιώσειν τὸν Ἄγιον, εἰ μὴ ζεῖς λόγους ὄντως εἰς ἔργον ἀγάγοιεν. ἵππον δοῦναι κελεύσας ὁ Θεόδωρος, καὶ δόρυ λαβὼν ἐν χερσῖν, θᾶττον ἢ λόγος ἐν οὐ πολλαῖς περιόδοις τὸν Σαρακηνὸν κατεκρήμνισε, καὶ μίγα ζεύτῳ φρονεῖν δέδωκεν οὐδαμῶς. ὁ μὲν δὴ Βασιλεὺς ἠγάσθη, ἅτε δὴ καταβεβληκότα ἰδὼν τὸν Σαρακηνὸν ὑπ' ἀνδρὸς θυμούχου, καὶ οὐ θηλυάνου τινός· πεπυρωμένος δὲ πέως ὤν, καὶ τὸ ἀρετῇ ἀνδρούμενος τοῦ ἀνδρός, ἐφιλοφρονήσατο μὲν λόγοις αὐτὸν· στολάς τε, καὶ περιβολὰς αὐτῷ, πρὸ πολιτείδων ἀνδρούμενος ἐδωρήσατο.

κεφ'. Ἀρτὶ δὲ πάλιν τοῦ ἔαρος ἐπιλάμποντος, καὶ ζῶν μαχῶν κατ' ἀλλήλων ὁπλιζόντων, ὁ Θεόφιλος δυνάμεσι πολλαῖς πεζικαῖς καὶ τῶν Σαρακηνῶν ἐξέστησε καὶ τὸν ὅσιον Μεθόδιον τὸν εἱρκτῆς ἀναῤῥυσάμενος, & μεθ' ἑαυτοῦ ἐπαγόμενος καὶ νεῶ μόνον οὐ πρεσβύτην, ἀλλ' ἀεὶ τῶν ποιῶν, καὶ πλησίον που ἔχων αὐτὸν, εἴτε τοῦ ἀσαφῆ ἕνεκεν, καὶ πολλοῖς ἄγνωστα δρᾶν φιλεῖν, καὶ γνώ- D σεσιν ζύτῳ ποιεῖν δρᾶν τὸ συνεπιζητοῦντα αὐτῷ σοφίαν· & γὰρ ἐτύγχανε τὸν ἀποκρύφων ἄγαν ζητητικὸς ὁ Θεόφιλος, εἴτε δὴ πρὸς ἐπιμασάσης φυλακτόμενος πρὸς αὐτοῦ παθεῖν, δρᾷ τὸν τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν Εἰκόνων πόλεμον. οὐ μικρὸς γὰρ ἐδόκει πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ σέβεσθαι ὃ τὸ πολιτείας ἔκκριτον & φιλόθεον· δρᾷ πεῖ τοῦτον ἄγαν μὲν ἑαυτῷ, ἀλλ' οὐ κατόπιν ἀπολιμπάνειν ἐφαίνετο ζύτῳ σεμνόν. καὶ δὴ παρασκευῶν ἀλλήλοις τὰ στρατευμάτων, καὶ τὰ Ἰσμαηλιτῶν καθυφιεμένων, σεμνέον τὸν Βασιλέα πως περικυκλοῦσθαι ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κινδυνώδη περὶ ψυχῆς. ὅτε δὴ καὶ Μανουὴλ ὁ Στρατηλάτης δεινὸν ἠγησάμενος·

καὶ

καὶ αἶσχος τῶν ἀνδρῶν, δορυάλωτον Βασιλέα γενέσθαι, ἐκ τοῦ αὐτὸν ἀναθαρρύνας, καὶ, Ὦ ἄνδρες εἶπών, τὰς μελίσσας ἀμύνεσθε, αἳ τοῦ Βασιλέως κατόπιν τῷ φίλτρῳ βαλλόμεναι πέτονται, εἰσῆλθ' ὥσπερ τὶς λέων ἐπὶ τὴν τέκνων βαλλόμενος, τὸν Βασιλέα ζητῶν. ὡς δ' εἶδεν ἀποκαμόντα, καὶ τὴν σωτηρίαν μὴ ἐπὶ πολλῆς ἀπηγωνίακα· καταφασιζόμενον δὲ ὡς μὴ βούλεσθαι τὸν λαὸν λιπόντα ἀφυγεῖν, Ἄγε δή, ἔφησεν, ὦ Βασιλεῦ, ἀκολούθησόν μοι, εἴρξαν τὴν φάλαγγα ποιοῦντι, καὶ πολλοὺς ἀποσφάττοντι. ὡς δ' ὁ Μαμουὴλ εἵπετο, καὶ τὸν ἐπόμενον δεδιότα πολλὰ καὶ κατεπήγετο Βασιλέα ὁρᾶν εἶχεν, αὖθις ἐρρήγνυ μὴ πολλὰν τὴν φάλαγγα, τὸν ἀξιολέθριον βουλόμενος. ὡς δ' ἠπείρθημεν αὖθις, καὶ τεῖχον δὲ ἐκ τεθρυπτέρας ψυχῆς τὴν στενοχωρουσαν φάλαγγα τὸν Βασιλέα διέκοψεν, ἐγγὺς πλησίον ἐγεγόνει τύπου, ὡς καὶ ἐμφῦσαι τὸν ὄπισθεν τὸν ὄπισθεν ἵππον, καὶ αὖθις ἀναθορεῖν ἐτύγχανεν. ἐπιὼν τὴν ψυχὴν ὁ ἀνὴρ, Βασιλέα Ῥωμαίων αἰχμάλωτον γενέσθαι φοβούμενος, καὶ τὴν ἐχθρῶν ἀναπόδισιν· ὅτε ταχυτέραν ἅμα καὶ δεξιωτέραν τὴν ἀποστροφὴν ποιήσας, ἐξ ἀπαλῆς ἀπειλήσας αὐτῷ εἰ μὴ τούτῳ στενοκολουθήσειεν, ὀλίγα καὶ μόλις τοῦ κινδύνου διέσωσεν, ὀλίγων πάνυ κατόπιν ἀφαιρουμένων τὸν πόλεμον, καὶ τοῖς ἑαυτοῦ ἐγκατέλεξε· διὸ τιμῆς τε τοῦτον ἐφαμίλλως ἐδεξιοῦτο, καὶ φρεπούσαις δωρεαῖς ἐθεράπευεν, εὐεργέτην καὶ σωτῆρα πολλάκις ἀποκαλῶν.

κε'. Ἀλλ' ὁ φθόνος ἴσχυσε κατ' αὐτοῦ· καὶ ὃς ἐν πολλοῖς, καὶ τοσούτων μυριάδων ἀνδραγαθήσας, καὶ τῶν ἐχθρῶν ἀφελόμενος τὸν Βασιλέα, ὑπ' ὀλίγων οἰκείων κατεπαλαίετο. ὅτε εἰς καθοσίωσιν, καὶ ἐπιβουλὴν τοῦ βασιλέως ἐκ λοιδορίας ἐκλήθη, καὶ πολὺ εἶναι τὸν φθόνον τὸν κατ' αὐτοῦ ἐνιδών, ὅτι ἀφ' ἑνὸς τινος πιστοῦ δυεμαίθανεν, δούλου μὲν πρότερον ὄντος τοῦ Μαμουὴλ, τότε δὲ ἐκ χαρίσματος οἰνοχοιοῦντος τῷ Θεοφίλῳ καὶ ὑπηρετοῦντος, ὡς μέλλοι τοῦτον ἀποτυφλοῦν, καὶ ὀφθαλμοῦ ποινὰς χρεὼν, ἀπεστάλθη πολεμῶν, καὶ πρὸς Ἀγαρηνοὺς μεταβέβηκε, μέγας περὶ αὐτοῖς ὀφθείς, καὶ τιμῆς ταῖς μεγάλαις τιμώμενος. ἐνέκειτο γοῦν κατὰ τῶν πλησιαζόντων αὐτοῖς ἐχθρῶν, ἵνα οἳ οὕτω δὴ Κορμάτοι καλοῦνται, πολεῖς, καὶ νίκας οὐ τὰς τυχούσας ἐποίει, ἅτε δὴ καὶ πεῖρα καὶ στωικὸς ἀφθόνων πολλῶν· καὶ ὃ δὴ

A dedecore reputans, si Romanorum Imperator ab hostibus caperetur, suorum animos concionis verbis recolligens; sicque eos allocutus: *Eia viri, Apes reveremini, quæ suum Regem, ejus vis amoris percita, pone volant;* leonis instar catulorum causa dimicantis, medios cuneos Imperatorem quæsiturus irrumpit, animoque fatiscentem inventum, & ex ignavia salutem desperantem, ac causantem, *Nolle se relicto exercitu eam fuga expedire;* hortatus est, ut se illi præeunti, ac multorum strage iter aperienti, comitem daret. Postquam vero erumpentem, timens pavensque B Imperator e vestigio secutus non est, iterum cum multis aciem perrumpit, ut à periculo virum eruat. Ac ne tum quidem voti compos effectus, tertio demum firmiori proposito, cuneum Imperatori undique affusum ipsumque coarctantem dirimens, ad eum usque pervadit, adeo ut & equum, cui insidebat, loris alligare, ipsumque rursus liberare contigerit. Animo saucius erat, quo metu Romanorum Imperatorem ductum iri captivum, atque hostibus calcata cervice suppedaneum fore, pertimescebat. Idcirco velocius simul majorique solertia repetitis vicibus reversus, mortem quoque minatus, nisi ille sequeretur, ægre tandem periculo exemit, paucis quibusdam a tergo insequentem hostem reprimentibus, suisque incolumem reddidit. Idcirco pari in eum benevolentia Theophilus ipsum honoribus accipiebat, benefactoremque ac servatorem suum vocitans, congruis muneribus colebat.

Manuelis opera liberando Theophilo.

XXV. Cæterum major in eum vis invidiæ fuit; ac qui tot millibus armatorum unus obstiterat, exque mediis hostibus Imperatorem liberaverat, paucorum Aulæ familiarium suæque gentis hominum malis artibus superatur. Majestatis ergo ac insidiarum per summam improbitatem ex calumnia reus agitur; summamque vim invidiæ advertens, ac a fidelissimo quodam (qui olim quidem servus illius fuerat, tunc vero Principis gratiam meritus Theophilo a poculis erat, eique ministrabat) certior factus, fore ut ab eo oculis orbaretur, defectionem molitur, seque ad Agarenos transfert, a quibus vir longe spectabilis habitus, magnisque honoribus donatus est. Itaque vicinos Agarenis hostes (Cormatas dicunt) graviter infestabat, nec leves strages, illorum victor, dabat, ut qui bellicæ rei peritia ac solertia supra communem vulgique usum præstaret. Quodque nec satis dici sermone possit,

Manuelis defectio ad Sarracenos.

aut ratione penſari, tanta hæc facinora per Romanos captivos, ac qui vincti in carceribus eſſent, ei militantes exequebatur: data Agarenis fide, minime ab eis fugituros. Quando etiam Choraſan cepiſſe ferunt, ac Ameramnunæ ſubjeciſſe. Iſthæc vir tantus conficiebat, non inſigni tantum fortitudine ſua, ſed & quod novam quandam nec uſitatam rationem inire videretur. Ordinum enim & acici alia aliaque compoſitio, teſſeræque ac vocum inopinata mutatio, in animi anguſtias ac pavorem hoſtes conjiciebat. Nec ſolum adverſus hoſtes ſtrenue egit, verum etiam a feris beſtiis, regioni vaſtitatem afferentibus, eos liberavit, multorumque eis bonorum auctor, Principi pariter ejuſque Proceribus ſumme charus fuit.

XXVI. Verum cum ejus percrebeſcente fama, Theophilum rei pœniteret, nec levis dolor inde eum inceſſiſſet, nullum non funem movendum ſtatuit, ut virum ad ſe revocaret, ad ſeque redire compelleret. Unde alij quidem per Jannem Monachum, quo tempore miſſus eſt ad commutandos captivos, pacis eum fœdera iniiſſe, ac Manuelem ad ſe revocaſſe ferunt, quando etiam literas & ſecuritatis fidem jurejurando firmatam per eum, pluresque illo priores, miſiſſe. Alij, ejuſdem quidem Jannis opera rem peractam malunt, non tamen ſic aperto colloquio, ſed occulto ac vulgo obſcuro: ita nimirum ut Jannes jubente Theophilo profectus ſit, habituque mutato ac pannis indutus, Iberis atque Monachis Ieroſolymam voti cauſa proficiſcentibus, unum illorum ſimulans, ſeſe adjunxerit, eoque habitu Manuelis domum Bagdæ ſubierit. Illic mendici ea ſpecie ad eum aditum nactus, Imperatorem pœnitere docuit, verbiſque fidem fecit, illius prolata collari Cruce ac literis, quibus is ſecurum redderet, omniumque offenſarum oblivionem ſancte promitteret. Acceptis in manus Manuel literis, incenſo ardoribus animo, ſerio cogitat in patriam domumque reverti. Quia igitur temporis ipſa longinquitate, rebuſque adverſus Ameramnunæ hoſtes, quas ſupra retulimus, bello præclare geſtis, ſuam illi magis ac magis in dies probarat fidem, nec ulla jam ſuſpicione laborabat, ſignificat hoc ſibi animo conſtitutum, ut & adverſus Romanos educat, & inimicos (ſuos apud Imperatorem delatores) ulciſcatur, qui in Cappadocia ſedes habebant. Ac quo magis inſtitutum celet, ipſum

Manuelis ad ſuos reditus.

A χρήσιον λόγου, ὅτι μὴ τῶν αἰχμαλώτων Ρωμαίων, καὶ καθηργυιωμένων ἐν φυλακαῖς ταῦτα ἐνήργαζεν· πίστιν αὐτοῖς δοὺς γὰρ αὐτῶν, ὡς οὐ φεύξονται· ὅτε καὶ Ὁ Χορασὰν λέγεται καθελεῖν, καὶ τὴν Αμεραμουνῆ ὑποβάλλεσθαι· οὐ τὴν διαφέρειν μόνον εἰς αἰδρείαν αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ ὃ καινῶς πως καὶ πρωτοπλασμένως ἐφεύρειν αὐτοῖς. ἤτε γὰρ [106] τῶν 106.
σχημάτων μεταβολὴ, καὶ ἡ τῶν φωνῶν παρὰ δόξαν μεταλλαγὴ, εἰς δηλίαν ἐμπίπτειν ἠναγκάζε πᾶς πολεμίους. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ πολλὴν ἀπιθάνων θείων καταπλεκομένων αὐτοῖς καὶ βλαπτόντων ἐλευθερώσας, καὶ μεγάλων ἄγιος καλὴν αὐτοῖς χορηγὸς, διαφερόντως ἠγαπήθη αὐτῷ τε τῷ Ἀρχόντι, καὶ τῇ γερουσίᾳ αὐτοῦ.

κς'. Αλλ' ἐπεὶ μεγάμελον τῷ Βασιλεῖ ἐνεποίησε ταῦτα διακούοντι, καὶ λύπης ἄγιος κατέσχε πολλῆς, πάντα καλῶν ἐδόκει τοῦτῳ κινεῖν, ὡς αὖ τὸν ἄνδρα μεγακαλέσοιτο, καὶ παλινδρομῆσαι ποιήσειν. ὅθεν οἱ μὲν Ἐβρίωνικαὶ σπονδαὶ [107] διὰ τὸν μοναχὸν ποιῆσαι τοῦτον φασὶν Ιαννοῦ, πρὸς καιρὸν τῶν κτῆ ταῖς Φυλακαῖς διαλαλεῖν, καὶ πρὸς τὰ ἴδια μεταγαγεῖν· ὅτε καὶ χρυσοβούλλιον τοῦτῳ ἐξ ὅρκου ἀπαθείας δι' αὐτῶν τε καὶ ἑτέρων πρεσβέων πολλῶν ἐξαπέστειλεν. οἱ δὲ δι' αὐτοῦ μὲν τοῦ Ιαννοῦ, οὐ μὴν οὕτως διὰ φανερᾶς ἐντεύξεως ἐκ συντυχίας· κρυπτῆς δὲ, καὶ ἀδήλου πολλοῖς· ἡ τὸν Ιαννοῦ γνώμῃ τοῦ Θεοφίλου ἀφ' ἡμῶν μεταστήσασα, ἐκ μεταμφιάσασα, καὶ τοῖς ῥακοδυτοῦσιν Ιβηρσι καὶ μοναχοῖς τοῖς πρὸς τὰ Ιεροσόλυμα μετὰ λιτῆς φοιτῶσι ἐξομοιώσασά τε ἐκ συσκαμμίξασα, τῷ ἐν ᾧ διῆγε οἴκῳ ὁ Μανουὴλ μετὰ Ὁ Βαλδᾶ εἰσκατέστησεν· ἐπαιτεῖν τε προσποιησάμενον, καὶ τὴν τοῦ Βασιλέως μετάνοιαν διδασκοντα· ἐκ μάρτυρας τῶν Ἐβρωμίων τό, τε τοῦ Βασιλέως ἐγκόλπιον ἐκ Ὁ χρυσοβούλλιον ἐδίδου, * συμπάσχειν τε ἐκ πάντελῆ τῶν κακῶν * απάσαν
ἀμνηστίαν διαγελιζόμενα· ἃ καὶ λαβὼν εἰς χεῖρας ὁ Μανουὴλ, καὶ οἱονεὶ τὸ ψυχικὸ ἀνακτεῖς, τὴν οἰκάδε ἐμελέτα ἐπάνοδον. ἐπεὶ γοῦν ἔκ τε τοῦ χρόνου καὶ τῶν προτέρων ἡμῖν Ἐβρωμένων αὐτοῦ κατὰ τῶν πολεμίων ἔργων ἡ πρὸς αὐτὸν πίστις οὐ μείωσιν, αὔξησιν δὲ πᾶσα καθ' ἑκάστην ἐλάμβανεν, μᾶλλόν τῷ Αμεραμουνῆ, ὡς ἐφέσιος ἔχοι καὶ κατὰ τῶν Ρωμαίων στρατεύσαι, καὶ τοῖς ἐχθροῖς, οἱ κατεῖπον αὐτοῦ πρὸς τὸν Βασιλέα, ἀμύνασθαι, καὶ κατὰ τὴν Καππαδοκίαν τὰς οἰκήσεις ἔχοντας· καὶ σὺν αὐτῷ καὶ τὸν υἱὸν ἡξίου πέμπειν τὸν

Αμεραμμυνῆ, εἰς πλείονα τ̃ ὑποτεταγμένων ἀσφάλλεσθαι, καταδυόμενος τοῖς αἰτηθεῖσιν ὁ Ισμαὴλ, ἐς οὓς τ̃ ὧν ἐπεθύμει ἐξέπεμπεν. ὡς δ' πλήσιον που τοῖς τ̃ Ρωμαίων ὁρίοις ἐλήλυθε, δῆλα ποιεῖται τὰ κατ' αὐτὸν τῷ Καππαδοκίας Στρατηγῷ, ἐς τ̃ εἰσαῦθις πρὸς Ρωμαίους ἐπάνοδον· ἅμα ἐδίδασκεν, ὡς χρὴ κατ' τὸν δεῖνα τόπον λόχον τινὰ ἐνεδρεῦσαι γενέσθαι, ἵν' ὅτ' αὖ ἐκεῖσε δὴ ἥξοιμι, τὰ μὲν Σαρακηνῶν κοῦφα ἐπ' ἄλλα δή τινα τόπον ἐξελαύνειν ποιήσας, μετ' ὀλίγον δὴ ἥξοιμι, καὶ πρὸς τὰ Ρωμαίων ἤδη ἐπάνοδα μᾶλλον αὖθις. ὁ δὴ γέγονεν. ἐπεὶ γὰρ ἐκεῖσε δὴ πάνυ ἐπλησίαζεν, ἐς πολλὰ τ̃ δὴ Ισμαὴλ υἱὸν καθασπάζεται· Απιθι, ἔφη, ὑγιὴς, ἄπιθι, τέκνον, πρὸς τ̃ πατέρα σου. ἐμοὶ γὰρ ἄλλοσε πορευόμενον, οὐ πρὸς ἄλλον, πρὸς γε τὸν ἐμὸν ὄντως Βασιλέα καὶ κύριον. διασωθεὶς δ' ἐκεῖθεν, πρὸς τ̃ βασιλεύουσαν εἰς τ̃ ἐν Βλαχέρναις θεῖον ἐπιφοιτήσει ναὸν, τ̃ Θεόφιλον[108] εἰδὼς οὐ τ̃ τυχεῖν ἔλαττα πίστιν εἰς αὐτόν. ὅθεν καὶ Μαγίστρου τιμᾶται, ἐς[109] συμπάτερος ἔκ τοῦ κεκτῆσθαι αὐτὸν, καὶ Δομέστικος προβιβάζεται τ̃ σχολῶν. εἰσὶ μὲν δ' οἱ φυγεῖν μὲν κελεύσαντα τ̃ Μανουὴλ φασὶ πρὸς τοὺς ἐξ Αγάρ, καὶ ἔργῳ τ̃ Θεοφίλου, ὡς εἴρηται, ἐπιμελῶς τὰ ἀποδιδῶ, οὐ μὲν καθοσίωσιν ἐγκληθέντα ὑπὸ Θεοφίλου φυγεῖν· ὑπὸ Μιχαὴλ γὰρ τ̃ τοῦ Τραυλοῦ τ̃ πάτου πρὸς, εἴτε ἐς μῖσος[*] ὃ πρὸς αὐτὸν φέροιμον, εἴτε δὴ καὶ παλαιὰ δεδιυκέναι μᾶλλον αὐτῷ. χρηστεύεται γὰρ καὶ Ιωάννης Επίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως κατ' τ̃ εἰκάδα προτέρου τ̃ Απριλλίου μηνὸς, ἡμέρα πρώτῃ· ἆθλον ἀσεβείας ἐς ἀπιστίας, ἐς τ̃ μὴ τὰς θείας Εἰκόνας προσκυνῆν, τὸ ἱερωσυνεῖον ἀπειληφώς.

κζ. Ζηπτικῷ γὰρ τ̃ τῷ Θεοφίλῳ τυγχάνοντι, ἐς ἄγαν εἰκαιμόρῳ περὶ γνώσεως τ̃ μελλόντων βασιλεύειν ἀσπουδοτέρῳ, γυναικός τι ληφθεῖσαν τ̃ Αγαρ κατ' τοὺς πολέμους πύπτειν, Πύθωνος κατεχόμενον πνεύματι τοιόνδε τινὸν ἀνεμαίνετο. τοῦτον οὖν ἤγαγέ τε πρὸς ἑαυτῷ ὁ Θεόφιλος, καὶ τίνες εἶεν ὧν ἡ βασιλεία διαρκέσει ὅτι πολὺ ἐπιτωθάνετο. ὡς δ', Σὺ μὲν δὴ ἄρξεσθαι τ̃ τὸν υἱὸν καὶ γαμετὴν ἀπαφοίβασά τε γενέσθαι ἐς ἐμμανεύσατο, μετέπειτα δ' τοὺς Μαρτινακίους ὅτι πολὺ τ̃ βασιλείας κρατήσειν· αὐτίκα τοῦτον τ̃ Μαρτινάκην, ἐς τί γε προσκεκοιμημένον αὐτῷ πως κατ' συγγένειαν, πρὸς ὃ μοναζῆν ἀπέκειρεν, ἐς τ̃ ἑαυτῷ, εἰκὸν Θεοῦ ἐς μοναχῶν ἀναπέδειξεν ἀνδριάντημα. οὐ τοῦτο δὲ μόνον, ἀλλὰ ἐς πολλὰ τῶν μελλόντων ὃ γυνὴ ἀπεθέσπισεν·[110] τὸν τε τῶν Ιωαννίτου τ̃ Πατριαρχικῆς ἕδρης πορρώ που γενέσθαι σημαίνειν, καὶ τ̃ τῶν σεπτῶν Εἰκόνων ἀναστήλωσιν κατισάφησιν. οἷς τ̃ ψυχῇ ὁ Θεόφιλος ἐπώδυνος γεγονὼς, ἐς δυσπόνητα ταῦτα φέρων ἀεὶ, πολλὰ

A Ameramnunæ filium secum mitti rogat. Annuit petenti Ismaelus, ac in quos expetierat hostes, Manuelem emittit. Ubi jam Romanos pene fines attigerat, Cappadociæ Prætorem de suis rebus monet, seque rursus ad Romanos redire significat, simulque certo loco locandas insidias docet, *Vt cum*, inquit, *illuc venero, Saracenorum prædonibus alio dimissis, in Romanorum ipse cuneum incidam, atque ita ad patrios lares revertar*; uti etiam factum est. Ubi enim prope jam ad locum accesserat, Ismaelis filium prolixe salutans ac osculans, *Abi*, inquit, *abi, fili, incolumis ad patrem tuum; scito vero, non ad alium me proficisci, quam ad meum verum Imperatorem ac Dominum.* Salvus inde receptus, Constantinopolim in sacram Blachernensem Ædem venit, erga quam sciret Theophilum non vulgarem habere fidem. Quocirca etiam Magistri honore donatur, exindeque, Theophili * compater audit, & Scholarum Domesticus præficitur. Non desunt qui dicant, Fugisse quidem Manuelem ad Agarenos, ac Theophili opera, uti dictum est, fuisse revocatum: non tamen Majestatis accusatum Theophilo imperante fugisse, sed Michaele Traulo ejus patre, sive odio in illum defecerit, sive quod veteres ejus inimicitias suspectas haberet. Interim vero etiam Jannes Constantinopolitanus Episcopus ordinatur, Aprilis vigesima-prima, die Dominica; impietatis præmium perversæque fidei, ac sacris Imaginibus negati cultus, Sacerdotium consecutus.

Forte melius, *Filius adoptivus & spiritalis.*

De Manuele alia opinio.

Joan. Gram. Patriarcha CPlitanus.

XXVII. Porro Theophilus dum curiosior est inquirendi studio, & ut futuram Imperatorum successionem vaticinio condiscat, operosius incumbit, mulierem quandam superioribus bellis ex Agarenis captam, Pythonico spiritu obsessam, quorundam relatione accipit. Eam itaque accersit, ac quinam in longum tempus Imperio potituri sint, ex illa quærit. Ad quem Vates, *Successurum ejus filium cum conjuge*, Theophilo respondit: *Postea vero fore ut Martinaciorum genus annos plures Imperium teneat.* Illico itaque Martinacem hunc, etsi ipsi affinitate conjunctum, raso capite Theophilus Monachum facit, ejusque ædes, in domum Dei ac Monachorum domicilium redigit. Neque hoc solum, sed & alia plura mulier vaticinata est; Nempe, *Iannem Patriarchali Sede dejectum iri, sacrarumque Imaginum revocandam religionem ac cultum.* Quare vehementi dolore concitus Theophilus, remque altius mente retinens, sæpe-

Vaticinia successionis Imperij.

Martinaciorum genus.

numero Auguſtam, ad hæc & Theoctiſtum Logothetam monebat, ac hortabatur, multiſque ſacramentis adigebat, ne unquam Jannem Patriarchali Sede dejici, autve Imagines coli paterentur. Tantam vero operam veſtigandis iſtiuſmodi Imperatorum ſucceſſionibus poſuit, ut & Iannis ex pelvi divinatione, Baſilium Imperij arcem ſuſcepturum perſpicue viderit. Præter Imperatorem, aliis quoque ex ea ſciſcitantibus, mulier reſpondit. In his Conſtantino Triphylio, multum roganti ac enixe eventura quærenti, prædixit; *Fore nimirum ut ipſe ac filij Baſilio Imperatore, Clericalem habitum induerent:* quod & evenit. Georgio quoque Militarium tabularum ac matricularum præfecto prædixit, fore ut in Circi funda necaretur, ejuſque ſubſtantia fiſco addiceretur. Et hæc quidem hactenus juxta Platonem ....

Baſilij magice prævifum Imperium.

XXVIII. Anno ſequenti, Agareni & Theophilus expeditione utrinque ſuſcepta, utrinque abs ſe metu, re integra domum redierunt. Eodem fere tempore, Chaganus Chazariæ ac Pechus miſſa legatione Imperatorem rogant, ut caſtrum Sarcel nuncupatum (quod interpretatione nominis *Domus Candida* dicatur) ipſis ædificet. Porro locus eſt ad Tanaim fluvium, quo hinc inde Patzinaces & Chazaritæ diſterminantur; ubi & Chazaritæ præſidiarij trecenti, commutatis vicibus per tempus, alij aliis ſubſtituti, ſtationem habent. Horum poſtulatis annuens Imperator, Petronam Camateri (ſic dicti) Spatharocandidatum cum claſſe Regia & Paphlagoniæ Capitaneo miſit, rem præſtituros, quam illi rogaverant. Ubi autem Cherſonem appulſus eſt, longiores naves in terram ſubductas, illic in ſtatione relinquit: rotundis vero impoſitas copias, ad Tanaim uſque, quo loco extruendum illis oppidum erat, trajecit. Quia autem locus lapides non habebat, ex fluvij glarea calcem facit; exque ſubjecta humo lutum in lateres excoquens, ardua quidem molitione, laborantium tamen multitudine, magnifice perfecto opere domum redit. Reverſus vero Petronas Imperatorem de Cherſona monet, ut qui gentis mores locique genium expertus didicerat, *Non aliter regionis oppidorumque pleno jure compotem fore, quam ſi proprium urbi gentique Præſidem Ducemque præficeret; non indigenis Proceribus ac Primatibus res ſuas crederet.* Hactenus enim nemo, regionem procuraturus Conſtantinopoli Præſes mitti ſolebat; ſed quem illi Pri-

Sarcellum conditum.

Præſes Cherſonæ datus.

πολλάκις ἐπῆδε τῇ ἑαυτῆς γαμετῇ, πρὸς ἣ δὲ Λογοθέτῃ Θεοκτίστῳ πρῆγμ, δὲ πλήθῃ κατεδίσμῃ ὅρκων, τὸ μήτε τὸν Ἰαννοῦ ἀποβολείας τυχεῖν, μήτε μὴν τὰς Εἰκόνας προσκυνήσεως. ποσὸν δὲ ἄρα πρὸ τῆς βασιλείας ἠρθύνατε καὶ ἐξηχρίαζεν, ὡς καὶ πρόδηλος Ἰαννῆ ἐν λεκανομαντείᾳ τῆς μέλλοντα Βασίλειον τὴν πιαύτην καταφληφέναι ἀρχὴν, καθαρῶς εἰδεῖν. ᾧ μὴν ἀλλὰ καὶ Κωνσταντῖνον [111] τὸν III.
χῆς τῆς Τειφύλιον τὰ αὐτῷ συμβησόμενα διηγαίου ὁ γνώμων, πολλὰ λιπαρεσιῶτα καὶ πευθανόμενον αὐτόν τε δὴ καὶ τοὺς αὐτοῦ υἱῆς κληρικοῦ σχῆμα ἔσεσθαι Βασιλεία δ' ἀμφιφθλῶαι. ὃ καὶ γέγονεν. καὶ Γεώργιον τὸν τῆς γραπτικῆς δίλτου ἐπιλημμόνιον, ὅτι σφενδόνῃ τῇ χῆς τῆς ἱππόδρομον ἀποκτανθλῶαι, καὶ τὴν ὕπαξιν αὐτοῦ τῷ βασιλικῷ ἀνήλῃφθαι ταμείῳ. καὶ ταῦτα μὲν ὧδε πη χῆς Γλώττα.....

κή. Τῷ δ' ὑπὸ τι ἔτει πρὸς τὴν κατ' Ἀλλήλων πόλεμον, οἵ τ' Ἀγαρηνοὶ καὶ ὁ Θεόφιλος ἐξελθόντες, ἔμειναν ἄπρακτοι πέμπτελας ἀλλήλοις καταπολεμόμενοι, καὶ πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἐπανέστρεφον χῆς ὁ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ὅ, τε Χαγανὸς Χαζαρίας καὶ ὁ Γέχ παρὸς τὴν Αὐτοκράτορα Θεόφιλον ἔπεμπον πρεσβυτὰς, ὃ κάστρον ὅπερ ὕτω [112] Σαρκελ καπτομάζεται 112.
αὐθις κλιαθῶαι ἐξαπύμενοι, ὅπερ ἑρμενεύε) μὲ Λευκὸν οἴκημα· ἔστι δὲ χῆς τὸν Τανάϊν ποταμὸν, ὃς πῆς τε Πατζινακίας διείργῃ πῆς Χαζάρους ἐκβάλλει, ἔνθα καὶ Χαζάρων τάξεσταγ καθέζονται τριακόσιοι χῆς χρέιον ἀναλαμβάνομεν. ὧν τῇ αἰτήσῃ καὶ πεισθεὶς ὁ Θεόφιλος, τὸν Σπαθαροκανδιδάτον Πέτρωνᾶν τὸν ἐπὶ τοῦ Καματηρᾶ, μὲ χελανδίων Βασιλικοπλοίμων καὶ τὸ Καπιτάνιον τῆς Παφλαγονίας ἀπέστελλεν, εἰς πέρας τῆ τούτων αἴτησιν κελεύσας ἀπαγαγεῖν. ὃς ἅμα πρῶ τὴν Χερσῶνα κατέλαβεν, πὰς μὲν μακρὰς νῆας ἐκβοσι που προσορμίσας, ὅπῃ τὸ χέρσος κατέλιπεν· τὸν δὲ λαὸν ἐν τροχηλάταις εἰσαγαγὼν ναυσὶ, μέχρι τοῦ Τανάϊδος διεβιβάσθη, ἔνθα καὶ τὴν πόλιν ἔδει τοῖς εἰκοδομεῖν. ἐπεὶ δὲ λίθων ὁ τόπος ἠπόρει, ἐκ μὲν τῶν μικρῶν καλίκων τὸ πλινθοῦν ἄσβεστον, ἐκ δὲ τῆς ὑποκειμένης γῆς πηλὸν ἐξκαύσας ἐν καμίνοις, καὶ βίσαλον ἐργασάμενος, τὸ ὁμοιοτρόπως αὐτῷ δουλείας μὲν μὴ, ἐπεραίου δὲ ἐν πολυχρείας λαμπρότης, καὶ πρὸς τὸν Βασιλέα ἐπανέστρεφεν. ἐδίδου δὲ καὶ περὶ τοῦ Χερσῶνος τῷ Βασιλεῖ γνώμην τε καὶ βουλὴν, οἷς εἰς πεῖραν τῶν δυθεώπων ἦλθεν καὶ τῶν τόπων ὁμοῦ, καὶ, Οὐκ ἄλλως ἀρξεῖς τῆς χώρας καὶ τῶν τόπων ὁλοκλήρως, ἢ στρατηγὸν προχειρισάμενος ἴδιον, ἀλλ' ὃ τῆς ἐκείνων ἀρχούσι τε καὶ προπυθέσι καταπιστεύων σαυτόν. οὐδὲ γὰρ ἂν ἡμέτερός πω τῆς ἐκείνων προνοούμενος ἀξιοπιστέλλετο στρατηγὸς, ἀλλ' ὁ

λεχθέντος Πρωτεύοντα, μετὰ καὶ τῶν Πατέρων τὸν πόλεως τὰ πάντα ἐῶ διοικῆν· ἐπεὶ τοῦτῳ ὁ Βασιλεὺς Θεόφιλος, οὐκ ἄλλον, ἀλλὰ τὸν εἰρημένον Γεπεωναῖ ὡς ἔμπειρον χρίνας τοῦ τόπου, Πρωτοσπαθαρίου τε ἐτίμησεν, καὶ Στρατηγὸν ἐξαπέστειλεν· τόν τε Πρωτεύοντα καὶ τοὺς ἄλλους πασίσας ὑπείκειν ἀνενδιαστάτως αὐτῷ· ἐξ ὅτου δὴ, καὶ μέχρι ἡμῶν ἐκρατήσαν ἀπὸ τῆδε ἐντεῦθεν εἰς Χερσῶνα παραλλαγὴ Στρατηγοί. οὕτω μὲν οὖν καὶ τὸ Σαρκὲλ οἰκοδομηθὲν ἐγένετο, καὶ ἡ παρὸς τοὺς Χερσωνίτας τῆδε ἐντεῦθεν ἀποστολὴ Στρατηγῶν.

κθ. Ἐξέστη δὲ πάλιν ὁ Θεόφιλος κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐμβριθέστερος, τὸ πατρικῆς ἡττᾶσθαι πάλιν ἀνέρατος ὤν. ὅθεν καὶ παῤῥωτέρω παρῆλθε τῆς Συρίας, ὁμοῦ μὲν χείρωσιν τιθεὶς χλῶ καὶ πορθῶν, ὁμοῦ δὲ λαφυραγωγῶν αὐτίκα καὶ αἰχμαλωτίζων, καὶ πόλεις παραπλησιαίτατα ἄλλας τε δύο, καὶ μέγιστα ἐδαφος καταστρεφόμενος· καὶ αὐτίκα δὴ τὴν Σωζόπετραν ἐκπολιορκήσας πατρίδα τυγχάνουσαν τῆς Ἀμοιραμνουνῆς, ἐφ' ἧς ἐγένετο ἐκεῖθεν διάγραμμάτων παρατέλασθαι ἀναχωρῆσαι τὸν Θεόφιλον ἐκ τῆς πατρίδος αὐτῆς· καίτοι οὐκ εἶχε πως τὴν ἀκοὴν πα. καὶ ταῦτα μὲν διοικησάμενος παρὰ τὴν βασιλεύουσαν ἐπανῆλθεν ὁ Θεόφιλος, τῷ Θεοφόβῳ πάντων Περσῶν διαδήλως παρατελάμενος, καὶ αὐτῆς διὰ παχέως ἐπιμασσαμεῖν παρὰς αὐτόν. ἀλλ' οἱ Πέρσαι συνόντες αὐτὸν καὶ τὴν Σινώπην, Βασιλέα καὶ ἄκοντα ἀνακηρύξαν· ὃς αἰδοῖ τε καὶ φόβῳ παρὰ τὸν Βασιλέα βαλλόμενος, ἀνένδοτός τε, καὶ δεινὰ πείσεσθαι τύπτεις ἔλεγεν ὅπερ τῷ ὄλμῳ τὸ μύττειν. ὅθεν πλέον καταῤῥωδιῶντες αὐτοὶ τὰς ἐκ Βασιλέως ἀπειλάς, εἴχοντο μὲν τῆς γνώμης αὐτῶν· εἶχον δὲ καὶ αὐτοὶ ἐν μέσῳ πραταῤῥιώοντες. ἀλλ' ὁ Θεόφοβος λάθρᾳ, τὰ τελεσθέντα δηλοῖ τῷ Βασιλεῖ, καὶ ἐνωμότως πληροφορεῖ, ὡς οὐκ αὐτὸς, ἀλλοι δὲ τῶν πολεμηθέντων εἶεν αἴτιοι. ἀλλ' ἐκεῖνόν τε ὁ Βασιλεὺς ἀσμένως ἀποδέχεται τὴν παίρεσιν, καὶ παρὸς τὰ βασίλεια εἰσκαλεῖ, τὴν ἀρχαίαν θύκλειάν ἀποδιδοὺς· συγνώμην τε ἅπασι τοῖς ἄλλοις καὶ ἀμνηστίαν καὶ τῶν δοιῶν, τῆς Σινώπης, εἴτε δὴ καὶ Ἀμάσριδος ποιεῖσθαι κελεύει. καὶ ἐπεὶ δὲ εἰς πολυπληθίαν ἐπέδωκάν τε καὶ ηὔξησαν, ὡς εἰς τρεῖς μυριάδας ἐλπιζόμενοι, ἃ συμφέρειν ἐδόκει τῷ Βασιλεῖ πότερα ἐλευθέρους εἶναι καὶ ἀφειμένους. ἀλλὰ καλῶς σκεψάμενος, ἑκάστῃ μοίρᾳ χιλιάδας δύο ἀπέταξεν, ὑπὸ χεῖρα τελεῖν τοῖς ἐκ γραμμάτων τεταγμένοις· ἐφ' ὧν δὴ καὶ Τουρμάρχας ὑπεστάθη ἀξιοῦσθαι· ὅθεν ἄχρις ἡμῶν τὸ παρὸν Περσῶν αἱ τῶν μοιρῶν τοῦρμαι κεκλήρωνται, ἐφ' οἷς διεσπάρησαν. τότε μὲν οὖν Θεόφοβος θρασύτερόν πως καὶ παμπόνηρον δόξαν τῷ Θεοφίλῳ, αὐτοῖς τε διαπαρῶσαι καὶ διαφθεῖραι ἐπιπλεῖστον ἐπιτηδεύσας· ὕστερον δὲ καὶ ἐπὶ τῷ τῆς Ἀρμενίας ἐπιτροπεύσας, καὶ ἐπὶ τῷ τῆς Ἀνατολῆς θέματος ἐπιστατήσας, καὶ ἐπὶ τῷ τῆς Ἑλλάδος ἐπιτροπεύσας, καὶ ἐπὶ τῷ τῆς Θρᾴκης θέματος ἐπιστατήσας, καὶ ἐπὶ τῷ τῆς Μακεδονίας ἐπιτροπεύσας, καὶ ἐπὶ τῷ τῆς Θεσσαλονίκης

to post, Theophobo necem attulit. Quanquam alia quoque causa, quam omnino pro loci opportunitate narraturi sumus, accessit.

XXX. Cæterum Ameramnunes ob expugnatam direptamque patriam, tanto ictus animi dolore est, sicque excanduit, ut undique ex Babylone & Phœnicia & Calesyria, Palestinaque & inferiore Libya conscripto exercitu, ingentibusque conductis copiis, clypeis omnium inscribi jusserit, AMORIUM; susceptam a se contra id oppidum expeditionem, illudque bello tentandum cum audacia innuens. Collegit igitur copias; & apud Tarsum ex paucissimis ingens subito numerosusque apparuit, ob patriæ suæ ignominiam furore exæstuans. Sed & Theophilus adversus illum profectus, Dorylæum pervenit, quod tridui itinere ab Amorio abest. Fuere multi qui Imperatori auctores essent, ut Saracenorum, majori vi quam quæ inhiberi posset, irruentium impetum declinans, Amorij incolas alio transferret. Ingentes nimirum esse illorum copias, immensumque exercitum. Id enimvero infame parumque virile ratus Theophilus, præclarum fortisque animi consilium putavit, ut urbem communiret, Ducisque strenui rationibus atque opera incolumen præstaret. Electus in eam rem Aetius Patricius, ac Orientalium Dux. Quia vero etiam justis copiis opus erat, has quoque Theophilus mittit, quo undique hosti obsisteret, ac victoriam illi præriperet. Ad hæc cohortibus illos præfecit, qui paulo post futuri erant Martyres, Theodorum cognomento Craterum, & Theophilum ac Babutzicum. Hi, non modo missi tunc exercitus, sed & cohortis quadraginta duorum Martyrum principes extiterunt.

Martyrum Amoriensium Duces.

XXXI. Postquam igitur Saracenorum Princeps, ingentes ipse animos spirans, ac exercitu potens, Tarsum venit, recte conjicit, habitoque cum suis consilio, judicat, haud e re sua esse ut statim Amorium petat. Tentandum prius Imperatoris exercitum, immisso in eum cum copiarum parte, filio suo. *Si enim filius*, inquit, *victor extiterit, patrem quoque haud dubia sequetur victoria: sin autem secus contigerit, præstat quiescere, cum ipsa mihi victoria haud præsto sit, ac comes expectanda.* Assumpto itaque Amera tum Melitines Præside, ac Turcorum decem millibus, omnique Armeniorum exercitu, ac Præside Præsidum, ad Dazemonem

Saracenorum bellica prudentia.

σιν, καὶ τὸν Θεόφοβον μετ' οὐ πολὺ ἀπήγαγε τῆς ζωῆς. ἐλθὼν δέ τι καὶ δεύτερον αἴτιον, ὃ δηλώσει πάντως ὁ λόγος κατὰ τὸν οἰκεῖον καιρόν.

λ'. Ὁ δὲ Ἀμεραμνουνὴς τοσοῦτον ἐπωδύνῳ τῷ ψυχῷ ὅτι τῇ καλαπλήξει τε καὶ πορθήσει τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ὡς πάμπαν ἠσθέσθη τε καὶ κηρύξαι πᾶσαν ἡλικίαν ἔκ τε Βαβυλωνίας καὶ Φοινίκης, καὶ Κοίλης Συρίας Παλαιστίνης τε, [113] καὶ τῆς κάτω Λιβύης στρατο- 113.
θεσιζομένου, ὅτι πᾶς ἀσπὶς αὐτῶν ἐγγράψαι, AMOPION· ἢ κατ' αὐτοῦ ἀφίξεσιν μὴ θρασύτητος ἀντιβολοῦσιν. στρατὸν γοῦν, καὶ ἅμα τῷ Ταρσὸν πολὺς ἐξ ὀλίγων ἐγένετο, μανίᾳ ὅτι τῇ τῆς πατρίδος αἰχμὴν πυρπολουμένου τῷ ψυχῷ. ἀντεπεξῆλθε δὲ καὶ ὁ Θεόφιλος ἅμα τὸ Δορύλαιον, τριῶν ἡμεροδρομιῶν πόρρω που τοῦ Ἀμορίου ἀπαχθέντων. πολλῶν οὖν συμβουλευόντων μετιέναι τὸν ὑπὲρ Ἀμορίῳ οἰκοῦντα λαὸν, καὶ τέως ἐκφυγεῖν τῷ ἄγαν φορὰν τῶν Σαρακηνῶν. πολὺς γὰρ ἐπύκνου, καὶ λαὸν ἐπίγειον ἄλλην. ἄπορον μὲν ἐφαίνετο τοῦτο τῷ Θεοφίλῳ καὶ ἀπάνθρωπον· καλὸν δὲ καὶ τοῖς ἀνδρείοις δόξειν, ὃ μᾶλλον ἐπωκείωσαν αὐτὸ, καὶ στρατηγοῦ γνησίου ἀφαιροῦσαι βουλάς. Ἀέτιος ὧδε οὗτος ὁ Πατρίκιος καὶ τῶν Ἀνατολικῶν στρατηγός. ἐπεὶ δέ καί τινος πολυχρείας ἐδέετο, καὶ ταύτῃ ἀπίσαλκεν ὁ Θεόφιλος, ὡς πάμπαν ἀντισπασμένου. καὶ τὸν ἐχθρὸν ἀνικήσοντος. ὅτι πύπτις ἐδίδου δὲ ἡγεμόνας καὶ ἄρχοντας πεὶ μὲν βραχὺ μύριοσιν ἄνδρας, Θεόδωρόν τε τὸν Κρατερὸν, καὶ Θεόφιλον, καὶ τὸν Βαβουτζικον· οἵ τινες οὐ μόνον ἐκείνου τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς φάλαγγος τῶν τεσσαράκοντα δύο Μαρτύρων γεγόνασιν ἄρχοντες.

λα'. Ἐπὶ γοῦν καὶ τῷ Ταρσὸν ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἐπέσχε μὲν φρονήματος καὶ λαοῦ ἡγεμών, [114] οὐκ ἀληθῶς πύπτῳ μαντευομένῳ, 114.
καὶ συμβουλευομένῳ ἐφάνετο καλὸν χωρεῖν πρὸς Ἀμόριον· ἀπόπειραν δὲ πρότερον λαβεῖν τῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως, ἅμα τοῦ ἡμισυ αὐτοῦ μέρος λαβόντος τοῦ στρατοῦ, καὶ καὶ τοῦ Βασιλέως χωρήσαντος. Εἰ γὰρ οὗτος, φησι, νικήσειεν, ἕψεται πάντως ἡ νίκη καὶ τῷ πατρὶ. Εἰ δὲ μὴ, καλὸν ἡσυχάζειν, οὐκ ἐπακολουθούσης μοι τῆς νίκης. λαβόντος γοῦν αὐτοῦ Ἀμερᾶ τὸν πλοιαρχοῦντα διέποντα τῶν Μελιτηνῶν, καὶ Τούρκους ὡσεὶ χιλιάδας δέκα, καὶ πάσης τῆς ἐξ Ἀρμενίων στρατιᾶς καὶ τοῦ Ἄρχοντος τῶν Ἀρχόντων, καὶ τὸν Δαζημόνα

προσέβαλεν. ἀπὶ καὶ ὁ Θεόφιλος κατ' αὐτῆς τραπόπεδον ἔχων οὐκ ἀλλνὲς, ἔκ τε Περσῶν, καὶ τῶν Δυτικῶν, ⊂ τῶν πρὸς τὸν ἀνίσχοντα ἥλιον στωιζαμένων. ὡς δ' κατὰ τὸν Ανζιὼ οὕτω χῶρον καλούμενον ἐλήνεν, ἰδεῖν ἐπεχύμει ὁ πλῆν σκηνιτῶν ἀριθμὸς τῆς προσβολῆς. ὁπόσα τινα χρεῶν λόφον, καὶ τῶν ἄλλον ὑπερβεβηκότα χῶρον ὁ Δομέστικος τῶν σχολῶν λαβὼν αἰωίσκεν Μανουὴλ, καὶ πως
115. οὐκ στρατιμοῦ ''' * βραχύτερον ἐδόκει ὁ τῶν * Scylitz. & Cedr. βαρύτερον. Σαρακηνῶν πλῆθος· * οὐ μὴν, πρὸς τοῦτον * ἐμὲι. στωπηλημένου τῷ Μανουὴλ, ὁ τῶν δοράτων ἴσος ἐδόκει ὄγκος. Αλλ' ὦ, φησὶ, Βασιλεῦ, ὁ καρτερὸν στρατζόμενος, τὸν ἐκ δοράτων καλαμῶνα ἀμφοτέρων διάθρει. ἐπὶ χρεῶν ἰσχυρώτερός πως οὐχ ὁ ἴδιος, ἀλλ' ὁ τῶν ἐναντίων ἐδόκει φρατὸς, βουλὴν ἐδέοντο ἀρτύειν πεζικήν. ἡ δὲ ὧν ἔκ τε Μανουὴλ στωισαμένη καὶ Θεοφόβου, νυκτὸς ὁπλιτεύσωαι τοῖς πολεμίοις· ἀλλ' ἕτεροι χρῆσθαι τὴν ἡμέραν διὰτέθεσθαι, οἷς καὶ ὁ Βασιλεύων ἐπέπεισο. ὡς δ' οὖν ἔλαμψεν ἡ ἡμέρα μάχης καρτερᾶς γνομένης, ἐκλύσεως τῶν βασιλικῶν ἀγωνισαμένων τραγμάτων, οἱ Ισμαηλῖται ἐκέκλιντο εἰς φυγὴν, ἀφέντες ὁ πολεμεῖν. ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι ὁπτιμότερ χρώμενοι τοξείᾳ, καὶ ὁ καταδιώκειν τῶν Ρωμαίων ἀναχερούκοντες, ἰσάναι, ἀλλ' οὐ φύγην ἔπεισθαι τοῖς Σαρακηνοῖς. ὅθεν ἑαυτοὶς πάλιν συστησάμενοι, καὶ τοῖς πέξοις δὴ γλυαίως πόρρωθεν βάλλοντες, ἑτεροιλκῆ τὴν μάχην ἐπέστησαν. οἷς μὴ δυνάμενος ὁ τῶν Ρωμαίων προσεγγίσαι φρατὸς, ἀλλ' ἐκεῖ πόρρωθεν καπδεῖν, τῷ βάλλεσθαι καρτερᾶς, νῶτα κλίναντες τὸν Βασιλέα κατέλιπον. οὐ μὴν οἱ τῶν βασιλικῶν τραγμάτων ἔξαρχοι μετὰ τῶν Περσῶν, τοῦτο δρᾶσαι, ἢ ἐνοῆσαι τετολμήκασιν· ἀλλὰ περιστάντες τῷ Βασιλεῖ, σώζειν ἐβούλοντο, κύκλῳ τῶν ἐχθρῶν πάντοθεν προσεστηχότων αὐτοῖς καὶ βαλλόντων αὐτούς. κἂν ἀπώλοντο πάντες, εἰ μὴ νὺξ ἐλθοῦσα, καὶ βραχύς τις ὄμβρος ὑπογλυκόμενος, τὰς μὲν νευρὰς χαλαρὰς εἰργάσαντο αἷς ἡμείωντο, καὶ ὁ κρατὸς εἶχον οἱ ἐναντίοι· αὐτοῖς δὲ ἄνεσιν τῆς ἐκ βελῶν προσεποίησεν, καὶ σωτηρίας μίλις ἐπέδωκεν ἐφορμάς.

λβ'. Βαθείας γὰρ ἤδη τῆς νυκτὸς γνομένης, ὡς ἠρέμησε πρὸς τὰς φυλακὰς ὁ Μανουὴλ, γλώττῃ πως τῇ Σαρακηνῶν τὸν Περσῶν ὅμιλον ἀπειλεῖσθαί πως πρὸς αὐτοὺς διήκουσε, καὶ σωζεσθαι ζητοῦντας αὐτῆς ὁ στρατεύμα τῶν Ρωμαίων καταπροδοῦναι, καὶ πρὸς τὴν

A castra posuit. Contra hunc profectus Theophilus, non contemnendo ex Persis, exque Occidentalibus & Orientalibus conflato exercitu. Ubi autem ad locum sic nuncupatum, Anzen, venit, statuit Saracenorum copias, quam numerosæ essent dispicere antequam acies congrederentur. Manuel itaque Scholarum Domesticus, in tumulum locumque cæteris editiorem Theophilum duxit: quantumque conjectura assequi licebat, hostium copiæ * minores videbantur: tamen hastarum (consentiente quoque in hoc Manuele) cum par copia videretur; *Sed, ô Imperator,* inquit, *robur conjiciens utriusque exercitus* B *densam hastarum segetem considera.* Postquam itaque robustiorem suo, hostium exercitum Theophilus judicavit, cogitabant quidnam strenui audaciorisque consilij molirentur. Nempe suadebant Manuel & Theophobus, noctu aggrediendos hostes: reliqui vero Duces, interdiu ineundam pugnam suaserunt, quibus ipse quoque Imperator assensus est. Hac ergo prælata sententia, prima statim luce acerrimum prælium commissum est. Quo in prælio Imperatoris ordinibus fortiter dimicantibus, Ismaelitarum acies in fugam inclinatur. Verum Turcis, assiduo sagittarum jactu atque grandine, insequen- Agarenorum victoria.
C tes Romanos inhibentibus, facti Saracenis animi, ut fugam sistentes, frontem verterent. Turcorum sagittandi via. Seipsos itaque iterum colligentes, eminusque fortiter jacula contorquentes, pugnæ sortem mutarunt. Romani propius accedere, pedemque conferre non valentes, ac nec procul aspicere, quos sagittis hostes configerent, terga vertunt, relicto Imperatore: Prætorianarum Legionum Ducibus ac Persis, nihil tale vel factitandum, ac ne animo quidem cogitandum, sibi indulgentibus; sed agmine Imperatorem cingentes, hoc satagebant, ut præsenti eum periculo eximerent, cum undique fusa hoD stium agmina, jugi sagittarum imbre conclusos obruerent. Omnesque ad unum cecidissent, nisi & nox ingruens tenuisque delapsus imber, arcuum nervis, quibus se hostes tuebantur ac superiores erant, relaxatis, a tanto illo sagittarum imbre Romanos tantisper securos præstitisset, ac ægre tandem parandæ salutis illis occasio fuisset.

XXXII. Intempesta nocte dum Manuel agendis excubiis omni opera intentus esset, Persas audit cum Saracenis ipsa eorum lingua colloquentes ac pascisscentes: nempe pollicentes *Romanum se exercitum prodituros, atque ad* Persarum defectio.

* majores.

eum, a quo defecerant, Principem esse re- A *versuros.* Rem ille statim Imperatori secreto denuntiat, hortaturque ut cum delectis, suæ saluti consulat, nec expectet dum in hostium manus veniat. Quærente illo, *At qui fiat, ut tanta militum turba, qui mihi adhæserunt, incolumis abeat? Tibi modo*, inquit, *Imperator, Deus salutem præstet; reliqui mox suis rebus consulent.* Tandem ergo sub ipsum diluculum, Imperatore fuga elapso, & cum ad Chiliococomum evasisset, quos desertis ordinibus terga dedisse Duces commemoravimus, occurrentes, *Indignos se vita profitebantur, qui Imperatorem in pugna prodidissent:* jamque suis ipsi gladiis pectora nudabant, atque ad ejus se pedes, oppleti lacrymis, provolvebant. Verum Theophilus, inaudito rei spectaculo præ illis animo saucius, *Cum ego divina ope*, inquit, *incolumis evaserim, evadetis & vos, si cum hoste fortiter pugnaveritis.* Hoc ergo hostium stratagema, Persarumque noctu cum eis collocutio (idemque est, ac si fœdus dicas) Theophobi inimicis ejusque necem machinantibus, altera ad calumniam ac opportuna occasio fuit.

Amotij obsidio.

XXXIII. Porro Ameramnunes audita suorum non levi victoria, nihil jam cunctatus Amorium aggreditur. Conjuncti itaque ad Theophili patriam ambo exercitus, ipsius scilicet Ameramnunæ, & filij, qui jam fortiter dimicaverat, valloque ducto, cœpta obsidio est. Interim Imperator Dorylæum reversus Ameramnunæ animum muneribus tentabat, num his delinitum ab expeditione revocare posset, & ad sua remittere. Haud vero ille paret, alto pectore dirutæ patriæ ac vastatæ injuriam ferens. Quin immo legationem spernit; mancipium vocat ac ignavum, graviterque subsannat ac ludibrio habet, quod non ante ipsi morem gesserit, sed modo, cum in novaculæ acie res posita sit. Retinet vero etiam, quos ille legatos D miserat, quos ipsis oculis rerum inspectores ac testes adhiberet.

XXXIV. Ac vero tempore prælabente, euasisset Urbs quoque excidium; dum hi nullam non machinam adhibent, quibus Urbes expugnari solent, illi fortiter depellunt; multique desiderati, dum sic pugnaci contentione utrinque certatur: hactenusque Agareni irrito conatu laborant, multisque suorum peremptis ac longe diminuto ipsorum exercitu, altos illos animos ponunt. Ad septuaginta enim millia, censu habito, post captam Urbem in-

ξῆς ἀπέγνωσαν χωρὶς κεφαλῆς. δῆλα γοῦν τῷ Βασιλεῖ λαφύρα ποιεῖ, καὶ ἑαυτὸν σώζειν μὴ λογάδων κἀξίου, καὶ μὴ προεμένῳ τὴν ἅλωσιν. Καὶ πῶς ἔσται τῶν τοσούτων λαῶν, ἐπιρωτήσαντος τὸν Βασιλέως, ἡ σωτηρία, ἐμοὶ προσμεναίτων. σοὶ φησι μόνον ἔστω, Βασιλεῦ, τὸ σώζεσθαι ὑπὸ Θεοῦ· οὗτοι δὲ ταχέως τὰ κατ' αὐτοὺς διοικήσουσιν. ὀφὶ γοῦν καὶ ὁ προεῖρθεν τῶν Βασιλέως φυγῇ ζημιωθέντος, καὶ πρὸς τὸ Χιλιοκάκωμον ἀφικομένου, οἱ λιποτάκται τῶν 116. Στρατιωτῶν τῷ Βασιλεῖ προσαπαντήσαντες, ἀναξίους ἔφασκον εἶναι τῆς ζωῆς, Βασιλέα ὑπὸ πολέμῳ καταφρονήσαντας. καὶ ἅμα τοῖς ἑαυτῶν ἐγκομιοῦσι ξίφεσι, καὶ τοῖς ποσὶν ἐπιπίπτουσιν αὐτῷ δάκρυσι βρεχόμενοι πρέπειν. ἀλλ' ὁ Θεόφιλος προθεὶς ἐκείνων μᾶλλον αὐτὸν τὴν ψυχὴν τῷ ἀνελπίστῳ τοῦ πράγματος, Εἰ ἐγώ, φησι, σέσωσμαι ὑπὸ Θεοῦ, σωθήσεσθε καὶ ὑμεῖς ἀγωνιζόμενοι κατὰ τῶν ἐχθρῶν. τοῦτο οὖν ὁ παρὰ ἐχθρῶν στρατήγημα, καὶ ἡ νυκτερινὴ πρὸς λαλιὰ τῶν Περσῶν, ζωὸν δὲ καὶ ἀσινὲς εἶπεῖν, τοῖς μὲν Θεοφόβου ἐχθροῖς καὶ θάνατον ἐπιζημίοις αὐτῷ, δευτέρα τις γέγονεν αἰτία, καὶ ἀφορμὴ βύσσιος εἰς ἀφαίρεσιν.

λγ'. Τῷ δ' Ἀμεραμούνῃ ἀκηκοότι νίκης οὐ μικρᾶς, καὶ κατὰ τοῦ Ἀμορίου καταδρομή. ὠὼτο C γοῦν κατὰ τὴν τοῦ Βασιλέως πατρίδα ἀμφότερα τὰ στρατόπεδα, αὐτός τε τοῦ Ἀμεραμούνη, καὶ τοῦτο δὴ ὁ προπολεμῆσαν σφοδρῶς τοῦ υἱοῦ, καὶ χάρακα περιβαλλον, καὶ τῆς πολιορκίας ἀπήρχοντο. καὶ πῶς ἀπόπειραν ἐποιῆ ἀποστραφεὶς κατὰ Δορύλαον ὁ Θεόφιλος, τοῦ δύσεως αὐτὸν σκοπὸν ἀποσῆσαι, καὶ πρὸς τὰ οἰκεῖα ποιῆσαι πάλιν νοσῆσαι. ἀλλ' οὐ πείθεται, ἀνδρομιχθόσθαι φέρων τὴν τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἅλωσίν τε καὶ πόρθησιν. μᾶλλον μὲν οὖν ἐξουθενῆ, καὶ αἰσχρὰ ποδὸν σκαλῆ τε καὶ δῆλον, μυκτηρίζων καὶ λοιδορῶν, οἷς οὐ πρὸ τούτου τούτῳ, ἀλλὰ νεῶν ὑπὲρ ξυροῦ ἑστῶτι, ἐπείθετο. εἶχε μὲν οὖν καὶ τοὺς ἀποσταλέντας πρέσβεις αὐτόθι που, τῶν δρωμένων ἐποπτὰς καὶ μάρτυρας.

λδ'. Καὶ δὴ χρόνου πρωχικότος, διέφυγεν ἂν ἡ πόλις τὸν ὄλεθρον, τοῦ πάσαν ἰδέαν πολιορκίας, τῶν μὲν ἐπιδεικνυόντων, τῶν δὲ καταβαλλόντων· καὶ πολλῶν ἀπηρθμένων ἐξ ἀμφοτέρων ἀνδρῶν, τῶν μὲν ἀμυνομένων, τῶν δὲ πολιορκούντων, ἀσφάκτων δὲ πέως μενόντων τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ τῆς πολλῆς ὀφρύος καταπεπωμένων, τοῦ πλῆθος ἀπρῆσθαι λαοῦ. καὶ γὰρ ὡσεὶ χιλιάδες ἑβδομήκοντα ἐπελείποντες εὑρέθησαν μετὰ τὴν ἅλωσιν

ἄλωσιν ἀριθμεύμενοι. ἀλλ' οὐκ ἐῶ πρόφελθεῖν τὴν A venta illis desiderari. Verum fieri non
ἐκ Θεοῦ μάχαιραν ἠπειλημένην αὐτῶν, οἷς poterat ut transiret, quem Deus cœ-
ὑβρίζετο τὸ θεῖον αὐξανομένης δὴ τῆς αἱρέσεως. litus gladium intentaverat, ob contu-
melias, quibus hæresi in dies augeſ-
117. Λεγὰ τῶν δήμου τις τῶν καταβεβηκότων [117] Βοϊ- cente ab eis excipiebatur. Idcirco
δίτζης οὔτος ἐκαλεῖτο ὁ ἄθλιος· μέλλοισιν ἤδη plebeius quidam exque populi fæce Captum proditione Amorium & exciſum.
πως ἀναχωρεῖν, καὶ πρὸς τὴν οἰκείαν μετ' αἰ- (Boiditzes miſello nomen erat) illis
σχύνης παλινοστεῖν. Τί, φησιν, ὦ οὗτοι, γράμ- jam receſſuris, & cum probro ad ſua
ματα λεγὰ βελῶν πεπομφώς, τοσοῦτον τεπα- reverſuris, inter miſſilia jactis literis,
λαιπωρηκότες μέλλετε ἀποφοιτᾶν, κεκμηκότες ita ſuggeſſit. *Quid vos, amici, tantis*
ἄπρακτα καὶ πεπονηκότες. ἔλθετε συναγωγὴν καὶ *exantlatis laboribus, re infecta ærumnis*
τὴν πύργους ἐκείνους, ἔνθα μὲν Βοΐδιον ἀνῶνται *confecti receſſuri eſtis? Venite ergo ad eas*
λίθινον, ἔξωθεν δὲ Λέων ἐκ μαρμάρου ἐφίσταται· *turres, ubi ſuperne lapideus Bubulus; foris*
κἀκεῖσέ μοι παρεμπεσόντες, τὰ ὑμέτερα δηλαδὴ B *vero Leo marmoreus impoſitus eſt, meque ibi*
φρονιοῦντά τε καὶ διάγοντα, ἐξ ἄλλου ἀνδρὸς *invenientes, qui eadem vobiſcum ſentiam*
ἑτέρου πεφυκότων ἔνθα δὴ τῆς ἐπάλξεως, ἐξ- *ac religionis cultu conjunctus exiſtam; ac*
κρατεῖς τε τῆς ἕω γιγνόσθε, καὶ ἐμὲ πολλοῦ *cum alioqui ea in parte imbecilliora ſint*
ἄξιον κρίνετε. ἦλθον κατὰ τὸν λόγον ἐκείνου, ἐς *propugnacula, compotes urbis efficiemini,*
ἐσῆλθον ἅμα τῇ παρόδῳ, παίοντες καὶ τι- *ac me plurimum coletis.* Veniunt itaque
τρώσκοντες ὅτι καλλιαμβδομένους. οὐκ ἐῶ δὲ ut præmoniti erant, moxque aggreſſi
ὅς τις τῶν ἀποθνησκόντων οὐκ ἐῶ. πόντες δὲ ingrediuntur, trucidantes ac vulne-
ἐμπεσοῦντο, καὶ ἔπιπτον πολλαχοῦ κτεινόμενοι ὡς rantes, ſi quos obviam habebant.
αἷματος. οὕτω λοιπὸν ἅπασα ἁρπάζεται ὁ Ἀμόριον, ἐς Qui necem effugeret, nullus erat.
χεροὶν ἀνόμων ἀσεβεστέρως παραδίδοται· οἱ μὲν Cædebantur & cadebant omnes, ac
ἐκείνων μόνον ζώντων, τῶν μέχρι τοῦ Βαγδὰδ πεμ- cruoris rivi late diffluebant. Sic ita-
φθέντων, ἔν τε τοῖς θέμασι τελειοτάτων μεγι- que captum Amorium, majorique
στάνων τε καὶ κρατιστοτέρων ἀνδρῶν, οἷς καὶ οἱ ſcelere ac improbitate impiorum ma-
μβ'. Μάρτυρες στεφανίζονται. οἱ δ' ἄλλοι C nibus proditum. Illi tantum mortem
ἅπαντες, μαχαίρας πολεμικῆς ἐλήνιοι ἔπαιον. effugerunt, qui Bagdad uſque miſſi
οὐδὲ γὰρ οὐδὲ οὕτως ἔπεισε τὸν ἐχθρὸν ſunt; viri ſcilicet per themata ac le-
118. ὁ Θεόφιλος πρέσβεις δευτέρους ἀποστείλας [118] ὅπως giones proceres fortiſſimique, quibus
χιλιαρίοις ἀγοραίοις ἐξωνήσαιτό τε καὶ τῶν etiam connumerati ſunt Quadraginta
ἐχθρῶν λυτρώσαιτο τὸν αἰχμάλωτον λαόν. Εἰ duo Martyres. Reliqui omnes, hoſti-
δὲ οὖν, ἀλλά γε πῶς πρὸς ἥμισυ αὐτῷ πλη- li gladio perempti ſunt. Nam nec ſe-
σιάζουσας, καὶ ὅπως συμμαχίαν αὐτῷ ἀποσταλεῖσας cundis miſſis Legatis, qui ducentis
ἐκῆδ. ἀλλὰ μέγα λοιπὸν ὦν γαυριῶν, μέγα δέ γε centenariis eos qui bello capti eſſent
φυσῶν, ἐκείνοις τε τοῖς πρώτοις καὶ πρὸς δευτέροις de exercitu ab hoſtibus eſſent redem-
τύπτεις αὐταπέστελλε πρέσβεις, καταμωκώμενός τε καὶ pturi, Barbari animum Theophilus ul-
πλείωνα ὕβρεσι, Τοσούτοις μόνοις, Φάσκων, ὀλιγάν- latenus inflexit; nec modo alios, ſed ne
σασθε βούλεσθε κεντηναρίοις, ἕνεκα τῶν χιλίων μέχρι D eos quidem licuit liberare qui ſe affi-
φιλοτιμίας ἕνεκα καὶ δωρεᾶς ὑμῖν κατημάλωσαν. nitate contingerent, illucque ſuppetias
οἷς καὶ τὴν καρδίαν παθὼν ὁ Θεόφιλος, καὶ ὥσπερ ab ipſo miſſi eſſent. Verum ille im-
ὑπὸ πυρός τινος αἰσθέων ἢ ἐλαιώδους, ἐδεῖτο menſum glorians, faſtuque tumens
δ' αὐτῷ ὕδατος ἐκ χιόνος προσφερομένου, ac ſuperbiens, utroſque tam primos
χλιαρὸν δέ πως ὦ τῆς καρδίας καύσωνι δοκοῦντος. quam ſecundos Legatos prolixe deri-
στυφὸν καὶ τοῦτο ὀξὺ ἐκείνης τῆς πόσεως δυσεντερείας ſos probriſque onuſtos ac complutos,
νόσῳ προσληφθῆναι καὶ ἄκοντα, καὶ τῇ νόσῳ ταύτῃ remiſit; hoc unum adjiciens: *Num*
τὸν βίον ἡμέλησεν εἰπών. Καὶ τὰ μὲν κατὰ Ἀμόριον οὕτως. *tam paucis centenariis vultis redimere,*
qui munificentiæ ac liberalitatis oſtentandæ
cauſa, ad mille uſque centenaria expendi-
ſtis? Ex his Theophilus cordis dolore Theophilus extinctus.
affectus, ac velut igni quodam exæ-
ſtuans, aquam ex nive expreſſam ſibi
afferri poſtulavit; quæ in tanto illo
pectoris æſtu, cum prope tepida illi
videretur, imprudens dyſenteriæ mor-
bo ex illa potione corripitur, eaque
ægritudine moritur. Hactenus ea quæ
ſpectant ad Amorium.

λε'. Κατὰ δὲ τὴν οἰκείαν χώραν παλιν- XXXV. Agarenus porro ad ſuam Amorienſes Martyres.
δρομήσας ὁ Ἀγαρηνὸς, τοὺς εἰρημένους ἀρ- regionem reverſus, quos diximus Pro-
χοντας ἐν φυλακῇ τινι σκοτεινῇ τῷ ξύ- ceres compedibus vinctos, in tenebri-
λῳ ἀσφαλισάμενος κατεῖρξεν, βραχεῖ τινι coſo quodam ergaſtulo incluſit, brevi

aqua ac pane vitam sustentare jubens. Tantis vero obsitus tenebris locus erat, sicque arcta tenebantur custodia, ut nec alto meridie lucis quicquam eis splendesceret. Una vox erat, qua alter alterum dignoscebant: nulla eis cum aliquo, præterquam cum custodibus, consuetudo: cum aliis penitus sublata; nec aliter quam in altissima eremo vitam agebant. Tantis malis ad annos septem conflictati sunt. Jam autem quinta Martij, Amorij proditor & a Christo apostata, Boiditzes, in carcerem veniens, vocato Constantino viro prudente & sapientiæ studiis educato (hic namque Constantinus, ut historiæ monumenta testantur, Patricio ministrabat in scribendis literis) *Haud*, inquit, *opus est quenquam tecum intus esse, eaque audire quæ tibi secreto commissurus sum.* Cumque Constantinus neminem adesse affirmasset, *Age*, inquit, *charissima mihi ac dulcissima Anima: scis enim quo te pridem desiderio medullitus prosequar. Ne, quæso, renuas in crastinum, adjuncto tibi Patricio, una cum Protosymbulo comprecari, ac Saracenorum more cæremoniari, ne utrunque gladio ac verberibus confici contingat. Cum enim id ille imprimis velit ac moliatur, operæpretium putavi, ut tanquam fido amico, rem tibi manifestam facerem. Velis ergo in manifesto una cum illo vota reddere, oreque tenus orare: Deo autem, qui occulta scrutatur, intus animo crede; nec ab æterna, cujus ille auctor est, ac qua muneratur, vita excidetis.* His nihil emollitus, aut mente deceptus invictus Pugil, *Discede a me*, inquit, *operarie iniquitatis, discede:* hisque dictis statim recessit, nihil eorum quæ seorsum audierat Patricio locutus, ne qua illi timidior cogitatio obrepëret. Hoc solum ait, *Latam in eos in diem crastinum mortis sententiam.* His auditis Patricius Deo gratias egit; suisque rebus dispositis, socios omnes Constantino adjutore excitat, ut totam noctem insomnem ducant in divinis laudibus ac canticis.

Dura carceris maceratio.

Tentata mollibus Sanctorum constantia.

Auditi Martyres.

XXXVI. Mane igitur quidam Præses superbo incessu fastuque egressus, eos duntaxat qui inter reliquos primores essent, exire jubet. Exierunt igitur viri Quadraginta duo, moxque claudi carcerem præcipit. Interrogat ergo, *Quotum jam annum in carcere agant*, aliaque inepta, eo animo, ut suas illi nugas audirent. *Ad annum quod attinet, septimum* respondêre; robusteque ex divina Scriptura, fortique animi proposito confutatis Agarenorum sermonibus, mortis sen-

A ὕδατι καὶ ἄρτῳ ζυτὸς ἐπιτελούμενος ἀποζήν. ὁ δὲ τοσούτῳ σκότει, ἀσφαλείᾳ κατείχοντο, ὡς μήτε κατὰ τὸ σταθερὸν μεσημβρίας μικρόν τι αὐγάζεσθαι· ἀλλ' ἢ τῇ ἀλλήλων φωνῇ γινώσκεσθαί τε μόνῃ, καὶ μόνων τῶν φυλάκων ἀπολαύειν, τῶν ἄλλων παντελῶς ἀμοίρων. καὶ ὡς ἐν ἐρημίᾳ βαθυτάτῃ ἀφῆγλο. ζυτὸς τοῖς δεινοῖς ὑπὸ ἑπτὰ ὅλοις ἔτεσι παρεπικαρτέρησεν. ἄρτι δὲ κατὰ τὸν πέμπτον τοῦ Μαρτίου μῆνος, ὁ ὁ Ἀμορίου τε προδοὺς καὶ τὸν Χριστὸν ἀρνησάμενος Βοϊδίτζης, κατ' τὴν φυλακὴν ἠμόλυνος, Κωνσταντῖνον ἄνδρα φρόνιμον καὶ σοφίᾳ ἐντεθραμμένον φωνήσας· Κωνσταντῖνος δὲ B οὗτος ὑπ' ὑποκριτῶν τοῦ Πατρικίου κατὰ τὸν λόγον γραφῶν, Οὐ χρήζω ἔφη, πρὸ τοῦ ὑπὸς σπουδάσαί σοι, ἢ τοῦ ἐμοῦ τυγχάνω μυστηρίων ἀκροατής. ὡς δ' οὐδένα παρεῖναι ὁ Κωνσταντῖνος καθωμολόγει, Ἄγε μοι, ἔφησεν, ὦ φιλτάτη καὶ γλυκεῖα ψυχή, γινώσκεις γὰρ τὸν ἐνεχθέντα πόθον σου συμφυέντα μοι· βουληθῆναί μετὰ τοῦ Πατρικίου τοῦ Πρωτοσυμβούλῳ συνευδόξασθαι καὶ μαχαίρᾳ τὸν αὐχένα, ἵνα μὴ παραπαίωμεν μαχαίρας καὶ αἰκισμῶν. τοῦτο γὰρ αὐτῷ ἀφ' ἁπλότητος ἔγνωσται καὶ μελετῶντι, συμφέρειν ἡγησάμην σοι ὡς φίλῳ δηλοποιῆσαι πιστῷ. θέλησον γοῦν αὐτῷ μὴ κατ' C ὀφθὲν φανερὸν συνευδόξασθαι· Θεῷ δὲ τὰ κρυπτὰ ἐπίζοντι πίστευε κατ' ψυχήν, καὶ τῆς αὐτοῦ οὐκ ἀμοίρητέτε αἰωνίου ζωῆς. ζυτὸς οὐ μαλακισθεὶς, μηδὲ φρεναπατηθεὶς ὁ ἀήττητος, Ἀπόστηθι, ἔφη, ἀπ' ἐμοῦ, ἐργάτα τῆς ἀνομίας, ἀπόστηθι. καὶ ἅμα τῷ λόγῳ ἀπεφοίτησεν· δυηγησάμενος ἰδίᾳ τῷ Πατρικίῳ τῶν λεχθέντων μὴ οὐδὲν φανερόν, ἵνα μή τις διλογισμὸς ἐναπορραγῇ αὐτῷ λογισμός, μόνον δὲ ὅτι θανάτου ψῆφος ἐς αὔριον καθ' ἡμῶν ἐξενήνεκται. εὐχαρίστησεν ὅτι ζυτὸς τῷ Θεῷ ὁ Πατρίκιος, καὶ ἀφαθέλθμος τὰ κατ' αὐτὸν, ἀφὰ Κωνσταντίνου τοὺς συμπαρόντας ἀπάντας εἰς πάννυχον ὑμνῳδίαν ἐνίστησιν.

λϛ'. Εωθεν δὲ μὴ σθαρᾶς τὴς φαντασίας ἔχων ἐξελκυστὼς, πρὸς προεξαρχοντας μόνους τῶν ἄλλων ἐξελθεῖν ὑπηρέτει. καὶ δὴ ἐξιᾶσιν ἄνδρες δύο καὶ τεσσαράκοντα, καὶ εὐθὺς κλεισθῆναι προστάττει τὴν φυλακήν. πρώτα γοῦν, Πόσον ἔτος αὐτοῖς ἐστιν κατὰ τὸν φρουρόν, καὶ ἄλλας σκέψεις βασιλείας, κατηχοῦσι ζυτὸς βουλόμενος τῶν αὐτῶν πεῖσαι φλυαριῶν. ἀλλ' οὗτοι, τὸ, τε ἔτος ἀπεκρίθησαν, ὡς ἑβδόμων· καὶ προσῆς τοῖς ἐκείνων ἐκ τῆς θείας γραφῆς ῥωμαλέως, καὶ μὴ ἡμιαίας ψυχῆς ἀπτοησάντες λόγοις, τὸν ὅτι θάνατον

φέρουσθμ κατεχρίησθμ. ὡς δὲ κατὰ τὸν Εὐ-
119. φράτλω ἐλθμονο, καὶ ταῦτ αὐτὸν ιη ἡ πό-
λις αὐτῶν ὠκοδόμηται Σάμβρα, ἐλέγχει ἐπει-
σᾶν τὸν Κρατερὸν Θεόδωρον ὁ ἀληθέστερος,
εἴ πως ἄλλα τοῦτό γε πείσοι τὸν θάνα-
τον ἐξαρνήσασθαι. Καὶ πῶς, ἔφη, σὺ Θεό-
δωρε, πρόρρησιαζόμενος ἀφ' θανάτου φοι-
τᾶν ἐλπίζεις παρὰ Θεόν, οὐ ταῖς σωτηρίας,
ὡς φατὲ, ὁδὸν ἠγάπησας ὁπλαῖς· οὐ-
δὲ γὰρ ἀν ἐξ ἱερατικοῦ κλήρου, ᾧ σὺ
πάλαι ἐγκατελέξω, παρὸς ὅπλα ἦλθες
τὴν λαϊκὴν; ἀλλὰ χεῖρας ἀγνὰς οὔσας αἱ-
μάτων σου, νῦν ὑπὲρ πολέμοις ἐπλήσεις
πάλιν αὐτὰς τὴν μολυσμάτων τε καὶ μιασ-
μάτων; καὶ ὁ Θεόδωρος οὐκ ἐμβραδύνας,
μηδέ τινα χρόνον ἀναβαλλόμενος, Διὰ
τοῦτο, ἔφη, καὶ ὁ ἐμὸν ὀκνεῖ αἷμα οὐ
καταχανῶσι, ἵνα μοι λύσῃ τε καὶ λυτρὸν τὴν πε-
πλημμεληκότων ἀναφανῇ, τῷ βασιλείῳ
δώρῳ αὐτῷ. ἢ ἀποδράσας τις σου τῶν οἰκετῶν,
καὶ αὖθις ἐπιμαχήσας τῷ σοὶ φίλτρῳ
λειτουργίαν ἐκπληρῶν, εἰς τῷ συγγνώ-
μης χώραν, ἀλλ' οὐκ ἀγροικοσύνης χω-
ρεῖν. καὶ ἅμα εἰς ὃ τῆς ἀθλήσεως εἰ-
σῆλθ ὥσπερ τις Ὀλυμπιονίκης στάδιον, καὶ πρὸς
τὸν Γαλατικὸν Κωνσταντῖνον φησὶ, τῷ ὑφέρπου-
σθμ ὥσπερ αὐτῷ δειλίᾳ καὶ φόβον ἀποσβῶν.
Ἄγε δὴ, ὦ στρατιῶτα Χριστοῦ, ὁ πρόκριτος
τῆς πάντων ἡμῶν πρὸς τὸν ὑπὲρ γῆς βασιλέα λα-
χών, πρόβητι καὶ ὁ τῆς μαρτυρίου ἀναλάμβανε
στέφανον. ὁ δ' ἱερὸς Κωνσταντῖνος, Σοὶ μᾶλ-
λον ὡς γναίῳ καὶ Κρατερῷ, ἔφη, ὁ ζηλωτὸν
προσῆκεν ἀξίωμα, ὅταν ἀκήλητον ἕξῃς με,
σαυτὸν πρόβατον εἰς θάνατον παραδιδοὺς. ὑπερ-
ῥώσαντες οὖν ἀλλήλους τοῖς παλληνικοῖς, καὶ
ταῖς κοσμικαῖς ἀξίαις πρὸς τὸν ἀφ' μαρτυρίου
ἕκαστος ἐχώρει δὴ θάνατον, πάντων θαυμαζόντων
τῷ μὴ πεποιθότως ἐκ γναίας τοῦτον ψυχῆς
ἄθλησιν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον.

λζ'. Τότε δὲ ὁ Βασιλεὺς Θεόφιλος οὐ φέ-
ρων τῷ ὀκνῆσαι τὴν Ἀγαρίωνα ἧτταν καὶ ἀδοξίαν,
Γαλατικὸν Θεοδόσιον, ὃς οὕτως ἐλέγετο ὁ Βα-
βούτζικος, πρὸς τὸν Ῥῆγα Φραγγίας ἐξαπο-
στέλλει, στρατεύματα ἐκ αὐτῶν γναῖά τε καὶ πο-
λυάνθρωπα. σαφὲς γὰρ χεῖρον ἀσθενείᾳ ἢ ψυ-
χῆς μαλακότητι τοὺς ἐσχάτως κεκρικέναι ἡττᾶσθαι
ποτέ· φυγομαχίᾳ δὲ, καὶ τοῦτο εἰπεῖν, προ-
δοσίᾳ τῷ πάλαι ἀεί. ἀλλὰ καὶ αὖ ἔλαθεν πεί-
σαν, καὶ τῶν ὧν προσκαλεῖτο ἐθνῶν δυνάμιν
καὶ ἰσχὺν [ἤνεγκ.] μετ' ὀλίγον γὰρ τῷ
πρὸς Βασιλέα ὑπακουσθμ ὁ Ῥὴξ ἀπεδείκνυ,

A tentiam exceperat. Cumque ad Euphratem venissent, ad cujus oram eorum civitas Samara extructa est; Theodorum Craterum miser ille conatur coarguere, si qua illi ratione liceret defugiendam mortem suadere. *Quenam vero modo*, inquit, *Theodore, mortis compendio ad Deum te evasurum confidis, certoque rem speras, qui salutaria ejus mandata (uti vos vocatis) non dilexeris? Nonne ex Sacerdotali Clero, cui pridem adscriptus fueras, Laicorum habitum institutumque amplexus es? Nonne manus, cum a sanguine insontes essent, nunc iterum inter prælia sordibus ac inquinamentis replebas?* Ad quem Theodorus ni-
B hil cunctatus, nullaque mora, *Hæc ipsa*, inquit, *causa est, cur neque sanguinem fundere recusem, quo nimirum pretium ille ac lavacrum mihi effectus, illius mihi regnum conciliet. Quemadmodum tu, si quis servorum fugerit, ac postea reversus, cui obsequio mancipare placuerit, illud recte exequatur, venia dignum habueris, non quasi improbum castigabis.* Ita locutus, certaminis stadium haud secus ac Olympicis certaminibus victor quispiam ingreditur, aitque ad Constantinum Patricium, subrepentem ei formidinem metumque velut depellens, *Age, rogo, Christi miles, qui apud*
C *terrenum Regem nobis omnibus majores honores consecutus sis, primus quoque Martyrii lauream accipe.* Ad quem sacer Constantinus, *Tibi potius velut strenuo, exque nominis ratione* Κρατερῷ *(victori scilicet & robusto viroque forti) ea convenit dignitas; unde me habebis comitem, cum primum te Deo victimam obtuleris.* Sicque mutuo hortatoriis verbis sese confirmantes, pro eo ac quisque sæculari militia majori dignitate fulserat, ad mortem per martyrium contendebant, cunctis eorum cum fiducia generosoque proposito certamen mirantibus. Verum hæc postea.

Theodoro Crateto exprobrata ab statu Clericali apostasia.

Sapiens responsum; eluendas sanguine vitæ præteritæ labes.

D XXXVII. Tum vero Theophilus Imperator, quam ab Agarenis cladem probrumque acceperat, animo non ferens, Theodosium Patricium, cui Babutzicus nomen erat, ad Regem Franciæ mittit, fortes inde auxiliarios ac numerosas copias ad se mitti petens. Existimabat enim, suos nunquam virium imbecillitate aut molliore animo victoria cecidisse, sed pugnæ detrectatione, seu (quod idem est) proditione, id illis semper accidisse. Ac plane rem experturus erat, ac gentium, quorum auxilia rogaverat, sensisset potentiam: siquidem Francorum Rex Legationem libens

Francorum corrogata auxilia.

habuerat, nec missurum se armatos abnuebat, novaque rursus acie *infortunatus* Theophilus (hoc enim ille sibi nomen asciverat, quod in præliis semper victus exiret) in Agarenos expeditionem suscepisset, nisi quem ille miserat, Theodosius prius in humanis esse desiisset. Nam & tum illius mors in causa fuit, ne Francorum auxilia in Urbem Regiam venirent; tum dysenteriæ invalescens morbus, Imperatori mortem attulit, non etiam resumendi arma facultatem fecit.

Infortunatus, Theophili cognomen.

XXXVIII. Porro tempus est, ut & Theophobi res in medium producamus, ac cunctis eas notas faciamus. Ex ea enim, quam dixi jam, nocturna illi adversus Saracenos insinuata pugna; quin & ex nocturno clanculum cum Saracenis (quo de supra) habito colloquio, nec non aliis quibusdam orta in eum auctaque majestatis crimina, exosum virum reddebant & formidolosum. Et quia is, non satis obniti poterat, cum Theophilum facilis ad calumniam ingenij non nesciret, fuga se cum liberis & uxoribus aliisque delectis viris ad Amastridem Ponti urbem recepit. Mox ergo in eum missa classis, graveque, omni armorum apparatu, tanquam adversus apertum Imperatoris hostem, instructum bellum. Classi præerat Excubiarum Drungarius Ooryphas nomine. Verum Theophobus pro nominis ipsa ratione, concepto intra semetipsum Dei timore, *Iniquum*, ait, *qui sit Christianus, Fidelium cruore gaudere*. Cedit itaque, Theophili juramentis deceptus, iisque fretus ad eum reducitur. Verum ille eorum spreta religione, hactenus quidem in Bucoleonis carcere includi ac servari jubet: quadam vero die, cum se jam mori ac supremum spiritum agere cognosceret, noctu velut acerbam tristemque sepulcralem victimam ex potestate meroque arbitrio obtruncari præcipit, exsectumque caput ad se deferri. Ubi allatum, pro eo ac mandaverat, fuit, arrepto manu illius naso, *Nunc*, ait, *neque tu Theophobus, nec ego Theophilus*. Non desunt vero, qui Theophobi necem, Ooryphæ adscribant, non Theophilo; ac dicant, cum primum se ille ei dedidit, noctu ab eo ac secreto capitis pœnam excepisse. Hinc apud Persas fama pererebuit, *Non visurum mortem Theophobum, sed incorrupte vitæ perennitatem consecutum esse*, eo quod ejus mors nunquam palam prodita est.

Theophobi mors.

καὶ αὖθις κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐστράτευσιν ὁ δυσῦχὴς Θεόφιλος. Τούτῳ δὲ τῷ στρατηγείῳ ἐκ τῶ ἀεί πως ἠπᾶσθαι κατὰ πόλεμον ἐκληρώσατο, Εἰ μὴ ὁ ἀπαλεὶς Θεοδόσιος ἐκ τῶ βίου ἠμέλλησε στρέφεσθαι. ἐκείνου τε γὰρ ἡ ἀποβίωσις τὸν στρατὸν ἐκεῖνον στρὸς τῷ βασιλεύουσῃ ἐλθεῖν οὐ πεποίηκε· ἅ τῶ Βασιλέως ὑπερκρατήσασα ἡ τῆς δυσεντερείας νόσος, θανατῶν ἐποίᾳ, ἀλλ' οὐ στρὸς ὅπλα χωρῆν.

λή. Ὥρα δὲ ἢ τὰ τῶ Θεοφόβου εἰς μέσον ἄγειν, ἅ πᾶσι καλαζῆσαι σαφῆ. ἔκ τε γὰρ τῆς Εἰρημένης ἤδη ἐπ' τῷ Ἀγαρηνῶν ἐν νυκτὶ τὸν πόλεμον συγκεῖσθαι αἰτίας, ἀλλὰ δὲ τῆς ἐπ' τῷ νύκτα γνωμένης λαθραίας ὁμιλίας στρὸς τοὺς Σαρακηνούς, ὡς ἔφαμεν, ἢ ἄλλοθεν δὲ ποθεν κατ' αὐτῦ λοιδορίαν καθοσιώσεως ὑπιφυόσαι ἅ αὐξηθεῖσαι, μισητὸν εἰργάζοντο τὸν ἄνδρα ἢ φοβερόν. καὶ ἐπεὶ μὴ οἷός τε ἦν ἀνατρέπειν, ἐνεξαπάτησεν ὅτε ἐίδως τὸν Θεόφιλον, φυγαδείᾳ χρησάμενος στρὸς τῷ Ἀμαστρίν, πόλις δὲ αὐτὴ Ποντικὴ, μετ' τέκνων ὁμοῦ χωρῆς τε καὶ γυναικῶν, καὶ τινων ἐκκρίτων ἀνδρῶν. ἀνήγετο οὖν στόλος βυθὸς κατ' αὐτῦ, καὶ πόλεμος σφοδρὸς ἐξηρτύετο, ὡς στρὸς ἐχθρὸν τῶ Βασιλέως καταδηλον. καὶ τῶ πικρῦ τοῦ στόλου ἄρχηρὸς ὁ τῆς βίγλης Δρουγγάριος οὕτως Ὠρύφας λεγόμενος. Ἀλλ' ὁ Θεόφοβος τὴν τῶ Θεοῦ φόβον ἐν ἑαυτῷ συλλαβών, Οὐκ ἔφησε δίκαιον εἶ) Χριστιανὸν ὄντα αἵμασιν ἀνθρώπων χαίρειν πιστῶν. ὅθεν ἐπωείκει τῷ Βασιλῆ ὅρκοις δελεασθεὶς, καὶ στρὸς αὐτὸν ἐπανάγεται τοῖς ὅρκοις πεπραγμένοις. Ἀλλ' ὁ Θεόφιλος τοῦτον ἠλίσκετο εἰς οἶδεν, νῷ μὴ ἐίρκτῃ ἵνι, καὶ φρουρᾷ τῇ τῦ τὸν Βουκολέοντα τῶτον τήρησι, φρουρεῖσθαι στρεσταξας· μιᾷ δέ ἵνι τῶν ἡμερῶν, ἐπεὶ ἔγνω ἑαυτὸν ἤδη ἀποβιοῦντα, καὶ τὰ ἔσχατα πάσχοντα, κελεύει ἐν νυκτὶ ἐξ αὐθεντίας ἀπολυμηθῆναι οἷόν τι πικρὸν αὐτῦ ἐνταφιον καὶ λυπρὸν, καὶ στρὸς ἑαυτὸν τῷ ἐκείνου ἀχθῆναι κεφαλῷ. ἐπεὶ γοῦν ἦλθε τῦ τὸ στρόσταγμα, τῇ ἑαυτῦ χρεὶ τῶ ἐκείνου ῥῖνα λαβών, Νῦν γε, ἔφησεν, οὐδὲ σὺ Θεόφοβος, οὐδ' ἐγὼ Θεόφιλος. εἰσὶ δ' οἱ τὸν θάνατον τῦ Θεοφόβου τῷ Ὠρύφᾳ, ἀλλ' οὐ τῷ Βασιλῆ διδόασιν, φάσκοντες ὡς ἅμα τῷ πιστεῦσαι δοῦτῳ αὐτὸν, τῷ κεφαλὴν ἐπαγαγεῖν τημωρίᾳ αὐτῷ λάθρα δὴ νυκτός. ἐκθεν δὴ διαβεβόηται μέχρι τῦδε στρὸς Πέρσας, Μὴ ὄψεσθαι θάνατον τὸν Θεόφοβον, ἀλλ' ἐν ἀφθαρσίᾳ ζωῆν τῷ χρόνῳ, ἀλλ' ὅτι ἀναφανδὸν τ' ἐκείνου θάνατον γνῶναι ποτὲ

λθ'. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χειρὸν Κρῆτες πλωτὴ A
στόλῳ ἀράμενοι, τὴν παραθάλλιον ἐπῆσαν τῆς Θρᾳκησίων καὶ ἠχμαλώτιζον. παρὰ τοσοῦτον δὲ αὐτῶν ἐχώρησεν τὰ νεμιθύμματα καὶ τὰ στρατηλήματα, ὥστε ὅσον οὐ τὴν ἁλιαλῆτιν μόνον ἐπειρῶντο καταδραμεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ὀρῶν, ὅθεν οὕτω καλῶσι, Λάτρος ἐνοικούντων, καὶ τὸν μοναύλιον βίον ἀσπαζομένων γυμνῷ τῷ ξίφει χαρᾶν, καὶ Μυσῶν λείαν τὰ σκῦλα ποιῆν. ἀλλὰ Κωνσταντῖνος ὁ κατὰ τὸν Κοντομύτην τηνικαῦτα τῆς παραλίου τοῦ θέματος τοῦτου πρώτης, ἐπειδὴ ἔξω πρὸς τὴν χέρσον ἐλήνοντο, ὡς δελφῖνας τοὺς ἀπέσφαξε, καὶ ῥωμαίᾳ χειρὶ τῇ ἀφανείᾳ πάντας παρέ- B
δωκεν. καὶ ἐπὶ τοῦ τῆς αὐτοκρατορείας δὲ χρόνου αὐτοῦ, ἐν τῷ Ὀκτωβρίου μηνὶ εἰς ἰνδικτιῶνα ὀγδόην, ὁ τῶν Ῥωμαίων στόλος ἐν τῇ νήσῳ τῇ Θάσῳ κατεπολεμήθη, ὀλέθρου ἅπαντας ἀπώλεσεν. καὶ ἐπὶ ὃ ἑξῆς δὲ, τὰς Κυκλάδας νήσους, ἀλλὰ μὴν ἐν ταῖς ἄλλας ἁπάσας, ὁ τῶν Ἰσμαηλιτῶν καταπλοῦς ἔτι ἐπαύετο. καὶ αὖθις ἐπ' Ἀβασγίαν ὅ, τε Θεόφοβος, καὶ ὁ τῆς Θεοδώρας ἀδελφὸς Βαρδᾶς ἀποσταλέντες μετὰ στρατιᾶς, ἰσχυρῶς ἐδυσώχησαν, ὀλίγων ἄγαν σκῆπτρον ὑποστρεψάντων. ἀλλὰ ἐν αὐχμοὶ, καὶ πάλιν χειμῶνες ὑπαίσιοι, καὶ ὅλως ὑγρομανίαι C
καὶ δυσκρασίαι καὶ τὸν ἀέρα μετάβολαι, σκάπτειν τὴν γῆν ἐν ταῖς ἐν αὐτῇ, ἐξ ὧν σπάνεις ἐν λιμοί· ἐν γῆς ἔτι σήμων αἰσπαγμοί, ἔτι ἐν ὅτε μὴ ἐγίνοντο καὶ τὴν αὐτῶν ἅπασαν τῆς βασιλείας ἡμέραν.

μ'. Ἐπεὶ ὃ ὅλην ἐκκενώσας ἐκ τοῦ σώματος οὐσίαν τῇ τῆς γαστρὸς διαῤῥοίᾳ ἐν φθορὴ, ὡς μηδαμοῦ ἔτι ἐν τῆς ψυχῆς ἐπὶ διαμονῆς, ἀλλ' ἀποπλεῖν αὐτῆς ζητούσης καὶ ἀποχήν· ἐδεδίει ὃ περὶ τοῦ υἱοῦ ἐν τῆς αὐτοῦ γαμετῆς, ἐν τῇ Μαγναύρᾳ πόλει ἐκκλησιάσας· ὅτε καὶ μόλις κλίνης ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν κουφιζοῦς ἐν ἀγόντες, καὶ πολὺ ἀθυμίας πλῆθος ἐν γεναχμῷ. Ἄλλος μὲν, D
ἔφη, ἀπολοφυρόμενος ἐν ἰδιαίτερ νόσου καὶ καταιγίδι, ὃ τῆς νεότητος αὖθις ἐξεπαγῴδησε, ἐν τῷ τοσαύτῃ εὐδαιμονίας, αἷς, ὁ ἐξ ἀρχῆς φθόνος ὑπεβασκαίνων, με δῆτας, τὰ νῦν ἐποφθαλμίζει, καὶ ἐξ ἀνθρώπων με πιεῖ. ἐγὼ δὲ τὴν γαμετῆς μου χηρείαν προορῶν, καὶ τὸν υἱὸν ὀρφανίαν καὶ τῶν ἐμῶν θεραπόντων καὶ θεραπαινίδων ἧττον καλῶς ἐντεταφέντων, καὶ θεραπείας· ἐν τῆς ἐμῆς συγκλήτου καὶ γερουσίας τὴν στέρησιν, ἀνακλαίομαι, ὦ πρόντες, καὶ ἀποδύρομαι οἷς τε ὑμᾶς χρηστοὺς ὄντας ἐν ταῖς καταλιμπάνων, πρὸς ὃν οὐκ οἶδα πορεύομαι βίον· ἐν ἀλλάττομαι δόξαν,

XXXIX. Circa idem tempus Cretenſes plena educta claſſe, Thraciæ maritima populari, prædaſque agere, ac captivos abigere. Eo uſque autem proceſſit illorum inſolentia, ac bellicus furor, ut non ſolum maritimam deprædari conarentur, ſed & in eos, qui montem ſic dictum, Latrus, habitant, ac vitam monaſticam agunt, ſtrictis gladiis irruerent, eorumque omnem ſuppellectilem, Myſorum (quod aiunt) prædam facerent. Conſtantinus tamen Contomytes ejus tunc Provinciæ Præfectus, quod relictis navibus longius in terram excurrerant, velut delphinos in continenti deprehenſos jugulavit, cunctoſque ſtrenua manu internecioni dedit. Eodem quoque Theophilo Imperatore menſe Octobri, Indict. 8. Romanorum claſſis in Thaſſo Inſula, navali prælio expugnata, tota penitus periit. Deincepſque Cyclades Inſulas (quin & alias omnes) diripiendi ac populandi Iſmaelitarum claſſis atque exercitus nullum finem fecit. Iterum quoque Theophobus & Auguſtæ frater Bardas cum exercitu in Abaſgam miſſi, infauſtis adeo ominibus rem geſſerunt, ut pauci admodum ex illa expeditione reduces fuerint. Sed & nimij æſtus, ac rurſus exuberantes pluviæ, prorſuſque aeris inæqualitas, intemperieſque terram ac colonos lædebant, indeque rerum penuria ac fames. Vix quoque vel unum diem, quandiu ille rerum potitus eſt, terra motibus quati deſtitit.

Arabum Cretenſium excurſiones.

Latrus mons.

Adagium.

Deleti Arabes.

Theophili alia infortunia.

XL. Quia vero corporis omnem ſubſtantiam ventris diarrhœa taboque exhauſerat, nec uſquam jam anima ſiſti poterat, ſed avolare ac abſcedere quærebat; de filio atque uxore ſolicitus, eorumque ſecuritati cavens, communem omnium conventum ad Magnauram indicit. Ibi ægre ſublevantibus lectoque tollentibus neceſſariis, copioſum cum gemitu ducens ſpiritum; *Alius*, inquit, *iſtiuſmodi affectus ægritudine, tantoque quatiente turbine, juventutis florem dire lamentaretur, tantamque hanc felicitatem; quibus jam olim inſidiatus livor, nunc quoque graviter obtuens, humanis me rebus extrudit. At ego uxoris futuram viduitatem prævidens, filiique orphani ſortem miſeram; miniſtrorum item atque ſervorum qui probis moribus ac obſequiis innutriti ſunt: mei denique Senatus ac Procerum privationem, vehementius deſleo atque deploro, o veſtra præſentium Concio, quod vos manſuetos miteſque relinquens, ad eam, quam neſcio, vitam proficiſcor; gloriam-*

Theophili ſuprema confcio.

que commuto, cujus loco quid mihi eventurum sit, ignoro. Verum hactenus mea memores linguæ estote, quam nunquam amplius estis audituri; quæ & acerba, pro eo ac honesti atque utilis ratio exposcebat, quandoque locuta est, nuncque cum e vivis excessero, benevolentiam in filium uxoremque recurrentem reponite; istud omnino cogitantes, Fore, ut qualis quisque in proximum suum extiterit, tale ei quoque in futurum contingat. Verbis ejuscemodi Imperatoris lingua Concionem omnem deliniente atque mulcente, in ea qui lacrymas teneret, nullus erat, majorque omnium pectore erumpens gemitus ac ejulatus, quam ut ullus satis conjectura assequi queat.

Theophili mors.

XLI. Paucos hinc dies vitæ superstes, vigesima die Januarij naturæ debitum solvit, Imperio potitus annos duodecim, menses tres. Adversus rectæ fidei professores, per omnem vitam odium implacabile gessit, nullumque non turbinem omni hora ac quavis occasione, nulla eis venia indulgentiaque adhibuit: quo factum est, ut *Infortunati* nomen apud omnes velut hæreditario quodam jure reportarit. Nunquam pro Imperij majestate ac laude dignum adversus hostes tropæum erexit, ac neque acceptam cladem resarcire unquam satis potuit; idque cum octodecies per omnem vitam susceptа adversus hostes expeditione, totiesque cum illis signa contulerit, nec contemnendas copias pugnam commissurus duxerit. Verum Theophilo sic vita functo a nobis relicto, ad reliqua ejus Ædificia extantia in Palatio procedamus, utpote præ magnifica dignaque memoria.

Persecutio in Orthodoxos.

Infortunia.

Theophili ædificia.

XLII. Statim itaque a Cyrio ingredienti, Ædificia illa in faciem incurrent. Nam & Cariani domus, sic dicta, quod a gradibus, quandam velut fluminis planitiem, Cariano strata lapide, exhibeat; quæ & hactenus sericarum vestium penus est, ac Vestiarium vocatur, illius curæ opus est. Sed & illi vicinum Triconchum auro obductum tectum habens, cui ex figura nomen est. Triplici enim concha assurgit; una ad Orientem extructa, quæ & quatuor columnis Romanis (Porphyreticas vocant) fulcitur, duplicique obliqua ad Aquilonem & Meridiem. Ea porro domus pars, quæ ad Occidentem spectat, duabus columnis sustinetur, tribusque portis exitum præbet. Harum media, argento conflata; utrinque

Cariani Ædes.

Triconchum.

ἀλλ' ἧς οὐδ' ὅλως ὅ, τι μοι προσαπαντήσεται ἔγνωκα. Ἀλλὰ μέμνησθέ μου τέως τῆς, ἧς οὐκ ἐπὶ γλώττης ἀκούσεσθε· καὶ ἴσως ὅτε πικρὰ τῶν παρόντων ἔνεκεν καὶ συμφέροντος καὶ τοῦ μὴ θανάτου ἔνοιδεν εἶς τε υἱὸν, καὶ γυναῖκα ἀφαιρούμενον ταμιεύσασθε· σκόπει πάντως προσενθυμούμενοι, ὡς ὁποῖός ὢν ἕκαστος τῶν πέλας τούτου γένηται, τοιοῦτον καὶ αὐτὸν ὁ πρὸς τὸ μέλλον συμβήσεται. τοιούτοις ῥήμασι τῆς Βασιλικῆς πρώτας καταπλήξασης γλώττης καὶ ἡμερούσης, οὐκ ἴσως ὅς τις ἀδάκρυτος ἴσως· οὐδ' ἴσως εἰκάσαι τὸν ἀναπεμφθέντα ἐκ τῶν πρώτων στεναγμόν τε καὶ ὀδυρμόν.

μα'. Μικρὸν οὖν ἐπιβιώσας, καὶ τοῦ εἰκάδα τῷ Ἰανουαρίου μηνὸς τὸν βίον μετήλλαξεν, τῆς βασιλείας χρόνους ἐκτετακὼς μῆνας τρεῖς ὀκτὼ δώδεκα ἔτεσιν. πολλὰ τοῖς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἀθεσιχρόνοις πρὸς ὅλον αὐτὸν τὸν βίον μυσαττόμενός τε, καὶ χρόνῳ πάσῃ καὶ πάσῃ ὥρᾳ καιρὸν ἐπάγων αὐτοῖς ἀφειδῶς, αἴτιος ὢν ἔνεκεν καὶ ὁ Δυσυχὴς ὄνομα τοῦδε πάντως ἀνθρώπου ὥσπερ τινα κλῆρον ἐπήγετο· μηδέποτε θρίαμβον στήσας καὶ τῶν ἐχθρῶν βασιλικόν τε καὶ ἀξιέπαινον, μήτε μὴν τοῦ πρόσθεν ἥττονα ἀναμάχεσθαι δυνηθείς· καίτοι γε ὀκτωκαίδεκα πολέμοις πρὸς ὅλῳ αὐτῷ τοῦ ζωοῦ καὶ τῶν ἐχθρῶν συστάς, καὶ τοσαυτάκις αὐτοῖς συμπλακείς, καὶ πρὸς πᾶξιν χωρήσας οὐκ ἀθρόας. Ἀλλὰ τὸν μὲν οὕτω καταστρέψαντα τὸν βίον ἐνταῦθα καταλιπόντες, ἐπὶ τὰς καταλοίπους οἰκοδομὰς αὐτοῦ που ἐπὶ τὰ ἀνάκτορα οὔσας βαδιούμεθα, ἀξιολογωτάτας οὔσας, καὶ μόνης τυχεῖν ἱκανάς.

μβ'. Εὐθὺς γοῦν [illegible] ἀπὸ τοῦ Κυρίου Εἰσιὼν καὶ τὸ πρόσωπον ἀνασπάσας εὑρήσεις αὐτάς. ἥ, τε γὰρ Καριανὸς, ὃς οὕτω φέρει τοῦ κλῆσιν, ἀφ' ὧν ἀπὸ τῆς γραδώσεως ἔχει [illegible] ἀπὸ λίθου Καριανοῦ οἷόν τινα πλατεῖαν ποταμὸν, ὃ καὶ χρηματίζον σήμερον Βεστιάριον τῶν ἀποδησαμειζομένων πέπλων ἐστὶ σκευῆς, τῆς ἐκείνου προνοίας ἔργον ὄντι. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ὁ γείτων αὐτοῦ κεχρυσωμένον ἔχων ὀροφὴν τρίκογχος, ἐκ τοῦ σχήματος τοῦ κλῆσιν λαχών. τρισὶ γὰρ κόγχαις μετεωρίζεται· μιᾷ μὲν κατὰ τοῦ ἀνατολοῦ στεγοκοδομούμενος, ἣ καὶ ἐκ τεσσάρων κιόνων Ρωμαίων ὑποστηρίζεται· δυσὶ δὲ ἐξέδραις κατὰ ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν φημί. ὁ πρὸς δύσιν δὲ τοῦ οἴκου μέρος, ὑπὸ δύο μὲν κιόνων αἴρεται, τριῶν δὲ πυλῶν τὴν ἔξοδον δίδωσιν. τούτων ἡ μέση μὲν ἐξ ἀργύρου κατεσκεύασται· αἱ

120.

121.

ταύτης δὲ ἑκατέρωθεν ὀκ λελαμπομένου χαλκοῦ. ἡ ἔξοδος εἰς ὃ καλούμενον οὕτω Σῖγμα ἐξάγει, ὀκ τῆς πρὸς ὃ στοιχεῖον ὁμοιότητος τὴν ἐπωνυμίαν λαβόν, ὃ ἴσην τε ἔχει ὁμοίαν τῷ Τετράγωνῳ τὴν εἰς τοὺς τοίχους ἐπαναδοσιν ὡραιότητα φέρει· ὀκ ἐκ λακαστικῶν παμποικίλων τῶνδε κἀκεῖνο μαρμάρων. ἀλλὰ τῶν μὲν τὸ ὀροφὴν ἔχει τερπνήν τε καὶ λαμπράν, ὅτι καὶ πεντεκαίδεκα κίοσιν ἤρασται ὀκ λίθου Δοκιμήνου. Ἀφ' οὗπερ πρὸς τὸν θεμέλιον αὐτοῦ κατιών, τὸν αὐτὸν ἔχοντα τῷ σχήματος εἰκόνα τε καὶ ὁμοίωσιν εὑρήσεις, συνέα πρὸς ταῖς δέκα κίοσιν ἀφαβασταζόμενον, καὶ τὸν πρόπαστον ἔχοντα κατεστρωμένον ὀκ λίθου πεπλατυσμένου. τούτου ἡ πλησίον τῷ πρόπαστον οἰκοδόμου πού τε καὶ ἀνατολικώτερον, τετράστεγόν τι ὁ τεχνίτης ἐξήνεγκεν, τοῖσι καὶ αὐτὸ κόγχαις διῃλημμένον καὶ τὸν εἰκόνα τῷ ὑπεκειμένου αὐτῷ Τετραστέγου. ἀλλὰ τὸν μὲν μίαν πρὸς τὸν ἀνατολὴν, ταῖς ἑτέραις δὲ δύο, μίαν μὲν πρὸς τὴν δύσιν, ἑτέραν δὲ πρὸς τὸν μεσημβρίαν συμπροσεῖληφεν· ὃ δὲ ἄρκτων μέρος, ὀκ δύο κιόνων ἀληθινοπρεπῶν ἔχει διαφερόμενον Μυχαῖον· οὕτω τὸν κλῆσιν ἔχει τοῦτο καταλληλον. καὶ ἡ αἰτία, ὅτι καθαρὸν τὸ ἄντρα στωμυλοῦν, ἀπολαβὸν τὸν ἠχὼ διαπέμπει πρὸς τοὺς ἀκούοντας· ἢν εἴ τις τοῦ τοίχου πλησιάσας τῆς ἀνατολικῆς κόγχης, εἴτε δὴ καὶ δυσικῆς ὁ μυχαίῳ τὸν εἴπῃ καὶ καθ' ἑαυτὸν, ὀκ διαμέτρου τε καὶ ἀντιπέρας ἰσάμωμος ἕτερος, εἰ ὃ ὦς τοῦ τοίχου ὑπαθῆται, τῆς ὁ μυχαίῳ καλουμένης ἐκείνης φωνῆς αὐτήκοός πως γενήσεται. τοιοῦτόν τι καὶ αὐτὸ θαῦμα ἐγγίνεται.

μγ'. Τούτῳ δὲ ὃ οἶκῳ παρεπεπήγεί πως καὶ συγκατεσκευασται ὁ τῶ Σῖγμα περίστυλος, ὁ πρόσθεν ἡμῖν εἰρημένος. ὀκ δὲ τούτου ὕπαιθρόν τι ἐξαέρον κέχυται, μέσον μὲν φιάλιον ἔχον χαλκῆν, ἄζ ἀργύρου τὸ χεῖλος ἔχουσαν ἐστεμμένον· ἣ, δίχερσον τροφήλιον ἔχουσα, οὕτω καλεῖται, Μυσικὴ τῶ Τετράγωνου φιάλη· ἔκ τε τῶ πλησίον οἰκουμένου Μυχαίου, καὶ τῶ Τετράγωνου οἰκήματος ἐπωνυμίαν λαβοῦσα. ὀκ δὲ ταύτης αὐτῷ που πλησίον, καὶ ἀναβάθραι ἑστήκασιν ὀκ Παριανησίου λίθου λευκοῦ· ἐν μέσῃ τῇ εἰρημένων ἀναβαθμῶν, ξυστὴ ὀκ μαρμάρων, ὑπὸ δύο λεπτοκαλάμων κιόνων ὑπειγμένη. αὐτῷ που πρὸς τὸ πλαγιὸν τῶ πρὸς ὃ θύρας Σῖγμα, καὶ δύο χαλκᾶ λεοντοχάσματα ἐπεπήγεσθον· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕδωρ ὀκφέρουσα, ὃ κοῖλον ἄντρον τῶ Σίγματος πλήρωσιν τῶ νάματος, τέρψιν οὐ μικρὰν παρέχουσα. ἡ δὲ δὴ φιάλη καὶ τὸν καρπὸν τὸν δρυΐνων, πιτακίων καὶ ἀμυγδάλων, ἀλλὰ μὲν καὶ κοινα-

A illi adjacentes, ære ſplendent. Exitus ad locum ducit Sigma appellatum, ab ejus elementi affini figura. Parem Sigma Triconcho in parietibus effulgentem venuſtatem præfert. Utrumque enim varij coloris marmoribus incruſtatum eſt. Quod autem Sigma vocant, tectum firmum habet ac præmagnificum, quindecim columnis ex lapide Docimino fultum. Hinc per Styracem, ad ejus fundamentum deſcendens, eandem cum ſuperioribus figuram habere invenies ac compoſitionem, novemdecim columnis ſubnixum; conſtructa porticu piperato lapide. Prope hanc Porticum paulo interius magiſque ad Orientem, aliud quidpiam Tetraſerum excitavit Artifex, ipſum perinde triplici concha comprehenſum, ad ſimilitudinem imminentis illi Triconchi; quarum una quidem ad Orientem ſpectat; duarum vero aliarum, alteram ad Occidentem, alteram ad Meridiem comprehendit: quæ autem pars ad Aquilonem vergit, duplici columna veropiperina diſcretum Myſterium habet: ſic rite pro rei ratione nuncupatum; eo quod, haud ſecus ac ſpecus reſonans, repetitum ſonum omnem (is Echo dicitur) ad audientes tranſmittit; ſic, ſive quis ad Orientalis, ſive ad Occidentalis conchæ parietem accedens, ſilentio ac ſecum ipſe loquatur, exque diametro, ac ex adverſo rectà alius ſtans parieti aurem admoveat, vocem ſilentio dictam, ac ſi inaurem quis locutus eſſet, diſtincte audit. Tale nimirum eſt quod ibi miraculum exhiberi contingit. Sigma. Myſterium ſeu Secretum.

XLIII. Huic Ædi adjunctum unaque conſtructum, ejus, quod dicebamus, Sigma periſtylium. Poſt hæc ſubdivale quoddam atrium effunditur, mediam habens Phialam æream, cujus labrum argento coronatum. Hæc auream habens cochleam, ſic appellata eſt, Myſtica Triconchi Phiala, ex vicino ſcilicet utroque Ædificio (Myſterio ſcilicet ac Triconcho) nacta, ut ſic vocaretur. Eodem prope loco juncti extant gradus ex Præconeſio candido lapide; mediaque eorum, quos diximus, graduum, marmorea apſis duplici ordine graciliorum columnarum fulta. Sunt & ibi ad latus Orientale Sigma, ærei Leones duo, hiantibus faucibus erecti. Hi, aquam evomentes, mediamque omnem aream Sigma latice compluentes, non exiguam præbent voluptatem. Phiala autem, quo tempore nuces & amygdala, frugeſque aliæ Triconchi Myſtica Phiala.

ac poma esui apta sunt, condito plena, A se ex cochlea effundente, quisquis astantium vellet, miscebat præbebatque delicias; cunctis quidem haud dubie Thymelicis, iis tamen amplius qui ex organis, contentiusque psallebant. In gradibus consistens omnis populus, & Magistratus una cum Officialibus, Imperatoris comitatum implebant; medium habentes, in ea scilicet quam dicebam, marmorea apside, si quando adesse contingeret, etiam Scholarum Domesticum cum Excubito, & duobus factionum (Prasinæ scilicet atque Venetæ) Tribunis: itaut Venetæ quidem factionis Tribunus staret juxta Domesticum B Scholarum; Prasinæ vero Tribunus juxta Excubitum. Sin autem quandoque Domesticum Excubitumque deesse contingeret, eos saltem habentes, quos diximus, Tribunos. Horum omnium inspector erat Imperator, omni jucunditate repletus, in aureo gemmisque distincto sedens solio, nec prius surgebat (ut libris bellica ipsaque Imperatorum domestica continentibus, statutum est) quam gesticulationibus ejusmodi civiumque tripudio delectatus esset. Ita hæc, inque eum usum a Theophilo extructa. Tanto autem horum amore tenebatur, ut consuetas causarum lites in Triconcho ipso dirimeret, & quoti- C die ad ipsum procederet: cui etiam a fronte portæ argenteæ, sublime, quatuor columnis Thessalici marmoris (quod est viride) tectum imminet: e regione autem illius & a tergo, haud procul ab iis, quos diximus, gradibus, ad Sigma Occidentalem partem, quæ extant Triclinia, Theophilo auctore sunt extructa: Pyxites nomen uni ac inferiori; alterum, quod est superius, caret nomine, in quo etiam Palatini Clerici vestiri solent. Ad Pyxitis latus insculpti sunt versus, Stephani A secretis Capetoliti vena productι: qui autem in Sigma porticu extant exarati, Ignatij sic nuncupati, D Universalis Magistri, ingenij monumenta sunt. Ad lævum latus, velut ad Sigma Orientalem partem, aliud quoddam triclinium imminet, cognomento Eros; quod illi armorum penus erat. Hinc non aliud quis in eo videat, quam clypeos, omnisque generis arma in parietibus depicta, inque illis (ut par est) coloribus manuque ac penicillo expressa. Inque eum modum a Triconcho ad occiduas usque partes, excitatas ibi Ædes liceat conspicere: ad Orientem autem etiam videas, quam vocant Margari-

Spectacula Cpli.

Enervantia hæc, fovendaque plebis licentia.

Varia Ædificiis insculpta carmina.

Horum Auctores.

εἰων, πεπληρωμὴν κονδίτου ἐκ τροχηλίου ἐκδιδομένου, πᾶσιν ἑκάστοτε καὶ πρόχειρα τυφᾶν, τοῖς ὅσοι δι' ἐφέσεως εἶχον τῶν ἐσηκότων ἐκεῖ· πᾶσι μὲν διαπρύσιος τοῖς ἐκ θυμέλης, πλέον δὲ τοῖς ἐξ ὀργάνων ψάλλουσι καὶ ὃ σπουδαιότατον. καθ' μὲν δὴ τὰς ἀναβάθρας ὁ δῆμος ἅπας ἱσταμένος, καὶ ὁ πολίτευμα μετὰ τῶν * φραγκικῶν ἁγμάτων, πλὴν * ἐκτημ- τάξιν ἐπλήρουν πλὴν βασιλικῆς, μέσον αὐτῶν ματικῶν. δηλαδὴ καθ' πλὴν εἰρημένων μαρμάρεινον ἐσπικήν, εἰ μὲν τύχοιεν ἔχοντες ὁ τὸν Δομέστικον τῶν Σχολῶν μετὰ τοῦ Ἐσκουβίτου καὶ τῶν δύο Δημάρχων· τοῦ τε Πρασίνου τοῦτε Βενέτου. πλησίον δὲ τοῦ Δομεστίκου ἱσταμένου τοῦ τῶν Βενέτων Δημάρχου, πλησίον δὲ τοῦ Ἐσκουβίτου τοῦ τῶν Πρασίνων. εἰ δὲ μὴ τύχοι ἐνίοτε Δομέστικος καὶ ὁ Ἐσκουβίτος, ἀλλὰ τέως γε Δημάρχους ἔχοντες. τούτων ἔφορος ἦν ἀπάντων ὁ Βασιλεύς, καὶ θυμηδίας ἁπάσης πλησμονὴς ἐν χρυσῷ διαλίθῳ θρόνῳ καθήμενος, καὶ μὴ πρότερον ἐξανιστάμενος, ὡς καὶ τακτικὰ βιβλία ὁ βασιλικὰ διαγορεύουσιν, ἢ τῶν σκιρτημάτων ἐκείνων ἐπαπολαῦσαι διὰ τῆς θέας, καὶ τῶν πολιτικῶν ἀγαλμάτων. οὕτω μὲν ταῦτα, ὁ διὰ τοῦτο τῶν Θεοφίλῳ κατεσκευάσθησαν. τοσοῦτος δὲ ἔρως ἦν τούτων αὐτῷ, ὡς ὁ τὰς στοιχὰς τῶν πρασμάτων ἀπλήρωτος, ὁ μηδ' ἡμέραν παρελθούσης ἐν αὐτῷ δὴ Τειχίῳ ἐκτελῆν. οὗ καὶ ἔστι πρόσωπον τῆς ἐξ ἀργύρου κατεσκευασμένης τῶν πυλῶν, ἀνεγκλῆτα ἔστιν ὀρθῇ τέσσαρσι κίοσι μετεωριζομένη ἐκ Θεσσαλικοῦ, τοῦ καὶ πρασίνου, λίθου· ἀντικρὺ δὲ ταύτης καὶ ἔστι μέτωπον πλησίον δὲ τῶν εἰρημένων ἀναβαθμῶν κατὰ ὃ πρὸς δυσμὰς μέρος τοῦ Σίγμα Τείχισμοι πεφυκότες, τῷ Θεοφίλῳ ἐξωκοδόμηνται· Πυξίτης ὄνομα τῷ ἑνί τε καὶ κατωτέρῳ· ἄτερος δὲ ἀνώνυμος μὲν, ἀνώτερος δὲ, καὶ αὐτοῦ τὸν Βασιλέων Κλῆρον ἐν ἑαυτῷ διατρέφειν λαχών. τούτου δὲ Πυξίτου καὶ τὰ πλάγια ἔστιν ἐλεπόμενα, Ἀσηκρήτις ὄντες γραμματα Στεφάνου μὲν ἔχοντος τοὔνομα, οὕτω δὲ τοῦ Καπετωλίτου προσαγορευομένου. οἱ δὲ καὶ τὸν τοῦ Σίγμα πρόδρομον ἐσκολαφθέντες, τοῦ οἰκουμενικοῦ διδασκάλου, Ἰγνάτιος οὕτος καλεῖτο, τυγχάνουσιν. καὶ ὁ δεύτερος ἢ μέρος, ὡς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Σίγμα, ἕτερός τις τείχισμος ἐξήρτηται, ὃς Ἔρως μὲν ὑπεκέκληται, ὁπλοθήκη δὲ αὐτῷ ἐχρημάτιζεν. ὑπετύθην οὐκ ἄλλό τι, ἢ ἰσορρόπους ἀσπίδας, καὶ ὅπλα πάντοια, εἴδωλά τις ἐν αὐτῷ, καὶ τούτοις τοῖς τοίχοις διαμορφούμενα, ὡς τὸ εἰκός. καὶ τὰ μὲν ἐξ αὐτοῦ τοῦ Τειχίσματος ἄχρι δὲ τοῦ δυσμικοῦ οὕτως ἔνεστιν ἰδεῖν τοῖς ἀνεγκλήτοις οἴκοις ἐκεῖ· καὶ ὁ πρὸς ἀνατολὰς μέρος ἴδοις μὲν καὶ τὸ Μαργαρίτιον

122.

τέω προσαγορθούμεον. τρίκλινος οὗτος ὁ κατὰ A
θεμελίων τῷ Θεοφίλῳ ἐγερθείς· ὁ ὀκτὼ μὲν κίο-
σιν Ροδοπεικίλοις τὸν ὄροφον ἐπείρεται, τοῖς τοί-
χοις δὲ ζώοις πεποικιλμένοις πάντοθεν πως· ὁ δὲ ἔδα-
φος ἔχει ὁ κατὰ Προικοννησίου λίθου καὶ συνκοπῆς ἅπαν
κατεστρωμένον. ἴδοις δὲ καὶ τῷ ὁμοίῳ κοιτῶνος
123. ὁ κατὰ τεσσάρων μὲν [111] κιόνων Βαθυίνων τὸν χρυ-
σῷ κατάστικτον κύκλον τῆς ὀροφῆς αἰωρούμενον· ὁ κα-
τὰ τεσσάρων δὲ Θετταλικῶν τὰς τοὰς αἰωρηδρομένας
καὶ βασταζομένας, τό τε ἀνατολικὸν μέρος, καὶ τὸ
μεσημβρινόν· τοὺς τοίχους δὲ καὶ ὁ ἔδαφος ὁμοίως
τοῖς Μαργαρίτου κατεστρωμένα λαμπρῶς. οὗτος
μὲν ὁ κοιτὼν εἶχεν ὁ ἑαυτῷ διατιθέμενον τὸν Θεό-
φιλον ἀπὸ τῆς ἐαρινῆς μεσημερείας, μέχρι τῆς B
μεσοπωεινῆς, καὶ αὖθις. ἤδη δὲ τῆς χειμε-
ρινῆς ἀντιαζούσης ὥρας, καὶ τὸν ἄλλον μετοικίζετο
κοιτῶνα τὸν καὶ τὸν Καριδνὸν τρίκλινον, ὃν αὐ-
τὸν ὁμοῦ ὁ ἐκείνου οἰκοδομηθέντα, ἀφ' ὧν τὰς τῶν νό-
των ἐμπνεούσης καὶ βιαιοτέρας πρὸς ὁ ἐν νῷ
τῷ Παπίου ἔστιν ἰδεῖν καταγώγιον. οὐχ ἧττον δὲ
κατόψει ὃ τὸ σχῆμα δὴ Ἡλιακὸν, ὁμοῦ ἐκείνου κα-
ταβεβλημένον καὶ πρόσωπον τῷ βορρᾷ, ὅθεν οὐ δὴ
ὥρᾳτο ὃ παλαιὸν Τζυκανιστήριον, σχῆμα τετρα-
καῦτα τυγχάνον, ἔνθα καὶ ἡ Νέα ἔκλιτος Ἐκκλη-
σία, καὶ αἱ δύο Φιάλαι εἰσὶν, καὶ ὁ μεσαίτατον ὁμοῦ
Βασιλείου τῷ ἀοιδίμου θρόνῳ Βασιλέως. καὶ C
πρὸς μὲν ὃ ἀνατολικὸν μέρος αὗται αὐτῷ αἱ
οἰκοδομαί· πρὸς δὲ τὸν νότον, πρῶτον μὲν αὐτὰ
τὰ Ἡλιακὰ προστῖνάς, ὡς ἡμῖν πρόσθεν εἴρη-
ται, καὶ τοῖς νεῶ ὀλίγας κήπους ποιήσας, κυβούκλια
προσεδείματο· τόν τε Καμιλᾶν οὕτω λεγόμε-
νον, καὶ ὃ πλησίον ἐκείνου κυβούκλιον δεύτερον,
καὶ ὃ τούτου πάλιν κατὰ τάξιν πλησίον τρίτον·
ὃ καὶ νεῶ τῆς Αὐγούστης ὅτι Βεστιάριον. ἀλλ' ὁ μὲν
Καμιλᾶς ἐξ κίοσιν ὁμοῦ Θετταλικοῦ λίθου, τό τε κα-
τάστιχον, τὸν χρυσοκάστικτον ὀροφὸν μετρεω-
ζόμενος· τὸν δὲ τοίχων τὰ κάτω μὲν ἔχων ὡς ὁμοίων
κατεστρωμένα πλακῶν, τὰ δ' ἄνω ὁμοῦ χρυ-
σαυγῶν ψηφίδων ἀγάλματα ἅτινα τυγχάνται καρ-
πούς· ἔτι δὲ καὶ ἔδαφος ὁμοῦ λίθων Προικοννησίων. συ-
νοικοδομημένον ἔχει καὶ βῆκτήριον, δύο πρόσε-
χον βήματα· ἓν μὲν, εἰς ὄνομα τῆς ὑπαπαντῆς
Δεσποίνης Θεοτόκου· θάτερον δὲ, εἰς ὄνομα τῷ
Ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ. ὑπόδεσμος δὲ τοῦ-
124. του [112] μεσόπαντον ἔστιν, ὃ τὸν μὲν σκοπιὰν ἀφ'
οὗ μαρμαρέου κλουβίου πρὸς τὸν Χρυσοτρίκλινον
ἔχον, εἰς Βιβλιοθήκην ἀφώρισται πρὸς Κωνστα-
ντίνου τῷ φιλοχρίστου Πορφυρογεννήτου Βασιλέως·
οὗπερ ὃ ἀριστερὸν αὖθις ὅτι ὁμοῦ λίθων
μὲν Βαθυίνων τοῖς τοίχοις ἔχον λελαμπρυσμέ-
νοις· ὁμοῦ συνκοπῶν δὲ καὶ διαφόρων χροιῶν ὃ

tam. Est autem illa, triclinium a fundamentis a Theophilo excitatum, cujus tectum columnæ octo Rhodio marmore variæ fulciunt: muri, omnis generis pictis animalibus variegati: pavimentum omne Præconesio stratum lapide & tessellatum. Videre etiam licet orbem cameræ cubiculi quod illic est, auro distinctum, & quatuor columnis Bathuinis fustultum: quatuor item Thessalicis sustentatas porticus, tum Orientalis lateris, tum Meridialis. Ejus parietes & pavimentum, magnifice strata perinde ac Margaritæ. Versabatur in eo cubiculo Theophilus, ab Æquinoctio verno ad Æquinoctium Autumnale, ac deinceps. Jam autem appetente Hiemali Solstitio, ad aliud cubiculum in Cariani Triclinio commeabat, quod ipse construxerat; in quo ab Australium ventorum vehementioribus flatibus, se protegeret. Cubiculum hoc nunc Papiæ domicilium est. Nec minus videbis, quod illic extat, sic dictum, Solare, ab eo ad Aquilonem fundatum; ex quo conspiciebatur, quod tunc illic erat, vetus Sphæristerium, ubi & Nova extructa Ecclesia; suntque duæ Phialæ & hortus interior, ab inclytæ memoriæ Basilio Imperatore effecta. Et quidem ad plagam Orientalem hæc sunt ejus Ædificia: ad Austrum vero, productis primum Solaribus, uti superius diximus, hortisque, qui nunc sunt, constitutis, præterea etiam cubicula extruxit, quod Camilam vocant, alterumque illi vicinum; quodque iterum prope illud ordine tertium est: ac modo Augustæ vestium penus (hoc est, Vestiarium) est. Cæterum Camilas sic dictum cubiculum; tectum quidem habet auro distinctum, quod columnæ sex Thessalici lapidis (hoc est viridis) sublime fulciunt. Parietum inferiores quidem partes, similibus D marmoreis crustis constratæ sunt; superiores vero exhibent statuas quasdam ex tessellis compositas, quæ poma decerpunt. Præterea vero etiam pavimentum, ex Præconesio lapide stratum. Una quoque extructum Oratorium, duo continens altaria, alterum sanctissimæ Dei Genitricis nomine, alterum Michaelis Principis cœlestis militiæ. Subjectus ei xystus, per clatrum marmoreum in Triclinium Aureum adspectans, Bibliothecæ usui addictus a Christi amante Constantino Porphyrogenneto: cujus rursus cœnaculum, parietes quidem ex Bathuino lapide splendidos habet: pavimentum

Margarita triclinium.

Viridis coloris non ita acuti, sed nubili magis ac pressi.

Cubicula Æstiva Hibernaque Theophili

Basilij Imp. opus hoc celeberrimum.

Cubicula alia.

Camilas.

vero omne ex teſſellulis marmoreis varij coloris compoſitum eſt. Quod Camilam ſequitur alterum cubiculum, tectum priori ſimile habet, Dociminis quatuor columnis ſubnixum. Pavimentum, Præconeſio ſtratum lapide. Parietum Aerem (inferiores ſcilicet partes) quemadmodum primum cubiculum aureis teſſellis ubique exornatum habet: reliquum vero ubi deficiunt teſſellulæ, arbores quædam verſicoloreſque figuræ implent, ex Praſino marmore. Huic ſubjectum cubiculum, quod & medius xyſtus, ſeu ambulacrum (Μεσόπατος) dicitur, Exſectorum Gynæceo præfectorum domicilio addictum eſt. Tertium denique, una cum cubiculo, quod nunc Auguſtæ veſtium penus eſt (id eſt, Veſtiarium) ſimile his tectum habet. Pavimentum candido lapide Præconeſio ſtratum: parietes omnes, non tunc quidem, ſed poſtea, Michaele Theophili filio Imperatore, pictis Imaginibus egregie ornati. Ejus, quod huic conjunctum cohærenſque diverſorium eſt, tectum columnis ſeptem Carianis fulſitur; quinque ex Meridiali plaga, duabus ex ea quæ ad Orientem ſpectat, muro duplici munitur, quibus Porphyretici, Peganuſiique & Cariani, necnon & Praſini, undulati denique Theſſalici marmoris, cruſtæ ornamentum præbent. Appellatur diverſorium iſtud ac aula, Muſicus, ob marmorum vario colore compoſitorum inſignem elegantiam. Unde & pavimenti faciem ex diverſis figuris, diverſiſque ac pulcherrimis lapidibus egregie concinnatam habet. Dicas videndo, pratum eſſe, diverſis floribus ſcatens. Huic ad Occidentale latus aliud cubiculum adhæret, eadem marmorum elegantia inſtructum. Ad hæc, tectum illius columnis quinque Carianis, tribus ad Meridiem, duabus ad Occaſum, ſuſtentatur. Aliud vero eſt ad ejus pedes, in duas ædes diviſum, haud longe ab Auguſtæ ſacro cubiculo: ubi etiam Chriſti amans Leo Imperator ſanctæ Annæ extruxit Oratorium; cujus ipſius tectum, columnis quatuor Bathuinis fulſitur: pavimentum, ex Præconeſio candido lapide; ad parietes, Bathuini marmoris cruſtis diſtinctum. Verum iſtud Auguſtæ ſacro cubiculo vicinum eſt, uti diximus: quod autem ad Muſici occiduum latus eſt, ita conſertum eſt, ut ex illo per ſcalam in ſacrum idem cubiculum deſcenſus atque aditus pateat. Inducit vero & ad novæ fabri-

Cubiculum alterum.

Tertium cubiculum.

Muſicus.

S. Annæ Oratorium.

ἔδαφος πᾶν. Ὁ δὲ μετὰ τὸν Καμιλᾶν κογχοειδὲς δεύτερον, τῷ ὀρόφῳ ὁμοίῳ τῷ πρώτῳ ἔχον, καὶ ἀπὸ τεσσάρων κιόνων ἐστηριγμένον Δοκιμίων. Ὁ ἔδαφος ἐκ Περικοντίου λίθου κατέστρωται· τῶν τοίχων, ** ὡς π. πρώτερον, 125 τὸν μὲν Ἄερα ἐκ χρυσοστίκτων ψηφίδων ὅλως κατηλαϊσμένον φέρει· διάφορα δέ τινα καὶ ποικίλματα, ἐκ πρασίνων ἔχοντα ὁ λίθος ψηφίδων ἀναπληρούμενα. Ὁ δεύτερος δὲ ἀπολείπεται, ὃς καὶ Μεσόπατος λέγεται, εἰς οἴκησιν τῶν τῷ γυναικωνίτιδι πεπιστευμένων κατζιμάδων ὤν. Ὁ δὲ τρίτον μετὰ τὸ κογχοειδὲς, ὃ καὶ νῦν τῆς Αὐγούστης Βεστάριον χρηματίζει, ὁμοίαν ἔχει τοῖχος τῷ ὀρόφῳ, καὶ ὁ ἔδαφος ἐκ λευκοῦ λίθου Περικοντίου κατεστρωμένον· τοὺς τοίχους δὲ ἀπῆρτας ἀπὸ Εἰκόνων ὕστερον, ἀλλ' οὐ πότε καθαγιαζούσας, ἀπὸ τοῦ υἱοῦ Μιχαὴλ. Ὁ τοῦτο δὲ ἰωνωμένον καὶ συμπεφυκὸς κατώγειον, ἐπὰ μὲν κίοσι Καρειανοῖς τῷ ὀρόφῳ σπείζεται, πέντε μὲν πρὸς μεσημβρίαν, δύο δὲ πρὸς ἀνατολάς· τοίχοις δὲ δύο ὠχύρωται ἐκ πλαγίων Ρωμαίων καὶ Πηλαυσιωτῶν καὶ Καρειανῶν, πρὸς δὲ καὶ Περσίνων καλλωπιζομένοις ποταμίοις Θετταλικοῖς· Μουσικὸς οὖτος καταγορεύεται, ἀφ' οὗ τῶν μαρμάρων ἀκριβῆ συλλογήν· ὅθεν καὶ τῷ τῶν ἐδάφους λείωσιν ἐκ διαφόρων μὲ ποικίλων, ἐκ διαφόρων δὲ καὶ ὡραίων λίθων ἐξηρτυμένῳ ἔχει. Εἴποις δ' ἂν αὐτὸ ἰδών, λειμῶνα τῇ διαφόροις ἄνθεσι βρύοντα. Τοῦτο πρὸς μὲν δύσιν τῇ πλαγιᾷ κογχοειδὲς ἴσωται, τῷ τῶν μαρμάρων ὡραιότητα κατὰ πάντα φέρειν ἐφάμιλλον. Ἔτι δὲ καὶ κίοσι πέντε Καρειανοῖς, τρισὶ μὲν πρὸς μεσημβρίαν, δύο δὲ δυσμὰς τῷ ὀρόφῳ βαστάζουσιν. Ἕτερον δὲ πρὸς πόδας τούτου ὄντι, εἰς δύο μὲ δόμους διηρημένον, τῷ Αὐγουσταχῷ δὲ πλησιάζον κοιτῶνι· ἔνθα καὶ Λέων ὁ Φιλόχριστος Βασιλεὺς οἰκτήριον τῆς ἁγίας Ἄννης ἐδείμαντο· ᾧ αὐτὸ ἐκ πεντάρων μὲ κιόνων Βαθυίνων τῷ ὀρόφῳ ἀνεγερθέντων· Ὁ ἔδαφος δὲ, ἐκ λίθου λευκοῦ Περικοντίου, πρὸς τοῖς τοίχοις ἐκ Βαθυίνων πλακῶν διαμορφούμενον. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν τῷ τῆς Αὐγούστης πλησιάζῃ κοιτῶνι, ὡς ἔφαμεν· ἐκεῖνο δὲ Ὁ πρὸς δύσιν τῷ Μουσικοῦ, τῷ μὲν καθόδου ἐν τῷ προθήκῃ ἔχει κοιτῶνι ἀφ' κλίμακος, ὁμοίως δὲ ᾧ τῷ εἴσοδον· εἰσάγει δὲ ᾧ πρὸς Ὁ

* καινούργιον.

* καινούργιον κοιτῶνα καὶ τρίκλινον, ὃν Βασιλείος ὁ ἀοίδιμος ἔκτισε Βασιλεῖ, καὶ πρὸς τὸν πορτικὰ τῆς πέμπτου κουβουκλείου, ἐν ᾧ ὁ τοῦ ἁγίου Παύλου Εὐκτήριον ἐστὶ Βασιλείου τοῦ ἀοιδίμου ἱδρυθὲν Βασιλέως.

μδ'. Ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς ἀνακτόροις κατά τε βορρᾶν καὶ νότον, ἐστὶ Θεοφίλου μὲν ἀμφικοδόμιλυται· ὑφ' ἡμῶν δὲ ἱστορία παραδέδοται, ὅπι μὴ βουλόμεθα τὰ ἐκείνου ἔργα, ὁποῖα ποτ' ἂν ἦ, λήθῃ παραδοθῆναι, εἰς ἀφήγησιν τῆς ἐκείνου περὶ τὸν βίον προαιρέσεως. Ἀλλὰ καὶ τοὺς Τρικλίνους, τόν τε οὕτω καλούμενον Λαυσιακὸν πρὸς ἕπι δὲ μὲν καὶ τὸν Ἰουστινιάνου, ἐκόσμησε τοῖς
126. χρυσοφόροις ψήφοις ἐκόσμησε· [126] καὶ τὸν καλούμενον ἐκ τῆς Βασιλίσκου τῆς Τυράννου παλατίων μεταγαγὼν, τῷ Λαυσιακῷ προσεθηκεν. καὶ ἕτερον δὲ Τρίκλινον μετὰ τεττάρων κουβουκλείων στεμμάτι τε καὶ λαμπρότητι, ὧν τὰ δύο μὲν πρὸς τὸ μεσόπατον τῆς δευτέρου κουβουκλείου τῆς μετὰ τὸν Καμιλᾶν ἐστὼ τεττάρων ἀψίδων τὸν χρυσοφόρον ὀροφὴν ἔχοντα, πρὸς τὸν Πορφύραν εἰσὶν· ἡ πὶς οὕτω λέγεται, ἔνθα τὸν Δέσποιναν ἐκάστοτε ἔκπαλαι [127] διανέμειν τὸ ὀξὺ τοῖς ἀρχιπάσαις καὶ τῶν
127. βεστιαρίων χαρτόν· ἕτερα δὲ δύο πρὸς τὸ μέσης τῆς Λαυσιακοῦ, ἐξ ὧν καὶ τὸ πρὸς αὐτὸν ἔχει κατασκευήν, ἐφ' ἁπλοῦ μὲν, ἐκ λίθου Προικοννησίου τὰ ἐδάφη καταστρώσας αὐτῶν, καὶ ἐκ χρωμάτων, ἀλλ' οὐ μαρμάρων, τοὺς τοίχους ὠκοδόμησας, ἐστὼ ἐμφρονισμοῦ δὲ ὅμως ἀφανείᾳ παρεδόθησαν. καὶ Θέκλα δὲ ἡ τούτου πρώτη θυγάτηρ, ὃ κεῖται τῆς Βλαχέρνας κουβούκλιον, ἔνθα καὶ τὸ τῆς Πρωτομάρτυρος Θέκλης Εὐκτήριον ἵδρυται, ἐκ δὲ μὴ ὄντος ἦγαγε θαυμορφώτατον· ἐκόσμησε δὲ καὶ τὸν βίον οὖσα κλινοπετὴς ἐξέλιπεν.

cæ cubiculum tricliniumque, a Basilio inclytæ memoriæ Imperatore conditum: ad porticum item quinti cubiculi, quo loco extat sancti Pauli Oratorium, ab inclytæ memoriæ Basilio Imperatore excitatum. S. Pauli Oratorium.

XLIV. Hæc in Palatio ad Aquilonem & Austrum a Theophilo constructa Ædificia; nobis autem, qui nolumus aliquid, eorum quæ gessit, quicquid tandem illud sit, oblivioni tradi (quo nimirum ejus animus demerendi cives neminem lateat) literarum monumentis tradita. Sed & Triclinia, tum cui Lausiaci nomen, tum quod Lausiacum. Justiniani ædificatio est, auro rutilis tessellulis ornavit: capitula quoque ex Basilisci Tyranni palatio translata, Lausiaco adhibuit. Aliud item triclinium, cum quatuor splendidis ornatisque cubiculis: quorum duo versus mesopatum xystumque secundi cubiculi, quod est post Camilam, tectum auro rutilum quadruplici apside habentia, ad Porphyram dirigunt. Porphyra unde dicta. Palatij locus est ita dictus, quod illic more olim recepto, Augusta nobiles matronas sub brumalium tempus, coccino purpuraque impartiat. Duo alia cubicula ad partes Lausiaci, ex quibus etiam in ipsum aspectum habet, exædificavit, pavimento strato Præconesio lapide, ac parietibus vario colore (quanquam non ex marmore) ornatis: quæ tametsi talia erant, incendio perierunt. Sed & Thecla ejus filiarum natu maxima, cubiculum, ubi & Theclæ Protomartyris Oratorium est, cum sit pulcherrimum, a fundamentis excitavit: quo etiam loco in lecto decumbens vivere desiit. S. Theclæ Oratorium. Thecla Theophili filia.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
ΜΙΧΑΗΛ
ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ.
ΛΟΓΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

MICHAELIS
THEOPHILI FILII
IMPERIUM.
LIBER QUARTUS.

Inductus Manuel a Monachis, ut sacris Imaginibus restituendis incumbat.

I. ISTIUSMODI vitæ finem nacto Theophilo, Michael ejus filius, illius successor Imperium capessivit, annos tres natus, ex quo eum parens Theodora partu effuderat. Rerum curatores ac procuratores fuerunt, quos ei pater reliquerat; Theoctistus Eunuchus per id tempus Caniclio Præfectus ac Dromi Logotheta, Bardasque Patricius ac Augustæ frater, nec non Manuel Magister ex Armeniis oriundus, qui & Augustæ patruus erat. Firmato itaque Reip. statu, & cum rerum hactenus recta gubernatio foret; futurum erat, ut & Imaginum cultus instauraretur, pristinumque honorem illæ rursus reciperent. Ad Manuelem itaque diro morbo gravique conflictatum ingressi Studiani Monachi (quippe quibus

α'. ΤΟΙΟΥΤΩι μὲν τέλει βίου ὁ Θεόφιλος ἐχρήσατο· τὴν δὲ βασιλείαν Μιχαὴλ ὁ ζυγὸν ὑὸς διεδέξατο, τρίτον ἔτος ἄγοντων ἀφ' οὗ εἰς τὸν βίον προήχθη τῇ μητρὶ αὐτοῦ Θεοδώρᾳ. τῶν δὲ πραγμάτων ἐπῆρχον Φωντιστὴς ὁ Ἐπιτροπεὺς, οὓς ὁ Θεόφιλος κατέλιπεν, ἔ, τε Θεόκτιστος ὁ βιοσ- λὰς τὰ οἰκεῖα καὶ Κανίκλιος ὁ Λογοθέτης τοῦ Δρό- μου τυγχάνων, καὶ ὁ Πατρίκιος Βάρδας ὁ τῆς Αὐ- γούστης ἀδελφὸς, ἔ Μανουὴλ ὁ Μάγιστρος ἐκ τῶν Ἀρμενίων καταγόμενος, ὃς καὶ θεῖος ἀπὸ πατρὸς τοῦ Δεσπότου ἐπῆρχεν. ἐπεπήλει μὲν οὖν τὰ πολιτικὰ, καὶ καλῶς τέως τὰ πράγματα διηυθύνετο. ἔμελλε δὲ καὶ ἡ τῶν θείων Εἰκόνων προσκύνησις ἀναχωρίζεσθαί τε, ἔ πρὸς τὴν ἀρχαίαν παλινδρομεῖν αὖθις ῥυμόν. καὶ δὴ Μανουὴλ νόσῳ πιέζεται δεινῇ καὶ χαλε- 128. πῇ· πρὸς ὃν εἰσρέοντες Μοναχοὶ τῶν Στουδίου καὶ ἐκ τῶν

αὐτῷ πίστις οὐκ ἀλλοτρία τοῦ ἀνδρὸς, αἰσίαν τῆς ὑγιείας ὑποσχομένῳ ῥᾳδίαν τε καὶ ταχεῖαν λήψεσθαι, τῷ μόνον τὴν τῶν ἁγίων προσκύνησιν Εἰκόνων αὐτός τε θελήσῃ, καὶ τοῖς Καισαρεῦσι πείσει θεασάμενος ἀπόντα πάλαι. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ οἱ τῶν ἄλλων ὀρῶν πολλοὶ τῶν θεοφόρων Πατέρων προσφιλῶς τούτῳ συνόντες, ὁπόθεν τὰς ἀρχὰς πρὸς αὐτὸν λαβόντες, ὅτε τὴν Ἀρμενιακὴν ἐστρατήγει, προσφοιτῶντες, καὶ ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις παρακαλοῦντες, ἔπεισάν ποτε ὀρθὰ φρονῆσαί τε, καὶ ὃ πεπόθουν αὐτοῖς, εἰ μόνον ῥᾴων γένοιτο· ὃ δὴ καὶ γέγονε, τῇ αὐτῶν πρὸς τὸν Θεὸν θύρᾳ καὶ σπουδῇ.

β'. Ἐπεὶ γοῦν οὕτως τῆς νόσου ἀπήλλακτο, καὶ οἱ Μοναχοὶ τῆς πρὸς ὃ πρᾶγμα σπουδῆς οὐκ ἠμέλουν, ἀλλὰ παρακλήσεσι χρώμενοι, τὰ πρὸς Θεὸν ὑποσχέσεων ἀξίων μεμνῆσθαι· πλήρη τὸν τοῦ θείου ζήλου εἰργάσαντο· καὶ δὴ τοῖς Συνεπιτρόποις ἀνακοινώσας τὰ τῆς βουλῆς, καὶ πείσας ὡς ἔστι καλὸν ἀρχὴν δόξαν τοῖς πράγμασιν ὑπάρξαι· καὶ μεταρυθμίσας αὐτοῖς, καὶ πρὸς ὃ ἑαυτῷ βούλημα ἀγαγών, πρὸς τὴν Θεοδώραν εἰσῆλθε, περὶ τῆς ὑποθέσεως κοινολογησόμενος. καὶ οὐκ εἶπεν μόνον φιλῆς καὶ ὄντως Βασίλισσα, ἐπεὶ πρὸς τῆς Ὀρθοδοξίας ἤκουσε, Τοῦτο, ἔφη, καὶ δι' ὑπερβολὴν ἦρα ἀεί, καὶ μελετῶσα διέλιπον οὐδαμῶς· ἀλλ' ἡ τῶν πολλῶν συγκλητικὴ καὶ τῶν ὑπάτων, τῇ τοιαύτῃ προσπολεμοῦσα αἱρέσει πλῆθος, ἐκώλυεν ἄχρι τοῦ σήμερον· οὐχ ἧττον δὲ καὶ οἱ τῆς ἐκκλησίας ὑπερμαχοῦντες Μητροπολῖται, καὶ μάλιστα ὁ Πατριάρχης· ὃς μικρὰ ἔμπροσθεν τῆς τοιαύτης αἱρέσεως τὸν ἐμὸν ἄνδρα τοῦτον ῥίζαν ἐκ τῶν γονέων, ἐπὶ πλεῖον αὔξησί τε καὶ πρεσβυτέραν ἐποίησατο τοῖς αὐτοῦ εἰσηγήσεσί τε καὶ πυκναῖς παραινέσεσιν· εἰς χαλεπὰς αἰτίας καὶ βασάνους ἐκτραπῆναι τοῦτον ποιήσας, ἃς ἐκεῖνος ὁσημέραι κατὰ τῶν Ἁγίων ὕβρικεν, ἀληθής τε καὶ διδάσκαλος τοῖς τοιούτων κακῶν ὁ ἄθλιος γεγονώς. Καὶ ἡ μὲν οὕτω, Δέσποινα, φρονοῦσά σε καὶ βουλευομένῳ τὰ κάλλιστα, ὃ κωλύον ἐστὶν, ἀντέφησεν, μὴ καὶ εἰς ἔργον ταῦτα ἀγαγεῖν, καὶ τῷ πεπόθημεν τούτῳ κελεῦσαι εἰς ὄψιν ἐλθεῖν ἑορτῶν. βιβλίον μὲν οὖν μεταπεμψαμένη τὸν τῆς Βίγλης Δρουγγάριον, Κωνσταντῖνος δὲ οὗτος ἦν, ὁ τῆς Πατρικίου Θωμᾶ, καὶ μετὰ ταῦτα γεγονὼς Λογοθέτου τοῦ Δρόμου, πατὴρ, δηλοῖ τῷ Πατριάρχῃ, Ὡς πολλοὶ πολλαχόθεν συνεξηλυθότες βίλαβός τε καὶ Μοναχοὶ, δέησιν ἐποιήσαντο πρὸς τὸν Βασιλείδην ἡμῶν, τοῦ μὲν πεπεισμένους κελεῦσαι ἀναστηλωθῆναι Εἰκόνας. εἰ μὲν οὖν ὁμολογεῖς εἶ ταύτης σύμφωνος, καὶ δὴ τὸν παλαιὸν κόσμον ἡ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία ἀπολαμβανέτω.

ille fidei plurimum habebat) facili negotio citoque recuperandam sanitatem pollicentur, si modo tum ipse sanctarum Imaginum cultum approbet, tum illius quovis loco sanciendi Imperatoribus auctor existat. Multi præterea ex aliis montibus divinorum Patrum Manueli amicitia juncti, ex eo tempore quo is Armeniacorum Dux erat, ad eum venientes, eademque rogantes, ad rectum tandem eum sensum trahunt, & ut quod ipsis in votis erat polliceatur, si solum morbo levaretur: quod & illorum ad Deum precum instantia consecutus est.

II. Postquam itaque ille morbo liberatus est, nihil rem Monachi negligendam ducunt, sed obsecrando, eorum quæ sancte Deo pollicitus esset, meminisse rogabant: qua admonitione, divina æmulatione ejus prorsus animum incenderunt. Communicato itaque cum sociis Procuratoribus consilio, cum illis persuasissent, operæpretium esse, bono res statu ab exordio ipso componere, illisque in suam traductis sententiam, ad Theodoram ingreditur, ea de re commune consilium habiturus. At illa, quippe religiosa matrona, vereque Regina atque Augusta, ubi de Recta fide audivit, *Hoc*, inquit, *semper & desideraveram, nec versare animo unquam cessabam: etsi hactenus, plurium Senatorum Procerumque, qui illi studeant hæresi, ingens deterruit numerus, ne quid hactenus ejus rei molirer. Nec minus qui tuendæ Ecclesiæ sibi partes vendicant, Metropolitæ, omniumque maxime Patriarcha. Is namque, cum maritus exiguam quandam hujus hæresis radicem a majoribus traxisset, eam longe auxit, doctrinisque suis, ac crebris hortamentis robustiorem fecit; auctor nimirum illi effectus, ut ad verbera tormentaque adjiceret animum, quorum quotidie adversus Sanctos novus artifex erat, taliumque ei malorum miser, incensor ac doctor fuit.* Tum illi, *Ecquid vero causæ est, Augusta, cum sic sentias, ac optime consulas, quidve impedit, ne hoc opere impleas, hancque communem totius plebis lætitiam festamque lucem peragi jubeas?* Statim ergo accersito Biglæ Drungario (erat hic Constantinus, Thomæ Patricij, postmodumque Dromi Logothetæ, pater) Patriarchæ denuntiat; *Plures undique viros pietate spectabiles, Monachos item convenientes, supplicationem Augustis obtulisse, ut omni colendas veneratione Imagines, restitui jubeant. Si igitur ita confitearis, hisque consentias, Dei Ecclesia vetus ornamentum recipiat;*

Manuelis diligentia in causa Imaginum.

Jannes Syncellus Theophilo persecutionis auctor.

Sede pulsus & Urbe.

sin autem hæsitas, nec rectè sentis, relicta Sede ac Vrbe, in suburbanum tuum tantisper recede, dum Sancti Patres una tecum conveniant. His enim in promptu est ut judicio tecum contendant, ac disputent, maleque de Imaginibus loquenti ac sentienti, quod sanioris mentis sit, suadeant.

III. Erat Jannes in Patriarchalium Ædium triclinio, quod Thessalum vocant, in lectulo jacens, cum ad eum Regia mandata perlata sunt: moxque auditis animo perculsus, unum hoc respondit, *Se de his probe deliberaturum*; idque locutus, mandatorum latorem dimisit. Ac dicto citius arrepto in manus custello, seu lanceola, ventriculi venas secat, ex quibus effluente sanguinis copia, exterrendum vulgus ac miseratione tangendum sciebat; mortem vero autve periculum aliud nullum sibi creandum timebat. Confestim ergo tumultuantium clamor ac vociferatio Ecclesiam circunstrepere; quin & ipsas Regias aures ante reditum ipsius Drungarij, occupare, *Patriarcham Imperatrice auctore interfectum esse*. Missus itaque Bardas Patricius, qui rumores istos diligenter exquireret, vulnera de industria inflicta sensim deprehendit; nec fabula coargutionis lucem effugit, cum ipsi famuli delatores essent, & incisoria venarum instrumenta, seu scalpella, in medium proferrent. Exinde igitur nulla cujusquam miseratione (ut qui talis reus criminis, suæque ipsius animæ insidiator, deprehensus esset) expellitur, ejectusque miser Ecclesia, in suburbanum suum ita dictum, Pisichæ (ac si *Micas*, dicas) relegatur: inducitur vero is, qui multis laboribus atque ærumnis integram ac illibatam virtutem conservaverat, ac cui ex diuturno (ut par est) carceris pedore atque fœtore pili defluxerant; quanquam ei, Dei nutu, ac Theodoræ Augustæ assensu, Ecclesiæ gubernatio clavusque debebatur; magnus scilicet, invictusque Ecclesiæ defensor, Methodius.

Cæsum se ab Augusta fingit.

Ejecto Janne suffectus Methodius.

IV. Sed & Theodoræ animum considera: quomodo scilicet generosi pectoris Matrona, & quæ vere marito adjutor extiterit, non illi adversata sit, in unum congregatis quotquot usquam erant, Orthodoxis, factaque Regio diplomate libera dicendi sentiendique licentia, sic eos allocuta sit. *Eia*, inquit, *Dei hæreditas ac Patres mei. Cum humanissime sacrarum venerabilium que Imaginum restitutio-*

Oblatæ pro Theophilo ad Sanctorum cœtum preces.

A Εἰ δ' ἀμφίβολος, καὶ τῷ γνώμῃ ὄσι ἔχων οὔπω, τῶ μὲν θρόνου ἔξω ἧμος καὶ τῆς πόλεως, ἵζ δὲ ὃ προσάντου σου μικρὸν ἀφέδητι, μέχρις ἂν σύλλογος τῶν ἁγίων Πατέρων ἥκωσι μεθ' σοῦ· οἱ δὲ γὰρ ἕτοιμοι ἀφαδικάζεσθαί τε καὶ ἀφαλέγεσθαι, καὶ πείθειν σε περὶ τούτων κακῶς λέγοντα.

γ'. Κατὰ τὸν ἐν τῷ Πατριαρχείῳ Θετταλὸν, τρίκλινος δὲ οὕτω καλούμενος, τῷ κατακεῖτο ὀπὶ σκίμποδος, ἅς βασιλικὰς ἀγγελίας δεχόμενος· ὡς ἅμα τῇ ἀκοῇ τῶν λόγων βληθεὶς τῷ ψυχῷ, τὸν μὲν ἀποκομιστὴν τούτων, ὡθὶν ἕτερον φήσας, ἢ Βουλεύσεσθαι περὶ τούτων καλῶς, ἅμα τῷ λόγῳ ἀπέσαλκεν. καὶ θᾶττον ἢ λόγος ἐγχείδιόν τι λαβὼν, ἅς κατὰ γαστέρα φλέβας ἀπέτεμεν, ἃς ἤδη δῆλόν μὲν καὶ οἶκθεν ἐκ τῆς τῶν αἵματος δαψιλοῖς ἐκχύσεως ἀποτεκεῖν τοῖς πολλοῖς, θάνατον δὲ ἢ τινὰ κίνδυνον οὐδαμῶς. Θορὴς οὖν καὶ βοὴ οὐχὶς τις περιῆλθε τῷ Ἐκκλησίᾳ, οὐ μόνῳ δὲ ἀλλὰ καὶ ἅς βασιλικὰς αὐλὰς προφθάνουσα τὸν Δρουγγάριον, Ὡς ἡ Δέσποινα ὑπ' ἐκείνου τὸν Πατριάρχου κατέσφαξεν. τῶν γοῦν λεγομένων [129] ἐπῆς ἀκροᾶς ὁ Πατρίκιος Βάρδας ἀποσταλεὶς, αὐτάς τε τὰς πληγὰς ὑπ' προφανοῦς γλωμίδας ἥρεμα πως καταφώρασεν, καὶ ὃ δρᾶμα τὸν ἔλεγχον οὐ διέφυγε, αὐτῶν τῶν δραπόντων κατειπόντων αὐτό, καὶ τὰ τῆς τομῆς ὄργανα, φλεβοτόμα δὲ ἴσως, εἰς μέσον καταβαλλόμενα. ἔκ τοτε οὖν ὁ Ἰάννης... ὡς ὀπὶ τοιαύτῃ αἰτίᾳ καὶ γνώμῃ αὐθαδόνῳ ἐπειλημμένος, ἀπελαύνεται μὲν, καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐξωθεῖται ὁ ἀληθέστερος, κατὰ δὲ πρόσχημα αὐτό δὴ οὕτω λεγόμενον παρεισάγεται, τὰ Ψιχά. Εἰσήγετο δὲ ὁ πολλοῖς πόνοις καὶ κόποις τὰ τῆς ἀρετῆς σώσας ἀδιαλώβητα, καὶ τῆς ἐγχρονίου μὲν καθείρξεως, καὶ τούτης σαπρώσης, ὡς ἔοικεν, τῷ τῶν τειχῶν ἀπορροίᾳ κληρωσάμενος· πρὸς δὲ Θεοῦ δὲ καὶ τῆς Βασιλίδος Θεοδώρας τῷ τῆς Ἐκκλησίας κυβέρνησίν τε καὶ πηδαλιούχησιν· Μεθόδιος οὗτος ὦ ὁ μέγας, καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀήττητος προμαχος.

δ'. Σκόπει δὲ καὶ ὅπως ἐν τούτῳ συναγωνύσης τῆς γυναίας, καὶ τῷ ὄντι βουλοῦ γενομένης τῷ ἀνδρὶ, ἀλλ' οὐκ ἐναντίας, τοῖς ὅποι ποτὲ γῆς ὄντας Ὀρθοδόξοις, καὶ τῷ παρρησίᾳ διαλαβέσθαι θαυμάσασα· Ἄγε δή, ἔφησεν, ὦ κλῆρος Θεοῦ καὶ Πατέρες ἐμοῦ. τὴν τῶν ἱερῶν καὶ πανσέπτων ἀναστήλωσιν Εἰκόνων ὑμῖν χρη-

χεύσης καὶ δῖδούσης, ὅπι μάλιστά μου μετ' ὐμμενείας, αἰτεπιθῆναί μοι δικαίαν χάριν, καὶ αὐτῇ Δεσποίνῃ οὔσῃ, βουλήθητε· οὐ ταπεινὼν ὄντα καὶ μικρὰν, ἵνα μὴ δὲ χάρις νομίζοιτο, οὐδὲ τοῖς δίδοῦσιν ὑμῖν, ἢ ἐμοὶ αἰτουμένῳ ἀνάρμοστόν τε καὶ ἀσύμφορον· ὁπιτηδείου δὲ καὶ μονίμου, καὶ τῷ Θεῷ ὐαποδέκτου καθεστώσης καὶ νομιζομένης. ἡ δέ ἐστιν, ἡ Εἰς τὸν ἐμὸν ἄνδρα τε καὶ Βασιλέα τοῦτ' ἀφαιρουσα συγγνώμη τε καὶ συγχώρησις, καὶ ἀμνηστία τοῦ Θεοῦ τῆς τοιαύτης ἁμαρτίας· ὡς Εἰ μὴ τοῦτο γένηται, οὔτ' ἐμὲ χρίοντε ἑπακολουθοῦσθαι ὑμῖν, οὔτε τοῖς τῶν στάσεων Εἰκόνων προσκυνήσιν καὶ
130. ἀνάρρησιν, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς τῆς ἐκκλησίας ἀνάληψιν.

ε'. Καὶ ἅμα τὸν λόγον κατέπαυσιν, Ὅτι μὲν δίκαια, ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ ὁ τοὐτης ἔξαρχος Μεθόδιος, ἔφασθην, Δέσποινα ἔξαιτῆ, οὐδὲ ἡμεῖς ἔχομεν ἀπομάχεσθαι. δίκαιον γὰρ τοῖς εὐεργέταις, καὶ ἄρχουσι, τὰς προσηκούσας χάριτας αἰτεπιτίθεσθαι δαψιλὰς, ὅτ' αὖ μὴ τύραννος ἄρχῃ χεὶρ, ἀλλ' ὅσι γνώμη θεοφιλὴς. ἀλλ' * οὔπω Θεοῦ δίκην ἡμεῖς, τὸν πρὸς ἄλλον βίον ἀφαιρεθῆναι δυνατὸν ἔξαιρεῖσθαι, τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς φάντα ζόμενοι. δυνατὸν μὲν ἡμεῖς, καὶ κλεῖς οὐρανοῦ πιστευθέντες παρὰ Θεοῦ, τοῖς βουλομένοις πᾶσιν ἀνοιγέναι αὐτάς· ἀλλὰ τοῖς ἐν βίον τοῦτον ἔτι οἰκονομουμένοις, πρὶν ἀλλαγοῦ μεταστῶσιν· ἔστιν δ' ὅτε καὶ τοῖς μεθισταμένοις, ὅταν τε μικρὰ τὰ σφάλματα ᾖ καὶ μετάμοια τούτοις πρόσῃν. τοῖς δ' ἤδη μετὰ πονηρᾶν ἐλπίδων ἀπάντασι, καὶ προδήλοις φέρουσι πλὴν κατάγνωσιν, οὐκ οἷοί τε ταῖς θύραις ἀφαλύειν τούτοις ἡμεῖς.

ς'. Καὶ ἡ Δέσποινα, Εἴτ' ἀληθῶς, Εἴτε καὶ ἄλλως τῷ τοῦ ἀνδρὸς ἀπαθεμαθίσα φίλτρῳ· ὅπερ ἐστὶ, καὶ ἡμεῖς συνκαπαπτόμεθα· ἡ μὲν ἀναμίτως τὸν ἱερὸν ἐκβοᾷ θίασον ἐβεβαίου, Ὡς μεγάλα πραγῳδούσης καὶ καταλοφυρομένης καὶ πάντα ἐκπραγῳδούσης κατὰ τὸν τῆς ἐξόδου τούτου καιρὸν, καὶ ἀφαγαφούσης ὡς οἷα ἐπακολουθήσῃ ἡμῖν μεμισημένοις ἐν τηλικαύτῃ πόλει τοῦ τοιαύτης αἱρέσεως, βύζων ἔρησις, ἀρῶν ἐπέκτασις, λαοῦ ἐπανάστασις, Εἰσῄ τούτῳ μετάμελος τῆς αἱρέσεως. ἐν ταύτῃς ἅμα αἰτησάμενός τε καὶ καταπαυσάμενος ζεούσῃ ψυχῇ, ἐμοῦ ἐν χροὶ καθυπεβαλούσης, τοῖς ἀπάντησιν Ἀγγέλοις τὸ πνεῦμα παρέδωκεν. ταύτης ἐκβοὴ ἀκηκοότες δὴ τῆς φωνῆς, καὶ τὸν ἔπον τῆς Αὐγούσης βλαβη-

* οὐ τῆς Θεοῦ δίκης.

A nem Vobis indulgeam atque præbeam, rogo, ut mihi (quæ præsertim Domina sim ac Augusta) justam gratiam munusque reponatis: non id vile aut exiguum, ut nec muneris atque gratiæ nomen mereatur; ac tum Vobis, qui daturi estis, tum mihi flagitanti, haud satis congruum, autve utile videatur; sed conveniens illud ac perenne, quodque Deo acceptum merito existat ac habeatur. Nempe ut Viro meo ac Imperatori, eorum quæ in causa Imaginum deliquit, indulgentia veniaque præstetur, tantumque scelus oblivione a Deo deleatur. Sin autem minime feceritis, B neque me Vestra sequentem decreta habebitis, neque venerabilium Imaginum adorationem præconiumque a me impetrabitis, nec vero Ecclesiam recipietis.

V. Expleto mox sermone, Orthodoxa Ecclesia, ac qui ejus Præses erat, Methodius, *Iusta*, inquiunt, *est, Augusta, petitio tua: neque nos possumus ire inficias. Æqui enim ac justi ratio postulat, ut a quibus beneficia consecuti sumus (præsertim Principibus) convenientes gratias largiter rependamus; tum præsertim, cum non tyrannica manus imperat, sed mens pia est & religiosa. Eum tamen, qui in aliam vitam com-* C *migravit, a pœnis illi a Deo constitutis (majora nobis quam pro nostra facultate arrogantes) haud quaquam liberare possumus. Licet quidem nobis (inque eam rem claves cælorum concreditas a Deo accepimus) omnibus, qui velint, aperire, sed his duntaxat, qui in hac vita adhuc disponuntur, priusquam in alteram commigraverint. Quin etiam quandoque, his ipsis qui e vita emigraverint, cum levia sunt delicta, quibus nec desit pœnitentia. His autem qui spe non bona vivis excesserint, feruntque palam suæ damnationis sententiam, pœnas diluere minime possu-* D *mus.*

Patrum excusatio.

Potestas clavium pro hac vita.

Leviorum relaxatio per Ecclesiam etiam in Defunctis.

VI. Tum Augusta, sive id vere, sive alioqui nimia in maritum succensa amoris vi (quod plane ita est, nosque assentimur) jurejurando tamen sacro illi Choro affirmabat, *Cum sub ejus exitus horam ingentem luctum ederet, direque lamentaretur & deploraret, ac coram exponeret, quanta eum suosque ejusmodi hæresis invidia, in tanta civitate consecutura essent; nempe a precibus abdicatio, divarum prolixa vis, populi defectio; subiisse illi rei pœnitudinem, simulque Imagines petiisse, ac ferventi animo, eadem ipsa Augusta in manus porrigente, exosculatum esse, abducentibusque Angelis spiritum tradidisse.* Hac illi voce audita, Augustæque mores indo-

Theophili pœnitentia ex Augustæ fide.

lemque reveriti (quippe cum fœmina omnium religiosissima Christique amans esset) ac cum alioqui sanctarum Imaginum cultum instaurari exquirerent , communi sententia ac suffragio , dummodo se res Theophili ita haberent , ejus veniam delicti se a Deo exoraturos dixere , simulque rei scriptam cautionem Augustæ tradidere. Interea recepta Ecclesia, sanctissimoque Methodio Pontificali honore sublimato, sanctorum Jejuniorum prima Dominica , una cum Augusta , peractis in sacra sanctissimæ Dominæ nostræ Deique Genitricis Blachernensi Æde , in Dei laudibus & canticis , nocturnis vigiliis , mane solenni supplicatione ac pompa , ad magnum Dei Verbi Templum veniunt , riteque peracta re sacra , suum rursus Ecclesia ornatum recipit. Inque eum modum proficiebat Orthodoxa Ecclesia , & ut verbis Scripturæ utar, *Renovabatur ut Aquila* , proscriptis toto terrarum orbe cunctis Hæreticis , corumque Antistite (Joanne scilicet, cui a Fidelibus , ob suam impietatem , Jannis nomen inditum est.) Fuit vero ille non advena , aut barbarus , sed indigena , ipsaque ortus Urbe Regia. Nam & ex vite , rubum enasci auditum est. At neque obscura satus prosapia , sed valde nobili ; stirpe scilicet, quam Morocharzamiorum vocant.

Absolutio Theophili per eam suppositionem.

Orthodoxiæ pompa , Dom. 1. Jejun. nobis, 1.

Psal. 102. 5.

Joannes, unde Jannes.

Ejus patria & nobilitas.

VII. Hic ergo, ut ejus res scripto consignemus , Monasterij sanctorum Martyrum Sergij & Bacchi, quod ad Hormisdæ Ædes situm est , olim Præpositus , ac Palatino adscriptus Clero , Michaeli Balbo Imperatori charissimus fuit ; sive eo solum nomine , quod hæresis illi socius erat , sive quod excellentis eruditionis sibi nomen quæsierat , illaque ejus fama percrebuerat. Ut ut sit , illi charissimus fuit ; ac Theophili præceptor constituitur. Theophilus vero susceptо Imperio , primum eum Syncelli dignitate ornat ; tum deinde Patriarcham Constantinopolitanum præficit, cum is illi divinatione ex pelvi vates, ac præstigiis quædam auguratus esset. Fuit autem divinatio ejusmodi. Gens quædam infidelis sævaque , tribus Ductoribus Romanæ ditionis terras locaque incursabat , exque ea prædas agebat ; quæ res , ut par est , Theophili animum , omniumque subditorum , mœstos anxiosque habebat. Jannes dimissa illa animi ægritudine , optime de rebus sperare ac gaudere jubet, si modo illius consiliis parere in animum

Jannis præstigiarum historia.

ἥντις , ὦ γὰρ εἰ καὶ τις φιλόθεος , καὶ ἅμα τὰ τῶν ἁγίων Εἰκόνων ζητοῦντες πρᾶξαι , κοινῇ ψήφῳ καὶ γνώμῃ , τῆς μὲν ἁμαρτίας ταύτης , εἰ οὕτως τοῦτ' ἔστι , συγγνώμην ἔφασαν εὑρήσειν παρὰ Θεοῦ , καὶ ἅμα δι' ἐγγράφου ἀσφαλείας τὴν πίστιν τούτου τῇ Δεσποίνῃ ἐδίδοσαν· ἐφ' οἷς τὴν ἐκκλησίαν ἀπολαβόντες , καὶ τῷ Μεθοδίῳ ἀγιωτάτῳ τὴν τῆς Ἀρχιερωσύνης ἀποδεδωκότες τιμὴν , τῇ προσφάτῳ τῶν ἁγίων Νηστειῶν Κυριακῇ , σὺν αὐτῇ τῇ Δεσποίνῃ πανηγύρει ὑμνῳδίαν ἐν τῷ κατὰ τὰς Βλαχέρνας ἱερῷ τελούσῃ τῆς ὑπαπαντῆς τοῦ Δεσπότου καὶ Θεοτόκου τετελεκότες , τῇ ἑωθινῇ μὲν λιτῇ τῷ μεγάλῳ τοῦ Θεοῦ Λόγου τελουμένῃ καταλαμβάνουσι· καὶ τὸν κόσμον αὐτῆς αὖθις ἀναλαμβάνει ἡ ἐκκλησία , τῆς ἁγίας μυσταγωγίας τελεωθείσης ἁγιστῶς. καὶ ἡ μὲν ὀρθόδοξος οὕτω προέκοπτεν ἐκκλησία , ἀναχαιτιζομένη ὡς ἀεπὲς , ὃ τῆς γραφῆς , πάντων τῶν αἱρεσιωτῶν ἐν πάσῃ τῇ ὑφ' ἡλίῳ καθαιρέσει ὑποβληθέντων , καὶ τοῦ Ἀρχιερέως αὐτῶν· Ἰωάννης οὗτος ὦ , ὁ ἀφ' τὴν οἰκείαν ἀσέβειαν Ἰαννὴς παρὰ τῶν βύστεων ὀνομασθείς. Οὐκ ἐπηλύτης καὶ ξένος , αὐτόχθων δὲ , καὶ τῆς βασιλίδος ταύτης τῶν πόλεων βλάστημα. Φύεσθαι δὲ καὶ ἐν ἀμπέλῳ βάτον ἠκούσαμεν. οὐδ' ἐξ ἀσήμου τινος , ἀλλὰ καὶ λίαν εὐγενοῦς καταγόμενος στέγης , τῆς οὕτω τῶν Μοροχαρζαμίων λεγομένης.

ζ'. Οὗτος ιιι ὦν , ἵνα καὶ τὰ κατ' 131.
αὐτὸν ἡ ἱστορία δηλώσῃ , τῆς μονῆς τῶν Μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου , τῆς ἐν τοῖς Ὁρμισδου Ἁγιοκυριτῶν Ἡρωμένης ἐτύγχανεν , καὶ τῶν Βασιλικῷ Κλήρῳ καταριθμουμένων , Ἁγαφερόντως παρὰ Μιχαὴλ ἠγαπητο τοῦ Τραυλοῦ , Εἴτε μόνῳ τούτῳ τῶν κοινωνὸς εἴη τῆς τούτου αἱρέσεως , Εἴτε καὶ τῶν Ἁγαφέρῃ ὀπὶ λογιότητι δόξαν τινὰ ἐφηκώς . πλεῖον ἠγάπητο , καὶ τοῦ Θεοφίλου διδάσκαλος εἴκαθίστατο · καὶ οὗτος ἐπεὶ τὰς τῆς βασιλείας ἔσχεν ἰωΐας , Σύγκελλον μὲν πρότερον τοῦτον τιμᾷ , εἶτ' ὕστερον καὶ Πατριάρχου καθίστησι Κωνσταντινουπόλεως , προγνώσεις τινὰς ἐκ λεκανομαντείας καὶ μαντείας αὐτῷ ἀπαγγέλλοντα. Ἡ δὲ μαντεία τοιαύτη. Ἔθνος ποτὲ τοιοῦτον ὑφ' ἡγεμόσι στρατηγουμένου ἀπίστου τε καὶ σκληροῦ , τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν καταπεφρικότες τε καὶ καταληϊζομένου , ὡς εἰκὸς , ἀθυμοῦντος ὀπὶ τούτῳ τοῦ Θεοφίλου , καὶ τοῦ κατηκόου πάντος· ἀποκλαίεσθαί που τὴν ἀθυμίαν ὅτος συμβαλεῖν , καὶ θαῤῥεῖν πληροῦσθαί τε καὶ χαρᾶς , εἶτα μόνον τῷ τοῦ

τούτου ἐπακολουθοίη βουλή. ἡ δὲ ἰδοῦ τοιαύτη· ἐν A
τοῖς εἰς τὸν Εὔριπον τοῦ ἱπποδρομίου ἱδρυμένοις
χαλκοῖς ἀνδριάσιν, ἐλέγετό τις τῶν ἀνδριάς τρισὶ
132. ἀφεμερφυλλμος κεφαλαῖς, ἃς [131] κατά τινα
στοιχείωσιν πρὸς τοὺς τοῦ ἔθνους ἀρχηγοὺς αἰτῆλω.
σφύρας οὖν μεγίστας σιδηρᾶς ἰσαρίθμους τοῖς κε-
φαλαῖς προσέταξε γλυφθαι, καὶ δυσφάτοις ἐγκελεύ-
σεσθαι αὐτοῖς τρισίν, ὅτε χεῖρα γραμμάτων ἀφέ-
σοντας. καὶ δὲ τινα ὥραν νυκτερινὴν, πρὸς τὸν εἰ-
ρημένον ἀνδριάντα πλησίον στάντας αὐτὸν, καὶ τὰς
σφύρας ὑπὲρ χεῖρας ὡς μετεώρους ἔχοντας, ἰσχύι
τούτοις κελεύσαντα μιᾷ· ὑπερβαλλούσης δυνάμεως
ὁμοῦ τοὺς τρεῖς κατενεγκεῖν, ὡς ἂν ἑνὸς κρούσμα- B
τός τε καὶ πλήξεως τὰς τοιαύτας ἀποτεμεῖν κεφα-
λάς. τούτοις τοῖς λόγοις θυφορυθείς τε ἅμα καὶ
ἐκπλαγεὶς ὁ Θεόφιλος, ἐκέλευσε τὸ ἔργον ἐπα-
γαγεῖν. ὡς δοῦ πρῆσσεν πόρρω δὴ τῆν νυκτῶν, οἱ
μὲν ἄνδρες τὰς σφύρας κατέχοντες, ὁ δὲ Ἰωάννης
ἀφὰ λαϊκοῦ ἐνδύματος ἑαυτὸν ἀφανίσαι, ὡς
ἂν μὴ καταδηλος γένηται. καθ' ἑαυτὸν ὁ Ἰωάννης
τοῖς στοιχειώδεσι λόγοις ἐπῆφπεν, καὶ τῷ ἐκέλευσεν
τοῖς ἀρχηγοῖς δυνάμεις τὸν ἀνδριάντα μεταγαγών,
ἢ μᾶλλον τῷ οὖσαν προτέρων ἐκ τῶν ἀνδριάντα κα-
ταβαλὼν ἐκ τῆς τῶν στοιχειωσάντων δυνάμεως,
παίειν ἔκαστον προσετάξῃ νεανικῶς τε καὶ ἰσχυρῶς. καὶ
οἱ μὲν δύο ἰσχυροτάταις χρησάμενοι καταφοραῖς τοῦ C
δύο τῶν ἀνδριάντος κεφαλὰς ἀπέκοψαν· ὁ δ' ἕτε-
ρος μαλακώτερον ποιήσας τὴν πληγὴν, μικρὸν μὲν
κατέκλινεν, οὐ μὴν ἐξ ὅλου τοῦ σώματος ἀπέτεμεν
τὴν κεφαλήν. τούτοις οὖν καὶ τὰ κατ' ἠγεμόνας ἐπακολού-
θησεν· ἔκδοξος γάρ τινος κεφαλῆς ἐπειασθείσης αὐτοῖς,
ἐν ἐμφυλίου μάχης, ὑπὸ δὲ ἑνὸς οἱ δύο τῶν ἡγεμόνων
πίπτουσι καὶ τὴν κεφαλὴν ἀκέφαλοι, δὲ τέλους μόνου
διασωθέντος μὴ, οὐχ ὑγιὰς δέ. οὕτως εἰς ὃ μηδὲν εἶ)
ὃ ἔθνος χωρῆσαι, πρὸς τὰ οἰκεῖα αὖθις μὴ φυγῆς
ἀφώρμα καὶ συμφορᾶς. ἀλλὰ τὰ μὲν τερατείας ἔτως.

ν'. Τῷ δὲ χρόνῳ τούτῳ ἀδελφὸς ἰδοῦ ἀρχικὸς, ὄνομα
Ἀρσαβὴρ, τὴν τύχην Πατρίκιος παρὰ Θεοφίλου τι-
μηθείς. τούτῳ γοῦν προσάξαν καὶ ὃ βιώσιμον μέρος D
δὲ ἐκπλεομένῳ Εὐξείνῳ ἐν τῇ μοίρᾳ τοῦ ἁγίου Φωκᾶ
προσῆν, οἰκοδομαὶ μεγίστας ἔχον καὶ πολυτελεῖς· στοάς
τε καὶ βαλανεῖον· καὶ πρὸς τούτοις δεξαμενάς. ἐκεῖσε δὴ
ὁ Πατριάρχης συχνὰς ποιεῖν καταγωγὰς, λέγεταί
τι ὑπόγειον καταασκευάσαι ἐνδιαίτημα τῆς Τροφωνίου
πρόμοιον· ὅπερ ἔνθα ἡ αἰσιγλυφὸς γυνὴ καὶ θωρά-
κιον, πυλίδα εἶναί τινα, δι' βαθμίδων ἐκ ὀλίγων
ἐκεῖσε δὴ τοὺς θέλοντας παρεπέμπουσαν. ἐκεῖνο
γοῦν αὐτῷ ποιῆσαν ἐργασήριον. ἐκεῖσε δὴ τούτῳ τινὲς
νεῶν μὲ ἐπαμιῶντο θαλαμηπολούμεναι, μανάζουσά
τε καὶ ἄλλως ὃ κάλλος γυναῖκες μὴ διαφθειρόμεναι,
αἷς σεμνεφθείρετο· νεῶν δὲ μαντείαι δι' ἱπποσκοπίας

Constant. Porphyrog. Continuat.

induxerint. Consilium tale erat. Inter æreas statuas in Circi Euripo erectas, statua quædam triceps extare ferebatur. Hæc ille capita, sua quadam devotione & consecratione in gentis illius Duces refert. Tres ergo ingentis molis fabricari malleos jubet, totidemque robustissimis viris tradi. Quadam vero noctis hora, viros illos ad eam statuam prope se stantes, malleosque ad ictum sublimes tenentes, cum ipse mandaverit, summa vi capita ferire præcipit, unoque velut ictu ac conatu, ea exscindere. Recreatus verbis Theophilus, simulque stupore affectus, rem exequi jubet. Veniunt itaque intempesta jam nocte, viri quidam malleos ferentes: Joannes vero Laici habitu sese occultabat, ne cognosceretur. Tum ille, magico carmine recitato, eaque fortitudine quæ in Ducibus erat in statuam translata, seu potius, quæ in statua ex superioribus dæmonum invocationibus hærebat, dejecta destructaque, viros omni conatu statuæ capita ferire imperat. Horum bini validissimis ictibus duo statuæ capita decusserunt: tertius aliquanto remissius feriens, nonnihil ille quidem depressit, non tamen etiam totum a corpore caput abscidit. Haud fere aliter cum gentis Ducibus actum est. Orta enim inter eos gravi contertatione, cum illa in bellum civile evasisset, Ducum unus & alter sub tertio, capitis abscissione cadunt, uno duntaxat superstite, sed non plene sano. Sic gentis rebus in nihilum redactis, ad suas rursus sedes turpi fuga ac clade redit. Ac quidem ejusmodi Jannis præstigiæ.

VIII. Huic porro præstigiatori frater carnalis erat, Arsaberus nomine, Patricij honorem a Theophilo consecutus. Huic suburbanum ad Euxini sinistram enavigati partem, ad sancti Phocæ Monasterium, ædificiis maximis ac splendidis, porticibus, balneis (ac præterea cisternis) instructum fuit. Illic crebro solitum diversari Patriarcham, subterraneum quoddam domicilium, Trophoniano haud absimile, construxisse ferunt. In ejus postico, in promptu fores erant, multis inde gradibus intromittentes eos, qui intus penetrare vellent. Hæc itaque illius nefanda officina. Illic, modo ad cubiculi thalamique delicias, cum sacræ Virgines, tumque aliæ insigni forma mulieres condebantur, quibuscum meretricio ritu fœdaretur; modo jecinorum inspectiones, exque pelvi divinationes ac præstigiæ aliæ,

Arsaberus Patricius Jannis frater.

Jannis impura & magica.

mortuorumque evocationes, his illi sociabus ac adjutoribus, exercebantur. Hincque adeo non raro, non solum Theophilo, sed & aliis ejusdem sententiæ atque hæresis hominibus, vera quædam dæmonum ope prædicebat. Hoc enimvero impurum ejus domicilium, aliquando tandem a fratre, Basilio tum Accubitori venditum, in sacrum transiit Monasterium. Neque id modo, sed & quæ ad illum attinebant reliqua: sanctique magni Martyris Phocæ, a fundamentis erectum Monasterium est.

Impurus Jannis locus in Monasterium versus.

IX. Cæterum ille, ejusque omnis sodalitas, uti dictum est, in eum modum cessare jussi ac depositi, haud sibi quiete transigendam vitam putaverunt: verum adhuc quidpiam adversus sacras Imagines moliti sunt. Sacerdotio itaque motus, cum in Monasterio quodam exul versaretur, pictaque Imago quædam in tecto velut intentis in eum oculis esse videretur; non ferens ille Imaginis, sic de alto quasi intuentis aspectum, per unum e famulis tolli eam jubet, atque ejus oculos effodi; unum hoc addens, *Non posse se ejus effigiem formamque intueri.* Audivit hæc Augusta, ac, qua virum decebat castigatione, scuticæ taureisque subjecit.

Cæsus Jannes, effossis sacræ Imaginis oculis.

X. At ne sic quidem, ut quietus ageret in animum inducebat; sanctumque Methodium, structa in eum calumnia circumvenire tentabant. Hæc autem in eo erat; *Constuprasse scilicet mulierem unici filij matrem; id est, Metrophanis; ejus videlicet, qui haud multo post Smyrnensis Episcopus fuit.* Hanc, auri multa vi conducentes, aliaque polliciti, modo solum eorum fraudi acquiesceret; acriter apud Augustam, ejusque filij Procuratores accusant. Mox itaque formidolosum tremendumque tribunal ponitur, exque utroque ordine (civili scilicet sacroque) judicium cogitur. Nemo non piorum, nemo non impiorum aderat; Monachi omnes, ac quisquis audire poterat, aut loqui, præsto erant. Alios pro criminis novitate mœstos pudor adduxerat; alios insultandi cupido, & ut petulantia oblectarentur. Producuntur ergo accusatores in medium, & quæ reum erat peractura, Mulier coram sistitur. Methodius simul atque Mulier adstitit, nihil quicquam veritus, deque solita subtrahens comitate & salutatione, cunctis audientibus ex ea percontari, *Quonam te modo habes, domina?* (dudum enim virtutis nomine illi nota erat.) *Quonam modo hic, atque ille?* de marito, iisque qui ullo eam modo

Stupri calumnia in Methodium.

A καὶ λειτουργιῶν καὶ χειροτονιῶν καὶ νεκυομαντείας ἐνεργεῖν, τούτοις προσχωρήσου κοινωνοῖς τε καὶ βοηθοῖς. ὅθεν πολλάκις καί τινα προλέγειν τοῦτον συνέβαινε τῇ τῶν δαιμόνων συνεργίᾳ ἀληθῆ, οὐ τῷ Θεοφίλῳ μόνῳ, ἀλλὰ καὶ ἑτέροις τοῖς τοῦτον ὁμόφροσιν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τοῦτου τὸ μιαρὸν ἐνδιαίτημα ἐκ τότε προὸς Βασίλειον τὸν τίτιακα τὸν Παρακοιμώμενον ἀπεμποληθὲν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ, εἰς ἱερὸν μετωνόμασται Φοστινιανεῖον· οὐκ οἰκεῖον μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ καθὰς αὐτῷ προσφέοντα ἐῶ· καὶ οὐ βάσανον ἢ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος αἰσθήσεται μονή.

θ'. Τότε δὲ ὅσοι, καὶ πᾶσα ἡ αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, συμμορία τῇ καθαιρέσει ὑποβληθέντες, οὐχ ἡσυχῇ προσεπέμπειν τὸν ἑαυτῶν βίον ἐδοκίμαζον· ἀλλ' ἔτι καὶ τῶν ἄλλων Εἰκόνων ἐπεφύοντο. μιᾷ γοῦν τινὶ καθαίρεσιν ὑποφοίτου ἔν τινι μονῇ γεγενῶς, Εἰκόνος μιᾶς καὶ τὸν ὄροφον ἱστορημένης, καὶ ἀτενὲς οἷ ἀτενίζουσης αὐτῷ, μὴ φέρων ὅδε ὁρᾶν τινὰ ἐκείνης προὸς αὐτὸν ὑποκαταδοσθῆναι, καθαιρεθῆναι τοῦτόν τε καὶ δι' ἑτέρου τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκοπῆναι, καθαιρεθέντος τοῦτου καὶ παιδεία διὰ σκυτάλης καθυποβεβλήσθαι. 133.

Γ. Ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἐῶ ἀλαπτὸν αὐτῷ τῆς ἡσυχίας ἐρᾶν· μόνοι δέ τινα, καὶ ὡς ἐπειρῶντο τῷ ἐν ἁγίοις Μεθοδίῳ προσκόπτειν· καὶ μῶμος εἰς γυναικὸς φθορὰν παιδὸς κακτηθῆναι μονοθρῆν· Μητροφάνης οὗτος ἐῶ, ὁ μετ' οὐ πολὺ τῆς Σμύρνης καθηγησάμενος· ἐῶ καὶ χρυσίων ἱκανῶν ἐξωνησάμενοι, καὶ ἅμα καθυποχόμενοι εἰ μόνον τοῦτοις συμφήσειεν, πολλὰ κατελέγοντο προὸς τὸν Δέσποιναν, καὶ τοὺς ὑπηκόους τὰς παιδὸς αὐτῆς. βῆμα γοῦν δίκαιος, καὶ κριτήριον φέλκης γέμον ἐκ πολιτικῶν ἀνδρῶν συγκροτούμενον καὶ ἐκκλησιαστικῶν. οὐ τῶν δυσεβῶν τις ἀπῆν, οὐ τῶν ἀσεβῶν, οὐ τῶν μοναχῶν βίον ἐπειλημμένων, ὅτι ἄλλος τις τῶν ἀκούειν ἢ λαλεῖν δυναμένων. τοῖς μὲν γὰρ ἡ προὸς τὸ ξένον τῆς λοιδορείας κατηφιάσεως οἷ ἐπῆλθε αἰδώς· τοῖς δ' ἡ τοῦ κρούειν, καὶ χαίρειν ἐπ' ἀκεραίοις ἡδονή. ἤγοντο γοῦν οἱ κατηγορούντες εἰς μέσον, καὶ τῶν λεγομένων ἡ αὐθέκτους ἔλεγχος. ὁ δὲ ἅμα τῇ παραστάσῃ τῆς γυναικὸς, οὐδὲν ὑποστελλόμενος οὐδαμῶς, Οἷος τε ἔχεις κυρία, τούτῳ ἐπηρώτα εἰς ἐπήκοον· καὶ γὰρ ἐῶ αὐτῷ γνώσιμος ἐκ πολλοῦ δι' ἀρετήν· καὶ ὅπως ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, περὶ τοῦ τούτης ἀνδρὸς, καὶ τῶν προσηκόντων αὐτῇ

B

C

D

οὕτως ζούτῳ ἐπῆγε τὸ ἄπλαστον. οἱ δὲ μᾶλ- A
λον ἀνθοσόδμτες, ἐγαυείων ὑφ' ἡδονῆς τὰ
τῆς κατηγορείας ἐπαύξοντες, καὶ σαφῆ τὸν
ἔλεγχον δόντες λοιπόν. ὡς δ' οὗτος μό-
λις τῆς κατηγορείας ἐπήσθετο, ζήλῳ πυ-
ρωθεὶς ὡς αἰ μὴ δι' αὐτοῦ τὰ τῆς ἐκ-
κλησίας κινδυνεύοι καὶ τοῦ Χριστοῦ· ἄλλον
μὲν * εἶναι χαρὲν αἰδοῦς, ἄλλον δὲ ὑπο- * Leg. εἰ-
στολῆς καὶ σεμνότητος· μικρὸν ἀπὸ τοῦ θρόνου δώς εἶναι.
μετεωρίσας αὐτὸν, καὶ πρὸς ἑαυτὸν τὸν κόλπον
συναγαγών, γυμνὸν ἐδείκνυεν τῷ αἰδοῖ, τε-
θαυματουργημένῳ ἔχων καὶ οὐ κατ' αἴ-
σθησιν, καὶ ἅμα διηγεῖτο τὸ θαυμα- B
134. τουργόμενον. ὡς πρὸ πολλοῦ [134] κατὰ τὸν
πρεσβύτερον Ῥωμύλον γνώριμος, σφεισά-
των ἔτι ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τὰς παθῶν, ἔρως τὶς
αὐτὸν εἰσῆκεν θερμότερον, ἢ καὶ κατ' παίδας ὁρ-
μῶν. ἐπεὶ γοῦν κινδυνεύοντα, καὶ προσελθόντα
135. τούτου ὁσημοῦν οἷός τε, [135] τὸν κορυφαῖον Πέτρον τῷ
χεῖρε πρὸς τὸν ναὸν ἐκπετάσας ἐξελιπαρῆσαι,
τυχεῖν τινος ἐπικουρείας καὶ βοηθείας. καὶ δὴ
τοῦ κόπου τῆς βύχης ὑφὲν πρὸς ὕπνον κλιθεὶς,
φαντασθῆναι τὸν Ἀπόστολον ἐκείνου τὸ μέ-
ρος ἁπτόμενον, καὶ τὰς ὁρμὰς σβεννύοντα
τῶν παθῶν· τοῦτο μόνον προσπιλέγοντα, C
Ὃ, Ἀπολέλυσαι δὴ τῆς τῶν παθῶν ἐπι-
κρατείας, Μεθόδιε. Τούτοις ἐκεῖνος τὸν
μακρὸν ἐκεῖνον πέπεικε σύλλογον, αἰσχύνης
πλήσας εἰς τῆς ἀληθείας ἐχθρούς. οὐ μὴν
136. [136] ὁ Μάγιστρος Μανουὴλ τούτοις ἠξίου λύε-
σθαι τὰς κατηγορείας· ἀλλὰ καὶ τῇ γυ-
ναικὶ ἠπείλει, ἢ μὴν ἀπαγαγεῖν τῆς ζωῆς,
εἰ μὴ τὸ πᾶσαν διδάξῃ ἀλήθειαν. καὶ
ἡ γ' ὠδῖνας ἔκπυστον, καὶ σαφῆ τὸ πᾶ-
σαν θραυματουργίαν ποιεῖ, Τόσου καὶ τοῦσου
λέγουσα χρυσίου ἐξωνημένην, καὶ ἔτι ἔν
τινι μοι τῶν κιβωτίων, οὕτως ὡς ἐδόθη
σεσημασμένον ὅτι, καὶ πεφύλακται, σφραγῖσι αὐ- D
τῶν. αὐτοῦ δὴ τοῦ ἀποστείλαντες, εὗρόν τε, ὡς
ἔφησεν ἡ γυνὴ, κεῖσθαι τὸ χρυσίον ἐν τῷ κι-
βωτίῳ, καὶ ἤγαγον. ἐν οὖτοι τῇ τοῦ Πατριάρχου
συμπαθείᾳ καὶ προσκλίσει πρὸς τοὺς Κραυσθέντας,
οὐ ποινῶν καὶ βασάνων, ὧν ἦσαν ἄξιοι, ἀλλὰ
συγγνώμης ἠξίωσε· τοῦτο μόνον εἰς ἔκλυσιν λα-
βόντες καὶ ἡμιωρίαν, ὃ δὴ πᾶν ἔτος ἐν τῇ τῆς
Ὀρθοδοξίας πανηγύρει, μετὰ λαμπάδων ἀπὸ τοῦ ἐν
Βλαχέρναις σεβασμίου σηκοῦ τῆς Θεομήτορος,
πρὸς τὸν θεῖον καὶ περιώνυμον τῆς Σοφίας
137. ἀφικνεῖσθαι νεὼν, καὶ [137] ὃ οἰκεῖον ἐπηχεῖ-
σθαι αὐτοῖς ὠσὶν ἀνάθημα, ἀφ' ὧν πρὸς
τοὺς θείας Εἰκόνας ἀπέχθειαν. ὃ δὲ πεφύμενον

contingebant. Tantus in eo candor ac simplicitas efflorebat. Adversarij majori clamore sublato, aucta inde accusatione superbe gaudio gestiebant, jamque aperte crimen se evicturos putabant. Is porro, ubi tandem calumniam sensisset, zelo succensus, ne quid ejus causa Ecclesiæ res, Christique honor labefactarentur (nempe non nescius, aliud pudoris, aliud subticendi ac gravitatis tempus esse) paululum se a throno subrigens, sinumque ad se colligens, verenda nuda ostendit miraculo arefacta, nec qualia virorum esse solent; Castitatis in Methodio miraculum.
simulque ut se res habuerit, gestumque miraculum sit, referebat. Cum nimirum pridem jam ad Seniorem Romam veniisset, adhucque in ipso ferverent, ac vigerent carnis libidines, majore quam pro affectus ipsa vi, amore exarsisse. Hinc itaque aucto periculo, ac cum vim tantam libidinis non posset superare, Petrum Apóstolorum Principem expansis ad ejus Templum manibus exorasse, ut ab eo opem aliquam impetraret. Dumque tandem precandi labore fessus in somnum sese reclinasset, visum in somnis Apostolum, qui eam tangendo partem, libidinis sensum omnem extingueret: simulque dixisse, *Methodi, liberatus es a libidinum tyrannide ac dura vi.* His ille fidem tanto illi Conventui fecit, ac veritatis hostes pudore implevit. Nolebat tamen Magister Manuel, his objecta crimina dilui. Quinimmo Mulieri minitabatur, *se illi vitam adempturum, nisi rei omnem veritatem doceret.* Illa porro totam statim fabulam eloquitur; ac palam facit, *Tanto se redemptam esse, auri pondo accepisse, adhucque in arcula, uti acceperat, signatum, subque illorum sigillo, domi se habere.* Confestim ergo Mulierculæ accusantis confessio.
cum misissent, mulieris illa indicatione inventum in arca aurum, ac allatum est. Accusatores, miserante Patriarcha, serioque rerum Dominos exorante, non quarum rei erant, pœnas dederunt, justæque ultionis supplicia tulerunt, sed veniam consecuti sunt: ea duntaxat indicta mulcta, ut quot annis, solenni restitutarum Imaginum die (Ὀρθοδοξίας festum vocant) prælucentibus facibus a venerabili Dei Genitricis Blachernarum Æde, ad divinum celeberrimumque Sapientiæ Templum venirent, dictumque in eos anathema, ob eorum in sacras Imagines odium, suis ipsi auribus audirent. Quod in multos Sycophantarum pœna.

annos ſervatum eſt, ac quoad illi vitæ ſuperſtites fuerunt. Ac quidem tantis aucta compendiis ejuſcemodi hæreſis, talem quoque Dei nutu finem accepit, priſtinoque ſplendore divinæ ſacrarum Imaginum effigies formæque effulſerunt, quas non divinis ipſis honoribus colamus ac velut Deos pingamus; ſed quibus relative certoque venerationis cultu ad exemplaria, ipſaſque principes formas, honorem tranſmittamus.

Imaginum cultus & effectio Chriſtiano ritu.

XI. Feſtum hunc diem cum Theodora gaudio celebraret, collectum omnem Eccleſiæ Cœtum in Cariani Triclinio, quod in Palatio eſt, epulis quandoque recreabat. Has nempe Ædes, ut in ſuperioribus a nobis dictum eſt, Theophilus in filiarum uſum extruxerat; Sacerdotum nemo deerat, nemo Confeſſorum. Inter illos aderant Theophanes * Smyrnenſis Epiſcopus, ejuſque frater Theodorus. Vergente ad finem convivio, cum jam placentæ ac bellaria apponerentur, intentis crebro in eos oculis, legenſque inſcriptas eorum facies, altos animo gemitus Auguſta trahebat. Sed & illos, ut par eſt, contigit oculos advertere, ſicque in ipſos intentos Auguſtæ oculos obſervare. Quærebant ergo, *Quid cauſæ eſſet cur ſic Auguſta intentos oculos ipſis obverteret?* Ad quos illa, *Mirari ſe illorum patientiam, quod ſic vultus literis inſculpti ſuſtinuiſſent, illiuſque immanitatem, a quo ejuſmodi pœnam ſuſtuliſſent.* Tunc beatus Theophanes nulla ductus reverentia, nec quod ſancte Patrum Conventus promiſerat, animo cogitans, *Hujus*, inquit, *Scripturæ cauſam, adverſum virum tuum ac Imperatorem, clare admodum, Deo incorrupto judice diſceptabimus.* Gravi ſermo Auguſtam dolore affecit, effuſaque in lacrymas, *Hæcne*, inquit, *veſtra promiſſio ac ſcripta cautio eſt, quod non ſolum non ignoſcitis, verum etiam in jus vocare vultis? Non ita*, ait, *non ita*, ſurgens ſtatim Patriarcha ac reliquus Sacerdotum Cœtus. *Promiſſa*, inquiunt, *rata manent, ſpreto horum virorum contemptu.* Sic itaque iſta pacata ſunt, aſſertaque Eccleſiæ moribus tranquillitas eſt.

* Nicænus.

Theophanis Confeſſoris ferocitas.

Zelicum hæreſis extincta.

XII. Sed & alia quædam hæreſis (ſic dicta Zelicum) orta, una cum ſuo auctore Zeli dicto, qui A ſecretis erat, hacque potiſſimum dignitate fulgebat, curata & ad ſaniorem ſenſum traducta, in Imperatoris ſolenni pompa; illius ſectatoribus, ſola Unguenti unctione, cum novis albis tunicis (ἐμφωτα vocant) rece-

ἐφάνη ὅτι πολὺ, καὶ τῆς αὐτῶν μέχρις ἐπαμυδὴν ζωῆς. καὶ ἡ μὲν ἐφ' ἱκανὸν αὐξηθεῖσα τοιαύτη αἵρεσις, τοιοῦτον δὲ εἶχε καὶ τὸ πέρας ἐκ τοῦ Θεοῦ· αἱ δὲ θεῖαι τῶν ἁγίων Εἰκόνων μορφαὶ, οὐ θεϊκῶς ἡμῖν λατρευόμεναί τε καὶ τυπούμεναι· σχετικῶς δὲ καὶ σεβασμίως τιμῶ δι' αὐτὴν πρὸς τὰ πρωτότυπα ἡμῖν τιμὼ πως διαπορθμευούσας.

ια'. Ταύτην ἄρουσα τὴν ἑορτὴν ἡ Θεοδώρα δι' ἡδονῆς, εἰσία ποτὲ ἐν τοῖς τῶν ἐκκλησίας πλήρωμα πᾶν κατὰ τὰ ἐν τοῖς Καριάνου αἰακλέρα· ἃ, ὡς εἴρηται πρότερον ἡμῖν, τῶν ἑαυτῆς ἔνεκεν θυγατέρων ὁ Θεόφιλος ᾠκοδόμησε. ἔκ τῶν γε ὧν ὅς τις οὐ πρῶτον ἐκ τῶν Ἱερέων καὶ Ὁμολογητῶν. τούτοις ἐναρίθμιοι [138] Θεοφάνης τε ὁ τῆς Σμύρνης, καὶ ὁ αὐτῶ Θεόδωρος ἀδελφός. ὡς δὲ τὰ τῆς βρώσεως πρόκειντο, καὶ εἰς βρῶσιν τὰ παγκαρπα μετὰ τῶν πλακούντων πρόκειντο, σιωπῇ ἀτενιζούσης τῆς Βασιλίδος, καὶ τὰ ἐν τῷ μετώπῳ γράμματα τῶν πατέρων καθορώσης καὶ σπουδούσης, σιωπὴν πως τούτους ὡς ἐξ ὁμολόγου ἀπαφθαλμῆσαι, ἢ τοῦτον ἐνιδεῖν ἀτενιζούσης αὐτοῖς. Φησάντων γε τῶν, Ὡς τίς δέσποινα, ἡ αἰτία τῆς πρὸς ἡμᾶς σου ὀφρύσεως ἀτενοῦς; Τῶν ἐκ τῶν γραμμάτων, ἔφη, θαυμάζω καρτερίαν ὑμῶν, καὶ τὸν τὰ τοιαῦτα δράσαντος ἀπηνῆ ἐπὶ ὑμᾶς. καὶ ὁ μακαρίτης Θεοφάνης μηδὲν ὑπολαβεῖν τε, καὶ τῶν περιεσφαλισμένων διανοηθῆς, ὑπὲρ τούτου, ἔφησε, τῆς γραφῆς, ᾗ μάλα πρέπως ἐκ τῶν τοῦ Θεοῦ ἀδεκάστῳ δικαστηρίῳ διαδικάσομαι σὺν τῷ ἀνδρί σου καὶ Βασιλεῖ. οὕτω παιλύπος ἠμοιβήν, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ συνδακρύει, Καὶ τοῦτα, ἔφησεν ἡ Βασίλισσα, ἡ ἱστορεῖσα, καὶ αἱ δι' ἐγγράφων ὁμολογίαι ὑμῶν, ὡς μὴ μόνον συγχωρῆσαι, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀγῶνας ἐκάλει καὶ κελεύει; Οὔ, φησὶν ὁ Πατριάρχης αὐθωρεὶ αἰτίας, ἢ οἱ λοιποὶ τῶν Ἱερέων, Βασίλισσα, οὔ· ἀλλ' ἐξῆς βεβαίως τὰ ἡμέτερα, τῆς ὀλιγωρείας τούτων λογιζομένης θεοῦ. οὕτω μὲν δὴ ἐσπεύσθη τοῦτα, καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας ἔθη ἀκύμαντα.

ιβ'. Καὶ ἑτέρα δὲ τις αἵρεσις οὕτω [139] τῶν Ζηλικῶν λεγομένη ἀναφυεῖσα, σὺν τῷ ἑαυτῆς ἐφεύρετῃ Ζῆλι ὀνομαζομένῳ, φέρουσι δὲ τὸν τῶν Ἀσυγχρητῶν ἐν τοῖς τιμῶ, ἐκκαπεῖσά τε καὶ πρὸς ἡσυχίαν μετενεχθεῖσα ἐν τοῖς θείοις βασιλικῆς, τῆς τοῦ μύρου μόνου μὴ χαιτῶν ἐμφωτίων τε καὶ

ἐθνημάτων κατηξιωθέντων χρείσεως τῶν ἀπποιου-
μένων αὐτῆς, & τελεωθέντων λαμπρῶς.

ιγ'. Ὁτε μὲν Ἀρχων Βουλγαρίας, Βώγωρις ἔτι
ὢν, θρασύτερον ἐξεφέρετο γυναῖκα τῆς βασι-
λείας κρατεῖν δήλωσιν. ὅθεν καὶ πρας ἀγγέλους
ἀπέστελλεν πρὸς αὐτὴν, ἃς στωμύλας λέγων
καταλύειν, καὶ ἐπὶ τῆς τῶν Ρωμαίων ἐκστρατεύειν
γῆς. Ἀλλ' αὐτὴ μηδὲν ἧττον σκυθρωπάσα ἢ ἀνανδρον,
καὶ ἐμὲ, αὐτῷ κατεμιμοῦνεν, κατ' αὐτῶν θαρήσῃς
αὐτιστρατεύουσάν, & ἐλπίζουσάν σου· εἰ
δὲ μὴ ἧττηται, καὶ ἐκνικήσῃς με & οὕτω σου πρεσ-
σόμεθα, πρὸ νίκην ἀρίδηλον ἔχουσα· γυναῖκα γὰρ,
ἀλλ' οὐκ ἄνδρα ἐξῆς ἡττῆσθαί σοι. Ἀφ' τοῦτο
μὲν δῶν & ἐφ' ἡσυχίας ἔμεινεν, μηδὲν βουλήσας
νεωτερίσασθαι, & ταῖς τῆς ἀγάπης αὖθις ἐνεόντα
σπονδαῖς.

ιδ'. Καὶ δὴ ζήτησίν τινα & πολλὴν ἔρευναν
περί τινος Μοναχοῦ, οὕτω κεκλημένου, Θεοδώρου
τὸν ἐπίκλην Κουφαρᾶ, εἴτε ἔκ τινων ἐνυπνίων
& ὄψεως, εἴτε ἄλλως πως, πρὸ πολλοῦ ἀγνοη-
σθέντος ἢ Θεοδώρα πρὸς τὸν Ἀρχοντα Βουλ-
γαρίας ἐποίᾳ, & αὐτὸν ἠξίου μᾶλλον ζητήσασ-
θαι τοῦτον αὐτῇ. ἠξίου δὲ καὶ ἔστ', ἀφορμὴν ἐκ
τούτου λαβών, περὶ οἰκείας αὐτῷ προσθῆναι ἀδελ-
φῆς· πρὸς τῶν Ρωμαίων μᾶλλον ἀγνοηθείσης πο-
τὲ, κατεχομένης δὲ νῦν ἐν τῇ τοῦ Βασιλέως αὐλῇ.
αὐτὸν δὲ δῶν πρὸς τὴν πίστιν κεκλῆς μετενεχθεῖσα,
καὶ γράμματα καὶ τὸν τῆς ἀγνοηλωσίας παιδευ-
θεῖσα χαιρόν, καὶ ἄλλως πῶς τῶν Χριστιανῶν πα-
ξιν τε καὶ περὶ θεῖον αἰδῶ τε καὶ δόξαν, ὡς
ἔστι, θαυμάζουσα μᾶλλον ἐπεὶ τῆς ἐπανόδου τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν τετύχηκεν, οὐ διέ-
λιπεν ἐκθέουσά τε καὶ προσκαλοῦσα, καὶ
ἀπόρρητα καταβάλλουσα τῆς πίστεως πρὸς αὐ-
τόν. ὁ δὲ, ἅτε γὰρ πρὸ τοῦ Ἑρμηλάου Κου-
φαρᾶ μικρά τινα παιδευθείς, & τῶν μυστηρίων
κατηχηθείς· τοῦτον μὲν ἀποστέλλει, πρὸς οἰκείου
ἐλόμενος μαθεῖν ἀδελφοῦ πλεῖον ἔμελλεν, ὅσῳ
δῶν, ἀπιστίᾳ καταληφθείς, καὶ πρὸς αὐτοῦ θρη-
σκείαν ῥιφθείς. Ἀλλά τις πληγὴ προσπεσοῦσα
140. θείασις, [140] λιμὸς δὲ δῶν· οὕτω μᾶλλον τῶν
παχυτέρων καὶ γαιωδεστέρων, ὡς ἔοικεν, μετα-
παιδευομένων, & τὰ κακὰ μεταμανθανόντων,
πρὸς αὐτοῦ ἐπολιόρκει καὶ κατέτυχεν γῆν. καὶ ὃς
Θεὸν ἐκθύειν ἰσχυρὸν ἐκάλεσεν ἀπαλλαθῆναι πρὸς ἄμυ-
ναν τῶν δεινῶν, τὸν ἐκ τοῦ Θεοδώρου μὲν πολ-
λάκις, καὶ τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς θαυμαζόμενόν
τε καὶ σεβόμενον, ὡς εἰκός. τυχόντες δῶν τῆς
ἀπαλλαγῆς τῶν δεινῶν, οὕτω δὴ πρὸς θεοσέ-
βειαν μεταπίπτει, & τῆς τοῦ λουτροῦ παλιγγενεσίας

A ptis, eoque candoris amictu ac pompa consummationem adeptis.

XIII. Cæterum Bulgariæ Princeps Bogoris nomine, audito fœminam rerum potiri, ferocius ipse efferri. Missis itaque ad Theodoram nuntiis, minatur, *Rupto fœdere adversus eam se copias eductarum.* At illa, nihil muliebre, aut non satis virile in animum inducens, ita renuntiavit, *Me quoque vicissim adversum te offendas copias educentem, nec me victoria petituram diffido. Sin autem minime contigerit, ipseque me viceris; sic quoque ipsa superavero, penes quam manifesta victoriæ jura futura sint, cum tibi non vir, sed mulier, victa concesserit.* Hoc responso perterritus Barbarus, quietem bello prætulit, nihil ferocius moliri ausus, amicitiæque rursus fœdera renovavit. Sapienti Theodoræ responso depulsum bellum Bulgaricum.

XIV. Inter hæc Theodora omni diligentia perquirendum statuit (sic nuncupatum) Theodorum Monachum cognomento Cupharam, sive quibusdam insomniis visoque monita, sive alia ratione inducta: is vero diu ante inter captivos fuerat abductus. Mittit ergo ad Bulgariæ Principem, datisque literis rogat, ut hominem sedulo perquiri jubeat, quo libuerit pretio ex ipso redimendum. Ille vicissim occasionem nactus, missis legatis, sororem ad se remitti petit, Romanorum quondam excursionibus captam, & quæ tunc in Aula servaretur. Hæc itaque ad Christi fidem probe translato animo, doctaque literas per eas captivitatis moras, omnemque præterea Christianorum ordinem, inque Deum reverentiam ac de illo opinionem (uti par est) plurimum admirata, cum ad fratrem reversa esset, nullum unquam finem faciebat prædicandæ illi Christianæ institutionis, & obsecrandi, fideique ac pietatis in eo semina jaciendi. Ille jam pauca quædam, ab eo, quem diximus, Cupharo, didicerat, primæque institutionis rudimenta audierat. Misso itaque Monacho, commutationis jure sororem recepit. Manstit tamen, id quod erat, infidelitate scilicet laborans, suæque adhuc cultor superstitionis. Cæterum plaga quædam divinitus illata (famis scilicet: sic enim comparatum, ut qui addictiore indole, crassioreque ingenio sunt, ac terreni, erudiantur, malaque dedoceantur) illius infestans regionem, direque affligens, Deum (cujus sæpius, ut par est, Theodorus, sororque laudes prosecuti essent, ac cujus erant cultores) malorum depulsorem invocare cogit. Quo a malis liberante, Bogoris ve- Theodoræ Cupharas. Bogotis Bulgariæ Principis soror. Bogoris ad Christum conversio.

Michael, novum ei ex Bapt. nomen.

ram amplectitur fidem, ac lavacrum A regenerationis, ab Episcopo qui ab Urbe Regia missus fuerat, consecutus, ex Imperatoris nomine Michael appellatur.

καταξιοῦται, καὶ Μιχαὴλ καταονομάζεται ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Βασιλέως, [141] τοῦτ' ἔστι τοῦ τῆς 141.
ἐκείνου ἀποσταλέντος Ἀρχιερέως ἀπὸ τῆς Βασιλίδος τῆς πόλεως.

XV. Sed & aliquid ejusmodi accidisse aiunt. Nempe cum Bogoris Princeps venatione supra modum delectaretur; hæc quoque in domo quadam, in quam frequens concedebat, voluisse depingi, ut noctu perinde interdiuque iis spectaculis oculos pasceret. Hoc itaque amore captus, Monachum quendam ex nostris Romanum pictorem, Methodium nomine, accersit. Ubi autem virum coram habuit, divino quodam nutu ac pro- B videntia, *Nolo*, inquit, *depingas hominum in bello cades, aut bestiarum ferarumque jugulationes, sed quod videntibus solo aspectu terrorem injiciat, ac quod pictis coloribus in stuporem agat.* Is vero, quem non lateret, nihil perinde terribile esse, ac secundum Domini adventum, hunc illic graphice omnique artis conatu depinxit: atque hinc justos præmia laborum percepturos statuit, illinc scelerum reos male gestorum fructus decerpentes; Judice nimirum ad intentata propellente supplicia, duriusque a se repellente. Hæc Princeps, absoluta tabella, ut oculis conspexit, exque aspectu Dei in se timorem concepit; divina denique edoctus Christianorum mysteria, intempesta nocte, divini Baptismatis munus consequitur. Non latuit ea res, gentisque totius defectionem ascivit. Ille parva suorum manu, divinum Crucis signum in sinu suo circumferens, oppido rebelles fundit: nec jam occulte, sed palam omnino reliquos, ipsos quoque rei avidos, Christianos facit. Ad veram itaque fidem ac pietatem translatus, ad Augustam scribit, agros impetraturus, angustioribus scilicet quam pro suorum multitudine ditionis illius terminis; eoque majori fiducia rogat, quod jam D non duo, sed unum existant, insolubili fidei amicitiæque vinculo colligati. Subjectum se illi fore pollicetur, pacemque sempiternam, nec ulla unquam re convellendam cum ea habiturum. Placuit Theodoræ petitio, deditque Bulgaris Regionem, quæ tum deserta erat; quicquid scilicet a Ferrea soli est (loci nomen est, limes eo tempore Romanorum ac Bulgarorum ditionis) ad Debeltum usque (Bulgari Zagoram vocant.) Per hunc itaque modum omnis Bulgaria ad pietatem Christique fidem

Methodius pictor extremi judicij.

Bogoris baptizatus: gentis seditio.

Bulgari Christiani.

Agri concessi portio.

ιε'. Καί τι δὲ τοιοῦτον ὑπισυμβεβῶσθαι φασίν, ὡς ἔρωτα δεινὸν τοῦ τὴν κυνηγεσίαν τὸν Βώγωριν ἀρχῆθεν κεκτημένον, τοῦτο καὶ κατά τινα οἶκον τῶν ἑαυτοῦ, ἐν ᾧ συνεχῶς ἀφικνεῖτο, γεγράφθαι ἐξιστορῆσαι, νύκτωρ ὡς ἂν ἔχοι καὶ μεθ' ἡμέραν τὰ τοιαῦτα τῶν ὀφθαλμῶν ἐντρυφήματα. ὡς γοῦν ὁ τοιοῦτος αὐτὸν ἔρως ἐπεισῆλθεν, μεταπαλῆσαι [141] Μοναχόν τινα τῶν καθ' ἡμᾶς Ρωμαίων ζω- 142.
γράφον· Μεθόδιος ὄνομα τῷ ἀνδρί. τοῦτον οὖν ἑαυτῷ καὶ τοιοῦτον ἔκ τινος θείας προνοίας, οὐ τὰς ἐν πολέμῳ ἀνδροκτασίας, ἢ τὰς ζώων καὶ θηρίων ὑπακτείνυσαι γραφὰς σφαγάς, ἀλλὰ βούλοιτο τοῦτο μόνον ἐπιτηδεῦσαι, ὡς εἰς φόβον τοῖς ὁρῶσιν ἐκ τῆς θέας καθίστασθαι βούλοιτο, καὶ ἅμα προδιακεῖσθαι πρὸς ἔκπληξιν ἀπὸ τῆς γραφῆς. μηδὲν γοῦν ἧττον πρὸς φόβον ἕτερον ἀναγκάσαι, ἢ τῷ τοῦ Θεοῦ δέει πρόσω εἰδέναι παρουσίαν, τοιοῦτόν τι ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐκτυπῶσαι. ἐπεὶ δὲ τοῖς δικαίοις ἀντέδωκε τὰ βραβεῖα τῶν πόνων ἀπολαμβάνοντας, ἐκεῖνον δὲ τοῖς πεπλημμεληκόσι τοῖς τῶν βεβιωμένων ἀρεπομένους καρποὺς, καὶ πρὸς τῷ ἠπειλημμένῳ κόλασιν ἀπελαυνομένους τε καὶ ἀποπεμπομένους σφοδρῶς. τοιοῦτ' οὖν, ἐπειδὴ πέρας εἶχεν ἡ γραφὴ, καπιδὼν, καὶ δι' αὐτῶν τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐν ἑαυτῷ συλλαβών, καὶ κατηχηθεὶς τὰ καθ' ἡμᾶς θεῖα μυστήρια, νυκτῶν αὖσει τοῦ θείου μεταλαχὼν βαπτίσματος· ἐφ' ᾧ καταφανὴς γενόμενος, τῷ ἐκ πάντος τοῦ ἔθνους αὐτὸν καθυφίεσθαι ἐπιμάσασιν, οὐ καὶ μετά τινων ὀλίγων καταπολεμήσας, τὸν τοῦ θείου τύπον φανερὸν [143] ἐν κόλποις 143.
παντὸς ἀγῶν αὐτοῦ, τοῖς καταλοίποις οἰκέτι κρύφα, πάντα δὲ ἀναφανδὸν ἐποίησε καὶ αὐτοῖς ὑπηγουμένως Χριστιανοῖς. ἐπεὶ γοῦν μετετέθη πρὸς θεοσέβειαν, γράφει δὴ πρὸς τὴν Δέσποιναν παρὰ γῆς, πλήθει φρονήματος τῷ ἑαυτοῦ, καὶ ἀξιοῖ πρὸς ταύτης παῤῥησιαστικώτερον, ὡς ἤδη ἓν, ἀλλ' οὐ δύο ὄντων αὐτῶν, πίστει τε καὶ φιλίᾳ συνδεδέντων τῇ ἀῤῥαγεῖ· καὶ ἑαυτὸν ὑποτάσσειν καθυπισχνεῖτο, καὶ εἰρηνεύειν ἐργάσασθαι ἀίδιόν τε καὶ ἀδιάπτωτον. ἡ δὲ δώμενας τε ἤκουσεν αὐτοῦ, καὶ δέδωκεν ἐρήμων οὐσῶν τινικαῦτα, τὴν ἀπὸ τῆς Σιδηρᾶς, ταύτης δὴ τότε ὅριον τυγχανούσης Ρωμαίων τε καὶ αὐτῶν, ἄχρι τῆς Δεβελτοῦ, ἥτις οὕτω καλεῖται Ζάγωρα παρ' αὐτοῖς. οὕτω μὲν οὖν ἅπασα ἡ Βουλγαρία τοῦ εὐσέβεσθαι μετερρυθμίσθη, Θεοῦ

τοῖς τὴν οἰκείαν μεταπαλεσαμένου γνῶσιν αὐ- A
τοῖς, καὶ οὕτως ἐκ μικρᾶς ἀπορῥῳγος τε καὶ πλησῶν·
καὶ οὕτω γῆς τῆς τῶν Ρωμαίων, ὡς ἄλλης τινὸς
ἐπαγγελίας ἀξιωθέντες, τοῖς κοινωνίαν ἄῤῥηκτον
καταπέβαλον ἑαυτοῖς.

ιϛ'. Εἶχε μὲν οὕτω τὰ κατ' τὴν δύσιν λαμ-
πρῶς τε, καὶ ἐθρύλλητο πάντοθεν· ἐφ' οἷς ἀγαλ-
λομένη ἐκείνη, ἃ οἷς ἔπραττε ὑπερβάλλειν μείζω δι'
ἐφέσεως ἔχουσα, καὶ τοῖς κατ' τὴν ἀνατολὴν Παυ-
λικιανοῖς ἐπιχειρεῖν μεταγνῶ ὡς βούλοιτο τοῖς θυ-
σίοις, ἢ ἐξαιρεῖν καὶ ἀπ' ἀνθρώπων ποιεῖν· ὃ καὶ
πολλῶν κακῶν τὴν ἡμετέραν ἐνέπλησεν. ἦ μὲν
144. γὰρ πέμψασά τινας τῶν ἐπ' ἐξουσίας, [144] ὁ τε B
Αργυροῦς καὶ ὁ τοῦ Δουκὸς, καὶ ὁ Σουδάλης, οἱ ἀπο-
σταλέντες ἐλέγοντο· τοὺς μὲν ξύλῳ αἰκίζεσθαι, τοὺς
δὲ ξίφει παραδίδοσθαι, τοὺς δ' ὧν τῆς θαλάσσης βυ-
θῷ. ὡσεὶ δέκα μυριάδες, ὁ οὕτως ἀπολλύμενος
πεπληθύνετο λαός, καὶ ἡ ὑπαρξις αὐτῶν ὧν βασιλικῷ
ταμείῳ ..... ἦγεν καὶ εἰσεκομίζετο. ὑπῆρχεν δέ
τῷ Σκληρῷ τῶν Ανατολικῶν, Θεόδοτος ὄνομα τῷ
ὁ κατ' τὸν Μελισσηνὸν, ἀνήρ τις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν
καταπεπυσμένος, Καρβέας ὀνόματι, τὴν τῶν
Πρωτομανδατώρων πληρῶν ἀρχὴν, τῇ πίστει
τῶν εἰρημένων τούτων Παυλικιανῶν ἐγκαυχώμενός
τε καὶ συμπεπυσμένος. ὡς δέ τὸν ἑαυτοῦ πατέρα
ἀνηρτῆσθαι τῷ ξύλῳ, πέρα δεινῶν τῶν θ' C
ἡγησάμενος, καὶ τὰ ἑαυτοῦ προσποιούμενος, φυγὰς
μετὰ καὶ ἑτέρων πέντε χιλιάδων τῆς ἰδιαυτῆς κεκοι-
νωνηκότων αἱρέσεως πρὸς τὸν τῆς Μελιτινῆς τέκνι-
καῦτα κατάρχοντα Αμερᾶ γίνεται, κἀκεῖθεν πρὸς
τὸν Αμεραμοῦνη προσγίνονται. μετὰ δὲ πολλῆς ἀπο-
δεξάντες ἡμᾶς, καὶ λόγον ἀσφαλείας δόντες τε καὶ
λαβόντες, ὁμοίως ἐξέρχονται μετ' οὐ πολὺ κατ' τῆς
Ρωμαίων γῆς, καὶ τῶν Ἑσπερίων ἕνεκεν, ἐπεὶ πρὸς
πολυπληθίαν ἐνεδίδοσαν· πόλεις τε κτίζειν ἐπι-
χειροῦσιν αὐτοῖς, τὴν οὕτω καλουμένην Αργαοῦν,
καὶ τὴν Αμάραν· καὶ αὖθις πολλῶν ἐκ τῶν ὑπερβεόν-
των τὴν αὐτὴν κακίαν ἀθροισθέντων, καὶ ἑτέραν κτί-
ζειν καταρχεῖσι, Τεφρικὴν ταύτην καταλομάσθυ-
τες· ἀφ' ὧν ὁρμώμενοι πολλοὶ κατ' αὐτὸ γινόμε- D
νοι, ὅ, τε τῆς Μελιτινῆς Αμερ, ὃν οὕτω πως
συμφθείροντες τὰ στοιχεῖα Αμβρον ἐκάλεσθυ
145. οἱ πολλοὶ, καὶ [145] ὁ τῆς Ταρσοῦ Αλλῆς, ὃς αὐ-
τὸς ἦν ὁ Καρβέας ὁ δείλαιος, οὐκ ἔλαθεν αὐ-
θαδῶς τὴν τῶν Ρωμαίων γῆν λυμαινόμενοι. ἀλλ'
ὁ μὲν Αλῆς ἔν τινι τῶν Αρμενίων χώρᾳ ἀρ-
χὴν ἀποσταλεὶς, ἐκ θᾶττον ἢ βουλῆς εἶ-
χε τὸν βίον κατέτρεψε σὺν τῷ ἑαυτοῦ ἀκάμπ-
τῳ στρατῷ· ὁ δὲ Αμερ μετὰ τοῦ συναρχοντος αὐτῷ
τοῦ Σκληροῦ· οὕτως ἐλέγετο· εἰς ἐμφύλιον γὰρ
πόλεμον, ἐκ φιλονεικίας ἐφθείρετό τε· καὶ ἐκί-

transivit, Deo ad suam illas cognitionem vocante, & quidem ex sic exiguis scintillis plagisque: sicque agri Romani portionem, velut aliam quandam rem promissam consecuti, Romanis se fœderatos indivulsæ societatis vinculo subjecerunt.

XVI. Hunc in modum se res Occidentis præclare habebant, celebrique fama ubique divulgabantur, quod ita compositæ erant. Porro Theodora successu elata, ac quasi majora tropæa adjicere gestiens, Paulicianos quoque per Orientem conatur ad veram transferre fidem: sin minus extirpare, ac de medio tollere: quæ res ingentibus malis Romanum orbem implevit. Mittit itaque in eam rem Procerum quosdam ac Magistratuum. Erant illi, Argyri Ducisque Filij, & Sudales. Hi alios in crucem agebant, alios gladio cædebant, alios maris profundo mergebant. Sublati ad centum millia ejusce generis suppliciis: publicata substantia ac fisco illata. Porro Theodoto Melisseno Orientalium Duci in ministerio erat Carbeas quidam, Protomandatoris officium gerens, eorum, quos dicebam, Paulicianorum fide glorians, ac sectæ socius. Is cum patrem suum suspensum patibulo audisset, idque facinus iniquissime ferret, ac suis ipse rebus prospiciens, aliis quinque millibus ejusdem secum religionis assumptis, ad Melitinæ Amerem profugit; indeque ad Ameramnunem profecti, omnique honore ac cultu ab eo susceptis; dataque & accepta fide, paulo post communibus studiis Romanam ditionem invadunt; & ut ex ea (quod in maximam jam multitudinem excreverant) tropæa erigerent; Urbesque condere aggrediuntur, quam vocant Argaum, & quam Amaram; ac rursus multis eo confluentibus eadem hæresi laborantibus, tertiam quoque ædificare incipiunt, quam Tephricem vocant; unde multi uno quasi agmine, acieque conjuncti prodeuntes, nimirum Melitines Amer (quem vulgo corruptis elementis *Ambrum* appellarunt) Tarsique Præfectus Ales, atque hic miser Carbeas, populandæ ferociter vastandæque Romanæ ditionis, nullum finem faciebant. Verum Ales, in Armeniorum quandam provinciam cum imperio missus, citius illic periit quam vota ferebant, una cum importuno exercitu suo. Amer autem cum collega, cui Sclerus nomen (velut *Durum* dicas) civili bello susceptio, sua in eum contentione res suas

Sævitum in Paulicianos & Manichæos.

Carbeas Manichæus, desertor.

Amer Melitines Regulus.

Ales Tarsi Regulus.

Ameri & Scleri dissidium.

labefactans; cum uno illo, non cum aliis pugna decernendum putabat. Adeo autem eorum aucta contentio est, sicque mutuis se cladibus confecerunt, ut cum quinquaginta millia aut paulo plures essent, ad decem vix millia exercitus omnis redactus sit. Amer itaque hostium victor, arma iterum adversus Romanos, Carbea belli socio movere, Ducis ferocitate decernit. Contra hos expeditionem facit Petronas, Domestici tum munus administrans. Quæ dignitas, nomine quidem ac titulo ad Bardam spectabat; quia tamen ille (quippe Imperatoris Tutor) ab ea cessare functione necesse habebat, a Petrona fratre Thracensium Duce, hanc sibi vicariam operam præstandam rogaverat.

Petronas Bardæ frater atque Augustæ.

XVII. Cæterum Michael ipse Imperator, adversus Ismaelitas proficisci, expeditionemque suscipere (quippe qui pueritia egressus, viriles prope annos attigerat) omnino volebat, reique hujus jugi desiderio flagrabat. Is vero cum primo animus incessit, inque eam mentem inductus est, non a se, suoque ipse genio, sed cognatorum (quod ne unquam fuisset) Bardæ scilicet Curatoris sententia ac consilio. Undenam vero ac quomodo res contigerit, hoc quoque subjecta rerum declarabit narratio. Plane enim mutum propemodum atque inane historiæ corpus videatur, quam deficiant rationes ac causæ, eorum, quæ gesta conscribuntur. Cum autem ne nos quidem, ob longiores temporis moras, perspectam satis rerum causam habebimus, veniam prorsus tribuant studiosi Lectores, quibus animo constitutum sit, ut veras duntaxat, non quæ fictitiæ sint (quarum etiam cuivis e vulgo in promptu facile copia sit) rationes scribamus. Ubi autem liquido ea occurrerit, operæ pretium Lectoribus declarare, ac palam facere, quod nusquam aliunde, sed inde omnis eis utilitas captanda sit.

Bardæ mala consilia, ut ipse Michael Imperium iniret.

Documentum Historicum: rerum scopus attendendus.

XVIII. Ingenti Bardas imperandi desiderio flagrabat. Erat in eo is amor, non pro aliorum more, qui modo inaugescceret, modo vero animi rationibus compescceretur, ac tantisper interquiescceret; sed amor perdite amans atque impotens. Imo (ut paulo altius sermonem repetamus) discordiarum aliquid Manueli cum Theoctisto intercesserat, qui ambo Curatores erant, inque Aula degebant. Ex ea Manuel majestatis insimulatur; nec deerant qui cito illi in

νῳ, ἀλλ' οὐκ ἄλλοις πολεμεῖν ὤετο δεῖν. Ἐξ ὧν τοσοῦτον δὲ ζύτρις ἡ ἔρις ἐπηύξησε, καὶ ἀλλήλοις ἀντεστρατήγουν, ἄχρις οὗ εἰς δέκα μόλις ἐλθὼν χιλιάδας ἡ ζύταν ἰσχύς, ὀκτὼ πεντήκοντά που καὶ μικρόν τι ποσός. ἐπεὶ γοῦν ὕστερον τῶν ἐχθρῶν ὑπερίσχυσεν, ἔγνω αὐτὸς θρασύτητι καταστρατηγούμενος κατὰ τῶν Ῥωμαίων ὅπλα κινεῖ, τῷ Καρβέᾳ ἐπιόμενος. ἀντιστρατεύεται δὲ αὐτοῖς Πετρωνᾶς, τὸν τῆς Δομεστίκου ζύτε ἀρχὴν διέπειν· λέγω γὰρ Βαρδᾶ ζύτῳ διέπειν ἐδεδόκτο, ἀλλ' ἐπεὶ [146] σχολάζειν ἔδει ἰωάν- 146.
κάζετο ὡς ἐπίτροπος, τὸν ἀδελφὸν ἑξίου, στρατηγὸν ὄντα τῶν Θρᾳκησίων, στρατήγημα ζύτῳ διέπειν καὶ διοικεῖν.

ιζ'. Πλὴν αὐθορμᾶν κατὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν καὶ ἀντεπεξιέναι καὶ Μιχαὴλ ὁ Βασιλεὺς· ἅρτι γὰρ τὸν παιδικὸν ἡλικίαν ὑπερμείνας, ποὸς τὸν τῶν ἀνδρῶν ἠπείγετο, ἐβούλετό τε καὶ δι' ὑπερθυμίας εἶχεν ἀεί. ἔγνω δέ πως ζαῦτα βουλευόμενος ἀπὸ τῶν ἐμφυλίων ποσπεσεῖν, ὡς οὐκ ὤφελεν, ἀναπλήξασθαι, οὐκ οἴκοθεν, οὐδ' ἀφ' ἑαυτοῦ· τῇ δὲ τοῦ ὑπερθύοντος Βαρδᾶ γνώμῃ τε καὶ βουλῇ· ὅθεν δὲ καὶ ὅπως, δηλώσῃ καὶ ζαῦτα ἡ ἱστορία· καφὸν γὰρ τῷ ὅτῳ πως καὶ ἁμάρτοιεν ὃ σῶμα τῆς ἱστορίας, ὅτ' ἂν ἐστερημένας ἔχῃ ζὰς αἰτίας τῶν ποσχέσεων. ἀλλ' ἔνθα μὲν καὶ ἡμῖν ὑπὸ τοῦ χρόνου καλῶς οὐ διέγνωσται, συγγνώμων πᾶς τις οἱ φιλομαθεῖς ἀπονέμειεν, ζοὺς ἀληθεῖς, ἀλλ' οὐ πλασματώδεις γράφειν ἐθέλουσιν, ὧν οὐδὲ τῷ τυχόντι ἀπεῖναι καθῆκεν. ὅπου δὲ γνώριμος, δηλοῖ ζαῦτα καὶ σαφῆ καθιστᾷ ζοῖς ἀναγινώσκουσιν· ὡς οὐκ ἄλλοθεν πᾶς τις, ἢ ἐκ ζούτων χρησομένης τῆς ὠφελείας αὐτοῖς.

ιθ'. Ἐλθὲν δὲ ζούτῳ τῷ Βαρδᾷ ἔρως τῆς βασιλείας οὐκ ἀγλωσσος, καὶ ἔρως οὐ κατὰ ζοὺς ἄλλους, νοῦν μὲν αὐξανόμενος, νοῦν δὲ ζοῖς τοῦ λογισμοῦ ὁρμαῖς ποσοπικοπτόμενος. ἀλλὰ δύστροπός τις καὶ δυσπάλακτος· μᾶλλον δὲ, ἵνα τὸν λόγον πρῤῥωτέρω ἀναγάγωμεν, ἐλθὲν δὴ τῷ Μαμουνᾶ ποὸς τὸν Θεόκτιστον ἀμφοτέροις ὑπεροπεύουσιν, καὶ αὐτῷ που κατὰ τὰ ἀνάκτορα διαπωλοῦσιν, ἀσφορά τις· ἢ καὶ καθυσίωσιν ἐπικλᾷ, καὶ λαθρᾳ ζαχέως εἶχεν ὑποπαλεύοντα αὐτῷ.

A

B

C

D

αὐτῷ. Τούτῳ δὲ ὁ Μανουὴλ βλαβούμενος, A
& τὸν φθόνον ἄμαχόν τινα καὶ δυσκαταγώνιστον ὁρῶν, φήθη δεῖν τοῦτον ἀχρωτηριάσας & καθελεῖν, εἰ μόνον χρόνῳ πορρώτερω τοῦ παλατίου. καὶ δὴ κάτεισιν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, κατὰ τὸν κισθέρναν τοῦ Ἀσπαροῦ ὄντα, ὃν εἰς σεμνείου τινὰ ὕστερον ἐπηγάγετο, καὶ τὸν χοῦν ἐκεῖσε κατέθετο. ἐκεῖθεν χοῦν ἑκάστοτε ἀφικνούμενος, κοινωνὸς ἐγίνετο τῶν κατὰ τὰ ἀνάκτορα διοικήσεων. τοῦτον οὕτως οὐ δι' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ διὰ τοῦ Θεοκτίστου ἀποστάμενος ὁ Βαρδᾶς, τοῦτον δὲ ἐλπεῖν καὶ ἀποφορτισάμενος, καὶ τῷ τύχῃ λαβὼν B
ὡσεὶ ὃ ἑαυτὸν ἀπουδαζόμενον καινωνεῖν, ἐβουλεύετο καὶ αὐτὸς οὐκ ἔτι δι' ἑτέρου, δι' ἑαυτοῦ δὲ διαφύσαι τὸ πρᾶγμα, καὶ τέως τὸν Θεόκτιστον καθελεῖν; ἵνα μὴ τῆς ὑπὲρ τὰ ὡσεῖσθαι φορᾶς τοῦτον ἔχοι ἐμπόδιον, καὶ ἅμα τὸν πο-
147. λεμοῦντα [147] οἶδεν τὸν ὑπὲρ τῆς νύμφης αὐτοῦ· ᾗ γὰρ ὠνείδιζε τοῦτον διὰ ωεκῶς, ἀπορράπτοντι καὶ πορρώτερω ποιήσεται.

ιθ'. Ὑπῆρχε γοῦν τοῦ Βασιλέως Μιχαὴλ
148. Παιδαγωγὸς [148] διδάσκαλός τε, καὶ πορρωτέρω τοῦ βήματος. τοῦτον ἠξίου ὁ Βασιλεὺς αὐτόν τε καὶ Θεόκτιστον καὶ τὴν Μητέρα μᾶλλον τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος ἀπαγαγεῖν, καὶ μείζονα τούτῳ ὑπιδρομοῦσαν ῥιζάν. Οὐκ ἐπίστευεν χοῦν τούτῳ ὁ Θεόκτιστος, οὐδὲ ταῖς αὐτοῦ ἀρέσκειν ἀρεσκείαις ἠβούλετο· Ἐπαξίως, λέγων, καὶ οὐκ ἀναξίως τὰ τῆς βασιλείας δεῖν διοικεῖν. τοῦτον ὄργανον τὸν Παιδαγωγὸν ὁ Βαρδᾶς λαβὼν πονηρὸν, οὐκ ἐπαύετο ζιζάνιά τινα περὶ τοῦ αὐθρώπου τῇ ἑαυτοῦ ἐναπείρων, καὶ τῇ τοῦ Βασιλέως ψυχῇ. ἀλλά τε πολλὰ περὶ τῶν κοινῶν διοικήσεων λέγων, ὡς οὐ καλῶς οἰκονομοῦντα, καὶ ὅτι σοὶ καταλιφθείσης ὡς κληρονομίας τῆς βασιλείας, πόρρω σου τούτῳ ὄντι ποιεῖ, γάμον μητρί σου, D
ἢ τῶν τούτης θυγατέρων μιᾷ, ἐμμελετᾶν, καὶ σοῦ τοῦ τούτης υἱοῦ πόρρω που ποιῆσαι τοῖς ὀφθαλμοῖς. Τοῦτο χοῦν ὡς βέλη πήξας ἐν καρδίᾳ τοῦ Βασιλέως, διήγειρέ τε, καὶ ὅπως μὴ τοῦτο γένοιτο, σπουδῆς ἔφασκε δεῖν καὶ ταχίστης βουλῆς. ὡς δὲ πολλάκις περὶ τούτου συνήρχοντο τοῦ πράγματος, μίαν τούτῳ σκέψιν, καὶ γνώμην ἀπέφαινον, τοῦ ἐκ μέσου τὸν Θεόκτιστον ποιῆσαι δολοφονίᾳ τινὶ, ἢ ὑπορροίᾳ. ἐδέδοκτο οὖν τοῦτο, καὶ ὥρας ἔσπευδε τοῖς βουλησομένοις ἐπάγειν· ὃ δὲ ἐῶ, ἐν τῷ τοῦτον

aurem insusurrarentur. Id Manuel criminis metuens, vimque invidiæ insuperabilem, nulloque facile conatu expugnandam videns, eam amputandam ac amoliendam putavit, si modo a Palatio paulo longius recederet. Se itaque domum recipit, quæ ad Asparis Cisternam posita erat; quam postea in religiosæ domus formam redegit, ibique pulverem (corpusculum scilicet) deposuit. Inde quotidie veniens, iis intererat quæ a Tutoribus in Palatio administrabantur. Bardas vero, qui non sua, sed Theoctisti opera Manuelem sic Aula submovisset (&, ut ita dicam, onus excussisset) arridente votisque favente fortuna, non jam alterius ope, sed sua ipse opera cuncta conficere statuit, atque interim Theoctistum, ne se is ab ulteriore progressu impediret, amovere, simulque ingens probrum ex nurus suæ consuetudine (id enim ille continue ei exprobrabat) procul amoliri ac depellere. Manuel ab Aula secedit.

XIX. Nempe Imperatori Pædagogus erat, vir dissolutæ vitæ, & qui ab omni procul remotus esset merum ingenuitate. Hunc Michael ex Barda & Theoctisto Matreque, majoribus in Aula honoribus donari ac officiis poscebat. Non parebat Theoctistus, nec ut illis ejus votis morem gereret, adduci se sinebat. Aiebat enim, *Quæ sint Imperij munera, ex meritorum ratione, non indignis esse conferenda.* Hunc ergo Bardas nequissimum nactus organum, zizania quædam de Theoctisto, in suo ipse Imperatorisque animo seminandi, nullum finem faciebat; aliaque complura præsenti Reip. statui detrahebat. *Non bene res administrari: relictum Imperij hæredem Michaelem, Theoctisti opera a publicis longe muneribus arceri. Nuptias cogitare cum Michaelis matre, aut una filiarum; ipsum vero, qui filius sit, erutis oculis procul ejiciendum esse.* His itaque velut spiculis alte Imperatoris animo defixis, eum proritabat, ac ne quid ejusmodi eveniret, prudenti promptissimoque consilio rem expediendam aiebat. Sæpius eam in rem cum convenissent; ea demum illis rata sententia, ac decretum est, ut fraude aliqua doloque e medio tollendum Theoctistum, aut certe exilio relegandum curarent. Sic itaque visum consilio, urgebatque Bardas, ut quod ita animis sederat, prompte exequeretur. Ea necis viro inferendæ constituta ratio, ut Theoctistum referendi munere perfunctum; iisque quæ Theoctistæ conflata invidia. Decreta in eum mortis sententia.

Ærarij erant expeditis, ad Lausiacum exeuntem, brevi spatio Imperator sequeretur; tumque his, qui a sacro Cubiculo sunt, *Tollendum hominem* inclamaret. Considebat tunc Bardas in Lausiaco. Theoctistus vix pedem extulerat, cum Michaelis signum illud ipsi præire, ipsumque antecedere videns, saluti fuga consulere conatur. Fuga illi ad Circum, qua parte eorum qui erant A secretis, locus erat. Tunc enim illorum ibi diversorium erat. Verum unus a multis comprehensus, gradum sistere cogitur, ac fugam inhibere. Bardas stricto gladio, ipse sua manu adacturum minatur, si quis opem ferre velit; simulque a quodam suorum satellitum eum interfici jussit. Nemo tamen tunc ausus est ei manum injicere. Interim ad Scyla ducitur, sub custodia servandus, dum in illum sententia ferretur. Cum tamen haud consultum putassent Augustæ metu, ac ne citius liberaretur, ut diutius vivere eum paterentur, Fœderatorum cohortis unum aliquem mittunt, strictum ensem illi adacturum. Ut autem sic stricto gladio invadentem Theoctistus advertit, ictus declinandi causa, scamnum subiit. Imprudens tamen, impacto in ilia gladio, effusis intestinis occubuit. Tum quoque Manuelem velut Numine actum, sic clare Bardæ denuntiasse ferunt,

Theoctisti cædes.

Semel ense districto in Theoctisti necem,
Quotidianam porro accingere ad necem.

XX. Verum hunc quidem Theoctistus vitæ finem accepit; Bardas vero Caniclij curam ac dignitatem in se transtulit. Theodora vero ubi immane illud scelus cognovit, passis comis discurrere, multoque ejulatu ac fletu Aulam implere; filiumque & fratrem diris devovere. Et, *O immanes*, aiebat, *impurissimaque bestiæ? Quid tu quidem ingrata soboles, alteri parenti tuo bonorum mercedem mala rependisti? Quid vero tu invide dæmon ac pessime* (tragice in fratrem exaggerans) *Imperium meum, quod purum intemeratumque constiterat, polluisti? Est Deus hujus tanti inspector sceleris, qui ambos non dissimili exitu, sed pari tandem neci tradet.* Simulque divino furore correpta, passis in cœlum manibus, *Videam, Domine, videam in viri hujus caput irruentem vindictam.* Ejus itaque ex tunc crebras diras probraque non ferentes, ac cum simul Bardas occœptam viam insequi vellet, eam quoque Aula movendam statuere; nudoque (quod aiunt) capite quic-

Theodoræ lamenta & diræ.

Ejecta & ipsa ex Aula.

A μέλλοι πρὸς τὸν Λαυσιακὸν ἐξέρχεσθαι μετὰ τὸν τοῦ ἀναφορᾶν δείκνυσιν, ἐπακολουθοῦσαν μικρὸν τὸν Βασιλέα, καὶ τοῦτο μόνον αἰτεῖσθαι, ὃ, Ἐπάρατε αὐτὸν, τοῖς Πραιποσίτοις. Τότε ὁ Βαρδᾶς ἐν τῷ Λαυσιακῷ συνεδρίαζεν. ὡς δὲ ὁ Θεόκτιστος προεκύπτει ἐξιών, ὃ τοῦ Μιχαὴλ σωῆμα προηγέτο ἅμα καὶ προφαίνον τοῦτον ὁρᾶν, ἔγνω φυγῇ τὸν σωτηρίαν προγματεύσασθαι. ἡ φυγὴ δὲ πρὸς τὸν ἱππόδρομον, καὶ τὰ Ασηκρήτεια· καὶ γὰρ ἐκεῖσε τότε ὃ τῶν Ασηκρητῶν ὑπῆρχε καταγώγιον· ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν ὁ εἷς συλληφθεὶς, μόνος, ἀλλ' οὐ φθάσαι καταλαβέσθαι· καὶ ξίφος ὁ Βαρδᾶς B γυμνώσας, αὐτοχειρίᾳ τοῦ οἵ τινες εἶεν διακωλύοντες ἀμυνόμενος ἠπείλει, * πρὸς τὸν φόνον τῶν ὑπὸ χεῖρα τινί· ἄλλα ψαῦσαι μὲν ἐτόλμησε τούτου τότε οὐδείς· ἀπῆγεν δὲ πρὸς τὰ Σκύλα, φρουρᾷ τέως παραδοθησόμενος, μέχρις αὖ τὰ κατ' αὐτὸν ἀποφήναιντο. ὡς δ' οὐ ζῆν διὰ τῆς Αὐγούστης αὐτὸν ἐβουλεύσαντο, ἵνα καὶ μὴ ῥᾴδιον ἀπολυθῇ, τῷ καθ' Εταιρείαν ἅμα ἐξαπέστειλαν, γυμνὸν ὑποσείοντα ξίφος αὐτῷ. ὡς δ' εἶδε ξιφήρη τὸν ἄνθρωπον ὑποῦντα, καὶ τοῦ σκάμνου εὖτ' ἐπέδυ, τοῦ λαβεῖν βουλόμενος ἐκφυγεῖν· ἀλλ' ἔλαθε καὶ γαστέρα πληγείς, καὶ ῥαιάπτῳ παραδοθείς, τῷ εἴσ- C κάτων ἐκχυθέντων αὐτῷ. ὅτε δὴ καὶ ὁ Μανουὴλ φοιβόληπτος ὥσπερ ἐνθουσιῶν, τῷ Βαρδᾷ καθαρῶς λέγεται αἰτῆσαι·

Ξίφος γυμνώσας εἰς Θεοκτίστου φόνον,
Ὁπλίζε σαυτὸν εἰς σφαγὴν καθ' ἡμέραν.

κ'. Αλλ' ὁ μὲν Θεόκτιστος οὕτω τοῦ βίου πέρας ἀπέλαβεν, καὶ μετ' αὐτὸν σφαγὴν ὁ Βαρδᾶς τὴν τοῦ Καικλείου φορητίδα καὶ πιμελὴ εἰς ἑαυτὸν ἀπελάμβανεν. ἡ δὲ Θεοδώρα τούτων ὡς ἤκουσε, λυσίκομος δὴ οὖσα, πολλὰ κατολοφυρομένη αἰέκλαιεν, καὶ ὀδυρμοῖς τὰ βασίλεια ἐπλήρου, θρᾶις ἀμφοτέρους καθυποβάλλουσα. καὶ, Ω αἰσχύνης καὶ παμμίαροι λέγουσα θῆρες· τί σὺ μὲ ἀχάριστον ἠνίκα, τὸν δεύτερόν σου πατέρα ποινὰ αὐτίδωκας ἀγαθῶν; καὶ σὺ βάσκανε δαῖμον & πονηρὲ, τὸν ἀδελφὸν ὑπεραγαπήσασα, τὴν ἐμοὶ ἐμίανας ἀρχήν, καθαρὰν φυλαχθεῖσάν καὶ ἄχραντον; ἔστι Θεὸς τῶν τοιούτων ἔφορος, ὃς ἀμφοτέρους οὐκ ἀλλοίους, ἀλλ' ὁμοίᾳ θανάτῳ παραδώσει δήπου, καὶ φονικῷ. καὶ ἅμα ἐπειδιάσειπεν, ταῖς χεῖρας πετάσασα, Ἰδοιμι ὑπερσῶσαν, Κύριε, ἰδοιμι τὴν τοῦ ἀνθρώπου τούτου ἐκδίκησιν. ταῦτα δὴ ἐκ ποτε ταῖς πυκναῖς θρασὶ μὴ φέρουσα καὶ ὀνείδεσιν, καὶ ἅμα τὴν κατ' αὐτὸν ἐλαύνας ὁ Βαρδᾶς ὁδὸν, ἔγνωσθη καὶ ταύτῃ ἐκβῆναι ἀπώσασθαι, καὶ γυμνῇ χωρεῖν πρὸς ἅπαν αὐτοῖς ὃ δοκοῦν

κεφαλὴ· ὅσῳ ἐκείνη κατᾴφωρίσατο, καὶ γλὼ A quid libuiſſet patrare. Quo illa deprehenſo (ut erat mulier ſagaci ingenio) haud rata reſiſtendum, eo quod hominum cædes civiumque damna formidaret, congeſtarum hactenus in Regia pecuniarum vim Senatui exponendam duxit, ut & filij profuſionibus obſtaret, & ſuam adminiſtrationem probaret. Vocato ergo in concionem Senatu, in omnium auribus ſic clare ſtans, dixit: *Auri centenaria mille nonaginta; argenti ad tria millia, in Ærario Fiſcoque Regio repoſita ſunt. Hæc partim a marito, partim etiam a me poſt ejus obitum (quæ inanes ſumptus oderim ac luxuriam) congeſta partaque.*

Ærarij publici ingens pecunia.

XXI. Quamvis autem tantæ erant B opes Regiæ, ingentique adeo theſauro repoſitæ ac cumulatæ, Michaelis tamen dementia, abſurdiſque & immodicis largitionibus, in nihilum prorſus ceſſere. Cum enim aurigationibus, ſi quis alius, delectaretur, nec equos ipſe agere in Circo a ſe alienum putaret (ô quam protrita tum abjectaque Imperij dignitas!) eorum qui ſecum ludere, ac ludicro hoc certare ſolebant, e ſacro Baptiſmate ſuſcipiendis liberis, fiſcum exhauriebat; qui videlicet quinquaginta ac quadraginta, trigintaque ut minimum auri libras, in ſingulos eorum conferret. Aliquando Himerio cuidam C Patricio (dictus hic Chœrus; quod eſt, *Porcus*, ab oris vultuſque ruſticitate) cum inter convivia turpibus verbis ſcurriliter luderet, ac impudenter in faciem Imperatoris cœtuſque convivantium ex impuro ventre ſuo pederet, ita ut ventris crepitu prolucentem ipſam facem extinxerit, ſic inauditæ rei miraculo centum auri libras conceſſit. Alias quoque Cheilæ unius e ſociis aurigis, ſuſcepto quondam ex ſacro Baptiſmate filio, auri totidem libras tribuit: ſic ille nulla fruge pecunias publicas infumebat. Cumque brevi tempore ſcenicis illis D ac nequiſſimis actibus tantas illas opes prodegiſſet, Circenſium amator perditiſſimus, dieſque Regiis largitionibus conſtitutus appeteret, ac parandæ pecuniæ ratio deeſſet, quibus donati milites, adverſus hoſtium valide acies decertant, remque tuentur Romanam; famoſam illam auream Platanum, duoſque aureos Leones, ac totidem Gryphes, ipſos quoque ex auro ſolido ductiles; Organumque auro ſolido fabrefactum, nec non reliquam Regiæ magnificentiæ ſupellectilem, auri pondo non minus quam centenaria ducenta conflans, ex illis pecuniam fiſco inferendam cudi præ-

Michaelis prodigalitas.

Conflata ſupellectilis.

ἀχλώ. ἐαυτῆς κηρύττουσα * ἀρετιώ. καὶ δὴ εἰς ἐπήκοον πᾶσα ἐξεβόησεν, Ὡς ποσὸς τῶν σκευήκοντα χίλια μὲν χρυσοῦ τῷ βασιλικῷ ταμείῳ κεντηνάρια σκαπόκεινται, ἀργυρίου δὲ ὡσεὶ τριῶν· ἃ τῷ μὲν ἐξ ἐκείνου τῶν ἑαυτῆς ἄνδρα θησαυρισήν τε καὶ ποριστὴν, τῷ δὲ αὐτίκα μὴ καταμαλίσκειν φιλεύσης τε καὶ σπαταλᾶν.

κα'. Ἀλλὰ καίπερ τοσοῦτος ὁ βασιλικὸς ὢν θησαυρὸς, εἰς οὐδὲν ἐχώρησε πάντελῶς τῇ ἀπονοίᾳ τοῦ Μιχαὴλ, καὶ ἀκάρπῳ φιλοτιμίᾳ τῶν γὰρ τῷ ἵππων ἀμίλλαις, εἴπερ τις ἕτερος ἀγαλλόμενος, καὶ αὐτὸς ἁρπάζειν ἐπεθύμει· ὧν τῆς ὕβρεως καταπαυσάσης τὴν Ρωμαίων βασιλείας, οὐ πρᾳότυμος· τῶν συμπαιζόντων αὐτῷ καὶ συνιωχουμένων ἐκ τοῦ θείου βαπτίσματος τὰ τέκνα ὑφαιρούμενος, τὸν βασιλικὸν ἐξεκένου πλοῦτον· πεντήκοντα δὲ καὶ τεσσαράκοντα, καὶ ὃ ἐλάχιστον ἑκάστῳ τριάκοντα χρυσοῦ λίτρας ἀπεχρηζεν. ποτὲ δέ τινι Πατρικίῳ, Ἰμέριος ἔσθ' ὁπηνίκα ὁ Χοῖρος, ἀφ' οὗ τὸν τοῦ προσώπου οὕτω καταπομφολυγούμενος ἀγλωττίαν, ἄλλως αἰσχρολογοῦντι καὶ τὸν τράπεζαν, καὶ ψόφον ἐκ τῆς βεβήλου αὐτοῦ γαστρὸς καὶ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως καὶ τῶν συνδειπνούντων ἀφιέντι, ὡς καὶ Ὁ Φυτλίον Ὁ ζωπυρὸς Φωταγωγοῦ ἐκ τοῦ τηλικούτου ψόφου καπασθέντα, τῷ ὑφαδάξῳ τοῦ ζωοῦντος θαύματος χρυσοῦ λίτρας ἔδωκεν ἑκατόν. καὶ Χείλᾳ δὲ ἄλλοτε τῷ συνωμάτῃ ἰωνιοχοῦντος τὸν υἱὸν ἐκ τοῦ θείου λουτροῦ ἀναδεξαμένῳ, ὁμοίως χρυσοῦ λίτρας δέδωκεν ἑκατόν. οὕτως ἐκεῖνος εἰς οὐδὲν δέον τὰ δημόσια κατεμάλισκεν. ἐπεὶ δὲ ὁπόσος ὀλίγου κατὰ τὸν τοσοῦτον πλοῦτον ταῖς ζωαύταις σκηνικαῖς, καὶ ἀθέσμοις * καταμάλωσε προάξεσι, δεινὸς ἐραστὴς ὢν ἱπποδρομίας· ἦλθεν δὲ ὁ τῆς ἀφθονωτάτης τῆς βασιλικῆς θυρεαῦ κατὰ, καὶ χρημάτων πόρος οὐκ ἰῶ, δι' ὧν τὰ στρατεύματα φιλοτιμούμενα ταῖς τῆς ἐξόδου προθυμίαις ἀμείψονται, τῷ τε χρυσῆν ἐκείνῳ καὶ πολυθρύλλητον πλάτανον, καὶ ζεῦγος δύο χρυσοῦς λέοντας, πρὸς δὲ [149] καὶ τοὺς δύο χρύπας ὁλοχρύσους ὄντας καὶ σφυρηλάτους, καὶ Ὃ ὁλόχρυσον ὄργανον, ἀλλὰ καὶ ἕτερα ἔργα τῆς βασιλικῆς σκηνῆς, ὁλκὴν ἔχοντα τῶν δέκα κεντηναείων, χιλιάδας, χρυσᾶ δέδωκεν ἐκ τῶ βασιλικῷ

* καταμα.

149. χρυσοῦς λέοντας, πρὸς δὲ [149] καὶ τοὺς δύο χρύπας

cepit. Quin & Regias quasdam tam Imperatorum quam Augustarum vestes, adeoque etiam Sanatorias, alias ex auro solidas, aliasque auro intextas, in Regio Ærario privato positas, penuria tandem pressus conflandas exposuit. Quanquam illis necdum conflatis, Michael e vivis exemptus est. Inclytus autem Basilius, ipse Imperio potitus, cum integras adhuc ac incolumes reperisset, ipsas recepit, ac quam nunc vocamus *Senzatum* monetam cudi jussit; e tantis divitiis nihil inveniens, præter auri centenaria tria, & miliarensium sacculos novem: quibus etiam in concionem allatis, inque omnium oculis productis, deploravit coram Senatu, *Vnde tantis illis angustiis procuranda ipsi Respublica foret.*

Senzatus, moneta.

XXII. Verum hæc postea contigerunt. Tunc autem moris erat Theodoræ, ut sacram Blachernensem Ædem frequens adiret, tum ut vota quædam Deo redderet, tum vero etiam ut lavaret. Cum itaque ex more quandoque eo se contulisset, Michael & Bardas misso Petrona illius fratre, ipsam cum filiabus attondentes, ad Cariani interim Palatia relegant: postea vero, non semel tantum, sed & iterum missis ministris, illarumque fisco illata substantia, privatas, ac velut e vulgo fœminas, non Regio cultu vivere eas siverunt. Verum haud multo post Theodora e vivis excessit. Inclytus vero Basilius suscepto Imperio, cum ejus cadaver, tum filias in aviæ Monasterium transtulit, quod Gastria vocant, ut illic morantes, sanctæ ac religiosæ vitæ institutis ætatem transigerent. Sic quidem illa ex hac luce migravit, benum nomen ac venerabile, non ut illi (malum atque exosum) filio relinquens. Ostendimus libro superiori, undenam, & ex quibus Theodora orta parentibus; quomodo item in Aulam venerit, quotque ex utero proles muliebris sexus fuderit: in hoc vero, ejus reliquum genus ac cognatos ostendemus. Fuerunt itaque, quos diximus, duo masculi fratres, Petronas Thracensium Dux ac tum Patricius, Bardasque, de quo egimus. Porro Petronas in quodam facinore a Theophilo deprehensus, dum consueta processio fieret, sexaginta verberibus ad Horologium jussus est vapulare. Sorores tres extitere, quam sic honorifico nomine, Calomariam vocabant, & Sophia ac Irene. Ex his Sophia nupsit Constantino Babutzico: Calo-

Theodora cum filiabus in Monacham attonsa.

Theodoræ cognati, fratres & sorores.

Ταμιείῳ. καὶ τολμᾷς δέ τινας Βασιλικὰς Θ Αὐγουσιακὰς, ἀλλὰ Θ τῆς Συγκλήτου βουλῆς, τὰς μὲν ὁλοχρύσους, τὰς δὲ χρυσοϋφαντους οὔσας ἐν τῷ εἰδικῷ, πρὸς τῷ τέλει, ἐκδίδυκαν, ἐξαπορῶν ὡς αὖ χρηματίσοι. πλεῖω οὖν ἔφασαν χρυσοῦν ἔχειν, καὶ ἐκ φόβου μὲν ἐξ ἀνθρώπων ἐλθεῖν· τοὺς δὲ Βασίλειος ὁ ἀοίδιμος τὴν βασιλείαν λαβὼν, καὶ καταλαβὼν ἔτι * ἀλμυρὰς, ἀνε- * Fort. ἀ-καλέσατο, καὶ ὃ νῦν Σενζάτον καλούμενον χαραχθῆναι ἐκελεύσατο, ἐκ τοσούτου πλούτου μηδὲν ἕτερον εὑρηκὼς, ἢ χρυσίου κεντηναρία τρία, μιλιαρήσια δὲ σακκία ἐννέα· ἃ Θ δημοσιώσας, καὶ πᾶσι δῆλα ποιήσας, ἀπωδύρετο τῆς Συγκλήτου ἐνώπιον, τὴν ὅθεν ἔμελλε ποιήσασθαι τῆς πολιτείας δῄσιν. λμωναίας.

κβ'. Αλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον τοῦ χρόνου γεγόνασιν· τότε δὲ εἴθιστο Θεοδώρα ἐπὶ τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον συχνὰς πως ὀπτεφοιτᾶν νεών, ὁμοῦ μὲν εὐχάς τινας ἀποδιδοῦσα Θεῷ, ὁμοῦ δὲ καὶ τοῦ λουτροῦ μετέχουσα. ὡς γοῦν ὁπότε ἀφίκετο, τὸν Πετρωνᾶ ἀδελφὸν αὐτῆς ὄντα πέμψαντες ὁ Μιχαὴλ τε καὶ Βάρδας, ἀποκείρουσί τε ταύτην μετὰ τῶν θυγατέρων ὁμοῦ, καὶ τοῖς κατὰ Καριανοῦ ἀνακλίσεσι τότε μὲν παιδεύουσιν· ὕστερον δὲ οὐχ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ Θ δὶς ἀποστείλαντες, εἰσικόμισάν τὸν ἐνόντα πλοῦτον αὐταῖς, Θ κοινῶς πως καὶ ἰδιωτικῶς, ἀλλ' οὐ βασιλικῶς εἴασάν ζῆν. ἀλλ' ἐκείνη μὲν μετ' οὐ πολὺ τοῦ τῆδε μεθίστατο· καὶ Βασιλεὺς ὁ ἀοίδιμος Βασίλειος, αὐτῆς τε τὸν νεκρὸν, καὶ τὰς αὐτῆς θυγατέρας πρὸς τὸ τῆς μάμμης ἔπεμπε μοναστήριον ἐνδιαιτᾶσθαι, οὕτω τῷ Γαστρίων καλουμένῳ, καὶ ὁσίως ζῆν τε Θ πολιτεύεσθαι. αὕτη μὲν οὕτως ἀπεβίω, ἔνομα τῷ ἐῷ, οὐχ ὡς ἐκείνοι, πονηρὸν, ἀλλ' ἀγαθὸν ἀπολιποῦσά τε Θ σημεῖον. ἐδήλου δὲ καὶ ἡ περὶ ταύτης βίβλος ὅθεν τε κ' ἄττων ἐξέφυ· καὶ ὅπως ἦλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ τὰς αὐτῇ ὅσας δὴ θυγατέρας ἐκ κοιλίας γεγένηται· δηλώσει δὲ αὕτη συγγένεσθαι αὐτῆς τῷ λοιπῷ. ἦσαν οὖν οἱ δηλωθέντες ἄῤῥενες δύο ἀδελφοὶ, ὅ, τε Πετρωνᾶς Στρατηγὸς κατὰ τὸ Θρακήσιον Θ Πατρίκιος τότε καὶ, καὶ Βάρδας ὁ δηλωθείς· ἐξ ὧν καὶ περὶ Θεοφίλου εἷς τι 151. τῶν οὐ δεόντων καταληφθεὶς, τῆς σωφρόνου παρελθούσης ἑορτῆς, κατὰ τὸ Ωρολόγιον ἐτύφθη μαστίγια ἑξήκοντα. ἀδελφαὶ δὲ τρεῖς, ἧτε εὐφήμῳ οὕτω καλουμένῃ ὀνόματι, Καλομαρεία, καὶ Σοφία, καὶ ἡ Εἰρήνη. ἀλλ' ἡ μὲν Σοφία εἰς κοίτην ἐδίδου Κωνσταντίνῳ τῷ καὶ τὸν Βαβουτζικον· ἡ δὲ Καλο-

μφεία Αρσαβὴρ, τῷ τηνικαῦτα μὲν Πατρικίῳ,
152. ἔπειτα δὲ καὶ Μαγίστρῳ [ἡ δὲ Εἰρήνη,][152] ἧς Εἰρήνης
τῆς μητρὸς τοῦ μὲν Φωτίου Πατριαρχικὸν θεῖον
ἀπιλαβομένου Φωτίου, ἀδελφῷ μὲν οὖν καὶ δύο
τεκνώσασα παῖδας, Στέφανόν τε τὸν Μάγι-
στρον καὶ Βάρδαν τὸν ἑαυτῆς ἀδελφὸν καὶ Μάγιστρον,
τὸν τοῦ Πατρικίου Κωνσταντίνου καὶ Στρατηγοῦ Σι-
κελίας, τὸν τῆς Κοντομύτου γαμβρόν· ἐκέκτητο γὰρ
αὐτῷ καὶ ἡ τοῦ Κοντομύτου ἐκληρώσατο θεοσπο-
εία· τηνικαῦτα συζήμιας πρὸς τὸν Πατριάρχην ἔσω-
ξε Φώτιον. ἐξάδελφοι γὰρ οἱ δύο Μάγιστροι οὗτοι
τούτου ἐτύγχανον. αὕτη δὲ οὖν ἡ μήτηρ τῶν εἰρη-
μένων, ἐπεὶ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ἅμα θανάτου
ἠμύρτανεν, οὐκ ἤθελεν καὶ δεύτερον ἰδεῖν μᾶλλον
ἀποβιοῦσα. ζῶσα δὲ χήρα, καὶ τῇ ἑαυτῆς συνοι-
σα ἀδελφῇ κατὰ τὰ βασίλεια, αὐχμηρόν τινα καὶ
ταπεινὸν ἐσχισμένη σχῆμα, ἔτι δὲ μίαν καὶ μέλα-
νδα, τὸν Υπέρχιον ἀπολαμβάνουσα τῆς χλαμύδος,
153. [153] οὐ μίαν δὲ καὶ τὸν Τζιχώτην, ἀλλὰ καὶ τὸν Νού-
μερον συνεπαγομένη, καὶ νουμμίσιον ἀπὸ βά-
δην τε καὶ πεζῇ ἅμα τῶν σχολῶν πρὸς ἓν ἐν ἓξ
δεσμωτηρίοις κατεχομένοις, τῆς τε Χαλκῆς καὶ τοῦ
Πραιτωρίου καὶ τῶν Νουμέρων Τίνος τε χάριν ἀπο-
κεκλῆσθαι ἕνα ἐρωτῶσα καὶ ἕνα καὶ δίκαιόσα, ἓν
μὲν δι' ἑαυτῆς, ἓν δὲ διὰ τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν
ἐντεύξεως, ἑκάτερα τῶν φερομένων εὐλογίαν
ἐπιχορηγοῦσα οὐ μικρὰν καὶ ἐλεημοσύνην. καὶ τὰ
μὲν καθ' ἑαυτὴν γυναικωνῖτιν οὕτω.

κγ'. Ὁ δὲ Βάρδας ἐν ὅλοις τὰ τῆς Βασιλείας
ἐπιτροπεύων καὶ ἡγούμενος, καὶ τῶν λοιπῶν ἅπαντα
πάντων, ὡς συζύγους τοῦ Βασιλέως, ἀγαπώμενος· ἔνθεν
καὶ τὸν Κουροπαλάτου, ὃς ἄθλον ἐπὶ τῇ ἀδελφῇ,
πρὸς αἰχμὴν ἀναδέχεται, καὶ κατὰ τῶν Ισμαηλιτῶν καὶ τοῦ
Αμερ, ὥσπερ εἴρηται, ἐκστρατεύοντα μετὰ τοῦ
Μιχαὴλ, ἅτε πλουσίους αὐτοὺς εἰς ἄνδρας ὄντας ἀγε-
νείους, δυνάμει πάσῃ τε καὶ χρεί. ὡς δ' ἐν ὅλοις τῆς
τῶν Σαρακηνῶν ἐπιβάσης γῆς, καὶ πόλιν Σαμόσατα
λεγομένην, δυνάμει τε βεβηκυῖαν καὶ ἰσχύι, ἄγον-
ται, καὶ ταύτην ἐπιχειρεῖν πολιορκεῖν. ἀλλ'
ἐλελήθεσαν οὐ κατὰ Θεοδώρας ἄρσητες χεῖρα,
κατὰ δὲ πολυθέων ἀνδρῶν. ὡς μὲν γὰρ ἐν τούτῃ
154. τῆς ἐφεδρείας οὔσης ἡμέρᾳ, [154] ἡ πρώτη δὲ καὶ
κυρία τῶν ἡμερῶν ἔμελλον δὲ τὰ ἀναμάκτων
μυσταγωγίαν ἐκπληροῦν, ὡς αἱ τῶν ἁγίων Μυ-
στηρίων μεταίσχοιεν· ἐξαίφνης, εἴτ' ἀφυλάκτως
πολιῶται αὐτὰ, εἴτε καὶ καταφρονητικῶς ἔχοντες
πρὸς τὰ πόλιν δι' ἀπειρίαν, ὡς μὴ πρὸς Βασι-
λέα Ρωμαίων ἆραι τολμῶντες χεῖρα τινὸς, κατὰ
τὰ ὥραν ἐν ᾗ τῶν θείων ἔμελλον μεταλήψειν Μυ-
στηρίων, πάντων μᾶλλον ὅπλων ἐκπεπηδηκότες
τῆς πόλεως, ἐκ ἂν ἰδεῖν τὸν ὅς τις Ρωμαίων

A mariam duxit Artsaber tum Patricius, ac deinde Magister: [Irene autem,] Irenes matris Photij (ejus qui postea Patriarcha fuit) fratri nupta fuit; ex quo etiam duobus susceptis filiis, Stephano Magistro & Barda illius fratre atque Magistro; qui Constantini Patricij & Siciliæ Prætoris (qui & Contumites) gener fuit (hinc enim hæc illi appellatio hæsit) cum Photio Patriarcha affinitatem servavit. Ambo enim hi Magistri illius nepotes ac consobrini fuere. Horum mater, priore viro morte amisso, ut alterum quoque frustra morientem videret, in animum inducere noluit. Vivens itaque vidua, & cum sorore in Aula agens, squallida quadam atque humili induta veste, Præfectum manu tenens, unaque assumpto Tichiote, ac cohortali Duce, mensis cujusque initi, lento gradu pedesque per Scholas ibat, ad eos qui vincti in Chalce & in Prætorio atque Numeris tenerentur; singulosque causam carceris interrogans, ac tum sua ipsa opera, tum suggestione ad sororem, iis prospiciens; haud exiguam cuique benedictionem ac eleemosynam tribuebat. Hactenus quæ spectant ad fœminas.

Photij cognatio, & cum domo Regia affinitas.

Irenes sororis Theodoræ sancti mores.

B

XXIII. Porro Bardas in procurando administrandoque Imperio totus erat; ac velut qui Imperatorem affinitate attingebat, præ reliquis illi charus ac dilectus erat. Idcirco etiam velut in summotæ sororis præmium, Curopalatæ dignitate ornatur, unaque cum Michaele, qui efflorente jam lanugine annos viriles inibat, cum ingenti armorum apparatu ac exercitu adversus Ismaelitas & Amerem, ut supra dicebamus, proficiscitur. Postquam itaque in hosticum progressi Samosata venerunt (Urbem scilicet civium multitudine ac robore potentem) ejus obsidionem aggrediuntur. Nimirum non intellexerant, non se adversus Theodoram levare manus, sed adversus vaferrimum hominum genus. Tertia itaque obsidionis die, quæ Prima dierum ipsaque Domina fuit; expleto jam fere incruento sacrificio, ut sacris Mysteriis impartirentur; repente (sive incaute illa peragebant, sive etiam rei bellicæ imperitia urbem hostesque contemnebant, nullumque fore arbitrabantur, qui levare manum adversus Romanum Imperatorem auderet) ipsa hora qua Mysteriis impartiendi erant, undique ex Urbe armati irruentes, tantum eis terrorem incussere, ut nemo impetum sustinere,

Michaelis adversus Agarenos expeditio, malusque ejus exitus.

Die Paschæ vidi Romani.

C

D

nemo non fuga ſalutem expedire conſpiceretur. Ipſe Michael vix in equum evadens, fugientis ſpecimen, non viri fortis, ejuſque qui prior in acie ſtaret, dedit. Sic ægre tandem ſervatus eſt, ſuis omnibus caſtrorumque impedimentis in hoſtium poteſtate relictis. Illic Carbeæ (cujus ſupra meminimus, qui & Tephrices conditor fuit) egregie aiunt virtutem enituiſſe; ut non ſolum gregarios multos atque obſcuros interfecerit, verum magnos quoque Duces ceperit; nempe Tzangotubum Abeſſalonem, & Seonem Palatinum, alioſque Legatos atque Tribunos haud pauciores centum. Servabantur ergo hi, quos dixi, Duces in carcere tranſacto bello, ac quam Carbeas exegerat, ingentem vim auri domo advectam, redemptionis pretio perſolverunt. Carbeas pretio accepto Seonem interrogat, *Num venereorum amore afficiatur, motuſque libidinoſos in corpore ſentiat?* Negante illo, ac aſſerente, *Nihil ſe iis affici*; eadem iterum ex Abeſſalone percontatur. Abeſſalon autem comperta hominis nequitia ac dolo, ſive etiam quod ſic reipſa afficeretur, *Ita ſicum agi, ac carnis motus moleſtos ferre*, reſpondit. Tum ei Carbeas: *Tu a vinculis liber eſto*; ſimulque dimiſit: Seoni vero, *Certe non vult Deus ut a carcere libereris*; ſimulque reſtituto, quod acceperat, redemptionis pretio, donec efflavit animam in carcere eum tenuit.

Carbeæ Manichæorum Ducis bellica vis.

Seon unus non liberatus.

XXIV. Quia vero alter jam annus a ſuperiori clade effluxerat, audiens Michael triginta millium in Romanam ditionem factam irruptionem, ac iterum accepta damna ex victoria cupiens reſarcire, collectis ex Thracenſibus ac Macedonibus quadraginta millibus, alacer eis obviam venit. Ubi autem ad locum quendam paſcuis uberem Celarium dictum fixa tentoria eſſent, Amer jam infeſtis in eos ſignis procurrens, longius digreſſus ab ſtrata publica, Chonarium tendebat. Ibi conſiſtens, acieque in pugnam directa, ac acri commiſſo prælio, Imperatorem impreſſioni imparem ad fugam cogit. Ac vero tandiu ille fugæ inſtitit, quandiu equorum vigere curſum, & non intermittere ac laſſeſcere, exiſtimauit. Jam itaque media occupante die, exque Solis ardoribus permoleſto æſtu, editum quendam locum Anzen nomine, acceſſu difficilem, ac lapidibus aſperum, coguntur aſcendere. Illic Imperator ex fuga receptus ſtabulabatur; e ve-

Michaelis alia clades.

οὐκ ἐχρῆτο φυγῇ. ἔνθα καὶ ὁ Μιχαὴλ μόλις που τὸν ἵππον αἰσθόμενος, φύγων καθωρᾶτο, ἀλλ' οὐ προσπολεμῶν, οὕτω που μόλις ἐκσώσωσι σκηνὰς αὐτοῖς τε τῷ, ὅση βυτὶς θεραπεία προσῆν, ἐκεῖ καταλελοιπώς· ἔνθα καὶ τὸν προμνημονευθέντα φασὶν ἁρισεῦσαι Καρβέαν τὸν τῷ Τεφρικὴν οἰκοδομησάμενον, τε πολιὼ οὐ μόνον τῶν χριστιανῶν λαοῦ κατεργάσασθαι, ἀλλὰ καὶ τῶν μεγάλων δὴ Στρατηγῶν ζωγρείᾳ λαβεῖν· τόν τε Τζαγγότυβον τὸν Ἀβεσαλὼμ, καὶ Σηὼν τὸν Παλατῖνον, καὶ ἑτέρους Ὑποστρατήγους καὶ Τουρμάρχας ἄγει τῶν ἑκατόν. ἑτεροιῶν δὲ οἱ δηλωθέντες Στρατηγοὶ μετὰ τῶν τῆς πολέμου προσδρομῆς ἐν τῇ φυλακῇ· τε δὴ χρήματα ἐκδοθέντα τῷ Καρβέᾳ ἐδίδοσαν, οἴκοθεν μεταπεμψάμενοι, τῷ αὐτῶν ἀπολυτρώσιν ἐξαιτούμενοι· ὡς δ' ἔλαβεν ὅτι χρέας ὁ Καρβέας, ἠρώτα τὸν Σηὼν λέγων, Εἰ προσῆν ἀφροδίσια ἔχει ἐρωτικῶς, καὶ ὅ ἑαυτῷ σῶμα κίνησιν ἔχει τῷ ἐμπαθῆ; ὡς δ' ἀπεμάρτυρεν ὁ Σηὼν, καὶ πάλιν τι τοιοῦτον ἀπέφησιν· ἠρώτα πάλιν τὰ ὅμοια τὸν Ἀβεσαλώμ. ὁ δὲ τῷ αὐτῷ φωρᾶσας κακίαν καὶ μοχθηρίαν, εἴτε τε ἄλλως ἀληθῶς, τῆτό τε πάλαι, καὶ κίνησιν ἐστορημένην εἶπεν· τούτῳ μόνῳ, Λύσησθαι, ἔφη, τῶν δεσμῶν, καὶ ἅμα ἀπέλυεν· τῷ δὲ Σηὼν, Οὐ βούλεταί σε ὁ Θεὸν λυθῆναι δὴ τῆς φυλακῆς, καὶ ἅμα ἐδίδου τούτῳ τὰ λύτρα τὰ δοθέντα αὐτῷ παρ' αὐτοῦ, τε τῇ φυλακῇ ἐγκατέκλεισεν ἄχρις οὗ τῷ ψυχῷ ἀπεσάλευσεν.

κθ'. Ἐπὶ δὲ δύτερος ἤδη χρόνος πεπέφραμτο, καὶ μυριάδας ἤκουε τρεῖς τῶν Ῥωμαίων ἐκστρατεύειν, τῷ ἤδη αὖθις ὁ Μιχαὴλ ἀνακαλέσασθαι ὁπλιζόμενον, Θρᾴκας τε καὶ Μακεδόνας ἐν μέσῃ τῶν πεντήρων στιχηδροικὼς μυ- 155.
ριάδων, ἐξῆλθε πρόθυμος κατ' αὐτόν. ὡς δὲ κατά τι χερσαῖον πεδίον Κελάβειον οὕτω λεγόμενον κατεσκήνησε, ἄρτι δὲ Ἀμὲρ αὐτῷ καταστρατηγῶν πρόρρωτέρω τῆς τετειμμένης εἶχε ὁδοῦ, πρὸς Χωνάριον ὁπισθόδουν. ἐν δὲ τούτῳ ἐξυτέρου τε ὁμόθεν, καὶ χεῖρας δὴ προσβαλών, καὶ πόλεμον στυγάψας νεανικὸν, φθάνει, ἀλλ' οὐ μέντὸν Βασιλέα ἰωάσκεζεν. ἀλλὰ φθάνει μὲν ἐπιόντα, ἕως τὸν τῶν ἵππων ἀκμάζειν ὁρόμου, ἀλλ' οὐ διακόπτεσθαι ἐπετελέμβανεν. καὶ δὴ σταθμούς τε μεσημβρίας ἐνούσης, καὶ καύματος σὺν ὀλίγου θάλπους ἐκ τῆς τοῦ ἡλίου φλογώσεως, κατά τινα ὀρθὸν ἀναβαίνειν τόπον βιάζονται, Ἄνζιν οὕτω λεγόμενον, δυσπρόσοδον τε καὶ τραχέσι λίθοις σὺν ὁδοῦ. ἐκεῖσε δὴ φθάνων ὁ Βασιλεὺς ἐπηυλίζετο, καὶ σὺν ποδὸς

ὁ Ἀμερ αὐτῷ ἐπακολουθῶν, περικυκλοῖ, ὡς ὑπ- A
κτύῳ θέλων λαβεῖν· καὶ ἔλαθεν αὐτὸν δορυάλω-
τον, ἀλλ' ἡ τῶν βασιλικῶν τάγματων ἰσχὺς καρτε-
ρὰς ἀπομαχομένη, καὶ ὁ τοῦ τόπου αἰέρικός τε καὶ
ὑψηφὲς μικρόν τι τοῦτο διέσωσεν· ἔνθα καὶ τὸν
περὶ ψυχῆς αὐτῷ κίνδυνον ἀγωνιζομένῳ καὶ δει-
λιῶντι, βουλὴν ἐπάλαζε τὸν Μανουὴλ λέγων
ὁ Μιχαὴλ, τὸν ἀμφοτέρους δὴ διασώσουσαν.
ὁ δέ, τὰ δι' ὧν ὅτι φανεροὺς ὁ Βασιλεὺς ἀφελέ-
σθαι συμβουλευσάμενος, καὶ ἰδιωτικὸν ἀναλαβόν-
μενον σχῆμα μετὰ λοχάδων αὐτῶν, καὶ δυνάμει
προσεχόντων, τὸν τῶν ἐχθρῶν ἔφη φάλαγγα
διαῤῥῆξαντα, ἔξω τούτων γενέσθαι παραυτίκα. B
ὡς δὲ καὶ τοῦ προσμένοντος ὄχλου τε καὶ στρα-
τοῦ δεύτερον ἐπιστάντος, ὅπως δὴ σωθείη, ὁ Μι-
χαὴλ, Ἀλλὰ σὲ μὲν χρὴ, φησὶν, Βασιλεῦ σώζε-
σθαι ἀδιαλύτῳ, Θεῷ δὲ μελήσει καὶ αὐτῶν. οὐ
γὰρ ὅσην ἐπίσης Βασιλέα, καὶ Ῥωμαίων τινὰ
αἰχμάλωτον γενέσθαι ἐχθροῖς. ἀλλαξάμενος δέον
τινὰ ἐνθένδε ὁ Βασιλεὺς, καὶ παρὰ τὸν Μανουὴλ
ὅλος γενόμενος, ἔσπευδεν ἐπακολουθεῖν, τοῦτον
μεθ' ἑτέρων διαῤῥηξάντων τὴν φάλαγγα. ἀλλ'
ὅτε δὴ τῷ ὄντι ἐγένετο, καὶ παρατάξεως πλη-
σίον που τῶν ἐχθρῶν, ἔρημος τῷ φόβῳ δυνάμεώς
τε γενόμενος καὶ χειρῶν, ὀκνοπονηρὸν ἡγάπα, ἀλλ'
οὐ παρεῖχεν αὐτό. ὡς δ' ὁ Μανουὴλ τὴν φά- C
λαγγα διακόψας τε καὶ εἰσωθεῖς, τὸν Βασιλέα
ὀπίσω εἶχεν ὁρᾶν, αὖθις τὴν κατόπιν ἔσω ὁδὸν, τὸν
ὑπὲρ αὐτοῦ κίνδυνον διδιώς. ὡς δὲ πάλιν ἐγένοντο
συμβολαὶ, καὶ πολὺς φόβος στρέπτει τῶν Σαρα-
κηνῶν, ἔγνω δὴ πορρώτερον χωρήσειν ὁ Ἀμερ, νά-
ματά τινα καὶ χορτάσματα ζητῶν, σημήνας ὃ
ἀναχωρητικόν· ὅτε καὶ τυχὼν ἀδείας ὁ Μιχαὴλ, μόλις
που ἐκφὺν διεσώσατο ἀδιαῦς, καὶ πρὸς τὴν Βα-
σιλεύουσαν ἐπανήρχετο.

κε'. Δεύτερος οὗτος μόλις που παρῆλθε χρόνος, καὶ αὖθις ἐκστρατεύσας ὁ Ἀμερ στὺν τεσσαράκοντα χιλιάσι στρατοῦ, ὁμοῦ μὲν τὴν Ἀρμενιακὴν, ὁμοῦ δὲ καὶ τὴν πρὸς θαλάσσην Ἀμισὸν ἐξεπόρ- D
θει τε καὶ κατεδουλαγώγει τῇ τοῦ κωλύοντος ἐρημίᾳ· ὅτε δὴ καὶ τοῦτον ἐκείνῳ τῷ ἄφρονι Ξέρξῃ λέ-
γεται παθεῖν, καὶ κελεῦσαι ῥάβδοις τύπτειν τὴν
156. θάλασσαν, ὅτι "μὴ πορρώτερον προσκατιόντος· ἀλλ' εἰθὺς αὐτὸν λειπατοῦντα καταλαμβάνου-
σαν κεκώλυκεν. ἐφ' οἷς ἀχάλλων ὁ Μιχαὴλ καὶ ἀθυμῶν, ἐκέλευσε τὸν Πετρωνᾶν ἀδελ-
φὸν τῆς Βασιλίσσης τυγχάνοντα, καὶ τῶν Θρᾳ-
κησίων τὴν στρατηλάσιαν διέποντα, πάντα ἀπέ-
νη συμπαραλαβόντα τὰς τῶν Ῥωμαίων δυνά-
μεις χωρῆσαί που κατ' αὐτὸν, καὶ μὴ πρόσω, ὅπου
πολὺ τὴν τῶν Ῥωμαίων καταλιπόμενον χώ-

stigio autem secutus Amer, locum cingit, velut scilicet indagine Imperatorem capturus. Ac certe captivum cepisset, nisi Palatinæ cohortes fortiter dimicando, locique ipsa celsitudo & arduitas momenti aliquid ad salutem ei contulissent. Agebatur periculum animæ, cunctisque nimium conterritis, cogit Michael Manuelem consilium edere, quo ambo præsens discrimen possint effugere. Ergo auctor est Imperatori, ut depositis Regiis vestibus, plebeioque ac vulgari amictu assumpto, cum lecta fortium virorum manu, perrupto fortiter hostium cuneo, inde omnino evadat. Cum vero etiam de turba ac militibus ibi relinquendis iterum ille percontaretur, Quonam modo illorum quoque saluti consultum foret; infit Manuel, *Te utinam salvum recipi contingat, Imperator; illorum autem Deo cura erit. Non enim paris alea est, Imperatorem capi, & unum quem e Romanorum castris.* Imperator itaque commutato habitu, totusque Manuelis lateri hærens, perrupto una cum sociis hostium cuneo, sequi conatur. Sub ipso vero rei discrimine, ac cum prope jam tentanda hostilis acies esset, præ formidine, deficiente eum omni virtute ac manuum robore, remanere lubentius habebat, quam Manueli præire. Manuel perrupto agmine, ac cum ipse liberatus esset, nusquam conspecto Imperatore, redit iterum, illius capitis periculum formidans. Iterum vero facta congressione, ac Saracenis oppido territis, visum Ameri paulo longius recedere, fluentaque ac pabula quærentem, receptui canere: quo tempore ægre tandem Michael sumpta audacia tuto evasit, & ad Regiam Urbem reversus est.

Manuelis opera servatus Michael.

XXV. Alter vix annus transierat, rursusque egressus Amer cum quadraginta millibus, simul quidem Armeniacum tractum, simulque maritimam Amisum depopulabatur ac diripiebat, eo quod militum præsidia deerant, quibus illis tuto satis prospectum esset. Quo etiam tempore imitatum eum ferunt, illud Xerxis insipientis animi facinus, ac jussisse mare virgis cædi, eo quod non longius porro constratum esset; sed e vicino prædas agentem a conatu prohiberet. Hæc graviter ferens Michael, ægroque inde animo, Theodoræ fratrem Petronam, qui tum Thracensibus præerat, omni conatu una assumptis Romanis Legionibus adversus eum proficisci jubet, nec ultra Romanam ditionem, quam sic hostis diriperet, despicere.

Expeditio alia adversus Amer.

Ameris dementia verberantis mare.

Bardæ nota-ta ambitio.

Bardæ tunc filius, Prætorianorum ac Scholarum Dux erat, valde tum adoleſcens, novem aut decem circiter annorum, Antigonus nomine. Quod & ſubit mirari, quomodo qui ſolertiæ ſtudere videretur, ac prudens haberetur, ſibi ipſe omnia velut devorans, ad ſeque trahens, non alteri eam præfecturam traderet, adeo præſertim moleſtis difficilibuſque Reipubl. temporibus. Cæterum hujus muneris perſonam interim fratri defert, & ut vicarias ipſi partes præſtans, Domeſticum ageret. Auditis itaque ille Imperialibus literis, quibus arma ſumere adverſus hoſtem juberetur, ac rem ſtrenue agere, animo turbatus nutanſque, atque ut bellum proſpere gerere poſſet conſilia agitans, in Monte Sancto, qui Epheſo adjacet, hærebat; ſive deſpondens animum, & quaſi imperium detrectans, ſive ut divinam opem imploraret. Eo porro illic morante, rumor quidam præcurrens, Joannem illum Monachum famaque celeberrimum, procera virum ſtatura, nudis ſemper pedibus incedentem, & in Latro domicilium habentem, ultro venire annuntiat. Virum ſolitarium, nec unquam cella exeuntem, illa mirabatur ætas. Audiens itaque de illo Patricius, haud procul eum abeſſe aſello invectum, feſtinus illi occurrit, ac pedes ejus complectitur. Ad quem ſtatim Joannes, *Vade*, inquit, *contra Saracenos, Imperialibus parens literis: vade; Deum enim liberatorem, tibique præeuntem, habebis, ſi modo omnis alterius amuleti loco, chariſſimum illi Joannem in omnium ſcutis depictum palam geſtaveris*; adjecitque, hanc unam, nec aliam eſſe cauſam, cur hoc iter ſuſceperit. Hujus Petronas armatus precibus, in loco quodam Poſon nomine, ex rupibus petriſque præruptis natura tutum, Amerem conſidentem invenit. Hunc locum præterfluit fluvius, ab Aquilone ad Meridiem decurrens, nomine Lalacaon; pratumque adjacet, quod ruſtica voce incolæ Gyrin dicunt. Cognovit ergo Petronas illum ibi caſtra habere, nullamque non adhibet operam, ut omnem illi exeundi, ac ſalutem fuga expediendi, viam præcludat. Statim ergo Armeniacorum & Bucellariorum, Coloniæque ac Paphlagoniæ Duces mittit, qui ad Aquilonem poſitum latus teneant: Duces autem Orientalium, Obſiciique & Cappadociæ cum Seleuciæ & Charſiani Cluſurarum Præfectis, qui latus Meridianum: ipſe denique cum Prætoria-

Joannes celebris Monachus, victoriæ vates Petronæ.

Joannis dilecti diſcipuli Imago victoriæ teſſera.

ὁ τῦ Βαρδα ὅτε τῶν βασιλικῶν ταγμάτων τε καὶ σχολῶν ἦρχεν υἱός, παῖς ἔτι κομιδῆ περὶ δέκα ἢ ἐνέα ἔτη που ὤν, ὄνομα τούτῳ Ἀντίγονος· ὃ καὶ θαυμάζειν μοι ἔπεισιν, ὅπως ἀγχινοίας τε καὶ σοφίας, ὡς φασὶν, ἀνηπιούμενος, ἑαυτῷ πάντα οἷ λαφύσσων καὶ περισπόμενος, οὐχ ἑτέρῳ τινὶ τοιαύτην ἐνεχείρει ἄρχειν ἐν καιρῷ δηϊῷ τε καὶ δυσχερεῖ. πλὴν ἐδίδου ὃ τούτης πρόσωπεῖον τέως τῷ ἀδελφῷ. ὁ δ' ὡς τῶν βασιλικῶν ἤκουσι γραμμάτων, πρὸς τὸν ἐχθρὸν αὐτὸν καθοπλιζόντων καὶ ἀνδραγαθεῖν παρακελευομένων, δυσκολαίνειν τε, καὶ περὶ τῶν γραμμάτων τινὰ ὅπως
B ἔχοιτο καλῶς βουλευόμενος, [117] ἐν τῷ χῷ τινὰ 157.
Ἔφεσον ἀγκὼν ὄρει περισκήπτει, εἴτ' ἀπολεγόμενος, εἴτε καὶ τῆς αὔρωθεν ὀπτικοῦ εἰας διόμενος. ἐνθοῦ γοῦν αὐτῷ ὁ τέως διαπεπυσμένος, φήμη τις ἄγγελος περιέχουσα Ἰωάννην ἐνθένδε μεγαλόν τε καὶ περιβόητον μακρὸν ὄντα τὸ εἶδος, ἀνυπόδετον ἐπὶ πόδας ἀεί, καὶ χῷ ὁ Λάτρος διατρίβοντα, αὐτομολοῦντα διηγγέλλει. τὸν ἡσυχάζοντα, καὶ τῆς ἑαυτῦ κελλίου μήποτε ἐξερχόμενον ὁ χρόνος ἐθαύμαζεν. ὡς δ' οὖν περὶ τῷ ἀνδρὶ ὁ Πατρίκιος ἀφικνεῖτο, ὡς ὅτι που πλησίον ὄντα ἀπαντικρὺ ἐπορεύετο, ἀπάντα θέων τὸν μεγαλὸν, καὶ ἐπὶ πόδας αὐτῦ
C καταπεσόμενον. ὁ δὲ μηδὲν μελλήσας, Ἀπιθί, φησι, χῷ τῶν Σαρακηνῶν ἐπὶ βασιλικοῖς πειθόμενος γράμμασιν, ἄπιθι· θεὸν γὰρ ἔξεις ῥυόμενόν σε, καὶ προπορευόμενον, εἰ μόνον τὸν αὐτῷ ἠναπτυγμένον Ἰωάννην αὖτ' ἄλλου τινὸς φυλακτηρίου ἐπὶ ἁπάσῃ πάντων ἐγγεγραμμένον φέρεις πανταχῦ· καὶ ἅμα περισπᾷ, Ὡς ὄντι ἄλλου τινὸς ἕνεκεν ἢ τούτου τινὰ ἐνθένδε πορείαν πεποιημένῳ. τούτου τῆς βύχης καθοπλισθεὶς, κατά τινα τόπον οὕτω λεγόμενον [118] Πό- 158.
σοντα, φυσικήν τινα ἀσφάλειαν ἀμφὶ πέτραν ἔχοντα καὶ χρημνῶν, τὸν Ἀμερ καταλαμβάνει πάντρατιᾶ. τούτῳ καὶ ποταμὸς παῤῥεῖ ἀπὸ
D βορρᾶ πρὸς ὃ μεσημβρινὸν ἐλαυνόμενος, Λαλακάων ὀνομαζόμενος, καὶ λιβάδιον παρέκειται Γύριν ἀγροικικῇ φωνῇ καλούμενον. ἔγνω γοῦν ὁ Πετρωνᾶς ἐνθένδε τῦτον ἐναυλιζόμενον, καὶ πάντα ἅπασιν ἀδιεξόδευτόν τε καταφῆναι καὶ ἄφυκτον. καὶ δὴ τοῖς μὲν ὃ βορρᾶ μέρος καθίζουσι Στρατηγοῖς τῶν Ἀρμενιακῶν καὶ Βουκελλαρίων καὶ Κολωνείας καὶ Παφλαγονίας ἐπίστελλεν αὖθωρεί· ὃ δὲ μεσημβρινὸν τὸν Ἀναπλικῶν, τὸν Ὀψικίου καὶ Καππαδοκίας Στρατηγοῖς σὺν τοῖς Σελευκείας καὶ τῦ Χαρσιανοῦ Κλεισουρέχαις· αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν

Βασιλικῶν

βασιλικῶν τεσσάρων ταγμάτων, καὶ τῶν Θρᾳκῶν ὁ Μακεδονίας στρατηγῶν· καὶ γὰρ εἰρηνευόντων τῶν Βουλγάρων νόμος ἰῶ αὐτοῖς μὴ τῶν Ἀνατολικῶν συγκινδυνεύειν καὶ συστρατεύειν, ὃ δυτικὸν μέρος κατείληφεν, ἔχων καὶ ὃ ἦμα τῶν Θρᾳκησίων μῶ' ἑαυτοῦ. ὡς γοῦν οὕτω πάντῃ περιφερυρῶσθαι, καὶ ὡς θηρίον ἀναπεκλῶσθαι τοῖς Ρωμαίων ὁ Ἀμερ ἀκήκοεν, ἔγνω δεῖν οἰονίσασθαι· καί τινα τῶν αἰχμαλώτων μεταπαλεσάμενος, ἠρώτα τινὰ τε τῆς τόπου προσηγορίαν, καὶ τῆς λιβαδίου τε καὶ τοῦ ποταμοῦ. ὡς δ' ὁ ἐρωτηθεὶς αἰχμάλωτος μικρὸν παρεγραμματίζων Πτώσοντα ἔφησεν αὐτὴ Πόσοντα, τινὰ ἑαυτῷ σημαίνειν παλαιὸν ὁ Ἀμερ διεσάφησεν· λαοῦ τε κάκωσιν παραφράζων τὸν ποταμὸν, καὶ γυμνὰς δίνας αὐτοῖς παρὰ τῶν Ρωμαίων ἐκ τῆς τοῦ λιβαδίου στενοποιήσεως, ὅθεν ἐκαλεῖτο Γδειν· ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀποκνητέον, φησὶν, ἀλλὰ διεκδρτέον, καὶ πρὸς τὸν αὔριον ἡμισόμενον πόλεμον αἱρετέον· καὶ ἅμα ὁπλίζεσθαι πάντας, καὶ νεοσμίλευτα δίκτυα ὡς νεουργὰ τὰ ξίφη ἐκέλευσεν. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἤδη ἐξανατέλλουσα, τινὰ ὅπως παρεῖ-
• τῶν Ρωμαίων. ληπται • τοῖς Ρωμαίοις ἀνοχλῶ ἐπέφερεν, δεῖν ἔκρινε πρὸς μὲν τὸ ἀρκτῶον φυλάττοντας τινὰ ἔξοδον αὖτις ἐκζητεῖν. ὡς δ' ἥτε τοῦ τόπου κακία, καὶ τῶν ἐκεῖσε ταχθέντων στρατηγῶν βιαιότης, ἀπήντα τοῦτον καὶ διεκώλυεν, ὅτι τὸ μεσημβρινὸν ὁρμᾶσθαι ἐξεβιάζετο· ὡς δὲ κἀκεῖθεν τινὰ ὁμοίαν βύσιν τῶν ἐναντίων παρατάξιν, ἔγνω δεῖν πρὸς τοῦ τόπου ἐφελκόμενος, καὶ γὰρ ἦν λεῖος καὶ εὐπρόσιτος τῶν λοιπῶν, κατ' ἐκεῖνον μᾶλλον χωρῆσαι, ἢ καὶ τὸν Πετρωνᾶν ἑώρα κατασκιρτῶντα καὶ φυλάττοντα. ἐκ δὲ κρότου καὶ βοῆς καὶ τῶν πολεμίων ἐφαλλόμενος, οὐδὲ ὅλως εἴκοντας τοῖς Ρωμαίοις ἐφύρισκεν, ἀλλ' ἰσχυροτέρους, καὶ αὐτὸν αὐθρικῶς ἀντικρούοντας, καὶ μᾶλλον ἀντισταλμένους νεμικῶς· διὸ καὶ μικρὸν συσταλεὶς, καὶ εἰς ἑαυτὸν αὖθις ἠθροισμένος, ἐπεβαρῆ πάλιν μὴ δυνάμενος ἐκπορθῆσαι τινα, καὶ κἀνθάδε ἑαυτῷ πορίζόμενος. ἀλλὰ καὶ αὖθις τοῦτο οὐκ ἐνδόντες, ἀλλ' ἐπωθισθέντες καὶ διαστρέψαντες τὰ συμπεφραγθαι, καὶ μέχρις τούτων τῶν ποιῶν κατέπαυσαν. ἐπεὶ δὲ πάντῃ ἀναφανέντας, καὶ ἄλλους ἄλλοθεν ἐκπηδῶντας τοῖς τὰ ἀρκτῶα καὶ μεσημβρινὰ μέρη κατοικοῦντας καθεώρακε, τότ' ἤδη τινὰ σωτηρίαν ἀπηγοῦς, καὶ τὰς φρένας ὥσπερ τινι κεραυνῷ βληθεὶς, ἐχώρει τοῖς ξίφεσι, καὶ πρωτίστων

A nis quatuor cohortibus, Thraciæque ac Macedoniæ Ducibus (nam & lex erat, ut Bulgaricis rebus pace compositis, ipsi quoque Orientalibus bello socij accederent, unaque pericula adirent) Occidentale occupat latus, secum etiam in armis Thracensium cohortem habens. Ubi itaque Amer sic se undique vallatum, ac feræ instar velut indagine cinctum a Romanis audivit, ad omina recurrendum putavit: accersitoque captivorum uno, ex eo interrogat loci nomen, pratique & fluvij. Captivus interrogatus paulum immutatis literis, Ptosontem Posontis loco dixit. Amer, B ruinam sibi significare exposuit: fluvium quoque exercitus contritionem paraphrasi indicare sensit, direque eos vertendos a Romanis, ex prati incursu, quod Gyris vocaretur. Haud tamen animum despondendum monet, sed robur excitandum, inque crastinum fortiter pugna dimicandum: simulque omnes arma assumere, ac recens tersos gladios, velut recens cusos ac fabrefactos jubet ostentare. Quia vero illucens jam dies inducias aliquas vincendi Romanos videbatur offerre, tentandum putavit exitum, disjecta, qua parte Aquilonare latus servabant, Roma- C norum acie. At ubi loci difficultas, Ducumque illic stationem habentium strenua opera conatum infregisset ac repressisset, ad Meridianum latus impressionem facit. Verum illic quoque pari adversariorum acie viam præcludente, statuit loci ipsa benignitate tractus (erat enim reliquis magis ad planitiem vergens accessuque facilior) illa potius parte irruere, qua & Petronam videbat stationem habere. Strepitu itaque ac clamore sublato in hostes irrumpens, ne minimum quidem cedentes, sed fortiores, ipsumque strenue ex adverso comprimentes, ac validiori manu resistentes, offendit. Quamobrem etiam tantisper impetum cohibens, iterumque in seipsum collectus, magna vi rursus impressionem facit, exitum aliquem, inque plana descensum, quærens. Ac ne tum quidem illi cedentes, adversaque acie incurrentes, ac retro cogentes, hinc inde obseptum eum tenendo, rem postmodum tentare vetuerunt. Undique igitur extantes acies videns, atque hinc illincque, qui ad Aquilonem, quique ad Meridiale latus positi erant, irruentes conspiciens, desperata tum salute, ac velut fulmine ictus, in medios se enses, primumque

Occidentales Legiones Orientalibus quando suppetiæ.

Cladis omina in Amere.

obvios inſerit : ubi lethali accepto vulnere, cum ipſe triſti fato cadit, tum ſuos omnes, ne uno quidem cladi ſuperſtite, perdit. Ejus filium cum cohorte quadam fugam arripuiſſe ubi rumor percrebuit, Charſiani Cluſurarum Præfectus pone aſſecutus cum exercitu, manu capit, ac Petronæ Imperatori tradit. Sic ergo Petronas erectis de Amere tropæis, magna deinceps veneratione ac cultu Monachum proſequebatur, alium eum divinum Vatem vocans. Atque adeo conſcientia ſua illi depoſita, eum adducens, Urbem Auguſtam petit, ampliſſimo apud Imperatorem ac Bardam viri virtutem præconio, jure merito efferens. Cæterum Petronas non jam ultra Domeſtici perſonam ſimulacro geſſit, ſed Regio munere ipſe ea dignitate augetur. Monachus, cum ſe ad Deum emigraturum divinitus cognoviſſet, Petronam rei admonet. Ad quem ille lugens, *Vbinam vero*, inquit, *tu paſtor meus ac amator, oviculam tuam humanis excedens vis relinquere? Num in hoc ſeculo? At vereor, ne in priora prorſus delicta diffluam, mihique poſteriora nihil meliora prioribus fiant. Num vero*, inquit Monachus, *tibi animo ſedet, ut me ſequaris? Ita Pater*, inquit, *lubentiſſime ſequar.* Morbo itaque & ipſe correptus, ſtatim ac domum rediiſſet, ea narrat quæ Abbati evenerant; viciſſimque refert dixiſſe Monachum, *Ipſum quoque*, uti petierat, *brevi morientem eum ſecuturum.* Ac ſane paucis elapſis diebus, cum Monachus ad Deum evocatur, tum ſtatim Petronas velut ex condicto magnifice ſequitur. Ita nimirum, ut quamvis brevi ſic intervallo diſſiti erant, ambobus ſimul emigrantibus, alter alterius mortis nuntium audire nequiverit. Moritur vero & illo prior Manuel, morbo quodam detentus.

Petronæ pietas in Monachum Vatem: ſacra exhomologeſis.

Joannis Monachi & Petronæ mors præviſa ac comes.

XXVI. Sed & Bardas nullo fixus munere, alias ex aliis continue dignitates, profuſa Principis largitate mutabat; haud ſecus ac juvenis quidam ac ambitioſus, vario ad luxuriam cultu mutat veſtes. Mutata itaque functione, ad Cæſaris dignitatem gloriamque aſcendit; cum Michael nulla alia Reipublicæ cura teneretur, quam ut theatris ludiſque Circenſibus vacaret. Quodque adeo gravius, non ſolum illis lubens ſpectaculis intererat, tantamque operam navabat, ſed & ipſe Romani arcem Imperij tenens, equos agebat, cunctiſque ſe ridiculum ac ſpernendum

Bardas, Cæſar. Michael perditus Auriga.

ἀμελῶν· ἔνθα καιρίᾳ πληγείς, αὐτός τε παῖσμα γένεται χαλεπὸν, καὶ τῶν ἑαυτῷ ζᾳασαύζεται οὐδεὶς οὐδαμοῦ. ὡς δὲ τὸν τούτου υἱὸν μετὰ λιγος φάλαγγος ἀποδραίαν που διήκουον, καὶ τῶτον ὁ τῶ Χαρσιανῶ Κλεισυραρχης καταλαβὼν οὐκ ἀπῆλθε χρησθαί τε μὴ τῷ στρατεύματος, καὶ τῷ Σπαθαρίῳ Φέρων δίδωσι Πετρωνᾶ. οὗτος μὲν οὖν ὁ Πετρωνᾶς τὰ κῆ τῶ Αμηρ ἡσας ἔπαινα ζηλωτὴς πολλῆς εἶχεν ἔκ τοτε τὸν μοναχὸν αἰδοῖς καὶ τιμῆς, στρεφήτιν ἄλλον ἀποκαλῶν. ἐ δὲ ἐ τὰ τῆς ψυχῆς τούτῳ αἰσθεὶς, στρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰσελαύνῃ τῶτον ὑπεφερόμενος, στρὸς τὸν Βασιλέα καὶ τὸν Βαρδᾶν, τιμῶ τῶ ἀνδρὸς ἄξιον καλῶς ἀρετῶν. καὶ ἀλλ' ὁ μὲν Πετρωνᾶς ὁ τῶ Δομεστίκου οὐκ ἔτι στρωσωπεῖον καθυπεκρίνετο, ἀλλ' αὐτῶν ἐλάμβανεν ἐκ Βασιλέως τιμῆν· καὶ ὁ μοναχὸς τῶν στρὸς Θεὸν ἐδημίαν πρὸ αὐτῶ διδαχθεὶς, τὸν Πετρωνᾶν αἰνεδίδασκεν ὡς ζηλῶν μέλλων ἀποδημεῖν· Καὶ ποῖ με δὴ, ὁ Πετρωνᾶς, ἀπαίρων ὃ σὸν ἄρνιον ὁ ποιμήν μου ἐ ἐρημικὰ βουλῇ καταλιπεῖν, μὴ κλαυθμοῦ ἐπιπωλάνετο· ἆρα τούτῳ τῷ βίῳ; ἀλλὰ δέδοικα μὴ στρὸς τὸν στρότερον ὄλισθον αὖθις παρυφῶ, ἐ γένωνται μοι τὰ ἔμπαλιν τῶν στρότερον οὐ χρείττονα. Καὶ βουλῇ, φησὶν ὁ μοναχὸς, ἐμοὶ συνεπακολουθῆσαι; καὶ ἔστ, Ναὶ πάτερ, ἔφη, μᾶλλ' ἡδιῶς. καὶ δὴ νόσῳ ἐ ἔστ βληθείς, ἅμα τῇ οἰκαδε ὑποστροφῇ, ἐδήλου τὰ συμπίπτοντα τῶ Αββᾶ· ἐ ἀντεδηλοῦτο φάσις, ὡς μετ' ἐμοῦ γένηται μὴ μικρὸν, ὡς ἠτήσω. καὶ δὴ ὀλίγων ἡμερῶν προελθουσῶν, ὁ μοναχὸς τε μετεκαλεῖτο στρὸς τὸν Θεὸν, καὶ ἔστ αὐτῷ ὡς ἐκ συνηθείας ἐπακολούθῃ λαμπρῶς· καὶ τοσοῦτον ἐῶ κῆ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀμφοτέρων ἡ ἐκδημία, ὡς ἄτερος ἑτέρου, καίτοιγε μικροῦ τῶ ἀφικνεῖσθαι ὄντος, μὴ ἀκοῦσαι τὸν θάνατον. τοιούτῳ μὲν δὴ τέλει τῶ βίου ὁ Πετρωνᾶς ζηλωτὸς λέγεται. ἐτελεύτα δὲ καὶ στρὸ τούτου ὁ Μαμοὺλ, νόσῳ δὴ ὑπὸ καταπηγείς. 159.

κς'. Μετέβαινε δὲ ἐ ὁ Βαρδᾶς, καὶ τῇ 160.
ἐκ Βασιλέως ἤμειβε συνεχῶς τιμᾶς, ὥσπερ νέος ζαδρός τε ἐ φιλότιμος τῇ ποικίλας τῶν στρὸς τέρψιν στολᾶς. μετέβαινε ζωῶν, ἐ στρὸς τιμὴν Καίσαρος ἀνῄει δόξαν τε ἐ τιμὴν, τῶ Μιχαὴλ οὐ στρὸς ἕτερόν τι τῶν πολιτικῶν τοσοῦτον ἐπομιλοῦντος, ἢ ἁπαξ καὶ ἵππων ἀμιλλητήρια. ἐ ὃ δὴ χαλεπὸν, οὐκ ἠγάπα μόνον ἁπλῶς τῶν, εἶχε καὶ τοσοῦτον ἐρᾶσθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἰσοσχεῖν ὁ τῆς τῶν Ρωμαίων Βασιλείας ἅπαντα τυγχάνων, καὶ παίγνιον πᾶσι δὴ καὶ

καπάγελως. οὕτως ὁ Βαρδας τῦ ἀδελφιδοῦ ἐπεξέπαλεν, καὶ σοὶ ζῆν ὡς ἔοικεν ἤθελησεν, εἰ μὴ τῦτον μεταπείσῃ ὁ ἀνδραπόδων· πλεῖω δὲ χρόνον διῆγε τέως αὐτὸς τὰ πολιτικὰ, καὶ τῆς Βασιλείας κατεσχάζετο, ὡς αὐτίκα δὴ καίρως ἀφειλκυσμένος· ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς ὃ μέλλον ἐπαμύνειν. Ὅτε δὲ τῆς ἔξω σοφίας ἐπεμελεῖτο, καὶ γὰρ ἐκ τῶν ὑστέρων χρόνων ἀνθαρρύσασα, καὶ πρὸς ὃ μηδὲν ὅλως κεχωρηκυῖα τῇ τῶν κρατησάντων ἀλογίᾳ καὶ ἀμαθίᾳ, [161] καὶ λήθεσθαι τῶν μαθημάτων καπὶ Μαγναύρᾳ ποιήσασα, αὖθις ἀνεμάξατο καὶ δυνηθῆναι ταύτῃ ἐπανύσαξέ τε καὶ πεφιλοτίμηται. καὶ τῦτο τῶν ἔργων αὐτῷ κάλλιστόν τε καὶ ἀειδόκιμον ὄν, οὐκ ἰσχύσέ πως τὰς ἐκούσας ἄλλως κῆρας αὐτῷ ἀποκλῆσαι. ἦρχε δὲ καὶ τῆς τοιαύτης σχολῆς τῷ μὲν φιλοσοφίᾳ ἐζηλωμένος Λέων ἐκεῖνος ὁ μέγας τε καὶ Φιλόσοφος, ὃς κατὰ συγγένειαν μὲν τῦ ἀδελφοῦ τῶν Πατριάρχῃ Ἰωάννῃ ἀνεῖος, τὸν δὲ τῆς Θεσσαλονίκης κατέχων· ἐπειδὴ νεῶν ἐκ καταιρέσεως ἐσχόλαζεν, εἰς ταῦτα προσεβιβάζετο τῷ σχολίῳ, τῷ ἀμαθίᾳ πόρρω ποι ἀπελαύνων καὶ ἀποτρεπόμενος.

κζ. Ἄξιον δὲ μηδ' ὅπως εἰς γνῶσιν ἦλθεν ὁ τηλικῦτος ἀνὴρ τῶν πότε Κωπτικῶν παγγραμμάτων. Θεόφιλος δὲ ἦν ὁ τῦ Μιχαὴλ πατρὸς καὶ πατήρ. Ὃς δὴ ὧν ἐπεὶ τῷ τῶν μαθημάτων εἰς ἄκρον ὑπισχνεῖτο ἐζήσκησεν, ὅσοῦτον χωρήσας ἁπάντων, τῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν αὐτῆς ἀδελφῶν, ἀριθμητικῆς τε φημι καὶ γεωμετρίας καὶ ἀστρονομίας· ἀλλὰ καὶ τῆς πολυθρυλλήτου μουσικῆς, καὶ εἰς ἄκρον αὐτῶν ἐλάσας, ὡς σοφίσματος ἕτερος, ἀσυνδὴ τε πολλὴ, καὶ βίᾳ ἀναφάγμοσι, καὶ μελέᾳ φύσεως, ὕστερός τινι καπαλύμματι χρώμενος καὶ καταγωγίῳ, τοὺς εἰς αὐτὸν φοιτῶντας ἐπαίδευεν, οὐκ ἀδιδάσκων ὧν τινα ὑπισχνῶν καὶ βούλοιτο. ὡς δ' ἤδη χρόνος παρεῖπασιν, καὶ τῶν μαθητῶν οὐκ ὀλίγοι κατ' αὐτὸν ὑπίσχνοντο, συνέβη τινὰ νεανίαν τῶν ἑαυτῷ φοιτητῶν τῆς γεωμετρικῆς ὑπισχνεῖσθαι ὅτι ὃ ἂν ἐκ τειληφότα, ὑπογραφέα γενέσθαι τινὸς στρατηλάτου τάξιν διέποντος, καὶ προσκοπῆς ἕνεκεν τῦ βίου ἀγαπῆσαι τοῦτῳ ἀκολουθεῖν. ὡς δὲ κατ' τὸν πόλεμον ἅμα τοῦτῳ ἐλθόντα, ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ζωγρηθῆναι, καὶ τῶν ὑπηφανῶν τινι εἰς δουλείαν ἐλθεῖν ὃ νέον τῆς

A præbebat. Ita Bardas Nepotis curatorem agebat; cui nec vita (ut par est) in votis esse debuisset, nisi a servili vitæ hoc instituto illum avocaret. Interim tamen negotia publica administrabat, ac sibi ipse Imperium animo destinabat, cujus quandoque sibi ipse compos fore videretur. Cæterum hæc quidem in futurum illi reposita: Interim vero sæcularis ac profanæ sapientiæ cura susceptæ (cum jam plura lustra humaniores literæ Imperatorum barbarie ac insciti obsolevissent, ac prope extinctæ essent) Mathematicarum disciplinarum scholis ad Magnauram constitutis, magnifice rursus florere, ac velut repubescere eam fecit. Nec tamen hoc Bardæ facinus, quanquam summam præferret honestatem, gloriaque celeberrimum esset, ejus noxas reliquas eluere valuit. Præerat huic scholæ ac Doctor Philosophiæ erat, magnus ille ac Philosophus Leo, sanguinis quidem prosapia, Jannis Patriarchæ patruelis; gradu vero, Thessalonicensis quondam Episcopus. Tunc autem cessare jussus atque amotus, quod Iconomachorum hæresis cultor erat, huic negotio præpositus, opera sua ac industria insciti am procul abigebat atque fugabat.

Reparatæ Bardæ disciplinæ.

Leo Philosophus ex Episc. Iudimagister CPli.

C XXVII. Operæpretium autem videatur, ut & noverimus, qua ratione vir tantus in ejus, qui tum rerum potiebatur, in notitiam venerit. Erat is Theophilus Michaelis pater. Hic ergo, cum disciplinarum omnem scientiam perfecte excoluisset, sicque omnium disciplinarum, Philosophiæ ejusque germanarum (Arithmeticæ scilicet & Geometriæ, nec non Astronomiæ; quin & celebratissimæ Musicæ) perfectionem nactus esset, tantumque in illis omnibus unus ipse profecisset, quantum ne in una quidem quispiam alius, diligenti in eam opera, solitudinis tranquillo, ingenij dexteritate; in vili quodam tuguriolo discipulos erudiebat; &, quam quisque mallet, scientiam docebat. Cum autem longum jam tempus transisset, multique eo doctore non pœnitendos progressus fecissent, contigit, ut ejus discipulorum juvenis quidam, summam per eum nactus Geometriæ peritiam, uni Ducum A secretis, rei per eum familiaris compendium facturus, ad bellum proficiscenti, se ultro comitem daret: dumque illic versatur, nescio quo casu in Agarenorum potestatem veniret, ac quod viridi florentique inventa erat, illustrium uni ser-

D

Saraceni Geometriæ ac liberalium artium ſtudioſi.

vus dederetur, Mamum nomine. Dux porro tunc Iſmaelitarum Ameramnunes, cum Græcanicis aliis diſciplinis operam dabat, tum præcipue Geometriæ deditus erat. Accidit autem, ut ejus, de quo diximus, juvenis herus, de Ameramnunis in diſciplinis diligentia ſermonem domi haberet: cumque & Geometriæ meminiſſet, *Eum*, ait juvenis, *ejuſque lubens Magiſtros* (*quippe ipſe Geometriæ non omnino rudis*) *audirem.* Id vero ut audivit Ameramnunes, ingenti gaudio ad ſe adoleſcentem accerſit, quæritque ex illo, *Num ejuſmodi ſcientiæ cognitione aliqua præditus ſit.* Ait ille; necdum tamen Barbarus ut dictis fidem accommodet in animum inducit; neminem Geometriæ gnarum arbitratus, præter Magiſtros ſuos, qui in Aula agerent. Dicente illo, *Libenter ſe auditurum, eorumque doctrinam exploraturum*; illi ſtatim adſtantes Geometrica auſpicantur, figuraſque triangulas & quadrangulas deſcribunt, atque Euclidis canones afferunt: factumque, ac ſic ſe rem habere, ſtrenue ac erudite docent; ſic nimirum iſtud vocari, hoc illius eſſe nomen: cauſam vero & rationem adſcripti nominis, ac, cur ſe res ita habeat, nullam ullius momenti afferentes, meram ſuam inſcitiam ac ignorantiam (ſola linguæ anguſtia pro ejus verboſitate non preſſi) prodebant. Tum juvenis elato animo ventoſos ob eam figurarum deſcriptionem videns, *Cum in omni doctrina*, inquit, *ac negotio, rei cauſa ejuſque aſſignata ratio primas teneat, cur vos, res ſolummodo eſſe dicendo, quaſi nullius frugis rationes omittitis, inque eandem claſſem, cum qui doctus ſit & eruditus, ac qui earum rerum ignarus, redigitis?* Hæſitantibus illis, & ut ipſe cauſas diſtincte ederet atque doceret, rogantibus; ubi exponentem ac perſpicue dicentem audiere; *Iſtud nimirum in cauſa eſſe, cur hoc iſtud ſortitum ſit nomen, hocque illud, hancque adeo delineationem*; coque loquente eorum animus aperiebatur, ſermonemque intellexerunt; porro hominem admirari, ac cum ſtupore percontari, *Quotos Byzantium viros ejus generis ſicque eruditos aleret?* Reſpondente illo, *Longe plurimos; ac ſe ex diſcipulorum, non ex Magiſtrorum numero eſſe*; rurſus de Doctore quærunt, *Num adhuc vivat ac ſuperſtes ſit?* Reſpondet vero, *Omnino ſuperſtitem eſſe*, virique magnifice virtutem laudat, dicens, *Inopem vitam agere, ac vulgo ignotum, ſapientia clarc-*

ηλικίας δίδοται. [161] Μαμοῦν ὄνομα οὗτος καὶ 162.
λούμενος. πλουκαῦτα μὲν τὴν Ισμαηλιτῶν ἐτέλε
Αμεραμνουνῆς ἄλλοις τε μαθήμασι σχολάζων
Ελληνικοῖς, καὶ δὴ καὶ γεωμετρίας ὡς ὅτι μά
στον οὐκ ἀμελῶν. λόγου δέ ποτε καὶ ἐν τῇ νεανίας
ἔχοντος διατόπου κινηθέντος περὶ τῆς ἀσουδῆς Αμε
ραμνουνῆ, καὶ τῆς τῶν μαθημάτων ἐπιμελείας, ὡς
δὴ καὶ περὶ τῆς γεωμετρίας ἔλεγεν, ἀκούσας τού
του, εἴπερ ὁ νεανίας ἐπιθυμεῖν, καὶ τὴν αὐτὸν δι
δασκάλων, ὡς καὶ αὐτὸν ἵνα ἔχοντος ἐπιστήμων
γεωμετρικήν. ὡς οὖν ἀνέμαθεν ὁ Αμεραμνουνῆς,
μὴ παρεχαρείας εἰσκαλέσαι πολλῆς, καὶ τὸν αἰχ
μάλωτον ἐπιθυμοῦντα, Εἰ γνοῖεν τῆς ταυτὸς
κέκτηται ἐπιστήμης. καὶ ἐπὶ τῷ συγκαθέσιν
ἐποιήσαντο, ἐπὶ μὴ ἀπιστεῖν τοῖς ταῦ ἐκείνου λόγοις
ὁ Βαρβαρος κεκτημένος, οὐκ ἔλεγεν ἑτέρους εἰ)
ἀπὸ τῶν οὐρανῶν τὴν ἐκείνου διδασκάλων ἐκ
τός. ὡς δ' ὁ νεανίας ἔλεγεν ταύτων ἀφικέσθαι
ἐπιθυμεῖν, καὶ τῆς αὐτῶν διδασκαλίας, οὗς οὗτοι
παρεκάλεσαν ἀπήρχοντο ταύτης, καὶ διεγράφοντο
τὰ τετράγωνά τε καὶ τετράγωνα σχήματα, καὶ ταῖς
Εὐκλείδου κανόσι παρεσέφερον. καὶ ὃ μὲν ὅτι ἐδί
δασκον ἀκριβῶς καὶ ἐπιστημονικῶς, τοῦτο λέγοντες
ταυτὸν ἔχει τὴν κλῆσιν, καὶ ταυτὸν ὃ ἕτερον·
αἰτίαν δὲ, καὶ λόγον, καὶ διότι οὕτως τί ἐστιν, καὶ
κλῆσιν ἔχει, καπάλληλον ἀπεδίδοσαν οὐδαμῶς·
ἀμαθίαν καὶ ἄγνοιαν, ἀλλ' οὐ τενότητα γλώττης
πως ἔχοντες. ὡς οὖν ταῦτα γαυσουμένους ἑώρα,
καὶ μέγα φρονοῦντας ὅτι τῇ τῶν γραμμάτων ὁ νεα
νίας καταγραφῇ· Τί φησιν, ὦ οὗτοι, ἐπεὶ πάντος
λόγου καὶ παράγματος [163] τῆς αἰτίας ὃ κεφὰς 163.
ἐχούσης, καὶ ὃ διότι, ὑμεῖς τὴν ὕπαρξιν μόνον λέ
γοντες, ταῦς ταύτων παραλείπετε λόγους, ὡς οὐκ
ἀναλγήτους; καὶ εἰς ταυτὸν τὸν διδασκόμενον, ἄγε
τε, ἵπου καὶ τὸν μηδὲν παιδεύομενον, μηδὲ τὴν
περὶ ταύτων ἀμαυρώσκοντα; τὴν δὲ ἀμαυρω
σάντων, καὶ τὰς αἰτίας ταύτων διακρίνειν καὶ δι
δάσκειν παρακελευομένων, ἐπεὶ διερμηνεύοντα
καὶ σαφῶς λέγοντα ταῦτας δίκευον, ὡς τοῦτο μὲν
ἀφὸ τόδε καὶ τοῦτο ἀφὸ τόδε τὴν εὐρημένην
ἔχει κλῆσίν τε καὶ γραφὴν, καὶ ἅμα αὐτῶν ὁ νοῦς
διανοίγετο, καὶ τῶν λεγομένων σωνίεσαν, θαμ
βεῖ λοιπὸν συναρπάντες ἠρώτων ὁπόσους ὁ Βυ
ζάντιον τοιούτους τρέφει ἄνδρας, ἐπιστήμονας. ὡς
δὲ πολλοὺς εἶναι ἔλεγεν, καὶ ἑαυτὸν τῶν τῶν μα
θητῶν χορῶν, ἀλλ' οὐ τῶν διδασκόντων κατέ
λεγεν, περὶ τοῦ διδασκάλου τοῦτον αὖθις ἐπόμε
νον, Οὐ ζῆσιν ἔτι κείμενος καὶ ὑπογαίου πέ
φυκε γῆς; ὁ δὲ, Εἰ τε ἔφησιν ὑπὸ γῆς, καὶ τὴν αὐ
τοῦ ἀρετὴν ἐξεπίασεν, ἀκτήμονα βίον ἀσκῶν λέ
γων αὐτὸν, καὶ τοῖς πολλοῖς ἄγνωστον ὅτι σοφίᾳ ἀγα-

Leonis Philoſophi diſcipulus agnitus.

λάμποντα. γράμματα γοιῶ βίβλους ὁ Μαμῶν πρὸς
σκῆνος διαγράφῃ, τὸν δὲ τ̃ νοῶ πρεέχοντα, Ως
ἐκ τ̃ καρποῦ τ̃ δένδρον ἐπέγνωμεν, ἐκ τ̃ μα-
θητ̃ τὸν διδάσκαλον. ἐπεὶ γοιῶ ὅτος ὢν πρὸ τῶν
ὑπερήμων τ̃ ὄντων δι' ἀρετὴν καὶ γνώσεως βά-
θος, ἄγνωστος εἶ τοῖς σοῖς συμπολίταις, καὶ τ̃ σοφίας
καὶ γνώσεως οὔπω τοὺς καρποὺς ἀπείληφας, ὅπι μηδὲ
ὑμᾶς ἠξίωσας πρὸς αὐτὸν, μὴ ἀπαξιώσῃς ἐλθεῖν
πρὸς ἡμᾶς, καὶ τ̃ σ̃ς διδασκαλίας μεταδοῦναι
ἡμῖν. εἰ γὰρ οὕτω τ̃τ' ἠβούλου, τοὺς αὐχένας σοι κλι-
νῆ λαὸς ἅπας ὁ τ̃ Σαρακηνῶν· καὶ πλούτου καὶ
δωρεῶν ἀξιωθήσῃ, ὧν οὐδὲὶς πώποτε ἀνθρώπων
ἠξίωται. ὑπιδοὺς οὖν τὰ γράμματα τῷ νεανίᾳ, καὶ
δώρεις αὐτὸν φιλοφρονησάμενος, τὸν διδάσκαλον B
καταλαμβανεῖν σπέυδουσιν, καὶ ὑμᾶς βίβλους ἀπο-
γράψῃ καὶ δωρεὰς, καὶ αὖθις εἰ βούλοιτο πρὸς οἰ-
κον ἐπάνοδον, μόνον εἰ τ̃τον πείσῃε πρὸς τ̃ τῶν
Ρωμαίων καταλιπεῖν γῆν. ὡς γῆν βασιλεύου-
σαν ἔφθασε, καὶ τ̃ διδασκάλου πρὸς πρόσω-
πον ἔσηκεν, ἡ ζέυσου θέα ἀναφλέξασά τε καὶ εἰς
θερμαίνουσα, ὀλοφύρεσθαι κατηνάγκαζε, καὶ δά-
κρυσιν οὐ παρειὰς μόνον, ἀλλὰ καὶ πάλπην καὶ στέ-
να ἀβρόχοπα ἐμποιῆ. καὶ ὃ πρόσθεν ἀφασία τῶν
δρωμένων τὸν διδάσκαλον κατελάμβανεν, τίς τε
εἴη οὐκ εἰδώς, καὶ ὅπου ζῶπα ἔσεσθαι ἀβρατάτ-
τοιτο. ἥτε γὰρ ζύσου μορφὴ ἀλλοιωθεῖσα τῷ χρόνῳ, C
καὶ τῇ τῆς αἰχμαλωσίας κακουχίᾳ, ἄλλοῖον τὸν νεα-
νίσκον, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνον εἶ τὸν γνωριζόμενον αἰεὶ
διδάσκειν. ὡς δὲ τῶν ζύσου γνῶσιν κῆ μικρὸν ἐδί-
δου, ὅπομα καὶ μαθήματα ἐπιπτών, καὶ προσπίπ-
τα τ̃ αἰχμαλωσίας, καὶ τ̃ αἰτίαν τ̃ ἀπολυτρώσεώς τε
καὶ ἀφίξεως, καὶ ἅμα εἰς χεῖρας ἐδίδου δὴ τ̃ γραφῆς,
τότε δὴ κοινῇ τ̃ πραγῶδες πλήρεις. καὶ θρηνῳδίαν.
πλεῖστον γὰρ ἀκίνδυνον εἶ) λογισαμένους τ̃ ἐκ τ̃ ἐγγρά-
φου γραφῆς, εἴ ἥ ποτε καταφωρᾶς γένοιτο, τῷ Λο-
γοθέτῃ προσέσει. Θεόκλιστος ἦν ἐκεῖ ὁ προδιαλω-
μα τῷ Βαρδᾶ γενόμενος, καὶ διηγεῖτο πᾶ τ̃ αὐχμα-
λώτου πάθη καὶ μαθητ̃· καὶ ἅμα δίδωσιν τῷ
τ̃ Αμεραμνοίων γραφῆ. αὐτὴ ἡ αἰτία τῆς τ̃- D
δε τ̃ ἀνδρὸς πρὸς τὸν Βασιλέα γνώσεώς τε καὶ
οἰκειώσεως. ἦν ὁ μαθητὴς, καὶ τ̃τ' ὃ γράμμα,
τῷ τε τ̃ Λέοντος σοφίαν ὡς ἐπ' αἰθέρα γενέσθαι
ὡς γοῦν τέως οὐσαν ἐποίησεν, καὶ τ̃ ὑπελείας ἐκεί-
νης καὶ πενίας ἔξω προήγαγε. τὸ τε γὰρ γράμμα
ἐμφανίζῃ τῷ Θεοφίλῳ ὁ Λογοθέτης, καὶ προσκα-
λῆται τ̃τον αὐτὸς, καὶ πλουτίζῃ· καὶ ὡς τ̃ ἁγίων μ.
ναῷ διδάσκειν δημοσίᾳ προῆ τ̃ Βασιλέως ἐπέ-
γεται. καὶ πολὺν γοῦν χρόνος, καὶ ἐπεὶ διέγνω ὁ Μαμῶν
μὴ βούλεσθαι τὸν Φιλόσοφον τ̃ οἰκείας τ̃ ἀλλοτρίαν
ἀλλάξασθαι, δῆτα γραφῆς ἐκπέμπειν ἀποδείας γεω-
μετρικῆς τε καὶ ἀστρολογικῆς ζητημάτων, καὶ τίνων

re. Statim ergo Mamum ad hunc literas in hanc sententiam scribit. *Ex fructu arborem, ex discipulo Magistrum agnovimus. Ergo tu, qui tanta rerum præditus scientia ob virtutem ac scientiæ altitudinem, civibus tuis ignotus es, necdumque sapientiæ ac scientiæ fructus percepisti (quippe nullum ab eis honorem consecutus) ne dedigneris venire ad nos, tua nos doctrina impartiturus: Hoc si feceris, tibi cervicem gens omnis Saracenorum inclinans, tanta munerum ac divitiarum vi cumulabit, quanta nemini unquam hominum obtigit.* His ergo literis adolescenti traditis, eoque liberaliter donato, ad Magistrum jubet proficisci; rursusque honores ac munera pollicetur; ac si velit, etiam facultatem facturum redeundi in patriam, si modo Leoni, ut ad eos transeat, Romano relicto orbe, suaserit. Ubi itaque in Urbem Regiam venit, ac coram Magistro astitit; ejus incensus aspectu, velutque calore exæstuans, in gemitus cogitur; nec solum genas, sed & collum & renes rigat lacrymis. Ac primum quidem rerum incertus Magister hærere, cum nec quis ille esset exploratum haberet, nec sciret cujus gratia hæc agerentur. Adolescentis enim longiore mora immutata species, malisque captivitatis detrita, alium existimari præbebat, quam qui notus erat. At ubi paulatim sui notitiam fecit, nomenque ac disciplinas edidit, & captivitatem adjecit, causamque redemptionis ac cur venerit, simulque literas in manus dedit; tunc sane communi ambo luctu planctuque soluti sunt. Cum tamen Leo haud sibi tutum intelligeret, si quando ab hoste clanculum literas accepisse deprehenderetur, ad Logothetam accedit (Theoctistus is erat, cui Bardas necem conscivit) ac captivi verba omnia & discipuli exponit, simulque Ameramnunis literas tradit. Sicque virum Imperatori innotescere contigit, inque illius necessariorum numerum cooptari. Hic discipulus ac epistola, quæ hactenus in angulo delituerat, Leonis sapientiam in apertum produxit, adjectaque illa eum per egestatem vitæ sorte exemit. Logotheta namque Theophilo literas ostendit: quem ille accersitum ditat, publiceque Doctorem in sanctorum Quadraginta Martyrum sacra Æde præficit. Ubi non multis exactis diebus, intelligens Mamum, haud ex animo Leoni esse, ut natali solo relicto se ad eum conferret, Geometricas quasdam ac Astronomicas, alia-

Leo præmiis invitatus.

Saracenorum Principis ad eum productæ literæ.

Ditatus Leo Philosophus, & disciplinarem magister constitutus.

rumque scientiarum difficiles quæstiones, solertia mentis solvendas ac exponendas mittit. Leo ubi rite singulas interpretatus esset, ac uniuscujusque solutionem edidisset, quædam etiam admirationis causa, futura prædicendi signa adjecit. Tunc Ameramnunes acceptis in manus literis, majorem in modum viri desiderio animo affici, altumque vocem tollere, ejus Philosophiæ ac disciplinarum defixus admiratione. Mox ergo, non ad Leonem, sed ad ipsum Imperatorem literas scribit, hunc fere continentes sensum. *Statueram, quod est amici discipulique officium, ipse ad te venire: sed cum creditum mihi a Deo Imperium, tantaque hac subjecta plebis multitudo id non permittant; rogo, ut quem Virum Philosophia aliisque disciplinis longe celebrem habes, ad breve tempus mittas, ac mecum versari jubeas, ut me sua ille doctrina ac virtute, quarum tanto amore flagro, impertiat. Neque ob religionis gentisque diversitatem præstare rem differas: sed magis quod talis est qui rogat, finem facile vota habebunt inter probos ac mites amicos. Pro hoc autem munere auri centenaria* viginti reddemus, pacemque ac fœdus perenne componemus.* Tantis ille redimendam viri præsentiam putavit, & quod is illi utendum præberet. At Theophilus dato responso, nec consentaneum ratus bonum proprium aliis tradere, rerumque scientiam Gentibus prodere, cujus causa Romanum genus ubique gentium admirationem habet, honorique ducitur; ejus minime votis annuit: Leonem vero majori porro in honore lubens, Joanni Patriarchalem tum Sedem administranti jubet, ut eum Thessallonicensem Metropolitam ordinet, virum scilicet sapientia ornatum, & qui sanguinis necessitudine ipsum contingeret.

Expetitus a Saracenorum Principe.

* Centum.

Leo Philosophus Thessalonicensis Episcopus.

XXVIII. Ubi Sacerdotio initiatus Leo Thessalonicam venit, omnium in se civium animos, ipsum pro virtute venerantium ac colentium, convertit. Accidit vero etiam aliquid, quod eam ejus venerationem ac cultum magnificentius auxit. Eo tempore tanta fuit terræ sterilitas, omniumque frugum penuria, ut & mors jam immineret. Visa autem Leo civium tanta miseria, miserantis animi affectu saucius, hortatur mœstitiam ponere, nec calamitatibus immori, si modo divinam opem consequi velint, atque ejus quoque auxilio juvari. Ad certum itaque tempus, quo ex Astrologia didicerat, ab stellarum quarun-

Depulsa sterilitas observatione Astrologica Leonis.

A ἑτέρων δυσδιαγνώστων κεφαλαίων, καὶ τὴν λύσιν τούτων κομίσασθαι ἀξιοῖ. ὡς δ' οὖν ἔκαστον παρασκόντως ἡρμήνευσεν ὁ Λέων, & τὰς τούτων λύσεις ἐξέθετο, παρασυφήρμοσέ τε τούτοις καὶ πινα παραγνώσεως ἐκπλήξεως ἕνεκα. τότε δὴ μεγάλως ὅπως χεῖρας λαβόντα αὐτὰ τὸν Ἀμεραμμουνῆ τρωθῶσαι δὴ τὸν τούτου πόθῳ, & μέγα ἀναβοᾶν, τὸν ἀύδρα τῆς Φιλοσοφίας καὶ τῶν μαθημάτων ὑπεραγάλλεσθαι. ὅθεν βύβλους οὐ παρὰ ἑκόντος, παρὰ δὲ τὸν Θεόφιλον ὅπατον λιπὼ πέμπει, τὸν νοῦν τῶτον ἐμπαιδεύσοντα. Ὡς ἐβουλόμην μὴν αὐτὸς ἀφικέσθαι σοι, ἔργον φίλου τε καὶ μαθητοῦ ἐκπληρῶν. ἐπεὶ δὲ ἡ τε παρασκευασμένη μοι ἀρχὴ ἐκ Θεοῦ, καὶ ὁ πολὺς ὑπὸ τὴν χεῖρά μου τελῶν καὶ ἐξουσίαν λαὸς τῶτο οὐ συγχωρῶ, ἀξιῶ τὸν ὃν ἔχῃς ὅπατον φιλοσοφίᾳ, καὶ ταῖς ἄλλαις ὅπατικήμαις παιδεύοντα ἄνδρα, βραχύ πινα χρόνον ἐπαποστεῖλαι, καὶ συγγένεσθαι μοι τῶτον πεῖσαι, ἵνπω διδασκαλίας τῆς αὐτοῦ ὅπατικήμης μεταδιδόντα καὶ ἀρετῆς, τῷ οὕτω ἔχοντι ἐμοὶ παρὰς ἐκείνας ἐρωτικῶς. πάντως δὲ ἐκ ἀναβολή τις γενήσεται ὅτι τε τῶν ἐκ ὁμογλώττων ἐγὼ, καὶ ὅτι τῆς πίστεως ἀλλότριος· ἀλλ' ὅτι μᾶλλον ζηλωτὸς ὁ ἀξιῶν, ταχὺς ἡ αἴτησις ληφθεῖται παρὰ φίλοις ὑπισχνεῖσθαί τε & χρηστοῖς. χάρις δὲ σοι καταB κληθήσεται ὑπὲρ τούτου, χρυσίου [164] λυ * εἴκοσι 164.
κεντηναρία, εἰρήνη δὲ & σπονδαὶ ἀίδιοί τε & ἀτελεῖς τετυχήκασι. τοσαῦτα μὲν ἐκάνος τὴν αὐτοῦ ἐξωνήσατο πρᾶσιν & ἄφιξιν. ἀλλ' ὁ Θεόφιλος ἀπαποκρίνας, & ἄλογον ὃ οἰκεῖον δοιῶναι ἑτέροις καλὸν, & τὴν ὄντων γνῶσιν ἔκδοτον ποιῆσαι τοῖς ἔθνεσι, δι' ἧς ὁ τῶν Ρωμαίων λαὸς θαυμάζεται τε & τιμᾶται παρὰ πᾶσιν, ἐκείνῳ μὲν οὐκ ἐπένευσε· τῶτον δὲ ἀφ' ἡμῶν πλείονος ἀξιῶν, τὸν Ἰωάννου τοῦ Πατριάρχου τότε θρόνου ἀπαιτούμενον, τῇ τὴν Θεσσαλονικέων μητρόπολιν, & ὡς πλήρη σοφίας ὄντα, & ὡς οἰκείου λόγου τούτῳ τῇ συγγένειαν, χρείαν ἐκελεύεται.

** ἑκατόν.*

C κη'. Ὡς ἐπὶ μὲν τῷ Χερσῶνος καὶ τῷ Θεσσαλονίκην ἐλθεῖν, εἶχε μὲν ἀπορίας τὸν αὐτοῦ βιαζομένους τε & τιμῶντας ἀρετῶ· εἶχε δὲ μᾶλλον τιμῶντας τῶτον λαμπρότερον ἐκ τίνος αἰτίας, ἐῶ ὁ λόγος δηλοῖ. πρὸ γὰρ τῆς καρπῶν γονὰς σπερά πως τοσοῦτον ὀργὴ ἡ γὴ & ἄτεκνος κατ' ἐκάνο χρόνου, [165] ὡς καὶ θάνατον 165.
κατεπείγεσθαι. οἷς ἰδὼν, τῆς συμπαθείας οἰκτῳ βληθείς, μήτ' ἀθυμεῖν πρὸς μήτε μὲν συμφοραῖς ἐπαπόλλυσθαι, εἶτε δὲ βούλοιντο τῆς τοῦ Θεοῦ ὑπακοῆς, καὶ αὐτοῦ τυγχάνειν. πρός πινα χρόνον χρηστὸν, ὃν ἐκ τῆς ἀστρολογικῆς ἐδιδάσκετο, ἀστέρων τινῶν ὑπὸ

πλαῖς τε καὶ φάσπον ἀπόῤῥοιάν τινα καὶ συμπάθειαν τοῖς θεοφιλέσιοις παρασκίνεσθαι, τὰ σπέρματα τῇ γῇ καταβάλλειν, καὶ ὑπὸ κόλπους ταύτης ἐδίδου, ὧν ἑαυτῷ ἡμέσθαι σπανίζειν βύθοφείαν τε καὶ εὐκαρπίαν, ἐπεὶ ὃ ἔαρ ἀπέτελλεν, καὶ ὁ τῆς θέρους ἐφεστήκει καιρὸς, ὡς πολλοῖς ἐπῆρκέσαι χρόνοις αὐτοῖς καὶ εἰς ὃ ἔξης. πάντως οὕτω τοῦ Θεοῦ τὸν ἄμητον πολύχρων ἐπεγκαλυμμένου, ταῖς τῶν ἀναγκαζομένων λιτῶν εἰσιόντος καὶ ἱκετηρίας, ἀλλ' οὐ τῇ ἐκείνου παρὰ τὰ θειότατα μεταποιήσαι. τόν γε χρόνον τῷ ὑπερπλέον τῶν Θεσσαλονικέων κύδιστα παρὰ τὸν ἄνδρα στοργῶ, καὶ ὃ φίλτρον αὐτῶν διήγαρεν, ὡς εἰκός.

A dam exortu conſpectuque benigniores quaſdam e cœlo influentias in hæc inferiora demitti, ſementem facere jubet, inque terræ ſinum jacere: quo facto tanta fertilitas frugumque ubertas appetente vere meſſiſque tempore contigit, ut in multos deinceps annos collecta annona ſuffecerit. Ita plane Deo uberem illam meſſem conferente, cum ſe facilem miſerorum ſupplicationibus ac votis præbuiſſet, non quaſi inanis illa Aſtrologi obſervatio, tantæ illius benignitatis cauſa extiterit. Ea tamen res, Theſſalonicenſium erga Leonem amoris vim ac flammam, uti par eſt, majorem B in modum excitavit auxitque.

In his non inanis obſervatio Aſtrologiæ.

κθ. Θαυμαζόντων δὲ πολλῶν παρὰ τῆς αὐτοῦ σοφίας, καὶ ὅπως εἰς ἄκρον ἔφθασε πασῶν τῶν ἐπιστημῶν, λέγεται πρός τινα τῶν ἑαυτῷ συνήθων φάναι· Ὡς τὰ μὲν γραμματικὴν καὶ ποιητικὴν καὶ τὰ ΚΠ. ἀμφιτείβων κατώρθωσα· ῥητορικὴν δὲ καὶ φιλοσοφίαν καὶ ἀριθμῶν ἀνα-
166. λήψεις[166] καὶ τὰ νῆσον Ἀνδρον ἠμόλυμος· ἐκεῖσε γὰρ ἅτε σοφῷ ἀνδρὶ ἐντυχών, καὶ τὰς ἀρχὰς μόνον καὶ τινας λόγους παρ' αὐτοῦ λαβών, ἐπεὶ μὴ ὅσον ἐβούλετο εὗρισκεν, τῇ χέρσῳ ταύτης πρεσβυτῶν, καὶ μοναστήρια καταλαμβάνων, καὶ τὰς ἀποκεκρυμμένας βίβλους ἀνερευνῶν τε καὶ περιζόμενος, καὶ πρὸς τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων ἀσυνδαστότερον ταύταις ἐμμελετῶν, πρὸς ὃ τῆς γνώσεως οὕτως ὕψος ἀνεβιβάζετο· ὅτε δὴ καὶ κόρον ἔχων τῶν μαθημάτων, πρὸς τὴν βασιλεύουσαν αὖθις ἐπανέστρεψεν, τὰ σπέρματα τῶν ἐπιστημῶν ταῖς τῶν βουλομένων ἀφροσίαις καταβαλλόμενος. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρότερον· καὶ νεῶν δὲ ἐπὶ μικρὸν πρὸς χρόνους· ὕστερος δὲ ὁ τῆς τοῦ θείου αἰπλήψεως χρόνος· ὃν τῆς καθαιρέσεως αὖθις ἐφόλαξεν, τῆς κατὰ τὴν Μαγναύραν μὲν ἔτι ἦρχε φιλοσόφου σχολῆς· ὁ δὲ δὴ τούτου φοιτητὴς
167. Θεόδωρος[167] τοῦ τῆς γεωμετρίας διδασκαλείου προῆστο, καὶ Θεοδήσιος τοῦ τῆς ἀστρονομίας, καὶ Κομητᾶς τῆς τὰς φωνὰς ἐξελληνιζούσης γραμματικῆς· οἷς ὁ Βαρδᾶς καὶ δαψιλῶς ἐπῆρχεν, καὶ ἐκ φιλομαθίας πολλάκις ἐπεφοίτων, καὶ τῶν διδασκομένων τὰς φύσεις ὑπῤῥώννυε, ἐντὸς τοῦ καθήκοντος χρόνου ὥσπερ πτερὰ τοῖς λόγοις δίδους, πτερόφυτον ἐποίει καὶ προβαίνειν εἰς τὸ ὑπερτερεῖν.

C Leoni unde parta eruditio.

Inſtaurata CPli literarum ſtudia a Barda.

D XXIX. Porro, pleriſque ejus ſapientiam mirantibus, ac qua ille ratione ad omnium ſcientiarum apicem evaſerit rogantibus, dixiſſe ferunt ad quendam ſibi familiarem: *Grammaticam quidem ac Poeſin Conſtantinopoli merantem ſe didiciſſe: Rhetoricam vero & Philoſophiam, nec non Arithmeticam, in Antro Inſula verſantem. Illic enim cum docto quodam viro conſuetudinem habuiſſe, ab eoque principiis duntaxat, ac præceptis quibuſdam rationibuſque imbutum, nec quantam deſideraverat nactus eruditionis vim, vicinam continentem pervagando, Monaſteriaque adeundo, atque in illis extantes libros ſcrutando, ſibique comparando, atque in montium jugis acri diligentia evolvendo & in eis meditando, ad tantæ doctrinæ faſtigium evaſiſſe. Tumque abunde diſciplinis expletum, in Vrbem Regiam rurſus veniſſe, eorumque animis, qui ipſius uti opera vellent, ſcientiarum ſemina inſperſiſſe.* Verum hæc prius: modo autem, poſt tres annos (tot enim fluxerant ab arrepto Sacerdotio) iterum ceſſare juſſus, ac gradu motus, Philoſohiæ ſcholam ad Magnauram regendam ſuſceperat: Theodorus vero ejus diſcipulus, Geometriæ ludo præſidebat: Theodegius Aſtronomiæ; Cometas, linguæ Græcæ Grammaticæ. Iis Bardas, dum large ſumptus ſuppeditat, ac quo ſcientiarum deſiderio accenſus videbatur, ſæpe ipſe quoque ſcholas frequentans, diſcipulorumque animos confirmans, intra juſti temporis moras, velut alas doctrinis addidit, eiſque plumeſcendi (ut ſic dicam) ac profectus maximi, compendium fecit.

Bardas juris ſtudioſus.

168. λ'. Καὶ[168] τοῖς τοῦ ἱπποδρόμου δὲ συνεχῶς ὁ Βαρδᾶς ἑαυτὸν ἐδίδου κριτηρίοις, καὶ ἐρασὴς νομίζεσθαι ταύτης τῆς γνώμης φιλοπρωτεύων, ἔτυχε δ' αὐ παρὰ πολλοῖς, τοῦ χρόνου τὰ γεγενότα καλύψαντος· ἀλλὰ πάλιν τὰ XXX. Idem Bardas in judiciis in Circo agitari ſolitis aſſiduus erat, animique juris æquique tenacis laudem ambiens, vulgo utique adeptus eſſet, tempore abſcurante ea quæ illi jam iniqua patrata erant: quia tamen ite-

rum res Ecclesiæ miscuit ac turbavit, rixæque ei & malorum ac exitij auctor extitit, pro tranquillitate, qua fruebatur, hinc merito non gloriam, sed probrum labemque reportavit. Etenim Methodio, ubi annos solummodo quatuor Sedem Constantinopolitanam rexerat, ex humanis sublato, Ignatium Monachum, ac Monasterij Satyri tum Præpositum, Nicephori Imperatoris ex filia nepotem, ac Michaelis filium (virum scilicet omni pietatis atque virtutis laude clarum) qui rerum potiebantur ad Patriarchalem Sedem provehunt, eique orbis gubernacula concredunt. Hic itaque post annos aliquot, dum Bardam Cæsarem, quod nulla legitima causa aut crimine repudiata uxore, cum nuru sua commiscebatur, neglecti canonum juris non indiligens vindex ac ultor, Ecclesia arcet; quamque illi pœnam indixerat, ejiciendo ab Ecclesia, eandem ab eo vicissim sustinuit. Atque ut famem sitimque præteream, humique distento corpore verbera, ac sævissimas membris omnibus plagas taceam, ubi unum hoc tantummodo dixero, occœptam Historiæ seriem repetam.

Ignatius Methodij successor.

A Barda incesto, solio ejectus.

XXXI. Traditur a Barda Ignatius carceri, idque immani funestissimoque. Fuit ille in sanctorum Apostolorum delubro; non in magna ac venerabili Apostolorum Æde, sed ubi & dicuntur *Sepulchra*, & extant. Ibi in quodam sepulchro includentes, quod Copronymi fuerat; geluque ac frigore (pistillo, quod proverbio dicitur, nudiorem) conficiendum in ejus superioribus statuentes, in ea incommoda morbosque, qui eam aeris intemperiem sequi solent, ipsum conjecerunt; dysenteriam scilicet, intestinorumque, gelu frigorisque exuperantia, per ventrem dejectionem, indeque acerbam mortem: ac plane ex custodum immanitate & sævitia, ea extinctus esset (erant illi Joannes Gorgonites & Nicolaus Scutelotes & Theodorus Morus) nisi quis miseratione tactus (Constantinus scilicet Armeniacus) illis tum per cibi sumendi occasionem absentibus, eum inde demisisset, modicoque vino ac pane, necnon tantillo quodam fomento nonnihil dolorem mitigasset. Ubi autem Bardas sat eum pœnarum dedisse existimavit, in Insulam Mitylenem exilio relegat. Quia vero nonnulli Episcopi adversabantur, jusque in eo profligatum ac procul valere jussum objectabant; quicquid denique contingeret, nullum alium se recepturos

Ignatij durus carcer & tractatio: dysenteria.

A τῆς ἐκκλησίας κυκήσας τε καὶ ἀναπαρξάς, καὶ
αὐτὴ γαλήνης φιλονεικίας αὐτῇ κακώσεων καὶ
ὀλεθρίων αἴτιος γεγονώς, εἰκότως οὐ τιὼ
χρείττω δόξαν, ἀλλὰ τιὼ ἐναντίαν ἰωείσκατο.
Ἀφ' ἧ γὰρ τὸν βίον Μεθοδίου μετηλλαχότος, τέσ-
σαρας μόνους χρόνους τὸν τῆς ΚΓ. θρόνον κε-
κτημένος, Ἰγνάτιον μοναχὸν ὄντα, ἐκ τῆς μονῆς
ἠγουμένον τῆ Σατύρου, τὸν Νικηφόρου μὲν τῆ
Βασιλέως ἔκγονον, υἱὸν δὲ Μιχαὴλ, τὸν ἐπ' εὐ-
λαβείᾳ καὶ ἀρετῇ πάσῃ μαρτυρηθέντα πρὸς
τὸν τῆς Πατριαρχίας θρόνον ἀναβιβάζοισι, καὶ
τῆς οἰκουμένης τοὺς οἴακας ἐμπιστεύουσιν. οὗτος
δὴ μετά τινας χρόνους τὸν Βάρδαν ὅτι τῇ τῆ
οἰκείου γυναικὸς ἀλόγως καὶ αἰσχίστως ἀποβολῇ,
B τῆς αὐτῆ δὲ νύμφης παρεμπλοκῇ τῆς ἐκκλησίας
ἀπείργων, ἐπεὶ μὴ τῶν θείων κανόνων ἠμέ-
λει· τιὼ ἑῶ ἐκείνῳ ἐδίδου ποινὴν τῆς ἐκ-
κλησίας ἀποπεμπόμενος, τοιαύτην ἐπαναστά-
σεσαν πρὸς αὐτῆ. καὶ ἵνα τὸν λιμὸν καὶ τιὼ
δίψαν πρῶτα, καὶ ὅτι γῆς τῆ αἰσχρὸς
ἐκπάσης τε καὶ ῥαβδισμοὺς, καὶ ἐκ καθ' ὅλου
τὸ σῶμα ὠμοτάτας πληγὰς, ἐν τούτῳ μόνον
ἐγὼ εἰπών, ὅτι τὰ συνεχῆ βασανισμὰ τῆς ἱστο-
ρίας.

λα'. Παραδίδου τὸν Ἰγνάτιον ὁ Βάρδας
φρουρᾷ, καὶ φρουρᾷ ἀπηνεῖ τε καὶ χαλεπῇ· ἣ
C δὲ ἑῶ ἐν τῷ τῆ ἱεροῦ Ἀποστόλων τεμένει, οὐκ
ἐν τῷ δὴ μεγάλῳ τε καὶ σεμνῷ· ἀλλ' ἔστιν οἱ
Τάφοι καὶ λέγονται καὶ εἰσίν. ἐκεῖσε δὲ ἐναπο-
κλείσαντες ἔν τινι τούτων τάφῳ τῆ Κοπρωνύ-
μου, ἐν κρυμῷ καὶ παγετῷ γυμνότερον
ὕδατος τῆς προοιμίας, ἐν μετεώρῳ ὑπακα-
θίσαντες, τὰ τῆ κρυμοῦ καὶ χιόνος πάσχειν
ὠξειδίζοντο. τὰ δὲ ἑῶ, ἡ δυσεντερεία τε καὶ τῶν
ἐντὸς ἀναλωμάτων ἐκ τῆς τῆ ψύχους ὑπερβολῆς
εἶχε γαστρὸς ἀπόῤῥοια, καὶ θάνατος ἐκ τούτου πι-
κρός. ἀπειρίᾳ δ' ἂν ἐκ τῆς τῶν φρουρούντων
δεινότητος καὶ ὠμότητος· ἦσαν δὲ οὗτοι, ὅ, τε
Γοργονίτης Ἰωάννης, καὶ ὁ Σκουτελότης Νι-
κόλαος, καὶ Θεόδωρος ὁ Μωρός· εἰ μή
τις οἴκτῳ βαλλόμενος, Κωνσταντῖνος ἑῶ ὁ
D Ἀρμενιακὸς, τῇ τούτων ἀπουσίᾳ ἐν τῷ μέλλειν
σιτίζεσθαι, ἐκεῖθεν τε τὸν ἄνθρωπον κατεβίβα-
ζεν, καὶ οἴνῳ βραχεῖ, ἔτι δὲ καὶ ἄρτῳ καὶ μικρᾷ
τινὶ παραθάλψει τὸ λυπούμενον ἐπ' ὀλίγον πρε-
μυλλύσατο. ὡς δὲ τὸ τῆς ὑμωείας ἀρκοῦντως
ἐδόκει αὐτῷ, τότε δὴ ὑπερόριον μὲν τὸν ἄν-
δρα τῶν καὶ τιὼ νῆσον Μιτυλήνην ποιεῖ.
ἐπεὶ δὲ καὶ τινες τῶν ἐπισκόπων ἀντέλεγον, καὶ
τὸ δίκην πάρρω που δὴ οὖσθαι καὶ ἀποφοιτήσασθαι
ἐπικαλούμενοι· καὶ οὐκ εἴ τι ἧττον ἄλλον δίκαιος
ἡπείλουν,

ἠπείλησεν, ἀλλὰ τῆς ἐκκλησίας σωναπορρήγνυσθαι· τὸν ἐκ τούτου πάφλασον δὴ κατευλαβηθεὶς, ἔγνω καὶ τούτους ἀπάτῃ παρελθεῖν καὶ ἀλωπεκῇ. ἰδίᾳ γοῦν, καὶ κρυφῇ τούτων ἕκαστον μετακαλεύμενος, οὐ μικρόν τι καὶ θαρσαλέον ὑπισχνεῖτό τε καὶ ἐδίδου, εἰ μόνον ἀποσταίη τοῦ Ἰγνατίου, ἀλλὰ τὸν θρόνον αὐτὸν ΚΠ. ὡς δ' ἐνεδίδοσθαν ἅπαντες, καὶ τῆς μὲν δόξης ἡττῶντο, τοῦ δὲ καλοῦ ἕνεκεν καὶ νομίμου ἀντέλεγον ἔθελε, τότε δὴ τότε ὑπανεπῆγε, ὡς ὁ μὲν Βασιλεὺς αὐτοῖς ἃς ὑπεσχέσεις μὴ ἐκπληρώσειεν· αὐτοὶ δὲ τὸ ἄγαμαι θεραπεύοντές τε καὶ σιμοὶ, ἅμα τῷ πρὸς αὐτὸν κλησθῆναι μὴ πρὸς τὰ δίδυμα κατεμβύσητε, ἵνα καὶ αὐτὸς, φησὶ, τῆς ὑμῶν εὖ ὑπεραγάμενος ἀρετῆς. οὕτως δὴ ἕκαστον οὐχ ὁμοῦ, ἀλλ' ἰδίᾳ ἢ καθ' μόνας πρὸς τὸν Μιχαὴλ προσκαλεύμενος, μὴ αὐτοσχεδὸν ὑπεπηδᾶν τῇ ἀμῇ ἀείπειθεν. καὶ οὕτοι μὲν ἐκ μόνου προσρήματος ἀξιούμενοί τε καὶ ἀπρονούμενοι, ἔλαθον ἑαυτοὺς παραδηλήσαντες. τῆς γὰρ ἀρετῆς ὀξύπικρον, τῷ τῆς δόξης νικώμενοι ἔρωτι· καὶ τοῦτο αὖθις ἡμάρτανον, ὅτι μὴ καλῶς, ἀλλ' ὑποβούλως τὸν Ἰγνάτιον προεδίδοσαν.

λβ'. Οὕτως οὖν ἐπεὶ καὶ οὗτοι ἀνθρωποι ὄντες ἐφάνησαν, καὶ οὕτω δὴ ἠπατήθησαν, Φωτίῳ ὅτι σοφίᾳ μὲν ὄντι γνωσίμῳ αὐδρὶ, κοσμικῆς δὲ πάξεως ἀντιποιουμένῳ, καὶ τιμῇ τῆς Πρωτασηκρήτης διαφαγμένῳ θυμῷ, τὸν θρόνον ἐδίδου τῆς ΚΠ. ἵνα δὴ καὶ τὰ αὐτῶν κεφαλαιότερα ἀποφήναιντο, Τοποτηρητὰς μὲν ἐκ Ῥώμης ἐπ' ἄλλαις προφάσεσι, κατὰ γὰρ τῶν Εἰκονομάχων ζηλώσαντας μεταπεμψάμενοι, κατὰ δὲ Ἰγνατίου μὴ τοῦ καθ' ἡμᾶς γεγενέναι παρασκευάσαντες καὶ συνεδριάσαντες, καὶ ἐν τῷ τῶν θείων Ἀποστόλων τεμένει διδημοσιευμένῃ καθαιρέσει τοῦτον καθυποβαλόντες, ἐπεὶ τῆς ἐξορίας μετεκαλέσαντο, πυξμῷ τὰ πρόσωπα καὶ χεῖρας ὀδόντας συνδιαφθείραντες, πᾶσαν σκυθρωπάζειαν κατὰ τῶν Ἱερέων * κακῶς, [καὶ δύστηνος τῶν ὄντων ὅτι γῆς μηδέπω φαῇ.] ἀλλ' ὅσα μὲν καὶ ἄλλα κατὰ πάντων Ἱερέων ἐσκαρνίσαντο, φυλακῆς τε καὶ ὑποροίας καὶ ποιναῖς ὠμοτάταις ὁσημέραι προσδιδοὺς, ἵνα τῷ Φωτίῳ συγκοινωνήσωσι, βίβλοι τε πολλαὶ, καὶ ὁ πᾶς οὐκ ὀπιλίποι χρόνος ἐκτραγῳδῶν.

λγ'. Ἐντεῦθεν γοῦν τὰ μὲν τῶν Ῥωμαίων ἡ τῶν Ῥὼς σκάφος ὑπεδέξατο· ἔθνος δὲ ὅτι Σκυθικὸν ἀνήκεστον

A minabantur, quinimmo ab Ecclesia pariter scissum iri, hinc rerum turbationem veritus Bardas, hos quoque dolo ac vulpina adoriendos putavit. Singulos itaque seorsum ac clanculum ad se accersens, non exiguum aliquid, aut quod merito spernendum videretur, tum pollicebatur, tum dabat, modo solum ab Ignatio discederent; sed vel ipsam Sedem Constantinopolitanam. Cunctis vero cedentibus, gloriæque ambitu superatis, nec ut juris æquique causa refragarentur ullam rationem habentibus, tunc nimirum singulos admonuit, impleturum quidem Imperatorem quæ erat pollicitus; illis tamen servandum quod ex decori honestique ratione existat; nec statim cum accersierit, acquiescendum ut oblata accipiant; *Quo & ipse Imperator, vestræ*, inquit, *virtutis supra modum admirator existat*. Sic itaque singulis non simul, sed seorsum vocatis, auctor est, ne confestim in dignitatem involent. Atque hi quidem ex sola salutatione rogati, ac abnuentes, ipsi seipsos imprudentes traducebant. Gloriæ enim amore superati, virtutis fecere jacturam; nec gloriam sunt assecuti, quod non rite exque honesti ratione, sed insidiose Ignatij causam prodiderant.

Deceptí a Barda Episcopi, ut Ignatij ejectioni consentiant.

XXXII. Sic itaque his quoque humanum quid se passos ostendentibus, inque eum modum deceptis, Photio viro sapientiæ laude claro, sæculari militia ac dignitate Secretariorum Principi, Constantinopolitanam Sedem tribuit. Atque ut gestis majus quid ad robur adjicerent, Romani Antistitis Vicarios, alia occasione Roma missos (adversus scilicet hæresim Iconomachorum) accersentes, adversusque Ignatium quæsita opportunitate coactoque Concilio adducentes, in divinorum Apostolorum sacra Æde publicata sententia, Ignatium depositionis pœnæ subjiciunt; eique ab exilio revocato, pugnis vultum contundunt, confractosque dentes excutiunt; atræ noctis procellam adversus Sacerdotes miscentes, cui similis nulla unquam in terra extiterit. Quæ vero quantaque alia Bardas adversus Sacerdotum omnem cœtum temere ausus sit, quos quotidie carceris maceratione exiliisque ac pœnis sævissimis, ut communione Photio jungerentur, addiceret, & libri complures, & omnis posteritas tragice deflere unquam desinet.

Photius Patriarcha.

Vicarij Rom. Pontificis Photio adstipulantes ejecto Ignatio.

Sacerdotum Ignatio studentium persecutio.

XXXIII. Exinde factum ut Rossi (Scythica illa gens immitis ac fe-

Rossorum grassatio.

* Fort. κακῶς; clausa vitiosa, aut mutila.

ra Romanos agros vastaret; ipsumque Pontum (haud sane etiam Euxinum) igni desolarent, ac quasi indagine, Regiam ipsam Urbem (Michaele in expeditione adversus Ismaelitas occupato) cingerent. Verum hi quidem abunde Dei ira exsaturati, Photio, qui ad Ecclesiæ gubernacula sedebat, Deum exorante, Urbique propitium reddente, domum rediere; nec multo post, Legatis in Urbem missis, divinum efflagitantes Baptismum, etiam impetravere.

Rossi ad fidem adducti.

XXXIV. Partim itaque hæc Rossorum vastabat incursio; partim Cretensium advecta classis, ad viginti lintres (cymbaria vocant) galeas septem ac onerarias quasdam, adducens, deprædabatur infestabatque; modo quidem Cycladas insulas, modo maritimam omnem regionem ad Prœconnesum usque pervagans: partim denique continui terræ-motus labefactabant, & solo tenus diruebant. Horum unus, quo die Domini ac Salvatoris nostri in cœlos recepti solennis memoria agitur, Exacionij tertiam partem solo prostravit, eam scilicet quæ ad Austrum spectat, elegantique cultu extructa Templa habet, ac magnificas Ædes: alter statuas evertit, tum scilicet Victoriam, quæ ad Auream Urbis portam collocata erat, tum quæ in Deutero (velut *Secundum* dicas) ad sanctam Annam, suis firmiter basibus fixæ stabant. Hanc Leo Mathematicus collapsam videns, illius palam casum designare dixit, qui ab Imperatore potentia proximus esset. Longioris operæ esset arefacta flumina ac fontes referre, aliaque tum in Isauria, tum in singulis quibusque provinciis visa portenta: quæ omnia Imperator in secundis habens, Equestribus certaminibus ad sancti Mamantis in Steno Templum, totus incumbebat.

Arabum Cretensium grassatio.

Terræ-motus.

Bardæ prædicta extinctio.

XXXV. Quandoque autem (prius vero narrabo consuetudinem quandam, qua Saracenorum adversus Romanos eruptio, accensa facula, momento temporis indicabatur ac detegebatur.) Castellum quoddam ac præsidium Tarsi Ciliciæ vicinum (Lulum nomine) extructum est. In eo præsidiarij, dum Saracenos incursionem expedire sentiunt, laterna significant his qui in Argeo colle excubias agunt; iterumque qui in Argeo, his qui in Isamo: hique vicissim, his qui in Ægilo: Ægilum rursus, his qui in colle Mamantis degunt: sequitur Cyrisus; huncque rursus Mo-

Ignes artificiosi a Michaele sublati.

μερὸν τε καὶ ἄγριον· τόν τε Πόντον αὐτὸν, [169] οὐ μὴν καὶ τὸν Εὔξεινον, κατεμπίμπρα· καὶ αὐτῇ τῇ πόλει παρεστοίχιζεν, τὴν καῦπα τῆς Μιχαὴλ κατὰ Ἰσμαηλιτῶν στρατεύοντος. πλὴν ἀλλ' ἐκφυγοὶ μὲν τότε θείας ἐμφορηθέντες ὀργῆς, Φωτίου τὸ Θεῖον ἐξιλεωσαμένου, τῆς τῆς ἐκκλησίας τοῖς οἴακας ἔχοντος, οἴκαδε ἐκπεπόρθηντο· καὶ μετ' οὐ πολὺ πάλιν τὴν βασιλεύουσαν πρεσβεία αὐτῶν κατελάμβανεν, τῆς θείου βαπτίσματος σὺν μετοχῇ γενέσθαι αὐτοῖς λιτανεύουσα, ὃ δὴ καὶ γέγονεν.

169.

λη'. Τὰ μὲν δὴ ὧν ἡ τούτων ἐκάκου ἐπιδρομή· τὰ δὲ ὁ τῆς Κρήτης τόλμας ἀναμίμνησκε, [170] ὡς κυμβαρίων ἄγει εἴκοσι, ἑπτὰ γαλέας καὶ λίνας σαπύρας μὲν ἑαυτῷ ἐπαγόμενος, ἐλπίζων τε καὶ καταδουλαγωγήσειν, νῦν μὲν τὰς Κυκλάδας νήσους περιοστῶν, νῦν δὲ ἄγει Γερικοννήσου τοῦ παντὸς ἅπασαν. τὰ δὲ οἱ συνεχῆς τῆς σεισμοῦ ἐλυμαίνοντό τε, καὶ πρὸς τ' οὔδαφος ἔβαλλον· νῦν μὲν καθ' ὧν ἡ τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἀνάληψις ἑορτάζεται, ὁ πρὸς νότον τείνων τοῦ [171] Ἐξακιονίου πρὸς γλῶν ἐδαφίζοντες, ναοί τε εὐπρεπεῖς καὶ οἴκοις λαμπροί· νῦν δὲ φύλας, τοῦ τε κατὰ Χρυσῆν πύλιν τῆς πόλεως Νίκην ἐγκαθιδρυμένην, ἅς τε ὑπὲρ τῶν Δευτέρου καλεῖ τὸν ἅγιον Ἄνναν [172] τερπνῶς ἱσταμένας ἐκπαγίσαντες· ὧν ὁ μαθηματικὸς Λέων καταπεπωκέναι ἰδὼν, τοῦ τοῦ δευτέρου ἐκ Βασιλέως φθόνον ἔλεγεν ἐπαπειλῆσαι καθαρῶς. μακρὸν εἶπεν λέγειν πολλῶν ἀφανῆναι καὶ πηγῶν, καὶ ἄλλ' ἄττα παθήματα κατά τε Ἰσαυρίαν, καὶ καθ' ἑκάστην χώραν ὑπολαμβανόμενα· ἃ πάντα ὁ Βασιλεὺς ὑπὲρ δευτέρου ἦγεν, ὅλος ἐγίνετο τοῖς ἱππικοῖς ἀγῶσιν ἐν τῷ [173] ὑπὲρ Εὐξείνου ἀναγραφομένου ναοῦ τοῦ ἁγίου Μάμαντος.

170.

171.

172.

173.

λθ'. Καί ποτε δὲ, ἀλλὰ σημήνασά τινα δηλώσομεν πρότερον, ἢ τοῦ τῶν Σαρακηνῶν καθ' ἡμῶν ἐκφαυλίσαι πυρσοῦ ὑπὲρ ἀκρας ἐδήλου καὶ προκειμένου τοῦ Βασιλ. ἔρυμά τι καὶ φρούριον τῇ κατὰ Κιλικίαν Ταρσῷ πλησιάζον ὑπονοῶ, οὕτω καλούμενον, [174] Λοῦλόν ἐστιν. οἱ τεταγμένοι ὧν τῶν φρουρῶν, ἅμα τοῦ τοῦ ἐκείνων ἰδεῖν ἐκφρομοῦ, δηλοῦσιν τοῖς * ἐπὶ τὸν Ἀργαῖον βοιωόν· καὶ οἱ αὖθις, τοῖς ἐπὶ † Ἰσάμου· καὶ οἱ, τοῖς ἐπὶ Αἴγιλον· καὶ τοῦτο, τοῖς ἐπὶ τὸν Μάμαντα πάλιν βοιωόν· εἶτα τοῦτον [175] ὁ Κύρειζος δηλοδεχόμενος· καὶ αὖθις τοῦτον ὁ Μώ-

174.

* Cedr. ὁ Ἀργάν. Zon. Ἀργάν.

175.

χιλος. ἐκ δύπου δὲ ὁ τῦ ἁγίου Αὐξεντίου βουνὸς ἦν ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ ἔνθα ὁ Ηλιακὸν τῦ Φάρου, ὅπου δύπου Διαιταρίοις ἀφωρισμένοις ἐν βραχεῖ ἐποίει δῆλον. πότε γοῦν τῷ Μιχαὴλ ἔνδον τὸν εἰρημένον τῦ μάρτυρος Μάμαντος ναὸν ἱππάσασθαι μέλλοντος, καὶ ὃ σύνθημα τῆς ἱπποδρομίας δεδωκότος, ἐπεὶ κατὰ τὴν ἑσπέραν ὁ ἐκ τῦ Φάρου φανὸς ἅμα τῷ Παππίου ἐδήλου τὴν τῶν ἐθνῶν ἐκδρομήν, εἰς δεῦρο ἦλθεν ἀγῶνα καὶ φόβον ὁ Βασιλεύς, δείσας τὴν μὴ προφθάσαν τὴν ἰσχύαν αὐτῦ τοῦτ' ἐκ τῶν ἀπατῶν τῆς ἡδυπαθείας ἔνεκεν ἀγγελίας, εἰς ὅσον ἄλλος τις ἦλθεν κινδύνων ὑπὲρ τῆς ψυχῆς, καὶ τῦ μὴ πλησάσαι δύποις μᾶλλον ἀγωνιζόμενος. οὕτως ἐκεῖνος ἐθαρσείζετό τε, καὶ ὀκνηρὸς ἦν· ὅθεν ἵνα μήτε τις τῶν αὐτῦ ἀγώνων ἀπολιμπάνοιτο, μήτ' ἄλλό τι τῶν ἐκεῖθεν αἰσθητῶν παραπίπτον χαλαρωτέρους ποιήσῃ τοὺς θεατάς, μηκέτι τοὺς πλησιάζοντας φάνους ἐγείρειν παρεσκεύαζεν· ἀλλὰ σιγῇ βαθείᾳ καὶ λήθῃ τὰ τοιαῦτα παρακαλυφθῆναι μᾶλλον.

λς'. Ἄλλοτε δὲ πάλιν, ἵνα σαφέστερα γένηται ἡ τῦ ἀνδρὸς ἀναγωγία καὶ δύποια, αὐτὸ ἐφ' ἅρματος ἱσταμένου, καὶ τῆς βαλβίδος μέλλοντος ἐκπηδᾶν· ἐπάτει δὲ Βένετος, καὶ Πράσινος ὁ Λογοθέτης Κωνσταντῖνος, ὁ Γατσιλικίου Θωμᾶ καὶ γαμβρὸς Λογοθέτου τῦ Δρόμου πατὴρ, Λεύκης δὲ, ὁ Χείλας· καὶ Ρούσιος, ὁ Κρασᾶς· ἐκ ἴσου δὲ σοὶ τῷ Πρωτασηκρῆτις ἐμελάζειν, ὥσπερ σοὶ τῷ Πρωτονοταρίῳ τῦ Δρόμου· ἀλλ' ὁ μὲν ἦν [176] Κομβιναγράφος τῶν Βενέτων, ὁ δὲ τῶν Πρασίνων. αὐτῶν δύο ἐφ' ἅρματος ἱσταμένων μὴ καὶ τῆς ἡνιοχικῆς στολῆς· καὶ ἐπαγγελίας φθασάσης ὅτι δεινῶς ὁ Αμερ καταπτέχει τε καὶ καταδύει ὁ Θρακήσιον, καὶ τοῖς Μαλαγίνοις πλησιάζει, καὶ προσδοκῶνται ὅσον οὐδέπω δεινά· ἐφ' ὅτι τοῦτο συγκάσαντος μὲν τῦ Πρωτονοταρίου, ἀπαγγείλαντος δὲ μὴ κατηφείας τὴν ἐκ τῦ Δομεστίκου τῶν σχολῶν ἀπόκρισιν· καὶ ἅμα ὅτι χεῖρας τὰ γράμματα φέροντός τε ἐκ δεκτύοντος, Τίνι, φησὶν, ὦ οὗτος, τόλμη χρησάμενος, τοιαῦτα κατ' ἐμοῦ τοῦ αἰσχίονος τῦτον ἀγῶνα μοι ἀφαιρεῖσθαι ἐπιχειρεῖς, τῦτο μόνον ἀπομαζόμενον, εἰ μὴ τὸν μέσον θώμυκον ἰδίᾳ ἐκπεπταμένον; ὑπῆρ οὗ μοι πᾶς ὁ ἀγών.

λζ'. Καὶ οὐχὶ μόνῳ τούτῳ τῷ πόθῳ, ἤ, εἰ βούλοι γε, πάθει ἡλίσκετο, ἑτέρων δὲ ἀφροντιστέρων ἐκτὸς ἦν· ἀλλὰ καὶ μέτριον ἦθος ἀμέτρως καταδιώκων, ἐξέπιπτε τῦ

A cilus; ex eo Auxentij collis, Diætariis, qui in magno Palatio ad Phari Solare constituti erant, nulla mora periculi index erat. Quandoque igitur, cum ad illud, quod diximus, Mamantis Martyris Templum, Michael agendis equis se accingeret, jamque Equestris certaminis signum datum esset, quoniam ad vesperam Phari laterna, Papia accendente, hostes ingruere indicaverat, in tantas angustias metumque abreptus est (nempe veritus ne sua illa aurigatio, auditione ea perculsos spectatores non satis attentos haberet) in quantas vix alius B in vitæ ipso periculo constitutus, quique diligentem potius operam iisdem hostibus propulsandis adhiberet. Sic nimirum ille spectaculis indulgebat, nec eum ejus rei pudebat. Idcirco, ne quem illius certaminibus deesse contingeret, neve aliud quid tristis nuntij, ea ignium indicatione, languidiores spectatores redderet, e vicinis Urbi speculis ignes accendi deinceps vetuit, altoque silentio, ac longa oblivione talia aboleri præcepit.

XXXVI. Rursus alias (quo viri dissolutus animus ac vecordia clarius innotesceat) cum in curru staret, jam- Michaelis fatuitas, ludorumque perditus amor.
que equi carceribus emittendi essent C (incedebat ipse Veneto habitu; Prasino, Logotheta Constantinus, Thomæ pater Dromi Logothetæ; Albo, Cheilas; Ruseo, Crasas: at neque Protoasecretis, neque Protonotario Dromi, a Circi rebus vacabat; sed alter factionis Venetæ Combinationum, alter Prasinæ Scriba erat.) His itaque in curru, solenni Equestribus ludis stola stantibus, allatoque nuntio, *Amerem graviter Thracensium regionem populari ac diripere, jamque ad Malagina prope accedere, ea mala imminere:* eaque re mœsto animo dejectoque vultu, Protonotario Domestici Scholarum responsum nuntiante, acceptasque ab eo literas in manibus habente ac ostendente, *Qua*, inquit, *heus tu, audacia, me tam necessario certamine occupatum, istis de rebus interpellas; cum in hoc unum incumbam, ut eum qui medium tenet in lævam partem avertam? de quo mihi totum hoc certamen est.*

XXXVII. Neque vero hoc duntaxat desiderio, aut (si mavis) libidine perditoque amore laborans, ab aliis turpioribus immunis vitiis erat: sed præterea dum modestiam citra modum sectatur, a decoro quam ma- Inepta modestiæ affectatio.

xime excidit, eaque gravitate quæ Imperatorem condeceat. Obviam quandoque mulierculam habuit, cujus e sacro fonte filium susceperat, e balneo redeuntem, ac quæ manibus situlam gestaret. Tum equo desiliens, alios Senatorij ordinis viros, qui ipsum comitabantur, haud procul in Palatium abire jubet: ipse cum impuris libidinosisque, quos sibi asciverat, ex vulgi fæce hominibus, mulierculam secutus, ablataque ei e manibus situla, *Bono animo sis*, inquit, *ô mulier, meque tua domo accipe, furfuracei panis recentisque casei* (ἀσδεστοτύρου, præstat enim ipsam ejus vocem ponere) *appetentiorem*. Cum autem mulier inaudita spectaculi novitate stuperet, omnique egestate premeretur, ac neque saltem mensam haberet, aut lintea quibus illi sterneret: Michael dicto citius, asperiorem pannum ex balnei usu detergendis siccandisque corporibus, madentem adhuc inde a muliercula allatum accipiens, mappæ loco linteique subtilioris, pro mensæ usu, sternit; ereptaque mulieri clave, unus omnia fit; Imperatorisque & mensam instruentis, coquique & convivæ munus obit. Productisque quæ pauperculæ mulieris penus erant, cum ea epulabatur ac concœnabat, Christum meum ac Deum bello eo facinore referens atque imitans. Peracto convivio, lento pede in Palatium redit, magnæ stoliditatis & arrogantiæ fastusque damnans superiores Imperatores; cujus illi nugas si audivissent, utique dicturi essent; *At non temere deliciis diffluentem atque ludentem, hæc te oportuit facere, fastumque nostrum damnare, sed cum prior belli labores desudares, parcoque victu militum amans, cum eis lubens, non cum copis, malisque ac impuris mulierculis concœnares.* Hæc itaque omnia exosum reddebant Michaelem, Deique in illum justissimam iram provocabant.

Michaelis summa impietas.

XXXVIII. Quodque his gravius, quod secum habebat sodalitium (Satyri quidam ji erant, ganeones in omnem turpitudinem parati: dixisses, Bacchi thiasotas) his ille honorem habens eosque colens, divinorum contemptu, Sacerdotales auro contextas vestes ac Pontificum humeralia eis adhibebat, ad hæcque turpiter ac impure, quæ pura sunt, eos peragere cogebat. Ejus chori principem, sic nuncupatum Grylum, Patriarcham vocabat: reliquos undecim, præcipuarum illustriumque Sedium Metropolitas; quibus nisi ipse

Mimica Sacrorum repræsentatio.

A τρέποιτος, ⁊ τῆς βασιλικῆς τιμῆς τὰ μάλιστα. καί ποτε γυναίῳ, ἧς τὸν παῖδα ἁγιασάμενος ἰὼν, ⁊ τὴν ὁδὸν στωτυχών, ἐκ βαλανείου μὲν ἐρχομένη, τὴν ἑαυτῆς δὲ κάλπιν ἐπὶ χεῖρας ἔχουσα· ἐκ τῶν ἵππων ἀπορίφεὶς, ⁊εἰς μὲν ἄλλους ὅσοι ἐκ τῆς συγκλήτου τούτῳ ἑπηκολούθουν ⁊ τὰ ἐκεῖσε ἔνετα αἰακλῶντα ἐξαπέστελλεν, ἀκόλαστα δὲ ἅμα καὶ μυστικὰ ἀυδραδεῖα ἐπαιεισάμενος, ἀπῆλθε μετ' τῆς γυναικός, τὴν κάλπιν τῆς ἐκείνης χερσὶν αἰαλαβών· καί, Ἄγε δή, ὦ γύναι, θαρρήσασα ἐπέλεξον, ἐμέ ⁊ τὸ οἴκημά σου ἀπόδεξαι, ψωμοῦ πιτυρώδους

B ἕνεσιν ἔχοντα, [177] καὶ ἀσδεστοτύρου· δεῖ γὰρ 177.
τὴν ἐκείνου λέξιν εἰπεῖν. ἐπεὶ δὲ τῷ ξένῳ τῆς θαλάμης ἡ γυνὴ ἰὼν ἐντὸς, καὶ πάντων ἠπορῆ, μήτε μὴν τράπεζαν, μήτε τὰ τούτης σολίζοντα ἔχουσα· ὁ Μιχαὴλ θᾶττον ἢ λόγος εἶχε γραφεὶς, ὃ ὁ ἔφερε σάβανον ἐκ τοῦ βαλανείου ἔτι ἀφθόρως ὂν λαβών, αὐτὶ λεπτῆς ὀθόνης, ἢ τῇ τραπέζῃ ὑπέκειτο, χρησάμενος, καὶ τὴν κλίνην τῆς γυναικὸς ἀφελών, αὐτὸς ἰὼν τὰ πάντα, βασιλεὺς, τραπεζοποιὸς, μαγείρος, δαιτυμὼν ἐκβαλὼν δὲ τὰ ἃ εἶχεν τῆς πενιχρᾶς ἐκείνης ἡ κιβωτὸς, ἐστίαν τούτῃ ⁊ συνεδείπνει, τὴν μίμησιν ποιούμενος τοῦ ἐμὸν αἰαφέρων Χριστὸν ⁊ Θεόν· κἀκεῖθεν βάδην αὖθις ἀπῆλθε πρὸς τὰ ἀνάκτορα, πολλῆς ὑβρεως ⁊ ἀλαζονείας ⁊ τύφου καταγινώσκων τῶν πρὸ τοῦ βασιλέων, οὓς ἐκεῖνοι λήρου εἰ ἤκουσθη, Ἀλλ' ὁσίως ἄλλως τυφλὰ ⁊ παίζοντα, ταῦτα ἔφησθη ἐχρῆν σε ποιεῖν, ⁊ τὸν ἡμέτερον τύφον καταγινώσκειν, ἀλλὰ πρεσβεύοντα, ⁊ τῶν αἰακλῶν ἀπτόμενον, ⁊ τοῖς γραπτώταις συνδεῖπνον ὄντα καὶ ἐραστὴν, ἀλλ' οὐ γυναίων κεκτημένον καὶ μαζητρῶν. ταῦτ' οὖν ἅπαντα μισητὸν τε ἐποίει τὸν Μιχαὴλ, καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ ὀκνηρὰ δικαιοκρισίαν ὀργήν.

D λη'. Καὶ ὃ δὴ χαλεπώτερον, ἦν τῶν ὧν εἶχε μὲν ἑαυτῷ φατρία, Σατυροί τινες οὗτοι, καὶ πρὸς πᾶσαν αἰσχρουργίαν ἀκόλαστοι, εἶπερ ἄν τις αὐτοὺς θιασώτας εἰ) Διονύσου καλοῖ· οὓς ἐκεῖνος ὀφθαλμῶν ἄγοντα καὶ αἰδοῦς, τῶν θείων καταλιγωρῶν, ἱερατικὰς στολὰς χρυσοϋφάντους τε ἐπενήνοθε καὶ ὠμοφόρια· καὶ ἄλλως ἰωάλκαζεν ἀσημάντως τε καὶ ἀνάγνως τελῶν τὰ ἁγιά· καὶ Πατριάρχην τὸν ἔξαρχον τούτων ἐκάλει, οὕτω Γρύλλον καλούμενον· τοὺς δὲ λοιποὺς, ἕνδεκα Μητροπολίτας τῶν ἐξαιρέτων θεσμῶν τε καὶ λαμπρῶν, οἷς εἰ μὴ καὶ

αὐτὸς ἐκοινώνῃ, οὐδὲ βασιλεύειν ἠξίου. ὅθεν
178. [178] ὁ Κωλωνείας ἦρξε ἐλέγκτο τε καὶ ὀνομάζεται Πρόεδρος. ἐπεὶ δὲ καὶ ᾄδειν ἐχρῆν αὐτούς, καὶ τελεῖν τὰ μυστήρια, ταῖς μὲν ᾠδαῖς ἐξεπλήττοντο ᾗ κιθάρας· νεῦον μὲν πρέμνα πως οὕτω καὶ λιγυρῶς ἐπιτρωῶντες, τὰ μυστικὰ μιμούμενοι· νεῦον δὲ αὐτῷ Φοιβαρυσίῳ,
179. [177] ταῖς ἐκφωνήσεις δώσειν τῷ Ἱερέως. καὶ σκύπη δὲ ᾗ ἀφήχρυσα, καὶ ἐκ μύρτάρων συγκείμενα ὄξους τε καὶ σινήπεως ἐκπληρούντες, τοῖς οἷς ἐβούλοντο μεταλαμβάνειν ἐδίδοσαν, τῶν ἀχράντων οὕτω καταπαίζοντες μυστηρίων. ἦν δέ τις ὁ Γρύλος, καὶ ὅταν ἐπιτρέπῃ ταῖς δημοσίαις πομπόδοις τελεῖν, καὶ τὸν βιοῦντα ἅπαντα σεσεπτόμενον ἔχων ἠγάλλετο καί ποτε σπεύδει συντυχεῖν Ἰγνατίῳ τῷ μακαρίτῃ Πατριάρχῃ καὶ πομπόδειν τῇ ἐκκλησιαστικῇ λιτῇ μετὰ τοῦ ἱεραπτικοῦ Κλήρου ἐφεπομένῳ. ὡς δὲ εἶδεν αὐτὸν ὁ Γρύλος, ἅσμενος τὸ πρᾶγμα ἐλόμενος, ὀρχεῖταί τε τῶν κρου-
180. μάτων, [180] καὶ τὸν Φελόνιον ἀναστήσας μετὰ τῶν αὐτοῦ συμμυστῶν, βοπονωτέρας τε ἔκρουε ταῖς κιθάραις, καὶ τοῖς βιαίοις ἐκείνους λοιδορίαις καὶ αἰσχίστοις ἔβαλλε ῥήμασι.

λθ'. Καὶ Θεοδώραν δὲ τὴν ἑαυτοῦ μητέρα ἔτι ζῶσαν, καὶ τοῖς ἀνακτόροις διατρίβουσαν, μετεκαλέσατό ποτε βουληθησόμενος περὶ αὐτοῦ, πλασάμενος τάχα δὴ τὸν μακαρίτην Ἰγνάτιον. ὡς δὲ ὀρθὴ μετ' εὐλαβείας καὶ αἰδοῦς ἡ ἱερωτάτη γυνὴ, ἔρριψεν εἰς ταὐτὸ ἑαυτὴν ἐξαπιναίως θύραθεν. καὶ γὰρ ἐλάνθανε πως, τὴν γλῶτταν κρύπτων τὸ πρόσχημα· φόρον αὐχμηρὸν ἐπαφεὶς δυσωδίας πλήρη καὶ ῥήματα ἀπρεπῆ, ταῖς ἐκείνης καὶ τῶν βιωτευτῶν εἰς ἑαυτοὺς ἐξεκάλεσε ᾠδάς. ἣ καὶ τὸ μέλλον ἀποφοιβήσασα, τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας τε καὶ χειρὸς ἔξω γλῶτταν διεσάφει τοῦ Μιχαήλ. ἀλλ' οὐκ ἐᾷ ἄνδρα τοσοῦτον ἁπανταπάσῃ δὴ τῆς βιώσεως καὶ ἀποχαίτῃ τῆς ἀρετῆς, ἀναχληθῆναι, καὶ τῆς μακαρίας λαβέσθαι ὁδοῦ. ὅθεν οὐδὲ πρόρρωτέρω δὴ τὰ κακὰ, ἀλλ' ἑαυτοῖς ἐκείνοις πλησιάζειν ἐποίουν, οἱ τοῦ βίου τῶν αἴτιοι καὶ ἐφορεταί· καὶ πρῶτον μὲν εἰς ἑαυτὸν ὁ Βαρδᾶς ταῦτα ἐπέφερεν, μᾶλλον δὲ ὁ Θεόκτιστος ὁ Καμίκλεος πρὸ αὐτοῦ· εἴτε δὴ τοῦ πρωτείλου βούτου χαρίζεσθαι πρόθυμος δὴ ὁμοθυμαδὸν, καὶ μὴ τοῦ ποτηρεστέρου ἀναχάπτειν διδαγμάτων ὡς Ἐπιτρόπου ἐπιτρεπομένου, εἴτε δὴ τοῦ μὲν ἑνὸς ἀναστέλλοντος, τοῦ δ' ἑτέρου μὴ τὰ ἴσα φρονοῦντος ἀλλ' ἐπιτρέποντος μᾶλλον· ὡς καὶ ἡμεῖς ὁρ

* ἐμπαιδείας.

A sodalis sociusque accederet, ne gratos quidem habebat Imperij fasces. Idcirco Coloniæ Præsulis sibi ipse nomen indebat. Quia vero etiam cantillare, divinaque peragere Mysteria illis incumbebat, cantica modulosque explendo citharam adhibebant, modo sensim pulsantes, & ut illa stridulum argutumque sonum ederet, hoc æmulati quod Sacerdotes secreto agitant; modo pulsu libero ac claro sonitu, pro eo ac Sacerdotes sic clare quasi perorando pronuntiant. Aurea quoque ac gemmis baccata vasa aceto ac sinapi implentes, atque illis impartientes qui erant percepturi, per B eum modum impollutis Mysteriis illudebant. Accidit autem ut quandoque chorus hic beato Ignatio Patriarchæ obviam fieret, cum is supplicationis causa ex Ecclesiastico ordine cum Clericorum pompa procederet. Hunc ut conspexit Grylus, lubentissime rem capescens, pulsare auspicatur, retractaque casula cum sodalibus, contentiore citharæ sonitu, sanctissimos viros convitiis compluit verbisque turpissimis fatigat.

XXXIX. Quin Theodoram quoque matrem adhuc superstitem atque in Palatio versantem, quandoque ad se vocavit, quasi illo fausta ei precaturo, quem beatum Ignatium esse fin- C xerat. Ut ergo sanctissima mulier religiose animo incitata, modesto cultu accessit, humi prostrata, pro se vota concipi petit: latebat enim adhuc quis esset, cum is de facili barbam tegeret. Tum ille statim ventris crepitum fœtoris plenum verbaque obscœna edens, Augustæ piorumque aliorum in se sodalesque diras excitavit. Quæ & filio vaticinata, divina providentia ac protectione prorsus extorrem fore prænuntiavit. Verum fieri non poterat, ut qui a recta via ac virtutis tramite abscesserat, ad meliorem iterum frugem rediret, ac, quo beati præstamur, iter iniret. Quapropter talium auctores & inventores, D non mala longius procurarunt, sed iidem ipsi sibi asciverunt. Primumque Bardas in suum illa caput vertit; quin illo quoque prior Theoctistus Caniclio præfectus, sive quod omnes una quasi conspiratione homini indulgebant, nec pro Tutorum munere, quo fungebantur, a nequioribus eum studiis revocare studebant; sive sane, quod uno corripiente, alter ex contentione non ipse pariter insolentiam reprimeret, sed ex genio potius eum agere permitteret: quorum exem-

Michaelis Tutorum infelix exitus.

Theoctisti infelicitas rebus gerendis.

pla, nec noſtra ætate defuerunt. Ut ut ſit, mala certe illi in ſua capita impulerunt. Ac quidem Theoctiſtus, uti dictum eſt, modo jugulatur: modo in iis quæ gerenda ſuſceperat, inauſpicatiſſimus invenitur. Multis enim ſæpius expeditionibus Ducis poteſtate ſuſceptis, pluresque hoſtium bello aggreſſus, cum modo, tum antea nunquam victor reverſus eſt, aut prorſus hoſtibus ſuperior; ſed victus ſemper, iiſque quas ducebat, copiis, internecione deletis: ſive prudentia rationiſque judicio deſtituebatur, ac rei bellicæ rudis erat, cui nunquam navaſſet operam, aut ſtudium poſuiſſet, ſive alia quadam ſuperiori nobis ratione, ſive etiam illa, quam modo dicebam. Cum enim aliquando ſemel & iterum ſol deliquium paſſus eſſet, Theoctiſtus adverſus Abaſgos ſumma Ducis poteſtate exercitui præfectus, Dei iram infeliciſſime expertus eſt. Pars enim naufragio vitam infeliciter amiſerunt; pars in littus recepti, ipſi nihilominus cladis ſocij extiterunt. Ac quidem ille exercitus ita periit. Nec longo poſt tempore præſidentius majorique audacia bellum aggreſſus, ſupra quadraginta millia de exercitu amiſit. Iterumque ſuſcepta adverſus Cretenſes Arabes expeditione, irrito conatu reverſus eſt, non paucis ſuorum illic deſideratis, eo quod fuga uſus, cœptum repente negotium deſeruiſſet. Verum hæc ille prius.

Bardæ necis præſagia.

XL. Tunc autem perſpicua quædam ſigna; orti Cometæ, viſa inſomnia, mala prodebant, quæ Bardam eſſent exceptura; ea vero non a caſu, ſeu alias cæco impetu, ſed quadam illius providentia, qui non perinde mortem peccatoris, atque ut convertatur, quærit. Itaque ſibi in ſomnis viſus eſt, ad Dei Templum, quod Sophiam vocant, una cum Michaele feſtivo totius populi conventu ſolennique pompa procedere: quo cum veniſſet, & ad medium Templi progreſſus eſſet, duos quoſdam albis indutos Angelica ſpecie occurriſſe: tumque ad ulteriora procedentes, præter Senem in Patriarchali ſolio reſidentem, aliud nihil vidiſſe. Hunc Petrum Apoſtolorum Principem eſſe putaverunt, ad cujus pedes provolutus Ignatius, acceptarum injuriarum ultionem expoſceret. Senem miſerationis affectu ductum, *Brevi eum ſe ulturum*, reſpondiſſe: Tumque uni adſtantium (cum duo apparerent veſtibus auro contextis ſplendide ornati)

Ezech. 18. 31.

A τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις τοιούτοις ἐθαυμάσθη. πλὴν ἐπήγαγεν εἰς ἑαυτὸν τὰ κακά· καὶ ὁ μὲν Θεόκτιστος νῦν μὲν, ὡς εἴρηται, σφαττόμενος· νῦν δὲ, ταῖς αἷς ἐπεχείρει δουλείαις μὴ κατυποδούμενος. καὶ γὰρ πολλῶν στρατιῶν πολλάκις προχριθεὶς ἡγεμὼν, καὶ κατὰ πολλῶν ὁρμήσας πολεμίων· νῦν τε καὶ πρὸ τούτου οὐδαμοῦ νικήσας ὑπέστρεψεν, ἢ ὃ στυγόλεων τῶν ἐχθρῶν κατυπέρτερος· ἡττώμενος δὲ καὶ πανωλεθρίᾳ τὰ στρατεύματα προδεδούς· οὐκ οἶδα εἴτε φρονήσεως ἀμοιρῶν καὶ λόγου, καὶ τῶν ἐν πολέμοις ἀνδραγαθημάτων ἀπείρως ἔχων, ἄτε δὴ μήτε μελετήσας B ταῦτα ποτὲ, ἢ τινι ἄλλῃ μείζονι αἰτίᾳ τῇ ὑπὲρ ἡμᾶς, ἢ καὶ τῇ εἰρημένῃ νυνί. καὶ γὰρ ἡλιακῆν ποτε ἐκλείψεων δύο γεγενημένων, καὶ τῶν Ἀβασγῶν σὺν στρατηγὸς, στρατιὰς ἀπήλασεν δυσχερῶς· οἱ μὲν γὰρ ναυαγίῳ περιπεσόντες, περὶ τὴν ἑαυτῶν ζωὴν ἐδυσχέρησαν· οἱ δὲ καὶ τῆς ξηρᾶς ὑπεδέχοντο, ταῖς ἐκείνων δυσχερείαις συνεκοινώνησαν. καὶ δὴ μὲν οὕτως ἀπώλετο ὁ στρατὸς· μετ' οὐ πολὺ δὲ πάλιν θρασύτερον ἀγάμενος τὸν πολέμου, ὑπὲρ τὰς πέντε μυριάδας ἀπέβαλε τὸν στρατόν. καὶ αὖθις τῇ τῶν ἐν Κρήτῃ Ἀράβων στρατεύσας, ἀπράκτους ὑπέστρεψεν, 181.
C οὐκ ὀλίγους τῶν περὶ αὐτὸν ἐκόσι καταλιπών, 181
ἀφ' ὧν φυγῇ χρησάμενον, ἀθρόως ἀπαλλαγῆναι αὐτῆς. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐκόσους προτέρους.

μέ. Νεῦ μὲν σύμβολά τινα προφανῆ, καὶ Κομήτου ὅπλαι, καὶ ὄψεις ὀνείρατων γενόμεναι, τὰ μέλλοντα τῷ Βάρδᾳ δηνὰ παρεγύμνουν, οὐκ ἐξ αὐθομάτου πάντως, ἢ καὶ ἄλλως ἀλόγῳ φορᾷ· προνοίᾳ δέ τινι τοῦ μὴ τὸν θάνατον ζητοῦντος, ὡς τὸν ὑπτροφὼ τοῦ ἁμαρτωλοῦ. κατὰ τὸν ὕπνον γοῦν ἔδοξεν σὺν, πρὸς ὃ τοῦ Θεοῦ τέμενος, ᾧ ἐπώνυμον Σοφία, μετὰ τοῦ Μιχαὴλ ἐν πανδήμῳ πανηγύρει καὶ προσελεύσει φοιτᾷν. ὡς δὴν ἀφίκοντο, καὶ κατὰ μέ- D σον ἐγένοντο τοῦ ναοῦ, λευκοφόροι τινὲς ἀνεφάνησαν δύο τὸν ἀριθμὸν, ὃ σχῆμα ἀγγελοειδεῖς· ὡς δὲ προσωτέρω μᾶλλον ἐχώρησαν, ἄλλο μὲν ὁρῶσιν οὐδὲν, πρὸς δὲ τῷ θρόνῳ τινὰ γηραιὸν ἑζηθήμενον, Πέτρον εἶναι τοῦτον τὸν κορυφαῖον τῶν Ἀποστόλων ὑπενόησαν· καὶ προσέπεσον τοῖς ἐκείνου ποσὶ τὸν μακαρίτην Ἰγνάτιον καλινδούμενον, καὶ τινὰ ὧν ὑπεπόγει δίκαι ἐκδίκησιν ἰδεῖν ἐξαπύλουν. ὁ δὲ ἐκείνῳ τε εἶα συμπάσχων, ἔφησε δικῶσι οὐκ εἰς μακράν· καὶ τῷ μὲν ἑστῶτι ἑνὶ, δύο δὲ τούτῳ χρυσοφορεῖσθαι ἐφαίνοντο,

μαχαίρᾳ οὐ μεγάλῳ δοὺς· Ἄγε δὴ τοῦτο, ἔφησι, τὸν μὲν τῇ τῶν Θυνούμων χώρᾳ ἐγκαταχήσας, μελήδην ἀφάτεμε τὸν Θεόργιον, οὕτω δὲ Καίσαρα εἰπών· τὸν δὲ ἄλλον Ασεβότεκνον, οὕτω τὸν Βασιλέα καταγομάσας, καπάλεγε μὲν τοῖς δεξιοῖς, τλιὸ δ' ὁμοίαν δίκην ἀπεκδέχεσθαι προσήκει. καὶ ὁ μὲν ὄνειρος οὕτω δὴ ἐτελεύτα· ὁ δὲ ὕπαρ, ἀλλ' οὐκ ὄναρ ἦν.

μα'. Ἀρτι τοῦ τῶν Κρητικῶν πανδημεὶ μετὰ τοῦ Μιχαὴλ καθωπλίζετο· καὶ προὴς τὸν τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου ναὸν, ὃς οὕτω δὴ Ὁδηγοὶ καταγομάζεται προσφοιτήσας, εἰσῆλθε μετὰ λαμπάδων τὸν σκοτεινὸν ἐκπληρῶν. ὡς δῶ τοῖς ἀδύτοις πλησιάζων ἀπῆλθε, ἄφνω τοῦ αὐτοῦ ὤμου ἡ χλαμὺς ὀλυθήσασα, αἰθέσθαι τῶν χαιροτέρων δεινῶν ἐνεποίησεν. καὶ αὐτὸς δὲ προὸ μιᾶς ἡμέρας τοῦ μέλλειν αὐτὸν ἀπαίρειν ἀπὸ τῆς πόλεως, εἴτ' ἀφ' αὑτοῦ, εἴτε καὶ ἄλλως ὑπὸ τοῦ μέλλοντος ἐλαυνόμενος, τοὺς φίλους συναγαγὼν εἰς ἑαυτὸν καὶ συμποσιάσας, μεμνῆσθαί τε τῆς αὐτοῦ πρὸς αὐτοὺς φιλίας ἐδωκε, καὶ λεγόμενα ὡς τοῦ βίου ἤδη χειρόμενος ἔξω ἐπέδωκεν. Ἀλλ' ἔδει ἑαυτὰ τέλος λαβεῖν· ὡς δῶ τῆς Κρήτης ἐξήεσαν, καὶ τοῦ ἥμισυ τῶν Θρακησίων ἐπέβη-
182. σαν [182] τοῦ Κήπους ὅπου πού οὕτω καταγομαζόμενοι· οἱ δὴ τούτοις ὑπηρετοῦντες προσφάσμα-τες, ἐν σκηναῖς κατεπήγνυον ἀμύλλῃ χρώμενοι καὶ σπουδῇ· ἔνθα που, εἴτε δὴ τοῦ προήσεως, εἴτε δὴ καὶ ἄλλως δι' ἄγνοιαν, τλιὸ μὲν τοῦ Μιχαὴλ ἐπὶ πεδιάδος χωρίου καὶ ὁμαλοῦ αὐλαίαν σκηπτεθμένοισιν· εἰς λόφον δέ πινα, καὶ ὑπερανεστηκότα χῶρον τῆς γῆς τλιὸ τοῦ Καίσαρος· ὅθεν ὡς ἑρμαῖόν τι καὶ ἀπροσδόκητον κέρδος λαβόντες, οἱ τοῦ Μιχαὴλ καπηλεύοντο τοῦ Καίσαρος, κατηπώλων δὲ γεγονός, καὶ ἃς κατ' ἐκείνου ἐρρᾳθίου συμβουλάς. Ἀλλ' ἔθραπεν αὐτοὺς, καὶ νωθεστέρους πως προὸς τλιὸ ἐγχείρησιν ἐποίᾳ, ἡ τοῦ Καίσαρος κρατιστεύουσα ἰσχύς. ὅ, τε γὰρ Δομέστιχος τῶν σχολῶν Ἀντίγονος τοῦτον μᾶλλον, ἀλλ' οὐ τὸν Βασιλέα, ὡς υἱὸς ἐπιθαρσῶν καὶ ἤγετο· οἵ τ' ἄλλοι δὴ στρατηγοὶ, καὶ ὁ τοῦ Δρόμου τοῖς λόγοις δίδοις, οὕτω καλούμενος Συμβάτιος, ὅπερ γυναικὶ αὐτοῦ ὑπῆρχον γαμβοὶ αἰσθητῶς τὰ ἐκείνου φρονεῖν ἰσχυρίζετο. Ἀλλ' ἔλαθεν ἓν κλαπεὶς, καὶ μᾶλλον τὸν φόνον τοῦ πενθεροῦ κατεργασόμενος. ὡς δῶ, ἡ βουλὴ ἠρτύθη, ἓν ὁ λόγος πυτρέπετο, καὶ οἱ τὸ ἔργον εἰς πρᾶξιν ἄγοντες ἕτοιμοι, στύθημα ὁ Συμβάτιος, ἀλλ' οὐκ ἄλλος ὑπετρέπετο. Ἐρρῃ δῶ ἐξῃρῆσθαι τὰς αἰτιατικὰς αἰτίας ἐξ αὐτοῦ, καὶ τὸ σημεῖον ἐδίδου φανερὸν εἰς τὸ προσωπον ἐγχαράττων αὐτοῦ.

pugione tradito, in hæc verba locutum esse: *Age dum*, inquit, *hunc quidem ad lævam constituens*, * *Theorgistum* (ita Cæsarem nominabat) *membratim concide: alterum vero* * *Asebotecnon* (Imperatorem scilicet ita appellans) *in dextra quidem parte colloca, simile tamen supplicium ei denuntia.* Sic insomnium finem habuit; quod nec ipsum somnium, sed veritas fuit.

* A Deo exsum.

* Impium sobolem.

XLI. Destinabat Bardas, in Cretenses una cum Michaele, assumptis omnibus copiis expeditionem suscipere. Veniens itaque ad sanctissimæ Dominæ nostræ Dei Genitricis Ædem, quam Odegi vocant, se suaque illi commendaturus, ac quasi valc dicturus, prælucentibus facibus ingressus est. In ipsis vero Ædis penetralibus, excussa subito ex ejus humeris chlamis, maximorum malorum præsagium dedit. Idem pridie quam ex Urbe discesserat, sive ipse ultro, sive jam futuræ rei urgente fato, convocatos amicos, ac convivio acceptos, monuit, suæ in illos amicitiæ memores essent, ac velut e vita migraturus, eis legata distribuit. Verum necesse erat, ut illa finem acciperent. Cœpta ergo expeditione, cum in Thracensium regionem in locum cui Cepi nomen, perveniissent, qui priores locum occupassent, tentoria certatim ac diligenti opera figebant. In his accidit, sive id dedita opera, sive per ministrorum imprudentiam, ut Michaelis tentorium humili planoque loco expanderetur; Cæsaris autem in quodam tumulo, pauloque editiori loco. Hoc ita factum, ceu oblatum quoddam ac lucrum insperatum arripientes, qui Michaeli adversus Cæsarem obtrectabant, viro calumniabantur, eique insidias struebant. Ingens tamen Cæsaris potentia inimicos turbabat, & ad audendum facinus segniores reddebat. Tum enim Antigonus Scholarum Domesticus, Bardæ, quam Michaeli (filius scilicet patri) propensius parebat, honoremque habebat; tum Duces alij, Symbatiusque Dromi Logotheta, Bardæ ex filia gener, ejus plane rebus studere cogebatur. Verum nesciebat Bardas, hunc fraude a Michaele in suas traductum partes, eique præcipuum necis auctorem fore. Instructo ergo consilio, paratisque insidiis, ac expeditis qui rem præstituri essent, non alij quam Symbatio concredita facinoris tessera est. Jam ergo lectis Relationibus, Symbatius ab illis exierat, impressoque fronti crucis signaculo, signum dederat.

Verum iterum moræ atque timores, eo quod præsens, ac in conspectu cohors Cæsaris Fœderatorum erat. Veritus itaque Michael, ne inter has moras, re detecta, gladium in se traheret, per quemdam fidissimum conjuratos confirmat, bonaque ac honores pollicitus, animis audentiores facit. Ac sane parum abfuit, quin Cæsar periculo tutus abiret, necemque evaderet, tanto scilicet metu conjurati perculsi erant, sicque animis languebant. Verum iterum misso nuntio Michael, Basilio Accubitori significat, *In novacula acie constitutam rei necessitatem esse; desperare se vitam; ad Bardæ necem se cito instruat.* Quibus auditis Basilius, deque Imperatoris salute solicitus, timorem conjuratis excutit, hisque verbis, *O audacem fortemque animum!* mox alacres reddidit, & ad certamen facinusque aggrediendum impulit. Bardas eos strictis gladiis in se irruere contuens, terrore perculsus, præsentique vitæ animadverso discrimine, ad Imperatoris se pedes abjicit. Haud tamen fieri poterat ut mortem effugeret. Statim ergo inde avulsum membratim concidunt, mensis Aprilis vigesima prima, Indictione quarta-decima. Tum ejus genitalia conto præfixa, per ludibrium ostentant atque traducunt. Ingenti autem excitato tumultu, magnaque orta turbatione, videre erat Michaelem vix non in vitæ periculum adductum: verum Constantinus Biglæ Drungarius in medium prorumpens, ingentem illum tumultum compescuit, tum faustis ominibus Michaelem prosecutus, tum armatorum aciem tumultuantibus opponens. In hunc modum Barda sublato, missa Cretensi expeditione, Imperator Byzantium rediit.

Bardæ cædes.

Præsagium aliud.

XLI. Sed & aliud signum ante duos tresve dies contigerat. Theodora namque (sive alias Numine afflata, sive etiam alicujus relatu docta structas Bardæ insidias) vestem quandam, eam quidem pulcherrimam aureisque perdicibus intextam, illius tamen staturæ imparem, longeque quam pro illa breviorem, sub ænigmate ad eum miserat. Tum enim perdices, non aliæ quævis aviculæ, temere intextæ, tum & vestis ipsa brevitas, citius quam par esset, cum dolo circumventum iri, fuere præsagio.

Basilius Michaeli adoptatus, & ab eo Imperator creatus.

XLII. Cæterum Imperator domum revertitur, quodque nullam prolem sustulerat, Basilium, Magistri dignitate ornatum adoptat. Tumque

Ἀλλ' αὖθις αἰσθόμενοί τινες ἔσθ' ὅτε καὶ ἀπλήστως, τῷ προϊσάζειν καὶ χεῖρ' ὁ πρόσωπον ἴσασθαι τῷ τῆς Καίσαρος ἑταιρείᾳ· ὅθεν ὁ Μιχαὴλ δείσας μὴ καταφωρᾶς γένηται, καὶ καθ' ἑαυτὸν ὑποπτεύσῃ τὸ μάχαιραν, ἑτέρου τινὸς τῶν ἀνδρῶν δι' ἑτέρου πιστοῦ τινος, καὶ θαρραλεωτέρους ἐδίδου τοῖς ὑποψίοις καὶ ὀκνηροῖς. καὶ πρῶτον μὲν τὸν κίνδυνον, καὶ τὸν φόνον ὁ Καῖσαρ ἐξέφυγεν, τῷ δεῖ τούτων καταπλησσομένων καὶ ἀθυμίᾳ καταβαλλομένων. Ἀλλὰ πάλιν δι' ἀποκρίσεως ἐδήλου τῷ Βασιλείῳ, Παρακουμβοῦμος δὲ ἔστ' ἰὼ, τὸ ὅτι ξυρὸν ἐσῶσθαι ἀνάγκην, καὶ ἀπελέγετο τὸ ζωὸν, καὶ πρὸς τὸν φόνον καθωπλίζετο. ὧν ἀκηκοὼς ὁ Βασίλειος, καὶ περὶ τῷ Βασιλέως καταῤῥώσεων, ἀπορρίψαι πείθει ὁ δίος ἀνὴρ, καὶ, Ὦ τῆς ἀνδρίας εἰπὼν καὶ θυμοῦ ψυχῆς, ἐπέρωσί τε ἄφνω αὐτὸς, καὶ εἰσπηδῆσαι πρὸς τὸν ἀγῶνα ἐποίησεν· οἷς ὁ Βαρδᾶς ἀθρόως ξιφήρεις ἰδὼν καὶ καταπλαγεὶς, ἔγνωκέ τε τὸν θάνατον, καὶ πρὸς τοὺς πόδας ἔῤῥιψε τῷ Βασιλέως αὐτόν. Ἀλλ' οὐκ ἰὼ τῶν διεκφυγεῖν· ὅθεν αὐθωρὸν σκάφην τε αὐτὸν ἀπαιωσι, καὶ μεληδὸν κατατέμνουσι, μηνὶ Ἀπριλλίῳ εἰκάδι πρώτῃ, ἰνδικτιῶνος τεσσαρεσκαιδεκάτης. εἶτα κοντῷ τὰ παιδεραστὰ τούτου ἀπαιωρήσαντες μέσα, περιδηλιατίζουσί τε καὶ θριαμβεύουσι. θορύβου δὲ πολλοῦ γενομένου καὶ ταραχῆς, ἰὼ ἰδὼν καὶ τὸν Μιχαὴλ μικροῦ τὸν περὶ ψυχῆς δίοντα· Ἀλλ' ὁ τῆς Βίγλης Δρουγγάριος, Κωνσταντῖνος δὲ ἰὼ, ὃν μέσον που συῤῥυεὶς, τὸν πολιὼ σκάφην διέλυσε θρασῶ, βύθημίαις τε βάλλων αὐτὸν καὶ περιπατῶν αὐτοπλίζων τε τοὺς ἐπιστρατευομένους. ὁ μὲν δὴ Βαρδᾶς οὕτως ἐξ αὐθρώπων ἐγένετο, καὶ οὕτως ἡ τῶν Κρητῶν διελύθη στρατιά, τῶν Βασιλέως τε ὁ Βυζάντιον ὑποστρέψαντος.

μβ'. Καὶ ἕτερον δὲ σημεῖον περὶ δύο, ἢ καὶ περὶ τρεῖς ἡμέρας τῷ Βαρδᾷ προεσημήνατο. ἡ γὰρ Θεοδώρα εἴτ' ἄλλως θεοφορουμένη, εἴτε δὲ καὶ ὑπό τινος τῶν μεμελετημένων μαθοῦσα, ἐσθῆτά τινα παγκάλλιστα μὲν καὶ πολυτελῆ χρυσοῦς 183.
περδίξι πεποικιλμένην, σὺν ἀμαθεστάτῃ δὲ τῷ μήκει τῆς ἡλικίας αὐτῇ· ἀλλὰ καὶ πολὺ ἀποδέουσαν, αἰνιγματωδῶς ἐξαπέστειλεν. τό, τε μὲν περδίκας, ἀλλὰ μὴ ὄρνιθας ἄλλας τῶν ὀρνίθων αἰνιττόμενον· ἀλλὰ μὲν καὶ ὁ τῆς ἐσθῆτος εὐδαίων, εἰς δόλον ἐμπεσεῖν θᾶττον ἢ ἔδει προεσήμαινεν.

μγ'. Πλὴν ἀλλ' ὁ μὲν Βασιλεὺς ὑποστρέφει, τόν τε Βασίλειον ἐπεὶ μὴ ἐκ γυναικὸς παιδὸς ἐποιήσατο, καὶ τῆς τῶν Μαγίστρων ἀξιοῖ. ἐπεὶ δὲ

δὲ χρόνου παρόντος τὰ κοινὰ διοικεῖν οὐχ οἷός τε ὁ Μιχαὴλ ἦν, καὶ τὸ ἑαυτοῦ ἀφελείας ἠδάνετο· καὶ ἅμα ἐπεμνήσθησαν μελετᾶσθαι, καὶ ὑποπτεύσαντα τοῦτο τῆς Συγκλήτου διώκειν, τῷ τὰ τῶν Ρωμαίων διοικεῖσθαι κακῶς, καὶ ὃ περιμάχητον διάδημα τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ ἐπιτίθησι, καὶ Βασιλέα τῇ ἡμέρᾳ Πεντηκοστῇ μηνὶ Μαΐῳ εἰκάδι ἕκτῃ ἰνδικτιῶνος τεσσαρεσκαιδεκάτης ἀναδείκνυσί τε καὶ ἀναγορεύει ἐν τῷ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἣ ἐπώνυμος Σοφία Θεοῦ. Ἀλλ' ὅς τις μὲν ἦν ὁ Βασίλειος, καὶ ὅθεν, καὶ ὅπως ἦλθεν εἰς γνῶσιν τῶν Καισάρων, ἡ κατ' αὐτὸν ἱστορία δηλώσει· τὰ νῦν δὲ τῆς Βασιλείου δόξης ἀξιώσεις, εἶχεν μὲν τῆς Βασιλείας, ἀπεῖχεν δὲ τῶν καθ' ἑκάστην ἀμιλλητηρίων καὶ ἱπποδρομιῶν, καὶ τῶν περὶ τὸν αἰσχρότατον Γρύλλον καὶ ... ψευδοπατριάρχου αἰσχρουργιῶν, ὧν ἀκαίρως ἐνεπύφα ὁ Μιχαήλ.

μοῦ. Πάντων μὲν γὰρ κόρος ἐστί, καὶ τῶν αἰσχρῶν καὶ τῶν φυσικῶν, ἔστι τε πολλοῖς, καὶ ἡ πεῖρα τούτων διδάσκαλος ἀκριβής· Μιχαὴλ δὲ τῷ τότε καισαρεύοντι, οὔτε
184. τῶν ἱπποδρομιῶν, οὔτε μὴν τῶν ἄλλων[184] ἀκροαμάτων τε καὶ αἰσχρῶν κόρος ἦν, ὡς φασίν· ἀπειρήκει γὰρ ὁ Βασίλειος, καὶ προτέρου τούτων ποιῆσαι αὐτὸν, νῦν μὲν παραινέσει χρώμενος, νῦν δ' ἄλλως μίσει τῶν τε πολιτῶν, καὶ ἅμα τῶν Ἱερέων ὁρᾶν, καὶ ἅμα τῆς Συγκλήτου ἐπεμπαζούσης παρρησίᾳ, καὶ οἷ ἐναντίον αὐτῷ ζωγραφοῦν, ἔλαθε τῷ φθόνῳ ἑαυτὸν καταβαλών· καὶ αὐτὸ φίλου ἐχθρός, καὶ μεμισημένος ὁ ἱστορικὸς ἐνομίζετο. ἐνετύγχανε οὐ πολὺ δὲ ἐν μέσῳ, καὶ ἵνα ἄλλον τὸν βασιλικοῦ δρόμου ἐρέτην νικῶντα τελοῦντα, Βασιλίκιος δεῦρο ἐλέγετο, καὶ ἀδελφὸς ἦν Καπνογένους ἐκείνου τὸν τῆς Ὑπαρχικῆς ἀξίας ἠξιωμένου ὃ δεύτερον, ἀναγὼν, τὴν πορφύραν τε ἐνδύς καὶ ὃ διάδημα περιτίθησιν· καὶ τὰ πρόσημα τῶν ὑποδημάτων περιβαλών, ἐξάγει πρὸς τὴν Σύγκλητον τῆς χερὸς ἔχων αὐτὸν, καὶ πρὸς τὴν Γερουσίαν φησίν, Ὡς ἔδει πάλαι μὲ τοῦτον εἰς τοῦτο τὸ περίβλεπτον κόσμον, ὦ ἄνδρες, ἐπαγαγεῖν,

Πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τιάρας,
185. Καὶ δεύτερον δὲ[185] συμφυὲς πίλῳ φέρος·
Ἅπαντα δ' ἁρμόζοντα πρὸς τὴν ἀξίαν·

Καὶ ὅτι πόσον ἦν κάλλιον τοῦτον με ποιῆσαι Βασιλέα ἢ τὸν Βασίλειον, ἐφ' ᾧ μεταμέλημα ἐφ' οἷς αὐτὸν ἐβασίλευσα. αὕτη τῆς καταλύσεως αὐτοῦ ἡ ἀρχή. τοῦτο πάλιν περιεχῆσαν, ἐκπλαγῆναί τε τοὺς ἐποίησε, καὶ ἀφα-

A Michael impar ipse administrandæ Reip. & cum sua eum, illa gerenda simplicitas stoliditasque non lateret, simulque audisset moliri Senatum in eum defectionem, propterea, quia illo Principe res Romanæ male administrabantur, etiam diadema (rem palmariam ac expetendam) illius capiti imponit, ac die sacro Pentecostes, Maij vigesima-sexta, indictione quarta-decima Imperatorem constituit, acclamatque in magna Ecclesia, cui nomen Dei Sapientia existit. At, quisnam fuerit hic Basilius, ac cuias, quave ratione in notitiam Imperatoris venerit, sequens rerum illi gestarum
B Historia declarabit. Jam itaque Augusti dignitate donatus, Imperij curis sese impendebat, seque a quotidianis ludicris ac Circensibus abstinebat, nec non a turpissimi Pseudopatriarchæ Gryli spurcitiis, quibus importune Michael oblectabatur.

XLIIII. Afferre demum omnia nauseam, turpia pariter & naturalia, tum vulgo ferunt, tum perspicue docet, quæ horum magistra experientia existit. Michaelem tamen tum rerum potientem, ut aiunt, nulla Circensium ludorum, at neque aliorum, compotationum turpiumque, satietas capiebat. Hæc Basilius cum prohibere vellet, ac Michaelem procul ab
C eis avocare, modo quidem admonendo atque hortando, modo vero civium odia, Sacerdotum diras, Senatus prope rebellantes animos proponendo, ac velut in tabella coram depingendo, illius sibi imprudens invidiam conflavit: hostisque loco, amicus; ac qui adoptatus fuerat, ipse exosus habebatur. Hinc brevi post, Basilicinum quendam Imperatoriæ tunc celocis remigem, ac illius fratrem Capnogenis, qui secundo Præfecti dignitatem gessit, adducens, purpura induit, impositoque diademate, atque ocreis adhibitis (quod Imperatorum
D insigne est) eo habitu manu sua ad Senatum eduxit, ad eumque in hæc verba oravit: *Par erat, Patres Conscripti, ut hunc olim vobis, illustri hoc habitu virum producerem, cui inest,*

Primum corona forma digna Regia,
Deinde cognatum diadema est huic viro,
Suntque omnia dignitati convenientia,

Quam vero præstabat hunc me potius, quam Basilium, Imperatorem creare, quem & pœnitet creavisse? Factum hoc ac verba, exitij Michaelis origo extiterunt. Istud sic dictum omnium aures circumsonans, nimium cunctis stu-

Basilicinus Imperij insignibus ornatus.

porem injecit, & ut vox omnibus hæreret, fecit; quod fabulosorum more Gigantum fatos Michael quotidie Imperatores ederet. Inde itaque auctum in Basilium odium, ac ignis instar vehementiori flamma exarsit; hoc scilicet ejus fomento ac causa, quod una se, cum ejus sodalibus, vitiis dedere non pateretur, nec illorum effræni licentiæ morem gereret. In tantam enim sæpius dementiam mero obrutus ac per ebrietatem Michael erumpebat, ut absurda quædam modumque omnem injuriæ excedentia præciperet; atque alij aures, alij nares, alij denique caput amputandum juberet. Ac nisi viri quidam misericordia moti negligenda putassent, ac in crastinum distulissent, ea Michaeli quandoque revocanda sperantes, ac fore, ut is eorum aliqua pœnitudine duceretur (quod & contingebat) plane periissent, quotquot illi aderant, inque aula assidui ac domestici erant. Quin & parum abfuit, ne & ipse Basilius pari involveretur exitio, illius ebrij petulantiæ non raro factus ludibrium. Sustinebat tamen, ac tandem aliquando quadam ducendum pœnitentia Michaelem existimabat. Verum fieri non poterat, ut jam a prima ætate, haud secus ac currus rota, inflexus, quicquid accidisset, nativam pristinamque rectitudinem reciperet. Itaque atrociores adversus Basilium structæ insidiæ. In eo autem illæ positæ, ut inter venandum, specie quidem feriendi feram, revera autem configendo Basilio satellitum quidam hastam conciliaret. Consilium hoc, is ipse qui mandatum acceperat, hastamque vibrarat, in vitæ exitu constitutus, suamet confessione cunctis manifestum fecit, & ut nihil inde ambigi possit. Ac quidem hastam misit; a Basilio tamen aberravit. Inque hunc modum servatus Basilius, in vitæ proxime discrimen adductus, Deo, qui mortem calcavit, illi salutis auctore. Hæc itaque cunctis prodita ac palam facta, gladij in eum acuendi causa extiterunt. Ne enim etiam Basilium (uti nuper Cæsarem, & antea Theoctistum) tristi nece sublatum conspicerent, sive Senatusconsulto, sive Basilij amicorum consilio (unum enim ac commune omnibus impendebat exitium) ab Imperatoris ipsis Excubitoribus, in sancti præclari Martyris Mamantis Palatio, neci traditur, die vigesima quarta Septembris, Indictione prima, anni sexies millesimi trecentesimi se-

Michaelis fatuitas & sævitia.

Basilius insidiis petitus.

Michael nece sublatus,

σία κεφαλης φθῶναι πολλῆ, ὅτι καὶ τοὺς μυθικοὺς Γίγαντας Βασιλέας απαρτιὰς καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀναδίδωσιν. νύξηρ μὲν οὖν ἔκ ποτε ὁ περὶ τὸν Βασίλειον μῖσος, καὶ σφοδρότερον καὶ τῷ τῆς φυσικῆς φύσιν ἐλάνειν, ὑπέκκαυμα ἔχον καὶ αἴτιον ὃ μήτε συμφθείρεσθαι βούλεσθαι τούτοις αὐτὸν, μήτε μὴν σωφρονεῖσθαι ταῖς ἀκολάστοις γνώμαις αὐτῶν. Εἰς τοσοῦτον γὰρ ὁ Μιχαὴλ πολλάκις ἄνοιαν ἐξ ἀκρατοποσίας καὶ μέθης ἐξώκειλεν, ὡς κατ' αὐτὸν μὲν καὶ τὸν ταύτης καιρὸν δίκαιά τινα, καὶ ἄρα δίκαια ἐκκελεύεσθαι· τῆς μὲν γὰρ ἀφαιρεῖσθαι τὰ ὦτα, καὶ ἄλλου τὸν ῥῖνα, καὶ τῷ κεφαλῷ ἑτέρου προστάττειν· ἂν εἰ μή τινες οἰκτῳ κρατυνθέντες πρημέλουν, καὶ πρὸς τὸν αὔριον ἔπεμπον ἀναλήψιν τινα καὶ μεταμέλειαν τῆς αὐθρὸς ἐκδεχόμενοι, ὅπερ καὶ ἐμοὶ, κἂν ἀπώλετο σύμπας ὁ παραθυμῶν αὐτῷ καὶ συγκαρτερῶν. μικροῦ δὲ καὶ Βασίλειος συναπώλετο, τῆς πρόνοιας οὐκ ὀλιγάκις παίγνιον γενομένης. ἀλλ' ἐκαρτέρει, καὶ ἔμελλε μεταμελεῖσθαι ἔσεσθαι ἡμᾶς ἐπὶ τὸν ἄνδρα ὀφθῆναι ἐπιτοπάζων. ἀλλ' οὐκ ἐᾶν τοῦτον ὥσπερ ἁρμάτιον ἔχειν ἐκ προφάσεως ἡλικίας καμφθέντα, οὐδ' ἂν εἴ τι ἡμῖν τῷ ἐξ ἀρχῆς εὐτυχείαν λαβεῖν. Τοιαῦτα μείζονα κατὰ Βασιλείου συρράπτει ὑπόβουλον. ἡ δὲ ἐᾶν, ὡς τῶν Κωνσίων λόγῳ μὲν κατὰ τῆς θήρας, ἔργῳ δὲ κατὰ τοῦ Βασιλείου τῷ τῆς λόγχης ῥίψιν ποιῆσαί τινα τῶν ὑπασπιστῶν. καὶ τοῦτο αὐτὸς ὁ προσταγεὶς, καὶ τῷ λόγχῳ ἀφεὶς, κατὰ τὸν τῆς ὁδοῦ καιρὸν ἐξαγορεύσας δῆλον πεποίηκε καὶ πιστόν. ἀφῆκε μὲν οὖν ἐπὶ τῷ λόγχῳ ὁ κελευσθείς, διημάρτησε δέ. καὶ οὕτω σέσωσται ὁ Βασίλειος, ἔλαττα θανάτου ἡμόλυνος, ὑπὸ τοῦ τὸν θάνατον καταπεπατηκότος Θεοῦ. ταῦτ' οὖν ἔκπυστα ἡμόλυνα πᾶσι καὶ φανερὰ, τῷ κατ' αὐτοῦ ἠκόνησε μάχαιραν. ἵνα γὰρ μὴ καὶ τὸν Βασίλειον, ὡς πρὸ μικροῦ τὸν Καίσαρα σφαττόμενον ἴδωσι, καὶ πρὸ βραχέος τὸν Θεόκτιστον, εἴτε βουλῇ τῆς Συγκλήτου βουλῆς, εἴτε γνώμῃ τῶν φιλοτίμων Βασιλείου· κοινὸς γὰρ καὶ κατ' αὐτῶν ὁ θάνατος ἐπηπείλητο, σφάττεται [186] ὑπὸ 186.
τῶν Περκοίτων τοῦ Βασιλέως δορυφόρων, κατὰ τὰ δυάκλειστα τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Μάμαντος, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ εἰκάδι τετάρτῃ ἰνδικτιῶνος πρώτης, ἔτους ἑξακισχιλιοστοῦ τριακοσιοστοῦ

ἑβδομηκοστοῦ ἕκτου, ὥρᾳ τῆς νυκτὸς τρίτῃ· βεβασιλευκὼς ἔτη, μὲν μὴν τῆς Θεοδώρας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, τέσσαρα καὶ δέκα, καὶ Μόναρχος, δέκα καὶ ἕν· καὶ πρὸς τοῖς τρισὶ μησὶ χρόνον ἕνα ὕστερον μετὰ Βασιλείου.

μέ. Καὶ τὰ μὲν Εἰρηναΐα, σκηνικά τε ἀπόντα καὶ θεατρικά· ἄξιον δὲ μεμνῆσθαι καὶ τῶν ἐπαινετῶν. ἃ γὰρ τῶν ὧν ἔφερεν ἀναθημάτων ἐν τῷ περικλεεστάτῳ ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας κατασκευὴ φιλεργῶς τε-
187. λεσθεῖσα καὶ φιλοτίμως, ἐπαινετή. [187] οὔτε γὰρ τῷ Δίσκῳ τῶν παλαιῶν τι χειμηλίων καὶ ἱερῶν, καὶ τῶν ἀφ' οὗ γεγόνασιν ἄνθρωποι τεχνουργηθέντων ἐν ναοῖς, καλὸν ὃ μέγεθος ἐξισάζεται, οὔτε τις εὐπρέπεια καὶ ὡραιότης ἴσην τῶν ἡμομένων ἐπήνθησεν, πολυτῶν ὁμοῦ τῶν ὡρείων καὶ ἁμίλων στεῤῥεδραμένων· καὶ ὁ Ποτήριον δὲ τοῦτο λίθῳ καταλλήλων. οὐ μὴν δὲ καὶ ὁ Εἰς φωταγωγίαν κατασκευασθεὶς αὐτῷ Κύκλος, ὃν φασὶ πολυκανδήλων, ἴσην τῶν ἄλλων ἠλάπωται. Ἀλλὰ καὶ ἔστι ὁλοχρύσου ὅλος ἡμόμενος λίτρας ἔχων ἑξήκοντα, τῶν ἄλλων ἁπάντων φέρῃ πολύ, καὶ τῶν δίδωσι τὰ πρωτεῖα καὶ ὁ σεβάσμιον.

ptuagesimi-sexti, hora noctis tertia. Imperavit cum Theodora matre sua annos quatuordecim; solus, undecim: posteaque adlecto Basilio, annum unum menses tres.

XLV. Ac ea quidem quæ hactenus dicta sunt scenica omnia, & ad Circum ludosque spectantia: operæpretium vero est, ut & eorum meminerimus, quæ laudem aliquam merentur. Quæ enim in celebratissimo Dei Sapientiæ Templo donaria obtulit, pro structuræ ratione elegantia ac magnifica, laudem habent. Neque Michaelis donaria. enim ullum veteris ae sacræ supellectilis pignorum, sive illorum, quæ subtili arte elaborata, quo ex tempore homines esse cœperunt, sacris Ædibus ornamento fuerunt, oblato ab eo Disco, vel mole æquatur, vel pari elegantia est ac venustate: in cujus structuram, quicquid usquam venustum est ac pretiosum videatur conflatum esse. Accedit & Calix, ipse quoque Disco per quam affinis. Quin & Circulus, multiplici in orbem sustentanda face ab eo fabrefactus (πολυκάνδηλον vocant) nulli usquam aliorum cesserit. Totus namque ex auro conflatus librarum sexaginta pondo, longe reliquis præcellit: palmarium sane opus ac plane augustum.

* πύπ.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΤΟΥ ΑΟΙΔΙΜΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ,

ΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΕΝ ΘΕΩι ΡΩΜΑΙΩΝ,

ὁ πάππου Υἱωνὸς, φιλοπόνως ἀπὸ διαφόρων ἀφηγήσεως διηγημάτων,

188. τῷ Γραφῆναι προθυμήθη.

HISTORIA

DE VITA ET REBUS GESTIS

BASILII

INCLYTI IMPERATORIS,

QUAM

CONSTANTINUS DEI GRATIA ROMAN. IMPERATOR, ipsius Nepos, studiose ac diligenter ex variis narrationibus congessit, ac Scriptori contribuit.

I. CUPIENTI olim animo ac- A censoque desiderio, rerum experientiam ac notitiam, sempiternæ memoriæ immortalisque Historiæ ore, studiosiorum animis inferere optabam. Ac quidem statueram, si modo vires obsecundarent, omnis retro Imperij Romani Byzantij, Imperatorum, eisque subjectorum Magistra-

α'. ΗΝ μὲν προθυμία τε ἔφεσις οὐκ ὀλίγου, ἐμπειρίαν πραγμάτων καὶ γνῶσιν τῶν ἀπουδαιοτέρων ἐμφυτεῦσαι ψυχαῖς, ἀφ' τοῦ ἀξιμήτου καὶ ἀθανάτου τῆς ἰσρείας τόμπος. καὶ ἐβουλόμην, εἰ ἄρα οἷός τε ὦ, τῷ σύμπαντος τῆς ἐν Βυζαντίῳ Ρωμαϊκῆς ἀρχῆς χρόνου, τῶν τε Αὐτοκρατόρων, καὶ τῶν ὑφ' αὐτοὺς Ἀρ-

Græca ausa & emend. post Alatianam Edit. ex Vaticano Em. Card. Barberini Cod. ex quo superiora.

χόντων καὶ Στρατηγῶν καὶ Ὑποστρατήγων, καὶ τῶν καθ' ἕκαστα τὰς ἀξιολογωτέρας τῶν πράξεων ἀναγράψασθαι. ἐπεὶ δὲ ἐδεῖτο τὸ πρᾶγμα καὶ χρόνου πολλοῦ καὶ πόνου συχνοῦ, καὶ βιβλίων ἀφθονίας καὶ σχολῆς τῆς ἀπὸ τῶν πραγμάτων· ταῦτα δὴ ἡμῖν οὐ παρῆν· εἰς δὲ δεύτερον ὀξὺ ἀναλήψεως ἐπεβοήσαμεν πλοῦν· καὶ τέως ἑνὸς Βασιλέως, ὅτι μέγα τὸ τῆς Βασιλείας κράτος ὑψώσαντος, ὃς καὶ τῆς βασιλείας ἐπώνυμος ἰῶ, καὶ μέγα ὄφελος τῇ πολιτείᾳ Ῥωμαίων ἐνήνεγκε καὶ τοῖς πράγμασιν, ὅσ' ἀρχῆς καὶ μέχρις αὐτῆς τελευτῆς, τὰς πράξεις καὶ πᾶν ὅλον ἀγωγὸν διηγήσασθαι· ὡς ἂν καὶ τοῖς μετέπειτα μὴ ἀγνοῆται, Βασιλείου τελέσαντος ὅτι πολὺ τῆς χρόνου προεκλάμψαντος, ἡ πρώτη πηγὴ καὶ ῥίζα, καὶ τοῖς ἐκγόνοις ἐκείνου, οἴκοθεν εἴη αἰσχυνὴ ὁ πρὸς ἀρετὴν καιρῶν τε καὶ δόξης, καὶ ὁ ἀρχέτυπον τῆς μιμήσεως. εἰ δὲ ὀπτιμεσχηθείη καὶ χρόνος ἡμῖν ἔτι ζωῆς, καὶ γένηταί τις καὶ τῶν νόσων ἐπιεικεία μικρά, καὶ μηδὲν τῶν ἔξωθεν εἴη τι ἐμποδὼν, ἴσως προσθῶμεν ἑκουσίως καὶ τῆς ἄρτι ἡμῖν καπούσης αὐτῶν ἡρεμῆς τέως ὅλῳ τῆς ἱστορίας ἀφήνησιν.

Β'. Πλεῖ δῶν ἔστ', ὃν ὁ λόγος νῦν ἐπιδείξαι κατεπαγγέλλεται Αὐτοκράτωρ Βασίλιος, ὥρμητο μὲν ἐκ τῆς Μακεδόνων γῆς· ὃ δὲ γένος εἵλκυεν ἐξ Ἀρμενίων [189] ἔθνους Ἀρσακίων. τὸν δὲ παλαιὸν Ἀρσάκιον, ὃς Παρθων ἦρξεν, ὅτι μέγα δόξης προελθόντος καὶ ἀρετῆς, νόμος τοῖς ὕστερον ἐγκρατέσι, μὴ ἄλλοθεν βασιλεύεσθαι μήτε Πάρθους μήτε Ἀρμενίους, ἀλλὰ μηδὲ Μήδους, ἢ τοὺς ἐκ τοῦ γένους Ἀρσακίου καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ. οὕτως δῶν τῶν εἰρημένων ἐθνῶν ὑπὸ τῆς τοιαύτης βασιλευομένων σφῶν, καθ' ἅπας χρόνους τοῦ Ἀρμενίων καταρχῆς ἐξ ἀνθρώπων ἀπογενομένου, συνέβη φάσιν γενέσθαι περὶ τὰ βασίλεια καὶ τοῖς ἀμφιδόξοις τῆς τοιαύτης ἀρχῆς. Ἀρτάβανος δῶν καὶ Κλέσις οὐ μόνον τῆς προγονικῆς ἐκπεπτωκότες ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ τῷ ζῆν κινδυνεύοντες, τῷ βασιλεύουσαν ταύτην καταλαμβάνουσι Κωνσταντινούπολιν. Λέων τῶ ὁ μέγας τότε καὶ τὰ Ῥωμαίων διέπων ἄρχειν, ὁ Ζηνῶνος πενθερός. ἔστ' δῶν τοῖς ἀνδρας ὑποδεξάμενος, καὶ ἀξίως τῆς περὶ αὐτοὺς εὐγενείας φιλοφρονησάμενος, οἴκησίν τε ἐν διαπρεπεῖ τῷ προσηκούσῃ ἐν τῇ βασιλίδι ἀπένεμε. μεθ' ἣν δὲ τὴν ἀνδρῶν τῷ ἐκ τῆς πατρίδος φυγῇ, καὶ πρὸς τὸ βασιλεύουσαν ταύτην καταφυγῇ, καὶ ὡς θαυμαστῶς ὑπὸ τῶν Κρα-

A tuum, bellique Ducum seu Prætorum & Legatorum, singulorumque actus gestaque nobiliora scripto consignare. Quod tamen istiusmodi provincia multo tempore continuoque labore & librorum copia, atque a rerum cura negotiorumque strepitu otio indigeret (quæ sane mihi deesse videbam) secundæ necessario navigationi animum adjeci, uniusque saltem Imperatorum, qui majestatem Imperij mirum quantum promovit (qui ab Imperio seu Regno nomen habuit) Romanæque Reipublicæ ac rebus ab initio ad vitæ usque exitum plurimum profuit, res gestas vitæque omne institutum ac rationem commemoranda mihi proposui: ne scilicet stirpis Regiæ diu multumque productæ, primus fons radixque posteros lateat, habeantque ejus Nepotes, domestico exemplo erectam virtutis regulam & statuam, atque principem formam, in quam imitationem intendant. Sin autem etiam longiora adhuc præstabuntur vitæ spatia, ac morborum etiam exiguæ quædam dentur induciæ, nec exteriorum curæ impediant, continua forsan serie totius illius progeniei ad nos usque adjiciemus Historiam.

Constantini in Byzantinam Historiam animus.

B

II. Hic enimvero, cujus nunc Historiam profitetur oratio, Basilius Imperator, ex regione Macedonum trahebat originem; referebatque ad Armenios, Arsacidas genere. Vetere enim Arsace, qui Parthorum Imperium tenuit, ingentem virtutis & laudis gloriam consecuto, posteris lex inolevit, non ab aliis, quam ab Arsacis familia ejusque nepotibus, Parthos, Armenios, Medosque ipsos, qui Regia potestate ipsis præsint, esse habituros. In hunc itaque modum, cum illæ, quas dixi, gentes, ab stirpe ejusmodi, imperio regerentur, illo qui apud Armenios rerum potiebatur, quandoque ex humanis sublato, contigit de jure regni, deque principatus istiusmodi successoribus, dissidium oriri. Hincque adeo Artabanus & Clienes, non solum avito Imperio spoliati, sed & in vitæ jam periculum adducti, in Regiam hanc Constantini Urbem veniunt. Leo Magnus tunc Imperio præerat, Zenonis socer. Hic igitur viros suscipiens, ac pro generis splendore magnifice pertractans, ædes ad habitandum congruaque victus stipendia in Urbe Regia illis assignavit. Ut autem horum e patria fugam & in regnantem hanc Urbem accessum, omnique humanitate ab Imperatoribus susce-

Basilij genus & patria.

C

Arsacidarum nobilitas & præstantia.

Artabanus & Clienes Cplim profugi.

D

ptos esse didicit, is, qui tum res Persicas administrabat, datis literis, benevolentiæ in eos larva, in paternum se illos Imperium restituturum pollicitus, revera autem ea sibi molitione gentem conciliare, ac subjicere satagens, advocabat. Acceptis literis, dum adhuc quid sibi facto opus deliberant, res, per unum aliquem famulorum Imperatori defertur, ac Epistola ipsa contraditur. Rei itaque explorato momento, Persamque, non tam illis Imperium, quam sibi gentem subjiciendam, quod sic invitabat, procurare, haud dubia conjectura comperto, quod neque his qui invitabantur, nec vero Romanis rebus operæpretium erat; cura adhibetur, ne istud Persarum consilium exitum habeat. Quapropter succisa, si qua videretur, opportunioris fugæ facilitate, honesti specie, velut ad liberiores agros, & ut majori securitate fruantur, Imperator Nicem Macedoniæ urbem cum liberis & uxoribus (nam & illas postea subduxerant) transfert. Decursu autem temporis, Saracenorumque rebus in majorem principatum crescentibus, eandem ac primis Arsacidarum nepotibus fraudem adhibet, qui tum genti præerat, Amermnunes, scriptisque literis, ad auitam nimirum potestatem ac Imperium revocabat. Verum ejusce quoque consilij fabula, ab Heraclio, qui tum rerum potiebatur, deprehensa, literisque percensitis, cum nulla eos benevolentia revocari intellexisset, sed ut hæc machinantes, eaque occasione Saraceni ditionem augerent (fore enim sperabant, si modo illos secum haberent, ut facile pro veteris Arsacis amore, in suas partes gentem traherent) idcirco etiam Philippos alteram & ipsam Macedoniæ urbem, quasi majoris securitatis causa, Nice remotos transmittit. Hincque deinde velut illustriori civitate donandos, meliorique statu componendis eorum rebus, Adrianopolim transfert. Viso autem eis idoneo aptoque loco, velut in propria consistentes tribu ac familia, multitudine aucti sunt, abundeque satis opibus cumulati, paternam nobilitatem servantes ac genus impermixtum.

Tentata eorum revocatio.

Translati Arsacidæ Nicem.

Inde Philippos, demumque Adrianopolim.

III. Secutis vero temporibus, cum summam rerum Constantinus cum Irene matre administraret, Maictes ille ex Arsacis prosapia ducens originem, legationis causa, seu alterius negotij obeundi gratia, illustrem hanc Constantini Urbem petens; atque in

Maictes Basilij avus.

A πειώτων ἐδέξησθε, ὁ τότε τὰ τῆς Περσικῆς διέπων ἀρχῆς, γράμμασιν αὐδις μετεκαλέσω, εἰς τὴν παρεῖσαν ἡγεμονίαν ἐγκαταστῆναι, δῆθεν ὡς βουλομένους· ἑαυτῷ δὲ, τὴν τῶν ἐθνῶν ἀντεῦθεν καταστολὴν μηχανώμενος. δεξαμένων δὲ τούτων τὰ γράμματα, καὶ περὶ τῶν πρακτέων ἔτι διασκοπουμένων, μανθάνεται τοῦτα τῷδέ τινος τῶν ὑπηρετουμένων αὐδις τῷ Βασιλεῖ, καὶ ἡ ἐπιστολὴ ἐγχειρίζεται. γνωσθέντος δὲ τοῦ πράγματος, ὡς οὐκ αὐδις τοσοῦτον τὴν ἀρχὴν, ὅσον ἑαυτῷ ὁ ἔθνος ὁ Πέρσης καταστῆσαι βουλόμενος, τὴν τούτων ἐποιεῖτο μεταπεμψιν, ὅπως οὔτε τοῖς καλουμένοις, οὔτε τῶν Ρωμαίων ἐλυσιτελῆ τοῖς πράγμασιν, πρόφασις γένηται τοῦ μὴ ὃ τοῖς Πέρσαις δοκοῦν εἰς ὥρας ἐλθεῖν. καὶ μεταστημένου τοῦ Βασιλέως τὴν, εἰ τύχοι, ἀνάγκαν τοῦ δρασμοῦ, μετ' ἀνάπειθοῦς τοῦ σχήματος, ὡς ἐπ' ἀνυποψίας δῆθεν τὴν ἀδείας πλείονος, εἰς Νίκην τὴν τῆς Μακεδονίας πόλιν μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων (ἃ αὐτοὶ γὰρ μετὰ τοῦτα αὐδις ἀπεκλάπησαν) μετοικίζονται. τοῦ δὲ χρόνου ῥέοντος, καὶ τῶν Σαρακηνῶν ὅτι μείζονος δυναστείας πραγμάτων, τὴν ὁμοίαν πεῖραν, τοῖς τῶν πρότερων ἀπογόνοις Αρσακιδῶν ὁ τότε Αμερμνουνὴς παρεβάλετο, καὶ διὰ γραμμάτων μετεκαλέσω αὐδις, εἰς τὴν προγονικὴν δῆθεν ἐξουσίαν τε καὶ ἀρχήν. φωραθέντος δὲ καὶ τοῦτου δράματος Ηρακλείῳ, τῷ τηνικαῦτα Βασιλεῖ, καὶ τῶν γραμμάτων ἐγχειρισθέντων, ἐπεὶ μὴ βουλομένου τούτων ἔγωγε τὴν μετάπεμψιν ἠνωλιάμην, ἀλλ' εἰς * προθεσιν οἰκείας ὑπεκστάσεως τῶν τοῦτα μηχανωμένων (ἤλπιζον γὰρ ὃ ἔθνος ἐκ τῆς πρὸς τὸν παλαιὸν Αρσάκην εὐνοίας ῥᾳδίως, εἰ τύχοις ἔχειν μεθ' ἑαυτῶν, προσάξεσθαι οἱ Σαρακηνοὶ) ἀφ' οὗ καὶ εἰς Φιλίππους, μίαν καὶ αὐτὴν τῶν κατὰ Μακεδονίαν τυγχανούσην πόλεων, ὡς ὅτι μείζονος ἀσφαλείας μετοίκισιν τοῦτους αὖθις ὁ Βασιλεύς· εἶτα ἐκεῖθεν πάλιν ὡς ὅτι λαμπροτέρας πολιτείας καὶ καταστάσεως μεταβίβασιν εἰς Αδριανούπολιν. εὑρὼν δὲ τοῦ τόπου φανέντος αὐτοῖς, κατ' ἰδίαν ὥσπερ σωτηρίαν φατείαν τε καὶ φυλήν, εἰς πλῆθος ἐλθόντες, καὶ ἐπ' εὐπορείας κατέστημεν ἱκανῆς, τὴν πάτριον εὐγένειαν ἀφανίζοντες, καὶ ἀσύγχυτον τὸ γένος ἀφεφυλάττοντες.

γ'. Χρόνοις δὲ ὕστερον, ὡνίκα Κωνσταντῖνος μετὰ Εἰρήνης τῆς μητρὸς ἐβασίλευεν, Μαίκτης ἐκεῖνος, ἀφ' αἵματος Αρσάκου καὶ αὐτὸς ὤν, κατά τινα πρεσβείαν ἢ χρείαν εἰσῆλθε πρὸς τὸ πολεῖλεπτον τοῦτον Κωνσταντινούπολιν· ὃς αὐτοῦ

* προθεσιν οἰκείας ὑπεκστάσεως τῶν τοῦτα μηχανωμένων

παρεπιτυχούσῃ τῇ τύχῃ ὁμοίᾳ, Λέοντι καλου- A ea, forte fortūna in ejuſdem gentis ac
μένῳ· ἐκ γένους αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἔξωθεν καταστάσεως, familiæ hominem, Leonem nomine,
καὶ περὶ τὸν τῆς σολοικῶν ἰδιότητος, οὐχ ἕνα τῶν τυ- incidens; exque exteriori habitu ge-
χόντων ἐκ ταπεινῶν· ἀλλ' εὐγενῆ καὶ περιφανῆ καὶ ſtuque, nec non veſtium proprio cul-
εἰς ὁμιλίαν αὐτῷ κεκραγάς, καὶ τοιοῦτον ἐθάδα καὶ tu, non unum quem infimæ plebis
στωμύλον εὑρηκώς, ἐπεὶ ὁ γάμος ἐμέμφετο, καὶ τὴν vulgique agnoſcens, ſed virum inge-
ὁμοῦ οἴκησιν παρεκρίνῃ, τῆς οἰκείας τὴν ἀλλοτρίαν, nuum ac ſpectabilem; conſertoque
δηλῶν τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀρετήν· καὶ ὃ παρὸς αὐτὸν ἀσπα- ſermone ac fabulando, ejus vim con-
σάμενος κῆδος, μίαν τῶν αὐτοῦ θυγατέρων ἠγά- ſuetam uſuque familiarem inveniens;
γετο, ἐξ ὧν ὁ τοῦ ἱστορουμένου παρῆλθε πατήρ· ὃς vbi genus cognovit, illius contuber-
καλῶς ἀναζητεῖς, καὶ δι' ἐπαινουμένης ἀγωγῆς καὶ nium deligit, ſuæque, alienam habi-
ἕξεως εἰς ἄνδρας τελέσας, καὶ εὐειδίᾳ σώματος καὶ tationem, pro viri virtute ac præſtan-
ῥώμῃ δηλοφερῶν καὶ πομποδαπῶς κοσμουμένους tia, præfert; ejuſque amplexus affi-
ἀρετῆς, πολλοὺς οἰκίᾳ τοὺς δι' ὑπογαμίας ἑλκυ- nitatem, filiarum unam ſibi matrimo-
σας αὐτὸν οἰκειώσασθαι. γυνὴ δέ τις εὐγλωσσος καὶ κο- nio jungit, ex quibus ortus illius pa- Baſilii patris, matriſque nobilitas.
σμία καὶ τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ οἴκησιν ἔχουσα, rens, cujus nunc hiſtoriam teximus.
ἀποιχομένου τοῦ ταύτης ἀνδρὸς, σωφρόνως τὴν χη- B Mulier vero quædam nobilis & pudi-
ρείαν ἀγόυσα· φήμη γάρ τις διέτρεχεν οὐ πόρρω- ca Adrianopoli habitans, viro demor-
λῶς ἀμυδρὰ, ἐκ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἕλ- tuo, caſte ſobrieque in viduitate age-
κειν αὐτῷ τὴν συγγένειαν, τῶν ἄλλων ἐπιμοτέρα, bat (fama erat haud prorſus obſcura,
τῶν τε καθ' οἷς * παρήκειν δοκοῦσιν αὐτῇ· καὶ δηλο- ex magno Conſtantino eam genus du-
τοῦτο τὴν ταύτης θυγατέρα εὐγλωσσίᾳ καὶ καλλῇ δηλο- cere:) Hæc illi reliquis, iiſque apud
φερούσῃ σώματος, καὶ αἰδοῖ κεκοσμημένῃ, ἠγά- quos conſederat, præſtantior viſa:
γετο· ἐξ ὧν ἐβλάστησεν ἡ βασίλειος αὕτη ῥίζα Βα- eamque ob rem ejus filiam, nobilita-
σίλειος, παρῆλθεν μὲν ἕλκων τὴν ἐξ Ἀρσάκου συγγέ- te ac corporis forma conſpicuam ve-
νειαν, ἣν προεῖρηται· ἡ δὲ μήτηρ, τῇ τε τοῦ με- recundiaque ornatam, uxorem ducit:
γάλου Κωνσταντίνου συγγενείᾳ ἐκαλλωπίζετο· καὶ ἀπὸ ex quibus Regia hæc radix Baſilius
θατέρου μέρους, τὴν Ἀλεξάνδρου πυγὴν λαμπρότη- ſuccrevit; paterno quidem ſtemmate
τα. ἐκ τοιούτων γονητόρων προελθὼν ὁ Βασί- Arſacis (vti dictum eſt) proſapiam
λειος, βίβους πολλὰ τὸ ὕστερον δόξης σύμβολα εἶχεν ſibi vendicans; materno vero, Con-
ἐπιφαινόμενα. ταινία τε γὰρ κοκκοβαφὴς περὶ τὴν ſtantini natalibus magnifice glorians;
περιτομὴν ἔκφυσιν τὸ τειχῶν ἐωρᾶτο περὶ τὴν κεφα- utroque demum, Alexandri claritā-
λὴν, καὶ περὶ τὰ σπάργανα πορφύρεα βάμματα. C tem jactans. Tali ex progenie ortus
ιθ'. Ἦν δὲ μέχρι ποτὲ ὅτε ὁ γάμος τῶν ἀπογόνων Ἀρτά- Baſilius, multa ſtatim futuræ gloriæ
κου κατ' ἰδίαν ὥσπερ φατείαν σεσεγκὼς, εἰ καὶ fublucentia ſigna exhibuit. Tænia nam- Baſilii Imperii prognoſtica.
ταῖς ὑπογαμίαις πολλάκις τοῖς ἐγχωρίοις συναγει- que quædam coccinea, tum primum
κιάζων, Ἀδριανουπόλῃ κεκτημένον τὴν οἴκησιν. ἐπεὶ enaſcentibus pilis circa caput viſa,
δὲ Κροῦμος ἐκεῖνος, ὁ τῶν Βουλγάρων Ἀρχων, εἰς circaque faſcias purpurei tinctus.
τοὺς πρὸς Ῥωμαίους ἐξυβρίσας ἀσπονδὰς, πολέμιον I V. Hactenus Arſacis nepotum Arſacidæ in Bulgariam tranſlati.
χάραξα τῇ Ἀδριανουπόλῃ ἐβάλετο, καὶ χρόνον πρὸ- genus, ipſum ſecum in propria quaſi
καθίσας συχνὸν, ὁμολογίᾳ ταύτῃ δῆτα τὴν τῶν ἀναλ- tribu contubernioque conſtiterat,
κάων ἔνδειαν πρέσβεσιν, καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ πᾶσιν μὴ quanquam haud raro, Adrianopoli
μόνον καὶ Μανουὴλ τὸν Ἀρχιερέως τῆς τοιαύτης πόλεως ſedes habens, etiam cum indigenis
εἰς Βουλγαρίαν μετῆγαγε, συνέβη μὴ τὴν ἄλλων, nuptiarum fœdera commiſcebat. Quia
καὶ τοὺς τοῦ Βασιλείου γονήτορας, ἔτι τούτων ἐν vero Crumus ille, Bulgarorum Prin-
τοῖς ἀπαργάνοις ἔχοντας, εἰς τὴν τῶν Βουλγάρων ἀπα- ceps, violatis, quæ illi cum Roma-
γωγὴν μὴ ἕνεκα τὴν οἰκείαν τῶν Χριστιανῶν πίστιν nis intercedebant, fœderibus, hoſtili
ἀσύλητον διασώζοντες, ὅ, τε θαυμάσιος ἐκεῖνος Ἀρ- aggere cinctam Adrianopolim, diu-
χιερεὺς, καὶ ὁ σὺν αὐτῷ λαὸς, πολλοὺς τῶν Βουλγάρων que ab eo obſeſſam, qua laborabat
πρὸς τὴν ἀληθινὴν πίστιν μετήγαγον τοῦ Χρι- D neceſſariorum penuria, ad deditio-
στοῦ· οὔπω γὰρ ἦν τὸ ἔθνος μετανοηκὸς πρὸς nem coegerat, civeſque omnes ac
incolas, nec non etiam Manuelem Manuel Adrianopol. Epiſcopus in Bulgaria Prædicator & Martyr.
ejuſce Urbis Epiſcopum, in Bulgariam
tranſtulerat; accidit Baſilij quoque
parentes cum reliquis; illo adhuc in
faſciis agente, in Bulgarorum regio-
nem transferri: ubi propriam Chri-
ſtianorum fidem illibatam cuſtodien-
tes (tum ſcilicet mirabilis ille Præ-
ſul, tum plebs illi pari captivitate
comes) multos Barbarorum ad veram
Chriſti fidem adduxerunt (nondum
enim gens illa animum ad pietatem

* Barb. παρήκειν.

translulerat) multisque locis Christianæ doctrinæ jecerunt semina , a Gentilium errore Scythas retrahentes, & ad divinæ cognitionis lucem traducentes. Quibus in illos ira percitus Crumi successor Mutrago , cum Manuelem virum sanctissimum , tum alios plures ejus rei delatos , cum tentando ad ejurandam fidem inducere nequivisset , variis tormentis excruciatos , per mortem Martyres consecravit. Sicque contigit multos sanguinis necessitudine Basilio conjunctos eique affines , Martyrij gloria potiri , ut nec ejus, quæ inde est, honestatis, posset expers videri. Jam vero , cum plebem suam Deus visitaret , atque ei in patriam reditum præstaret (Bulgarorum enim Princeps , Romanas diutius vires aciesque ferre non valens , collum rursus subdere annuebat) congregata apud eum, quæ in patriam dimittenda erat, Christianorum turba , conjectis in puerum Basilium oculis, liberali forma decorum , gratiusque subridentem ac circumsalientem, indole formaque delectatus, illum ad se traxit, pomumq; ei miræ magnitudinis dedit. Puer vero animi candore cum pari fiducia Principis incumbens genibus, morum illa simplicitate, ingenuitatis suæ illustre specimen dabat, adeo ut Princeps etiam atque etiam admiraretur; stipatorum vero cohors secum ipsa tacita furore commoveretur.

Basilii puerilia maiestatis plena.

V. Verum ut ea , quæ interea evenerunt , paucis transigam , omnis ille Christianorum populus , sic velut captivus abductus , propitia Dei bonitate , ad propria migraturus , exiit: Basilij parentes , ipsi quoque pari indulgentia exiere, dulcissimum pignus secum adducentes. Contigit vero prima statim ætate , mirabile aliquid circa ipsum , futuræ ejus fortunæ certum præsagium; nec fas esse existimo, ut silentio a nobis prætereatur. Messis enim tempore , cum parentes in agrum exiissent , messoribusque præciperent , & ad laborem strenue obeundum excitarent ; cum differto foro (ut aiunt) altior dies procederet , jamque sol meridianis radiis acrius adureret , constructo ex spicarum manipulis velut tentorio , in eo puerum tantisper somno recreandum ponunt , & ad solaris ejus caloris æstum illæsa valetudine transigendum. Dumque messoribus animum advertunt , advolans Aquila, explicatisque desuper alis , assidens , puero præstabat umbraculum. Sublatus videntium clamor , ne quid forte Aquila

Aquila eius pueri obumbrans caput.

τῷ βασιλεῖ· καὶ πολλαχοῦ τὰ τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας κατεβάλοντο σπέρματα, τῆς ἐθνικῆς τοὺς Σκύθας πλάνης μεθέλκοντες, καὶ πρὸς τὸ τῆς γνησιότητος μεταγοντες φῶς. ἐφ' οἷς πρὸς ὀργὴν κατ' αὐτῶν κινηθεὶς [190] Μουτάγων ὁ τοῦ Κρούμου διάδοχος, αὐτόν τε τὸν ἱερώτατον Μανουὴλ, καὶ πολλοὺς τοὺς ὅτι τοῦτο ἐνδεχομένους, ὡς οὐκ ἴσχυσε πειράσας πεῖσαι ἀποστῆναι Χριστοῦ, μὴ πολλὰς αἰτίας τοῦ διὰ μαρτυρίου θανάτου προεπιμφεν. καὶ οὕτω συνέβη πολλοῖς τῶν τοῦ Βασιλείου συγγενῶν μαρτυρικῆς θείας τυχεῖν· ὡς μηδὲ τῆς ἐντεῦθεν συμφορᾶς αὐτὸν ἀμοιρῆσαι. ὥρᾳ δὲ ἐπισκεπτομένου Θεοῦ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ τῷ ἔξοδον αὐτοῖς πρυτανεύοντος· ὁ γὰρ τῶν Βουλγάρων Ἄρχων μὴ δυνάμενος ὅτι πολὺ πρὸς τὰς Ρωμαϊκὰς δυνάμεις ἀντιπαγωνίζεσθαι, πάλιν εἰς ὑποτέλειαν ἔκλινεν, ἐν τῷ ὑπισχνεῖσθαι πρὸς τὸν Ἄρχοντα, τὸν εἰς τὰ οἰκεῖα ἀπολύσαι μέλλοντα λαὸν τῶν Χριστιανῶν, ἰδὼν τὸν παῖδα Βασίλιον τῇ τε μορφῇ ἐλευθέριον καὶ χάριεν ὑπογελῶντα καὶ προσκαίροντα, πρὸς ἑαυτὸν ἐφέλκυσατο, καὶ μῆλον θαυμαστὸν τῷ μεγέθει ἐπέδωκεν. ὁ δὲ παῖς ἀκάκως καὶ θαρραλέως τοῖς τοῦ Ἄρχοντος ἐπιφερομένοις γόνασιν, ἐν τῷ ἁπλάστῳ ἦθει, τῷ οἰκείῳ εὐθυμίαν ὑπεδείκνυτο, ὡς ἐκπλαγῆναι μὲν τὸν Ἄρχοντα· θαμβεῖσθαι δὲ λελησμένους τῷ δορυφόρων τάξιν αὐτοῦ.

ε'. Ἀλλ' ἵνα τὰ ἐν μέσῳ σιωπήσω, ἐξῆλθεν εὐμενεία Θεοῦ πρὸς τὰ οἰκεῖα ἅπας ὁ ἀπαρθεὶς ὡς αἰχμάλωτος λαὸς τῶν Χριστιανῶν· συνεξῆλθον δὲ καὶ οἱ τοῦ Βασιλείου γονεῖς, τὸν φίλτατον αὐτοῖς παῖδα προπαιζόμενοι. ἐλύπει δέ τι πρὸ αὐτὸν εὐθὺς καθ' τῷ προώτῳ ἡλικίας θαυμάσιον, τῷ εἰς ὕστερον τύχῃ προδηλοῦν, ὅπερ οὐ θέμις οἶμαι σιγῇ παρελθεῖν. τῷ γὰρ καιρῷ τῆς θέρους τῶν τόπου γονέων πρὸς τὸν ἴδιον ἐξελθόντων ἀγρόν, καὶ τοῖς θερισταῖς ὑπεστρωτιώτων, καὶ διεγερόντων σπουδαίως ἐργάζεσθαι, [191] ὡς πρὸς πλησθούσθαι ἀγρὸν ἡ ἡμέρα πρεσέκοπτε, καὶ ὁ ἥλιος ἤδη σφοδρότερον ταῖς μεσημβρινὰς ἀκτῖσιν ἐπίφλεγε, οἱονεί τινα σκηνὴ ἐκ τῆς συνδέσμου τῶν ἀσταχύων σκευάσαντες, ἐν ταύτῃ τὸν παῖδα κοιμησόμενον ἔθεντο, ὅπως τῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου θέρμης ἀβλαβὴς διέλθῃ τὸν καύσωνα. ἐν δὲ τῷ ἐκείνοις ἀναπαύεσθαι τοῖς θερισταῖς, ἀετὸς ὑπερπτὰς καὶ αἴφνης ὑπερκαθίσας, ἁπλωμέναις ταῖς πτέρυξι τὸ παιδίον ἐσκίαζεν. ἐξηγείσης δὲ τῷ τῶν ἰδόντων φωνῆς, ὅπῃ ἔλεγεν ἴσως ἐπαύξῃ ὁ ἀετὸς τῷ παιδὶ,

ἡ μήτηρ

ἡ μήτηρ αὐτὸς οἷα μήτηρ φιλόστοργος καὶ φιλότεκνος, πρὸς τὸν παῖδα ἐξέθρεμμε. ἰδοῦσα δὲ τὸν ἀετὸν σκιὰν ταῖς πτέρυξι τῷ παιδὶ περιποιούμενον, καὶ μηδὲν πρὸς τὴν ταύτης ἐκπλαγὴν ἐπιλύσιν, ἀλλ' ὥσπερ ἐμβλέποντος πρὸς αὐτὴν ἀπειλοῦντα, οὐκ ἠδυνήθη κατὰ τὸ παρὸν εἰς κρεῖττονα πεσεῖν λογισμὸν, ἀλλὰ λίθον ἔβαλε κατ' αὐτοῦ· καὶ οὕτως ἀνέπτη ὁ ἀετὸς, καὶ ὡς ἔδοξεν ἀπεχώρησεν. ἐκείνης δὲ αὖθις πρὸς τὸν ἄνδρα καὶ τοὺς ἐργάτας ὑποστρεφάσης, ὁ ἀετὸς τῷ τὸ παρὸν ἐπιθέσει πρῶτον τὸ παιδίον ὑποσκιάζων. καὶ πάλιν ὁμοίως ἡ φωνὴ πρὸς τὴν θυρῶν, καὶ ἡ μήτηρ πρὸς τὸ παιδίον, καὶ τῇ βολῇ τοῦ λίθου ὁ ἀετὸς ἀποσοβούμενος, καὶ ἡ τῆς μητρὸς πρὸς τοὺς ἐργαζομένους ἐπιστροφή. ἐναργέστερον δὲ ἔδρα τῆς προνοίας δηλῶσαι θελήσασα, ὅτι οὐ καθά τινα τύχης ἀθεμελησμὸν, ἀλλὰ θείᾳ προηγησόμενα τὰ τελούμενα δείκνυται, ὃν τρόπον συνέβη τὰ ὅμοια· ὁ ἀετὸς ὑπὲρ τὸ παιδίον, οἱ θεωρηθέντες βοώντες, καὶ ἡ μήτηρ ὑπὲρ τὸν ἀετὸν, καὶ ὁ ἀετὸς πρὸς βίαν καὶ μόλις ἀπαλλαττόμενος. οὕτω τῶν μεγάλων πραγμάτων ἀεὶ πόρρωθεν ὁ Θεὸς προκαταβάλλεταί τινα σύμβολα, καὶ τεκμήρια τῶν εἰς ὕστερον. τοῦτον δὲ τὸν εἰς τὸν ἐγκείμενον ἡλικίαν οὐκ ὀλιγάκις γέγονεν ἐπ' αὐτῷ, ἀλλὰ πολλάκις εὑρέθη ὑπὸ ἀετοῦ ὑπὲρ αὐτοῦ σκιαζόμενος. ἀλλ' ὑπ' οὐδενὸς ἁπλῶς λόγου τότε ταῦτα ἐτίθετο. πρὸς τοῦ γὰρ ἐμφανῆς καταφῆναι ταῖς ὑπ' αὐτῷ πράξεσι, κἂν μεγάλα τὰ προφαινόμενα, ἠμέλητο καὶ παρελανθάνετο, οὐδενὸς διανοίας ὑπ' οἰκείᾳ λιτῇ καὶ δημοτικῇ, ὅπως ἔλθῃ ποτὲ βάλεσθαι εἰς νοῦν. πλὴν ἐπεὶ καὶ ὁ τύπος ὑπὲρ πλέον ἐνδιατείνειν, οὐ πόρρω τυχὸν δόξῃ ἔχειν τοῦ πιθανοῦντος, καὶ νομισθῶμεν ἴσως ἀπειρίᾳ τῶν περὶ αὐτὸν καλῶν ὑπ' αὐτοῦ τύπου τὸ ἱστορεῖσθαι ἀπαρολῆν, τὰ τοῦ ὁμοίου εἴδους καὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας πάντα παρήσομεν· ὑπὲρ δὲ τὰ ἔμπροσθεν τὸν λόγον ἀσυδῆ προσαγάγωμεν, τὸ τῶν ἐπαίνων ἀπλήστου, ὥσπερ ἄλλο τι τῶν οὐκ ἐπαινετῶν ἀποθώμεθα.

ς'. Τρεφόμενος τοίνυν ὁ παῖς παρὰ τῷ πατρὶ, καὶ αὐτὸν ἔχων τῶν προκτέων ὑφηγητὴν, καὶ τῶν ῥητέων ἐξηγητὴν, καὶ διδάσκαλον καὶ παιδοτρίβου πρὸς ἅπαν ἀσυδαῖον καὶ ἐπαινούμενον, οὔτε μιξαμένου Χείρωνος ἐδεήθη ὡς Ἀχιλλεὺς, οὔτε Λυκούργου νομοθέτου καὶ Σόλωνος, οὔτε ξένης

A puero noceat; moxque mater (charæ ſcilicet prolis nimium amans) ad puerum accurrit: videnſque Aquilam paſſis alis umbram puero miniſtrantem, ac nec ejus quicquam adventu territam, ſed in eam gratioſe oculos velut intendentem, ne ſic quidem in promptu ſanioris aliquid animi cogitare potuit; ſed in eam lapidem jecit: quæ ſtatim avolavit, &, ut videbatur, ſeceſſit. Rurſuſque ea ad virum meſſoreſque reverſa, Aquila priorem in modum puero aſſidens, umbram faciebat. Similique rurſus ratione videntium ſublatus clamor; matris ad filium curſus concitus, ictu lapidis ſubmota Aquila, mater ad meſſores reverſa. Cum vero divina providentia evidentius vellet oſtendere, non caſu aliquo aut fortuna, ſed divinæ rem præſcientiæ eſſe quod gerebatur, tertio hæc eadem contigerunt. Aquila ſurſum puero imminens, videntium clamor, mater ad Aquilam; Aquila per vim ægreque tandem abſcedens. Sic Deus ſemper magnarum procul rerum ſigna quædam, certaque futurorum indicia, quaſi fundamento præjacit. Quin & in ſequentem ætatem hoc ipſum in eo non raro contigit, ſæpiuſque inter dormiendum viſus eſt ab Aquila obtegi. Sed horum tunc fere nulla ratio habebatur. Antequam enim, quibus ille fulciebatur, virtutes pateſcerent, etſi magna erant quæ prælucebant, negligebantur tamen, & in occulto manebant, cum nemo in mentem inducere poſſet, quomodo in tenui domo ac plebeia res evaderent. Cæterum, cum in his quoque diutius immorari, haud procul forte ab aſſentationis indole abeſſe videatur, ut ne forſitan magnarum rerum honeſtarumque penuria, in his ſtylum trahere ac hiſtoriam exiſtimemur, quæ ejus generis ſunt, pueriliſque ætatis omnia, omittemus, atque ad ea quæ ſequentia ſunt, ſedulo ſermonem provehemus; ea ſcilicet ratione, ut laudum vim inſatiabilem, ceu quamvis rem aliam in laudis parte minime habendam, rejiciamus.

VI. Puer itaque apud patrem educabatur, eumque agendorum præceptorem, dicendorum interpretem, atque ad omnia quæ virtutis ſunt ac laudem habent, magiſtrum nactus ac eruditorem, non Chirone gemino velut Achilles opus habuit, non Lycurgo Legiſlatore, non Solone; non externa ac peregrina diſciplina mo-

Baſilii educatio, primæque ætatis mores.

rumque inſtitutione ; ſed uno illo inſtitutore, honeſti palæſtra præclariſſime exercens ac colens, erga Deum, ſanctos pioſque mores, erga parentes, verecundos animoque obſequendi pronos ; erga ſenes, cedendi modeſtia faciles ; erga æquales ac tribules, nullo doli fuco benevolos ; erga potentes ac magiſtratus, ſubditos ; erga denique pauperes, miſericordia impenſos, virtutum omnium compendio luculenter effulſit ; a puero pudicus ac ſobrius, virilique animo, æqualitatis ac prudentiæ amator cultorque eximius, in nulloque adverſus humiliores, ſpiritus tollens aut ſuperbiens ; quibus rebus omnium ſibi conciliabat animos, cunctiſque deſiderio atque amori habebatur.

VII. Jam vero emenſa illi pueritia, ad adoleſcentiæ annos provecta ætate, propeque matura ut ad validiora ſtudia tranſiret, pater in vivis eſſe deſinens, ad futuri ævi ſtatum tranſlatus eſt. Hinc luctus, planctuſque, ac mœror (ut par eſt) domum irrumpere ; matri, viduitas ; huic optimo, orbitas, ac, quæ inde triſtitia ; ærumnarum moles deſolatæ familiæ, obturbare. Solicitudinum examen, rei familiaris procurandæ cauſa. Omnis ſtatim ad eum domus devoluta cura ; uni illi, matris ; uni germanorum incumbit diligentia. Quia vero, quæ ab Agricultura peti ſolent, ſubſidia, ipſa exigua viliaque eſſe videbantur, ad Reginam Urbium proficiſci deliberabat, atque inde ſibi ſuiſque ex honeſti ratione compendia parare, patrocinium que clientibus magnifice utile ac curam exhibere. Noverat enim in magnis Urbibus, ac potiſſimum Regiis, induſtrias indoles inclareſcere, eoſque qui dote aliqua vulgo præcellant, ſplendidiori fortuna enitere ; in ignobilioribus vero ac ingloriis, velut in ruſticanis paganiſque commerciis, obſcurari ac corrumpi virtutes ; ipſaſque a ſe, quod non oſtentandi copia ſit, nec vero admirationi laudique habeantur, exoleſcere ac marceſſere. Quamobrem e ſuis illi rationibus videbatur, ut ſe ad Urbem Auguſtam conferret : retrahebat tamen ac detinebat matris amor, & quod ejus levare moleſtias vel maxime cuperet ; quodque adeo illa alendæ ſpes ſenectutis objiceret, vicinamque opem ac obſequium, in his quæ officij eſſent, depoſceret.

VIII. Quoniam tamen neceſſe erat ut victoriæ partes divino conſilio cederent, paulatimque quaſi via, ad quod

Baſilii pater moritur.

In magnis urbibus ac negotiis probanda ingenia ac virtus.

* Barb. φύσιον.

ἐρημίου & ξενικῆς ἀγωγῆς· ἀλλ' ὑπὸ τῷ φύσαντι μόνῳ τὰ τῶν καλῶν ἐξασκούμενος κάλλιστα, πρός τε τὸ Θεῖον ὁσιότητα & εὐσέβειαν, καὶ πρὸς τοὺς τεκόντας αἰδῶ καὶ εὐπείθειαν· πρὸς γέροντας ὕπτιξιν, καὶ πρὸς ἥλικας καὶ φυλέτας ἄδολον εὔνοιαν· πρὸς δυνάστας ὑποπαγίδων, & πρὸς πένητας ἔλεον, ἐν πάσαις τοῖς ἀρεταῖς ὑπερδήλως ἐξελάμπετο, σώφρων ἐκ νέου & αἰδήμων ἀναφαινόμενος, τῇ τε ἰσότητι μετὰ φρονήσεως ἀγαπῶν καὶ συμφερόντως ὁμιλῶν, & ἐν μηδενὶ τῶν ταπεινοτέρων καταπαιόμενος· ἐξ ὧν εὔνοια πρὸς πάντων αὐτῷ, & ὃ πᾶσιν ἦν) πρόσφιλῆ & ἐράσμιον.

ζ'. Ἤδη δὲ αὐτῷ τῇ παιδικῇ προσλαλάξαντος ἡλικίᾳ, & πρὸς τὴν μειρακίων ἐλάσσονος, & τοῖς ἀνδρικωτέροις χαρὰν ἔχοντος προσβαίνειν ὑπιτηδεύμασιν, ἐξέλιπε τὸν βίον ὁ Φύσας πατήρ, καὶ πρὸς τῇ ἐκφορᾷ ἀπῆρε κατάσιν. πένθος δὲ καὶ θρῆνος τῇ τῷ οἰκίᾳ, ὡς εἰκὸς, ἐπεκώμαζε· χηρεία πρὸς τῇ μητέρᾳ, καὶ ὀρφανία πρὸς τοῦτον τὸν κρείττονα, καὶ αἱ συνεδοῦσαι αἰτίαι & θλίψεις ἐφύοντο· ἐπέρρει δὲ καὶ φροντίδων ἐσμὸς, τῆς κατὰ τὸν βίον διοικήσεως ἕνεκα. ἔῤῥεπε γὰρ πρὸς τοῦτον οὗτος πᾶσα ἡ περὶ τὸν οἶκον ὑπιμέλεια, καὶ ἡ προμήθεια τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν. ἐπεὶ δὲ ἡ ἀπὸ γεωργίας ὑπουργία μικρά τε καὶ ἀθυμίας ἐδόκει αὐτῷ, ἐβουλεύετο πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐπιλήξειν, & τὰ τῆς οἰκείας ἀρετῆς ὑπιδείξασθαι, κἀντεῦθεν ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς αὐτοῦ προσαρεῖσθαι τὰ δέοντα, καὶ μεγαλωφελῆ τῇ πρόσοδον ὑπιδείξασθαι & προμήθειαν. ἤδη γὰρ ἐν ταῖς μεγάλαις, καὶ μάλιστα ταῖς βασιλευομέναις τῶν πόλεων, τὰς δεξιὰς φύσεις εὐδοκιμεῖν, & τοὺς τῶν ἄλλων κατά τι προέχοντας, ὑπὸ λαμπροτέρας τύχης γινεύεσθαι· ἐν δὲ ταῖς ἀδοξοτέραις τῶν πόλεων καὶ ταπειναῖς, ὥσπερ ἐν ταῖς κωμητικαῖς ἀναστροφαῖς, ἀμαυροῦσθαι καὶ * φθίνειν τὰς ἀρετὰς, καὶ αὐτὰς ὀφ' ἑαυτῶν ἐκ τοῦ μὴ ὑπιδείκνυσθαι μηδὲ θαυμάζεσθαι, πρὸς ὃ ἐξίτηλον χωρεῖν καὶ μυδαίνειν. Διὰ ταῦτα μὴν ἡ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἔξοδος ἐδόκει αὐτῷ λυσιτελὴς καὶ συμφέρουσα· αἰδεῖλκε δὲ & κατεῖχεν ὁ τῆς μητρὸς πόθος, καὶ ὃ ἧλιξ ὑπικουφίζειν ταύτης τὰ δυσχερῆ· αὐτῆς ἐκείνης μάλιστα τὰς γηροβόσφους ἐλπίδας προβαλλομένης, καὶ τὴν ἐξ ἡμῶν ἀπαυτύσης ὑπικουρίαν καὶ συναυρησόμενον ἐν τοῖς καθήκουσιν.

η'. Ἐπεὶ δὲ κυριωτέραν ἔδει θείαν ἡμέραν βαλεῖν, καὶ τοῦτον πρὸς ὃν ἀφώρισο χρὸν μικρὸν ὁδῷ βαδί-

ζοιτα αἰεληλῆν, ὀνείρατων ὄψις πείθοιτι τὴν A
μητέρα ὑποεισδυῆναι αὐτὸ, καὶ ὑποφῦσαι τῆς
πρὸς τὴν πόλιν ὁρμῆς· μᾶλλον δὲ αὐτὴν ἐπεί-
νην προτρέπεσθαι αὐτὸν ἐς προστέλασθαι τὴν
βασιλεύουσαν πόλιν καταλαβεῖν, καὶ ὑποδείξα-
σθαι τὸν τῆς ψυχῆς λῆμμάνα, καὶ τὰ τῦ ἡμιαίου
φυτηρήματος προστερήματα. ἔδοξε γὰρ ποτε ὄναρ
ἡ μήτηρ ὁρᾶν, Μέγιστον ἐξ αὐτῆς ἀναβλαστῆσαι
φυτὸν, ὡς ἡ Κύρου μήτηρ ἑώρα τὴν ἄμπελον,
ἐπὶ τῶν ὑπὲρ τῆς οἰκίας αὐτῆς ἑστῶσαν, αὐξηρόν τε
κομῶσαν καὶ καρπῷ βρίθουσαν· χρυσοῦν τε εἶναι τὸ
ἀπὸ γῆς ξύλου μέγα φέρειν, ἐπὶ δὲ κλάδος ἐπὶ
τὰ φύλλα χρυσοειδῆ. τῶν δὲ πρὸς ὕλια τῶν
στωμύλων, καὶ περὶ τὰ ξιαῦτα κατασχολῶν δο- B
κιμώτων διηγησαμένη, ὅτι λαμπρᾶς καὶ μεγά-
λης τύχης ἔσεσθαι δηλοῖ τὸν υἱὸν αὐτῆς ἤκου-
σεν. ἐπὶ αὖθις δὲ μετ' ὀλίγον ὁρᾷ πάλιν ἐν
ὕπνοις ἄνδρα τινὰ γηραιὸν, οὗ πῦρ ἐξιὸν ἀπὸ
τῦ στόματος, ἀφραδέστατα πρὸς αὐτὴν,
Ὅτι ὁ ἀγαπώμενος ὑπὸ σοῦ ὁ υἱός σου Βασί-
λειος, τῆς τῶν Ρωμαίων βασιλείας παρὰ Θεοῦ τὰ
σκῆπτρα ἐγχειρισθήσεται, καὶ δεῖ σε προτρέψα-
σθαι τὸν πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰσελθεῖν. ἡ δὲ
πρὸς τὸ χρηστότερον ταύτην ἀγγελίαν διαχυ-
θεῖσα, καὶ πλήρης γενομένη χαρᾶς, προσκύνησέ
τε τὸν γηραιὸν ἄνδρα, καὶ, Τίς εἶ, εἶπεν αὐ- C
τῷ, ὦ Κύριέ μου, ὁ μὴ ἀπαξιώσας ἐπιφανῆ-
ναι τῇ δούλῃ σου· ἀλλ' οὕτως ὑφηγήσω σοι διαυ-
γέστατα προσκομίσας μοι; ὁ δὲ, Ἠλίας, φησὶν,
ὁ Θεσβίτης εἰμὶ, καὶ ἀπέπτη τῶν ὀφθαλμῶν.
διυπνισθεῖσα οὖν ἐκείνη, καὶ ταῖς δόξαις ταύταις
ὄψεσι, μᾶλλον δὲ θείαις ἀποκαλύψεσιν οὐ διά-
πλεως ἔχουσα καὶ ζωπυρήσασα, προθύμως αὐτὴ
πρόρμα καὶ ἐξέπεμπεν τὸν υἱὸν πρὸς τὴν βα-
σιλεύουσαν· καὶ οἷα μήτηρ ἐνουθέτει καὶ παρεκά-
λει, τόν τε θεῖον φόβον διηνεκῶς ἔχειν ἐν τῇ ψυ-
χῇ, καὶ νομίζειν ἀεὶ τὸν τῆς προνοίας ὀφθαλμὸν πά-
σης πράξεως αὐτῦ καὶ πάσης νοήμα ἐφορᾶν, καὶ
μηδὲν ἀνάξιον τῆς ξιαύτης ἐφορείας ἀπουδά- D
ζειν· ἀλλὰ τοῖς προσήκουσι κατασήμασι τὰς οἰ-
κείας ἀρετὰς ὑποδείξασθαι, καὶ ἐν μηδενὶ τῷ
προηκόντι καταισχύναι δύνηται.

192. θ'. Ἀφικνεῖται οὖν [191] ἐκ Μακεδονίας τῆς Θρᾴκης
πρὸς τὴν ἀρίζυσαν ταύτην τῶν πόλεων πασῶν ἐπο-
ρθεῖν, τῶν δυνατῶν τινι καὶ προσφανῶν προσμίξαι
βουλόμενος, καὶ εἰς θεραπείαν καὶ δουλείαν αὐτῷ ἑαυ-
τὸν ἀποτάξαι καὶ κατασῆσαι. καὶ ὃ μεταξὺ διανύσας
δρόμημα, καὶ κατὰ τὰς χρυσᾶς πύλας τῆς βασιλίδος
γενόμενος, καὶ δι' αὐτῶν, ἤδη καταφερομένης τῆς ἡμέ-
ρας, εἰσελθών, πλησίον τυγχάνοντι τῷ τῦ ἁγίου
193. μάρτυρος Διομήδου [191] προσαπαλάξι μοναστηρίῳ,

fuerat præordinatus, Basilium decebat ascendere, somniorum visa matri suadent, ut illi morem gerat, ac acquiescat volenti se in Urbem conferre: quinimmo ipsa in eam rem eum incitet, ac adhortetur, ut Byzantium veniat; vernansque gratiis animi pratum, ac generosæ mentis præstantes dotes exhibeat. Videbatur enim sibi quandoque parens in somnis videre, Maximam ab ipsa enasci arborem (velut olim Cyri mater vitem viderat) eamque supra domum stantem, comantem floribus fructibusque onustam. Majorem e terra stipitem (truncum scilicet) aureum surgere, ramosque & folia, auro rutila præferre. Cumque necessariorum cuidam earumque rerum conjectori existimato idoneo, rem retulisset, Claram hæc audivit, magnamque filio protendere fortunam. Rursusque non multo post, videt in somnis Virum senio gravem, ignem ex ore mittentem, in hæc clare verba ipsam alloquentem, *Charissimo tibi filio Basilio, concredenda a Deo sunt Imperij Romani sceptra ac gubernacula; ideo necesse est horteris eum, ut Constantinopolim vadat.* Mater jucundo hoc nuntio diffusa plenaque gaudio, Senem venerata, *Ecquis*, inquit, *tu Domine mi, qui mihi ancillæ tuæ non solum apparere dignatus es, sed & nuntium sic latum afferre?* Cui ille, *Elias*, inquit, *Thesbites sum*; atque hoc dicto ex oculis evolavit. A somno ergo excitata, faustisque hisce visis (seu potius divinis revelationibus) spe sublata novaque flamma accensa, alacris ipsa filij hanc profectionem urgebat, & ut Augustam Urbem peteret, incitabat; proque matris munere admonebat ac obsecrabat, ut & Dei timorem continue in animo haberet, ejusque providentiæ oculum, suas omnes actiones animique sensa ac rationes inspicere existimaret, eaque inspectione indignum aliquid moliri serio caveret, sed convenienti modestia animique præsentia, suarum specimen virtutum daret, nec ullo scelere aut noxa avitam ingenuitatem macularet.

Basilii fortunæ vaticinia.

S. Eliæ Prophetæ visio.

Basilii matris salubria monita.

IX. Profectus ergo ex Macedonia Thraciæ, ad hanc Urbem omnium Reginam iter arripuit, hoc animo agitans, ut se potentiorum cuidam illustriumque virorum adjungeret, illiusque obsequiis ac servitio operam studiumque addiceret. Emensoque itinere, & cum ad Urbis Aureas portas venisset, inclinata jam ac depolita, per eas, ingressus die, ad sancti Martyris Diomedis Monasterium,

quod prope erat, accedens, ex via A fessus, ibidem pro foribus in gradibus pro vestibulo positis, sic neglectim projecto corpore, quiescebat. Et ecce, circa primam fere noctis custodiam, Martyr Diomedes Monasterij Præfecto in somnis astans, ad fores Monasterij jubet exire, exque nomine Basilium compellantem, quisquis vocanti obaudierit, hunc inducere in Monasterium ac curare diligenter, ciboque & tecto & vestimentis, omni denique necessario cultu ac obsequio, quoad per facultatem licuerit, impartiri atque fovere. *Esse enim a Deo unctum in Imperatorem, ipsumque extruendo augendoque Monasterio operam* B *quandoque collaturum.* Verum cum ille, visum temere oblatum, inaneque mentis commentum arbitratus, quod ita conspexerat, nullo loco præceptum habuisset, sed se rursum somno dedisset, eadem iterum videt, auditque. Et cum adhuc etiam segnior somnoque gravis, ut videbatur, se non colligeret, tertio Martyrem videt, non jam blande ac hilariter præcipientem, sed atrociter minitantem, plagasque, ut apparebat, inferre tentantem, ni citius jussa præstaret. Tunc itaque velut ægre emergens, mortique vicinum somnum oculis excutiens, ad fores venit; & ut ei Martyr præceperat, ex nomine vocat, *Basili.* Cui ille statim respondit, *Ecce ego, Domine. Quid jubes servo tuo?* Introducens vero in Monasterium, cum squallore ac sordibus obsitum, Solisque ardoribus longe exustum conspexisset, convenientem curam obsequiumque adhibuit, ac omni humanitate accepit. Tum monens ut secretum penes se teneat, caveatque cuiquam evulgare ob rei periculum, Martyris illi indicat vaticinium, & ut post eventum meminisset, jurejurando obstringit. Cum autem Basilius nec acceptare videretur, ut quod res ejus modum excederet, sed D potius rogaret, ut ejus insinuatione, nobiliorum cujusdam obsequiis pro comitatu operam addicere liceret; impigre se præstiturum Præfectus in se recepit. Quodque Monasterio familiarius utebatur, sæpiusque amice invisebat, Michaelis Imperatoris Bardæque Cæsaris consobrinus (Theophilitzen quasi subblandiendo, ac minuendi forma, vocabant; cognomen viro Pædevomeno) ei Præfectus Basilium commendat. Erat enim minor hic Theophilus magnis cogitationibus inflatus, nec a magnificentia abhor-

Diomedis Martyris de Basilio visum.

Theophilitzi addictus Basilius.

ἐκ δὲ τῆς ὁδοιπορίας κατάκοπος ὢν, αὐτοῦ που παρὰ τὴν πυλῶνος ἐν ταῖς ἐκάστε βάθροις ἀτημελῶς οὕτως ὑπερρίψας ἑαυτὸν ἀνέπαυεν. ἐν δὴ τῷδε περίπου τυχὸν φυλακὴν νυκτὸς, ὅταν τῷ τῆς μονῆς Καθηγουμένῳ ὁ μάρτυς Διομήδης ἐφίσταται, κελεύων τῷδε τὸν πυλῶνα τῆς μονῆς ἀνοῖξαι, ἐξ ὀνόματος καλέσας Βασίλειον· ἐς ὃν αὐτῷ ὑπακούσῃ καλοῦντι, τοῦτον εἰσαγαγεῖν εἰς τὸ μοναστήριον, ἐν ὑπιμελείᾳ ἄγειν ἔσας, τροφῆς τε ἐν σκέπης ἐν ἐνδυμάτων, ἐν πάσης μεταδόντα τῆς ἐνδεχομένης χρείας ἐν θεραπείας. κεχρισμένον γὰρ εἰς Βασιλέα τυγχάνειν παρὰ Θεοῦ, ἐν αὐτὸν μέλλειν εἰς οἰκοδομὴν καὶ αὔξησιν τῆς προύσης ἡμέρας μονῆς. ὡς δὲ φαντασίᾳ ἄλλως καὶ κενὸν ἀφανοίας ἀπάπλασμα δόξας ὁ ὀρφανὸς ὁ Ἡγούμενος ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἔθετο, ἀλλὰ πάλιν ἑαυτὸν τῷ ὕπνῳ ἐκδίδωκεν, ἐν δευτέρου βλέπει καὶ ἀκούει τὰ ὅμοια. ὡς δὲ ἐν ἔτι νωθὴς καὶ ὑπνώδης, ὡς ἔοικεν, ὢν, οὐκ ἀνέφερεν, ἐν τρίτου βλέπει τὸν Μάρτυρα, οὐκέτι σφόδρα καὶ ἱλαρὸς παραχελευόμενον, ἀλλὰ σφοδρὰς ἀπειλοῦντα, ἐν μάστιγας τῷ δοκεῖν ὑπιφέρειν πειρώμενον, εἰ μὴ ταχὺ ὑπηρετήσει τοῖς λεγόμενα. τότε δὴ ὀΐων μόλις οἱονεὶ ἀνδρήλας, ἐν τὸν γείτονα θανάτου ὕπνον τῆς ὀφθαλμῶν ἀποτιναξάμενος, πυλῶνι ἐφίσταται, ἐν κἀν ὃ τῆς Μάρτυρος προστάγμα ἐξ ὀνόματος ἐκάλει, Βασίλειε. ὁ δὲ δι' ὑπνου ἀπεκρίνατο, Ἰδοὺ ἐγὼ, Κύριε, τί προστάττεις τῷ δούλῳ σου. εἶτα δὲ αὐτὸν τῆς μονῆς ποιησάμενος, κἀν ἰδὼν ῥυπῶντα καὶ αὐχμῶντα, κἀν πολιὰ ὑπὸ τῆς προσώπου ἥλιον φέροντα, τῆς δεούσης ὑπιμελείας ἐν θεραπείας ἠξίωσεν, ἐν πάσης φιλανθρωπίας μετέδωκεν. εἶτα ὃ μυχαίτατον πρὸ ἑαυτῷ φυλάττῃ ἐν προς μηδένα ἐκλαλῆσαι ἀφ' ὃ κινδυνώδες εἰσπεπαίμενος, πλὴν τῆς Μάρτυρος αὐτῷ ἐφανέρωσε προόρησιν, κἀν προς ὃ μεμνῆσθαι μὴ πλὴν ἔκβασιν ἀσφαλίσατο. τῆς δὲ, ὡς ὑπὸ αὐτὸν ὄντος τῆς προστάγματος, μηδὲ προσδέχεσθαι δόξαντος, ἀλλὰ μᾶλλον δι' αὐτοῦ ἀξιοῦντος εἰσοικισθῆναι, ἐν προς δουλείαν δοθῆναι τῷ ἐμφανεστέρων τινὶ, προθύμως ἑαυτὸν εἰς τοῦτο ἐπέδωκεν ὁ Ἡγούμενος. κἀν ἐπεὶ σωφρόνως εἶχε προς τὸν ἰδιαίτερον μοναχὸν, κἀν πολλάκις ἐντυγχάνει ἐκάστε φιλίους φοιτῶν ὁ τῆς Βασιλέως Μιχαὴλ κἀν Βάρδα τῆς Καίσαρος συγγενὴς, ὃν ὑποκοριζόμενοι Θεοφιλίτζιον ἐκάλουν, ἐπώνυμον φέροντα τὸν Παιδοβιάμενον, τοῦτον συνέστησε τὸν Βασίλειον ὁ Ἡγούμενος· ἐντυγχάνει γὰρ πως ὁ Θεοφιλίσιον τοῦτο γαῦρον ὂν τῷ φρονήματι, κἀν μεγαλοφρονοῦς ὑπὲρ

ἀφετὼς, ἀλλὰ εἰς ἀπουδὴν ἔχων ἡνιαίους ἄνδρας καὶ εὐξδεῖς ἐν ὑπήλιξας, ἐν ἐπ' ἀνδρείᾳ μάλιστα ἐν ῥώμῃ σώματος διαφέροντας κεκτῆσθαι τοῦτον αὐτὸν, καὶ ὅτι τούτοις μέγα φρονῶν καὶ σεμνυόμενος· οἷς δὴ καὶ ἐφ' ἡμῖν σπειραῖς τε κοσμουμένοις ἐάσῃ, ἐν τῇ ἄλλῃ καταστολῇ διαφερόντως. τοῦτον καταλεγόμενα τὸν νεήλιον νεανίαν Βασίλειον, καὶ πολὺ προέχοντα δόξαντα τῶν λοιπῶν, καὶ τὸ σωματικὸν ἀλκὴν ἐν ψυχικὴν ἀνδρείαν, Πρωτοστράτορα αὐτῷ πεποίηκεν ὁ Θεόφιλος, ἐν ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ὅτι πλέον ἠγαπᾶτο πρ' αὐτοῦ, καὶ ὅτι τοῖς οἰκείοις προτερήμασιν ἐθαυμάζετο. ἐφαίνετο γὰρ καὶ χερσὶ ἡνιαῖος ἐν καὶ ψυχῇ σωφρὼν, καὶ πρὸς τὸ κελευόμενον πρόθυμός τε καὶ ὑπηκόος.

ι'. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ διὰπαντὸς ποτνιωμένη περὶ αὐτοῦ, καὶ λέγουσα· Τὸ μήπω μαθεῖν ὅπως αὐτῷ τὰ τῆς ἀποδημίας βεβάδιται, δυσθυμοῦσά τε ἐν ἀσχάλλουσα, βλέπει πάλιν καὶ ἐν ὕπνοις μέγα φυτὸν κυπαρίττῳ προσόμοιον, καὶ τῷ αὐλῷ αὐτῆς ἑστηκὸς, φύλλοις τε χρυσοῖς πυκαζόμενον, καὶ χρυσοῖς ἐν κλάδοις ἐν ὃ τέλεσμα ἔχον, οὗπερ ὑφῆν ἐπὶ κορυφῆς ὁ τούτου υἱὸς Βασίλειος ἐκαθέζετο. διυπνισθεῖσα δὲ, καὶ μίαν ἡμέραν τινὶ τῶν βιλαβῶν γυναικῶν, ἥ νυκτὸς ἐν ἡμέρας καὶ τῷ Ἁγίῳ ἐκείνῳ οἴκῳ ἀφίσατο ἀπὸ τοῦ θείου ναοῦ· ἀλλὰ παῖς βιαίας καὶ ἱκετείας ἐφέλκεται, τὰ τῆς ὄψεως διηγήσατο. ἡ δὲ, ἀθυμεῖν τε παρήνεσεν ἐπὶ τῷ υἱῷ· ἐν ὃ ὀργὴν ὑπεκρίνατο, βεβαίως δηλοῦν ἀπεφήνατο, Βασιλέα Ῥωμαίων ἡμέσθαι σὺν τὸν υἱόν. τοῖς προτέροις οὖν καὶ τοῦτο προσλαβοῦσα λοιπὸν ἡ μήτηρ, οὐκ ἔτι περὶ αὐτοῦ ἐδυσφόρει οὐδὲ ἤχαλλεν, ἀλλὰ περιφορήμασι ταῖς ἐλπίσι, καὶ τῷ αἰῶνι αἰτήλυθεν ἐκδεχομένη, ἀνέθαλλεν.

ια'. Σωτέον δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, τὸν κύριον τοῦ Βασιλείου Θεόφιλον, δεῖν πρὸς τοῦ δημοσίου δουλείας, πρός τε Βασιλεύοντος Μιχαὴλ καὶ Βάρδα τοῦ Καίσαρος, ἀποσταλῆναι εἰς Πελοπόννησον. σωτὴρ δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Βασίλειος, εἰς τὸν ἀφορισθέντα αὐτῷ δουλείαν καθυπουργῶν. ἡμέρωμος δὲ καὶ Πάτρας τῆς Ἀχαΐας ὁ εἰρημένος Θεόφιλος, εἰσιὼν εἰς τὸν τοῦ προκλήτου Ἀποστόλου Ἀνδρέου ναὸν προσευξόμενος. ὁ δὲ Βασίλειος, περὶ τὸν οἰκεῖον δεσποτείαν, ὡς ἔοικεν, ἀχλούμενος, οὐ συνῆλθεν αὐτῷ, ἀλλ' ὕστερον καταμόνας τὸ ὀφλόμενον καὶ αὐτὸς τῷ Ἀποστόλῳ σέβας ἀποδιδοὺς, πρὸς τὸν ἔσω ναὸν παρεγένετο. Μοναχός δέ τις ἔνδοθι ποιούμενος τὰς δεήσεις, καὶ τὸ πλείονα χρόνον ἐν τῷ τοῦ Ἀποστόλου θρόνῳ ναῷ, τὸν μὲν Θεόφιλον εἰσελθόντα ἰδὼν, οὔτε διανέστη,

A rens, ſed qui viros ſtrenuos, formæque elegantia ac ſtatura conſpicuos, potiſſimumque fortitudine atque robore præſtantes, in comitatu habere ſtudebat, ſibique illis placebat, ac honeſtari ambiebat. Vidiſſes ſtatim fericis indutos, ac reliquo cultu egregie ornatos. His adlectum recens admodum quæſitum juvenem Baſilium, ac tum corporis robore tum animi virtute longe reliquis præſtare viſum, ſuum Protoſtratorem fecit; majorique in dies amore proſequebatur, ac pro eximiis ejus dotibus admirabatur. Cernebatur enim & manu ſtrenuus atque animo prudens, & B ad præſtandum quicquid injunctum eſſet, oppido promptus & ſolers.

X. Ejus porro mater continue quiritans, mœrenſque ac dolens quod nondum didicerat, quam illi proſpere ceſſiſſet profectio, quam ſuſceperat, ingentem rurſus in ſomnis videt arborem Cupreſſo ſimilem in impluvio ſuo ſtantem, aureis foliis frondoſam, ramiſque aureis ac trunco diffuſam, in cujus vertice Baſilius ipſius filius aſſidebat. Experrecta igitur die ſequenti, mulieri cuidam religioſæ, quæ velut * Anna illa, diu noctuque a divino Templo non diſcedebat, ſed orationi & jejunio vacabat, viſum narravit. Juſſit illa bono animo eſſe de filio, viſumque interpretata, certiſſime innuere affirmavit, *Baſilium ejus filium Romanorum Imperatorem fore.* Jam itaque prioribus aliis iſtud quoque mater præſagium adjungens, haud amplius mœrebat ac diſcruciabatur, ſed ſpe bona lactata, expectanſque divinum auxilium, ſenectam recreabat. Altera arboris viſio. * Luc. 2. 36.

XI. Contigit autem per hoc tempus, ut Baſilij herus Theophilus, expoſcentibus publicæ rei negotiis, a Michaele Imperatore & Barda Cæſare in Peloponneſum mitteretur. Fuit & Baſilius illi comes; cui addictus erat miniſterio, in comitatu navans operam. Veniens autem Patras Achaiæ, quem dicebam, Theophilus, in ſancti Andreæ primum vocati Apoſtoli, preces oblaturus, Templum ingreditur. Baſilius autem, circa miniſterium ſuum, ut par eſt, occupatus, cum illo minime intravit; ſed poſtea ſeorſum, debitum & ipſe cultum Apoſtolo redditurus, ad idem Templum venit. Quidam vero Monachus illic ſedes habens, ac temporis partem longe maximam terens, Apoſtoli Templo aſſiduus, Theophilum ingredientem videns, nec aſſurrexit,

Monachi vaticinium & salutatio Basilii quasi Imperatoris.

nec illi bene precatus, ac nec verbo consalutandum duxit; nec stipantem cohortem, ut par est, reveritus, nec viri splendorem ac dignitatem. Postmodum vero intrante Basilio, velut uni ex dignioribus assurrexit, ac quam moris est Imperatoribus, salutationem adhibuit. Id ita gestum, cum præsentium aliqui in oculis vidissent audissentque, prænobili cuidam ac opulentissimæ, iis in locis, matronæ (cui a viro Danelis nomen) denuntiant. Illa vero, quæ certo sciret experimento, Monachum futurorum præscientiæ dono decoratum esse, nihil segnis dictum arripuit. Accersito itaque Monacho, in hæc fere verba exprobrabat. *Tot anni sunt, Pater spiritalis, ex quo tibi nota sum; nec plane latet, quam pro vulgi ratione me longe præstare, locique incolis præcellere, ac in eis quasi principem esse; nunquam tamen videns assurrexisti, aut bene precatus es; at neque filio meo aut nepoti, ejuscemodi honorem detulisti. Quid igitur causæ est, cur nunc vilem hominem & peregrinum, nec vulgo notum, videns, & assurrexeris, & Imperatoris honore colueris?* Cui pius ac religiosus Monachus, *Non ut tu loqueris, unum quem e vulgo vidi, sed velut magnum Imperatorem a Christo unctum conspexi, & assurrexi, faustisque ominibus prosecutus sum, ac ei acclamavi. Quos enim Deus honoravit, his prorsus etiam humanus honor debetur & cultus.* Postquam igitur Basilij herus tempus aliquod in Achaia moratus, expletisque, quæ illi injuncta erant, publicis negotiis, Byzantium erat reversurus; Basilius, quod eum morbo corripi contigerat, ibi relinquitur. Convenienti autem cura ei adhibita, brevi morbo levatus, ad reditum se & ipse accingit. Accersens vero, quam dicebam, matrona Danelis, multis magnisque eum donis accipit; prudenter omnino ac sapienter velut sementem quandam in bonum arvum mittens, ut longe multiplices inde fruges locuplete messe opportuno tempore decerperet. Dedit enim illi cum justam satis auri vim, tum triginta ad obsequium mancipia; in vestibus quoque aliaque diversi generis supellectili, opes nimias numeravit, nihil aliud ab eo prius exigens, quam ut spiritalis fraternitatis necessitudinem cum Joanne filio suo necteret. Rejiciebat ille, velut supra facultatem ac dignitatem, quod sic ea poscebat, pro matronæ scilicet, quæ videbatur, claritate, suaque ipsius, quantum oculis cernebatur, abjecta

Religiosæ matronæ & opulentæ in eum officia.

οὔτε ἐπηύξατο, οὔτε τινος ἠξίωσε ῥήματος· μηδὲ τιὼ πρὸς αὐτὸν, ὡς εἰκὸς, δορυφορίαν καὶ λαμπρότητα αἰδεσθείς. ὕστερον δὲ τοῦ Βασιλείου εἰσερχομένου, ἀναστᾶσά τε ὥς τινι τῶν κρεττόνων, καὶ τιὼ ἐξ ἔθους τοῖς Βασιλεῦσιν εὐφημίαν προσήνεγκεν. ὅπερ τῶν ἐκεῖσε τυχόντων ἰδόντες καὶ ἀκηκοότες τινὲς, τῇ κατ' ἐκεῖνα τόπους οἰκείους εὐγενεῖ δὲ πλουσιωτάτῃ γυναικὶ, ᾗ Δάνηλις ἀπὸ τοῦ τούτης ἀνδρὸς ὠνόμαζετο, ἀπαγγέλλουσιν. ἐκείνη δὲ, ἀφ' πείρας τὸν μοναχὸν γινώσκουσα, ὅτι προφητικοῦ χαρίσματος κατηξίωται, οὐκ ἐγένετο πρὸς ὃ λεχθὲν ἀμελής· ἀλλὰ μεταπαλεσαμένη τὸν μοναχὸν, ἁπλῶς προσομιλοῦσα. Τοσοῦτος χρόνος, ἐξ οὗ σοι γνώριμος, ἔφη, τυγχάνω, Πάτερ πνευματικὲ, καὶ οἶδάς με πάντως οὐσαν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς, καὶ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ὑπερέχουσαν καὶ περιαρχουσαν, καὶ οὐδέποτε οὔτ' ἐπηλθές μοι ἀσπασόμενος με, οὔτε ἐπηύξω μοι, ἀλλ' οὐδὲ τῷ υἱῷ, ἢ τῷ ἐκγόνῳ μου τιὼ τοιαύτιμ ἡμῶν ἀπέδωκας. καὶ πῶς νῦν ἄθεσπον θύτελῆ καὶ ξένον, μηδὲ γνώριμον τοῖς πολλοῖς ἰδὼν, καὶ ὑπανέστης, ὡς Βασιλέα ἐτίμησας. ὁ δὲ θαυμασὸς ἐκεῖνος μοναχὸς πρὸς αὐτιὼ ἀπεκρίνατο, Οπ οὐχ ὡς σὺ λέγεις, ἕνα τῶν τυχόντων εἶδον τὸν ἄνδρα ἐγὼ, ἀλλ' ὡς μέγαν Βασιλέα τῶν Ρωμαίων ὑπὸ Χριστοῦ κεχρισμένον εἶδον, καὶ ἀνέστην τε καὶ ἐπεφήμησα. τοῖς γὰρ ὑπὸ Θεοῦ τετιμημένοις, ὀφείλομεν πάντως ὅτι τε καὶ ἡ ἐξ αἰθεσπων ἡμῶν. διατείνεται τοίνυν ἐν τοῖς ἐκείνου μέρεσι ὅτι χρόνον τινὰ τῶν κυρίου τοῦ Βασιλείου, καὶ τοῦ ὑπατεύσαντος αὐτῷ τῆς δημοσίου δουλείας ἀνύσαντος, καὶ ἀναπτέρων πρὸς τιὼ βασιλεύουσαν μέλλοντος, ἐπεὶ ἔτυχεν ἀσθενείᾳ σώματος ληφθεὶς ὁ Βασίλειος, αὐτόθι καταλιμπάνεται. ὑπομελείας δὲ τῆς προσηκούσης τυχὼν, μετ' χρόνον τινὰ τῆς νόσου χρείττων ἐγένετο, καὶ πρὸς τιὼ ἀνοδον ἐξ αὐτοῦ ἡτοιμάζετο. μεταπαλεσαμένη δὲ αὐτὸν ἡ προρρηθεῖσα γυνὴ Δάνηλις, πολλοῖς καὶ μεγάλοις δώροις τιμᾷ· ἐμφρόνως πάνυ καὶ σωστικῶς, ὥσπερ τινα σπορὰν εἰς ἀγαθιὼ αὐτὰ καταβαλλομένη χώραν, ἵνα ἀμήσῃ πολλαπλασίονα ἐν ὥρᾳ τῷ καιρῷ· δίδωσι γὰρ αὐτῷ καὶ χρυσὸν ἱκανὸν, ἐξ ἀνδράποδα πρὸς ὑπηρεσίαν τριάκοντα· καὶ ἐν ἱματισμῷ καὶ ἀμφόρεσι εἴδεσι πολυτελῆ πολιιὼ, μηδὲν ἕτερον ὑπὲρ ζητοῦσα ἢ τὸ ἑτέρων πρὸς αὐτὸν, ἢ ὃ ποιήσασθαι τὴν πνευματικῆς ἀδελφότητος συνάδεσμον πρὸς Ιωάννιν τὸν τούτης υἱόν. ὁ δὲ, ὡς ὑπὲρ αὐτὸν μᾶλλον οὖσαν διωθεῖτο τιὼ ὑπόσχεσιν· ἀφ' ὃ δοκεῖ τῆς γυναικὸς τὸ εὐφυὲς, καὶ ὃ αὐτὸν κατὰ ὃ ὡρισμένον

196.

βύτελές. ὅμως πλείονα προσάκλησιν δοξάλιθμος
ὑπ' αὐτῆς, τῷ πεποίηκε. καὶ τότε οἱονεὶ θαῤῥήσασα, εἶπε φανερὰ πρὸς αὐτὸν, Ὅτι σε ὁ Θεὸς μέγαν ἀνδρα ἔχει, καὶ ὅτι μεγάλης μέλλει ὑμᾶς ἀνυψοῦν, τὰ δὲ ἐμὲ ἕτερον ὑπιζητεῖ ἢ ἀπαιτεῖ παρὰ σοῦ, πλὴν ἵνα ἀγαπᾷς καὶ ἐλεῇς ἡμᾶς. ὁ δὲ, τῆς γῆς ἐκείνης ἁπάσης, εἰ δυνατὸν, κυρίῳ αὐτῷ ὑποφῆναι, εἰ τῷ ἔργῳ, κατεπηγγείλατο. καὶ οὕτως ἐκεῖθεν ἀπῆρας, ἀφίκετο καὶ αὐτὸς πρὸς τὸν βασιλεύουσαν καὶ τὸν αὐτοῦ κύριον. ἀπὸ δὲ τῶν ἐντεῦθεν αὐτῷ προσγενομένων χρημάτων μετὰ τοῦ ἐπάνοδον, ἐξωνήσατο κτήματα ἐν Μακεδονίᾳ μεγάλα, καὶ κατέρησεν ἐπ' εὐπορίας ἀπάντας τοὺς προσήκοντας ἰκανὰς, καὶ γέγονε πλούσιος καὶ αὐτὸς, ὡσπερ ταῖς ἀρεταῖς, οὕτω δὴ καὶ τοῖς κτήμασι καὶ τοῖς χρήμασι. σωτὴρ δὲ ὅμως τῷ κυρίῳ αὐτοῦ, ἐν δικαίᾳ αὐτῷ.

ιβ'. Κατά δέ τινα τῶν ἡμερῶν, Ἀντίγονος
197. ὁ Πατρίκιος καὶ Δομέστικος τῶν σχολῶν, [197] κλητόριον ἐν ταῖς βασιλικαῖς οἰκίαις, αἳ ἐν τῷ πλησιάζουσιν τοῖς βασιλείοις αὐλίῳ, φκοδόμησε καὶ πολυτελὲς ἐσκεύασεν, ἑστιάτορα καὶ δαιτυμόνα τὸν οἰκεῖον πατέρα Βάρδαν ποιούμενος. ὁ δὲ Καῖσαρ τοὺς μείζονας τῆς Συγκλήτου καὶ τοὺς οἰκείους προσκαλεῖται, καὶ τοὺς σπουδῆς πρὸς τῷ διωγμῷ ἀπῇ, συμπαραλαβὼν καὶ τοὺς ἀπὸ Βουλγάρων φίλους, σπουδῆς ἐν τῷ τότε χαιρὸν τῇ βασιλευούσῃ διατρίβοντας. πρῶτος δὲ τῇ ἑστιάσει καὶ Θεόφιλος ὁ τοῦ Βασιλείου κύριος, οἷα συγγενὴς καὶ αὐτὸς τοῦ Καίσαρος. ἀλλὰ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Πατρίκιος, ὁ τοῦ καθ' ἡμᾶς Λογοθέτου τοῦ Δρόμου καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ ἄκρου καὶ ἀδωροδόκητου φανεὶς Πατρικίου Θωμᾶ πατήρ. οἱ δὲ Βούλγαροι ἀεί πως οἰήματίαι καὶ καυχήματίαι τυγχάνοντες, ἐπεὶ ἔτυχον τότε μὲθ' ἑαυτῶν Βούλγαρον ἔχοντες ἐπ' ἀνδρείᾳ συμφιλονείκουν σώματος, καὶ ἄκρον ἐν παλαισμοσύνῃ ὑπαρχόντα, οὗ οὐδεὶς χρόνου μέχρι τότε τῶν προπαλαιόντων κατίσχυεν, οὐκ ἀνεκτὸν ἐδόκουν ἐπ' αὐτῷ φέρειν, ἀλλ' ὑπὲρ τὸ μέτρον ἀλαζονεύεσθαι. ἔνθ' ἤ πάνυ προϊόντος, καὶ φιλοφροσύνης χορευούσης τῇ τραπέζῃ, λέγει ὁ μικρὸς ἐκεῖνος Θεόφιλος πρὸς τὸν Καίσαρα, Ὅτι ἔχω δοῦλον αὐθέντην, ὃς ἐὰν κελεύσῃς ἵνα παλαίσῃ μετὰ τοῦ προσήκοντος τούτου Βουλγάρου. μέγιστον γὰρ ὄνειδος τῶν Ρωμαίων, καὶ οὐδεὶς ὑπομείνῃ τὸν ἀλαζονείαν αὐτῶν, εἰ ἔσται ἀνταγώνιστος ἐν Βουλγαρίᾳ προσελθών). τοῦ δὲ Καίσαρος ἡδέως προσαξάντος, ὁ προμνημονευθεὶς Κωνσταντῖνος Πατρίκιος, σφόδρα φιλίως πρὸς τὸν Βασίλειον διακείμενος, ἅτε καὶ αὐτὸς ἐξ Ἀρμενίων ἕλκων τὸ γένος, ἐπεὶ δύνατον

A vilique forte. Ea tamen magis magisque hortante atque rogante, animum tandem accommodavit. Tum mulier, velut majori assumpta fiducia, ad eum palam infit, *Magnum Te Deus virum habet, magnoque honore est exaltaturus. Ad me quod attinet, aliud a te nihil exigo, nihil quæro, quam ut diligas, ac nostri misereatur.* Basilius, Omnem eam provinciam, si fieri possit, illius se juris facturum pollicetur, dum res dicto successerit. Sicque inde profectus, ipse quoque ad Urbem Augustam, & ad herum redit. Porro ex cumulatis inde pecuniis, ingentia prædia in Macedonia redemit, satisque affines omnes & consanguineos ditavit; ipseque, quemadmodum virtutibus, sic & possessionibus & pecuniis auctus, diversque effectus est. Mansit tamen cum hero, illius hactenus obsequio addictus.

XII. Quodam die Antigonus Patricius & Scholarum Domesticus, solenni mensæ apparatu in Regiis ædibus in propinquo Regiæ atrio, opiparoque instructo convivio (κλητόριον vocant) patrem suum Bardam convivatorem ac epulonem facit. Cæsar, una secum Senatus primates, affinesque ac necessarios assumens; præterea amicos Bulgaros, ex more tunc Constantinopoli morantes, ad convivium venit. Intererat epulis & Theophilus Basilij herus, eo quod etiam ipse Cæsaris consanguineus erat: sed & Constantinus Patricius, Thomæ Patricij pater, nostro hoc ævo Cursus Logothetæ, viri in rebus Philosophicis summi ac plane integerrimi. Porro Bulgari semper jactandi fastu insolentes ac gloriabundi, cum secum Bulgarum haberent corporis viribus torisque præcellentem, primasque in lucta sibi vendicantem, quem vix ullus usquam hactenus lucta dejecisset, haud ferendum putabant ut sibi de illo aliquid tribuerent, nisi supra modum arrogantes pene insultarent. Compotatione itaque procedente, ac hilaritate in mensa effuse tripudiante, ait pusillus ille Theophilus ad Cæsarem, *Habeo, Domine, hominem in comitatu, qui, si jusseris, cum famoso illo Bulgaro sit luctaturus. Maximo enim probro Romanis cedet, nec ullus erit qui illorum arrogantiam ferat, si iste in Bulgariam a nullo superatus redierit.* Jubet Cæsar ita præstari; isque, cujus memini, Constantinus Patricius, amicitiæ nexu Basilio conjunctissimus, quippe qui & ipse ex Armeniis originem trahebat, videns

κλητόριον, quasi regales epulæ.

Thomæ Logoth. Cursus elogium.

ſubhumidum arenæ ſolum, qua colluctaturi erant, veritusque ne per ejus lubricitatem Basilius pede offenderet ac laberetur, Cæsarem rogat, ut scobe lignorum locum conspergi præcipiat. Factum est; consertaque Basilius lucta cum Bulgaro citius prehendens, atque constringens, velut levem exsuccumque fœni manipulum, aut ex lana vellus aridum ipsumque leve, haud magno molimine in mensam levans, allisit. Eo facinore, nemo præsentium fuit qui non Basilio impensus animo sit, eumque admiratione laudaverit. Sed & ipsi Bulgari, subigendi illa facilitate atque robore in stuporem acti, conticuerunt. Ex illa hora cœpit per omnem civitatem Basilij fama magis percrebrescere, jamque factus conspicuus per omnium celebris ora volabat.

Equi mira incessio.

XIII. Erat porro apud Michaelem equus fræna mordens, & indomitus, duraque cervice & superbus; cæterum generosus & bonus, statura & pulchritudine ac celeritate magnus ac admirandus. Is, fræno solutus, seu alias liber dimissus, ægre admodum rursus ad manus veniebat, plurimumque negotij equisonibus, detinere satagentibus, facessebat. Contigit vero aliquando, ut Imperator illo ipso equo venatum profectus, sua ipse manu fuste leporem feriret. Quare statim volupe gestiens, leporem necaturus, equo desilit. Liber equus dimissus, resiliit, multisque concurrentibus, ac tum equili præfectus, tum Manglabitis, alioque circum comitatu, navantibus operam, qui equum capere posset, nullus fuit. Quare ira accensus Imperator; si teneri unquam equus possit, exscindendos jubet illius posteriores pedes. Bardas autem Cæsar, qui rebus aderat, Imperatorem rogabat, ne tantam equi virtutem ob unum peccatum temere perderet. Basilius itaque, qui tum hero aderat, ei infit, *Si Imperatoris equum prevertero, meoque ipse equo excussus, illi insedero, nunquid mihi succensebit Imperator, quod ille ejus phaleris stratus est ac ornatus?* Insussurratur sermo auribus Imperatoris; remque præstari jubet. Basilius prompte dextreque executus est. Vidit Imperator, unaque cum robore ac virtute industriam indolem, ac sapientiam admiratus, a Theophilitze eum statim tulit, suorumque Stratorum ordini adlegit. Adhibebatque animum ac diligebat, quippe qui ingentem ejus in omnibus supra reliquum vulgus præ-

εἶδε τὸν τόπον, ὃν ᾧ ἀμφαισίζεσθαι ἔμελλον, καὶ ἐδεδοίκει μήπως ὀλισθήσῃ τυχὸν Βασίλειος, αἰτεῖ προσέπτην ἡμέσθαι τῷδε τῶν Καίσαρος ἐκ ξύλων ὑπορράσσεσθαι σφίσιν μὴ ὄντος. οὐ γὰρ μέτριον, συμπλακεὶς τῷ Βουλγάρῳ ὁ Βασίλειος, καὶ θᾶττον συμπιέσας καὶ προσφίγξας, αὐτὸν, ὥσπερ δεσμόν τινα χόρτου κοῦφον καὶ ἄψυχον, ἢ ἐξ ἐρίου πόκον ξηρόν τε καὶ ἐλαφρόν, οὕτω ῥᾳδίως αὐτὸν ἐπὶ τὸν τράπεζης μετεωρίσας ἀπέρριψεν. τῶν δὲ γεγονότος, σὺν θεῷ τῶν πρώτων ἦν, ὃς οὐ προσέσχε καὶ ἐθαύμασε τὸν Βασίλειον. ἐκπλαγέντες δὲ καὶ οἱ Βούλγαροι τὴν προσοῦσαν τῆς χειρείας τε καὶ δυνάμεως, ἐμειναν ἀνενεοί. ἀπ' ἐκείνης δὲ τῆς ἡμέρας ἤρξατο ἐπὶ πλέον ἡ τοῦ Βασιλείου φήμη εἰς πᾶσαν τὴν πόλιν διαφοιτᾶν, καὶ τοῖς ἅπασιν διεφέρειν στόμασιν, ἐπιβλεπτὸς ἤδη καθεστηκώς.

ιγ'. Ἦν δὲ τῷδε τῷ Βασιλεῖ Μιχαὴλ ἵππος ἀφιλιαστὴς καὶ ἄπακτος, σκληραύχην τε καὶ ἀγρίωχος· τὰ δ' ἄλλα γενναῖος καὶ ἀγαθὸς, καὶ καλὸν ἡλικίαν τε καὶ κάλλος τε ἔχων, καὶ μέγας τε θαυμαστός· ὅς, εἴ ἔτυχε λυθεὶς τοῦ δεσμοῦ, ἢ ἄλλως πως ἀφεθείς, λίαν ὠμὸς δυσχερὴς εἰς χεῖρας αὖθις ἐλθεῖν, καὶ πολλὰ προσφέρεσθαι τοῖς ὁ καταοχεῖν πρεῖχε τοῖς ἱπποκόμοις. συνέβη δέ ποτε τὸν Βασιλέα τοῖς θήραν ἐξελθόντα, καὶ τὸν τοιοῦτον ἵππον ὑποβεβηκότα, αὐτοχειρίᾳ [198] ῥάβδῳ τυχεῖν 198. λαγωοῦ. οὗπερ οὖν ὑφ' ἡδονῆς ὁ Βασιλεὺς θᾶττον ἐκ τοῦ ἵππου καθῆλτο τοῦ σφάξαι τὸν λαγών. ἄφετος δὲ ὁ ἵππος καταλιφθεὶς, ἀπεσκίρτησεν, καὶ πολλῶν συνθραμόντων, καὶ τῶν τε τοῦ ἱπποστασίου ἀρχόντων [199] καὶ Μαγγλαβιτῶν, καὶ 199. λοιπῶν τῶν περὶ αὐτὸν συσκιμπτόντων, οὐκ ἦν τινι δυνατὸν τὸν ἵππον λαβεῖν· ὥστε θυμωθέντα τὸν Βασιλέα κελεῦσαι, εἰ κρατηθείη ἀφικοπῆναι τοὺς ὀπισθίους αὐτοῦ τῶν ποδῶν. ὁ δὲ Καῖσαρ Βάρδας πρὸν ἐδεῖτο τοῦ Βασιλέως, μὴ δι' ἑνὸς κακὸν τοσαύτην ἀρετὴν ἵππου μέτιον ἀπολέσθαι. ὁ οὖν Βασιλεὺς συμπρὸν τῷ χειρὶ αὐτοῦ, λέγει πρὸς αὐτὸν, Ὅτι εἰ ἐφάδραμον τὸν βασιλικὸν ἵππον, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐμοῦ ἵππου ἐκπηδήσας ἐπορχεῖς αὐτοῦ ἐγενόμην, ἆρα μὴ ἀφ' ὧν βασιλικοῖς φαλάροις κεκοσμῆσθαι αὐτὸν, ἀγθομάκτησις ἔσχε τοῦ Βασιλέως ἔνστασις κατ' ἐμοῦ. τοῦ δὲ Βασιλέως ὑποπτεύσαντος, καὶ κελεύσαντος τοῦτο ἡμέσθαι, ἐπίμως καὶ εὐφυῶς ὁ Βασιλεὺς τοῦτο πεποίηκεν. ὁ θρασύθυμος ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἀγαπήσας τὸν μετ' αὐθρείας εὐφυΐαν αὐτοῦ καὶ σωφροσύνην, εὐθέως ἀπὸ τοῦ Θεοφιλίτζη αὐτὸν αἱρεῖται τε καὶ εἰς τοὺς βασιλικοὺς κατέπαξε Στρατιώτας. προσέτι δὲ καὶ ἠγάπα αὐτὸν, ὁρῶν αὐτοῦ ὃ πρὸς τοὺς ἄλλους ἐν πᾶσι διαφέρον

φέρει καὶ πολύ. διὸ καὶ πολλάκις ὑπεδέξαμένου κατενώπιον αὐτοῦ, εἰς τιμὴν τῆς Πρωτοστρατορείας ἐβίβασε.

ιδ'. Μετὰ ταῦτα, κυνηγεσίου καταγγελθέντος εἰς τὸ λεγόμενον Φιλοπάτιον, ὧ ὁ Πρωτοστράτωρ καὶ τὸν τύπον τοῦ προδρόμου τοῦ Βασιλέως ἐπιφέρειν δὲ εἰώθει ῥόπαλον τὸ βασιλικὸν ὅπερ τῆς ζώνης αὐτοῦ, ὃ Βαρδούκιον οἵδε καλοῦσι τὴ συνήθεια. θορύβου δὲ κινουμένου ἀπὸ τῶν συμπληρούντων τὸ κυνηγέσιον, ἐξέθορεν ἐκ τῆς ὕλης λύκος παμμεγέθεστατος, ὥστε ἀρδὴν πάντας διαπτοῆσαι, καὶ εἰς φυγὴν ἐμπεσεῖν. ὁρμήσας δὲ κατ' αὐτοῦ ὁ
200. Βασίλειος, ὁ [100] ῥίψας ἐξ ὄπισθεν τὸ βασιλικὸν Βαρδούκιον, ἔτυχε τοῦ θηρίου καὶ τὸ μέσον τῆς κεφαλῆς, καὶ διέτεμεν. ὁ δὲ Καῖσαρ ὄπισθεν τοῦ Βασιλέως καὶ τὸ εἰωθὸς προδρόμιος καὶ τὸ γενόμενον θρασύμενος, ἔφη πρὸς τινας τῶν σὺν αὐτῷ ὁρμώντων συνήθων αὐτοῦ καὶ γνωστῶν, Ὅτι, οἶμαι, πάσης τῆς ἡμετέρας οἰκίας τὴν καταλυσιν τὸν ἀδελφὸν τοῦτον μέλλει ἡμῖν ἐργάσεσθαι. κατεσοβάζετο γάρ, καὶ τὸ πρὸς πάντα τοῦτου ὑπερτυχές τε καὶ εὐτυχές, καὶ τὴν διὰ ταῦτα τοῦ Βασιλέως διάθεσιν πρὸς αὐτόν. οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ παρά Λέοντος, φασί, τοῦ τὴν καὶ τὰ πάντα ὑπερτυχοῦς πολυπαθῆ σοφίαν προτεύοντος ἀκούσαι αὐτὸν, ἐν ταῖς πολλάκις περὶ τούτων πιθανεύεσθαι τοῦ ἀνδρός, πρῶτα μὲν, Ὅτι ὑπὸ νεανίσκου τινὸς οὐκέτι τὴν καταλυσιν τῆς οἰκίας γενεᾶς. ἔπειτα, ὡς εἰς ἐμφανὲς προβαίνων ὁ Βασίλειος, καὶ τῷ δακτύλῳ τοῦτον ὑποδείξας τῷ Καίσαρι, λέγοντα, Ὅτι οὗτος τυγχάνει, ὃν ἔλεγον διαδέξειν ὑμῖν μέλλειν ἔσεσθαι. ἐξ οὗ δὲ ὑφωρᾶτο, καὶ ὑπήρθυεν ὁ Καῖσαρ ἀεὶ τὸ Βασίλειον, εἰ καὶ μηδὲν ἀκυρῶσαι ἠδυνάτο, τὴν ὑπὸ τοῦ θείου προκυρωθέντων βουλήματος. οὐ γὰρ οὕτως ἀπροσδόκητον ὡς ἄφυκτον ἀεὶ τὸ πεπρωμένον ὄφελ. καὶ ταῦτα μὲν, εἰ καὶ τῷ παρέβασιν ἴσως, ἀλλ' οὖν ἔξω τοῦ ὑποθέσεως εἴρηται.

ιε'. Φιλοθέου δὲ τοῦ Βασιλέως τυγχάνοντος, καὶ πάλιν μετ' ὀλίγον κυνηγεσίου τε χάριν καὶ μετρίου περιπατήματος τοῦ τῶν Ἁρμαμεντάρεας λεγόμενον τόπον
201. προήσθητο· εἶτα [101] δουλικίου κατιδὼν δεῖπνον τεθέντος, καὶ τοῦ Βασιλέως ὑπὸ παντὸς μετὰ Θεοδώρας καθεζομένου τῶν οἰκείας μήτρας καὶ τῶν ἰδίων συγγενῶν καὶ οἰκειοτέρων τῆς Συγκλήτου, προσεκλήθη καὶ ὁ Πρωτοστράτωρ, τοῦ Βασιλέως κελεύσαντος· καὶ καθεζομένου αὐτοῦ, ἤρξατο Θεοδώρα ἡ Βασιλὶς πυκνότερον ἀτενίζειν καὶ ἀφορᾶν πρὸς αὐτὸν, καὶ καταγνοῦσα καὶ περισκοπεῖν ἀκριβέστερον. ὑπονοοῦσα δέ τινα σύστημα ἐν αὐτῷ, κατ' ὀλίγον ἐλιποψύχησεν, ὥστε καὶ ὕδωρ ἐκχεθῆναι αὐτῇ, καὶ διαῤῥαῦσαι ἀπὸ ῥόδων ψάλματος τὸ πνεῦμα μόλις ἀνακαλέσασθαι. ὅπερ οἱ πρόοντες ὑπανεχώρησαν. εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθοῦσα καὶ ἀνακάμψασα,

A stantiam videret. Quapropter cum sui crebro specimen coram exhibuisset, in Protostratoris dignitatem evexit.

XIV. Postea venatione indicta in loco, cui nomen Philopatio, Protostrator, uti moribus constitutum est, præibat, ferens Imperatoris clavam in cingulo (Barducium usus vocat.) Edito vero strepitu a venantium turba, lupus quam maximus e sylva erupit, ut omnes fere conterriti turbarentur. Porro Basilius impetu in eum irruens, Barducioque Imperatoris a tergo projecto, caput medium ferit, duasque in partes diffindit. Cæsar pone Imperatorem ex more incedens, remque conspicatus, ad quosdam amicorum ac necessariorum, qui illi comites erant, ait, *Arbitror virum hunc, omnis nostræ familiæ exitium fore.* Hinc enim conjiciebat, quod cuncta illi ex voto ac prospere cederent, quodque sic in eum, ex ea dexteritate ac felicitate, Imperatoris animus propensus esset. Neque propter hoc solum, sed quod etiam (ut aiunt) a Leone, viro in omni sapientiæ genere primas obtinente, audierat, dum ex illo sæpius scisciatur, *Primum a quodam juvene familiam vestram eversum iri invenio.* Deinde clariori effecto Basilio, etiam intento digito Cæsari monstrasse, dicendo, *Hic est, quem vestrum successorem dicebam fore.* Unde etiam suspectum habebant, nullumque finem insidias Basilio struendi Cæsar faciebat; quanquam nihil ille irritum facere potuit, eorum, quæ divina voluntate decreta erant. Non enim sic inexpectata, ut semper ineluctabilis est fatorum vis. Et hæc quidem, etsi forte per digressionem dicta sunt, non tamen extra rem.

Lupi soleæ occisio.

De Basilio vaticinia.

Fata prævisa, non eluctabilia.

XV. Cumque Imperator venatu delectaretur, rursus post non multos dies venationis causa ac moderatæ obambulationis, ad Armamentareæ (sic dictum) locum trajecit; tum cœna seorsum parata, & Imperatore cum Theodora matre aliisque affinibus & ex Senatu magis necessariis, ad mensam sedentibus, vocatus est Protostrator, Imperatoris jussu; illoque sedente, cœpit Theodora Imperatrix oculos in eum intendere, & conspicere, ac considerare, exactiusque examinare; demum, agnitis quibusdam in eo notis, sensim animo linqui, ut vix tandem effusa in eam aqua & rosarum stillis, animum revocaverit. Tumque qui aderant, se subduxerunt. Recepto autem animo ac recreato, scisci-

Theodoræ præsagium de Basilio.

tante ex illa, Filio & Imperatore, *Quidnam illi porro accidisset, quave de causa sic repente extra se facta esset?* a mentis se ægre turbatione colligens, *Quod nimirum*, ait, *quem audivi a patre tuo, Domine & Fili mi, familiam nostram extirpaturum, ille est, quem tu Basilium vocas. Qua enim is signa dicebat habiturum, qui noster hæres & successor futurus esset, hic homo habet. Hinc rem totam animo complexa, ac velut jam oculis excidium usurpans, conturbata actaque vertigine, animo defeci.* Imperator matris metum sedans, ad sanamque eam mentem revocans ac solans, *Male suspicaris*, inquit, *ô mater. Hic enim homo idiota est & oppido simplex, robore duntaxat præditus, velut antiquis temporibus Sampson, nec quicquam amplius; sed velut Enachus & Nembrodus nostro hoc ævo existit. Nihil itaque ex illo timeas, nec sinistram ullam suspicionem geras.* Inque eum modum tum Basilius divino numine ejusmodi obortam procellam evasit.

Damianus Accubitor per calumniam oppressus.

XVI. Erat per hæc tempora Michaeli Accubitor eunuchus Damianus nomine, genere Sclavus. Is, pro ea propensione qua in herum ferebatur, haud raro cum de aliis nonnullis referebat, non satis ex officij ratione negotia pertractantibus, tum præcipue de Barda Cæsare Imperatoris avunculo; quod nimirum potestatis partem longe maximam in se transferret, sæpiusque æqui ac honesti metas excederet: nonnullas etiam Cæsaris dispositiones evertebat, docens Imperatorem aliter se res habere ac ille insinuaret. Idcirco Cæsar amicis suis, iisque qui ingenue animique candore admonere videbantur, eique consulere, suadentibus, insidias in Damianum molitur; multisque apud Imperatorem calumniis onerans, instructaque probabili accusatione, Imperatoris ab eo animum avertit, ejusque in eum benevolentiam sustulit, ut & dignitate movendi auctor illi extiterit. Expulso itaque Damiano, ea dignitas per aliquot tempus vacavit. Cæterum divina providentia, quo illi constitutum est, res agente, cassa prudentia est, suisque astutia ipsa capitur dolis. Cum enim Cæsar aliique plures, alii alium Damiano sufficiendum loquerentur, remque clanculum pro cujusque animi propensiore affectu solicitarent, præter omnem illorum spem, post breve tempus suo ipse nutu Imperator Basilium Accubitorem præficit, Patricij quoque collata dignitate; nuptumque data muliere,

Basilius Accubitor.

A τῷδε τῷ υἱοῦ καὶ Βασιλέως ἐπηρώτα, Τί ἄρα
ὁ γεγονὼς ἐπ' αὐτῇ, καὶ πόθεν οὕτως ἀθρόως
ὑπεστώθη αὐτῇ ἡ ἔκστασις; ἡ δὲ μόλις ἑαυτὴν
ἐκ τοῦ θορύβου τῆς φρενὸς σωσαμένη,
ἔλεγεν, Ὅτι οὗ ἤκουον τοῦδε τοῦ πατρός σου,
δέσποτα καὶ τέκνον ἐμόν, μέλλει ἐξολοθρεύ-
σειν τὸν ἡμέτερον οἶκον, οὗτός ἐστιν, ὃν λέγεις Βα-
σίλειον. τὰ σύμβολα γὰρ, ἅπερ ἔλεγεν ἔχειν τὸν
ἡμᾶς ἀφαιρήσεσθαι μέλλοντα, ἔστι ὁ ἄνθρω-
πος κέκτηται. ὅλην τὸ σῶμα ὅλον τῇ διανοίᾳ
τοῦδε λαβοῦσα, καὶ ὥσπερ κατ' ὀφθαλμοὺς τὴν
ὅλεθρον βλέπουσα, ἀφαιρεθεῖσα ἐξέλιπον.
ὁ δὲ Βασιλεὺς ὁ θεὸς ἀφαιροῦ τῆς μητρὸς, καὶ εἰς
B τὸ καθεστὼς ἐπανάγων καὶ τοῦδε μυθούμενος, Κα-
κῶς ὑπέλαβες, ἔφη, ὦ μῆτερ. ὁ γὰρ ἄν-
θρωπος οὗτος ἰδιώτης ἐστὶ καὶ πάνυ ἀφελής, δώ-
ρειαν μόνον ἔχων, οἷόν ὁ πάλαι Σαμψών, καὶ
οὐδὲν ἕτερον· ἀλλ' ὡς τις Ενὰκ ἢ Νεμβρωδ, ἐν
ταῖς ἡμέραις ἡμῶν ἀναφανείς. ἐξ αὐτοῦ τοίνυν
μηδένα φόβον ἔχε, μηδ' ὑποψίαν τινα κεκ-
τήσῃ πονηράν. καὶ τότε μὲν οὕτως ὁ θεοῦτον κῦμα
ὑπὸ θεοῦ φερωνύμως προέφραμεν ὁ Βασίλειος.

ιϛ'. Εἶχε δὲ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους Παρα-
κοιμώμενον ὁ Βασιλεὺς τὸν θυνοδρὸν Δαμιανὸν τὸν
Πατρίκιον, τοῦ γένους Σκλάβον, ὃς δὴ φιλοδέσπο-
τον παῖδος ἔλεγε πολλάκις τοῦ Βασιλέως καὶ ἄλ-
C λων μὲν πάνυ, ὡς μὴ κατὰ τὸ δέον τῶν πραγμάτων
ἐξηγουμένων· ἐξαιρέτως δὲ περὶ τοῦ θείου αὐτοῦ
Βάρδα τοῦ Καίσαρος· ὡς ὁ πλέον τοῦ κράτους εἰς
ἑαυτὸν μετηγάγετο, καὶ πολλάκις ἐκφέρεται τοῦ
καθήκοντος. καὶ ἐκ τοῦ οἰκείου τοῦ τοῦ Καίσαρος
ἀναγέπειν δίκαιον, ἕτερος ἔχει τὰ πράγ-
ματα ἀναδιδάσκων τοῦ Βασιλέως. διὸ ἃ συμπει-
θεὶς ὁ Καῖσαρ ὑπὸ τῶν οἰκείων φίλων καὶ γνη-
σίων πραγμάτων καὶ συμβούλων, κατὰ τοῦ Δα-
μιανοῦ συσκευάζεται, καὶ πολλαῖς διαβολαῖς κατ'
αὐτοῦ πρὸς τὸν Βασιλέα χρησάμενος, καὶ πιθα-
νῶς σαυτοῦ τὰ κατηγορούμενα, μετεκίνησε τὸν
τοῦ Βασιλέως νοῦν, καὶ ἀπὸ τῆς περὶ Δαμια-
D νὸν οἰκείας μετέστησεν· ὥστε καὶ ἀφαιρεθῆναι πᾶ-
σαν τῆς οἰκείας ἀξίας αὐτόν. ἐξωθεῖται οὖν ὑπὸ ἐκεί-
νου, ἐγήρευε λοιπὸν ὁπὸ χρόνον ἀνὰ ὃ θεοῦτον
ἀξίωμα. ἀλλ' ὅταν ἡ θεία πρόνοια πρὸς ὃ βούλεται
σοφωτάτην τὰ πράγματα, καὶ φρένησις ἀφράκτοις,
καὶ σοφουργία τοῖς οἰκείοις σοφίσμασι περιδράττεται.
τοῦ γὰρ Καίσαρος καὶ πολλῶν ἄλλων ἐκφέρον τε καὶ ἄλ-
λοσε εἰς ὃ θεοῦτον ἐπαναβιβασθῆναι ἀξίωμα λογο-
ποιούντων, καὶ λεληθότως ὑπαπευδόντων, τοῦδε πά-
σῃ αὐτῶν ἐλπίδα μὴ χαρὰν ἡ πολιὰ προβάλλε-
ται Παρακοιμώμενον ὁ Βασιλεὺς τὸν Βασίλειον, ἡ-
μήσας αὐτὸν καὶ Πατρίκιον· καὶ γυναικὶ συζεύξας,

202. βίμορφίᾳ σώματος καὶ κάλλει [202] καὶ κοσμιότητι προτευούσῃ πάντων τῶν βιλημίδων ἀρχόν, ἡ θυγάτηρ ἐτύγχανε τῷ τότε πάντων ἐπ' εὐβουλίᾳ καὶ φρονήσει λαλουμένου τότε τῷ Ἰγγρος. τούτου δὲ γνωσθέντος, καὶ καθ' ἑκάστην ἐπιδιδούσης τῆς τοῦ Βασιλέως ἀγάπης πρὸς τὸν Βασίλειον, ὁρῶν ὁ Καῖσαρ, καὶ τῷ φθόνῳ δακνόμενος καὶ ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος ὀρρωδῶν, πολλάκις τοῖς ὑπὸ ἀφθονίᾳ τοῦ Δαμιανοῦ γνώσθαι αὐτὸν βουλευσαμένοις καὶ προρμήσασι, ἐλοιδόρει καὶ κατεμέμφετο, ἀφρονας αὐτοὺς καὶ κακοβούλους ἀποκαλῶν, Οἷς, φησὶν, ἐγὼ πρὸ ὃ δέον πιθεὶς, καὶ ἐξελάσας ἀλώπεκα, λέοντα εἰσήγαγον, ἵνα πάντας ἡμᾶς καταφύξῃ καὶ καταβρώξηται.

203. ιζ'. Ἀρτι δὲ τοῦ Βασιλέως Μιχαὴλ [203] μετὰ Βάρδα τοῦ θείου Καίσαρος κατὰ Κρήτης ἐκστρατεύοντος, καὶ σφοδρότερον τοῦ Καίσαρος χρωμένου τοῖς προστάγμασι, καὶ ἐξουσιαστικώτερον ἐκφέροντος τὰ προστάγματα, ἤρξαντο πυκναὶ καὶ συνεχεῖς αἱ κατ' αὐτοῦ διαβολαὶ καθ' ἑκάστην τῷ Βασιλεῖ Μιχαὴλ διαγγέλλεσθαι. ἐν Κήποις δὲ γνωσθέντων αὐτῶν (τόπος δὲ οὗτος κατὰ τὸν πρὸς Μαιάνδρῳ Θρᾳκησίων προάστειον) καὶ εἴτε κατὰ τύχην εἴτε κατὰ σπουδὴν τῆς τοῦ Βασιλέως αὐλαίας, ἤτοι κόρτης, ὑπὸ χαμαιπετοῦς καὶ ὑπαιθρίου καλιᾶς τόπου, τῆς δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν ἀπόπτῳ ὑψηλῷ, τούτης θύραθεν δῆλον ὁραζομένου ἀφορμῆς, οἱ πάλαι βαρυνόμενοι καὶ μισοῦντες τὸν Καίσαρα, πολλὰς κατ' αὐτοῦ, ὡς ἐψευσμένος ἤδη, καὶ φανερῶς εἰς τὸν Αὐτοκράτορα ἐξυβρίζοντος, εἰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ὀρθὸν ἐφαίνετο, καὶ τούτῳ φιλοτιμήσασθαι ἔπαυσεν, ἵνα χαμαιπετὴ μᾶλλον καὶ ταπεινὴ ἡ τοῦ Αὐτοκράτορος σκηνὴ δείκνυται· ἡ δὲ ἐκείνου, περιφανὴς καὶ μετέωρος. πειθοῖς δὴ τούτοις ὁ Βασιλεὺς, κινεῖται πρὸς τὸν κατ' αὐτοῦ συσκιασμὸν, καὶ πρὸς τὸν βουλεύσασθαι καὶ σκέψιν τῆς αὐτοῦ αἱρέσεως. οὐ γὰρ ἠδύνατο φανερῶς κατ' αὐτοῦ τι ἐξενεγκεῖν ἢ ἀποφήνασθαι, διὰ τὸ ὁμότιμον σχεδὸν εἶναι καὶ κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς, καὶ διὰ τὸ διδύναι πολλοῖς τῶν ἑταιρειῶν αὐτοῦ φατρίαν καὶ σύστασιν, καὶ τὸ πολλοῖς τοῖς Ἀρχοντάς τε καὶ Στρατηγοὺς αὐτοῦ προσομαίκειν, καὶ πρὸς αὐτὸν μᾶλλον ἢ πρὸς τὸν Βασιλέα ὁρᾶν, ὡς καὶ μᾶλλον ἐκείνου τοῖς προστάγμασι νήφοντος, καὶ πρὸς τὸ δοκοῦν μεταφέροντος ἕκαστα· καὶ μάλιστα διὰ τὸν Ἀγύπατον καὶ Πατρίκιον Ἀντίγονον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, Δομέστικον τῶν τηνικαῦτα τῆς Βασιλικῆς τυγχάνοντα σχολῆς. πλείω ἔργα πολλοῖς ὁ Βασιλεὺς τοῖς κοινωνοῦσιν αὐτῷ τῆς βουλήματος, καὶ καταπαγγομένοις

*Fort. πλὴν κατ' αὐτῶν ἐξελάσαντ, vel ἐξελάσαι προσελάσαντα.

A corporis forma & venustate atque pudore, inter omnes alias nobiles fœminas fere principe, Jngeris filia, viri eo tempore apud omnes nobilitate ac prudentiæ laude celeberrimi. Hoc ita gesto, ac cum magis in dies Imperatoris erga Basilium amor incresceret, videns Cæsar, invidiaque stimulatus, ac futuri metu consternatus, eos qui ipsi insidiarum in Damianum auctores extiterant, inque eas impulerant, non raro maledictis ac convitiis incessebat, insulsos vocans ac inconsultos, *Quibus*, inquit, *ego, supra quam decebat fidem habens, ejecta vulpe, ejus loco leonem induxi, ut nos omnes* B *devoraret ac deglutiret.*

Prætexta Cretica expeditio ad bardæ necem.

XVII. Jam vero Michaele Imperatore cum avunculo Barda Cæsare adversus Cretam profecto, ac Cæsare arrogantius rebus utente, majorique quam pro munere auctoritate imperia edente ac præcipiente, crebræ in eum quotidie ac continuæ criminationes cœptæ Imperatoris Michaelis aures pulsare. Cepos cum venissent (est locus in Thracesiis maritimus ad Mæandrum) ac, sive casu, sive de industria, Imperatoria aulæa sive cortinæ, in humili & depresso loco; Cæsaris, in conspicuo excelsoque expansæ sunt. Hac velut specioſa arrepta C occasione, qui gravi pridem animo erant, ac Cæsarem oderant, multa in eum crimina jaciunt, ut qui jam insolesceret, palamque in Imperatoris contemptum injuriamque prorumperet, dum reliquis omnibus non contentus, vel in hoc ambitiosi animi specimen de industria quæsierat, ut Imperatoris tentorium humile ac depressum esset, ipsius vero conspicuum excelsumque extaret. His itaque persuasus Imperator, ad adornandas illi insidias convertit animum, deque eo tollendo serio cogitat ac deliberat. Nec enim palam licebat in eum aliquid proferre aut decernere, quod pari fere dignitate fulgeret, sociusque Imperij esset; & quod omnes, illius amicos & sodales fœderatosque pertimescerent, cunctique Proceres ac Duces exercitus illi addicti essent, ad eumque magis, quam ad Imperatorem animum attenderent, eo quod præ illo magis rebus invigilaret, singulaque arbitratu suo & nutu mutaret; sed præcipue ob Proconsulem & Patricium Antigonum, illius filium, tunc temporis Prætorianarum Scholarum Domesticum. Cæterum etiam habebat Imperator multos ejus sibi consilij conscios, ac qui ipsi in se rece-

pissent cædem se perpetraturos. Mane itaque Cæsar ex more ad Imperatoris tentorium venit (etsi mala omnia auguriaque illi ante visa erant) de præsentibus negotiis consilium cum eo habiturus. Opportunum vero illud tempus ad ejus cædem ratus Imperator, nutu Symbatio Patricio Cursus Logothetæ (qui Cæsaris filiam sibi matrimonio junxerat, ac conjurationis cum Imperatore socius erat) indicat, ut exiens sicarios inducat. Egressus ille, signum dat, quod inter illos erat constitutum, ut nempe signo crucis frontem consignaret. Dato signo, molliore forsitan animo viros pavor incesserat, inque ipso sceleris articulo, ob facinoris immanitatem vertigine correpti moras nectebant. Hinc Imperator consilij inops, penitus hæsitare; audiensque ex quodam sacri cubiculi ministrorum, conjuratos animis consternatos ac formidolosos aggressionem differre (mentis sanè sensusque generosi audacisque facinus!) ex cubiculi intimis, domesticum quendam fidumque ad Basilium Patricium & Accubitorem mittit, metuque actus denuntiat, *Ni citius, iis qui ad rem patrandam parati sunt, animos addideris, utque statim manum operi admoveant cos impuleris, ne confestim nevi ab eo me necatum iri. Neque enim fieri potest, ut ille non noverit, quas in eum insidias struxi; vosque potius mea necis auctores videbimini esse ac sicarij.* His auditis Basilius, anxiusque ne quid mali Imperatori accideret, quam citissime, pavidos audaces facit; terrore perculsos, fiducia erigit, & ut Imperatoris decreto asserviant, impellit. Velut itaque animis pleni, in Imperatoris tentorium irrumpunt. Cæsar, id quod erat, advertens, in se, suique tollendi gratia, fieri concursum, resiliens, ad Imperatoris pedes provolvitur. Quem inde extractum sicarij, ante illius pedes jugularunt; mensis Aprilis die vigesima-prima (id est, ad XI. Kal. Maias) XIV. Indict. Statimque dimisso exercitu, Imperator Constantinopolim revertitur.

Symbatius Bardæ gener, eius necis promotor.

Basilii opera sublatus Bardas.

XVIII. Verum providentia, solerti Basilium ferente consilio, quo illi collibitum erat, illico reversus Imperator ab illa expeditione, Basilium in filium adoptat; quod ipse nullos prorsus liberos susceperat, & Magistrorum præfulgente dignitate condecorat. His Symbatius Logotheta invidia rumpitur; nec ferens videre, in quem sic livore exarserat, incrementis ingen-

Basilius Michaeli adoptatus & Magister creatus.

καταπράξασθαι τῷ σφαγίῳ. ὡς οὖν τῇ ἑῴᾳ σωπήσας ὁ Καῖσαρ πρὸς τὸ τοῦ Βασιλέως ἦλθε σκηνῶμα, κἀκεῖ πονηρῶν οἰωνῶν προφαινόντων αὐτῷ, ὅπως δὴ τῶν προκειμένων βουλεύσωνται, δύσκολον κριθὲν τοῦτον εἶ νομίσας ὁ Βασιλεὺς πρὸς τὸ ζῆν αἵρεσιν, ἀφῆ νεύματος γνωρίζῃ τῷ Πατρικίῳ Συμβατίῳ Λογοθέτῃ τοῦ Δρόμου τυγχάνοντι, ὡς καὶ γαμβρὸς ὢν τοῦ Καίσαρος ὅτι μυστικὸς, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν βουλῆς ἐκοινώνει Βασιλεῖ, ἐξελθόντι εἰσαγαγεῖν τοὺς αὐτόχειρας αὐτὸν ἀμύνασθαι ὀφείλοντας. ὃς ἐξελθών, καὶ τὸ συγκείμενον σημεῖον πεποιηκώς, τῇ οἰκείᾳ ὄψει ὑπισχνήσασθαι, ἐπὶ σκότει μᾶλλον τυχὸν ὄντες ἀπροθυμίᾳ σφῶν, καὶ πρὸς αὐτῷ τῷ δράσαι γενόμενοι ἀφ' ὧν τὸ μέγεθος τῆς πράξεως ἐλογίσαντο, καὶ πειθὴ τοῦ χρόνου ἐλέγετο, ἐν ἀμηχανίᾳ κατέσχε τὸν Βασιλέα, καὶ ἀφ' ἑνὸς τῶν βασιλείων κατευναστῶν μαθὼν αὐτοὺς κατεπηχήναι καὶ δειλίᾳν, καὶ ἀναβάλλεσθαι τὸ εἰς χεῖρημα, τῷ ὄντι ἀφρονείας ζήλημα καὶ φρενὸς αἰθρείας καὶ θράσους· καὶ τῷ ἔσθον τινὰ οἰκεῖον τε καὶ πίστον ἐκπέμπει πρὸς Βασίλειον τὸν Πατρίκιον καὶ Παρακοιμώμενον, καὶ δηλοῖ μὴ δίους αὐτῷ, Ὡς εἰ μὴ ταχὺ ἀναῤῥώσεις τοὺς εἰς τὸ πρᾶγμα κυτρεπισμένους, ἢ προρμήσεις αὐτοὺς πρὸς τὸ ἔργον χωρῆσαι, πάντως οἶδα, ὅτι θύσεως ἐμὲ δεινοῦ ὑπὸ τοῦτου αἱρεθῆναι. ἀδυνατον γὰρ λαθεῖν αὐτὸν τὰ κατ' αὐτῶν μοι βεβουλευμένα, καὶ δόξετε μᾶλλον ὑμεῖς ἀνδράρεις καὶ σφαγεῖς χρηματίσαι μου. ἄφρ' ἀκηκοὼς ὁ Βασιλεὺς, καὶ πρὸς τὸ Βασιλέως μή τι πάθοι ἐν ἀγωνίᾳ μεγίστῃ, ταῖς ταραλέοις ἐπείκει τοὺς δήλους· καὶ τοὺς τρέμοντας, θάρσεις, καὶ τῇ τοῦ Βασιλέως αὐτοὺς ὑπηρετήσασθαι βουλῇ διηρέθισεν [204]. ὧν ὥσπερ μέσους πλησθέντων καὶ ἀληθῶς εἰσπηδησάντων εἰς τὸ Βασιλέως σκηνῶμα, ὁ Καῖσαρ, ὅσαπερ ἐῴ, ἐπ' αὐτὸν δόξας τῇ σθμφομίᾳ, ἀναπηδήσας τοῖς τοῦ Βασιλέως περιεπλάκη ποσίν. ὃν σκότῳ ἑλκύσαντες οἱ ἀνδράρεις, πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Βασιλέως ἀπέσφαξαν. πρώτῳ ἔσχε μετ' εἰκάδα ὁ μὲν ὁ Ἀπρίλλιος, τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης ὑπενεμήσεως. θύσις οὖν ἡ στρατιὰ τῷ Βασιλεῖ καταλύεται, καὶ πρὸς τὸ Βασιλεύουσαν ἐπανέρχεται.

ιη'. Τῆς δὲ στρατείας ἀπούσης τὸν Βασίλειον θύμηχάνως πρὸς ὅσα ἐβούλετο, θύσεως μὲν τὸν ἐκστρατείας ὑποστροφῇ, ὑποποιεῖται τοῦτον ὁ Βασιλεύς. ἐτύγχανε γὰρ καθάπαξ οἰκείας γονῆς ἀμοιρῶν, καὶ τῆς τῶν Μαγίστρων ὑπερθαύμαστου λαμπρότητος ἀξιοῖ· ἐφ' ὧν τῇ βασκανίᾳ ῥηγνύμενος ὁ Λογοθέτης Συμβάτιος, καὶ μὴ δυνάμενος τὸν φθονούμενον καθορᾶν οὐκ ὀλίγῳ

204.

ὑπόδοσιν καθ' ἑκάστην λαμβάνοντα, προαιτεῖται A tibus in dies augescere; munere, quo
μὲν πρὸ προσόδου αὐτῷ μέχρι τότε διακονίαν, hactenus functus fuerat, se ipse abdi-
ὡς μὴ δυνάμενος καὶ πρὸ βασιλεύουσαν ζῆν· cat, quasi in Urbe Regia vivere non
205. τῆς δὲ [205] τῶν Ἰώνων, ἤτοι Θρᾳκησίων στρατηλάτης possit; Ionumque (id est Thracesio- Symbatius Ionum seu Thracesiorum Dux.
αἰτεῖ πρὸ ἀρχῆς. οὗ πρὸ αἴτησιν ὁ Βασιλεὺς rum) Præfecturam, & ut illis Dux
ἐκπληροῖ, προβάλλεται τῷ εἰρηνεύοντι ῥήμα- præficiatur, deposcit. Imperator vo-
τος Στρατηγόν. ὀλίγου δὲ διελθόντος καιροῦ, καὶ τῶν tis annuens, ejus, quod dicebam,
πραγμάτων ὑποσφαλῶς σαλευόντων, καὶ τῆς ἀρ- thematis, Ducem præficit. Parvo ela-
χῆς κενοδαιμονίας, καὶ ζητούσης τὸν προεστηκότα- psо tempore, cum res periculi salo
νον, ἀφ' ὃ τὸν Βασιλέα πρὸς ἄλλοις μᾶλλον jactarentur, Imperiumque nutaret,
εἶχε, ἢ πράγμασιν εἰς δέον εἰδέναι χρῆναι· πρό- ac præsidem curatoremque quære-
τερον δὲ τὰ πολλὰ λανθάνειν, ἀφ' ὃ τὸν κοινωνὸν ret, quod Imperator aliis potius re-
τῆς ἀρχῆς Καίσαρα, ἀεὶ τὰ κατεπείγοντα δι- bus animum adverteret, quam ut ex
οικεῖν, καὶ αὐτῷ ἁρδὸν ἀνακεῖσθαι τὰ πράγματα, officij ratione Remp. gereret. (Et an-
καὶ πρὸ μέσου πᾶσαν τῆς κοσμικῆς διοικήσεως, ἐλίνυον te quidem, non ita plerisque pate-
καταδοκήσεις τε καὶ ἀμφιβόλισμοι bat, quod Imperij collega Cæsar ur-
καὶ τοῦ Βασιλέως πρός τε τῆς συγκλήτου βου- B gentia quæque administrabat, inque
λῆς καὶ τοῦ πολιτεύματος, καὶ πρὸς πάντων ἁρ- eum tota fere rerum moles, omnisque
δὸν τῶν ὄντων ὅτι τῶν διοικήσεων καὶ μεταχειρι- Romani orbis administrandi cura in-
ζομένων τὰ πράγματα. ἔπι δὲ πρὸς στρατευμάτων, cumbebat) adversus Imperatorem ex-
καὶ πάντος τοῦ πλήθους τοῦ ἀστικοῦ· ἃ ἀφ' ὧν οἰ- postulationes & querimoniæ moveri,
κειοτάτων ὁ Βασιλεὺς γνοὺς, καὶ μόλις οἷ ὅτι tum a Senatu civiumque Proceribus,
βραχὺ ἀναπνοῆς, καὶ ὑπογνοὺς πρὸ οἰκείαν προ- tum fere ab omnibus quibus munera
τὰ κοινὰ οὐ μόνον ἀμέλειάν καὶ ῥᾳθυμίαν, ἀλλὰ rerumque gerendarum cura commis-
καὶ ἀνεπιτηδειότητα καὶ ἀφελείαν, καὶ ἐπόμασι- sa erat; nec non ab exercitibus, ur-
σιν ἢ δείσασιν πρὸς τοῦ πλήθους δύλασθήναι, banaque omni multitudine: de qui-
ἔγνω κοινωνὸν τῶν πραγμάτων προσλαβέσθαι C bus per necessarios intimosque cer-
καὶ ἀρχῆς· καὶ ἐπεὶ πρὸ ὀλίγου ὑποποιησά- tior factus, vix tandem aliquantisper
μενος ἐμὲ τὸν Βασίλειον, ἤδη δὲ αὐτὸν οὐ μόνον emergens, suamque agnoscens procu-
ἀνδρείᾳ, ἀλλὰ καὶ σωφροσύνῃ τῶν πολλῶν ἀφε- randa Rep. non modo negligentiam
στῶτα, καὶ ἱκανὸν ἀναπληρωτὴν αὐτῷ ὃ ἐν ac segnitiem, verum etiam ineptitu-
τῇ κυβερνήσει τοῦ κοσμικοῦ σκάφους ὑστέρημα, dinem ac væcordiam, timensque ne
ἅμα καὶ τῆς θείας συναρμόσας εἰς τοῦτο προνοίας multitudo concitata turbas cieret aut
αὐτὸν, βεβαιοῖ πρὸς τοῦτο τῷ γνώμῃ αὐτοῦ, rebellaret, statuit rerum gerendarum
ὥστε Βασίλειον Βασιλέα... καὶ δὴ Θεοῦ συνεφα- adjutorem & Imperij Collegam sibi
πομένου τῆς βουλῆς καὶ τοῦ πράγματος, κατ' αὐ- adhibere. Quodque ante non multos
τῷ τῇ ἡμέρᾳ τῆς Γενεσίου, ἐν ᾗ τοῦ Πατρὸς dies Basilium adoptaverat, eumque Basilius Imperii Collega Michaeli, ac Imperator.
ὁ Παράκλητος πρὸς τοὺς τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν non solum viribus, sed & prudentia
ἐφοίτησε μαθητάς, ἐν ᾧ περιβλέπτῳ καὶ ἐπωνύμῳ mentisque sagacitate reliquis vulgo
τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ναῷ, τὸν βασίλειον ὁ Βα- præstare noverat, satisque idoneum ad
σιλεὺς περιπόθητα στέφουσιν, χρεὶ μὲν τοῦ τότε Mi- supplendum quod ipsi in gubernanda
χαὴλ βασιλεύοντος· ψήφῳ δὲ καὶ κρίσει Χριστοῦ, orbis scapha industriæ atque operæ
τοῦ ἀεὶ βασιλεύοντος· ἔκτῳ πρὸς ταῖς εἴκο- decerat, una quoque divina providen-
σιν εἶχεν ὁ Μαΐος μῆν, τῆς τεσσαρεσκαιδεκά- tia rem promovente, in hoc animum
της καὶ Ῥωμαίοις ὑπομήσεως. consilio obfirmat, omninoque decernit,
ut Basilium Imperatorem constituat.
Ac sane Deo consilium prosequente
reique adjutore, die ipsa Pentecostes, D
qua Patris ille Paracletus in Christi
Deique nostri Discipulos venit, in ce-
lebri & a Dei Sapientia nuncupato
Templo, Basilius Regio diademate
coronatur, manu quidem tunc impe-
rantis Michaelis; calculo vero & ju-
dicio Christi in perpetuum Regis: Ad
VII. Kal. Junij, Indictione secun-
dum Romanos XIV.

ιθ'. Μαθὼν δὲ ὁ γεννητὸς ὁ Συμβάτιος, XIX. Ubi audivit Symbatius, pro Symbatii Peganisque compressa defectio.
καὶ τῷ ὑπομεμηνῦσθαι αὐτῷ στρατηλάτην ἀφ- muneris ratione in provincia agens,
ῃρῆσθαι τὸν ἀφαιτήσαντα φθόνον αὐτῷ invidiam qua contabescebat, huma-
ἀνθρωπίνως ὑποτεθεικέναι, ἀλλὰ συναπομε- ne ferre non potuit; sed pari secum
νέντα χρὼν καὶ Πηγάνιον ἔχθιον τὸν Πατρίκιον, furore concitum habens, Peganem
206. ὃς [206] καθ' ὃ Ὀψίκιον ἦγεν στρατηλάτης, Patricium, qui Opsicij Præfectus erat,

ad defectionem attendunt animum, tumultumque excitare parum caute conſtituunt. Itaque in ſententiam adductis ordinibus, quos obnoxios habebant, Michaelem acclamant ut Imperatorem, quo ſcilicet inde multitudinem allicerent, nec rebellionis calcaneum adverſus Imperatorem ſe levare oſtenderent; Baſilium vero maledictis impetunt, omnique verborum procacitate lacerant ac convitiis compluunt. Talique apparatu ſtulte admodum frementes, meſſis tempore irrumpunt, multoſque Procerum agros Urbi vicinos igni ferroque vaſtant, nec paucas naves Conſtantinopolim navigantium in ſtationibus deprehenſas, ſuccendunt. Hieme autem appetente, dirimuntur, clam ac viritim ſceleris ſociis aufugientibus. Quare tragœdiæ auctores, ſaluti fuga conſulere conati ſunt. Ac Symbatius quidem, in caſtellum ſubit, quod Latæ Petræ vocant: Peganes vero, Cotyaium occupat. Nihil tamen eo commento commodi conſequuntur. Capti enim ab Imperatoris milite, vincti ad eum adducuntur. Agebat tunc Imperator in ſancti Mamantis Regiis ædibus: videnſque, multum vecordiam & temeritatem ac contumaciam non ſine convitio exprobrans, prius verberibus affatim cæſos, demum lege agens, ſupplicio damnavit. Ac Symbatius quidem utroque oculo effoſſo, atque una manuum amputata, in exilium mittitur: Peganes vero ipſe quoque oculis ſpoliatus, naribuſque ferro amputatis, relegatur. Quanquam hos ipſos generoſi pectoris Imperator Baſilius, poſtquam ſolus rerum potitus eſt, ab exilio revocavit, priſtinaque omnia munera, quibus ante rebellionem gaudebant, liberaliter indulſit, ac ne veſtigium quidem odij oſtendens pro veteris injuriæ memoria, ſæpius ad menſam ſecum adhibebat, verbiſque ſolabatur, ac beneficiis largus, cujus ſibi per dementiam auctores exiterant, infortunium levabat ac miſeriam. Verum hæc poſtea. Tunc vero etiam finem accepit, quæ ante annos trecentos & quinquaginta vaticinatio oraculumque præceſſerat, Iſaaci, viri inter Sacerdotes atque Monachos dono prænoſcendi futura præcellentiſſimi. Trahebat is quoque ex Arſacidarum gente originem, divinaque viſione didicerat, tot annorum decurſo ſpatio, fore ex Arſacis poſteris, qui Romani Imperij ſceptra capeſſeret. Res ex omnium voto ſucceſſit, tum ſcilicet Procerum

Baſilii in perduelles humanitas.

Iſaaci Hieromonachi de Baſilio ex Arſacidis vaticinium.

A Εἰς ἀπόστασιν βλέποιεν, καὶ μυλλὸν ὀξὺ ἀπονοίας ἔγνωσθη σωιζᾶν. ἀναπείσθεντες δὲ καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῖς στρατεύματα, βλασφημοῦντες μὲν τὸν Μιχαὴλ ὡς Βασιλέα, ἀφ' ὃ [207] ὁκ 207.
τούτου τὰ πλήθη ἐπάγεσθαι, καὶ μὴ δεχεῖν τὴν τέρψιν ἀποστασίας ἄρξαι κατὰ τῶν Αὐτοκρατόρων· δυσφημοῦντες δὲ τὸν Βασίλειον καὶ μυρίας πλεονέκτας ὕβρεσι. Φρυαττόμενοι δὲ ταῖς τοιαύταις ἀπονοίαις κατὰ τὸν τῆς θέρους καιρὸν, καὶ πολλοὺς ἀγροὺς τῶν κατὰ τὴν Βασιλεύουσαν πολυανθρώπων τὸν πλοῦν ἐν τοῖς ὁρμοις καταλαμβάντες & κατακαύσαντες, ὡς ἔφθασεν ὁ χειμὼν, ἀφανίζονται, ἀφανισθέντων λαθρα & κατ' ὀλίγους τῶν κοινωνῶν τοῦ ζηλήματος. Οἱ σωισθέντες οἱ τῶν δραμόντων ἀρχηγοὶ, φυγῇ τὴν σωτηρίαν λαβεῖν ἐπεχείρησαν. καὶ ὁ μὲν Συμβάτιος, Εἰς ὃ τῆς Πλατείας λεγομένης Πέτρας φρούριον ὑποφύγεται· ὁ δὲ Πηγάνης, κατέχει Ὃ Κοτυάϊον. Ἀλλ' Εἰς οὐδὲν τῆς τοιαύτης ὀπονοίας κατώναντο. ὑπὸ γὰρ τῆς τοῦ Βασιλέως ληφθέντες χεῖρες, δέσμιοι πρὸς αὐτὸν ἀναφέρονται. καταλαμβάνουσι δὲ τοῦτον ἐν τοῖς τοῦ ἁγίου Μάμαντος παλατίοις· οἷς ἰδὼν, καὶ
C πολλὰ τῆς ἀπονοίας καὶ ἀταξίας ὀνείδισας τε καὶ λοιδορησάμενος, καὶ ἀφ' ἑκατέρων πρότερον ἐπιξελθὼν ἱκανῶν, ὕστερον ἐκδότους ταῖς τοῦ νόμου ποιναῖς ἐποιήσατο· καὶ ὁ μὲν Συμβάτιος, ἀμφοτέρων τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς μιᾶς χειρὸς στερηθεὶς, Εἰς ἐξορίαν ἐκπέμπεται· ὁ δὲ Πηγάνης, αὐτὸς τῇ τῶν ὀφθαλμῶν ὑποπτώσει ἐκκοπῇ, & τῇ τῶν ῥινῶν ἀφ' ἑξάπους αἱατομῇ, πρὸς ἐξορίαν καὶ αὐτὸς ἀποστέλλεται· οἷς ὁ γλυκὺς Βασιλεὺς Βασίλειος, ἅτε τὸν μοναρχὸν ἐξουσίαν ἐδίξατο, τῆς ὑποθέσεως αἰσχαλέσατο, & ταῖς πρὸ τῆς ἀποστασίας δωρεαῖς ἐφιλοτιμήσατο, καὶ μηδὲ ἴχνος μνησικακίας πρὸς αὐτοὺς ἐνδεί-
D ξάμενος, καὶ ὁμοδιαίτους πολλάκις ἐποίησε, καὶ λόγοις παρεμυθήσατο, & ἔργοις εὐεργετῶν, ῥᾴον αὐτοῖς ἐποίησε φέρειν Ὃ τῆς ἀνοίας ἀτύχημα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον. τότε δὲ, καὶ ἡ πρὸ πεντήκοντα καὶ τριακοσίων ἐτῶν προφῆτις & προφητία Ὃ τέλος ἐλάμβανεν, [208] Ισαὰκ τῷ δια- 208.
φανεστάτου τῶν Ἱερέων καὶ Μοναχῶν· ὃς ὁκ Ἀρσακιδῶν καὶ αὐτὸς καταγόμενος, δι' ὁράματος ἔμαθεν, ὅτι μὴ πολὺν χρόνον τὸν μεταξὺ, ὁκ ἀπογόνων Ἀρσάκου μέλλοι τις ὀπὶ τὰ τῆς Ρωμαϊκῆς Βασιλείας σκῆπτρα αἱαβιβάζεσθαι. γίνεται δὲ κατ' ὄγκον Ὃ πρᾶγμα τοῖς τε ὁν τέλει καὶ τῷ δήμῳ πᾶσι, καὶ

γραπτέδῃ καὶ γραπηγῆς, καὶ ζῆς ὑπὸ τῷ
ἄρχῳ διὰ πάσας τὰς χώρας καὶ πόλε-
σιν ἅπασι πλήθεσι. πάντες γὰρ ὑπεῖχον τοῖς τοιούτοις ἀνδράσι καὶ τῆς ἐλάττονος τύχης πεῖραν ἐδεδώκεσαν, καὶ ἐγνωκότα ζῆς κατὰ τῶν πενήτων ὑπὸ τῶν ὑπερεχόντων κονδυλισμούς, καὶ ζὰς ἀδίκους ἐξ αὐτῶν ἁφαιρέσεις, καὶ ζὰς ὥσπερ αἰκιάσεις τῶν ταπεινοτέρων, καὶ ζῆς ἔτι τῶν ὁμοφύλων ἀνδραποδισμούς, ἃ πάντα ὑπὸ τῆς τοῦ Μιχαὴλ Βασιλείας ἔλαβε καιρὸν, ἀφ' ὃ τοῖς ἄλλοις μᾶλλον ἦν τὸν Βασιλέα, ἢ περὶ τῶν τοιούτων ἐθέλειν σκοπεῖν.

κ'. Μᾶλλον δὲ, ἐπεὶ σύντομα τοῦ λόγου ἐθέλομεν, οἰόμεθα δεῖν τὰ μὲν κατὰ τὸν Βασιλέα Βασίλειον ἱστορίαν ὑπὸ μικρὸν, ἄνωθεν δὲ ἀναλαβόντα διελθεῖν ἀφ' ὧν βούλεται, ὡς οἷόν τε, οἷος ἦν ὁ βίος τοῦ Βασιλέως Μιχαὴλ, καὶ οἷοις τοῦ σώμασιν ἔχαιρε, καὶ ὅπῃ ποτὲ τὸν χρόνον καὶ τὰ πάσης αὐτοῦ ἀσχολίας καὶ τὰ δημόσια κατανήλισκε χρήματα· ἵν' ἐντεῦθεν εἰδέναι λογιζόμενος ἔχοι πᾶς ὁ βουλόμενος, ὅτι καὶ τὸν Βασίλειον θεία ψῆφος σαφῶς ἦν, ἢ ὅτι ὁ ἄρχων καλέσασα. ἀδύνατον γὰρ ἦν, ὡς εἶχεν ἔχοντα συνῆναι τὰ σώματα. καὶ ὅτι μὴ ζῶντα αὐτὸς ὁ Μιχαὴλ καθ' ἑαυτοῦ τὰ ξίφη ἠκόνησε, καὶ ζὰς τῶν ἀνελόντων αὐτὸν ἐσόμενος δεξιὰς, καὶ εἰς τὸν οἰκεῖον σφαγὸν διηρέθισε· τοσοῦτον ἑαυτὸν τῶν καθηκόντων ἐξεδιήτησε, καὶ τοσοῦτον τοῖς πᾶσιν ὤφληνομον ἐξεβακχεύθη τοσοῦτον, καὶ οὕτως τὰ τε θεῖα ἐξωρχήσατο, καὶ τοῖς ζῆς τῆς πολιτείας ὁμοῦ καὶ τῆς Φύσεως νόμοις ἐξύβρισεν. συνεπαίθμος γὰρ ἑαυτὸν ἀσελγῶν καὶ μιαρῶν καὶ πανπονήρων ἀνθρώπων χοροῦ δυσπεβῆ, καὶ τὸν τοῦ βασιλικοῦ μεγέθους ἀτιμάσας σεμνότητα, ἐν κώμοις καὶ μέθαις καὶ ἐρωτας ἀσελγεῖς καὶ αἰσχρὰ διηγήματα· ἔτι δὲ περὶ ἡνιόχους καὶ ἵππους καὶ ἅρματα, καὶ τὸν ἐντεῦθεν μανίαν καὶ παράνοιαν τῶν φρενῶν ὁ ἄθλιος διημέρευε, καὶ εἰς ζοὺς τοιούτους ἀνθρώπους ἐφειδῶς ἐξεκένου τὰ δημόσια χρήματα. καὶ τὸ δὴ φορτικώτατον, ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ τῆς πίστεως ἡμῶν σύμβολα χλευάζων καὶ κερτομῶν, ἀντίτυπος τῶν σεμνῶν Ἱερέων ἐκ τῶν ἐπὶ αὐτὸν μίμων καὶ γελοίων καταγηράσκων, μυκτερισμὸν καὶ χλευασμὸν ἐπῆγε ζῶντα καὶ γέλωτα. διηγήσομαι δέ τινα ἐξ αὐτῶν, οὐ πολλὰ, ἵνα ἀπὸ τῶν ὀλίγων γνῶτε καὶ τὰ λοιπά.

A ac Nobilium, tum reliquæ omnis plebis ac civium, militum quoque ac Ductorum exercitus, omniumque toto late Imperio per provincias urbesque subditorum. Omnes enim maxime peroptabant virum ejusmodi rebus præfici, qui tenuiorem ipse fortunam expertus, Procerum majorumque in pauperes injurias non nesciret, iniquasque eorum rapinas; qui denique humiliorum a contribulibus tantum non excidia & direptiones plagiaque nosset. Quæ omnia Michaele Imperatore occasionem tempusque nacta, etiam etiamque vim roburque habuerant, dum ille aliis potius rebus animum attendebat, quam ut publicis ejuscemodi curis operam ac studium poneret.

B

XX. Enimvero, cum huc usque devecta mihi oratio sit, operæpretium esse existimo, ut Basilij Imperatoris tantisper intermissa historia, re altius repetita, quoad fieri poterit, paucis narrem, quæ Michaelis Imperatoris vita fuerit; quibus ille studiis delectaretur, & in quibus omne tempus atque operam perderet, ac Ærarium exhauriret; ut inde reputans nosse possit quisquis voluerit, divino palam factum suffragio, ut Basilius ad Imperium vocaretur. (Fieri enim non poterat, ut res, quo erant statu, consisterent, ipsumque in seipsum Michaelem gladios strinxisse, atque eorum a quibus necatus est dexteras roborasse, & in propriam cædem excitasse; sic nimirum ab omni se honesti rectique studio extorrem fecerat; sicque improba omni actione debacchari gloriæ ducebat, ac sic divina, ludicro habebat ac traducebat; sic denique civiles ac naturæ leges violaverat. Sibi enim impudicorum & impurorum sceleratissimorumque ganeonum cœtum adhibens, Regiæque Majestatis dignitatem indignis modis dehonestans; crapula & ebrietate & impuris amoribus obscœnisque narratiunculis; tum etiam aurigis & equis & curribus, ac (quæ inde est) insania ac dementia vir miserabilis dies insumebat, inque ejus generis monstra ac pestes publicas Ærarij opes effundebat. Quodque sane omnium miserrimum est, ipsa quoque nostræ fidei Symbola irridens ac ludificans, ex mimico ac ridiculo suo comitatu constituens, qui venerabilium Sacerdotum cœtus formam referrent, deridenda illa ac ostentui habenda exponebat. Pauca ex illis referam, non plura, ut ex paucis cognoscatis & reliqua.

C

D

Michaelis exaggerata proba & nagitia.

Michaelis prodigalitas & luxuria.

XXI. Quod is itaque aurigam ageret, curſuſque agitaret, equorum currui aurigæ amictu ipſe inſidens, & in curſibus reciprocis cum æmulis decertans, tum intra Urbem ipſamque Regiam, tum ruri, in Regiis ædibus quæ in ſancti Mamantis ſunt; immenſamque pecuniæ vim in iſtis inſumeret; ita nimirum, ut bellici ſumptus in ſpectaculorum ac ludorum uſum converterentur, Romanæque opes in thymelica tripudia & nugas effunderentur, inque impuras & ſceleratas bacchationes laſcivoſque amores theſauri Regij prodige affluenterque exportarentur, ut quod omnibus notum ſit ac manifeſtum, omittendum mihi eſſe duxi. Quod autem res divinas ludos ſibi fecerit, exque impuro obſcœnoque ac effœminato illi adhærentium ſodalitio, Patriarcham unum vocaverit, exque illis, undecim Metropolitas deſignarit, tanquam ipſe ad complendum numerum duodecimus foret: id vero narrabo. Profanum ac ſceleratiſſimum Grullum Patriarcham appellans, Archieraticaque auro interſtincta ac præfulgenti veſte amiciens, tumque illi omophorium imponens, nec non in ordine Metropolitarum alios undecim, uti dicebam, ex eodem ſibi adhærentium ſodalitio conſtituens, ac duodecimum ſeipſum Coloniæ Archiepiſcopum vocitans; præbens ſingulis citharam, quam ſub Sacerdotali amictu ferrent, & præcipiens ita tectas pulſare; ſic cum illis ludens ac deridens traducenſque, rem ſacram peragebat, cum ſceleſtis ſceleſtiſſimus, cum profanis impius. Cum ſecreta precatio recitabatur, ſenſim ac lene citharis ſtrepere injunctum erat; cum vero Sacerdotem vocem elevare, vel chorum reſpondere tempus poſcebat, tum illis graviter plectro pulſatis intonare decebat, melodiaque adſtantium aures, & ut clare audirentur, circonſonare. Ad hæc ſacris vaſis, lapidibus pretioſis margaritarumque fulgore intermicantibus, argentoque & auro conflatis, quibus non raro in ſacris Myſteriis uſus fuerat, ſinapī acetumque injicientes, ſic ſodales multo cum riſu, verbiſque turpibus & obſcœnis, ſpurciſſimiſque & execrandis geſtibus, impertiebant. Verum hæc ſinamus.

Michaelis impia mimica.

Grullus.

XXII. Cum aliquando ſanctiſſimus Patriarcha Ignatius, Eccleſiaſtico omni cœtu & ordine ſtipatus, pias ſupplicationes in pomerio extra muros obiret, & ad divinum quoddam

καί. Οτι μὲν οὖν ἁρματηλάτης καὶ ἡνίοχος ἦν, ἐκ τῆς διφθέρου τῶν ἵππων μὲν ἡνιόχου στολῆς κα-
θεζόμενος, καὶ πρὸς τοὺς διαύλους τῶν δρόμων τοῖς
ἀντιτέχνοις διφρηλατῶν, ἔνδον τῶν βασιλευού-
σης καὶ τῶν βασιλείων, καὶ ἔξω κατὰ τὰ τοῦ
Μαρτυρος Μάμαντος βασιλικὰ ἐδιαιτήματα,
καὶ ὅτι πάμπολλα χρήματα εἰς ταῦτα ἐμπλισκε,
θεατρικῶν θρυλλημάτων τῶν γραπωτικῶν, καὶ ἀπὸ τῶν
πολεμικῶν τάξεων εἰς τὰς θυμελικὰς ὀρχήσεις καὶ
λέσχας ὁ Ρωμαϊκὸς ἐξεχεῖτο πλοῦτος, καὶ εἰς ἀσελ-
γείς καὶ βδελυρὰς βακχείας καὶ ἔρωτας ἀσώτους,
ἀσώτως καὶ ῥᾳδίως ἐξεφορεῖτο οἱ βασιλικοὶ θη-
σαυροί, ὡς πᾶσι γνώριμον καὶ καταφανὲς καθε-
στώς, παρήσειν μοι δοκῶ. ὅτι, δὲ τὰ θεῖα κατέπαι-
ξε, καὶ ἀπὸ τῶν σεμνοτέρων αὐτῷ μιαρῶν καὶ ἀσελ-
γῶν αἰσχρομύθων, καὶ Πατριαρχίαν ἕνα ὠνόμα-
ζε, καὶ Μητροπολίτας ἐκ τούτων ἀφωρίσατο ἕνδεκα,
ὡς αὐτὸς συμπληροῦντος τὸν δωδέκατον ἀριθ-
μὸν, τῶν δὲ διηγήσομαι. τὸν γὰρ ἀναγῆ καὶ μια-
ρώτατον ἐκεῖνον * Γρύλλον ὁ τῶν Πατριαρχῶν * Barb. Γρῦλλον.
ὑποφημίσας ὄνομα, καὶ Αρχιερατικῇ τῶν τον χρυ-
σοΐκτῳ καὶ ὑπολάμπρῳ κοσμήσας στολῇ, καὶ ὠμο-
φόριον περιθείς, καὶ ἐν τάξει Μητροπολιτῶν ἑτέ-
ρους ἕνα πρὸς τοῖς δέκα, ὡς εἴρηται, ἐκ τῶν αὐ-
τῷ τῶν ὁμοιοτρόπων αὐτῷ συνεδρίου σκυλάσας,
καὶ δωδέκατον ἑαυτὸν Κολωνείας ὀνομάσας Αρχιε-
πίσκοπον, καὶ κιθάραν ἕκαστον ἔσωθεν τῆς ἱερατι-
κῆς στολῆς ἐπιφέρεσθαι δοὺς, καὶ ταύτας κάτωθεν
ὑπηχεῖν προστάξας, οὕτω σὺν αὐτοῖς πλὴν ἱε-
ρέων ὅλην παίζων καὶ καταγελώμενος ἐπετέλει Μυ-
σταγωγίαν καὶ λειτουργίαν, μὴ τῶν παμμιάρων ὁ
παμμιαρώτατος, μὴ τῶν βεβήλων ὁ σκαιός. καὶ
ὅτε μὲν μυστικώδης ὅλην οὐκ ἐλέγετο, ῥέμα τὰς κιθάρας ἔδει ὑποφωνεῖν· ὅτε δὲ Ιερέως
ἐκφώνησιν, ἢ λαοῦ ἀμοιβαίαν ἀπόκρισιν ὁ χο-
ρὸς ὑπεκάλει, ἐπὶ μέγα τὰς κιθάρας ὑπὸ πλήκ-
τρῳ κρουομένας ἔδει ἠχεῖν, καὶ ἀξάκουστον αὐτῶν τὴν
μελῳδίαν καθίστασθαι. εἶτα τοῖς σκεύεσι τοῖς ἱε-
ροῖς, ἅτινα λίθοις τιμίοις καὶ μαργάροις κατεκο-
σμεῖτο φαιδρότησιν, ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ κατε-
σκευασμένοις, ἃ καὶ λελειτουργήκατε πολλάκις τῇ
ἁγίᾳ Μυσταγωγίᾳ ἐτύγχανεν. ἐν τούτοις τοίνυν
οἶνόν τε καὶ ὄξος ἐμβαλόντες, οὕτω μεταδίδοσθαι
τοῖς ὁμοίοις μετὰ πολλοῦ τοῦ μεθυσθῆναι γέλωτος καὶ
ῥημάτων αἰσχρῶν, καὶ σχημάτων ἀποσυκαμίνων καὶ
βδελυρῶν. ἔφερεν.

κβ'. Τοῦ δὲ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Ιγνατίου ποτὲ, μετὰ πάσης τῆς περὶ αὐ-
τὸν ἐκκλησιαστικῆς δορυφορίας καὶ τάξεως, λιτανείας προῆγεν πρὸ τῆς πόλεως ποιου-
μένου, καὶ πρός τινα τεμνομένου θεῖον

ναὸν

ναὸν μὴ τῆς εἰωθυίας ἱερᾶς μελῳδίας καὶ καθαστάσεως, σιωπᾶν καὶ τὸν δυσεβῆ Ἐ βέβηλον Γρύλλον τὸν Φαναριάρχην Γρύλλον, ἱερατικὴν στολὴν ἀμπεχόμενον, Ἐ ὄνῳ ἐποχούμενον μὴ τῶν δυσεβεστέρων αὐτοῦ Μητροπολιτῶν, καὶ πάσης αὐτοῦ τῆς σκηνῆς τε καὶ Σατυρικῆς χορείας καὶ τάξεως, ἀγάλλοντα τῶν οἰκείων σοφισμάτων, ὑμνηλικῶς ὑποτραγῳδοῦντας Ἐ ᾄδοντας ὀξὺ ἐνθουσιάσαι χορεῖν. ὡς δὲ πλησίον ἐγένοντο, τοῖς ὤμοις τοὺς φελῶνας μετεωρήσαντες, καὶ τὰς κιθάρας βαρυτέρου κρούσαντες, καὶ ῥήματα καὶ ἄσματα πορνικὰ κατὰ τὸν φθόγγον τῆς μέλους τῆς ἱερᾶς ἀντεπᾴδοντες, καὶ Πανικῶς τε καὶ Σατυρικῶς σκιρτῶντες καὶ κυμβαλίζοντες, καὶ ὡς ἀνταγωνιστὰς τοὺς Ἱερεῖς καὶ τὸν Ἀρχιερέα μυκτηρίσαντες, τὴν διαβολικὴν χορείαν καὶ πορείαν ἐλαύνουσι. πυθόμενος δὲ ὁ τῆς Θεοῦ Ἀρχιερεὺς, καὶ μαθὼν οἵ τινές εἰσι καὶ ἀφ' ὅτου τινός, καὶ ὅτι ποίᾳ προφάσει συνέστησαν, πολλὰ καταστενάξας, καὶ ἀποκλαυσάμενος τὸν κορυφαῖον τούτων καὶ ἄρχοντα, καὶ μὴ δακρύων τῆς Θεοῦ δεηθεὶς, ἵνα μὴ τοιαύτην βλασφημίαν καὶ ὕβριν, καὶ διασκεδάσῃ ἀφ' ὧν ᾄδουσι τοῖς δυσεβέσι, ἵνα μὴ βεβηλωθῶσι τὰ ἅγια, καὶ τὰ μυστικὰ καὶ σεπτὰ διασύρωσι, τῆς προκειμένης ὑμνῳδίας ἐχόμενος, τὴν πορείαν ἐλαύνει.

κγ'. Ἄλλοτέ ποτε ὅτι φαυλισμῷ ἔδωκεν τῷ ἀοιδίμου τούτου Ἰγνατίου τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς οἰκείας μητρὸς ἐμπαιγμῷ, ὁ αὐόντος καὶ πανάθλιος Βασιλεὺς, τοιοῦτόν τι ἐδραματούργησεν. ὁ τοῦ ὑπερλάμπρου Χρυσοτρικλίνου ὅτι βασιλείου θρόνου προκαθεδρεύς, καὶ τὸν αἰσχρόπατον Γρύλλον τῆς ἀρχιερατικῆς ἐνδυμάτων, ὡς εἰς ὄνομα τοῦ ἀληθῶς Πατριάρχου πλησιόπατα προκαθιζόμενος, καὶ τὴν Ἀρχιερέα Θεοῦ παρέπεμψεν ἀπονέμων τιμὴν, Ἐ μὴ τοῦ τῆς κεφαλῆς καλύμματος ὑποκρύψασθαι τὴν ἐξάλειπτον γλαφύδα πεποικώς, τὴν ἰδίαν μητέρα διά τινος τῶν θαλαμηπόλων βιούσχων δηλοῖ, ὡς ὁ ἁγιώπατος Πατριάρχης Ἰγνάτιος συνῳδὸς μετ' ἐμοῦ συγκαθέζεται, καὶ, εἰ βούλεται λαβεῖν τὴν εὐχὴν αὐτοῦ, ἐλθὲ, καὶ μετ' ἐμοῦ τυγχάνῃς αὐτῆς. ἐκείνη δὲ οἷα φιλθυσιβὴς γυνὴ καὶ φιλόθεος, πόθεν πολιοῦ καὶ πίστιν ζέουσα πρὸς τὸν ἁγιώπατον κεκτημένον Ἰγνάτιον, σπουδαίως ἐκδραμοῦσα, ὡς ἤκουσε, Ἐ μηδὲ ἀτενίσαι δι' αἰδοῦς δυναμένη· ἔξω δὲ πάσης κακίας Ἐ ὑποψίας τυγχάνουσα, Ἐ μηδέν τι φαῦλον ὑποτοπήσασα, προσέπεσε τοῖς ποσὶν, ὡς ἐδόκει, τοῦ ἁγίου ἐκείνου Ἀρχιερέως, Ἐ ὑπὲρ αὐτῆς ἐδέετο

templum consueta cantica modulando religiosa pompa modestiaque procederet, contigit ut & impius profanusque Fatriarcha Grullus, Sacerdotali stola indutus, asinoque vectus, cum Metropolitis ejus ipsam impietatem majori impietate superantibus, omnique sua scena & Satyrico choro atque ordine, pro suorum operum ratione thymelicorum more nugas tragice exaggerendo ac concinendo, adversis frontibus concurreret. Cumque prope fuissent, rejectis in humeros sublatisque penulis, plectroque graviore pulsatis citharis, verbaque meretricia ac cantiones ad sacræ modulum cantionis ex adverso cantillantes, Panumque in morem & Satyrorum tripudiantes ac cymbalis perstrepentes, velutque artis æmulos Sacerdotes divinumque Antistitem naso suspendentes, diabolicam choream iterque peragebant. Scisitatus vero Dei Præsul, discensque quinam essent, & a quo, quave de causa conflatus illis cœtus, ab imo pectore ducto suspirio, horumque principem atque auctorem deplorans, fusisque ad Deum cum fletu precibus, ut ejuscemodi blasphemiæ ac injuriæ finem imponeret, impiosque penes infernum dissiparet, ne Sancta profanarentur, mysticaque ac veneranda sic procaciter irriderentur; institutum sibi iter hymnodiamque prosequitur.

Sacrarum supplicationum impia derisio. *Gryllus.* *Psal. 140. 7.*

XXIII. Alia item vice, ut inclytum virum Ignatium Patriarcham contumelia afficeret, ipsa mque parentem irrideret, amens menteque captus Imperator, tale quid comminiscitur. In præfulgido ac rutilanti Aureo triclinio, Regia sede sublimis, impurissimo Grullo Archieraticis vestibus induto, loco veri Patriarchæ proxima sede assidere jusso, ac qui Dei Antistitem decebat honore illi cultuque adhibito, compulsoque impurissimam ac nefandam barbam capitis integumento obtegere; matri suæ per Eunuchum quendam e sacro cubiculo mandat, *Adesse sanctissimum Patriarcham Ignatium ac secum sedere; & ut veniat, si eum bene sibi precari velit, ac una secum illius compos orationis fieri optet.* Illa, uti religiosissima Deique amans, ingentem amoris vim, ardentemque fidem erga sanctissimum Patriarcham nacta; simul ac audivit, festine egressa accurrensque, ac nec oculos tollere satisque intendere præ pudore valens, extraque omnem malitiam, nec pravi aliquid aut dolum suspicata, ad sancti Antistitis, ut sibi videbatur, pedes procidit; rogatque *pro*

Grullus. Impia Ignatij Patriarchæ matrisque derisio.

se preces fundi. At sceleſtiſſimus ille paululum e ſella ſeſe erigens, eique dorſum obvertens, aſinino crepitu ab execrandis exploſo viſceribus, ſic eam affatus eſt, *Ne dicas, Domina, quod ne hoc quidem te dignam duxerimus.* His Imperatore cachinnos ſuſtollente, ipſoque illo impuriſſimo riſu procaciſſime effuſo, plurimaque iis blaterantibus, ſeu potius male ſano ſincipite ſtultiſſime œſtroque obgannientibus, commentum agnoſcens, factamque fraudem, Auguſta, altiſque gemitibus nequiſſima deplorans, diraſque plurimas in filium jactans, ad extremum edixit. *En, fili improbe, Deus manum ſuam abſtulit a te; datuſque tibi eſt ſenſus reprobus, ut facias quæ longe ab officio ſunt.* Atque his dictis, & cum ejulatu ac lacrymis, crines vellens, receſſit. Talia generoſi Principis facta ſtrenua. Ejuſcemodi illius circa divina ſacroſque homines religioſitas ac reverentia.

XXIV. Cumque talia atque his plura deterioraque, quandiu rerum potitus eſt, ab eo in dies patrarentur, ac tum etiam cum Baſilium Imperij Collegam adlegiſſet, in iiſdem verſaretur; videns hæc ille audienſque, nimis graviter diſcruciabatur, animoque dolebat, ac nec vivere ſuſtinebat. Hocque animo agitans, ut quam poſſet, omnem medicinam adhiberet, nihilque quod ad emendationem ſpectare videretur, omitteret; prius quidem conabatur per alios a talibus eum ſtudiis avocatum, ad officium frugemque meliorem reducere; poſtea autem auſus tandem eſt & ipſe per ſe animi benevolentia pronaque voluntate Imperatorem corripere, ac, ſi liceret, ab ejuſmodi impiis dictis factiſque avocare, taliaque ad eum ſubmiſſo humilique animo geſtuque & habitu differebat. *Æquum eſt, ô Domine Auguſteque, tantis a te beneficiis ac muneribus donatum, monere quæ officij ſunt, optimaque documenta tradere, & quæ utilia ac ſalutaria ſunt, in mentem revocare. Exoſi ſumus (ne te lateat, Domine) exoſi ſumus.* (Nam ſe etiam ipſe una miſcebat ad vitandam invidiam, licet in nullo eorum quæ ille turpia abſonaque agebat, ſocius illi accederet.) *Tum ſane univerſæ civitati, tum Senatui; Deique Sacerdotibus execrabiles devotique habemur; nec eſt qui non criminetur ac vituperet. Quando vero etiam diras hominum atque odia nihili faciamus, at Dei tamen formidoloſa indignatio, timendumque eſt, ne illius*

Baſilii admonitio ad Michaelem.

βύχαδα. ὁ δὲ παμμίαρος ἐκῆνος τῆς καθέδρας ὀλίγον ὑποσπασθείς, καὶ ἐπ' αὐτῆς πιώασπίον ἀποτραφείς, ὀνώδη φῦσον ἀπὸ τῶν μυσαρῶν ἐγκάτων ἀφεὶς, πρὸς αὐτὴν ἀπεφθέγξατο, [210] Ὅτι ἵνα μὴ λέγῃς, κυρὰ, ὡς οὐδὲ καὶ τούτῳ 210.
σε ἠξιώσαμεθα τῆς δὶ Βασιλέως ἀναπαύσεως, καὶ αὐτὸ τὸ παμβεβήλου παμμέγεθες ἐκγελάσαντες, καὶ πολλὰ καταφλυαρησάντων, ἢ μᾶλλον τῷ ἀδιαφόρῳ τῆς γνώμης ἀλογάτατα ἐξοιστρησάντων, ὑπιγρόδυσα ὁ πλάσμα καὶ τὴν ἀπάτην ἡ Βασιλὶς, ὃ πολλὰ τῶν πρόντων καταγενάξασα, καὶ πλείστας ὁρὰς τῷ ὑφ' ὑπερρίψασα, τέλος ἐξεῖπε πρὸς αὐτὸν, Ὅτι ἰδοὺ κακὸν τέκνον, ὁ Θεὸς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀφείλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐδόθη σοι ἀδόκιμος νοῦς ποιῆν τὰ μὴ καθήκοντα. καὶ ταῦτα εἰποῦσα, καὶ μετ' ὀδυρμοῦ θρήνων τὰς οἰκείας τρίχας ἐκτίλλουσα, ἀνεχώρησεν. Τοιαῦτα τῆς ἁγναμοῦ Βασιλέως τὰ νεανιεύματα, καὶ τοιαύτη αὐτοῦ ἡ περὶ τὰ θεῖα καὶ τοὺς ἱερεῖς ἀνδρας ὁσιότης τε καὶ εὐλάβεια.

κεφ'. Τοιούτων δὲ καὶ τοσούτων πολλῶν καθ' ἑκάστην πραττομένων τῆς βασιλείας αὐτοῦ χρόνον πρὸς αὐτοῦ γενομένων, ἐπεὶ καὶ μὴ ὁ προσλαβέσθαι καὶ ἀνυψῶσαι τὸν Βασίλειον περὶ τὰ ὅμοια ἀνεστρέφετο, ὁρῶν ταῦτα καὶ ἀκούων ἐκῆνος, λίαν ἐδυσφόρει καὶ ἰδιάζετο, καὶ τὴν ἑαυτοῦ τῆς ζωῆς ἀπελέγετο. βουλόμενος δὲ πᾶσαν δυνατὴν ὑπιφέρειν βοήθειαν, καὶ μηδὲν τῶν εἰς ἐπανόρθωσιν δοκιμώτων τεινόντων παραλιπεῖν, πρότερον μὲν δι' ἑτέρων ἐπειρᾶτο ἀπὸ τῶν τοιούτων ἀποτρέπειν αὐτὸν, καὶ πρὸς ὃ δέον ἐπαναγαγεῖν. ἔπειτα ἐθαῤῥησέ ποτε καὶ αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ μετ' εὐνοούσης γνώμης καὶ προαιρέσεως νουθετῆσαι τὸν Βασιλέα, καὶ, Εἰ δυνατὸν, ἀποσπάσαι τῶν τοιούτων ἀσεβημάτων, καὶ τοιαῦτα πρὸς αὐτὸν, μᾶλλον ὑποπεπλωκότος καὶ ταπεινοῦ διελέχθη τὸ ῥήματος. Δίκαιόν ἐστιν, ὁ Δέσποτα καὶ Βασιλεῦ, τοσούτων εὐεργεσιῶν τε καὶ δωρεῶν παρὰ σοῦ με καταπλαύσαντα, καὶ εἰσηγεῖσθαι τὰ δέοντα, καὶ ὑποτιθέναι τὰ ἄριστα, καὶ ὑπομιμήσκειν τὰ λυσιτελῆ καὶ σωτήρια. μισοῦμεθα, γίνωσκε Δέσποτα, μισούμεθα (συγκατεμίγνυε γὰρ καὶ ἑαυτὸν ἀφ' ὧν ἀεπαγθὴς, κἂν μηδενὸς τῶν ἀτόπων κοινωνῶν) παρά τε τῆς πόλεως πάσης καὶ τῆς Συγκλήτου βουλῆς· καὶ παρὰ τῶν Ἀρχιερέων Θεοῦ ἐπάρατοι καθεσηκαμὲν, καὶ πάντες ἡμᾶς ἀφορίζουσι καὶ κακίζουσιν. ὅτε δὲ καὶ τὸ ἐξ αἰθερίων εἰς τοῦτο λογισώμεθα, δεδοικέναι καὶ τὴν ἀπὸ Θεοῦ ἀγανάκτησιν χρὴ, καὶ φοβεῖσθαι, μὴ πιεσθῶμεν αὐτοῦ

ὀργιζομένου καὶ χαλεπαίνοντες. Ἀλλὰ ταῦτα λέγων, πέτρας ἔσπειρεν καὶ ἀγκαλῷ προσελάλει, καὶ σμήχειν ἐφκει Αἰθίοπα· οὕτω δύσποιός ἡ πονηρία γέγονε πρὸς αὐτῷ, καὶ οὕτως ἐξεκεκώφει πρὸς πᾶσι λόγον σωτήριον, βύων τὰ ὦτα ὡσὶ ἀσπὶς πρὸς ἐπᾴσματα. οὐ μόνον γὰρ οὐ μετεβάλλετο πρὸς τὸ ἄμεινον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἤδη ἐμίσει καὶ ἀπεστρέφετο, καὶ σὺν τοῖς ἑταίραις αὐτοῦ καὶ συνοργιασταῖς ἐμβαλλων καὶ μυκτηρίζων ταῦτα, τῷ πρὸς αὐτὸν ἀλλοτρίωσιν ἐπῃγάγετο· Εἶπε καὶ παρεδήλου τὴν ὠμότητα. ὅσοι δὲ συνειδότες ἐκείνοι οἱ μιαροὶ καὶ ἀλάστορες, κατ' αὐτοῦ συνεκινοῦντο καὶ συνεβάπτοντο, καὶ ταῖς ἐμβολαῖς πιθανὰς ὑπεκρίνοντο. αὐθαδίαν μὲν καλοῦντες αὐτοῦ τὴν σκυθρότητα, καὶ τὸ μὴ μετέχειν τῶν ἡδονῶν, δύσκολον ὀνομάζοντες· καὶ τὸ μὴ συνεξαμαρτάνειν, κακοφροσύνην. Καὶ πῶς γὰρ ἂν εἴποι σε ἀγαπᾶν, ἔλεγον, ὁ μὴ χαίρων οἷς χαίρεις αὐτὸς, μηδὲ συναπονεύων ἐκπορίζειν σοι τὰ καθ' ἡδονήν. οἷς δὴ μᾶλλον ὑπενδιδοὺς ὁ Βασιλεὺς καὶ πειθόμενος, φόνον τῷ Βασιλείῳ ἐνήρθυεν, καὶ ἀφορμὴν ἐζήτει τῆς αἱρέσεως βέλτιον, ἀλλ' οὐκ εὕρισκεν. εἰς τοσοῦτον δὲ προῆλθε τὰ τῆς μανίας αὐτοῦ, ὥστε πρὸς τὴν λαθραίαν χορηγῆσαι αἵρεσιν· καί τισι τῶν ἀπὸ τοῦ παλαμναίου συνεδρίου, οἷς τὰ πρῶτα ἐθαῤῥεῖ προσβάλλεσθαι, ὅτε εἰς θήραν ἐξέλθωσι, προσφάσει τοῦ θηρίον βαλεῖν, ἀκοντίσαι τὴν λόγχην κατ' αὐτοῦ, καὶ οὕτως αὐτὸν διαχρήσασθαι· ὅπερ εἰς, ὡς φασι, πεποίηκώς, καὶ ἀφεὶς τὸ ἀκόντιον, αὐτοῦ μὲν ἥμαρτε, καὶ παρεφθαρμὸν τὸ δόρυ προσπάξη τῇ γῇ· αὐτὸν δὲ ὁ ἵππος ἅψῃς τὸν χαλινὸν ἐνδακὼν, καὶ συναρπάσας κατὰ τοῦ κρημνοῦ ἀπεδίσκευσεν· ὡς ἀπ' ἐκείνου τοῦ πτώματος, καὶ τὸ τέλος ἐλθεῖν εἰς αὐτόν· ὅτε δὲ [211] * δύσκολα μεταμελόμενος, ὡς φασι, τοῖς συμμύσταις ἐπέσκηπτε, Μὴ τολμῆσαι τὴν αἰσχρὰν ὑπερβῆναι τὸν λοιπόν, εἰ μὴ τολμήσαι τὸν ὅμοιον ὀλέθρον πεσεῖν καὶ αὐτοί· καί τινα τῶν βλασφήμων προσκαλεσάμενος, μετὰ τῶν λοιπῶν ἀποπημάτων αὐτοῦ καὶ ὁμοιῶν, καὶ τοῦτο ἐξομολογήσασθαι καὶ ἐξιλάσασθαι.

κε'. Ὡς δ' οὐκ εἶχε λοιπὸν εὑρεῖν ὁ Βασιλεὺς πρὸς τὸ ἀνελεῖν αὐτὸν τρόπον ἢ πρόφασιν, εἰς ἑτέρας ἦλθε βουλὰς, πονηράν τε καὶ ἄθεσμον. ἐβουλεύσαντο γὰρ ἐπιβαλεῖν τοῖς σκήπτροις καὶ ἕτερον σύγκλητον. καὶ δὴ τὸν κατ' ἐπωνυμίαν Βασιλικὸν ἐκεῖνον, ἕνα καὶ αὐτὸν τῶν παλαμναίου συνεδρίου τυγχάνοντα,

A *irati ac succensentis periculum malo nostro faciamus.* Verum hæc dicendo, petras seminabat, littusque alloquebatur, & Æthiopem lavare videbatur. Sic alte insita, infixaque illi hæserat improbitas; sic ad omne salutare monitum obsurduerat, aspidis in morem obturans aures ad incantamenta. Non solum enim ad meliorem frugem non redibat, sed & jam monitorem oderat & aversabatur; hæcque adeo inter sodales & orgiastas accusans irridensque, alieno se ab eo animo innuebat; tumque etiam clarius ostendebat. Cumque sceleſti illi ac pestes intelligerent, in eum commovebantur ac instruebantur, verisimilique B ratione calumnias subornabant. Nempe audaciam ac proterviam, ejus morum gravitatem vocabant; quod illi libidinum socius non accederet, malevolentiam; quod denique pari cum illis fœdere non delinqueret, contemptum appellabant. *Ecquinam fiat*, aiebant, *ut te diligere profiteatur, qui non gaudeat quibus tu delectaris, nec quæ tibi ex animo sint, submini*ſ*trare studeat?* His magis cedens Imperator fidemque habens, inferendæ Basilio necis occasionem captabat, ejusque tollendi rationem verisimilem quærebat; sed nulla suppetebat. Tantum vero illius furor C processit, ut & ad occultam necem animum impulerit; quam nonnullis ex sicariorum illo collegio, quibus omnia credebat, commisit. Ut nimirum venatum exeuntes, tanquam bestiam percussuri, hastam in eum mitterent, eaque ratione necarent. Id quemdam patrasse ferunt, missoque spiculo, ab eo aberrasse; prævolansque telum, humo defixum esse; equum vero repente mordentem fræna, una secum raptum per abrupta saxa præcipitem egisse, atque eo casu illum vitam finisse. Quando & frustra pœnitentia ductum, aiunt sodalibus mandasse, *Ne deinceps insontem aggredi auderent, nisi velint & ipsi,* D *eodem atque ille exitio vitam ponere:* accersitoque viro quodam religioso, cum aliis delictis suis ac sceleribus, hoc quoque sacra exhomologesi expiandum putavit.

Basilius insidiis appetitus.

Sicarij confessio tentatæ necis Basilii.

XXV. Cum autem Imperator nullam viam aut occasionem inveniret interimendi Basilium, ad alia consilia, scelerata quidem ac nefanda, vertitur. Nempe secum ipse constituit ut & alium pariter hæredem sceptris immittat. Ac sane Basilicinum illum, sic appellatum, unum & ipsum nefarij illius collegij, hominem

Basilicini in Imperatorem designatio.

211. * ὃ αἴτημα.

nequam ac sceleratum, effœminatumque, & gulæ mancipium Nicomedia oriundum (fratrem germanum Constantini Capnogenæ, qui postea semel iterumque Præfecti Urbis munus adeptus est) tunc vero, inter Regiæ triremis remiges adscriptus erat. Hunc itaque infaustum Basilicinum quandoque Regia, multis nominibus celebrata, induens purpura, spectabilique atque omnium votis expetenda capiti imposita corona, chlamydeque holosserica adhibita, & coccineis, lapidibusque pretiosis interstinctis calceis, aliisque Regiis insignibus, ad Senatum eduxit, manu tenens, eique pro ministri partibus obsequens; haud aliter ac Nero ille quondam decantatissimum Erotem. Atque ad verbum ait,

Videte omnes, & admiramini:
An non convenit ipsi Regia dignitas?
Primum quidem species digna Imperio:
Secundum autem congenita est corona,
Suntque dignitati congrua omnia.
Quanto melius erat, me hunc Imperatorem fecisse, quam Basilium?

Hæc, qui in Regia erant universi, videntes & audientes, defixi steterunt, tantam viri væcordiam stupentes mentisque eversionem. Sic nimirum præ immodica ebrietate, sceleStissimisque ac impurissimis actibus, quicquid prorsus honesti ac officij est excusserat, emotæque mentis insanusque ac titubans ratione erat.

XXVI. Neque tamen quod suave solum & solutum, & delitiosum & remissum, & molle & indecorum, ex Bacchi gratiarum datoris gaudijque (quem se & imitari putabat & ambiebat) sed rursus etiam crudelis, illius more, Furiosum quidpiam Titanicumque præferebat; nec raro comicum pervigilium, in malorum illi desiit tragœdiam. Ex temulentia enim debacchans, felicioreque fortuna ebrius, in omnem nefarie impietatem proruebat. Cum itaque totus mero madidus & temulentus erat, ac quicquid prorsus sanæ mentis est excusserat, ad cædes animum adjiciebat, innocentumque hominum atroces pœnas ac neces imperabat. Hæc fere illius ad ministros jussa, *Hunc illumque tollentes, lictori tradite. Alteri oculos effodite; alterius manus pedesque prescindite. Hic capite luat; ille igne torreatur.* Eos ministri arripientes, cum scirent haud sanæ mentis fuisse, cum sententiam ferret, dedebant illi quidem custodiæ, non tamen pœnis ad-

Michaelis temulenti sævitia.

Φαῦλον καὶ μιαρὸν, ἀηλυδρίαν τε καὶ φιλόκωμον, ἀπὸ τῆς Νικομήδους ὁρμώμενον, ὁμόγνιον ἀδελφὸν τοῦ κατ' τὸν Καπνογένην Κωνσταντίνου, τοῦ δὶς τὴν τοῦ Ὑπάρχου μετὰ ταῦτα ἐγχειρισθέντος ἀρχήν· τότε δὲ, ἐν τοῖς ἐλαύνουσιν εἰς τὴν βασιλικὴν τριήρη κατειλεγμένος. τοῦτον δὴ τὸν δυσώνυμον Βασιλικῖνον ὁσδήποτε τὴν πολυώνυμον βασιλικὴν πορφύραν, καὶ τὸν καθιέρωτον καὶ ὑπέρθυτον στέφανον χλαμύδα τε παγχρυσον, καὶ τὰ κοκκοβαφῆ ζωγλύφα πέδιλα, καὶ τἄλλα τῆς Βασιλείας ὑπόσημα· ἐξάγει τε αὐτὸν πρὸς τὴν Σύγκλητον τῆς ἡμέρας ἅμα κεφαλῶν καὶ ὑπουργῶν αὐτῷ, ὡς ὁ Νέρων ἐκεῖνος πάλαι, τὸν πολυθρύλλητον Ἔρωτα, καὶ φησιν ὑπὲρ λέξεως, 212.

Ἴδετε πάντες ὑμεῖς, καὶ θαυμάσατε,
Ἆρα οὐ πρέπει αὐτὸν εἰς Βασιλέα;
Πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος,
Τὸ δεύτερον δὲ συμφυὲς πᾶν σῶμα,
Ἁπάντα δ' ἁρμόζοντα πρὸς τὴν ἀξίαν.

Καὶ οὐ πόσον ἂν κάλλιον, τοῦτον με ποιῆσαι Βασιλέα, ἢ τὸν Βασίλειον;

Ταῦτα πάντες οἱ κατὰ τὰ βασίλεια ἰδόντες τε καὶ ἀκούσαντες, ἔμειναν ἀφώνως, ἐκπληττόμενοι τὴν παράλογον ἐξ ἀφροσύνης τοῦ Βασιλέως ἐμβρόντητόν τε καὶ παράφρονα. οὕτως ἂν ἄνθρωπος ὑπὸ τῆς κατακορεῖς μέθης, καὶ πρὸ ἀήθμων καὶ ἀσιλήπων πραξέων, ὅλως 213. πρὸ δεόντων ἐξεπηκώς, καὶ φρενοπλὴξ καὶ παράφορος.

κϛ'. Πλὴν οὐ τὸ μειλίχιον μόνον καὶ λυαῖον, καὶ πυφλὸν δὲ καὶ ἀήθμονον καὶ ἀπαλὸν καὶ παθακεικινικὸς ἐκ τῆς μέθης ἐκέκτητο τοῦ χαριδότου Διονύσου, ὃν μιμεῖσθαι ᾤετο καὶ ἐκαπύδαζεν· ἀλλὰ καὶ ὡς ὠμός τις πάλιν, κατ' αὐτὸν εἶχε τὸ ἐμπαιγνώδες τε καὶ τετθμικόν· δὲ πολλάκις κωμικὴ πάννυχὶς εἰς τραγῳδίαν συμφορῶν ἐτελεύτησεν. ἔκ τε τῆς μέθης πρόπαν, καὶ ἐκ τῆς εὐτυχίας παρανόμως εἰς ἅπαν ἐξώκειλε δυσπαθές. ὅτε δὴ ὅλος τοῦ ἀκράτου καὶ τῆς μέθης ἐλήρει, καὶ πάντα τὰς οἰκείας φρένας ἀπώλεσε, πρὸς φόνους ἐχώρει, καὶ πρὸς ἀναιτίων ἀνθρώπων ἀλλοκότους ποινὰς δὲ σφαγάς· καὶ τοῖς ὑπηρέταις ἐνεκελεύετο, Τὸν δεῖνα, φησὶ, καὶ δεῖνα λαβόντες πῦρ δημόσιον παράδοτε· καὶ ἑτέρου τινὸς ὀφθαλμοὺς ἐξορύξατε, καὶ ἄλλου τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἐκκόψατε. καὶ τοῦτ' κεφαλῆς λιμωρείσθω, κἀκεῖνος γινέσθω πυρίκαυστος. οὓς λαβόντες οἱ ὑπηρέται, καὶ πρὸ ἔξ τῶν φρενῶν αὐτὸν τυγχάνειν, ὅταν ἐξῆγε τὰς ἀποφάσεις γινώσκοντες, ἐμφερούσης μὲν αὐτοῖς ἐποίουν, ταῖς ποιναῖς δὲ οὐκα-

ξυπίβαλλον. πολλάκις δὲ εἰ ἔτυχέν τις, τοῖς
οἳ οὐκ εἶχον ἡδέως, ἀλλ' ἀπεχθῶς, ἀπε-
χθοῦντο τῇ βασιλικῇ κελεύσει, καὶ τῇ ὑμωμο-
σίᾳ τὸν ἀθῷον ὀφειδίκιον καταδίκιον. Εἶπα,
ὁ δύλαιος ἐκεῖνος, πότε μὲν οὐδὲ ἐν οἷς ἦν
εἰδώς, ὑπὸ τῶν κατειωαγῶν τοῦ βασι-
λικοῦ τοσοῦτον κλίνετο σκίμποδι, καὶ τοῦ γλύ-
κους τοῦ θανάτου ὕπνῳ ὡς δυσφόρητον ὀφειλόμενος· ἕως δὲ, τοῦ ὕπνου τοῖς ἐκ τοῦ οἴνου ἀτ-
μοῖς καὶ τῷ παχείᾳ ἐκείνῃ ἀχλυῖ μό-
λις ἀπὸ τῆς ἐγκεφάλου διαφασκεδασθέντος, ὀξε-
γλεόμενος, οὐδὲν τῶν ἐν τῇ ἑσπέρᾳ ἐμέμνητο·
καὶ ἐζήτει πολλάκις τινάς, ἀφ' ὧν τῇ μέθῃ
κατεψηφίσατο καὶ τοῦ θανάτου ὠφείλησε. μεμ-
θύων δὲ τοῖς δορυφόρων τε καὶ ὑπη-
ρετῶν, ἃ ἐν τῇ ἑσπέρᾳ κατ' αὐτῶν ἐψηφί-
σατο, μετεμελήτο καὶ ἔστενεν. καὶ ἄλλοτε
μὲν ἐζητοῦντο οἱ ζητούμενοι, ἄλλοτε δὲ ἀνό-
ητος ἦν αὐτῷ ἡ ἐπὶ τοῖς ἀνοσίοις τῶν ἔρ-
γων μετάμοια, τῶν ἐκδοθέντων αἰτηθέντων.
πάλιν δὲ τῆς ἑσπέρας καταλαβούσης, καὶ
νεανικῶς τοῦ πότου πόρρω τῆς νυκτὸς μετὰ τῶν
ἀλιτηρίων ἔργων καὶ λόγων προκόπτοντος, ἐν
τοῖς ὁμοίοις ἦν· ἃ τίς ἀκούων τε καὶ ὁρᾶν,
εἰ καὶ λιθίνην καρδίαν ἐκέκτητο, ἢ πέτρα-
σιν ἀναίσθητος ἦν, μὴ τοῖς ὀργῇ ἐκι-
νήθη καὶ διεθερμάνθη ποτὲ τοῖς τῶν ἀναι-
τίως ἀπολλυμένων ἐκδίκησιν; μηδὲ τὸν πρᾳό-
τατον πάντων ἀνθρώπων Δαβὶδ ἀναμένειν οἴ-
μην τῷ τοσούτῳ τοῦ καταγέλωτος προπίαν.
ἠλιθιότης γὰρ καὶ ἀναλγησία, οὐ μακροθυμία ἐν-
τεῦθεν λογίζεται ἡ φθονώ.

ζ'. Ἤδη δὲ πάντων σχεδὸν τῶν ἀπογόνων
χρημάτων ὑπολελειμμένων, ἐν τοῖς ταμείοις ἀνα-
λωθέντων αὐτῶν, ἀνάγκη ἐπῆρτητο τοῖς ἐν τέ-
λει πᾶσιν φανερὰν ἀποσφάττεσθαι καὶ δη-
μεύεσθαι τὰς οὐσίας αὐτῶν, ἵν' ἔχοι πόθεν ὁ
Βασιλεὺς ἰωλοῖσι καὶ πόρναις, καὶ ἀσελγέ-
σιν ἀνθρώποις χαρίζεσθαι. ἑβδομήκοντα γὰρ καὶ
ἑπτακόσια κεντηναρία κεχαραγμένου χρυσοῦ,
χωρὶς ἀργύρου τοῦ τε ἀσήμου καὶ ὑπεσήμου κα-
ταλιπόντος Θεοφίλου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ
φύλακι τεθύμωται τῷ βασιλικῷ, ἔτι δὲ ἡ
Θεοδώρας τῆς τούτου μητρὸς ἄλλα προσθείσης
τριάκοντα, καὶ ἀπεπησάσης τὸν χίλια τῶν κεν-
τηναρίων ἀριθμὸν, ἐν οἷς ὅλοις τεσσαρεσκαίδε-
κα χρόνοις, ἀφ' οὗ πρῶτον ὅλων ἐξουσίαν ἔσχε ἐδί-
ξατο, πάντα διεφόρησε καὶ ἀπώλεσεν· ὡς μη-
δὲν ἕτερον μετὰ τὸν αὐτοῦ θάνατον εὑρεθῆ-
ναι, πλὴν τριῶν, καὶ μόνα κεντηναρία. καὶ πῶς
δὲ οὐκ ἔμελλον ἐπιλείπειν, καθ' ἑκάστην ἡμέ-

A dicebant : sæpe vero, cum quis erat, quocum non satis ipsis conveniebat, eisque exosus erat, Imperatoris mandato abutentes, cum, etsi innocentem, veluti judicio damnatum in pœnam rapiebant. Hinc miser ille, ne tunc quidem in quibus versaretur intelligens, a Cubicularis in Imperatorio lectulo reclinatus, vicino mortis somno veluti mancipium opprimebatur; mane vero, cum somnus vapores vini, crassamque illam caliginem vix tandem discussisset, expergiscens, nullius eorum, quæ pridie vesperi facta essent meminerat; sæpiusque nonnullos ex illis quærebat, quos temulentus damnaverat, mortique addixerat. B Audiens vero a stipatoribus & ministris, quam in eos vesperi sententiam tulerat, ipsum facti pœnitebat, ac ingemiscebat. Et aliquando quidem quæsiti inveniebantur, aliquando vero inutilis erat, pro iis quæ nefarie illi gesta erant, pœnitentia, illis sublatis in quos sententiam dixerat. Rursus iterum mane, vinique potu in prolixam noctem cum nequissimis dictis factisque, strenue protracto, eadem patrabat. Hæc vero quisnam audiat videatque (vel si saxeum illi pectus exque robore animus) qui non ira concitetur, nec aliquando ad eos C ulciscendos qui innoxie pereant, incalescat? Nec mortalium omnium mitissimus David, ut arbitror, tantam piaculi petulantiam lenius sustineat. Stoliditas enim & stupor est, non lenitas aut æquitas, indulgentia hæc, seu ulciscendi subtractus vigor.

XXVII. Jam vero omni pene exhausto Ærario (ejus scilicet opibus in studiis rebusque ejusmodi fœde dilapidatis) necessario imminebat Procerum omnium (Patriciorum scilicet aut Senatorum) una manifeste expectata cædes bonorumque publicatio; ut non deessent Imperatori sumptus, quibus aurigis, meretricibus, aliisque impuris hominibus ac ganeonibus, D gratificaretur. Septuaginta namque supra nongenta auri signati centenaria præter argenti rudis pariter ac signati vim, relicta a patre Theophilo, atque in Regio servata Ærario, quibus mater Theodora triginta aliis superadditis, mille centenariorum numerum compleverat; annis quatuordecim, ac ne integris quidem, quibus solus ipse rerum potitus est, plane distraxit ac dilapidavit; ut post ejus mortem, non plura tribus reperta sint. Et quomodo non futurum erat ut deficerent, vel si ex fluviis

Michaelis prodigalitas.

influerent, cum sic perdite atque prodige dissiparentur ? Cum enim aliquando aurigæ, cui nomen Chilæ, filium ex sacro fonte suscepisset, integrum centenarium munificus donator erogavit. Sed & Patricio Himerio, quem Chœrum (id est, porcum) Imperator ob oris asperitatem inelegantiamque vocabat; qui tamen ob porcis affinem sordidamque vitæ rationem, eo potius nomine dignus videbatur: quod aliquando, ipso coram obscœna verba effutiens, & scenicis nugis abutens, omni prorsus projecto pudore, nihilque turpe ac probrosum a se alienum ratus, ganeonis crepitum ex scelerato ventre misisset, sic gravem valideque disploſum, ut procellæ in morem lucentem faculam flatu extinxerit, quinquaginta libras, perinde ac si Herculeum hoc certamen confecisset, liberalis munerator congessit. Sic quoque ejus erga alios ei similes nepotes, modum omnem præmia muneraque vincebant. Hæc porro si in milites, primipilariosque ac viros strenuos, seu etiam alia virtute præstantes, sic proclivi liberalitate effunderentur, magnificentiæ & liberalitatis, magnique ac generosi animi signa, non nemo arbitraretur; quod vero in mimos & aurigas & saltatores & scurras & adulatores, & sordidissimos ac inquinatissimos quosque dementer dissipabantur, honesti vero ac virtutis præmio, ne obolus quidem ministrabatur, prodigentiæ omnino & dementiæ & stupiditatis, certa indicia esse existimet. Quibus jam deficientibus, necesse erat, uti dicebam, templa spoliari, religiosas sacrasque domos præda temerari ac rapina, omnesque paulo reliquis locupletiores, direptis facultatibus mactari & jugulari. Quapropter probatissimi Nobilium, eque Senatu prudentissimi, una conspiratione per milites pro Sacro cubiculo excubantes in Palatio sancti Mamantis Martyris, eum interimunt; sic nimirum, ut immodica vinolentia consopitus, absque ullo sensu somnum cum morte conjunxerit. Quemadmodum enim scorpios & viperas, semel intuiti homines, ob innatum illis virus, antequam etiam vulnus infligant, statim necant: sic & venenosos cruentosque viros, antequam vulnerent ac interficiant, studeant tollere, qui ab eis creandum sibi periculum expectant. Sic ille, turpiter ac exitiose sibi pariter rebusque vivens, talem & finem nactus est, iis condignum quæ per vitam gesserat.

Sublatus Michael ad sancti Mamantis.

A ἐπέρρῃ, οὕτως ἀσελγῶς καὶ ἀσώτως ἀφωσιωμένα. ἰωϊόχου γάρ ποτε παιδίον δεξαμένος τῆς οὕτω καλουμένου, Χίλη, ὀλόκληρον αὐτῷ κεντηναρίου ἐδωρήσατο. ἀλλὰ καὶ τῷ Πατρικίῳ Ἡμερίῳ, ὃν Χοῖρον αὐτὸς μὲν ὁ Βασιλεὺς ἀφ' ἡδονῆς τῆς ὄψεως ὠνόμαζεν ἀγελείοτητα, ἀφ' ἧς ὃ χοιρώδης τοῦ βίου μᾶλλον καὶ ῥυπαρὸν ἄξιος ἦν τῆς τοιαύτης προσηγορίας. τοῦτον τοίνυν ἀγορολογοῦντα ποτὲ κατενώπιον αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀπὸ σκηνῆς φλυαρίας καπαχρωμένου, ἔκ τε τοῦ παντελῶς ἀναιδιάσαι, καὶ μηδὲν τῶν ἐπονειδίστων ὀκνῆσαι, καὶ ψόφον ἀκόλαστον ἀπὸ τῆς B μιαρᾶς ἀφεῖσαι γαστρὸς, οὕτω βαρὺν καὶ σφοδρῶς κεραυνίζοντα, ὥστε καὶ ὃ φαῖνον φατνίον ἀποσβεσθῆναι, πεντήκοντα λιτρῶν ὑπερδοθῆναι ἐπήνεσιν, ὡς Ἡρακλεόν τινα τῶν ἆθλον αἰσθόμενον. καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους δὲ τῶν ὁμοίων αὐτῷ, οὕτως ὑπερφυεῖς αἱ δόσεις ἦσαν αὐτοῦ. ταῦτα δὲ, εἰ μὲν εἰς στρατιώτας καὶ πρωτοφύλακας καὶ ἀριστεῖς, ἢ εἴ τις ἐπ' ἄλλῳ τινὶ τῶν ἀγαθῶν ἀφορέοντας ἐπίμους ἔδει πρόεσθαι, μεγαλοψυχίας ἂν τις καὶ ἐλευθεριότητος καὶ ἤθους φιλοτίμου σύμβολα· ὅτε δὲ εἰς μίμους καὶ ἰωϊόχους καὶ ὀρχηστὰς καὶ βωμολόχους καὶ κόλακας, C καὶ βδελυρείας ἁπάσης μεσοῖς ἀφειδῶς διεσκορπίζετο, εἰς δέ τι τῶν σπουδαίων προῖκ' οὐδ' ὀβολὸς, ἀσωτίας πάντως καὶ προπετείας καὶ ἐμπληξίας λογίσαιτ' ἄν τις εἶναι τεκμήρια. καὶ τούτων ὑπολαμβανόντων ἤδη, ἀναγκαῖον ὡς, ὥσπερ ἔθρηται, καὶ ναοὺς διεσυλᾶσθαι, καὶ θυαλεῖς οἴκους ἁρπαγῆναι, καὶ πᾶσι τοῖς πλέον τῶν ἄλλων κεκτημένοις εἰς χρήματα, ἀναιρεῖσθαι καὶ ἀποσφάττεσθαι. δι' ἃ δὴ πάντα [214] συμ- 214.
φορηθέντες τῶν ἐν τέλει οἱ δοκιμώτατοι καὶ ὃ ἔμφρον τῆς Συγκλήτου βουλῆς, ἀφ' ἑνὸς τῶν προχειριζομένων τοῖς Βασιλεῦσι γραπτῶν, ἐν τοῖς παλατίοις τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Μάμαντος διαιροῦσιν αὐτὸν, ἐκ τῆς ἄγαν οἰνοφλυγίας ἀνεπαισθήτως τὸν ὕπνον τοῦ θανάτου σκιάψαντα. ὥσπερ γὰρ τοὺς σκορπίους καὶ ἔχιδνας μόνον ἰδόντες, καὶ πρὶν ἢ παθεῖν διαιρεῖσιν οἱ ἀνθρωποι ἀφ' ἑνὸς συμπεφυσμένους αὐτοῖς κακοῦ, οὕτω καὶ τοὺς ἀνδρας τοὺς ἰοβόλους καὶ φονικοὺς, πρὸ τοῦ πεῖσαι καὶ αἰσθέσθαι, σπουδάζουσιν ἀποκτεῖναι οἱ ἐκ τούτων προσδοκῶντες τὸν κίνδυνον. καὶ ἔστι μὲν οὕτω βιοῦς, ἀγρεῖός τε καὶ ὀλεθρίως ἑαυτῷ καὶ τοῖς πράγμασι, τοιοῦτον καὶ ὃ τέλος ἐδίξατο τῶν προσηκόντων ἐπάξιον.

κη'. Προάγεται, δὶ οὗ͂ὸς ὅπὶ τῲ πάντων ἀρ-
χῲ, ὁ μέχρι τῦδε δευτερείων τούτης Βασι-
λεὺς, καὶ ᾧδέ τε [215] τῆς ἀριστίνδην βουλῆς, καὶ τῶν
ὑποβεβηκότων τάγμάτων καὶ πάντος τῦ στρατεύ-
ματος, ἐν τῦ ὄχλου τῦ ἀστικοῦ, ὁ ἐν τῲ τότε,
δι' ἱκετηρίων βύβλων ὅπιζητούμενος, ἀναγορεύε-
ται Αὐτοκράτωρ Βασιλεύς. ὃς ἅμα τῷ πρελη-
φθῆναι ὅπὶ τῲ τῆς ὅλων ἀρχῲ, ἐν ἑαυτὸν, ἐν ταῖς
τῦ κράτους ἰδίας Θεῷ ἀνατέθεικεν, βύξαμένος
ὅπὶ λέξεως τάδε. Χριστὲ Βασιλεῦ, τῇ σῇ κρί-
σει τῲ Βασιλείῳ δεξάμενος, σοὶ ἐν τούτῳ, ἐν
ἐμαυτὸν ἀνατίθημι. προσκαλεσάμενος δὲ αὐτί-
κα τοὺς τῆς γερουσίας πρώτους ἐν οἷς ἀξιώμασι
προῦχοντας, μετ' αὐτῶν τὸν τῆς Βασιλείων θη-
216. σαυρῶν [216] ἀνέῳξε φύλακα· ἐν οὐδὲν ἕτερον ἐκ
τῦ τοσούτου τῶν χρημάτων πλήθους εὗρεν, πλὴν
τρία ἐν μόνα, καθὼς ἤδη ἐν τῲ ὀλίγου μοι εἴ-
217. ρηται, κεντηνάρια. ζητήσας οὖν ὁ Βασιλεὺς [217] τὴν
τῆς ἐξόδου καταγραφὴν, καὶ τούτῳ εὑρὼν πα-
ρά τινι τῶν εὐνούχων γέροντι τῲ Πρωτοσπαθαρίῳ
Βασιλείῳ, καὶ γνοὺς ὅπου τοῦτα ἐχώρησε, βουλὴν
ἔθετο τούτου τοῖς ἀρίστοις προβῦλεύειν· ὧν ἡ ψῆφος
ὁμοφώνως συνᾴδουσα, αὐτοὺς ἐκείνους τοὺς κακῶς
τοῦτα λαβόντας, ἀνατρέφειν πρὸς τὸ δημόσιον. ὁ
Βασιλεὺς τὸ ἄγαν ὑποθρασὲς ἐπιμίξας, τὰς ἡμι-
σείας, ὧνπερ ἔλαβον ἕκαστοι, ἀνατρέφειν πρὸς τὸ
βασιλικὸν ταμιεῖον ἐκέλευσε· καὶ οὕτως συνέβη κἀ-
κείνοις, εἰ καὶ ἀνάξιοι πάσης φιλοτιμίας ἐτύγχανον,
ὀλίγου ἔτι προσελθεῖν τὸ δυνατὸν, καὶ τῷ βα-
σιλικῷ ἰδιαυρεφυλακίῳ τριακόσια ἐπισπάσθη-
ναι κεντηνάρια· ἀφ' ὧν ἐν τοῖς ἐπείγουσιν ἤρξατο
χρηματεῖν, καὶ διόντως Βασιλεὺς ἐβίωσεν.

κθ'. Κατὰ δὲ τῲ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν ὅπὶ τῲ
Αὐτοκράτορα ἦλθεν ἀρχῲ ὁ Βασιλεὺς, ὥσπερ
ἐνθέσπισμένου Θεοῦ τῲ ὅπὶ τὰ κρείττω τῶν Ρω-
μαϊκῶν πραγμάτων μεταβολῇ, συνέβη πολ-
λαχῦ ὅπινίκιον ἀγγελίαν τῲ Βασιλεύουσαν τού-
τῳ καταλαβεῖν, καὶ αἰχμαλώτων Χριστιανῶν ἀγχελυθῆναι. προῆλθεν οὖν ὁ
Βασιλεὺς ὅπὶ τὸν μέγαν τῦ Θεοῦ ναὸν, τὸν τῆς
ἐκείνου Σοφίας ἐπώνυμον ποιησάμενος, καὶ τὰ
πρὸ πάντων ὁμοῦ εὐχαριστίας αὐτῷ ἀποδοὺς, τὸ
218. τῷ ὑποστρέφειν, [218] ὑπατείαν, ἐν χρήματα
πολλὰ, οὐκ ἐκ τῦ δημοσίου τότε γε ἰδίου· ἀλλ' ἐκ
τῶν οἰκείων, ἃ ἐκέκτητο πρότερον, τοῖς ὑπηκόοις
διένειμεν. ἐν ἡ τούτου δὲ σύζυγος Εὐδοκία ἡ Βασι-
λὶς ἅμα τοῖς υἱοῖς Κωνσταντίνῳ ἐν Λέοντι, ὑπατεύσασα, πολλὰ τῇ πολιτείᾳ χρήματα ἀπὸ
τῶν ἑαυτῆς ἐδωρήσατο. πλὴν ἐί ἐν τότε ἔτι
ἐπεδεήθη χρημάτων ὁ Βασιλεὺς, ὥσπερ εἴρη-
ται, ἀλλὰ μὴ τοῦτα προσῆλθεν ἐν ἑτέρων

XXVIII. Illico autem ad summam rerum provehitur, qui hactenus secundas in Rep. tenebat, Basilius; atque ab Optimatibus, inferioribusque ordinibus, omnique exercitu & reliqua urbana plebe, qui & antea supplicibus a Deo votis iis exposcebatur, Imperator acclamatus est. Is vero, mox ac Reip. clavo admotus est, tum se ipse, tum Imperij habenas Deo dicavit, hæc verbis solennibus orans. *Christe Rex, qui tuo judicio ac nutu Imperium adeptus sim, tibi illud pariter, meque ipsum consecro.* Moxque accersitis Senatus primoribus, muniisque publicis ac dignitatibus præcellentibus, iis coram Regiorum thesaurorum penum aperuit: nec aliud quicquam ex tanta pecuniarum vi inventum, quam tria duntaxat, quemadmodum paulo ante dicebam, centenaria. Quare indagans Imperator expensi codicem, eoque invento apud senem quendam Eunuchum Basilium Protospatharium, intelligensque quo illæ abiissent, cum Optimatibus ejus rei causa consilium habuit. Horum una concors sententia fuit, *Ipsos qui male acceperant, in Ærarium referre oportere.* Imperator judicij acrimoniam temperans, *Semissem receptorum in Ærarium publicum singulis referendam* sanxit. Ita factum est, ut & illis, etsi nulla digni munificentia erant, accepti muneris pars haud exigua cederet, & trecenta centenaria ad Ærarium publicum redirent: unde in urgentibus negotiis subministrare cœpit Imperator, exque officij ratione Remp. gerere. Basilius Imperator.

XXIX. Qua die Imperij summam adeptus est Basilius, velut Deo Romanarum rerum in melius mutationis indice, multorum tropæorum nuntij in Augustam hanc Urbem advenerunt; multisque Christianis assertam ex captivitate libertatem ad eam perlatum est. Pompa itaque progressus Imperator ad magnum Dei Templum, cui ab ejus Sapientia nomen est, proque omnibus simul gratiarum actione perfunctus, redeundo consularia sparsit munera, ingentemque vim pecuniarum, non ex publicis (quæ non suppetebant) sed ex propriis, quas ante possederat, in subditos plebemque distribuit. Uxor quoque Eudocia cum liberis Constantino & Leone, pari & ipsa largitione, multas civibus pecunias ex suis erogavit. Ac licet eo tempore Imperator multa adhuc rei nummariæ egestate premeretur, uti dictum est, postea Faustus Basilii ad Imperium adventus.

tamen uberes satis opes adeptus est; partim quidem, Dei munere ac nutu ob ejus in pauperes misericordiam ac æquitatem, multis sub terra occultis thesauris, illo rerum potiente, in lucem productis; partim vero etiam ex auro, quod in privato Imperatoris Ærario: quod nempe ejus decessor Michael, conflatis egregiæ fabricæ pulcherrimisque operibus (aurea scilicet sic vocata Platano, duobus auro solidis Gryphibus, totidemque auro ductilibus Leonibus, auroque solido Organo, variaque alia mensæ supellectili ipsa aurea, Imperialibusque & Augustiacis indumentis, magnorumque Principum ac Magistratuum vestibus, cunctis auro contextis) uti dictum est, reposuerat, ac pro libidine abusurus erat. Prærepto enim illo, aurum repertum est, signatumque, Imperatori in omnibus per quam utile fuit. *Opus enim*, aiebat, *esse pecuniis; nec si desint, fieri posse aliquid eorum quæ deceat.* Sed hæc postea evenerunt.

Aurea politices sent.

XXX. Tunc vero quandoquidem ad Imperij gubernacula, divinæ providentiæ nutu Basilius sederat, statim a linea, ut aiunt, ipsisque carceribus, sedulo operam posuit, ut nihil rei magnitudini impar videretur. Itaque noctu pervigil erat, interdiu animo dispiciebat, nullam non movens rationem, nullum non consilium versans, ut boni alicujus auctor subditis fieret, & ut illustrem magnamque res mutationem in melius acciperent. Hinc primum incorruptissimus ipse nullaque munerum sorde a recti libra declinans, omnium optimos delectos promovebat, quibus, partim a seipsis (ut qui optimi erant) partim vero ab Imperatoris sedula inspectione, primum opus ac studium erat, ut præ reliquis a quovis munere manus puras servarent; tum ut præ omnibus virtutibus justitiam colerent, & ut ubique æquitas vigeret diligentem operam navarent, nec a divitibus pauperes opprimi, vel quemquam innoxie noxam subire, sinerent: sed *inopem & egenum de manu fortiorum eriperent*, paulatimque eos recrearent, quos ob præteritorum injuriam animo delinqui noverant ac collabi, eosque sublevantes ad pristinam omnes felicitatem reparare studerent. Hi porro, tum qua ipsi jam initio ratione ac sponte ad virtutem propensi erant (tales enim omnino deligebat) tum Imperatoris circa hæc solicitudine, ac vigili in omnibus circunspectione,

Basilii solicitudo Reip.

Psal. 34. 10.

χρημάτων πλῆθος αὐτῷ ἱκανόν· τῶν μὲν Θεοῦ ἕνεκα τὸν πρὸς τοὺς πένητας ἔλεον αὐτοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην, πολλοὺς τῆς ὑπὸ γῆν θησαυροὺς ἐπὶ τῶν ἡμέρων αὐτοῦ εἰς φῶς ἐκδοκήσαντος προελθεῖν· τῶν δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ιιη΄ ἐπὶ τῆς Εἰδι- 219.
κῆς ἐυρεθέντος χρυσοῦ· ὃν ὁ προβεβασιλευκὼς Μιχαὴλ, τὰ κάλλιστα τῆς ἔργων συγχωνεύσας· λέγω δὴ τὴν χρυσῆν ἐκείνην καλουμένην Πλάτανον, καὶ τοὺς δύο ὁλοχρύσους Γρύπας, καὶ τοὺς δύο χρυσοῦς σφυρηλάτους Λέοντας, καὶ τὸ ὁλόχρυσον Ὄργανον, καὶ ἕτερα τῆς ὑπὸ τῆς τραπέζης χρυσωμάτων ἔργα διάφορα, καὶ τοὺς βασιλικοὺς τε καὶ αὐγουστιακοὺς στολὰς, καὶ τοὺς ἀρχικοὺς μεγάλοις ἁρμόζουσας ἐνδύσεσι, πάσας συγχωνεύσας χρυσοϋφεῖς· ἃ δὴ πάντα συγχωνεύσας, ὡς λέλεκται, εἰς τὰ καθ' ἡδονὴν αὐτοῦ ἔμελλε ἀποχρήσασθαι· προφθαρπαθέντος δὲ ἐκείνου, εὑρέθη ὁ χρυσὸς, καὶ χαραχθεὶς εἰς ἅπαντα γέγονε χρήσιμος τῇ Βασιλείᾳ. Δεῖ γάρ, φησι, χρημάτων· καὶ δοῦλοι τούτων ἐσθ' ὅτε γίνεσθαι τῶν δεόντων. Ἀλλὰ τῶν μὲν ὕστερον.

λ΄. Τότε δὲ, ἐπειδὴ ὅπερ τῆς ἀρχῆς οἰάκων ἐπὶ τῆς προνοίας προβιβασθεὶς ἐκράτησεν ὁ Βασιλεὺς, εὐθὺς ἀπὸ γραμμῆς, φασὶν, ἄξιος ἐπεπύστευτο φυλάττειν τὸ μεγέθους τοῦ πράγματος· καὶ νύκτωρ διεγρήγορε, καὶ μεθ' ἡμέραν διεσκόπει, πάντα κινῶν λογισμὸν καὶ πᾶν στέφων βούλευμα, ὅπως ἀγαθοῦ τινος ἀρχὸς τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἅπασι γένοιτο, καὶ ὅπως ὅπερ ὁ ἄμεινον ἐμφανῇ, καὶ μεγάλῃ μεταβολῇ τὰ πράγματα δείξηται. καὶ πρῶτα μὲν, ὅπερ ταῖς ἀρχαῖς ἀδιαφόρατα τοῖς πάντων ἀρίστοις ἐκλεγόμενος προεβάλλετο, οἷς ἐῶ δ' οἴκοθεν, ἅτε ἀρίστοις οὖσι, καὶ ἀπὸ τῆς ἀκριβοῦς τοῦ Βασιλέως ἐπισκέψεως πρῶτον ἔργον καὶ σπούδασμα, τὸ περὶ τῶν ἄλλων ταῖς ἰδίαις χερσὶ καθαρὰς ἀπὸ πάντοτε διαφυλάξαι λήμματος. εἶθ' οὕτως πασῶν τῶν ἀρετῶν πλέον ἁπάντων δικαιοσύνῃ, καὶ ἰσότητα προσκυδώσαν ἐμπολιτεύεσθαι πάντῃ, καὶ τὸ μὴ καταδυναστεύεσθαι ὑπὸ τῶν πλουτούντων τοὺς πένητας, μηδὲ ἀδίκως ζημίᾳ τινὰ ὑποβάλλεσθαι· ἀλλὰ ῥύεσθαι πένητα καὶ πτωχὸν ἐκ χειρὸς στερεωτέρων αὐτοῦ, καὶ κῆν μικρὸν ἀναλαβεῖν τοὺς ἀνδεεῖς, οὕπερ ἀπὸ τῶν φθασάντων ἤδη λιποψυχοῦντάς τε καὶ ἐκλείποντας, καὶ ἀναῤῥωννύντας ὅπερ τῆς ἀρχαίας ἀπάθειας εὐεπείας ἀπορρώγα ἀπεκαθίστα. ὧν καὶ ἕνεκα τοῦ ἐξ ἀρχῆς πρὸς τὰ βελτίω ῥοπὴν τοιοῦτοι γὰρ πάντως οἱ ἐκλεγόμενοι, καὶ διὰ τοῦ Κρατοῦντος θεὸς ταῦτα ἀπορρώννυσι, καὶ ἐγκηρύττῃ πάντοτε θεῖσθαι,

εἰς

ἐᾶς πᾶν ὃ δίον προθύμως ἀλλήλοις ὑπερβαλέεσθαι ἀμιλλωμένων, ἅπασα μὲν ἀδικία δίκης ἀπὸ πάντων ἠλαύνετο, καὶ ὃ δίκαιον ἐπιῤῥοπάζετο, καὶ αἱ πρὶν ὑπὸ τῶν Βριαρέω χεῖρες πρὸς τὰ ἀλλότρια ἐκτεινόμεναι, σκνεναρκωμέναις ὥσπερ καὶ πεπτωκυίαις ἐῴκεισαν· καὶ τὰ ἀσθενῆ πρὸ τούτου τῶν πενήτων μέλη ἐῤῥώννυτο, ἀφ' ὧν ἕκαστος τῷ οἰκείῳ βάλλειν ἐργάζεσθαι καὶ τὸν ἴδιον ἀμπελῶνα καρποῦσθαι, καὶ τῷ ἐλαίῳ καὶ τῷ συκῇ τῷ παρεῦσαι, μηδένα ἐᾷ τὸν τολμῶντα ὑπὸ τῷ αὐτῷ ποιεῖσθαι ἐξουσίαν· ἀλλ' ἕκαστον ἐν τῇ σφετέρᾳ καὶ παρεούσῃ τύχῃ σκιᾷ ἀναπαύεσθαι. καὶ οὕτω μὲν περὶ τὸν ὑπὸ χεῖρα πάντα λαόν, τῶν τε χωρῶν καὶ τόπων καὶ πόλεων τῆς ἑαυτοῦ ὑπηκοΐας, ὁ εὐσεβὴς διεῆγεν Βασιλεύς. Εἰ δέ τις ἦν ὄζος κακίας ἔν τινι στρεβλὸς ἢ μάλα σφαλερὸς, ὑπὸ τῶν κατ' μέρος ἀρχόντων μεταβληθῆναι, ἢ τέλεον ἐκκοπῆναι οὐκ οἷός τε ἦν, δι' αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ Βασιλέως ἢ μετεκάλλετο, ἢ ἄλλοίως πως τῷ ἰατρείαν ἐδίδου. τέλεον γὰρ ἐξαρᾶν πάντοτεν τὴν ἀδικίαν ὁ κρείττων ἐπεφιλοτίμητο, πάμπολλά τε ἀφαιρέματα ἀξίλεγε, καὶ κατ' πᾶσαν χώραν ἐξέπεμψεν, δι' ὧν πᾶσα δίκης μέτρον ἔστε ὃ βέλτιον ἔχειν δοκοῦσα, ἀφῃρεῖτο πάντα τῷ πάντοθεν ἀπὸ χρόνου σφηκῶσθαι, αἴτησίν τε ἐξεκόπτετο, καὶ ἰσονομία πᾶσα καὶ δικαιοσύνη, ὥσπερ ἀπό τινος ὑγροτέρου φυγῆς ἐδόκει καινέναι πρὸς τὸν βίον, καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐμπολιτεύεσθαι.

Λά. Ἀλλὰ καὶ τοὺς εἰς τὸ κρίνειν ἐπιτηδείους, ἀπὸ τῶν μαθημάτων ἔχειν ἱκανὸν μαρτυρουμένους, ἀπὸ δὲ γνώμης καὶ προαιρέσεως τὸ εὐσεβές τε καὶ ἀδωροξένητον, ἀξιώμασί τε τῆς ταπεινοτέρας βαθμίδος ὑπαίρων καὶ ἀνυμνῶν, καὶ ῥόγαις σιταυσίοις ἐκθέσει καὶ σιτηρεσίοις ἄλλοις καὶ φιλοτιμίαις προκαῖς δεξιούμενος, καὶ πᾶσαν χρεὼν ἀγαγὼν καὶ πρὸς βίαγες σφετέραν ἐγκατέστησεν. ἐξαιρέτως δὲ τὸ λεγόμενον [220] τῆς Χαλκῆς λαμπρότατον τὸ πάλαι καὶ ἀξιάγαστον οἴκημα, τῷ χρόνῳ καὶ τῇ τῶν Κραταιωτῶν ῥᾳθυμίᾳ· ἴσως δὲ καὶ ἀπό τινων ἐμπρησμῶν, καὶ μέρη πολλὰ ἀφῃρῆνεν, ἐκ τοῦ ὀφθοῦ πονήσασθαι ἐκέλευε, αὐτὸς ἐκ πόνου ἐκ δαπάνης συχνῆς ἀπεκάθηρέ τε καὶ ἀνεποιήσατο, καὶ κοινὸν κατέστησε δικαστήριον, Ἀρείου τε πάγου καὶ Ἡλιαίας σεμνότερον. οὐ μόνον δὲ ἀφ' ὧν τῶν κριτῶν ἐκλογῆς τε ἐκ προβολῆς, τοῖς ἀδικεῖσθαι λέγουσιν ὀρθῶν τυγχάνειν προεπόησατο, ἀλλὰ

A cum se mutuo in omni officij genere superare contenderent; statim omnis injustitia ab omnibus procul facessere, ac justitia omni palam coli libertate; manusque supra quam Briarei antea ad aliena rapienda extentæ, torpidis stupefactisque similes decidere: infirmaque prius egenorum membra, robur viresque accipere; idcirco nimirum, quod singulis suam libere exercentibus glebam, vineæque proventu fruentibus, avitæque olivæ ac ficus, nemo erat qui hæc sibi quavis injuria usurpare auderet; sed quisque in horum consueta auitaque umbra conquiesceret. In hunc se modum pius B Imperator erga omnes subditos habebat, tum qui ruri inque oppidis, tum qui in Urbibus agebant, quantum Romani Imperij sese ditio protrahebat. Sin autem aliquis, veluti malitiæ ramus in aliquo valide nimis conglobatus, a singularibus Præfectis ac Magistratibus aut convelli, aut exscindi omnino non poterat, ipsiusmet Imperatoris opera meliori fruge componebatur, aut certe variis aliis modis medicinam accipiebat. Cum enim optimus hic Imperator per omnem late ditionem injustitiam prorsus extirpare contenderet, ubique sancita edidit, inque omnes provincias C misit, quibus datio omnis ac præstatio, præ inolita olim prava consuetudine haud aliena a ratione visa, tollebatur ac exscindebatur; omnisque æqualitas ac justitia, velut a prolixo quodam exilio ac fuga in vitæ usum reduci, interque homines novum vigere videbatur.

Munerum in judiciis abolita præstatio.

XXXI. Sed & qui ad judicia idonei, exque disciplinis in eam rem instructi satis, animique sententia ac voluntate religiosi integrique noscebantur, collatis honoribus ab humiliori gradu sustollens atque exaltans, annuisque stipendiis & frumentatione aliisque muneribus liberaliter donans, per singulos propemodum vicos domosque religiosas constituit. Potissimum vero, quam Chalces vocant, conspicuam olim ac admirandam Ædem; temporis injuria, eorumque qui rerum potiti erant, negligentia (forte etiam incendiorum vi) multis in locis labefactatam, obsoleto tecto ac collabente, ipse & labore & profusis sumptibus expurgavit atque refecit, forumque judiciale destinavit, Areopago Heliæaque multo augustius. Nec Judicum solummodo delectu ac promotione illis providit, qui se injuria lædi quererentur, sed

Chalces prætorium instauratum.

Constituta actoribus annona.

& diurnis alimentis iis constitutis, qui a potentioribus per vim quotidie in Urbem traherentur. Veritus enim ne necessarij commeatus penuria, necdum absoluto negotio haud raro quidam Urbe excederent; sufficientes constituit reditus, unde actores procurarentur, donec a Judice dicta eis sententia esset. Nec ista modo ejus inventa ad injuriam penitus profligandam, sed & seipsum in hanc dedidit partem. Cum enim a ducendis exercitibus, aut dandis responsis undequaque adventantibus Legatis, ei vacaret, ipse se aula subducens, inque Genico posito tribunali (sic dicto loco, uti videtur, quod ex omni loco ad publicas rationes eo confluerent) eos qui a publicanis haud raro, ut fere contingit, ob Imperij amplitudinem, injuria afficerentur, ac velut ad Prytaneium ad ejusmodi judicij locum confugerent, suasque expostulationes offerrent, magno labore assiduaque diligentia examinabat, atque in eum modum, iis qui injuria afficiebantur, vindex sedebat; eos vero qui faciebant, pœnis a lege præscriptis, ne talia deinceps auderent, deterrebat. Subsecutis deinde temporibus, fama est, cum ad eum judicij locum atque palæstram accessisset, illis vindex futurus, qui ulla injuria pulsarentur; nemine expostulante, cum in mentem venisset, ne forte ingressu ad ipsum prohiberentur, qui damnum aliquod injuste paterentur, ex stipantium cohorte misisse, qui per varia Urbis loca inquirerent, num quis adversus aliquem expostularet. Ubi redierunt, nullum se inveniisse dicentes, qui querelarum aliquid adversus aliquem haberet; gaudio ferunt, generosi pectoris virum in lacrymas effusum esse, atque in eum modum Deo gratias egisse. Ad hæc considerans, inde improbis injuriæ ansam fore, quod veteres conscribendis publicorum vectigalium tabulis, brevitatis causa numerorum partibus ac apicibus, puta semissis, sextantis atque unciæ uterentur; hanc quoque injuriæ occasionem ablaturus, statuit decrevitque, ut literis simplicibus, quæ vel rusticis lectu faciles essent, integrisque & apertis calculis quantitate notata, exactionum codices scriberentur; expensis de suo in chartas & scripturam ac scriptores constitutis, ne ulla pauperibus injuria fieret. Et hoc quidem tale tantumque illius erga subditos curæ diligentiæque indicium; quodque nemini ullam fieri injuriam vel-

Basilius ipse causis vacans.

Sublatæ exrationum codicibus numerorum breviatæ notæ.

A καὶ ἀφ' τῆς πρόοχῆς τῆς καθ' ἡμέραν ζοφῆς, τῶν ὑπὸ τῇ σφῷ τῶν ἰσχυροτέρων βία ἑκάστοτε πρὸς τὸν βασιλεύουσαν ἀναγκαζομένων εἰσ-
πορεύεσθαι. δείσας γὰρ μὴ ἀπορία τῶν ὑποτη-
δείων πολλάκις ὁδὸς, πρὶ τὰς πᾶσας τὰν κατ'
αὐτὸν ὑποθέσιν δίξασθαι, τῶν τῆδε ἀναχωρή-
σωσι, πρόσοδον ἀρκοῦσαν ἀφώρισεν, ἀφ' ἧς
ἐγκαλούντες κατά τινων ἀπέρρεον, ἕως τὸν
ἀπὸ τοῦ δικαστοῦ ἀπόφασιν ἔλαβον. οὐ μόνα δὲ
μόνα πρὸς τὸν πάντολμον τῆς ἀδικίας ἐπινοή-
σαντ' ἐξολόθρευσιν, ἀλλὰ καὶ ἑαυτὸν εἰς ὃ τοιοῦ-
τον μέρος ἐπέδωκε· ὅτε ὅτε ἔτυχε τῶν στρατιῶν
ἀγοράζων, καὶ τὴν χρηματίζοντος τῆς ἀπάντων
προσδοκίας, αὐτὸς τῶν βασιλείων ὑποκαπών,
B εἰς ὃ, ἀφ' ὃ τοὺς πάντας εἰς αὐτὸ συν-
ῤέρχεσθαι, ὡς ἔοικεν, λεγόμενον Γενικὸν, καθεζό-
μενος, τοὺς ὑπὸ τῶν εἰσπραττόντων τοὺς δημο-
σίους φόρους πολλάκις, οἷα συμβαίνει, ἀφ' ὃ
μέγεθος τῆς ἀρχῆς ἀδικουμένους, ὡσπερ εἰς
κοινὸν καταφυγὸν εἰς ὃ τοιοῦτον διατρίβειον κα-
ταφεύγοντας, καὶ τὰς οἰκείας ἐγκλήσεις προσκαλ-
λομένους, μετὰ πόνου πολλοῦ καὶ συχνῆς ἐπιμε-
λείας ἐξήτασεν, καὶ οὕτω τοῖς ἀδικουμένοις ἐπέ-
μενεν, καὶ τοὺς ἀδικοῦντας ἔπαυε ἀφ' τῆς νομί-
μου διωκείας, τῷ μηκέτι τολμᾶν τὰ τοιαῦτα
ποιεῖν. χρόνοις δὲ ὕστερον λέγεται ποτε κατελθεῖν
C εἰς τὸν τοιοῦτον διατρεβὼν πρὸς τὸν τῶν ἀδι-
κουμένων ἐκδίκησιν. ὡς δ' ἔτυχεν αὐθεὶς ἐγκα-
λῶν, ὑποτυπήσας ὑπό τινων τῆς πρὸς αὐτὸν
εἰσόδου ἀπείργεσθαι, τοὺς περὶ αὐτὸν δορυφόρους
ἀπέφηνε ζητοῦντας καὶ πολλὰ μέρη τῆς πόλεως,
εἴ τις ὅστις κατά τινος ποιούμενος ἔγκλησιν. ὡς δ'
ἐπανῆλθον οὗτοι, μηδένα μηδαμοῦ θόρυβόν τε λέ-
γοντες ἐγκαλούμενα κατά τινος, δακρύσαι φασὶ τὸν
γηραιὸν ἀνδρα ὑφ' ἡδονῆς, καὶ οὕτω τῷ θεῷ εὐχα-
ριστίαν ἀποδοῦναι Θεῷ. ὁρῶν δὲ ὅτι ὅστις τοὺς πο-
νηροὺς εἰς ὃ ἀδικεῖν ἀφορμὴ, ἀπὸ τοῦ ἀφ' ὃ
σωτομεν τοῖς τῶν ἀριθμῶν μείοσις καὶ μέρεσι τοῦ
ἡμίσεως καὶ ἕκτου καὶ δωδεκάτου τυχὸν χεχρῆσθαι
D τοῖς παλαιοῖς ἐν τοῖς ἀναγραφαῖς τῆς τῶν φό-
ρων εἰσαγωγῆς, ἤθελησε καὶ τῷ τοιούτῳ τῶν
ἀδικεῖν βουλομένων περιελεῖν ἀφορμὴν, καὶ διω-
είσατο καὶ γράμμασι λιπεῖς, ἃ καὶ τοῖς ἀγροικοις
ἀναγινώσκειν ὅστιν ἐν δυνατῷ, καὶ ὁλογράφοις καὶ
φθονεραῖς ταῖς ψήφοις τῆς δηλουμένης ποσότητος,
τοὺς τῶν ἀπαιτήσεων γραφεῖς κώδικας, οἴκοθεν ὃ
εἰς τοῦτο ταξάς ἀναλωμα, καὶ τῶν χαρτίων καὶ τῆς
γραφῆς καὶ τῶν γραφέων, πρὸς ὃ μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς
πένητας. καὶ τοῦτο μὲν τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον τῆς περὶ
ὃ ὑπήκοον κηδεμονίας αὐτοῦ κεκτῆσθαι γνώρισμα,
καὶ ὅτι ὑπ' ἐκείνου ἐκείνα ἀδικεῖσθαι ἐδυ-

λειν. καὶ ἕκαστος μὲν ἐπὶ τῶν πολιτικῶν καὶ δη-
μόσια.

λβ'. Μὴ βουλόμενος δὲ, μηδὲ τὴν ἐκκλη-
σιὰν τοῦ Θεοῦ δοκεῖν ἀμελεῖν· πάντας γὰρ ὡς
221. ἐν κοσμικῷ πλοίῳ σκάφῃ, [221] ὑπὸ πλοὺ
πόθοις τοῦ Κρατοῦντος ἐν αὐτοῖς τυγχάνου-
σιν· ἐκείνου δὲ ἐν μᾶλλον, ἅτε θεοφιλείᾳ, καὶ
πολλῷ περὶ τὰ θεῖα κεκτημένου βύλησιν.
ἐπεὶ γοῦν καὶ ταύτας οἶδ' ἔγωγε ὅτι ἐν σάλῳ ποτὲ
καὶ ταραχῇ τυγχάνουσας εἶδον, ἀφ' ὃ τῆς
κοινῆς λύμης ὑπὸ τοῦ παραξύντος ἐν ταύ-
ταις μεταλαχεῖν· καὶ ἡσυχάσαι μὲν τῆς οἰ-
κείας καθέδρας καὶ ποίμνης τὸν ἀνόμοιον τού-
των κατάρχοντα, ἀντεισαχθῆναι δὲ ἕτερον·
οὐδὲ τούτων ἠμέλησεν· ἀλλὰ ἀφ' κοινῆς Συνό-
δου ἐν συνελεύσεως τὴν ἀποσταχθεῖσαν Ἀρχιε-
ρέων Θεοῦ, ταῖς ἐκκλησίαις τὸν σάλον ἐν ὃ
ἐνδιατρίβουσαν ἔφησιν. τῷ τε περὶ τούτου ἑβδόμῃ
ἁγίᾳ Συνόδῳ ἐπικυρώσας, καὶ τοὺς ἀπε-
λιπεῖς τὴν Εἰκονομάχων αἱρετικὴν τοῦ δόγ-
ματι δεῖς, ἐν τὸν γνήσιον νυμφίον τῇ ἐκ-
κλησίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις τὸν πατέρα κανονικῶς
ἀποδόχων, τὸν τε ἀντεισαχθέντα θρόνου κε-
λεύσας, ἕως τοῦτον πρὸς ἑαυτὸν μετοικίσῃ ὁ Κύ-
ριος. ἐν οὕτω μὲν οὖν ἐν καλῶς τὰ κατ'
τὴν ἐκκλησίαν διέσχε, ἐν τῷ ἐνδιατριβῆναι
ἐν ταύτῃ γαλήνῃ τῇ οἰκείᾳ ἀσυδῇ ἐν ἀσφα-
λείᾳ πρέπειν.

λγ'. Εὑρὼν δὲ καὶ τοὺς πολιτικοὺς νόμους
πολλῷ ἀσαφεῖς ἐν σύγχυσιν ἔχοντας, ἀφ'
τῶν ἀναγκῶν ὥσπερ καὶ πυκνῶν στωμυλτρο-
φῶν· λέγω δὴ τῶν ἀνηρημένων καὶ πολιτευο-
μένων ἀδιάκριτον ἐν χυτὴν ἀναγραφήν· καὶ
ταύτας κατ' ὀλίγον ἐν ἐνδιατριβῆναι ἀσφο-
σφόρως ἐπηνωρθώσατο, τῶν τῶν ἀνηρημένων
222. [222] ἀχρηστίαν ἀπελών, ἐν τῶν κυρίων ἀνακε-
φαλαίωσιν ὁ πλοῦς, ἐν ὥσπερ ἐν στενοῖς, ἐν
κεφαλαίοις, ἀφ' ὃ ἀνυπόπτωτον, τῶν ἀσφα-
τέραν ἀπειρίαν ἀπελάσων.

λδ'. Ἀλλ' ἐπεὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἀεὶ πολέμιος
φθόνος, ὡς τοῖς γλυκέσι μάλιστα τῶν ξύλων οἱ σκώ-
ληκες, καὶ τῇ κοσμικῇ ἀνετηρίᾳ καὶ δαιμονιώ-
τατα τὰ φαῦλα δαιμόνια, ἀφ' πονηρῶν ἀνθρώπων
223. πειρᾶται [223] τὴν τῶν ἀγαθῶν στενοχωρίαν φορᾶν. ἐκ
τούτων καὶ τούτῳ συσκευὴν ἐπιβουλῆς, μᾶλλον καὶ ἀφ' ὧν
* Πηγάης. φόνον ὁπλίζεται Συμβάτιος καὶ Γεώργιος*, μᾶλλον ἐπι-
φορᾶς ἀπροφάσων ἀνθρώπων καὶ δυσπειθῶν. οὐ συν-
χωρούσης δὲ πάντως, οὐδὲ ἀνεχομένου Θεοῦ, τὴν
κακίαν δι' ἐλαχίστου αὖθις ἀναπαλαίσαι τὴν οἰκείαν
ἴσχυν, καὶ ἀπελάσαι τοῦ βιοῦν καὶ δικαιοσύνην
ἀπὸ τῆς γῆς, κατάδηλος ἡ τούτων πονηρία

let: talisque in administratione civilium rerum & publicarum erat.

XXXII. Cumque nollet videri Ecclesiarum Dei curam negligere (omnino enim, ut quæ in mundi navigio contineantur, ipsæ quoque Imperatoris providentiæ sunt obnoxiæ; ac potissimum illius, viri scilicet religiosi, ergaque divina, veneratione cultuque longe propensi) has quoque velut in salo jactari tempestate videns atque turbari, eo quod noxam communem a decessore contraxerant, Sedeque pulsus, & a grege amotus fuerat, qui eis legitime præerat, alio in ejus locum suffecto; tranquillare studuit; communique Synodo ac conventu cunctis ex locis Dei Præsulum habito, quoad licuit, Ecclesiarum procellam sedavit; tum superiorem septimam sanctam Synodum confirmans, ac qui adhuc essent, Iconomachos anathemate feriens; tum vero legitimum Ecclesiæ sponsum, atque liberis patrem, canonice reddens, subditiumque atque intrusum, donec ipsum Dominus ad se transferret, cessare jubens. Sic itaque probe riteque res Ecclesiasticæ illi compositæ, hacque ratione studio suo ac cura, omnem ei possibilem tranquillitatem præbuit.

Basilij cura tranquillitatis Eccles.

Restituunt Ignatius Patriarcha.

XXXIII. Cum item leges civiles multum obscuras atque confusas reperisset, ob bonarum scilicet atque malarum (ut sic loquar) permixtionem; quod nempe, tum antiquatæ, tum quæ vigebant nullo delectu, ac communi uno corpore conscriptæ haberentur: has quoque convenienter, ac quoad res ferebat, commode emendavit; antiquatis, quæ jam nullius usus forent, sublatis; earum vero quæ ratæ essent, multitudine plane explicata; ac velut compendio, certis capitibus, ob faciliorem memoriam, priore illarum infinitate comprehensa.

Legum Codex reformatus.

XXXIV. Quia tamen invidia bonis semper adhæresci t, uti maxime lignis dulcibus adnascuntur vermes; malique dæmones annuorum terræ proventuum frugumque ubertati invidentes, pravorum hominum opera, bonorum feracitatem conturbare conantur. Ex horum numero ad Imperatoris vitam insidiis ferroque appetendam instructi Symbatius ac Georgius, cum hominum nefariorum ac impiorum turba. Haud tamen omnino eis licuit; non sinente Deo, ut depressa devictaque malitia, brevi quasi reparatis viribus convivisceret, exque orbe æquitatem ac justitiam pelleret; conjuratorum uno prodente, eorum in apertum deducta

Symbatius & Geor. Peganes oculis orbati.

machinatio est. Subsecutis criminis indiciis, evictaque causa, legum severitate, extremum imminebat supplicium; ut nimirum bonorum omnium proscriptione damnatis, etiam vita adimeretur. At generosi Principis clementia, una duntaxat oculorum effossione, eorum solummodo qui pravi consilij auctores extiterant, pœnam definivit; magisque ultionem moderatus esset, ni perspectum habuisset, summa in eos clementia, alios quoque ad idem scelus audendum provocatum iri, tumque adigendum se necessario ad atrociores pœnas exigendas. Idcirco, ea, quam dixi, pœna, tum illis pœnitentiæ tempus præbuit, tum malos reliquos coercuit. Studens autem majorem in modum eorum reprimere animos, qui injuste aliorum cædibus inhiant, omnemque illis spem auferre, filios natu majores Constantinum atque Leonem, Regie jam educatos ac eruditos, omnique virtute ex Imperij ratione excultos, ad Imperij dignitatem promovet; velut nimirum validiores pluresque radices in Imperio mittens, & super eo nobiles Imperij ramos sustollens.

Constantinus & Leo Imperij collegæ adlecti.

XXXV. Ad hanc porro Historiæ partem cum venerim, libet hîc quoque de reliquis ejus liberis instituto sermone, quomodo de singulis pie admodum statuerit, declarare. Velut enim olim pietate conspicuos ac beatos viros, imo & supra illos, hunc quoque Deus copiosa probaque sobole donavit. Post aliquod itaque tempus, etiam Alexandrum filiorum tertium Augusti corona impartivit: horum vero novissimum Stephanum, haud secus ac Abrahamus Isaacum, Deo offert, Deique Ecclesiæ adlegit ac consecrat. Filias totidem numero quot erant masculi, in sacro illustrissimæ Martyris Euphemiæ Monasterio devovet, ac velut munus acceptum hostiamque Deo dicat, illas tum moribus tum habitu omnique apparatu ornans, quo decorari solent, quæ pure ac incontaminate, immortali Sponso Christo, sponsæ Virgines copulantur. Hæc, licet subsecutis temporibus acta sunt, hîc tamen posita sunto; uti natura, sic & narrandi ipsa serie, fratrum quaternioni conjuncta.

Alexander ipse Augustus coronatus; Stephanus Clero adlectus.

Filiæ 4. virgines Deo consecratæ.

XXXVI. Rebus itaque sic illi domi probe, religiosoque ac Deo placito scopo, constitutis; cum ipsum ardens Reip. cura ad externa quoque bella suscipienda impelleret, quo nimirum suis ipse laboribus & fortitudine animique magnitudine Imperij fines pro-

καθίσαται, ἀφ' ἑνὸς τῶν σεμνομωτῶν. ἀκηλευθησόμενον ἢ τῶν ἐλέγχων, ἐπήρτηρο μὲν ἀπὸ τῶν νόμων αὐτοῖς ἡ ἐκάτη πμφεία· τυτέστι, μετ' ἀδικευσιν, καὶ τῶν ὄντων ἀποβύτων ἔκπτωσιν, καὶ ἡ τῆς ζωῆς αὐτῆς ἀλλοτρίωσις. ἀλλ' ἡ τῦ γλυκυτάτου Βασιλέως φιλανθρωπία, μόνῃ τῶν ὀφθαλμῶν ἐκκοπῇ τὴν τιμωρίαν ὠρίσατο τῶν πρωταιτίων τῆς πονηρᾶς συμβουλῆς· καὶ πλέον ἢ' αὐ τὴν ἐξαιρεσιν ἐμετρίασεν, εἰ μὴ τὴν εἰς τύτους ἄκρον φιλανθρωπίαν, ἐλίπωσκε καὶ ἄλλοις προτρέψασθαι πρὸς τὴν μίμησιν· καὶ τότε εἰς ἀνάγκην ὑπαχθῆναι αὐτὸν καὶ βαρυτέρας αἰτιποδόσιως. Διὸ τῦτο, τῇ λεχθείσῃ ποινῇ, τύτοις τε μετανοίας πρόφορε καιρὸν, καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν πονηρῶν ἐσωφρόνιζε. Βουλόμενος δ' ὅπῃ μᾶλλον ἀναστεῖλαι τὰς ὁρμὰς τῶν ἀδίκως ζητούντων ἀλλότριον θάνατον, καὶ πᾶσιν αὐτῶν ἐλπίδα προεκλῦσαι, αἰδοῖ πρὸς τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα τοὺς τῶν παίδων καθ' ἡλικίαν προέχοντας, ἤδη βασιλικῶς ἀναστρεφομένους καὶ παιδευομένους, καὶ εἰς πᾶσαν ἐκλαμπόντας ἀρχικὴν ἀρετὴν, Κωνσταντῖνον καὶ Λέοντα, οἱονεὶ κραταιοτέρας ῥίζας καὶ πλείονας βαλλόμενος τῇ ἀρχῇ, καὶ τοὺς ἀγενεῖς τῆς βασιλείας ὄρπηκας ὑπὲρ τύτους ὑψῶν.

λε'. Ἀλλ' ἐπεὶ κἀ τῦτο ὃ μέρος ἐλθόμεν τῆς διηγήσεως, βούλομαι κἀ περὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ παίδων ἤδη διαλαβεῖν, ὅπως περὶ ἑκάστου αὐτῶν θεσπεσίως ἐβουλεύσατο. κἀ γὰ τοὺς πάλαι τῶν θεσπεσίων καὶ μακαρίων ἀνδρῶν· μᾶλλον ἢ καὶ ὑπὲρ ἐκείνους πολύπαιδα καὶ καλλίπαιδα καὶ τῦτον ἔδοξεν ὁ Θεός. μετ' χρόνον πίνυ πινὰ μεταδίδωσι τῦ φέρους καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ τρίτῳ υἱῷ· τὸν ἢ τύτων νεώτατον Στέφανον, ὡς τὸν Ἰσαὰκ ὁ Ἀβραὰμ, προσάγει Θεῷ, καὶ τῇ τῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ ἐγκαταλέγει καὶ ἀφιερεῖ. τὰ δὲ θήλεα ἢ γονικὰ ἰσάριθμον οὖσαν τῇ ἄῤῥενι, ἐν ἱερῷ σημείῳ τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας καθιερεῖ, καὶ ὡς δῶρον δεκτὸν καὶ αἰάθημα Θεῷ ἀναπέμπειν, καὶ σχήματι καὶ κατασολῇ κοσμήσας, ὁμοίως ταῖς καθαρῶς καὶ ἀμιάντως τῷ ἀθανάτῳ νυμφίῳ νυμφευομέναις παρθένοις Χριστῷ. Ταῦτα ἢ, εἰ καὶ τοῖς χρόνοις ὕστερα τυχὸν γέγονεν, ἀλλ' οὖν σὺν αὐτοῖς κείσθω σεσημμένα, ὥσπερ τῇ φύσῃ, οὕτω δὴ καὶ τῇ διηγήσῃ τῆς τετρακτύος τῶν ἀδελφῶν.

λς'. Ἐπεὶ οὖν τὰ οἴκοι καλῶς εἶχεν αὐτῷ καὶ κατ' σκοπὸν θεσπέσιον καὶ θαρέσαν· σκαλὴ ἢ αὐτὸν ἡ ζέουσα περὶ τὴν ὅλων φροντὶς καὶ πρὸς ὑπερορίους στρατείας, ὡς ἂν τοῖς οἰκείοις πόνοις καὶ τῇ αὐτῦ αἰδοῖᾳ καὶ γενναιότητι πλατυνῇ μᾶλλον τὰ ὅρια τῆς

ἀρχῆς, πρῤῥωτέρω ὁ στενώσῃ καὶ ἀπελάσῃ A ferret, longiusque hostem propelleret
ὁ δυσμενές, οὐδὲ τούτων ἠμέλησεν. Ἀλλὰ ac abigeret; nec hanc sibi partem ne-
πρῶτα μὲν τοὺς στρατιωτικοὺς καταλόγους gligendam putavit. Primum tamen mi-
ἐλαττωθέντας ἐκ τῆς παρεισπραττομένης litares cohortes inde imminutas, quod
δεδομένης τούτοις φιλοτιμίας καὶ ῥόγας καὶ τὰ consuetæ largitiones & stipendia Re-
βασιλικὰ σιτηρέσια, ληφθὲν νέων συλλογῆς τε giæque annonæ illis subtractæ essent,
καὶ ἐκλογῆς ἀνεπλήρωσεν· καὶ δηθὲν τῆς τῶν novo delectu conscriptoque in eam
δεόντων πρόοχῆς τε καὶ ὑποδόσεως ἐῤῥώσεν. rem milite replevit, necessariique
ἔπειτα γυμνάσας τούτοις ταῖς τακτικαῖς με- commeatus submini stratione ac elar-
λέταις, καὶ τοῖς ἐνδελεχέσι πόνοις ἐμπείρους gitione roboravit. Exinde militaribus Basilij diligentia exercendi novi militis.
τῆς πολεμικῆς ἀγωγίας πεποιηκώς, καὶ συ- operibus eos exercens, assiduisque la-
ντάξίας ὅτι μάλιστα λόγον ἔχειν ἐπέτρεψε, καὶ boribus disciplinæ castrorum expertos,
παρορμητικὸν τῆς ὑπείξοις, οὕτω μετ' αὐ- ac præ omnibus servandi ordinis soli-
τῶν ὑπὲρ τῶν φυλετῶν καὶ συμμάχων καὶ B citos reddens, Tribunisque suis atque
ὑπηκόων, καὶ Βαρβάρων ἐστράτευσεν. ἠ- Ducibus obsequendi ritu instituens;
δει γὰρ, ὡς οὐδὲ τῶν βαναύσων καὶ χυ- una cum illis, pro tribulibus & affi-
δαίων τούτων τεχνῶν οὐδεμίαν ὅστις ἐπίστα nibus atque subditis, adversus Bar-
πρὸ τοῦ μαθεῖν, οὐδ' ἔστιν ὅστις διδασκάλου baros expeditionem suscepit. Nove-
χωρὶς, οὔτε αὐτοδιδακτόφως, μήτε rat enim nullam artem, nec quidem
τῶν ἀπουδαιοτέρων τινὰ τεχνῶν κατωρθω- mechanicam ac vilem, sciri posse an-
κὼς φαίνεται. τὴν δὲ πολεμικὴν ὑπερῆμλν tequam addiscatur; nec quemquam
ἢ τέχνην, εἰ δίχα μαθήσεως καὶ ἐκμανῆς esse, qui sine magistro, vel ipsam su-
ἐμπειρίας ἀξιοῖ ἐπίστασθαι τὸν βουλόμενον, toriam (nedum aliquam nobiliorum
οὐκ ἔξεστιν ἄρα νοῦν, ἀλλ' ἐληλεγμένοι οἱ artium, ac quæ magnis sudoribus
πολλὰ περὶ τὸ μέρος τοῦτο πονήσαντες ἐν comparantur) adeptus satis videatur.
τοῖς τακτικοῖς συγγράμμασι, καὶ οἱ μέγι- Scientiam vero, seu artem militarem,
στοι τῶν Αὐτοκρατόρων καὶ Στρατηγῶν, οἱ πολ- C si absque disciplina sufficientique ex
λὰ ἀπὸ πολλῶν ἔργα συσήσαντες, ὧν rei usu peritia, cuivis volenti parare
οὐδεὶς ἐτάῤῥησε πώποτε μετ' ἀμαθοῦς καὶ liceret, haud sane mentis integræ
ἀγυμνάστου λαοῦ ἐπὶ πολεμίων παράταξιν fuissent, sed delirassent, qui plura
ἐμβαλεῖν. Ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὔτε τὸν μὴ μαθόν- circa hoc in commentariis de rebus
τα εἰδέναι, οὔτε τὸν μὴ ἀσκήσαντα καὶ γυ- bellicis diligenti opera tradiderunt,
μνασάμενον ἀγωνίζεσθαι. διὸ τοῦτον ὁ γενναῖος maximique Imperatores ac Duces
οὕτως πρότερον γυμνάσας καὶ καταρτίσας τὰ exercitus, qui multa de multis tro-
τάγματα τὰ στρατιωτικὰ, τοῖς νεοσυλλέκτοις pæa erexerunt; quorum nemo unquam
στρατιὰν ἀναμίξας τῇ παλαιᾷ, καὶ ταῖς ἁρμο- cum rudi milite nec bellicis labori-
ζούσαις χορηγίαις καὶ δωρεαῖς λιπαίνας αὐτῶν bus subacto, adversas acies tentavit.
τὰ νεῦρα ἐπώσας ταῖς δεξιαῖς, οὕτω μετ' αὐ- Atqui fieri non potest, ut is doctus
τῶν προσέβαλε τοῖς ἐχθροῖς, καὶ τὰ πολλὰ sit, qui non didicerit, vel ut certa-
ἔργα ἔστησεν, καὶ ταῖς μυρίας νίκας ἀνείλεν. mine fortiter defungatur, qui se mi-
διὸ βραχέων ἢ διηγήσομαι. nime exercuerit ac gymnasticæ ope-
ram dederit. Ideirco vir ille genero-
sus exercitatis prius instauratisque mi-
litaribus ordinibus, admixtisque ty-
ronibus veteranorum numeris, ac con-
venientibus largitionibus muneribus-
que eorum impinguatis nervis dex-
trisque roboratis, sic cum illis adver-
sus hostes congressus, multa tropæa
D erexit, & innumeras victorias repor-
tavit. Hæc vero enarrabo quam pau-
cis licebit.

224. λζ' [224] Καὶ καταστὰν πόλεως εὐθυχη- XXXVII. Tranquillo igitur Ur- Tephricensis expeditio.
χῶ τάν. ρήσας καὶ θελήσας πρόξενον, ἐάσας λάμ- bis statu, ac per ejus opportunitatem
ποντος τὰ ὅπλα ἔλεγε· καὶ μετὰ τῶν navata rebus diligenti opera, instru-
στρατιωτικῶν καταλόγων ξιφοζωπάζετο, ἡγού- ctoque exercitu, vere arma capessi-
μενος χρείαν τὸν ὡς ἀληθῶς Ἄρχοντα, vit, inter militares ipse ordines agens
τῶν οἰκείου προκινδυνεύειν λαοῦ, καὶ ὑπὲρ ac castra sequens; nempe hoc arbitra-
τῆς πόλεως ἀδεῶς διάγειν ὁ ὑποχείριον, πόνους tus, *Viro Principi pro populo suo adeunda pericula, & ut subditi omnes secure ac quiete agant, sponte suscipiendos labores ac ærumnas.* Cumque ea ætate Tephri-
καὶ παλαιστείας ἑκουσίους αὐτὸν ἀναδέχεσθαι. cæ Princeps, cui Chysochiri nomen
καὶ ἐπεὶ καὶ τοὺς χειροῦς ἐκείνους ὁ τῆς Τε-
φρικῆς ἄρχηγούμενος, ὃν Χρυσόχειρα καλοῦσι

erat, reliquis virtute præstare visus ac prudentia, Romanam ditionem ac gentem dire vastaret, quotidieque multos rusticorum captivos agens, superbe altumque saperet, ac se reliquis præferret, adversus illum ejusque Urbem Imperator exercitum ducit. Eo autem, quantavis superbia ac audacia fretus erat, non auso palam adorientis exercitus generosos conatus experiri, aut prudentiam roburque Imperatoris tentare; sed secedente, unumque hoc satagente, ut suam sibi servaret Urbem atque assereret; ibat Imperator nemine prohibente, diripiens vastansque, & exscindens incendensque pagos omnes & oppida, quæ Chrysochiris ditionis erant, immensa onustus præda, ingentemque captivorum multitudinem trahens. Sed & ipsam adortus Urbem Tephricam, eamque tumultuaria quasi pugna, non diutina obsidione conatus capere, videns & murorum firmitate & Barbarorum multitudine annonarumque copia abunde munitam, ac quæ ægre expugnari posset, quod præsertim omnis circum ager brevissimo tempore copiarum numerositate desolatus erat, ac pene exercitum necessarius commeatus defecerat, a diutina obsidione abscessit; circum vero positis præsidiis, Abara & Spatha aliisque quibusdam expilatis, illæso inde cuncto sublato exercitu, cum multis, ut dictum est, spoliis ac captivis, reversus est.

Frustra tentata Tephrica.

XXXVIII. Ingentes Tephricæ factas cædes, alia Ismaelitarum Urbs cum vidisset (Taracem vocant) missis Legatis, pacem expostulat, & in sociarum Urbium albo adscribi rogat. In his optimus Imperator, quantum erga adversarios fortitudinis robur, tantam erga subjectos moremque gerentes æquitatem ac clementiam ostendens, vinci se passus est ab oratoribus, pacemque rogantibus tribuens, exinde, pro hostibus, illos socios nactus est. Hinc cum alij non pauci, tum Curticius Armenus, Locanam tunc præsidio tenens, Romanæque ditionis fines assidue molestans, ad eum confugit, Urbemque suam & arma & populum, Imperatori subjecit, illius æquitatem ac clementiam cum pari fortitudine (ac justitiam cum virtute) admirans.

Taras Urbs in fidem recepta.

Curticius cum Urbe Locana.

XXXIX. Interim vero, intentis in eum hostium animis, serioque observantibus quam in partem ille impetum verteret, ut laboranti opem ipsi ferrent; lectam bellatorum ma-

Capta Zapetra & direpta cum Samosato.

A μαζον, ἐπ' ἀνδρείᾳ καὶ στωϊκῇ ἀφαφέρᾳ δοκῇν, σφόδρα πρελύπει τὴν Ρωμαίων χώραν καὶ τοὺς λαοὺς, καὶ πολλοὺς τῶν ἀγρώκων καθ' ἑκάστην αἰχμαλώτους ποιούμενος ἐφέρῃ σὺν ἀρᾷ καὶ κατέσκαπτε, κατ' αὐτὴν καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν πόλεως ἐκστρατεύῃ ὁ Βασιλεὺς τὸ μὲν σὺν ἀφροσύνῃ καὶ θράσει ἐκείνου πρὸς τὴν ἡμετέραν τόλμαν τὸ ὑπήκοον στρατεύματος, καὶ τὴν στωϊκὴν καὶ ἀνδρείαν τοῦ Αὐτοκράτορος ἐμφανῶς μὴ πολεμήσαντος ἀφεῖναι, ἀλλ' ὑποχωρήσαντος καὶ μόνην τὴν οἰκείαν πόλιν φυλάξαι καὶ κρατῆσαι δυναμένου, ἐπεὶ καὶ πολλὴν τὴν κωλύσοντος ἐρημίαν λεηλατῆσαι καὶ
B πορθῆσαι καὶ καταπέμψαι καὶ πυρπολῆσαι πάσας τὰς ὑπὸ τὸν Χρυσόχειρα χώρας καὶ κωμοπόλεις ὁ Βασιλεὺς, λείαν ἄπρακτον δὲ καὶ αἰχμαλωσίαν ἀβεβαλλόμενος πρόσβαλεν μὲν αὐτῇ τῇ ἄρᾳ Τεφρικῆς, καὶ δι' ἀκροβολισμῶν καὶ προσεδρείας οὐχὶ μακρᾶς ἔλαβε πειρᾶται, ὡς ἐώρᾳ καὶ τείχων καρτερότητι καὶ πλήθει Βαρβαρικῷ καὶ ἀφθονίᾳ χρᾴδι· κατεχρωσθέν αὐτὸ καὶ δυσάλωτον, ἐπεὶ καὶ τὰ ἐκτὸς ἄπορα δι' ἐλαχίστου χρόνου τῷ πλήθει τῆς στρατιᾶς· κατηρείπατο, καὶ τὰ ἀναλήψια σχεδὸν κατεπάλωτο, ἀπέσῃ τῆς πρὸς τὴν πολιορκίαν χρονίου διατριβῆς· τὰ μὲν οὖν αὐτοῦ φρούρια [225] τὴν Αβαραν C καὶ τὴν Σπάθην καὶ ἕτερά τινα ἐκπορθήσας, καὶ ἄρας ἀπιὼν τὸν αὐτοῦ πάντα στρατὸν, μετὰ συχνῶν, ὡς ἔφημεν, λαφύρων καὶ ἀνδραποδῶν ἐπανεχώρησεν.

* Barb. καταχρύσιον. * Barb. καταρείπατο. 225. * Barb. ἱππικ.

λη'. Τῶν δὲ τῆς Τεφρικῆς πέριξ τὸν πολιὼ φόνον ἡ ἑτέρα τῶν Ισμαηλιτῶν πόλις θασσαλάμη, [226] ἣν Ταράντα λέγουσι, πρεσβεῖς πέμψασα, εἰρήνης τε ἀξίου τυχεῖν, καὶ τῆς συμμαχίας ἐγγράφεσθαι. ὁ δὲ κράτιστος Βασιλεὺς, [227] ὅσον πρὸς τοὺς ἀνταπολεμίους ἀνδρείαν, τοσαύτην πρὸς τοὺς ὑποπολεμίους ὑπεῖκτιν ἐνδεικνύμενος, ἥττήθη τε τῆς πρεσβείας, καὶ τῆς εἰρήνης τῆς αἰτήσει μετέδωκε, καὶ συμμαχίας ἐκ πολεμίων δὲ ἀπὸ τότε ἐκέκτητο. ἐκ τούτου ἄλλοι τε οἵκ ὀλίγοι, καὶ Κουρτίκιος ὁ Αρμένιος, ὃς εἶχε τότε τὴν Λόκανον, καὶ στενοχῶς τὰς ἐσχατιὰς τῆς Ρωμαϊκῆς ἀρχῆς ἐλυμήνετο, προσέφυγε πρὸς αὐτὸν, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ τὰ ὅπλα καὶ τὸν λαὸν, τῷ Αὐτοκράτορι καθυπέταξε, θαυμάσας αὐτοῦ τὸ μὲν τῆς ἀνδρείου ὑπτιάσεως, καὶ μὲν τῆς δικαιοσύνης ἄκρον.

226. 227.

λθ'. Ὡς δὲ πρὸς αὐτὸν ἔσχον τὸν τοιοῦτοι οἱ πολέμιοι, καὶ προσεσκόπουν πρὸς ὁ μέρος ῥέψῃ, ἵνα πρὸς τὸ πονοῦν καὶ αὐτοὶ συναπόσπασι, κόρον τῆ

τῆς λεγομένης Ζαπέτρας ἀπέστελεν ὁπλιτῶν πολεμικῶν, οἱ ταχυδρομικὰ τὰ κατὰ τὴν ὁδὸν διελθόντες, αὐτῇ τῇ πόλει παρεγένοντο, καὶ ταύτην ἐξ ἐφόδου λαμβάνουσι, καὶ πολλοὺς ἐν αὐτῇ κατασφάττουσιν, αἰχμαλωσίαν τε πολλὴν καὶ λείαν λαμβάνουσι, καὶ δεσμίους χρονίους ἀζάγουσι τῆς φρουρᾶς. Εἶτα ταῖς ἑφεξῆς πυρπολήσαντες χώρας, καὶ Σαμόσατον ἐκπορθήσαντες, καὶ τῇ αὐτῇ ῥύμῃ τὸν Εὐφράτην περάσαντες καὶ πολλὴν ἐρημίαν τῶν κωλυσόντων, δηλοῦ ὅτι παντελῶς ἀπεδεδήκεσαν τοὺς πολεμίους τοῦ Βασιλέως, καὶ πολλὴν λαβόντες αἰχμαλωσίαν καὶ λάφυρα, ὑπέστρεφον
228. πρὸς τὸν Αὐτικράπορα, ἔτι πρὸς τῷ[228] Ζαρνούχ ποταμῷ ὄντα ὁ Καραμίσιν ὅτι διατρίβοντα· καὶ ἔργων μὲν δεκτικῶτα, τὰ δὲ τοιαῦτα παντοίως διὰ τῶν ὑπὸ χεῖρα καταγραπτόμενον.

μέ. Ἐντεῦθεν ὁρᾶς ὁ Βασιλεὺς μετὰ παντὸς στρατοῦ, τὴν ὡς ὀπὶ Μελιτηνὴν ἀπάρουσαν διὰ ὁδόν. πρὸς δὲ ταῖς ὄχθαις τοῦ Εὐφράτου γενόμενος, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὥρᾳ ῥοῆς πλημμυροῦντα καὶ πελαγίζοντα· ὃ δὲ παρακαθῆσθαι τῇ διαβάσει, καὶ ταπεινὸν παρεσόμενον γενέσθαι τὸν ποταμὸν ἀγνοεῖν ἐνόμισε καὶ δύαξιον τῆς ἐκεῖ αὐτὸν δυνάμεως, γεφύρᾳ τοῦτον ἔγνω διαφλακῆσαι, καὶ πάντα πρὸς ὃ ἔργον ταχυδρομικῶς ἐπέσπευσε. θέλων δὲ τὸν κόπον παραμυθήσασθαι τῶν οἰκείων στρατιωτῶν, καὶ τοὺς πόνους ῥᾳδίως ὑποφέρειν πεῖσαι· ἅμα δὲ καὶ ἑαυτὸν ἐν τοῖς ἑκουσίοις ἀποτυχεῖν πόνοις, ἵνα, εἰ δὲ ἀκούσιος πολλάκις συμβῇ, μὴ ξενοπαθῇ μηδὲ ἀήθης βοηθεῖσθαι, συνεφήπτετο τοῦ ἔργου τοῖς στρατιώταις δὲ μάλα προθύμως· καὶ τὰ μείζονα βαστάζειν τοῖς οἰκείοις ὤμοις, πρὸς τὴν γέφυραν διεκόμιζεν. Εἶδεν ἄν τις τότε ἰσομέτρους βάρος, οὗπερ ὁ Βασιλεὺς ῥᾳδίως ἐβάσταζε, τρεῖς τῶν στρατιωτῶν ὁμοῦ μόλις ἀφαιρούντας. οὕτω δὲ τὸν Εὐφράτην περαιωθείς, ὃ Φοινίκιον βοῦς ὁ Ραψάκιον λέγεται ἐξεπόρθησεν. ἰδίᾳ δὲ τοὺς Χάλδους καὶ Κολωνιάτας τὴν μεταξὺ χώραν Εὐφράτου καὶ Ἀρσίνου κελεύσας καταδραμεῖν, λείας πολλῆς καὶ ἀνδραπόδων δι' αὐ-
229. τῶν ἐκυνήγησεν· καὶ τὰ Φοινίκια, τό, τε[229] Κουρτικίου, καὶ ὃ Χαχὼν καὶ ὃ Ἀμὲρ καὶ ὃ Μουρινὶξ καλούμενον, καὶ ὃ Ἀβδελᾶ ἐξεπόρθησεν. αὐτὸς δὲ τῇ Μελιτηνῇ παρεβαλών, διαπρούσῃ τότε ἐκ πλήθος ἐγχώριον Βαρβάρων συχνὸν, οἳ παρὰ τῆς πόλεως μετὰ βαρβαρικῆς ἀλαλαγμοῦ καὶ φρυαγμάτων ἀπήντων αὐτῷ, τὴν οἰκείαν ἀρετὴν ἐπεδείξατο, ὡς μὴ μόνον τοῖς ὑπ' αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολεμίοις θαυμαστὸς ἐκπλαγῆναι ἀνδρείαν αὐ-

A num adversus Zapetram (sic dictam Urbem) misit; superatisque velociter viæ angustiis, ipsam Urbem adoriuntur, primoque impetu capiunt, ac in ea multos trucidant, ingentique præda ac spoliis potiti, qui pridem in ea vincti tenebantur, ex carcere liberant: tum vicinas terras incendunt, Samosatum diripiunt, eodemque impetu superato Euphrate, cum nullus usquam obsisteret (quod nimirum haud procul ab Imperatore hostium castra locata essent) multis captivis ac ingenti præda ditati, ad Imperatorem reversi sunt, adhuc prope Zarnuchum fluvium, ubi Caramisium est, morantem; desidis quidem similem, sed qui summa industria ac solertia per subditos talia designaret.

XL. Hinc discedens cum universo exercitu, quod ad Melitenem ducit, iter ingreditur. Ubi autem ad Euphratis ripas venit, tumescentem æstivo tempore lateque exundantem fluvium videns; degenerisque animi nec illis quas ducebat copiis dignum ratus, trajectui assidere, ac donec detumuissent aquæ humiliore alveo expectare, ponte jungendum constituit; cunctaque ad opus velociter instructa sunt. Cupiens vero militum laborem lenire, & ad ejus molestias facile ferendas inducere; seque ipsum pariter spontaneis fatigationibus divexare, ne, si quando, ut plerumque solet, inconsulto aliquid accidisset, novitate casus consternaretur, aut malis insuetus inveniretur, sociam militibus operam, & quidem strenue admodum ac alacriter, adjungebat; majoraque onera suis ipse humeris ad pontem apportabat. Vidisses tunc ejus ponderis onus Imperatorem facile ferre, cui vix tres simul milites pares essent. In hunc modum transmisso Euphrate, statim præsidium Rhapsacium expugnat. Seorsum vero Chaldos & Coloniatas, regionem quæ inter Euphratem & Arsinum effunditur, jubens excurrere, ingenti præda multisque captivis potitus est; castellaque, quod Curticij vocant, & Chachon & Amer & Murinixum & Abdela cepit ac diripuit. Ipse Melitenem irrumpens, urbem eo tempore ingenti civium multitudine fretam, affatimque Barbarorum copiis munitam, quibus in occursum cum barbarico clamore ac strepitu effusis, ipse suæ virtutis egregium specimen dedit, ut non modo ejus assecłæ, sed & hostes, illius palam fortitudi-

Melitenensis expeditio.

Junctus ponte Euphrates.

nem dexteritatemque ſtupore admirarentur. Solerter enim fortiterque hoſtibus congreſſus, manuque fortem & audacia præſtantem, fidentiſque animi virum ac interritum terribilibus præferens, primus adverſam aciem magna ſtrage fudit; tumque alij, ſibi quique adverſos objectoſque ad Urbis uſque portas cædentes perſecuti ſunt, ut exterius urbis pomerium multis cadaveribus conſterneretur, vallique muro circumducti aqua cruore miſceretur; multi etiam vivi caperentur, alij metu perciti ipſi ſponte transfugerent; reliqui denique in Urbe includerentur, omnique poſtmodum exitu penitus arcerentur. In his cogitabat Imperator machinas figere, cunctaque expugnandis Urbibus aptata inſtrumenta convehere, audaciſque ac ſtrenui animi facinora tentandis muris deſignare; ſed cum videret Urbem mœnium ambitu munitiſſimam, eaque tutantium multitudine ac robore captu difficillimam; audiſſetque a profugis, neceſſario commeatu abunde inſtructam, nec diutinam timere obſidionem, inde diſcedens, in regionem Manichæorum irrupit, exciſiſque arboribus ac ædibus igni ſuccenſis, cunctiſque obviis devaſtatis, eorum caſtellum Argaüthum, Cutaciique & Stephani & Rachatum concremans, penitus evertit. Poſtmodum ſubjecto omni milite large copioſeque muneribus accepto, ac qui ſingulari virtute fulſerant, ſingulis decenti honorario donatis, multis auctus ſpoliis ac victoriæ ſertis, in Urbem reverſus eſt; ingreſſuſque per Aureas portas, quo fere ritu veteres Imperatores in præmagnifica nobilique Roma triumphum agebant, fauſtis pro victoria populi acclamationibus ominibuſque deducentibus, in magnum Dei Sapientiæ Templum ad vota congruamque gratiarum actionem Deo perſolvendam, ſtatim ut erat ex itinere, profectus, atque a Patriarcha victoriæ corona redimitus, in Regiam receptus eſt.

Meliteneſium clades; urbs fruſtra tentata.

Manichæorum vaſtata regio: everſa præſidia & incenſa.

Ignatio feliciter.

XLI. Rurſus vero curæ eum civiles ſolicitabant, diverſarumque gentium Oratoribus ad ſe convenientibus dandis reſponſis incumbebat; paululumque cum liberis ac uxore relaxato animo, ac ſacroſanctis per Urbem, voti precumque cauſa Templis religioſe luſtratis; ex more rurſus civilibus adminiſtrationibus judiciiſque addicta opera, diligentiam ille ſuam vigilemque curam erga ſubditos oſtentabat. Nullum tamen fa-

τῆ καὶ θυμηράϊτῳ. ἐμφρόνως γὰρ ἅμα καὶ νεανικῶς προσμίξας τοῖς πολεμίοις, καὶ χεῖρα γνναίας φύσεως καὶ πάλμη διαφέρων, καὶ πρὸς δεινὰ ὁρώμενος θάρσους τε καὶ ἀκαταπλήκτου, πρῶτος τοὺς ἀντιτεταγμένους ἐτρέψατο φόνῳ πολλῷ· εἶθ' οὗτοι οἱ σὺν αὐτῷ τοὺς κατ' αὐτοὺς ἔκτοσι καὶ μέχρι τῆς ἄστεος ἀναιρουῶντες ἐδίωκον, ὡς πολλοῖς νεκροῖς τὸ πρὸ τοῦ πόλεως πεδίον καταστρωθῆναι, καὶ τὸ πρὸ τῆς τείχους ὕδωρ αἵματι κραθῆναι, πολλοὺς τε καὶ ζῶντας ἁλῶναι, καὶ ἄλλους τῷ δέει ἑκόντας αὐθομολῆσαι· τοὺς δὲ πρὸ λιπεῖς εἰς τὸ ἄστυ συγκλῃσθῆναι, καὶ τῆς λοιπῆς ἐξόδου πάντασιν εἴργεσθαι. ἔνθα διανοεῖτο μὲν ὁ Βασιλεὺς, μηχανάς τε πήγνυσθαι, καὶ ἅπαν ὄργανον πολιορκητικὸν μεταπέμπεσθαι, καὶ ἔργα πάλμης καὶ γνναιότητος πρὸς τὴν τειχομαχίαν ἀποδείξασθαι. ὡς δὲ ἑώρα τὴν πόλιν τειχῶν τε περιβολῇ καρτερᾷ, καὶ πλήθει τῶν ἀπὸ τῆς τείχους ἀμυνομένων δυσάλωτον, ἐπύθετο μὲν παρὰ τῶν αὐτομόλων καὶ ὑπηνδίων ἔχειν ἀφθονίαν πολλὴν, καὶ μὴ διδιέναι χρονίαν πολιορκίαν, ἄφνως ἐπεύθεν, τῇ Μανιχαίων προσέβαλε γῇ· δενδροτομήσας δὲ ταύτην, καὶ τὰς οἰκίας πυρὶ δοὺς, καὶ πάν ὅσα φθείρων ὅ τι ποσὶ, τὸ Αργαούθ λεγόμενον αὐτῶν φρούριον, καὶ τὸ Κουτακίου καὶ Στεφάνου καὶ Ραχατ ἐμπρήσας κατέσκαψεν. εἶτα τὸν ἀπὸ χεῖρα πάντα λαὸν πλουσίως φιλοφρονησάμενος, καὶ τῶν ἀριστευσάντων ἕκαστον ἀριστείοις τιμήσας, μετὰ πολλῶν λαφύρων καὶ νικητικῶν τροφίμων, ἐπέστρεψε πρὸς τὴν βασιλεύουσαν· καὶ διὰ τῆς Χρυσῶν πυλῶν εἰσελθών, ὡς οἱ πάλαι καὶ τὴν μεγαλόδοξον Ρώμην τῶν Αὐτοκρατόρων τοὺς θριάμβους καταγοντες, καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ δήμου νικητικὰς ἀκροάσεις καὶ βυθημίας δεξάμενος, καὶ πρὸς τὸ μέγα τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ἀνάκτορον, ὡς τὰς εὐχὰς καὶ τὴν προσκυνουσαν εὐχαριστίαν ἀποδώσων, εὐθὺς ὡς εἶχεν ἐξ ὁδοῦ παραγενόμενος, καὶ ὑπὸ τοῦ τότε πατριάρχου τῷ τῆς νίκης στεφάνῳ παυσωθεὶς, ἀπεκατέστη εἰς τὰ βασίλεια.

μα'. Καὶ πάλιν αὐτὸν φροντίδες πολιτικαὶ διεδέχοντο, καὶ πᾶς ἀπὸ ἀφορῶν ἐθνῶν πρεσβείας τὰ πρόσφορα ἐχρημάτιζε· καὶ πρὸς ὀλίγον τοῖς τέκνοις συνθυμούμενος καὶ τῇ γυναικὶ, καὶ τοὺς κατὰ δ' ἄστυ προελθὼν ἱεροὺς καὶ θείους ναοὺς καὶ τὰς εὐχὰς ἀποδοὺς, σπουδῆς ἦν αὖθις ἐπὶ τὴν πολιτικὴν διοικήσεων καὶ τὴν κρίσεων, πρὸ πεῖ δ' ὑπήκοον κηδεμονίαν καὶ ἄγρυπνον προῄσθετο ἐπιδεικνύμενος. οὐ διελίμπανε δὲ ὅμως καθ'

καθ' ἑκάστην εἰς ὃ ἱερὸν καὶ θεῖον ναὸν εἰσιὼν, καὶ ἱκετεύων τὸν Κύριον, καὶ μεσίτας ποιούμενος πρὸς τοῦτον τόν τε Ἀρχιστράτηγον Μιχαὴλ καὶ Ἠλιοὺ τὸν προφήτην πρὸς Θεὸν προσκαλούμενος, τοῦ μὴ πρότερον τοῦ βίου ἐκπεσεῖν, πρὶν ἢ τὸν τοῦ Χειροχθοῦς ὄλεθρον ὀπτάσεσθαι, καὶ τρία βέλη τῇ αὐτοῦ κατακῆξαι μιαρᾷ κεφαλῇ, ὃ καὶ γέγονεν ὕστερον. τῷ γὰρ ὑπάτου χρόνῳ, εἰς τὰς τῶν Ρωμαίων ἐμβαλόντος χώρας ὁ προμνημονευθέντος Χρυσόχειρος καὶ τοὺς λιβελησίους, ἀποστέλλει κατ' αὐτοῦ στρατηγὸς ὁ 230. Βασιλεὺς[230] τὸν τῶν Σχολῶν ἐξκουβίτορα καὶ πάντα τὸν Ρωμαϊκὸν στρατὸν συμπαραλαβών, ἐπεὶ καὶ προσώπων ἐμφανῶς ἀνταγωνίαν πρὸς αὐτὸν ἀπεδύλία, τὰ τῶν Ρωμαίων στρατεύματα συμπαρείπετο τέως αὐτῷ ἀπό τινος διαστήματος, καὶ τοὺς μετρίους ἀνύδρους καταδρομὰς, καὶ οὐ σὺν χώρᾳ καὶ τάξει τὰς χώρας ἀδεῶς διασκίδνασθαι. ὡς οὖν τὰ μὲν δρῶν, τὰ δ' ἀπραγμόνων ὁ Βάρβαρος, ἤδη καὶ τοῦ καιροῦ καλοῦντος αὐτὸν, τὰ πρὸς τὰ οἰκεῖα ἐπανόδου ἐμνήσθη, καὶ μετὰ λείας συχνῆς πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν ἐπανέστρεφεν, ἀφῶσιν δύο τῶν στρατηγῶν ὁ τῶν σχολῶν ἐξκουβίτωρ, τόν τε τοῦ Χαρσιανοῦ καὶ τῶν Ἀρμενίων μετὰ τῆς πρὸ αὐτοῦ δυνάμεως ἕκαστον, ὥστε συμπαρομαρτεῖν καὶ ἐφέπεσθαι τῷ Χρυσόχειρι ἄχρι τοῦ Βαθυῤῥύακος· κἀκεῖθεν εἰ μὲν ἐπαφήσοι μετὰ τῶν Ρωμαϊκῶν ὀρείων στρατὸν, δηλοῦν τοῦτο τῷ Δομεστικῷ ποιήσασθαι. εἰ δὲ πρὸς τὸν οἰκεῖον φωλεὸν ἀμεταστρεπτὶ βαδίζων εἰσδύοιτο, ἐάσαντας τοῦτον αὖθις ἐπιμελεῖσθαι πρὸς αὐτόν.

μβ'. Ἤδη οὖν τοῦ Βαρβαρικοῦ στρατεύματος γεγενότος ὑπὲρ ἑσπέρας χειρῶν καὶ τοῦ καλουμένου Βαθυῤῥύακος, ἐξ αὐλισμένου κάτω πρὸς τοῖς τοῦ ὄρους ὑποῤῥίαις· τῶν δὲ Ρωμαϊκῶν στρατηγῶν καταλαβόντων τὰ ὕψη μετεωρότερα, καὶ ὁ μέλλον ἀποσκοπούντων, ἐμπίπλῃ τις ἔρις περὶ τῶν προτείων ἐξ ἅμιλλα τοῖς τῶν δύο ταγμάτων στρατιώταις ἐξ ταξιάρχαις καὶ λοχαγοῖς[231]· τῶν μὲν τοῦ Χαρσιανοῦ ἑαυτοῖς ὑπογραφόντων ὃ προέχον τῆς κατ' ἀλκὴν ἀρετῆς· ἔμπαλιν ὑπὸ τῶν Ἀρμενιακῶν μὴ μεμεμψίμων τῆς ἐν τοῖς πολέμοις ἀνδρείας ὃ προτεῖον ἐκείνοις λαβεῖν. ὡς οὖν ὅτι πλέον τὰ τῆς φιλονεικίας αὐτοῖς ἐχώρει καὶ τὰ φθονήματα διηρέθιστο, λεχθῆναί φασι παρὰ τῶν προτευόντων τοῦ Ἀρμενιακοῦ συντάγματος, Ὡς ἵνα τί μάτην ἐν λόγοις ἔκαστοι θρασυνόμεθα καὶ αὐχοῦμεν δίκαιος, ἔξον τοῖς ἔργοις τὸν ἀμφισβήτητον ἀρετὸν ὑποδείκνυσθαι. τῶν γὰρ πολεμίων οὐ μακρὰν ἀπεχόντων, ἔξεστιν ὅτι τῶν ἔργων φανῆναι τοὺς ἀρίστους, καὶ ὃν τῆς κατὰ χεῖρα γυναίστητος χρῆναι τοὺς ὑπερέχοντας. τοὺς τοιούτους τοίνυν λόγους διακηκοότες οἱ στρατηγοὶ, καὶ τὴν πρὸς ἀνδρείαν

A ciebat finem, quotidie in ſacrum divinumque Templum ingrediendi, Deumque ſupplicibus votis exorandi, interceſſoribus ad Deum adhibitis, tum Michaele cœleſtis exercitus Principe, tum Elia Propheta, ne prius vita excederet, quam Chryſochiris interitum videret, ac tria tela impuro illius capiti infigeret; quod & poſtea contigit. Sequenti enim anno, cum is, quem dicebam Chryſochir, Romanam ditionem invaſiſſet, eamque devaſtaret, miſit ex more Imperator in eum Scholarum Domeſticum, aſſumptoque omni Romano exercitu, licet palam conferta acie cum illo pugnare non auderet, interim tamen Romanis cohortibus ex certo intervallo inſequentibus, obſtabat ne hinc inde excurrere, ac palando per loca diſpergi auderet. Cum igitur Barbarus, partim rebus ex voto cedentibus, partim fruſtrato conatu, jam etiam tempore vocante, ad ſua redire ſtatuiſſet, gravique onuſtus præda domum rediret; Scholis Præfectus, duobus Ducibus, quorum unus Charſianis, alter Armeniacis præerat, præcipit, ut cum iis, quas ducebant, cohortibus, Chryſochirem pone ſequantur uſque ad Bathyrrhyacem. Indeque, ſi quidem adverſus Romanorum fines copias immitteret, id Domeſtico ſignificarent: ſin autem recto itinere in ſuam ſe latebram reciperet, illo dimiſſo ad ipſum rurſus redirent.

Baſilij votum pro hoſtis interitu.

XLII. Jam itaque ad eum qui dictus eſt, Bathyrrhyaci locum, adveſperaſcente die Barbarorum devectus exercitus, ad pedes montis conſedit. Romanorum Duces illius ſuperiora occupant, ac quid eventurum ſit diſpiciunt. Interim inter duorum Thematum milites, & ordinum turmarumque Ductores ac Manipularios, contentio quædam & pugna de virtutis præſtantia incidit. Charſianitæ, virtutis, quæ in fortitudine eſt, primatum ſibi vendicabant; contra Armeniaci, nihil ſe illa virtute iis impares omnino obnitebantur. Augeſcente itaque rixa; & cum partium irritaretur ferocitas, ab Armeniacorum cœtus primoribus in hæc verba peroratum ferunt. *Quid fruſtra verbis ſinguli ferocimus atque jactamus, cum in promptu ſit, virtutis ſpecimen dare, qua de ambigimus? Cum enim hoſtes haud longe abſint, poſſunt qui viri præſtantes exiſtant, facinoribus editis inclareſcere, ac qui forti robore præcellat, judicio primas obtinere.* His ergo Ductores ſermonibus auditis, militumque ad impreſſionem faciendam fortem

animum atque alacrem considerantes; nec non ipsius loci opportunitatem haud leve sibi ad victoriam momentum afferre sentientes, quod e sublimi loco impetum in hostes erant facturi, qui in valle castra habebant, duas in partes copias dividunt. Selectiorem manum ad sexcentos cum ipsis Ductoribus in hostem irruere decernunt: reliqui numero non multi in sublimi starent, confertæ multitudinis speciem præferentes; data temporis tessera, ut cum illi hostem adorirentur, illico hi maximo cum plausu & tubis canentibus terribilem rugitum, una quoque reboantibus montibus ederent. Sic arma induunt, ac occulte per noctem ad hostium castra accedunt. Summo autem mane, cum necdum Sol emenso penitus subjecto nobis hemisphærio emersisset, magna voce Pæana cantantes, &, VICIT CRUX conclamantes, aggrediuntur hostem, simul reliquis de monte militarem conclamationem edentibus. At Barbari subito, re insperata, perterriti, & neque inter se coire, nec contemplandæ irruentium hostium multitudinis tempus habere, neque omnino quicquam salutare consulere posse, sed fugæ se dare; Imperatoris prorsus assidua ad Deum precatione eos perterrente, atque in interitum propellente. Romanis itaque insequentibus, absentesque Duces atque ordines, Scholisque Præfectum continue compellantibus, sicut fuerat præceptum; aucto fugientium pavore ac tumultu, ad trigesimum milliare persequuntur, interjectumque spatium cadaveribus consternunt.

Tephricentium strages.

XLIII. Inter hæc, etiam impudentem audacemque illum Chrysochirem, cum paucis suorum fugientem, Romanorum quemdam, cognomento Puladem, persecutum ferunt, qui Tephricæ quondam captivus, quod festivus esset ac lepidus, Chrysochiri innotuerat, & ab eo in familiaritatem fuerat admissus. Hunc ut vidit Barbarus furiose alacrique animo insequentem, conversus ad eum, *Quid tibi*, inquit, *mali feci, miser Pulade, quod sic insane peremptorus me persequeris?* Cui ille brevibus, *Quod nimirum munerum in me collatorum, vicem me tibi hodie redditurum, Deo bene propitio, confido, Patrone; ideoque retro te insequor.* Præibat itaque ille quasi mente captus ac attonitus, desperata salute, ac nimium pavidus: Pulades intrepide audacique animo insequebatur, donec ad altam foveam deventum est.

ὁρμὴν δὲ προθυμίαν κατεμποιήσαντες τῷ λαῷ· στενοχωρήσαντες δὲ ἐκ τοῦ ἀπὸ τοῦ τόπου βοηθῆσαι, ὅτι ἐξ ὑπερδεξίων τοῖς ἐν ὀπιπίδῳ κατυλισμένοις μέλλοισιν ὀπιπτήσεσθαι, δίχα διαιροῦσι τὴν δύναμιν· καὶ ὁ μὲν ἕκκριτον αὐτῆς ἄχρις ἑκατὸν ἐκπορπάδος [sic] μετὰ τοῦ * γε τῶν στρατηγῶν προσβαλὼν ἐκείνῃ τῇ τῶν Βαρβάρων στρατῷ· ὁ δὲ λοιπὸν τῆς διαριθμήτου Ρωμαϊκῆς στρατιᾶς, ὡς δόκησιν πλήθους αὐτοῦ πρὸς τὰ μετέωρα συσκιάσαντες, καὶ σημήμα δόντες καιροῦ, ἵν' ὅταν οὗτοι προσβάλωσι τοῖς ἐχθροῖς, κἀκεῖνοι σὺν ἀλαλαγμῷ μεγίστῳ καὶ σάλπιγξι, στενεπηχούντων δὲ τῶν ὀρέων αὐτῶν, ἐκπληκτικὴν βοὴν διαῤῥήξωσιν. αὐτοὶ μὲν πανοπλίας ἐδύοντο, καὶ ἀφανῶς ἅμα νυκτὸς τὴν στρατοπεδίαν τῶν δυσμενῶν πλησιάζοισι. περὶ δ' ἕω δὲ, οὔπω δ' ἡλίου ὁ ὑπὸ γῆν τελείως ἀπαλλάξαντος ἡμισφαίριον, βοῇ εὐφώνῳ παιανίσαντες, καὶ Ὁ, ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΕΝΙΚΗΚΕ, συμβοήσαντες, ὑπιππάζονται τοῖς ἐχθροῖς, στενοπαλαλαξάντων ἀπὸ τοῦ ὄρους καὶ τῶν λοιπῶν. οὗτος οὖν τῶν ἀνελπίστως καταπλαγέντες οἱ Βάρβαροι, καὶ μήτε συχῆναι, μήτε ὁ ὑπὸν πλῆθος ὅσον ὅτι λαβόντες καιρὸν καταδεῖν, μήτ' ἄλλό τι σωτήριον ἑαυτοῖς ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἰσχύσαντες στοιδεῖν, ὥρμησαν πρὸς φυγὴν, τῆς τοῦ Βασιλέως τούτοις πάντων ὑπερμάχου ἐκδικητούσης δίκης καὶ στενελαυνούσης πρὸς ὄλεθρον. τῶν οὖν διωκόντων Ρωμαίων, καὶ τοῖς μὴ σπουδῇ στενοχῶς ὑποδομένων στρατηγοῖς, καὶ τὰ πάγματα καὶ τῶν τοῦ Σχολῶν ἀφηρεύμενον, καθάπαξ αὐτοῖς στενωτέρω, καὶ τῶν φυγόντων εἰς πλείονα φόβον στενελαυνομένων καὶ παραχρῆμα στενέβη μέχρι μιλίων τεσσάκοντα ὑπερθῆναι τὴν διωξιν, καὶ τὰ μεταξὺ χώρια πίεσις καταστρωθῆναι νεκροῖς.

* All. τῶν manuducentibus Getis: nihil ad rem.

μγ'. Ὅτι καὶ τὸν αἰμιδῆ καὶ θρασὺν ἐκεῖνον Χρυσόχειρα, λέγεται, σὺν ὀλίγοις φεύγοντα τῷ ταχεῖ αὐτὸν, ὑπεκαταδιώκειν Ρωμαίων τινά, ὃ Πουλάδην πρωνύμιον φέροντα, ὃν σπανίως ποτὲ καὶ Τεφρικὴν γεγενόται αἰχμάλωτον, διὰ δὲ ἀστεϊσμοὺς μετέχειν καὶ χάριτος. σπανίως καὶ γνώριμον χρηματίσαι Χρυσόχειρι. ὃν ἰδὼν ὁ Βάρβαρος πάνυ μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ προθυμίας διώκοντα, ὑπερφυεῖς, Τί σοι, φησὶ, κακὸν, ὦ ἄθλιε, διεστραξάμην Πουλάδη, ὅτι με οὕτω καταδιώκεις μανιωδῶς ὑπερθύμως ἀνελεῖν με. ὁ δὲ στωμύλως ἀπέφησιν, Ὅτι τῶν εὐεργεσιῶν σου, πάντων, τὴν ἀμοιβὴν ἀποδοῦναί σοι καὶ τὴν παροῦσαν ἡμέραν πεποιθὼς εἰμὶ ἐν Θεῷ. ἐξ ὧν τοῦτο καταδιώκω ὀπίσω σου. ὡς οὖν ὁ μὲν προφῆ οἷα βεβλαμμένος τὰς φρένας ὑπὸ Θεοῦ, ἀπεγνωσμένος τε καὶ δῆλος· ὁ δὲ ἐφείπετο μετ' εὐπαλμίας καὶ θάρσους νεανικοῦ, ἐντυγχάνῃ πάφρῳ βαθείᾳ ὁ διωκόμενος,

ιῶ· ἐπαφηνδήσαι ὁ ἵππος ἐπεδρλία τε καὶ διώκλα-
ξεν. καὶ ἕως τοῦτ' ἐγένετο ὁ Χρυσόχειρ εἶχε τὸν νοῦν, βάλλει τοῦτον ὁ Πουλάδης κοντῷ κατὰ τῆς πλευρᾶς· καὶ βίᾳ ὡς ἐξεδιώκησε τῷ ἀλγήματι, κατερρύη τοῦ ἵππου. καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τις, ᾧ Διακονίτζης ἦν ὄνομα, ἀπὸ τοῦ οἰκείου ἵππου ῥίψας ἑαυτὸν, ὑπεμελείας ἦξίου τὸν πεσόντα διασῶσαι· καὶ τοῖς οἰκείοις γόνασι τὴν ἐκείνου κεφαλὴν ὑπέθηκε, ὃ συμβὰν ἀπεδύρετο. ἐν τοσούτῳ δὲ προσέρχονται τῷ Πουλάδῃ καὶ ἕτεροι, καὶ καθαλλόμενοι τῶν ἵππων, τοῦ Χρυσόχειρος ἀποτέμνουσι κεφαλὴν λιποψυχοῦντος καὶ ἐκλιποθύμοντος. συνκαταλέγουσι δὲ καὶ τὸν Διακονίτζην ἐκεῖνον, τῷ τῶν λοιπῶν δεσμίων ἀριθμῷ. οὕτω δὴ προσδόξως καταπολεμηθέντων τῶν δυσμενῶν, καὶ τοῦ Χριστιανικοῦ ὑψωθέντος καυχήματος, σωτήριος μὲν τῶν τῆς χαρᾶς ἀγγέλων προσαποτίλλεται Βασιλεὺς ὁ τοῦ Χρυσόχειρος κεφαλή. ἐτύγχανε δὲ τηνικαῦτα διάγων καὶ ὁ Γ΄ετείου λεγόμενον, ἔνθα ὁ σεμνὸν τῆς τῶν οἰκείων θυγατέρων ἀσκητικῆς ἐγκρατείας ἐγκεκρυμμένος. καὶ τῆς κεφαλῆς προσενεχθείσης, τῶν οἰκείων αἱμαγμάτων προσευχῶν, καὶ προὸς τὸν ποιοῦντα ὁ θέλημα τῶν ὑπακουόντων αὐτὸν, μὴ δακρύων τὸν τῆς ἀσφαλείας ἐκτείνας ὀφθαλμὸν, τόξον ἐνεχείρισε καὶ βέλη προσέταξε. καὶ δὴ τὸν νευρὰν ἐκτείνας, τρία κατὰ παλαμναίας κεφαλῆς ὀπισθοφανοῦς ἀφῆκε βέλη, καὶ εἰς σοὶ ἓν ὅλως διημάρτηκεν· ἀναγκαῖόν πως τῶν ἄξιον τῶν δυστυχοῦς προσαγαγεῖν αὐτῷ οἰκήσεις, ἀντὶ τῶν πολλῶν μυριάδων, ἃς ἐν πολλοῖς τῆς ὑπάρξεως αὐτῷ κατέλωσεν ἔτεσι. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Χρυσόχειρα, καὶ τίνα αἰσθόμενον τότε διάνοιαν τῆς Τεφρικῆς, πιστὸν ὁ τέλος ἐδείξατο σωτηρία Θεοῦ, ταῖς πολλαῖς ἱκεσίαις καμφθέντος Βασιλείου τοῦ βίσιβλας βασιλεύοντος.

μσ΄. Ἀρτι δὲ τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Ἰγνατίου ὁσίως καὶ θεαρέστως τὸν βίον διάσωντος, καὶ ὑπὸ πλουσίᾳ τῇ πολιᾷ καὶ τῇ κύκλῳ δορυφορίᾳ τῶν ἀρετῶν, καὶ τοῦ θεοῦ πάντων μακαρισμῷ τὸν πρόσθεν διαλαξαμένου ζωὴν, καὶ ἀμείνονα, [233] ἀπέδωκεν αὖθις τὸν ἐκκλησίαν καλῶς, τοῦ μὴ καλῶς ἀπαιτεῖσθαι τὸ πρότερον δόξαν· καὶ κατέστησεν εὐθύμως τότε καὶ ἡμερικῶς τὸν σοφώτατον Φώτιον ὑπὲρ τὸν θρονιζούσης καθέδρας τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων. οὐ μὴν ὡς πρὸ τούτου διέλιπε φιλοφρονούμενος αὐτὸν καὶ τιμῶν, ἀλλ' ὡς τὸν ἐν αὐτῷ πάντοθεν σοφίαν τε καὶ ἀρετήν. ἀλλὰ καὶ εἰ τῆς καθέδρας μετέστησεν, ἀλλ' ἦν τοῦ δικαίου θέλων ἄγειν ὑπέπρεπεν· ὅμως τοῦ εἰς πρᾶγμα ἦν ἐκλιπὲς πρόχειρος. ὅθεν καὶ τοῖς βασιλείοις διδασκαλείοις αὖθις δὴ, τῶν οἰκείων παίδων ἀπέδειξε παιδευτὴν καὶ διδάσκαλον. οὕτως ἀνὴρ,

Constant. Porphyrog. Basilius Macedo.

A Subſtitit equus, præ voragine tranſilire trepidans, titubanſque. Dumque circa eam Chryſochir animum intendit, huic Pulades conto latera tranſfigit; ſtatimque doloris vi circumactus, equo decidit. Tum e comitatu unus, cui Diaconitzæ nomen, ſe equo proripiens, dominum collapſum procurabat; ejuſque capite genibus ſuis appoſito, caſum deplorabat. Interim alij Puladæ ſuccreſcunt, equiſque exilientes, Chryſochiris fere exanimati caput a cervice revellunt. Diaconitzem vero ipſum quoque vinctis aliis adjungunt. Sic pene inaudito eventu, præterque ſpem omnem debellatis hoſtibus, ac Chriſtianorum exaltata gloria, cito cum gaudij nuntiis, Chryſochiris quoque caput Imperatori mittitur. Verſabatur ille per id tempus apud Petrium, ubi Monaſterium erat, in quo ejus filiæ pietatis palæſtra exercebantur. Allato capite votorum ſuorum precumque memor, intentoque in eum cum lacrymis mentis oculo, qui facit voluntantem invocantium eum, affetri ad ſe arcum ac ſagittas præcepit; ociuſque nervum tendens, tres a tergo in ſceleratum caput ſagittas miſit, ac ne in una quidem erravit; hanc quandam impietatis ſcelerumque dignam expiationem ſe illi adhibere ratus, pro tantis hominum millibus, quos per multos ſui principatus annos perdiderat. Atque hunc finem habuerunt res Chryſochiris, ſicque evanuit florentis tunc Tephricæ potentia, opitulante Numine, inque rem pie imperantis Baſilij aſſiduis precibus, facto propitio. Chryſochir Manichæus occiſus.

XLIV. Jam vero, viro inclyto Patriarcha Ignatio ſancte Deoque placitis moribus vita perfuncto, opulentaque canitie, ac virtutum obvallante choro, cunctiſque laudantibus, virumque prædicantibus vivis exempto, & ad meliorem vitam tranſlato; ei rurſus Eccleſiam rite reddidit, qui non rite ſibi ante eam vendicare viſus erat; legitimeque ac canonice ſapientiſſimum Photium in Regiæ Urbis vacante Sede conſtituit; quanquam ne prius quidem, omni eum humanitate accipere, honoremque habere ceſſabat, qua ille omnis generis ſapientia atque virtute præditus erat. Verum quanquam Sede deturbarat, quod ſane nihil ſibi juſtitiæ cultu potius eſſe volebat, nihil tamen quod ſolandæ viri fortunæ eſſet, omittebat. Unde etiam aſſignato ei in Regia habitaculo, liberorum ſuorum inſtitutorem ac diſciplinis præfecerat. Ita neminem, Photij reſtitutio, defuncto Ignatio.

quoad licebat, mœstis illius rebus negligebat; sed cunctis benigne placideque utebatur; ac quibus modis poterat, omni studio levamen adhibebat.

Compressa Curcuæ conjuratio.

XLV. Quanquam vero sic patris humanitate erga subditos afficiebatur, eorumque sedulo curam gerebat, non defuerunt tamen qui eum odio haberent; seu potius qui inviderent, ac vitæ insidiarentur. Nam Curcuas, quem vocant, opibus deliciisque lasciviens, tyrannidem, ut par est, affectabat; adjunctaque conjuratorum pari animorum consensu turba, aggrediendæ rei commodum tempus expectabat. Uno tamen ex conjuratis ante aggressionem instructas illi detegente insidias, traduntur legibus scelerati. Iterum tamen generosi Imperatoris clementia legum severitatem tantisper mitigavit, ac pœnas moderata est. Excussis itaque oculis, ei, qui auctor conjurationis extiterat, reliqui inflictis verberibus ademptisque capillis humanius castigati sunt. Ac illi quidem in eum modum, paterna magis indulgentia, quam herili severitate ad officium sanioremque mentem sunt reducti.

Receptum Basilio castrum Lulum, aliaque.

XLVI. Enimvero communes Reip. curæ, & quæ superioribus tropæa restabant adiicienda, somnos ei divellebant. Verum primùm castrum Lulum Romanæ rei utilissimum, ipsum munitissimum, superiorum temporum projecta vecordia, eorumque neglectu quæ e re communi forent, cum omni oppidanorum turba ab Agarenis captum, obque loci securitatem iis munitum ac præsidio servatum, prudentia sua ac cura Imperator, munerumque copia, qua vi, qua suasione, Barbarorum ditioni excussit, Romanoque Imperio iterum subjecit. Ex quo & castrum Meluus se illi sponte dedidit, dominumque Imperatorem agnouit. Manichæorum Urbem Catabatalam dictam eo tempore per Duces suos excidit. Non sic tamen delectabat, quod per alios excisa esset atque direpta; ac molestè habebat, quod non suis ipse laboribus tropæa erigebat. Rursus itaque, assumpto Constantino filiorum natu maximo, ut tanquam generoso catulo hostium ei cædis gustum faceret, artisque militaris, nec non fortis audacisque animi inter pericula ipse illi præceptor foret, illo comite adversus Syriam profectus est; venienseque Cæsaream, quæ ad Argeum montem est, primam Cappadocum Urbem, exque militaria

Excisa Catabatala Manichæorum.

Syriaca Basilij expeditio.

καθ' ὅτιν οἷός τε ἦν, τὰ δεύτερα λυπούμενον, ἀλλὰ πᾶσιν εὐμόρως τε καὶ προσηνῶς προσεφέρετο· καὶ τὸ δυνατὸν ἔφυσι σὺκ ἠμέλει παραμυθούμενος.

Μέ. Ἀλλὰ καίτοι οὕτω πατρικῶς τε καὶ κηδεμονικῶς πρὸς τοὺς ὑπὸ χεῖρα διακειμένους, ἐδύσχερον ὅμως τοὺς μισοῦντας· μᾶλλον δὲ φθονοῦντας καὶ ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ τῇ ζωῇ. ὁ γὰρ οὕτω λεγόμενος Κουρκούας, ὑπὸ πλούτου καὶ τρυφῆς ἐξυβρίσας, ὡς ἔοικε, τυραννίδος ἐρᾷ· καὶ ὁμοφρόνων πληθὺν στασιώτας λαβών, καιρὸν ἐζήτει τῆς ἐπιβάσεως. ὡς δὲ παρὰ τούτου τὰ τῆς συσκευῆς ἐξ ἑνὸς τῶν στασιωτῶν ἐμηνύθη τῷ Βασιλεῖ, παραδίδονται τοῖς νόμοις οἱ πονηροί. Ἀλλὰ πάλιν ἡ τοῦ ἡμεροῦς Βασιλέως φιλανθρωπία τὸν τῶν νόμων ὠμὸν εἰς πρᾳότητα ἔτρεψεν, καὶ τὰς ποινὰς ἐμετρίασε. διὸ τοῦ παρεξαρχοντος ἐκκεντήσαντες τοῖς ὀφθαλμοῖς, οἱ λοιποὶ διὰ τῶν εἰς σῶμα πληγῶν καὶ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν τριχῶν φιλανθρώπως ἐσωφρονίζοντο. καὶ οὗτοι μὲν οὕτως, πατρικῶς μᾶλλον ἢ δεσποτικῶς πρὸς ὃ καθῆκον ἐπεμήνυσε.

Μς'. Αὐτὸν δὲ σὺκ εἶα καθεύδειν ἡ τῶν ὅλων φροντὶς, ἀλλὰ τὰ ἔτι λειπόμενα ἔπραττε. ἀλλὰ πρῶτον μὲν, ὃ πλέον τῇ Ρωμαϊκῇ ὑπερφέρειν ὠφελιμώτατον ἐνόησε κάστρον, ὃ Λοῦλον λεγόμενον, τῇ φθασάσῃ πρώτιστα ῥᾳθυμίᾳ, καὶ τῇ τῶν λυσιτελῶν ὀλιγωρίᾳ αὐτόθεν τοῖς τῶν Ἀγαρηνῶν λῃσταῖς, καὶ διὰ τὸν τόπου ἀσφάλειαν ὀχυρωθὲν καὶ κρατυνόμενον, τῇ οἰκείᾳ στρατιᾷ καὶ ἐπιμελείᾳ ὁ Βασιλεὺς, καὶ τῶν ἀφθόνων τῶν δωρεῶν, πιθανῶ καὶ βίᾳ προσάγων, τῆς βαρβαρικῆς ὑπερφερείας μετέστησε, καὶ πρὸς τὸ πρότερον ἐξουσίᾳ τῶν Ρωμαίων κατήναγεν· ἀφ' οὗ καὶ ὁ Μελοῦσος κάστρον, πρὸς αὐτὸν ἑκουσίως μετέπεσε, καὶ διαπέμπει ἑαυτὸν τὸν Αὐτοκράτορα ἀνηγόρευσεν. τῷ δὲ [234] τῶν Μανιχαίων πόλιν Κατεβάταλα καλουμένῳ, καὶ τὸν κύριον ἐκφονον ἀφ' ὧν οἰκείων στρατηγῶν ἐξεπόρθησεν. ἀλλ' οὐ ῥᾴστου αὐτὸν ἡ δι' ἑτέρων [*] πρᾶξις ἔφραγεν, ὅσον ἰδίᾳ τε μὴ τοῖς αὐτοῦ πόνοις καὶ κινδύνοις τὰ ἔπαθλα ἴσταθαι. διὸ τοῦτο αὖθις τὸν Κωνσταντῖνον τὸν πρῶτον τῶν υἱῶν προσλαβόμενος; ὡς ἂν αὐτὸν οἷα γενναῖον σκύλακα πολεμίων γλώσσῃ φόνου, καὶ αὐτὸς αὐτοῦ διδάσκαλος τῆς τακτικῆς, καὶ τοῦ πρὸς τοὺς κινδύνους εὐθαρσοῦς ἐπιστήμονες γένηται, στρατιᾷ καὶ Συρίας ὥρμησε, καὶ τὴν [235] πρὸς τῷ Ἀργαίῳ Καισάρειαν τὴν πρώτην τῶν Καππαδόκων πόλιν κατέλαβεν, καὶ τακτικῶς

[*] πρᾶξις.

234.

235.

τὸν ὑπ' αὐτὸν ἐξοπλίσας λαὸν λεηλάδων, ἐκ ζυτῶν μέρων ἀπέτεμε, καὶ ὡς προδιερευνησάμενος δὲ προδήπτας ἔμπροσθεν ἐξαπέστελε· καὶ κατόπιν αὐτὸς μετὰ τῆς βαρείας δυνάμεως εἵπετο, ἵνα ἐπερχομένας μαχαίρας ἠνέγκῃ τὸ ἀκμηνόταλον· τὸ δὲ ἔτι στιβαρώτερον ἀπελαύνηται. οἱ τὰς ἐρήμους ὀξέως διαθραμόντες, τὰ φρούρια, τό, τε [236] Ψιλοκάστελλον δὲ τὸ Παραμοκάστελλον ἐξεπόρθησαν, δὲ τοὺς ἐν αὐτοῖς καταληφθέντας ἀνδραποδίσαντο. καταπλαγέντες δὲ τῇ δεῖ τῆς ὑπούσης δυνάμεως οἱ τὸ τῶ Φαλακροῦ λεγόμενον κάστρον οἰκοῦντες, ἑκουσίως τῷ Βασιλεῖ προσεχώρησαν. ὁ δὲ τῶ Ἀμβρου υἱὸς Ἀπάβδελε Ἀναζαρβος Ἀμέρας, ἕως μὲν μακρὰν ἀπῆν ὁ Βασιλεὺς, βαρβαρικῶς ἐθρασύνετο. τότε δὲ, μετὰ τῶν τῶν Μελιτηνῶν στίφους φυγῇ τὸ σωτήριον ἐπορίζετο, μόνον ἀσφαλὲς ἡγούμενος ἰχθμὸν, τὸ λαθεῖν, ὅποι γῆς καταδύσειεν. τῇ δὲ τῆς τοιαύτης ἐφόδου φθορᾷ, δὲ τῆς [237] Καϊσοῦ, ἥτις τῆς [237] Καπασάμας, καὶ τῆς Ροβάμ, ἥτις τῆς Ενδελεχόνης ἡ πόρθησις γέγονεν. ἅμα δὲ καὶ ἡ τῆς Ανδάλου, καὶ ἡ τῆς οὕτω λεγομένης Ερημοσυκαίας. ὅτε καὶ Σήμας ἐκεῖθεν ὁ τῶ Ταήλ, τὰς δυσχωρείας κατέχων τῶ Ταύρου, καὶ ἐξ ἐφόδου τὰς τῶν Ρωμαίων λεηλατουμένους ἁρπαὰς, πρὸς τὸν Βασιλέα κατέφυγε.

μζ'. Εἰ δὲ στενόμως καὶ ψιλῶς τὰ οὕτω μεγάλα οἰονεὶ κατ' ὀπισθρομὴν ἀπαγγέλλομεν, μηδεὶς θαυμαζέτω, ἀλλὰ μηδὲ ἐγκαλείτω. ἅμα γὰρ τὴν ταχύτητα τῆς πράξεως ἐκείνων μεμεῖσθαι ἡ διήγησις ἔοικεν, καὶ διὰ τοῦτο οὕτως ἐστὶν ἁπλῆ τε καὶ ὑπηρέτουσα. θᾶττον γὰρ ἡρέθη τότε ἐκεῖνα, καὶ τῆς πράξεως ἔλαθε τὴν στενολεσχίαν, ἢ νῦν ἀπήγγελται. ἄλλως τε καὶ ἐπεὶ ὁ χρόνος ἤδη ῥύσας διὰ μέσου πολλὰ τὰ καθ' ἕκαστα τῶν ἔργων διὰ τῆς μεταξὺ σιγῆς οἷον ἠμύρωσε, καὶ οὔτε προπαρασκευῆς τρόπους, οὔτε προσβολῶν ἐφόδους, οὔτε φαλαγγῶν σκηπάσεις καὶ συστολὰς, οὔτε στρατηγημάτων ὑπακμάσεις χρήσεις εἰδέναι καὶ ἀπαγγέλλειν ἔχομεν, οὐκ ἔστι πρὸς τὸ τῷ μέρος ἐξηγονίζειν, καὶ οἷον ἐμφιλοχωρεῖν, ἐξ ὧν πλατύνεται ὁ διήγημα. τὰ δὲ ἀμύητον ἔχοντα τὸν πίστιν, εἰ καὶ λέγεται πολλάκις, ἀλλ' ἡμεῖς ἀδασμίστως προσδέχεσθαι οὐ βουλόμεθα, διὰ τὸ μὴ δόξαι πεπλασμένων μὴ γεγονότων προσμάτων διήγησιν αἰατηθέναι τῷ Βασιλεῖ. μάλιστα ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνος ἔτι ζῇ, πρὸς χάριν θωπευτικῶς ὑποπέπτοντα ῥήματα ἐφαίνετο προσιέμενος. οἱ δὲ μηδὲ τὰ τοῦδε πάντων ὁμολογούμενα δυνάμενοι ἢ

A ri ratione ſuos exercens, avulſam ex eis ſelectorum partem, velut rimatum, ac ſpeculatum regionem præmiſit: ipſe cum gravi militia pone ibat, ut pugnacis enſis vivida magis virtus præiret; ſolidior ſequeretur. Defertis illi brevi ſuperatis, arces Pſilocaſtellum & Paramocaſtellum diripuerunt, inque illis repertos, captivos duxerunt. Adventantium copiarum metu exterriti Phalacri caſtri incolæ, ſponte Imperatori deditionem fecerunt. Ambri filius Apabdeles Anazarbi Ameras, procul agente Imperatore, barbarico more ferociens; tunc, ejuſque præſentia Melitenenſium ſe turmæ commiſcens, fuga ſalutem expedivit; unum hoc ſibi ad ſecuritatem idoneum ratus, ſi lateret, quocumque tandem terræ ſinu atque latebra ſe abdidiſſet. Hujus irruptionis clade & Caiſus, ſive Cataſama, & Robana, ſive Endelechone diripiuntur: itemque Ardala, & quam vocant Eremoſycæa. Tunc & Semas ille Taelis filius, qui Tauri montis anguſtiis inſidens, graſſando Romanorum fines depopulabatur, ad Imperatorem confugit. Captæ arces & præſidia.

XLVII. Quod ſi brevius ſimpliciuſque, ac quali curſim, ſic magna annotamus, nemo miretur, ac nec eo nomine criminetur. Simul enim iſtiuſmodi operum facinorumque celeritatem narratio æmulari videtur; qua ſic leviter ſimpliciuſque tranſcurrit. Citius enim tunc illa capta præſidia deſignataque facinora, quam nunc a me narrata ſunt. Præterea, cum longi jam temporis mora, res ſingulas geſtaque facinora ſilentio velut obſcurarit; ac nec pugnarum modos, nec ex impetu aggreſſiones, neque exporrectas contractaſque phalanges, nec ſtratagematum pro tempore uſus, vel ſcire poſſimus, vel enuntiare; non eſt cur circa ſingula tempus teramus, libenterque in illis immoremur, unde narratio dilatatur. Quæ autem nullo certo teſte tradita ſunt, etſi crebro rumore ferantur, atque in ore vulgi volitent, nos tamen ut ſine examine amplectamur, induci non patimur, ne confictam, eorum quæ nec geſta quidem ſunt, narrationem Imperatori appingere videamur. Ac vel maxime, quod nec illi dum in humanis adhuc ageret, quæ alij velut aſſentandi gratia verba inſinuarent, lubens videbatur admittere. Nos vero, qui ne ea quidem, quæ omnium ore teſtata ſunt, ſcriptorum monumentis conſignare valemus, aut

per otium possumus, vix certe in iis quæ dubia sunt sermonem protraxerimus. Verum retroagatur oratio, & in viam recurrat, quam sibi ab exordio narrationis proposuit.

XLVIII. Secundum hæc Imperator Onopnictem fluvium & Sarum cum exercitu trajecit, venitque Cucusum: ibique succensis lucis, & arboribus excisis, loca itineribus invia, in commoda redegit, atque in eis palantes cohortes dissipavit. Inde Callipolim & Padasiam cum venisset, lociscque asperis ac confragosis iter haberet, equo descendens, pedes ipse viæ angusta emetiebatur, labore suo, subditorum infirmas vires recreans. Germaniciæ direptus ager. Tum Germaniciam petens, cum adversarij omnes e vestigio cederent, intraque mœnia sese continerent, nec qui manum conserere auderet ullus esset, cunctis circa eam igni absumptis, ac suburbanis misere desolatis atque vastatis, Adatam pervenit. Oppidani aperto marte certare non ausi, intraque mœnia compressi, obsidionem sustinere statuerunt. Adata obsessa. Imperator suburbana depopulatus, excisoque vicino oppidulo, cui nomen Gero, prædam militibus concessit; ejusque emolumento animosioribus redditis, eisque ad laborem addita alacritate, in muros ingruit; machinisque adhibitis spe fovebatur, eaque non levi, quibus fretus robustis copiis erat, Urbem vi expugnatum iri. Videns autem obsessos metu solutos oppugnationem ferre, jamque aperto fere patriæ excidio nihil obturbari, scisscitabatur, *Qua confidentia, nullam sui rationem habere viderentur?* Audiensque ex quodam indigenarum, Adatæ non capiendæ a Basilio vaticinatio. *A viro apud eos religioso pioque (sive ille ex diviniore afflatu, sive scientiæ alicujus præceptis instructus tenebat) certo se accepisse, Non ab illo, qui nunc obsideret, sed ab alio quodam ei genere conjuncto, Constantino nomine, in fatis esse, ut urbs diriperetur; eamque ob rem illius assultibus animum non despondere.* Illo Filium monstrante, sicque eum vocari dicente; *Nec prorsus cassum fore vaticinium, tametsi illorum urbs ab eo caperetur;* Respondit is, qui oraculum referebat, *Non adhuc illum esse Constantinum, qui illorum Vrbem esset eversurus; sed alium quempiam illius nepotum, post longam satis annorum seriem.* His Imperator prope ira concitus, fatagensque ipso opere inanem temere sparsum rumorem, quod sic jactabant, evincere, majori quam antea vi ac conatu, oppugnationi instabat. Videns vero,

ὁρμᾶζοντες ἐπιδοθῆναι γραφῇ, σχολῇ γε δὴ ἐπεὶ τὰ ἀμφίβολα τὸν λόγον ἀπομηκύνοιμεν. ἀλλ' ἀναχρουέσθω, καθ' ὁδὸν τῆς ἐξ ἀρχῆς διηγήσεως ὁ λόγος ἀναπεμπέτω.

μη'. Μετὰ ταῦτα βίαιον τ[ὸν] Ονοπίκτιδα λεγό- 238.
μενον ποταμὸν καὶ τ[ὸν] Σαρὸν διαβιβάσας ὁ Βασιλὰς μὲν δὴ στρατεύματος, ἦλθε πρὸς Κουκουσὸν, καὶ τὰς ἐκβοσκομένας ὕλας ἐμπρήσας, καὶ τ[ὰ] ἄβατα τ[ῶν] δένδρων ἐκτομῇ βατὰ πεποιηκὼς, τ[ὰς] ἐν ταύταις λόχμας ἐκφάτνησι. πρὸς δὲ τ[ὴν] Καλλίπολιν καὶ Παδασίδα φθάσας, εἶτα διὰ δυσβάτων ὁδῶν ὁδῶν, διὰ ἵππου ἀποβὰς, διεξῄει τὰ στενὰ τ[ῆς] ὁδοῦ, διὰ δὲ οἰκείου κόπου, τὸ ἀσθενὲς τ[ῶν] ὑπὸ χεῖρα πλῆθος ἀναψυχόμενος. τὴν μὲν καθ' ἡμᾶς Γερμανικείαν πρόσβαλών, ἐπεὶ δ' ἀνθιστάμενον ἅπαν ἐκ ποδὸς ἐχώρει, καὶ τοῖς τείχεσι συνεκλείετο, καὶ οὐδεὶς τ[ῶν] πολεμίων ἐτόλμα εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, τὰ περὶ αὐτὴν πάντα πυρὶ παραδούς, καὶ 239.
τὰ πρὸ τ[ῆς] πόλεως κάλλιστα πεδία διέξας ἀφα- 240.
νισμοῦ πρὸς Αδαπα προῆλθεν. ἡ δὲ τοιαύτης πόλεως μὴ ἀμυνόντων ἐν τοῖς ἐπ' αὐτῇ θέσεις διαγωνίζεσθαι, ἀλλ' ἐντὸς τ[ῶν] τειχῶν συνελθόντων, καὶ διεγνωκότων τ[ὸν] πολιορκίαν ὑφίστασθαι, αὐτὸς τὰ πρὸ τ[ῆς] πόλεως καταληϊσάμενος, καὶ ὃ προσκείμενον πολίχνιον, ὄνομα ἐκάλουν Γέρωνα, ἐκπορθήσας, καὶ διαρπαγῶν ἀφεὶς, ἐφ' οἷς καὶ προθυμοτέρους ἀπὸ τ[ῶν] ὠφελημάτων πρὸς τὸ πονεῖν ἐποίησε γραπτώσας πεποιηκὼς, αὐτοῖς προσβάλλει τοῖς τείχεσι, καὶ τ[ὴν] πρὸς πολιορκίαν ἐκέλευεν μηχανὰς, καὶ ἐπ' ἐλπίδος ἦν οὐ μικρᾶς διὰ τὸ βάρος τ[ῆς] πρὸς αὐτὴν δυνάμεως, κτᾶσθαι τ[ὴν] πόλιν ἐλάν. ὁρῶν δὲ τοὺς ἔνδον ἀδείως τὰ παραπίπτοντα φέροντας, καὶ οὐ παρατιθεμένους ὅπῃ πρόδηλα ἡδέως ὀλέθρου τ[ὰ] πατρίδος αὐτῶν, ἐφ' ὅτῳ πεποιθότες ὀλίγον αὐτὰ λόγον τ[οῦ] δοκεῖν ποιεῖσθαι φαίνονται, ἐπιθαρσύνετο. καὶ δὴ πρὸ ἑνὸς ἀκούσας τ[ὸ] εἰλωφεῖον, ὡς ὑπό τινος τ[ῶν] πρὸ αὐτοῖς βύλαρχῶν, εἴτε ἀπό τινος ἑτέρας γνώσεως, εἴτε ἀπὸ ὀπτασιαστικῆς μεθόδου γνώσκοντος, πλεονεξίαν δεδιημένοι τυγχάνουσιν, ἀλλ' ὑπὸ σοῦ γε νῦν πολιορκοῦντος αὐτούς, ἀλλ' ὑφ' ἑτέρου τινὸς τ[οῦ] ὀνόματι σοι προσηκόντων, Κωνσταντίνου καλουμένου, πεπρωμένον εἶναι τ[ὴν] τοιαύτην ἁλῶναι πόλιν· καὶ διὰ τοῦτο τοῖς προσαπίπτουσι μὴ ἐκπλήττεσθαι. σὺ δὲ τ[ὸν] ὑὸν ὀπτεδείξατο, καὶ ὡς ἄτοκα καλεῖται διδάξατο, καὶ μηδὲ ὃ πρὸς αὐτοῖς, εἰπόντος, διὰ πίστεως πάντως πυθόμενον, ὡς τοῦ νῦν τ[ὴν] πόλιν ἁλίσκεσθαι. Οὐ τοσοῦτον, ὁ ἐξηγούμενος ἔλεγε, τ[ὸν] Κωνσταντῖνον ἐκεῖνον εἶναι, ὃς αὐτὴν μέλλει τ[ὴν] πόλιν ποιεῖσθαι ἀνάστατον· ἄλλον δέ τινα μετὰ χρόνον συχνὸν τ[ῶν] ἀπογόνων τ[ῶν] σῶν. ἐφ' οἷς ἐκεῖνος οἰηθεὶς διορισθεὶς, καὶ βουληθεὶς ἐξελέγξαι δι' ἔργου λόγον ἄλλως κενὸν τὸ λαλούμενον, σπουδαιότερον τ[ὴν] πολιορκίαν ἀνῆψατο, καὶ ἐνεργέστερον ἐχρήσατο τ[ῇ] παρασκευαῖς. ὡς δὲ

πάντα πονοῦντος αὐτῷ ἑώρα μὴ προσαύουσάν τι A quicquid operæ conferret, nihil se
ἀσυδλῶ, μηδὲ ὅτι τινος ἀσφαλοῖς ἐλπίδος proficere, nec ulla firma satis spe
ἐδραιωθῶσιν ἠδυώτο· ἐνενόει δὲ καὶ πρὸς τὸ ὑπαί- subnixum esse; considerantsque non
θριον τῶν πλήθους τὸ τόπους κρυμώδεσι κάκει- leve exercitus damnum, quod sub
σιν, τῶν δὲ πολεμίους ἑλεῖν κρεῖττον ἢ δὲ τοῖς οἰκείοις dio, algente cœlo noctes ageret; plu-
περισώσασθαι λογισάμενος, προὶ χειμῶνος ἀνα- risque ducens suos incolumes serva-
χωρῆσαι λυσιτελὲς ἐδοκίμασεν. καὶ οὕτω μὲν ταῦ- re, quam hostes capere ac subigere,
τα. ἡμῖν δὲ θαυμάζειν ἐπέρχεται, τῆς μετὰ τοσοῦ- ante hiemem recedere operæpretium
τον χρόνον τῆς προῤῥήσεως ἐκείνης ἰδόσι πῶς putavit. Sed hæc hactenus. Nobis
ἔκβασιν. τίς ἢ τὸ παῖς Βαρβάροις ἐκείνοις, καὶ vero subit mirari, qui post tantum
τοσόνδε πάντα τὰ περὶ τὸν βίον ἢ τὸ σέβας χρηστοῖς, temporis vaticinij illius eventum con-
ἀκριβὴς οὕτω γνῶσις, καὶ τῆς ἀληθείας κατάλη- speximus, Quænam tanta apud Bar-
ψις; καὶ γὰρ ἐκείνου μὴ δυνηθέντος τότε τὴν πόλιν B baros illos sicque exacta cognitio ac
ἑλεῖν, νῦν ὅτι τῶν ἡμετέρων χρόνων, Κωνσταντῖνος ὁ veritatis comprehensio, qui nec vitæ,
τῆς πορφύρας βλαστὸς, ὁ Λέοντος μὲν τοῦ σοφωτά- nec religionis cultu admodum pro-
του υἱὸς, ἐκείνου δὲ ἔγωνος, τὸ τοσοῦτον περίτεμμα bati sint? Cum enim ille tunc Urbem
ἀπενείκατο, καὶ ἐπεγράφη τῷ καθαρτώματι τῆς capere non potuerit, nunc nostris tem-
241. παντελοῦς ἀπωλείας τῶν οἰκιστῶν τῆς Ἀδατα[241], poribus Constantinus Purpuræ furcu-
Ὡς τῷ ἄρα, καθ' Ὅμηρον, ἀγαθὸν καὶ παῖδα κα- lus, sapientissimi Leonis filius, ac il- Homer.
θαφθιμένοιο λιπέσθαι, ἵνα μνωοὶς ὁ παῖς τὸν εἰς lius nepos, singulari sibi munere istud
τὸν πατρῶον κρότος ἀπαθρασυνθῶσι βουλευ- usurpavit; adscriptumque illi est fa-
σάντων ἀσεφόρως ἀμαυρώζηται. Ἀλλ' εἰς ἴχνος cinus internecionis incolarum Ada-
αὖθις ὁ λόγος παλινδρομείτω, καὶ δηλούτω τὰ tæ. Proinde, ut auctor Homerus est,
ἑξῆς. *Bonum erat defuncti filium relictum esse;*
quo nimirum, ultor eorum quæ in
avi majestatem illi proterve ausi fue-
rant, palam filius servaretur. Verum
vestigium rursus oratio repetat, &
quæ sequentia sunt, eloquatur.

μθ'. Τότε τοίνυν ὁ Βασιλὰς, πολλῆς αἰχμαλω- XLIX. Tunc itaque Imperator,
σίας καὶ λαφύρων ἐμπλήσας τὸ στράτευμα, εἶτα τοὺς multis captis ac manubiis referto exer-
αἰχμαλώτοις βαρὺ τὸ δύσβατον καὶ πολὺ τῆς ὁδοῦ τῷ C citu, ubi captivorum onus ob viæ an- Captivorum
ξίφει κελεύσας ἀποφορτίσασθαι, ἐπῳδόδου ἐμπε- fractus difficiles ipsamque ejus longi- demessio.
σθη, πολὺ δίος αὐτῷ τοῖς τῆς Ἀγλαΐ σκηνώμασιν ἀπο- tudinem, ense levari jusserat, ad re-
λιπών. προσδοκήσας δ' ὅμως ὑπέρτεσιν τινὰ κατ' ditum adjecit animum, ingentem sui
τοὺς φίλους τῶν τόπων ἤδη γὰρ κακὴν εἰς φωνὴν metum Agaris nepotibus relinquens.
Στρατηγοῦ, τὸ, Οὐκ ἂν προσεδόκησα, καὶ λόγους Timens vero ne se inter angusta loco- Occupatæ
τοὺς ὑπηκόους ὑφεὶς, πολλοὺς τῶν ἄλλων rum hostes adorirentur (noverat enim Basilio loco-
ἑλὼν αἰχμαλώτους ἐζώγρησεν. ἀφ' ὧν ὁ Ἀβδελομὴλ σκή- stultam eam Imperatoris vocem esse, rum angu-
νος ἰδὼν, ὃς τῶν σκῆπτρων σκυτάλην, πρέσβεις *Non putaram*) suorum manipulis in stiæ.
πέμψας, ἀδείας καὶ εἰρήνης ἐδεῖτο τυχεῖν, θεραπαίνα subsessis opportune locatis, plures eo-
δοῦλον ἑαυτὸν ἥμεσθαι καθυπισχνούμενος· καὶ τῶν rum qui se alios capturos arbitraban- Abdelomelis
κατ' αὐτὸν κεκτημένων χωρίων καὶ τόπων ποιούμε- tur, vivos cepit. His rebus, Abde- deditio.
νος τὴν κατάστασιν καὶ ἐγχείρησιν. οὗ τὴν δέησιν ὁ Βασι- lomelis locorum Reguli fractus ani-
λεὺς δεξάμενος, τὰ αἰτήματα δέδωκε, καὶ σύμμα- mus; missisque oratoribus, veniam
χον αὐτὸν ὃ ἀπὸ τοῦδε κατὰ τῶν ὁμοφύλων εἶχεν ἐθε- ac pacem rogat, probum se servum
λοντήν. ἐκεῖθεν δὲ πάλιν ὃ τὸ Ἀργαίου διελθὼν ὄρος, exque animo deditum fore pollici-
καὶ πρὸς Καισάρειαν ἥκοντος, ἔκ τε Κολωνείας καὶ tus, locaque subjecturum ac traditu-
Λούλλου, ὑπατικῶν ἀγγελίας ἐδέξατο. ἠκολούθει δὲ καὶ D rum. Votis annuens Imperator, postu-
τὰ σύμβολα, λαφύρων καὶ αἰχμαλώτων πλῆθος, lata concessit, ac deinceps socium ad-
ἄφθονον ἀπό τε Φρυγείων τῆς Ταρσοῦ καὶ ἀπὸ Μανι- versus tribules spontaneum habuit.
χαϊκῶν ἐτύγχανε πόλεων. ἔνθα καὶ πλῆσον ὄχλον τῶν Hinc rursus Argeo monte pertransito,
Κούρτων προσενεχθέντα, ἀποσφαγῆναι προσέτα- cum Cæsaream venisset, victoriæ
ξεν. εἰς οὐδὲν γὰρ ὠφελὸν ἐτύγχανον χρήσιμοι, καὶ nuntios ex Colonia & Lullo accepit;
προκαταπεπλησμένον ἤδη ἄρχον τὸ στράτευμα, signaque præsto erant, manubiorum
οὐκ ἐβούλετο καὶ ζῶντας ἔχειν δύσχρηστον προσενόχλη- & captivorum ingens copia ex Tarsi
& Manichæorum oppidis convecta.
Inter quos ingentem Curtorum oblatam turbam, necari præcepit; quippe cum vix quicquam frugis ex illis Curtorum captivorum cædes.
expectaretur, nec exercitus opimis jam spoliis onustus, secum eos habere vellet ac advehere, inutile impedi-

mentum itineris. Medæum reductus Imperator, ſparſis in ſuos muneribus, ac pro cujuſque virtute ac præſtantia collatis honoribus, omnique humanitate omnibus acceptis, dimiſſiſque ad hiberna cohortibus, iter proſequebatur. Venienſque Byzantium, priori more victoriæ coronam Patriarchæ manu, fauſtaſque a populo triumphales voces accepit.

Andreæ Scythæ virtus.

L. Jam porro annis ſuperioribus Tephricæ depreſſa potentia ac pene extincta, Tarſitarum reviviſcere ac augeſcere cœperat; rurſuſque Romanæ ditionis fines jugiter infeſtabant. Adverſus illos per hæc tempora Andreas ille Scytha haud raro fortiter egerat, proque copiarum ſuarum ratione, multos eorum qui prædatum excurrebant, a toto avulſos exercitu interfecerat atque ceperat. Cumque adeo egregie in dies fortitudinis ac prudentiæ argumenta ſatis ederet, Patricij auctus dignitate, ac Scholis ab Imperatore præfectus eſt. Tuncque majori poteſtate ac copiis, acie conſerta cum Melitenenſibus Tarſenſibuſque, & pugnavit, & vicit. Quandoque vero Tarſi Amera, verba mittendo impietatis & amentiæ plena adverſus Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum ac Deum ſanctiſſimamque ejus Parentem; *Experiar*, aiebat, *an tibi commodum allaturus ſit Mariæ Filius, ipſaque illius Mater, ubi copioſa validaque manu adverſus te profectus fuero.* Accepit ille conviciantis Epiſtolam, multiſque lacrymis, ſanctæ Dei Genitricis Filium in ſinu ac ulnis geſtantis Imagini eam apponens, ait: *Vide Verbi Deique Mater, Tuque, qui præternus ex Patre, exque Matre tempori obnoxius es, quantum Barbarus iſte, inſolenſque ac novus Senachirim conviciatus ſit, fremucritque adverſus populum tuum peculiarem. Adjutor eſto ac defenſor ſervorum tuorum; ſciantque omnes gentes robur potentiæ tuæ.* Hæc ad Deum contrito corde, multiſque lacrymis comprecatus atque locutus, aſſumptis Romanis cohortibus adverſus Tarſum proficiſcitur. Atque ubi ad locum venit, cui Podando nomen (ubi etiam recurrit fluvius ejuſdem nominis) in adverſam hoſtium aciem incidit; fiduciaque in Deum poſita vir fortis animi, cum omnibus copiis, iiſque hortatoriis verbis ad pugnæ aleam ſerio ante animatis, hoſtium impetum ſuſcipit; multiſque prudentiæ ac fortitudinis editis facinoribus, nec non Legatis, Centurionibus, Manipulariis, ac reliqua omni militari turba ſtrenue dimicanti-

μα. ὁ δὲ Μηδαΐῳ δὲ γεγονὼς ὑποστρέφων ὁ Βασιλεὺς, καὶ τιμὰς ἀξιοπρεπεῖς τοῖς ἀπ' αὐτὸν, καὶ ἀναλόγως τῆς οἰκείας ἕκαστον ἀρετῆς τοσοῦτος ἀπολαύσας καὶ φιλοφρονήσεως, καὶ τοῖς ἀνδρικοῖς ἀφεὶς, ἔσχε τῆς ὁδοῦ. ἐν πόλει δὲ βασιλευούσῃ φθάσας, καὶ ὁ τοῦτον ἔτος ἀπὸ τοῦ Πατριάρχου τὸν τῆς νίκης ἐδέξατο στέφανον, καὶ παρὰ τοῦ δήμου τὰς ὑπατικοὺς φωνάς.

ν'. Ἤδη δὲ τοῖς οἰχομένοις χρόνοις ἀποθηκάσης καὶ πομπάσιν ἀποσβεννυμένας τῆς Τεφρικῆς, ἡ τῶν Ταρσιτῶν ἰσχὺς ἀναθάλλειν καὶ αὔξανεσθαι ἤρξατο. καὶ πάλιν ἀπὸ τούτων, αἱ τῶν Ρωμαϊκῶν οἰκιῶν ἐχθραὶ συνεχῶς ὑπέζευγο. ὁ τοιγαροῦν Ἀνδρέας ἐκεῖνος ὁ ἐκ Σκυθῶν, πολλάκις ἰωδρίσατο κατ' αὐτῶν καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀναλόγως δυνάμεως, πολλοὺς τῶν εἰς τοσοῦτον ἐκτρεχόντων, καὶ τὸ ὅλον ἀποῤῥηγνυμένους στρατεύματος, ἀνήρει καὶ αἰχμαλώτους ἐλάμβανε. καὶ ὡς ἱκανὰ τεκμήρια ἀνδρείας τε καὶ συνέσεως καθεκάστην ἐξέφερεν, εἰς ὃ τῶν Πατρικίων προῆλθεν· ἀπὸ δὲ Βασιλέως ἀξίωμα, καὶ εἰς τὴν τῶν Σχολῶν ἀρχήν. καὶ τότε δὴ μᾶλλον ἀπὸ μείζονος ἐξουσίας τε καὶ δυνάμεως πολλάκις ἐμφανέσι μάχαις πρός τε τοὺς ἀπὸ Μελιτηνῆς καὶ τοὺς ἀπὸ Ταρσοῦ παρετάξατο, καὶ νενίκηκε. χρόνου δέ ποτε πρὸς αὐτὸν τῶν ἀμπρδίοντος τὸν Ταρσοῦ λόγους βλασφημίας καὶ ἀπονοίας μεστοὺς κατὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ, καὶ τῆς ὑπαγορεύσεως ἀμῆ Μητρὸς, Ὅπι ἴδου τί σοι ὁ τῆς Μαρίας ὠφελήσῃ Υἱὸς, καὶ αὕτη ἡ τῶνδε γλυκάσασα, σὺν τῷ μετὰ δυνάμεως ἀδρᾶς ἀπειλαῖς με κατὰ σοῦ. λαβὼν ἐκεῖνος τὸ λεῖδριον γραμματεῖον, μετὰ δακρύων πολλῶν τῇ εἰκόνι τῆς Θεομήτορος, ἠγκαλισμένον Θεοῦ καὶ τὸν Υἱὸν, προσηύξατο, προσῆπεν, Ἰδὲ σὺ Μῆτερ τοῦ Λόγου τε καὶ Θεοῦ, καὶ σὺ ὁ προαιώνιος σὺν Πατρὶ καὶ ἐπὶ χρόνου σὺν τῇ μήτρᾳ, οἷα ὠνείδισε καὶ ἐφρυάξατο κατὰ σοῦ τοῦ θεοτοκίου λαοῦ ὁ βάρβαρος οὗτος καὶ ἀλαζὼν ὁ νέος Σεναχηρείμ, καὶ γνῶσι βοηθὸς καὶ ὑπέρασπιστὴς τῶν δούλων σοῦ, καὶ γνώτωσαν πάντα τὰ ἔθνη ὅτι κράτος τῆς δυναστείας σοῦ. ταῦτα πρὸς Θεὸν μετὰ συντετριμμένης καρδίας καὶ δακρύων πολλῶν προσευξάμενος καὶ εἰπών, ἄρας τὰς Ρωμαϊκὰς δυνάμεις, ἀπῆλθε κατὰ Ταρσοῦ. καὶ δὴ κατὰ τὸν τόπον γενόμενος, ὃς λέγεται Ποδάνδης, ἔνθα καὶ ὁ ὁμώνυμος ῥεῖ ποταμὸς, ὃ Βαρβαρικὸν οὖρον ἀνύπερβατον ὁμοῦ τὸ στράτευμα. προσβαλὼν δὲ μετὰ τῆς εἰς Θεὸν πεποιθήσεως ὁ γενναῖος οὗτος μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν ἁπάσης δυνάμεως, καὶ τοῖς παρακλητικοῖς τῶν λόγων προσῆπεν πρὸς τὸν ἀγῶνα ἐπέῤῥωσε, καὶ πολλὰ καὶ συνέσεως καὶ ἀνδρείας ἔργα ὑποδειξάμενος, καὶ τῶν ἀπ' αὐτὸν δὲ ὑποστρατήγων, ταξιαρχῶν τε καὶ λοχαγῶν καὶ σύμπαντος τοῦ πλήθους ἀνδρικῶς

ἀγωνι-

ἀγωνισαμένων, πέπεται φόνῳ πολλῷ ὃ τῆς Βαρβάρων πλῆθος, πρότερον αὐτὸ πεσόντος τοῦ Ἀμηρᾶ, καὶ τῆς ἄλλης αὐτὸν αἱρούσης πάσης δυνάμεως. ὀλίγοι δὲ τινες τῆς ἔτι τοῦ χάρακος καὶ τῆς ἐν ἐσχάτοις που τεταγμένων, διαφυγόντες μόλις τὸν κίνδυνον, πρὸς Ταρσὸν ἀποσώζονται. θάλλας οὖν τοῖς οἰκείοις τοῖς δὲ πολεμίοις εἰς ἕνα χῶρον συναγαγών, καὶ μέγαν ἀπὸ τούτων ποιησάμενος κολωνόν, ὡς αὐτὴ φήλης εἶη ἡ τοῖς μετέπειτα, εἰς τὰ οἰκεῖα ὑποστρέφει μὴ λείας ἢ λαφύρων καὶ αἰχμαλώτων πολλῶν, σωφρόνως ἀεὶ τὴν νίκην διατελῆς, ἢ μόνου Θεοῦ ὃ ἔργον ποιούμενος, καὶ ἐκείνῳ προσγράφων τὴν στρατηγίαν, καὶ ὃ μέγα τοῦτο ἐνίκημα. διὸ καὶ δείσας μὴ ἀπλησία νίκης καὶ τῇ ἐφέσῃ τοῦ πλείονος, καὶ τὰ προϋπηργμένα, οἷα συμβαίνει πολλάκις, ὃ τῆς Νεμέσεως λυμήνηται φθονερὸν, ἀπέσχετο τοῦ πρόσω χωρῆν. δῆλα δὲ τὰ κατατραχυθέντα τῶν Αὐτοκρατόρει ποιησάμενος, ἐκωλύθη διὰ τὸν τῆς ὁμοπίμων φθόνον, ἄξια τῆς ἔργων βεβλαφὼς λαβεῖν· οἱ συνεχῶς διεμφύλλουν προκαταλαμβάνοντες τὰς βασιλικὰς ἀκοὰς καὶ τὸν ἀνδρα διαβάλλοντες, ὡς ἐθελοκακήσαντα, καὶ ἀποστερήσαντα Ρωμαίους τοῦ ἅλωσιν τῆς Ταρσοῦ. Ὅτε γὰρ φασιν, εἰς χεῖρας ἡμῖν τοῦτον δίδωκεν ὁ Θεὸς, εἰ ἐπεξῆλθε τῇ νίκῃ, τεθαρρηκότες τοῖς πλήθεσι, οἷς κατειργάσθημεν, ἀπωλέσαμεν τοῦτον τῇ ῥᾳθυμίᾳ τοῦ Στρατηγοῦ. ὑφ' ὧν πολλάκις λεγομένων ὁ Βασιλεὺς προσεπείσθη. ἀπατῶνται γὰρ πολλάκις ἢ φήσιμοι λεγομένων αὐτοῖς τὴν καθ' ἡδονὴν, καὶ προβαλὺ τῆς ἀρχῆς τὸν Ἀνδρέαν, ὡς μὴ τελείως ἐπεξελθόντα τοῖς τῆς ἐχθρᾶς ἀρεστεύμασιν· καὶ αὐτ' ἐκείνου προβάλλεται εἰς ὃ τὴν παλμάτων ἐξηκεῖσθαι ἢ πόντος τοῦ στρατοῦ σκῆπτον τὸν Κεσὰ τὸν Στυπιώτην λεγόμενον, τὸν τε Ταρσὸν ἐξελεῖν ὑπισχνούμενον, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ γλυκέα ἀφρόνως οἰόμενον κατορθώσασθαι.

να'. Ὃς αὐτίκα πάσας τὰς Ρωμαϊκὰς δυνάμεις λαβὼν, καὶ ἐξορμήσας τῆς Ταρσοῦ, ἔδεξε τὸν Ἀνδρέαν οὐκ ἐθελοκακοῦντα καὶ δόλιον, ἀλλὰ προσεσκεμμένον καὶ φήσιμον καὶ ἄριστον στρατηγόν. πήγνυσι γὰρ τοῖς βαρβάροις ἐπίμονον λείαν, καὶ ἡδὺν τῶν διώκτων προσδραμεῖν, οὐδὲ προσλοχίσας, οὐδὲ στρατηγικῆς ἐμπειρίας καὶ βουλίας ἐπάξιόν τι φρονήσας, πλησίον γὰρ τῆς Ταρσοῦ τὸν τόπον, ὃς * Χρυσόβουλλον λέγεται, μὴ φρονήματος ἀνάπτου καὶ θράσους ἀπηρεισκέπτου. οἱ δὲ βάρβαροι

* Barb. Χρυσόπωλον.

Constant. Porphyrog. Basilius Macedo.

bus, ingenti strage Barbarorum exercitus funditur; ipso prius Amera cæso, omnique ejus florenti exercitu. Pauci in castris extremaque acie constituti, vix periculo elapsi, Tarsum recipiuntur. Suis itaque sepultis, hostibusque in unum locum aggestis, magnoque ex eis instar tituli in monumentum extructo tumulo, cum spoliis & manubiis multisque captivis, ad sua reversus est; moderate se in victoria gerens, unique Deo facinus adscribens, illique tribuens & militarem Ducisque sic felici exitu solertiam, & ingentem hanc victoriam. Quare etiam veritus, ne insatiabili victoriæ ardore majorisque compendij cupiditate, ipsa jam parta, uti non raro usu venit, invida Nemesis labefactaret, impetu inhibito substitit. Perlato ad Imperatorem eorum quæ illi strenue gesta erant nuntio, obstitit æmulorum pari dignitate invidia, ne pro operum merito præmia digna reciperet. Nempe occupantes Imperatoris aures viroque detrahentes, jugiter obtundebant, ac calumniabantur, quasi is consulto rem Romanam prodidisset, atque Tarsi excidio privasset. *Cum enim Deus*, aiebant, *in manus nostras tradidisset, si victoriam persecutus esset, pleno fiducia milite, ex pugnæ jam illi consertæ gloria, Ducis ignavia nobis erepta est.* Dum hæc sæpius dicuntur, Imperator falsa persuasione decipitur. (Falluntur enim plerumque etiam viri prudentes, per eos, qui ea quæ ex animo sunt ac placent, illis loquuntur) abrogatoque Andreæ imperio, ut qui strenuis facinoribus hostes insequendo non satis institisset, ejus loco Cestam illum, Stypiotam dictum, ordinibus præficit, omnisque exercitus ductorem constituit, abs se Tarsum expugnatum iri pollicentem, aliaque multa & fortia se peracturum, stolide nimis existimantem atque jactantem.

Sententiæ.

Stypiotes Andreæ subrogatus ordinum ductor.

LI. Is statim Romanis omnibus cohortibus assumptis, susceptaque in Tarsum expeditione, ostendit Andream non segnem atque timidum, sed catum & prudentem atque optimum militum Ducem. Barbaros enim prædam paratam ratus, nec eorum quæ e re essent quicquam ante considerans, nec locis occupatis prior ipse insidias locans, aut Imperatoriæ peritiæ ac consilij solertiæque dignum aliquid animo agitans, Tarso appropinquat, in loco quem Chrysobullum vocant, dementi animo inconsideratoque audacia ac temeritate. Barbari

incautum considerantes hominis genium, quod neque loca tuta occupaverat, nec convenienti vallo ac fossa castra munierat, neque aliud quid præstiterat, eorum quæ cati ac solertes Duces præstruere solent, victoriam dolo parare deliberant, incautumque ac curis solutum noctu aggrediuntur, stratagemate usi, pro eorum in angustum redactis rebus, afflictaque fortuna, uti rei probavit eventus, plane solerti ac commodo. Cum enim ex accepta ab Andrea clade pauci essent, ac minuto numero, rei discrimine ad fraudes necessario versi sunt. Multis namque conductis equis, ab eorum caudis coria sicca suspendunt; tumque una tessera in multas Romani exercitus partes immittunt; ipsique postmodum variis ex locis, tympanis perstrepentes, exertis ensibus in medium vallum insiliunt. Consternatis itaque turbatisque Romanorum animis, & per tumultum equis pariter virisque invicem collidentibus, Barbari potiti victoria sunt, immensa Romanorum strage, plerisque a suis inglorie obtritis ac suffocatis. Sic pene inaudito casu præterque spem omnem victores Ismaelitæ, Romanique Imperij nervis excisis, tympanorum strepitu ac barbarico barritu Pæana concinebant. Hunc finem stolidæ expeditionis adversus Romanos livor attulit, ac tale tropæum adversus eos, quibus paulo ante fauste cesserat, maligna Nemesis posuit. Verum sic quidem se res Orientis habebant, Basilio pio religiosissimoque Imperatore.

Tarsensium stratagema, exque illo victoria.

LII. Quæ autem ad Occidentem spectant, narraturus accedo. Eadem ac reliqua ratione, etiam rebus Occidentis majorem in modum Michaele Imperatore neglectis, totaque fere Italia, quanta novæ nostræ Romæ cesserat, potissimaque Siciliæ parte, Carthaginensium armis debellata atque Barbaris vectigali facta. Ad hæc etiam qui in Pannonia & Dalmatia, ac qui ultra hos Scythæ; Chrobati scilicit & Serbli & Zachlumi; Terbuniotæ item & Canalitæ & Diocletiani & Rentani, excusso Romani Imperij jugo, cui pridem suberant, sui juris atque liberi facti, suis duntaxat Regulis ac magistratibus parebant. Plerique vero, majoris defectionis specimine, etiam Baptismum ejuraverant, ut nullum erga Romanos amicitiæ ac subjectionis pignus retinerent.

Res Occidentis Michaele Imperatore.

LIII. Sic igitur Occidentis rebus constitutis, inque eum modum per

A ὃ ἀπροσφύλακτον αὐτὸ κατασκεψάμενοι, ὃτι μήτε τόπους ὀχυροὺς καταλαβεῖν, μήτε χάρακα καὶ πάροδον περιβαλέσθαι τῆς γραπτιδίας, μήτ' ἄλλό τι τῶν, ἃ ὁ λελογισμένος τῶν Στρατηγῶν καὶ ἔμφρων περιποιοῦμεῖται, κατασκευάσαντο, κλέψαι τὴν νίκην βουλεύονται, καὶ ἀπροσδοκήτῳ καὶ ἀμελεμήτῳ ὀπτήσεται αὐτοὺς ἐν νυκτὶ, στρατηγήματι χρησάμενοι περὶ τὴν ἀπορίαν αὐτῶν καὶ πεῖσαι, ὡς ἔφαμεν, σοφῷ. ὀλίγοι γὰρ τινες ὄντες ἀπὸ τῆς προτέρας κτίσης καὶ ἀριθμητοὶ, τῇ ἀπορίᾳ περὶ πλουτίζουσι τοὺς ἀναίσχυντα ἐχρήσαντο, καὶ ἵππους σωματωθέντες συχνοὺς καὶ βύρσας ξηρὰς ἐξάψαντες ἀπὸ τῶν ἱππείων οὐρῶν, ὑφ' ἓν πρόσκλημα καὶ τὰ πολλὰ τῶν Ρωμαϊκῶν στρατοπέδου ἐπαφίασι μέρη. εἶτα καὶ αὐτοὶ ἀπὸ διαφόρων τόπων, ταῖς τυμπάνοις ὑποδυσπνήσαντες, ἐν μέσῳ τῷ χάρακος γυμνοῖς ταῖς ξίφεσιν εἰσπηδήσαντο. ποίας οὖν καὶ παραχῆς ἐμπεσούσης τῷ τῶν Ρωμαίων στρατεύματι, καὶ συμπαραληφθέντων ἵππων ὁμοῦ καὶ ἀνδρῶν καὶ ἀλλήλοις περιπιπόντων, σωτῆρα ταῖς Βαρβάροις κρατῆσαι καὶ φόνον ἄπειρον ἀπεργάσασθαι, τῶν πλείστων δυσκλεῶς συμπατουμένων καὶ συμπνιγομένων ὑφ' ἑαυτῶν. οὕτω τῆς παραδόξως καὶ παρ' ἐλπίδα κρατήσαντες οἱ ὀξὺ Ισμαὴλ, καὶ τὰ νῦν τῶν Ρωμαϊκῆς ἀρχῆς καπακτήσαντες, τυμπάνων βοαῖς καὶ βαρβαρικοῖς ἀλαλαγμοῖς ἐπαιάνιζον. πιοῦσιν δὲ τέλος τῆς αὐτῆς στρατηγίας ὁ φθόνος καὶ τῶν Ρωμαίων ἐβρόθωσι, καὶ πιοῦσιν ἡ βάσκημος Νέμεσις καὶ τῶν εὐτυχησάντων πρότερον Ρωμαίων δὲ ἔπαιον ἔσχον. ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον οὕτως εἶχε καὶ τοῖς χρόνοις τῆς θείσης βασιλείας Βασιλείου.

B

C

D

ιβ'. Τὰ δὲ πρὸς δυόμενον, ἔρχομαι διηγήσασθαι. ἀκολούθως γὰρ τῆς λοιπῆς, καὶ τῶν καὶ τῷ ἑσπέρᾳ πραγμάτων ὑπιπλέον ἀμεληθέντων [247] ὑπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Μιχαὴλ, καὶ πάσης σχεδὸν Ιταλίας, ὅση τῇ καθ' ἡμᾶς νέᾳ Ρώμῃ προσαφώκιστο, καὶ τῶν πλείστων τῆς Σικελίας ὑπὸ τῆς γλυκυούσης τῶν Καρχηδονίων δυνάμεως καταπολεμηθείσης καὶ ὑποφόρου τοῖς Βαρβάροις γεγονυίας. ἔτι γε μὴν καὶ τῆς ἐν Παννονίᾳ καὶ Δαλματίᾳ, καὶ τῶν ἐπέκεινα τούτων διαχειμένων Σκυθῶν· Κροβάτοι φημὶ καὶ Σέρβλοι καὶ Ζαχλουμοὶ, Τερβουνιῶταί τε καὶ Κανάλιται καὶ Διοκλητιανοὶ καὶ Ρεντζηνοὶ, τὴν ἀπέκαθεν τῶν Ρωμαίων ὑποχειρίαν ἀφωσιασμένοι, αὐτόνομοί τε καὶ αὐθαδίασται καθεστήκεισαν, καὶ τοῦ ἰδίου ἄρχοντος μόνου ἄρχόμενοι. οἱ πλεῖστοι δὲ, τὸ ὑπιπλέον ἀπόσασιν ἐνδεχόμενοι, καὶ τὸ θεῖον Βαπτίσματος ἑαυτοὺς ἠλλοτρίωσαν, ὡς μὴ μηδὲν ἐνέχυρον τῆς πρὸς Ρωμαίους φιλίας καὶ δουλώσεως ἔχοιεν.

ιγ'. Οὕτως οὖν τῆς τῶν ἑσπερίων ἐχόντων, καὶ ἐν παιδιαῖς ὄντων ἀναρχίας καὶ ἀπα-

ξίας, σὺν ἐπέλευτο μὴ τῶ χαρτοῦ καὶ οἱ ἀπὸ Καρχηδόνος Ἀγαρηνοὶ, καὶ ἀρχοντας ὑπισχνέσμενοι, τὸν τε Σολδάνον καὶ Σάμβανον καὶ τὸν Καλφοὺς, οἷς ἐν κακίᾳ καὶ πολεμικῇ ἐμπειρίᾳ καὶ πολὺ διαφέρειν τῶν ὁμοφύλων ὑπέτευον, ἓξ καὶ τριάκοντα πλοίων πολεμικῶν καὶ Δαλματίας εἶλον ἀπέστειλαν, ὑφ' οὗ διάφοροι πόλεις ἑάλωσαν Δαλμάτων· οἵ τε Βούτομα καὶ
244. Ῥάσα[244] καὶ τὰ κάτω Δεκάτερα. προχωρούντων δὲ καὶ νοῦν τῶν πραγμάτων τοῖς πολεμίοις, ἦλθον καὶ ὅτι τὴν τοῦ ὅλου ἔθνους μητρόπολιν, ἣν Ῥαούσιον λέγεται, καὶ ταύτην ὅτι χρόνον ἐπολιόρκουν ἱκανόν. ἐλαφρὰ δὲ ἐξ ἐπίμου οὐκ ἔθεντο, διὰ τὸ ἐνθυμίως τοὺς ἔνδοθεν ἀγωνίζεσθαι, ὡς ὑπὲρ ψυχῆς, ὃ λεγόμενον, ἀγῶνας. ὡς δῆθεν ὅτι χρόνου οἱ ἐν Ῥαουσίῳ ἐπαλαπώρουν καὶ εἰς ἐκάστας σπανιλαύνοντο ἀπορίας, πέμπουσι πρέσβεις ὡς Βασιλέα, ὑπὸ τῆ ἀνάγκης στενοχωρούμενοι, καίπι ἀρτίως οὐκ ἀγνοοῦντες, ὡς εἰς ἄλλα μᾶλλον ὁ Κρατῶν ἐπηρώληται, ἐλεῆσαι προσκαλοῦντες, καὶ ἐπαμῦναι τοῖς ὅσον οὔπω κινδυνεύουσι ὑποχείριοι γενέσθαι τῶ ἀρτίτων θ' Χριστοῦ. οὔπω δὲ τῶ πρέσβεων καταλαβόντων τὴν βασιλεύουσαν, ἀλλ' ἔτι χρονοτριβόντων τῶι τὴν ὁδὸν, ἐξ αἰσθήτων μὴ ὁ Φαῦλος γένεται Βασιλεύς· ὅτι δὲ τὸν ἐγκηρύσσει καὶ νήφοντα τῆ κοινῆ Φρονήσην Βασιλέα τὰ τῆς Αὐτοκράτορος ἐξουσίας παρείσαται πράγματα· ὃς καὶ πρὸ πούτου λίαν παρεῖ τῆ πιούτων δυσφορῶν καὶ διαπονούμενος, καὶ πότε δὲ τῆ πρέσβεων ὑπομελὰς ἀκροασάμενος, καὶ ὡς οἰκεῖα πεπόμενα τὰ τῆ ὁμοπίστων παθήματα ἡγησάμενος, παρεῖ τινὶ παροικοδομῶ ἐγένετο τῆ εἰς τινὰ τῆ ἱκετευσάντων βοήθειαν μελλόντων ἐξαποστέλλεσθαι· καὶ στόλον ἐξαρτισάμενος νεῶν ἑκατὸν, καὶ πάντα δεόντως ἐπιμησάμενος, καὶ ἄνδρα σπουδῆ καὶ ἐμπειρίᾳ τῆ πολλῶν διαφέροντα ἐκλεξάμενος, τὸν Πατρίκιον Νικήταν φημὶ, τὸν τῆ πλοίμου Δρουγγάριον, ὃς κατ' ἐπωνυμίαν Ωορύφας ἐλέγετο, ὥσπερ τινα στρηνὲς κεραυνὸν κατὰ τῆ πολεμίων ἐκπέμπει. οἱ δὲ ἐξ Ἀφρικῆς Σαρακηνοὶ, οἱ τῆ πολιαρχίᾳ τῆς πόλεως προσκαθήμενοι, δι' αὐτομόλων δυσμαθόντες τοὺς Ῥαουσίους πρέσβεις ἀποστεῖλαι πρὸς Βασιλέα, τοὺς αἰτησομένους δυνάμιν καὶ στρατὸν κατ' αὐτῶν, τῶν μὲν τὴν σπεύσομεν ἀπογινώσκοντες ἅλωσιν, τῶν δὲ τὴν ἀφικέσθαι προσδοκωμένων ἐκ Βασιλέως δείσαντες βοήθειαν, λύσει τῆ πολιορκίαν, καὶ τῆ τόπων ἐκείνων ἀπαναστήσει· καὶ δὴ τῆ Ἰταλίαν, ἣ νῦν Λαγοβαρδία αὐτόμασαν διαβάσαντες, τὸ κάστρον Βαρέως ἐξεπόρθησαν, καὶ αὐτόθι κατασκηνώσαντες, καὶ τοῖς μᾶλλον ἐγγίζουσι καθ' ἑκάστην ὑπιπτόμενοι, καὶ τῆ

anarchiam laborantibus ac perturbatis, arrepta Agareni Carthaginenſes occaſione, conjunctis viribus expeditionem ſuſcipiunt; creatiſque Ducibus Soldano, Sambano & Chalphuſo, qui longe militia bellicæque rei experientia tribulibus reliquis præſtare exiſtimabantur, ſex ſupra triginta naves in Dalmatiam miſerunt, quibus Dalmatarum plures Urbes captæ ſunt, Butoma, Roſa, & inferius Decaterum. Sic cum ſecundis auris res hoſtibus ſuccederent, ad ipſam venerunt totius gentis Metropolim, quam Raguſium vocant, eamque ad longum tempus circunſederunt. Haud tamen facile expugnare potuerunt, iis, qui intra mœnia erant, magno animo concertantibus; quippe quibus pro anima, ut aiunt, curſus agitaretur. Dum itaque Raguſini pro temporis diuturnitate malis conficerentur, atque ad inſitas redacti eſſent, Legatos ad Imperatorem mittunt, neceſſitatis anguſtiis preſſi; quanquam non neſciebant, aliis potius rebus eum diſtineri, ſuppliciter rogantes, ut ipſorum miſertus, eis vindex foret, ac tueretur, qui jamjam, in infidelium Chriſtumque negantium poteſtatem eſſent redigendi. Nondum Legati in Urbem venerant, ſed in itinere adhuc ſubſiſtebant, cum ignavus maluſque Imperator in humanis eſſe deſiit; rerumque ſumma ad vigilem ſobriumque curatorem Baſilium per ejus exceſſum tranſivit; qui antea quoque ægre ferebat, atque animo angebatur; tuncque Legatis diligenter auditis, ſuaque ipſius vulnera, eorum mala ducens, quos ejuſdem fidei fœdera ſociarent, in auxiliorum apparatu erat, quæ ſupplicibus mittenda deſtinabat: inſtructaque centum navium claſſe, cunctiſque rite apparatis, ſingularis prudentiæ virum, experientiaque ſupra vulgi uſum præditum, deligit Nicetam Patricium cognomento Ooripham rei navalis Drungarium, quem velut fulmen cuncta amburens ac proſternens, in hoſtes immitteret. Agareni, ut miſſos ad Imperatorem Legatos auxilia rogaturos ex profugis acceperunt; tum quod Urbem brevi capiendam non ſperarent, tum quod mittendas ab Imperatore ſubſidio copias formidarent, obſidionem dirimunt; indeque ſolventes, atque in Italiam (cui nunc Longobardia nomen eſt) tranſmittentes, Barenſem arcem expugnarunt; ibique habitantes, cum vicinioribus quotidie ingruerent ac remo-

Carthaginenſium in Dalmatiam expeditio.

Raguſij longa obſidio.

Captum Barium a Saracenis magnaque Italiæ pars.

tiora tentarent, semperque ditioni suæ aliquid adjicerent, omnem Longobardiam adusque præcelsa quondam prope gloria Romam, subegerunt. Atque in hunc modum se res Occidentis habebant.

Dalmatæ Romanorum addicti Imperio.

LIV. Quod ita Dalmatarum auxiliis a Romanis gestum erat, videntes, quas paulo superius memoravi nationes, Chrobati nimirum, & Serbli & reliqui, ejusque qui tum rerum potiretur æquitatem, in omnibusque justitiam & virtutem audientes; beneque subesse, quam periculose ausuque temerario præesse ac imperare pluris facientes, operam adhibent, ut ad pristinum redeant dominatum, iterumque Romanis serviant. Quare & ipsi Oratores mittunt ad Imperatorem; tum scilicet, qui eadem ipsa integraque religione defecerant, tum qui excussa prima sua servitute ipsi sponte Baptismum prorsus ejuraverant; quamque utiles quandoque Romanis extitissent opportune memorantes, rogantesque humanissimo Romanæ potentiæ jugo, ac illius ductori rectorique subjici. Horum votis ac petitioni, ut quæ niti ratione viderentur, se facilem præbens Imperator (quippe qui etiam antea pro illis animi angeretur atque doleret, velut ditionis suæ non modica accisa parte, raptaque ac discerpta) placide, quemadmodum humanissimus pater filium qui stulte Imperium detrectarat, ductusque pœnitentia redierat, ipse quoque istos admisit atque recepit; ac statim cum illis Sacerdotes, suoque nomine delegatum hominem misit, ut ante alia, ab ipso animarum periculo eos eriperet, ac pristinæ fidei restitueret, atque ex delictis, quæ vel ignorantia, vel dementia ac temeritate contraxerant, liberaret. Peracto autem religioso istiusmodi opere, cunctisque divino Baptismate impartitis, atque Romanorum fascibus inclinatis, hac parte redintegratus est Imperatoris principatus, cunctis humanissima ejus jussione, ex suis, ejusdemque gentis hominibus, magistratus rectoresque, qui illis imperio præessent, accipientibus. Non enim ille magistratus illis præpositos, venales habuit; ut inde, eaque ratione, qui plus darent, exque subditis amplius meterent, illis præficeret; sed qui ab eis ipsis electi essent ac velut suffragio creati, tanquam arbitros magistratus, paternaque benevolentia eos prosecuturos, eis pro imperio præesse prudenter constituit. Atque hæc quidem ita se habuere.

Magistratus ex ipsa gente & ab ea electi.

Luc 15. 21.

Ad Christi fidem revocati.

πορρώτερω καπαπολεμῶντες & ἀεί τι προσλαμβανόμενοι, [245] πᾶσαν τὴν Λαγοβαρδίαν, ἄχρι 245.
καὶ αὐτῆς σχεδὸν τῆς ποτε μεγαλοδόξου Ρώμης ἐκράτησαν. & εἶχε μὲν οὕτω ταῦτα.

ΝΗ'. Τὰ δὲ περὶ τοὺς ἐν Δαλματίᾳ τῷ τῆς Ρωμαϊκῆς ὑπηκοΐας ζυγοὺς, καὶ τὰ προσμνημονευθέντα ὑπὸ Χρωβάτων καὶ Σέρβλων καὶ τῶν λοιπῶν, καὶ τῷ ἄρτι βασιλεύοντος Ρωμαίων τῷ ὑπερεύκλειδι, & περὶ πάντα δικαιοσυνίῳ καὶ ἀρετῇ πιστευομένου, καὶ ὃ καλῶς ἄρχεσθαι τὸ ὑπὸ φαλῶς ἐκ θρασύτητος ἄρχειν προκρίναντες, ἀποδιδῶ ποιοῦνται πάλιν εἰς τὴν προτέραν διαποτίδην ἐπιμέλειαν, καὶ πρὸς τὴν Ρωμαϊκὴν ἐπιμαχίαν δούλωσιν. καὶ δὴ πρὸς τοῦτο & πρέσβεις ἐξ αὐτῶν πρὸς τὸν Βασιλέα πέμπουσιν· οἵ τε μὴ τῆς αὐτῆς θρησκείας ἀπεστηκότες, & οἱ τέλεον τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος ἀπαυτομολήσαντες τῆς τε ὅλης ἀρχῆς αὐτῶν δουλώσεως, καὶ εἰς ὅσα Ρωμαίοις χρήσιμοι ἐκ καιροῦ ὑπομιμνήσκοντες, καὶ ἀξιοῦντες τῇ φιλανθρώπῳ ζάλλῃ τῆς Ρωμαϊκῆς ἐξουσίας, & ὑπὸ ταύτης ἀγελαίρχῃ πάντεσθαι & αὐτούς. ὧν ὡς βούλομον τῆς δεήσεως ἐπακούσας ὁ Βασιλεύς, ἐπεὶ & πρὸ τούτου ἐδυσφόρει περὶ αὐτῶν καὶ ἤχαλλεν, ὡς οὐ μικρῷ μέρει πεπεκομμένης καὶ διαπασμένης τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς, βουλόμενος, ὡς τὸν ἀφρόνως ἀφιλιάσαντα υἱόν, εἶτα μεταγνόντα καὶ ὑποστρέψαντα ὁ φιλάνθρωπος πατὴρ, καὶ αὐτὸς πύπτει προσέκαρ καὶ ἀνεδέξατο· καὶ ἱερεῖς βύθεως μὴ & βασιλικοῦ δρόμου στεῖν αὐτοῖς ἐξαπέστελλεν, ὡς αὖ προ τῶν ἄλλων καὶ ψυχικοῦ πύπτοις κινδύνου ἐξέλκοντας, καὶ πρὸς τὴν προτέραν πίστιν ἐπιμασῶντας, καὶ τὴν ἐξ ἀγνοίας ἢ ἀνοίας ἀπαλλάξη πλημμελημάτων αὐτούς. αὐυθέντος δὲ τοῦ θείου φιλοτίμου ἔργου, καὶ πάντων τοῦ θείου μεταχόντων Βαπτίσματος, & εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν ἐπιμελοῦντων ὑποπλώσιν, ἐδέξατο καὶ τοῦτο ὃ μέρος τὸ ὁλοκληρίδην ἡ Βασιλέως ἀρχὴ, πάντων φιλανθρώπῳ τῷ Κρατοῦντος προσάγματι, ἐκ τῶν οἰκείων καὶ ὁμοφύλων δεξαμένων ἄρχοντας εἰς ὑπηκοΐδην αὐτῶν. οὐ γὰρ ὠνίοις ἐκ ξένος ταῖς εἰς τὴν ὑπηκοΐδην αὐτῶν εἶχεν ἀρχάς, ἵν' ἐντελῶς τοὺς πλοῦν διδόντας, & καλαμωμένους αὐτοῦ ὃ ὑποτήκιον εἰς ὃ τούτων κατηξοιοῦσθαι προβάλληται, καὶ ἀφ' τούτου τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων ἐκλεγομένους καὶ οἱονεὶ ψηφοφορουμένους, ὡς αἱρετοὺς ἄρχοντας, & πατρικὴν προς αὐτοὺς ἀφησοῦσθαι ὀφείλοντας βύνοδον, ἀρχὴν αὐτῶν νομικῶς διωρίσατο. & ταῦτα μὲν τοῦτο.

νε'. Επὶ δὲ οἱ ὑπὲ τῆς σκμελοῦς τε ῥα-
γύμου βασιλείας ωρὸς τὸν ὑπερήφανον τ῀ Ρω-
246. μαίων ἀφηρεφόσθητες Βαρέαροι [146] καὶ τῆ
Ραουσίου ἀποκρυσθέντες, καθάωρ ἤδη ωρότερον
εἴρηται, ἐπὶ κτ῀ τὴν Ιταλίαν διέτελουν, συνεχῶς
αὐτὴν καταπέζοντες καὶ ἀφειδῶς λυμαινόμενοι, ὡς
καὶ μέχρι τ῀ πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν κάστρων, τὰ μὲν
ἐξ ωροδοσίας, τὰ δὲ πολιορκίᾳ χειρώσασθαι,
ἀκούων ταῦτα ὁ Βασιλεύς, ἰωλάτο σφοδρῶς, καὶ
ταῖς ωερὶ τούτων φροντίσιν ἐπαγρυπνῶν, ἐζήτει
πῶς ἂν θᾶττον δυνηθείη, ἢ τελέως ἐκπώσασθαι
τοὺς ἐχθροὺς, ἢ κἂν ἐκ τῆς Ρωμαϊκῆς ὑπηκοο-
τείας ἀπώσασθαι καὶ ἐλάσαι ὃ δυσμενές. καὶ
ταῖς μὲν ἤδη χάριν τ῀ Ραουσαίων καὶ ὅλου τ῀
ἔθνους τ῀ Δαλμάτων ωροσαποστείλαις δυνά-
μεις, ὧν ἦρχεν, ὡς φθάσαντες εἴπομεν, ὁ κτ῀
τὸν Ωρύφαν Νικήτας Πατρίκιος, οὐκ ἀξιομά-
χους ωρὸς τοσαύτην τ῀ Βαρβάρων πληθὺν ἐδο-
κίμασε· μάλιστα μὲν ὃ χρεὼν εἶ καὶ ωρὸς τὴν
μεσόγαιον πολλάκις ποιεῖσθαι ταῖς συμπλοκαῖς, καὶ
πολὺ τῆς θαλάττης ἀπέχεσθαι, ὅτε μὴ ἐδόκει
ωρὸς τινὰ τῶν ἐπείγον ἀσύμφορον εἶναι καὶ ἀδύνατον·
ἄλλας δὲ πάλιν ἀπ' ἐντολῆς ἀποστέλλει δυνά-
μεις οὐκ ἔκρινεν εἶ λυσιτελές, μήτε τὸ τῆς
ἐκστρατείας δαπάνημα, καὶ τὴν χρείαν τ῀ τῶν ἐκ-
247. τοῦθεν χωρῶν· καὶ σὺν τοῖς βουλευσαμένοις, [147]
ωρὸς Λοδοΐγον τὸν Ρῆγα Φραγγίας, καὶ τὸν Πάπαν
Ρώμης διαπρεσβεύεται, συνεπικουρῆσαι ταῖς ἐντο-
λαῖς δυνάμεσι, καὶ μετ' αὐτῶν συμπαρατάξα-
σθαι κτ῀ τῶν ἐν Βαρεῖ κατοικησάντων Αγδρίνων,
χιλίους καὶ ὀλίγῳ ωρόσθεν μυριανδρήσας
χώρας τῶν Σκλαβίνων συνεπιλαβέσθαι τὸ ἔρ-
γου, μήτε τῶν οἰκητόρων Ραουσίου καὶ τῶν ωρ'
αὐτοῖς ἐγχωρίων πλοίων φραιωθέντας τὸ πέλαγος
Δαλματῶν. ὧν ὁμοῦ πάντων γεγμηθέντων, καὶ
μεγάλης ἀληθιαθείσης δυνάμεως, ἐπὶ καὶ ὁ Ρω-
μαϊκὸς Ναύαρχος συνεστὼς καὶ ἀνδρεία πολὺ πάντων
διέφερε, θᾶττον ἡ Βαρὶς ἁλίσκεται· καὶ ὃ μὲν κά-
στρον αὐτὸ καὶ ἡ χώρα, καὶ πᾶν ὃ αἰχμάλωτον εἰς τ῀
Ρωμαϊκὴν ἐξουσίαν ἀναλαμβάνεται, καὶ ταῖς οἰ-
κείοις ἡ χώρα ἀπολαμβάνει οἰκήτορας· τὸν δὲ Σολ-
δᾶνον ἔκφυγον καὶ τὸν λεὼν αὐτὸν λαὸν τ῀ Αγδρη-
νῶν ὁ Ρὴξ Φραγγίας ἀναλαβόμενος, εἰς Καπύην
ἀπήγαγεν. ταύτης γὰρ αὐτὸς ἦρχεν ἔτι καὶ ωροσέ-
τι Βενεβεντοῦ. καὶ ἡ μὲν ωρώτη κτ῀ τῶν ἑσπέ-
ρων στρατεία τ῀ Βασιλέως τοιοῦτον πέρας ἐδέξατο,
καὶ ταῖς ἐντεῦθεν λαφύροις καὶ τῇ δόξῃ κατεκοσμή-
θη ἡ βασιλεύουσα.

νς'. Επειδὴ δὲ πολλάκις ἡ ἱστορία φιλεῖ καὶ ἔξω τ῀ κτ῀
ωρόκεισθαι διηγήσεσι τὸν λόγον ποικίλλειν, καὶ ταῖς τ῀
ἐντυγχανόντων ψυχαγωγεῖν ἀκοαῖς, ἐπεξηγητέον,

A LV. Quod vero Barbari, qui sic neglecto segniterque administrato Imperio in Romanam ditionem trajecerant, pulsique Ragusio fuerant, uti jam dictum est, adhuc in Italia fixo pede, continue eam incursabant, direque desolabant, centum quinquaginta munitis oppidis, qua spontanea deditione, qua obsidione vique in potestatem suam redactis; audiens Imperator, valde animo discruciabatur; horumque solicitudine invigilans, modum quærebat, quo facile, vel hostes penitus fundere liceret, vel a Romana saltem procul ditione abigere ac propellere. Jam itaque quæ ante Ragusinorum causa gentisque omnis Dalmatarum missæ B fuerant copiæ, Niceta Oorypha Patricio ductore, ut supra diximus, adversus tantam Barbarorum multitudinem haud satis pares existimans; ac vel maxime, quod in Mediterraneis haud raro manus conferendæ essent, longiusque a mari abscedendum, quod navalibus copiis haud conduceret, nec certe ab illis præstari posset, alias vero rursus Byzantio copias mittere haud utile putans, ob expeditionis nimios sumptus, & Orientalis tractus regionum necessitatem; prudenti consilio inito, ad Ludovicum Franciæ Regem, & ad Romanum Antistitem Legatos C mittit, ut abs se missis copiis opem ferant, ac cum eis adversus Agarenos Barij sedes habentes pugnam instruant; jubens, ut & quas paulo ante memoravimus, Sclavenorum gentes, institutum suum juvent, transmisso Ragusij incolarum ope suisque ipsorum navigiis, Dalmatarum mari. Hæc modo conjunctis viribus ingens contractus est exercitus; quodque Romanæ classi præfectus longe omnibus solertia ac fortitudine præstaret, Barium brevi capitur: oppidumque ipsum & ager, omnesque captivi in Romanorum potestatem cedunt, suosque regio cives ac colonos recipit. Rex D Franciæ, Soldanum illum subditosque Saracenos, sibi ipse captivos sumens, Capuam adduxit, cujus illa ditionis erat ut & Beneventum. Hunc-que prima Imperatoris in Occidentem expeditio nacta finem est; ejusque spoliis ac claritate Urbs Augusta ornatur.

Saracenorum in Italia vires, inque illos expeditio.

Corrogata Regis Franciæ auxilia.

Barium a Saracenis receptum

Capua & Beneventum Regis Franciæ.

LVI. Quod vero haud raro Historia, etiam narrationibus quæ parum ab scopo excurrere videntur, quandam sermoni varietatem non illubens conciliat, eaque legentium animos afficit ac recreat; operæpretium videatur ut & ea referamus,

Soldani de fortuna chreia.

quæ inter Regem Franciæ & Soldanum Africæ Ameram, civesque Capuæ & Beneventi contigere. Soldanus enim annos duos cum Rege Franciæ Capuæ moratus, nunquam ab ullo prorsus visus est ridere. Rex, si quis ridentem deprehendisset, auro donandum pollicitus est. Nuntiavit itaque quispiam Regi, vidisse se Soldanum ridentem, qui hactenus mœstus severoque vultu extitisset; reique profert testes. Vocavit ad se Rex Soldanum, exque illo mutationis ac risus causam scisscitatus est. Cui ille, *Videns*, inquit, *currum, ejusque rotas considerans, quomodo alia earum partes e sublimi axe in imum deprimantur, ac rursus ex humili in altum tollantur; atque hanc ego incertæ ac inconstantis hominum felicitatis imaginem sentiens, risi, simul etiam cogitans quam de re instabili superbia inflamur; ac denique hoc fieri posse judicans, ut quomodo ex summo infimus sum factus, ita ex humili rursum loco ad prius fastigium attollar.* His Rex auditis, deque suo statu cogitans, illumque virum prudentem judicans, libere postmodum secum congredi ac versari permisit.

Ejusdem dolus in Regem Franciæ.

LVII. At Soldanus, homo vafer & astutus, nec Punicæ fraudis expers, alios aliis vicissim calumniando ac committendo, salutem sibi procurandam decrevit. Haud raro enim ad eum, velut senili experientia catum hominem ac sapientem, exque prospera fortuna, infelici jam usum, Capuæ ac Beneventi Proceres veniebant. Quibus ille, amicitiæ larvam simulans, *Velle se*, aiebat, *Regis ad eos consilium arcanum proferre; sed metuere, quod inde, eaque denuntiatione periculum sibi immineret.* At illi jurejurando affirmare, *Quod dixerit, religiose iis secreto tegendum esse.* Tum ille, *Hoc Regi constitutum, ut vos omnes ferro vinctos in regionem suam Franciæ mittat, quippe qui non aliter vestrarum Vrbium se tuto potiturum existimet.* Illis vero non certam omnino fidem ejus verbis habentibus, sed certius adhuc illorum argumentum quærentibus, rursus Soldanus ad Regem talia proloquitur. *Non potes has Vrbes tuto in ditione tenere, quandiu Primores civium hîc sedes habent. Itaque si hoc animo es, ut firmiter tui eas juris retineas, vinctos illos quantocyus mitte in Francium.* His persuasus Rex, catenas brevi fabricari, quasi aliqua necessitate urgente, præcepit. Convisens rursus Soldanus Patricios, *Ne nunc quidem*, inquit, *mihi fidem adhibetis, verbaque*

καὶ ὅτα μὴ τῶ Ρηγὸς Φραγγίας καὶ Σολδάνου τῆς Αφρικῆς Αμηρᾶ, καὶ τῶν οἰκητόρων Καπύης καὶ Βενεβεντοῦ συνέβη καταραχθῆναι. ἐπὶ διετίαν γὰρ ὁ Καπύης συνὼν ὁ Σολδάνος τῶ τῆς Φραγγίας Ρηγὶ, οὐδέποτε ὤφθη τινὸς ὃ παράπαν γελάσαι. ὁ δὲ Ρηξ, τῶ καταφωρᾶν αὐτὸν γελάσαντα πεποιηκότι, χρυσίου δόσιν κατεπηγγείλατο. προσπίπτει οὖν τις ποτὲ τῶ Ρηγὶ, γελάσαντα τὸν μέχρι τότε σκυθρωπὸν Σολδάνον θεάσασθαι, καὶ τούτου πεῖραν λαβεῖν μάρτυρας. ὁ καλέσας ὁ Ρηξ, τῶ αἰτίαν τῆς μεταβολῆς καὶ τοῦ γέλωτος ἐπιζητήσειεν. ὁ δὲ, Αμαξαν φησὶ κατιδὼν, καὶ τοὺς τούτης κατανοήσας ἕλιχρεῖς, πῶς καὶ ὁ μετέωρος τούτων ταπεινοῦται, καὶ ὁ ταπεινὸς αὖθις μετεωρίζεται, καὶ ὡς εἰκόνα τοῦτο λαβὼν τῆς ἀσταθμήτου καὶ ἀβεβαίου τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονίας, ἐγέλασα· ἅμα μὲν ἐνθυμηθεὶς, πῶς ἐφ' οὕτως ἀβεβαίων πραγμάτων ἐπαιρόμεθα· ἅμα δὲ, ὡς οὐκ ἀδύνατον οἰηθεὶς, ὃ καὶ ἐμὲ, ὥσπερ ἐκ μετεώρου γέγονα ταπεινὸς, οὕτως κἂν ἐκ τῆς χαμερποῦς ἐνδέχεσθαι πάλιν ὀρθωθῆναι πρὸς μέγεθος. ὅπερ ἀκούσας ὁ Ρηξ, κἂν σὺν τῷ τὰ οἰκεῖα λαβεῖν, καὶ σύφρον συνετὸν λογισάμενος, ἤρξατο πυθρήσεως καὶ συνδιαιτήσεως μεταδιδόναι αὐτῷ.

νζ'. Ο δὲ πανοῦργος ὢν, καὶ δόλων Φοινικικῶν οὐκ ἀμέτοχος, ἐκ τῆς ἑκατέρων ἔγνω διγλωσσίας σωτήριόν ἑαυτῷ πραγματεύεσθαι. πολλάκις γὰρ πρὸς αὐτὸν, καὶ ὡς ἐκ γεροντικῆς ἐμπειρίας συνετὸν καὶ σοφὸν, καὶ ὡς ἐξ εὐτυχοῦς δυσχερῆ, οἱ τῶν κάστρων Καπύης & Βενεβεντοῦ πρεσβεύοντο ἄρχοντες. ὁ δὲ τῷ πρὸς αὐτοὺς φιλίαν πλατύνεσθαι, ἐξενεγκεῖν τι πρὸς αὐτοὺς ἀπόρρητον βούλευμα τοῦ Ρηγὸς ἔλεγεν βούλεσθαι δεδοικέναι δὲ τὸν ἐκ μισυσίας κίνδυνον. τῶν δὲ διωμοσαμένων αἰσχύνεσθαι ποιήσασθαι ὃ λαλούμενον, ἔφη, Βούλεσθαι τὸν Ρῆγα πέμπειν ὑμᾶς πρὸς τῷ ἑαυτῷ χώραν τῆς Φραγγίας σιδηροδεσμίους ἐκπέμψαι, ὡς ἐκ ἄλλως οὔσης αὐτῷ ἀσφαλοῦς τῆς τῶν ὑμετέρων ἀφαιρεσιμωτάτης πόλεων. τῶν δὲ μὴ πάνυ πιστὸν τέως ἡγησαμένων ὃ μισυσύμενον, ζητούντων δὲ σαφεστέραν ἔτι κατάληψιν, πάλιν πρὸς τὸν Ρῆγα ὁ Σολδάνος παῖζων φησὶν, Ὡς οὐκ ἔστι σοι ἀσφαλὴς ἡ τῶν κάστρων τούτων κατάσχεσις, ἕως οἱ τούτων ἄρχοντες ἐνταῦθα ἐγχωριάζουσιν. ἀλλ' εἰ βούλῃ βεβαίως διασώζειν αὐτὰ, πέμπε ταῦτα πρὸς Φραγγίαν δεσμίους ἀπίσχλον. πειθεὶς οὖν τοῖς τοιούτοις λόγοις ὁ Ρηξ, ἀλύσεις διωρίσατο σιδηρᾶς χαλκευθῆναι, ὡς ὅτι χρεία κατεπειγούσης τινὸς ἰδὼν οὖν αὖθις ὁ Σολδάνος τοὺς ἄρχοντας, Οὐκ ἔτι μοι φησὶ πιστεύετε, πρὶ

ὢν ἔλεγον; ἐρωτήσαντες ἴδετε, τί οἱ χαλκεῖς πάν- A
τες ἐργάζονται τῇ τοῦ Ῥηγὸς προσταξει· καὶ ἐὰν εὕρητε
λύσεις τε καὶ δεσμά, μὴ ἀπιστήσητε τοῖς πρὸς σωτη-
ρίαν ὑμῖν λεγομένοις ὑπ' ἐμοῦ. γένοντες οὖν ἐν τοῖς τῶν
Βαρβάρων οἱ ἄρχοντες, ἀληθεύοντα, οὐδὲ πρὸς
τἄλλα ἔτι ἠπίστησαν. ἔσπευδον δὲ ἐζητουν ὅπως τὸν
Ῥῆγα ἀμυνῶνται. καὶ δὴ μετ' ὀλίγον πρὸς κυνη-
γέσιον ἐξελθόντος αὐτοῦ, ἀποκλείουσι κατ' αὐτοῦ τὰς
πύλας, καὶ οὐκέτι τὴν εἴσοδον συγχωροῦσιν αὐτῷ. ὁ δὲ
μηδὲν ἐκ τούτου προσχεῆμα δυνάμενος πρά-
ξασθαι, πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν αὖθις ἀνυπενόητος. Capua & Beneventum a Rege Franciæ deficiunt.

νη'. Περισσὴν οὖν τοῖς ἄρχουσιν ὁ Σολδάνος,
τὴν χάριν τῆς μιαιφονίας ἀπάντων. ἦν δὲ ἰών, ὃ πρὸς
τὴν οἰκείαν πατρίδα συγχωρηθῆναι αὐτῷ ἀπελθεῖν. B
συγχωρηθεὶς οὖν καὶ τὴν Καρχηδόνα ἐλθόντος, καὶ τὴν
οἰκείαν ἀρχὴν ἀπολαβών, καὶ τῆς κακίας εἰ μὴ
ἐκστας, ἐκστρατεύει τὴν Καπύης καὶ Βενεβεντοῦ, τὰ
χρεωστήσεια πρότερον τῆς σωτηρίας ἀποδιδούς. οἱ δὲ
πρὸς τὸν Ῥῆγα διαπρεσβεύονται. Ἀλλὰ μεθ' ὕβρεως
ἀποπέμπονται, ὅτι χαίρειν εἰπόντος τὴν ἀπωλείαν
αὐτῶν. γέλοιόν ἄγγελον πρὸς τὸν Βασιλέα, οἱ τῶν
τοιούτων κέρδων ἐζηκότες. συμπαθὴς οὖν ὁ
Βασιλεὺς καὶ φιλάνθρωπος ὤν, ταχὺν ἐκπέμπει
τὸν πρεσβευτήν, δηλώσοντα τούτοις προσδέχε-
σθαι σωτήριον τὴν ἐντεῦθεν βοήθειαν. τῆς δὲ
τοῖς πολεμίοις ἐκκρατὴς ὁ τῆς ἀγγελίας ἀμφότερος C
πρὸ τοῦ δοῦναι τὰς ἀποκρίσεις τοῖς ἀποσταλεῖσι.
λέγει οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ Σολδάνος, Ὡς εἰ ὑπη-
ρετήσῃς μου τῇ βουλήματι, καὶ σωτηρίας ἀξιω-
θήσῃ καὶ δωρεῶν ἀπολαύσῃς. τοῦ δὲ στομωθέντος ὃ
κεκελευσμένον ἅπαν ποιῆν. Βούλεσθε, ἔφη, σῆναι σε
τοῦ κάστρου ἐκτὸς, καὶ τοῖς ἔνδον εἰπεῖν, Ἐγὼ μὲν
τῷ ἀμφοτέρων μου πεπλήρωκα, τὰ πρόσ-
ταγμα μοι πάντα πεποίηκα· ἀλλ' ἐκ τοῦ Βασι-
λέως βοήθειαν μὴ προσδέχεσθε. οὐ γὰρ ἤκουσιν
ὑμῶν τῆς δεήσεως. ὑποχρεωθέντος δὲ αὐτοῦ τοῦτο
οὕτως ἐρῆν, ἀποστέλλεται μετὰ τῶν τοῦ Σολδάνου
ὑπηρετῶν, τοῦ τοῦτο πρὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει
εἰπεῖν. ὁ δὲ πλησίον τοῦ τείχους γενόμενος, καὶ D
τοῖς πρώτοις παραγενέσθαι τῆς πόλεως πρὸς
τὴν ἀκρόασιν αἰτησάμενος, ἔφη, Εἰ καὶ πρόσ-
κλές μοι τυγχάνει ὁ θάνατος καὶ ἐν χερσὶν ἡ σφα-
γὴ, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀποκρύψομαι τὴν ἀλήθειαν.
πλὴν αἰτῶ σε ὁρκίζω ὑμᾶς, ἀποδοῦναί μοι τὴν
χάριν εἰς τὰ ἐμὰ ἔκγονα καὶ τὴν συμβιον. ἐγὼ
γὰρ, ὦ κύριοί μου, εἰ καὶ νῦν ταῖς τῶν πολεμίων
περιέχομαι χερσὶν, ἀλλ' ὅμως τὸ προσταχθέν μου
ἐπλήρωσα, καὶ τὰ παρ' ὑμῶν πρεσβεύσαν τῷ Βασι-
λεῖ Ρωμαίων προσήκοντα, καὶ σπουδαίως προσδέ-
χεσθε τὴν ἐκεῖθεν βοήθειαν. δεῖ γὰρ ὑμᾶς ἀνδρείως, καὶ μὴ
δειλιάσητε. ἔρχεται γὰρ ὁ ὑμᾶς ῥυόμενος, εἰ καὶ

mea negligitis? Scrutamini, exquirite, quid fabri omnes Regis jussu construant; ac, si catenas & vincula inveneritis, iis, quæ vestræ salutis causa a me vobis dicuntur, nolite fidem abnuere. Intelligentes itaque Patricij, Barbarum, quod ita diceret, vera loqui, nec de aliis jam diffisi sunt. Modum ergo quærebant, quo Regem ulciscerentur. Brevi itaque cum venatum egressus esset, Urbis portas ei claudunt, nec amplius ingredi sinunt. Is vero, cum nihil in promptu esset, quod quasi ulturus in eos facere posset, in patriam iterum reversus est.

LVIII. Accedit ad Patricios Soldanus, indicati secreti mercedem accepturus. Ea erat, ut in patriam reverti sineretur. Facta ergo abeundi licentia, cum venisset Carthaginem, receptoque proprio principatu, nec a malitia discedens, adversus Capuam & Beneventum, acceptæ salutis gratiam iis redditurus, proficiscitur. Missa ad Regem ab oppidanis Legatio, petitum auxilia; verum dimissi contumeliose Legati, addente Rege, *illorum se magis gratulari exitio.* Mittunt itaque arcium præfecti nuntium ad Imperatorem. Is porro, humano cum esset, pronoque ad miserendum ingenio, statim Legatum remittit, nuntiaturum, ut ad se brevi mittenda auxilia expectent. Capitur nuntij minister ab hostibus, necdum perlato responso ad eos, a quibus missus erat. Cui Soldanus, *Si meæ voluntati morem gesseris, cum salutem, tum vero munera ex me consequêris.* Assentiente illo, ac quicquid jusserit, facturum se pollicente. *Volo*, inquit, *ut extra muros constitutus, in hæc verba cives alloquaris. Ego quidem ministerium meum implevi, & quæ jussus eram, cuncta feci: nulla tamen vobis præsto fore ab Imperatore auxilia existimetis: Non enim petitioni vestræ aures præbuit.* Hæc se ita dicturum pollicitus, mittitur cum Soldani ministris, ut cives alloquatur. Prope itaque muros admotus, roganſque adesse Primores civitatis, ut audiant, infit: *Etsi manifesta mors mihi imminet, cædesque in promptu est, non tamen vos veritatem celabo. Verum rogo atque obtestor, ut in liberis atque uxore gratiam mihi rependatis. Ego enim, Domini mei, etsi nunc hostium manibus teneor, meum tamen munus implevi, vestraque ad Romanorum Imperatorem Legatione functus sum; ab eoque brevi vobis ventura auxilia expectate. Quare state fortiter, nec ignavia torpeatis. Veniet enim qui vos liberabit, quanquam mepe-*

Obsidentur a Soldano.

Pietatis in patriam insigne exemplum.

riculo non eximet. Quibus auditis Soldani miniſtri, factaque ſibi fraude vehementi furore iraque conciti, eum ſtatim gladiis conſcindunt. Veritus itaque Soldanus expectatas ab Imperatore copias, obſidionem ſolvit, & ad propria rediit. Ex eoque tempore Urbium illarum Præfecti, Romanæ rei fideles perſtiterunt, eaſque in Imperatores obſequio conſervarunt.

LIX. Contigit vero per hæc tempora, ut & Agarenorum claſſis Romanam ditionem invaderet. Verum Imperatoris aſſiduis ad Deum precibus, ſolertibuſque ſtatutis, nec non commoda rerum adminiſtratione, victoria a Romanis ſtante, Agareni probroſa clade affecti ſunt. Tarſi enim Ameras, Eſmanus nomine, maximarum triginta navium (quas Combaria vocant) inſtructa claſſe, Euripi arcem aggreditur. Helladis Prætor (Oeniates hic erat) Imperatoris juſſu, juſtas ſatis copias ad tuendam Urbem ex omni Græcia inducit, & in mœnibus præſidia apta diſponit. Tum videntes oppidani naves mœnibus propinquare, Barbaroſque ſpiſſis ſagittarum ictibus, eos qui in muris erant conantes repellere, ira ac ardore plenis animis, ſtrenue impetum ſuſtinebant, petrariiſque & arcubaliſtis, ipſaque manuum vi intortis lapidibus, multos quotidie Barbarorum necabant. Neque id modo, ſed & maximam claſſis partem, ſecundum nacti ventum, igni Græco incenderunt. Anceps itaque animi, ægreque ferens Barbarus, haud ignarus pecuniarum amore non paucos ſponte ſe morti objicere, ingenti ſcuto auro pleno pro vallo expoſito, *Hoc*, inquit, *premium ac honorarium illi dabo, nec non lectas virgines centum, qui primus muros conſcenderit, ſuiſque tribulibus victoriæ auctor extiterit.* Viderunt cives, & quo res ſpectaret animadvertentes, verbis ſe mutuo exhortantur; hiſque animati, ex compoſito reſeratis foribus, in Barbaros fortiter irrumpunt. Multiſque cæſis, ipſoque Amera, lethali vulnere accepto, demortuo, cæteri in fugam verſi, inſequentibus ad reliquas uſque naves victoribus, contrucidabantur. Ingenſque Barbarorum facta ſtrages. Qui reſidui fuerunt, paucis navibus impletis, ad ſua cum probro diffugerunt. In hunc modum navalis Barbarorum exercitus abſque navalibus Romanis copiis, Imperatoris precibus, pugnantiumque forti robore, illuſtri profligatus victoria eſt, ac inglorie abſcedere coactus.

Tarſenſium clades.

μὴ ἐμέ. ταῦτα οὖν οἱ τοῦ Σολδάνου ὑπηρέται ἀκούσαντες, καὶ πρὸς τὴν ἀπάτην ἐκμανέντες σφοδρᾶς, βύθην αὐτὸν τοῖς ξίφεσι κατακόπτουσι. φοβηθεὶς οὖν ὁ Σολδάνος τὴν ἐκ Βασιλέως προσδοκωμένην δύναμιν, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν, καὶ πρὸς τὴν οἰκείαν χώραν ὑπέστρεψεν. καὶ ὁ ἀπὸ πύπου διέμεινε πιστὸς Βασιλεῖ οἱ τῶν τοιούτων ἐξηρτυμένοι κάστρων, ἃ ταῦτα πρὸς τιμὴν αὐτοῦ σωθέντα δούλωσιν.

ιθ'. Σωέβη δὲ κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους, καὶ ἄλλον τόλον Ἀγαρίωνων κατὰ τῆς Ρωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἐλθεῖν· ἀλλὰ τῇ τοῦ Βασιλέως ἐπιμόνοις δεήσεσι πρὸς Θεὸν, καὶ τῇ ἐμφρόσει διαταξέσι, καὶ τῇ εὐσυνηθείᾳ τῶν πραγμάτων μεταχειρίσει, μετὰ τῶν Ρωμαίων ἡ νίκη ἐγένετο, καὶ δυσκλεὰ τὴν ἧτταν οἱ ἐκ τῆς Ἀγαρηνῶν ἐδέξαντο. ὁ γὰρ τῆς Ταρσοῦ Ἀμηρᾶς, ὃς Ἐσμὰν ὠνομάζετο, πλοῖα τριάκοντα πλείων μειζόνων, ἃ Κομβαρία λέγεται, τόλον ἐξαρτυσάμενος, [248] καὶ τοῦ κάστρου Εὐρίπου ὁπλίζεται. τοῦ δὲ Στρατηγοῦ Ἑλλάδος, ὁ Οἰνιάτης οὗτος ἦν, κελεύσει βασιλικῇ, τὴν ἰσχὺν εἰς φυλακὴν τοῦ κάστρου λαὸν ἀπὸ πάσης Ἑλλάδος εἰσαγάγοντες, καὶ τοῖς τείχεσι τὰ ἁρμόζοντα προσκευασάμενοι ἀμυντήρια, ὡς εἶδον οἱ ἐκ τοῦ κάστρου τὰ πλοῖα τοῖς τείχεσι πλησιάζοντα, καὶ τοῖς Βαρβάροις βελῶν ἀφέσει συχνῶν ἀναστέλλειν καὶ ἀπωθεῖν πειρωμένους τοὺς ἔνδον ἐκ τῶν τειχῶν, θυμοῦ καὶ προθυμίας πλήρεις ἠμύνοντο, ἠναίως ἀντηγωνίζοντο, καὶ πέτροβόλοις ὀργάνοις καὶ ξυλοβαλλίστραις, καὶ τῇ ἐκ χειρὸς τῶν λίθων ἀφέσει χρώμενοι, συχνοὺς τῶν Βαρβάρων καθ' ἑκάστην ἀπέκτεινον. οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ τῶν νεῶν τὰς πλείστας ὑπὸ φόβου ἡμομένου τὸ πνεῦμα τῷ ὑγρῷ πνεῖ κατενέπρησαν. ἀπορῶν οὖν καὶ δυσθυμῶν ὁ Βαρβάρος, καὶ εἰδὼς ἐφέσει χρημάτων ἐκόντας τοὺς πολλοὺς ἀποθνήσκοντας, ἀσπίδα μεγάλην περὶ τὸ χάρακος ἧς καὶ χρυσίου ταύτην πεπληρωκώς, τοῦτο γέρας ἔφη καὶ ἀειστεῖον ἐγὼ δίδωμι μετὰ τῶν πρώτων ὑπολέκτων τὸν ἀριθμὸν ἑκατόν, τῷ πρώτως ὑπερβάντι τὸ ἄστος, καὶ τοῖς ὁμοφύλοις βοηθοῦσι τὸ νικᾶν. ὅθεν οἱ ἀπὸ τῆς πόλεως θρασύνθησαν, καὶ τῷ νοῦν τὸ προτεθυμῆσθαι κατανοήσαντες, τοῖς προσκλητικοῖς τῶν λόγων ἑαυτοὺς παρεθάρρυνον καὶ ὑφ' ἓν στόμα τὰς πύλας αὐτῶν ἀναζυγάσαν, ἀνδρείως κατὰ τῶν Βαρβάρων ἐξώρμησαν. καὶ πολλῶν δυσωδυνουμένων, δεξαμένου δὲ καὶ τὸ Ἀμερᾶ κακείαν πληγὴν καὶ πεσόντος, ἐτράπησαν οἱ λοιποὶ, καὶ τῶν διωκόντων ὑπεκειμένων μέχρι τῶν ὑπολοίπων νεῶν, κατεσφάττοντο. καὶ φόνος ἐγένετο τῶν Βαρβάρων πολύς. οἱ δὲ σὺν λιπεῖς ὀλίγας πληρώσαντες τῶν νεῶν, μετ' ἀσχημοσύνης ἀπέφυγον πρὸς τὰ ἴδια. οὕτως ὁ βαρβαρικὸς στόλος δίχα ναυτικῆς τῶν Ρωμαίων δυνάμεως, τῇ τοῦ Βασιλέως εὐχαῖς, καὶ τῇ τῶν ἀπροσδοκήτων ἀληθείᾳ, σὺν φανερᾷ ἥττῃ καὶ δυσκλείᾳ ἀνεχώρησεν.

ξ'. Οὕτω

ξ'. Οὕτω δὲ τῆς ἀπὸ Ταρσοῦ ἀφεσκεδασθέντος νέφους, αἱ ἀπὸ Κρήτης αὖθις ἀντηρείσαντο θύελλαι. τῆ γὰρ Σαὴτ ἐκείνου τοῦ Ἀποχάψ, τῆς νιαύτης ἀμηρεύοντος νήσου· ἔχοντες δὲ καὶ Φώτιόν τινα στρατηγὸν, ἀνδρα πολεμιστὴν καὶ δραστήριον, ἐπιὰ καὶ εἴκοσι κομβαρία τῇ Κρητίῳ ἐλθμεν. τοσοῦτον γὰρ αὐτοῖς ἀναλόγως καὶ πλῆθος * μυοπαρώνων καὶ πεντηκοντόρων, ἃς σακτούρας καὶ γαλέας ὀνομάζειν οἰωθασι πάμπολλοι. μεθ' ὧν τῇ τῶν Ρωμαίων ἐξιόντες ἐπιχειρήσεως, καὶ πόντα τὸν Αἰγαῖον καταληΐζόμενοι, πολλάκις μὲν καὶ μέχρις τῆς ὁπὲρ Ελλεσπόντῳ Περικονήσου ποιούμενοι τὴν ἐπέλευσιν, πολλοὺς ἀνδραποδίζοντο καὶ διέφθειρον. τοσοῦτον δὲ τῶν τότε καθ' ἡμᾶς τῷ τοιούτῳ ναυτικῷ τῶν Κρητῶν ὁ τοξοτηρουδὴς Νικήτας Πατρίκιος, ὁ τῶν Ρωμαϊκῶν τετήρεων ἀρχὴν λαχὼν, καὶ μάχῃ μετ' αὐτῶν κρατερᾷ συρπεσάμενος, θύνας τὰ μὲν εἴκοσι τῶν Κρητικῶν σκαφῶν τῷ ὑγρῷ πυρὶ συγκατέφλεξε, καὶ τοῖς ἐπ' αὐτῶν Βαρβάροις μάχαιρα καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ διεμερίσατο. τὰ δὲ λοιπὰ, φυγῇ τῷ σωτηρίῳ, ὅσα τὸν ἀπὸ τῆς θαλάσσης διέφυγον κίνδυνον, ἐποιήσαντο.

ξα'. Αλλὰ καίτοι οὕτως οἱ Κρῆτες ἐλαττωθέντες, καὶ δυσχόλως ὑποστρέψαντες, οὐκ ἠνάπαυσαν πρεμεῖν· ἀλλὰ πάλιν τῶν τῆ θαλάσσῃ τοσημάτων ἀντείχοντο, καὶ τὰ μᾶλλον τῆς Βασιλίδος ἀπέχοντα, τῷ Πελοποννήσου καὶ ταῖς κάτωθεν ταύτης νήσοις φημὶ, πρελύπτειν καὶ ἐλπίζοντες, τὸν αὐτόθεν μνημονευθέντα Φώτιον Ναύαρχον ἔχοντες. ἀποστέλλεται τοίνυν καὶ κατ' αὐτῶν μετὰ τῶν Ρωμαίων τετήρων, ὁ ταύτων καλὸς ἀφηνιούμενος Νικήτας, τὸν Ωρύφαν φημὶ, ὃς αἰσίως χρησάμενος πλῷ, δι' ὀλίγων ἡμερῶν καταλαμβάνει τὸν Πελοπόννησον· καὶ τῶν λιμένων τοσορμίσας Κεγχρέων, καὶ μαθὼν ὅτι τὰ δυτικώτερα Πελοποννήσου μέρη, Μεθώνην καὶ Πάτρας καὶ τὰ τοσοτῆδε Κορίνθου χωρία λυμαίνεται ὁ Βαρβαρικὸν, βουλὴν βουλεύεται συνετὴν καὶ σοφήν. οὐ γὰρ ἔκρινε θαλάσσης τὸν Πελοπόννησον διελθεῖν, καὶ ἀφ' τοῦ Μαλέου κάμψας, ὃ τῶν χιλίων μιλίων μῆκος ἀναμετρήσασθαι, καὶ τὸ τοσοῦτος ὑστερῆσαι κατεγνώκει· ἀλλ' ὡς εἶχεν δύνας ἐν νυκτὶ, ἀφ' τοῦ τῆς Κορίνθου Ισθμοῦ, πολυχειρίᾳ καὶ ἐμπειρίᾳ τοσοῦ ὁπλίτου μέρος τῆς ὃ ξηρὸν ἀφελκύσας τοὺς ναῦς, ἔργου εἶχεν. καὶ οὕτω πεπυσμένοις τὰ τοῦ πύπυ τοῖς πολεμίοις, ἀφνίδιον ὑπεφάνεται, καὶ συγχέας αὐτῶν τῶν δεῖ τοὺς λογισμοὺς, ἀφ' τε ὃ ἐκ τῆς τοσοτέρας μάχης δέος, καὶ ἀφ' ὃ τῆς ἐφόδου ἀτοσόκλητον, οὐδὲ συζῆσαι καὶ ἀλκῆς

Constant. Porphyrog. Basilius Macedo.

* Barb. μυοπαρώνων.

LX. Sic vero Tarsensi dissipata nebula, Cretenses rursus exortæ sunt procellæ. Saetæ enim Apochapsis filio, ejus Insulæ Amera; sed & Photio viro strenuo ac bellatore illi socio ac administro, septem ac viginti combariis instructa classe; pro quorum numero & ratione, myoparonum multitudo erat & penteconterorum (plerique sacturas galeasque vocare sueverunt) cum illis in Romanæ ditionis loca excurrentes, Egæumque omne deprædantes, nec raro ad ipsam in Hellesponto Præconesum irrumpentes, multos captivos ducebant, alios contrucidabant. Congressus vero, cujus ante meminimus, Nicetas Patricius, Romanarum tunc triremium Præfectus, fortique cum illis conserto prælio, statim ad viginti Cretensium naves igni Græco combussit; harum classiariis Barbaris, aliis alias gladio, igni, aqua absumptis. Reliquæ naves, quotquot maris periculo superiores extiterant, salutem fuga quæsierunt.

Cretensium clades.

Rotundæ hæ naves, parique numero oblongæ piraticæ, triremes, quinqueremes, &c.

LXI. Quanquam vero sic imminuto Cretensium numero, sicque illis infausto pugnæ exitu, haud tamen ut quiescerent, adduci potuere; sed rursus rei navali animum attendentes, loca paulo a Byzantio remotiora (Peloponnesum scilicet ulterioresque Insulas) devastabant ac prædabantur, ductore classis, cujus supra meminimus, Photio. Mittitur contra illum cum Romana classe, qui illi bene præerat, Nicetas Oorypha. Is, fausta usus navigatione, paucorum dierum spatio, in Peloponnesum evasit; appulsusque ad Cenchræorum portum, cum didicisset, Occidentaliores Peloponnesi partes, Methonam, Patrasque ac loca Corintho vicina, Barbarorum classe late divexari atque diripi, prudens catumque consilium iniit. Haud enim commodum existimavit, Peloponnesum circumnavigare, & per Malæam flectendo mille miliarium spatium remetiri, commodique temporis jacturam facere, ac rebus opportuni: verum ut ex itinere comparatus erat, statim noctu per Corinthiacum Isthmum, multorum adnixu solertique experientia ad alterum littus per siccum ac continentem traductis navibus, opus accelerat; hostibusque nihil dum tale quid cogitantibus aut præmonitis, repente ingruit; impletisque terrore eorum animis, tum ob prioris pugnæ cladisque recentem memoriam, tum ob inexpectatam irruptionem, nec vel coire, vel prorsus

Stratagema.

fortitudinis meminisse permisit : sed navium, aliis igne absumptis, aliis submersis ; ipsorumque Barbarorum aliis ense sublatis, aliis maris profundo mersis, ipsoque illorum Duce interempto, reliquos per Insulam dissipari coegit ; quos ipsos postea intra casses adactos, ac quasi venatu ac indagine captos, diversis suppliciis subjecit. Aliis cutem detrahit, iis maxime qui ejurati Christi Baptismatis rei essent : hoc ab eis aufferri, non eorum aliquid proprium, dicens. Aliis corrigias ab occipitio ad pedes usque malleosque acerbo cruciatu extrahebat. Alios tollenonibus quibusdam sustollens, sic ex alto in lebetes pice plenos injiciens pellensque, ipso illorum Baptismate illos se impartiri aiebat, quanquam acerbo & caliginoso. Sic subsannans, ac pro facinorum ratione debitis pœnis excrucians, non levem timorem injecit, ne deinceps Romanam ditionem armis infestare, ac diripere audeant. Hoc modo, meridianis flatibus dissipatis, Romani Imperij navis a naufragio tuta dirigebatur.

Dira de apostatis Saracenis supplicia.

Africanorum Arabum irruptio.

LXII. Ex Occidente sæva rursus procella exoritur. Africæ namque Amermumnes, magnis navibus sexaginta instructus, Romanam ditionem invasit ; cunctaque interjecta diripiens, ac multis adductis captivis ad Cephaleniam usque ac Zacynthum Insulas pervenit. Quibus auditis Imperator, ad opem ferendam quamprimum accingitur ; navaliumque copiarum Ducem Nasarum, cum valida militum manu mittit, triremibus ac biremibus aliisque cursoriis navibus, iisque multis, stipatum. Celeri Nasar navigatione ventisque secundis usus, brevi Methonam venit ; ne tamen citius hostes aggrederetur tale quid obstaculo fuit. Non pauci remigum, periculi metu deterriti, occulte paulatim diffugerant ; quorum desertione, navibus ea, quæ deceret, celeritate carentibus, deficiente, remis impellentibus, vehementi in hostem impetu, haud operæpretium putavit, sic male instructa classe cum hostibus congredi ; remque adeo per celerem cursorem denuntiare studet Imperatori. Ille, missis prompte qui ad hoc idonei essent, desertores omnes vivos capit, & in carcerem trudit. Spectans vero, qua demum ratione & a tribulium cæde impollutas manus servaret, & reliquis remigum, quem par esset timorem incuteret, ne mollis eorum defectio in exemplum aliis cederet, pluresque sic desertores ac elanguidi

Desertorum loco excruciati malefici.

μεμηνᾶς πομπελῶς συνεχώρησεν. ἀλλὰ τὰς μὲν πυρπολήσας, τὰς δὲ καταποντώσας τῶν πολεμίων νεῶν, καὶ τὸν Βαρβάρων, τοὺς μὲν ἀνελὼν τῷ ξίφει, τοὺς δὲ ὑποβρυχίους τῷ βυθῷ ποιησάμενος, καὶ τὸν τούτων ἀρχηγὸν ἀνελών, τοὺς λοιποὺς [249] ἀθροίσεδα- 249.
θίους καὶ τὴν νῆσον ἰωάλκησεν· οὓς σαγηνεύσας ὕστερον καὶ ζωγρήσας, διαφόροις πυρείαις ὑπέβαλε. τῶν μὲν τὴν σαρκὸς [250] ἀπόσπα δορᾶν· μάλιστα τὴν ἀρνησαμένων τὸ Βάπτισμα τοῦ Χριστοῦ. τοῦτον γὰρ ἀπ' αὐτῶν ἀφαιρεῖσθαι λέγων, καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἴδιον. ὅτε δὲ τὴν, ἰμάντας ἀπὸ τοῦ ἰνίου ἄχρι τῶν σφυρῶν μετ' ὀδυνηρᾶς βασάνου ἐξείλκυεν· ἄλλους δὲ κηλωνείοις ποσὶν αἰωρῶν, εἶτα ἀπὸ ὕψους μετεώρου πρὸς τοὺς λέβητας πίσσης μεστοὺς ἐμβάλλων τε καὶ ὠθῶν, τῷ ἰδίου αὐτοῖς μεταδιδόναι Βαπτίσματος ἔλεγε τῷ ἐπωδυνίου καὶ ζοφεροῦ. οὕτως οὖν καπνερπομένους, καὶ ἀναλόγως τῶν ἐργασθέντων αὐτοῖς ποινὰς εἰσπραξάμενος, τῷ καὶ αὐτὸς τῆς Ρωμαϊκῆς ὑπερτερείας ἐκράτυνε, οὐκ ὀλίγον δέος ἐνέβαλεν. ἀλλ' οὕτως μὲν τὰ μεσημβρινὰ διεσκέδασε πνεύματα, καὶ ἀκλύστως ἐπέπλει ὁ τῶ Ρωμαϊκοῦ κράτους σκάφος κυβέρνα.

ΞΒ'. Ἐκ δὲ τῆς Ἑσπέρας αὖθις κλύδων ἐγένετο ἐπηπείρου. ὁ γὰρ τῆς Ἀφρικῆς Ἀμερμουμνῆς πάμμεγέθης ναῦς ἐξήκοντα τὸν ἀριθμὸν σκευασάμενος, καὶ τῆς Ρωμαϊκῆς ὑπερτερείας ἐξώρμησε. καὶ τὰ μεταξὺ λιζόμενος, καὶ πολλὰ σώματα λαμβάνων αἰχμάλωτα, ἄχρι Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου τῶν νήσων ἀφίκετο. ἃ δὴ ἀκηκοὼς ὁ Βασιλεύς, στρατόν τε πρὸς τὴν βοήθειαν ἀθροίσαι, καὶ τὸν τῆς ναυτικῆς ἡγεμόνα δυνάμεως. Νάσαρ δὲ οὗτος ἦν, μετὰ δυνάμεως ἀπέπεμπε ἄνδρας, τριήρων τε καὶ διήρων, καὶ ἄλλων νεῶν ταχυναυτούσων πλῆθος ἐξαρτυσάμενος. στρατηλάτην δὲ τὸν ἔκπλουν ὁ Νάσαρ πεποιηκὼς καὶ αἰσίοις χρησάμενος πνεύμασι, δι' ὀλίγου μὲν χρόνου τῇ Μεθώνῃ κατέλαβε. θᾶττον δὲ τὴν καὶ τῶν πολεμίων ὁπόθεσιν ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας διεκωλύθη ποιήσασθαι. τῶν γὰρ ἐρετῶν οὐκ ὀλίγοι πρὸς τὸν κίνδυνον ἀποδειλιάσαντες, κατ' ὀλίγους λαθραίως ἀπέφυγον, ὧν τῇ λιποταξίᾳ ὁ στρατηγὸς πάνυ ἀφαιρεθεὶς τῶν νεῶν, μὴ ἐχόντων τὴν μὲν ῥοθίου σὺν ὀξύτητι καὶ τὴν εὐκαμπίαν ἐπίλασιν, οὐκ ἔκρινε δεῖν πρωπλισμένοις οὕτως καὶ τῶν δυσμενῶν ἀπελθεῖν. μᾶλλον δὲ ὁ συμβὰς διὰ ταχυδρόμου τῷ Βασιλεῖ. ὁ δὲ, διὰ ταχείας ἀποστολῆς τῶν πρὸς τὸν ὑπερτεθείων, πάντας τοὺς λιποτακτας ἐζώγρησε καὶ ἐμφυλίους ἐποίησε. σκοπῶν δὲ ὅπως καὶ ὁμοφύλων φόνου τὰς χεῖρας τηρήσῃ καθαρὰς, καὶ ὁ πρόσθεν ἐμποιήσῃ δέος τοῖς ὑπολοίποις τῶν ἐρετῶν, ὡς δὴ μὴ καὶ ἄλλοις εἴη πρὸς μίμησιν ἡ τούτων κακία, καὶ ἐκλυσιάσωσιν οἱ πλῆστοι καὶ ῥαστωνεύσωσιν,

βουλλὼ βουλθῆναι σπεύδω. πῶς γὰρ τῆς βίγλης Δρουγγαρίῳ διαγορεύει, ἀπὸ τῶν ἐν τῷ Πραιτωρείῳ δεσμίων τε καὶ κακούργων, ὧν ἐκ τῶν νόμων κατεψήφισται θάνατος, τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν, ἔτι νυκτὸς οὔσης ἀγαγεῖν, καὶ τούτων ἀσβόλῃ τὰ πρόσωπα χρίσαι, καὶ ἅμα ὑπὸ τὸ ἡμείου καὶ τὴν κεφάλης τρίχας ψιλώσαι πάντα διαφόρως, ὥστε μηδὲ αὐτὸν τὸν γεννήσαντα τὴν μορφὴν ἐξασφαλίσασθαι δύνασθαι τῶν ἀπηγμένων βλάψαι τινὰ ἢ προσφθέγξασθαι. ὑποτίμιον γὰρ τὴν τάλμης, εἰσπράξασθαι θάνατον. καὶ τούτους ὡς δεῖν ἐξαρχεῖν τῶν λιποτακτησάντων ἐκείνων πλοίων, ἐν ἱπποδρόμῳ διὰ μαστίγων ἐπεξελθεῖν, καὶ ἐπείτα διὰ τῆς τὴν πόλιν ἀγαγεῖν
251. [251] ὥστε γνωρισθέντας διεξελθεῖν, εἶτα πεδοκάκης ἀσφαλισθέντας, ἐκπεμφθῆναι πρὸς Πελοπόννησον, ὡς αὐ ἐν ᾧ τόπῳ, ὅθεν ἀποφυγεῖν ἐνομίζοντο, καὶ τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν προσδέξωνται. ὑπηρετήσασθαι πρὸς τοῦτο Ἰωάννης ὁ Στρατηγὸς ἐπετάγη Πελοποννήσου, ὁ λεγόμενος Κρητικός. ὃς τῇ Βασιλικῇ κελεύσει καθυπουργῶν, ἰσαρίθμους τῶν ἀποσταλέντων δεσμίων ἐν Μεθώνῃ φούρκας στῆσαι προσέταξε, καὶ τοὺς ὡς ἐξαρχοὺς τῆς φυγῆς πεμφθέντας ἀνεσκολόπισεν. ἅπερ ὁ Ρωμαϊκὸς στόλος ἀκούσας τε καὶ ἰδών, ἐκείνους τε ὡς ἐξαρχοὺς καὶ αἰτίους ὠκτείρησε, καὶ αὐτὸς ἐπερρώσθη πρὸς τὰ δέοντα, πᾶσαν ἀποθέμενος μαλακίαν τε καὶ τρυφὴν, καὶ ἅμα αὐτοῖς ταχέως πρὸς τοὺς ἐναντιουμένους παρεκάλουν τὸν Ἡγεμόνα.

ξγ'. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ λαὸν τῆς φρα-
252. τρίας ἀπὸ τῶν ἐν Πελοποννήσου φραπτῶν [252] καὶ Μαρδαϊτῶν ἀναπληρώσας, καὶ τὸν Στρατηγὸν στεφέργον προσλαβόμενος, πρὸς ὑπόθεσιν ὃν ἐπέστειλε. τῶν γὰρ Σαρακηνῶν ἤδη πολλὴν ἀφλίαν τῶν Ρωμαϊκῶν καταγνόντες στόλου, ἅμα δὲ δοκεῖν τὸ μεταξὺ χρόνον μάτην αὐτοῖς κατατρίβεσθαι, καὶ ἐπ' ἀδείας πολλῆς ἀπὸ τῶν οἰκείων ἐξερχομένων νεῶν, καὶ τὰς ὑποκειμένας λιζομένων χώρας καὶ νήσους, ἐξαίφνης πλησίον αὐτῶν ἀφθόνως γενόμενος ὁ τῶν Ρωμαίων στρατὸς ναυτικὸς, ὃ σεσωσμένα δόντος τοῦ Στρατηγοῦ, ὑπαντῆναι τοῖς πολεμίοις ἀπροόπτως ἐν τῇ νυκτὶ, καὶ μήτε συζῆναι, μήτε πρὸς ἀλκὴν παραπῆναι θέντες χειρῶν, δυσχερῶς ἀπεσφάττοντο, καὶ αἱ τούτων ναῦς πυρὶ μὲν τῶν ὑποζυγίων καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς κατεφλέγοντο. ὅσαι δὲ τοῦ πυρὸς κίνδυνον διέφυγον, ταύτας τῇ ἐν Μεθώνῃ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ φέρων ὁ Νάσαρ, ὡς χειροποίητα ἐδωρήσατο· καὶ ἀπὸ τῶν λαφύρων καὶ τῶν ὥστε ληφθέντων σωμάτων ἀφθονίαν τὸν ὅλον αὐτὸν λαὸν ἐπεχώρησεν. δηλοποιεῖ δὲ ταῦτα θᾶττον τοῦ Βασιλέως, καὶ ὥστε μὴ χρὴ τὸ ἐντεῦθεν προσήκειν καὶ ποῖ πρᾶττεσθαι, πυνθάνεται. ὃν ὑπὲρ τοῖς πρωτοστόλοις ἐπαινέσας ὁ Βασιλεὺς, προτέρω χωρεῖν ἐκελεύετο.

Constant. Porphyrog. Basilius Macedo.

A segnesque fierent, sapientissimum init consilium. Nempe excubiarum Drungario præcipit, ut vinctorum in Prætorio ac maleficorum, in quos Legum severitate lata capitis sententia sit, triginta numero sub noctis adhuc tenebras educat, vultusque illorum fuligine oblinat, ac erasis flamma tum barbæ tum capitis pilis, formam omnem aboleat, ac unde dignosci possint, caveatque ne quis prorsus eos salutare vel alloqui audeat. Qui secus faxit, is vero morte luat. Hos porro, ceu desertorum navalium capita in Hippodromo acriter cædat, citoque revinctis post terga manibus per
B Urbis forum traducat; ac deinde noxiorum vinculis constrictos, tuto in Peloponnesum mittat, ut quo loco fugam fecisse existimabantur, pœnas debitas luant. In eam rem operam conferre jussus, Joannes Peloponnesi Prætor, dictus Creticus. Is porro Imperatoris jussioni parens, pro vinctorum numero totidem furcas erigi jubens, ad se missos in eis suspendit, quasi qui fugæ auctores extitissent. Quibus auditis visisque Romani Classiarij, tum illos deplorare ut timidos atque miseros, tum ipsi ad mala quæque ac gravia animis roborari, omnique semota mollitie vitæque deliciis,
C ut cito adversus hostes educat, Imperatorem Ducemque rogare.

LXIII. Inter hæc ipsi quoque ex Peloponnesiacis cohortibus ac Mardaitis suppletis auctisque ordinibus, ascitoque Prætore adjutore, ad impressionem sese accingit. Saraceni Romanam classem ingentis ignaviæ ac timiditatis jam insimulantes, quod frustra interim viderentur tempus terere, licenter admodum ac secure navibus egressi, subjecta prædia insulasque diripiebant; cum repente improvisus eis accedens navalis Romanus exercitus, signoque dato, noctu inexpectatus hostes aggreditur; ac, nec coeundi
D facta facultate, nec animos sumendi, misere trucidabant; navesque cum vectoribus ac reliqua supellectili & impedimentis, igni cremebant. Quæ vero naves ignis ereptæ periculo sunt, eas Nasar Ecclesiæ Dei, quæ est Methonæ, velut gratiarum actionis munere donavit; manubiis atque captivis milites gaudere, iisque ditari permisit. Rei vero omnem eventum ocyus Imperatori significat, quidve in posterum agendum, aut quo vertendus animus, ducendaque classis sciscitatur. Imperator ob præclare gesta laudatum, ulterius progredi jubet.

Nasaris solertia, deque Saracenis illustris victoria.

Res in Sicilia bene gestæ.

LXIV. Alacri igitur exercitu superiori victoria, in Siciliam Panormumque trajicit, Urbesque ibi Agarenis Carthaginensibus tributarias diripit, prædasque agit. Onerariæ plures captæ ac scaphæ. Onus, olei ingens copia, merceſque aliæ pretioſæ. Tantam inde olei vim invectam ferunt, ut ejus libra vænierit obolo.

In Italia.

LXV. Sed & ad Italiæ partes transvecta eadem classis, pedestribusque ac equestribus Romanorum copiis conjuncta, quarum ductor erat Procopius Imperatoris Protovestiarius & Leo (Apostupem vocabant) Thracum & Macedonum Dux, multa, eaque Romano Imperio utilia gessit. Nam & classem rursus ex Africa profectam, in Insula cui Stelæ nomen, idem Nasar devicit, ac quas Agareni Urbes munitas ac præsidia in Calabria & Longobardia tenebant, paucis admodum exceptis, cuncta eis erepta eorumque jugo liberata, Romanæ ditioni restituit. Inque eum modum, Romana quidem classis insidiis, invidentia, Nemesique superior, spoliis opima multisque clara victoriæ coronis, ad Imperatorem reversa est, implens omnes cives ac Remp. lætitia, multaque Imperatori gratiarum actionis & confessionis divinæ laudis, præbens nomina atque momenta.

LXVI. Terrestres vero copiæ, haud prorsus invidiam effugere. Verum gesserunt illæ quidem fortia claraque facinora; orta tamen sub ipsius prælij tempus discordia ac contentione, Ducem amiserunt qui major dignitate erat. Cum enim dissideret Leo a Procopio, conserto tamen cum hostibus prælio, contigit Leonem cum Thracibus & Macedonibus in dextra acie victoria potiri, atque hostium magnam stragem dare; Procopium vero cum Sclavinis & Occidentalibus sinistram tenentem, validiore premi hostium impetu; cui laboranti, cum ob præcedentem discordiam, nulla a Collega missa essent auxilia, fusa penitus illius acie, ipsemet in fuga equo lapsus, necatus est. Hunc exitum cum pugna habuisset, Leo aliud etiam aliquid clari facinoris edere in animo habens, ut illatam ob dissidium cladem obtegeret, tum suas ipse copias assumens, tum ex Procopij clade reliquas colligens, Tarenti arcem expugnavit, quam adhuc Agareni tenebant, penitusque diripiens, populum omnem captivum abduxit. Hinc & milites non parum præda juvit, & Imperatori opima

Ducum discordia, noxia.

Procopius Dux victus ac cæsus.

Captum Leoni Tarentum & direptum.

ξθ'. Ἐπὶ δὲ τῶν τῆς Θρᾴκης στρατηγησάντων τοῦ θυμοῦ ἐν ὁ στρατὸς, διαφθαρὲν ὑπὸ τῶν πρὸς Σικελίᾳ καὶ Παλέρμοις, καὶ τὰς ἐκεῖσε πόλεις, ὅσαι τοῖς Καρχηδόνος Ἀγαρηνοῖς ἐτέλουν ὑποφόρους, ὅπλων ἐλαφίζειν· καὶ φορτηγῶν νεῶν καὶ σκαφῶν πάμπολλον ἐκράτησεν, ὧν ὁ φόρτος ἔλαιόν τε δαψιλὲς ἐν, καὶ ἄλλα τῶν τιμιωτέρων πολλά. τοσοῦτον δέ φασιν Ἀθωνιθῶναι τότε ὃ ἔλαιον ὑπὸ τῆς πιαύτης στρατηγίας, ὥστε ὁβολοῦ τὴν λίτραν πιπράσκεσθαι.

ξε'. Διαφθάσας δὲ καὶ τοὺς τῆς Ἰταλίας μέρη ὁ αὐτὸς στόλος, καὶ σὺν τῷ ὁπλιτικῆς καὶ ἱππικῆς τῶν Ρω- 253.
μαίων δυνάμεσιν ἐτοίμοις, ὧν Προκόπιος ὁ τοῦ Βασιλέως ἦν τῶν Πρωτοβεστιαρίτης, καὶ Λέων ὁ τῶν Θρᾳκῶν καὶ Μακεδόνων τότε Στρατηγὸς, ὃν Ἀποστύπην ἐκάλουν, πολλὰ καὶ ἐπιφελῆ τῇ Ρωμαίων ἀρχῇ κατεστήσαντο. ἔν τε γὰρ τῇ Ἀφρικῆς αὖθις ἐξελόντα στόλον τὴν νῆσον τὴν καλουμένην Στῆλαι, ὁ αὐτὸς Νάσαρ κατεπολέμησε, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν κατειλημμένα κάστρα ἔν τε Καλαβρίᾳ καὶ Λαγκοβαρδίᾳ, πλὴν ὀλίγων πάνυ, πάντα τῶν Βαρβαρικῆς χθονὸς ἠλευθέρωσε, καὶ τοὺς τῶν Ρωμαίων ὑποτάσσειν μετήγαγε. καὶ ὅτω μὲν ὁ ναυτικὸς στρατὸς κρείττων δόλου καὶ φθόνου φανεὶς καὶ νεμέσεως, μυρίων πολλῶν λαφύρων καὶ νικητικῶν τροπαίων ἐπλήρωσε τοὺς Βασιλέα Θεοφανοῦς ἐμπλήσας πᾶν τὸ πολίτευμα, καὶ Βασιλῆς πολλὰς ἀφορμὰς παρεσκεύασε τῆς πρὸς Θεὸν εὐχαριστίας καὶ ἀνθομολογήσεως.

ξς'. Αἱ πεζικαὶ δυνάμεις, διὰ πάντα τὸν φθόνον διέφυγον. ἀλλ' ἔργα μὲν ἀνδρικὰ καὶ λαμπρὰ κατειργάσαντο, οὐ μέντοι καὶ φιλονεικίας κατ' αὐτὸν τὸν ἀγῶνα συμπεσούσης, ἀπώλεσε τὸν μείζονα στρατηγόν. διὸ γὰρ Λέοντος διενεχθέντος πρὸς τὸν Προκόπιον, συμβαλόντων μὲν ὅμως τοῖς πολεμίοις, στενόν τε μοῦ Ἀποστύπην μετὰ τῶν Θρᾳκῶν τε καὶ Μακεδόνων κατὰ δεξιὸν μέρος ἀγωνιζόμενον, κρατεῖν τῶν ἐναντίων, καὶ πολλοὺ φόνου ἐργάζεσθαι τὸν μὲν Προκόπιον μετὰ τῶν Σκλαβίνων τε καὶ Δυτικῶν κατὰ θάτερον μέρος ἀνιππαζόμενον, ὑπὸ τῶν ἐναντίων πιέζεσθαι. μὴ πεμφθείσης δὲ παρὰ τοῦ Συστρατηγοῦ βοηθείας πρὸς ὃ πονῶν ἀφορμὴ τῶν προηγησαμένων φιλονεικίαν, ἐτράπη καθαρῶς ὁ κατὰ τὸν Προκόπιον μέρος, καὶ αὐτὸς ἐκ ἵππου ἐσφάγη κατὰ τὸν δίωξιν, τοῦ ἵππου συμπεσόντος αὐτῷ. θεοῦ δὲ τέλος τὴν μάχης ἐκείνης λαβούσης, δῆλον τὸ καὶ ἕτερον λαμπρὸν ὁ Λέων ἐργάσασθαι, ὡς αὖ ὃ ἐκ τῆς ἐφεδρείας συσκιάσῃ συμβαλὼν, τό, τε οἰκεῖον στράτευμα λαβών, καὶ τοὺς ἐκ τῆς φυγῆς ἀθροίσαντας τῶν πεπολεμωμένων ὑπὸ τὸν Προκόπιον συμπεφευγότας, ὃ κάστρον κατεπολέμησε Τάραντος, ἔτι κατεχόμενον ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ τὸν καπακρατήσας εἷλε, καὶ πάντα τὸν αὐτοῦ λαὸν ἐξανδραποδίσατο. ἐξ ὧν, τό, τε στρατιωτικὸν ἀπεργασάντως ὠφεληθῆναι συνεχώρησε, καὶ Βασιλῆς συ-

* Barb. Σκλαβίνων

χρὰ προσήγαγε λάφυρα. Ἀλλ' οὐκ ἐπεῖδε τούτοις ἡδέως ὁ Βασιλεύς, οὐδὲ ὡς ἀρετεῖα τ' Λέοντα ἀπέτεισεν. Ἀλλ' ἐπεὶ διερευνώμενος εὗρεσκεν ἐκ τῆς συμπεσούσης φιλονεικίας κατ' αὐτὸν τὸν πολέμου συμβολὴν ἀπολωλεκέναι τὸν Ὁμοσπάτορα, τῆς τε ἀρχῆς παρέλυσε, καὶ ἐξόριστον ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἀπέστειλε πλησίον Κοτυαείου τυγχάνοντα. A spolia obtulit. Non tamen Imperator hæc libenter aspexit, nec ut viro forti mercedem Leoni reddidit: sed cum habita rei indagine ex contentione in ipso pugnæ conflictu Leonem Collegam perdidisse invenisset, abrogato ei munere, in domum suam, quæ haud procul Cotyaio est, relegavit. Leonis pœna proditi Collegæ.

ξζ'. Τοιαύτης δὲ καὶ μοίρας τούτων τυχεῖν ὁ Ἀποξύπης ἐχρήσατο. συμφρονήσαντες γὰρ κατ' αὐτοῦ, ὅ, τε Πρωτοστράτωρ Βαϊάνος καὶ Χαμάρετος ὁ Κουβικουλάριος καὶ τῶν τῷ οἰκειοτάτων αὐτῷ, γραφὴν κατὰ τοῦ ἰδίου δεσπότου πρὸς Βασιλέα συνέθεσθον, δι' ἧς ἐδηλοῦτο καὶ ὁ τῶν Πρωτοβεστιαρίου Προκοπίου θάνατος, γνώμῃ τοῦ κυρίου αὐτῶν γεγονὼς, καὶ καθυποβολαῖς ἔγκλημα, καὶ ἄλλα πικρὰ βαρέα καὶ δυσφερῆ. ὧν ὁ Χαμάρετος λαβὼν, καὶ πρὸς τὴν Βασιλεύουσαν εἰσελθὼν, τῷ Βασιλεῖ ἐπιδέδωκε. μαθόντες δὲ τοῦτο οἱ τοῦ Ἀποξύπη υἱοὶ, οἵ τε Βαρ- B

254. δας καὶ [254] ὁ Δαβὶδ, αὐτόχειρες τοῦ Βαϊάνου καθίστανται, ταῖς ξίφεσιν αὐτὸν ἀπλέως κατακόψαντες. Δείσαντες δὲ τοιοῦτον τόλμημα καὶ ὃ οὐκ Βασιλέως δίκης, ὥρμησαν μετὰ τοῦ πατρὸς Συρίαν φυγεῖν. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Βασιλεύς, σὺν πά-

255. σῃ πολλῷ Βαρτζαπέδονα [255] τὸν Μαγκλαβίτην ἀπέστειλε πρὸς τὸ κατασχεῖν αὐτούς. οἳ ἤδη πρὸς Καππαδοκίαν κατέλαβε, τὴν πρὸς Συρίαν ὁδὸν σπουδαίως ἐλαύνοντας. περιφθεὶς οὖν αὐτοὺς καὶ τὸ πρόσταγμα τὸ βασιλικὸν κατασχεῖν, ἐκείνων δὲ ἀντιστάντων καὶ ἀμυνομένων εἰς δύναμιν, συνέβη καὶ τὴν τοιαύτην ἀνδομαχίαν καὶ φασὶ συμπεσεῖν τοὺς δύο τοῦ * Ἀποξύπη υἱοὺς, αὐτὸν δὲ ληφθῆναι καὶ δεθῆναι πρὸς Βασιλέα καὶ εἰς τὰ Ἱερεία βασιλικὰ οἰκίας ὃ τὴν ἀκρίδα παθὼν τυγχάνοντα· ὃς τῇ κρίσει Μανουὴλ τοῦ Μαγίστρου βασιλικῇ κελεύσει ἐκκοπεὶς, καὶ τὸν ἕνα τῶν ὀφθαλμῶν ἐκκεντεῖς· ἀφαιρεθεὶς δὲ καὶ τὴν χεῖρα τὴν μίαν, διά τε τὴν ἔνδειξιν τὴν κατ' αὐτοῦ, καὶ διὰ τὴν πεῖραν τῆς πρὸς τοὺς πολε- D

* Barbatium.

μίους φυγῆς, ὃ λοιπὸν ἐν Μεσημβρίᾳ ἐξόριστος κατεγήρασε. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Ἀποξύπην, οὐδὲν ἄλλως ἔνπα χρηστὸν, τοιοῦτον τέλος ἐδέξατο. Alia accusatio ac pœna.

ξη'. Ἐν ὅσῳ δὲ τὰ κατὰ τὴν Ἑσπέραν διὰ τῶν Ὑπερατήλων τοῦ Βασιλέως κατεσκήπτετο, οἱ ἐκ Μεσημβρίας ἀναπνεύσαντες Ἄραβες, ἀργεῖν τε καὶ σχολάζειν καὶ ῥᾳθυμεῖν νομίσαντες αἰεὶ ἀφόρητον, καὶ τὸ κατὰ θάλασσαν ἀνδραποδισμάτων πάλιν διέγνωσαν. Καὶ δὴ καπά τε τὴν Αἴγυπτον καὶ τὰς ἐν Συρίᾳ παραθαλασσίους πόλεις, ναῦς πεκτηνάμενοι, καὶ τὰς ἐποφόρους Ῥωμαίοις γῆς καὶ θαλάσσης ἐκστρατεῦσαι διενοοῦντο. κρίναντες δὴ τὸν

Aa iij

Barzapedonem Manglavitam qui illos detineret, quam celerrime mittit. Jam in Cappadociam venerant, cum in Syriam contento cursu approperantes invenit. Conatur ille, quæ ad eum erat Divalis jussio, homines tenere. Enimvero illis obnitentibus, ac pro virili sese tuentibus, contigit ambos Apostypis filios in ea digladiatione rixaque cadere. Pater ipse captus, vinctusque ad Imperatorem, tum in Regiis ædibus in Hieria versantem adductus, ejusdemque jussu Manuelis Magistri judicio subactus, unius oculi effossione, uniusque item manus amputatione luit; tum ob indicia quibus premebatur, tum quod conatus esset ad hostes diffugere: quod reliquum est, in Mesembriam relegatus, ibi consenuit. Ac quidem Apostypis, viri alioqui haud probi, res, ejuscemodi finem habuere.

LXVIII. Interim dum per Legatos ita res Occidentis Imperatori administrantur, qui ad Meridiem incolunt Arabes, assumptis animis, dum ipsum desidere, segniusque agere ac otio torpere existimant, maris sibi iterum aleam tentandam constituunt. Per Ægyptum itaque Urbesque Syriæ maritimas constructis navibus, Romanam ditionem terra marique infestare parabant. Operæpretium tamen

rati per ſpeculatores prius luſtrare ac experiri, quo ſe modo res Imperatoris haberent, hominem Romano habitu linguaque utentem, qui ſingula diſpiceret, eiſque referret, miſerunt. Verum Imperator Reip. curis enixe invigilans, ac, quæ bello opportuna eſſent, in anteceſſum parans, quem nec fugeret ille hoſtium claſſis in Syria apparatus, triremium ac biremium majori inſtructa copia, claſſeque Byzantij congregata, quid ferret futura dies expectabat. Claſſiarij interim, ne per otium inſoleſcerent, extruenda Baſilica in Regio atrio (Templo ſcilicet quod ſub nomine Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, ſanctorumque cœleſtis militiæ Principum, nec non Eliæ Prophetæ ædificabatur) operam conferre juſſit. Cum vero ex Syriæ finibus hoſtium claſſis emerſerit, mox præſto eſſe ad illorum excipiendum impetum. Veniens itaque e Syria explorator, conſpectaque parata claſſe ac imperium expectante, cunctaque aſſecutus riteque conjiciens, his qui miſerant, nuntiat. Hi porro contra quam ſperaverant audito Regiæ claſſis apparatu, metu deterriti, ceſſare hactenus eligunt, expeditioniſque ac excurſionis ſolvunt propoſitum. Navales tamen copiæ ac claſſiarij Byzantij manebant, atque huic quod dixi, operi inſiſtebant.

Baſilij claſſis Byzantij impedita extruenda Nova Eccleſia.

LXIX. Barbari autem Carthaginenſes, propter jam acceptas clades veriti, ne & in ſuas deinceps ſedes Romana claſſis trajicere tentaret, eaque ratione multis & ipſi extructis navibus, cum exeunte vere, nullas Imperatoris exiſſe copias didiciſſent, rati illius cohortes bellis aliis diſtineri, adverſus Siciliam cum navalibus copiis proficiſcuntur. Venienteſque ad ejus Metropolim (nempe Syracuſas) vallo eam cinxerunt, circa eam poſita diripientes, agrumque ac ſuburbana vaſtantes. Hæc ſimul ac Imperator a Siciliæ Prætore ſignificata accepit, copias adverſus Syriam deſtinatas in Siciliam mittit, Navarcho quodam Adriano (hic enim navalibus tum copiis præerat.) Solvens itaque Adrianus Byzantio, quod ventis ſecundis ac commodis deſtituebatur, vix tandem ad Peloponneſum pervenit; Monembaſiæque in portu, quem Hieracis vocant, appulſis navibus, aſpirare ſibi ventos expectabat; homo ſegnior, ut videtur, nec cor ferventibus munitum ſpiritibus gerens, ut audacter etiam adverſantibus ventis ſibi connitendum putaret, ac interim dum tranquillum eſt nulliſque ventis

Syracuſana obſidio.

Ἀφ' ἁπασχόπων προέτερον τὰ Βασίλειος προσάλ-
μαπα καπιδεῖν, τ' ἐπιφόλμον ἕκαστα καὶ προὸς αὐτοὺς
ἀπαγγελοιῶπα, Ρωμαϊκῇ στολῇ καὶ γλώσσῃ χρώ-
μενον, ἐξαπέστελλον. ὁ δὲ Βασιλεὺς τ' περὶ τ' κοινοῦ
φροντίσιν ἀεὶ ἀγρυπνῶν, καὶ τὰ δέοντα προσκαθαρ-
σκευαζόμενος, ἐπεὶ μηδὲ τὰ ἐν Συρίᾳ ναυπηγού-
μενα πλοῖα τῶν διέλαθε, πλείονων τετήρων καὶ
διήρων κατασκευὴ ἐποιήσατο, καὶ τοῖς ναυτικοῖς δυ-
νάμεις κατ' τ' Βασιλίδα στρατολογῶν, ἐκαραδόκει
τὸ μέλλον. καὶ τέως μὲν, ὡς ἂν μὴ ὀρλαίζων ὁ ναυτι-
κὸς ὄχλος ἀπακτότερος γένοιτο, ἐν τῇ δημοσιοδομῇ τοῦ
κατ' τ' Βασιλέου αὐλείου ἐγειρομένῳ τότε ναοῦ, εἰς ὄνο-
μα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀρχι- B
στρατήγων καὶ Ἠλιοὺ τοῦ Θεσβίτου, εἰς διωρίσατο αὐ- 256.
τοῖς ἐπιτελεῖν. ὅτε δὲ τῶν θείων Συρίας ὁ σκοπὸς
στόλος ἐπαφρίτων φθάνῃ, ἀπεσταλίωαι τε τύποις
προὸς τ' ἐκείνων ἀντιπαράταξιν. ἐλθὼν οὖν ὁ
ἀπὸ Συρίας κατάσκοπος, καὶ τό, τε πλῆθος ἰδὼν τῶν
νεῶν, καὶ τ' δυνάμιν ὡς ἐτοίμην πρὸς προὸς τὸ
ἔκπεμψιν, καὶ πάντα κατανοήσας τε καὶ στοχασάμε-
νος, ἀπαγγέλλῃ τοῖς ἀποστείλασιν. οἱ πρὸ ἐλπίδος
τὸ ἐναντιώσεσθαι Βασιλέως ἀκούσαντες, τότε μὲν
παύσαντες, τὸν ἡσυχίαν ἠγάπησαν, καὶ τ' προὸς
τὸ ἔκπλουν ἀσπουδὶ διελύσαντο. ἔλθοντος δὲ ὅμως
κατ' τὸν Βασιλεύουσαν ἡ ναυτικὴ πληθὺς εἰς τὸ
εἰρημένον ἔργον ἀσχολουμένη.

ξθ'. Οἱ δὲ ἐν Καρχηδόνι Βάρβαροι, ἀφ' ὧν
προσγεγενημένας ἥτταν δείσαντες, μὴ προὸς τ' αὐ-
τῶν ἤδη προὸς τὸ ἑξῆς διαπεράσαν ὁ στόλος ὁ Ρω-
μαϊκὸς πειρᾶται, καὶ ἀφ' τῶν ναῦς ἱκανὰς καὶ αὐτοὶ
τεκτηνάμενοι, ἐπεὶ δ' ἦρος διελευθέρου τοῦ ἐνιαυ-
τοῦ Βασιλέως δυνάμιν κατελθούσαν ἐπύθοντο,
ὑποπτήσσοντες προὸς ἄλλοις πολέμοις ἄσχολον
τυγχάνειν τὸν Βασιλέως στρατὸν, ἐκστρατεύεσθαι
κατ' Σικελίας ἐθαῤῥήσαν καὶ προὸς τ' αὐτὴν ἐλθόν-
τες μητρόπολιν, τὰς Συρακούσας φημὶ, ταύτην
ἐπολιόρκουν, καὶ περὶ αὐτὴν ἐλήζοντο, καὶ κατε-
δήουν τ' χώραν τὰ προάστια. τῷ δὲ Στρατη-
γῷ τῆς Σικελίας δῆλα ταῦτα τῷ Βασιλεῖ κα- D
τασήμαντος, αὐθέως ἡ κατ' Συρίας ἐντεπιαθεῖ-
σα δυνάμις, προὸς Σικελίαν ἐκπέμπεται,
Ἀδριανὸν τινα Ναύαρχον ἔχουσα. οὗτος γὰρ ἔτυχε
τότε τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ἐξηγούμενος. ὃς
ἀπὸ τῆς Βασιλίδος ἐξορμησάμενος, πνεύμα-
των δὲ μὴ εὐμοιρήσας ὑπαπνοίων καὶ δεξιῶν,
μόλις κατῆλθεν ἄχρι Πελοποννήσου. ἐν Μονεμ-
βασίᾳ δὲ ἐν τῷ λιμένι τῷ καλουμένῳ Ἱεράκος
προσορμίσας τὰς ναῦς, ὑπέφερεν πνεύματα ἀπέ-
μπνε, ῥαδιουργότερος, ὡς ἔοικεν, ὤν, καὶ μὴ ἔχων
ζέουσαν τὴν ψυχὴν, ὥστε καὶ προὸς σφαρτία πα-
ρεμβάλλεσθαι πνεύματα, καὶ δι' εἰρεσίας ἐν τοῖς

δρομίσου γαλιώαις πρὸς τὸ προκείμενον κατεπεί- A mare perflatur, quo propositum est remigando contendere. Dum itaque in eo portu longiores is moras nectit, & Agareni acrius obsidendo urgent, nullumque non movent lapidem, ut antequam obsessis auxilia veniant, opus occeptum perficiant, contigit civitatem vi armisque capi, multaque præsidiariorum facta strage, oppidanorum multitudo omnis in servitutem abducta est. Ejus multæ divitiæ, hostibus spolia cessere: Urbs funditus eversa, sacræ in ea Ædes igne succensæ. Civitas ad ea tempora præclara ac nobilis, & quæ pleraſque sæpius tum Græcas tum Barbaricas copias ipsam aggressas debellaverat, parietinis tantummodo claret. B

Syracusa eversa ac desolata.

LXX. Res Adriano in hunc modum innotuit. Est locus in Peloponneso haud procul Monembasia, ad quam Romana classis stationem acceperat, Helus nomine, a sylvæ prope ambientis condensitate ac opacitate. In eo, dæmonum vis quædam insederat, quam haud raro pastores obsequio cultuque deliniebant, ut quas pascebant pecudes, ab eis illæsas ac incolumes præstarent. Hos illi dæmones velut inter se colloquentes ac gratulantes audierunt, quasi pridie capta Urbe Syracusana, cunctisque in ea eversis ac igni traditis.. Hæc pastores dum nonnullis referunt, pervenit narratio ad ipsum Adrianum. Accersitis vero ipsis pastoribus, exque illis diligenter ac curiose scisciatus, invenit eadem ipsos loqui quæ audierat. Volens autem suis quoque auribus audire, cum pastoribus ad locum venit; interpellatisque per eos dæmonibus, *Quandonam capiendæ Syracusæ essent, jam captas esse Syracusas*, audivit. Mœrore itaque correptus, ac consilij inops, rursus nihilominus se colligere, haud habendam fidem nequissimorum dæmonum dictis existimans, cum nulla eis insit præscientiæ vis; ignorans scilicet non fuisse eam præscientiam, sed eorum manifestationem quæ evenerant gestaque erant; quà nimirum illi, ob subtilitatem motusque celeritatem, humani omnis nuntij iter longe præveniunt. Adhuc tamen eo non credente, post decem dies, Mardaitarum quidam & Taxatorum (1. Præsidiariorum) Poleponnesiorum, qui Urbis excidio superstites fugerant, ipsi tristes nuntij cladis extiterunt. Hinc itaque certior jam factus Adrianus, quà licuit celeritate, quod & venti qui ad eundem obstiterant, ad regressum flarent accommodi, cum classe C D

Dæmonum evicta Syracusa gratulatio.

257. οὐ μακρὰν Μονεμβασίας διεπκὼς,[217] καθ' ὃν ὁ Ρωμαϊκὸς στόλος κυλίζετο, Ελος προσαγορευόμενος ἀπὸ τ περὶ αὐτὸν δασείας καὶ σκιερφοῖς ὕλης ὄνομα κληρωσάμενος. ἐν τούτῳ τίνων δαιμόνια τὶς ἐφήδρευε δυνάμις, ἣ καὶ ὑπὸ τ ἐκ ξυνεμόντων ποιμένων πολλάκις ἐθεραπεύετο, ὡς μὴ ἀσινῆ δεῖν ἐκ τούτων τὰ νεμόμενα διαφυλάττοιτο. ἀφ' ἑμέματα. ὧν τίνων δαιμόνων οἱονεὶ πρὸς ἀλλήλους διαλεγομένων καὶ ὑπερχαιρόντων ἤκουσθη οἱ νομεῖς, ὡς ἐάλω τῇ χθὲς ἡμέρᾳ Συράκουσα, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πάντα κατέσκαπται καὶ πυρὶ παρεδόθη, ἄφαρ πρός τινας τ νομέων ἐξηγουμένων, ἔφθασε καὶ πρὸς τ Αδριανὸν ὁ διήγησις. ὁ δ' ἐκ τοῦ ποιμένας αὐτὸς μεταπαλεσάμενος, καὶ πολυφραγμόνως ἀνακρίνας, εὗρε τοῖς ἀκουσθεῖσι συμβαίνοντα, καὶ τὰ παρὰ τῶν ποιμένων λεγόμενα. βουληθεὶς δ' ἐξ αὐτήκοος γενέσθαι, καὶ πρὸς τῷ τόπῳ μετὰ τῶν ποιμένων γενόμενος, καὶ δι' αὐτῶν τοῖς δαίμοσι προσταγὼν τὸν ἐρώτησιν, παρὰ τίς, Πότε λήψεται Συράκουσας, ἤκουσεν, Οτι ἤδη ἐάλω ἡ Συράκουσα. λύπῃ δὲ καὶ ἀμηχανίᾳ περιεχθεὶς, ὅμως πάλιν ἀνέφερε, μὴ χρῆναι πιστεύειν οἰόμενος τὰ παρὰ τ πονηρῶν δαιμόνων λεγόμενα, ὡς οὐκ οὔσης αὐτοῖς τ προγνώσεως, ἀγνοεῖν ὅτι τοῦτο οὐχὶ προόρασις ἐστὶν, ἀλλὰ τ ἀπηλλαγμένων καὶ τελεσθέντων δήλωσις, ἐκ τ λεπτομερείας καὶ ταχυκινήτου τ ὁδοῦ ἀνθρωπίνης ὑπερδρομίας ἀπαγγελίαν προφθανόντων αὐτῶν. ὀψὲ δὲ ὅμως αὐτῷ, μετὰ δεκάτην ἡμέραν πρὸς τῶν ὀψὲ φράστων τ ὅλεθρον ἀπὸ τῶν κ Πελοποννησίων Μαρδαϊτῶν καὶ Ταξατῶν τυχόντες, ἀπαγγελοι τ ὀλεθρίων διηγημάτων γενόμενοι. ἀφ' ὧν τῷ πληροφορίαν δεξάμενος ὁ Αδριανὸς, ὡς εἶχε τάχους, ἐπεὶ δὲ τὰ πρὸς τῷ κάθοδον ἐναντιούμενα πνεύματα ὑπεπτόησε πρὸς τῷ ἄνοδον καθησυχάσαι, καταπλεύσαι μετὰ τοῦ στόλου τῷ

Byzantium venit, & in Magnum Dei Templum, ejus Sapientiæ invocatione ac præconio clarum, ſupplex confugit. Cladis tamen magnitudine acerbe nimis Imperatoris viſcera dilacerante, & ad nimium prope furorem animique dolorem propellente, nec ſacræ ipſa Ædis religio, nec pro illo ſupplex Antiſtitis obſecratio, omnino Adrianum pœna exemerunt; verum extremo quidem (ipſo forſan haud immerito) ſupplicio liberarunt; haud tamen a mediocri, & quod aliorum caſtigandæ temeritati adhibetur, omnino innoxium præſtare valuerunt. Sic Imperator in ſuis moderatæ iræ ac caſtigatæ, in publicis non omnino ſibi poterat moderari.

Adrianus rei malæ geſtæ cauſa punitus.

Sentent.

LXXI. Sic igitur Occidentalium partium hoſtibus vires iterum reſumentibus, ac cum præſenti freti proſperitate, viciniora quoque loca invaſuri expectarentur, mittitur Stephanus cognomento Maxentius Cappadox, copiarum in Longobardia Dux, cum Thracibus & Macedonibus, ſelectiſque Charſianitis & Cappadocibus. Is, ad aſſignatam ſibi provinciam veniens, conatuſque Amantiam Urbem a Saracenis, quorum Imperio premebatur, eruere, cum propter innatum quaſi torporem ac ſegnitiem, ut videtur, ſeu magis ignaviam & luxum, nihil quod operæpretium foret, vel iis quas ducebat copiis dignum, facere potuiſſet, ceſſare jubetur, ejuſque loco Nicephorus Phocas, vir ſedulus ac vigil, manuque fortis ac conſilio ſolers, mittitur. Hic, pluribus etiam copiis ex Orientalium partium Præfectis arrogatis, aſſumptoque Diaconitze illo, qui pridem Chryſochiris Tephricæ tyranni miniſter fuerat, ac ſecum ex Manetis cultu agmen ducebat. Unitus itaque Nicephorus Stephani deceſſoris cohortibus, multa & prudentiæ & bellicæ virtutis ac fortitudinis obiit opera. Continuo enim Amantiam Urbem cepit, multa ſtrage fuſis fugatiſque hoſtibus; arcemque Tropas & ſanctam Severinam ad priſtinum Imperij Romani dominium reduxit; aliiſque præliis ac dimicationibus, Agarenorum victor exiit; atque eorum ſpoliis abunde, quem ducebat exercitum, recreavit atque ditavit. Et hæc quidem, in vivis agente inclytæ memoriæ Baſilio Imperatore, vir ille geſſit; reliqua ſub mitiſſimo ſapientiſſimoque Leone Imperatore ejus filio, poſtea adjecit. Etſi autem non aliæ aliis tempore conjun-

Stephanus Maxentius Dux inutilis.

Nicephori Phocæ virtus ac facinora.

βασιλεύουσαν, καὶ τοῦ μεγάλου Θεοῦ τεμένει, ἐν ᾧ ὁ τῆς αὐτῆς Σοφίας ἐπικεκήρυκται ὄνομα, ὡς ἱκέτης προσέφυγε. Ἀλλὰ δὲ μεγέθει τῆς συμφορᾶς τὰ Βασιλέως παλαίσματα ῥιμμένως διεσπαράξαντος, καὶ πρὸς ἀμετρίαν ὀργὴν θυμοῦ καὶ λύπης προσαγαγόντος, οὐδὲ αὐτὸς ὁ θεῖος ναὸς, οὐδὲ ὁ ὑπὲρ αὐτοῦ προσβλέπων Ἀρχιερεὺς, τῆς παντελοῦς τιμωρίας ἐξείλκυσε τὸν Ἀδριανόν. Ἀλλὰ τῆς ἐσχάτης μὲν καὶ προσηκούσης τυχὸν ἐλυτρώσαντο[258], τῆς μετρίας δὲ καὶ πρὸς σωφρονισμὸν τῶν ἄλλων ἐπαρκούσης καθάπαξ αὐτὸν ἀπεσώσασθαι οὐκ ἴσχυσεν. οὕτως ἐν τοῖς ἰδίοις μέτριον ἔχων καὶ κεχαλασμένον ὁ Βασιλεὺς τὸν θυμὸν, ἐν τοῖς κοινοῖς οὐ πάνυ τι ἐμετρίαζεν. 258.

οα'. Οὕτω πάντων τῶν κατὰ τὴν Ἑσπέραν πάλιν κεφαλὰς ὀρθούντων ἐχθρῶν, καὶ ἀπὸ τῆς παρούσης εὐτυχίας καὶ τῶν προσεχέστερον κρατυνθεισῶν προσδοκωμένων, ἀποστέλλεται Στέφανος, ὁ καὶ Μαξέντιος προσαγορευόμενος, ὃς ἦν Καππαδοκῶν, στρατηγὸς τῶν ἐν Λαγοβαρδίᾳ δυνάμεων, μετὰ Θρᾳκῶν καὶ Μακεδόνων καὶ ἐπιλέκτων Χαρσιανιτῶν καὶ Καππαδοκῶν. ὃς τὴν ἀποδεδειγμένην τῆς ἀρχῆς χώραν καταλαβὼν, καὶ τὴν πόλιν Ἀμαντίαν ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν κατεχομένην ἀφελέσθαι πειρηθεὶς ἐξ αὐτῶν, καὶ δεῖμα τοῖς προσοῦσιν αὐτῷ μέλλησιν καὶ ῥᾳθυμίαν, ὡς ἔοικε, μᾶλλον ἢ ἀνδρείαν τε καὶ τυφλὸν, μηδὲν ἄξιον λόγου καὶ τοῦ περὶ αὐτὸν δυνάμεως καταπροφάσεις δυνηθεὶς, ἀπεκλύσθη τῆς ἀρχῆς, καὶ αὐτὸν ἀποστέλλεται Νικηφόρος ὁ κατὰ τὸν Φωκᾶν προσαγορευόμενος, ἀνὴρ ἐπιμελής τε καὶ ἄγρυπνος, καὶ κατὰ χεῖρα τε εὐβουλίᾳ γενναῖός τε καὶ στωμύλος, προσπαγαὶ καὶ πλείονα δυνάμιν ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἀρχόντων,[259] εὐδιακοίτῳ σχεδὸν, ὃς ὑπηρέτης ποτὲ τοῦ κατὰ τὴν Τεφρικὴν Χρυσοχέρος ἦν, εἵπετο τῶν ἀπὸ Μάνεντος τὸν θρησκείαν ἐλκόντων προσπαγέντων. ἐνωθεὶς οὖν ὁ Νικηφόρος τοῖς κατὰ Στεφάνου δυνάμεσι, πολλὰ καὶ στωμύλου ἔργα καὶ πολεμικῆς ἀνδρείας καὶ γενναιότητος ἀπεδείξατο. τήν τε γὰρ πόλιν Ἀμαντίαν διὰ χρόνου ἐλευθέρωσε, τοὺς δυσπαραλώτους ἐχθροὺς φόνῳ πολλῷ περιβάλλων, καὶ τὸ κάστρον, ὃ Τεφπὰς καλοῦσι, καὶ τὸν τῆς ἁγίας Σεβηρίνης πρὸς τὸ προτέρου διαστείλαντος τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς μετηγάγετο. καὶ μάχαις ἄλλαις καὶ παρατάξεσι τοὺς ἐκ τῆς Ἀγαρηνικῆς ἐνίκησε, καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν λαφύροις τὸν ὑπ' αὐτὸν στρατὸν ἰσθμῆς ὠφελείας ἐνέπλησε καὶ πλοῦτα μὲν, ἕως ὁ ἐν Βασιλεῦσιν ἀοίδιμος ἔζη Βασίλειος, ὁ πρὸ αὐτοῦ κατεπροφάσατο. τὰ δὲ λείποντα, προσέθηκεν ὕστερον ὑπὸ τοῦ θρασυπάτου καὶ σοφωτάτου Βασιλέως Λέοντος τοῦ οἰκείου υἱοῦ. Εἰ δὲ μὴ συνημμένας τοῖς χρόνοις ἀλλήλαις αἱ μάχαι

χαι ἐτύγχανον, ὥσπερ ἔφην ἡ διήγησις. Ἀλλ' ὅμως ἐπὶ ὁ ἑκάστης πράξεως ἀκριβὴς ἠγνόητο χρόνος, διὰ τοῦτο μίαν, ᾗ τῷ ἐπαγγελίᾳ, τάξιν ἐδίδαξαν ἅπαντα. καὶ τὰ μὲν ἐν πολέμῳ κατορθωθέντα διά τε αὐτοῦ καὶ διὰ τῶν ὑποστρατήγων Βασιλείῳ τῷ Βασιλεῖ, ὅσα εἰς ἐμὲ ἔφθασεν ἐλθεῖν ἀκοῇ, διά τε τῆς ξηρᾶς καὶ ὑγρᾶς, καὶ ἀνατολῇ καὶ δύσει, πανταχοῦ καὶ πανταχοῦ ἐτύγχανεν.

οβ'. Χρὴ δὲ αὖθις τὸν λόγον ἀναδραμεῖν ὅπῃ ταῖς πράξεις ἐκείναις, ὧν αὐτουργὸς ὁ Βασιλεὺς ἐχρημάτιζεν, καὶ διηγήσασθαι, ὅπως ἀεὶ τοῖς κοινοῖς ἀναφορλεύμενος πράγμασι, καὶ πρὸς τὴν κοσμικὴν ἐπιμέλειαν τετραμμένην ἔχων διὰνυκτὸς τὴν διάνοιαν, ἄλλοτε μὲν τὰ πρὸς τὸ δέον τῇ ἐμφρονι μεταχρήσει κατηύθυνεν, ἄλλοτε δὲ τὴν ἀκοὴν ὑπανεπτύσσετο, καὶ ἐπιμελῶς ἠκροᾶτο, ἱστορικῶν τε διηγημάτων, καὶ πολιτικῶν παραγγελμάτων, καὶ ἠθικῶν παιδευμάτων καὶ πατρικῶν τε καὶ πνευματικῶν νουθετημάτων καὶ ἐπισπήσαιτο. ἄλλοτε δὲ καὶ τὴν χεῖρα πρὸς τὸ γραφικὸν ἐξεπαίδευε, καὶ κατηύθυνε κάλαμον· καὶ νῦν μὲν Στρατηγῶν τε καὶ Αὐτοκρατόρων ἀνδρῶν ἤθη καὶ βίους, καὶ μεταχρήσεις πραγμάτων, καὶ πολεμικοὺς ἀγῶνας διηρεύνα, καὶ ἀνασκοπῶν, τὰ κρατίστα τούτων καὶ ἐπαινούμενα ἐκλεγόμενος, εἰς οἰκείας πράξεις ἐπαιδαγώγει τὴν μίμησιν κατατίθεσθαι· νῦν δὲ τῶν ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ ἀρίστῃ πολιτείᾳ διαπρεψάντων ἀνδρῶν τοὺς βίους ὑπομελῶς κατεμάνθανεν, καὶ τὰς ἀλόγους ὁρμὰς τῆς ψυχῆς προεῖχεν, αὐτὸν ἑαυτῷ δεικνύειν ἐθέλων πρὸ τῶν ὅλων Αὐτοκράτορα, καὶ πολλῷ ὑπερθεν ψυχικὴν ἐκαρποῦτο ὠφέλειαν. δι' ἃ καὶ τοὺς ἐπὶ τοῦ βίου προϊόντας τῶν μακαρίων ἀνδρῶν, τῶν τὴν ἄνω πολιτείαν διαζώντων ἐν τῇ ὑλώδει ταύτῃ ζωῇ, καὶ πολίτευμα μεταθεμένων ἐν οὐρανοῖς, γνωρίζειν καὶ ὑντυγχάνειν καὶ ὁμιλεῖν, ἐπιποθεῖ πολλοῦ, καὶ ἐν μεγάλῃ φροντίδι ἐπῆγετο. ἀπὸ δὲ τῆς ἄγαν βιλαθείας, οὐ πρὸς ἑαυτὸν αὐτοὺς μετεσύλλεγε· ἀλλ' ὁσὸν τὸν βασιλικὸν ὄγκον πλήθυνε, ἐβάδιζε πρὸς αὐτούς, καὶ τῶν δι' αὐτῶν αἰτῶν μετελάγχανε, καὶ πως παῖς ἐξ αὐτῶν βιλογίας ἐτρέφετο, καὶ πρὸς τὸν θεῖον ἐτρέφετο φόβον, καὶ πρὸς τὰ τοῦ Θεοῦ δικαιώματα κατηύθυνε· καὶ ἀπὸ τούτου διηνεκῶς ἐβδιατριβόμην πρὸς αὐτὸν τὸν τῶν ἀρετῶν ὑπάρχον ὅρον τετρακτύν. καὶ ἐθαυμά-

Constant. Porphyrog. Basilius Macedo.

A cto pugnæ extiterunt, perinde ac illas digesſit inſtituta nobis narratio: quod tamen uniuſcujuſque geſtæ rei præſtitique facinoris exactum tempus ignoretur, propterea uno ordine ſingula conjungentes, uti profeſſi eramus, diſpoſuimus. Ac quidem bello geſta, tum per ſeipſum, tum per Legatos, Baſilio Imperatori, terra æque & mari, in Oriente & Occidente quæcunque in notitiam meam venerunt, hæc fere ac talia ſunt.

Baſilij privata ſtudia & exercitationes.

LXXII. Recurrat porro oratio neceſſe eſt, ad eas actiones, quarum ipſe per ſe Imperator auctor B extitit; narretque, quemadmodum ille publicis ſemper rebus vacans, inque mundi curam continue animum intentum habens, modo quidem prudenti tractatione ad honeſti æquique finem dirigeret, modo vero aurem accommodaret, audiretque ſedulo hiſtoricas narrationes & politica documenta, moraleſque inſtructiones; Patrum denique ac ſpiritalia adhortamenta & admoniones: modo etiam manum ad ſcribendum erudiret, calamumque dirigeret: ac modo quidem Prætorum ac Imperatorum mores vitaſque, & rerum aggreſſiones, bellicaque cer- C tamina rimans ac diſpiciens, ex eis præſtantiſſima laudemque habentia ſeligens, in ſuas actiones imitationem transferre ſtuderet; modo autem virorum qui optima vitæ diſciplina religioſa pietate claruiſſent, vitas diligenter perdiſceret, animique appetitiones a ratione abhorrentes exſcinderet, ipſum ſe ſui potius, quam ſubditorum Imperatorem Regemque exhibere ſatagens, indeque multam animi utilitatem pararet. Quapropter etiam beatos Viros adhuc ſuperſtites, quique in terrena hac vita, nihil terrenum habentem vitam inſtituant, ac qui in cœlos vi- D tæ ſuæ rationes ac municipatum tranſtulerint, noſſe, & cum eis congredi ac ſermonem miſcere, pluris faciebat, ejuſque rei magna tenebatur cura: qua tamen ſingulari in eos pietate ducebatur, non eos ad ſe accerſebat, ſed poſita ſpretaque majeſtate Imperij, ſe ipſe ad illos conferebat, ab eiſque precibus impartiebatur, eorumque benedictionibus velut corona cingebatur, divinoque timore confirmabatur, & ad Dei juſtificationes dirigebatur, hincque ſemper in illo manentem Virtutum quaternionem erat videre. Admira-

Baſilij cultus erga Viros ſanctos, Sacerdotes & Monachos.

tionem habebat Prudentia Fortitudini conjuncta, Temperantiæque comes Justitia: cunctaque in melius proficiebant. Dixisses humanam vitam, antiquam rursus recepisse ordinis tranquillitatem ac constitutionem, cum & ipse in eam jugiter curam incumberet, ut subditi placida quiete gauderent, nec quisquam alium injuria ulla violaret; iique quos quotidie Reip. Magistratus præficiebat diligentiam ponerent, ut Domini herique æmularentur, erga Deum pietatem, ergaque Sacerdotes & Monachos reverentiam; erga omnes denique justitiam & æquitatem. Illius enim præceptum erat & documentum, *Vt nec major minorem per potentiam opprimeret, nec præcellentem egenus maledictis incesseret, aut crimen illi intentaret; sed ille pauperem ut fratrem sinu complecteretur, ac foveret; isque præcellentem tanquam communem patrem & servatorem benediceret, exque animo absque omni dolo, bona ei precaretur à Domino.* Sic vero vitam componens, divinæque providentiæ suas ipse curas annectens, eorum quæ officij ac convenientia essent, multa palam in somnis docebatur; & cum plenus curarum se in lectum conferret, anxiusque negotium aliquod ad rem communem spectans animo volveret, haud raro in somnis eventum cernebat, bonaque spe refocillatus, turbas animi sedabat. Mirumque non est, eos, qui haud secus ac re sacra, potestate quam in terris obtinent, sic defunguntur, divinumque vere ministerium in his terrenis circa nos exequuntur, atque ad Dei exemplum, quoad licet, similitudine efformati sunt, a providentia excitari, & ad utilia dirigi, atque futura prædoceri.

Præclara Basilij politica documenta, ac præcepta.

Basilij in somnis a Deo visa.

Præclara Sententia.

LXXIII. Quod vero alio ferens orationis impetus, suo enarrari tempore haud permisit, hic loci, cum rerum illi bello gestarum finem deinceps narratio habeat, operæpretium fuerit scripto consignare. Id vero est, eorum recordatio ac remuneratio, qui muneris aliquid ac obsequij in Imperatorem in minori adhuc fortuna constitutum humaniore sensu contulissent: quod item nihil oblitus est eorum, qui ab illo, dum altiorem gradum conscendisset, gratiarum aliquid petiissent. Hi erant, sancti Diomedis Monasterij Præfectus, Matronaque Peloponnesia Da-

S. Diomedis remuneratio.

A ζειν αὐτὸ μὴ τῆς ἀνδρείας τὸ φρόνημα, καὶ μὴ τῆς σωφροσύνης τὸ δίκαιον, καὶ πάντα εἶχε τὰ πρὸς τὸ κρεῖττον ἐπίδοσιν. καὶ ἐδόκει αὖθις ὁ βίος ἐπὶ τῆς ἀρχαίας ἡμέρας εὐταξίας καὶ καταστάσεως, αὐτό τε διὰ παντὸς κεκτημένου τὸ ἀσφαλῶς τὸ ὑπάρχειν τὸ κατήκοον, καὶ ὑπὸ μηδενὸς μηδένα ἐπηρεάζεσθαι, καὶ τὸ εἰς τὰς ἀρχὰς παραλλομένων ἑκάστοτε μιμεῖσθαι ἀπευδαζόντων τὰ διαφορικὴν, καὶ τὸ θεῖον εὐλαβεῖσθαι, καὶ πρὸς τοὺς Ἱερεῖς καὶ Μοναζούσας αἰδῶ, καὶ τὸν πρὸς τοὺς πένητας ἔλεον, καὶ τὰ πρὸς πάντας δικαιοσύνην καὶ ἰσότητα. ἐκείνου γὰρ ἦν ἐντολὴ καὶ παράγγελμα, Τὸ μήτε τὸν ἥττονα ὑπὸ τοῦ μείζονος καταδυναστεύεσθαι, μήτε τὸν ὑπερέχοντα ὑπὸ τῶν ἀνδρείων λοιδορεῖσθαι ἢ ἐμβαλλεσθαι· ἀλλ' ἐκεῖνον τε ὡς ἀδελφὸν ἀγκαλίζεσθαι καὶ προτρέπειν τὸν πένητα, καὶ τοῦτον ὡς χρηστὸν πατέρα καὶ σωτῆρα τὸν ὑπερέχοντα εὐλογεῖν, καὶ ἀδόλως αὐτῷ τὰ ἀγαθὰ παρὰ τοῦ Κυρίου ἁρμόζεσθαι. οὕτω δὲ τὸν βίον αὐτὸ ῥυθμίζων, καὶ τῆς θείας προνοίας τὰ οἰκεῖα ἐξαρτῶν, πολλὰ τῶν δεόντων ἐν τοῖς ὕπνοις ἐναργῶς ἐδιδάσκετο· καὶ ὅτε μέμφοιτο τὶς ἐπὶ τοῖς κοίταις ἢ, καὶ πρός τινος τῶν κοινῶν ἐσφάλλοιτο μεριμνῶν, πολλάκις ὄναρ ἑώρα τὸ ἐνδεούμενον, καὶ ἐπ' ἐλπίδος ἐγίνετο ἀγαθῆς, καὶ τὸν τῆς ψυχῆς κατέστελλε θόρυβον. καὶ σοφὸν θαυμαστὸν, τοὺς λῃτουργίαν ὥσπερ τινὰ τοῦ ὑπὲρ τῆς γῆς ἐξετάζειν αὐγούστας, καὶ τοῦ θείου τῶν ὅλων διακοσμήσεως ἐν τοῖς κάτω πρὸς ἡμᾶς, καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον ἀφωμοιωμένους παράδειγμα τὸν δυνατὸν ἕπεσθαι, ὑπὸ τῆς προνοίας παραθαρρύνεσθαι, καὶ πρὸς τὸ συμφέρον ἰθύνεσθαι, καὶ τὰ μέλλοντα προδιδάσκεσθαι.

B

C

D

ογ'. Ἀλλ' ὅπερ ἡ ῥύμη τοῦ λόγου παρώλισθε φέρουσα, καὶ ἐν τῷ τὸν οἰκεῖον ῥηθῆναι χρεὼν οὐκ ἐπέσχεν, ἐνταῦθα ἤδη μὴ ὀκνήσας τὴν πολεμικὴν ἀγώνων τὸν λόγον καὶ τὴν πολεμικὴν ἀφηγήσεων, καλὸν ἀναγράψασθαι. λέγω δὲ πρὸς τὸ μνήμιον καὶ ἀμοιβὴν τῶν ἐν τῇ ἐλάττονι ἔτι τύχῃ ὄντα παρεσπουδάκοτων τὸν Βασιλέα, καὶ ὃ μὴ ἐπιλαθέσθαι αὐτῶν αἰτησαμένων ἐν τῇ τῆς τύχης λαμπρότητι. οὗτοι δὲ ἦσαν [160] ὁ τοῦ ἁγίου Διομήδους τῆς μονῆς προεστὼς, καὶ ἡ ἐκ Πελοποννήσου γυνὴ Δα- 160

νηλὶς, οἷς τῶν ἐλπιζόντων ἀπέδωκε μείζονα. τότε γὰρ μέγαν ἐν μάρτυρι Διομήδην, καὶ δώρημάτων πολυτελῶν ἀναθέσει, καὶ βιβλίων ἐκθέσει πρόχειν, καὶ κειμηλίων ἄλλων καὶ λαμπρῶν ἐσθημάτων παρασκευῇ μεγαλοπρεπῶς ἐφόδιον κοσμῶν, καὶ τὴν ἐπ' ὀνόματι τούτου μονὴν, καὶ κτημάτων ἐπιδόσει μεγάλων τε καὶ προσόδων ἐκθέσει ἀφθόνῳ χορηγίᾳ καὶ δαψιλείᾳ πρὸς ὃ βούλοιτο ἤγαγε, καὶ ὃ πάντα χρόνον αὐτὴν ἐμνηστεύσατο καὶ κτισμάτων πολυτελέσι οἰκοδομαῖς κατελάμπρυνε, καὶ πάντοθεν ἐπλούτησεν.

ο ϛ'. Τὸν δὲ τῆς Δαμηλίδος υἱὸν ἅμα τῷ ἡλικίᾳ τῆς ἀρχῆς ἐγκρατῆ, μεταπεμψάμενος, τῷ τῆς Πρωτοσπαθαρίου ἐτίμησεν ἀξιώματι, καὶ τὸ πρὸς αὐτὸν παῤῥησίας μετέδωκε, δι' ὃ δὴ καὶ κοινωνίαν τῆς πνευματικῆς ἀδελφότητος ἐπεὶ δὴ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, κἂν ἤδη γραῦς ἦν καὶ τυγχάνουσα νομιζομένη, πόθον ἔσχε καὶ μεγάλην ἔφεσιν, ὥστε τὸν Βασιλέα ἰδεῖν, καὶ ἐπιπλεῦσαι πόνους καὶ αὐτὴ πρεσβυτέρας ἐν τῷ γήρᾳ τιμῆς, διὰ τὸν ἐν Βυλαίοις Μοναχὸν προφάσεως, καὶ διὰ τὴν ἄλλην διέργασίαν τε καὶ δεξίωσιν, προσαξάντος Βασιλέως, ἐντίμως πάνυ καὶ μετὰ μεγάλης δορυφορίας καὶ ὑπηρεσίας πρὸς τὴν Βασιλεύουσαν ἀπελήλυθεν. ὡς γὰρ οὔτε ὀχήματι ἔποχος, οὔτε ἵππῳ ἡλικίᾳ ἰδίᾳ διωατὴ, τυχὸν δὲ καὶ τρυφῶσα διὰ τὸν ἄφθονον τοῦ πλούτου πρόποσιν, ὑπὸ σκίμποδος αὐτὸν διακλίσασα, καὶ τεσσαράκοντα τῶν οἰκετῶν ἀπολέξασα νέους καὶ ἰσχυροὺς τὸ σῶμα, βαστάζοντας αὐτὸν, ἀπέστειλε, καὶ οὕτως κατὰ δίκα τὸ λέχος αἰρόντων, καὶ οὐ διαφορὰς ἀλλήλοις κατὰ μέρος ἀλλαττόντων, τὸν ἐκ Πελοποννήσου μέχρι τῆς Βασιλευούσης ταύτης τῶν πόλεων πορείαν διήνυσεν. δοχῆς δὲ γενομένης ἐν τῇ Μαγναύρᾳ, καθὸς ἔστιν ἔθος τοῖς Βασιλεῦσι Ῥωμαίων ποιεῖν, ὅτε δή τινα τῶν ἐφ' ἡγεμονίας ἔθνους τινὸς προσφωνοῦν καὶ μεγάλων εἰσδέχεσθαι μέλλουσιν, εἰσήχθη καὶ αὐτὴ πρὸς Βασιλέα ἐντίμως τε καὶ λαμπρῶς, εἰσαγαγοῦσα καὶ δῶρα πολυτελῆ, οἷα τῶν ἐθνικῶν Βασιλέων οὐδεὶς ἀρχὴν μέχρι καὶ τότε πρὸς Βασιλέα Ῥωμαίων εἰσήγαγεν. ἦσαν γὰρ οἰκετικὰ μὲν πρόσωπα πεντακόσια, ἐξ ὧν ἦσαν εὐδοκίμως ἐντομίᾳ τὸν ἀριθμὸν ἑκατόν. ἤδη γὰρ, ὡς ἔοικεν, ἡ πλουτοκράτωρ ἐκείνη γραῦς, ὅτι ἀεὶ τυγχάνει χώρα τοῖς ἀνδράσι τούτοις εἰς τὰ βασίλεια, καὶ ἐν τούτοις ὥσπερ ταῖς μύαις ἐν ἐαρινῷ ὥρᾳ κατὰ σμῆνος ἀμαιρέφονται. καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο τούτοις προητοιμάσατο, ὡς δὴ δορυφόροις αὐτοῖς εἰσιοῦσι τυχὸν διὰ τὸν πάλαι δουλεῖαν, ὅτε εἰς τὰ βασίλεια εἴσεισιν. ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες σκιάστριαι ἑκατὸν, καὶ σιδόνια ἔργα παμποίκιλα. ἃ δὴ νῦν διαφθαρέντος τυχὸν τοῦ

A nelis : quorum spes longe majoribus bonis cumulavit. Magnum enim Martyrem Diomedem, tum donariis pretiosis, tum librorum copia donavit; pignoribusque aliis ac splendidis vestibus magnifice ornavit; ejusque nomine extructum Monasterium, magna prædia uberesque reditus præbendo, abunde locupletavit, & ut nullis unquam necessariis deficeretur, providit : ædificiorum quoque magnificis structuris illustravit, modisque omnibus extulit atque ditavit.

LXXIV. Danelidis vero filium statim atque Imperio potitus est, Protospatharij dignitate cohonestavit, liberumque ei ad se aditum colloquiumque concessit, ob spiritalis inter ipsos fraternitatis initam dudum societatem nexumque. Quia vero etiam mater, etsi jam fere anus, senioque confecta, ingenti desiderio ardebat visendi Imperatorem, majorisque aliquid honoris in senectute consequendi, tum propter religiosi Monachi vaticinium, tum propter alia munera hospitiumque, Imperatoris jussu, honorifice admodum, magnoque comitatu ac servitio Byzantium venit. Sed cum neque curru, neque equo vehi posset (forte etiam luxu soluta, ob abundantes divitias) in lectica jacens, lectis in eam rem trecentis robusto corpore juvenibus, ab illis se in Urbem deferri mandavit. Sic decem lecticam sustollentibus, denisque aliis aliis succedentibus, quod a Peloponneso ad Urbem Regiam iter est, confecit. Accepta in Magnaura convivio (quo loco Romani Imperatores suscipere solent, si quos illustrium magnorumque gentis alicujus Satraparum ac Principum excepturi sunt) ad Imperatorem honorifice, ac splendido cultu inducitur, ejus generis tantaque dona inferens, quanta nemo fere unquam aliarum gentium Regum, ad hæc usque tempora, Romano Imperatori intulit. Vernæ erant trecenti, ex quibus centum elegantes castrati erant. Noverat enim, ut videtur, prælocuples Anus, semper aditum in Aulam spadonibus patere; inque illa plures versari, quam in caula pecudum verno tempore muscæ. Ejusque rei gratia eos antea præparaverat, ut forte opportunum comitatum haberet, quo pridem obsequio functi essent, cum in Regiam ingressura esset. Erant item mulieres sciastriæ centum; sindonesque lepore vario distincti (quos

Danelidis matronæ in aulam susceptio.

B C D

261.

262. * Barb. σιδόνια.

263.

nunc corrupta forsitan voce, rude vulgus sendes vocat) centum. Linomalotaria centum (præstat enim in istis, ex vulgi usu compositis uti vocibus) Amalia pulchra linea ducenta; aliaque subtilitate tenuissima, ac aranearum ipsa stamina vincentia, quorum unumquodque in calami articulo condebatur, & ipsa centum. Vasa pretiosa argentea atque aurea, multa ac varia.

Imperatoris Mater spiritalis.

LXXV. Sic vero conveniente cultu recepta, proque animi sui proposito ac generis nobilitate magnifice accepta; & quæ Imperatoris Mater audiret, digna habita; multisque Regio munere officiis ac honoribus decorata, gaudio exultabat, nec tenere lætitiam poterat, uberemque mercedem, quin & longe excedentem, se accepisse confitebatur. Quamobrem etiam, præter ea quæ dicta sunt, munera, cumulatæ magnificentiæ specimen edens, haud exiguam Peloponnesi partem adjecit, quam jure proprio possidebat, tuncque filio & Imperatori munifice concessit. Versata autem in magna hac Urbe, quantum libuit, quantumque sufficere existimavit ad animum recreandum, in suam rursus regionem, velut gentilium suorum Domina Augustaque, longe plures prioribus majoresque honores consecuta, reversa est. Quemadmodum vero accessum in Urbem, sic & recessum instituit.

Nova Basilica Ecclesia.

LXXVI. Eo tempore extrucbatur pulcherrimum illud ac spectabile Templum, quod Novam Basilicam Ecclesiam vocare consuevimus, ac Salvatoris nostri Jesu Christi, & Angelorum Primatis Michaelis, nec non Eliæ Thesbitæ nomine, erigebatur. Ejus vero interioris ambitus commensa spatium, magnas Anus Nacotapetas (villosos scilicet tapetes, ἀπὸ τῆς εὐχῆς, ac si *a voto* dicas, nuncupatos) fecit ac misit, quibus pavimentum variis pretiosis lapidibus inter se concinnatis, velut tessellato opere stratum varietatem & pulchritudinem pavonum præ se ferens, tegeretur, magnitudine & forma admirabili. Sed & singulis annis, quoad Imperator vixit, non minora mittebat, sic ab ea illatis muneribus. Quoniam vero in longiores annos vitam eam producere contigit, ac Imperatori esse superstitem; quod ex pio illo Monacho, præsciendi facultate prædito, ipso adhuc superstite, audierat, *Ipsam post annum*

Votivi tapetes & aulæa in sternendo pavimento.

ὀνόματος, τῇ τῶν πολλῶν ἀμαθίᾳ λέγεται Ed. antiq.
* σενδαῖς, ἑκατόν. [264] Λινομαλοπάρια ἑκα- 264.
τὸν (καλὸν γὰρ ὅτι τούτοις κοινολεκτεῖν)
Ἀμάλια λινᾶ καλὰ διακόσια, ἕτερα
γὰρ τὰ τῆς ἀραχνίου ὑφάπτα εἰς λεπτό-
τητα, ὧν ἕκαστον εἰς καλάμου κόνδυλον
ἐνεβέβλητο, καὶ αὐτὰ ἑκατόν. ἐσθὴς
πολυτελὴς ἐξ ἀργύρου ἐσ χρυσοῦ ἱκανὰ ἐσ
διάφορα.

οε'. Ἀποδεξαμένη δὲ δεξιῶς, ἐσ φι-
λοφρονηθεῖσα μεγαλοπρεπῶς ἀναλόγως τῆς
προαιρέσεως ἐσ εὐγνωμείας αὐτῆς, ἐσ Μήτηρ
καλεῖσθαι Βασιλέως ἀξιωθεῖσα, καὶ πολ-
λῶν μεταχρῦσα βασιλικῶν δεξιώσεων ἐσ
τιμῶν, ἐγκρίνει τε ἐσ ἐγκαίνια, ἐσ ἔκ-
πλεω τὰς ἀμοιβὰς, μᾶλλον δὲ ἐσ ὑπερ-
αιρούσας καὶ πολὺ διαμολόγα λαβοῦσα. δῆθ'
ἐσ προσέθηκεν ἐπὶ μεγαλοψύχως ὅτι τοῖς
ἐρημίδιοις δώροις οὐ μικρὸν ἐσ τῆς Πε-
λοποννήσου μέρος, ὅπερ ὡς ἴδιον κτῆμα
τυγχάνον αὐτῆς, φιλοδώρως τότε τῷ υἱῷ
ἐσ Βασιλεῖ ἐχαρίζετο. διατρίψασα δὲ κα-
τὰ τὴν Μεγαλόπολιν ταύτην ἐφ' ὅσον αὐ-
τῇ φιλοτιμῶν τε ἐσ ἐπολαύσιον, αὖθις
πρὸς τὴν οἰκείαν χώραν ἀνυπενόησεν,
ὥσπερ τις δίαιτα τῶν ἐκεῖθεν Βασιλισ-
σα, πολλῷ πλείονας τῶν προτέρων ἐσ
μείζονας κατηξιωμένη τιμάς. ἣν δὲ ἔσπευ
τὴν ὁδὸν ἐποιήσατο, τὴν αὐτὴν ἐσ τὴν κά-
θοδον.

οσ'. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ἐσ ὁ πε-
ριφανὴς οὗτος ναὸς ἐσ θεῖος ᾠκοδομεῖ-
το, ὃν Νέαν Βασιλικὴν Ἐκκλησίαν λέγειν εἰώ-
θαμεν, ὃς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐσ Μιχαὴλ τοῦ πρώτου τῶν
Ἀγγέλων ἐσ Ἠλιοῦ τοῦ Θεσβίτου ἠγείρετο. λα-
βοῦσα δὲ μέτρα τοῦ ἔνδον τούτου χωρήματος ἡ
γυνὴ, εἰργάσατο ἐσ ἀπέστειλε ναικοπάπητας με-
γάλους, τοὺς περὶ ἡμῶν [265] ἀπὸ τῆς εὐχῆς ὀ 265.
ἐπώνυμον φέροντας, ὑφ' ὧν πᾶν ὅ ἔδαφος, ἐκ
διαφόρων ἐντίμων λίθων ψηφίδων δίκην ἐντε-
θησμένων, πρὸς ἀλλήλους συμπεφυκότων, ποι-
κίλῳ ἐσ κάλλει * παώνων μιμούμενον, καλύ- * Barb.
πτεσθαι ἔμελλε, θαύματος ἀξίους μεγέθει ἐσ παῶνες.
ὡραιότητι. ἀλλὰ γὰρ καθ' ἕκαστον χρόνον, ἕως ἔζη
ὁ Βασιλεύς, οὐκ ἐλάττονα τῶν περὶ αὐτὸν εἰ-
σαχθέντων ἀπέστελλεν. ἐπεὶ δὲ ἔτυχε μακρό-
βιον γενέσθαι αὐτῷ, ἐσ πλέον τῆς τοῦ Βασι-
λέως ζωῆς τῷ ἐκείνης ἐπεκτεθῆναι ζωήν.
ζώντος δὲ ἔτι τοῦ προφητικοῦ ἐκείνου Μοναχοῦ, ἤκουσε περὶ αὐτοῦ, ὅτι μὴ δύτερον χρόνον

μέλλοι ἀπαίρειν τὸν ζῆν, ἐπεθύμησε καὶ τὸν ἐκείνου υἱὸν Λέοντα, ἤδη τῷ αὐτοκράτορι λαβόντα ἀρχήν, ἀπελθόντα ἰδεῖν. Ὃ πάλιν καὶ τὸν ἕτερον τὸν πρότερον ὑπὸ νεανίσκων ἐκκρίτων αἰρεθέντα, τὸ τοσοῦτον διάστημα τῆς ὁδοῦ διέλυσεν εὐμαρῶς καὶ ἀβαρῶς. ἰδόντα δὲ τὸν σοφώτατον καὶ πρέσβιν Βασιλέα Λέοντα, καὶ δωρεὰς δῶρα καὶ πρὸς τούτοις εἰσαγαγόντα, καὶ κληρονόμον αὐτὸν τῆς οἰκείας περιουσίας ποιησάμενον ὑπαρξέως. ἤδη γὰρ ὁ τούτου υἱὸς Ἰωάννης ἐτύγχανε τὸν βίον ἀπολιπών. αἰτησαμένη δὲ καὶ Βασιλικὸν ἀποσταλῆναι, τὸν ἀποχαιρετῆσαι καὶ προπεμφθῆναι ὀφείλοντα τῷ πρεσβύτῃ αὐτῆς, ἀπῆρεν αὖθις σεσωρευμένη τῷ χρηστῷ Βασιλεῖ, ὅπου ὁ τῆς παιδὸς θρεψάμενον ἔθαψεν, ὡς ἂν οὕτω καὶ τὸν τῆς ζωῆς ἀπόπτασθαι χρεών. καὶ δὴ κατελθοῦσα, μικρὸν ἐτελεύτησεν.

οϛ'. Ὁ δὲ Πρωτοσπαθάριος Ζηνόβιος, ὃς ὑπὸ ἐρεθισθεὶς καὶ ἀποσταλεὶς πρὸς ὃ τι ποτὲ πέμψαι τῆς γραὸς αἰτήσοιτο καὶ ἀφορτωθέντα ἀποπλησαι, εἰς ὃ κάτρον Ναυπάκτου ἤδη καταλαβών, ἀνέμαθε παρὰ Δημοκλέους τοῦ ἐκγόνου αὐτῆς, τὸν πρὸς τὸν ἐκείνου βίον ἐκδημίαν αὐτῆς. ἀφικόμενος δὲ εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, καὶ ὃ ἴσον τῆς διαθέσεως αὐτῆς ὅτι χεῖρας λαβών, καὶ τὸν ἐκείνης βούλησιν καὶ διάθεσιν, τὰ πάντα διῴκησεν. ὕδωρ δὲ καὶ χρυσὸν ἐν νομίσμασι παμπόλιον, καὶ ἄλλων κτεισμάτων ἔν τε ἐργυρώμασι καὶ χρυσώμασιν, ἐσθῆτί τε καὶ χαλκῷ καὶ ὑποζυγίοις καὶ κτήνεσι, πάντα ἰδιωτικὸν ὑπερβαίνουσαν πλοῦτον· μᾶλλον δὲ καὶ τυραννικὸν ὀλίγον καταδιέφερον. ἐπεὶ δὲ τὰ οἰκετικὰ τούτης αἰσθάπορα εἰς πλῆθος ἄπειρον ἦν, κελεύσει βασιλικῇ ἐκ τούτων ὥσπερ εἰς ἀποικίαν ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐτάλησαν εἰς τὸ θέμα Λαγοβαρδίας τρισχίλια σώματα. διενεμήθη δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τούτης κτήματα καὶ χρήματα καὶ ψυχάρια, ὡς ἐκείνη τῷ διαθέσει αὐτῆς διωρίσατο, καὶ καταλείφθη καὶ τῷ κληρονόμῳ τούτης Βασιλεῖ εἰς ἴδιον κλῆρον τῶν ἄλλων χωρὶς προαστίων ὀγδοήκοντα. ταῦτα εἰ καὶ πολλὰ τοῖς χρόνοις τὰ μὲν ἐτύγχανε προτέρων τῶν ἱστορουμένων καὶ ὃ προκείμενον μέρος πραγμάτων τε καὶ καιρῶν· τὰ δὲ οὐκ ὀλίγον ὕστερον, καὶ οὐδὲ σφόδρα ἀναγκαῖον ἐδόκει τῇ ἱστορίᾳ, ἀλλ' ὅμως εἰς χάριν τῆς ἐκπρεπούσης γραὸς, καὶ ἔνδειξιν τοῦ πλούτου καὶ τῆς εὐγενείας αὐτῆς καὶ τῆς προαιρέσεως, ἐνταῦθα κείσθω καὶ παρέκβασις.

οζ'. Ὁ δὲ φιλόχριστος Βασίλειος ὁ Βασιλεύς, μεταξὺ τῶν πολεμικῶν ἀγώνων, οἷς ἀφ' ὧν

A *alterum è vita esse migraturam*, desiderium insedit, ut & illius filium Leonem, jam rerum summa potientem, præsens viseret. Rursusque sicut antea fecerat, electis juvenibus sustollentibus, tantum illud viæ spatium facile ac sine molestia emensa est. Viso itaque sapientissimo mitissimoque Leone Imperatore, mirique operis atque pretij, illi quoque oblatis muneribus, ac substantiæ suæ hærede instituto (jam quippe ejus filius Joannes vitam cum morte commutaverat) cum & Comitatensem quempiam mitti petiisset, qui ejus facultates in acta redacturus ac
B accepturus esset, ad patrium rursus solum, in eo carnis pulverem positura, optimo Imperatore pro discessu salutato eique vale dicto, profecta est. Cumque discessisset, brevi vivis exempta est.

LXXVI. Protospatharius autem Zenobius, ab Imperatore directus, missusque ut quæcumque Anus postulasset ac statuisset, ea impleret, cum ad Naupacti Urbem pervenisset, ex Daniele Anûs nepote didicit, illam ex hac vita migrasse. Veniens autem illius domum, ac testamenti exemplum in manus sumens, ex ejus voluntate, & ut ipsa constituerat,
C cuncta digessit. Inventa auri signati ingens copia ac pecuniæ innumerabiles, aliaque suppellex ac substantia in vasis argenteis atque aureis, vestibusque & æramentis & mancipiis & jumentis, omnes privatorum opes superans, quin immo ipsas Regum ac Tyrannorum prope exæquans. Quod vero illius mancipia multitudine essent innumera; ex illis Imperatoris jussu in Longobardiæ Thema quasi coloniam, tria millia manu missa sunt. Dispertita etiam illius reliqua prædia & pecuniæ & mancipia, pro eo ac illi ex testamenti tabulis statutum erat;
D Imperatori ejus hæredi præter alia in jus proprium relicta suburbana octoginta. Hæc etsi tempore longe dissita, atque alia quidem, rebus quarum hic narratio texitur, priora extiterint, alia non modico pòst intervallo secuta sint, nec admodum necessaria videantur quæ historiæ inserantur; in gratiam tamen dictæ Anus, ejusque & divitiarum & nobilitatis, propensæque voluntatis ac consilij specimen, hic in transcursu locum habeant.

Defunctæ Anus hæreditas.

LXXVII. Christi autem amans religiosissimusque Basilius Imperator, inter bellica certamina, quæ haud

Basilio instauratæ Ædes sacræ.

raro per ſubjectos Duces Legatoſque, Agonothetæ in modum in debitum finem ac convenientem dirigebat, pleraſque ſacroſanctas ac divinas Ædes, ex ſuperioribus terræ-motibus quaſſatas, ac vel penitus collapſas, vel proxime fatiſcentibus rimis ruinam minitantes, jugi cura, neceſſariorumque larga ſuppeditatione ac præſtatione, alias quidem ex ruina erexit, ac cum ſecuras firmaque ſtructura, tum eleganti opere, refecit; alias vero laborantes ſuffulciens, adjiciendo quæ opportuna eſſent, ac quaſſata læſaque inſtaurando, effecit, ne diffluerent, ſed ut priſtino vigore, nova quaſi fabrica reſurgerent. Verum ſingula indicanda.

S. Sophiæ inſtaurata Apſis; aucti reditus.

LXXVIII. Celeberrimi enim divinique Templi, quod a magna Dei Sapientia nomen ſortitum eſt, quæ ad Occidentem ſpectat, Apſidem ingenti mole celſaque extructione gravem, miſere diſtractam, ac celerem minantem caſum, ſubtili artificum opera adſtringens inſtauranſque, tutam firmamque reddidit; in qua & Dei Parentis Filium nullo ſatum ſemine ulnis geſtantis Imaginem effinxit, ac utrinque Apoſtolorum Principes Petrum & Paulum, erexit: reliquos item ejus hiatus, tum in fabricis, tum expenſis, largiſſime ſarcivit. Non ſolum enim muris putreſcentibus ſubvenit, ſed & imminutos reditus ipſe tribuendo adauxit. Cum enim parum abeſſet, ne præ olei inopia lampades ſacræ extinguerentur, maximo collato prædio, quod Mantea vocant, ut eis lumen inextinctum conſtaret, effecit; utque ex ipſius prædij reditibus, cenſu perpetuo Templi ejuſdem miniſtris opſonia cibique præberentur.

Inſtaurata Templa, vel ex integro extructa.

SS. Apoſtol.

S. Maria in Pega. t. Fonte.

Sigma.

LXXIX. Sed & divinorum Apoſtolorum celebre magnumque Delubrum, priſtino decore amiſſo, ruinoſoque ædificio, fulcrorum ambitu collapſarumque partium inſtauratione, ſtabiliens, abraſoque quod veteratum tempore erat rugaſque contraxerat, elegans rurſus, novique operis fabricam fecit. Divinum quoque in Pega ſanctæ Deiparæ Templum collapſum, ac quo olim decore fulſerat, orbatum, inſtauravit, ſplendidiuſque, quam prius extiterat, reddidit. Similiter alterum quoque Deiparæ Templum, Sigma cognomento dictum, diro caſu deformatum, a fundamentis novum extruxit, ac priore firmius conſtabili-

A τῶν ὑπὸ χεῖρα πολλάκις, ὥσπερ Ἀγωνοθε-
τῶν πρὸς ὃ δέον κατηύθυνε, πολλοὺς τῶν ἱε-
ρῶν & θείων ναῶν, ὧν τῶν προγεγενότων
ἀφαῤῥαγῶς σήσμασι, & ἢ καταβληθέντας
πρωτελῶς, ἢ πίπτοντας ἀπὸ τῶν ῥηγμάτων στε-
νὰ προμεῖναι δηλοῦντας, ἐπιμελείᾳ τε
διὰ παντὸς & τῶν πρὸς τὰ χρείαν ἐπιτηδείων ἀφθό-
νῳ χορηγίᾳ & πρόνοιᾳ, τοὺς μὲν τῷ σώματος
ἤγειρε, τῇ ἀσφαλείᾳ & κάλλει πρωτείους· τῶν
δὲ ἀδήλους ἐπισχόντας ἀφ' ὧν δέοντων
ἐπιβολῆς καὶ ἐπιμορφώσεως τὸ μὴ καταῤῥυῆναι,
ἀλλὰ πρὸς ἀκμὴν αὖθις ἐπιμεληθεὶς & νεότη-
τα, ἐλάμπετο ἄπας. δηλωτέον δὲ καθ' ἕκαστα.

B οπ'. Τοῦ τε γὰρ σοφωτάτου & θείου ναοῦ,
ὃς ὁ τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ Σοφίας κεκλήρωται
ὄνομα, τὴν πρὸς δύσιν ἀψῖδα, τὴν μεγάλην
τε καὶ μετέωρον, ἱκανὰς ἀφῃρῆσθαι, καὶ
πίπτειν εἰς μακρὰν ἀπειλοῦσθαι, αὐτὸς
ἐμπειρίᾳ τεχνιτῶν περισφίγξας & δυνατωσάμε-
νος, ἀσφαλῆ & μόνιμον ἀπειργάσατο· καθ' ὧν
& τὴν τῆς Θεομήτορος εἰκόνα, τὸν ἄσπορον
Υἱὸν ἐπωλένιον φέρουσαν ἀνιστόρησε, & τοὺς τῶν
Ἀποστόλων κορυφαίους Πέτρον & Παῦλον, ἑκατέ-
ρωθεν ἔρεισε· & τὰ λοιπὰ δὲ ῥήγματα ταύτης
ὑπ κτίσμασί τε καὶ δαπανήμασι, φιλοτιμό-
τατα διορθώσατο. οὐ μόνον γὰρ ποὺ σαθρωθέν-
C τας τῶν τοίχων ἐπανορθώσατο, ἀλλὰ & τὴν τῶν
προσόδων ἐλάττωσιν, ταῖς πρὸ ἑαυτῆς δεδόσε-
σιν εἰς αὔξησιν ἤγαγε. σπάνια γὰρ ἐλαίου ὀφ-
θὲν κινδυνεύοντων ἀποσβεσθῆναι τῶν λύχνων τῶν
ἱερῶν, μείζονι κτήματος δόσει, ὃ προσα-
γορεύεται Μάντεα, πύπτις ὁ φὼς ἀφιλοτίμῳ
προσπεποίηται ἄσβεστον, & τοῖς ὑπηρετου-
μένοις εἰς ὃ τὸν θεῖον τοῦτον ναὸν ἐπαφυλλώ-
σατο τὰ ὀψώνια ὑπ τῆς ἰκανῆς προσόδου τοῦ
κτήματος, ὅπερ οἶδε τὴν ὑποπρεσβείαν ποιεῖν αὐ-
τάρκητόν τε καὶ ἀφθονώτατον.

D οθ'. Ἀλλὰ καὶ ὁ τῶν θείων Ἀποστόλων σεβα-
σμιὸς καὶ μέγα τέμενος, τῆς προτέρας διαφε-
πείας καὶ ἀσφαλείας ἀφῃρῆσθαι, ἐρείσμάτων
περιβολαῖς καὶ ταῖς τῶν ἀφῃρῆμένων ἀνοικο-
δομαῖς ὀχυρώσας, & ἀπέξεσας ὁ ἀπὸ χρόνου
νῆπας, καὶ τὰς ῥυτίδας περιελὼν, ὡραῖον
αὖθις καὶ νεουργὲς ἀπετέλεσεν. καὶ τὸν ὑπ τῇ
Πηγῇ δὲ τῆς Θεομήτορος θεῖον ναὸν ἀφῃπω-
δότα, καὶ ὁ ἀρχαῖον ἀποβαλόντα κάλλος, ἀνε-
νεώσατό τε καὶ ὑπερλάμποντα μᾶλλον, ἢπερ
ὁ πρότερον, ἔδειξεν. ὡσαύτως καὶ τὸν ἕτε-
ρον τῆς Θεοτόκου ναὸν, ὃς ὁ Σίγμα ἐπώ-
νυμον, πλῆμα πεσόντα δεινὸν, ὑπ βάθρων
ἀνῳκοδόμησε, & ἑδραιότερον τοῦ πρότερου εἰρ-

γάσαν. καὶ τὸν ἐν Αὐρηλιάναις δὲ Στεφάνου τοῦ πρώτου τοῦ Μαρτύρων ναὸν, ἄχρις ἐδάφους καταπεσόντα, ἐκ θεμελίων αὖτις ἀνέδειμαν. τοὺς δὲ Βαπτιστοῦ καὶ Προδρόμου οἴκους
266. ἱεροὺς, [166] ἔν τε τῇ Στροβυλαίᾳ καὶ Μακεδονιάναις, τὸν μὲν ἐκ βάθρων, τοῦ ἑτέρου δὲ πλεῖστον ἀνῳκοδόμησαν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ τοῦ Ἀποστόλου Φιλίππου ἱερὸν, καὶ ὁ αὖτε δυτικώτερον κείμενον τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, τοῦ παλαιοῦ ἀνακαθάρσεως πτωμάτων, νέα ἐδείμαντο.

267. πʹ. Ἐπὶ δὲ καὶ [167] τοῦ Μωκίου Μάρτυρος μέγα τέμενος, ὅπερ ὀλίγοις ἐπισποδὸν ῥήγμασι, καὶ ὁ ἄδυτον τύπου μέρος ἄχρι τῆς γῆς καταβληθὲν ἐφαίνετο, ὡς καὶ τὴν ἱερὰν κατεάξαι τράπεζαν, τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας ἠξίωσε, καὶ τελείως τοῦ πτώματος ἤγειρεν. καὶ τὸν πλησιάζοντα δὲ τούτῳ κατ' ὀλίγον μέρος τοῖς δυσμαῖς Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου τοῦ Ἀποστόλων ναὸν, ἐκ πολλῆς ἀμελείας ἀφῃρύεντα, εἰς ὃ ἀρχαῖον κάλλος
268. τῇ δεούσῃ ἐπιμελείᾳ ἀνήγαγε. [168] τὸν δὲ τοῦ ἁγίου Ῥωμανοῦ θεῖον οἶκον, καὶ αὐτὸν καταπεσόντα, ἐκ βάθρων ἀνέδειμαν. ἐν τὸν τῆς ἁγίας Ἄννης ἐν τῷ Δευτέρῳ· καὶ τὸν τοῦ Χριστοῦ Μαρ-
269. τυρος [169] Δημητρίου, χρόνοις δυσὶ παλαιοῖς ἐν
270. δυσερέπεις ἀπειργάσαντο τὸν δὲ τοῦ Μάρτυρος [170] Αἰμιλιανοῦ, ὃς ἐν τῇ Ῥάβδῳ τῷ οἴκῳ τῆς Θεομήτορος ἐγγὺς, τῇ παλαιότητι κατερικεκωλυμένον ἰδὼν χαμουρχεῖ, ἑκατέρωθεν πυργώσας ἐδράσμασι.

271. πάʹ. Πρὸς δὲ καὶ τὸν [171] τοῦ ἀθλοφόρου Ναζαρίου ἱερὸν οἶκον, ἐκ πολλῶν μὲν χρόνων οὐ μόνον πεπτωκότα, ἀλλὰ καὶ τέλεον ἠφανισμένον, ἐδείμαντο, σεμνότητι καὶ κάλλει πολλῷ τοῦ πρὶν διαφέροντα. ἐν δὲ τοῖς Δομνίνου λεγο-
272. μένοις Ἐμβόλοις, τὸν [172] εἰς ὄνομα τῆς τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως καὶ Ἀναστασίας Μάρτυρος θεικελλῆ ναὸν ὑπισχνούμενος ἐλάμπρυνε, λιθίνῳ αὖτε ξυλίνης τέως ὀροφῇ ἐργασάμενος, καὶ κόσμον ἄλλον ὑπερφυῆ ἀξιάγαστον.
273. ὡσαύτως δὲ καὶ [173] Πλάτωνος τοῦ μεγάλου ἐν Μάρτυσι πανήσασθαι τέως τοῦ ναοῦ κατιδὼν ὀροφῇ, νέαν εἰργάσατο, τοίχων ἐν οἷς ἔδει καταχρώσας τὸν οἶκον ἐμβολαῖς. τῶν δὲ καλλινίκων Μαρτύρων
274. [174] Ἑσπέρου τε καὶ Ζωῆς, τὸν θεῖον οἶκον ἠδαφισμένον ἐδάφει, κατάλληλον τοῦ προτέρου ἐδείμαντο.
275. πρὸς τούτοις δὲ καὶ τοῦ Μάρτυρος [175] Ἀκακίου ἐν τῷ Ἑπτασκάλῳ θεῖον ναὸν ἤδη ἐδάφει καταῤῥύεντα, καὶ πρὸς πᾶσιν σωτηλαπούμενον ἀναγκαίως, καὶ πάντοθεν κατασφαλισάμενος ὀχυρώμασι, τοῦ πτώματος ἥρπασε, καὶ ἐδραίως ἐσκεύασε πεποίηκε. τὸν δὲ Ἠλιοῦ τοῦ Προφήτου καὶ ὃ Πετρεῖον, ναὸν, ὥσπερ

vit. Sed & Stephani Martyrum primi in Aurelianis Templum terræmotus quassatione ad solum usque subrutum, a fundamentis extruxit. Stephani Protom.
Baptistæ vero ac Præcursoris sacras Ædes, in Strobylæa & Macedonianis, alteram a fundamentis extruxit, alteram potiore parte reparavit. Joan. Bapt.
Sed & Apostoli Philippi Sacellum, aliudque Lucæ Evangelistæ illo occidentalius, vetustis expurgatis ruinis, nova condidit. Philippi & Lucæ

LXXX. Præterea vero etiam Mocij Martyris ingens Templum, non paucis scissuris sublapsum, cujus adytum terræ allisum erat, itaut divinam ipsam Mensam præfringeret, debita cura illi adhibita, perfecte a ruina erexit. Mocij Martyris.
Vicinum quoque illi ex parte Occidentali, Andreæ primum vocati inter Apostolos Templum, ingenti neglectu ruina oppressum, convenienti cura, pristino decori reparavit. Andreæ Apostol.
Divinam item sancti Romani Ædem & ipsam collapsam, a fundamentis ædificavit. Romani.
Sanctæ Annæ quoque in Deutero, & sancti Christi Martyris Demetrij sacras Ædes, vetustate laborantes, novas ac elegantes refecit. Annæ & Demetrij.
Sancti vero Martyris Æmiliani in Rhabdo Ecclesiam, haud procul ab Ædibus sanctæ Dei Parentis vetustate fatiscentem videns, utrinque turrito opere fastigiando, novam reparavit. Æmiliani.

LXXXI. Præterea vero etiam triumphalis Martyris Nazarij sacram Ædem, a multis retro annis non modo collapsam, sed & penitus abolitam, ædificavit, majestate, elegantia ac pulchritudine, priori longe ædificio præstantem. In Domnini Embolis (ut vocant) sanctæ Dei nostri Christi Resurrectionis nomine atque Martyris Anastasiæ, pulcherrimum Templum aptans splendide ornavit, lignea fornice in lapideam mutata, ornatuque alio plane admirabili adjecto. Nazarij. Anastasiæ.
Similiter quoque inclyti Martyris Platonis tectum laborare videns & fatiscere, novum instauravit, immissis parietibus, ubi necesse erat, Ædem communiens ac firmans. Platonis Martyris.
Gloriosorum vero Martyrum Hesperi & Zoes divinam Ædem, fere solo tenus dirutam, pari priori elegantia & majestate extruxit. Hesperi & Zoes.
Ad hæc vero etiam Martyris Acatij in Heptascalo divinum Templum pene diffluens, jamque casurum instaurando, omnisque generis fulcris statuminando, firma basi stare fecit. Acacij.
Eliæ vero Prophetæ Templum in Petrio, extremo Eliæ.

quasi spiritu, ac cujus promemodum ruina expectaretur, corroboravit, ac magnifice extruxit, a communium ædium circumambientium prementiumque injuria liberans.

λφπελυχθωῖπα αἰέρρωσι καὶ πδειφθμοὺς ἐκπίσαν, ἐλθυθερώσας καὶ τῆς πδειτοιχύσης τῶν κοινῶν οἰκιῶν συμοχῆς.

Nova Basilica.

LXXXII. Quid enimvero circa pusilla ipsius operum versamur, etsi & illa valde ingentia; nec magnum illud, omnique dignum admiratione adjungimus, quod ad ipsum Regiæ atrium, ipse operi præsidens auctorque molitionis, extruxit; quod vel unum illius in Deum pietatem & cultum, inque iis quibus manum admovisset magnificentiam admirandosque conatus, abunde potest ostendere? Velut enim Christi in eum, Angelicarumque Potestatum Primatis *, Gabrielis, nec non & Eliæ Thesbitæ (Zelotis illius, qui ejus matri provehendi filij in Regni solium nuntius fuerat) benevolentiam munerans, in eorum nomen ac memoriam sempiternam; itemque sanctæ Dei Genitricis & Nicolai inter Hierarchas primas obtinentis, divinum pulcherrimumque Templum ædificavit: in quo pari fœdere ars & divitiæ fervensque fides & locupletissima voluntas coivere, ac quæ ubique gentium pulcherrima sunt concurrêre; ipsa ejusmodi, ut penes convisentes, quam audientes, majorem fidem habeant. Templum hoc, velut sponsam splendide ornatam cultamque margaritis & auro argentique nitore; prætereaque marmorum multiplici colorum varietate tesselarumque compositionibus, ac sericorum pannorum stragulis collucentem, immortali Sponso addixit.

πβ'. Αλλὰ τί τρεφόμεθα πδεὶ τὰ μικρὰ τῆς ἐκείνου, εἰ καὶ πσὸλυ μεγάλα καθέπκε, καὶ οὐ πσοσιθαιὸν ὃ μέγα ἔργον καὶ ἀξιάγαστον, ὃ κατ' αὐτὰς τὰς βασιλείους αὐλὰς, αὐτὸς ὑπισατῶν τε καὶ αὐθυργῶν ᾠκοδόμησεν, ὅσον ἀρκεῖ καὶ μόνον, πλὼ τε πδεὶ ὃ Θεὸν αὐτῷ δηλοῖῶ ὁσιότπτα, καὶ ὃ πσὸς τὰ ὑπιβαλλόμθμα μεγαλουργόν τε καὶ θαύματος ἄξιον; ἀμιβόμθμος γὰρ ὥσπερ τῆς πδεὶ αὐτὸν δύμενείας τὸν δεσπότλω Χειστὸν, καὶ τὸν πσῶτον τῶν ἀῖγελικῶν Δωάμεων [176] Γαβειὴλ, καὶ τὸν Θεσβίτλω Ηλίαν τὸν Ζηλωτλὼ, ὃς καὶ τῇ αὐτῷ μητεὶ τῆς πσὸς βασιλείλω τῦ ὑιοῦ δυνλάσπως ἐξεμήσπσεν ἄῖγελος, εἰς ὄνομα τούτων καὶ μπήμλω ἀίδιον· ἔπ δὲ τῆς Θεοτόκου, καὶ Νικολάου τῦ ὂν Ιεραρχαις πσωτεύοντος, θεῖον καὶ πδειχαλλῆ ναὸν ἐδομήσαν, εἰς ὃν συμῆλθε τέχη καὶ πλοῦτος & ζέουσα πίστις & ἀφθονωτάτη πσοαίρεσις, & τὰ πδυταχόθεν συμέδραμε κάλλιστα, ἃ τοῖς ὁρῶσι μᾶλλον, ἢ τοῖς ἀκούουσιν οἶδα τυχόν πισά. ὃν ὡς νύμφλω ὡραϊσμένλω & πδειλεχασμηλύλω μύγάεσις τε & χρυσῷ & ἀργύρου λαμπρότπτσιν· ἔπ δὲ & μύρμήκων πολυχρόων ποικιλίαις & λφίδων συμῆσσι, & σπειχῆ ὑφασμάτων καπσολαῖς, [177] τῷ ἀθανάτῳ πσοσήγαγε Νυμφίῳ.

Interior Templi ornatus.

LXXXIII. Tectum enim quinque semicirculis constans, auro renidet, Imaginibusque velut stellarum splendoribus micat: parte extima æris metallis, auri fulgorem quam proxime referens. Parietes hinc inde, pretiosis variisque coloris marmoribus, variati collucent; Templique penetralia, ipsa auro argentoque & lapillis margaritisque interstincta variaque magnifice splendescunt. Ab exteriori nave Sanctuarium secludentes cancelli, inque illis columellarum ordines, eisque imposita, quæ vocant, hyperthyra; intusque positæ sedes, & qui ante illas sunt gradus, ipsæque sacræ mensæ, omnia argentea superfuso auro, lapidibusque pretiosis, unionibus inditis conflata compactaque consistunt. Ipsum stratum solum,

πγ'. Ο τε γὰ ὄεσφος ἐκ πέντε συμπληεσύλμος ἡμισφαιείων σίλοῖ χρυσῷ, & Εικόνων ὡς ἀσέρων ἀσράσπῆ κάλλεσιν, ἔξωθεν μεπάλλοις ἐμφερσῖς χρυσίῳ χαλκῷ καλλιωόλμος. οἵ τε πδὸ ἑκάτερα τοῖχοι, τῷ πολυτελῆ & πολυχρόῳ τῶν μύρμήκων καπποικίλλονται, & τὰ ἄδυτα τῦ ναοῦ & χρυσῷ & ἀργύρῳ & λίθοις τιμίοις & μύγάεσις καπαπεποίκιλται καὶ καπαπεπλούπσαι. καὶ αἱ τῶν ἐκπὸς διείρυσαι τὰ θυσιασπήεια κιχλίδες, & τὰ ἐν αὐταῖς πδείσυλα & τὰ δύωθεν οἷς ὑπερθυρα χρηματίζονπ· οἵ τε ἐντὸς θάκοι, & αἱ πσὸ τούτων βαθμίδες, & αὐταὶ αἱ ἱεραὶ πσάπεζαι, ἐξ ἀργύρου πσύπα πδειχυμθμον ἔχοντες τὸν χρυσὸν, & λίθοις τιμίοις ἐκ μύγαειτῶν ἠμφιεσμένοις πολυτελῶν τῷ σύμπηξιν & σύσασιν ἔχοισιν. αὐτὸ δὲ ὃ ἔδαφος, σπειχῆ

* Michaelis.

176. 177.

σπειχθῆ ὑφασμάτων, ἢ Σιδωνίων ἔργων ἐφ- A
πλωμένων δόξῃ τυγχάνον ἀσάπλεων. οὕτω πᾶν
ἐξωραΐσας καὶ καταπεποίκιλται τῷ πολυχρόῳ τῆς
ὑποκειμένων ἐκ μαρμάρων πλακῶν, καὶ ταῖς
πολυιδέσι τῆς ζώνας περικλώσων ψηφίδων
ζώναις, καὶ τῷ τῆς ἁρμογῆς ἀκριβεῖ, καὶ τῷ
περιπτῷ τῆς περιθούσης ἐν ἅπασι χάριτος.
ἔνθα καὶ πλῆθος ἀδύτων ἐξυπηρετουμένων
ἀφώρισε, καὶ προσόδοις ἱκαναῖς ἀπέπαξεν, αἷς
φιλοτίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐξανέμεσθαι τοῖς
προσημέροις τῷ τοιούτῳ ἱλαστηρίῳ προσέτα-
ξεν, ὑποβαλέσθαι φρενὸν τοὺς παρ' αὐτῷ πόν-
τας τῇ περὶ τὰ τοιαῦτα μεγαλοδωρεᾷ φιλοτι- B
μησάμενος.

πθ'. Αλλ' ὁ μὲν ναὸς τοιοῦτος, καὶ οὕτω τὰ
ἐντὸς ἔχων, ὅσον μικρῷ λόγῳ δηλῶσαι δυνατὸν
τὰ μεγάλα, καὶ πᾶσαν ἐκπλήξαντα τῆς ἡμε-
τέρων διανοίας ἔκπληξιν· τὰ δὲ ἐκτὸς οἷα;
προὸς ἑσπέραν μὲν ἐπὶ αὐτῷ τῷ ναοῦ τὰ
προαύλια, Φιάλαι δύο ἑστήκασιν, ἡ μὲν προὸς
νότα, ἡ δὲ προὸς βορρᾶν, πᾶσαν ἔχουσαι, καὶ τῆς
τέχνης ὑπερβολὴν καὶ ὕλης λαμπρότητα καὶ
φιλοτιμίαν τῶν τῆδε ἔργων δημιουργοῦ· ὧν ἡ μὲν
προὸς νότον ἐξ Αἰγυπτίου λίθου, ὃν ἡμεῖς Ρω-
μαῖον λέγειν εἰώθαμεν, ἔστηται τοῦ σύστασιν. περὶ C
ἣν καὶ δράκοντας ὄντως ἰδεῖν, οἷς ἡ λιθοξόος τέχνη
ἐρίστα διεμόρφωσεν. ἧς μέσον μὲν κωνοειδὴς καὶ
ἀφάτνητος ἀνέστηκε τροχίλος, πέριξ ὑπὸ κιονί-
σκοι λευκοὶ, καὶ ὑπ' ἔνδον ὑποκείμενοι, χορὸν σχῆμα
σώζοντες ὑφεστήκασι, περιφαὲς αὖθις ἔχοντες πε-
ριθέουσθαι, ἀφ' ὧν ἀπάντων κρουνηδὸν ὑπὸ ὕδωρ
καὶ ὑπὸ ἐμβαδὸν καὶ τὸν πυθμένα τῆς Φιάλης αὖθις
ἔρρει καὶ κατώμβρει τὰ ὑποκείμενα. ἡ δὲ
προὸς βορρᾶν ἐκ τοῦ Σαγαρείου λεγομένου
λίθου, ὃς τοῦ παρά τινων Οστρίτη καλουμένου
λίθου καθέστηκεν ἐμφερὴς, ἐδέξατο τὸν κατα-
σκευὸν ἐκ λευκοῦ λίθου, πολύτροπον τροχίλον καὶ
αὐτὴ καὶ ὑπὸ μέσον τοῦ πυθμένος προβαλλομένη
ἐξέχοντα. ὑπέρθεν δὲ καὶ τὸν περιεστέχουσιν περι- D
φανὲς τῇ Φιάλῃ ἐκ χαλκοῦ τοῦ τεχνίτη διεπυ-
πώθησαν ἀλεκτρυόνες, πτῆνά τε καὶ ἱερεῖα, ὅμοί
τινων σειρῆνων καὶ αὐλοὶ κρουνοὺς ὑδάτων ἀέρυσμέ-
νοι ἐξ οἷ ἐξεμοιῶντες καὶ ὑπὸ τῆς Φιάλης
ὑποκείμενον ἔδαφος. ἔνθα καὶ κύλικες ὁρῶνται,
πρὸς αἷς τότε εἴνος ἀνέβλυζε κάτωθεν, τοῖς πα-
ριοῦσι πρὸς πόσιν καὶ δόξιν μένος.

πε'. Εξιόντι δέ σοι πρὸς βόρρον πύλιν τοῦ
ἱεροῦ, μακρὸς τις ἐκδέχεται πρόπαστος κυ-
λινδροειδὴς, ἐξ ἑνὸς γραφῶν κατηλλαϊ-
σμένος τῷ ὀροφῷ, τοῖς μαρτυρικοῖς περι-
ειλημμένος ἄθλοις καὶ τὰ παλαίσματα, ἐξῶν

sericis texturis, aut Sidonij operis, expansis aggravescere videbitur. Sic universum subjectis varij coloris marmorum crustis, variisque generis ambientibus tessellati operis zonis, exquisitæque artis compage, in omnibus denique circunfluentis gratiæ abundantia condecoratur ac variatur. Cantorum in eo ministrantium constituta multitudo, ubereſque assignati reditus, quos magnifice largiterque in eos impartiendos præcepit, qui istiusmodi Propitiatorij obsequiis addicti essent; hoc nempe ambiens, ut omnes fere superiores hoc munificentiæ genere superaret.

LXXXIV. Ac Templi quidem structura ea est ornatusque interior, quantum brevi sermone res magnas declarare licet, & quæ spectantium animis omnem stuporem injiciant; exteriora vero, quænam rogo? Ad Occasum, inque ipso vestibulo, duæ erant constitutæ Phialæ; altera ad Austrum, altera ad Aquilonem, omnem artis excellentiam habentes, materiæque splendorem, ac auctoris operum magnificentiam. Quæ ad Austrum, ex Ægyptio lapide (Romanum dicere consuevimus) structa est. Circa eam dracones, statuaria arte elegantissime efformatos videas. In medio turbinata forma perforatusque rhombus assurgit: circumjectæ candido marmore columellæ, ipsæ chori quadam specie compositæ, circumducta capitibus corona ac protectura; ex quibus omnibus torrentis instar ad Phialæ pedes basimque aquæ defluebant, ac subjecta quæque copioso imbre compluebant. Quæ autem ad Aquilonem ex Sagario sic nuncupato concinnata lapide, haud absimili Ostriti, ut quidam vocant; candido & ipsa extructa lapide, ex basis medio multiforum rhombum eminentem protendit. Superius in corona ac protectura Phialam ambiente, arte fusi effictiq; ab artifice galli gallinacei, hœdique & arietes, ipsi quoque fistulis quibusdam, aquarum scatebras eructantes, & in subjectum Phialæ pavimentum, quasi evomentes. Ubi & pocula conspiciuntur, circa quas tunc prætereuntibus potandis ac accipiendis, vinum ab imo scaturiebat.

Ornatus exterior.

Phiala duplex.

LXXXV. Exeunti per Templi portam quæ spectat ad Aquilonem, oblonga porticus, cylindri ferme specie occurrit, pictis Imaginibus decorata; nempe Martyrum certamina luctasque complectens, iisque

Porticus & atrium.

tum oculos laute accipiens, tum vero animum ad divinum beatumque amorem, ex præclaris Martyrum gestis ejus ardoribus excitum, sensumque quoad licet, superare studentem, magnifice erigens. Ad Australes vero atque mare spectantes fores*, ad Orientem profecturus egrediens, duplex aliud curriculum offendes, paris longitudinis ac spatij, cum ea, quæ ad Aquilonem spectat, porticu, ad Regiarum vsque Ædium protensum atrium; in quo Imperatores ac reliqui Aulæ Proceres equo assidentes pila ludere consueverunt. Atrium inclytus Imperator, coemptis ædibus, quæ ibi antea erant, soloque æquatis ac cœmentis ejectis, perpolivit, & in ejusdem atrij parte, quæ ad mare spectat, perpulchras ædes extruxit, quas dicti jam Templi velut promptuarium cellamque penuariam esse constituit. Ædium autem coemptio atriique extructio commode aptoque consilio extitit, quod illi exercitio destinatus antea Imperatoribus locus, divini Templi ædificationi cessisset. Spatium inter duas porticus interclusum ad Orientalem Templi faciem, hortum esse voluit, in Oriente & ipsum plantatum novæ Edem, omnis generis plantis arboribusque eluxuriantem, aquarumque copia large irriguum; quem a situ Mesocepium (quasi Hortum medium) nuncupamus. Sed hæc hactenus dicta sufficiant, ne quis nos ineptiarum accuset.

Gen. 2. 8.

LXXXVI. Convertenda itaque nunc oratio est ad reliqua, labore strenui ac studiosi, præclarisque intenti curis, Imperatoris opera. In ipsa enim Regia, quem eorum qui unquam celebres habiti sunt, ejusce modi rerum magnificentia & cultu non superavit; tum nimirum sumptuosis pulchrisque structuris, tum nove affigiatis figuris, admirandisque omnibus exquisita gratia venustatibus, non solum in sacrarum Ædium pulchritudine & magnificentia & amœnitate, verum etiam in curiarum domorumque vere regiarum ac præmagnificarum ædificiis; quibus itidem amœnitas cum magnificentia comes sit, & cum amœnitate, ingens plane ac miraculo digna certet utilitas? Quoniam tamen ejusce modi decora non omnium oculis sunt proposita, qui talium rerum exquisitiores magistri esse solent, necesse est, ut ea studiosorum auribus scripto ingeramus; quò scilicet

A ἅμα πρὸς ὀφθαλμοὺς, καὶ τῷ ψυχῷ διεγείρων πρὸς τὸν θεῖον καὶ μακάριον ἔρωτα, ταῖς τῶν μαρτύρων ἀριστείαις εἰς τοῦτον ἀναμορμύρων, καὶ ὑπερβαίνων τὸ ἐφικτὸν πειρωμένῳ τῷ ἄθλησιν. τὸ δὲ πρὸς νότον τε καὶ τὴν θάλασσαν πύλας, εἰ ἐξελθὼν πρὸς ἀνατολὰς ποιήσαιό σου τὴν πορείαν θελήσῃς, ἄλλον δρόμος ἰσομήκη τῷ πρὸς βορρᾶν καὶ ἰσόδρομον διαυλον, ἄχρι τῆς βασιλικῆς αὐλῆς καὶ αὐτὸν προτείνοντα, καθ' ὃν μεθ' ἵππων σφαιρίζειν βασιλεῖ τε καὶ τοῖς τῶν δαιμόνων παισὶ καθῆκε συνήθως· ᾧ καὶ αὐτῷ ὁ αὐτὸς ἀοίδιμος βασιλεὺς, τὰς πρότερον οἰκήσει τυγχανούσας οἰκίας ἐξωνησάμενος, καὶ ἄχρις ἐδάφους καταβαλών, καὶ προσκαθάρας τὸν τόπον εἰργάσατο, τὸ πρὸς θάλασσαν μέρος τῆς τοιαύτης αὐλῆς, καὶ τὰς προσκειμένας οἰκίας ἐκπρίαμενος, ἃς οἰονεὶ παμφορον καὶ οἰκονομικὸν τῷ εἰρηνείου τυγχάνειν ναοῦ διωκίσατο. ἡ δὲ τῶν οἰκημάτων ἐξώνησις καὶ κατασκευὴ τῆς αὐλῆς, ἀφ' ὃ τῷ πρότερον εἰς τὸ τοιοῦτον γυμνάσιον ἀφιέμενον τοῖς βασιλεῦσι ἐν τῇ τοῦ θείου ναοῦ προπλατείᾳ οἰκοδομῇ, διόντως ἐγένετο. τὸ δὲ περικλειόμενον μέσον τῶν δύο περιδρόμων χώρων καὶ τὸ ἔδαφος τοῦ ναοῦ μέρος, φυτείᾳ ἐξεργάσατο καὶ ἀνάπλασις, καὶ αὐτὸν φυτευόμενα τῆς νέας Εδὲμ, καὶ πομπίοις κομῶντα φυτοῖς, καὶ ὕδασιν ἀφθόνοις ὕπτα καταῤῥυτον ὃν ἀπὸ τῆς θέσεως Μεσοκήπιον ὀνομάζειν εἰώθαμεν. ἀλλὰ ἀπόχρη περὶ τούτων τὰ εἰρημένα, μὴ καὶ ἀπειροκαλίας τις γραφῶ ἀπόσπασμα καθ' ἡμῶν.

πς'. Καὶ μεταπεπλέον ἤδη τὸν λόγον ὅπῃ τὰ λοιπὰ τῶν ἔργων τοῦ Φιλοπόνου, καὶ τῶν καλῶν προσωμοιοῖς Αὐτοκράτορος. κατ' αὐτὰ δὴ τὰ βασίλεια, πίνα τῶν πώποτε μεμνημονευομένων ἐν ταῖς περὶ τὰ τοιαῦτα φιλοτιμίαις οὐχ ὑποβέβηκεν, ἔντε πολυτελείᾳ καὶ κάλλει, καὶ τῷ καινοπρεπεῖ τῶν σχημάτων, καὶ ταῖς περὶ πᾶν τὰ ἀξιάγαστα χάρεσιν, οὐ μόνον ἐν ναοῖς καλλοναῖς καὶ πολυτελείαις καὶ τέρψεσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν διαιτητηρίοις, βασιλικοῖς ὄντως καὶ μεγαλοπρεπῶν, οἰκοδομαῖς, μᾶλλον τῷ πολυτελοῖς τὸ τερπνὸν, καὶ μᾶλλον τῷ τέρπειν πολὺ τὸ χρήσιμον ἐχόντων καὶ θαύματος ἄξιον; ἀλλ' ἐπεὶ τὰ τοιαῦτα κάλλη οὐ πᾶσιν εἰς ὄψιν προσκειται, ἢ καὶ μᾶλλον ἀκριβὴς τῶν τοιούτων πέφυκεν εἶναι διδάσκαλος, ἀναγκη ἔγγε τῆς γραφῆς προσεπιθεῖναι τῷ συγγράμματι τοῖς ἀκοαῖς, ἵν' οὕτω ὁ,

B

C

D

τε δημιουργὸς ἀπᾶν ἀξίως θαυμάζηται, Ⓒ οἱ τῶν βασιλείων εἰσόδων εἰργόμενοι, μὴ πάντελῶς τούτων ἔχοιεν ἄγνοιαν. ἔπι γὰρ εὐθὺς κατ' ὀφθαλμὸν τῶν ἀνακτόρων μέρος κατασκευασθεὶς Ἡλιοῦ τοῦ Θεσβίτη ναὸς, οὐ τὰ ἐντὸς μόνον πάσης ἀναπλέως πολυτελείας Ⓒ ὡραιότητος· ἀλλ' ἤδη Ⓒ τὰ ἐκτός. ἐνῶπιον γὰρ ὃ τέγος ἅπαν χρυσῷ κατελάμπετο· εἰ καὶ ψηφίδων εὖ ἡρμοσμένων ἅπαν στωικτικὸς, εἰ καὶ τοῦ χρόνου καὶ ἡ πολλὴ τῶν ὄμβρων ὀπτιφορὰ καὶ οἱ χειμέριοι νιφετοί τε καὶ πάγετοι, ὃ πολὺ τῶν κάλλους ἀφθαρτίσαντες ἐλυμήναντο. στωικμῶδες δὲ τοῦ τοιούτου ναοῦ, καὶ ὃ ἐπ' ὀνόματι
278. τοῦ τῶν πολυπαθοῦς καὶ καρτερικωτάτου τῶν Μαρτύρων Κλήμεντος βίκτώριον ἀνεδείμαντο, ἐν ᾧ Ⓒ τοῦ θείας τούτου κάρας, Ⓒ ἄλλων πολλῶν Μαρτύρων ἱερὰ σκαπέλους λείψανα· ἀφ' ὧν, ἐκεῖνός τε Ⓒ οἱ μετ' αὐτὸν, ψυχῆς καὶ σώματος τοῦ ῥᾴδιον λαμβάνουσι. χειτονῆς δὲ τούτοις, καὶ ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ⓒ Θεοῦ κατασκευασθεὶς ναὸς αὐτῷ βίκτώριος εἶκος· οὗ ὃ πολυτελὲς καὶ ὑπερφυὲς, τοῖς ὄκ ἰδοῦσιν ἄπιστος νομισθήσεται, τοσοῦτος ἀργύρου καὶ χρυσὸς, καὶ τιμίων λίθων καὶ μαργάρων πλῆθος ἐν τῇ τούτου θείᾳ κατακέκλειται. ὃ μὲν γὰρ ἔδαφος ἅπαν ἐξ ἀργύρου σφυρηλάτου καὶ στιβαροῦ μετ' ἐγκαύσεως, ὃ τῶν χρυσοχόων ἀκριβὲς τῆς τέχνης ὑποδεχνύμενος, κατεσκεύασται. οἱ δὲ ἐξ δεξιᾶς καὶ ἐξ εὐωνύμων τοῖχοι, ἀργύρου ἄφθονον Ⓒ αὐτοὶ ὑποκείμενον ἔχουσι, διϊωτισμένον χρυσῷ καὶ τιμίοις πεποικιλμένον λίθοις Ⓒ μαργάρων λαμπρότησιν. ἡ δὲ διείργουσα τὰ ἄδυτα τοῦ θείου οἴκου τούτου κιγκλὶς, Ἡράκλες, ὅσον ὄλβον ἐν ἑαυτῇ θεσαυρίζει· ἧς οἱ κίονες μὲν καὶ τὰ κάτωθεν, ἐξ ἀργύρου ὁλόλου τοῖς σύμπασιν ἔχουσιν· ἡ δὲ ταῖς κεφαλίσι τούτων ὑποκειμένη δοκὸς, ὃν καθαρὸν χρυσίου πᾶσα στωίζηκε, τὸν πλοῦτον πάντα τὸν ἐξ Ἰνδῶν θεσαυριζόμενον πάντοθεν ἔχουσα. ἐν ᾗ τοῦ πολλὰ μέρη, καὶ ἡ γεωμετρικὴ τοῦ Κυρίου μορφὴ μετὰ χυμεύσεως ἐκτετύπωται. αὐτὸ γὰρ ὃ ἄδυτον ὅσα κάλλη καὶ ἄγια θεσαύριζε καὶ ἐν ἑαυτῷ ἀπασφαλῶς φυλάττειν, ὁ λόγος παραιτεῖται δηλοῖ. ἐᾶν γὰρ μᾶλλον ὡς ἄδυτον καὶ τοῖς λόγοις ἄβατον βούλεται. ἐν γὰρ τοῖς ἐπέκεινα λόγου, εὐλογωτέρα ἡ σιωπή. καὶ τὰ μὲν ὡς ἂν εἴποι τις Ἑῶα κάλλη τῶν αἰσθήσεων, ἄσφ' ἐν τοῖς τοῦ ἀοιδίμου Βασιλέως Βασιλείου πίστεως ἐξεμέτειλεν, ἔνθα ἐστίν.

πζ. Κατ' ἄλλα δὲ μέρη, καθέστηκε τὰ λοιπὰ, ἐν οἷς τό, τε τοῦ Ἱεροκήρυκος Παύλου σεπτὸν τυγχάνει βίκτώριον, τὸν αὐτὸν

Constant. Porphyrog. Basilius Macedo.

A hinc, eorum auctor debitam admirationem consequatur, & qui ingressu ad Regiam arcentur, haud penitus illorum ignorantia teneantur. Statim enim ad Orientalem Regiæ partem extructum extat Eliæ Thesbitæ Templum, non intus solum, sed & foris omni cultu & lepore magnificentissime stipatum. Supra enim, tectum omne auro renidebat, ex tessellulis totum apte compactum; quanquam modo præruptorum imbrium vi, hiemalibusque nimbis & gelu, pristini decoris partem maximam amiserit detriveritque. Huic Templo annexum, etiam Clemen- Clementis Oratorium.
B tis longe plurimis vexati suppliciis Martyrumque tolerantissimi Oratorium condidit, in quo divinum ejus Caput, aliorumque plurium Martyrum sacras Exuvias reposuit: unde tum ille, tum posteri, animi corporisque incolumitatem hauriunt. E propinquo est, & quam Salvatoris Salvatoris Oratorium.
nostri, ac Dei nomine Oratoriam domum extruxit, cujus magnificentia cultusque omnem excedens æstimationem, his qui non viderunt, incredibilis videbitur; tanta scilicet argenti aurique vis, lapidumque pretiosorum & unionum copia, in ejus fabricam impensa est. Pavimentum
C stratum omne ex argento solido ducto malleo, aurificum subtili arte, incausto confectum est. Dextra lævaque Ædis parietes, ipsi quoque copioso convestiti argento, auri fulgoribus florido, gemmisque pretiosis ac margaritarum splendoribus interstincto ac vario. Divinæ hujus Ædis adyta separantes cancelli (Deus bone!) quantas in se continent divitias? quorum columnæ imæque partes ex argento constant solidæ; capitellis autem trabs superposita, ex auro solida, universas Indorum divitias quaquaversum circumfusas gestans; cujus multis partibus Dei-viri Do-
D mini effigies arte chymica efficta est. Adytum vero ipsum quanta decora sanctaque contineat, ac in seipso velut thesauros recondat, sermo refugit dicere: mavultque ut adytum (inaccessum scilicet & orationi impervium) sinere. In his enim, Sentent.
quæ vim omnem sermonis superant, convenientior silentij religio est. Et hæc quidem Orientalia (ut sic dicam) Regiæ decora, inclyti Imperatoris Basilij fidei germina.

LXXXVII. In aliis partibus alia extant. Inter ea sacri Præconis Pauli venerabile Oratorium est, eun- S. Pauli Oratorium.

dem auctorem agnoscens, ipsum quoque illius largissima liberalitate excitatum. Illius enim pavimenta strata marmore eorumque orbes argento colliguntur; sumptuumque immensitate & pulchritudine, nihil reliquis minus habere conspicitur. S. Petri. Similiter etiam, quod beati Petri Apostolorum Principis nomine in Marciani ambulacrorum extremo, quasi summa arx ab eo Templum ædificatum, cui & cœlestis militiæ Michaelis. Principis Oratorium conjunctum est. S. Mariæ. Quod item illi superius sanctæ Dei Parentis Oratorium est, qua decoris elegantiæque excellentia non affluit? cujusve oculos non abunde pascat animumque recreet, eumque qui videat totum ad hilaritatem convertat?

LXXXVIII. Ædium vero decora, quæ velut Regiarum Regias in Regia Basilius Imperator extruxit, præstantiorum sermonum præconio ad sui laudem indigent, manuque perfectiori, ad ea pro orationis majestate penicillo chartis illinenda, quæ nemo satis imitando assequi Basilii Ædes in Palatio. possit. Novi enim decoris domus, cui Cænurgio nomen est, quam à fundamentis extruxit, quem spectantium stupore non afficiat? Illam sexdecim columnæ ordinibus digestæ C sustulciunt: octo ex Thessalico lapide, qui viridis coloris est: sex vero Onychitis nomen obtinent; quas lapicida omni varietate exornavit, vitis firmam circa eas effingens, omnisque generis animantium figuras in ea efformans. Reliquæ duæ & ipsæ Onychitis naturam habent, non tamen similem formam a lapicidis nactæ sunt, sed distortis striis lævi planoque orbantur, cum eas ita variare artifici placuerit, ut pote qui ex multiplici varietate decorum captaret & delectabile. Super columnas ad tectum usque & orientale hemisphærium, ex pulcherrimis tesselulis domus omnis inauratur, præsidentem habens operis Auctorem, stipantibus commilitonibus Legatis subjectisque ducibus, qui instar munerum, captas ab eo Urbes illi offerunt. Rursusque desuper in Absside ac tecto, depicta sunt Herculea Imperatoris certamina, subditorumque causa exantlati labores, ac rerum præclare bello gestarum sudores, Deoque auctore partæ victoriæ tropæaque; sub quibus tanquam cœlum stellis prælucidum surgit extatque Cubiculum, ab eodem Imperato-

A κεκτημένον δημιουργὸν, μὴ τῆς αὐτῆς πλουτοχαρήτου χάριτος, καὶ αὐτὸ δομησάμενον. καὶ ὁ τύπου γὰρ ἔδαφος ἅπαν ἔχει τοῖς κύκλοις τῶν μαρμάρων ἐμπεπεικλείοντα, καὶ πολυτελείᾳ καὶ κάλλει τῶν ἄλλων κατ' οἶκον ὁρᾶται λειπόμενον. ὡσαύτως καὶ ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ ὁ ἄκρον τοῦ Μαρκιανοῦ περιδρόμων, ὡς ἀκροπύργιον ὑπ' αὐτὸν κατασκευασθεὶς θεῖος ναὸς, ᾧ καὶ ὁ τοῦ Ἀρχιστρατήγου οὐκτήριον ἰῶνται. καὶ ὁ τῆς Θεομήτορος αὖθις ὑπερκειται, ποίαν εὐπρεπείας καὶ ὡραιότητος ὑπερβολὴν οὐκ ἐπλούτησεν; ἢ τίνος οὐκ ἂν ὀφθαλμὸν ἐτίασεν ἢ ψυχὴν εὐφράνει, ἢ ὅλον πρὸς τὸ ἱλαρὸν ποιήσει τὸν θεατήν.

Πη'. Τὰ δὲ τῶν οἴκων κάλλη, ἅτερ 277 279.
ὡς Βασιλείων Βασίλεια σὺν αὐτοῖς τοῖς Βασιλείοις ὁ Βασιλεὺς Βασίλειος ἀπεδείματο, λαμπροτέρων ἐδεῖτο κηρύκων λόγων εἰς δήλωσιν, ἢ χάριτος ὑπερτελεστέρας εἰς τὸ δικαίως λόγῳ δηλοῦν, ἃ τοῖς ἔργοις ἔστιν ἀμίμητα. ὁ γὰρ καινοτρεπὴς οὗτος οἶκος, οὗ ὁ Καινούργιον ἔστιν ἐπώνυμον, ὃν οὐκ βάθρων ὀχυρὸς αἰτήσεται, πόθεν τῶν θεμελίων οὐκ ἐπείρᾳ τοῦς ἔκπληξιν. ὃν ἑκκαίδεκα κίονες κύκλῳ στήσαντες αἴρουσιν· οἱ μὲν ὀκτὼ τούτων οὐκ λίθου τυγχάνοντες Θετταλῆς, ἣ δὴ πράσινον χρῶμα κεκλήρωται· οἱ ἓξ δὲ, τῷ τῆς ὀνυχίτου προσηγορίαν αὐχοῦσιν, οἷς ὁ λιθοξόος ποικίλως ὡράϊσεν, ἀμπέλου χῆμα κατ' αὐτοὺς μορφώσας, καὶ ποικίλων ζώων ἰδέας ἐν ταύτῃ ἀπεργασάμενος. οἱ ἕτεροι δὲ δύο καὶ αὐτοὶ μὲν τῷ αὐτῷ ὀνυχίτου φύσιν ἐλήφασιν, οὐχ ὅμοιον δὲ τὸ χῆμα τοῖς λιθοξόοις ἐδέξατο, ἀλλὰ γραμμαῖς σκολιαῖς τὸ τῆς ὑπεραφανείας ὁμαλὸν ἀφηρέθησαν, οὕτω ποικίλλας ταύτας τῆς τεχνίτου γλυφίδος, ὡς ἐν τῷ πολυμόρφου θηρεύειν τὸ εὔτρεπες καὶ εὐσχημον. αἰωρεῖται δὲ τῶν κιόνων ἄχρι τῆς ὀροφῆς καὶ τὸ κατὰ διάπλασιν ἡμισφαίριον, ἐκ ψηφίδων ὡραίων ἅπας ὁ οἶκος καταχρύσωται, περικαθήμενον ἔχων τὸν τοῦ ἔργου δημιουργὸν, ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ὑποστρατήγων δορυφορούμενον, ὡς δῆθεν παρεσταότων αὐτῷ, ἃς ὑπ' αὐτοῦ ἐπαλωκείας πόλεις. καὶ αὖθις δηλοῖ ὅτι τῆς ὀροφῆς διαγράπται τὰ τοῦ Βασιλέως Ἡρακλέους ἆθλα, καὶ οἱ ὑπὲρ τοῦ ὑπηκόου πόνοι, καὶ οἱ τῶν πολεμικῶν ἀγώνων ἱδρῶτες· καὶ τὰ ἐκ Θεοῦ νικητήρια, ὑφ' ὧν ὡς οὐρανοὺς ὑπ' ἀστέρων ὑπαλαμπομένους ὀξυμίγδην κειτὸν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ φιλοτεχνήσεως Αὐτο-

κεφτερος, ὡραῖός τε καὶ παμποίκιλος, καὶ τῇ A re affabre fabrefactum, venuſtum &
πάντων ἁβρὸν τὰ τῶν κάλλους φερόμενος νικη- varium, cunctaque fere excellenti
τήρια. αὐλὺς γὰρ τῇ ὁ τῶν ἐδάφους μεσαί- pulchritudine ſuperans. Statim enim
πατον, ὁ Μηδικὸν ὄρνεον ὁ παὼς ἐκ ψηφίδων in pavimenti meditullio, Pavo, avis
λαμπρῶν τῇ λιθοξόῳ τέχνῃ ἀφομοιόρφωται, Medica, ex prælucidis teſſellulis la-
ἐν αὐτόκυκλῳ κύκλῳ ἐκ λίθου Καρικῆς συγ- picidæ artificio effictus eſt, rotun-
κλειόμενος, ἀφ' οὗπερ ἀκτῖνες ἀπὸ λίθου τῆς diſſimo circulo ex Cario lapide in-
αὐτῆς πρὸς ἄλλον μείζονα κύκλον ἐκπέμπον- cluſus, ex quo radij ejuſdem lapidis
ται. ἔξωθεν δὲ τούτου, καθάπερ τινες ῥύα- in alium majorem circulum immeant
κες ἢ ποταμοὶ ἐκ λίθου Θετταλῆς, ἢ ὃ πρά- (extraque eum etiam veluti qui-
σιον χρῶμα κεκλήρωται, τῇ ὁ τῶν οἴκου τε- dam rivi ſive fluvij ex Theſſalico vi-
τράγωνον χῆμα ἐφήπλωνται, τῇ ταῖς ἐντὸς λα- ridis coloris lapide, ad quatuor
μπάσι τέτταρσι αἐτοῖς ἐκ ψηφίδων ποικίλων τε ædis angulos funduntur) interiore
καὶ λεπτῶν περισφίγγουσαι, εἰς τοσοῦτον ἀκρι- B ſinu quatuor Aquilas vario ſubti-
βοιῶται τῷ μίμησιν ἄπτηνα, ὡς εἰκάζειν αὐτὰ lique teſſellato opere conſtringen-
ζῆν καὶ ἵπτασθαι βούλεσθαι. οἱ δὲ πρὸ ἑκάτερα tes, tanta expreſſione, ſicque accu-
τοίχοι, ὑάλου πολυχρόοις πλαξὶ περισκέπονται, rata rei imitatione, ut illas vivere
διαφόρων ἀνθέων δοκιμῶντες μορφὰς ὡραΐζε- ac jam jamque volatum moliri conji-
σθαι. ὑπερθεν δὲ τούτων κόσμος τις ἄλλος περι- cias. Parietes utrinque cruſtis vitreis
ϊσμένος διαφόρῳ χρυσῷ, ὑφ' οὗ διείργεσθαι τὰ varij coloris conteguntur, ſic nimirum
κατώτερα τοῖς ἄνω δοκεῖ· ὃν ἐκ χρυσοῦ ψηφίδων ut diverſis interſtincti floribus iiſque
διαδέχεται τερπνότης ἄλλη, ἔνθεσιν δέκεσθαι τὸν vernare videantur. Super eos ornatus
τῆς ἔργου δημιουργὸν Αὐτοκράτορα καὶ τῷ σύζυ- alius præfloridus auri compoſitione,
γον Εὐδοκίαν στολαῖς κεκοσμημένους βασιλικαῖς, quo inferiora a ſuperioribus interſtin-
καὶ ταινιουμένους τοῖς φέμμασιν. οἱ δὲ κοινοὶ παῖ- gui videntur. Sequitur alia venuſtas ex
δες ὡς ἀστέρες λαμπροὶ τῶν δόμου πέριξ ἱσταμέ- aureis teſſellulis, Imperatorem ope-
νοι, ταῖς βασιλείοις καὶ αὐτοὶ στολαῖς καὶ τοῖς C ris Auctorem in throno ſedentem,
φέμμασι καταλαμπόμενοι. ὧν οἱ μὲν ἄρρενες το- uxoremque Eudociam, Regiis veſti-
μεῖς ὁπλοφορούμενοι δείκνυνται, ταῖς θείας ἐντολαῖς, mentis amictos, ac coronis redimitos,
οἷς στοιχεῖν ἐπαγδύνατο, παιδεύοντες· ὁ δὲ Σολυ- oſtendens. Communes utriuſq; liberi,
γμὸς καὶ αὐτὸ βίβλοις τινὰς κατέχον ὁρᾶται, νό- ceu ſtellæ pellucidæ circa domum de-
μων θείων ἐρεύνας παιδεύων. βουλομένου δεῖξαι picti, Auguſtalibus & ipſi veſtibus an-
τῆς τεχνίτου τυχὸν, ὡς οὐ μόνον τὸ ἄρρεν γένος, ficti coroniſque ornati. Maſculi libros
ἀλλὰ καὶ τὸ θῆλυ τὰ ἱερὰ μεμύηται γράμματα, ferunt, divina continentes præcepta,
καὶ τῆς θείας σοφίας οὐκ ἔστιν ἀμέτοχος. καὶ καὶν ὁ quibus obſequi erudiebantur. Fœmi- Baſilij tota progenies literis imbuta.
φυτάναξ τούτων οὐκ ἔχων ἐξ ἀρχῆς οἰκείως næ ipſæ quoque libros quoſdam tenere
πρὸς γράμματα, διὰ τὸν βιωτικὴν περιπέτειαν· conſpiciuntur, in quibus divinarum
ἀλλ' οὖν τοῖς οἰκείοις ἄπτωτος βλαστοῖς, οὐ μετο- legum argumenta deſcripta ſunt. Vo-
χῇ σοφίας πεποίηκε· τῶν δὲ, καὶ τῆς ἱστορίας δίχα, luit forte artifex indicare, non ſo-
διὰ τῆς γραφικῆς ἐβουλήθη τοῖς ὁρῶσι σημαί- D lum maſculos, ſed & fœminas ſacris
νεσθαι. καὶ ταῦτα μὲν τὰ κάλλη τῶν τεταμε- literis eruditas eſſe, ac ſapientiæ di-
ρῆ τῶν τοίχων ἄχρι τῆς ὀροφῆς περιέχεται· vinæ participes. Licet enim ipſe ge-
αὐτὴ δὲ τῆς τοιούτου κοιτῶνος ὀροφὴ, οὐκ αἰετω- neris auctor caputque familiæ, haud
κῶς πρὸς ὕψος ἐπαίρεται, ἀλλὰ τῷ τετραγώνῳ prorſus initio erga literas propenſe
σχήματι, τοῖς τοίχοις ἐγκάθηται, χρυσίῳ ὅλου animatus eſſet, ob vitæ aliam aliam-
κατεσταλισμένη καὶ στίλβουσα, καὶ ὃ μεσόπατον que ſortem caſuſque difficiles, om-
φέρουσα τὸν νικητὴν Σταυρὸν, ὑάλῳ περικείῳ nem tamen ſobolem ſapientia imbui
ἀφομορφούμενον. περὶ ὃν ὡς ἄστρα κατ' οὐρανὸν curavit. Atque hoc, etiam tacente
θεσπὶ ἐκλάμποντα, αὐτόν τε τὸν ἀοίδιμον Βασιλέα hiſtoria, per picturam voluit cernen-
καὶ μετ' τῶν τέκνων πάντων τῷ συμβίῳ, πρός τε tibus conſpicuum eſſe. Atque hæc
Θεὸν καὶ τὸ τοῦ Σταυροῦ ζωοποιὸν σημεῖον ταῖς χεῖ- decora in quatuor parietum lateri-
bus ad tectum uſque exhibentur.
Tectum autem hujus Cubiculi, non
in ſublime ſeſe porrigit, ſed forma
tetragona parietibus inſidet, auro to-
tum condecoratum ejuſque fulgore
micans. In medio, Crucis victoriale
ſignum, vitro viridi efformatum.
Circa Crucem velut ſtellas in cœlo Crucis triumphale ſignum,
effulgentes videbis, ipſum percele-
brem Imperatorem, ac cum Liberis
omnibus ipſam Conjugem, manus
ad Deum ſuſtollentes, ac Crucis vi-

vificum ſignum ; & tantum non cla- A mantes , *Per hoc victoriale ſignum , quicquid bonum Deoque acceptum , Imperij noſtri temporibus geſtum eſt ac peractum.* Continetur vero etiam gratiarum actio literis exarata , ex parentum perſona pro liberis , exque liberorum rurſus perſona , ad Deum dicta pro parentibus. Parentum gratiarum actio ſic ſe ad verbum habere dignoſcitur. *Gratias tibi agimus , Deus , omnem excedens bonitatem & Rex Regum , quod nos Liberis ſtipaſti , agentibus gratias magnificentiæ mirabilium tuorum. Verum ſerva eos in voluntate tua , ne quis eorum quicquam transgrediatur mandatorum tuorum ; ut & hoc nomine gratias agamus bonitati tuæ.* Filiorum rurſus hæc viciſſim enuntiat. *Gratias agimus tibi , Verbum Dei , quod ex paupertate Davidica Parentem noſtrum extraxiſti , cumque unxiſti unctione Spiritus tui ſancti. Verum ſerva eum manu tua , & eam quæ nos ſuſtulit , illis pariter ac nobis præſtans ut & cæleſte Regnum tuum aſſequamur.* Ac quidem dicti Cubiculi fabricæ ac venuſtates iſtæ ſunto.

LXXXIX. Ejuſdem manus ac conſilij opus , maximum illud Triclinium in Marciani porticibus , quod C & Pentacubiculum dicitur ; quod & ipſum omnis generis pulchritudine atque decore primas tulit. Eſt ibi , & cujus paulo ante meminimus , Pauli æthera pervolantis pulchrum elegan- ſque Oratorium , cui & Martyris Barbaræ cohæret ; quod a ſapientiſſimo Leone illic conditum eſt. Sed & reliqua Regia Conclavia , quæ paulo plus ad orientem poſita ſunt , quam Aureum Triclinium, ſuperiorique baſi locata ; magis vero ad occidentem vergunt, quam Nova Eccleſia : quorum longe alte expanſus * Aer , Aquilæ appellationem ſuſcepit (in quo & Deiparæ pulcherrimum lepidiſſimumque Oratorium ſacellum) ejuſdem Imperatoris opera ſunt ; ejuſmodi ſcilicet , ut pretioſarum materiarum ſumptu & copia , figurarumque novitate ac magnifici operis diſpoſitione , viri magnificentiam elegantiæque cultum oſtendant. Quæ item magis ad occidentem vergunt Habitacula pyramidali figura , cujuſmodi etiam eſt alterum Dei Verbi Matris Oratorium , illo ſumptus ſuppeditante atque auctore extructa ſunt , quæ plane ſtructuræ magnificentia novæque artis elegantia inter alia multa primas obtineant.

Pentacubiculum.

Pauli Oratorium.

Barbaræ Mart.

* Subjectum ſolum & area.

Aquila.

Deip. Orat.

S. Mariæ Oratorium.

ερας ἐπαίρουσας , καὶ τῶν μονονουχὶ βοώσας , Ὅτι σοὶ τῷ δι' τῆς νικοποιοῦ συμβόλου πᾶσι ἀγαθὸν καὶ φίλον Θεῷ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἡμετέρας Βασιλείας διαπέπρακται καὶ κατώρθωται. παρείληπται δὲ καὶ διηγηματικὴ ἐγγράμματος παρά τε τῶν Φυσάντων ὑπὲρ τῶν τέκνων λεγομένη πρὸς τὸν Θεὸν , καὶ πάλιν παρὰ τῶν τέκνων αὖθις ὑπὲρ τῶν γεννητόρων. καὶ ἡ μὲν παρὰ τῶν γονέων οὕτωσί πως ὅπη λέξεως ἔσχυσα δείκνυται· Εὐχαριστοῦμέν σοι Θεὲ ὑπεράγαθε καὶ Βασιλεῦ τῶν βασιλευόντων , ὅτι παρέσχησας ἡμῖν τέκνα διαφερόντως τῇ μεγαλοπρεπείᾳ τῶν θαυμασίων σου. ἀλλὰ φύλαξον αὐτοὺς ἐν τῷ θελήματί σου , μή τις αὐτῶν παραβαίνῃ τι τῶν σῶν ἐντολῶν , ἵνα καὶ ἐν τούτῳ εὐχαριστῶμέν σοι τῇ σῇ ἀγαθότητι. ἡ δὲ τῶν παίδων αὖθις ταῦτα διαπορεύουσα δείκνυται. Εὐχαριστοῦμέν σοι , Λόγε τοῦ Θεοῦ , ὅτι ἐκ πτωχείας Δαϋϊτικῆς ἀνύψωσας τὸν πατέρα ἡμῶν , καὶ ἔχρισας αὐτὸν χρίσματι τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος. ἀλλὰ φύλαξον αὐτὸν τῇ χειρί σου σεαυτοῦ τεκούσῃ ἡμᾶς , ἀξίωσον αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς καὶ τῆς ἐπουρανίου σου Βασιλείας. καὶ τὰ μὲν τοῦ Ἐρημίτου κοιτῶνος ἔργα καὶ κάλλη , ἐν τούτοις παρειλήφθω.

πθ'. Τῆς αὐτῆς δὲ χρεὼς καὶ γνώμης ἔργον , καὶ ὁ ἐν τοῖς Μαρκιανοῦ παρισταμένοις μέλεσι τρίκλινος , ὁ Πενταικούβουκλιν λεγόμενον , ὃ καὶ αὐτὸ πάντοιόν κάλλους καὶ ὡραιότητος τὰ πρωτεῖα ἠνέγκατο· καθ' ὃ καὶ ὁ παρομοιονυμῶν παρακαλὲς βύκτηριον τοῦ αἰωρουμένου Παύλου , ᾧ καὶ ὁ τῆς Μάρτυρος Βαρβάρας σεμνύνεται , ὁ ὑπὸ τοῦ σοφωτάτου Λέοντος δομηθὲν , τὴν ἵδρυσιν κέκτηται. ἀλλὰ καὶ τὰ ἕτερα βασιλικὰ καταγώγια , ἃ τοῦ χρυσοῦ τρικλίνου ἀναπολικώτερα καὶ μᾶλλον ὑπερκειμένῳ ἔχει τὴν ἵδρυσιν , δυτικώτερα τῆς Νέας τυγχάνοντα τῆς Ἐκκλησιᾶς , ὧν ἡ ὅπη πολὺ τοῦ ἀέρος παρὸς ὕψος ἐπέκτασις , καὶ τὴν Αετοῦ παρωνυμίαν ἐδέξατο. ἐν ᾧ καὶ ὁ τῆς Θεοτόκου ὡραῖον καὶ παντέρπνον τῆς παρευχῆς ἐστιν ἱερὸν , τοῦ αὐτοῦ Βασιλέως ἔργα τυγχάνοισιν , ἐκ τοῦ πολυτελοῦς καὶ ἀφθόνου τῆς πυροειδῶν ὑλῶν , καὶ τοῦ καινοπρεποῦς τῆς σχημάτων , καὶ τῆς μεγαλουργοῦ διαθέσεως , ὃ μεγαλόψυχον καὶ φιλόκαλον τοῦ ἀνδρὸς ἀπεμφαίνοντα. καὶ τὰ δυτικώτερα δὲ τούτων πυραμοειδῆ κατοικητήρια , καθὼς καὶ ἕτερον τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου μητρὸς τυγχάνει βύκτηριον , ἐκδοθὲν χορηγὸν καὶ δημιουργὸν ὑπογράφεται , τῷ παρεῖπεν τῆς κατασκευῆς καὶ καινοπρεπεῖ καθ' ἑτέρων πολλῶν τὸ παρὸν φερόμενα.

ὧν δὴ κάτωθεν κατ' αὐτὸ τὸ τῆς Μονοθύ- A
ρου λεγομένης Ἐξόδου, ὃ περιόπτην Ἰωάν-
νου τοῦ Θεολόγου δίκτηεμον, ὃ καὶ αὐτὸ μετὰ τοῦ
ἐκθεν ἐξηρμένου αὐλείου καὶ ἡλιοβολουμένου μαρ-
μάροστράτου πεδιάπαν, τοῦ καὶ ἄχρι τοῦ Φάρου διή-
κοντος, ὁ αὐτὸς ἐτεκτήνατο Βασιλεύς, μετὰ καὶ τῶν
πρὸς ἀναπλὰς ζεύπιν ἑδραιοτάτων οἰκημάτων·
ὧν ὃ μὲν Θησαυροφυλακεῖον ἐστί, ὃ δὲ χρη-
ματιστὴς εἰς Βεστιάριον· ἃ μετὰ τοῦ τέρποντος,
καὶ ὃ ἀσφαλὲς πεδιπλοῦς ἐκπληρώσουσι. καὶ ὃ
κάλλιστον δὲ καὶ μέγιστον καὶ φαιδρώτατον τῶν βασι-
λείων λουτρόν, ὃ τῆς Φιάλης λεγομένης ὑπερ-
κειται· ἤ τις ἀπὸ τῆς ἐκθεν πρότερον ἱσταμέ-
νης τοῦ τῶν Βενέτων μέρους λιθίνης Φιάλης, ὃ B
ὄνομα σώζει πεδιλφούμενον, ἐκθρὸς ὢν ὁ ἐμ-
μελὴς δομησάμενος, ἔργον κάλλους ὁμοῦ καὶ
τρυφῆς, καὶ σωματικῆς εὐεξίας καὶ ἀναπαύ-
σεως. ἡ δὲ τοῦ ἑτέρου μέρους Φιάλη, τῶν Πρα-
σίνων φημί, κατὰ τὸ πρὸς ἀνατολὰς τῶν βα-
σιλείων αὐλεῖον τὸ κατὰ σὲ ἐκέκτητο· ἤ τις ἐν τῷ
κτίζεσθαι τὸν ἐκθεν θεῖον ναὸν τῆς μεταθέσεως
ἔτυχε, καὶ ἠλλοιώθη τῶν μερῶν ἡ πεδὶ ταύτας
διαστροφὴ, καὶ ἀπεπαύθη τὰ τελούμενα κατ'
αὐτάς.

δ'. Ἐκτὸς δὲ τῶν Εἰρηνικῶν, τοῦ αὐτοῦ γνη-
σίου Βασιλέως ἔργον, καὶ ὁ τὰ Μάγγανα λε-
γόμενος οἶκος καὶ βασιλικὸς, καὶ ὁ Νέος οἶκος κα-
λούμενος, οὓς ἀπὸ τοιαύτης προαιρέσεως κατε-
280. σκεύασεν[280]. μὴ βουλόμενος γὰρ τὰ δημόσια χρή-
ματα, ἅτερ οἱ ἐκ τοῦ ὑποκειμένου φόρου γινώμενοι
αὐξήσεσιν εἰς οἰκείας καταναλίσκειν χρείας, καὶ
τῶν ἀνὰ πᾶν ἔτος ὑπ' αὐτοῦ κεκλημένων καὶ τοῖς
ἑτέρων πόνοις τὸ ζύτων τράπεζαν ἡδυῦναι ἢ
συγχρωτεῖν, τοῖς τοιούτοις οἴκοις ἐπενοήσατο, καὶ
προσόδους ἐκ γεωργίας ἀπέταξεν ἐν αὐτοῖς ἱκα-
νὰς, ἀφ' ὧν ἡ βασιλικὴ πανδαισία αὐτῷ τε καὶ
τῶν μετ' αὐτὸν ἄφθονον καὶ δικαίαν τοῦ χορηγεῖν
ἔμελλεν ἕξειν ἀεί. καὶ τὰ ἐν ταῖς καλουμέναις δὲ
Πηγαῖς βασιλικαὶ μεταβολῆς ἕνεκα καταγώ- D
για καὶ διαιτήματα, ὁ αὐτὸς Βασιλεὺς ἐκ βά-
θρων ἀνέστησεν, ἃ δὴ ναοῖς καλλοναῖς κατεκό-
σμησεν, ἐν οἷς ὅ, τε τοῦ ἁγίου προφήτου Ἠλιοῦ
τυγχάνει οἶκος σεπτὸς, καὶ ὁ Ἐλισαίου τοῦ ἐκεί-
νου μαθητοῦ καὶ διαδόχου καὶ φοιτητοῦ. ἔτι δὲ καὶ ὁ τῶν
τεσσαράκοντα νέων μαρτύρων Κωνσταντίνου
281. τοῦ μεγάλου, καὶ[281] ὁ τῶν νεοφανῶν Μαρτύρων
τῶν δύο καὶ τεσσαράκοντα. καὶ πρὸς τούτοις ἕτεροι
δύο οἶκοι εὐκτήριοι εἰς ὄνομα καὶ δόξαν θεοσε-
βῶς δομηθέντες τῆς Θεομήτορος. καὶ ἐν τοῖς
τῆς Ἱερείας δὲ παλατίοις τοῦ αὐτοῦ προφήτου
Ἠλιοῦ ἱερὸν εὐκτήριον ἐδομήσατο, οὐδενὸς

Infra quæ, in ipso, quod vocant, Monothyri ingressu, jucundissimum Joannis Theologi Oratorium, quod una cum suda Solique exposita, & marmoribus strata ibi area, quæ ad Pharum usque protenditur; idem extruxit Imperator, una etiam cum firmissimis ad ejus Orientale latus positis Ædibus; quarum altera Thesaurophylacium est, altera Vestiarium; amboque una cum jucunditate abunde securitatem promittunt. Pulcherrimum quoque atque maximum lucidissimumque Regiæ Balneum, Phialæ (quam vocant) superjacens (nempe quæ a Factionis Venetæ illic quondam stationem habentis lapidea Phiala, nomen adhuc retineat) ille ipse concinne ædificavit; opus nimirum pulchritudine præstans & jucunditate, corporisque valetudini conferens ejusque refectioni. Alterius vero Factionis Phiala (nempe Prasinæ) ad Regiæ atrium ad Orientem spectans, sita erat. Dum vero divinum illic Templum extrueretur, alio translata est, Factionumque circa eas loco abolito, cessarunt, qui ad ipsas ludi fiebant.

Joan. Theol. Orat.

Thesaurophylacium & Vestiarium.

Balneum.

XC. Præter jam dicta, ejusdem generosi Imperatoris opus est C Regia domus, Mangana nuncupata, & Nova, quas eo consilio extruxit. Nolens enim publicas opes, quas subditorum tributa conflarent atque augerent in suos ipse usus, aliorumve, quos per annum invitaret, insumere; aliorumque labores horum mensis delicias præstare, aut illas instruere, ejusmodi domos excogitavit, sufficientesque illis reditus ex agrorum cultura assignavit, unde Regius in cibos alimentaque omnis generis sumptus, sibique & successoribus in perpetuum affluens, justaque æquitate sufficeretur. In Pegis quoque, quas vocant, Regia D mutationis causa diversoria ac habitacula, idem Imperator a fundamentis erexit, sacrarumque Ædium structuris exornavit. Inter eas est sancti Prophetæ Eliæ venerabilis Ædes, ejusque successoris & discipuli Elisæi: nec non ejus, qui primus apud nos Imperium pie administravit, Constantini Magni, novorumque Martyrum Quadraginta-duorum. Præterea aliæ duæ Ædes Oratoriæ, in nomen & gloriam sanctæ Dei Parentis religiose extructæ. In Hieriæ quoque Palatiis, ejusdem Prophetæ Eliæ Oratorium construxit, quod nulli

Mangana & Nova domus ad convivia; sumptus ex agricultura.

Eliæ Orat. & Elisæi & Constantini Magni.

42. Martyr. t. Amoriens.

S. Mariæ & Eliæ.

alij pulcritudine & elegantia ſecun-A dum exiſtimatur.

Ciſternæ effoſſæ ac repurgatæ.

XCI. In illis mutatoriis Regiis ædibus ac habitaculis, erat Ciſterna ad concipiendas aquas ingens ac patens; ejus qui initio ſuburbanum exornaverat Imperatoris opus laborque, ſed ab Imperatore Heraclio, terra ingeſta obſtructa fuerat atque obducta, arboribuſque ac oleribus conſita; haud ſecus ac quæ intra Palatium erant, tum ſcilicet quæ ante Magnauram, tum quæ media inter Juſtiniani Triclinium & Ecthеſeos; quas ipſas cum aquas copioſas haberent, piſceſque alerent Imperatorum deliciis, & ut illi piſcatu ſeſe oblectarent, idem Imperator terra obrutas, hortos & vivaria fecerat; ea ſcilicet ratione, quod Stephanus Mathematicus ejus genituram rimando, vitæ exitum ex aqua illi imminere dixerat. Ob eandem cauſam, etiam Ciſternæ, quæ in Hiera in pomarium verſa fuerat, ambitum, inclytus Baſilius Imperator conſiderans, videnſque non deeſſe loca pomariis plantandis abunde idonea, ac, quantum par eſſet, ſufficientia, aquæ vero dulcis atque limpidæ penuria laborare; multorum rurſus hominum opera ac diligentia, quod paulo ante pratum plantis vernans & arboribus conſpiciebatur, in priſtinum ſtatum reduxit; ac pro pomario, aquæ copioſæ ſatiſque affluentis conceptaculum fecit. Et hæc quidem intra Regia ſepta magnifice ſimul ac pie inclytus Imperator extruxit.

τῷ ἄλλων ὡς καλλῇ ⁊ ὡραιότητι κριτόλιμον δόξειεν.

ϛα'. Ἐν δὲ ταῖς τοιαύταις κατὰ μεταφοίτησιν ⁊ μεταβολὴν βασιλείοις ἀφιερώσαις, ⁊ δεξαμενὴν τυγχάνουσαν ὕδατος, μεγάλην τε ⁊ εὐρύχωρον, ἔργον ⁊ πόνημα τῶν καλλιώνυμος Βασιλέως καταρχὰς ὁ προάστιον· ὑπὸ δὲ τοῦ Βασιλέως Ἡρακλείου συγχωσθεῖσαν ⁊ γεωθεῖσαν, ⁊ καταφύτευσιν δένδρων τε ⁊ λαχάνων, καθάπερ ⁊ αἱ τῷ Βασιλικῷ παλατίῳ οὖσαι ἐντὸς, ἥ τε πρὸ τῆς Μαγναύρας, ⁊ ἡ μεταξὺ τοῦ τε Ἰουστινιανοῦ Τρικλίνου ⁊ τοῦ τῆς Ἐκθέσεως, αἵ γε ἐκ ταύτης ὕδωρ ἄφθονον ἔχουσαι ⁊ ἰχθύας πρὸς τέρψιν ⁊ ἄγραν τῷ Βασιλέως ἐκτρέφουσαι, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Βασιλέως ἠπειρωθεῖσαι, εἰς παράδεισον κατασκευὴν ἐχρημάτισεν, ἀφ' ὧν Στέφανον τὸν μαθηματικὸν τῷ γήρει τοῦ εἰρηνικοῦ Βασιλέως πολυπραγμονήσαντα εἰπεῖν, [282] Ἐξ ὕδατος αὐτὸν τελευτᾶν. Ἀφ' ὧν τοιαύτην οὖν αἰτίαν, ⁊ τῆς ἐν Ἱερείᾳ κιστέρνης εἰς παράδεισον μεταμορφωθείσης, ἰδὼν ὁ χωρεὺς ὁ ἀείδιμος Βασιλεὺς Βασίλειος, πρὸς μὲν παράδεισον κατεφυτευμένος ποικίλοις κεκτημένον ἀποχρώσεις ⁊ ἐκμυρσίνας, ὑπαπτεύων δὲ ὕδατος ποτίμου ⁊ καθαροῦ, αὖθις ἐκφορήσας τὸν χῶν πολυχρείᾳ τε ⁊ εὐσυδίᾳ, τὸν ὁρώμενον πρὸ ὀλίγου λιμένα κομῶντα φυτοῖς, εἰς ὃ ἀρχαῖον σχῆμα μετήγαγε, ⁊ ἀντὶ παραδείσου, δεξαμενὸν ἀπειργάσατο ὕδατος ἀφθόνου τε ⁊ ἀφάρκτου. ⁊ ταῦτα μὲν ὅσα κτὶ ταῖς Βασιλείοις αὐλαῖς φιλοπόνως ἅμα ⁊ θείοις ὁ ἀείδιμος Βασιλεὺς ἐτεκτήνατο.

XCII. Jam vero extra Regiam excurrat oratio, & ad reliqua deinceps, tum in Urbe Byzantio, tum circa eam extruendis reficiendiſque divinis Ædibus, Imperatoris opera procedat. Urbanam enim, infimæque notæ plebeculam in Foro verſantem, vitæque neceſſariis hærentem, eo quod nullum prope Oratorium eſſet, ſalutis animi obliviſci perpendens, perpulchrum ac venerabile Dei Matri Templum ad imbres arcendos, hiemiſque ac reliquas temporis pellendas injurias, ſalutis animæ delicias ac opem, in eo extruxit. Aliud quoque glorioſiſſimæ Dei Genitricis in Chalcoprateis venerandi ſacrique Loculi divinum Templum, humile ac luce deſtitutum animadvertens, extructis hinc inde ad eam inferendam abſidibus, tectoque, altiori evecto faſtigio, tum celſitate decorem conciliavit, tum lucis fulgoribus colluſtravit. Ange-

S. Mariæ Templum in Foro.

In Chalcoprateis.

ϛβ'. Ἐξελθέτω δὲ τῶν βασιλείων ἤδη λοιπὸν ὁ λόγος, ⁊ χωρείτω πρὸς τὰ ἔξω τῶν κατὰ τὴν βασιλεύουσαν ταύτην πόλιν, ⁊ τὰ περὶ αὐτὴν ὡς οἰκοδομῆς τε ⁊ ἀνοικοδομῆς θείων οἴκων ἔργα τοῦ Αὐτοκράτορος. ὁρᾷν γὰρ τὸν ἀστικὸν ⁊ βάναυσον ὄχλον τὸν κτὶ τὴν ἀγορὰν, ἢ Φόρος προσαγορεύεται, ἀμφιεσμένον ⁊ προσεπικόπτα πρὸς χρείας τοῦ βίου, ὡς τῷ μὴ ἔχειν πλησίον οἶκον οἰκεῖον, τῆς ψυχικῆς ἐπιμελείας λήθην λαμβάνοντα, ναὸν προκαλλῆ ⁊ σεβάσμιον τῇ Θεομήτορι κτὶ τὴν ἀγορὰν ἐδείματο, ὡς ἂν ⁊ ὄμβρων ⁊ χειμώνων εἴη τοῖς ὄχλοις ἀλέξημα, ⁊ ψυχικῆς σωτηρίας ὑπηρέτημα ⁊ βοήθημα. ⁊ τὸν ἕτερον δὲ τῆς πανυμνήτου Θεοτόκου, τὸν ὡς τοῖς Χαλκοπρατείοις θεῖον ναὸν [283] τῆς πανσέπτου ⁊ ἁγίας Σοφοῦ, παπεινὸν ἰδὼν ⁊ ἀφώτιστον, ⁊ φωτοδόχας ἑκατέρωθεν ἀναῤῥήσας ἀψίδας, ⁊ ὃ πέλας μεταμοίσας, ὕψει εὐφρεπείας κατηύγασεν, ⁊ μυρίφωτος φωτὸς κατηγλάϊσε. τὸν δὲ

τῶν

τῦ πρώτου τῶν Ἀγγέλων ἐν τῇς Τζήρου λεγομένοις θεῖον ναὸν, καὶ τὴν περὶ αὐτὸν φιλάνθρωπον εἰς τοὺς πένητας ὑπουργίαν καὶ χορηγίαν, ἐκ ᾗνος ὅστιν ὁ περικοσμούμενος, καὶ τὸν τε ναὸν φαιδρυνόμενος, καὶ εἰς ὃ νῦν ὁρώμενον κάλλος περιστήσας καὶ ἀγαγὼν, καὶ τὴν ἀφθονίαν εἰς ὃ ἀεὶ δι' ἐς τῶν πρόσθεν ἐπαυξήσας κατασκήνας, καὶ ὑπεκφιλοτιμούμενος τὸν εἰς τοὺς πένητας ἔλεον. καὶ τὸν ἐν Γουλγρεσμανῇς ὑπὲρ τῦ Ἱερομάρτυρος Λαυρεντίου μέγιστον ναὸν συμπεσόντα ἀνέστησε, πολλῆς ἐμπλήσας περιττότητος. καὶ ἄλλους ὑπὲρ ἱερεῖς οἴκους ἀμφὶ τοὺς ἑκατὸν [284] περὶ τὴν πόλιν ἀνέστησε, Πτωχοτροφεῖα τε καὶ Ξενῶνας ἐκπονήσας, ἐν τῶν παλαιωθέντων πλέω ἀνανεώσας, Νοσοκομεῖα τε ἐν Γηροκομεῖα ἐν Μοναστήρια.

ΚΓ'. Οὐ κατὰ τὴν πόλιν δὲ μόνον τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων θεοφιλῶς τε ἅμα καὶ φιλοτίμως ἐνήργαζεν, ἀλλὰ καὶ ἔξωθεν ἐκτὸς τῆς ὁμοίαν ἐπεδείκνυτο ἐπιμέλειαν. μεθ' ἣν καὶ τὸν τῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τῦ Θεολόγου ἐν τῷ καλουμένῳ Ἑβδόμῳ ναὸν τῷ χρόνῳ πεπτωκότα καὶ καταβληθέντα ἀνέστησε, κιονάσι τε ὡραίοις καὶ ὀχυρώμασι κατασφαλισάμενος. ἔτι δὲ καὶ τὸν πλησίοχωρον αὐτῦ τῦ Προδρόμου οἶκον περὶ πολλῶν καταπεπτωκότα χρόνων, καὶ ἐρείπιον μόνον τοῦ ναοῦ χρηματίζοντα, περικαθαίρας μὲν τῆς ὕλης καὶ τῶν χωμάτων, παχείᾳ δ' οἰκοδομῇ ἐν ἐπιμελείᾳ, τῶν περιφανῶν καὶ μεγάλων ἴσην καθίστησι. Ὃ δὲ τῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων τέμενος ἐν τῷ Ῥηγίῳ, διὰ τὸν ἀπειλούμενον πάλαι πεσεῖν ἄβατον τυγχάνον, αὐτὸς καθελὼν, ἐκ βάθρων κτισάμενος ἐδείμανο, εἰς μνήμην αὐτῦ διηνεκῆ τε ἐν ἀμετάπτωτον. ἐν δὲ ταῖς τῦ Βαθύρσου ποταμοῦ ὑπορρεούσαις Ἰουστινιάνου γεφύραις [285], Καλλινίκου τῦ μάρτυρος ἠδαφισμένον ναὸν, τῦ πρότερον κρείττονα ἤγειρεν. ἐν δὲ τῷ καλουμένῳ τούτῳ Στενῷ, τὸν αὐχένα τῦ Εὐξείνου φημὶ, τὸν [286] τῦ ἁγίου Φωκᾶ πάμπαλον οἶκον θαρσέως τε ἐν θεοφιλῶς ἀνοικοδομήσας, ἐν σύστημά τι Μοναχῶν εὐλαβῶν στησάμενος, κτίσμασί τε ἐν κτήμασι τὸν τόπον καταπλουτίσας, μοναῖς θεοσύλλεκτον ἐν ἰατρεῖον ψυχῶν ἀπεργάσατο. ὅθεν τούτοις ἅπασι, τὸν τῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ ἱερὸν οἶκον ἐν τῷ Σωσθενίῳ, ἐκ μακρῶν διαῤῥύεντα χρόνων ἐν πλείοσις ὀκλάσμασι ῥήγμασι, ἐν πρὸς γόνυ κλιθέντα ἀρδὸν, ἐν ὃ πολὺ τῆς περὶ αὐτὸν

A lorum item Principis divinum Templum in Tzeri (quas vocant) humaniſſimumque circa illud miniſterium & in pauperes ſubminiſtrationem, ille ipſe ſibi curæ eſſe voluit, tum ſcilicet Templum ſplendidius inſtaurans, ac qua nunc pulchritudine viſitur coaptans ac provehens; tum auctis proventibus, ne egenorum miniſterio facultas deeſſet, proſpiciens, ac in pauperes large ſuppeditans. Sacri quoque Martyris ac Archidiaconi Laurentij Ædem maximam collapſam reſtituit, multa venuſtate implens & gratia. Alias item ſacras domos circiter centum circa Urbem conſtruxit, Pauperibuſque alendis ac Hoſpitibus accipiendis, partim novas excitavit, partim veteres plurimas inſtauravit; quibus ſcilicet ægri ſeneſque curarentur, atque Monachi exercerentur.

S. Michaelis. S. Laurentij.

XCIII. Neque in Urbe tantum religioſe ſimul & magnifice ejuſce generis opera præſtabat; ſed & extra eam, parem diligentiam exhibebat. Ideoque Apoſtoli & Evangeliſtæ Joannis Theologi Templum in Hebdomo, tempore quaſſatum collapſumque erigit, tum ornamentis decorans, tum fulcris adhibitis tutum a ruina in poſterum præſtans. Ad hæc etiam illi vicinam Prærcurſoris Ædem, ante annos plures dirutam, & tantum parietinis conſpicuam, egeſta humo ruderibuſque emundans, celerato quam maxime opere promptaque diligentia, illuſtribus magnæque molis ejus generis Ædibus, parem fecit. Principi vero Apoſtolorum ſacrum Delubrum in Rhegio, ideirco quia proximam ruinam minabatur, impervium, ipſe diruens, novo opere (ſui perenne monumentum nullaque oblivione delendum) a fundamentis erexit. In Bathyrſi fluvij injecto a Juſtiniano ponte, Callinici Martyris Templum funditus dirutum, priore ſplendidius extruxit. In Steno item quod vocant (Euxini ſcilicet cervice) ſancti Phocæ Ædem perquamvenerabilem pie religioſeque abs ſe conſtructam, collectoque religioſiſſimorum Monachorum cœtu, ac loco ſtructuris prædiiſque abunde locupletato, Monaſterium Deo auctore collectum, animorumque officinam medicam fecit. Ad hæc omnia, cœleſtis militiæ Principis Michaelis in Soſthenio ſacram Ædem longa vetuſtate collabentem, multiſque hiatibus fatiſcentem, ac in genua pene proruentem, decoris flore magna

Joan. Evangeliſtæ. Prærcurſoris. Petri Apoſt. Callinici. Phocæ. Michaelis.

parte deperdito, e ruinis ereptam, priſtinoque vigori reſtitutam, omni venuſtate gratiaque implevit. Sic itaque erga ſacras Ædes earumque curam & reparationem (quibus potiſſimum pietas in Deum atque ſanctitas deſignatur) inter Imperatores inclytæ memoriæ ſeſe Baſilius habuit.

XCIV. Videns autem nulla re ſic Deum delectari ut animorum ſalute; eumque, qui dignum ab indigno educat, Chriſti os nuncupari; neque Apoſtolicum opus hoc ſibi negligendum, ſegniuſve habendum putavit. Sed ante omnia Judæorum gentem incircunciſam & duro corde ac cervice, quod in ipſo fuit, in Chriſti obſequium verbi ſagena irretiit. Jubens enim ſuæ religionis argumentis allatis, diſputationis aleam experiri, ac, vel ſua firma oſtendere & quibus contrâdici non poſſit, aut perſuaſos Chriſtum Legis Caput eſſe ac Prophetarum, & Legem umbræ typum prætuliſſe, quæ Solis radiis ingruentibus diſſipatur, ad Domini doctrinam accedere ac baptiſma ſuſcipere; propoſitis etiam præmiis ac honoribus, his qui ſe Chriſto adjunxerint, priorumque vectigalium onere levaturum pollicitus, atque ex obſcura fæce nobiles ac honoratos facturum, multos ablato, quod impoſitum habent, cæcitatis velamine, ad Chriſti fidem attraxit; quanquam plerique rurſum, poſt Imperatorem e vivis exemptum, ad vomitum ſuum ut canes reverſi ſunt. Tametſi vero illi (ſeu potius illorum pars aliqua) velut Æthiopes, errorem haud mutarunt; religioſiſſimus tamen Imperator, integram a Deo operis mercedem, ejus molitionis cauſa percepturus erat.

Jer. 15 19.

Judæorum procurata converſio. Act. 7. 51.

Hebr. 10. 1.

2. Cor. 3. 15.

XCV. Similiter vero ſe etiam erga Bulgaros geſſit. Ea enim gens, etſi antea ad pietatem tranſiiſſe viſa fuerat & Chriſtianorum ritus recepiſſe; adhuc tamen in bono inſtabilis ac quaſi volatica erat, velut folium quod facile levi aura quatitur atque movetur. Crebris tamen Imperatoris hortamentis, ſplendidiſque acceptionibus ac cultu, nec non magnificis largitionibus ac muneribus, Archiepiſcopum recipere ſuadetur, nec plures in Provincia creari Epiſcopos iiſque conſtipari, abnuit. Horum opera, eorumque quos ex montibus & cavernis terræ religioſiſſimos Monachos Imperator acciverat, inque eam meſſem deſtinarat, avitis moribus valere juſſis, in Chriſti ſagenam, quicquid Bulgaricæ gentis eſt, conceſſit.

Bulgarorum plena converſio.

Monachorum conjuncta cum Epiſcopis in ea opera.

βιωφελείας ἀποβαλόντα, τῷ σώματι δὲ ἀφανίσαι, καὶ πρὸς τὸ προτέρου ἀκμὴν ἀναπαλαισάμενος, ὡραιότητος ἁπάσης ἔδοξεν ἔμπλεων. καὶ περὶ δὲ τοὺς ἱεροὺς οἴκους καὶ τὴν τούτων ἐπιμέλειαν καὶ διόρθωσιν, ἀφ' ὧν μάλιστα ἡ περὶ Θεὸν ὁσιότης χαρακτηρίζεται, τοιοῦτος ὁ σὸς Βασιλεὺς ἀοίδιμος Βασίλειος ἦν.

ιδ'. Εἰδὼς δὲ ὅτι οὐδενὶ τοσοῦτον, ὅσον ἐπὶ σωτηρίᾳ ψυχῶν ὁ Θεὸς ἀδυφαίνεται, καὶ ὅτι ἐξάγων ἄξιον ἐξ ἀναξίου εἰς στόμα χρηματίζῃ Χριστοῦ, οὐδὲ παρεῖ τὸ ἀποστολικὸν τοῦτο ἔργον ἀμελῆς ἐφάμιλλος καὶ ῥᾴδυμος· ἀλλὰ πρῶτον μὲν τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος ἀπειθείᾳ τε καὶ σκληροκαρδίᾳ, ὃ ὅσον ἐπ' αὐτῷ εἰς τὸν ὑπεραγλυ σαγηνεύσῃ Χριστοῦ. κελεύσας γὰρ αὐτοῖς τῆς οἰκείας θρησκείας τοὺς ἀποδείξεις κομίζοντας εἰς ἀμφίλεξις χωρεῖν, καὶ ἢ διαλύσειν τὰ κατ' αὐτοὺς ἰσχυρά τε καὶ δυσανάῤῥηκτα, ἢ πειθομένους ὅτι κεφάλαιον τοῦ Νόμου καὶ τῶν Προφητῶν ὁ Χριστὸς ἦν, καὶ ὅτι σκιᾶς τύπον εἶχεν ὁ νόμος, ἢ τῇ ὑπερφυΐᾳ τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς ἀφανιζόμενα τῇ τοῦ Κυρίου διδασκαλίᾳ καὶ βαπτίζεσθαι. προθεὶς ἅ καὶ ἀξιώματα τοῖς προσερχομένοις ἀφορμὰς, καὶ τὰ βαρέα τῶν προτέρων ἀπαλλάξας φόρων, καὶ ἐπιτίμους ἐξ ἀτίμων ποιῆν καταπαγγελόμενος, πολλοὺς τοῦ ὑπεκειμένου ὑπεκαλύμματος τῆς πωρώσεως ἠλευθέρωσε, καὶ πρὸς πίστιν εἵλκυσε τοῦ Χριστοῦ· εἰ καὶ πάλιν οἱ πλείους, μετὰ τὸν τοῦ βίου τοῦ Βασιλέως ἐπιμαχώρησιν, πρὸς τὸν οἰκεῖον ὡς κύνες ἐπεστράφησαν ἔμετον. ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι, μᾶλλον δὲ τινὲς ἐκείνων, ὡς Αἰθίοπες ἔμειναν ἀμεταβόλητοι· ἀλλ' ὅ γε φιλόθεος Βασιλεὺς, ἐπιτελῆς τοῦ ἔργου τοῖς μισθοῖς, ἕνεκα τῆς ἀπὸ Θεοῦ λήψεσθαι ἔμελλεν.

ιε'. Ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τὸ Βουλγάρων γένος διέσκεπται διαφερόντως. Τὸ γὰρ τοιοῦτον ἔθνος, εἰ καὶ πρὸ τούτου τοῦ πρὸς βάπτισμα μεταβολῆς εἰσδέξασθαι ἔδοξε, καὶ πρὸς τὸν Χριστιανισμὸν μετῆλθεν, ἀλλ' ὅμως ἀπαγὲς ἦν ἔτι πρὸς καλὸν καὶ αἰώρητον, ὡς ὑπὸ πνεύματος φύλλα ῥᾳδίως σαλευόμενον καὶ μετακινούμενον. ἀλλὰ ταῖς τοῦ Βασιλέως συχναῖς πραγματείαις καὶ 287. ταῖς λαμπραῖς δόξαις ἐπὶ τὸ καὶ τοῖς μεγαλοψύχοις φιλοτιμίαις τε καὶ δωρεαῖς, Ἀρχιεπίσκοπον τε πείθεσθαι καταδέξασθαι, καὶ Ἐπισκόποις καταπυκνωθῆναι τὴν χώραν ἀνέχεται· καὶ δι' αὐτῶν, δι' τε τῶν ἐξ ὀρέων καὶ τῶν σπηλαίων τῆς γῆς μεταχληθέντων, καὶ ἐκ τοῦ περὶ τὸν Βασιλέως ἀποσταλέντων τῶν βουνῶν Μοναχῶν, τά τε παρεσθέντα ἤδη καταλιμπάνῃ, καὶ ὁλόκληρον τῷ Χριστῷ σαγηνεύσῃ.

ιγ'. Αλλὰ καὶ ὁ τῶν Ρως ἔθνος δυσμαχώτατόν τε καὶ ἀπλωτατον ὂν, χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου καὶ σηρικῶν εἰδεληματων ἱκαναῖς ὑποδόσεσιν εἰς συμβάσεις ἐφελκυσάμενος, καὶ ἀνοχὰς πρὸς αὐτοὺς ἀσπασάμενος εἰρηνικὰς, ὡς μετοχῆ γενέσθαι καὶ τῆς σωτη-
288. ριώδους βαπτίσματος ἔπεισε. [288] καὶ Αρχιεπίσκοπον παρὰ τοῦ Πατριάρχου Ιγνατίου χειροτονίαν δεξάμενον, δέξασθαι παρεσκεύασεν, ὃς κατὰ τὸν τῆς εἰρηνικοῦ ἔθνους χώραν παραγενόμενος, ἀπὸ διαύτης προφάσεως ὑποφόβους τὸ ἔθνος ἐποίησε. τῶν δὲ ἀρχόντων τοῦ διούτου ἠθροισμένων σύλλογον τῶν ὑποτακτικοῦ ποιησαμένου, καὶ μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἡδόντων προκαθεζομένου, οἱ τῶν ἄλλων μᾶλλον τῇ δεισιδαιμονίᾳ διὰ τὸν μακρὸν συνήθειαν προσκείμενοι ἐπύθοντο, καὶ σκοπουμένων περί τε τῆς οἰκείας καὶ τῶν Χριστιανῶν πίστεως, εἰσκαλεῖται ὁ ἀρχιερεὺς πρὸς αὐτοὺς φοιτήσας Αρχιερεύς, καὶ τίνα τὰ περὶ αὐτοῦ καταγγελλόμενα καὶ αὐτοὺς διδάσκεσθαι μέλλοντα ἐπυνθάνετο. τῶν δὲ τὸν ἱερὸν τοῦ θείου Εὐαγγελίου βίβλον προτείνοντος, καί τινα τῶν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ Θεοῦ θαυμάτων αὐτοῖς ἀπαγγείλαντος, καὶ τῶν ἀπὸ Θεοῦ προαπυρηκότων καὶ τὸν παλαιὸν, τὸν ἰστορίαν αὐτοῖς ἀναπτύξαντος, Εἰ μὴ τί τῶν ὁμοίων, ἔφασαν βλέπειν οἱ Ρως, καὶ ἡμεῖς θεασώμεθα, καὶ μάλιστα οἷς ἐν τῇ καμίνῳ τῶν τριῶν λέγεις παίδων, οὐκ ἂν σοι ὅλως πιστεύσωμεν, οὐδὲ ταῖς ἀκοαῖς ὑμῶν ἐπὶ τοῖς ἀπὸ σοῦ λεγομένοις προσέξομεν. ὁ δὲ πεποιθὼς ὅτι τῶν ἀψευδεῖ τῷ εἰπόντος, Οτι ὃ ἐὰν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, λήψεσθε· καὶ ὅτι, Ο πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, κἀκεῖνος ποιήσῃ, καὶ μείζονα τούτων ποιήσῃ· ὅτοσον οὐ πρὸς ὑπόδειξιν, ἀλλὰ πρὸς σωτηρίαν ψυχῶν μέλλει γίνεσθαι τὰ γενόμενα, ἔφη πρὸς αὐτούς. Εἰ καὶ μὴ ἔξεστιν ἐκπειράζειν Κύριον τὸν Θεὸν, ἀλλ' ὅμως εἰ ἐκ ψυχῆς διεγνώκατε προσελθεῖν τῷ Θεῷ, αἰτήσασθε ὅπερ
289. καὶ βούλεσθε, καὶ ποιήσει τοῦτο πάντως. [289] Διὰ τὴν πίστιν ὑμῶν ὁ Θεὸς, κἂν ἡμεῖς ἐσμὲν ἀτελεῖς καὶ ἐλάχιστοι. οἱ δὲ ἠτήσαντο, αὐτὸ ὃ τῆς πίστεως τῶν Χριστιανῶν βιβλίον, ἤτοι ὃ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ἐν τῇ ἐπ' αὐτῶν ἀναφλέξει ἐμβληθῆναι πυρκαϊᾷ· καὶ εἰ ἀβλαβὲς τηρηθείη καὶ ἄκαυστον, προσελθεῖν τῷ περὶ αὐτοῦ κηρυττομένῳ Θεῷ. ῥηθέντων δὲ τούτων, καὶ τῆς Ιερέως πρὸς τὸν Θεὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ ταῖς χερσὶν ἐπάρσεως, καὶ εἰπόντος, Οτι δόξασόν σου ὃ ἅγιον ὄνομα Ιησοῦ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ νῦν ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ ἔθνους τούτου πάντος, ἐρρίφη εἰς τὸν καμίνον τὸ πυρὸς ἡ τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου βίβλος· ὡρῶν δὲ διελκυσθεισῶν ἱκανῶν, εἶτα τῆς καμίνου καταβεβεσθείσης, εὑρέθη ὃ ἱερὸν πυκτίον ἀμαυρωθὲν ἀπαθὲς ὑ

Constant. Porphyrog. Basilius Macedo.

A XCVI. Præterea genti Russorum nescienti mansuescere, ullive cedere, atque a Dei sensu ac pietate remotissimæ, auri argentique ac sericarum vestium affluenti largitione in fœdus pertractæ, initisque cum ea induciis, ac pace firmata, divini quoq; Baptismatis participes fieri persuasit, ac Archiepiscopum ab Ignatio Patriarcha ordinatum, ut susciperent, effecit. Is, ad dictæ gentis provinciam cum venisset, ex tali eventu illustrique facinore, illius sibi animos faciles reddidit. Gentis enim Princeps, subditæ plebis coacto cœtu, cum Senatoribus suis ac Proceribus præsidebat; qui & B falsæ Religioni, ob longam consuetudinem proclivius reliquis adhærebant. Deque sua ac Christianorum fide deliberantibus, in conventum vocatur, qui ad eos recens Episcopus venerat; ac, *Quænam ipse profiteretur, eosque docturus esset*, ex illo scisitabantur. Eo sacrum divini Evangelij librum protendente, ac quædam Salvatoris nostri miracula, Deique in veteri Testamento prodigia exponente; statim Russi subdiderunt, *Nisi nos etiam ejusmodi aliquid viderimus, ac potissimum quale in Trium puerorum camino accidisse dicis, nullam prorsus tibi fidem habebimus, nec tuis* C *verbis animum aureisque nostras ultra accommodabimus.* Præsul vero de illius promissionis veritate fretus, qui ait, *Si quid petieritis in nomine meo, accipietis.* Et, *Qui credit in me, opera quæ ego facio, & ille faciet, & majora his faciet*; tum nimirum, cum non ostentationis causa, sed ad salutem animarum, hæc quæ fiunt, sunt futura, ait ad eos. *Etsi non licet Dominum Deum tentare; si tamen ex animo statuistis ad Deum accedere, quod libuerit hoc & petite; omninoque Deus præstabit propter fidem vestram, etsi nos despicabiles & minimi sumus.* Petiere ipsum fidei Christianæ librum (divinum scilicet sacrumque Evangelium) in rogum injici ab eis accensum; ac, siquidem librum nihil flamma læserit aut exusserit, ad D Deum accessuros, qui ab illo prædicaretur. Quibus sic dictis, ac Sacerdote oculos ac manus ad Deum levante, atque dicente, *Clarifica nomen sanctum tuum Iesu Christe Deus noster etiamnum in oculis gentis hujus universæ*; sancti Evangelij liber in rogum ignis conjectus est. Nec paucis decursis horis, ac rogo exinde extincto, inventum est sacrum volumen illæsum, nec edacis flammæ vi ulla

Russorum conversio.

Miraculo inducti Russi ad fidem.

Joan. 14. 14. & 12.

Deut. 6. 16.

Joan. 12. 28.

Evangeliorum liber ab igne intactus.

violatum; nulla ejus ab igne noxa aut A diminutione, ut ne fimbriæ quidem librum claudentes, ullam aut corruptionem aut labem senserint. Quo viso Barbari, ac miraculi magnitudine in stuporem acti, omni sublata hæsitatione Baptismo intingi cœperunt.

XCVII. Dum sic igitur prudentissimi Imperatoris Basilij temporibus talia gererentur, exque animo cuncta prospere cederent, ac quotidie Respublica uberius floreret, inque civitate ac Regia jucunditas vigeret, omnique pene Insula ac continente diffusa tranquillitas, lateque explicata esset; repente malorum turbo procellaque ac tempestas in B Regiam invasit; planctus & luctus tristiumque rerum Ilias ac molestorum tragœdia per Aulam bacchari. Charissimus scilicet ac primogenitus Imperatori filius Constantinus, in ipso ætatis flore, ac juventutis vigore, dum ad paternam generositatem æmulandam contendit, in morbum acutum incidens, paucosque dies febris ardoribus exustus, innaturali rapido igne quicquid vitalis humoris erat brevi absumente, in vivis esse desiit, inenarrabili luctu parenti relicto. Quoniam tamen vir disciplina moribusque compositus, alienos a ratione impetus ac perturbationes, ratione moderari debet, ipseque homo ac mortalis cum esset, filium similiter mortalem se habere nullus dubitabat; idcirco abundantiore luctu, ac qui modum excedat, casum deflere, velut ignavis muliebrisque animi sensu gynecæo relicto, quantocius sibi ipse redditus, generosi Jobi gratiarum actionis vocem prolocutus, ait, *Dominus dedit, Dominus rursum abstulit: sicut Domino placuit, sic & factum est: sit nomen illius benedictum. Et quid mirum*, inquit, *Si, qui dedit rursus abstulit, id quod dederat, pro eo ac placuit?* Magisque solandæ matris fratrumque munere perfunctus, consuetis iterum animum advertebat; pupillorum defensor, viduarum adjutor, militum pauperumque sumptibus justus piusque erogator, eorum qui ulla injuria læderentur ultor, ac timentium Dominum, qui utilia & salutaria supernumque Regnum conciliantia doceant suadeantque, læte ex animo placidusque auditor.

Constantini Basilij filii mors.

Job 1. 21.

XCVIII. Cum autem plerumque soleant, qui præfecturis ac magistratibus rerumque administrationi præpositi sunt, suam nimirum benevolentiam Principi insinuare cupientes (forte ve-

ἀλώβητον, ⁊ μηδεμίαν ἀπὸ τῆς πυρὸς δδξαμένου λύμης ἢ μείωσιν, ὡς μηδὲ τῶν ἐν τοῖς κλειδώμασι τῆς βίβλου χρυσῶν, τὴν οἰκείαν ἀπομειναάντων φθορὰν ἢ ἀλλοίωσιν. ὅθεν ἰδόντες οἱ Βάρβαροι, καὶ τῷ μεγέθει καταπλαγέντες τοῦ θαύματος, ἀνενδιάστως βαπτίζεσθαι ἤρξαντο.

ⁿζ'. Οὕτως οὖν τῶν πιούτων ἔργων ἐν τοῖς χρόνοις τῆς βασιλείας τοῦ σωτῆρος Βασιλέως Βασιλείου καταφερομένων, καὶ δεξιᾶς χεὶρ νεῶν προαγμάτων χορηγούσης αὐτῷ, καὶ τοῦ καθ' ἡμέραν θάλλοντος βίου, καὶ εὐθυμίας χορευούσης περὶ τὴν πόλιν καὶ Βασίλεια, καὶ γαλήνης ἠπλωμένης ἀνὰ πᾶσαν οἰκουμένην νῆσον καὶ ἤπειρον, ἐξαίφνης λαίλαψ καὶ ζάλη καὶ καταιγὶς συμφορῶν τοῖς ἀνακτόροις ἐκώμασε, κοπετὸς καὶ θρῆνος καὶ Ἰλιὰς λυπρῶν, καὶ τραγῳδία θλιβερῶν ἐνέρθυε περὶ τὰ Βασίλεια. ὁ γὰρ φίλτατος καὶ προπόποκος υἱὸς τοῦ Βασιλέως Κωνσταντῖνος, ἐν ἀκμῇ τῆς ἡλικίας, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητος, ἐν τῷ προθύμως ζῆλον ἐπιφέρεσθαι τέκνον τῆς πατρικῆς γενναιότητος, ὄζῃ νόσῳ περιπεσών, καὶ ὀλίγαις ἡμέραις τοῦ πυρετοῦ καυσωδεῖς, πᾶσαν τὴν ζωτικὴν ἰκμάδα τῆς ἰδίας φύσεως λαβόμενου πυρὸς σωτήριος ἐκδαπανήσαντος, τὸν βίον ἐξέλιπε, 1.Pet. 290. πένθος ἀμύθητον καταλιπὼν τῷ πατρί. πλὴν ἐπεὶ λόγῳ κρατεῖν ὀφείλῃ τῶν ἀλόγων παθῶν ὁ πεπαιδευμένος ἀνὴρ, καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ὢν καὶ θνητὸς, ἤδη καὶ τὸν υἱὸν ἔχων ὁμοίως θνητὸν, καὶ λογῷ τοῦτο ὃ πέφυκε τοῦ μετρίου ὃ συμβαὰν ἀποδύρεσθαι, ὡς ἀλγινές τε καὶ δάδμοσον τῇ γυναικωπίδι δίδοὺς, θᾶττον ἐλθεῖν ἑαυτῷ, καὶ πλὴν ὑπερβάλλον τοῦ γυναικείου Ἰὼβ φωνὴν ἀνεφθέγξατο, Ὁ Κύριος ἔδωκεν, εἰπών, ὁ Κύριος αὖθις ἀφείλατο. ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ γέγονεν. εἶπ αὐτῷ εὐλογημένον τὸ ὄνομα. καὶ Τί, φησὶ, θαυμαστὸν, εἰ ὁ δοὺς πάλιν ἀπέλαβεν, ὡς ἐβούλθυεν, ὅθεν δέδωκεν. καὶ μᾶλλον εἰς ἀθανμυΐαν τῆς μακρᾶς καὶ τῶν ἀδελφῶν γενομὸς, ἰδὼ ὅπου τῶν σωμάτων αὖθις, ποδοϊσάλμος ὀρφανῶν, χήραις ὑπερασπιστὴς, χρημάτων πραπώτας καὶ πένησιν, ἀδικουμένοις ἐπαμυνών, καὶ τῶν φοβουμένων τὸν Κύριον ἡδέως καὶ εὐμενῶς ἀκροώμενος, τὰ λυσιτελῆ καὶ σωτήρια καὶ πλὴν ἄνω βασιλείαν προξενοῦντα ἐξηγευμένων καὶ ὑποτιθεμένων αὐτῷ.

ⁿη'. Ἐπεὶ δὲ εἰώθασι πολλάκις οἱ καθεστηκότες ὅπου τῶν ἀρχῶν καὶ τῆς διοικήσεων, πλὴν οὐσιῶδες δῆθεν ὑποφαίνειν ἐθέλοντες, πόρρω δὲ καὶ μυημονεύ-

εσι σὺ πεδὴν οἰόμενοι τῷ ἄρχοντι ἑαυτοῖς καταῤῥᾴσασθαι, ὑποπτεύσαι δὲ τοῦτο αὔξησιν τῶν εἰσφορῶν, καὶ τὸν τῶν προσόδων συντελουμένων πλεονασμόν, ὑπομνησθῆναί ποτε καὶ τοῦ ἡγουμένου τούτου Βασιλέως ἀπὸ τοιαύτης γνώμης. 291. ὁ δὲ δὴ Γενικὸς ὁ τοιοῦτος διέπων ἄρχοντι, ἀποστελλῶσι εἰς τὰ ὑπὸ τὸν Ρωμαϊκὸν ἐξουσίαν ἅπαντα τὰ θέματα, τοὺς λεγομένους Ἐποπτας τούτους καὶ Ἐξισωτάς, ὡς δ' ἔνιοι, τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰ χωρία, ὧν ὁ κύριος τοῖς διατάξασι δι' ἔτους τινὰ περιπέπτωκεν τῶν οἰκείων ἐπίκλυσι ῥεύμασι, τοὺς ἑτέροις διοίσοντας, καὶ τοσόνδε ὑπεδέξατο οὐχὶ μικρὸν τῷ ταμείῳ τῷ βασιλικῷ προσοφείσοντα. ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀποδεξάμενος τοσοῦτον τῷ ὑπομνήσαι, ἐκλέξασθαι καὶ θεραπεῦσαι καὶ αὖθις προσαγαγεῖν τοῖς ὀφείλουσι τὸ ἔργον ἐπιτελέσαι καλῶς προθετέον. σκεψάμενος δὲ καὶ φρονήσας ὁ Γενικὸς, καὶ ὡς ἔδοκει κάλλιστα τοῖς ἄρχουσι ἐπιλεξάμενος, καὶ τοὺς τῶν ἐκλεχθέντων κλήσεις εἰσαγαγὼν πρὸς αὐτὸν, πολλῆς ἐνομίσθη μέμψεως ἄξιος, καὶ σφοδροτέροις ἐπετέλεσθη ὀνείδεσιν εἰ τοιούτους εἰς τὸ τοιοῦτον ἔργον προβάλλεται. τοῦ δὲ, Μὴ ἔχειν ἐν τοῖς πολιτευομένοις κρείττονας λέγοντος, ὁ Βασιλεὺς ἀπεκρίνατο, Οτι καὶ ἐμοὶ, τοιοῦτον τὸ τῆς προκειμένης ἀρχῆς ἔργον κρίνεται, ὥστε εἴπερ οἷόν τε ἦν αὐτὸν ἐμὲ πρὸς τὸν τούτων διώκησιν ἀπελθεῖν. ἐπεὶ δὲ τοῦτο οἶδα, ὅτι δοκεῖ τυχὸν ἀπρεπὲς καὶ ἀδύνατον, ἐξ ἀνάγκης ὑπὸ τοῖς δυσὶ τῆς πολιτείας Μαγίστροις, οἱ καὶ χρόνῳ καὶ πείρᾳ καὶ ταῖς πολλαῖς ἐν τῷ μακρῷ βίῳ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν διοικήσεσιν, ἐν αἷς ἐξετάσθησαν, ἀκίνδυνον καὶ καθαρὸν τῆς ἀρετῆς ἐξενηνόχασι τὸ δοκίμιον, ταῖς ἐλπίσιν ὑπαλλάσσω, καὶ τῷ ἀρχοντὶ νῦν τούτων δύναμιν δεόντως παρέξω. ἀπελθὼν οὖν φησιν, αὐτὸς σὺ τούτοις ἀπάγγελον τὸ τῆς ἀρχοντίας ἐπωφελὲς, καὶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν. καὶ βουλομένων αὐτῶν ἐξελθεῖν, Ἀδύνατον καὶ αὐτὸς, καὶ ὑπισχνοῦμαί σοι τὸ βούλημα. ὡς δ' ἀκούσαντες οἱ ἄνδρες, ἦλθον εἰς ἔκπληξιν, καὶ τὸ γῆρας αἰθ' ἱκετείας, καὶ τοῖς πολλοῖς ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καμάτοις προβαλλόμενοι, παρενεχθῆναι τὸ τῆς τοιαύτης ἀρχοντίας ποτήριον ἐξ αὐτῶν καθικέτευον, ἐξ ἀνάγκης ὑπέστρεφεν ἄπρακτος ὁ πεμφθείς, καὶ τῷ Βασιλεῖ τὰ παρὰ τῶν Μαγίστρων ἀπήγγελεν. ἅπερ ἀκούσας εἶπεν ὁ Βασιλεὺς, Οτι εἰ ὁ ἐμὲ ἐξελεῖν δοκεῖ τε καὶ λέγεται δι' ἀδύνατον πραγματῶται ἢ τὴν ὑπουργίαν καὶ οἱ λαμπρότατοι Μάγιστροι, σθένα ἔχων τοῦ πράγματος διοικητὴν ἀξιόχρεων, καταλήψεσθαι ὁ ὑποβαλλόμενον βούλομαι ἀνεπίσκεπτον καὶ ἀδιερεύνητον. Κρεῖττον γάρ φησι, προσκερδαίνειν τινὰς ἀπὸ τῶν ἐμῶν οὐ καλῶς, ἢ κα-

ro etiam hoc fatagentes, ut inde diuturniorem sibi magistratum efficiant ac præfecturam) ea suggerere, unde fisci procurationes augeantur, majoraque tributa in rationes publicas inferantur: ea quandoque mente, is qui Genici tunc munere fungebatur, generosi pectoris virum Basilium submonuit, mittendos ad omnes Romanæ ditionis Provincias (recentior usus Themata dicit) eos quos Inspectores ac Peræquatores vocant; agros scilicet & prædia, quorum possessores adverso aliquo casu tempus fluctibus suis obruisset, aliis delaturos, unde pecuniæ vis non modica Ærario accederet. Imperator consilium se probare simulans, eligi atque parari sibique offerri jubet, qui istud muneris probe expleturi essent. Tum Genicus adhibito diligenti examine solertique cura, & ut optimum illi videbatur, optimis delectis maximeque ingenuis, eorumque relatis nominibus, haud levi dignus vituperio visus est, acriusque objurgatus, quod ejusce generis ac probitatis viros ad munus istud proponeret. Cumque diceret, *Inter cives ac tota Rep. se nullos meliores habere*; intulit Imperator. *Tanti apud me ejus muneris functio est, ut & ipse, si liceret, ad eam profecturus essem. Quia tamen, ut probe novi, nec satis forte decorum videtur nec possibile, necessario in duobus Reip. Magistris, tempore & experientia multisque per longam ætatem civilium magistratuum functionibus exercitatis, sinceraque in eis ac explorata virtutis probatis, spem colloco; remque ab illis probe exequendam, confido. Tu ergo ipse vadens, ejus illis provinciæ utilitatem meamque voluntatem nuntiato; ac, dum in animum induxerint ut proficiscantur, placet & mihi, assensumque consilio præbeo.* Viros, ut audiere, stupor subiit, seniumque supplicationis loco, ac longos pro Rep. exantlatos labores atque sudores ostendentes, ejusce functionis calicem ab eis transferri exorabant. Necessario itaque, qui missus fuerat re infecta reversus, Magistrorum responsa hæc Imperatori retulit. Tum Imperator his auditis; *Cum fieri non posse videatur ut ego exeam (atque etiam dicatur) illustrissimique Magistri munus defugiant; ac qui illi functioni par videatur, alius nemo suppetat; placet suggestionem indiscussam ac cassam manere. Præstat enim*, inquit, *nonnullos ex fisci proventibus reque privata non bene lucrari, quam ut male quisquam damno afficia-*

Repudiata fisci locupletandi oblata compendia.

Pii Principis præclara sententia.

tur, ullave graviore injuria vexetur aut opprimatur. Eoque consilio, quandiu ille rerum potitus est omnis omnium Romanæ ditionis provinciarum populus ininspectus (ut ita dicam) ac inexæquatus (i. non censitus) mansit; ac, si mavis dicere, liber, & ab exactionibus immunis; prædiaque & agri in pauperum vicinorum usum cesserunt. Talis scilicet Princeps optimus erga omnes subditos erat; ac præcipue erga rusticanam plebeculam paternam solicitudinem ac curam exhibebat.

A κῶς ἱστορισιῦν τινὰ ζημιώδη κακῶ, καὶ ὑπερβούσῃ αὐτὸν συμφορᾷ. καὶ ὅτι τούτῳ, τὸν ἅπαντα χρόνον τῆς αὐθεκαστείας αὐτοῦ ἔμεινεν ἀείποτος * ὢν, ἀεί τις εἶ- * ἰσαεί τις.
ποι, καὶ ἀνεξίσωτος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἐλεύθερός τε καὶ ἀδιάφορος, ὁ ἱστορικὸς τοῦ Ρωμαϊκοῦ ἐξετάσει ἅπας τῶν ὅλων ὑπάτων λαὸς, καὶ χωρία καὶ οἱ ἀγροὶ τοῖς χρησιμεύσι τῶν πενήτων προσκείμενοι εἰς ἀπόλαυσιν. τοιοῦτος γοῦν περὶ πολλοῦ ὁ ἱστορικὸς, μᾶλλον δὲ τὸν ὅλον τὸν ἀγροδίαιτον, πατρικὴν ὑπιδεχνύμενος κηδεμονίαν καὶ προνοίαν ὁ ἀγαθὸς Βασιλεύς.

Leoni factæ insidiæ a Santabareno.

XCIX. Verum rursus etiam invidentia procellam aliam atque turbinem in Regia excitavit; ipsam in seipsam naturam conturbans ac concitans. Cum enim jam dulcissimus Imperatoris filius Constantinus vitam cum morte commutasset, isque in alteram prolem Leonem, amoris vim convertisset, spesque in eo jactaret, haud placide tulit invidum dæmonum genus, leves placidosque, religiososque simul ac rite compositos, ut par est, illius mores considerans, qui Imperij successor futurus esset, ac quam inde conjiciebat illo rerum potiente, subditorum fore felicitatem, & ad laudabilia quæque profectum atque incrementum. Idcirco se ad pugnam instruit, inque hunc modum certamen aggreditur. Erat inclyto Basilio inter eos in quos impense afficiebatur, ac quibus nimiam quandam habebat fidem, Monachus quidam, ut videbatur, & Sacerdos, illique amicus, ac minister strenuus, cui Santabareno nomen. Is, etsi ab Imperatore colebatur; apud alios tamen non bonæ famæ erat, nec reprehensione carebat. Idque in causa erat, cur non raro a sapientissimo Leone ut præstigiator ac seductor, quique Imperatorem a recti tramite abduceret & ad absurda traheret, convitiis incesseretur. Quibus sæpius auditis impostor ille ac sceleatus, simulata benevolentia ac amicitiæ larva ad mitissimum Leonem sic loquitur. *Cur*, inquit, *cum jam robustis viribus ad ætatem adoleveris, patrique admodum charus sis, non occulte pugionem aut sicam tecum defers, cum una cum illo ruri in equo veheris, ut in promptu porrigendum habeas, cum ferienda bestia fuerit; & si quid adversus eum latenter ex insidiis agi contigerit, non ipse inermis inveniaris, sed præsto aliquid habeas, unde paternos hostes ulciscaris.* Dolum ille minime subodoratus, nec viri fraudes animo reputans (quod enim ad mali-

B

C

D

Sentent.

πολλοῦ τὸν ἀγροδίαιτον, πατρικὴν ὑπιδεχνύμενος κηδεμονίαν καὶ προνοίαν ὁ ἀγαθὸς Βασιλεύς.

ξθ'. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ὁ φθόνος ἑτέραν ἤγειρε περὶ τὰ βασίλεια ζάλην καὶ δίνην, καθ' ἑαυτῆς τοῦ φύσιν στυγερόφατον τε καὶ κυκλῳ. ὡς γὰρ τὸν φιλτάτου τοῦ Βασιλέως υἱοῦ Κωνσταντίνου τὸν βίον ἀπολιπόντος, καὶ μεταπεσόντος τῆς φίλεως καὶ τῶν ἐλπίδων ἐπὶ τὸν δεύτερον Λέοντα, οὐκ ἠνέσχετο φράσω ὁ βάσκανον τῶν δαιμόνων φῦλον ὁ κοῦφον καὶ ἥσυχον, καὶ εὐσεβείας ἄμοιρον καὶ ἐμμελείας, ὡς ἔοικεν, ὁρῶν τῆς ὑποδεχομένης μέλλοντος τοῦτον ὁρμὴν, καὶ τοῦ ἐντεῦθεν τῆς ἱστορικοῦ σφαλερὸν ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας εὐετηρίαν, καὶ πρὸς πάντα τὰ ἐπαινούμενα αὔξησιν· καὶ δὴ τῶν κατέστη κατ' αὐτὸν, καὶ οὐτωσίπως ἀπαγωνίζεται. ἰδοὺ τις τῶν πάνυ φιλουμένων καὶ πιστευομένων παρὰ τοῦ ἀοιδίμου Βασιλείου, Μοναχὸς, ὡς ἐδόκει, καὶ Ἱερεὺς, καὶ φίλος αὐτοῦ καὶ ὑποφυρὸς δεξιὸς, ὃν Σανδαβαρίωνα καταινόμαζον. ὃς εἰ καὶ παρὰ τῆς Βασιλέως ἐτέρπετο, ἀλλ' οὐκ εἶχε παρὰ τοῖς ἄλλοις δόξαν χρηστὴν, οὐδ' ὑπόληψιν ἀνεπίληπτον. καὶ δὴ τῶν πολλάκις καὶ ὑπὸ τῆς σοφωτάτου διεκωμῳδεῖτο Λέοντος, ὡς γόης καὶ ἀπατεὼν, καὶ εἰς ἃ μὴ δεῖ τὸν Βασιλέα παρορμῶν, καὶ τῶν καθηκόντων ἐκδιαιτῶν. ἃ δὴ πεπονθὼς ὁ φέραξ ἐκεῖνος καὶ ποιητὴς, δύνοιαν πλατῆται, καὶ φιλίαν πρὸς τὸν χρηστὸν ὑποκρίνεται Λέοντα, καὶ φησὶ πρὸς αὐτὸν, Ὡς ἵνα τι νεμίας ἤδη ὢν, καὶ παρὰ τοῦ πατρός σου φιλούμενος, μὴ ὑποφέρῃ κρυπτῶς [292] ῥομφαίαν ἢ μάχαιραν, ὅτ' ἂν 292.
κατ' ἀγρὸν σεσιπποζῇ σου τοῦ πατρὸς, ἵνα ἐν αὐτῷ, εἰ χρὴ θηρίου χρεία ᾖ, ὑποδίδως· καὶ εἴ τι λαθραῖον πολλάκις κατ' αὐτοῦ ὑποβούλευμα γένηται, μὴ ἄοπλος εὑρεθῇς, ἀλλ' ἔχῃς τι μεθ' ὅπου δυνηθῇς τοὺς πατρικοὺς ἐχθροὺς ἀπαμύνασθαι. οὐχ ὑποδόμενος γὰρ τὸν δόλον ἐκεῖνος, οὐδὲ ὁ δολερὸν τοῦ ἀνδρὸς στοχασάμενος· ὁ γὰρ μὴ

προσχήσειν εἰς κακόήθειαν, σοφὸν ὑπονοοῦν ὅτι τὰ πο- A
νηρὰ εὐχερές· δέχεται τὴν βουλὴν καὶ πείθεται, μά-
χαιραν τῷ ὑποδήματος ἐντὸς ὑπιφέρειν. ὡς οὖν
ὁ ὑπίουλος ἔγνω χωρήσασθαι εἰς ἔργον τὴν αὐτοῦ
συμβουλίαν, ἀπαγγέλλει τῷ Βασιλεῖ, ὅτι ὁ υἱός
σου ὑπιβουλεύει σοι ἀνελεῖν· καὶ εἰ ἀπιστεῖς, ὅτ' ἂν
κυνηγέσιον, ἢ που ἄλλοθι μέλλῃς τῆς βασιλίδος
ὑπεξελθεῖν, κέλευσον περιαιρεθῆναι τὰ πέδιλα
τῶν ποδῶν αὐτοῦ, καὶ εἰ εὑρεθήσεται ξίφος ὑπιφερό-
μενος, γνῶθι ὅτι πρὸς τὴν σὴν αὐτὸ σφαγὴν
ἡτοίμασται. καταγελάσης οὖν ἐξόδου Βασιλι-
κῆς, συνεξῆλθεν ἄπαν ὃ εἰωθὸς· καὶ κατά τινα τό-
πον ἠμοιβαίων αὐτῶν, προσποιεῖται χρείαν ἔχειν
μαχαίρας ὁ Βασιλεύς, καὶ ἐπιζητεῖ παρ' αὐτῶν μὴ B
ἀπουδῆς. συμπρὼν ἦν ὁ υἱός, καὶ μηδὲν τῶν ὑπονοουμένων τῷ πατρὶ προσδοκῶντος, ἀκάκως πάνυ
καὶ ἀπονήρως ἐφελκυσάμενος, ἣν ἐπεφέρετο μά-
χαιραν, ὑπιδίδωσι τῷ πατρί. ἠμοιβαίου δὲ τού-
του, ἔδοξεν εὐπρεπὴς ἡ κατ' αὐτοῦ προσταγὴ εἶναι
πιστή, καὶ αἱ πρὸ αὐτοῦ ἀπολογίαι μάταιαι καὶ κεναί.
ὑποστρεψάντων οὖν αὐτίκα πρὸς τὰ βασίλεια,
πρὸς ὀργὴν ὁ Βασιλεὺς τὸν υἱὸν ἀφανίσαται,
καὶ κατά τινα τῶν βασιλείων εἶχον, ὃς Μαργαρί-
της καπονομάζεται, ἔμφρουρον τὸν πεποίηται,
καὶ τῶν ἐρυθρῶν πεδίλων ἀπογυμνοῖ. διηρέθιστο δὴ
πρὸς τὸν ἐχθρὸν καὶ ἐκδικητὴν πρὸς ὃ καὶ τοὺς λύ- C
χνους ὑπισβέσαι τῶν ὀφθαλμῶν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὑπὸ
τοῦ τῶν βασιλίδος Ἀρχιερέως καὶ τῆς συγκλήτου βου-
λῆς κωλύεται διαπραξασθαι· τὸ εἱρκτῆς δὲ ὅμως εἶ-
χεν ἐντός. χρόνου δὴ προβεβηκότος συχνοῦ, καὶ τῆς φύ-
σεως οὐ γνωριζούσης ἑαυτὸν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν πονηρῶν
πνευμάτων τραχυνομένης· τῶν δὲ τῆς εὐσεβείας ὑπαφε-
χόντων, πολλάκις βουληθέντων ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ πρὸς
τὸν πατέρα διαπρεσβεύσασθαι, ἄλλοτε δὲ κατ' ἄλλην
αἰτίαν κωλυομένων, ἀπὸ τοιαύτης προφάσεως εὐ-
λογον ἔχον ἀφορμὴν εἰς ὃ κατεσκεύασται τὸ βούλημα.

ρ'. Ἦν πτῆσον πλούσιον ἐν παλάτιῳ πλεκτῷ κρε-
μάμενον, μιμητὴν καὶ πολύφω-
νον, ὃ Ψιττακὸς ὀνομάζεται· ὅθεν εἴτε πρός τι-
νων διδαχθὲν, εἴτε ἄλλως πως πολλάκις, Αἰ, αἰ
κύριε Λέων, ἐφθέγγετο. πανδαισίας δὴ τότε τελου-
μένης τῷ Βασιλεῖ, καὶ τῶν πρώτων τῆς βουλῆς
συνεστιωμένων αὐτῷ, καὶ τοῦ ὄρνιθος πολλάκις
φθεγγομένου ὃ προῤῥήθην, ὑπισχνεῖσθαι τε οἱ
δαιτυμόνες, καὶ τῆς θυμηδίας παυσάμενοι ὑπὸ συν-
οίας σκάπτειν. οἷς προσέχων ὁ Βασιλεὺς, τὴν
αἰτίαν τῆς τῶν ἐδεσμάτων ἀποχῆς ἐπυνθάνετο. οἱ δὲ,
δακρύων ὑποπλησθέντες ἐπὶ ὀφθαλμοῖς, Τίνα
βρῶσιν, εἶπον, φαγούμεθα, οὕτως ὑπὸ τῆς φω-
νῆς τοῦ ἀλόγου τούτου ὀνειδιζόμενοι, οἱ δοκοῦντες
ἡμεῖς λογικοί τε καὶ φιλοδέσποται; ὅτι αὐτὸ μὲν τὸν

tiam pronum non est, nec improba facile suspicatur) consilium approbat, viroque obsequitur, ut cultrum in ocrea deferat. Perfidus autem insidiator, Leonem consilio suo paruisse intelligens, Imperatori denuntiat, *Filium structis insidiis illius necem machinari. Quod si fidem abnuis*, inquit, *cum venatum, aliave ex causa Vrbe exieris, jube ei ocreas auferri; ac si quidem gladium deferre invenietur, ne in tuam necem eum sibi parasse dubitaveris.* Indicta igitur ruri Principis venatione, omnis ex more comitatus una exierunt. Cumque in quendam locum evasissent, simulat Imperator sibi opus gladio esse, ejusque sibi actutum copiam quærit. Aderat filius, eorumque ignarus quæ pater animo versaret, simplici admodum nec malo quicquam animo, quem gestabat gladium, extractum patri offert. Hinc statim data adversus Leonem delatio probabilis visa est; illiusque inanes defensiones ac frivolæ. Mox itaque reversis in Regiam, Imperatoris in filium ira effervescit; inque Regiarum ædium una, cui Margaritæ nomen, truso in carcerem, rubros calceos detrahit. Incitaverat inimicus & ultor, ut & oculorum faces extingueret. Verum obstitere Regiæ Urbis Episcopus ac Senatus omnis: interim tamen tenebatur in carcere. Longum jam tempus fluxerat, nec ipsa se natura agnoscebat, sed malignis flatibus exasperata erat. Senatus Primates, cum sæpe constituissent pro filio apud patrem supplicationem obire, alias aliam ob causam impediti, ejusce modi occasione rei præstandæ probabilem opportunitatem, exque ratione nacti sunt.

C. Avis erat in implexo calatho in Regiæ pendens triclinio, egregia imitatrix & loquacissima: Psittacum vocant. Hic, sive a quibusdam edoctus erat, sive alio quovis modo hauserat, *Heu, heu, Domine Leo*, sæpius perstrepebat. Cum itaque tunc Imperator opipare instructum haberet convivium, Senatusque Primores pariter epularentur, ac avis, ea quæ dicta sunt crebrius repeteret, affecti mœrore convivæ, missaque epularum jucunditate, cogitabundi sedebant. Animum advertit Imperator, quidve causæ sit cur se a dapibus abstineant, ex illis quærit. Illi vero, oppleti lacrymis, *Quas*, aiunt, *dapes sumemus, sic nobis exprobrante bruta hac animante, qui ipsi prediti ratione hericque amantes videamur? Dum*

Psittaci querulæ voces: oblatæ Senatus preces pro Leone.

illa, sic repetitis vocibus dominum in- A *clamante, nos genio indulgentes, insontis dominici germinis, Prolisque sumus obliti? Siquidem enim paternum jus violasse convincitur, & in ejus caput dexteram armasse, ipsi nos omnes ejus auctores necis erimus, illiusque cruore exsaturabimur. Sin autem eorum, quorum accusatur, nulla convictio est certaque probatio, quandiunam calumniosa lin-*

Leo in pristinum restitutus.

gua opprimendo prepellebit? Istiusmodi sermonibus tantisper delinitus Imperatoris animus, tunc quidem sedere eos jussit, ejusque rei gratia se deliberaturum promisit. Nec diu post ad indolem geniumque reversus, e carcere educto, sui illi copiam facit, lugu B brique ipsius mutato habitu ac superfluo comæ per tristitiæ tempus adultæ, levato onere, in pristinum eum Imperij gradum honoremque restituit.

Basilj morbus atque mors ex venatione.

CI. Nec multo post in tabificum gravemque morbum Imperator incidit, qui ex profluvio ventris acciderat; quod ipsum ex casu inter venandum oriri contigerat. Jamque paulatim tali tabe contabescebat. Imperij itaque rebus optima ratione dispositis, designatoque successore, nec non singulis consentanea ratione solertique consilio constitutis, tandem febris ardoribus violentiori æstu ejus omnem vitalem humorem exhaurientibus ac consumentibus, vita excessit; cum imperasset cum Michaele ejus decessore annum unum; alios vero decem & novem solus rerum summam præclare administrasset; cum civilibus optime constitutis, ipsa quoque armata militia præclare effulsisset; atque Imperij fines produxisset, injuriamque ac vim a subditis omnibus longe repulisset, ut & merito Homericum illud optimi Regis in eum quadret elogium:

Vtrumque, Rex bonus, & fortis bellator.

Excepit post eum rerum summam, qui D & natura ipsoque virtutis jure ad paternam hæreditatem vocabatur, subditorumque votis exposcebatur, mitissimus Leo ac sapientissimus, liberorum ipse superstitum natu maximus. Atque hæc inclyti Basilij pie religioseque administrati Imperij munera, quotquot illius rerum oblivionis gurgitem effugerunt, nec quod intercurrit, ævo exoleverunt. Ipsam quoque ejus ante adeptum Imperium institutionem, ac quanta omnis ejus vitæ argumentum ratioque complectitur, quoad licuit, ac veritatis ordo poscebat, narravimus, & in Historiam conjecimus.

Leo Basilij successor

οἰκεῖον ἀναπαλῶσαι διαπύτιν, ἡμεῖς ὁ τυφώντες, λήθῃ [294] τῆ μὴ ἀδικήσαντος διαπρεπούσου ἐλάβο- 294.
μὲν. εἰ μὲν γὰρ ἐλέγχεται ἀδικῶν, καὶ ἐπ' αὐτοφώρῳ τῆς πατρικῆς κεφαλῆς ὑπερεπίσας τὴν δεξιὰν, αὐτόχρεως αὐτὸν ἡμεῖς πάντες γεγόμεθα, καὶ τῆ αἵματος αὐτὸν κορεσθείημεν. εἰ δὲ ἐφ' οἷς ἐγκαλεῖται διαφεύγει τὸν ἔλεγχον, μέχρι τίνος ἡ συκοφάντις γλῶσσα δυναμωθήσεται κατ' αὐτῶν; μαλακισθεὶς οὖν τοῖς τοιούτοις τῶν λόγων ὁ Βασιλεὺς, τότε μὲν καθεδεῖσθαι τούτους προσέταξε, καὶ σκέψασθαι περὶ τῆ πράγματος ἐπηγγείλατο. μετ' οὐ πολὺ δὲ πρὸς τὴν φύσιν ἐπανελθών, ὀξέως τε τῆς φρενῶς, καὶ εἰς ὄψιν ἄγει αὐτὸν, καὶ τὸν πέπλωμαι ἀμοιβῆ στολὴν, καὶ ὃ περιττὸν τῆς ὀφρὺς τῆ λύπη πραφείσης κόμης περιαιρεθῆναι κελεύει, καὶ τὴν πρότερον τῆς βασιλείας τάξιν καὶ τιμὴν ἀποδίδωσιν.

ρα'. Οὐ πολὺ δ' ὃν μέσῳ, καὶ φθινάδι νόσῳ περιπίπτει ὁ Βασιλεὺς, ὃν διαῤῥοίας παρεκολουθησάσης ταχείας, ἣ τὸν ἀρχὸν ἐπαύσατο τίνος [295] τῶν 295.
καὶ πέρας παραπλώσιον ἔλαβεν. καὶ λοιπὸν κατ' ὀλίγον τῆ τοιαύτη τηκεδόνι κατεμαραίνετο. διαφθεὶς δὲ τὰ τῆς βασιλείας ἄριστα, καὶ τὸν κληρονόμον γνωρίσας, καὶ περὶ τῶν καθ' ἕκαστα τὰ εἰκότα βουλευσάμενός τε καὶ ἐμφρόνως διαθεισάμενος, ὕστερον πυρετῶ καυσώδει καταφλεχθεὶς αὐτὸν πάσῃ τὴν ζωτικὴν ἰκμάδα ἀναιμωθέντα καὶ ἀναλίσκοντες, τὸν βίον ἀπέλιπε, συμβασιλεύσας μὲν τῶν περὶ αὐτὸν Μιχαὴλ χρόνον ἕνα· ὢν ἑπτακαίδεκα περὶ τὴν αὐτοκρατορα τῆς βασιλείας διαφερόντως ἄρχων. ἄριστα μὲν τὰ πολιτικὰ διαθεὶς, κάλλιστα δὲ καὶ περὶ τὰ στρατιωτικὰ διαγαγόντως· καὶ πλατυίσας μὲν τὰ ὅρια τῆς ἀρχῆς, ἀδικίαν δὲ καὶ βίαν ἐξελάσας ἀπὸ τῶ ὑπηκόου πάντος, ὡς καὶ τὴν Ομηρικὴν περὶ τῶ ἀρίστου Βασιλέως μαρτυρίαν ἁρμόζειν αὐτῶ τινα,

Αμφότερον, Βασιλεύς τ' ἀγαθὸς, κρατερός τ' αἰχμητής.

Διαδέχεται δὲ τὴν ὅλην τῆς ἐξουσίας ἀρχὴν, ὁ καὶ πρὸς τῆς φύσεως καὶ πρὸς τῆς ἀρετῆς ὑπὸ τὸν πατρῷον κλῆρον καλούμενος, καὶ πρὸς τῶ ὑπηκόου δι' ὑιῶν ὑπερηπυώμενος, Λέων ὁ σοφώτατος καὶ σοφώτατος, καὶ πρῶτος, τῶν ἐπ' ἀδελφοκτονίαις υἱῶν. καὶ τὰ μὲν περὶ τὸ βίου βασιλείας τῶ ἀοιδίμου, ὅσα μὴ τῆς λήθης πρεσύρηβώμασι, καὶ πρὸς ἡμῶν χρόνῳ ἐξίτηλα γέγονε· καὶ αὐτὴ δὲ ἡ περὶ τῆς βασιλείας ἀγωγὴ, καὶ ὅσα ἡ τῆς ὅλης αὐτοῦ ζωῆς ἀδιάληπτος ἀνάδοσις, καθ' ὃ ἡμῶν ἐφικτὸν, καθὼς ἡ τῆς ἀληθείας ἔσχε φύσις, ἀπηγόρευται καὶ ἱστόρηται.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ.

IMPERIUM LEONIS IMPERATORIS.

α'. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ * τελευτήσας, Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ Αὐτοκράτωρ ἐβασίλευσεν ἔτη εἴκοσι πέντε, μῆνας ὀκτώ. Στέφανος ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς Κληρικὸς ὢν καὶ Σύγκελλος, σὺν τῷ Πατριάρχῃ Φωτίῳ, ὑπ' αὐτὸ αἰαζόμενός τε καὶ παιδευόμενος. ἀπέστειλεν οὖν ὁ Βασιλεὺς τὸν Στρατηλάτην Ἀνδρέαν σὺ τῇ Χρυσοπόλει, καὶ ἄλλους Συγκλητικοὺς σὺν αὐτῷ μετὰ Κλήρου καὶ κηρῶν καὶ ἀρωμάτων· καὶ ἐξαγαγόντες τὸ σῶμα τοῦ Μιχαὴλ, σὺν γλωσσοκόμῳ πορφυρίσιῳ κατέθεντο· καὶ ὑπὸ κραβάτου θέντες, σὺν τιμαῖς καὶ βασιλικῶς περιστείλαντες, σὺν τῇ πόλει εἰσήγαγον, καὶ μετ' ὕμνων μέχρι τῶν ἁγίων Ἀποστόλων παρέπεμψαν [296.], ἐπιλοίπων ἐκεῖσε καὶ τῶν αὐτοῦ ἀδελφῶν, καὶ σὺν λάρναξι κατέθεντο.

Incerti Continuat. Leo Basilij Filius.

* Βασιλείου τελευτήσαντος.

A I. DEFUNCTO Basilio, Leo ejus filius Imperator rerum potitus est, annos quinque supra viginti, octo menses. Stephanus illius frater Clericus cum esset ac Syncellus, cum Photio Patriarcha versabatur, sub cujus educabatur ac eruditebatur disciplina. Misit itaque Imperator Andream Magistrum militiæ Chrysopolim, aliosque cum eo Senatorij ordinis, cum Clero & cereis ac curribus; eductumque e sepulchro Michaelis cadaver, ac in cypressino loculo positum, lectuloque impositum, pretiosis vestibus regioque cultu ornatum, in Urbem invexerunt; ac cum canticis, ad sacram usque Apostolorum Ædem, pompa deduxerunt (ejus quoque Fratribus illic funus comitantibus) tumuloque condiderunt.

Relatum pompa Michaelis corpus.

II. Poſt hæc vero idem Imperator eundem Magiſtrum militiæ Andream cum Joanne Hagiopolita, viro valde erudito, ac qui Curſus publici Logotheta extiterat, ad ſanctæ Sophiæ miſit. Qui, ambone conſcenſo, relectiſque in omnium auribus Photij Patriarchæ accuſationis capitibus, eum e Sede expulerunt, inque Armonianorum Monaſterium, quod Bordonis vocant, exulem relegarunt. Stephanum autem fratrem ſuum Syncellum Leo Patriarcham præficit, ordinationis manus impendente Theophane primæ Sedis Antiſtite. Vixit autem in Patriarchatu annos ſex & menſes quinque: vita functus, in Siceorum tumulatur Monaſterio.

Ejectus Photius; ſubrogatus Stephanus.

Theophanes Cæſarienſis Stephani ordinator.

III. Imperator Zautzam Stylianum Magiſtrum præfecit, ac Curſus publici Logothetam.

IV. Proditione capta Urbs Hypſele dicta; ejuſque omnes incolæ ac cives ab Agarenis ducti in captivitatem. Sed & ingenti prope Sophias excitato incendio, ipſa quoque ſancti Thomæ Apoſtoli ſacra Ædes ambuſta, quam Leo Imperator poſtmodum magnifice inſtauravit.

V. Miſſis Imperator Euchaitam apparitoribus, Theodorum Santabarenum in Urbem induxit. Andreas vero Scholarum Domeſticus, & Stephanus Magiſter Calomariæ dictus, multis olim apud Baſilium a Santabareno petiti accuſationibus, Leoni ſuggerunt, *Id Photio ac Theodoro fuiſſe conſtitutum, ut Imperatorem ex Photij gente ejuſque cognatis crearent.* Juſſit itaque Imperator, amboſque ad Regias in Pegis Ædes adductos, in ſua quemque cuſtodia, ſeorſumque ſervari præcepit. Miſſi cognitores capitum accuſationis, Magiſter ipſe Stephanus, & Andreas Domeſticus, & Craterus & Gumer Patricij, & Joannes Hagiopolita. Adducto itaque Patriarcha Photio, & in Sede reverenter collocato, ipſi quoque ſedentes, cauſæ examen inſtituunt. Tunc Andreas Domeſticus Patriarchæ infit: *Noſti, Domine, Abbatem Theodorum?* Cui ille: *Abbatem Theodorum non cognoſco.* Ait Andreas: *Theodorum Abbatem Santabarenum non noſti?* Cui Patriarcha: *Theodorum Monachum Santabarenum Euchaitarum Archiepiſcopum cognoſco.* Tum Santabareno in medium adducto, ait ad eum Andreas: *Mandat tibi Imperator, Vbi ſunt Imperij mei pecuniæ, bonaque &*

Photij cauſa & Santabareni.

β'. Μετὰ ταῦτα δὲ ὁ Βασιλεὺς τὸν αὐτὸν Στρατηλάτην Ανδρέαν ἅμα Ιωάννῃ Αγιοπολίτῃ, λόγιῳ πάνυ ὄντι καὶ Λογοθέτῃ τοῦ Δρόμου γενομένῳ, ἐπὶ τὴν ἁγίαν Σοφίαν ἀπέστειλεν. οἱ δὲ τὰμβωνι ἀναβάντες, καὶ τὰς τοῦ Πατριάρχου Φωτίου αἰτίας πάντων εἰς ἐπήκοον ἀναγνόντες, ἔδοξαν τοῦ θρόνου καθαιρεῖν, καὶ ἐξορίσαι αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τῶν Αρμενιανῶν τῇ ἐπονομαζομένῃ τοῦ Βόρδωνος, καθῆραν. Στέφανον δὲ Συγκελλον τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν Πατριάρχην προβάλλεται, ὑπὸ Θεοφάνους τοῦ Πρωτοθρόνου. ἔζησεν δὲ πατριαρχῶν ἔτη ἓξ καὶ μῆνας πέντε· καὶ τελευτήσας, θάπτεται ἐν τῇ μονῇ Σικεωτῶν. 297. 298.

γ'. Ο δὲ Βασιλεὺς τὸν Ζαουτζαν Στυλιανὸν Μάγιστρον καὶ Λογοθέτην τοῦ Δρόμου προβάλλεται.

δ'. Παραδόθη δὲ ἡ πόλις ἡ ἐπώνυμος Υψηλή, καὶ ἠχμαλωτίσθησαν ὑπὸ τῶν Αγαρηνῶν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ· γέγονε δὲ καὶ μέγας ἐμπρησμὸς πλησίον τῆς Σοφιανῆς, καὶ ἐνεπρήσθη καὶ ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Αποστόλου Θωμᾶ, ὃν ὁ Βασιλεὺς Λέων λαμπρῶς ἀνεκαίνισεν.

ε'. Αποστείλας δὲ ὁ Βασιλεὺς εἰς Εὐχαΐτην, Θεόδωρον τὸν Σανδαβαρηνὸν ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγεν· Ανδρέας δὲ ὁ Δομέστικος τῶν Σχολῶν, καὶ Στέφανος ὁ Μάγιστρος τῆς Καλομαρίας, οἱ πολλὰ παρὰ Βασιλέως ἐγκαλούμενοι ὑπὸ τοῦ Σανδαβαρηνοῦ, ὑπέστησαν τὸν Βασιλέα, ὡς βουληθεὶς Φωτίου τε καὶ Θεόδωρος ὁ Σανδαβαρηνὸς Βασιλέα ἐκ συγγενῶν Φωτίου ποιήσασθαι. παρεσκεύασε δὲ ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἄμφω ἐν τοῖς παλατίοις ἦναι τῶν Πηγῶν, καὶ ἰδίᾳ φυλάσσεσθαι διετέλουν. ἀπεστάλησαν δὲ ἐξηγούμενοι τῶν κατ' αὐτῶν κινουμένων, αὐτός τε ὁ Μάγιστρος Στέφανος, καὶ ὁ Δομέστικος Ανδρέας, καὶ ὁ Κρατερὸς καὶ ὁ Γουμὲρ Πατρίκιοι, καὶ Ιωάννης ὁ Αγιοπολίτης. ἀγαγόντες οὖν τὸν Πατριάρχην Φώτιον, καὶ ὑπὲρ θρόνου σεμνῶς καθίσαντες, καὶ αὐτοὶ καθεζόμενοι, πρῶτον ἐξέπασιν ἐποιοῦντο. ὁ δὲ Δομέστικος Ανδρέας ἔφη τῷ Πατριάρχῃ, Γνωρίζεις, ὦ δέσποτα, Αββᾶν Θεόδωρον; ὁ δὲ, Αββᾶν οὐ γνωρίζω Θεόδωρον. ὁ δὲ Ανδρέας, Τὸν Αββᾶν οὐ γνωρίζεις Θεόδωρον τὸν Σανδαβαρηνόν; καὶ ὁ Πατριάρχης, Γνωρίζω τὸν Μοναχὸν Θεόδωρον Αρχιεπίσκοπον ὄντα Εὐχαΐτων. ἐπερωτήσας δὲ τὸν Σανδαβαρηνόν, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Ανδρέας, Ο Βασιλεύς σοι δηλοῖ, Ποῦ εἰσὶ τὰ χρήματα, καὶ τὰ πράγματα

299. τῆς βασιλείας μου ; ὁ δὲ ἔφη , [297] Ὅποῦ δέδωκεν αὐτὰ ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν Βασιλάς· νῦν δὲ ἐπεὶ ταῦτα ὁ Βασιλὰς ζητεῖ , ἐξουσίαν ἔχῃ τὰ ἀναλαβέσθαι αὐτά. καὶ ὁ Ανδρέας , Εἰπέ , τίνα ἐβουλόμου Βασιλέα ποιῆσαι τῷ πατρὶ τῆς Βασιλέως ὑποδὺς τοῖς ὀφθαλμοῖς τὸν ἴδιον ἀποστρῆσαι υἱόν ; σὸν συγγενῆ , ἢ τῆς Πατριάρχου ; ὁ δὲ εἶπεν, Οὐκ οἶδα ταῦτα περὶ ὧν μοι κακηγορῆτε. λέγῃ οὖν ὁ Μάγιστρος Στέφανος , Καὶ πῶς ἐμιλούσας τῷ Βασιλῇ , ἐλέγξαι περὶ τούτου τὸν Πατριάρχην ; ὁ δὲ πρόσθυ τῶν ποσὶ τῆς Πατριάρχου πεσόντων , εἶπεν, 300. Ορκίζω σε δέσποτα , κατὰ τῆς Θεοῦ , [298] ἵνα μὴ ἀποτιεῖν με καθαιρήσῃς , καὶ τότε γυμνόν με ὄντα ἱερωσύνης , ὡς κακοῦργον ὄντα κολαζέτωσαν· οὐ γὰρ τοιοῦτα τῷ Βασιλῇ ἐδήλωσα. ὁ δὲ Πατριάρχης ἔφη , Μὰ τὴν σωτηρίαν ἐμῆς ψυχῆς Κύριε Θεόδωρε Αρχιεπίσκοπος εἶ , καὶ σὺ τῷ νῦν αἰῶνι , καὶ σὺ τῷ μέλλοντι. ὑμωμοκὼς οὖν ὅτι τοῦτος Ανδρέας, ἔφη , Καὶ σὺ ἐμιλούσας , Αββᾶ , τῷ Βασιλῇ δι' ἐμοῦ , ἵνα σὺ τοῦτον τὸν Πατριάρχην ἐλέγξῃς ; ὁ δὲ ἀπηρνήσατο μηδὲν εἰδέναι. ὑποστρέψαντες οὖν , τῷ Βασιλῇ τὰ λαληθέντα ἀπήγγειλαν· ὁ δὲ Βασιλὰς ὀργῇ ἀκατασχέτῳ ληφθεὶς , ὡς μὴ βούλεσθαι αὐτὸν κατὰ τῆς Πατριάρχου θύρας, ἀποστείλας ἔτυφλε τὸν Σανδαβαρίωνα σφοδρῶς , καὶ ἐξώρισεν εἰς Αθήνας. κατόπιν δὲ ἀποστείλας , ἐξετύφλωσεν αὐτὸν , καὶ ἐξώρισεν εἰς Αναπλίου. χρόνων δὲ πλειόνων πολλῶν , ἐκ τῆς ἐξορίας * αὐτὸν ἀνεκαλέσατο , καὶ εἰς τὴν πόλιν εἰσήγαγεν , προστάξας σιτηρέσια τοῦτον ἐκ τῆς Νέας Ἐκκλησίας λαμβάνειν· ὃς καὶ τελευτᾷ ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ζωῆς τῆς αὐτοῦ μητρός.

301. ϛ'. Ἐν ταῖς ἡμέραις δὲ Λέοντος [299] ὁ Λογγίβαρδος Δουξ , γαμβρὸς δὲ τοῦ Ρηγὸς Φραγγίας γεγονώς, αὐτῆρε τῷ Βασιλεῖ· καταστασιάσας , καὶ πᾶσαν τὴν χώραν ὑφ' ἑαυτῷ ποιησάμενος. τὸν γοῦν ὁ Βα-
302. σιλὰς, Κωνσταντῖνον [300] τὸν τῆς Τραπέζης στεῖλε πᾶσι τοῖς δυτικοῖς ἐξαπέστειλεν θέμασιν , ὥστε καταπολεμῆσαι Ελίωνα. συμβολῆς δὲ γενομένης , οἱ μὲν Κωνσταντίνου ἡττήθησαν καὶ κατεσφάγησαν , μόγις ἐκείνου σωθέντος. γέγονε δὲ τηνικαῦτα καὶ ἡλιακὴ ἔκλειψις , ὥρᾳ τῆς ἡμέρας ἕκτῃ , ὥστε καὶ τοὺς ἀστέρας φαίνεσθαι· ἀνέμων τε βιαία φορὰ καὶ ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ , ὥστε καὶ ἐν τῷ Φόρῳ αἱ ἁγίου Κωνσταντίνου ἀνδρόπους κεραυνωθῆναι ἑπτά.

Incerti Continuat. Leo Basilij Filius.

supellex ? Ait ille : *Vbi illa dedit , qui pro tempore Imperium gessit. Nunc autem quoniam hæc Imperator quærit , licet illi ea recipere.* Tunc Andreas : *Dic, oro , quem voluisti Imperatorem facere , cum Imperatoris patri auctor esses , ut filium oculis orbaret ; num tibi sanguinis necessitudine conjunctum , an Patriarchæ ?* Respondit ille : *Hæc , quæ mihi objicitis crimina , nescio.* Ad quem Magister Stephanus : *Ecquomodo Imperatori significasti , Te Patriarcham ejus sceleris reum peracturum ?* Mox ille, hisce auditis , Patriarchæ pedibus advolutus : *Obtestor te , Domine , per Deum* , ait , *ut me prius dejicias ac exauctores , tumque in me omni Sacerdotio nudatum , ut maleficum , animadvertant. Nec enim ejusmodi aliquid unquam Imperatori detuli.* Tum Patriarcha : *Per salutem animæ meæ , Domne Theodore , Archiepiscopus es , tum in sæculo hoc , tum in futuro.* Ad hæc Andreas ira concitus : *Nonne meo ipsius ore , Abba , ejus te criminis reum peracturum Photium significasti ?* Cui ille rursus scire se aliquid negavit. Reversi itaque nuntiant , quæ illa cognitione essent interlocuti. Imperator ira percitus, effrænique furore subactus, ut qui probabile adversus Patriarcham crimen nullum nactus esset, Santabarenum acriter verberari jubet , tumque Athenis exulare. Post eum vero mittens , oculis orbavit , & in Asiam relegavit. Multis autem exactis annis , ab exilio revocatum in Urbem induxit , annonasque illi ex Novæ Ecclesiæ censu constituit. Porro diem obiit Constantino & Zoe illius matre Imperatoribus.

Santabareni pœna.

Postrema indulgentia.

VI. Leonis temporibus Longobardiæ Dux , qui gener (i. affinis) Regis Franciæ fuit , adversus Imperatorem rebellionem movit ; ab eoque deficiens , regionem omnem suæ ditionis fecit. Imperator ejus certior factus , Constantinum Mensæ præpositum cum Occidentalis tractus Legionibus omnibus ad debellandum Egeonem misit. Conserta autem pugna , Constantini victus exercitus est, & ad internecionem deletus , adeo ut vix ipse a clade Constantinus superstes extiterit. Contigit vero tunc etiam Solaris eclipsis, diei hora sexta , ita ut & stellæ in cœlo apparerent. Tantaque ventorum vis ac turbo fuit, fulguraque & tonitrua, ut & septem viri in gradibus Fori sancti Constantini e cœlo tacti perierint.

Romanorum clades in Italia.

Eclipsis insolita.

Capta Samus.

VII. Expugnata ab Agarenis Samus est, una quoque Paspala Prætore in eo comprehenso. Leo autem Imperator, Zautzam Imperatoris Patrem, novo abs se dignitatis titulo excogitato, appellat. Jam enim

Leonis incesti amores cum Zoe.

secreto amore Zoes ejus filiæ flagrabat, viro illius Theodoro, cognomento Guniazitze, veneno sublato.

Anton. Cauleas Patriarcha.

VIII. Stephano Patriarcha vivis exempto, in ejus locum præficitur Antonius cognomento Cauleas.

Bellum Bulgaricum, ejusque ratio.

IX. Venit nuntius, rumorque percrebuit, Symeonem Bulgarorum Principem expeditionem moliri adversus Romanos; ea scilicet prætexta causa. Zautzas Imperatoris pater servum eunuchum habebat, Musicum nomine. Junxerat hic amicitias cum Stauracio & Cosma, viris mercatoribus, lucrique ac auri cupidis, Attica oriundis. Hi porro Musici auctoritate freti, majoris quæstus gratia, quod in Urbe cum Bulgaris commercium erat, Thessolonicam transferunt, & graviora vectigalia a mercatoribus Bulgaris exigunt. Bulgari de injuria Symeoni expostulant: ipse vicissim eorum querelas per nuntium Leoni exponit. Is vero ob benevolentiam qua Zautzam prosequebatur, cuncta haud secus ac nugas sprevit. Symeon ergo furore actus, arma adversus Romanos sumit. Rescivit Imperator, Crinitemque Magistrum militiæ ingenti exercitu procerumque numero constipatum, adversus illum mittit. Concurrentibus

Romanorum clades.

aciebus in Macedonia, victi Romani; occisus ipse Crinites & Curtices Armenius, ac alij multi. Quod vero Symeon etiam Chazaros Leoni Imperatori fœderatos inter spolia ceperat, amputatis eorum naribus

Chazarorum dura tractatio.

Romanorum probro, in Urbem eos remisit. Spectaculi indignitate ira totus effervescens Imperator, Nicetam cognomento Sclerum (Durum dicas) cum celocibus ad Danubium fluvium mittit, qui Turcos oblatis muneribus adversus Symeonem, ejusque debellandi causa, conducat. Nicetas ubi in colloquium venit, Turcosque & ipsos ad bellum adversus Symeonem induxit, acceptis etiam ab eis obsidibus ad Imperatorem rediit. Imperator terra marique urgendum Bulgaricum bellum constituit: ac mari quidem, Eustathium Drungarium mittit; terra autem, Nicephorum Phocam Patritium, extincto Andrea, Scholarum Domesticum.

Turci Romanis socij, i. Hungari seu Vnni.

ζ'. Ἐπολιορκήθη [303] δὲ ὑπὸ Ἀγαρίνων ἡ Σάμος, συμπαραληφθέντος καὶ τοῦ στρατηγοῦντος ἐν αὐτῇ Πασπαλᾶ. Λέων δὲ ὁ Βασιλεὺς Βασιλεοπάτορα τὸν Ζαούτζην ἡμᾶς, αὐτὸς καινουργήσας ὃ ὄνομα. ἤδη γὰρ Ζωῇ τῇ αὐτοῦ γαμετῇ συνεφιλιώθη, τοῦ Θεοδώρου, ᾧ Γουνιαζίτζης ἐπώνυμον, αἱρεθέντος φαρμάκῳ.

η'. Στεφάνου δὲ Πατριάρχου τὸν βίον ἀπολιπόντος, Ἀντώνιος ὁ τὸ ἐπωνυμίαν Καυλέας Πατριάρχης αὐτ' αὐτοῦ προχειίζεται.

θ'. Ἀφθία δὲ κατέλαβεν, ὡς ὁ ἄρχων Συμεὼν Βουλγαρίας βούλεται καθ' Ρωμαίων στρατεύσασθαι, προφάσιν ἔχων τῆς μάχης ταύτην. Εὐνοῦχον εἶχεν δοῦλον ὁ Βασιλεοπάτωρ Ζαούτζας Μουσικὸς ὦ ὄνομα τούτῳ. ὃστις συνεφιλιώθη αὐθαίρετον ἐμπορικοῖς & φιλοκερδέσι καὶ φιλοχρύσοις ἐξ Ἑλλάδος οὖσι Σταυρακίῳ τε & Κοσμᾷ· οἵτινες μεσιτείᾳ τοῦ Μουσικοῦ κερδαίνειν βουλόμενοι, τὴν μετ' Βουλγάρων πραγματείαν ἐν τῇ πόλει, ἐν Θεσσαλονίκῃ μετέστησαν, κακῶς κουμεκδίοντες τοῖς Βουλγάροις. τῆς δὲ Βουλγάρων ταῦτα τῷ Συμεὼν ἀναγγελάντων, αὐτὸς δῆλα ταῦτα τῷ Βασιλεῖ κατέστησε Λέοντι. ὁ δὲ πάντα ὡς λῆρον ἐλογίζετο, τῇ πρὸς Ζαούτζην προσπαθείᾳ νικώμενος. μανεὶς οὖν ὁ Συμεών, ἦρε κατ' τῶν Ρωμαίων τὰ ὅπλα. ὁ δὲ Βασιλεὺς τὸν Κρινίτην ἀποστέλλει κατ' αὐτοῦ Στρατηλάτην ὄντα, λαῷ πολλῷ & ἀρίστοις καθοπλίσας αὐτόν. συμβολῆς δὲ ἐν Μακεδονίᾳ γενομένης, ἡττῶνται Ρωμαῖοι, καὶ κατασφάττεται αὐτός τε ὁ Κρινίτης, & ὁ Ἀρμένιος Κουρτίκης, καὶ ἄλλοι πολλοί. ἐπεὶ δὲ [304] καὶ Χαζάροις κατέχει ὁ Συμεὼν τῶν ἐκ 304.
τῆς ἑταιρείας τοῦ Βασιλέως Λέοντος, τοὺς αὐτῶν ῥῖνας ἀποτεμὼν εἰς ἀγχυρίαν τῶν Ρωμαίων, ἐν τῇ πόλει ἀπέστελλεν· οἷς ἰδὼν ὁ Βασιλεύς, καὶ θυμοῦ πλησθείς, Νικήταν τὸν ὀνομαζόμενον Σκληρὸν, ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ μετ' δρομώνων ἐξαπέστελλεν, [305] δοὺς 305.
καὶ δῶρα τοῖς Τούρκοις ὥστε τὸν Συμεὼν καταπολεμῆσαι. ὁ δὲ Τοῦρκοι σωτυχὼν, καὶ πείσας τε Συμεὼν ὅπλα λῦσαι, ὁμήρους λαβὼν παρ' αὐτῶν πρὸς Βασιλέα ὑπέστρεψεν· ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀφ' τε γῆς & θαλάττης διέγνω τοῖς Βουλγάροις πολεμεῖν. καὶ ἀφ' μὲν θαλάσσης Εὐστάθιον Δρουγγάριον ἀπέστειλε· ἀφ' γῆς δὲ Πατρίκιον Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν, Δομέστικον τῶν σχολῶν μετὰ τοῦ τελευταίου Ἀνδρέου γενόμενον·

ὧν μέχρι Βουλγαρίας καταλαβόντων, ὁ Βασιλεὺς τὸν Κοιαίσωρα Κωνσταντινάκιον πρὸς Συμεὼν ἐξαπέστειλεν, ἔτι τὴν εἰρήνην τέρπων, καὶ βουλόμενος ἀπέσασθαι πρὸς αὐτὸν τὸν Συμεὼν καταχὼν, ἐν φρουρᾷ κατακλείσῃ, δόλῳ πρὸς αὐτὸν ὑποπτεύσας πραγμενέσθαι. Συμεὼν δὲ ὅπως τὸ στράτευμα Νικηφόρου ἀφορολογήτου, οἱ Τοῦρκοι καταδραμόντες πᾶσαν τὴν Βουλγαρικὴν ἐληίσαντο χώραν. ὁ Συμεὼν ἐκμαθὼν, καὶ τὸν Τούρκων ἐπαίρετο. οἱ δὲ διαπερήσαντες, πόλεμον πρὸς Βουλγάρους συμβάλλουσι, καὶ νικῶσι τούτους καταφράτους, ὡς μόλις τὸν Συμεὼν ἐν τῇ Δίστρᾳ πρεσωθῆναι. ἠτήσαντο δὲ οἱ Τοῦρκοι τὸν Βασιλέα, ἵνα τοὺς Βουλγάρων αἰχμαλώτους ὠνήσαιτο· ὁ δὲ καὶ πεποίηκεν, τοὺς πολίτας ἐξαποστείλας ἐπὶ τῷ τούτων ἀξιώσει. ὁ δὲ Συμεὼν δὶ Εὐσταθίου Δρουγγαρίου τὸν Βασιλέα πρὸς τῆς εἰρήνης ἱκέτευεν· πρὸς ὃν ὑπέστρεψεν ὁ Βασιλεὺς, καὶ τὸν Χοιροσφάκτην Λέοντα πρὸς ὃ τούτῳ ποιήσασθαι ἐξαπέστειλεν. ὁ δὲ Δομέ-
306. στιχος Νικηφόρος καὶ ὁ Δρουγγάριος Εὐστάθιος πρὸς ὑποστρέψαι μὲν λαὸν ἐκελεύσθησαν. Λέοντα δὲ Χοιροσφάκτην οὐδὲ λόγου ἠξίωσεν ὁ Συμεὼν, ἀλλ' ἐν εἱρκτῇ *ἠσφαλίσατο. ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ τῶν Τούρκων, πάντας κατέσφαξεν, μὴ ἀνειμένους πρὸς Ρωμαίοις βοηθεῖν δέξασθαι. ὑποστρέψας δὲ ὅπου τῇ νίκῃ γαυριῶν, πρὸς τὸν Λέοντα ἔφη, Εἰ μὴ πρότερον πᾶσαν τὴν αἰχμαλωσίαν Βουλγάρων λάβω, εἰρήνην οὐ ποιῶ. ἐπένευσεν οὖν ὁ Βασιλεὺς τοῦτο ἀποδοῦναι. ἦλθεν οὖν μετὰ Λέοντος ὁ Βούλγαρος Θεόδωρος, οἰκεῖος ὢν τοῦ Συμεὼν, καὶ παρέλαβεν αὐτούς.

* ἐφαγαλίσατο.

ι' Τὸν δὲ Δομέστικον Νικηφόρον πρὸς τὸ Βασιλέως ἐξόχως ἀγαπώμενον, ὁ Βασιλοπάτωρ Ζαούτζας τὸν ὡς δυνάστην προσεβάλλετο, γαμικὴν μετ' αὐτοῦ ποιῆσαι συναλλαγὴν βουλόμενος. τὸ δὲ πρὸς τὸν ἀπομαγόμενον, μήποτε δῶ ὑποψίαν τοῦ Βασιλέως Λέοντι· μανεὶς ὅπως τοῦτο ὁ Ζαούτζας, αἰτίας ἐκίνησε κατ' αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦτον μετέστησεν. προσεβλήθη δὲ αὐτοῦ Δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Μάγιστρος Καταχαλών. ὅπως πολὺν δὲ σχολάσας ὁ Νικηφόρος, αὖθις Στρατηγὸς ἐπὶ τοῦ τῶν Θρακησίων θέματος προεχείρισται. πολλὰς δὲ καὶ γνησίας ἀνδραγαθίας δείξας αὐτοῦ ἐν τοῖς πολέμοις καταπραξάμενος βιοτῆς, καὶ πολλὰ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν τροπαιοῦχος ἔστησε, τελευτᾷ τὸν βίον ἐν γήρᾳ καλῷ, υἱοὺς καταλιπὼν Βαρδᾶν καὶ Λέοντα, ὧν ὁ Βαρδᾶς οἰκειότατος ὢν τῷ Βασιλεῖ Λέοντι ἐστρατήγησέ τε καὶ ἠγαπᾶτο, καὶ δουλείαις ὑπηρετεῖτο τοῖς αἰτήσασι τοῦ Βασιλέως. ὁ δὲ Βασιλεὺς καθὼς

A Ad Bulgariam usque copiæ venerant, cum Imperator Constantinacium Quæstorem ad Symeonem misit, adhuc pacem ambiens, ac cum eo fœdus percutere volens. Symeon comprehensum Legatum, in carcere tenuit, secum dolo agi existimans. Dum itaque Symeon Nicephori copiis aciem opponit, omnem Turci Bulgaricam ditionem late vastant ac diripiunt. Audivit Symeon, adversumque Turcos vertit impetum. Turci iterum trajecto amne, conferta cum Bulgaris acie, eos penitus profligant, ita ut Symeon Distram B incolumis vix evaserit. Victores Turci ab Imperatore exposcunt, ut Bulgarorum captivos redimat. Præstitit ille, cives mittens, qui redimerent. Porro Symeon, Eustathij Drungarij opera, pacem supplex Imperatorem rogat. Annuit in eam Imperator, Leonem Chœrosphactem ad eam componendam mittens. Nicephorus Domesticus & Eustathius Drungarius redire jussi cum copiis. Symeon Leonem Chœrosphactem, nec alloquio dignatus, stringit in carcere. Expeditione vero in Turcos susceptа, omnes jugulavit, cum eis nulla ex Romanis auxilia licuisset accipere. Reversus Symeon pro victoria ferociens, Leoni denuntiat, C Nulla se pacis fœdera admissurum, nisi Bulgaros omnes captivos ante receperit. Annuit Imperator, ac reddendos captivos consentit. Venit itaque Theodorus Bulgarus Symeonis domesticus cum Leone, eosque recepit.

Turci internecione delecti.

Pax Bulgarica.

X. Nicephorus Domesticus eximie charus Imperatori erat. Hunc Zautzas Imperatoris pater ceu virum potentatum obtinentem ad id munus provexerat, nuptiarum cum illo commercia ambiens. Verum respuit ille, ne quam forte Leoni Imperatori de D se suspicandi occasionem præberet. Ea re furiis actus Zautzas, crimina in eum intentans, dignitate spoliat. Ejus loco Scholarum Domesticus provectus Magister Catacalo. Post longam vacationem Nicephorus iterum Dux in Thracesiorum Themate constituitur; multisque, quoad vixit, egregie fortiterque bello gestis, nec paucis adversus Agarenos gentesque alias erectis tropæis, in senectute bona diem obiit, Barda & Leone liberis relictis: quorum prior Leoni Imperatori familiaris, illi charissimus erat, ejusque ministeria strenuus obibat. Imperator itaque, uti

dictum est, Catacalonem creatum Domesticum, adversus Symeonem mittit, cui etiam Theodosium Patricium ac Protovestiarium comitem adjunxit; cunctisque Asiæ cohortibus ac ordinibus traductis, collatis signis cum Bulgaris, ad locum (quem vocant) Bulgarophygum, Romani male funduntur, omnesque internecioni dantur, ipso etiam Patricio ac Protovestiario Theodosio desiderato. Inter hæc etiam Chersonitæ, Ducem suum Ionæ filium Symeonem occiderunt: Agareni in Cappadocia Corum ceperunt.

Romanorum clades a Bulgaris.

Symeon Chersonis Prætor necatus.

XI. Imperator ad Damiani Ædes egressus, Zoem Zautzæ filiam secum habebat, ac ipsum Zautzam. Theophano autem Imperatoris uxor iis solenniis non intererat, sed ad sanctum Loculum in Blachernis precibus assidua erat. Visum Imperatori in illis Ædibus morarum aliquid trahere: Zautzæ affines, tum scilicet ejus filius Tautzes, tum reliqui, consilium ineunt ut Imperatorem noctu interimant. At Zoe in Imperatoris sinu dormiens, audito murmure, per fenestram aspectans, silentium indicebat. Perspectoque clare insidiarum periculo, suscitans Imperatorem, insidias indicavit. Statim ergo in navigium ingressus, Pegas transfretavit, cunctis ibi, ac ipso Zautza, relictis. Statimque mane in Palatium veniens, Joanne Excubiarum Drungario ab officio remoto, Pardum Nicolai Heteriarchæ filium ei muneri præfecit. Is namque Nicolaus Imperatori amicus, propensaque in eum fide, Zautzæ arcana omnia ac consilia ei detegebat. Ex tunc igitur Imperator in Zautzæ cubiculum non introibat, donec Leo Magister, cognomento Theodotaces, ambos reconciliasset.

Theophanonis religio.

Insidiæ Leoni structæ.

Pardus excubiarum Drungarius.

XII. Moritur Theophano Augusta, annos duodecim Imperio potita; atque post mortem miraculorum gloria claruit; quæ nimirum zelotypiæ affectu superior fuisset, Zoesque spretionem placide tulisset, ac vitam omnem eleemosynis atque precibus assidua egisset.

Theophanonis sanctitas & miracula.

XIII. Coronat Leo Imperator Zoem Zautzæ filiam, & a quodam Clerico Palatino, cognomento Sinapes, pro nuptiarum corollis benedictione donatur. Benedictionis minister, officio depositus est. Zoes cum annum unum ac menses octo in Imperio vixisset, fatis functa est. Inventa urna in quam ejus cadaver

Zoe Leoni nupta, &c.

Ἐίρηται, τὸν Καπακαλὼ προχειρισάμενος εἰς Δομέστικον κ᾽ τῶ Συμεὼν τῶτον ἐξαποστέλλῃ, συνεξαποστείλας αὐτῷ κ᾽ Θεοδόσιον Πατρίκιον κ᾽ Πρωτοβεστιάριον. ἀφαιρεσθέντων δὲ πολλῶν τῆς δυνατοῦ ἀνδρῶν τε κ᾽ ἀγαθῶν, κ᾽ πολέμου μ᾽ Βουλγάρων συνεχροτηθέντος [307] περὶ τὸ Βουλ- 307.
γαροφυγον, πίπτουσι Ρωμαῖοι κακῶς, κ᾽ πολλοὶ ἀπώλοντο· οἷς συναπώλετο κ᾽ ὁ Πρωτοβεστιάριος Θεοδόσιος. ὅπερ ζύτου κ᾽ οἱ τῆς Χερσῶνος οἰκήτορες τὸν αὐτῶν ἀπέκτειναν Στρατηγὸν Συμεών, τὸν τῶ Ἰωνᾶ. πρελήφθη δὲ κ᾽ ὁ Κόρης ὑπὸ τῶν Καππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν.

ια΄. Ὁ δὲ Βασιλεὺς εἰς τὰ Δαμιανοῦ ἐξελθὼν, εἶχεν μεθ᾽ ἑαυτῦ κ᾽ τὴν Ζωὴν τὴν τῶ Ζαούτζα θυγατέρα, κ᾽ αὐτὸν τὸν Ζαούτζην. Θεοφανὼ δὲ ἡ τῶ Βασιλέως γαμετὴ οὐ παρῆν ἐκεῖσε, ἀλλ᾽ [308] ἐν τῇ ἁγίᾳ Σορῷ τῇ ἐν Βλαχέρναις 308.
προσκαρτέρει δυσωπῶν. δόξαν δὲ τῶν Βασιλεῦ μείναι ἐν τοῖς Δαμιανοῦ, συμβούλιον οἱ τῶ Ζαούτζα ποιησάμενοι, ὅ, τε υἱὸς αὐτῦ ὁ Ταύτζης κ᾽ οἱ λοιποὶ, τῇ νυκτὶ τὸν Βασιλέα ἀφανίσασθαι ἐβουλεύσαντο. ἡ δὲ Ζωὴ τῶν Βασιλεῦ συνκαθεύδουσα, κ᾽ τὸν θόρυβον αἰσθομένη, ἀφὸ τῆς θυρίδος προσκύψασα κατεσήμανεν. ὡς δὲ τῶ δήμου τὴν ἐπιβουλὴν ἤκουσεν ἀκριβῶς, τὸν Βασιλέα διυπνίσασα τὸ προσπόλλυον κατεσήμηνεν· ὃς ἐν πλοίῳ βίβυς ἐισελθὼν, εἰς Πηγὰς διεπέρασεν, πόντας ἐκφυγὼν, κ᾽ αὐτὸν τὸν Ζαούτζην καταλιπών. ταχὺ δὲ πρὸς εἰς τὸ παλάτιον εἰσελθὼν, Ἰωάννῃ μὲν τὸν Βίγλης Δρουγγάριον διεδέξατο, Πάρδον δὲ υἱὸν Νικολάου Ἑταιριάρχου αὐτῷ αὐτῦ προσεβάλετο. ὁ γὰρ Νικόλαος ἦν φίλος ἐν τῷ Βασιλεῖ κ᾽ πιστὸς, κ᾽ πάντα τὰ ἀπόρρητα πάντα τῶ Ζαούτζα δῆλα ζύτῳ καθίστη ἐκ ἔκρυπτα. ἔκ τοτε οὖν ὁ Βασιλεὺς εἰς ὃ τῶ Ζαούτζα κελλίον οὐκ εἰσήρχετο, εἰ μὴ Λέων ὁ Μάγιστρος, ᾧ Θεοδοτάκης ἐπώνυμον, ζύτους ἀλλήλοις διήλαξεν.

ιβ΄. Τελευτᾷ δὲ Αὐγούστα Θεοφανὼ ἔτη βασιλεύσασα δώδεκα, ἥτις κ᾽ θαυματουργὸς ἀνεδείχθη, αἰωτέρα τῶ τῆς ζηλοτυπίας πάθους φανεῖσα, κ᾽ τραῦς τὴν προθυμίαν ὑπενεγκοῦσα Ζωῆς, κ᾽ ἐν ἐλεημοσύναις κ᾽ προσευχαῖς τὸν ἅπαντα βίον διανύσασα.

ιγ΄. Στέφει Λέων ὁ Βασιλεὺς τὴν θυγατέρα τῶ Ζαούτζα Ζωὴν, ἣ εὐλογεῖται παρὰ τῶ Κλεικοῦ τῶ παλατίου, ᾧ ἐπίκλην Σινάπης. [309] ὁ μὲν οὖν εὐλογήσας καθη- 309.
ρέθη. ἡ δὲ ἔπος ἓν κὴ μηνὸς ὀκτὼ βασιλεύσασα ἐτελεύτησεν. λάρνακι δὴ ἐφεύρεσι ἐφ᾽ ᾧ ἀπετεθείσαι τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν

αὐτῇ, ἥτις τοιαῦτα εἶχεν ἐγκεκολαμμένα γραφίῳ Θυγάτηρ Βαβυλῶνος ἡ ταλαίπωρος.

ιθ'. Διεβλήθησαν δὲ ὅ Βασιλῆ Μουσικὸς καὶ Σταυράκιος, ὡς οὐχὶ τῶν Στρατηγῶν δῶρα λαμβάνοντες, ἀλλὰ καὶ οὐχὶ τῶν Ἀρχόντων, * μισθούμενοι τοῦτοις τῷ Βασιλεοπάτορι. καί ποτε τῷ Σταυρακίου μετὰ γραμμάτων τινὸς τῶν Στρατηγῶν εἰς τὸν Βασιλεοπάτορα εἰσπλευσάντος, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς ἐν τῷ Ἡλιακῷ ἑστηκώς, κατόπιν αὐτοῦ εἰσῆλθεν, καὶ τοῦ τένοντος αὐτὸν λαβόμενος, ἔξω ἐξήγαγεν, ὡς δῆθεν περὶ τῶν Στρατηγῶν ἐρωτήσων, καὶ εἰς τὸ Μονόθυρον ἀγαγὼν, καὶ τὰ γράμματα ἐξαράς, ἀπεστρενδόνησε τοῦτον· καὶ τοῖς παρεστῶσιν ἔδωκεν τὸν παλατίου ἐξαγαγεῖν, καὶ Μοναχὸν ἀποκεῖραι. μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Μουσικὸς, ἐν ἀπογνώσει γέγονεν. εἰσελθὼν δὲ ὁ Βασιλεὺς ἔνθα ὁ Μουσικὸς παρῆσαν τῷ Ζαυτζᾷ, τοῦτον τῶν τραχήλων ὠθήσας ἐξήγαγεν, διωσάμενος Χριστοφόρῳ Κοιτωνίτῃ ἐν τοῖς Στουδίοις ἀποκεῖραι αὐτόν. μετ' ὀλίγον δὲ Ζαυτζᾶς τελευτᾷ ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ σὺν τῷ Βουκολέοντος κατενεχθέντες αὐτὸν, ἐν τῇ μονῇ τοῦ Καυλέου κατέθαψαν.

310. ιε'. Συμφιλιοῦται δὲ [310] ὁ Ἐπίκτης Βασιλεὺς τῷ Κουβικουλαρίῳ Σαμωνᾷ τῷ ἐξ Ἀγαρηνῶν, τοῦ τῆς βασιλείας ὀρεχθέντος ἀξιώματος. ἐφ' ᾧ
311. ῥήσιν δὲ τῷ Σαμωνᾷ, ὅτι [311] τῆς ἁγίας ἡμῶν τελευτησάσης Ζωῆς, ἑτέρᾳ γυναικὶ πρύτως ὁ Βασιλεὺς συζυγήσεται, καὶ ἡμᾶς ἐκ ποδῶν καθαιρήσῃ. δὸς οὖν μοι λόγον ὡς φυλακὴς τὸ ἀπόρρητον, κἀγώ σοι πρώτῳ διαρρήσω τὰ ὑφ' ἡμῶν βουλευόμενα. ὁ δὲ τοῦτο πεποικὼς, πᾶσαν πρὸ αὐτοῦ τὴν συσκευὴν ἐδιδάσκετο. ὁ δὲ Σαμωνᾶς εἰς Βασιλέα εἰσελθὼν, ἔφη,
312. Θέλω σοι τι, δέσποτα, ἰδίᾳ εἰπεῖν, [312] ὅπερ ἐμοὶ μὲν λεγόμενον θάνατον προξενεῖ· σοὶ δὲ, σωτηρίαν. ἐν διεξῆλθε πρὸς τὸν Βασιλέα πᾶσαν Βασιλείου ἐπιβουλήν. τοῦ δὲ Βασιλέως τοῖς ῥηθεῖσι διαπιστήσαντος, καὶ εἰπόντος, Μήποτε, ὡς ὑπὸ τινὸς τοῦτο εἰρήκει. ὁ δὲ Σαμωνᾶς, Εἰ βούλῃ πληροφορηθῆναι, φησὶν, οὗ βούλῃ εἰς τὸ ἐμὸν κελλίον ἀποστεῖλαι, καὶ ἀποκρύψω τοῦτους ἐν ἀποκρύφῳ, καὶ ὅσα περὶ Βασιλείου καὶ πρὸς ἐμοῦ λέγονται, γράψωσι, καὶ τότε βεβαιωθήσῃ, ὡς οὐδὲν ψευδὲς ὅτι πρὸς πρὸς ἐμοῦ σοι ῥηθέντων ἀποστέλλει οὖν ὁ Βασιλεὺς Χριστοφόρῳ Πρωτοβεστιαρίῳ ἅμα Καλοκῦρι Κοιτωνίτῃ· οἱ ἐν τῷ τοῦ Σαμωνᾶ κελλίῳ ἐλθόντες ἐκρύ-

inferretur, in hæc verba ac sententiam cælata, *Filia Babylonis misera.* Psal. 136. 8.

XIV. Porro delati sunt apud Imperatorem Musicus & Stauratius, tanquam qui munera a Ducibus ac Magistratibus acciperent, & apud Imperatoris Patrem per sordes intercederent. Ac vero ingresso quandoque Stauratio ad Imperatoris Patrem cum Ducum alicujus libello, ubi eum Imperator in Solari horologio stans aspexit, hominem pone secutus est, cerviceque apprehensum foras eduxit, tanquam nimirum de Ducibus quæstionem habiturus; trahensque ad Monothyrum, ablatisque tabulis, hominem excussit; ac iis qui forte aderant, Palatio educendum, atque in Monachum detondendum, dedit. Id vero ut cognovit Musicus, desperatione agi, suisque rebus diffidere cœpit. Ingressus itaque Imperator, ubi ille Zautzæ adstabat, collo apprehensum, trudens expulit, ac Christophoro Cubiculario in Studianis detonderi præcepit. Haud multo post Zautzas in Palatio moritur, elatumque ejus funus per Bucoleonem in Cauleæ Monasterio deponitur. Mysticus & Stauratius in ordinem redacti. Trautzæ mors.

XV. Basilius Imperialis Exactor seu Compulsor, amicitia jungitur Samonæ Cubiculario, Agarenorum prosapia sato, Imperij scilicet cupidine incessus. Concepta ergo fiducia mentem aperit, aitque, *Defuncta nunc Zoe, amita nostra, fiet prorsus ut Imperator aliam uxorem ducat, nosque omnes e medio tollat. Verum mihi fidem obstringito, arcanum te servaturum; tum ego, omne tibi nostrum consilium credam.* Quod cum ille fecisset, omnem ab eo didicit conspirationem. Samonas vero ad Imperatorem ingressus. *Est*, inquit, *Domine, quod tibi secreto loquar; res scilicet ejusmodi, quæ si dicatur, mihi quidem interitum; sin taceatur, certum tibi exitium afferet:* omnemque Imperatori machinationem narravit. Cumque Imperator haud satis delationi fidem accommodaret, secumque ambigeret, *Num forte cujusdam suasu hæc ille locutus esset?* ait ad eum Samonas: *Si rem plenius scire desideras, mitte demum quos libuerit, ut in cubiculi angulo latentes, omnia conscribant, quæ ambo pariter loquemur; inque eum modum, nihil me falsò locutum esse, omnino intelliges.* Mittit itaque Imperator Christophorum Protovestiarium una cum Calocyri Cubiculario: ingressique, in Samonæ Cubiculo deli- Conjuratio detecta ac compressa.

teſcunt. Tum Samonas Baſilio obblandiens, juratáque fide ſibi eum obſtringens, omnem rurſus ſuadet machinationem clare detegere ac conjuratos referre. Audita Calocyris & Chriſtophorus, ſcripto annotarunt; illiſque prandentibus, ſe cubiculo ſubducentes, ſcripturam Imperatori ſubſcriptione ſua munitam legerunt. Baſilium confeſtim accerſit Imperator, datque viginti-quatuor millia nummorum miliarenſium in amitæ Zoes animæ levamen legata, inque Macedoniam perferre juſſit. Pardum Excubiarum Drungarium conjurationis ſocium, ad Stupiotem mittit, velut eum adducturum: quem ille Imperatoris diplomate præmonitus, in vincula compegit. Nicolaum Hetæriarcham, ſolerter Urbe ejecit. Baſilium ex Macedonia revocatum inſtitutoque judicio, acerbis ſuppliciis ſubjicit, exuſtis capillis, pompaque traductum per mediam civitatem, Athenas in exilium miſit. Convocatis autem Imperator cunctis Magiſtris ac Proceribus, quæ a Samona indicata fuerant, ſub omnium conſpectum legit. Hi, ſummis laudibus hominem extulerunt, ut qui Imperatoris vitæ conſuluiſſet, maximoque dignum honore proclamarunt. Confeſtim itaque Protoſpatharij dignitate auctum, inter familiares eum Leo coaptavit.

Samonas Agarenus detectæ ejuſ conjurationis honoribus auctus.

XVI. Defuncto Patriarcha Antonio, ejus loco ordinatus eſt Patriarcha Nicolaus Myſticus, vir longe ſapientia præſtans, cum pari modeſtia morumque compoſitione. Capta ab Agarenis Urbs Demetrias, ſpectans ad Atticæ Thema.

Nicolaus Myſticus Patriarcha.

Demetrias capta.

XVII. Coronat Leo Annam Zoes filiam Zautzæ neptem, quod conſtituta ex more Convivia publica, deficiente Auguſta, celebrare non poſſet. Duxit vero Imperator puellam ex Opſicij Themate formoſam longeque pulcherrimam, Eudociam nomine; celebratiſque nuptiarum ſolenniis, Auguſtali corona donavit: ex qua ſuſcepta prole maſcula, tum ipſa in partu interiit, tum quam prolem ſuſtulerat.

Annæ coronatio mimica.

Eudocia 3. Leonis uxor: in partu extincta.

XVIII. Haud procul ab Æde ſanctorum Apoſtolorum, Leo Templum ex nomine prioris uxoris ſuæ Theophanonis extruxit. Sed & ſancti Lazari Eccleſiam, ad Topos (quos vocant) ædificavit, inque illa virorum Eunuchorum Monaſterium conſtituit: quo etiam ſancti Lazari corpus, ejuſque ſororis Magdalenæ,

S. Theophanis Templum.

S. Lazari in Topis: eo Lazari & Magdalenæ illata corpora.

A ζησθμ. ὁ δὲ Σαμωνᾶς τὸν Βασίλιον δελεάσας, ⁊ λόγοι ἔνορκον δοὺς, ἔπεισι πάλιν πᾶσθμ αὐτῷ τὴν ἐπιβουλὴν φανερῶς ἐξενεγκεῖν, ⁊ τοὺς μετ' αὐτὸν βουλευομένους· ἅμα δὲ Καλοκύρει ⁊ Χριστοφόρῳ ἀκούσαντες, ἐγγράφῃ ἐσημήναντο. ζώντων δὲ ἀριστευόντων, οὗτοι καπελθόντες τὴν γραφὴν τῷ Βασιλεῖ ὑπεσήμηναν ⁊ ἀνέγνωσθμ. ⁊ πρῶτον Βασίλειον μὲν προσκαλεσάμενος, δέδωκε ιιι μιλιαρίσια 313.
χιλιάδας κδ', ὡς δῆθεν ψυχικὰ τῆς αὐτοῦ θείας Ζωῆς ὀφειλόντα, ⁊ ἐν Μακεδονίᾳ ἀποστέλλει. Πάρδον δὲ Δομεστίκιον τῆς βίγλης αὐτῷ κελευσαντα πρὸς τὸν Στυπιώτην ἀποστέλλῃ, τὸν δῆθεν ἀγαγεῖν αὐτόν. ὃς προμεμυημένος ὑπὸ βασιλικῆς γραφῆς, τοῦτον ἐδέσμευσεν. Νικόλαον δὲ Ἑταιριάρχην τῆς πόλεως ἐξήλασθμ. ἀγαγὼν δὲ ἐκ Μακεδονίας Βασίλιον, καὶ ἀκρίνας αὐτὸν, καὶ τύφας σφοδρὰς, καὶ τείχας αὐτοῦ καταφλέξας, καὶ ἐν μέσῃ θριαμβεύσας τῇ πόλει, ἐν Ἀθήναις ἐξώρισεν. πάντας δὲ τοὺς Μαγίστρους, καὶ τοὺς ἐν τέλει ὁ Βασιλεὺς προσκαλεσάμενος, ἐνώπιον αὐτῶν τὰ ὑπὸ Σαμωνᾶ μεμυημένα ἀνέγνω. οἱ δὲ τοῦτον ὑπερεπήνεσθμ, ὡς τῆς τοῦ Βασιλέως πράξεως καταξίαν ζωῆς, καὶ ἄξιον μείζονος τιμῆς προσφρήκασιν. ὁ δὲ τοῦτον πρωτοῦ τῇ τοῦ Προπαταθείου τιμῇ ἠξίωσεν, ⁊ οἰκεῖον ἑαυτῷ κατέστησεν.

ιϛ'. Ετελεύτησεν δὲ ιιι ὁ Πατριάρχης 314.
* Στέφανος, καὶ φυτὸν αὐτοῦ Πατριάρχης ὁ * Ἀντώνιος.
Μυστικὸς ἐκλεγτονήθη Νικόλαος, ὁ * πολλὰ μὲν * πολλοῖς τῆς σοφίας προτερήματα σεμνὸν βιβλίμοιν κατασάσῃ. πρελήφθη δὲ ἡ πόλις Δημητριὰς, ἡ ἐν τῷ θέματι Ελλάδος, ὑπὸ τῶν Αγαρίνων.

ιζ'. Λέων δὲ ὁ Βασιλεὺς γέφυ Αννην θυγατέρα Ζωῆς * τὴν ἀπὸ τοῦ Ζαούτζα, ἀφ' *Reliqui, τῆς τοῦ Ζαυτζαι.
ὃ μὴ δυνάσθαι ποιῆν ιιι τὰ κατ' τύπον Κληθεῖα, Αὐγούστας μὴ οὔσης. ἠγάγετο δὲ ὁ 315.
Βασιλεὺς κόρην ἐκ τοῦ Οψικίου θέματος, ὡραίαν τε ⁊ περικαλλῆ· ὄνομα δὲ αὐτῇ Εὐδοκία. ἔγημέν τε αὐτὴν, καὶ ἔστεψεν· ἐξ ἧς παῖδα ἐποίησεν ἄρρενα· ἐφ' ᾧ καὶ αὐτὴ, καὶ ὁ ἅμιλλον ἐτελεύτησεν.

ιη'. Εκτισεν δὲ πλησίον τοῦ τῶν ἁγίων Αποστόλων ναοῦ ἐκκλησίαν ὁ Βασιλεὺς, ἐπ' ὀνόματι τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς Θεοφάνους. ἔκτισεν δὲ καὶ τὴν τοῦ ἁγίου Λαζάρου ἐκκλησίαν ιιι τῶν λεγομένων Τόπων, καὶ 316.
μονὴν ἀνδρῶν Εὐνούχων ἐν αὐτῇ κατεσκεύασεν ἔνθα ⁊ ὁ τοῦ ἁγίου Λαζάρου σῶμα καὶ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Μαγδαληνῆς ἀνακομίσας, ἀπέθετο.

ἀπῆγεν. τῶν δὲ στόλου ἐν τοῖς τῆ ἐκκλησιῶν τοιούτων ἔργοις ἀσχολουμένου, ὁ ἐν Σικελίᾳ Ταυρομένιον ὑπὸ τῶν Ἀφρων πρελήφθη, καὶ πολὺς τῶν Ῥωμαίων φόνος ἐγένετο. κατεσχέθη δὲ καὶ Λήμνος ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ πλῆθος ἠχμαλωτίσθη λαός.

ιθ'. Παρελθόντι δὲ τῶν Βασιλέως πεποιημένης
317. τῇ ἡμέρᾳ τῆς Μεσοπεντηκοστῆς εἰς τὸν ἅγιον Μώκιον, ἐν τῷ Ἐσωθύρῳ, καὶ πλησίον τῶν ἁγίων ἠλέσθαι θυρῶν, ἐκπεπηδηκώς τις τῶν ἄμβωνος, ῥάβδῳ παχείᾳ καὶ ἰσχυρᾷ τοῦτον ἔπαισε κατὰ κεφαλῆς. καὶ δὴ αὖ ἐθανάτωσεν πρὸς θεοῦ, εἰ μὴ προνοίᾳ τινὶ τὸ τῆς ῥάβδου ἄκρον τῷ πολυκλαδίλῳ προσκεκρουκὼς, τῆς βιαιᾶς μικρὸν ἀνεκόπη φορᾶς. τῶν δὲ αἵματος σφοδρῶς ἐκ τῆς τῶν Βασιλέως καταῤῥέοντος κεφαλῆς, ταραχή τε καὶ φυγὴ τῶν ἀρχόντων ἐγένετο. ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτῶν Ἀλέξανδρος νόσον προφασισάμενος, οὐ παρῆλθεν ἐν τῇ εἰσόδῳ, ὡς ἐκ τούτου ὑποπεπλῆσθαι αὐτὸν τῷ τοιούτῳ ἐπιβουλίῳ καταῤῥάσσοντα. ὁ δὲ τὸν Βασιλέα πλήξας καταληφθείς, καὶ πολλαῖς βασάνοις ὑπομεμιγμέναις, ἐπὶ μηδένα συνῳδίαν καθωμολόγει, τέλος χεῖρας καὶ πόδας ἐκκοπείς, ἐν τῇ τῶν ἱππικῶν σφενδόνῃ ἐκάη. ἔκ τινος δὲ τοιαύτης ἐξεκόπη προαίρεσις. μετὰ δέ τινα χρόνον Μάρκος ὁ σοφώτατος Μοναχὸς, Οἰκονόμος ὢν τῆς αὐτῆς ἐκ-
318. κλησίας, ὃς καὶ ἐν Μεγάλῳ σαββάτῳ[118] Τετραῴδιον τῶν μεγάλου Κοσμᾶ ἀνεπλήρωσεν, ἐν τῇ τραπέζῃ τῶν Βασιλέως συνεστιώμενος, ἐλιπάρει τοῦτο, Μὴ πρὸ τοιαύτης ἐκκοπῆναι προαιρέσιν. τῶν δὲ Βασιλέως ἀπομαιμομένου, ὁ Μάρκος ἔφη, Μὴ ὀργίζου, μηδὲ χαλέπαινε, ὦ Βασιλεῦ, ἐπεὶ προγεγραμμένον ἦν πρὸ τοῦ προφήτου Δαβὶδ τοῦτό σε καθυποσῆναι· προεῖπε γὰρ τοῦτο λέγων, Ὅσα ἐποίησαν ὁ ἐχθρός ἐν τῷ ἁγίῳ σου, καὶ ἐκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ ἑορτῆς σου. δεῖ οὖν σε, δίκαιε, ἀπὸ τοῦ νῦν ἔτη δέκα τὴν βασιλείαν καταλῦσαι· ὃ καὶ γέγονεν. μετὰ γὰρ τὸν ἐκπλήρωσιν τῶν δέκα ἐνιαυτῶν, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ καὶ ἐπλήγη, τετελεύτηκεν.

κ'. Ἦν δὲ Ζωὴ ἡ τετάρτη γυνὴ τοῦ Βασι-
319. λέως ἐν τῷ παλατίῳ μετὰ τοῦ Βασιλέως[119] ἀπεφῆς. τῶν δὲ Βουλγαρικῶν ἐφόδων Ῥωμαίοις ὑπιτεινόντων, οἱ ἐξ Ἀγαρ, μαθόντες τοῦτο, στόλος ἐξήεσθαι ναύμαχος, ὑπεσχήσαντες Στρατηγὸν Τριπολίτην Λέοντα, Ἀτταλείου μὲν ἐξορμηθέντα τῆς πόλεως, τῆς δὲ Χριστιανῶν εὐσεβείας ἀποχήσαντα. καὶ Τρίπολις μὲν ὠνόμασται ἡ τοῦ Φοινίκην τρισὶ διαιρεθεῖσα τοῖς ἡμετέροις[120] ἐν * Σαρ-
320. * Aradiis Steph. δίων καὶ Τυρίων καὶ Σιδωνίων ἀποίκων. τοῦ δὲ Βασιλέως ἐξελθόντος ἐν τῷ τοῦ Βουτίου ἐμπο-

A corpus translatum depositum. Dum vero classiarij istiusmodi operibus tempus distrahunt, Tauromenium in Sicilia ab Afris capitur, ingensque Romanorum clades agitur. Lemno quoque potiti Agareni, magnam captivorum multitudinem abducunt. Tauromenium captum. Capta Lemnus.

XIX. Cum Imperator die Mediæ-Pentecostes solenni pompa ad sanctum Mocium processisset, jamque introgressus ad sanctas prope januas ac sacrarium venisset; exiliens quis ex ambone, robustum crassumque fustem, in ejus caput impegit. Ac sane mox sustulisset, nisi quadam Dei providentia fustis summitas multifido pendenti candelabro illisa, impetum tantisper remisisset. Cruore ex Imperatoris capite largiter defluente, turbati Proceres alij alio diffugere. Alexander ejus frater ægrotationem causatus, pompæ non interfuit, ex quo ejuscemodi in fratrem insidiarum auctor prope inaudiit. Apprehensus igitur percussor, multisque tormentis subactus, cum nullum conjurationis socium nosse se profiteretur, ad extremum manibus pedibusque præcisis, ad Circi metam combustus est. Post breve autem tempus Marcus sapientissimus Monachus, ejus Ecclesiæ Oeconomus, qui Magni Cosmæ Tetraodium hymnum Magni Sabbati absolvit, cum Imperatore mensæ assidens, rogabat, *Ne ejusmodi processus ac pompa ab eo abrogaretur. Quo abnuente*, ait Marcus, *Ne irascaris, aut iniquius feras, Imperator. Etenim id olim tibi eventurum vaticinatus erat David Propheta. Predixit enim ille, Quanta malignatus est inimicus in Sancto meo! & gloriati sunt qui oderunt te, in medio solennitatis tuæ. Itaque oportet te alios exinde annos decem imperare.* Quod & contigit. Post decem enim annos, ipsa die, qua vulnus acceperat, vivis exemptus est. Taurometenium captum. Leo ad S. Mocium vulneratus. Marcus Oeconomus. Pſal. 73. 3.

XX. Porro Zoe quarta Leonis uxor in Palatio cum eo versabatur, haud dum nuptialibus corollis donata. Cum vero Bulgari incursionibus rem Romanam attererent, Agareni occasionem nacti, classem navalesque copias miserunt, Leone Tripolita classiario Duce, Attalea Urbe oriundo, sed qui Christianam ejuraverat pietatem. Appellata autem est Phœniciæ Tripolis, quod tribus nationibus, * Sardiis scilicet, Tyriis ac Sidoniis colonis divisa sit. Egresso itaque Imperatore ad Butij empo- Zoe quarta Leonis uxor. Saracenorum expeditio Leone Tripolita Duce. * Aradiis Steph.

rium, Encæniorum causa Monaste- A rij a Christophoro Protovestiario extructi, nuntius venit, Tripolitam cum hostili Saracenorum classe Constantinopolim petere. Mittit ergo Imperator Eustathium rei tunc navalis Drungarium cum classe adversus Tripolitam, qui pugnæ cum illo impar vacuus rediit. Eum insecutus Tripolita, intra Abydum penetravit, ac usque Parium venit. Hujus rei nuntius, gravem Imperatori mœrorem ac consilij inopiam attulit. Itaque Hemerio A secretis primario classem adversus Tripolitam ducendam committit. Is, Abydum prætervectus (quæ est in Hellesponto, B quam Melisij coloni civitatem condiderunt. Hellespontus ab Hella Phrixi sorore illic pelago mersa sic appellatus) Ægæoque mari emenso (dictum hoc ab aquarum quasi caprarum more salientium inæqualitate) ac cum jam ad Strobelum appulisset, quæ est ad Cibyrrham (ac Strobelus quidem sic dicta a loci situ: Cibyrrha vero a Cibyrrho fratre Marsi & Cidrami) atque Lampsacum transisset (sic illa appellata, a luce, quæ noctu Phocensibus fundamenta jacientibus votaque concipientibus, cœlitus affulsit; quo auspicio jacta civitatis fundamenta firma steterunt.) Postea C Imbro superata (sic illa appellata est, ab Imbro Anthi filio, cujus pater Staphylus Dionysij nepos charissimus) itemque Samothrace, ac cum Thasso jam immineret (quam Antiqui Aureæ titulo atque nomine insigniebant: Samothracem vero in Thracia, olim Θρειοσσὴν, quasi *bestiis abundantem jisque plenam*, Nymphis sacram, Peninsula cum esset, fluxus postea allisione in Insulam coaluisse dixerunt, ac Samiorum colonorum juris factam, Samothraciam nuncupatam esse) hostes assequitur. At neque classem propius adire au- D sus est. Tripolita vero ipse a se, Dei impulsu ac nutu, reflectit iter; venienque Thessalonicam, & comprehenso, qui illi Prætoris jure præerat, Leone cognomento Cataziliaco, ingentem stragem ac neces plurimas egit.

Capta Thessalonica.

Rodophylus nece sublatus.

XXI. Quidam vero Cubiculariorum Rhodophylus nomine, ob necessaria quædam negotia in Siciliam missus erat, centum auri libras ferens; atque in itinere morbo correptus, levandæ causa ægritudinis, lavandique ac vires reficiendi Thessalonicam ingressus erat. Cepit hunc

εἰφ, ταῖς ὃ τῷ μοναῖῳ ἐγκαινίοις τῦ Πρωτοβεστιαρίου αὐτῦ Χειροφόρου, ἡ ἀγγελία αὐτη κατέλαβεν, ὡς Τριπολίτης μετὰ τόλου τῶν Σαρακηνῶν τὴν Κωνσταντινουπόλεως ἀφέρηται. Ἀποστέλλῃ οὖν ὁ Βασιλεὺς τὸν Εὐσταθιον τὸν τζικαῦτα Δρουγγάριον μετὰ τόλου κατὰ τῦ Τριπολίτου, ὃς μὴ δυνηθεὶς ἀντιπάξασθαι ταύτῳ, ὑποτραφη κεν. κατόπιν δὲ αὐτῦ ὁ Τριπολίτης ἐλθὼν, ἐντὸς Ἀβύδου εἰσπλεύσας, τὴν μέχρι Παρείου κατέλαβεν. τῦτο τῷ Βασιλεῖ ἀγγελθὲν, εἰς μεγάλην αὐτὸν ἀθυμίαν καὶ ἀμηχανίαν καθίστησιν. Ἡμεῖς οὖν Πρωτασηκρῆτις τὴν ναυτικὴν δυνάμιν ἐγκρίσας, μετὰ τῦ Τριπολίτου ἀπέστειλεν ὃς Ἀβυδον διελθὼν, τὴν καθ' Ἑλλήσποντον, ἕως * Μηλισίων κατῴκισθη ἄποικες. Ἑλλήσποντον, τὸν ἀπὸ * Ἕλλας τῆς Φρίξου ἀδελφῆς τῷ ὀνόματι πελάγη ῥιφείσης οὕτως ἀγορευόμενον καὶ Αἰγαῖον πέλαγος, ὃ τῇ κλήσιν ἀπείληφεν ἀπὸ τῆς τῶν ὑδάτων φορᾶς αἰσύσης καὶ ἔξοπον αἰγός. ἐξῆς δὲ παρορμικῶς Σηστῷ τῇ μετὰ Κιβύρραν· καὶ Σηστὸς μὲν ἀπὸ τῆς τοπικῆς θέσεως· Κιβύρρα δ', ἀπὸ Κιβύρρου ἀδελφοῦ Μαρσοῦ τε καὶ Κιδράμου. καὶ Λαμψάκῳ, ἀπὸ φωτὸς λαμψεως ὠνομασμένῃ, ὅθεν νυκτὶ Φωκέων θεμελιωτῶν ταύτῃ βύζαμόν, θεόθεν ἐπίλαμψιν, καὶ ἡ τῶν θεμελίων βάσις καλῶς κεκραταίωτο. μετὰ ταῦτα τῇ Ἰμβρῳ διελευθεῖς, ἥτις ἀπὸ Ἰμβρεῦ κέκληται υἱοῦ Ἄνθου, οὗ μήτης Σταφυλὸς Διονύσου φίλτατος ἔγγονος. Σαμοθράκην δὲ παραβὰς, καὶ τῇ Θάσῳ παραπλήσας, ἣν Χρυσῆν οἱ πρὶν διεφημίζοντο· Σαμοθράκην δὲ ὑπὸ Θρᾴκη Χερρόνησον τὴν πρότερον Θρειοσσὴν, παρὰ τὸ θρείων πεπληρῶσθαι, ἱερὰν Νυμφῶν οὔσαν, μετέπειτα τῷ ῥοῦ συρράψαντος εἰς νῆσον συζῆναι, καὶ ὑπὸ Σαμίων μετοίκων κατασχεθῆναι, καὶ Σαμοθράκην κληθῆναι, τοῖς πολεμίοις κατέλαβεν. πλὴν οὐδὲ πλησιάσας ταύτων τῷ τόλῳ τετόλμηκεν. αὐθόρμητος δὲ ὁ Τριπολίτης Θεοῦ τῦτον ἀπελαύνοντος ἀντεστράφη, καὶ ὑπὸ Θεσσαλο- 321.
νίκην, καταλαβὼν ταύτην, καὶ Λέοντα τὸν ταύτης Στρατηγὸν, ᾧ ἐπώνυμον Κατζιλάκιος καταχὼν, σφαγὴν πολλὴν καὶ χύσιν αἱμάτων εἰργάσατο.

Μηλίων. * Ἕλλης τῆς Φριξου. Logoth. Steph.

κα'. Ῥοδοφύλης δέ τις Κουβικουλαρίειος ἔτυχεν, ὑπὸ Σικελίᾳ πρᾶγμά τινα χρείαν ἀποστελεὶς, χρυσίου λίτρας ἐπιφερόμενος ἑκατόν· νόσῳ δὲ ἁλισκόμενος ὑπὸ Θεσσαλονίκην εἰσῆλθεν, ὥστε λούσασθαι καὶ ἀπολαῦσαι αἰσίως. τῦτον

ὁ Τριπολίτης καταχὼν, καὶ μαθὼν ὡς χρυσίον ἐπιφέρεται, πολλὰ βασανίσας ἀπέκτεινεν, μηδὲν ἔχειν διαπεπραγμένον. ἔτυχεν γὰρ τότε ἐν τῇ ὁδῷ ἀπολιπὼν, ὅπερ Συμεὼν Ασηκρῆτις διερχόμενος ἀνείλετο, ὃς μετὰ ταῦτα Πατρίκιος καὶ Πρωτασηκρῆτις ἐγένετο. τῆς δὲ Τριπολίτου καταστρέψαι τὴν πόλιν βουληθέντος, δηλοῖ αὐτῷ Συμεὼν χρυσίον λαβεῖν καὶ τῆς καταστροφῆς ἀπογράψασθαι· ὃ καὶ γέγονεν. ὑπαθύμητος πάλιν ὁ τῶν Σαρακηνῶν στόλος ἀπῆν· ὁ δὲ Ημέριος ταῦτα διεγνωκὼς, πρὸς τὴν κατ' αὐτῶν διάβασιν διώξιν. οἱ δὲ τῇ Κρήτῃ προσπελάσαντες, καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ ἐπιμιγέντες τῆς λείας ἀπένειμαν· κἀκεῖθεν τῇ πατρίδι παλινοστήσαντες, ἀπράκτειν τὴν Λῆμνον ἐάσαντες τὸν Ημέριον.

κβ'. Ο δὲ Βασιλεὺς εἶχε τὴν Ανατολικὴν Υποστράτηγον Εὐστάθιον Πατρίκιον, ὃς ἐκ τῆς καλλίστης καὶ ἀγαθῆς γενεᾶς τῶν Αργυρῶν ἐκπεφώνηται· ὃς τοῖς Ισμαηλίταις κατεστρατεύετο, καὶ ἔτρεπεν· οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις, ῥώμῃ καὶ ἰσχύι καὶ στερεότητι καὶ ἀνδρείᾳ καὶ φρονήσει καὶ σωφροσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ τετιμημένος καὶ ἐπειλημμένος, ἔχων καὶ Ανδρόνικον τὸν ἐκ τῆς Δουκὸς. Εὐστάθιον Αργυρὸν οἱ Αγαρηνοὶ ἐδεδιέσθαι, ὡς ὃ τούτου ὄνομα ἔκπληξιν καὶ φόβον αὐτοῖς * λέγεσθαι. Σαμωνᾶς δὲ προφασισάμενος [322] ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ, ᾗ ἐπώνυμον τὰ Σπειρᾶ ὄρεσιν ἐξελθεῖν, ἐν τῷ Δαματρὺ οὔσῃ, φυγῇ ἐχρήσατο ἅμα χρήμασι καὶ ἵπποις αὐτοῦ, τοῖς δημοσίοις ἵπποις τοὺς ἐν ἑκάστῃ διαδρομῇ [323] ἀγκυλοκοπῶν. ἀποστέλλει οὖν ὁ Βασιλεὺς ὄπισθεν αὐτοῦ διώξαι αὐτὸν Βασίλειον Επαρφαρήχιον τὸν Καματερὸν, καὶ τὸν Κρηνίτην τὸν Γεώργιον. ἐπεὶ δὲ τὸν Αλιὼν ὁ Σαμωνᾶς ἔμελλεν περᾶν, κατέλαβεν αὐτὸν ὁ Νικηφόρος Δρουγγάριος [324] ὁ Καλλωνᾶς, καὶ κατέσχεν. ὁ δὲ πολλὰ ἱκέτευεν, καὶ ὑποσχόμενος δώσειν. ὡς δὲ οὐκ ἔπειθεν, εἰς τὸν ἐν τῷ Σιριχᾷ καταφύγῃ Σταυρὸν, θύρας δῆθεν χάριν ἐλευθέρας προφασισάμενος. καταλαβὼν οὖν ὁ Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Ανδρονίκου ὁ Δουκὸς υἱὸς, καὶ τοῦτον αἰχμαλωτὸν ἐν τῇ πόλει ἐπέστρεψεν. προσέταξεν δὲ ὁ Βασιλεὺς αὐτὸν μὲν ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος Βαρδᾶ οἰκίᾳ φυλάττεσθαι. ἠρώτησεν δὲ Κωνσταντῖνον Εἰ ἀληθῶς ἐν Συρίᾳ φεύγων ἐτύγχανεν· καὶ μαθὼν τοῦτο ἀληθὲς εἶναι, προσῆλθε Κωνσταντίνῳ μὴ τοῦτο εἰπεῖν ἐνώπιον τῆς Συγκλήτου ἐρωτωμένῳ, ἀλλ' ὅτι ἐν τῷ Σιριχᾷ χάριν θυσίας προεβάλετο.

Incerti Continuat. Leo Basilij Filius.

* Leg. γενέσθαι.

Tripolita, cum auri vim ferre intelligens, multisque tormentis subactum peremit, cum ille nihil se habere assereret. Reliquerat enim in via, ac Symeon A secretis illac transiens, sustulerat. Hic postea Patricius ac eorum qui A secretis, primus factus est. Tripolita Urbem evertere cogitabat, cum eum Symeon monet atque hortatur, ut auri summam tollat, & ab evertenda Urbe abstineat: quod & factum est. Recedit itaque iterum Thessalonica Saracenorum classis. Hemerius hostium recessu cognito, ad eos insequendos sese accingit. Ad Cretam vero appulsi, spoliorumque parte Cretensibus data, domum incolumes redeunt, relicta in Lemno insula otium terente nulloque bellico facinore, Hemerio.

Symeonis opera ab incendio servata Thessalon.

XXII. Habebat Leo Asiani exercitus Legatum Eustathium Patricium, ex præstantissima optimaque Argyrorum familia ortum. Hic adversus Ismaelitas depugnans, eos in fugam vertebat; neque id semel, sed & crebrius; vir scilicet robore, fortitudine, intelligentiæ vi, animi virtute, prudentia, castitate, justitia eximie ornatus, secum etiam nactus Andronicum Ducis filium. Formidolosus Agarenis Eustathius Argyrus erat, ita ut vel ejus auditum nomen, terrorem illis pavoremque injiceret. Samonas autem simulans se ad Monasterium suum, cui nomen Spira ad Damatrym situm, exire, fugam arripuit, exportatis secum pecuniis equisque suis advectis, cursus publici equis per singulas stationes poplitum nervis succisis. Mittit itaque Leo, qui eum insequantur, Basilium Camaterem Hetæriarcham & Georgium Crenitam. Samonam porro Alym fluvium trajicere parantem, Nicephorus Drungarius Callonas comprehendit tenuitque. Rogabat ille etiam atque etiam dimitti, inque eam rem munera promittebat. Ubi autem non obtinet, ad Crucem Sirichanam confugit, quasi voti causa se venisse prætexens. Verum Constantinus Andronici Ducis filius, comprehensum eum, secum in Urbem reduxit. Leo in Bardæ Cæsaris domo, eum asservari jussit: quæritque ex Constantino Num is vere in Syriam fugeret. Ubi autem sic se rem habere vere comperit, jubet Constantino uti hæc coram Senatu dissimulet, & eum Sirichan voti causa dicat profectum esse.

Eustathius Orientalium copiarum ductor strenuus.

Andronicus Ducis filius.

Samonæ fuga ad suos Saracenos.

Volebat enim Imperator quicquid A noxæ erat Samonæ indulgeri. Convocato itaque Senatu, & Constantino in medium adducto, in hunc modum percontatus est. *Per Deum & caput meum, Fugiebat Samonas in Syriam, necne?* Constantinus jurisjurandi motus religione (prius enim nulla adjuratione, sed simpliciter interrogatus, se non evulgaturum pollicitus erat) in omnium concessu, Samonam in Syriam fugam arripuisse profitetur. Quamobrem illo cum ira rejecto, Samonam Imperator Aula exclusum menses quatuor in Bardæ Cæsaris domo detinet: quibus decursis, ut Imperatoris aspectu B frueretur ac alloquio, consecutus est.

Constantini Ducis mens religiosa.

XXIII. Sustulit vero Leo ex Zoe quarta uxore sua filium Constantinum; in cujus ortu Cometes apparuit, radios versus Orientem ejaculans, dieſque quadraginta ac noctes luxit. Infantem baptizavit Nicolaus Patriarcha in magna Ecclesia die sacro Luminum (i. Epiphaniorum) susceptoribus ex sacro fonte Alexandro Imperatoris germano & Samona Patricio cunctisque Proceribus. Eodem tempore extructa est & senum invalidorum domus, quam Cupham dicunt, inde expul- C sis meretricibus. Benedictionem sacro nuptiarum ritu cum Zoe uxore consecutus Leo a Thoma Presbytero, qui ea ex causa officio motus est: quam etiam Leo Augustam proclamavit. Eo facinore Patriarcha Ecclesiæ ingressu Leoni interdixit: quamobrem is a dextra parte transiens, ad Metatorium sese recipiebat.

Constantinus Leonis ex Zoe filius.

Ejus solennis & Purpurigenæ Baptismus.

Leo ob quartas nuptias excommunicatus.

XXIV. Samonas Accubitor præficitur, quod ad omne facinus ac malitiam Imperatori adjutor esset: cœperuntque ambo moliri adversus Ecclesiam. Vocato itaque Nicolao D Patriarcha, prima Februarij, ut reciperetur, enixius rogabant. Ubi autem ejus expugnare animum nequiverant, a convivio ac epulis ex Bucoleone lintri imponentes, in Hieriam traduxerunt; unde ægre pedes ad Galacrenos usque præ nivium nimia copia venit. Ordinatur autem Euthymius Syncellus Patriarcha, vir venerabilis modestusque ac religiosus, quem aiunt, ex divina revelatione Episcopi munus suscepisse. Etenim cogitabat Imperator pessimam legem promulgare, qua liceret viro tres quatuorve

Samonas Accubitor.

Nicolai Patriarchæ exilium.

Euthymius Patriarcha.

ἤθελε γὰρ ὁ Βασιλεὺς [325] συγχώρησιν τυχεῖν 325.
τὸν Σαμωνᾶν. καὶ προσκαλεσάμενος τὸν Σύγ-
κλητον, καὶ εἰς ὃ μέσον παραγαγὼν τὸν Κων-
σταντῖνον, οὕτως ἠρώτησεν. Πρὸς τοῦ Θεοῦ καὶ
τῆς ἐμῆς κεφαλῆς, Ἐφύγη σὺν Συρίᾳ ὁ Σα-
μωνᾶς· ναὶ, ἢ οὔ; ὁ δὲ τοῖς ὅρκοις θύλακο-
δὴς· Εἶπεν γὰρ πρότερον μὴ ὁρκιζόμενος, ἀλλ'
οὕτως ἁπλῶς ἐρωτώμενος, μὴ ὃ ὃν ἐξῆπεῖν,
ὡμολόγησε πάντων ἐνώπιον, ὅτι εἰς Συρίαν
ἔφυγε. μετ' ὀργῆς δὲ τοῦτον τοῦ Βασιλέως ἀπο-
πεμψαμένου, ἐποίησε Σαμωνᾶν ἀπὸ ὄψεως
μιᾶς τεσσαράκοντα ἐν τῷ τοῦ Καίσαρος καθήμε-
νος· καὶ μετὰ ταῦτα, τῆς βασιλικῆς ὄψεως καὶ ὁμι-
λίας κατηξιώθη.

κγ'. Ἐγέννησε δὲ Λέων Κωνσταντῖνον υἱὸν ἀπὸ
Ζωῆς τῆς τετάρτης αὐτοῦ γαμετῆς, οὗ ἐν τῇ
γενέσει ἐφάνη κομήτης ἀστὴρ, ταῖς ἀκτῖσιν ἐπ'
ἀνατολὰς ἀφιείς, καὶ ἐν ἡμέραις καὶ νυξὶ φαι-
νόμενος τεσσαράκοντα. ὃς καὶ ἐβαπτίσθη ἐν τῇ 326.
μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ὑπὸ Νικολάου Πα-
τριάρχου ἐν τῇ ἁγίᾳ τῶν Φώτων ἡμέρᾳ, ἀνα-
δεξαμένων αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος,
Ἀλεξάνδρου τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Βασιλέως, καὶ
Σαμωνᾶ Πατρικίου, καὶ τῶν ἐν τέλει ἀπάν-
των. γέγονε τότε καὶ ἡ Κύφη γηροκομεῖον,
τῶν ἐκεῖσε ἐπαιτούντων ἐκδιωχθέντων. βουλήθη
δὲ Λέων ὁ Βασιλεὺς μετὰ Ζωῆς ὑπὸ Θωμᾶ
πρεσβυτέρου, ὃς καὶ καθῆρέθη· καὶ βασι-
λικῶν αὐτῷ αἰτημάτων. Διὰ ταύτην οὖν
αἰτίαν ὁ Πατριάρχης τὸν Βασιλέα εἰς τὴν
ἐκκλησίαν εἰσέρχεσθαι διεκώλυσεν, ὅθεν διὰ
τῆς δεξιοῦ μέρους διήρχετο [327] εἰς ὃ Μητατό- 327.
ριον.

κδ'. Προσελήφθη δὲ Σαμωνᾶς Παραχει-
μώμενος, [328] διὰ ὃ συνεργὸς καθεσά- 328.
νας τῷ Βασιλεῖ πρὸς πᾶσαν κακο-
κίαν ἅπασαν. καὶ κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἤρ-
ξαντο μελετᾶν. προσκαλεσάμενος γὰρ τὸν
Πατριάρχην Νικόλαον, περὶ τὴν τοῦ
Φεβρουαρίου μῆνος, ἐκ πολλὰ λιπαρή-
σαντες διεβιάσαντο, ἐπεὶ πεῖσαι οὐκ ἠδυνή-
θησαν, ἀπὸ κλητορίου ἀπὸ τοῦ Βουκολέοντος
πλοίῳ μικρῷ ἐμβιβάσαντες, ἐν τῇ Ἱερείᾳ
διεπέρασαν· ἀφ' ἧς μέχρι Γαλακρηνῶν μύ-
λις ἀπῆλθε [329] χιόνος ὑπερβαλλούσης πολλῆς. κα- 329.
θίσταται ὁ Σύγκελλος Εὐθύμιος Πατριάρ-
χης, ἀνὴρ ἱεροπρεπὴς, ἐγκρατής τε καὶ
θεοσεβὴς, ὃν φασιν ἐκ θείας ἀποκαλύ-
ψεως τῷ Ἀρχιερωσύνῃ καταδέξασθαι· καὶ
γὰρ διενοήθη ὁ Βασιλεὺς νόμον πονηρὸν ἐκθεῖ-
ναι [330] τοῦ ἔχειν γυναῖκας δύο πρὸς καὶ 330.

τέσσαρας, πολλῶν λογιωτάτων ἀνδρῶν εἰς τοῦτο A alias ex aliis uxores habere ; cum non deesſent viri eruditiſſimi , qui in hoc ei conſilio adjutores eſſent.

κε'. Ἰουνίῳ μηνὶ παρεκλήθη Λέων ὁ Βασιλεὺς παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Λιβὸς ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ πλησίον τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τὰ πρὸ ἐγκαίνια ἐπιτελέσαι καὶ ἀριστῆσαι. καὶ γένεται ἄνεμος ὁ λεγόμενος Λίψ, φυσήσας 331. [331] ἕως τέλους σφοδρὸς, συνεῖσας τε οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, ὥστε πάντας φεύγειν ἐν τόποις ὑπαίθροις, λέγοντας συντέλειαν εἶναι κοσμικήν, εἰ μὴ ἡ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία δι' ὄμβρων ἔσησε τὸν τοιοῦτον καταιγίδα.

Turbo inſolitus.

κς'. Στόλου ὄντων τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ Ρωμαίων ἐξελθόντος, ὁ Βασιλεὺς Ἡμέριον Λογοθέτην τοῦ δρόμου τοῦ στόλου πέμπει ἄρχοντα προσβάλλεται. ἐδέξατο καὶ Ἀνδρόνικος ὁ Δούξ συμπλεῖν τῷ Ἡμερίῳ, καὶ τοῖς Ἀγαρηνοῖς καταπολεμῆσαι. ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς ὢν Ἀνδρονίκῳ, βόθρον αὐτῷ ὑπορύττει, καὶ τοῖς ποσὶ παγίδας ὑπετίθη, δυσμενὰς ἔχων αὐτῷ διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς φυγῆς· ὑπέβαλε δέ τινα γράψαι λαθραίως Ἀνδρονίκῳ, Μὴ ἐν τοῖς πλοίοις εἰσελθεῖν· ὅτι φησὶν ἐντολὰς ὁ Ἡμέριος εἴληφεν παρὰ Βασιλέως, ὑποβληθέντος παρὰ Σαμωνᾶ, καταρχεῖν, καὶ τυφλῶσαί σε. πολλὰ γὰρ τοῦ Ἡμερίου προτρεπομένου τὸν Ἀνδρόνικον ἐν τοῖς πλοίοις εἰσελθεῖν, τῶν Ἀγαρηνῶν ὑπεκλυμένων, ἀπεσκίρτησε, μὴ τοῦτο ποιῆσαι καταδεξάμενος. Ἡμέριος γὰρ 332. μόνος [332] τῇ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ μνήμῃ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, μεγάλῃ νίκῃ εἰργάσατο. τοῦτο μαθὼν Ἀνδρόνικος, καὶ ἀπογνοὺς, ἅμα συζύγῳ καὶ δούλοις αὐτοῦ πόλιν κατέσχεν τὴν λεγομένην Καβάλαν, εἰς ἀποστασίαν ὁρμήσας. ὁ δὲ Σαμωνᾶς πάλαι ποτὲ ζητοῦντος ὑπολαβέσθαι καιρὸν ὑπηγμένον, πρὸς Βασιλέα ἔλεγε, Οὐκ ἀεὶ, δέσποτα, ἔλεγον, ὅτι δυσπάρτητος καὶ ἀποστάτης ἐστὶν ὁ Δούξ, καὶ τῇ βασιλείᾳ σου πολέμιος; πρωτίστην γοῦν ἀπέστειλεν Γρηγορᾶν Ἰβηρίτζην λεγόμενον Δομέστικον ὅπως τὴν θρόνου καὶ συμπεθερὸν Ἀνδρονίκου, καταπολεμῆσαι αὐτόν. μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος ὡς πῶς ὁ Πατριάρχης Νικόλαος τῆς ἐκκλησίας ἐξεδιώχθη, τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἐξέφυγε πρωτοκὶ, τηνικαῦτα τῶν Ρωμαίων ἐξεληλυθότων· ὃν Ἀμερμουμνῆς ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς παρεδέξατο. ἐλυπεῖτο γὰρ ὁ Βασιλεὺς διὰ τὸν Ἀνδρόνικον,

XXV. Menſe Junio Conſtantinus Afer Imperatorem invitavit ad Monaſterium ſuum , quod prope Ædem Apoſtolorum condiderat , ad illius peragenda Encænia , & ut prandio intereſſet. Ibi ſubito exortus Africus , tertioque repetitis vicibus vehementer ſpirans , multa concuſſit ædificia & Eccleſias , adeo ut omnes relictis domibus ſub dium procederent , mundique conſummationem adeſſe dicerent , niſi Dei clementia imbrium inundatione illum turbinem B ſedaſſet.

XXVI. Agarenorum claſſe adverſus Romanos adventante , Leo Hemerium publici curſus Logothetam claſſi univerſæ Ducem præficit. Juſſus & Andronicus Dux cum Hemerio navim conſcendere , adverſumque Agarenos fortiter dimicare. Samonas vero quo implacabili in Andronicum erat odio , aſtu viro foveam fodit , ac pedibus laqueos ſupponit , dire illi infenſus ob ſuæ fugæ negotium. Nempe ſubornavit qui occulte Andronico ſcriberet , *Ne in naves intraret. Quippe in mandatis accepiſſe Hemerium ab Imperatore ,* C *Samona conſilio , ut eum caperet , atque oculis orbaret.* Hemerio itaque etiam atque etiam rogante atque hortante Andronicum , ut , Agarenis ingruentibus , naves intraret , ille reſilire ac imperium detrectare. Hemerius ipſe ſolus , qua die ſolennis ſancti Thomæ memoria agitur , conſerta cum Agarenis manu , ingenti victoria potitur. Ut cognovit Andronicus , deſperatione actus cum neceſſariis & familia totoque comitatu , occupata Urbe ſic dicta Cabala , rebellavit. Porro Samonas olim jam iſtiuſmodi occaſionem nanciſci deſiderans , ad Imperatorem , *Nonne* D *ſemper , Domine , aiebam , Ducem rebellem eſſe ac defectionem moliri , tuæque Majeſtati fore perduellem ?* Mox itaque mittit Imperator Gregoram cognomento Iberitem Scholarum Domeſticum ac Andronici ex uxore affinem , qui eum debellet. Andronicus ubi reſcivit , ac Nicolaum Patriarcham ex Eccleſia ejectum intellexit , ad Agarenos , qui tum adverſus Romanos expeditionem ſuſceperant , cum ſuis omnibus profugit. Amermumnes virum honorifice ac magnifice accepit. Animi anxius Imperator ob eam Andronici fugam,

Samonæ perfidia perdendo Andronico Duce.

data securitatis fide ad se eum revocare studebat. Quamobrem auctores quidam illi extitere, ut Saracenorum quendam ex Prætorio sibi conciliaret, quem cum subscripto veniæ libello in Syriam mitteret. Hunc ergo paravit Imperator, scribensque Cinnabari ac Regia bulla consignans, intra brevem cereum fusum literas inclusit. Saracenum ab Imperatore discedentem advocans Samonas, *Scis*, inquit, *quid feras? Is, quem tenes, Cereus, Syriæ pernicies est.* Numerata itaque pecunia, Uscri in manus tradere jussit. Profectus itaque Saracenus, quod jussus erat, fecit. Captus vero Andronicus, ac cum necessariis omnibus in vincula conjectus. Cumque hæc Samonæ dolo in se gesta comperisset, necessitate adactus, cum ipse tum alij fidem ejurarunt. Ejus autem filius Constantinus, cum sciret fieri non posse ut inde liber exiret, patris consilio fuga usus, Syria relicta ad Imperatorem cum sociis reversus est. Hunc Imperator donis plurimis munifice acceptum, stans ad Domini ac Salvatoris nostri Imaginem ad Orientem positam, in hæc verba affatus est. *Ne te seducat quod vulgo jactant, Fore Constantinum Imperatorem Romanorum. Iuro enim per inspectricem omnium Iustitiam, & per Domini nostri hîc positam Figuram, nihil Imperium ad te attinere, eo quod Constantinus audias; sed filio meo dulcissimo divinitus a majoribus donatum esse, quod ego viris sanctis non paucis vaticinantibus, ita fore exploratum habeo. Si enim huic mortem machinatus fueris, per hanc portam corpus truncum capite inferetur:* quod & ita contigit. Cum enim ille tyrannico more manus levasset, ejus caput cruore & tabo atque pulvere deformatum, per has ipsas portas illatum est.

Andronicus fidei desertor.

Constantinus filius reversus.

Adjuratio ne tyrannidem affectet.

XXVII. Præterea Leo Eustathium cognomento Argyrum, ob suspicionem quandam ab Excubiarum Drungarij munere amotum, domum suam ad Charsianum remisit. In via autem ad Aran, accepto ab uno domesticorum veneno, extinctus est; atque in Spunino, quod ipsius Aran vertex est, sepultus. Ejus deinde corpus ipsius liberi Potus ac Leo Manglabitarum dignitate fulgentes, sublatum, in avito Monasterio sanctæ Elisabet, quod in Charsiani Themate est, & à Leone Tribuno illorum avo extructum erat, condidere. Hic Leo Argyrorum

Leo Eustathius Argyrus veneno sublatus.

Familiæ nomina & virtus.

A καὶ ἐβούλετο λόγῳ αὐτῷ συντόμῳ ἀποστεῖλαι, τῷ τοῖς Ρωμαίοις ὑποστρέψαι. συνεβούλευσέ δέ τινες τῷ Βασιλεῖ φιλοφρονήσεώς τινα τῶν τοῦ Πραιτωρείου Σαρακηνῶν, καὶ ἀποστεῖλαι σὺν Συρίᾳ μετὰ λόγου συντόμου. ὁ δὴ καὶ πεποίηκεν, δόξῃ Κιννάβαρέως γράψας, καὶ βούλλῃ σφραγίσας χρυσῇ, καὶ ὅσον βραχίων φατνίου πρώτου κατακλείσας αὐτό. τὸν δὲ Σαρακηνὸν ἀπὸ Βασιλέως ἐξελθόντος, προσκαλεσάμενος τῶν Σαμωνᾶς εἶπεν, Οἶδας ὃ κατέχεις; τῷ εἰπόντι δὴ ὅ σκοράτει κηρὸν, ὡς τῆς Συρίας εἶη ἀπώλεια. δοὺς αὐτῷ χρήματα, παρέδωκεν τῶν εἰς τὰς χεῖρας [333] τὸν Οὐζὴρ ἐμ- 333.
B βαλών. ὁ δὲ ἀπελθών, τῷ πεποίηκεν. συραττὴν δὲ Ανδρόνικος, καὶ ἐδεσμήθη μετὰ πάντων τῶν αὐτοῦ συγγενῶν· καὶ μαθὼν δόλῳ δόλου τὰ Σαμωνᾶ ταῦτα γεγενέναι, ἀναγκασθεὶς [334] τοῖς ἰδίοις 334.
πίστει αὐτός τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐξωμόσαντο. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, εἰδὼς ὡς ἀδύνατόν ἐστι σκῆψιν ἐξελθεῖν, βουλῇ αὐτοῦ φυγῇ χρησάμενος, ἀπὸ Συρίας ἐξῆλθεν, καὶ τοῖς Βασιλέα ἐπαναλάβοι σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς δώροις πλείοσιν ὁ Βασιλεὺς φιλοτιμησάμενος, πάλιν φησὶ τοῖς αὐτὸν, ἐν ᾧ τῇ τοῖς ἁγιοπλαῖς τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Εἰκόνι· Μὴ πεπλάνησο καθ' ἑαυτὸν, ὃ πολλοῖς ἤδη ἀδόκιμον, Κωνσταντῖνε βασιλεύσοντα Ρωμαίων. ὄμνυμί σοι εἰς τὸν πάντα φορῶν δίκην, καὶ εἰς τὸν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Εἰκόνα, ὅτι οὐκ ἔστι σὸν τὸ βασιλεῖον, ἀλλὰ τὸ καταπαλαιωθὲν σε Κωνσταντῖνον, ἀλλὰ τῷ φιλτάτῳ μου υἱῷ ἡμῶν ἀφ' ὑπερόπων δεδώρηται, καθὼς πολλῶν ἁγίων ἀνδρῶν πεπληροφόρημαι. εἰ γὰρ πειραθείης τοῦτον ἀφαιρεῖσθαι, τῇ πύλῃ ταύτῃ ἡ κεφαλή σου σώματος ἐκτὸς εἰσελθύσεται· ὃ καὶ γέγονεν. μὴ γὰρ τὸ ἆραι αὐτὸν τυραννικῶς χεῖρας, ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ αἵματι καὶ λύθρῳ καὶ κόνει ἀμαυρωθεῖσα, ἀφ' τῶν αὐτῶν πυλῶν εἰσηλύθει.

C

κζ'. Ο βασιλεὺς διεδέξατο τὸν Εὐσταθίον ἐπονομαζόμενον Αργυρὸν ἀπὸ τοῦ Δρουγγαράτου τῆς βίγλης δι' ὑποψίαν τινά, καὶ τοῦτον εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀπέστειλεν εἰς τὸ Χαρσιανόν. καθ' ὁδοῦ δὲ εἰς τὸ Αρδυ φαρμακεῖ τινὶ αὐθεντοῦ αὐτοῦ, λαβὼν τέθνηκεν· καὶ θάπτεται εἰς τὸ Σπυνὶν τοῦ Αρδυ τῷ κορυφιῷ. ἐνθ' οὕτω δὴ υἱοὶ αὐτοῦ Πόθος καὶ Λέων, οἱ τῇ τοῦ Μαγλαβίτου ἀξίᾳ τετιμημένοι ἄραντες αὐτὸν, θάπτουσιν αὐτὸν εἰς τὸ γενικὸν αὐτῶν μοναστήριον, τὸ ὂν εἰς τὸ θέμα τοῦ Χαρσιανοῦ τῆς ἁγίας Ελιζάβετ, τὸ ἱερωθὲν τοῦτο Λέοντος, Τουρμάρχου τοῦ πάππου αὐτῶν· ὃς καὶ τὸ ὄνομα τῶν Αργυρῶν

D

Ἐλήφθη, εἴτε ἀφ' ὧ καθαρὸν καὶ ἁγιόν τῆς A (velut Argenteorum dicas) nomen
σώματος, εἴτε ἀφ' ὧ κάλλος καὶ γλυκαῖον τῆς in familiam primus intulit, sive ob
ὄψεως, εἴτε ἀφ' ὅτα ἔχον τῆς γλυκείας καὶ corporis puritatem ac castitatem, si-
αἰδοῦς αὐτῷ. καὶ γὰρ τοιοῦτος ἦν ὁ ἀνὴρ, οἷος ve propter vultus decorem ac con-
ἕτερος ὑπὸ Μιχαὴλ Βασιλέως οὐχ εὑρέθη σρα- spectus ingenuitatem, sive propter
τιώτης, ὡς πολλάκις τοῖς Ἀγαρηνοῖς τῆς Τε- alium quendam ejus generis, indo-
* ἢ αἰ- φρικῆς μὴ * τοῖς αἰδεσίμοις αὐτῷ μιγνύμενον, lis ac fortitudinis modum. Ejusmodi
σχύπτ. εἰς ἔχθραν καὶ φυγὴν καὶ ἀπώλειαν πρέψαι, καὶ enim vir ille fuit, ut Michaele Im-
ὄνομα αὐτῷ φημιζόμενον καταπλῆξαι καὶ τρέ- peratore, nemo bellatorum ejus vir-
μειν. tutem æquaverit; ita sane ut sæpius
cum vernaculis suis conserta cum
Agarenis Tephricensibus manu, eos
fuderit ac profligarit; ipsamque ejus
nominis mentionem illi paverent ac
extimescerent.

κη'. Ἀλλαγίου ἦ ἕνεκεν ἀπὸ Ταρσοῦ ἐξῆλ- XXVIII. Captivos commutandi
θεν, ὅ, τε Ἀβελβάκης ἔκγονος καὶ ὁ τῆς Σα- causa a Tarso venerunt, cum Abel-
μωνᾶ πατήρ· καὶ τούτοις ὁ Βασιλεὺς ἐδέξατο, κό- baces ille, tum Samonæ pater. Hos
335. σμῳ πολλῷ !!! τῇ Μαναῦραι κατακοσμήσας. B Imperator excepit, præmagnifice
ἐκαλλώπισεν ἦ καὶ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν πάν- exornata Magnaura. Sed & Magnam
τελῶς, καὶ ὑπεδέξεν ἅπαντα τὰ τίμια σκεύη Ecclesiam, magnifico prorsus cultu Leonis im-
τῆς Ἀγαρηνοῖς· ὅπερ μέγιστον ἐν Χριστιανικῇ decoravit, cunctaque veneranda va- portuna
κατασκευῇ, ἀθεμίτοις καὶ ἀλλοεθνέσιν τὰ τῆς τοῦ sa Saracenis ostendit: haud sane sa- ostentatio.
Θεοῦ λειτουργίας σκεύη καταδείξαι. ὁ δὲ τοῦ Σα- tis e Christiana disciplina, ut divini
μωνᾶ πατὴρ ἠθέλησεν σεμνύναι τὸν υἱὸν· ὁ δὲ οὐ ministerij vasa nefariis impiisque ho-
κατεδέξατο τοῦτο, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς ἐν τὰ minibus ac alienigenis, visenda ex-
οἰκεῖα ὑποστρέφειν, καὶ τῆς ἰδίας αἱρέσεως πί- poneret. Voluit Samonæ pater cum
στεως· Κἀγὼ δέ φησιν, ἕως ἂν ζῶμεν, πλέον filio manere: sed ille non passus est;
ποιεῖς σὺ ἐπιμελούμενος. magisque hortabatur ut domum re-
diret, ac suam fidem teneret: se
quoque, cum primum liceret, ad
ipsum reversurum expectaret.

κθ'. Τῇ δὲ τῆς Πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ τέθειται ὁ C XXIX. Sacro Pentecostes die
Λέων ὁ Βασιλεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον ἀφ' Leo Imperator filium Constantinum,
Εὐθυμίου Πατριάρχου. ὁ δὲ Σαμωνᾶς Κων- Euthymij Patriarchæ opera Augu-
σταντῖνον οἰκέσιον αὐτοῦ, τὸν πρότερον Βασι- stum coronat. Samonas vero Con-
λείῳ Μαγίστρῳ καὶ Κανικλείῳ δουλεύσαντα, τῇ stantinum domesticum suum, qui
Αὐγούστῃ ὑπεδέδωκεν, πρὸς ὃ ταύτῃ ὑπηρε- prius Basilio Magistro ac Caniclei
τεῖσθαι. ὃς ἔσπευδεν ἠγαπῆσθαι παρά τε τῆς præfecto in ministerio fuerat, Au-
Λέοντος καὶ τῆς Βασιλίσσης αὐτῆς, ὥστε καὶ gustæ tradit in obsequium. Sic vero
τὸν Σαμωνᾶν διαφθονεῖσθαι αὐτὸν, καὶ λοι- ille cum Leonem, tum ipsam Au-
δορεῖσθαι τοῦτον ὡς τῇ Αὐγούστῃ στυγοῦντα· ὅθεν gustam demeruit, ut & Samonas li-
ὁ Βασιλεὺς ἀληθὲς εἶναι ὑπονοήσας, ἀποστείλας vore incensus, secretioris cum Au-
ἀπέκειρεν αὐτὸν ἐν τῇ τοῦ ἁγίου Ταρασίου gusta rei eum detulerit. Sicque re
μονῇ· αὐτῷ τῷ Σαμωνᾶ ὑπηρέτας τοῦτο ποιῆσαι. ipsa suspicatus Leo, in sancti Tara- Basilius ca-
μετ' ὀλίγον δὲ βουλόμενος τοῦτον ἀναλαβέσθαι, sij Monasterio mittens, totondit; id- lumniæ vi-
ἐκέλευσεν τῷ Σαμωνᾶ ἐν τῇ τοῦ Σπιρῶν μονῇ τοῦτον ἀπαγαγεῖν. D que adeo ipsummet Samonam præ- ctor.
ἐν τῷ Δαματρυῷ οὖν ὁ Βασιλεὺς ἐξελθών, καὶ stare jussit. Brevi autem post, cum
ἐν τῇ τοῦ Σαμωνᾶ ἁρισθέντος μονῇ, eum vellet recipere, Samonæ jubet
εἶδεν Κωνσταντῖνον, καὶ παρ' αὐτῷ διεκελεύ- ut in Spirarum Monasterium eum
σατο, καὶ ἐνέδυσθαι αὐτὸν ἱμάτια κοσμι- adducat. Egressus itaque Imperator
κά· καὶ ἐπέδωκεν εἰς χεῖρας ὃ τοῦ Βα- ad Damatryum, & in Samonæ pran-
σιλέως ποτήριον ἐν τῷ ἄρίστῳ, καὶ ὑποστρέψαν sus Monasterio, videns Constan-
μετὰ τοῦ Βασιλέως ἐν τῷ παλατίῳ. tinum, illico sæculares vestes manda-
ὁρῶν δὲ Σαμωνᾶς τὴν τοῦ Βασιλέως ἀγά- vit induere, ac Imperatoris inter
πην πρὸς Κωνσταντῖνον αὐξομένην, πιττά- prandendum poculum in manus acci-
κιον στιχηρὸν μετὰ μελίσσου Κοιτωνίτου καὶ Μιχαὴλ pere, secumque in Palatium redire.
Τζιρήθωνος, λοιδορίας κατὰ Βασιλέως ἔχον ἀπεί- Samonas Imperatoris erga Con-
stantinum propensum amorem vi-
dens augescere, re cum Cubicularioru
maximo & Michaele Tzirethone
composita, libellum innumeris in
Leonem conviciis ac criminibus con-

fertum, per Constantinum Rhodium illius scribam contexunt, inque Metatorio projiciunt. Ingressus autem Imperator in majorem Ecclesiam, cum in Metatorium se recepisset, quo loco preces offerre illi moris erat, libellum offendit, legitque. Quare in magnam animi anxietatem conjectus, ejus injuriæ auctorem perquirebat.

XXX. Contigit autem lunam deliquio laborare. Tum Imperator Pantaleonem Metropolitam Sinadensem accersivit, ut lunaris ejus defectus effectum edoceretur. Dumque ad Imperatorem accedit, scisitatur ex illo Samonas, *Cuinam defectio illa malefica futura sit?* Cui ille, *Tibi. Si tamen Iunij mensis diem tertium decimum excesseris, nihil deinceps mali patieris.* Ad Imperatorem vero dixit, *Ad eum spectare eclipsis vim, qui secundas ab illo teneret*: atque hoc Leo de fratre suo Alexandro accepit. Verum Tziretho postea Imperatori seorsum confessus est, *Samonam libelli auctorem esse.* Statim ergo Leo Samonam domum suam abire jussit, inque Monachum tonderi: relegatque in Martinacij Monasterium. Constantinum vero Accubitorem facit, ædificavitque ei Monasterium in Nosiis, ac veniens illius Encænia cum Euthymio Patriarcha peregit.

Samonas in ordinem redactus.

Constantinus Accubitor factus.

XXXI. Mense Octobri commissa navalis pugna Hemerio Logothetæ cum Damiano & Leone Agarenis, Sami Prætore Romano, qui postea rerum potitus est. Victus ea congressione Hemerius, ægreque ipse evasit, cunctis propemodum cum eo militantibus in vitæ periculum adductis.

Hemerij clades a Saracenis.

XXXII. Porro Imperator cœliaco morbo correptus, eoque in summam redactus invaletudinem, ut vix potuerit Jejuniorum tempore ex Imperatorum more concionem in hæc verba habere. *Videtis me contabuisse & morbo consumptum esse; nec forte ad Christi Resurrectionem vobiscum vitam producam.* Contigit autem incendium in magnæ Ecclesiæ Cerulariis, quo Patriarchalis Sacelli scrinia omnia combusta sunt. Maij undecima, die tertia, Indictione XV diem obiit Leo Imperator, tradito fratri suo Alexandro, Imperio; quem ad se venientem cum vidisset, dixisse ferunt, *En malus temporis articulus post trecedecim menses.* Etiam veroatque etiam illum rogavit ac obtestatus est, ut Filium suum Constantinum servaret.

Leonis mors.

ρεις, ἀφ' τῦ Ροδίου Κωνσταντίνου τῦ αὐτῦ ὑπογραφέως τῦτο σωπάξαντες, ὅσῳ ὁ τῷ Μητατορίῳ ἔρριψεμ. τῦ δ' Βασιλέως ἐσπληλυθότος ὁ τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, [116] καὶ ὁ τῷ αὐτῷ τῷ Μητατορίῳ γλωσσόμου, καὶ ὁ ᾧ πύργῳ τόπῳ τῦτο ὑρηκώς, καὶ αἰσχρούς, πολλῇ θλίψει κατεσκεδάσθη, & ἐζήτει τὸν τῦτο πεποιηκότα. 336.

λ'. Γέγονε δ' ἔκλειψις σελήνιακή. ὁ δ' Βασιλεὺς τὸν Μητροπολίτην Σινάδων Γ'δυπαλέοντα προσεκαλέσατο, μαθεῖν παρ' αὐτῦ ὅ τῆς ἐκλείψεως ἀποτέλεσμα· ὃν προσελθόντος πρὸς τὸν Βασιλέα ὁ Σαμωνᾶς ἠρώτησεν, Εἴς τινα ἡ κάκωσις; ὁ δ' ἔφη, Εἰς σε· καὶ ἐὰν τὸν Ιουνίου τρισκαιδεκάτῳ διελθῇς, σοὶ ἔκ τοτε πείσῃ κακόν. πρὸς δὲ τὸν Βασιλέα εἶπεν, Ως [117] εἰς ὃ δεύτερον προσωπον ἡ ἔκλειψις ἀποσκήπτ. ὁ δ' Βασιλεὺς ὑπεπίθυσεν τῦτο εἰς Αλέξανδρον τὸν ἑαυτῦ ἀδελφὸν ἀποδέσθαι. ὁ δ' Τζιρήθων ἰδίᾳ τῷ Βασιλεῖ μῦθα καθωμολόγησεν, ὡς ὁ Σαμωνᾶς εἴη ὁ πιττάκιον πεποιηκώς. πρᾶγμα οὖν καταδιδάξῃ Σαμωνᾶν εἰς τὸν οἶκον αὐτῦ, & ἀποκείρῃ Μοναχόν· & ἀπάγῃ αὐτὸν εἰς τινὰ τῦ Μαρτυρακίου μονῶν. ἐποίησεν δὲ [118] Κωνσταντῖνον Παρακοιμώμενον, & ἔκτισεν αὐτῷ μονῶν ἐν Νοσιαῖς· καὶ καθαγιάσθη ἅμα Εὐθυμίῳ Πατριάρχῃ, ἐνεκαίνισεν αὐτάς. 337. 338.

λα'. Οκτωβρίῳ δ' μηνὶ Ναυμαχία γέγονεν Ημερίου Λογοθέτου μετ' Δαμιάνου & Λέοντος τῦ Αγαρήνων, στρατηγοῦντος ἐν Σάμῳ Ρωμαίου τῦ μετ' ἄλλων βασιλεύσαντος. ἡττήθη Ημέριος, καὶ μόλις διεσώθη, ὀλίγων ἀπάντων τῶν μετ' αὐτῦ κακινδυνευκότων.

λβ'. Κοιλιακῷ δὲ νοσήματι παρεπεπλωκὼς Λέων ὁ Βασιλεὺς, εἰς ἀδυναμίαν ἦλθεν ἐσχάτην, ὥστε μόλις διανυστάζειν αὐτὸν τοῖς τὸν Βασιλικὸν τύπον [119] ἐν τῇ τῆς Εὐχαριστείας διακονήσασθαι· Οἶδατε κατεσκηνῶσά με, καὶ νόσῳ πεζεύομαι. οὐκέτι τάχα μεθ' ὑμῶν καταλήψομαι τὴν τῦ Χριστῦ ἀνάστασιν. γέγονε δ' & ἐμπρησμὸς εἰς τὰ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας κηρουλαεία, καίντων τῶν ὑποθηκῶν & χαρτοθηκῶν τῆς Πατριαρχικῆς σακέλλης. Μαΐῳ δ' ια'. ἡμέρᾳ γ'. ἰνδικτιῶνος ιέ. τελευτᾷ Λέων ὁ Βασιλεὺς, Αλεξάνδρῳ τῷ αὐτῦ ἀδελφῷ τὴν Βασιλείαν παραδοὺς ὃν ἰδὼν, ὡς φασι, πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενον, ἔφη, Ιδὲ ὁ κακὸς καιρὸς μετὰ δεκατρεῖς μῆνας. πολλὰ δ' ταῦτα εἰσκηψεν ἐκλιπαρήσας τὸν υἱὸν αὐτῦ Κωνσταντῖνον φυλάξαι. 339.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΥΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

IMPERIUM ALEXANDRI FILII BASILII.

340. α'. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ιμ' ἐβασίλευσεν ἔτος ἕν, ἡμέρας κβ' σὺν Κωνσταντίνῳ τῷ υἱῷ Λέοντος. ἀποστείλας ὁ ἅγιος Νικόλαον ἐκ Γαλακρίνων, καταγαγὼν τὸν Πατριάρχου Εὐθύμιον, καὶ ἐνθρονίσας τὸν αὐτὸν Νικόλαον ὃ δεύτερον. ποιήσας δὲ συλλόγιον ἐν τῇ Μαναύρᾳ, Ἀλέξανδρος κατήγαγε ἀπὸ τοῦ Ἀγαθοῦ Εὐθύμιον, καὶ ἅμα Νικολάῳ καθεζόμενος, τὸν αὐτοῦ καθαίρεσιν ἐποιήσατο. θῆρες δὲ ὥσπερ ἀγρίαι ἐμπεσόντες τῷ ἱερατικῷ ἀνδρὶ, τὸν σεβασμίαν γένυάδα ἀπέτιλλον, καὶ ὅτι τάχιστα ὤθουν, καὶ ἄλλας αἰσχίστοις πιναῖς τοῦτον ἐπέφερον, διπλοΐδιον ἀποκαλοῦντες καὶ μιαρὸν, καὶ ἀλλοτρίᾳ ὑποπηδήσαντα γυναικί. ὁ δὲ ἱερὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ καὶ αἰδέσιμος φαιὰς πάντα καὶ ἡσύχως ἀνέφερεν. ἀπεστέλλετο οὖν ἐν τοῖς Ἀγαθοῦ φαλεῖς, καὶ τέλει τοῦ βίου χρησάμενος, ἐν τῇ πόλει ἐτάφη εἰς τὸν αὐτοῦ μονῶν. ὁ δὲ τοῦ Πατριάρχου Κλῆρος, ὁ ἐξ πολιᾶς αὐτοῦ τίλας εἰς τὸν Μαναύρων ἐν τῷ ἐξορίζεσθαι αὐτὸν ἐπιστέλλας εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, τὸν αὐτοῦ τὸν ὥραν ὁ οἶκος αὐτοῦ πορφύρα πυρ- C ἐδέθη ἀορήτῳ. θύρᾳ δὲ καὶ τὸν θυγατέρα αὐτοῦ *ἐπειλημμένῳ, καὶ κατηγήσαν καὶ ἐξ χεῖρας καὶ ὃ σῶμα καὶ τὸν λαλιάν· ἦτις καὶ κλινήρης οὖσα διήρκεσε τὸν ἐφήμερον ἕωθεν ζητοῦσα μέχρι 341. ιδ' Νικηφόρου Βασιλέως τοῦ Νικητοῦ.

* πρωΐ-ως, cum Scylitz.

β'. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος καὶ πάλαι τοῦτο ἔργον ἔχων, ὁ ἀφροδίσιος εἶναι καὶ πρὸς κυνηγεσίοις παρέχειν ἑαυτὸν ἐξ ἐκείνης τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος, καὶ μηδὲν Βασιλέως ἔργον ἐπιτελεῖσθαι, ἀλλὰ ὃ τρυφῇ καὶ ἀσελγείαις ὁλοθύρῳ ἡλαπηκώς, μονώπατος ἀρξας, οὐδὲν ἄξιον λόγου ἄξιον κατεπράξατο. ἅμα γὰρ τῷ ἁλῶναι Μοσοκέφτωρ, Ἰωαννίῳ Παπῷ, Λαζαίνης πύργῳ ἐπώνυμον, Ῥάκτωρα πεποίηκεν· ὃς καὶ κακῶς ὃ ζῆν ἀπέρρηξεν μὴ ἡνατον Ἀλεξάνδρου ἐν τῷ Ἑβδόμῳ σφαιρίζων.

γ'. Ὡσαύτως οὖν καὶ Γαβριλόπουλον καὶ Βασιλίτζιον τὸν ἀπὸ Σκλαβισίων σφόδρα κατεπλούτισεν καὶ ἔνι τῶν παλατίου θεμελίωσιν χρή-

Incerti Continuat. Alexand. Basil. Fil.

I. ALEXANDER imperavit cum Constantino Leonis filio, annum unum, dies viginti-duos. Mittens vero, Nicolaum ex Galacrenis revocavit, deturbatoque Euthymio, cum iterum in Patriarchali solio collocavit. Habito autem in Magnaura concilio, exque Agatho deducto Euthymio, una cum Nicolao sedens, Sacerdotali eum dignitate exuit. Mox vero velut feræ bestiæ in venerandum sacrumque virum insilientes, venerabilem barbam vellicabant, inque cervicem pellebant, aliisque gravissimis modis excruciabant, infensorem vocantes & adulterum, quique alienam invasisset uxorem. Quæ omnia Vir sanctus & venerabilis placide ac silentio sustinebat. Exilio itaque ad Agathi ædes relegatus, vitaque functus, in Monasterio suo in Urbe sepultus est. Clericus ille Patriarchæ, qui in Magnaura dum mitteretur in exilium canos ei vulserat, domum reversus, ea ipsa hora incendio absumptam invenit, filiamque manibus oreque impeditam, omnique sermonis vi destitutam; quæ & lecto decumbens ad Nicephori usque Imperatoris (magnifici illius Victoris) tempora duravit, in diurnum cibum stipem mendicans.

Nicolai restitutio.

Euthymij indigna tractatio.

Divina ultio irreligiosi in Euthymium Clerici.

phori.

II. Alexander itaque cum & olim sic comparatus esset, ut molliori vitæ, cupediisque ac venationibus tempus omne addiceret, ob Leonis scilicet fratris suspiciones, nihilque regium agitaret, sed deliciis & impudicitiis incumberet, etiam solus rerum potitus, nullum generosæ indolis specimen edidit, aut dignum memoria quicquam egit. Statim enim ac Imperium solus capessivit, Joannem Clericum cognomento Lazanem, Rectorem fecit: qui & paulo post defuncto Alexandro, in Hebdomo pila ludens, male periit.

Alexandri perditi mores.

Joannes Clericus Rector.

III. Similiter quoque Gabrilopulum & Basilitzem Sclabinorum ortum genere vehementer ditavit, ac palatij eos opibus cumula-

Sodales.

vit. Ferunt sæpius animo agitasse, ut eundem Basilitzem Imperatorem præficeret, ac Constantino Leonis filio virilia exsecaret: quod illius consilium dissiparunt, viri in Leonem propensiore animo, dum modo teneræ ætatis puerum, modo infirmæ valetudinis esse causarentur. Eo imperante stella Cometes ab Occidente apparuit (Xiphiam appellant ob gladij similitudinem) sanguinisque effusionem in civitate portendere aiebant.

Cometa Xiphias.

Alexandri pudenda.

IV. Cæterum Alexander se ipse impostoribus ac præstigiatoribus dedens, ab eis in eam mentem adductus est, ut Aprum æneum in Circo erectum suum ille signum esse existimaret. Aiebant enim, *Leoni fratri adversari*: ejus porcorum affinem vitam moresque insinuantes. Hoc ergo deceptus errore, pudenda denteisque porco, qui desiderabantur, instaurari curavit. Eadem erroris fallacia, Equestri edito certamine, sacris Ecclesiarum aulæis & candelabris Circum ornavit; Dei honorem, miser, Idolis tribuens. Unde & cito divina ultione honorem amisit.

Rerum sacrarum abusa, divina ultio.

Hemerij dura tractatio ac interitus.

V. Hemerium Logothetam ab Agarenica clade reversum, in Palatij Monasterium Campa dictum relegavit, ei minitatus, ut qui Leone ejus fratre Imperatore, iniquior ipsi hostisque extitisset. Qua ille per menses sex sequestratione, nimio mœrore ex casus atrocitate confectus, extinctus est.

VI. Symeon Bulgariæ Princeps, missis ad Alexandrum Legatis, de pace significat; *Illi se studere, & ut se ille demereatur ac colat, velut Leone Imperatore.* Alexander dementia ac insipientia actus, Legatos contumeliose dimittit, minisque adhibitis, quibus incussurum se Symeoni terrorem existimaverit. Soluta ergo pace, Symeon arma movere adversus Christianos cogitabat.

Spreti Bulgarorum Legati.

Alexandri mors infamis.

VII. Cæterum Alexander large pransus vinoque ingurgitatus sub Caniculæ ardoribus, cum ad pila ludendum descendisset, Deo ultore percussus, multoque per nares & veretrum cruore fuso, post biduum vivis excessit, mensis Junij VI. die Dominica, Indictione prima; Tutoribus relictis Nicolao Patriarcha & Stephano Magistro, Joanneque Magistro Elada & Joanne Rectore, & Euthymio & Basilitze & Gabrilopulo, translato in Constantinum Leonis Filium Imperio. Illatus Alexander Imperatorum sepulchris, ac cum Basilio patre conditus est.

Constantino puero addicti Tutores.

μασι. Φασὶ γὰρ αὐτὸν πολλάκις τὸν αὐτοῦ Βασιλίτζιον εἰς Βασιλέα προχειρίσασθαι, τὸν δὲ Κωνσταντῖνον τὸν Λέοντος υἱὸν διὰ νεότητα· ἧπερ βουλὴ καὶ διεσκεδάσθη ὑπὸ τῶν δυνατῶν τοῦ Λέοντος, ποτὲ μὲν ὡς νήπιος ὄντι, ποτὲ δὲ ὡς ἀσθενεῖ, ὑποπιπτόντων. ὅπερ τούτου αἴτιον ἐφάνη κομήτης ἐκ δύσεως, ξιφοειδὴς αὐτὸν ἐκάλουν, ὃν αἱμάτων χύσιν προσημαίνειν ἐν τῇ πόλει ἔλεγον ἔφασαν.

ιθ'. Οὗτος Ἀλέξανδρος παίζων ἑαυτὸν καὶ χήνην ἐκδεδωκώς, ἐπαίσθη ὑπ' αὐτῶν, ὡς ὁ ἐν τῷ ἱππικῷ συναγὼν χαλκοῦς ἑστηκὼς, στοιχεῖον αὐτοῦ εἶη. Λέοντι γὰρ τῷ * αὐτῷ φασιν ἀδελφῷ δυσμάχητον, χοιρόβιον τὸν αἶσχιστον ὑποφαίνοντες. ὁ δὲ τούτοις ἀπατηθεὶς, ἀβδία καὶ ὀδόντας τῷ χείρῳ προσημενέωσιν, ὡς λιπαρωτέρους αὐτῷ. τῇ τοιαύτῃ οὖν πλάνῃ πεποιθὼς, ἱππικὸν πεποίηκεν, καὶ τοῖς ἱεροῖς τῆς ἐκκλησίας πέπλοις, καὶ τοῖς λαμπάσι κηρῶν αἰσχαδῶν, τὸ ἱππικὸν κατεκόσμησεν· τιμὴν τοῦ θεοῦ τιμῶν τοῖς εἰδώλοις ὁ δύσμορος προσῆκεν. διὸ καὶ τιμῆς τοῦ θεοῦ ἀφῃρέθη, ὡς ἔφημεν.

* αὐτῷ

ε'. Ἡμερίου δὲ Λογοθέτου ἐκ τῆς ἥττης τῆς Ἀγαρικῆς ὑποστρέψαντος, ἀποστείλας προσώρισεν αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τοῦ παλατίου, ἣ ἐπώνυμον Καμπᾶ, διαπειλησάμενος αὐτὸν ὡς ἐχθρὸν φανέντα ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς βασιλείας τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος. ὁ δὲ προσωρισμένος ὅπερ μέλλων ἔξω, ἐτελεύτησεν δεινῶς ὑπὸ θλίψεως κατεργασθείς.

ς'. Ὁ δὲ Ἀρχὼν Βουλγαρίας Συμεὼν πρέσβεις πρὸς Ἀλέξανδρον ἐξαπέστειλεν περὶ τῆς εἰρήνης μέλλων, ὡς ταύτην ἀσπάζοιτο, καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι, ὥσπερ δὴ ἐν τῷ ὄντι τοῦ Βασιλέως Λέοντος. ὁ δὲ ἀνοίᾳ καὶ ἀφροσύνῃ κρατηθεὶς, τοὺς πρέσβεις ἀτίμως ἐξέπεμψεν, ἀπειλᾶις χρώμενος τῷ Συμεών, καὶ καταπλήξειν οἰόμενος. τῆς οὖν εἰρήνης λῦσαι, ὅπλα τε Χριστιανῶν κινῆσαι Συμεὼν ἐβουλεύετο.

ζ'. Ἀλέξανδρος δὲ ἀρισήσας, καὶ οἰνωθεὶς 342. ἐν τοῖς κατὰ Κυνὸς καύμασιν, κατῆλθεν τῇ τῆς σφαιρᾶς χρήσασθαι παιδιᾷ. ῥομφαίᾳ δὲ θηλάτῳ πληγεὶς, καὶ αἰμορραγήσας αὐτοῦ πολλοῦ ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ αἰδοίων καταφερομένου, μεθ' δύο ἡμέρας ἐτελεύτησεν, μηνὶ Ἰουνίῳ ς'. ἡμέρᾳ κυριακῇ ἰνδικτιῶνος πρώτης, ἐπιτρόπους καταλιπὼν Νικόλαον Πατριάρχην καὶ Στέφανον Μάγιστρον καὶ Ἰωάννην Μάγιστρον τὸν Ἐλαδᾶν, καὶ Ἰωάννην Ῥαίκτορα καὶ Εὐθύμιον καὶ τὸν Βασιλίτζην καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον, τὴν βασιλείαν τῷ υἱῷ Λέοντος Κωνσταντίνῳ παραδοὺς. ἀπέθανε δὲ Ἀλέξανδρος ἐν τοῖς τάφοις τῶν Βασιλέων, καὶ ἐτέθη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Βασιλείου.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΥΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ.

CONSTANTINI LEONIS FILII IMPERIUM.

345. α'. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ [341] δὲ, τῷ πατρὶς αὐτῷ τελευτήσαντος Λέοντος, παῖς ἔτι τυγχάνων· ἑβδομον γὰρ εἶχεν ἡλικίας ἔτος, ὑπὸ Αλεξάνδρου υἱοῦ αὐτῷ ἐν τῇ βασιλείᾳ καταλέλειπτο, ὑπὸ ἐπιτρόπους τελῶν. ἐβασίλευσεν οὖν ὑπὸ τῶν αὐτῷ ἐπιτρόπων, καὶ σὺν τῇ μητρὶ ἔτη ἑπτά. ἅμα δὲ Ρωμανῷ πενθερῷ αὐτοῦ, ὧν ὑπατείαν, ἕτερα ἔτη κ϶'. Μονοκράτωρ δὲ ἔτη πεντεκαίδεκα· ὡς εἶναι τὰ πάντα χρόνον τῆς βασιλείας αὐτῷ ἔτη νε'. Λαβόμενος οὖν τῆς τοῦ παλατίου ἐξουσίας ὁ Πατριάρχης Νικόλαος, ὥστε καὶ αὐτὸς ἐπίτροπος ὢν σὺν τῷ Μαγίστρῳ Στεφάνῳ, καὶ τῷ Ελαδᾶ Ιωάννῃ Μαγίστρῳ καὶ αὐτῷ, πάντα τοῦ κοινοῦ προῄστο ἐπιμελῶς, καὶ τὰ φουντίδα εἶχεν τῶν τῇ βασιλείᾳ πραγμάτων αἰσχύντων ὁσημέραι.

β'. Εν τούτοις οὖν τῆς βασιλείας οὔσης, δηλοῦται Κωνσταντῖνος τῷ Δουκὶ Δομεστίκῳ τυγχάνοντι τῶν σχολῶν, ὃν ἔγνω τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων φιλεύτων αὐτὸν εἰς ἀνδρεῖον καὶ νουνεχῆ,

Incerti Continuat. Conſtant. Porphyrog.

A

I. CONSTANTINUS, Leone patre mortuo, adhuc puer (ſeptimum quippe agebat ætatis annum) ab Alexandro patruo, in Imperio ſub Tutoribus relinquitur. Sub illis itaque ac cum matre ſua imperavit annos ſeptem: cum Romano ſocero, illique ſubjectus, annos alios ſex ſupra viginti: ſolus denique Imperium rexit annos quindecim. Atque adeo ejus Imperii tempus omne, annorum quinque ſupra quinquaginta ſpatio concluditur. Arrepta itaque Nicolaus Patriarcha Aulæ poteſtate (ut qui ipſe Tutor cum Magiſtro Stephano & Joanne Elada, ipſo pariter Magiſtro, erat) Reip. proſpiciebat: quotidieque rebus ad Imperium ſpectantibus ſedulo operam navabat.

Conſtantinus Imperator, & Tutores.

B

Nicolaus Patriarcha Tutorum potiſſimus.

II. Eo igitur Reip. ſtatu, ac cum ſic Romanum adminiſtraretur Imperium, quidam ab Urbe Conſtantino Duci Scholarum Domeſtico, quem ut virum fortem ac catum,

Conſtantinus Dux ad Imperium vocatus.

probeque gerendo Imperio parem gnavumque diligerent, ut adesset, significant; Fore nimirum ut nullo labore rerum in se summam transferret. Non desunt autem, qui dicant, etiam Nicolaum Patriarcham, cum nesciret Alexandri testamento se Tutorem relictum, negotij partibus Artabasdo concreditis, cui Sacerdotali munere interdictum fuerat, ad Constantinum Ducis filium scripsisse, hortantem ut ad capessendum Imperium sese Byzantium conferret: ob easque latas literas id muneris consecutus est, ut percelebris Sophiæ Sacerdotum Princeps esset: Andreæ scilicet pater, qui nostra ætate pingendi artem præ Apelle & Agathargo, Heraclideque & Philœno Byzantiis majore cultu provexit ac nobilitavit.

A Nicolao Patriarcha vocatum fe-tunt.

Andreas pictor celebris.

Pictores clari.

III. Porro Constantinus, ut qui jam ante Imperium somniaret, statim acceptis literis in Urbem involat, lectis militibus stipatus, nec ipsa multitudine spernendis; noctuque per Michaelis Protovestiarii haud procul ab Arce ostiolum ingressus, in soceri sui Gregoræ ædibus cum sociis insomnis permansit. Nicetas vero A secretis, qui postea Protonotarius fuit, Constantini adventum Constantino Patricio & Monacho Eladico nuntiavit; amboque eadem nocte ad Constantinum Ducem accesserunt; consertoque consilio, cum necdum illuxisset, cum facibus militumque non levi armata manu & turba, Circi portam occupant, ac Constantinum faustis acclamationibus Imperatorem salutant. Ibi ejus Equiso a præsidiariis iisque qui intra portas erant, lancea confixus interiit. Haud itaque illic receptus Constantinus, sed repulsus, velut dæmonis cujusdam afflatu furiis actus, nec præ Imperii cupiditate, mentis satis compos, in Circum se tristis vultuque demisso subducit, malum omen reputans, quod Equisonem necatum amiserit. Illinc itaque, faustis acclamationibus prosequentibus, ad Chalcem usque venit; perque ejusdem Chalces portam Ferream, ad Excubitorum usque stationem evasit. Interim Magister Joannes Eladas, ex sodalitatibus classiariisque delectu habito, armis instructos adversus Ducem misit. Ad Chalcem usque cum venissent, consertoque prælio, multi utrinque gladiis perempti ceciderunt; ingensque adeo strages fuit, ut & sanguinis rivi instar fluminis stagnarent.

Constantini Ducis in Urbem ingressus.

Constantini repulsa & cædes.

A καὶ καλῶς διωάμενον πρὸ βασιλείαν κυβερνᾶν, ἐσπλεῦσαι, καὶ τοῦτο ἐγκρατὴς γενέσθαι ἀποινᾶται. ὡς δέ τινες [344] καὶ Νικόλαος Πατριάρχης 344.
ἠγνοηκώς, ὡς κατ' ἐπιτροπὴν Ἀλεξάνδρου αὐτῷ ἐγκεχείριστο τὰ τῆς οἰκουμένης ἐπιτροπεύειν, Ἀρταβάσδῳ ἐγχειρίσας, [345] ᾧ ὁ ἱερομόναχος ἐπείρυν- 345.
το, ὀξαπέστειλε πρὸς τὸν Δούκας Κωνσταντῖνον, παρακελευόμενος ἐσπλεῦσαι τῇ βασιλίδι, ὡς τῆς βασιλείας ἐπιτροπεύσοντα· ὃς δὴ τὸν γράμματος διαπορθμεύσαντος, τῆς προειρημένης Σοφίας πρῶτος τῶν ἱερωμένων κεκλήρωται. Οὗτος γὰρ ἦν πατὴρ Ἀνδρέου τοῦ ἐν χρόνοις τοῖς καθ' ἡμᾶς τὸν τῆς ζωγραφικῆς τέχνην εἰς ἄκρον ἐλάσαντος, ἧπερ Ἀπελλῆς καὶ Ἀγλαοφῶν, Ἡρακλείδης τε καὶ Φίλοινος οἱ Βυζάντιοι κατεσκεύασαν.

γ'. Ὁ δέ, ἅτε καὶ πρότερον αὐτῷ ἐνδεδημηκὼς, καὶ τοῦ θέρους ἀεὶ ἐφιέμενος, ὡς εἶχε τάχους τῷ βασιλεύοντι καταλαβεῖν ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ τῶν τραπεζουμένων ἐγκρίτοις, ἐκθεῖ οὖσι. καὶ νυκτὸς διὰ τῆς Πυλίδος εἰσελθὼν τοῦ Πρωτοβεστιαρείου Μιχαὴλ, οὗπερ πλησίον Ἀκροπόλεως, σὺν τῷ οἴκῳ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Γρηγορᾷ ἄϋπνος μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετέλεσεν. Νικήτας δὲ Ἀσκρῆτις, ὁ μετὰ ταῦτα Πρωτονοτάριος γενόμενος, τῷ Κωνσταντίνου ἀφίξει τῷ Πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ Μοναχῷ τῷ Ἑλαδικῷ κατεμήνυσεν. Οἱ
C ἄμφω τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν Δούκα Κωνσταντῖνον προῆλθόντε, καὶ βουλῇ ποιησάμενοι, οὔπω τῆς ἡμέρας καταλαβούσης, μετὰ λαμπάδων καὶ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὄχλου, τῷ τοῦ ἱπποδρόμου πύλιν καταλαμβάνουσιν, Κωνσταντῖνον βοῶντες ὡς Βασιλέα· ἔνθα δὴ ὁ τούτου Ἱπποκόμος λογχοῦται πρὸς τῶν ἐντὸς τοῦ τοῦ ἱπποδρόμου πυλῶν αἰτρέτου. μὴ διοιχθεὶς οὖν ἐκεῖσε ὁ Κωνσταντῖνος, ἀλλ' ἀποσοβηθείς, ὥσπερ ὑπό τινος ἐκβακχευόμενος δαίμονος, καὶ μὴ ἐφεστηκὼς ἔτι ἔχων τὸν λογισμὸν τῆς τῆς βασιλείας ἔρωτι, [346] 346.
ὑπεχώρησεν, φυγάς τε καὶ καταφὴς, κακὸν οἰωνὸν τοῦ τοῦ Ἱπποκόμου κρίνας
D σφαγῆς. ἐκεῖθεν οὖν βιαζόμενος, ἦλθεν μέχρι τῆς Χαλκῆς, καὶ διὰ τῆς Σιδηρᾶς πόρτης τῆς αὐτῆς Χαλκῆς εἰσπλεύσας, μέχρι τῶν Ἐξκουβίτων προῆλθεν. ὁ οὖν Μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ἑλαδᾶς ἐκλογῇ [347] τῶν τε τῆς ἑταιρείας καὶ 347.
τῶν ἐλατῶν ποιησάμενος, μεθ' ὅπλων πύπτοις ἀπέστειλεν κατὰ τοῦ Δούκα. Ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς Χαλκῆς, καὶ πολέμου συστάντος, πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἔπεσον τῶν μερῶν, ἔργον ἐκεῖσε μαχαίρας γενόμενοι· καὶ ἦσσον, ὥστε τὸν τόπον αἱματὶ πολλαχοῦ καταῤῥέοντα.

Ἀπρέθη δὲ καὶ Γρηγορᾶς ὁ υἱὸς τῆ Δουκὸς, καὶ Μιχαὴλ ὁ ἐξάδελφος αὐτῆ, καὶ ὁ Κουρτίκης ὁ ἐξ Ἀρμενίων. Ταῦτα ὁ Δοὺξ Κωνσταντῖνος μαθὼν, ταραχῆς ὅτι πλείστης ἠμοιβμένης, τῆ * ἱππικῆ ἐξήλασεν. Ὁ δὲ πᾶις ἐκεῖσε ὑπερεγρωμένας καταλιθήσας πλαξὶν, εἰς γλῶ τὸν ὄπισθάτιον κατέβαλεν. ἐπεὶ δὲ ἂς αὐτὸν ἐπ' γῆς ἐρριμμένον καὶ μεμονωμένον κατέλαβεν (οἱ γὰρ ἄλλοι διεσκεδάσθησαν ἅπαντες) ξίφει τῶ τρόπου ἀπέτεμε κεφαλῶ, ἥτις τῆ Βασιλῆ προσενεύκατο καταφανὴς ἅπασι, τῆς ἀπάτης εἰς ἀπόδειγμα. Ὃ δ' ποιοῦσιν αὐτῆ ἐγχείρημα κατὰ λύσα καὶ ἄλλον ἔμπορον ἐδεδήλωτο. Νικόλαος γὰρ ἂς τὰ ἐν Χαλδίᾳ τῆ δημοσίων εἰσπραξέως ἐμπεπιστευμένος, εἰς Συρίαν ἀφίκετο, τὴ καθ' ἡμᾶς θρησκείας ἄζαρνος γενόμενος· ὃς ἐκεῖσε ἀστρονομίας, ἢ ἀστρολογίας λυσὸς μᾶλλον, μετεποιεῖτο. Ἔστι δὲ μελανεμβαφῆ χάρτας ὑφάσματι, ἀπεστάλκει τῶν πρὸς τ Λογοθέτην Θωμᾶν, οὗ δὴ ῥυφθέντες ἐν ὕδατι πρῶτα Μανουὴλ τῆ τῆ Ἀγαρίνων ἑρμηνέως, τὰ ἐν αὐτῆ πεφανέρωται γράμματα, Μὴ φοβήθητε 348. 142 ἀπὸ τῆ πυρροῦ πίθηκου τῆ Δουκὸς· νεωτερισθήσεται γὰρ ἀφεύτως, καὶ θᾶττον ὀλοθρευθήσεται.

ιδ'. Τούτων οὖν οὕτω τελεσθέντων, Γρηγορᾶς τούτου πενθερὸς μετὰ Λέοντος, ὃν Χοιροσφάκτην ὠνόμαζον, τῆ ἁγία Σοφίᾳ τῆ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ προσέφυγον· οὓς καὶ βίᾳ ἐκεῖσε ἀποσπάσθντες, ἀπέκειραν Μοναχοὺς ἐν τῆ τῆ * Στουδίου μονῆ. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν Ἐλαδίκην βουβούσεως τύψαντες, ῥάχη τε καθεβαλόντες, καὶ ὄνῳ καθίσαντες ἀφ' μέσης τῆς πόλεως ἐξαμβύσαν, καὶ ἐν τῆ 349. τῆ Δαλμάτου ἀπαγαγόντες μονῆ, 143 εἱρκτόκλεισον τῆ Καταδίκῃ πεποιήκασιν· Λέοντα δὲ τὸν Καταχαλίτην καὶ Ἀβεσσαλὼμ τὸν τῆ Ἀροτρᾶ ἐκτυφλώσαντες, ἐν ἐξορίᾳ πρέπεμψαν. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν τῆ Εὐλαμπίου υἱὸν, καὶ ἑτέρους σὺν αὐτῆ Φιλόθεος Ὑπάρχης ὁ τῆ Λαμπούδη ἐν τῆ τῆ ἱππικοῦ σφενδόνῃ ἀπέτεμεν. Οὐ μικρὸν δὲ διερευνησάμενοι περὶ Νικήτα Ἀσπρῆτις καὶ Κωνσταντίνου τῆ Λιβὸς, οὐχ εὗρον αὐτοὺς, ὡς ἐγκαμβύοις φυγῇ· τὸν δὲ Αἰγίδιον ἐκεῖσον, καὶ βοὺς σὺν αὐτῆ πολλοὺς καὶ ἀνδρείους ὄντας, ἀπό τε τῆς ἐν Χρυσοπόλῃ Δαμάλεως καὶ μέχρι τῆ Λευκάτου διδύμοις ξύλοις πάντας αἰσχολόπισιν. καὶ πολλοὺς δῦ τῆ ἐν τέλῃ τότε αἰτίλεως καὶ ἀναιτίως οἱ λεγόμενοι ὅτοι Ἐπάρχοι ἀπέκτειναν, εἰ μή τινες τῆ δικαστῶν τούτοις τῆς ἀδίκου

A Occisus est & Gregoras Ducis filius, & Michael ejus consobrinus, nec non Curtices Armenius. Hæc videns Constantinus Dux, cum maxima esset turbatio, equum impulit. Ille, in lapideis tabulis, quibus locus constratus erat, collapsus, sessorem excussit. Quem in terram projectum solumque derelictum quispiam offendens (alij enim dispersi ac palantes erant) ejus caput gladio abscidit, inque omnium oculis, ad vulgi errorem depellendum, Imperatori detulit. Ejuscemodi Ducis aggressio per alium quoque modum
B innotuerat. Nempe Nicolaus quidam publicanus in Chaldia, publicisque vectigalibus præfectus, Christiana ejurata religione, in Syriam se receperat. Illic agens, Astronomiæ, seu magis Astrologiæ cuidam, operam dabat. In nigro itaque linteo scribens, ad Thomam Logothetam miserat; quo aqua eluto a Manuele Agarenorum Interprete, apparuerunt quæ in eo erant exaratæ literæ; in hanc sententiam, *Ne timueritis a Duce rufla volucre. Stulte enim res novas molietur, & statim peribit.*

Astrologi de Constantini defectione vaticinatio.

IV. His itaque eum in modum peractis, Gregoras Constantini socer,
C cum Leone Chœrosphacta, quem vocant, in sanctam Dei Sophiam, sic dictam Ecclesiam, confugerunt: quos inde vi extractos, in Studii Monasterio Monachos detonderunt: Constantinum vero Eladicum nervis bubulis cæsum, vilibusque ac laceris vestibus indutum, asinoque impositum, per mediam Urbem traducentes, in Dalmatæ Monasterio, lata sententia inclusum agere statuerunt. Leonem vero Catacalitem & Abessalonem Arotræ filium excæcatos, in exilium miserunt. Constantinum Eulampij filium aliosque cum eo Philotheus Lampudes Urbis Præ-
D fectus ad Circi metam gladio obtruncavit. De Niceta A secretis & Constantino Libe non exigua facta perquisitio: haud tamen inventi sunt, quod fuga saluti consuluerant. Ægidam vero virum spectabilem sociosque, qui plures ac viri fortes essent, a Damali (Vacca scilicet) quæ est Chrysopoli, ad Leucatum usque, lignis geminis (id est, furcis) omnes suspendit. Procerumque plures ac Senatorij ordinis viros, per id tempus Tutores isti immani sævitia innoxiosque peremissent, ni Judicum quidam, ab injusto eos co-

Conjuratorum pœna.

* al. ἱππ. Zon. &c.

* Στουδίου.

natu ac mente retraxissent, cum dicerent, *Quid vero vos, Imperatore adhuc puero, ejusque injussu talia audetis patrare?* Ducis itaque uxorem detonsam, in illius domum in Paphlagonia dimiserunt, ejusque filium Stephanum castraverunt.

Bulgari Symeonis cassa expeditio.

V. Mense Augusto Symeon Bulgariæ Princeps, expeditione adversus Romanos susceptа cum numeroso fortique exercitu Constantinopolim venit; obsessaque Urbe, ac vallo a Blachernis ad Chrysem portam ducto, illius facili negotio potiundæ, spe elatus erat. Perspecta tamen mœnium firmitate, populique ac præsidiariorum multitudine, nec non balistarum aliorumque omnis generis tormentorum copia, spe frustratus, ad Hebdomum recedit, pacis fœdera petens. Fuit res Tutoribus gratissima: missusque a Symeone illius Magister Theodorus, qui de pace colloqueretur. Nicolaus vero Patriarcha & Stephanus & Joannes Magister assumpto Imperatore, ad Blachernas usque profecti, ambos Symeonis filios introduxerunt, ac cum Imperatore in Palatio epulis acceperunt. Nicolao Patriarcha ad Symeonem egresso, ille caput ei modeste inclinavit: fusaque super eum precatione, stemmatis loco, capitis sui operimentum, ejus capiti, ut ferunt, Patriarcha injecit. Amplissimis itaque immensisque excepti muneribus Symeon ac filii, cum de pace inter eos non satis convenisset, in patriam domumque redierunt.

Zoes in Aulam restitutio, aliorumque ejecto.

VI. Constantino igitur Imperatore, velut qui puer esset, matrem suam identidem requirente (quam Alexander dudum Aula ejecerat) eam rursus in Palatium revocant. Rerum itaque potita, nactaque civilium administrationem, Constantinum Accubitorem, & Constantinum Anastasiumque germanos fratres Gongulios vocatos, in Aulam accersit: Joannisque Eladæ consilio, Alexandri Imperatoris assecla, ea removet; Joannem Rectorem, sicque nuncupatum Gabrilopulum & Basilitzem, aliosque. Porro Augusta Dominicum Hetæriarcham præficit. Magister Eladas morbo correptus, ac a Medicis depositus, e Palatio secedens, ad Blachernas venit; ibique morbo ingravescente, fato functus est. Dominici Hetæriarchæ consilio Zoe Nicolaum Patriarcham cum suis Aula removet, irascentis specie Suam ipsius jubens curare Eccle-

Nicolaus Patriarcha Aula ejectus.

A ὁρμῆς ἀνεχαίτισαν, εἰπόντες αὐτοῖς· ὡς παιδὸς ὄντος τοῦ Βασιλέως, πῶς δὴ δοῦλοι τῆς αὐτοῦ κελεύσεως τοιαῦτα τολμᾶτε διαπράττεσθαι; τὴν μὲν Δουκὸς θεῖον γυναῖκα ἀποκείραντες εἰς τὸν ἐν Παφλαγονίᾳ οἶκον αὐτῆς ἐξαπέστειλαν, θυγατρίδουν τε καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς Στέφανον.

ε'. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βουλγαρείας ἄρχων ἐκστρατεύσας κατὰ Ῥωμαίων στρατῷ ὄγκῳ βαρεῖ, κατέλαβεν τὴν Κ Π. καὶ δὴ προσκαθίσας αὐτῇ χάρακα περιέβαλεν, ἀπό τε Βλαχερνῶν, ἕως μέχρι τῆς λεγομένης Χρυσῆς πόρτης, ἐλπίσι μετέωρος ὢν, ὡς ἀπονητὶ τούτου ἐλῶν. ἐπεὶ δὲ τήν τε τῶν τειχῶν κατάσκεψιν ὀχυρότητα, τήν τε ἐκ τῆς πλήθους καὶ τῶν ὁπλιτῶν καὶ τῶν πεζοβόλων καὶ ἐξοβόλων ὀργάνων ἀσφάλειαν, τῶν ἐλπίδων σφηνεῖς, ἐν τῷ λεγομένῳ Ἑβδόμῳ ἀπέστρεψεν, εἰρηνικὰς ἀποστολὰς αἰτησάμενος. τῶν δὲ Ἐπιτρόπων ἀσμενέστατα ἀποδεξαμένων, ἀποστέλλει Συμεὼν Θεόδωρον Μάγιστρον αὐτῷ συμμαλῆσαι περὶ τῆς εἰρήνης. διαλεγομένου τε τοῦ τε Πατριάρχης Νικόλαος καὶ Στέφανος καὶ Ἰωάννης ὁ Μάγιστρος τὰ Βασιλέα, ἦλθον μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, καὶ εἰσήγαγον τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ Συμεών, καὶ 350.
συνεστιάθησαν τῷ Βασιλεῖ ἐν τῷ παλατίῳ. Νικόλαος δὲ ὁ Πατριάρχης ἐξῆλθε πρὸς Συμεών, ᾧ τινι τιμῇ κεφαλῇ ἐπέκλινε Συμεών. Εὐχῇ οὖν ὁ Πατριάρχης ποιήσας, ἀπὸ σχήματος, ὡς φασὶ, τὸ ἑαυτοῦ ὑπερβατίδιον τῇ αὐτοῦ ἐπέθηκε 351.
κεφαλῇ. δώροις οὖν ἀμοιβαῖς καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες ὅ, τε Συμεὼν καὶ οἱ παῖδες υἱοὶ, εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐπέστρεψαν, ἀσύμφωνοι ὑπὲρ τῆς εἰρηνικῆς εἰρήνης διαλυθέντες.

Ζ'. Τοῦ Βασιλέως οὖν Κωνσταντίνου, ἅτε παιδὸς ὄντος καὶ τὸν ἴδιον μητέρα ὑπεζητηκότος· ἤδη γὰρ τοῦτον κατήγαγε Ἀλέξανδρος ὁ Βασιλεύς, διαβιβάζοισιν αὐτὸν πάλιν. αὐτὴ οὖν προεκρίθη τῆς βασιλείας, ἀναβιβάζει εἰς τὸ παλάτιον Κωνσταντῖνον Παρακοιμώμενον καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον αὐταδέλφους τοὺς Γογγυλίους λεγομένους· καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου τοῦ Ἐλαδᾶ καταβιβάζουσι τοὺς οἰκείους τοῦ Ἀλεξάνδρου Βασιλέως, Ἰωάννην τὸν Ῥήκτορα καὶ τὸν λεγόμενον Γαβριλόπουλον, καὶ Βασιλίτζην καὶ τοὺς λοιπούς. προσχείζεται δὲ ἡ Αὐγούστα Δομίνικον Ἑταιριάρχην. Μάγιστρος δὲ ὁ Ἐλαδᾶς νόσῳ προσπεσών, καὶ ἀπαγορευθεὶς τῶν ἰατρῶν, καταληφθεὶς ἐκ τοῦ παλατίου, καὶ ἐν ταῖς Βλαχέρναις τελευτήσας, ὑπὸ τῆς νόσου βαρυνθεὶς πλευρᾶς. συμβουλῇ Δομινίκου Ἑταιριάρχου καταβιβάζει Ζωὴ Νικόλαον Πατριάρχην ἅμα τοῖς μετ' αὐτοῦ, μετ' ὀργῆς. Τὰ τῆς ἰδίας Ἐκκλησίας φροντίζειν

ἐποδσα. οὐ μετ' οὐ πολὺ, Κωνσταντῖνος Παφλαγονοιμώλιος Δμφοάλλῃ τῇ Αὐγούστῃ Δομίνικον Ἑταιριάρχην, ὡς τὴν βασιλείαν σφετερίζοντα εἰς τὸν ἑαυτῦ ἀδελφόν. καὶ τῦτον μὲν προφάσει Πατρικίων πομπεύσαντες, κατελθόντα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς ἔθος, θύραθεν λαβεῖν, οἴκοι μένειν προεκελεύσαντο. προεβάλλετο δὲ Ζωὴ
352. Ἰωάννην τὸν [111] Γαριδᾶν Ἑταιριάρχην, καὶ Δαμιανὸν εὐνοῦχον τῆς Βίγλης Δρουγγάριον. Δομίνικος δὲ ἀπῆλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῦ μόνον ὀλοφυρόμενος.

ζ'. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεὼν τὴν Θρᾴκην πάλιν λῃζομένου, ἐν φροντίδι οὔσης τῆς Αὐγούστης καὶ τῶν ἐν τέλει ὅπως αὐτὸν τῆς ἀλαζονείας παύσωσιν, ᾐτήσατο Ἰωάννης ὁ Βογᾶς γενέσθαι Πατρίκιος, ὑποσχόμενος κατ' αὐτῦ ἀγαγεῖν Πατζινάκας. τῆς αἰτήσεως δὲ τυχών, δῶρά τε λαβών, εἰς τὴν Πατζινάκων ἀπῆλθε χώραν· καὶ δὴ ἀποσάλμενος, ὁμήρους ἐκ μὲν λαβών, ἦλθεν ἐν τῇ πόλει, στιφθέντων Πατζινάκων ἀμφοτέρωθεν, καὶ τὸν Συμεὼν καταπολεμῆσαι. πρε-
353. σβεύετο δὲ τότε ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, [112] ἀνὴρ ὅτι ῥώμῃ ὀνομαστότατος, υἱὸς ὢν τῦ Ἀργύντου τῦ Ἀρχόντων, ὃν φασι σιδηρᾶν ῥάβδον ἐκ τῶν ἄκρων ἑκατέρωθεν κρατοῦντα χερσὶ τῇ ὑποφαλλούσῃ δυνάμει ἀμφοτέρωθεν, καὶ πρὸς ὃ κυκλικὸν σχῆμα μετάγειν, τῆς ἀντιτύπου τῆς σιδήρου φύσεως τῇ βίᾳ τῶν χειρῶν ὑποκυούσης. ὃν παρεκαλοῦμεν ἡ Δέσποινα καὶ μὴ πολλῆς ὑμῖν ὑποδέξασθαι, καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξέπεμψεν.

η'. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνὶ ἰνδικτιῶνος τρίτης Παγκρατοῦκας ὁ Ἀρμένιος τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεὼν παρεδώκεν, ἥτις ὃ πρὶν μὲν Ὀρεστιὰς ἐκαλεῖτο, ἐξ Ὀρέστου τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὃς ζήλῳ δικαίῳ διὰ τὸν πρὸς τὸν πατέρα Κλυτεμνήστρας δολοφονίαν, ταύτην σὺν Αἰγίσθῳ ἀπεκτόνας, λίαν ἐκμέμηνεν· καὶ ἐν τῇ συνελθούσῃ Ἔβρῳ, Ἀρζοῦ τε καὶ Ἀρτάκῃ τοῖν τριῶν ποταμοῖν μιᾷ λουσάμενος, τῆς νόσου ἀπήλλακτο· ἔνθα ταύτην οἰκοδομήσας, ὅθεν τῷ ἰδίῳ ὀνόματι κέκληκεν· Ἀδριανὸς δὲ Καῖσαρ μεγίστοις οἰκήμασιν αὐτὴν μεγαλύνας, πόλιν Ἀδριανοῦ μετωνόμασεν. αὕτη τρίτης ἡμέρας ὁδὸς ἀνδρὸς εὐπετοῦς ἐκ δύσεως Φιλιππουπόλεως διίστασθαι, ἠκαλυσμένη τῷ ὄρει τῷ Αἵμῳ, πρὸς ᾧ οἱ τρεῖς ποταμοὶ συμβάλλονται ὃ ὀμβρινὸν ὕδωρ. μετ' οὐ πολὺ ἀπέστειλε Βασίλειος Πατρίκιος καὶ Κανίκλης, καὶ Νικήτας Πρωτοσπαθάριος ὁ Ἐλαδικὸς παρὰ Ζωῆς μετὰ δώρων πολλῶν, καὶ ἀπεπαρέλαβεν πάλιν αὐτήν.

siam. Nec multo post, Constantinus Accubitor Dominicum Hetæriarcham apud Augustam accusat, ut qui rerum summam in fratrem suum transferre cogitaret. Simulate igitur Patricij dignitate ornantes, cum ex more in Templum precibus communiendus descendisset, domi manere jussere. Ejus loco præfecit Zoe Fœderatorum turmis Joannem Garidam; Damianum vero Eunuchum, Excubiarum Drungarium creavit. Dominicus frustra lugens ac quiritans, domum se recepit. Patriciorum inauguratio.

VII. Cæterum Symeone Bulgaro iterum Thraciam infestante, Augusta Proceribusque anxiis, quo pacto hominis arrogantiam compescerent, rogavit Joannes Bogas ut Patricius crearetur; Patzinacas adversus eum se conducturum pollicitus. Voti compos effectus, acceptisque muneribus, ad eos iter contendit. Ac vero icto fœdere, indeque acceptis obsidibus, cum illis in Urbem rediit; Patzinacibus transmisso Istro Symeonem se debellaturos pollicentibus. Venit vero etiam eo tempore in Urbem Asotius, vir roboris fama celeberrimus, Principis Principum filius. Ferebant virgam ferream, cujus extrema manibus teneret, qua pollebat eximia vi, posse inflectere, inque circuli formam intorquere; ferri nimirum duritie, illius manuum robori cedente. Hunc Augusta venientem multo honore suscepit, ac rursum in patriam remisit. Bogas Patricius. Patzinacum auxilia. Asotij Saraceni robur.

VIII. Mense Septembri Indictione tertia Pancratucas Armenius Adrianopolim Symeoni prodidit. Vocabatur hæc prius Orestias, ab Oreste Agamemnonis filio; qui justa æmulatione ob patrem a Clytemnestra dolo necatum, ipsa, una cum Ægistho, occisa, gravi furore actus est; ac, quo loco Ebrus, Arzusque ac Artacus flumina confluunt, lotus, morbo liberatus est; eodemque loco urbe condita, suum illi nomen indidit. Adrianus autem Cæsar magnificis ornans ædificiis, Adriani Urbem ex sese mutato nomine appellavit. Distat Philippopoli trium dierum spatio, quam mons Hæmus, velut sinu amplectitur, qua parte nivales ac pluviales congerunt aquas, quæ modo tria flumina dicebamus. Postmodum vero, misso Zoe Basilio Patricio ac Caniclei Præfecto, & Niceta Eladico Protospathario cum multis muneribus, tandem illam recepit. Adrianopolis prodita & recepta: ejus Urbis origines.

Tentata Strobelus : Damiani Amiræ mors.

IX. Venit vero Damianus Ameras in Strobelum insulam, magno hostilium navium apparatu, ac cum ingentibus copiis: cepissetque utique, nisi morbo correptus, fatis concessisset: cujus interitu factum ut Saraceni irrito conatu redirent. Achaiæ autem ac Athenarum populi civesque, continuis Chase filij Jubæ injuriis vexati, ejus luxuriam inexplebilemque cupiditatem ferre non valentes, lapidibus obrutum, intra ipsum Athenarum Templi penetrale male interemerunt.

Chases necatus in sacrario.

X. Zoe porro Augusta elatos Symeonis animos videns, ejusque adversus Christianos grassationem non ferens, re cum Optimatibus deliberata, fœdus icere, pacemque componere cum Agarenis statuit, omnesque Asiæ copias ad debellandum profligandumque Symeonem trajicere. Missi proinde in Syriam Joannes Rhodinus Patricius & Michael Toxaras, qui paciscerentur. Quo peracto, consueta erogatione donato milite, assumptis cohortibus ac legionibus in Thraciam transmisere, Magistro Leone Phoca Scholarum Domestico, viro scilicet majoribus animis, quam imperatoria solertia prædito. Eductis itaque venerabilibus ac vivificis Lignis, Constantini Palatini Cleri Sacerdotum primi, cognomento Cephalæ, Constantinique Baleliæ opera, in Thracia, cum omnes hæc venerati essent, seque una commorituros jurejurando firmassent, in Bulgariam profecti sunt cum universo exercitu. Præerant Excubiti turmæ Joannes Grapso; Icanati vero Marulis filius. Romanus Argyrus Ducis potestate præerat, ejusque frater Leo & Bardas Phocas, quibuscum erat & Melias cum Armeniis, aliique omnes Thematum Duces. Præter alios vero etiam cum Leone Domestico erat Constantinus Patricius Afer, qui ejus consiliis in omnibus, quæ ad ipsum attinebant, uteretur. Mensis itaque Augusti die vigesima, Indictione quinta, Romanos inter atque Bulgaros ad Acheloum flumen commissa pugna (quæ Dei judicia, quam inscrutabilia & imperveſtigabilia!) Romani omnes fusi fugatique, horrendo per exercitum omnem ululatu, cum se alij alios conculcarent, alios hostes perimerent; tanta hominum strage, quanta nec a sæculo audita est. Leo ægre in Mesembriam sospes evasit. Desiderati præ

Apparatus in Bulgaros.

Crucis adorationis religio.

Romanorum ingens strages.

A θ'. Ηλθεν δὲ ὁ Δαμιανὸς Αμηρᾶς εἰς Στρόβηλον νῆσον μετὰ πλοίων πολεμικῶν, καὶ πολλῆς τῆς δυνάμεως· καὶ τοῦτον προὔλαβεν ἄν, εἰ μὴ νοσήσας ἐπελεύτησεν, ὑποστρεψάντων ἀμαχεὶ τῶν Σαρακηνῶν. οἱ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἀθηνῶν οἰκήτορες συνεχῶς ἐπηρεαζόμενοι παρὰ Χασὲ υἱοῦ τοῦ Ἰούβα, τῷ αὐτοῦ ἀσωτίᾳ καὶ ἀπληστίᾳ μὴ ἐνεγκόντες, λίθοις τοῦτον βάλλοντες αἰφνὶς κακῶς [354] ἔνδοθι τοῦ 354.
ψυσαρηείου τοῦ ἐν Ἀθήναις ναοῦ.

ι'. Βλέπουσα δὲ Ζωὴ Βασίλισσα τὴν ἔπαρσιν Συμεών, καὶ τὴν κατ' αὐτοῦ ἐπίθεσιν, βουλῇ μετὰ τῶν ἐν τέλει βουλεύεται· ἄλλοθεν καὶ εἰρήνῃ μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν διαφράξασθαι· διαφράσασα δὲ πάντα τὸν τῆς ἀνατολῆς στρατὸν κατὰ Συμεὼν ἀπέστελλεν ὧν ἐν τέλει βουλευόμενος καὶ ἀφθονίσας τὸν Συμεών. ἀπεστάλη οὖν ἐν Συρίᾳ ὅτε ὁ ποιήσας ἄλλοθεν Ἰωάννης Πατρίκιος ὁ Ῥωδινὸς καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαρᾶς· οὗ γενομένου, τὴν σπονδὴν τῆς εἰρήνης διαμενεῖν πεισθέντες ἐν τοῖς πάλαι, ταῦτα δὲ διαλαβόμενοι σὺν τοῖς ἔθνεσι κατὰ τὴν Θρᾴκην μᾶλλον διεπέρασαν, Λέοντος Μαγίστρου τοῦ Φωκᾶ Δομεστίκου τῶν σχολῶν τυγχάνοντος, ᾧ δυσφορία μᾶλλον ἢ ὑπηκοϊκὴ φρόνησις κατεσπουδάκει. ἐξαναζόντων οὖν τὰ σιβάσμια καὶ
C ζωοποιὰ ξύλα Κωνσταντίνου Πρωτοπαπᾶ τοῦ παλατίου, τοῦ Κεφαλᾶ λεγομένου, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Βαλελίας ἐν τῇ Θρᾴκῃ, ἅπαντες κατασκωπήσαντες, καὶ ἐπομοσάμενοι συναποθνήσκειν ἀλλήλοις, πανστρατιᾷ καὶ Βουλγάρων ἐξώρμησαν· ἦρχον δὲ, τοῦ τάγματος Ἐξκουβίτων Ἰωάννης ὁ Γρᾴψων, τοῦ δὲ Ἰκανάτου ὁ τοῦ Μαρούλη υἱός· Ῥωμανὸς δὲ ὁ Ἀργυρὸς ἐστρατήγει, καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς, οἷς συνῆν δὲ καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες στρατηγοὶ τῶν θεμάτων. συνῆν δὲ καὶ μετὰ τοῖς ἄλλοις ὁ Κωνσταντῖνος Πατρίκιος ὁ Λίψ
D Λέοντι Δομεστίκῳ, σύμβουλος αὐτοῦ ἐν πᾶσι τοῖς αἰτήκοσι ὤν. μιᾷ τῇ Αὐγούστῳ εἰκάδι, ἰνδικτιῶνος ε'. ὁ πόλεμος μεταξὺ Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων [355] μετὰ τὰ Ἀχελόῳ συγκε- 355.
κροτημένα πολέμῳ· καὶ οἷα τὰ τοῦ Θεοῦ κρίματα, ὡς ἀνεξερεύνητα καὶ ἀνεξιχνίαστα· πέπτωκαν Ῥωμαῖοι πανστρατιᾷ· καὶ γέγονε φυγὴ πάντελὴς καὶ φεικώδης ὀλοσυγὴ, τῶν μὲν ὑπὸ τῶν ἀλλήλων συμπατουμένων, τῶν δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων αἱματουμένων, αἵματός τε χύσις οἵα οὐδ' ἀγὼν οὐ γέγονεν. ὁ δὲ Λέων ὑπὸ Μεσημβρίᾳ διεσώθη φυγών. ἐστάλη δὲ πρὸς τοὺς

τοῖς ἄλλοις ἐν τῇ τῆς πολέμου συμβολῇ ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Λίψ, καὶ Ἰωάννης ὁ Γραψᾶς, καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἱκανοί. ἀπεστάλη δὲ καὶ Ῥωμανὸς Πατζίκιος Δρουγγάριος ὢν τῶν πλοίμων μετὰ πάντος τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ βοηθῆσαι Λέοντι τῷ Φωκᾷ· ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βογᾶς καταγαγεῖν Πατζινάκας, ὡς εἴρηται. κελευσθέντος δὲ τοῦ Δρουγγαρείου Ῥωμανοῦ ζητεῖν διαφόρους καὶ Βουλγάρων, ὥστε συμμαχῆσαι Λέοντι τῷ Φωκᾷ· Ῥωμανοῦ δὲ καὶ Ἰωάννου εἰς ἔριδας καὶ λογομαχίας ἐλθόντων, ὁρῶντες αὐτοὺς οἱ Πατζινάκαι πρὸς ἀλλήλους διαμαχομένους καὶ συγκαπαίζοντας, ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια. τοῦ πολέμου δὲ τέλος λαβόντος, καὶ ὑποστρεφόντων ἐν τῇ πόλει τοῦτε Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐκινήθησαν· καὶ εἰς τοσοῦτον κίνδυνον τὸν Δρουγγάριον Ῥωμανὸν ἀφείκασιν, ὥστε καὶ καταδικάζουσιν ὑπνον ἐξενεγκεῖν τῷ ὀφθαλμῷ στρουθίωνα, ὡς ἀμελείᾳ, μᾶλλον δὲ κακουργίᾳ μὴ διαφθάσαντα τοὺς Πατζινάκας, ἀλλ' ὑποχωρήσαντα ταχέως, καὶ μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίων ἐν τοῖς πλοίοις ὑποδεξάμενον. ἐκ τοῦτο ἂν ἐπεπόνθει, εἰ μὴ τοῦδε Κωνσταντίνου Πατζικίου τοῦ Γοδγύλη καὶ Στεφάνου Μαγίστρου, ὡς δυναμένων τοῦδε τῇ Αὐγούστῃ πολλά, τὰ τῆς καταδίκης διέτεμον. τῶν δὲ Βουλγάρων τῇ νίκῃ κατεπτηχότων, καὶ ἐκστρατευσαμένων μέχρι τῆς πόλεως, ἐξῆλθε Λέων ὁ Δομέστικος τῶν σχολῶν καὶ Ἰωάννης ὁ Ἑταιριάρχης, καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ Δουκός, εἰς χώραν Θρᾳκῶν, οὕτω λεγόμενον Καπασύρτας, ἅμα πλείστῳ
356. λαῷ τῶν Βουλγάρων. τῇ δὲ νυκτὶ ἀδοκήτως [355] ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων, καὶ τοῦ Δομεστίκου φυγόντος, ἐσφάγη Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ Δουκὸς, καὶ πολλοὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ.

ια'. Θεόδωρος οὖν ὁ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου παιδαγωγὸς, ὁρῶν Κωνσταντῖνον Παφλαγονα φιλούμενον [357] εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον γαμβρὸν τιμᾶν Βασιλείᾳ σφετερίζόμενον, ὑπέδυκεν Κωνσταντίνῳ τῷ Βασιλεῖ, Ῥωμανὸν τὸν Δρουγγάριον προσλαβέσθαι, ὡς πατρικὸν αὐτοῦ δοῦλον, καὶ οὕτω τὰ πρὸς αὐτὸν, ὡς ἂν ᾖ σὺν αὐτῷ, καὶ διαφυλάττειν αὐτόν· καὶ ἐν οἷς ἂν δέῃ, σύμμαχον ἔχειν καὶ βοηθόν. πολλάκις οὖν πολλάκις παλαιὸς, Ῥωμανὸς ἀπέπαυε. γραμμάτιον οὖν ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος αὐτοχείρῳ διαφράξας γραφῇ, καὶ ὑπογραφῇ διαστάλιτικῷ ἀπέστειλεν αὐτῷ· ὅθεν αὐτὸς ὅπως χεῖρας λάβοι, ὑπέθετο τιμᾶν τὸν κατὰ τοῦ Παφλαγονος Κωνσταντῖνον, καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἔκθεσιν, ὡς

Incerti Continuat. Constant. Porphyrog.

A aliis in ipsa pugnæ congressione, Constantinus Afer & Joannes Grapso, Procerumque alij non pauci. Missus erat & Romanus rei navalis Drungarius cum omni classe, ut Danubij littora legeret, ac Leoni Phocæ opem ferret: Joannes item Bogas, uti dictum est, qui Patzinacas adduceret. Cumque Romanus Drungarius in mandatis accepisset, ut quos dicebam Patzinacas, adversus Bulgaros, Leoni Phocæ auxilio futuros traiceret; Romanusque & Joannes in contentiones verborumque dissidia versi essent, videntes Patzinacæ sic inter se discordes atque pugnantes, domum rediere. Bello autem finito, reversisque in Urbem Romano ac Boga, mota quæstio est de eorum dissidio. Ubi in tantum periculum adductæ Romani Drungarij res, ut amissionis luminum in se adversam sententiam tulerit, velut qui negligentia, seu potius animi pravitate ac nequitia præsto non fuisset, ut Patzinacas traiceret, sed se citius subduxisset: qui denique ne Romanos quidem fugientes navibus excepisset. Ac certe oculis luisset, nisi Constantino Congyle & Magistro Stephano, qua apud Augustam auctoritate longe maxima pollebant, connitentibus, in contrarium sententia illi versa esset. Bulgaris autem victoria elatis, ad ipsamque Urbem excurrentibus, cum Leo Scholarum Domesticus Joannesque Hetæriarcha & Nicolaus Ducis filius, in Thraciæ locum, quem Cataspyrtas vocant, conferto agmine adversus Bulgaros essent egressi; noctu ex improviso irruentibus in eos Bulgaris, ac Domestico in fugam verso, Nicolaus Ducis filius cum aliis multis occisus est.

Victi iterum Romani.

XI. Theodorus itaque Constantini Imperatoris Pædagogus, Constantinum Accubitorem Imperium transferre molientem in Leonem suum ex sorore affinem animadvertens, Constantino Imperatori auctor est, ut Romanum Drungarium assumat, velut olim patris servum ingenuum, illiusque propensa voluntate rebus studentem, ut cum ipso maneat, custosque & vindex atque defensor, cum necesse fuerit, illi existat. Romanus de his sæpius interpellatus, renuit. Quapropter Constantinus ipse Imperator, literas propria manu exaratas subscriptioneque firmatas ad eum mittit: quibus ille acceptis, Constantinum Accubitorem ejusque affines se aggressurum, qua par fuerit

Const. de Adm. Imp. Patzinacitæ vocat.

rarione, pollicitus est. Ejus itaque rei late pervagante fama, cùm Accubitor Romanum urgeret, ut cum classe, militari jam stipendio donata, proficisceretur, cum Romanus in navali quasi instructurus classem versaretur, venit ad eum Constantinus Accubitor, velut solvendæ classis negotium maturaturus. Cui Romanus servili habitu gestuque obviam factus, quod jubebatur promptius se facturum pollicitus est. Cumque ex eo Constantinus scisciteretur, *Num elegantes viros & fortes, ad Imperatoriam impellendam triremem idoneos habeat?* Jubet statim Romanus manu expeditos illi præsto esse ac prope accedere. Hi autem, quos consilium non lateret, Romani jam celoce proxima, ipsoque Constantini Accubitoris vestigia premente, cum is eum manibus corripuisset, ac, *Tollite eum* clamasset, actutum raptum, in Romani Drungarij triremem, sub custodia tenendum intulere. Qui autem virum defenderet, aut ulla ejus miseratione moveretur, ne unus quidem inventus est, mox fuga dilapsis omnibus, qui illi comites essent. His ad Zoem Augustam perlatis, illa, Nicolao suisque Optimatibus accersitis, ad Romanum mittit, qui facti causam inquirant. Cum itaque trajecissent, populi coitione lapidibus appetiti ac fugati sunt. Mane igitur egressa Zoe ad Bucoleonis Solare horologium, filio, cunctisque clamabat, *Quomodo rebellio hæc contigisset?* Cui Theodorus Constantini Imperatoris Pædagogus, *Idcirco nimirum contigisse, quod Leo Phocas Romanos, Constantinus Accubitor Aulam, perdidisset.* Interim Imperator Nicolaum Patriarcham & Stephanum Magistrum sibi in Aula adesse jubet, translata in se a matre potestate. Postridie missus Joannes Tubaces, qui Zoem Augustam Aula ejiceret. Ea cum fletu ac ejulatu in filij complexus ruens, ad maternam miserationem affectumque inflexit; ita sane ut Imperator ad ducentes clamaverit, *Sinite ut mater mea mecum versetur:* vixque verbum protulerat, cum illi dimiserunt. Accersitum vero Imperator & Patriarcha Joannem Garidam, Scholarum Domesticum eum esse jusserunt, veriti ne Leo Phocas in rebellionem verteretur. Non acquievit ille ut munus acciperet, nisi Theodorus Zaphinezer illius levir, & Symeon ejus filius Fœderatorum turmis præficerentur. Amborum itaque jurejurando fretus, in domum

Captus ex insidiis Constantinus Accubitor.

Zoe ad ordinem redacta, Filij pietate in Aula relicta.

Garida Scholarum Domesticus.

A δέξ, ποιήσας ἄν. τῆς φήμης οὖν ταύτης διαφερούσης, καὶ τοῦ Παρακοιμωμένου καταμανθάνοντος Ρωμανὸν ἀποκινῆσαι μὲν τοῦ σόλου τὰ νενομισμένα φόρτα λαβόντα· ΧΙΒ ἐν τῇ ἐξαρτήσει δὲ ὄντος τοῦ 358.
Ρωμανοῦ, καὶ τὰ πλοῖα διηρεπίζοντος, ἐξῆλθεν Κωνσταντῖνος Παρακοιμώμενος ὡς ἐπισπουδάζων αὐτὸν τοῦ ἐκπλοῦσαι. ὁ δὲ τούτῳ δουλικῷ τῷ σχήματι προϋπήντησεν, καὶ προθύμως ποιήσειν ὃ κελευόμενον ἐπηγγείλετο· καὶ, Εἰ ἔχει ΧΙΓ ἄνδρας δύ- 359.
δεις καὶ γυμνήτας ἐπιτηδείους τῇ βασιλικῇ ἐρέττειν τριήρει εἰπόντος πρὸς Ρωμανόν, ἔστι δοῦναι τούτοις τῇ χθὲς ἐπίμοις οὐσι πλησίον ἐλθεῖν. οἱ δὲ τὰ τῆς βουλῆς εἰδότες, ἔγνωσαν ἤδη τοῦ δρόμωνος Ρωμανοῦ γεγονότος, ἐπειδὴ ἔστι ὀπίσω τοῦ Παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου προπατῶν ἀνήρπασεν αὐτὸν ταῖς χερσὶ, καὶ, Ἄρατε αὐτὸν ἀνέφώνησεν, πρόφασμα οὗτοι τῶν ἁρπάσαντες, εἰς τὴν τοῦ Δρουγγαρίου Ρωμανοῦ τριήρη εἰσήγαγον, καὶ ἐν τῇ ἀσφαλείᾳ κατεῖχον. οὐδεὶς οὖν ὁ ὑπαρασπίζων ἦν, ἢ κατοικτείρων τὸν ἄνθρωπον, πάντων τὴν σωτηρίαν αὐτῷ χρησαμένων φυγῇ. Ταῦτα Ζωὴ Αὐγούστα μαθοῦσα, προσκαλεσαμένη τὸν Πατριάρχην Νικόλαον καὶ τοὺς αὐτῆς μεγιστᾶνας, καὶ ἀποστέλλει πρὸς Ρωμανὸν τὸ γηραιὸν ἥλουσα μαθεῖν. τούτων οὖν διαφαρασσόντων, λίθοις ὁ λαὸς αὐτοὺς ἐξήλασεν βάλλοντες. ἔωθεν οὖν ἐξελθοῦσα Ζωὴ ἐν τῷ τοῦ Βουκολέοντος Ηλιακῷ, ἐπιφωνεῖ τῷ υἱῷ καὶ πᾶσι, Παῖς ὄρα γέγονεν ἡ ἀνταρσία αὕτη; ἔφησι δὲ πρὸς αὐτὴν ὁ παιδαγωγὸς τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου Θεόδωρος, Ὅτι διὰ τὸ ἀπολέσαι Λέοντα τὸν Φωκᾶν τοὺς Ρωμαίους, καὶ Κωνσταντῖνον Παρακοιμώμενον τὸν παλάτιον, ταῦτα γεγόνασι. προσελάβετο δὲ ὁ Βασιλεὺς Νικόλαον τὸν Πατριάρχην καὶ Στέφανον Μάγιστρον σεσῶσθαι αὐτοὺς ἐν τῷ παλατίῳ, τὴν ἐξουσίαν εἰς ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς μητρὸς ὑπεσπώμενος. τῇ δὲ ἐπαύριον ἀπέστειλεν Ιωάννην τὸν Τουβάκην Ζωὴν Αὐγούσταν τοῦ παλατίου καθαιρεθῆσαι. ἡ δὲ μετ' ὀλολυγῆς καὶ δακρύων τῷ ἑαυτῆς προσωλαχεῖσα υἱῷ, πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν καὶ οἶκτον τὸν υἱὸν ἐκίνησεν, ὡς τὸν Βασιλέα εἰπεῖν πρὸς τοὺς ἄγοντας, Ἑάσατε μετ' ἐμοῦ (εἰ) τὴν μητέρα μου. οἱ δὲ ταύτην ἅμα τῷ λόγῳ ἀφῆκαν. προσκαλεσάμενος οὖν ὁ τε Βασιλεὺς καὶ ὁ Πατριάρχης Ιωάννην τὸν Γαριδᾶν, προσεβάλλοντο Δομέστικον τῶν σχολῶν, δεδιότες μὴ εἰς ἀνταρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Λέων. ὁ δὲ οὔτ' ἔσθυτε τῶν ἡμέραν, εἰ μὴ Θεόδωρον τὸν γυναικάδελφον αὐτοῦ τὸν Ζουφινεζὲρ, καὶ Συμεὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ προσεβάλλετο * Ἐπαρχάρχην. ΧΙΔ ὅρκοις οὖν * Ἐπαρχάρχας. 360.
βεβαιωθεὶς ὑπ' αὐτῶν, κατῆλθεν ἐν τῷ οἴκῳ

αὐτ. οἱ δὲ πρωτίκα ἐκ συγκλήτ αὐτ τῆ παλατίου καταβιάζεσιν. ζύτων οὖν πρὸς αὐτὸν ἐλθόντων, ὡς ἐθάσσαν αὐτὸς, ζῆμος αὐτὸν ἔλαβεν, καὶ φρενῶν ἔκστασις. οὗτος οὖν ἔξηλθε πρὸς Ρωμανὸν, καὶ διηγήσατο αὐτῷ εἶα πέπονθεν. συμφιλιωθεὶς οὖν αὐτῷ, ἐπ' ὅρκοις δοὺς καὶ λαβὼν ὥστε μίαν ἔχειν ἀμφοτέρους ψυχὴν, σύμφρων αὐτῷ καὶ σύμπους ἐλθεῖν· ὥστε καὶ γαμικῶν στεφάλλαγμα ποιήσασθαι στεφώνησθαι, πλέον ἐκ τούτου τὸν τῆς ἀγάπης δεσμὸν ὑπισφίξοντες.

ιβ'. Τῇ εἰκάδι οὖν τεπάρτῃ τῆ Μαρτίου μίνος ἀποστέλλει Ρωμανὸς Ιωαννίν πρεσβύτερον οἰκεῖον αὐτῷ ἐπίστατον ὄντα, καὶ Θεόδωρον τὸν Ματζούκην εἰς τὸ παλάτιον ὑπαπολογουμένους, ὡς Οὐκ ἐπ' ἀπαρσίας γέγονε τὸ πρ' ἐμοῦ ἁμαρταχθέν, ἀλλὰ τῷ τῆ Φωκᾶ ὑπάρξαι ὑφορώμενος, καὶ διδιὼς μὴ τί νεωτερισθείη πρ' αὐτῆ εἰς τὸν Βαπλέα, τούτου ἕνεκα ἀπελθεῖν ἐν τῷ παλατίῳ βεβούλθαι, ἐπὶ τῷ φυλακὴν ποιῆσθαι τῆ Βασιλέως. μὴ συνθδοκησάντος δὲ Νικολάου Πατριάρχου ἐν τούτῳ, ἐμίνυσθη Ρωμανὸς τῷ Θεοδώρου τῆ ῥηθέντος παιδαγωγοῦ, ἐλθεῖν μετ' ὀλίγου πλήθους μέχρι τῆ Βουκελέοντος.
361. ὃς μετ' ὀλίγ συνῆν αὐτῷ βουλευσάμενος· [361] ὁ γὰρ ἄρτι ἦλθ αὐτὸν, τῇ ἡμέρᾳ τῆ Εὐαγγελισμοῦ τῆς ἁγιαμένου Παρθένου καὶ Θεοτόκου· πέμπτη δὲ ἦν, ἦλθεν ἔνοπλος ἅμα τῷ ὅλῳ πλήθι ἐν τῷ Βουκελέοντι. καὶ προῆλθ Στέφανος μὴ Μάγιστρος ἐξῆλθε τῆ παλατίου. Νικήτας δὲ Πατρι-
362. κιος [362] ὁ συμπενθερὸς Ρωμανοῦ ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ, ἐξήραξεν ἐκβῆναι τὸν Πατριάρχην Νικόλαον. ὅρκοις οὖν βεβαιωθέντες οἱ τῆ παλατίου πρὸς Ρωμανὸν, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν τὸν ζωοποιὸν καὶ τίμιον ξύλον· καὶ προσκυνήσας αὐτὸν, καὶ ὅρκοις βεβαιώσας αὐτοὺς, ἀπῆλθε μετ' αὐτῶν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ὀλίγων τινῶν, προσκυνήσων τὸν Βασιλέα· καὶ εἰσῆλθεν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῷ ἐν τῷ Φάρῳ, καὶ πίστις αὐτῷ δοὺς καὶ λαβὼν, πρῶτον προσεκείσατο πρ' αὐτοῦ Μάγιστρος καὶ
363. [363] μέγας Ἑταιρειάρχης. αὐτίκα γοῦν ἡτοιμάσθη κέλευσις πρὸς Λέοντα τὸν Φωκᾶν, πρεσβυτικοῦ μηδαμῶς στάσιν τινὰ ἐνεγκεῖν· ὡσαύτως καὶ γράμματα ἐκελεύσθη Κωνσταντῖνος Παρακοιμώμενος γράψαι, τὰ ὅμοια αὐτῷ προσγέλοντα· καὶ μηδὲν ἐναντίον βουλεύσασθαι, ἀλλ' ἐν ὑποταγῇ τῇ Βασιλέως Κωνσταντίνου. ἀναλαβόμενος οὖν Τοῦτα Ἀνδρέας Πεμικήριος τῆ βασιλικοῦ Βεστιαρίου, ἀπεκόμισεν αὐτῷ Τοῦτα ἐν Καππαδοκίᾳ ὄντι· καὶ δεξάμενος Τοῦτα καὶ ἀναγνοὺς, ἀπελθὼν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἡσύχαζεν.

ιγ'. Τῇ δὲ πέμπτῃ ἑβδομάδι τῆ ἁγίων νη-

A suam venit : moxque illius affines ab eis aula ejecti. Quos ad se venientes ut aspexit, tremor stuporque eum invasit. Confestim igitur ad Romanum venit, & quæ illi acciderant, narravit. Arctiori itaque amicitia illi implicatur, datisque & acceptis juramentis, uno in posterum animo futuros, uno animi sensu ac consensione efficiuntur : ut & nuptiarum fœdera se juncturos paciscerentur, eaque ratione charitatis vinculo magis adstringerentur.

Leonis Phocæ hæc insinuant Scilitz. & Zonar. ego magis Garidæ existimem.

XII. Secundum hæc igitur vigesima-quarta mensis Martij, mittit Romanus Joannem Presbyterum domesticum suum eundemque fidelissimum, nec non Theodorum Matzucem, qui ipsius in Palatio causam agerent. *Nihil spectare ad rebellionem, quod ab eo factum erat : unum duntaxat veritum, Phocæ molimina, ac metuentem ne ille novis rebus adversus Imperatorem studeret, idcirco consilium iniisse, ut in Regiam veniret, ac Imperatori præsidio esset.* Non approbante Nicolao Patriarcha nec assentiente, is, quem dicebam, Theodorus Pædagogus Romano mandat, ut cum omni classe ad Bucoleonem veniat. Re itaque cum suis deliberata (nam urgebat fatum) ipso intemeratissimæ Virginis ac Dei Genitricis Annuntiationis solenni die, Feria quinta, manu armata cum universa classe ad Bucoleonem venit : statimque Magister Stephanus Aula discedit. Nicetas autem Patricius Romani consocer in Palatium veniens, Nicolaum Patriarcham inde extrusit. Aulicorum ergo animis Romani jurejurando firmatis, pretiosam ac vivificam ad eum miserunt Crucem : quam ille veneratus, iterumque sacramento interposito fidem obstringens, cum eis paucisque comitum, Imperatorem salutaturus in Palatium ascendit. Ingressusque cum eo in Templum quod est in Pharo, dataque ibi & accepta securitatis fide, confestim Magister & Magnus Hetæriarcha præficitur. Statim ergo sacra jussio ad Leonem Phocam missa, qua is, ab omni conflandæ seditionis proposito absterreretur. Constantinus quoque Accubitor in eandem sententiam scribere jussus, & ut nihil in adversum moliatur, sed perseveret Imperatori Constantino subesse. Acceptas Sacras Andreas Regij Vestiarij Primicerius, ad eum tunc in Cappadocia versantem, defert : quibus ille acceptis lectisque, se domum recipiens privatus egit.

Romanus in Aulam receptus.

Romanus Magnus Hetæriarcha.

XIII. Quinta sanctorum Jejuniorum

Constantini cum Helena Romani filia nuptiæ: ipse Imperatoris Pater.

hebdomada, menſe Aprili, data a Conſtantino Imperatore Helenæ Romani filiæ (quam præter corporis ſpeciem, animi quoque prudentia ſpectabilem reddebat) contractus nuptialis arrha; tertiaque Paſchæ (quam Galilææ vocant) benedicitur, unaque cum illa a Nicolao Patriarcha corollis nuptialibus redimitur: quando & Romanum provehit Imperatoris Patrem; ejus filio Chriſtophoro in patris locum Hetæriarcha promoto. Nec multum temporis abſceſſerat, cum Leo Phocas, quorundam Procerum ac Tribunorum ſuaſu, ſubjectarumque ei Legionum hortatu, res novas molitur: accitoque Conſtantino Accubitore, Conſtantinoque & Anaſtaſio Gonguliis germanis fratribus, nec non Conſtantino Maleliano A ſecretis primo, cunctis perſuadere nititur, in gratiam Conſtantini Imperatoris eam ſe motionem facere. Romanus vero Imperatoris Pater, Bullis Aureis, ac diplomatis ſubſcriptione munitis, quaſi ex Conſtantini Imperatoris perſona, quibus ea molitio evertebatur, eoſque qui Phoca relicto, ad Imperatorem confugerent, ab Imperatoris ſtare partibus ſignificabatur, editis, mulierique effronti ac temerariæ Annæ nomine (quam & Baſilicam appellarunt, ac ſi Imperatoriam dicas) ac Clerico cuidam Michaeli, contraditis, in Leonis caſtra emiſit. Hi, accepta diplomata, toto late exercitu clanculum ſparſerunt. Ac quidem Michael a Phoca deprehenſus, verberibus dire contuſus, naſo auribuſque mulctatus eſt. Verum is poſtea a Romano convenientem vicem conſecutus eſt; pariterque cum illo ſubmiſſa mulier. Primus itaque Conſtantinus Legionis Icanatorum Dux Barymichaelis filius a Leone ad Romanum tranſivit, ejuſque convellendæ defectionis primus auctor fuit. Secuti vero etiam Balantius, & quem vocant Atzmorus, ipſi quoque ambo Tribuni. Leo igitur Phocas, quo fretus erat, ingenti omni armorum genere inſtructo exercitu, Chryſopolim veniens, a Juvenca lapidea Chalcedonem uſque, ad terrorem civibus incutiendum, late aciem extendit. Interim vero miſſus a Romano cum celoce Symeon Caniclei Præfectus cum literis, Conſtantini Imperatoris ſubſcriptione munitis. Literarum hic erat tenor, hæc ſententia.

Leonis Phocæ rebellio.

Romani ſtratagema diſſolvendo Phocæ exercitu.

Barymichaelis Conſtantini a Leone defectio.

Conſtantini Imp. literæ adverſus Phocam.

XIV. *Cum alium neminem Dominationis meæ ac Majeſtatis vigilantiorem magiſque benevolum ac fideliorem cuſtodem, inter omnes qui meæ ditionis ſunt*

A ᾀδῶν, Ἀφριλλίῳ μηνὶ, δίδοται Ἑῤῥαδῶν γαμικοῦ στεφανώματος τῷ δεῖνα Κωνσταντίνου Βασιλέως Ἐλένῃ τῇ γυναικὶ Ῥωμανοῦ, ἣ πρὸς κάλλος σωματικὸν προσκεκτημένη καὶ σύνεσιν· καὶ τῇ τρίτῃ τοῦ Πάσχα, [164] λεγομένῃ τῆς Γα- 364.
λιλαίας, εὐλογεῖται καὶ στεφανοῦται ἅμα αὐτῇ τῷ δεῖνα Νικολάου Πατριάρχου, Ῥωμανὸν Βασιλοπάτορα προβαλόμενος· αὐτὸ αὐτῷ δὲ Χριστοφόρον υἱὸν αὐτοῦ Ἑταιριάρχην κατέστησε. μεθ' οὐ πολὺ δὲ Λέων ὁ Φωκᾶς ἀπατήσας παρά τε ζυγῶν ἀρχόντων, καὶ τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν πρὸς αὐταρχίαν κινεῖται. καὶ ἀπελάβετο σὺν αὐτῷ τόν τε Παρακοιμώμενον Κωνσταντῖνον, καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον, τοὺς Γογγυλίους δὲ ἀδελφούς, καὶ Κωνσταντῖνον Πρωτασηκρῆτιν τὸν Μαλελίας, πληροφορῶν ἀπάτῃς καὶ βεβαιῶν, ὡς ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου τιμῶν αὐτῶν πίστιν κίνησιν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ Βασιλοπάτωρ χρυσοβούλλια ποιήσας εὐυπόγραφα, ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, τῆς τοιαύτης ὑπουλῆς ἀναξιπίστου βουλεύματα, καὶ ὡς οἱ τὸν Φωκᾶν καταλιμπάνοντες, τῷ Βασιλεῖ δὲ προσφεύγοντες, ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως εἰσὶν, δοὺς αὐτὰ Ἀννῃ γυναικὶ ἀναιδεῖ καὶ θρασείᾳ, ᾗ καὶ Βασιλικὴν προσηγόρευσεν, καὶ Κλεικῷ τινὶ Μιχαὴλ, ὃν τῷ αὐτοῦ στρατοπέδῳ ἐξέπεμψεν. οἱ δὲ ταῦτα ἀγαλλόμενοι, λάθρα διέπεμψαν πρωΐ τῷ στρατῷ. καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ φωραθεὶς παρὰ τοῦ Φωκᾶ, ἀνηλεῶς τυφθεὶς, [165] τῶν τε ῥίνα καὶ τὰ ὦτα 365.
ἀπετμήθη· ὁ δὲ μετὰ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ τῆς προσηκούσης ἔτυχεν ἀμοιβῆς· ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν αὐτῷ γαλέη γυνή. προῆτο οὖν ὁ τοῦ Βαρυμιχαὴλ υἱὸς Κωνσταντῖνος, τοῦ ταγ-
B ματος ἄρχων τῶν Ἰκηνάτων, καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμαίῳ προσέρχεται, ἀρχὴν γενναίως καταλύσεως τῆς τοιαύτης ἐπιβασίας. σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ Βαλάντιος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἀτζμωρὲς Τουρμάρχαι ὄντες καὶ ἀμφότεροι. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς μετὰ λαοῦ πλείστου ἱππικοῦ καθωπλισμένου ἐν Χρυσοπόλει καταλαβών, διέτεινε τὴν παρεμβολὴν ἀπὸ τῆς λιθίνης Δαμάλεως μέχρι Χαλκηδόνος, τοῦ ἐν
C πόλει φόβων. ἐπεφέλετο οὖν μετὰ δρόμωνος τοῦ Ῥωμανοῦ Συμεὼν ὁ ὀπὶ τοῦ Κανικλείου, λόγον εὐυπόγραφον τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου ὑπιφερόμενος, πάνδεινα φαντασιούμενα.

ιδ'. Ὡς ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς Δεσποτείας καὶ Βασιλείας ἐχεγγυρώτατον, καὶ εὐνούστατον καὶ πιστότατον, τοῦτον τὸν ὑπὸ

χεῖρα ἢ Ρωμανὸν εὕρηκώς, τοῦτο τηρῶ ἐμοὶ φυ- A
λακὴν μετὰ Θεὸν ἐπίστευσα, καὶ αὐτὶ παιδὸς αὐτὸν
ἔχρινα, καὶ ἀγάπην πατρικὴν καὶ διάθεσιν γονικὴν
πρὸς ἐμὲ ἀποδέξαιμον. Λέοντα δὲ τὸν Φωκᾶ
ἀεὶ τῇ ἐμῇ Βασιλείᾳ ὑποπτεύων ἐπιβουλεύειν,
νῦν μὲν ἔργοις αὐτοῖς ἐπίβουλον εὗρηκα, καὶ τῆς
ἐμῆς ἀρχῆς τυραννικῶς κατεζανισμένον. διὸ
οὔτε Δομέστικον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν εἶναι βούλομαι.
οὔτε γὰρ ταύτην τὴν αἰτίαρσίαν μετὰ βουλῆς ἐμῆς
πεπραχέναι φημί, ἀλλ' αὐθαιρέτῳ γνώμῃ ταύ-
την ποιήσασθαι τὴν ἐπίθεσιν, ἑαυτῷ τὴν βα-
σιλείαν σφετερίζόμενον. τούτων οὖν τῷ λαῷ ἀνα-
γνωσθέντων, ἤρξαντο πάντες ἀναχωρεῖν, καὶ τῷ
Βασιλεοπάτορι προσρύεσθαι Ρωμανῷ. τοῦ Φω- B
κᾶ δὲ εἰς ἀμηχανίαν περιστάντος καὶ ἀπογνόν-
τος, ὡς πάσης ἐλπίδος ἠστοχηκότος, καὶ ζητοῦν-
τος φυγῇ, καὶ πρὸς ὃ κάστρον Ατεους καλούμε-
νον ἀφικομένου καὶ μὴ δεξαμένου, ἐν χωρίῳ ὀνομαζομένῳ
Γονλέοντι καταφθάντος καὶ συλληφθέντος, ἀπέστει-
λεν Ρωμανὸς Ιωάννην τὸν Τουβάκην καὶ Λέοντα
τὸν αὐτοῦ συγγενῆ, ὥστε εἰσαγαγεῖν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει.
οἱ δὲ τοῦτον κρατήσαντες ἀπετύφλωσαν, καίτοι
μηδεμιᾶς περὶ τούτου δεξάμενοι ἐντολῆς, καὶ αὐ-
θαιρέτῳ γνώμῃ τοῦτο πεποιηκότες, ὡς ἀγαπακτή-
σαντα ἐπὶ τούτῳ καὶ τὸν Βασιλεοπάτορα Ρωμανόν.

ιε'. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ κατεμηνύθη τὰ τῆς ἐπι- C
βουλῆς Κωνσταντίνου Κτηματινοῦ καὶ Δαβὶδ Κα-
μουλιάνου καὶ Μιχαὴλ Κουρκούτωσις τῶν Μαγιαίων·
καὶ τυφλωθέντες οὗτοι διὰ μέσης διῆλθον τὴν πόλεως,
καὶ ἐξορίᾳ παρεπέμφθησαν. ἤγαγον δὲ καὶ Λέοντα
Μάγιστρον καὶ Δομέστικον τῶν σχολῶν ἐν τῇ πόλει,
καὶ διῆλθεν ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἡμίονῳ καθεζόμενος.

ις'. Ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ Αὐγούστα ἐπιβουλεύουσα
Ρωμανῷ διὰ πιφαρμακτῶν βρωμάτων, ὑπὸ
Θεοκλήτου Νοταρίου τῆς Υπουργίας σκηνασθέν-
των· καὶ ταύτῃ τῇ παλατίου καταβιβάζουσιν, καὶ εἰς
τὸ Πετρίου ἀπάγουσιν ἐν τῇ τῆς ἁγίας Εὐφημίας
μονῇ ἀποκείρουσιν. προσεκλήθη δὲ τῷδε Θεοφυ- D
λάκτου Πατρικίου καὶ Κόμητος τῶν Σπαθαρίων εἰς
δεῖπνον ὁ παιδαγωγὸς Κωνσταντίνου Βασιλέως Θεό-
δωρος, καὶ Συμεὼν ὁ αὐτοῦ ἀδελφός. ἐσθιόντων δὲ
αὐτῶν, εἰσῆλθεν Ιωάννης Δεγυλάριος τῆς βίγλης ὁ
Κουρκούας λεγόμενος μετὰ πλείστου λαοῦ, καὶ τούτους
ἁρπάσας εἰς τὸ Οψίκιον ἐξώρισεν ἐν τοῖς ἑαυτοῦ
προαστείοις, ὡς κατὰ Ρωμανοῦ μελετῶντας.

ιζ'. Εἰκάδι τῇ τετάρτῃ Σεπτεμβρίου μηνὸς Ρω-
μανὸς τὴν τοῦ Καίσαρος ἀξίαν καὶ Δεκεμ-
366. βρίῳ μηνὶ, ιζ'. τοῦ μηνὸς, τῇ τῶν [166] Περσπατίων
367. κυριακῇ, τῷ τῆς βασιλείας σέβεται διαδήματι [167]
τῷδε Κωνσταντίνου Βασιλέως καὶ Νικολάου Πα-
τριάρχου.

ac imperio subsunt, Romano invenerim; huic secundum Deum mei custodiam commisi, ipsumque loco Patris habeo, qui paterna erga me viscera ac genitoris propensum animum ostenderit. Leonem vero Phocam, cum semper insidiarum suspectum habuerim, nunc re ipsa insidiantem offendi, ac qui Tyranni potestate Majestati meæ rebellet. Quamobrem nec Domesticum deinceps eum esse volo. Neque enim hanc meo jussu orditum telam agnosco, sed ipsum a se ultroque lacessere ac grassari, ut in se Imperium transferat, pronuntio. Lectis itaque audiente exercitu literis, cœperunt omnes a Leone ad Romanum Imperatoris Patrem desciscere. Leo consilij inops rebusque desperatis, cui nihil præsto ad res sarciendas suppeteret, salutem fuga quærens, ad Ateus castrum pervenit; eoque repulsus, in vico Goeleo nomine constitutus capitur. Missi deinde a Romano Joannes Tubaces & Leo ejus cognatus, qui eum in Urbem inducerent. Illi vero cum cepissent, oculis orbarunt, quanquam nullo ejus rei mandato accepto, sed sua ipsi instincti voluntate; ut & Imperatoris Pater eo nomine indignatus sit.

Captus Leo Phocas, & oculis orbatus.

XV. Mense Augusto, detectæ Constantini Ctematini, Davidis Camuliani & Michaelis Manganorum Curatoris insidiæ. Quapropter hi quoque cæcatis luminibus, per mediam Urbem traducti, in exilium missi sunt. Adductus & Leo Magister & Scholarum Domesticus, muloque insidens ignominiæ causa per medium forum traductus.

Conjuratio extincta.

XVI. Zoe quoque deprehensa machinari mortem Romano per cibos medicatos, instruente dapes Theocleto Officij Notario. Quare hanc etiam Aula ejectam, in quePetrium abductam, in sanctæ Euphemiæ Monasterio totonderunt. Invitatis vero ad prandium a Theophylacto Patricio ac Stabuli Comite Theodoro Constantini Imperatoris Pædagogo ejusque fratre Symeone, inter epulas, ingressus Joannes Excubiarum Drungarius dictus Curcuas cum multo satellitio, arreptos illos, tanquam adversus Romanum machinatos, ad Opsicium, in suis ipsorum suburbanis eos exulare cogit.

Zoe Aula expulsa, & in Monasterium trusa.

Theodorus Constantini Pædagogus exul.

XVII. Mensis Septembris die vigesima-quarta, Romanus Cæsaris auctus est dignitate: mensis vero Decembris die decimo-septimo, qua Dominica Christi Progenitorum solennis memoria agitur, Imperiali stemmate a Constantino Imperatore & Nicolao Patriarcha donatur.

Romanus, Cæsar & Imperat.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ.

ROMANI IMPERIUM.

Romani Uxoris, & Christophori filii coronatio.

I. ANNO sexies milleſimo quadringenteſimo vigeſimo-octavo, Indictione octava ac Januarij ſexta, ſanctorum Luminum die feſto, Romanus uxorem ſuam Theodoram, Auguſtali corona donat: moxque Maij decima-ſeptima filium ſuum Chriſtophorum coronat per * Imperatorem ſacro Pentecoſtes die; amboque ſoli-ea in pompa proceſſerunt. Menſe Julio, Indictione octava, die Dominica, Eccleſiæ per Romanum compoſita unio eſt, cunctis Metropolitis Clericiſque unitis, quos Nicolai Patriarchæ & Euthymij cauſa hactenus ſciſſos habuerat.

* Conſtantinum ſcilicet.

Eccleſiæ facta unio.

Conjuratio compreſſa.

II. Octava Februarij, Indictione nona, mittens Romanus, Stephanum Calomariæ filium in Antigoniam Inſulam in exilium mittit, majeſtatis accuſatum; inque Monachum detondet cum Theophane Tichiote & Paulo Orphanotropho, illius domeſticis.

Alia conjuratio.

III. Romanus Imperator, dum ſolennem proceſſum ad Tribunalium habet, cunctis illic cohortibus cum armis congregatis, recenſitoque exercitu, quam celerrime ſe ipſe pariter ac

α'. ΕΝ ἔτει ϛυκη'. ἰνδικτιῶνος η'. καὶ Ἰανουαρίῳ ϛ'. τῇ τῶν ἁγίων Φώτων ἡμέρᾳ τίθησι Θεοδώραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Μαΐῳ δὲ μηνὶ ιζ'. τίθησι Χριστοφόρον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὑπὸ Βασιλέως τῇ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ. καὶ μόνοι δύο, ἐν τῇ αὐτῇ παρελθόντε παρῆλθον. Ἰουλίῳ δὲ μηνὶ ἰνδικτιῶνος η'. ἡμέρᾳ κυριακῇ ιϛ' ἡ τῆς Ἐκκλησίας παρὰ Ρωμανοῦ γέγονεν ἕνωσις· ἀπάντων ἑνωθέντων Μητροπολιτῶν τε & Κληρικῶν, τῶν ἀπὸ Νικολάου Πατριάρχου καὶ Εὐθυμίου διεχομένων. 268.

β'. Ογδόῃ δὲ Φεβρουαρίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος θ'. ὑπατείας Ρωμανοῦ ὑποθεὶς Στέφανον τὸν * Καλαμαρείας εἰς τὴν Ἀντιγόνου νῆσον, ὡς τῆς βασιλείας ἐφιέσθαι κατηγορηθέντα, Μοναχὸν αὐτὸν ἀποκείρας ἅμα Θεοφάνῃ Τζιχώτῃ καὶ Παύλῳ Ορφανοτρόφῳ οἰκείοις αὐτοῦ. * Καλαμαρείας.

γ'. Ἐποίησεν δὲ Ρωμανὸς Βασιλεὺς παρέλασιν ἐν τῷ Τετραγωνάλιῳ, στιπτομένων ἀπάντων μὲθ' ὅπλων ἐκ ϛ. ἀθρουμίου δὲ γενομένου, αἰφνίδιον Ρωμανὸς καὶ

Κωνσταντῖνος πάλιν πολλῷ εἰς ὃ παλάτιον
A ἀποκρέφει. ἐμηνύθη γὰρ τῷδε Λέοντος
ἀνδρὸς τοῦ Ἀρσενίου, ἢ αὐτῷ Ἀρσενίου
369. ὑπουλῆ, καὶ Παύλου Μαγλαβίτου· [369]
οἱ τυφλώτες καὶ δημευθέντες ἐξωρίσθησαν.
ὧν δὲ τότε Παραδυναστεύων ὁ Πρεσβύτερος
370. Ἰωάννης ὁ Ῥάκτωρ, ὃς Λέοντα [370] τὸν τοῦ
Ἀρσενίου ἐποίησεν Ἑβδομάριον, τῷ Βασιλεῖ
τὸν προσοικειώσας. Ῥωμανὸν δὲ τὸν υἱὸν
Λέοντος, ὡς ἔφθην εἰπών, τῷ Ἀργυρῷ,
Ῥωμανὸς ὁ Βασιλεὺς γαμβρὸν ἐποιήσατο, ἄν-
δρα ὄντα εὐφυέστατον, καὶ κάλλει σώματος, καὶ
ἰδέᾳ καὶ σωφροσύνῃ, καὶ μάλιστα τῇ ἐλεημο-
σύνῃ καὶ ὑποδοχῇ καὶ τῇ ἁγαθότητι καὶ ἁπλότητι B
κεκοσμημένον· δοὺς αὐτῷ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ
Ἀγάθην.

ιϛ'. Ἐλθών τις Ρεντάκιος Ἑλλαδικὸς συγ-
γενὴς ὢν Νικήτα τοῦ Πατρικίου· ἀπαίδευ-
τος δὲ καὶ παμμιαρίας· ὃς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα
κατασφάξων φονεύσας, ἐπεισθεὶς ὑπ' αὐτοῦ
θύγων αὐτοῦ τὴν ὑπόκρισιν ἐν πλοίῳ ἐμβληθεὶς
ἁρπαγῇ, καὶ ὑπὸ Σαρακηνῶν τῶν Κρη-
τῶν κατειλήφθη, ἔπειτα ὁ Ρεντάκιος ἄδειαν εὑ-
ρὼν πάντα τὰ τοῦ παιδὸς ἐλήϊσατο, καὶ εἰς τὴν
πόλιν ἐλθὼν, τὴν μεγάλην τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν
κατεφυγεν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ Βασιλεὺς τὰς αὐ-
τοῦ ἀπαξίας καὶ λεηλασίας ἀναμιμνῴσκων, τοῦ- C
τον τῆς Ἐκκλησίας ἐξαγαγεῖν ἐβουλεύσατο καὶ
παραδοῦναι. ὁ δὲ ψευδεῖς ὑποστολὰς πρὸς
Βουλγάρους πλασάμενος, πρὸς αὐτοὺς αὐ-
τομολῆσαι ἐβούλετο. κρατεῖται δὲ καὶ ἐλεγ-
χθεὶς, τῆς τε οὐσίας καὶ τῶν ὀφθαλμῶν στερη-
θεὶς.

ιε'. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐξελασθέν-
των μέχρι Καπασύρτων μετὰ τὸν τοῦ Δομε-
371. στίχου Ἀδραλέστου τελευτὴν, προσεβλήθη [371]
Γόθος ὁ τοῦ Ἀργυροῦ, ἀνὴρ κάλλιστος καὶ
ἐμπειρότατος Δομέστιχος τῶν σχολῶν· καὶ μέ-
χρι Θερμοπόλεως μετὰ τῶν τάγματων ἐξελ-
θὼν, ἀπέστειλε Μιχαὴλ τὸν τοῦ Μωρολέον-
372. τος υἱὸν [372] Τοποτηρητὴν ὄντα, πρὸς Βουλ- D
γάρους κατασκοπῆσαι. ὁ δὲ ἀπροόπτως τῷ
λόχῳ αὐτῶν ἐμπεσὼν, πολλοὺς μὲν τῶν Βουλ-
γάρων ἀνεῖλεν πληγεὶς δὲ καὶ αὐτὸς, ἐν τῇ
πόλει ἐνισπλὼν ἐτελεύτησεν.

373. ιϛ'. Ἐμηνύθη δὲ τότε [373] περὶ Θεοκλή-
του Νοταρίου τῆς συνωμοσίας, ἡ κατὰ Ρω-
μανοῦ Βασιλέως ὑπουλὴ Ἀναστασίου Σα-
374. κελλαρίου καὶ [374] Ἀρχόντος τοῦ Χρυσοχέρου, καὶ
Θεοδωρήτου Κοιτωνίτου, καὶ Δημητρίου Βασιλι-
κοῦ Νοταρίου τοῦ εἰδικοῦ, καὶ Νικολάου τοῦ Κου-

A Constantinus in Palatium receperunt. Delatus enim Arsenius a Leone ejus famulo, & Paulus Manglabita, insidias struere. Hinc verberibus subacti, ac bonis publicatis, exilio relegati sunt. Erat tunc administrandæ Reip. adjutor ac Subadjuva (Παραδυναστεύων) Joannes Presbyter Rector. Is Leonem Arsenij domesticum Hebdomadarium fecit, in Imperatoris gratiam eum insinuans. Romanum vero Leonis filium, uti superius dicebam, virum altis humeris, ac corporis pulchritudine specieque & prudentia, cum primis vero eleemosynarum studio & largitate, & benignitate ac simplicitate egregie ornatum, Romanus Imperator, Agatha filia ei locata uxore, sibi generum asciscit.

Quasi Princeps Senatus.

Romanus Argyrus, Romani Imp. gener.

B

IV. Fuit Rentacius quidam vir Attica oriundus, Niceteæ Patricio sanguinis necessitudine conjunctus; homo insolens & parricida. Is, cum patrem suum, necem ei illaturus, persequeretur, ac pater illius vim furoremque fugiens, conscensa navi, a Saracenis Cretensibus inter navigandum captus esset, licentiam nactus, patris omnia diripuit atque vastavit; inque Urbem veniens, in magnam Dei Ecclesiam profugit. Romanus vero Imperator, cognita hominis petulantia, rapinisque ejus ac direptionibus, Ecclesia eductum, pœnis mancipare decreverat. Ille, confictis ad Bulgaros literis, ad illos transfugere in animum cum induxisset, tentus convictusque, bonorum luminumque amissione luit.

Rentacij viri parricidæ pœna.

C

V. Bulgaris autem ad Catasyrtas usque post Adralestæ Domestici mortem excurrentibus, Pothus Argyrus vir optimus bellicæque rei peritissimus, Scholarum Domesticus ei sufficitur: castrisque ad Thermopolim positis, Michaelem Moroleonis filium Vicarias ipsius partes agentem, Bulgarorum motum exploratum mittit. Hic in Bulgarorum ex improviso delapsus cuneum, multam quidem Bulgarorum stragem edidit: verum ipse quoque lethali accepto vulnere, in Urbem reversus in vivis esse desiit.

Pothus Argyrus Domesticus.

Michaelis Moroleonis virtus & mors.

D

VI. Eo tempore detectæ, Theocleto Officij Notario deferente, structæ Romano Imperatori insidiæ. Auctores erant Anastasius Sacellarius & Aurificinæ præpositus, & Theodoretus Cubicularius, & Demetrius Regij fisci Notarius, & Nicolaus Cu-

Conjuratio extincta.

batzes & Theodotus Protocarabus. Hi videlicet Imperatori Constantino studebant. Convicti vero, verberibus subacti ac per mediam delati Urbem, in exilium ejecti sunt. Theodoretus seorsum in Triconcho Palatij cæsus, ipse quoque in exilium pulsus est. Anastasium autem Sacellarium, in Elegmorum Monasterio cæsarie mulctarunt : quo loco defunctus est.

Romanus perjurus.

VII. Eo Romanus prætextu ac occasione, Constantinum Imperatorem primo gradu dejicit, secundoque ordine constituit, ac ipse sibi primas arripuit ; quod nimirum insidias, indeque impendentem mortem, metueret ; perjuriique (heu res humanas !) sibi crimen ascivit. Jurejurando enim promiserat, nunquam sibi Imperij primas partes, illo spreto, arrogaturum.

Bulgarica expeditio ; Romanorum strages.

VIII. Symeon vero adversus Romanos rursum arma movet ; emissaque Bulgarorum manu cum Chagano & Menico aliisque, mandat, ut quam citissime adversus Urbem excurrant. Superatis itaque montibus, Manglaba usque pervenerunt. Intelligens itaque Romanus Imperator illorum irruptionem, veritus ne Pegarum Regias Ædes Stenumque', inde effusi incenderent, Joannem Rectorem una cum Leone & Potho Argyris ire jussit, valido ex Prætorianis & Fœderatis aliisque cohortibus conflato exercitu. Aderat & Alexius Musele Patricius & Drungarius rei navalis, cum suis copiis. Agebatur quinta Jejuniorum hebdomada. In campestribus itaque ac depressioribus Pegarum locis instructa acie, Bulgarisque armata manu e superioribus editioreque tumulo emergentibus, ac incondito horrendoque clamore strepentibus, maximoque impetu irrumpentibus, Joannes Rector illico fugam arripit : Photinus Platypodis filius ejus tuendi causa concertando necatur, aliique multi. Rector igitur ægre servatus, in celocem evadit. Venit vero & ipse fuga dilapsus, armis gravis Alexius Drungarius Musele, nec cum eis celocis scalam commode satis scandere valens, una cum suo Protomandatore, præceps in mare actus, aquis suffocatus est. Ambo Argyri (cum scilicet Pothus tum Leo Patricius) fuga in Castellum evaserunt. Navales, ac reliquæ omnes copiæ, partim hostium manus effugere studentes, in mari extinctæ sunt ; par-

βάτζη καὶ Θεοδότου Πρωτοκαράβου· οἱ ὑπὲρ Κωνσταντίνου Βασιλέως δῆθεν ἐσπούδαζον· καὶ διελεγχθέντες ἐτύφθησαν, καὶ ἐν τῇ μέσῃ δῆλθον, καὶ ὑπερόριοι κατέστησαν. ὁ δὲ Θεωδώρητος ἰδίᾳ ἐν τῷ Τεικόγχῳ τῶν παλατίου τυφθεὶς, καὶ αὐτὸς ἐξωρίσθη. τὸν δὲ Ἀναστάσιον Σακελλάριον ἀπέκειραν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἐλεγμῶν, ἔνθα καὶ τελευτᾷ.

ζ'. Τῆς τοιαύτης δὲ προφάσεως λαβόμενος, Ρωμανὸς, τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον ὑποβιβάζει, καὶ δεύτερον καθίσταται· ἑαυτὸν δὲ πρώτῃ εἰς πύμπτον θέσιν, τῶν τοῦ ὑπατεύειν, καὶ τὸν ἐξ αὐτῶν θάνατον διδοικέναι· τὴν ὑποροκίαν, φεῦ τῶν αἰσθητῶν προγμάτων, προτιμήσων. προφασιζόμενος καὶ γὰρ μὴ ἑαυτὸν ἀναγορεῦσαι τοῦτον ἔμπροσθεν Αὐτοκράτορα.

η'. Ἐκστρατεύει δὲ πάλιν Συμεὼν κατὰ Ρωμαίων· καὶ πλῆθος Βουλγάρων ἀποστέλλει, ἅμα καὶ Χαγάνῳ καὶ Μενικῷ καὶ ἑτέροις, ἐκπέλουσιν τῆς πόλεως ὅτι τάχιστα ἐξελαύνειν. διελθόντες οὖν ἀφ' τῶν ὀρῶν, ἦλθον μέχρι τῶν Μαγλαβᾶ. τοὺς αὐτῶν δὲ ἔφοδον μαθὼν ὁ Βασιλεὺς Ρωμανὸς, λογισάμενος μὴ τὰ τῶν Πηγῶν παλάτια καὶ τὸ Στενὸν καταλάβοντες ἐμπρήσωσιν, Ἰωαννίῃ Ραίκτορα ἀποστέλλει ἅμα Λέοντι καὶ Πόθῳ τοῖς Ἀργυροῖς ἔχοντας μεθ' ἑαυτῶν πλῆθος ἱκανὸν, ἔκ τε τῶν Βασιλικῶν καὶ τῆς ἑταιρείας καὶ τῶν Θεματικῶν· οἷς στενωθεὶς καὶ Ἀλέξιος Πατρίκιος Δρουγγάριος τῶν πλωΐμων ὁ Μουσελὲ μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. ἦν δὲ πέμπτη τῶν νηστειῶν ἑβδομάς. Ἀφαπάξαντες οὖν τὸν λαὸν ἐν τοῖς πεδινοῖς καὶ ὑθαμαλωτέροις τόποις τῶν Πηγῶν, τῶν Βουλγάρων δρόμωνα αἰφνιδίως ἐπόπλων, βοῇ χερσαίοις ἀσήμῳ καὶ φοβερᾷ καὶ σφοδροτάτως προσπεσόντων κατ' αὐτῶν, πρῶτος μὲν φθάνει Ἰωάννης ὁ Ραίκτωρ· σφάττεται δὲ ὑπ' τούτου ἀγωνιζόμενος Φωτεινὸς ὁ τοῦ Πλατυπόδη υἱὸς, καὶ πολλοὶ ἕτεροι. μόλις οὖν ὁ Ραίκτωρ Ἀφασωθεὶς, ἐσπήδησεν εἰς τὸν δρόμωνα. ἦλθεν δὲ φθάσας ἔσοπλος καὶ Ἀλέξιος Δρουγγάριος ὁ Μουσελὲ, καὶ μὴ ἰσχύσας τέλεον ἀνελθεῖν ἐν τῇ τοῦ δρόμωνος ἀποβάθρᾳ, πεσὼν ἐν τῇ θαλάσσῃ σὺν τῷ αὐτοῦ Πρωτομανδάτορι ἐπνίγη. Ἀργυροὶ δὲ, ὅ, τε Πόθος καὶ Λέων Πατρίκιος, ἐν τῷ Καστελλίῳ φυγόντες, διεσώθησαν. πλωΐμοι δὲ, καὶ ὅ ἄπαν πλῆθος, οἱ μὲν τὰς τῶν πολεμίων χεῖρας φθάσαντες ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀπενίγησαν· οἱ δὲ, σιδήρου

σιδήρου γενόμενα τῶν ἀναλωμάτων· οἱ δὲ, χρὸς Βουλγαρικῆς συνελήφθησαν. οἱ δὲ Βούλγαροι μηδένα τὸν ἀφαιρούμενα ἔχοντες, τά τε τῶν Πηγῶν παλάτια ἐπυρπόλησαν, καὶ ὅ Στενὸν ἅπαν κατέκαυσαν. οὕτως ἄρα δεινὸν ἀβουλία & ἀπειρία ἀρασύτατα σύμμαχον ἔχουσα.

θ'. Εἰκάδι δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ ἰνδικτιῶνος δεκάτης, Θεοδώρα σύμβιος Ρωμανοῦ τελευτᾷ, καὶ κατατίθη ὅ σῶμα αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως Ρωμανοῦ τῷ ἐπ' αὐτοῦ μοναστηρίου ἀμειφθέντι. τῷ δὲ αὐτῷ μηνὶ στέφεται Σοφία ἡ τοῦ Βασιλέως Χριστοφόρου γυνή. τηνικαῦτα δὲ καὶ ὁ Κουροπαλάτης Ἴβηρ ἐν τῇ πόλει παρεγένετο, καὶ ἀφ' ὑψηλῆς τῆς ἀγορᾶς διελθὼν, κεκοσμημένης λαμπρῶς, μετὰ δόξης πολλῆς καὶ τιμῆς ὑπεδέχθη, ὃν καὶ ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ Σοφίᾳ ἀπήγαγον, ὃ κάλλος αὐτῆς καὶ ὅ μέγεθος θαυμάσιον καὶ τὸν πολυτελῆ κόσμον. καλλωπίσαντες γὰρ ταύτην καὶ περιστείλαντες πέπλοις χρυσοϋφέσι καὶ κόσμῳ πομπίῳ, οὕτως αὐτὸν εἰσήγαγον ἐν αὐτῇ. ὁ δὲ ὅ θαυμαστὸν καὶ ὑπερμεγέθη τοῦ ναοῦ ἔργον καταπλαγείς, καὶ τὸν πολυτελῆ κόσμον ὑπερθαυμάσας, καὶ ἀληθῶς Θεοῦ κατοικίδιον εἶ τὸν ἱερὸν χῶρον τοῦτον εἰπών, αὖθις ὑπανέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια.

ι'. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐκστρατευσάντων, καὶ μέχρι τῆς ἁγίας Θεοδώρας ἐλθόντων παλατίων, καὶ ἅπερ πυρὶ παραδιδόντων, εἰς ἄρισον ὁ Βασιλεὺς Ρωμανὸς τῶν ἁρμάτων ἄρχοντας συνεκάλεσεν, συνόντος αὐτοῖς καὶ τοῦ λεγομένου Σακτίκη. καὶ παρῄνει ταῦτα, καὶ προθυτέρως κατὰ τῶν ἐναντίων ἐξελθεῖν, καὶ τῆς πατρίδος ὑπαγωνίσασθαι. οἱ δὲ συνέθεντο ἕπεσθαι τῆς αὐτοῦ Βασιλείας, καὶ τῶν Χριστιανῶν ὑπαποθνήσκειν. τῇ οὖν ἐπαύριον καθοπλισθεὶς παρὰ τοῦ Βασιλέως ὁ ἐπιλεγόμενος Σακτίκης, ἀληθῆ οὕσαν τὴν αὐτοῦ πίστιν καὶ ἀνδρείαν ἀπέδειξεν. ὅπισθεν γὰρ τῶν Βουλγάρων γενόμενος, καὶ εἰς ὃ στρατόπεδον αὐτῶν εἰσελθών, πάντας οὓς εὗρε κατέσφαξεν. μαθόντες οὖν οἱ Βούλγαροι ὃ γεγονὸς, ὑποστρέφουσιν ἐπὶ τῷ στρατοπέδῳ· καὶ πολέμου συνεχροτηθέντος, τρέπουσι τὸν Σακτίκην σὺν ὀλίγοις ὑπαφέντα. ὁ δὲ ἐπειδὴ γενναίως ἀγωνισάμενος & πολλοὺς ἀνελών, οὐκέτι ἀντέχειν ἠδύνατο πρὸς ὃ πλῆθος τῶν πολεμίων, μεθίησι τοῦ ἵππου τὸν χαλινὸν, καὶ εἰς

A tim ferro perierunt; partim capti a Bulgaris sunt. Demum Bulgari nemine illis obsistente Regias Pegarum Ædes incenderunt, totumque Stenum igni vastaverunt. Sic nimirum grande malum consilij inopia rerumque imperitia, cui audacia ac temeritas præsto est ac favet. Sent.

IX. Mensis Februarij die vicesimo, Indictione decima, Theodora Romani conjux moritur. Ejus cadaver in Romani ipsius domo, quam in Monasterium mutarat, depositum est. Eodem mense coronatur Sophia Christophori Imperatoris uxor. Eodem tempore Iber Curopalata in Urbem venit, perque medium forum deductus magnifico apparatu ornatum, cum magna claritate & honore susceptus est. Induxerunt etiam illum in sanctæ Sophiæ, ut sacræ ejus Ædis pulchritudinem & immanitatem ac pretiosissimum cultum oculis ipse lustraret. Splendide namque ornantes, auroque textis aulæis parietes circumvestientes, omnisque generis cultu decorantes, sic eum admiserunt. Ille mirandam immanisque molis Templi fabricam stupens, supraque modum admiratus illius pretiosissimum cultum, ac cum dixisset, *Sacrum hunc locum vere Dei habitaculum esse*, domum reversus est. Iberi Curop. susceptio.

X. Rursus vero a Bulgaris susceptа expeditione, & cum illi adusque sanctæ Theodoræ Regias Ædes venissent, easque igni incendissent, Imperator Romanus prandio laute instructo, agminum Ductores invitavit, cum, & quem vocant, Sacticis illis comes esset. Hortatur ergo jubetque adversus hostes exire, ac pro patriæ incolumitate pugnare. Assenserunt illi, atque alacres ipsius Majestatis tuendæ causa ac Christianos ulciscendi, oppetituros se mortem in se receperunt. Postridie igitur, quem diximus, Sactices, ab Imperatore armis instructus, veram ab ipso datam fidem, ac quam jactarat fortitudinem, ostendit. Bulgaros quippe a tergo aggressus, inque eorum castra insiliens, quos ibi reperit, omnes trucidavit. Bulgari igitur ubi didicere quod ita evenerat, in castra revertuntur, consertaque acie, Sacticem paucis stipatum terga vertere cogunt. Is itaque strenue defudato prælio, factaque hostium ingenti strage, cum tantæ eorum multitudini sustinendæ par amplius non esset, laxatis habenis equum ad Sacticis virtus atque mors.

fugam impellit. In cujusdam autem amnis transitu, equo in cœno hærente, vulnus in anum & femur accipit. Verum equo ægre tandem suorum cura & industria e cœno evulso, ad Blachernas usque evasit: atque in sacra Soro (Loculum dicas) positus, cum vulnus lethale esset, e vivis excedit.

Urnæ ex S. Mamantis ad Romani Monasterium translatæ.

XI. Sub idem tempus Petronas vir clarissimus summeque venerabilis, Romani Imperatoris jussu minorem urnam unam egregie elaboratam, duasque alias nulla sculpturæ arte cælatas, ex sancti Mamantis virorum Monasterio, quod situm est ad Portam quam Xerocercem vocant, advexit; in quibus fama est, conditum fuisse Mauricium cum filiis: quæ & in Romani Monasterio (hoc est, in Myrelæo) fuerunt depositæ.

Compressa rebellio.

XII. Adrianus vero quidam Chaldus, nec non Tatzaces Armenius vir summe locuples, consiliis, hortatuque Bardæ Boelæ, qui in Chaldia Ductor militum erat, tyrannidem struunt, rebellantque adversus Romanum Imperatorem, Paiperte (sic nominato) oppido munito occupato. Horum potitus Joannes Curcuas Scholarum Domesticus, ipsos tenuit, quorum illustrioribus, publicata ipsorum substantia, oculos adimit; alios, qui pauperes essent atque obscuri, quo vellent abire jussit. Tatzaces, alia munitissima arce occupata, fideque impunitatis ab Scholarum Domestico accepta, Byzantium venit; ibique Manglabitæ dignitate auctus, in Manganorum domo sub custodia agebat. Cum vero fugam moliri deprehensus esset, oculi ei eruti sunt. Bardam Boelam, Imperatore bene ei volente atque illius miserente, Monachum detonderunt.

Capta a Bulgaris Adrianopolis & recepta.

XIII. Patricio vero (sic appellato) Moroleone, seu potius Thymoleone (velut dicas, virum leonini pectoris atque animi) Adrianopolitano Prætore, bellica fortitudine ac solertia egregie instructo, ut qui haud raro adversus Bulgaros rem strenue gesserat; Symeon Bulgarus, cum omnibus copiis Urbem obsidens, ac vallo cingens, validis ipsam armis premit. Oppidani deficiente annona, ac fame graviter afflicti, cum commeatus parandi nulla spes affulgeret, penuria pressi, se, suumque Prætorem Bulgaris dedidere. Hunc nactus Symeon, toto corpore vinctum innumerisque verberibus af-

A φυγὴν ἤλασε. ποταμὸν δέ τινα περαρρέοντα διαβάς, τῶ ἵππου αὐτὸν ἐν τῇ βύτου ἰλύϊ ἐμπαγέντος, πεζώσκοπα καὶ τὸ ἔδρας ἐκ τῶ μηροῦ. μόλις οὖν τῶ ἵππου ἐκ τῆς ἰλύος ἀναπαθέντος σωτηρίας τῆς ἐπὶ χεῖρα, ἀφικόμενος μέχρι τῶν Βλαχερνῶν· ἐκ 378 τελὴς ἐν τῇ ἁγίᾳ Σορῷ, καιρίας τῆς πληγῆς οὔσης, τῇ νυκτὶ ἐτελεύτησεν. 378.

ια'. Τὼν καιρὸν δὲ καὶ Πετρωνᾶς ἀνδρισιμώτατος πρωτοσπαθάριος Ρωμανοῦ Βασιλέως ἤγαγε λαγυνάκιον ἔνδοξον ἔν, καὶ ἕτερα δύο γλυφῆς ἀμοιρούντα, ἐκ τῆς τῶ ἁγίου Μάμαντος ἀνδρείας μονῆς, τῆς πλησίον οὔσης τῆς Ξηροκέρκου λεγομένης πόρτης, ἐν οἷς φασι σωαποκεῖσθαι Μαυρίκιον σὺν τοῖς παισίν· ἃ δὲ 379 ἀπετέθη ἐν τῇ τῶ Βασιλέως 379.
Ρωμανοῦ μονῇ, ἥτοι εἰς Τὸ Μυρέλαιον.

ιβ'. Ἀδριανὸς δέ τις Χάλδος, πρὸς δὲ Τατζάκης Ἀρμένιος πλούσιος πάνυ, τῇ ὑποθήκῃ καὶ συμβουλῇ Βαρδᾶ τῶ Βοήλα γραπηδιώτου ἐν Χαλδίᾳ, τυραννίδα τε ἀνηρσίαν κατὰ Ρωμανοῦ Βασιλέως σκυλάζουσι, Τὸ Παίπερτε λεγόμενον ὀχύρωμα καταλαμβάνουσι· οὗ ὁ τῶν ἀρχόντων Δομέστικος Ἰωάννης ὁ Κουρκούας καταπολεμήσας τε καταλαβὼν, τοὺς μὲν πρωτοφανεστέρους ἐκτυφλοῖ, τὰς οὐσίας αὐτῶν δημεύσας· 380 τοὺς δὲ 380.
πενιχροὺς τε ἀσήμους, ἀφῆκε κελεύσας ὅπῃ βούλοιντο ἀπιέναι. Τατζάκης δὲ ἐν ἑτέρῳ ὀχυρωτάτῳ καστελλίῳ φυγὼν, καὶ λόγου τῶ μή τι κακὸν παθεῖν δεξάμενος, ἐν τῇ πόλει Ἐπιπελαλούθῃ, καὶ τῇ τῶ Μαγλαβίτου ἀξίᾳ τιμηθεὶς, ἐν τῷ οἴκῳ τῶν Μαγλαβίτων διητᾶτο τηρούμενος. δρασμὸν δὲ βουλευόμενος ἀλίσκεται, τε τῶν ὀμμάτων στερεῖται. Βαρδᾶν δὲ τὸν Βοήλαν ἀπέκειρεν Μοναχὸν, τῶ Βασιλέως αὐτὸν κατοικτίσαντος φίλον τυγχάνοντα.

ιγ'. Τοῦ δὲ Πατρικίου τῶ οὕτως ἐπονομαζομένου Μωρολέοντος, ἢ μᾶλλον Εἰρηνεῖν οἰκειότερον Θυμολέοντος, Ἀδριανουπόλεως στρατηγοῦντος, κρατίστου τὰ πολεμικὰ καὶ στρατιώτου τυγχάνοντος, ὃς πολλὰς κατὰ Βουλγάρων ἀνδραγαθίας ἐπιδείξατο, ὁ Βούλγαρος Συμεὼν τὴν Εἰρηνούπολιν πόλιν σὺν πολυτρόπῳ στρατεύματι περικύκλωσεν· ἐκ χάρακα περιβαλὼν, ἰσχυρὰς τοίχοις ἐπολιόρκει. ἐπεὶ δὲ ὅ τε σῖτος τοῖς ἐν τῇ πόλει ἐπελελοίπει, ἐκ λιμὸς ὀπίσω κρατιὸς· οὐδαμόθεν γὰρ εἶχον ὑπισχνεῖσθαι· τῇ ἐνδείᾳ πιεζόμενοι, παραδεδώκασιν ἑαυτοὺς καὶ τὸν Στρατηγὸν τοῖς Βουλγάροις· ὃν χειρωσάμενος Συμεὼν, ἐκ δεσμὰ καθ' ὅλου τῶ σώματος περιβαλὼν, ἐκ μυείαις ἀρχίαις τῶν ὑμῶν σά-

μῶς, τελευταῖον ἀπέκτεινε θανάτῳ πικρῷ ἀξίᾳ τῆς ἑαυτοῦ ἀπονενοημένης καὶ ὠμοτάτης ψυχῆς. Βουλγάροις οὖν τοῖς τῆς πόλεως φυλακὴν ἐμπεποιημένοις, ἀνεχώρησεν. οἱ δὲ κατ' αὐτῶν τῶν Ρωμαίων φρατρῷ ἐφοδον ἀκηκοότες, τοῦτον καταλιπόντες ἀπῆλθον, καὶ πάλιν ὑπὸ Ρωμαίοις αὐτη ἐγένετο.

ιδ'. Λέοντος δὲ τοῦ Τριπολίτου μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ νηῶν πολεμικῶν κατὰ Ρωμαίων ἐξελθόντος, καὶ ἐν τῇ νήσῳ Λήμνῳ καταλαβόντος, Ιωάννης Πατρίκιος καὶ Δρουγγάριος τῶν νηῶν ὁ Ραδινὸς καταπολεμηθεὶς ἀφνιδίως ἐπέθετο αὐτῷ· καὶ πολέμου γενομένου, Θεοῦ συνεργία οἱ ὑπ' αὐτὸν πέφευγαν Αγαρηνοί· μόλις δὲ μόνος ὁ Τριπολίτης φυγῇ ἀφανὼξεται.

ιε'. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνὶ, ἰνδικτιῶνος δευτέρας, Συμεὼν ἄρχων Βουλγαρίας πανστρατιᾷ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει. καὶ λαίζεται μὲν Θρᾴκην καὶ Μακεδονίαν· ἐμπυρίζει δὲ πάντα, καὶ καταστρέφει καὶ δενδροτομεῖ. μέχρι δὲ Βλαχερνῶν ἐπιδημοῦντος, ἐπεζήτησεν ἀποσταλῆναι αὐτῷ τὸν Πατριάρχην Νικόλαον καὶ τινας τῶν μεγιστάνων, ὥστε καὶ εἰρήνης αὐτοῖς συντυχεῖν. ἔλαβον οὖν ὁμήρους πρὸς ἀλλήλων ἀμφότεροι· καὶ ἐξῆλθε πρότερον μὲν ὁ Πατριάρχης Νικόλαος, ἔπειτα ὁ Μιχαὴλ Πατρίκιος προσηγορευόμενος ὁ Στυπιώτης, καὶ Ιωάννης ὁ Μυστικὸς καὶ Παιδευταστής. ἤδη γὰρ Ιωάννης ὁ Ραίκτωρ διαβληθεὶς πρὸς τὸν Βασιλέα, ἀποδημεῖν προφασισάμενος τῆς παλατίου κατελιλύθη, καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ πλησίον Γαλακρίνων ἀπεκάρη. οἱ μὲν οὖν μετὰ Συμεὼν περὶ εἰρήνης διελέγοντο. ὁ δὲ, αὐτοὺς μὲν ἀπεπέμψατο, αὐτὸν δὲ τὸν Βασιλέα Ρωμαίων ἐπεζήτει θεάσασθαι. καὶ δὴ πολλῶν δὲ πεπληροφόρητο περί τε τῆς αὐτοῦ φρονήσεως, καὶ ἀνδρείας καὶ σωφροσύνης. ὁ δίκαιος Βασιλεὺς ἐπὶ δίκαιον σφόδρα ἠγαλλιάσατο· ἐπόθει γὰρ τὴν εἰρήνην, καὶ ὃ φησι τὰς γινομένας τῶν αἱμάτων ἐκχύσεις ὀσημέραι. ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ τοῦ Κοσμιδίου αἰγιαλῷ, κατεσκεύασεν ἐν τῇ θαλάσσῃ ὀχυρωτάτην Ἀπόβασιν, ὥστε τὴν βασιλικὴν τριήρη διεκπλέουσαν ἐν αὐτῇ προσορμίζεσθαι. περιφράξας οὖν αὐτὴν πάντοθεν, διάστειγμα μέσον ἠθέλησε προστάξαι, ἔνθα ἀλλήλοις ἔμελλον ὁμιλεῖν. ἀποστείλας οὖν Συμεὼν, τὸν τῆς ὑπαπαντῆς Θεοτόκου ναὸν ἐνέπρησεν τὸν ἐν τῇ Πηγῇ, ὃν Ιουστινιανὸς ὁ Βασιλεὺς ἐδόμησαν, καὶ τὰ πέριξ αὐτοῦ σύμπαντα· δῆλος ὢν ἐντεῦθεν μὴ τῶν εἰρη-

Incerti Continuat. Romanus Lacapenus.

A fectum, ad extremum acerba morte, & quæ sævissimam & crudelissimam ipsius indolem deceret, virum sustulit. Bulgaris itaque in Urbe præsidiariis relictis, discedit. Præsidiarij vero, audito Romanorum copias in ipsos ingruere, relicta Urbe abierunt: inque hunc modum a Romanis Urbs recepta est.

XIV. Leo Tripolita cum magna classe ingentique exercitu adversus Romanos egressus, ubi Lemnum occupasset, Joannes Radinus Patricius rei navalis Drungarius, eum repente aggressus est: conseritaque pugna, Dei ope, sub eo merentes Agareni, fusi sunt atque fugati: solusque ipse Tripolita, ægre fuga salutem expediit. Tripolita a Radino victus.

XV. Mense Septembri, Indictione secunda, Symeon Bulgariæ Princeps cum omnibus copiis adversus Byzantium profectus est, ac Thraciam quidem ac Macedoniam populatur; succendit vero omnia & evertit, atque arbores succidit. Ad Blachernas usque cum admovisset, Nicolaum Patriarcham ac Procerum quosdam, quibuscum de pace tractaret, ad se mitti rogavit. Datis itaque utrinque obsidibus, exit prior Nicolaus Patriarcha, tum Michael Patricius cognomento Stypiotes & Joannes Mysticus, administrandarumque rerum Imperatori Adjutor ac Minister intimus. Jam enim Joannes Rector criminis apud Imperatorem delatus, ipse a se ægritudinem prætexens Aula discesserat, inque suo Monasterio haud procul a Galacrenis in Monachum tonsus fuerat. Legati igitur cum Symeone de pace colloquebantur. Verum Symeon illis repudiatis, ipsum Imperatorem videre, ejusque congressum expetebat: certo enim relatu de ejus prudentia & fortitudine, sapientiaque acceperat. Pergrata ea res fuit Romano; quippe qui pacis desiderio tenebatur, ac quotidianis utrinque cædibus, finem imponere studebat. Mittit itaque qui ad mare in Cosmidij littore tutissimam Exscensionem struerent, quo loco ejus Prætoria navis appellenda esset. Loco itaque undique communito, in medio jussit septum fieri, ubi erant collocuturi. Interim Symeon, suorum misso manipulo, sanctæ Dei Genitricis Templum in Pega, a Justiniano conditum, incendit, ac circum vicina omnia, igni ferroque vastavit. His igitur alienum a pace pa-

Symeonis expeditio: de pace colloquium.

Παιδευταστής.

Joan. Rector Monachus.

Pegarum Dei Genitricis Ædes succensa.

Sanctæ Mariæ Vestis religio.

lam prodebat animum, vanaque spe Imperatorem deludere, haud obscurum erat. Veniens autem Imperator cum Nicolao Patriarcha, in sacrum ingressus est Loculum, manusque in preces extendit. Tum pronus in terram procidens, sacrum ubertim solum lacrymis rigabat, omni celebrandam laude omnisque labis puram sanctam Dei Genitricem obsecrans, ut inflexum durumque Symeonis pectus emolliret, & ad pacis concordiam ineundam induceret. Sacra igitur reserata Arcula, in qua venerandum sanctæ Dei Genitricis Palliolum repositum erat, eoque Imperator sublato, velutque thorace quodam, nullis telis pervio, assumpto, ac, quam in intemeratissima Dei Genitrice collocaverat, galeæ instar, fide sibi adhibita, tutis scilicet munitus armis, Templo egreditur. Suis itaque classiariis ac comitatu clypeis armisque aliis probe instructis, in locum constitutum cum Symeone tractaturus venit. Feria quinta erat, cum hæc gesta sunt, mensis Novembris die nona, hora diei quarta. Venit quoque & Symeon cum exercitu, in multas distributo turmas atque acies. Militum alij clypeis hastisque auratis, alij argento splendidis; omnis alij coloris armis instructi atque ornati; cuncti ferro circumcincti erant. Hi medium assumptum Symeonem, ut Imperatorem ac Regem Romana lingua faustis vocibus prosequebantur. Senatus omnis muris insidentes, quicquid hujus fabulæ erat, spectabant. Res vero spectatu dignissima, Regius vere atque excelsus Imperatoris animus fuit: mira res, intritæ illa mentis constantia & præsentia ac fortitudo: quomodo tantam hostium confluentem multitudinem videns, sic placide processit, tantum non animam pretium redemptionis hostibus pro subditis tradens. Primus itaque, ad eam, quam diximus, Exscensionem veniens, Symeonem præstolabatur. Datis porro ultro citroque obsidibus, ac cum Bulgari Exscensionem diligenter lustrassent, ne quis dolus subesset aut insidiæ laterent, Symeon equo desiliens, ad Imperatorem intravit. Ibi cum se mutuo consalutassent, de pace colloqui cœperunt. Ferunt autem Romanum in hæc verba Symeonem esse allocutum. *Audivi te hominem religiosum esse Deique cultorem, ac verum Christianum: video autem opera*

Romani ad Symeonem oratio.

A ιῶ ἐθέλων, ἀλλ' ἐλπίσι μετεώροις τῶν ἐξαπατῶν. προσηλούμενος δὲ ὁ Βλαχέρναις ὁ Βασιλεὺς ἅμα Νικολάῳ Πατριάρχῃ, ἐν τῇ ἁγίᾳ Ἐισπλῆ Σορῷ, καὶ ταῖς χεῖρας ἐξέτεινεν εἰς ὕψος. Εἶτα πρηνὴς πεσών, δάκρυσι κατέῤῥεγε τὸ ἅγιον ἔδαφος, τὴν πανύμνητον καὶ ἀχραντον Θεοτόκον ἀντιβολῶν, τὴν ἀκαμπῆ καὶ ἀμείλικτον τοῦ ἱερωφάντου Συμεὼν καρδίαν μαλάξαι, καὶ πεῖσαι τὰ πρὸς εἰρήνην σωφρονῆσαι. Τὸ ἅγιον οὖν κιβώτιον διοιξάντες, ἐν ᾧ τὸ σπλὸν τῆς ἁγίας Θεοτόκου τεθησαύριστο [381] ὠμοφόριον, καὶ τοῦτο ὁ Βασι- 381.
B λεὺς ἀνελόμενος, καὶ ὥσπερ τινα θώρακα ἀδιάῤῥηκτον περιβαλλόμενος, ἐν τῇ πίστει τῇ εἰς τὴν ἱερὰν μορφὴν Θεοτόκου οἷα περικεφαλαίαν τινὰ περιθέμενος, ἐξῆλθε τοῦ ναοῦ, ὅπλοις ἀσφαλέσι φρουρούμενος. τὸν σὺν αὐτῷ λαὸν ἅπαντα τὸ καὶ ὅπλοις κατακοσμήσας, τὸν ὡρισμένον τόπον κατέλαβεν, συνομιλῆσαι τῷ Συμεών. πέμπτη δὲ ἦν ἡμέρα, ὅτε ταῦτα ἐγένετο, ἐνάτῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς, τετάρτη δὲ τῆς ἡμέρας ὥρᾳ. προῆλθε δὲ καὶ ὁ Συμεών, πλῆθος ἐπαγόμενος εἰς πολλὰς διῃρημένον τὰς παρατάξεις· τὴν μὲν χρυσασπίδων καὶ χρυσοδοράτων, τὴν δὲ ἀργυρασπίδων καὶ
C ἀργυροδοράτων, τὴν δὲ πάσῃ ὅπλων χροιᾷ κεκοσμημένων, πάντων καὶ κατακεκοσμημένων σιδήρῳ· εἰ μέσον αὐτῶν εἱλκυστοῦντες Συμεών, ὡς Βασιλέα βιῴημουν [382] τῇ τῶν Ῥωμαίων φωνῇ. 382.
πάντες δὲ τῆς Συγκλήτου βουλῆς τοῖς τείχεσιν ἐφεζῶτες κατεθεῶντο τὰ δρώμενα. ἦν οὖν ἰδεῖν τότε ψυχὴν βασιλικὴν τῷ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ τῆς φρονήσεως ἀκατάπληκτον καὶ τὸ τῆς αὐθρείας περιφρόνημα· ὅπως τοσαύτῃ πολεμίων βλέπων ὁπλοφορὴν οὐ κατεπλάγη, καὶ συνεσάλη καὶ ἀνεχώρησεν· ἀλλ' ὥσπερ εἰς φίλων πλῆθος χωρῶν, οὕτως ἀτρέμας ἀπῆλθε, μονονουχὶ
D τῇ ψυχῇ τοῖς πολεμίοις τὴν ἀστοκόων διδοὺς ἀπόλυσιν. περᾶτος οὖν ὁ τῆ Ἀποβάθρᾳ τῇ ῥηθείσῃ καταλαβὼν, τὸν Συμεὼν ἐξεδέχετο. ἐπεὶ δὲ ὅμηροι ἐξ ἀμφοτέρων ἐλήφθησαν τῶν μερῶν, καὶ τῇ Ἀποβάθρᾳ οἱ Βούλγαροι διερευνήσαντο ἀκριβῶς, μή που τις δόλος ἢ ἔνεδρα τυγχάνῃ, κατῆλθε Συμεὼν τοῦ ἵππου, καὶ πρὸς τὸν Βασιλέα εἰσῆλθεν. ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους, εἰρηνικοὺς λόγους ἐκίνησαν. Εἶπεῖν δὲ λέγεται τὸν Βασιλέα πρὸς Συμεών, Ἀκήκοά σε θεοσεβῆ ἄνδρα καὶ Χριστιανὸν ὑπάρχοντα ἀληθινόν· βλέπω δὲ τὰ ἔργα

τοῖς λόγοις μὴ συμβαίνοντα. ἴδιον μὲν γὰρ ἀνθρώπου θεοσεβοῦς καὶ Χριστιανοῦ, τὸ τῇ εἰρήνῃ καὶ τῇ ἀγάπην ἀσπάζεσθαι, εἴπερ ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστί τε καὶ λέγεται· ἀσεβοῦς δὲ καὶ ἀπίστου τὸ χαίρειν σφαγαῖς καὶ αἵμασιν ἀδίκως ἐκχυνομένων. εἰ μὲν οὖν ἀληθὴς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πεπληροφορήμεθα, φησόν ποτε ταῖς ἀδίκοις σφαγαῖς, καὶ τῷ περισσῷ αἱμάτων ἀκχύσεως, καὶ ἄπεισαι μὲν ἡμῖν τῇ Χριστιανῶν εἰρήνῃ, Χριστιανὸς καὶ αὐτὸς ὢν καὶ ὀνομαζόμενος· καὶ μὴ θέλε μολύνεσθαι Χριστιανῶν δεξιὰς αἵμασιν ὁμοπίστων Χριστιανῶν. ἀνόσιος εἶ καὶ αὐτός, θάνατον προσδοκῶν καὶ λύσασιν, καὶ κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν· καὶ σήμερον ὑπάρχεις, καὶ αὔριον εἰς κόνιν διαλυθήσῃ. εἷς πυρετὸς κατασβέσει σὸν φρύαγμα. τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ Θεῷ ἐκεῖ ἀπελθὼν ὑπὲρ τῶν ἀδίκων σφαγῶν; ποίῳ προσώπῳ τὸν φοβερὸν καὶ δικαίῳ ἀνατενίσεις Κριτῇ; εἰ πλούτου ἐρᾷς τούτων ποιεῖς, ἐγώ σε κορεσθῆναι τοῦ ὑπεθυμιωμένου ἐμπλήσω· μόνον ὑπόσχου τῇ δεξιᾷ, ἅπασαν τῇ εἰρήνῃ, ἀγάπησον τὸν ὁμόνοιαν, ἵνα καὶ αὐτὸς βίον ζήσῃς εἰρηνικὸν καὶ ἀπράγμονα, καὶ οἱ Χριστιανοὶ παύσωνταί ποτε τῆς συμφορᾶς, καὶ φήσωσιν τοῦ Χριστιανοὺς δύασθαι. οὐ θέμις γὰρ αὐτοῖς ἄρδην ὅπλα κατ' ὁμοπίστων. τοσαῦτα οὖν εἰπὼν ὁ Βασιλεύς, ἐσίγησεν. αἰδεσθεὶς οὖν Συμεὼν τὴν τούτου ταπείνωσιν καὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ, κατένυσεν τῇ εἰρήνῃ πεισθῆναι. ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους, διεχωρίσθησαν δώροις μεγαλοπρεπέσι τοῦ Βασιλέως δεξιωσαμένου τὸν Συμεών.

ιϛ'. Ὃ δὲ τότε συμβέβηκεν διηγήσομαι τερατῶδές τι, καὶ τοῖς ταῦτα εἰδόσι συγκρίναι παράδοξον. δύο φασὶν ἀετοὺς τῶν Βασιλέων ὁμιλούντων, ἄνωθεν αὐτῶν ὑποπτῆναι, κλάγξαι τε, καὶ πρὸς ἀλλήλους συμμίξαι, καὶ πρωτίστην ἀναζωπύρησιν ἀλλήλοις. καὶ τὸν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν ἐλθεῖν, τὸν δὲ πρὸς Θρᾴκην ἀναπτῆναι. τοῦτο οἱ ἀκριβοῦς ζητοῦντες, εὐ καλὸν ἔκριναν οἰωνόν· ἀσυμβάτους γὰρ ὑπὸ τῆς εἰρήνης ἀμφοτέρους ἀναλυθήσεσθαι ἔφησαν. Συμεὼν δὲ ὁ εἰς τραπέζαν καταλαβών, τοῖς ἑαυτοῦ μεγιστᾶσι τὴν τοῦ Βασιλέως ἀπήγγελε σωφροσύνην καὶ ταπείνωσιν. ἐξεπλάγησαν δὲ αὐτοῦ τό, τε εἶδος, τὴν τε ῥώμην καὶ ὃ ἀκαπλήκτων τοῦ φρονήματος.

ιζ'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ κε'. ἔτει ϛϠ Ρωμανὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφανόν τε καὶ Κωνσταντῖνον· ἀλλὰ καὶ Θεοφύλακτον υἱὸν αὐτοῦ ὁ Πατριάρχης Νικό-

A non satis verbis consentanea esse. Proprium enim est hominis religiosi Deique cultoris ac Christiani, ut pacem & charitatem colat, quandoquidem Deus 1. Joan. 4. 16.
Charitas est ac nuncupatur: impij autem, & irreligiosi & infidelis, ut cædibus injusteque fusis cruoribus gaudeat. Si quidem ergo verus Christianus existis, qualem te certo existimamus, tandem aliquando siste injustas cædes, finemque facito fundendi innoxij sanguinis, ac pacem nobiscum Christianis compone, qui ipse Christianus sis & dicaris, nec Christianorum dexteras, Christianorum itidem ac eandem colentium fidem, cruoribus pollui sinas. Ipse tu quoque homo es,
B qui mortem & resurrectionem & judicium & retributionem expectes. Hodie in vivis es, & cras in pulverem dissolvêris. Febris una, superbiam omnem extinguet. Quam ergo rationem, ante tribunal Dei constitutus, pro injustis cædibus Deo redditurus es? Quo vultu in tremendum justumque Judicem oculos intendes? Si te divitiarum cupido ad ejusmodi facinora impellit, ego te illis ad satietatem explebo; modo contine dexteram; pacem amplectere, dilige concordiam, ut & ipse vitam tranquillam agas ac incruentam, nihilque sollicitam, ac tandem Christianorum mala finem accipiant, atque alij alios Christianos necare desinant. Nefas enim Fideles in se
C mutuo arma sumere. Hæc itaque locutus Imperator, conticuit. Bulgarus igitur illius humilitatem ac sermones cum veneratione miratus, pacem fieri annuit. Cum se itaque invicem osculati essent, discesserunt, Imperatore magnificis donis Symeonem prosecuto. Sens.

XVI. Quod vero tunc accidit, referam; rem sane portentosam, atque illis qui horum noverunt indicia, novam & insolitam. Aiunt enim colloquentibus ambobus Regibus, duas Aquilas super eos volitasse, & cum clangore coivisse; moxque divulsas, alteram ad Urbem, alteram in Thraciam avolasse. Rerum ejusmodi curiosi indagatores, inauspicatum omen arbitrati sunt; Fore nimirum, ut infecta pace illi disjungerentur. Symeon ad suos reversus, Imperatoris solertiam modestiamque suis Proceribus narrat; virique speciem & robur infractumque animum immensis laudibus celebrat. Portentum Aquilarum.

XVII. Mensis Decembris die vigesima-quinta Romanus filios suos Stephanum & Constantinum coronat in Magna Ecclesia: sed & Theophylactum ejus filium, Nicolaus Pa- Coronati duo Romani filij. Novissimus Syncellus factus.

triarcha detondet Clericum, & Subdiaconum ordinat; ac tandem promovet Syncellum, cum is prius in Subdiaconorum gradu in Sancta processisset.

XVIII. Mensis Aprilis die decima-nona, Romanus Joannem Mysticum rerumque gerendarum Administrum ac Subadjuvam, Patricia ac Proconsulari dignitate ornavit: ita sane ut hinc illi conflata invidia, & illatum a quibusdam crimen sit.

XIX. Maij mensis die quintadecima, Indictione tertia-decima, moritur Nicolaus Patriarcha, cum a secunda provectione annos tredecim throno potitus esset. Ejus corpus in Monasterio, quod ille condiderat, ac Galacrenas vocant, conditum est. Mense Augusto Patriarcha sufficitur Stephanus Amasex Metropolita, eunuchus. Mense Octobri Joannes Mysticus ac Imperatori rerum gerendarum Adjutor, affectati Imperij defertur, in rem inducente Cosma Patricio ac Cursus publici Logotheta, qui filiam ei uxorem locaverat. Eam ob rem, ejectus ille quidem Aula est: permissum tamen Imperatorem adire, eique * ministrare, ac cum eo, communicatis consiliis, quod operæpretium videretur, tractare. Ingens quippe in eum Imperatoris vis amoris erat, quod Mysticus in omnibus ei blande assentaretur, nec ut a se penitus ablegaret, in animum inducere poterat. Accusatoribus tamen Imperatorem urgentibus, veraque esse crimina objecta ostendentibus: ille rem perscrutatus, cum non aliter se habere deprehendisset, quam illi retulerant, capiendum Mysticum statuit, ac quæstionibus subjiciendum. Hoc ille ubi præsensit, fuga se ad Monocastanorum Monasterium recipiens, ibi Monachi ritu comam posuit. Fugit vero & Constantinus Boilæ filius, Mensæ Præfectus; timens scilicet, ut qui & ipse Mysticæ symmysta esset ejusque secretorum conscius; inque Olympum discedens, Monachum induit. Patricium Cosmam ad Palatij Horologium verberibus subactum, Imperator officio movit. Joannis Mystici loco Theophanes Protovestiarius Subadjuva rerumque gerendarum Imperatori Adjutor promovetur. Sub idem tempus, horrendus in Thracensium themate extitit terræmotus, ingensque ac stupendus hiatus, ita ut plura prædia & Ecclesiæ cum hominibus voragine absorpta sint.

Nicolai Patriarchæ mors; Stephani Amasteni provectio.

Joannis Mystici ejectio.

* *reverentiam cultumque adhibere.*

Theophanes Mystici loco Subadjuva.

Terræmotus.

λαος ἀπέκειρεν Κληεικὸν, [383] χειροτονήσας Ὑποδιάκονον, Σύγκελλόν τε προχειρισάμενος, διελθόντα πρότερον ἐν τῷ τῆς Ὑποδιακόνων τάγματι εἰς τὰ Ἅγια. 383.

ιη'. Ἀπριλλίῳ δὲ μηνὶ, ιθ'. τοῦ μηνὸς ἐπέμψεν Ρωμανὸς Ἰωάννῃ Μυστικὸν ἐπὶ Παραδυναστεύοντα Πατρίκιον καὶ Λογοθέτην, ὅστε ἐπ' αὐτὸ τοῦτο φθόνον κινδύνων αὐτῷ, καὶ κατηγορημάτων ἀπό τινων.

ιθ'. Μαΐῳ δὲ μηνὶ ιε'. [384] ἰνδικτιῶνος ιγ'. τελευτᾷ ὁ Πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ δευτέρᾳ αἱρέσει τοῦ Πατριαρχείου ἔτη τρισκαίδεκα. καὶ ἀπετέθη ὁ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ κτιστῇ μονῇ τῆς Γαλακρηνῶν. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ Πατριάρχης καθίσταται Στέφανος ὁ Ἀμασείας Μητροπολίτης, εὐνοῦχος ὑπάρχων. Ὀκτωβρίῳ μηνὶ κατηγορήθη ὁ Μυστικὸς Ἰωάννης καὶ Παραδυναστεύων, ὡς τῆς βασιλείας ἐφιέμενος, ὑπόθηκη τοῦ Πατρικίου Κοσμᾶ καὶ Λογοθέτου, διδόντος εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα αὐτοῦ. Τούτου ἕνεκεν καταβιβάζεται μὲν τοῦ παλατίου· συγχωρεῖται δὲ εἰσέρχεσθαι, καὶ τῷ Βασιλεῖ ὑπηρετεῖν, καὶ συνεῖναι τὰ αἰτήματα δίκαια. συγχωρεῖ γὰρ ὅτι πλείστην ἐκέκτητο πρὸς αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς Ρωμανὸς, ὡς ἐν πᾶσιν αὐτὸν πρωτεύειν δυνάμενον, καὶ τελέως τοῦτον ἀπώσασθαι οὐκ ἠβούλετο. τῶν κατηγόρων οὖν κατεπειγόντων τὸν Βασιλέα, καὶ σαφῆ ἀποδεικνύντων τὰ κατηγορούμενα, ἐρωτήσας ὁ Βασιλεὺς εἰ ἀληθῆ ταῦτα εἶναι αἰσθάνοιτο, ἔμελλεν τοῦτον καταισχύνειν ἐξετάζων. ὁ δὲ τοῦτο προγνοὺς ἔφυγε, καὶ τὸ Μονοκάστανον καταλαβών, ἀποκείρεται Μοναχός. πέφυγε δὲ καὶ Κωνσταντῖνος τοῦ Βοΐλα, ὁ τῆς τραπέζης, οἰκεῖος καὶ φίλος ὢν αὐτῷ· καὶ τὸν Ὄλυμπον καταλαβών, τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐνδύεται. ἐδεδοίκει γὰρ καὶ αὐτὸς, ἅτε συμμύστης ὑπάρχων τοῦ Μυστικοῦ, καὶ τῶν ἀπορρήτων αὐτοῦ κοινωνός. τὸν δὲ Πατρίκιον Κοσμᾶν ἐν τῷ Ὡρολογίῳ τοῦ παλατίου τύπτας ὁ Βασιλεὺς, διεδέξατο. προσβάλλεται δὲ αὐτὶ τοῦ Μυστικοῦ Ἰωάννου Θεοφάνῃ Πρωτοβεστιάριον Παραδυναστεύοντα. ἐγένετο δὲ καὶ τηνικαῦτα σεισμὸς φοβερὸς ἐν τῷ θέματι τῶν Θρακησίων, καὶ χάσμα γῆς μέγα καὶ καταπληκτικὸν· ὥστε πολλὰ χωρία καὶ ἐκκλησίας αὐτοῦθορους καταποθῆναι.

* Scylitz. & Cedr. σεσωκῶν.

κ'. Μαΐῳ δὲ μηνὶ ἑβδόμῃ, ἰν- A δικτιῶνος ιέ. Συμεὼν ἄρχων Βουλγαρίας κατὰ Χρωβάτων ἐκίνησε στράτευμα, καὶ συμβαλὼν μετ' αὐτῶν πόλεμον, ἡττηθεὶς τοῖς ἀπ' αὐτὸν ἅπασιν ἀβόλως ἀπώλεσεν.

XX. Maij Menſis vigeſima-ſeptima, Indictione quinta-decima, Symeon Bulgarorum Princeps adverſus Chrobatos expeditione ſuſcepta, conſertaque cum illis pugna, victus ipſe, ſuas omnes penitus copias amiſit. Symeonis Bulgari clades.

κα'. Τὸν δὲ Βασιλέα Ρωμαίων * Ἰωάννης Ἀστρονόμος θεασάμενος, οὕτως ἐλάλησεν. Δέσποτα, ἡ φλὴξ ἡ ἰσταμένη εἰς τὸν καμάραν ἐπάνω τοῦ Ξηρολόφου, ὅπου δυσμὰς βλέπουσα, τοῦ Συμεὼν ὅστις καὶ εἰ τούτου τοῦ κεφαλαίου ἐκκόψῃς, τῇ αὐτῇ ὥρᾳ ὁ Συμεὼν τελευτᾷ. ὁ δὲ Βασιλεὺς Ρωμαίων ἀποστείλας, τῇ νυκτὶ τὸν κεφαλαίον τῆς φλογὸς ἐξέκοψεν. Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὁ Συμεὼν εἰς Βουλγαρίαν ἐτελεύτησεν, * αἰσίᾳ συμβολῇ καὶ νόσῳ καταπαρδίᾳ ἁλοὺς, διέφθαρτο, ἀνομήσας θεσμοῖς, Πέτρον υἱὸν αὐτοῦ πρεσβυτέρου ἄρχοντα, ὃν ἐκ τῆς δευτέρας αὐτοῦ γυναικὸς ἔσχεν, τῆς ἀδελφῆς Γεωργίου Σουρσουβούλη, ὃν καὶ ἐπίτροπον τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ὁ Συμεὼν καταλέλοιπεν. Μιχαὴλ δὲ τὸν ἐκ τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς γεγόμενον, ἀπέκειρεν Μοναχόν· Ἰωάννης δὲ καὶ Βενιαμὶν οἱ τοῦ Πέτρου ἀδελφοὶ, * ἔτι νῦν κοσμοῦνται Βουλγαρικῇ.

* deeſt ἀλύοντα, ut infrà, vel quid ſimile.

Vi magica extinctus.

* *maſſam.*

Petrus Bulgarorum Princeps.

* *e Bulgaria attulerunt epiſtolam.* Num fratris ſic provecti nuntium?

*Logoth. ἀπεστάλη ἀπεμίσθη τοῖς Βουλγαρικοῖς.

κβ'. Τὰ κύκλῳ οὖν ἔθνη τοῦ Συμεὼν μαθόντα τελευτὴν, οἵ τε Χρωβάτοι, οἱ Τοῦρκοι, καὶ οἱ λοιποὶ, ἐκστρατεύειν κατὰ Βουλγάρων ἐβουλεύοντο. 385. λιμοῦ δὲ μείζονος τηνικαῦτα ὃ Βουλγαρικὸν ἔθνος ἰσχυρὰς ἐκπιέζοντος, ἐδεδίεσαν μὴ καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν ἔφοδον· ἐδεδίεσαν δὲ πολέον καὶ τὴν τῶν Ρωμαίων ἐπέλευσιν. βουλὴν οὖν ποιησάμενοι κατὰ Ρωμαίων ἐκστρατεύσειν, καὶ εἰς Μακεδονίαν καταλαμβάνοισιν· φόβον, ὡς εἰκὸς τοῖς Ρωμαίοις ἐμποιήσοντες. ἔπειτα μαθόντες ὅτι μέλλει κατ' αὐτῶν ὁ Βασιλεὺς Ρωμαίων 386. ἐκστρατεύειν, ἀποστέλλουσι τε Πέτρος τε καὶ Γεώργιος κρυφίως τινὰ Μοναχὸν Καλοκύρην ὀνομαζόμενον, τὴν χρυσοβούλλιον ἐπιφερόμενον. διηρθρωτο δὲ τὰ ἐν αὐτῇ, Ὡς τοῦ μὲν Ρωμαίων βασιλέως ἀπαλλάττονται, καὶ προθύμως τούτου σπουδάσαι εἰσὶν· οὐ μόνον δὲ, ἀλλ' εἴγε βούλονται, καὶ γαμικὸν ποιῆσαι σπουδάλλαγμα. τὸν τοιοῦτον οὖν Μοναχὸν ὁ Βασιλεὺς ἀσμενέστατα ἀποδεξάμενος, πρωΐθεν ἀπέστειλε μετὰ δρόμωνος τὸν Μοναχὸν Θεοδόσιον τὸν Ἀβούκην, καὶ Κωνσταντῖνον Βασιλικὸν Κληρικὸν τὸν Ῥόδιον πρὸς εἰρήνην συλλαλήσαι τοῖς Βουλγάροις περὶ Μεσημβρίας. ἡ πρὶν μὲν Μεσεμβρία καλουμένη, ἀπὸ Μένου Θρᾳκὸς τοῦ τούτου οἰκίσματος, καὶ Βρία ἡ τοῦ πα- B C D

XXI. Joannes Porro Aſtronomus Romanum Imperatorem cernens, ſic cum affatus eſt. *Quæ in fornice ſupra Xerolophum, Domine, ſtatua conſtituta eſt, ſpectans ad Occidentem, ſignum Symeonis eſt. Hujus caput ſi abſtuleris, ipſa hora Symeon morietur.* Miſit itaque Imperator, ac ſtatuæ caput noctu abſtulit: eademque hora Symeon in Bulgaria fatis concedit; ingentique captus angore, ac cordis morbo elanguens, percituſque, interiit; fruſtra leges juraque tranſgreſſus, relicto ex teſtamenti tabulis Principatu Petro filio ex ſecunda uxore, Georgij Surſubulij ſorore: quem & liberorum ſuorum tutorem conſtituit: Michaelem ex priore conjuge ſuſceptum, Monachum detondit; Joannes vero & Benjamin Petri fratres, * Bulgarica adhuc ſtola ornabantur atque habitu.

XXII. Circumvicinæ igitur gentes, Chrobati, Turci ac reliqui, audita Symeonis morte, Bulgaros bello inceſſere ſtatuebant. Fame vero Bulgarorum gentem cum locuſtarum ingenti copia graviter premente, cum aliarum gentium irruptionem formidabant, tum præcipue Romanorum in ſe impetum metuebant. Re itaque in conſilium vocata, adverſus Romanos copias educunt, ac Macedoniam petunt; hoc nempe ſatagentes, ut Romanis metum incuterent. Audito vero Romanum Imperatorem adverſus eos exercitum parare, una Petrus Georgiuſque, Monachum quendam Calocyrim nomine, genere Armenium, Auream bullam ferentem occulte mittunt. Bullæ tenor hic erat. *Pacem ſe cupere cum Romanis, & ut illam componant, promptis animis eſſe: neque id modo, ſed & nuptiarum fœdera, dum illis adlubeat, cum Romanis ſe eſſe inituros.* Acceptis literis, earumque latore humaniſſime ſuſcepto, confeſtim Imperator cum celoce Theodoſium Abucem Monachum & Conſtantinum Rhodium Palatinum Clericum, cum Bulgaris in Meſembria de pace collocuturos emiſit. Oppidum hoc, dictum olim Menembria, a Meno viro Thracio ejus conditore, & Bria, ejus nominis apud

Bulgarorum de pace legatio.

Meſembriæ origines.

quosdam Thraces, vico: mollioris vero pronuntiationis causa, Mesembriæ nomen accepit. Quo in colloquio cum res commode tractata esset, Legati per continentem in Urbem redierunt, cum eis Stephanus Bulgarus comes esset. Post hos subsecuti Georgius Sursubulus & Symeon Calutercanus & Usampsus: Symeon item alterius illius Bulgariæ Principis ex uxore frater. Ad hæc illius affinis Stephanus; Magotinus quoque & Cronus & Menicus, Petri ad Romanum Imperatorem legationem fulserunt. Conspectaque Christophori Imperatoris filia Maria, ac ejus plurimum specie recreati, dictisque prius pacis fœderibus, missis literis Petrum sine mora venire jusserunt. Missus vero obviam Nicetas Magister Romani Imperatoris affinis, eumque in Urbem inducturus. Cum itaque venisset Petrus Bulgarus, conscensa Romanus Imperator trireme, Blachernas petit, ibique ad se venientem Petrum & vidit, & osculo salutavit. Inter se vero, uti par erat, collocutis, subscriptionibus munita rataque habita pacis pariter nuptiarumque fœdera; Protovestiario Theophane in omnibus quasi sequestro, ac solerter Romanos inter Bulgarosque negotium dirigente.

Pax cum Bulgaris; Petri Principis in Urbem receptio atque nuptiæ.

Nuptiarum solennia & gaudia.

XXIII. Octobris mensis die octavo, egressus Patriarcha Stephanus cum Theophane Protovestiario, & Maria Christophori Imperatoris filia universoque Senatu, ad sanctissimæ Deiparæ ad Pegas, Petrum & Mariam benedixit, eorumque capitibus nuptiales corollas imposuit; sponsam comitantibus Theophane Protovestiario & Georgio Sursubulo. Mensa vero sumptuosa ac magnificentissima instructa, cunctisque ad nuptiarum solennia spectantibus rite splendideque peractis, Theophanes Protovestiarius una cum Maria Imperatoris filia in Urbem reversus est. Tertio autem a nuptiis celebratis die, Romanus Imperator, in Pegarum Excensione magnificum paravit convivium, sericis aulæis convestita machina, & ad ipsam Prætoria ipsa celoce constituta. Eo loco epulatus Romanus cum Petro Bulgaro & Constantino genero ac filio Christophoro, Bulgarisque etiam atque etiam enitentibus ut prior Christophorus, tumque Constantinus faustis acclamationibus Imperatorum more exciperentur, eorum Romanus flagitationibus annuit, sicque il-

Constantinus tertio loco Imperator dejectus.

Θρᾴκῃ πόλισμα λεγόμενον· πρὸς ἣ δὲ διάφερον μέσημβρια ὀνομάζεται. οἱ δὲ πρόκριτοι, καὶ τὰ εἰκότα συλλαλήσαντες, ἐξῆλθον ἅμα Στεφάνῳ Βουλγάρῳ ἀφ' ἧς ἔχρην· καὶ ὅπισθεν αὐτῶν κατέλαβον καὶ Γεώργιος ὁ Σουρσουβοῦλης, καὶ Συμεὼν ὁ Καλουτερκάνος καὶ Οὔσαμψος, καὶ Συμεὼν τοῦ ἀρχηγοῦ Βουλγαρείας ἀδελφὸς πρὸς γυναῖκα· πρὸς δὲ τούτοις, ὁ ἀλιτήριος αὐτοῦ Στέφανος· καὶ μὴν καὶ Μαγοτῖνος, Κρόνος τε καὶ Μένικος διεκρατεύσαντο πρὸς τὸν ἄνακτα Ρωμαίων. πασάμενοι δὲ τὴν θυγατέρα Βασιλέως Χριστοφόρου Μαρίαν, καὶ μεγάλως ἐπ' αὐτῇ ἀγαλλιάσαντες, ἔγραψαν τῷ Πέτρῳ ἀφ' ἅπερ πρόκριτα ἐβεβαιώθησαν, σύμφωνα ποιήσαντες πρότερον περὶ τῆς γαμετῆς Εἰρήνης· ἀπεστάλη δὲ Νικήτας ὁ Μάγιστρος ὁ συμπενθερὸς Ρωμανοῦ Βασιλέως ὑπαντήσας, καὶ ἀγαγεῖν Πέτρον μέχρι τῆς πόλεως. τοῦ Βουλγάρου οὖν Πέτρου καταλαβόντος, τριήρη ὁ Βασιλεὺς Ρωμαίων ἐπιβὰς, ἐν Βλαχέρναις προσῆλθεν, καὶ τὸν Πέτρον ὡς αὐτὸν ἀφικνούμενον ἐθεάσατό τε καὶ κατησπάσατο. ἐπεὶ δὲ ἀλλήλοις εἰκότα σεσωμίληνται, ὑπογράφονται τά τε σύμβολα τῆς Εἰρήνης [387] καὶ τὰ γαμικὰ 387.
σπαλλάγματα, μεταλαβοιῶντες ἐν τούτοις καὶ νομίμως διαθήσονται μεταξὺ Ρωμαίων τε καὶ Βουλγάρων. Πρωτοβεστιαρίου Θεοφάνους.

C

Nuptiarum solennia & gaudia.

κγ'. Ὀγδόῃ δὲ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς, ἐξῆλθεν ὁ Πατριάρχης Στέφανος ἅμα Θεοφανεῖ Πρωτοβεστιαρίῳ, καὶ Μαρίᾳ τῇ τοῦ Βασιλέως Χριστοφόρου θυγατρὶ, καὶ πάσῃ τῇ Συγκλήτῳ εἰς τὸν ναὸν τῆς Ὑπαπαντῆς Θεοτόκου, τῆς Πηγῆς· καὶ εὐλόγησεν Πέτρον τε καὶ Μαρίαν, καὶ τοὺς νυμφικοὺς στεφάνους ταῖς αὐτῶν ἐπέθηκε κεφαλαῖς· παρενυμφεύοντων Θεοφανοῦς Πρωτοβεστιαρίου καὶ Γεωργίου Σουρσουβοῦλη. λαμπρῶς δὲ καὶ πολυτελεῖς γενομένας τραπέζης, καὶ πάντων τῶν εἰθισμένων τοῖς γάμοις φαιδρῶς ὑποτελεσθέντων, εἰσῆλθεν Θεοφάνης Πρωτοβεστιάριος ἅμα Μαρίᾳ τῇ θυγατρὶ τοῦ Βασιλέως ἐν τῇ πόλει. τῇ τρίτῃ δὲ τοῦ γάμου ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ Βασιλεὺς Ρωμαίοις θαλασσίαν λαμπρὰν ἐν τῇ τῶν Πηγῶν Ἀποβάθρᾳ, σκευασάμενος αὐτῷ ὑφάσμασι σκευὴν [388] πρὸ αὐτῇ τῇ Ἀποβάθρᾳ τοῦ Βασιλικοῦ 388.
δρόμωνος ἐφήκης· ἔνθα * στὰς Ρωμανὸς Γέ- * σταθεὶς Cedr.
τῳ Βουλγάρῳ ἅμα Κωνσταντίνῳ γαμβρῷ καὶ Χριστοφόρῳ υἱῷ τοῦ δὲ Βουλγάρου ἔκστασιν οὐ μικρὰν ποιησαμένου πρότερον διφημισθῆναι Χριστοφόρῳ, εἶθ' οὕτω τὸν Κωνσταντῖνον· ὑπεξέστη τῇ ἐκστάσῃ τούτων Ρωμανὸς ὁ Βασιλεὺς, καὶ γέγο-

νῶ

νεν ὅσῳ ἡτήσαντο. ἐπεὶ δὲ πάντα τὰ ἐν γά-
μοις σὺν ἐτελέσθησαν, ἔμελλε δὲ ἡ Μαρία
ἤδη σὺν τῷ ἀνδρὶ Βουλγαρίαν σὺν τῷ ἀνδρὶ
Πέτρῳ ὁδεύειν, οἱ τούτης γονῆς μέχρι τῆς
Ἑβδόμου συνεξῆλθον αὐτῇ ἅμα Θεοφάνῃ
Πρωτοβεστιαρίῳ. ἐπειδὴ ἀπαίρειν ἔμελλεν,
περιχυθέντες τῇ θυγατρὶ, καὶ πυκνὰ κα-
ταλείποντες δάκρυα, καὶ ὅσα εἰκὸς ὑπὸ γε-
ρόντων ἀπαλλάττου περιποθήτου, τόν τε αὐ-
τῶν γαμβρὸν ἀσπασάμενοι, καὶ τοῦτον τοῖς
τούτου χερσὶν παραδόμενοι, ἐν τοῖς βασι-
λείοις ὑπέστρεφον. Μαρία δὲ Βουλγαρι-
κοῖς παραδοθεῖσα χερσὶ, πρὸ ὑπὸ Βουλγα-
ρίαν ἀπῄει, χαίρουσά τε ἅμα καὶ λυ-
πουμένη. λυπουμένη μὲν ἐν οἷς γονέων φιλ-
τάτων ἐτέρπετο, καὶ βασιλείων οἴκων, καὶ συνη-
θείας τῆς ἐνθένδε παρουσιάσεως· χαίρουσα δ', ἐν
οἷς Βασιλεῖ παρώρμητο ἀνδρὶ, καὶ διάπυστα
Βουλγάρων παρωνομάζετο. ἀπῄει δοίνων πλου-
τοῦσα κομιζομένη πάντοθεν ἁπανταχοῦ, καὶ ἀποσκευαῖς ἀναει-
σμένη.

κδ'. Τότε δὲ καὶ Ἰωάννης Μάγιστρος
καὶ Δομέστιχος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκούας, κα-
λῶς διῳκεῖτο τὸν Ῥωμαϊκὸν στρατὸν ἐνδὸν
ἀπὸ τῆς ἀναῤῥήσεως Ῥωμανοῦ Βασιλέως, καὶ
καταπολεμῶν καθ' ἑκάστην τοὺς Ἀσσυρίους,
καὶ πόλεις καὶ κάστρα, καὶ κώμας καὶ
χώρας αὐτῶν πορθήσας, καὶ ἀχμαλώτους ποιή-
σας, μεθ' ὧν καὶ ὃ ὀπίσημον καὶ ὀξύ-
κουστον καὶ πάνυ ὀχυρὸν καὶ δυνατὸν κάστρον
τῆς Συρίας, Μελιτηνὴν ὀνομαζόμενον, ἀμφό-
τερα καταπολεμήσας καὶ παραδούσας, καὶ εἰς
φροῦδον ἀπωλείας τοῦτο ποιήσας, καὶ ἄλ-
λας κώμας καὶ χώρας πυρικαύστους ἐργασάμε-
νος· αὐτὸ δὲ ἀκρότατον καὶ ἀμφίχυτον κάστρον παρα-
καθίσας, καὶ ἑλεπόλεις μηχανικὰς στήσας, καὶ εἰς
πάντελῆ ἀπορίαν καὶ ἀμηχανίαν ἐμβαλὼν
αὐτοὺς ὅ, τι παράξαιεν, καὶ ἅπαξ καὶ πολλά-
κις πρέσβεις παρὰ τὸν Δομέστιχον στελλόντων,
καὶ λόγον αἰτιωμένων, ὁ σωτὴρ καὶ ἐλέ-
φρων Ἰωάννης ὁ Δομέστιχος τῶν σχολῶν ὁ Κουρ-
κούας, τὰ τῶν δακρύων καὶ ἐλεεινολογιῶν, καὶ
τὰ τῆς τύχης σκυπήσας, οἷα τὰ ἀνθρώ-
πινα, ἐπάγει, καὶ λόγον δοὺς αὐτοῖς, ὁ
Ἀπόχαψ ὁ τοῦ Ἀμὲρ ἔκγονος Ἀμηρᾶς ὢν
Μελιτηνῆς, καὶ ὁ Ἀποσαλὰθ Στρατηγὸς δυνατώ-
τατος ὢν καὶ πλούσιος ἐν Μελιτηνῇ, παρεγένοντο.
ἀποδεξάμενοι οὖν παρὰ τοῦ Δομεστίκου τῶν
σχολῶν Ἰωάννου, πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα
τούτους ἀπέστειλεν· καὶ σύμφωνα εἰρήνης ποιή-
σαντες, ἐπανέστρεψαν πρὸς τὰ ἴδια. ἐκ

Incerti Continuat. Romanus Lacapenus.

A lis res ex voto cessit. Tunc vero omnibus nuptiarum expletis solenniis ac gaudiis, & cum jam Maria cum Petro viro suo in Bulgariam esset profectura, ad Hebdomum usque a parentibus una cum Theophane Protovestiario deducitur. In ipso discessus procinctu, puellæ circumfusi, copiosas fundunt lacrymas, quantas par est fundere, qui mox charissimo pignore privandi erant, generumque suum exosculati, atque ejus manibus deposita filia, in Regiam revertuntur. Maria viri Bulgari manibus tradita, gaudio mixta & tristitia, in Bulgariam iter contendit. Tristitiam
B faciebat, quod amantissimis parentibus, quod Regiis ædibus, quod necessariorum affiniumque consuetudine deficiebatur: rursusque gaudij seges erat, quod viro Regi locata, Bulgarorum Domina esset consalutata. Ibat itaque omnigenas conferens opes, innumeraque suppellectili opulenter instructa.

XXIV. Tunc quoque Joannes Magister ac Scholarum Domesticus Curcuas, qui Romanas præclare copias regebat, quo fere ex tempore Romanus Imperator salutatus est, Assyriosque quotidie expugnabat, urbesque & oppida munita & vicos
C ac loca evertebat, captivosque ducebat; atque in iis etiam insignem nominatissimamque, ac plane munitam potentissimamque Syriæ Urbem arcemque, Melitinem dictam, varie tentaverat, prædatusque fuerat ac penitus vastaverat; circumque posita oppida, vicosque & prædia igni succenderat: ipsa invicta inexpugnabilique Arce obsessa, adhibitisque illi tormentis ac machinis obsidionalibus, oppidanisque in extremas angustias consiliique inopiam conjectis, ac cum illi semel sæpiusque missis ad Domesticum Legatis, fidem ac securitatem exposcerent; vir
D prudens cordatusque Joannes Curcuas Scholarum Domesticus, miserorum lacrymas supplicumque luctuosos clamores, ac pro humanarum rerum ratione, fortunæ incerta considerans, eorum votis animum inflexit: ad quem, accepta fide Apochaps Ameris nepos Melitines ipse Ameras existens, Aposalathque Dux apud Melitinem strenuissimus, nobilissimusque ac locupletissimus, venere. Hos Scholarum Domesticus Joannes omni humanitate susceptos, ad Imperatorem misit: ictoque pacis fœdere, domum reversi sunt. Inde-

Melitine ad deditionem sociaque fœdera, a Curcua coacta.

que ſociis adlecti ac fœderati, adverſus tribules ſuos Agarenos cum Romanis ad bellum proficiſcebantur, ac triumphi ſpecie cum iiſdem captivos ſuos ducentes (mirando ſane ſpectaculo & inaudito, impiorumque Saracenorum afflictarum rerum indicio) Urbem ingrediebantur. Mortuo autem Apochapſo viro prudente ac ſapiente, Melitinenſes pacem diſſolverunt. Iterum igitur adverſus eos proficiſcuntur, Scholarum Domeſticus Joannes Curcuas cum cohortibus ac legionibus, Meliaſque Armeniis præfectus. Hi multas quotidie agentes prædas, aſſiduiſque excurſionibus totam late regionem diripientes, atque incolas ſubigentes, in tantas Melitinem coegerunt anguſtias, ut breviſſimo tempore ipſam expugnaverint, ac ſolo tenus æquaverint. Nec eam modo, ſed & vicinas Urbes atque oppida & regiones feraciſſimas opimaſque, ac quæ multos proventus afferrent. Hanc igitur Melitinem Imperator in Curatoriam (alij *Proviſiciam* dixerint) redigens, multa inde auri argentique millia tributo annuo fiſco inferenda indixit.

Eadem capta & in provinciam redacta.

Nicetas ejectus civitate, & factus Monachus.

XXV. Cæterum Nicetas Magiſter ac Chriſtophori Imperatoris ſocer, accuſatus eſt, quod rebellandi adverſus patrem, eumque ſolio deturbandi, auctor illi fuiſſet. Quocirca Urbe ejectum in Monachum detondent, inque ſuburbano ſuo exulem agere cogunt.

Stephanus Patriarcha mortuus.

XXVI. Menſis Julij quinta-decima, Indictione ſexta moritur Stephanus Patriarcha, cum ei muneri præfuiſſet annos duos, menſes undecim. Menſis autem Decembris quarta-decima, Tryphonem adducunt in Opſicio profitentem Monachum, virum religioſis moribus ac ſanctitate probatum; ordinantque Patriarcham ad certum tempus, donec ſcilicet Theophylactus Romani filius maturæ ætatis annos attingeret, quem Patriarcham Conſtantinopolitanum ordinaturi erant.

Trypho Patriarcha ad tempus.

Frigoris & gelu immenſa vis.

XXVII. Ejuſdem menſis die vigeſima-quinta graviſſimum fuit frigus, adeo ut dies CXX. terra gelu concreta obriguerit. Hoc gelu ſubſecuta fames, quanta ante nunquam extiterat: exque illa crebræ adeo mortes, ut nec efferendis mortuis vivi ſufficerent. Porro Romanus tantam illam vim mali conſiderans, pro benigna ſua teneraque in miſeros indole, convenientem eis curam

A τοτε δὲ συνεξεστράτευον τοῖς Ρωμαίοις καὶ τῶν ὁμοφύλων Αγαρίωνων, ἔν τε τοῖς ὀπτικίοις συνεφοίτων τοῖς Ρωμαίοις ἐν τῇ πόλει αἰχμαλώτους ἄγοντες Αγαρίωνας, ὅπερ ἐμοὶ θαυμαστὸν καὶ παράδοξον, καὶ δεῖγμα τῆς ἀθέων Σαρακηνῶν δυσχολίας. τελευτήσαντος δὲ τοῦ Απόχαψ ἀνδρὸς φρονίμου καὶ συνετοῦ, διέλυσαν τὴν εἰρήνην οἱ τὴν Μελιτηνὴν κατοικοῦντες. ἐκστρατεύουσιν οὖν κατ' αὐτῶν πάλιν, ὅ, τε Δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκούας Ιωάννης μετὰ τῶν ταγμάτων καὶ ταγμάτων, καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Αρμενίων· καὶ πολλὰς ληΐσμας καὶ σφαγὰς καθ' ἑκάστην ποιούμενοι, καὶ τοῖς συνεχέσιν ὑπαδρομαῖς αἰχμαλωτίζοντες τοὺς καὶ λεηλατοῦντες, εἰς τοσαύτην ἔνωσιν τὴν Μελιτηνὴν ἤγαγον, ὥστε αὐτὴν συντριμμάτων ἐκπορθῆσαι, καὶ ἕως ἐδάφους καταστρέψαι· οὐ μόνον δὲ ταύτην, ἀλλὰ καὶ τὰς ὁμόρους αὐτῇ πόλεις καὶ χώρας πολυφόρους τε καὶ πιοτάτας οὔσας, καὶ οἵας πολλὰς παρέχειν εὐετηρίας. ταύτην οὖν τὴν Μελιτηνὴν εἰς χειροήθειαν ἀποκαταστήσας ὁ Βασιλεὺς, πολλὰς χιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου ἐκεῖθεν δασμοφορεῖσθαι ἐτησίως πεποίηκεν.

B

κε'. Κατηγορήθη δὲ Νικήτας ὁ Μάγιστρος καὶ πενθερὸς Χειροφόρου Βασιλέως, ὡς ἐπαναστάσεως αὐτῷ κατὰ τοῦ ἰδίου γαμβροῦ παρὸς, καὶ τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐξελάσαι. τοῦτον οὖν ἐξαγαγόντες τῆς πόλεως ἀπέκειραν Μοναχὸν, ὑποθεμένοις τῷ ἑαυτοῦ προσηκόντι.

C

κς'. Μηνὶ δὲ τῷ Ιουλίῳ ιε'. ἰνδικτιῶνος ς'. τελευτᾷ Στέφανος Πατριάρχης, πατριαρχεύσας ἔτη δύο μῆνας ἕνδεκα. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἄρασι Τρύφωνα Μοναχὸν ἐν τῷ Οψικίῳ μοναζοντα, ἐπ' εὐλαβείᾳ καὶ ἀληθείᾳ μαρτυρούμενον· ὃν καὶ προστησάμενοι Πατριάρχην ἕως χρόνου ῥητοῦ, μέχρις ἂν εἰς μέτρον ἡλικίας φθάσῃ Θεοφύλακτος ὁ τοῦ Ρωμανοῦ υἱὸς, ὃν ἔμελλον Πατριάρχην προστησῆ Κωνσταντινουπόλεως.

D

κζ'. Εἰκάδι δὲ πέμπτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, χιὼν ἀφόρητος γέγονε, ὥστε χρυσαλλωθῆναι τὸν χιῶ ὅτι ἡμέρας ρκ'. ὅθεν καὶ γέγονεν ὁ μέγας λιμὸς, ὃν εἰς πώποτε γενομένους ὑπερβαλλόμενος· καὶ θάνατος ἐν τοῦτο πολὺς, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας ἐκκομίζειν τοὺς τεθνεῶτας. ὁ δὲ Βασιλεὺς Ρωμανὸς τὸν ἀφόρητον ἐκεῖνον βίαν καταθυμούμενος, ἀξίαν τῆς ἑαυτοῦ συμπαθοῦς καὶ ἐλεήμονος φύσεως παρέσχετο

391. ἐποιήσατο, [191] πολλαῖς ἐλεημοσυνώαις τὸν ἐκ A τῦ λιμοῦ θαμυθησάμενος ἔνδειαν· αἰέφεγξέν τε ἡυείσι καὶ σωιδώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοάς, ὡς μὴ τὸν χιόνα καὶ ὁ ψύχος ἐκεῖθεν ἐπεισέναι τοῖς πένησι. τότε δὲ

392. [192] τὰς λεγομένας Αρκλας ἐν πᾶσι κατεσκεύασε τοῖς ἐμβόλοις· ἀργύρεά τε καὶ μίσσα τοῖς ἐν ταύταις κατακειμένοις πένησι δίδο-

393. σθαι διετάξατο· καὶ τὰ [193] μίσσια τρισσὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῖς πένησι διαγέμεσθαι, ὡς ἕνεκα τὰ δίδόμενα τοῖς τε ἐν ταῖς Αρκλαις πτωχοῖς καὶ τοῖς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἀργύρου ἐγκεχαραγμένου χιλιάδας δώδεκα. οὐ μόνον δὲ ταῦτα ἡ συμπαθὴς αὐτῦ ψυχὴ B διετύπωσεν τῦ πενήτων προνοουμένη, ἀλλὰ καὶ καθ' ἡμέραν αὐτῦ πρὸς σιτεῖσθαι πένητας διετάξατο, οἱ αἰεὶ ἐν ἐλάμβανον νόμισμα. τετράδι δὲ καὶ παρασκευῇ πρὸς πένητας Μοναχοὺς τούτῳ σιτεῖσθαι, ὃ τετυπωμένον ἕκαστοι λαμβάνοντες νόμισμα. ὅσαν δὲ ἐν τοῖς μοναστηρίοις ἔθος ἦν γίνεσθαι, ἐν τῷ καιρῷ αἰεὶ τῆς ἑστιάσεως, τοῦτο αὐτὸς ἐποίει· διπλοῦν ἑαυτῷ καὶ τοῖς δαιτυμόσι τὸν τράπεζαν παρατιθείς· ὥστε ὁ μὲν σῶμα τρέφεσθαι τῇ συνήθει τροφῇ, τῇ δὲ ψυχῇ καταπλήλῳ τῦ λόγων ἐπιτηρυφᾶν ἡδονῇ· οἷς ἐκεῖνος ὑπομελὴς προσέχων τὸν νοῦν, κατέτηκε τὸν ψυχὸν, καὶ πολλὰς δακρύων

394. ὑφίει πηγάς. [194] τὸν δὲ πίστιν ὅσην ἐκέκτητο πρὸς πάντας μὲν Μοναχοὺς, μάλιστα δὲ τοὺς ἐπ' ἀγιοσυνῇ διαφοίτους καὶ βιλαβείᾳ, τίς ἂν διηγήσαιτο; οὐκ ἐθάσατο γάρ ποτε Μοναχὸν ἀρετῆς αἰτεχόμενον, ᾧ τινι τὰς ἑαυτῦ προσέξεις σὺν πολλοῖς δάκρισιν οὐκ ἐξηγόρευε. πιστότατος δὲ ὢν καὶ ὀρθοδοξότατος, πάσας τὰς τῆς πόλεως ἐκκλησίας πέπλοις ἁγιοφανέσι, καὶ φωταγωγίαις λαμπρῶς κατεκόσμει καὶ κατεφαίδρυνεν. ἀλλὰ δὴ τοῖς ἐν ὄρεσι Μο-

395. ναχοῖς, τῷ τε Ολύμπῳ, [195] καὶ τῷ Κομι- D νᾷ, καὶ τῇ Χρυσῇ καλουμαζομένῃ Πέτρᾳ, καὶ τῦ Βαραχάου ὄρει οὐ διέλιπεν ἐτησίους ῥόγας ἐξαπορέλλων, καὶ φροντίζων τούτων δὴ προνοούμενος, καὶ τοῖς ὀνομαστοὶ ὑπὸ προσέξει καὶ ἀσκήσει μεταπαλούμενος ὡς αὐτὸν, καὶ τῶν εὐχῶν αὐτῶν τὰς εὐλογίας τευχῶν. οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔνδοθεν ἐγκλείστοις, καὶ στενοτάτοις οἰκίσκοις καθείρξασι, καὶ πᾶσι τοῖς μοναστηρίοις τὰς ἐτησίους ῥόγας, ἃς διετύπωσεν, οὐ διέλιπεν ὑπουργῶν. ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα, τῆ αὐτῦ κατορθωμάτων καὶ ἐλεημοσυνῶν διεξελθόμεν.

Incerti Continuat. Romanus Lacapenus.

adhibuit, seduloque prospexit, larga eleemosynarum præbitione famis indigentiam solans. Porticuum quoque spatia fenestris ac tabulatis obstruxit, ne per ea nix frigusque in pauperes grassarentur. Tum quoque eas, quas Arculas vocant, in cunctis porticibus constituxit; nummumque argenteum jacentibus illic egenis quot mensibus erogari præcepit: menstrua quoque trimissia per Ecclesias pauperibus jussit distribui: adeo ut, quæ per Arculas & Ecclesias erogabantur argenti cusi numismata, ad duodecim millia numerarentur. Neque hæc solum misericordia pronus ejus animus pauperumque liberalis provisor, sibi ipse constituit; sed abunde tres quotidie pauperes secum comedere voluit, quibus singulis eleemosynæ titulo nummus cederet. Quarta autem Feria ac Parasceve, tres egenos Monachos mensæ socios adhibebat, quibus singulis constitutum nummum erogabat. Quodque in Monasteriis observari solet, ut inter comedendum lectio habeatur, hoc ille præstabat, sibi ipse ac convivis duplicem apponens mensam; ut tum corpus consueto cibo aleretur, tum anima doctrinarum voluptate oblectaretur. C Quibus ille diligenter attendens animum, compungebatur, ac lacrymarum large fontes emittebat. Ejus vero fidem erga Monachos, quos præsertim sanctitas & religio claros reddiderat, quanta fuerit, quis possit enarrare? Eorum nemo in conspectum veniebat, sedulus virtutis cultor, cui actus suos cum multis lacrymis non exponeret. Cum autem fide devotissimus ac summe orthodoxus esset, Urbis omnes Ecclesias sumptuosis aulæis, cereorumque & lampadum copia præclare exornavit. Sed & Monachis in montibus, tum nempe Olympo, tum Cymina, & quem vocant Petram Auream, & Barachæo, nunquam destitit annua stipendia mittere, eorumque res curare ac eis providere; quique inter illos actionis cultu ac contemplationis spectabiles essent, ad se accersere eorumque precum suffragia percipere. Nec id modo, sed & religiosa exercitatione Inclusis, & qui se angustissimis tuguriolis velut carcere abdidissent; cunctis denique Monasteriis statutas annonas subministrare non cessabat. Hæc velut ex multis paucas Viri virtutes eleemosynasque percurrimus.

Romani in egenos sedula opera.

Lectio in mensâ Monasteriorum more.

Monachorum observantissimus.

Ornandis Ecclesiis munificentia.

Joannes frater eri frater compreſſus.

XXVIII. Petro Bulgarorum Principi, Joannes frater cum aliis Symeonis Proceribus, ſtruxit inſidias. Deprehenſis illis, Joannes quidem flagris emendatus, in carcere includitur: reliqui acerbis ſuppliciis ſubacti ſunt. Horum Romanus Imperator a Petro certior factus, Joannem Monachum (eum qui Rector exiterat) mittit, prætextu quidem redimendi captivos; re ipſa vero ut Joannem caperet & Byzantium duceret: quod & ita contigit. Una quippe cum Joanne navim ingreſſus, a Meſembria in Urbem delatus eſt. Nec multo poſt projecto Monachi habitu, cum uxoris amplexus quæreret, Imperator illi ædes aſſignavit, multaque omnino prædia contulit, exque ſua ipſius Armeniacorum patria conjugem ei locavit, atque in Cæſaris domo prægnificas nuptias fecit, ductoribus ſponſæ Chriſtophoro Imperatore, ac Joanne Monacho, qui Rector exiterat.

Excuſſo Monacho nuptiis copulatus.

Michaelis Petri fratris defectio.

XXIX. Quin & Michael Monachus, ipſe Petri frater, Bulgarici Imperij cupidus, ſeorſum in Bulgariæ quadam arce rebellavit; multoſque Scythas, qui a Petri principatu deſciverant, ad ſe pertraxit. Hi, Michaele vivis exempto, Romanæ ditionis fines invaſerunt; ſic nimirum ut a Macetide per Strymonem ad Atticam Nicopolimque pregreſſi, cuncta ibi populati ſint. Nicopolis vero dicta eſt a victoria, quam Auguſtus retulit de Antonio & Cleopatra; tunc ſcilicet cum Romanis faſcibus Ægyptum ſubjecit.

Nicopolis origines.

XXX. Menſis Martij die ſecunda, qui in Foro, columnis illic ordine erectis, Coſmetes impoſitus erat, decidit, ac ſex viros occidit. Magnum quoque ac formidabile contigit incendium in Fori porticu, haud procul ab Æde ſanctiſſimæ Deiparæ; adeo ut pars illa Fori quam Cerarij & quam Pellitiarij artifices occupant, ad Pſichas uſque igni abſumpta ſit.

Incendium.

Chriſtophori mors.

XXXI. Chriſtophorus vero Imperator mortuus eſt menſe Auguſto, Indict. 4. Romano patre illius funus ingenti luctu ac planctu proſequente, ſupra quam etiam Ægyptiorum moribus receptum ſit; eo quod vergente jam ipſius ætate, ejus liberi adhuc pueri ac minores eſſent. Depoſitum illius cadaver in patris ſui Monaſterio, cujus in ſuperioribus meminimus.

Myrelæi, ſcilicet.

κη'. Πέτρῳ δὲ τῷ Βουλγάρῳ ἐπέστη Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, μεθ' ἑτέρων μεγιστάνων τοῦ Συμεών· καὶ φωραθέντων αὐτῶν, ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται, καὶ ἐγκλείεται φυλακῇ· οἱ δὲ λοιποὶ ζημιωσίας οὐ παῖς τυχούσαις ὑποβάλλονται. Ταῦτα δὲ δῆλα Πέτρου ποιήσαντος τῷ Βασιλεῖ Ρωμανῷ, ἀπέστελεν ὁ Βασιλεὺς τὸν Μοναχὸν Ἰωάννην, ὃς ἐπεχώρει Ῥαίκτωρ, προφάσει μὲν τοῦ ποιῆσαι τὸ ἀλλάγιον τῶν χριστουμένων αἰχμαλώτων· τῇ ἀληθείᾳ δὲ Ἰωάννου καθαρεῖν, καὶ ὑπὸ Κωνσταντινούπολιν ἀγαγεῖν· ὃ δὴ καὶ γέγονεν. Ἐπισπόμενος γὰρ ἅμα Ἰωάννῃ εἰς πλοῖον, ἀπὸ Μεσημβρείας ἦλθεν ὑπὸ τὴν πόλιν. καὶ μετ' οὐ πολὺ πύστει ὁ μοναχικὸν ἅμα ἀπορρίψαντος καὶ γυναῖκα διαζευχθέντος, δέδωκεν αὐτῷ ὁ Βασιλεὺς οἶκον καὶ κτήματα πάμπολλα, καὶ γυναῖκα ἐκ τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος τῆς τῶν Ἀρμενιακῶν ὁρμωμένην, γάμων τε λαμπρῶν ἐν τῇ τοῦ Καί- 396.
σαρος οἰκίᾳ πεποίηκεν, Χριστοφόρου Βασιλέως καὶ Ἰωάννου Μοναχοῦ τοῦ γεγονότος Ῥαίκτορος 397.
συναμφιβαλλόντων.

κθ'. Ἀλλὰ καὶ Μιχαὴλ Μοναχὸς, αὐτὸς ὁ ἀδελφὸς Πέτρου, καὶ αὐθαδῶς ἔχων τῆς Βουλγαρικῆς ἐξουσίας ἐπιλαβέσθαι, ἰδιοποιήσασθαι ἐπὶ τῇ Βουλγαρικῷ κράτει καὶ ἑαυτῷ προσπορίσασθαι οἱ τῆς Πέτρου ἀρχῆς διεκπεσόντες Σκύθαι. οὓς μετ' ὀλίγον τοῦ βίου καταστροφὴν, ἐπῆλθον οὗτοι παῖς Ῥωμαϊκαῖς χώραις, ὥστε συμβῆναι τούτους ἀπὸ 398.
Μακεδόνος μέχρι Στρυμόνος προελθεῖν εἰς Ἑλλάδα καὶ ὀλίγου Νικόπολιν προσχωρῆσαι, καὶ τὰ ἐκεῖσε πάντα λῃσασθαι. Νικόπολις δὲ ἐπωνόμασται ἀπὸ τὸ ἐπώνυμον τῆς νίκης, ἣν Αὔγουστος Σεβαστὸς ἀπὸ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας εἰργάσατο, καὶ τῶν Αἰγυπτίων ἀρχὴν τοῖς Ῥωμαίοις ἐπέκλινεν.

λ'. Μαρτίῳ δὲ μηνὶ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ 399. συμπτῶσι ἔπεσον ἐν τῷ Φόρῳ ἐν ᾗ ἐν τοῖς στοὰν ἑπτὰ μηνοῖς ἑπτὰ κειμένοις, καὶ ἀπέκτειναν ἄνδρας ἓξ. γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς μέγας καὶ φοβερὸς εἰς τὸν τοῦ Φόρου ἔμβολον, πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς Ὑπαπαντῆς Θεοτόκου, ὥστε κατακαῦσαι τά τε κηροπώλια καὶ τὰ γειτνιάσια τοῦ Φόρου μέχρι τῶν Ψιχῶν. *ἑξήκοντα, Scylitz. & Cedr.

λα'. Ἐτελεύτησε δὲ Χριστοφόρος Βασιλεὺς μηνὶ Αὐγούστῳ ἰνδικτιῶνος τετάρτης, πολλὰ κοπετοῦ καὶ θρηνήσεως αὐτὸν τοῦ παῖδος, μεῖζον ἢ κατ' Αἰγυπτίους, ὡς ἤδη εἰς γῆρας αὐτοῦ ἐληλακότος, καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἔτι νηπίων ὄντων. καὶ ἐτάφη ὃ λείψανον αὐτοῦ ἐν τῇ ῥηθείσῃ μονῇ τοῦ παῖδος αὐτοῦ.

400. λβ'. Κατήγαγον [400] δὲ καὶ Τρύφωνα Πατριάρχην Αὐγούστῳ μηνὶ ἰνδικτιῶνος * τρίτης, τὸν ῥητὸν χρόνον τελέσαντα· καὶ ἀπελθὼν ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτᾷ, χηρεύσης ἐκκλησίας χρόνον ἕνα καὶ μῆνας ε'. Ἀφ' ὧν τῆς ἡλικίας ἀτελὲς Θεοφυλάκτου ἔτι τοῦ Ῥωμανοῦ Βασιλέως. αὐτὸν γὰρ ἔμελλεν, ὡς ἤδη εἴρηται, Πατριάρχην καθιστᾶν.

* πάρτις.

A

XXXII. Sed & Tryphonem Patriarcham menſe Auguſto, Indictione tertia, cum tempus conſtitutum expleſſet, officio moverunt: qui abiens, in Monaſterio ſuo e vivis excedit; Eccleſia paſtore vidua annum unum, menſes quinque; quod Theophylactus nondum matura ſatis ætate eſſet. Ipſum enim Romanus conſtituerat Patriarcham præficere, uti jam dictum eſt.

Tryphonis ejectio & mors.

λγ'. Βασίλειός δέ τις Μακεδὼν πλάνος, Κωνσταντῖνον Δοῦκα ἑαυτὸν ὑποφημίσας, πολλοὺς μὲν ἑαυτῷ συνεπήγετο. ἔστι συλλεγεὶς ὑπὸ Ἐλεφαντίνου Τουρμάρχου, ἐκ τοῦ Ὀψικίου ὄντος, ἤχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὑπὸ Πέτρου Ὑπάρχου τῆς μιᾶς ἀλλοτριούται χειρός. Εἶτα χειρὸς λαβόμενος, καταλαμβάνει πάλιν τὸ Ὀψίκιον, καὶ χεῖρα χαλκῆν ἀντὶ τῆς κοπείσης προσαρμοσάμενος, καὶ σπάθιον ὑποζωσάμενος κατασκευάσας, διήρχετο πλανῶν αὖθις τοὺς ἀγυρτευόντων πολλούς, ὡς εἴη αὐτὸς Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Δουκός. οἷς καὶ συνεφελκόμενος, μεγάλην κατὰ Ῥωμανοῦ ἀνέστησε κίνησιν. καὶ Φρούριον καλέσας ὃ Πλατεῖα πέτρα καταλαμβάνεται, πρὸς εἴδους ἐδωδίμων ἐν τούτῳ ἀπόθεσιν· ἀφ' οὗ ὁρμώμενος ἐλῃστάτει, καὶ προσκυνούντας προσεποιεῖτο. ἀποστείλας οὖν ὁ Βασιλεὺς κατ' αὐτοῦ, αὐτόν τε συνέλαβεν καὶ τοὺς συνόντας αὐτῷ· οὓς καὶ ἀγαγόντες ἐν τῇ πόλει, διέκριναν τε καὶ πολλὰς πληγὰς ἐπέθηκαν, τοὺς μὲν * συστρατιώτας, εἶναι φάσκοντες, εἶπεῖν. ὁ δὲ πολλοὺς τῶν ἐν τέλει ἐσυκοφάντει ψευδῶς, ὡς συνόντας αὐτῷ. μηδὲν δὲ ἀληθὲς καθ' αὐτῶν λέγειν ἐξελεγχθείς, ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ πυρὸς προσβολὴν γίνεται.

* συστρατιώτας.

B

XXXIII. Baſilius vero quidam Macedo impoſtor, Conſtantinum Ducem ſe eſſe jactans, multos ſibi adjunxit. Hic ab Elephantino Tribuno Opſiciano captus, in Urbem inductus eſt; Petrique Urbis Præfecti ſententia, altera manuum truncatur. Poſtmodum occaſionem nactus, ad Opſicium redit, æreamque ſibi manum, ejus loco quæ amputata fuerat, aptans, ingentemque gladium fabricans, multos iterum circunforaneos ac nebulones ſeducens, ſic vagabatur, ſeque adeo Conſtantinum Ducis filium eſſe ſuadens. Horum itaque contracta manu, magnam adverſus Romanum rebellionem conflat; caſtroque occupato cui nomen Lata petra, omniſque generis in eo annona repoſita; ex his latebris erumpens, circumvicinam regionem populabatur ac prædas agebat. Miſſis itaque Imperator copiis, tum illum cepit; tum qui ſub illo merebant. Inductum vero in Urbem judicio ſiſtunt, eique ad quæſtiones adhibito, & ut ſocios prodat, plagas multas imponunt. Ille multos Procerum, quaſi ſibi adhæſiſſent, per calumniam defert. Convictus vero nihil veri criminis illis objicere, ad Amaſtriani Ædes igni abſumptus eſt.

Baſilius ementitus Dux, compreſſus & combuſtus.

C

λδ'. Χρηστοῦται δὲ Πατριάρχης ὁ ῥηθεὶς τοῦ Βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, Φεβρουαρίῳ μηνὶ δευτέρᾳ, ἰνδικτιῶνος ἕκτης, τοῦ πατρῴου φρονήματος ἐφ' ἅπασιν * ὀξυρρόμβους· ἀλλὰ καὶ τοῖς περὶ τὸν προεκτεινόμενος κατορθώμασι, μὴ καὶ τῆς περὶ σύνεσης ἐλλογιμότητος. τοποτηρητῶν ἐν Ῥώμῃ ἀνελθόντων, καὶ τόμον συνοδικὸν ὑποφερόμενοι περὶ τῆς αὐτοῦ χρηστοήθειας· οἳ καὶ Πατριαρχικῷ θρόνῳ τοῦτον ἱδρύσαντο.

401. * ἰξυοξύμβους.

D

XXXIV. Quem vero dicebam, Imperatoris filius Theophylactus, Patriarcha ordinatur, Februarij menſis die ſecunda, Indictione ſexta, patris in omnibus animos ſenſumque præveniens; ſed & ad ea quæ a fronte virtutes recteque facta, cum ea qua præditus erat eruditione atque doctrina ſeſe extendens. Aderant Vicarij Romani Antiſtitis, qui tomum Synodalem, de illius tractantem Ordinatione, afferrent: qui etiam in Patriarchali Sede eum collocarunt.

Theophylactus Patriarcha probatis primis moribus.

λε'. Ἡ εἰρημένη Βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐγγόνη ἡ Μαρία γυνὴ Πέτρου Βουλγάρου πολλάκις ἀπὸ Βουλγαρίας ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθεν, τοῦ τὸν ἴδιον πατέρα καὶ τὸν πάππον αὐτῆς ἐπισκέψασθαι.

XXXV. Quin dicta quoque Romani Imperatoris neptis Maria Petri Bulgari uxor, haud raro in Urbem veniebat ex Bulgaria, patris Avique inviſendorum cauſa.

Eccleſiæ Rom. auctoritas & diſpenſatio C P.

Postremo autem venit tres secum liberos adducens, cum jam Christophorus ejus pater vivis exemptus esset. Multis itaque Avi munificentia donata divitiis, honorifice domum reversa est.

Anna Augusta Stephani uxor.

XXXVI. Romanus vero Imperator Stephano filio uxorem locat Gabalæ filiam, Catacylæ neptim, Annam nomine; ac cum nuptiali serto, Augustalis etiam illi corona imposita est.

Turcorum irruptio.

XXXVII. Turcorum prima expeditio adversus Romanos contigit mense Aprili, Indictione VII. Hi ad Urbem usque excurrentes, cunctos per Thraciam obvios præda abegerunt. Missus itaque Theophanes Patricius Protovestiarius, Imperiique Administer ac Princeps Senatus, ut cum eis pacem componeret captivosque reciperet. Porro Theophanes admiranda prudentia ac sagacitate illis usus, ex voto cuncta confecit, multamque ex illis eo nomine laudem ac admirationem reportavit. Tunc quoque Romanus Imperator, quanta magnificentia ac humanitate præstaret, ostendit; nullis sumptibus parcens, solum ut liberarentur captivi.

Captivorum redemptio.

Helena & Theophano uxores Constantini.

XXXVIII. Locavit etiam Romanus Imperator Constantino filiorum natu minimo uxorem Helenam, Adriani Patricij filiam stirpis Armeniacæ. Qua & defuncta mensis Februarij die altera, alteram ei Theophanonem nomine Mamantis illius stirpe satam, nuptum tradit.

Russorum irruptio.

XXXIX. Quarta-decima Indictione, mensis vero Junij undecima, Russi instructa classe ad decem navium millia adversus Byzantium navigaverunt. Hos Dromitas vocant (velut palantes dicas ac cursu veloces) atque a Francis genus ducunt. Missus itaque est cum triremibus & celocibus quotquot in Urbe erant, illorum impetum excepturus Theophanes Patricius. Instructaque ac parata classe, jejunij ac lacrymarum apprime præsidio communitus, Russos operiebatur, navale cum eis certamen commissurus. Quod vero illi jam junxerant, ac prope Pharum venerant (vocatur vero Pharus, turris quædam & substructio, cui fax accensa imponitur, ad eorum qui noctu applicant iter dirigendum) ipse ad Euxini fauces stationem habens (sic enim contraria appellatione vocatus est, cum Cacoxinus diceretur, idcirco nimirum quod latrones ea lo-

Russi Francorum genus.

Euxini origines.

τελευτῶν δὲ μὴ παίδων εἰσπλῆν τειῶν, ἤδη Χειροφόρου τοῦ παιδὸς αὐτῆς τελευτήσαντος. πλοῦτον οἷον πολιὼ σὺν τοῦ πάππου λαβοῦσα, ἐπίμως ὑπέστρεψεν.

λς'. Ῥωμανὸς δὲ ὁ Βασιλεὺς, τῷ υἱῷ Στεφάνῳ γυναῖκα ἠγάγετο θυγατέρα οὖσαν τοῦ Γαβαλᾶ, ἐγχώριον δὲ Κατακυλᾶ, Ἄννα ὄνομα. ἅμα δὲ τῷ νυμφικῷ Στεφάνῳ, καὶ ὁ τῆς Βασιλείας αὐτῇ Στέφανος ἐπετέλεσε.

λζ'. Εἶλεν δὲ ἀκράτεια τοῦτο τὸ Τούρκων κατὰ Ῥωμαίων ἰνδικτιῶνος ἑβδόμης Ἀπριλλίῳ μηνί· οἳ καὶ κατατρεχάντες μέχρι τῆς πόλεως, ἐλεηλάτουν πάσαν Θρᾴκην ψυχμῷ. ἀπεσάλπη οὖν ὁ Γατείκιος Θεοφάνης ὁ Πρωτοβεστιάριος καὶ Παραδυναστεύων ποιῆσαι ἄλλαγιον· ὃς γυμνασίως καὶ σπουδαῖος αὐτοῖς μετελθών, ὅσα ἐβούλετο κατεσκεύασε, πολλὰ περὶ αὐτῶν ἐν τῇ φρονήσει καὶ εὐβουλίᾳ ἐπαινεθείς τε καὶ θαυμασθείς· ὅτε καὶ ὁ μεγαλόψυχον αὐτοῦ καὶ φιλάνθρωπον ὁ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπεδείξατο, μηδενὸς φειδόμενος χρήματος πρὸς τιμὴν τῶν αἰχμαλώτων ἀπάρρησιν.

λη'. Ἠγάγετο δὲ γυναῖκα ὁ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς τῷ τελευταίῳ υἱῷ Κωνσταντίνῳ, ἐκ γένους τῶν Ἀριθμιακῶν Τοῦρμα Ἑλένην, τὴν Πατρικίου Ἀδριανοῦ θυγατέρα· ἧς καὶ τελευτησάσης Φεβρουαρίῳ μηνὶ δευτέρᾳ, ἑτέραν τούτῳ συνέζευξεν γυναῖκα ὀνόματι Θεοφανώ, ἐκ γένους τῆς Μάμαντος ἐκείνου καταγομένην.

λθ'. Δεκάτης καὶ τετάρτης ἰνδικτιῶνος, Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ ἑνδεκάτῃ, κατέπλευσάν οἱ Ῥῶς κατὰ Κωνσταντινουπόλεως, μετὰ πλοίων χιλιάδων δέκα, οἱ καὶ Δρομῖται λεγόμενοι, οἱ ἐκ γένους τῶν Φράγγων καθίστανται. ἀπεσάλπη οὖν κατ' αὐτῶν μετὰ τριήρων καὶ δρομώνων ὅσα καὶ ἔτυχεν ἐν τῇ πόλει ὁ Γατείκιος· ὃς τόν τε στόλον προθυτερήσας τε ἐπιμασάλθμος, ὃς νηῒς ὃς διάκρισιν αὐτὸν καταχυρώσας ὡς μάλιστα, τοῖς Ῥῶς προσδέχεται καταμαχῆσαι μέλλων αὐτοῖς. ἐπεὶ δὲ ἐκ νυκτὸς κατέλαβον, καὶ πλησίον τοῦ Φάρου ἐγένοντο· Φάρος δὲ καλεῖται ἀφίδρυμά τι, ᾧ πυρσὸς ὑπέθηται εἰς ὁδηγίαν τοῖς ἐν νυκτὶ πλοΐταις· οὗτος τοῦ τοῦ Εὐξείνου πόντου στόμα προβάλλεται, ὃς καὶ διὰ τοῦτο κέκληται· Καλέξενος γάρ, διὰ τὰς συνεχεῖς τῶν ἐκεῖσε ληστῶν

προὸς τοὺς ὑποξενουμένους καταδρομὰς, οὓς ὡς φασὶν ἀμελῶν Ἡρακλῆς, τὴ ἀδείας τυχόντες οἱ πρόσθιτας, τῶτον Εὔξεινον ἐπωνόμασθη· ἐν τῷ Ἱερῷ λεγομένῳ ἀφθόνου τοῦτοις ἐπέλθον, ὃ τιμῶ ἐπωνυμίαν εἴληφεν, ἀφ' ὃ τῆς Ἀργους πλωτήρων ἐκεῖσε διερχομένων, αὐτόθεν ἱδρύσασθαι ἱερόν. καὶ δὴ προῶτος τῷ οἰκείῳ δρόμωνι διεκπλεύσας, τῇ τε σιωλάξιν τῶν Ῥωσικῶν πλοίων διέλυσεν, καὶ τῷ ἐσκυασμένῳ πυρὶ πλῆσα κατέφλεξεν· τὰ λοιπὰ τοὺτων ἐτρέψατο εἰς πλημμὼ καὶ φυγμό· ᾧ ἀκολούθως καὶ οἱ λοιποὶ δρόμωνες, καὶ αἱ τριήρεις ἐπεκδραμοῦσαι, τελείᾳ ἐργάσαντο τῇ ζημίᾳ. καὶ πολλὰ μὲν πλοῖα κατέδυσαν αὐτόμορα· πολλοὶς δὲ κατέφρωσαν, πλείστους δὲ ζωντας σιωέλαβον. οἱ περιλειφθέντες οὖν εἰς τὸ τῆς ἀνατολῆς μέρος εἰς τὰ Σγόρα λεγόμενα καταπλέουσιν. ἀπεράλη δὲ τότε καὶ Βαρδᾶς Πατρίκιος ἀπὸ Στρατηγῶν ὁ Φωκᾶς, ἀφ' ἵππων μὲν ἱππέων καὶ ἐκκρίτων ἀνδρῶν τὸ πρόσφορον αὐτοῖς. καὶ δὴ τοὺτων σιώταγμα ἰσθμὸν ἀποφλάντων πρὸς τὰ τῆς Βιθυνίας μέρη, ὥστε τὰ πρὸς ἕω καὶ ἄλλῃ χρείαν ποεῖσθαι, περιτυχὼν τῷ τοιούτῳ σιωτάγματι ὁ Ἐρημόμους Βαρδᾶς ὁ Φωκᾶς, κακῶς τοὺτοις διέθηκεν, τρεφάμενος καὶ κατασφάξας αὐτοὺς. κατῆλθε δὲ καὶ ὁ σιωετώτατος καὶ ἐγκαίρων Ἰωάννης ὁ Δομέστιχος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκούας μετὰ πάντος τοῦ τῆς Ἀνατολῆς στρατεύματος, καὶ πολλοὺς τοὺτων διέφθειρεν ἀποσπάσας τῆδε κἀκεῖσε καταλαμβάνων· ὥστε συσταλέντας αὐτοὺς διὰ τῆς αὐτοῦ ἐπιθέσεως, μέντοι ὅτι ὁ αὐτὸ πρὸ τὰ οἰκεῖα πλοῖα, καὶ μηδαμοῦ πρόσκτησιν καταπολμᾶν. πολλὰ δὲ καὶ μέγιστα κακὰ οὗτοι διεπράξαντο προὸς τὸ ὁ Ῥωμαϊκὸν στράτευμα κατελθεῖν. τό, τε γὰρ Στενὸν ἅπαν λεγόμενον ἐνέπρησαν· καὶ οὓς σιωελάμβανον αἰχμαλώτους, τοὺς μὲν ἐσταύρωσαν, τοὺς δὲ τῇ γῇ προσπαπήλασαν, τοὺς δὲ ὥσπερ σκοποὺς ἱστάντες βέλεσι κατετόξευον. ὅσους δὲ τῷ ἱερατικοῦ κλήρου κατελάμβανον, ὄπισθεν τὰς χεῖρας δεσμοιοῦντες, ἥλοις σιδηροῖς κατὰ μέσης τῆς κεφαλῆς αὐτῶν κατεπήγνυον. πολλοὺς δὲ ἁγίους ναοὺς τῷ πυρὶ παρέδωκαν. χρόνος δὲ ἐνισταμένου καὶ ἔφοδον ἀποφωῶντες, τό, τε ἐπιλῶν στράτευμα τῷ Δομεστίκου τῶν σχολῶν τῷ Κουρκούα, καὶ αὐτὸν τὸν ἐκείφεσιν καὶ νοιωεχῆ βουλὴν
402. διδόντες, τάς τε ναυμαχίας [402] καὶ τὰ ἐχθρωτάσμενα πολέμια τῷ Πατρικίου Θεοφάνους, ἐβουλεύσαντο τὰ οἰκεῖα καταλαβεῖν. καὶ δὴ λαβὴν

A ea insidentes assidue adversus hospites grassarentur, quos ab Hercule sublatos aiunt; propterea que viatores tuto jam illius itinere, Euxini, quasi *hospitalis*, nomen indidisse) in loco quem Hierum vocant, repente in eos impressionem fecit. Hierum inde nominis appellationem sumpsit, quod Argonautæ illac transeuntes, Templum ibi extruxerint. Primus itaque sua ipse celoce vectus, cum Russicarum navium ordinem dissolvit, tum plerosque præparato igne nautico incendit; reliquas in fugam vertit: quem pone secutæ naves reliquæ atq; triremes, hostium omnem aciem penitus fuderunt: ac plures quidem navium cum vectoribus submerserunt, multos peremerunt, plurimos vivos ceperunt. Superstites cladi reliquiæ ad Orientalem plagam, ad locum Sgora dictum trajecerunt. Ibi Bardas Patricius Phocas Exdux missus, cum equitum peditumque delecta manu, ad hostium iter terra intercipiendum, in eorum cohortem satis numerosam, ad pabulandam aliaque necessaria ad Bithyniæ partes missam, incidit, ingentique eam strage fudit & profligavit, atque internecione delevit. Sed & sapientissimus solertissimusque Joannes Curcuas Scholarum Domesticus cum Asiatico omni exercitu præsto fuit, multosque Russorum a reliquo agmine aliis aliisque locis divulsos offendens, sustulit; ita sane ut ejus aggressionis metu perculsi, in suis se navibus adunata classe continerent, nec usquam excurrere auderent. Hi porro ingentia maximaque mala perpetravarent, cum necdum illis Romanæ copiæ præsto essent. Nam Stenum omne, quod vocant, igne vastarunt. Ex illis quos captivos ceperant, alios in crucem agebant, alios terræ configebant, alios velut ad metam erectos, jacu-
D lorum imbre impetebant. Quotquot vero Sacerdotalis ac Clericalis ordinis deprehendebant, iis, retro vinctis manibus, per medium caput clavos ferreos adigebant. Multas sacrarum Ædium, subjecta flamma combusserunt. Ingruente vero hieme, cum eos jam necessarius commeatus deficeret, dum scilicet Scholarum Domestici Curcuæ copiarum insultus, virique prudentiam ac consiliorum sagacitatem timent, nec non Patricij Theophanis navalia prælia, exque insidiis astuque aggredientis impetum reformidant, domum redire constituerunt. Ac vero,

Hieri origines.

Theophanis virtus.

Russorum clades multiplex.

Bardæ Phocæ victoria.

Curcuæ in Russos opera.

Russorum immanitas.

hoc adnitentes, ut Romanam classem A latererent, cum mense Septembri Indictione quinta-decima ad Thraciæ partes transfretare aggressi essent, quem dicebam Patricium Theophanem obvium habuerunt. Neque enim viri solertissimum ac pervigilem animum unaque fortissimum fefellerunt. Mox igitur navalis iterum pugna committitur; plurimæque hostium submersæ naves, multi occisi. Pauci cum navibus cladi subducti, inque Cules littus evecti, ingruente nocte fuga evaserunt. Theophanes Patricius cum insigni victoria maximisque erectis tropæis reversus, honorifice & magnifice susciputur, ac Accubitoris B dignitate ornatur.

Romanorum altera victoria.

Theophanes Accubitor.

XL. Quia vero dictus Joannes Magister & Scholarum Domesticus eo bello præstantissima virtute fulserat, multaque ac magna tropæa erexerat, atque Romani Imperij fines late protulerat, complureſque Agarenorum Urbes everterat: quodque viri illustrissima virtus esset, cogitaverat Romanus Imperator, ut ejus filiam Romano nepoti ex Constantino filio uxorem asciscerer. Curcuæ filiæ, Euphrosinæ nomen erat; Constantini filio, Romani; quem Constantinus Porphyrogennetus castratum, Patricij dignitate ac Cubi- C cularij donavit. Conflata hinc viro reliquorum Augustorum invidia, officio movetur, cum annos duos supra viginti continuos ac menses septem Domestici munus gessisset.

Romanus Constantini filius castratus.

Curcuæ ex invidia officio motus.

XLI. Operæpretium vero sit, viri tum genus tum educationem institutionemque, atque animi ac corporis indolem, gestaque referre; quamque nostra hac ætate fidelis rectusque extiterit. Oriundus erat Armeniaca stirpe e Docia Darbidi oppido; patre non obscuro, Palatino valde opulento, Joannis Icanatorum Domestici filio. Quin & sacris literis eruditum tradunt, Christophori Gan- D grensis Metropolitæ opera, quem sanguinis necessitudine contingebat. Celebre etiam per ora volat dixisse Antistitem, *Fore ut Ioannes hic in redemptionem & solatium Romanorum esset.* Multas quippe plurimasque Urbes & arces & oppida & castella & munitiones Agarenorum subjugavit, duploque productiorem Romanam ditionem fecit; cum prius Christi fidei hostes in eas angustias adegissent, sicque mancipassent, ut extra Charsiani arcem, Hypselemque & Aly fluvium non excurreret. Fidelis

Curcuæ præclara munera.

Duplo auctior per eum Rom. ditio.

τὸν στόλον ἀσυνδάζοντες, Σεπτεμβρίῳ μηνὶ ἰνδικτιῶνος πέμπτης καὶ δεκάτης νυκτὸς ἀπαπλεῦσαι ὡρμηκότες ὅτι τὰ Θρακῶα μέρη, ἐπῆλθε τὸν ῥηθέντος Πατρικίου Θεοφάνους ἀπαντήσαντα· οὐδὲ γὰρ ἔλαθον τὸν αὐτὸν ἐγρηγορωτάτην καὶ φρονιμώτατον ψυχήν. οὗτος δὴ δευτέρα ναυμαχία συνάπτεται, καὶ πλῆστα πλοῖα ἐβύθισεν, καὶ πολλοὺς τούτων ἀπέκτεινεν, ὁ εἱρηνικὸς ἀνήρ. ὀλίγοι δὲ μὴ πλοίων στερισθέντες, καὶ εἰς τὴν τῆς Κύλης ἐπαπεσόντες ἀκτὴν, νυκτὸς ἐπιπλεούσης διέφυγον. Θεοφάνης δὲ ὁ Πατρίκιος μὴ νίκης λαμπρᾶς καὶ μεγίστων ἀποτροπὴν ἔσπασεν, ἐτιμήθη καὶ μεγαλοπρεπῶς ἀπεδείχθη, καὶ Παρακοιμώμενος ἐτιμήθη.

403.

μ΄. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ῥηθεὶς Ἰωάννης Μάγιστρος καὶ Δομέστικος τῶν σχολῶν ἀρίστως ἐχρήσατο εἰς τὰ πολέμια, καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα αἰσίως ἔσπασε, καὶ τὰ Ρωμαϊκὰ ἐπικτήσατο ἔθνη, πόλεις τε πολλὰς ἐπόρθησεν τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ ἵνα ὁ περιφανὴς τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς, βουλήθη ὁ Βασιλεὺς Ρωμανὸς εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἔκγονον Ρωμανὸν τὸν τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ θυγατέρα ἀναλαβεῖν. ἡ δὴ θυγάτηρ τοῦ Κουρκούα ὠὴ ἡ Εὐφροσύνη. ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου ὠὴ Ρωμανὸς, ὁ εὐνουχισθεὶς τοῦτο Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, καὶ ἐτιμήθη Πατρίκιος καὶ Γραμματικός. φθόνου δὲ αὐτῷ τῆς πιαύτης ὑπῆρχεν ὑποβλήτως τῶν λοιπῶν Βασιλέων κινηθέντος, παυὴ τῆς ἀρχῆς, εἴκοσι καὶ δύω χρόνους καὶ μῆνας ἐπὶ Δομέστικος ἀδιαδόχως τελέσας.

404.

μα΄. Πλὴν δὴν ἄξιον εἰπεῖν τό, τε γένος καὶ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ, καὶ ὃ ὑπετύθυμα, καὶ ὃ φύσει τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ, καὶ τὴν πρᾶξιν· καὶ ὁποῖος πιστὸς καὶ ὀρθὸς αἰεφαίη τῇ ἡμέρᾳ ἡμῖν. ἦν οὖν ἡμῖν τῶν Ἀρμενιακῶν ὠὴ ἀπὸ Δόκιδυ χωρίου Δαρβιδδιῶν· πατρὸς μὴν τοῦ οὐκ ἀσήμων, Παλατίνου πάνυ πλουσίου υἱοῦ Ἰωάννου Δομεστίκου τῶν Ἰκανάτων. λέγεται δὲ καὶ τὰ ἱερὰ γράμματα σκεπτεδεύσας τῶν Χερσῶνος Μητροπολίτου Γαλβεῶν τοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ. ὡς ἄδεται δὲ ὁ λόγος, ὅτι ἔφη ὁ Ἀρχιερεύς, Οὗτος ὁ Ἰωάννης εἰς λύτρωσιν καὶ ἄφεσιν τῶν Ρωμαίων γενήσεται. πολλὰς γὰρ καὶ πλείστας πόλεις, κάστρα καὶ χώρας καὶ κατελλία καὶ ὕπατα τῶν Ἀγαρηνῶν ἐχρώσατο, καὶ τῷ Ρωμαίων διπλοῦν κατεστήσατο, τοσοῦτον οὖσαν καὶ κατεχομένην ὑπὸ τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χερσῶνος μέχρι τοῦ Χαρσιανοῦ κάστρου, καὶ τῆς Υψηλῆς καὶ τοῦ Αλυ ποταμοῦ. ὁ δὲ πιστὸς

405.

καὶ

καὶ ἀπουδαῖος πρὸς Ρωμαίους Αὐτοκράτορα Ἰωάννης Δομέστικος τῆς σχολῆς, μέχρι τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρη τὰ ὅρια τῆς Ρωμαίων ἐπήγαγε· καὶ πρόσοδα καὶ δῶρα τῇ Ρωμαΐδι προσήνεγκεν, καὶ λαὸν καὶ στρατὸν ὁ Βασιλεὺς ἐκεῖθεν προσεκτήσατο, καὶ φόρους πολεσιν ἐτησίους λαμβανειν ἐτύπωσεν, καὶ πολλῶν λαφύρων καὶ ἁρμάτων καὶ αἰχμαλώτων Ἀγαρηνῶν * ἐκεῖθεν ἀπήνεγκεν. μεγίστοις γὰρ ἀγῶσιν ἑαυτὸν παραβαλὼν, τὰς πόλεις τῶν ἀπίστων Χριστοῦ ἐπόρθησεν· καὶ τίς ἂν εἴποι κατ' ὄνομα ταύτας, ἃς χίλιαρχος ὑπατοφόρους τοῖς Ρωμαίοις Ἰωάννης ὁ Κουρκούας καὶ Δομέστικος τῆς σχολῆς [ἐποίησατο ;] τοῖς ἔτεσι καὶ δύο πρὸς τοῖς πόλεις χιλίας σχεδὸν καὶ πλέον κατεστήσατο, καὶ τῇ Ρωμαΐδι προσήγαγε· καὶ ὡς ἰδεῖν τὸν ἄγρυπνον Ἰωάννην τὸν Κουρκούαν ἐπὶ πραγματείας πολεμικῆς ἀφαλείας καὶ εὐβουλίαις πιθαναῖς τοῖς Ρωμαίοις χρώμενον, καὶ ἄλλον Τραϊανὸν ἢ Βελισάριον εἰκάσαι καὶ ὀνομάσαι τοῦτον. καὶ εἴ τις πρὸς τούτοις παραθείη τὸν ἄνδρα, εὑρήσει πλείονας τοῦ Κουρκούα ἀνδραγαθίας καὶ ἀριστείας. οἱ δὲ λαμπρῶς πεπαιδευμένοι, καὶ θέλοντες μαθεῖν τοῦ Ἰωάννου Κουρκούα ἀριστείας καὶ συγγραφάς, εὑρήσουσιν ἐν ὀκτὼ βιβλίοις ἐκτεθείσας τοῦ Μανουὴλ Πρωτοσπαθαρείου καὶ Κριτοῦ.

μβ'. Ἄξιον δὲ διηγήσασθαι καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ Μαγίστρου καὶ Δομεστίκου τῆς σχολῆς Ἰωάννου τοῦ Πατρικίου καὶ Στρατηγοῦ Χαλδίας Θεοφίλου ἀριστείας καὶ ἀνδραγαθίας. Εἷς ἐν Χαλδίᾳ Μονοστράτηγος γεγονώς, οὐκ ἐνέδωκεν αὐτὸν, οἷα οἱ πολλοὶ τῇ τρυφῇ καὶ ἀπαπάλῃ καὶ ἡδυπαθείᾳ χρῶνται· ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκδοὺς πρὸς κόπους καὶ σκληρότητας, πρὸς δὲ τὰς κώμας καὶ χώρας τῶν Ἀγαρηνῶν λῃστεύειν, ὥστε καὶ εἰς οἰκτιρμοὺς Ἀγαρηνοὺς εἰς δὲ κάστρον δυσάλωτον καὶ πτωχεύμασιν Θεοδοσιόπολιν, καὶ τὰ πέριξ αὐτῆς κάστρα αἰχμαλώτους ἀγάγεσθαι· καὶ τῷ Μαγίστρῳ Ἰωάννῃ φορολογῆσαι καὶ ὑποτάξαι ἐποίησεν. ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ ἄριστος Στρατηγὸς ἀνεφάνη· καὶ οὐκ ἐφάνη μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐδίκαιος· καὶ 406. ἄλλος Σολομὼν ὁ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ, ἀνεφάνη καὶ ἐγνωρίζετο. ὃς καὶ τοῖς μετέπειτα καταλιπὼν τὸν ἔκγονον αὐτοῦ Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Τζημισκοῦ· καὶ τῇ φύσει καὶ ἀνδρείᾳ καὶ ἀσκήσει τοῦ ἀνδρὸς Πατρίκιος καὶ Στρατηγὸς διαφόρων θεμάτων

Incerti Continuat. Romanus Lacapenus.

* deest vox aliqua, vel Auctor βαρβαρίζει.

A vero inque Romanorum Imperatorem ſtudioſus gnavuſque illius ſervus Joannes Scholarum Domeſticus, ad Euphratem uſque ac Tigrim Romanæ ditionis fines protulit, ſpoliaque ac munera Romanis obtulit, indeque Imperator novum populum ac exercitum comparavit, multaque tributa quot annis pendenda indixit, pluraque ſpolia & currus & captivos Agarenos inde revexit. Maximis enim certaminibus ſe ipſe objectans, Infidelium Urbes expugnavit. Quis vero ex nomine ſigillatim percenſeat, quot Urbes armis expugnatas Joannes Curcuas Romanis tributarias reddiderit? Per annos duos ſupra viginti, Urbes ferme mille, iiſque plures, ſubegit, ac Romanæ ditionis fecit: eratque videre virum pervigilem ſub hoſtilis aciei incurſu, concionibus militaribus adhortationibuſque ſuorum excitantem animos, ut Trajanus alter aut Beliſarius videri merito ac nuncupari poſſet. Quin ſi quis Joannem Curcuam cum illis contulerit, majora ejus bellica facinora fortiaque facta invenerit. Sin quos autem Joannis Curcuæ res præclare geſtas ac monumenta magnifice noſcendi cupido inceſſerit, Manuelis Protoſpatharij & Judicis calamo, octo libris luculenter explicata invenient.

Manuel rerum Curcuæ Scriptor.

XLII. Nec vero abs re fuerit, ejus quoque germani (Magiſtri ſcilicet ac Scholarum Domeſtici Joannis) Patricij ac Chaldiæ Ducis Theophili res bello fortiter geſtas abs me enarrari. Hic, ſumma Ducis poteſtate in Chaldiam miſſus, non ut multorum moribus comparatum eſt, ut ſe ipſi voluptatibus ac luxuriæ dedant, ſic ille molliori vitæ deliciiſque ſtuduit: ſed laboribus duriorique diſciplinæ ſeſe mancipans, Agarenorum oppida terraſque diripere ac populari, oppidanoſque Urbis munitæ fortiſſimæ ac plane mirabilis Theodoſiopolis, circumvicinaſque arces ſub jugum mittere, Magiſtroque Joanni tributarias facere ac mancipare. Sed & in Meſopotamia exercitus Ductor egregie fulſit; nec inane ſolum nomen protulit, ſed & virtutem probavit; alterque Salomon Juſtiniani Imperatoris ætatis heros enituit atque habitus fuit, qui & poſteris Joannem Tzemiſcem nepotem reliquit; virique proba indole & fortitudine & diligentia, Patricij, diverſorumque Thematum Prætoris Ducisque au-

Theophilus Curcuæ frater vir præclarus.

Salomon in bello Vandal. celebris.

Nicephorus Nicetas, i. Victor.

ctus dignitate; ac postremo Nicephoro Niceta (Phoca nuncupato) Imperatore, Magister ac Scholarum Domesticus creatus. Sed de his quoque ordine, inque eorum propria serie, texenda narratio est: perindeque de Romano Patricio, diversarumque per Provincias Legionum Duce, Magistri Joannis Curcuæ filio, qua & ipse vir optimus claruit fulsitque fortitudinis laude.

Romanus Curcuas.

XLIII. His ita florentibus, Christianæque fidei præsidio hostibus obnitentibus ac contra pugnantibus, Urbesque & Provincias atque oppida ac loca Imperio Romano adjungentibus, Infideleſque Romano Imperatori tributarios facientibus; qui semper Fideles proboſque impugnat, Beliar, gratulantes Christianos ac gratiarum actione effusos videre non ferens, nonnullis auctor est, suadetque, ut & Magistrum ac Domesticum Joannem apud Romanum Imperatorem accusent, tanquam rerum summæ inhiantem, & qui eam in rem in promptu exercitum haberet; multa denique loca prædiaque per rapinam parta atque parata possideret. Mittit igitur Romanus cognitores Judices, diligentique rerum inspectione, nullius reum criminis offendens, in pristinam eum dignitatem restituit: ejus tamen rei causa apud reliquos Augustos ei conflata invidia, munere abdicatur, ejusque loco Pantherius, Romano Imperatori sanguinis necessitudine conjunctus, Domesticus constituitur.

Joan. Curcuas majestatis accusatus, ac gradu motus.

Romani eleemosynæ.

XLIV. Cæterum Romanus Imperator Urbis debita omnia æsque alienum civium omne, divitum pariter pauperumque ac egenorum, quantum ex tabulis probari poterat, dissolvit: suntque adeo qui dicant dedisse undeviginti centenaria. Nominum tabulas in Chalces Purpureo Umbilico combussit, universis fauste acclamantibus, votisque Imperatorem prosequentibus. Imperij anno secundo supra vigesimum, pretia domorum civibus omnibus conductoribus, a maximo ad minimum usque dimisit. Feria quarta & Parasceve ad Conversarum exiens ædes, scortis omnibus argenteos duos erogabat: Inclusis viris & fœminis, singulis tres nummos impendebat. Ecclesias vero & Monasteria plura extruxit: vestes quoque auro contextas, caliceſque cum discis sacros largitus est. Hospitale quoque ad Mabriani ædes excitavit, fecitque sta-

A πμηθεὶς, ἔπειτα καὶ ἐπὶ Νικηφόρου τοῦ Νικητοῦ Βασιλέως τοῦ λεγομένου Φωκᾶ Μάγιστρος Δομέστικος τῶν σχολῶν ἀνέφαίνη. Ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτῶν ἐν τῷ ῥυθμῷ ἐν τῇ τάξει αὐτῶν διηγητέα· ὡσαύτως καὶ περὶ Ρωμανοῦ Πατρικίου καὶ Στρατηγοῦ Διαφόρων Θεμάτων τοῦ υἱοῦ τοῦ Μαγίστρου Ἰωάννου τοῦ λεγομένου Κουρκούα, ὃς καὶ αὐτὸς ἄριστος καὶ ἀνδρεῖος ἀνεφαίνετο.

B μγ΄. Τούτων οὕτως ἀκμαζόντων, καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως ἀντιπαλούντων καὶ μαχομένων, καὶ πόλεις καὶ χώρας καὶ κώμας τῇ βασιλείᾳ τῶν Ρωμαίων προσαγόντων, καὶ ὑποτασσόντες τοῖς ἀρχομένοις τοῦ Χριστοῦ τῷ Βασιλεῖ Ρωμανῷ ποιοῦντες, ὁ ἀεὶ ὢν ἐχθρὸς τῶν πιστῶν καὶ ὀρθῶν δούλων μαχόμενος Βελίαρ, μὴ φέρων τὴν πολλὴν ἐπ' αὐτοῖς εὐθυμίαν τῶν Χριστιανῶν, ὑποτίθεταί τισι, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα Ρωμανὸν καὶ τὸν Μαγίστρον Δομέστικον Ἰωάννην διέβαλλον, ὡς τῆς βασιλείας τῶν Ρωμαίων ἐφιέμενος, καὶ λαὸν ἐμπαρασκευὴν ἔχων, καὶ ὅτι πλείστας ἀδικίας καὶ ἁρπαγὰς ἐποιήσατο τοπίων καὶ χωρίων. ὁ δὲ Ρωμανὸς ἀποστείλας καὶ ζητήσας, ὡσεὶ ἐφοβήθη, καὶ μεταδοὺς τῆς ἀρχῆς, ἀπεκατέστησεν. φθόνῳ δὲ αὐτῷ τῶν τοιούτων ὑποθέσεων [407] πρὸς τῶν λοιπῶν κινηθέντων, ἐκ- 407.
C πίπτει τῆς ἀρχῆς, καὶ Δομέστικος αὖτ' αὐτῶν προχειρίζεται Παυθήμιος, συγγενὴς τοῦ Βασιλέως Ρωμανοῦ.

D μδ΄. Ὁ δὲ Βασιλεὺς Ρωμανὸς, πᾶν τὰ χρέη τῆς πόλεως ἀπό τε πλουσίων μεγιστάνων καὶ πενήτων, ὅσα αὐ ἐν Φωμερῷ ἀπεδείκνυντο ἀπέδωκεν· ὡς φασί τινες ὅτι δέδωκεν κεντηναρία ἐννεακαίδεκα· τὰς δὲ ὁμολογίας κατέκαυσεν εἰς τὸ Πορφυροῦν ὀμφάλιον τῆς Χαλκῆς, πάντων πανηγυρίων τὸν Βασιλέα. τῷ δὲ ἑξῆς δευτέρῳ αὐτῷ χρόνῳ δέδωκε τὰ οἰκιακὰ πάσης τῆς πόλεως, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου. πεπάλιν καὶ παγκαθολικῷ ἐξερχόμενος [408] εἰς 408.
τὰ μετανάσταια, ἐδίδου πᾶσιν πολιτικὴν ἀνὰ ἀργυροῦν δύο· καὶ τοῖς ἀγκλείστοις καὶ ταῖς ἐγκλείστας ἐφύλαττεν ἀνὰ νομισμάτων τριῶν. ἐκκλησίας δὲ καὶ μοναστήρια πολλὰ ἔκτισεν· ἄλλα καὶ σανδύτας χρυσοϋφάντους, καὶ διακονητήρια ἀπεχρήσατο. καὶ ξενοδοχεῖον καθίδρυσεν εἰς τὰ Μαβριανοῦ, καὶ γαύλοις ποικ-

σας καὶ ὀασπίτια κάλλιστα· ἐς κραββατοστρώτια δὲ τοῖς εἰσερχομένοις πτωχοῖς ἐξωτικοῖς, καὶ δίκας λαμβανούσας κατεσκεύασεν. ὅλα δὲ ὑπὲρ διαφερόντων αὐτῶν τε καὶ τῶν ἀλόγων αὐτῶν ἐς τὴν ἀνθρώπων αὐτῶν διωρίσατο ἐς παρεσκεύασεν. ἐς οἰκήματα παρεσκύρωσεν, ὃ ἀμέλλητος δίδοσθαι. τῶν δὲ ἐποίησεν διὰ τοὺς ἔχοντας δίκας ἐξωτικοὺς καὶ εἰσερχομένους, ἵνα διαπέφωνται καὶ δίκαιοι αὐτοῦ. εἰς δὲ τὸν τάφον αὐτοῦ, διωρίσατο ἵνα καθ' ἑκάστην ἡμέραν δίδωνται [410] * λεπτὰ μύρια μυριάδες γ'. καὶ τετραδίῳ δὲ παρασκευῇ ἵνα δίδωνται [410] εἰς τὸ Πραιτώριον καὶ εἰς τὴν Χαλκὴν δὲ εἰς τὰ Νούμερα, ὅσα ἔκαστον ἀνθρώπων αὐτὰ φωλέας δεκαπέντε· καὶ τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ πτωχοῖς τοῖς φυλακίταις αὐτὰ νομίσματος ἑνός. διωρίσατο δὲ τοῖς Μοναχοῖς τοῦ Ὀλύμπου, τοῦ Κυμινᾶ, τοῦ Ἄθωνος, τοῦ Βαραχέως δὲ τοῦ Λάτρου, καὶ πτωχοὺς λαμβάνειν ἀνὰ νομίσματος ἑνός· ταῦτα δὲ λαμβάνειν αὐτοὺς ἐκ ἰδίας αὐτοῦ μονῆς.

* μύρια. 409. 410.

μέ. Ἰνδικτιῶνος πρώτης Ἀπριλλίῳ μηνὶ ἐπῆλθον πάλιν οἱ Τοῦρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως. ὁ δὲ Πατρίκιος Θεοφάνης ὁ Παρακοιμώμενος ἐξελθὼν, σπονδὰς εἰρηνικὰς ἐποίησε μετ' αὐτῶν, ὁμήρων ἐμφανῶν ἀναλαβόμενος· ἐξ οὗ συνέβη ὅτι χρόνους πέντε τὴν εἰρήνην διεφυλάχθησαν. ὁ δὲ Βασιλεὺς Ρωμανὸς πλείστας πόλεσι καὶ Μακεδονίαν τε καὶ Θράκην, ἃς μὴ ἐκ βάθρων ἀνῳκοδόμησεν, πολλοὺς δὲ καιροὺς ἐπεσκεύασεν. οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ τὴν Βασιλέων πόλιν παρεφάνη παλάτια ἐκαινούργησεν· ἔτι καὶ λαμπρὰς ἀμφιλαφεῖς καὶ εὐκάρπους, ἐξ ὧν οὐ τυχοῦσα τέρψις εἰσήνεται· καὶ δὴ καὶ γερόντων ξενῶνας, ξενουμένων τε καταγώγια, ἀρρωστούντων ἐνδιαιτήματα, τὴν κατὰ ψυχὴν ἔσεσθαι ἀντίδοσιν.

μέγας δὲ ἰνδικτιῶνος ὁ Ρωμανὸς Βασιλεὺς Πασχάλιον Πρωτοσπαθάριον καὶ Στρατηγὸν Λογγοβαρδίας [411] πρὸς τὸν Ῥῆγα Φραγγίας Οὔγωνα ἐξαπέστειλεν, τὴν αὐτοῦ θυγατέρα ὑποζητῶν εἰς νύμφην Ρωμανῷ τῷ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου υἱῷ. ὃν καὶ ἀναλαβὼν ὁ Εἰρηνικὸς Πασχάλιος μετὰ πλούτου πολλοῦ, ἐν τῇ πόλει ἀπήγαγεν. γάμος δὲ ὁ γάμος Σεπτεμβρίῳ μηνὶ ἰνδικτιῶνος τρίτης, ἥτις καὶ ζήσασα μετὰ τοῦ ἀνδρὸς ἔτη πέντε, ἐτελεύτησεν ταῖς ἡμέραις τῆς Αὐτοκρατορείας Κωνσταντίνου τοῦ αὐτῆς πενθεροῦ.

411.

μζ. Ἀνέμου βιαίου καὶ σφοδρῶς καταπνεύσαντος Δεκεμβρίῳ μηνὶ, [412] οἱ λεγόμενοι ἐν τῷ ἱππικῷ δήμοι κατέπεσον, οἳ ἀπ' ἐναντίας τοῦ Βασιλικοῦ

A bula ac hospitia pulcherrima : strata etiam struxit cubilia ac cubicula, eorum omnium gratia qui hospites Urbem petunt, ac lites agunt. Quin & de illorum, ipsorumque eorum jumentorum ac famulorum cibo pabuloque statuit atque præcepit. Domos in eam rem firma donatione addixit, ut indeficienter sumptus sufficerent. Hoc autem illorum gratia fecit, qui hospites, lites in Urbe habent, ut inde procurentur atque alantur. Ad sepulchrum suum dari jussit quotidie frustula offasque triginta millia. Quarta Feria & Parasceve in Prætorio & Chalce & Numeris, vinctis singulis folles quindecim erogari mandavit ; Magnaque Parasceve nummos singulos eleemosynarum nomine illis tribui. Olympi Monachos & Cyminæ & Athonis & Barachei & Latri, omnesque nummum unum viritim ex suo Monasterio accipere voluit.

Turcorum nova invasio.

XLV. Indictione prima, mense Aprilli, rursus Turci cum ingentibus copiis Romanæ ditionis fines invaserunt. Egressus vero Theophanes Patricius Accubitor, pacis cum eis fœdus percussit, acceptis obsidibus ex illustrioribus. Hincque adeo contigit, in annos quinque pacem induciasque servari. Cæterum Romanus Imperator pleraque per Macedoniam atque Thraciam Urbes a fundamentis extruxit, alias reparavit. Nec id modo, sed & in Urbe Augusta magnificas ædes Regias instauravit. Prata quoque opima ac uberrima, quæ longe maximam voluptatem præstent : sed & in senum alimenta hospitumque diversoria ac ægrorum domicilia constituxit, mercedem a Deo animique salutem sperans se recepturum esse.

Romani ædificia piaque opera.

Constantini Porphyrog. nuptiæ.

XLVI. Porro secunda indictione Romanus Imperator Paschalium Protospatharium ac Longobardiæ Ducem ad Hugonem Regem Franciæ misit, ejus filiam Romano Constantini generi sui filio sponsam exquirens : quam & assumens, quem dixi, Paschalius cum multa suppellectile atque opibus in Urbem induxit. Celebratæ nuptiæ mense Septembri, Indictione tertia. Vixit cum viro annos quinque : tumque vivis exempta est, cum Constantinus illius socer ipse summus Imperator esset, solusque rerum potiretur.

XLVII. Mense Decembri validissimo perflante vento atque turbine, qui in Foro ex adverso Regij

throni erecti sunt, sic vocati, Demi, A corruerunt, subjectosque gradus & marmora ac columellas (*stethea* dictas, quasi ad pectus ascendentes) contriverunt. Anni autem vertente circulo, eodem ipso mense, Romanum Imperatorem ejus filij Aula ejecerunt.

Christi Imago Edessena in Urbem illata.

XLVIII. Edessa autem Urbe, in qua veneranda Christi Effigies posita erat, a Romano exercitu obsessa, & ad extremas angustias redacta, oppidani Oratores ad Romanum Imperatorem mittunt, rogantes solvi obsidionem, ejus muneris gratia, se Christi sacram Effigiem in linteo expressam daturos polliciti; hujusque B ipsius muneris vicem, ex suis vinctos recipere petebant, qui nobiliores essent; bullaque Aurea eam ipsis præstari fidem, *ut nunquam Romane copie Edessenam regionem devastarent.* Quod sic utique factum. Missa itaque sacra Effigie seu Sudario, jamque haud procul Byzantio, Theophanes Patricius & Accubitor ad Sagarim fluvium cum splendido cereorum apparatu, congruoque cultu & canticis illi obviam processit; mensisque Augusti quinta-decima cum illo in Urbem intravit, Imperatore in Blachernis constituto, ubi etiam Effigiem illam adoravit. In crastinum C exierunt ad portam Auream, tum Imperatoris duo filij Stephanus & Constantinus, tum Constantinus illius gener cum Theophylacto Patriarcha; debitoque honore susceptum sacrum pignus, universo Senatu præeunte, maximaque cereorum atque lampadum segete prælucente, adusque sanctæ Sophiæ Templum pedibus detulerunt, atque illic adoratione mysticoque cultu exceptum, in Palatium intulerunt.

XLIX. His ipsis diebus, monstrum quoddam ex Armenia Constantinopolim invectum est: pueri, scilicet duo masculi cohærentes uno D ventre progressi; alias membris omnibus corporis integri, a ventriculi tamen ore & infra pubem inter se concreti, atque vultibus obversis. Hi diu in Urbe versati sunt; cumque omnes tanquam immane quoddam portentum contuerentur, Romanus Imperator ceu malum quoddam omen, illâ ejecit. Cum autem solus jam Constantinus rerum potiretur, iterum in Urbem ingressi sunt. Uno autem ex eis mortuo, periti quidam Medici cohærescentem emortuam partem subtili arte putaverunt;

Monstrum hominis duplicis.

δρόνου ἐτύγχανον, καὶ συνέτειναν τά τε ὑπόκαθεν αὐτῶν βάθρα καὶ τὰ στηθία λεγόμενα. χρόνου δὲ περικυκλώσαντος, τῷ αὐτῷ μηνὶ τὸν Βασιλέα Ρωμανὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τῶν παλατίου κατήλασαν.

μη'. Τῆς δὲ πόλεως Ἐδέσσης, ἐν ᾗ ἦν 413.
τὸ τίμιον τοῦ Χριστοῦ Ἐκμαγεῖον ἀπέκειτο, ὑπὸ τοῦ Ρωμαϊκοῦ πολιορκουμένης στρατεύματος, καὶ εἰς ἀνάγκην μεγίστην περιεστα-μένης, ἀπέστειλαν οἱ αὐτῆς οἰκήτορες πρὸς τὸν Βασιλέα Ρωμανόν, ἀφαιρεσόμενοι τὴν πολιορκίαν λυθῆναι, ὃ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον Ἐκμαγεῖον παρέχειν ἐπαγγελλόμενοι· ἦν δὲ τῆς τοιαύτης χάριτος, δεσμίους ἠτήσαντο τῶν ὑπηφάνων ἀντιλαβεῖν, χρυσοβούλλιόν τε λαβεῖν, ὡς μηκέτι τὴν τούτων χώραν πρὸς τῶν Ρωμαίων στρατὸν ληίζεσθαι. ὁ δὴ καὶ γέγονεν. τοῦ ἁγίου δὲ Ἐκμαγείου ἤτοι μανδηλίου ἀποσταλέντος, καὶ ἤδη τῇ Κωνσταντινουπόλει πλησιάζοντος, Θεοφάνης Πατρίκιος ὁ Παρακοιμώμενος σὺν τῷ ποταμῷ Σαγγάρῃ ἐξελθὼν, ὑπεδέξατο αὐτὸ μετὰ λαμπάδος φωταγωγίας, καὶ τῆς δεούσης τιμῆς τε καὶ ὑμνῳδίας· ᾗ τῇ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς σὺν αὐτῷ ὁ τῆς πόλεως εἰσῆλθεν, τοῦ Βασιλέως ὁ Βλαχέρναις ὤν, κἀκεῖ αὐτὸ προσκυνήσαντος. καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθον σὺν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ, οἵ τε Βασιλέως δύο υἱοὶ Στέφανός τε καὶ Κωνσταντῖνος, καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος σὺν τῷ Πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ· καὶ μετὰ τῆς δεούσης τιμῆς, τῆς Συγκλήτου πάσης προπορευομένης, καὶ φωταγωγίας μεγίστης προαγούσης μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας πεζῇ διεκόμισαν, καὶ προσκυνηθὲν ἐκεῖσε ὑπὸ τῶν παλατίῳ αἰτησάντων.

μθ'. Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις Ἀρμενίων τι τέρας τῇ πόλει ἐπεφοιτήκει. παῖδες συμφυεῖς ἄῤῥενες ἐκ μιᾶς προελθόντες γαστρὸς, ἑπτὰ μὲν πόδας τὰ μέλη τοῦ σώματος, ἀπὸ δὲ στόματος τῆς γαστρὸς, καὶ μέχρι τῶν ὑποτὸ γαστέρα συμπεφυκότες, καὶ ἀλλήλοις ὑποκαρδίοις αἰτιπροσώποι· οἱ ὅπερ πλεῖστον τῇ πόλει ἐνδιατρίψαντες, καὶ ὑπὸ πάντων ὡς ἔξαισιόν τι τέρας ὁρώμενοι, τῆς πόλεως ὡς πονηρόν τις οἰωνὸν * ἐξηλάσαντο. ὅπερ δὲ μονοκρατείας Βασιλείας Κωνσταντίνου πάλιν εἰσῆλθεσθαι. ἐπὶ δὲ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἐτεθνήκει, ἰατροί τινες ἔμπειροι τὸ συγκεκολλημένον μέρος διέτεμον σοφῶς,

* ἐξελάσαντο. Leo Gr.

ἐλπίδι τῆ τὸν ἕτερον ζήσεσθαι· ὃς τῆς ἡμέρας ὑστέροις, ἐτελεύτησεν.

ιγ'. Καὶ ὁ πᾶσι μὲν Μοναχοῖς, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, πίστιν ἐνέκειτο ἄμεμπτον ὁ Βασιλεύς· διαφερόντως δὲ ἐτίμα καὶ ὑπερέβαε Σέργιον τὸν ἐν μοναχαῖς διαλάμποντα, ὃς ἀδελφὸς ἐπεφύκει τῆ Μαγίστρου Κοσμᾶ τῆ σοφίτου τῶν κριτηρίων. ἀνεκαίνισε καὶ τὸν μοναστήριον τῆ Μανουὴλος, ὡσαύτως καὶ τὸν ἐκκλησίαν καὶ ὃ μοναστήριον ἐκ βάθρου κτίσας τῆ ἁγίου Παντελεήμονος, ᾧ ἐπώνυμον Ὄφρυδ λιμένι. ἀπέκειρε δὲ καὶ ἐκεῖσε Μοναχοὺς ἐκ- B
414. τακοσίους, [414] τυπώσας καὶ σελέμνια τῆ λαμβανόντι αὐτοῖς ὑπὲρ διαγωγῆς αὐτῶν, δοὺς ζῶπα τῶ Μοναχῶ Σεργίω τῶ πνευματικῶ αὐτοῦ πατρί. πόλεις δὲ τοὺς ἐν ἐξορίᾳ συμπαθήσας, καὶ δοὺς αὐτοῖς χρήματα πολλά· ὥστε ἐν τῶ καταρχεσθαι αὐτὸν ἐκ τῆ παλατίου, ἕνὸς καὶ μόνος ἐξόριστος οὐχ εὑρέθη. οὗτος δὲ ὁ Σέργιος ἀνεψιὸς τῆ Πατριάρχου Φωτίου ἐτύγχανεν, ὃν πλέον τῆς ἐρωτικῆς συγγενείας ἡ κατὰ ψυχὴν ἐτίμα διάθεσις. ἀρετῆς γὰρ εἰς ἄκρον καὶ γνώσεως ἦλθεν, ὡς δυσχερὲς εἶναι διακρίναι πότερον μᾶλλον πλεονεκτεῖ, C
οὕτως εἰς ἄκρον ἑκατέρων ἐζήσκησεν. ἐπῆνθει δὲ αὐτῶ τοῖς τε ἄλλοις καὶ ὃ τῆς διακρίσεως ἔρυθρος, καὶ ὃ χαρίεν τῆ ἤθους, καὶ ὃ μέτριον τῆ φρονήματος. σεμνὸν γὰρ ἀνέπαυε ταῖς ὀφρυσῖ καὶ τοῖς νεωστὶ σοφοῖς, οὐδὲ ἀλαζών τις ἐδόκει καὶ ὑπερήφανος· ἀλλὰ τὸν λόγον μὲν εἶχεν γλυκύτερον μέλιτος ἀποστάζοντα· ὃ ἦθος δὲ πάλιν καὶ σαθρὸν, ταπεινὸν δὲ ὃ φρόνημα. τῶτον οὖν ἀοίδιμον ἀδιαλείπτως μετ' αὐτοῦ εἶχεν ὁ Βασιλεύς, κηδόνα ὄντως καὶ σαθμὸν τὸν αὐτοῦ βίον ῥυθμίζοντα· ὃς πολλὰ πρὸς τῆ Βασιλέως τῶν παίδων ἐπι- D
μελεῖσθαι, καὶ μὴ ἀπαιδεύτους ἐᾶν εἰς ποικείλην ἐκκλίνοντας· μήποτε καὶ αὐτὸς πάθῃ ὃ τῆ Ηλὶ, ἡμαρτὸν ὑπὲρ τῶν τῶν παίδων προνομίας ἐκτίσας. ὃ καὶ γέγονεν.

νά. Ἐπεὶ δὲ τῆ παλατίου τῶτον οἱ παῖδες κατήγαγον, καὶ ἐν τῆ Πρώτη νήσω ἐξώρισαν, πάλιν τῶτον εἶχεν τῶν συμφορῶν ἀναμυθίαν, καὶ τῶν θλίψεων ἀκεσώδυνον φάρμακον· ᾧ σεμνῶν ποτε καὶ Πολύευκτος Μοναχῶν εὐλαβέστατος, οὐκ ἔλαττον τὸν τῆ Εἰρηνάρχου ἔρωτον καὶ αὐτὸς τὰ εἰκότα ἀναμυθούμενος· ὃς μὴ

Animirum fore ſperantes, ut illo remedio, alter incolumis ſervaretur: qui tamen ipſe triduo duntaxat ſuperſtes, diem obiit.

L. Romanus Imperator, cum Monachis omnibus, uti dictum eſt, fidem plurimam cultumque adhiberet, præ reliquis tamen eximieque Sergium virum monaſtica inſtitutione præclarum, obſervabat. Erat hic Magiſtri Coſmæ frater, primi tribunalium Præſidis. Inſtauravit & Manuelis Monaſterium: ſimili quoque ratione * Penteleemonis Monaſterium ac Baſilicam, cui cognomen Ophri portus, a fundamentis erexit. Octingentos illic Monachos ſub ſancto inſtituto adunavit, iiſque ſtatuta ſtipendia, unde ſuſtentarentur, conſtituit, quæ Sergio Monacho Patri ſuo Spiritali in eorum annonam præbebat. Miſerationis affectu erga omnes exules agebatur, in quos magnam vim pecuniarum erogabat: quamobrem, quo tempore ex Aula diſceſſit, ne unus quidem exul inventus eſt. Fuit Sergius Photij Patriarchæ nepos, animi ingenuitate quam carnis neceſſitudine illuſtrior. Ad ſummam enim virtutem ſcientiamque pervenerat, nec utra præſtaret diſcerni facile poterat, ſic nimirum accurate ſummaque perfectione utramque excoluerat. Porro florebat in eo diſcretionis pudor, morum gratia, animi ſenſus, modeſtia. Neque enim ſupercilia attrahebat, uti modo ſapientibus comparatum eſt, nec vero arrogantem atque ſuperbum præferebat: ſed ſermo illi melle dulcior ex ore ſtillabat: firma indoles ac conſtans, ſenſus animi modeſtus ac humilis. Hunc itaque virum inclytum Imperator una ſecum continue habebat, ad cujus normam atque regulam vitæ ſuæ rationes componeret. Monebat ille, etiamque atque etiam hortabatur, ut liberorum Imperator curam ageret, nec indiſciplinatos ad nequitiam declinare ſineret; ne idem atque Heli illi accideret, ac liberorum piacula ipſe lueret: quod & ita accidit.

LI. Porro Aula dejectus liberorum opera ac tyrannide, inque Proten inſulam relegatus; hunc rurſus calamitatem ſolantem, ærumniſque ac anguſtiis levamen afferentem, habebat. Aderat pariter etiam Polieuctus reverentiſſimus Monachus, qui ipſe perinde, ac quem dicebam, Sergius adverſi caſus moleſtiam convenienter apteque leniebat. Hic po-

Sergius Monachus, Romani Pater Spiritalis, ſeu Confeſſarius.

* Alias, Pantaleonis.

Viri nobilitas ac præclaræ dotes.

Romani erga liberos reprehenſa indulgentia.

1. Reg. 3. 11.

Sergius & Polyeuctus Monachi, Romani conſolatores.

ſtea pro vitæ ſuæ candore, Theophylacto Patriarcha humanis exempto, a Conſtantino Imperatore Patriarcha provectus eſt.

Romani teſtamento Conſtantinus gener primus Imperatorum.

LII. Cæterum Romanus Imperator longo ſenio morboque confectus, Imperij res rite ac accurate ex teſtamenti tabulis componit, primumque Auguſtorum Conſtantinum in Purpura natum decernit, anno ſexies-milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo-tertio; tumque ſecundo ac tertio ordine liberos Imperatores conſtituit; diſerte ordinans ſtatuenſque, *Confeſtim in ordinem cogendos, ſi quid illo modo in primum Imperatorem offenderint.*

Romanus ab Stephano filio Imperio dejectus.

LIII. Quoniam autem Deus multis modis homini ſalutem præſtare conſtituit, Romanum Imperatorem in inexpectatam calamitatem (quæ ejus providentia!) incidere permiſit; ut is illa caſtigatus, ac de prioribus delictis admonitus, ſalutem conſequeretur. Permiſit namque Stephanum filium in eum inſurgere, uti olim Abſalom in patrem ſuum Davidem inſurrexit. Mariani itaque Exmonachi Argyri, Baſiliique Protoſpatharij Petini, nec non Manuelis Curticis conſiliis abuſus, conſciis etiam reliquis Imperatoribus, perperam patrem Aula deturbavit, inque Prote inſula relegatum, Monachi ritu totondit.

2. Reg. 15. 1.

A Τοῦτα ἀφ' ἧς εἰλιχρινῆ αὐτοῦ βίον, τῷ Πατριάρχου Θεοφυλάκτου τελευτήσαντος, Πατριάρχης ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου προχειρίζεται.

β'. Ὁ δὲ Βασιλεὺς Ρωμανὸς μακρῷ γήρᾳ καὶ νόσῳ πεπιεσμένος, τὰ τῆς Βασιλείας καὶ ἀφ' ἧς ἀπακριβάζεται καὶ Ἀνακλητον αὖθις καὶ 415.
διαθήκας τὰς Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου προσδιορίζεται, ὡς ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ
B πεντηκοστῷ τρίτῳ· καὶ καθεξῆς ὡς δευτέρῳ καὶ τρίτῳ τοὺς τούτου υἱοὺς, τὰ πρὸς αὐτοὺς ῥητῶς διασφαλισάμενος, Ὡς ὑπὲρ τοῦ προτέρου Βασιλεῦ κατά τι προσκαίσειεν, καθαιρεθῆναι πρέπειν τῆς Βασιλείας.

γ'. Ἐπεὶ δὲ πολλοῖς τρόποις ὁ Θεὸς βούλεται σώζειν τὸν ἀνθρωπον, σωφρονίσαι Ρωμανὸν Βασιλέα συμφορᾷ ἀδοκήτῳ προσπεσεῖν, ἵνα δι' αὐτῆς σωφρονισθεὶς, καὶ τῶν οἰκείων ὡς σωταρκοῦς παC ραπτωμάτων ἡμώμενος, σωτηρίας ἀξιωθῇ. σωφρονίσαι γὰρ ἐπῆλθεν αὐτοῦ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Στέφανον, ὥσπερ ποτὲ Ἀβεσσαλὼμ ἐπῆλθε Δαβὶδ τῷ οἰκείῳ πατρί. συμβούλοις οἷς ἔχρητο πρὸς τοῦτο χρησάμενος τῷ τε ἀπὸ Μοναχῶν Μαριανῷ τῷ Ἀργυρῷ, καὶ Βασιλείῳ τῷ Πρωτοσπαθαρίῳ τῷ Πετεινῷ καὶ Μανουὴλ τῷ Κουρτίκῃ, συνεφόντων αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων Βασιλέων, τοῦτον τοῦ Παλαπου κακῶς κατήγαγε καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξορίσας ἀπέκειρεν Μοναχόν.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ.

CONSTANTINI IMPERIUM.

α'. Υπελειφθη δὲ τῶν Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ ζοὺπου γαμβρὸς μιᾷ 416. Δεκεμβρίῳ μ^ῃ εἰκάδι, ἰνδικτιῶνος τρίτης, ὃ ἔτι ἑξακις-χιλιοστῷ πεντηκοστῷ τετάρτῳ· ὃς αὐτίκα Βαρδᾶν τὸν τοῦ Φωκᾶ τῇ τοῦ Μαγίστρου ἀξίᾳ τιμήσας, ὡς χρόνῳ πολλῷ τιμὴ ὁ τοῖς πολέμοις ἀσκραγαθίᾳ πολλάκις ὑποδιξαμένου, Δομέστικον τῶν σχολῶν προχειρίζεται, καὶ Κωνσταντῖνον τὸν Γοδύλιον ναυμαχίας ἡγήτορα, καὶ στρατάρχας τινὰς τῶν δυνάμεων. Εἶτα Βασίλειον, ᾧ ὄνομα Πετεινός, Πατρίκιον καὶ μέγαν Ετ- A
ριαρχῶν· τὸν δὲ ἐκ τοῦ γένους τῶν Αργυρῶν B
Μακεδόνα τὰ μοναχικὰ ἀποδύσας, Πατρίκιον καὶ Κόμητα τῶν σταύλου πεποίηκεν. ὡσαύτως καὶ Μανουὴλ τὸν ὑπερθύμου Κουρτίκην Πατρίκιον καὶ Δρουγγάριον τῆς βίγλης ἐποίησεν· οὓς τρεῖς οὐ μετὰ πολὺ χρόνον ἡ τοῦ Θεοῦ δικαία κρίσις, ὡς εἰς Χριστὸν τὸν Κυρίου προυπήσθμησας, καὶ χεῖρας ἀδίκως ἐπιβαλόντας, τῆς βασιλείας ὀρεχθεῖσι μετῆλθεν. ὅτι καθοσιώσαι γὰρ κατολιφθέντες, ἑκάτεροι οἰκτίστῳ θανάτῳ τὸ ζῆν ἀπέρρηξαν. τὰ δὲ περὶ αὐτῶν πλατύτερον τε καὶ ἐπεξεργασικώτερον ἐν τῇ προκειμένῃ ὑφηγήσει ἐκθήσομαι. C

β'. Μετὰ δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρας τῇ εἰκάδι ἑβδόμῃ τοῦ Ιανουαρίου μηνὸς, ἱστορεῖται Κωνσταντῖνος τόν τε Βασιλέα Στέφανον καὶ Κωνσταντῖνον τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν, μήποτε καὶ κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια διαπράξωνται. καὶ λογισάμενος, ὅσῳ ἐφ' ἑαυτῷ εἶχεν, ὅτι, εἰ τοῦ ἰδίου πατρὸς οὐκ ἐφείσαντο, πῶς αὐτοῦ φείσωνται· ἑστιάσας αὐτοὺς, ἤδη ἐν τῇ τραπέζῃ καὶ κατακειμένους, ἔτι τῆς

I. CONSTANTINUS itaque Romani gener summus Imperator relictus est, mensis Decembris die vigesima, Indictione tertia, anno sexies-millesimo quadringentesimo quinquagesimo-quarto. Hic statim Bardam Phocæ filium Magistri dignitate auctum (quippe longi temporis experientia bellicis facinoribus clara sæpius laude functum atque probatum) Scholarum Domesticum præfecit: Constantinum quoque Gongulem aliosque quosdam idoneos gnavosque Duces, Romanam classem ductare jubet. Tum Basilium, cui cognomen Petinus (ac si *Volucrem* dicas) Patricium creat ac Magnum Hetæriarcham. Marianum, Argyrorum stirpe satum, detracto Monachi habitu, Stabuli Comitem facit. Pariter quoque Manuelem Curticem nominatum, Patricium ac Excubiarum Drungarium constituit: quos tres viros, brevi interjecto tempore, justa Dei ultio insecuta est, quod in Christum Domini desæviissent, ac inique in eum manus injeciissent, cum scilicet imperandi libido eos incessisset. Majestatis enim rei peracti, miserando prorsus exitu vitam finierunt. Cæterum quæ ad illos spectant fusius operosiusque exequar, ubi ex professo rem sum narraturus. Creati Constantino Magistratus. Divina ultio in auctores ejectionis Romani.

II. Post dies quadraginta, Januarij mensis septimo supra vigesimum, Constantinus Stephanum Imperatorem ejusque fratrem Constantinum suspectos habens, nequando in se quoque eadem attentarent; secumque reputans, uti par erat, eos qui nec patri pepercissent, haud sibi parcituros; convivio acceptos, jamque mensæ accumbentes, & cum eis Stephanus & Constantinus Romani filij ejecti.

adhuc in ore cibus esset, comprehendi eos jubet. Arrepti itaque a Torniciis, quos vocant, & Patricio Mariano, aliisque eam in rem expeditis, Aulaque educti, atque in proximas Insulas deportati, in Clericos sunt attonsi.

III. Haud ita post, invisendi patris impetrata venia, in insulam Proten venerunt: eoque conspecto Monachi habitu, intolerabili luctu correpti sunt. Quibus pater collacrymatus, ait: *Filios genui & exaltavi; ipsi vero spreverunt me.* Sicque adeo relegati sunt: Stephanus quidem in Præconesum: quam, cum Nebria appellaretur, coloni Samij, ex dato juxta oraculum aquali (περγόν Græcis dicto) mutata appellatione sic nuncupaverunt. Cum enim in Insulam venissent, Deumque placaturi prandium epulasque instruerent, deerat unde commode aquam conveherent. Ad quos mulier quædam: Si aqualem habetis, inquit, ego aquam dabo. Accepta aqua, pro oraculi ratione, petierunt & terram. Qua ipsa ex muliere accepta, Περγον Græce (ac si Latine *Agualem* dicas) Insulam vocaverunt; nummosque argenteos aqualis figura signaverunt. Præconeso, Rhodum transtulerunt; inde, Mitylenem: Constantinum vero Tenedum, indeque in Samothraciam deportaverunt: ubi etiam rebellionem molitus, ac Niceta Protospathario, cui illius custodiendi partes Imperatoris jussu concreditæ erant, occiso, ipse quoque a reliquis custodibus necatus est. Ejus delatum cadaver, magnifice tumulo illatum est, in paterno eodem Monasterio, in quo ejus prior uxor Helena ante condita fuerat. Michaelem Christophori Imperatoris filium, detractis ei Imperialibus calceis, Constantinus Porphyrogennetus, Clericum & Magistrum ac Rectorem creavit. Quotquot vero Romano Imperatori Aula deturbando manus adjecerant, istiusmodi pœnas dederunt. Basilius Magister in Urbem illatus, pompaque ignominiosa traductus, ac exilio relegatus, gemens ac tremens vitæ reliquum patria extorris egit. Marianum, impacta e sublimi in cervicem tabula, mulier Judæ fato occidit. Diogenes, Ductor exercitus, a duobus Maleleini Atzupadis (*satellites* dicamus) lancea transfixus, mala morte periit. Curtices in Cretam profectus, ipse cum scapha mari submersus est.

Isai. 1. 2.

Præconesi origines.

Constantinus Romani filius occisus.

Michael Christiphori, Clericus & Rector.

Pœna eorum qui Romanum deposuerunt.

βρώσεως οὔσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, αἰτῆσασθαι οὗτοι οἱ λεγόμενοι Τορνίκιοι, καὶ ὁ Πατρίκιος Μαριάνος, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς τῶν νυμφευσμένοι, καὶ τὸ παλατίου κατήγαγον, καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις ζώσιοις ἀφιώρισθησαν καὶ Κλερικοὶ ἀπέκειραν.

γ'. Μετ' ὀλίγον οὖν οὗτοι αἰτησάμενοι τὸν ἴδιον πατέρα θεάσασθαι, ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ παρεγένοντο· καὶ τὸν μὲν ἐν τῷ μοναχικῷ σχήματι θεασάμενοι, πένθει κατεσχέθησαν ἀφορήτῳ· οἷς ἐπιδακρύσας ὁ πατὴρ, ἔφη, Υἱοὺς ἐθρέψασα καὶ ὑψωσα· αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν. Ἐκεῖθεν οὗτοι ἐξωρίσθησαν· ὁ μὲν Στέφανος εἰς Πρεγκόνησον, ἣν τινα Νεβρίαν ὠνομασμένην, ἐν τῇ χρησμὸν δεδεγμένῃ περγόν ἄποικοι Σαμίων μετωνόμασαν· οἷς ἀφικομένοις πρὸς νῆσον, καὶ τῷ Θεῷ ἱλασκομένοις ἀρίστοποιουμένοις τε, ἀφθονία ἐπέσχεν ὁπόθεν ὕδωρ κομίσωσιν. γυνὴ δέ τις ἔφη αὐτοῖς, Εἰ ἔχετε περγόν, δώσω ὑμῖν ὕδωρ. ὅθεν λαβόντες, ὡς ὁ χρησμὸς, καὶ γῆν ἐζητήσαντο. τῆς δὲ καὶ ταύτην δεδωκυίας, Περγον τὴν νῆσον ὠνόμασαν, καὶ τοῖς ἀργυροῖς νομίσμασιν περγον εἰκόνιζον. Ἀπὸ δὲ Πρεγκονήσου εἰς Ρόδον· ἀπὸ δὲ Ρόδου εἰς Μιτυλήνην. ὁ δὲ Κωνσταντῖνος εἰς Τένεδον, ἐκεῖθεν εἰς Σαμοθράκην· ἐν ᾗ καὶ δύπαρσίαν μελετήσας, καὶ τὸν ἐκ βασιλικῆς κελεύσεως τὴν αὐτοῦ φυλακὴν πεπιστευμένον Νικήταν Πρωτοσπαθάριον ἀναιρήσας, καὶ αὐτὸς πρὸς τῆς αὐτοῦ φυλακόντων ἀνεσφάγη. οὗ τὸ σῶμα παρακομισθὲν, ταφῇ παραδίδοται μεγαλοπρεπῶς, ἐν ᾗ * πρὸ τούτου ἡ πρόσθεν αὐτοῦ σύμβιος ἀπέκειτο Ἑλένη τοὔνομα. Μιχαὴλ δὲ τὸν τοῦ Βασιλέως Χριστοφόρου υἱὸν, τὰ βασιλικὰ πέδιλα Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ἀφελόμενος, Κληρικὸν καὶ Μάγιστρον & Ῥήκτορα πεποίηκεν. ὅσοι δὲ ἐπέβαλον χεῖρας ὑπὲρ τῆς καταβάσης Ρωμανοῦ Βασιλέως, ταύτα πεπόνθασιν. ὁ μὲν Βασίλιος Μάγιστρος εἰσκομισθεὶς, καὶ πομπευθεὶς καὶ ἐξορισθεὶς, θρηνῶν καὶ τρέμων τὸν βίον αὐτοῦ ἐν ἐξορίᾳ ἐτέλεσεν. τὸν Μαριάνον, γυνὴ ἀπὸ ὕψους ῥίψασα πλάκα τῇ ἑαυτῆς κεφαλῇ, τὸν μέσον Ἰούδα ἐχρήσατο· ὁ δὲ Διογένης καὶ Στρατηγὸς λογχευθεὶς [417] ὑπὸ δύο Ἀτζυπάδων τῶν Μαλελείνου, κακὸν θάνατον ἔδωκεν. ὁ δὲ Κουρτίκης ἀναρρήψας εἰς Κρήτην, μετὰ τῶν ὁμοιωνύμων ἐπορεύθη. ὁ δὲ

* Fort. πρὸς μοναῖς. quod & lego.

417.

ὁ δὲ Κλάδων θυρεῖς εἰς μοῦλτον ῥινοτμη- A
θεὶς, καὶ τὰ ὦτα αὐτοῦ ἐκλιμηθείς· ὡσαύτως
καὶ ὁ Φίλιππος καὶ οἱ λοιποί.

ιδ'. Ὁ δὲ Βασιλεὺς Ρωμανὸς ὁρᾷ κατ' ὄναρ δύο Εὐνούχους λευκοφορουμένους, καὶ κρατήσαντες αὐτὸν τῶν χειρῶν, ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὸν Τετκύμβαλον ὀνόμενον. Ὁ δὲ τζυκανιστήριον ἦν πεπληρωμένον πυρός, * σπινδαβολίζοντο δὲ ὑπὸ Ατζυπάδων πολλῶν. καὶ ὁρᾷ τὸν Θεοτόκον ἐλθοῦσαν πρὸς αὐτὸν, καὶ λαλήσασαν τοῖς Εὐνούχοις ὑπὲρ τοῦ ἐλεημοσυνίου αὐτῆς. ἐνδύσασα αὐτὸν ἡ Θεοτόκος, εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς Τρωπικήν. διῆλθεν δὲ δεδεμένος ὁ Κῦρ Κωνσταντῖνος ὁ σφαγεὶς, καὶ ὁ Μητροπολίτης Ἀνασάσιος Ἡρακλείας, ἀγόμενοι παρὰ Ατζυπάδων· καὶ παρέδωκαν αὐτοὺς, καὶ ἐνέβαλον εἰς τὸ πῦρ ἐκεῖνο. τῇ ἡμέρᾳ δὲ ἐν ᾗ ἐθάσαν ὁ Βασιλεὺς τὸ ὄναρ, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐτελεύτησεν καὶ οἱ δύο. ὁ δὲ Βασιλεὺς Ρωμανὸς ἀποστείλας εἰς πάντα τὰ μοναστήρια καὶ τὰς Λαύρας, ὡσαύτως καὶ εἰς
418. τὴν Ἁγίαν πόλιν [418] καὶ εἰς Ρώμην, προσεκαλέσατο Μοναχοὺς ἁγίους τὸν ἀριθμὸν τριακοσίους· καὶ τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ ἐνδυσάμενος τὸν χιτῶνα καὶ τὸν φελόνην, ὡς προσεβέβλητο, ἐνώπιον πάντων ταλὺς εἰς τὸν ἐκκλησίαν ὅτε ἔμελλεν ὁ Πρεσβύτερος ὑψοῦν τὸν θεῖον καὶ ἅγιον Ἄρτον, ἔχων ἐν χαρτίῳ γεγραμμένας τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας πάσας, ἐξηλήτευσεν αὐτὰς κατενώπιον πάντων. τῶν δὲ Μοναχῶν κραζόντων Ὁ, Κύριε ἐλέησον, καὶ δακρυρροούντων, ἑνὶ ἑκάστῳ βαλὼν μετρίοιν συγχώρησιν ἤτει. καὶ πάντων τῶν Μοναχῶν συγχώρησιν δόντων αὐτῷ, καὶ κοινωνίας τυχὼν, ἀνερχομένων αὐτῶν
419. ἐν τῇ τραπέζῃ, δοὺς [419] χρυσίον μεσοκάκιν καὶ ῥέγαν, ἔτυπτεν τοὺς πόδας αὐτοῦ, λέγων
420. οὕτως, Εἴσελθε [420] Κακόγηρε ἐν τῇ τραπέζῃ. καὶ πάντων καθεσθέντων, ἐκαθέζετο ὁ Βασιλεὺς κλαίων καὶ ὀδυρόμενος. Τὸ δὲ πιττάκιον ὃ ἐν γεγραμμένον ἔχων τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, βουλλώσας, ἀπέστειλεν εἰς τοὺς Καλογήρους τοὺς ὑπολειφθέντας· ὡσαύτως καὶ εἰς τὸν ἐν ἁγίοις Δερμοκαΐτην· ἀποστείλας καὶ δύο κεντηναρία εἰς τοὺς Μοναχοὺς ἐν τῷ Ὀλύμπῳ, ἵνα ὦσιν αἱ εὐχαὶ ὑπὲρ ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας. ὁ Δερμοκαΐτης ἀναλαβόμενος τό, τε
421. χαρτίον [421] καὶ λεγάριον, ὥρισε πάντας τοὺς Μοναχοὺς τεσσαρεσκαιδεκάδας δύο ἑβδομάδας, καὶ ποιῆσαι ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ. τῇ Δερμοκαΐτου δὲ ἰσταμένου ἐν μιᾷ νυκτὶ καὶ εὐχομένου, φωνὴ ἐλθοῦσα πρὸς αὐτὸν ἀοράτως, Εἰσήκουσεν

A Clado in seditione deprehensus, nare auribusque mutilatus est; perindeque Philippus & alij.

IV. Cæterum Romanus Imperator videt in somnis duos Cubicularios candido amictu, qui manibus arreptum, ut erat toto corpore nudus, in Tricymbalum (sic dictum Palatij locum) traherent. Porro Sphæristerium igne plenum erat; unaque tartarei multi satellites (Atzupadi) torribus igneque aspergebant. Videt vero venientem Deiparam, ejus eleemosynarum gratia Cubicularios alloquentem; quæ & induens illum, in Tropicam (sic dictum Palatij locum) induxit. Interim transeunt, Domnus Constantinus, qui necatus fuerat, nec non Anastasius Heracleæ Metropolita, quos tartarei satellites trahebant, tradideruntque illos, & in ignem illum miserunt. Qua vero nocte Imperator insomnium vidit, ambo hi in vivis esse desierunt. Missis itaque ille in Monasteria omnia Laurasque nuntiis, perindeque in Sanctam civitatem Romamque, sanctos Monachos trecentos numero ascivit: Magnaque quinta Feria exuens tunicam, ac quam gerebat vestem, in oculis omnium in Ecclesia stans, cum Sacerdos divinum sanctumque Panem levaturus esset, scripta in libello sua omnia peccata, cunctis audientibus evulgavit atque traduxit. Monachis vero clamantibus, *Domine miserere*, ac lacrymis diffluentibus, unicuique devote caput inclinans, veniam flagitabat. Cunctisque Monachis condonantibus, ac communionem consecutus, illis ad mensam accedentibus, Puero flagellum e funibus lorumque tradidit, qui ejus pedes cruraque cæderet, in hæc verba loquens, *Ingredere ad mensam Cacogere*; cunctisque sedentibus, sedit Imperator lugens ac gemens. Libellum vero, quo illius peccata conscripta erant, bulla obsignatum, ad Calogeros (seniores præsertim Monachos) misit, quorum eo conventu desiderata præsentia: similiter quoque ad sanctum Dermocaitem, missis etiam duobus centenariis ad Monachos in Olympo exercentes, ut pro ejus animæ salute preces ad Deum funderent. Dermocaites accepto tum libello, tum pecuniæ summa, cunctos Monachos duas septimanas jejunare jubet, ac pro illius peccatis preces fundere. Cumque Dermocaites una nocte staret, ac ad Deum preces funderet, vox ad eum invisibili ratione facta est, *Vicit*

Romani Imperatoris visio.

Constantinus ejus filius & Heracleæ Metropolita in ignem abrepti.

Publica pœnitentia & confessio.

Imperatoris vapulatio.

Dermocaites Archimandrita montis Olympi.

Miraculose deleta Romani peccata.

* δάζους, δαλοὺς λάμπους. Hesych.

Dei clementia ac humanitas. Jamque tertio audita voce, sumens libellum ac solvens, mundum invenit, ita ut nec unum elementum in eo exaratum extaret. Accitis itaque omnibus Monachis, ostensoque libello, omnes Deum laudaverunt; scriptumque veniæ libellum cuncti componentes, ad Romanum Imperatorem miserunt; eæque literæ cum eo sepultæ sunt.

A ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ. Ταύτης δὲ φωνῆς ἐκ τρίτου ἀκούσας, ὃ χαρτίον λαβὼν ἐλύσας, εὗρεν αὐτὸν καθαρὸν μὴ ἔχον γράμμα ἓν ᾧ μόνον. προσκαλεσάμενος δὲ πάντας τοὺς Μοναχοὺς, καὶ ἐπιδείξας αὐτὸ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν πάντες. πτήσαντες ἀφέσιμον πάντες οἱ Μοναχοὶ, ἀπέστειλαν αὐτὸ πρὸς τὸν Βασιλέα Ρωμανὸν, καὶ συνετάφη μετ' αὐτοῦ. 422.

Insidiæ Romani compressæ.

V. Interim autem versante Romano in Insula, consilium inierunt Theophylactus Patriarcha & Theophanes Patricius ac sacri Cubiculi Præfectus (Accubitorem vocant) eum iterum in Palatium reducendi: eoque cum Romano communicato, ac ipso demum in eandem sententiam pertracto, commodum tempus observabant, quo huic finem molitioni imponerent. Prodita autem machinatione, ac Constantino Imperatori denuntiata, in ejus auctores animadvertit. Ac Theophanem quidem Patricium in exilium egit: Georgium vero Protospatharium ac Pincernam, nec non Thomam Primicerium virgis subactos detonsosque pariter relegavit.

ε'. Οντος δὲ τοῦ Βασιλέως Ρωμανοῦ ἐν τῇ νήσῳ, ὁ Πατριάρχης Θεοφύλακτος καὶ Θεοφάνης Πατρίκιος καὶ Παρακοιμώμενος βουλὴν ἐβουλεύσαντο, ὡς τοῦτον πάλιν ἐν τῷ παλατίῳ ἀγαγεῖν· ἰδὼν καὶ αὐτῷ μυηνσάμενοι, καὶ συμπείσαντες τοῦτον, ἐπαρεσκόπουν πότε ὁ πέρας τῇ τοιαύτῃ βουλῇ ἐπιθήσουσιν. ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς βουλῆς ἐφωράθη, καὶ κατεμηνύθη τῷ Βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ, τοὺς συνεργοὺς αὐτῆς ἠμύναντο. τὸν μὲν γὰρ Πατρίκιον Θεοφάνην ἐξώρισεν· τὸν δὲ Πρωτοσπαθάριον Γεώργιον καὶ Πιγκέρνην, καὶ Θωμᾶν Πεμμικήριον δείρας καὶ κουρεύσας, οὕτως ἐξορίαν παρέπεμψεν.

Stephani compressa rebellio.

VI. Mense Decembri, Indictione sexta, insidias quidam moliti sunt adversus Constantinum Imperatorem; ut nempe Stephanum Imperatorem ex Insula, in qua exul agebat, in Palatium reducerent. Insidiarum accepto nuntio, delatore Michaele Diabolino sic nuncupato, captisque auctoribus, aliis nares auresque Constantinus abscidit, alios intolerando verberum cruciatu examinatos, afinisque impositos, ac per mediam Urbem ignominiose traductos, exilio relegavit.

ς'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ ἰνδικτιῶνος ς'. ἐπιβουλήν τινες κατὰ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου ἐμελέτησαν, βουλόμενοι τὸν Βασιλέα Στέφανον ἐν τῇ νήσῳ ὄντα ἐν τῷ παλατίῳ ἀγαγεῖν. ζητήσας οὖν μηνυτήσας Κωνσταντίνῳ ᾧ Μιχαὴλ τῷ Διαβολίνου λεγομένου, τοὺς ἐπιβούλους κρατήσας ὁ Βασιλεὺς, τοῖς μὲν ῥῖνας καὶ τὰ ὦτα ἀπέτεμεν, τοὺς δὲ διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐξηριάμβευσεν, καὶ ἐξορίαν παρέπεμψεν.

Romani mors.

VII. Quinta-decima Junij mensis Indictione sexta moritur Romanus Imperator, in Insula, quam Proten vocant. Ejus cadaver in Urbem relatum, in illius Monasterio depositum est.

ζ'. Πεντεκαιδεκάτῃ δὲ Ἰουνίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος ἕκτης Ρωμανὸς ὁ Βασιλεὺς ἐν τῇ νήσῳ τῇ ἐπονομαζομένῃ Πρώτῃ τελευτᾷ· καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἐπεκομίσθη, ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπετέθη μονῇ.

Terræ hiatus; eo direptæ facultates Virorum principum.

VIII. Magnum quidpiam ac admirandum, gesta percurrentem, me fere præteriit; nempe quo tempore Stephanus & Constantinus Imperatores Aula ejecti sunt Constantini Porphyrogenneti jussu, contigit gravi hiatu terram dehiscere in domo Magistri & Scholarum Exdomestici Joannis Curcuæ, inque domo Magistri Romani Saronitæ; nec non in aliis, iisque diversis domibus;

η'. Διήγημα δὲ μέγα καὶ θαυμαστὸν παρέδραμεν τὴν λεχθεῖσαν. Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Βασιλέων καταπεχθέντων ἀπὸ τοῦ παλατίου προστάξει Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, χωνευθαρίασμὸς γέγονεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Μαγίστρου Ἰωάννου τοῦ Κουρκούα τοῦ Ἀποδυτίχου τοῦ θρλᾶ, καὶ εἰς τὸν τοῦ Μαγίστρου Ρωμανοῦ Σαρωνίτου, καὶ εἰς ἑτέρους καὶ διαφόρους οἴκους, 423

καὶ ἁρπαγὴν, καὶ πλουτισμὸν αὐτοῖς παρεξέκοπτον. ὁ δὲ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος καρδιακτύπος, ὃ ὀξαφνης καὶ ἀθρόως ὁρᾶσθαι αὐτοὺς πένητας, διωρίσατο τῷ Ἐπάρχῳ Θεοφίλῳ ταῦτα σωρεύσαι καὶ ἀποδοῦναι. ὁ δὲ Πρωτοκαγκελλαρίῳ αὐτοῦ, σὺν τῷ λεγομένῳ Ζωναρᾷ παρεισδυομένος, ὃς ἄτε βύρσης κλέπτης καὶ μοχθηρὸς, καὶ κατέχων τὰ τούτων οἰκήματα, καὶ πολλὴν ἀσυδίαν καταβαλὼν, πάντα ἐσφετερίσατο, καὶ τῆς ἀπλήστου αὐτοῦ γνώμης ἐνέφορήσατο, καὶ μόλις τὴν δεκάτην μοῖραν αὐτοῖς ἀπέδωκεν. καὶ τίς τὴν πολλὴν καὶ ἄπειρον δολιότητα καὶ κακίαν τοῦ δολίου ἀνδρὸς διηγήσεται· ὃς λύμη καὶ νόσος τῇ πολιτείᾳ Ρωμαίων γέγονεν; ἢ ἐν ποίῳ κακῷ παρέπεσε ὁ ἀνὴρ οὐχ εὑρέσκετο; τῇ πανουργίᾳ καὶ τοῖς ὅρκοις βεβαιῶν, ὡς ἄτε πιστὸν καὶ ὀρθὸν ἕξιν πᾶσι. ὡς δὲ λόγος ἄδεται, οὗτος βοηθείας δαιμόνων παρασκαλούμενος ἐν πᾶσιν εὐδοκίμει, ὡς καὶ αὐτὸν τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον βουληθέντα διαφόρως ἀπελάσαι τοῦτον, οὐκ ἴσχυσεν· ἀλλὰ μᾶλλον εὐποιΐαις καὶ δωρεαῖς παρεξέκοπεν. ἐκ δὲ τῆς τούτου γαστρὸς καὶ κολακείας καὶ πολλῆς ἀναιδείας, καὶ τῶν ἄπιστον ὄψεσιν καὶ τῶν μοχθηρῶν καὶ αἰσχίστων αὐτοῦ πλεονεξιῶν, πλατύτερόν τε καὶ ἐπεξεργαστικώτερον ἐν τῇ παρούσῃ ἐπεξηγήσῃ ἐκθήσομαι.

θ'. Μετὰ δὲ τὸν μόνον καταλιφθῆναι Αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον, παρελάβετο Βασίλιον τὸν Πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ, τὸν ἀπὸ παλλακῆς φυσικὸν υἱὸν Ρωμανοῦ τοῦ παρὰ αὐτοῦ Βασιλέως, Πατρίκιον καὶ Παρακοιμώμενον, [424] καὶ Παραδυναστεύοντα τῆς Συγκλήτου. οὗτος δὲ ἦν ἐγχώριος καὶ λόγιος, καὶ παρὰ Βασιλεῖ ἐν πᾶσιν ὑπηρέτει αἰσίως καὶ φρονίμως. ὁ δὲ φιλάνθρωπος Κωνσταντῖνος διενοήθη [425] ἀλλάξιον ποιῆσαι μετὰ τῶν Ταρσέων, καὶ τοὺς ἐν αἰχμαλωσίᾳ Ρωμαίους ὑπὸ τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ ἀπαρρύσασθαι, ἅτε δὴ ὄντας πολλοῖς χρόνοις κακουχεῖσθαι αὐτοὺς ἐν δεσμοῖς καὶ θλίψεσι. καὶ ἀποστείλας τὸν παρεμπεμπόμενον Μάγιστρον, καὶ γενόμενον Δομέστικον τῶν σχολῶν Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Κουρκούαν, ἄνδρα σοφὸν καὶ εὔβουλον καὶ πεπειραμένον πρὸς τὰ πολιτικὰ διοικήσεις

A ex quo & factum est, ut ij direptis ipsorum facultatibus, in pauperiem redigerentur. Misertus itaque Constantinus Imperator, dolensque eorum dilapsas opes, ac repente exhaustam substantiam, Theophilo Urbis Præfecto hæc acervare jubet, iisque reddere. Is, Protocancellario suo, una cum Zonara, sic nuncupato, rei summa concredita, ut erat pravus latro, eorum occupans ædes, multamque diligentiam adhibens, cuncta sibi usurpavit, insatiabilique animo suo concessit, ac vix decimam illis partem restituit. Quis enimvero multam immensamque viri dolis B consuti fraudulentiam ac nequitiam enarrare sufficiat, qui lues ac pernicies Imperij Romani extiterit? Quodnam vitij malique genus, in quo non facile primas tulerit? Cum nimirum verbis ad suadendum compositis ac jurejurando firmatis, cunctis fidelem animum rectique tenacem præ se ferret. Verum, ut vulgo de illo jactatur, iuvocata dæmonum ope, cuncta illi ex voto cedebant; ut nec Constantinus, cum sæpenumero eum gradu movere cogitasset, rem præstare valuerit; quin potius beneficiis ac muneribus eum prosecutus sit. Porro de hominis adu- Non extat illa Historia.
C latoriis moribus multaque illius impudentia, ejus item infido animo, pravoque, ac quam nulla quis conjectura satis assequi possit, avaritia ac rapacitate fusius operosiusque in propria exque instituto ejus rei narratione, exponam.

Theophili Urbis Præfecti, scelestissimi mores.

IX. Rerum summam solus adeptus Constantinus, Basilium Protovestiarium suum, Romanique decessoris Imperatoris naturalem ex pellice filium, Patricium provexit ac sacri Cubiculi Præfectum, Senatusque primis ab Imperatore partibus Principem, fecit. Erat vir animo prudens & eruditus, inque omnibus solerti consi- Dlio, & ut decebat, Imperatoris obsequio sedulus ministrabat. Humanissimus porro Constantinus in animum induxit, ut pactis cum Agarenis Tarsensibus induciis, qui apud infidelem eam gentem detinerentur, Romanos captivos liberaret; ea scilicet ratione, quod a multis jam annis in vinculis atque ærumnis afflictari eos sciret. Misit itaque, cujus non semel in superioribus meminimus, Magistrum & Scholarum Exdomesticum Joannem Curcuam nuncupatum, virum prudentem civiliumque rerum administrationis con-

Basilius Romani nothus, Accubitor & Princeps Senatus.

Captivorum redemptio.

sultissimum ; Cosmam item Magi- A stirum & Legisperitum, summumque Urbanorum tribunalium Præsidem; & ad fluvium Lamon, nullo adverso casu aut dolo, sincera utrinque fide, dato pretio captivos receperunt. Peractoque negotio reversos, Constantinus Porphyrogennetus peramanter accepit.

μητα, καὶ Κοσμᾶν Μάγιστρον σοφὸν καὶ νομομαθῆ, τῆς πολιτικῆς κριτηρίων προέστησεν· καὶ εἰς τὸν ποταμὸν τὸν Λάμον ὃ ἀλλάγιον ἐποιήσατο, μὴ συμβαῖή τι ἐνδυτὸν ἢ δολερόν. καὶ τοῦτο ποιήσαντες ἐπανέστρεψαν, φιλαγάθως παρὰ τοῦ Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου ἀποδεξάμενοι.

X. Constantinus, cujus etiamnum auribus insonarent, quas injurias damnaque ab exercitus Ductoribus & Protonotariis, nec non utriusque ordinis militibus, miseri ac calamitosi pauperes, Romano socero suo Imperatore passi essent, recentique hæc memoria teneret, viros misit B virtutis laude ac pietate insignes, grave onus levaturos importunarum pro tempore exactionum, quibus ærumnosi pauperes atque miseri opprimebantur; ad Orientale thema, Magistrum Romanum Saronitam; ad Opsicium, Romanum Musele Magistrum; ad Thracesium, Photium Patricium; ad Armeniacum, Leonem Agelastum, & sic de reliquis Thematibus seu Provinciis. Hi, Imperatoris mandato obsecuti, induciarum aliquid pauperibus tribuerunt. Atque hoc a Deo adjuti eoque protectore tuti ac gerenda Rep. seduli, Imperatoris facinus, ejusque C hæc recte facta ac munera. Haud secus enim ac Aquila nidum obumbrat, sic ille subditos procurabat atque fovebat. Nulli enim unquam Procerum, nulli mediæ sortis civium, nulli e vili plebecula iratus est; quanquam non paucos in Remp. ejusque ipsius rem privatam atque personam, gravius deliquisse inveniisset: sed magis Christum imitatus, eos ipsos beneficiis ac muneribus 1. Petr. 2. 23. prosequebatur, ac judicanti juste retribuebat. Theophilum Urbis Præfectum, virum eruditum, jurisque civilis peritia probe instructum, Pa- D tricij dignitate condecoravit, ac Quæstorem præfecit; ejusque loco Constantinum Protospatharium, tunc Mysticum ac Scholæ Philosophorum Ducem ac Præceptorem, virum doctrina moribusque plane laudabilem, ut nullus Senatorum ejus scientiæ sapientiæque modum attingeret, Præfectum constituit: quo in munere æqua legum administratione ac justitia fulsit.

Levata provincialium tributa & onera.

Theophilus Quæstor; Constantinus Urbis Præfectus.

Ἰ. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἔσωλον ἔχων τὴν ἀδικίαν καὶ ζημίαν, ὧν ἐπάσχετο οἱ ἐλεεινοὶ καὶ ἄθλιοι πένητες ἀπὸ τῶν Στρατηγῶν καὶ Πρωτονοταρίων καὶ στρατιωτῶν καὶ ἱππικῶν ὅτι τῇ πενίᾳ αὐτῶν Ρωμανοῦ, ἀνδρὸς δικαίου καὶ ἐπιεικοῦς ἀπέχλε πρὸς τὸ κουφίσαι τὸ πολὺ βαρὸς τῆς καὶ καιρὸν ἀναίρων ἀπαιτήσεων τῶν ταλαιπώρων πολιτῶν. καὶ εἰς μὲν τὸν Ἀνατολικὸν, Ρωμανὸν Μάγιστρον τὸν Σαρωνίτην· εἰς δὲ τὸ Ὀψίκιον, τὸν Μουσιλὲ Ρωμανὸν Μάγιστρον· εἰς δὲ τὸν Θρακήσιον, Φώτιον Πατρίκιον· εἰς δὲ τὸν Ἀρμενιακὸν, Λέοντα τὸν Ἀγέλαστον, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἐφεξῆς θέματα· οἵτινες τῇ προθυμίᾳ τοῦ Αὐτοκράτορος, μικρὸν ἀνακωχὴν τοῖς πένησιν ἐδωρήσαντο· καὶ τοῦτο ἄθλον καὶ προστρήματα τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος τῷ Ἀνακλῆτι. οὕτως γὰρ προΐστατο ὁ Βασιλεὺς, ὡς ἀετὸς σκέπων τὴν αὐτοῦ. 426 Οὐδένι γὰρ τῶν ἀρχόντων, 426. ἢ τῶν μέσων, ἢ τῶν χυδαίων ὠργίσθη πώποτε, καίτοι μεγάλας ἀτοπίας ὕβρει πολλοὺς εἰς ὃ χρεὼν καὶ εἰς αὐτὸν ἁμαρτήσαντας· ἀλλὰ Χριστομίμητος ὢν μᾶλλον εὐποιίαις καὶ δωρεαῖς ἀπέκλυδν, καὶ 427 τῷ χρέοντι 427. δικαίως ἀπεδίδου. τὸν δὲ Ἔπαρχον τῆς πόλεως Θεόφιλον ἄνδρα λόγιον, καὶ πρὸς τοῖς πολιτικοῖς νόμοις ἰκμὸν, Πατρίκιον προεχείρισε καὶ ἐτίμησεν, καὶ Κοιαίστωρα προεβάλλετο· καὶ αὖτ' αὐτῷ προσεχείσατο Ἔπαρχον Κωνσταντῖνον Πρωτοσπαθάριον, τὸν τηνικαῦτα Μυστικὸν καὶ Καθηγητὴν τῶν Φιλοσόφων, λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀξιέπαινον, ὡς μὴ ἕτερον τῆς γνώσεως καὶ σοφίας τοῦ ἀνδρὸς εἶναί τινα τῆς Συγκλήτου· καὶ οὕτως τὴν Ἐπαρχίαν εὐνομίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ διέφερεν.

Extincto Theophylacto, Patriarcha Polyeuctus vir egregius.

XI. Theophylactus Patriarcha ægra affectus valetudine, jamque morti vicinus, cum paululum convaluisset, nihil de priori morositate re-

ια'. Ὁ δὲ Πατριάρχης Θεοφύλακτος ἀρρωστήσας, καὶ πρὸς ὀλίγον ἐγήσας, καὶ μικρὸν ῥωσθείς, 428 οὐκ ἐπέδωκεν ἑαυτὸν τῇ πονηρᾷ 428.

μοχθηρείας, καὶ τῷ μὴ δύρων χλεσ- A misit animique pravitate, & ut mu-
πιφῆν τοὺς Ἀρχιερεῖς, καὶ ἐπιμελεῖσθαι neribus Episcopos ordinaret, curan-
τῶν ἵππων καὶ βλακείαν. καὶ αὖ- disque equis & mollitiei ac luxuriæ
θις ὑπὸ τῆς νόσου κωλυθεὶς, τε- studium omne operamque insume-
λεῖ τὸν βίου χρᾶται, πατριαρχεύσας ret; inque eum modum morbo rur-
χρόνους ἔτεσι καὶ τέσσαρσι. χλεσ- sus invalescente, illo oppressus, viven-
πιφῆται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Πολύευκτος Μοα- di finem facit, Patriarchatu functus
χὸς ἀσκητικὸν βίον λαμπρὸν, καὶ annos quatuor supra viginti. Ejus
μονάσας ἐκ παίδων ὀνύχων, καὶ loco suffectus Polyeuctus Monachus,
διαφέρων ἐν πᾶσι ἀρετῇ καὶ ὀρθῷ monasticæ exercitationis palæstra
δόγματι· ᾧ ὡς ἄλλος Ἰωάννης Χρυ- clarus, ac qui sanctioris vitæ insti-
σόστομος πολλοὶ ἐγωμείζετο, καὶ tutum a teneris unguiculis conse-
ἐλέγετο· καὶ οὐκ ἐλέγετο μόνον, ἀλ- ctatus, omni virtute sanaque do-
429. λὰ καὶ ἐφαίνετο. 429 τοῦτον ὁρᾶν ὁ B ctrina excelluisset: quem velut alte-
φιλόκαλος Κωνσταντῖνος ἔχαιρε καὶ ἠγαλλιᾶτο, rum Joannem Chrysostomum pleri- Polyeuctus, alter Joan. Chrysosto-
ὡς ζηλωτὸν ἄνδρα ὑπάρχοντα ἐπὶ τῆς que nossent ac dicerent: neque id mus.
ἡμερῶν αὐτοῦ. nomine tenus, sed ita ut vere talis
videretur. Hujus conspectu honesti
amans Constantinus gaudebat ani-
moque gestiebat, ut qui virum talem
in diebus suis nactus esset.

ιβ'. Ὁ δὲ φιλόθεος καὶ φιλό- XII. Dei porro honestique amans Josephi Præ-
καλος Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, ὁμοί- Constantinus Imperator (vir scilicet positi summa apud Con-
ως θῦρων Ἰωσὴφ Πατρίκιον καὶ religiosus ac studiosus) virum na- stantinum auctoritas.
Πραιπόσιτον, καὶ πρὸς τὰς πολιτι- ctus pari secum morum honestate or-
κὰς λειτουργίας ἐκφέρουτα, καὶ πρὸς natum, Josephum Patricium &
ταχύτερον, Σακελλάριον προχειρίζε- Præpositum (civilium utique rerum
ται, ἔπειτα Δρουγγάριον πλοίμου· καὶ administratione solertem ac volucre
πάσην τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν ἀνα- celeriorem) Sacellarium præficit, tum-
τέθεικεν. que rei navalis Drungarium, suamque
omnem in eum potestatem contulit.

ιγ'. Τῶν δὲ τοῦ Πορφυρογεννήτου C XIII. Constantini porro Porphy- Constantini
Κωνσταντίνου φιλοκαλίαν καὶ καλιερ- rogenneti, honesti rectique studium, elogia.
γίαν, καὶ τὴν πρὸς πᾶσι διόρ- resque præclare gestas; cuncta deni-
θωσιν καὶ βελτίωσιν μέλλων διηγεῖ- que meliore statu composita ac re-
σθαι, καὶ ὅπως εὐσεβὴς καὶ δικαίως stituta, & ut pie justeque subdito-
ὁ ἐπιτήκοον ποιήσοιτο, καὶ ὃ κατ' rum saluti prospexerit, narratione
ἀξίαν τοῦ ἀνδρὸς μὴ δύνωμαι, ἐπαινέ- prosequuturus, cum pro viri digni-
σαι διδοικὼς, σιγῆσαι μᾶλλον ἄξιον· πλὴν tate impar muneri existam, laudare
οὐκ ἐν πολλοῖς ἀποκρύπτω ἄξιον εἰ- veritus, libentius silentium ample-
πεῖν. ctar. Ex multis tamen aliqua spar-
sim delibanda sunt.

ιδ'. Οὗτος πάντα ἐφορῶν εἰς ἀκρό- XIV. Cum itaque omnia pene
τητα καὶ ἀμέλειαν, * καὶ τῶν ἐπιτη- labefactata, nulliusque frugis effecta
δείων ἀνδρῶν χυδαιωθέντων καὶ καταφρονηθέν- atque neglecta offendisset, virosque
των, ὡς φιλόθεος καὶ φιλόκαλος προέκρινεν D virtute fulgentes vili sorte haberi at-
430. 430 τῶν δήλων καὶ ἀνάνδρων τοὺς βουλομένους καὶ que contemni, tanquam in Deum
ἀνδρείους, καὶ τύπτειν τὸν Μαγίστρον καὶ religiosus honestique cultu strenuus,
Δομεστίκον τῶν σχολῶν Βαρδᾶν τὸν Φω- ignavis muliebrique animo viris, au-
κᾶν ἀνθαδοῦς, νίκην τῇ Ῥωμαϊκῇ ἀρ- daces fortique animo ac robore præ-
χῇ προεξένησεν. πολλῶν δὲ ἐν τῇ πο- ditos anteponens, atque illis Barda Bardas Pho-
λιτείᾳ ἡμῶν καλῶν καὶ ἀξιεπαινέτων Phoca Patricio, Domestico præpo- cas Domes-
γνώσεις, καὶ λογικὰ τέχνας καὶ ἐπι- sito, Imperio Romano auctor victo- ticus.
στήμας, τούτων οὐκ οἶδ' ὅπως ἀμελη- riæ fuit. Cum autem in Rom. Rep.
θέντων καὶ προεμένων, ἢ σοφίζεται ὁ Φι- plures honestæ ac laude dignæ disci-
λοσοφώτατος ἐκεῖνος νοῦς. ἐπεὶ γὰρ ἤπίστατο, plinæ vigerent, artesque liberales
πρᾶξιν καὶ θεωρίαν πρὸς Θεὸν ἡμᾶς ac scientiæ in ea extarent; ac (qua
ex causa, nescio) illæ neglectæ es-
sent & in contemptum veniissent; Instaurata
quidnam mens illa Philosophicis ra- Constantino
tionibus summe exculta, comminis- liberalium
citur? Cum enim eum non lateret, artium studia.
inire nos actionis cultu & contem-

* deest vox τοιούτους, aut καταπίπτοντας.

plationis, cum Deo necessitudinem; ac quidem actionem, civilibus rebus gerendis congruere; contemplationem vero iis, qui ratione regantur, appositam esse, alteram alteri suppetias fore statuit; eos qui operam Reip. navent, Rhetorica arte excoli curans; qui vero studeant contemplationi, præceptis Philosophicis ac naturali rerum consideratione. Porro Magistros præstantissimos delegit: ex quibus Constantinum Protospatharium Mysticum tum munere fungentem, Philosophorum ludo præfecit: Rhetorum, Alexandrum Nicææ Metropolitam; Geometriæ, Nicephorum Patricium Theophili Præfecti Erotici generum; Astronomiæ, Gregorium A secretis. Multam autem Imperator discipulis diligentiam curamque adhibebat, quos quotidie contubernales mensæque socios adhiberet, pecuniisque demereretur, ac blandis colloquiis deliniret. Nec longe tempus processit, cum iis delinimentis, eaque foventis Imperatoris prudentia adultis ingeniis, magnas illi scientias artesque plene didicerunt: ex quorum censu delectos Imperator, Judicum ac Senatorum, Secretariorumque & Metropolitarum honore sublimavit; Romanamque Remp. sapientia exornavit atque ditavit.

Magistri iis præfecti.

Viri eruditi Magistratus creati.

XV. Sed & Augustales vestes quæ longioris temporis usu detritæ erant, exesaque stemmata ac diademata, nova instauravit. Bucoleonem, statuis, variis ex locis convectis, magnifice ornavit; inque eo piscinam construxit. Captivos cum urbanos, tum prouinciales carcere detentos, diligenter pervestigabat ac invisebat, exque vinculis absolvebat; sic nimirum, ut omnes optimo Christique imitatione mitissimo ac clementi Imperatori Constantino acceptam salutem referentes, faustis illi acclamationibus comprecarentur. Virtuti ac scientiæ majorem supra decessores omnes Augustos, honorem habuit. Si quem nactus esset virum eruditum, legumque scientiæ ex indole comparatum ac idoneum, honore promovebat, ac sublimiori eum sede collocabat. Vidisses æqui justique rationem in omnibus vigentem, ut cujus cultu Porphyrogennetus philosopharetur, ac quam amplexaretur. Legem quoque edidit Imperator. Videns enim insatiabilium hominum nequitia injuriam alienique usurpationem longe diffu-

Constantini œconomica.

In captivos sedulitas.

Divites prædiis recens acquisitis depulsi.

οἰκειοῦται, καὶ τὴν μὲν πρᾶξιν πολιτικοῖς προσχρημάζουσιν πράγμασιν, τὴν θεωρίαν δὲ τοῖς λογικοῖς, ἀλλήλοις δ' ἀμφοτέρων βοηθεῖ· ὁ μὲν πρακτικὸν, ἀφ' ῥητορικῆς τέχνης ἀσκεῖσθαι παρασκευάζων· ὁ δὲ θεωρητικὸν, ἀφὰ φιλοσοφίας καὶ φυσικῆς τῶν ὄντων ἀφηγήσεως. παιδεύσας δὲ ἄριστος προέκρινεν· εἰς Κωνσταντῖνον Πρωτοσπαθάριον τὸν τηνικαῦτα Μυστικὸν, τῶν Φιλοσόφων παιδοτρίβην ἔδωκεν· εἰς δὲ τὸν τῶν Ρητόρων, Ἀλέξανδρον Μητροπολίτην Νικαίας· εἰς δὲ τὸν τῆς Γεωμετρίας, Νικηφόρον Πατρίκιον τὸν γαμβρὸν Θεοφίλου Ἐπῳήγου τῆς Ἐρωτικοῦ· εἰς δὲ τὸν τῶν Ἀστρονόμων, Γρηγόριον Ἀσηκρῆτιν· καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ σπουδὴν εἰς τοὺς φοιτητὰς ὁ Αὐτοκράτωρ ἐποιεῖτο, ὁμοδιαίτους καὶ ὁμοτραπέζους τούτους καθ' ἑκάστην ποιῶν, καὶ ἀργύρια πρέχων, καὶ ὁμιλίας μετ' αὐτῶν προσηνεῖς ποιούμενος. καὶ οὐ πολὺς χρόνος διελθὼν, τὰς μεγάλας ἐπιστήμας καὶ τέχνας τῇ θαυμασίᾳ καὶ σοφῇ τοῦ Αὐτοκράτορος κατορθώσεσιν, καὶ 431 431.
Κελτὰς καὶ Ἀνηγραφῆς ἐκ Μητροπόλεως ἐξ αὐτῶν ἐκλεξάμενος τετίμηκεν, καὶ τὴν πολιτείαν Ρωμαίων τῇ σοφίᾳ κατεκόσμησεν καὶ κατεπλούτισεν.

ιε'. Ἀλλὰ καὶ τὰς Βασιλικὰς στολὰς, καὶ τὰ ἐκπαλαι στέμματα καὶ διαδήματα φθαρέντα εἰς ἀνακαίνισιν δωρήσασθαι· καὶ τὸν Βουκολέοντα, ζωδίοις, ἐκ διαφόρων τόπων ἀγαγὼν, ἐκαλλώπισεν· καὶ ἐκεῖσε ἰχθυοτρόφιον ἐποίησεν. ἀλλὰ καὶ τὸν ἐν τῇ Φυλακῇ, τὸν ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν ἔξωθεν δεσμάτων κατεχομένων δεσμῶν ἠρθύνησε καὶ ἐπεσκέψατο, καὶ τῶν δεσμῶν ἐλυτρώσατο, ὡς πᾶσαν σωτηρίαν Θεοφιλῶ τὸν ἀγαθὸν καὶ Χειρομίμητον Ἀνακτα Κωνσταντῖνον. τὴν δὲ ἀρετὴν καὶ τὴν γνῶσιν οὕτως ἐτίμησεν, ὡς ἄλλος οὐδεὶς τῶν βασιλευόντων· καὶ ὅν τινα γνῶσιν ἔχοντα, καὶ πρὸς τοὺς νόμους φύσιν καὶ ὀξυτηδειότητα εὑρηκὼς ἐν, προήγαγεν, καὶ εἰς ὑψηλότερον ἀξίωμα ἀπεκατέστησεν. καὶ ἐν ἰδίᾳ δικαιοδοσίᾳ καὶ οἰκονομίαν ἐν πᾶσιν, ὡς τῷ Πορφυρογεννήτου τοῦτον φιλοσοφοῦντος καὶ καταπαιζομένου. καὶ νόμον ὁ Αὐτοκράτωρ ἐξέθετο· ἰδιῶν γὰρ πολὺ πλεονεκτικὸν τῶν ἀπορέων ἐκκυ-

ἦν, καὶ τῶν ἐν μέσῳ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ χωρίων ὑποφυλλόντων ἀρχόντων, καὶ τῶν ἀλαμπόρως πένητας καταδυναστευόντων, καὶ καθ' ἁρπαγὴν τῶν δυνατῶν προάστια προσκτησαμένων ἀφ' ποικίλης τῆς μεθόδου αἰτίας, ἔγνωσιν πεισθαι τὴν τούτων ἀφαίρεσιν. τί ποιῆ ὁ σοφὸς ἐν πᾶσιν; συναγαγὼν τῇ ὑπὸ χεῖρα βουλευτικῇ ποιῆται μεθόδῳ, ὅτι ἀπὸ τῆς αἰφνιδίου αὐτῶν ὑποφυλλόγας πλουσίους, καὶ ὀξωνησαμένους ἢ δωρησαμένους καὶ κατακρατήσαντας τόπια ἢ ἀγροὺς εἰς χωρία, αἰφνιδίως ἐκδιώκεσθαι, καὶ μικρὸν τῆς λώβης καὶ τῆς πλεονεξίας τῶν ἀκορέστων ἀπέρραπισεν.

* Non satis hæc expedita.

A

B

ιϛ'. Ὁ δὲ ὀπτικὸς καὶ γαλεωτὸς Δεσπότης, οὐδὲ ἦς τῶν προσώπων ἀμφισβητήσεως καὶ δικαιολογίας καὶ κάσεως ἀπέγραφεν, τῷ δικάζειν δι' ἑαυτοῦ· ἀλλὰ καὶ τοῖς δικασταῖς συνδικάζειν οὐκ ἀνέβαλλεν, παρεισαμένων τοῦ ἐκείνου βήματι τῶν τε δικαζόντων, τῶν τε συνηγορούντων τῶν δικαζομένων. ἀπεκρούετο ἦς τούτων δικαιολογίας, καὶ ἦς ἀπάτας αὐτῶν· οὐδὲν γὰρ τοῦ ἀληθοῦς αὐτῷ διέφυγεν, οὐ ψεύδος ἀληθείᾳ συγκείμενον, οὐ τὸ πιθανὸν τῇ διηγήσει συγκεραννύμενον, οὐ παιέργοι συγγραφαὶ καὶ κρύδδην συντεθειμέναι· αἵ τινες καὶ ποτὲ ἄγαν δραστηρίοις διέλαθον τὸ ἀληθείας περαπεπάσμαι. ὁπότεδεν τοῦ φόβου περὶ τῆς κρίσεως παιδαγωγηθέντες, δικασταὶ δι' ἑαυτῶν ἔκαστος τῆς δίκης τοῦ ἠδικηκότι ἐγίνετο.

C

ιζ'. Χρὴ οὖν καὶ κοινῶν φροντίδων τὸν Ἀνακτα, καὶ τῶν ἀπείρων διορθωμάτων καὶ ἁμαρτημάτων αὐτοῦ ἐξάπτειν. τῶν ἀπόντων γὰρ Στρατηγῶν, καὶ Βασιλικῶν Γραμματείων, καὶ τῶν ἐν κώμαις, ἐπαρχίαις τε καὶ πόλεσιν, ἐπὶ μιᾶ καὶ εἰς ἀρχηγοὺ ἐθνῶν ἀποστελλομένων γραμμάτων, καὶ τούτων πρὸ αὐτοῦ ἀναγινωσκομένων, οὗτος ὁ Φρόντισμα αὐτῶν διωρίζετο· τί μὲν δέον καὶ τῶν ἐξ Ἀναπλῆς γεγονέναι· τί δὲ καὶ τῶν ἀφ' Ἑσπέρας, καὶ ποτὲ μὲν ὡς τὰ πολλὰ ὥσπερ ὠκεανὸς διήρχετο, προσοδείας δεχόμενος, ἀρχόντων ὑποστελλόντων, ἃς προπετῶς γεγονυίας μεταβολὰς ἐπανορθούμενος. ὁ αὐτὸς Κωνσταντῖνος Βουλευτὴς, Φροντιστὴς, Στρατηγὸς, Στρατιώτης, Στραταρχης, Ἡγεμὼν ἀνεφαίνετο. Ὃ τίς ἂν τὰ ζιζύπου προστερήματα ἐξείποι ἢ φράσῃ.

D

XVI. Mitis vero sereniſſimuſque Princeps, ne eorum quidem qui ad ipſum adirent controverſias liteſque ac diſceptationes judicio finire detrectabat: quinetiam lubens in Judicum ipſe conſeſſu ſedebat; adſtantibus pro tribunali tum actoribus, tum eorum patronis, qui in jus vocabantur. Advocatorum defenſiones eorumque fraudes amoliebatur. Quod enim illius ſagacitatem lateret, nihil erat; non mendacium veritati hærens, non probabilis fucus narrationi admixtus, non ſuperfluæ ſcripturæ libellique clanculum conſcripti, qui vel ſolertiſſimos ſummeque perſpicaces, ſub mentita veritatis larva facile valeant decipere. Hinc fiebat, ut & ante judicium timore caſtigati, a ſe ſponte, qui feciſſent injuriam in ſe ipſi judices eſſent, ac ſententiam ferrent.

Judiciorum ſagacitas piaque aſſiduitas.

XVII. Igitur neceſſe eſt, ut de publicis Imperatoris curis, deque innumeris illius cenſura emendatis, ac de ipſius adminiſtrationibus ſermonem texamus. Cum enim Duces ac Prætores ubique gentium conſtituti, Palatinique Protonotarij, & qui in oppidis, regionibuſque & Urbibus, Magiſtratus erant (quin & gentium Principes) ad eum ſcriberent, eorum ſtatim ſcopum diſcernebat; quid de Aſiaticis, quid de Occiduis ſtatuendum; nec raro illis voluctris in modum præſentiam adhibebat, legationes ſuſcipiens, Magiſtratibus ſcribens, perperamque ac temere mutata corrigens. Idem ipſe Conſtantinus Senator, Curator, Dux exercitus ac Prætor, Miles, Tribunus, Præſes erat, unus omnium muniis defungens. Ec quis vero Viri talis tantique præſtantes dotes narrare, ſatiſque verbis explicare ac diſſerere ſufficiat?

Reip. ſolicitudo.

Amplificatum publicum Nosocomium.

XVIII. Igitur operæpretium sit, A ut & de publico Ubis Nosocomio (ægrotorum scilicet domo) sermonem texam. Videns itaque Imperator Constantinus illud peranguſtum, ſtructuris maximis auxit, ut omnes ejuſmodi morbo laborantes illic cogerentur, & ad illorum perungendas carnes, indeficientes ſumptus, ad poſterorum perennem memoriam, reliquit.

Novum Gerocomium excitatum.

XIX. Dicendum quoque de ſtabulo in Gerocomium (domum ſcilicet ſenum) commutato. Pone enim eque vicino perquam mirandæ Majoris Eccleſiæ ſtabulum erat equorum equarumque Theophylacti Patriarchæ. Hoc videns optimus Imperator, indignumque ducens, in religioſam convertit domum, ac Gerocomium (fovendis ſcilicet ſenibus hoſpitium) ædificavit; illicque conſtitutos cenſu annuo quibus alantur ac induantur, accipere ſanxit.

Novemdecim Accubituum Triclinium

XX. Dicendum & de Novemdecim-Accubituum tecto. Videns enim computruiſſe ac ruinam minari, valdeque deformatum eſſe, ipſum inſtaurat. Cùm enim deauratum ejus lacunar lapſu temporis diffluxiſſet, eo ipſe prius ſubmoto, aſpectu novum ſplendidumque effecit. Sinus enim octangulos componens, eoſque foraminibus variiſque ſculptis figuris exornans, in vitium malleolos foliaque atque arborum genera figuratos, aurique ſtillis aſperſos, tanto decore cumulavit, ut qui oculos animumque ſpectaculo adhibeant, mente excedant.

Romani Pueri Imp. ædes.

XXI. Romano Imperatori filio ſuo majora extruxit Palatia, quam ſuperioris ævi Imperatorum extiterant; magnificas ædes a fundamentis excitans: quarum multiplex variaque figuratio, inque multa animum cogitationemque cum ſtupore dividens, admirationem facit. In Apoſtoli Pauli Tetrachonco (quatuor nempe fornicibus fulta Ædes D ſacra) varias efformavit imagines: & ut vetuſta abolita ſpecie, novus decor accederet, multas in ea aureas figuras imagineſque collocavit.

Apoſtoli Pauli Tetraconchum.

Conſtantinus pictura excellens ac reliqua mechanica.

XXII. Pingendi artem ſic accurate Imperator callebat, ut nemo puto ſuperioris ævi, autve eum ſecuti, ejus peritia eum æquaverit. Multos enim Pictorum emendabat, optimuſque Magiſter videbatur; nec ſolum videbatur, ſed & cunctis admirationi erat. Ingens illud videntibus miraculum, pernoſſe eum, quæ nullo Magiſtro didicerat. Quot

ιη'. Χρὴ οὖν καὶ περὶ τοῦ νοσοκομείου 432.
* τοῦ ὁσίου ἐξειπεῖν· ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος πα- * αἰνῶ τὸ δι-
σάμενος αὐτὸ σμικρότατον, οἰκοδομῇς μεγαπρε- μοσίου. ut
πεσι κατασκευάζει, ὡς ὑπισχνεῖσθαι πόλεις Demoſth.
ἔχειν τοιαῦτα νόσῳ κυριευομένους, καὶ ἀλείμμασι Iſocr. &c.
ταῖς σάρξας αὐτῶν περιεργίαν, χορηγίας ἀνελλιπεῖς αὐτοῖς παρέχων, εἰς αἰωνίζουσαν μνήμην τοῖς μετ' ἡμᾶς κατέλιπεν.

ιθ'. Δεῖ δὲ λέγειν καὶ περὶ τοῦ μετασκευασθέντος σταβλου εἰς γηροκομεῖον. ὅπισθεν γὰρ καὶ πλησίον τῆς περιβαυμάστου ἐκκλησίας τῆς μεγάλης, 433 σταβλος ἦν τοῦ ἱππασείων τῶ 433.
Πατριάρχου Θεοφυλάκτου· καὶ τοῦτον ἰδὼν
B ὁ ἀγαθὸς, οὐ δίκαιον κρίνας οἰκητήριον μετεποιήσατο, καὶ γηροκομεῖον τοῦτο κατεσκεύασεν· καὶ πρὸς χορηγίαν ἔφοδα καὶ περιβολαίων τοῖς σκῆπτ ἐτύπωσιν ἐτησίους λαμβάνειν.

κ'. Δεῖ οὖν καὶ περὶ τῆς στεγῆς τῶν Δεκανικεία ἀκουσίτων διηγήσασθαι ὁρῶν γὰρ ταύτην σεσαθρημένην καὶ καταπίπτουσαν, καὶ εἰς ἀκοσμίαν πολλὴν οὖσαν, ταύτην ἀναχρίζει. τῆς γὰρ κεχρυσωμένης αὐτῆς ὀροφῆς τῷ χρόνῳ διερρύκειας, αὐτὸς ταύτην περιελὼν, νεοφανῆ καὶ λαμπρὰν ἀνέδειξεν. κοιλότητας γὰρ ὀκταγώνους συντέθεικεν, καὶ ταύτας ὑπαῖς καὶ ἀνάγλυφοις ποικίλοις ἀστραγλύφοις κεκοσμηκὼς, εἰς ἀμπέλων ἕλικας καὶ φύλλα καὶ δένδρων ἰδέας ἀναπεπλασμένας, καὶ ταύτας χρυσῷ περιφαντίσας, ποσοῦτον θαυμασίως παρέχων, ὡς ἐξίστασθαι πρὸς τοῦτο θεωμένους ὁρῶντας.

κα'. Τῷ δὲ Βασιλεῖ Ρωμανῷ τῷ υἱῷ αὐτοῦ παλάτια κατεσκεύασεν πλείονα τῶν παλαιῶν Βασιλέων, οἴκοις ἐν βάθρων ἐγείρας· ὧν πίνων δόμων ὃ πολυαναθέτων, καὶ εἰς πολλὰ τὸν νοῦν καὶ τὴν ἀφοιδὴν ἐκπλῆττον καὶ ἀφομοιάζον, θαῦμα τοῖς βλέπουσιν ἀνάπλησιν. τὸν δὲ Τετράκοιλον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰκονίσματα διάφορα ἐζετύπωσεν, καὶ τὴν παλαιὰν καλλονὴν ἀποβεβληκέναι, νέαν δὲ ἐγκαινίσασθαι, πολλὰ ἐν αὐτῇ ἀπὸ χρυσοῦ ἀνάγλυφα καὶ εἰκονίσματα ἐζέθετο.

κβ'. Τὴν δὲ τῆς ζωγραφίας τέχνην ποσοῦτον ἀκριβῶς ὁ ἀνὴρ ἠπίστατο, ὡς οὐκ οἶμαι τῶν πρὸ αὐτοῦ, ἢ τῶν μετ' αὐτὸν. πολλοὺς γὰρ τῶν περὶ αὐτῆς ποιουμένων ἐπανώρθωσε, καὶ διδάσκαλος ἄριστος ἀνεφαίνετο· καὶ οὐκ ἐφαίνετο μόνον, ἀλλὰ παρὰ πᾶσιν ἐθαυμάζετο· καὶ θάμβος μέγας τοῖς ὁρῶσιν, ὧν οὐ μεμάθηκεν, ἐκρημάτιζεν. τῶν δὲ

δὲ τεχνιτῶν διπλοιορθώσεις τῷ Πορφυρογεννήτου τις ἐξείποι ; λιθοξόους καὶ τεκτόνας καὶ χρυσοτείκτας καὶ ἀργυροκόπους καὶ σιδηροκόπους ἐπεμώρθου, καὶ πάντα ὡς πᾶσιν ἄριστος ὁ Ἀναξ ἐπιφαίνετο. A

κγ'. Τὰς δὲ Ἀργυρᾶς πύλας τοῦ Χρυσοτρικλίνου ὁ φιλόκαλος Κωνσταντῖνος ἐδείματο, καὶ πάπιζαν Ἀργυρᾶν ἡ ἐκείνου φιλοπονία ποιεῖ πρὸς ὑποδοχὴν τῶν δαιτυμόνων καὶ καλλωπισμὸν τοῦ ἀριστηρίου κατεσκεύασεν, πολυχρόοις ὕλαις καὶ πλαξὶ καὶ ἀϋφοῦς χροιᾶς καλλιώνας, πλείονα τῆς ἐκ τῆς τῶν βρωμάτων γλυκύτητος τοῖς κεκλημένοις τὸν τέρψιν B πρέχουσαν.

κδ'. Καὶ πορφυρᾶν φυλακὴν ἐμπροσθεν τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ ἐδείματο, δοχεῖον τῶν ὑδάτων δημιουργήσας, ᾧ στήλαις μαρμαρίοις περικύκλωσεν λεότητος αὐγαῖς ὑπαυγαζούσης. τί οὖν ὁ μεγαλόφρων ψυχή ; ἀετὸν ἐξ ἀργύρου τῇ τῶν ὕδατος ἐφίζησιν αὐλῷ, οὐκ ὀρθὸν βλέποντα, ἀλλ' ἀπεστραμμένον καταπλάγιον ὑφαυχενοῦντα καὶ σπαρῦόμενον ὡς ἀπό τινος θήρας, ὄφιν δὲ τοῖς ποσὶ περιελιγέντα καὶ πνίγοντα. καὶ μουσείκτων εἰκόνων ὑπερόχων τῶν ἐκ χρωμάτων ὑλῶν καὶ μορφῶν ὃ διαφόρων ἐκ τοῦ περιπυλαίου C τοῦ Βασιλικοῦ κοιτῶνος ἐδείματο.

κε'. Ἀλλ' οὐδὲ ναυπηγίας ἄπειρος ἦν ὁ Αὐτοκράτωρ. διωρίζετο γὰρ πολεμικῶν νεῶν κατασκευὴν, καὶ οἷς ξύλοις ἁρμόζει καὶ κλείσης αὐτῶν καὶ ἁρμονίας, καὶ ὅπως πρὸς ἄλληλα ἔχουσι.

κς'. Περὶ δὲ τῶν παλατίων τῶν Ἠρίας ἀναλογίζομαι τῇ διανοίᾳ, οἷς ὁ Πορφυρογέννητος ἐδείματο πάσι καὶ πρασίοις, πρότερον οὖσαν τοῖς Χαλκηδονίοις εἰς τάφον, νῦν δὲ τέτρασιν ἀψῖσιν ὑποβεβηκυῖα, καὶ τοῖς πύργων γωνίαις ἑτέρας Βασιλικὰς οἰκίας ἀποτελοῦσα, ταῖς τῶν θερινῶν αὐρῶν καὶ πνευμάτων περικυκλουμένων πνοιαῖς, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν εἰς πόσην ἡμερίδα καὶ χαρὰν ἐμβάλλῃ τὸν ἐκεῖσε ἀναπαυόμενον. D

κζ'. Τί δὲ εἴποι τις περὶ τῶν ἐτέρων τόπων τῶν βασιλίδων οἰκοδομῆς ; καὶ ταῦτα γὰρ τῆς Ἠρίας τοῦ ἤθους καὶ τῆς φιλοκαλίας τοῦ ὑπερβάλλοντι καὶ ὑπερείλουτι, καὶ τῆς ἐκ τοῦ ἐδάφους πέρυσιν ἀναδιδομένης εὐωδίας, ἀφ' ὧν * ἐπιμορφοῖ αὐτῶν καλλος, ὃ καὶ πολὺ ἀφαιρεῖται καὶ ὑπερχεῖται, οἷος ὁ τῶν Ἀποστόλων πλησίον νεουργὴς ναὸς, καλὸς μὲν ἰδεῖν, ὡραῖος

* Leg. ἐπιμορφοῖ τῶν.

Incerti Continuat. Constant. Porphyrog.

Constantinus artifices emendarit, quis dicendo referre queat ? Lapicidas & fabros & auro linientes ac interpungentes & argentarios & ferri fabros meliora docebat, omniaque in omnibus optimus Imperator elucebat.

XXIII. Aurei Triclinij portas Argenteas præclaræ indolis pulchrique ac honesti amans Constantinus fabricatus est; mensamque Argenteam ad convivas excipiendos ornandumque cœnaculum industria sua laboreque conflavit, varij coloris lignis tabulisque ac nativo ipso colore exornans; ipso sui aspectu majore invitatos voluptate afficientem, quam ciborum dulcedine lautoque apparatu. Triclinij Aurei portæ & mensa.

XXIV. Purpuream quoque custodiam pro Imperialis cubiculi vestibulo extruxit; aquarum conceptaculum fabricatus, quod columnis marmoreis per ambitum cinxit levore subfulgidis. Quid igitur magnificus animus ? Aquilam argento conflatam aquæ fistulæ imponit, non recta aspicientem, sed averso vultu obliquè erecto collo, ac velut capta præda ferocientem, pedibusque serpentem intorquentem ac suffocantem. Sed & musivo opere, artefactarum Imaginum comportatis materiis & coloribus, varium conspectum pro Imperialis Cubiculi vestibulo idem construxit. Alia pro sacri Cubiculi vestibulo ornamenta.

XXV. At neque navium fabricæ Imperator rudis erat. Designabat enim quo pacto bellicæ naves essent construendæ; quibus ex lignis earum tum claustra componenda, tum commissuræ; ac quam illa inter se proportionem rationemque habeant. Navium structura.

XXVI. Ad Eriæ Palatia quod spectat, mente cogito quam ad delicias jucundoque aspectu a Constantino in Porphyra nato extructa ac fabrefacta. Prius in sepulchrum Chalcedonis civibus cedebat Eria; nunc vero quadruplici nixa apside, harumque angulos novas domos Regias constituens, dici non potest æstivorum ventorum circunquaque flantium benignioribus auris, quanta jucunditate ac voluptate, quietem ibi captantium ac reficientium animos afficiat. Eriæ Palatia ad Chalcedonem.

XXVII. Quidnam quis dicat de Regiarum Ædium alio loco structura ? Nam hæ quoque Eriam figuræ cultusque & structuræ excellentia atque nitore; nec non se ab imo solo diffundentis jucunditatis fragrantia, efflorente in eis decore, longe etiam superant præcelluntque; cujusmodi Apostolorum haud procul novæ fabricæ Templum, pulchrum sane aspectu, ac Ædes aliæ Regiæ. Apostolorum Templum.

quod admiratione pro eo quo præstat decore, merito habeatur. Quanquam enim molis granditate a veteri Æde deficiat, interioris tamen ambitus splendore atque ornatu longe præcellit.

Theodorus Belona Patricius.

Quid vero fidelis Imperator? Theodorum Belonam, quod præelegantis ac præmagnifici Templi structuræ illi adjutor extiterat, Patricij dignitate ornavit.

Constantini in S. Sophiæ donaria.

XXVIII. Sacras vestes & stragula, quanta in communis Propitiatorij (magni illius prorsusque mirabilis) ornatum & cultum contulit, quis enarrare possit? Quotiescunque enim eo pedem inferret, haud committendum putabat, ut coram Deo vacuus

Exod. 23. 15.

appareret; sed ut magnis donariis, vestibusque auro, margaritis reliquisque lapillis contextis, Numen demereri, eique vicem reddere studeret. Vestes hæ ac stragula, etiamnum Sancta sanctorum magnifice ornant, eximiumq; loco decorem conciliant; ac Constantinum, qua magnificentia ea obtulit, prædicant.

Basilij Cibyræotarum Ducis de Saracenis victoria.

XXIX. Basilij Hexamelitæ Patricij ac Cibyræotarum Ducis expeditio narranda est. Basilius hic Patricius Cibyræotarum Dux cum esset, vir ætate juvenis, at sensu canus, majoremque quam pro annorum ratione experientiam prodens, armatam classem Tarso profectam, inque ea illustrem plane Agarenorum militantem manum, Romanis littoribus orisque applicantem videns, quasi Romanæ ditionis, haud secus ac nidi potituros se illi arbitrarentur; subjectas ipse naves tantæ hostium classi opponit. Ac quamvis paucæ erant, nec tanto illi pares cuneo, pro Ducis tamen magnitudine animi ac proposito, robustiores quam pro ea hostium classe, audaciaque prudentiæ juncta, multis bello sociis fortiores, ambæ concurrunt acies, pugnaque conseritur; ac per eam ingenti utrinque sublato ululatu, collidebantur hinc inde naves; donec Dux ipse Basilius in medium Infidelium impetu irrumpens, in Prætoriam invasit; quo facto, ac cum ignis Græcus totam circum hostium classem incesseret, illi mox partim victi cæsique sunt, partim sub jugum missi; ipsi cum primis Duces atque Proceres Caïtique vivi capti. Hos Basilius ad felicem ac fortunatum Constantinum Imperatorem in Urbem misit; qui & triumphi specie eos in Circo traduxit.

Bellum Italicum.

XXX. Constantinus porro Imperator, militari manu adversus Longobardos ac Neapolitanos expedita, Ducem

A δὲ θαυμάτων. Εἰ γὰρ καὶ τῷ μεγέθει τῆς παλαιότητος ἀποδεῖ, ἀλλά γε τῆς ἔνδον φαιδρότητος πόρρω καθέστηκε. τί δὲ ὁ πιστὸς Βασιλεύς; Πατρίκιον τὸν Βελωναῖ Θεόδωρον, ὡς στωερὸν τῷ λαμπρῷ καὶ κατηγλαϊσμένου ναοῦ ἐποίησεν.

κή. Τῶν δὲ ἱερῶν καὶ πέπλων ὧν παρῆν εἰς ὃ κοινὸν ἱλαστήριον ὃ μέγα καὶ πολυθαύμαστον, τίς ἐξείποι; ὁσάκις ἀφίκετο, οὐκ ἔδοξεν ἐνδυτὸν Θεοῦ ὀφθῆναι κενός· ἀλλ' ἀναθήμασι μεγάλοις καὶ χρυσοστεύκτοις καὶ μαργαρίταις καὶ λίθοις καὶ ὑφάσμασι ἐδεξιοῦτο καὶ ἀντημείβετο. ἃ καὶ τὰ τῶν ἁγίων ἅγια κατακοσμοῦσι καὶ καταγλαΐζουσι, καὶ τῷ θεοστεφεῖ Κωνσταντίνῳ κηρύττεται.

κθ'. Τοῦ δὲ Πατρικίου Βασιλείου Ἑξαμηλίτου καὶ Στρατηγοῦ τῶν Κιβυραιωτῶν, παξείδιον χρὴ διηγήσασθαι. οὗτος ὁ Πατρίκιος Βασίλειος Στρατηγὸς ὢν τῶν Κιβυραιωτῶν, νέος τῷ σώματι, πολιὸς τῇ φρονήσει, καὶ μείζων τῆς ἡλικίας τὸν πολυπειρίᾳ ἐνδεδυκὼς μῦθον, πολεμικὴν καραβίων ἀπὸ Ταρσοῦ ἐξωρμημένων, καὶ Ἀγαρηνῶν ἐν αὐτοῖς ὄντων θεαφανῶς, ἐπειδὴ αὐτοῖς ὁ Στρατηγὸς ἐώρα θεοὺς τοὺς Ῥωμαϊκοὺς χώρας θεοσεβάλλοντας, λογιζομένους ὡς ἀοπλεὶ πελάσουσιν αὐτούς· ὁ Στρατηγὸς τοὺς * οὔ- * Fort. τως αὐτῷ νῆας αἰτιαρραπεξάλμους καὶ ταύ- ἐπ' αὐτ. τας ὁλκηρεῖς οὔσας, καὶ θεοὺς πεποιθὼς οὐκ ὀρκούσας ὃ πλῆθος· ἀλλ' ἐπειδὴ τῷ γνώμῃ καὶ τῷ θεοαίρεσιν εἶχεν τὸ πλῆθος τῶν πολεμικῶν καραβίων κραταιότερον, καὶ τῷ μὴ θεοσέβειαν πολλῶν συμμάχων ἰσχυροτέραν, συνέκειντο ἄμφω, καὶ συμβολὴ τῶν καραβίων ἀνέφαινεν, καὶ περὶ ἀλλήλων πόλεμος ἀνεκρούετο, καὶ βίαιός τις ἀλαλαγμὸς καὶ ὠθισμὸς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν καραβίων ἐκρούετο, ἕως αὐτὸς ὁ Στρατηγὸς Βασίλειος μέσον τῶν Ἀρπτῶν τὸν Χριστοῦ ἠμύνατο, ἔνδον * εἰσπηδήσας, οὗ γε- * εἰσπέδη- νομένου, καὶ πυρὸς ἐνύγρου πάντοθεν τῶν σεν. Ἀρπτῶν τὸν Χριστοῦ θεοκυκλώσαντος, αὐτὴν κατέφλεγεν καὶ κατεσφάττοντο, καὶ δέσμιοι εἰς δουλείαν συνελαμβάνοντο, αὐτῶν τε καὶ πάντων τῶν Ἡγεμόνων [414] καὶ Ἀρχόντων καὶ Καϊτῶν ζω- 434. γρηθέντων. καὶ τούτους ὑπὸ τῆς Πόλεως τοὺς τὸν εὐτυχῆ Βασιλέα Κωνσταντῖνον ἐξαπέστειλεν, καὶ ἐν τῷ ἱππικῷ ἐθριάμβευσεν.

λ'. Ὁ δὲ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος στρατιωτικὴν δύναμιν κατὰ τῶν Λογγιβαρδῶν καὶ Νεαπολιτῶν ὠθίσας, καὶ Ἀρχηγὸν

αὐτῶν τὸν Παπείκιον Μαριάμην ἀποστέλλας, ἀφ' ὧ στασάσης τὰ Ἑσπέρια καὶ τῆς Ρωμαϊκῆς ζυγὸν τοὺς δεσμοὺς ἀφερρήξαν. καὶ γὰρ κατεθρασύνθημεν ὅσοι τῶν Λαγοβαρδίαν ἐκληρώσαμεν χώραν εἰς κατοικίαν, καὶ ὅσοι τὴν Καλαβρείαν, τοῦτο θαρροῦντες ἀφ' ὧ πόρρω καὶ μακρὰν εἶναι τῆς βασιλίδος. ἀφ' οὗ συνεχῶς ταῖς ἀποστασίαις ποιούμενοι, εἰς τοσοῦτον αὐθοπαξίας ἔφθασαν, ὡς καὶ τοῖς Ἀγαρηνοῖς πάκτα δοῦναι, καὶ ταῖς πόλεις καὶ κάστρα καὶ κώμας ταῖς πλησιαζούσας μαχαίρᾳ καὶ ξίφει ἀνελεῖν. ἀλλὰ καὶ οἱ Νεαπολῖται τῆς ὑποταγῆς τοῦ Χριστοῦ * ἀποστρέψαντες, τὰ δοῦλα ἀφέντες ὡμολόγησαν, τοῖς Φωμαίων ἀποστάσιν πρασσόντες. ἵν' οὖν μήτε ὁ στασιάσας πλῆθος ὑπερηφανώσῃ τὸ ἀλαζονικὸν, ὡς τὰ ὑπήκοα Ρωμαίων ἔθνη δουλωσάμενος, οὐκ εὐεξικὼν ὁ Πορφυρογέννητος, στρατεύμασι Θρᾳκικοῖς καὶ Μακεδονικοῖς πύστεις ἀμείψατο, καὶ ναυσὶ πολεμικαῖς μετ' ὀργοῦ πρὸς τὸν πύργον ἀναχέλλῃ αὐτάδελφον καὶ μισέλλην· καὶ ἀπὸ γῆς καὶ θαλάσσης τὸν Νεάπολιν ὁ Παπείκιος Μαριάμης ὁ Ἀργυρὸς ὑπερησπίσατο μετὰ τῶν Ρωμαϊκῶν στρατῶν, ὅσα μὲν πρὸς τὸν γῆν πάντα κατέκαυσαν· ὅσας δὲ σκολοπὰς ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἠσφαλίσαντο, καὶ πάντοθεν αὐτοὺς περικυκλώσαντες, τῷ λιμῷ καὶ τῇ αἰχμαλωσίᾳ πιέζοντες καὶ ταπεινοῦντες, πρὸς δεήσεις καὶ ἱκεσίας τῷ Ἀνακλητῷ Κωνσταντίνῳ ἐπέμψαν, ὑποδουλούμενοι ὡς ἐξ ὁρκῶν. τοῦτο καὶ οἱ Λογγίβαρδοι καὶ οἱ Καλαβροὶ ἐποιοῦντο δὲ καὶ οἱ Βάρβαροι τῆς Σικελίας σύμφωνα εἰρηνικὰ ἐπετέλουν.

λα. Καὶ δεῖ θαυμάσαι τὸν πρὸς τῷ Ἀφρικῷ πόλεμον, αὐτίκα συνεπλέκοντο καὶ συνερρήγνυντο, καὶ τῶν ἰσῶν πρὸς ἄλληλα συμπλοκήν· καὶ δὴ αὔρημου βιαίου πνεύσαντος, ἡμῖν μὲν συμμαχοῦντος καὶ βοηθοῦντος, τοῖς δὲ Βαρβάροις πολεμοῦντος καὶ ἀντιστομοῦντος, τὴν ἧτταν εἶχον ἀκόλουθον, σὺν τοῖς αὐτῶν ὅπλοις καὶ τοῖς ναυσὶ τῷ βυθῷ παραδιδόμενοι. καὶ δὴ ὁ Ἀμηρᾶς αὐτῶν, αὐτονδὰς εἰρηνικὰς τῷ Βασιλεῖ ἐξελιπαρεῖ. καὶ οὐ μόνον οὗτοι, ἀλλὰ δούλωσιν πρὸς τὸν Βασιλέα ὡμολόγησαν, ἀλλὰ καὶ οἱ τὰς Γαλλίας οἰκοῦντες πάμπολλοι Βάρβαροι, πέμψαν πρὸς τὸν Πορφυρογέννητον Ἀνακλητὸν τὸν θυγατροποιόν, καὶ δώρεις μεγαλοφρενεῖσι πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα μετ' ὄψιδας αὐτῶν ἔστελλον· καὶ πάντας εἰς ὑποταγὴν ἡ τύχη τοῦ Πορφυρογέννητου εἰς δουλείαν καὶ ζυγὸν ἤγαγε.

Incerti Continuat. Conſtant. Porphyrog.

illi Marianum Patricium præfecit; quod ſcilicet Heſperiæ partes verſæ in tumultum eſſent, ac Romani jugi vincula perrupiſſent. Etenim in rebellionem proruperant quotquot Longobardiam ac Calabriam ſedes nacti erant, inde rebellandi orta fiducia, quod ab Auguſta procul Urbe diſſiti erant. Idcirco cum novis aſſidue rebus ſtuderent, aliique alias deficerent, eo contumaciæ evaſerant, ut & cum Agarenis fœdus percuterent, Urbeſque & arces & oppida, ferro ignique vaſtarent. Quin & Neapolitani a Chriſti delapſi ſervitute, quæ ſervorum ſunt opera, facturos ſe polliciti, in apertam verſi defectionem erant. Ne ergo plebs in ſeditionem acta atque rebellis, majorem in modum arrogantia inſoleſceret, tanquam gentium potita, quæ Romanæ ditionis eſſent; haud ferens Porphyrogennetus; ex Thracia ac Macedonia conductis copiis, illorum ultor accedit; armataque claſſe cum igne Græco, horum temeritatem ac inſaniam comprimit. Terra namque marique Marianus Patricius Argyrus cum Romano exercitu Neapolim adorſus, quæ quidem ad terram poſita erant, cuncta igni ſuccendit; quotquot autem exitus erant verſus mare, occluſit; hinc adeo undique obſepti oppidani, fameque & captivitate preſſi, atque humili ſenſu effecti, ſupplicationis ergo ad Conſtantinum Imperatorem mittentes, qualem prius Romanis faſcibus ſubjectionem fecerunt. Idipſum & Longobardi ac Calabri præſtiterunt. Quaombrem etiam Barbari Siculi, pacis fœdera inierunt.

Itali Saracenis bello ſocij.

Neapolis ad deditionem coacta.

XXXI. Sed & bellum Africanum mirari ſubit. Mox conſerta acie, & ubi ad manus ventum eſſet, concurrente utrinque claſſe; exorto vento valido, qui quidem nobis quaſi ſocius ac belli adjutor flaret, hoſtibus vero obſiſteret eiſque compugnaret; victi Barbari ſunt, ac cum navibus & armis omnique apparatu maris profundo merſi. Ac vero illis præfectus Ameras, pacis fœdera cum Imperatore poſcebat. Neque hi ſolum ſubjectionem Imperatori profitebantur, ſed & Galliam incolentes, cum omni familia, Barbari, benevolos ſe erga Imperatorem in Porphyra natum exhibebant, doniſque magnificis ambitioſi, ad Imperatorem Legatos cum obſidibus mittebant; cunctoſque Porphyrogenneti fortuna, ad ſervitutem præſtandam jugumque ſubeundum, cogebat.

Belli Africani felix exitus.

Galli Conſtantino amici & fœderati.

Pax cum Saracenis Orientalibus.

XXXII. Ægypti autem Ameras audita Romanorum ingenti victoria ac navali pugna, Infideliumque strage, amicarum statim literarum officio pugnandi ardore cohibito, fœdus pollicetur. Perfidis autem Ameras, quo varie in Romanas acies incurrens, diversis congressibus atque præliis victus fuerat ac profligatus, instaurato caritatis vinculo Imperatori conciliatur. Ad quem etiam Imperator obsides mittit; qui, cum ad Cyri terram illam venissent, Apostoli Thomæ sepulchrum venerati sunt ac exosculati, missasque ab Imperatore Regia munificentia lampadas, ad illud accenderunt, pretiosorumque lapidum ac margaritarum mercatura facta, redierunt. Tanta enim cum aliis magnis dotibus ac virtutibus Imperator gratia pollebat, ut semper alia ex aliis colligeret & acervaret, inque augustiorem ipse cultum, amore digna & admiratione, transferret.

Apostoli Thomæ sepulchrum Edessæ, ejusque cultus.

Triclinium Aureum.

XXXIII. Igitur operæpretium est, ut & de Triclinio Aureo differamus. Hoc nempe industriosissimus Princeps multis floribus varium suaveque olens rosetum reddidit; cum varij coloris flores subtilissimique operis tessellatum opus, recens enatorum florum colores totos refunderet. Hi porro medij inter sinuosos plexus conclusi, ipsaque compositione efformati, incomparabilem præferunt venustatem. Triclinium argento coronavit; inque orbis canthique morem illo circumducto ambiens, insatiabiles ex aspectu delicias videntibus facit.

Civium amor.

XXXIV. Cives Imperator ut ipsa sua charissima pignora, iisque amplius diligebat, longeque eos pluris faciebat. Ex illis, eorum qui ingenui essent atque nobiles delectum habebat; atque alios quidem dignitatum titulis ornabat, alios magnifice donabat, sibique contubernales ac domesticos adlegebat; tantæque illius benevolentiæ lenocinio, majorem illis amoris sui flammam excitabat: quos adeo, ingenti satellitum custodumque ac servatorum agmini præhabebat; velut scilicet fideles herique ac domini amantes, quique suæ ipsorum saluti Imperatoris incolumitatem præferrent.

Brumalij celebratio.

XXXV. Brumalij autem Porphyrogenneti convivium atque epulas, operæpretium ut exponamus. Quod enim veterum jam Imperatorum moribus receptum erat, etiam Porphyrogennetus opere implevit. Diem enim cui nominis ejus initialis litera K addicta est, celeberrimæ festivitatis sibi

λβ'. Ὁ δὲ Ἀμηρᾶς Αἰγύπτου τῷ μεγάλῳ νίκην τῶν Ῥωμαίων ἀκηκοὼς, καὶ τῷ πολεμικῷ ναυμαχίᾳ, καὶ πάσῃ τῶν Ἀρπῶν τοῦ Χριστοῦ, γράμμασιν αὐτίκα φιλικοῖς ὁ μάχιμος αὐτῷ ἀποβάλλεται, καὶ συντίθησι εἰς εἰρήνην. ὁ δὲ τῆς Περσίδος Ἀμηρᾶς, ὅπερ διαφόρως τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ἐτύγχανε στρατεύμασι, καὶ στασιάσεσι καὶ πολέμοις διαφόροις πάλαι, ἀγάπης δεσμῷ καταλλάσσεται πρὸς τὸν Βασιλέα. καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ [435] ἔμβασας πρὸς αὐτὸν ἐκπέμπει οἵ τινες πρὸς τὸ * Καταζηθῆναι χῶν ἐκείνων ἀφικόμενοι, τὸ Ἀποστόλου Θωμᾶ τὸν τάφον προσκυνήσαντες καὶ καπασασάμενοι, καὶ τὰς βασιλικὰς καταστολὰς λαμπάδας ἀπανάψαντες, καὶ ἐμπορθυσάμενοι λίθων τιμίων καὶ μαργαριτῶν. εἰς τοσοῦτον γὰρ μετὰ τῶν ἄλλων μεγάλων καταρτωμάτων ὁ Αὐτοκράτωρ κεχάρισται, ὡς ἄλλα ἐξ ἄλλων συλλέγων καὶ σωρεύων, καὶ πρὸς τὸ ἀξιέραστον μεταφέρων. 435. * Lego κατὰ κῦσιν.

λγ'. Χρὴ δῶν καὶ περὶ τοῦ Χρυσοτεμενίου διηγήσασθαι· ὃ μεγαλικώτατος Ἀναξ πολυτελῶς τινα καὶ θεοδμον ῥοδωνιὰν εἰργάσατο, τῶν πολυχρόων ἀνθῶν καὶ λεπτοτάτων διαφόρων φυτίδων αὐτῶν ἀρτίφυλλα χρόαις μεμυημένων· οἱ μέσοι τῶν ἑλικοειδῶν συμπλοκῶν περικλείοντες, καὶ τῇ συνθέσει διαμορφούμενοι, τὸ ἀσύγκριτον ἀποφέρονται. ἀργύρῳ τὸν ἐπιφάνωσε, καὶ δίκην αὐτυγος τὸν περιλαβών, τοῖς ὁρῶσιν ἀκόρεστον ὑπηργάσατο τὸν τέρψιν.

λδ'. Ὁ δὲ Αὐτοκράτωρ τοὺς πολίτας ἠγάπησεν, ὡς οἰκεῖα αὐτοῦ ἔκγονα, καὶ πλέον· καὶ αὐτοὺς περὶ πολλοῦ ἐποιήσατο· καὶ τοὺς ἐξ εὐγενοῦς φυτείας ἐκλογὴν ἐποιήσατο. καὶ τοὺς μὲν ἀξιωμάτων καταλαμπρυνῇ τιμῇς· τοὺς δὲ μεγαλοπρεπέσι φιλοτιμείαις δωρεαῖς, καὶ συνεδρίοις καὶ ὁμοδιαίτοις ποιήσατο, καὶ ὃ φίλτερον μᾶλλον ἐπηύξησε τῆς ἰδίου οὐσίας· καὶ ἀντὶ πολλῶν σωματοφυλάκων καὶ φρουρῶν καὶ σωτήρων τύπους μᾶλλον προσέκρινεν, ὡς πιστοὺς καὶ φιλοδεσπότας, καὶ τῆς οἰκείας σωτηρίας προκρίνων τὸν Ἀναξ.

λε'. Τῷ δὲ [436] δεκάτῳ τοῦ Βρουμαλίου τοῦ Πορφυρογεννήτου δεῖ ἐξειπεῖν. ἔθος γὰρ τοῖς πάλαι Βασιλεῦσι τελούμενον, καὶ ὁ Πορφυρογέννητος εἰς ἔργον τοῦτο ἐξεπόνησεν. τῷ γὰρ ἡμέραν ἐν ᾗ ὁ τῆς κλήσεως αὐτοῦ στοιχεῖον Κάππα ἀποκεκλήρωται, λαμπροπρεπεῖ ἑορτάζων 436.

πεμήγυεν, πολυανθρωπον τοῦτον δέ- A loco ducens, ingenti celebrandam con-
κνυέ. ἡ τοῖς γὰρ πολυτελέσι καὶ πολυ- ventu indicebat. Lautissimis enim lar-
ψοις ὀκείναις τραπέζαις τὸν Σύγκλητον gissimisque dapibus Senatum omnem
ἅπασαν δεξιούμενος, χορηγίαις ἐνεργεπι- excipiens, beneficentiæ majoris mune-
κωτέραις τὸ φαιδρὸν τῆς ἑορτῆς ἐπολ- ribus, festivitatis lætitiam ac splen-
λαπλασίαζεν, σηρικῶν τε ἐλουλαίων ὑπο- dorem multis partibus cumulabat: se-
δίδων, ἀργυρίων πολλῶν καὶ ἀπείρων, ricarum vestium ac prætextarum abun-
437. [437] ἐνθημάτων ἀλουργῶν ξύλων Ἰνδικῶν βύω- de largitione; vis magnæ pecuniæ & in-
δίας, ἃ οὔ τις ἀκήκοει, ἢ μεμύσπα τε- numerabilis; purpurissarumque vestium
θήπαμ. ac trabearum; Indicarum arborum
(quas nemo audierat unquam aut vi-
derat) fragrantia recreans.

λϛ'. Τὴν Μουσικὴν οἶδεν πᾶς τις XXXVI. Musicam norunt om- Constantinus Musicæ studiosus.
ὡς θεῖον τί ὄντι εὕρημα, καὶ τῇ αὐ- nes divinum esse inventum, exque ho-
θεπτίνῃ φύσει συντελοῦν. τί οὖν ὁ βα- minis genio ac illi conducens. Quid
σιλεὺς καὶ μεγαλοφρονέσπατος Ἀναξ. τού- igitur religiosus & magnificentissimus
τῆς αἰτιπποίητο, καὶ δι' αὐτῆς ὑμνῆν τὸ B Constantinus? Hanc colebat, nec per
Θεῖον οὐκ ἔλειπεν. ὁπηνίκα πανηγύρεις eam divinum Numen canticis celebra-
φαιδραὶ κατεφαιδρύνοντο, καὶ τῶν Μαρ- re cessabat. Inde læti conventus splen-
τύρων ἑορταὶ κατελάμποντο· Ποιμένων ἱε- dorem habebant, Martyrumque so-
ρέων καὶ Διδασκάλων μνήμαι τοσούτων lennia illustriora erant; sanctorum de-
ἔλαμπρυνον. τοσοῦτον γὰρ ὁ ἀνὴρ ἐχαριτώθη, nique Pastorum Doctorumque memo-
ὡς χορεῖς ὑμνῳδῶν συγκροτεῖν καὶ ἀρχη- riæ, novo velut fulgore radiabant.
γοὺς τούτοις ὑπεῖναι, αὐτὸς πρὸ πάν- Tantis enim Vir gratiis plenus erat,
των τούτοις σοφὸς, καὶ τῶν ψαλλομένων ut Cantorum choros cogeret, eisque
ἐπαρχοῦσιος, καὶ τῷ ψυχῷ ἡδυνόμενος Duces adscisceret; ipse prior omnibus
καὶ χαιρόμενος. cum eis versans, audiensque psallen-
tes, atque inde gaudens animumque
exhilarans.

λζ'. Οὕτως ἠγάπησεν ὡς ἄλλος οὐ- XXXVII. Sic dilexit ut nemo Chrysostomi admirator.
δεὶς τὸν περὶ αὐτοῦ πιστῶν, καὶ μνή- alius ante eum Fidelium, clarissima-
μην λαμπροτάτην τετίμηκεν, καὶ ὁ βα- que prosecutus memoria est atque co-
φυὴς τοῦ Χρυσοστόμου, ἐπαινῶν τὸν σεμνὸν C luit, præclaram Chrysostomi indolem,
438. κὴν τῶν λόγων καὶ περιόδων, [438] καὶ τὰ verborum circuitionumque laudans
τῶν κύκλων χρυσοτεῖν καὶ ἐνθυμημάτων, ἐν compositionem, circulorumque & en-
οἷς τὸν τῆς μετανοίας κήρυκα λαμπρῶς thymematum uno ordine digestam
καὶ ἀγλαῶς ἐκαλλώπισεν. seriem, quibus splendide ac magni-
fice pœnitentiæ exornavit Præco-
nem.

λη'. Τὸν δὲ Βασιλέα Ρωμανὸν τὸν XXXVIII. Romanum autem Erga filium amor, ejusque institutio.
υἱὸν αὐτοῦ οὕτως ἐφίλησεν καὶ ἠγάπησεν, Imperatorem filium suum sic amavit
ὡς ἄλλος οὐδείς. ἐπὶ πᾶσιν περὶ πάν- atque dilexit, ut hac eum parte nemo
των πρῶτος ἔσχε τὸν κατὰ Θεὸν βίον· æquaverit. Præ omnibus vero horta-
ἔπειτα καὶ λόγον ἐπ' ἤθους, καὶ batur, ut pie ac religiose Deum co-
βάδισμα καὶ γέλωτα ἐπὶ στολῇ ἐπὶ κα- leret; tumque doctrinam & mores do-
θέδρᾳ καὶ στάσιν Βασιλικὴν ἐξεπαίδευεν. cebat; incessumque & risum & habi-
διὸ καὶ θείων ἐμφορεῖσθαι ὁ Πορφυρογέν- tum; & ut pro Regia Majestate in so-
νητος ἤξιοῦτο, καὶ πρὸς αὐτὸν προσέφη- lio sedere ac stare eum deceret, in- D
σεν, Εἰ τοῦτα φυλάξῃς, μακρόβιος τῆς formabat. Quamobrem etiam divinis
Βασιλείας Ρωμαίων ἔσῃ. apparitionibus dignus habitus Con-
stantinus, filio vaticinabatur, ac qua-
si ex oraculo aiebat, *Hæc si servaveris, in longos annos Imperii Romani sceptra moderaberis.*

λθ'. Καὶ γυναῖκα τῷ Βασιλεῖ Ρωμανῷ XXXIX. Uxorem Romano filio Romani uxor Anastasia, quæ & Theophano.
τῷ υἱῷ αὐτοῦ δέδωκεν, [439] εὐσεβῆ ἐξ εὐ- suo locavit nobilissima ortam prosapia,
γενῶν προγόνων, καλὴν μὲν τῷ σώματι, pulchram corpore, facie venustam,
ὡραίαν δὲ τῇ ὄψει, κοσμίαν δὲ τῇ ψυχῇ, castam animo, ac omni morum hone-
ὀνόματι Ἀναστασίαν, ἢ τῆς Κρατεροῦ θυγατέ- state præditam, Anastasiam nomine,
ρα· ἣ καὶ ἐνομοθετήσατο πρὸς τῆς Πορφυρογεν- Crateri filiam: cui & a Porphyrogen-
νήτου Θεοφανὼ, κατ' ἀξίαν, ὡς ἂν τῆς Θεοῦ neto inditum Theophanonis nomen:
plane meritò, velut scilicet ei, quæ
ex Deo ejusque munere (hoc ipsum

sonante vocabulo) enituisset atque A electa esset. Positus nuptialis thalamus peractaque celebritas in admirabili Justiniani Rhinotmeti Triclinio. Hinc jucunditas gaudiique lux Porphyrogenneto circunfusa, cum Helena Augusta; quod talem sicque ab avis nobilem puellam filio sponsam dare licuisset.

Helenæ Augustæ pietas; provisi Hospitali reditus.

XL. Porro cum Helena Augusta morbo conficeretur, eoque gravi conflictaretur, benignissimus Imperator nihil de suo in eam affectu amorisque vi remisit: sed quicquid illi in votis erat, lubens implebat. Rogabat namque Augusta, ut in domo Hospitali senibusque alendis ac confovendis, in B veteri Petrio (quod Helenæ nuncupatur) recens ab ipsa extructa, Imperatoris munificentia suburbana constituerentur, hincque ejus authentica expedirentur diplomata, ac reditus assignarentur; quæ omnia Porphyrogennetus gaudens lætusque implevit. Vidisses eam animo & corpore gaudere atque lætari, ea scilicet ratione, quod Imperator immenso ipsam amore prosequeretur, profusisque largitionibus ipsi obsequeretur. Faciebat ad gaudij cumulum, quod Romanum filium suum Imperialibus infulis videbat sublimatum: quod item filias

Constantini filiæ; Agatha ion cum sedula.

Zoen & Theodoram & Agatham secum versantes, unaque cum ipsa ac C Constantino patre lætantes cernebat. Nam & ipse eas colebat ac diligebat. Præcipue vero Agatham observabat, quod indefessa solicitudine, sedulaque patri, dum ægra valetudine uteretur, inserviret; ejusque Imperator opera, his qui A secretis erant, ac Magistratu præerant Senatumque gerebant, præstanda munera significaret. Videbaturque Interpretis rationem habere: nec videbatur solum, sed & exploratum erat, ejusque reipsa munia partesque explebat.

Nicephorus Phocas, patris loco Domesticus: bellica Viri facinora.

XLI. Quod autem Magister ac Scholarum Domesticus Bardas Phocas D viribus destituebatur, jamque effœta erat ætate ac gravi senectute, eum Porphyrogennetus officio movens, ejus loco Domesticum præficit Nicephorum Patricium ac Ducem Asiaticorum ejusdem filium charissimum; virum scilicet multis diversisque præliis re præclare gesta spectabilem, belloque fortissimum habitum. Is suavi blandoque alloquio ordines componens, adversus hostes Agarenos signa movebat, ea felicitate, ut nihil non auderent, ac velut in patrio solo in hostium agris stativa habere non abnuerent; ac

φθυξεσθαι καὶ ἐκλεξθεῖσθαι· καὶ νυμφικὴ πασα ἐγηγείξετο καὶ ἐτελεῖτο ἐν τῷ πορφυρομήτῳ τρικλίνῳ τῆς Ιουστινιανοῦ τῆς Ρινοτμήτου· ἐ γοῦν καὶ ἡ θεοφανοῦς τῷ Πορφυρογεννήτῳ ἐπιγαμβρεύσασα ἅμα Ελένῃ τῇ Αὐγούστῃ, ὡς παιδίσκης ἀρχαίας κόρης τῷ αὐτῷ μνηστευσαμένη.

μ΄. Η δὲ Αὐγούστα Ελένη νόσῳ πυρεθμίῃ, ὁ Φιλόχαλος Αναξ οὐκ ἐπέδωκεν τῇ παρὰ αὐτοῦ ἀφθόνῳ ἐ φορτῇ· ἀλλὰ πάντα ἐν πᾶσι τὰ καταθύμια αὐτῆς ἐπλήρου. ἐ γὰρ ἡ Αὐγούστα ἠξίου καθ᾽ ἑαυτὴν τῆς νεωστὶ πρὸ αὐτῆς κατασκευασθείσης ξενῶνος ἐ γηροτροφείου εἰς ὃ παλαιὸν Πετρεῖον, ὃ λεγόμενον Τὰ Ελένης, ἱδρύσασθαι τὸν Αναπεσμα παρόντα καὶ χρυσοβούλλια ἐ ἐξόδους· ἅ πνα μὴ γραῖς ὁ Πορφυρογέννητος ἐξεπλήρου. καὶ ἵν᾽ ἰδεῖν αὐτοῦ τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι ἡδυνομένῳ καὶ χαιρομένῳ, ὡς ἀπείρου πόθου καὶ πλούτου ταύτῃ πρέχων. ἔχαιρεν δὲ πλεῖστον ὁρῶσα Ρωμανὸν τὸν υἱὸν αὐτῆς Βασιλέα· καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῆς Ζωὴν καὶ Θεοδώραν καὶ Αγάθην σεμνούσας ἐ σεμνοφραμονμένας αὐτῇ, καὶ τῷ Βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ. καὶ γὰρ ἐ αὐτὰς ἐτίμα ἐ ἐφίλει. ἐν ἐξαιρέτῳ δὲ τῇ Αγάθῃ ὡς ἀόκνως λειτουργοῦσα τῷ Βασιλεῖ εἰς τὰς ἀρρωστίας αὐτοῦ, ἐ καταμιμνήσκεσθαι δι᾽ αὐτῆς τὸν Βασιλέα τῶν Σεκρέτων ἐ τῶν Αρχόντων τὰ διοικήματα· ἤ τις ἐ μεσίτης αἰνιφαίνετο· ἐ οὐκ ἀνεφαίνετο μόνον, ἀλλὰ ἐ ἐγηγείξετο ἐ ἐλέγετο.

μα΄. Ο δὲ Πορφυρογέννητος ἀφῆ τὸν τὸν Μάγιστρον ἐ Δομέστικον τῶν σχολῶν Βάρδαν τὸν λεγόμενον Φωκᾶν ἀδυνάτως ἔχοντα, ἐ εἰς γῆρας ἐλάσαντα, τῆς Δομεστικείας ἀποκινῆσαι, ἐ αὐτ᾽ αὐτοῦ παραβάλλεται Δομέστικον Νικηφόρον Πατρίκιον ἐ Στρατηλάτην τῶν Ανατολικῶν τὸν φίλτατον υἱὸν αὐτοῦ, ἄνδρα ἐν πολλοῖς ἐ διαφόροις πολέμοις δεδοκιμηκότα, ἐ ἄριστον ἀναφανέντα· ἐ τῇ ἡδυπάτῃ ἀφθαλείᾳ ἐ γωνείᾳ αὐτοῦ κοσμήσας τὰ στρατεύματα, ἐ παρὰ τοὺς πολεμίους Αγαρηνοὺς ἐχώρει, ὡς πάντα τὰ στρατεύματα θαρρεῖν, ἐ ὡς ἐν ἰδίᾳ χώρᾳ παρεικότα ποιήσασθαι· ἐν

μήτε κρυπτομένων ἢ βακχευόντων, ἢ ὑπο- A neque latitarent aut baccharentur; vel (ut ante fueverant) pedem referrent, aut deserta militia ad propria rediret; sed omnes vivido impetu scutis muniti hastisque pugnantes, in hostes irruerent, ac Agarenos penitus profligarent. Eratque videre rem stupendam, omnique majorem admiratione; Nicephorum Victorem acies & turmas cuneosque impij Chambadæ concidere atque fundere; præclarique Victoris ac pugilis fortunam cunctos suspicere ac magnifice efferre; quippe cum Urbes oppidaque & vicos & arces subjectis flammis combureret, captivosque duceret, ac fœderatos Romano Imperio offerret. Porro ad fidelem Constantinum reversus ab expeditione, easdem laudes honoresque ab eo consecutus est, quibus priscis temporibus veteris Romæ Imperatores Prætoresque Triumphi ritu donabantur. Nicephori Phocæ antiquo ritu Triumphus.

XLII. Operam dedit Imperator Constantinus, ne ullum paternorum ædificiorum ruinam faceret. In his magnum ipsum Balneum, quod Leo ejus pater in Marinæ Ædibus (vastissimum sane reique Romanæ miraculum) struxerat, cum prius neglectum fuisset, eoque neglectu sartumque tectum servandi incuria, ornatum omnem, ac quicquid decoris erat, amisisset, prorsusque deformatum esset, nec in eo præter rudera ac fundamenta quidquam aliud extaret; Constantinus hic, qui paternis æque ac suis operibus gloriaretur ac delectaretur, instaurandum constituit; ita rursus reparans, ut non modo priorem ornatum referret, sed & structuræ magnificentia vinceret; undique illi ornatu quæsito, pristinaque lavantibus reddita voluptate. Quæ res tum extraneis admirationem facit, tum civibus ac inquilinis stuporem injicit. Marinæ Balneum instauratum.

XLIII. Constantinus porro Imperator, Theodorum Patricium Belonam nuncupatum, Præfectum Urbisque Parentem præficit. Virum scilicet idoneum & eruditum, jurisque peritia ac nobili indole ingenioque egregie præditum; quique rei civilis cura, recta ordinis constitutione jurisque dicundi æquitate, judicio contendentibus spontaneam escam ministraret. Theodorus Belona Præfectus ac Urbis Parens.

XLIV. Basilium vero Patricium sacri Cubiculi Præfectum (Accubitorem vocant) Porphyrogennetus adversus impium Chambadam cum exercitu militumque valida manu, atque armorum ingenti apparatu, mittit. Ac sane divinis munitus illius consi- Basilij Accub. expeditio; capta Samosata.

ὑπεξιόντων, ὡς ἔθος ἐω αὐτῆς· ἀλλὰ πάντες τολμῶς ἐφόδῳ τοὺς πολεμίους ταῖς ἀσπίσι προβεβλημένοι, καὶ ταῖς δόρασιν ἀμυνόμενοι, ἐπὶ κεφάλης τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἀφανίζοντες. ἐπὶ ἐω ἰδεῖν θαῦμα καὶ ἔκπληξιν τοῖς ὁρῶσιν τὸν Νικητὴν Νικηφόρον τὰς προσπαίξεις καὶ δυνάμεις καὶ τὰ φοῦλκα τοῦ ἀθέου Χαμβαδᾶ συγκόπτοντα καὶ διαρράπτοντα, καὶ πάντα τύχην τοῦ Νικητοῦ ἀρίστευσιν θαμβεῖσθαι καὶ μεγαλωφέλειν τοῖς ὁρῶσιν· ὡς γὰρ πόλεις καὶ κώμας καὶ χώρας πυρὶ καταπέρωσαν, ἐπ' αἰχμαλώτους ἄγειν, ἐπ' ἀποστόλους τῇ βασιλείᾳ Ρωμαίων προσφέρειν. καὶ δὴ πρὸς τὸν πιστὸν Κωνσταντῖνον ἀφικόμενος, ἐπαινῶν καὶ θαῦμα πᾶσι ἠξιώθη, οἷον ἐν ταῖς πάλαι χρόνοις οἱ Ρωμαίων Στρατηγοὶ ἀπὸ ἐκτάσεως.

μβ'. Ὁ δὲ Ἀναξ Κωνσταντῖνος, μηδὲν τῶν πατρῴων αὐτοῦ οἰκοδομημάτων συγχωρῆσαι πεσεῖν· ὁποῖόν τοῦτο ὃ μέγα λουτρὸν, ὃ πρὸς Λέοντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ προσκτισθὲν εἰς τὰ Μαρίνης, διὰ χρόνου τε καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς πολιτείας θαῦμα, ὃ πρότερον πρόσοψιν, ὡς ἀμελείᾳ καὶ ῥᾳθυμίᾳ πρὸς πᾶσαν ἀμορφίαν καὶ ἀκοσμίαν ἐλάσαι, καὶ μηδὲν ἄλλο αὐτὸ σκεπῆσθαι ἢ θεμελίους· οὗτος ὁ Κωνσταντῖνος ταῖς πατρικοῖς ἔργοις ὡς οἰκείοις ὑπεραγαπώμενος καὶ τερπόμενος, διαχρισμὸν ἐν αὐτῷ ὑπεδίδωσιν, αὖθις ἀποκαλιῶν· οὐ μόνον εἰς τὸν πρότερον κόσμον ἀναφέρων, ἀλλὰ πλέον χρείττονα δημιουργήσας, πάντοθεν προεκαλλιώπων, καὶ τῷ πρότερον ἀποδιδοὺς τοῖς λουομένοις ὑπάρχειν. τοῦτο καὶ ξένοις εἰς θαῦμος εἰσάγειν, καὶ ταῖς 441 * οἰκείοις ἐκπλήττειν.

441. * οἰκείοις.

μγ'. Ὁ δὲ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος Πατρίκιον Θεόδωρον τὸν Βελωνᾶν λεγόμενον, Ἔπαρχον καὶ Πατέρα πόλεως προχειρίζεται· ἀνδρα ἱκανὸν καὶ λόγιον, πρὸς τοῖς νόμοις 442 πολυπειρίαν καὶ θεσμίαν ἔχοντα· καὶ 442 πρὸς τὸ κοινωνὸν, ἔμφυτον δώρημα τοῖς δικαζομένοις τὴν εὐκοσμίαν καὶ δικαιολογίαν αὐτοῦ παρέχειν.

μδ'. Τὸν δὲ Πατρίκιον καὶ Παρακοιμώμενον Βασίλειον ὁ Πορφυρογέννητος κατὰ τοῦ ἀθέου Χαμβαδᾶ μετὰ ἐκστρατείας καὶ δυνάμεως λαοῦ, καὶ πολλῆς ἐξοπλίσεως ἀποστέλλει. καὶ δὴ ταῖς ἐκείνου θεοπνεύστοις βουλαῖς κα-

liis, Regia Byzantioque profectus, ad Infidelium Christumque negantium fines applicat: ac primum quidem Samosatam expugnat, Urbem olim a Syris extructam, atque ad Euphratis ripam positam: præsidio firmam tutamque; populi multitudine confertam, multisque divitiis locupletissimam. Adversum hanc belli incumbebat moles, ipsumque Barbarorum Ducem. Porro Barbari innata elati superbia, certam sibi de Romanis pollicebantur victoriam, iisque infremebant. At ubi collatis signis pugna cominus conserta est, ne impetum quidem sustinere valentes, in fugam versi, quo cuique liceret res suas in tuto ponere, eo certabant evadere. Hinc victor Romanus miles mortuis spolia detrahere, eos qui vivi capti essent sub jugum mittere, ampliſſimasque manubias direpta Urbe parare. Ducta hæc omnia in Urbem, ac triumphi specie per Circum traducta.

ὁπλιθεὶς, τῆς Βασιλικῆς οἰκίας καὶ τῶν Βυζαντίου ἀπάρας, πρὸς ἅς τῶν ἀρνητῶν τὸ Χριστὸν γένεται χώρας. καὶ πρῶτα μὲν 441 πόλιν πορθεῖ Σαμοσάτων, Σύρων πάλαι κατῳκισμένην, καὶ πρὸς τῷ ὄχθαι τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ κειμένην, δυσπορίατον οὖσαν καὶ πολυάνθρωπον, καὶ πλούτῳ πολλῷ ἐπιβεβλημένην. ταύτῃ τε τῷ στρατῷ ἐχώρει, καὶ κατ' αὐτῶν τῶν Βαρβάρων ἠγωνιῶντο· οἵ τινες τῇ σωφρόνῳ ἀλαζονείᾳ ἐπαιρόμενοι, ἁμαχεὶ τὰ τῆς νίκης αὐτῶν ἐφρυάττοντο. ἐπεὶ δὲ οἱ Βάρβαροι τῷ Ρωμαϊκῷ στρατῷ συνεβλήθησαν, καὶ μηδὲ τῇ αὐτῶν ὁρμῇ φέροντες εἰς φυγὴν ἐτρέποντο, καὶ σώζειν ἑαυτὸν ἕκαστος ὅπως δύναιτο ἠγωνίζετο· τότε σκυλεύονται μὲν οἱ νεκροὶ, διασμοῦνται δὲ καὶ οἱ ζωγρηθέντες, καὶ λαφύρων πολλὴ γένεται συναγωγή· καὶ ἄπαντα τὸ χρυσὸν διαῤῥεῖν, καὶ ὁ θρίαμβος τῆς ἱπποδρομίου παρεδέξατο.

Leo Phocas, Orientalium Dux.

XLV. Ad hæc Imperator Leonem Patricium Bardæ Phocæ filium Magistrum, vice fratris sui Nicephori, Asiaticis Legionibus Ducem præficit; virum sane optimum ac strenuum, adversusque Agarenos ac Imperij hostes bellicosissimum. Eratque videre germanos, Christianorum præsidio decertantes præliaque moventes, factaque in hostes impressione eorum stragem dantes & jugulantes atque cædentes, cum illi eorum impetum non ferrent.

μέ. Ὁ δὲ Βασιλεὺς τὸν Πατρίκιον Λέοντα τὸν υἱὸν Βάρδα Μάγιστρον τῆς Φωκᾶ Στρατηγὸν εἰς Ἀνατολικοὺς ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Νικηφόρου προεχείρισε, δόξῃ δέξιον, καὶ πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς εἰς πολεμίους μαχιμώτατον. εἰ ἰδεῖν τοὺς αὐταδέλφους ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν ἀγωνιζομένους, εἰ πρὸς τοὺς πολεμίους χωρεῖν καὶ καταφάττειν, εἰ τῇ αὐτῶν ὁρμῇ μὴ φέρεσθαι.

Incendium: ejus Constantino reparatæ ruinæ.

XLVI. Sub id tempus, haud longe ab Æde sancto Thomæ sacra, ingens formidolosumque excitatum incendium; ita nimirum, vt quæ ad portam Ferream tendit porticus, igne absumpta sit. At Imperator, pro summa sua benignitate, ac quod Cives ut charissima pignora sic diligebat, illorumque rebus paterne prospiciebat, cunctos consolatus est, instauratis eorum ædibus, quas vorax flamma absumpserat: tantaque illa humanitate deliniti Cives, Imperatorem velut fere Deum alterum ac beneficum parentem laudibus celebrabant, gratiasque agebant.

μς'. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς μέγας εἰ φοβερὸς πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, ὥστε καπακαῦσαι τὸν ἔμβολον τὸν ἀνῳχθέντα πρὸς τὴν Σιδηρᾶν πόρτην. ὁ δὲ Αὐτοκράτωρ τῇ πολλῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι, εἰ ὡς οἰκεῖα ἔθρηνε τοὺς Πολίτας φίλους εἰ κηδόμενος, πόλεις ἀνῳκοδόμησεν εἰς ἀνοικοδομὴν τῶν πυρκαϊέντων αὐτῶν οἰκημάτων· καὶ τὸν Ἀνακλᾶν οἱ Πολῖται ὡς Θεὸν δεύτερον εἰ εὐεργέτην ἐπῄνουν καὶ εὐλογοῦσιν.

Turcorum expeditio ac strages.

XLVII. Turcis porro, expeditione adversus Romanos susceptа, & ad ipsam usque Urbem per diem festum Paschæ excurrentibus, Thracesque, quotquot in eos incurrebant, captivos ducentibus, multamque prædam abigentibus; mox Imperator Pothum Argyrum Patricium ac Excubitorum Domesticum cum sua legione, Ducisque Bucelariorum & Opsicij ac Thracesiorum misit, qui trajicientes e vestigio eos insequerentur. Quamobrem

μζ'. Τῶν δὲ Τούρκων ἐκστρατείας ποιησάντων κατὰ Ρωμαίων, εἰ καταδραμόντων μέχρι τῆς πόλεως τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Πάσχα, εἰ λησταλαζόντων πᾶσαν Θρᾴκην ψυχὰς καὶ χρήματα πολλά· ὁ Βασιλεὺς αὐτὸς, τὸν Πατρίκιον καὶ Δομέστικον τῶν Ἐξκουβίτων Πόθον τὸν Ἀργυρὸν μετὰ τῶν πάντων αὐτοῦ, καὶ τῶν Στρατηγῶν τῶν Βουκελαρείων, εἰ τῶν Ὀψικίου καὶ τῶν Θρᾳκήσιν, κατὰ πόδας αὐτῶν πέμψας, ἐξαπέστειλεν. οἱ τῇ βιαιοσ-

βύζαντος δεκτὰ παρὰ Θεοῦ βύζῃ τῷ Πορ- A
φυρογεννήτου νυκτὸς ἐπιπεσόντες, κατέσφαξαν καὶ κατεπολέμησαν, λαβόντες τὴν παρ' αὐτῶν καὶ αἰχμαλωσίαν. αὐτοὶ δὲ ὑπὸ τῆς ἄγαν πτήξεως καὶ ὄψεως ἀχμωδέντες, εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐπέστρεψαν.

Deo acceptis Porphyrogenneti communiti precibus, facta noctu in hostem impressione, eorum late stragem dederunt. Expugnatis illorum castris, præda recepta atque captivi. Turci vero ingenti ea clade ac fuga confusi, ad sua reversi sunt,

μή. Ἄξιον γὰρ ἔστιν ἐξηπεῖν καὶ τὸ φοβερὸν ὀπτασίας Θεοῦ φανὲν σημεῖον, καὶ παράγγελμα τῆς μεταβάσεως Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου. Φασὶν γὰρ εἰς τὴν γένεσιν τοῦ Ἀναξίου ἀστέρα λαμπρὸν καὶ μετὰ κόμητου φανῆναι ἡμέρας
444. τεσσαράκοντα. [444] νῦν δὲ πάλιν εἰς τὴν νόσον καὶ ἔξοδον αὐτοῦ, ἀστέρα κατ' οὐρανὸν διαγνῶναι· B ὀλεθρὸν δὲ καὶ ἄμφωρον φῶς ἔχοντα· καὶ τοῦτον ὑπὲρ ἑπτὰ ἡμέρας φαινόμενον, δηλοῦντα τῇ χρείττονι δυνάμει δεδημιουργημένον τὸν Πορφυρογέννητον Κωνσταντῖνον· καὶ τοῦτο ἴσασι πολλοὶ τῶν βυζαντίων, καὶ τὸ θαῦμα τοῖς οὐκ εἰδόσι παραπεμψάμενοι, ἵνα καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ Πορφυρογεννήτου συμπενθήσῃ τέλος. Ἀλλ' ἐπὶ τὰ πλείω τῶν Βασιλικῶν πραγμάτων διαφθύγῃ τὸν νοῦν, ἓν δὲ τοῦτο τὸ τελευταῖον τοῖς εἰρημένοις προσθεὶς, τοῦ λόγου πέρας ἀφίξομαι.

Cometæ in ortu & occasu Constantini visi.

XLVIII. Operæpretium vero ut & tremendum ex Deo ostensum signum, ac Constantini Porphyrogenneti migrationis prænuntium, exponamus. Aiunt namque in illius ortu stellam Cometem splendidam ad dies quadraginta luxisse; nuncque iterum sub morbi tempus vitæque exitum stellam in cœlo apparuisse, turbido atque obscuro jubare; inque dies multos conspicuam fuisse, hoc nempe præsignantem, Constantinum Porphyrogennetum potiore virtute ac numine conditum esse. Sicque se rem habere, viri plures probi novere, ac miraculum ad eos qui nescirent transmisere, ita ut etiam elementa Porphyrogenneti finem pari luctu prosequerentur. Verum quanquam pleraque Imperatoris gesta animum fugiunt, ubi unum hoc extremum superius dictis adjecero, orationi finem imponam.

μθ'. Ἐπέφερε πόθος τὴν ἔφεσιν τῷ Ἀνακλήτῳ ὄρει τοῦ Ὀλύμπου καταλαβεῖν, καὶ ἵνα C
αὐτῷ ἁγίους Πατέρας ἐπόψασθαι, καὶ τῶν τιμίων αὐτῶν ἐπαπολαῦσαι βύχῶν· καὶ τῇ μεταβάσει τῶν τόπων, καὶ τῇ τοῦ ἀέρων εὐκρασίᾳ ὁ υἱὸς αὐτῷ ἀφεπιτήσασθαι. ὑπεσημήνατο γὰρ αὐτῷ νόσος κρυφία, δι' ἣν καὶ ἰατρικῆς ἐπιμελείας ἔκδοτος ἐδείκνυτο, καὶ τῆς πρὸς τὸν Ὄλυμπον ἐξελθούσης ἐδεῖτο ὁ μάλιστα. τούτῳ τοῦ πόθου κάτοχος γενόμενος, αὐτίκα τῷ δρομωνίου ἐπέβαινεν, καὶ πρὸς χώρας τοῦ Βιθυνῶν ἐπεφοίτα· καὶ πρὸς Πείετον, ἥτις Πραίνετος παρὰ τοῦ ἐγχωρίων ἐπωνόμασται, ἔκ τινος πατρίου Θεοῦ Βιθυνῶν τιμὴν κλῆσιν ὑπιτελεῖσα. ἐκεῖθεν πρὸς Νικαίαν ἐφίσταται, πόλιν ἀρχαιόπλουτον καὶ πολύανθρωπον· ἀπὸ δὲ ταύτης εἰς Φερυπσήειον Μοναχῶν πρὸς τὰς ἐπορείας χείμωνι ἀφίκετο, τῇ ἑκαι-
445. σι δεξαμένου [445] Μάρτυρος Ἀθηνογένους· καὶ δῆλα κιναβάρεως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γράμματα ὁ ἑκὼν καθηγουμένου ἐπέδειξε τοῦ Ἀνακλήτου. Φασὶ γὰρ ὅτι Λέων ὁ βύσβης Βασιλεὺς ἑκὼν διερχόμενος, τὴν πορείαν ποιούμενος πρὸς τὰς τοῦ Ὀλύμπου ἀκρωρείας, αἰτήσεως χάριν τοῦ δοθῆναι αὐτῷ υἱὸν διάδοχον τῆς Βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ὁ τηνικαῦτα Ἡγούμενος τῆς μονῆς Πέτρος προέφησεν αὐτῷ, Υἱὸν γνήσιον διάδοχον τῆς βασιλείας αὐτοῦ· καὶ αὐτὸς μέλλοι ἐξελθεῖν εἰς τὸν Ὄλυμπον,

Constantini ad Olympum profectio.

XLIX. Incesserat Imperatorem cupido ingensque desiderium petendi Olympum montem, & ut sanctos Patres illic degentes inviseret, seque venerabilium precum illorum amplo commeatu communiret; nec non ut locorum mutatione auraque leniore ægræ valetudini remedium quæreret. Mussitabat enim in eo occulta quædam ægritudo, cujus etiam curandæ causæ, Medicorum se curæ addixerat, ac ad Olympum exire maxime opus habebat. Hoc desiderio ac amore captus, confestim Prætoriam minorem celocem conscendit, venitque ad Bithynorum fines; & ad Prietum

Prietus, Prænetus.

(Prænetus locus vocatus est ab indigenis, eam nactus appellationem a quodam Bithynorum tutelari Deo.) Inde Nicæam applicat, Urbem olim opulentam ac incolis confertam. Tum ad Monasterium venit, quod ad montis ascensum situm est, ac Athenogeni

Athenogenes Martyr in Olympo cultus.

Martyri, illic cultum habenti, sacrum est. Ibi loci Præpositus, illius patris diploma, rubrica consignatum Imperatori ostendit. Aiunt enim, *Pia recordationis Leonem Imperatorem illac transeuntem, atque ad Olympi verticem iter habentem, ut a Deo filium Imperij hæredem votis impetraret, a Monasterij tunc Præfecto Petro nomine audivisse, Fore, ut filium Imperij successorem susciperet; & ut is idem sub vita exitum, Olympum pari-*

Vaticinium de futura Leonis sobole.

ter peteret. Itaque Porphyrogennetus, propria patris sui agnita scriptura, *Veram esse ait Monachi vaticinationem.* Inde ad Olympi montosa transit. Olympi, inquam, quem & Mysorum censui (nempe Mysis olim in eo sedes habentibus) pridem adscripsere. Indeque vix tortuosis, anfractuosis, præruptis ac quam difficillimis ad ascensum collibus superatis, ad sacrorum Patrum cellas Imperator evasit. Quibus visis ac salutatis, eorumque salutarium precum commeatu munitus, Prusam commigrat: quam olim vir Bithynis Imperans, fortitudinis rerumque bello præclare gestarum nobilioribus gentis Regibus, monumentum condiderat. In hujus pene pomœriis ac suburbanis cum Thermæ occurrissent, iis lavit: quo loco ferunt fabulæ, *Herculem, quærendo Hylam circunquaque palantem, ex Hylæ necem cruore absterssisse.*

Olympi origines.

Prusæ origines.

Mythica.

L. Interim admonent sacri Patres, *Esse in Olympi summo vertice seniorem Ascetam in spelunca signis effulgentem:* quo ille nuntio, hinc ejus visendi desiderio excitatur. Ac vero Senior divina colluстratus apparitione, quasi ad eum Imperator venisset, relicta cella sua, facta reverentia (prone scilicet salutato) *Benedic*, ait. Quærit Imperator, *Quisnam tandem & unde & quomodo ac quo venerit?* Respondit ille, *Cum Majestatem tuam ad me venire cognoverim, ego potius ad te venio.* Tum Imperator Dei nutu Seniorem ad se missum suspicatus, ejusque precibus communitus, cum vitæ terminum sibi proximum adesse didicisset, ad sanctorum Patrum cellas reversus est: ciboque cum illis recreatus, cito ad mare descendit. Nec eum ægrotare plerique noverant: sed intus cœliaco morbo contabescebat, febrisque ardoribus consumebatur.

Prænuntiatus Constantino vitæ exitus.

LI. At, ô naturæ mortalis leges fortunæque vicissitudines, in quos luctus ac lamenta compellor! Quo ex tempore recedens, rectaque mari iter contendens Urbem Augustam petiit, quo tenebatur, morbo deterente ac male afficiente. Quod enim tremendus quondam Imperator vi morbi majore fatiscebat, jamque spes salutis abscesserant, nemo erat qui non ejulatu, luctuque Porphyrogennetum prosequeretur: nemo qui Regem optimum, dulcem, mansuetum, alloquio facilem, tranquillum serenumque, ac si qua ejusmodi nomina quis viro affectus adhibeat, non deplangeret ac lamentaretur. Quoniam vero extremum jam spiritum Constantinus Porphyro-

Subditorum amor in Constantinum.

εἰς τὰ τέλη τοῦ βίου αὐτοῦ. Ὁ δὲ γραφεὶς ὁ Πορφυρογέννητος ἰδίαν ἔγραφε Λέοντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γνωρίσας, Ἀληθεύειν ἔφησεν ἑαυτὸν τοῦ προφήτου τοῦ Μοναχοῦ. Ἀπὸ δὲ ταύτης πρὸς τὰς ἐπορείας τοῦ Ὀλύμπου ἦλθε. Ὀλύμπου ἐκείνου, οὗ καὶ Μυσίων παλαιὰ γραφὴ * προσεδέδωκεν Μυσῶν ὄρη παλαιὸν ἐκ τούτων οἰκουμένων. ἐκ δὲ τούτων ἐπὶ τὰς προσδοκίας καὶ δυσκολίας καὶ ἑλικοειδεῖς καὶ κρυμερώδεις ἀναβάσεις μόλις διελθὼν ὁ Ἀναξ, ταῖς κέλλαις τῶν ἱερῶν Πατέρων καταλαβών, οἷς ἰδὼν καταπασάμενος, καὶ τὰς τούτων ψυχαφελεῖς θύρας ἐφόδιον λαβών, πρὸς τὸν Προῦσσαν μετεμίσατο πόλιν ἀνδρὸς ὃ πάλαι Βιθυνῶν βασιλεύσαντος, ἀνδραγαθίας καὶ πολέμων τὰ πλεῖστα Βασιλέων ἐπαρθέντων, σύμβολον μνήμης τὴν τοιάνδε πόλιν ἐξεργάσατο. ἧς οὐ πολλῷ ἄποθεν, καὶ ἐπορύχιος γενόμενος, θερμῶν ἀναδόσεις βλέπων, ἐν οἷς μῦθοι φασὶν Ἡρακλεῖ καὶ ζήτησιν Ὕλα ἀπειπεῖν μόλιμον, καὶ τὸ ἐκ Ὕλου φόνον ὡς λύθεν ἀποσμήξασθαι. 446.

* περιδιαλαιὸν.

ν'. Ὁ δὲ Ἀναξ πρὸς τῶν ἱερῶν Πατέρων διδαχθείς, Ἐν τῇ κορυφῇ τοῦ Ὀλύμπου Ἀσκητὴν ἔχειν σημειοφόρον γέροντα ἐν σπηλαίῳ, πόθῳ τῷ πρὸς αὐτὸν ἠπείγετο. καὶ δὴ ἐκ θείας ἐκλάμψεως ὁ γέρων ἐμφανισθείς, ὡς τοῦ Βασιλέως πρὸς αὐτὸν ἀφικομένου, τὸ κέλλης αὐτοῦ ἀπιὼν, μετθοίδην ὃ βαλών, Ὁ, Εὐλόγησον, ἔφησεν. ὁ δὲ Βασιλεὺς ἐρωτήσας, Τίς τε ὢν ἐκ πόθεν καὶ πῶς, καὶ ποῦ προβαίνει; ἔφησεν, Τὴν πρόοδον τῆς Βασιλείας σου πρός με γενομένην, μᾶλλον πρὸς σὲ προβαίνουσαν. ὁ δὲ θείᾳ ἀποστολῇ τὸν γέροντα ὑποπτήξας, τὰς ποτοῦ θύρας ἐφόδιον λαβών, καὶ τὴν τῆς ζωῆς αὐτοῦ μετάστασιν μαθών, πρὸς τὰς κέλλας τῶν ἱερῶν Πατέρων ὑπενόστησεν· καὶ συνεστιαθεὶς αὐτοῖς, ὁ πάλαι πρὸς τὴν θάλασσαν κατῆλθεν. καὶ τοῖς πολλοῖς ἐλάνθανεν, ὡς εἴη νοσῶν· ὄνδον δὲ κατεδαπέμενος καὶ κατεφθείρετο ὑπὸ τε τοῦ κοιλιακοῦ νοσήματος καὶ τοῦ πυρετοῦ.

νά. Ἀλλ' ὦ θνητῆς φύσεως νόμοι, καὶ τύχης μεταβολαί, πρὸς οἵους συνεπείγομεν καὶ ἐλαύνομεν θρηνώδεις; ἐξ οὗ μεταβὰς, καὶ κατευθὺ τεῖνας τὸν πλοῦν πρὸς τὴν Βασιλίδα πόλιν κατέλαβεν, τῇ συνεχούσῃ νόσῳ καταπτυχόμενος καὶ βαλλόμενος. ἐπεὶ γὰρ πᾶσαν ὁ φοβερὸς Βασιλεὺς τῆς νόσου, καὶ αἱ περὶ τοῦ ζῆν ἐλπίδες προεχώρουν, οὐκ ἦν ὅστις τὸν Πορφυρογέννητον μὴ ἀπωλοφύρετο καὶ ἀπωδύρετο τὸν καλὸν Ἄνακτα, τὸν γλυκύν, τὸν εὐκροσύνην, τὸν εὐκρόσιτον, τὸν γαλιώνην, καὶ ὅσοις ἄλλοις χρὴ ὀνόμασι καλέσαι τὸν ἄνδρα πρὸς οὓς πω πόθῳ συνδέδεται. ἐπεὶ δὲ τὰ τελευταῖα πνέων ὠφάνη ὁ Πορφυρογέννητος Κων-

σαντῖνος, Ρωμανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Αὐτοκράτορα Βασιλέα ἐποίησεν, παρηνδεῖ δὲ ὁρκώσας Ιωσὴφ Πατρικίου καὶ Πραιπόσιτον τοῦ Ληφυλάξαι αὐτὸν τῇ αὐτοῦ ἐπιστήμῃ καὶ πυκνώσει. καὶ γὰρ τοιοῦτος ἦν ὁ ἀνήρ· πυκνὸς καὶ ὀρθὸς καὶ πιστός, καὶ πρὸς τὰ πολιτικὰ δικαιώματα ἀετοῦ ὠκύτερος. Εἷς δὲ ὁ ἀπροσωπολήπτων καὶ δίκαιος, ὥστε μὴ γνωρίζεσθαι.

νβ'. Αὐγούστα Ελένη σὺν τοῖς τέκνοις αὐτῆς, καὶ τῷ Πατρικίῳ καὶ Παρακοιμωμένῳ Βασιλείῳ, καὶ τοῖς Κοιτωνίταις, ὡς εἶδον τὸν Ανακτα Κωνσταντῖνον ψυχορραγοῦντα καὶ συγκατακλινόμενον, περιχυθέντες τῇ κλίνῃ κλαυθμοῖς καὶ ὀδυρμοῖς ἀμέτροις περιῤῥάγησαν, ἀπωλοφύρατο καὶ ἀπωδύρατο τοιοῦτον Δεσπότην, καὶ πλέον οὐδὲν ὠφέλησαν, ἢ χωφοῖς καὶ κενοῖς δάκρυσι καταπλύνοντες τὸ Βασιλικὸν σκῆνος σῶμα· καὶ δὴ τῷ κλίνῃ αὐτοῦ ἀμφοτέρων περικυκλούντων, καὶ πᾶς πολλαῖς οἰμωγαῖς κατακλυόμενος, καὶ πρὸς τὰ τέλη πάντη ὢν ὁ γλυκὺς καὶ εὐεπιδότης Βασιλεὺς, χορεστασίαι 447
Ἁγίων καὶ Δικαίων, Μοναχῶν τε καὶ Μαρτύρων καὶ Ιεραρχῶν παρῆσαν, καὶ τὸ πανάγιον αὐτοῦ πνεῦμα χερσὶν ἀγγελικαῖς παρέθεντο. καὶ τάχιον τῶν ἀποσμίξαντες, προσέθηκαν ἐν τοῖς Δεκανικέα ἀκουβίτοις. καὶ ψαλμοῖς τὸν τελέσαντες, πρωΐ ἐξήγαγον, καὶ πρὸς τὴν Χαλκῆν ἀποθέντες, τελευταῖον ἀσπασμὸν ὁ Αρχιερεὺς καὶ οἱ Ιερεῖς καὶ οἱ Μάγιστροι καὶ οἱ Πατρίκιοι, καὶ ἡ πᾶσα Σύγκλητος κατα- 448
πάλιν· 448 καὶ ὁ τῆς Καπετάνης, ὡς ἔθος ἐστὶν αἰακραύξας, Ἔξελθε Βασιλεῦ, καλεῖ σε ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων. καὶ τοῦ πλήθους τοῦ ὄχλου βοῶντος καὶ κωκυτὸν καὶ ὀδυρμὸν βαλλόντων· καὶ τοῦ τρίτου τοῦτο φωνήσαντος, πρωΐ ἄραντες τὸν Ανακτα, ἐξήγαγον ἀπὸ τῶν Βασιλικῶν δόμων ἐπὶ τὸν λεωφόρον, καὶ πρὸς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Αποστόλων ἔφερον, τῆς Συγκλήτου πάσης προπεμπούσης, καὶ ἄσμασι προπομπίοις τὴν ἔξοδον μεγαλύνοντες.

νγ'. Καὶ τί δεῖ λέγειν εἰς τὸν συνελθόντα λαὸν καὶ ὄχλον τῆς πολιτείας, τῶν μὲν ἀφ' ὑψηλοῦ τὸ Βασιλικὸν σκῆνος σκῆνος καταπλυόντων, τῶν δὲ πλησίον περιεργαζομένων· καὶ ἄλλων μὲν ἐξ οἰκοδομῶν καὶ οἰκημάτων μετεώρων καὶ ὑψηλῶν προσκαθημένων, καὶ πρὸς τὴν ὕλην τῆς κλίνης ὑπορριπτόντων· τῶν δὲ χρυσίῳ μορφομένων, καὶ σταγμοῖς ἐγκαρδίοις κλονου-

A gennetus trahere videbatur, Romanum filium Imperatorem designat, eum etiam atque etiam Josepho Patricio ac Præposito commendans, adjuransque, qua pollebat prudentia ac solertia, ut res ejus diligenti opera servaret incolumes. Talis sane ille vir erat, catus ac prudens, rectusque ac fidelis; publicisque rebus administrandis, aquila pernicior; integritate judicij, & ut nullius personam acciperet, pius ac justus; qua probitate nemo par illi enituit. Josephi Præpositi præclaræ dotes.

LII. Helena porro Augusta cum liberis, Basilioque Patricio & sacri Cubiculi Præfecto, nec non Cubiculariis, ubi Imperatorem Constantinum animam agentem, ac jam linqui viderunt, lecto circunfusi, immenso fletu ac ejulatu lacrymas libantes, herum talem ac dominum deplangebant ac lamentabantur; nihilque inde majoris frugis consecuti sunt, quam ut mutis inanibusque lacrymis, Imperatoris corpus illud funusque proluerent. Hinc inde itaque, ejus lectum utrisque ambientibus, multoque gemitu deplangentibus, cum prorsus in extremis esset dulcis ac locuples munerator Constantinus, astiterunt Sanctorum Justorumque & Monachorum atque Martyrum ac Hierarcharum chori, suumque ille sanctum Spiritum Angelicis manibus commendavit; citiusque abstergentes in Novemdecim-accubituum exposuerunt; psalmisque ei defungentes, confestim eduxerunt, ac in Chalce depositio, supremum Urbis Episcopus & Sacerdotes & Magistri & Patricij, omnisque Senatus, osculum dederunt ac consalutarunt. Tum ex more Magister cerimoniarum alta voce atque clamore, *Egredere, Imperator; vocat te Rex regum & Dominus dominantium*; plebisque sublato clamore & gemitu longeque lugubri voce, ac cum tertio, quem dixi, Incœptor pronuntiasset, confestim tollentes Imperatorem, e Regiis Ædibus eduxerunt, publicaque vehentes, ad sanctorum Apostolorum detulerunt, pompam comitante universo Senatu, ac funebribus canticis magnifice Viri exitum exornante. Coniugis liberorumque lacrymæ. Constantini exequiæ.

LIII. Quid vero attinet populi civiumque multitudo quanta confluxerit, narrare? Cum alij e sublimi Regium illud tabernaculum aspectarent, alij e vicino obiter cernerent; alij e domorum altis cœnaculis tantisper prospicientes, in feralem lectulum oculos superne conjicerent; alij secum ipsi taciteque lugerent, ac cordis suspiriis qua-

terentur, alij gemitibus dilacerarentur; nonnulli altius quiritarentur, plangendo ac deflendo commune infortunium; alij ubertim torrentis instar lacrymas funderent, auroque compactam sandapilam illam largiore fletu aspergerent ac perfunderent. Ubi ad sanctorum Apostolorum venerandam Ædem venerunt, sicque pompa elatum Imperatoris funus in illud intulerunt, Basilius Patricius ac sacri Cubiculi Præfectus, suis ipse manibus, uti moris est defunctis, sanctissimum ejus cadaver linteis institisque convolvens, tumuloque seu urna rite parata ac composita, cum Leone ejus patre Imperatore in monumento condidit: ita sane ut unionem cum patre ac charitatem, nec post mortem ac sepulturam charissima proles aversata sit.

Depositio in Æde Apostolorum.

LIV. Erat Constantinus Porphyrogennetus Imperator procera statura, condido lactis instar colore, pulchris oculis ac gratiosis, aquilinus seu adunco naso, lata fronte, roseus, oblongo collo, recta corporis statura velut cypressus, latis humeris, probis moribus, in cunctos lenis ac fere subtimidus; epularum vinique amantior, eloquio dulcis, muneribus præmiisque largus. Vixit ab ortu suo annos quinquaginta-quinque, menses duos, dies ..... Mortuus est mensis Novembris die quinta-decima, Indictione tertia, anno a mundo condito sexies-millesimo quadringentesimo sexagesimo-nono; relicto Romano Imperatore atque Helena Augusta Romani matre.

Constantini species ac forma.

λμένων, καὶ ἄλλων ὀδυρμοῖς καταξαινομένων, καὶ ἄλλων τινῶν ὀξύτερον ὀπτικωκυόντων, καὶ σεμβλιδόμενοι καὶ ἀπωλοφυρόμενοι τὴν κοινὴν δυσχημοσύνην· τινῶν δὲ καὶ τὰ δάκρυα χρουνηδὸν προχεόντων, καὶ τὸν χρυσοκόλλητον σκεῖνον καταβδύοντων καὶ καταῤῥαίοντων. ὡς δὲ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων προσήλασεν, καὶ ἔσω ὁ Βασιλικὸν δορυφορούμενον ἐφαίνετο σῶμα, ὁ Πατρίκιος καὶ Γαραιρεμένος Βασίλιος, ὁ πενθερὸν αὐτοῦ σῶμα τῆς οἰκείας, ὡς ἔθος τοῖς νεκροῖς ποιεῖν, καὶ λαξεύσας, καὶ τὸ πάφου ἤτοι τὸ λάρνακος ὑπεκτιθέντος καὶ συκωθέντος, κατέθετο μετὰ Λέοντος Βασιλέως τοῦ παιδὸς αὐτοῦ. τιμὴ δὲ πατρικὴν ἑνότητα καὶ ἀγάπην σοῦδε μετὰ θάνατον καὶ τάφου ὁ Φίλιππος υἱὸς ἀπέσβεσεν.

νοῆ. Ἦν τῇ ἰδέᾳ ὁ Πορφυρογέννητος Κωνσταντῖνος ὁ Βασιλεὺς ὑψηλὸς τὴν ἡλικίαν, λευκὸς τὴν χροιὰν ὡσεὶ γάλα, βλέφαλμος, χαροπὸς ἔχων ὀφθαλμούς, γρυπὸς ἤτοι ὀξίρις, μακροπρόσωπος, ῥοδινός, μακροτράχηλος, τὴν ἡλικίαν ὄρθιος ὡσεὶ κυπάρισσος, εὐρὺς τοῖς ὤμοις, καλότροπος, προσηνὴς πᾶσι, καὶ ὡς τὰ πολλὰ δηλὸς, φιλοτράπεζος καὶ φίλοινος, ἡδὺς τοῖς λόγοις· καὶ τοῖς δώροις καὶ ταῖς ἀπλήψεσι πλούσιος. ζῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ μέχρι θανάτου αὐτοῦ ἔζησεν χρόνους πεντήκοντα πέντε μῆνας δύο, ἡμέρας ..... ἐτελεύτησεν δὲ μηνὶ Νοεμβρίῳ πεντεκαιδεκάτῃ ἰνδικτιῶνος τρίτης, ἔτους ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἑξακισχιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ ἐνάτῳ, καταλείψας Αὐτοκράτορα τὸν Ρωμαῖον καὶ Ἑλένην Αὐγούσταν τὴν μητέρα Ρωμανοῦ.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ ΥΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ.

IMPERIUM ROMANI FILII CONSTANTINI PORPHYROGENNETI.

α'. ΡΩΜΑΝΟΣ ὁ Βασιλὲὺς κατελείφθη Αὐτοκράτωρ τῷδε τῷ παῖδι αὐτοῦ τῷ Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου, ἐτῶν ὡς εἴκοσι καὶ ἑνὸς, ἐπὶ τοῦ Πορφυρογεννήτου * Κωνσταντίνου ἐπιφανεστάτου ὄντος· ἅμα καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἑλένῃ καὶ Θεοφανοῖ τῇ σεμνοτάτῃ αὐτοῦ, μηνὶ Νοεμβρίῳ * ἰνδ. γ'. ἕκτῃ, * ἰνδικτιῶνος ἕκτης, ἔτους ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἑξακισχιλιοστοῦ τετρακοσιοστοῦ ἑξηκοστοῦ ἐνάτου· καὶ προβιβάσας τοὺς Κοιτωνίτας καὶ τοὺς Σφαιτοὺς τοὺς παῖδας αὐτοῦ Πατρικάτα καὶ Πρωτοσπαθαρόκανδιδα πρώτους, καὶ ἐν ἑτέροις ἀξιώμασιν ὑπερβιβάσας καὶ δώρεις καταπλουτίσας, τὸν Βασιλικὸν δρόμωνα τοῦ παλατίου κατήγαγεν. ἐξελέξατο δὲ καὶ προέκρινεν Παραδυναστεύοντας, καὶ πρώτους τοὺς τοῦ Συγκλήτου Ἰωσὴφ Πατρίκιον Πραιπόσιτον καὶ Δρουγγάριον τῶν πλοίμων, ὧν πίνα καὶ μὴ βεβαίως

A I. ROMANUS Imperator a patre suo Constantino Porphyrogenneto Imperij hæres (summa rerum ei concredita) relictus est, annos natus circiter viginti & unum (Basilio Porphyrogenneto unius anni puero) una cum matre Helena ac Theophanone conjuge; mensis Novembris die 6. Indict. 6. anno a mundo condito sexiesmillesimo quadringentesimo sexagesimo-nono. Mox vero patris Cubicularios ac Domesticos Aulicos, Patricia ac Protospathariorum aliisque majoribus dignitatibus auctos, donisque locupletatos, e Palatij ædibus deturbavit. Elegit vero ac cooptavit rerum gerendarum socios ac Administros Senatusque Principes, Josephum Patricium Præpositum ac rei navalis Drungarium; quem etiam haud ita post sacri

Romanus Junior Imp.

Josephi summa in Aula auctoritas.

* Basilείου. 450.

Cubiculi Præfectum (id est, Accubitorem) provexit, omnemque in eum auctoritatem curamque gerendæ Reipublicæ rejecit. Joannem cognomento Chærinam Protospatharium, Patricium ac magnum Hetæriarcham præfecit; ut per eum ejusque curas, cautum esset Imperatori, si qui insidiarum illi suspecti essent. Sisinium Protospatharium Exsacellarium, Urbis Præfectum dedit; quem ipsum brevi post Patricium ac Generalem Logothetam constituit; ejusque loco Theodorum Patricium e militaribus Numeris, Daphnopatem nuncupatum, Urbis Præfectum creavit. Hic porro Sisinius, quandiu Præfecti munere functus est, æquitate ac justitia fulsit, sacrumque Prætorium egregie ornavit. Videre erat, cum ad ejus tribunal litigantes adstarent, recidivas lites seu controversias ex damnatis causis & mortuis, dolosque ac versutias repellere ac procul amandare: hincque adeo sua quisque sponte illatæ parti injuriæ judex erat. Quin & adjutores seu assessores Urbis Præfecto ab Imperatore dati, ij, Josephi Patricij & Accubitoris, Urbisque Præfecti Sisinij judicio testimonioque probati; Theophylactus A secretis cognomento Matzitzicus, ac Josephus Spatharocandidatus Judexque, quem Prætorij Logothetam constituit. Hi ambo, quibus Urbis Præfectum probe consiliis juvabant, operam suam Reip. bene collocabant.

Sisinij Urbis Prætoris justitia.

Prætorij Logotheta.

II. Operæpretium igitur fuerit, ut de publicis Imperatoris curis disseramus. Simul atque rerum summam adeptus est, ad Romanos omnes Duces Imperatorisque nomine Prætores, & Bulgariæ & Occidentis Orientisque gentium Principes, amicitiæ confovendæ causa literas misit: iis acceptis, gratulari omnes Imperatoris fortunæ ejusque sibi amicitiæ nomine; optimum celebrare, pacisque cum eo fœdera firmare. At neque de Civibus prætereunda narratio est. Romanus Imperator sic ut parentem, patriam diligebat, atque in ea nobiles familias pluris faciebat. Idcirco etiam antiquæ puræque nobilitatis instituto delectu, nobilium alios dignitatum honestare honoribus, alios magnificis donare muneribus; quandoque etiam ad mensam adhibere, erogataque pecunia, amoris vim magis adaugere ac incendere; quaque illi benevolentia ipsum prosequebantur, multæ stipatorum ac satellitum turbæ præferebat.

Romani solertia literis demerendi.

Civium patriæque amor.

Παρακοιμώμενον προχειρίσασθαι, καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ φροντίδα τῆς κοιτικοῦ ἀνατεθῆκεν. τὸν δὲ Πρωτοσπαθάριον Ἰωάννην λεγόμενον τὸν Χοιρινᾶν Πατρίκιον καὶ μέγαν Ἑταιριάρχην προεβάλετο, τῇ φυλακῇ τὸν Ἀναχθὰ ἀπὸ τῶν ὑποπιπτόντων προσώπων. καὶ τὸν Πρωτοσπαθάριον Σισίνιον τὸν ἀπὸ Σακελλίου, Ἔπαρχον πόλεως ἐχειροτόνησεν, ἄνδρα λόγιον καὶ πρὸς τὸ κοινὸν ὠφέλιμον, ὃν πάνυ καὶ μετ' ὀλίγον Πατρίκιον & Γενικὸν Λογοθέτην προεβάλετο· καὶ αὖτ' αὖτὸν Ἔπαρχον πόλεως τὸν Πατρίκιον Θεόδωρον τὸν ἀπὸ Σπαθαροκανδιδάτων τὸν λεγόμενον Δαφνοπάτην ἐποίησεν. ὅς τῆς Σισινίου τῇ Ἐπαρχίᾳ διέπρεψεν εὐνομίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ τὸ ἱερὸν Πραιτώριον κατηγλάϊσεν. καὶ ὡς ἰδεῖν παρεσμένων τῷ ἐκείνου βήματι, καὶ ἀποκρούων καὶ ἀπορραπίζων τὰς παλινδικίας καὶ παλινβολίας τῶν δικαζομένων· καὶ δικαστὴς δ' ἑαυτῷ ἕκαστος τῆς δίκης τῷ ἠδικημένῳ ἐγίνετο. ἀλλὰ καὶ συμπόνους τῷ Ἐπάρχῳ ὁ Αὐτοκράτωρ δέδωκε, τῇ ἐκλογῇ καὶ μαρτυρίᾳ Ἰωσὴφ Πατρικίου καὶ Παρακοιμωμένου καὶ τοῦ Ἐπάρχου Σισινίου, Θεοφύλακτον Ἀσκρῆτιν τὸν λεγόμενον Ματζίτζικον, καὶ Ἰωσὴφ Σπαθαροκανδιδάτην καὶ Κριτὴν, ὧν πάνυ Λογοθέτῃ τοῦ Πραιτωρίου ἐποίησεν· οἵ πάνυ τῇ βουλίᾳ τοῦ Ἐπάρχου καλῶς τῇ πολιτείᾳ συνήργουν.

β'. Χρὴ δὴ καὶ περὶ τῶν κοινῶν φροντίδων τοῦ Ἀναχθὰ ὀξέφειν. οὗτος πρὸς πάντα Ἀρχηγὸν Ῥωμαίων καὶ Βασιλικὸν Στρατηγὸν, καὶ τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Δύσεως καὶ Ἑῴας ἔθνῶν ἀποστελλομένων φιλικῶν γραμμάτων αὐτῷ, πάντες τῇ τύχῃ καὶ φιλίᾳ αὐτῷ * τοῦ Αὐτοκράτορος, κρότον ἀνύμνουν, καὶ φιλικὰς ἀποδὰς ὠμολόγουν. διὸ δὴ καὶ περὶ τῶν Πολιτῶν ἐξέφειν. ὁ Βασιλεὺς Ῥωμαίων οὕτως ἐφίλησε τὸν συγκαμόντα ὡς τὸν γεννησαμένον, & ὃ αὐτῷ γένει περὶ πολλοῦ ἐποιήσατο. Διόπερ τοῦτον καὶ τὰ βούλῃ, καὶ καθαρὰ τῶν γνωῶν ποιεῖται δι' ἐκλογῆς· καὶ οὓς μὲν, ἀξιωμάτων καταλαμπρύνῃ τιμῇς· οὓς δὲ, μεγαλοπρεπέσι φιλοτιμίαις δωρεαῖς. ἐοὶ ὅτε καὶ στενοῖσι ποιούμενος ἀγῶνα πρέχων, ὃ φίλτρον μᾶλλον ἐπηύξῃ καὶ ὑπερεφλεγε, καὶ τὸν ἐκείνων εὔνοιαν αὐτὴ πολλῶν φρουρῶν καὶ φυλάκων προέκρινεν.

* Forte ἀνεχώρησε.

γ'. Τὰς δὲ ἀδελφὰς αὐτοῦ Ζωὴν καὶ Θεο- A
δώραν καὶ Ἀγάθων καὶ Θεοφανὼ καὶ Ἄνναν, ἐκ
τοῦ Βασιλικοῦ δόμων εἰς τὰ Κανικλείου, ἐν
οἷς Σοφία ἡ Αὐγούστα ἡ τοῦ Χριστοφόρου καὶ τοῦ
Βασιλέως ἰδιῶτις ἀποκεκαρμένη Μοναχὴ, κατήγα-
γον, καὶ Μοναχὰς ἀπέκειρεν· πολλὰ καὶ τῆς Ἑλένης
τῆς μητρὸς Ρωμανοῦ, καὶ αὐτῶν ἀπολοφυρο-
μένων καὶ ἀποκλαιουσῶν, καὶ τῇ χρείᾳ πρὸς ἀλ-
λήλων σφιγγουσῶν, καὶ τῷ παχήλῳ ὑπεκει-
μένων, πλέον οὐδὲν ὠφέλησαν, ἢ κωφοῖς καὶ
κενοῖς δάκρυσι. πάλιν δὲ αὐτὰς μετ' διάπαυ-
σιν ἡμερῶν ἀπ' ἐκείνου ὁ Αὐτοκράτωρ μετέπε-
κεν· καὶ τὴν μὲν Ζωὴν καὶ Θεοδώραν καὶ
Θεοφανὼ εἰς τὰ Ἀντίοχου ἐκλήρωσεν, τὴν B
Ἀγάθων εἰς ὃ ἱδρυσῆν καὶ κατασκευασῆν
φροντιστήριον τῆς Ρωμανοῦ τοῦ πενθερὸς
βασιλεύσαντος, καὶ πάππου τοῦ Αὐτοκρά-
τορος ἀπέφηνεν· καὶ διωρίσατο χορηγεῖσθαι αὐ-
ταῖς, ἃ καὶ ἐν τῷ παλατίῳ ἐδίδοντο.

δ'. Τὸν δὲ Νικηφόρον καὶ Δομέστικον τῶν
σχολῶν τὸν τοῦ Φωκᾶ Μάγιστρον ἐτίμησεν, καὶ
τῶν ἀρίστων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ ἑῴᾳ ἐξέ-
πεμψεν· καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Πατρίκιον τὸν
Λέοντα Στρατηγὸν προεβάλετο, ὅν πρὸ καὶ
μετ' οὐ πολὺ Μάγιστρον καὶ Δομέστικον τῆς δύ-
σεως ἐποίησεν. ἐν ᾧ ἰδιῶν τὸν Ἀνακλῆ βύβρα- C
κόλμον, ἐν ὅπλοις ἐν ἄγραις δι' ὅλου
ἀγρυπνιαπιῶντα, ὡς τὸν Βασιλικὸν δόμον
πρώτην ἀποστρεφόλμον, ἐν τὴν Φρυγίδα τοῦ
στρατοῦ τοῖς αὐταδέλφοις καταπιστεύσαντα, αὐ-
τὸς ἔχαιρεν, καὶ ἠγαλλιᾶτο τοῖς κυνηγίοις ὅζω
τοῦ Βυζαντίου, μετὰ τῶν ὁμηλίκων καὶ κολάκων
καὶ κακοσυμβούλων μαστροπῶν στρωμαστρεφό-
λμος.

ε'. Τί δὲ δῶ εἴπῃ τις περὶ τῆς ἀοκνίας καὶ βύ-
δητος καὶ ἀόρατλαβίας, ἀνδρίας τε καὶ ἀγαθότη-
τος τοῦ Ἀνακλῆ. ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ καὶ ἐν τῷ ἱππι-
κῷ καθεδεὶς, καὶ τῇ Συγκλήτῳ στρωέσιαδεὶς, καὶ
τὴν δόσιν τῶν ἀργυρίων ποιησάμ, καὶ τῇ δείλῃ D
ἐν τζυκανιστηρίῳ σφαιρίσας μετὰ τῶν δοκίμων καὶ
ἐμπείρων. καὶ πολλάκις τούτοις νικήσας, εἰς μετα-
* Fort. σασίμων εἰς * Ἀνωρᾶτας μετέβη, κἀκεῖσε θηρεύ-
Ὀνωρώτας. σας παμμεγέθης χοίρους τέτταρας ἐκ κυνηγήσας,
πρὸς τὰ βασίλεια τῇ ἑσπέρᾳ διετπέρασεν. ἦν
γὰρ τῇ ἡλικίᾳ νέος, σφριγῶν τῷ σώματι, σι-
τόχροος, εὐόφθαλμος, ὀπίσω, ῥοδινοπρόσωπος,
χαροποιὸς καὶ γλυκὺς τοῖς ῥήμασιν· ὄρθιος τῇ ἡλι-
κίᾳ ὡσπὶ κυπαρίσσου, εὐρὺς τοῖς ὤμοις, ἥσυ-
χος καὶ πραότης, ὡς πάντας θαμβεῖσθαι καὶ
ἐκπλήττεσθαι τὸν ἄνδρα. στρωέχαιρεν δ' αὐ-
τὸν ἡ πολιτεία, ὡς εὐτυχοῦντα, καὶ τῶν ἐθνῶν

III. Sorores Zoen, Theodoram, Agatham, Theophanonem Annamque Aula detrusas, ad Caniclij Ædes, ubi Sophia Augusta Christophori Imperatoris uxor tonsis crinibus Monacham agebat, ipsas quoque Sanctimoniälium ritu capillis mulctavit; ac quanquam multis, Helena matre sororibusque rei facinus deplorantibus largeque quiritantibus, cum se illæ mutuo astringerent, & collo aliæ aliis prope hærerent, nihil amplius tragico illo spectaculo consecutæ sunt, quam ut mutis ac inanibus lacrymis defungerentur. Iterum vero post dierum aliquot spatium, inde amotas, alio transtulit; ac Zoen quidem & Theodoram & Theophanonem, Antiochi Monasterio addixit; Annam vero ad Monasterium a Romano tum Imperatore avoque pridem conditum atque extructum misit; & ut eandem atque in Palatio annonam vitæque commeatum consequerentur, constituit. Sorores Aulæ ejectæ ac coma multatæ.

IV. Nicephorum Phocam Scholarum Domesticum Magistri dignitate ornavit, atque adversus infideles Agarenos in Asiam misit. Ejus quoque fratrem Leonem Patricium exercitus Ducem Prætoremque constituit, quem etiam brevi post Magistrum ac Occidentis Domesticum creavit. Vidissesque Imperatorem genio indulgere, ducendisque canibus ac feris insequendis tempus omne ruri terere, ut qui Regiam penitus aversaretur, inque duos, quos diximus, germanos, omnem exercitus curam exoneravisse. Gaudio itaque dies agebat, extraque Byzantium cum æqualibus, palponibus, maleque consultis viris ac ganeonibus, venatu totus gestiebat. Nicephori Phocæ fratrisque provectio. Romani venandi insanus amor, vitaque luxuriosa.

V. Quidnam vero quis dicat de Imperatoris diligentia rectique studio & fortitudine bonaque indole? Uno die cum in Circo sedisset, & cum Senatu epulatus esset, ac pecunias elargitus esset, subque vesperam in sphæristerio cum peritis pilaque probatis lusisset, nec semel aut iterum victor exisset, ad Anoratas superato freto transibat, captisque ibi quatuor prægrandis molis apris, ac venatione functus, sero in Regiam iterum commeabat. Erat enim ætate juvenis, vegeto corpore ac luxuriante, triticei coloris, pulchris oculis, naso adunco, roseo vultu, gratiosus ac suavis eloquio; statura rectus quasi cypressus, latis humeris, quietus ac lenis, ut omnes admirarentur, ac tantas viri dotes stuperent. Congratulabatur Civitas ejus gratia, ut cui bene ac prospere cederet gentium- Bona indoles.

que victor existeret : quod denique Byzantio copiosas annonas sufficeret, præstoque solandæ civium indigentiæ cibos ministraret.

Constantinus Romani filius.

VI. Suscepit Romanus Imperator ubi jam patet vivis excesserat, alium filium, cui Constantini nomen inditum. Is brevi post a Polieucto Patriarcha in sanctæ Sophiæ ambone, Augustali corona donatus est. Helena Augusta in Palatio lecto decumbens, filioque Imperatori congaudens, ac diu morbo conflictata, mensis Septembris die decimo-nono, pie diem obiit. Hujus funus Romanus Imperator, Regio more elatum; inque auro oblita sandapila gemmisque ac lapillis interstincta positum, Senatu deducente, in Monasterio a patre ipsius Romano Imperatore extructo, quod est in Myrelæo, in loculum ejus ipsius urnæ juxta positum, illius cadaver illatum est.

Helenæ Augustæ mors & funus.

Nicephori Phocæ expeditio Cretica.

VII. Porro Nicephorum Phocam Magistrum ac Scholarum Domesticum Imperator (mitis ille & suavis & mansuetus, ac si quid aliud præclarum est quo is nominari possit) ingenti fretum exercitu ac carabiorum copiosa classe igneque Græco instructum, in Cretam proficisci statuit. Cretenses namque damna multa ac mala quotidie Romanis inferebant, captivosque ac prædas abigebant, quo ex tempore vastam eam Insulam suæ ditionis fecerant. Michaele enim Amoriensi Theophili patre rerum potiente, cum Romanus miles in Morothomæ Michaelis quondam sodalis, compescenda seditione ac tyrannide occupatus esset (annos enim tres hisque amplius Tyranni potestate Thracia ac Macedonia potitus est) occasionem nacti qui ab Hispania ascenderant, Saraceni, cum ingenti carabiorum bello instructa classe, sibi subjecerant, ac donec a Magistro & Domestico Nicephoca recepta est, per annos centum quinquaginta-octo tenuerant.

Morothomas: aliis simpl. Thomas, primoque Continuatori.

Creta, per belli civilis occasionem a Saracenis capta.

VIII. Idcirco Romanus Imperator divino zelo succensus, catisque ac sanis Josephi Accubitoris inductus consiliis, ex omni Romana ditione congregatis navibus bellicis, igneque Græco, ac ex Thracia, Macedonia, Sclavonia lectis copiis, in Cretam mittere statuit. Quidam porro Senatorij ordinis, viri in rem ejus studiosi servique ingenui, Cretensem hanc molestæ habebant expeditionem, in memoriam revocantes superiorum Imperatorum ætate eo adductas classes, novarumque rerum molitiones ac immensas effusas opes, præsertim vero piæ memoriæ

Cretensis dissuasa expeditio.

χρημάτων. καὶ τὴν Βυζαντίῳ πλουσίαν αἰ σιτήσεις, καὶ αἱ ἔσφαι χορηγούμεναι.

ς'. Ὁ δὲ Βασιλεὺς Ρωμανὸς καὶ ἕτερον υἱὸν μεθ' ἅπαντα τὸν πατέρα αὐτοῦ ἀπελάμπησεν, Κωνσταντῖνον τοῦτον ὀνομάσας. καὶ οὐ μετ' οὐ πολὺ σφετερίζεται τὸν Πολυεύκτου Πατριάρχου ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς ἁγίας Σοφίας. ἡ δὲ Αὐγούστα Ελένη ἐν τῷ παλατίῳ οὖσα κλινήρης, καὶ συναγαλλομένη τῷ Ανακλητῳ, καὶ ὅτι ἱκανοὺς χρόνους διήνυσοῦσα, βιαίως τέθνηκεν μεθ' ἡμέρας ἑνδεκάτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός· καὶ τούτῳ βασιλικῶς ἐκμήσας, καὶ ἐν τῇ χρυσοκολλήτῳ καὶ διὰ μαργαρίτων καὶ λίθων κλίνῃ τεθεῖσα, τῆς Συγκλήτου πεμπούσης, ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῷ διὰ τοῦ παρ- B θένου αὐτῆς Ρωμανοῦ Βασιλέως συσταθέντι, τῷ ὄντι ἐν τῷ Μυρέλαιον, θάπτεται, ἐν λάρνακι πλησίον καὶ στοιχοῦς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

ζ'. Τὸν δὲ Μάγιστρον καὶ Δομέστικον τῶν σχολῶν Νικηφόρον τὸν τοῦ Φωκᾶ ὁ Ανακτ ὁ χρηστὸς, ὁ ἡδὺς, ὁ παρρησιαστὴς, καὶ ὅσοις ὀνόμασι χρὴ καλεῖν καλοῖς καὶ τὸν ἄνδρα ὀνομάζειν, μὴ ἐκστρατείας καὶ δυνάμεως πολλῆς καὶ ὁπλίσεως καταβίων πολεμικῶν καὶ ὑγροῦ πυρὸς, εἰς Κρήτην διαπεῖσαι ἀπιέναι· οἱ γὰρ Κρητικοὶ πολλὰ δεινὰ καὶ κακὰ καὶ αἰχμαλωσίας καθ' ἑκάστην εἰς τὴν Ρωμαίων γῆν ἐποιοῦντο, ἀφ' ὅτου τοῦτον τὸν μεγάλην ἔσχον ἐπόρθησαν. ἐπὶ γὰρ Μιχαὴλ τοῦ C *Αμορρέου τοῦ παρὰ Θεοφίλου τούτου ἐκρά- * ἐξ Αμο-τησαν, καὶ τῶν στρατευμάτων εἰς τὴν φάσιν καὶ τυραννίδα τοῦ Μορωθωμᾶ τοῦ συνόμου τοῦ Μιχαὴλ· καὶ γὰρ ἐπὶ τρισὶ χρόνοις ἀρδὸν, καὶ πλέον τὴν Θρᾳκικὴν καὶ Μακεδονικὴν ἐκράτησεν ὁ Τύραννος· ὑπηρέτην εὑρόντες οἱ ἀπὸ Σπανίας ἀπελθόντες Σαρακηνοὶ μὴ πολλοῦ φόλου πολεμικοῦ καταβίων, κατέσχον τοῦτον· ὡς εἰ) τὴν τούτων ἀλαζονείαν καὶ κατάλυσιν ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἐπορθήθησαν ὑπὸ τοῦ Μαγίστρου καὶ Δομεστίκου Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ, ἔτη ἑκατὸν πεντήκοντα ὀκτώ.

η'. Οὗτον ὁ Αὐτοκράτωρ Ρωμανὸς ζήλῳ θείᾳ κινηθεὶς, τῇ συμβουλῇ καὶ βουλίᾳ τοῦ Παρακοιμωμένου Ιωσὴφ, ἐκ πάντοθεν πόντου ναῦς καὶ πλοῖα πολεμικὰ σωαθροίσας, μὴ ὑγροῦ πυρὸς καὶ ὁπλιτικοῦ στρατοπέδου Θρᾳκικοῦ, Μακεδονικοῦ 451 καὶ * Σθλαβησιανῶν εἰς Κρήτην ἐκπέμψαι ἔδο- 451. ξεν. ἐκ δὲ τῶν Συγκλήτου οἰκείων δούλων αὐτοῦ ἐδυ- * ἀνδρ. σχέραινον περὶ τῆς ἐκστρατείας τῆς Κρήτης, ἀναμιμνήσκοντες τὸν Ανακλητὸν τὸν ὅτι τὴν προελθόντων Βασιλέων ἐξόδων καὶ καταπομπῶν καὶ χρημάτων ἀπείρων καταναλωθέντων καὶ μηδὲν αὐσθέντων, μάλιστα ὅτι τοῦ θείου τῇ θείᾳ λήξει

Λέοντος

Λέοντος Βασιλέως καὶ τοῦ Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου, ὅσα χρήματα καὶ λαὸς ἐκτήλωτο καὶ ἀπώλετο, δεδοικότες τὸν κίνδυνον τῆς θαλάσσης, καὶ τὸ μεγάλιον συμμαχικὸν τῶν ὁμορρίων Σαρακηνῶν, καὶ τὸν στόλον τῶν Σπανῶν καὶ Αφρικανῶν· καὶ τὸ διατρέχουσαν φήμην, ὅτι ὃς τὴν Κρήτην πορθήσῃ βασιλεύσει, καὶ τῶν σκήπτρων καθέξει τῆς Ρωμαϊκῆς ἀρχῆς.

A Leone Imperatore ac Constantino Porphyrogenneto rerum potiente, quantæ insumptæ pecuniæ, quantæ copiæ excisæ; sic nempe illi maris periculo territi, vicinorumque Saracenorum ingentia formindantes auxilia, Hispanorumque ac Afrorum classem; tum præterea per hominum ora volitantem famam, *Fore, ut qui Cretam expugnasset, is Romanorum Imperator esset, rerumque in se summam transferret.*

θ'. Ὁ δὲ Παρακοιμώμενος Ἰωσὴφ, ὁ χρηστὸς καὶ ὀρθὸς καὶ ἄϋπνος νοῦς, εἰς μέσον σταθείς, ἔφη. Ἡμεῖς μὲν, Δέσποτα, ἴσμεν πάντες, ὅσα δεινὰ Ρωμαίοις συνέβησαν ὑπὸ τῶν ἀπίστων τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς· καὶ δίκαιόν ἐστι λογίσασθαι τὰς σφαγὰς, καὶ τὰς τῶν πρεπόντων φθορὰς, καὶ τὰς τῶν ἐκκλησιῶν καταστροφὰς, καὶ τὰς τῶν θαλασσίων ἡμάτων αἰχμαλωσίας, καὶ πρέπον ἐστὶν ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν καὶ ὁμοφύλων ἀγωνίσασθαι, καὶ μὴ διστάναι τῆς ὁδοῦ τὸ μῆκος, καὶ τὰ τῆς θαλάσσης πελάγη, καὶ τῆς νίκης τὸ ἄδηλον, καὶ τῆς φήμης τὸ ἀδύνατον· καὶ χρὴ μᾶλλον τῇ θεοσυνεργήτῳ βουλῇ καὶ προστάξει σου πειθαρχεῖν ἡμᾶς, ὡς ἂν Θεοῦ σοι τοῦτο τὸ εὐθύμημα. καὶ γὰρ καρδία Βασιλέως ἐν χειρὶ Θεοῦ· μᾶλλον δὲ τὸν ὀρθὸν καὶ πιστὸν δοῦλον σέλλεσθαι τὸν Δομέστικον τῶν σχολῶν τοῦ θεοκυβερνήτου Βασιλείας σου.

B Josephi Accubitoris ad eam provocatio.

ι'. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Αὐτοκράτωρ, κατέχει τὴν διάνοιαν οὐκ ἔτι ἠδύνατο· καὶ ἐξοπλίσας καὶ ῥογάσας τὸν στρατὸν, καὶ τῷ Μαγίστρῳ

452. χρήματα δοὺς, ἀπεκίνησεν μὴν[452] τοῦ Κοιτωνίτου Μιχαὴλ τοῦ Ἐπισκόπου, μηνὶ Ἰουλίῳ ἰνδικτιῶνος πέμπτης. νῆες γὰρ ἐκατὸν χιλιόναι μὲν ὑγρὸν πυ-

453. ρὸς διχίλιαι, δρόμωνες χίλιοι,[453] καραβία καματηρὰ σιτήσεις ἔχοντα καὶ ὅπλα πολεμικὰ τριακόσια ἑπτά. ὁ δὲ Δομέστικος Νικηφόρος ἀπάρας τῆς Βασιλίδος, εὐφυέσι κατέλαβεν· καὶ τοῦτο ἐφρόντιζεν ὅπως ὁ σύμπας πλοῦς ὑπὸ τὸ αὐτὸ εἶ) καὶ προσορμίζοιτο. ἔμπροσθεν δὲ ὁ σπουδὸς ταχυδρόμους γαλέας ἀποστείλας, κατασκοπῆ-

C Expeditionis apparatus.

D

454. σαι καὶ κρατῆσαι γλῶσσάν προσέταξεν. ἐκ τούτων ἀφικομένων καὶ κρατησάντων, ἦγαγον πρὸς τὸν Μάγιστρον. ἐκ ζητητικώτερον τούτους ἐξετάσας, μαθὼν τὸν Ἀμηρᾶν τῆς Κρήτης καὶ τοὺς πρώτους τοῦ κάστρου ἔξω εἶ) εἰς τὰ οἰκεῖα προάστια, διὰ τοῦ δρόμωνος ἐκ τῇ ἀσφαλῇ κατέλαβεν καὶ προσώρμησεν. καὶ ἀπόβασιν τῶν νηῶν, χάραξαν καὶ τάφρον βαθεῖαν κατεσκάσαν, καὶ πρὸς κούρσον ἐχώρει, καὶ πάντας πρὸ εἶ) τὸ αὐτὸ εἶναι, ἐκ μὴ ἐξελαύνειν, πρὶν ἂν τὴν δύναμιν αὐτῶν γνώσονται. πρὸς δὲ

X. His Imperator auditis, nihil jam animum continere potuit. Instructo igitur, solitoque munere donato exercitu; contraditisque Magistro in belli sumptus pecuniis, cum Michaele Cubiculario Præside ac Curatore ire jussit, mense Julio, Indictione quinta. Naves erant igne Græco instructæ bis mille; celoces mille, carabia oneraria annonas armaque bellica convehentia, septem supra trecenta. Solvens itaque Nicephorus Domesticus, Phygelos venit, etiam atque etiam satagens, ut omni collecta classe simul applicaret. Missis itaque vir prudens ac catus, quæ classi prærirent, celeribus galeis, explorare jussit, ac indigenas loci rerumque indices captare. Venerunt illi, captosque ad Magistrum duxerunt; ex quibus diligenter scisciatus, Cretæ Ameram ac Urbis Proceres, foris in suburbanis ipsorum versari comperit. Statim ergo concite summaque diligentia venit, navesque appulit; eductisque e navibus copiis, altum aggerem duxit vallumque posuit, atque ad incursandum prædasque agendum sese accinxit. Admonet vero ne longe discedant, vel hostem insequantur, donec illius vires cognoverint. Admotis au-

tem ad Urbem castris, cunctos Cretenses foris palantes metu conterritos intra mœnia cogit. Exinde plures quotidie ad Magistrum ultro confluebant. Intelligens autem Nicephorus, eos qui Urbe exclusi erant, in angusta & clusuras, alveolosque & saltus & montes confugisse, distributo exercitu, peditum atque equitum selectam manum, Russosque & Asiaticos & Thracicos & Macedonicos, Tribunos ac Centuriones in eos misit; ipse solers fortisque vir animi Domesticus, post Saca agmen constituit; omnesque ejus solertia ac consiliorum sagacitate, velut domi, sic in hostico erant securi. Dimissus cuneus eo excurrit, ubi horum jumenta & pecora & substantia occulta erat, ipsique morabantur; cunctaque deprædatus, cum gaudio ac pro victoria ovans reversus est. Deinceps autem Romani fiducia, omnique metu soluti castra metantur, quo loco limpidissimi fontes, pomorumque ac frugum genus omne scatebat. Unicuique tabernaculum tuguriumque inter fruteta positum erat, pomisque decidentibus omnique rerum aliarum ubertate freti, cum gaudio agebant, sicque præclare Ducis in eos munere defungenti Magistro votis comprecabantur.

Expilata regio.

Implorata auxilia, juvandique desperatione negata.

XI. Cretæ Ameras Curupa nomine, rerum tristem eventum vicinis Saracenis, Hispanis Afrisque, missa ad eos legatione, significat, bellique socios ac cladis depulsores invitat. Missæ ab eis celeres galeæ ac triremes, per quas gentis Ducem exercitumque explorarent; quæ militaris disciplina, ut Duci subjectus exercitus condiscerent. Ac plane summa velocitate in Cretam advecti, noctuque per funem in castrum illapsi, atque Curupæ Proceribusque congressi, omnem eos spem abjecisse, nec quid in Romanum exercitum ejusque Ductorem Magistrum moliantur habere, intellexere. In colla itaque ruentes iisque affusi, omni alia defecti voce, ubertim flentes, Missos adstringebant, eorumque subsidio maturandam expeditionem, iis ad suos remissis, supplices flagitabant. Reversi illi, ad suos quique Ameras venerunt; longeque copiosam ac instructam classem, diversarumque gentium auxilia, exque illis conflatum exercitum; Ducis item vigilem solertemque animum, fidemque in Deum & justitiam; omnis denique generis exosa vitia ac libidines, retulerunt. Quibus illi stupore pleni, Cretensibus suppetias ferre, bellique socios illis accedere recusarunt.

A κάστρον χωρήσας, πάντας τοὺς Κρητικοὺς τοὺς ἔξω ὄντας τοῦ κάστρου μὴ φόβου ἔσω ἐπεκλεισεν. ἐκ τοτε δὲ πολλοὶ καθ' ἑκάστην νυτομόλειων πρὸς τὸν Μάγιστρον. μαθὼν δὲ ὁ Νικηφόρος ὅτι οἱ ἔξω τοῦ κάστρου ἀποκλεισθέντες εἰς τὰ στενώματα καὶ κλεισούρας & ῥυάκια, καὶ ἕλη καὶ ὄρη πρεσέφυγον. διακοσμήσας ὧν στρατὸν, καὶ ἱπποπρέξας & Ῥὼς καὶ Ἀνατολικοὺς ἀρχοντας, καὶ Θρᾳκησὶ καὶ Μακεδονικοῖς ἀπέστειλεν. αὐτὸς δὲ ὁ στρατὸς & αὐθρωπος Δομέστιχος, ἀπ' ὄπι- 455.
B σθεν Σάκα κατελείφθη· & πάντες τῇ βίβουλία τοῦ αὐθρὸς, ὡς ἐν οἰκείῳ χώρῳ ἐλαμίζοντο εἶναι. οἱ δὲ καταλαβόντες καὶ καταθραμόντες ἐν ᾧ τὰ κτήνη καὶ τὰ σκέμματα καὶ ἡ ὑπαρξις αὐτῶν κατεκρύπτετο καὶ αὐλοὶ πυλίζοντο, πάντα λησταὶ ὄντες, μὴ χαρᾶς καὶ νίκης ὑπενόησαν. ἐκ τοτε δὲ οἱ Ρωμαῖοι ἀδείας καὶ ἀφόβως ἐπλίκευον ἐν ᾧ ἔστιν αἱ διῳδεῖς χριῶαι, καὶ τῶν πάντα δαπῶν ὀπωρῶν & πλῆθος, καὶ ἕκαστος τὸν καλύβιον αὐτοῦ ἐν δένδροις ὀπώρας εἶχον, καὶ τῶν καρπῶν ῥέοντων, καὶ πάντων ἀπολαυόντων ἔχαιρον, καὶ ἐπηύχοντο τὸν καλὸν στρατηγοῦντα αὐτοῖς Μάγιστρον.

C ια'. Ο δὲ Αμηρᾶς τῆς Κρήτης, ὁ λεγόμενος Κουρούπας, τὰ συμβαίνοντα πρὸς τοὺς ὁμόρους Αγαρηνοὺς τῆς Σπανίας καὶ Αφρικῆς ἐδηλοποίησεν, καὶ βοήθειαν & συμμαχίαν ἤτει. οἱ δὲ ἀποστείλαντες γαλέας διῳδρόμους τοῦ μαθεῖν τὸν ἄρχοντα καὶ τὸν στρατὸν, καὶ τὴν κατάστασιν καὶ ἐπιστολὴν τοῦ στρατοῦ πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῶν. καὶ δὴ μὴ πολλοῦ τοῦ πάρεις πρὸς τὴν Κρήτην ἀφίκοντο, καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς διὰ χρυσίου εἰς τὸ κάστρον εἰσῆλθον, καὶ τὸν Αμηρᾶν τὸν Κουρούπαν, καὶ τοὺς πρώτους τοῦ κάστρου ἐντυχόντες, ἐν ἀμηχανίᾳ καὶ ῥᾳθυμίᾳ καὶ ἀπογνώσει ὄντας εὗρον, ὃ ὅτι πρόσχαρες μὴ τοῦ Ρωμαίων στρατοῦ καὶ τοῦ Μαγίστρου, πρόσπλα-
D κέντες τῷ πρακτικῷ τοὺς ἀποσταλέντας θεόθεν ἕτερον πρόσφορον τῇ χρείᾳ σφίσιν, καὶ ἔκλαιον ὀδυρόμενοι ἱκετεύοντες ἐκστρατεῦσαι τοὺς Αμηρᾶδας πρὸς συμμαχίαν καὶ βοήθειαν αὐτῶν· καὶ ὁ πάππας αὐτοῖς ἀπέστειλεν. οἱ δὲ παλινδρομήσαντες, πρὸς τοὺς Αμηρᾶδας ἀφίκοντο ἕκαστος, καὶ τῆς πολλῆς ἐξοπλίσεως καὶ ἐκστρατείας καρφοῦσι, & τὴν ἐκ τῶν διαφόρων ἐθνῶν συμμαχίαν καὶ συνδρόμησιν, καὶ τῆς Σπατηρᾶ τὴν διέξοδον & σωσεσιν, καὶ τὴν πρὸς Θεὸν πίστιν καὶ δικαιοσύνην & ἀποστροφὴν πάντων παθῶν ἔφησαν. οἱ δὲ θαμβοῦς πληθέντες, οὐδαμῶς ἠθέλησαν βοήθειαν ἢ συμμαχίαν αὐτοῖς δοῦναι.

ιβ'. Τοὺ δὲ στρατῦ παρακαθεζομένου ἐν τῇ νήσῳ, καὶ ἀπείρου χιόνος ἐκ νέτου καὶ κρύου γενομένου, καὶ τῶν σιτίων ἐκ βυθοῦ διαπεμπήντων, καὶ τῶν παρεσκολαίων διαλυθέντων καὶ γυμνωθέντων, κατεμαρκήσαντες οἱ τῦ στρατῦ οἴκαδε ἠβουλήθησαν ἀναστρέψαι. ὁ δὲ ἀνὴρ ὀξὺς καὶ σπουδαῖος ἡγεμὼν Νικηφόρος τῇ διαλαλιᾷ ἐκ τῇ πειθοῖ τῶν λόγων αὐτῦ πρὸς αὐτοὺς κατέσχεν. ἔφη γὰρ πρὸς αὐτούς· Ἄνδρες ἀδελφοί μου καὶ συστρατιῶται, λάβωμεν εἰς νοῦν τὸν τῦ Θεοῦ φόβον· ἀγωνισώμεθα πρὸ τῦ Θεοῦ ὕβριν ἐκδικῆσαι· σῶμα γενναίως ἐν τῇ Κρήτῃ κατ' ἐχθρῶν δυσεβῶς ὡπλισμένων· λάβωμεν πίστιν πρὸ τῶν φόβων φονεύσειν· A
456. ἀναλογισώμεθα ὅτι [456] ἔνδον ἐσμὲν τ Συριακῆς νήσου. μέγας κίνδυνος ἡ φυγὴ ἀπὸ τῶν ὧδε φέρῃ. ἐκδικήσωμεν τὰς φθορὰς τῶν πρώτων τὰ τετιμημένα μέλη βλέποντες τετρωμένα, ὀδυνηθῶμεν τὰς καρδίας. οὐκ ἔστιν ἄμισθος ὁ κόπος καὶ ὁ κίνδυνος. σῶμεν καὶ καρτερήσωμεν εἰς ἀντιπαράταξιν τῶν ἀρνητῶν τῦ Χριστοῦ, ἐ Χριστὸς ὁ Θεὸς σωτηρήσῃ ἡμῖν, καὶ ὠλέσῃ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, καὶ πορθήσεται τὸ κράτος τῶν ἀλλοφύλων τῦ Χριστοῦ. καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς αὐτοὺς παρεμυθήσατο, ἀπεκρίθη ἓις ὑπὲρ πάντων. ἤνοιξας ἡμῶν τὰς καρδίας, Μάγιστρε. ἐσκληρύνθημεν καὶ ὤξυνάν σου οἱ λόγοι τὰς δυνάμεις καὶ προθύμους ἡμῶν· ἀνεπέρωσας τὰς ἀφρονίας ἡμῶν, καὶ ἑπόμεθα τῇ σῇ βουλῇ καὶ προστάξει, καὶ σοὶ ὑποταγησόμεθα. B C

ιγ'. Ἐν δὲ τῷ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τῦ δευτέρου ἔτους τῆς βασιλείας Ῥωμανοῦ ἐγένετο ἀπάνη σίτου καὶ κριθῆς ἐν τῇ πόλει. ἐπράθη γὰρ ὁ μὲν σῖτος τῷ νομίσματι μόδιοι δ'. καὶ ἡ κριθὴ μόδιοι ς'. καὶ ἐδόθησαν τὸν ἐξηγητὴν νοῦν Ἰωσὴφ προτρεψάμενον τὸ κοινόν. διὸ καὶ ἐξαπεστάλησαν εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην καὶ ἐμπορικὰ πλοῖα, καὶ τὰ κωλῦσαι τοὺς σιτοκαπήλους ἀποκρύπτειν τὸν σῖτον. ἐδοκίμασε γὰρ ὁ ἀνὴρ δίκαιος καὶ ἀπροσωπόληπτος καὶ πιστός. οὐ πολὺς οὖν ἐν μέσῳ χρόνος παρῆλθεν, ἕως ἡ ὀκτὼ ἐν νομίσματι ἐπράθη. τοιοῦτος γὰρ ἐδόθη ὁ ἀνὴρ σπουδαῖος καὶ θερμὸς, ὡς ἄλλων τῶν πρὸ αὐτοῦ, ἢ μετ' αὐτὸν μὴ ἐξισωθῆναι. D

ιδ'. Μαρτίῳ δὲ μηνὶ ὁ λεγόμενος Πετεινὸς Μάγιστρος κατηγορήθη Βασίλειος ὀνομαζόμενος, ὑποθήκην τινὸς κακοσυμβούλων μᾶλλον μελετήσας· καὶ τοῦτον ὁ Βασιλεὺς ἐξορίᾳ πέμπει, κἀκεῖσε τελευτᾷ. ὁ δὲ Πατρίκιος καὶ Δομέστικος τῆς Ἑῴας ἐκ προσώπου τῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ πεμφθεὶς ἐν τῇ ἀνατολῇ, ἵνα ὃ μὴ εὕρῃ τὸν

XII. Porro exercitu diuturniores in Creta moras trahente, ac cum per hiemem immensi imbres geluque expectaretur, annona absumpta, detritis stragulis & operimentis, torpentes classiarij, ipsique in eis Tribuni ac Proceres, domum reverti cogitarunt: forti tamen vir animo solertique Imperator Nicephorus, oratione sua ac verborum lenocinio in castris detinuit. Sic enim aiebat: *Viri Fratres & Commilitones, Dei quaeso timorem in animum assumamus; Dei injuriam ulciscì connitamur; adversus hostes impietate armatos fortiter consistamus. Fidem arripiamus, quae timores perimit; animo reputemus, nos in Syriaca insula versari. Ingens periculum est, si inde fugerimus. Vlciscamur constupratas virgines; qui nobilia membra saucia videamus, animo doleamus. Non vacat mercede labor ac periculum. Stemus intrepidi, adversaque acie Christum negantes infideles audacter appetamus, feretque suppetias Christus Deus noster, hostesque profligabit, ac superborum eique insultantium oppidum arcemque diruet.* Hæc, iisque plura illo hortante, quidam omnium nomine oreque subjecit. *Aperuisti, Magister, corda nostra; sermone vires durasti atque animos acuisti. Vix non additis alis, obsequio promptos atque vigiles reddidisti. Consilio morem gerimus, ac precepto obtemperamus; una denique commoriemur.* Nicephori ad suos oratio.

XIII. Mense Octobri, Imperij Romani anno secundo, ingens in Urbe penuria tritici extitit atque hordei. Væniit triticum, modij quatuor, nummo uno; hordeum, modij sex. In his videre erat pervigilem, ut communi rei provideret, Josephi animum. Statim ergo in Orientem ac Occidentem missi, qui coementes frumenta eorumque mercatorias naves extruderent, dardanarioque ac frumentarios triticum frumentaque recondere ac acervare vetarent. Erat enim vir justus, nec personarum acceptor; fidei tenax. Nec multum interim effluxit tempus, cum altera parte minuto pretio, septem octove modij uno nummo vænirent. Talis nimirum erat, acri vir ingenio fervidoque ac studiosus, ut nemo superiorum aut æqualium illi æquaretur. Famis depulsa injuria Josephi curis.

XIV. Mense Martio, is quem Peteinum vocant, Basilius Magister accusatus est, ut qui malis quorundam consiliis instinctus, res novas moliretur. Missus itaque in exilium, ibi moritur. Patricius vero ac Domesticus Orientis ex fratris nomine in Asiam missus, ne per ea loca Romana ditio præsidio de- Peteinus Majestatis reus.

Leonis Phocæ victoria de Chambda.

ſtituta impij Chambdæ direptionibus pateret, iſque liberius prædas ageret ac captivos duceret; conjunctiſque copiis cum Cappadociæ Prætore Conſtantino Patricio Meleino, nec non reliquis Ducibus ac cohortium Tribunis, ſuperbi Chambdæ aciem aſſecutus in loco cui Andraſſo nomen, ac cum eo conſerta manu, eum penitus profligavit ac fudit. Vidiſſes tunc mortuis detrahi ſpolia, occidi ſuperbos Agarenos; in fugam agi, inter ſpolia capi ac mancipari. Nulla illis curruum aut equorum, aut pecuniarum vel affinium cura: hoc unum quiſque ſatagebat, ut ſe ipſe periculo eximeret, non ut alteri ſtuderet. Sane futurum erat ut & ipſe ſuperbus Chambdas caperetur, cum is cui infederat, ipſe generoſus equus fatiſcens ſubſtitiſſet, niſi Joannes Chriſtianæ deſertor fidei illius famulus ac domeſticus, equum ipſe ſuum hero commodaſſet. Qua ille humanitate captus, Chambdas tanto liberatus periculo eſt. Spolia omnia cum captivis a Leone Byzantium illata, ac triumphi ſpecie circunducta.

Joannis famuli deſertoris in Chambdam fides.

Turci in Thracia compreſſi, Mariano Argyro Duce.

XV. Turcis adverſus Thraciam erumpentibus, Marianus Patricius Argyri filius ſumma Ducis poteſtate Macedonum legioni Præfectus, Occidentique Præpoſitus, in illos incurrens, ipſos prælio fudit, multiſque captis reliquos cum dedecore ad ſua redire coegit.

XVI. Romanus Imperator ubi quibus in anguſtiis exercitus verſaretur, annonæque in eo penuriam didicit, ſanioribus Joſephi Accubitoris conſiliis confeſtim illis alimenta ſubmiſit. Nonnihil itaque novi commeatus ope recreati, cum menſes fere octodecim, & amplius, Urbem obſediſſent, conſumpta Agarenis Cretenſibus omni annona, iiſque in anguſtias coactis, ac cum ex illis quotidie ad Magiſtrum ultro confluerent; Dei tandem cuncta moderantis imperio, menſe Martio ſexta Indict. Scholarum Domeſticus, aciem inſtruxit, diverſoſque ex illis cuneos & phalangas ac turmas conſtituit. Quibus ita conſtitutis, ex Legionariis & Armeniis & Ruſſis & Sclabinis & Thracibus lectos in Urbem immiſit. Alij aliös pellebant ac repellebant mutuumque pulſabant. Ruebant petræ & jacula, machiniſque mœnibus admotis turreſque quatientibus, ſtupor ac pavor ſuperbos invaſit. Brevique conſerto prælio, Urbem ceperunt. Eratque videre Saracenos, mulieres ac pueros.

Capta Agarenorum in Creta civitas.

Leoni Diacono cum reliquis magnifice enarrata atque deſcripta; ipſaque ſequenti Tomo ſtatim, Deo bene propitio, nobis repræſentanda.

ἄγιον Χαμβδᾶ ἀσκέπαστον τὴν ἀνατολὴν, καὶ ἐλθόσαν κενδρσα, καὶ αἰχμαλωτίσαν & τραμδοῦσαν τὴν Ρωμαϊκὴν γῆν. καὶ ἐσωθεὶς τῷ Στρατηγῷ Καππαδοκίας Κωνσταντίνῳ τῷ Πατρικίῳ Μαλείνῳ καὶ τοῖς λοιποῖς Στρατηγοῖς μετὰ τῶν Ταγμάτων, καὶ τὴν ἐκστρατείαν τὸ ἀλαζόνος ὑπιτυχὼν εἰς τὸν τόπον Ανδραασὸν λεγόμενον, συμβαλὼν μετὰ χερὸς νενίκηκε, καὶ καταπολεμήσας καὶ εἰς φυγὴν τρέψας. ἐν τότε τραπαῖς νεκροὺς σκυλδυομένους, καὶ αἰχμαλωτιζομένους τοὺς ἀλαζόνας Αγαρηνοὺς, καὶ εἰς φυγὴν τρεπομένους, καὶ ὲ ἀνδραπόδων λόγῳ τούτους ζωγρουμένους· καὶ μήτε ἁρμάτων ἢ ἵππων, ἢ Φαρίων, ἢ χρημάτων, ἢ συγγενῶν, μεταποιουμένους· ἀλλ' ἕκαστος ἀπὸ τῆς οἰκείας συμφορᾶς ἑαυτὸν ἐλευθέρωσεν. τότε δὲ τότε ὁ ἀλαζὼν καὶ ἀναφάνος Χαμβδᾶς ἐχθρευθεὶς καθ' ἑαυτὸ καὶ ὀκλάσματος τῷ Φαρῷ, οὗ τινος ἐπέβαινεν, εἰ μὴ ὁ μαγδρίτης Ιωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτῷ ἀποδοὰς τὸν ἴδιον Φαρὸν ἐπέδωκε, αὐτὸς χειρωθεὶς, καὶ τῷ ἀλαζόνος ἐλευθερωθείς. πάντα δὲ τὸν πολέμου χειρωθέντος λάφυρα ἅμα τοῖς ζωγρηθεῖσιν ἀρίπτοις τῷ Χριστοῦ εἰς τὸ Βυζάντιον ἀπηνέγκατο, καὶ ἐν τῷ θριαμβῷ ἐπομπεύσεν.

ιε'. Τῶν ὁ Τούρκων ἐκστρατείαν ποιησαμένων κατὰ τὴν Θράκης, καὶ ὁ Πατρίκιος Μαριάμος ὁ Αργυρὸς μυριοστρατηγοῦντος ἐν τῷ θέματι τῆς Μακεδονίας, καὶ Κατεπάμω ὄντος τῆς δύσεως, στειλώτησεν καὶ κατεπολέμησεν, καὶ πλείστους ζωγρήσας, μετ' αἰσχύνης εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἀπονοσῆσαι ἐποίησεν.

ις'. Τοῦ ὁ Αὐτοκράτορος Ρωμανοῦ μαθόντος τὴν στενοχωρίαν καὶ γύμωσιν καὶ ἔνδειαν τῶν ἐν Κρήτῃ τῶν στρατιωτῶν, τῇ βουλίᾳ τοῦ Γαραχοιμωμένου Ιωσὴφ πρόνοιαν τὰ περὶ χορηγίαν αὐτοῖς ἀπέστειλεν. οἱ ὁ Βεσχὺ ψυχαγωγηθέντες, καὶ ὅτι μησὶν ὀκτωκαίδεκα ὀφθοὶ καὶ πλέον προσκαθίσαντες, καὶ τὴν ζωῆς καὶ δαπάνης τῆ Κρητικῆ δαπανηθείσης, καὶ εἰς ἀπάλλαγην προχωρησάντων, καὶ καθ' ἑκάστην προὸς τὴν Μάγιστρον αὐτομολούντων, καὶ τῇ τὰ πάντα Θεοῦ ἡνιοχοῦντος προσκαίρῳ τῇ τοῦ Μαρτίου μηνὸς τῇ ἕκτης ἰνδικτιῶνος ὁ Δομέστικος τῶν σχολῶν τὸ στρατὸν προὸς πολεμικὴν ὥρμησε προσταξίν, διαφόροις συγκροτήμασι φάλαγγας τε καὶ ἀσπίδας καὶ σαλπίγγας. ἐπεὶ ὁ ζωῦπα συνέρχησεν τὰ παγμάτων, καὶ τὴν θεματικῶν ἀρχόντων, καὶ Αρμενίων καὶ Ρὼς καὶ Σθλαβησιάνων καὶ Θρακικῶν ἐπιλεκτῶν ὡς κάστρῳ ἐκέλευσεν. καὶ ἐν ἰδεῖν ὠθισμοὺς καὶ αἰτωθισμοὺς, καὶ συγκρούσματα προὸς ἀλλήλους, καὶ πετρῶν βολὰς καὶ βέλη, καὶ μηχανικῶν ἐλεπόλεων προὸς τὸ τεῖχος καὶ ταῖς ἐπάλξεις τὸ κάστρου, καὶ τοῖς ἀλαζόσι θάμβος καὶ ἔκπληξις τὸ πολέμου κρατησάντος τὸ κάστρον πρέλαβεν. καὶ ἐν θαπάλῃ τοὺς Σαρακηνοὺς γυναῖκας καὶ παῖδας.

Reliqua deſunt.

AD SEQUENTEM INVECTIVAM PROLUSIO.

QUOD *tanta hic dicta ſcriptaque in cauſa Imaginum, in Leone Armeno, Michaele Balbo, Theophilo Balbi filio, Michaele & matre Theodora, ſuperiuſque apud Theophanem in Leone Iſauro & filio Conſtantino; nihil Hiſtoriæ Byzantinæ metas excedere videar, qui in ea, & quaſi Appendicis loco, ejuſque illuſtrandæ gratia, ſingulare hoc monumentum repræſentem, antiquius* VII. *Synodo, ejuſque Auctoris, qui eidem* VII. *Synodo ſuppeditavit, quicquid illa auctoritatum & exemplorum ad dogma firmandum, ac antiquam ſerio vindicandam traditionem, ampla ſane ſegete, felici conatu adhibuit: etſi is ſuum nobis nomen invidit. Suum tempus ac ſcriptionis clarius conſignare non potuit. Motam primo ait quæſtionem poſt annos 700. a Chriſto paſſo: primis fere annis Leonis Iſauri: a quo tempore annis plus minus 45. ſe ſcribere dicit, ad extrema fere tempora Conſtantini Cabalini, & ad ejus Pſeudoſeptimam Synodum vere* Χειστιανοκατηγόρων *(Chriſtianos ſcilicet idololatriæ inſimulantium) confutandam. Agnoſcebant Iconoclaſtæ omnem retro Eccleſiaſticam traditionem ſibi adverſari: unde & prævaricationis noxam Eccleſiæ appingere non verebantur, quaſi ex ritu Gentium is illi cultus, Imaginumque religio inoleviſſet, eumque ipſi errorem, Dei verbis (veteris cumprimis Inſtrumenti) ſublatum irent: cum a Judæis didiciſſent, ut ſcite Joannes Monachus Ieroſolymitanus, ſubjecto commentariolo exponit: ipſe forſitan ejus poſtmodum Urbis Epiſcopus, & cujus tanta nomina adverſus Iconomachos: cujus Synodicon ſequitur hanc Invectivam in Reg. Cod. quod & repræſentavi tomo altero prioris mei Auctarij: ſubjectis poſtmodum, etſi immutato ordine, aliis omnibus probationibus quæ in Act.* VII. *Synodi extant, uti jam dixi. Qui Regium Codicem Leo Cinnamus, anni* ,ϛψϖϛ'. *Imperatt. Michaele Duca, Angelo Comneno Palæologo, & Theodora Auguſta, ex antiquiore Codice in antiqua Senioris Romæ Bibliotheca reperto, ſe exſcripſiſſe ſignificat, ſcripto ann.* ,ϛσξϛ'. *ita ut a prima ſcriptione, ad ſuam exſcriptionem interceſſerint anni* 517. *ut ipſe advertit. Videri autem poteſt præclarus ille Codex quaſi* ὁπλοθήκη *univerſalis, collecta habens præcipua quæque Catholicorum adverſus Hæreticos (Chriſti maxime myſterium impugnantes) munimenta.*

Ex illo Illuſtr. & Reverend. Archiepiſcopus Pariſ. Petr. de Marca, ὁ μακαείτης, *Vigilij Confirmationem* V. *Synodi pridem produxit, tametſi non omnibus ejus fidem fecit. Ipſe certe qui librum compoſuit,*

tantaque in eo Patrum ac Conciliorum digeßit, de hac Confirmatione, quaſi non plane illi explorata veritatis, ac nutantis fidei, ſcripſit, Repertam eſſe inter Acta v. Synodi; *quavis tandem ratione illis inſertam exiſtimaverit. Nihil ſane ejuſmodi in aliis, quæ tanta e Conciliis depromit.*

Quod Auctor Διάλογον *inſcribit, videri poßit vocis abuſus: nam nullæ diſtinctæ perſonæ loquentes inducuntur, quod videtur exigi ad formam dialogi. Niſi eam ſibi vocem Auctor indulſit, quod velut plurium ſit iſta Diſſertatio, Orthodoxorum Patrumque nomine edita diſputatio: ſed nihil hoc ad formam Dialogi proprie, ubi diſtinctæ perſonæ ſuum quæque ſymbolum ſolent conferre; & quidem cuique appoſite, quæ Platonicorum Dialogorum perfectio eſt. Simplicius eſſet ac purius* λόγος πολιτευτικός. *Alia majoris operæ, ſuo & Patrum nomine Nicephorus Patriarcha, hunc ipſum forte Auctorem ſecutus, inque eodem certans ipſe ſtadio, ſi quando magno Eccleſiæ commodo juris publici fiat, ex Regiis membranis, exque Seguieriano & Colbertino plenißimis Codd.*

Quod Auctor tantis invehitur in Copronymianos Epiſcopos, favore Principis fidei deſertores Aulæque palpones, nihil veros tangit Epiſcopos, qui ad fidei tutamen ac columen, religioſißimorum Principum favorem ambiant, ac qui ipſi meliora ac ſaniora Aulæ ſemper ſuadeant, petraque ſalis, quibus cum verſentur, quod ſæculi fatuitatis videri poßit continue condientes, exiſtant.

Habet hic Codex Leontium de Sectis longe editis emendatiorem, & auctoritatibus, quæ illis deſiderantur, auctiorem. Ὁδηγὸς *prima capita (quem omnem pluraque ejus complectitur) nova ex illo facere liceat: ſic editis laborantia, ut nec ipſe Anaſtaſius ſua agnoſceret: etſi omnia decoquit vulgator & Interpres.*

*ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΣΤΗΛΙΤΕΥΤΙΚΟΣ,

ΓΕΝΑΜΕΝΟΣ

ΠΕΡΙ ΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ,

κὴ πόθον κὴ ζῆλον ἐχόντων, τοῦ ἔλεγχον τῆ ἐνδοτέων τῆς πίστεως κὴ τῆς διδασκαλίας τῆ ἁγίων κὴ ὀρθοδόξων ἡμῶν Γατέρων.

DISSERTATIO AC INVECTIVA EDITA

A VIRIS FIDELIBUS ET ORTHODOXIS,

desideriumque ac zelum habentibus, ad confutationem eorum, qui sanæ Fidei, sanctorumque ac orthodoxorum Patrum nostrorum doctrinæ adversantur.

*Ιεζραηλίτης. α'. ΝΑΒΟΥΘΕ ὁ *Ἰσραηλίτης, ἵνα μὴ τὸν πατρῷον ἀμπελῶνα τοῦ δῶ, κατελιθοβολήθη, λέγων, Οὐ μὴ τοῦ δῶ κληρονομίαν πατέρων μου· οὗτοι δὲ φησὶν Ἐπίσκοποι κὴ Ποιμένες τῆ λογικῆ λαχόντες τῆ τοῦ θεοῦ, δόξης κενῆς κὴ μίσους, τῆ Πατέρων ἁγίων φωνὰς παρωσάμενοι, κὴ τῆ πίστεως ἑαυτοὺς ὁπλίσαντες, τὰ ὀρθῶς ὑπ' αὐτῶν ῥηθέντα στρεβλοῦσι, κὴ τῆ ἀδοκίμων αὐτῶν κὴ τεθολωμένον νοῶν διδάσκοντες, ἃ ἁρμόττει σκώπτα τοῖς συνιοῦσι κὴ ὀρθὰ τοῖς εὐθέοις γνώ- *ἐνδίκως. σιν, κὴ ὃ γεγραμμένον. οἱ μὲν γὰρ * δόξῃ τε κὴ καθαρῷ τῆ διανοίας ὄμματι τοῖς ἱεροῖς τῆ θεοπνεύστου γραφῆς τὸ εὐσύνοπτον λόγοις, ὄφελος θεῖον ὥσπερ τινα εὑρόντες θησαυρὸν ταῖς αὐτῶν εἰσοικίζουσι ψυχαῖς. οἱ δὲ, τῆ νοῶ ἔχοντες τὴν ψυδῆ προσεστεῦ- B κότα, κὴ τῆς τινῶν ἀγυρτομίας ἡττώμενον κὴ βεβήλου γνώσεως ἐρασθέν, ἐκείνων ἔσονται κοινωνοὶ, περὶ ὧν ὁ μακάριος Γαῦλος γράφῃ, Ἐν οἷς ὁ Θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ διαυγάσαι αὐτοῖς τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆ δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. τυφλώττοισι γὰρ, κὴ εἰσὶν ὁδηγοὶ τυφλοῖ. Τοιγαροῦν ὅτι, κὴ τοῖς τῆ ἀπωλείας ἐμπίπτοισι βόθεγις· ὡς γὰρ αὐτὸς ὁ Σωτὴρ εἴρηκε, Τυφλὸς τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦνται. κατάφλυαρέσι τίνιν πίστιν τῆ ἀληθείας πατέρων κὴ διδασκάλων, κὴ δὴ κὴ σκαιότητος διαβολικῆς τὸ οἰκεῖον ἐμπλήσθητε νῶν, τοῦ γραφέντος ἐπίγνον) τὸ τῆ ἀληθείας μυστήριον, τῆς μὲν σαρκὸς οἰκονομίαν τοῦ Μονογενοῦς * κατάμη- καὶ μετείαν ποιοῦντες * κατάῤῥησιν, Μὴ νοοῦντες μήτε νι.

AI. NABUTHE Jezraelites lapidatus est, ne paternam vineam traderet. Aiebat enim; *Ne fiat unquam ut tradam hæreditatem Patrum meorum*: hi autem, inquit, quibus obtigit ut essent Episcopi & rationalium ouium Pastores, una duntaxat inanis gloriæ causa, rejectis Patrum vocibus, armis adversus fidem instructi, recte ab eis dicta pervertunt (ex reprobo suo sensu turbidoque docentes) quæ uti scriptum est, *Omnia ob oculos posita intelligentibus sunt, & recta invenientibus scientiam.* Patres namque subtili & acuto mundoque mentis oculo, sacros divinæ Scripturæ legentes libros, quod inde commodum est, velut divinum quendam thesaurum in animis suis reposuere. Hi vero, quorum mens mendacij pravitate prona sit, nonnullorumque procacitati verborum obnoxia, ac profanæ scientiæ amore capta, illorum socij erunt, de quibus scribit beatus Paulus: *In quibus Deus hujus sæculi excæcavit mentes infidelium, ne fulgeret illis illuminatio Evangelij gloriæ Christi, qui est imago Dei.* Quippe *cæci sunt & duces cæcorum.* Ut enim ipse Salvator dixit, *Cæcus, si cæco dux fuerit, ambo in foveam cadent.* Quidam igitur Patrum Doctorumque veritatem deridentes, menteque propria, diabolica malignitate impleta, adulterare nituntur veritatis mysterium, Unigeniti cum carne dispensationem haud mediocriter fugillantes, *Non intelligentes, neque*

3. Reg. 21. al. 20. 3.

Pro. 8. 9.

2. Cor. 4. 4.

Matth. 15. 14.

1. Tim. 1. 7.

quæ loquuntur, nec de quibus affirmant, A uti divinis Apoſtoli verbis proditum eſt.

II. Ejuſcemodi porro impietatis parentes, multi quidem & alij, anteactis temporibus extitere: nunc vero illorum improbiſſimæ mentis auctores hi ſunt, qui novorum Phariſæorum mores induerunt. Quemadmodum enim illi vere negaverunt Dei Filium in carne veniſſe; ſic & nunc novi Præcones, qui Chriſti adventus in carne, ejuſque ſecundum carnem intemeratæ mattis ac vere Deiparæ ſemperque Virginis Mariæ omniumque ipſius Sanctorum venerandas colendaſque Imagines, nolint adorare B eiſque cultum adhibere, novam inani conatu fabricati ſunt fidem; præter olim traditam a ſanctis noſtris Patribus, quique diſcipuli ac ſucceſſores ſanctorum Apoſtolorum exiſtant. Ut enim eis nunc viſum eſt, Fidei ſe religioſiores cuſtodes, quam ſancti Patres affirmant, quorum ſermones atque virtutes Catholicæ ac Apoſtolicæ Eccleſiæ firmamentum ſunt & columen. Ipſas enim Patrum voces, quas illi diſerte de venerabilibus colendiſque Imaginibus prædicaverunt, novi, hi commatis ſapientes, ſumentes, quas rite Prophetæ ediderunt, juxta concupiſcentias ſuas ad ſenſum ſuum C detorquent. Quemadmodum enim illi adverſus Idolorum ſimulacra dæmonumque ſtatuas locuti ſunt, in ſanctas ipſi Imagines, ſanctos Patres, ſanctæque & Orthodoxæ ac inculpatæ Chriſtianorum fidei Doctores, traduxere, eorum repulſis vocibus ac teſtimoniis, ad ejus in carne humanaque effigie figuram, adſtruentibus ſacras ſpectare Imagines, quas ij diſerte colendas ac adorandas nos docuerunt. Quamobrem etiam brevi conſerta diſputatione adverſus novos iſtiuſmodi præcones, Deo ipſum nobis oris flatum ac ſpiritum præbente, pauca ex multis proponemus; quan- D quam hi velut manufacta utique reſpuant ac averſentur.

Hæreticorum vana jactantia adverſus Patres.

Hæreticorum calumnia, quaſi Imagines ſacræ, ſint ipſa Idola, quo Χειστιανοκαπήλοι dicti.

III. Cogitent turbidi ſapientes & moroſi ac queruloſi homines, pravæque & profanæ ac Deo adverſantis Synodi comprobatores, quæ divina permiſſione Conſtantinopoli, in loco quem Oneria vocant, habita eſt, quonam modo, ac fine, repulſis Patrum vocibus, juxta proprias concupiſcentias ipſi vos ſeducentes, eſca hamoque tracti captique collidimini. Dicite quæſo, qui nunc Novæ fidei formulam vane cuditis, quidnam in

Copronymiana Synodus.

ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων βεβαιοῦται, ἢ ὃ γεγραμμένον.

β'. Εὑρεταὶ δὲ τῆς τοιαύτης ἀσεβείας γενόμενοι, πολλοὶ μὲν καὶ ἕτεροι, ἢ τῶν ἐμῶν προγόνων χείρους· νεῶν δὲ τῆς ἐκείνων δυσσεβείας, οὗτοι οἱ προφασιζόμενοι ἢ τοὺς νέους Φαρισαίους. ὥσπερ γὰρ ἀληθῶς αὐτοὶ ἠρνήσαντο τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ σαρκὶ ἐλεύσεται, οὕτως καὶ νῦν νεοκήρυκες μὴ θέλοντες προσκυνεῖν ἐν σεβάζεσθαι τῆς ἐνσάρκου τοῦ Χριστοῦ παρουσίας ἐν τῆς σάρκα αὐτοῦ ἀχράντου μητρὸς ἢ ἢ ἀληθῆ Θεοτόκου ἢ ἀειπαρθένου Μαρίας ἢ πάντων τῶν Ἁγίων αὐτοῦ τοὺς σεβασμίους ἢ σεπτὰς Εἰκόνας· ἀλλὰ νέαν κενοτομοῦντες ἐπεκτοίσματα πίστιν, ἣν παρ' ἡμῶν τῶν ἁγίων ἡμῶν Πατέρων, ἢ μαθητῶν ἢ διδασκάλων τῶν ἁγίων Ἀποστόλων παραλάβοντων. ὡς γὰρ αὐτοῖς ἔδοξε νῦν, λέγοντες πλέον τῶν ἁγίων Πατέρων, ὧν οἱ λόγοι καὶ αἱ ἀρεταὶ, σημεῖα καὶ φῶλα τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας παραμένουσιν, οὗτοι τὴν πίστιν φυλακτήριον βεβαιοῦντες. τοὺς γὰρ αὐτῶν τῶν Πατέρων φωνὰς, αἷς αὐτοὶ τρανῶς ἐκήρυξαν περὶ τῶν σεβασμίων καὶ προσκυνητῶν Εἰκόνων, οὗτοι οἱ νεόφωτοι λαβόντες τοὺς καλῶς ὑπὸ τῶν Προφητῶν ῥηθείσας φωνὰς κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας πρὸς τὸ ἴδιον νοῦν στρέβλουσιν. ὡς γὰρ αὐτοὶ περὶ τῶν εἰδωλικῶν ξοάνων ἢ δαιμονικῶν σηλῶν φράσαντες εἶρηκαν, οὗτοι εἰς τὰς ἁγίας Εἰκόνας μετέστρεψαν τοὺς ἁγίους Πατέρας ἢ διδασκάλους τῆς ἁγίας ἐν ἀμωμήτου ἢ ὀρθοδόξου τῶν Χριστιανῶν πίστεως, προσαιτοῦντες τὰς αὐτῶν φωνὰς ἢ μαρτυρίας περὶ τῆς σαρκὸς ἢ ἀνθρωπίνης αὐτοῦ μορφώσεως χαρακτῆρος ἱστορηθείσας ἁγίας Εἰκόνας, ἅσπερ ἡμῖν πᾶσιν σέβειν ἢ προσκυνεῖν ἐδίδαξαν. δι' ὃ ἢ μετ' ὀλίγων ἄφλεκτον πρὸς τοὺς νεοκήρυκας ποιησαμένους, Θεοῦ διδόντος ἡμῖν ἢ τὸ ἀναπνεῖν, ὀλίγα ἐκ πολλῶν προθησόμεθα, καὶ οὗτοι ὡς χλοπαινὰ δῆθεν ἀποστρέφονται.

γ'. Λεγέτωσαν ἡμῖν οἱ δολόσοφοι καὶ μεμψίμοιροι καὶ ἀρεσταὶ τῆς φαύλης καὶ βεβήλου καὶ ἐξωφρενούσης Θεῷ Συνόδου, τῆς γνωμένης κατὰ Θεοῦ συγχωρησμὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τὸν τόπον τὸν λεγόμενον Ονέεια, ποίῳ τρόπῳ καὶ σκοπῷ τὰς τῶν Πατέρων προκρουόμενοι φωνὰς, κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἑαυτοὺς ἐξαπατῶντες, ἐξελκόμενοι καὶ διλεαζόμενοι τρεβλῆτε. Εἴπατε ἡμῖν οἱ νεῶν κενοτομοῦντες νέας πίστεως ἔκθεσιν, ποῖον ὑπὲρ τῆς

τῆς γῆς προσκυνητὸν καὶ σεβασμιον καὶ λατρευτὸν ἐστὶν ἀχειροποίητον· ὁ Σταυρός; ὃ Θυσιαστήριον; ἡ Προσφορά; ὃ Εὐαγγέλιον; πάντα χειροποιητά, ἀλλ' ἡμῖν σεβαστὰ καὶ σωτηρίας σύμβολα, ὥσπερ καὶ αἱ τῶν ἁγίων Εἰκόνες, ἐκ τῆς σαρκικῆς τοῦ Χριστοῦ οἰκονομίας τῆς ἀληθινῆς καὶ ἀνθρωπίνης αὐτοῦ σαρκὸς, ἣν ἀφ' ἑαυτοῦ τῇ ἡμῶν σωτηρίαν προσελάβετο ἐκ τῆς παναγίου καὶ Θεοτόκου Μαρίας· πάντα ἡμῶν λαῶν χωρὶς μόνης τῆς ἁμαρτίας. διὸ ἐκ τοῦ Εἰκόνα αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀχράντου αὐτοῦ Μητρὸς προσκυνοῦμεν καὶ σεβόμεθα. ἐκ ὑμεῖς δόκησιν τὸ μυστήριον ἀπεργάζεσθε· ἡμεῖς δὲ, οἱ τῆς ἀληθείας, τῶν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων αὐτῶν μαθητῶν καὶ διαδόχων, ἡμετέρων δὲ Πατέρων καὶ διδασκάλων, τὴν παρ' αὐτῶν ἡμῖν παραδοθεῖσαν πίστιν περὶ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ προσκυνητῆς Τριάδος, ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ λαμπρᾷ τῇ φωνῇ λεγομεν τὰ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου, Ἀνάβηθι ὁ εὐαγγελιζόμενος ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν, καὶ ἡμεῖς ἀνερχόμεθα εἰς τὴν τετυπώσαν ὁμοουσιοκόρυφον δόξαν, εὐαγγελιζόμενοι τὰ ἀγαθὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, λέγοντες.

A terra, eorum, quæ veneratione habentur & adorantur atque coluntur, quod non sit manufactum? Num Crux? Altare? Oblatio? Evangelium? Cuncta manufacta, sed nobis veneranda ac salutis signa, quemadmodum etiam Sanctorum Imagines, Christique in carne dispensationis veræ atque humanæ carnis suæ, quam nostræ salutis causa assumpsit, ex castissima Deique Genitrice Maria: quæ nostra sunt omnia assumens, peccato duntaxat excepto. Unde etiam ipsius Imaginem ejusque intemeratæ Matris adoramus ac colimus. Ac vos quidem mysterium inane spectrum, & quod specie sola existat, efficitis: nos vero qui veritatis simus, sanctorum Apostolorum sanctorumque ipsorum Discipulorum ac successorum, nostrorumque Patrum atque Doctorum, quam ab eis nobis traditam accepimus fidem, de sancta & consubstantiali & adoranda Trinitate, revelata facie, clara voce, Esaiæ Prophetæ vocibus dicimus, *Ascende in montem excelsum qui evangelizas*; & nos in trinè subsistentis consubstantialis celsitudinis opinionem ascendimus, evangelizantes rectæ fidei bona, dicentes.

Manufacta alia veneratione habita: Crux, Altare, &c.

Iconoclastæ Docetarum hæresis infimulati.

Isai. 40. 9.

ϙ'. Πιστεύομεν εἰς Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα, ἡ τις ἐστὶν ἡ ἁγία Τριὰς, ἄκτιστος, ἀΐδιος, ἀπύθμενος, ἀδιαίρετος, ὁμοούσιος, ἐν μιᾷ θεότητι. καὶ βασιλείᾳ καὶ κυριότητι, ἐν τρισὶ προσώποις ἤτοι ὑποστάσεσι καὶ ἰδιότησι προσκυνουμένη τε καὶ δοξολογουμένη. ἰδιότητα γὰρ ὅταν εἴπω, τὸν Πατέρα Πατέρα νοῆσαι, ἢ ὃ Υἱὸν Υἱὸν, ἢ ὃ Πνεῦμα ὃ ἅγιον Πνεῦμα ἅγιον. οὐ τὰ γὰρ αἱ ἰδιότητες οὐκ ἀντιστρέφονται. οὐ δύναται γὰρ ὁ Πατὴρ Υἱὸς εἶναι, ἢ ὁ Υἱὸς Πατὴρ, ἢ ὃ Πνεῦμα ὃ ἅγιον εἶναι Πατὴρ ἢ Υἱός. ἀλλ' ὡς ἔφην, Πατὴρ ὁ Πατὴρ, ἢ Υἱὸς ὁ Υἱὸς, ἢ Πνεῦμα ἅγιον ὃ Πνεῦμα ὃ ἅγιον. οὐκ ἦν ποτὲ ὅτε οὐκ ἦν Πατὴρ, καὶ οὐκ ἦν ποτὲ ὅτε οὐκ ἦν Υἱὸς, καὶ οὐκ ἦν ποτὲ ὅτε οὐκ ἦν ὃ Πνεῦμα ὃ ἅγιον. διὰ τοῦτο ἀκατάληπτος ἡ γέννησις τοῦ Μονογενοῦς, καὶ ἡ ἐκπόρευσις τοῦ ἁγίου Πνεύματος. προσκυνεῖς τὸν Πατέρα; ἐν αὐτῷ προσκυνεῖται ὁ Υἱὸς καὶ ὃ ἅγιον Πνεῦμα. προσκυνεῖς τὸν Υἱόν; ἐν αὐτῷ προσκυνεῖς τὸν Πατέρα καὶ ὃ ἅγιον Πνεῦμα. προσκυνεῖς ὃ Πνεῦμα ὃ ἅγιον; ἐν αὐτῷ προσκυνεῖς καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν. οὐ συγχεομένων τῶν προσώπων, ἀλλὰ διὰ τὸ ταὐτὸν καὶ ἀπαραλλακτὸν τῆς οὐσίας οὕτως νοεῖς. μιᾶς γὰρ οὔσης τῆς φύσεως καὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς

IV. Credimus in Patrem & Filium & Spiritum Sanctum, quæ sancta Trinitas est, increata, sempiterna, inconfusa, indivisa, consubstantialis; quæ in una deitate & regno & dominatione, in tribus personis seu Hypostasibus & proprietatibus, adoretur ac conglorificetur. Proprietatem enim cum dico, Patrem cogito Patrem, & Filium Filium, & Spiritum sanctum Spiritum sanctum. Nam proprietates non convertuntur. Non enim Pater esse potest Filius, aut Filius Pater, vel Spiritus sanctus esse Pater aut Filius: sed sicut dicebam, Pater, Pater est, & Filius, Filius, ac Spiritus sanctus, Spiritus sanctus. Non erat unquam quando non erat Pater, & non erat quando non erat Filius, nec erat aliquando quando non erat Spiritus sanctus. Propterea incomprehensa est, tum Unigeniti generatio (seu nativitas) tum Spiritus sancti processio. Patrem adoras? In eo adoratur Filius & Spiritus sanctus. Adoras Filium? In ipso & Patrem adoras & Spiritum sanctum. Adoras Spiritum sanctum? In ipso adoras & Patrem & Filium: non quod confundantur personæ, sed quod eadem & incommutabilis perque omnia similis substantia existat, sic intelligis. Nam cum sit una natura & substantia ac

Fidei professio.

Trinitatis fides.

deitas, una quoque adoratio est sanctæ & consubstantialis Trinitatis. Quod enimvero Pater & Filius & Spiritus sanctus nominantur & sunt, tria nimirum ad substantiam quod spectat per omnia æqualia; attribuitque Patri principium divina Scriptura, jam quoque Filius Patris beneplacito cuncta creavit, & Spiritus sanctus omnia perfecit. Est igitur Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus. Non tamen quia Deus & Deus, & Deus, tres Deos licet dicere: sed dum tres personas animo cogitas, ac unamquamque personam confiteris, unum Deum vocas, quod una eandemque natura & divinitas & substantia & coæternitas. Quæ causa est, cur & singulariter collaudemus & adoremus sanctam Trinitatem.

Dominicæ Incarnationis confessio.

V. Et hoc novimus atque credimus, Dei Filium ex Patre genitum esse, arcana nec verbis explicabili ratione, intemporanee, incorporee, ante omnia sæcula. Ipse igitur Dei Filius, Lumen de Lumine, Deus verus de Deo vero ac Patre, propensa Patris voluntate incarnatus est in castissima, & a Spiritu sancto eximie sanctificata Virgine sancta Maria, proprie ac vere Dei Genitrice. Ac sicut ipsius Filij a Patre generatio incomprehensa est & inexplicabilis; eamque ob rem, ipsam fide ac silentio veneramur ac collaudamus; sic & ejusdem Filij Dei ex Matre & Virgine in carne nativitas ineffabilis & inenarrabilis est. Ac quo id modo, accipe.

Incomprehensa utraque Christi generatio.

VI. Igitur unigenitus Dei Filius, ipse ante sæcula ex Patre genitus, incircunscriptus est; inque supernis & infernis est, & cuncta in manu habet, & in eo consistunt omnia, & implet omnia, & super omnia eminet, estque supra omnes cœlos, & intuetur abyssos; nec est creatura quæ non sit manifesta in oculis ejus. In Angelis est: totus in supernis, totus ubique est. Ipse igitur Dei Filius talis ac tantus, ipse nulla quantitate ac mole, cum omnia possit, etiam homo fieri potuit: vereque incarnatus ac factus homo de Spiritu sancto & Maria Virgine, in cœlis esse non destitit, & in terris ipse totus incarnatus existit. Quis ergo eloqui aut prorsus enarrare mysterium possit? Quod enimvero pro naturæ humanæ tenuitate divina Scriptura pauca quædam tribuit verba, quibus mens gustum assequi possit ac frui, silentioque stupere ac adorare divinum Mysterium.

Ut incomprehensa temporalis Christi generatio. Psal. 94. 4. Col. 1. 17. Ier. 23. 24.

Dan. 3. 55. Hebr. 4. 13.

ἀ θεότητος, μία καὶ ἡ προσκύνησις ἐστὶ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος. Ἀλλ' ἐπειδὴ Πατὴρ καὶ Υἱὸς καὶ ἅγιον Πνεῦμα ὀνομάζονται καὶ εἶσι, τῇ μὲν οὐσίᾳ καὶ τὰ πάντα ἴσα τὰ τρία· ἀπέδωκε δὲ ἡ θεόπνευστος γραφὴ τὴν ἀρχὴν τῷ Πατρὶ, καὶ λοιπὸν τῇ τοῦ Πατρὸς εὐδοκίᾳ καὶ ὁ Υἱὸς τὰ πάντα ἐποίησε, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὰ πάντα ἐτελεσιούργησεν. ἔστιν οὖν Θεὸς ὁ Πατὴρ, Θεὸς ὁ Υἱὸς, Θεὸς [B] τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Ἀλλ' ἐπειδὴ Θεὸς καὶ Θεὸς καὶ Θεὸς, οὐ δυνάσαι εἰπεῖν τρεῖς Θεοί· ἀλλὰ τὰ τρία πρόσωπα ἐνθυμούμενος, ἕκαστον πρόσωπον ὁμολογῶν, εἷς Θεὸς λέγῃς, διὰ τὸ ὅν καὶ τὸ ταὐτὸν τῆς φύσεως καὶ τῆς θεότητος καὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς συναϊδιότητος. διὸ καὶ εἰκὸς δοξάζομεν καὶ προσκυνοῦμεν τὴν ἁγίαν Τριάδα.

ε'. Ἐμάθομεν καὶ πιστεύομεν ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐγεννήθη ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἀῤῥήτως, ἀχρόνως, ἀσωμάτως πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. αὐτὸς οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τὸ φῶς ἐκ τοῦ φωτὸς, ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἐκ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ Πατρὸς ἐσαρκώθη ἐκ τῆς παναγνοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος καθαριζομένης Παρθένου τῆς ἁγίας Μαρίας, τῆς κυρίως καὶ κατ' ἀλήθειαν Θεοτόκου. καὶ ὥσπερ ἡ ἐκ τοῦ Πατρὸς γέννησις αὐτοῦ τοῦ Υἱοῦ ἀκαταλήπτος τίς [C] ἐστι καὶ ἀνεξιχνίαστος· καὶ διὰ τοῦτο πίστει καὶ σιωπῇ προσκυνοῦμεν καὶ δοξάζομεν, οὕτως τοῦ αὐτοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἐκ τῆς μητρὸς καὶ Παρθένου ἔσαρκος γέννησις, ἄφραστός ἐστι καὶ ἀνεκδιήγητος. καὶ μάθε πῶς.

ς'. Ὁ οὖν μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθεὶς, ἀπερίγραφός ἐστι, καὶ ἄνω ἔστι καὶ κάτω, καὶ τὰ πάντα ἐν χειρὶ ἔχει, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε, καὶ τὰ πάντα πληροῖ, καὶ ὑπὲρ τὰ πάντα ὑπερεκτείνεται. καὶ ὑπεράνω πάντων οὐρανοῦ ἐστι, καὶ τοὺς ἀβύσσους καθορᾷ· καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς [D] ἐνώπιον αὐτοῦ. ἐν ἀγγέλοις ἐστὶν· ὅλος ἄνω ἐστί. ὅλος πάντοθεν ἐστίν. αὐτὸς οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ τοιοῦτος καὶ τηλικοῦτος, ὁ ἀπλοῦς καὶ ἀμεγέθης, ἐπειδὴ πάντα δυνάται, ἐδυνήθη καὶ ἄνθρωπος γενέσθαι· καὶ κατ' ἀλήθειαν σαρκωθεὶς καὶ ἐνανθρωπήσας ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, ἄνω οὐκ ἔλαττον, καὶ κάτω σαρκωθεὶς ὁ αὐτὸς ὅλος. οὐκοῦν τίς δύναται φράσαι ἢ ὅλως διηγήσασθαι τὸ μυστήριον. πλὴν ὅτι πρὸς πλοῦν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἔδωκεν ἡ θεία γραφὴ ὀλίγα τινὰ ῥήματα, δι' ὧν ὁ νοῦς ἐν ἁπλότητι δυνήσεται γεύσασθαι, καὶ ἀφθέγκτως ἐκπλαγῆναι καὶ προσκυνῆσαι τὸ θεῖον μυστήριον.

ζ. Ὁ οὖν Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἀχώρητος εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἁγίαν Παρθένον, καὶ ἐπλάσθη ἐκ τῆς φύσεως τῆς σαρκὸς αὐτῆς, καὶ ἐνώσατο τῇ ἰδίᾳ τῆς θεότητος ὑποστάσει σάρκα τὴν ἡμῖν ὁμοούσιον, ἔμψυχόν τε καὶ ἔννουν, ὡς αὐτὸς μόνος οἶδε. πρόσφατον γάρ, ὅτι οὔτε νοῒ καταληπτέα ἰσχύϊ, οὔτε λόγος ἐξηγήσασθαι δύναται, οὔτε ὀφείλῃ ἀνθρώπου φυσιολογεῖν ὁ ἀνεξιχνίαστον καὶ ἀνεξερεύνητον πρᾶγμα. ἑνώσας οὖν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτῆς ληφθεῖσαν φύσιν, αὐξᾶται ὁ ἀναλλοίωτος Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τῇ ἰδίᾳ σαρκὶ, ἐμψυχωμένῃ ψυχῇ λογικῇ τε καὶ νοερᾷ· καὶ μηδὲν παρὰ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ ὅλως ἦν, ἐγίνετο βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρός· καὶ ἀπετελέσθη ἕνωσις ἀδιαίρετος καὶ ἀσύγχυτος θεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος. καὶ ἰδοὺ ὁ ἀσώματος καὶ ἀψηλάφητος, σεσωμάτωται καὶ ψηλαφᾶται καὶ ὁ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθείς, ἰδοὺ αὐτὸς καὶ ἐκ τῆς ἁγίας Παρθένου σεσαρκωμένος γεγένηται. καὶ ὁ τῶν κόλπων τοῦ Πατρικοῦ μὴ χωρισθείς, καὶ τὰ σύμπαντα τῇ δυνάμει τῆς θεότητος συνέχων, καὶ τῶν πάντων τὴν παντοκρατορικὴν δυνάμει περιεγράπτόμενος, ὁ αὐτὸς ἐνανθρωπήσας ἐκ τῆς ἁγίας Παρθένου καὶ γεννηθείς, κεῖται ἐν φάτνῃ παιδίον ἐσπαργανωμένον, τῆς ἁγίας Παρθένου, Παρθένου μενούσης. τὰ γὰρ θεῖα, τοιαῦτα ὄντα. ὥσπερ γὰρ ἡ ἕνωσις τῆς σαρκὸς καὶ τῆς θεότητος ἀνεξερεύνητος, οὕτως καὶ ἡ γέννησις. ἐδυνήθη γὰρ ὁ θεῖος Λόγος ὁ παντοδυνάμος καὶ ἀληθῶς σαρκωθῆναι καὶ ἐνανθρωπῆσαι ἐν τῇ Δεσποίνῃ καὶ γεννηθῆναι ἐξ αὐτῆς, καὶ τὴν παρθενίαν ἐσφραγισμένην ἀσφαλίσασθαι· ὥσπερ, ὅτε ἀμέλει καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ἔστη ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν.

η'. Διὰ τοῦτο ἡ ἁγία καὶ Ἀποστολικὴ ἐκκλησία πάντα εὐπειθῶς τὰ θεῖα ἀποδέχεται, πάντα πιστῶς, πάντα ἀπολυτραγμόνως σέβει καὶ προσκυνεῖ καὶ τιμᾷ. αὐτὸς οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἀληθινὸς Θεὸς, ἀφ' ἡμῶν ἡμέτερον σωτήριον παιδίον γεγένηται, αὔξει λέγεται τῇ ἰδίᾳ σαρκὶ, τὰ ἡμέτερα οἰκειούμενος ἀδιάβλητα πάθη· καὶ προκόπτει σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ ἀφ' ἡμῶν εἰς μέσης δόξεως, ὅπως δείξῃ κυρίως καὶ εἰς ἀληθῶς τὴν ἐνανθρώπησιν. καὶ κόπιᾷν λέγεται, καὶ πεινᾷν καὶ διψᾷν, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναναστρέφων, διδάξας καὶ φωτίσας πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. αὐτὸς γάρ ἐστι τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν.

θ'. Λοιπὸν δὲ ἀφ' ἡμῶν ἄμεσον αὐτὸ φιλανθρώπου, καὶ ἔπαθε τῇ ἰδίᾳ σαρκί. αὐτὸς γὰρ ὁ Κύριος τῆς δόξης ὑπὲρ ἡμῶν ἐσταυρώθη καὶ πα-

A VII. Itaque Dei Filius, qui nullo capi potest, in sanctam Virginem introivit, exque ejus carnis natura assumpsit, suæque deitatis personæ univit, carnem nobis consubstantialem, animam sensuque mentis præditam, qua solus ipse novit ratione. Jam enim dixi, nec mente assequi licere, nec sermone exprimere, ac neque exquirendas homini physicas rationes, rei, quæ impervestigabilis & inscrutabilis est. Copulata igitur sibi, quam ex illa sumpsisset, natura, crescebat Dei Filius carne propria, anima utente ratione & mente prædita, in quem nulla cadant cremenB ta: nihilque Dei Filius mutatus ab eo quod erat, in Matris utero infans factus est; perfectaque indivisa & inconfusa deitatis ac humanitatis unio facta est. Et ecce, qui incorporeus est, nec tangi potest, corporatus est ac contrectatur: & qui ex Patre ante sæcula genitus erat, ecce is ipse ex sancta Virgine incarnatus nascitur. Quique adeo Paterno sinu non excessit, cunctaque Deitatis potentia continet, atque omnium conservatrice virtute omnia complectitur astringitque, ipse ex sancta Virgine factus homo ac natus, in præsepi infans pannis involutus jacet, sancta Virgine, C Virgine permanente. Sicut enim unio carnis & Deitatis inscrutabilis est, sic & nativitas ac partus. Potuit enim Dei Verbum omnipotens vere incarnari ac homo fieri in Domina, exque illa nasci, ac virginitatis signacula inconcussa servare; quemadmodum utique clausis januis stetit in medio Discipulorum. Joan. 20. 19.

Partus ipse inscrutabilis.

VIII. Quamobrem sancta & Apostolica Ecclesia cuncta divina, proba recipit credulitate; cuncta fide, cuncta nulla curiositate veneratur, adoratque & colit. Ipse igitur Dei Filius verus Deus, propter nostram salutem puerulus effectus, crescere dicitur sua carD ne; qui videlicet inculpatos nostros affectus ac passiones in se receperit. *Proficiebat* quoque *sapientia & ætate*, idcirco quod hæc paulatim exhibebat, ut se proprie ac vere hominem factum ostenderet. Fessus quoque esse dicitur & esurire & sitire, & conversatus esse cum hominibus, docens & illuminans omnem hominem venientem in mundum; quippe qui ipse Lux vera existeret. Luc. 2. 40. Luc. 2. 52. Joan. 4. 6. Matth. 21. 17. Marc. 13. 12. Joan. 19. 28. Bar. 3. 48. Joan. 1. 9.

IX. Postremo autem propter immensam bonitatem suam, etiam carne propria passus est. Ipse enim Dominus gloriæ pro nobis vere Cruci affixus & pas- 1. Cor. 2. 8.

sus est. Patitur enim non Deitate, sed animata carne sua sibi indivise unita, ac moritur; Anima scilicet separata a corpore. Deitas namque indivisa & inconfusa, tum animæ, tum corpori copulata erat. Descendit igitur Filius Dei sua Anima ad Sanctorum animas, ac rursus resurrexit, Anima unita corpori. Surrexit vero ipse unigenitus Dei Fi-
Joan. 10. 13. lius propria virtute. *Potestatem* enim *habeo*, inquit, *ponendi animam meam, & potestatem habeo iterum sumendi eam.*

X. Resurgens igitur ex mortuis Dei Filius, ea ratione qua homo extitit, in cœlos receptus est; qui ante carnis expers erat, nunc idem carnem indutus: qui ante simplex, nunc idem compositus, Deus simul & homo. Manet enim in ipso natura Deitatis: ac qui antea simplex & unus ex sancta Trinitate erat, nunc quoque idem unus est ex sancta Trinitate incarnatus ac homo factus. Ac quē cœlestes omnes Virtutes videre non pote-
Joan. 1. 18. rant (adorandæ enim Trinitatis Deitatē nemo videre potest) nunc unum e sancta Trinitate unigenitum Dei Filium, conspicua hominis specie vident, qui incircunscriptam ejus Deitatem intelligant. Hoc enim est quod ait beatus
1. Tim. 3. 13. Paulus, *Apparuit Angelis.* Assumpsit igitur quod non habebat, habetque (nostram scilicet naturam) in sæcula sæ-
Verba Symboli exposita. culorum. Rursumque *venturus est cum gloria judicatum vivos & mortuos*; id est, justos & peccatores: atque alios quidem judicatum, pro eo ac dicat justificatum, propter bona ipsorum opera; alios vero condemnatum, ob illorum incredulitatem ac malitiæ ipsorum opera.

XI. Docet nos Symbolum, ut & *in unam sanctam Catholicam & Apostolicam Dei Ecclesiam credamus.* Non potest Ec-
Ecclesia Catholica, i. Universalis. clesia Catholica (i. Universalis) solum esse Apostolica. Omnipotens enim virtus Capitis, quod est Christus, universo mundo per Apostolos salutem potuit afferre. Est igitur sancta Dei Ecclesia, sanctorum, qui a sæculo fuere, Patrum cœtus, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Evangelistarum, Martyrum, quibus una animi consensione credentes, omnes Gentes adjunctæ sunt. Videbant enim ex omni gente quæ sub cœlo est, ejusdem Christianæ fidei rationibus obstrictos esse. Ne-
Veritatis fidei argumentum ex Ecclesiæ universalitate. que enim aliter fiat, ut omnis generis hominum multitudo innumerabiliumque linguarum collectio, in unum verissimæ fidei sensum conveniat, quam divini Spiritus numine atque afflatu. Rursus namque dico, Idcirco Catholica (Universalis scilicet) est, atque vocatur, Ecclesia, quod mon-

ὀρθῆς ἀληθῶς. παθητὸν γὰρ οὐ τῇ θεότητι, ἀλλὰ τῇ ἀδιαιρέτως συναφθείσῃ αὐτῷ ἰδίᾳ ψυχῇ ἐψυχωμένῃ, καὶ ἀποθνήσκει τῆς ψυχῆς διαλυούσης τὸ σῶμα. ἡ γὰρ θεότης, ἀδιαίρετος καὶ ἀσύγχυτος, καὶ τῇ ψυχῇ ἑνωμένη ἕως καὶ τοῦ σώματος. κατῆλθεν οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ πρὸς τὰς τῶν Ἁγίων ψυχάς, καὶ πάλιν ἀνέστη, τῆς ψυχῆς ἑνωθείσης τοῦ σώματος. ἀνέστη οὖν ὁ αὐτὸς μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τῇ ἰδίᾳ δυνάμει. Ἐξουσίαν γὰρ ἔχω, φησί, τεθεῖναι τὴν ψυχήν μου θεῖναι, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν.

ι'. Ἀναστὰς οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐκ νεκρῶν, τῇ ἰδίᾳ ἐνανθρωπήσει ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανούς. ὁ δὲ πρὶν ἀσώματος, νῦν ὁ αὐτὸς σεσαρκωμένος· ὁ δὲ πρὶν ἁπλοῦς, νῦν ὁ αὐτὸς σύνθετος, Θεὸς ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπος. μένει γὰρ ἐν αὐτῷ καὶ ἡ φύσις τῆς θεότητος. καὶ ὁ δὲ πρὶν ἁπλοῦς ὢν καὶ εἷς τῆς ἁγίας Τριάδος, καὶ νῦν ὁ αὐτὸς εἷς ἐστὶ τῆς ἁγίας Τριάδος σεσαρκωμένος ἐνανθρωπήσας. καὶ ὥσπερ οὐκ ἠδύναντο πᾶσαι αἱ οὐράνιαι Δυνάμεις θεωρῆσαι. θεότητα γὰρ τῆς προσκυνητῆς Τριάδος ἰδεῖν οὐδεὶς δύναται. νῦν τὸν ὅλα τῆς ἁγίας Τριάδος τὸν μονογενῆ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, βλέπουσι καὶ τὸν φανερούμενον ἄνθρωπον, ἐνοοῦντες δὲ ἀπερίγραφον τῆς αὐτοῦ θεότητος. τοῦτο γάρ ἐστιν ὁ εἶπεν ὁ μακάριος Παῦλος, Ὤφθη ἀγγέλοις. προσελάβετο τοίνυν ὃ οὐκ εἶχε, καὶ ἔχει. λέγω δὲ τὴν ἡμετέραν φύσιν, εἰς ἀγῶνας τῶν ἀγώνων. καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, ἤτοι δικαίους καὶ ἁμαρτωλούς· τοὺς μὲν κρῖναι, ἀντὶ τῶν δικαιῶσαι, διὰ τὰ καλὰ αὐτῶν ἔργα· τοὺς δὲ κατακρῖναι, διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ τὰς τῆς κακίας αὐτῶν πράξεις.

ια'. Διδάσκει ἡμᾶς τὸ Σύμβολον πιστεύειν καὶ εἰς μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν. οὐ δύναται ἐκκλησία ἡ καθολικὴ, μόνον ὑπάρχειν ἀποστολική. ἡ γὰρ παντοδύναμος ἐξουσία τῆς Κεφαλῆς, ἥτις ἐστὶν ὁ Χριστός, ἔχυσε διὰ τῶν Ἀποστόλων τὸν καθόλου κόσμον σῶσαι. ἔστιν οὖν ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ ἐκκλησία, τὸ σύστημα τῶν ἀπ' αἰῶνος ἁγίων Πατέρων, Πατριαρχῶν, Προφητῶν, Ἀποστόλων, Εὐαγγελιστῶν, Μαρτύρων, οἷς προσετέθη, πιστεύσαντες ὁμοθυμαδὸν, πάντα τὰ ἔθνη. ἐπιούσιον γὰρ, ὅτι ἐκ παντὸς γένους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν αὐτὴν τῶν Χριστιανῶν πίστιν ἔχρισεν. αὐτὸ γὰρ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, οὐ δύναται παράδημον καὶ μυριόγλωσσον ἄθροισμα εἷς ὂν φθέγμα τῆς ἀληθεστάτης πίστεως ἐλθεῖν. πάλιν γὰρ λέγω, ὅτι καθολικὴ πρὸς τοῦτο ἐστὶ τὲ καὶ λέγεται, διὰ τὸ ἀλλό-

κοπα καὶ πολυγλωσσὰ καὶ ἄγλωσσα πάσης τῆς ὑφηλίου μυριόγλωσσά τε ἔθνη, εἰς μίαν εἰρηνικὴν καὶ σωτήριον πίστιν τε καὶ ἐπιγνωσίαν τὴν ἐξ).

ιβ'. Πιστεύομεν ποιμαίνουσιν εἰς μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ μαθητευθῆναι ἐν τῇ κατηχήσει καὶ γινώσκομεν Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα. καὶ βαπτιζόμεθα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος· καὶ μεταλαμβάνομεν τοῦ σωτηρίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ δι' ἡμᾶς τῇ τοῦ Πατρὸς εὐδοκίᾳ ἀνασταυρωθέντος, καὶ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν· διδάσκεσθαι δὲ καὶ φυλάττειν τὰς θείας αὐτοῦ καὶ εὐαγγελικὰς ἐντολάς· παραλαμβάνειν τε ἀσφαλῶς προφητείας τὰς παλαιᾶς καὶ τῆς καινῆς διαθήκης, δι' ὧν ἀεὶ αὔξειν εἰς πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ὁ ὀπτιμέλως προσέχων αὐτῆς καταξιοῦται πρός τε ἑαυτοῦ καὶ ἄλλων ὠφέλειαν.

ιγ'. Λοιπὸν τοῦτο οἱ πιστῶς καὶ ὀρθῶς ἐρευνήσαντες, οἱ ἅγιοι ἡμῶν Πατέρες καὶ τῆς εὐσεβείας διδάσκαλοι, ἐδίδαξαν ἡμᾶς πῶς δεῖπον ὀφείλομεν σέβειν καὶ προσκυνεῖν τὰ σωτήρια σύμβολα τῆς πίστεως· τὸν Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, ἐφ' ᾧ τὸν ὑπὲρ αὐτῶν προσηλωθέντα Σωτῆρα, ὡς δι' αὐτοῦ ἡμῖν λύτρωσιν χαρισαμένου, καὶ τῆς ἐκ τοῦ ξύλου κατάρας ἐλευθερώσαντος. Τὸ δὲ Θυσιαστήριον, ὡς τὸ Κυριακὸν καὶ ἄχραντον μνῆμα. πρὸ δὲ Προσφορῶν, ὡς τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος τῶν ἡμετέρων ψυχῶν. τὰ δὲ Εὐαγγέλια, ὡς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ Λόγου λαληθέντα καὶ προφητευθέντα. Τὰς δὲ Εἰκόνας, πρὸ μὲν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἀχράντου καὶ παναμώμου αὐτοῦ Μητρὸς καὶ Θεοτόκου Μαρίας ὅταν ἴδω, βύθιος καὶ πρανὰ τὸν νοῦν ἀνάγω εἰς πρὸ ἄκραν αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς συγκατάβασιν, ὅτι Θεὸς ὢν μορφὴν δούλου ἀπέλαβε, καὶ πρὸ οἰκείαν δούλην, Μητέρα ἐποίησε· καὶ ὑπ' αὐτῆς ὡς νήπιος ἐβαστάζετο, καὶ ἐκ παρθενικῶν μαζῶν γάλα ἐθήλασε· καὶ λιπὼν ὁ ἀόρατον ὄμμα πρὸς πρὸ Εἰκόνα ἀτενῶς βλέπειν, ὃ νοητὸν τῆς καρδίας ὄμμα σὺν τῷ νῷ εἰς τὸ μυστήριον τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας ἀνατείνω, καὶ πρὸ τὴν ἀπυγώσιν καὶ πολλῶν μου ἁμαρτημάτων δέομαι πρὸ ἀγαθότητα καὶ εὐσπλαγχνίαν αὐτοῦ, λέγων, Δόξα σοι ὁ Θεός. ὁ Σωτήρ μου ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλὸν, καὶ συγχώρησον πρὸς πολλάς μου ἁμαρτίας, ὁ δι' ἐμὲ τὸ κατ' ἐμὲ φορέσας δίχα μόνης τῆς ἁμαρτίας.

A

B

C

D

strosæ, studiisque ac indole scissæ atque agrestes, innumerabiliumque linguarum universæ terræ gentes, in unam pacificam & salutarem fidem Deique notitiam ac pietatem altiore sensu consentiant.

XII. Credimus igitur in unam sanctam Catholicam & Apostolicam Dei Ecclesiam, in qua, fidei rudimentis instituti sumus: scimusque Patrem & Filium & Spiritum sanctum, ac baptizamur in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti: salutare quoque Corpus & Sanguinem sumimus Filij Dei, qui propter nos beneplacito Patris homo factus est, & pro nobis mortuus est: divinaque & Evangelica ejus mandata docemur servare; divinasque Scripturas veteris ac novi Testamenti, certa veritate recipere; quibus animum sedulo adhibentes, ad nostram aliorumque utilitatem, fidei bonæque conscientiæ argumentum meremur facere. Christiana institutio, & Eucharistia.

XIII. Jam vero, qui hæc fide riteque scrutati sunt, sancti Patres nostri ac veritatis Doctores, docuerunt nos, quonam modo colenda sunt ac adoranda salutaria signa fidei ac pignora; Christi Crux, propter Salvatorem in ea confixum, ut qui per eam redemptionem nobis largitus sit, & a maledicto, quod ex ligno est, nos liberaverit. Altare vero, ut Dominicum ac intemeratum monumentum. Oblatio, ut Corpus Domini nostri Jesu Christi veri Dei & Salvatoris animarum nostrarum. Evangelia, ut ipsius Dei Verbi ore prolata atque illi opere præstita. Imagines vero, Domini nostri Jesu Christi, ejusque intemeratæ omnisque labis puræ Matris ac Dei Genitricis Mariæ cum video, confestim nullaque mora, in summam ejus propter nos egestatem ac demissionem, mente sublimis feror, quod Deus cum esset, formam servi assumpserit, ancillamque suam, Matrem effecerit: quodque ab ea ut infans gestatus sit, exque virginalibus uberibus lac suxerit; relictoque sensili oculo in Imaginem intento, spiritalem cordis cum mente oculum in diuinæ in carne dispensationis mysterium conjicio, ac pro multis meis delictis, & quæ veniam non mereantur, ipsius bonitatem ac misericordiam exoro, dicens: *Gloria tibi Deus. Salvator, miserere mei peccatoris, multisque meis delictis veniam prabe, qui propter me meam ipse naturam, uno duntaxat peccato excepto, gestaveris.* Christianæ fidei pignora ut adoranda. Christi sanctæque Mariæ Imaginum usus religiosus.

S. Mariæ picta Imago.

XIV. Cum sanctæ Dei Genitricis Virginis Mariæ Imaginem conspexero, statim dico, *Intemerata Dei Genitrix Christi Dei Mater, intercede ad Filium tuum & Deum meum, ut sua bonitate ac misericordia mei misereatur. Multum enim valet Matris deprecatio erga Domini clementiam. Ne, venerabilissima, peccatorum supplicationem despexeris, quia misericors est & potens salvare, qui & pro nobis pati morique sustinuit.*

Apostoli, Martyris, &c.

XV. Cum autem Apostoli aut Martyris, vel cujuspiam Sanctorum Imaginem videro, eorum videlicet historiam continentem, quæ illi propter Christum fortiter sustinuere, dico, *Gloria tibi Deus Apostoli hujus aut hujus Sancti.* Dumque hæc ita dico, in Deum gloriam refero. Hæc ita accepimus a sanctis Patribus, quorum & nomina & libros sermonesque Dei voluntate & providentia in libro annotabimus.

Traditio de eis Ecclesiastica.

XVI. Vos autem novi Præcones ac vani Theologi. Vos qui sanctorum Apostolorum, eorumque Successorum ac Discipulorum, Patrumque nostrorum atque Doctorum nacti prædicationem estis, quemadmodum ipsi a Dominica Passione ac salutari Resurrectione, ad præsentem usque octavam Indictionem (qua septingenti quadraginta-quinque anni haberi feruntur) nobis tradidere: exindeque & ad hanc usque diem venerabiles Imagines a Fidelibus cultum pie habuerunt, habentque: Vos, inquam, per annos illos septingentos, in errore versatam Ecclesiam Catholicam & Apostolicam ejusque Doctores atque Pastores, vobisque novis præconibus fidei veritatem manifestatam esse, ostendistis. Sunt enim anni quadraginta-quinque plus minus, ex quo scrutinium hoc instituistis. A nona enim Indictione cœpistis veritati obsistere ac scrutari, Qua demum ratione everteretis, quæ, ut evertantur, fieri non potest; idcirco nimirum, quod sancti Patres nostri, supra veritatis petram ædificaverunt, nec portæ inferi adversus eam prævalebunt; iniqua scilicet perversaque Hæreticorum ora. Increduli Patribus fuistis, & baptismati quod ab eis accepistis, nec ipsorum fidem ac sermones suscepistis. Palam ostendistis quorum discipuli ac successores sitis; eorum nimirum qui cum Anna & Caipha ad Pilatum dicunt, *Nos Regem non habemus, nisi Cæsarem*, tametsi ovis vellus præfertis, & Pastoris tunicam induti estis. Quemadmodum enim illi Salvatorem

Hæreticorum temeritas damnando avitam Ecclesiæ fidem ac traditionem.

Iconomachorum initia.

Matth. 16, 18.

Palpones Episcopi & Curiales volaticæ fidei.

Joan. 19. 15.

Matth. 7. 15.

Act. 3. 13.

ι ϛ'. Ὅταν δὲ τῆς Θεοτόκου Παρθένου Μαρίας τὴν Εἰκόνα ἀσπάσωμαι, βύλλως λέγω, Ἀγαθὴ Θεοτόκε Μῆτερ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, πρέσβευε τὸν Υἱόν σου καὶ Θεόν μου, ὅπως ἐλεήσῃ με τῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι καὶ φιλανθρωπίᾳ. πολλὰ γὰρ ἰσχύει δέησις Μητρὸς πρὸς φιλόκαλον Δεσπότην. μὴ παρίδῃς ἀμύητα λόγια ἱκετεύοντα ἡ πάνσεμνος, ὅτι ἐλεήμων ὄντι καὶ σῴζειν δυναμένῳ, ὁ καὶ παθεῖν ὑπὲρ ἡμῶν καταδεξαμένῳ.

ιε'. Ὅταν δὲ ἴδω Εἰκόνα Ἀποστόλου ἢ Μάρτυρος, ἢ τινὸς τῶν Ἁγίων, ἱστορίαν τῶν παθημάτων αὐτῶν, ὧν ἕνεκα Χριστὸν ὑπεμείναν ἡμῶν, λέγω, Δόξα σοι ὁ Θεὸς τῶνδε Ἀποστόλου ἢ τῶνδε τοῦ Ἁγίου. καὶ ταῦτα οὕτως λέγων, Εἰς Θεὸν τὴν δόξαν ἀναπέμπω. Ταῦτα οὕτως παρελάβομεν ἐκ τῶν ἁγίων Πατέρων, ὧν καὶ τὰ ὀνόματα καὶ βίους καὶ λόγους ἐν τῷ συντάγματι τούτῳ ὑποσημειωσόμεθα Θεοῦ βουλήσει καὶ προνοίᾳ.

ις'. Ὑμεῖς δὲ οἱ νεοκήρυκες καὶ κενοὶ θεολόγοι. ὑμεῖς οἱ τυχόντες τὸ κήρυγμα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ τῶν αὐτῶν διαδόχων καὶ μαθητῶν, ἡμετέρων δὲ Πατέρων καὶ διδασκάλων, καθὼς αὐτοὶ ἡμῖν παρεδώκασιν ἀπὸ τοῦ Κυριακοῦ πάθους καὶ τῆς σωτηρίου ἀναστάσεως μέχρι τῆς παρούσης Ἰνδικτιῶνος ὀγδόης, ἔτη ἑπτακόσια μέ. λέγουσιν ἤδη· καὶ ἔκποτε καὶ ἕως μέχρι καὶ νῦν αἱ σεβάσμιαι Εἰκόνες ἦσαν καὶ εἰσὶν ὑπὸ τῶν πιστῶν, ὡς παρείπομεν, προσκυνούμεναι. ἐδείξατε ὅτι τὰ ἑπτακόσια ταῦτα ἔτη ἡ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία καὶ οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ ποιμένες αὐτῆς ἐπλανῶντο· καὶ ὑμῖν τοῖς νεοκήρυξιν ἀπεκαλύφθη ἡ ἀλήθεια τῆς πίστεως. ἐξ ὅτου γὰρ τὴν ἔρευναν ταύτην ἤρξασθε ποιῆσαι, εἰσὶν ἔτη πλέον ἢ ἔλασσον μέ. ἀπὸ γὰρ ἐνάτης ὑπερμήσεως ἤρξασθε τῇ ἀληθείᾳ ἀντιπίπτειν, καὶ ἐρευνᾶν, ὃ, Πῶς ἀνατρέψητε τὰ ἀδιάστροφα. ἐπειδὴ ὅτι τὴν πέτραν τῆς ἀληθείας ᾠκοδόμησαν οἱ ἅγιοι ἡμῶν Πατέρες, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς, ἄνωθεν εἰσὶ τὰ ἄθλια καὶ πονηρὰ τῶν αἱρετικῶν στόματα. ἠπιστήσατε τοῖς Πατράσι καὶ τῷ βαπτίσματι ὃ παρ' αὐτῶν ἐλήφατε, καὶ οὐκ ἐδέξασθε αὐτῶν τὴν πίστιν καὶ τοὺς λόγους. ἐδείξατε ἡμῶν τίνων μαθηταὶ ἐστε καὶ ἀκόλουθοι. ὡς γὰρ ἡ ἀγία ὑμῶν προδηλος γνησομένη ἐφάνη, ὅτι ἐκείνων ἐστὲ μαθηταὶ, τῶν κεκραξάντων σὺν Ἅννα καὶ Καϊάφα πρὸς Πιλάτον, λέγοντων, Ἡμεῖς βασιλέα οὐκ ἔχομεν, εἰ μὴ Καίσαρα, εἰ καὶ προβάτου δορὰν ἐπέχετε καὶ ποιμένος στολὴν ἀμφιέννυσθε. ὡς γὰρ ἐκεῖνοι τὸν Σωτῆρα

ἠρνήσαντο κ᾽ ἐνώπιον Πιλάτου, κ᾽ τῷ τόπον σταυρῷ προσπήξαντες ἀπώλεσαν· αὐτὸς δὲ τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ δυνάμει ἀνέστη κ᾽ ἀνῆλθεν εἰς τοὺς ὑψίστους, κ᾽ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης τοῦ Θεοῦ κ᾽ Πατρός. ὃ γὰρ ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν σαρκί, ἔπαθεν ἐφάπαξ· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει, καὶ ὑμεῖς φιλοπόλεμοι ὄντες πρὸς ἡμᾶς φιλονεικεῖτε. ὡσαύτως κ᾽ ὑμεῖς, ἐν τῷ τὸν Σωτῆρα μὴ ἰσχύοντες ἐκ δευτέρου σταυροῦσαι, εἰς τοὺς τοῦ σεβασμίου οἰκονομίας αὐτοῦ χαρακτῆρας κ᾽ τοὺς ὑποτύπους, ἤτοι τὴν κατὰ σάρκα αὐτοῦ Μητέρα κ᾽ τοὺς ἁγίους αὐτοῦ μαθητὰς κ᾽ Ἀποστόλους πᾶσαν τὴν κακίαν ὑμῶν προδήλως ἐδείξατε. κ᾽ γὰρ ἐν πυρὶ κ᾽ ἐν μυρίαις μηχαναῖς ἐχρήσασθε κατὰ τῶν ἁγίων Εἰκόνων, νομίζοντες τὴν μνήμην αὐτῶν τελέως ἀπαλεῖψαι, κατὰ τῶν χαρακτήρων τῆς χρωματουργίας αὐτῶν δυναμένους μιμνήσκεσθαι. ἀλλ᾽ ὅμως κ᾽ ταῦτα πράξαντες, καθ᾽ ὑμῶν αὐτῶν ἀκονᾶτε τὸ ξίφος τῆς δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, κ᾽ πολλῆς μακροθυμίας κ᾽ ἀγαθότητος. διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς ἀπορρίψαι τὴν κενὴν διδασκαλίαν ὑμῶν, κ᾽ μεμνῆσθε ἑαυτοῖς καλῶς, ἐφ᾽ οἷς διεφράξασθε κακῶς. ἀπορθώσατε τὰ πρόσκαιρα γόνατα τῆς ψυχῆς, κ᾽ ὀρθὰς ποιήσατε. καὶ τὰς ἁγίας φωνὰς τῶν Πατέρων σὺν ἡμῖν ὑποδέξασθε, κ᾽ σὺν αὐτοῖς τε κ᾽ ἡμῖν ταῖς ἁγίαις Εἰκόσι τὸ σέβας ἀναπέμψατε, ὅπως κοινῇ τῇ φωνῇ δόξαν ἀναπέμψωμεν τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ, σὺν τῷ ἀναρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ κ᾽ τῷ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν κ᾽ ἀεὶ, κ᾽ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Ἀμήν.

A negaverunt ante faciem Pontij Pilati, eumque Cruci affigentes perdiderunt; ipſe vero divina ſua virtute reſurrexit, aſcenditque in cœlum, & ſedet in dextera Majeſtatis Dei ac Patris. Quod enim pro nobis carne mortuus Rom. 6. 10. eſt, ſemel mortuus eſt. Mors illi ultra non prævalet, tametſi vos factioſi homines atque rixoſi adverſum nos contenditis. Simili vos quoque ratione, quod Salvatorem non valeatis denuo in Crucem agere, in ejus in carne diſpenſationis effigies ac monu- Chriſti in Imaginibus crucifixio.
B menta, unaque ejus ſecundum carnem Parentis, ſanctorumque ipſius Diſcipulorum & Apoſtolorum virus omne ac malitiam oſtendiſtis. Igne enim innumerabilibuſque machinis adverſus ſacras Imagines abuſi eſtis; exiſtimantes eorum vos prorſus abolituros memoriam, dum adverſus ipſorum figuras iiſque poſita monumenta, vecordia inſanitis. Enimvero hæc ipſa dum agitis, adverſus voſmetipſos juſti Dei judicij, ejuſque longæ ac multæ patientiæ & bonitatis, gladium
C acuitis. Quamobrem obſecro vos, ut a vobis inanem doctrinam procul abjiciatis, voſque ipſi pulchre reprehendatis, illorum cauſa quæ male geſſiſtis. *Erigite ſoluta genua, & greſſus re-* Hebr. 12. 12. *ctos facite*; ſanctaſque Patrum voces nobiſcum ſuſcipite, unaque cum illis ac nobiſcum ſacris Imaginibus cultum adhibete; ut communi voce gloriam offeramus Domino noſtro Jeſu Chriſto Dei Filio, cum principij experte ipſius Patre ac vivifico ejus Spiritu, nunc & ſemper, & in ſæcula ſæculorum, Amen.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΥΛΑΒΕΣΤΑΤΟΥ
ΤΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ
ΔΙΗΓΗΣΙΣ.

JOANNIS IEROSOLYMITANI
REVERENTISSIMI MONACHI
NARRATIO.

I. VOLO, tenuis ego omniumque extremus, omni veritate, sub vestræ hujus ac sacræ Synodi præsentia, demonstrare, quomodo & quando quave occasione ortum habuerit pessima hæc ac Deo exosa Christianorum, vel (ut verius dicam) ipsos criminantium ac Iconomachorum hæresis. Cumque mihi propositum sit ut brevitati studeam, operæpretium putavi, ne quid me veritatis fugiat, ex charta ac scripto narrationem facere.

A

II. Mortuo impiorum Arabum Tyranno seu Symbulo, cui nomen Seleiman, Umar ejus successor effectus est. Hic mox arrepto principatu, accersitum Masalmanum eversorem, infensissimum hostem, ab hac regione avertit. Hic, Magni Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi gratia, ejusque Parentis sanctæ Dei Genitricis, ingenti probro suique Saracenorum exercitus clade ac interitu, nullo peracto, eorum, quæ speraverat, in Syriam reversus est. Mortuo autem Umare, succedit Esidus, homo levis, impos animi, nec satis sani capitis. Erat vero Tiberiade sceleratissimorum Hebræorum Præses quidam veneficus vates, in rem animarum exitiosorum dæmonum organum, cognomento Serantapechus, Ecclesiæ Dei hostis infensissimus. Is, Dominatoris Esidi levitate cognita, ipsumque adeo nequissimum ille adiens, quædam ei vaticinari ac prædicere tentabat. Cum hinc igitur Tyranno obrepens ejus sibi gratiam quæsiisset, auresque ipsius faciles reddidisset; *Volo*, inquit, *Protosymbule, qua in te affectus benevolentia sum, modum quendam facile placiturum nihilque gravem docere, quo tibi adjicie-*

B

C

Seleiman, Umar Saracenorum Duces.

Masalmas direptor ab Umare rejectus.

Esidus ab Hebræo adversus Imagines accensus.

α'. ΒΟΥΛΟΜΑΙ ἐγὼ ὁ μέτριος καὶ πάντων ἔσχατος ἀποδεῖξαι μετὰ πάσης ἀληθείας, ὅτι τῆς προύσης ταύτης αἱρέσεως καὶ ἱερᾶς Σιωόδου, ὅπως καὶ πότε καὶ ὅθεν ἔσχε τὴν ἀρχὴν ἡ κακίστη καὶ θεομυσὴς αὕτη τῶν Χειστιανῶν, μᾶλλον δ' εἰπεῖν ἀληθέστερον κατηγόρων καὶ Εἰκονομάχων αἵρεσις. σωτηρία δὲ χρήσασθαι λόγου παρεμυθούμενος, ἀφ' ἧς χρὴ τὰ ἔκρινα καλῶς ποιήσασθαι τὴν ἐξήγησιν, ὡς ἂν μηδέν με τῆς ἀληθείας λάθῃ.

β'. Τοῦδε τοῦ ἀθέων Ἀραβων τεθνηκότος Τυραννου ἤτοι Συμβούλου Σελείμαν δὲ ᾧ ἔστ' ὄνομα, διεδέξατο τὸν Οὔμαρος, ὃς ὑπὸ τὰς ἀρχὰς, οὗπερ μεταστήσας αὐτὸν ἀπέστρεψε τὸν Μασαλμαν ἀπὸ τῆς γῆς ταύτης, πόλεμον ὄντα δυσμενῆ. ὃς τῇ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ χάριτι, καὶ τῆς αὐτοῦ τεκούσης ἁγίας Θεοτόκου, μετ' ἀμαχεὶ πολλῆς καὶ ἀπωλείας τοῦ οἰκείου τῶν Σαρακηνῶν στρατεύματος, ὑπέστρεψεν εἰς Συρίαν, φύσας ὧν ἤλπιζεν, οὐδέν. τελευτήσαντος δὲ τοῦ Οὔμαρος, τὸν διαδέχεται Ἔζιδος, ἀνὴρ κουφὸς τὴν καὶ ὑπαράφορος. ᾧ δή τις ὁ Τιβεριάδι στρατηγέτης τῶν πανάθλιων Ἑβραίων Φαρμακομάντις, δαιμόνων ψυχοπλάνων ὄργανον, ἐπονομαζόμενος Σεραντάπηχος, δυσμενὴς ἐχθρὸς τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ. ὃς μεμαθηκὼς τὴν τοῦ κρατοῦντος Ἔζιδου κουφότητα, καὶ δὴ πάντῃ προσελθὼν ὁ παμπόνηρος ἦν Ἑβραῖος, ἐπεχείρει μαντεύεσθαί τινα καὶ προλέγειν αὐτῷ. ὡς δὴ ὢν ἐκ πάντων ὑπαράδικος ἐλεγχὴς καὶ ὑπερήφανος τοῦ Τυράννου, Θέλω, ἔφη, Πρωτοσύμβουλε, εὐνοίᾳ τῇ πρὸς σὲ διακείμενος, ὑποθέσθαί σοι ἔπον τινὰ εὐχερῶς καὶ ῥᾳδίως ἐρεθισθέντα, δι' οὗ σοι προσθήσεται

*Χειραναπτήρων.

σιται ζωῆς μῆκος, καὶ ἀμαμείτης χρόνοις τριάκοντα ἐπὶ τῇδε σου ἀρχῇ, εἴγε εἰς ἔργον ἀγάγῃς τοὺς λόγους μου. ὁ δὲ ἄφρων ἐκεῖνος Τύραννος, ὁ κατφωνὴς τὸν νοῦν ἐφέσει μακροβιώσεως· ἐγὼ γὰρ φιλοτυφητὴς καὶ ἀκόλαστος, ἀπεκρίνατο, ὅτι γε ὅσα ἂν προστάξῃς μοι, ἑτοίμως ποιῶ. καὶ ἐὰν τύχω τοιαύτου, μεγίσταις ἀμοίβομαί σε τιμαῖς. ὁ δὲ Φαρμακομάντις Ἑβραῖος φησὶ πρὸς αὐτόν. Κέλευσον βιαίως πάσης ἄτερ ἀναβολῆς καὶ ὑποθέσεως γράψαι κατὰ πᾶσαν σου τὴν ἀρχὴν ἐγκύκλιον τοῖς ἐπιστολαῖς, ὥστε πᾶσαν εἰκονικὴν ἀφαζωγράφησιν, εἴτε ἐν σανίσιν, εἴτε ἀφ' ὑφασμάτων ἐν τοίχοις, εἴτε ἐν σκεύεσιν ἱεροῖς καὶ ἐνδυτοῖς ὑποκριτῶν· καὶ ὅσα τοιαῦτα βδέλυκται, ἐν πάσαις ταῖς τῆδε Χριστιανῶν ἐκκλησίαις, ἀφανίσαι, καὶ τελέως καταλῦσαι· οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ ὅσα ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῆς πόλεως καὶ κόσμον εἰσὶ καὶ διαφέρειαν εἰκαδήποτε ὁμοιότητι. σατανικῷ δὲ κακουργήματι κινούμενος ὁ ψευδομάντις προσέθηκε, Παῖ ὁμοίωμα αὐτὸ ὑφάσματον, διῖξαι τοῖς πρὸς ἡμᾶς ἔρχεσθαι μηχανώμενος.

γ'. Ὁ δὲ ἀλιτήριος Τύραννος τούτῳ κουφότητι πεισθεὶς, ἀποστείλας καθεῖλεν ἀπὸ πάσης ἐπαρχίας τῆς ὑπ' αὐτὸν ταῖς ἁγίαις Εἰκόνας καὶ λοιπὰ ὁμοιώματα. καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ ἀπεκόσμησε ταῖς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ διὰ τὸ Φαρμάκου Ἑβραίου ἀφιδῶς, ταῖς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ, πρὸ τοῦ φθάσαι ἐπὶ τῇ γῇ ταύτῃ ὁ κακός. φιλόχριστος δὲ τοῖς θεοφιλεστάτοις Χριστιανοῖς τὸ μὴ ταῖς οἰκείαις χερσὶ καταιρέψαι ταῖς ἁγίαις Εἰκόνας, Ἑβραίοις θεομισέσι καὶ οἰκέταις Ἀραβας πλησθέντες οἱ εἰς τοῦτο ἀποσταλέντες Ἀμηραῖοι, καὶ οὕτως ἔκαιον ταῖς σεπτὰς Εἰκόνας, καὶ τοῖς οἴκοις τῆς ἐκκλησίας, πᾶν μὲν κατέζεον, πᾶν δὲ κατέξεον.

δ'. Τούτων ἀκηκοὼς ὁ ψευδεπίσκοπος Ναχωλίας καὶ οἱ κατ' αὐτὸν, ἐμιμήσαντο τοὺς παρανόμους Ἰουδαίους καὶ τοὺς ἀσεβεῖς Ἀραβας, καὶ σεσείσθαι ταῖς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ.

ε'. Ἄξιον δὲ κρίνω ταῖς ἱεραῖς ὑμῶν ἀκοαῖς καὶ ᾗ ἐδίξατο τέλος ὁ δείλαιος ἐκεῖνος καὶ φαρμάκος Ἑβραῖος. ὡς γὰρ τοῦτο δράσας ὁ Πρωτοσύμβουλος Ἔζιδος οὐ πλείω τῶν δύο ἥμισυ χρόνων βιώσας, ἀπέθανε, ἀπῆλθεν εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ. καὶ αἱ μὲν Εἰκόνες ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἱδρύσαι καὶ ἡμῖν κατέσησαν· ὁ δὲ τούτου υἱὸς Οὐλίδος τοὔνομα, ἀγανακτήσας, ὡς φονέα τοῦ ἰδίου πατρὸς, τὸν Φαρμάκον αἰσχίστῳ θανάτῳ διαφθεῖραι ἐκέλευσεν, ἄξια τὰ ἐπίχειρα τῆς ψευδομαντείας αὐτοῦ κομισάμενον.

A tur longitudo vitæ, annosque triginta integro principatu rerum potieris, si modo sermones meos compleveris. Ad hæc demens ille Tyrannus, longioris vitæ desiderio mente captus (quippe libidinosus homo ac lascivus) *factturum se quicquid præceperit*, respondit. *Ac, siquidem*, inquit, *rei compos extitero, honoribus maximis justa mercède cumulabo.* Ad quem veneficus vates Hebræus: *Iube statim nulla interposita mora, in omnes tuæ ditionis oras ac loca communibus destinatis literis, pictas omnes Imagines, sive in tabellis, sive musivo opere in parietibus, sive in vasis sacris altariumque* B *pallis; ac quæcunque talia occurrerint, in omnibus Christianorum Ecclesiis aboleri, penitusque disperdi. Sed & quæcunque ad ornatum in foro publice in Vrbibus ulla similitudine posita extarent.* Satanica vero malignitate motus falsus vates adjecit: *Quicquid demum simulacrorum suspectum exosumque extaret*, suum in nos odium studens declarare.

III. Miser vero Tyrannus mentis levitate se illi dicto audientem præbens fidemque ipsi habens, mittens, in subjecta omni ditione sacras Imagines ac reliqua simulacra abstulit. Inque eum modum, per veneficum Hebræum nulla cujusquam ratione per C omnes suas Urbes ac loca, Ecclesias Dei ornatu spoliavit, priusquam malum ad has oras perveniret. Cumque religiosissimi homines Christiani suis ipsi manibus evertere sacras Imagines refugerent, Deo exosos Hebræos vilesque Arabas angariabant, qui in hoc missi erant Ameræi, sicque incendebant sacras Imagines, domosque Ecclesiarum ac parietes, qua oblinebant, qua corradebant. Abolitæ Imagines & simulacra ab Esido Saraceno.

IV. Hæc ut audivit Pseudoepiscopus Nacoliæ ac sodales, sceleratos Judæos impiosque Arabas æmulati, D ipsi quoque gravi injuria Dei Ecclesias affecerunt. Græci Iconoclastæ Judæorum æmuli & Saracenorum.

V. Dignum vero etiam arbitror vestris sacris auribus insinuare, & quem finem miserabilis ille ac veneficus Hebræus nactus sit. Cum enim Ezidus hoc perpetrato, haud plures duobus cum dimidio annos vitæ superstes diem obiisset, atque in ignem æternum abiisset, Imaginesque antiquo more erectæ, pristinum honorem recepissent; indignatus ejus filius Ulidus nomine, veneficum, tanquam qui patrem ipsius sustulisset, turpissima morte interfici præcepit, dignis falsi sui vaticinij stipendiis donatum. Falsus Vates truci nece sublatus.

AD JOANNIS CAMENIATÆ NARRATIONEM DE EXCIDIO THESSALONICÆ.

TANTI visum Vrbis Theſſalonicæ, Leone Tripolita Claſſiario Duce, Pirataque, Leone Baſilij Filio Imperatore, excidium, ut nulli non Annalium Auctores ejus ætatis, clara memoria proſecuti ſint. Sed, quod Annalium proprium eſt, ſic perſtringendo, ut præter Vrbis cladem multamque civium cædem & exportationem, peculiarius nihil perſcripſerint. Vnus Cameniata, ipſe rebus præſens, interque ſpolia cum Patre Patruoque & Matre & Fratribus nobilis, accurate omnia proſecutus eſt, velutque ob oculos ſubjecit; ſic graphice deſcripſit: Civium animos, Imperatoris curam, impares hoſtibus vires, non ſatis parata Civitate ad eam, ſubitaneam prope, potentiſſimi hoſtis impreſſionem ſuſtinendam; & cui nullæ in Imperio vires æquales viſæ eſſent; ipſa Vrbe Regia plurimum formidante ac excidium verente, divinoque adſcribente Numini ac conſilio, quod ipſius Leo obſidionem per freti anguſtias tentare auſus non fuiſſet. Patrem omnis Græciæ & Achaiæ Exarchum, dignitate prope Epiſcopali, prodit Cameniata; redemptam vitam (non libertatem) omnis generis pretioſa ſupellectile: cum ipſe, ſociique in eum modum ſervati, cum captivis aliis Saracenis pari numero Tarſi in Cilicia ex more eſſent commutandi. Dederat Leo Allatius in Symmictis ſuis: mihi ipſe mea vena verſionem compoſui, nec plura admodum (clara adeo Narratione) annotanda duxi.

Erat aliud quod ſuccurrebat in Theſſalonica, Imperij per hæc tempora (ipſaque anteriora) ocello, ſecundæque dignitatis Civitate, ab ipſa imperante; ut nimirum tanta illa S. Joannis Theſſalonicenſis Archiepiſcopi, Juſtiniano Magno Mauricioque Imperatoribus, in ſuo Demetrio proferrem, deincepſque alia ſecutis temporibus alio Auctore producta, quibus non ſemel tentata Civitas, ipſo quandoque Chagano, ipſi Mauricio formidoloſiſſimo hoſte, omni conatu auxiliorumque copia obſidente, divina potius, quam humana ope liberata eſt: apertis Magni Demetrij miraculis; ejus generis, ut nec pervicaciſſimi maximeque increduli, fidem facile abnuere poſſint: quam in rem laudati Viri ſanctiſſimi Joannis Archiepiſcopi induſtria egregie incumbit. Etſi non deſunt utrinque Stratagemata, bellique facinora præclare edita. Quæ forte omnia, alia a me occaſione, erunt producenda. Vt & ultima ejuſdem Vrbis expugnatio a Joanne Anagnoſta egregie deſcripta. Hîc vero parcendum moli libri, per quam, ne extra metas quicquam excurrerem, mihi ipſe legem impoſui; & ut unum duntaxat ex ſpiſſo illo opere caput prælibarem, quod hanc ipſam exciſæ Vrbis Theſſalonicæ Hiſtoriam, extremo limite attingit. Cur vero Demetrius, tot modis tantiſque hoſtibus olim ſervata ſua civitate, ſemel & iterum a Chriſti hoſtibus diripi ſiverit, eorumque poſtremo firma poſſeſſione juris fieri, alta Dei judicia ſunt: a quibus & nobis merito timendum ſit.

ΕΧ ΤΩΝ ΤΟΥ ΑΘΛΟΦΟΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ἐν μειζόνι διηγήσει θαυματουργιῶν.

EX TRIUMPHALIS MARTYRIS DEMETRII figillatim narratis Miraculis.

I. ALIUD porro (Auditores) a Magni Martyris prodigiorum narraturus accedo: quod ipſum, eorum quæ dicta ſunt, nulli forſitan ce-

α'. ΕΤΕΡΟΝ, ὦ πρόεδρε, τῶν τοῦ Μεγαλομάρτυρος θαυμασίων λόγων ἔρχομαι, τῶν εἰρημένων πάλαι οὐκ ἔλατ-

τον . ὅπως μὴν ἡ Θεσσαλονίκη χρόνοις πολλοῖς πρότερον ὑπὸ τὴν τῆς Δούλης ἑάλω τέκνων , τῆς Ἀγὰρ , καὶ μαχαίρας ἔργον ἐλήφθη , Λέοντος τὰ σκῆπτρα διέποντος , χρίμασιν οἷς αὐτὸς μόνος ἀπορρήτοις ὑπίσασαι , Κύριε , παιδιὰν τὰ ζιαῦτα , καὶ οὕτω πῃ τοῖς ἡμετέροις ἁμαρτίαις ἡμέσθαι διοικονομησάμενος , ἄλλα τε πάντων δηλοῦσι γράφαι· καὶ ἡ μνήμη ἀφῃρέουσα , ἔτι καὶ νῦν τὰ ὑπομνηθέντα πλωικαῦτα ὑπεραχθεῖ.

A

Tripolitanum Theſſalonicæ excidium, Leone Baſilii Filio Imperatore.

Β'. Κατ' αὐτὸν οὖν τὸν καιρὸν τῆς ἁλώσεως, ἀνδρες τινὲς Ἰταλιῶται τῆς ἑαυτῶν ὁρμήσαντες οἴκης ἔσεκεν , καὶ ἱστορίας τῶν ἑκασταχῆ ναῶν , καὶ δὴ πρὸς αὐτὸ τὸ ζωηφόρον τείνοντες μνῆμα , πλὴν βραχύ τινος τοῦ μαρτυρίου αἰτήσαντο. καὶ ἐπειδὴ αὐτοὶ δὴ τότε τὰ Τέμπη διεξιέναι τούτοις ἔτυχε τὰ Θετταλικὰ , ἀνὴρ τις ἄγνωστος αὐτοῖς πρότερον καὶ οὔπω τεθεαμένος , καθορᾶται σπουδαιοπρεπῶς , πολιὸς πλὴν τρίχα , τὴν ὄψιν ἱλαρὸς , τὴν περιβολὴν σεμνός· καὶ τῇ θέᾳ μόνῃ , πολὺ τὸ σεβάσμιον ὑποφαίνων καὶ πρέπον. Εἶτα ἕτερός τις ἐφαίνετο πρὸς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πρόσω ὁρῶν , ἱππότης ὡραῖος μὲν ὅσα θεάσασθαι , καὶ πολὺ τὸ ἐκ φύσεως ὑπέρτερπὲς ἔχων καὶ χαρίεν· καταφὴς δὲ καὶ μιμούμενον τὸ τῆς φαιδρότητος ὑποδηλοῦν χρωτὸν , καὶ ὥσπερ τινὶ πένθει ἀπαραμύθητῳ καταβεβλημένον καὶ ὑπεσυγκαζόμενον· ὃς , ὁμοίαν τῇ ὄψει καὶ φωνὴν ἀφεὶς , προσπεπόρθυσέ τε πρότερον τὸν πρεσβύτην , Ἀχίλλεον τοῦτον καταονομάσας , καὶ Ποῦ πορεύῃ , ἐπήρετο. ἐγὼ δὲ πλὴν πρὸς σέ , ὡς ὁρᾷς , διεξίων. καὶ ὁ Πρεσβύτης προσηνῶς ἀνταπασασάμενος , Δημήτριον τοῦτον καλέσας , καὶ μέγαν τοῦ Ἀθλοθέτου Ἀγωνιστὴν προσηγόρευε , σπουδῇ καὶ αὐτὸς ἀνηρώτα , Ὅ , τι εἴη ὃ αἴτιον τοῦ σκυθρωπασμοῦ καὶ τῆς ζοταύτης κατηφείας καὶ λύπης. Καὶ ὁ Μάρτυς , Οἴχεταί μοι , ἔφησεν , ἡ πατρὶς , καὶ πρὸς τῆς Δικαιοκρισίας ὅλων ἤδη κατήγωσαι. χεῖρες αἱματοφόνοι καὶ βαρβαροι ζωὺς φυλέτας ἠνδραποδίσαντο. αἵμασιν ὁμοφύλοις πεπήφθαι μοι νῦν ὁ σηκος· βεβήλοις καὶ ἀνάγνοις ποσὶ πατεῖται τὰ ἱερὰ καὶ ἐξουδένωται· κἀγὼ μὴν ὃ θρόνον ἐξελιπάρουν σωτήριος , εἰς ἔλεον τῶν ἠτυχηκότων ἐκκαλούμενος , καὶ οἴκτον αὖθις λαβεῖν πρηπτόμην , ἀλλὰ μὴ τῷ οἰκείῳ αἵματι πεπεπόιν-

B

Ieroſolymitana Latinorum peregrinatio.

dere videatur. Sane quem in modum ante annos plures Urbs Theſſalonica, ab Ancillæ filiis (i. Agar) capta fuerit gladioque excisa , Leone Imperij ſceptra moderante (quibus Tu ſolus ipſe inenarrabilibus , Domine , noſti judiciis , talia illa deſpiciens , inque eum modum , certa conſilij ratione , ob ſcelera noſtra , res evenire diſponens) tum alij omnino conſcripti libri docent , tum memoria diffluens, ea quæ tunc contigerunt , etiamnum lamentabiliter deflet.

II. Ipſo igitur tempore quo capta Urbs ac direpta eſt , Viri quidam Itali , voti cauſa , e ſuis ſedibus patriaque profecti , & ad luſtrandas , quæ aliis aliiſque locis extant , venerandæ Ædes ac Templa. Hique adeo , cum vivificum ipſum Monumentum animo deſtinaſſent , recta hactenus ad Martyris Ædem , iter contendebant. Quodque jam Theſſalica ipſa Tempe tranſiſſe eos contigerat , Vir quidam , ipſis Angelica apparitio. prius ignotus , ac quem nondum viderant , una eis viæ comes adjungi conſpicitur , ipſe canus , hilari vultu , gravi modeſtoque amictu ; ac qui ex ipſo ore venerabilem admodum mitemque præferret. Tumque alius quidam Eques cernitur , ipſis a fronte occurrens ; ipſe quidem , quantum aſpectus ferebat , formoſus , exque indole jucundus valde multaſque gratias habens ; cum ejus vultus jucunditatem , offuſa mœſtitudo obtegeret propeque extingueret , ac velut luctu quodam inconſolabili , gementis habitu geſtuque ipſius lux collapſa eſſet : cui & affinem vocem edens , ante omnia gravi ætate Senem illum (Achilleum vocans) ac quonam iret ſciſcitabatur. *Ego vero , ut vides , ad te proficiſcor.* Tum Senex viciſſim gaudio exoſculatus (Demetrium ipſum vocans , addenſque Præmiorum ac certaminum poſitoris Magnum Athletam) ipſe quoque ſtatim ſciſcitatur , *Quæ cauſa ſit ſic offuſæ ori mœſtitiæ , dejectique animi ac immanis triſtitiæ?* Ad quem Martyr: *Periit* , inquit , *mihi patria , jamque ab univerſorum Iudice reprobata eſt atque projecta. Cruentæ manus , barbaricique ac ſicarij , meos clientes ac tribules captivos abduxere : meum nunc delubrum , civium cruoribus circumluitur : impuris profaniſque pedibus Sancta calcantur contemptuique habentur. Ac ego quidem , quod ita pridem ſolitus ſum , ſupplicibus votis Deum exorabam , etiam atque etiam ad miſerorum miſericordiam provocans ; & ut rurſus miſeratione duceretur , efflagitabam : nec , quam ſuo ipſe ſanguine ac-*

C

D

Captæ Theſſalonicæ direptæque revelatio.

Sanctorum Tutelarium ad Deum preces : vota quandoque caſſa.

Angelus Hierarchæ specie.

quisivisset, Ecclesiam, Barbarorum manibus divelli sineret atque distrahi, qui in suo duntaxat robore, non in Deo confidant. Secus ipse (cujus plane imperscrutabilia judicia sunt!) hæreditatem suam Barbarorum immanitatem experiri permisit. Hæc perorante Martyre, sacrorum Antistes Achilleus miserantis animi dolore fractus; &, *Magna tua Domine* (clamabant ambo) *mirabilia, nec ullas est, qui assequi mente sufficiat, providentiæ tuæ consilia!*

III. Hæc Italis immenso quodam stupore cernentibus, unus quis submissa voce, Græcæ linguæ non ignarus: *Sed nunc age, ô Miles*, inquit, *dic, quæso, de qua hæc loquimini Civitate; ac quænam illa Urbs quæ Barbaris tradita est?* Cui Magnus Demetrius: *Mea ipsius infortunatissima Civitas Thessalonica Barbaris tradita est.* Moxque ambo, tum scilicet gravi illa ætate Senex tum Magnus Demetrius disparuerunt, nec ultra comites ire visi sunt. Illi autem seorsum (idcirco quod Itali erant) alterum scisitabantur, *Quid tandem ex illis audisset, ac quinam illi essent, qui sic itineris socij ipsis extitissent?* Quibus ille admirans ac stupens singula narrare, Magnique Demetrij apparitionem significare, qui & patriæ mala clare explicasset, & sua in tuto ponere admonuisset.

IV. Ne vero ipsi quoque Barbaris præda cederent, a Thessalonica procul abscedentes, non multo post, ab iis qui excidium fugerant, quæ in ea contigerant, singula quæque didicere, palamque intellexere, Magnum illum Demetrium fuisse, qui patriam deseruisset, ejusque clade, ingenti dejectus tristitia esset, graviusque ipsius malis doleret. In ipsam autem Regiam Urbem reducti, narravere quæcunque oculis viderant, Martyrisque patriæ miserationem ac impensum civium amorem exposuere: quo nunc etiam præsidio munita ac muneribus fota, ipso altero ejus conditore ac curatore, pristinam felicitatem recepit. Hic namque etiamnum velut infractum firmumque præsidium, nequissimorum Scytharum inhibet impetum, inexpugnabilem eis dexteram, murum objiciens, suamque Civitatem ac Patriam ab illorum invasione incolumem, iisque superiorem, præstans.

Reparata Thessalonica à Tripolitana direptione; ipsius imprimis Leonis Imperatoris opera.

παρ' Ἐκκλησίᾳ, Βαρβάρων ἰσχὺι μόνον πεπιθότων, ἀλλ' οὐ Θεῷ, παιδεῖν ἀφαπαδῶσαι χρεών. ὁ δὲ, ἃ δὴ τὰ ἑαυτῷ ἀνιξερεύνητα κρίματα, εἴασι τίνι τούτου κληρονομίᾳ βαρβαρικῆς ἀπονθεσπίας πεῖραν λαβεῖν. Ταῦτα μὲν ὁ Μάρτυς ἐκδιηγούμενος, καὶ τὸν Ἱεράρχην ἔρεν Ἀχιλλέα συνεπικλώμενόν τε τοῖς πάθεσι· καὶ, Μεγάλα σου, Κύριε, ἐπιβόων ὁμοῦ, τὰ θαυμάσια, καὶ οὐδεὶς ἱκανὸς εἰς ἔννοιαν ἀφικέσθαι τῆς οἰκονομίας σου.

γ'. Τῶν δὲ Ἰταλιωτῶν ταῦτα συνεκπλήξει ἀμηχάνῳ καταθεωρουμένων, εἷς τις ῥέμα πῶς ἑλληνικῆς ὁμιλίας οὐκ ἀλλότριος, Ἀλλ', ἄγε δή φησιν, ὦ Στρατιῶτα, εἶπέ μοι, περὶ ποίας ταῦτα ὑμῖν λέγεται πόλεως, καὶ τίς ἡ τοῖς Βαρβάροις παραδοθεῖσα. καὶ ὁ μέγας Δημήτριος. Ἡ ἐμή, ἔφησε, δυστυχεστάτη πατρὶς ἡ Θεσσαλονίκη, τοῖς Βαρβάροις ἐλθοῦσα ἔκδοτος. Καὶ αὐτίκα, οἱ μὲν, ὅ, τε Πρέσβις καὶ ὁ μέγας Δημήτριος, οὐκέτι τοῖς συνοδοιπορίοις κατεθεώρουν· αὐτοὶ δὲ καθ' ἑαυτοὺς, ἐπεὶ ὅτι οἱ Ἰταλιῶται ἐλθοῦσι, τῷ ἑτέρῳ διεπυνθάνοντο, Τί ποτε ἄρα πρὸς ἐκείνων δίκαιον καὶ οἵ τινες οἱ συνοδοιπορηκότες εἶεν. ὁ δὲ συνθήμασι καὶ ἐκπλήξει ἕκαστα διηγεῖτο, καὶ τίνι τῷ Μεγαλομάρτυρος ἐθέλοντι ὑπεφαίνετο· πά τε τῆς πατρίδος δεινὰ ἀσφαλῆ θέσθαι ἀσυμπήκτους.

δ'. Ὡς δὴν δὲ μὴ λάθοιεν καὶ αὐτοὶ τὰ ἐκείνων ἤδη, πόρρω ἑαυτοὺς Θεσσαλονίκης ἀπαγαγόντες, οὐ μὴ μικρὸν πρὸ τῶν δεσποτῶν ἕκαστα τῶν γεγονότων κατέκευον, καὶ συνῆκεν οἱ δεσπόται εὐαρχῶς, ὡς ὁ μέγας ἐκεῖνος Δημήτριος ἐτύγχανεν ὤν, τῆς πατρίδος ἐπιναστάς, ὅτι τοῖς συμβᾶσι συνθεσπάζων καὶ ἀνιώμενος. Εἰς αὐτὸν δὲ τὸν Βασιλεύοντα ἀναχθέντες, ἅπερ τὰ αὐτοῖς εἶδον ὄμμασι παρεκομίζοντο, καὶ τὸν τῶν Μαρτύρων ὅτι τῇ πατρίδι συμπάσχων· καὶ ὁ τούτου φιλόπατρις καὶ φιλοίκειον ἐπεδείκνυτο, ὑφ' οὗ καὶ νῦν ἔτι παρεφρούρηταί τε καὶ παρεθάλπεται, καὶ ὅτι τῆς παρούσης εὐδαιμονίας ἐπ' ἐκείνῳ δευτέρῳ πολίτῃ καὶ κηδεμόνι ἀνέδραμεν. Ἔστι γὰρ, οἷά τις ἀκλινὴς παρείβολος καὶ χερρὸς, τοῖς τῶν ἀληθεινῶν Σκυθῶν ἔτι καὶ νῦν ἐπέχων ὁρμαὶ, τὸν ἄμαχον αὐτοῖς ὑπαντιχίζων δεξιὰν, καὶ ἀνωτέραν τὸν ἑαυτῷ τῆς ἐκείνων δεσπόζων ὑπεροχῆς.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΛΗΡΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΚΟΥΒΟΥΚΛΕΙΣΙΟΥ
ΤΟΥ ΚΑΜΕΝΙΑΤΟΥ,
ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ
ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.

JOANNIS CAMENIATÆ
CLERICI
AC *CUBUCLESII,
DE EXCIDIO THESSALONICENSI,
NARRATIO.

* *Capellani. Clericus Palatinus. Τῶν ἀφ' ἑστίας τοῦ βασιλέως παραμένων. infr.*

Contigit Leone Basilii Filio Imperat. ejusque ætatis Annales nulli tacuere.

α'. Ὡς ἀρίστη τῶν ἀγαθῶν ἡ φιλοπονία, καὶ πάσης ἀρετῆς κτῆσιν ὁ ἑαυτῇ μαρτυροῦσα. σοὶ δὲ, μὴ τῶν ἄλλων πλεονεκτημάτων, ἔκδηλον ἐκ σοῦ τούτῳ ὁ φιλόπονον, ὦ ἀνδρῶν βέλτιστε καὶ πολυμαθέστατε Γρηγόριε, οἷς τε πρὸς ἡμᾶς γράφεις, καὶ οἷς παρ' ἡμῶν ἐπιζητεῖς περὶ γραμμάτων μαθεῖν. σὺ γὰρ ὀλίγης ἀρετῆς, ἐκ φιλοπόνου σοφοῦς ἐπίδειξιν ἔχει, ὃ πολλῶν ἐφάψῃ εἰληφέναι πραγμάτων γνῶσιν· καὶ μάλιστα δι' ὧν

I. QUAM optimum est rerum laudatarum studium, omnemque sibi vendicare virtutem liquido monstratur. Tuum vero, cum aliis, quibus magnifice præstas, Vir optime ac eruditissime Gregori, dotibus, ea quoque ratione manifestum studium est atque opera, tum quod ad nos scribis, tum quod per literas à nobis de his doceri quæris. Non enim pusillæ virtutis est, solertisque operæ indicium habet, multarum rerum cognitionem sibi conquirere, ac potissimum si per illas

Scientia virtuti comes: proles, Dei timor.

animus Dei timorem concipit, indeque velut peropportunas quasdam occasiones, parti mentis, cujus est speculandi vis, innectit; quibus a peccato, tanquam mortis auctore, declinare condiscit, atque virtuti incumbere, cujus finis vita æterna, his, qui eam amplexantur atque deligunt, sit. Enimvero, ego hactenus, quod jussus eram, duplici ex causa differre videbar, tum nimirum, quod molestum judicabam ad Te scribere, Virum tantum, cujus sermones, actiones dirigunt; & actiones, sermonibus concordes, sibi mutuo præstant, quod perfectum & exactum est: (jam enim fama, tuam perfectionem cunctis clamat; & licet ipse taceas, nostris eam intulit auribus:) tum quod, de quibus quæsiisti, non ex re satis differere valeam, qui meam ipse insciam, velut convenientem excusationem, obtendam: ne pene violare videar, earumque rerum, quas ex me scisciteris, splendorem imminuam; rerum scilicet ejusmodi, vt auditu atque rumore omnem prope terrarum orbem repleverint. Verumtamen cum id quoque mihi, cum iis quæ dicta sunt, in mentem veniret, ne præter alia debita, etiam inobedientiæ obnoxius fierem, diræ alioqui atque noxiæ suapte indole, ægritudinis vitiique; quo & adducti Primi parentes, vt divinam ipsam legem contemnerent; accedo petita præstiturus, candida tua humanitatisque plenissima amicitia fretus. Probe enim novi, nec per artificiosas tuas methodos, nec per argutissimas veræ magnæque sapientiæ tuæ trutinas, quod orationis hujus indecorum est ac inconcinnum, rejectum iri, eorumve quæ sunt dicenda, sententiam; sed potius veram, & ab omni mendacio figmentoque alienam, dicendorum Narrationem, omni abs te crimine ac labe fore liberandam.

Pro. 3. 18.

Operis detrectatio.

Inobedientiæ timor. Gen. 3.

Argumentum operis.

II. Data Epistola discere quæsiisti modum, cujus gratia carcerem tenemus, Barbarorumque dediti manibus sumus; ac qua ratione, alienum solum patrio commutavimus: qua item orti patria simus, & quæ illius res, quisve status. Etenim conjicere aiebas; ex brevi illa fabulatione, qua, dum per viæ occasionem Tripolim devenisses, paululum congressi sumus, quam longa narratione onustum pectus gereremus; diraque quædam & tragico omni cothurno lacrymabiliora esse, tum ea quæ jam nobis evenerant, tum quæ imposterum ventura expectabantur. Nam tu quoque pari nobis infor-

A ἡ ψυχὴ τὸν θεῖον φόβον ἐγκυμονεῖ, καὶ οἷ
χρῄζουσά τινας ἀφορμὰς ἐκ τούτου τῷ θεω-
ρητικῷ μέρει τοῦ νοὸς ἐμβιβάζει· ἐξ ὧν δι-
δάσκεται, τῆς μὲν ἁμαρτίας ἐκκλίνειν, ὡς δη-
μιουργοῦ τοῦ θανάτου, ἔχεσθαι δὲ τῆς ἀρετῆς,
ἧς τὸ τέλος, ζωὴ αἰώνιος τοῖς αἱρουμένοις
αὐτήν. ἐγὼ δὲ τῷ ὑπαγωγὴν πληρώσειν
ἀναβάλλεσθαι τέως ἐδόκουν, δυοῖν ἕνεκεν·
τό, τε πρὸς σὲ περὶ πιούτων γράφειν,
ἐπαχθὲς κρίνων, ἄνδρα πόσου· οὗ λόγοι
μὲν ἁπλῶς πρᾶξίς ἐστιν· πρᾶξις δὲ συμ-
φωνοῦσα τοῖς λόγοις, ὃ ἀκριβὲς ἀλλήλοις
ἀντιδίδασιν. ἤδη γὰρ ἡ φήμη βοᾷ τὴν σὴν
B ἐν ἅπασι τελειότητα, καὶ σιωπῶντι, ταῖς ἡμε-
τέραις ἐγκέκλεισιν ἀκοαῖς· καὶ ὃ μὴ δύνασθαι,
περὶ ὧν τὴν ζήτησιν ἐποιήσω, καλῶς ἐξη-
γήσασθαι, τὴν οἰκείαν ἀμαθίαν ὡς εὐπροσώ-
που προβαλλόμενος ἀπολογίαν· ὥστε μὴ κα-
κύκλειαν, μηδὲ σμικρύνειν τῷ λόγῳ ὃ πε-
ριφανὲς τῶν περὶ σοῦ ζητηθέντων πραγμά-
των· καὶ πραγμάτων ἐκείνων, τὸν μικρὸν
δεῖν ἅπασαν πληρωσάντων τῇ ἀκοῇ τὴν
ὑφ' ἥλιον. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τοῦτό μοι μετὰ τῶν
ἤδη λεχθέντων ἐπῆλθε, μὴ πρὸς τοῖς ἄλ-
λοις ὀφλήμασι, καὶ πρὸς κακοῖς ἀπαιτητικὴν
C δίκης, πάλλαν μὲν φύσει δεινὸν παθοῖς καὶ
ὀλεθρίου· καὶ αὐτὸ δὲ τὸ θείου νόμου πρὸ-
φερούσαν τοῖς ἡμαρτηκόσιν ἡμῶν ἐξ ἀρχῆς ἀπει-
θήσαντος, ἥκω πληρώσων ὃ αἰτηθείς, τῇ
σῇ θαῤῥήσας ἡγεμόνι καὶ συμπαθεστάτῃ φι-
λίᾳ. οὐ γὰρ οἶδα, μήτε ταῖς σου τεχνικαῖς
μεθόδοις, μήτε μὲν ταῖς ἐπιστημονικαῖς τευπά-
ναις τῆς σῆς ἀκραιφνοῦς καὶ μεγάλης σοφίας,
ὃ ἀκαλλὲς τῷ τῇδε λόγου καὶ ἀνάρμοστον, ἢ
τῶν λεγομένων τὸν νοῦν ἀποδοκιμάζεσθαι·
ἀληθῆ δὲ μᾶλλον, καὶ πάντος ἀλλοτρίαν
καὶ ψεύδους καὶ πλάσματος, τὴν τῶν ῥηθη-
σομένων προβαίνουσάν συγγραφὴν, ἀπάσης
μέμψεως ἀπολύεσθαι.

β'. Ἐζήτησας μαθεῖν παρὰ τῆς ὑπατολῆς, τὸν
τρόπον, δι' ὃν τὴν φερωνυμὸν οἰκουμένην, Βαρβά-
ρων χερσὶν ἐκδεδόντες· καὶ πῶς τὴν ἀλλο-
τρίαν ἀντὶ τῆς ἰδίας διημείψαμεθα· ποίας τε
ἐσμὲν πατρίδος, καὶ τίνα τὰ κατ' αὐτήν.
τεκμήρεσθαι γὰρ ἔφης, ἐκ τῆς μικρᾶς ἐκείνης
ὁμιλίας, δι' ἧς προδιῆντί σοι τὴν Τρίπολιν
ὀλίγον στειχόμενοι, πλήρης μὲν εἴη ἡμᾶς
μακρᾶς ἐξηγήσεως· μεγάλα δέ τινα καὶ πάσης
τραγῳδίας ἐπίκεινα, τά τε ἤδη συμβεβηκότα
ἡμῖν, καὶ τὰ ἐς ὕστερον προσδοκώμενα. καὶ γὰρ
ἔτυχες πότε καὶ αὐτὸς ἀληθεύων ἐκ τῆς

ἡμῖν συμφορὰν, καὶ ποσὶν αἰχμαλώτοις ἑκόντα συνεπαγόμενος, οὓς ἔλεγες ὁμοπατρίους εἶναί σοι Καππαδόκας, μεθ' ὧν καὶ τὴν πρὸς τὴν Ἀντιόχου πόλιν ἐστέλλου, μηδαμοῦ ζητεῖν τῶν ἀλγηδόνων ἐξηρτύμεθα. ὁπότε καὶ ἡμᾶς εἶδες, ὡς καὶ αὐτὸς μάρτυρας, τό, τε νεαρὸν τῆς πένθους ἔχοντας, καὶ τὰ ἴχνη τῆς παρελθούσης φόβου τοῖς προσώποις ἡμῶν ἐγκαθήλυμα· ὡς καὶ σιωπῶντας βοᾶν τὴν συμφορὰν ἐκ τοῦ χρώματος. Ἀλλὰ περὶ τούτων εἰ καθήκειν ἐπεξιέναι βουληθείην, μακρὸν ἂν εἴη, καὶ τῇ χρείᾳ μὴ καταλληλον τὸν λόγον ποιήσομαι, τῆς συμμετρίας τὸν νόμον καθυφηγούμενον· ἵνα μὴ λέγω, ὅπι καὶ τὴν σὴν πρόθυμον ἀκοὴν ἀποκναίσω, εἰ καὶ ὅπι δι' ἐφέσεως ἔχῃς τοῖς λεγομένοις ἐπακροᾶσασθαι. Ἀλλ' ἐπειδὴ τούτου τοῦ καταρχὰς ἐπέρου, ὃ νοσερῶς ἀκούῃ, δέδεγμαι τῶν καθ' ἡμᾶς ὧδε.

γ' Ἡμεῖς, ὦ Φίλος, πατρίδος ἐσμὲν Θεσσαλονίκης· αὐτήν γὰρ πρώτην γνωρισούμαί σοι, δι' ἧς ἔγνων, ὧν οὔπω ἐγνώκειν πολλά· καί σοί γε γνωσθεὶς δόξω, τὴν περὶ αὐτῆς ἐκείνης γνῶσιν εἰσποιήσεσθαι, πόλεως μεγάλης καὶ πρώτης τῶν Μακεδόνων· τ' ἄλλα μὲν πρεσφυοῦς, οἷς συμμιμεῖται πόλις, καὶ μηδεμιᾷ τῶν ἔξωθεν
1. πολυχρονίους, μὴ ὅτι κατ' αὐτὴν ὀφθῆναι· πρεσβυτέρας δὲ τὴν θρησκείαν, ἣν ἐξ ἀρχῆς ἐδέξατο, καὶ δόξαν μένουσαν, μέχρι τοῦ νῦν διεσώσατο. αὐτὴν γὰρ αὐχεῖ Θεσσαλονίκη τὸν Παῦλον ἔχειν τῆς θεοσεβείας διδάσκαλον, ὃν σκεῦος τῆς
2. ἐκλογῆς, ὃς ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ κύκλῳ, καὶ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ, πᾶν διαγγελίῳ πρελαβὼν τὴν οἰκουμένην κηρύγματι, ἐν αὐτῇ μᾶλλον τὸν τῆς θεογνωσίας σπόρον κατέβαλε, καὶ πολύχρων ἀποδίδοσθαι τὸν τῆς πίστεως καρπὸν διεσπούδασε. μετ' ἐκεῖνον δὲ, τὸν μέγαν ἐν μάρτυσι, καὶ ἀξιοθαύμαστον ἐν ἀθλοφόροις, Δημήτριον τὸν Μυροβλύτην, πολιὸν ἀγῶνα καὶ αὐτὸν ὑπὲρ τῆς θεοσεβείας καταβαλόμενον. καὶ γὰρ ἐν' πρὸς
3. τοῖς ἄλλοις τῆς ἀρετῆς αὐχήμασιν, ἔτι καὶ θείοις ἐμπρέπων διδάγμασιν, ἐν τῇ περὶ τῶν δογμάτων ἀκριβείᾳ κεκοσμημένος. ἐξ οὗ ἐν μᾶλλον ὁ πρὸς αὐτὸν διεδόθη κλέος τοῖς φάσιν. εἶτα τοὺς καθεξῆς Ἀρχιερεῖς πάντας, τῷ σωτηρίου λόγου στερρῶς ἀντιποιουμένους, ἐξ ὧν ἀεὶ καταρτίζομεν καὶ παιδα-

tunio errabundus, & cum quibusdam captivis, illuc abducebaris, quos cives esse tuos asserebas Cappadoces, cum quibus etiam Antiochiam mittebaris, referens nullam requiem malorum invenire; quando nos quoque videbas, ut & ipsé testaris, tum recentem luctum, tum præteriti timoris vestigia in facie expressa ferre, vt & tacendo, vultus ipso colore, mali immanitatem clamaremus. Verum si de his singula recensere velim, longior mihi texenda, nec justæ satis necessitatis oratio est, ut quæ mediocritatis legem sit excessura; ne dicam fore, ut nunquam socordia torpescentibus auribus audienti tibi obtundam, licet audiendi aviditate, ad ea quæ dicenda a me sunt, animum advertas. Quando igitur jam initio perattentas aures pollicitus es, ad nostra enarranda, in hunc modum aggredior. Gregorius ipse captivus.

III. Nostra, ô Amice, patria, Thessalonica est. Hanc enim primum tibi notam faciam, per quam mihi multa cognoscere licuit, quæ antea nullus noveram; & qui in tui jam cognitionem venerim, ejus ipsius exactam edere cognitionem officij quasi jure tuis votis compellor. Nempe Urbs magna mihi explicanda, & quæ gentis Macedonum primaria existat. Urbs rebus aliis, quibus sibi nimium sumunt civitates, ac honestantur, conspicua, & quæ nulli vicinarum civitatum, pari cum omnibus certans claritate, cedat; pietate vero cunctis illustrior existat, quam a principio suscepit, susceptamque hactenus incolumem servavit. Ipsum enim Paulum, Vas electionis, pietatis sibi gloriatur magistrum; qui videlicet ab Ierusalem in circuitu, & usque in Illyricum Evangelica prædicatione universum orbem complexus, illi præ reliquis divinæ cognitionis semen commisit, ex eoque uberrimos fidei fructus surgere omni diligentia curavit. Post Paulum vero, inter Martyres magnum, interque Victores coronatos digne admirandum Myroblytam (*unguentis* scilicet *manantem*) Demetrium, qui & ipse pro pietate plurimum desudavit. Is namque, præter reliquas ejus eximias virtutis laudes, divinæ etiam doctrinæ luce fulgebat, exactaque dogmatum cognitione ornatus erat: quo & magis ejus nominis claritas in orbis fines dilata est. Tum qui deinceps secuti sunt, omnes Præsules, salutaris doctrinæ ipsi firmi assertores; quorum opera, dum diviniore semper perficitur, ma- Thessalonicæ claritas ac felicitas. Paulo doctore fidem edocta. Rom. 15. 19. Demetrius Martyr, alter fidei doctor, ipse vir doctus. Sancti Episcopi.

nuque ducitur ac eruditur, disciplina, A dæmoniacos impurosque errores ac opiniones, idolorumque nugaces fabellas ac vanitates, ipsorum cultoribus dimisit; rectæque opinionis doctrina fidem obsignans, ac quidquid zizaniorum & hæreticorum alienigenarumque plantationis est, nihil usquam divinæ sementi conjunctum admittens, puram illibatamque pietatem conservavit. Cujus cum & alia insignia ac notæ suppetunt, unde fama ocasiones nacta, illius clarum nomen effecit; tum unum illud primum ac singularissimum monstratur, quod rectæ fidei tenax existat ac celebretur, hocque magis, quam ullis aliis ornamentis sibi placeat atque clarescat. B Sed quia ejus ipsius civitatis res accurate ex me discere quæsisti, idque vt præstem arduum mihi, nec præsentis sermonis instituto admodum consentaneum existit, paucis nonnullis, ac quibus maxime, ea quæ dicenda sunt oculis usurpare tibi ipse videri possis, narrationi * adjunctis, ad nostram ipsorum calamitatem orationem convertam.

Rectæ fidei nomine gloriatio.

*Premissis.

IV. Ea igitur, uti dictum est, magna Civitas, latoque fusa ambitu, ac mœnibus crebrisque propugnaculis atque arcibus munita; ejusmodi scilicet, quæ civibus, quantum ad horum structuram attinet, tutum habitaculum præbeat. Marinum sinum C ad Notum protensum habet, quo, obliquo latere circumluta, navibus undique versum confluentibus, facilem in semet præstat aditum. Hic enim portus quidam mirabilis cavo recessu funditur, pronoque in se aditu, navigantibus tuto resupinatur, a ventorum injuriis prorsus innoxius, & navium stationi placidus ac tranquillus. Hunc Artifex a reliquo mari divisit. Medio siquidem muro, aquarum influxu coercito, una quoque præclusit, quæ ex vicino mari ventorumque flatu fluctuum vis procellaque illiditur. Mare namque alto gurgite inflatum continentem excurrens, muro interposito præpeditum, cum non habeat quo minas suas exoneret, in latera muri convolvitur; & aqua, lento quodam modo sensim dilabens, ab omni salo æstuque liberum conservat istiusmodi portum. Sinus porro a magno mari, cervice quadam ac faucibus, cubiti instar prominentibus, ac quam longissime alto æquore procurrentibus (eam accolæ cervicem Ecbolum appellant, quod in mare procul projecta effunditur) abscissus, inque adversam sibique oppositam continentem, cervicis hujus artificio ac molimine

Civitatis portus ad mare & Austrum.

Portus sinusque artificium.

γωγευμένη τὴν ἀρετὴν παίδευσιν, δαιμονιώδεις καὶ μυθικὰς πλάνας καὶ δόξας, καὶ εἰδωλικὰς ἐπιχωριάσεις, ταῖς ἁμῶν τοὺς δαίμονας ἀπεπέμψατο· ὀρθοδόξῳ δὲ διδαχῇ τὴν πίστιν στοιχίσασα, καὶ πᾶν ζιζανιῶδες φυτὸν καὶ αἱρετικὸν ἢ ἀλλόφυλον, οὔποτε οὐδέποτε τῷ ἱερῷ σπορῷ συγκαταδέξασα, καθαρὰν ἢ ἀκίβδηλον διεσώσατο τὴν εὐσεβείαν. ἧς πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα γνωρίσματα, ὧν ἡ φήμη ταῖς ἀφορμαῖς λαμβάνουσα, λαμπρὸν ὃ περὶ αὐτῆς ἐκήρυττεν ὄνομα· ἓν δὲ τοῦτο πρῶτον καὶ ἰδιαίτατον διεδείκνυτο, ὃ ὀρθόδοξον αὐτὴν καὶ εἶναι ἢ καλεῖσθαι καὶ ὀνομάζεσθαι, καὶ τοῦτο μᾶλλον, ἢ πᾶσι ταῖς ἄλλοις σεμνύεσθαι. ἀλλ' ἐπειδὴ ἢ τὰ κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν πόλιν φιλοπόνως μαθεῖν ἐπεζήτησας, τοῦτο δὲ δυσπιχείρητον τέως ἐμοὶ, τῇ τε παρούσῃ ὁρμῇ τοῦ λόγου πᾶσά μικρὸν ἀνακόλουθον, ὀλίγα μετὰ, καὶ οἷς μάλιστα ὄψεσι δοκεῖν ὀφεῖν σε τῶν λεγομένων τὰ σφάλματα τῇ διηγήσει * παρεθεὶς, ὑπὲρ τῶν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς τραπόμεθα συμφορῶν. * φυσικὸς.

ιγ'. Ἔστιν οὖν ἡ πόλις, ὡς εἴρηται, μεγάλη τε καὶ εὐρεῖα, τείχεσι καὶ προβόλοις συχνοῖς κατωχυρωμένη, καὶ ὃ ἀσφαλὲς ταῖς οἰκήτορσιν, ὅσον ἐκ τῆς τούτων οἰκοδομῆς προεχόμενη, θαλάσσιον ἔχουσα κόλπον, ἐκ νότου καθηπλωμένον, ᾧ καὶ προεκκλύζομένη τῷ ἐκ πελαγίου πλύσματι, ταῖς ἀπημπαχθὲν εἰσρεούσαις ὀλκάσιν εὐεπίβατον τῷ πρὸς αὐτὴν πορείαν πρέχεται. ὑποκολπίζεται γάρ πως ἐκβολὴ θαλάσσης λιμένι, ἀσφαλῶς ὑποδεχόμενον ταῖς πλωτῆρσιν τὴν εἴσοδον, ταῖς ἐκ πνευμάτων πάντελῶς ἀπείρατος φαραγγώδης, καὶ τὸν ὅρμον ἀκύμονα καθιστῶν· ὃν ἐκ τῆς λοιπῆς θαλάσσης ὁ τεχνίτης ἀπέτεμε. μέσον γὰρ ἀπείρξας δι' εἱλίσσου τείχους τῷ τῶν ὑδάτων ὀπτήρροιαν, σωματείρξει ἐκ τοῦ πρὸς θάλασσαν, καὶ τῶν πνευμάτων τὸν κλύδωνα. ἡ θάλασσα γὰρ τῷ βυθῷ φυσωμένη, καὶ τῷ ἐκθορμίῳ πρὸς τὸν χέρσον ἐρευγομένη, τῷ διαφράγματι τῷδε τείχει κωλυομένη, μὴ ἔχουσα πῇ τὸν ἀπειλὸν ἐπαφήσῃ, χωρεῖ τοῖς ἐφ' ἑκάτερα τοῦ τείχους μέρεσι· καὶ ὃ ὕδωρ ἠρέμα πως ὀλισθῆσαν, ζάλης ἁπάσης ἐκτὸς τὸν τοιοῦτον ὅρμον διατηρεῖ. ὁ δὲ δὴ κόλπος ἐκ τῆς μεγάλης θαλάσσης ἀποβλήτεις * διά τινος αὐχένος, ἀλκῶνος δίκην προβεβλημένου, καὶ ὅπῃ μήκιστον τοῖς ὕδασι διήκοντος· ὃν οἱ χῶραν Ἔκβολον ὀνομάζουσι, διὰ ὃ πόρρω που τοῖς ὕδασιν ἐκβεβλῆσθαι, γινόμενός τε πρὸς τὴν ἑτέραν ὄχθην χέρσον τῇ τοῦ αὐχένος τούτου κατατομίᾳ, 4.

χαροτομία, ἕτερος λιμὴν πελάγιος γίνεται· ἐξ οὗ διῶρυξ ἀγκώνος μέγεθος αὐτὸ τῷ τείχει τῆς πόλεως κύκλον περιδυφεπῆ τὸ ὕδωρ μιμεῖται· τοῖς ἐφ' ἑκάτερα μέρεσιν ὑπτίοις πολὺ ὑπερνόμιον, καὶ πρὸς τὴν πόλιν κοῖλον συστελλόμενον. καὶ ἀφορᾷ μὲν ὁ κόλπος εἰς νότον τὴν λοιπὴν θάλασσαν· ἀφορᾷ δὲ τοῦτον ὁμοίως ὁ λιμὴν, καὶ τὸν λιμένα ἡ πόλις. ἀλλ' ὁ μὲν λιμὴν πέτραι γωνίας ἐμπεριείληφεν· ὁ δὲ κόλπος ὑπτιόφερής, τὸ κύτος ἔχων ἀφ' πλείστου βάθους χωρίων. τὰ πέραπα δὲ, καὶ πρὸς πολλοῦ τῆς χέρσου τὰ πολλὰ τῇ ὑδάτων συστέλλεται.

ε'. Αλλ' οὐ ταύτης τὸ κοῖλον μέρος τῆς πόλεως· τὸ πρὸς βορρᾶν δὲ, ὡς λίαν τραχὺ καὶ δύσβατον. ὄρος γὰρ ὑπερκύπτει τοῖς λόφοις, ὑπερανίσχον, οὐκ ὀλίγον μέρος αὐτῆς τῆς πόλεως, τῆς λοιπῆς ὑπερφαίνον γῆς. ὡς τὸ μὲν αὐτῆς πεδιάσιμον εἶ), καὶ ταῖς χρείαις τῶν ἐποικούντων καταλλήλον· τὸ δὲ τοῖς βουνοῖς, καὶ ταῖς τῶν ὀρῶν ἀκρότησιν, δυατείνεσθαι. ἀλλ' οὐδὲν ἀδικεῖ τὴν πόλιν ἡ τοῦ ὄρους πρόπασις, ὡς ἐμπρόσθεν ἄδηλον τοῖς πολεμίοις ἀφ' ὕψους ἐπιβαίνειν, καὶ τοῦ τείχους κατεπαμυνεσθαι. ἔδωκε γὰρ ὀλίγον τινὰ χρόνον ὁ βουνὸς ἐκδύνειν πρὸς τὸ φυλάττεσθαι πᾶσαν ὑποβουλὴν, τῷ ἀφ' μέσου χώρου τὴν βύχερῃ προσβολὴν ἀποκρούσας. τὸ δ' ὀπισθεν δυατείνεται μέγεθος πολλοῦ τὸ ὄρος καὶ ὑπερίδρυται, τοῖς λόφοις τε ταῖς χαράδραις ὑπεραχθόμενον· τὴν μεσαπάτιον Ανατολὴν ἐπειλημμένον, τοσοῦτον ὡς πλαγίου ἀφ' ἑκατέρου μέρους ὑποκείμενον διαφθορᾷ τῆς γῆς. ὑπ γὰρ ταῖς δυσὶ πλευραῖς τοῦδε τοῦ ὄρους, τοῦ τε πρὸς νότον φημὶ, καὶ τοῦ πρὸς βορρᾶν, πεδία ἀφάπλωτα βάσιμά τε καὶ χρήσιμα, πᾶσαν ἀφορμὴν βίου ταῖς πολίταις δωρούμενα· ὧν τὸ μὲν, ὡς πρὸς νότον τοῦ ὄρους, πρὸς ἀνατολὴν δὲ τῆς πόλεως, ὡς λίαν ἐστὶ παλαιὸς καὶ ἐρήσιμον. κεκόσμηται γὰρ δένδρεσι ἀμφιλαφέσι, πρασιδείοις ποικίλοις, ὕδασιν ἀπείροις, τοῖς μὲν πηγαίοις, τοῖς δὲ ποταμίοις, οἷς αἱ λόχμαι τοῦ ὄρους τὸ πεδίον χαρίζονται, καὶ αὐτῷ δὲ δεξιοῦνται τῷ θαλάσσῃ. ἄμπελοι γὰρ ἀλλήλαις πρόσφυτευόμεναι, τὰ χωρία τεθήλυσι, καὶ τὸν φιλόκαλον ὀφθαλμὸν τῇ πληθύϊ τῶν καρπῶν εἰς ὑφορσιώλιον προτρέπουσι). μεταξὺ Μοναχῶν πολλαὶ καὶ συνεχεῖς, τό, τε ὑπωλιάζον τοῦ ὄρους, καὶ ὃ τῆς λοιπῆς γῆς ὑποκείμενον κατοικοῦσαι, καὶ τισι τερπνοτάτοις χωρίοις ἐγκαθεζόμεναι, καινόν τι χρῆμα τῆς τε ὁδίτοις καὶ

Appendic. ad Continuat.

coarctatus, alium portum intra pelagus efficit: ex quo videlicet cubitu, flexuque, ad ipsum Urbis murum, orbem pulcherrimum, partibus utrinque late fusis, versusque Urbem sensim sese contrahentibus, efformare videtur. Et respicit quidem sinus ab Austro, reliquum mare; portus, sinum; Urbs, portum. Ac portus quidem quatuor angulis comprehenditur; sinus flexum in orbem, alveo quam maxime profundo, agitur: extremis finibus, & longe a continente, magna parte aquæ minuuntur.

V. Et hoc modo se habet pars Urbis, quæ ad Notum spectat; quæ vero ad Aquilonem, asperrima est & prope impervia. Mons enim altiore supercilio tumulis superpositus eminet, non parvam civitatis partem a reliqua humo sustollens: adeo ut pars illius in planitie, accolarum usibus coaptata jaceat; pars in collibus montiumque jugis sese extendat. Nihil tamen damni, ea montis extensio oppidanis importat, tanquam a superioribus per eum assilire, murosque oppugnare, hostibus liceat. Parvum enim ad amoliendas quascunque insidias, interposito campo, hicce tumulus relinquit spatium, quo inde cives facilem possint propulsare assultum. Exinde mons longe protenditur, jugoque assurgit, collibus atque vallibus exasperatus, in medium procul se Orientem inferens, quantum utrinque subjecti soli agrique oblique subducitur. In duplici namque istiusmodi montis latere, tum scilicet ejus quod ad Austrum, tum quod ad Aquilonem est, campi effunduntur ipsi pervij atque utiles, quique civibus quicquid ad vitam commode sustentandam conducit, ubere proventu sufficiant. Horum alter, quippe ad montis Austrum vergens Urbisque Meridiem, dici non potest quam sit amœnus, quantasque delicias præbeat. Frondosis enim densisque condecoratur arboribus, hortis varij generis & vivariis, aquis pene innumeris, partim fontium rivis, partim & fluviis, quibus montanæ sylvæ lucique campo gratificantes, ipsum mare accipiunt. Vites enim alternis consitæ, arva coronant, pulchrique amantes oculos fructuum abundantia ad jucundissimas voluptates invitant. Monachorum plura spissaque, religiosa palæstra, hospitia, tum montis declive, tum agri reliqui subjecta colentia, locisque amœnissimis posita, novum quoddam spectaculum peregrinis, ipsisque adeo

Thessalonicæ Borealis status.

Mons immineus.

Montis latera.

Campi inter montosa.

Cœnobia.

civibus, offeruntur. Sed & campus a montis læva, ipse quoque longissime fusus, ad alios usque montes dilatatur: cujus medio, duo late stagnantes lacus, potiorem partem occupant, qui ipsi non contemnendi usus exi-
Lacus piscosi. stant. Alunt enim tum parvos tum magnos, diuersique generis & copia pene innumerabiles pisces, qui tum vicinis oppidis, tum ipsi civitati uberrime obsonia victumque sufficiant. Videntur enim hice lacus suis largitionibus cum mari prope contendere, mutuoque certare, utra plura exhibeant. Alterum tamen ab altero vincitur, nec cujus victoria est, utri victi dedecus adscribat valet statuere. Agri pars reliqua, agricolarum usibus cedit; animantibus quoq; indulgetur, tum quæ humanis parent artibus ac mansuescunt, tum quæ per montana libero pede vagantur. Cervi namq; relictis montibus, velutq; lacuum aquis recreati, tum ubere fruuntur potu, tum ad ipsum convenientes, communi cum bobus pabulo vescuntur.

VI. Sed jam satis in istis, quæ ad Ortum & Aquilonem, ac quæ item ad Austrum Urbis sunt, descriptis, situm loci, qui ad Occasum vergit, uti fieri
Situs Occiduus. poterit, enarrabimus. Alius campus est, ab ipso Ecboli muro incipiens, dextræque montis adhærens; læva vero, mari contiguus, quam nemo satis capiat, pulcritudine, videntium oculos ad se alliciens. Est enim aquis irriguus, qua parte urbis marisque vicinitate gloriatur, vitibusque & densis arboribus ac vivariis hortisque coronatus, nec non ædibus plurimisque venerabilibus delubris decoratus; quo-
Crebra Thessal. Monasteria. rum pleraque Monachorum agmina inter se partiti sunt; Viri omne virtutum genus colentes, solique Deo viventes, ad quem & festinant, cujus etiam causa relictis sæculi turbis, unam, quæ ad ipsum tendit atque fert, semitam elegerunt. Qua verò inde intra terram longissimo intervallo diffunditur, nullo fere sylvarum aut arbustorum opacatur germine, sed qui idoneum solum exhibeat agricolarum industriæ. Procurrit vero versus solis ortum, ad alios usque excelsos ac prægrandes montes protensus, ubi & civitas, cui nomen
Berrhœa Macedoniæ urbs: alia Syriæ. Berrhœæ, condita est, ipsa quoque habitatorum frequentia, ac reliquis omnibus, quibus se urbes jactare solent,
Oppida alia. illustrissima. Planicies medio suo ambitu oppida promiscue continet, quorum aliqua urbis ditionis sunt, eique contribuuntur, Drugubitæ & Sagudati nomine: aliqua finitimæ Scytharum genti, non longe dissitæ, tributa solvunt.

A αὐτοῖς τοῖς πολίταις πεφύκασι. ὁ δὲ κῆ λαιὸς πλευρὰν τὴν ὄρεως πεδίου, ὅστ' κὴ αὐτὸ τεταμένον εἰς μῆκος πολύ, διῤῥωέται δὲ μέχρις ἄλλων ὀρέων οὗ πηος ἐν μέσῳ πελαγίζονται δύο πηὲς διῤῥοαι λίμναι, ὁ πλέστον τούτου διήκατέχουσαι, κἀή τινα μεγάλην κὴ αὖται σεμνοφερέουσαι χρείαν. τρέφουσι γὰρ ἰχθύας κὴ μικροὺς κὴ μεγάλους, κὴ τοῖς εἴδεσι διαφόρους, κὴ πολλοὺς τὸ πλῆθος· ταῖς τε γείτοσι κώμαις, κὴ αὐτῇ δὲ τῇ πόλει δαψιλεστάτην ἀπεπληροῦσι τράπεζαν. κὴ γὰρ οἵ φιλονεικοῦσιν αἱ λίμναι ταῖς τούτων ὑπεδόσεσι πρὸς τὴ θάλασσαν, κὴ ἀμιλλῶνται, τίς αὐτῶν ὁ πλέων πρόσ- γ.
χηται. πλὴν ἑκάτεραι νικῶνται οὐκ ἐξ ἑκατέρων, κὴ ἡ B νικῶσα οὐκ ἔχει τινὶ τὴ ἧτταν καταψηφίσεται. ὁ δ' λοιπὸν τοῦ πεδίου αὐλὴ ταῖς γεωργοῖς, πρόσχω- ρῆται τοῖς ζώοις· τοῖς τε πεδιοπλανέσι ταῖς τῶν ἀν- θρώπων τέχναις, κὴ τοῖς ἐλευθέρως ἀφέσει ὁ ἵππος τοῖς ὄρεσιν. ἕλαφοι γὰρ τὰ ὄρη λιποῦσαι, κὴ ταῖς λίμναις ὥσπερ τὴ ὑδάτων ὑπερπολῶσαι, ὁμοῦ τε ἔρχονται ἄφοβον ὁ ποτὸν, κὴ ταῖς βουσὶν ἐν αὐτῷ συναγελαζόμεναι· κἀπὰ τὰ σιτὰ πρόσφέρονται. 6.

C. Αλλ' ἐκβολῆς ἐν τούτοις, τὰ τε πρὸς ἀνατολὴν κὴ βορέαν τὴ πόλεως, ἔτι γε μὴν κὴ τὰ πρὸς νότον διήκοντα-λάμψομεν, τὴ πρὸς δύσιν αὐτῆς τὸ χωρίον ἥσιν, κὴ ὁ δυνατὸν ἱστορήσομεν. ἔστι ἕτερον πεδίον, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ τείχους τὴ Ἐκβολῆς ἀπτόμενον, τῇ δεξιᾷ τοῦ ὄρεως ἀπόλυμον· τῇ λαιᾷ δ', τῇ θαλάσσῃ συνομορεῖν, ἀμύθητον κάλλει παῖς τὴ ὁρώντων κατοκείλυμον ὄψιν. ἔστι γὰρ ὁ μὲν αὐτοῦ διάβροχον ὕδασιν, ὅσον αὐχεῖ τὴν τε πόλιν ἔχον κὴ τὴ θαλάσσης γείτονα, ἀμπέλοις κὴ δένδρεσι κα- ταφυτόμενος κὴ πολυδένδροις κατεσκιασμένον, οἰκήμασί τε καὶ πᾶσι πλείστοις σεβασμίοις σηκοῖς κεκοσμημέ- νον, ὧν τοὺς πλείονας Μοναχῶν ἀγέλαι διείληπται, πόθῳ εἴδους ἀρετῆς ἀσκοῦντες κὴ Θεῷ μόνῳ ζῶν- τες, πρὸς ὃν ἐπείγονται, κὴ δι' οὗ ταῖς πολιτικαῖς πα- νηχαῖς λιπόντες, τὴ πρὸς αὐτὸν κὴ μόνον φέρουσαν πτέρον ἀνείληνται. ὁ δ' ἑτέρωθεν αὐτοῦ διήκειται τῇ χέρσῳ μέχρι πολλοῦ, ἄξυλον μὲν ὡς τὰ πολλὰ 7.
D τὴ βλάστην ἔχον, πάσης ὁ γεωργικῆς ἐπιμελείας ἐπιτηδείσιν προσχόλυμον. δήκει δ' τὴ ἡλίου δύσιν ἀποσκοπῶν, ἕως τινῶν ἄλλων ὀρέων ὑψηλῶν κὴ μεγάλων προτεινόμενον, ἔνθα κὴ [8] πόλις τις 8.
Βέρροια καλουμένη κατῴκισται, κὴ αὐτὴ πρόσφα- νεστάτη τοῖς οἰκήτορσί τε ἐ πᾶσι τοῖς ἄλλοις, οἷς αὐχεῖ πόλις τιμὴ σύστασιν. ἐμπεπλέχθαι δὲ τῷ ἀφ' μέσου χώρῳ ὁ πεδίον τοῦτο ἐ ἀμφιμίκτοις ῥύαις κώμας· ὧν αἱ μὲν πρὸς τῇ πόλει τελοῦσι, Δρουγουβίται τινες ἐ Σαγουδάται τιμὴ κλῆσιν ὀνομαζόμεναι· αἱ δὲ τῶν σεμνομερισῶν τὴ Σκυ- θῶν ἔθνει οὐ μακραὶ ὄντι τοῖς φόροις ὑποτελοῦσι.

πλὴν γέ τι ἀζηνιάζοισιν ἀλλήλαις αἱ κῶμαι τὴν οἴκησιν, καὶ ἔστι καὶ ἔδοτο πρὸς ἄλλοις Θεσσαλονικεῦσιν οὐ μικρῶς συμβαλλόμενον· ὃ πρὸς τοὺς Σκύθας ἀμφὶ τὴν ἐμπορικὴν μεθόδων στωναμίγνυσθαι, καὶ μάλιστ' ὅταν ἔχωσι πρὸς ἀλλήλους καλῶς, καὶ μὴ κινῶσιν ὅπλα τὴν μάχιμον ἐξαγειράμενα· ὃ δὴ καὶ πολλῷ τινὶ τῷ πάλαι χρόνῳ πρὸ ἑκατέρων μεμετρῆσθαι, κοινότροπα ζωῆς χρείας ἀλλήλοις ἀμείβοισι, θαυμασίαν τινὰ καὶ βαθεῖαν εἰρήνην ἐν ἑαυτοῖς στωτηρούμενοι. πολλαμοῦ δέ τινες παμμεγέθεις ἐκ τῆς Σκυθῶν ἐξορμώμενοι, καὶ ὃ πρόλεξον πεδίον κατ' ἐαυτοὺς διελόμενοι, πολλὴν δαψιλῆ τὴν αὐτοῖς τῇ πόλει προέχοντα, ταῖς τε χρησίμοις ταῖς ἀπὸ τῆς ἰχθύων, καὶ ταῖς δι' αὐτῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης τῶν νεῶν ἀναδρομαῖς, δι' ὧν ὠφέλησται ποικίλη τις πρόσοδος τῷ χρήσιμα, τῶν ὑδάτων ἐκείνων συγκαταῤῥέουσα.

ζ'. Ἀλλὰ γὰρ ἔλαθον ἐμαυτὸν μακρὰν, ἢ ὡς ἀπῆρχῆς ἐπενοήμην, τὸν περὶ τούτων διατεινάς λόγον. πεποίηκε δέ τοῦτο ὁ περὶ τὴν πατρίδα πόθος, ἡδέως τῇ τε μνήμῃ στωεφελκόμενος, καὶ ταῖς ἀναπτυπώσεσιν, οἷς δοκῶ στωφῆναι τοῖς λεγομένοις, καὶ ὃ προθύμων καὶ ζητητικὸν τῆς σῆς φιλομαθοῦς ἀκοῆς, ἐφ' ᾧ ἐξαρχῆς προθέσθαι πᾶσάν μοι καθυπέχου, μηδενὸς ἄλλου περιασπῶντος αὐτοῦ, ἢ τῶδε τῷ διηγήματος, ἐπισύρεσθος. Ταῦτα δὲ οὕτως ἔχει. Φιλοῦσι γὰρ ἀεὶ τὰ ποθούμενα τῶν πραγμάτων, ἀνάγκης δεσμοῖς, καὶ τὸν λέγοντα περὶ αὐτῶν κατέχειν, καὶ τὸν ἀκούοντα· καὶ οὐκ ἂν οὕτως δύσκρατος καὶ ῥᾳδίως, οὔτε ὄψις τῶν ἡδίστων θεαμάτων, οὔτε ἀκοὴ τῶν τερπνῶν ἀποσπάσεται ἀκουσμάτων· οὔτε λόγος ἡδὺς, τῆς ὁρμῆς ἀναχαιτίσεται, μέχρις ἂν φθάσῃ ὃ πέρας, πρὸς ὃ κατ' ἀρχὰς ἐπείγεται. πλὴν εἰ δοκεῖ πάλιν ἀναδραμοῦμεν πρὸς αὐτοῦ ἐκείνου τὴν πόλιν. μέχρι γὰρ τίνος, ὡς ἐν κατόπτρῳ τὸν ἀνδριάντα διαμορφούμεθα, καὶ ταῖς ὕλαις τῶν χρωμάτων ποικιλίαις ἀπεικονίζειν πειρώμεθα ὃ ἀρχέτυπον, ὅλον αὐτοῖς ἐκείνοις ἐντυχεῖν διὰ τῶν χρείων διηγημάτων τοῖς πράγμασιν, ὡς ἂν γνωσιμώτερον εἴη ὃ ἀμυδρῶς πως προδηλούμενον. Θεσσαλονίκην γὰρ, οἵαν τυγχάνῃ τὴν λόγῳ διαγράψαι καθόσον οἷόν τε καταρχὰς ὑποσχόμενοι, καὶ πῆς οὖσα πρότερον, εἰς τὸ κεχώρηκεν ὕστερον, τοῖς περὶ αὐτοῦ ὥσπερ ὑποκλαπέντες, καὶ τοῖς ἔξωθεν, ὡς δή τοι πῆς, μέχρι τῶδε χρηστόμυθες διηγήμασι, κινδυνεύομεν βραδύνοντες τὸν τῶν χρειῶν διήγησιν. χρεὼν οὖν ἐστὶ καὶ

A Cæterum oppida e proximo habitantur, quod ipsum, præter alia, in Thessalonicensium rem non parum conducit, dum quæstuosa mercatura Scytharum commercia ambiunt; tum præsertim cum utrique genti inter se bene convenerit, nec quibus ad prælia efferantur, arma moverint (quod utique ab antiquis olim temporibus iis diligenter quæsitum) communibus vitæ rationibus merces alias aliis commutant, admirandam quandam altamque inter se servantes pacem. Item fluvij, iique ingentes, ex Scytharum regione erumpentes, &, quem dicebam, agrum, inter se dividentes, ipsi quoque ubeB rem urbi præstant annonam, tum scilicet piscium præstationibus, tum navium per eos e mari ascendentium vectura, quibus rerum ad vitæ usum conducentium, vna cum aquis illis confluens, varius excogitatus est proventus.

Thessalonicensium Scytharumque mercimoniorum commercia.

VII. Enimvero, imprudens, nec nimis caute, prolixius his de rebus orationem produxi, quam ipse initio in me receperam. In causa fuit amor patriæ, non insuaviter cum memoria distractus, rerumque imaginibus, æque ac præsens, iis ipsis dicendisque infixus; nec non promptæ ac exploratrices tuæ sedulitatis aures, quas nobis C concredere, nullo alio eos subtrahente, nec ab ista narratione avellente, initio pollicitus es. Et hæc quidem ita se habent. Ea enim quæ amori habentur ac desiderantur, & narrantem, & audientem necessitatis vinculis continuo solent colligare: ut non ita facile, neque visus a jucundissimis spectaculis, neque auris a suavissimis auditionibus avellatur; neque dulcis orationis impetus interrumpatur, donec terminum attigerit, ad quem ab initio contendit. Nihilominus, si lubet, ad eandem ipsam Urbem recurramus. Quousque enim velut in speculo statuam effingimus, & variis aliunde quæD sitis coloribus primum exemplar effigiare conamur; cum liceat illa ipsa per rerum necessariarum narrationem adire, vt apertius innotescat, quod subobscure quodammodo indicatur? Thessalonicam siquidem, qualis est, oratione describere, quoad fieri potest, initio polliciti, & qualis cum esset antea, in quid postea redacta sit, pulchris, quibus illa circum ambitu decoratur, abrepti, & in exterioribus enarrandis, ut quispiam dixerit, hactenus immorati, parum est, ut iis quæ præcipua sunt ac necessaria enarrandis, torpere videamur. Operæpretium igitur est, vt

& ad ipsam iterum sermone redeamus, primamque illius pulchritudinem ac claritatem noscamus, ac tum deinceps, ejus, quam perpessa est, ruinæ ac cladis magnitudinem referamus, ut, quantum reliquis urbibus incomparabili excessu præstare videbatur, tantum digna judicetur, quam communi omnes luctu prosequantur, ejusque miseratione ducantur.

VIII. Diximus quam latis pomeriis atque ambitu, magnaque civitas, & quæ vastum limitem eo intercludat: sed murus continentem versus, tutissimus est, & structuræ crassitie munitissimus, exteriorique muro ac propugnaculo tuta undique munitione obseptus, propugnaculis & pinnis omni area constipatus, nec ullam oppidanis justi timoris necessitatem præbens. Pars illius ad Notum, humilis est ac prorsus depressa, belloque plane inutilis. Nam reor, Artificem, quod nullam antiquitus ex maris ora hostium aggressionem metueret, structuram neglexisse. Fertur vero antiquo rumore, qui ad nostra hæc tempora pervenit, Urbem, ex ea parte, per multos annos omni muro septoque caruisse; ac donec Xerxis quondam Medorum Regis, timore (ejus scilicet, qui terram navigabilem fecerat, & copiosis agminibus Græciæ bellum indixerat) Romanarum rerum Dominator, pusillo, & vt sese occasio tulerat, aggere, eam partem circumsepsit, qui ipse agger ex eo tempore, ad hoc ævi subsitit: nullam inde noxam, atrocisque rei suspicionem unquam fore existimans. Licet enim pleraque sæpius bella, eaque crudelissima, civitas, tum Barbarorum, tum finitimorum Scytharum, machinamenta & oppugnantium astus varios excogitantium, arenæque exæquatis copiis influentium, ac cunctos minis terrentium (erant namque effrænato impetu, & armorum omni genere sepți) sustinuerit: cum esset terrestris conflictus, insidias eludebat, hujus muri securitate irruptionem declinans, solitoque atque ferventi suo defensori (gloriossimo nempe Martyri Demetrio) suam concredens salutem. Ex multis enim periculis Servator hic patriæ ipsam liberavit, nec raro, cum necdum etiam bellum experta esset, victoriam perhumane concessit. Verum hæc libris, qui de illius Miraculis extant, narranda permittentes, ea prosequamur, quæ deinceps sequuntur.

IX. Civitas igitur, ob eas, quas dicebam, causas, omnis periculi secura agebat. Quo enim ex tempore Scytharum gens, sacri Fontis aquis abluta,

Murus ad continentem firmissimus; ad Austrum & mare, debilis.

* Καστρίτης nondum in Græcia tunc, vel Thessalonicæ; Ρωμαίων.

Demetrius, Thessalonicæ continuus patronus ac vindex.

Extat nobis ejus Miraculorum locupletissimus liber.

Scytharum sacro bapt. emollita indoles.

πάλιν πρὸς αὐτὸν ἐπανιέναι τὸν λόγον, καὶ ὃ πρῶτον περὶ αὐτὸν καταμαθεῖν κάλλος· εἶτα οὕτω γε τῆς παθοῦς ἐξάπτεῖν ἂν ὑστέρου ὃ μέγεθος, ἵνα ὅσον φανείη τῶν ἄλλων πόλεων ἀσυγκρίτως ὑπερτερεύουσα, τοσοῦτον ἀξία κριθείη πασῶν θρηνεῖσθαι καὶ κατοικτίζεσθαι.

η'. Εἰ πολὺν ὡς θύρσα τὴς καὶ μεγάλη ἡ πόλις, καὶ ὃν περιέχοντι πολιὼ τὸ δημόσιον χῶρον ἀναπεκλείσασα. Ἀλλ' ὅσον μὲν τὸ τεῖχος τὸ χέρσον ἀπέσχηκεν, ἐρυμνότατόν τε ὄντι, καὶ ὃν πάλαι τῆς οἰκοδομῆς κατηχρωσμένον, ὃν ὄζωθέν τε περιτείχισμα ὃ ἀσφαλὲς πάντοτε σωτηρεῖν, προβόλοις καὶ ἐπάλξεσιν ἄπαν καταπεπυκνωμένον, καὶ μηδεμίαν ἀνάγκην φόβου τοῖς οἰκήτορσι παρεχόμενον. Τὸ δὲ πρὸς νότον αὐτῆ, χαμαιλὸν τε ὄντι πάντελῶς, καὶ πρὸς πόλεμον ἀπαράσκευον. οἶμαι γὰρ ὃν μηδεμίαν ὑφορᾶσθαι προσβολὴν βλάβης ἐκ τῆς πρὸς θαλάσσης, ὁ Τεχίτης πάλαι τὴν εἰκοδομὴν κατηρτύσατο. Φέρεται δὲ τις καὶ παλαιὸς λόγος μέχρις ἡμῶν φθάσας, ὡς ἀτείχιστος ἦν ἐξ ἐκείνου τὸ μέρος ἡ πόλις χρόνους πολλοὺς, εἰ μὴ ὃν δείς ποτὲ τῶν Μήδων Ξέρξου, πλωτὸν γῆν τεκτηναμένου, καὶ κατὰ τῆς Ἑλλάδος στρατοπεδεύσαντος, καὶ πολλὴν πληθὺν ἐπιφερομένου, ὁ τῶν Ρωμαίων τὰ σκῆπτρα κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἰθύνων, μικρόν τινα, καὶ ὡς ἐκ τοῦ παντὸς φαῦλον φοβηθείς, ὃν τῇδε περιέθηκε μέρει. ἀφ' οὗ δὴ χρόνου καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο, ὃ αὐτὸ τοῦτο δεδημιούργηκεν· οὐδέποτε τὸ ἐκεῖθεν βλάβης, ὡς ἔοικε, καὶ ὑποψία, λύσιν ἐσομένης. εἰ γὰρ καὶ πολλοὶ πολλάκις ἐνέπλησαν πολέμοις, καὶ λίαν σφοδροπαθεῖς ἡ πόλις, τοῖς τε ἐκ τῶν Βαρβάρων, καὶ αὐτῶν ὁμοῦ τῶν στασιομανούντων Σκυθῶν, πολὺ εἶδος ἀμείκτων ἐπ' αὐτῆς ὑπτιαζομένων, καὶ ψάμμου δίκην ὃν πλήθει τὸν στρατιᾶς εἰσρεόντων, καὶ μηδὲν ὑποφέρειν τὸ ἀπειλοῦν αὐτῶν φιλονεικούντων· καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἦσαν ἀκάθεκτοι ταῖς ὁρμαῖς, καὶ ποικίλη τινὶ πανοπλίᾳ πεφραγμένοι· ἀλλ' ὅμως ἀρὰ περιῆλθος ὥσπερ ἡ μάχη, καὶ διέφθυρε ταῖς ὑπουλαῖς, ὃν ἀσφαλεῖ τὸ τείχους τὸ ἔφοδον ὑπεκκλίνασα, καὶ τῷ σωτῆρι αὐτῆ καὶ θερμῶς ὑπερμαχοῦσι, λέγω δὲ τῷ πανενδόξῳ μάρτυρι Δημητρίῳ, τὸ ἑαυτῆς σωτηρίαν καταπιστεύουσα. ὃν πολλὰν γὰρ αὐτῶν κινδύνων αὐτῷ ὁ Σοσίπατρος ἐστὶ ἐρρύσατο, καὶ ὃ νικᾶν αὐτῆ, καὶ μήπω τῷ πολέμου πειραθεῖσῃ, πολλάκις συμπαθῶς ἐδωρήσατο. Ἀλλὰ ταῦτα ταῖς τῶν θαυμάτων αὐτῷ βίβλοις ἐξηγῆσαι παραχωρήσαντες, τοῖς ἐξῆς ἡμεῖς τῶν ἤδη λεχθέντων προϊωμεν.

θ'. Ἡν οὖν ταῖς ῥηθείσαις αἰτίαις δμωτέρα κινδύνου πάντος ἡ πόλις. ἐξότου γὰρ ἡ κολυμβήθρα τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ὃ τὸ Σκυθῶν ἔθνος

ῷ Χειστωνύμῳ λαῷ συνεμόρφωσι, καὶ ὃ τῆς θυ-
σεβείας χάλαμ κοινῶς ἀμφοτέροις διείλεν, πέ-
παυτο μὲν αἱ τῆν πόλεων φάσγ, ἀνῆπο δὲ τῆς
ἐνεργείας ἡ ἐκ σφαγᾶς ὑποτεθύουσα μά-
χαιρα, καὶ τὰ προλεχθέντα τῶν μεγαλοφωνο-
τάτων τῶν Προφητῶν Ησαΐα φανερῶς ἐφ' ἡμῖν
ἐπληροῦτο. Αἱ μάχαιραι γὰρ ἡμῶν μετῆλθον εἰς
δρέπανα, καὶ αἱ ζιβύαι εἰς ἄροτρα, καὶ πόλεμος
ἦν οὐδαμοῦ· καὶ τὰ πρόβατα ἀπασαν εἰρήνην κα-
ταφυτεύοντα, καὶ εὐθηνία ἦν ἐν ἐκείναις ἀφορμή,
ἧς οὐκ εἰς κόρον ἡμεῖς ἀπελαύομεν. ἔνθεν αἱ τῆς
γεωργίας ἀφθονίαι· ἐκεῖθεν αἱ τῆς ἐμπορίας χορη-
γίαι. γῆ γὰρ καὶ θάλασσα λειτουργεῖν ἡμῖν ἐξ ἀρ-
χῆς ἑτοιμάσασα, πλουσίαν καὶ ἀδάπανον τοῖς πρὸς
ἕκαστον ἐδωροφόρουν. ὧν γὰρ ἐν ἑκάστῳ, ἢ καὶ ἀνε-
παισθήτως ἔχουσα πρὸς καρποφορίαν ἡ γῆ, τού-
των πρὸ ἑαυτῆς ἡ θάλασσα τοῖς κτῆσιν μηχα-
νωμένοις, καὶ ταῖς ὁλκάσι συνεκκομίζουσα, ἀνει-
δέες ὃ λεῖπον ἐδίδου τοῖς χρήζουσι. τί δὲ τῶν
ἀπανταχόθεν ὑποδημιούργων ἕκοιμι πρῶτον,
καὶ μάλιστα οἷς ἐφιλοτιμοῦντο τοὺς πολίτας ἡμᾶς,
τὰ παρ' ἑαυτῶν διδόντες καὶ τὰ παρ' ἡμῶν ἀντι-
λαμβανόμενοι; λεωφόρου γὰρ δημοσίας τῆς πρὸς
ἀνατολὰς ἀγούσης ἀπὸ τῆς δύσεως, διὰ μέ-
σου τῆς δι' ἀμφούσης τῆς πόλεως, καὶ ἀναλήψεως
παντοίας τοῖς προσδέουσιν πρὸς ἡμᾶς ἐνδια-
τρίβειν, καὶ τὰ πρὸς τὴν χρείαν ποιεῖσθαι,
πλὴν ὁπόσων ἂν ἕκοι τις τῶν κακῶν, ἐξ αὐτῶν
ἐκαρπούμεθά τε καὶ προσεκτώμεθα. ἔνθεν καὶ
παμμιγὴς τις ὄχλος ἀεὶ παρεστήκει τὰς ἀγυιάς,
τῶν τε αὐτοχθόνων, καὶ τῶν ἄλλως ὑποξενουμέ-
νων· ὡς εὐχερέστερον εἶναι θᾶττον ἀριθμεῖν
ἢ τοὺς τὴν ἀγορὰν διοδεύοντας, καὶ τῶν
συναλλαγμάτων ποιουμένων τὴν μέθοδον. ἐν-
τεῦθεν χρυσίου καὶ ἀργυρίου καὶ λίθων τιμίων
παμπληθεῖς θησαυροὶ τοῖς πολλοῖς ἐγένοντο, καὶ
τὰ ἐκ Σηρῶν ὑφάσματα, ὡς τὰ ἐξ ἐρίων
τοῖς ἄλλοις ὑπενήνοτο. παρὰ γὰρ τῶν ἄλλων ὑλῶν,
χαλκοῦ καὶ σιδήρου, καττίτερου τε καὶ μολίβδου
καὶ ὑέλου, οἷς αἱ διὰ πυρὸς τέχναι τὸν βίον
συνέχουσι, καὶ μεταθῶσαι μόνον προέλοιτ' ἂν ἡδέως,
τοσούτων ὄντων, ὡς ἄλλῳ τινὰ δυνάσθαι
πόλιν δι' αὐτῶν δομεῖσθαί τε καὶ ἀπαρτίζεσθαι.

ι'. Οὕτω δὲ πανταχόθεν εὐθηνουμένη καὶ
πλεονάζουσα, ταῖς τεχνικαῖς τε καλλιωνύμοις
μεθόδοις, καὶ ταῖς τῶν οἰκημάτων ὑπερηφανευομέ-
νη λαμπρότησι, ἆρα ταῖς ἐκ νόμων παιδαγωγή-
σεσι, καὶ ταῖς περὶ τὸ πολίτευμα τάξεσι, καὶ ταῖς
περὶ λόγους αὐχήσεσιν ἐφαίνετο τῶν ἄλλων ἐν-
δεοῦς ἔχουσα; οὐμενοῦν. ἐπαιδαύζετο γὰρ αὐτῇ
γνῶσις, ὡς ὀφθαλμοῖς βλέψις· καὶ εὐνομία,

ac Christiano populo sociata, pari illi munere pietatis lac fugere destinaverat, urbium desolationes finem habuerant: ad cædes instructi ensis mucro inhibitus erat retusumque ferrum: ac, quæ olim Prophetarum vocalissimus Esaias fuerat vaticinatus, nostro hoc ævo adimpleta conspiciebantur. Nostri enim gladij transierant in falces, & lanceæ in vomeres; nec usquam bellum erat: omnesque ubique finitimæ gentes in pace agebant; nullaque erat commodioris vitæ ratio ac occasio, qua non affatim frueremur. Inde frugum ubertas; inde mercaturæ emolumenta. Terra enim & mare ab initio ad præstandum nobis obsequium constituta, uberem sponteque paratam quandoque suam gratiam munusque conferebant. Quæ enim terra minus suppeditabat, aut ex se proferre non satis erat idonea, hæc mare, mercimoniorum solertia comparata atque navibus invecta, quod egentibus deerat, abunde supplebat. Quid vero etiam undequaque aduentantium primum dixerim, ac quibus præcipue nos cives amice accipiebant, sua tribuentes, atque vicissim nostra recipientes? Nam cum via publica ab occasu ad ortum per mediam hanc Urbem duceret, cogeretque viatores in ea moras interponere, & quæ in usum suum essent, parare, quicquid quis bonorum dicat, ex illis consequebamur, nobisque proveniebant. Hinc promiscua ex omni hominum genere multitudo, tum indigenarum, tum quoquo modo hospitio receptorum, plateas semper circuibant: ut facilius sit arenas maris numerare, quam eorum qui forum occupabant, ac qui commerciis miscebantur, censum inire. Hinc auri, argenti & pretiosorum lapidum ingentes ac copiosi thesauri vulgo accrescebant; vestesque sericæ, perinde atque aliis lanæ excogitabantur. Aliarum vero materiarum, æris, ferri, stanni, plumbi, vitri, quibus ad ignem opus facientes artes vitam tuentur ac fovent, vel meminisse superfluum duco, tanta scilicet eorum copia, ut ex illis urbs quædam alia extrui atque perfici posset.

Isai. 2. 4.

Thessalonicæ felicitas.

Hospitum frequentia trito per eam publico itinere.

Omnium inde affluentia, Urbisque opulentia.

X. Hac itaque ratione, omni ex parte rebus prosperis ad voluntatem fluentibus, Urbe fortunata, & artificum ingeniis condecorata, nec non ædificiorum magnificentia superbiens, num vel legum observatione, vel civilis rei ordinibus, vel dicendi gloria atque doctrina aliis inferior erat? Minime vero: Nam illi scientia æque curæ erat, ac visus oculis: æquitas

Thessalonicæ ex disciplinis claritas ac felicitas.

pariter, haud aliter ac vitæ negotiatio: vidisseſque juvenum ac adoleſcentum pubem, nulli præterea, quam diſciplinis ac literarum ſtudiis vacare, unde ſcientiæ & artes robur obtinent. Harmonicæ vero Muſices cantiones, aut canentium ſuaviſſima mele, Deique laudibus ac Clero mancipatorum ſtudia dicturus; haud equidem ſcio, quibus ea modis exprimam. Ad hanc enim uſque narrationem, neſcio quomodo orationis impetu raptus, ac velut propriæ inſcitiæ ac ruditatis oblitus, conabar moderate, & ut non alius quiſpiam harum valde imprudens rerum, ignaruſque omnium ac ſtupidus, quæ a tua virtute rogatus eram, ſcripto digerere ac explicare; exinde vero, ac præcipue quod ſuavium canticorum ac melodiarum mihi incidit mentio, quo me vertam, neſcio, aut quo ſermonis ducam lineam: quodnam itęm dulciſſimarum concinarumque modulatarum cantionum illarum omittam, quibus mortales cum cœleſtibus Poteſtatibus pſallebant, ac dies feſtos agebant. Etenim ſi quis eam moduļantiam, quam uno ore in unum congregati omnes, divinis canticis, in publicis conventibus, ad Deum emittebant, Angelorum ſonis concelebrantium, ubi lætantium omnium habitatio eſt, aſſimilaverit, is a ſcopo veroque ne vel minimum aberravetit.

Literarum ſtudium.

Muſica.

Divinæ laudes & cantica in Eccleſiis.

Pſal. 41. 5. & 86. 7.

XI. Templa enim quædam præmagna ac magnifica varioque ornatu pulcherrima, per mediam urbem extantia ac expoſita, veluti communia Numinis propitiatoria; cum primis vero, interque ea præcipuum, omnium effectricis divinæ & ſuperſubſtantialis Verbi Sapientiæ; itemque ſemper Virginis immaculatæ ac Deiparæ; nec non (cujus ſupra memini) glorioſſimi præclarique victoris, Demetrij Martyris, ubi divina peregit certamina, & victoriæ palmam reportavit; Hæc nimirum, recurrentibus per anni circulum feſtorum ſolenniis, univerſæ multitudinis in ſe concionem cogentia, lætitiam inenarrabilem, & ſpiritale gaudium convenis inferebant. In horum ſi quidem ſingulis Sacerdotum ordines Cleri matriculam implebant, quorum opera myſticus cultus reſque ſacra peragitur; Lectorum item cœtus, qui concinendis canticis diligentiam habeant, & alternis verſus tinniant, manuumque motibus modulationum ſonos diſponant, ac magnam quandam digneque ſpectabilem choream conſtituant; tum

Præcipua Theſſalonicæ Templa ac Baſilicæ.

Sacerdotum λατρεία re ſacra & Euchariſtica.

Lectorum cœtus, pſallentium chorus.

A ὡς ζωῆς πραγματεία. κ᾽ εἶδες δ᾽ ἂν ἐκεῖ μειδιῶν ἄλλο τιὼ νεάζουσάν τ᾽ τῶν παίδων κῆρυγμα ἐχολάζουσάν, ἃ ἐκεῖ λόγους, ἐξ ὧν ὑπισχνῆται καὶ τέχνας ὁ κέρδος ἔχειν. τὰ δὲ περὶ τῆς ἁρμονίου μουσικῆς τῶν ᾀσμάτων, ἢ τῶν ἀδόντων τὰ ψυχωφελῆ μέλη, & τῶν τῷ Θεῷ κεκληρωμένων ἀσυνδιάσματα, ὅπῃ τῷ λόγῳ σημανῶ. πῶς δὲ τιὼ τούτων διαγράψωμεν δίλωσιν; μέχρι γὰρ τῆδε τῆ διηγήματος, οὐκ οἶδ᾽ ὅπως τῇ ῥύμῃ τῆ λόγου συναπαχθεὶς, & τῆς οἰκείας ὥσπερ ἰδιωτίας ὑπιλαθόμενος, ἐπιρώμιλλον μέτειον πῶς, & ὡς οὐκ ἂν τις ἄλλος τῶν λίαν ἀμαθῶν & ἀγρίκων, B τῶν τῶνδε τῆς σῆς ἀρετῆς αἰτηθέντων τιὼ δίλωσιν διαγράφεσθαι· ὃ δ᾽ ἀπὸ τούτου, καὶ μάλιστ᾽ ὅτι τῆς εὐρύθμου τῶν ᾀσμάτων ἐμπαθοῦς ἡδυφωνίας, οὐκ οἶδα τίς ἐλήλυθεν, ἢ ποῖ τῷ λόγῳ χωρήσω. ποῖον δὲ παραλείπω τῶν ἡδίστων ἐκείνων καὶ εὐτάκτων μελῳδημάτων, οἷς στεφάλλον καὶ στεφέορταζον ἄνθρωποι ταῖς οὐρανίαις Δυνάμεσιν. Εἰ γὰρ τις τιὼ μυστὴν ἐκείνῳ τιὼ ἐκ πάντος τόπου ὑφ᾽ ἓν τῷ Θεῷ ἀναπεμπομένῳ τοὺς ὕμνους ἐν ταῖς πανδήμοις συνάξεσι, τῷ ἦχῳ τῶν ἑορταζόντων Ἀγγέλων, ἔνθα διφραγκολύρων πάντων ἡ κατοικία, ἐξηχήσας ἠλήσθεν, οὐδὲν τῶν δέοντος ἁμαρτήσεται.

C

ια᾽. Ναοὶ γὰρ τινες παμμεγέθης κ᾽ θεικαλλεῖς τῇ ποικίλῃ διακοσμήσῃ, διὰ μέσου περιβεβλημένοι τῆς πόλεως, ὥσπερ τινα κοινὰ περὶς Θεῖον ἱλαστήρια, καὶ τούτων μάλιστα ὁ τῆς πανυπερσεμνοῦ καὶ θείας τῶν ὑπερφυοῦς Λόγου Σοφίας οἶκος, καὶ ὁ τῆς Ἀφθόνου πανάγνου καὶ Θεομήτορος· ἀλλὰ μὴν κ᾽ ὁ τῶν περιλεκτοτάτης πανευδόξου κ᾽ καλλινίκου Μάρτυρος Δημητρίου, ἔνθα τοὺς θείους ἄθλους διώυσι, καὶ ὃ βραβεῖον τῆς νίκης ἐδέξατο· οἱ καὶ τὸν ἅπαντα δῆμον, ταῖς κ᾽ πρόσθεν ἐπανιούσαις τῶν ἑορτῶν ἡμέραις, ἐν ἑαυτοῖς ἐκκλισιάζοντες, ἀνεκλάλητον εὐφροσύνῃ καὶ πνευματικὴν χαρμονὴν τοῖς στοιχοῦσιν ἐβράβευον. ἐκεκλήρωντο γὰρ ἐν ἑκάστῳ τούτων τάγματα Ἱερέων, δι᾽ ὧν ἡ μυστικὴ τελεῖται λατρεία, καὶ Ἀναγνωστῶν συστήματα, δι᾽ ὧν ἡ τῶν ᾀσμάτων ἀσυνδιάξεται ὑμνῳδία, ἀμοιβαδὸν τοὺς εἴρους ἀλαλάζοντες, & ταῖς χερσὶ μίαις τῶν μελῶν τὸν φθόγγον διαπλέκοντες, καὶ μᾶλλον τινὰ καὶ ἀξιοθέατον χορείαν στοιχοῦντες, τῷ τε

εἶδε τῆς ἀστραπούσης στολῆς τὰς τῶν ὁρώντων θέλγητρα ὄψεις, καὶ τῇ τεχνωμένῃ τῶν ψαλμῶν λύρᾳ τὴν ἀκοὴν κατατέρποντες. τί γὰρ ἦν τοῦτον τὸν ὕμνον ὁ μυθικὸς Ὀρφεὺς, ἢ ἡ Ὁμηρικὴ Μοῦσα, ἢ τὰ τῶν Σειρήνων ληρήματα, τῶν ψευδῶν τῶν πλασμάτων ἀναγραφόμενα, ὡς λόγος μὴ ἐπαίνων οὐδενὸς ἀληθοῦς, φήμας δὲ ψευδεῖς τοῖς ἀνθρώποις πλανώσας καὶ τοῦς ἀπάτῃ αἰσχροποιοῦσας. μάτην οὖν ἐν τούτοις ἐψευδοκτύπησθε οἱ Ἕλληνες, τὴν ἀληθῆ γνῶσιν τῶν πραγμάτων ἀφηρημένοι, καὶ τοῖς κενολογίαις καθ' ἑαυτῶν ὁπλισάμενοι. ἡμῖν δὲ, καὶ ὃ σεβαζόμεθα ἦν ἀληθὲς, καὶ αὐτὸ δὲ ὃ ὑμνοῦμεν. B

ιβ'. Ἐνθα δή μοι καὶ θάμβος ἐπῆρξατο καὶ φρίκη καὶ ἔκπληξις, ὅταν καθ' νοῦν λάβω, πῶς ὁ τοιοῦτος καὶ τοσοῦτος ὕμνος, ὁ μήπω τινὶ τῶν ἄλλων προσφερομένων θυσιῶν ὡς μεγέθει ὁμοιούμενος, ἀθρόον οὕτως ἐσίγησε, καὶ εἰς οὐδὲν ἐλογίσθη, καὶ ὡς ὄναρ παρῆλθε. πλὴν γε τοῦτο λογίζομαι, ὅτι ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὄντες, τὰ θεῖα, καὶ τὸν Ψαλμῳδὸν ἐδιηγούμεθα δικαιώματα, καὶ ὃ μεθ' ἡμῶν τῶν ἔργων ἀδόκιμον ὃ πρόσφατες τοῦτο καὶ σεβάσμιον ἀπειργάσατο· ἀνάξιον κρίναντος τοῦ Θεοῦ βεβήλοις καὶ ἀνοσίοις χείλεσιν ὑμνῆσθαί τε καὶ γραφῆναι. μέχρι γὰρ τίνος τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τοῦ πάντα κάλλιστον ἐπενεχθῆναι ἡμῖν εἰς μέσον οὐ προτιθέμεθα, ἵν' ἔχωσι γνῶναι μάθῃ τοῦ καθ' ἡμᾶς ὑποδείγματος οἱ μετέπειτα, ὅπως δεῖ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, καὶ ἑαυτοὺς ὑποφέρειν πάντος ἀλέθρου μᾶλλον, ἵνα μὴ τοῖς ὁμοίοις ἡμῶν τῆς κακίας ὑπολιθαίνοντες πλημμελήμασι, τὴν θείαν ἀγανάκτησιν ἐφ' ἑαυτοὺς ὑπιασῶνται. οὐδὲ γὰρ ἄλλου ἕνεκεν τῆς μεγάλης ἀπειλῆς ἐκείνης, ἧς καὶ μεμνημένοις ἐξίσταμαι, μάθῃ πείρας λαμβάνειν, ἀλλ' ἢ μάθῃ μοχθηρᾶς καὶ κακῆς προαιρέσεως, εἴτε καὶ μάθῃ τὸ παλλακευόμενον καὶ μάθῃφορον τῆς τε πολιτείας καὶ τῶν ἠθῶν, D τῶν συρρεόντων τῇ πόλει ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ τόπου, ἄλλων ἄλλο τι συμφερόντων κακόν, καὶ τοῦτο τοῖς πλησίον μεταδιδόντων. καὶ γὰρ δι' ὃ ἔφημεν ἄφθονον τῶν χρειῶν χορηγίαν, οἱ τῶν πλησίον χωρῶν καὶ πόλεων ἀνθρωποι ἐν ταύτῃ τῇ ἄκρᾳ μετῳκίζοντο, καὶ μάλιστ' ὅσοι ταῖς ἤδη προαλωκυίαις νήσοις ἐκ τῶν δυσωνύμων Ἀγαρηνῶν ὑπεδρεμῆς ἐπελείφθησαν, ὅτι τῇ δὲ προσέφευγον, μηδεμίαν, ὡς ἐπελάμβανον, ἐν αὐτῇ πολεμίων φροντίδα, τὸ λοιπὸν ποιουμένοις εἴ τε δὲ πάλιν ἀφ' ὧν ἐμέμφθην τῆς τρυφῆς

effulgente veſtium forma ſpectantium oculos demulcentes, tum artificioſa pſalmorum lyra auditum oblectantes. Quid enim erat, ſi hæc cantica conſideres, fabuloſus Orpheus, aut Muſa Homerica, aut Sirenum deliramenta, fictionum mendaciis digeſta, ut nulla laudum vera ratio ſit, ſed falſi rumores, mortalium genus ſeducentes atque errori mancipantes? Fruſtra igitur in his Græci crepantibus buccis ſeſe jactant, qui vera rerum ſcientia careant, vaniſque ſermonibus ipſi ſibimetipſis pugnent: Nobis vero tum Numen verum eſt, tum ipſum quod canimus laudiſque obſequio frequentamus.

XII. Hic mihi & admiratio ſubit, inceſſitque horror ac ſtupor, dum mente recolo, quomodo talis & tanta modulatio, ipſa nulli non alij hoſtiarum, quæ Deo offeruntur, magnitudine præſtans, ſic repente conticuit, & in nihilum abiit, velutque ſomnium abſceſſit. Enim vero hoc recogito; nempe cum in peccatis eſſemus, juxta Pſalmiſtæ ſententiam, divinas Pſal. 49. 6. enarrabamus juſtitias, morumque noſtrorum improbitas, illuſtrem hunc ac venerabilem cultum, reprobum effecit; indignum judicante Numine, profanis impuriſque labiis laudari ſe honorique haberi. Quouſque enim tandem veram cauſam, ob quam nobis omnis hæc illata malorum vis, in medium non adducimus, ut noſtro exemplo diſcant poſteri, quonam pacto colendus ſit Deus vivus ac verus, ſeque ab omni ſervent immunes interitu, ne iiſdem atque nos delictis obnoxii, divinam in ſe attrahant indignationem. Nam nulla alia cauſa, immanis illius pœnæ iræque, cujus vel ſola memoria extra mentis ſedem exeo, periculum fecimus, niſi ob pravam perditamque voluntatem; ſive propter diſſonos diverſoſque mores ac ingenia ſeu inſtituta, omni ex gente ac loco in urbem confluentium, atque aliud alias malum importantium, ac cum proximo illud communicantium. Nam propter eam, quam diximus, uberem rerum in vitæ uſum ſuppeditationem, vicinarum regionum atque urbium incolæ mutatis ſedibus, in hac habitationem locabant; ac præcipue qui ex captis jam Inſulis per impuros Agarenos, illorum graſſationi ſuperſtites fuerant, ad eam confugiebant, nulla deinceps, ut ſibi videbatur, hoſtium cura ſoliciti, atque in eam rationes ſuas transferebant; ſive rurſus etiam propter molles delicias,

Depravati Theſſalonicenſium mores.

Civitas, hominum vitiorumque facta colluvies.

Deliciarum ac libidinis malum.

nulliſque ſtudiis animum implicatum; tum ad omnem libidinem, ita uſu ſubminiſtrante, proclive ingenium, velut in Dei quandam oblivionem venimus, longo quodam & inextricabili viarum errore ab illo abjuncti. Et ut
2. Petr. 2. 10. ait Apoſtolus, Unuſquiſque deſideriis noſtris ambulabamus, ad omnia licenter ſcelera procurrentes, & viam quæ ad virtutem ducat, pro nihilo habentes.

XIII. Quod enim malitiæ genus, ut verum dicamus, in nobis non exercebatur? fornicationes, adulteria, immundiciæ, odia, mendacia, furta, lites, contentiones, convicia, iræ, rapinæ, injuſtitiæ; & malorum omnium cauſa, invidentia, commune omnium ſtudium & quotidianum, atque forenſis meditatio erat. Neque enim ullus noſtrum hoc ſatagebat, ut de proximo bene mereretur, ſed ut illi inviſum aliquid malumque inferret, ſtolide machinabatur. Nec ut ex ſuo egenti tribueret, implens quod miſericordiæ eſt, animo reputabat; ſed ut de alieno ſubſtantiam augeret, gentilibus ſuis pugnabat: cum ſe invicem deriderent, mutuo cæderent, alter alteri calumniam ſtrueret ac detraheret; nullum non malum ſecum ipſi excogitarent, pupillos ſuffocarent, viduarum fines invaderent, inimicitias necterent. Enimvero quis horum omnium exitus? Torpet animus, retumque magnitudini linguam injicere horret; ac nec rurſus malorum, quibus jam perfuncti ſumus, meminiſſe ſuſtinebam. Quia tamen fieri non poteſt ut iſtiuſmodi narrationum memoriam vitemus, qua ratione nova quædam ac terribilis narratio mundo relicti ſumus, periculi magnitudinem narraturus accedo, ut & ipſe cognoſcas, quænam ſint peccati obſonia atque præmia. Cum enim luxu perditi eſſemus, voluptate liqueſceremus ac mollitie flueremus, maliſque omnibus inſtitutis vitam duceremus; cum, ut Pſaltes
Rom. 6. 23.
Pſal. 13. 3. concinit, *Omnes declinaſſent; ſimul inutiles facti eſſent, nec eſſet qui Deum requireret*, tunc tremendum illud minarum pondus experti ſumus; quinimmo (ut verius dicam) evertionis, ſeu juſtæ retributionis.

XIV. Et conſidera hic quoque Dei
Ezech. 33. 11. humanitatem, qui non vult mortem peccatoris, ſic ut convertatur, & vivat. Cum enim ſciret projectam ſceleſtiſſimamque animi noſtri ad mala pronitatem, quid machinatur ac conſilij init, ut perditum illum furorem inhibeat, & ad converſionem inducat?

Α ἐξ ἀφεγιτίσον, ἐ τοῖς πᾶσιν ἡδονῇ ποικίλον τῆς χρείας καὶ ὑποπιπτόντος, ὥσπερ τινὰ λήθην πεπονθαμὲν τοῦ Θεοῦ, μακρᾶν τινα ἐ ἀδιεξόδευτον πλανώμενοι πλάνην· ἐ καθὼς φησὶν ὁ Ἀπόστολος, Ἕκαστος ταῖς ἰδίαις ὑποτυμίαις ἐπορευόμεθα, ἀθεσμοι τῇ πάσης ἁμαρτίας χωρούντες, καὶ τῆς τοῖς χρειτῶν ἀγαθοποιίας μηδεμίαν ποιούμενοι ὑποτόμησιν.

ιγ'. Ποῖον γὰρ εἶδος κακίας, εἰ δεῖ τ' ἀληθὲς εἰπεῖν, ἐν ἡμῖν οὐκ ἐτράττετο; πορνεῖαι, μοιχεῖαι, ἀκαθαρσίαι, μίσοι, ψεῦδη, κλοπαί, ἔριδες, φιλονεικίαι, λοιδορίαι, θυμοί, πλεονεξίαι, ἀδικίαι· καὶ Β ὁ ἀρχηγὸς τῶν κακῶν, φθόνος, κοινὸν ἐμμελέτημα καθ' ἕκαστον ἐ ἀγοραῖον ἦν. οὐ γὰρ ὅστις ἡμῶν τῷ πλησίον προῖξή καλῶς ἀφ' ἑαυτοῦ ἀπορδῆς εἶχεν, ἀλλ' ὅστις αὐτῷ τῶν ἀβουλήτων ἐπενεγκεῖν τι φρενοβλαβὲς ἐτεχνᾶτο. οὐδ' ὅστις ἐκ τῆς οἰκείου μεταδοῦναι τῷ χρήζοντι ὃ συμπαθὲς πλήρων ἐβούλητο· ἀλλ' ὅστις ἐκ τῆς ἀλλοτρίου ὃ οἰκεῖον πλεονάσαι πρὸς ὃ ὁμόφυλον διεμάχετο· καὶ ἀλλήλων ἐρωτυόμενοι, ἀλλήλοις πλήττοντες, ἀλλήλοις ἀφαιρούμενοι, πολὺ ὑπὸ ὧν κακὸν ἐν ἑαυτοῖς ἐξευρίσκοντες, ὀρφανοῖς ἄρχοντες, ὀθνείοις χηρῶν ἐπεμβαίνοντες, C ἔχθρας στυγάπτοντες. καὶ τί δὴ τὸ τέλος τούτων ἀπρύτων. ὅταν μὲν τὸν γλαφυρὸν τῶν μεγίστων τῶν πραγμάτων ἐπαφίεναι, ἐ ὄκνος αὖ ἐπεισέρχεται τῶν ἀληθῶν ἐκείνων, ὧν ἤδη πεπόνθαμεν, καὶ πάλιν ὑπομνήσεως. ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν τοιούτων διηγημάτων οὐκ ἔστιν ὅπως ἐκκλίναι τὸν μυθικὸν, δι' ὧν τῷ βίῳ καινόν τι ἐ φοβερὸν ἐκτελείσθαι μὴ ἄκουσμα, λέξων ἔρχομαι τῆς καθ' ὑμᾶς ὁ μέγεθος, ἵν' εἰδῆς καὶ αὐτὸς ὁποῖα τῆς ἁμαρτίας εἰσὶ τὰ ὀψώνια. ἐν ὅσῳ γὰρ ἐτρυφῶμεν, ἐν ὅσῳ ἐπαπαλῶμεν καὶ πᾶσιν ἀτόποις διεζῶμεν ὑποτιθέμενοι· ὅτε καὶ ὁ ψαλμικῶς ῥηθὲν, Πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρεώθημεν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεὸν, τότε τῆς φοβερᾶς ἐκείνης ἐπειρώθημεν ἀπειλῆς· μᾶλλον δὲ καταστροφῆς, ἵν' οἰκειότερον εἴπω, ἢ δικαίας ἀνταποδόσεως.

ιδ'. Καὶ σκόπει καινοπρέπειαν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν, τὸν μὴ βουλόμενον τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς ὑποστρέψαι, ἐ ζῆν αὐτόν. εἰδὼς γὰρ ὃ ἀκάθεκτον καὶ μεμηνὸς τῆς γνώμης ἡμῶν ὑπὲ τὰ πονηρὰ, τί μηχανᾶται πρὸς ὃ τὸ ὁρμὴν ὑποσχεῖν τῆς κακίας, καὶ ὑποστροφῆς ἡμῖν ἐμβαλεῖν αἰτίαν. πρῶτον

πρῶτον μὲν τὴν πάλαι λεχθεῖσαν γείτονα πόλιν, τὴν Βέρροιαν λέγω, ὑπὸ καταπτοήσεως πεποίηκε τοῖς πλησίοις, ὡς πολλοὺς τῶν ἐκεῖσε συλληφθέντων ἐξαναλῶσαι. τί διοικούμεθα ἐν τούτῳ; ἵν' ἡμεῖς πρώτως τῶν ἑτέρους ἀπειλουμένων τὴν αἴσθησιν λαβόντες, τῶν ἰδίων κακῶν ἀποχὴν κἂν ὀψὲ γοῦν ποιησώμεθα, καὶ πρὸς ἀρετὴν τὰς πράξεις ἰθύνωμεν. εἶτα ἐπειδὴ τούτου γενομένου οὐκ ἐνεδώκαμεν τῆς κεκτημένης ἐν ἡμῖν παλαιᾶς συνηθείας, ἐφ' ἕτερον εἶδος μηχανῆς μεταβαίνῃ, τὴν καὶ ἡμῖν αὐτοῖς ἔσεσθαι μέλλουσαν ἀμεταμέλητα πράξεσι συμφορὰν ἐν ἄλλοις πρῳτυποδείξας. Δημητριὰς γὰρ οὕτω καλουμένη, τῆς Ἑλλάδος ἑτέρα πόλις, οὐ μακρὰν ἡμῶν ἀπῳκισμένη, πολλῷ πλήθει τῶν οἰκητόρων, καὶ τοῖς ἄλλοις, οἷς μέγα καυχῶνται πόλεις, τῶν ἔγγιστα ὑπεραιρομένη, οὐ πρὸ πολλοῦ τῆς ἡμῶν ἁλώσεως, ἔργον ἐγένετο τῶν Βαρβάρων. πολιορκηθεῖσα γάρ, ὡς μικροῦ δεῖν πάντων τῶν ἐν αὐτῇ ἐν μαχαίρᾳ πεσεῖν, οὐδὲν ἕτερον πρόσχημα νοῦν, ἢ τοῖς κακοῖς ἡμᾶς ὑπερφρονοῦσι, τὴν ὁμοίαν πεῖραν τῶν πραγμάτων ἐκδέχεσθαι· καθάπερ εἰς ἔμψυχον στήλην ἐν αὐτῇ τὰ κεχρεωστημένα ἡμῖν ἀναγνώσκειν παθήματα.

ιε'. Ἀλλὰ μηδεὶς ὑποφαινέσθω μοι οἴεσθαι ταῦτα λέγοντα, ὅτι δι' ἡμᾶς αἱ πόλεις αὗται τῶν φοβερῶν τὴν πεῖραν ἐδέξαντο. ὠφείλετο γὰρ αὐτάς, ὡς οἶμαι, καὶ δι' οἰκείαν μοχθηρίαν ὁ κίνδυνος, ὡς καὶ ἡμῖν μετ' ἐκείνας, ἀξίας τῶν ἡμαρτημένων ἑκάστῳ τὰς ζημίας ἐπάγοντος τοῦ Θεοῦ. ἀλλ' οὐ πάντως δὲ ἡμᾶς οὐ τὴν τυχοῦσαν ἀφορμὴν τῆς ὑπὲρ τὸ κρεῖττον ὑπερφυοῦς καὶ σωτηρίας βύσσαλον τῷ ἐξόρυξιν, τὴν ἐκείνων καταστροφὴν οἰκείαν ἀσφάλειαν ποιουμένους. ὅμως ἐπειδὴ τὸν νοῦν ἡμῶν οἶδεν ὁ τὰς καρδίας ἐρευνῶν, πάσῃ σπουδῇ τῆς ἐπ' ἀπωλείᾳ ἀγούσης ἐγκλήματος, μηδεμίαν μὲν τῶν σωτηρίων ἐντολῶν καὶ παιδευτικῆς ἐνεργείας ὑπολείφθῆναι, ἐξ ὧν αἰσθητικὴ καὶ ἐφίουσα ψυχὴ τὸ καλὸν μεταμαθοῦσα, ἀποβύουσα τῶν γλεόνων τὰς πράξεις, δι' ἃς ἐπέρχεται ἡ ὀργὴ ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, ὡς φησιν ὁ Ἀπόστολος· ἔδοξε δὲ τὴν κακίαν ἐκτεινῶσαι, ἵνα μὴ τῇ ὑπὲρ πλέον προσθῶ, καὶ ἑτέρους λυμήνωνται ἐξ' ὧν ἄφηκεν ἡμῖν ἐπενεχθῆναι τὴν φοβερὰν ἐκείνην καὶ φρικώδη πληγήν, ἵν' ὅπερ ἀλλων παρόντων ἡμεῖς οὐκ ἐδιδασκόμεθα, τοῦτο ἡμεῖς παθόντες, ἄλλοις ὑποδείγμα ποιησώμεθα.

Appendic. ad Continuat.

A Primum quidem, quæ dicta a nobis est, Berrhoëam, urbem finitimam, cum tota vicinia, terræ-motu quassavit, adeo ut multi eo oppressi perierint. Quid inde disponens ac procurans? Ut nos scilicet, malorum divina ultione aliis inflictorum sensu percepto, tandem aliquando a propriis ipsi malis abstineremus, actusque nostros ad virtutem dirigeremus. Deinde, quia ne illo quidem casu de veteri vigente in nobis consuetudine quicquam remiseramus, ad aliud machinæ genus transit, in aliis ante specimen edens ejus calamitatis, quæ nobis ipsis obventura esset, dum nulla pœnitudine peccaremus. Demetrias namque sic dicta, Græciæ alia urbs, haud longe a nobis dissita, tum accolarum frequentia, tum rebus aliis, quibus urbes altum sapere ac gloriari solent, supra finitimas alte supercilium tollens, haud multo ante nostræ urbis excidium in Barbarorum potestatem venit. Obsessa enim ac capta, ut pene omnes qui in ea erant, gladio cecidерint, nihil aliud cogitandum animis ingerebat, quam fore ut qui in malis perseveraremus, parem in nos ultionem exciperemus, & ut velut in animata columna ac cippo, quæ nobis debita essent mala diraqi, perscripta legeremus.

Berrhoëa terræ-motu quassata.

B

Demetrias capta atque excisa.

C

XV. Nullus tamen existimet, dum hæc ita pronuntio, me velle, hasce urbes nostri causa tremenda hæc expertas fuisse, illisque malis factas obnoxias. Nam & illis, opinor, ob ipsam earum pravitatem, æque ac nobis post ipsas, animadversio debebatur, Deo scilicet singula quæque scelera digne ulciscente. Verum in iis, nos quoque haud levem occasionem melioris frugis ineundæ atque salutis, facile fuit invenire; ita nimirum ut earum casu noxaque, res nostras in tuto collocaremus. Verum enimvero quia is qui corda scrutatur, animum nostrum omni studio hærere noverat, viæ, quæ ducit ad interitum; cum nihil ei salutarium mandatorum castigationumque deesset, quorum sensu ad sobrietatem reductus animus, mutato consilio, quod honestum ac officii est, condiscit, vitans scelera, ob quæ ira ingruit in filios inobedientiæ, ut ait Apostolus; decebatque malitiam elidi ac aboleri, ne majus incrementum faceret, atque aliis noxam inferret; idcirco tremendam illam atque horrendam plagam nobis inflixit, ut quod aliorum malis præmoniti non didiceramus, ejus nos aliis, nostro ipsi periculo, exemplo essemus ac documento.

Aliorum castigatione, nostra ipsorum emendanda.

Psal. 7. 10.

Ephes. 5. 6.

D

XVI. Sed quid neceſſe orationem trahere? Jam enim tempus eſt neceſſaria rerum momenta aggredi, ac modum, quo diram illam obſidionem pertulimus, ſermone referre; quo ſcilicet inde poſteris admonitionis argumentum ac ratio, claraeque doctrinae adhortatio ſit. Etenim cum res noſtrae ita ſe haberent, celer quidam curſor nuntius à Leone, piiſſimo Imperatore tum Imperii Romani ſceptra moderante, venit: *Barbarorum* (inauſpicati ſcilicet nominis, atque ominis Agarenorum) *irruptionem denuntians, ad arma ſtatim convolare jubet. Veniſſe profugos quoſdam ex ipſis Barbaris, eorumque conſilio Imperatorem premonuiſſe: Impetum omnem verſus Theſſalonicam vertere, ea ſcilicet ratione, quod ex pluribus jam ab eis bello captis ac ſubjugatis certo didicerint, qua parte reſpicit mare, nullis eam cingi mœnibus, exque navibus conſerta pugna facile expugnari poſſe.* Malo hoc igitur allato nuntio, per totam urbem rumor diditur, timorque ac titubatio omnes occupat, inſueta plane re atque tremenda tum primum noſtris auribus illapſa. Eo nobis (heu!) verſa conſilia, ut ſalutem noſtram tutaremur, ac quae arcendo hoſtes eſſent, omnia pararemus; atque ad bellum ſuſtinendum animis excitaremur. Verum concidebat cujuſque animus, cum aliis disjectus curis, quod bello inexperti eramus, nulloque rei uſu, nec ut ipſa ejus ducenda exordia noveramus; tum vero magis, quod murus nihil idoneus erat, quo & hoſtium impetum expectabamus, omnium animos deſperatione mergebat. Ac ſane res ſuſpecta erat, non ſolum nobis bello inexpertis ac inermibus, ſed & ſi qui jam exercitati iſtiuſmodi rerum cauſas apprimè callerent.

Expeditionis nuntius.

Civitatis conſternatio.

XVII. Itaque in eam ſententiam ivimus, ſi quid eſſet moliendum, id eſſe in ipſo muro conandum, & ante omnia illius ſecuritati & in melius refectioni proſpiciendum. Cogitata non laudabat, qui ab Imperatore nuntium nobis attulerat (Petronæ nomen erat) vir Protoſpathariorum adſcriptus catalogo; cui erat impoſitum, *ut paululum in Urbe commoraretur, opemque ſuam conferret, & rebus debita ſubſidia ſubminiſtraret.* Is aliud ſapientiſſimum conſilium, quippe valde efficax ac ſalutare ſe inveniſſe aiebat, niſi illud quoque ſcelera noſtra diſſipaſſent, quae noſtro excidio ſternebant viam. Namque, cum aliis vir ille, ſed maxime rerum experientia praeſtaret, intra ſe ipſum examinans, ſi in extruendis

Petronas Protoſpathariies, ad Urbem praemuniendum miſſus.

ις'. Αλλὰ τί δεῖ μακρολογεῖν; χαιρὸς γὰρ ἤδη τῶν χαιρίων διηγημάτων ἐφάψασθαι, καὶ ὅπως τὴν ὀδυνηρὰν ἐκείνην πολιορκίαν ὑπεξήλθομεν, ἐνδιαιτήσας τῷ λόγῳ, ὡς ἂν εἰς τοὺς μετέπειτα, νουθεσίας ὑπόθεσιν, καὶ σαφεῖς διδασκαλίας πρόφασιν. ὁ δὴ τούτοις ἦν ὄντων ἡμῶν, ἦκε τις παχυδρόμος ἄγγελος ἀπὸ τῶν κρατούντος τὰ τῶν Ρωμαίων σκῆπτρα, Λέοντος τοῦ φιλθέου βασιλέως, τὴν ἔφοδον τῶν Βαρβαρίων, λέγω δὴ τῶν δυσωνύμων Ἀγαρηνῶν, καταμηνύων καὶ, ὡς πάλαι ὑπέλιξε· προσφυγάς τινας ἀπ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν Βαρβαρίων ἀφίξθαι λέγων, καὶ τὴν βουλὴν αὐτῶν, ἥτις ἐστὶ, προφητεύσας τῷ Βασιλεῖ, καὶ ὅτι πᾶσαν τὴν ὁρμὴν ὅτι τὴν δὲ πεποίληται, ἀπὸ πολλῶν ἤδη τῶν ἀπ' αὐτῶν προχειρισθέντων βεβαιωθέντες, ὡς ἀτείχιστος ἔστιν ἡ τῆς πρὸς θαλάσσαν μέσης, καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν νηῶν μάχαις εὐεπιχείρητος. ταύτης οὖν ἀγγελίσης τῆς πονηρᾶς ἀγγελίας, θορυβὸς μὲν ἐγένετο καθ' ὅλην τὴν πόλιν, καὶ φόβος καὶ ταραχὴ, ἀσυνήθους προφάσεως καὶ φοβερᾶς ταῖς ἀκοαῖς ἡμῶν ἐν ἀρχαῖς προσπεσούσης. ἐβουλευσάμεθα δὲ, εἶμι, τὰ οἰκεῖα ποιησάμενοι σωτήρια, καὶ ὅσα πρὸς τὴν τῶν ἐναντίων ἄμυναν καταρτίζειν, καὶ πρὸς τὸν κατ' αὐτῶν πόλεμον διεγείρεσθαι. πλὴν ἔκαμνε μὲν ὁ λογισμὸς ἑκάστου, καὶ ταῖς ἄλλαις μελέταις τῆς ἀπειρίας τοῦ μάχεσθαι, μήπω τοῦ πράγματος ὢν ἐν πείρᾳ, μηδ' ὅπως τὴν ἀρχὴν λαμβάνῃ διδιδαγμένος. πλέον δὲ ὃ μὴ ὑπεστήκειν εἶχε τεῖχος, ἔνθα καὶ τὴν προσβολὴν ἐσκοποῦμεν, ταῖς ἀπόρτων ψυχαῖς καταβύθιζε. ἦν γὰρ ὡς ἀληθῶς ὕποπτον, οὐ μόνον πῖς ἀπειροπολέμοις καὶ ἀόπλοις ἡμῖν, ἀλλ' ἤδη καὶ αὐτοῖς γεγυμνασμένοις ἔχειν ταῖς τῶν τοιούτων πραγμάτων αἰτίας.

ιζ'. Ἐβουλευσάμεθα δ' οὖν, εἴ τι δέοι προσθῆναι, ἐν αὐτῷ προσθῆναι τῷ τείχει, καὶ προῆκτο ἔχειν τῆς αὐτοῦ ἀσφαλείας, καὶ πρὸς τὸ χρήσιμον μεταποιήσεως. οὐ συνεβούλευε δ' ἡμῖν τοῦτο τέως ὁ ταύτην ἡμῖν τὴν ἀγγελίαν πρὸς τὸν Βασιλέως κομίσας. Πετρώνας δὲ ἦν ὄνομα, τῷ καπλόγῳ τῶν Πρωτοσπαθαρείων ἐναριθμούμενος, ὃς ἐπ' ὀλίγον ὑπεστραμμένος ἐχρονίσαμεν μικρὸν τῇ πόλει, καί τινος αὐτῇ μεταδοῦναι βοηθείας, καὶ δεούσης ἐν τοῖς πράγμασι συνεργείας· ἄλλως δὲ σοφωτάτην ἔλεγεν ἐξευρεῖν ὑπόνοιαν, ὡς λίαν ἀνεργὴ καὶ σωτήριον, εἰ μὴ καὶ ταύτης, αἱ προσδοποιοῦσαι τὰ καθ' ἡμῶν ἀπάλλαξαν ἁμαρτίαι αἱρέσιν καθυπέβαλον. ἐλλόγιμος γὰρ ὢν ὁ ἀνὴρ, καὶ πολλῶν πραγμάτων ἐμπειρίαν πεῖραν, καθ' ἑαυτὸν συνιδών, ὡς εἰ δηλήσει

τῶ πήχεις τ οἰκοδομῆς ὑπιμελησθῶσι, ⁊ κόποις A muris cura adhiberetur, maxima Urbi
πρέξῃ τῇ πόλῃ, καὶ πλέον οὐδὲν τῆν περὶ adfutura incommoda, & nihilo magis
αὐτὴ πρὸς τοῦτο φρονηματῶν ὀνήσει, ἐφ' iis se profecturum, qui ante ipsum si-
ἕτερον εἶδος ἀσφαλείας (⁊ σκέψει πῶς βύ- mile opus aggressi essent; ad aliud se-
φυὲς ⁊ ἁρμόδιον) τὸν νοῦν μετηγάγετο. Εἶδεν curitatis genus (& nota quam aptum
γὰρ ὡς ἅπαν περικλύζεται ὁ κατ' νότον μέρος ac peropportunum) animum advertit.
τ πόλεως ὑπὸ τῆν θαλασσίων ὑδάτων, ἐκεῖθεν Considerabat enim, cum pars Urbis
δὲ προσπίπτοιτο τῶ πολέμου, δύσκολος ἔχοι noto adversa marinis aquis tota cir-
τοὶς Βαρβάροις πάντοπον βούλοιντ' ἂν ὁ cunlueretur, si inde Barbari arma mo-
αὐτοὶ προσβαίνασθαι, μηδενὸς κωλύοντος αὐτοὶς vissent, quicquid libuisset, in ea facile
ὑποβάθρου τ οἰκοδομῆς ἡμέσθαι τ τείχους, ὃ effecturos; cum nemo ipsorum ascen-
δὴ προέσχον εἶ), ὡς τε νῆας μᾶλλον ὑποβαίνειν sui in muros (ipsos humiles ac terræ
ἐκ τῶ χῦ ὑψηλοτέρας μέσης, ⁊ ἀπὸ μετεώρου contiguos) impedimento esse posset:
δυώσασθαι, τοὶς δὲ πᾶσι ἐπάλξεσιν ὅλως κατα- nam navium puppis ita eminebat, ut
πηρώσειν, ἐβουλεύσατο, φραγμόν τινα ⁊ τετε- ex ea tanquam ex loco superiori, in
χνημένον ἔνεδρον ἐν αὐτοῖς ἐγκρύψαι τοῖς ὕδα- propugnaculis immorantes, hostium
σιν, ὡς δὴ ⁊ τῇ πόλῃ τὸ ἀσφαλὲς, ⁊ τοῖς B jaculis obnoxii essent; statuit agge-
ἐχθροῖς ἐμπόδιον κατ' αὐτὸ γένηται. πολλοὶ γὰρ rem quendam, arteque factitatas insi-
ἦσαν ἐκ μονολίθου γεγλυμμένοι τύμβοι, καθά dias, in aquis ipsis occultare, quibus
τε τὸ παλαιὸν διαπλοῦ ⁊ δύσιν μέσης τ πόλεως· securitas Urbi, simulque hostibus ob-
ἐν οἷς πάλαι τοὶς ἑαυτῶν νεκροὶς οἱ τῇδε κα- staculum foret. Erant namque in tra-
τοικοῦντες ἀνεπαφίεσαν Ἕλληνες· οἷς ⁊ σκευά- ctu urbis ad orientem ac occidentem Conatus litus asperum reddere ac inaccessum.
γων, καί τινι παρηκόλουθα μηδόλῳ, ᾧ αὐτὸς μόνος vergente, plurima ex uno lapide ex-
ἐξεῦρε, τῇ θαλάσσῃ βυθίζων, ⁊ ὡς ἀπὸ μικροῦ cavata sepulcra, quibus antiquitus
τινὸς διαστήματος ἐνιχνεῦσαι τοὺτοις τοῖς ὕδασιν ἀπο- Gentiles, qui eam inhabitaverant,
κρύψων, θαλάσσιόν τι ⁊ ξένον ἔρυμα, ⁊ τῶ C suos mortuos condebant. Hæc ille in
παρὸς ὕψος τῇ χέρσῳ παρεβεβλημένου τείχους unum convehens, ac mirabili quo-
ὀχυρώτερόν τε ⁊ ἀσφαλέστερον τῇ ἀληθείᾳ κα- dam artificio, cujus ipse solus sibi au-
τετεχνάζετο. καὶ δὴ ⁊ εἰς ἔργον δὴ ἐξεῖδον ctor exiterat, in mare demergens, &,
πᾶσιν ἀσφάλειαν τῇ πόλῃ παρεσκευάζων, ὡς perparvo intervallo a se dissitos, ordi-
μηδὲ δύνασθαι ταῖς νῆας πλησιάζειν ὁ παρ- ne tamen digestos inter aquas conte-
ὸν καὶ τῆς ἑαυτῶν μεταδοῦναι βλάβης, εἰ gens, marinum quoddam ac pene in-
μὴ ⁊ τῶν ἀφ' τοῦ κακίστου ἡμῶν ἐκωλύθη auditum munimentum, eo ipso muro
⁊ εἰς οὐδὲν παρεχώρησεν. qui ad continentem altiore structura
eminebat, validius ac securius, artifi-
ιη'. Ἤδη γὰρ περὶ τὰ μέσα που τῆ νυ- ciosa vere sedulitate condebat. Et jam
κτιωώδους τόπου περιοχῆς τοῦ τοιούτου ἀφα- opere præstitum fuisset, omnem Urbi
νοποιοῦ φραγμοῦ, ⁊ πᾶσιν ἡμῖν ὑποψίαν securitatem præstans, cum non pos-
ἐπίφοβον ⁊ πονηρὰν ὑποτέμνοιτις, ἵκετό τις sent naves appellere, noxaque urbem
ἕτερος, ⁊ αὐτὸς παρὸς τ Βασιλέως πεμφθεὶς, D afficere; ni hoc quoque propter no-
τὸν εἰς τῶν πεμφθέντα Πετρωνᾶν ταχυδαίως με- stram improbitatem interruptum, in
ταπεμπόμενος, ⁊ τὴν φροντίδα πᾶσαν τ πό- nihilum recidisset.
λεως εἰς ἑαυτὸν μεταποιεῖς· Λέων δὲ οὗτ' ὀνο- XVIII. Cum enim prope jam Leo, novus Prætor: murorum refectio suscepta.
μάζετο, πάσης τ παρεληλυθοῦς παρηλικιώτης Στρα- circa medium loci periculosi, per ma-
τηγὸς, ⁊ πᾶσαν ὑπιμέλειαν τῆν περὶ μάχιμα re ductum sepimentum istiusmodi
ὑπερεπιζομένων πραγμάτων ἀναδεξάμενος. ὡ- perveniisset, omnemque nobis metum
⁊ ἔδοξε τ τῶ ἔργου τοῦτου ὁλκάσιν τέως φρον- ac malam suspicionem levaret, venit
τίδα, ⁊ τ πήχεις τ οἰκοδομῆς ἐξαυτέας. ἅμα alius ab eodem Imperatore missus,
γὰρ ἦκε, ⁊ μετ' ἐκεῖνον οὗτος τ δῆμον ἅπαντα, Leo nomine, qui in eam rem missum
τ εἰς τῶν πλησμέτων, πρὸς ὃ τοὺς χερσαίους Petronam, cito revocans, omnem in
ὕλας πᾶς τεχνίτας ὑπεκμίζειν, ὡς ἂν τῇ πολυ- se civitatis curam recepit. Leo itaque
χειρίᾳ τυχὸν, ⁊ τῇ τῶν δεόντων δαψιλεῖ χορηγίᾳ, finitimæ omnis regionis ac provinciæ
Prætor creatus, omnisque bellici ap-
paratus cura in se translata, cœpti hu-
jus operis laborem interim intermit-
tendum putavit, murorum contra ex-
tructionis opus absolvendum. Statim
enim atque appulit, omnem mox
multitudinem in hoc constitutam, ad
necessariam artificibus materiam con-
vehendam transfert; quo scilicet labo-
rantium multitudine & copiosa neces-
sariarum rerum suppeditatione, sub-

ſtructionis murorum deſtinatum opus efficeret. Jam itaque huic operi diligentia habebatur, reique inſtabant. Quantum enimvero ſublatus in altum murus hoſtium deſtinatam malitiam arcere videbatur, tantum nobis civibus, quod ejus reliquum erat, mali ominis ac periculi ſuſpicionem ſenſumque, conjectura haud levi, ingerebat. Non enim totus, in longitudinem nimiam expanſus, ita repatari poterat, ut omnem deinceps expectatæ ex eo cladis timorem auferret; tempuſque, jam prope hoſtium irruptionem inſtare teſtabatur, cum necdum ſtructura medium ipſum locum attigiſſet, ex quo nobis ſuſpectum malum & exitium foret. Nuntii enim prioribus terribiliores ac crebriores, noſtrum omnium aures obtundebant; *Iamque Barbaros prope imminere, maxima parte navigationis illis expleta.* Neque enim erat quod vel minimum eis moras injiceret, cum jam pleraſque inſulas populati eſſent, urbeſque maritimæ ſola auditus eorum conſternatione ac pavore fugam arripuiſſent, nihilque eſſet quod eorum impetum ſubſiſtere, aut conſtipatam aciem ſuſtinere poſſet. *Quatuor* enim *ſupra quinquaginta ſimul eſſe barbaricas naves*, nuntiabant, *quæ ſingulæ urbibus magnitudine ac reliquo apparatu exæquabantur, in quibus promiſcua veſanorum hominum ac furentium turba veheretur, tum Iſmaëlitarum, qui Syriam inhabitant, tum Æthiopum Ægypto confinium, cruentorum omnium, ferinisque animis atque indole praditorum, qui cædium arte plurimum exercitati eſſent, latrociniiſque olim dediti, fuſi noxam cruoris neciſque ſtudium omne habuiſſent*; ut nec vel auditu eorum quiſquam periculum ſuſtinere poſſet, ſed ſinguli quique feſtine patria excederent, quibus potius eſſet in montibus cum feris beſtiis habitare, quam ut ab eis capti, ærumnoſa morte diroque cruciatu perirent.

Fruſtranea murorum refectio per temporis angustias.

Leonis Tripolitæ claſſis quanta, & quam formidabilis.

Æthiopes ſocii.

XIX. Cæterum rebus ſe ita habentibus, rurſus alius nuntius, dictis jam, ac ſuperioribus terribilior venit; *Barbaros, quam proxime adeſſe*, omnibus referens. Nicetæ nomen fuit: qui ut dignitate, ſic conſiliis componendo civitatis ordine Dux erat. Suo is acceſſu, *opem ſe urbi allaturum* pollicebatur: *ad hoc enim*, aiebat, *ſe veniſſe; ac ſi quid agendum eſſet, ad omnia ſe paratum* affirmabat. Verum enimvero, per eam interim ſuſpenſam hoſtium expectationem, ſcandalorum auctoris ac nequiſſimi dæmonis machinamento, ejuſmodi aliquid accidit; ut nempe laudatus Prætor, dum in

Nicetas Leoni tuenda civitate & conſiliis ſocius.

Ὁ καπουδαζόμενος ἐὰς ἔργον ἄγειν. ἤδη μὲν δὴ πάλιν τὰ τῆς οἰκοδομῆς ἐῶ ἐνεργῆ. ἀλλ' ὅσον ἐδόκει ὁ παρὰς ὕψος ἐγκεφάλιζον τὸ τεῖχος τὴν τῶν ἐναντίων ἀπείργειν κακόνοιαν, τοσοῦτον ἐφαίνετο ὂ λῆρον τοῖς πολίταις ἡμῖν, πάντας κινδύνου καθυπημφαίνον ὑποψίαν. οὔτε γὰρ ἅπαν διερρωγέναι δυνατὸν εἶχε πολλῷ μήκει διατεινόμενον, παρὰς ὃ μηκέτι τὴν ὀξὺ αὐτὸ συμφορᾶν ἡμᾶς ὑποπτεύειν, καὶ ὁ χρόνος τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον ἐφεξάναι παρεμένοντας, μήπω τὸ μέσου χώρου τῆς οἰκοδομῆς ἁψαμένης, ἐξ οὗ καὶ τὴν βλάβην ὑπωπτεύομεθα. ἀγγελίαι γὰρ τῶν πρότερον φοβερώτεραι καὶ συχνότεραι τὰς ἀπόντων ἡμῶν ἀκοὰς περιεθρύλλουν, καὶ τοῖς Βαρβάροις ἐγγίζειν ἤδη, ὃ πλῆθον τῶν πλοίων δηλοῦσθαι. οὐκ ἐῶ γὰρ ὅπου, καὶ παρὰς μικρὸν αὖθις ἐμβραδύναι, ἀφ' ὧν τὰς πλείονας νήσους ὑπ' αὐτῶν παρεκπορθεῖσθαι, καὶ τὰς παρὰς θάλασσαν ἐχούσας πόλεις τὴν οἴκησιν τῇ καταπλήξει μόνῃ τῆς ἀκοῆς αὐτῶν παρὰς φυγὴν ἐκτραπῆναι, καὶ μηδὲν ὑπαρχὸν ὃ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν, ἢ τὴν τῶν ὅπλων στερέχθαι ἐξαρκεῖν ὑπομένοντα. τέτταρας γὰρ ὁμοῦ καὶ πεντήκοντα τὰς βαρβαρικὰς εἰς παρέλεγον νῆας, σχεδὸν ἥπερ πόλεως ἐκείνης αὐτῶν τῷ μεγέθει καὶ ταῖς ἄλλαις κατασκευαῖς τυγχανούσης, ἐν οἷς δὴ παμμιγὴς τις ὄχλος ἀπονενοημένων καὶ μαινομένων, τῶν τε τὴν Συρίαν οἰκούντων Ἰσμαηλιτῶν, καὶ τῶν ὁμορούντων Αἰγυπτίοις Αἰθιόπων, πάντων αἱμοβόρων καὶ θηριογνωμόνων δυσθέρπτων, πολλῷ τῷ ἐν τοῖς φύσεως ὑπερημένων ἐξησκημένων, καὶ ταῖς ληστρικαῖς ὑπονοίαις τὰς σφαγὰς ἐμμελετησάντων, ὡς μὴ δυνασθαί τινα, κἂν ἀρχὴν τὴν τούτων ἐκδέξασθαι πεῖραν· ἀλλὰ σπουδὴν ἕκαστον ὑποχωρεῖν τῆς ἐπελκομένης, χρῆσθαι ἡγούμενον τὸ μετ' ἀνδρῶν ἀγρίων ἐν τοῖς ὄρεσιν οἴκησιν, ἢ ὃ ὑπ' αὐτῶν ληφθῆναι καὶ πολυώδυνον ἀπενέγκασθαι θάνατον.

Nicetæ in Leonem civitatis ſtudium.

ιθ'. Πλὴν ἐν τούτοις τούτων ἐχόντων, πάλιν φοβερώτερός τις τῶν ἤδη λεχθέντων ἐξελήλυθεν ἄγγελος, Βαρβάρων τὴν ἔφοδον πλησίστιον οὖσαν ἅπασι προδηλῶν. Νικήτας ὁ οὗτος ἐκαλεῖτο, στρατηγὸς τὸ ἀξίωμα, καὶ τὴν ἐν τοῖς βουλεύμασιν ἀπαξίαν. οὗτος ἐληλυθὼς συνεπαμυνῶν τῇ πόλει κατηγγέλη. εἰς τοῦτο γὰρ ἔλεγεν ἀφίχθαι· καὶ εἴ τι δέοι πράττειν, ἑτοίμως ἔχειν καθυπέσχετο. πλὴν ὅτι συνέβη τι καὶ τοιοῦτον γενέσθαι μεταξὺ τῆς προσδοκίας τῶν πολεμίων, ἐξ ὑπονοίας τινὸς σκανδαλουργοῦ καὶ πονηροτάτου δαίμονος. ὁ γὰρ ἤδη λεχθεὶς στρατηγὸς τούτῳ δή τῳ νεωστὶ

9. * ἀπαξίαν.

τῷ ἀγχομόλῳ Νικήτᾳ, αὐτὸ τοῦ τεῖ ἡ οἰκοδο- A
μιᾷ τῆς τείχους καταρχὰς ἐντυχὼν, ἵππῳ ἐφεζό-
μενος, ὡς τῇ σπουδῇ πρὸς τὸν φίλον ἔδοξεν
ἐκπληρῶσαι τῷ ἀσπασμῷ προσηνείᾳ, ⁊
αὐτὸν ἵππῳ ἐγκαθεζόμενον, τῆς ῥυτῆρος ἀμε-
λήσας, δεινόν τι πέποιθε πρᾶγμα, καὶ πολ-
λῶν δακρύων ἐπάξιον. ἐκπεφοβημένοι οἱ ἵπποι,
καὶ πλέον ἔτι, ἐφ' οἷς ὁ Σρατηγὸς κεκλῖκει
τῇ φυσικῇ μανίᾳ πληγείς, τόν τε αὐχένα σι-
μώσας, αὐτὸν ἀπεβάλετο, ⁊ ἐκ τῆς πρὸς οὐ-
ρὰν κυφώσας, ⁊ πρὸς πέδαφος ῥιφείς, τὸν
δεξιόν τε μηρὸν ⁊ τὰ πρὸς πλὴ κοτύλλῃ μέ-
λη θλασθείς, ἐλεεινὸς ἦν, καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς
ἀπεπάν. οὗ οἱ σρατιωτικῆς τάξεως δορυφόροι B
προθυμίᾳ τῆς χρείαν ἀπειλούμενοι, ἀπῆγον οἴ-
καδε, μηδενὸς εἰκὸς αὖθις τῶν προκειμένων πρα-
γμάτων τῆς λοιπῆς φροντιοῦντος. ἔκειτο δὴ ὁ
ἀνὴρ, ὀδυνῶν ἀφορήτοις βληθείς, οὐκ ἔχων
ᾧ τινι πρῶτον τὸν νοῦν ἐπαφήσῃ. ἔθλιβε μὲν
γὰρ αὐτὸν ἡ φροντὶς τοῦ προσδοκωμένου κιν-
δύνου, πῶς καὶ τίνα ἔχοι τρόπον πρὸ πό-
λιν τῆς ὑπερβαλούσης τῶν Βαρβάρων· αἴτιον
δὲ τοῦτον πρὸς ἑαυτὸν μᾶλλον ἡ ἀριμεῖα ὀδύνη,
καὶ ὁ θανάσιμον ἀπειλῶν τῶν πληγέντων με-
λῶν ὁ πάθος, ⁊ ἀνέπειθε μηδὲν ἕτερον προ-
τιμᾶν τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. οὕτως ἐν μεθορίῳ C
δυοῖν χαλεπῶν κείμενος, ⁊ ἑκατέρου νικώ-
μενος, πρὸς πᾶσαν ἀνέργειαν ὑπὸ τῶν δεόντων
ἀνεπιτήδειος. πλὴν ἀλλ' ὁ κατεπείγων τοῦ
καιροῦ, πύργους τινὰς ξυλοσωρήτους παρ' ὀλί-
γον ἤδη τοῦ τείχους ἡμεῖς δομησάμενοί τε
καὶ προσαπλάσαντες, ὀλίγῃ τινὰ πνεύμα-
τος ἐκ τῶν ἐναντίων ἐλπίδος ἀνεψύχομεν· ὡς
δὴν ἀφ' ὑψηλοῦ τοὺς ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐρ-
χομένους ἀπείργειν, καὶ μὴ προσχωρεῖν αὐτοῖς
πλησίον εἶναι τοῦ τείχους, καὶ τὰς κακοβου-
λίας αὐτῶν ἐνεργεῖν. τοιαῦτα δὲ ἀσυδόντων
ἐφευρήματα, τῆς ἀνάγκης τοῦ φόβου τὰς
ὑπονοίας τῶν μελλόντων ὑποθαλούσης, εἰ καὶ ὅπῃ,
καλῶς τις ἔφη Σοφὸς, Εὐμήχανόν ἐστιν ἄνθρω- D
πος ὃ πιεζόμενον. οὐδὲ ἦν γὰρ ὅστις ἐν ἡμῖν βε-
βαίως τῷ μέλλοντος σκέψεται, ἢ τῆς τῶν ἐλ-
πιζομένων ἐνθάπτας.

κ'. Ὅμως ἐπειδὴ τοῦ Σρατηγοῦ πληγέντος,
ἡ περὶ ἡμῶν ἅπασα φροντὶς εἰς τὸν ῥηθέντα
μετῆλθε Νικήτην, ἦρχεν καὶ αὐτὸς τὰ παρ'
ἑαυτοῦ ὃ τι δυνατὸν ἐπιδείκνυσθαι. ἔλεγε
δὲ τῶν πλησιοχώρων Σκλαβίνων, τῶν τε
ὑφ' ἡμᾶς τελούντων, ⁊ τῶν ὑπὸ τὴν Σρατη-
γῶν Σρύμμονος, πλῆθος πολὺ προσεπάχθαι
συμπλάσαι τῇ πόλῃ, τῆς τοξικῆς ἐμπείρων· ὡς

*ὑπὸ Σρατη-γὸν. Nec enim ij, ejus loci plures.

A Nicetam, qui nuper advenerat (ubi tum is extruendo muro operam dabat) equo insidens incidisset, & cum eo quasi amico, consuetam mutuis complexibus salutationem complere visum esset, ipso quoque equo insidente, nec caute satis fræna tenens, diro casu multisque lacrymis prosequendo, læderetur. Nam obturbati equi, & immanius is, quo ipse ferebatur, naturali furore percitus, reducta cervice, atque rigide erecta juba, rectum sese sustollens, eum sede expulit; qui per caudam devolutus, & in solum prostratus, coxa dextra & circa * cotylem membris collisis, ita misere habitus B est, ut & de vita ipsa desperaret. Eum militaris cohortis satellites, statim manibus sublatum, domum adduxerunt, nullam ut par est, deinceps, eorum, quæ in manibus essent, curam habiturum. Jacebat itaque vir, intolerandis affectus doloribus, nescius cui primum animum adhiberet. Trahebat enim ipsum imminentis periculi solicitudo, quomodo, quave ratione Urbem ab invasione Barbarorum tutam servaret; magis vero contra trahebat, ad seque retrahebat acerrimus dolor, & membrorum fractura, quæ mortem minitabatur; propriæque saluti reliqua posthabenda, illi suggerebat. C Sic in medio duorum malorum positus, ac utroque fatiscens, quicquid necessariæ operæ incumberet, ineptissimus erat. Nihilominus nos, urgente rerum articulo, turribus quibusdam ex ligno congestis in parte muri collapsa extructis atque admotis, lenioris nobis spei pusillum aliquod refrigerium suscitavimus, tanquam qui e loco superiori, pugnatum e mari venientes arcere, nec muro accedere, sinistraque explere consilia, sinere haberemus. Sed erant hæc festinantium subtilia inventa, tum videlicet metus necessitas, inania hæc excogitanda menti ingereret; tametsi, quod ait Sapiens quidam, *Ingeniosum atque solers est, quicquid premitur.* Nemo enim in D nobis erat, qui firmis rationibus adversus futurum, sive mala quæ eventura expectabantur, deliberaret.

Leonis per ejus occasionem exitiosus casus.

* coxæ cavitatem

Sent. Ingeniosus, quem urget necessitas.

XX. Verum quoniam læso Prætore, nostri omnis cura in dictum Nicetam translata erat, cœpit ipse quoque, pro virili, quæ suarum partium erant, exhibere. Aiebat vero, *Vicinorum Sclavenorum, tum eorum qui sub nostra ditione erant, tum qui sub potestate Ducis Strymmonis, ut imperatum erat, magnam multitudinem, in urbem concessuram, sagittandi arte instructissimam; ne*

Nicetæ corrogandis auxiliis civiumque animis erigendis, opera.

ipsi fortè pro hostium armatura ac potentia, non satis instructi inveniremur; sed haberemus, unde primam illorum aggressionem propellere possemus. Quod & opere præstare enixe conabatur. Exaratas enim epistolas, in omnem circumvicinam regionem misit, serio urgens circumjacentes Sclavenos, ut *quam celerrime, pro eo ac cuique licebat, armis instructi convenirent:* quo & factum est, ut pauci quidam tenues accurrerent, nec quot necessitas postulabat, sed qui facillime numerari possent, & ad pugnandum prorsus imparati essent. In causa erat, quod morosis quibusdam & improbissimis Ducibus illa provincia demandata erat, qui propria commoda, publicis anteferrent, & vicinis insidias struere assueti essent, ac muneribus inhiarent, nihilque eorum lucris sibi fortunatius ducerent. Nam licet iterum tertioque ac sæpius, laudatus Nicetas missis literis, Strymmonis Ducem terrere conatus esset, eique tarditatis dicam scriberet; ac, *si quid civitas, præsenti periculo, gravius pateretur, illi uni adscribendum, ejusque apud Imperatorem reum peragendum sancte assereret;* haud tamen ille melior factus, quicquam remisit de consueto suo malignoque consilio; quin primum divino, deinceps que humano metu depositio, de tantæ Urbis excidio nihil curans, neque ipse per se venire, neque pro se alium, qui sub potestate illius esset, & suppetias ferret, nobis in summas adductis angustias, voluit mittere; sed expectatione nunquam sui defuturi adventus, ad extremum belli diem, illudens, intentas adversus nos insidias imprudentibus nobis absolvit, & eo, cui obnoxii facti sumus, exitio, magnum lepidumque insultans, risit.

Mali Præsides, provinciarum labes.

XXI. Sic vero indignis modis a sociis Sclavenis deludificati, tametsi neque nos essemus numeratu faciles, sed copiosa longe multitudine pro præsenti negotio sufficeremus, atque Barbarorum copias nimis superaremus: attamen quod nulla in nobis esset belli experientia, nec ea re ulla nobis fuisset posita opera, formidabilem ac consternationis plenam eorum nobis aggressionem reddebat. Præterea etiam, quod nihil ante excogitatum esset ad depellendam injuriam, pessimi ominis nobis videbatur. Et quidem uti fuga, grave hactenus putabatur. Nobis enim fugam arripientibus, civitas desolanda erat, earumque, quas dicebam, venerabilium Ædium, ornatus omnis, auri, argenti,

Anxiæ civitatis hostium metu consilia.

ἀὐ μηδ' ἡμᾶς τυχὸν ὑρεθῶμεν τῆς τῶν ἐναντίων ἐφόδιοντες πάνοπλίας, ἀλλ' ἔχωμεν, οἷς τὸ παρώτιον αὐτῶν ἀπικρουσόμεθα προσβολὴν, ὃ καὶ εἰς ἔργον ἄγαν προθυμεῖτο. ἐπιστολὰς γὰρ χαράξας, ἅμα πάσης ἐξέπεμψε τῆς περιχώρου, ἥκειν ὡς τάχος πρὸς ἡμᾶς, ὅτι ἀμφὶ τοὺς Σκλαβίνους κατεπαιδύδων, ἕκαστον αὐτῶν ὡς οἷόν τε ἦν, ὁπλισάμενον. ἐξ οὗ δὴ καὶ σπουδέστερον ὀλίγοι μὲν ἦσαν ἀφελεῖς, οὐχ ὅσοι ἂν τὸ χρεὼν ἐπλήρουν, ἀλλὰ καὶ λίαν διαειθμητοί, καὶ πρὸς τὸν μάχιμον ἀπαράσκευοι. τῷ δ' σπουδάζειν, ἐκ τῆς σκαιοῦ ἦσαν τῆς καὶ πονηροτάτοις τοῖς ἐμπεπιστευμένοις αὐτοῖς Ἀρχουσι, τὸ οἰκεῖον μᾶλλον συμφέρον, ἢ τοῦ κοινοῦ σκοποῦντας, καὶ τὸ πλησίον ἐξ ἔτους ὅλας ὑποβουλεύεσθαι, δωροληψίας τε ὑπομιμνῃσκομένοις, καὶ μηδὲν ἄλλο προθυμεῖσθαι τῆς τούτου ἐμμελετήσαντες κτήσεως. καὶ δὶς γὰρ, καὶ τρὶς, καὶ πολλάκις ἅμα γραμμάτων ἐκφοβεῖν πειρωμένου τὸν προελεξάντος Νικήτα τὸν Στρατηγὸν Στρύμμονος, καὶ τῆς βραδυτῆτος αὐτὸν καταμεμφομένου, καὶ ὡς εἴ τι παθοι, κινδύνου παρόντος, πόλις, αὐτῷ μόνῳ τὴν αἰτίαν ὑπὲρ τοῦ Κραταιοῦτος καταψηφίσεται, οὐδὲν ἧττον ἢ πρότερον εἶχε τὸ σπουδῆς ἐκεῖνος κακοβουλίας ἐλεύθερος, πρῶτον μὲν τοῦ θείου, ἔπειτα δὴ τοῦ ἀνθρωπίνου φόβου ἐκβριδὼν, καὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς τοσαύτης πόλεως εἰς μηδὲν ἥκιστος, οὔτε αὐτὸν δι' ἑαυτοῦ, οὔτε ἄλλον τῶν ἐπ' αὐτὸν ὄντων ἐλθεῖν, καὶ σπερμαινόμενα τοσαύτη συμφορᾷ προεστοιχηκόσιν ἡμῖν ἐβουλεύσατο· ἀλλὰ τῇ προσδοκίᾳ τοῦ ἀεὶ πάρεσαι μέχρι τῆς ἑβδόμης ἡμέρας τοῦ πολέμου πύλας ἀποπλανήσας, ἔλαθε συμπερανὰς τὸν καθ' ἡμῶν ὑποβουλὴν, καὶ τῷ ὀλέθρῳ μέγα ἐπ κομψὸν ἐγελάσας, ὡς σπερχόμενον.

καί. Οὕτω δὴ τῆς ἀπὸ τῶν συμμάχων Σκλαβίνων ἀποβουκολήσεντες ἐλπίδος, καὶ ὅτι οὐδ' ἡμεῖς ὄντες διαειθμητοι, ἀλλὰ πολλῷ πλήθει τὸν χρεὼν ἀποπληροῦντες, ἐπ λίαν τὸν τῶν Βαρβάρων καταπερβαίνοντες ἀριθμὸν, ὅμως ὅ μηδεμίαν πεῖραν πολέμου ὑπάρχειν ἡμῖν, μηδὲ προσαποκεκρύφθαι ἔχειν τὸν περὶ τούτου μελέτην, φοβερὸν ἦσαν καὶ ἐκπλήξεως γέμουσαν τὸν ἔφοδον αὐτῶν ἐνεποίει. ἄλλως τε καὶ τὸ μηδὲν φθάσαι πρὸς τὸν τούτου ἐξόρμησιν ἄμεινον, πονηρὸν ἡμῖν καταφαίνετο. καὶ φυγὴ μὲν χρήσασθαι τὸν φορτικὸν ἦν. ἔμελλε γὰρ ἡμῶν ἐκτραπέντων, πόλις τε ἀλωσίμαια, ἐπ τῶν προελεχθέντων σεβασμίων οἴκων, ὅ, τε ἅμα χρυσοῦ ἐπ ἀργύρου,

καὶ λοιπῆς χεφώδους ὕλης ἀφαιρετέον κόσμος· ἢ καὶ αὐτοὶ οἱ πεμπταγεῖς οἴκοι πυρίκαυστοι γένοιντο. ἅμα δ' καὶ τὴν τῶν Βαρβάρων ἀποκλίνοντες βλάβην, οὐκ εἴχομεν ὅπως τὸν καθ' ἡμῶν τῆς Κρείττονος ἀγανάκτησιν ἀφοπλίζομεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἦν ἀνεκτά, καὶ πάσης σωτηρίας ἐχόμενα, εἰ καὶ ὅτι μικρὸν ἔλαθεν τῶν τοιούτων, μήπω τοῦ κακοῦ τὴν πεῖραν ἐσχηκόσι, πάντας θανάτου χαλεπώτερα· τοῖς τοσούτου πράγματος χωρὶς δόλοις, μηδὲν ἄλλο πρόβλητας πλὴν τὸ ἁβρὸν μεταδιώκειν καὶ ἀτυφλὸν βίον, καὶ πολεμικοῖς ἀγῶσι μήπω προγυμνασθέντας, ἔκστασιν ἡμῖν ὑποπτοίᾳ δ' φέρειν.

B κδ'. Πλὴν ὅτι τοῖς λογισμοῖς ἑτέρων τούτων παλαίοντες, οὕτω τὰς ἑφεξῆς ἡμέρας διετελοῦμεν καὶ ὁ μόνον τοῖς ἀπροσδόκητον ὑπολείπεται, τοῦτο δ' ἡμεῖς ἐπιπυνθάζομεθ' ἤδη, τοῖς ἀφάτοις τῆς θείας συμπαθείας οἰκτιρμοῖς, καὶ ταῖς τῶν Ἁγίων πρεσβείαις ἐπικαλούμενοι. κατειληφότες γὰρ τὸν περιλεχθέντα πρωτοκαρπείαν οἶκον δ' πρωτοδόξου μάρτυρος Δημητρίου, ὅσοι τε τὴν πόλιν οἰκοῦμεν, καὶ ὅσοι ἐξ ἀλλοδαπῆς ἥκομεν ἐπήλυδες, ἀξία πᾶσα καὶ ἡλικία, ἐν θρηνώδει χορῷ συγκροτούμενοι, ἐπεβοῶμεν τῷ Μάρτυρι, προστάτην ἡμῖν γενέσθαι καὶ τὸ προσδοκωμένης ἀπειλῆς τῶν Βαρβάρων. Ἐδείξας, λέγοντες, ὦ γενναῖε Μάρτυς, ὁ θερμὸν τῆς σῆς ἀπολήψεως ἐν πολλοῖς κινδύνοις πολλάκις ἐπιλαβοῦσι τὴν πόλιν σοῦ, καὶ πᾶσιν ἐκδημίαν βουλευομένοις διεσκέδασας, καὶ ὁλέθρου πάντας ἀπείρατον αὐτοὺς διετήρησας. δεῖξον καὶ νῦν, συμπαθήσατε, τὸν ἄμετρόν σου πρὸς ἡμᾶς κηδεμονίαν, καὶ μὴ καυχήσωνται καθ' ἡμῶν ἔθνη βάρβαρα καὶ ἀλλόφυλα, μὴ εἰδότα Θεόν· μηδὲ δῶς βεβηλωθῆναι τοῦτον τὸν οἶκον, ὃν πᾶσα ἡ οἰκουμένη * κοινὸν ἰατρεῖον καὶ προσφύγιον κέκτηται, ὑπὸ ἀναγῶν καὶ ἀθέων ἀνθρώπων, τὴν πίστιν ἡμῶν μυκτηριζόντων καὶ τὴν λατρείαν ἐξουθενούντων, καὶ τοῦτο μόνον ἔγκλημα καθ' ἡμῶν ἐπαγόντων τὴν θεοσέβειαν, καὶ θάνατον ἀπειλοῦντων ἄωρον καὶ ὀλέθριον. εἰ γὰρ καὶ μυρίων ἐσμὲν ἄξιοι θρωμένων, δι' ἃ ἐπράξαμεν ὑπὲρ γῆς ἁμαρτίας, καὶ τῆς δεῦρο τῆς ἐπερχομένης καταστροφῆς ὑποδίκοι καθεστήκαμεν, ἀλλ' οὐκ ἔγνωμεν ἕτερον Θεόν, εἰ μὴ τὸν σὲ στεφανώσαντα, δι' ὃν καὶ τοὺς θείους ἄθλους διήνυσας, ὃν καὶ τῇ μιμήσει τῶν παθῶν ὑπερεδόξασας· ἐξ οὗ καὶ τὴν πολλῶν θαυμάτων τὴν χάριν ἀπέλαβες, καὶ ἡμῖν δεδώρησαι τεῖχος ὀχυρὸν καὶ ἀκλόνητον ἔρεισμα, ᾧ

A reliquæ neceſſariæ materiæ auferendus; aut etiam ipſæ omni veneratione ducendæ Ædes igni exurendæ: ſimul item Barbarorum noxam declinantes, non erat quomodo Imperatoris in nos indignationem caveremus. Verum hæc quidem tolerabilia erant, maximeque ſalutaria, quanquam vel ſolum meminiſſe, cum necdum mali periculum feciſſemus, omni morte graviora. Talibus nimirum premi ærumnis, nulla prævia exercitatione aſſuetos, ſed delicate vitam agitantes & luxui deditos, nec aliquo militarium certaminum uſu edoctos, in metum nos ac anguſtias maximas conjiciebat.

B XXII. Cæterum variis cogitationibus diſtracti ac titubantes, per reliquos inſequentes dies, quod miſeris reliquum eſt, hoc nos ipſi jam enitimur; ut ſcilicet quæ nemo dicere valeat, divinæ miſerationis viſcera, Sanctorumque patrocinia, votis invocemus. Quippe venientes ad ſupra memoratam præclaro decore ſplendidiſſimam glorioſiſſimi Martyris Demetrii Ædem, tum omnes civitatis accolæ, tum ex variis gentibus advenæ, omnis dignitas atque ætas, lamentabilique choro compoſito, ſublato ad Martyrem clamore, patronum nobis fore adverſus ingruentem Barbarorum minaci ira interitum ac cædem, rogabamus. *Oſtendiſti*, dicebamus, *generoſe Martyr, defenſionis tuæ promptam ardoreque animi opitulationem, in multis haud raro periculis, quæ tuam appetiere Vrbem, cunctiſque Adverſariorum diſſolutis inſidiis, ab omni immunem noxa ac interitu conſervaſti. Oſtende nunc quoque, miſerantiſſime, tuam erga nos immenſam curam; & ne glorientur adverſum nos gentes barbaræ & alienigenæ, quæ Deum ignorant. Neque vero dederis domum hanc, quam orbis univerſus * novam morborum officinam medicam paratumque refugium habet, ab impuris impiiſque hominibus profanari, qui noſtram ſubſannant fidem, cultumque ſpernunt ac religionem: atque hoc unum nobis crimen impingunt, qua ſumus in Deum, pietatem; mortemque immaturam comminantur & exitium. Licet enim innumeris digni ſumus ſuppliciis, ob ea ſcelera, quæ in terra commiſimus, huicque ipſi quæ ingruit, vaſtitati ac cladi ſumus obnoxii, non tamen alium novimus Deum, quam qui te coronavit, in cujus etiam gratiam divina peregiſti certamina, quem & æmula paſſione clarificaſti: cujus etiam munere multorum miraculorum gratiam conſecutus es, nobiſque murus firmus inconcuſſumque fulcimentum ac columen conceſſus es, ad quem quotidie ſupplices pro*

Divina implorata auxilia Sanctorumque ſuffragia.

Demetrii ſollicitata defenſio.

* communem.

nobis fundens preces, quæ in rem noſtram conducant eſſlagitas. Reſpice igitur nunc quoque in populi hujus conſilii mentiſque inopiam ac ſpes depoſitas, orationemque noſtram exaudiens, ſta libera interceſſione pro nobis ſervis tuis, & ab expectata nos everſione eripe, ne filii ancillæ Agar contra nos glorientur, nec dicant, Vbi eſt defenſor eorum? Nam vides & ipſe, benigniſſime, nos, non in lanceis, ſed in potenti interceſſione tua, rei ſummam depoſuiſſe, qui & rurſus, tuæ nos providentiæ ac curæ compotes fore, ſperemus. Hæc vota cum animi angore, omnes ſuppliciter Martyri noctu diuque offerentes, atque lacrymis templi ſolum rigantes, hoſtium expectatione ſuſpenſi agebamus, cum peccatum noſtrum, haud ſecus ac ſeptum firmiſſimum ex adverſo obſtaret, atque Martyris interceſſionem caſſam redderet, ne divinam nobis benignitatem propitio Numine conciliaret. Merito enim ipſi quoque dicebatur, velut olim Jeremiæ Prophetæ, orationem fundenti pro Iſraële, qui divina miſeratione minime dignus eſſet: *Noli orare pro populo hoc, quia non exaudiam te.* Plane enim neceſſe erat, ut quod adverſum nos decretum erat exitium, opere compleretur; ut quotquot in peccatis agunt ſcire poſſent; Nihil ita divinas aures ad preces à Sanctis fuſas audiendas allicere, ut vitæ rectæ inſtituta ratio, & optimorum actuum accuratio.

Ier. 7. 16.

XXIII. Interim enim dum hæc à nobis fruſtra geruntur, venit quidam, qui *Barbaricas naves, jam proxime Ecboli* (cujus ſuperius mentio facta eſt) *cervici acceſſiſſe nuntiet.* Dominica tunc illuceſcebat IV. Kalendas Auguſti, anno ab orbe condito VICIↃCCCC XII. Fama igitur extemplo per totam urbem divulgata, turbari omnes, titubare, trepidare, alius aliud inclamare, deque præſenti negotio conſulere: arma pariter pro eo ac licebat ſumere, ad murum properare. Necdumque illis per propugnacula diſpertitis, en tibi & Barbarorum naves ex dicta eminentia, paſſis velis, apparuere. Ita namque eventu quodam tunc temporis, ventis ſecundiſſimis navigandi curſum tenere eos contigerat, ut multis viderentur, non ſuper aquas, ſed per aërem ſublimes vehi. Menſis Julius, uti diximus, tunc erat, cum magis aliis diebus ventus hic ſinum irrumpit, ex Helladici Olympi montibus ſpirans, & a mane diei ſingulis æſtivis diebus ad nonam horam, urbem feriens,

Chriſti 904.

Appulſa ſecundiſſimo vento hoſtium claſſis.

Ventus æſtivus ſpirans.

A ὑπὲρ ἡμῶν ἐκέτευε ποιούμενος πρὸς αὐτὸν ἱκεσίας, καὶ ἐξαιτῶν ἡμῖν τὰ συμφέροντα. ἔπιδε οὖν καὶ νῦν [10] ὅτι τῷ ἀπειλῇ καὶ ἀμηχανίᾳ τοῦ 10.
λαοῦ τούτου, καὶ τῆς δεήσεως ἡμῶν ἐπακούσας, ἧπερ εὐπρεπιάσῃ τῇ πρεσβείᾳ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν οἰκετῶν σου, καὶ τῆς προσδοκωμένης ἐξαφπασον συγχοφῆς, ἵνα μὴ καυχήσωνται καθ' ἡμῶν τὰ τέκνα τῆς παιδίσκης Ἀγὰρ, μὴ δὲ εἴπωσι, Ποῦ ἐστὶν ὁ προστάτης αὐτῶν; ὁρᾷς γὰρ καὶ αὐτὸς, ὑμενέσατε, ὅτι οὐκ ἐν δόλοσιν, ἀλλὰ τῷ πᾶν αἰεθήμεθα τῇ δυνατῇ σου προσοχείᾳ, τὴν σὴν προνοίας καὶ αὖθις ὑπατυχεῖν ἐλπίζοντες. τούτοις τοὺς ἱκετηρίους πάντες μιᾷ στωμυλῇ καρδίᾳ τῷ Μάρτυρι νύκτα καὶ ἡμέραν πάντες προσαγόντες, καὶ τὸ ἔδαφος τοῦ ναοῦ τοῖς δάκρυσι πλυνόντες τῇ προσδοκίᾳ τῶν σωστῶν διετελοῦμεν, καθάπερ τινος ἕρκους ὀχυρωτάτου τῆς ἁμαρτίας ἡμῶν ἀπικαθισταμένης, ἃς προσοχείας τοῦ Μάρτυρος καλυούσης πρὸς τὸ πλῆθος ἡμῖν βουλομένου ὑπικλίναι. εἰκὸς γὰρ καὶ πρὸς αὐτὸν ῥηθῆναι, καθάπερ πάλαι πρὸς τὸν προφήτην Ιερεμίαν ὑπὲρ τοῦ Ισραὴλ ποιουμένου τὴν δέησιν, μὴ τὴν θείας συμπαθείας ὄντος ἀξίου τυχεῖν. Ὅτι μὴ προσεύχου ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τούτου· οὐ γὰρ εἰσακούσομαί σου. ἔδει γὰρ ἔδει τὸν προκεχωρηκότα καθ' ἡμῶν ὅλεθρον ἐνεργεῖας, ἵν' ἔχωσι γνῶναι πάντες, οἱ ἐν ἁμαρτίαις ὄντες, ὡς οὐδὲν ὅτω ὑπισχνεῖται ὁ θεῖος οἷς πρὸς ταῖς ὑπὸ τῶν Ἁγίων προσφερομένας δεήσεις, ὡς ὀρθοτομία βίου καὶ ἀρίστων ἐπιμέλεια πραγμάτων.

κγ'. Ἐν ὅσῳ γὰρ ὑφ' ἡμῶν ὅτι μεταίφνης τοῦτο διεκπυνδάζετο, ἦκέ τις ταῖς βαρβαρικαῖς νῆας ἤδη που πρὸ τοῦ τὸ αὐχένα τῆς ῥηθείσης Ἐκβόλου πλησιάσας καταμιλυόων· κυριακῆς ἡμέρας ὑπιφωσκούσης ἑωθινὸς καὶ εἰκάδος ἀριθμὸς μιλιὸς Ἰουλίου, ἔτους ϛυιϐ'. τὸ οὖν φήμης ταύτης πᾶσαν ἀθρόως διαθραμούσης τὴν πόλιν, θόρυβος μὲν πρὸ πᾶσιν ἀνήγετο καὶ κλόνος καὶ πάραφος, ἄλλων ἄλλο τι βοώντων, καὶ περὶ τοῦ προκειμένου βουλευομένων· ὁπλιζομένων τε ἀπόντων, ὡς οἷόν τε ἦν, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος καταπαυδιόντων. οὔπω γὰρ ταῖς ἐπάλξεσι τοῦ τείχους διεσταφέντων, ἰδοὺ δὴ καὶ τοῦ Βαρβάρων αἱ νῆες [11] ἐκ τοῦ ῥηθείσης ἐφάνησαν ὀξοχῆς, πεπετασμένα 11.
ἔχουσαι τὰ ἱστία. καὶ γὰρ κατά τινα συμβασιν ἔτυχε τῷ καιρῷ τούτῳ κατ' οὖρον αὐταῖς ἐπισφρήσας ἄνεμος, ὡς τοῖς πολλοῖς δοκεῖν, μὴ δὲ ὑφ' ὑδάτων, ἀλλὰ δι' ἀέρος μεταρσίους κομίζεσθαι. Ἰούλιος γὰρ ἦγετο, καθὼς εἴρηται, μὴν, ὅτε καὶ πλέον τοῦ ἄλλων ἡμερῶν ὁ τῇδε ἀγκόλπιος ἐπεισπίπτει ἄνεμος, ἐκ τοῦ ὀξοχῶν τῶν τῆς Ἑλλάδος Ὀλύμπου πνεῖ ἀρχὴν ἔχων, καὶ μέχρις ἑσπέρας ὥρας ἀπὸ πρωΐθεν ἐφ' ἑκάστης τῶν θερινῶν ἡμερῶν σωλασσπίων

τῇ

τῇ πόλῃ ἐκ τὸν ἀέρα διαφορῶν. ἐκ δὴ τοῦ εὐρήκοτες συνεργὸν οἱ πολέμιοι, ἔτι τῆς ἡμέρας ἐν ἀρχῇ οὔσης, ἐξ ὑδοῦ προσέρρηξαν. καὶ πρῶτα μὲν τὰ ἱστία χαλῶσιν αὐτῶν που πρὸς τὸ τεῖχος γλυκόμενοι, καὶ τὴν πόλιν ὁποία τις οὖσα τυγχάνει ὑπιμελῶς κατανοοῦσιν. οὐδὲ γὰρ ἅμα τῇ καθορμισθῆναι τῆς μάχης ἀπήρξαντο, ἀλλ' ὀλίγον ἐπεδώκασιν ὀλίγῳ τινὰ χρόνῳ, τῆς τε προπειρασθῆναι τῆς ἡμετέρας ἰσχύος, ὅπως ἔχοιμεν πρὸς τὴν ἀφ' τοῦ πολέμου συμπλοκήν, καὶ ἑαυτοὺς πρὸς τοῦτο αὖ ἀσκῆσαι. ἔστησαν οὖν τέως πρεσβεῖς, μηδενὶ τῶν ὁρωμένων ἔχοντες ἀξιομισοῦν τὰ βλεπόμενα. πόλιν γὰρ κατανοοῦσιν, πολλῷ μὲν τῷ μεγέθει πεπλατυσμένην· λαοῦ δὲ πλήθει ἅπαν ὁ τεῖχος πρεσπεπυκνισμένον. ἐξ οὗ δὴ καὶ πλέον καθαπλαγέντες, μικρὸν τοῦ μάχου ἐπέσχον· ὡς ἐκ τούτου καὶ ἡμῖν ἐγκρύψαι βραχύ τι θράσος, καὶ μεταξὺ τῆς τοιαύτης σχολῆς ταῖς ψυχαῖς ἀναπτέσασθαι.

κδ'. Οὕτω δὲ ὄντων ἡμῶν ἔδοξε τῷ καθηγουμένῳ τῆς τῶν Βαρβάρων στρατιᾶς, διελθεῖν ἅπαν ὁ τεῖχος, ὅσον περικλύζεται τῇ θαλάσσῃ. σκαιὸς δὲ οὗτος ἐκ παμπόνηρος ἦν, καὶ τῇ ὁμωνυμίᾳ τῆς θηρὸς καταλληλος ἐκ τῷ προῆξιν ὑπεδεκνύμενος, καὶ οὐδὲν ἀμεῖνον ἐκείνου τῶν ἔργων τῇ ἀγριότητι ἐκ τῷ ἀκαθέκτῳ τῆς ὁρμῆς διακείμενος. ἔγνως δὲ τοῦτον πρώτως καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς φήμης, προβόητον ἐχούσης τῷ τῆς ἀνδρὸς κακίᾳ, ὡς μηδέποτέ τινα τῶν λαλουμένων ἀσεβῶν εἰς τοσαύτην ἐλάσαι, ὡς ἀχρέως ἔχειν ὁρᾶν ἀνθρωπίνων αἱμάτων ἐκχύσεις, καὶ μηδὲν ἕτερον πρεπτικῶς τῆς τῶν Χριστιανῶν αἱρέσεως. τοῦτον γὰρ καὶ αὐτὸς ὢν ποτὲ, ἐκ τῇ τοῦ σωτηρίου βαπτίσματος ἀναγεννήσει μεμορφωμένος, τῷ τε ἡμετέραν θρησκείαν διδιδαγμένος, ὑπ' αὐτῶν χρωτὸς τῶν Βαρβάρων, τῷ ἐκείνων δυσσεβῆσαι τῆς θεοσεβοῦς ἀντηλλάξατο πίστεως, καὶ πλέον οὐδὲν αὐτοῖς ἀεὶ ἀφ' ἀπυδοῦς ἔχει χαρίσασθαι, ἢ τῷ κλῆσιν χυρῶσαι τῆς πράξεσι· ἐκ βεβαίου καὶ λῃστοῦ δράματα ἐπιδεικνύμενος, ἐκ τούτων καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἐκ ὑπαίρεσθαι. ἔστι δὲ οὗτος ὁ ἀνθρωπος καὶ βεβαίτης Λέων πρεσβύτης τῇ νηὶ ἀφ' τῆς θαλάσσης ὁ τεῖχος ὑποσκοπῶν· καὶ πόθεν ἀφορμήσας προσβάλλοι, κακουργῶς ἐμμελετῶν. αἱ δὲ λοιπαὶ νῆες, ὑφ' ἑνὶ χώρῳ τῷ πρὸς ἀνατολὰς αἰγιαλοῦ προσορμισθεῖσαι συνεσκυάζοντο. οἱ καθ' ἡμᾶς δὲ πολῖται καὶ αὐτοὶ τοῖς ὅπλοις ἐφράττοντο, ταῖς ἐπάλξεσι διελόμενοι καὶ ἑαυτοὺς πρὸς τὸν προκείμενον ἀγῶνα συναπαλείφοντες. καὶ γὰρ ὡς ἀγὼν ἀληθῶς, καὶ

A riens, aeremque eventilans ac discutiens. Hujus itaque venti favente aura, ipso diei exordio, hostes illapsi, prope applicuerunt. Ac primum, ubi prope murum venissent, vela contrahunt, & Urbs, quænam ac quanta esset, diligenter explorant. Neque enim statim appulsi pugnam aggressi sunt; sed parum aliquid otii sibi indulsere, tum, ut antea nostras vires atque animos ad pugnandum experirentur, tum ut semetipsos ad hoc ipsum exercerent. Steterunt igitur hactenus meticulosi, cum nulli eorum quæ vidissent, exque usu haberent in conspectu posita justa satis similitudine comparare possent. Namque Urbem considerabant ingenti magnitudine longe lateque diffusam, frequentia populi per muri ambitum circumseptam. Unde & magis attoniti, paululum a pugna se continuerunt, ut & nos quoque inde paulo audaciores facti, per eas moras & otium animos resumpserimus.

XXIV. In his cum essemus, visum est Barbarici exercitus Duci omnem muri partem, quæ mari alluitur, circumlustrare. Erat vero hic vir improbus scelestissimusque, ac qui cognominis Belluæ ad amussim gestus, motusque referens, nihil impari illi genii ferocitate effrænique impetu præditus esset. Cognovisti & tu prorsus hominem, ex fama quæ hominis perversitatem ac nequitiam ubique gentium deprædicat, ut nullus eorum qui usquam impietatis nomine celebrati sunt, in tantam ejus immanitatem excessumque evaserit, cujus sit insatiabilis ardor fundendi humani cruoris, ac cui nihil majoris sit plurisque habeatur Christianorum cædibus. Id enim cum & ipse aliquando fuisset, ac salutari renatus baptismate, eoque formatus, religionis nostræ mysteria edoctus esset, ab iisdem captus Barbaris, piam fidem illorum impietate commutavit, nihilque aliud illis gratius præstare habet, quam, ut quod vocatur, factis ipsis confirmet; desertorisque ac prædonis cruenta facinora exhibens, ex iis quoque sibi magnifice placeat ac superbiat. Hic igitur immansuetus desertorque Leo, navi per mare circunvectus murum dispiciebat, ac qua parte impetum daret malitiose ac malefice cogitabat. Reliqua classis ad littoris orientalem plagam subducta, in apparatu instruendo erat. Cives ipsi quoque arma induti, distributisque propugnaculis, ad propositum certamen mutuo sese animare. Vere namque certamen erat, ac

Leo Tripolita ex Christiano apostata ac sævissimus pirata.

Certamen tuendæ civivitis.

quidem inter magna clarissimum; non luctatoris ullius, contentis in adversarium fortiter corporis viribus, ab spectatoribus gloriam laudemque ambientis: non propositis, ei, qui victor exeat, levis materiæ modicum tempus oblectantis, præmiis; nec rursus, quo amissa victoria, ejus, qui ea ceciderit, unum dedecus pœna labesque fit: sed in quo, aut tantæ civitatis ex tanto periculo, liberatione incomparabile decus liberanti accesserit; aut quo ingruentium malorum aliquid passa ac labefactata, inconsolabile vulnus allatura sit.

Thessalonicæ prima aggressio.

XXV. Cum murum omnem Bellua illa, & portus fretum ferrea catena, immersisque navibus undique munitum animadvertisset, inde adoriri urbem decrevit, unde nec externos ante demersorum integræ molis lapidum cuneos, aggressioni navium obsistere, neque à muro tum demum in altum extructo, easdem belli æstu diutius vexari posse agnoverat: sed ubi maris aqua, ipsa altiore vado, humiliori muro alliditur, signato loco, ac cum ad socios reversus esset, pugnæ testeram dedit. Qui ocyus per dicta loca navibus effusi, barbarico asperoque sublato clamore ac rugitu, concitatis remige navibus, ac tympanis ex corio factis horride perstrepentes, multisque aliis terriculamentis, eos, qui in propugnaculis erant, perterrentes, in murum proruunt. Cives contra, & qui ad murum stabant, majori ipsi sublato clamore ac penetrabiliore elata voce, salutarem Crucis armaturam adversus infestam hostium classem invocare: tantaque horum erupit clamoris vis, ut Barbari, immensæ ejus turbæ, omnique auditione terribiliore, percepto ululatu, quasi vertigine capti, dubii hærerent, desperarentque de exitu, ex clamore illo armatorum in urbe multitudinem conjicientes, &, se non posse adversus tantos inito prælio ejus facile potiri, ipsamque diripere, cui nulla alia similis superiori exemplo occurreret. Ne tamen ex prima illa aggressione metu attoniti viderentur atque perculsi, non absque trepidatione, nec eo rursus quo postmodum usi sunt, furore, sed rabie timore mixta propius admoventes, denso sagittarum nimbo adversarios premebant. Postmodum vero etiam impudentius aggredi, ac proximiore impetu vim contendere, haud secus ac latrantes canes, proprium excitantes furorem, iis quæ e muro in ipsos jactabantur, immane

Crux Christianorum in bellis armatura.

A τῶν μεγάλων ἀγώνων ὁ Θεσσαλόνικος· οὐ παλαιστοῦ τινος ἀγωνίδιον ἐν ταῖς πρὸς τὸν ἀντίπαλον τῷ σώματος ἀντερίσεσι, τὸν παρὰ τῶν ὁρώντων ἔπαινον προξενῶν· οὐκ ἔπαθλα προτίθεις ὕλης τινὸς πρὸς ὀλίγον τέρψιν ὃ νικήσαντι πρόκειται, οὐδὲ πάλιν ἧττάν μέρεις ἀρχαίας μόνης τὸν νικηθέντα καταισχύνουσαν· ἀλλ' ἢ παρεισωθῆσαι τοσαύτῃ πόλιν ἐκ τοσούτου κινδύνου χέρας ἀμείμπτον ἀναδήσασθαι, ἢ παθοῦσάν τι τῶν ἀπειληθέντων, ἀπρηγόρητον ὀδυρίαν ἀνέξασθαι.

κε'. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὃ τεῖχος ἅπαν ὁ Θὴρ ἐκφυὲς κατεῖδεν, ἔτι δὲ ἓν τὸν πορθμὸν τῷ λι- B μένος ἀλύσῳ σιδηρᾷ, καὶ πᾶσι ναυσὶ βεβυθισμέναις ὄντα καταφερκτον, μᾶλλον ἐκφῦναι τῇ προσβολῇ ποιήσασθαι διεσκέψατο, ὅθεν διέργω μήτε τὰς ὄξωθεν κωλύσι τῶν προβεβυσμένων μηνολίθων ἐπέρας τῇ τῶν νεῶν ἔφοδον, μήτε μὴν ἀφ' ὑψηλοῦ τῶν ἤδη δομηθέντων τείχους, ὑπάσιν πολέμου ταύτας ἐκδίκοις· ἀλλ' ἔνθα βαθυνόμενον ὃ τῆς θαλάσσης ὕδωρ τῷ βαθυμαλωτέρῳ τείχει προσρήγνυται, τοῖς τόποις σημειωσάμενος, ἐς προς τοῖς ἑπαίροις ἀμφιπορέφας, ἐπέδωκε τὸν ἀγῶνα. οἱ δὲ ὃ τεῖχος τῆς λεχθείσι τόποις ταῖς ναυσὶ προσασπαίροντες, βοῇ τε χρησάμενοι βαρβαρικῇ ἐς τραχείᾳ, ἐφορμησάν τῷ τείχει, ταῖς κώπαις ἐλαύνοντες, καὶ τοῖς ἐκ τῶν δέρρεων κατεσκευασμένοις τυμπάνοις κατάπληκτικὸν κτυποιοῦντες, καὶ πολλοῖς ἄλλοις φοβητροις τοῖς ἐν ταῖς ἐπάλξεσιν ἐκπαράφωνοντες. ἀντεβόησαν ἢ μᾶλλον ἐς γηγενεστέραν φωνὴν οἱ πρὸς ὃ τεῖχος ἑστῶτες, ὃ σωτήριον ὅπλον τῆς Σταυροῦ προς τὴν χεῖρα τῶν ἐναντίων ἐπικαλούμενοι συμμαχίαν, καὶ τοσοῦτον, ὡς ἀκηκοέναι τοῖς Βαρβάροις τὸν πολυαίθερον ἐκφῦναι ἐς πάντος ἀκουσματος φοβερώτερον ἀλαλαγμὸν, ἰλιγγιάσαι τέως, καὶ μηδὲν αὐτοῖς προσδοκᾶν, τῆς δήμου τὴν πληθὺν ἀναλογισαμένους ἐκ τῆς βοῆς· καὶ ὡς οὐκ ἀν πρὸς τοσούτοις ἀποδυσαμένοις εἰς μάχην θαρρῶς ἔχειν πόλιν τοσαύτην ῥᾳδίως ἐκπορθεῖν, ἐφ' ὅσοις τῷ παραδείγματι συγκρίνειν εἶχον. ὅμως ἵνα μὴ δόξωσι καταπεπηχέναι τῷ παρόντι προσβολῇ, οὐκ ἀθρόως μὲν, οὐδὲ πάλιν μᾶλλ' ἧς ὕστερον ἐχρῶντο μανίας, ἀλλὰ πρὸ λύσσῃ φόβῳ συγκεκραμένῃ πλησίον ἠρώμενοι, ταῖς ἀπὸ τῶν βελῶν πυκνώσεσι τοὺς ἐξ ἐναντίας ἠμυνόντο. ἔπειτα δὲ καὶ αἰσχίστερον ἐπεχείρουν, καὶ πλησιέστερον ἐφορμᾶν ἐφιλονείκουν, * καθάπερ τινες ὑλακτικοὶ * καθάπερ κύνες τὸν οἰκεῖον θυμὸν διεγείροντες, τοῖς κατ' αὐτῶν φερομένοις ἀπὸ τοῦ τείχους

D

ἐξαγειρούμενοι. οὐδὲ γὰρ οἱ τῆς πόλεως τῆς πόξι- A
κῆς κατημέλουν, ἀλλ' ἐκρώννυ τῷ τότε μᾶλλον
ἐναργῶς καὶ ἐπιτηδείως, πᾶσιν τοῖς ἐκ τῆς πλη-
σίον χώρας συρρεύσασι Σκλαβίνοις τοῖς τόποις
ἐκείνοις κατασκηπτόμενοι, ὧν οὐδὲν ἔστιν ὅτῳ τῶν ἄλ-
λων εὐεπιχείρητον, ὡς ὃ τις σκοπὸν βάλλειν, καὶ
μηδὲν, τῆς βελῶν αὐτοῖς τὴν ῥύμην ἀνύτειν φέρειν.

κς'. Ἀλλ' ὅτε βαλλόντων ἑκατέρων καὶ βαλλο-
μένων, ἰσοπαλῆ τε τὴν μάχην συνεστήσαντο οὐδέ-
τερα μοιρῶν, διαιρεθέντων πῃ τῶν Βαρβάρων, τὰ ἄλ-
λων, ὡς εἰκὸς, εὐτολμότερόν τι καὶ θρασύτερον, καὶ τῇ
θαλάσσῃ τὸ πρὸς ἑαυτοὺς ἀκροτόμητον, κλίμακά τε
ξυλίνην μεθ' ἑαυτῶν συνεπαγόμενοι, ὤθουν ἄγοντες B
εἰ πῇ ὕδασιν, πειρώμενοι δι' αὐτῆς ἀπείραν ὁπῇ τύχοι,
μηδένα λόγον τοῦ ἐκφυγεῖν κατ' αὐτῶν πεμπομένων
ποιούμενοι. μέχρι γὰρ τοῦ πλησίον γενέσθαι, ἀκάλυπτον
τὰ σώματα, νηχόμενοί τε ὑπὸ ὕδατι, καὶ ταῖς κεφαλαῖς
ἀσπίσι προβεβλημένοι. ὅτε δὴ ἐγγὺς ἐγένοντο,
τὸ ὕδωρ ἀποδυσάμενοι ῥωμαλαιότερον ἀντεῖχον
ταῖς βολαῖς προσπαλαίοντες, ταῖς ἀσπίσι μόναις
φέροντες ὑπὲρ κεφαλῆς. εἶτα τὴν κλίμακα θᾶττον
τοῦ τῶν ἐπάλξεων ἀπολκύσαντες, ἐπιχείρουν δι'
αὐτῆς ἀπείραι καὶ εἴσω χωρῆσαι. ἀλλὰ προέφθασε τὸ
βεβουλευμένον ὁ θάνατος, καὶ πρὶν ἀκριβῶς σκῆψαι
πῶς τὴν ἐπίνοιαν συμπεράνωσι, τῆς ζωῆς ἀπε-
λύοντο. μόνον γὰρ ἐπὶ ταῖς βαθμίσι τὰ ἴχνη ἐκείνης, C
καὶ δίκην χαλάζης πυκνῆς οἱ λίθοι κατ' αὐτῶν ἀφε-
θέντες, ὁμοῦ τῇ θαλάσσῃ καὶ τῷ ὀλέθρῳ τούτοις
ἐξαπεσκέδασαν. οὐ τούτοις ὁπλισθέντες πᾶσαν χω-
ροῦσιν αἱ νῆες, οὐδενὸς ἄλλου τοιούτου τέως ὑπαρ-
χόντος πολεμικοῦ ἔργου· μόναις δὲ ταῖς ἀπὸ τῶν βε-
λῶν νιφάσι, καὶ αὐτὸν τὸν ἀέρα συσκιαζούσαις,
ἐβαλλον ἀπὸ μηχάνης οὐδὲν ἧττον καὶ αὐτῶν βαλλο-
μένων· τοῖς τε βέλεσι πεμπομένοις δυσέρως καὶ ὀλί-
γα διημαρτημένοις, καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν πετροβόλων κατα-
φοραῖς· ὧν καὶ αὐτὸς μόνος ὁ ἀφὲ τοῦ ἀέρος εἰσιόμε-
νος ῥοῖζος, ἔκπληξιν τοῖς Βαρβάροις ἐναπεργάζετο.

κζ'. Ἤδη γὰρ καὶ ὁ λεγόμενος Νικήτας, ὁ παρὰ
τοῦ Βασιλέως σταλείς, ὃ τεῖχος ἅπαν διήρχε- D
το, τὸν δῆμον παρακαλῶν. Ἄνδρες, λέγων,
Θεσσαλονικεῖς, ἄλλα μὲν εἶχον παρὰ τοῦδε πε-
ρὶ ὑμῶν ὑποληψίν, καὶ οὐκ ἂν οὕτω γενναίους
καὶ πρὸς ὃ ἔργον τοῦ πολέμου πλημμελεῖς ἔκρινον
εἶναι, μηδὲν τοιοῦτον μήτε πειραθέντας πάλαι, μή-
τε κατεργάσασθαι. νυνὶ δὲ, τοῦ παράγματος ἡ
ἀκμὴ, οὐκ ἀγεννεῖς ἔχειν ταῖς παρ' ὑμῶν πρέπον
ἐλπίδας. ὁρῶ γὰρ πάντας ὑμᾶς τοῖς τε σώμασι
σφριγῶντας καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀνδριζομένους, καὶ ὅλοις
ὅλους τοῦ προκειμένου, τοῦ ἀντιπάλων καταγε-
λῶντας, καὶ τὰς μηχανὰς αὐτῶν γενναίως ἐκτε-
πομένους. καὶ οὐδὲν ἀπεικὸς προσήκετε. καὶ

efferat. Nam neque oppidani, jaculandi artem neglexerant, sed ea acrius dexterioreque conatu utebantur, omnibus qui ex finitima regione confluxerant, Sclavenis, iis in locis disposi- Sclavenorum sagittandi felicitas.
tis, quibus in reliquis nihil sic expeditum, quam ut rite collineent, & scopum feriant, nec ruentia ipsorum jacula quicquam sustineat.

XXVI. Hoc autem modo, dum utrique jaculis & ictus darent & acciperent, fortique dimicatione pugnam ancipitem facerent, Barbarorum quidam à suis divisi, reliquis, ut par est, majori audacia ac præfidentia freti, e navi in mare prosilientes, atque scalam, quam in aquis peliebant, secum ferentes, ea in murum evadere tentabant, nullam rationem habentes eorum quæ inde in illos præsidiarii mittebant. Cum enim necdum prope omnino essent, corpora tegebant aquis innatantes, capita scutis circunsepti. Ubi autem jam prope venissent, Temeraria audaxque aggressio eventu cassa.
ac aquis exissent, robustius resistebant, ictibus colluctantes, cum scuta solummodo in capitibus ferrent. Tum scala celerrime propugnaculis admota, per eam ascendere, atque intro pervadere tentabant. Verum mors consilium prævertit, vitaque extruduntur, ejus tantæ rei perficiendæ modo necdum dispecto. Vix enim gradibus vestigia admoverant, cum grandinis instar spissa lapidum vis in eos missa, & mari & letho profligavit. In his omnes retroversæ naves, nihil simile imposterum ausæ sunt: tantummodo sagittarum nimbis, qui & aerem ipsum obtegebant, eminus incessebant: cum & ipsi nihilominus telis incesserentur, scite directis, parumque ab scopo aberrantibus, &, e balistis ac catapultis, emissis lapidibus, quorum vel solus per aërem conceptus fragor, stuporem Barbaris incutiebat.

XXVII. Jam enimvero & supra laudatus Nicetas, ab Imperatore missus, murum omnem percurrebat, populum animans: *Viri*, dicens, *Thessalonicenses: alia de vobis antea existimabam, nec adeo generosos & ad sustinendum prælium audaces putabam, cum nihil tale antea experti sitis, aut præstiteritis. Nunc vero ipsum vertens summum discrimen, nihil de vobis degeneres spes sinit habere. Etenim vos omnes video tum corporibus vegetos, tum fortes animis ac strenuos, totosque in rem intentos ac alacres, qui hostibus insultetis, eorumque machinas robusto conatu evertatis. Ac sane nihil alienum ab officio agitis. De* Niceræ auxiliarij Ducis præclara opera, & δίκαιος cura.

vobis enim ipsis certamen est (viris scili- A *cet præclaris atque ornatis, tum corporis ipsa indole præstantiaque, tum animorum egregiis dotibus) deque reliqua civitate, qua cum, nihil earum rerum quæ pluris merito sunt, majori splendore certaverit. Hoce enim oblato periculo, si modo superieres evaseritis, omnium vobis officiis debita laus comes erit: sin autem quidpiam eorum, quæ invisa sunt, ac quæ Barbari comminantur, acciderit, nihil est cui tanta calamitas probrique magnitudo assimilari possit. Quamobrem forti animo state, qui tum patriæ, tum vobis ipsi victoriam paretis; nec terga dederitis hostium manibus, neve novum mundo exemplum, cum exigua socordia tanto* B *commutato periculo, reliqueritis* Hisce hortamentis animato populo, omniumque animis haud exiguo prælii ardore immisso, audaciam præstans ritu militari Urbem lustrabat. Dux vero ac Prætore, velut sui mali oblitus (tametsi illud grave erat, ex eo quem retuli casu, ac quam pro ipsius virtute, majore dolor cruciaret) mula vectus, non divaricatis pedibus, sed e transverso illi insidens, ut contusorum membrorum dolores concedebant, ipse quoque circuibat; eos, qui majoribus animis, dexterioresque sagittarii essent, in necessariis quibus- C dam muri locis constituens, ut tum sua ipsi virtute, tum eos qui e vicino essent imitationis studio excitantes, rem belli rite disponerent.

Leonis Prætoris ægro corpore diligentia.

Imperatorium prudens consilium.

XXVIII. Verum Barbari, non semel duntaxat, sed & sæpius per omnem illum diem ingeminato impetu, magis quam antea animis perculsi, retrocedentes, pugna quæ mari est, ex composito relicta, navibus sese subducentes, ad orientalis littoris oram applicuerunt. Ibi navibus desilientes, adversus eos, qui in altiore muri parte stationem habebant, jaculis rursus concertabant, quo loco porta prominens mari adjacet, *Roma* nuncupa- D ta: ubi ad multam noctem pugnatum est. Tum velut delassati certamine, in navibus se silentio continuerunt; id forte deliberantes, quomodo insequenti die impetum darent, & ad alias machinas sese accingentes. Jam verò nos quoque parumper pugnæ labore levatos, alia rursus incessit cura, ut scilicet omni circum civitate qui in propugnaculis constituti essent, vigilias agerent, Barbarosque observarent, ne ullis per noctem cuniculis ac insidiis clam muro obrepentes, ejusque potiti, negotio omni liberarentur. Sunt enim ad hæc maxime inge-

γὰρ ὑμῶν αὐτῶν ἐστὶν ὁ ἀγὼν, ἄνδρων ὑμίων, καὶ τοῖς εἴδεσι καὶ τοῖς ψυχικοῖς προτερήμασι, καὶ περὶ τῆς λοιπῆς πόλεως, ἧς οὐδὲν ἐείζῃ τῶν ἀξιολόγων εἰς περιφανὲς. ὑπερφέρω γὰρ ἡμυθμένοις τὸ τῇ δὲ κινδύνου, ὁ παρὰ πᾶσιν ὑμῖν ἔπαινος ἐπιφείλεται· παθοῦσι δέ τι τῶν ἀξιολήπτων, ὧν οἱ Βάρβαροι κατηπείλίωται, οὐκ ἔστιν ὅπου τὸ συμφορὰν εἰκάζῃ, ἢ τῆς αἰχμώσης ὁ μέγεθος. Διὸ τῶν ζῆτε ἡμεραίως τῇ τε πατρίδι, καὶ ὑμῖν αὐτοῖς τὸ νίκην περιποιούμενοι, καὶ μὴ δῶτε νῶτα χερσὶ πολεμίων, μὴ δὲ κενόν τι καταλίπητε τῷ βίῳ δίκημα, μιχθῆς ῥᾳδυμίας κίνδυνον ἴσοδύναν αἰταλλαξάμενοι. ὑπὶς τοῖς παρακλητικοῖς ὑπαλείφων τὸν δῆμον, καὶ θάρσος οὐκ ὀλίγον ταῖς ἀπόντων ψυχαῖς εἰπεὶς, τὸ περιόδου ἐποιῆτο. ὁ δὲ δὴ Στρατηγὸς, ὥσπερ τῶ οἰκείου πάθους ἐκλελησμένος, καίπερ χαλεπόν τε ὄντος, ὃς οὖ προείπομεν πλώματος, καὶ μείζονα τῆς δυνάμεως τὸ ὀδυνῶν περιχυθέντος, ἡμίονον μὲν ἐπιβὰς, οὐ περιεδίδου, ἀλλὰ ἐπὶ πλευρὰν, καὶ ὡς αἱ τῶν πλαθέντων μόγις ἀλγηδόνες ἐπέπεπον, περιῄει καὶ αὐτὸς, τοῖς προθυμοτέροις τῶν ἔξωτῶν κατά τινας ἐρημώδεις τόπους τῆ τείχεις ἐστηκότων, ὡς δὴ ὃ κατ' αὐτοὺς τυχὸν, καὶ τοῖς πλησίον προσὸς μίμησιν ἐρεθίζοντες, τὰ προσὸς τὸν πόλεμον διατίθεντο.

κη'. Οἱ Βάρβαροι δὲ, οὐχ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλάκις διὰ πάσης ἐκείνης τῆς ἡμέρας συνεφορμήσαντες, μᾶλλον ἢ πρότερον πεπληγμένοι προὸς τοὐπίσω χωρήσαντες, ὑφ' οἷ συνήθματι τῷ προὸς καθ' ὕδατα λιπόντες μάχην, ὑποδυνόμενοι ταῖς ναυσὶ, καὶ τῶν προὸς ἀνάπλοὰς ὅπῃ τῆς πόλεως αἰγιαλῶ προσορμίζοντο. Εἶτα τῶν ναῶν ἐκβαίντες, πάλιν τοῖς βέλεσιν ἐχρῶντο καὶ τῶν ἐκ δόσε λαχόντων τῷ ἐάσιν ἐν τῶ μετεώρῳ τείχῃ, ἔνθα καὶ πύλη τις διεξέχῃ Ρώμα καλουμένη, χθονιάζουσα τῇ θαλάσσῃ. οὗ δὲ μέχρι βαθείας νυκτὸς μαχησάμενοι, καὶ ὥσπερ κεκμηκότες τῇ ἀγωνίᾳ, καθησύχασαν ἐν ταῖς ναυσὶ, τάχα σκεπτόμενοι πῶς ὑπερβῶνται τῇ ἐξῆς ἡμῖν, καὶ προὸς ἑτέρας μηχανὰς σκευαζόμενοι. ἤδη δὲ καὶ ἡμᾶς τῶ πολέμου μικρὸν ἀνεθέντας, ἄλλη πάλιν φροντὶς ἐπεισήρχετο, ἐπαγρυπνῆν τοὶ ἐν ταῖς ἐπάλξεσι διὰ πάσης κύκλωθεν τῆς πόλεως, καὶ ὑποβλέπεσθαι τοὶς Βαρβάροις, μή τινα λόχον νυκτερινὸν, ἢ ὀρυχὴν λάθρα πεποιηκότες, καὶ ἐν τῶ τείχῃ ἥκοντες ὃ πᾶν ἐξανύσωσιν. εἰσὶ γὰρ οὐ-

φυξὶ τοῖς ταῦτα μάλιστα, ἅμα ὦ τε εἰκονίζεσθαι τοῖς δ' ἔργοις χαριζόμενοι, πάντα κίνδυνον εἰς μηδὲν ὑπέμενον, εἰ δὲ μόνον τοῦτο σκοποῦντες τῇ καταρξάσῃ τῶν βουλευμάτων, καὶ πάλαι τὸ εὐθύτιον, ἢ ὡς ἐφώραστο, τέλος ἐκβῇ τοῖς τολμήμασι, δόξαν ἔχειν ἠρώνται, ὃ τοῖς ἀδυνάτοις πειρᾶσθαι πολυπρᾶγμον ὑπῆρξε. τούτου ἕνεκεν πᾶσαν ἐκείνην ἐπαγρυπνοῦντες νύκτα, οὐδὲ ἑαυτοῖς τὰ προηγωνισμένων μεμφόμενοι, τοῖς τοσοῦτον ἤλθομεν θάρσους, ὡς καὶ αὐτὸν τὸν Καθηγούμενον τῶν Βαρβάρων ἐς θαύματα γενέσθαι, καὶ τοῦ πολλοῦ ποιεῖσθαι μαθεῖν ὕστερον τὰ αἴτια, πῶς τοῖς ἑκάστην προσβολὴν οὕτως δυσρείας ἀντέχομεν, καὶ ὧν τοῦ ἡμῶν ἐλπίδος αὐτοὺς ἀπεπαίσαμεν. B

κθ'. Ἀλλ' ὅπερ κήρυξ ἐπὶ ὄψιας ὁ ὄρθρος τὴν δευτέρας τῆς πολέμου ἡμέρας, καὶ τῶν προσβεβλημένων ἤδη χαλεπώτερα καθ' ἡμῶν ὑπὸ τῶν Βαρβάρων ὑπενοήθη, σκάμμον πάλιν οἱ Στρατηγοὶ τοῖς φρονήσει τε ἑκάστου θυμὸν διεγείροντες, καὶ ὃ καθ' ἑαυτοὺς προθύμως εἰσηνεγμένοι. τῆς ἡλιακῆς ὧν ἀκτῖνος τὸν ἀέρα διειλαμψάσης, ἐφώρμησθαν ἐπὶ αὖθις τὴν νεὼν σκηνοῦντες οἱ Βάρβαροι πρὸ τείχους ἀφαπαρέντες, καὶ κατὰ τινας τόπους τοῖς φάλαγξιν ἑαυτοὺς διελόμενοι, καὶ δὲ ταῖς διεξόδοις τῶν πυλῶν μᾶλλον συρρύσαντες, ὅλῳ σκότῳ τῷ καθ' ἡμῶν αὐτῶν τῷ πάντοπλίᾳ. C οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν τοῖς τόξοις, ἕτεροι δὲ χερσὶ πόντῳ βριτῇ τῶν λίθων ἐπέχρωντο. ἄλλοι τοῖς πετροβόλοις ἐπικαθήμενοι, ταῖς ὑπερμεγέθεις σκείνας τῶν πετρῶν χαλάζας μετεωρίζοντες ἔπεμπον, καὶ πολυειδὴς τις ἐπῆν ὁ καθ' ἡμᾶς ἀπειλούμενος φόνος, καὶ πάντοθεν περιπλῆξαι προσαπείλει, φοβερὸν ἐποίει τῷ πεῖραν τοῖς προσιοῦσιν. καὶ γὰρ κατ' μίαν τῆς ῥηθείσης πύλης ἑπτὰ πρέπουσαν πετροβόλοις, πάντοθεν περιπεφραγμένοις, οἷς διερχόμενοι τῷ Θάσιον, προσῆν τῷ τοιούτῳ χρείαν προσπαρεσκεύασθαι. καὶ μὲν ξυλοσωρίτιδες τινὰς κλίμακας ἀπὸ κρύ τούτων τῷ τείχει προσαπελθόντες, ἀνέναι δι' αὐτῶν ἐπειD ρῶντο, τοῖς ἀπὸ τῶν πετροβόλων ἀφιεμένοις λίθοις τὸ ἀσφαλὲς αὐτοῖς σωτηρούμενοι. οὐ γὰρ ἐῶν ἐνδελεχῶς ἐνεργοῦντες ἐκεῖνοι προσπίπτειν ἀδιαλείπτως τῷ μετεώρου τείχους τινά. καὶ δὴ εἰς ἔργον αὐτοῖς ἔφθασαν ἂν τὰ βουλευόμενα, ἤδη τῷ κλίμακα ταῖς ἐπάλξεσι τοῦ προτειχίσματος ἀνελκύσασιν, εἰ μὴ θεία τις δύναμις ἄνδρας τινὰς τολμηροὺς καταπηδῆσαι τοῦ τόπου ἐνίσχυσεν· οἱ καὶ δόρασι πρώσαντες τοὺς Βαρβάρους, προὔτρεψαν σὺν τῇ κλίμακι πίπτειν ἐναπερείσασθαι. οὕτω δὲ καὶ τῷ ὑπονοίαν τοῦτο εἰς μηδὲν προβῆναι ἐωρακότες

Anioſi, & ubi mox deliberaverint, opus aggrediuntur, nullo periculi metu deterriti; atque unum hoc ſpectantes, ut quod conſultum viſum fuerit, hoc adoriantur: ac licet forte contrario res exitu cedat, quam exiſtimaverant, gloriæ ſibi ducunt, quod projecta temeritate ac audacia, ad ipſa quoque impoſſibilia aggreſſi ſint. Quamobrem totam illam noctem pervigiles, nec de navata jam opera queruli, ad tantam præfidentis animi devenimus audaciam, ut & ipſe Barbarorum Ductor in admirationem adductus pluris habuerit ſcire poſtea cauſam, qua ſic ſtrenue ſingulis aggreſſionibus reſtiterimus, & multo quam ipſi expectaverant generoſius. Barbarorum adeundis periculis prona audacia.

XXIX. At cum mane, ortumque diluculum, ſequentis diei prælii præco adſtitiſſet, jamque Barbari graviora in nos anteactis adinveniſſent, novus noſtris Ducibus labor incumbebat, ut ſingulorum animos excitarent, & quod in ipſis erat alacre offerrent. Aere itaque polaribus radiis colluſtrato, rurſus quoque Barbari navibus exſcendentes, impetum dedere, muro circumfuſi; certiſque quibuſdam locis, cohortibus diviſis, ad portarum præcipue exitus confluentes, qua licebat, omni armorum vi in nos præliabantur. Alii namque jaculis, alii lapidum, quos manu mittebant, tonitruo utebantur: plerique baliſtis ac catapultis inſiſtentes, immanes illas ſaxorum grandines ſublimi impetu jactabant; eratque, qui ab illis nobis impendebat, multiformis interitus, ingruenſque undequaque impetus, in quos incideret, tremendum experimentum dabat. Etenim adverſus unam portarum, quam dicebam, ſeptem catapultas undique conſtipatas ac communitas erexerant, quas Taſum percurrentes, ad hoc negotii ante paraverant. Prætereaque ſcalas quaſdam ex lignis compoſitas illic adverſas muro applicantes, per eas aſcenſum moliebantur, ſaxis per catapultas retortis ſeſe tuentes, ut rem incolumes præſtarent. Non enim ſinebant, ſic continua ſaxa ejaculando, ut ex altiori muri parte innoxie quiſquam procumberet. Ac certe jam voto potiti eſſent, ſcala ſemel anterioris muri propugnaculis admota, niſi divina quædam vis, viros quoſdam audacis animi, ut loco irruerent, Barbaroſque haſtis vulneratos, una cum ſcalis retro præcipites darent, fortiore niſu roboraſſet. Sic vero hanc quoque molitionem eis caſſam ceſſiſſe, arrepta- Porta, Roma, validius tentata. Ad murum admota ſcala & depulſa.

que fuga ſcalam deſeruiſſe videntes, adeo animos auximus, ut & riſum in eos moveremus, & majori, præ heſterna die, alacritate jacula intorqueremus, & ex machinis ſaxa revolveremus, ac, nec vel minimum ad muros accedere illis permitteremus; licet & ipſi, fæviori rabie conciti, ſuum agreſtium more dentes acuerent, &, ſi fieri poſſet, nos viventes iis dilaniare vellent. Quantum enim illorum in nos tremendus furor? Quomodo exuperantem iratum vim prodebant? Nempe intime animis fremebant, &, actis ex ore ſpumis, in ſe latentem dæmonem indicabant, ne cibum quidem tota illa die ſibi indulgentes, ſed insatiabili pugnæ ardore, æſtu illo graviſſimo, ne ſentientes quidem an corpora induti eſſent, eaque ejus generis, quæ labore delaſſarentur, ſolque capitibus imminens exureret: Unum hoc ſolicite agentes, ut aut Urbem vaſtarent, ſuumque in nos furorem exſatiarent; aut, ſi minus res cederet, vita quoque projecta, ipſi ſeipſos armis conficerent. Semel enim accenſus Barbaricus furor, non prius a movente eum dementi impetu ceſſaverit, quam vel ſuum ipſius, vel adverſarii cruorem fuſum conſpexerit.

XXX. Quod enimvero muro propinquare haud eis periculo vacabat, jaculis ac catapultis omnia permittebant. Seſe enim ordine componentes, tantaque diſtantia ſemoti, quantam jactus proprii, necdum remiſſo impetu ſuperarent, ut Urbem incefferent, ſcutis vallati, totique in rem pugnæ intenti, haud ſecus ac ſtatuæ quædam, ex ære fuſæ, ſeu ex alia quadam duriore materia conflatis corporibus, ſtabant, immenſo quodam, & quod verbis narrari non poteſt, durantes ac concertantes prælio. Nam ſole medium agitante diem, dum & radiorum jactu, majore præ horis aliis aerem ardore exurit, vi ipſa ardentis æſtus, innata ſibi velut accenſa rabie, dementique illo furore ſuperbia mentis excitato, ad aliud obſidionis genus (& cogita quam dirum!) impetum transferunt. Etenim ex quatuor portis, ad orientalem Urbis oram aditum pandentibus, duas igne abſumere decernunt; quam diximus, Romam, & quam Caſſandreoticam vocant: hoc nimirum reputantes, ſi illis incenſis, intra murum exteriorem iis penetrare liceret, ac murum ſublimem ſubire, citra dubium, etiam his, quæ intus erant, noxam illaturos, omneſque ad unum in Urbem compulſuros, conſtitutis ex

Stratagema; incendiæ una & altera Urbis portæ.

φυγῇ τε χρησαμένων, ὡς τὴν κλίμακα καταλιπεῖν, εἰς τοσοῦτον ἡμεῖς ἤλθομεν θάρσος, ὡς καὶ γηθῆναι κατ' αὐτῶν, καὶ προθυμότερον τῆς ἄλλης ἡμέρας τοῖς τε βέλεσι χρῆσθαι, καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν πετροβόλων λίθοις, καὶ μηκέτι συγχωρῆσαι αὐτοῖς, κἂν προὶς βραχὺ προελθεῖν τοῦ τείχους, κἂν ὁπωσοῦν προὶς μαινικώτερον ἐξαφθέντες καὶ αὐτοὶ, δίκην συῶν ἀγρίων τοὺς ὀδόντας παρέθηγον, καὶ εἴπως οἷόν τ' ζῶντας ἐθέλειν ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς διασπάσασθαι. οἵᾳ γὰρ ὑπ' αὐτῶν φοβερὸν καθ' ἡμῶν μεμηνότων; πῶς τῆς ὑπερβαλλούσης ὀργῆς ἐποιοῦντο τὴν ἔνδειξιν; ὁπότε βύβλον ἔδρυπτον, καὶ τοῖς ἐκ τοῦ σώματος πεμπομένοις ἀφροῖς τὸ δαιμονιῶδες αὐτῶν προεδείκνυντο, καὶ τροφῆς μεταλαβεῖν οὐχὶ πάσης ἐκείνης τὴν ἡμέραν βουλόμενοι, ἀλλ' ἀκρήτους ἔχειν τοῦ πολέμου ἐν ὕπνῳ λαβροτάτῳ καύματι, καὶ μηδ' ὅτι σώματα προὶκειτο, καὶ καμάτῳ δαμαζόμενα, καὶ ὑπ' ὑπερ κεφαλῆς ἡλίῳ καυσόμενα, πάντελῶς ἀλογιστοῦντες· τοῦτο δὲ μόνον δεινὸν φρενιτίδος ἔχοντες, ἢ πορθῆσαι τὴν πόλιν, καὶ τὸν καθ' ἡμῶν αἷματος ἐμπλῆσαι θυμόν, ἢ μὴ προσβαίνοντος τούτου, καὶ τῆς ζωῆς ἀπειπεῖν, καὶ ἑαυτοὺς τοῖς ὅπλοις διαχρήσασθαι. θυμὸς γὰρ ἅπαξ βαρβαρικὸς ἐξαφθεὶς, οὐ πρότερον τῆς κινούσης αὐτὸν ἀλογίστου ὁρμῆς ἀποληξάσε, μέχρις ἂν ἢ τοῦ οἰκείου αἵματος, ἢ τοῦ ἐξ ἐναντίας ἀντιπαράσχοντος, ἴδῃ τὴν ἔκχυσιν.

λ'. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ προσαπλάζειν αὐτοῖς ὡς τείχει οὐκ ἀκίνδυνον ἦν, πάντα τοῖς βέλεσι καὶ τοῖς πετροβόλοις ἐπέτρεπον. σιχνὸν γὰρ ἑαυτοὺς καταπάζαντες, καὶ τοσοῦτον ἀπεσάντες, ὅσον τὰς βολὰς αὐτῶν μήπω τὴν ὁρμῆς ὑπερεισούσης τῇ πόλει προσαποῖσθαι, πᾶς ἀσπίσι τε φραξάμενοι, καὶ ὅλοι τῆς ἀγωνίας ἠμόμενοι, ἵσαντο καθάπερ τινες ἀνδριάντες ἐκ χαλκοῦ, ἢ τινος ἄλλης στερροτέρας ὕλης συμπεπηγότα ἔχοντες σώματα, μυελῷ τινι καὶ ἀνεκδιηγήτῳ καρτερούντες πολέμῳ, καὶ προὶς τὸν πόλεμον ἀμιλλώμενοι, τῷ γὰρ ἡλίου κατὰ μέσον ἄγοντος τὴν ἡμέραν, ὅτε καὶ ταῖς βολαῖς τῶν ἀκτίνων τὸν ἀέρα πλέον τῶν ἄλλων ὡρῶν διαπυροῖ, τῇ ἀκμῇ τοῦ καύματος ὥσπερ τὴν φυσικὴν ἐκκαυσάμενοι λύσσαν, καὶ τὸν ἄλογον ἐκεῖνον θυμὸν ταῖς ἐπινοίαις προσπερθίσαντες, ἐφ' ἕτερον εἶδος πολιορκίας (καὶ σκέψει πῶς χαλεπὸν) τὴν ὁρμὴν μετηλάγοντο. τεταρσὸν γὰρ πυλῶν προὶς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς πόλεως διεξαγουσῶν, ἐσκέψαντο τὰς δύο αὐτῶν πυρὶ τεφρῶσαι, τήν τε ῥηθεῖσαν Ρώμιον καὶ τὴν Καασσανδρεωτικὴν καλουμένην. τοῦτο δὲ τῇ ἀμαυρᾷ ἠνώμων, ὡς εἰ δυνηθεῖεν τὸ ἔξω πυλῶν καιομένων, εἶτα χορῆσαι τοῦ προτειχίσματος, καὶ ὃ μετέωρον ὑποδύσαν τεῖχος· μηδένα φόβον ἔχον προὶς ὃ ἐκ τῶν ἔνδον κακουργῆσαι, ἐκ τῆς πόλεως ὑφ' ἓν συνελάσαι, ἐξ

ἐνδυτίας τοξοφορησάμενοι ζεξόας βύστριχας καὶ δέ- A
νεσι, ὡς δὴ τῇ συνεχείᾳ τῶν βελῶν, μὴ ἐᾷν
ἀκινδύνως προκύπτειν τὴν ἔνδον πολύ.

λά. Καὶ δὴ τὸ πρᾶγμα οὕτως ἐπήρξατο. ἀμάξας ἐφολκάδας, ἐπιτηδείας ὑπὸ αὐτῶν πρὸς ἁλιείαν βραχυπόρους νῆας, αἷς πρὸς τὸ ἁλιεύειν τῶν ἰχθύων οἱ καθ' ἡμᾶς ἁλιῆς ἐκέχρηντο. ἔτι δὲ καὶ πίτυν ἄλλων ξύλων πλῆθος καὶ φρυγάνων σωρείαν, ἄπνα πίσσῃ καὶ θείῳ καπνίζοντες, καὶ ταῖς ἁμάξαις ἐποδιώντες, ἕρπειν ἐποίουν ἄξονας, ἄγοντες αὐτοῖς ταῖς χερσίν, ἕως ἔφθασαν μέχρις αὐτῶν τῶν πυλῶν. εἶτα πρὸ ὕλῃ ἐκείνῃ ὑφάψαντες, καὶ ὀπισθόποδες ταῖς ἀσπίσι φραξάμενοι πρὸς πυὶ B
ζεξόας χωρήσαντες, ἔλαθον ὃ βεβουλημένον εἰς ἔργον ἀγαγόντες. ὃ πῦρ γὰρ τὴν ὕλης λαβόμενον, καὶ πρὸς ἐπανεκαύμασι πρὸς μείζονα φλόγα διεγεῖρεν, τὴν μὲν ἔξω τῶν πυλῶν ὄψιν φαύλην, ἥτις ἦν ἅπασα σιδηρωμένη, πυρακτωθῆναι πεποίηκε, τὴν λαμπάδα δ' ἐς πρὸς ὃ εἴσω μετηχρεώσατο, ἐξαφθῆναι δι' ὅλου τὰς πύλας ἐπάλκασεν, ὡς μὴ βραχὺ τοῦτας καπαπτοεῖν, καὶ δέους οὐ τὴν τυχοῦσαν ἅπασιν ἐμβαλεῖν. μόνον γὰρ ὅτι, καθ' ὅλης ἐκηρύχθη πόλεως ἡ τῶν πυλῶν ἔκκαυσις, καὶ καθάπερ τινὸς ξίφους ἐστοχασμένου ταῖς ἀπόντων καρδίας, οὕτως ἀγωνίοις καὶ ἐκμώδεις πρὸς ἀλλήλους πεποίηκε, ταῖς μορφαῖς ἀλλοιώσασας, καὶ πᾶσι χρῆναι ἀθέσμου C
προδιδωκόσας ἐλπίδα. Ὡς γὰρ οἱ πρὸ βραχέως πρὸς τείχεσιν ἐξαλλόμενοι, καὶ πρὸς τὸν δεῦρο μάχης ἀγῶνα ἀλλήλοις ἐγκελευόμενοι, πρωϊκῶν ἀδρανέστεροι ταῖς ἀληθείαις ἐδείκνυντο. αὐτὸ γὰρ τοῦτο, ὃ τὴ μηχανὴν ἐκείνην εἰς ἔργον ἐκβιῶναι, μαντεύεσθαι τὸ τέλους πρὸς ἀπόντων ἐδίδου ψυχάς. πλὴν ὅτι τὴν ἔξω πυλῶν πυρποληθεῖσαν, ταῖς ἔνδον ἡμεῖς τείχει νεοδμήτῳ θᾶττον προφραξάμενοι, ὑδατά τε ταῖς ἐπάλξεσιν, ὧν πρὸ
* μέσῃ. προαποθέμενοι σκεύεσιν ἐφυλαττόμεθα, * πότε Sera cautela & consilia.
δὲ πρὸς τοῦτας τυχὸν ἐφορμήσειαν οἱ πολέμιοι. ἵν' ὅτε τῆς κακουργίας δὲ αὖθις ἐπιχρήσωσιν, ἔχωμεν ὅπως τὴν φλογὸς ἀντιποιησόμεθα, D
καὶ τῆς ἐπιβουλῆς ἀπειράπους ταῖς πύλας διατηρήσομεν. ὃ δὴ καὶ γνόντες ἐκεῖνοι, οὐκ ἔτι ταῖς τοιαύταις κακοβουλίαις ἐχρήσαντο· ἑτέραις δέ τισιν ἔμελλον δεινοτέραις καὶ σοφοτέραις τὸν καθ' ἡμῶν ἐπιτηδεύειν ὄλεθρον, ὃν εὐθυμίᾳ μεθόδου τοῦ λοιποῦ δυνατὸν οὐ διακρούσασθαι, ἐπεὶ καὶ πᾶσαν μηχανὴν ὑπερβαίνοντα. πλὴν οὕτω τοῦ πυρὸς παυσαμένου, ὃ λοιπὸν τῆς ἡμέρας ταῖς πετροβόλοις ἐχρῶντο καθ' ἡμῶν καὶ ταῖς τόξοις, μέχρις οὗ ὁ νυκτερινὸν σκότος ὁ φῶς διεδίξατο, καὶ τῆς ἀγωνίας παύεσθαι μηδὲ βουλομένους αὐτοὺς κατέπαυσεν.

adverso solertibus gnavisque sagittariis, ut continua jaculorum grandine, neminem oppidanorum tuto prospicere ac emergere sinerent.

XXXI. Et machinamentum ita cœptum est. Minores naviculas piscatorias (cujusmodi scilicet nostris ad piscandum hominibus usus est) inversas plaustris imponunt; aliorumque præterea lignorum copiam & sarmentorum congeriem, pice sulphureque conspersam : plaustraque subeuntes, axes vertebant, ea manibus ducentes, donec ad ipsas portas pervenere : tum materiæ igni injecto, pedemque referentes scutis obtecti, & ad sagittarios sese recipientes, nobis prope insciis meditatum opus absolvêre. Ignis enim correpta materia, fomentisque in largiorem flammam accensus, exteriorem portarum faciem, ferro undique obductam, igne candentem fecit; flammamque in interiora derivans, omni ex parte ipsius ardoribus portas combussit : adeo ut paulo post corruerint, nec levem formidinem cunctis injecerint. Per omnem enim prope civitatem publicato incendio, ac velut gladio omnium cordibus infixo, sic pavore anxii actique tremore cives, ac vultu immutati, mitiorem spem omnem repente abjecerunt. Qui enim paulò ante muris assiliebant, seque mutuo ad pugnæ certamen animabant, leporibus timidiores reipsa extitere. Ipsum enim hoc, quod sic machina commodum exitum habuisset, cunctorum animis haud incerta conjectura de fine augurari præbebat. Nos enimvero exterioribus portis igne absumptis, interiores, muro de novo extructo, contexímus, aquarum vim in vasis repositam, in propugnaculis servantes, si quando & illas Adversarii incesserent; ut siquidem istud maleficii denuo aggrederentur, in promptu esset quo restingueremus incendia, atque ab insidiis liberas labisque immunes portas servaremus. Quod illi quoque intelligentes, nihil ultra maleficum istud commentum usurparunt : aliis tamen quibusdam dirioribus validioribusque exitium nostrum erant molituri, cujus depellendi nulla deinceps via nobis reliqua esset; tanta scilicet illorum vi, tantis nervis atque conatu, ut vim omnem machinarum excederent. Hoc itaque modo cum ignis cessasset, quod reliquum erat diei, catapultis jaculisque peractum est, donec nocturnis tenebris lux cessit, offusaque caligo & invitos à pugnæ certamine retraxit.

Noviſſimum ſtratagema ejuſque conſilium.

XXXII. Tum, cum pugnæ finem feciſſent, conſcenſis navibus, curaque animi parumper remiſſa, molitionis opus aggreſſi ſunt, cujus ſibi ipſi, ſolertia ſua ingeniique dexteritate inventores auctoreſque extiterant. Nempe, hoc illis conſilium, is ſcopus, ut experimentum ejuſmodi facerent, *ut ſi eo expugnari civitatem contingeret, bene eſſet; quod nullum aliud ad obſidendas urbes conducibilius videretur aut validius, & potiſſimum cum ex aquis pugna conſeritur, nec interjecta continens molitionis opus interrumpit: ſin vero cum aliis, quæ antea ipſi moliti eſſent, hæc quoque iis opera caſſa foret, eos, qui ad rem aggrediendam provocaſſent, & ut* B *tanta navigatio ſuſciperetur, fuco eis auctores extitiſſent, ferro trucidarent, tumque ad propria redirent.* Hoc igitur inter eos deliberato conſilio ipſo noctis obortu, varium illud & multiforme machinamentum adorti ſunt. Accenſis enim ubique luminibus, cunctiſque, quas conduxerant, navibus, binis conjugatis, & ut altera alteri cohæreſceret, denſiſque retinaculis & catenis ferreis earum latera colligantes, ne a ſeſe facile divellerentur, per malos in prora appenſos, ligna in medio eminentia, quæ vulgo nautis *catarria* dicta, ſurſum traxêre. Tum amba- C rum navium αὐχένας, quos vocant, (ac ſi *juga* dicas) interea per funes in capite intortos in medium aerem levantes, ſuoſque enſes ex proræ parte extraque navium diametrum exporrigentes, inauditum fidemque excedens ac portentoſum fraudis omnis ſolertiæque inventum, artificio illo commenti ſunt. In altum enim (uti dicebam) navium jugis protenſis, *longa quædam ligna tignaque, unum poſt aliud ordine collocantes, iis injecerant: locaque interjecta terra explentes in ſolerti hac machina, extremaque undique aſſeribus communientes, atque jugorum capita ad puppis partes validiſſimis vinculis adſtringentes, quæ in rem magis eſſent belloque conducerent, quam quæ in muro ad continentem erant, ſubtili eo invento artiſque ſolertia, turres effecere. His Barbarorum quidam armati impoſiti, robuſto corpore, audacique indole atque genio, qui extremum noviſſimumque militare conſilium in nos exequerentur. In mandatis enim acceperant, ut alii jaculis impeterent, eos, qui in interiori murorum parte inſederant; alii ſaxa immania, alii ignem, ipſumque arte confectum, atque in vaſculis teſtaceis antea para-

Vid. Poll. l. 1. c. 1.

* All. *parva*, ſed Græca; μακρά, nec aliud congruit.

Factitiæ ex navibus turres, exque illis aggreſſio.

λβ'. Εἶτα ἐπειδὴ τῷ πολεμεῖν ἐπαύσθημεν, ταῖς ναυσὶν ἐμβάντες, καὶ τὸ μικρὸν ἡσυχάσθημεν, ἤρξαντο τῷ δράματος, ὅπερ ἦσθα ταῖς ἑαυτῶν δεινότησι παρεξευρηκότες. Ὃ δὲ δὴ τοιαύτῃ αὐτῶν ἀπόπειρα ἐμποιοῦν, ὡς εἰ μὲν δι' αὐτῆς δυνηθεῖεν τὴν πόλιν παρελθόντες, οὗ αὐ ἔχθει, ἀφ' ὃ μηδὲν ἄλλο τῶν εἰς πολιορκίαν συντεινόντων ἴσα δύνασθαι τούτου, καὶ μάλιστ' ὅταν ἀφ' ὑδάτων ἦσιν ἡ μάχη, ἃ μὴ μεσιτεύῃ χέρσος τις ὑπερβουλὴν ἀμαχόπουσα. Εἰ δέ γε μὴ τῶν ἄλλων, ὧν παρεσκεύασθαι, καὶ τοῦτο εἰς μηδὲν αὐτοῖς συντελέσαι, ἀλλ εἰς τοῦτο προορμήσασθαι αὐτοὺς, καὶ τοσοῦτον πλοῦν ἀμανύσαι μάτην ἀποπλεύσασθαι, τοῖς ὅπλοις ἀμαχεῖσθαι, καὶ οὕτω σὺν τοῖς ἰδίοις ἀπαίρειν. Τοιαύτην οὖν πρὸ ἑαυτῶν θέμενοι τὴν βουλὴν, ἐπὶ καταρχὰς οὔσης τῆς νυκτὸς, τὸ ποικίλον καὶ πολυειδὲς ἐκείνου ἀπήρτησθε μηχανήματος. ἐξάψαντες γὰρ πυκνοὺς φῶτα, καὶ πάσας αὐτῶν τὰς νῆας ἀνὰ δύο συζεύξαντες ἑτέραν τῆς ἑτέρας ἐχομένην, καὶ πρὸς καλοῖς ἰσχυροῖς καὶ σιδηραῖς ἁλύσεσι τὰς ἑκατέρων πλευρὰς συσφίγξαντες, ὡς δὲ μὴ ῥᾳδίως ἀφίεσθαι, ἀνείλκυσαν ἀφ' ὧν ἀνὰ μέσον ὑπερηρμένων ἐξαρτύων, τὰ ἀφ' μέσου ὑπερβεβληκότα ξύλα, ἀ τοῖς ναυπηγοῦσι κατάρτια καλοῦσιν ἔνιοι. Εἶτα τοὺς τῶν ἑκατέρων νεῶν αὐχένας ἀνὰ πύτισι, ἀφ' ὧν εἰς τὰ κεφαλίδα τρεφομένων ὀρθίων μέσον που τοῦ ἀέρος μετεωρήσαντες, ἅς τε ἀπάρτας αὐτῶν ἐκ τοῦ ἀνὰ μέσον μέρους, καὶ πέρα τῆς τῶν νεῶν ἀμφοῖν ὑπερβεβληκότες, ξύλον ἓν ἐκ πρηλαγμένον πυρὸς ἀμὰ τοῦ τοιούτου τεχνάσματος ἐτεκτήναντο. ὑφοῦ, γὰρ ὡς ἔφην, τῶν αὐχένων μετεωρηθέντων, ἔβαλλον ἐν αὐτοῖς ὑπερθέντες μακρά τινα ξύλα εἰκῆ ἄλλο κατ' ἄλλο, καὶ τὸν ἀφ' μέσου τόπον γεώσαντες τῇ σεσοφισμένῃ ταύτῃ μηχανῇ, ἅ τε πέρατά τε πάντοθεν σανίσι καταφραξάμενοι, καὶ τὰ ἄκρα τῶν αὐχένων ἐν τοῖς ἀνὰ μέσον μέρεσιν, ἄλλοις εἰκαιοτάτοις δεσμοῖς ἀσφαλισάμενοι, πύργους τινὰς, τῶν εἰς τὸ χεῖρον ἐν τῶν τότε καθισταμένων χερσωδεστέρους, τῇ ὑπονοίᾳ ταύτῃ κατετεχνάσαντο. ἐν οἷς ἐνόπλους τινὰς Βαρβάρους ἐπεμβιβάσαν, ῥώμῃ σωμάτων καὶ πολεμείᾳ φύσεως ἀνεσταλμένους, τὸ καθ' ἡμᾶς ὑστάτιον ἐκ τελευταίαν ὑπερβουλὴν ἐνεργήσοντας. ἐπέτρεπον γὰρ τοῖς μὲν αὐτῶν βάλλειν τοῖς τόξοις κατὰ τῶν ἐνδοτέρων τοῦ τείχους ἑστώτων, τοῖς δ' ἐπὶ τῆς χερσηλήσι λίθοις, ἄλλοις πυρὶ δηοῖ, καὶ τετεχνημένῳ, καὶ δηοῖ ὀστρακίνοις σκεύεσι περιθλιβεπισμένῳ,

πισμένῳ, καὶ πλήσαντες τῆ τῶν ἀντιπροσώπων A tum, in eos projicerent, quos ſibi adverſum incurſantes haberent. Erant vero cuncta illis operi parata ac peridonea, quod non amplius humi ſerperent, ſed malefico illo artis commento, ipſa quoque jam muri ſtructura ſuperiori mole extarent, omniſque ipſorum machinæ vis, velut e ſuperiori loco, commode iis cederet.

XXXIII. Quia igitur cuncta hæc per eam ipſam noctem ab impiis ad opus deducta erant, nec eorum quæ egiſſent hactenus nos quicquam latuerat, quippe cum ipſimet, uti dictum eſt, multa lumina accendiſſent, nec littus longe diſtaret, in quo illi, ſic eis viſa moliti eſſent; omnes timor invaſit & trepidatio animique dejectio, nec jam erat, qua ſe ratione tutos ac incolumes ſervarent. Vidiſſes enim omnem populi multitudinem titubantem ac conſilii inopem, aliumque alias anxium; ac vitam ipſam, ejus palam alea, deſperantem. Neque enim quomodo imminentem quiſque neceſſitatem depelleret, animis ſoliciti erant, ſed quomodo, quantoque cruciatu fato periret, cogitationibus diſſecabantur. Fuga enim amplius neque in promptu, nec tuta erat, cùm muros Barbari circumvallaſſent, & portis inſiſterent: rurſus vero manere non ſinebat, quod ob oculos diſcrimen verſabatur. Omni igitur ſpe ſalutis abjecta, velut muti murum circuibant, infortunii immanitate attoniti. Viſum tamen eſt nonnullis, in quibus fortis animi ſcintilla non prorſus extincta erat, dum adhuc hoſtes expectarentur, ad eorum propulſandum impetum, in muro picem & tædas & calcem, aliaque quædam, quibus flammæ ignis celeriter innutriuntur, in vaſis teſtaceis diſpoſita præparare; ut, ſi forte naves adventaſſent, illis uſi, hiſque mediis ipſa hæc ejaculantes, ab hac quoque aggreſſione repellerent, & eorum conatus irritos facerent.

Civitatis anxia deſperatio.

XXXIV. Cum vero hæc quoque hominum titubantium facta ac conſilia eſſent, jamque illucens dies noctis tenebras diſſolveret, en & naves, ut erant inſtructæ, per multa loca diviſæ in murum irrumpunt, novumque quoddam ac incredibile cunctorum oculis ſpectaculum ingerunt. Vnumquodque enim jugatarum navium par turrium ex lignis ingenioſe ſtructarum fabricam convehebat, murorum ædificio multo elatiorem: ſupra quas erant Barbari ſubſilientes, æque ac tauri œſtro perciti, cunctiſque interitum comminantes. Tunc ſane quotquot

Civium & præsidiariorum generosa animi, fractique.

civium, spreta morte, quæ inevitabilis A certaque immineret, & ob oculos, ut aiunt, inque pupilla posita esset, toti certaminis ardore exarserant, fortis animi specimen, ipsam periculi magnitudinem facientes; hi videlicet conserta pugna strenue dimicavere. Haud enim omnino naves propinquare sinebant, sed partim telorum spissa grandine, partim vero ejaculatis ignibus a muro arcebant, ac noxam prohibebant. Quotquot vero saucio formidine animo atque pavido erant, præque ingenti mentis inopia nec ipsum mali incursum adversis oculis poterant aspicere, e muris sensim sese subtrahentes, & ad tumulos elatioraque civitatis loca diffugientes, hostes deinceps audaciores fecere. Ut enim quodam muri loco structuram præ aliis magis ruinam facere viderunt; ubi scilicet nosipsi lignea propugnacula præfixeramus, deprehenderuntque aquam maris altiore sinu eo loco Urbem alluere, junctarum navium pars illo inferentes, paulatim remis impulerunt, donec ipsa propugnacula, navium proræ contigere. Tumque his, qui in ligneis propugnaculis positi erant, in eos lapides jacere incipientibus, magno horrendoque sublato clamore ac ululatu, supra eas, quas dicebam, machinas stantes Barbari, nec manualia duntaxat, sed quam immanissima, & quorum impetum nullus sustinuisset, convolventes saxa, ignemque siphonibus aeri insufflantes, atque alia vasa (ipsa quoque igne plena) intra murum jacientes, tantum metum ac stuporem illic constitutis præsidiariis incusserunt, ut quam celerrime exilientes in fugam verterentur, omnemque muri aream vacuam desererent. Ubi autem voti se compotes factos esse viderunt (omnes enim velut a vento excussa folia, in terram proruebant, neque per scalas, sed ut eos pavor raptabat) unum quempiam audacis animi Barbarum, cæterisque, ut videbatur, majori fretum vesania, colore nigerrimum, in propugnacula immittunt. Is, ensem, quem in manibus gestabat, rotans, inque murum insiliens, ac moras in eo trahens, multitudinis impetum observabat; num scilicet fraude, an quod omnino fugam fecissent, inde abscessissent: verebantur enim, ne insidiis adversus eos in occulto per angiportus vicosque dispositis, cives, se in multa divisos agmina, malo dolo, gravi ullo damno afficerent; dubiique hactenus subsistebant, ne sic improvise in Urbem irrumperent, exque genio illius vastita-

Depulsi a muro cives.

Barbarus muri compos: ingressus cautè.

ὅσοι τῷ δήμου τῆς πόλεως τῷ μὴ θανάτου καταφρονήσαντες ἀφύκτου τὸ ὄπτιος, καὶ ἔτι κόρης, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἰσταμένου, ὅλοι τῆς ἀγωνίας ἐγένοντο, ὑπόδειξιν ἀνδρείας τοῦ κινδύνου τὸ ἀκμαῖον ποιησάμενοι, ἔρρωσθαι γενναίως ἀθλοποιοῦντες ὑπὲρ τῶν πολεμίων. οὐ γὰρ ἔτι τέλεον πλησιάζειν τὰς νῆας· ἀλλὰ ὁ μὲν συχνοῖς βέλεσι, ὁ δὲ τοῖς τῶν πυρὸς ὑπεκκαύμασιν ἀπεῖργον αὐτὰς τοῦ προσπελάζειν τῷ τείχει, καὶ τὰ πρὸ ἑαυτῶν σώζειν. ὅσοι δὲ τῇ δειλίᾳ τοῦ ψυχροῦ βλαπτόμενοι, οὐδὲ προσοβλέπειν τοῦ κακοῦ τὸν πεῖραν ὑπὸ τῆς ἄγαν ἀμηχανίας ἐδύναντο, ἑαυτοὺς τῶν τείχους ὀλίγον μικρὸν ὑποσύροντες, ὑπὸ τὰς ἀκρωρείας τῆς πόλεως ἔφυγον, καὶ λοιπὸν θαρρῆσαι ἐδίδοσαν τοῖς ἐναντίοις. ὡς γὰρ ἔδοξεν κατά τινα τόπον τοῦ τείχους τοῦ οἰκοδομικοῦ πλέον τῶν ἄλλων ἀφῃρῆσθαι, ἔνθα δὲ τοὺς ξυλίνους ἤλθον προσπηγάτες προβόλους, ἔγνων ὁ καὶ ὁ τῆς θαλάσσης ὕδωρ ὑπ' αὐτῷ μᾶλλον τοῦ ὄπτιος ἀφ' βάσεις χωρῆσαι, μίαν συζυγίαν ὅλην σεσηλάσθαι, ὥστε τοῖς κώπαις ἔτι μικρὸν, ἕως ἔφθασαν πλησίον, ὑπ' αὐταῖς ταῖς ἐπάλξεσι τὰ ἔτι προῆρθαι τῶν ναῶν προσπελάσαντες. εἶτα ὡς ἐπεχείρουν κατ' αὐτῶν λίθους βαλεῖν οἱ τοῖς ξυλίνοις ἑλκυσθέντες προβόλοις, μέγαν τινὰ ἔτι πρὸς ἀλαλαγμὸν ἐμβοήσαντες, ἄνω τῶν ῥηθέντων μηχανημάτων ἑστῶτες οἱ βάρβαροι, λίθοις τε βαλόντες, οὐκέτι χερσὶ πλησίον, ἀλλὰ ἔτι λίαν πανμεγέθεσι, καὶ ὧν οὐδεὶς ἐδύνατο τῷ φορτῷ ὑπομεῖναι· πῦρ τε ἀφ' ὧν σιφώνων τοῦ ἀέρος φυσήσαντες, καὶ ἄλλα σκεύη, ἔτι αὐτὰ πυρὸς δυάμενα, εἴσω τοῦ τείχους ἐξακοντήσαντες, εἰς τοσαύτην ἔκπληξιν καὶ δειλίαν τοῖς ἐν τοῖς προβόλοις ὄντας ἐνέβαλον, ὡς καταπηδῆσαι τὸ ταχὺ, ἔτι πρὸς φυγὴν ἐκτραπῆναι, ἔτι κενὸν ἅπαντα τὸν περίπατον τοῦ τείχους καταλιπεῖν. ὅπερ ἐπὶ τέλος εἶδον τῶν βεβουλευμένων· πάντες γὰρ καθάπερ ἐκ δένδρου φύλλα πρὸς τὴν γῆν κατέφερον, οὐδὲ ἔτι τῶν κλιμάκων, ἀλλ' ὡς δι' αὐτοῦ ὁ φόβος κατήπειγεν ἔσω τινὰ τελμηρὸν βάραθρον, ἔτι τῶν ἄλλων, ὡς εἰκὸς, μᾶλλον, Αἰθίοπα τὴν χροιὰν, ταῖς ἐπάλξεσιν ἐπαφῆκαν. ὁ δὲ τὴν μάχαιραν, ἣν ἐτύγχανε ταῖς χερσὶ κατέχων ἀναρριπίζων, καὶ ἔτι τοῦ τείχους ἀλλόμενος, ἐπέμενε σκοπῶν τὴν ὁρμὴν τοῦ πλήθους, εἰ γε μὴ πρὸς ἀπάτην, ἀλλὰ πρὸς τελείαν φυγὴν ὄντων ἐξέκλινε. τὸ γὰρ ὑφορᾶσθαι μή τινα κεκρυμμένην ἐνέδραν ἔχωσιν, οἱ τῆς πόλεως ἐν ταῖς ἀγυιαῖς, δι' ἧς αὖθις εἰς πολλὰ διαιρεθέντας δόλερας κακουργήσουσι, καὶ ἀμφίβολον τέως μὴ ἀπροσκόπως οὕτως προχωρῆσαι τῇ πόλει, καὶ τὰ πρὸ ἑαυτῶν

ἐνεργεῖν. ὅτε ἡ ταῖς ῥιπίσι τῆς Βαρβαρικῆς μα- A
χαίρας ἐξαστράπτων ὁ ἀὴρ, κατάδηλον ἐποίᾳ
πάντας τοῖς πολεμίοις τὴν εἴσοδον. καὶ γὰρ ἦν
ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας, ὅτε δὴ πάντες τῷ κακοῦ
τὸ ἔκβασιν θεασάμενοι, ἐτρέποντο ἄλλος ἄλ-
λαχοῦ, τῷ θανάτῳ σὺν ἐλαυνόμενοι. ὁ γὰρ ἐφε-
στὼς, καὶ μηδεμίαν τῆς λοιπῆς ἀφαιρούμε-
νος ὑπόνοιαν, δι' ἧς αὐτὸν ἀποκλίνωσιν.

λέ. Εἶτα ὡς ἅπαν κενωθὲν τὸ τεῖχος εἶδον
οἱ Βάρβαροι, καὶ τὸ ἀσφαλὲς ἑαυτοῖς ἔλεγον ἐκ
τῆς τῶν πλήθους αἰσχίστου φυγῆς, ἀσυδὴν τὴν
ναῦν ἐκβαίνουσι, καὶ τὴν ἐπάλξεων ἔσω κατα-
πηδήσαντες, καί τε πύλας ἀναῤῥιπίσαντες, ἐδήλουν
καὶ ταῖς ἄλλαις ναυσὶ τῶν πεπραγμένων τὸ πρᾶ- B
γμα. αἳ γοῦν ἀσυδὴν καὶ αὐταὶ πρὸς τὰς διεξόδους ἐγ-
γὺς ἐπορμισθεῖσαι, ἔπεμπον τὴν πόλιν τοῖς
Βαρβάροις, τὰ σώματα γεγυμνωμένους, μικρῷ τισὶ
μόνῳ περιβεβλημένῳ τὰ κατὰ τὴν * εἴσοδον ἐγκαλύ- Suspecta vox hoc sensu.
πτοντας, τὰς μαχαίρας ἔχοντας ἐν χερσίν· οἱ καὶ
εἴσοδον ἠμύνοντο πρῶτον μὲν οἷς ὄψεσιν ἔτι πρὸς
τὸ τεῖχος ἐπερρεφομένοις, εἶτε τῷ φόβῳ βλη-
θέντας καὶ κινδύνῳ μὴ δυναμένους, πρηνεῖς τοῖς
αὐτοῖς ἐκ φόβου τοῦ σώματος, εἶτε πάλιν ‖ τοῖς ‖ Ex
ῥηθεῖσι πάθεσι συγκλασθέντας καὶ πρὸς τὴν
φυγὴν ἀπελπίσαντας, ὑπὸ τοῖς ὀλίγοις. εἶθ'
οὕτω ταῖς λεωφόροις κατεμείχθησαν. ὁ γὰρ πλῆ- C
* διεφθεῖρ. θος τῆς πόλεως εἰς πολλὰ μέρη τμηθὲν * διε-
θρύλλητο τὲ καὶ σεσείετο, οὐκ ἔχον ὅπου πρέσω-
θείη, ἢ τὴν συμφορὰν ἀθρήσειεν. ἐν γὰρ ἰδεῖν
ἦν τοὺς μὲν ἀνθρώπους ὡς ἀκυβέρνητα σκάφη, τῇδε
κἀκεῖσε φερομένους, ἐλεεινὸν θέαμα, ἄνδρας,
γυναῖκας, νήπια, ἀλλήλοις συμπίπτοντας, ἀλλή-
λων ἐκκρεμαμένους, ἀπαλοῦντας τὸν οἰκτρὸν
ἐκεῖνον καὶ τελευταῖον ἀσπασμόν. Εἴ που τις καὶ
πατὴρ ἐν αὐτοῖς πρεσβύτης ὑπτιασθεὶς τῷ πρα-
χήλῳ τῷ παιδὸς, ἀχθὸς ἐπεκώκυε τὸν χωρισμὸν
οὐ φέρων, ἀλλὰ τὰ μέλη κατέχων τοῦ φιλτάτου, καὶ πρὸ τοῦ ξίφους τῷ φυσικῷ νυττόμενος D
πάθει, τὸν θρῆνον ἑαυτῷ διεπέμπετο. φοῦ μοι, λέ-
γων, ὦ παῖ, ἐν οἷσι νῦν ἐσμεν; ἵνα σοῦ-
τα τοῖς ὀφθαλμοῖς καθορῶ; εἰς τοῦτο γάρ σε
ὁπότε μελῶν ἐξέθρεψα, καὶ ἀφ' οὗ σε παιδευ-
τοῖς ἐξεδόμην, καὶ σωφρόνως ἀφαρπάζειν ἐν τοῖς
ὁμίλοις διεπυθόμην, ἵν' ὅτε πρεσβυτῶν ζη-
λωτὸς μοι εἴ) τῇ ὑπαιδίᾳ, ὑπέφθονος δὲ τῇ
ὑπὸ σὲ καυχήσῃ· μακαριώτερος δὲ πολλῶν
ἄλλων πατέρων, ὡς τοιοῦτον ἔχων θυγατρεπέκατον
τέκνον· ἐρασμιον μὲν τὴν ἡλικίαν τοῦ σώμα-
τος, ἐρασμιώτερον δὲ τοῦ προσώπου τὴν ἰδέαν,
καὶ ἔτι μᾶλλον τῆς ψυχῆς τὴν εὐειδίαν, ὅτε
κατ' ὀφθαλμοὺς ἰδέσθαι τὸν ὁλέθριον τοῦτον καὶ

tem darent. At ubi Barbarici ensis frequenti circumactu effulgurans aer, hostes in Urbem pervadere atque ingredi palam fecit (erat namque hora diei tertia) tunc nimirum, tunc cuncti, mali eventu perspecto, alius alio, contrusi fato, diffugêre; cum dira mors cunctis ingrueret, nec ejus amoliendæ ullum deinceps consilium ratioque supperetet.

XXXV. Postmodum cum nudatum defensoribus murum Barbari conspexissent, exque effusa multitudinis fuga, nihil jam sibi periculi imminere intelligerent, statim navibus effusi, in- Capta civitas ac desolata.
que propugnacula insilientes, ac portas diffindentes, reliquis quoque navibus gestorum exitum indicavere. Quæ & ipsæ celeriter ad viarum exitus prope appulsæ, Barbaros in Urbem immittebant, corporibus nudos, exiguoque solum amictu verenda contectos, ac manus gladiis armatos. Urbem porro ingressi, primum quidem, quos adhuc in muris versantes offendêre, sivé metu perculsos, nec se movere valentes, corpore eis ex metu dissoluto, sive rursus, iis, quos dicebam, casibus præcipitiisque confractos, sibique fuga consulendi, omni spe destitutos, quam cito trucidabant. Tum per vicos ac plateas dispertiti sunt: urbana autem multitudo, huc atque illuc multis partibus divisa, tumultuabatur & clamitabat, angustiisque tenebatur, cum nulla salutis ratio, aut depellendæ calamitatis in promptu esset. Vidisses enim tunc homines velut navigia omni rectore destituta, hac illacque procella circunferri, miserabile spectaculum; viros, mulieres, parvulos, in se mutuo collabentes, ex se mutuo pendentes, infelicissimum illud supremumque dantes osculum, ac consalutantes. Sicubi forte in eis pater vetulus, in filii collum ruens, mœste conquerebatur, separari Patris in filium Nænia.
non sustinens, sed charissimi membra tenens, & ante ensem, naturali punctus dolore atque affectu, sibi ipse luctum digerebat: *Heu me, fili*, aiebat, *in quibus nunc versamur! Quanam hæc oculis usurpo? Eamne in rem diligenti cura educavi, propterea que magistris tradidi, &, ut majore prudentia inter æquales fulgeres, operam sumptusque locavi, ut, cum plane prolis felicitate æmulandum me fore expectabam, tuique gloriatione invidiam provocaturum, necnon aliis vulgo parentibus beatiorem, ut qui tali honestissimo filio præditus essem, ipsâ corporis statura amabili, vultusque aspectu amabiliori, magisque adhuc forma animæ ac decore; tunc ob oculos exitio-*

ſam hanc infortunatiſſimamque à te ſepa- A *rationem videam? An ideo miſeranda hac canitie huc ætatis provectus ſum, ut corpus tuum à Barbaris cædi, amantiſſimaque ac deſideratiſſima membra lictoris gladio cernam immaniter diſcerpi? Heu me! quò me vertam? Quibus oculis hæc conſpiciam? Quo te luctu deplangam? Utinam talem liceat nanciſci lictorem, qui me priorem gladio diffindat; ne tardiore nece ſublatus, acerbiores gladio ſuper te cruciatus experiar! Uno hoc cruento tortori gratias agam, ſi à ſenili mea cervice ducto cædis initio, tuum mox ſanguinem cruori meo libaverit. Sic namque, eoque molimine doloris partem plurimam abſtu-* B *lerit.*

XXXVI. Et hæc quidem iſte. Aliunde vero alius, qua cum vixerat, ac quam contubernalem habuerat, uxorem offendens, imo ex pectore altumque trahens ſuſpirium, & caput movens, vultumque immutans, ad eam accurrens, eique circunfuſus ac ſtringens, dirum caſum lugubri voce plangebat: *Vale, mulier, meique conjugis obliviſcere; jam enim ingens illa amoris vis, quam inter nos ſociali naturæ vinculo ratam habuimus, hodie diſcinditur, & gladius conjunctionem dividit, morſque intempeſta æterno divortio conjugium dirimit. Non ultra ſociali jugo trahemus* C *vitam. Nulla deinceps futura nobis prolis ſuſcipiendæ ratio. Atque utinam ne ſuſceptos unquam circunſtantes parvulos oculis uſurpaſſemus. Utinam noſtris manibus tumulo traditos, hiſce feris beſtiis ad infelicem ſervitutem minime ſervaſſemus.* Tum ſe cum filiis immiſcentes, ac velut choro luctum ſuſtollentes, diviſionem expectabant. Frater vero rurſus fratri, & amicus amico, obviam facti, ille ſanguinis neceſſitudinem deflebat, hic longam conſuetudinem. Et (ut ſumma dicam) immenſa turba, eorum, qui ſinguli lamentis indulgebant, incondito clamore cuncta repleD bantur; velut ſi oves ad jugulandam concluſæ commixtam vocem ederent. Horum namque alii ad domos confugiebant; alii vias obſervabant; alii ad venerabiles Ædes contendebant; alii ad portas civitatis properabant; alii muros conſcendere in animo habebant, nec tamen poterant, collapſa in eis naturali virtute, malorum expectatione. Nam neſciebant quo ſe modo ad malum compararent: ſed quovis civitatis loco conſtitiſſent, adverſa facie occurrentem ſibi mortem offendebant: ut nullum jam eis reliquum eſſet conſilium, quo rebus ſuis tuto proſpicerent.

δυσχέσταν ἀπὸ ϑοῦ χωρισμόν; καὶ ἀφ' τέτο μέχρι τῦ δι τῇ δυσήνῳ ταύτῃ τετήρημαι πολιᾷ, ἵν' ὑπὸ Βαρβάρων ἴδιο καταμελίζομένον ϑυ τὸ σῶμα, καὶ τὰ φίλτατά μου καὶ παμπόθητα μέλη τῷ ξίφει τῦ δημίου αἰπλεῶς ἀφαιρεθῆναι; οἴμοι τις ἠρώμην; ποίαις ὄψεσι ταῦτα κατίδω; ποῖον ὅπῃ ϑι ποιήσομαι θρῆνον; Εἴτε τινὸς τύχοιμι δημίου, ὡς ἐμὲ ταχέως τῇ μαχαίρᾳ διέλοι, ἵνα μὴ καθυστερήσας ἀριμυτέρας τῦ ξίφους ὅπῃ ϑι τὰς ἀλγηδόνας ἀφϑήσομαι. ἐνὶ ταύτῳ τῷ μιαφόνῳ χάριτας ὁμολογήσω, εἴ γε τῆς σφαγῆς ἀπὸ τῦ ἐμοῦ καπάρξηται γηραιοῦ τραχήλου. Εἶϑ' οὕτω τῷ ἐμῷ λύθρῳ ϑ' ὁσὸν ἀπίσϑεν αἷμα. καὶ γὰ οὕτω τινὰ πολλὰ ὀδυνῶν ἱστορήμαπ.

λϛ'. Καὶ ταῦτα μὲν ἦν. Ἄλλοθεν ἦ πάλιν ἄλλος τις τῇ σωτόμῳ γυναικὶ ταχυχώρ, βύβλιόν τι καὶ μίτρα τινάξας, τινὰ κεφαλίνῃ τε κινήσας, καὶ τινὰ μορφινὰ ἀλλοιώσας, ταχυδραμὼν αὐτῇ καὶ ταχιπλακεὶς τινὰ συμφορὰν ἐπαγγέλλ. Σώζου γύναι, καὶ τὸ [13] σωτόμου * μὴ [13] * μου ὀπιλάϑου. ἤδη γὰρ ἡ μεγάλη τοργὴ, ἣν ταχὺς ἀλλήλους ἐκέκτηται τῇ κοινωνίᾳ τῆς Φύσεως, ἀμαχέπλεται σήμερον, καὶ ξίφος κοινοτομεῖ τινὰ σωαφέλν, καὶ ϑάνατος ἄωρος τινὰ συζυγίαν διίρησιν. Οὐκέτι τινὰ ζωὴν τῇ κοινότητι τῆς βιοτῆς ἐξανύομεν. Οὐδὲ ἡμῖν τὸ λοιπὸν παιδοποιίας λόγος. Εἴϑε μηδὲ ταῦτα, ἃ νῦν ἡμᾶς ταχέτεκε νήπια, τοῖς ὀφθαλμοῖς καπίδομεν ἐξ ἀρχῆς. Εἴϑε τῇ ϑρῴ ταῖς ἡμετέραις χεροὶν ἀπεδόϑησαν, καὶ μὴ τοῖς ϑηρσὶ τοῦτοις εἰς δυσχῆ δουλείαν διετηρήϑησαν. Εἶπα τοῖς τέκνοις αἱαμιζόντες, καὶ τὸν ϑρῆνον χορσατήσαντες, τινὰ διαίρεσιν ἐκαρτέρομεν. ἀδελφὸς ἦ πάλιν ἀδελφῷ σωαντήσας, ἓ φίλος φίλῳ, ὁ μὲν τινὰ συγγνώμην, ὁ ἦ τινὰ μακρὰν σωήϑειαν ἀπεκλαίετο. καὶ ἁπλῶς τῇ ἀμετρίᾳ τῶν κῦ μέρος ϑρήνων, κραυγῆς ἀσήμου πάντα πεπλήρωτο, ὥσπερ αἱ εἰς σφαγὰν συγκλῃόντων ταχβάτων, καὶ συμμιγῆ φωνὰν ἀφιέντων. οἱ μὲ γὰ αὐτῶν ταχὺς τοὺς οἴκους ἀπήτειχον· οἱ ἦ τὰς ὁδοὺς ἀπεσκόπουν· ἄλλοι ταχὺς τοὺς σιβασμοὺς οἴκοις ἠλαύνοντο· ἄλλοι τὰς πύλας τῆς πόλεως καπλαβέσϑαι ἔσπευδον· ἕτεροι ἦ ταχὺς ὃ τεῖχος αἰτέναν ἐβούλοντο μὲ, οὐ δεδιώκτο ἦ, ὑποκλαζούσης αὐτοῖς τῆς Φυσικῆς ἰσχύος τῇ ταχυδοκίᾳ τῶν Φοβερῶν· ὅϑι εἶχον γὰ ὅπως ἀμφϑώνται ταχὺς ὃ κακόν· ἀλλ' ὅπου ταχὺ αὖ ἔτυχον γενόμενοι τῆς πόλεως, κῦ ταχύστομον ϑέρισκον ἀπϑνῃῶντα τὸν ϑάνατον ὡς μηδὲν ἀῤῥὶς εἶ λοιπὸν ἀσφαλὲς ταχὺς ὑπνοιεν.

λζ. Αλλὰ πῶς δὴ ἔγωγε τῆς λοιπῆς τὴν καθ' ἡμᾶς συμφορὰν, ὦ ἀνδρῶν λογιώτατε, ἢ τίνι ἐπαλληλίᾳ τῶν ἔσπερον ἀνιαρῶν ἀφηγήσωμαι; ποῖον τούτων πρῶτον εἴπω, τοῖς ἄλλοις δευτερεύειν παραχωρήσω; ὅτῳ μὲν τὴν γλῶτταν κινήσω, ἢ τίνι χεῖρα πρὸς γραφὴν ἐκτείνω; ἐξιστᾷ γάρ μου τὸν νοῦν ἡ μνήμη τῶν γεγονότων, καὶ οὐ ῥᾳδίᾳ πάλιν δοκεῖν τῶν λεχθησομένων τὰ πράγματα, δυσπιχείρητον τὴν περὶ τούτων ἐξήγησιν ἐπαναδύομαι. ἡ γὰρ ἀνατύπωσις τῶν γεγονότων, * ὡς ἄν τις προσπολεῖν τῇ ψυχῇ δόξῃ τῆς μνήμης τὸν κίνδυνον εἰκονίζουσα, καὶ ἀφομοιοῦσα τῇ φαντασίᾳ τὰ πράγματα, τὴν ὁρμὴν τοῦ λέγειν ἐπέχει καὶ διαζευγνύει. οἷα γὰρ ἦν τὰ τελούμενα τότε; οἱ μὲν περὶ τὸ σωματικὸν τὴν τῆς ψυχῆς πλέον διδόντες πεφυλεχθρίδιν, περὶ δὲ θανάτου ἐδυσφόρουν, ἀρχὴν τὴν ἐκφορὰν κακώσεως, τὸν χωρισμὸν ἡγούμενοι τὸν τοῦ σώματος. οἱ δὲ τῇ γῇ προσπεπεδηκότες τὰ γόνατα, * ἀξίως. χρυσίοις τε δακρύων ἐκβολίζοντες, ἀξίοις προσδεχθῆναι τῆς κλήσεως δόξῃ τοῦ τοιούτου θανάτου τὸν Θεὸν ἐλιτεύοντο. ἄλλοι τῇ μνήμῃ τῶν ἡμαρτημένων σωφρονέστερον τοῦ ξίφους ὀξὺ συνειδὸς νυττόμενοι, τὸν ἀναλωθέντα χρόνον ὅτι μεταίχμιον αἰσχρολογιῶν μεταμελούμενοι. ἕτεροι μηδὲν τοιοῦτον ἐνεργῆσαι δυνάμενοι, ἀλλὰ τὸν λογισμὸν προσδόκητον τῇ ἀγωνίᾳ, ἵστανο σωμώδης, δίκην ἀψύχων δένδρων τῷ σωμῷ ἀναλυόμενοι. ἄλλοι δὲ καθάπερ οἴστρῳ τῷ φόβῳ πληττόμενοι, ἀκάθεκτοι ταῖς ὁρμαῖς ἦσαν· ἐξ ὧν δὲ πλῆθοι προσὸς ὃ σκοπὸς τὴν πίστιν ἀσυλλογίστως ἑαυτοὺς ἀκοντίσαντες, ἢ τῷ πρώτῳ τῷ ζωῷ συνεπέρασαν, ἢ τοῖς ἐκεῖσε τρεφομένοις Βαρβάροις ἑαυτοὺς ἐνεχείρισαν.

λη. Τί δὲ τὴν γυναικῶν εἴπω πρῶτον, οἷς καὶ αὐτὸν τὸν ἀέρα συνθρηνεῖν αὐταῖς ἐβιάζοντο, ἤχοις τοῖς ἀναχλήσεις, τοῖς οἰμωγαῖς, τῶν τέκνων τοῖς περιπλοκαῖς; οὐδὲ βούλομαι ἔτι βουλόμενα, κινηθεῖσαν τῷ πάθει, τοῦδὲ τῆς ὄψεως τῶν ἀνδρῶν ἑαυτοὺς ὑποστεκλίειν, ἀλλ' ἀναιδῶς φερόμεναι, ταῖς κόμαις ἔχουσαι λελυμένας, καὶ τῶν προσὸς συστολὴν ἀμελήσασαι, ἤχοντο συνεκβοῶσαι τοῖς θρήνοις, καὶ τὸν κινδύνου καταστενάζουσαι. ἔνθεν καὶ παρθένος οὐ αὐταῖς, ἢ μήπω τῆς οἰκουρίας προβᾶσα, ἀλλ' ἀσφαλῶς τηρουμένη τῷ γάμῳ ἐν συμπότοις πᾶσιν διδιδαγμένη, τὴν αἰδῶ τῆς ὄψεως ἀπεκάρσασα, καὶ μηδ' ὅπ γυνὴ τυγχάνει τῷ δίκῃ λογιζομένη, διὰ τῆς ἀγορᾶς οὐ μέσης, ταῖς ἄλλαις γυναιξὶ κοινωνοῦσα τοῦ θρήνου, καὶ δίκην ἀλαλάζουσα. μαινάδι δ'

XXXVII. Sed quanam tibi ego ratione subsecutam deinceps calamitatem, Virorum eruditissime, aut tantorum malorum longam seriem catenamque describam? Quod horum primum assumens, secundas reliquis partes ascribam? Cujus argumento movebo linguam, aut ad scribendum manum extendam? Rerum enim gestarum dirique casus memoria mentem sede dejicit; ac qui prope oculis res ipsas quas dicturus sum videre videar, quam earum ardua narratio sit, plane sentio. Rerum namque mente informatio, ut quæ ipsum coram animo gestorum periculum per memoriam simulacro exhibeat, ac phantasiæ (vi scilicet cogitandi) effingat ac repræsentet, orationis impetum retardat ac inhibet. Qualia enim erant quæ fiebant per eas angustias? Alii, animi potius, quam corporis noxam reformidantes, ægre mortem ferebant, qui videlicet separationem à corpore futuri ævi pœnarum initium ducerent. Alii, fixis terræ genibus largoque lacrymarum fonte perfusi, digne vocatione recipi, istiusmodi mortis periculo, Deo supplicabant. Alii, delictorum memoria, omni gladio acutius conscientia vulnerati tempus vane insumptum dolebant, mœstique pœnitudine revocabant. Alii, nihil ejusmodi præstare valentes, nimiaque doloris vi excussa ratione atque prodita, tremebundi stabant, velut prope inanimatæ arbores ferri ictum expectantes. Alii velut œstro, metu perculsi, contineri non poterant: quorum etiam plurimi inconsulta mente extra murum ruentes præcipites, vel casu allisi vitam finiere, vel ipsi se Barbaris illic consistentibus tradidere.

Exaggerata argumenti difficultas.

Captæ civitatis species.

XXXVIII. Mulierum autem quid prius referam, quæ vel ipsum aerem una secum planctum edere cogebant; compellationes scilicet & ejulatus liberorumque amplexus? Hæ, gravi dolore concitæ, nec decorum tenere, nec virorum se conspectibus subducere volebant: sed impudentia actæ, solutis crinibus, omniumque oblitæ, quæ ad modestiam ac verecundiam faciunt, flebili clamore adversusque periculum gemitu, Bacchantium more, cursitabant. Inter eas & Virgines, necdum domo prodire solitæ, sed quæ tuto alligandæ servarentur connubio, omnemque modestiam essent edoctæ, pulso ab ore pudore, & neque an mulieres essent, sexumque suum graviore metu cogitantes, medio foro, pari ac maritatæ planctu, diroque ejulatu vagabantur. Monachi ipsi

Muliebris desolatio.

Monachi & Moniales; unde quod nec ipsi, Sanctique servati.

ac Moniales, quotquot ipso jam ætatis flore junioresque virtutis amore sæcularis vitæ affectum libidinemque excusserant, sibi solis Deoque viventes, Monasteriis egressi & per plateas civitatis dispersi, commune excidium ejulatu lugebant. Hinc magnopere miror ac stupeo, ipse mente reputans multiplicem diversique generis dictorum Nazaræorum virtutem, quam colebant solitarii; nocturnas modulatis Psalmorum vocibus productas vigilias, sacram virginitatem, continuas preces jugesque lacrymas; quomodo nihil nobis divinam conciliarunt miserationem? Quomodo fidem suam ad Urbis incolumitatem non obstrinxerunt? Quomodo non virtutis præmio consecuti, ut a periculo liberarentur? Sed magis velut oves absque pastore comprehensi, omnes ferro jugulati sunt, parique cum sceleratis nece interierunt? Enimvero horum mortem pretiosam apud Dominum, ut Psalmus loquitur, arbitror extitisse, cum hoc quoque Dei sapientia caros suos ac famulos honoraverit, ut cum reliquis virtutibus, Martyrii quoque laurea clarescant; patientiæ munera eis cumulatius reponens, arcanorumque bonorum præmia largiens: nostrorum vero scelerum multitudinem, non solum horum preces, sed & Martyrum intercessiones inutiles reddidisse; ut ex iis, quibus jam recentique exemplo sumus accepti malis, intelligere possent omnes divinarum Legum contemptores, cum majorem in modum nequitiæ indulgent seque vitio mancipant, nullo se ab ira Dominica justaque ultione, liberatum iri salutari subsidio.

Psal. 115. 15.

XXXIX. Ut itaque ingressi, per omnia Urbis loca dispersi sunt Barbari: omnis ætas omneque hominum genus ab eis confestim trucidatur. Neque enim ulla eis miseratio erat, qui pridem rabie exarsissent, nostramque internecionem sitirent: sed & senex, &

Thessalonicensium dira cædes.

florenti adhuc ætate atque juvenis, quisquis denique occurrisset, gladio necabatur. Nec verò lethali statim vulnere feriebant, sed ut diutius doloribus excruciarent, quæ circa dorsum coxasque sunt concidentes, tarda eos nece conficiebant. Ac ne sic quidem exsatiabatur eos obsidens furor; sed quod non sæpius mori poterant, immanitatis rabie gravius dolebant. Ut enim belluinam illam ac indomitam libidinem satiarent, nec mulieribus ipso jam mali initio, neque pueris ipsis pepercerunt, quorum immatura ætas haud raro etiam ferarum oculos ad miserationem cogit;

A καὶ μονάζουσαν, ὅσαι τῷ σωφρονεῖν τὸ βίου κεκμηκυῖαι νέοι ὑπῆρξαν τῷ φίλτρῳ τῆς ἀρετῆς ἀπεσείσαντο, ἑαυτῆς μόνοις καὶ Θεῷ ζῶντες, τῶν ἀσκητηρίων ἐκδύντες, καὶ ταῖς πλατείαις διεσπαρέντες τῆς πόλεως, τὸν κοινὸν ὤλεθρον γοεραῖς ἐκλαυμύριζον. ἐξ οὗ δή μοι ὁ θάμβος ἐπῆρται, ὅταν καὶ νοῶ λαβὼν τὴν ποικιλίαν καὶ διαφορὰν ἀρετῶν τῶν Ναζιραίων ἐκείνων, ὧν κατεμόνας ἐφιλοπόνουν, ἤτοι τὴν πεμπτουσαν Ψαλμῳδίαν καὶ τὴν ἱερὰν παρθενίαν, τήν τε ἐκτενῆ προσευχὴν καὶ ὃ ἀκατάπαυστον δάκρυον· πῶς τὴν πρὸς ἡμᾶς θείαν οὐ.... συμπαθῆσαν; πῶς οὐ κατεκλινήσαντο τὴν πόλιν; πῶς οὐχ ὕβριν ἔπαθλον ἀρετῆς τὴν ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου; συνελήφθησαν δὲ μᾶλλον, καθάπερ ἀνεπισκόπητα προβατα, πρὸς τῆς μαχαίρας γενεότητι, καὶ τῷ κλήρῳ τῶν ἁμαρτωλῶν τῆς σφαγῆς κοινωνήσαντες. πλὴν ἡδύμην, ὅτι τούτων μὲν ὁ θάνατος, ὡς φησιν ὁ Ψαλμὸς, τίμιος γέγονεν ἐναντίον Κυρίου, καὶ τούτῳ τῷ Σοφοῦ τοὺς οἰκείους τιμήσαντος, ἵνα μὴ τῆς λοιπῆς ἀρετῆς, καὶ ὃ τέλος μαρτυρικὸν ἀπενέγκωνται, ὡς δὴ ὑπεραληθεύσηται τούτοις τὰ τῆς ὑπομονῆς γέρα, καὶ τῶν ἀῤῥήτων ἐκείνων ἀγαθῶν τὴν ἀνάδοσιν· ἡμῶν γε ὁ πλῆθος παραπλώσεων οὐ μόνον τὰς τούτων ἐπεύξῃς, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν Μαρτύρων πρεσβείας ἀσπουδεῖς δεήσεων πεπόηκεν· ἵν' ἡμῶν παθόντων, ὅσῳ πάνδημα πεπόνθαμεν, ἔχωσι γνώναι πάντες οἱ τῶν θείων καταφρονηταὶ ἁμαρτάξεων, ὡς κακίᾳ πλεονεκτοῦντας, σφᾶς αὐτοὺς τῆς διασωτικῆς ἀπειλῆς τῶν ὑπερείων βοηθημάτων ἐξαιρήσασθαι δυνησομένους.

λθ'. Ὡς γὰρ εἰσῆλθόν τε πᾶσαν εἰσελθόντες διεμερίσθησαν τὴν πόλιν οἱ Βάρβαροι, θᾶττον πᾶσα ἡλικία καὶ πᾶν γένος ἀνθρώπων ὑπ' αὐτῶν ἀνῃρέθη. οὐδὲ γὰρ ἦν οἶκτος αὐτοῖς οὐδεὶς πάλαι προμεμηνόσι, καὶ τὴν καθ' ἡμῶν ἀνῃρῶσιν ἀπώλειαν· ἀλλὰ καὶ γέρων καὶ ἀκμάζων ἔτι καὶ νεανίσκος, καὶ πᾶς ὁ προσιὼν ἔργον ἦν τοῖς μιαιφόνοις ἰδεῖν. οὐδὲ κρισίμως κατ' αὐτῶν ἀφίεσαν πληγάς, ἀλλ' ὡς δὴ αὐτοῖς ἐνδιατρίβειν ποιοῦσι τοῖς ἀλγεινοῖς, τὰ πρὸς τὸν νωτον μέρη καὶ τὰς μηρικὰς κατατέμνοντες, βραδύζην αὐτοῖς τὴν τελεώσιν προεβιάζοντο. καὶ οὐδ' ὕτως ὁ πολιορκῶν αὐτοῖς ἐνεπίμπλατο θυμός· ἀλλ' ὅτι μὴ πολλάκις δυνατὰ θνήσκειν, μᾶλλον ἐδυσφόρουν. ἵνα γὰρ τὴν θηριώδη καὶ ἀδάμαστον ἐκείνων ὄρεξιν ἐμφορήσωσιν, οὐδὲ γυναικῶν ἐφείσαντο κατάρχας τοῦ κινδύνου, οὐδὲ παίδων αὐτῶν, ὧν ὁ τῆς ἡλικίας ἄωρος ἄλγη διάξεται πολλάκις καὶ θηρῶν ὀφθαλμοὺς εἰς συμπάθειαν

ἀλλ' ἰῷ ὅλίσις ἅπασιν ἡ ζημὴ, καθάπερ ἐν χλοηφόρῳ πεδίῳ, πᾶν ὃ παρατυχὸν ἐκθερίζουσα· ὡς ἐν βραχείᾳ καιρῷ ῥοπῇ ἄοικον ἀποδεδημιῶσθαι τὴν πόλιν, τὴν πρὶν μικρὸν εὐοχλουμένην καὶ τοῖς πλήθεσι βεβυσσομ. καθὸ γὰρ φθάσαντες ἐξέπεμψαν, ὃ μὲν τῆς δήμου τὰς ἀκρωρείας κατειλήφει τὴν καλουμένην Ακρόπολιν στειλάμενον, ἢ τὴν Περιστερίδα τὴν ὁσίου Δαβὶδ ὀνομαζομένην. τοῦτο γὰρ μᾶλλον * ὑπερῳκισμένοις τῆς λοιπῆς * ὑπερδεδεμένοις πόλεως, ἔνθα δὴ καὶ πλῆθος ἰῷ μοναχῶν ἀρετῇ πάντων καὶ τῆς οὐρανίου πολιτείας ἠξιωμένων. ὃ δὴ πάλιν τοῖς δυσὶ πύλαις προσῤῥύν, τοῖς πρὸς δύσιν ἀφορώσαις τῆς πόλεως, μέρη ἐχόντων πάντων ἀπουδήν, τῷ ξίφους διεκφυγεῖν τὴν ζημίαν. ἀλλ' οὐδὲν πλέον τῶν ἄλλων διώνυον, τῶν πυλῶν ἐκτὸς τῶν Βαρβάρων ἐφεδρευόντων, καὶ μηδ' ἄλλως ἔχοντες δύχερῶς ὑπερβαίνειν, τῷ στενωτικῷ πιέζοντες ἀλλήλους, καὶ τὴν διέξοδον ἀποφράττοντες.

μ'. Οἷον γὰρ ἐγένετο κακὸν ἐν τῇ καλουμένῃ Χρυσῆν πύλῃ; πῶς προθυμεῖσθαι ταύτῃ βουληθέντες μικροὶ, ὅσοι τῆς δήμου, τῷ ὥρᾳ στειρῥύκεσθαι, διήμαρτον τῆς ἐπιχειρήσεως. μόνον γὰρ ὅτι τὰς πύλας ἀλλήλων διέῳξαν, καὶ τῷ ἰδίῳ πιλήματι πάλιν ἐν ἑαυτοῖς στειβόμενοι αὐτὰς κατεπαναγκάσαν· οὕτω δὴ ἔχοντας αὐτοὺς κατιδόντες οἱ δυσμενεῖς, οὐκ ἐπὶ καθ' ἕνα τοῖς ξίφεσιν ἀπῆεσαν, ἀλλ' ὡς ἐνῆδον στενοφιγμένους, ἀλλήλων τὲ ἐχομένους καὶ ἐκπαπῆναι μὴ δυναμένους, τῇ κοπῇ αὐτοὺς τοῖς ξίφεσιν ἔπαιον· ὡς μὴ τὸν πλησίον διαιρεθῆναι τὸ προσυχόντος τὸν κεφαλὸν, ἐς τοῖς ὁμοίοις τῇδε κἀκεῖσε τὰ μέρη συμπίπτειν. καὶ μηδὲ μὴ θανάτου τῇ γῇ δίδοσθαι, ἀλλ' ἔτι προσκρατεῖσθαι τοῖς λοιποῖς σώμασιν, ἕως πάντων ἀναιρεθέντων, καὶ ὥσπερ τὸ ὑποσπειζόντος, τῆς ἀπάντων λέγω ζωῆς ἀμφοτέρας, ἅμα πάντας ἀλλήλων καθάπερ ἐς τῆς τελευτῆς κοινωνήσαντα.

μά. Τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐπὶ τὴν ἄλλην πύλην, ἣν καλοῦσι Λιτὴν, προσχωρῆσαι συνέβη. καθὼς γὰρ ἔφαμεν τὴν ἄλλην, τὰς μὲν [14] πρὸς θάλασσαν ἐξαιρούσας, αὐτοὶ προκατεῖχον Βάρβαροι· τὰς δέ γε πρὸς ἀνατολὴν ἀφορώσας, ἡμεῖς προαποκλείσαντες ἤλθομ, τὴν τοῦ πυρὸς μηχανὴν, ἣν καὶ τὴν ἔξω τοῦ προτειχίσματος πύλην προπεπόνθαμεν, καὶ ἐν αὐτῇ ὑφορώμενοι· ὡς λοιπὸν ἐκ τούτων πάντων ἀπορωτάτην ἡ δῆμον πρὸς τὴ φυγὴν, πρὸς τὰς ἀγυιὰς μόνον ἐλθεῖν, καὶ ἀπάντων τῷ θανάτῳ προσπίπτειν. ὀλεθρὸν γὰρ ὀλίγοι, καὶ λίαν, ὡς εἰκὸς, διαρίθμητοι, καὶ ὃ δυτικὸν μέρος τῆ λιμένος ἑαυτοὺς τὴν τειχῶν ἀκτὰς

A sed cunctis perinde indicta excisio erat, quæ velut in prato herbescente quicquid obvium esset, demeteret. Hincque adeo factum est, ut brevi temporis momento, urbs, quæ paulo ante vix non angusta habitatoribus erat ac plebe constipata, deserta vilescceret. Ut enim superius diximus, populi pars collium cacumina ad Acropolim sic dictam (i. Arcem) occupaverat, aut quam sancti Davidis Viciniam vocant. Quæ regio, reliqua Urbe altiore situ eminet: ubi etiam Monachorum multitudo erat, viri omnes virtute clari, cœlestique instituto digni habiti. B Pars vero rursus ad duas portas, ad occidentalem Urbis plagam respicientes, confluxerant, in hoc unum cunctis operam conferentibus, ut gladii ictum effugerent. Sed nihil his melius cessit, quam aliis, cum jam Barbari * extra portas insiderent, nec alioqui facile eis esset ut transirent, cum alter alterum pulsando comprimerent, exitumque obstruerent.

Desolata civitas.

* Allat. *intra*.

XL. Quantum enim contigit malum in porta, quam Auream vocant? Quomodo, qui eò confluxerant (omnis illa populi pars) cum aliquantulum aperire voluissent, conatu frustrati sunt? Vix enim valvas diducere cœperant, cum conferta hic multitudine atque agmine, in se rursus coire nectique compulerunt. Quos ita constipatos cum hostes offendissent, non jam viritim ensibus obtruncabant, sed ut illos inter se compressos, aliosque aliis hærentes averti non posse conspexerunt, in faciem gladiis cædebant: adeo ut post ictum cujusque diviso capite, hinc inde partes dissilirent, & ad similia utrinque membra conciderent. Ac neque post mortem humo mandabantur, sed cum reliquis adhuc corporibus pari acervo tenebantur, donec omnibus trucidatis, ac velut fulciente, omnium scilicet eliminata vita, uti morte sic & cruore socio jungerentur.

Ad portam Auream cædes.

XLI. Hoc ipsum vero, & in porta, quam Litæam vocant, fieri contigit. Nam Barbari, uti diximus, priores reliquis occupaverant portas, quæ ad mare ducunt. Quæ vero ad ortum, nosipsi ante occluseramus, in iis quoque suspectam habentes machinam, cujus in exterioris muri portis noxam labemque sensseramus. Hincque adeo omni undique præclusa fugæ ineundæ spe, populus in plateis solum volutabatur, inque mortis casses omni loco incursabat. Vix enim pauci, valdeque, ut par est, numero exigui, in occidentali ora portus sese e muris proji-

cientes, periculum evaserunt. Quidam A etiam alii, e porta quæ ad Acropolin (Arcem scilicet) est, sese clam subducentes, cum necdum calamitas appetiisset, saluti consuluerunt. Et hi fuerunt Sclavenorum Duces, meditati fugam multo ante, atque portarum illarum claves eam in rem pridem sustinati. Quos decebat, mali mole inspecta, cuivis exitum permittere. Sic namque multi ibi constituti, antequam adventassent Barbari, cædem declinassent. Hi tamen nihil ejusmodi in animum saltem inducere sustinuerunt: sed suis semper rebus prospicientes, attentisque animi rationibus quomodo hinc quoque periculum a se depellerent, portis paulum subapertis, seque prompte subducentes atque dilapsi, uno quodam ibi relicto, qui & rursus egressis illis portas clauderet, in eum modum omnium saluti insidiati sunt. Tunc quoque id dolo commenti, non se fugam inire, sed potius ad socios Strymmonitas suscipiendos (ita nimirum jubente Prætore) exire.

Sclaveni fuga delapsi, in cives inofficiosi.

XLII. Nec multum temporis interceſſerat, cum Barbari, ſtrictis gladiis in portas ingruentibus, nemo ultra tuto, vel ſaltem foras proſpicere poterat, tantum abeſt ut periculum poſſet vitare. Nam & ego ipſe cum patre, & C fratribus, quos duos ætate juniores, atque ad hoc uſque ævi meæ habeo tum captivitatis, tum reliquarum ærumnarum conſortes, eadem hora cum aliis civibus, iiſque non admodum paucis, eodem in loco conſtiteramus. Et ut jam triſtes illas inſidias paſſi ſumus (poſtquam enim fraus illis commiſſa eſt, nos rem, uti geſta erat, cognovimus) retrocedimus omnes, & in civitatem incredibili celeritate feſtinamus, alio alioque diſperſi, pro ea ac mali vis ferebat, metus ſpecies, exque illo affectus alios atque alios digerens. Viſum itaque eſt patri & nobis, cum nondum Barbari ad nos perveniſſent, in turrim quandam in interiori muro ſitam interim evadere, & non multitudini commiſceri; ut forte, imminentibus hoſtibus, ab aliis disjuncti, ſolique in propugnaculis ipſos alloquentes, facilius ſupplicatum iremus, vitæque noſtræ aliquo modo provideremus. Quod & divina providentia factum eſt: quonam vero id pacto, & quam inaudita ſtupendaque virtute, dicere nunc aggredior.

XLIII. Murum celeriter accurrentes conſcendimus, ac propugnaculum quoddam, venerandis, inter Apoſtolos primum vocati Andreæ, Ædibus

ἡσθμτες, τ̃ κίνδωνον ὑπεξέφυγον· καὶ ἄλλοι τῆς κ̃ τὴν Ακρόπολιν πύλης λαθ́ρα ὑφεκδραμόντες, ὡς τὸ τὴν συμφορὰν ὑπεσάναι διεπύσθμην τὴν ζωήν. οὕτω ἡ ἦσθμ οἱ τ̃ Σκλαβηνῶν ἡγεμόνες, πάλαι ὡς μελετήσθμτες τοῦτο, ἐ τὰς κλῆδας τ̃ πυλῶν ἐκείνων ὡς ὑφελόμενοι· οἷς κ̃ ἐξεῖναι, τὴν ἀκμὴν τ̃ κακοῦ θεασαμένοις, πάντι τῳ ὡς φυγόντι ταῦτα χωρῆσαι τὴν ἔξοδον. οὕτω γὰρ πολλοὶ αὐτόθι λαχόντων, ὡς τ̃ τοῖς Βαρβάροις ἀπελθεῖν, τὸν θάνατον ὑπεξέκλινάν αὖ. οἱ δὲ τὸ ὅλον μὴ σόβῳ, σόβῳ ἐς νοῦν λαβόν ἡνέχοντο· ἀεὶ ἡ ὃ οἰκεῖον ὡς ὁρώμενοι, κ̃ ὅπως τὸν κίνδυνον ἀφαιρήσονται καὶ αὐτῶν ἀφασκευάμενοι, τὰς πύλας μικρὸν ὑπανοίξαντες, κ̃ τ̃ ὑπεκδρομὴν πειθῆς ποιησάμενοι, ἕνα μετὰ ὃν τόπον καταλιπόντες ὡς τὸ μὴ τὴν ἐκείνων ἔξοδον ἐ αὐτὸς ταῦτας συγκλῄσαι, οὕτω τῆς πάντων ἐπιβουλεύσθμτο σωτηρίας. καὶ ὅτε ὡς φασιν μετὰ δολίαν πλασάμενοι, ὡς οὐ ὡς φυγὴν ἐκτρέποντα, ὡς ὑποδοχὴν ἡ μᾶλλον τ̃ Στρυμωνιτῶν συμμάχων, ἵν τ̃ Στρατηγὸν δέξηνται τοῦτον ὡς προσάξοντος. 15

μϚ'. Οὐ πολὺ ἡ ὃ ἐν μέσῳ, καὶ ξιφήρεις οἱ Βάρβαροι ταῖς πύλαις ἐπέστησαν· κ̃ οὐκ ἔτι δυνατὸν ἦν σόβῳ ὡς προβλέψαι μόνον ἐκτὸς ἀκινδυνίας μετὰ, μήτι γε τὸν κίνδυνον ὑπαλύξαι. καθ́ὁ γὰρ αὐτὸς σὺν τῷ πατρὶ ἐ τοῖς ἀδελφοῖς· δύο δέ μοι εἰσὶν οὔτι νεώτεροι τῆς ἐμῆς ἡλικίας ὑποβεβηκότες, οἱ μέχρι τ̃ δεῦρο τῆς τε συμφορᾶς ἐ τῶν λοιπῶν ἀλγηδόνων μοι συγκοινωνοῦντες, καὶ αὐτὸν τὸν ὥρᾳ πρέποντες βιβρήσκομαι δὲ ὃ τόπῳ μ̃ καὶ ἄνων ἄλλων τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως οὐκ ὀλίγων. ἐ ὡς ἤδη τὸν πονηρὸν ἐκείνῳ ὑπαίσημον ὑπεβουλεύ. μ̃ γὰρ ὃ προσχθῶσι τὸν σκῆψιν, ὃ συμβολὴ ἐπιγενέσθαι, καὶ ὁπλοφόρητοι πάντες, ἕκαστος ἡμῶν ὡς εἶχε τάχους, ὡς τὸν πόλιν σωπλαυνόμεθα, ἄλλος ἄλλαχ̃ διαρρήγνυτες, καθὼς δὴ ἦγεν ἡ συμφορὰ, ἔ φόβου ἀφαιρεῖσα τὰ φρόνημα. ἔδοξεν οὖν τῷ τε πατρὶ κ̃ ἡμῖν, μήπω πεφθακότων ὡς ἡμᾶς τ̃ Βαρβάρων, ἐς ἅπαν πύργον τ̃ κ̃ ὃ ὑψηλότερον τῆς περιοχῆς αἰώνας τέως, ἐ μὴ τῷ πλήθ συνωθισμένους, ὡς ἂν τ̃ πολεμίων τυχὸν ὑπερόντων, τ̃ ἄλλων διαρρήγνυτες, κ̃ μόνοι ζωὴν κ̃ τ̃ ἐπάλξεων ὑπερτυγχάνοντες, δυνηθῶμεν ἅπασαν εὐπορίαν τύπτοις ὡς προσαγαγεῖν, κ̃ τὸ ζῆν ἑαυτοῖς ἀσφάλεσθαι. ὃ δὴ καὶ γέγονε τῇ θείᾳ ὡς προνοίᾳ. ὃ δ' ὅπως, καὶ μεθ' οἵας τ̃ ἀδοξοποιοῦ δυνάμεως, λέξων ἔρχομαι.

μγ'. Ἀνήλθομεν ὖν τ̃ τείχη, ἀσυδῆ γέροντες κατά ἅπαν ὡς ἔθελον ἀΰπτρὺ τὸ ὑπὲρ σιδηρίου σέσωμ τὸ Πρωτοκλήτου τῶν Ἀποστόλων Ἀνδρέου.

δρέου. πέντε δέ ἤμεθα οἱ πάντες ὁμοῦ, ὁ πατὴρ ὁ ἐμός, κἀγὼ σὺν τοῖς ῥηθεῖσι δυσὶν ἀδελφοῖς, καὶ τὶς ἕτερος μετέχων καὶ αὐτὸς τῆς ἡμῶν ἀγχιστείας. Κληρικοὶ πάντες, ἐκ παρ' ἡμῖν Ἀναγνωστῶν ἀφαρπάσαντες ἁγίασμα. μικρὸν ἡ αὐτόθι καθυπηχήσαμεν, καὶ καθ' ἑαυτοὺς λογιζόμενοι ὃ ἐφεστὸς τῆς μαχαίρας τέλος, ἠρξάμεθα τῶν γόων, ἕκαστος τῆς τε οἰκείας ψυχῆς, καὶ τῆς ἐξ ἀλλήλων καταστενάζοντες διαιρέσεως. καὶ πρῶτος ἐξῆρχε θρήνων ὁ πατήρ, ἤδη προβεβηκὼς ὤν, καὶ πολλῷ πρὸ τοῦ λόγου ὑπεκπεπωκὼς ἐξηκοντάδος, Φεῦ μοι, λέγων, ὦ τέκνα πολυπαθῆ, οἷς ἔνεστιν * ὦν προελήφθαι, καὶ ἔνι ταῦτα ἀπέχειν τῇ δυσπρώρῳ μου ταύτῃ καὶ ταλαιπώρῳ ζωῇ, ἵν' οἷς ποτὲ ἀφαρέσεις ἀπέτεκον χρόνοις καὶ τῇ ἡμέρᾳ προέθηκα, ὑφ' ἓν ἴδω τὸν τελευτῖον ἀναρίθμους, καὶ μηδ' ὅσα τοῖς ἀτυχεῖσιν ὀξὺ συγκεχωρημένον, ὀφλεῖν ἄγω, ἄξιον τῶν πάλαι ὀδύρασθαι. συνεκάλεσα γὰρ ἂν πρὸς τὰ κοινὸν τοῦτο καὶ ἀπαρηγόρητον πάθος, καὶ αὐτὰ τὰ ἄψυχα τῶν κτισμάτων κοινωνῆσαι μοι τῶν πάθους καὶ τὸν συμφορᾶν συμμερίσασθαι. οὐδὲ γὰρ οἱ πάντες τῶν ὁμοπατρίδων ἄλλως ἄρρισιν, ἢ ἐγὼ, ἕκαστος * ἰδίᾳ τῶν οἰκείων ἀπεκδεχόμενος, καὶ τῶν ἑτέρου συμπαθείας ὑπιδεόμενος. ἐμοὶ γὰρ δύο δεινὰ συνέβη καθ' ταὐτὸ, ὅ, τε ψυχικὸς κίνδυνος, ὃν ἀμφὶ πάσης τῶν ζωῆς ἀπαθυμήσαι, καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν οὕτως ἀπροσδόκητος χωρισμὸς, ὃν οὕτως οὔποτε προσεδέξαμεν, ἀλλ' ἀεὶ δι' ὑποτύξεως εἶχον, ὑφ' ὑμῶν καλυφθῆναι τὰ βαρυπενθῆ ὄμματα τοῦτα, ἵν' ἐπιμαπαυσάμενος τοῖς ὑμετέραις χερσὶ, τῷ τάφῳ τῶν πατέρων δοθῶ, καὶ ὑμᾶς ὑπ' ἀσφαλείᾳ καταλείπω, τῆς τε μητρὸς γηροκόμους, καὶ τοῖς ἔτι ἡμιδεῖ νέοις καὶ τῷ χρόνῳ καθυστερίζοισι δυσὶν ἀδελφοῖς ὑμῶν τοῖς τὸ ζῆν ἀφορμαὶ προσποιήσοντας. νυνὶ δὲ πᾶσα μοὶ τοιαύτη διέλωλεν ἐλπὶς, ὑπ' ἐσχάτοις ἢ τοῖς δεινοῖς ἀπειλημμένος, ἄωρον ἐκδέχομαι τὸν καθ' ὑμῶν τελευτῖον. καὶ οὕτω με τετήρηκε τῶν αἰσθήσεων ὁ πλοῦτος, καὶ εἰς τοῦτον τεταμίευκε τὸν ἡμέραν, ἵνα κατ' ὀφθαλμοὺς ἴδω τὰ φίλτατά μοι τῶν τέκνων, βαρβαρικῷ ξιφῶν διαναλωμα· καὶ τὰ παμπόθητα μέλη, τοῖς χερσὶ τῶν δημίων ἀπλεῶς διαπορθμα. ὦ τῆς ὠδῖνος. οὐδὲ τοῦτο ἀσφαλὲς ἔχων, ὅτι τὸν δύστηνον ἐμὲ πρῶτον ὁ μιαφόνος τῆς ζωῆς ἀπαλλάξῃ. ἰῶ γὰρ ὡς ἂν συγκρίσῃ κακῷ, ὃ κατ' ἐμὲ φορητὸν· ὕστερον δέ μοι ὃ νεάζον καθέστηκε τῆς καθ' ὑμᾶς ἡλικίας, καὶ τῶν προσώπων ὃ ἀθρῆσαν μεμυθεῦσθαί με ποιῇ, πρῶτον τῆς ἀφ' ὑμῶν τομῆς τοῖς χροιᾶς ἐμφορηθέντας, ἂν ὑστέρῳ με πολλοῖς ἐπομειλιμένοις θανάτοις, καὶ καθ' ἕνα ὑμῶν ἀθλήσαντα, οὕτω τοῖς ὑμετέροις αἵμασι συμφυραθῆναι.

A adversum. Omnes quinque simul eramus, pater meus, & ego cum duobus fratribus (quos dicebam) atque alius quidam, ipse quoque nobis affinitate conjunctus; Clerici omnes, & Lectorum ordine insigniti. Ut ibi paululum conticuimus, ipsi nobiscum imminentem reputantes gladii exitum, lamenta occœptavimus, singulis tum suæ cujusque animæ, tum mutuam inter se divisionem deplorantibus. Ante vero omnes pater, longe jam provecta ætate, & dicendi artibus plurimum exercitatus, sic primum planctum auspicatur: *Væ mihi*, dicens, *fili, multis* Patris Nænia.
B *ærumnis malisque obnoxii, in quibus nunc circumvolvor, & cui hæc, infelici atque afflictæ huic vitæ meæ, reposita erant! ut quos diversis temporibus genueram, liberosque susceperam, eorum uno momento mortem conspicerem; nec, quod infidelibus conceditur, tantum mihi superesset temporis, quo tantæ calamitati paria ingemiscerem. Convocassem enim ad communem hunc & inconsolabilem luctum, ipsa etiam inanimata, ut una mecum doloris atque infortunii partem assumerent. Neque enim ulli alii civium, aliter ac ego ipse affecti sunt, ut cum e suis aliquem dire lugeant, aliorum propenso miserantis affectu indigeant. Me vero duo*
C *mala eodem momento invadunt; tum animæ periculum, ut qui nequiter ac perdite vitam transegerim, tum hæc à vobis inexpectata divisio, quam sic eventuram in animum nunquam induxeram; cum hæc jugiter mea vota essent, ac supplicarem, ut hosce vos luctuosissimos obtegeretis oculos; qui nimirum requiescens inter vestras manus, majorum sepulturæ traderer, & vos in vado relinquerem, qui matris senectutem curaretis, & adolescentulis ætateque minoribus duobus fratribus victus necessaria provideretis. At nunc omnis ejusmodi spes mihi sublata est, &*
D *in mediis irretitus malis, immaturam mortem vestram expecto. Sicne me scelerum copia servavit, & in hunc reservavit diem, ut ob oculos carissima pignora Barbaricis gladiis concisa viderem, membraque mihi desideratissima per manus lictorum crudeliter discerpta conspicerem? O doloris vim! neque id tuto tenens, an me miserum parricida primum vita privabit. Nam esset, malis hinc inde collatis, hoc mihi tolerabilius malum. Verum mihi suspecta est vestra juvenilis ætas, ac vultus flos vaticinari facit, vestris prius cædibus hostibus satiatis, postmodum me, multas mortes perpessum, & in singulis vobis nova semper certamina ingressum, sic vestris cruoribus immiscendum.*

* ὧν.

* ἰδιάζοντος.

Christiani planctus castigata ratio.

XLIV. *Enimvero adverto me, dulcissimi filii, ab eo quod officii erat, per imprudentiam procul aberrasse, & quæ non decebat, lamentis inserta deplanxisse. Etenim victus à malo sum, & communis calamitas, adversum tempus atque res, etsi invitum, planctum edere coëgit ac quiritari. Quis enim, vel si saxeo pectore sit, sic diri casus acerbitate abreptus, seipsum suosque tanto malo oppressos non deploraverit? Caterum nihil est, quod velit aut agat Deus, quod non ad utilem finem providentia disponat. Forte enim ob ingentem nostram pravitatem, decretum erat ut sic moreremur: & ecce ob oculos, qua vitam exolvamus, ultio, & qua gladiis violenter in animas nostras animadvertatur. Haud enimvero injustus est, qui hæc nobis evenire, animamque a corpore violenter avelli, ac pœnas scelerum, in futuro Judicio infligendas, hic nos luere permisit. Quare state fortiter, vestram omnem spem in eum solummodo collocantes, qui super terram potest peccata dimittere. Quanquam vero ærumnarum aliquid ferendum sit, ejus fidei gratia, clausis oculis sustineamus, nec mortis hunc interitum quicquam timeamus; quem etsi non hac ratione, alia tamen omnino sustinere necesse est, & ut debitum naturæ fatoque dependamus. Sit ergo nobis vitæ privatio, gratiarum actionis argumentum atque ratio, ut non solùm moriamur, sed & in spe futuræ beatitatis mortem oppetamus.* Hisce monitis, ad mortem gladio destinatam nostrûm singulos erudiebat, & ne hac consummari refugeremus, animos alacritatemque præstabat.

XLV. Dum hæc ille ad nos loqueretur, aliique alios complexi & in colla ruentes, vale diceremus, en adest & Barbarorum manus, nec exiguo numero, Æthiopica cute nudisque corporibus, strictis ensibus, immaniter insultantium suumque instar dentes exacuendo rabiem furoremque prædentium. Cumque in locum venissent, eos primum contrucidant, qui ibi prope murum convoluti a portis maligno nocendique consilio clausis, nobiscum reversi erant. Quibus scilicet nihil aliud curæ fuerat, quam ut solum lictoris dexteræ collum supponerent, seque motu gestuque corporis ictui excipiendo aptarent. Ac videre erat rem stuporis horrorisque plenam. Si enim sicarius, dedentis se atque ad necem inclinantis obsequendi facilitate, miserantis ullo sensu affectus esset atque compunctus, lethale vulnus adigens, eum a doloribus ocyus liberabat: sin minus saxeum cor emollitum esset, sed vesana se rabie oblectare mallet, capto-

Immitis civium cædes.

μοί. Ἀλλὰ γὰρ ἔλαθον ἐμαυτὸν, ὦ φίλτατα τέκνα, πόῤῥω τῶν δέοντος πλανηθεὶς, καὶ ἄκαιρον οὐκ ἔδει τοῖς θρήνοις συνεξέπεσον. νενίκημαι γὰρ τῷ κακῷ, καὶ ἡ παρόδημος συμφορὰ καταστέλλαι τὸ καιρόν, καὶ τὴν προσταγμάτων, καὶ ἄκοντά με πρεσιάπτωτον. Ὡς γὰρ αὖ καὶ λιθίνων ἔχων καρδίαν, τῶν δὲ τῶν πάντων συνεπῳδὸς, ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν τοσούτῳ κακῷ συνελθόντας μὴ ἀποδύρηται; ἀλλ' οὐδέν ἐστιν ὃ βούλεται καὶ προστάττει Θεὸς ὃ μὴ θεσπίοις, μὴ πρός τι χρήσιμον τέλος οἰκονομούμενον. Τάχα γὰρ ἀπέκειτο ἀφ' ὑπερβολὴν πονηρίαν ἡμῶν, ὃ οὕτως ἀποθανεῖν· καὶ ἰδοὺ κατ' ὀφθαλμοὺς ἡ τῆς ζωῆς ἐφέσηκεν ἔκπτωσις, βιαίως τοῖς ξίφεσι τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐκτινάσσουσα. Ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἄδικος ὁ συγχωρήσας ταῦτα παθεῖν, καὶ τόνδε κατεπείγων βίαιον τοῦ σώματος χωρισμόν, καὶ τὰς θύθεν τῶν ἡμαρτημένων καὶ τὰ μέλλοντα ἐπιφορήσεσθαι δίκας. δεῖ γέ πως γενναίως τὴν ἐλπίδα πᾶσαν πρὸς αὐτὸν μόνον ἀπαιωρήσαντας, τὸν δυνάμενον ἀφιέναι ὑπὲρ τῆς γῆς ἁμαρτίας. Καὶ καίπερ δεινὰ παθεῖν ἀληθῶς, χάριν τοῦ εἰς αὐτὸν πίστεως, ἐνεγκωμεν μύσαντες, καὶ μηδὲν φοβηθῶμεν ἀπὸ τοῦ σωματικοῦ τούτου θανάτου, ὃν εἰ καὶ μὴ οὕτως, ἀλλά πάντως ἑτέρως καθυποστῆναι χρεών ἐστι, καὶ τῇ γενέσει ὃ ὀφείλομεν λειτουργῆσαι. γενέσθω οὖν ἡ τῆς ζωῆς στέρησις εὐχαριστίας ἡμῖν ἀφορμὴ, ἵνα μὴ θανώμεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἐκεῖθεν μακαριότητος. Ταῦτα λέγων, ἕκαστον ἡμῶν πρὸς τὸν ἀφ' ἑξῆς θάνατον ἐπαναδοτεύει, καὶ προθυμίαν παρέχε μὴ ἀποδοκεῖν τὸ τελείωσιν.

μέ. Ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα πρὸς ἡμᾶς διελέγετο, καὶ συμπεσόντες ἀλλήλοις τὰ τελευταῖα συνεπαθήμεθα, ἰδοὺ καὶ τῶν Βαρβάρων κατεφάνησαν ἅμα τινὲς ὀλίγοι, τὸν ἀριθμὸν οὐκ ὀλίγοι, Αἰθιοπες τὸ χρῶμα, τὰ σώματα γεγυμνωμένοι, ἐσπασμένας ἔχοντες τὰς μαχαίρας, δάκνον ὀξαλλόμενοι, καὶ τῇ προθυμίᾳ τῶν ὀδόντων, συσὶ δίκην ὃ μάνικον δηκνύμενοι. ἐφεστῶτες οὖν τῷ τόπῳ, πρῶτον τοὺς μετ' ἡμῶν ὑποστρέψαντας ἀπὸ τῆς τῶν πυλῶν κακουργοῦ συγκλείσεως, αὐτοῦ που πρὸ ὃ τεῖχος εἱλουμένους, τοῖς ξίφεσιν ἐκείνοις διεχρήσαντο. οἷς οὐδὲν ἦν πρὸ τούτου πλέον μελετηθὲν, ἢ μόνον τὴν δεξιᾶν ὑπ' δημίου τὸν αὐχένα ὑποτέχειν πρὸς τὸν τομέα ἁρμαπίζεσθαι. καὶ ἦν ἰδεῖν ὃ προπεπόμενον ἐκπλήξεως γέμον. Εἰ γὰρ τῷ ὑπειθεῖ τῶν ἑαυτὸν προδόντος καὶ πρὸς τὸν θάνατον ὑποκλίνοντος, ὁ φονεὺς κατεύγη, καιρίαν ἄγων, θᾶττον αὐτὸν τῶν ἀλγηδόνων ἀπήλλαττεν· Εἰ δὲ μὴ ἐμαλάττετο τὸν λιθώδη καρδίαν, ἀλλ' ἤθελεν ὑποτρυφᾶν τῆς μανίας, μᾶλλον τοῖς τῶν

ἀλόντων ἀτυχήμασι τὸν θυμὸν διεκείρων, μελ- A
δὸν κατήκιζε τὸ προσιὸν σῶμα, καὶ πολλῶν
θανάτων φορὰν ἐν μιᾷ συμφορᾷ τῇ ἐλαίᾳ
παρείχετο. οὐδὲν γὰρ ἕτερον ἐν ἀκοαῖς ἐν οὕτω
παμπληθεῖ καὶ πολυανθρώπῳ δήμῳ, ἀλλ' ἢ
μόνον τὸν συρισμὸν τῶν ξίφων, καὶ τῶν τῆς αἵματος
ἐκτῶν τὸν μὴ βίας ἔκρισιν.

μς'. Οὐ πολὺ γὰρ ὃ ἐν μέσῳ, καὶ πάντες
ἔκειντο θάμα πολλῶν ὀδυρμῶν καὶ θρήνων ἐπά-
ξιον. ὡς γὰρ ἐς ἡμᾶς ἔφθανεν ἡ ζημία· τῷ
τείχει γὰρ εἶδον συγκεκυφότες, ἐφώρμησάν ὁμο-
θυμαδὸν καθάπαξ εἰς ἃ προσῆκεν θήραμα.
φθάσαντες δὲ πλησίον, τὸν ὁρμὸν ἐπέσχον. ἐν
γὰρ ὁ ῥηθεὶς ἐν τῷ μεταξὺ πύργος, δι' οὗ διελ- B
θεῖν ἔμελλον καὶ πρὸς ἡμᾶς ἥξεσθαι, ὃς πάλαι
ἐν ὁ ἔδαφος ἅπαν ξύλοις ἐστρωμένος, ἃ ὑπὸ
τῷ χρόνῳ σαπέντα ἐς διαῤῥύησαν, οὐκ ἀσ-
φαλῶς πρόσιτον τὸν ἐκεῖθεν διάβασιν. δύο γὰρ
μόνα κατὰ μέσον ξύλα ἐναπῳώρισαν, δι' ὧν οἱ
τούτου διερχόμενοι ἐπόρευον τὸν πρόσοδον
ἐπεπείρων. ὃ ἀμφίκρημνον ὂν τῇ κινδυνώδους
ἕπου καθιστὰς οἱ Βάρβαροι, ἐφώρασαν μήπω
ἐν μέσῳ τῶν ξύλων ἥκοντες, λαθραίῳ τεχνά-
σματι πεποιηκότες εἴσω τοῦ πύργου, καὶ χρη-
μνιαθῶσι τούτοις προσκυδάσωμεν, εἰς ὕψος
ἐπηρμένου πολὺ, ἐς χαλεπὸν τὸν πτῶσιν ἐπα- C
πειλοῦντος. τοῦτο δὲ ὁ τῶν θαυμασίων Θεὸς τοῖς
αὐτῶν διανοίαις ἐνέβαλεν. εἰ γὰρ ἅμα ὃ πρὸς
ἡμᾶς ἥξεσθαι ζημίας τῆς διαβάσεως κατεπλήμη-
σαν, οὐδὲν ἧττον ἐς ἡμεῖς τῶν κειμένων τὸν ὄλε-
θρον ἐνεμένομεν. τῆς σχολῆς πάσης τῶν λογισμῶν
αὐτῶν διαιρέσεως, τῷ φόβου τὰς ψυχὰς ἕκαστος
ἡμῶν ἀφειλάμενος, εἴ τι καὶ δέοι προσθεῖναι τῷ
καιρῷ χρήσιμον τοῖς φρεσὶ κατεμερίζομεθα. ὡς
οὖν εἶχον ἐγὼ τάχους ἀναπηδήσας, καὶ θανάτου
καταφρονήσας, ἐς μηδ' ὅ τι τῇ κόρρης ἐφέρηκε ὃ
προσιὼν εἰς νοῦν ἥλθομεν, κατ' αὐτὸν ἡμόλθομεν
τῷ πύργου τὸν εἴσοδον, ἔμπροσθεν ἀφ' τῶν ξύλων
πρὸς τοὺς Βαρβάρους χωρῆσαι· οἱ δ' ὅπως οὕτω με D
θαρσαλέως πρὸς αὐτοὺς κατεῖδον αὐτομολήσαντα,
ἄοπλον μὲν καὶ πρὸς ἄμυναν οὐδὲν ἐπιφερό-
μενον, ἔχοντα δέ τι ἀπευδαῖον εἰπεῖν, ἐπῆλθον
καὶ αὐτοὶ σὺν δλλήλοις συνταξάμενοι, καὶ
τὰς δεξιὰς ἀνατείναντες, τάς τε μαχαίρας ἐπ'
τῆς ἐμῆς κορυφῆς ἐπαγαγεῖν σημηνάμενοι.
ὡς δ' οὐδὲ τοῦτο με πρὸς καταπῆξαι πεποίη-
κεν· ὅλον γὰρ εἶχον τὸν νοῦν πρὸς ἄνδρ' ἥλιον
λέγω σχολιώτερον, εἷς ὢν τῶν Αἰθιόπων, καὶ
τούτων μάλιστα ὁ θυμαίτερός τε καὶ βουλομό-
τερος, μεγάλῃ τῶν λοιπῶν διενεγκών, κατ'
ἐμὲ ἡμόλθομεν ἐπιχείρῃ μοι τὸν μάχαιραν κα-

rum infortuniis furorem gravius excitans, obvium quemque membratim cædebat ac dehoneſtabat, multarumque necium vim una in calamitate miſero adhibebat; nec in tam immani ac copioſa multitudine aliud audire erat, quam ſolummodo enſium ſtridorem, ac rivorum ſanguinis impetu defluentis fragorem.

XLVI. Sic breviſſimo tempore proſtrati omnes jacebant, multarum lacrymarum ac luctuum dignum plane ſpectaculum. Ubi autem noſtris quoque capitibus enſis jam impendebat (viderant enim è muro proſpectantes) velut ad paratam prædam unanimes irruerunt. Ubi tamen propius acceſſiſſent, impetum reprimunt. Media enim, quam dicebam, interjecta turris, ac qua ad nos venturi erant ac tranſituri; ea ratione, quod olim omne pavimentum lignis conſtratum tempore computruerat ac diffluxerat, haud tuto inde tranſire ſinebat. Duo enim duntaxat ligna in medio pendula, viam tremulam tranſeuntibus ſternebant. Periculoſæ itaque viæ gradu, utrinque præcipite, circunſpecto, Barbari anxii animi agitare, ne forte dum in lignorum medio conſtitiſſent, noſtra aliqua in turre fraude præcipites agerentur; cum altius elatus locus, triſtem ruinam minaretur. Id vero conſilii, rerum admirandarum Deus, illorum animis ingeſſit. Si enim ſtatim ut locum attigerunt nulla mora quo ruebant impetu audacius tranſiſſent, nihil minus cæſis reliquis nos quoque dira nece ſublati eſſemus. Dum enim illi incerti deliberant, quique noſtrum ex metu paululum conviviſcentes, quid in rem noſtram per eas anguſtias foret, diſquirebamus. Quanta igitur licuit celeritate ipſe exiliens, mortemque contemnens, nec quod erat ob oculos diſcrimen prorſus in animum inducens, ad ipſum turris oſtium veniens, per ligna ad Barbaros procurrebam. Hi vero, ſic audacter mea ſponte ad eos progredientem videntes, virum inermem, nec quod ulciſcendo eſſet aliquid inferentem, ſed rem aliquam momenti dicere habentem, ipſi quoque ordine digeſto ſeque eo componentes, extentis dextris, inque verticem ſimulato gladios adigentes, incurrêre. Ac ne ſic quidem incuſſo timore (omni enim mentis facultate a me dicendis attentus eram) unus quidam Æthiopum, inter illos fortiſſimus præſidentiorque, ac proceritate reliquos ſuperans, prope accedens, enſem in frontem impin- Cameniatæ paranda ſalutis ſolertia.

gere pertentabat. Ego sublatis manibus, *Ne hoc feceris*, inquam; *alioqui magnarum pecuniarum vi, te, tuosque fraudabis.*

XLVII. Dixeram, gestusque & habitus omnisque indolis præfidentia ac firma constantia, Æthiopis hactenus impetum, ne ictum inferret, retardans, cum læva in sinum missa, eaque quantocius aurea quædam monilia extrahens, ac illi in manum tradens; *Sint hæc*, inquam, *mea vitæ pignora. Quod si his quoque longe majora nanciscì desideras, patri fratribúsque, quin & patris fratri* (conversus, ac quo loco delituerant, eos digito monstrans) *vitam paciscere, donaque amplissima præbebo; dum vos exspectaremus obscuris quibusdam forulis reposita: quæ nos tantummodo novimus, certique de nostra salute, prompte ostendemus. Sin autem mori contigerit, actum illis est ac perierunt, quæ & manus vestras effugiant, & una cum vita nostra in rerum censu usuque hominum esse desinant.* His verbis represso Barbari furore, pignorumque illa erogatione, in eorum quæ a me dicerentur, sensum prope adducens: quibus scilicet me ipse vario gestu atque habitu ad supplicandum efformabam. Nihil enim ille intelligebat, eorum, quæ ad ipsum loquebar; sed solummodo libertatem mirari videbatur, atque ad certam modis omnibus præstandam fidem, catam solertiam.

XLVIII. Interea alius quispiam prope accedens, *Quid tu hæc*, inquit, *ita facis, & Æthiopem supplicando detines, cum ad me loqui liceat, qui & opitulabor, si quid necesse sit?* Tunc ego audacior factus, virique præsentia æquiore animo mutatus, *Serva*, inquam, *quicumque es, a Deo nobis in his angustiis non incommode missus, & a præsenti nos necessitate eripe. Referes enim a nobis digna ejus, quam servaveris, vitæ nostræ præmia; ejusmodi scilicet, ut in universa hac, quam diripitis, civitate, apud reliquos nulla ipsis occurrerint paria.* Et ille, *Confidite*, inquit, *mortisque cogitationem depellite, & ad hilarius ingenium vosipsos componite. Ego autem*, inquit, *etiam Æthiopibus auctor ero, ut idem mecum paciscantur, & ad ipsum usque universarum copiarum ductorem ac Imperatorem vos ducam, ut ab eo quoque vitæ securitatem accipiatis, si modo inter vos ipsi consenseritis, ut ea quæ promissa sunt, impleatis. Si quid enim, eorum, quæ locuti estis, effectu caruerit, hisce gladiis judicium de vobis erit.* Hæc itaque eo loquente, illico pater meus, cum jam

A τενεγκεῖν τῷ μετώπῳ. ἐγὼ ὃ τὰς χεῖρας αἰαχών, Μὴ τοῦτο ποιήσῃς, Εἶπον, ἐπεὶ πολλῶν χρημάτων σαυτὸν καὶ τοῖς σοῖ ζημιοῖς.

μζ. Οὕτως ἔτυχον εἰπών, καὶ τῷ πεπαρρησιασμένῳ τῷ ῥήματος τῷ ὁρμῷ τῷ Αἰθίοπες πέως ποιῆς ὃ μὴ τῷ ζυμῷ ἐνεγκεῖν αἰαχόλφας, τῷ λαιᾷ ὁ τὴν χλιῶν ἐγκρύλφας εἶσω τοῦ κόλπου, καί μοι 16 χρύσια κόσμια ὃ πάχος ἐξε- 16
νεγκών, καὶ τῇ παλάμῃ τύπου ἀνθέλμος, Ἐσωσθώσοι τοῦτα, ἔφω, ἐνέχυρα τῆς ζωῆς τῆς ἐμῆς. Εἰ δὲ πλὺ πλείονα τούτων ἀπορῆσαι βούλῃ, τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, ἀλλὰ καὶ τἀδελφῷ τοῦ πατρός, ὀπισραφεὶς, καὶ τύποις ἐν ᾧτῳ ἦσθμ τύπῳ τῷ δακτύλῳ καθυποδείξας, ὃ μὴ φανὲν κατεχύσαι, ἐ προέξομαί σοι χρήσιμα δῶρα, τῇ ποσσδοκίᾳ ὑμᾶς ἐν οἷσιν ἀφαιρεσι τύποις ποσαποτεθλίφα, οἷς ἡμεῖς τε μόνοι Αἰγυπιώσκομεν, καὶ ὑμῖν ποσθύμως σωτηρίας τυγχάνοντες ὑποδείξομεν. Εἰ δέ γε θανοίμεν, ὄλωλεν ἐκεῖνα, ἅς τε ὑμᾶς Αἰαφυγόντα χεῖρας, καὶ τῇ ζωῇ τῇ ἡμετέρᾳ σὺν ἀπολεῖται. τούτοις τὸν φυσῶν ποδηκαπόν τοῦ Βαρβάρου, καὶ τῇ ὑπιδέσῃ τῆν κοσμίων, εἰς ὑπόνοιαν ὧν φθάσας εἶπον τῷ Αἰγύπτῳ αὖθ ἐμβαλών, ὃ οἷς ποικίλως ἑαυτὸν ποσὸς ἱκεσίαν κατεσχημάτιζον. οὐδὲν γὰρ ἤδη Βαρβαρος ὢν ποσὸς αὐτὸν διελεγόμην, ἀλλ' ἢ μόνον ἐφαίνετ θαυμάζων τῷ παῤῥησίαν, καὶ ὃ σισοφισμένον τῆς πλησφοείας πάντ' ἔσπω κατεργούμενον.

μή. Ἐν τούτοις ἕτερός τις ἐκύλυε ἐλθών, ἀφῆκε φωνῷ, Τί τοῦτα οὕτω ποιῇς, καὶ τὸν Αἰθίοπα τοῖς ἱκεσίαις ποδηκατέχῃς; ἔξον εἰπεῖν ποὸς ἐμέ, ἐ εἴ τι ἐ δέοι σεσωτηλήφομέν σι. ἐγὼ δὲ ὃ πλέον θαῤῥήσας, καὶ τῇ τῆ ἀνδρὸς παρουσίᾳ ποὸς ὃ θύμοτερον μετατιθεὶς, αἰέκραγον. Σῶσον, εἰπών, ὅστις εἶ, ποὸς Θεοῦ ἡμῖν ἐν τούτοις χρέωδως ἀπεσταλμένε, ἐ τῆς προύσης αἰάγκης ἐξάρπασον. λήψῃ δὲ πᾶν' ἡμῶν τοῦτης τῆς χάριτος ἔνεκεν, ἄξια τῆς ζωῆς ἡμῶν λύτρα, ἐ ὧν οὐδὲν ἐλάσσου τῷ πᾶσθμ ἐῶ ἥλωτε τῷ δε τῷ πόλιν, ἐν ἄλλοις ἔσιν εὑρεθήσεται. ἐκεῖνος δῶν, Θαρσεῖτε, ἔφη, καὶ τῆ θανάτου τῆς ἐννοίας ἀπέχεσθε, καὶ ποὸς ὃ θύμοτερον ἑαυτοὺς μεθαρμόσατε. ἐγὼ δέ, φησι, καὶ τοῖς Αἰθίοπας πείσω τὰ αὐτὰ μοι σωτεῖσθαι, ἐ μέχρις αὐτῆ τῆ καθηγουμόνου πάντος τῆ στρατοῦ ὑμᾶς ἀπάξω, ποὸς ὃ ἐ ὑπ' ἐκείνου λαβεῖν τῷ ποὸς τῆ ζῆν πλησφοείᾳ, μόνον αὐτοὶ τὰ ὑποσχόμενα πληρῶσαι ποὸς ἀλλήλους βεβαιώσητε. Εἰ γὰρ ἃ τῶν πρὸ ὑμῶν λεχθέντων μὴ ποὸς ἔργον ἀχθῇ, τοῖς μαχαίραις τούταις κριθήσεται. ὡς δῶν τοῦτα ἔλεγεν, οὗτος ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς σὺν τοῖς

ῥηθῆσι δυσὶν ἀδελφοῖς καθ' ἡμᾶς ἰοῦσι, καὶ τοῖς ποσὶ τούτου τὰς κεφαλὰς προσπρείσαντες, ἐδίεσαν τῷ αὐτίκα ἐμοὶ πληροφορεῖν λαβεῖν, βεβαιούμενοι πληρώσειν ἑτοίμως ὅσα ἐγὼ προεκτείνων. δοκοῦν οὖν ἐκείνοις πάντα, ἃ περὶ ἡμῶν ἠκηκόει, τοῖς τῶν ἄλλων ἐναπόθεσθαι ὠσὶν, καὶ τούτῳ μάλιστα ᾧ καταρχὰς ἐγὼ προὐτέτυχον ἕκαστα προσφέρων, λόγον τε πείσας ὅσον ἦν ἡμῖν προσφέρειν, οὕτως μηδὲν πέρηθι τῶν λοιπῶν διδιέναι.

μθ'. Συλλαβόμενοι δὴ ἡμῶν, καὶ τῶν τείχους καταβιβάσαντες, εἰς μέσους τὸ αὐτῶν ἀφηγεῖσθαι, ἦγον τῷ ὅπῃ δοκοῖμεν, ἐπάνω τῶν σωμάτων τῶν ἀμαρτόντων βαδίζοντες. τῆς οὖν ἔσω πόλεως τῷ πύλῃ ἐμβάντες, οὐ κατὰ τὴν τοῦ πρείου ἐποιούμεθα, ἀλλὰ τῷ ὑπαίθριον μέρος παπάντες τῶν ὄχθου βοηθοῦ, πρὸς ὃ κάτθυτες ἐφερόμεθα. ἔνθα καὶ ἄλλους κατεφαίνομεν ὁμοίους Αἰθίοπας, καὶ αὐτοὶ μαχαίρας κατέχοντες ταῖς χερσὶν, οἱ καὶ μέσον τῶν ἤδη χρωσαμένων διήλημμένους ἑωρακότες ἡμᾶς, τῇ φυσικῇ μανίᾳ πληγέντες ὥρμησαν αἰσχύνως, πόρρωθεν δεικνύμενοι τῶν κινουμένου θυμοῦ τὴν ὑπόπασιν. ἀλλ' ὅπως καθ' ἡμᾶς γενόμενοι, ἔγνων μηδὲν ἡμῖν ἐπενεχθῆναι δεινὸν τοὺς ἤδη προσληφότας ἀσφαλίζοντας, ἐν ἑαυτοῖς σχισθέντες ὑπεχώρησαν. εἷς δέ τις αὐτῶν θρασύτερος τῶν ἄλλων, ὡς εἰκὸς, καὶ θρασύτερος, ὡς εἴ τις ὑλακτικὸς κύων μεμιωὸς κατηκολούθει, καί τινα πλῆξαι τῇ μαχαίρᾳ δολερῶς ἐτεκταίνετο. ἕνα γάρ τινα τῶν ἑλόντων ἡμᾶς ἑαυτὸν εἰς προσαποσπάσθαι, ἔλαθεν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ὑποσύρων τὸν ἄλλων ἐμέ, καὶ μικρὸν ἀπῳκισμένην ἐπεχείρει. ἀνέφθεγξα οὖν βοῶν. ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐμὸς τεταραγμένος συγχαφεὶς, καὶ γάρ ἔτυχεν σὺν αὐτῷ βαδίζων, ὡς τῷ θανάτῳ με πρεσῶντα κατεῖδε, καὶ τὸν δήμιον βρύχοντα, μέλλοντά τε τὸ ξίφος τῷ παχέϊ μου βάπτειν κατέχοντα τῶν τριχῶν, τὸν ἤδη προεσπασθέντα ἡμᾶς τῶν προσθεν κινδύνου ἐκβύδην ὄντα τῇ χρεὶ νύξας, καὶ σπασθὲν τὸ φάσμα καθυποδήξας, Τί ὅτι, ἔφη, καὶ δι' ἣν αἰτίαν τὸν ἐμὸν παιδὸς καταψηφίσασθε θάνατον, τῶν προσθεν ἡμᾶς ἀληθήσαντες ὑποφόβους. εἰ μὲν οὖν αὐτὸς θάνοι, οὐδὲν ἡμῖν λυσιτελὴς ἔσται ἡ ζωή. ἀλλ' ἔξελοῦ τοῦτον τὸν κατέχοντος, εἴ τις καὶ σοὶ ἡμῶν μέλει φροντίς· εἰ δὲ μὴ, τῶν ἐκείνου λύθεν, σώσον δὲ ἡμᾶς. οὐδὲ γὰρ διηρημένῳ φέρομεν ἀλλήλων ὑπομεῖναι τὸν τελευτῶν. βοῶντος οὖν θορυβηθέντα ὅπῃ τούτοις ἀναστραμεῖν

laudatis duobus fratribus ad nos procedentes, atque ejus pedibus capita defigentes, eandem ipsam quam mihi spoponderant vitæ securitatem, rogabant accipere; omnino affirmantes rata habituros ac prompte impleturos, quæcunque ego prælocutus eram. Actutum igitur, ille, cunctis quæ ex nobis audierat, auribus illorum depositis; præsertim vero ei, quem a principio ipse offenderam, omnibus per singula enarratis, cum & jurejurando promissa firmare suasisset, nihil deinceps timere hortabatur.

XLIX. Secum itaque assumentes, atque e muro deducentes, ac in medio sui agmine collocantes, versus mare iter habebant, super cæsorum cadaveribus gradientes. Interiorem porro civitatis portam ingressi, non recta statim iter contendimus, sed ad collis qui illic est, clivum versi, in declive ferebamur. Ubi & alios quosdam Æthiopes ascendentes conspeximus, qui & ipsi enses manibus gestarent. Hi quoque, ut inter eos, qui jam ceperant, nos adduci videre, naturali rabie conciti, impudenter impetu irruerunt, procul etiam furoris vim nimiam ostendentes. Postquam vero jam prope facti, eos, qui nos ante ceperant, ne quid nobis noxæ inferretur, occurrere viderunt, ad sese divisi, paulatim recesserunt. Unus vero quispiam illorum, majore reliquis impudentia, ut videbatur, audaciaque, haud secus ac canis latrandi impotens, insania furens sequebatur, atque unum aliquem nostrum gladio ferire dolo moliebatur. Unum namque e nostris prædatoribus sese simulans, nescio qua ratione a reliquis me clam subducens, & cum a cœtu paululum abjunxisset, interficere conabatur. In quo statim ingemui. Pater autem meus obturbatus, atque conversus (quippe cui comes incedebam) ut jam morti propinquum vidit, frementemque lictorem, ac in meo gutture, quem capillitio arreptum teneret, gladium condere parantem, eum qui ante a periculo liberaverat, cum prope esset, manu vellens, anxieque scenam aperiens, *Quid id est*, ait, *& quam ob causam, vestrarum promissionum obliti, filium meum, quasi capitis damnatum, morte multatis? Ille si morte sublatus fuerit, nec vita nobis quicquam utilis erit. Eum itaque ab oppressore libera, si quid tibi curæ est & de nobis. Sin minus, nos quoque illius libato cruoribus. Non enim sustinemus, ut seorsum unus ab alio mortem oppetamus.* His commotus ille, statim

Tentata Cameniatæ vita.

excurrit, atque ad locum accedens, extensam jam Barbari dexteram, ensemque vibrantem detinuit. Is vero, etsi conatu inhibito, ut cui non licuisset destinatam animo patrare cædem, majori furore exarsit; maxillisque fremens, & oculos distorquens, denteſque stridens (id enim Barbaris in more est) cruento trucique aspectu a tenente sese expedire conabatur, ac rursus in me irruere: sed non sinebat ille, qui a Deo opportunus nobis servator missus fuerat; sed blande suadendo, a proposito avocare studebat. Ubi autem omnem in eo operam perdere advertit, illo majores excitante iras ac cædem evomente, ut & clam semel repente aggressus, gladium humero adegerit, plenumque furoris vulnus incusserit, quod & modo, quanta vi ictus datus sit, ostendit; subito vir ille admirandus acriore excitus ira, Æthiopem valide propellens, meque ad illius genua prolapsum, exque vulnere cruore madentem, corripiens, ocyus se ad comites refert.

L. Cum itaque rursus, reliquis simul euntibus, comes adjunctus, eoque periculo liberatus, Deo gratias agerem; nactusque otium de accepto vulnere cogitarem, aliud repente inflictum vulnus, majore quam prius dolore ictus, persensi. Vir enim ille audacia procax, nescio unde facto impetu, gladium retro in latus adegit, ingenti sublato ululatu, effreneque ingenium vocis immanitate prodens. Hincque adeo ad virum mihi defensorem, & qui ipse aderat, *Ut quid vero*, inquam, *meam unius vitam neglexistis, atque Barbaro* (ad Æthiopem versus eumque monstrans) *in mortem dedistis? Hoc vero scitote, modo omnes simul, quibus jurejurando fidem obstrinxistis, à morte immunes servati fuerimus, etiam finem accipiet, quod ipsi sumus polliciti. Sin autem vel unum nostrum, quod rem minus curaveritis, desiderari contigerit, illius omnes interibimus occasu, nec vos ullius eorum quæ speratis, compotes efficiemini. Quare, si non fraude, sed vere jurejurando fidem obstrinxistis, omni opera vitæ securos præstate; probeque noveritis, a nobis quoque præstitum iri omnia quæ pacti sumus.* Quibus ille verbis, ac cum sociis indicasset, cunctis auctor fuit, ut uno impetu perditum hominem procul arcerent ac propellerent. Indeque agmine cingentes, lentius incedebant.

LI. Venimus autem ad quendam locum, ubi erat Monasterium Virginum religiosa palæstra merentium,

A τὸν ἀδελφὸν, καὶ ὑπισάντα τῷ ξίφει, πλὴ δεξιᾶ κατοχεῖν τὸ Βαρβάρου τεταμένον οὖσάν τε καὶ πλὴ σφαγὴν ἡμπαίζουσάν. ὃς καὶ ὑποχθὶς, ὡς μὴ δυνηθεὶς ὃ δοκεῖν ἐκτελέσαι, πρὸς πλείονα ἐζέπλη θυμόν. Ἐ φείξας τὰς σιαγόνας, τοῖς τε ὀφθαλμοῖς τρεπλώσας καὶ τοῖς ὀδοῦσι κροτήσας· τῶν γὰρ Βαρβάροις ἔθος, φόνιόν τι Ἐ βλοσυρὸν ἰδεῖν, ἐπιχείρῃ τὸ κατέχοντος ἑαυτὸν ἀπορρῆξαι, Ἐ αὖθις μοι ἐπιθεῖν. Οὐκ ἔΐα ὁ θεῖον ἐκεῖνος, ὁ πρὸς Θεοῦ πεμφθεὶς ἡμῖν ἐν καιρῷ σωτὴρ, ἀλλὰ πείσας αὐτὸν καλοκαίαις, μεταστέπειν ἐμηχανᾶτο. ὡς δ' οὐδὲν ἰῶντο θύειν πλέον αὐτῷ, μᾶλλον ἐκείνου τῷ θυμῷ διεγερθέντος καὶ φόνον ἐρυθριῶντος, ὡς Ἐ λαβεῖν αὐτὸν ἅπαξ τῷ νώτου μου πλὴ μάχαιραν ἀφῆκε κατενεγκεῖν, Ἐ πλῆξαι πληγὴ μεμίας πληρη, πλὴ Ἐ μέχρι νῦν δείκνυσθαι τῆς δεξιᾶς τὸ ὑπόστασιν, ἀθρόον πρὸς τὸ ὀργιλώτερον ἑαυτὸν ἀλλοιώσας ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος ἀνὴρ, καὶ τὸν Αἰθίοπα τερπρὸς ὠθήσας, ἐμέ τε στιβαρπάσας ἤδη πρὸς πόδας ἑζῶτα, καὶ τῷ τῆς ὠτειλῆς πεπερρεόμενον αἵματι, θρομβώσας τὸ τάχος πρὸς τοὺς ἑταίρους ἐχώρει.

ν'. Ὡς δὲ μὴ τὸ πλήθους ἡμέλησεν καὶ αὖθις ἐγὼ, Ἐ τόδε τὸ κακὸν ἀλφάσας, πλὴ δύσνοιαν πρὸς τὸν Θεὸν ἐποιούμην· λαβόμενός τε ἀρλῆς, πλὴ τῷ νώτῳ πληγὴν κατενέσαι, αἰφνιδίως πάλιν δευτέρας πληγῆς ἐπηθόμην, πλέον ἢ πρότερον ὀδυνᾶσαι βληθείς. ὁ δὲ πλημμελὴς ἐκεῖνος, οὐκ οἶδ' ὅθεν ὑποισθεὶς, ὠθεῖ μοι τὸ πλευρὸν ἐκ τῆς ὀπίσω τὸ ξίφος, δεινὸν ἀλαλάξας, καὶ τὸ ἀκαλίκτου τῷ ἔππου τῇ φωνῇ πρόσχημα. ὡς εἰπεῖν σεμνύνῃ μοι τῷ ὑπερμαχεῶντι ἀνδρὶ, Τίνος χάριν τῆς ἐμῆς μόνης ζωῆς ἠφείδησατε, καὶ τῷ Βαρβάρῳ, συγγραφεὶς, καὶ τὸν Αἰθίοπα δείξας, πρὸς θάνατον ἐκδεδώκατε. τοῦτο γνόντες ἐγὼ, ὡς εἰ μὴ κοινῇ πάντες, οἷς τῆς ὅρκοις ἐβεβαιώσασθε, τὸν θάνατον ἀφαφυγοιμεν, πᾶσι χάριν καὶ ἀνὴρ ἡμεῖς ὑπεχόμεθα. Εἰ δ' ἐνί γέ τινι τύχοι δι' ἀμέλειαν ὑπισᾶς θάνατος, πάντες τῷ ἐκείνου σώματι τὸ ζωὸ συμφθαίνομεν, καὶ οὐδενὸς ὑμεῖς τῶν ἐλπιζομένων ἐντεύξεσθε. ἀλλ' Ἐ ἐγὼ μὴ πρὸς ἀπάτην, ἀλλ' ἀληθὴς γέγονεν ὁ ἀφ' μέσου πρότερος ὅρκος, πάσῃ μηχανῇ τὸ ἀσφαλὲς ἡμῖν σωτηρήσατε, καὶ οὗ ἵνα πάντα καὶ ἡμᾶς πληρώσῃ, ὅσα πρὸς ὑμᾶς συνεθέμεθα. Τοῦτο ἐκεῖνος ἀκηκοὼς, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν γνωρίσας, ἔπεισε πάντας τὸ δυσμενοῦς ἐφορμήσαντας, μακρὰν αὐτὸν ἀπελάσαι. οἱ δὲ καὶ κυκλώσαντες ἡμᾶς, ἕκ τοτε ἀλαοτέρως ἐβάδιζον.

να'. Ἠλθομεν δὲ κατά τινα τόπον, ἔνθα μονή τις ἦσι, παρθένων ἀσκουσῶν γυμνικὴν,

B

C

D

ἢ ὡς πάλαι, Ἀκρουλλίου κεκτημάζεται. καὶ πάλιν ἄλλη τινὶ κουστωδίᾳ Βαρβάρων ἐντυγόντες καὶ τὼ προσαυλαίδω, οἱ μὲν ἡμῖν Βάρβαροι, καί τι μικρὸν συστάντες αὐτοῖς, ἔδοξαν εἴσω χωρῆσαι, ὡς τι ἀσυνδάτου τοπάσαντες ἐφορᾶν. σωφρονούμεθα δὲ τότε καὶ ἡμεῖς τοὺς πρόσω τὰς ὄψεις ἀποβλεπόμενοι, καὶ μήπως τοῦ ψυχικοῦ τῆς προτέρας σκοτοδίνης ἀπαγαγόντες. ὡς οὖν εἰσήειμεν τοῦ ναοῦ τὸ προπύλαιον, ὃς τοῦ ἁγίου ἐπικέκληται Γεωργίου, ὁρῶμέν τινα Βάρβαρον σκιμποδίῳ ἐγκαθεζόμενον, φυλακτήριά τε τοῖς ὀφρύσι, ξίφος τε κατέχοντα γυμνωθέν, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐκτὸς βλέποντας εἰς αὐτὸν, εἴ τι καὶ βούλοιτο προστάττειν, ἑτοίμους ἔτι τοῖς ὁρμαῖς ἐπιφαίνοντας. ὡς οὖν κατ' αὐτὸν ἐλθόμεθα, ἤρετο τοὺς ἅμα ἡμᾶς, Τίνες ἐσμέν, καὶ ποίᾳ προφάσει τὸν θάνατον διεφύγομεν. οἱ δὲ πάντα σωτήρια εἶχον, καὶ τῶν νώτων ἡμῖν λαβόμενοι, ἀρίωχος τοῖς ποσὶν αὐτοῦ τῷ ἐδάφει προσέρριπτον. ὁ δὲ ξίφος, ὅπερ ἔτυχε τῇ χειρὶ κατέχων, ἑτέρως ἢ ὡς πέφυκε τέμνειν ἀνθυποστρέψας, ἐπάταξε τοῖς κάραις ἑφάπαξ καθ' ἕνα ἡμῶν. εἶτα ἀνίστασθαι, καὶ θαρρεῖν ἐκέλευε. Καὶ τοῦτο, φησὶ, τῆς ἀσφαλείας τεκμήριον ἔχοιτε, μηδὲν τοῦ λοιποῦ δεινὸν ὑμᾶς ἐπιπλεῖν προσδοκᾶν. τοῖς πρεσβύταις δὲ Βαρβάροις τοῦ ναοῦ τοὺς πύλας, αἳ τέως ἐπῆρτο χειλόμεναι, προσάξας ἀναῤῥῖπτον, τῆς καθέδρας ἐξαναστάς, καὶ τὸν ἐμὸν πατέρα τῇ λαιᾷ τῶν χειρῶν, τῇ ἑτέρᾳ δὲ τὸν ἀπ' ἐμοῦ δύο ἀδελφοὺν τὸν ἕνα κατέχων, εἴσοδον εἰσῆλθε τοῦ σεβασμίου σηκοῦ. ὁ δὲ ὢν ἅπας πεπληρωμένος ἐλεεινῶν ἀνθρώπων ἐν αὐτῷ προκαθηρημένων, τριακοσίων τοὺς ὅτου τὸν ἀριθμὸν, ὡς ἐν ὑστέρῳ κατεμαθόμεθα.

νε'. Οὐκ ὀλίγον δὲ καὶ μιαφόνον πλῆθος τῶν δυσμενῶν συνέπλησεν. ἀλλ' ἐκεῖνος δίχα διαστάσας αὑτὸν ἐπάνω τοῦ καθηγιασμένου βωμοῦ, ἐν ᾧ τοῖς τῶν Ἱερέων ἡ μυστικὴ τελεῖται λατρεία· καὶ τοῖς πόδας συμπλέγδην ἐν ἀλλήλοις ἀνυποστρέψας, ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς Βαρβάροις, ἐκάθητο, γέμων θυμοῦ καὶ ἀπονοίας. ὧν τε δῆμον τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων περιεσκόπει, καὶ ἅπερ ἐβούλετο δρᾶν, τῇ κακοτεχνίᾳ τῶν φρενῶν διεσκευάζετο· τὸν ἐμὸν τε πατέρα, καὶ ἀδελφὸν ἑκατέραις ἀμφοτέρων τοῖς χερσὶ, καὶ ἡμᾶς αὐτοῦ που πρὸς τῇ εἰσόδῳ φυλάττεσθαι τοῦτο τῶν ἑλόντων ἐγκελευσάμενος, νόμιμα τοῖς Βαρβάροις ἀνελὼν ἐκείνοις προσέταττεν. οἱ δὲ ὅ τε λύκοις καθάπερ ἀπήνεμοι λύκοι θήρας ἐπιτυχόντες, οὕτως ἠπειγμένως καὶ ἀνηλεῶς τοὺς αὐλίους κατέτεμον. ἔτι δὲ τῷ θυμῷ ζέοντες οἵ τε καὶ πρὸς ἡμῖν ἐθέλοιεν αὖθις προσπῆξαι

A quod ab antiquo Acrullii nuncupatur. Rursus vero aliam quandam Barbarorum custodiam in vestibulo offendentes, qui nobiscum erant Barbari, ac cum eis tantisper collocuti, introire decernunt, quasi aliquid æstimatione dignum ibi reperturi. Nos eos sequebamur in præsentes limis oculis obtuentes, ac necdum a pristina mentis refecti vertigine. Ingressi igitur templi vestibula (erat illud Georgii Martyris nomine consecratum) videmus Barbarum quemdam in scabello sedentem, erecto supercilio, strictumque ensem tenentem; atque eos qui circum erant intentis in eum oculis, si quid faciendum jussisset, promptos se obsequio gestu nutuque significantes. Ad eum igitur cum venissemus, interrogat, qui nobis ductores erant, *Quinam essemus, quave ex causa mortem effugissemus.* Illi paucis omnia exponunt, & per humeros nos accipientes, ad ejus pedes pronos in solum prosternunt. At ille ense, quem manibus gestabat, aversa acie, ut secare non posset, uniuscujusque nostrum caput leviter percussit: tum surgere, bonoque animo esse jussit. *Et hoc*, inquit, *securitatis pignus habentes, præcipio ut nihil in posterum mali timeatis.* Tum adstantibus Barbaris, templi fores, quæ clausæ essent, reserare jubet, deque sede exiliens, ac patrem meum, sinistra; alteraque unum fratrum meorum tenens, venerandam sacram illam Ædem ingreditur. Erat illa miserabilium hominum, ante in ipsam conjectorum, plena, qui, ut postea nobis relatum est, trecentorum fere numerum implebant.

Acrullii Monasterium S. Georgii.

Barbarorum salutationis genus: quo Turca Principum Legatos recipit.

Securitatis tessera.

Ecclesia carceris loco facta.

LII. Cum truci autem illo non exigua quoque parricidarum turba intravit. Verum ille statim saltu in sacrosanctum altare, in quo a Sacerdotibus mysticum sacrificium divinaque res peragitur, insiliit; & pedibus inter se complicatis, ut Barbarorum moris est, sedit, furoris dementisque superbiæ plenus: hominumque illam multitudinem circunspiciens, ac quod animo destinaverat, ut faceret, versutæ mentis solertia ac dolositate disponens (patrem quoque meum, & fratrem utraque manu prehendens, nosque ad januam prope ab his qui ceperant, servari jubens) omnes in ea nutu jugulari præcepit. Qui actutum velut efferati lupi, jam prædæ compotes facti, incitatis animis atque impetu crudelem in modum miseros conciderunt: adhucque rabie furentes a diro illo

Dira in templo civium carnificina.

sævoque Judice signo ostendi expe- A ctabant, quid & nobis factum vellet. Cæterum ille, eorum hactenus in nos impetum inhibuit. Porro videbatur nobis, qui ibi servabamur, patrem ac fratrem gladio sublatos esse, cum his quorum cæsa cadavera jacebant, nobisque duntaxat immitem illum pepercisse: nec aliter ipsis, qui prope altare servabantur, de nobis cogitare in animum veniebat. Nec vero erat, quo tandem fine mutua illa de nobis sedaretur anxietas. Ut enim miserorum peracta cæde, omnique solo contrucidatorum hominum cadaveribus constrato, ac inter illa stagnantibus cruoribus proluto, parricidæ exitus non pa- B tebat, quo se foras subduceret: jacentia illa corpora in ambulacris, utrinque templum ambientibus, unum supra aliud congeri jussit. Quo facto, statim ex altari prosiliit, patremque meum ac fratrem ambabus rursus manibus amplexus, ad nos usque venit. Tanta vero erat, quæ animos nostros perterritabat, eorum spectaculorum, quæ tum in illis vidimus, tum in nobis suspicati sumus, caligo & horror, ut quamvis in tanta internecione soli mortem evaserimus, nihil minori mœstitia affecti fuerimus, sed tantummodo velut attoniti alii in alios intentis C vultibus, nec vocem mittere, rei immanitate sineremur. Plurima autem Barbarorum parte, ferox ille atque arrogans a se dimissa, in equum, qui præsto erat, insiliens, e medio nostri avolavit, rursus imponens, *Ut & nobis assumptis, ad littus civitatis propere festinarent: quo nimirum ipse quoque iter celeraret.*

LIII. Sic itaque assumptos, quam celerrime ducebant, omnem nobis undique procurantes securitatem. Nec raro in via in multas Barbarorum confluentium turmas ac manipulos incidebamus, qui omnes cædem spirarent: nec leve erat ac expeditum illos effugere, tametsi, qui nos primi ceperant, D Æthiopes, viri corpore robustissimi essent, nec ulla re aut terreri possent, aut ad impetum remittendum induci. Cæterum non levi labore ac trepidatione ad eum, quem dicebam, venimus civitatis portum. Ibi enim hostium classis ductor, ac Imperator consederat; cui & de nobis nuntiatum est a Barbaris, qui simul erant; causaque exposita, cur nos soli servati essemus, ex omnibus in quos ipsi inciderant. Tum ille statim unum aliquem assessorum surgere jubens, ac rectum stare, ejuscemodi in nos sententiam promulgandam contradidit; Nempe, *Si vera*

πρὸς τὸν θεῖον ἐκεῖνον δικαστὴν ἀπεσκόπουν. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν τῆς καθ' ἡμῶν αὐτοῦ τέως ὁπλοχρήσιας διεκώλυσεν. ἐδόκει δὲ καὶ ἡμῖν αὐτόθι φυλαττομένοις, τόν τε πατέρα, καὶ τὸν ἐμὸν ἀδελφὸν τοῖς κειμένοις συναναιρεθῆναι, καὶ μόνοις ἡμῖν φῶτας ἀλίσκεσθαι. πάλιν ἐκείνοις αὖτε ἡμῶν αὐτὸ τοῦτο, πῶς βαιμῶ φυλαττομένοις, λογίζεσθαι ἐπῆρχεν. πλεῖον δὲ εἰσῆλθεν ὥ τινι σφᾶς τῷ αὖτε ἀλλήλων ἔσεσθαι ἀμφιβολίαν. ὡς γὰρ ἔληξεν ὁ κατ' ἐκείνους τοὺς δυσυχεῖς φόνος, πεπλήρωτο ὁ ἔδαφος ἅπαν νενεκρωμένων σωμάτων, μέσον ὁ τούτων ἐλίμναζεν ἡ πλημμύρα τῶν αἱμάτων, οὐκ ἔχων ὅπως ὁ μιαφόνος ἐκεῖνος πρὸς ὃ ἐκτὸς ἠμύνατο, ἄλλο κατ' ἄλλο τῶν σωμάτων τῶν κειμένων τοῖς ἑκατέρωθεν τῆς ναυδρόμοις ὑπιτεθῆναι διεκελεύσατο. οὐ δὲ καὶ ἠμυνόμην, πάντων οὓς αὐτὸν τῆς βωμοῦ καταπηδήσαντας; καὶ πάλιν τὸν ἐμὸν πατέρα, καὶ ἀδελφὸν ἑκατέραις χερσὶν ἀναγκαλισάμενον ἠρέμας μίαν ἡμῖν. τοσαύτη δὲ ἐν ἐκδήματώσασα τὰς ψυχὰς ἡμῶν τῶν δεμάτων ἐκείνων ἀχλύς, ὧν τε ἐκείνοις κατείδομεν, καὶ ὧν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἐπεπάσμεθα, ὡς ἐν τοσαύτῃ πανωλεθρίᾳ μόνον διαφυγόντες τὸν θάνατον, μηδὲν ἧττον τῆς συμφορᾶς καταφρᾶν· ἀλλὰ μόνον τοῖς προσώποις ἀλλήλων ἀτενίζειν, ὥσπερ ἐκπληττόμενοι, καὶ μηδὲ φωνὴν ἀφεῖναι ὧν πράγματι συγχωρούμενοι. τοὺς πλείονας δὲ τῶν Βαρβάρων ὁ σύβαρὸς ἐκεῖνος ἀποτεμόμενος, ἵππαις ὑπεβάς ἑφεσῶτι, ἀπέπτη ἐκ μέσου ἡμῶν, προταξάς τε αὖθις συλλαβεῖν ἡμᾶς, καὶ πρὸς τὸν λιμένα τῆς πόλεως ἀπουδὴ ἄγειν. αὐτόθι γὰρ καταστῆναι καὶ ἑαυτὸν ἔφη.

νγ'. Παραλαβόντες οὖν ἡμᾶς ἦγον ὡς τάχιστα πᾶσαν ἡμῖν παρασχεῖν ἀσφάλειαν προθυμούμενοι. καὶ πολλαχοῦ τῆς ὁδοῦ προσπίπτομεν πολλοῖς πλήθεσι τῶν εἰσρεόντων Βαρβάρων, πάντων φόνον πνεόντων· καὶ οὐ μικρὸν ἔργον λαβεῖν τοὺς, εἰ καὶ ὅτι ῥώμην πολλὴν σωμάτων καὶ οἱ προφθάνοντες ἡμᾶς Αἰθίοπες ὑπῆρχον ἀνεσταλμένοι, καὶ σοβεῖν ἐπὶ καταπηδῆσαι, ἢ τῆς ὁρμῆς αὐτοῖς ἐποδιῶναι ὃ προφθάσαν διωκόμενον. πάλιν οὖ μετ' ὀλίγου καμάτου καὶ ἀγωνίας, τὸν ῥηθέντα λιμένα τῆς πόλεως κατελαβόμεθα. αὐτόθι γὰρ ἔτυχεν ὢν καὶ ὁ τῶν πολεμίων τῷ στρατοῦ Καθηγούμενος, ᾧ δὴ καὶ ἀνηγγέλη τὰ καθ' ἡμᾶς ὑπὸ τῶν συνόντων Βαρβάρων, γνωσθέντων καὶ πάλιν αἰτίαν, δι' ἣν μόνοις ἡμᾶς ἐκ πάντων τῶν προσφυγόντων σωθῆναι. ὃς δὲ αὐτῆς ἕνα τινὰ τῶν σὺν αὐτῷ τῆς καθέδρας ἐξαναστήσας, καὶ τοῖς ἑστῶσιν ὑποσυράψας, τοιαῦτα ἀπεφθέγξατο καθ' ἡμῶν αὐτῷ ῥήσιν. Ὡς εἰ μὲν ἀληθῆς

φανείη

φάμεν ὅσα τοῖς Βαρβάροις ἐπ τῶ τείχ προϋ- A
πεχόμεθα, ἔργοις αὐτοῖς πληροῦντων τὰς ὑπο-
σχέσεις, καὶ φείδεις ἀξιωθῆναι, καὶ πρὸς αὐτὸν
πάλιν αἰδυποστρέφαι. Εἰ δέ γε μηδὲν τοιοῦτον
ἀληθῶς λεχθὲν θύροιεν, ἀλλ' ἢ προαπολελω-
κόπας τὰ χρήματα, ἢ τὸν θάνατον δεδιότας,
ἅπαντα ψευσαμένους, καὶ ὥσπερ τῷ πρώτῳ
ἔντυξιν ἀποκρύσασθαι ὑφ' τῷ ἀνάγκῃ τῶ
κρείττ ζφισαμένους, τοῖς ξίφεσιν ἕνα ἕκαστον
ἐκάστε διελόντας, τῆς ζωῆς ἀπαλλάξαι. τοῦτ-
χρῆμα οὖν καὶ πάλιν μέσους ἡμᾶς ὑφαλαβόν-
τες ἄχθη ἐπέπτηον, ἔνθα δὴ τεταμιεῦσθαι,
φασὶν, ὑφ' ἡμῶν προεδηλώθη τὰ χρήματα,
ἐξαπατήσαντες κ τῷ καθ' ἡμῶν ἐξενεχθεῖσθαι ἀπό- B
φασιν. καὶ ὡς εἴ τι τυχὸν τῶν λεχθέντων μὴ πρὸς
ἔργον ἀληθῆ, τοῖς ξίφεσι τούτοις ὑφακριθήσεται.
δίος οὖν ἡμῶν καὶ ὅτι μᾶλλον, ἢ πρότερον
ἐπεισῆλθ, τάχα μήπου τις τῶν οἰκετῶν, ἢ τῶν
προπειρασθέντων τὸ τόπου, ἀνεπιτηδείᾳ προ-
τυχὼν ἀνάγκῃ, καὶ θέλων κ αὐτὸς τὸν ὅλεθρον
ἐκφυγεῖν, προεσήμανε τῷ διωκόμενα τῶν κε-
κρυμμένων, κ μάτην ὑπερέπεμψεν ἡμεῖς τοσαύτης
μηχανὰς τῷ ἑαυτῶν ζωῷ σωτηρούμενοι.

νδ'. Αλλ' οὔπω ταῦτα βεβαίως ἔχοντες
σκοπεῖν, πέφθαμεν τὸν τόπον οὕτως ἔχοντα, καθὼς
ἐπ τῶ καιρῶ τῆς φυλακῆς ἐσημειωσάμεθα. ὑφ' C
οὗ γὰρ ἦν κρυφιώδη ταμείῳ, ὅσοιπερ ἀφ' ἡμῶν
κ' συγγένειαν ἀγχιεύοντες, προαποθεῖναι τὰ
ἑαυτοῦ ἕκαστος, ὥσπερ τῶ μέλοντος μαντευ-
όμενοι, συμφερόντως ἐβουλευσάμεθα. οὗ καὶ τῷ
ἔξοδον τοῖς Βαρβάροις καθυποδείξαντες, ἢ ὡς ἐπ'
λιθίνη πλακὶ κατησφαλισμένη, ἱσάμεθα τῶν
πολλῶν λογισμῶν τὰς ψυχὰς προαφέντας. ἤδη μ
γὰρ μηδὲν τῶ λοιποῦ δεδιέναι χάριν τῆς ὑπο-
σχέσεως· τ' οἰωδηποῦν μὴν εἶναι κ συμπαθείας τυχεῖν
τῶ πλήθ τῆς ὑποδόσεως. ὡς γὰρ ἐκεῖνοι τῶν
κρυφίων ἐπέτυχον, εὐθὺς ἀπὸ τῶ ὀργίλου πρὸς
τὸ προσηνὲς μετεβάλλοντο, κ ἡμῖν εὐθυμεῖ-
σθαι προσέταττον. Τούτοις γὰρ, ἔφασκον, κατη-
γήσατε τὴν σωτηρίαν, κ ἀφ' τούτων ὑμῖν τὸ
ζῆν χαρίσαι σήμερον. Ἀλλ' ἀπέλθωμεν δὲ καὶ
πρὸς τὸν Ηγούμενον τῶ στρατοῦ, ὡς αὐ κ τὴν πρ'
αὐτοῦ τελείαν δέξησθε τὴν ἀσφάλειαν. ἦγον οὖν
πάλιν ἡμᾶς ἐκεῖθεν τὴν εἰς αὐτόν. προεπίπτο-
μεν δὲ φοβεροῖς μὲν καὶ προδόξοις θεάμα-
σιν. ἔκειντο γὰρ τὰ σώματα τῶν αἰφνιδίως ἐπ
τῶ λύθρου ἐναποσάζοντα, φρικτὸν ὄρεμα.
πᾶσα ἡλικία τῶν ἀνθρώπων μιᾷ ψήφῳ τὸν
ἀφ' ξίφους καταψηφισθεῖσα θάνατον, καὶ μ' τῶν
ἄλλων κ ταφῆς ἀμοιρήσασα. κατεχεῖτο δὲ κ'
πάντος γενικοῦ 17 προῤῥέων ὁ οἶνος κ τοῖς

17 *Appendic. ad Continuat.*

comperirentur, quæcunque in muro ante Barbaris promiseramus, rebusque ipsis, quæ pacti essemus, impleremus, nobis parcendum esse, atque ad ipsum rursus revertendum: sin autem nihil ejusmodi vere dixisse invenerint, sed vel antea male consumptis pecuniis, vel metu mortis, mendacio cuncta finxerimus; &, ut primum impetum vitaremus, necessitate ita urgente, eam fraudem fecerimus, ibidem singulos in membra divisos, neci dedendos. Statim igitur rursusque nos circunvallentes eo ducere jubebant, ubi repositas esse pecunias antea dixeramus: simul etiam sententiam contra nos latam edebant: &, si quid ex dictis forte reipsa præstitum non esset, quibus accincti erant, ensibus decernendum esse. Quare tum magis, quam ante metus incessit, ne forte vernarum quispiam, vel eorum qui ante loci expertes essent, ipse quoque pari quadam necessitate adactus, mortisque interitum cavere volens, absconditarum rerum copiam prior indicasset, frustraque tantis machinis ac consiliis vitæ studere inveniremur.

LIV. Enimvero, cum necdum hæc certo dispicere possemus, ad locum devenimus, sicque habentem offendemus, quemadmodum eum, cum res occultarentur, signaveramus. In uno enim occulto conclavi, quicunque eramus sanguinis necessitudine conjuncti atque propinqui, sua quisque reponere, quasi id, quod erat futurum divinaremus, haud inconsulta ratione statueramus. Hujus aditu Barbaris commonstrato, ipso lapidea tabula obstructo, stetimus, multis anxiisque cogitationibus animo liberato. Jam enim nihil erat quod promissionis causa timeremus: contra vero, ut etiam affluente rerum suppeditatione, indulgentiam consequeremur. Ut enim illi absconditis potiti sunt, statim ira, trucique ingenio in hilaritatem conversо, nos quoque bono animo esse jusserunt. *His enim,* D aiebant, *vestram salutem redemistis: & per ea, vita vobis hodie munera indulgentur. Sed abeamus ad exercitus Ducem ac Imperatorem, ut ab illo perfectæ securitatis pignora condonentur.* Hinc itaque rursum nos ad eum duxerunt. Per viæ autem præsentiam, tremenda quædam ac inaudita spectacula nostris se oculis objiciebant. Nam projecta jacebant cæsorum cadavera adhuc cruore fluentia: horrendum visu! Omnis hominum ætas una sententia gladii morte damnata; ac cum aliis, ipso quoque justo funere ac sepultura privata. Fundebatur vinum, & per omnes

Militari insolentia, mixta pet vicos cruoribus vina.

civitatis vicos late diffluens, mixtumque cæsorum cruoribus, omne solum inebriabat. Cum ergo prope essemus, considerabamus, ac si quem eorum, quos unquam familiares, sive amicos habuissemus, inter reliqua cadavera satis dignosceremus, hoc solummodo gemitibus ac suspiriis inter nos indicabamus: at non vacabat, ut aut lugeremus, aut aliquid opportunum pro veteris amicitiæ jure indulgeremus; sed solum nulla fruge mortuo indolentes, ad nostra iterum studium nostrum atque animum transferebamus.

Εὐχὴ Saracenorum: sic & modo Mahumetanis, quasi tessera religionis, Precatio.

LV. Cum vero jam ad littus devenissemus, Tyranno sistimur, quo tempore Navarchis in concionem vocatis, ejus, quam vocant, Precationis, impio cultu rituque defungebatur. Quo expleto peractaque cærimonia, ad se nos coram adducere, adstantibus jussit. Ut igitur adducti sumus, interrogabat patrem, *Num*, inquit, *hujusce Urbis Episcopus existis?* Quantum enim ex cultu conjiciebat, quod a dignitate abhorreret, nihil habebat. Ille, *Non sum*, ait, *sed Clericus, & cui Episcoporum benedictionis sit opus.* Alius vero quidam prope stans, alterius exercitus ductor, ad eum ait, *Haud quidem ille Episcopus est, gradum tamen nihil ab*

Græciæ Exarchus Cameniatæ pater: ipse Clericus Palatinus.

Episcopali diversum nactus est. Scimus enim eum omnis Atticæ Exarchum esse, quo munere nihil minori honore præ Episcopis fulget. Hic vero quis est? digito me monstrans. *Filius ejus est*; rursus astans ille respondit; *ipse quoque Clericus, exque Palatinis Clericis unus. Hi autem duo fratres illius sunt*; illos indicans qui a me sequebantur; *utrique primi illius, filii, non uno tempore ab eo suscepti, & qui diversam quoque statem agant. Quis hic vero, qui cum illis esset, senex ille,* iterum dirus ille Judex quæsivit. Dictum arripiens Pater meus, *Frater meus*, respondit; nutu, ut id quoque ipse confirmaret, edocens. Hæc ubi audiit, omnes sedere jussit, & ab aliis dimotus, nobis placide ac silentio dixit. *Volo vos ab omni procul mala suspicione esse. Tum enim quod inermes in eos incideritis, qui ceperunt, tum quæ nunc præ oculis exposita est pecuniarum vis, vitam vobis elargita sunt, cujus ægre spes vulgo existat. Nullusque deinceps mortis ex insidiis parata vobis metus erit, nulla suspicio; nec a subditis meis ulla alia injuria violabimini. Sed ite, vestris ipsi rebus, quæ sint proficua, consulentes, atque vos optima spe lactantes. Sic enim in Syriam veniemus, vosque protinus Tarsum Ciliciæ dimittam, ibi custodiendos cum illis, qui ibi*

Ratio duplex servatæ illis vitæ.

A αἵμασι τῶν πεπλωκότων δυσαχιρώθμους ἀπὸμ ὃ ἔδαφος κατεμέθυσκεν. παρεστάντες οὖν ἐσκοποῦμὲν εἴ πού τινὰ τῶν ποτὲ γνωρίμων ἢ φίλων μεταξὺ τῶν ἄλλων νεκρῶν ἀπεκρίνωσάμεθα, ῥῆμα μόνον τοῖς στεναγμοῖς πρὸς ἀλλήλους ἐδίδομεν διεσημαίνομεν. σχολὴ δ' οὐκ ἦν ἢ θρηνῆσαι τοῦτον, ἢ χθρίσασθαί τι τῶν ποτὲ φιλίας ὧ καιρῷ χρησιμεύον· ἀλλ' ἢ μόνον ἀπορρακτα τῷ κειμένῳ παρεπιλησάμενοι, πάλιν πρὸς τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐσκεπτόμεθα.

νέ. Ἤδη δ' ἐφασμένων ἡμῶν τὸν λιμένα, παρέστημεν τῷ Τυράννῳ, ὅτε κατὰ τοὺς τῶν νηῶν Ἀρχηγέτας ἐκκλησιάσας, [18] τῆς καλουμένης εὐχῆς B ἐνήρκησε τὸν δυαιθέα. ὡς μὲν τὸν συμπλήρωσιν ἐκείνης τῆς τελετῆς, ἀγνοῦμεν ἡμᾶς κατ' πρόσωπον τοῖς ἐφεστῶσι διεκελεύσατο. ὡς οὖν ἠγνοήμεν, ἐπυνθάνετο τὸν πατέρα, Εἰ Ἐπίσκοπος, φησί, τυγχάνεις τῆσδε τῆς πόλεως; ἐτεκμήρετο γὰρ ὅσον ἐκ τῆς ἐσθῆτος, σπάνιον ἔχειν τὸ ἀξιώματος. ὁ δέ, Οὐκ εἰμί, ἔφη, Κληρικὸς δὲ, καὶ τῆς ἐκείνων εὐχῆς προσδεόμενος. ἄλλος δέ τις ἐστήκει ἐγγύθεν ἑστώς, ὃς ὢν Ἀρχηγὸς τοῦ ἑτέρου στρατοῦ, πρὸς αὐτὸν ἔφη, Ἐπίσκοπος μὲν οὐκ ἔστιν οὗτος, κατ' ἐσθῆτα δὲ ἀμφιέζηται βαθμὸν ἐκείνοις κεκλήρωται. [19] 19
Ἐξαρχὸν γὰρ αὐτὸν ἴσμεν τῆς Ἑλλάδος ἁπάσης, C σχεδὸν τῆς ἡμῶν ἐκείνων καθυστερίζοντα. Οὗτος δ' ὃς ὅδε, τῶν δακτύλῳ σημαίνων ἐμέ. Υἱός ἐστι τοῦδε, καὶ αὖθις ὁ πρεσβύτης, Κληρικὸς καὶ αὐτὸς, καὶ τῶν ἐν τοῖς οἴκοις βασιλείων τεταγμένων εἷς. Οὗτοι δ', ἀδελφοὶ τυγχάνουσι τοῦδε, τοὶ ἀπ' ἐμοῦ δύο διαδεδηλώσας. ἄμφω δὲ μὲν τοῦδε τοῦ πρεσβύτου· διαφόρως μὲν ἀποτεθέντες αὐτῷ, ἄγοντες δὲ καὶ διαφορὰν ἡλικίας· Ὁ δὲ σιωπῶν αὖθις οὗτος, ὁ γηραιὸς τίς ἂν εἴη πάλιν ὁ δεύτερος ἤρετο δικαστής. Ἀδελφὸς ἐμὸς, προσλαβὼν ὁ πατὴρ ἀπεκρίνατο, νοῦμαι κἀκεῖνον σιωπᾶσθαι πρὸς τῶν πόδων σοι διδάξας. ὑπὸ δὲ τούτων ἀκήκοε, καθαθῶμαι πάντας προσέταξε, καὶ ἑαυτὸν τῶν D ἄλλων ἀποτεμόμενος, ἠσύχῃ πρὸς ἡμᾶς ἔφη. Πάσης ἡμᾶς πονηρᾶς ὑποψίας ἐκτὸς εἶναι βούλομαι. [20] Ὅ, τε γὰρ ἀόπλοις τοῖς ἐναντίοις ἐντυχεῖν, καὶ ὃ νῦν ὑφ' ὅπλοις τοῖς ἐμαῖς προστετὴν χρημάτων πλῆθος, τοῖς ζωοῖς ὑμῖν, ἥτις δυσελπιστός ἐστι τοῖς πολλοῖς, ἐλαφίσθω. καὶ οὐκ ἔστιν ὑμῖν ὑποψία τοῦ λοιποῦ παντὸς οὗ ἐπιβουλῆς, οὐδὲ τις ἄλλη ἐπήρεια παρὰ τῶν ἐμῶν ὑπηκόων. ἀλλ' ἅπιτε τὰ συμφέροντα συμβουλεύοντες ἑαυτοῖς, χρηστάς τε προσδοκῶντες ἐλπίδας. οὕτω γὰρ ὑμᾶς φθάσαι τοῖς Συρίαν ἥκοντας, κἀ κατὰ Ταρσὸν βοῆθος πόλιν τῆς Κιλικίας ὑμᾶς ἀφαπέμψω τηρηθησομένους σοὶ τοῖς ἐκεῖσε

Φερομένους, μέχρις τῆς προσδοκωμένης καταλλαγῆς, ἀντίλυτρον ἔχοντας τοὺς ὑπὸ τῶν Ρωμαίων χειρῶν οὐκ ὀλίγοις ἁλωκότας ἑμετέροις ἡμῶν Ἀγαρηνοῖς, ὧν ἀφικομένων, ὑμεῖς τῶν δεσμῶν λυθήσεσθε, καὶ τὰ οἰκεῖα ἕκαστος ἀπολήψεσθε. οὕτως ἔφη, καὶ πρὸς τοὺς ὑφ' ἑαυτὸν πάλιν ὑποστραφείς, τὰ παρ' ἡμῶν διεξῄει, βαρβαρίζων τὰ πλεῖστα. Οὐδὲν δὲ τέως ἐλανθάνεν ἡμᾶς, τὸν καταρχὰς σώσαντα, εἰσέτι μέσον ἡμᾶς περιάγοντα*, καὶ πάντα ἐξ ἐκείνου μανθάνοντας.

*ἔχοντας.

νς'. Τόπῳ δέ τινι τῇ θαλάσσῃ περικλυζομένῳ, καθεζέσθαι, ἀσφαλῶς ἡμᾶς τηρεῖσθαι προσέταξεν. οὗ δὴ γενομένου, πρῶτον τῆς ἐλπίδος τοῦ θανάτου τέλεον τὰς ψυχὰς μετηγάγομεν, καὶ τῇ θείᾳ προνοίᾳ τὰ ὄντως ἐπιτρέπομεν. ἐπῆρχεν δὲ τότε τοῖς λογισμοῖς ἡμῶν, ὥσπερ ἄρτι τοῦ κακοῦ τὴν ἀρχὴν ἀναθεωρεῖσθαι, ἢ τῶν οἰκείων φροντίς, νύττουσα τὰς καρδίας ἡμῶν μᾶλλον, ἢ τὰ κυκλοῦντα ξίφη, πῶς ἄρα, καὶ ποῖον πεφήκασι τέλος. ἢ τινες αὐτῶν τοῦ κινδύνου ἀλεξηνέντες, εἰς τὴν ὁμοίαν ἡμῖν ἀπαγωγὴν ἐκείνοσθαι. ὅμως οὐδ' οὕτως εἶχεν ἀσφαλῶς περὶ τούτων γνῶναι, ἀφ' οὗ πρόσφατον γενέσθαι τῶν πολεμίων τὴν εἴσοδον, καὶ πάντα μᾶλλον κραυγῆς ἀσήμου καὶ θορύβου τυγχάνειν, καὶ πολὺ πλῆθος ἔξω τοῦ λιμένος διατρέφεσθαι, τῶν τε ἐκ τῆς πόλεως ἁλισκομένων, καὶ αὐτῶν δὲ τῶν Βαρβάρων, τῇ μὲν ἐγκωμιαζόντων τὰ σκῦλα, τῇ δὲ γυναικὸς καὶ νηπίου βρέφη ἐκ πάντος τόπου καὶ πάσης οἰκίας βιαίως ἐφελκομένων, ἐλεεινὸν ὀδυρόμενα, καὶ τὴν στέρησιν τῶν μητέρων μετὰ κλαυθμυρίζοντα. Ἄλλων τῶν ἀρχόντων τινὰς, ἢ τῶν περιφανῶν πλουσίων κατά τινας ἀφορμὰς ἡμῶν αἰτίας τὸν ὄλεθρον ἀμακρυσταλμίους ἀμηχάνως ὑποστυγνάζοντας. ἤδη γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ παρὰ τοῦ Βασιλέως σταλεὶς Νικήτας, ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ τῆς περιχώρου Στρατηγὸς ἡρωϊκῶς ὑπῆρχον ἔν τισι ναυσὶ βαρβαρικαῖς φυλακτόμενοι. Ἀφ' ᾧ τι τούτων οὐδὲν πλέον, ἢ παρὰ τοῦ περὶ τῶν οἰκείων φροντίζοντες ὠφελοῦμεν.

νζ'. Ἀλλ' ἰδοὺ ἰδίᾳ ὅτι τοῖς περιπτομένοις καὶ ἃ κρύπτεται, τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας τοῦ κατὰ φύσιν παρατροπίσας, καὶ τῷ καύσωνι τῶν πειρασμῶν συνεκπυροῦσθαι καὶ τοῦ καιροῦ τὴν ὑπόπασιν, ὡς ἐν ὀλίγῃ ῥοπῇ πολυθρωθοῦσαι τὰς τῶν ἀνθρώπων ὄψεις, καὶ πρὸς τὴν συμφορὰν μεταβάλλεσθαι· πάντας

captivi detinentur, usque ad expectatæ permutationis tempus. Eruntque redemptionis vestræ pretium, qui non raro a Romanis, aliisque atque aliis expeditionibus capti sunt, gentiles nostri Agareni: quorum adventu, vos quoque a vinculis liberabimini, & suas quisque sedes recipietis. Dixit, & ad suos iterum regressus, nostra enarrabat, barbare ut plurimum loquens. Nihil vero nos latebat, cum is qui nos a principio servarat, adhuc nobiscum esset ac circunduceret, ex quo omnia condiscebamus.

LVI. Porro in quodam loco mari circunluto sedentes, tuto custodiri jubebat. Quo facto, primum a mortis expectatæ metu animos perfecte avocantes, quæ deinceps erant divinæ providentiæ committebamus. Tum animum subire cogitationibusque obrepere, ac si malum tum primum pensaremus, necessariorum cura ac propinquorum, graviore hinc cordibus inflicto vulnere, quam circumpositis gladiis, quomodo ac qua ratione ii morte sublati essent. Num aliqui ex ipsis periculo liberati, pari nobis abductione damnati forent. Ac ne sic quidem certi aliquid de illis scire poteramus, quod hostibus recens Urbis potitis eamque ingressis, cuncta inconditi plena clamoris ac tumultus essent, multaque turba in portu convolveretur, tum civium qui capiebantur, tum & Barbarorum partim quidem spolia collaudantium, partim vero mulieres ac lactentes infantes, misere ejulantes, ac matrum privationem luctuose gementes, omni ex loco cunctisque ædibus violenter raptantium: aliorumque nonnullos ex nobilibus virisque primariis, seu majoribus claris opibus, qui pari nobis indulgentia ac pollicitatione interitum evasissent, crudelem in modum trahentium. Jam enim ipse ab Imperatore Missus Nicetas, necnon circumjacentis regionis Prætor atque Dux, in hostium potestatem venerant, & in quibusdam Barbarorum navibus sub custodia erant. Propterea nihil magis ac antea, quicquid de necessariis soliciti essemus ac curaremus, fructus aliquis sequebatur.

Nicetas Imperatoris Missus captus, & Leo Prætor.

LVII. Enimvero, præter hostium illa trucia, videre erat & aliud quidpiam insolitum magis ac mirandum; nempe solares radios ab eo quod est ex natura devios, & cum præsenti malorum æstu, temporis quoque sic auctam exæstuationem, ut brevi momento hominum facies livore contracto ac nigrescentes, ex infortunii ratione aliam formam induerint: cuncti-

Sitis; æstusque Solis insolitus.

que pariter ardentibus votis aquæ gut- A tam desiderabant, ac ne ejus quoque quicquam compotes erant. Perfecta viri ætate atque juvenes, eaque adhuc minuscula ac pueri, aliud nihil exposcebant, quam ut solum refrigerio aliquo sitim temperarent, ac ne id quidem obtinebant. Sic nimirum omnis illa transacta dies, omnibus, diversis in locis, infamis Belluæ jussu acervatim segregatis, quibus & custodes præfecti, in omnem noctem dispecturi, ne quis e medio se subducere ac diffugere posset. Sed & nobis, quo loco servabamur, ex captivorum turba viri circiter quinquaginta commisceri jussi; qui & plerique acceptis vulneribus, B
Aliorum sors miserabilis ac neces.
mortis vestigia corporibus impressa circunferrent, nec ut mitius in posterum haberent, ullam spem haberent. Ad decem enim e medio illorum raptos tristi nece gladius sustulit. Sed nec reliquis ulla vitæ securitas erat; sed interturbati & nutantes ac dissoluti, eandem ac jugulati, & quorum jacebant cadavera, sententiam expectabant. Quia vero, uti dicebam, ipsorum in his studia nox interrupit, nec satis per eam negotio finem imponere licuit, Barbarorum quidam circumeuntes, cymbalisque quibusdam perstrepentes ac ululantes sese inferebant, C
Aquæ putris potus.
donec rursus mane adveniens, molestam iis, qui se neci tradendos verebantur, expectationem secum afferens illuxit. Nihil tamen minus quam gladius cunctos consumebat, siti contracta labes: qua ipsi immaniter incensi, rogabamus nostros custodes, ut vel ex aquis locum præterlabentibus bibere liceret, atque hinc levi aliquo solatio sitim levare. Qui annuêre, non ulla erga nos moti miseratione (quomodo enim qui cædibus oblectabantur & neces spirabant?) sed quod ipsa hæc aqua, quæ profluvium esset totius urbis cloacarum, una a se absque ullo alio admixto veneno, bibentibus interitum afferre posset. Perinde tamen ac si e nive jam dissoluta, purus ac dulcis potus esset, suavissime unusquisque nostrum marcorem illum ori admovebat, graveolensque illud poculum, melle plenum animo æstimabat. D

LVIII. Interim decretum rursus a Tyranno profertur in hanc sententiam. *Quisquis ex captis pecunias repositas haberet, in medium procedens, salutem illis redimeret. Qui vero nullum vitæ suæ redemptionis pretium habere deprehensus esset, hic caso capite, e viventium albo excideret.* Id vero imperabat,

δὲ ὁμοίως ἐφίεσθαι, καὶ ἀπορῆν ῥᾳδίδος μιᾶς ὕδατος. ζεὶς τε σὺν ἡλικίαν καὶ ζεὶς ἔτι κομιδῇ νέοις σὺν ἑτέροις, ἀλλ' ἢ μόνον ἀναψύξαι μικρὸν τῷ συνέχουσθαι δίψῃ ὀπτιζηπιῶντας, καὶ σὺν τούτου τυγχάνοντας. ἀλλ' ἐν τούτοις ὃ τῆς ἡμέρας ἐκείνης παρῆλθε ἅμα-θημα, πάντων παραχάξαν τὸ δυσωνύμου θηρὸς καὶ ἅμα φόρεως τόποις ὑφηδὸν ὑπὸ τῶν Βαρβάρων ἀφορισθέντων, οἷς δὲ φύλακας ἐφήρμοσθαι ὑποβλέπεσθαι τούτους ἅμα πάσης νυκτὸς, μή που τὶς ἐκ μέσου ἅμαθρόμαι δυνηθείη. καὶ ἡμῖν δὲ αὐτοῖς ἐν ᾧπερ ἦμεν φυλακιζόμενοι τόπῳ συμμιγῶναι παραστάξαι τῶν ἀλόντων ἀνδρας ὡσεὶ πεντήκοντα, ὧν οἱ πλείους καὶ τραυματίαι ἐτύγχανον, τὰ ἴχνη τοῦ θανάτου ταῖς ὄψεσι παραφέροντες, καὶ μηδὲ τοῖς ὄζοις θαῤῥοῦν ἔχοντες. ἐκ μέσου γὰρ αὐτῶν μέχρι δέκα τὸν ἀριθμὸν λαβόντες ἀναπέσφαξαν. καὶ σὺν τούτοις ὑπῆρχεν ἐν ἀσφαλείᾳ αἱ παρὰ τοῦ ζῆν τέως ἐλπίδες, ἀλλ' ἐκλογιούμενοι καὶ διεξυπνούμενοι τῷ ὁμοίῳ τοῖς κειμένοις ἀπόφασιν παρειλήφοντες. ἀλλ' ὅπῃ, καὶ ὅ λέλεκται, τὰ παρὰ τούτων τέλη πρὸ ἑαυτοῖς ἔφθασεν ἡ νὺξ ἅμα κόψασα, ἐσόμενοι τινὲς τῶν Βαρβάρων παρερχόμενοι, καὶ ὑπὸ κυμβάλοις κτυποῦντες καὶ ἀλαλάζοντες, ἕως πάλιν ἔφθασεν ὑπερᾳὰς ὁ ὄρθρος, ὀδυνηρὰν παρεδέχοντο τοῖς ἐν ὑποψίᾳ θανάτου μὴ ἑαυτοὺς κομιζόμενος. ἀλλ' ὑπὸν πλέον, ἢ ἅμα ξίφους, ἢ ἅμα τῆς δίψης φλογὰ πάντας ἀνήλισκεν, ἢ καὶ σφοδρῶς πιεζόμενοι, ἐδεόμεθα τοῖς στρωσὶ, κἂν τῶν διερχομένων ὑδάτων τῷ τόπῳ μεταλαβεῖν, καί τινος βραχείας μεταρρεῖν ἀνοχῆς. οἱ δὲ παρὰ τοῦτο * ἀνένευον, οὐχ ὅτι τινὶ συμπαθείᾳ παρὲ ἡμᾶς ἐκέχρωντο· πῶς γὰρ οἱ ταῖς σφαγαῖς ἐντυφώντες καὶ θάνατον ἀποπνέοντες; ἀλλ' ὅτι τὸ ὕδωρ ἀγωγὸν τῆς πόλεως ὢν ἁπάσης τῶν ἐφέδρων ἀπόῤῥοια, ἰχθυὸν ἐν ᾧ δίχα πάσης ἄλλης ὑποβουλῆς ταῖς μετέχουσι ἀπαλλάττει. πλὴν ὡς ἀπὸ χιόνος ἄρτι λυθείσης, εἰλικρινὲς καὶ ἡδὺ πόμα, οὕτω μὲν ἡδονῆς ἕκαστος τῷ στόματι τὴν ἀφρίδα ἐκείνην παρεφέρε, καὶ τὴν κύλικα τῆς δυσωδίας μέλιτος πλήρη τοῖς λογισμοῖς ἐπελάμβανεν.

νή. Ἐν τούτοις πάλιν ἀπόφασις ἐξιόντος παρὰ τοῦ Τυράννου, παρεχέουσα οὕτως. Εἴ τις τῶν συλληφθέντων χρήματα που ταμιευσάμενος ἔχει, προελθὼν ἐν μέσῳ τούτοις ὠνησάσθω τὴν ἀφεσίν. Εἰ δέ τις μηδὲν ἔχων λύτρον τῆς ἰδίας ζωῆς φωραθείη, οὗτος τὴν κεφαλὴν τμηθείς, τῶν ζώντων διαιρεθείη. παρεστάθη δὲ τούτῳ

πρὸς τῶν Βαρβάρων ἀκηκοὼς, ὡς οὐκ ἂν ἅπαντα φόβοις ἠξίουν, ὅτε κατάρχας εἰσήλασθεν ἐς τὴν πόλιν, εἰ μή που πρὸ αὐτῶν ἐκείνων ἐξεβαρύνοντο, ἔχειν αὐτοὺς ἐν ἀποκρύφοις χρήματα ἅπασιν δυνάμενα ἐκφυγεῖν ἔρωτας. ὅσοι δὲ οἷς τῶν ἐναλωκότων ὑπῆρχεν ἔχοντες εἴδησιν ἀκριβῆ πρὶν ὧν ἥσθη προσκεκρυφότες, αὐτίκα ἐκδήλους ἑαυτοὺς καθιστῶντες, * κατεπείγοντες τιμὴν δόσιν, ὡς τῆς ζωῆς πρᾶσιν. ὅσοι δὲ μηδὲν τοιοῦτον ἔχειν πρὸ ἑαυτῶν ἐπεγνώκεισαν, ἀλλ' ὅτι ματαίαις μόνον ἐλπίσι τὰς συνθήκας ἐπλάσθησαν, τῷ σφαγίῳ ἐξεδέχοντο ἀμφιβόλως, τοῖς ἐνδεοῦς ἔχουσι κεκριμένῳ. Τοιαῦτα δὴ οὖν ὅτι τοῦτο τῶν Βαρβάρων τινὲς, ὥστε τοῖς βουλομένοις πρέχειν τὰ ἑαυτῶν, ἐς τὰς ἰδίας ἀποφέρειν οἰκίας. καὶ εἰ μὲ ἄξια εἶη πλεονεκτικὸν ὀφθαλμὸν κορέσαι, ὑφηνείας τε ἀξιοῦσθαι τούτοις, καὶ αὖθις τοῖς δεσμίοις ἀριθμεῖσθαι. εἰ δ' ὀλίγη τινὰ καὶ βραχέα, καὶ οἷς οὐκ ἂν κρίνοιεν εὐδοκιμοῦντα τὸν ἀποστέλλοντα, τῆς μαχαίρας ἡμέας. οὐκ ὀλίγος ἐμοῦ ἐκ τούτου πάλιν ἐν τοῖς χρωζοῦσιν ὁ κίνδυνος, πολλῶν μαχρισμένων ἐκ τῶν ἐχόντων ὕλιν τινὰ τοιαυτοῦδαιον. ἐτελεῖτο δὲ ταῦτα ἐφ' ὅλοις νυχθημέροις δέκα, τῆς πληθύος ἀεὶ τῶν χρημάτων ἐκφορυμένης ἀπὸ τῆς πόλεως, τῆς τε λοιπῆς ἀναγκαίας ὕλης, ὅση μὲ σηρικῆς ἐσθῆτος ὑφαρπὴς ἦν, καὶ ὅση μὲ λινοῦ τοῖς ἀραχνίοις ἤριζεν ὑφάσμασιν, ὡς ὄρη καὶ βουνοὶ ἐκτελεῖσθαι τὰς τούτων χρείας, ἄλλων ἐπ' ἄλλοις ὑπερτιθεμένων, καὶ τὸν ὑποκείμενον τόπον πληροιώντων. χαλκῷ δὲ καὶ σιδηρέων σκευῶν, ἢ τῶ ἐξ ἐρίων ἐσθημάτων, οὐ μόνον οὐδ' ὅλως ἐφρόντισεν, ὡς ἐπὶ τοῖς ἠρυθμοῖ τῶ κτῆσιν αὐτῶν. Εἴ που δέ τι τοιοῦτον ἀγαγὼν ἔλαθέ τις, πρὸς τῆς θαλάσσης δεδώκασιν ὕδατι, καὶ τούτῳ τοὺς ἀφαιρέτας τὸν κίνδυνον ἀμείνονθμοι, ἵνα καὶ αὐτοὶ τι μετέχωσι τῶ κακοῦ, πολυχειδῆ δὲ ἀφόρεσιν τιμὴ τῶν συμπεσόντων ζημίαν ἐπαναπαιόμενοι.

ιθ'. Ἦν δέ τις μετὰ τὸ λοιπὸν πλῆθος τῶν αἰχμαλώτων συλληφθεὶς, Εὐνοῦχος τοῦ Βασιλέως καὶ τῶν ὀξόχων εἷς· Ροδοφύλης οὕτω καλούμενος, ὃς ἔτυχε, μικρὸν τοῦ κινδύνου τιμὴ ὅτι δύσιν σταλεὶς, καί τινων χρείαν ἔσχεν πρὸς τὴν πόλιν ἀνακάμπτειν, μεθ' ἡμῶν συνεκπεσεῖν, καὶ τῶν ῥηθέντων ἀνάρσιον μεταλαβεῖν. ὃς δὲ ἐνόμιζε μεθ' ἑαυτοῦ πλῆθος χρυσίου, ὅσον ἔλεγεν ἀπάγειν ὑπουργίας τινὸς χάριν τοῦ κατὰ Σικελίαν στρατοῦ, συμπλεκομένου τοῖς κατὰ τὴν Ἀφρικὴν Βαρβαρικοῖς ἀεὶ, καὶ πολλῆς δεομένου τῆς ἐν τοῖς πολέμοις συνεργίας. οὗτος οὖν κατὰ τὴν νύκτα, μεθ' ἣν τοῦ κινδύνου τὴν πεῖραν ἅπαντες ἐδεξάμεθα, ἔλαθεν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἐξενεγκεῖν τῆς πόλεως τὸ χρυσίον ἐκεῖνο

A cum audisset à Barbaris, *se, cum primum in urbem ingruerent, nemini pepercisse, nisi illis duntaxat, qui ipsi, habere se pecunias absconditas, nulli obnoxias indagini, affirmassent.* Quotquot igitur inter captivos, eorum, quæ absconditisset certo sibi conscii erant, ipsi se statim prodentes, dare urgebant, ut qui rem, vitæ pignus sibi noverant: qui vero nihil tale apud se extare sciebant, sed inani solummodo spe pascisscendo, verba dederant, indubie mortem expectabant, illis, quibus hæc deessent, decretam. Quare super hoc Barbarorum quidam destinantur, *ut, qui sua præbere vellent, eos, in proprias ades reducerent: & si hæc tanti essent, quæ avarum oculum merito exsatiare possent, salute donatos, inter vinctos rursus collocarent; quod si vilia quædam & pusilla, ac quæ minus placitura mittenti existerent, eos gladii mucrone conficerent.* Non leve hinc rursus periculum captivos circunstare, cum inter eos multi essent, quibus nulla ejusmodi materia pretiosa suppereret, suique illecebra capiens. Protracta hæc per totos decem dies noctesque, cum pecuniarum multitudo continue ex urbe exportaretur, & alia necessaria materia, ipsa sericis indumentis emicans, vel quæ lino confecta, cum textura aranearum contenderet, ut horum cumuli montes ac colles exæquarent, cum alia aliis superaggesta, subjectum locum constiparent. Æreæ enim aut ferreæ supellectilis, aut ex lana contextarum vestium nulla eis erat ratio: quod horum censu gravari superfluum ducerent. Et si quis imprudens tale quid attulisset, in mare jaciebant; hoc quoque eos multantes, qui periculum evasissent; ut & ipsi multijugam diversamque rerum jacturam sentientes, vastitatis, & mali tantisper participes fierent.

Redempta pecuniis captorum vita: quibus hæc deessent, cæs.

LIX. Cum reliqua captivorum multitudine captus quoque fuerat quidam Imperatoris Eunuchus, unus ex primatibus; cui Rhodophylo nomen erat. Is, paulo ante periculum in Occidentem missus, cum necessariis quibusdam ex causis in urbem venisset, pari nobis eventu inclusus, malorum quæ dicta sunt, ipse quoque consors efficitur. Nempe vim magnam auri portabat, quam in sumptus & stipendia exercitus Siculi, continue cum Africanis Barbaris manus conferentis, eamque ob rem multa ope egentis, se deferre aiebat. Hic itaque nocte, quæ anteceſsit discrimen, cujus nos omnes periculum fecimus, clam, aurum illud

Rhodophylus Eunuchus, servatæ domini pecuniæ præmio, dire fustibus mactatus.

atque ex servis suis nonnullos, nescio A quomodo, Urbe extulerat, atque ad Strymmonis Ducem miserat, datis literis, hoc tenore, *ut ad belli usque exitum pecuniam creditam tuto servaret.* Captus igitur Rhodophylus, & ad Tyrannum adductus, illi coram sistitur. Ille aspectu mutato, majorique quam habebat antea ex indole, firmitate ac vehementia illi congressus, interrogabat: *Ubinam*, inquit, *Imperatoris aurum; duo scilicet talenta, quæ in Siciliam avehere jussus es?* At Rhodophylus, *Hoc ipsum, in quo & versor (Urbis scilicet excidium) veritus, quodque ego ipse, cum præsens essem,* B *tanto vertente periculo, haud secedere poteram, nec quæ mearum partium essent, conferre, omnium in me conversis oculis, ut qui eis aliquid conducibile ac tempori opportunum præstare forsitan possem, ob eam utique causam, aurum illud secreto Urbe exportavi. Non enim de obscuris ac dubiis, certi aliquid licebat conjectari. Porro, ego tibi hodie captivus adsto, multarum aliarum pecuniarum tibi auctor futurus, si unum me vivum atque à noxa liberum servaveris.* Hisce superbus ille commotus & ægre ferens, omnemque ipsum obsidentem oculis voceque furorem prodens, imis ex præcordiis intonuit. *Quandoquidem,* C inquit, *haud ex præsentibus didicit, mortis sententiam evitari non posse, ab his, qui suas pecunias pro redemptione sua non præbuerint, hic qui ex Gynæcio est, sed velut in scena sese ipse ostentat, mendacii larvam, velut prope rem magnam ac admirandam adversus suam proferens salutem, coxas & scapulas fustibus contundatur; ut nunc tandem agnoscat, cui adsitet, & de quibus loquatur; & ne de alienis pecuniis ambigens, vitæ sibi piriculum arcessat.* Ministri igitur iniquarum cædium, ut solum ipsum viderunt, longo vocis tractu effusa insania adversus coram stantem tulisse sententiam, omni verbo ocyus hominem D humi allidunt, torque mactant verberibus, ut miseri corpus non diu restiterit, sed in multa concisum, subjectoque solo sanguinum rivis impleto, tantis scilicet doloribus impar ac cruciatibus, animam efflaverit. Jam ergo illo defatigato ac fatiscente, cum nec cruentos tortores res lateret, ne ipso jam extincto & a morte cædere desinebant; cum vix tandem inexorabilis Bellua iram remittens; *Esto hic quoque*, inquit, *cum auro illo in perditionem: nam, ut videtur, si etiam fuisset repertum, in rem nostram nibil conduxisset.*

μὴ καὶ ζωὸν τῶν ὑποπεπυλωμένων αὐτῷ, καὶ τοὺς τὸν Στρατηγὸν Στρυμμόνος ἐξαποστεῖλαι, γράψας ὑπισχνεῖσθαι τοῦτον μέχρι τῆς ἐκβάσεως τοῦ πολέμου. χρωτὶς οὖν οὗτος, ἤχθη κὴ ὁ τοῦτον τοῦ Τυράννου. ὁ δὲ τῷ μορφῷ ἀλλοιώσας, ἐμβριθέστερόν τε μᾶλλον, ἢ πρότερον εἶχε, τοὺς αὐτὸν ἐρωτᾶ λόγους, ἀνηρώτα, Που δή φησι, ὁ τοῦ Βασιλέως χρυσίον, τὰ δύο τάλαντα, ἄττ' ἐπὶ Σικελίαν ἄγειν ἐπάχθης. ὁ δὲ, Τοῦτο δή, φησιν, εἰς ὅπερ κατείλημμαι, διδιὼς, [11] τὴν 11
πολιορκίαν λέγω τῆς πόλεως, ἐπεὶπερ αὐτὸς ἐγὼ δεῦρο τυχὼν ἀδυνάτως εἶχον τοσούτου κινδύνου πρόντος ἀποχωρεῖν, καὶ μὴ τὰ περὶ ἐαυτοῦ διηκριβωμένα, πάντων εἰς ἐμὲ βλεπόντων, ὡς ἄν τι χρηστὸν αὐτοῖς, καὶ τῷ καιρῷ τούτῳ χρήσιμον δυνάμενον συμφορεῖν, τούτου δὴ χάριν, τὸ μὲν χρυσίον ἐκεῖνο τῆς πόλεως ἀπεξήγαγον· οὐ γὰρ ἠδυνάμην ἀκριβῶς περὶ ἀδήλων στοχάσασθαι. ἐγὼ δέ σοι πρέσπκα τήμερον δορυάλωτος, πολλῶν ἄλλων χρημάτων πράκτωρ, εἴγε ζῶντα με ἀβλαβῆ σωτηρήσας. ἀληθεῖς οὖν ὅπῃ τοῦτο ὁ ἁλοὺς ἐκεῖνος, καὶ τὸν θυμὸν ὁποῖον αὐτὸν εἶχε λέγειν τε τῷ ὀφθαλμῷ καὶ τῆς φωνῆς ἔκδηλον καταστάσας, βύθιον ἐξεβόησεν. Ἐπειδὴ οὖν, φησὶν, οὐκ ἔμαθεν ἐκ τῶν προειρημένων ἀληθέστατον εἶναι τοῦ θανάτου φόβον τοῖς μὴ τὰ οἰκεῖα χρήματα λύτρον προτιθεῖσιν ὁ τῆς γυναικωνίτιδος οὗτος, ἀλλ' ὥσπερ ὑπὸ σκηνῆς ὑποδύξιν ποιήσας, τὸ πλάσμα τοῦ ψεύδους μέγα καὶ θαυμαστὸν, οἷς καὶ τῆς ἑαυτοῦ προβαλλόμενος σωτηρίας, ῥάβδοις τυπτέσθω ταῦτα ἰσχία καὶ τὰ κατὰ τὸν νῶτον μέρη, ὡς ὄρτι γνῶ προῦπτον ὅτι παίσασθαι, καὶ περὶ ὅτων λαλήσεται, καὶ μὴ χρημάτων ἀλλοτρίων ἀμφισβητῶν, τὸν περὶ ψυχῆς ἑαυτῷ περιποίσηται κίνδυνον. οἱ λυτυρηροὶ οὖν τῶν ἀδίκων φόνων, ὡς μόνον εἶδον αὐτὸν μὴ ὑποσυρμοῦ φωνῆς καὶ μανίας τινὸς τοιαύτης ὑπὸν καὶ τοῦ ἑστῶτος ὑπενεγκάμενον, θᾶττον λόγου πάντος τὴν γῆν τοῦτον προσῤῥάξαν, καὶ τοσαύταις βάλλουσι πληγαῖς, ὡς μὴ ὅπῃ πολὺ ἀπέχειν τοῦ ἀθλίου τὸ σῶμα· ἀλλ' εἰς πολλὰ διαιρεθὲν, καὶ τοῖς ὀγκοῖς τῶν αἱμάτων τὸν ὑποκείμενον τόπον πλησάσαν, οὕτως τῷ ψυχρῷ ἐπαφῆναι, καρτερὸν τοῖς δριμείαις ἐκείναις ἀλγηδόσιν οὐκ ἐξισχύσαν. ὡς οὖν ἀπείρηκε, καὶ δῆλος ἦν τοῖς ὠμοῖς ἐκείνοις δορυφόροις, μηκέτι τοὺς πληγὰς ἀφιέναι καὶ μὴ θανάτῳ, μᾶλλις ποτὲ τῆς κατεχούσης ἑαυτὸν ὀργῆς παύσασθαι ὁ δυσσεβέστατος θήρ. Ἔστω, φησὶ, μὴ τῷ χρυσίῳ ἐκείνου καὶ οὗτος εἰς ἀπώλειαν· ἀλυσιτελὲς γὰρ, ὡς ἔοικεν, καὶ δύρεθὲν αὖ διεδείκνυτο.

ξ'. Τοῖς δὲ τῶν νεῶν Ἀρχηγοῖς παρῆν σκυλάζεσθαι πρὸς τὸν ἀπόπλοιν, τὴν νεάζουσαν κούρην τῆς πλήθους ἀρρένων τε καὶ θηλέων πρῶτον ταῖς ναυσὶν εἰσπεμπόντας, μὴ κατ' συγγένειαν, ἀλλὰ διακεχριμένως, ἵν' ἔχωσι κἀν τούτῳ ἡμιμοίρην οὐ τὴν τυχοῦσαν, τὴν φυσικὴν ἐξ ἀλλήλων διαίρεσιν. Εἶτ' οὕτω τὰ χρήματα, καὶ ὅσα ἄλλα τῶν συναλλεγμένων φανείη χρήσιμα συμφορήσαντες, αὐτάρκη ταῖς ναυσὶ τῶν ἀγωγίμων ἐμποιῆσαι τὸν φόρτον. ἦγετο δὴ τὸ νεάζον πρόσωπον ἅπαν, τοῦτο μόνον κατηγορίαν ἔχον, ὃ ἀνθ' ἡλικίας, ἢ τῶν προσώπων τὴν ὡραιότητα. καὶ γὰρ ἡ σύγχυσις τῶν λυπηρῶν ἅπαντας πρὸς τὸ σκυθρωπὸν ἦγε, ἀλλ' ὁ φυσικὸς χαρακτὴρ ἐδήλου ταῖς ὄψεσι τὴν εὐγένειαν· καὶ ἔμφασις ἦν τοῖς πολλοῖς τὸ κάλλος, ὃν τοῖς δεινοῖς αὖθις προσδιδόμην. Ἀλλὰ ποῖον τούτων πρῶτον εἴπω; ποῖον δ' καταξίαν ἐλεεινότερον κρίνω; ὁπότε συμμιγὴς καὶ σφοδρὸς ἀπήρτο θρηνῶν διαχυθεμένης τῆς φύσεως, ἀλλήλοις τοῖς αἴσχιστα ἀναπλεκομένοις, καὶ τὸν χωρισμὸν δυσχεραίνοντας. τὸ γὰρ ἰδεῖν τοῖς τῶν πάντων συγκεχυμένους ἄνδρας, γυναῖκας, ἀκμάζοντας, παῖδας ὁμοῦ πάντας δεινὸν ἀλαλάζοντας καὶ ἑαυτοὺς διαρρηγνύντας, καὶ μηκέτι κατέχειν τὴν ἀθυμίαν τῶν τοσούτων ὀχληρῶν ἐξιόντας· ἀλλὰ δηλοῦντας ταῖς εἰμωγαῖς τὴν ἔνδον τῆς καρδίας διάθεσιν, ὡς ἅπασα καταπίμπραται τῷ πειρασμῶν ταῖς φλογώσεσιν. ὡς γὰρ βιαίως οὕτως ἐξ ἀλλήλων διαρρηθέντες, φύρδην ταῖς ὁλκάσιν εἰσήχθησαν, θυρείας τε οὔσας καὶ ἰκμάδας πολλοῖς πλήθεσιν ἐξαρκεῖν, οὐ κατὰ τάξιν, οὐδ' ὡς ἄν τις εἴποι, ἐν αὐτάρκει τόπῳ τὸ σωματικὸν ὄγκου τῶν εἰσελθόντων ἕκαστος τὴν καθέδραν ἐλάμβανεν, ἀλλ' ὡς ἔτυχεν ἅπαξ κατενεχθείς, τοῦτο μόνον ἀπεκλήρωτο, μὴ δυνηθείς, ἐν ὅλαις ταῖς ἑφεξῆς ἡμέραις ἑως μιᾶς παλαιστῆς τόπον ἐφθάνειν, ἵν' ἀνακλιθείς, ἀνάπαυσιν δῶ κἀν βραχεῖαν τῷ σώματι.

ξά. Πᾶσαι δὲ αἱ νῆες τῷ τύπῳ τούτῳ πεπλήρωντο. τέτταρες γὰρ οὖσαι, καθὼς ἔφημεν, καὶ πεντήκοντα, ἔτι δὲ πλῆθος ἦν περιττὸν, ἄξιον καὶ αὐταῖς χρῆναι τῆς ἀποδημίας. οἱ οὖν Βάρβαροι συναγαγόντες τὰς νῆας τῆς πόλεως, αἷς ἐχρῶντο ποτὲ πρὸς τὸν τῶν ὀπτικα-

LX. Tum Navarchis convasare imperat, ut se recessui præparent, omnemque multitudinis masculorum pariter ac fœminarum juniorem pubem primum in naves inferant, nulla consanguinitatis ratione, sed separatim, ut hinc quoque, propinquorum ab invicem invita natura divortio, non levis eis pœna accresceret. Deinde ut pecunias, & quæcumque alia, in his quæ collegerant, utilia fore viderentur, comportantes, vecturæ onus sufficiens navibus imponerent. Ducebatur itaque juvenum universa pubes, hoc solum onerata crimine, quod florenti ætate esset, aut quod eleganti ac venusta facie. Licet enim malorum confusio mœsto omnes vultu efficeret, naturalis tamen character elucentem in eo ingenuitatem monstrabat, ac decoris micans ipse radius, non paucis ut malis dederentur, causa fuit. Quodnam vero horum primum referam? Quodnam autem digne, justaque ratione miserabilius statuam? Cum immiscuo ingentique ejulatu exorto, natura partibus scissa, alius alium consanguineorum affiniumque arcesseret, ac separationem indignissime ferret. Vidisses enim ejus rei dolore viros confusos, mulieres, florenti ætate, omnes simul pueros dire ululantes ac sese discerpentes, nec tantorum malorum immanitate effusam mœstitiam retinere valentes, sed gemitibus ac ejulatu internam animi affectionem prodentes, ut qui nimirum ejus tantæ cladis ardoribus ac flammis toti exustularentur. Cum sic enim violenter a se invicem fuissent divisi, promiscue ac confuse navigiis impositi sunt, quæ, admodum patentia, plurimis avehendis sufficere poterant; non digesto ordine, nec (ut quis dicat) tanto loci spatio assignato, quantum pro corporis mole sufficeret, ut sic congesti atque contrusi, suum quique situm sedemque obtinerent: sed quomodo quisque semel injectus fuerat, ita constipabatur, iisque arctabantur loci angustiis, ut reliquis omnibus diebus ne vel minimi palmi spatium, ut reclinatus brevem saltem corpori requiem afferret, occupare cuiquam licuerit.

Pueri ac juvenes indiscrete navibus impositi.

Partim lucri, partim & libidinis, causa: quæ labes maxima Orientalium.

LXI. Omnes porro naves hoc modo onustæ erant. Nam cum essent quatuor & quinquaginta, ut supra dictum est; adhuc tamen hominum copia redundabat, quæ nec ipsa visa indigna, quam ad sua inque Syriam hostes transferrent. Quare Barbari Urbis navigiis collectis, quibus nostri mercatores quandoque utebantur ad convehen-

Allatio obrepsit *quadragesima*, vel *typotheta*.

dum triticum, quasque etiam in portus fretum demerseramus, extractis machina quadam navibus, quod illi per annulos quosdam in retinaculis ibidem defixos, inque rem præstandam atque inventum summe conducentes, perfecere, artificio quodam per funes circunvolutos appensosque, quicquid subjectum erat, attrahentes. Hac ratione, & navibus aliis abunde ditati, omnes immiserunt, ita ut eorum qui in hoc destinati erant, nullus dimitteretur. Inter quos omnes haud scio, an vel unus ex masculis extiterit, qui pilorum lanugine exasperaretur, vel ex fœminis, quæ pubes esset: cum omnes utriusque sexus essent juvencula ac calenti ætate, & inter eos potissimum recens nati infantuli; quorum, si quis unumquemque reputasset, indoluisset animo, ut eorum cujusque infortunia oculis usurparet, ferre non valens.

Naves demersæ extractæ; iis aucta classis.

Infantium ac puerorum omnis sexus immanis fœdaque abductio.

LXII. Verum adversum nos, qui diversis ex causis ferrum evasissemus, à Tyranno rursus aliud promulgatur decretum; *Ut scilicet, qui ex nostris essent (iique præcipue qui navigationis incommoda sufferre posse visi essent) inter duces divisi, in unamquamque Barbaricarum navium quini intromitterentur, inque eis servarentur, ea scilicet ratione, ut dicta jam commutationis causa Tarsum mitterentur: reliqui vero, velut inhabiles, & nulli usui, si abducerentur, quinimmo oneri minime proficuo futuri, visum est, ut Urbi dimitterentur.* Sed ne id quidem ulla lenioris animi humanitate edixit, nec Deo aliquid exhibiturus, uti Barbaros facere, nonnulli stulte contendunt; verum id quoque artificio peræque singulari improboque commento, ne quid non in suas rationes ac lucra constituisse videretur. Cum enim optime sciret, non diu post captivos per commutationem fore redimendos; hoc quoque excogitaverat, ne hi temere & quasi oblatam sponte libertatem consequerentur. Et considera callidum hominis consilium. Venientibus enim nonnullis post Urbis excidium, qui ejus utcunque ruinam casumque evaserant, suosque captivos redimentibus, una cum eis advenerat, vir, cui Simeoni nomen erat, adulta prudentia & multarum rerum experientia celebris. Ille, paulo ante ab Imperatore, negotii cujusdam necessarii causa missus fuerat, de quo nihil impræsentiarum dicere interest. His itaque quotidie confertimque, ad navium usque recessum venientibus, consilium suum adversus jam dictos immitis Leo hisce communicavit.

Simeonis opera erga captivos.

μίζιν, οἱ καθ' ἡμᾶς ἔμποροι· ἔτι δὲ καὶ αὖς ἅλμῃ βυθίσαντες καὶ τῷ πορθμῷ τῷ λιμένος ὀφίσμασι διὰ ἀνελκύσαντες, ὃ δὴ ἐπήργησαν ἀφ' ἑνὸς τροφίμων τοῖς ἐκ φύσεως ποσθέλεσι δεδιττεπδυλιμένων, καὶ τῷ ὀπίσω ἐργάδην δίκτυα, ἐλιοπλοκίῳ διὰ τεχνάσματι, ἐς ἀφ' ἑνὸς ἀπηωρημένων κάλων ἀνελκύοντες ὁ ὑποκείμενον. οὕτως οὖν, καὶ ἄλλων νηῶν πολλὴν ὑποπρήσαντες, ἐσεκόμισαν ἅπαντας, ὡς μηδένα ποτὲ τῶν εἰς τοῦτο τεταγμένων ἀφαλφῶσαι. ἐξ ὧν ἁπάντων οὐκ οἶδα εἴ που τις τῶν ἀρρένων τὸν ἶουλον ἐτετείχωτο, ἢ καὶ μία τῶν γυναικῶν ἤθασκεν. πάντες δὲ ἐς πᾶσαν νέαν ἦγον τὴν ἡλικίαν, καὶ τούτων μάλιστα τὰ ἀρτιγλυφῆ βρέφη. οἷς ἄν τις καθ' ἕνα λογίζοιτο κατεκλᾶτο, μὴ ἀθέων ὁρᾶν τὰ καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἀτυχήματα.

ξ'. Καὶ ἡμῶν γε τῶν ἐξ ἀμφοτέρους αἰτίας ἐκφυγόντων ὁ ξίφος, ἐκηρύχθη τοιαύτη παρὰ τοῦ Τυράννου καὶ αὖθις ἀπόφασις, Ὡς τοὺς μὲν ἐξ ἡμῶν, καὶ μάλιστα ὅσοις ἔδοξε τὰ τοῦ πλοὸς ἐγκαρτερῆσαι δυναμένοις ὑπίπονα, μετ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν Στρατιωτῶν διαιρεθέντων εἰσελθεῖν ἀνὰ πέντε ἐφ' ἑκάστης τῶν Βαρβαρικῶν νηῶν, τηρεῖσθαί τε χάριν τοῦ πρὸς τὸν Ταρσὸν ἀμπεμφθῆναι λόγῳ τῆς εἰρημένης καταλλαγῆς· τοὺς λοιποὺς δὲ, ὡς ἂν εἴη ἢ χρηστὸν αὐτοῖς δυναμένοις πορίζειν, εἴ γε τῆς ἀποδημίας κατάσχωσι· μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἀνωφελῆ φόρτον αὐτοὺς ὑπισύρεσθαι, ἔδοξεν ἐπαφεῖναι τῇ πόλει. ἐπεὶ τοῦτο φείδους ἕνεκεν, οὐδ' ὅ, τι τῷ Θεῷ πρέπει, καθώς τινες τοῖς Βαρβάροις προσάπτειν ἀλόγως φιλονεικοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο μετά τινος μεθόδου, καὶ μεγίστης ὑπονοίας, ἵν' ὡς μηδενὶ φανείη τῶν πεπραγμένων ἀστοιχείλης, ᾧ μὴ κέρδος ἑαυτῷ συμπορίσαιτο. ἀκριβῶς γὰρ εἰδὼς, ὡς μὴ μικρὸν ἔσεσθαι μέλλοι τῶν αἰχμαλώτων ἡ ἀφὲ τῆς καταλλαγῆς ἀπολύτρωσις, ἐσοφίσατο μηδὲ τούτοις εἶναι ᾗ ὡς ἔτυχεν ἐλευθερίας τυγεῖν. καὶ σκόπει ὁ πάμουργον τοῦ δράματος. ἐργαλείοις γάρ τισι μὴ ὁ τὴν πόλιν ἁλῶναι, τοῖς ὁπωσδηποτοῦν ἀφεδράσι, καὶ τοὺς ἰδίους αἰχμαλώτους ὠνουμένοις, σπουδαίτερον μετ' αὐτῶν καὶ ὡς αὐτὸς [23] καλούμενος Συμεὼν Φρυγὸς βεβηκὼς, ἐκ πάσης ὧν πολλῶν πεφυκότων, ὡς ἐοικὸς τοῦ Βασιλέως σταλεὶς δι' αἰτίαν τινὰ χρείαν περὶ μικροῦ τῇ πόλει, ἐφ' ᾗς νῦν οὐκ ἀναγκαῖον εἰπεῖν. τούτοις οὖν καταπλέουσι μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ ἀποπλου συχνὰς ἐρχομένοις, ἀνεκοινώσατο τῷ τε τῆς εἰρηνείων βουλῇ ὁ δεινὸς οὗτος Λέων, εἰπὼν πρὸς αὐτούς.

ξγ'. Ὡς

13

ξγ'. Ὡς ἐγὼ ἀπηχθῶς, φησὶ, φερόμενος ἐξ ἀρχῆς καθ' ὑμῶν, οὐκ ἔκρινον ζωώσαι τὴν ἀλόντων σύνοιαν. Τίς γὰρ ἂν Θεοῦ μισθὸς πολεμίοις αἰσθάσιν ἐν καιρῷ νίκης τὸν θανάτων συγχωρῆσαι, οἳ αὐτοὶ μᾶλλον ἐτέκταινον καθ' ἡμῶν. Ἀλλ' ὅπως χρεία τίς ἐπίσχῃ, καὶ ἐν ὅσῳ ἐπημαλκὲς ζωωφελῶν τούτοις, εἴ τι αἰσίου τύχοι τῶν σφετέρων ἐκ τούτου καθ' ἑαυτοὺς ὑμεῖς σκέψασθε. ἐπείγομαι γὰρ ἤδη τῶν καιρῶν με καλούντων πρὸς τὰ ἴδια ἀποπλῆσαι πατρίδα. δύνασθε οὖν ὑμῶν ἐμποιησάμενοι τούτων ὄντων ἑξακοσίων τὸν ἀριθμὸν δι' ἐγγράφου εἰρήνης, ὡς λαβεῖν ἡμᾶς αὐτ' αὐτῶν [24] ἐν τῷ καιρῷ τῆς καταλλαγῆς ἰσαρίθμους Ἀγαρηνούς, πεῖσαι τὲ τὸν κρατοῦντα τῶν Ῥωμαίων τὰ σκῆπτρα μηδεμίαν ἐκ τούτου ἀμφιβολίαν ἔχειν, ἀλλὰ σεσῶσθαι ὑφ' ὑμῶν πεπραγμένους; ἢ διϊστᾶσθε μὲν τὰ τοῦ ἐγγύου, ὡς μὴ ἐν ὑμῖν χειμάζοι, ἄδηλον δ' ἢ πράξεται ὑπ' ἐκείνου, εἰ μή; ἐν σοὶ δὲ ἔγωγε τοσοῦτον κακὸν, μιᾶς πρὸς θυμίας μέγαν παρεξενοῦτες τοῖς ὁμοφύλοις τὸν ὄλεθρον. Εἴπατε δῆτα, ὁποτέρῳ τούτων στοιχεῖτε, ἵν' εἴ γε τοῦ ἥττονος δῶμεν, ἢ τῷ ζωῶσαι, ἢ τῷ ἀπαλλάξαι αὐτούς. ὁ δῆτα ῥηθεὶς Συμεών, ἅτε δὴ τῶν ἄλλων πρόεχων, πρὸς αὐτὸν ἔφη. Ἐγὼ τούτου τοῦ ἐγγύου μόνος κατεγνωσμαι, σαφῶς εἰδὼς τὰ σοὶ πρόσφατα φιλάνθρωπον τὸν καθ' ἡμᾶς Αὐτοκράτορος, ὡς ὀλίγα λόγου πρόσθεν πρέσβεται τούτων ἕνεκεν, ὧν ἔχω δεσμίων Ἀγαρηνῶν τοσούτους, ὅσοι δ' οὗτοι τυγχάνοισιν ὄντες· οὓς δ' αὐτὸς ἐγὼ τῇ Ταρσῷ ἀγαγόμενος, ἵν' ἐπ' ἐμοὶ πάλιν τὰ σοὶ τῆς εἰρήνης λυθῇ, καὶ μηδὲν ἔχῃς κατ' ἐμοῦ προφέρειν, ἐπὰν τοῦ ὀφλήματος ἐκπληρώσω. μόνον τύχωσι καὶ οὗτοι λυτρώσεως, ἵνα συλλέξαντες ταφῇ δῶσι τοῖς ἀποιχομένων τὰ σώματα, ἃ δὴ πάσης τῆς πόλεως κείμενα, τὸν αὐτὸν τ' ἀέρα πρὸς θρηνῶν ἐφέλκεται. Ταῦτα ἀκούσας ὁ κακοήθης ἐκεῖνος, ἐγγράφου τε πείσας τὸν αὐτὸν Συμεὼν τὸ ὁμόσαι πρᾶξαι τὰ σοὶ δοκοῦντα τούτων λόγων, ἀπολυθῆναι πάντας ἐκείνους τοὺς ὑπ' ἐμοῦ προεπιθέντας δεσμοὺς ἐπέταξεν.

ξδ'. Ἐπειδὴ δὲ τὰ σοὶ πάντα καλῶς εἶχεν αὐτῷ, τὸ ἐν ἀσφαλείᾳ τοῦ ἰδίου πράγματος, ἕτερον πάλιν οὐκ ἔλαττον τούτου, τῇ δολιότητι τὴν φρένα ἐπενόησε. πυρποληθῆναι γὰρ ἅπασαν τὴν πόλιν προσέταξεν, ἵν' ἢ τὸ τοῦ αὐτοῦ οὐ τὸ τυχὸν πρόσεμπόρημα. ἤδει γὰρ ὡς οἱ τοὺς αἰχμαλώτους ὠνούμενοι, οὐδέ ποτε προσέτλη αὐτὸν ὀξὺ δυσάλγητον, αἱρούμενοι μᾶλλον αὐτοῖς ἐκείνους καταφρηθῆναι, ἢ τοιοῦτόν τι καὶ ἀκοῇ προδιδάξαι. μήπω γὰρ τ'

Appendic. ad Continuat.

LXIII. *Ego*, inquit, *quo in vos odio a principio excitus eram, statueram nemini captivorum vitæ indulgentiam facere. Quæ enim ex Deo merces est, hostibus, favente victoria, mortem condonare, qui ipsi eam in nos sedulo machinarentur. Cum tamen utilitas quædam urgeat, quæ necesse sit ut sic vivi serventur, siquidem fortunatum finem res sortiatur, de hoc vobiscum ipsi deliberate. Festino enim, poscente jam tempore, ad propria remeare. In vósne valetis recipere, cum hi sint numero ducenti, fidei jussione scripto consignata, nos pro eis, commutationis tempore, totidem ex nostris (Agarenos scilicet) recepturos; suasuros que Romanorum sceptra moderanti, ut nullam ejus rei causa ambiguitatem afferat, sed his, quæ pacta a vobis erunt, assensum præbeat? an fidem dare formidatis, quasi non in vestro sita arbitrio pollicitatio sit, ac velut incertum habeatis, sitne ille ratam habiturus, necne? remque nihili grande adeo malum ducatis, tantum scilicet popularibus vestris, minori vestra in illos alacritate ac pietate, procurantes interitum? Ergo dicite, utrum probetis; quo unam in partem lata sententia, hosce, vel vita superstites servemus, vel victorum jure contrucidemus.* Tunc dictus Symeon, ut qui aliis dignitate præstaret, ad eum init. *Unus ego hanc in me sponsionem recipio, ut qui clementissimi Imperatoris in omnibus humanitatem explorate compertam habeam: Fore nimirum, ut citra omnem disceptationem jurgiumque tanto numero vinctos Agarenos contribuat, quanto sunt quos hic in spoliis habetis captivos: quos ego ipse Tarsum adducam, ut in me rursus fidei jussio dissolvatur, nihilque in me proferre possis, postquam debitum exsolvero. Tantum hi salute aliqua potiantur, ut defunctorum cadavera colligentes, sepulturæ tradant, ipsa tota urbe projecta, ipsumque aërem diro rei conspectu ad luctum trahentia.* His Nequissimus ille auditis, suasoque Symeone, ut pacta illa scripto consignata, jurejurando firmaret, omnes illos qui ex nobis justum numerum excedebant, dimitti mandavit.

Liberati captivi, Symeonis fide ejus fione Agarenos pro eis commutandi.

LXIV. Cum hoc quoque in rem suam rite peregisset, ac sibi fraudem tuto statuisset, non minori aliam calliditate instruxit. Jubet enim omnem civitatem incendi, ut hoc quoque non vulgari sibi lucro cederet: nec immerito; sciebat enim eos, qui captivos redimebant, id nunquam omnino permissuros; ita nimirum ut illi ipsi flammis incendi mallent, quam ut vel solo auditu ejusmodi aliquid acciperent. Nondum enim per mediam civitatem

Redemptum pecunia Urbis incendium.

illata Barbaris flamma atque disperſa, ſed cum adhuc ædes mari vicinas comburerent, mox qui aderant, cives, pro civitate pretium numerare, immobili inter ſe conſilio ſtatuunt. Hincque adeo rurſus juſſa ubique ſparguntur, ignem ab ædibus ſubmovendum eſſe; cum hæc quoque machina illi proſpere ceſſiſſet. Qui enim cum laudato Symeone viri comitabantur, quod aliunde non ſuppetebat, unde ſummam numerarent, duo auri talenta daturos ſpopondere, quæ Eunuchus fuſtibus mactatus Strymonem dimiſerat: quibus etiam inde ubi recondita erant per veloces curſores cito advectis atque Barbaris numeratis, per eum modum civitatem ab incendio illæſam ſervaverunt.

LXV. His quoque ad optatos fines perductis, cum nihil ſuperaret, quod viri inſatiabilibus oculis auri extorquendi ratio non fuiſſet; nec diutius illic ei morandum foret, ſed de navigationis potius eventibus, per id tempus navigantes appetere ſolitis, anxie cogitandum; tunc ſcilicet, cum ſol medium circiter cœli axem teneret, decimo excidii die, e portu enavigantes, atque ad Romanam portam devecti, reliquum diei ibi peregimus. Eramus nos quinque, quemadmodum capti fueramus, in quadam Ægyptiacæ claſſis Ductoris nave. Quem & pater meus per unum Interpretum (quippe cum lingua noſtra loqui neſciret) rogaverat, ut, miſſis ſtipatoribus, omnes nobis affinitate conjunctos atque propinquos, ubicunque diſperſi eſſent, adduceret; quod & prope factum eſſet, niſi hîc quoque malorum noſtrorum multitudo obſtitiſſet, eoſque qui miſſi fuerant ad inveſtigandum ſegniores reddidiſſet. Nam matrem meam, & ex aliis fratribus unum, qui initio nobiſcum capti non fuerant, necnon & fratris uxorem, quam cito, unde erant, ad nos deduxerunt: meam vero uxorem cum tribus infantibus, & ultimo loco poſt nos omnes natam ſororem, cum affinium turba reliqua, nec invenire voluerunt, ac nec forte inventos, ut adducerent, in animum induxerunt: ſed erant alius alibi communi vulgo convoluti, noſtræque diviſionis nimbis onerati. Suſtinebamus tamen, ut in malis, iiſque dire accepti, hoc quoque, quod eramus alii ab aliis diſſecti, etſi res noſtræ genus omne angoris moleſtiæque excederent.

Domeſtica pietas.

LXVI. Dum vero jam navigationem parant, tortis quibuſdam ac cu-

A Βαρβαρῶν ἀφὰ μέσου τῆς πόλεως τὴν φλόγα ἀφαπειράντων, ἀλλ' ἔτι τὰς πλησιαζούσας τῇ θαλάσσῃ πυρπολουμένων οἰκίας, μένον ὅπι τοὺς ὃ καταβαλλήν τὰς ἐπὶ τῆς πόλεως ἡμᾶς οἱ παρόντες τοὺς ἀλλήλους ἐκύρωσθμ. καὶ πάλιν τοῦτο μα πθμπτὸν διεπέμπτν, παύεσθαι τῆς οἰκείας συνεργίας τὸ πῦρ, ὡς εἰς χρησὸν αὐτῷ ὥρας καὶ ταύτης τοῦ ἐλθούσης τῆς ὑπονοίας. οἱ γὰρ ἄνδρες ἐκεῖνοι σὺν τῷ ῥηθέντι Συμεών, μὴ ἔχοντες ἀλλοθέν ποθεν καταβάλλεσθαι τὴν τοῦτου ποσότητα, τὰ δύο ἐπαίροντο τάλαντα, ἀφ' ὧν ὁ θαυὼν ἐκ τῶν ῥοπάλων Εὐνούχης τοὺς Στρυμμόνα ἐξαποστείλας· ἃ δὲ ταῦτον ἀγαγόντες ἀφ' ὧνων ταχυδρόμων ὅθεν ἐκρύπτοντο, καὶ τοῖς Βαρβάροις ἀναριθμήσαντες, οὕτως τὴν πόλιν τῆς πυρκαϊᾶς ἐσώσαμεν.

ξέ. Ἀλλ' ὅτε δὴ καὶ τοῦτο ὥρας εἰλήφει, καὶ ὀκ ἐλείπετο ὁδόν, ὃ τοῖς ἀχρέτοις ἐκείνοις ὀφθαλμοῖς ὑποθέσεως χρυσίου μὴ ἐκγένοι· ἔδοξε δ' μὴ ὅπι πολὺ καρτερῆν τῷ ὕπνῳ, ἀλλὰ φθονεῖν καὶ τῶν τῷ τῶν πλοίων συμπλωμάτων μᾶλλον τῷ καιρῷ τούτῳ τοῖς πλοτῆρσιν ἐκλογιζόμενοι· ὅτε δὴ περὶ μεσημβρίαν ὄντες τῇ ἡλίου τῇ δεκάτῃ τῆς ἁλώσεως ἡμέρᾳ τοῦ λιμένος ὁρμησάμθμ, καὶ πρὸς τὴν ῥηθεῖσαν Ρωμαίων πύλιν μετήχθημεν, τὸ λοιπὸν ἐκεῖσε τελέσαντες τῆς ἡμέρας. ἦλθον οὖν ἡμεῖς οἱ πέντε καθ' ὁδὸν ἐκβρώθημεν, εἷς ἕνα ναῶν τοῦ Αρχηγοῦ τοῦ κατ' Αἴγυπτον τόπου. οὗ καὶ προσδεηθεὶς ἐῶ ὁ ἐμὸς πατὴρ ἀφ' ἑνὸς ἑρμηνέως, οὐδὲ γὰρ ἦδέ λαλεῖν καθ' ἡμᾶς, προσάξαι τοῖς ὑπ' αὐτὸν δορυφόροις ἀγαγεῖν ὅθεν αὐ ἦσαν ἀφαπαρέντες οἱ τῷ συνῆφέν ἡμῖν πλησιάζοντες. ὃ δὴ καὶ μικρὸν ἐτελέσθη αὖ, εἰ μὴ κἀν τούτῳ παρεμποδὼν γέγονε, ὁ πλῆθος τῶν ἡμετέρων κακῶν, ὃ προς τὸν ἔρθυνεν ἀπεκρῆσαι τοὺς ἀπεσταλμένους πεποίηκε. τὸν γὰρ μητέρα τὸν ἐμὸν καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ἕνα, τῶν μὴ καπηρχαὶ καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ἕνα, τῶν μὴ καπηρχαὶ ἀφ' ἡμῶν ληφθέντων, ἔτι δ' καὶ τὸν τῶν ἀδελφοῦ γαμετὸν ὃ ζάχος, ὅθεν ἐπῆρχον, προς ἡμᾶς ἠγάγοντο· τὸν ὁμόζυγα δ' τὸν ἐμὸν σὺν τρισὶ νηπίοις, καὶ τὸν ἐπισυβεβηκυῖαν καὶ τὸν ἡλικίαν ἡμῶν ἀδελφὸν μετὰ καὶ ἄλλου πλήθους τῶν προσηκόντων, οὐκ ἀνεύρεν ἠθελήσαμ· οὔτε δ' αὐθυρόντες ἴσως ἀγαγεῖν προς ἡμᾶς ἠβουλήθησαμ. ἀλλ' ἦσαν ἄλλος ἄλλαχῆ τῷ κοινῷ πλήθει, καὶ ταῖς νιφάσι τῆς ὀξ ἡμῶν βαλλόμενοι διαιρέσεως. ὅμως ἐκαρτερεῖτο ὡς ἐν δεινοῖς, καὶ τὸν ὀξ ἀλλήλων καταμύειν, εἰ καὶ ὅτι πάντας αἰσθοῦ πεῖραν τὰ καθ' ἡμᾶς ὑπερέβαλλεν.

ξς'. Ἤδη δ' τὸ πλοῦς ἀρχὰς μηνοειδοῦς τρέβλας

λιναὶς τῆς ποσὶ πᾶσιν ἡμῖν ὑπεῤῥίπτες οἱ Βάρβαροι, οὕτως καθ' ἕνα τοῖς ναυσὶν ὥσπερ ἄψυχόν τινα διεστίβασθμ ὕλιν, μὴ ἐφιέντες καὶ ἐλεύθερον αἰσθησιν τοῦ ἀέρος, ἀλλὰ καὶ τοῦτον τῇ συνεχείᾳ τοῦ πτυσμοῦ συναπείργοντες. οὕτω γὰρ ἡμᾶς ἐπ' ἀλλήλοις ὑπεστιβήφθμ, ὡς ἓν ἀδιάφασπτον ὁρᾶσθαι σῶμα τὸ πληθὺν ἅπασθμ, μηδόλως διῃρημένην ἢ ἀπῤῥηγμένην τῇ συνεχοῦς ἐκείνης πλήσεως ἀλλ' ὑπὸ κοῖλ δύσιν ὁ ἥλιος ἦν, καὶ πρὸς τὸν νυκτερινὸν γνόφον ἔλαχε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ὑπολήξαν δὲ μέλος τοῖς τε κυμβάλοις καὶ τυμπάνοις ἀποκρουσάμενοι, καὶ τὸν ἐπ' αὐτῶν κεφαλὰς αἴρουσι τοῖς ἀμφ' αὐτῶν ξίφεσι ῥιπίσει περιαστράψαντες, οὕτως μετὰ βαθεῖαν ἑσπέραν B ἄσημόν τινα καὶ πρακτὸν ἀλαλαγμὸν ἐπαφέντες, καὶ ταῖς ἀγκύραις τῶν νεῶν ἀναπασάσθμτες, τῆς γῆς ἀπεδίδρασκον. ἐν ᾗ ἀκούσῃς * ὅπως ἡσυχῇ μόνον ὁ πλῆθος κατεστενάζομεν τὴν πατρίδα, καὶ τινα πρὸς τὸν Θεὸν ἐν ᾧ ἀφανεῖ τῆς ψυχῆς ἕκαστος ἡμῶν ἀφίξ φωνὴν, ὅσοις δὴ αὐτὸς βούλοιτο, παιδευτικοῖς πειρασμοῖς ὁμιλήσθμπας, & πάλιν ἀποδοθῆναι τῇ πατρῴᾳ, καὶ μὴ εἰς τέλος ἐγκαταλειφθέντας, ἀνέλπιστον ἔχειν τὴν ἐκ τῶν λυποῦντων ἀπαλλαγήν.

* ἴσυ.

ξζ. Ὡς δὲ δὴ πολὺν ἤδη, πρὸς ὄρθρον οὔσης τῆς νυκτὸς ἀπηρξάμεθα, εἶχε μὲν ἡμᾶς καὶ ἄλλων δυσχερῶν ἀνάγκη πολλῶν, τοῦ λιμοῦ, τῆς δίψης, τῆς στενοχωρίας ὁ ἐπισωπασμός. καὶ γὰρ ἐν μιᾷ τῇ ναυῒ, ἐν ᾗ ἡμεῖς, ὀκτακοσίων αἰχμαλώτων ψυχῶν ἀριθμὸς ἦν, δίχα τῶν ἐν αὐτῇ Βαρβάρων, ἀφιγμένων καὶ αὐτῶν ὄντων. πρὸς τούτοις δὲ καὶ τῶν κομιδῇ νηπίων ἡ ἐλεεινὴ βοὴ μηδαμῶς δυναμένων φέρειν τῶν μητέρων τὴν ὑπόπασιν, ἀλλ' ἐπὶ θάνατον αὐτοῖς ὑπαπεύδουσθμ ἄωρον. πλείω δὲ πάντων ἡ ἐσχάτη χρεία, ἧς οὐκ ἦν μηδεμίαν μέθοδον ἐφεύρῃν, τῆς φυσικῆς ἀνάγκης κατεπιγούσης πρὸς τὴν διέξοδον. τὴν γὰρ αἰδῶ τὸ πρᾶγμα πολλοὶ προτιμῶντες, καὶ καρτερεῖν τὴν βίαν μὴ δυνάμενοι, συχνὰς ἐκινδύνευσθμ. πλὴν τῆς ἡμέρας δεξαμένης, [25] τὸν αἰκῶνα πᾶσι πλεύ- D σθμτες τὸ ῥηθὲν τοῦ Ἐκβόλου, αἰτήσθμεν πρὸς δεῖλιν βαθεῖαν εἰς μίαν τόπον Βολβὸν καλούμενον, ἔνθα μίαν ἱππεῖς ἐφάνησθμ ἀπὸ τῆς γῆς ἐρχόμενοι πρὸς ἡμᾶς. οὗτοι δὴ ἦσθμ οἱ καὶ πρώην ἐν τῇ πόλει πραγμένοι, ῥήτας μίας γυναῖκας ὠνήσασθαι θέλοντες, ἃς ὁ ταῦρος οἱ Βάρβαροι τῶν νεῶν ἐξενεγκόντες, ἀπέδοντο, πολὺ χρυσίον ἐπ' αὐτοῖς κομισάμενοι. ἐκεῖθεν δὲ πάλιν ἀναχθέντες, κατέραμεν πρὸς τὰ τέλη τῆς νήσου τῆς καλουμένης Παλλήνης· καὶ ἐν μικρῷ ἐκεῖσε καθησυχήσθμτες, τῷ πνεύματος ὑποπνεύσαντος ἀφέρομεν, καὶ αὖθις πρὸς ἑσπέραν ἐπάθησθμ τὰ ἴσια, ἃ καὶ ἀφορμηθέντα τῇ σφοδροτάτῃ ῥύμῃ τοῦ πνεύματος,

neis, noſtrum omnium pedibus impoſitis, ſic unum poſt alium velut inanime quoddam pondus, Barbari navibus conſtipant, nec vel libero aëre reſpirare concedentes, ſed hunc quoque continua ſuffocatione trudentes. Sic enim alios aliis adſtrinxerunt, ut omnis multitudo unum indivulſum corpus videremur, nulla prorſus ſeparatione disjunctum, aut a continua illa conſtipatione abruptum. Quia vero Solis jam occaſu, diei lux in noctis tenebras ac caliginem ibat, victoriæ melos quoddam cum cymbalis atque tympanis pulſantes, aëremque capitibus affuſum enſium circunductibus colluſtrantes, ſic ad multam noctem incondito horrendoque ululatu producto, atque anchoris navibus avulſis, e terra profugerunt. Audiſſes multitudinem partim tacite ſolum patriam gemitu deplorare; partim noſtrum quemlibet in cordis occulto miſſa ad Deum voce ſupplicare, ut quibus ipſi liberet, malis ſalubriter caſtigatos, denuo patriæ redderet, neque in finem deſerens, nulla ſpe liberationis in illis verſari in perpetuum ſineret,

Captivorum conſtipatio & abductio.

Hoſtilis Claſſis a portu ſubductio.

LXVII. Ut jam autem diluculo, diſcuſſaque nocte navigare cœpimus, tum alia nos quoque plura mala conficiebant, famis, ſitis, ipſa compreſſio, exque ea fugillatio (in una enim illa navi, in qua nos vehebamur, ad octingenta captivorum capita cenſebantur, præter Barbaros, qui ipſi in ea ducenti erant) tum præterea infantulorum voces atque clamores, nulla ratione vim tantam malorum ferre valentium, ac quibus aliud nihil quam mors immatura iis celerabatur. Sed omnium maxime enecabat alvi reſolutio, cui ſane nullo remedio occurri poterat, naturali neceſſitate recrementa foras expellente. Multi namque rei ipſa neceſſitate pudorem pluris facientes, nec vim tolerare valentes, haud raro in diſcrimen adducebantur. Cæterum clara jam luce, memorati Ecboli ſinu præternavigato, & in ſerum veſperum declinante jam die, Bolbum, quem vocant, pervenimus: quo loco nonnulli equites ad nos acceſſerunt (erant hi, qui & antea in urbem venerant) certas quaſdam Matronas redempturi: quas Barbari actutum navibus eductas, ingenti auri vi pro eis accepta, dediderunt. Inde vero rurſus educti, Pallenes inſulæ extremis hæſimus: dumque ibi paululum immoramur, ſecundo vento flante, ad occidentem rurſus vela impulſa ſunt; quæ, validiſſimo venti impetu inflata,

Navigantium Captivorum incommoda.

Redemptæ quædam Matronæ.

Pallene Inſula.

violenter nos deferebant, donec sequentis diei initio, locum, a nautis *Diadromus* nuncupatum, attigimus. Is, habet duas Insulas, utrinque longo limite extensas, sibi adversas; inter quas veluti fluvius, mare præterfluens, Insulas unius duntaxat stadii spatio dividit. Ubi huc veniissemus, infortunatam in navem incidimus, frumento onustam, sicque repente, ut ex subitaneo eventu, qui in ea vehebantur, nautæ nihil moliri potuerint, quo suæ consultum saluti esset. Quanquam enim videbantur ad Insulam adjacentem navem detrusisse, ac fugam capessiviisse, nihil inde tamen commodi retulere: quam ocyssime enim egressi Barbari, comprehensos omnes, uno duntaxat excepto, contrucidant. Hinc denuo navigantes, duos dies ac noctes, Eubœæ magnæ Insulæ oram legebamus; versusque mare magis Boreale directis velis, prope Antrum, non sine immani ventorum sibilo, pervenimus. Neque enim recta navigabamus, neque certa ad loca, sed hac atque illac, pro eo ac Navarchis videbatur, aliud alio obversimque iter mutabamus. Timebant enim ne quo loco Romana classis consisteret, adversumque incautos sinistrum aliquid molita, damnum inferret. Propterea ad alias atque alias Insulas, perinde atque errones circunferebamur.

Diadromi Insula gemina.

Euboea magna Insula. Antrum.

LXVIII. Dum hoc pacto vagamur, in Patmum Insulam deflexiimus; in qua sex dies, malorum omnium experimentis divexati, mansimus. Cum enim locus esset inaquosus, sitis captivos vastabat. Non enim tantum aquæ nobis præbebatur, quantum sat esset ad vitam sustentandam, sed quantum ad mortem, ipsam jam ingruentem, tantisper remorandam; quam bibens, nisi in ipsa gustatione compressis naribus, ne a principio graveolentiam persentisceret, nullo modo haurire poterat, cum ante etiam potionem, unus ipse aspectus naturam offenderet ac molestius haberet. Porro cibus, panis duntaxat crustum erat, idque putridum, vitam evertens ac internecinum. Quæ enim hostes in proprios usus domo exportarant, cum iis superflua essent, omninoque carie vitiata, ut nec ulla brutarum animantium saltem oculos posset advertere, hæc nobis in cibum apponebantur, quanta nec dici possit, graveolentiæ ac insuavitatis plena, ipsa vermibus scatentia multoque mucore conspersa, & ad corpus sustinendum nullas plane vires habentia. Inde enim conjectura erat, infinitam fere multitudinem quotidie in mortem cogi, per sitis

Patmus, Insula siticulosa.

A siti incommoda.

Cibus corruptus & noxius.

Ἄγων ἡμᾶς θεομηδὲς βιαίως ἕως ἐφεξῆς τ καταρχὰς ἡμέρας εὑρέθημεν εἰς τινα τόπον Διαδρόμους, παρὰ τ ναυπλημένων ὀνομαζόμενον, δύο μὲν ἔχοντα νήσους ἀμφιμήκεις ἐξ ἑκατέρας ἀλλήλων μέσον ἢ τούτων, ποταμοῦ δίκην, τ θάλασσαν παρερρεούσῃ, κ νήσους, ὡς ἀπὸ σταδίου, κ μόνον ἐξαλλήλων διείργουσαν. ἔνθα δὴ κ ἡμεῖς, νηός τινος δυσχερῶς σίτου πεφορτισμένης παρειστύχημεν, κ ὅντως ἀέλπτου, ὡς μηδὲ δυνηθῆναι τῇ αἰφνιδίῳ τ συμβάσεως τοὺς ἐν αὐτῇ σωτηρίας ἐπιβουλόν τι προσοιχόμενοι. εἰ γὰρ κ ἔδοξάν πως τ παρεκπεπλωκέναι νῆσον τ ναυῒ ἐποκείλαι, κ πρὸς φυγὴν ἐκτραπῆναι, ἀλλ' οὐδὲν ἐκ τούτου ἀπώναντο. βαίτην γὰρ αὐλὶς ἐξιόντες οἱ Βάρβαροι στυγνὸν ἔξαιτο, κ χωρὶς ἑνὸς μόνου πάντας φῶς θανάτου ὑπηκάρησαν. ἐκεῖθεν ἢ πάλιν ἀπράκτους, ὅτι δυσὶ νυχθημέρεσιν τ μεγάλου νῆσον παρεπλέομεν τ Εὐβοίας, κ τ βορειοτέρου τούτης πελάγους ἰθύνοντες τὰ ἱστία, τὰ πρὸς πόδας τ Αντρου μετά τινος σφοδροτάτου ῥοιζήματος κατελάβομεν. οὐ γὰρ ἐποιούμεθα κατ' εὐθείαν τ πλοῦν, οὐδὲ κατά τινος ὡρισμένου τόπου. ἀλλ' ὡς δὴ ἔδοξε τοῖς τ ναῦ ἀρχηγοῖς, τῇδε κἀκεῖσε τὰς μεταβάσεις κ ἀντίστροφας ἐποιούμεθα. κ γὰρ ἐδεδίεσθημὴ πού τυχὸν πρὸς ὁ τ Ρωμαίων στόλος, κ λάθοι κατ' αὐτῶν ὑπόνοιά τινα μηχανησάμενος. διὰ τοῦτο ἄλλοτε ἄλλας νήσους καθαρὰ τινες πλανῆται παρεκηρύσσομεν.

LXVIII. Οὕτω ἢ φερόμενοι, κατέωτήσαμεν εἰς τινα νῆσον Πάτμον καλουμένην. ἔνθα δὴ κ προσεμείναμεν ἓξ ἡμέρας, παντὸς χαλεποῦ πεῖραν ἐν αὐτῇ καθυπομένοντες. ἀνύδρου γὰρ ὄντος τοῦ τόπου, διψίζετο τοὺς αἰχμαλώτους ἡ δίψα. οὐ γὰρ ἐδίδοτο ἡμῖν ὕδωρ ὅσον πρὸς σύστασιν τ ζωῆς ἐπήρκει, ἀλλ' ὅσον ἐμβραδύνην ἐποίᾳ καθαρπάσοντα τ θάνατον, οὗ καθ' ὁ μετέχων, εἰ μὴ τ ὄσφρησιν κ τ γεῦσιν ἐπέσχεν, ὡς μὴ καταρχὰς τ αὐτοῦ δυσωδίας ἐπαισθανθῆναι, οὐδ' ὅλως τούτου πρεχωρεῖτο μεταλαβεῖν, τ φύσεως ἀνιωμένης, καὶ εἰ μόνον ἀπιδεῖν ἠβουλήθη τοῦτο, καὶ πρὸς τ πείρας τ καταπόσεως. ἡ δ' ὀφὴ ἢ ἡμῶν, ἄρτου τρύφος ἰῶ μόνον, καὶ τοῦτο διεφθαρμένος, καταλύσιν ἐργαζόμενον. ἃ γὰρ ἔτυχον λαβόντες οἴκοθεν πρὸ πολλῶν ἡμερῶν πρὸς χρείαν ἑαυτῶν οἱ πολέμιοι, ταῦτα παρεπεμψάμενα, κ πρὸς τελείαν σπατάλην χαιρήσαντα, κ οἷς οὐκ ἀν τι τῶν ἀλόγων ἐδυνήθη καν ἀπιδεῖν, εἰς μετάληψιν ἡμῖν προσεφέρετο, ἀφάτου λύμης δυσωδίας καὶ ἀηδίας πλήρη, μεστὴν ἢ σκωλήκων καὶ πολλῆς σαπρίας συμπεφυρμένην, πρός τε τὴν ἕξιν τοῦ σώματος παντελῶς ἀνενέργητον. καὶ γὰρ ἐν ἑκάστῃ πλῆθος ἄπειρον ἐκ τούτων ἐφ' ἑκάστης τῆς ἡμέρας τῷ θανάτῳ συνελαυνόμενον, πρέρρεγεν τῆς δίψης

καὶ τῶν λιμοῦ, τά τε σώματα τῶν ἀποκτάντων ἀκου- A famisque injuriam, morientiumque
πίζοιμεν τῆς νηὸς ὑπὸ θαλάσσης, καὶ μέχρι corpora e navi in mare jactari, atque
* ὑπερσαί- πολλοῦ τοῖς κύμασιν * ὑποσπίζοιτο· καὶ τού- in multum tempus inter undas subsul-
ρουτο. των μάλιστα τὰ δίλαια βρέφη τῶν ἀτελῆ τῆς tantia ferri: præque reliquis infantum
φύσεως πλείω τῶν ἄλλων τῶν ἀλγεινῶν ἐμ- miserabile genus, necdum eis constante
φορούμενα. τοὺς ζῶντας ὃ πάλιν οὐ πόρρω τῶν natura, pluribus incommodis malisque
τεθνηκότων ὑπαρχόντας, ἀλλὰ παρὰ τὸ afficiebantur. Vivi rursus haud multum
ὅμοιον βλέποντας πέρας. ἐξ ὧν ἀπάντων μᾶλ- a demortuis distabant, atque parem
λον ἡμεῖς, ὅσοι ταῖς τριβέλαις ἡμῶν πεπεδη- interitum res illorum spectabant. In-
κότες, πλείοσι βασάνοις παρεσπαλαίομεν. καὶ ter quos omnes, nos, qui tortis colli-
γὰρ θυλάκων ἀψύχων δίκην ταῖς σελλίοις ἀλ- gabamur, acrior cruciatus urebat. Fol-
λήλοις ὑπεκαθήμενοι, καὶ τοῖς ξύλοις, οἷς liculorum enim inanimatorum instar
ὠρτήμεθα, πεφωσκόμενοί τε καὶ στενθλι- B unus juxta alium sedentes, cuneisque,
βόμενοι, ἀνεκδιήγητόν τινα καὶ ἄῤῥητον ὑφι- quibus appensi eramus, convulnerati
στάμεθα τὴν ἀνάγκην, οὐδ' ὀπωσοῦν συγρα- atque compressi, quas nemo verbis
φῆναι, ἢ τινὸς ἑκάστοις μεταδοῦναι σχολῆς συλ- eloquatur ac referat, angustias sustine-
λογούμενοι· ἀλλ' ἢ μόνον τὰς κεφαλὰς ὑψοῦντες bamus, quibus ne vel minimum con-
μικρὸν, εἴπου κἂν ἐλάθοιεν αἴρα ταῖς ῥισὶν torqueri, aut solatii aliquid captare
ἐφελκύσωμεν, καὶ μὴ παρὰ πάντος ἄλλου δυσ- licebat: nisi duntaxat paululum sustol-
τῆς τῶν πρόντων ἀναθυμιάσεως τὴν πνοὴν ἐπαφή- lere capita, si quando liberi aliquid
σομεν. aëris naribus attrahere liceret, ne om-
nium aliorum malorum cumulo, præ-
sentium rerum immanem fœtorem ha-
litu hauriremus.

ξθ'. Τὸ γὰρ τῶν φθορῶν πλῆθος, ἕτερον ἰῷ κα- LXIX. Pediculorum etiam ingens Pediculorum
κὸν ἄφατον· καθάπαξ γὰρ τις θανάτου ἕρπων, vis, malorum genus aliud improbissi- incommo-
τὴν ἀπάντων ζωὴν κατεδόσκοντο. ὡς ὄν τού- mum: Haud secus enim ac mors repens dum.
του τὰς μορφὰς πάντων ἀλλοιωθείσας, καὶ ὂν omnium vitam depascebantur. Hinc
ὑπονοίᾳ ζώντων, οὐκ ἀληθείᾳ λογίζεσθαι. C omnium ora immutata, sicque affecta,
ὅσας γὰρ πληγὰς ἠφίεσαν μανικῶς φερόμενοι καθ' ut opinione vivere, non reipsa videre-
ἡμῶν, ἢ ὅσας λοιδορίας καὶ ὀνείδεσι κατεκέντουν mur. Quot vero plagas, insaniter in
ἡμᾶς ἔπλεων ὥρας, καὶ οἷς ἐφαίνοντο τὴν μῆ- nos ferocientes, intulerint, aut quibus
νιν φυλάττοντες τῆς ἡμερῶν τοῦ πολέμου, ποῖος probris, ac injuriis per horas singulas
μὲν λόγος καταρρήσαι δυνήσεται; ποία δ' ἀκοὴ momentaque onerarent, quibus potis-
τὸν τύπον παραδέξασθαι τραγῳδίας; ἐμοὶ δ' simum a pugnæ congressione iram ser-
ἔκστασις ἐπεισέρχεται, ὁσάκις εἰς ἔννοιαν ἔλθω vare videbantur, quæ oratio enarrare
μόνον τῶν ἀμετρήτων κακῶν ἐκείνων, ὧν κατ' sufficiat? Quis vero auditus rei hujus
πᾶσαν τὴν περίοδον τοῦ πλοὸς ὑπεμείναμεν, tragœdiam possit excipere? Ego sane
πῶς ὑπαρτηθέντα σώματα τοσαύτην πολυ- mente moveor, quotiescunque vel so-
δῆ συμφορὰν, ἀνθρώπεια σώματα, οἷς ἔω lum in memoriam venit innumerabi-
παρὰ τὴν δὲ πυφλὴ καὶ ἀφορέουσα δίαιτα, D lium illorum malorum, quibus per
καὶ περιττῆς ἀνάγκης οὐδαμῶς ἐνεθισθεῖσα; totam illam navigationis periodum
πῶς δ' τὴν ἀνύποιστον καὶ δυσὶν πύρωσιν, fuimus obnoxii; quomodo multifor-
τήν τε ὑπὸ τοῦ φλεγμοῦ τῆς δίψης, καὶ τὴν mem adeo ærumnam noxamque hu-
ὑπὸ τῆς ψευδοῦς ὥρας ταῖς φυσικαῖς ἰκμάδας mana corpora sustinere potuerint, an-
ἀναξηραίνουσαν; καὶ τό γε πάντων ἐλεεινότε- teacto tempore luxu ac deliciis dif-
ρον, πῶς συνεκρατεῖτο καὶ παρέμενεν ἐν ἡμῖν fluentia, nec molestiis, quæ per prædo-
ἡ ψυχὴ, ὁπότε ταῖς νυξὶν ἐφήπλουν ταῖς δερ- nes inferri solent, usquam assueta? Quo-
ματίναις δέρρεσι πᾶσαν τὴν ναῦν, καὶ πάν- modo intolerabilem & duplicem us-
τας εἴσω τοὺς δυσυχεῖς ἡμᾶς ὑπεκλείοι, ὥσπερ tionem, tum scilicet incendii sitis, tum
καὶ τὸ φῶτος ἡμῖν μετὰ τὴν ἄλλων βασκαίνοντες, æstivæ tempestatis, naturalem humo-
ἵνα σκότῳ καὶ καύματι, δυσὶν ἀφύκτοις κακοῖς, τὴν rem exsiccantis? Quodque his mise-
ζωὴν εἰσπραττώμεθα. ἀλλ' ἡγοῦμαι ὡς ταῦτα rabilius est, qua ratione detinebatur,
πάντα κρατερὴν ἡ θεία καὶ προνοητικὴ τῶν πάντων & in nobis perseverabat anima, cum
extensis noctu per omnes naves pelli-
bus, nos omnes miseros iis include-
rent, ut lucis quoque, ut & reliqua,
usuram nobis inviderent; quo scilicet
tenebris æstuque, duplici malo inevi-
tabili, vitæ a nobis debitum exigere-
tur. Verum existimo, divinam, & quæ
rerum hujus universitatis curam gerat,
Providentiam, ad hæc omnia toleran-

da, vires nobis roburque supra humanam omnem æstimationem contulisse, ut in posterum intelligentes, ex quibus tunc malis, præter omnem spem liberati fuerimus, tum nos ipsos, tum reliquos exemplo ad frugem corrigeremus.

LXX. Veruntamen, cum jam tempus instaret, ut se Barbari in patriam reciperent, inde rursus solventes, in quandam Insulam devecti sumus, Naxum nomine Cretensibus tributariam. In eam cum appulissemus, Insulani, muneribus & donis, iis maxime quibus in usum navigationis indigere sciebant, Navarchos accipiebant. Ibi duos dies immorati, versus Cretam cursum intendimus: invitabat enim secundissimus ventus, donec ad locum sic incolis dictum Zontarium (ac si *Vivarium* dicas) venimus, sed contraria nobis veritate agnitum. Sic enim a vita dictus locus, multos nostrûm vita exemptos, morti tradidit. Dum enim ad eum applicantes à Noto & Africo sibi noxam non timent, in eo, quam in urbis navali, in anchoris stare Barbari maluere. Quo cum venissent, cognoverunt Cretenses: a mari enim procul nos prospiciebant, atque Romanorum classem invadere Insulam deprehendisse se putabant. Quo & metu conterriti sunt, quod ad bellum imparati erant. Postmodum nobis appropinquantibus, signis navium agnitis, cum magno gaudio suos accipientes, ac velut morum commercio genuinæ inter se amicitiæ usum commonstrantes, ad locum accesserunt. Semper enim, ut proverbio fertur, Simile ad sibi simile accurrit. Tunc itaque primum Barbari omnes, exscensu ex navibus in littus effusi, nos quoque à mutua illa compressione paululum relaxari fiverunt. Suppeditata quoque aquarum copia, quæ multæ ibidem irriguæ, in maris se undas affluenter exonerant. Et sic tota ea nocte a continuis refecti laboribus, existimabamus sequenti luce, mitiorum nos tantisper potituros, quod dives Insula, rebusque ad vitæ usum necessariis confertissima esset. Verum nesciebamus, prioribus æque malis, seu etiam acerbioribus, divexandos, propterea-que illis accipi, ut per ea atrocioribus istis conservaremur.

LXXI. Jam enim dissipatis noctis tenebris, ac cum lucis fulgoribus, exortum mane splendesceret (Dominica scilicet illucescente) ululatus in quavis navi audiri, Barbaris velut gratam quandam ac lætam vocem pari conspiratione edentibus, cymbalisque perstrepentibus; ut locus ille totus

Naxus Insula Cretensibus Saracenis obnoxia.

Zontarium Tripolitanæ Classi funestum.

Adag.

Creta felix Insula.

ὑπὲρ πᾶσαν ἀνθρωπίνην διάνοιαν ἀνεδιωάμεν τὰ γενόμενα, ἵν' ἐν ὑστέρῳ γινόντες, ἐξ οἵων τότε κακῶν πρὸς ἐλπίδας ἐρρύσθημεν, ἡμᾶς τε αὐτοὺς καὶ ἄλλους τῷ ὑποδείγματι σωφρονίζωμεν.

ο'. Ἐπειδὴ δ' ὁ καιρὸς ἐκάλει τὰς περὶ τὰ οἰκεῖα πῖς Βαρβάροις ἀφίξεως, πάλιν ἐκεῖθεν ἀποπλεύσαντες, κατήχθημεν εἴς τινα νῆσον καλουμένην Ναξίαν, ἐξ ἧς οἱ πρὸς Κρήτην οἰκειοῦντες φόρους λαμβάνουσιν. ἐν ᾗ ἡμερῶν ἡμῖν, οἱ κατ' αὐτὴν ὄντες ἄνδρες, δώροις τοὺς ἀρχηγοὺς ἠμείβοντο τῶν νεῶν, οἷς μάλιστα ἐδόκουν αὐτοῖς εὐθετώς ἔχειν πρὸς τὴν τῆς πλοὸς χρείαν. πλείω κἀκεῖ δύο μόνας ἡμέρας παραμείναντες, κατηγόμεθα πρὸς ὄπτὴ Κρήτην. ἐκάλει γὰρ ἡμᾶς ὑπιτήδειον πνεῦμα, ἕως κατηχθημεν ἔν τινι τόπῳ Ζωντάριον μὲ πρὸς τῆς ἐγχωρίων ὀνομαζομένῳ, ἀντιτρόφῳ ἡμῖν τῇ ἀληθείᾳ γνωριζομένῳ. πολλοὺς γὰρ ὁ Ζωντάριον ἐκεῖνος τῆς μὲ ζωῆς ἀπεστέρησε, τῷ θανάτῳ ἀπροὐδωκε. διὰ γὰρ τὸ μὴ πρὸς νότου καὶ τὸ λιβὸς ἀνέμου βλάβην τοῖς ἐν αὐτῷ καθορμιζομένοις, τὸ πρὸς αὐλῶνι διατειχίσμα τῆς ναυσταθμοῦ τῆς πόλεως οἱ Βάρβαροι προσκεκρίκασιν. ὡς οἰῶ κατήχθημεν, ἔγνων οἱ Κρῆτες, προεώρων γὰρ ἡμᾶς τῆς θαλάσσης μακρόθεν. ἐν τούτῳ, τῆς Ρωμῶν τὸ σόλον ἐφωράσθη ἐπιχωθὲν τῇ νήσῳ. ἐξ ἧς ἐν τάχει ἐξήλθοντο, διὰ τὸ μὴ προπαρεσκευάσθαι πρὸς πόλεμον. ἔπειτα ἡμονιῶν ἡμῖν ἐξήνεγκαν, ὅπῃ ἐπήγνυν τινὰ γομίσματα τῆς νεώς, πεφράκασι τὸν τόπον, μὴ πολλῆς ὑμηδείας τοῖς ἀμφ' αὐτοὺς δεξιώμενοι, ἐν ὥσπερ τῇ κοινωνίᾳ τῆς ἔριδος τὸ γνήσιον τῆς πρὸς ἀλλήλους στοργῆς ἐνδεικνύμενοι. ἀεὶ γὰρ, ὡς λέγει, τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ προσπέλα. πότε δὲ πρῶτον ἅπαντες τῆς νεὼς ἐξῆλθον οἱ Βάρβαροι, καί τινος ἡμῖν τυχεῖν αἰσίως τὰ ἐν ἀλλήλοις γενομένης ἠξίωσθη. μετέδωκεν γὰρ ἐν τῇ κατὰ τὸν τόπον ὑδάτων πολλῶν ὄντων, ἐν ἀφθόνως τοῖς κύμασι τῆς θαλάσσης ὑπορρέοντων. ἐν ὅτω τὴν νύκτα πᾶσαν τῆς στενοχῶν ἀνειμένοι πόνων, ἐδοκοῦμεν τῇ ἐξῆς χρηστοτέρων ἐπιτυχεῖν, ἅτε πεπλησμένης ὅσης τῆς νήσου, καὶ πολλῶν ἐχούσης τῆς χρῆσιν θαυμάζειν. ὅτε ἠθέλομεν ἐν πλησίοις ἐν αὐτῇ τῆς πρόσω ὁμιλεῖν χαλεποῖς, ἢ καὶ χρείαν καὶ διὰ ταῦτα μᾶλλον ἐκεῖνα πάσχειν, ὡς δὴ δι' ἐκείνα τούτοις στενοχωροῦμεν.

οα'. Ἤδη δὲ τῆς νυκτερινῆς σκιᾶς ἀφανισθείσης, τῷ ἐν φωτὶ ἐρχομένῳ ὁ ὄρθρος ἐπιμαπέλλει, Κυριακῆς ἡμερῶν ἐπιφωσκούσης, ἀλαλαγμὸς ἐφ' ἑκάστης νηὸς ἠκούετο, ὡσπερ ἡδεῖα συμφωνία τῶν Βαρβάρων στενοχωρουμένων, καὶ ταῖς κυμβάλοις κτυπούντων, ὡς πάντα δοκεῖν δονεῖσθαι τὸν τόπον

καὶ πρὸς τὸν κραυγὸν ἐκπεφοβῆσθαι. Εἶ- A concuti, & clamoris fragore turbari
τα μετὰ τὸν ἄσημον ἐκεῖνον καὶ φοβερω- videretur. Tum post inconditum ter-
τάτου ἠχοῦ, ἐπιχείρειν πρὸς τὸν γῆν ribilissimumque sonitum, navium
ἀποφορτίζειν τὸν γόμον, διελόντες εἰς μερί- onus atque vecturam in terram ejice-
δας κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν νεῶν τὸν προκεί- re cœperunt, cum subjectum locum,
μενον τόπον, ὅπου μιᾶς ἑκάστης φόρτον, ὅς τίς pro numero navium, certis spatiis di-
ποτε ἦν διηρημένως καὶ ἀποκεχωρισμένως ἀλλή- visissent, quo navis cujusque onus,
λων ἐξεκομίζοντο, ὡς δὴ ἀμιγῆ τηρεῖσθαι quale tandem illud esset, distincte,
τοῦ ἑκάστης ἰδιοποιήσεως, καὶ τῶν προσόντων ac seorsum ab aliis, inferrent; ut uniuscujusque opes ac substantia, nihil prorsus aliis commixta extarent. Totum igitur diem illum exonerandis navibus insumpserunt. Sequenti vero, Navarchi, ipsi quoque egressi, aliis rursus partibus, tum captivorum multitudinem divisere, tum spoliorum B copiosam amplamque messem, cujus admiratione obstupentes Cretenses, cui exemplo comparent, quæ ob oculos posita erant, nullum habebant. Quia vero id primum Barbaris constitutum erat, ut infortunato illo populo commixto, qui ullo affinitatis jure sanguinisque necessitudine devincti essent, alii alios denuo agnoscerent; tunc utique horribilis turbatusque audiri ejulatus, omnibus velut uno ex fonte lacrymarum rivos large fundentibus, identidemque susurrantibus, num quo loco ullius charissimorum compotes forent, nec illis temere, constitutum tempus inquirendi suos elaberetur, incertique manerent, qua se spe recreandos illis amplexandis fruendisque per eam indulgentiam existimassent. Circuibant miseræ mulieres, capillis dissolutis, quaquaversum circunspicientes, & irriguos lacrymis oculos circunferentes, si quem primum filiorum offenderent: filii vero velut tenelli vituli, subducto iis lacte ac uberibus, flebilem edunt gemitum, sic & illi miserabile quidpiam ac miserandi pronum affectu vagiebant ac ejulabant, alius alia in parte dispersionis illius palantes, ac matres appellantes: in quos & deploratæ illæ haud D raro incidentes, naturali in eos miseratione commotis visceribus, cervices amplecti, omnia illorum membra exosculari, rigare lacrymis, ingens illud solatium unumque admirandum, malorum illa immanitate, existimantes, præter spem servata, adhucque vita sospite charissima eis pignora reddita esse. Et hæc quidem de illis quæ jam filios in manibus habebant, resque illorum in tuto esse, experimento didicerant. Quid vero de aliis dicam, quorum infantuli in aquis perierant, & eorum exitus latebat? Quomodo tunicas discerpebant, cum intimum cordis turbinem non sustinerent? Quo-

Exposiri Captivi, & spolia.

Captivorum confusa multitudo, matrorum affectus, suorum præsentia.

Absentibus extinctisque inquirendi solicitudo, & lamenta.

πα μετὰ τὸν ἄσημον ἐκεῖνον καὶ φοβερω-
τάτου ἠχοῦ, ἐπιχείρειν πρὸς τὸν γῆν
ἀποφορτίζειν τὸν γόμον, διελόντες εἰς μερί-
δας κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν νεῶν τὸν προκεί-
μενον τόπον, ὅπου μιᾶς ἑκάστης φόρτον, ὅς τίς
ποτε ἦν διηρημένως καὶ ἀποκεχωρισμένως ἀλλή-
λων ἐξεκομίζοντο, ὡς δὴ ἀμιγῆ τηρεῖσθαι
τοῦ ἑκάστης ἰδιοποιήσεως, καὶ τῶν προσόντων
τοῖς ἄλλαις πᾶσιν ἀμέτμικτον. πᾶσαν
οὖν ἐκείνην ἀνάλωσαν εἰς τὸν ἀποκενῶσιν
τὸν ἡμέραν. τῇ δὲ ἑξῆς ἐξῆλθον τῆς θα-
λάσσης οἱ τῶν νεῶν ἄρχοντες, διελὼν πάλιν εἰς
ἄλλας μερίδας, τό τε πλῆθος τῶν αἰχμα-
λώτων, καὶ τὸν πολλὸν τῶν σκύλων ὕλην, ἧς
ἐξίσαντο τὸν πλοῦν οἱ Κρῆτες, σφόδρα
προθύμως σκεύεσιν ἔχοντες τὰ βλεπό-
μενα. ὅθεν δὲ τοῦτο πρῶτον ἔδοξε τοῖς Βαρ-
βάροις ἀναμιγνῦναι τῶν δυστυχῶν τὸν δῆμον,
ὅπως τὸν ἀναγνωρισμὸν καὶ αὖθις οἱ συγγενείας
τινὸς μετέχοντες ἐν ἀλλήλοις ποιήσονται, τότε
δὴ φοβερὸς τις ἠχεῖτο καὶ ταραχώδης θρῆνος,
πάντων ὡς ἀπὸ μιᾶς πηγῆς ἀφιέντων τοὺς χρου-
νοὺς τῶν δακρύων, καὶ ἀθρυλλουμένων, εἴ που
τινὸς εὐτυχήσειεν τῶν φιλτάτων, καὶ μὴ λάθῃ
παρῳχημένος ὁ πρόσφορος τῆς ἀναζητήσεως, καὶ C
μένοιεν ἐπ' ἀσφαλεῖ βεβαίῳ τινὶ περὶ αὐτοὺς
ψυχαγωγίαν ἐλπίσαντες. περιήρχοντο οὖν δυ-
στυχεῖς γυναῖκες τὰς κόμας ἔχουσαι λελυμένας,
παντοίως περισκοποῦσαι, καὶ διφοβερόχρους τοὺς ὀφ-
θαλμοὺς περιάγουσαι, εἴπου τῶν τέκνων πρῶτον
ἐντύχωσιν. οἱ δὲ παῖδες, ὅσοι τὰ δένδρα τῆς θα-
λάσσης διέφυγον, καθάπερ μόσχοι ἁπαλοὶ μόχθοι
βοερῶς μυκῶνται, τῆς θήλης ἀφαιρεθέντες,
οὕτω δὴ κἀκεῖνοι ἐλεεινόν τι καὶ συμπαθὲς ἐκλαυ-
θμυρίζοντο, ἄλλος κατ' ἄλλο μέρος τῆς διασπορᾶς
ἐκείνης χωρούμενοι, καὶ τὰς μητέρας ἀνακαλού-
μενοι· οἷς δὲ περιτυγχάνουσαι πολλάκις αἱ δύ-
λαιαι μητέρες, τὴν φυσικὴν ἐκείνου ἐπ' αὐτοῖς
συμπάθειαν, περιπλεκόμεναι τοῖς αὐχέσι, καὶ
πόσα αὐτῶν καταφιλοῦσαι τὰ μὴν καὶ δάκρυ-
σι πλυνοῦσαι, τοῦτο μόνον ἡσυχίαν μέγα τι καὶ
θαυμαστὸν ὡς ἐν δίκαις πρόκριμα τὸ πρᾶγ-
μα ἐθεώμεναι, καὶ ζῶντας αὐτοῖς καὶ αὖθις
τοῖς φιλτάτοις ἀποδεδομένα. ἀλλὰ ταῦτα, μὲν
ὅπου τοῖς ἐχούσαις ἐν χερσὶν ἤδη τοῖς παῖδας, καὶ
τὸ κατ' αὐτοῖς ἀσφαλὲς ἐκ τῆς πείρας αὐτῆς
γνωρίζουσας. τί δ' ἂν ἔποιμι περὶ τῶν ἄλλων,
ὧν καθ' ὑδάτων τὰ βρέφη διώλωλε, καὶ ἄδηλον ἦν
αὐτοῖς τὸ συμβαν, πῶς διεσπάραττον τοὺς χιτῶνας,
τὸν ἔνδον τῆς καρδίας μὴ ὑποφερούσης κλύδωνα; πῶς

modo nullo loco subsistere ferebant, sed frustra hac illacque vesani affectus impetu circumagebantur, in omnem partem oculos distorquentes, sicubi desideratissimorum aliquem videre liceret, aut ex aliquo qui certo scitet, vidisletque, audire, vt eo solatio animi æstum leniret? Et hæc ut plurimum per duos aut tres dies agebant, donec multo defessis labore, alii quidam ex notis, quo evasissent, qui quærebantur, certiores reddebant; fame scilicet aut siti dulcissima capita plerumque enecta esse. Quare etiam illæ majori dolore exasperatæ, clamosioribus lamentis aliisque discrutiationum generibus defunctos accipiebant. Quid enimvero, his scripto enarrandis frustra laboro, qui nec minimam illorum partem, quæ tunc gesta sunt, repræsentare sufficiam? Etenim adesse par esset, qui Jerosolyma deplangendo Threnos conscripsit, sacratissimum Jeremiam; quo scilicet, in tanto populo tantis doloribus malisque oppresso, inconsolabiles lacrymas funderet. Jer. 3. 21. Neque enim Rachel sic vocem in Rhama emisit, cum sublatos filios deploraret, ut divinæ tradunt literæ, quemadmodum vallis illa, in qua hæc agitabantur, captivorum dolores malaque auctavit.

LXXII. Quale vero tunc rursus, ab impiis Deique osoribus patratum est malum? Ut enim jam diximus, cum illis primum in mentem venisset, si modo captivi, qua necessitudine alii alios contingerent affinesque essent, confusi miscerentur, fore ut multa dolorum parte levarentur, ac servitutem, postquam addicti essent, ut in malorum procella, quovis modo tolerabilem ducerent; ut illos penes familias necessitudinisque jure devinctos ac consociatos, inque morem insolubilis catenæ alterum alteri cohærentes, ab invicem ægre dividi patientes vi-

Distracti ab invicem affines & cognati: exaggerata rei indignitas & dolor.

dere, dum singulis navibus partes adscribunt, onusque distribuunt, improbum rursus consilium, ac naturæ pugnans, inferunt. Iubent, *Eos, qui semel juncti fuerant, iterum disjungi. Si quæ tamen mater, in eis, infantem lacte indigentem haberet, hunc duntaxat cum parente manere*, impii homines sanxere, *ut qui nimirum sibi ipsi vitæ compendio nihil conferre valeret: reliquos omnes ab affinibus cognatisque distractos, promiscue nullaque discretione sortibus esse committendos.* Quæ enimvero oratio tantæ calamitatis infortunium narraverit? Quæ Oratorum lingua variam illam & multiformem dolorum imma-

Οὐκ ἤθελεν μηδαμοῦ ἵστασθαι, ἀλλὰ περιήγοντο φερόμεναι μάτην ὑπὸ τῆς ἀλόγου τῶν πάθους ὁρμῆς, τήδε κἀκεῖσε τὰ ὄμματα περιστρέφουσαι, εἴπου τινὰ τῶν ποθουμένων ἴδοιντο, ἢ τινὸς παρὰ αὐτῶν ἀκριβῶς ἰδόντος ἀκούσοιντο, ἵν' ἐκείνῳ τὸ τῆς ψυχῆς φλεγμαῖνον κενώσαι; καὶ τοῦτο μὲ ἔστιν ὅτε δυσὶ πολλάκις ἢ καὶ τρισὶν ἡμέραις, ἕως πολλὰ καμοῦσαι, ἄλλοί τινες τῶν γνωρίμων τὸ περὶ τῶν ζητουμένων ἐδήλωσαν πέρας, λιμοῦ πολλάκις, ἢ δίψης ἔργον τοῖς φιλτάτοις αὐτῶν γεγονότος. Ἐξ οὗ δὴ καὶ μᾶλλον τὸ πάθος ἐξαγριαίνουσαι, γοερωτέροις θρήνοις καὶ ἄλλοις θλιβερῶν εἴδεσι τοὺς ἀποιχομένους ἐφιλοφρόνουν. Ἀλλὰ τί μάτην τὴν ὑπὲρ τούτοις ὑπιχρῶ συγγραφὴν, ὁπόσον τὸ πολλοστὸν μέρος τῶν τότε πεπραγμένων ἰκανὴν ἐκθέσασθαι. Ἐκεῖνον γὰρ ἔδει παρεῖναι, τὸν τοῖς θρήνοις τῆς Ἱερουσαλὴμ διαγραφόμενον Ἱερεμίαν, ἵν' ἐπαφῇ δάκρυον ἀπαρηγόρητον ὑπὲρ τοσοῦτον λαὸν τοσαύταις ἀλγηδόσι κατατηκόμενον. οὐ γὰρ οὕτω φωνὴν ἀφῆκε Ῥαχὴλ ἐν Ῥαμᾷ, ὅτε τὴν στέρησιν τῶν τέκνων ἀπωλοφύρετο, καθώς φησιν ἡ γραφὴ, ὡς ἡ κλαυθμὸς ἐκείνη, καθ' ὃν ἐτελεῖτο τοῦτο, τὰς ἀλγηδόνας τῶν ἀλισκομένων συνεπιτείνουσα.

ο΄. Οἷον γὰρ πάλιν ἀπὸ τούτων τοῖς τῶν μισθίων ἐπῆλθε κακόν; καθὸ γὰρ φθάσαντες ἔφημεν, λογισαμένων αὐτῶν τοιοῦτον, ὡς εἰ τύχοι συγχύσαι τοὺς ἀλλήλους οἱ τῶν πλήθους δυναμιζόντων τῶν αἰχμαλώτων, καὶ τῶν πολλῶν ὀδυνῶν παύσονται, καὶ τοῖς τῶν δουλείαν, ᾗπερ ἐκδοῦναι, φορητὴν, αὐτοῖς εἶ) ὡς ἐν κακοῖς τὸ ἐπηρμένον, ὡς εἶδον αὐτοὺς τοῖς αἰχμαλωσίαις ὑποσπονδυλαπτομένους, καὶ καθάπερ σφᾶς ἄλυτον ἕτερον ἑτέρου δεσμὸν ἀρρηκτον, καὶ ἔμψυχον τοῖς μερίδας μιᾶς ἑκάστης νηὸς ἀπενεγκεῖν, ἐβουλεύσαντο πάλιν βουλὴν πονηρὰν καὶ πολεμίαν τῆς φύσεως. Τοὺς ἅπαξ γὰρ ἐνωθέντας διαιρεθῆναι καὶ αὖθις προσέταττον. Καὶ εἴ που τις μήτηρ, φησὶν, ἐν αὐτοῖς νήπιον ἔχουσα τὸ γάλακτος δεόμενον, τοῦτο μόνον πρὸς τὴν τικτούσαν μόνην οἱ δυσπειθεῖς κατεψήφισαντο, ὡς μηδὲν τυχὸν ὠφελοῦν ἑαυτὴ πρὸς τὴν ζωὴν συντελοῦν. Τοὺς λοιποὺς δὲ τῶν συγγενικῶν συναφῶν καὶ αὖθις διαιρεθέντας, ὁμαμίξ καὶ ἀδιαφόρως τοῖς κλήροις ἀποδοθῆναι. Ἀλλὰ τίς λόγος τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς τούτης ἐκφράσει; ποία δὲ γλῶσσα ῥητόρων ἐπεξελθεῖν δυνηθείη τὴν ποικιλίαν ἐκείνην καὶ πολυειδῆ τῶν ὀδυνῶν κέχυσιν,

κακώσειν, ὁπότε καὶ ἡ αὐτὴ φύσις τῷ καινῷ τούτῳ καὶ παραλόγῳ προστάγματι εἰς πολλὰ κατετέμνετο· τῶν μόνον ἔγκλημα τιθὺ καινοτόμου τὸ γήρους ἔχουσα, καὶ τιθὺ ἔμφυτον τῶν ἀνωθέντων στοργήν; καὶ γὰρ ἀπεσπᾶτο παῖς μὲν μήτρος, μήτηρ δὲ θυγάτηρ, καὶ ἀδελφὸς ἀδελφοῦ. ἐν οἷς τί πάσχειν εἰκὸς τοὺς ἅπαντας, ὁπότε πρὸς δουλείαν ἤγοντο εἰς γῆν ἀλλοτρίαν· ὅπου τὸ μὲ σέβας τῆς καθ' ἡμᾶς πίστεως ὡς σκαιὸς ἀνυβρίζεται, πάσῃ τῇ ὕβρει ἀλαζόνατα. ὅπου πορνεία σεμνύεται καὶ μανία γραμμάτων, καὶ πολλῆς τιμῆς καταξιοῦται δύναμα. ὅπου τῶν ἀρρένων ἡ φύσις εἰς γυναικείαν χρῆσιν μεπάγεται, καὶ ἡ κτίσις ὑβρίζεται, καὶ συγχύσεως γέμει πάντα, καὶ πρὸς τὸ κακὸν διατέτραπται. τί πρῶτον τούτων ἀπάντων ἐκόψαντο; ἐν ποίῳ δὲ μὴ ἀζήλῳ ἤρήσαντο; ἀλλ' ὅμως ἔφερον πάντα τιθὺ ὅτι πᾶσι μεγαλοψυχίαν παρεχομένου Θεοῦ, καὶ τῷ οἰκείῳ βουλήματι τὰ καθ' ἕκαστον μεταρμόζοντος.

οη'. Ὡς δὲ πάλιν τῷ προστάγματι τούτῳ τῆς ἐξ ἀλλήλων διηρέθησαν συγγενείας, ἐκάθηντο φρουρούμενοι ἐν διαφόροις τόποις, ἕως ἐξῆλθεν ἕτερον πρόσταγμα, Πάντας ἀριθμηθῆναι, καὶ πρὸς τὰς ἰδίας τῶν προσώπων καὶ τῶν ἡλικιῶν τὸ διάφορον ἑκάστης νηὸς ἴδιον στόλισμα γνωσθῆναι, ἵν' ἐν μηδενὶ φανείη πλεονασμὸς, φησὶν, ἢ ὑφαίρεσις, ἀλλ' ἐν τῷ πλήθει τῶν τοιούτων ταῖς ναυσὶ βαρβάρων, οὕτω καὶ τὰς μερίδας γενέσθαι, καὶ μηδὲν αὐταῖς πλεῖον ἢ ἔλαττον ἀποδοθῆναι. ἠρίθμησαν οὖν ἐν πρώτοις τιθὺ πληθὺν ἅπασαν· ἡ δὲ ὅλη δύο καὶ εἴκοσι χιλιάδες, ἐξ ὧν ἀπάντων γυμνὸς ἡμῶν, τῶν λόγῳ τῆς καταλλαγῆς τηρουμένων, οὐκ ἐᾶν οὐθὲν, ὃς πώγωνα εἶχε πεπεριχυμένον. ἀλλ' οὐδὲ προβεβηκυῖα γυνὴ ἐν τούτοις πάσαις ταῖς χιλιάσιν. ἐπίλεκτος δὲ ἦν ἐᾶν καὶ νεάζων ὁ δῆμος, καὶ οἷον ἐρίζων ἕκαστος, ἢ τῷ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας, ἢ τῷ ὡραίῳ τῆς μορφῆς ὑπερβαίνειν τὸν ἕτερον, καὶ ἡ ἐπαλληλία τῶν δυσχερῶν τῶν φυσικῶν αὐτοῖς ἕξεων ἀλλοτριοῦν ἐβιάζετο. ἀλλ' ὅτε δὴ πάντες εἰς μερίδας γενόμενοι πάλιν μετὰ τῶν σκύλων ταῖς ναυσὶ στειλάμενοι, ἅμφω γὰρ καὶ ταῦτα συνεπλήρουν διενεμήθησαν, ὅτε δὴ τῶν βαρβάρων οἱ τὴν Κρήτην οἰκοῦντες οὐκ ὀλίγους ὠνοῦντο, πολὺ χρήσιον ὑπὲρ αὐτῶν καταβαλλόμενοι μὴ πραγματευόμενοι, οὐχ ἁπλῶς, οὐδὲ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ κέρδους ἕνεκα ὑποθήσειν ἑαυτοῖς οὐκ ἄτοπον ποιούμενοι. ἠδέσθη γὰρ πολυαπλασίονα τῶν διδομένων λαβεῖν,

A nitatem dicendo expresserit, cum & natura ipsa insolito hoc vesanoque præcepto in multa scinderetur, cui solum in crimen verteretur generis communio, ac, quam natura facit, propinquorum conjunctio? Filius namque a patre, a matre filia, frater à fratre divellebatur. Ubi quid omnes illos pati vero simili ratione existimandum, cum in servitutem in terram alienam abducerentur. Ubi scilicet nostræ fidei cultus, ut execrandus, omni injuriarum procacitate laceratur, vesanissimæque libidines atque vitia coluntur. Ubi fornicatio honestatur, insaniaque præmio afficitur, ac B impudentia plurimum honoratur. Ubi masculorum sexus in muliebrem usum transfertur, & violatur creatura, suntque omnia confusionis plena, & ad malum conversa. Quid horum omnium primum planxerunt? In quo non magis laqueum elegerunt? Ferebant tamen omnia, Deo in omnibus animos ac constantiam præbente, suæque voluntatis nutu singula quæque disponente.

Saracenorum gentis mala ac scelera.

LXXIII. Jam vero rursus, edicto hoc ac jussione, a cognatis necessariisque divisi, diversis in locis sub custodia sedebant: donec novo decreto C imperatur, *Ut numerentur omnes, exque personarum ætatumque ratione, diversum cujusque navis proprium agmen cognoscatur, ne ulla navium aut superfluo onere gravetur, aut illo minuatur. Sed pro multitudine eorum, qui in navibus Barbarorum essent, distributis partibus, nec majus aliquid justo redderetur, nec minus.* In primis igitur numerata omni multitudine, summa fuit duo & viginti millium capitum: inter quos omnes, ne unus quidem erat (nobis duntaxat exceptis, qui commutandi servabamur) cui mentum pilis fruticaret. At neque in tot mulierum millibus ulla erat, quæ pubem excede- D ret. Erat vero electus populus & juventa conspicuus, ac in quo alii aliis prope certare videretur, seque mutuo excedere, aut ætatis flore, aut venustate formæ, tametsi afflictorum casuum vis continua, a naturali decedere eos habitu cultuque cogebat. Postquam autem omnes, in partes distributos, iterum cum spoliis in naves contruserant (nam hæc quoque cum multitudine divisa fuerant) Barbari, Cretam incolentes, ex eis non paucos commercati sunt, multa in eam rem sponte numerata pecunia, non temere nullave ratione, sed cum sibi inde lucrum facitarent. Plane enim noverant,

Captivi omnes juvenes.

Cretensium captivorum auctio.

multo sibi plura restituenda, commutationis tempore, dum suæ nationis captivos, a Romanis in captivitatem redactos, reciperent. Nova enim, quemadmodum in Syria, sic his quoque in locis transigitur captivorum redemptio: sed in his veteri consuetudine usu firmata obtinuit, ut & Barbarum, quisquis ille sit, loco illius, quem ipsi detinent, referant, & exsolutum pro eo duplex pretium reposcant. Eam ob rem multos Cretenses captivos mercati sunt, nostram scilicet calamitatem sui lucri auctionem commenti. Gesta hæc per decem integros dies, cum semper consuetæ naves, eos qui empti essent, transferrent, & in proprias urbes deveherent. Inter hæc divendita quoque & fratris mei vxor, quæ res non levi nos affecit mœstitia. Cæterum mater & conjux cum duobus filiis (nam tertius demortuus, in mare projectus fuerat) nec non miser ac ærumnosus frater, atque omnibus ætate junior, soror, divina quadam providentia, in una Sidoniarum navium servabantur, in Syriam asportandi. Nos vero omnes, quos commutandos servabant, cum adhuc dispersi essemus, colligentes Barbari, & in navi bellica a littore avulsa, in unum convehentes, concluserant, custodibus ex suis, rerum experientia præditis, nobis constitutis.

Redimendorum captivorum dura. Lex Cretensium.

LXXIV. Atque altera statim die navigationem capessere parabant reique instare. Jam enim tempus urgebat, deflectens ad hiberna, nec longiores ibi moras trahere sinebat. Navarchi itaque equis conscensis, quos in promptu habebant, una etiam adjuncto Tyranno, urbem petunt, tum, ut Cretensibus præclara adversus nos facinora commonstrarent, tum ut abominandas suas cerimonias explerent, humaniusque ab opidanis acciperentur, atque a laboribus, quos pertulerant, animos nonnihil relaxarent. Ibi alterum quoque diem commorati, festine revertuntur, secundoque jam vento, navigationem solicitant. Jamque duodecimo, a nostro scilicet in Cretam appulsu, illucescente die, e portu solvimus; inque adversam Insulam, quam Jovis dicunt, vecti sumus. Inde rursus profecti, ad Insulæ extremam oram applicantes, aquatum exscendimus: ibique mora aliqua facta, ut a puppi flare ventum advertêre, per medium mare cursu directo, recedunt. Eramus omnes, ut dictum est, in una Romana bellica biremi: illius superiores sedes Barbari nobiscum navi-

Jovis Insula prope Cretam.

ωΐκα δὴ καπαλλαγῆς ἐπέλθοι χαιρὸς, ὁπότε τοὺς ὁμοφύλους αὐτῶν, τοὺς παρὰ τῶ Ρωμαίων χθρωθέντας, ἐκδέχονται. ὡσὶ γὰρ ὡς ἐν τοῖς κτ' Συρίαν, οὕτω καὶ τοῦτοις, ἡ τῶ αἰχμαλώτων ἀπολύτρωσις ἐκπελῆται, ἀλλ' ἐπικρατήσειν ἐν τούτοις παλαιὸν ἔθος χρόνῳ βεβαιωθὲν, ἵνα καὶ τὸν Βάρβαρον, ὃς ἂν ποτε ἐκεῖ, χάριν δ' κατεχομένου, κομίζωνται, ἐκ τῶ ὑπὲρ αὐτῶ δοθῆσθαι ἡμιλῦ ἀπαιτῶσιν εἰς ὃ διπλάσιον. διό τι τοῦτο, πολλοὺς οἱ Κρῆτες τῶν αἰχμαλώτων ὠνήσαντο, τὸ καθ' ἡμᾶς συμφορᾶ κέρδος στησάμενοι συμφορὰν ἑαυτοῖς ἐφευρόμενοι. ἐπραίζθη δ' τοῦτο ἐφ' ὅλας ἡμέρας δέκα, ἀεὶ τὰ ἐθαδων πλοῖα μεταστελλόντων τοὺς ὠνουμένους, καὶ παρὸς τὴν ἰδίαν πόλιν μεταγόντων. ἐν οἷς ἔτυχεν ἐκδεθεῖσα καὶ ἡ ἐμοῦ ἀδελφοῦ σύζυγος, οὐ μετρίαν ἡμῖν ὀδυνὼν παρεσκευάσατο. ἡ δέ μοι μήτηρ, καὶ ἡ γαμετὴ σὺν δυσὶ τέκνοις, ὃ γὰρ ἔπρωτον ἔργον ὠνὴ ἠμελημένον τῶ θαλάσσης, ἔτι δὲ καὶ ἐλεεινὸς ἄθλιος ὁ πλήμων ἀδελφὸς, καὶ ἡ ὧ χρόνῳ πάντων ἐφυτερίζουσα ἀδελφὴ, ἐκ θείας προνοίας εἰς μίαν Σιδονίαν ἔτυχον ναῦν, τῶν τοὺς Συρίαν ἀποδημίας πρυμνίσιον. ἡμᾶς δ' πάντας ἐκ τῆ καπαλλαγῆ πρυμνίσιον ἔτι διεσπαρμένους ὄντας συναγαγόντες οἱ Βάρβαροι, καὶ ἅτι πολεμικῆ νηὶ τῶν ἐκ τῶν λιμένος ἀναπεπτισμένων ὑφ' ἓν ἑστηκότες καλῆξαν, φύλακας ἵνας τῶν καθ' αὐτοὺς ἐμπείρων αὐτῶν, ἡμῖν συμβιβάσαντες.

οθ'. Καὶ οὕτως ἐσκυλάζοντο μὲν ἄλλων ἡμέραν ἔχεσθαι δὲ πλοῦς· ἤδη γὰρ ἦμιν αὐτοῖς ὁ χειμὼν, καὶ χρονίζειν οὐκ ἐδίδου ὧ τότε, πρὸς ὃ χειμέριον τὸ ἄστρα μεταπίπτοντος. ἵππαις δὲ ἐφεστῶσιν ὑπασπισταὶ οἱ τῆ νηὸς ἀρχηγοὶ μὲν καὶ αὐτὸς τῶν Τυράννου, πρὸς τῆ πόλει χωρίασιν, ἅμα μὲν ἐνδεικνύμενοι τοῖς Κρησὶ τὸ ὑπὲρ τοῖς πεπραγμένοις ἐν ἡμῖν πρόσφαιδν, ἅμα δὲ καὶ τὸ βάρβαρον αὐτῶν τελετὴν ἐκπληρώσοντες, δεξιωθῶσί τε πρὸς τὴν αὐθεντῶν καὶ ἵνος τυχεῖν τῆ προηγουμένων ἀνέσεως. οὗ δὴ καὶ μέν ἄλλων ἡμέραν προσδεχόμενοι, ἡμῶν ἐστρέφθη ὑπασπιζόντες τὰ πρὸς τὸν πλοῦν, καλοιῶτος αὐτοῖς ἤδη τῶν πνεύματος. ἤδη δὲ τῆς δωδεκάτης ἡμέρας ἀρχομένης, λέγω δὴ τῆς πρὸς τὸν Κρητῶν ἀφίξεως, τῶν πλοὸς ἀπηρξάμεθα. μετὰ θηλὺν δὲ πρὸς τὸν δυτικὸν νῆσον, ἣ τῶν Διὸς καλῆται· καὶ πάλιν ἐκεῖθεν ἀναζέντες, ὑπ' αὐτῆς τῆς νήσου πέραν προσορμισθημεν. ὑφ' ᾧ καὶ ὑδρευσάμενοι, καὶ μικρὸν ἐν τῆ τόπῳ προσμείναντες, ὡς κατ' οὐρὰν εἶδον γενόμενα τὸν ἄνεμον, ἀπέπλευσεν ἐκεῖθεν, καὶ μέσον ἰθυνόντες τῶν πελάγους. ἦμεν δὲ πάντες, ὡς εἴρηται, ὑπὸ μιᾶ σὺν Ρωμαϊκῆ πολεμικῆ, ἣ τις ἐν ἐπὶρης, ὧν τὸν μὲ ἄνω καθόρων, οἱ λαχόντες δὴ μεθ' ἡμῶν Βάρβαροι ἑαυτοῖς

ἐκληρώσαντο, τὰ κάτω ἡμῖν ἐπαφῆκαν, σκότους πολλοῦ καὶ δυσωδίας πλήρη. καὶ εἰ ἄλλο γε χρὴ λέγειν, ἢ τάφον ἐφ' ὕδασι φερόμενον; εἰ γὰρ ἀπαριθμήσαιμι γελάσω καθ' ὅσα ὅσα κατὰ τὸν παρόδιον ἐκείνῳ τὸν πλοῦν ὑπομένομεν, καὶ μῦθον ὅσης φευδολογίας, μύθους δόξω τοῖς πολλοῖς ἐξηγεῖσθαι, καὶ τὰ ἀληθείας ἐκπίπτεσθαι, καθ' ἣν ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου πρόπαλαι γραφῇ ὡμολόγησα καθυποσχόμενος. δέδοικα τοίνυν τὰ πλάσματα τῶν πεφασμένων, ἐκὼν ὡμολογημένοις, οἷς δὴ ἐδόκησα μάλιστα τὴν ἡμετέραν ἐξαρκεῖν δύναμιν, μέχρι τοῦ νῦν παρωδυνηρεύσας, ὡς ἐν ἅπασι δὲ πιστὸν εἶ καὶ ὡμολογῆσθαι, ὦ σοφώτατε ἀνδρῶν καὶ φιλομαθέστατε Γρηγόριε, καὶ τὰ αὖθις εἶπον πάλιν καὶ περὶ τὰ λοιπὰ διεξίω, ἴσως καὶ ὡσαύτως ὄντων καὶ ἀμείλικτον δέον θρύψαι καρδίας, μήτιγε τὴν σὴν, ἧς τοῦτο μᾶλλον τῶν ἄλλων ἴδιόν ἐστιν ἰδιαίτατον ἡ συμπάθεια· ἢ πειθαρχῶν εἰς σαυτόν ἡμᾶς ἐλθεῖν τῷ συγγράφῳ παρεκτείνω, καὶ πρόσθεν ἐπιστείλασα τοσούτου καταπλήσασα πρεσβεύσω, τῷ καθ' ἡμᾶς ὑπαφθέγγεσθαι δυνάμενον.

οε'. Πλεῖν δ' οὕτω περὶ πολλὰς συμφορῶν ἰδέας προσπαλαιόντων ἡμῶν, ἔφθασεν ὀπίσω καὶ τρικυμίας, θαλάσσιον διεγείρουσα κλύδωνα, τὴν ἀφ' ὑψηλῆς ἀπειλοῦσα κίνδυνον· ἐξ οὗ δὴ πᾶσαι διεσκορπίσθησάν αἱ νῆες, ῥοίζῳ τε πνεύματος ἐξ ἀνέμων μακρὰν διεσπασθεῖσαι, καὶ τὸ κατ' οὐδεῖαν ἥκειν ἐκκλίνασαι. οὐκ οἶδα δ' ἔκ τινος πονηροῦ δαίμονος ἔτυχε παρὰ πλεόν ἡμῖν εἰγδὴν ἐξ εὐωνύμου ὁ δυσώνυμος Λέων καὶ πρύμναν τῆς ἰδίας νηὸς καθημένος, καὶ τοῖς κυβερνήταις τὰ πρὸς τὸ πλεῖν ἐμπειρίαν διδασκόμενος, μᾶλλον ὧν καὶ τις ὑπεπεπόνθει ναῦς ἑτέρα. εἵλκετο τοῖς ἄλλαις ὑποδεεστέρα, καὶ τις καὶ τῇ βίᾳ τῆς ζάλης μέσην διαῤῥαγεῖσα, καὶ ἀπειλοῦσα τοῖς ἐν αὐτῇ ἤδη παρόντα τὸν ὕδατι θάνατον· ἐξ ἧς ἀνέκραγον οἱ κατ' αὐτὴν Βάρβαροι, Σῶσον ὀπίσω, ὦ Καθηγεμὼν τοῦ στρατοῦ, καὶ μὴ ἐάσῃς δῆμον τοσοῦτον Ἀγαρηνῶν ἀπολέσαι, οὓς μέχρι τοῦδε πολλῶν κινδύνων ἀπειράπτους ἐτήρησας, ἄξιόν τε ὀλίγῳ καὶ τὸ συμβαῖ. ὁ δὲ πρωθηλὴς, κατ' αὐτοὺς τὸν ναῦν ἰθύνας τοῖς περὶ αὐτὸν προσέταξας, ἀκριβέστερον ἐπερώτα. οἱ δὲ πάλιν ὁμοθυμαδὸν ἐβόων, καὶ τὸ πᾶν τῆς νηὸς ὑποδείξαντες, ἐπρεσβεύοντο, Παῦτον ἡμῖν πᾶσι δεσμίοις τῇ θαλάσσῃ ῥιφεῖσιν, αὐτοῖς εἰς τὸν καθ' ἡμᾶς ναῦν μετασκευασθῆναι. ἐφίεσαν τοῦτο λέγοντες ὡς τοσούτῳ κακῷ περιόντων ἡμῶν, ἐκείνους τὸν θαλάσσῃ μᾶλλον κινδύνου, καὶ μὴ προσθήσεσθαι τὴν ἡμετέρας ζωῆς. προσῆν δὲ καὶ τὸ κατεῖδον πρᾶγμα, ὑπισχνούμενον σῶσαι τὸν ναῦν, ἡμᾶς μὲν τῇ θαλάσσῃ ῥιφῆναι, ἐκείνους δὲ ἐν αὐτῇ μετακομισθῆναι. ὡς ὅσῳ δὲ ταῦτα ἐπράττετο, ἐλαθόμην ὀλίγον ὑπεσάντες ἡμεῖς. ἐφερόμεθα γὰρ βιαίῳ τινὶ

A gantes sibi delegerant: inferiores & prope carinam, nobis reliquerant, tenebris obsitas & graveolentiæ plenas: nec aptiori vocabulo expresseris, quam si *sepulcrum super aquas ambulans*, appellaveris. Etenim, si singula recensere voluero, quæ per ejus navigationis circulum sustinuimus, quantisque in angustiis versati simus, fabulas narrare plerisque videbor, & longe a veritate aberrare, qua auspice omnia me scripturum pollicitus sum in orationis exordio. Ea propter, gestarum rerum partem plurimam sponte præteriens; iis, in quibus mihi vires sufficere viderentur, huc usque immoratus, ut credibilia per omnia dicerem, ô Gregori hominum sapientissime atque studiosissime; eodem modo & reliqua percurram, quæ ipsa, ut reor, quamvis durum cor & implacabile emollire sufficiant; ne tuum dicam, in quo inter alia maxime proprius enitet animi miserantis affectus, ex cujus nutu atque indole, ad hæc scribenda adhortatus es, remque tantam, etsi viribus longe imparem, aggredi compulisti. Scita expressio.

B

LXXV. Cæterum dum sic inter varia infortuniorum genera colluctamur, ingens quædam exorta procella, mari tempestate turbato, in vitæ nos grave periculum induxit. Hinc naves omnes, vehementiore flatu, a se invicem, totaque classe procul dispersæ atque divisæ, nec recta cursum valentes intendere. Nescio vero, quonam malo dæmone, proximus nobis ad lævam infausti nominis Leo suæ navis puppi assidens, & gubernatores navigandi peritia instruens, vehebatur: Eum navis alia, sed multo imbecillior, vi tempestatis (nauigantium certo indubitatoque periculo) media diffracta sequebatur. Ex ea clamare, qui illa vehebantur, Barbari, *Serva tua præsentia, ô copiarum Dux, nec tantam Agarenorum multitudinem perire sinas, quos hucusque ab omni immunes periculo conservasti.* Tum ille, actutum in eos directa navi, certius perquirebat. Illi una voce omnes clamare, & navem fractam commonstrantes, suppliciter rogare, *Ut nobis omnibus, qui vincti essemus, in mare projectis, ipsi in navem nostram convasarentur:* Nimirum, *Probrosum esse, in tanto periculo nobis servatis, illos maris perire naufragio, nec illorum vitam nostræ anteferri.* Ad quod ille ocyssime annuit, imperatque, *Sisti navem, exque illa nos in mare projici, illos vero in ipsam transferri.* Cum hæc agerentur, sensim longius elabimur. Ferebamur enim violento ac furenti Projectionis grave periculum.

C

D

impetu, propellentibus fluctibus, ut non tantum clamor, sed ne tonitru quidem exaudiri posset, quo ex loco ab eis disjuncti fueramus. Ut vero nos a se longe dissitos conspexerunt, nutu solo, Barbaros qui nobiscum erant, expectare jubebant. Qui, sive non intelligentes quid illi vellent, sive etiam sponte non curantes, cum quod illi agerent*, attendere nullo modo viderentur: forte vero (quod & verisimilius est) ineffabilis erga nos Dei Providentiæ instincti edoctique Numine, navigationi continue instabant, nulla eorum, qui retro essent ratione habita, sed ut omni diligentia atque opera, suam pariter nostramque, in tam dira immanique procella, statuerent salutem.

Mira, certaque Providentiæ liberatio.

* jubebant.

LXXVI. Ubi porro nos longe distantes conspiciunt, suaque cogitata in nihilum cedere advertunt, atque navi prope mergenda in præsentaneum vitæ discrimen se adductos cernunt, aliud quidpiam à Tyranno efflagitant; *Ut scilicet in propriam navim ipsis receptis, eos qui cum ipsis erant, prædamque universam, mari concrederet.* Quibus ille rursus animum facilis adhibet, licet id tempus non permitteret, sed omnium magis magisque desperationem augeret, priorique vectura ac onere, ejus abunde navis constipata esset. Haud enimvero e re satis illi visum, ut Barbaris servatis, captivos maris gurgiti sorbendos desereret. Quinimmo secum ipse misericordia pronum consilium agitans, & forte avaritiæ furore concitus, non ulla nostrorum interitus tactus miseratione (quomodo enim, qui nuper sic injustis cædibus gaudentem prodiderat?) illos quoque nihilominus cum Barbaris invehi jubet, ut hinc quoque nummatum marsupium auctius redderet, aurique avidam rabiem exsatiaret; tametsi fortasse id grave, dementisque audaciæ facinus esset. Omnibus autem in ejus navim celerrime invectis, alia ab aquis navis absorpta est, Barbaris intuentibus, ipsisque Navarchis, in ipsa Tyranni navi servatis, qui & postea, divinæ providentiæ vim omnium inspectricem & humanitatem ac clementiam stupentes, hæc ipsa nobis narravere. Mille enim & amplius animas dicebant in ea numerari nave, tum Barbarorum, tum captivorum apud Cretam in eam invectorum, ac postremo eorum, qui per eam causam illi vectores accessissent: ut unius duntaxat palmi mensura extaret, ac ne aquis mergeretur, abesset. Quod tamen non permisit occultorum cognitor Dominus, & qui absconditа

Servati in Prætoria nave, qui in alia naufragabantur etiam captivi.

καὶ χαλεπῷ τῷ ὁρμήματι τῶν κυμάτων ἐλαυνόμενοι, ὡς οὐ μόνον κραυγῆς, ἀλλ' οὐδὲ βροντῆς ἀκοῦσαι, ἐξ οὗ καπελίπομεν αὐτοὺς, δυνάμενοι ἐξακούειν. ὡς οὖν εἶδον μακρὰν ἀποστάντας, νεύματι μόνον προσμένειν τοὺς σὺν ἡμῖν Βαρβάροις ἐπέτρεπον. οἱ δὲ, εἴτε μὴ συνιέντες πρὸς ὃ ταῦτα ἐπράττομεν, εἴτε καὶ ἐκόντες αὐτοὺς παραλογισάμενοι, τῷ μηδένως φαίνεσθαι προσέχειν τοῖς ὑπ' αὐτῶν παραπεμπομένοις· τάχα δὲ τοῦτο πλέον ὑπὸ τῆς ἀφάτου περὶ ἡμᾶς κηδεμονίας τοῦ Θεοῦ διδαχθέντες, εἴχοντο τοῦ πλοὸς, μηδένα λόγον τῶν κατόπιν ποιούμενοι, ἀλλὰ πάσῃ σπουδῇ τιμὴ αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν σωτηρίαν οὕτω βιαιοπαθοῦντων μηχανώμενοι κλύδωνι. * σωτηρίαν.

οϛ'. Ὡς δὲ μακρὰν ἀποστάντας εἶδον ἡμᾶς ἀκμῆναι, καὶ εἰς οὐδὲν ἔτ' ὀκνῆσαι χωρεῖσθαι, στενοχωρεῖντο δὲ κινδυνωδέστατα τοῖς ὕδασι τῆς νηὸς καταδυομένης, ἄλλως τινὰ δέησιν τῷ Τυράννῳ προσφέρειν, λαβεῖν μὲ αὐτοὺς εἰς τὴν ἰδίαν ναῦν, ἐάσαι δὲ τοὺς μετ' αὐτῶν, μᾶλλον ὧν ἐπιφέροιτο σκύλων, τῇ θαλάσσῃ δουλεῦσαι. ὁ δὲ πρὸς τοῦτο πάλιν ὠμὸς ὑπειθὴς, καίτοι τοῦ καιροῦ μὴ συγχωροῦντος, ἀλλὰ τὴν πόντων ἀπόγνωσιν ὑπερτείνοντος, καὶ τὴν ἀγωγίμων τοῦ πρώτου φόρτου, αὐταρκῆ τῆς νηὸς αὐτῷ τὴν χρείαν ἀποπληροῦντων. πλὴν οὐκ ἔδοξε τοῦτο συμφέρειν εἶ), τῶν Βαρβάρων παρεισωθέντων, τοὺς αἰχμαλώτους καταλιπεῖν τῇ θαλασσίῳ βυθῷ, ἀλλά τι δῆλον ἐλέους ἐχόμενον καθ' ἑαυτὸν βουλευσάμενος, τάχα τῇ μανίᾳ τῆς φιλαργυρίας εἰς τοῦτο στενοχωρεῖς, οὐχὶ δὲ συμπαθείᾳ τινὶ παρεὶς τὴν αὐτῶν ἀπωλείας δυσωπηθείς· πῶς γὰρ ὃς ἐφαίνετο πρώην τοῖς ἀδίκοις φόνοις τερφθῆναι; ὅμως δὲ αὐτοὺς μετενέγκαι σὺν τοῖς Βαρβάροις ἐπέταξεν, ἵν' ἔχοι καὶ τούτοις ἀφορτίστερον ποιῆσαι τὸ τῆς πλεονεξίας βαλάντιον, καὶ τὴν φιλόχρυσον διαπλῆσαι λύσσαν, κἂν τάχα φορτικὸν ἴσως καὶ βλαμμὸς ἀλόγου τὸ εἰσαίρημα. πόντων δὲ κἀν τῷ αὐτῷ ναῦν τὸ τάχος μετενεχθέντων, ἔδυ σκείνη τοῖς ὕδασι βλεπόντων τῶν Βαρβάρων, καὶ αὐτῶν δὲ τῶν Σπατηλῶν ἐν αὐτῇ τῇ νηὶ τοῦ Τυράννου φυλαττομένων αὐτοῖς· οἵ τινες καὶ ἡμῖν τὸ ὑστέρῳ χρόνῳ διηγήσαντο, τὸ πάντα σχεῖν καὶ φιλάνθρωπον ἐκπληττόμενοι τῆς θείας προνοίας. πολλῷ γὰρ πλείω τῶν χιλίων ψυχῶν ἔφασκον εἶ) κατὰ τὴν ναῦν ἐκείνην, ἔκ τε τῶν Βαρβάρων, καὶ τῶν αἰχμαλώτων, τῶν ὁπόσοι τῇ Κρήτῃ κατ' αὐτὴν εἰσενεχθέντων, ἐκ τῶν ὁπόσοι τῆς ῥηθείσης παρεληλύθεσαν αἰτίας· ὡς ἔστιν ὅτε ἀπὸ χιλίων βαπτισθῆναι τὴν ὁλκάδα, ὅσον μιᾶς παλαιστῆς τὸ μέτρον ἐστίν. οὐ συνεχώρησε δὲ τοῦτο ὁ τῶν ἀφανῶν γνώστης, καὶ τῶν κρυφίων ἐξεταστὴς

Κύριος. Ἀλλ' ὡς εἶδε τὰς καρδίας ἀπάντων A
πάσης μὲν ἀγαθῆς ἀπειπούσας ἐλπίδος, αὐτῷ
δὲ μόνῳ τῷ ἀμηχανίᾳ ἐμφανιζούσας, τῷ
πάντα δυναμένῳ μόνῳ τῷ βούλεσθαι, ἐπι-
βλέψαι ἐπ' αὐτοῖς, καὶ εἰς θαλάσσαν μὲν αὔραν
τῷ καταιθίαν, εἰς γαλήνην δὲ τῷ τῶν κυ-
μάτων καταφορέσας πραΰτητα, ἔσωσεν αὐ-
τοὺς ἐκ τοσούτου κινδύνου, πᾶσιν ἐμφήνας,
καὶ μετανοουμένοις βοᾶν δεινὸν τὰ θαύματα, ὅπως
ῥύεσθαι δυνατὸς ὁ τῶν θαυμασίων Θεὸς τοὺς ἐν
ἀληθείᾳ καὶ φόβῳ ἐπικαλουμένους αὐτόν.

οζ'. Ἤδη δὲ μιᾷ πέμπτῃ τοῦ πλοὸς ἡμέ- B
ραν κατήγομεν ἐν τῷ νήσῳ τῆς Κύπρου κατ'
τὸν ὅρμον τῆς Πάφου, ἐν ᾧ καὶ ἀνίπτοντες μι-
κρὸν, ὡς ἐξελθεῖν τοῖς Βαρβάροις καὶ τοῖς πα-
ροικοῦσιν ὕδασι λούσασθαι, πάλιν ἐκεῖθεν
ἀναζεύξαντες, μετὰ γὰ νυκθήμερον ἄλλο τὴν
Τρίπολιν κατελάβομεν, κατ' αὐτὴν τὴν
ἡμέραν, καθ' ἣν ὑψοῦται ὁ σωτήριον τοῦ Σταυ-
ροῦ ξύλον, ὅτε καὶ ἡμεῖς τῶν κατὰ θάλασσαν
ἄρτι πρῶτον ἐμέλλομεν πειρασμῶν ἀφεθῆναι·
ἠθροίζοντο δὲ ἡμῖν πλησίον τοῦ τείχους, ἐκεῖ-
σε πάντ' τὸν ναύσταθμον ἀπάντων ἐγχωρίων Βαρ-
βάρων ὁ πλῆθος, τοὺς μὲν οἰκείους προσλαμ-
βανόμενον, τοὺς καθ' ἡμᾶς δὲ θαμβούμενον.
ἅμα γὰρ σπεύδειν πάσας τοὺς τῆς πόλεως σπευλ- C
δεῖν ναῦς, καὶ πρὸς τὸν ὅρμον ἠρέσθαι, εἶτα
ἐξεκομίζετο ἀφ' ἑκάστης αὐτῶν, τῶν τε χρημά-
των ὁ πλῆθος, καὶ τῶν λοιπῶν σκύλων, ὥσπερ
ἀπὸ ἑνὸς πόλεως, εἰς μετήχθη εἰς ἑνὰς προσνε-
νεπισμένας οἰκίας, ὡς ἐν ὀλίγῳ πληρωθῆναι
τὴν πόλιν τῶν τούτων ὑποδοχῆς. προσέφερον δὲ καὶ
ἡμᾶς ἄγοντες καθάπερ τι θρίαμβον νίκης ὅτι
πᾶσιν ἡμῖν θριαμβεύοντες, ἐξ ἡδέων ποιού-
μενοι τὰ καθ' ἡμᾶς συμφορῶν. οἷον γὰρ ἀνέκραγον, καὶ τοῖς ὀξάλμασιν ἐπεσείρτησαν, ὅτε προὶς
αὐτοὺς γεγόναμεν, τῇ εἰσόδῳ τῆς πόλεως, ἀφορ-
μὴν ὑμηδείας τοῦ καθ' ἡμῶν ὕβρεως δεχού-
μενοι. ὃ δὲ καὶ πλεῖον τῶν ἄλλων ὠδίνησιν ἡμᾶς, D
οὐκ ἔτι φέροντες τῶν δεινῶν ἐκείνων, καὶ τὰς
ὑπερβαλλούσας αἰσχύνης τοὺς ἐπαλληλίας ὑφί-
σασθαι. Ἀλλ' ὅτε δὴ καὶ μὴ τέλος τὸ θρίαμβον
ἐπληρώθη ἧς εἶχεν, ἐν ᾧ θεωρεῖσθαι κατεκρί-
θημεν, τηρηθησόμενοι τῆς πρὸς τὴν Ταρσὸν
ἀφίξεως, ὅτε δὴ τῶν πολλῶν μεθέντες πόνων, καὶ
τῇ γῇ τοὺς κεφαλὰς προσερείσαντες, ἐδεόμεθα
τοῦ Θεοῦ μὴ δακρύων εἶναι ἡμῖν ποτὲ τοὺς
κακοὺς, καὶ μηκέτι χόρτον λαβεῖν καθ' ἡμῶν
τοιούτων ὀχλήσεων ὑπόπασιν, ὧν καὶ ἡ ἀκοὴ
μόνη μετήχθη ἐφ' πείρας ἐλθεῖν· πάντας
γὰρ ἀλγεινοὺς φύσιν ἐκύκλωσεν. Ἀλλὰ τοῦτο

scrutatur. Sed ubi omnium corda vidit, omni jam felicioris exitus spe depoſita, ipſi uni, in quo verſabantur, manifeſtare conſilii inopiam, qui videlicet ſola voluntate, ſalvos poteſt præſtare, in illos oculos convertit, ac procellam quidem in auram lenem, Pſal. 106. 29. fluctus vero exaſperatos in tranquillum mare ſternens, a tanto illos periculo liberavit; cunctis nimirum prodens, vixque res non clamare oſtendens, poſſe, mirabilium Deum, liberare eos, qui in veritate atque timore ipſum invocant.

LXXVII. Poſt quintum navigationis diem, in Inſula Cypro, Paphi portum intravimus; paululumque recreamur, dum Barbari navibus exeuntes, ad vicinas aquas lavatum eunt. Tum inde ſolventes, poſt diem unum ac noctem, Tripolim conceſſimus, eodem ipſo die, quo ſalutare Crucis lignum exaltatur, quando & nos jam primum a maris periculis maliſque eramus liberandi. Cum prope murum veniſſemus, oppidanorum Barbara omnis multitudo, ſuos excipiens, noſtroſque admirans, ad ipſum navale effundebatur. Mox enim ac urbis naves omnes ſimul coactas, in portum deferri contigit; tum e ſingulis, & pecuniarum copia & reliqua ſpolia, velut ex vaſtæ capacitatis urbibus, educi, & in domos, ad id antea paratas, convehi; ut brevi intervallo, his, in eam invectis, urbs impleretur. Quin nos quoque ducentes offerebant, & quaſi victoriæ quoddam tropæum, in omnium oculis traducentes, miſeriam noſtram ac calamitatem velut in orbis theatro producebant. Quam multis enim vociferationibus uſi ſunt ſaltibuſque inſultarunt, in urbis ingreſſu, cum ad eam acceſſimus, dum probra noſtra ac injurias, magnæ ſibi jucunditatis argumentum ſumunt! Quod & reliquis majorem nobis dolorem incuſſit, cum mala illa, & iterata opprobria maximaque dedecora ferre non poſſemus. Ubi enimvero poſt eum expletum triumphum, aſſignatæ nobis ſunt ædes, in quibus ſub Barbarorum cuſtodia addicti tenebamur, uſque dum Tarſum proficiſceremur, tunc nimirum a multis laboribus levati, fixiſque in terram capitibus, non ſine lacrymis Deum precabamur, ut tandem aliquando malis noſtris finem imponens, haud ultra tot moleſtiarum turbines in nos intenderentur, quorum vel ſolo auditu animus horreret; quippe cum & illæ vim omnem doloris excederent. Verum hæc quidem,

Crucis exaltationis feſtum.

Barbarorum de captivis triumphus.

quod ad nos attinet, qui commutatio- A nis jure manu mittendi ſervabamur, & quibus obtigerat captivis reliquis, ut Tripoli nobiſcum verſarentur.

LXXVIII. Qui autem noſtrûm Cretæ in aliis navibus diviſi fuerant, per omnem Syriæ oram maritimam diſperſi ſunt; quos mercatores commercati, rurſus aliis in locis divendentes, inter ſe ad hoc ævi ſic commutant, ut ex illis nonnulli in Æthiopiam, extremamque Auſtri plagam inter Barbaros immigrarint. Horum, inquam, ſi quis mala atque ærumnas ſcripto conſignare tentaverit, ſimilis illi videbitur, qui ſe maris arenas in B numerato habere ſtulte putaverit. Omnino enim & tu ipſe virorum ſtudioſiſſime, ſi quos illorum Damaſci & in circumjacentibus urbibus offendiſti. Offendiſſe enim illic non paucos ſcio, quod omnes naves Tyriæ, captivos ſuos in illas partes aſportarunt. Mitto enim ex noſtra quoque Tripoli commoratione, cum per illa loca tibi tum primo tranſeunti parumper innotuimus, perquam abunde te de his didiciſſe; quæ & nobis tacentibus res repræſentet, animorumque dolorem ac cruciatum ex ipſa vultus ſpecie certo indicet. Quapropter tum, tu quoque commiſeratus, & fortunarum C noſtrarum particeps ſociuſque effectus, ea ratione, quod horum omnem ſeriem doceri plurimi feceris, ſatis manifeſte ſignificas, te a mœrore læſum, ultra modum animo indoluiſſe. Cæterum cum in modum multis illis ac innumerabilibus afflictionum procellis divexati, nihil melius, nec in ipſa Tripoli, quandiu in illa morati ſumus, nos habuimus; niſi quod (vel me certe quod attinet) prioribus etiam deterioribus malis oppreſſi ſumus. Ibi enim optimo quoque patre orbatus ſum, velut aliud novum malorum initium, illius nactus carentiam. Attamen, a tuo D diſceſſu, non multo poſt, ita mandante Tyranno, omnes ſimul priori rurſus navi impoſiti, quibuſdam Barbaris una vectoribus, ad hanc Tarſi cuſtodiam venimus. Et nunc inter duas res anxii nimis jactamur, aut ſalutari commutatione redimendi, aut mortem oppetituri; quæ ipſa crebris quotidie ægritudinibus ingruat, ac præterea, iis qui in carcere detinentur, prope contubernalis exiſtat. Haud tamen certo ſcire poſſumus, utrum horum prius nanciſcemur.

Cameniatæ pater Tripoli mortuus.

LXXIX. Ego vero jam tua juſſa implevi; virtutem tuam non ſatis admirans, qua ratione ad hæc perveſti-

ἡμεῖς οἱ πρὸς τὸν καταλλαγὴν πεφυλάγμενοι, καὶ οἱ μὲν ἡμᾶς λαχόντες τῶν λοιπῶν αἰχμαλώτων καὶ τὸν Τρίπολιν.

οη'. Οἱ δέ γ' ὃν Κρήτῃ ἐξ ἡμῶν διαιρεθέντες ἐν ταῖς ἄλλαις ναυσὶ, ταῖς δὴ ἑκάστου τόπου διεσπάρησαν κατ' ὅλης τῆς Συριακῆς Συρείας· οὓς καὶ ὠνούμενοι πολλοὶ τῶν ἐμπόρων καὶ πάλιν μεταπιπρασκόντες καὶ διαφόρους τόπους ἐν ἀλλήλοις μίγνυσι καὶ νῦν αὖθις ἀπομείξασι, ὡς καὶ αὐτὸν φθάσαι τὴν Αἰθιοπίαν τινὰς ἐξ αὐτῶν, καὶ τὴν τοῦ ἀκροπάτου μεσημβρίαν κατοικοῦντας Βαρβάρους. ὧν εἴ τις θελήσει τὰς ταύτης συμφορὰς διαγράφεσθαι, ὅμοιος εἴη δόξει, τὴν τῆς θαλάσσης ψάμμον ἐν μετρῷ εἰκῇ τοῦ πάσσειν. πάντως γὰρ καὶ αὐτὸς, φιλομαθέστατε ἀνδρῶν, εἴτ' ἂν ἐνέτυχες ἐκεῖ ἐξ αὐτῶν, ὅτε τὸ Δαμασκῷ καὶ τὰ περὶ αὐτὸν πόλεσιν ἐνέτυχες γὰρ, οἶδα, πολλοῖς ἐκεῖσι, δι' ὃ πάσας τὰς Συρείας νῆας τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις τοὺς αἰχμαλώτους αὐτῶν... ἐὰν γὰρ λέγῃ ὅτι καὶ ἡμῶν ἡ περὶ τὸ Τρίπολιν διαγωγὴ, ὁπότε διερχόμενοι ἐκεῖσε κατ' ἀρχὰς μικρὸν ἐνεγνωρίσθημεν, ἱκανῶς σε περὶ τούτων πεπληροφόρηκε, καὶ σιωπώντων ἡμῶν τὰ πρόσφατα περὶ ἡμῶν, καὶ τὴν ὀδυνίαν τῆς ψυχῆς τὴν μορφὴν ἐξελέγχουσα. ἐξ οὗ δὴ καὶ αὐτὸς συμπαθήσας τότε, καὶ σὺ τούτων κοινωνήσας ἡμῖν τῶν πάντων ἐν ᾧ περὶ πολλοῦ ποιήσασθαι μαθεῖν τὰ περὶ τούτων ἀκολουθίαν, ἕκαστος ἐλπίζου τὴν λύπην πλείονες καὶ πέρα τοῦ μετρίου τὴν καρδίαν ὀδυνηθείς. πλὴν οὕτω τῶν πολλῶν καὶ ἀπείρων ἐκείναις τῶν πειρασμῶν θαλαττωρήσαντες καταιγίσι, καὶ οὐδὲν χρῆσθον, οὐδὲ ἐν αὐτῇ τῇ Τριπόλει, πλὴν ὅσον ἐν αὐτῇ διετρίψαμεν χρόνον ἡμέμενοι, ἀλλὰ μόνον ὅσον ὃ κατ' ἐμὲ καὶ μεγιστέροις κακοῖς ἐμπλησθέντες. ἐκεῖσε γὰρ ἐγὼ καὶ τὸν καλὸν πατέρα ἀπορφανίσθην, καθάπερ ἄλλου ἄρχὴν τῶν δεινῶν, τὸ ἐκείνου σέρνειν ἐφυσόμενος. ὅμως μετὰ τὴν διαχώρησιν, οὐ μετὰ πολὺν χρόνον προστάξαντος τοῦ Τυράννου πάντες ὁμοῦ τῇ προτέρᾳ πάλιν βληθέντες νηΐ μετὰ καὶ ἄλλων ἀθροισθέντων ἡμᾶς Βαρβάρων, ταύτῃ δὴ τὴν φορυρὰν τῆς Ταρσοῦ κατελάβομεν· καὶ νῦν ἐσμὲν ἐν μεθορίῳ δύο πραγμάτων ἐλπιζομένων, ἢ τοῦ τυχεῖν τῆς πάλαι ἀφυλλουμένης ἀπὸ τῆς ἐντεῦθεν καταλλαγῆς ἀπολυτρώσεως, ἢ τοῦ θανάτου προσπεμφθῆναι, καθεκάστην ἐφεστῶτι ταῖς συχναῖς ἀῤῥωστίαις, καὶ ἄλλως τοῖς ἐν τῇ φορυρᾷ πλησίον στενοχωρισμένοις. πλὴν οὐκ ἔγνωμεν ἀσφαλῶς γινώσκειν ὁποτέρῳ τούτων πρότερον διαλαχεῖν.

οθ'. Ἐγὼ δὲ τὰ ὑπὲρ σοῦ ἤδη πεπλήρωκα, πάνυ θαυμάζων τὴν ἀρετὴν, πῶς περὶ τούτων πεφιλο-

πόνηκας, ὡς καὶ ἀφ' ἑαυτῶν γραμμάτων προθυμῆσαι ἡμᾶς, δῆλα δι πάντα ποιήσασθαι τὰ περὶ τῆς ἁλώσεως τῆς καθ' ἡμᾶς πόλεως. Οὐκ ἔνεκεν δέ τινος ἄλλου τιμῆς σὴν ἀξίωσιν ἐκπληρῶσαι δίκαιον κέκρικα, ἀλλ' ἵν' ἔχῃς ὑπόμνημα τῆς πρὸς ἡμᾶς φιλίας τιμῆς καθ' ἡμῶν αὐτοῖς συμφορᾶν, ἀεί σε περιεκτοδυνῶν τοῖς ἀληθινοῖς, καὶ πρὸς τὸ ζῆλον τῶν καλῶν προσηγόρευσεν. πέφυκε γὰρ πως ἡ μνήμη τῶν λυπηρῶν εἰς ἀρετὴν ἀνάγειν τῶν σπουδαίων ὃ φόβητρα, καὶ φοβερῶν πραγμάτων ἐξήγησις ψυχὴν ἀσφάλειαν παρέχεσθαι. Ἀλλὰ μὴ τῇ ἰδιωτείᾳ προσέχων τῆς συγγραφῆς, τῶν αὐτῇ προσόντων τιμῶν ὠφέλειαν ἀφαιρήσῃ, τῷ ἀτεχνῶς δὲ μᾶλλον καὶ ἀνεπιτηδεύτῳ τῶν λεγομένων τιμῶν πίστιν στοχαζόμενος, εὔχαῖς ἡμᾶς ἀμείψασθαι τῆς δὲ τῆς ἐγχρήσεως προθυμήσῃ, τὸν κοινὸν Δεσπότην ἐξιλεούμενος, ἢ περιελεῖν ἡμῖν ὃ δύνα, ἢ καρτερῶς γε φέρουσιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς αὐτοῦ δικαιοκρισίας, τὸν τῆς ὑπομονῆς ἀξιῶσαι μισθόν.

A ganda sic adhibueris animum, ut & scriptis literis, omnem nostræ Urbis excidij narrationem ex me solicitaveris. Nec ulla alia de causa tuis parere jussis operæpretium duxi, quam ut amicitiæ nostræ monimentum, nostram hanc calamitatem haberes, quæ te triftium recordatione continue compungat, & ad eorum quæ sunt honesta & officii, æmulationem, alacriorem reddat. Funestarum siquidem rerum memoria, Sent. studioforum mentem ad virtutem promovere solet, terribiliumque narratio animis securitatem præstare consuevit. Cave tamen ne scriptionis simplicitati animum attendens, quæ illi inest, utilitatem despicias: sed potius, nullo artificio concinnata, inepteque digesta ipsa veritati hærere fidemque sibi conciliare existimans, ejusce vices operis preces nobis ex animo repende; communem Dominum exorans, ut, aut a nobis mala amoveat, aut fortiter tolerantibus in die sui justi judicij, patientiæ mercedem tribuat.

Τέλος τῆς ἀξιομνημονεύτου ἱστορίας κῦρ Ἰωάννου τοῦ Καμηνιάτου καὶ Κουβουκλησίου τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ἣν ὀφείλῃ πᾶς ὅς, μάλιστα δὲ Θεσσαλονικεύς, ὑπισχνουμένως καὶ νοιωεχῶς διελθεῖν, ὡς πρόσεστι γε εἰς ψυχικὴν ὠφέλειαν, ἀρίστην τε καὶ λυσιτελεστάτην.

Finis memoriæ dignissimæ Historiæ domni Joannis Cameniatæ, Cubuclesii sanctissimæ Metropoleos Thessalonicæ, quam quilibet, sed Thessalonicensis potissimum, ut (quod ad animum attinet) optimam, summeque proficuam, solerter & cordate debet percurrere.

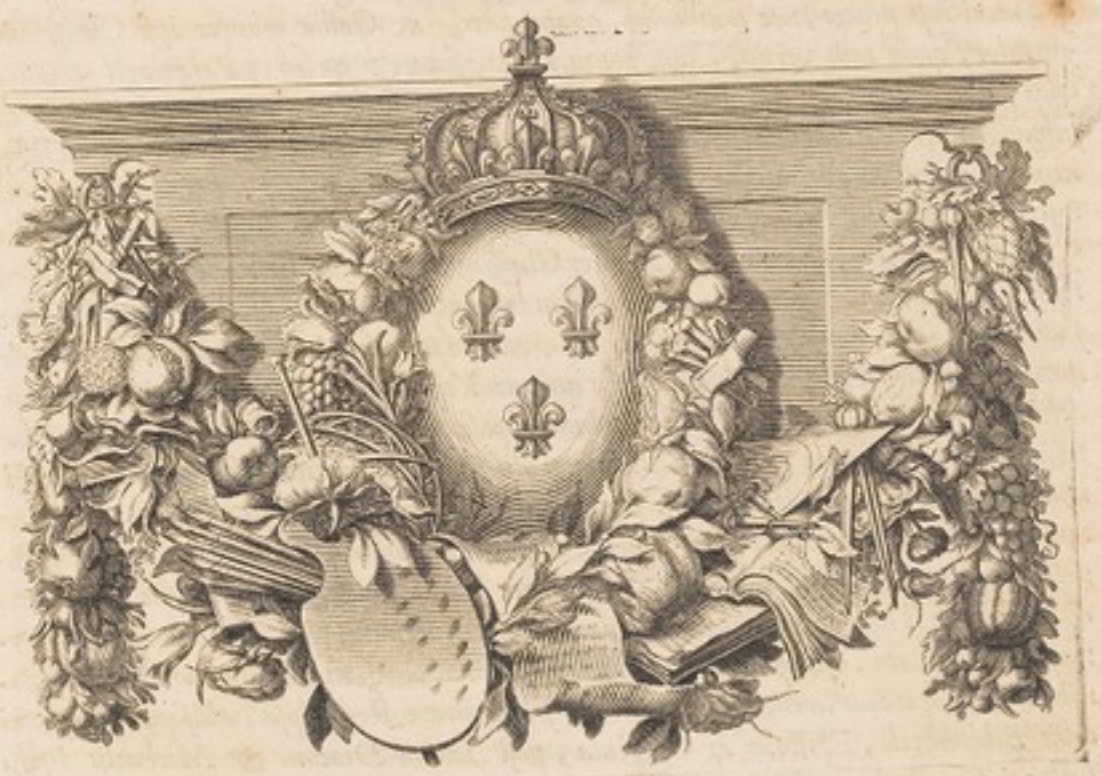

IN SEQUENTEM DEMETRII CYDONII MONODIAM

PRÆFATIO.

QVANDIU in Theſſalonicæ rebus verſamur, ejuſque priore excidio, Leone Baſilii filio Imperatore (cujus & opera inſtaurata prope ejus Urbis omnis illa ruina ac deſolatio eſt) priuſquam manum e tabula, libuit in anteceſſum funeſtius aliud hîc ejus repræſentare excidium, quo non hoſtium graſſatione, ſed civium tumultu immane quantum fœdata civitas eſt & deſolata, ſibique ipſa vires ademit, & ut facile poſtmodum Turcis præda cederet, momentum dedit, Urbique Auguſtæ ac Byzantio, per eas ipſas civiles diſcordias ac factiones, eo fato præiret. Auctor mihi hic Demetrius Cydonius ipſe Theſſalonicenſis, inter ſuos plurimum ſchiſmaticos, nec levibus erroribus Palamitarum nube involutos, ipſis dementatis Eccleſiarum Principibus, Aulaque fere in eorum adducta ſententiam, Catholiciſſimus, Latiniſque addictiſſimus, nec minus ſuis devotus, ſtudenſque Græciæ jam dejectæ, qua via liceret, revocandis rebus; quod hoc uno præſtari poſſe ac ſperari, acri ſane Vir judicio exiſtimavit, ſi ſopito ſequioris ævi diſſidio, priſtinaque reducta Chriſtianitatis ac Eccleſiæ facie, Novæ Romæ cum Seniori, Filiæ cum Matre, & a qua Filiæ omnis dignitas, conveniret. Ejus hoc argumento Orationem deliberativam, de Latinorum corrogando auxilio, alteramque de non reddenda Callipoli, ab anno jam M. DC. XLVIII. *typis vulgaſſe memini, quibus præiret Theodori Deſpotæ Palæologi in Purpura nati Ἐπιτάφιος, aureo mellitoque Manuelis item Palæologi Imperatoris ipſius fratris, ore, illi in Peloponneſo dictus, ubi is cum imperio diu præfuerat, diemque obierat; triumque faſciculum haud ſpernendum, nec Regiis auribus ac animadverſione prorſus indignum, Chriſtianiſſimo Francorum Regi Ludovico XIV. ſemper Auguſto, annis minori, ſed tota jam indole ac ſpiritibus Magno, non ingratum munus obtuliſſe. In quo mihi ipſe placeo, nec tam mihi, quam patriæ ac Galliæ orbique ipſi Chriſtiano, gratulor, quod tam verus, quam bonus Vates, fui: & quam in Palæologis Φιλαδελφίαν, quod laudatum par Fratrum & Amicorum, ſuſpexi, amavi, colui, orbi exhibui, in Chriſtianiſſimo Principe, Fratreque Unico, Gente Borbonia, invictiſſimi æque ac juſtiſſimi piiſſimique Ludovici XIII. inclyta ſobole, feliciori omine mihi ipſe jam tum auguratus ſum, votiſque expetii. Et vero donavit, Fraternæ illius Charitatis Auctor, ac concordiæ Arbiter Chriſtus, per quam tot annis Gallorum Gentem, ſocioſque omnes beavit, ac in ævum longinquum beet; hoſteſque (quod dudum facit) nunquam non dejiciat ac percellat, aut etiam virtutum illecebra omnique clementia, majori victoria Amoris, ipſos quoque Vero SOLI mundo, ſocios amicoſque deliniat, trahat, ſubjiciat. Tabellam huic oppoſitam exhibet, Demetrii Cydonii hæc Μονῳδία. Graphice in ea deſcripta civium diſcordiæ mala: quid ſibi pariat, ipſa ſibi mucronem adigens Civitas, ac in ſe verſa Reſp. flammamque ſibi ſubjiciens, ne cui tandem ullo unquam colore furor tantus obrepat, invidoque dæmoni ea molitione funeſtum plane organum pareat, ac vel fumum patriæ civibuſque aſpergat, ne tanta dicam hiſque Theſſalonicenſibus, affinia pariaque incendia. Reliqua ad Imperii Byzantini interitum, ejuſque ipſam poſtremam labem ac occaſum miniſtrabunt, ipſa Cydonii, aliorumque ejus circiter ævi, pauloque ſupparium e Regia ipſa, aliiſque Chriſtiani orbis Bibliothecis, Epiſtolæ ac Opuſcula, poſt Leonis Diaconi & Michaelis Pſelli (altero hîc ſtatim volumine) Hiſtoriarum illuſtria à me data σωτάγματα: ſive mihi ipſi vita comes fuerit, ſive cui per Providentiam deſtinatum erit, lampade tradita. Theſſalonicenſem hunc tumultum perſtrinxit Cantacuzenus l. 3. c. 94. an ſincera ſatis Hiſtorici fide, nec ſuæ ipſe cauſæ favens, aliorum judicium eſto.*

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΔΟΝΙΟΥ

ΜΟΝΩΔΙΑ*

* *Tragica comploratio, Lamentatio.*

ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΠΕΣΟΥΣΙ.

DEMETRII CYDONII

OCCISORUM THESSALONICÆ MONODIA.

α'. ΑΝΔΡΕΣ, ὅσοι τὰς πρὸ συγγενῶν ἀμφιφύγατε χεῖρας, ἐγὼ μόνη σύνοιδ' ὅπη χρὴ καλεῖν τὴν πόλιν ἐν ᾗ ταῦτα πεπόνθαμεν, διαμένει σκοπούμενος πάντα χρόνον ὄνομα. ὁ μὲν γὰρ περίβολος πόλεως· ὃ δ' ἐν αὐτῇ ἕστηκε ξύμπαν ἀπὸ τῶν πολιτῶν τοῖς οἰκήτορσι, καὶ κεκενῶσθαι δοκοῦντων ὅ ἄγει, καὶ Στυγὸς καὶ Κωκυτοῦ καὶ βαρβάρων χείρω τοῖς ἐκφυγοῦσι δυσκλείᾳ ταύτην καλεῖν.

β'. Ω πάντα μὲν φαίνων, πάντα δὲ κρύπτων χρόνος. ὡς πᾶσιν μὲν συγγραφεῦσι, πᾶσιν δὲ ποίησιν ἀποκρύψασα συμφορά. ὦ πάντας μὲν διηρυθμένους, πάντας δὲ μεταφθιῶτας σιωπᾷν ἀναλκάζουσα φήμη. πότερον ἐπαινῶμέν σοι τοῖς οἰκεῖν λαχοῦσι τὴν χώραν; ἀλλ' αὖτε καὶ τοῖς φονέας ὁρῶμεν, καὶ οἱ τῇ φύσει πικρῶς ἔχοντες, ὁπόσοι τὸν πρὸς αὐτὴν πεπολεμήκασι πόλεμον. ἀλλὰ καταρώμεθα καὶ μαραὶ καλῶμεν τὴν πόλιν; ἀλλ' ἡ τῶν πεσόντων ἀρετὴ, πάσης ἀρετῆς τε καὶ δίκης ἀξίαν αὐτὴν ἀποφαίνει. τίς ἄρα τῇ τῆς πόλεως ἐβάσκηνε δόξῃ. τίς ταύτην αὐτῇ φυλάττεσθαι παρὰ πάντων οὐ συνεχώρησε μέχρι τέλους. τίς μὴ πρὸς τῇ σοφίᾳ, καὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ ταύτην ἀφῆκε φιλοτιμεῖσθαι. τίς τῶν ὑστέρων συνέχει τὰ πρότερα. τὰ μὲν γὰρ πρὸ τῶν τολμημάτων τούτων καὶ τῆς φετινῆς ἡμέρας, τίς οὕτω λόγοις πάντας νικᾷν, ὅστις δὴ οἷός τ' ἐγένετο διηρθρωμένως ἐφικέσθαι μέγεθος μὲν, ὡς' ἀξίναι ταῖς μεγίσταις αὐτὴν παραβάλλειν· ἔστιν δὲ τὴν καλλίστην ἅμα καὶ ὑγιεινοτάτην· καρπῶν τε φορὰν, καὶ τὴν τῆς Αἰγύπτου ἴσχυν νικῶσαν. νεὼ δὲ καὶ ἱερὰ, τῶν ἀπάντων κάλλιστά τε καὶ ἀγιώτατα, τοσαῦτα καὶ ὃ μέγεθος καὶ ὃ πλῆθος, ὡς' οὐκ ἔστι τούτων ἄλλοθι τοσούτοις, οὔτε μείζοσιν οὔτε πλείοσιν ἐντυχεῖν. ἀγορὰ τε τοῖς ἐξ ἁπάσης γῆς ὑποδεχομένη, καὶ τοὺς συνιόντας, οὗ γῆς εἶεν ἀπορεῖν ἀναλκάζουσα·

A I. VIRI, quotquot propinquorum ac gentilium vestrorum effugistis manus, mecum ipse undequaque considerans, quo nomine vocanda sit civitas, in qua nobis mala hæc evenerunt, invenire non possum. Sane quidem Civitatis Urbisque ambitus est; in ea autem qui sedes habeant de civibus tropæum erexisse, & corporibus municipium vacuatum esse, eos, qui evasere, Styge pariter & Cocyto atque Barbaris deteriorem ipsam nuncupare cogit.

II. O tempus in lucem trahens omnia, atque omnia tegens! O calamitas, quicquid usquam Historiarum monumentis proditum est, quicquid B Poetarum fabulis celebratum, obscuro damnans! O rumor, ô fama, omnium qui narrationem instituant, omniumque funestos casus tragice deplorantium ora silere necessario præstans! Laudemusne regionis incolas? At, in ea & sicarios videmus; amarulentoque homines animo ac ingenio, hic adversus eam pugnam commiserunt. Dirisne devoveamus, Urbemque impuram ac scelestissimam dicamus? Enimvero, eorum qui ceciderunt virtus, omni eam virtute, faustisque dignam ominibus, ostendit. Quisnam igitur Urbis claritati invidit? Quis eam se sibi in finem usque ab omnibus servare non sivit? Quis præter sapientiam, etiam humaC nitatis laude eam splendere non dimisit? Quis iis, quæ secuta sunt, priora confudit? Quæ enim sceleſtissimos ausus hos & miserabilem diem antecessere, quis tanta eloquentiæ vi cunctis eminet, ut assequi verbis sufficiat? Magnitudo tanta, ut ea cum maximis Urbibus componi merito possit. Loci situs pulcherrimus simul & saluberrimus. Fructuum proventus, qui & Ægypti feracitatem vincat. Templa ac sacræ Ædes, tanta magnitudine sicque numerosæ, ut nullo usquam loco, in tantas aut majores pluresve incidere liceat. Forum omni ex terra venientes suscipiens, ac qui convenissent ubi terrarum essent ambigere cogens:

Thessalonicæ terrena felicitas.

sic idem erat in ea degere, ac cunctis simul terris præsentia adesse. Multi sunt qui portus laudavere; Thessalonicensium autem omnium merito exemplar evicit esse, idem ipse & Urbis, & portus vicem gerens, cujus munere Urbs non ad mare desinat, sed ad Urbem alteram. Sic & præ Babylone augustior septus: cumque omnium, quos noverimus, portus sit maximus, maximam securitatem præbet, Urbemque quasi brachiis adstringens, ulnisque fovens, ei velut coalescere eniti videtur. Urbis omnis species cujus non animi dolorem sedarit? Quem ægro corpore non sanum reddiderit? Cui extraneo non & patriæ domusque oblivionem fecerit?

Portus præstantia.

III. Atenim Urbis pietatem, ac erga Deum cultum, melius quispiam silentio, quam sermone ac eloquio auditoribus insinuaverit. Nulla ibi stata tempora, iis qui velint precatione defungi, sed & noctu atque interdiu reseratis sacris Ædibus, preces implere licet, ac confidere de quibus quis oraturus venit. Reliqua item in ejusmodi magnificentia atque opera, pulchra donaria, proventuum multitudo, juges noctu vigiliæ, cantorum illecebræ, ac per omnia velut in musica concentus ordoque; hæc, inquam, præstat, qui sit præsens, videre, ac conari rerum ipsa exhibitione condiscere. Atqui nec spernendam pietatis mercedem civitati videmus accessisse, ac quam sibi quis merito comprecetur, iisque quos necessarios habeat; solutas obsidiones, famis solatia, adventantium depulsos morbos, Regum neces instructis copiis adorientium; in futurum oracula, *Unam fore, quæ in communi clade ac vastitate incolumis servetur.* Confert vero istiusmodi quoque usibus, qui & universum orbem habitabilem universumque inhabitabilem miraculo tenet, in media Urbe situs, atque ad se undequaque extrema cogens, tum ipse Urbi servator, tum civibus conciliator atque ad Deum intercessor. Neque id solum, sed & qui Imperatores placidos civitati reddat, cum in reliquis, tum ut oppidanis remittant tributa; inque externis ac Barbarorum bellis ipse Ducem agat, tremendumque majoribus longe copiis ut adversus civitatem arma moveant, efficiat. Sic nimirum exstare Urbem commune pietatis exemplar quis dixerit.

Pietas in Deum & religio.

Hæc præcipue in Vita Demetrii fuse digesta; quæ & ornamento essent ad Mauritii circiter tempora, ac Illyrici bella; possemque repræsentare. Demetrius, ac ejus sacra Ædes.

IV. Oratorum porro & Philosophorum, aliorumque literatorum, ubi quis aut plures, aut præstantiores choros perspiciat? Quin plane hic omnes

Eloquentiæ ac literarum studia.

οὕτω ταυτὸν ἐῶ ἐκείνῳ τὲ οἰκεῖν, καὶ πάσαις ἅμα πάρεναι. λιμένας δὲ πολλοὶ μὲν ἐπῄνεσμ· ὁ δ' ἐνταῦθα, πάντων δὲ δικαίως ἐλλιμενιστὴς ἐπὶ τοῦ παντὸς, ὁ αὐτὸς αὐτὶ πόλεώς τε ὢν καὶ λιμένος, καὶ τῇ πόλει οὐκ εἰς τὴν θαλαττὰν λήγουσμ πάρεχόμενος, ἀλλ' εἰς πόλιν ἑτέραν. οὕτω σεμνότερον καὶ τῶν Βαβυλῶνος ἐτετείχιστο περιβόλων. μέγιστος δὲ ὧν ὧν ἴσμεν λιμένων, μεγίστην πάρέχεται τὴν ἀσφάλειαν, καὶ τὴν πόλιν οἷον ἐν ἀγκάλαις περιλαμβάνων, συμφωνίαν δοκεῖ ἀποδίδειν αὐτῇ. ὃ δὲ ὅλον φῶμα τῆς πόλεως ἅπας μὲν οὐκ ἂν ἐκοίμισε λύπην. ἵνα δὲ οὐκ ἂν νοσοιῶτα ἀνώρθωσε. ἵνα δὲ οὐκ ἂν ξένον ἔπεισε καὶ τῆς οἰκίας ἐπιλαθέσθαι.

γ'. Ἀλλὰ μὴν τήν γε τῆς πόλεως θύσιθεσιν, καὶ τὴν πρὸς τὸ Θεὸν θεραπείαν, βέλτιον ἂν τις σιωπῶν ἢ φθεγγόμενος ἐπιδείξαιτο τοῖς ἀκούουσιν. οὐδὲ γὰρ ταυτὶ μὲν οὐκ ἔξεστι κοινῇ τοῖς βέλεσθαι βουλομένοις, ἀλλὰ τῶν ἱερῶν, καὶ νύκτωρ τε μεθημέραν ἀνεῳγμένων, ἔξεστι πληροῦν τὰς εὐχὰς καὶ θαῤῥεῖν πρὸς ὧν τις δεήσεσθαι ἥκει. ἥ τε λοιπὴ πρὸς τὰ τοιαῦτα φιλοτιμία τε καὶ ἀσυδή, ἀναθημάτων κάλλη καὶ πλῆθος περιστάδων, καὶ πομπυλίδων στοιχία, καὶ αἱ τῶν ἀῤῥένων ἴυγγες, καὶ ἡ ἀφ' ἁπάντων ὥσπερ ἐν μουσικῇ ὁμολογία καὶ τάξις, τοῦτ' ἂν βέλτιον πρόοιτο ὁρᾶν, καὶ πειρᾶσθαι καταμεμφόμενον γενέσθαι. καὶ μὴν καὶ μισθὸν αὐτοῖς οὐ τοῖ φαῦλον τῆς εὐσεβείας ὁραθῆναι· ἀλλ' ὃν ἂν τις αὐτῷ τε ἡ φίλοις στοιχύσαιτο· πολιορκιῶν τε λύσις, καὶ λιμῶν βοηθεία, καὶ νοσημάτων δὴ θεραπείας ὑπεδημιουργῶν· σφαγαὶ τε βασιλέων αὐτοῖς τρατηγοῦσιν ὑπτίων· καὶ χρησμοὶ εἰς τὸ μέλλον, μόνῳ ἀναλωτον ἐν τῇ κοινῇ σωθήσεσθαι συμφορᾷ. συνεργεῖ δὲ πρὸς τὰς τοιαύτας χρείας αὐτῇ, καὶ ὁ πᾶσμ μὲν τὴν οἰκουμένην, πᾶσμ δὲ τὴν ἀνίκητον τῷ θαύματι καταχών, ὃς ἐν μέσῃ τῇ πόλει κείμενος, καὶ πρὸς αὐτὸν τὰ πάντα ἄκρα συνάγων, τῇ τε πόλει σωτὴρ ἀμφιλαφὴς τε τοῖς πολίταις καὶ πρεσβευτὴς τὰ πρὸς Θεόν. οὐ τοῦτο δ' μόνον, ἀλλὰ καὶ Βασιλέας μὲν ἡμέρους τῇ πολιτείᾳ καθίστησι, τά τε ἄλλα καὶ τὰ τῶν φόρων ἀνιέντας τῇ πόλει, ὅτε τε τοῖς πρὸς τοὺς ἔξω πολέμοις αὐτὰς στρατηγῶν, καὶ φοβερὸν τοῖς πλεοναζουσι καθιστὰς κατὰ ὅπλα τὴν τῆς πόλεως. οὕτως ἂν εἴποι τις ἴσα ζῶν κοινὸν τὴν πόλιν εὐσεβείας πρόβλημα.

δ'. Ῥητόρων δ' καὶ φιλοσόφων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ὅπῃ τοῖς λόγοις, ποῦ τις ἂν ἢ πλείους ἢ κρείττους ἴδοι χοροί. ἀλλ' αὐτοῦνται πάντες

συλλεγεῖσι τῇ πόλει, καὶ ἀμφιτεάτρῳ καλοῦσι κοινῷ, πάντων ἁπλῶς τῶν ἐνταῦθα μούσας ἐπιγραμμένων. ἀλλὰ μὲν τοῦτό γε μόνον οὐκ ἔνεστ' εἰπεῖν, ὡς νῦν μὲν αὐτῇ συμβέβηκε πρωτεῖα τῶν λόγων, ἓν δ' ὅτε μὴ τῶν ἀγνοούντων ἐτέτακτο· ἀλλὰ τὸν ἅπαντα δὴ χρόνον Ἑλίκων ἓν ἡ πόλις, καὶ νενίκηκεν ἀεὶ τὰ τῶν μουσῶν δι' ἀγῶνος ἀκμάζειν, ὥσπερ φασὶ τὴν ἥβην οἱ ποιηταί. οὕτως Ἀθήνησιν ἄν τις ἔλθοι μὴ Δημοσθένους καὶ Πλάτωνος ἀμφιτεάζειν, αὐτὸς γλιχόμενος.

ε'. Ἀλλ' ἅπαντα ταῦτα, ἡμέρα δὲ μία συνέχεε, καὶ τὸν τῆς πόλεως ἀφεῖλετο στέφανον· καὶ τὴν κοινὴν ἐρημίαν, ὥσπερ τοῖς ὑφάλοις ὑποκρύπτει ἔπεισιν ἅπαντας. ὦ πόθεν μὴ εἰς τὸν κόσμον ἔρις ἐσπλεῖ. πόθεν δὲ ἐπεκώμασε φάσις. πόθεν δὲ οἱ τὴν αὐτὴν κατοικοῦντες, οὐ καὶ ταῦτα λυσιτελήσειν ἀλλήλοις νομίζοντες, ζήλοντας μὴ φιλονεικοῦντες ἀλλήλων, αἵματι δὲ συγγενῶν τὴν πατρίδα μιάνοιεν, ἵν' ἔδῃ καὶ πρὸ τῶν γονέων αὐτοῖς, εἴ γ' ἐσωφρόνουν ὑπάρχειν. εἰ μὴ ἐμάνησαν, καὶ βασιλέας προσκυνοῦσιν, οὐδὲν τῶν δημοσίων τυραννούντων ἀμείνους. καὶ γῆ, ἐνομίζετο μὴ ἡμετέρα, ὑπὸ δὲ τῶν δυναμένων ἐγεωργεῖτο. ἐκέκλειστο δὲ ἡ θάλασσα, ταῖς δὲ πόλεσιν οὕτω μόνως ἐσῴζοντο, εἰ τῆς ἐλευθερίας πάμπαν ἐπελάθοντο. οὓς δὲ δυσχεραίνειν ἔδει, ὡς σφίσι τῆς ἀρχῆς παρακεκινδυνευμένης, ἐγέλων, ὥσπερ προσηδόντες τοῖς οὖσι. τὸ δὲ φαρμακὸν τῶν κακῶν, μόνους τὰ πάντα τοῖς ὅτι ταῦτ' ἐλύετο θύουσι. ὅσοι δ' ἐκ τῶν παρόντων, οἵ τελευτήσει τὰ κακὰ ταῖς πόλεσιν ἐμαντεύοντο, ἐζήτουν ᾧ τῶν ἀπολλυμένων μελήσει· καὶ οὗτοι, Ἡρακλέους μὲν ἀνδρειότεροι, Θρασυνέστεροι δὲ Πήλεως, Θεμιστοκλέους δ' σωφρονέστεροι· τὰ Κύρου δὲ καὶ αὐτὸν πρὸς τοὺς ἀρχομένους μεμνῆσθαι. ἀλλὰ πικρὸν νομοθέτης, τοῖς ἡσυχάζειν σὺν ἐγνωκόσι, καὶ τὴν ἀρχὴν ἐδυσχεραίνειν τὴν ἐκείνου, οἱ σφίσιν αὐτοῖς πατρῴα στυγητοί· καὶ ἀφ' ὧν ταῦτα ἀκρόπολις τὲ δὴ πρὸς τῶν νοῦν ἐχόντων κατελαμβάνετο, ὡς βίᾳ τὸν ἐξεστηκότα δῆμον σωφρονιστόντων. καὶ πρὸς τὸν παῖδα τοῦ Βασιλέως τὸν Θρασυνέα καὶ πρᾶον καὶ φρονίμων πρέσβεις ἦκον, ἀξιοῦντες στράτευμα πέμπεσθαι, καὶ τὴν μὲν πόλιν ὑπισχεῖν

Appendic. ad Continuat.

primas dant civitati, ac commune gymnasium vocitant ac scholam, cunctis ad Musas in ea enixe contendentibus. Enimvero illud certe unum haud licet dicere, Id nunc quidem Urbi contigisse, ut literarum ac eruditionis primatum teneret, fuisse vero cum in eorum qui ignorantia laborant classe locanda esset: secus plane, nullum non tempus fuit, in quo non esset Elicorum Urbs, Musarumque hîc in ævum studia, clara vigerent victoria, veluti pubem dicunt Poetæ. Sic Athenis quispiam dixerit, cum Demosthene ac Platone versari, ludumque terere, cui hîc versari contigerit.

V. Enimvero cuncta hæc dies una confudit, atque Urbi coronam detraxit; ac quam deperirent omnes, haud secus ac scopulos sub aquis latentes omnium animis suspectam reddidit. O unde contentio atque lis in mundum ingressum habuit? O unde seditio miscens omnia impudenter obrepsit? Unde vero ut unà in ea nacti sedes, non & eadem in rem mutuo rati conducere, alii aliorum contentionis ardore degustarint carnes, affiniumque ac propinquorum cruoribus patriam fœdarint, quam & potiore parentibus loco iis fore par erat, si sanæ mentis scintillam ullam retinerent? Ii vero furiis agitari, Regesque adorare ac Imperatores, qui publicis nihil Tyrannis meliores essent. Terra porro ac regio nostra habebatur, sed potentiorum vis ac injuria ea fruebatur. Mare occlusum erat, urbibusque ita solum respirare licebat, si libertatis prorsus oblitæ essent. Quos vero par erat indigne ferre, ut quibus putaretur imperium, ii rem risu excipiebant, ac sic rebus hinc accessio foret. Malorum porro remedium erat iis solum nuntiare dira, qui ipso eorum eventu, victimas faciebant. Quotquot autem ex præsentibus, quo tandem res civitatibus evasuræ essent, augurabantur, quærebant cui pereuntium curæ esset. Ac occurrebat, qui Hercule fortior, Peleo castior, majori Themistocle vi ingenii esset; ac qui ipse erga subditos Cyri animum indolemque referret. At, dura res Legislator animis quietem agere nesciis; ejusque molestè ferebant imperium, qui ipsi sibi malorum conscii essent. Ea causa fuit cur viri cati ac cordati Arcem occuparint, quasi ad saniorem mentem, ea emotam plebem vi redacturi essent. Adsunt Legati ad Imperatoris filium, virum modestum, mitem, prudentem, rogantes mitti milites qui Urbem compescant

Civitatis tumultuantis species.

Humanum adipem in cibum usurpatum Cantacuz. docet l. 3. c. 94.

Ioannem Palæologum innuit, cui hæc militabant.

Sent.

in sese furentem, eique servati res, qui ipse incolumes præstare posset. Erat tunc tantisper Fortunæ quiescendum, nec inhibendi milites, qui libertatem allaturi essent. Nunc sane pro luctu ac gemitu, in tripudio atque epulis nobis civitas esset. Nunc plane cives nostri choros ducerent, ac inimici præsentis nostræ fortunæ participes essent. Vigeret justitia inter homines, Aureumque genus in nobis superstes esset. Nunc vero, ô quomodo quæ recte consiliis initis deliberata essent, ludens Fortuna evertit: Hi nempe urgebant, illi e sublimi stabant: jamque vexilla ante portas explicata erant, cum invidus quidam dæmon omnes subiit, qui pari illi ingenio essent; quique plebem pridem sanguinis sitibundam, ut eo exsatiaretur sceleratissimis concionibus incitabant. Ea porro sic movebatur, uti mare dixit Homerus, cum contrariis ventis quatitur. Neque jam rationi aliquid conjunctum erat, sed quisque obvius cadebat. Per substrata cadavera itum ad magistratus. Illi dissipati, ingruentes quidem excipere, seque tueri optabant; his enimvero intrinsecus a tergo pugna altera occurrebat. Quamobrem non jam erat quo facies verterent. Tunc nimirum igne portis admoto, fumus, eos qui extrinsecus urgerent, progredi inhibebat, quasi iis comprehensis, quibus ipsi suppetias ibant. Qui intus erant, sicariis ac maleficis portas aperiunt. Illi in Urbem effusi, quibus gesserunt, omnem ipsi vastitatem inducunt. Miles, armis nudabatur; trahebatur a vili vulgo, qui multa multis præcipere solitus erat. Servus herum nesciebat: ac quem is prius jure increpabat, tunc sibi pœnas eum dare poscebat. Armorum opumque servi ac inopes facti compotes, quibus illa prius competebant, mancipiorum sorte ac fortuna habebant, compactosque in carcerem, nec lucis radiis frui sinebant. In ædes cursitabant, omnesque civitates desertorum more eruebant. Cui lacrymæ obortæ essent, impiorum confestim gladiis contrucidabatur. O civitatem, quæ ex una, multæ, contrariissimisque studiis atque animis evaseris: O Rempublicam quovis pelago infidam magis! O cives nihil majori fide, quam qui natura Barbari omnique indole: Marini quidam plane prædones in continente; quin his quoque studiis deteriores. Illi namque quos bonis spoliarint, haud etiam vitam quoque eis ademerint; hi vero queis domi repositum ut præsidio militique sufficerent,

A καθ' ἑαυτῆς μαινομένῃ, φυλάξαι τὰ τοιαῦτα, τῇ ὄψει αὐτὰ διωκομένῳ. ἔδει τότε μικρὸν ἡσυχάσαι τῷ τύχῃ, καὶ στρατιώτας ἐλευθερίαν κομίζοντας μὴ κωλύσαι. νῦν δὲ, ἀντὶ τοῦ πανάξαι, ὁ ἑορτὴν ἡμῖν ἐχρῆν ἡ πόλις. νῦν δὲ, ἐγχωρίων μὲν ἡμῖν οἱ πολῖται, οἱ δ' ἐχθροὶ τῇ προδοσίᾳ μετειλήφεσαν τύχης. δίκη δ' ἀν ἐγίνετο μετ' ἀνδρῶν, καὶ τὰ τοῦ χρυσοῦ γένους ἀν ἡμῖν παρεῖκε. νῦν δ' ὡ πῶς τὰ καλῶς βεβουλευμένα, ἡ τύχη παίζουσα ἀνέτρεπεν. οἱ μὲν, ἐπιέζοντο· οἱ δ' ἵστασαν μετέωροι· καὶ τῶν σπλείων ἤδη παρὰ τὰς πύλας φαινομένων, δαίμων τις φθονερὸς ἐπανῆλθε τοῖς πάλαι ἐοικὼς ἀνδρί· καὶ τὸν δῆμον ἅμαπτος πάλαι διαφθείρων, ὅτι κόρον τῶν πονηρῶν παρεκάλουν δημηγορίαις. οἱ δ' ἐκινοῦντο, οἷον Ὁμηρος ἔφη τὸν θαλάττιον ἐπ' ἀνέμοιν πνοιῶν ἐλαυνομένων. καὶ λοιπὸν οὐδὲν ἦν σπουδῇ νόμῳ, ἀλλ' ἔπιπτε πρὸς ὁ παρατυχόν· ἀφὰ δὲ τῶν νεκρῶν ὅτι τοῖς ἀρίστοις ἦεσαν. οἱ δὲ διασκεδασάμενοι, δέχεσθαι μὲν τοῖς ὑπίοῦσι, καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἀμυνεῖν ἐβούλοντο· ἕτερος δὲ πόλεμος ὄπισθεν ἐκ νώτου ἀπήντα· ὥς' οὐκ εἶχον λοιπὸν ὅποι τὰ πρόσωπα τρέψωσιν.

B Ὅτε δὴ πῦρ μὲν ταῖς πύλαις παρεσήγετο, καὶ ὁ καπνὸς, τοὺς μὲν ἔξωθεν ἐπειγομένους, εἶργε τῷ παρόντι· ὡς δὲ οἷς ἐβούλοντο βοηθεῖν, εἰλημμένων. οἱ δ' ἔνδοθεν ἀνοίγουσι τὰς πύλας τοῖς ἀμυνοφόροις· οἱ δ' εἰσρυέντες, πᾶσαν ἀνάστασιν πόλεως εἰς ἔρασαν, ἀπέφηναν. ἐγυμνοῦτο μὲν τὸν ὅπλων ὁ στρατιώτης· ἕλκετο δὲ ὑπὸ τῶν τυχόντων, ὁ πολλὰ δὴ πολλοῖς εἰώθως ὑπιτάττειν. δοῦλος δὲ ὁν δεσπότου ἠγνόει, καὶ ὧν πρότερον ὑπετίμᾶτο δικαίως, ὅτε δίκην ἠξίου λαμβάνειν. ὅπλων δὲ καὶ χρημάτων, οἱ δοῦλοι καὶ πένητες κύριοι καταστάντες, τοῖς πρὶν αὐτὰ κεκτημένοις, τὴν τῶν ἀνδραποδῶν

C πρόσοδον εἰώμιζον τύχῃ, καὶ δήσαντες ἔβαλλον, μὴ ἢ τὸν ἀκτίνων ἀπολαύειν αὐτοὺς συγχωρεῖν. δρόμος ὅτι τὰς οἰκίας, καὶ πάσας ὥσπερ ἐρημίας διέσπαρτο πόλις. ὁ δὲ δακρύσας, αὐτὸν πρὸς τὸν ἀπόβλητον ἀπεσφάττετο. ὦ πόλεως, ἀντὶ μιᾶς, πολλῶν, καὶ τούτων ἀναιδεστάτων γεγενημένης. ὦ πολιτείας, θαλάττης πάσης ἀπιστοτέρας. ὦ πολιτῶν, οὐδὲ ἂν τῇ φύσῃ βαρβάρων * ἀπιστοτέρων. καπηλεύσαι ἂν- * εὐσεβ.

D νες ἀνίκητος ἂν ἠπείρῳ· μᾶλλον δὲ τὰ τούτων, καὶ χείρω. οἱ μὲν γε τῶν ὄντων γυμνώσαντες, οὐ καὶ τὸ ζῆν παρεφείλοντο· οὗτοι δὲ, τὸν μὲν οἰκοθεν τράπεμα πρέφειν δωμάμενον,

ὀξαφνης ὥσπερ σκηπτοῦ κατενεχθέντος, ἀπο- A hos repente velut immisso fulmine, ad
πέμποισι προσαγησόμενα. ἡ δὲ ἐπιβολὴ, emendicandum a se amandant. Quod-
ὅτι καὶ τῶν ὄντων ἐκβάλλοντες ἀγθομακτοῦσιν, que adeo omnem sceleris immanita-
εἰ ζώντι μὴ τῶν ἄλλων ἐξέστι μεμνῆσθαι τῆς tem vincit, a suis quoque ejicientes,
συμφορᾶς. indigne ferunt; si cui vita residua sit,
cum reliquis meminisse saltem calami-
tatis licuerit.

ϛ'. Ω λογισμοῦ παρευδοκιμουμένου. ὦ πάν- VI. O animi rationes ludibrio habi-
τα ἀλογίας ἀγούσης. οἱ μὲν, ὅπῃ τοῖς τῶν tas! O mentis insaniam cuncta agen-
δικαίων πόνοις, καὶ τῷ πυρὸς ὀξύτερον tem, rationisque absentiam! Illi, in
ἐκινοῦντο. παρῆν δὲ ἐλθεῖν οὐδεὶς, οὐ justorum labores, ipso igne celerius in-
κεκομψευμένος, οὐ μεγάλα δὲ καὶ πολ- vadebant. Nemo usquam confidere
λαχῇ λελειτουργηκώς· οὐ πᾶσιν ἑαυτὸν ἁρ- poterat; non quem generis insulæ or-
μόσαν παρεσκευάκει. ἀλλ' ὥσπερ θανάτου narent, non qui magna ac clara, nec
κατὰ πάντων παρηρημένου, οὕτω ἔπτη- pauca munera edidisset, non qui se
σσον τὰς Ἐρινῦς ἐκείνας ὑπιόντας ὁρῶν- omnibus concinnum, placidisque mo-
τες. οἱ μὲν καὶ μόνῳ τῷ ὄψει οὐκ B ribus exhibuisset; sed velut omnibus
ἐνεγκόντες· οἱ δὲ, σφᾶς αὐτοὺς ὑπὸ τὰς indicta morte, sic irruentium furiarum
τῶν γειτόνων ἔκρυπτον κλίνας. οἱ δ' ὑπῆε- illarum obtutu tremebant. Quidam
σθαι φρέατα· οἱ δὲ, τῶν βωμῶν ἐχόμενοι, nec solum aspectum ferebant; nonnul-
οὐδὲ τὸν τόπον ἀφαιρεῖσθαι τι τῆς li sub vicinorum lectulis sibi latebras
δίκης. εἰσὶ δ' οἱ δυσχεραίνοντες τῷ μὴ quærebant; puteos alii subibant; alii
πάλαι τεθνάναι, τὰς θήκας ἀναῤῥηγνύντες, apprehensis aris, nec loci religione a
καὶ τοῖς νεκροῖς ὑπιόντες, ἔτι σποδιᾶσι, se metum depellebant. Nec desunt qui
καὶ μηδ' εἴ τις προσπελάσειεν ἀναπνεῖν indigne ferentes, quod non pridem
συγχωρησάντας, οὐδ' αὖτ' εἰς τυμβωρύχους vita functi essent, diruptis loculis at-
ἐκείνους οἷοί τε ἐλθόντο ἀφανθῆναι. βοὴ δ' que tumulis, ac cadavera subeuntes
ὅπῃ τὰς οἰκίας, καὶ ὁ σκάπτων ἐπὶς ὀβο- C adhuc tabo fluentia, nec si quis propius
λοῦ, σήμερον κατασκάπτων τὴν πόλιν ἐπλού- accederet vel spiritum ducere finen-
τει· καὶ πολυτελὲς ὂν δεῖπνον, ᾧ παρα- tia, ne sic quidem sepulchrorum effos-
πεία τῶν διψῶν, αἱ κρῆναι. κτύπος δὲ ἦν sores illos vitare potuerint. Per domos
κονιορτὸς, καθαπίπτοντα πόρρωθεν ἐδήλου τὰ clamor audiebatur, ac qui heri con-
τείχη, καὶ γυναικὸς καὶ παίδων αὖτ' κα- ducta obolo opera fodiebat, hodie suf-
ταχωσυμένων. τοῖς δὲ περιλειπομένοις ἀλ- fodiendo civitatem eamque eruens di-
γεινότερον ὃ ἀφαφυγεῖν, εἰδόσιν οὐκ ἀκίν- ves erat. Cœnaque illi opipara, cui si-
δυνον αὐτοῖς ἐσομένῳ τὴν σωτηρίαν· ἤγον- tim levabant fontes ac frigida. Fragor
το γὰρ πρὸς δυτέρους ἀνάγκας, τοῖς porro ac pulvis, corruentium procul
Κροίσου θησαυροὶ ἀπαιτούμενοι. καὶ που murorum indicio erant, uxorisque ac
ἡ κόρη, τὸν ἄπαντα δὴ χρόνον ὀφθαλ- liberorum sub iis ruinis obrutorum. Iis
μοῖς ἀνδρῶν ἀφανῆτα, ἐν αὐταῖς ταῖς μά- autem qui superstites essent, ærumno-
στιξιν ἐτελεύτησε γυμνωθεῖσα. ὦ μανίας, μηδ' D sius erat quod evaserant, quos non la-
ἀνθρώποις καθαρῶς συγχωρούσης καλεῖσθαι teret salutem haud sibi fore periculo
τοῖς τῶνδε τολμηκόσι. ὦ οἷα μὲν ἔδρασεν, tutam: ad alias enim ducebantur an-
οἷα δὲ ἐπέθηκεν. gustias, a quibus Crœsi thesauri exi-
gerentur. Nec defuit, ubi & puella,
quæ in omne tempus virorum inaspecta
oculis instituta esset, in ipsis verberi-
bus denudata occiderit. O insaniam,
quæ nec homines liquido vocitari si-
nat, quibus tanti hæc sceleris præsump-
ta sint! O qualia illis designata facino-
ra, quibus superata cumulis!

ζ'. Ἐκείνων ἄρ' ἦν, τοῖς φθάσασι κα- VII. Illorum itaque erat superiorum
κοῖς τοιαῦτα προσεξεύρειν δυσποίημα· καὶ malorum cumulo, tantæ res impietatis
τοῖς ὑστέροις τὰς τῶν προτέρων δίκας ἐπικρύ- adinvenire, secutisque, eorum quæ di-
ψαι. ἵνα δή τις κατ' ἀνδρῶν οὕτω ra prævissent immanitatem obtegere.
μεγάλων μείζω τιμωρίαν ἐζήτησεν, εἱρκτῆς δὲ Quam quis a viris præstantibus majo-
πληγῶν, καὶ τῶν δεδεμένους, ὥσπερ τοὺς κα- rem exquisiisset pœnam, quam ut car-
κουργοὺς, καθῆσθαι. τίς τοιαῦτα πεπονθότας cere tenerentur, virgisque dehoneста-
ἐκείνους ὁρῶν, οὐκ ἂν τὴν ψυχὴν ἐδαμάσθη, καὶ rentur, ac vincti, maleficorum more
λογισμὸν ἔσχε, δὲ τὰς ὑπὰς τ' τύχης ἀλλοκότους, sederent? Quis talibus mancipatos vi-
dens, non fractus animo ac emolli-
tus, fortunæque vicissitudines reveritus,

his pœnæ finem ſtatuiſſet? Haud enim-A τύπτοις τὴν ὑμωείδη ὠείσατο. ἀλλ' οὐ χ τῖς
vero impura ſceleſtiſſimaque capita hæc ſatis habuere; ſed niſi immani quadam tragœdia flagitiis addita, nihil ſibi ſatis eſſe ducebant. Nempe nudos in induſiis educebant, ac qui ſæpius pro illorum ac civitatis libertate perfuncti certamine erant, funibus à cervicibus mancipiorum more trahebant. Hic ſervus, herum trudebat; mancipium, a quo pretio redemptus erat: ruſticus, ductorem exercitus; militem, homo agricola; cujus opibus multi patriam adjutam noverant, egenus otioque maleficus, ducebantque, quo eos loco neces manebant.

μιαροῖς ἐκείνοις ταῦτα ἀπέχρησεν. ἀλλ' εἰ μή τινα ταῖς ποιναῖς προσθεῖεν τραγῳδίαν ἀπρόσδεκτον, οὐδὲν ἐνόμιζον ἐξαρκεῖν. ἔξηγον μὲν δὴ γυμνοὺς ἐν ταῖς χιτωνίσκοις, χ ταῖς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν τε χ τῆς πόλεως πολλάκις ἠγωνισμένοις, ἕλκων ἀπὸ τῆν αὐχένων, οἷα τὰ τὴν δυσραπόδων, ἡνίοις. ὁ ταῦτα, δοῦλος μὲν, τὸν δεσπότην ὤθη. τὸν δὲ στρατάρχην, ὁ δυσράποδον· τὸν δὲ γεωργὸν, ὁ ἀγροῖκος· χὴ τὸν στρατιώτην, ὁ γεωργός· ᾧ δ' ἐν τῆν ὄντων πολλοὶ συνήδεσθη τὴν πατρίδα ὠφεληκότι, ὁ ἄπορος, χ κακοῦργον δρᾷ τῆς δίκης, χ ἀπῆγον, οὗ νομοθέτοις ἔδει δίκασθαι τὴν σφαγήν.

VIII. O civitatem, in qua invidis B dæmonibus tales ſunt editæ choreæ! O muros, quales extinctas ſuſcepiſtis turres! O muri ambitum, ſeptumque, ex quo illi ſæpius fugatis hoſtibus, acerbiora quam pro victorum ratione ſuſtinuere mala! Nempe in muros, vinctis manibus, maleficorum more, nefarii ducebant; mortem jam e vicino venientem cernentes miſeri, animis fugitabant: ac illi quidem, metu diſſolutos ac collabentes, urgebant; hi pecuniarum meminerant: hîc tantum, hîc magnificentiæ ratio habita. Ac quidem infauſti homines, quibus affecerant beneficiis trahentes ſubmonebant; illi, C quibus affecti beneficiis eſſent, in memoriam revocatis, iras accendebant. Domos, cuneos, ſpecus, tumulos, ac quidquid latebras miniſtrare poterat, rimabantur: ac qui comprehenſi eſſent, ducebantur; alii videntes, ac velut hoſtilem urbem fugientes, e muris foras ipſi ſe præcipites dabant; hoc illis compendio, ut ne maleficorum more perirent. Nam alioqui nec ipſi mortem evadere poterant. Clamor undique ac fletus, eorum qui traherentur, qui fugitarent, qui pedibus obtererentur, qui deprehenderentur, qui jugularentur.

θ'. Ὦ πόλεως, ἐν ᾗ δαίμοσι φθονεροῖς τὰ τοιαῦτα ἐχόρευσθη. ὦ τειχῶν, οἵοις ἀποθήσεσθε ἐδίξασθε πύργοις. ὦ περιβόλου, ἀφ' οὗ πολλάκις ἐκφυγόντες προφάλαγγοι τοὺς ἐχθροὺς, μετὰ τὰς νίκας ἔπαθον τῆν ἡττημένων πικρότερα. οἱ μὲν φεύγοντες ἐπὶ τὰ τείχη, τῆ τῆν κακούργων ἔφοβον, διεστραμμένοις τὼ χεῖρε· οἱ δ' ἀνεστρέφοντο τὰς ψυχὰς, τῆ τελευτῇ χ δὴ προσεσθαι ὁρῶντες· χ οἱ μὲν, ἤπειγον τοὺς ὑπὸ τῆ δείους ἐκλελυμένους· οἱ δ' χερμάτων ἐμέμνηντο· οἱ δ' ἐνταῦθα μόνον τὴν μεγαλοψυχίαν ἐπέμνησθη χ οἱ μὲν, ὧν δι' ἔδρασθη, τοὺς ἕλκοντας ἀνεμίμνησκον· οἱ δ' ὠργίζοντο, ὧν δι' ἐπόνησθη εἰς μνήμην ἰόντες. οἰκίαι διηρύσσοντο, ὑπονόμοι, ἄντρα, ταφοι, πᾶν ὅ, τι κρύπτην ἠδύνατο· χ οἱ μὲν συλληφθέντες, ἀπήγοντο· οἱ δ' ἐκείνους ὁρῶντες χ φθάνοντες ὡς πολεμίαν τῆ πόλιν, ἔξω σφᾶς αὐτοὺς ἔῤῥιπτον ἀπὸ τῶν τειχῶν· τοσοῦτον κερδαίνοντες, ὅσον μὴ τῆ τῶ κακούργων ἔφον ἀπολωλέναι. ὡς, τό γε θανεῖν, οὐδ' ἐκείνοις ἦν ἐκφυγεῖν. βοὴ δ' χὴ δάκρυα πάντα πανταχοῦ, τῶν ἑλκομένων, τῶν φθανόντων, τῶν πατουμένων, τῶν βιαιοκλωμένων, τῶν σφαττομένων.

IX. O cui hæc conferenda tra-D gœdia? quibus componenda urbium cladibus? Quinam Poetæ, quæ tantis congruant malis, occinant carmina? O qui omnia luſtras, Sol, nec rem ejuſmodi unquam adhuc videras, qualem tunc miſiſti radium, omni amariorem nocte? Viros in turribus trucidabant, malumque civitas partibus dividebat. Ac quidem alii hujus ſe ſceleris miniſtros exhibebant; alii velut ſpectaculum nacti, rem deliciis ducebant. Alii e ſuperioribus jactabant, alii ſubjectis mucronibus ex aëre rotantes excipiebant: atque hujus quidem alliſo capite, illius effuſo cerebro, iſtius dirupto

ι'. Ὦ ποία τραγῳδία ταῦτα χρὴ παραβαλλῆν. ποίαις δὲ πόλεων συμφοραῖς. ἵνες δὲ ποιηταὶ τοῖς τοσούτοις κακοῖς ἄσονται προσήκοντα μέλη. ὦ πάντ' ἐφορῶν ἥλιε, τοῦτο δὲ οὐθέπω ποτ' ἐπεῖδες, οἷόν τ' ἀφῆκας ἀκτῖνα, πάσης ἀηδεστέρην νυκτός. ἀύλησαν μὲν τοὺς ἀύδρας ὑπὲρ τοὺς πύργους, ἡ δὲ πόλις ἐμεείσατο τὸ κακὸν χ οἱ μὲν, ἁλισκόμενοι αὐτοὺς τῶν μύσους ἐκείνου καθίσαιτο· οἱ δ' ὥσπερ ἤδη καταλαβόντες ἐτύφων. χ οἱ μὲν ἀύωδην ὤθουν· οἱ δ' ὑποπίπτοντες τὰς τῆν ξιφῶν ἀχμὰς, ἐδέχοντο μετεώρους. χὴ τῶν μὲν, στωμυλίζετο κεφαλὴ· τῶν δ' ἐγκέφαλος ἐξεχεῖτο· τῶν δὲ, τὼ

χαρίεσσα ἀναῤῥηγνύντες, ἃ μὴ δὲ βλέπειν θέ- A ventre, quæ & nefas videre rimabantur: atque hujus quidem crus amputabant, illius ſpinam dorſi extrahebant, alterius inteſtina manibus efferebant. Atque hic quidem e ſublimi cadens, cum necdum terram attigiſſet, in ſtrictos gladios incurrens neci tradebatur; huic, cum necdum cecidiſſet, ipſa quoque deterius morte erat iſtiuſmodi cernere, inque amicorum corporibus, quæ in præceps actus paſſurus eſſet, condiſcere. Quod ſi quis a lapſu ſemivivus, ut de cætero cruentæ beſtiæ parcerent rogaſſet, is ſibi productiorem ſimul & acerbiorem mortem efficiebat. Ac is quidem qui jam fato functus eſſet, in neglectis erat; in eos vero qui adhuc palpitarent, nulla non manus inſiliebat. Omnes denique modis omnibus ſublatum iere. Pluribus autem nec morte depulſa corporibus injuria eſt; ſed quaſi cadaveribus hoc inviderent, quod integra eſſent, in membra verſi, propinquis poſtea quæſituris obſcura, nulliſque certis indiciis notiſque conſpicua, reddebant. Corporibus illidebantur, cerebrumque & cruor & pulvis & inteſtina & ſaxa & carnes, & nervi & ligna & corporum membra in unum corruebant.

μεις ἐζήτουν· καὶ τὸ μὲν ἀπέκοπτον σκέλος· τὸ δὲ ῥάχιν ἐξέλκον· τὸ δὲ τὰ σπλάγχνα ταῖς χερσὶν ἐξεφόρουν· καὶ ὁ μὲν, ἄνωθεν πεσών, καὶ πρὸ τῆς γῆς τοῖς ξίφεσιν ἐντυγχάνων, ἀπέθνησκεν· τῷ δὲ μήπω πεσόντι, καὶ τὸν τελευτῆς χείρω ὃ παῦσα ὁρᾶν παῖς τοῖς τῶν φίλων σώμασιν, οἷα πείσεται μὴ ὃ πάθημα μαθάνειν. Εἰ δέ τις κατέπεσεν ἡμιθνὴς, καὶ φείσασθαί τὸ λοιπὸν τῶν μιαφόνων ἐδεῖτο, μακρότερον ὁμοῦ καὶ πικρότερον αὐτῷ τὸν θάνατον κατεσκεύαζε. καὶ ὁ μὲν ἤδη θανὼν, ἠμέλητο· ὅτι δὲ τις ἔτι ἀπαμερίζας, πᾶσα χεὶρ ἐκινεῖτο. πάντας δὲ, πάντας ὄψεις ἀπώλλυσθαι. πολλοῖς δὲ, οὐδὲ ἡ τελευτὴ τὰ σώματα ἔρρυτεῖτο. ἀλλ' ὥσπερ τοῖς νεκροῖς τῆς ὁλοκληρίας φθονοῦντες, ὅτι τὰ μέλη πεπόνθασι τοῖς μὴ τοῦτα τῶν συμφορῶν ζητοῦσιν, ἀδήλοις τούτοις ἐποίουν. σώματα δὲ σώμασιν ἐπέπιπτον· ἐγκέφαλος δὲ καὶ αἷμα καὶ κόνις καὶ σπλάγχνα καὶ λίθοι καὶ ὄστέα καὶ νεῦρα καὶ ξύλα καὶ μέλη σωμάτων, εἷς τοῦτο συνενεώκτο.

ι'. Ὦ δημίων μᾶλλον ἢ πολιτῶν. ὦ μιαρῶν ψυχῶν· ὦ μιαρωτέρων χειρῶν, πῶς οὐκ ἀνασχησθε ἐπ' ἀδελφοὶς καὶ φίλοις τοὺς χεῖ- C ρας ὁπλίζοντες, ὑφ' ὧν ἔδει καὶ πεσεῖν ἀγωνιζομένους. πῶς οὐχ εἷς πεσὼν ἔσχεν αὐτοῖς τὸν ὁρμὸν· πῶς οὐχ ὁ δεύτερος ἔσβεσεν αὐτοῖς τὸν θυμόν· πῶς οὐκ ἐκλάθησθε τὸν ψυχὸν, εἰς τὸν τρίτον ἰδόντες· ἀλλ' ἐφιλονείκησθε πρὸς τὸν κοινὸν φύσιν αἰτῆσαι διαφθοράν. ὦ εἴ τοῦτο χρὴ προσπεῖν· νίκην, ἢ πάσης χαλεπώτερον ἥττης. μῦθος, ἡ Καδμεία νίκη, τὰ Λήμνια κακὰ, πᾶσαν συμφορὰν μέχρι νῦν ἀδόλωτον νομισθήσονται. ὦ τῆς αὐτῆς θήκης τὸ ὁμοῦ καὶ πατρίδος. ὦ τῆς αὐτῆς δέξασης τὸ ὁμοῦ καὶ καταπιούσης D ὥσπερ ἐν κλύδωνι. ὦ πατρίδος, τοιῶνδε φυσαμένης, εἰς οἷς οὐ ἐθρέψατο, καὶ Σκύλλης πάσης ἀπιστοτέρα. ὦ πολιτῶν αἵματος, οὕτως ἀδίκως ἐν τῇ πατρίδι ῥυέντος. ὦ πόλεως πάσης Στυγὸς πικροτέρας. ὦ πῶς μὴ αὐτὴ κλαῦσαι ἄλλοις ἔδοκει, πάλιν δὲ πρὸ αὐτῆς τὸν δίκην ὧν ἔδρασεν λήψεται, καὶ πείσεται τὰ τῶν μεμνημένων, οἱ σφᾶς αὐτοὺς κατεθοίνται, δοκοῦσιν ἑτέρους. πέπτωκε μὲν ὁ φρατιώτης, ἀπώλετο δὲ ὁ προσιὼν τοῖς πολεμίοις εἴργειν δυνάμενος· ὁ δὲ βουλευσόμενος ὅ, τι χρὴ δρᾶν, οὐδείς. καὶ νῦν προσπεσοῦσι μὴ οἱ πολέμιοι· οἱ γ' ὲν

X. O carnifices magis, quam cives! O impuras animas! ô manus impuriores! Qui factum eſt ut non obſtupuerint, manus adverſum fratres amicoſque armantes, pro quibus certando mors oppetenda fuerat? Quomodo unius caſu non repreſſus illorum impetus? Quomodo non extinctæ iræ alterius occaſu? Quomodo non fracti animo tertii conſpectu? Sed enixi ſunt ut adverſus communem naturam invicti perſeverarent. O quid hoc appellandum ſit! Victoria, an quod omni moleſtius ſtrage ac clade ſit? Fabula, Cadmæa dicetur victoria, mala Lemnia, ac quicquid hactenus calamitatum celebri fama percrebuit. O eadem & ſepulchrum ſimul & patria! O quæ ſimul edidit ac abſorbuit velut in procella maris! O falſi nominis patria, omni quoque Scylla infidior, in eos, quos educavit ac ſuſtulit! O civium cruorem ſic injuſte in patria effuſum! O civitatem omni Styge acerbiorem! O quomodo quæ de aliis pœnas ſumere videbatur, ipſa contra, eorum quæ geſſit, pœnas dabit, ac, quod eſt inſanientium, ipſi eveniet, qui, dum alios cogitant, ſuas ipſi exedunt carnes! Cecidit miles; periit qui invadentes hoſtes arcere poſſet; nec qui utilis aliquid conſilii daturus ſit, ullus eſt. Ac nunc hoſtes ingruent, quique in

Quanta hæc veri vaticinii, cum paulo poſt Murates Turca ullo

pene negotio sibi Urbem subjecit?

Urbe agunt, & adversus cives tribulesque audaces sunt ac præferoces, exhorrescent, qui exercitum in armis micantem pro portis videant. Et illi quidem impressionem facient, hi autem impetum non sustinebunt: Urbs vero eorum erit, qui prævalebunt: ac tunc ex eventu ipsoque periculo sensum facient, eorum quæ gesserunt. Hoc nimirum sibi volebant insolitæ stellæ, terræmotus, vibrantesque ac salientes interdiu veluti sublati ignes omnium oculis usurpati. O commune naufragium! Ad me autem quod attinet, fulmina, accensos turbines, terræ hiatus, morbos, quibus mors suavior fiat, hisce impiis obventuros existimabam.

Cladis prognostica.

XI. O qui perierunt! ô qui pereunt! ô qui perituri! ô qui residui sunt! Nihil enim hos feliciores duco, quam qui mortui sunt. His namque qui vita functi sunt, tristia finem habuerunt: qui vero vitæ superstites agunt, omni loco opprobria audituri sunt, ac velut scelestissimi omni ex cœtu profligabuntur, quærentesque qui condoleat, quæ parricidarum sunt audient, necesseque erit celare cujas tandem sint. O civitatem prius quidem civibus sufficientem ad claritatem; & quæ nunc prolixum cunctis dedecus ac probrum aspergat. Quid facturi sumus ad eos qui criminabuntur? Nam silentium tenere, nefas, dum injuria patria violatur: respondere vero, insania, ac defendere cujus sic conspicua sint ejusmodi opera ac facinora. Sapientiam qui suspiciunt, majori odio crudelitatem habebunt, ejusque dedecus civibus objicient. Obmutescent hi in judiciis, qui sibi conscii sint funesta perpetrasse. Civitatem omnes fugient, haud secus ac pestilentia loca & quæ corporibus insidientur. Egregia sane mortalium omnium scelestissimi patriæ reddidistis nutricationis præmia, cujus in vos plura merito ac majora sunt, quam parentum, nomina. Ne civitatem quidem vocari finitis ausis illis vestris. O morbum ac labem, quæ ipsa invasit præcordia! O rem quam maxime illis contrariam, qui sociale vitæ genus, ejusque communicatis rationibus elegerunt! Enimvero Deus solus orandus est, ut manum porrigat, ac sicut a principio eam habitari faciat. Præsentem enim ipsius desolationem qui impleat, unus ipse expectandus sit. Mortales quod attinet, alii everterunt, alii exosam fugient.

A τῇ πόλῃ, ἢ ἐξ ὧν ὁμοφύλων θρασεῖς, φείξοισι, τρόπευμα παρὰ τὰς πυλὰς ἀτρέπτου ὁρῶντες. καὶ οἱ μὲν, ὑπεισόντας οἱ δ', οὐχ ὑποσείσουσιν· ἡ δὲ πόλις ἔσται τῶν ἰσχυόντων καὶ ὅτε ἂ δεδράκασιν, αἰσθήσονται πάσχοντες. τῶτ' ἰῶ ἄρα ἀνῆγε τὰ ἀστέρες, καὶ σεισμοὶ γῆς, καὶ ἀφάπτοντες ἡμέρας ὥσπερ φρυκτοὶ πᾶσιν ὁρώμενοι. ὦ ναυαγίου κοινοῦ. ἐγὼ δὲ σκηπτοὺς ἢ τρηχῆρας ἢ χάσματα γῆς, ἢ νόσους τὴν τελευτὴν ἡδίω ποιούσας, τοῖς ἀσεβέσι τούτοις ἤξειν ὑπέμιζον.

ια'. Ω τῶν ἀπολωλότων· ὦ τῶν ἀπολλυμένων· ὦ τῶν ἀπολουμένων· ὦ τῶν ὑπολειφθέντων. οὐδενὶ γὰρ οὐδὲ τούτοις εὐτυχεστέροις κρίνω τῶν B οἰχομένων. τοῖς μὲν γὰρ, ἔσχε τὰ λυπηρά· οἱ δὲ, ὀνειδῶν μὲν ἀκούσονται πεμπτῶν· ὡς ἀναγεῖς δὲ, ἐξελαθήσονται, καὶ τὸν σεσαλπήσοντα ζητοιῶντες, ἀκούσονται τὰ τῶν μιαιφόνων, καὶ δεινοῦ κρύπτειν ὄντων εἰσίν. ὦ πόλεως, ἣ πρὶν μὲν, ἦρκει τοῖς πολίταις εἰς δόξαν· νῦν δὲ παρεβαλεῖ πτώσιμα αἰσχύνῃ μακρᾷ. οἱ δράσομεν πρὸς τοὺς ἐγκαλεσιῶτας αὐτῇ. ὃ μὲν γὰρ σιωπᾶν, δύσκιον, πατρίδος ὑβριζομένης· ὃ δ' ἀπολογεῖσθαι, μανία, τοιούτων αὐτῇ φαινομένων τῶν ἔργων· οἱ δὲ τὸν ὄφιν θαυμάζοντες, μᾶλλον μισήσουσι τὸν ὠμότητα, καὶ τοῖς πολίταις παρέσεσθαι τούτου. οἱ δὲ σιωπήσονται ἐν τοῖς δικαστηρίοις, οἱ σφίσιν αὐτοῖς ποινὰς στυγνάζοντες· καὶ πτώσιμοι φεύξονται τούτου, ὥσπερ ἐν C οἷς δυσκλεᾶ νοσεῖν τῶν χρεῶν. καλὰ γε τῇ πατρίδι μιαρώτατοι πάντων ἀποδεδώκατε τὰ ὄφεα, οἳ δικαίως αὐτῇ καὶ τῶν γονέων ὀφείλοντες πλείω· οὐδὲ πόλιν, οἷς τεκολμήκατε, συγχωρεῖτε καλεῖσθαι. ὦ νοσήματος τῆς ὑπάρχοντος. ὦ παραγγέλματος ἐναντιωτάτου τοῖς μετ' ἀλλήλων ζῆν ἠρημένοις. ἀλλ' γὰρ δεῖ Θεὸν μόνον αἰτεῖν χεῖρα ὀρέξαι, καὶ πάλιν ἐξ ἀρχῆς τούτου οἰκίζειν. τῆς γὰρ νῦν ἐρημίας ἐκεῖνον δεῖ μόνον πληρωτὴν ἀναλῦσαι. ἀνθρώπων δὲ οἱ μὲν ἀνέτρεψαν αὐτήν· οἱ δὲ μισήσαντες ἀποφεύξονται.

AD

AD SEQUENTIA
EX VITA BASILII JUNIORIS,
PRÆFATIO.

QUOD olim adverteram, Viroque docto Godefrido Henſchenio S. J. ſcripſeram, tum, cum illi Vitæ hujus, ex Cardinalis Iulii Mazarini τῶ μακαρίτου, nunc Regio, Codice, feci copiam, ut in rem Eccleſiaſticam, in ſuo Martio vulgaret, iſque ex meis fideliter expreſſit; non modicam ſcilicet lucem ex ea haberi poſſe in rem Hiſtoriæ Byzantinæ; magis nunc deprehendo, cum per Chriſtianiſſimi Regis indulgentiam, ex Regia ejus Lupara Annales edidi, Vitaſque Imperatorum, ad quorum tempora Baſilii Vita ipſa ſpectat, Baſilii, Leonis, Alexandri, Conſtantini, Romani Lacapeni, &c. Ac quidem primo ſtatueram, ea ſolum inter Notas repræſentare, quæ ad primum ingreſſum Conſtantini ſpectant, Duciſque aggreſſionem & cædem, quod Gregorius tantum Duci faveat (ac prope Martyrem conſecret) quantum reliqui detrahunt, ut ſcilicet Conſtantino ac familiæ gratificentur: cujus ſtipendiis Scriptores & æquales, merebant; & a quibus reliqui accepere. Quod tamen etiam alia, propria quædam contineant, Imperatorum ac Miniſtrorum propria, Aulæque vel virtutes, vel vitia, ipſa Annalium prope compendio digeſta; a primo cap. ad 4. ita ut diſtinxit Henſchenius; operæpretium putavi quaſi Appendicis loco, ante Notas, hîc una ſerie aliis perinde Appendicem facientibus ſummatim addere, atque in eis tomum hunc Continuationis a Theophane, ne mole grandior videri poſſit, adjectis Notis, finire: niſi etiam Symeonis Logothetæ Chronicon a Leone Armeno ad Baſilium Juniorem capere poſſit: ne ejuſdem temporis Hiſtoria, a ſe divellatur, & quod Logotheta ipſe ſingulariter Theophanis Continuator, ejus ipſam omnem methodum ſecutus, quod non alii, nulla eis annorum digeſta ratione, in qua Logotheta plurimum deſudat: & vero capere debere, nec ulterius trahendos hoſce Annales, & doctis viſum, & cujus curis Regia credita Lupara, rejectis, ſi quid eſt mearum Notarum, in Continuatorem ejuſque Appendices, & in Logothetam, ad Libri finem, quæ alia aliis lucem facient. Sequens, qui certos Auctores habeat, Leonem Diaconum & Michaëlem Pſellum, ambos titulo præferet, ac per eos inſigne auctoramentum Hiſtoriæ Byzantinæ faciet: aberitque omnis illa dictionis impuritas, quæ & mihi non unam fixit crucem, & tibi, Lector, nauſeam aliquam movere poterit; niſi quantum rerum ipſa majeſtas ſolabitur, Annaliumque compendium.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΝΕΟΥ

ΠΑΡΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.

EX VITA

BASILII JUNIORIS

AUCTORE GREGORIO

EJUS DISCIPULO.

A I. BASILIUS Imperator, cognomento Macedo, liberos quatuor ſuſtulit, Conſtantinum, Leonem, Stephanum & Alexandrum. Ex his Conſtantinus vivis exemptus eſt, adhuc valde juvenis: Stephanus vero, Archiepiſcopus Conſtantinopolitanus præficitur, vir omni virtutis laude conſpicuus: tametſi is brevi fato functus eſt; continuiſque a Medicis purgantibus remediis acceptus, ad febris ex.... moderandos ardores, verſo in frigidam qualitatem ſtomacho, ac, quam nemo verbis facile explicaverit, contracta ægritudine, extinctus eſt. Quin ejus quoque pater Baſilius, qui de- B ceſſorem ſuum Michaelem Imperatorem ſuſtulit, atque in hunc modum rerum in ſe ſummam tranſtulit: quem ipſum dum animam ageret, vidit ſibi exprobrantem atque dicentem, *Quidnam tibi, Baſili, feci, aut quid læſi, quod ſic crudeliter me interemiſti?* Inque eum modum ſcelus confitendo, vivendi finem fecit, relictis in Imperio, Leone & Alexandro filiis.

A Leone fratre provectus, ejecto Phoտio.

Stephani mors.

Baſilii in extremis, parricidii conſcientia in Michaëlem.

A α'. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ὁ Βασιλὰς, ᾧ ὃ ἐπίκλην Μακεδών, υἱοὺς ἔσχε τέσσαρας, Κωνσταντῖνον, Λέοντα, Στέφανον καὶ Αλέξανδρον. ὧν ὁ μὲν Κωνσταντῖνος νεμιδὴ νέος, ὑπεξῄρηται τοῦ βίου. Στέφανος δὲ, Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως προχειρίζεται, ἀνὴρ πάσῃ ἀρετῇ λαμπρύνας. εἰ δὲ ἔστι τὸ στωμύλον τῶν χειρῶν ἐλαττούργησι· καὶ στενοχῶν καθάρσια φαρμάκων παίδων ἰατρῶν δεξάμενος, λαβὰ τὴν ἀνοχλουσαν αὐτῷ ἐκ... πυρετοὺς, ὑφ' ὧν κακῶς ψυχραινόμενος τὸν τόμαχον, εἰς νόσον δυσδιήνυτον ἐμπεσών, ἐτελεύτησε. καὶ μὴν ὁ τούτου πατὴρ Βασίλειος, ὁ τὸν τοῦ αὐτοῦ βεβασιλευκότα Μιχαὴλ ἀνελὼν, καὶ οὕτω τὰ σκῆπτρα κατασχών. ὃν δὴ καὶ ψυχορροοῦντα ἔβλεπεν ἐγκαλοῦντα τούτῳ καὶ λέγοντα, Τί σοι ἐποίησα, ὦ Βασίλειε, ἢ τί σοι ἠδίκησα, ὅτι οὕτως ἀνηλεῶς με κατέκτεινας· καὶ οὕτως ἐξαγορεύων, τέλος τοῦ βίου ἐχρήσατο, εἰς τὴν βασιλείαν καταλιπὼν Λέοντα καὶ Αλέξανδρον τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ.

II. Horum Imperii anno decimo, ob neceſſaria quædam munera, miſſi in Aſiam quidam Magiſtriani ſunt: C qui in monte quodam ejus regionis arduo ac difficili iter habentes, in Sanctum ibi tunc verſantem incidêre, vili habitu indutum, agreſtique ſpecie quaſi monticolam hominem & in ſylvis nutritum. Rati autem eum exploratorem eſſe, ut erant in equis inſilientes ipſum tenuerunt, ac revertentes Byzantium ſecum adduxerunt.

β'. Τούτων δεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας, δέμα τινας δουλείας εἰς τὴν Ασίαν Μαγιστριανοὶ τινὲς ἀποστάλεντες ὑπ' αὐτοῦ, ἐν ὄρει τινὶ τῶν ἐκεῖσε διερχομένων δυσβάτων, ἔτυχε τὸν Αγιον ἐν τούτῳ τότε διατρεφόμενον, θύλης σχῆμα φορεῖν τε καὶ ἀπηγριωμένον ὄντα ὡς ὀρεσίτροφον. καὶ δηλήτορα τούτοις δόξαντα εἶναι ὡς εἶχον τοῖς ἵπποις καταπηδήσαντες, στομώσαντο αὐτὸν· καὶ τῶν μὲν ἑαυτῶν ὑποστρέφοντες, εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἤγαγον.

ωρὶ οὗ ϗ τοῖς Βασιλεῦσιν ἀνενεχθὲν, εἰς ἀξέ-A
πασιν προεδόθη Ἀγαρηνῷ τινὶ Σαμωνᾷ, ὃ
ἀξίωμα πατρικίῳ, τῷ ἀφαγνῶναι τὰ κατ' αὐ-
τὸν πρὸ αὐτοῦ, Τίς τέ ἐστι, ϗ πόθεν, ἢ τί ὃ
τοῦτου κύριον ὄνομα.

γ'. Ὁ δὲ προσκαλεῖται αὐτὸν εἰς τὸν ἴδιον οἶ-
κον, ἢ προσκαθίσας σὺν πάσῃ τῇ φαντασίᾳ αὐ-
τοῦ (ἦν γὰρ νεωτερίζων ϗ γεγαυρωμένος ἢ
ὅτι πλήρης πλούτου ἐπαιρόμενος) πρῶτόν κα
κελεύει κτ' πρόσωπον αὐτοῦ προσῆναι τὸν
Ἅγιον. οὗ προσελθόντος ἀπλοΐτῳ φρονήματι,
ὡς μηδὲ γελάσαι γονυκλῖναι, ὡς ἔθος Ἀρχαιοι
νέμειν, ὠργίσθη λίαν Σαμωνᾶς, ἢ φησὶν ἐμ-
βριθῶς πρὸς αὐτὸν, Ἡμῖν ἀπόκριναι, Σὺ B
τίς, ἢ πόθεν εἶ, ἢ τί σου ἐστὶ τὸ ὄνομα.
Ex hoc silentio multa illata supplicia, quæ narrantur in Vita.
ὁ δὲ Ἅγιος οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ· ἀλλ' εἰρήνευ-
κει ἡρεμοῦν, ἢ φαιδροῖς ὀφθαλμοῖς ἀτενίζων
αὐτῷ.

δ'. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Ἅγιος, Σὺ δὲ τίς εἶ,
ἢ πόθεν; Καὶ ὁ Σαμωνᾶς, Ἐγώ εἰμι Σα-
μωνᾶς ὁ Πατρίκιος ἢ Παρακοιμώμενος τῶν
νῦν κατεχόντων τὰ σκῆπτρα Ῥωμαίων. λέγει
πρὸς αὐτὸν ὁ Μακάριος, Κἀγὼ ξένος εἰμὶ,
ἢ εἷς τῶν κατοικούντων τὴν γῆν.

ε'. Εἶπε Σαμωνᾶς, Ἀνόσιε τῶν ἀνθρώπων,
ἕως τίνος κρύπτεις τὸν δόλον ἐν τῇ καρδίᾳ σου. εἶπε C
πρὸς αὐτὸν ὁ μακάριος, Οἱ τὰ τῶν Σοδόμων ἔργα
κρυπτῶς ποιοῦντες, ὡς σύ, δικαίως οἱ τοιοῦτοι
ἀνόσιοι προσαγορεύονται. ἦν δὲ ὁ Σαμωνᾶς
φύσει εὐνοῦχος, ἢ ὡραῖος τῇ ὄψει.

ς'. Παρελθόντος δὲ τοῦ τότε τὰ σκῆπτρα
κατέχοντος Λέοντος, μετ' ὀλιγον ἢ μικρόν τι
πρὸς, ἢ ὁ τοῦτου ἀνάδελφος μετέστη Ἀλέ-
ξανδρος, ἀφέδρων καταλείψας τῆς βασι-
λείας, τὸν ἐκ τοῦ Λέοντος ἀνεψιὸν Κωνσταντῖ-
νον, σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ζωῇ. νήπιον δὲ κο-
μιδῇ ὄντα, ἐπιτρόπους καὶ φύλακας αὐτῷ ἐπα-
φῆκε, τότε Ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως D
Νικόλαον, ἢ Ἰωάννῃ Μάγιστρον τὸν Γαρι-
δᾶν, ἢ τοῖς σὺν αὐτοῖς, τῷ βασίλεον ἄρ-
χοντι τῷ παιδὶ σωτηρίωτας, μή τις ἁρ-
πάσῃ αὐτῷ. τούτων δὲ τὰς ἀνακτορικὰς οἰ-
κονομίας πεπιστευμένων, ὡς εἴρηται, ἀφε-
πῆ τινα ἐπὶ τὸ δημοσίου ἐφαπτόντο· καὶ τὰ
κύκλῳ βάρβαρα ἔθνη ἀδεία χρησάμενα, τὰ
πέριξ τῆς πόλεως ἐλῄζοντο, μὴ ὄντος τοῦ δυνα-
μένου αὐτοῖς ἀποκρούσασθαι. ἔνθεν ἢ ταραζού-
σης τῆς πόλεως κατὰ Νικολάου, ὡς οὐ δεόντως
τῆς πόλεως ἐπιτροπεύοντος· ἔδοξε μετὰ τῶν σὺν
αὐτῷ βουλῇ ἔδοτο, γράψαι Κωνσταντίνῳ τῷ
Δούκᾳ τῷ τότε τῆς Ἀνατολῆς στρατηγοῦντι,

A Cumque de illo retulissent ad Imperatores, traditus est ad quæstiones de eo habendas Agareno cuidam Samonæ, dignitate Patricio, qui ipsius causam cogniturus esset, *Et quisnam, & unde, quodve ejus proprium nomen esset*, examinaturus.

III. Is ergo eo domum assumpto, ac pro tribunali cum omni satellitio suo pompaque sedens (erat enim novis rebus studens, superbiaque elatus ac fastu tumens, qua divitiarum copia ac immensitate constipatus erat) confestim Sanctum sibi coram sisti jubet. Quo adstante intrepida mente, sensuque, ut nec genuflectere, in animum induxerit, uti Judicibus moris est, valde iratus Samonas, infrendensque infit, *Nobis responde; Tu quis es, & unde, & quod tuum nomen?* Cui Sanctus nihil respondit: sed stabat sedata mente, placidisque in eum intentis oculis.

IV. Ait ad eum Sanctus, *Tu vero quis es, & unde?* Ad quem Samonas, *Ego sum Samonas Patricius & Accubitor* (sacri Cubiculi Præfectus) *eorum, qui nunc Romanorum sceptra moderantur.* Cui vir beatus, *Ego quoque peregrinus sum, & unus eorum qui habitant terram.* Tanta potentia ut secundus a Leone haberetur, & Minister intimus.

C V. Ait Samonas, *Hominum scelestissime, quandiu dolum occultas in corde tuo?* Ad quem vir beatus; *Qui in occulto Sodomorum opera faciunt, velut tu, hi tales merito scelesti nuncupantur.* Erat enim Samonas natura spado, vultuque venustus. Hinc forte Leoni in deliciis.

VI. Vivis itaque exempto, qui tum Imperii sceptra tenebat, Leone, post annum ac dies aliquot illius quoque germanus Alexander humanis excessit, successore Imperii relicto Constantino suo ex Leone fratre nepote, cum ejus matre Zoë. Cumque teneræ admodum ætatis puer esset, Tutores illi ac custodes reliquit, tum scilicet Nicolaum Archiepiscopum Constantinopolitanum, tum Magistrum Joannem Garidam, sociosque, Imperium puero servaturos, ne quis raperet, aut sibi usurparet. His itaque, uti dictum est, concredita Aulæ administratione, absona quædam fiebant in Rep. Barbaræque gentes sumpta licentia, loca Urbi circumvicina populabantur, cum non esset qui posset propellere. Inde civitate adversus Nicolaum tumultuante, quasi is non rite satis Urbis procurationem obiret, in eam certatim itum est ipsi sociisque sententiam, ut datis literis, Constantino Duci, Asiæ tum Prætori Byzan- Constantinus Dux ad Imperium regendum vocatus.

tium venire mandarent, ac Imperii sceptra capessere, eaque moderari, unà tamen socio Constantino puero in Porphyra nato: qui, velut non satis matura ætate in Aula versaretur; dum ipse, quippe vir fortissimus rebusque bello gestis clarissimus, adversus extraneos & Reip. hostes, acies duceret. Ac sane vir erat longe sagacissimus, atque hostium tropæis inclytus. Quin ipsis quoque adversariis admirationi; ut sæpius interrogati, *Quid causæ esset cur eos vir unus in fugam verteret?* inviti pudoreque respondeserint, *Illo ad pugnam exeunte, ignem ex ejus armatura micantem in faciem ipsis incurrere, exque ejus equi similiter halitu quasi flamma accensa in terram allidere.* At nec ipse rei causam quærens Dei munus celavit, aitque, *Dum quandoque juvenis somno sopitus essem, en tibi inclyta gloria Matrona, purpureo amictu, & cum ea equus igneus; in quo arma, ipsa ignem mittentia: ac vel invitum atque paventem hæc induere, ac similiter in equum ascendere, hortata ait, Qui Deum ac Filium meum blasphemant, tanquam cera à facie tua liquescent. Quo dicto, abscessit.* Et hæc quidem quod attinet ad Constantinum.

Constantino divinitus collata bellica virtus.

VII. Cum itaque Imperii Tutores de rerum summa capessenda ad eum scripsissent, rescripsit ille, *Se in hoc munus haud idoneum esse.* Illi contra denuo scribunt, *Romanam omnem Rempublicam eum sibi Imperatorem deposcere.* Ad quos ille rursus cunctabundus, *Non decet*, inquit, *me Christum Domini incessere, quanquam immatura adhuc ætate est, ac coram Deo peccare. Timeo autem ne & hæc insidiæ sint, ac mihi velitis necem inferre.* Acceptis illi ejusmodi literis, tremendis ad eum juramentis, intemerata & vivifica pretiosa Ligna obtestari, *Nihil tale se machinari ac ille suspicatur; sed in simplicitate cordis nulloque animi dolo, ad capessendum Imperium vocare:* Atque ad majorem verbis præstandam fidem, suas quoque illi Cruces misere. Hisque Constantinus fretus, assumpto comitatu, Byzantium profectus est. Urbem ingressus, orto jam sole, qui una sequebantur, infinita laude faustisque ominibus prosequentibus, in Regiam contendit. Haud vero faustum in ejus ingressu præfulsit signum, ac quo futura cædes præmonstrabatur. Sol enim clarissimo lucens sidere, velut sanguinis purpuram in terram stillavit. Videns autem Nicolaus sociique Aulæ Proceres ac Tutores ingredientem,

Ad Imperium evocatus, sæpius renuit.

ἀναδεχθῆναι, & τὰ σκῆπτρα τ βασιλείας ἐσχειρίσασθαι, συμβασιλεύοντος αὐτῷ τ παιδὸς Κωνσταντίνου τ ἐν τῇ Πορφύρᾳ γεγεννημένου. καὶ τοῦτον μέν, ἅτε παῖδα, ἐν τοῖς παλατίοις εἶναι· αὐτὸν δὲ ὡς ἀνδρόπαππον & ἐν τοῖς πολέμοις εὐδοκιμώτατον, πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους ἀντιπαρατάττεσθαι. καὶ γὰρ ὢν ἀληθῶς ὁ ἀνὴρ εὐτολμότατος πάντων & ἐμπαιοδύτης· καὶ θαῦμα ὢν & αὐτοῖς τοῖς ὑπεναντίοις, ὡς & ἐρωτωμένους πολλάκις, Πῶς εἷς ἀνὴρ αὐτοὺς τρέπει, ἄχοντας αἰσχυνομένους φεύγειν, Οτὲ μὲν οὗτος εἷς πόλεμον ἐκπορεύεται, πῦρ ἐκ τῆς ὅπλων αὐτῷ καὶ φῶς ἡμῖν ἀπειλητᾶ· ὡσαύτως & ἐκ τῆς ἄθματος τῆς ἵππου αὐτοῦ, & καπνὸν ἡμᾶς ἐναφίζ. & αὐτὸς δὲ ποτὲ τοῦτο ἐρωτηθείς, ὃ δοὺν αὐτῷ χάρισμα οὐκ ἀπεκρύψιν, εἰρηκώς, Καθεύδοντός μου ποτὲ ἐν τῇ νεότητί μου, ἰδοὺ γυναῖκα ἐνδοξότατον πορφυροφορεῖν, & σὺν αὐτῇ ἵππον πύρινον & ἅρμα ἐν τούτῳ πῦρ ἀφιέντα· ἃ & ἐνδύεσθαί με καὶ ἄκοντα πιεῖν, ἐμοῦ καταπλήττος· & τῆς ἵππου ἐπιβαίνειν αὐτοῦτως πρέπεσιν, εἰρηκὼς, Οἱ τὸν Θεὸν & Υἱόν μου βλασφημοῦντες, ὡσεὶ κηρὸς ἀκήσουσι ἀπὸ προσώπου σου· ὁ & εἰπὼν, ἀπέπτη. & τοῦτα μὲν περὶ τῆς ἀνδρός.

ζ'. Ὡς δὲ οἱ τῆς βασιλείας ἐπιτροπεύοντες ἔγραψαν αὐτῷ περὶ τῆς ἀρχῆς, ἀντεδήλωσεν αὖθις, Μὴ ἱκανὸν αὐτὸν εἶ) εἰς τοῦτο. σκῆψιν ὃ πάλιν ἐκ δευτέρου αὐτῷ ἀντέγραψαν, ὡς πᾶσα ἡ τ Ρωμαίων πολιτεία σε βασιλέα ἐπιζητεῖ. ὁ ὃ αὖθις ἀναβαλλόμενος αὐτεδήλωσε, γράψας, Οὐ δίον ἐστὶ προπετεύεσθαί με τῷ Χριστῷ Κυρίου, εἰ γε & ἀτελὴς τῇ ἡλικίᾳ ἐστὶ, & ἁμαρτεῖν ἐνώπιον τ Θεοῦ. φοβοῦμαι δὲ μήπως & ἐνέδρα τοῦτο ἐστὶ, & βουλεύσε με ἀφανίσαι. ὡς δὲ ταῦτα σκῆψιν τὰ γράμματα ἐδέξατο, φρικτοὺς ὅρκους αὐτῷ ἐξαπέστειλαν, ἐξομνύμενοι εἰς τὰ ἄχραντα & ζωοποιὰ ξύλα, μὴ οὕτως ὡς αὐτὸς οἴεται βουλεύεσθαι, ἀλλ' ἐν ἁπλότητι καρδίας & ἀδόλῳ ψυχῇ προσκαλεῖσθαι αὐτὸν εἰς τ βασιλείαν. πρὸς πίστωσιν ὃ, & τὰ ἰδίᾳ φυλακτὰ ἐξαπέστειλαν· οἷς & πεισθείς, προσκαλεῖται τοὺς ἰδίους, ὅπῃ τ βασιλεύουσαν ὥρμησεν. ἧς ὁπτευσάς, ἡλίου ἤδη λαμπρύνοντος, δόξῃ ἀπείρῳ πρὸ στενοπορίων κλειζόμενος, ἀπῆλθε πρὸς τὰ βασίλεια· οὐ καλοῦ σημείου προδηλήσαντος τῇ εἰσόδῳ αὐτοῦ τὸν μέλλουσαν γενέσθαι σφαγὴν προμηνύοντος. ὁ γὰρ τοῦ λαμπρότατος ἥλιος, ὡς δίκην κοσχύλιον αἵματος ἐναπέταξεν ἐπὶ τὴν γῆν. θεασάμενος δὲ ὁ Νικόλαος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰσιόντα αὐτὸν,

μεταβουλευσάμενοι, ἀπέκλεισαν αὐτῷ τὰς εἰσόδους τῶν ἀνακτόρων. ἐλθὼν δὲ αὐτὸς, ἐν τῷ θεάτρῳ τὸν ἱππικὸν ἀγῶνα ἐθεώρει, πάντων τῶν συνελθόντων μεγιστάνων, ὡς Βασιλέα δι' ἡμερῶν τινῶν αὐτὸν. ὅσοι δὲ οἰκεῖοι τῷ Ἁγίου ἦσαν, ἀκούσαντες πρὸ αὐτοῦ τὸ μέλλον ἥξεσθαι ὀλέθριον σύμπτωμα ἤδη πρὸ πολλῶν μηνῶν, κατακλείσαντες ἑαυτοὺς εἰς τοὺς οἰκείους οἴκους, ἡρέμουν. ἀπ' ἐκείνου γοῦν τοῦ καιροῦ, ἐν ᾧ τοῦτο προεῖπεν, οὐκ ἔλιξε γενῶν τὸν ὀλοφυρμὸν καὶ πένθους. A mutato consilio Palatii fores ei occluserunt. Veniens itaque, cum in Circi Theatro consedisset, qui convenerant Magnates omnes, Imperatorem eum salutabant. Quotquot vero necessitudine aliqua Sancto conjuncti erant, quod ante tres menses illo jam præmonente, exitiosum futurum casum prænoverant, sese domi continentes, silentio agebant. Denique, quo ex tempore atrocem illam prænuntiasset cædem, gemendi, lamentandi, lugendi nullum finem fecit. Basilio prævisa ac prædicta Constantini clades.

η'. Δύο δέ τινες μεγιστάνου τινὸς ὄντες υἱοὶ καὶ πρωτοπαθάριοι, ἐλθόντες πρὸς αὐτὸν, ἠρώτων, Εἰ συμφέρῃ αὐτοῖς ἀπελθεῖν καὶ συμμιγῆναι τῇ κουστωδίᾳ τοῦ Δούκα. ὁ δὲ φησι πρὸς αὐτούς, Μὴ τέκνα, μὴ οὕτω ποιήσητε, καὶ μὴκέτι πείσεσθε. Εἰ γοῦν, ὁ μὲν ἕτερος ὑμῶν ἐν μαχαίρᾳ πεσεῖται· ὁ δὲ ἕτερος, τὰ ὦτα καὶ τὴν ῥῖνα τμηθείς, μόλις τὸν θάνατον διαφεύξεται. οἱ δὲ παρακούσαντες τοῦ Ἁγίου, ἃ προεῖπεν, ἔπαθον. ὁ γὰρ Δούκας κακῶς φρονήσας, κακὸν ὀψώνιον ἑαυτῷ καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ ἑτοίμασε. ὀφείλων γὰρ μακροθυμῆσαι καὶ ἀσφαλίσασθαι τὰς εἰσόδους τῶν βασιλείων, τοῦ μὴ τοὺς περὶ δόμον φιλονεικίᾳ εἰσκομίζεσθαι· οὕτω τῷ λιμῷ γενόμενοι μοῦ ἱκεσίας αὐτῷ τὰς πύλας ἀναπετάσαι, καὶ προθύμως αὐτὸν εἰς τὰ βασίλεια δέξασθαι, οὐχ' οὕτω πεποίηκε. βουλεὺ γὰρ φησὶ μετ' αὐτοῦ τὸν σὺν αὐτῷ, εἰσπλεῦσαι διὰ τῆς πύλης, ἣν ἀπὸ Χαλκῆν ὀνομάζουσι, συνθλάσαντες πέλυξι τοὺς μοχλοὺς, ὅρκοις φρικωδεστάτοις προτρεψάμενος τοὺς σὺν αὐτῷ καταστηρίξαντας, μὴ σπάσασθαι ξίφος ὃ οἱονοῦν κατά τινος, μὴ βέλος, μὴ δόρυ· ἀλλ' οὕτως αὐτοῖς ἀναιμωτὶ εἰσπλεῦσαι, φησὶ, ἐὰν ἐκφοβήσωσιν ἡμᾶς μὴ ἀντάρασθαι καταστάξωσιν, ὅτι τὸ φοβερὸν βῆμα τοῦ μεγάλου Θεοῦ μετ' αὐτῶν δικασόμεθα, ὅτι ὅρκοις ἡμᾶς ἀπατήσαντες, νῦν ἡμῖν ἀνταίρουσι. ταῦτα εἰπὼν, ἀφίκετο ἅμα σὺν αὐτοῖς, ὡς εἴρηται, εἰς τὴν Χαλκῆν πύλην, καὶ ἀπῆρξαν εἰσιέναι· οἱ δὲ ἐν τοῖς βασιλείοις ταχεῖ πολλῷ σπουδασθέντες τοῖς ὀξύτοις, ἀπὸ τῶν τειχῶν τοξεύμασιν ἔβαλλον. ὡς δὲ οἱ περὶ τὸν Δούκαν τοῖς βέλεσιν ἐπλήττοντο, ἐβόων αὐτῷ, Εἶσον ἡμᾶς ὅπως αὐτοῖς ἀντιμαχησώμεθα. τῷ δὲ τοῦτο κωλύοντες, ἐν ὅσῳ ταῦτα ἔφασκον, εἷς τις τῶν ἀκοντιστῶν τοξοτῶν, μαθὼν ὁποῖός ἐστιν ὁ Δούκας, τείνας ἀνδρείως τὸ τόξον, ἔπληξεν αὐτὸν ὑποκάτω τῆς δεξιᾶς χειρὸς εἰς τὸν πλευρόν. ὁ δὲ ὁ, Οὐαί μοι ὑποφωνήσας τῷ ἀθλίῳ, κακῶς ἐλπιδοφορῶ ὧδε, κατέπεσεν εὐθὺς ὑπὸ τὸ ἕδαφος. πάντων δὲ δειλίᾳ συνεχομένων, καὶ πρὸς τὰ ὀπίσω ἀρξαμένων ἀναποδίζειν, θαρσήσαντες οἱ ἔνδον λαβόντες, καὶ τὰ ξίφη B mediret abire, ac se Ducis satellitio adjungere? Quibus ille, *Nolite filii, nolite sic facere: neque desperata ejusmodi consilia capite: sin minus, unus vestrum in gladio cadet: alter, auribus naribusque putatis, ægre mortem evadet.* Ambobus, quod Sanctum audire noluerant, evenit, quod is illis vaticinatus esset. Dux enim male consultus, malum sibi suisque opsonium comparavit. Cum enim patienter ferre deberet, atque ingressus omnes Palatii obsessos tenere, ita ut nihil ad victum inferri posset; atque ita fame pressos cogere, ut supplices sibi portas aperirent, seque intra Palatium ultro susciperent; noluit sic facere: sed decrevit cum suis intrare per portam, quæ Chalce nominatur, securibus conterendo cardines ejus: cum prius suos omnes horrendis execrationibus obstrinxisset, *Ne gladium stringerent, ne jaculum vel hastam intorquerent adversus aliquem; sed absque sanguine ingrederentur. Sin illi*, inquiens, *nihil contra se agentes nos occiderint, coram tremendo magni Dei tribunali adversus eos disceptabimus, quod hostium nunc loco habeant atque obsistant.* His dictis, una cum comitibus, uti dictum est, ad Chalcem portam perrexit, atque ingredi cœpit. Qui autem in Palatio erant magna cum festinatione sagittarios colligentes, tela e muro jactare cœperunt. Igitur qui circum Ducem sagittis saucibantur, ad eum inclamabant, postulantes, *Ut sineret arma expediri in adversarios.* Ipso autem, talia dicentes, prohibente, sagittariorum dexterrimorum unus quispiam, cognito quisnam Dux esset, tenso fortiter arcu, vulneravit eum in latere sub dextera manu. Ipse vero exclamans, *Væ mihi misero, in malam rem huc venimus*, humi continuo decidit. Cæteris terrore perculsis & retro abire incipientibus; ii qui intro erant audaciores effecti, gladios Ducis nimia credulitas ac simplicitas. Vulneratus Dux ac cum suis occisus.

ſtringentes, apertis portis impetum fecerunt in eum: & primo quidem Protoſtratorem Ducis occiderunt, deinde alios plures, ac poſtea ipſummet. Neque pepercerunt reliquis, ſed fuga ac metu impeditos, & in arctum compreſſos, inſtar ſegetis demeſſuerunt. Evaſiſſent nihilominus cædem aliqui, niſi immites illi & inclementes, continuo ad omnes portas mandata direxiſſent, diligenter occluſas haberi jubentes; atque ita inquiſitione facta in fugitivos, ab eorum nemine manus abſtinuiſſent. Complures enim Magiſtros Patricioſque, qui cum Duce in Circo ſedere deprehenſi eſſent, partim gladio peremerunt, partim extra muros in furcam egerunt: aliorum oculos effoderunt, ſuccisis nervis alios debilitarunt, alios in exilium ejecerunt; alios, qui nulla quemquam injuria violaverant verberibus affecerunt, aliorum facultates publicarunt. Ac videre erat Magnam Civitatem ea tunc mala experiri, quæ nec a Barbaris capta direptaque perpeſſa eſſet.

Immenſa in conjuratos ſævitia.

IX. Igitur qui Ducem ejuſque filium interemerant, eorum præſcindentes capita, ad Nicolaum, ſeu verius Agricolaum, ejuſque complices detulerunt: qui ea agnoſcentes, non vulgaribus honoribus atque præmiis, eos, qui detulerant, affecerunt. Cumque ne ſic quidem nefarii homines iras exſatiaſſent, cæſorum cadavera omnia in mare jacienda Urbis Præfecto injungunt, nulla vel communis fidei ratione, nulla generis miſeratione, ac ne familiæ quidem ac affinium pietate, ut vel funera efferri ſinerent ac ſepeliri: ſed plauſtris impoſita diſſecta, nuda, mutila, immanes illæ feræ, publica raptantes, velut canum cadavera in mare projiciebant.

Projecta in mare cæſorum cadavera.

X. Porro aiunt plures tribus millibus fuiſſe, qui ſeipſos in mortem tradidere, ſacramento adacti, ne gladium ſtringerent, aut telum intorquerent. De his vero qui in furcis pependerunt, multi ac fide digni teſtati ſunt, *Vidiſſe non raro ſuper unumquemque eorum ſtellam noctu e cælo venientem, atque ad auroræ uſque tempus micantem;* Deo ſcilicet palam monſtrante, injuſta eos cæde ac inſontes, ſublatos eſſe. Etenim Duce interempto, reliquis parcendum erat, qui nec manum levarent, nec contenderent, neque clamorem efferrent. At illi enimvero immani ſævitia ſanguinem innoxium fuderunt. Proh illorum miſeriam, qui talia perpetrarunt! Væ illis in tremendo judicii die, eo quod Dominus ſan-

Cœleſti lumine illuſtrata cæſorum cadavera.

Iſai. 42. 1. Matth. 12. 19.

Ezech. 3. 18.

A απαστάντων, πολλὴ προθυμία πρὸς αὐτοὺς ἐχεπήδησαν, ταῖς πύλαις ἀνοίξαντες. Καὶ κτείνουσι μὲν οἱ πρῶτοι τὸν αὐτοῦ προστράτορα· ἔπειθ' οὕτως ἕτερους πλείονας, καὶ μὴ πύπτειν κἀκεῖνον, μηδὲ τῶν λοιπῶν φείσασθαι· ἀλλὰ καὶ πύπτειν ἀποδιδράσκοντας καὶ συμποδίζομένους, ἄχρι σάγχους ἐξεθέριζον. διεσώθησαν δ' ἂν ὀλίγοι, εἰ μὴ οἱ ἀνήλεεῖς ἐκεῖνοι καὶ ἀσπλαγχνοι τὰ τάχη ἀποτειλάντες, καὶ πάσας ταῖς πύλαις τῆς πόλεως ἀσφαλισάσθαι καὶ σφραγίσασθαι ἀκριβῶς· ἔπειθ' οὕτως ἀκριβῶς ἔρευναν τῶν ἀφανιστῶν ποιήσασθαι, τοὺς ἥττους τούτων ἐφείσατο. πολλῶν μὲν οὖν μαγίστρων καὶ πατρικίων φανέντων συλλαβομένων τῷ Δούκᾳ ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ, οὓς μὲν παρέπαξαν ξίφει διαιρεθῆναι· οὓς δὲ ἔξω τειχῶν φουρκίζεσθαι, ἄλλων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττεσθαι, ἑτέρους νευροκοπεῖσθαι, ἄλλους ἐξορεύζεσθαι, καὶ ἑτέρους τοὺς μηδὲν ἠδικηκότας μαστίζεσθαι, ἄλλων τὰς ὑπαρχούσας δημεύεσθαι. καὶ ἕως ἰδεῖν ἦν τὴν Μεγαλόπολιν πάσχουσαν, ἃ οὐδὲ ὑπὸ κρατησάντων καὶ ἀλλοφύλων Βαρβάρων ὑπομεῖναι ἄν.

B

C

Θ'. Οἱ οὖν ἀνελόντες τὸν Δούκα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ταῖς αὐτῶν κόμαις ἀποτεμόντες, τῷ Νικολάῳ, ἢ μᾶλλον Εἰπεῖν, Ἀγρικολάῳ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ ἐκόμισθη. οἱ δὲ ταύτας γνωρίσαντες, ἅμα οὐ ταῖς τυχούσας τοῖς κομίσασιν ἔπεμψαν. καὶ οὐδὲ οὕτως οἱ κακοὶ κόροι ἔλαβον· ἀλλὰ κελεύουσι τῷ Ὑπάρχῳ τῆς πόλεως, πάντων τῶν ἀνῃρεθέντων τὰ λείψανα, ῥιφῆναι ἐν τῷ πελάγει· ἐ οὔτε ὡς ὁμοπίστους ἔκτειναν, οὔτε ὡς ὁμοφύλους, ἵνα μὴ λέγω ἐ προσήκοις, ἵνα καὶ τὰ σώματα αὐτῶν ἑαυτοῖς τῇ οἰκείᾳ ταφῇ δοθείη. ἀλλ' ἐφ' ἁμάξαις θέντες, οἱ ἀνήμεροι θῆρες, ἡμιτμήτους, γεγυμνωμένους, μεσολεωλοκημένους, οὕτω δημόσια σύροντες, ἐν τῷ Πόντῳ οἷα κυνῶν ἔβαλλον.

D

ι'. Φασὶ δέ τινες, ὅτι πλείους τῶν τειχολίων, οἱ δέντες ἧσαν ἑαυτοὺς τῷ θανάτῳ, ἐν ᾧ μὴ ἀπασθαι ῥομφαίας ἢ ἄλλό τι ξίφος, ἀφ' ὧν ὄρχου. ὧδε δ' τῶν κρεμασθέντων ἐν ταῖς φουρκαις, ἑκάστοις καὶ ἀξιόπιστοι ἐμαρτύρησαν, ὡς εἶδον πολλάκις καθ' ἕνα ἕκαστον τούτων νύκτωρ ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατερχόμενον, καὶ μέχρι πρωΐας διάπτοντα· δηκνύοντος τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἀδίκως τὸ πρόσθεν φόνον εἰς τοὺς ἀναιτίους πεποίηκαν. τοῦ γὰρ Δούκα ἀναιρεθέντος, δίκη τῶν ἄλλων φίλων, οὐ χεῖρα αἰρόντων, οὐκ ἐπιζόντων, οὐ κραυγαζόντων· οἱ δ' ἀπλήστως αἷμα ἄπτων ἐξέχεαν. Φεῦ τῆς τῶν δρασθέντων ἀθλιότητος, καὶ οὐαὶ αὐτοῖς ἐν τῇ φοβερᾷ τῆς κρίσεως ἡμέρᾳ, ὅτι ὃ ἐμ-

μα τῆ ἀδελφῶν αὐτῶν ἐκ χειρῶν αὐτῶν ἐκζητήσῃ ὁ Κύριος.

ια'. Τῶ δὲ γε κεφαλῶ τῆ Δούκα ἰδόντες οἱ βδελυροὶ, ὡς φθάσαντες Κ/πολιν, καὶ καταμωκησάμενοι αὐτῆς, ἐκέλευσαν κοντῶ ἐμπῆξαι διὰ πάσης τῆς πόλεως περιφέρεσθαι· ἵνα φασὶν αἰσχυνθῶσιν, οἱ ἐπ' αὐτὸν τὰς ἐλπίδας θέμενοι. καὶ τέλος, ἐς ταύτλιον τῆ βυθῶ τῆ πόντου δοθῆναι σὺν τῷ λοιπῷ σώματι. καὶ τῶν μὲν τοσούτων ἔφπω ἀπώλετο· ὃ δέ γε πνεῦμα αὐτῆ ὁ ἀείμνηστον, οἱ κόλποι τῆ Ἀβραὰμ ἐδέξαντο. οὐ γὰρ τυραννικῶς, ὡς Κ/πολιν, τοῖς βασιλείοις ἐπέβη· ἀλλ' ὅρκοις φρικωδεστάτοις θαρρήσας. δυνάμενος δὲ καὶ ὅπλοις μαχέσασθαι, ἢ πῦρ βαλεῖν ἐν τοῖς βασιλείοις, καὶ οὕτω τοὺς ἔσωθεν ἀμυνάσασθαι, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησεν. ὅτι Θεὸν ᾗ δικαίως ἑαυτὸν, διὰ τοῦδε τοῦ πειρασμοῦ, βασιλείας οὐρανῶν ἐπέτυχε. καὶ οὐ πολλοῦ τῆ ἄλλων ὃ ἔγκλημα τῆ τὰ βασίλεια φυλαττόντων, ὅσον ὅτι τῷ ποιμένι τῆ λογικῆ προβάτων, τῷ Ηετιλάῳ μᾶλλον ἢ Νικολάῳ. ὢ πῶς αἰσχύνῃ τὰ διαγέλια τοῖς μιαροῖς αὐτῆ χερσί. πῶς οὐκ ἤκουε τῆ λέγοντος δι' αὐτῶν, Ο ποιμὴν ὁ καλὸς, τὴν ψυχὴν αὐτῆ τίθησιν ὑπὲρ τῆ προβάτων. ἀλλ' ἀπροφάτων ἐδείχθη, καταφάξας αὐτὰς, ὁ τῆς μαχαίρας κληρονόμος.

A guinem fratrum ſuorum requiret ex manibus eorum.

XI. Viſo, ut mox dicebamus, Ducis capite, execrabiles illi, ei illuſerunt, juſſeruntque per totam Urbem conto infixum ad ſpectaculum propudioſaque pompa circunferri; *Ut*, aiebant, *confunderentur, qui ſpes ſuas in eum collocaverant*, ac denique in mare cum reliquo trunco devolvi. Ac quidem corpus tali interitu periit; ejus vero ſempiterna dignum memoria ſpiritum, Abrahæ ſinus ſuſcepit. Non enim tyrannice, ut præfati ſumus, Regiam invaſit; ſed horrendorum ſacramentorum religione fretus. Cumque liceret etiam armis decernere, aut Palatio ignem injicere, atque ea ratione eos ulciſci, qui ſe illo arce tuebantur, haudquaquam fecit: ſed cauſam ſuam ſeque Deo committens, per eam tribulationem regnum cœlorum conſecutus eſt. Cæterum non tam iis imputandum eſt quicquid iſtud eſt facinoris, qui cuſtodiebant Palatium, quam ovium rationalium Paſtori, Hettilao potius dixerim, quam Nicolao; plebis ſcilicet cladi labique, non ejus victoriæ, quaſi ex nominis ipſa ratione. O quomodo impuris manibus ſuis evolvit Evangelia? Quomodo non audivit, qui per ea loquitur: *Bonus Paſtor animam ſuam ponit pro ovibus?* Sed huic contrarius omnino extitit, eas mactans, atque jugulans, homo gladii hæres.

Duxa tyrannide liberatus, ac pene conſecratus.

Ioan. 10. 11.

Reliqua ad Romanum, Helenam, Sarmitam, &c. ſpectantia, Notis inſerta.

AD

SYMEONIS MAGISTRI ET LOGOTHETÆ SEQUENTES ANNALES

PRÆFATIO.

SCRIPSIT & ab orbe condito, extantque altero, ac majori Regio Codice. Opus est ex diversis congestum Historicis, & Annalium Scriptoribus; ipsum tamen haud satis plenum. Hic nobis verus Annalista, alterque Continuator erit, ipso pene Theophanis digestus schemate, quantum Codex alter, ipse Regius minor repræsentavit: hoc unum a majore discrepans, quod superiora illa a Logotheta remotiora, ac, in quibus levius opera perfunctus videatur, omisit: quo & nobis consilio præivit: ac quod una hæc, in præsentem rem nostram faciant, eademque alio auctore ac stylo sub una libri serie repetita, lucis plurimum sibi mutuo afferant; ut & Leoni Grammatico, qui inter reliquos magis ipse egenus ac cribratissimus est. Superiora Majoris illius Regii Codicis alia molitio dederit, & qua jam editi Auctores Chronographi, Eusebius, Syncellus, Theophanes, Cedrenus (cum quo illi magis convenit) collatis singulis, in rem literariam ac lucem temporum e Regia una Lupara, haud leviter illustrari possint. Adscriptum majori illi Codici, alia manu pauloque recentiori, HIC EST METAPHRASTES; *cujus tanti Annales & Chronica Hippolyto Thebano, ut & omnibus anteponat. Debemus, ex quo exscripsi, Codicem, Raphaëli Trichet du Fresne, ex cujus libris, ipso defuncto, in gazam Regiam illatus; aliaque Græca (ac in eis Maximi plenissimus Codex atque optimus) me illi potissimum auctore, extrema sua in Italiam profectione, ditanda Græcis Gallia nostra, eaque Christianum orbem, Parisios allata.*

ΣΥΜΕΩΝ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ ΧΑΙ ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ.

SYMEONIS MAGISTRI AC LOGOTHETÆ ANNALES;

A LEONE ARMENO AD NICEPHORUM PHOCAM.

Α ΡΩΜΑΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΛΕΩΝ Ο ΑΡΜΕΝΙΟΣ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΟΣ, ΕΤΗ Ζ'. ΜΗΝΑΣ Ε'.

A ROMANORVM IMPERATOR LEO ARMENVS ICONOMACHVS, IMPERAVIT ANNOS VII. MENSES V.

α'. Κοσμου ἔτος ,ϛτζ'. τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος ωζ'. Ρωμαίων Βασιλεὺς Λέων Ἀρμένιος, ὁ καὶ Χαμαιλέων, ὁ ἀποστάτης καὶ Εἰκονομάχης, ἔτη ζ'. μῆνας ε'. ὧν δὲ τὸ εἶδος νανώδης. διὸ καὶ Χαμαιλέων προσηγορεύθη· εὐτράπελος, εὐσχεπὴς, γένυν ἔχων καθειμένον· ὀμμὰς τὸν κόμμον, φωνὴν ἔχων βατταρώδη δίκην λέοντος

Symeon. Logoth. Annal.

I. MUNDI annus sexies millesimus trecentesimus septimus: divinæ Incarnationis octingentesimus septimus, Romanorum Imperator Leo Armenus, qui & Chamæleon dictus est, Fidei desertor & Iconomachus, annos septem, menses quinque. Homo statura pusillus (quo etiam nomine Chamæleon appellatus est) corpulentus atque torosus, decorus, barba plena, constipata cæsarie; voce leonis in morem

Leonis Armeni forma & mores.

tonante ; audax pariter & timidus : ex A duplici unus prosapia, Asyriorum Armeniorumque genus. Ac Asyrii quidem ab Asyris traxerunt nomen: Armenii vero, ab Armenio quodam sic dicto, Armenia Thessaliæ oppido oriundo, qui Jasoni fuit expeditionis comes.

Libellum pollicitus, ait Ignat. Diaconus, postea negavit. Vid. Not. ad Anonym. n. 17.

II. Hic Leo Augustali corona donatus a Nicephoro Patriarcha ab eoque inauguratus, rectæ fidei se cultorem esse scripto professus est: Nec tamen lupus ovina pelle contectus, bonum Pastorem latuit. Dum enim scelestum caput diademate cingit, videbatur quasi spinarum ac tribulorum infixis aculeis, doloris se sensu affici iisque peruri. Consueto inaugurationis ritu expleto, populo faustis ominibus deducente, miser ad Palatium iter habebat. Ut autem ad Chalces portam venit, quo loco Templum orbiculari figura Porphyretico marmore incrustatum splendescit, Christi Dei nostri illic Effigiei, seu veras, seu specie tenus ac ludicro animo, gratias egit. Ibi positus, quam prætextam indutus erat, roseis coloribus fulgentem, ac, quod more antiquo Prætorum colobium vocant, exuens, suo tum Equisoni Michaëli Amoræo tradit. Illo mox induente, in præsagium abiit rem scientibus, adipiscendi post Leonem Imperii. Inde in locum dictum Scyla cum venissent, acriori incessu Leonis prætextam proculcavit. Leo re intellecta, rebellionem aliquam in se mox excitatum iri, conjecit.

Prodigium.

Religio ad Christi Imaginem.

Præsagia Michaelis Imperii.

III. Venit igitur illi in mentem ejus Monachi, qui religiosa palæstra in Philomelio exercens, quæ illi eventura essent, Bardane Principe vaticinatus erat. Mittit itaque voti causa, quæ illi usui forent, munera donaque. Illo enimvero interim vivis exempto, ejus loco Monachus alius, Sabbatius nomine (qui & antecessoris Monachi verba audierat) in ejus cellam locumque successerat, sanctarumque Imaginum cultui obsistebat. Is, ubi Imperatoris ad se missa conspexit, abs se ablegare ac simulato repellere; quod ipse nimirum sacris Imaginibus cultum adhiberet. Quamobrem etiam Deo vindice ejus evertendum Imperium data Epistola malus vates ariolatus est: eoque factum, ut Leo errore deceptus ac dementatus, Theodotum Cassiteram accerseret. Is nimirum jam ante adeptum Leoni Imperium, audita muliere spiritu Pythonico afflata in foro ambulante, ac vociferante, *Fore, ut Orientalium Prætor Michaëlis in se Imperium*

Sabbatius erroris auctor adversum Imagines Leoni Armeno.

Theodorus Cassitera ejus illi promotor.

τος· ἤρασυς τὲ ϗ ὄβλος· διῤῥὴς δὲ ὢῶ ὀξ Ασυρείων ϗ Αρμθμίων· καὶ Ασύριοι μὲν ὀξ Ασύρων ϗκλήθησαν· Αρμθμίοι δὲ, ἀπὸ Αρμθμίου τινὸς οὕτω καλουμθμίου, τῆ ἀπὸ Αρμθμίας πόλεως Θετταλίας ῥμουμθμίου, ὃς Ιάσονι στωεξράτευσεν.

β'. Οὗτος ὁ Λέων τεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου Πατριάρχου, ἐβεβαίωσεν αὐτὸν ἐγγράφως, ὡς ὀρθόδοξος ὢν τῆ πίστει. Ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἔλαθεν πῶ κακῶ ποιμένι ὁ λύκος πῶ κωδίῳ ἐγκεκρυμμένος. ὡς γὰρ ὃ ῥᾳδούργημα τῆ μιαρᾶ ϗκείνου κεφαλῆ ϖεριέθηκεν, ἐδόκει ὡς ἀκάνθων ϗαὶ τριβόλων ϖερίφρισιν, ὀδυνᾶσθαι ἐπαισθάνεσθαι. ϗαὶ τῆς στωήθους τάξεως τιλεσθείσης, ὅτι ὃ παλάτιον ὁ ἀλητήριος ἐφημούμθμος ἀπίῃ. ὡς δὲ ϖρὸς τῶ τῆς Χαλκῆς πυλῶν ἐγ πῶ κατ' ὄπιφαίῃν κυκλικῶ ϗαὶ πορφύρῳ μαρμάρῳ ἐδρύετο, * θυμφερισθείσιν ἀπεδίδου πῶ ϗκῆπι Χριστοῦ τῆ Θεοῦ ἡμῶν Εἰκονίσματι, εἴ τε ἀληθῆ, εἴτε ϖροσχήματι. ἔνθα ϗκιδύσκεται τὸν ἐαθῆτα, ὃν ἐπεβέβλητο ῥοδοφάσι χρόαις ϗκλαμπουσθμ, ϗαὶ κολόβιον ὃ ϖροστομάζοισι καθὰ ὃ ἔκπαλαι τῶ Στρατηλατῶν τηρηθὲν ἔθος· ϗαὶ Μιχαὴλ πῶ ὀξ Αμοραίων ἱππικόμου αὐτῶ ὄντι ὑπεδίδωσι. τῆ δὲ ταύτην ἀναβαλλομθμου, εἰς οἰωνὸν μὴ * Λέοντος τῆς βασιλικῆς ὑπο- * Λέοντα. βάσεως τοῖς εἰδόσι λελήϑει. Εἶτα εἰς τὰ λεγόμθμα Σκύλα ἐλθόντες, τὸν ἐαθῆτα Λέοντα ὑπεβάσῃ βαρείᾳ καθύβρισιν. ὡς στωέσῃ δὲ τοῦτο Λέων ῥμόμθμος, νεωτερισμόν τινα ϖραυτὰ ἔσεσθαι αὐτῶ οἰωνήσατο.

γ'. Ηκεν οὖν εἰς λογισμὸν αὐτῶ ϖερὶ τῆ ὡ τῶ Φιλομηλίῳ μονάζοντος, ὃς ὑπὸ τῆ Βαρδάνου εἶπεν αὐτῶ τὰ συμβησόμθμα. ϗἄλλῃ οὖν αὐτῶ τὰ ϖρὸς χρείαν ϗατ' οἶκον ἀναθήματα. ϗκείνου τοίνυν ὡ τῶ μεταξὺ τελευτήσαντος, στωέβη αὐτ' αὐτῶ ἕτερον μοναχὸν Σαββάτιον λεγόμθμον, ὃς ϗαὶ τὰ τῆ ϖρόσθεν μοναχοῦ ῥήματα ἤκουσεν ἐπεισοδιώδης τῆ αὐτῶ ϗκιᾷῃ, ϗαὶ τῆ τῶν ἁγίων Εἰκόνων ϖροσκυνήσῃ ἀντικαθίστατο. Ιεσαγόμθμος δὲ τὰ ϖρὸς τῆ Βασιλέως ϗαλέντα, ἀποπέμπειν ϖροστοιεῖτο δῆθ' ὃ τὸν Βασιλέα ϖροσκυνοῦντας ἁγίας Εἰκόνας· ἀφ' ὧν ϗαὶ ϗαταῤῥέψας Κύριον τὸν αὐτῶ Βασιλείαν ὑπισχνεῖτο ϖροσηγόρευεν. Τοῦτοις Φρεναπατηθεὶς ὁ Βασιλεύς, μετακαλεῖται Θεόδοτον τὸν Καστιτηρᾶν, ὃς ὡς ϗαὶ ϖρὶν ἢ τῆς Βασιλείας ἀράξεσθαι τὸν Λέοντα, γυναικὸς ἔνδον πνεῦμα Πύθωνος ἐχούσης ἀκούσας ὅτι τῆς ἀγορᾶς ϖεριπατούσης ϗαὶ κραζούσης, ὡς ὁ τῶν Ανατολικῶν Στρατηγὸς μέλλῃ τ' τῆ Μιχαὴλ Βασιλείαν

δέχεσθαι· τὸν Λέοντα προσλαβόμενος ἄπει- A
σιν ἐν τῷ τοῦ ἁγίου Παύλου ναῷ ἐν τῷ Ορφανοτροφείῳ, καὶ συνθήκας πρὸς ἀλλήλους φυλακῆς ποιησάμενοι, διαρρεῖν πρὸς αὐτὸν, ὅτι μοι πρὸ ὀλίγου ἐκ θείας ὀπτασίας προέγνωσται, ὡς τῆς βασιλείας ταχὺ ἐπιτεύξῃ. τῷ τοίνυν δεῦρο τὸν Θεόδοτον μεταπεμψάμενος, δείκνυσι αὐτῷ τὰ ἀπεσταλμένα· ὃς τοῦ τοιούτου σκοπὸν ἁρπάσας, τῷ κακῷ κακὸν πλεονάζῃ, καὶ πρὸ μικροῦ μοναχοῦ τινὸ οἴκησιν κεκτημένου ἐν τοῖς Μαυριανοῦ, πείθει περὶ αὐτοῦ διεργεῖσθαι πρὸς δόξαν, ἕτερον αὐτὸν ἐπιφημίζων μέγαν Αντώνιον. ταῦτα τῷ Βασιλεῖ κατηγγέλθη, ἄπιστα πρὸς τὸν Μοναχὸν, καὶ πεπλασμένως ταῦτα φησὶν, Ὡς τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ τὸν Βασιλέα αὐτὸς καταστήσαι προσώπῳ ἑτέρῳ, ὃν ἐπαγγεῖλαι, καὶ τάχιον προελθεῖν τοῦ βίου ἐξάπιον σπουδάσομεν, εἰ μὴ Λέοντος τοῦ Ισαύρου τοιχοῖτο τῷ δόγματι. καὶ ὡς εἰ τοῦτο προφυλάξοι, οβ'. βασιλεύσειεν, καὶ παῖδας παίδων ἐπὶ θρόνου τῆς βασιλείας ἰδεῖν· καὶ τεσσαρακοστὸς τῶν Αποστόλων φανῆναι. εἰ δὲ μή, ταχέως μυρία δεινὰ καὶ ἀπώλειαν σπούδασον. τῆς δεῦρο C
νυκτὸς ἐπισάσης, ἀπῆλθε ὁ Βασιλεὺς μετὰ Καισαρέως πρὸς τὸν Μοναχὸν, καὶ αὐτοῦ προσπεσὼν ἀπορραπίζεται, ὡς προσεγνωκότος ὃ αὐτῷ προέκειτο, οὕτω λέγων, Μὴ δεῖν ἐν ἰδιωτικῇ καταστάσῃ Βασιλέα σε ὄντα, οὕτως ὑποκρίνεσθαι. δι' ὧνπερ καταπλαγεὶς ὁ Βασιλεὺς, ὑπειθῆ τοῦτῳ καθίσαται πρὸς τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων καθαίρεσιν· καὶ πρόθυμον ἐν αὐτῷ τὴν ἐν τῆς δυσσεβείας ἰὸν ἐχεμίσας καὶ μεμιὸς, ἤρξατο τῆς αἱρέσεως.

ιδ'. Συμμύστας ἐπιζητήσας, εὑρίσκει D
Ιωαννῆν τὸν λεγόμενον Γραμματικὸν, ἄλλον Ιαννοῦ μᾶλλον ἢ Σίμωνα, ὃς καὶ Υλιλᾶς ὠνομάζετο· ὅστις Εβραϊστὶ ἑρμηνεύεται προδρόμος καὶ συνεργὸς τοῦ Διαβόλου· ὁ δὲ υἱὸς Παγκρατίου σκιαστοῦ, καὶ ἐκ παιδόθεν δαίμονα εἶχε· διαβεβόητο δὲ, ἔπί τε λεγομεμνίαις καὶ αἰσχρουργίαις. οὗτος καὶ Κωνσταντῖνον πρεσβύτερον Τζαγδρίου, ὃς καὶ νομικὸς εἰς τὰ Φορακίου γέγονε· διὰ δὲ ἐγκλήματα φυγόντα ἐκ γηρόμιον μοναχὸν μετονομασθέντα Αντώνιον, μυθολόγον καὶ γελοιαστὴν καὶ αἰσχρὸς βιοῦντα· ὃς καὶ ἡγούμενος εἰς τὸ μετὰ τὸ Μητροπολιτῶν γε-

Symeon. Logoth. Annal.

ſuſciperet, eodem ſecum Leone aſſumpto, ad ſancti Pauli delubrum, quod in Orphanotrophio eſt, conceſſerat, dataque & accepta arcani tegendi fide, *Divina ſibi viſione monſtratum aſſeverat, fore, ut ille brevi Imperio potiretur.* Hunc ergo Leo Theodotum accerſens, quas a Monacho literas acceperat, oſtendit. Ille conſilii ejuſcemodi arrepto propoſito, malumque malo cumulans, alterius quoque commeminit Monachi, in Mauriani ædibus ſtationem habentis. Ab eo, inaudita patrari affirmat, & quæ omnem fidem excedant, alterum magnum Antonium præconio venditans atque celebrans. Rem ſic habere Leoni perſuadet; tumque ad Monachum veniens, malo hæc animo infit. *Inſequenti nocte Imperator vili habitu me ductore præſto futurus eſt: tu, ſi me audies, maledictis inceſſes, brevique moriturum denuntiabis, ni Leonis Iſauri doctrinam fidemque ſequatur; hoc ſi præſtiterit, annos duos ſupra ſeptuaginta potiturum Imperio, filioſque filiorum viſurum ſedentes ſuper ſolio: tertii-decimi demum Apoſtoli honore elatum iri. Sin autem ſecus ſe geſſerit, innumeris malis fore obnoxium, brevique Imperium cum vita amiſſurum.* Jam ergo noctis obſcuro Imperator Caſſitera comite ad Monachum profectus, ſtatim ab eo durius increpatur, tanquam ille fictum ejus animum fraudemque præſciverit. *Non ſic decebat*, inquit, *qui ſis Imperator, privati habitu perſonam ſimulare.* His Imperator ſtupore perculſus, in ſententiam abolendarum ſacrarum Imaginum, facilem ſe adduci permiſit; ſtatimque quod animo impietatis virus condebat, evomens furiiſque agitatus, hæreſis exordium duxit. Anonym. Not. 17.

IV. Symmyſtas vero ſibi quærens adjungere, Joannem dictum Grammaticum (quin alium magis Jannem aut Simonem) offendit, Hylzilam & ipſum nuncupatum; cujus Hebraica nominis interpretatio, diaboli præcurſor dicatur ac adjutor. Erat vero ille Pancratii ſciaſtæ (dicamus, nos, *pileorum artificis*) filius, quem a puero dæmon inceſſerat, ac cujus late rumor, divinationum ex pelvi nomine, turpitudinumque ac libidinum percrebuerat. Invenit & Conſtantinum Presbyterum ſutoris filium, qui & leges in Phoracii docuerat; ac crimen, in quod vocabatur, a ſe amoliens, ſibique Antonii nomen aſciſcens, Monachum induerat; homo fabulis atque ludicris ſtudens, vitamque turpem agens. Is, Monaſterii quod Metropolitarum vo- Leonis adjutores; Joannes Gram. Conſtantinus Preſbyt. qui & Antonius Sylæi Epiſcop.

cant factus Præpositus, etiam quos im- A perio regebat, Monachos, hæc ipsa docebat; ac postea, Deo sic permittente, Sylæi Episcopus factus est. Invenit & alios, qui ipsi idem sentirent.

Cometa. Inter hæc conspectus Cometa est, figura duorum splendentium orbium tanquam Lunæ, simul coeuntium, tumque in diversas figuras abeuntium; ut & in viri figuram trunco capite deinceps formarentur; cujusmodi etiam Michaele Curopalata Imperatore conspectum fidus. Ejus nonnulli præsagia exponentes, dixerunt, *Caput esse quod capite careat: nempe, præsignare Thomam, qui postea arrepta tyrannide, cum sociis ac conjuratis, Urbem aggressurus* B *erat.* Sed & tremendi terræmotus, luesque & siccitates ac inflammationes fuerunt per viri Deo exosi dies.

V. Eodem anno virum inclytum Nicephorum Patriarcham cum collegis Episcopis, coram Senatu accersit,

Vexata Leon. Imaginum causa. ac ait. *Plane, non vos latet, surrexisse quosdam qui dicant, Haud prorsus colendas esse Imagines.* Ad quem primus ait sanctus Nicephorus. *Sane honori habendæ sunt, ô Imperator, sacræ Sanctorum Imagines, ut quæ a principio, divino*

Imaginum in Ecclesia origo, a Christo & Apostolis. *nutu extiterint. Quod namque acceptum quondam in manibus sacrum linteum sibique vultui adhibendo, sua Christus effi-* C *gie, nulla viri opera, obsignavit, merito honori habeatur, ac dignum veneratione sit. Deinde, quas Apostoli suis ipsi manibus Imagines pinxerunt (ipsius nimirum Christi, ejusque Genitricis) & quæ etiamnum Romæ servatur picta Imago Trans-*

Imago Romæ Transf. *figurationis, per quam Christus cum Mose & Elia in Thabor eluxit; ac quam Petrus Princeps Apostolorum fieri præcepit. Sed & quod Lyddæ Orientis civitate miraculum extitit. Vetus enim venerabile*

S. Mariæ Imago Lyddæ. *Templum sanctæ Dei Genitricis nomine a Fidelibus excitatum est, in quo ejusdem Dei Genitricis picta Imago visitur. Templum hoc cum Judæi ut proprium sibi vendicare studerent, audiit, quæ Jeroso-* D *lymis versaretur, sancta Deipara, inque hæc verba respondit.* Clauso Templo, nemo ingrediatur; ac demum quadragesimo post die aperiatur. Ac quidem si nullum in Æde apparuerit signum, Judæorum juris esto. *Præstituto itaque die, Templo reserato, sanctæ Dei genitricis Effigiem vident; Christum, pueri specie, manibus & sinu complectentis. Mirandam sane omnique dignam veneratione divinissimoque decore Effigiem ac pulchritudinem pellucidis appictam tabulis, ipsam aperte conspicuam, totamque ex toto alte pervadentem. Ea conspecta Judæi, fuga se præripuerunt. Postea quoque*

νόμιμος, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὸν ταῦτα ἐξεπαίδευσεν. ὕστερον δὲ τῇ παραχώρησιν Θεοῦ, καὶ ἐπίσκοπος Συλαίου γέγονεν. εὗρε δὲ καὶ ἑτέρους τινὰς ὁμοφρονας αὐτῷ. ἐν τῷ μεταξὺ ἀστὴρ κομήτης ἐφάνη ἐν σχήματι δύο λαμπρῶν δίσκων σελιναίων, ἑνουμένων καὶ πάλιν διαιρουμένων εἰς διάφορα σχήματα, ὡς καὶ εἰς ἀκεφάλου διάπλασιν μόνος τυποῦσθαι· εἶτος καὶ ὅτε Μιχαὴλ Βασιλέως τοῦ Κουροπαλάτου ἐφάνη· ὃν τῶν τινὲς ἑρμηνευόμενοι ἔφασαν, Τὸν ἀκέφαλον τῇ κεφαλῇ, προδηλοῦσθαι τὸν μέλλοντα δυναστείας ὀπτάνεσθαι μετὰ ταῦτα Θωμᾶν, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ στασιαστάς. καὶ λιμοὶ καὶ σεισμοὶ φοβεροὶ καὶ λοιμοὶ καὶ αὐχμοὶ καὶ φλογώσεις γεγόνασι ὅτε τὰ ἡμέρας τοῦ θεσπεσίου.

ε'. Τῷ αὐτῷ ἔτει προσκαλεῖ Νικηφόρον ἀοίδιμον Πατριάρχην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ὁπισκόπους, ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, καὶ φησί. Ἴσμεν σαφῶς ὡς ἀνέσησάν τινες λέγοντες, Μὴ δεῖν προσκυνεῖσθαι τὰς εἰκόνας. πρὸς ὃν πρῶτος ὁ ἐν ἁγίοις Νικηφόρος φησί. Τιμητέαι, ὦ Βασιλεῦ, αἱ ἱεραὶ τῶν ἁγίων εἰκόνες εἰσὶν, ὡς ἐξ ἀρχῆς θείῳ νεύματι φανεῖσαι. καὶ γὰρ ἡ ἁγία ὀθόνη ἣν ποτε λαβὼν ὁ Χριστὸς ἐπέθετο ὅτι ὁ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ὁ εἶδος ἀχειροποιήτως ἐκμάξατο, τιμητέα καὶ σεβάσμιός ἐστι. ἔπειτα αἱ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἰδιόχειροι εἰκόνες· τοῦ τε αὐτοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς τούτου τεκούσης· ἥ τε ἐν Ρώμῃ μέχρι τοῦ νῦν τηρουμένη τῆς Μεταμορφώσεως· ἣν ἐνέφαινε ὁ Χριστὸς μετὰ Μωσέως καὶ Ηλίου ἐν Θαβώρ· ἥ ὡς παραδέδωκε Πέτρου τοῦ κορυφαίου γέγονεν. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τῇ Λύδδῃ πόλει τῆς Εὐρώπης ὁ νομάζομεν. σεβάσμιος γὰρ ναὸς ἀρχαῖος ἐστιν εἰς ὄνομα τῆς Θεοτόκου ὑπὸ πιστῶν ἀνεγηρμένος· ἐν ᾧ ἱστόρηται ἡ εἶδος τῆς Θεοτόκου· ὃν ἀντιποιούμενοι ὡς οἰκεῖον οἱ Ιουδαῖοι, ἡ Θεομήτωρ ἀκούσασα ἐν Ιερουσαλὴμ, οὕτως εἶπεν· Κεκλείσθω ὁ ναὸς, καὶ εἰσίτω μηδείς· καὶ τῇ μ'. ἡμέρᾳ ἀνοιγέσθω. καὶ εἰ μὲν οὖν ὀφθῇ σημεῖον ἐν αὐτῷ, ἔστω τῶν Ιουδαίων ὁ ναός. μὴ γοῦν τοῦτο προσμένειν ἀνοίξαντες, ὁρῶσι τὸ εἶδος τῆς Θεοτόκου τὸν Χριστὸν ὡς βρέφος ταῖς χερσὶ περιεχούσης· θαυμαστὸν ἅμα καὶ ἀγδεσμιώτατον καὶ προσφερέστατον εἶδος καὶ κάλλος, ἐν πλαξὶ διαυγέσι, καὶ ἐμφανὲς θεωρούμενον· καὶ ὅλον δι' ὅλου εἰς βάθος κεχωρηκός· ὅπερ ἰδόντες Ιουδαῖοι, ἔφυγον· μὴ * ταῦτα πολ-

* τ' αὐτά.

λοὶ Ιουδαῖοι καὶ Ελλῆνες ἀποξέσαι τοῦτο πειραθέντες, ἠσχήσθη· μόνῃ δὲ ὡσαύτως ἄχρι τοῦ νῦν ἡ ἀχειροποίητος ὅπῃ τῆς πλακὸς μορφὴ εἰς δόξαν Θεοῦ. τοιοῦτος καὶ ἡ τῆς Αἱμορρόους εἰκών, ἀφ' ἧς βοτάνης πρὸς παντὸς ἰωμένη ἐν Πανεάδι καὶ πάσῃ τῇ γῇ.

ς'. Μετὰ τοῦτον ὁ ἱερὸς Εὐθύμιος Μητροπολίτης Σαρδέων παῤῥησιασάμενος, ἀπεκόμισε τὸν ἀληθέστερον. Θεόδωρος δὲ ὁ τοῦ Στουδίου ἡγούμενος ἔφη, Μὴ προδῷς, Βασιλεῦ, καταστασιν ἐκκλησιαστικήν. Σοὶ μὲν γὰρ ἡ τῆς πολιτείας κατάστασις καὶ ἡ τοῦ στρατοπέδου ἐπιτέτραπται· τῷ δὲ ἐκκλησίαν ἄφες. ὁ δὲ τύραννος ὑπερζέσας τῷ θυμῷ, πάντας μὲν ὕβρεων ἀπήλασεν· καὶ τὸν μὲν Πατριάρχην Νικηφόρον ἐξώρισε καὶ τὸν Θεόδωρον· ὅτε καὶ λέγεται ὅπως τοῦ Πατριάρχου Νικηφόρου ἐν ἐξορίᾳ προπεμπομένου, παῤῥῶσαν ἰδεῖν Θεοφάνην τὸν τῆς Σιγριανῆς λεγόμενον, καὶ τῆς μονῆς τοῦ Μεγάλου Αγροῦ προεστῶτα, προσορατικοῖς ὀφθαλμοῖς, θυμιάματά τε καῦσαι καὶ μετ' εὐχῆς ἀποπέμψαι, ταῖς χερσὶ ἀείροντα, καὶ τῷ Θεῷ τοῦτον προδιδόντα, καὶ τὸν ἀσπασμὸν ἐπιτείνοντα· καὶ τινος ἐρωμένου αἰτήσαι, εἰπεῖν, Οτι ἰδοὺ διέρχεται ἐν ἐξορίᾳ ὁ μέγας Ομολογητὴς Νικηφόρος ὁ Πατριάρχης, ὑπὲρ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἀγωνιζόμενος. Τὸν δὲ ἱερὸν Εὐθύμιον, ἅτε δὴ τὸν ἔλεγχον τῆς αἱρέσεως ἀποτομώτερον ἐκφωνήσαντα, ταῖς σιαγόσι τοῖς ῥαπίσμασι καταθλᾶν, καὶ τοῖς μώτοις τὸν ναστὸν καταξαίνειν ποσοῦσιν, ὡς ἐν αὐταῖς τὴν ἐκπνοὴν ποιῆσαι. τούτων ἡνυσμένων Θεόδοτον τὸν Κασσιτηρᾶν Πατριάρχην χειροτονεῖ· ἄλαλον καὶ ὑδρωπικὸν καὶ ἰχθύων ἀφωνότερον· καὶ διωγμὸν ἀσπονδον κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἀναῤῥιπίζει φανερῶς, τοῖς συμμύσταις αὐτοῦ καταπιστεύων, τρία ὑποθέσεις αὐτῷ ποιῆσαι· Τὴν ὀρθόδοξον ἡμῶν πίστιν τοῦ Χριστιανοὺς τοῦ θείων εἰκόνων τοῦ καθαίρεσιν, καὶ τοὺς εὐσεβοῦντας τοῦ δίωξιν καὶ πρῶτον μὲν καθαιρεῖ πάσης ἱερᾶς τοῦ ἐκκλησιῶν ἀναστήλωσιν· κἀντεῦθεν τοὺς εὐσεβοῦντας ἔχοντας εἰκόνα Χριστοῦ ἢ τῶν ἁγίων, δεινοῖς ὑμωρείαις καὶ θανάτῳ κατεδίκασεν· πολλοὺς δὲ τοῦ ἐν δόξῃ καὶ περιφανεῖ· ἀλλὰ μὴν καὶ μεγαρικὴ ἀπείρους, πεφόνευκεν.

ζ'. Επεὶ δὲ Μιχαὴλ τὸν ἐξ Αμωρίου, οὗ* τὸν παῖδα ἐκ τῆς πνευματικῆς κολυμβήθρας ὑποδεξάμενος, Πατρίκιον καὶ Εκκουβίτον ἐποίησεν· αὐτὸς δὲ τῇ πολυμηχανίᾳ τῆς γλώττης τὸ Λέοντα

* Alii τὸν υἱόν. filium.

A multos Judæos Græcosque conatos abradere, frustrato eorum conatu illæsa, abs se abdicavit: manetque hactenus eodem se modo habens ad Dei gloriam in tabella, nullis hominum manibus efficta forma. Præterea quoque, Mulieris sanguine fluentis Imago, herbæ adminiculo omnem Paneade, ac toto orbe ægritudinem sanans. Hæmorrhoïssa.

VI. Secundo a Patriarcha ordine vir sacer Euthymius Sardorum Metropolita, libera & ipse confessione atque sermone, scelesto os occlusit. Theodorus vero Studii Præpositus, *Noli, Imperator*, inquit, *Ecclesiæ statum convellere. Nam tibi quidem ac tuis curis Reip. status, exercitusque procuratio credita est: B verum Ecclesiam, ipsam sibi relinque.* His, nimio furore concitus Tyrannus, a se omnes indigne habitos expulit: ac quidem Nicephorum Patriarcham & Theodorum exilio relegavit: quando etiam ferunt, Nicephorum Patriarcham in exilium proficiscentem, Theophanem Sigrianum nuncupatum, Magni Agri (sic dicti Monasterii) Præpositum, prospiciendi vim habentibus oculis procul aspexisse, suffitusque accendisse; atque precibus votisque, sublatis in cœlum manibus, eum prosecutum esse, Deo nimirum commendando, amplexusque atque salutes dirigendo. Ac quodam quærente causam, C dixisse Theophanem; *Idcirco hæc facitare, quod magnus Confessor Nicephorus Patriarcha, pro sanctis Imaginibus agonem desudans, viam transiens in exilium proficisceretur.* Sanctum autem Euthymium, quod austerius liberiorique voce hæresim coarguisset, colaphis pugnisque effractis malis, diris adeo verberibus dorso cædit, ut in eis animum exhalarit. His ita peractis, Theodotum Cassiteram Patriarcham præficit; mutum hominem & pisce elinguiorem; palamque adversus Ecclesiam, implacabilem excitat persecutionem, eorum, quos symmystas sibi adhibuerat, consiliis cedens. Hæc illorum tria documenta; *Orthodoxam Christianorum fidem negaret; divinas Imagines everteret; pios ac orthodoxos persecutione vexaret.* Ac primum D quidem ubique in Ecclesiis erectas demolitur Imagines: tum qui domi, Christi Sanctorumve ullam Imaginem habere deprehensi essent, diris suppliciis ac morte damnavit: complures denique viros illustres ac claros (sed & Monachorum innumeram turbam) nece sustulit.

Euthymii Episc. confessio.

Theodori Studitæ.

Nicephorus & Theodorus, exules.

Theophanis Sigriani salutatio.

Euthymius verberibus mactatus.

Theodotus Patriarcha.

Imagines publice privatimque abolitæ.

Martyres plurimi.

VII. Quod autem Michaelem Amorio ortum, cujus filiam ex spiritali piscina Leo adoptaverat, Patricii dignitate ornarat, & Excubitorem præfecerat; isque audaciore ac procaci lingua, Leoni,

Michael linguæ pruritu majestatis reus.

uti ſacrarum Imaginum everſori expro- A
brabat, ejuſque uxorem inceſtis nuptiis
commiſcendam fore dictitabat; moliri
eum tyrannidem arbitratus, ad Palatii
Thermas, quas Pithecium vocant, vin-
ctum paloque alligatum, in fornacem
igni exurendum injici mandat; reiq; jam
procinctu Imperator ſpectator futurus,
adſtabat. Enimvero Theodoſia Auguſta
lacrymis ſupplex, ab ea virum liberat
carnificina. Juſſus itaq; a Leone interim
dimitti reus, cujus hæc ad uxorem ver-
ba; *Tu quidem, Mulier, animam meam a*
futuro hodie liberaſti judicio; fortean vero
etiam brevi vita privabis; ipſaque adeo ac
Leonis Imp. necis oraculum. *liberi, quid ſit eventurum videbis.* Nove-
rat enim ex quodam Sibyllinorum Ora- B
culorum libro, quo illi tempore, ut nece
tolleretur, fatis indictum eſſet. Nempe
illo expreſſa erat figura ejuſmodi. Leo-
nis figuram ex integro referebat. Capiti
litera X. inſcripta erat; à tergo vero li-
tera Φ. mediæ beſtiæ ad ipſa ilia, impa-
ctus cruentus enſis hærebat. Hac Impe-
rator Stephano cognomento Capitoli-
ges oſtenſa, ex eo ſciſcitabatur, quid hæc
ſibi vellent. Cui ille, *Sine, Domine, ut*
nec oculis figuram uſurpem. Is enimvero
nihil acquievit. Tunc igitur Stepha-
nus ſecum ipſe reputans, Imperatori
inſit, *Leo iſte, in Imperii ſignum poſitus*
eſt; ac inter literam X. *&* Φ. *malum ali-* C
quod illi imminet. Tum Imperator,
Quid vero ſibi volunt X. *&* Φ? Ait ille,
Inter Chriſti Natalem, & τῶν φώτων
diem (Epiphaniorum ſcilicet atque Lumi-
num.) Sed & quod Patricio Bardane
referente, a Philomelio Monacho di-
ctum acceperat: ex eo item quod præ-
textam ille induerat, ejuſque extre-
mam veſtis oram calcaverat, tum, cum
Imperio potiturus ipſe Regiam intra-
S. Mariæ in viſione in Leonem expoſtulatio. bat. Ad hæc vero etiam, matris viſio
terrore implebat. Ipſa quidem quo
tempore contigit nullius illi frugis ha-
bita eſt; nunc vero etiam gravius mor-
dens animum ac diſtorquens, incum- D
bebat. Nam cum illa ad divinam cre-
brius Blachernenſem Ædem ſeſe con-
ferret, piiſque votis jugiter eam fre-
quentaret, apparuit ei Puella, multo
candidatorum ſatellitio ſtipata: Ædes
ipſa, cruore inundabat. Tum Puella,
uni aſtantium imperare, *Impleta cruore*
olla, Imperatoris matri ut propinaret.
Excuſante illa, longoſque obtendente annos, per quos nec carnes, nec eorum aliquid, quibus ſanguis concretus eſt, deguſtaſſet; idcirco neque olla hac illi opus eſſe; contra reſpondere Puella cum ira, *Ecquid vero filius tuus non ceſſat multis me cruoribus implere, meum-*

ὠνείδιζεν ὡς καθαιρετὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων, καὶ τὴν γαμετὴν αὐτοῦ " δυσίοις γάμοις ἐμ- 6
μιγλῶσαι, ὑπολαβὼν αὐτὸν δυσπαράδεκτον μελε-
τᾶν, εἰς ὃ τὸ παλατίου λουτρὸν Πιθήκειον
δεσμῷ· κἀντεῦθέν τε προσδεθῆναι κελεύει, καὶ
τῷ καμινάριῳ πυρὶ προσδοθῆναι δύαλιμα·
οὗ προβεβαθέντος, ὁ Βασιλεὺς εἰσήκει θεω-
ρῶν τοῦτον. ἡ δὲ βασίλισσα Θεοδοσία δάκρυσιν
ἱκετεύσασα, τῆς μιαιφονίας ἐλυτρώσατο, καὶ
ὁ Βασιλεὺς τὸν ὑποζύγιον ἑαυτῶν προσέ-
παιξεν. πρὸς δὲ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα εἶπεν,
Ὦ γύναι, τὴν μὲν ἐμὴν ψυχὴν τῆς ἐχθ-
θες σήμερον δίκης ἀπήλλαξας· ἴσως μὲν καὶ
τῆς ζωῆς σεωτόμως στερήσῃς· σὺ δὲ, καὶ τὰ
τέκνα ἡμῶν θάσῃ ὃ ἀποβησόμενον. ἰδοὺ γὰρ 7
αὐτοῦ ἔκ τινος " συμβουλικῆς * βίβλου, ὁ δυαι- * Συβιλλια-
ρέσιμος χρόνος μεμυημένος. Εἶχε γὰρ γρα- κῆς contin. Var.
φὴν τοιαύτην· Λέοντος εἰκόνα θηρίου ὁλό-
κληρον· ἐν μὲν τῇ κεφαλῇ ἔχουσαν Χ γράμ-
μα· ἐν δὲ τοῖς ὄπισθεν, Φ. καὶ μέσον τοῦ θη-
ρίου προς αὐτὴν τὴν ψοάν, ξίφος, ἥλιον
ἀπάντων ἐμπεπηγμένον καὶ ἠμαγμένον· ἰδοὺ
ὑποδείξας Στεφάνῳ, ᾧ ἐπίκλην Καπετωλί-
γης, ἔφη πρὸς αὐτὸν, Τί δηλοῖ τοῦτο. ὁ δὲ
ἔφη, Ἄφες, δέσποτα, μὴ ἴδω καὶ τὴν γρα-
φήν. ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο. συλλογισάμενος οὖν
ὁ Στέφανος, Λέγει ὁ Βασιλεύς· Οὗτος ὁ Λέων,
εἰς πρόσωπον τῆς βασιλείας κεῖται· καὶ μέσον
τοῦ Χ γράμματα καὶ τὸ Φ κακόν τι συμβαίνει
αὐτῷ. καὶ ὁ Βασιλεύς, Τί ἐστι τὸ Φ καὶ τὸ Χ.
ὁ δὲ φησι, Μέσον τῆς Χριστοῦ γεννήσεως καὶ τῶν
φώτων. ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ῥηθεῖσι αὐτῷ περὶ
τοῦ πατρικίου Βαρδάνιου παρὰ τοῦ ἐν τῷ Φι-
λομηλίῳ μοναζόντος· καὶ ἐν τῇ ἀμφιάσεως
καὶ ὑποδάσεως τῶν ἐσθήτων, ὅτε πρὸς τὰ βα-
σίλεια εἰς τὸν ἑρκλὸν εἰσήρχετο. προσέτι
δὲ καὶ ἡ τῆς μητρὸς ὄψις, ἐπλήρου φόβου αὐ-
τόν· ἥτις μὲν λεχθεῖσα εἰς ὄσιν οὕτω λε-
λόγιστο· τὰ νῦν δὲ, καὶ σφόδρα δάκνουσα ἐπέ-
κειτο τὴν ψυχήν. ἐφαίνη γὰρ αὐτῇ, ἐν τῷ ἐν
Βλαχέρναις θεῖον ναὸν προσφοιτῶσης ἀεὶ, χόρη
ὑπὸ πολλῶν λευκιμένων ἀδιστοιχοῦσα· καὶ ὁ ναὸς ἅπας αἵματι πλήρης. ταύτην οὖν
τὴν χόρην εἰπεῖν υἱῷ τῶν πρώτων, χύ-
σαι πληρώσασθαι αἵματι ὑποδοῦναι τῇ μη-
τρὶ τοῦ Λέοντος πιεῖν. αὐτῆς δὲ * πολλὰ ἐτῶν * πλειστ.
προβαλλομένης δι' ἃς μήτε κρεῶν μήτε ζωμοῦ
τῶν ἐναίμων γεύσασθαι, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ
ταύτης χρῆσθαι τῇ χύτρᾳ. Καὶ πῶς, ἀντέφη ἡ κόρη αὐτῇ θυμοῦ, ὁ σὸς υἱὸς οὐ
παύεται ἐμὲ πολλῶν αἱμάτων πληροῦν, καὶ

τῶν τὸν ἐμὸν Υἱὸν προσορίζων καὶ Θεόν. πολ- A
λὰ τὲ ἔκλοτε ἐλιτάμβε τὸν ἑαυτῆς υἱόν, τῆς τῶν
Εἰκονοκαυστῶν αἱρέσεως ἀπέχεσθαι, τῷ ὄψει αὐ-
τῷ ἐκπεταννύσα. ἄλλη δὲ ὄψις τῶν ἐνυ-
μάτου νυκτερινὴ, τῆς προφάτης οὐδὲν ἔλαττον. τὸ
γὰρ ἀοίδιμου Ταρασίου τοῦ Πατριάρχου πάλαι
τὸν βίον μετηλλαχότος, ἤκουσε τῶν Μιχαὴλ
τινὰ ἐξ ὀνόματος καλέσαι, καὶ ἐπιπηδέσαντα,
ἐπιπλῆξαι Λέοντα χαλεπὸν, καὶ εἰς χρημνοὺ
ὠθῆσαι ἄβυσσον ἔχοντα.

η'. Ἀπὸ δὲ τῆς ἡμέρας τοῦ ἀθέου Λέοντος ἦλ-
θον οἱ Βούλγαροι μηδενὸς αὐτοῖς ὑπαντῶντος ἢ κω-
λύοντος ἕως τῆς πόρτης· καὶ ποιήσας ὁ Κροῦμος B
θυσίαν κατὰ ἔθος αὐτοῦ ἔξωθεν τῆς Χρυσῆς πόρ-
της, ἔθυσε ἀνθρώπους καὶ κτηνῶν πολλά· καὶ εἰς
τὸν αἰγιαλὸν τῆς θαλάσσης βρέξας τοὺς πόδας αὐ-
τοῦ καὶ ἀπεκλυσάμενος, καὶ ῥάντισας τὸν λαὸν αὐτοῦ
καὶ εὐφημισθεὶς ὑπ' αὐτῶν, διῆλθε μέσον τῶν πα-
λακίδων αὐτοῦ προσκυνηθεὶς ὑπ' αὐτῶν καὶ δοξα-
σθείς. καὶ ταῦτα θεωρούντων ἐκ τοῦ τείχους πάν-
των, καὶ μηδενὸς τολμῶντος κωλῦσαι αὐτὸν, ἢ ἀπο-
λύσαι βέλος κατ' αὐτοῦ. καὶ ποιήσας πάντα τὰ
ὑπηγμένα αὐτῷ καὶ ἃ αὐτὸς ἐβούλετο, ἀπεκύ-
κλωσεν τὴν πόλιν, καὶ ἔβαλεν χάρακα ἐπ' αὐτῆς·
καὶ ποιήσας ἡμέρας τινὰς καὶ σφαδάσας τὰ ἔξωθεν
τῆς πόλεως, ἤρξατο ζητεῖν πάντα χρυσίου καὶ ἰμα- C
τισμοῦ ἀριθμὸν πολύν· καὶ κορασία ἐπίλεκτα
ποσότητα τινά. καὶ δὴ ποιήσας ὁ Λέων βουλὴν μετὰ
τῶν ἀρχόντων, ἐδήλωσε τὸν Κροῦμον, Ὅτι ἐλθὲ
ἕως τοῦ αἰγιαλοῦ μετ' ὀλίγων τινῶν μὴ ὑπαφερ-
μένων ὅπλα, καὶ ἡμεῖς ἐξερχόμεθα σὺν τοῖς
θαλάσσης ἄοπλοι μετὰ χειρανδίου, καὶ συλλαλοῦ-
μεν· καὶ ἅπερ ἐὰν ἐπήσῃ, πάντα ποιοῦμεν. καὶ ταῦτα
δηλαδὴ λαλήσαντες, δηλ. τῆς νυκτὸς ἐξαγαγόντες
τινὰς ἐνωπλισμένους τρεῖς ἄνδρας, κατέκρυψαν
αὐτοὺς ἐν δοματίοις τοῖ τῶν Γάλλων ἔξωθεν
τῆς πόρτης τῶν Βλαχερνῶν· δώσαντες αὐτοῖς
σύσσημον, Ὅτι διαλεγομένων ἡμῶν μετὰ τοῦ Κρού-
μου, σημεῖόν τινα ἔχειν ποιῆσαι, ὅπερ θεασά- D
μενοι, ἐξέλθατε, καὶ ἀποκτείνατε αὐτόν. καὶ τῇ
ἐπαύριον ὄντων τῶν Βουλγάρων ἐπὶ τὸ μέρος
τῶν ἁγίων Ἀναργύρων ἔξωθεν τῆς πόλεως, κα-
τῆλθεν ὁ Κροῦμος ἐπὶ τῷ θαλάσσῃ καὶ τῷ
στενωπῷ μετ' ἄλλων τριῶν· τοῦ Λογοθέτου
αὐτοῦ, καὶ Κωνσταντῖνου τοῦ λεγομένου τοῦ Πατ-
ζικοῦ Φυγόντος εἰς Βουλγαρίαν πρὸ πολλῶν
ἐτῶν, ἔχοντα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὄντα ἐξ ἀδελ-
φῆς τοῦ Κρούμου· οἵ τινες τέσσαρες ἐξελθόντες
ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῶν ἄοπλοι, κατῆλθον ἕως τῆς
θαλάσσης καὶ στενωπῷ μὴ γινώσκοντες ὃ ἔνε-
δρον αὐτῶν. λοιπὸν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως

que hunc Filium ac Deum ad iracundiam provocare? Quo ex tempore etiam atque etiam filium rogabat, ut se ab eorum, qui sacras Imagines flammis traderent ac abolerent, hæresi abstineret, hanc lugubriter visionem deplorans. Sed & alia visio nocturna, nihil priore minorem terrorem injiciebat. Inclytæ enim memoriæ Tarasium Patriarcham pridem vivis exemptum, audivit Michaelem quendam ex nomine vocare; illumque irruentem, lethalem Leoni plagam incussisse, atque in præcipitium, subjecta immensa voragine, impulisse. A Tarasio injuncta ejus occisio.

VIII. Impii Leonis diebus, eoque Imperii sceptra moderante, Bulgari, nemine occurrente, atque eos aditu prohibente, ad Urbis usque portam venerunt; Crumusque more gentis sacrificio extra portam Chrysem instructo, homines ac pecora plura immolavit: tinctisque ad maris littus pedibus ac aqua lotus, lustratoque exercitu, fastis suorum vocibus ominibusque acceptus, per medium pellicum gregem, iis venerationis ergo procumbentibus ac laudantibus, processit. Hæcque adeo cunctis e muro spectantibus, ac cum nemo obniti auderet, vel in eum jaculum mittere. Cunctis itaque ex libito illi atque animo expletis, Urbem obsidione cingit, ac vallum mittit. Producta dies aliquot obsidio, cunctisque ruri, Urbisque pomeriis direptis, auri pensum annuum, vestiumque ingentem copiam, ac puellarum lectarum certum numerum exposcere cœpit. Quare Leo, consilio cum proceribus habito, Crumo significat, *Cum paucis quibusdam inermibus ad maris littus procedat; ipsos pariter inermes navi accessuros, collatoque mutuum sermone, quicquid ille petierat, id se præstituros.* Hæc cum ita significassent, tres quosdam armatos noctu educentes, in Gallæ ædibus ad Blachernarum portam ex insidiis collocarunt; data tessera, *Ut interim confecto cum Crumo sermone, aliquod signum ederent, quo conspecto, ex insidiis egressi in Crumum impetum darent.* Postero die, Bulgaris ad Ædem sanctorum Anargyrorum extra civitatis portam confidentibus, Crumus ex condicto cum aliis tribus (ejus scilicet Logotheta, & Constantino Patzici nuncupato, qui ante annos plures in Bulgariam fugerat, ac quem ille filium ex Crumi sorore sustulerat) ad mare descendit. Hi quatuor, a reliquo inermes abjuncti exercitu cum aliis tribus, ad mare usque, uti constitutum erat (quos laterent insidiæ) venere. Egressi pariter ex Urbe Crumi Bulgarica expeditio. Structæ Crumo insidiæ.

lintre vecti, qui cum Crumo sermonem collaturi erant; acceptaque fide, ex navicula exiere. Crumus equo desiliens, humi resedit; equum cella frænisque instructum tenebat filius Constantini. Interea iis sermonem miscentibus, unus quis ex Urbe signum dedit; Exabules scilicet, quà manu caput aperuit. Animadvertit Crumus, reique indicio offensus, resiliit; jamque parato equo a sociis evectus, illo insedit. Tum populus e muro clamare, *Vicit Crux*; ac Crumus fugam arripuit. Egressi ex ædibus, qui armati latebant, retro insecuti sunt; missisque spiculis, cum se eum vulnerasse putarent, ille ad suos incolumis evasit. Alii tres capti sunt, ab iis, qui in lintre erant. Ex iis Logotheta statim jugulatus; Constantinus ejusque filius vivi capti sunt.

Cassæ Græcorum insidiæ.

IX. Jam itaque his ita gestis, furore accensus Crumus, omnia loca in crastinum igni ferroque suos vastare præcepit. Cœptoque incendio, Ecclesias omnes trans Urbis portum (magnas sane ac superbo opere, quas Irene, & Nicephorus atque Michael instauraverant) Monasteria item & Palatia ædesque alias ac suburbana, igni devastarunt. Ad sanctum Mamantem pariter progressi, his, quæ ibi sunt, Palatiis, Regiisque ac Sacris cubiculis, ignem subjecerunt, ac columnas confregerunt. Plumbi moles, Circique ambitum ornantes statuas, sustulerunt. Captivos omnes jugularunt; similiter quoque pecora peremerunt. Hinc Steni littora superioremque oram peragrantes, navalia omnia succenderunt, ingentique potiti præda abierunt: dextraque Civitatis parte occupata ad Orientem, quæ sunt extra Chrysem portam ad Rigium usque combusserunt. Athyra cum venissent, quod illic est oppidum, rari quoque operis pontem, ipsumque longe firmissimum, everterunt. Selybriam profecti, ejus loci oppidum solo æquaverunt, Ecclesiasque & domos incenderunt. Exinde Daonem oppidum demoliti; Heracleam cum venissent, nec civitatem ingredi potuissent, domos omnes ad littus positas, & quæ Urbi circumvicina sunt prædia locaque combusserunt. Postea Rhædestum venientes, hoc quoque oppidum demoliti, cunctas in eo ædes ac Ecclesias incenderunt, multamque ibi hominum turbam sustulerunt. Panium cum venissent, oppidum munitum invenerunt, ingentique tutum præsidio militum: frustraque ejus tentatis mœniis, suburbanis omnibus igni ferroque vastatis,

Ingens vastitas & incendia, harum ultione.

ἐξῆλθον μ᾽ χελανδίου βουλόμ᾽οι συλλαλῆσαι μ᾽ τ Κρούμου· κὴ λαβόντες λόγον ἐξῆλθον τ καβαλίου· κ᾽ ἀποκαβαλικεύσας ὁ Κροῦμος, ἐκάθησεν· ὁπὶ τ ἐδάφους, κ᾽ τ ἵππον αὐτ᾽ ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου ἐφύλαττεν κ᾽ χαλινωμέν᾽ον ἐκράτει· κ᾽ διῃρεμένων αὐτῶν, ἐποίησεν ὁ εἷς τ ἐκ τ πόλεως τὸ σημεῖον· ὃς ἦν, Ἐξαβούλης, τῇ χειρὶ τ κεφαλὴν ἀποσκεπάσας· ἐνιδὼν ὁ Κροῦμος κ᾽ σκυμβαλισθεὶς, ἀνεπήδησεν κ᾽ ἔχων ἕτοιμον τ ἵππον, σκώσαντες αὐτὸν οἱ μετ᾽ αὐτ᾽, ἐκαβαλίκευσεν. κ᾽ ἀνέκραξεν ὁ λαὸς ἀπὸ τ τειχῶν, Ο ἐνίκησεν. κ᾽ αὐτὸς ἤρξατο φεύγειν. καὶ ἐξελθόντες οἱ ἐνωπλισμένοι ἐκ τ δωμάτων, κατεδίωξαν ὀπίσω τ Κρούμου, κ᾽ ἀπολύσαντες αὐτῶν τὰ βέλη, ὡς ᾠήθησαν ὅτι ἐπλήγωσαν αὐτὸν, αὐτὸς δὲ μονόπους ἔφυγεν εἰς τ λαὸν αὐτ᾽. οἱ δὲ ἄλλοι τρεῖς ὑπιάσθησαν ὑπὸ τῶν ὄντων ἐκ τῶ χελανδίου. καὶ ὁ μ᾽ λογοθέτης παραυτὰ ἐσφάγη· Κωνσταντῖνος δὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτ᾽ ζῶντες ὑπιάσθησαν.

θ᾽. Λοιπὸν εἰς τούτων γνομένων ὁ Κροῦμος, ἐκέλευσε τῇ ἑπαύριον ἐμπυρίσαι κ᾽ καταστρέψαι πάντα τοῖχον· κ᾽ ἀρξάμενοι ἐμπυρίζειν, κατέκαυσε πάσας τὰς ἐκκλησίας τὰς ἀντίπεραν τ πόλεως, μεγάλας οὔσας, ἃς διεκόψισαν Εἰρήνη κ᾽ Νικηφόρος κ᾽ Μιχαὴλ· ὁμοίως κ᾽ τὰ μοναστήρια, κ᾽ τὰ παλάτια κ᾽ τοὺς οἴκους, κ᾽ τὰ προάστεια. κ᾽ ἐλθόντες εἰς τ ἅγιον Μάμαντα, ἐνεπύρισαν τὰ ἐκεῖσε παλάτια, κ᾽ τοὺς βασιλικοὺς κοιτῶνας, τοὺς κίονας κατέκλασαν· τοὺς μολίβδους ἐπῆραν· κ᾽ τὰ ζωδία τ Ἱπποδρομίου· τὰ πᾶσαν τ αἰχμαλωσίαν κατέσφαξαν· ὁμοίως τὰ κτήνη. τὰ διῆλθον τ παραλαλασσίαν τ Στενοῦ τ τ ἄνω, πάντα τὰ ἐμπόρια κατέκαυσαν· κ᾽ ἅρπαντες σκύλα πολλὰ ᾤχοντο· κ᾽ πάσαντες τὸ δεξιὸν μέρος τ πόλεως ἀπὸ διαπολῆς, κατέκαυσαν τὰ ἔξωθεν τ Χρυσῆς πόρτης ἕως τ Ῥηγίου· κ᾽ ἐλθόντες εἰς τ Ἀθύρα, κατέστρεψαν τὸ ὀκτάστεγον τ γέφυραν παράξενον ὄντα, τὸ πάνυ ὀχυρωτάτην· κ᾽ ἐλθόντες εἰς Σηλυβρίαν, κατέστρεψαν τὸ αὐτόθι κάστρον ἕως τ ἐδάφους, κ᾽ τὰς ἐκκλησίας τοὺς οἴκους ἐνεπύρισαν. κ᾽ μ᾽ τοῦτο, τὸ Δαώνιον κάστρον ἐπαράξαντες κατέστρεψαν· τ ἐλθόντες εἰς τ πόλιν Ἡρακλείας, μὴ δυνάμενοι εἰς αὐτὴν ἐλθεῖν, ἐνεπύρισαν πάντα τὰ οἰκήματα τὰ ὄντα εἰς τ λιμένα, τὰ τειχίζ τ αὐτῆς πόλεως. τ μ᾽ τοῦτο, ἐλθόντες εἰς Ῥαιδεστόν, κατέστρεψαν κ᾽ τοῦτο τὸ κάστρον, ἐμπυρίσαντες πάντα τὰ ἐν αὐτῷ οἰκήματα, κ᾽ τὰς ἐκκλησίας· τ καταφάξαντες αὐτόθι λαὸν πολύν. κὴ ἐλθόντες εἰς τὸ Πάνιον κάστρον, εὗρον αὐτὸ ἠσφαλισμένον, ἔχοντα λαὸν πολύν· κ᾽ μηδὲν ἰσχύσαντες εἰς αὐτὸ, τὰ ἔξω πάντα ἐμπυρίσαντες κ᾽ καταστρέψαντες,

αὖθις

ἀπῆλθον εἰς τὸν Ἀσπρον, κἀστρον ὃν καὶ αὐτὸ καὶ κατατρέψαντες καὶ τοῦτο καὶ ἐμπυρίσαντες, καὶ ἕτερα πλεῖστα κάστρα, κατῆλθον ἐκεῖθεν δι' ἡμερῶν δέκα, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰ ὄρη τοῦ Γαΐου· καὶ εὑρόντες ἐκεῖσε λαὸν πολὺν κρυπτόμενον, καὶ φειδὸν πᾶσαν τὰ κτήνη τῆς Θράκης, κατεσφαγὲν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τὰ κτήνη ὄντα εἰς πλῆθος αἰχμαλωτεύσαντες, ἀπῆγαγον εἰς Βουλγαρίαν, καὶ γυναικόπαιδα πολλά. καὶ λοιπὸν ἀπῆλθον καὶ εἰς τὸ Ἑξαμίλιον, καὶ κατῆλθον ἕως * Ἀβύδου· καὶ ἀνέκαμψαν [11] ὀπίσω τὸν Ἕβρον καὶ τὴν ἀνω, καὶ πᾶσαν τὰ κάστρα κατέστρεψαν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου ἕως τῆς Ἀδριανουπόλεως· καὶ εὑρόντες τὴν Ἀδριανούπολιν κεκαταυλισμένην, προσκάθισαν. καὶ ποιήσαντες ἡμέρας πολλὰς καὶ μηδὲν ἰσχύσαντες ἀπὸ τῆς προσκαθίσεως, σήσαντες μαγγανικὰ ἐπολέμουν τὸ κάστρον· καὶ δὴ στενωθέντες, μὴ ἔχοντες βοήθειαν ποθὲν, καὶ ἀποθνήσκοντες τῷ λιμῷ, παρέδωκαν ἑαυτούς. καὶ λαβόντες οἱ Βούλγαροι πᾶσαν αἰχμαλωσίαν πᾶσαν εἰς πλῆθος οὖσαν ἀναρίθμητον, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν, μετῴκισαν αὐτοὺς εἰς [12] Βουλγαρίαν [13] ἐκεῖθεν τοῦ Ἴστρου ποταμοῦ. καὶ ταῦτα γενόμενα, ὁ Λέων τῆς πόλεως οὐκ ἐξῆλθεν· ἀλλ' ἐκράτει τῆς βασιλείας τυραννικῶς. καὶ λοιπὸν [14] φθασάντων τὴν ἑορτὴν, ἔστεψεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ μικρὸν ὄντα καὶ ἐπονομαζόμενον Σαμβατίου, ἐβόησαν, λέγοντες ὅτι Κωνσταντῖνος ἐκλήθη· καὶ συναθροίσαντες τὸν πεισθέντα λαὸν ἐκ τῶν διαφόρων πόλεων, ἐδόθησαν αὐτοῖς, ποιήσας αὐτοῖς εὐφημῆσαι Λέοντα καὶ Κωνσταντῖνον, μιμούμενος τοὺς πρώην Βασιλεύσαντας Λέοντα καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς Ἰσαύρους· ὧν καὶ τὴν αἵρεσιν ἀνενεώσατο, βουλόμενος ζῆσαι ἔτη πολλά, ὡς καὶ αὐτοὶ, καὶ ἡνέσθαι πρείφημος· οὗ ὢν τὸν βουλὴν ὁ Θεὸς κατήσχυνεν, κόψας τοὺς χρόνους αὐτοῦ.

ι'. Καὶ δὴ λοιπὸν γενομένου εὐδίας τοῦ ἀέρος τῷ χειμῶνι, καὶ τῶν ποταμῶν μὴ ἐχόντων ὕδωρ πολὺ, ὤχλησαν οἱ Βούλγαροι χιλιάδες λ'. ὁλοσίδηροι· καὶ ἐλθόντες ἕως Ἀρκαδιουπόλεως, καὶ περάσαντες τὸν Ῥιγέδον ποταμὸν δὲ οὕτως ὀνομαζόμενος, εὗρον λαὸν πολὺν, καὶ ᾐχμαλώτευσαν αὐτόν· καὶ πρὸ τοῦ περάσαι αὐτοὺς τὴν αἰχμαλωσίαν, ἐγένετο ὑετὸς πολὺς ἡμέρας ὀκτὼ· καὶ ὑπερχεὶς ὁ ποταμὸς ἐγένετο ὡς θάλασσα. καὶ μὴ δυνάμενοι διαπερᾶσαι

Symeon. Logoth. Annal.

A indeque Aſprum verſus, quod ipſum oppidum eſt, iter dirigentes, eo quoque aliiſque pluribus oppidis everſis atque incenſis, ab hinc digreſſi decem circiter dies, Gani montes intrarunt. Illic latentis plebeculæ innumeram nacti multitudinem, cunctaque fere Thraciæ pecora, hominibus neci traditis, pecora pueroſque ac mulieres ingenti turba captivos in Bulgariam miſere. Jamque adeo ad Hexamilium quoque tranſeuntes, Abydum uſque deſcenderunt; flexoque itinere Ebrum aſſecuti ac ſuperiorem illi regionem, oppida omnia majora pariter & minora, Adrianopolim uſque everterunt. B Adrianopolim autem munitam cum inveniſſent, Urbem obſederunt: protractaque dies non paucos obſidione, cum potiri civitate non poſſent, inſtructis machinis eam oppugnare cœperunt. Et vero cives in anguſtias coacti, cum nulla auxilii ſpes uſquam affulgeret, diraque fames conſumeret, hoſtibus deditionem fecere. Bulgari captivis omnibus acceptis, tanta multitudine ut & numerum vinceret, omnique illorum direpta ſupellectili, in Bulgariam trans Iſtrum flumen procul deportarunt. Interea Leo, tantaque hoſtis graſſatione, nec Urbe egreſſus, tyrannice Imperium tenebat. C Cumque jam Feſta veniſſent Natalitiorumque ſolenniis, filium ſuum adhuc puſillum Sammatem nomine (quem falſo Conſtantinum vocari aiebat) corona Auguſtali donavit: collectiſque ex diverſis urbibus, qui cladi ſuperſtites eſſent manipulis, erogata eis pecunia, fauſtis acclamationibus votiſque Leonem ac Conſtantinum proſequi juſſit; nempe illos imitatus, qui nuper Imperium geſſiſſent, Leonem & Conſtantinum Iſauros, quorum etiam hæreſis inſtaurator fuit; dum velut illi, longævos ſibi Imperii annos auguratus, ingentem nominis claritatem, ambit: cujus tamen D Deus conſilium, in anguſtum coactis ipſius annis, confudit.

Coronatus Leonis filius Synbatius.

X. Cæterum ſudo hiemis tempeſtate aere, hincque adeo fluviatilibus aquis ſubſidentibus, facta Bulgarorum ad triginta millia cataphractorum excurſio: venienteſque Arcadiopolim, ac ſuperato Rigio (hoc nimirum fluvii nomen) inventam ingentem hominum multitudinem, ſub jugum miſerunt. Necdum vero tranſmiſſis captivis, ingenti imbrium vi in dies octo, ſic fluminis aquæ intumuerunt, ut maris prope vaſtitatem æquare viderentur. Cumque inde permeari non

Arcadiopolis a Bulgaris capta; ingens abducta præda.

posset, dies quindecim in stativis captivos tenuerunt. Rogata illis frustra a Leone auxilia; nam nec animum attendit, nec Urbe ipse prodiit, nec qui suppetias irent, ullos alios misit. Jamque adeo facto sereno, atque flumine intra alveum compresso, ipsosmet captivos ligna cædere ac pontem struere coegerunt: inque hunc modum cum iisdem, ad quinquaginta circiter millia, virorum, mulierum ac puerorum, amnem transmiserunt: omnemque eorum substantiam, Armeniacas vestes stragulas, grandesque acu pictos tapetes ac vestimentorum multam supellectilem, vasaque ænea, cuncta curribus imposita; omnes denique greges & armenta, bovesque & oves, convexerunt; hacque ditati præda, in Bulgariam intrarunt; nec qui Dei indulgentia, inique sceptra moderabatur, aut ipse opem laturus captivis egressus est, aut qui ferrent alios ullos destinavit.

Crumi ingens apparatus.

XI. Jam igitur perlatus ad Leonem rumor, *Ingentem Crumum conflare exercitum, Avaresque & Sclabinorum copias omnes adlegisse; ad hæc, instrumenta atque machinas tormentaque expugnandis urbibus comparata omnis generis struere, ingentia sane illa; tribulosque seu murices & testudines, altas scalas, globos, vectes, ligones vasaque fossoria; arietes, balistas, ignea jacula, petrarias, scorpiones mittendis jaculis ac fundas: quicquid denique machinarum quatiendis eruendisque turribus ac propugnaculis ad Urbis excidium adhiberi queat.* (Ad Urbis occiduam partem murosque Blachernarum, visum illi adhibere omnia, ubi & telo petitus fuerat) *Boum decem millia cunctis his convehendis stabulari; currus ferro vincti jussi fieri, ad quinque millia.* Leo, hostis apparatu audito, missisque exploratoribus, ac veritate comperta, ingentibus conductis copiis ac artificum turba, extra Blachernarum murum, murum alium ædificare cœpit, vallumque latum excisum opposuit. Jamque cœpto solummodo opere, ac necdum peracto, Deus, qui dissipat consilia Gentium, & reprobat cogitationes populorum, reprobarque consilia Principum; ut ostenderet, nihil quemquam juvare ad aliquid præstandum, industriam propriam ac potentiam; necdum vere exorto, ut quorundam a Bulgarica captivitate receptorum relatu compertum est; Magna scilicet Quinta, Bulgariæ Princeps, clarissimus Crumus, qui capiendam Urbem animo destinaverat,

Psal. 32. 10.

Crumus morbo extinctus.

οἱ Βούλγαροι, ἔμειναν ἡμέρας ιε'. κατέχοντες τὸν αἰχμαλωσίαν· καὶ μὴ εὑρόντες τὸν Λέοντα τὸν βοηθήσαι, οὐ προσέσχεν, οὐδὲ τῆς πόλεως ἐξῆλθεν, οὐδὲ ἄλλους τινὰς ἀπέστειλεν πρὸς βοήθειαν. καὶ λοιπὸν γεωργοῦντες βύδιας καὶ τὸν ποταμὸν ἐλαφωλύοντες, αὐτοὶς τοὺς αἰχμαλώτους προσεβίασαν κόψαι ξύλα καὶ ποιῆσαι γέφυραν καὶ οὕτως ἐπέρασαν μὲ τὴν αἰχμαλωσίαν ὄντων ὁμοῦ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν & παιδίων χιλιάδες ν'. λαβόντες καὶ πᾶν τὸ ὑπαρχόντα αὐτῶν, ὑφασματικὰ στραγλωμαλωτάρια καὶ νακοτάπητα διάφορα, καὶ ἱματισμὸν πολλὸν καὶ χαλκώματα, ἐφόρτωσαν πάντα εἰς τὰς ἁμάξας· καὶ λαβόντες πάσας τὰς ἀγέλας αὐτῶν βόας καὶ προβατα, εἰσῆλθεν εἰς Βουλγαρίαν· καὶ ὁ ἀδίκως βασιλεύσας μὲ παραχώρησιν Θεοῦ, οὔτε αὐτὸς ἐξῆλθεν τῆς πόλεως πρὸς βοήθειαν τῆς αἰχμαλωσίας, οὔτε ἄλλους ἀπέστειλεν.

ια'. Λοιπὸν οὖν μὲ τοῦτα, ἀκούγελη αὐτῶν λεγόντων, ὅτι ὁ Κρούμος ἐστράτωσεν λαὸν πολλὸν στρατεύσασθαι & τοὺς Ἀβαρίς, καὶ πάσας τὰς Σκλαβινίας· πρὸς δὲ τοῦτοις προσκυάζ διαφόρων ἑλεπόλεων ὄργανά τε καὶ μηχανήματα καὶ μαγγανικὰ παμμεγέθεστατα, πετρόβολοις καὶ πεξοβόλοις καὶ χελώνας καὶ ὑψηλοὺς χώματα. σφαῖρας τε καὶ μαχλοὺς [15] καὶ ὄργανα· χριοὺς τε καὶ βελοστάσεις· πυροβόλα τε καὶ λιθοβόλα καὶ σκορπίδια εἰς τὸ βαλέσθαι βέλη, καὶ σφενδόνας· πάντα τὰ μηχανήματα μὲ τὴν ἐπάλξεων πρὸς τὸ ἑλεῖν τὴν πόλιν. ὅτι τὸ δυτικὸν δὲ μέρος φησὶν τῆς πόλεως μὲ τὸ τεῖχος τῶν Βλαχερνῶν τοῦτα πάντα βούλεται προσαγαγεῖν τὰ μηχανήματα, ἔνθα καὶ ἐποξύλισαν βόας χιλιάδας δέκα, πρὸς τὸ βαστάξαι πάντα τὰ προλεχθέντα ὄργανα, τὰ ὁποῖα ἀμάξαις, ὡς προσέταξεν χιλιάδας ε'. συλλεγέντας. Τοῦτα ἀκούσας Λέων, πέμψας τὰ καλαποῦποις, καὶ μαθὼν τὴν ἀλήθειαν, στρατεύσας λαὸν πολλὸν καὶ τειχίζας, ἤρξατο κτίζειν ἕτερον τεῖχος ἔξωθεν τοῦ τείχους τῶν Βλαχερνῶν, κόψας καὶ τὸν Σούδην πλατύτερον. καὶ ἀρξάμενος κτίζειν, μήπω τελέσας, ἵνα δείξῃ ὁ Θεὸς, ὁ διασκεδάζων βουλὰς ἐθνῶν, ἀθετῶν λογισμοὺς λαῶν, καὶ ἀθετῶν βουλὰς ἀρχόντων· ὅτι οὐκ ἐν τῇ μηχανίᾳ τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν οἱ ἄνθρωποι δυνάσται ἢ ποιῆσαι· οὔπω τοῦ ἔργου καταλαβόντος, ὡς φασὶ τινὲς ἀφιγμένοι τῆς αἰχμαλωσίας ἀπὸ Βουλγαρίας, τῇ τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ τοῦ πάσχα, ὁ πρῶτος Βουλγαρίας ὁ Κρούμος, ὁ ἀσέβημος, ὁ τὴν πόλιν ἑλεῖν βουλόμενος,

τέλῃ τῦ βίου ἐχρήσατο, ἀοράτως σφαγιασθείς· ὃς δὲ ἐξήγαγε αἵματων ὀχετοὺς ἀφ' τε τῦ σώματος καὶ τῶν ῥινῶν δὲ τῶν ὤτων αὐτῦ. καὶ οὕτως ἀπέῤῥηξεν τὴν ψυχὴν αὐτῦ ἐν κακοῖς.

A invisibili Dei potentia mactatus, fatis concessit, sanguinis rivos ore, naribus auribusque profundens, atque in eum modum animam in malis abrupit.

ιβ'. Ἐπῆρεν οὖν τὰ φρονήματα ὁ Λέων, 16 ὅτι αὐτὸς [16] κατέβαλε τὸν πολέμιον, οὐχὶ Θεὸς, ἔπεμψεν εἰς πάσας τὰς χώρας, ἄκρας, ἀγγέλων, ὅτι βίᾳ τοῖς Βουλγάροις ἐγγὺς ὄντας τῆς πόλεως, καὶ ἀφ' τῆς φρονήσεως καὶ ἀνδρείας καὶ ἀφ' τῆς ἀγχῆς μου ἐξοδίσας τὸν πρῶτον αὐτῶν, πάντας ἀπώλεσα· ὃς ἦς καὶ ἀφ' οὗ τὸ πρῶτον ταύτην ἀπεθήκατο, φησὶν, ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου.

XII. Eo successu animo elatus Leo, ac si ipse, non Deus, hostem profligasset, destinatis in omnes Urbes ac Provincias Divalibus literis, in hæc verba scribit. *Bulgaros offendi jam Urbi imminentes, meaque sobertia & robore; facta denique impressione, eo telis confosso, qui inter eos primus ac princeps erat, omnes internecione delevi: eoque vulnere,* inquit, *hostis noster occumbit.* Atque hæc hactenus. Leonis insanis de Crumo jactatio.

B

ιγ'. Λέγεται δὲ καὶ φωνὴν οὐρανόθεν ῥαγῆναι αὐθωρὸν, τὴν 17 τῦ ἁγίου Βασιλείου καταλῦσιν διαγγελιζομένην, καὶ πολλοῖς πλέοσιν ἀκουσθῆναι ἡμέραν· ἧς τὸν καιρὸν καὶ τὴν ὥραν ἀπογραφάμενοι· ἦν γὰρ δεκάτη ὥρα τῆς νυκτὸς, ἐφάτως οὕτω τὴν ἀληθῆ.

XIII. Aiunt vocem cœlitus missam mox erupisse, impii Regis mortis nuntiam, ipsamque non paucis navigantibus auditam; signatoque tempore & hora (cum hora noctis decima ageretur) qui observarunt, sic tandem se rem habuisse invenerunt.

ιδ'. Ὁμως τῆ Μιχαὴλ εἱρκτὴ δισμὰ εἶχον· ὃς ἐπεὶ ἐβούλετο αὐτὸν μετὰ τὴν ἑορτὴν τῦ τῦ Χριστοῦ ἡμῶν ἀνελεῖν, δηλοῖ ὁ Μιχαὴλ τοῖς συμβούλοις, λέγων ὧν ἰδοὺ ὃς ὁ τοῦ παλατίου Παπίας, ὡς εἰ μὴ ταχυδάκτως ἐξελεῖν με τῶν Φραγγῶν, πάντας ἡμᾶς καταμιλιούω τῷ Βασιλεῖ. οἱ δὲ στωμυλθέντες, καὶ φελόνια ὡς ἱερεῖς φορέσαντες, καὶ ἔνδοθεν τὰ ξίφη φορεῖοντες, ἐπεὶ ὁ παλάτιον ἀνέῳξθη, καὶ ὁ Βασιλεὺς εἰς τὸν ναὸν εἰσῆλθεν, αὐτοὶ εἰσπηδήσαντες τῶν μελίδων κατέκοψαν· καὶ τὸ σῶμα αὐτῦ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἔχωσαν· καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ λύουσι τὸν δισμὸν τῦ Μιχαὴλ, καὶ εἰσάγουσιν ἐν τῇ ἑορτῇ ἀντὶ δισμοφόρου στεφηφόρον. καὶ ἐπληρώθη τὸ προφητικὸν, τὸ, Εσπέρας αὐλισθήσεται κλαυθμὸς, καὶ εἰς τὸ πρωὶ ἀγαλλίασις. τὴν τε γαμετὴν αὐτῦ ἐν τῇ τῦ Δεσποτῶν μονῇ ἀπαγαγεῖν· Συμβατίῳ δὲ τῷ υἱῷ ᾧ ἐτέθειντο μετονομασθέντι Κωνσταντῖνον, καὶ τοῖς λοιποῖς, Βασιλείῳ τε καὶ Γρηγορείῳ, ἅμα Θεοδοσίῳ, ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἀποκείρασιν, μοναχοὺς πεποιήκασιν. ἔνθα καὶ Κωνσταντῖνος μετονομασθεὶς Βασίλειος, ἀφωνίᾳ συνεχεῖς μετὰ τὸ γήνιμα τῦ μυείων ἀφαιρεθῶσαι, ἐδίετο μὴ τῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ Γρηγορείου τῦ Θεολόγου ἐκεῖσε ἀνεσπλωμένου, τὴν ἑαυτῦ λυθῆναι φωνὴν, καὶ τὴν γλῶτταν ὃ δὴ καὶ ἔπραξεν. ὅθεν καὶ εἰσακούσθη. καὶ γὰρ τῇ τῶ Φώτων πανηγύρει, ὁρᾷ τὸ θεῖον ἐκεῖνον χαρακτῆρα, τὸν κηρὸν, λέγοντα, Λαβὼν, ἀνάγνωθι. ὁ δὲ ἀδιστάκτως εἰσελθὼν, ἀνέγνω λαμπρᾷ καὶ καθαρᾷ τῇ φωνῇ, Πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμός. ἔκτοτε οὖν αὐτὸν παῤῥησιάζεσθαι αὐτῦ βδελυξάμενος αἵρεσιν, τὰς τῶν ἁγίων ἰδέας ἐτίμα καὶ προσεπύσετο. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον.

Symeon. Logoth. Annal.

C

XIV. Cæterum Michael in carcere, ac in vinculis tenebatur. Quodque Leoni constitutum erat, ut statim peractis Christi Natalitiorum solenniis illi necem inferret, mandat Michael conjuratis, e quorum numero ipse Palatii Papias, in hæc verba, *Nisi quam cito me e carcere liberaveritis, ad unum omnes deferam Imperatori.* Congregati itaque, ac casulas Sacerdotum more induti, subque illis gladios occultantes, quod apertæ fores Palatii essent, ingresso in templum Imperatore insilientes, frustratim ipsum conciderunt; ac cadaver in Prote insula condiderunt: ipsaque hora solutum vinculis Michaelem, inter solennia inducunt, pro vincto, infulis coronatum. Sicque illud Scripturæ impletum est, *Ad vesperum demorabitur fletus, & ad matutinum exultatio.* Leonis uxor in Monasterium adducta, quod vocant Dominarum: Symbatium filium, ab inauguratione dictum Constantinum, cum reliquis (Basilio scilicet & Gregorio, nec non Theodosio) positis crinibus, Monachorum ordini addixerunt. Ubi & Constantinus, Basilii auctus nomine, una cum virilibus etiam vocis usu amisso, Deum rogabat ac Gregorium Theologum, cujus illic erecta erat Effigies, ut soluta voce, linguam sonoram reciperet. Unde etiam exauditus est. Die enim festo Luminum, videt divinam illam cera fusam Imaginem ita affantem, *Surge, lege.* In quæ verba, omni semota dubitatione, clara limpidaque voce, ingressus, legit, *Iterum Jesus meus.* Exinde itaque quam a majoribus hauserat, execratus hæresim, Sanctorum Imagines colebat ac amplexabatur. Verum hæc postea. Leonis occisio. Psal. 29. 6. Leonis filius recepta voce, Imaginum cultor factus.

D

A

ROMANORUM IMPERATOR

Michaelis Balbi Imperium.

MICHAEL AMORÆUS BALBUS ICONOMACHUS,

ANNOS VIII. MENSES IX.

I. MUNDI annus ſexies milleſimus trecenteſimus decimus-quartus; divinæ Incarnationis, annus octingenteſimus quartus-decimus; Romanorum Imperator Michael Balbus, Iconomachus, annos octo, menſes novem. Hic Euphroſynam, Conſtantini, ejus qui matris imperio cæcatus fuit, filiam, Sanctimonialis inſtitutum profeſſam, uxorem duxit. Parum aliquid de malitia, quæ ante obtinuerat, remittens (hactenus ſcilicet, ut qui clauſi ergaſtulis, vel exilio relegati erant, velut viſu nocturno ac inſomnio libertatem factamque aliquam remiſſionem ac inducias animo cogitarent) impii deceſſoris ſui Deo exoſum ſenſum opinionemque ſubocculte fovebat. Nam & ipſe, ex ſummo ſtupore ac inſcitia, pari nequiſſimæ hæreſis unco adactus eſt. Unde ſolenni conventu habito,

Euphroſyna uxor ex Sanctimon.

Iconomachus paulo mollior.

Michaelis Balbi Conſtitutum.

C

Qui ante nos, inquit, *Eccleſiaſticorum dogmatum ſcita ſcrutati ſunt, ex illis exigenda ratio eſt, num bene, an male ſanxerint. Nos autem, in quo Eccleſiam ambulantem invenimus, in eo & ſervare potius ducimus. Colere enim, aut non colere Imagines, perinde indifferens ſit, ac cuique liberum.* Eo tempore ſummi Sacerdotii arcem tenebat Antonius Sylæi, qui a ſacrarum Imaginum cultu abhorrebat.

Imo ex priore alia uxore. Vid. Not.

II. Interea Theophilum filium ſuum ex Euphroſyna, Auguſtali corona donat, in magna Eccleſia. Thomas vero arrepta tyrannide, ex Orientalibus partibus profectus, confuſaneæ commixtæque turbæ exercitu fretus, adverſus Byzantium cum exercitu venit; immerito ſane Imperii deſiderio ebrius. Romanus enim cum eſſet & homo obſcurus, in Syriam profectus erat; inditoque ſibi Conſtantini nomine, Irenes Auguſtæ filium ſeſe dictitabat; qua fraude multos Barbaros Romanoſque decepit. Innumera itaque collecta multitudine, eaque glorians, Conſtantinopolim invadit, atque annos tres expugnat ac diripit. At ubi ſuam claſſem igni ſuccenſam, fortiſſimoſque ſuorum a civibus interfectos, vidit, conſilii inops, relicta Urbe, præ-

Thomas Tyrannus extinctus.

D

ΡΩΜΑΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ

ΜΙΧΑΗΛ Ο ΑΜΩΡΑΙΟΣ ΚΑΙ ΤΡΑΥΛΟΣ Ο ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΟΣ,

Ετη η'. μῆνας θ'.

α'. ΚΟΣΜΟΥ ἔτους ,ςτιδ'. τῆς θείας Ἐνσάρκου ἔτος ωιδ'. Ρωμαίων Βασιλεὺς Μιχαὴλ Ἀμωραῖος ὁ Τραυλὸς καὶ Εἰκονομάχης ἔτη η'. μῆνας θ'. Οὗτος Εὐφροσύνῃ τῇ θυγατρὶ Κωνσταντίνου τοῦ τυφλωθέντος, τὸν μονήρη βίον προσπεκριβώσῃ, εἰς γαμετὴν ἠγάγετο. ὃς μικρόν τι [18] τῆς προσκαθημένης κακίας ὑπανεδύσατο, ὅσον τοῖς ὑπ' Εἰρκτῆς καὶ ἐξορείας ἐλευθερίαν καὶ ἄνεσιν ὀνειρώττουσι φαντάζεσθαι, ὃ τῷ προσηρωτημένῳ δυσπειθοῖς ὑπανέθαλπε θεσμοῖς φόβημα. ὁμοίως γὰρ τῷ αὐτῷ προσεπάρη τῆς δεινῆς αἱρέσεως ἀσχέτῳ ἐξ ἀκροπάτης ἀλογίας καὶ ἀπαιδευσίας. ὅθεν ὅτι σελεντίου ἔφη, Οἱ μὲν πρὸ ἡμῶν ἐρευνησάμενοι τὸν ἐκκλησιαστικὸν θεσμὸν τῶν δογμάτων, τὸν πρὸ αὐτῶν ἐτασανίσσαντο λόγον, ἢ καλῶς ἢ κακῶς ἐξήτασθαι. ἐν ᾧ τῷ ἐκκλησίᾳ ἑστῶμεν βασίζουσιν, ἐν τούτῳ καὶ διαφυλάττειν προκρίνομεν. τὸ γὰρ ὑμᾶς τὰς εἰκόνας καὶ μὴ ὑμᾶς, ἀδιάφορον ἔστω κῦρ τὸ αὐτό. κῦρ τὸν χαλεπὸν τόπον τῆς ἀρχιερωσύνης θεῖον κατεῖχεν Ἀντώνιος ὁ τῆς Συλαίου, τῆς προσκυνήσεως τῶν ἁγίων εἰκόνων ἀλλότριος.

β'. Ἐπὶ τούτοις υἱῷ Μιχαὴλ Θεόφιλον τὸν ἐξ Εὐφροσύνης υἱὸν αὐτοῦ, ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ· Θωμᾶς δὲ ὁ ἀνάρτης, ἐκ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν ἀπῶρας, λαόν τε καὶ ἀγυρτῶδη καὶ ὑπιμικτὸν ὑπισυρόμενος, ὅτι ὁ Βυζάντιον ἐκίνησεν, τῆς βασιλείας πρὸ ἀξίας ἐφιέμενος· Ρωμαῖος γὰρ ὢν καὶ ἀφανὴς πρὸς Συρίαν ἀφίκετο· καὶ Κωνσταντῖνον ἑαυτὸν μετονομάσας, υἱὸν Εἰρήνης τῆς βασιλίσσης ἔλεγεν· κἀντεῦθεν πολλοὺς ἀπατήσας [19] βαρβάρων τε καὶ Ρωμαίων, καὶ πλῆθος ἄπειρον συναθροίσας, μεγαλαυχῶν τῷ πλήθει, ἐπῆλθε τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ τούτῳ ὅτι τρεῖς χρόνους παρῆσας· ἐπεὶ τὰς ναῦς αὐτοῦ εἶδεν πυρὶ καυθείσας, καὶ τοὺς λογάδας τῶν πολεμίων ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀπολωλότας, ἀμηχανίᾳ ληφθείς, τὴν πόλιν καταλιπών, ὅτι

τῷ Θράκην χωρῆ, ταύτῃ λιπόμενος. ὁ δὲ Μιχαὴλ τῆς πόλεως ἐξελθὼν μὴ πλείσης δυνάμεως, τοῖς αὐτὸν ἐξώρμησι. καὶ δὴ τοῦ καθίσας βραχύ τινα χρόνον, τὴν ἀμοιρὴ ἐχρώσατο· * ἀκροτηριάσας τε αὐτὸν χεῖρας καὶ πόδας, εἶτα καὶ δυασκολεπίσας, κατέπαυσι τὸν ἐν τοῖσι χρόνοις ἐμφύλιον ἑπτόλεμον πόλεμον.

* ἀκρωτ.

γ'. Ἐν τούτοις τῷ Μιχαὴλ ἐναρχομένου, Κρήτη τε Σικελία τε αἱ Κυκλάδες νῆσοι τῆς τῶν Ρωμαίων ἀρχῆς ἐξ Αφρικῆς τε καὶ Ἀράβων περιερρήχθησαν, λαβόντος ἀρχὴν ἀρὴ τοῦτον, ἐκ τῆς τοῦ λαοῦ ἁμαρτίας τε καὶ τῶν κρατούντων δυσπέδησαν. τῶν δὲ τοιαυμάτων οὕτως ἐχόντων, τοῦτον καλέσας ὁ Βασιλεὺς Εἰρηναῖον τὸν Μάγιστρον, καὶ φησὶ πρὸς αὐτόν. Συγχαίρω σοι, Μάγιστρε, ὅτι ἡ Σικελία ἐμούλτευσεν. ὁ δὲ ἔφη, Τοῦτο ξένον χαρᾶς ἐστι, Δέσποτα. καὶ γραφεὶς πρὸς τινα τῶν μεγάλων, ἔφη.

Ἀρχὴ κακῶν γε πᾶσιν τῇ γῇδονὶ,
Οταν κατάρξῃ τῆς Βαβυλῶνος δράκων,
Δύσγλωσσος ἀρόδην καὶ φιλόχρυσος λίαν.

ιδ'. Ὁ γὰρ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς Ἀπόχατ, τῷ τῆς Κρήτης ἀκρωτηρίῳ προσέβαλε, καὶ προσωρμίσθη [10] τῷ Χαράκι, ἐάσας τὸν ὀπίσω αὐτὸν λαὸν κατάλιπεῖν τὰς ναῦς αὐτῶν, καὶ τὴν χώραν λῃζεσθαι. τῶν δὲ στρατὸν προς τὸν τοιαύτην ἐξηγέρησιν ἀποκινήσαντος, προσέταξας τὰς ναῦς αὐτῶν ἐμπυρπόλησιν. καταγογγυζόντων δὲ αὐτῶν πρὸς τοῦτο, ἔφη πρὸς αὐτούς, Οτι τῇ προτεραίᾳ καταγογγύζετέ μου, ὦ ἄνδρες, ζητοῦντες χώραν εἰς κατοικίδιον, καὶ διὰ τοῦτο ἤγαγον ὑμᾶς ἐνταυθοῖ, ὅπου γάλακτος καὶ μέλιτος ἐστὶν ἀποῤῥώξ. οἱ δὲ ἀπεκρίναντο αὐτῷ, Καὶ ποῦ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ἡμῶν εὑρήσομεν. ὁ δὲ πρὸς αὐτούς, Ἰδετε ὅτι αἰχμαλωσίαν πλείστην ἐαυτοῖς ἐωέλκετε· ἐκ ταύτης οὖν γυναῖκας ἡμῖν ἁρμόσασθε. καὶ ἤρεσεν αὐτοῖς τοῦτο. καὶ σκώληψ πυκνὸς, χάραξ ἐκλέγεται πρὸς ὀχυρώματα· ἀφ' οὗ ὁ τόπος Χαράξ μέχρι τῆς δεῦρο προσονομάζεται. μοναχὸς δέ τις μετέπειτα τῇ νήσῳ προσφοιτήσας, ἔφη αὐτοῖς, Οτι ἐγὼ ἐβουλόμην καταδυναστεῦσαι τῆς νήσου, ἀκολουθήσατέ μοι, καὶ ὅπου ἂν εὑρασάμενος δείξω ὑμῖν ἐπιτηδειότητα κτίσεως, ἐκεῖσε πόλιν οἰκοδομήσατε, δι' ἧς τὴν νήσου ἐξοικιάσητε. καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς εἰς τόπον καλούμενον Χάνδακα, ὃν ᾧ ἡ πόλις τούτων καθίδρυται, καὶ ταύτῃ κυκλόθεν ἐπάφρισεν· καὶ ὀγδοήκοντα πόλεις κατήσθμυτες, ἐνδραποδίσθμυτο· μιᾶς μούνης μὴ ἁλωθείσης, ἀλλ' ἢ λόγῳ ἀπολιορκήτου μεινάσης, τῶν οἰκητόρων αὐτῆς σὺν ἐλευθερίᾳ ποιῇ τὰ Χειστιανῶν συγχωρηθέντων. οἱ μέχρι τοῦ νῦν Ἀποστόλιοι

A das agens, in Thraciam concedit. Michael vero Urbe egressus cum ingentibus copiis, in eum eduxit, atque ad breve tempus obsidens, nullo negotio in potestatem redegit: præcisisque manibus atque pedibus, ac tum palo affigens, civile trium annorum bellum consopivit.

Cretæ, aliarumque Insularum defectio.

III. Inter hos tumultus, hisceque curis, distento Michaele, Creta, Sicilia & Cyclades ab Imperio Romano ab Afris & Arabibus rescissæ sunt, cum jam ex populi peccatis ac Principum impietate defectio habuisset exordium. Sic autem se rebus habentibus, accersito Imperator Irenæo Magistro, ait illi, *Congratulor tibi, Magister, quod Sicilia rebellavit.* Ad quem ille, *Procul est, Domine, ut gratulandum sit eo nomine;* conversusque ad quendam Procerum, ait,

B

Hoc initium malorum telluri accidet,
Rerum potietur cum Babylonius Draco,
Linguæ impeditæ & auri sitientissimus.

Agarenorum Hispanorum in Creta Colonia.

IV. Agarenorum enim Dux Apochat, ad Cretæ Promontorium, cui Charax nomen, appulsa classe, castra posuit, jubens ut relictis navibus, quos duxerat milites, omnes regionem prædatum direptumque irent. Copiis autem in prædas effusis, eorum naves C succendi jussit. Cujus rei causa murmurantibus, ait, *Vos ipsi nudiustertius, ô viri, murmurantes coloniam ducere quærebatis. In eam rem vos ego huc loci adduxi, ubi tellus lacte ac melle fluit.* At illi, *Ubinam vero, liberos nostros uxoresque inveniemus?* Quibus ille, *Scitis plurima vos spolia ac captivos tulisse. Ex illis mulieres in sponsas vobis adjungite.* Placuit omnibus consilium: crebroque circunquaque vallo locum munierunt (χάρακα Græci dicunt) ex quo factum est, ut & locus hactenus Charax nominetur. Postea vero Monachus quidam in Insulam devectus, infit illis, *Siquidem hoc vobis constitutum est, sicque animis sedet, ut plene Insula potiamini, mihi vos adjungimini comites, ac ubi locum extruendæ Urbis commodum monstravero, ibi ædificate, unde Imperium vestrum tota late Insula proferatis.* Duxit itaque in locum Chandax nomine, ubi eorum sita civitas est, eamque vallo undique munierunt: captisque nonaginta urbibus, in servitutem omnes addixerunt: una duntaxat non expugnata atque direpta, quæ accepta fide, deditione facta, ritu Christiano vivendi liberam facultatem accepit. Hactenus Græca voce Ἀποστόλιοι audiunt,

Videtur, quæ nunc Souda dicitur.

Candix Cretæ Metropolis ædificatio.

D

ac si dicas, *sponte deditione in fidem accepti.* Ac sane Agarenorum ditionis mansissent Insulæ, nisi Michael Cratero Cibyrrhæotarum Duci jussisset, ut omni instructa classe, in Cretam vela daret. Ducentarum igitur navium classe invectus, eas vendicavit: Cretamque profectus, omnium in ea Agarenorum potitus, hostes neci dare constituerat, nisi militum quidam, haud sano satis consilio, intercessissent; qui dicerent, *Nullam eos noctu impressionem facturos: mane tenendos ac capiendos fore.* Horum itaque dementati sermonibus, suæ salutis neglecta cura, in tabernacula sese receperunt. Noctu autem irruentes hostium cunci, illis omnibus ferreum somnum immiserunt. Solus eorum Dux Craterus mercatorio usus navigio, fuga salutem tentavit. Id vero ut comperit Agarenorum Dux, imposita duobus ratibus militum manu, fugacem insequi jussit. Hi porro, in Co insula eum assecuti, in crucem agentes, e vivis sustulerunt. Post hæc Oryphax (hoc viro nomen) Imperatoris jussu, navali coacto exercitu, in singulos quadraginta aureos distribuit, atque navibus imponit; profectique Cretam, re infecta reversi sunt; plerique etiam illic desiderati, qui & *Quadragenarii* dicti sunt. In ea Insula Cyrillus Gortynæ ejus Insulæ civitatis Episcopus, vir miraculorum patrator, velut immaculata hostia, pro Christo ab Agarenis immolatus est: cujus pretiosus sanguis hactenus ebulliens, miracula facit. Ac sic quidem ille. Impius autem Michael urinæ difficultate graviter ægrotans, renumque doloribus excruciatus, male vitam finivit. Ejus miserum funus elatum, in sanctorum Apostolorum Æde conditum est: Theophilus vero ejus filius cum matre Euphrosyna Imperio potitus.

Craterus male usus victoria, prorsus profligatus.

Altera expeditio, infelici & ipsa successu.

Cyrillus Martyr, Gortynæ Episcopus.

Michaelis Balbi mors.

A

B

C

D

κέκλωται. Ὁ δὴ ὑπὸ Ἀγαρηνῶν κατεχόμενο τὰ νῆσοι, εἰ μὴ Μιχαὴλ ὁ Βασιλεὺς, Κρατερῷ τῷ Κιβυρῥαιωτῶν Στρατηγῷ ἐπετίλατο πάσας ταῖς ὑπ' αὐτῷ ναῦς ἑτοιμάσαι, καὶ ἀπῆραι εἰς Κρήτην· ὃς σὺν δέκα κοσίοις ναυσὶ παρεγένετο, αὐτὰς ἠλευθέρωσε· καὶ ἐν τῇ Κρήτῃ ἀπάρας, τὴν ἅπασι Ἀγαρηνῶν πάντων κατεκυρίευσεν, καὶ ἀναιρήσειν βεβούλητο, εἰ μή τινες τοῦ λαοῦ κακῶς φρονοῦντες τοῦτο ἐκώλυσαν, εἰρηκότες, Ὡς οὐδαμῶς ἐν νυκτὶ οὔτι προσβολὴν ἡμᾶς ἀντιπάξοιντο· ᾧ δὲ περὶ καταγνόντες αὐτοί. Καὶ δὴ φρενοπατηθέντες τοῖς τούτων λόγοις, πρὸς τὰς σκηνὰς αὐτῶν ἐπεμελήσαντο, μηδαμῶς τὴν σωτηρίας αὐτῶν πεφροντικότες. Τὴν δὲ νυκτὸς ἐπιλθόντες οἱ ἐχθροὶ, σιδήρεον ὕπνον τοῦτοις πᾶσιν ἐπήγαγον, μόνου δὲ Στρατηγοῦ αὐτῶν ἐμπορικῷ ὁπλοδρόμῃ πλοίῳ, καὶ ἀποπλεύσαντος. Ὃν μαθὼν ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς, δυσὶν ὁλκάσι ἐπεβίβασε, καὶ κατεδίωξεν ὅπισθεν· καὶ πρὸς τὴν νῆσον τὴν Κῶ, τοῦτον κατέσχεν, καὶ ἐν αὐτῇ τοῦτον ἀνεσκολόπισεν. Εἶτα ὁ Ὀρύφας ὁ ἐπώνυμος, προστάξει Βασιλέως σὺν ναυτικοῖς στρατολόγημα· οἷς ἀνὰ τεσσαρακοντα χρυσίου ὁπίδους ν. ὁλκάσι τε ὁπλίσαντες, καὶ ἐπὶ Κρήτης στρατεύσαντες, ἀπρακτοι ἐκ τοῦ πολέμου ὑπεχώρησαν, οἱ πλείους ἐκ τῶν καταφαγόντες· ὧν καὶ τοὺς ἀπολωλότας, Τεσσαρακοντάρχους ὠνόμασαν. Ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ Κύριλλος ὁ Θαυματουργὸς ἐπίσκοπος Γορτυνίας ταύτης τῆς νήσου, ὑπὲρ Χριστοῦ, ἄμωμον ὡς ἱερεῖον, ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐσφαγίασο, οὗ τὸ τίμιον αἷμα μέχρι τοῦ δεῦρο ἀναβλύζον, θαύματα ἀπεργάζεται. Καὶ τοῦτον μὲν οὕτως εἶχε τὸν τρόπον· ὁ δὲ δυσσεβὴς Μιχαὴλ ἐκ τῆς δυσουρίας ἀῤῥωστήσας χαλεπῶς, καὶ τῆς τῶν νεφρῶν ἀλγηδόνος, κακῶς ἀπηλλάγη τοῦ ζῆν. Τὸ δὲ δύσπνουν αὐτοῦ σῶμα ἀποκομισθὲν ἀπήχθη ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων· Θεόφιλος δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ τῆς * μητρὸς αὐτοῦ Εὐφροσύνης τῆς βασιλείας ἐκράτησεν.

* Scyl. & Cedr. melius μητρυιᾶς, noverca.

ROMANORUM IMPERATOR

THEOPHILUS,

MICHAELIS BALBI FILIUS

ICONOMACHUS,

ANNOS XII.

ΡΩΜΑΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ

ΘΕΟΦΙΛΟΣ

Ο ΥΙΟΣ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΤΡΑΥΛΟΥ

ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΟΣ,

Ετη ιβ'.

Theophilus Imperator.

I. MUNDI annus sexies millesimus vigesimus-tertius; divinæ Incarnationis, octingentesimus vigesimus-tertius, Romanorum Imperator Theophilus Michaelis Balbi filius Iconomachus, annos duodecim. Ejus mater Euphrosyna

α'. ΚΟΣΜΟΥ ἔτος ,ϛιχγ' τῆς θείας Ἐνσάρκου ἔτ. ωκγ'. Ῥωμαίων Βασιλεὺς Θεόφιλος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ τοῦ Τραυλοῦ Εἰκονομάχος, ἔτη ιβ'. τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ Εὐφροσύνης

βουλήσεως δοῦναι αὐτῷ γυναῖκα, ἄγει κάλλους διαφόρους ἀσυγκρίτους τῷ κάλλει· μεθ' ὧν μία ἦς ἐξ αὐτῶν κόρη ὡραιοτάτη ὑπῆρχε Εἰκασία λεγομένη, καὶ ἑτέρα Θεοδώρα ὀνομαζομένη. Τούτῳ δοῦσα ἡ μήτηρ χρυσοῦν μῆλον, εἶπεν δοῦναι τῇ ἀρεσάσῃ αὐτῷ. ὁ δὲ Βασιλεὺς Θεόφιλος, τῷ κάλλει τῆς Εἰκασίας ἐκπλαγείς, ἔφη, Ὡς ἄρα διὰ γυναικὸς ἐρρύη τὰ φαῦλα· ἡ δὲ μετ' αἰδοῦς πᾶς ἀντέφησιν, Ἀλλὰ καὶ διὰ γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα. ὁ δὲ, τῷ λόγῳ τὴν καρδίαν πληγείς, τούτῳ μὲν ἔφασκεν· Θεοδώρᾳ τὸ μῆλον ἀπέδωκεν, οὔσῃ ἐκ Παφλαγονίας. [11] καὶ ἐφθάσαν ἀμφότεροι ἐν τῷ θυκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ὑπὸ Ἀντωνίου Πατριάρχου τῇ ἁγίᾳ Πεντηκοστῇ, κἀκεῖθεν ἔρχεται ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμοτάτοις δώροις χρήσασι πολλοῖς τόν τε Πατριάρχην καὶ τὸν κλῆρον, ἅμα τῇ συγκλήτῳ. καὶ ἡ μὲν Εἰκασία τῆς βασιλείας ἀποτυχοῦσα, μονὴν κατασκευάσαν, ἐν ᾗ καὶ ἀποκειραμένη, φιλοσόφῳ βίῳ καὶ Θεῷ ἀρέσκοντι διετέλεσε μέχρι τελευτῆς αὐτῆς, πολλὰ ἰδίᾳ συγγράμματα αὐτῆς καταλιποῦσα. ἡ δὲ τοῦ Βασιλέως μήτηρ Εὐφροσύνη ἐκουσίως κατελθοῦσα τοῦ παλατίου, ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστρίων ἡσύχασεν.

Β'. Ἐπεσκοπεῖτο δὲ ἡμιμήλιον, ἄγεται ὁ πολυκάνδηλον ὃ ἐν τῇ σφαγῇ τοῦ Ἀρμενίου Λέοντος ξίφει διέκοπεν, καὶ ἐπεδείκνυεν αὐτὸ πάσῃ τῇ συγκλήτῳ ἐν ᾧ καθίσματι, ᾗ φησιν, ὡς εἰς ναὸν Κυρίου τετολμηκότας ποιήσασθαι τὴν αἵρεσιν τὴν δ' ἀλήθειαν, ὡς ἦν συναιρεσιώτιδι αὐτῷ καὶ ὁμόφρονα εἰς ἀσέβειαν ἀποκτείνυντας. Εἶχετο γὰρ ὁ ἀλιτήριος τῆς ἐκείνου δυσσεβοῦς αἱρέσεως· τῶν τε ἁγίων Εἰκόνων τὰς μὲν κατασκάπτων, τὰς δὲ ἀμύττων, καὶ ἔνιας ἐπὶ βλασφημίᾳ μοιχείαις ἐξοιζίζων καὶ αἰκιζόμενος.

Γ'. Τῷ β'. τούτου ἔτει, προσέφυγε Θεόφοβος ὁ Πέρσης Ῥωμαίοις; ἅμα τῷ πατρὶ αὐτοῦ μετὰ Περσῶν χιλιάδας ιδ'. οἷς καὶ διένειμεν ἐν τοῖς θέμασι κατασκιώσας, καὶ τύρμας ἀποκαταστήσας. αὐτὸν δὲ τὸν Θεόφοβον [11] εἰς ἀδελφὴν Θεοδώρας Αὐγούστης γαμβρὸν ἐποιήσατο ἑαυτῷ διὰ τοῦτο Πέρσας ἔθος ἐστὶν, ἐκ σπέρας βασιλικῆς προκρίνειν ἀνάρρησιν. ὅθεν τοῖς ἀλλεπαλλήλοις πολέμοις τῆς βασιλικῆς σπέρας ἐκλιποῦσης, καὶ ἐν ἀμηχανίᾳ γεγονότες, ἔγνωσαν ὡς ἐκ τῆς βασιλικῆς συγγενείας τῷ Βασιλεῖ Ῥωμαίων υἱὸς προσφύγοιεν· καὶ ὅτι τοῦτο ἀπατηθέντες ἐλογίσαντο τῆς οἰκείας χώρας ἀποστατήσαν, καὶ προσχωρήσαν τῇ Ῥωμαίδι διὰ τὸν Θεόφοβον, ὅπως τὸ κατ' ἐκείνους

A volens ei conjugem jungere, plures incomparabili venustate cogit virgines. Erat inter illas una quædam formosissima Icasia nomine, aliaque nomine Theodora. Mater, aureum malum cum dedisset, dare jussit, cujus illi magis forma placuisset. Theophilus Icasiæ pulchritudinem stupens, *A muliere*, ait, *emanarunt mala.* Cui illa subverecunde, *Sed & res meliores e muliere exuberant.* Ille responso attonitus atque offensus, ea dimissa, malum aureum Theodoræ dedit ex Paphlagonum gente. Ambo coronati ab Antonio Patriarcha in sancti Stephani Oratorio in die Pentecostes: Inde facto B processu ad magnam Ecclesiam, ingenti largitione Patriarcham & Clerum Senatumque donavit. Ac quidem Icasia, Imperii spe frustrata, Monasterium extruit; inque eo coma posita, vita ex virtutis ratione instituta ac Deo placita, adusque vitæ finem perseveravit, multis proprii ingenii monumentis relictis. Euphrosyna autem Imperatoris mater, ipsa sponte à Palatio discedens, in Monasterio Gastria vitam privato cultu egit.

Icasia Theodoræ postposita, ut Theophilo nuberet.

Nuptialibus & Imperii corollis, ait Georg.

Icasia libris scriptis clara

II. Dum Circenses agerentur, profertur multitudini candelabrum, quod in cæde Leonis Armeni fuerat gladio C discissum. Ostendit Theophilus in Sedilis loco, universo Senatui, ac velut qui in Templo Domini cædem perpetrassent, in eos jubet animadverti: revera autem, velut qui ejusdem secum hæresis socium, parique laborantem impietate sustulissent. Adhærebat enim miser, Deo exosæ illius hæresi; qui Sanctorum Imagines alias detraheret, alias effoderet, atque Monachos pietate illustres exilio mulctaret, ac verberibus aliisque cruciamentis dehonestaret.

Leonis cædis rei, Theophilo contrucidati.

III. Theophili anno secundo Theophobus Persa, una cum patre ac Persarum quatuordecim millibus, ad Romanos transfugit: quibus per turmas divisis, in thematibus habitationes assignavit: ipsum vero Theophobum, Theodoræ Augustæ sorori nuptiis copulans, ea sibi ratione levirum fecit. Persarum moribus ea lex obtinebat, ut ex stirpe Regia designarent, qui apud illos rerum essent potituri. Cum itaque continuis bellis excisa defecisset stirps Regia, inque his angustiis Persæ versarentur, in mentem venit, quosdam Regii sanguinis ad Imperatorem Romanum transfugisse. Quocirca necesse putaverunt, relicta patria, ut ad Romanæ ditionis loca proficiscerentur, Theophobi causa, quò ex gente

Theophobus Persa, Theophili gener.

sua Ducem eis nanciscì liceret. Ac A vel maxime, quod & Persarum Dux Babec, cum annos quinque defectione ab Amermume exaltatus esset, bellorum interim præliorumque incerto superatus, Theophobi patrem Sinope quæsiturus, cum septem millium cohorte ad Romanos accesserat. Hunc Babec cum invenisset, atque ab Imperatote securitatis fidem accepisset, eam, cui præerat, militum manum, seque ipsum Imperatori subjecit. Sunt qui aliter referant; Theophobi patrem egenum hominem Byzantium venisse, ac cuidam mulieri sub mercede cauponaria merenti, adhæsisse. Ejus vero captum amore, venereos cum illa amplexus habuisse. Ex quo mulier cum concepisset, masculum peperisse. Persas itaque Astronomica scientia ac vaticinali solertia exercitatissimos, Persarum Regis affinem quendam Byzantii versari, cognovisse: tumque ad Imperatorem ingressos, eum, cujus causa iter susceperant, diligenter quærendum rogasse. Imperatorem cum audisset, deque homine sedulo scisscitatus esset, nihil operæ fecisse. Postea tamen inventa muliere, cum qua Babec Persa versatus fuerat, didicisse, illum quidem jam vivis excessisse: quem autem ex illis amplexibus filium sustulerant, adhuc superstitem esse; ac duodennem ipsi ostendisse: eumque assumptum, Imperatorem in aula educasse, inq; militares numeros Persas retulisse.

Theophili elegantia opera ac magnifica.

IV. Theophilus itaque Imperator, cum rerum elegantia, ornatuque ac sumptu delectaretur, Pentapyrgium ex integro fabricatus est, duoque maxima Organa auro solida diversis interstincta lapillis: Arborem quoque auream, insidentibus in ea aviculis, ac machina quadam, immisso occultis meatibus spiritu, musicè cantillantibus.

V. Regia quoque paludamenta, loraque instauravit ac reliqua, auro D cuncta contexens. Urbis quoque muros, qui humiliores essent, in majorem altitudinem extulit. Humani juris tenacem præferebat, qui cunctis retro decessoribus, fidem ac pietatem gravius læsit. Accedens ad eum vidua quædam, ad Blachernas ex more procedenti, cum injuriam, qua a Petrona Augustæ fratre Excubiarum Drungario afficiebatur, conclamasset; *Exaltare illum suas ædes, illiusque ædibus lumen adimere, ac nullius illi frugis facere; ea scilicet ratione, quod vidua despicabilis esset:* mittit statim exploraturos, num se ita res haberet. Cer-

Theophili severitatis exempla.

Αρχηγὸν ὑπιτθύξοιντο· καὶ μάλιστα, ὅτι καὶ ὁ Περσῶν Αρχηγὸς Βαβὲκ, ἀποστάσῃ τῇ πρὸς τὸν Αμερμούμιλιν ὅτι πέντε ἔτεσιν ἐκεκυρίφωτο. ὧν ἀμφοτέρων πολέμοις συμβεβηκόσιν, ἡττηθεὶς ὁ Βαβὲκ, εἰσῆλθε σὺν χιλιάσιν ζ'. πρὸς τὴν Ρωμαϊκὴν ὑπηκοότητα, τὴν Θεοφόβου πατέρα τὴν πόλιν Σινώπην ἀνερευνῶν· ὃν ὁ Βαβὲκ κατελήφθη, ἐλθεῖν τὸ πρὸς Βασιλέως δέος ἀμήχανος, τὸν μετ' αὐτοῦ λαὸν καὶ ἑαυτὸν τῷ Βασιλεῖ ὑποτάσσειν ἔσχεν. Ἄλλως δὲ φασὶν, ὅτι ὁ τοῦ Θεοφόβου πατὴρ εἰσῆλθε τὴν Βυζαντίων πενόμενος, καὶ ἑνὶ γυναικὶ τῇ μαστρυίᾳ κατηλθούσῃ λαχούσῃ πρεσβεκέλλητα· ὃς τῷ πρὸς αὐτὴν ἔρωτι ἁλοὺς, πρὸς ἡδονὴν συμβιάζεται· ἐξ οὗ σωφληφῖα, ἄῤῥενα ἐκτέτοκεν. οἱ οὖν Πέρσαι ἀστρονομίᾳ καὶ μαντείᾳ ἠκριβωμένοι, ἔγνωσαν τοῦ Περσῶν Βασιλέως συγγενῆ τινὰ ἐν Βυζαντίῳ ἀφῖχθαι. εἰσελθόντες πρὸς τὸν Βασιλέα εἰσελθόντες, τοῦτον παρ' οὗ ἦλθον, ἐρωτήσασθαι ἠξίωσαν· ὁ δὲ Βασιλεὺς τοῦτο ἀκηκοὼς, καὶ ἐρωτησάμενος παρὰ τούτου, ταῦτα ἐμύησεν. ἐν ὑστέρῳ δὲ ὁ γυναῖος ἀνήκουστες, μὴ οὐ τὴν ἀναστροφὴν ὁ Πέρσης ἐπεποίητο Βαβὲκ, ἔμαθον ὡς ἔκδηλος μὲν τετελεύτηκεν· ὁ δὲ ἐκ τούτου παρεστερωμένος καὶ συζυγίας παῖς, ἔτι παίεσιν· ὃν καὶ τούτῳ ἐπιδείκνυον δωδεκαετῆ τυγχάνοντα τοῦτον ὁ Βασιλεὺς παρεσταθόμενος, ἀνέτρεφε ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ τοὺς Πέρσας ἐν τοῖς γραπτωτικοῖς κανδιξιν ἀνεγράψατο.

ιδ'. Ο τοίνυν Βασιλεὺς Θεόφιλος φιλόκοσμος ὢν, κατασκευάζει ἐξαρχῆς τὸ Πενταπύργιον, καὶ τὰ δύο μέγιστα ὄργανα ὁλόχρυσα μετὰ διαφόρων λίθων, καὶ δένδρον χρύσιον, ἐν ᾧ στρουθοὶ ἐφεζόμενοι, διὰ μηχανῆς ὕδατος μουσικῶς ἐκελαδοῦσι, τοῦ πνεύματος διὰ κρυφίων πόρων εἰσπεμπομένου.

ε'. Εκμουργεῖ δὲ καὶ τὰ βασιλικὰ τολία, τοίχους τε λώρους καὶ τὰ λοιπὰ, πάντα χρυσοῦφαντα καταασκευάσας. καὶ τὰ τῆς πόλεως τείχη ἐξαμαλὰ ὄντα, ἀνύψωσε. ἐπὶ δικαιοσύνῃ τε κοσμικὴν παρασπιούμενος, ὁ πάνυ πίστιν καὶ πάνυ εὐσέβειαν πλέον ὑπὲρ τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλεύσαντας ἀδικήσας, παρασπιλθούσης αὐτῷ γυναικὸς χήρας ἐν Βλαχέρναις· ἔθος γὰρ αὐτῷ ἐκδοὺς ἀπαντᾶσθαι, καὶ βοησάσης ὡς ἀδικοῖτο παρὰ τοῦ τῆς Αὐγούστης ἀδελφοῦ Πετρωνᾶ δρουγγαρείου τῶν βίγλας ὄντος· ὑβρεῖ γὰρ τὰ ἑαυτῆς οἰκήματα, τὰ δὲ ἐμὰ σκοτεῖ καὶ εἰς τὸ μηδὲν εἶναι ποιεῖ, ὡς ἄτε χήρας, καταπεφρονημένης· πρὸς αὐτὴν ἀποστείλας ἰδεῖν τὸν ἀληθῆ, εἰ οὕτως ἔχει· καὶ βεβαιωθεὶς

βεβαιωθεὶς ὡς ἀληθῶς ἡ γυνὴ λέγει, ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ ἐκδύσας τὸν Δεσπζάμενον τύπτει σφοδρῶς, καὶ τὰ ἐρημήμια οἰκήματα αὐτοῦ ἐξεδαφίσας τῇ χέρᾳ δίδωσι. καὶ πλοίου ποτὲ ἁλόντος τοῦ Βουκολέοντος διερχομένου, ἐρωτήσας τίνος ἂν εἴη τοῦτο, καὶ μαθὼν ὡς τῆς Δεσποίνης ἐστὶν, Οἴμοι, ἔφη, φλυαρωδέστος καυκλήσου, ἐπεὶ τοῦτο τῆς ἐμῆς συμβίου ἐστί. καὶ ἀποστείλας, αὐτοῖς τοῖς ἀγωγίμοις τὸ ναῦν ἐνέπρησεν.

A tiorque factus jure merito fœminam expoſtulare; media ipſa via nudatum, acriter jubet dorſo vapulare; ædeſque ſolo æquatas, in viduæ jus cedere. Tranſeunte quandoque navi per Bucoleonem, percontatur cujuſnam eſſet; auditoque eſſe Auguſtæ, *Væ mihi*, inquit, *qui ſim effectus nauclerus; ſiquidem illa navis uxoris eſt*: mittenſque navim cum mercibus igni abſumpſit.

24 ς'. 24 Ἡ δὲ τοῦ Θεοφίλου μήτηρ Εὐφροσύνη, ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τῶν Γαστρίων οἶκον ἑαυτῆς ὄντα, ὃν ἐξωνήσατο παρὰ Νικήτα Πατρικίου, καὶ μοναστήριον γυναικεῖον ἐποίησεν, ἐπωνομάζετο Γαστρία, μανάζουσα ἐκεῖ. Ταύτην δὲ Θεοδώρα θυγατέρας μεταπαιδευομένη· πέντε δὲ ἦσαν, ἥ τε Θέκλα, καὶ Ἄννα, Ἀναστασία τε, Μαρία καὶ Πουλχερία, ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου, καὶ τῇ παρασκευῇ τῶν ἁγίων εἰκόνων νουθετοῦσα οὐκ ἐπαύετο. τοῦτο τοῦ Θεοφίλου οὐκ ἔλαθεν· ἀλλὰ παρακαλύμμους ταύτας θυγατέρας αὐτοῦ, πάντα ἠρώτα. καὶ αἱ μὲν ἄλλαι ταῖς πρύσαις τούτου ἀγαθαὶ φρονοῦσαι, ὥσπερ ἰυγὰς λαβαὶ ἐρρωμένως προὔτρεπον· ἡ δὲ Πουλχερία, ἅτε δὴ καὶ ἡλικίᾳ καὶ νῷ νηπιάζουσα, ταύτας τε φιλοφρονοῦντας ἔλεγε, καὶ ὃ πλῆθος τῶν ὀπωρῶν· συναπῄθμει δὲ καὶ τῆ τοῦ σπιδὼν εἰκόνων παρασκιωπήσεως· οὕτω δὲ οὐ πολλὰ φρονοῦσα καὶ λέγουσα, ὡς νηία πολλὰ ἔχει) αὐτῇ κατὰ ὃ κιβωτίον, καὶ ταῦτα τῇ κεφαλῇ τε καὶ τῷ προσώπῳ ἡμῶν ἐπιθίγοι μετὰ τὰ φιλήματα. Ταῦτα τὸν Βασιλέα εἰς μανίαν ἦγεν· μηδὲν δὲ δράσαι δυνάμενος αὐτῇ, μόνῳ ἀπέτεμεν τῷ παρὰ τοῦ μαμμίου τῆς τούτου θυγατέρων ἄφιξιν.

Euphroſynæ erga neptes ſedulitas.

B Theophili mater Euphroſyna, in ſuo Gaſtriorum Monaſterio (quæ ejus ædes eſſent, coëmptæ a Niceta Patritio, ac quas illa fœminarum Monaſterium fecerat, dictum Gaſtria) Sanctimonialis erat; filiaſque Theodoræ accerſens (quinque enim illa ſuſceperat, Theclam, Annam, Anaſtaſiam, Mariam & Pulcheriam) in omni pietate & diſciplina Domini, nec non cultu ſacrarum Imaginum erudire non ceſſabat. Neque res Theophilum latuit. Illas enim accerſens, cuncta ex eis ſciſcitabatur: Ac quidem reliquæ, ſaniori mente ac conſilio; quicquid ille interrogabat, velut anſas ac capiendi lenocinia quædam, conſtanter declinabant: Pulcheria autem, quippe tum ætate tum ſenſu parvula, quam blande ab illa excipierentur, ac fructuum copiam referebat; C una quoque venerabilium Imaginum adorationem memorans: ſic nimirum, haud firmiore ſane judicio, loquuta, *Multas eam in arca puppas habere, haſque poſt oſcula, illarum capiti orique admovere.* Hinc ira œſtroque furoris percitus Theophilus, cum nihil ei facere poſſet, filiabus ea ſaltem cum avia familiaritate deinceps interdixit.

25 ζ'. Τούτοις ἀδελφὰ καὶ τῇ Βασιλίδι Θεοδώρᾳ συμβέβηκεν. ἦν γάρ τις τῷ Βασιλεῖ 25 παρακεκομμένον δύσρακτον τῷ Ὁμηρικῷ Θερσίτῃ διενεγκὸς κατ' ὀλίγον. Δένδρις ὄνομα τούτῳ· ἄσημά τε φθεγγόμενον καὶ γέλωτας κινοῦν· καὶ ἐμπαιδείας ἕνεκεν τοῖς βασιλείοις ἐνδιατρίβοντα. Ἐς τοῦτο γοῦν εἰσπηδήσας ποτὲ τὸν τῆς Αὐγούστης κοιτῶνα, κατέλαβεν αὐτὴν θείας εἰκόνας ἐμπαρεφθαλμιούσῃ, καὶ τοῖς ἑαυτῆς ὄμμασι μετὰ σπουδῆς προσαγούσῃ. Ταύτας ὁπόθεν ἰδὼν ἐστὶ ὁ παιδάριον, καὶ τὸ εἶδος ἐπυνθάνετο, καὶ πλησίστιον διέβαινεν· ἡ δὲ, Τὰ καλά μου, ἔφησεν οὗτος, νηία, καὶ ἀγαπῶ ταῦτα πολλά. καὶ τῷ παιδαριδίῳ τούτῳ καὶ εἰσιὼν ὁ Βασιλεὺς, καὶ διατρέχων αὐτὸν βύθιος ἀφανῆ ἔφερεν αὐτὸν, Ὅποι ποτὲ ἐτύγχανεν ὤν. ὁ δὲ παῖδα τὴν μαῖαν ἔφησεν εἶναι. τῷ Θεοδώρᾳ οὕτω λέγων, καὶ νομίσαι ἐν αὐτῇ καλὰ νηία τὰ προσκεφαλαίου ἐξαίρουσθαι. στενωχὲν οὖν ὁ Βασιλεὺς, καὶ πλήρης ὀργῆς γεγενὼς,

VII. Germanus huic caſus contigit etiam Theodoræ Auguſtæ. Erat Imperatori delirus quidam homunculus, Homerici illius Therſitæ nihil diſſimilis, Denderis nomine; linguæ impeditæ, ac riſum permovens, deliciarum duntaxat cauſa in Aula verſans. D Hic igitur quandoque in ſacrum Auguſtæ cubiculum temere inſiliens, invenit complectentem Imagines, eaſque oculis ſtudio adhibentem. Has ſtultus ille coram contuitus, rogabat quidnam eſſent; atque eis oculos propius adhibebat. Cui illa, *Pulchræ meæ ſunt puppæ, plurimumque eas diligo.* Sedebat tunc ad menſam Imperator, ſtatimque ad ſe tranſeuntem Denderim rogat, *Ubinam tandem eſſet?* Reſpondit ille, *Apud manam* (ſic Theodoram vocans, ac ſi matrem aviamque dicas) *pulchraſque apud eam puppas vidiſſe, ex pulvinari depromptas.* Intellexit itaque Imperator, iraque plenus,

ut a mensa surrexit, cubiculum irrumpens, multis aliis convitiis onerat, efrænique lingua Idololatram vocans, deliri homunculi indicium verbaque exquirebat. Augusta vero, ipsa interim iram condens, *Haud ita se rem habere*, confestim ait, *ac ille suspicatus erat: sed cum se illa cum ancillis in speculo conspiceret, Denderisque relucentes inde formas intuitus esset, pro suo delirio, de puppis Domino ac Imperatori retulisse.* His illi ejus tantisper sedata ira. Denderim vero post non multos dies dignis modis castigans, sapere docuit, ita fere inferens, dicensque, *Cave ulli unquam de pulchris puppis loquaris.* Quandoque vero a potu calentior Theophilus, cum Augustæ insultaret, rogabat de illa, *Num adhuc mana pulchras puppas osculis amplexuque acciperet?* Denderis dextera ori imposita, ac sinistra posteriora tenens, *Tace, tace, Imperator*, respondit, *ac de puppis ne loquare.*

Alexius Museles Theophili gener, ejusque res alix.

VIII. Anno Imperii tertio, Alexium Armenium cognomento Muselem, virum longe strenuum ac robustum, collocata ei Maria filia, generum sibi ascivit, Patriciumque, ac deinde Magistrum, creavit. Tum vero in suspicionem adductum, velut qui Imperium aucuparetur, Prætorem Ducemque Siciliæ institutum, abs se ablegavit. Qualia vero parturit livor! Siculi quidam venientes, crimen illi intentant, *Prodere eum quæ Christianorum existant Agarenis, resque novas adversus Imperatorem moliri.* Inter hæc mortua Maria Theophili filia, pater illius urnam argenteis laminis contexit, ad eamque confugientibus dato diplomate immunitatem sanxit. Hoc postea argentum Leo Imperator sustulit.

Maria Theophili filia extincta; asyli jus ad ejus urnam.

Theodorus Archiep.

IX. Anno Imperii quarto, Theodorum Archiepiscopum cognomento Crithinum, tunc in Urbe versantem, cum Alexius per calumniam delatus est, accersitum, traditaque ei cruce sua pectorali, Theophilus in Siciliam mittit, securitatis fidem Alexio præstiturum ad seque revocaturum. Cumque venisset, Imperator tanquam rebellem durius cædit, ejusque bonis omnibus publicatis, in carcerem tradit. Theodorus ubi rescivit, rem ægerrime tulit. Ac brevi post Imperatore ad Blachernas profecto, ejus ille iter occupavit, ac sacerdotali indutus stola, ante altare stetit. Jamque ad Solearn prope posito, magna voce clamavit, *Intende, prospere procede & regna: Quorsum, rogo te, ô Imperator?* Ille Senatum coram præsentem reve-

Theophili libera increpatio.

Psal. 44. 5.

Ἀφ' οὗ ἐξανέστη ὁ τραπέζης πρὸς αὐτὸν ἀπήλ, ἄλλαις τε πολλαῖς ὕβρεσιν αὐτὸν ἐπῆπτιλλεν, [16] καὶ εἰδώλων λάτριν ἀκολάστῳ γλώττῃ τοῦτον ἀπεκαλεῖ· καὶ ἅμα διεζήτει τοὺς λόγους τοῦ θεραπόντος. ἡ δὲ τέως τὸν θυμὸν καὶ τὴν ὀργὴν κύουσα, Οὐ τοῦτό ἐστιν, ἐξεπίμυε λέγουσα, ὦ Βασιλεῦ, οὐ τοῦτο, ὡς ὑπονοεῖς σύ. Ὁ δὲ κατόπιν μου ἤμελλε αὐτὴν ζουσαν μετὰ τοῦ θεραπαινίδων, καὶ τὰς ἐκεῖσε πλειόνας ἰδὼν ὁ Δένδρεις μορφὰς, ἐλθὼν ἀπήγγελεν ἀφελῶς τῷ Δεσπότῃ καὶ Βασιλεῖ. οὕτω μὲν οὖν ἐκείνην τέως κατέσβεσεν τοῦ θυμόν. τὸν δὲ Δένδρεων ὁ μετ' * Δήλιον. ὀλίγας ἡμέρας παιδεία καλῶς ποδαλούσα, πέπεικε σωφρονεῖν, οὕτω πῶς ὑπολέγουσα καὶ διδάσκουσα, ὡς μή ποτε λέγειν περὶ τῶν καλῶν νηπίων μηδέ. καί ποτε πρός ποτὲ ἐκκαυχώμενος [17] καὶ τὸν δεσπότην κατεπαιρόμενος ὁ Θεόφιλος, ἠρώτα ποῦτον περὶ αὐτῆς, Εἰ πάλιν ἑώρα τὰ καλὰ νήπια ἡ μαῖα ἀσπάζεται. ὁ δὲ τοῖς χείλεσιν τὴν δεξιὰν χεῖρα ὑπολαβόμενος, Σίγα, σίγα περὶ τῶν νηπίων, ὦ Βασιλεῦ, αὐτέφησεν ὁ θεραπών.

ι'. Τῷ γ'. αὐτοῦ ἔτει, [18] Ἀλέξιον τὸν Ἀρμένιον, ᾧ ἐπώνυμον Μουσελὲ λίθῳ μύρσον εἶπα καὶ ῥωμαλαῖον, εἰσεποιήσατο γαμβρὸν εἰς Μαρίαν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, καὶ Πατρίκιον ἐποίησεν εἶπα καὶ Μάγιστρον. ὑπολήψεις δέ τινας ἐπ' αὐτῷ ὀφὴν, ὡς ὀρεγομένῳ τῆς βασιλείας, στρατηγὸν καὶ Δούκα Σικελίας πέμπει. οἷα δὲ ὁ φθόνος ὠδίνῃ, Σικελοί τινες ἀπελθόντες, διέβαλον τοῦτον τῷ Βασιλεῖ· ὡς τὰ μὲν τῶν Χριστιανῶν Ἀγαρηνοῖς παραδίδωσι· κατ' δὲ τῆς Βασιλείας ὑπ μελετᾷ. ὁ δὲ τῷ μεταξὺ τῆς θυγατρὸς τοῦ Βασιλέως Μαρίας τεθνηκυίας, ὁ Βασιλεὺς τὰ λάφυρα ταύτης ἐξ Ἀργύρου ἐκόσμησε, καὶ τόμον ἐλευθερείας τοῖς ἐν αὐτῷ προσφεύγουσι τίθησιν· ὅπερ Ἄργυρον Λέων ὁ Βασιλεὺς μετὰ ταῦτα ἀπείλετο.

θ'. Τῷ ιδ'. αὐτοῦ ἔτει, Θεόδωρον τὸν Ἀρχιεπίσκοπον τὸν λεγόμενον Κρίθινον, ὃν ὁ καιρὸς τοῦ Ἀλεξιανῆς Ἀλεξίου ὄντα ἐν τῇ πόλει, δίδωσιν ὁ Βασιλεὺς τὸ ἴδιον Φυλακτὸν, καὶ ἀποστέλλει εἰς Σικελίαν δεσμῶν λόγον ἀπαλείας Ἀλεξίῳ, καὶ ἀναγεῖν πρὸς αὐτόν· ὃν καὶ ἐλθόντα ὁ Βασιλεὺς ὡς ἀντάρτην τυφλᾷ, ἔβαλε εἰς φυλακὴν, τὰ αὐτοῦ πάντα δημεύσας. Θεόδωρος οὖν τοῦτο εἰδὼς, ἤχαλε τε ἐδυσφόρει. καὶ μετ' ὀλίγον τοῦ Βασιλέως εἰς Βλαχέρνας ἀπελθόντος, παραλαβὼν ἔξω ἐμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἐνδεδυμένος· καὶ τοῦ Βασιλέως τὴν σωλέα πλησιάσαντος, αὐτὸς φωνῇ μεγάλῃ ἐβόησεν, Ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ καὶ βασίλευε· ἕνεκεν τίνος, ὦ Βασιλεῦ. ἀθυμοῦντος οὖν ὁ Βασιλεὺς τὴν σύγκλητον,

ἔφη, Ἐνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης. ὁ δὲ, Καὶ ποία δικαιοσύνη σὺ Θέ· ὅτι δοὺς συνέγραφον λόγον Ἀλεξίῳ δι' ἐμοῦ, σὺ ἐφύλαξας τοῦτον. ὁ δὲ Βασιλεὺς θυμῷ καὶ ὀργῇ ἀκαταστάτῳ κινηθεὶς, τοῦτον τοῦ θυσιαστηρίου βιαίως ἐξήγαγε, καὶ πληγὰς οὐ μετρίας ἐπιθεὶς, ἐξώρισεν. οὐ μόνῳ δὲ τοῦτ' ἐλεγθῆναι ἐστὶν αὐτῷ μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ ἔμαθεν αὐτὸν σέβειν καὶ τιμᾶν τὰς ἁγίας εἰκόνας, καὶ τοὐναντίον διατεθεῖσθαι βλασφήμως. μετὰ οὐ πολὺ δὲ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεσμοθέτου, καὶ τοῦ Πατριάρχου αὐτὸν ὀνειδίσαντος, ἤγαγε τὸν Ἀρχιερέα πρὸς μετάκλησιν. τοῦ δὲ, ἀνάξιον ἑαυτὸν δι' ἃ πέπονθε τῆς ἱερωσύνης κρίνατος, ὁ Βασιλεὺς Οἰκονόμον αὐτὸν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας πεποίηκεν. καὶ Ἀλέξιον τοῦ δεσμωτηρίου ἐκβαλὼν, ἀπέδωκεν πᾶσαν αὐτοῦ τιμὴν ὕπαρξιν, καὶ ἐν τιμῇ εἶχεν. ὁ δὲ ἀποκαρεὶς, τοῦ Ἀνθεμίου μονῶν οἰκοδόμησεν, καὶ ἐν αὐτῇ τελευτήσας, ἐτάφη ὁσίως.

ι'. Τῷ ε'. αὐτοῦ ἔτει, ὁ ὀνομαστότατος πάσης
69 δυνάμεως " Στρατηγὸς Μανουὴλ, μεγάλως ὑπὸ τιμώμενος παρὰ τοῦ Βασιλέως. καί ποτε μετὰ Μύρωνος τοῦ Λογοθέτου τοῦ Δρόμου καὶ πενθεροῦ τοῦ Πετρωνᾶ συμβαλὼν λόγους τινὰς, διεβλήθη τῷ Βασιλεῖ, ὡς τὴν βασιλείας ὀρέγεται, καὶ ἐμελετᾶτο δόλια κατ' αὐτοῦ. Λέων δὲ ὁ πρωτοβεστιάριος τοῦ Μανουὴλ φερωνύμως καὶ πρωτάλθμος, διεβεβαιοῦτο τῷ Βασιλεῖ ὡς ψευδῆ εἶεν τὰ κατ' αὐτοῦ λεγόμενα· ἃ μαθὼν Μανουὴλ καὶ τὸν ὀργὸν τοῦ Βασιλέως ἐκκλίνων καὶ τὰς διαβολὰς, λάθρα τὴν πόλεως ἐξελθὼν μέχρι Πυλῶν, καὶ τοῖς δημοσίοις ὀχήμασιν ὑπάτοις, ἀπῆλθε φυγὰς μέχρι τῶν κλεισουρῶν Συρίας, τὰς τῶν ἵππων ἰγνύας ἐκκόψων· ἐδήλωσε δὲ τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ὡς Βασιλέως ὀργὴν φεύγων· καὶ εἴ γε μὴ καταπαύσητέ με τῆς πίστιν μου καταλιπεῖν, προσφεύγω ὑμῖν. Εἰ οὕτω, καὶ ὅτι πύστις προσδέχεταί με, λόγον ἀπαθείας μοι ὑποστείλατε. οἱ δὲ μετὰ χαρᾶς λόγον ὑποστείλαντες, προσεδέξαντο ὡς Βασιλέα Ῥωμαίων. τοῦτο ἀκούσας ὁ Βασιλεὺς, ἐν πολλῇ θλίψει καὶ ἀθυμίᾳ γέγονε· καὶ βουλὴν βουλεύεται καὶ ποιεῖται μετὰ Ἰωαννίου συγκέλλου τοῦ πάππου. ὁ δὲ εἶπεν, Εἰ προθύμως βούλῃ τὸν Μανουὴλ πρὸς σὲ ἐλθεῖν, ὦ Βασιλεῦ, αὐτὸς ἐγὼ ἕτοιμος τοῦτο ποιῆσαι. χρήματα λαβὼν καὶ πρὸς τὸν Ἀμερμουμηλὼ σταλεὶς, πρὸ ἐν Εἰρκταῖς δεθέντα ὑποσκεψόμενος καὶ δεσμοῖς, ἔχων συντόμως λόγον παρὰ τῆς Βασιλείας, δι' ὧν πείσω τὸν Μανουὴλ εἰς

Symeon. Logoth. Annal.

ritus, *Propter veritatem*, inquit, *& manſuetudinem & juſtitiam.* Tum Theodorus, *Ecquanam tua juſtitia, qui per me ſubſcriptione tua firmatam fidem Alexio dederis, nec eam ſervaveris?* His Imperator impotenti ira furoreque concitus, ab altari violenter abſtractum hominem, graviuſque verberibus affectum, in exilium expulit. Nec eo duntaxat nomine, quod is eum reprehendiſſet, ſed quod etiam colere eum ac venerari ſacras Imagines, ejuſque impietatem vituperare, audiſſet. Non multo poſt autem, cum in magnam Eccleſiam venienti, Patriarcha rem probro objeciſſet, Archiepiſcopum cum obſecratione reduxit. Illo autem indignum ſe Sacerdotio conclamante, ob eam, qua fuerat violatus, injuriam, Imperator magnæ Eccleſiæ Oeconomum fecit. Alexio vero e carcere educto, ſubſtantiam omnem reſtituit, ac virum coluit. Verum ille poſita cæſarie, Anthemii Monaſterium condidit, inque illo diem obiens, Sancti ſepultura elatus fuit.

Theodorus cultor Imaginum male habitus.

Alexius Monachus ſancte conſummatur.

X. Quinto ejus Imperii anno, totius Orientis Ducum nominatiſſimus Manuel, magno in pretio a Theophilo habebatur. Is quandoque cum Myrone Dromi Logotheta ac Petronæ ſocero quædam collocutus, apud Imperatorem delatus eſt, quaſi Imperium affectaret, & dira adverſus eum moliretur. Contra vero Leo Protoveſtiarius de Manuelis ſalute ſolicitus, illumque defendens, falſo hæc in eum jactari ſerio affirmabat. Manuel ubi hæc comperit, iramque Imperatoris declinans, ac quibus petebatur, calumnias fugitans, clam Urbe Pylas uſque egreſſus, publiciſque conſcenſis curribus, ad Syriæ uſque cluſuras, exciſis equorum poplitibus, aufugit: ſignificavitque Agarenis, ſe Imperatoris iram fugere; ac niſi fidem deſerere cogant, ad eos ſe profugum tranſire. Quod ſi dita hiſque conditionibus accipiant, fidem ei ſecuritatis mittant. Illi nuntio recreati ac læti, ea fretum, nihil impari, ac Imperatorem Romanum cultu ſuſceperunt. Id ubi Theophilus audivit, ingenti mœrore mentiſque anguſtia concidit. Habitoque cum Joanne Syncello conſilio; ait ille, *Si vere ex animo Manuelem ad te reverti cupis, ô Imperator, id tibi ut præſtem, mihi promptum eſt. Acceptis namque pecuniis, arreptoque ad Amermumnem itinere, quaſi eos qui in carcere ac vinculis tenentur, inviſurus, ſubſcriptumque Majeſtatis tuæ manu ſecuritatis diploma habens, inde Manueli ſuaſurus, ut ſe tibi præ-*

Manuelis defectio ad Agarenos.

Joannis Syncelli in Syriam profectio.

sentem exhibeat; id vero nihil mihi cas-
sum cessurum arbitror, tum subscripta illa
securitatis fide, meaque suasionis vi, tum
viri ipsa pietate, ac quod verisimile est,
ipsum patriam suosque diligere. Imperator itaque ingenti instructum pecuniarum vi copiosisque muneribus, a se hominem ablegat. Ingressus vero Joannes, vinctisque elargitus munere, ac Protosymbuli expugnato animo, Manueli ut occulte loqui, fidemque securitatis ac Imperatoriam crucem dare liceret, obtinuit. Sic itaque peracto negotio reversus, cunctorum rationem Imperator retulit. Manuel autem oblata Amermumnæ supplicatione, ut cum Romanis quos sub custodia vinctos tenebat, suscipiendæ expeditionis facultatem faceret, obstricta illi fide, fugam minime arrepturos, siquidem ad bellum exirent, sed fortiter pugnaturos, ex voto impetravit. Assumpto itaque Amermumnis filio, copiosoque fretus exercitu, adversus Persas aciem direxit; partaque ingenti victoria, (sed & liberatis Agarenis a feris bestiis vastitatem regioni afferentibus) majorem sibi honorem ac claritatem apud illos conciliavit, nihilque erat quod ab Amermumne, qua apud eum gratia pollebat, non consequeretur. Quamobrem longe animi anxius ac solicitus, ut ad Romanos gentilesque suos rediret, post interjectum aliquod tempus ait Syriæ Regulis, Si mihi Amermumnis filium copiasque præbueritis, atque his ego stipatus expeditionem suscepero, Romaniam subjugabo. Retulerunt illi ad Amermumnem, & dimiserunt. Manuel autem ad Orientalia prope Themata accedens, convocatisque quos sub potestate habebat, ordinibus, adhæcque Amermumnis filio, tanquam scilicet animi relaxandi gratia ac venaturus, longiusque ab hostibus digressus, Amermumnis complexus filium ac deosculatus, ad eum infit, *Ego quidem ad Imperatorem ac propria revertor, qui nihil in vita potius fide, atque civibus habendum ducam: tu vero cum tuis, omnis a nobis mali securus, te ad tuos recipito.* Atque hic quidem cum lacrymis ac pudore reversus est: Manuel vero ad Imperatorem profectus est, præmisso qui ejus adventum illi nuntiaret. Imperator nuntio liberaliter accepto, ac qua par erat humanitate ac benevolentia Manuele suscepto, Magistrum statim ac Scholarum Domesticum præfecit, ejusque liberos e sacro fonte suscepit.

Manuelis res in Syria.

Manuelis ad suos reversio.

Delati honores.

Ἄνδρα ἐλθεῖν, δοκῶν τοῦτο πρᾶξαι, τῷ τε συμπεφράφθαι λόγῳ καὶ τῇ ἐμῇ πειθοῖ, καὶ τῇ βασιλείᾳ ἐκείνου καὶ τῷ εἰκὸς εἶναι τὴν πατρίδα αὐτῷ ἐρᾶν. ὁ δὲ Βασιλεὺς πάμπολλα χρήματα καὶ δῶρα δοὺς αὐτῷ, ἀπέστειλεν. ὁ δὲ, ἐλθὼν, καὶ πρὸς ὧν δεσμοῖς ῥυσθεὶς, καὶ τὸν Πρωτοσύμβουλον θεραπεύσας, ἠδυνήθη καὶ λάθρα τῷ Μανουὴλ συντυχεῖν, καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸν συμπεφραφότα λόγον καὶ τὸ φυλακτὸν τοῦ Βασιλέως. ὁ μὲν δὴ ταῦτα πράξας, ὑπέστρεφεν, ἀναστείλας τῷ Βασιλεῖ πρῶτα. ὁ δὲ Μανουὴλ ἐξαιτησάμενος τὴν Ἀμερμουμνὼ μετὰ τῶν αἰχμαλώτων Ῥωμαίων τῶν καθηρμένων ἐν φυλακαῖς, πίστιν αὐτῷ δοὺς ὑπὲρ τούτων, ὡς οὐ φεύξονται ἐπὶ ἐξέλθωσιν, ἀλλὰ πολεμήσουσιν ἰσχυρῶς, ἔτυχε τῆς αἰτήσεως· καὶ λαβὼν τὸν τοῦ Ἀμερμουμνῆ υἱὸν καὶ λαὸν πλῆθος, ἐξῆλθε κατὰ Περσῶν· καὶ νίκην μεγάλην ποιήσας, ἀλλὰ καὶ θηρῶν ἀπηλλάσσων τοὺς Ἀγαρηνοὺς λυμαινομένων τὴν χώραν ἐλευθερώσας, ἐν μείζονι μᾶλλον τότε τιμῇ ἢ ὃ πρότερον καθίστατο· καὶ πρῶτα μὲν αὐτὸς πρὸς τὸν Ἀμερμουμνῆ διαλεχθείς· ὅθεν φερνίδα πολλὴν ἔχων τοῦ ἐξελθεῖν εἰς Ῥωμανίαν, μετ' οὐ πολὺν χρόνον ἔφη πρὸς τοὺς διωκάστας Συρίας, Ὅτι ἐάν μοι τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμερμουμνῆ παράσχητε καὶ λαὸν, καὶ ἐξέλθω, ὑποτάξας ἔγωγε τὴν Ῥωμανίαν. οἱ δὲ, τὸν Ἀμερμουμνὼ ἐπόντες, τοῦτον ἀπέστειλαν. ὁ δὲ Μανουὴλ ἐλθὼν πλησίον τῶν θεμάτων τῆς ἀνατολῆς, καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ὑποχείριους αὐτῷ· ἀλλὰ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμερμουμνῆ, ὡς δῆθεν θηκτικόν τινα καὶ κυνηγόν, πόρρωθεν τῶν πολεμίων ἠμύνατο, καὶ προσπλακεὶς τῷ υἱῷ τοῦ Ἀμερμουμνῆ καὶ καταφιλήσας, εἶπεν, Ἐγὼ μὲν ἀναχωρῶ πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ τὰ ἴδια, μηδὲν ἐν τῷ βίῳ προτιμήσας πίστεως καὶ συμφυλετῶν. σὺ δὲ μετὰ τῶν σῶν, ὡς μηδὲν δεινὸν πίστευε παρ' ἡμῶν, ἄπιθι πρὸς τοὺς σούς. καὶ ταῦτα μὲν μετὰ δακρύων καὶ αἰσχύνης ὑπέστρεφεν· ὁ δὲ Μανουὴλ ἐκχωρήσας πρὸς τὸν Βασιλέα, προαποστείλας * αὐδοῖς τὸν μελλοντα. ὁ δὲ Βασιλεὺς τὸν μελλοντι Φιλοτιμησάμενος αὐτάρκως, καὶ τὸν Μανουὴλ ὡς ἄξιον ὑπεδέξατο, [31] μᾶλλον θὺθυς καὶ δεμέσιχον τῶν ὁρλῶν ἐποίησε, καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἐδέξατο.

* αὐτ.

31

ια'. Τῷ ζ'. αὐτῷ ἔτει, ἐξέρχεται, ὁ Βασιλεὺς μετὰ Μανουὴλ καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ στρατοῦ πάντος κατὰ Ἀγαρηνῶν. καὶ βιαίτως πόλιν τε Ζάπετρον καὶ τὸν Σαμοσάτροφα πλούτῳ κομῶντα ἀφ' ὧν Ἀμερμουμὴν ἐκράτει ἦν, σφοδραλαβὼν, ἐπαρθεὶς τῇ νίκῃ καὶ τῇς λαφύροις γαυρούμενος. καὶ ἐλθὼν μέχρι τοῦ Βρύα, προστάττει παλάτιον οἰκοδομηθῆναι. καὶ φυτευθῆναι καὶ ὕδατα ἀγαγεῖν· ἃ δὴ γενόμενα. ἐκεῖθεν τε εἰς τὴν πόλιν ἀφικόμενος, ἱππικὸν ποιήσας, καὶ ὁ προῆγεν βαΐον παίξας, ἅρμασι λευκῷ ἐποχούμενος, καὶ τὰ λάφυρα θριαμβεύσας, ἐστεφανώθη, τῶν δήμων ὑπερβαλλόντων, Καλῶς ἦλθες ἀσύγκριτε Φακτιωνάριε.

ιβ'. Τῷ η'. τούτου ἔτει, τοῦ Πατριάρχου Ἀντωνίου τελευτήσαντος, ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ Σύγκελλος· Ἰδιωτὴς δὲ μᾶλλον καὶ Ἰαμβρῆς, ὁ ὑπὸ τοῦ Ἀρμενίου καὶ παραβάτου Λέοντος μνημονευθεὶς Γραμματικὸς, βεβοημένος ὑπό τε μαγίας καὶ λεκανομαντίας καὶ πάσῃ ἀσεβείᾳ. ὃς ὄργανον ὑποτυπούμενον εὑρεθεὶς τῆς τοῦ Βασιλέως ἀσεβείας, σὺν αὐτῷ πάντα τὰ πρὸς ἀπώλειαν κατειργάσατο· καὶ ὃν ἔδιννεν, κατεῖχε δὲ βασιλίσκον τῆς ἀσεβείας, ὁ Βασιλεὺς ἐξεῤῥήξε καὶ ἀπέτεκεν· τὰς ἁγίας εἰκόνας ἀφανίζεσθαι προστάξας ἢ ἐπαλείφεσθαι.

ιγ'. Οὗτος ὁ Ἰωάννης πρὸ τοῦ ἄστεως οἴκημα ἐκ λίθων λαξευτῶν κατασκευάσας, ὃ Τροῦλλος μέχρι τοῦ νῦν ὀνομάζεται, ἀφ' ὧν θυσιῶν ὡμίλει τοῖς δαίμοσι, καὶ τῷ Βασιλεῖ τὰ μέλλοντα διεσήμαινεν· ὃ καὶ ἀοίκητον ἔμεινεν, ἀφ' ὧν ἐν αὐτῷ ἡμερῶν τότε τῶν δαιμόνων ὑποφοιτήσεις.

ιδ'. Ἐν τούτοις Ἀγαρηνοῦ τινος γυναίου πνεῦμα Πύθωνος ἔχουσα, ὃ αἰχμάλωτον ἔλαβεν, ἐκμαντεύεσθαι παρ' ὁ Βασιλεὺς, μετακαλεσάμενος, ἐπυνθάνετο, Τίνος ἡ βασιλεία ἐν πολλοῖς διαρκέσῃ ἔτεσι· καὶ ἔφη, Ἡ τῶν Μαρτιναχίων. καὶ πληροφορίαν δὲ τοιαύτης προφάσεως, τὸν μοναχὸν βίον κατέκρινε Μαρτινάκιον, τὸν αὐτοῦ οἶκον ποιήσας εἰς μοναχῶν φροντιστήριον. ἐντεῦθεν καὶ Κωνσταντίνῳ τῷ Τρυφιλλίῳ τὰ συμβησόμενα αὐτῷ προεδήλωσεν· ὅτι ὡσαύτως καὶ σὺ, καὶ τὰ τέκνα ἀποκαρήσεσθε κλῆρικοὶ ὑπὲρ Αὐτοκράτορος Βασιλείου· ὃ καὶ συμβέβηκεν. ὁμοίως καὶ ἄλλοις πολλοῖς τὰ συμβησόμενα αὐτῆς προεῖλεγε· καὶ τὸν Βασιλέα τὰ μετὰ θάνατον αὐτὸν ὀφείλοντα γενέσθαι ἀκριβῶς προεγράψεν. ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν εἰκόνων προσκύ-

A XI. Anno ejus Imperii ſeptimo, Imperator cum Manuele & Senatu cunctoque exercitu adverſus Agarenos profectus, facilique negotio captis Zapetro & Samoſato, Urbe divitiis longe locupletiſſima, quod inde Amermumnes oriundus eſſet, victoria ſpoliiſque elatus reverſus eſt. Cumque ad locum Brya veniſſet, extrui Palatium jubet, hortoſque plantari ac vivaria, atque aquas deduci: quod & factum eſt. Inde in Urbem rediens, Circenſibus ludis exhibitis, primoque ipſe munere ludens, candidis equis invectus, ſpoliaque triumpho traducens, victor coronatus eſt, Factionibus B acclamantibus, *Bene fauſtéque veneris, omni major comparatione, Factionarie.*

Expugnatio Agarenica; captæ eorum Urbes.

Ædis Brya ædificatio.

XII. Anno ejus Imperii octavo, defuncto Patriarcha Antonio, Joannes Syncellus (potius vero Jannes & Mambres) in ejus locum ſuffectus eſt; is nimirum, cujus in Leone Armeno & prævaricatore mentio ſupra habita eſt; homo præſtigiis, divinationibus ex pelvi omnique impietate nominatiſſimus. Et vero idoneum organum Regiæ impietatis inventus, collata cum eo opera, quæ ad interitum exiſtant, propenſe omnia executus eſt: ac quem parturiebat (occultabat tamen) impietatis Baſiliſcum, Imperator edidit peperitque; promulgato edicto quo ſacras Imagines oblini ac aboleri juberet. C

Joan. Syncellus Patriarcha.

Theophili edictum adverſus Imagines.

XIII. Hic Joannes, extructa in Urbis pomerio ex ſectis lapidibus domo (Trullus hodieque vocatur) ſacrificiis quibuſdam dæmonibus familiarius utens, quæ futura erant, Imperatori denuntiabat. Manſerunt ædes illæ inhoſpitæ, ob dæmonum per hæc tempora in illis frequentiam.

Joan. Patriarchæ veneficia.

XIV. Inter hæc, Agarenam quandam mulierem bello captam ſpiritu Pythone afflatam cum vaticinari Imperator audiſſet, rogabat ex illa, *Cujus in domo Imperium in annos plures duraturum eſſet?* Cui illa, *Martinaciorum.* Ejus vaticinii fide eaque occaſione, Martinacem Monachi inſtituto damnavit, ejuſque domum in Monaſterium redegit. Hinc quoque Conſtantino Tryphillio, quæ eventura eſſent, prædixit; *Perinde ſcilicet eum liberoſque Clericalis ordinis gratia, detonſum iri Baſilio Imperatore;* quod & contigit. Similiter quoque aliis non paucis, futuros eventus prænuntiavit. Etiam qui ab illius morte futurus eſſet Imperator, clare Theophilo edidit: item fore ut Imagines venerationem cultumque D

Mulieris Agarenæ vaticinia.

reciperent, & ut Jannes Sede moveretur. Georgio quoque Militares tabulas consecuto, ad Circi fundam necandum fore vaticinata est, ejusque fisco addicendam substantiam.

Romanorum clades: Theophilus a Persarum insidiis liberatus.

XV. Imperii Theophili anno nono, Arabes ingentibus copiis Romanæ ditionis provincias locaque invasere: in quos Imperator cum Persis profugis, Romanisque copiis ac Manuele Domestico aciem eduxit. Conserta pugna victus Imperator, in medium Persarum agmen, per eos liberatum se iri arbitratus, subiit. Manuel circum lustrans, ut in medio Persarum cuneo hærentem Imperatorem cognovit, jamque illis constitutum esse ut Arabibus ipsum proderent, illiusque pretio eorum gratiam inirent; perrupto illorum cuneo, frænoque Imperatoris equo apprehenso, pene reluctantem trahebat; nullo modo ferendum probrum ducens, si ita ab Arabibus Romanorum Imperator capi contingeret. At Imperator timoris nimia vi saniore mente dejectus, ad Persas rursus desciscere volebat. Manuel gladium strinxit, quasi percussurus; quo territus, Imperator exivit: indeque pudore, ingentique accepta clade, Dorylæum rediit. Manuel e prælio saucius morboque correptus, diem obiit, multis adversus Agarenos strenue bellicaque fortitudine clare gestis. Ejus cadaver ad Monasterium relatum, quod ipse construxerat, haud procul ab Asparis Cisterna.

Manuelis fides & fortitudo.

Manuelis mors. Vide Contin. & in eum Notas.

Persarum defectio & reductio.

XVI. Statim proditionis delati Persæ apud Imperatorem: intentatæ minæ in Theophobum, tanquam Tyrannus & rebellis ac proditor & hostis esset. Theophobus, compertis quorum reus agebatur, assumptis secum Persarum turmis, Sinopem concessit. (Accepit illa nomen a quadam Amazonum, quæ eam condidit. Amastris vero, quæ prius Cromma vocaretur, ab Amastride Persa, Oxiarti Darii fratris filia. Fuit hæc uxor Dionysii Heracleæ Tyranni: qui Urbis cum potiretur, ex uxoris nomine, illam appellavit.) Theophobus, quam Urbem occuparat, Tyranni jure tenebat. Imperator ubi rescivit, ingenti mœrore affectus est. Veritus autem ne illi se Arabibus adjungerent, in Paphlagoniam usque venit; dataque fide nihil mali passuros, assumptoque Theophobo in Urbem rediit. Persæ reliqui, ad sedes cuique dudum assignatas reversi. Porro Theophobus non minus civibus, quam Persis amori habebatur; ea ratione quod Orthodoxus erat.

Sinope, Amastris.

Georg. Monachus istas merito origines omisit.

Theophobus vir Orthod.

Ἀγησιν, καὶ τὴν τῆ Ἰσαννῆ καθαίρεσιν. καὶ Γεωργίῳ δὲ τῷ τὰς στρατιωτικὰς δίλτους ἐπειλημμένῳ, ὅτι τῇ σφενδόνῃ ἔβαλεν τὴν τοῦ ἱπποδρόμου ἀνακτησάμενος, καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ τῷ βασιλείῳ ἀφελήσθαι ταμείῳ.

ιε'. Τῷ θ'. αὐτοῦ ἔτει, Ἄραβες μετὰ δυνάμεως πολλῆς τὴν Ῥωμαΐδα ἐξήεσαν· καὶ ὁ Βασιλεὺς ἅμα τοῖς προσφυξι Πέρσαις καὶ τοῖς τάγμασι, καὶ Μανουὴλ Δομεστίχῳ, κατ' αὐτὴν ἐχώρει. καὶ συμβολῆς γενομένης πεπτωκὼς ὁ Βασιλεὺς, μέσον εἰσῆλθε τῶν Περσῶν, ὡς αὐτὸν προσποιήσασθαι ὑποληψόμενοι. Μανουὴλ δὲ ὡς ἔγνω προεστηκότων ἐν μέσῳ τῶν Περσῶν τὸν Βασιλέα ὄντα, αὐτοῖς δὲ βουλομένοις ἤδη τοῖς Ἄραψι τὴν προδοσίαν, καὶ δι' αὐτοῦ καταλλαγὴν αὐτοῖς, ἀφαιρεῖται μέσον αὐτῶν, καὶ τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου τοῦ Βασιλέως λαβόμενος, ἐξῆλκεν ἄκοντα πόδην· αἰσχύνῃ ἠγεύμενος οὐ καθεκτὴν, εἰ τὸν Βασιλέα Ῥωμαίων Ἄραβες αἰχμάλωτον λάβωσιν. ὁ δὲ Βασιλεὺς τῷ διὰ τὸ καθεστηκότος ἐκφαῦλον, προσορμᾶσθαι πάλιν τοῖς Πέρσαις ἐβούλετο. ὁ δὲ Μανουὴλ τὸ ξίφος ἀνέστησεν, ὡς παίξων αὐτόν. ὁ δὲ φοβηθεὶς ἐξῆλθεν. ἐκθέμενος τε ὀξὺ αἰσχύνης ὑποφρέφει ἐν τῷ Δορυλαίῳ. ὁ δὲ Μανουὴλ ἐν τῷ πολέμῳ τρωθεὶς, καὶ νοσήσας ἐτελεύτησεν, πολλὰς ἀνδραγαθίας τὴν Ἀγαρηνῶν ποιησάμενος· τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἀπεκομίσθη ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ, τῇ στενῆς καμμιᾶς τῆς τοῦ Ἀσπαροῦς κισθέρνης.

ις'. Καὶ δίδυς ἀφαβολαὶ πρὸς τὸν Βασιλέα τὴν Περσῶν, καὶ ἀπειλαὶ τὴν Θεοφόβου, ὡς ἀνάρτου καὶ προδότου καὶ δυσμενοῦς. ταῦτα μαθὼν Θεόφοβος, τοὺς Πέρσας καταλαβὼν κατῆλθεν ἕως Σινώπης· ἥτις τὸν κλῆσιν εἴληφεν ἀπό τινος τῶν Ἀμαζόνων αὐτὴν δημιουργήσαντος· Ἀμαστρις δὲ ἡ πρὶν Κρᾶμμα ὠνομασμένη, ἀπὸ Ἀμάστριδος, τῆς Περσίδος γαμετῆς Ὀξυάρτου ἀδελφοῦ Δαρείου· ἣ τὴν συνοικήσασα Διονυσίῳ τῷ Ἡρακλείας τυράννῳ, ὡς ἐκείνῳ οὔσῃ τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς συζύγου ὠνομάκειαν· καὶ ταύτην κατέλαβεν, κατεῖχε τυραννικῶς· ὅθεν γοῦν ὁ Βασιλεὺς, ἐν μεγάλῃ λύπῃ γέγονε. φοβούμενος δὲ μὴ προσφύσωσι τοῖς Ἄραψι, μέχρι Παφλαγονίας ἀπῆλθε· καὶ λόγοις αὐτοῖς ὡς οὐδὲν πεισόμενα δίκαιος, καὶ τὸν Θεόφοβον ἀναλαβόμενος, ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει, τῶν ἄλλων Περσῶν προσχωρησάντων, οὐδεὶς ἕκαστος κατοικίσεως ἐξαρχῆς. ἠγάπησε δὲ ὁ Θεόφοβος καὶ τῶν πολιτῶν οὐχ ἧττον ἢ τῶν Περσῶν, ὡς ὀρθόδοξος.

ιζ'. Τῷ ι'. αὐτῷ ἔτει, γίνεται τῷ Βασιλῇ παῖς ὃν Θεοδώρας, ὃν ἐπωνόμασεν Μιχαήλ. ἀπαντήσαντι δὲ τῷ Βασιλεῖ πρὸς Βλαχέρνας, καθὼς ἔθος ἦν, ἐπυνθάνετο αὐτοῦ τίς λέγων, Ο ἵππος ᾧ ἐπορεύετο ἡ Βασιλεία Σου, ἐμός ἐστιν. ὁ δὲ Βασιλεὺς τὸν Κόμητα τῶν σκυλων ἐπηρώτησεν, Τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος. ὁ δὲ φησὶν, Ο Κόμης τῶν Οψικίου ἀπέστειλεν αὐτὸν τῇ Βασιλείᾳ Σου. τῇ δὲ ἐπαύριον τὸν Κόμητα τῶν Οψικίου ἀγαγών· ἔτυχε γὰρ ὢν τῇ πόλει αὐτὸν εἰ), ἔφη, Τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος. ὁ δὲ ἔφη, Ηγόρασα αὐτόν. τῶν δὲ ἐγκαλεσάντων δρησταιμίου, καὶ λεγόντων, Μετὰ βίας ἀφελέσθαι αὐτὸν καὶ χωρὶς τιμήματος· ὁ Βασιλεὺς ἔφη, Διατί μὴ πρότερον τοῦ τιμὴν ἀπήτησας. ὁ δὲ ἀποκριθείς, ρ'. νομίσματα ἐδίδουν αὐτῷ· αὐτὸς δὲ ἐζήτει γνῶναι Σχολάριος, καὶ ὅτε εἰ) αὐτὸν ἤγαγον, τούτου ἀποτυχών, οὐδὲ τὰ ρ'. νομίσματα ἠθέλησε λαβεῖν. ὅπερ πυθόμενος βεβαιωθεὶς ὁ Βασιλεὺς ὅτι βίᾳ τὸν ἵππον ἀπεδίδωκεν, ὀργισθεὶς καὶ Σχολάριον αὐτὸν ποιῆσαι· ὁ δὲ τὸν ἵππον μὴ βουληθεὶς λαβεῖν, ἔλαβεν χρυσίου λίτρας β'. καὶ ἀπῆλθεν.

ιη'. Τῶν δὲ Σαρακηνῶν ὅπερ ὁ Αμώριον ἐλθόντων, ὁ Βασιλεὺς σπουδαίως μέχρι Καππαδοκίας ἐξήλασεν. ὁ δὲ Αμερμουμνὴς ν'. χιλιάδας λαὸν ἀφορίσας, δεδωκὼς αὐτοῖς καὶ τὸν Γουνδῆν ἄρχοντα ὀνομαστότατον ὄντα τῶν τοῖς Αγαρηνοῖς, ἀπέστειλε κατὰ τοῦ Βασιλέως. καὶ πολέμου γενομένου, ἡττηθεὶς ὁ Βασιλεὺς, ἔφυγε, καὶ μετ' ὀλίγων ὑπέστρεψε μόλις διαφυγών· οἱ δὲ Σαρακηνοὶ περιεσπακότες τὸ Αμόριον, καὶ πολλοὺς πολέμους ποιησάμενοι, ἐπὶ σταθερᾶς τοῖς ἔνδον ἀγωνιζομένοις ἦλθον, ἠβουλήθησάν τε ἀναχωρῆσαι. μαθητὴς δέ τις Λέοντος τοῦ Φιλοσόφου ὢν τῷ κάστρῳ ὢν, μιᾷ τούτων, Οτι εἰ προσκαρτερήσετε δύο ἡμέρας, ἐκπορθήσετε ἡμᾶς· ὃ καὶ γέγονεν. προεδόθη γὰρ ὑπὸ τοῦ λεγομένου Βουδίτζη καὶ τοῦ Μανικοφαίου. κατεχέθησάν δὲ ἄνδρες ὀνομαστοὶ τῶν δυσεβῶν, Θεόφιλος Πατρίκιος* καὶ Στρατηγὸς· ὅ, τε Μελιασηνὸς καὶ ὁ Λέπος, καὶ Θεόδωρος πρωτοσπαθάριος καὶ εὐνοῦχος ὁ Κρατερός· Καλλιστος Τουρμάρχης, Κωνσταντῖνος Δρουγγάριος καὶ Βασὺς ὁ δρομεύς· καὶ ἄλλοι ἄρχοντες τῶν πραγμάτων, οὓς ὠνήσασθαι βουλόμενος ὁ Βασιλεὺς, ἀποστείλας πρέσβεις πρὸς τὸν Αμερμουμνῆ μ' κεντηναρίων λίτρας χιλίων. ἀλλ' οὐκ ἔπεισεν, εἰπὼν, Οτι χίλια κεντηνάρια ἐὰν πρόσχῃς λόγῳ τοῦ σπουδαζομένου λαοῦ, οὐκ ἐλευθερώσω τοσούτους τινάς.

ιθ'. Τῶν αἰχμαλώτων οὖν ὧν Συρίαν ἀπαχθέντων, πολλὰ πρὸς τοῦ Πρωτοσυμ-

* Georg. καὶ Στρατηγοί, ὅ, π.

XVII. Theophili Imperatoris anno decimo, naſcitur ei filius ex Theodora, cui Michaëlis nomen indidit. Procedenti ex more ad Blachernas, obvius factus quiſpiam, ait, *Equus quo vehitur Majeſtas tua, meus eſt.* Quærit Imperator ex Comite ſtabuli cujus equus ſit. Qui ait, *Obſicii Comes Tuæ Majeſtati miſit.* Poſtridie itaque eo adducto (contigit enim tunc in Urbe verſari) ait, *Cujuſnam eſt equus?* Reſpondit, *Se illum coëmiſſe.* Obnitente autem qui actor erat, vique ablatum dicente, nec ullum ejus pretium ſolutum eſſe; ait Imperator, *Quidni prius ſolviſti?* Qui reſpondit, *Centum illi nummos numerabam, quærebatque inter Scholares alas adlegi; id vero, quod homo ignavus erat, minime conſecutus, nec centum nummos accipere voluit.* Imperator itaque certior factus equum vi ablatum eſſe, ipſum reddidit, jubens & illum inter Scholares referri. Non acquievit ille ut equum acciperet, aurique duabus libris donatus, abſceſſit.

Natus Michael Theophilo.

Theophili judicii rigor.

XVIII. Saracenis infeſtis ſignis Amorium petentibus, Imperator celeriter in Cappadociam uſque copias eduxit. Amermumnes vero ſelectis quinquaginta millibus; præfectoque illis Gundee viro inter Agarenos fama clariſſimo adverſus Imperatorem miſit. Conſerto prælio Imperator victus fuſuſque eſt, vixque a clade cum probro ipſe incolumis evaſit. Saraceni vero, undique cincto Amorio variiſque præliis tentato, quod oppidanos ſtrenue Urbem propugnantes viderent, obſidionem ſolvere meditabantur. Verum Leonis Philoſophi diſcipulus quidam, tum in præſidio agens, in hæc verba mandat, *Dummodo duos ſolum dies ſtationem teneatis, urbem evertetis:* quod & contigit. Prodita enim eſt a Buditze, quem vocant, & a Manicophane. Comprehenſi ex Catholicis viri nominatiſſimi, Theophilus Patricius * Duxque exercitus, Meliſſenus & Aetius, Theodorus quoque Protoſpatharius & Eunuchus Craterus, Calliſtus Turmarcha, Conſtantinus Drungarius & Baſoes Curſor: quidam etiam agminum præfecti; quos cum Imperator vellet redimere, miſſis Legatis ad Amermumnem cum ducentis centenariis, ejus nequiit animum expugnare; qui diceret, *Nec ſi millies centenas libras eo nomine numeraret, ut captivos retiperet, vel unum liberandum fore.*

Victus fuſuſque Theophilus; obſeſſum Amorium.

Capti viri nobiles ac pii.

* Georg. *Duceſque.*

XIX. Captivis itaque in Syriam adductis, multa eis vis a Protoſym-

Martyrio consummati.

bulo (quin & a Buditze) adhibita A longa annorum septem carceris maceratione ; cumque nullis ærumnis ac cruciatibus adduci potuissent ut Christum negarent , gladio animadversi sunt ; præ temporanea scilicet æternam vitam adamantes. Postridie in flumen projecta cadavera. Quodque omnem vincit admirationem , uniuscujusque abscissum caput , cum suo trunco unitum est ac consertum : ac sicut

Miraculum in truncis Sanctorum.

Animæ in uno collocatæ paradisi loco, sic & corpora Sanctorum uno funere a Fidelibus elata sunt. His peractis, jussit Protosymbulus , ut & Buditzi caput auferretur, dicens, *Eum quoque,* B *si rectus fuisset Christianus , nunquam Mahumethi sacris imbuendum fore.* Illo itaque sublato , ejus cadaver una cum Sanctis projectum, extra illorum struem repertum est : sed & caput procul a trunco semotum erat, nec velut capita Sanctorum, illi cohæserat ; projectis quoque in flumen corporibus, cum Sanctorum omnia corpora , spectante plebe , facile enatassent , amnemque transmeassent, ejus unius corpus crocodili tractum discerptumque vorarunt.

Ipse proditor necatus.

XX. Leonis autem Philosophi discipulus, qui & proditionem denun- C tiarat, de sua scientia ab Amermumne interrogatus , Leonis se Philosophi discipulum professus est. Ille porro, ubi quantus vir Leo esset , audivit , ejus videndi desiderio accensus , uni alicui captivorum datis literis, Leoni Philosopho Constantinopolim scripsit , sancteque illi secundas ab se honoris partes obtulit. Leo, literis acceptis ad Theophilum retulit. Theophilus explorata viri scientia , ac ubi tantum hominem nactum se in civitate cognovit, assumptum illum in Palatio in Magnaura constituens, omnique donans immunitate , ingenuosissimos adolescentes disciplinas docere jussit. Hic postea Thessalonicæ Metropolita creatus , a sanctissimo Pa- D triarcha Methodio gradu motus est.

Leo Philosophus, ejusque discipulus.

Leo Philosophus Episcopus Thessalon. hæresis causa gradu motus.

XXI. Anno ejus undecimo , extruit Imperator in Palatio Triconchum cubiculum, & quod Sigma vocant ; graduſque ac subsellia Factionum. Struit vero etiam Phialam, in qua fit quod Saximodecimum vocant , utrarumque partium equis transeuntibus , aureis instratis stragulis. Sub Trichoncho inferius structa machina fecit, quod vocant Mysterium : in quo, quicquid aliquis in uno angulo sese inclinans secreto locutus fuerit, in alio clare exauditur.

Theophili ædificia.

Mysterium.

XXII. Inter hæc comperto Theophilus Imperator , Theophanem Eccle-

Theophanes & Theodorus inscripti vultus.

Βουλου συναθέντες· ἀλλὰ μὴν ⁊ τ Βουδίτζη· τῇ τῶν ἐσθιόντων κεφάλας κεφαλῇ, καὶ μὴ πειθέντες ἀρνήσασθαι τ Χριστόν , ξίφει ἀπετμήθησαν· δηλονότι τ παρόντος καὶ μέλλοντος ζωῆς, τ αἰώνιον ἀγαπήσαντες. καὶ μιᾷ ἡμέρᾳ σὺν τῷ πολιτικῷ ἐρρίφησαν. Ὃ δὲ παραδοξότατον, ὅτι ἑκάστη κεφαλὴ μετὰ τοῦ ἰδίου σώματος ἐνώθη καὶ συνεφύη· καὶ ὥσπερ αἱ ψυχαὶ ἐν ἑνὶ τόπῳ τῶν παραδείσου , οὕτω καὶ τῶν ἁγίων τὰ σώματα μιᾶς ὁσίας παρὰ τῶν πιστῶν ἔλαχον. τούτων τελωθέντων, ἐκέλευσεν ὁ Πρωτοσύμβουλος καὶ τὸν Βουτδίζιν ἀποκεφαλισθῆναι, εἰπών, Οτι καὶ οὗτος , εἰ ἦν ὀρθὸς Χριστιανός, οὐκ ἂν ἦλθε μανείσας. καὶ τούτου γενομένου, καὶ τ σώματος αὐτοῦ ῥιφέντος μετὰ τῶν ἁγίων, ἔξω τῆς * τοιβῆς τούτων κυλίσκετο. καὶ ἡ κεφαλὴ δὲ αὐτοῦ, πόρρω τοῦ σώματος ἦν , καὶ οὐχ ὡς τῶν ἁγίων συγκεκολλημένη. καὶ εἰς τὸν πολεμὸν ῥιφέντων, καὶ πάντων τῶν σωμάτων τῶν ἁγίων, βλέποντος τ ὄχλου, διαπλεομένων, καὶ εἰς τὸ πέραν ἐλθόντων, αὐτοῦ μόνον τὸ σῶμα οἱ κροκόδιλοι διασύραντες κατέκοψάν καὶ κατέφαγον,

* Erat συβῆς.

κ'. Ὁ δὲ τοῦ Φιλοσόφου Λέοντος μαθητὴς, [56] ὁ καὶ μιμητὴς τῆς παρρησίας, ἠρωτήθη παρὰ τοῦ Ἀμερμουμνῆ περὶ τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ· καὶ εἶπεν, Μαθητὴς εἰμὶ τοῦ Φιλοσόφου Λέοντος. ἐκεῖνος δὲ μαθὼν ὁποῖός ἐστιν ὁ Λέων , ἐπεθύμει τοῦτον ἰδεῖν. καὶ δοὺς πιὰ τῶν αἰχμαλώτων γράμματα παρὰ Λέοντα τὸν Φιλόσοφον, ἀπέστειλεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἱστορῶν δεύτερον αὐτὸν εἶναι ἐν τιμῇ. ὁ δὲ Λέων τὰ γράμματα ἀπολαβών, ἀνήγγειλε τοῦτο Θεοφίλῳ τῷ Βασιλεῖ. ὁ δὲ γνοὺς τὸν ἑαυτοῦ ὑπερέχοντα, καὶ ὅτι τοιοῦτον σοφὸν ἀνδρα ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ ἔχει, παρεσκεύασεν αὐτὸν εἰς ὃ παλάτιον ἐν τῇ Μαγναύρᾳ ἔλθειν, παραδοὺς αὐτῷ καὶ μαθητὰς διδάσκειν τοὺς ἐμφυεστάτους νέους· παρέσχον αὐτῷ πᾶσαν ἀπάλειαν. οὗτος καὶ μητροπολίτης μετὰ τοῦτο Θεσσαλονίκης γέγονεν, [57] ὑπὸ τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Μεθοδίου * χειροτονηθείς.

57

* καθαιρεθείς.

κα'. Τῷ ια'. αὐτοῦ ἔτει, κτίζει ὁ Βασιλεὺς ἐν ᾧ παλατίῳ ὃ Τείκλιον, ἐξ ὃ λεγόμενον Σίγμα· καὶ βαθμὰς ἀναβάσεως τ δήμων. ἵππους δὲ καὶ τ Φιάλην ἐν ᾗ γίνεται ὃ [58] Σαξιμοδέξιμον λεγόμενον, τῶν ἵππων, ἀμφοτέρων τ μερῶν διερχομένων μετὰ χρυσῶν χλισμάτων. ὑπὸ δὲ ὃ Τείκλιον κάτωθεν δόλῳ μηχανῆς ἐποίησε ὃ λεγόμενον Μυστήριον ἐν ᾧ, ἐν τῇ μιᾷ γωνίᾳ ὅ ἐάν εἴπῃ τις ἐν μυστηρίῳ παρεσκευῶς, ἐξακούεται ἐν τῇ ἑτέρᾳ φανερῶς.

58

κβ'. Ἐν τούτοις μαθὼν Θεόφιλος ὁ Βασιλεὺς , ὅτι Θεοφάνης ὁ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν

σιαστικῶν κανόνων καὶ ὕμνων Ποιητὴς, καὶ Θεόδωρος ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς, καθ' ἑαυτοὺς ζῶντες, τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ κωμῳδοῦσι καὶ διελέγχουσιν, ἄγαγόν αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν, καὶ φησὶ, Πόθεν ἐστέ. οἱ δὲ εἶπον, Ἐκ Παλαιστίνης. καὶ ὁ Θεόφιλος, Καὶ διὰ τί τὴν γλυκεῖαν ὑμῶν ἀφέντες, καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν ἐλθόντες, οὐ πειθαρχεῖτε τῇ Βασιλείᾳ μου. τῶν δὲ μηδὲν ἀποκριναμένων, τύπτεσθαι αὐτοὺς ἐκέλευσε πρὸς ὄψεις πρὸ τοῦ σφοδρῶς. εἶτα καὶ βουβυρήσας μέχρις αὐτοῦ θανάτου, μετὰ θυμοῦ πρὸς τὸν Ὑπαρχον ἔφη, Λαβὼν αὐτοὺς, εἰς τὸ Πραιτώριον, καὶ πεποίκας εἴδεσι γράψον αὐτοῖς, κολάσας εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ νῦν ὁποῖοί εἰσι καλοί, μὴ σοι μελέτω. τοῦτο δὲ εἶπεν, διὰ τὸ εἶναι τοὺς ὁσίους σοφωτάτους. οἱ δὲ ἅγιοι εἶπον, Γράφε, γράφε, Βασιλεῦ, ὃ δικαιοῖ σοι, ὡς μέλλων τὸν διάγοντα ταῦτα ἐνώπιον τοῦ δικαίου Κριτοῦ. ὁ δὲ Ὑπαρχος εἰς τὸ Πραιτώριον τοὺς ἁγίους ἀγαγὼν, γράφει οὐ μόνον ἐν τῷ προσώπῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς στήθεσι τοὺς στίχους τούτους.

Πάντων ποθοῦντων προσιέναι ἐν τῇ πόλει,
Ὅπου πατάγασι τοῦ Θεοῦ Λόγου πόδες
Ἔστησαν εἰς σύστασιν τῆς οἰκουμένης,
Ὤφθησαν οὗτοι τῷ σεβασμίῳ τόπῳ
Σκοτὸς πονηρὸς δεισιδαίμονος πλάνης.
Ἐκεῖσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας
Προῆξαντες αἴσχρὰ δεινὰ δυσσεβοφρόνως,
Ἐκεῖθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται.
Πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφυγότες,
Οὐκ ἐξαφῆκαν τοὺς ἀθέσμους μοχθείας.
Ὅλην γραφέντες ὡς κακοῦργοι τοὺς ὄψεις,
Καλῶς κρίνονται, καὶ διώκονται πάλιν.

Εἶτα γράψας ἐξορίζει. καὶ διερχομένων αὐτῶν μετὰ τῶν δημοσίων ἵππων, ἔτυχεν αὐτοῖς μεῖναι εἰς Καρπὰ λιμένι. καὶ ἐπεὶ ὁ μέγας Μεθόδιος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θεομισοῦς Θεοφίλου ἐγκεκλεισμένος ἦν, ἐν τῇ τοῦ Ἀντιγόνου νήσῳ ἐν μνήματι μετὰ δύο λῃστῶν, γράφουσιν αὐτῷ Θεόδωρος καὶ Θεοφάνης διά τινος πιστοτάτου ἁλιέως, ὃς καὶ ὑπουργὸς τῷ ὁσίῳ Μεθοδίῳ ἐν ἀτελέσι χρείαις. καὶ γὰρ κατέλαμπεν αὐτῷ διὰ σκοτεινὸν τοῦ τάφου ἀπειλεχών, ἐκέμιζεν αὐτῷ ἑκάστῳ σαββάτῳ ἔλαιον φόλλιν μιᾶς, ὅτε καὶ ἦρκει ταῖς ἑπτὰ ἡμέραις, φωτίζειν τοὺς ἐγκεκλεισμένους. συνέβη δὲ ἐν μιᾷ ἀσθενῆσαι τὸν ἁλιέα, καὶ μὴ ἀπενεγκεῖν ὃ κατὰ τύπον τοῦ σαββάτου· τῇ δὲ προσευχῇ τοῦ ὁσίου, τὸ λῆμμα αὐτοῦ ὁ Θεὸς πρεμυθήσατο, καὶ ἡ ἀπειλοῦσα σβεσθῆναι, μέχρι τοῦ ἑτέρου σαββάτου

Symeon. Logoth. Annal.

A Siasticorum Canonum ac Canticorum Auctorem, cum Theodoro fratre, secum ipsos agentes, illius impietatem sugillare ac arguere, sibi illos sisti jubet, aitque, *Unde estis?* Aiunt illi, *Ex Palæstina.* Tum Theophilus, *Quid causæ est, cur cum patria relicta, in Urbem veneritis, morem non geratis meæ Majestati?* Quibus nihil respondentibus, eorum dure facies percuti jubet. Tum taureis ad mortem usque cum cecidissent, ira furoreque ad Præfectum ait, *Tolle eos in Prætorium, versúsque quos feceris, eorum inscribe vultibus. Nec ulla tibi cura sit, sintne elegantes, necne.* B Hoc autem dixit, quod Viri sancti eruditissimi essent, humanioribusque literis probe instituti. Ad quem Sancti, *Scribe, scribe, Imperator, quod libuerit, ut qui hæc lecturus sis in conspectu justi Judicis.* Præfectus autem adductis in Prætorium, eorum non solum vultibus, sed & pectori sequentes versus inscripsit.

Cunctis ad Urbem accurrere affectantibus,
Castissimos in qua Deus Verbum pedes
Fixit, generi salutem ut humano daret:
Apparuere & isti venerando in loco,
Superstitiosi erroris vasa pessima.
Et inde, multa postquam perfidi Deo
C *Facinora perpetravissent turpia impie,*
Ut desertores vertere jussi sunt solum.
Fugaque in Urbem hanc delati, Imperii caput,
Non destitere ab impura vacordia.
Compuncti igitur facinorosi velut, notis,
Ex Urbe damnati pelluntur hac quoque.

Sic inscriptis vultibus atque compunctis, equis publicis in exilium pulsi sunt: contigitque domicilium in portu Carta dicto habere. Quod vero magnus Methodius ab eodem scelestissimo Theophilo, in Antigoni Insula in monumento cum duobus Latronibus incluſus fuerat, scribunt ad eum Theodorus & Theophanes per fidelissimum quendam piscatorem, qui & sancto Methodio viliora ministeria devotus obibat. Quod enim tenebrosum erat sepulchrum, ad lucernæ usum singulis quibusque diebus Sabbati, olei follem afferebat; eisque inclusis ad lucem septem diebus præstandam satis erat. Cumque aliquando piscatori ægra valetudine laboranti, constitutum Sabbato oleum afferre haud licuisset, ejus Deus defectum Sancti precibus solatus est; cumque jam extinguenda lucerna videretur, ad alterum usque Sabbatum lucere non

S. Methodius in sepulchro cum Latronibus incluſus.

destitit, donec oleum ei allatum est. Per hunc igitur piscatorem scribunt.

Vivo perempto, vivificoque mortuo,
Terram incolenti, ac pariter calcanti polum,
Scripsere Vincto Vincti, & Inscripti notis.

Iis Methodius in hanc sententiam per eundem piscatorem rescripsit.

Libris vicissim descriptos cœlestibus,
Facieque non sine laude compunctos notis,
Secum salutat Vinctos, Vivus obrutus.

Theodorus in exilio mortuus: Theophanes Nicænus Episcopus.

XXIII. Ac quidem sanctus Theodorus in exilio diem obit; cujus defuncti corpus in Chalcedonis Monasterium (quod vocant Michaelitzis) ab ipso postea qui condidit, Michaele translatum est. Inclytus vero Theophanes, ad Michaelem usque ac Theodoram vitæ superstes, a sancto Methodio Patriarcha, Nicææ Metropolita ordinatus est. Ac cum non deessent, qui ejus moleste ferrent ordinationem, dicerentque, *Syrum hominem esse, nec liquere an esset Orthodoxus, cui nemo testimonium perhiberet;* respondit sanctus Methodius, aitque, *Eo, quod secum ille defert* (ostendens inscriptam frontem ac compunctam) *nullum se melius testimonium velle.*

Methodii in sepulchro confessio ac liberatio.

XXIV. Jam vero operæpretium sit, ut & modum enarremus, quo e sepulchro sanctus Methodius revocatus est. Jam ille annos septem cum duobus Latronibus dirissimo arctissimoque sepulchro inclusus egerat; cui Theophilus post durissima verba, maxillas effractas ac dentes excussos, ob cultum sacrarum Imaginum reum addixerat. Exiguum foramen erat in monumento, quo vilem ei escam & aquam inferebant. Porro contigit vertente anno altero, ut Latronum alter eo in lustro atque angulo diem clauderet. Haud vero prorsus latet, quantus e cadavere fœtor exhalet, quanta vermium vis ebulliat, ubi humano fato animam efflaverit. Sustinuere tamen forti animo viri (tum nempe Methodius, tum Latro illi alteri superstes) istiusmodi necessitatem. Septennio itaque expleto, per hunc modum Vir sanctus extrahitur. Theophilus Imperator dum studiorum aliquid meditatur, Dei providentia in Palatii Bibliotheca scriptum libellum incidit, cujus assequi sensum minime potuit. Mittit ergo ad Joannem Patriarcham: similiter quoque ad Leonem Philosophum, in Magnaura Philosophiam docentem, ut a nobis dictum est superius. Amborum tamen inanis

ἕως ἔλαιον * διήρκεσε λάμπουσα. Ἀφ' οὗπερ οὖν τὸν ἁλιέως γράφουσιν,

Τῷ ζῶντι νεκρῷ, καὶ νεκρῷ ζωηφόρῳ,
Καπνιχθῶντι τὴν γῆν καὶ πολιοῦντι τὸν πόλον,
Γραπτοὶ γράφουσι, δέσμιοι εἰ δεσμίῳ.

Πρὸς οὓς πάλιν ἀφ' τοῦ αὐτοῦ ἁλιέως ὁ ὅσιος ἀντέγραψεν,

Τοῖς ἐξ βίβλοισιν οὐρανῶν κλησιγράφοις,
Καὶ πρὸς μίτωπα σωφρόνως ὀστιγμένοις,
Προσπίπτει ὁ ζωΐπλοος ὡς συνδεσμίοις.

κγ'. Καὶ ὁ μὲν τῇ ἐξορίᾳ τελευτᾷ ὁ ὅσιος Θεόδωρος. οὗ τὸ λείψανον ἐν τῇ Χαλκηδόνι μονῇ τοῦ Μιχαηλίτζη, ὃν ὁ κτίσας Μιχαὴλ ὕστερον ἀπεκόμισεν. ὁ δὲ ἀοίδιμος Θεοφάνης, μέχρι Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας διήρκεσε, καὶ ὑπὸ τοῦ ὁσίου Μεθοδίου Πατριάρχου χειροτονεῖται μητροπολίτης Νικαίας· ὡς καί τινας ἀχαλινώτως ἐπὶ τῇ τούτου χειροτονίᾳ, καὶ λέγοντας, Οτι Σύρος ὅστ. καὶ τίς οἶδεν εἰ ὀρθόδοξος ὑπάρχει, μηδενὸς αὐτοῦ μαρτυροῦντος· ἀπεκρίθη ὁ ἅγιος Μεθόδιος, λέγων, Ἐγὼ ὑπὲρ ταύτου τοῦ μάρτυρείαν, ὃν ἐπιφέρεται (δείξας τοῦ ὀπισθόπου γραφὴν) κρείττονα οὐ θέλω.

κδ'. Ἄξιον δὲ λοιπόν, καὶ τὸν ἀπὸ τῆς πάφου ἀνάκλησιν τοῦ ὁσίου Μεθοδίου διηγήσασθαι. ὅτι ἑπτὰ γὰρ χρόνοις ὁ τρισνοπάτωρ καὶ γενοπάτωρ πάφος μετὰ δύο λῃστῶν κατακλείστος γέγονεν· ὑπὸ Θεοφίλου τοῦτο μετὰ δαιμόνων ἀφορήτων καὶ τοῦ τῶν σταυρῶν θλάσιν, καὶ τοῦ ὀδόντων ἐκείλωσιν, ἀφ' τοῦ τῶν ἁγίων εἰκόνων προσκυνήσιν καταδικασθείς, ὀπὴν μικρὰν μόνον ἔχοντος τοῦ μνήματος, δι' ἧς τοῦ βυτελλίου τὸ καὶ ὕδωρ ἐλάμβανεν· συνέβη τῷ δευτέρῳ ἔτει τὸν ἕνα τῶν λῃστῶν ἐκβιοτεύσαι. ἦν δὲ πάντως οἷα δυσωδία καὶ σκωλήκων βρῶσις τοῦ σώματος τὸ τῆς ψυχῆς ἐξελθούσης τάκτιαθαι. ἐκαρτέρησεν οὖν οἱ ἄθλιοι, ὅ, τε ὅσιος Μεθόδιος, καὶ ὁ συναπολειφθεὶς λῃστὴς, τοιαύτην ἀνάγκην. ἐπαιτεῖται οὖν πληροφόρησις, ἐξέλκεται ὁ ὅσιος τοῦ πάφου τρόπον τοιόνδε. ὁ Βασιλεὺς Θεόφιλος φιλίαν ἐν μελέταις ἔχων, θείᾳ τοῦ Θεοῦ προνοίᾳ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ παλατίου γραφίον, ὃν νοῆσαι οὐκ ἠδύνατο, πέμπει οὖν ταύτην τῷ Πατριάρχῃ Ἰωάννῃ· ὁμοίως δὲ καὶ τῷ φιλοσόφῳ Λέοντι ἐν τῇ Μαγναύρᾳ τῆς φιλοσοφίας, ὡς προείρηται, διδάσκοντι· καὶ ἀμφότεροι

* ἀπιοχ- θῆναι.

ἐματαιώθησθμ. λυπεῖται ὁ Βασιλεὺς ἀχθυμακτῶς περὶ τούτου, ὅτι ὕσιν ἡμέραις κατηφὴς καὶ ἄτροφος διήγων. διαῤῥᾷ ὡς τὴν Κουβικουλαρείων, καὶ φησὶ τῷ Βασιλεῖ, Ταύτην Δέσποτά μου σοὶ ἄλλος διασαφῆσαι δυνάται πλὴν γραφῆς· εἰ μὴ ὁ ἐν τῷ μνήματι ἀποκεκλεισμένος Μεθόδιος. Ἀλλ' εἰ κελεύει ὁ κράτος Σου, λαμβάνω ἐγὼ τὰ ζητούμενα, καὶ πορεύομαι πρὸς αὐτὸν διὰ τῆς νυκτὸς, ὡς ἂν δοκῶ γνώμην τοῦ Βασιλείας Σου· καὶ πάντως λαμβάνῃ πλὴν τούτων ἑρμηνείαν ἀναμφίβολον. ὁ δὲ κατένευσε· καὶ τῷ Κουβικουλαρείου ἀπελθόντος πρὸς τὴν νῆσον, μακρόθεν ἔτι ὄντος αὐτοῦ, ἤκουεν τοῦ ὁσίου λέγοντος, Καλῶς ἦλθες ἀδελφὲ Ἰωάννη Κουβικουλάριε· οὕτως γὰρ ὠνόμαστο. οἶδα δι' ὃ ἦλθες ἀποσταλεὶς παρὰ Θεοφίλου· ἀλλ' ἐπίδος μοι χάρτην καὶ μέλαν· καὶ λαβὼν, ὅτι τρισὶν λύσεσι ταῦτα ἐξέλυσε. ἅπερ ἀναγνοὺς ὁ Θεόφιλος, ἐθαύμασεν· καὶ [39] ἀποστείλας ἐπέστρεψεν αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ἐκελεύσατο εἰς τὸ λεγόμενον Σίγμα πλησίον αὐτοῦ παραγενέσθαι, μηδένα ἀπὸ τῶν ἔξω εἰς αὐτὸν εἰσέρχεσθαι, πλὴν τοῦ ὑπουργοῦντος τῷ Θεοφίλῳ. αὐτὸς δὲ καθ' ἑκάστην πρὸς αὐτὸν εἰσήρχετο, καὶ τῶν ζητουμένων ἐποίει τὴν ἔρευναν. ὁ δὲ γε καταλειφθεὶς ἐκεῖσε λησὴς, καίπερ ἀφεθεὶς, οὐκ ἠθέλησεν ἐξελθεῖν, ἀλλὰ αὐτόθι ἐτελεύτησεν, σημείοις καὶ τέρασι μεγάλοις κατακοσμηθείς.

[40] κε'. Τῷ αὐτῷ καιρῷ ἔπεσεν [40] ἡ χρυσῆ τοῦ Φάρους πόρπα ἐν τῷ Αὐγουστέῳ Ἰουστινιανοῦ, καὶ ἐδόθη τῷ σκαλωτῇ παρὰ τοῦ Βασιλέως νομίσματα ρ'. Στέφει δὲ Θεόφιλος Μιχαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος πάντας, ὡς ἔθος, ἐν τῷ στέμματι.

κς'. Τῷ ιϐ'. αὐτοῦ ἔτει, πεπλήρωται ὃν κατεσκεύασε ξενῶνα, τὸν νεῶν Θεοφίλου λεγόμενον· οἶκον μὲν τὰ πρῶτα γενόμενα Ἰσιδώρου Πατρικίου, τοῦ ἀπὸ Ῥώμης μετ' Ὀλυβρίου ἐλθόντος ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου· μετὰ δὲ χρόνους ἐκδοθέντα χυρατώρια εἰς τὸ κατοικεῖν ἔκρυσε γυναῖκας τῶν ἀγρῶν, μὴ εἰδύας ὠφεληθῆν. ὅτε δὲ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου, ξενοδοχεῖον ἐπ' αὐτοῦ ἐκ πορνείου ἐχρημάτισεν. εἶτα γήρασεν οἶκος Κωνσταντίνου τοῦ Εἰρήνης υἱοῦ, μετὰ τὸν ἐπὶ τῆς μητρὸς γενόμενον εἰς αὐτὸν τύφλωσιν. τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ, ἡ γυνὴ αὐτοῦ μοναστρια, Μοναστήριον αὐτὸν κατεσκεύασεν, καὶ Τὰ Μετάνοιας ἐκάλεσεν. ξύλον οὖν μέγιστον τοῦ τρικλίνου ἀποκλασθὲν, ἐπείλει πεσεῖσθαι· αἱ δὲ μοναζουσαι τοῦ Βασιλέως διερχομένου, περὶ αὐτοῦ ἐδεήθησαν.

Symeon. Logoth. Annal.

A conatus fuit. Hinc Imperator amaro animo ac indignabundus, dies aliquot morosus ciboque abstinens, agit. Interim Cubiculo præfectorum non nemo, assumpta fiducia, in hæc fere verba ipsum alloquitur. *Hanc, Domine mi, scripturam, alius nemo explicare potest, nisi qui in monumento inclusus tenetur, Methodius. Sed si jubet sacra Majestas, acceptis quæ dubiæ quæstionis sunt, noctu velut Te inscio, ad eum pergam; prorsusque nihil dubiam ac ancipitem expositionem referam.* Annuit Imperator: profectoque in Insulam Cubiculario, ac cum longe adhuc positus esset, audit Sanctum dicentem, *Bene veneris,* B *frater Joannes Cubicularie* (sic enim ille vocabatur) *scio quamobrem missus es a Theophilo. Verum trade chartam & atramentum;* qua acccepta, triplici solutione nodum explicavit. Lectis vero, quæ ille scripserat, Theophilus admirari; mittensque in Palatium tulit, ac prope se in cubiculo, quod Sigma vocant, habitare præcepit; exterorum quemlibet ad eum accedere, uno duntaxat excepto illius ministro, prohibuit. Ipse vero quotidie ad eum ingrediens, si quæ dubiæ quæstionis erant, ex illo exquirebat. Latro autem in sepulchro relictus, quanquam liber dimissus erat, exire noluit; sed C magnis signis ac prodigiis fulgens, eo ipso loco vitæ finem fecit. Latro Methodii in carcere socius, sancto fine consummatus.

XXV. Eodem tempore cecidit aureus globus laternæ in Augusteo Justiniani; datique scandulario centum nummi, quorum illa pretio restituta. Coronat vero Theophilus Michaelem filium in magna Ecclesia, cunctosque magnifice donat, uti in ejusmodi inaugurationum solenniis moris est. Michael Theophili filius coronatus.

XXVI. Anno Imperii Theophili duodecimo, absoluta est domus Hospitalis, quam nunc Theophili vocant: Fueruntque primum Isidori Patricii ædes, ejus, qui Roma cum Olybrio venit, Constantino magno Imperatore: Multisque deinceps annis, Imperatoris addictæ fisco, nobilium scortis fœminarum habitaculum præbuere. Leone autem Isauro Imperatore, quæ ædes lupanar erant, in Hospitalem domum cesserunt. Exin Constantino Irenes filio, posteaquam a matre excæcatus fuerat, domus extitere. Quo defuncto, illius uxor Sanctimonialis institutum amplexa, Monasterium construxit, ac Metanœæ (id est, Pœnitentiæ) nuncupavit. Triclinii igitur maxima confracta trabes, ruinam minabatur. Sanctimoniales vero, illac iter habentem Theophilum opem ferre rogarunt. Theophili domus Hospitalis.

Ille itaque caput protendens, domumque conſpiciens ac ea delectatus, Sanctimonialibus in aliud Monaſterium tranſlatis, omniſque generis ornatu exculta domo, peregrinis excipiendis Hoſpitalis ritu eam addixit, opibuſque ac pomeriis locupletatam, Theophili vocavit.

Theophili mors, Theophobi cædes.

XXVII. Dyſenteriæ autem morbo laborans Imperator, ejuſque gravius doloribus cruciatus, conſilium cum ſuis gregalibus, de Theophobo Perſa init. Cum enim non neſciret, multa eum apud Perſas, quin & apud Procerum non paucos, pollere fide, iiſque chariſſimum eſſe, timuit, ne forte ipſo vivis exempto, ſpreto Michaele filio, Imperii faſces Theophobo deferrent. Mittens itaque in Palatium adductum eum, ſub cuſtodia habebat. Exinde ingraveſcente morbo, cervices illi abſcindi jubet. Videnſque exſectum caput, *Jam*, inquit, *Theophobe, tum tu in vivis eſſe deſiſti, tum ego curis ſolutus ſum:* diroque mox cruciatu male ſpiritum abrupit. Ejus in SS. Apoſtolorum elatum funus: Theophobi, in ejus domum prope Narſetis ædes. Inter hæc Perſis exquirentibus Theophobum, quid utique illo factum eſſet, *Vivere eum in Palatio*, Aulici aſſeruerunt. Percrebuit hactenus ea fama apud Perſas, Theophobum haudquaquam mortem guſtaſſe.

Ἰλθὼν οὖν ἐκεῖνος τὴν κεφαλὴν προβαλὼν καὶ τὸν οἶκον θεασάμενος καὶ τερφθεὶς, μετοικίζει μὲν τὰς μοναζούσας ἐν ἑτέρᾳ μονῇ· αὐτὸν δὲ κόσμῳ πολυτελεῖ καλλωπίσας, ξενῶνα πεποίηκεν, ὑποδοχὴ χρήματα καὶ πραγάτια, καὶ τὰ Θεοφίλου ἐπονομάσας.

κζ'. Δυσεντερικῷ δὲ νοσήματι παρειμένος ὁ Βασιλεὺς, βουλὴν βουλεύεται μετὰ τῶν ὁμοφύλων αὐτοῦ περὶ Θεοφόβου τοῦ Πέρσου. Εἰδὼς γὰρ ὅτι πολλὴν πίστιν καὶ ἀγάπην ἔχουσιν εἰς αὐτὸν οἱ Πέρσαι, καὶ ὄχι τῶν ὀλίγων ὄντων ἐν τῷ παλατίῳ, ἐφοβήθη μή πως αὐτοῦ τελευτήσαντος αὐτὸν καταστήσωσι Βασιλέα, τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μιχαὴλ ἀπωσάμενοι· καὶ ἀποστείλας ἤγαγεν αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ἐν τηρήσει εἶχεν. Εἶτα βαρηθεὶς ὑπὸ τῆς νόσου, προστάσσει ἀποκεφαλισθῆναι αὐτόν. καὶ τῷ κεφαλιῶσαι ἰδών, ἔφη, Ἄρτι Θεόφοβε, καὶ σὺ ἀνέπαυσας, καὶ ἐγὼ ἀπεφορτίσθην. καὶ οὕτως ὁ πνεῦμα αὐτοῦ κακῶς καὶ ὀδυνηρῶς ἀπέρρηξε. Τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἀπεκηδεύθη. Ὁ δὲ τοῦ Θεοφόβου, ἐν ᾧ οἴκῳ αὐτοῦ πλησίον τῶν Ναρσοῦ. ὅτε πυθόμενοι τῶν Περσῶν ὑπεζωσμένων τὸν Θεόφοβον, Τί ἄρα γέγονε, οἱ τοῦ Βασιλέως ἔπεισθεν αὐτοῖς ἐν ᾧ παλατίῳ διαιτᾶσθαι. οὕτω τῷ ἔθνει ἐκφοβοῦντα τοῦτο Πέρσαις ἄχρι τῆς ὧδε χρόνων, θανάτου μὴ γεύσασθαι τὸν Θεόφοβον.

ROMANORUM IMPERATOR
MICHAEL
ET THEODORA.

ΡΩΜΑΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ
ΜΙΧΑΗΛ
ΚΑΙ ΘΕΟΔΩΡΑ.

I. MUNDI annus ſexies-milleſimus trecenteſimus trigeſimus-quintus; divinæ Incarnationis, octingenteſimus trigeſimus-quintus, Romanorum Imperator Michael & Theodora annos quatuordecim. Michael ſolus, annos decem; Baſilio collega, annum unum, menſes quatuor: ſimul annos viginti-ſeptem, menſes quatuor. Theodora cum pia eſſet & fidelis & orthodoxa, marito adhuc in vivis agente ſacras Imagines colebat ac venerabatur. Hæc, ſua ipſa ſententia, ſimulque illi auctore & hortante Theoctiſto Caniclei Præfecto & Logotheta, impium Patriarcham Joannem, Eccleſia ejicit, tametſi ejus Compater erat, atque in Monaſterium quoddam quod Clidium vocant ad Stenum, exilio relegat. Illic agens, cum Chriſti Dei

Ejectus Joannes Patriarcha a Theodora.

α'. ΚΟΣΜΟΥ ἔτος ,ϛτλε'. τῆς θείας Οἰκονομίας ἔτ. ωλε'. Ῥωμαίων Βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρα ἔτη ιδ'. μῆνες ἔτη ιβ'. καὶ σὺν Βασιλείῳ ἔτος α'. μῆνας δ'. ὁμοῦ ἔτη κζ'. μῆνας δ'. Ἡ Θεοδώρα εὐσεβὴς οὖσα καὶ πιστὴ καὶ ὀρθόδοξος, ἔτι τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ζῶντος, λάθρα τὰς ἁγίας εἰκόνας ἐτίμα καὶ ἐσέβετο. ἣν ὡς γνώμην μὲν αὐτῆς, ὑποθήκην δὲ καὶ παράνεσιν Θεοκτίστου Κανικλείου καὶ Λογοθέτου, ἐξελαύνει τῆς ἐκκλησίας τὸν ἅγιον Πατριάρχην Ἰωάννην, καίτοι συμπενθερὸν αὐτῆς ὄντα, παραπεμψασα τοῦτον ἐν τῷ Στενῷ εἰς τὸ καλούμενον Κλείδιον ἔν τινι μοναστηρίῳ. κἀκεῖ αὐτὸν τῆς τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ

43 ἡμῶν εἰκόνας καὶ τῆ Θεομήτορος 43 καὶ τῶν Ἀρχιστρατήγων κατορύξασα, τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν ἐξορύξαι ἠβουλήθη. κωλυθεῖσα δὲ, πέμπει καὶ μαστίξαι αὐτὸν ἀφειδεστάτοις λώροις, εἰσάγει δὲ τὸν ἁγίου Μεθόδιον. τοὺς δὲ ὑπὸ Θεοφίλου ἐξορισθέντας μοναχοὺς καὶ ἐπισκόπους ἐκώσασα, τὴν ὀρθόδοξον ἐβεβαίωσε πίστιν, καὶ τὴν ἐκκλησίαν εἰρωνεύσην τῆ πρώτη Κυριακῆ τῶν νηστειῶν. ἐξελαύνει τοίνυν Θεοδώρα τὸν ἁλιτήριον Ἰωαννῆν τοῦ Πατριαρχείου ἔτσι τοιῶδε. δηλοῖ γὰρ αὐτῆ ἀφὸ Κωνσταντίνου Δορυφορείου τῆς βίγλης, ὡς πολλοὺς πολλαχόθεν συνελθόντας θεοφιλεῖς τε ἄνδρας καὶ μοναχοὺς, δέεσθαι ἐποιήσατο πρὸς τὴν βασιλείαν μου, τὴν ἁγίαν πατρώαν κελεύσαι ἀνατηλωθῆναι εἰκόνας. Εἰ μὲν οὖν ὁμόλογος εἶ τούτοις καὶ σύμφωνος, καὶ δὴ τὸν παλαιὸν κόσμον ἡ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία ἀπολαμβανέτω. Εἰ δ' ἀμφίβολος, καὶ τὴν γνώμην οὐκ ἔχων θεῖαν, τῆ μὲν θείου ἔξω γενόμενος καὶ τῆς πόλεως· χῶρει δὲ πρόσω ἵνα ἀφεθῆτε, μέχρις ἂν ὁ σύλλογος τῶν ἁγίων Πατέρων γένηται μεθ' ὑμῶν. οἱ δὲ ἕτοιμοι ἀφαδικάζεσθαί τε καὶ ἀφαλέγεσθαι καὶ πείθειν σε περὶ τούτων κακῶς λέγοντα. ὁ δὲ Πατριάρχης, ἢ μᾶλλον Φατριάρχης, κατὰ τὸν ὑπὸ τῶν Πατριαρχείῳ Θεσσαλὸν τρίκλινον τοιοῦτος ἀνέκειτο ὑπὲ σκίμποδος, τὰς βασιλικὰς ἀγγελίας διηκούσας· ὡς ἅμα τῆ ἀκοῆ τῶν λόγων βληθεὶς τοῦ ψυχοῦ, βουλεύσασθαι ἔφη περὶ τούτου καλῶς· καὶ τὸν ἀπερχόμενον θύρας ἀπέστελλε· καὶ θᾶττον ἢ λέγω ἐγχειρίδιόν τι λαβών, τὰς κατὰ γαστρὸς φλέβας ἀπέτεμνε, ἃς ἤδη αἵματι μὲν καὶ εἶκτον ὑπὸ τῆς αἵματος δαψιλοῦς ἐκχύσεως ἀπτεχεῖν τοῖς πολλοῖς, θάνατον δὲ ἢ τινα κίνδυνον, οὐδαμῶς. Θορυβὸς οὖν καὶ βοὴ θύρας πρὸς ἐκκλησίαν· οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς βασιλικὰς ἀκοὰς προφθάνουσα τῆς Δορυφορείου, ὡς ἡ Δέσποινα ἀφὸ τῆς Δορυφορείου τὸν Πατριάρχου κατέσφαξεν. τῷ οὖν λεγομένων ἐπιτηδὲς ἀκριβὴς ὁ Πατρίκιος Βαρδᾶς ἀποσταλεὶς, αὐτάς τε τὰς πληγὰς ἐκ προνοίας ἠμυημένας ἡρέμα πως, καταφώρασιν· καὶ τὸ δράμα τῆς ἔλεγχον οὐ διέφυγεν, αὐτῶν τῶν προσπόντων κατειπόντων αὐτῷ, καὶ τὰ τῆς τομῆς ὄργανα· φλεβοτόμα δὲ ἐκεῖνα, εἰς μέσον καταβαλλόμενα. ἔκλοτε οὖν σοβεῖσθαι λόγου ἀξιωθεὶς, ὡς ὅτι τοιαύτη αὐθαιρέτῳ αἰτίᾳ ἐνοχλημένος, τῆς ἐκκλησίας ἀπελαύνεται ὁ ἁλιτήριος, καὶ κατά τινα μονὴν ἐν τῷ Κλιδίῳ ἀπεσείεται. ἐν ᾗ Ἁγίων εἰκόνας ξέσας, τύπτων ἡ Βασίλισσα μάστιξι ἑξακοσίαις παιδεύει, καὶ κατὰ τὸ προάστιον αὐτῆς, ὃ λέγεται Ψιχά, ἀποστέλλεται.

A nostri sanctæque Deiparæ, nec non cælestis militiæ Principum Imaginibus oculos effodiisset, in eam sententiam Theodora erat, ut & illi lumina effoderet. Verum non siverunt quorum res consilio gerebantur; quocirca mittens, ducentis flagris cædit, sanctumque Methodium inducit; ac quos Theophilus Monachos ac Episcopos relegaverat, in unum cogens, Orthodoxam fidem confirmavit, primaque Dominica Quadragesimæ pacem Ecclesiæ reddidit. Ejicit itaque Theodora Patriarchæ ædibus scelestissimum Jannem in hunc fore modum. Mandat per Constantinum Excubiarum Drungarium, *Multos undique religiosos viros ac Monachos in unum collectos, supplicationem porrexisse, ut omni veneratione colendas Imagines erigi ac restitui pro imperio juberet. Siquidem ergo*, ait, *in eandem & ipse confessionem consentis, suum Dei Ecclesia ornatum recipiat. Sin autem hæsitas, nec recto mentis sensu incedis, relicta Sede ac Urbe, ad suburbanum tuum discedito, donec sanctorum Patrum cœtus una tecum rem pertractaturus coëat. In promptu enim habent disceptare ac disputare, deque his male sentientem ad saniorem sensum reducere.* Verum Patriarcha, seu (verius dicam) Fatriarcha, in Thessalo triclinio in ædibus Patriarchalibus in suppedaneo scabello id temporis jacens, auditis Divalibus jussis, moxque eorum auditione animo saucius, *Probe se ejus rei gratia deliberaturum* respondit; ac statim nuntium remisit, dictoque citius arrepta lanceola, ventris sibi venulas incidit; quas vulgo, cruore copia effluente, timorem ac miserationem excitaturas, non vero mortem, aut periculi aliquid creaturas, noverat. Sublatus itaque statim rumor ac clamor totam late personat Ecclesiam: quin & ante Drungarium, Aulam occupat; *Augustam illius opera, Patriarcham necasse.* Misso itaque Barda Patricio, qui diligenter rem inquireret, sensim ex industria deprehensum facta vulnera; nec fabula ullo colore tegi potuit. Ipsi famuli in eum rei testes: prolata in medium sectionis organa; lanceolæ scilicet in eum usum, sanguinemque aperta vena minuendum, compositæ. Jam ergo quasi nullius frugis (quippe in tali manifesto deprehensus facinore) miser Ecclesia pellitur, & in Monasterium quoddam Clidium nomine relegatur: ubi cum Imagines abraderet, ducentis Augustæ flagris vapulat, & ad sua suburbana mittitur, quæ vocant Psica.

Hæc nobis 1. Dominica.

Ioannis Syncel. Patriarchæ res.

II. Hic igitur, quem dicebam, A Joannes Patriarcha, pro ſua impietate Jannes appellatus, uno piorum fideliumque ſuffragio, non advena quiſpiam ac extraneus fuit, ſed indigena Urbiſque Auguſtæ civis, ex ingenua ac prænobili Morocardianorum (ut vocant) ortus proſapia; Monaſteriique ſanctorumque Sergii & Bacchi, quod eſt ad Hormiſdæ ædes olim Præfectus, interque Palatinos Clericos cooptatus, a Michaele Balbo tenere amabatur, ſive uno hoc, quod fovendæ hæreſis illi ſocius erat, ſive etiam pro ea eruditionis laude, qua aliqua pollere videbatur. Quovis certe titulo amabatur, ac Theophili præceptor præficitur. Theophilus mox Imperii habenas adeptus, Syncelli prius honore donat, tumque etiam Patriarcham Conſtantinopolitanum conſtituit; cum is illi divinatione ex pelvi ac præſtigiis, quædam futurorum vaticinia ederet. Præſtigiæ in eo poſitæ. Gens quædam infidelis truciorque, tribus Ducibus quandoque Romanam ditionem incurſabat atque vaſtabat. Ea res, ut par eſt, animi anxium triſtemque Theophilum, omneſque ſubditos habebat. Mœſtitiam Joannes ponere jubet, pectuſque ſecurum ac gaudii plenum gerere, ſi modo ejus velit conſiliis morem gerere. Id vero illi conſultum. *Inter æneas Circi ſtatuas ad Euripum unam quandam tricipitem ſtare. Ejus tria illa capita magice conſecrata, ad gentis illius referri Duces.* Jubet ergo tres maximos fabricatos malleos, tribus viris robuſtiſſimis in manus tradi. Profunda itaque nocte utriſque ventum ad ſtatuæ locum: Joannes laici habitu ſeſe occultabat: viri autem ſtabant ſublatis malleis; cum ille magicis ſecum invocationibus peractis, unumquemque fortiter omnique robore atque viribus ictum dare clamoſus incœptor præcipit. Ac unus quidem & alter duo capita decuſſerunt: tertius vero inflexit quidem ille paululum, non tamen etiam totum a trunco amputavit. Sic igitur ſe fere Ducum res habuere. Gravis inter illos orta diſcordia, in bellum civile prorupit. Ex illo unus alterque ceciderunt; tertius unus ipſe ſuperſtes fuit, etſi non ſano prorſus robore. In eum modum ad nihilum redacta gens illa, ad ſua rurſus ſe fugâ, ingentique clade attrita, recipit.

Superſtitioſa ac magica ſtatuæ demolitio.

III. Poſtquam igitur religioſiſſima, quam dicebam, Theodora, ſuum Eccleſiæ ornatum reddiderat. (A Leone enim Amalecita ad Reſtitutionis

β'. Οὗτος οὖν ὁ προρρηθεὶς Ἰωάννης Πατριάρχης, ὁ δὶ οἰκείαν ἀπόφασιν Ἰάννης παρὰ τῶν εὐσεβῶν ὀνομαζόμενος, οὐκ ἐπιλύς τις ἢ ξένος· αὐτόχθων δὲ ἦν τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων βλάστημα, ἦν οὐκ λίαν εὐγλωττοῖς καταγόμενος στόμασι, τῶν οὕτω, Τῶν * Μωρακαρδιανῶν λεγομένων, καὶ τῆς τοῦ ἁγίων μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου, τῶν ἐν τοῖς Ὁρμίσδου μονῆς ἡγούμενος αὐτῶν ἦν, καὶ τῶν Βασιλέως κληρικοῖς καταριθμούμενος, διαφερόντως παρὰ Μιχαὴλ ἠγαπᾶτο τῷ Τραυλῷ, εἴ τε τῷ μόνῳ τούτῳ, κοινωνὸς εἶ) τῶν τούτου αἱρέσεως, εἴ τε καὶ τῷ διαφέρειν δόξαν τινὰ ἐρημικὸς· πλεῖον ἠγαπᾶτο, καὶ τῷ Θεοφίλου διδάσκαλος ἐγκαθίσταται. καὶ ἐπεὶ τῆς τῆς βασιλείας ἔσχεν ἰσίας, Σύγκελον μὲν πρότερον τοῦτον τιμᾷ· εἶθ' ὕστερον καὶ Πατριάρχου καθίστησιν Κωνσταντινουπόλεως, προγνώσεις τινὰς διὰ λεκανομαντείας καὶ γοητείας αὐτῷ ἀπαγγέλλοντα. καὶ γοητεία τοιαύτη. ἔθνους ποτὲ τοῖσιν ὑφ' ἡγεμόσι στρατηγουμένου, [44] ἀπίστου τε καὶ σκληροῦ τῶν Ῥωμαίων χώραν κατέσχε καὶ ἐλυμαίνετο. ὡς εἰκὸς οὖν ἀθυμοῦντα ὁπὶ τούτῳ τῷ Θεοφίλου καὶ τὸν ὑπηκόου πάντας, ἀποσκυδάσασθαί που τὸν ἀθυμίαν ξυμβουλεύει, θάρσους τε πληρωθῆναι καὶ χαρᾶς, εἴ γε μόνον τῇ τούτου ἐπακολουθεῖν βουλῇ. ἡ δὲ ἦν τοιαύτη. ἐν τοῖς εἰς τὸν Εὔριπον τῷ ἱππαδρομίου χαλκοῖς διφυσιάσιν, ἐλέγετο τὶς εἶ) διφυσιὰς τρισὶ διαμορφουμένους κεφαλαῖς, ἃς κατὰ ἕνα στοιχίωσιν πρὸς τοὺς τῶν ἐθνους ἐκείνου ἄρχοντας δυνῆναι. σφύρας οὖν μεγίστας σιδηρᾶς πρὸς προσέταξεν ἁλῆναι· καὶ δυσὶ ἄνδρασιν ἐγχειρισθῆναι ἰσχυροτάτοις τισίν. πόρρω δὲ τῶν νυκτῶν ὁπὶ τὴν διφυσιάσιν ἦσαν ἀμφότεροι· ὁ μὲν Ἰωάννης διὰ λαϊκοῦ σχήματος ἑαυτὸν προσκέπων· οἱ δὲ ἄνδρες μετεώρους τὰς σφύρας ἔχοντες, καὶ αὐτὸς τοῖς στοιχωτικοῖς λόγοις ἐπιτιθῶν, παίειν ἕκαστον ὡς ἔχει δυνάμεως προστίθει νεανικῶς τε καὶ ἰσχυρῶς. ⁂ οἱ μὲν δύο, τὰς δύο τῶν διφυσιάσιν κεφαλὰς ἀπέκοψαν· ὁ δὲ ἕτερος, μικρὸν μὲν κατέκλινεν, οὐ μὴν καὶ ὅλην τῶν σκιωμάτων ἀπετέλεσεν. τούτοις οὖν καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἡγεμόνας ἐξηκολούθησε. ἔρεισος γὰρ κρατησάς αὐτοῖς ἐπαναστασούσης καὶ ἐμφυλίου μάχης, ἀπὸ τῶν ἑνὸς οἱ δύο τῶν ἡγεμόνων πίστωσι κατὰ τὸν τῶν κεφαλῶν ἀκρωμίου, τῶν τρίτου μόνου διασωθέντος, οὐχ ὑγιὰς δέ. οὕτως εἰς ὃ μηδὲν εἶ) ὃ ἔθνος χωρῆσαν, πρὸς τὰ οἰκεῖα αὖθις μετὰ φυγῆς ἀφορμῆς καὶ συμφορᾶς.

γ'. Τῆς δὲ θεοφιλοῦς, ὡς εἴρηται, Θεοδώρας, τῇ ἐκκλησίᾳ τὸν ἑαυτῆς κόσμον δούσης· ἀπὸ γὰρ Λέοντος τοῦ Ἀμαλικήτου ἕως τῆς Ὀρθοδοξίας

* Μωρακαρδιανῶν. alter MS. C.

[44] ἀπίστου

ὅτι τριάκοντα χρόνοις κατῆρχον οἱ Εἰκονο-
45 κλάσται τῆς ἐκκλησίας· [45] αἴτησιν ποιήσαντες πρὸς
τοὺς παρόντας ἁγίους Πατέρας, λέγουσα. Οἶδα
ὅτι δέδωκεν ὑμῖν ὁ Θεὸς ἐξουσίαν ὅτι τῆς
γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, καθὼς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
Χριστοῦ. ἐπιστᾶσι οὖν ὁ Βασιλεὺς Θεόφιλος,
ὡς οἴδατε πάντες, δικαιοκρίτης μὲν εἰ καὶ
ἄλλος τις, καὶ πάντα καλῶς διοικῶν, ὡς
μάρτυρές τε· εἶχε δὲ μόνην ταύτην τὴν αἵ-
ρεσιν, ἣν καὶ τελευτῶν ἀπηρνήσατο, καὶ μὴ
δακρύων κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν τῆς ἐξόδου,
ἐμοῦ τούτῳ ταύτας δούσης τὰς ἁγίας εἰ-
κόνας καταφίλησι, καὶ οὕτως ἐξέπνευσι. δότε
μοι καὶ ἀνθ' ἑαυτῶν ἐγγράφως, ἀφεθῆναι αὐτῷ
τὴν ἁμαρτίαν ταύτην μόνην· περὶ δὲ τῶν λοι-
πῶν, οὐ φροντίζω. πρὸς ταῦτα οἱ Πατέρες,
τὰ μὲν πρῶτα σιγήσαντες, εἶτα καὶ δα-
κρύσαντες τοῖς αὐτοῦ ὑπακμαστωθέντες δάκρυσι·
πρὸς δὲ, καὶ τὴν τῶν ἁγίων Εἰκόνων ζητοῦντες
τιμὴν, κοινῇ ψήφῳ καὶ γνώμῃ δι' ἐγγράφου
ἀσφαλείας τὴν πίστιν τούτου τῇ Δεσποίνῃ ἐδί-
δοσαν· ἐφ' οἷς τὴν ἐκκλησίαν βεβαίως κα-
ταλαβόντες, καὶ Μεθοδίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ τὴν
τῆς Ἀρχιερωσύνης ἀποδεδωκότες τιμὴν, τῇ
προτέρᾳ τῶν ἁγίων νηστείᾳ κυριακῇ σὺν τῇ Βα-
σιλίσσῃ, πανήγυριν ὑμνῳδίαν τῶν τῶν Βλα-
χερνῶν τῆς Θεοτόκου ναῷ ἀφ' ἑσπέρας τετελε-
κότες, τῇ ἑωθινῇ μετὰ λιτῆς τῷ μεγάλῳ τοῦ
Θεοῦ Λόγου τεμένει καταλαμβάνουσι, καὶ τὸν
κόσμον αὐτῆς αὖθις ἡ ἐκκλησία λαμβάνει· τῆς
θείας μυσταγωγίας τελεσθείσης ἁγνῶς· πάν-
των τῶν αἱρεσιωτῶν, ἐν πάσῃ τῇ ὑφ' ἥλιον
καθαιρέσει ὑποβληθέντων μετὰ καὶ τοῦ ἀρχιε-
ρέως αὐτῶν· ὃς ἦν ὁ προφητικὸς Ἰωαννίης.

ιθ'. Οὔπω οὖν μετὰ τῆς αὐτῆς, ὡς εἴρηται,
συμμορείας τῇ καθαιρέσει ὑποβληθείς, οὐκ
εἶλεν ἡσυχῇ ἀφεῖναι τὸν ἑαυτῷ κατάπτυστον
βίον· ἀλλ' ἔτι κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐνεα-
νιεύετο. καὶ γάρ τις ὑποφήτειος πάλιν ἔν τινι μονῇ
γεγονὼς, εἰκόνος θείας κατὰ τὸν ἔσω ἱσταμένης,
καὶ ἀτενῶς ἀτενίζουσης αὐτῷ, μὴ φέρων ἔτι
ὁρᾶν τὴν ἐκείνης πρὸς αὐτὸν ἐπικαπτόσθην
θέαν, καθαιρεθῆναι ταύτην ἀφ' ὑψηλοῦ οἰ-
κέτου προστάττει, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς κατα-
ρύπτεσθαι, τοῦτο μόνον ἐπιλέγων, Ὡς τὴν
αὐτῆς οὐ δύναμαι μορφὴν ἐνορᾶν. ἤκουσε γοῦν ταῦτα τῇ Δεσποίνῃ, καὶ τοὺς ὀφ-
θαλμοὺς αὐτοῦ ἐκείνου τῇ ἰδρυθείσῃ ἐκτυφλοῖ.
Ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἦν ἀγαπητὸν αὐτῷ τῆς
ἡσυχίας ἐρᾶν. μῶμον δέ τινα ἐπιρρᾶψαι μετὰ
τῶν ὁμοίων αὐτοῦ πρὸς τὸν ἁγίου Μεθοδίου

A Imaginum ſolennia, annos circiter triginta Imaginum incenſores ignia-riique ſacrilegi, Eccleſiarum potiti erant) petitionem ad Patres qui col-lecti erant, in hæc verba offert. *Non me latet, datam vobis a Deo poteſtatem dimittendi peccata ſuper terram, quemadmodum ſacris Chriſti Evangelii tabulis perſcriptum eſt. Quandoquidem igitur Theophilus (ut ſcitis omnes) juſtitiæ, ſi quis alius, tenax fuit, ac cuncta probe adminiſtrabat, ut & ipſi teſtamini; unaque hac duntaxat hæreſi laborabat, quam & in extremis agens abnegavit; ſubque exitum horam oppletus lacrymis, me offerente, ſacras Imagines oſculo veneratus, in eum modum efflavit animam: vos quoque hanc mihi ſcripto facite gratiam, ut & hoc unum illi peccatum dimittatur: nam de reliquis, ſecura ſum.* Ad quam Patres, cum primum quidem conticuiſſent, tumque ejus provocati lacrymis, in lacrymas ipſi perinde prorupiſſent; ac cum præterea hoc molirentur ac ſatagerent, ut ſanctarum Imaginum cultum ſtatuerent; uno calculo ac ſententia, ejus rei ſecuritatis fidem ſcriptam Auguſtæ tradiderunt. Quo pignore rata Eccleſiam poſſeſſione adeuntes, ſummique Sacerdotii dignitate ſanctiſſimo Methodio reddita, Dominica prima ſanctorum Jejuniorum una cum Auguſta, totam noctem ſacris cánticis in Blachernarum Dei Genitricis Æde a veſpera peragentes, ſolenni mane ſupplicatione ad magnum Dei Verbi Templum adeunt, ac ſuum rurſus Eccleſia recipit ornatum; divinis ſancte pureque concelebratis Myſteriis, cunctiſque in univerſo orbe Hæreticis, cum eorum, quem dixi, Antiſtite (id eſt, Joanne) depoſitioni ſubjectis.

Theophili expetitum, conceſſumque Patribus veniæ diploma.

IV. Hic igitur cum ſodalitio, ſic, ut dictum eſt, gradu motus, inque ordinem redactus, haud tamen adduci poterat, ut execrabilem vitam ſuam quiete tranſigeret: ſed adhuc ferociebat adverſus ſanctas Imagines. Rurſus enim in quodam exul Monaſterio, cum divina quædam Imago in tecto conſiſtens, intentis in eum oculis quaſi deſpiceret; non ferens ille deſuper intuentem, deponi per quendam famulorum jubet, ejuſque oculos effodi, unum hoc ſatisfactionis addens, *Non poſſe ſe illius formam cernere.* Audivit Auguſta, ipſiuſque Jannis cæcat lumina. At ne ſic quidem quietis amorem in animum induxit; ſed hoc ſtudebat cum ſodalibus, ut S. Methodii famæ labis aliquid quovis modo

Erutis Imagini oculis, eruti & Jannis.

Depulſa Methodio illata calumnia.

Castitas miraculo firmata.

aspergeret. Seducta itaque muliercula A quadam, stupri expostulant. Beatissimus autem Patriarcha, qui petra scandali videri nollet, nudatis a se verendis partibus, iis emarcidis, secus ac se res solito habeat, exsuccisque inventus est. Causam rogatus, ait, *Cum Romæ versarer, ac carnis titillationibus sensuque libidinis pulsarer, supplex precibus ad Apostolum Petrum accessi. Adstitit ille noctu, easque partes tangens, ait,* Deinceps securus esto a libidine. *Ego autem gravi concitus dolore somnum excussi; exque illo tempore a libidinis æstu illo immunis fui.* Quin & mulier tuto servata, tentaque, fabulam omnem enarravit; aurique vim datam adhuc colligatam; ipsorum denique sigillis munita signacula ostendit. Exposcebant Judices justas ex eis pœnas; verum sancti Methodii deprecatione exorata Clementia, immunes dimisit.

V. Cum igitur per ejus diei festam jucunditatem (Dominicæ scilicet Ορθοδοξίας, quam vocant, id est, Restitutionis Imaginum) ad Cariani Regias ædes, quas Theophilius filiabus, in quibus habitarent, exstruxerat, ac Mauricius Imperator primum condiderat, universum Ecclesiæ cœtum C Theodora Augusta dapibus acciperet; nec a convivio ullus Sacerdotum, ullus Confessorum abesset: quibuscum affuit & Theophanes Nicææ Episcopus. Ubi itaque convivii ardor deferbuerat, jamque tragemata ac placenta (quæ scilicet secundarum mensarum sunt) apposita erant; Augusta intentis jugiter oculis, inscriptum Theophanis vultum oblegente ac ingemiscente, contigit ut & ipse velut ex condicto vicissim aspiceret, ejusque in se obversos Dominæ oculos fixosque adverteret. Quærit itaque, *Quid causæ sit, cur sic intenta in illum aspiceret?* Respondit, *Illius se tolerantiam admirari ex inscriptis ori literis, ejusque qui horum auctor extitisset, sævitiam.* Tum beatus Theophanes nulla reverentia ductus, nec quæ jam sancte promissa erant, animo reputans, *Ejus* (inquit clara admodum voce) *scripturæ nomine, adversus virum tuum in incorrupto Dei judicio acrius disceptabo atque contendam.* His Augusta auditis, mœstoque animo facta, ac lacrymis offusa, *Hæ* (inquit ad Sanctum) *vestræ scripto firmatæ promissiones ac munera, ut non solum viro non indulgeatis, sed & actionem ipsi intendatis, atque in judicium trahatis? Non* (inquit surgens

Theophanis durior disciplina, non satis Patribus probata.

προσάπτῃ· καὶ [46] γυναῖκα τινὰ φρενα- [46]
πατήσαντες, κρυφιγαμίας ἔγκλημα τούτῳ
ἐπισφέρουσιν. ὁ δὲ μακαριώτατος Πα-
τριάρχης, μὴ θέλων πέτρα σκανδάλου
λογίζεσθαι, τὰ κρύφια αὐτῆς ἀπογυμνοῖ,
καὶ θύρην αὐτὴν ὁ εἰκὼς μεμαρτύρηκε·
καὶ ὃ αἴτιον ἐρωτηθείς, εἶπεν, Ὅτι
ἀπόντος μου ἐν Ῥώμῃ, ἐπεὶ τῆς γε-
νεσιουργοῦ ὁρμοῦμαι, τῷ Ἀποστόλῳ Πέ-
τρῳ προσῆλθον δεόμενος· ὃς τῇ νυκτὶ ὑπα-
στάς, τῇ δεξιᾷ τὰ αἰδοῖα κατεπάσατο, ὑπο-
φηξάμενος, Μὴ τὸ λοιπὸν πλησθῇς φι-
ληδονίας. ἐγὼ δὲ σφοδρῶς ἀληθὴς,
διϋπτιάθην, καὶ ἔκτοτε ἀβλαβὴς διέ-
μεινα. Ἀλλὰ μοὶ ὁ γυνὴ ἀσφαλῶς
κρατηθεὶς, πόρτα ἀφηγήσατο, καὶ ὃ δο-
θὲν αὐτῷ χρεῖος, τῆς ἀποδόσεως ἔτι πε-
ριεχλημμένου, καὶ τῇ αὐτοῦ βούλλᾳ σεσημασ-
μένου, ἐπεδείκνυε. καὶ αὐτοῖς μὲν τιμωρῆσαι
ἐβούλετο· τῇ δὲ τοῦ ἁγίου Μεθοδίου προ-
κλήσει πύπτει εἴασεν.

ε'. Ὡς οὖν τῇ ἑορτῇ ταύτῃ, ἤγουν τῇ τῆς Ορθοδοξίας λεγομένῃ κυριακῇ, ἐν τοῖς τοῦ Καριανοῦ παλατίοις, ἃ τῇ ἔσεκεν τῇ ἑαυτοῦ θυγατέρων ὁ Θεόφιλος ἐνῴκοδόμησεν, ὑπὸ Μαυρικίου τοῦ Βασιλέως ὡς ὁ πρῶτον κατασκευασθέντα, ἡ Βασιλὶς Θεοδώρα ἅπαν ὃ τῆς ἐκκλησίας πλήρωμα ἐστία· καὶ οὐκ ἦν ὅς οὐ μὴ πρῶτος ἐκ τῶν Ἱερέων καὶ Ὁμολογητῶν· μεθ' ὧν καὶ ὁ Νικαίας Θεοφάνης ἦν. ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς βρώσεως πρόκειμαι, καὶ τὰ τραγήματα μετὰ τῶν πλακουντῶν παρέκειντο, συνεχῶς ἀτενίζουσα τῆς Βασιλίδος, καὶ τὰ ἐν τῷ μετώπῳ γράμματα τοῦ ὁσίου Θεοφάνους καθορώσης καὶ στενάζουσης, συνέβη καὶ πάλιν ὡς ἐξ ὁμολόγου ἀντιφθαλμῆσαι, καὶ ταύτην σιδεῖν ἀτενίζουσαν αὐτόν. Φησὶν ὁ Χριστοῦ, Τίς ἄρα ἡ αἰτία τῆς πρὸς ἐμὲ σου ἀτενοῦς ὁράσεως. ἡ δὲ ἔφη, Τὸν σὸν τῶν γραμμάτων θαυμάζω καρτερίαν σου, καὶ τὸν τοῦ σοῦτο δράσαντος ἀπόνοιαν. καὶ ὁ μακάριος Θεοφάνης μηδὲν βλαβηθείς, ἢ τῶν προσφαλισμένων λήθοντος, Ὑπὲρ ταύτης τῆς γραφῆς, ἔφησεν οὗ μάλα πρᾴνως, ἐν τῷ τοῦ Θεοῦ ἀδεκάστῳ δικαστηρίῳ σφοδρότερον δικαιώσομαί σε μετὰ σοῦ. τοῦτο ἀκούσασα ἡ Βασίλισσα, καὶ παρέλυπος γλυκυθυμίᾳ καὶ στωμυλίᾳ, ἔφη πρὸς τὸν ὅσιον, Αὗται αἱ δι' ἐγγράφων ὑποσχέσεις ὑμῶν καὶ ὁμολογίαι, ὡς μὴ μόνον οὐ συγχωρηκέναι, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀγῶνας ἄγειν αὐτόν; Οὔ, φησὶν ὁ Πα-

ὁ Πατριάρχης αὐτῷθεν ὀμόσας καὶ οἱ λοιποὶ τοῦ Ἱερέως, Βασίλιαται, οὐ. Ἀλλ' ἔτι βεβαίως τὰ ἡμέτερα, καὶ ὀλιγωρείας τούτου λογιζομένης εἰς οὐδέν. οὕτω μὲν οὖν ἐσιγάσθη ταῦτα, καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας ἔθη ἀκίνητα διέμεινεν.

ϛ'. Αἵρεσις δέ τις καὶ ἑτέρα αἵρεσις ἡ οὕτω, Τῶν Ζηλίκων λεγομένη, ἀπὸ τοῦ ἑαυτῆς ἀρχηγοῦ, Ζήλικι μὲν ὀνομαζομένῳ, φέροντι δὲ πάνυ τοῦ σκηπτὸς ἐν ταῖς πομπαῖς. ἐκκεκαθάρθη δὲ, καὶ πρὸς ὑγιεῖδαν μετανέχθη ἐν τῷ βασιλικῷ, τῶν τοῦ μύρου μόνου μετὰ χειρῶν ἐμφωτίων τε καὶ ἐσθημάτων καλλιξιωθέντων χρίσεως τοῦ δύπ- B ποιουμένων αὐτῶν, καὶ τελεσθέντων λαμπρῶς.

ζ'. Τῷ β'. αὐτῆς ἔτει, ἀπέστελε Θεοδώρα Θεόκτιστον τὸν Λογοθέτην καὶ τὸν Κρήτης, καὶ κακῶς πᾶς ὑπὸ χεῖρα χρησαμένους, αὐτὸς μὲν πάνυ φυγαδείαν ἠσπάσατο· ὁ δὲ στρατὸς, μαχόμενος ἔργον τῶν ἐν Κρήτῃ γέγονεν.

η'. Τῷ γ'. αὐτῆς ἔτει, Ἀμηρ καὶ Ῥωμαίων στρατούσαντες, αὐτὸν πάλιν Θεοδώρα ἀπέστελε μετὰ πολλῆς δυνάμεως· καὶ πολέμου ἐν τοῦ Μαυροτόπου γενομένου, πάλιν ἡττᾶτο· καὶ πολλῶν ἁλόντων, πλείους οἱ κρατηθέντες ἦσαν. Θεόκτιστος δὲ πρὸς τὸν βασιλικὸν ἐλθὼν, πάλιν τῆς αὐτῆς οἰκειότητος ἐτύγχανε· καὶ τοῦ τῆς Αὐγούστης Θεοδώρας ἀδελφῷ C Βάρδᾳ εἰς ὀλίγους λόγους ἐλθὼν, τὸν ἥττων τούτῳ προσῆπτε καὶ ἀνέπειθεν, ὡς τῇ πραγμάτων τούτου καὶ τῇ συμβουλῇ, ὁ Ῥωμαϊκὸν ἐτρώθη στράτευμα.

θ'. Τῷ ζ'. ἔτει, τοῦ Βασιλέως Μιχαὴλ ἀνδρωθέντος, καὶ πᾶς κυνηγίοις καὶ ἀνθαιρεσίαις προσέχοντος, ἐπεὶ ἔγνω Θεοδώρα συμφιλιωθῆναι αὐτὸν Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Ἰγνάτιος, μισουμένην δ' ἀμφοῖν τῇ Αὐγούστῃ καὶ τοῦ Λογοθέτου, ζεύγνυσιν αὐτῷ Εὐδοκίᾳ τὴν τοῦ Δεκαπολίτου, καὶ στεφανοῦνται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου τοῦ ἐν τῷ Δάφνῃ.

ι'. Τῷ ι'. αὐτοῦ ἔτει, ὁ τῶν Βουκελλαρίων Στρατηγὸς ἤγαγε τῷ Βασιλεῖ ἵππον θαυμαστὸν καὶ ἡνιοχον, σκληρότατον δὲ πάνυ, ὡς μὴ δύνασθαι τινὰ ἰδεῖν καὶ ἀπὸ τῶν ὀδόντων τὸν χρόνον αὐτοῦ. ἀλλομένου οὖν ὅπη τύχοι τοῦ Βασι- 50 λέως, πρὸν Θεοφιλίτζης ἐκφυγεῖν, [10] ὁ τῶν Νουμέρων τότε καὶ τοῦ τείχους Κόμης ὤν, εἶπεν τῷ Βασιλεῖ, Ἔχω νεώτερον ἐμπειρότατον καὶ ἀνδρεῖον εἰς τοὺς ἵππους, ὃν ἀγαπᾷ ὁ Βασιλεία σου, τοὔνομα Βασίλειον. τοῦ δὲ Βασιλέως κελεύσαντος, πρόσω ἦλθε. καὶ τῇ μὲν μιᾷ χειρὶ τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου κρατήσας,

confestim Patriarcha ac reliqui Sacerdotes) *Non plane, sed firma erunt nostra promissa; illa hujus spretione nihili habita.* Sic quidem illa sedata sunt, manseruntque Ecclesiæ scita inconcussa.

VI. Fuit & alia quædam hæresis, quam Zelicum vocant, cum suo auctore, qui ipse Zelix nuncupatus, A secretis cum primis dignitate fulgebat. Emendatus vero est, & ad sanam doctrinam traductus in Regio processu; his qui illi adhæserant, sociisque, unguenti duntaxat unctione cum novis luminibus atque vestibus delibutis, corumque splendide apparatu perfectis. Zelicum hæresis.

VII. Anno Theodoræ Imperii altero, missus Theoctistus Logotheta adversus Cretam; maleque subditis usus, tum ipse fugam iniit, tum exercitus, Cretensium ferro necatus est. Cretensis Theoctisti expeditio.

VIII. Illius Imperii anno tertio, susceptа Ameræ adversus Romaniam expeditione, Theodora eundem rursus Theoctistum cum ingentibus copiis in illum misit: commissoque prælio in Maurotopo, iterum superatus est; multisque cæsis, plures fuere captivi. Theoctistus ad Augustam reversus, eadem rursus illius potitur necessitudine: Habitoque cum Barda Augustæ fratre colloquio, cladem ei adscribit, velut ejus hortatu ac consilio cæsus sit ac profligatus Romanus exercitus. Ejusdem Agarenica. Bardæ offensa.

IX. Anno Imperii septimo, Michaele in virum augescente, otiumque omne & operam venatui ac impudicitiis dante; comperto Theodora jungi eum amicitia Eudociæ Ingeris filiæ, cujus protervi mores illi pariter ac Theoctisto exosi essent, Eudociam Decapolitæ filiam illi conjugem jungunt; inque sancti Stephani Templo, quod est in Daphne, nuptiales ambo corollas accipiunt. Michaelis nuptiæ.

D X. Ejus Imperii anno decimo, Bucellariorum Dux, admirandum equum ac strenuum, ferocem tamen ac intractabilem, Imperatori adduxit. Nec qui vel ætatem explorare posset dentium indicio ullus erat, ob ejus indomitam indolem. Anxius animi ea re Imperator: ac cum audisset, qui tum Numerorum ac muri Comes esset, Theophilitzes, ad eum infit; *Habere se adolescentem equorum expertissimum ac virum fortem, Basilium nomine, ejusmodi scilicet cujus se compotem fore Imperator exposceret.* Mox itaque jubente Imperatore adductus Basilius est; ac dextera quidem, equi frænum tenens, Basilius Michaeli innotescit.

alteraque illius apprehensa aure, ad ovis mox mansuetudinem adegit. Placuit Michaeli, traditque Andreæ Hetæriarchæ, Sodalibus adlegendum, & ut equis Regiis curam navaret.

Basilii Natales & fortuna.

XI. Fuit Basilius genere Macedo, Adrianopolitanus patria: Adhæsitque Macedoniæ Prætori Tzantzæ, ejus addictus obsequio. Annos viginti-quinque natus erat: nihilque ex illo elucratus, in Urbem se contulit. Ingressus vero Chrysem portam, quod fessus ex itinere, diesque Dominica erat, in sancti Diomedis (quod Eliæ Templum prius vocabatur) exedra ad januam jacebat. Erat enim hæc viris mulieribusque communis Ecclesia (velut quam parœciam dicimus) cui Mansionarius Nicolaus nomine præerat. Huic noctu quidam apparens, vocato illi infit, *Surge, domumque Imperatorem inducito.* Surgens ille, nemineque invento præter Basilium pauperis more jacentem, revertsus iterum lecto recubuit. Similiter vero etiam secundo se res ita habuit: tertia autem vice majore vi ac expressione illius gladio percusso latere, *Nonne vides,* inquit, *qui extra portam jacet? Is ipse Imperator est: ipsum domum inducito.* Propere itaque tremensque egressus, inventum cum pera atque baculo Basilium, intus collegit. Mane balneo poculisque accipiens, ac vestes mutans, cum eo lætabatur. Erat Nicolao frater Medicus, qui ipse, ei, quem dicebam, Theophilitzi merebat. Is cum Nicolaum forte convenisset, viso Basilio, miratusque staturæ præstantiam ac formæ venustatem ex fratre scisitabatur, *Undenam is esset?* Cui ille cuncta aperuit, uno duntaxat excepto viso. Post paucos itaque dies, cum Theophilitzes, hominem strenuum equili suo præficiendum quæreret, adfuit Medicus, ac quæ noverat, retulit de Basilio. Cito igitur ille adductus est. Cujus statim aspectu, Theophilitzes ipsius amore affectus est. Quod vero robustus juvenis & constipatus magnoque capite erat, Cephalæ nomen indidit; suoque equili addixit. Exinde, ut dictum est, Michaeli tradidit. Michael itaque Imperator, inducto ad matrem Basilio, *Ades,* inquit, *mater, ac vide quem hodie hominem nactus sim.* Egressa illa, conspecto homine, pedem retulit, aitque, *Hic est, fili, qui genus nostrum ac familiam delebit.* Nullam tamen is matri fidem habuit, aut quicquam morem gessit.

Theodoræ de Basilio vaticinium.

Ignatius Methodii successor Patriarcha.

XII. Anno ejus undecimo, sancto Patriarcha Methodio defuncto, ejus

τῇ δὲ ἑτέρᾳ τῶν ὠτὸς δραξάμενος, εἰς ἡμερότητα προσάγει μετέβαλε. ἐφ' ᾧ θαρσαλέως ὁ Βασιλὰς, προσδίδωκεν αὐτὸν τῷ Ἑταιριάρχῃ Ἀνδρέᾳ, τῷ εἰς τὸν ἑταιρείαν ἔχειν, καὶ τοῖς ἵπποις τῶν Βασιλέως ἐκδουλεύειν.

ια'. Γέγονε δὲ οὗτος ὁ Βασίλειος ἐκ Μακεδονίας, ἐκ χωρίων τῆς Ἀδριανουπόλεως. καὶ προσκεκολλήθη τῷ Στρατηγῷ Μακεδονίας τῷ Τζάντζῃ ἐκδουλεύειν. ὢν δὲ ἐτῶν κε'. καὶ μηδὲν πρὸς αὐτῷ ὠφεληθείς, ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ εἰσελθὼν ἔσω τῆς Χρυσῆς πόρτης, ἐπὶ κεκοπωμένος ὢν ἀπὸ τῆς ὁδοιπορίας, κυριακῆς ἡμέρας οὔσης, ἐκάθισεν ἀναπαυθείς [51] ἐν τῷ πεζουλίῳ τοῦ ἁγίου Διομήδους, ὃς ὁ αὐτὸς, Ἡλιοῦ ναὸς ἐχρημάτισε. καθολικὴ γὰρ ὢν ἡ ἐκκλησία, καὶ ἐπὶ Περσμουαείου τοὔνομα Νικολάου· ᾧ καὶ ἔφαιν τῇ νυκτὶ πὶς φωνήσας, Ἐγρηγόρις εἰσάγαγε τὸν Βασιλέα ἔσω. ὁ δὲ ἐγρηγόρις, οὐδένα εὗρεν, εἰ μὴ τὸν Βασίλειον κείμενον ὡς πέπτα. καὶ ὑπτιάσας, πάλιν ἀνεκλίθη εἰς τὸν κοίτην αὐτοῦ. ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ ἐκ δευτέρου ἐγένετο. εἰς δὲ τρίτον, μετὰ ῥόμφαίας ἔπληξε τὸν πλευρὸν αὐτοῦ, εἰπὼν, Οὐ βλέπεις ἔξω τὸν πυλῶνος κείμενον; αὐτὸς ἔστιν ὁ Βασιλάς· εἰσάγαγε αὐτόν. ἐξελθὼν οὖν μετὰ σπουδῆς σευόμενος, καὶ εὑρὼν τὸν * Βασιλέα μετὰ πήρας καὶ ῥάβδου, εἰσήγαγεν ἔσω. καὶ τῇ ἐπαύριον λούσας, ἔπλαξεν αὐτόν· [52] καὶ * ἀδελφοποιὸν ποιήσας, στεφανοφραγένετο αὐτοῦ. ὢν δὲ ὁ Νικολάου ἀδελφὸς ἰατρὸς δουλεύων τῷ Εἰρηνικῷ Θεοφιλίτζῃ, ὃς καὶ μετὰ τύχην ἐλθὼν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Νικόλαον, ἰδὼν τὸν Βασίλειον. καὶ θαυμάσας τὸ, τε φύσημα τῆς ἡλικίας αὐτοῦ καὶ ὃ εἶδος ἠρώτα τοῦ ἀδελφοῦ, Πόθεν ἐστὶν. ὁ δὲ, πάντα εἶπε πλὴν τοῦ ὁράσεως. μετ' ὀλίγας οὖν ἡμέρας τῷ Θεοφιλίτζῃ ζητοῦντος ἀνδρεῖον ἀνδρῶν εἰς τοὺς ἵππους αὐτοῦ, πρῶτος ὁ ἰατρὸς, καὶ πρὸς τοῦ Βασιλείου διηγήσατο. ἦλθεν οὖν ὁ Βασίλειος σεμνόμενος· καὶ θεασάμενος αὐτὸν Θεοφιλίτζης, ἠρέσθη. ἐπὶ δὲ ὑπόσυρος ἦν καὶ μεγαλοκέφαλος, καλῶ αὐτὸν Κεφαλᾷ· καὶ δίδωκεν αὐτῷ δουλεύειν τοῖς ἵπποις αὐτοῦ. οὕτως, ὡς εἴρηται, δίδοται ὁ Βασιλῆς Μιχαήλ. ὁ δὲ Βασιλὰς Μιχαὴλ εἰσαγαγὼν τὸν Βασίλειον πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ, εἶπεν, Δοῦρε, ἴδε μήτηρ ἄνδρα οἷον ἐπελαβόμην νῦν. ἡ δὲ ἐξελθοῦσα καὶ πόθεν ἰδοῦσα, ἀπεστράφη, εἰποῦσα, Οὗτός ἐστι, τέκνον μου, ὁ μέλλων τὸν γλυκὺν ἡμῶν ἀφανίσαι. ὁ δὲ Βασιλὰς οὐδαμῶς ἐπείσθη, ἢ ἤκουσε τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

ιβ'. Τῷ ια'. ἔτει αὐτοῦ, ἐτελεύτησεν ὁ ἐν ἁγίοις Πατριάρχης Μεθόδιος, καὶ αὐτ'

αὐτὸν χλευασθῆναι Ἰγνάτιος ὁ υἱὸς Κουροπαλά-
του τοῦ βασιλεύσαντος. τῷ δὲ Βουλγάρων
τῷ Θρᾴκην καὶ Μακεδονίαν λῃζομένων, ἡ
Θεοδώρα ταξιάρχους πέμψασα, τύπτειν τῆς
ῥύμης ἔσχεν.

ιγ'. Τῷ ιγ'. ἔτει αὐτοῦ, Βάρδας ὁ Καῖσαρ
ἔξω τῆς πόλεως ὤν, συνεφιλιώθη Δαμιανῷ
Πατρικίῳ καὶ Παρακοιμωμένῳ ὃς τὸν Βασι-
λέα κρατήσας, ἔπεισεν εἰσελθεῖν σὺν τῇ πόλει
τὸν Βάρδαν καὶ εἰς τὸ παλάτιον ἔρχεσθαι. οἰ-
κειωσάμενος δὲ καὶ τὸν Πρωτοσπαθάριον Θεο-
φανίτην τὸν Φαλγανίτην, καὶ ἄλλους τινάς, * ἀπο-
κτείνει τὸν Θεόκτιστον ἐν τῷ παλατίῳ, μὴ καὶ
τῆς τοῦ Βασιλέως συνῳδίσεως. τοῦτο μαθοῦσα
Θεοδώρα, ἠγανάκτησε κατὰ τοῦ Βασιλέως καὶ
τῶν ἄλλων, οἱ τὸν φόνον κατειργάσαντο, καλα-
σοωνιζομένη αὐτῶν. ἀλλὰ καὶ φωνῇ βεβαρυ-
τονημένῃ, ἐνδεδυκότος θαλαμεύεται. τῷ Απο-
στράτῃ γάρ τις ἐκ Μελισσίνων καλέσαι
τὸν οἶκον, αὐτῇ ἀπεφήνατο, Παλινδρομεῖν
οἴκαδε, τῇ τοιαύτῃ ἡμέρᾳ κρουσιούτων ἀπο-
καλῶν. Τοῦ δὲ Μιχαὴλ πάντι τρόπῳ μηχανω-
μένου τὴν μητέρα ἐξιλεώσασθαι, αὐτὴ ἀπα-
ρηγόρητος ἔμεινεν· ὅθεν καὶ μεταβαλὼν ὁ Βα-
σιλεὺς ὥσπερ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν γνώμην, οὕ-
τω δὴ καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐνέργειαν, το-
σούτοις προσώποις αὐτὴν λυπεῖν κατηπείγετο,
ὅσοις πρὸ τούτου θεραπεύειν ἐμηχανήσατο. καὶ
δὴ μὴν ἀδελφὰς αὐτοῦ Θέκλαν, Αναστασίαν
καὶ Ἄνναν, εἰς τὰ Καρίανου μεθησᾷ. Πουλ-
χερίαν δὲ ὡς ἠγαπημένην τῇ μητρὶ, ἐν τῇ
μονῇ τῶν Γαστρίων. Εἶτα μετ' ὀλίγον καὶ πάσας
ἐνώσας ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστρίων ἀπέκειρεν.
τότε δὴ καὶ ὑπὸ τῆς συγκλήτου πάσης ἀνα-
ῥρύεται καὶ αὐτοκράτωρ. καὶ τὸν Βαρδᾶν προ-
καλεῖται Μάγιστρον καὶ Δομέστικον τῶν σχο-
λῶν. ἐφ' οἷς ἡ μήτηρ αὐτοῦ ‖ λυπουμένη, 53
ὡς ἀβουλευτήτως· ἀλλὰ μὴν καὶ ἀφ' οὗ τοῦ
ἄδικον σφαγὴν Θεοκτίστου, ἔμφρα ἦν ἀνα-
μίσητον αὐτῶν ἄπασιν. καθάπαξ τοίνυν καὶ αὐ-
τοῦ εἰς τὰ Γαστρία· ἤ τις τῇ ἀθυμίᾳ καθα-
παυθεῖσα τὸν νοῦν, καὶ ὑπ' ἐκπλήξεως ἀφαι-
ρεθεῖσα καὶ ὁ φρενῖτις, ἀναλῦσαι ἑαυτῇ συσκευά-
ζεται τῷ Βάρδᾳ βουλῇ, ἐλομένῃ κοινωνὸν σὺν
ἄλλοις πολλοῖς καὶ τὸν τοῦ Βασιλέως Πρωτο-
στράτορα· ὅπως ὑποστρέφοντος τοῦ Βάρδα ἀπὸ
τοῦ παρασείου αὐτοῦ τοῦ Κοσμηδίου, ἀναιρή-
σουσιν αὐτόν. τῆς δὲ μελέτης πρὸ τοῦ ἔργου
φανερωθείσης, κατ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν μελε-
τησάντων ὁ κακὸν ἐξεκύρησεν. Φωραθέντες γὰρ καὶ
καταχρέωντες, ἐν τῇ σφενδόνῃ τῇ κεφαλὰς

* al. ἀπο-
κτίνυσι.

A loco ordinatur Ignatius, Michaelis Curopalatæ quondam Imperatoris filius. Bulgaris autem Thraciam ac Macedoniam infestantibus, expeditis Theodora cohortibus, eorum inhibuit impetum, ac repressit.

XIII. Anno Imperii Michaelis tertio-decimo, Bardas Cæsar extra Urbem agens, cum Damiano Patricio ac Accubitore amicitia junctus est. Is, Imperatoris compos effectus, auctor illi est, ut Bardam in Urbem ac Palatium inducat. Sed & Theophane Protospathario, cognomento Phalgana, aliisque quibusdam sibi devinctis, ipso quoque Michaele conscio, Theoctistum in Palatio contrucidat. Theodora ut rescivit, rem molestissime tulit, magnis clamoribus adversus Imperatorem ac reliquos cædis auctores improperans. Sed & asperiori conterrita voce, lugubri habitu gestuque thalami secreta tenebat. Quidam enim ex Melissena familia Exprætor, Domum revertendum, quod ea dies percussorum erat, indixerat. Cumque Michael modis omnibus matris animum delinire studeret, nullam illa consolationem admittebat. Quamobrem mutatis Imperator, uti animo ac sententia, ita etiam persona gestuque & actu, tot eam quæsitis coloribus modisque molestia afficere nitebatur, quot ante blandimentis colere atque mulcere simulabat. Ac quidem sorores Theclam, Anastasiam & Annam, ad Cariani ædes amandat. Pulcheriam vero, ut matri charissimam, ad Gastriorum Monasterium relegat. Tumque omnes brevi post cogens in Gastriorum Monasterio, Sanctimonialium ritu ac cultu vitam agere jubet. Quo tempore, omni Senatu Imperatorem consalutante, solus ipse rerum potitur. Porro Bardam Magistrum præficit & Scholarum Domesticum. Matrem res moleste habebat, ut quod in ordinem redacta erat: sed & ob injustam Theoctisti necem, implacabile inter illos odium erat. Itaque eam quoque Aula summotam, amandat ad Gastria. Ibi mœroris vi absorpto rationis judicio, sanoque sensu præ stupore dejecta, rem machinatur adversus Bardam non satis ex dignitate aut sui ratione, adlecto cum aliis pluribus, etiam qui Protostratoris munus obibat; Nempe necandum Bardam ex suburbano suo revertentem, quod Cosmedium vocant. Detecta ante opus conjuratione, in ipsa conjurata capita malum versum est. Deprehensi enim tentique, ad Circi Fundam capite

Theoctisti cædes.

Theodora inde offensa.

Theodoræ relegatæ filiæ, & detonsæ.

Theodora Aula ejecta: Michael solus Imperator.

In Bardam fratrem conjuratio.

Conjurati plexi capite; Basilius Protostrator.

plexi sunt. Basilius, defuncti loco Protostratoris dignitate augetur: similiter quoque Bardas a nepote Curopalates præficitur.

Pulvis cruentus & lapides.

XIV. Imperii Michaelis anno secundo, cruentus cinis e cœlo copia decidit: multique sanguinis instar rubri coloris lapides inventi. Porro Michael, dum ad omne scelus ac luxuriam laxat habenas, pecunias in palatio repositas male dilapidat, cum mille nonaginta auri centenaria excederent, esletque argenti immensa vis; quæ ejus mater in Ærario asservabat. Aurigarum quippe liberos ex sacro Baptismate in filios adoptans, singulis nummos centum, aut ad minus quinquaginta, dabat. Quandoque etiam uni Patriciorum Imerio nomine, ab agresti vultus specie Chœro nuncupato (ac si Porcum dicas) cum in mensa, turpia quædam obganniens, ad os ipsum Imperatoris ac convivarum ex impuro ventre tanta vi crepitum emisisset, ut ejus flatu lucerna ad mensam lucens extingueretur; rei motus miraculo, centum nummos numeravit.

Ærarii per Michaelem dilapidatio.

XV. Sic ille Fisci bona, in rebus nullius frugis insumebat. Adeoque necdum anni solidi decurso spatio, cum militibus eroganda essent stipendia, ac pecuniæ deessent; longe celebratissimam illam platanum auream, duosque leones ac duos gryphes ex auro solidos ac ductiles; organum quoque auro solidum, aliaque nihilominus opera, ducentorum centenariorum pondo: vestes item aureas auroque contextas octingentas sexaginta conflans, pecuniam cudit, ac militibus stipem erogavit. Cum vero Basilius Imperium capessivit, præter centenaria tredecim ac milliariforum sacculos novem, nihil invenit. Quocirca ad inopiam redactus, quod nunc senzatum vocamus, cudi jussit, eoque fiscum procurari.

Incunte Basilio Fisci inopia.

Michaelis dementiæ exempla.

XVI. Ut autem paucis fidem verbis astruam, clariorque fiat viri (si tamen virum dicere deceat) dissolutio ac dementia. Cum in curru staret, jamque equi carceribus emittendi essent, venit rumor allatusque nuntius est, Amerem dire Thracesium depopulari; ingredique Opsicium, nec procul a Malaginis esse, actutumque mala expectari. Ejus rei causa anxio tristique Protonotario, demissoque vultu Domestici Scholarum responsum perferente, atque una literas præ manibus habente ac commonstrante; hîc ille, *Quæ*, inquit, *heus tu, temeritate,*

A ἀπετμήθησαν. καὶ προσβάλλεται τὸν Βασίλειον ὁ Μιχαὴλ μετὰ τὴν τελευτήσαντος Πρωτοστράτορος. ὁμοίως καὶ Βάρδαν τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ, [54] Κουροπαλάτην. 54

ιδ'. [55] Τῷ β'. πύπου ἔτει, ἔπεσε κόνις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πλήρης αἱματώδης· καὶ λίθοις εὕρισκον πολλοὶ ἐρυθροῖς ὡς αἷμα. ἐπιδοὺς ἑαυτὸν εἰς πᾶσαν κακίαν ὁ Μιχαὴλ, τὰ ἐν τῷ παλατίῳ χρήματα κακῶς διήλισκεν, ὅταν τὰ χιλίων ἐνενήκοντα κεντηναρίων ὄντα χρυσίου, ἄργυρος δὲ, πλῆθος διαφθαρτὸς, ἅτε ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐφυλάξατο. καὶ τοὺς τῶν ἰωνίων παῖδας ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ὑποβαστάζων, ἑκάστῳ ἐδίδου νομίσματα ρ'. ἢ τὸ ἔλαττον, ν'. καί τινι ποτὲ Πατρικίῳ· Ἰμέριος ἦν ὄνομα, ἀγροῖκος τὸ εἶδος, ὃς διὰ τὸ τοῦ προσώπου ἀγελαστότατον, οὕτως καλούμενος· ἄλλως ἀφροδισιαστικῶς τὴν τράπεζαν, καὶ ψόφον ἐκ τοῦ βεβήλου αὐτοῦ γαστρὸς καὶ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως καὶ τῶν συνδειπνούντων ἀφιέντι, ὡς καὶ ὁ φατνίον ὁ πύπις φωναγωγῶν ἐκ τοῦ πηλικούτου ψόφου ἀποσβέσας· τῷ παραδόξῳ θαύματι, χρυσίου νομίσματα δέδωκε ρ'.

ιε'. Οὕτως ἐκεῖνος εἰς οὐδὲν δέον τὰ δημόσια κατανάλισκεν. ὡς μήπω καιροῦ πεπληρωμένου ἐτῶν, ἐπεὶ τὰ στρατιωτικὰς ῥόγας πρέπειν ὁ καιρὸς, καὶ χρημάτων πόρος οὐκ ἦν· τὸν τε χρυσοῦν ἐκεῖνον καὶ πολυθρύλλητον πλάτανον, καὶ τοὺς δύο λέοντας, καὶ τοὺς δύο γρύπας, ὁλοχρύσους ὄντας καὶ σφυρηλάτους, καὶ τὸ ὁλόχρυσον ὄργανον· ἀλλὰ καὶ ἕτερα ἔργα ὑλικὴν ἐχόντων τὴν σ'. κεντηναρίων, καὶ στολὰς ωξ'. ὁλοχρύσους καὶ χρυσοϋφάντους χανθύας, ἐξήργασε, καὶ τὸν τῶν στρατιωτῶν ῥόγαν ἐπόρισεν. ὅτε δὲ ὁ Βασίλειος ἦλθεν, οὐδὲν ἄλλο εὗρεν εἰ μὴ κεντηνάρια ιγ'. καὶ μιλιάρισια σακία θ'. ἐφ' οἷς ἀπορῶν, [56] ὃ νῦν σεντζάτον καλούμενον χαρακτῆσαι ἐκέλευσε, καὶ τὸ δημόσιον πεπήσασθαι παρῴκισεν.

ις'. Ἵνα δὲ μικρὰ τὰ λεχθέντα βεβαιώσω τὰ διηρημένα, καὶ σαφεστέρα γένηται ἡ τοῦ ἀνδρὸς· εἴ γε δὴ καὶ ἄνδρα αὐτὸν καλεῖν δεῖ, ἀναισχυντία καὶ ἄνοια. ἐφ' ἅρματος ἱσταμένου, καὶ τῆς βαλβίδος μέλλοντος ἐκπηδᾶσαι, ἐπαγγελίας φθασάσης ὅτι δεινῶς ὁ Ἀμερ καταλαμβάνεται ὁ Θρᾳκήσιον· καὶ ὁ Ὀψίκιον ὑποστελλῶν, τοῖς Μαλαγίνοις πλησιάζει, καὶ παρασδοκῶνται ὡς οὐδέπω δεινά. καὶ ὅτι πύπῳ συγκάσθητος μὲν τοῦ Πρωτονοταρείου· ἀπαγγείλαντος δὲ μετ' κατηφείας τὴν ἐκ τοῦ Δομεστίκου τῶν σχολῶν ἀπόκρισιν, καὶ ἅμα ὅτι χεῖρας τὰ γράμματα φέροντά τε καὶ δεικνύντα ἐκεῖνος, Τί, φησὶν, ὦ οὗτε, τόλμη χρησάμενος,

τοιαῦτα καὶ τὸν ἀναγκαῖον τοῦτον ἀγῶνα μου ἀφαλέγοι ἐπιχειρῆς, τοῦτο μόνον ἀσυνδάζοντι, μὴ τὸν μέσον δώσυμον ἰδίοις ἐξετεταμμένον, ἐφ' οὗ μοι πᾶς ὁ ἀγών.

ιζ'. Ἀλλὰ καὶ τοῦτου ἕτερόν τι διηγήσομαι χαλεπώτερον· οὐ μόνον ἐκπίπτον τῷ φρέποντος, ἀλλὰ καὶ τῆς βασιλικῆς ἀξίας ἐπὶ πολὺ ἀλλότριον. Γυναίῳ τινὶ, ἧς τὸν παῖδα ἁγιοτελεσάμενος ἐκ βαλανείου ἐρχόμενον, καὶ τὴν ἑαυτῆς κάλπην ὑπὸ χεῖρας ἔχουσαν συναντήσας, τῷ ἵππου ἀπέβη, καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις, ἵν' ἀνάκτορα ἀπέ-
* Scylitz. πρώτα. ᾖσαν· ἀκόλουθα δὲ καὶ * μυσικὴ αὐδρεία ἑταιρικαίμονος, ἀπὴν μίαν τῆς γυναικὸς, τὴν κάλπην τῆν ἐκείνης χεροὶν ἀναλαβοῦσαν. καὶ, Ἄγε δή ὦ γύναι θαρροῦσα, ἔλεξεν, ἐμὲ ἵν' ὃ σὸν οἴκημα * ἀποδέξαι,
* ὑποδέξαι. 57 ἵν' ψωμοῦ πιτυρώδους καὶ ἀσθενοτύρου ὀπτὸν μειῶται· πάλαι που ἀπὸ τῶν ν'. νομισμάτων, ἃ τῷ δέδωκε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ὑπολαμβάνων τί κεκτῆσθαι τοιοῦτον. ὅτι δὲ τῷ ξένῳ τούτῳ θαύματι ἡ γυνὴ ἐκπλαγεῖσα, ἐπεὶ καὶ πάντων ἐν ἀπορίᾳ ἦν, αὐτὸς ὁ Μιχαὴλ ὃ σαβάνιον αὐτῆς ἔτι ἀφύβροχον ὄν, ἀντὶ μανδηλίου τῷ σκάμνῳ ἐπέστρωσεν· οὐ γὰρ εἶχεν τράπεζαν· τήν τε κλεῖδα ἀφελὼν αὐτῆς, ἐν᾽ τὰ πάντα ὁ Βασιλεὺς, τραπεζοποιὸς, μάγειρος, διάκονος. ἐκβαλὼν δὲ ἄνω εἶχεν τῆς πενιχρᾶς ἐκείνης ἡ κιβωτὸς, στωμυλιάζουσαν ταύτην καὶ συνεδείπνει. κἀκεῖθεν βαδίζων αὖθις ἀπῆλθε πρὸς τὰ ἀνάκτορα.

ιη. Καὶ ὃ δὴ χαλεπώτερον, ἡ τῶν ὧν εἶχε μὲν ἑαυτῷ φατρία, σατυρικοί τινες οὔτοι καὶ πρὸς πᾶσαν αἰσχρουργίαν ἀκόλαστοι, οἷς ἐκεῖνος ἀφ᾽ ἡμῶν ἄγων καὶ ἀγόμενος, τῶν θείων καταπολιγώρει· ἱερατικὰς στολὰς χρυσοϋφάντους ἐπιτιθεὶς καὶ ἀμοιβαίως, καὶ ἐναλλάξ ἀσημάντως τε καὶ ἀναγνως τελεῖν τὰ ἁγιά. καὶ Πατριάρχην τὸν ἔξαρχον τούτων καλῶν, Γρύλλον καλούμενον. τοὺς δὲ λοιποὺς, ἑνδεκάτους τῶν ἐξαιρέτων ἱερέων τε καὶ λαμπρῶν· οἷς εἰ μὴ καὶ αὐτὸς συνοικῶν, οὐδὲ
58 βασιλεύειν ἄξιον. καὶ γὰρ [58] Πρωτοθρόνος ὁ Κολωνείας ὤν, δωδέκατος δὲ αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς Μιχαήλ. καὶ τὰς ᾠδὰς
59 ἐξεπλήττοντο ἀφ᾽ ἑαυτῶν· καὶ [59] τὰ μὲν μυσικὰ μιμούμενοι, λυγιρὰς ἐπήγοντο· τὰς δὲ ἐκφωνήσεις, ἀνέτῳ φορᾷ

talia mihi, necessario hoc agone occupato, obmutire instituis; cum hoc tantum studeam, ut eum qui medium tenet, in levam partem avertam, de quo mihi totum hoc certamen est ac contentio?

XVII. Sed & aliud quid isto gravius narraturus sum; in quo non solum honesti pessundata ratio, sed & id actitatum, quod maxime Regiam majestatem dedeceat, & ab ea procul abhorreat. Cum mulierculam, cujus filium e sacro fonte susceperat, e balneo venientem, situlamque in manibus habentem obviam habuisset, equo desiliit; aliisque in Palatium abire jussis, ipse cum impura perditaque ganeonum sodalium turba, mulierculam secutus, exque ejus manibus ablata situla, *Bono*, inquit, *animo sis, ô mulier, ut me domo tua accipias, qui furfuraceo pane ac recenti caseo vesci appetam.* Forte ex quinquaginta aureis, quos ex illo vir ejus acceperat, habere eam aliquid in penu existimans. Novo hoc ac inaudito spectaculo attonita muliere, quippe cui per penuriam ad ejus epulas nihil in paratu esset; ipse Michael mulierculæ terforium linteum adhuc e balneo madidum, pro mappa scamno sternit (quippe cum & mensa deficeret) ereptaque ei clave, unus omnia Imperator erat; ipse mensæ structor, ipse coquus, ipse conviva. Depromptisque quæ pauperculæ illius penus erant, una cum illa epulans concœnabat. Indeque rursus lento pede in Palatium se recepiens, ibat.

XVIII. Quod enimvero longe deterius, istud est. Sodalitium quoddam convehebat. Satyrici quidam ganeones erant, & ad omnem turpitudinem ac libidinem effusi; quos ille colens ac habens venerationi, divinorum perdite contemptor erat. Sacerdotales auro contextas vestes stolasque ex Pontificum usu eis adhibebat, sanctaque inhoneste atque profane obire cogebat. Horum Principem, Patriarcham vocabat, Gryllum nomine; reliquos, undecim præcipuarum ac illustrium Sedium Metropolitas; quibus, ni & ipse socius accederet, ne ipsam quidem Imperii arcem rem sibi expetendam ducebat. * Primæ namque Sedis Episcopus Colonienſis, duodecimus ipse Michael Imperator erat; citharasque pulsando, cantica explebant: ac quidem ea quæ secreto dicuntur imitati, stridule sensim insonabant: exclamationes vero (quæ scilicet altiori ac modulata voce inter rem sacram efferuntur) libero impetu

Michaelis impia & sacrilega.

* Πρωτόθρονος.

ac sono clariori reddebant. Vasa aurea gemmisque interstincta habebant, acetoque & sinapi replentes, eos qui ut communicarent animum adhibebant, illis impartiebant; atque in eum modum intemeratis Mysteriis illudebant. Hic itaque Gryllus, mula alba invectus, publicos processus peragebat; eoque stipatus choro exultabundus ovansque incedebat. Accidit autem aliquando, ut in beatum Ignatium, Ecclesiastico ritu supplicationem obeuntem, incideret; retractaque casula una cum symmystis contentius, & ut clariores sonos instrumenta ederent, pulsare cœpit, innumerabilibusque procacissimis turpissimisque verbis Clerum compluebat. Corripuit Sanctus hominis insolentiam; verum ille, eorum quæ monitus erat atque correptus, nihil servavit. Interim tamen a via deflexit. His dementissimus hominum, turpem se risum ac cachinnationem ipse exhibebat, quibus sacra Oblatio procaci longe injuria probroque afficiebatur; afficiebantur & divina Eloquia, nefandis impurisque illorum studiis ac joculamentis subdita, interque illa pronuntiata.

Grylli sacrilega impietas.

XIX. Non diu post, sanctissimo Ignatio Patriarcha cessare jusso, atque amoto, cum ad Imperatoris mensam coram Photio Res sacra sic mimice perageretur, turpissimaque imitatione a contemptoribus execrandisque viris, divinis illuderetur; non solum ille non increpavit arguitque, ac absurdissimum institutum abolevit, verum etiam nefandissimus homo rem nefandam magis confirmavit, Deo exosum Theophilum illum (qui & Gryllus) precibus communiens, quem perditissimus ac barditissimus hominum Imperator, suum Patriarcham vocitabat: Homo scilicet in ipsis quoque Sacerdotalibus vestibus divinisque Eloquiis ludere industrius, maximosque mulorum instar edere crepitus, dignumque unum hoc illis acclamare, *Biberent ex eo omnes, ac carnes cum sinapi & aceto sumerent;* suoque omophorio profanus homo, profano profanum principatum profane obsignabat; vocem suam in risu cum stultis homo stultus exaltans, inclytoque Ignatio eo nomine insultans, quod molliore disciplina morem rebus non gereret, nec, ut ipse operæ pretium putabat, omni vento facilis ferretur, omnemque sequeretur auram. Sed & cum misero Michaele Imperatore conserta pugna, uter plures calices hauriret, decem ille superior fuit. Michaele enim quinquaginta

Photii scelestissima assentatio, aliaque flagitia.

καὶ ἀμφορεῖσιν. σκεύη δὲ ἀμφέχρυσα, καὶ μαργαειτῶν * συγκρίμματα εἶχον· ὄξους τε καὶ σινάπεως πληρούμενοι, οἷς ἐβούλοντο, μεταλαμβάνειν, ἐδίδοσαν, τῶν ἀγρήντων οὕτω καταπαίζοντες μυστηρίων. ἐφ' οἷς οὖν ὁ Γρύλλος καὶ ὄνῳ ἐπωχεῖτο * λευκῇ, ταῖς δημοσίοις προόδοις ἐτέλει· καὶ τὸν πιοῦσιν ἅπασι σεμνεπίθυμον ἔχων ἠγάλλετο. καί ποτε σεμνόν μὲν τῆς ἐκκλησιαστικῆς λιτῆς ἐρχομένῳ τῷ μακαρίτῃ Ἰγνατίῳ σεμνυνεῖν· καὶ τὸν φελώνιον ἀναστείλας μετὰ τῶν αὐτοῦ συμμυστῶν, βυτινώτερον τῶν χρυσμάτων ἦρχε, καὶ τὸν κλῆρον μυσίοις καὶ αἰσχίστοις ἀνιέρως ἐκβακχεύειν ῥήμασιν. ὃ δὲ τοῦ ὁσίου ἐπιλήμψεις, αὐτὸς μὲν οὐδὲν τούτων ἐφύλαξεν. πλὴν τέως τῆς ὁδοῦ ἐξέκλινε. τύπτεις ἑαυτὸν γέλωτα ἄσημον καὶ ἀναχασμὸν ὁ ἀφρονέστατος προσεπῄει· οἷς ὑβρίζετο μὲν ἡ ἁγία προσφορά· ὑβρίζετο δὲ τὰ ἅγια λόγια, τῶν ἀῤῥήτων αὐτῶν καὶ ἀκαθάρτοις ἐπιτηδεύμασιν ἐπλεγόμενα καὶ ἐπιφωνούμενα.

* Sic MSS. num. σίκερα.

* al. λευκῇ.

ιθ'. Μετ' οὐ πολὺ δὲ τοῦ ἁγιωτάτου Ἰγνατίου τοῦ θείου τῆς Πατριαρχίας καθαιρεθέντος, ἐπιπροσθεν τῆς βασιλικῆς τραπέζης κατεναντίον τελουμένων Φωτίου, καὶ δι' αἰσχίστης μιμήσεως τῶν θείων παιζομένων ὑπὸ τῶν καθαφρονητῶν καὶ καταπύστων ἀνδρῶν· τοσοῦτον ἐκφανὲς ἀπέλιπε τοῦ ἐπιλιμῆσαι καὶ διελέγξαι, καὶ τὸ ἀποπώτατον καταργῆσαι τοῦ ἐπιτηδεύματος· ὅτι καὶ ἐπεκύρου μᾶλλον ὁ ἀθέμιτος τὸ ἀθέμιτον· Θεοστυγὴς γὰρ τὸν θεομισῆ Θεόφιλον ἐκεῖνον τὸν καὶ Γρύλλον· ὃν ὁ ἀπαιδευτότατος ἀνὴρ ἴδιον Πατριάρχην ὠνόμαζεν· παίζειν εὔτροπος, καὶ ἐν ἱεραρχικοῖς ἀμφίοις καὶ λογίοις, καὶ κρότους ἀποπέμπειν μεγίστους ἡμιόνων ἔτι· Καὶ πῶς οὐ τοῦ αὐτοῦ πάντας, τοῦτό γε μόνον ἄξιος αὐτοῦς ἐπιφωνεῖν, καὶ ζωκίνων μεταλαμβάνειν, μετὰ νάπυος καὶ ὄξους· καὶ ᾧ ὠμοφορείῳ αὐτὸν ὁ ἀνίερος τῷ ἀνιέρῳ τὴν ἀνιεραρχίαν ἀνίερως ἐπισφραγίζειν· ἐν γέλωτι ὁ μὴ ἀφρονῶν ὁ ἄφρων τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀνυμνῶν· ἐπιγελᾶν τοῦ ἀοιδίμου Ἰγνατίου, ὡς μὴ ὄντος τοῖς πράγμασι συγκαταβατικοῦ, καὶ οἷον, ὡς αὐτὸς ἐνόμιζε, πάντη ἀνέμῳ εὐεπίπτως φερομένου. Ἀλλὰ καὶ ἄμιλλαν μετὰ τοῦ ἀθλίου Βασιλέως Μιχαὴλ ἐπὶ τοῖς ἂν πλέον τις ἐκπιάλμους, δέκα κώθωνιν αὐτὸν ἐκπιέλλειν. † Μιχαὴλ δὲ ὁ πιὼν.

πεπληρωμένου, ὥστε ὁ Φώτιος πιεῖν ξ'. ἐκπεπωκὼς ἐνεκαυχᾶτο ὡς μὴ μεμεθυκώς.

κ'. Καί ποτε πλὴν ἑαυτῆ μητέρα ὁ Μιχαὴλ ἐν τῇ αὐλῇ διατρεφούσης, τοῦ Γρύλλου δὲ σὺν αὐτῇ τὰ ἄθεσμα πραττόντος, πλασάμενος πρόφασιν εἰς τὸν μακαρίτην Ἰγνάτιον, μεταπέμπεται βουλησόμενος πρὸς αὐτόν. ὡς δὲ ἐκεῖνος ἀζηλῇ μετὰ βλακείας καὶ αἰδοῦς, ῥάκει ἑαυτὸν εἰς πώγωνος, ἐξαπορούμενος θύραι. καὶ γὰρ ἐλάνθανεν πέος πλὴν γραῦδα κρύπτων· καὶ ἐκ προχείρου φέρον ἀνάρρησιν ἐπαφεῖς καὶ λόγους ἀπρεπεῖς προσηκόντως· καὶ ὃ, Ἡμεῖς ὅπερ ἔχομεν, κυρᾶ, παρέχομέν σοι, τὰ πόπανα δυσωδίας ἐπλήρου. ἡ δὲ ὃ μέλλον ἀποφοιβάσασα, τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας καὶ χεῖρας ἔξω γενέσθαι ὁδοῦ.

κα'. Ἐπὶ τῆς Θεοδώρας τῆς βασιλείας κατηχούσης, Βόγαρις ὁ Ἀρχων Βουλγαρίας, γυναῖκα τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας ἀκούσας κρατεῖν, δηλοῖ αὐτῇ, Καταλύειν τὰς συνθήκας, καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ἐκστρατεύειν. μηνύεσθαι οὖν αὐτῷ, Ὅτι καὶ ἐμὲ καὶ σοῦ εὑρήσεις μὴ στρατεύουσαν, καὶ ἐλπίζομεν κυριεῦσαι σου. Εἰ δὲ μή, καὶ οὕτως σοῦ περιέσομαι, πλὴν νίκην ἀρίδηλον ἔχουσα· γυναῖκα γάρ, ἀλλ' οὐκ ἄνδρα ἔχεις τὸν ἡττηθέντα σοι. Ἀφῆ πόρρω μοῦ οὖν καὶ ἐφ' ἡσυχίας ἔμεινε, καὶ τὰς τῆς ἀγάπης ἀνανέωσον σπονδάς.

κβ'. Ζήτησιν οὖν αὐτὴ ποιεῖται περὶ τοῦ μοναχοῦ Θεοδώρου τοῦ Κουφαρᾶ, περὶ πολλοῦ ἀχμαλωτισθέντος. καὶ ὅστις δὲ ἀφορμὴν ἐκ τούτου λαβών, περὶ τῆς οἰκείας ἀδελφῆς ἀχμαλωτισθείσης, καὶ ἐν τῇ τοῦ Βασιλέως αὐλῇ κατεχομένης δηλοῖ. ἥ τε καὶ γράμματα μεθοῦσα, καὶ τὴν τῶν Χριστιανῶν τάξιν, καὶ τὴν περὶ Θεὸν ἀγάθωσιν καὶ δόξαν. ἐπεὶ τῆς ἐπανόδου τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν τετύχηκεν, οὐ διέλιπεν ἐκπαίζουσα, καὶ προσανέχουσα μεταθέσθαι πρὸς τὴν ἀληθῆ πίστιν. Εἰ καὶ αὐτὸς τῇ ἀπιστίᾳ καλιασμένος, πρὸς τὸ ἀληθὲς ἰδεῖν τέως οὐκ
61 ἠθέλησεν. [61] λιμοῦ δὲ τὴν χώραν ὑπερεχομένου, ἐπαναπαύεται τὰ Ῥωμαίων θεῖα κατορθώματα.

κγ'. Τῷ γ'. αὐτοῦ ἔτει, προβάλλεται Μιχαὴλ ὁ Βασιλεὺς Ἀντίγονον τὸν υἱὸν Βάρδα, Δομέστικον τῶν σχολῶν· τὸν δὲ ἕτερον υἱὸν αὐτοῦ,
62 δυεῖν γυναῖκα, [62] Εἰς ἣν καὶ ἐλοιδορήσω, προβάλλεται Μονοστράτηγον τῶν δυσμῶν. σωτόμως δὲ αὐτοῦ τελευτήσαντος, τῇ ὀγδόῃ τῶν ἀγκωνισίμων, προβάλλεται Μιχαὴλ Βάρδαν τὸν αὐτοῦ [θεῖον] Καίσαρα.

Apleto, Photius magnifice gloriari atque jactare, ut qui sexaginta epotis, vino dejectus non esset. Photius immanis vini potor.

XX. Quandoque etiam dum adhuc mater in Aula versaretur, Grylluſque eo socio nefanda illa sua ageret, eam vocavit, velut precibus ab eo communiendam, fingens beatum Ignatium esse. Exiens itaque illa modestissimo habitu sensuque, humi se abjicit, fundi ab eo preces rogans (hactenus quippe latebat barbam occultans) cum ille confestim exiliens, emisso ventris crepitu, verbaque inhonesta adjiciens, ait, *Nos, Domina, quod habemus, hoc præbemus;* totumque fœtore cubiculum implevit. At illa, quod futurum erat vaticinata, a divina providentia manuque extraneum fore, pronuntiavit.

XXI. Adhuc Theodora rerum potiente, Bogaris Bulgarorum Dux, mulierem audiens Imperii Romani clavum tenere, nuntiis ad eam missis, denuntiat, *Pacis rupto fœdere, aciem se adversus Romanos educturum.* Cui illa, *Noveris*, inquit, *me quoque justis copiis vicissim educturam, foreque speramus ut tui potiamur: sin minus, sic quoque tui potiar, clara mihi constante victoria; quod mulierem, non certe virum, abs te victum habiturus sis.* Eo responso mitior Barbarus effectus, pacem coluit, ac dilectionis fœdera renovavit. Theodoræ responso edomitus Bulgarus.

XXII. Inquirente Theodora de Monacho Theodoro Cuphara, diu ante in captivitatem abducto; Bogaris quoque arrepta occasione, de sorore sua perinde captiva, inque Imperatoris Aula detenta, significat. Didicerat hæc literas ac Christianorum ordinem, ergaque Deum venerationem ac fidem. Nacta igitur ut ad fratrem reverteretur, nullum ei laudandæ rei Christianæ finem faciebat, ac fratrem hortandi, ut ad veram fidem animum transferret. Quanquam is, qua laborabat incredulitate, ad veritatem hactenus oculos aperire noluit. Verum fame regionem omnem late devastante, necesse habuit transgredi Romanorum fines. Theodorus Monachus. Bogaris soror.

XXIII. Ejus Imperii anno tertio, Michael Imperator, Antigonum Bardæ filium, Scholarum Domesticum præficit: alterumque ejus filium, locata ei uxore, qua cum illi turpis rei suspicio erat, supremum Ducem Occidentalium turmarum constituit. Quo illic brevi extincto, hebdomadæ Paschæ quarta feria, Michael Bardam avunculum Cæsaris insulis ornavit. Antigonus Scholarum Domesticus. Bardas Cæsar.

Amer is expeditio.

XXIV. Hoc anno, exivit Amer usque Sinopem, omnique late vastata regione, nullo accepto damno, reversus est.

κδ'. Τούτῳ τῷ ἔτει, ἐξῆλθεν Αμερ μέχρις Σινώπης, καὶ λεηλάμενος πᾶσα τὰ Ρωμαίων, ἐπανέστρεψεν ἀβλαβής.

Bulgarica expeditio.

XXV. Ejus Imperii anno quarto, Michael Imperator cum Cæsare, terra marique adversus Goborem Bulgarorum Principem copias educit. Bulgari, apparatu audito, ac cum aliàs fame conficerentur, quasi tacti e cœlo obrigescentes, omnique abjecta victoriæ spe ante etiam agones ac prælia, nomen Christo dare deposcunt, ac Romano subesse Imperatori. Michael vero in Urbem inductos, salutari omnes lavacro donavit; eorumque Principem, ex suo nomine Michaelem appellavit. Ille ad suos reversus, Methodii pictoris manu ac penicillo, judicium, futuramque retributionem in suis ædibus depingi curavit. Quamobrem etiam omnes ejus populares magis in eum accensi, tumultuantur: in quos ille cum paucis conserta pugna, victor, divinæque Crucis collare signum (seu pectorale) circunferens, omnes palam Christianos fecit. Imperatori quoque de agro significat: nempe arctari suis finibus subjectam tantæ multitudinis plebem, præter quam quod animis constitutum sit, ejusdem fidei sensum in perpetuum tenere, ac charitatis insoluta vincula in æternum servare. Annuit placide Imperator, ac tunc temporis incultam regionem a Sidera (id est, Ferrea) quæ tunc Romanæ ac Bulgarorum ditionis limes erat, ad Debellum usque (vernacula lingua Zagoram illis nuncupatam) agrorum partem eis tribuit.

κε'. Τῷ ιδ'. αὐτοῦ ἔτει, ἐκστρατεύει Μιχαὴλ ἅμα Καίσαρι, ἀφ' τε γῆς καὶ θαλάσσης κατὰ Γόβοσι ἄρχοντι Βουλγάρων. πρὸ μαθόντες οἱ Βούλγαροι· ἅμα δὲ καὶ λιμῷ πιεζόμενοι, ὡς ἦλθε βροντῆς ἐπεκλίθησαν· καὶ πρὸ τοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς μάχης τῷ τῶν νίκην κατεγνωσαν· Χειστιανοὶ τε γενέσθαι καὶ ὑποβάλλεσθαι τῷ Βασιλεῖ Ρωμαίων ἠτήσαντο. ὁ δὲ Βασιλεὺς πύπτις ἐν τῇ πόλει ἀγαγὼν, ἐβάπτισεν πάντας. καὶ τὸν Αρχοντα αὐτῶν, Μιχαὴλ ἐπωνόμασεν. ὃς εἰς ὃ ἴδιον ἐπιστρέψας, ἀφ' ζωγράφου Μεθοδίου λεγομένου τῷ χρίσει καὶ ἀνταπόδοσιν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ γραφῶναι πεποίηκεν· διὸ καὶ μᾶλλον τῷ ἐκ πάντος τῶ γένους αὐτοῦ καθυφίσασθαι ἐπανάστασιν· οἷς μετὰ ὀλίγων ἐλίγων καταπολεμήσας, τὸν τῶ θείου σταυροῦ τύπον ἐγκόλπιον περιάγων, πάντας ἀναφανδὸν ἐποίησε Χειστιανούς. δηλοῖ καὶ τῷ Βασιλεῖ περὶ γῆς, ἀφ' ὃ γενέσθαι ἐν τοῖς ἰδίοις ὃ πλῆθος ὃ ἑαυτῶν, περὶς τῷ καὶ ἐν τῇ πίστει ὁμοιοῦν αἰδίως, καὶ τῷ ἀγάπην ἄλυτον εἰς αἰῶνας φυλάττειν. ὁ δὲ βούλομαι ἤκουσε, καὶ δέδωκεν ἐρήμων οὖσαν τῷν καὶ ἀπὸ τῆς Σιδηρᾶς, τοῦτο δὲ πότε ὅριον τυγχάνουσης Ρωμαίων τε καὶ αὐτῶν, ἄχρι τῆς Δεβελτοῦ, ἣ ὡς οὕτω καλεῖται Ζαγόρια παρ' αὐτοῖς.

Bulgari facti Christiani.

Methodius pictor.

In agrum Rom. missi Bulgari.

Petronæ destinere victoria.

XXVI. Michaelis Imperii anno quinto, Amere copias rursus adversus Romanos educente, Petronas & Nazar Duces in ejus occursum ad Lalacaonem venere. Collatis signis, Amer in fugam versus est: Ejus exsectum caput aliorumque plurium victore exercitu, ac Ducum triumpho in Urbem illatum. Hinc magna per Orientem facta tranquillitas. Ac quidem alii labores desudabant, adversumque hostes præclara belli facinora designabant: Imperatoris vero in Basilium effusus amor erat; hunc que unum sui potissimum cultorem existimabat.

κς'. Τῷ ε'. αὐτοῦ ἔτει, τῶ Αμερ πάλιν ὑπὲ Ρωμαίων ἐξελθόντος, συνάντησι τοῖς Πετρωνᾶς καὶ Νάσαρ οἱ Στρατηγοὶ, εἰς τὸν Λαλακαόνα. καὶ συμβολῆς γενομένης, τρέπεται ὁ Αμερ· καὶ τῷ κεφαλῷ αὐτοῦ καὶ ἄλλων πολλῶν οἱ Στρατηγοὶ εἰς τὴν πόλιν εἰσήγαγον. ἐκ πάντου δὲ γαλήνη μεγάλη ἐν τῇ οἰκουμένῃ. καὶ ἄλλων μὲν οἱ πόνοι καὶ τὰ τῶν πολέμων ἀνδραγαθήματα· ἡ δὲ τῶ Βασιλέως ἀγάπη πρὸς τὸν Βασιλέα ἐξεκέχυτο· καὶ πιστὸν μόνον ἐνόμιζε εἶ τὸν προσκυνοῦντα αὐτῷ.

Michaelis Equile: inanis jactantia.

XXVII. Ejus Imperii anno sexto, ædificat Michael Equile, marmoribus exornans, omnisque generis aquarum irriguo, jucundum illud atque usibus commodum præstans. Absoluto Equilis ædificio, Petro cuidam ostendit, viro sagaci ac dicteriis assueto. Hunc

κζ'. Τῷ ς'. αὐτοῦ ἔτει, κτίζει παῦλον τῶν ἵππων αὐτοῦ, κοσμήσας αὐτὸν μαρμάροις καὶ ὑδάτων ὑπερρόαις παντοιοτρόπως. τελεσθέντος δὲ, ἐπιδείκνυσι τ' ἄλογον καλασκεύασμα τῶ οἴκου, βουλόμενος ἐπαινεθῆναι, τινὶ λογίῳ καὶ σκωπτικῷ ἀνδρί· ὃν καὶ

Πατρικ-

Πτωχομάχλου ἐκάλουν, καὶ φησὶν, ὡς ἀεὶ Μνημονεύεσθαι ὀφείλων ἀφ' ἑαυτῷ τῆς ἔργου τούτου καλλοπίζων. καὶ ὁ Πέτρος τῷ Βασιλεῖ φησὶν, Ἰουστινιανὸς ἔκτισε τῷ μεγάλῳ ἐκκλησίαν κοσμήσας χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ μαρμάροις πολυτίμοις· καὶ ἡ μνήμη αὐτοῦ νῦν οὐκ ἔστι· καὶ σὺ, Βασιλεῦ, κοπρῶνα ποιήσας καὶ ἀλόγων αὐλάπαυσιν, λέγῃς μνημονεύεσθαι ἀφ' ὑμῶν; ὁ δὲ ὀργισθεὶς ὡς τῶν ἐπαίνου ἀποτυχών, τυπτόμενον καὶ συρόμενον αὐτὸν ἐξήλασε.

κη'. Τῷ ζ'. αὐτοῦ ἔτει, φήμης ἀφθούσης, ὡς Βάρδας ὁ Καίσαρ "τῇ νύμφῃ αὐτοῦ Εὐδοκίᾳ συμφθείρεται, ὁ Πατριάρχης Ἰγνάτιος πολλάκις * τοῦτο πράγματος ἀποχέσθαι τῆς κακοῦ. ὁ δὲ, μὴ πειθόμενος, μᾶλλον ἐσχέτλιαινε τῷ Πατριάρχῃ, σωφρονεῖν αὐτὸν κατεπείγοντος. ἐπεὶ δέ ποτε μέλλοντος κοινωνεῖν τῷ Βάρδᾳ, ὁ Πατριάρχης ὡς ἀνάξιον ἀπώσατο· ὃς ὀργῆς πληγεὶς τῷ ψυχρῷ, τὸν πραιπόσιτον ὡς ἀνόμων καὶ φθορέα, τῆς ἐκκλησίας ἐξέωσε. καὶ πραιτήσασθαι ἀναγκάζων, βασάνοις ἀπείροις ὑπέβαλεν. παραδίδωσι γὰρ αὐτὸν τῷ Θεοδοσίῳ τῷ Μορῷ λεγομένῳ, καὶ τῷ Γοργονίτῃ Ἰωάννῃ καὶ Νικολάῳ τῷ Σκυτελωπῇ· οἳ καὶ καθειέκλεισαν αὐτὸν ἐν τῇ τῶν Κοπρωνύμου λάρνακι γυμνὸν χειμῶνος ὥρᾳ. ἔνθεν τῇ ἀνάγκῃ τῶν κρύους, ἐκ τῶν ἐντέρων φορτίον ἀποβολίου ἐποιεῖτο σαπρίας καὶ αἵματος· οὕτως ἐκαρτέρων τοῖς δεινοῖς ὁ καρτερικώτατος, οὐκ ἐφθέγξατό τι κατὰ Κύριον πονηρόν. παραγενῶν ἀφαίρεσιν αὐτῷ Κύριος Κωνσταντῖνον τὸν Ἀρμένιον παραμυθούμενον αὐτῷ. ἐπὶ γὰρ ἀγγείῳ οἴνου καὶ ἄρτον καὶ μῆλα, τοῖς κακοποιοῖς καὶ χρόνῳ λανθάνων, τῷ ὄσῳ εἰσῆγε· καὶ τῆς λάρνακος αὐτὸν καθαιρούμενον, ἐκούφιζε δὲ πολὺ τῆς συμφορᾶς μέχρι τῆς ἐκείνων ἐλεύσεως. τούτοις ὑπαγαλιῶν Βάρδας ὁ Καίσαρ τὸν ὅσιον, ἐπεὶ τῷ πραίτησιν αὐτοῦ λαβεῖν οὐκ ἠδυνήθη, Φώτιον Πρωτοασηκρῆτις ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖ Πατριάρχην. ἐξώρισεν δὲ Ἰγνάτιον εἰς τὴν νῆσον Τερεβίνθου· ἐν ᾗ καὶ ἐπαλαμπρύνετο, μυρία καθ' ἑκάστην παρὰ τοῦ πραιτήσασθαι ὑπομένων. εἶτα φέρουσιν αὐτὸν εἰς τὸν Ἱερείαν δέσμιον, καὶ καθαγλείοισιν εἰς μάνδραν Αἰγῶν. εἶτα εἰς τὰ Προμωτοῦ ἀγαγόντες, Λέων ὁ Λαλάκων τοῖς ῥαπίσμασι τὰς σιαγόνας αὐτοῦ συνέθλασεν, ὡς δύο μύλους αὐτοῦ ἐκπεσεῖν. εἶτα μοχλῷ σιδηρῷ ἀνδροφόνῳ τοὺς πόδας παρεπλω-

*al.Cod. παρὰ τοῦ.

Πτωχομάχλῳ (ac si dicas, paupertatis vindicem, seu pauperum defensorem) dicebant: ex eo laudem captans: aitque, *Ejus operis munere, sempiternum sibi fore nomen ac claritatem.* Ad quem Petrus, *Justinianus Augustus Magnam Ecclesiam ædificavit, auro & argento pretiosisque marmoribus magnifice exornans: nec ejus nunc perstat memoria; tu vero, ô Imperator, clara te memoria apud posteros celebrandum duces, quod locum stercorum & equile construxeris!* Iratus ergo, ut qui spe laudis quæsitæ frustratus esset, verberibus calcibusque domo extrusit.

Ignatii per Bardam ejectio.

XXVIII. Imperii Michaelis anno septimo, percrebrescente fama Bardam Cæsarem nurui suæ Eudociæ fœdis amoribus commisceri; admonebat crebrius Ignatius Patriarcha, ut a malo sese contineret. Bardas vero non solum non morem gerit, sed & in Patriarcham emendare studentem, invehitur atque insurgit. Patriarcha itaque dum sacra quandoque Mysteria percepturus accedit, Bardam, ceu his indignum, repulit. Ea re Bardas animo saucius, monitorem suum velut improbum & corruptorem, Ecclesia ejicit; & ut abdicare cogat, tormentis innumeris subjicit. Tradit enim Theodosio Moro nuncupato, Joanni Gorgonitæ & Nicolao Scutelopti, qui & hiberna tempestate in Copronymi urna nudum inclusere. Quo loco, frigoris vi ac gelu, ex interioribus ac intestinis pus mixtum sanguine mittebat. Sic vero in malis patiens vir tolerantissimi pectoris, nihil mali adversus Dominum locutus est. Suscitat itaque illi Dominus Constantinum Armenium, qui levamen aliquod ipsi adhibeat. Vasculum enim vini, parumque panis & pomorum per maleficorum hominum absentiam inferebat, atque e loculo deponens, dum illi venirent, cruciatum tantisper leviorem reddebat. His Bardas Cæsar Sanctum excruciando, cum ab eo libellum, & ut se ipse abdicaret impetrare minime potuisset, Photium Protoasecretis Patriarcham præficit, Ignatio in Terebinthi insulam relegato, ubi & ærumnis conflictabatur, innumeris quotidie abdicandi muneris causa ærumnis malisque appetitus. Deinde vinctum ad Hieriam transferunt, atque in Caprarum Mandra includunt. Tum ad Promunti Ædes adducto, Leo Lalaco illius sic genas pugnis ac colaphis confregit, ut ejus duo molares dissilierint. Deinde vecte ferreo homicidarum pedes adstrin-

Diri cruciatus ut abdicare cogatur.

Intrusus Photius, Ignatio in exilium relegato.

gentes, in exiguo arctoque carcere in- A cluſerunt: nec poſt multos dies, in carcerem dictum Numera, ferro vinctum compegerunt. Inde eo in Mitylenem Inſulam relegato, Metropolitas in ergaſtula alios alio diſperſerunt.

Photii res & proſapia.

XXIX. Operæpretium vero ſit, ut & de Photio pauca perſtringamus. Hic Photius filius fuit Sergii Spatharii, cujus pater Zacharias; qui rurſus Leonem habuit filium... Sergius enim eum Gentili ortus ſtemmate eſſet, in fœminarum Monaſterium irrumpens, indeque rapta Sanctimoniali habituque exuta, ſibi eam conjugem fecit. Poſt tempus aliquod, contigit Michaelem Sinadenſem Sergii amicum in ejus domum intrare; conſpectaque B uxore ejus prægnante, indignantis ſpecie ac velut percuſſurus, in eam baculum miſit, ſic aiens, *Utinam eſſet qui illam, unaque prolem qua fœta eſt, necare poſſet. Video enim alteram Evam, ſerpentem utero geſtantem, ac prolem maſculam. Huncque Deo permittente video Patriarcham fore, omnique veneratione habendam ac pretioſam Crucem ſpreturum eſſe: declinabitque ipſe ad impietatem, & multos ad perjurium, Crucis calcata religione, traducet, multoſque regno cœlorum variis modis, ſuis artibus excludet.* Ad quem Sergius, *Atqui ſi talis futurus eſt, ipſe una cum matre eum* C *perimam.* Cui Sanctus, *Non poteris quod ex divina eſt permiſſione, impedire. Tibi igitur attente cave.*

Ortus Photius ex thoro ſacrilego.

De illo vaticinia.

XXX. Deinde eo nato, vocato mater Jacobo Maximinæ Monaſterii Præfecto, ad ejus ſe pedes lacrymis oppleta jactavit, ut ſacra eum unda tingeret. Dicebat enim, *Prægnans cum eſſem, vidi in ſomnis ſciſſo utero Draconem ex me exiiſſe. Sed & ſanctus Confeſſor Hilarion Monaſterii Dalmatæ dixit mihi, Corpore indutum me Satanam utero geſtare.* Is ergo ſuſceptum infantem baptizavit, Photium vocans, ac dicens, *Forte tranſibit ab illo ira Dei.* D Sergius autem ejus pater, quædam in eo ſigna videns, *Num mea uxor*, aiebat, *ea ipſa eſt Sanctimonialis, quam apud Hebræos Antichriſtum parituram expectant?* Quod vero parentes Monachorum ſtudioſi erant, uxor domo lubens excipiens, pro ipſis ac Photio preces fundere rogabat. Hunc quandoque Photium valde adhuc puerulum, cum pater ad ſanctum Joannicium in monte Olympo adduxiſſet, obſecrabat ut oraret pro illo. Cui ille actutum reſpondens, *Photius*, inquit, *vias tuas, Domine, ut ſciat, in animum non inducit.* Ad quem Sergius alta ducens ſuſpiria,

σεμτες, ἐν μικρᾷ εἱρκτῇ καὶ στενῇ κατέκλεισεν. Ὃ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, εἰς τὰ Νούμερα σιδηροδέσμιον καθεῖρξαν. ἐκεῖθεν εἰς Μιτυλήνην τὴν νῆσον τοῦτον ἐξώρισεν, καὶ τοὺς Μητροπολίτας ἐν φυλακαῖς, ἄλλον ἀλλαχοῦ διεσκόρπισεν.

κθ'. Ἄξιον δὲ καὶ περὶ Φωτίου ὀλίγα διηγήσασθαι. ἦν ὁ Φώτιος υἱὸς Σεργίου Σπαθαρείου τινός· οὗ πατὴρ ὁ πατὴρ Ζαχαρίας ὠνόμαστο· ὃς πάλιν ἔσχεν υἱὸν Λέοντα* Βασι... ὁ γὰρ Σέργιος ἐθνικοῦ αἵματος ὤν, εἰς Μοναστήριον γυναικεῖον εἰσπεπηδηκώς, καὶ μοναχρίδα ἁρπάσας, καὶ τοῦτον ἀπορημάτισας, ἔλαβε γυναῖκα. μιᾷ δὲ ἡμέρᾳ τινὰ στυγνὸν τὸν ἅγιον Μιχαὴλ τὸν Σινάδου φίλον Σεργίου ὄντα εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰσελθεῖν, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐνθεωρήσας ἔγκυον οὖσαν, ἀπέσχεν τοῦ αὐτὸν ῥάβδον πλῆξαι βουλόμενος αὐτήν· καὶ οὕτως εἶπεν, Εἴθε ἴδῃ τις τοῦτον ἀποκτεῖναι δυνάμενος, καὶ ὃ ἔμβρυον ὃ σοὶ αὐτῇ. ὁρᾷ γὰρ ἄλλην Εὔαν, ὄφιν ἐγκυμονοῦσαν, καὶ ὃ ἔμβρυον * ἔχουσιν. καὶ τοῦτο μὴ συγχώρησιν Θεοῦ, Πατριάρχην ἐσόμενον βλέπω, ὅτι ἀληθὴς τῆς πανσέπτου καὶ τιμίου σταυροῦ. καὶ αὐτὸς εἰς ἀσέβειαν ἀποκλινῇ, καὶ πολλοὺς εἰς σταυροπατίαν μεταστήσῃ, καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν πολλοὺς ταῖς πολυξέστοις αὐτοῦ τριόσῃ μηχαναῖς. τοιγὰρ ὁ Σέργιος, Καὶ εἰ τοιοῦτος ἔσεσθαι μέλλει, μὴ τῆς μητρὸς αὐτὸν ἀμελοῦ. τοιγὰρ ὁ ἅγιος, Οὐ δυνήσῃ τῷ συγχώρησιν τοῦ Θεοῦ μεταχωλῦσαι. τοιγάρτοι ἐῶ σεαυτοῦ.

* Sic & in MS. altero, quod forte aliquid deſit.

* al. Cod. ἀφιεν.

λ'. Εἶτα γνωσθέντος, ἡ μήτηρ Ἰακώβου τὸν Μαξιμίνης ἡγουμένου μεταπεμψαμένη, ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ κλαίουσα, τὸ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ἔλεγε γὰρ, Ὅτι ἔγκυος οὖσα εἶδον ὄναρ ὅτι ἐκβάλοι χιλία μου, καὶ ἐξῆλθε Δράκων. Ἀλλὰ καὶ ὁ ὅσιος καὶ ὁμολογητὴς Ἱλαρίων ὁ ἐν Δαλματίᾳ εἰρηκέ μοι, Ὅτι σωματωθέντα Σατανᾶν βαστάζεις. ταῦτα οὖν αὐτὸν, ἐβάπτισεν, Φώτιον ὠνόμακεν· Ἰσως, λέγων, παρέλθοι ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἀπ' αὐτοῦ. Σέργιος δὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὁρῶν τινὰ σημεῖα ἐν αὐτῷ, ἔλεγεν, Μὴ ἄρα ἡ παρ' Ἑβραίοις ἐλπιζομένη μοναχρία, ἡ τὸν Ἀντίχριστον μέλλουσα τίκτειν, ἡ γυνή μου ἐστίν; ἐπεὶ δὲ φιλομόναχοι ἦσαν, τοὺς μοναχοὺς ταχέως ἐδεξιοῦντο, ἠξίου εὔχεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ τοῦ Φωτίου. Τοῦτον ποτὲ τὸν Φώτιον μειράκιον σκεπὶ τυγχάνοντα, εἰς τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωαννίκιον ἐν τῷ Ὀλύμπῳ ἀπήγαγεν, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ εὔξασθαι τοῦτον παρεκάλει. ὁ δὲ, ἐπίμως ἀποκριθείς, ἔφη, Φώτιος ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ ὁδοὺς ἔνευ, Κύριε, εἰδέναι οὐ βούλεται. ὁ δὲ, στενάξας εἶπεν,

Τί τοῦτο ἔφης, πάτερ. αὐδὴς ὁ γέρων, Οτι τὰ μέλοντα περιέρχεται ὑπ' αὐτοῦ δηλοῖ σοι. τότε ὁ Σέργιος κόνιν ἀπασάμενος, κατῆλθεν ἀπὸ τοῦ ὄρους. A *Ut quid Pater, hoc dixisti?* Respondit Senex, *Quæ ille perpetraturus est, tibi denuntio.* Tum Sergius, caput cinerem aspersus, e monte descendit.

λα'. Εἰς μαθήματα δὲ τοῦτον ἐκδοὺς, μᾶλλον ἐκχυθεὶς πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ φιλομάθησεν διέκειτο, ἢ τὰ Ἐκκλησιαστικά. ὅθεν καὶ Ἑβραίων τινὶ Μάγῳ συντετυχὼς, Τί μοι, ἔφη, δῶς, νεανία, καὶ ποιήσω σε πᾶσαν γραφὴν Ἑλληνικὴν ὅπερ στόματος ἄγειν, καὶ πάσας τὰς ὑπὲρ σοφίας προδοκιμεῖν. ὁ δέ φησι, Τὸ ἥμισυ τῆς οὐσίας αὐτοῦ προσθήσεις ὁ ἐμὸς πατὴρ πρόῤῥησί σοι. ὁ δὲ, Οὐ χρήζω χρήματα· ἀλλ' οὐδὲ τὸν πατέρα σου γνῶναι θέλω πράγμα· ἀλλ' ἐλθὲ μετ' ἐμοῦ εἰς τόνδε B τὸν τόπον, καὶ δείξησαι τὸν τύπον ἐν ᾧ Ἰησοῦν προσπλώσαμεν, καὶ δώσω σοι προῤῥήδοξον φυλακτὸν, καὶ ἔσῃ ἡ ζωή σου πᾶσα ἐν βιημερίᾳ καὶ πλούτῳ καὶ πολλῇ σοφίᾳ καὶ χαρᾷ. τὸν δὲ προθύμως ἀκούσαντα, καὶ πάντως πρὸς τὸν τῆς γῆτρας ἀρέσκεσθαι τετελεκότος· καὶ ἔκτοτε ταῖς ἀπηγορευμέναις αὐτῶν βίβλοις τῆς μαντικῆς καὶ ἀστρολογικῆς πραγτείας οὐκ ἀποῤῥιπτος τὸν νοῦν.

λβ'. Ἐπεὶ ἀκούων ἐκ τοῦ πατρὸς, ὡς ὑπὸ πνευματικῶν ἀνδρῶν ἀκηκοότος, ὅτι πολυτρόπως τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον ὑπερβήσεται, τοῦτο ἐν ἑαυτῷ τρέφων, Γρηγορείῳ τινὶ τῆς Συρακούσης ἐκκλησίας ἡγουμένῳ ὑπισχνεῖτο, ὃς καὶ Ἀσβέστας ἐκαλεῖτο, καθῃρητο δὲ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Μεθοδίου, διά τε πολλὰ ἄλλα, καὶ διὰ τὸ πρὸ ὀλιγοστοῦ χειροτονῆσαι Ζαχαρίαν τὸν τοῦ Πατριάρχου Μεθοδίου πρὸς * Ρωμαίων ἀποσταλέντα πρεσβύτερον, φιλιάζεται σπουδῇ τε καὶ ἄλλοις τισὶν ἐπ' ἐγκλήμασι καθῃρημένοις, ὧν ὑπῆρχεν Εὐλάμπιος ὁ Απαμείας καὶ Πέτρος ὁ Συλαίου, καὶ ἄλλοι σὺν αὐτοῖς πλείους· οἳ εἰς τὸν οἶκον Φωτίου συνερχόμενοι, καὶ μετὰ Γρηγορείου φρονοῦντες, καὶ κατὰ τοῦ μεγάλου Ἰγνατίου μελετῶντες κακόν. οὓς καὶ συναθροίσας ἐν τῷ Πατριαρχείῳ Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων συνόδου, πάντας καθῆρησε καὶ ἀπεκήρυξε. τοῦτον τὸν Φώτιον, Βάρδας ὁ Καίσαρ, ὁ θεῖος Μιχαὴλ τοῦ Βασιλέως, ἀναγορεύει Πατριάρχην. ὃς μετ' ὀλίγας ἡμέρας ζητεῖ τὸ ἰδιόχειρον αὐτοῦ γράμμα, ὅπερ πρὸς τοὺς Μητροπολίτας ἐποίησεν, ἡνίκα τάχιον εἰς Κωνσταντινούπολιν ἤλαυνον, ὡς δῆθεν ἰδεῖν τί ἐν αὐτῷ βουλόμενος. Εἰσάγεται οὖν χάρτης, καὶ ζητεῖται ἀσφαλίσαι ἵνα μὴ διαῤῥηγνῦται· οἱ δὲ τοῦ Φωτίου τὸν ἀντίχειρα τοῦ κατοπιῶν- B *Leg. Ῥώμου ἀποσταλέντα.

XXXI. Traditus disciplinis majoribus animis atque opera, quæ Græcorum erant ac Gentilium, quam quæ Ecclesiastica capessebat. Unde etiam cum in Hebræum quendam Magum incidisset, ait illi, *Quid mihi, juvenis, daturus es, faciamque ut Græcorum omnis eruditio in ore versetur, omnesque sapientia vincas?* Cui ille, *Dimidiam bonorum partem in eam rem pater libens collaturus est.* Ad quem Hebræus, *Pecuniis non indigeo, ac nec patrem tuum rem scire volo; sed veni mecum huc, ac signum nega, in quo Jesum affiximus, inauditoque a me tibi concesso amuleto, vitam omnem prospere ages, & divitiis affluens, magnaque sapientia, in omnibus gaudens ac lætans, præstabis.* Quo prone audito, exque impostoris voluntate omni peracto negotio, eo ex tempore nullum finem fecit, libros eorum prohibitos divinationum ac Astrologicæ vanitatis legendi, iisque animum addicendi. Interpellata magia Photio ad scientias.

XXXII. Quod autem ex patre audierat, Accepisse illum a viris spiritalibus ac futurorum intelligentia præditis, fore, *Ut vario æstu ac machinamentis Patriarchalem demum Thronum conscenderet;* hoc animo versans, cum Gregorio Syracusanæ quondam Ecclesiæ Episcopo (qui & Asbetas vocabatur, & a magno Methodio cessare jussus erat, tum ob alia plura, tum quod extra paræciam, Zachariam ejusdem Methodii Patriarchæ ad Romanum Antistitem Presbyterum Nuntium, ordinaverat) cum illo aliisque præterea quibusdam, ob scelera perinde gradu motis, amicitia jungitur. In illis erant Eulampius Apamiensis, & Petrus Sylæi, aliique cum eis plurimi. Hi itaque in Photii domum convenientes, & cum Gregorio versantes, consilia struebant adversus magnum Ignatium: quos ipsos, collecta in Patriarchalibus ædibus Metropolitarum Episcoporumque Synodus, omnes exauctoravit atque proscripsit. Hunc Photium, Bardas Cæsar Michaelis Imperatoris avunculus, Patriarcham creat. Is, brevi post, quas manu propria scriptas Metropolitis literas dederat, tum, cum ipsum ordinaturi convenerant, petit, tanquam scilicet aliquid in eis inspecturus. Allatum ergo diploma est, fidemque exigunt ne illud diffringatur. At, qui Photii partium erant, vi arreptum e manu tenen- Photii cum Schismaticis conciliabula adversus Ignatium. Photii ordinatio, ac mala fides.

tis, chartam discíderunt: quam & Photius apprehendens, minutim conscidit, dicens, *Neque vos Episcopos habeo, nec Ignatium.*

Photii impietas divinis visionibus agnita.

XXXIII. Anno secundo, cum Photius venerandam Crucem per diei ejus solennia exaltaret, Monachus quidam haud procul ab altari stans, vir futurorum intelligentia perspicax, inauditam rem vidit ac plane insolitam, Ingentis molis serpentem Photii adstringentem manus, cum veneranda Crux ipsa a seipsa exaltaretur. Rei ergo spectaculo territus, magna contentaque voce clamare, *Domine, miserere.* Clamoris causam exquirentibus, qui cum illo stabant viri religiosi; visionem illis aperuit. Erant hi ex Ecclesiæ Presbyteris, qui & ipsi venerabili huic ac spiritali Monacho dixerunt, *Nos quoque cum illo Rem sacram peragentes, nunquam solennem precationem dicentem eum audivimus, sed profanorum Vatum verba submurmurantem. Quod vero his gravius est, etiam sub divina sacraque mensa fœtoris pessimi vomitum egerit.*

XXXIV. Narravit nobis Joannes Solitarius vir divinus ac spiritu prophetico præditus, veræ istud narrationis. *Dum quandoque ipse graviter habens in specu mea sederem, duo quidam Monachorum Præpositi Euthymius & Joseph, quos Photius dire persequeretur, ad me venerunt; quibus quantum Deus dedit a me confirmatis, atque ad extremum*

Matth. 10. 22. *adjecto,* Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit, *a me eos dimisi. Sequenti autem nocte priusquam obdormiscerem, adstitit mihi Æthiops magnus & horribilis aspectuque terribilis, & ut tenens gutture suffocaret, manus explicavit. Mox ego Crucis me signo muniens, assumptaque fiducia, Quisnam vero es tu, aio, quodve tibi nomen? ac quis te huc, ac quare, misit? Qui respondit, Ego sum potens Beliaris, Photiique minister: nomen mihi Lebusas; prestigiatorum adjutor ac veneficorum; mœchorum dux & latronum; Græcorum amicus ac Photii, qui meus in occulto servus est & cultor. Misit me vero Dominus meus ultum scrio, quæ in eum probra heri jactata sunt, curiosiusque observatum; quo nimirum pœnitentia ductus ipsum recipias, atque a Deo alienus fias, quod & non paucis aliis fecit. Tu enimvero Crucis armatura invalidum cassumque reddidisti. Tum ego venerandæ Crucis signaculo ipsum prosligavi, evanuitque ex oculis.*

Photii parum Christianæ opiniones.

XXXV. Quadam nocte contigit terram magnis motibus quati: cumque Photius pro concione ad populum oraturus ambonem ascendisset, dixit,

τες αὐτὸν, κλάσαντες τὸ χάρτιον, διέσπασεν· ὃν καὶ χρωσταλλᾶς Φώτιος, εἰς λεπτὰ κατέκοψε, λέγων, Οὔτε ὑμᾶς, οὔτε τὸν Ἰγνάτιον ἐπίσκοπον ἔχω.

λγ'. Τῷ β'. ἔτει, Φωτίου τὸ τίμιον Σταυρὸν εἰς τὴν ἑορτὴν ὑψοῦντος, μοναχός τις πλησίον τοῦ θυσιαστηρίου ἑστὼς, θεσπέσιος, εἶδεν θαῦμα ξένον, Οφιν παμμεγέθη τὰς χεῖρας τοῦ Φωτίου κρατοῦντα· τὸ δὲ Σταυρὸν τὸ τίμιον ἐφ' ἑαυτὸ ἀνυψούμενον. στενοχωρούμενος δὲ λοιπὸν, μεγάλα ἔκραξε καὶ στόμωμον Ὦ, Κύριε ἐλέησον. Καὶ τινὲς στὰ αὐτοῦ βλασφῆσ ἰσάλυμοι, Ὃ αἶσον ἀνθρώπων. Καὶ αὐτὸς τὸ ὁπλασίδιν εἶπεν αὐτοῖς. οἱ δὲ ἦσαν τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας πρεσβυτέρων. οὗτοι δὲ πρὸς τὸ βλασφῆν καὶ θεραπικὸν τοῦτον μοναχὸν, εἶπον, Ὅτι καὶ ἡμεῖς λειτουργοῦντες μετ' αὐτοῦ, οὐδέποτε ἠκούσαμεν αὐτοῦ "βλάσφημα λαλοῦντος· ἀλλὰ τῶν θείων ποιητῶν ὑποψιθυρίζοντος ῥήματα· Ὃ δὲ χαλεπώτερον, ὅτι καὶ ὑποκάτω τῆς θείας καὶ ἁγίας τραπέζης ἐμεῖ δυσωδέστατον ἔμετον.

κδ'. Καὶ διηγήσατο ἡμῖν Ἰωάννης ὁ Ησυχαστὴς, ἀνὴρ θεοφόρος καὶ προορατικὸς ἀληθῶς, Ὅτι ἐν ὥρᾳ τινὶ λαλοῦντος ποτὲ σφοδρῶς καθεζομένου μου, δύο τινες ἡγούμενοι Εὐθύμιος καὶ Ἰωσὴφ ὑπὸ Φωτίου σφοδρῶς διωκόμενοι, προσέδραμον πρός με· καὶ καθὼς ἔδωκαν, ὁ Θεὸς, ἐσπείρξα αὐτοῖς. καὶ τελευταῖον εἶπόν, Ὁ ὑποτιμίας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται, ἀπέλυσα αὐτούς. τῇ δὲ ὑπερούσῃ νυκτὶ πρὸ τοῦ ἀφυπνῶσαί με, παρέστη μοι Αἰθίοψ μέγας καὶ ἀπελκτὸς, καὶ ἰδεῖν φοβερὸς, ὡς ἂν πλῶσαι κρατῆσαι τὸν λαιμόν μου πρὸς τὸ ἀποπνίξαι με. θλῖψις δὲ ἐγὼ τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ ποιήσας καὶ θαρρήσας, ἐκράτησα αὐτὸν ἀπὸ τῆς χλεύης, καὶ, Τίς εἶ σὺ, λέγων, καὶ τί τὸ ὄνομά σου, καὶ τίς ὁ ἀποστείλας σε ὧδε, καὶ δι' ἣν αἰτίαν. αὐτὸν δὲ ἀποκριθέντα εἰπεῖν, Ἐγώ εἰμι ὁ δυνατὸς τοῦ Βελίαρ, ὑπουργὸς δὲ Φωτίου· ὄνομα δέ μοι Λεβούφας. σωεργὸς μοιχῶν καὶ φαρμακῶν· ὁδηγὸς μοιχῶν καὶ ληστῶν· φίλος δὲ Ελλήνων, καὶ τοῦ ἐμοῦ δὲ κρυπτῶ θεράποντος Φωτίου. ἀπέστειλε δέ με ὁ ἐξουσιάζων με εἰς ἐκδίκησιν αὐτοῦ, διὰ τὰς ἐμὲ κατ' αὐτοῦ ἀτιμίας, τοῦ ἀπεργάσασθαί σε, ὅπως μεταμεληθεὶς ἀποδέξῃ αὐτὸν, καὶ ἀλλοτριωθῇς τοῦ Θεοῦ, καθὼς καὶ ἄλλοις τούτῳ πεποίηκεν πολλοῖς. ἀλλὰ σύ με * τῷ ὅπλῳ τοῦ σταυροῦ, ἀθέμιτον ἔδειξας. τότε ἐγὼ κατήργησα αὐτὸν τῷ τιμίῳ σταυρῷ, καὶ ἄφαντος ἐγένετο.

* al. Cod. τὸ ὅπλον.

λε'. Ἐν μιᾷ νυκτὶ σεισθῆναι γῆν σεισμοὶ μεγάλοι· καὶ αὐτὸς ὁ Φώτιος δύο ἃς ὑπὲρ τοῦ ἄμβωνος δημηγορῆσαι, εἶπεν,

Οτι οἱ σεισμοὶ οὐκ ἐκ πλήθους ἁμαρτιῶν, ἀλλ' ἐκ πλησμονῆς ὑδάτων γίνονται· καὶ ἕκαστος ἄνθρωπος δύο ψυχὰς ἔχει· καὶ ἡ μὲν μία, ἁμαρτάνει· ἡ δὲ ἑτέρα, οὐχ ἁμαρτάνει. τούτων ἀκούσας ὁ Πρωτασηκρῆτις, καὶ ἀπελθὼν εἶπεν τῷ Βασιλεῖ, Οτι οἱ δοῦλοι ἡμῶν ἀναλαλάζουσιν ἡμᾶς, λέγοντες, Ως ἡμεῖς ἐλπίζομεν μίαν ψυχὴν ἔχειν, καὶ ἐλαμβάνομεν ἑκάστῳ μηνὶ ἀναμοδίους δύο· νῦν δὲ, ὡς διδάσκει ἀναφανδὸν ὁ Πατριάρχης, δύο ψυχὰς ἔχει ἕκαστος, καὶ δεῖ ἄλλους δύο μοδίους προστεθῆναι ἡμῖν. καὶ ὁ Βασιλεὺς γελάσας εἶπεν, Οὕτως δοκιμάζει ὁ Χαζαροπρόσωπος; προσκαλέσαι οὖν αὐτὸν τὸν Πατριάρχην, καὶ πιθάνευσαι ὡς δῆθεν θυμούμενος, Οὕτως δοκιμάζεις, ὦ Μαρζούκα, δύο τὸν ἄνθρωπον ἔχειν ψυχάς; ὁ δὲ ταῖς πιθανολογίαις δολερῶς πεῖσαι ὑποπλεχθείς, ἔπεισεν ὡς περὶ ἄλλων ὑποθέσεων εἰπεῖν, οὐχὶ δὲ οὕτως. τούτῳ Γρηγόριος ὁ Συρακούσης πρώτησι, Τί ὁ Μαρζούκας σημαίνει. ὁ δὲ εἶπεν, Τὸ, μάρ, κύων· ὃ, ζού, σύρε· ὃ, κάς, κάσσυμα· τουτέστι, κύων ἕλκων δέρμα.

λς'. Ἐργαστηριακὸς δέ τις, ὡς οἱ ἰδόντες καὶ ἀκούσαντες ἐβεβαίωσαν, εἰς τὰς Σοφίας πλησίον οἴκησιν ἔχων, ὅτι πολλὰς τὰς ἡμέρας ψυχορραγῶν, καὶ τὴν γλῶτταν καὶ τὰ χείλη καὶ τὰς χεῖρας ἐσθίων, ἀποψύξαι οὐκ ἠδύνατο. μικρὸν δὲ ἀναπνεύσας, εἶπεν, Γινώσκετε, ἀδελφοὶ, ὅτι ὁ Πατριάρχης Φώτιος ἐδίδαξέ με μὴ χειμωνὶ νῆσις. διὸ καὶ ἃ βλέπετε πάσχω, καὶ ἀποπνιγῆν οὐ δύναμαι· καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐξέψυξεν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ Φωτίου.

λζ'. Τῷ θ'. αὐτοῦ ἔτει, ἐκρατύνει ὁ Βασιλεὺς Μιχαὴλ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, τὸν Ορύφαν Υπαρχον ἐν τῇ πόλει καταλιπών· ὃς καὶ "τὸν Βασιλέα ἤδη ὄντα Μαυροπόταμον καταλαβόντα, δηλοῖ τὸν τῶν Ρως ἄφιξιν, πλοίων οὔσαν διακοσίων. ὁ δὲ Βασιλεὺς θυμοῦται, μηδὲν ὅλως ἐργασάμενος.

λη'. Τῷ ι'. αὐτοῦ ἔτει, οἱ Ρως ἔσω τῆς Ιερᾶς φθάσαντες, πολιορκοῦσι τὴν πόλιν καὶ τὸν Βασιλέως μόλις διαπερᾶσαι ἰσχύσαντος, οὗτος σὺν τῷ Πατριάρχῃ Φωτίῳ, τὸν ἐν Βλαχέρναις τῆς Θεοτόκου ναὸν καταλαμβάνουσι, καὶ μετ' ὑμνῳδιῶν "τὸ ἅγιον τῆς Θεοτόκου ἐξαγαγόντες Μαφόριον, τῇ θαλάσσῃ ἄκρως προσβάλλουσι· ἡ νηνεμίας οὔσης,

A *Terræmotus non ex peccatorum multitudine oriri, sed ex aquarum exuberantia.* Item, *Singulos homines duplici anima præditos esse. Ex his, unam peccare; alteram, a peccato immunem esse.* Hoc cum audisset qui primus A secretis erat, ad Imperatorem veniens, in hæc verba locutus est. *Servi nostri vim faciunt, qui dicant, Sperabamus nos una præditos anima, eique procurandæ duos singuli quot mensibus modios accipiebamus; Nunc autem, ut palam docet Patriarcha, quisque duas animas habet; idcirco necesse est, ut duo alii modii nobis adjiciantur.* Tum Imperator in risum solutus, *Sicne docet qui vultu Chazarus est?* Mox itaque accersito Patriarcha, ex eo scisciatur irati specie, *Sicne doces, ô Marzuca, Hominem duplici anima præditum esse?* At ille, probabilibus sermonibus ei dolo imponens, persuasit non se ita dixisse, sed de aliis rebus sermonem habuisse. Quærebat ex illo Gregorius Syracusanus, quid vox illa Marzucas sibi vellet. Respondit ille, *mar*, canem esse; *zu*, syre, *cas*, *kassuma*, *pellem*: hoc est, *canis trahens pellem.*

XXXVI. Faber quidam (reique, qui audierant atque viderant, serio fidem faciebant) cujus ad Sophias ædes erant; per dies multos animam agens, linguamque & labia ac manus exedens, spiritum efflare non poterat. Tantisper vero a stupore emergens saniorique mente effectus, *Scitote, fratres,* aiebat, *Photium Patriarcham me docuisse, ne jejunus communicarem. Idque in causa est, ut hæc, quæ videtis, patiar, & ut mori non valeam.* Hæcque locutus, animam efflavit. Atque hæc hactenus dicta de Photio.

XXXVII. Anno Imperii Michaelis nono, expeditione suscepta, Imperator adversus Agarenos proficiscitur, Orypha Præfecto in Urbe relicto. Jamque ad Mauropotamum castra posuerat, cum ille Russos ducentarum navium classe adventare nuntiat. Quo audito Imperator, re prorsus infecta, nullaque conserta pugna, confestim revertitur. Expeditio Agarenica, cassa.

XXXVIII. Anno Imperii Michaelis decimo, Russi, cum in Hierum penetrassent, multas cædes fecerunt. Urbem itaque vallo cingunt, ac cum vix Imperator trajicere potuisset, statim cum Photio Patriarcha, ad sanctæ Dei Genitricis, quod est in Blachernis, veniunt; eductamque cum canticis ejusdem Dei Genitricis sacram Vestem ac Pallium, mari leviter intinxerunt; cumque nulla perflaret aura, Russi miraculo S. Dei Genitricis ab Urbe depulsi.

ventorum ſtatim orti impetus ; tranquilloque mari ac ſedato, continui fluctus excitati. Impiorum Ruſſorum fractæ naves ac quaſſatæ, cum paucæ evaſiſſent periculum.

A βύθους ἀνέμων ὀπτφορὰς, καὶ τ' θαλάσσης ἠρεμούσης, κυμάτων ἐπήμασάσας ἀλλεπαλλήλοι ἐγεγόνεσθην· καὶ τὰ τῶν ἀθέων Ρως πλοῖα κατεάγησθην, ὀλίγων ἐκπεφθαρότων τὸν κίνδυνον.

Basilius Accubitor.

XXXIX. Barda Cæſare ſolenni proceſſu ac pompa coram tranſeunte, Damianus Patricius & Accubitor in Horologio ſedens, illi honoris cauſa minime aſſurrexit. Ea re ille exaſperatus, lugens Imperatori refert, idque animo cogitantem ait non aſſurexiſſe, ut Regiam ipſam Majeſtatem injuria probroque violaret. Hoc audito Imperator, Damiano ad ſancti Mamantis ablegato, Baſilium Protoſtratorem Accubitorem præficit. Videns autem Cæſar, rem moleſtiſſime habuit, necemque Baſilio machinabatur.

λθ'. Βάρδα δὲ τῦ Καίσαρος ἐν τῇ προελεύσῃ διερχομένου, καθεζόμενος ὁ Πατρίκιος Δαμιανὸς ἐν τῷ Ωρολογίῳ, ὁ καὶ Παρακοιμώμενος, οὐκ ἐπεγέρθη πρῶσαι αὐτόν. ὁ δὲ, ἀγανακτῆς, τῷ Βασιλεῖ κλαίων τοῦτο ἀπήγγελεν· καὶ ὅτι εἰς ὄγδοος τῆς σῆς Βασιλείας οὐκ ἐπεγέρθη μοι. ὁ δ' Βασιλεὺς αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐξορίζει τὸν Παρακοιμώμενον Δαμιανὸν ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι· καὶ προβάλλεται Βασίλειον τὸν Πρωτοστράτορα αὐτῦ Παρακοιμώμενον. τοῦτο Καίσαρ ἰδὼν, ἐλυπήθη λίαν, καὶ ἐζήτει ἀποκτεῖναι Βασίλειον.

Eudocia Ingerina Baſilii uxor; Thecla ei deſponſa.

XL. Anno ejus Imperii undecimo, Michael Baſilium cogit, dato libello repudii Mariam conjugem dimittere, tradita ei uxore Eudocia Ingerina; juſſumque illi ut rato eam conjugio haberet. Erat enim illius concubina, quam ſumme diligebat, eo quod forma veneuſtiſſima eſſet. Priorem vero uxorem Mariam, auro aliiſque divitiis donatam, ad ſua remiſit. Theclam autem ſororem ſuam Baſilio deſpondit, ut privatim eam haberet. Cæterum Cæſar & Baſilius ſibi mutuo ſuſpecti erant; atque alter alterum tollere quærebant. Eam ob rem Baſilius apud Imperatorem expoſtulat, Moliri in eum Cæſarem. Verum hæc ille ut deliria audiebat. Quamobrem etiam Baſilius fidem Imperatori facturus, amicitias jungit cum Symbatio Patricio ac Dromi Logotheta, Cæſaris genero; juratamque alter alteri concordiam firmant. Aiebat Baſilius, horrendiſque juramentis aſtruebat, *Diligi eum plurimum ab Imperatore, ac velle Cæſarem provehere; nec tamen propter ejus ſocerum id poſſe præſtare.* His deceptus Symbatius, adverſus Bardam Cæſarem ſocerum ſuum conjurat: ingreſſuſque ad Imperatorem, jurejurando, Velle Bardam Cæſarem eum interficere, affirmat; ipſas quoque inſidias narrans. Imperator, Symbatii juramentis credulus, ac Baſilii verbis perſuaſus, intus animo in Cæſarem inſidias condebat. Baſilius autem quæ erant perdendo Cæſari, cuncta inſtruxerat: Cumque rem in Urbe præſtare non poſſet, auctor eſt Imperatori, ut claſſem adverſus Cretenſes educat. Hæc dum gererentur, ſicque res in procinctu eſſet, Leo Philoſophus, Bardam Cæſarem admonebat, ut ſe ſubduceret, ſibique a Baſilio ca-

μ'. Τῷ ια'. αὐτῦ ἔτει, ἐχώρισεν ὁ Βασιλεὺς Μιχαὴλ τ' Βασίλειον τ' αὐτῦ γυναικὸς Μαρίαν, καὶ δέδωκεν αὐτῷ γυναῖκα Εὐδοκίαν τὴν Ιγγερίναν, [68] διεγειταλθμος αὐτῷ κυρίως αὐτὴν· ἔχλν. ἦν γὰρ αὐτὴ τῦ Βασιλέως παλλάκη, καὶ πάνυ ἠγάπα αὐτὴν ὡς θυγατέρα· τὴν δ' προτέραν αὐτῦ γυναῖκα Μαρίαν, δοὺς χρυσίον καὶ πλοῦτον πολὺν, ἀπέῤῥλεν εἰς τὰ ἴδια. Θέκλαν δ' τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν προσήρμοσε Βασιλείῳ τῦ ἔχλν αὐτὴν ἰδίως. ὁ μὴν τε Καίσαρ καὶ ὁ Βασίλειος, ὑπεβλέποντο ἀλλήλους, ζητοῦντες πῶς ἕτερος τ' ἕτερον ἀνέλῃ. διὸ καὶ ἐλθιδόρᾳ τὸν Καίσαρα Βασίλειος πρὸς τὸν Βασιλέα, ὡς κατ' αὐτῦ μελετῶντα. ὁ δὲ, ταῦτα ὡς λῆρον ἤκουεν. διὸ καὶ πανύδων πληροφορῆσαι τὸν Βασιλέα, συμφιλιοῦσθαι Συμβατίῳ Πατρικίῳ καὶ Λογοθέτῃ τῦ Δρόμου γαμβρῷ τῦ Καίσαρος· καὶ δι' ὅρκων βεβαιοῦσθαι ἀλλήλοις, τ' εἰς αὖθις ὁμόνοιαν. ἐπληροφόρᾳ γ' Συμβάτιον Βασίλειος δι' ὅρκων φρικτῶν, ὅτι τῦ Βασιλέως πολλά σε ἀγαπῶντος, βούλεται Καίσαρα προβάλλεσθαι· ἀλλὰ διὰ τὸν πενθερὸν Σου, τοῦτο ποιῆσαι ἀδυνατεῖ. ἐν τούτοις ἀπατηθεὶς ὁ Συμβάτιος, γίνονται τῦ Καίσαρος Βάρδα τῦ ἰδίου πενθεροῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν Βασιλέα, ἐξωμόσατο πληροφορήσας αὐτὸν, πῶς ὁ Καίσαρ βούλεταί σε, φησὶν, ἀνελεῖν, ὀρκῶν καὶ τὰ τῆς Βουλῆς. ὁ δὲ Βασιλεὺς τοῖς ὅρκοις Συμβατίου πεισθεὶς, καὶ τοῖς λόγοις Βασιλείου βεβαιωθεὶς, ἐνδομυχεῖ τῦ Καίσαρος. ὁ δὲ Βασίλειος πάντα σκευασάμενος τῦ Καίσαρος· ἐν γὰρ τῇ πόλει μηδὲν ποιῆσαι δυνάμενος, πείθει τὸν Βασιλέα κινῆσαι στόλον τῆς Κρήτης. καὶ τούτου γενομένου, Λέων ὁ Φιλόσοφος Βάρδα Καίσαρα προτρέπει ὑποστέλλεσθαι, καὶ σωτηρῶν ἑαυτὸν ἀπὸ Βασι-

* al. Cod. ἔχων.

Symbatius in Bardam generum conjuratus.

Cretenſis expeditio prætexta Bardæ perdendo. Leonis Philoſophi vaticinatio.

σιλείου. ὁ δὲ Καίσαρ, " Τὸν Βασιλέα ἐπιφωνῆσαι A veret: Cæsar vero, Imperatorem in Basilium proniorem esse respondebat. Quod autem processus diei Annuntiationis in Chalcopratæis peragebatur, lecto Evangelio ascendit Photius Patriarcha, & Imperator cum Cæsare & Basilio Accubitore ad Cathecumena; tenenteque Patriarcha in manibus pretiosum Corpus & Sanguinem Domini nostri Iesu Christi, intingentes Imperator pariter ac Basilius, venerandas Cruces subscripserunt; jurejurando Cæsari fidem obstringentes, omnis ut metus securus eam cum illis expeditionem susciperet. Leo autem Philosophus Bardam palam monebat, ne cum illis egrederetur; sin minus, reversurum non esse.

Sacramentorum violata religio.

XLI. Signa quoque ejus necis secuta sunt. Facto enim terræmotu, statua quæ ad sanctam Annam in columna secundo ordine stabat, collapsa est. Retulit Bardas Leoni Philosopho, isque sic palam exposuit; *Ei, qui a primo Imperatore secundus sit, imminere ruinam mortis.* Sed & quod soror Theodora paludamentum miserat, justa minus longitudine inventum, cui perdix auro intextus erat. Accepta ille veste percontabatur, *Quorsum brevior facta esset;* utque C existimo, vitæ finem ambobus præsignabat; nempe perdicis symbolo, structas ei dolo insidias; brevitate, breves illius dies innuebat. Sed & ejusmodi conspexit somnium. Videbatur sibi Cæsar cum Imperatore solenni die ad sanctæ Dei Sapientiæ solito splendore ac cultu adveniisse. Cumque ad sanctum Altare prope accessissent, Angelos in candido habitu illis apparuisse. Intra cancellos Senior quidam solio sublimis cernebatur. Erat is Petrus Apostolus; cui Ignatius in genua supplex lacrymisque oppletus, quæ passus ab eo erat, ma- D la exponebat. Petrus rei acerbitate motus, virumque miseratus, *Ex Domini*, inquit, *manu, ultionem nanciscêris.* Moxque uni duorum illi adstantium, aureis vestibus, Præpositorum more, fulgentium, gladium tradit; statimque innuens, Imperatorem quidem a dextris posuit, a sinistris vero πόργηπον, sic dictum Cæsarem (*Dei scilicet iræ devotum*) aitque, *Frustatim gladio concidendum.* Quo exeunte, de Michaele adjecit, *Ipse quoque expectaret se concidendum;* appellans *Improbam prolem*, ἀσεβότεκνον.

Necis Bardæ prognostica.

Divina visio Bardæ eadem indicans & Michaelis.

XLII. Post Pascha itaque, Imperator ingentibus copiis stipatus, ad

φείδεσθαι τῶν Βασιλείου. ἐπεὶ δὲ προέλθοις τὸν Εὐαγγελισμοῦ ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις ἐπελήφθη, Εὐαγγελίου τελεσθέντος, ἀνῆλθεν, ὅ, τε Πατριάρχης Φώτιος, καὶ ὁ Βασιλεὺς σὺν τῷ Καίσαρι καὶ Βασιλείῳ Παρακοιμωμένῳ ἐν τοῖς Κατηχουμένοις· καὶ τῶν Πατριάρχου ὁπὶ χεῖρας ἔχοντος τὸ τίμιον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, βάψαντες ὅ, τε Βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος, τοὺς τιμίους ὑπέγραψαν ξύλους· ὅρκῳ βεβαιώσαντες τὸν Καίσαρα ἀφόβως συνελθεῖν αὐτοῖς ἐπὶ τῇ ταξιδίᾳ. ὁ δὲ Φιλόσοφος Λέων φανερὰς ποιεῖται τῷ Βάρδᾳ μὴ ἐξελθεῖν σὺν αὐτοῖς· ἐξερχομένῳ δὲ ἕλεγεν μὴ ὑποστρέφειν.

μά. Καὶ σημεῖα τῷ τούτου θανάτῳ προκολουθήκεσαν. σεισμοῦ γὰρ γενέσθαι ἐπιπλώκει ὁ ἄγαλμα ὁ ἐν τῷ ἁγίᾳ Ἀννῃ ὁ δεύτερον ὑπὸ κίονος ἵστατο· ὅθεν ἀναληφθὲν πρὸς Καίσαρος Λέοντι τῷ Φιλοσόφῳ, σαφῶς διηρμήνευσεν, Τὸν ἐκ προτέρου δεύτερον ἐκπεσεῖσθαι βίᾳ θανάτου. ἀλλὰ καὶ ἑαυτῷ ἐξαποσταλῆσα πρὸς Θεοδώρας τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς τὸ μὲν προσκοντος μήκους ἐλλέπουσα, ἢ ὕλη πρὸς δόλῳ ἐγυάσθαι καθιστόρησε· ὧν προσδοξάσαντος, ἐπιφθέγξατο αὐτῇ, Τί κεκολόβωται, ὡς οἶμαι, φησὶν, ἀμφοτέροις τὴν λύσιν προεζωγράφησε· ἀφ' μὲν τῆς πρὸς δόλος, ὃ προὸς αὐτὸν δολεροῦ· ἀφ' δὲ τῆς ἐλλιπεῖς, ὃ ἐλλιπὲς τῆς ἑαυτῆς ἡμέρας ἀμπλούμενος. καὶ ὄναρ δὲ ἐθεάσατο, πιστὸν. Εἰδέναι ἑορτασίμου ἡμέρας ὁ Καίσαρ μετὰ τῆς Βασιλέως τῇ ἁγίᾳ τῆς Θεοῦ Σοφίᾳ προσφοιτηκέναι, καὶ σεμνῆσι λαμπρότητι. ὡς δὲ πρὸς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον ἦσαν, λαμπροφόροις τοῦτοις ἀνέφαινον ἄγγελοι· καὶ πρὸς τοὺς ἔσω διῳκοῦντο ὡς ὑπαρχαίῳ γηραιὸς θρονιζόμενος· καὶ ἦν Πέτρος ὁ Ἀπόστολος, ᾧ Ἰγνάτιος γονυπετῶν, δάκρυσιν κατ' ὦν κατομυρόμενος ἐφ' οἷς ὑπ' αὐτοῦ ἐβεβούλητο κατομεμψόμενος. ὁ δὲ τὸ πάθος συνδιφθερτελεῖς αὐτῷ, ἔφη τὴν ἐκδίκησιν ἐκ χειρὸς Κυρίου ἀπίσασθαι. καὶ βίᾳ εἰς τὸ ἱσταμένων αὐτῷ δύο χρυσενδυτῶν ὡσεὶ Πραιποσίτις μάχαιραν ὑπεδίδωσι, καὶ * φησὶν πάλιν ἐκβύσας, τὸν μὲν Βασιλέα τῷ δεξιῷ ἀφῶσιν· τὸν δὲ πόργηπον Καίσαρα, οὕτως ἔλεγεν, τοῖς ἀριστεροῖς· καὶ δεῖν τοῦτος μελεδὸν ποιήσασθαι. οὐ δεῖν ἐξιεμένου, καὶ πρὸς τὸν Μιχαὴλ διέρρηκεν, Τὸν ποιὸν ἀπεκδέχεσθαι, ἀποκλαῦν αὐτὸν ἀσεβότεκνον.

* ἐφιὼν.

*al.Cod. οὗ.

μβ. Μετὰ γοῦν τὸ Πάσχα, ἀπάρας ὁ Βασιλεὺς μετὰ πολλοῦ στρατοῦ, ἦλθεν ἐν τῷ

Thracesiorum Thema venit. Porro Basilius, Cæsaris necem machinabatur. Erant autem in consilio Marianus ejus frater, & Symbatius Cæsaris gener; Bardas quoque frater Symbatii, & Petrus Bulgarus & Leo Asyrius ejus consobrinus: Joannes quoque Chaldes & Constantinus Toxaras. Innotuit res Joanni Neatocomito, nuntiatque per Procopium Cæsari. Cui ille vicissim, *Junior es, & deliras, zizania seminans.* Insomnem Cæsar noctem egit, summoque diluculo suis omnibus in consilium vocatis, declaravit quæ sibi dicta erant, rogans quid illi facto opus putarent, corum sententiam. Cui Philotheus Protospatharius & Generalis, Cæsaris propensius amicus, *Mane,* inquit, *Domine, auream cæsii coloris chlamydem tuam induere, teque coram inimicis palam exhibe, fugientque a facie tua.* Orto itaque sole, conscenso equo, fulgenti habitu, ingenti satellitio Cæsar ad Imperatorem venit. Occurrit Basilius, manuque apprehensum, ad sacrum intus Cubiculum adduxit; Aitque Imperatori, *Collecto, Domine, omni exercitu, jube in Cretam transfretare.* Moxque Basilius a tergo stans, Cæsari ensem adigit. Reliqui membratim conciderunt, spectante Imperatore ac conticente. Hora erat fere tertia; statimque in Urbem revertuntur. Cumque ad emporium Acrita venissent, Monachus quidam ex alta rupe Imperatori elata firmaque voce clamabat, *Egregia sane, Imperator, tua hæc expeditio, quod necessarium tuum ac cognatum occidisti? Væ tibi, qui hæc feceris.* Iratus Imperator & Basilius, mittunt qui Monachum occisuri essent. Verum qui aderant, ei qui missus spiculator erat, *Monachum dementem esse, actumque a dæmone,* etiam atque etiam asseverant; quo factum est, ut vix tandem ille pœnam evaderet.

Proditoria Bardæ cædes.

Basilii in Imperatorem inauguratio.

XLIII. Per sancti autem diei Pentecostes solennia, Michael Imperator Photiusque Patriarcha, in sanctæ Sophiæ, Basilium Accubitorem Imperatorem creant, lecto Tomo per Castorem A Secretis, in hæc verba, *Bardas Cæsar mihi necem machinatus est; inque eam rem malo dolo eduxit ex Urbe; ac nec inter vivos numerarer, nisi a Symbatio & Basilio mihi nuntiatum fuisset. Quapropter etiam suo ille scelere mortuus est. Basilium autem Accubitorem velut fidelem meaque Majestatis servatorem, quique ab hoste me liberaverit, atque ingenti amore prosequatur, custodem esse volo ac curatorem*

A Θέματι τῶν Θρακησίων. Ὁ δὲ Βασίλειος τὸν τοῦ Καίσαρος ἐμελέτα. ἦσαν δὲ ἐν τῇ βουλῇ Μαριανὸς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὁ Συμβάτιος ὁ γαμβρὸς Καίσαρος, καὶ Βαρδᾶς ὁ ἀδελφὸς Συμβατίου, καὶ Πέτρος ὁ Βούλγαρος, καὶ Λέων ὁ Ασύριος ἐξάδελφος αὐτοῦ· Ἰωάννης τε ὁ Χάλδης καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαρᾶς. διέγνω δὲ ταῦτα Ἰωάννης ὁ Νεαλοκόμιτης, καὶ δηλοῖ Προκοπίου τῷ Καίσαρι. ὁ δὲ, ἀντιδηλοῖ αὐτῷ, Νέος εἶ, καὶ ληρᾷς ἐγείρων ζιζάνια. ἄϋπνος δὲ ὁ Καίσαρ διατελέσας, ὄρθρου βαθέος πρὸς αὐτοῦ πάντας προσκαλεσάμενος,
B διεσάφησε τὰ λαληθέντα αὐτῷ, καὶ βουλὴν ἐζήτει. Φιλόθεος δὲ ὁ Πρωτοσπαθάριος καὶ γενικὸς προσφιλὴς αὐτοῦ ὤν, λέγει τῷ Καίσαρι, Αὔριον δέσποτα περιβαλοῦ τὴν χρυσοπάρυφον σου χλανῖδα, καὶ ἔφιππος τοῖς ἐχθροῖς σου, καὶ ἀπὸ προσώπου σου φυγέτωσαν. τῇ δὲ ἡλίου ἀνατείλαντος, ἵππῳ ὀπλισθεὶς πρόελθε πρὸς τὸν κάστρον τοῦ Βασιλέως, μετὰ στολῆς λαμπρᾶς, πολλῶν περικυκλούντων αὐτόν. ἐλθὼν δὲ Βασίλειος καὶ τῇ χειρὶ κρατήσας, εἰσήγαγε πρὸς τὸν Βασιλέα. ὁ δὲ τῷ Βασιλείῳ
C ἔφη, Τοῦ λαοῦ πάντος, Δέσποτα, σωφλεγμένου, πρόσταξε ἀφαιρεθῆναι σε τῆς Κρήτης. καὶ δοὺς ὁ Βασίλειος ὅπλα ἔσω, δίδωσιν αὐτῷ μετὰ ξίφους. οἱ δὲ λοιποὶ μελανδὺν αὐτὸν κατέκρυψαν, τοῦ Βασιλέως βλέποντος καὶ σιωπῶντος. ὡς δὲ ὥρα τρίτη ἦν, δοῦλοι ἐπανερχόμενοι πρὸς τὴν πόλιν. ἐλθόντων δὲ αὐτῶν κατ' ὄμπρειον τῆς Ακρίτα, μοναχός τις ἐφ' ὑψηλῆς τῆς πέτρας, ἐπιφώνῃ μεγάλως τῷ Βασιλεῖ, Καλὸν παράδειγμα ἐποίησας, ὦ Βασιλεῦ, τὸν ἴδιόν σου καὶ συγγενῆ ἀνελών. οὐαί σοι, ὅτι ταῦτα ἐποίησας. θυμωθεὶς δὲ ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος, πέμπουσιν ἀνελεῖν τὸν μοναχόν. οἱ δὲ καταντυχόντες ἔπεισαν τὸν ἀποσταλέντα, αἴρουσι
D δὲ δαιμονῶντα εἶναι τὸν μοναχόν. διὸ δὲ μόλις ἀπέφυγεν ὁ μοναχὸς τὴν τιμωρίαν.

μγ'. Τῇ δὲ ἁγίᾳ ν'. ἔστεψαν ὁ Βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ Φώτιος Πατριάρχης ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ, Βασίλειον τὸν Παρακοιμώμενον εἰς Βασιλέα, πέμψαντες ἀναγνώστην τὸν δηλοῦντα Κάστορος ἀσηκρῆτις ἔχοντα οὕτως. Βαρδᾶς ὁ Καίσαρ ἐβουλεύσατο ἀνελεῖν με, δι' οὗ τοῦτο ἐξήγαγέ με τῆς πόλεως· εἰ μὴ διὰ Συμβατίου καὶ Βασιλείου ἐμηνύθη μοι, οὐκ ἂν τῶν ζώντων ἤμην. ὅθεν εἰ ἐτελεύτησεν, ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ ἀπωλείᾳ. θέλω δὲ Βασίλειον τὸν Παρακοιμώμενον, ὡς πιστὸν ὄντα καὶ φυλάττοντα τὸ ἐμὸν Βασιλείδιν, καὶ τὴν ἐξόδου ἐλευθερώσαντά με, καὶ πόδας πρὸς με πολλὰ ἔχοντα, εἶναι φύλακα

τῆς

τῆς ἐμῆς Βασιλείας καὶ προσιοντίω, καὶ ὑπὸ πάντων εὐφημεῖσθαι ὡς Βασιλέα. Ἐ εὐφήμησαν πάντες, Μιχαὴλ Ἐ Βασιλείου πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ δὲ τὸν τόμον διαγνοὺς Κάστωρ ὁ ἀπὸκρῆτις, ἐξελθὼν ἐν Νικομηδίᾳ, καὶ ἐλθὼν εἰς μονὴν ἀνδρῶν, ἔμεινεν μέσον λιβαδίου. ἐν ᾧ δὲ ἐκεῖσε φρέαρ, καὶ πεσὼν, ἐν αὐτῷ ἀπεπνίγη.

A *Amei Imperii, quem tanquam Imperatorem omnium jubeo præconio laudari.* Fauſtis itaque omnes vocibus ac ominibus acceperunt; *Michaelis & Baſilii multi anni.* Qui autem tomum legerat, Caſtor A Secretis, egreſſus Nicomediam, ad virorum Monaſterium quoddam cum veniſſet, ac, quo loco puteus erat in medio prati conſtitiſſet, in eum præceps factus, ſuffocatus eſt.

μδ'. Συμβάτιος δὲ ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος, ἰδὼν ὅτι ἐπαίζη ὑπὸ τοῦ Βασιλείου, εἰς μῖσος αὐτῷ κινεῖται· καὶ συμβουλευσάμενος μετὰ Γεωργίου τοῦ Πηγάνη, [71] αἰτεῖται στρατηγὸς προβληθῆναι, καὶ γένηται. δόντος αὐτῷ δὲ προβάλλεται Λογοθέτης τοῦ Δρόμου ὁ Γουμερ καὶ ἐξελθόντες ἅμα, ὅ, τε Συμβάτιος καὶ ὁ Πηγάνης, καταστρέφουσι τὸν λαὸν, καὶ πυρπολοῦσι τὰς χώρας· ἐν γὰρ καιρῷ τοῦ θέρους, εὐφημοῦντες Μιχαὴλ μόνον· τὸν δὲ Βασίλειον, ἀπεκηρύττοντες. τοῦτο μαθόντες οἱ Βασιλῆς, γράφουσι τοῖς λοιποῖς στρατηγοῖς καταπολεμῆσαι αὐτούς. Νικηφόρος δὲ ὁ Μαλεΐνος, ἔρριψεν ἔγγραφα μετὰ πάντας τοῦ λαοῦ, ἵνα δόλῳ τούτους κρατήσωσι, καὶ μὴ εἰς ἐμφύλιον ἐμπέσωσιν πόλεμον. κρατεῖται οὖν ὁ Πηγάνης, καὶ εἰσαχθεὶς ἐν τῇ πόλει, ἀποτυφλοῦται· καὶ καθίζουσιν αὐτὸν ἐν τῷ Μιλίῳ προσαιτεῖν· κρατεῖται δὲ καὶ ὁ Συμβάτιος παρὰ τοῦ Μαλεΐνου εἰς Κελτζινιόν· καὶ εἰσαχθέντες εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα, φέρουσιν τὸν Πηγάνην μετὰ θυμιάματος ὀστρακίνου καπνίζοντα θάφον· καὶ ἀπομπᾷ, καὶ θυμιᾷ τὸν Συμβάτιον. ἀποτυφλοῦται δὲ καὶ αὐτὸς τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν, καὶ σκεύεσι τιὼ δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα· καὶ καθίζουσι κἀ αὐτὸν εἰς τὰ Τζαύσου προσαιτεῖν· καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς ἄγουσιν αὐτοὺς ἐν τῇ πόλει εἰς τοὺς ἰδίους οἴκους.

B Symbatii Peganiſque compreſſa rebellio.

XLIV. Symbatius autem Cæſaris gener, illuſum ſe a Baſilio videns, odio in illum incitatur: initoque cum Georgio Pegane conſilio, armata ſe militia Ducem præfici rogat; & vero obtinet. Ejus vero loco, Gumer Dromi Logotheta provehitur. Egreſſi itaque ſimul Symbatius ac Peganes, averſis militum animis, agros igni vaſtant (erant enim æſtivum tempus) Michaeli ſolum fauſta acclamantes; Baſilium vero, abdicantes. Audierunt Imperatores, Duceſque reliquos arma in eos ſumere datis literis jubent. Nicephorus vero Maleinus per omnes late ordines projectis ſchedulis, dolo capiendos rebelles monet, caveantque ne iis bellum civile conflетur. Capitur ergo Peganes, & in Urbem inductus, oculis orbatur; atque C in Milio ad emendicandam ſtipem collocatur. Capitur vero etiam Symbatius a Maleino ad Celtzinem: Inductoque ad ſancti Mamantis Symbatio, adducunt Peganem cæcum cum turribulo teſtaceo adolentem ſulphur; factuſque obviam, Symbatio adolet. Cæcatur vero etiam Symbatius altero oculo, ac dextra illi manus abſcinditur: quem & ipſum ad Tzauſæ ædes ad ſtipem petendam ſtatuunt: ac poſt tres dies, in ſuas illos ædes in Urbe adducunt.

με'. Ἐκβάλλει οὖν ὁ Βασιλεὺς Μιχαὴλ ἀφὰ τοῦ μηχανικοῦ τοῦ λεγομένου Λάμαρι, Κωνσταντῖνον τὸν Καβαλίνου ἐκ τοῦ τάφου· καὶ Ἰωάννην τὸν ἁγιώτατον Πατριάρχην μετὰ τοῦ ὠμοφορείου καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ τάφου, καὶ καθεκλείσῃ ἀφὰ τοῦ Ὑπάρχου ἐν τῷ Πραιτωρίῳ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἱππικοῦ ἀγαγὼν καὶ ἀπογυμνώσας, ἔτυψε μαστιγίοις· καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτῶν ἔκαυσεν ἐν τοῖς Μαυριανοῦ· τιὼ δὲ λάρνακα τοῦ Κοπρωνύμου πρόσπορον οὖσαν καὶ θαυμαστὴν ἀφαιρίσας, ἐποίησε σήρα ἐν τῷ ὑπ' αὐτὸν κτισθέντι ναῷ [72] ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Φάρου.

D Conſtantini Cabalini & Joan. Patriarchæ exuſta cadavera.

XLV. Michael Imperator Conſtantini Cabalini cadaver per machinatorem Lamari nomine, ex ſepulchro ejectum; impiumque Patriarcham Joannem cum Humerali (Pontificio amictu) e ſepulchro eductum, per Præfectum in Prætorio incluſit; ac, quo die Circenſes agebantur adductos, nudatoſque verberibus affecit; tumque illorum oſſa, ad Mauriani ædes combuſſit. Copronymi vero urnam ex marmore viridi miro opere fabricatam, ſerra ſecans, inde columellas fecit in templo abs ſe ædificato in Phari Palatio.

μς'. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ ἰνδ. ιε'. ὑπενεμήσεως, [73] ἐγεννήθη Κωνσταντῖνος ὁ Βασιλεὺς ἐκ Μιχαὴλ καὶ Εὐδοκίας τῆς Ἰγγερίνης ἔτι περιόντος τοῦ Μιχαὴλ· καὶ ἱππικοῦ

XLVI. Menſe Septembri, Indictione quinta-decima, natus eſt Conſtantinus ex Michaele Imperatore & Eudocia Ingerina, cum adhuc Michael ſuperſtes eſſet. Exhibitoque Cir-

Conſtantinus ex Michaele Baſilio natus.

censium munere ad sancti Mamantis, Imperator, Venetus equitavit: Constantinus vero Armeniacus Thomæ Patricii ac Generalis Excubiarum Drungarii pater, Albus: Agallianus, Prasinus: Crassus, Russius. Eo certamine Imperator victor exiit. Inde vero quid accidit? Nam & hoc Michaelis Imperatoris væcordiæ specimen, quod sic Romanorum robur imminuit. Leo Philosophus, qui Thessalonicensis Antistes fuit, Theophilo Imperatori auctor fuerat, ut duo Horologia fabricaret, quorum esset eadem vis eodemque ferentia; atque unum quidem in præsidio versus Ciliciam haud longe a Tarso collocavit, alterum in Palatio servabatur. Scripta erunt in singulas horas quæ fiebant in Syria: puta ad primam, si fuisset Saracenorum excursio; ad secundam, si commissum prælium; ad tertiam, si excitatum incendium; ad quartam, si quid aliud: ac similiter in reliquis. Ex scriptis igitur duodecim numeris & argumentis, si quid in Syria contigisset, qua hora consignatum erat, a loci præsidiariis e sublimi accensus ignis monstrabat. Custodes enim erant, qui rem attente ac diligenter dispicerent. Accensus ignis a præsidio quod Lulum vocant, Argæi collis incolis commonstrabat; rursusque iis qui in Isamo, & his qui in Ægilo: secundum hos, iis qui apud Mamantem collem; exinde Cyrizus; tum Mocilus; inde sancti Auxentii collis, his qui in Palatio ad solare Phari Horologium perpetui vigiles constituti erant, quam cito manifestum reddebat. Sic itaque Michaele, uti dictum est, ex Circensium ratione equos agitante, sublatus ignis Saracenorum excursionis signum dedit. Imperator, ne in posterum ejusmodi ignes molestius spectatores haberent, e vicinis Urbi speculis deinceps accendi vetuit.

Michaelis Circenses, & væcordia.

Leonis Philosophi Horologia mutua.

XLVII. Cum igitur Imperator equestri certamine victor, una ipse cum Basilio & Eudocia ad cœnam sederet; Basilisciānus Patricius Imperatorem laudabat, ut qui scite ac solerter currum rexisset. Mox igitur jubet Imperator eum surgere; detractisque ejus rubeis calceis, sibi eos induere. Renuebat ille, conjectis in Basilium oculis. Quod tamen Imperator ira percitus jusserat, annuitque Basilius, Imperatorias ocreas sibi imposuit. Aitque Imperator Basilio, Deum obtestans, *Magis illi conveniunt. An enim non licet, sicut te Imperatorem creavi, etiam alium creare?* Fremebat-

Basilisciānus Imperator designatus.

ἡμερολήμου ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι, ἱππεύσιν ὁ Βασιλεὺς Βένετος. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ ἐξ Ἀρμενίων ὁ πατὴρ Θωμᾶ Πατρικίου καὶ Γενεσίου Δρουγγαρείου τῆς Βίγλας, Λευκός. Πρέσινος δὲ, Ἀγαλλιανός· ᾗ Ῥούσιος, ὁ Κρᾶσσος. νικᾷ δὲ ὁ Βασιλεὺς· καὶ τί συμβαίνῃ ἐντεῦθεν. καὶ πρότερόν τις αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως τὴν Μιχαὴλ κακίας ἔστιν, εἰς ὅσον τὸν τῶν Ῥωμαίων ἰσχὺν ἠλάττωσεν. ὁ Φιλόσοφος Λέων, ὁ Θεσσαλονίκης ἡμόλιμος Πρόεδρος, τῷ Βασιλεῖ Θεοφίλῳ συμβουλεύσας, ὡς ὡρολόγια ἐποίησεν δύο ἐξ ἴσου κάμνοντα· καὶ ὁ μὲν ἐν ὅπλοις τῷ φρουρίῳ τῷ κατὰ Κιλικίαν τῇ Ταρσῷ πλησιάζον ἀπέλιπεν· ὁ δὲ ἕτερον ἐν τῷ παλατίῳ ἐφυλάττετο, ἄμφω εἶχον γεγραμμένα εἰς ἑκάστην ὥραν τὰ ἐν Συρίᾳ ἡμόλια. οἷς τινὶ τοσούτῳ ὥρᾳ ἐν Συρίᾳ ἐκδρομὴ τῶν Σαρακηνῶν γέγονε· τινὶ β'. εἰ πόλεμος· τινὶ γ'. εἰ ἐμπρησμός· τινὶ δ'. εἰ ἄλλό τι. καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ὁμοίως. ἐκ τῶν γεγραμμένων οὖν δώδεκα ὑποθέσεων, εἴ τι κἂν σπουδῇ ἐν Συρίᾳ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ ἡ ὑπόθεσις γέγονεν, ἀνάπτων ἀπὸ τῶν ἐκ τοῦ φανοῦ, ἐπεὶ καὶ οἱ φυλάττοντες καὶ ἀτενῶς καὶ ἀκριβῶς βλέποντες τὰ τετυπωμένα ἐν αὐτοῖς ἤσθη· μεταδίδοτο δηλοῦν ὁ φανὸς ἀπὸ τοῦ φρουρίου τοῦ λεγομένου Λούλου, τοῖς κατὰ τὸν Ἀργαῖον βουνόν· καὶ αὖθις τοῖς κατὰ τινὰ * Σάμον, καὶ τοῖς κατὰ τὸ Αἴγιλον. εἶτα τοῖς κατὰ τὸν Μάμαντα πάλιν βουνόν· [74] ἀφ' οὗ ὁ Κύρεζος. εἶτα ὁ Μώκιλος, ἀφ' οὗ ὁ τοῦ ἁγίου Αὐξεντίου βουνὸς τοῖς ἐν τῷ παλατίῳ κατὰ τὸν ἡλιακὸν τοῦ Φάρου διαπρεπέσι ἀφωρισμένοις ἐν βραχεῖ ἐποίει φανερόν. ἱππευομένου οὖν τοῦ Βασιλέως Μιχαὴλ, ὡς εἴρηται, ὁ φανὸς ἐσήμανεν ἐκδρομὴν τῶν Σαρακηνῶν. αὐτὸς πρὸς τὸ μὴ τοῖς θεαταῖς τοῦ ἱπποδρόμου χαλεπωτέρους τῇ αὐλείου γενέσθαι, προσέταξεν μηκέτι τοιούτοις φάνοις ἐνεργεῖν.

* Ισημον. 74

μζ'. Ὡς οὖν εἴρηται, νικήσαντος τοῦ Βασιλέως ἐπὶ δεῖπνον καθέζεται ἅμα Βασιλείῳ καὶ Εὐδοκίᾳ· Βασιλισκιανὸς ὁ Πατρίκιος ἐπῄνει τὸν Βασιλέα, ὡς δίφρους ἐλάσαντα εἰς τὸ ἅρμα. ᾧ οὖν κελεύει ποθεν ὁ Βασιλεὺς ἀναζῆναι· τὰ τζάγγια δὲ αὐτοῦ σύρας, καὶ ἑαυτῷ * ὑποδύσας. τοῦ δὲ ἀναθύοντος, καὶ πρὸς Βασίλειον βλέποντος· ἐπεὶ ὁ Βασιλεὺς μὴ θυμοῦ προσέταξεν, καὶ ὁ Βασίλειος ἐπέδυσεν, * ὑποδύσιν τὰ αὐτά. καὶ λέγει ὁ Βασιλεὺς μὲν ὄρκου πρὸς Βασίλειον, Κάλλιον αὐτῷ ἁρέποιεν. καὶ γὰρ οὐκ ἔχω ἐξουσίαν ὡς σὲ Βασιλέα ἐποίησα, καὶ ἄλλον ποιῆσαι. καὶ ἀρχὴ-

* ὑποδέσαιτο. Geor.

* ὑποδέσασθαι. Idem.

ζερ χῦ Βασιλείου ζυμούμενος. δακρύουσα δὲ ἡ Εὐδοκία, ἔφη τῷ Βασιλῇ, Τὸ τῆς Βασιλείας ζυ ἀξίωμα, δέσποτά μου, μέγα ὄντι, ᾧ δυάξιως καὶ ἡμεῖς ἐτιμήθημεν· καὶ οὐ δίκαιόν ὅτι καταφρονεῖσθαι αὐτό. καὶ τῷ Βασιλείῳ ἔφη, Μὴ λυποῦ ὅτι τούτῳ, ἐγὼ τὸν Βασιλισκιανὸν Βασιλέα θέλω ποιῆσαι. Ὁ δὲ πρὸς τὴν παρεστῶσας εἶπε, Ἆρα οὐ πρέπει αὐτὸν εἶναι Βασιλέα;

Πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος.

75 Τὸ δεύτερον δὲ, [75] συμφυὲς πέλει γένος.

Ἁπάντα δ' ἁρμόζοισι πρὸς τὸν ἀξίωμα.

Καὶ ὅτι πόσον ὤν καλλιον τοῦτον με ποιῆσαι Βασιλέα. Βασίλιος δὲ ὁ ζυμῷ καὶ λύπῃ μεγάλῃ γέγονεν.

μά'. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ Βασιλέως εἰς κυνήγιον, μοναχός τις δέδωκεν αὐτῷ χάρτιον, ἔχον τινὰ κατ' αὐτοῦ μελετωμένα [76] ὑπὸ Βασιλείως ὑπεβουλεύθη· ὡς ὅτι τὴν ὑπαπαντὴν προσέταξεν ὁ Βασιλεὺς τινὶ λόγχῃ τοῦ Βασιλείου ῥίψαι. καὶ δὲ τὸν καιρὸν τοῦ δείπνου, οὐ μόνον τοῦ νυῶ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἄλλων ἀφ' οὗ τῷ οἴνῳ ἐμεθύσθη, πέρα δέησιν ἐξεκελεύετο, ἀφαιρέσεις ὦτων καὶ ῥινῶν καὶ κεφαλῶν ποιούμενος· καὶ εἰ μή τινες οἰκτῷ κεκαυτηριασμένοι τούτων βραδύτητι, καὶ τοῖς τινὰ ἄφεσιν ἔπεμπον, διάκλησιν ἵνα καὶ μεταμέλειαν ἐκδεχόμενοι, ὅπερ ἐγένετο, ἀπώλετο δὲ σύμπας ὁ προσαμφίων τῷ Μιχαὴλ. Ἀλλὰ καὶ Βασίλιος οὐκ ὀλιγάκις παρανίας παίγνιον γεγονὼς, ἐκαρτέρει καὶ ἔμενεν, μεταμελὲς πρᾶγμα ἡμέσθαι τὸν δεσπότην. ἐφ' ᾧ τοῖς πραττομένοις ὑποβλεπόμενος, προσλαμβάνειν ἐπεύθετον μᾶλλον, ἢ ὑπ' αὐτοῦ διαιρεθῆναι. τῆς δὲ μητρὸς τοῦ Μιχαὴλ Θεοδώρας, κελεσάσης τὸν Βασιλέα εἰς τὰ Ἀνθεμίου, ὁ Βασίλιος συνεσκεύαζε τὸν τοῦ Μιχαὴλ. Εἶπα ὅτι δεῖπνον

77 τοῦ Βασιλέως καθεσθέντος, [77] προσεκαλέσατο Εὐδοκίδα καὶ Βασίλιον, τοῦ συνδειπνῆσαι αὐτῷ. τοῦ δὲ Βασιλέως οἴνῳ πολλῷ χρησαμένου, δυάσας Βασίλιος ὡς δῆθεν ἵνα χρείαν, ἀπελθὼν ὑπὸ τὴν κοιτῶνι τοῦ Βασιλέως, διερρέφη τὰ κλῆθρα τῶν θυρῶν δυνατὸς ὤν, ὡς μὴ κλεισθῆναι τὰς θύρας· καὶ ἀπελθὼν πάλιν, συνεδείπνει τῷ Βασιλῇ. Εἶπα δυάσας ὁ Βασιλεὺς Μιχαὴλ, τῇ πολλῇ μέθῃ μὴ δυνάμενος διαπατεῖν, χειραγωγούμενος ὑπὸ τοῦ Βασιλείου, ἀπῆλθεν ὑπὸ τὴν κοιτῶνα αὐτοῦ. οὗ πρὸ χεῖρα φιλήσας, ἐξῆλθε Βασίλιος. ἔνδοθεν δὲ τοῦ κοιτῶνος ὁ Βασιλισκιανὸς τῇ κελεύσει τοῦ Βασιλέως ὑπνώσας, ὑπὸ τὴν κλίνην Ρεντακίου τοῦ Παραχοιμωμένου

Codices. ὑπὸ Βασιλείου. ὁ Βασίλειος. καὶ Βασιλεύς.

A que ira commotus in Basilium. Eudocia vero in lacrymas effusa, *Imperii tui dignitas magna est*, aiebat Imperatori, *eaque nos supra meritum ornati sumus; nec par est ut despicatui habeatur.* Tumque is Basilio ait, *Ne molestè rem habeas, etiam Basiliscianum Imperatorem facere volo.* Conversusque ad astantium coronam, *Num rogo*, ait, *non decet hunc fore Imperatorem?*

Primum coronâ, forma digna Regia, Eurip.
Deinde cognatum diadema est huic viro,
Suntque omnia dignitati convenientia.

Et quam præstabat, ut hunc Imperatorem facerem? Porro Basilium rei indignitate, ingens ira animique dolor incessit.

XLVIII. Egresso Imperatore ad venandum, Monachus quidam data charta Basilium monet, *Strúctas ei ab Imperatore insidias; Nempe satellitum uni præcepisse, ut contorta hasta Basilium trajiceret.* Per cœnæ autem tempus (nec tunc modo, sed & alias, ubi se vino ingurgitaverat) modum omnem numerumque excedentia mala imperabat; ita ut alii aures, alii nares, alii caput auferret. Ac nisi quidam procliviore misericordia hæc negligentius tractassent, inque crastinum remisissent, revocanda severiora mandata, eorumque pœnitudine ductum iri saniore mente Imperatorem expectantes (quæ nec expectatio plerunque fallebat) merentium in Aula nemo immunis extitisset. Quin & Basilius non raro ejus ex vino furoris ludicrum factus, sustinebat ipse & expectabat mutatum aliquid iri. In eam tamen ductus suspicionem, fore tandem ut pœniterdum aliquid rebus suis accideret, occupare satius duxit, quam ut se ab eo interfici sineret. Invitato itaque Michaele a matre Theodora ad Anthemii ædes, Basilius conjurationem subornabat. Exinde illo ad cœnam sedente, Basilium invitavit & Eudociam, ut cum eo cœnarent. Multo autem jam vino ingurgitato Imperatore, surgens Basilius velut necessarii cujusdam munii explendi gratia, in sacrum irrumpens Cubiculum, januarum seras turbavit, cum robustus esset, ut claudi fores non possent: iterumque reversus, ad mensam Imperatori cœnæ socius resedit. Deinde surgens Michael, cum præ multo vino incedere non posset, manum tenente Basilio ac fulciente, in secretius cubiculum se recepit. Basilius, ejus deosculatus manum, abiit. In ejus cubiculo, ipso illius jussu Basiliscianus in Rentacii Accubitoris

Michaelis insidiæ in Basilium.

Importunæ cædes per ebrietatem imperatæ.

lecto, sic pro custodis munere, dormiebat. Ignatius autem Cubicularius, ad cubiculi januas observandas progressus, obturbatas offendit. Quare in desperationem actus, vellens capillos in lectulo sedebat. Michaele autem ex vini crapula somnum quam vicinum morti dormiente, Basilius conjuratis stipatus repente irrumpens, fores aperuit. Ignatius metu conterritus, ut Basilium ingressu arceret, in occursum venit. In his expergiscitur Imperator, confestimque Joannes Chaldus manibus obtruncat. Apelates autem.... Jacobitzes Basilisci anum ense vulneratum e lecto in pavimentum excussit. Reliquis autem foris stantibus ad excubias, cum utrique coivissent, ait Asylæo ad Basilium, *Quanquam illi manum præscidimus, vivum tamen eum reliquimus; ac, si vixerit, quid excusabimus?* Reversus itaque, adacto in Imperatoris pectus stricto gladio, illius viscera effundit. Cum vero mare fluctibus jactaretur, uno agmine usque ad fretum venerunt; conscensoque muro, ad palatium usque evaserunt. Erat autem asser obducens murum, quem Basilius duorum sodalium nixus manibus, impacta calce confregit, & ad fores usque Palatii evasit. Eulogius Persa, ipse Basilio comes, Ardabasdum Fœderatorum Comitem lingua propria allocutus, Michaelem gladio occisum significavit, ac Basilio aperire jussit. Ardabasdus vero ad Papiam currens, eique clavibus vi ablatis, aperuit. Intro autem receptus Basilius, ipse claves in manibus tulit. Gesta hæc Feria tertia, anno sexies millesimo trecentesimo sexagesimo-secundo, noctis hora tertia, Indict. prima, qua dies festus sanctæ Protomartyris Theclæ illucescebat. Mane autem Gregorium Philemonis dictum instituit Papiam; statimque mittens ad sancti Mamantis, ingenti pompa in Palatium induxit Eudociam Ingerinam. Misit vero etiam Joannem Præpositum, qui Decapolitæ filiam Eudociam ad parentes suos reduceret. Paulum item Cubicularium misit, ad curandum Michaelis funus. Is ubi venit, illius cadaver, dextri sui equi, quem agebat, stragulo involutum invenit; matrem quoque ac sororem lugentes, næniaque super illo plangentes; inducensque in naviculam, ad Chrysopolis Monasterium trajecit, ac ibi sepelivit.

Michael in cubiculo necatus.

A τοῦς τῶ φυλακὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ κοιτωνίτης Ἰγνάτιος ἀπελθὼν κλάσας αὐτοῦ τὴν θύραν τῦ κοιτῶνος, εὗρεν αὐτὸν διεσταλμένον καὶ ἀπογνοὺς ἐκαθέζετο ἐπὶ τῆς κλίνης τίλλων τὰς τρίχας αὐτοῦ. τῦ δὲ Βασιλέως ἐξ οἴνου ὕπνον θανάτῳ παραπλήσιον κοιμωμένου, ἀθρόον ἐλθὼν Βασίλιος μετὰ ἑταίρων, τὰς θύρας ἀνέῳξε. καὶ ἔμφοβος ἐξῆλθεν Ἰγνάτιος ἀμβλησόμενος τὴν Βασιλείῳ μὴ εἴσοδον. ὡς τοίνυν ἄξυπνος ἦν ὁ Βασιλεὺς· καὶ προθῦ Ἰωάννης ὁ Χάλδος κόπτει τὰς χεῖρας αὐτοῦ. [72] ὁ δὲ Ἀπελάτης.... 72
Ἰακωβίτζης τὸ Βασιλισκιανὸν ξίφος πεσὼν, ἔρριψεν ἀνωκάτω. τὸν δὲ λοιπῶν ἑσταλμένων ἔξω παρὰ B τὴν φυλακὴν, ἐπὶ ἀμφότερα ἰωώδησαν, [73] Ἀσυλαίων ἔφη τοῦς Βασίλιον, Εἰ καὶ τὰς 73
χεῖρας αὐτοῦ ἐκόψαμεν, ἀλλ᾽ ὅπως ζῶντα αὐτὸν εἰάσαμεν. καὶ ἐὰν ζῇ, τί ἀπολογησόμεθα. καὶ ὑποστρέψας, * πήσει ὁ ξίφος κατὰ τῆς καρδίας * πίσει.
τῦ Βασιλέως, ὡς ἀμφοῖν αὐτοῦ. κλόδωνος δὲ ὄντος ἐν τῇ θαλάσῃ, σεσαθρισθέντες ἦλθον μέχρι τοῦ περάματος· καὶ ἀνελθόντες ἀφ᾽ ὑψηλοῦ τείχους, ἦλθον ἕως τῦ παλατίου. πλάξ δὲ ἣν φερόμενος ὁ τοῖχος· καὶ κρατήσας Βασίλιος δύο τῶν μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ λακτίσας κατέαξε τὴν πλάκα, καὶ εἰσῆλθεν μέχρι τῆς πύλης τῦ παλατίου. Εὐλόγιος δὲ ὁ Πέρσης σεσωκὼς τὸν C Βασιλείῳ, ἐλάλησε τῇ αὐτοῦ γλώττῃ Ἀρδαβάσδῳ Ἐπαρχιάρχῃ, ὡς ὁ Μιχαὴλ ξίφει ἐτελεύτησεν· καὶ ἀνοῖξον τὸν Βασιλέα. ὁ δὲ Ἀρδάβασδος δραμὼν τοῦς τὸν Παπίαν, καὶ ἄρας ἀπ᾽ αὐτοῦ τὰς κλεῖς βιαίως, ἀνοίξεν. καὶ ὁμόλογος ἔσοδον Βασίλιος, ἦρε τὰς κλεῖς τῦ παλατίου ἐπὶ χεῖρας. ταῦτα δὲ γέγονε κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν τοῦ ,ςτξβ'. ἔτει, καὶ νυκτὸς τρίτης ὥρας, ἰνδικτιῶνος α'. καθ᾽ ἣν ἐπιφώσκουσαν εἶχεν ἡμέραν Θέκλας τῆς Πρωτομάρτυρος. κατὰ τὴν ἕωλον, Γρηγόριον τὸν Φιλήμονος ἐποίησε Παπίαν· καὶ πρόθυ ἀποστέλλει σὺν τοῦ ἁγίου Μάμαντι, καὶ D εἰσάγει Εὐδοκίαν τὴν Ἰγγερος μετὰ δόξης πολλῆς σὺν τοῦ παλατίῳ. ἀπέστειλε δὲ κατὰ Ἰωάννην Πραποσίτον, τὴν ἀπαγαγοῦσαν τὴν Δεκαπολίτισσαν πρὸς τοὺς ἰδίους γονεῖς. Παῦλον ὑπὲρ τῦ κοιτῶνος τὸν σταφιάσαι τὸν Μιχαήλ· ὃς ἀπελθὼν, εὗρεν αὐτὸν σκεπαζόμενον σὺν τοῦ σαγίσμασι τῦ δεξιοῦ αὐτοῦ ἵππου, οὗ ἤλαυνε, καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ θρηνούσας καὶ ἐλεεινολογουμένας αὐτόν. καὶ εἰσαγαγὼν εἰς πλοιάριον, διεπέρασεν σὺν τῇ μονῇ τῆς Χρυσοπόλεως, καὶ ἔθαψεν αὐτόν.

A

ΡΩΜΑΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΤΗ ΙΘ'.

ROMANORUM IMPERATOR

BASILIUS

ORTHODOXVS ANNOS XIX.

α'. Κοσμου ἔτος ,ςτξβ'. τῆς ἡμέρας Χριστοῦ ἔτει ωξβ'. Ρωμαίων Βασιλεὺς Βασίλειος Ορθόδοξος, ἔτη ιθ'. ἦν δὲ ὅδε, τὸ μὲν μορφὴν τὸ σώματος ἀνθηρότατος, ὀφθαλμικὸς, στωόφρυς, ὀμματίας, σκυθρωπὸς, μελαγχόλους, τὸ ἡλικίαν μέσος τῶν ὑμήκους. τὰ φέρτα πλαθὺς, κεφαλὴν, καὶ ὡς δὴ τις εἰκάσειε, τῷ ἑαυτῷ συλλογιζόμενος. ὥρμητο δὲ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως τῆς Μακεδονίας, ἥ τις πρότερον μὲν Ορεστιὰς ἐκαλεῖτο, ἀπὸ Ορέστου τοῦ Ἀγαμέμνονος· ὃς ζήλῳ δικαίῳ δηλονότι τὸν πατέρα Κλυταιμνήστρας δολοφονήσαντα, ταὐτὸν καὶ Αἰγίσθῳ ἀπεκτονηκὼς, λίαν ἐκμέμηνεν· ἢ δὲ τὴν στρατιὰν Εὔρου, Αρξού τε καὶ Αρτάβου τῶν τριῶν ποταμῶν λουσαμένους, τὴν νόσον ἀπήλλαξε· ἔνθα ταύτῃ οἰκοδομήσας, ἀπὸ τοῦ ἰδίου ὀνόματι κέκληκεν. Αδριανὸς δὲ Καῖσαρ δικτύοις ἐρύμασι αὐτὴν μεγαλιώσας, πόλιν Αδριανὸς μεγακέκληκεν. αὕτη τρίτης ἡμέρας ὁδὸν ἀνύσαντι ἀπὸ Φιλιππουπόλεως στάδιόν ἐστι, κεκαλυμμένη ὄρει τῷ Αἵμῳ, πρὸ ᾧ οἱ τρεῖς ποταμοὶ ἐσμιγάδην, εἰς συμβάλλετον ὁμβριμον ὕδωρ.

β'. Οὗτος ὁ Βασιλεὺς πρεσβεύει Μαριανῷ Επάρχῳ τοῦ ἁγίου Πετρωνᾶ, καὶ αὐτοκράτορα αὐτὸν μόνον Βασιλέα. Οορύφας δὲ τοῦ πλωίμου Στρατηγὸς γενόμενος καὶ καθηγεμὼν, σαφεὶς ὃ πρόκειται περὶ Βασιλείου, καὶ φιλοδέσποτος ὤν, πρὸς ἐκδίκησιν Μιχαὴλ Βασιλέως κεκίνηται. πρῶτον μὲν κολάσαι ὁ Αὐτοκράτωρ, καὶ τὰ μὲν πρῶτα λόγοις αὐτοῦ ἐφυβρίσεσι ἐπαπειλῆ· ἔπειτα ἀποδοχῆς ἀξιοῖ, μηθ' ὧν ὑπὲρ δεσπότου τοιαῦτα πεπολεμηκέναι πρόρρησιν. ἀλλὰ δὴ ὃ χρόνου προβαίνοντος, ἐπ' αὐτῷ πλείστον πεπληροφόρηται, ὥστε καταλιμπάνειν αὐτῷ τὴν πόλιν ἐξιὼν κατ' ἐφόδους.

γ'. Αναγκαῖον δὲ ὅτι καὶ τοῦ Θεοῦ χωρὶς ἐκδίκησιν εἰς τοὺς τοῦ Μιχαὴλ ἀφανίσαι φόνους χρόνος. ὁ μὲν οὖν Ιακωβίτζης κινηγῶν μετὰ τοῦ Βασιλέως, καὶ τοῦ ξίφους αὐτοῦ ἐκπεσόντος, καὶ αὐτοῦ μέλλοντος καταλήγειν εἰς ὃ ἅρμα αὐτὸν, ὁ ποὺς αὐτοῦ ἐν τῇ σκάλῃ ἐκρατήθη· καὶ θρηνεῖς ὁ ἵππος ἔσυρεν αὐτὸν κατὰ φαράγγων καὶ χαραδρῶν, καὶ μελανδὸν κατέκοψεν. Ιωάννης δὲ ὁ Χάλδης Στρατηγὸς Χαλδίας

I. Mundi annus sexies millesimus trecentesimus sexagesimus-secundus, divinæ Incarnationis anno octingentesimo sexagesimo-secundo, Romanorum Imperator Basilius Orthodoxus, annos novemdecim. Erat autem Basilius florentissima corporis forma, corpulentus, supercilioB sus, magnis oculis, lato pectore, submorosior, & ut quis conjecerit, suarum rerum cura, animo cogitabundus ac frontosior. Adrianopoli Macedoniæ oriundus. Hæc prius Orestias, ab Oreste Agamemnonis filio dicebatur: qui nimirum justa æmulatione, idcirco quod Clytæmnestra patrem dolo occiderat, eadem cum Ægisto necata, in furorem ingentemque rabiem actus est, atque in Euri, Arxique atque Artabi (trium scilicet fluminum) confluente lavans, morbo solutus est. Adrianus vero Cæsar, firmis propugnaculis munitam, dilatatisque ejus pomeriis, ex suo nomine Adrianopolim C vocavit. Abest trium dierum spatio a Philippopoli, in montis Æmi sinu, ad quem tres fluvii, velut fere aquæ pluviales, uno alveo miscentur.

Basilius Macedo Imperator.

Patria.

Adrianop. antiqua Orestias.

II. Jubet Basilius Mariano Præfecto Petronæ filio; isque eum solum Imperatorem acclamat. Ooryphas autem navalis exercitus Prætor atque Dux, ubi intellexisset quæ a Basilio gesta in Michaelem essent, ipse domini amans servusque ingenuus, ad Michaelis Imperatoris ultionem sese accingit. Accersitum Imperator, primum quidem contumeliosis ac minacibus verbis accipit; tumque benigne habet laudatque, quod ut talia in domini gratiam auderet, in animum induxerit. Quin lapsu temporis, sic aucta in eum Imperatoris fiducia est, ut in hostes proficiscens ejus fidei Urbem commiserit.

Ooryphæ fides in Michaelem, tumque in Basilium.

III. Operæpretium vero sit, ut & divinam in eos qui Michaelis parricidæ fuerunt, ultionem describamus. Jacobitzes itaque Imperatori inter venandum comes, dum ense delapso, eum levaturus equo desilit, hærente pede e pensili scandula; territoque equo per cava voraginum præcipitiaque trahente, membratim discerptus est. Joannes Chaldus, qui exercitus

Pœna eorum qui Michaelem necaverunt.

Ductor in Chaldia fuerat, deprehensus A machinari adversus Imperatorem, ab Andrea Magistro militiæ palo affixus est. Imperatoris frater Asylæo, ab eo in suburbanum suum relegatus, quod in servos ac domesticos immitis ac crudelis esset, gladio ab eis necatus est. Hos Imperator captos, membratimque concisos, ad Amastriani combussit. Apelates Persæ, a vermibus corrosus, vitam finivit. Constantinus Toxoras apud Cybyrrhæotas gladiis concisus, periit. Marianus denique Imperatoris frater, confracto pede, ac vermibus putrescente, extinctus est.

Stephani baptismus.

IV. Christi Natalis solenni die, B pompa habita, baptizat Imperator, per Photium, filium suum Stephanum, in magna Ecclesia.

Terræmotus, ædificiorum ruina.

V. Basilii Imperatoris anno tertio, in die festo sancti Polyeucti, ad dies quadraginta totidemque noctes, terræmotus factus est: cecideruntque multæ Ecclesiæ, inter quas etiam sancta Deipara, quam Sigma vocant; adeo sane ut omnes in ea divinas decantantes laudes communis ruina oppresserit. Porro Leo Philosophus, cum esset ibi, hortabatur omnes egredi. Cui illi haud morem gerentes, pari omnes interitu perierunt. Ipse tamen ad columnam sub arcu stans, cum duo- C bus aliis servatus est, nec non alii novem duntaxat sub ambone positi.

Photii repulsa Basilii, ipsiusque exauctoratio.

VI. Photius Patriarcha, Imperatore ad Ecclesiam veniente, ac cum sacra Mysteria percepturus esset, *Latronem eum & parricidam, ac divina indignum Communione dicere.* Qua ille re ira accensus, Romam misit, tomoque impetrato cum Episcopis Latinis, Photium Sede ejicit, iterumque ac secundo Sacerdotio sanctum Ignatium præficit.

Photii ad Basilium demerendum dolus.

VII. Ejectus ex Ecclesia Photius, & in Monasterio quod Scepæ vocant, exulans, ejusceemodi figmentum com- D mentus est. Basilii Imperatoris genealogiam pertexens, quasi a Teridate magnæ Armeniæ Principe is originem traheret, librum in Regia Bibliotheca reponi curat, Theophanis cognomento Sphenodæmonis opera, tunc Palatini Clerici, viri sapientiæ ac eruditionis nomine Basilio chari. Excerptis namque initialibus nominum literis in hunc modum, *Basilii, Eudociæ, Constantini, Leonis, Alexandri, Stephani*, ex quibus legendo, vox *Beclas* conficitur; Basiliique a principio genealogiam doctus, sive regionem, sive res illi gestas, spectes, eaque in commentarios redacta, sicque subtili arte li-

ἡγούμενος, ἐπεὶ καὶ τῷ Βασιλέως μελεπαῖν ἐφωράθη, διασκολοπίζεται σὺν τῷ Ἀνδρέου Στρατηλάτου. ὁ δὲ ἀδελφὸς τῷ Βασιλέως Ἀσυλαίων, 80
ἐξωθεῖς σὺν τῷ Βασιλέως ἐν τῷ προαστείῳ αὐτοῦ, ἀπηνὴς ὢν καὶ ὠμὸς πρὸς τοὺς αὐτοῦ δούλους, μαχαίραις κατ' αὐτῶν διήρθη. οὗ κρατήσας ὁ Βασιλεὺς καὶ μεληδὸν κατακόψας, ἐν τῇ Ἀμαστριάνου ἔκαυσεν. ὁ δὲ Ἀπελάτης * ὁ τοῦ Πέρσου, * Leo Gram. ὁ Πέρσης.
σκωληκόβρωτος ἡμιούλμος, τὴν ψυχὴν ἀπέρρηξεν. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ Τοξαρᾶς ἐκ Κιβυρραιώταις παθοκοπηθεὶς, τελευτᾷ. καὶ Μαριάνος ὁ ἀδελφὸς τοῦ Βασιλέως, τὸν πόδα σαυτειδεὶς, καὶ ὑπὸ σκωλήκων κατατρωθεὶς, τελευτᾷ.

ιδ'. Ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς Χριστοῦ γεννῶν παρελύσεως ἡμουλμένης, βαπτίζει ὁ Βασιλεὺς δι' Φωτίου Στέφανον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

ιε'. Τῷ γ'. αὐτοῦ ἔτει, τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Πολυεύκτου γέγονε σεισμὸς ἐπὶ μ'. ἡμέρας καὶ μ'. νύκτας· καὶ ἐπεσωκήθησαν πολλαὶ ἐκκλησίαι, μεθ' ὧν καὶ ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος ἡ λεγομένη Σίγμα· ὥστε πάντας τοὺς ψάλλοντας ἐκεῖσε τελευτῆσαι. Λέων δὲ ὁ Φιλόσοφος τυχὼν ἐκεῖ, πᾶσι πᾶσι ἐξελθεῖν. οἱ δὲ μὴ πειθόμενοι, συνετελέσθησαν ἅπαντες. αὐτὸς δὲ ὁ Φιλόσοφος εἰς κίονα ὑπὸ συναμπὸν καθεὶς μετ' καὶ ἑτέρων δύο, ἐσώθη, καὶ ἑτέροις * θ'. μόνοι ὑπεκάτω τῆς ἀμβωνος. * Geor. mon. 81

ις'. Φώτιος δὲ ὁ Πατριάρχης, ἐλθόντος τοῦ Βασιλέως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ μέλλοντος αὐτοῦ κοινωνεῖν, λῃστὴν καὶ φονέα ἔλεγεν, καὶ ἀνάξιον τῆς θείας κοινωνίας. ὁ δὲ θυμωθεὶς, ἀπέστειλεν εἰς Ῥώμην, καὶ ἦγαγε πάμπολλα μετ' Ῥωμαίων Ἐπισκόπων, καὶ τοῦτον τοῦ θρόνου ἐξέωσεν καὶ ἀναβιβάζει πάλιν Ἰγνάτιον τὸν ἐν ἁγίοις Πατριάρχην τὸ δεύτερον.

ιζ'. Μετὰ τὸ ἐξωθισθῆναι τῆς ἐκκλησίας Φώτιον, καὶ ἐν τῇ μονῇ τῆς Σκέπης ἐξορισθῆναι, ἐπεποίησαν πλάσμα τοιόνδε. γοητεύσαντες τὸν Βασιλέα βασιλέα, ὡς ἀπὸ Τηριδάτου τῆς μεγάλης Ἀρμενίας ἄρχοντος τὴν γενεὰν καταγόντος, καὶ τὸ βιβλίον βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ ἐνθῆναι ἀφ' Θεοφάνους τοῦ λεγομένου Σφηνοδαίμονος, βασιλικοῦ κληρικοῦ τότε τυγχάνοντος, καὶ τῶν βασιλείῳ προσκυνητοῦ ἀφ' σοφίαν καὶ πολυμαθίαν. ἐκλαβόμενος δὲ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῶν ὀνομάτων οὕτως, Βασιλείου, Εὐδοκίας, Κωνσταντίνου, Λέοντος, Ἀλεξάνδρου καὶ Στεφάνου, ἃ καὶ ἀναγινωσκόμενα, Βεκλὰς ὀνομάζεται. τούτου, τὴν ἀπαρχῆς γενεαλογίαν κατά τε χώραν καὶ πράγματα ἀναμαθών, καὶ καταγραψάμενος τὸ βιβλίον, καὶ τούτου ὑπεκδύ-

μασι παλαιότατον ποιήσας, τῇ βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ, ὡς εἴρηται, καταθῆται, ἀφ' Σφαιροδαίμονος Θεοφάνους· καί ποτε αὐτὸ τῶν Σφαιροδαίμονος παραξάξῃ βασιλικῇ βιβλίον τι ζητοῦντος, ὡς εὗρεν αὐτὸ, καὶ πολυπραγμονῶν ἠπόρῃ, τῷ Βασιλεῖ ἐπιδείκνυσι, καὶ φησὶ, Τοῦτον ἄλλος νοῆσαι οὐ δυνάται τὰ γεγραμμένα, εἰ μὴ Φώτιος. καὶ οὗτος ὁ αὐτὸς ἀπορίπτεται· καὶ ἡ παραφασις ὠχρὰ, Ὡς εἰ μὴ ἴδοι τὸν Βασιλέα, οὐ λέγω τί ἐστι τὸ βιβλίον, ἢ τίνος ἐπιγραφή. καὶ εἰσελθών, τοῦτο ἀναγινώσκῃ, καὶ ὡς δ' Ἀγγέλου τοῦτο μεμάθηκεν. τοῦτο πάλιν ἡ πρὸς τὸν Βασιλέα Φωτίου οἰκείωσις γίνεται.

ιη'. Τῷ ε'. αὐτοῦ ἔτει, τῆς κγ'. τοῦ Νεεμβρίου μηνὸς ἐγεννήθη Ἀλέξανδρος Βασιλεῖ ἀπὸ τῆς Ἰγηρας Εὐδοκίας, γνήσιος παῖς τοῦ Βασιλείου. ἐκστρατεύῃ δὲ ὁ Βασιλεὺς κατ' τῶν Ἀγαρηνῶν τῶν [82] εἰς Ἀφεικὴν, καὶ πολέμους συνάψας πολλοὺς εἰς πέρατας ἠγήθη, καὶ πολλοὺς τῶν Ῥωμαίων ἀπεβάλετο. μέλλοντα δὲ κρατηθῆναι καὶ αὐτὸν τὸν Βασιλέα, Θεοφύλακτος ὁ Ἀβάσακτος διέσωσεν, ὁ πατὴρ Ῥωμανοῦ τοῦ μετ' ἐκεῖνα βασιλεύσαντος. ἐπαναστρέψαντος δὲ τοῦ Βασιλέως ἐπὶ τὴν πόλιν, ἀπέστειλε Χειστοφόρον γαμβρὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν [*] Ἀφεικὴν, καὶ νίκην ποιήσας, ἐκπορθησε τοῦτον καθαστρέψας ἕως ἐδάφους.

[82] Τερσικόν. [*] Τερσικῆ.

θ'. Τῷ ς'. ἔτει αὐτοῦ, Ἰγνάτιος ὁ Πατριάρχης [83] τὸν τοῦ Σατύρου ἐκκλησίαν εἰς ὄνομα τοῦ Ἀρχιστρατήγου τοῦ Ἀνατέλλοντος, ἐποίησεν· εἶτα κατὰ μικρὸν αὐτὸν ἀνθρώπων ἐφρόντισαν, ἔνθα καὶ ἐτάφη. καὶ Σάτυρος μὲν ὀνομάζεται, ὅτι ἐν μικρῷ διαστήματι τῆς τοιαύτης μονῆς ὁ παλαιὸς ὀνομάζεται Σάτυρος, ἐν ᾧ τῷ ἱερὸν πρὸ Ἑλλήνων οἰκοδομηθὲν τῷ αὐτῷ Σατύρῳ· οὗ καθ' ὁμωνυμίαν διὰ τὸ πλησίον εἶναι τῷ ἐρημικῷ μοναστηρίῳ τῷ τοιούτῳ κληθῆναι ὀνόματι· ἐξ οὗ καὶ ὁ παλαιὸς τοῦ Βρυάντος κτίστας Θεόφιλος ὁ Βασιλεὺς, τῷ ὕλῃ ἀφελόμενος τοῦτο ἐδείματο. Ἀνατέλλων δὲ κληθῆναι δι' αἰτίαν τοιαύτην. κυνηγετοῦντι ποτὲ Νικηφόρῳ τῷ Βασιλεῖ, ἐν οἷς ἔρημός ἐστιν ἡ μονὴ μέρεσιν, ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ χρυσοκέρως ἔλαφος, ἐν ᾧ νῦν ὁ τῆς μονῆς θυσιαστήριον ἵδρυται, φέρουσα τράπεζα παλαιὰ ὑπὸ κίονος βαστάζουσα χρύσους οὕτως, τοῦτ' ἔστιν ὁ ἅγιον θυσιαστήριον τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ τοῦ Ἀνατέλλοντος, ὅπερ ἐνεδήσατο ὁ ἅγιος Ἀπόστολος Ἀνδρέας.

[83] Ἀνατέλλοντος.

ι'. Τῷ ζ'. καὶ τῷ ι'. αὐτοῦ ἔτει, βαπτίζει ὁ Βασίλειος πάντας τοὺς ὑπὸ χεῖρα αὐτοῦ Ἑβραίους, δώροις αὐτοῖς ἀξίας καὶ δόσεσι πολλαῖς.

Abello composito, ut probe antiquum Codicem referret, in Regia, uti dictum est, Bibliotheca reponit, ejus, quem dicebam, Theophanis Sphenodæmonis opera. Dumque is aliquando Imperatoris jussu in eadem Bibliotheca librum quærit, istoque invento, curiosius inquirens, animi anxium agit, Impetatori ostendit, aitque, *Excepto duntaxat Photio, neminem esse qui in illo scripta intelligere posset.* Statimque is ipse ad Photium mittitur. Faciliusque prætextus, *Nisi*, inquit, *Imperatorem videro, non dicam quis sit liber, ejusve inscriptio.* Ingressus itaque, librum legit, ac quasi ab Angelo didicisset, percurrit. Hinc rursus Photii cum Basilio necessitudo coaluit.

VIII. Ejus Imperii anno quinto, mensis Novembris die vigesima-tertia, natus est Alexander Imperator ex Eudocia Ingerina, Basilii legitima proles. Imperator expeditione suscepta adversus Agarenos Tephricenses, multisque consertis prœliis, in omnibus victus est, multosque Romanorum amisit. Ac cum ipse jam Imperator capiendus videretur, Theophylactus Abastactus eum servavit, Romani pater, ejus qui postea Imperium tenuit. Reversusque in Urbem Imperator, Christophiorum generum suum in Tephricam misit, partaque victoria, locum vastavit, ac solo tenus evertit.

Alexander Basilii filius. Tephricensis expeditio. Ejus eversio.

IX. Imperii Basilii anno sexto, Ignatius Patriarcha Satyrum Ecclesiam sub nomine cœlestis militiæ Principis Orientis ædificavit; posteaque virorum Monasterium fecit, ubi & sepultus fuit. Et quidem Satyri nomen est, quod non procul ab eo Monasterio, antiquus Satyrus dicebatur, ubi templum erat Græcorum superstitione eidem Satyro extructum: ex cujus vicinia contigit per homonymiam, ut & Monasterium eodem vocabulo censeretur. Theophilus vero Imperator, accepta inde materia, Bryantis Regias ædes constituxit. Quod autem Oriens appelletur, ea ratio est. Cum aliquando Nicephorus Imperator, iis in locis venationem ageret, in quibus modo situm Monasterium est; in eo ipso loco, ubi nunc Basilicæ situm Altare est, capto cervo, vetus mensa sustentante columna inventa est, hac inscriptione, *Sanctum Michaelis cœlestis militiæ Principis Orientis Altare, quod sanctus Andreas Apostolus posuit.*

Satyri Monasterium Ignatii. Bryantis Palatium Theophili. Michaelis Orientis Altare ab Andrea Apostolo positum.

X. Imperii annis septimo & octavo, baptizat Basilius Hebræos omnes sub ditione positos, dignitatibus augens, ac plura illis dona tribuens. Judæi ad baptismum compulsi.

Tunc vero etiam, cujus supra meminimus, Nicolaum sancti Diomedis Mansionarium, Oeconomi ac Syncelli dignitate decoravit: ejus fratrem Joannem, Excubiarum Drungarium præfecit; fratrem alterum Paulum, Regio Sacello præfecit: tertium denique Constantinum, Ærarii publici Logothetam creavit.

Basilii merces gratitudinis.

A τότε δὲ καὶ τὸν προφρηθέντα Νικόλαον τὸν πρωτομανδρίτην τ' ἁγίου Διομήδους ἐποίησεν Οἰκονόμον καὶ Σύγκελλον· τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην, Δρουγγάριον τῆς βίγλας· τὸν δὲ ἕτερον ἀδελφὸν Παῦλον, ἐπὶ τῆς Βασιλικῆς Σακέλης· τὸν δὲ ἕτερον ἀδελφὸν Κωνσταντῖνον, ἡμικὸν Λογοθέτην.

XI. Basilii Imperii anno nono, cœpit Imperator ædificare Novam Ecclesiam; Urbsque Syracusa prodita est Saracenis.

Nova Ecclesia a capta Syracusa.

ια'. Τῷ θ'. αὐτοῦ ἔτει ἤρξατο κτίζειν ὁ Βασιλεὺς τὴν Νέαν ἐκκλησίαν, καὶ ἡ Συρακουσα παρεδόθη τοῖς Σαρακηνοῖς.

Valde hæc defunctoria.

XII. Basilii Imperii anno undecimo, Nicetas Xylenites ac Mensæ præpositus, Augustæ amorum accusatus; posita coma, in Monasterium B truncus est. Multa vasa ænea confregit Imperator, in usum vertenda Novæ Ecclesiæ. Marmora quoque & musiva & columnæ ex multis Ecclesiis ædibusque sublata, ejus extruendæ causa. Inter hæc ornamenta, Statua ænea in Senatu erat Episcopi habitu, virgamque manu tenens, cui serpens gyris convolutus erat. Statua in Vestiarium illata: Veniens Imperator in serpentis os immisso digito, vivo alio serpente intus residente morsum infigente, sic læsus est, ut vix ullis remediis curari potuerit. Sed & Salomonis Statuam in Basilica constitutam, ex suo efformatam nomine, seipsum Deo velut hostiam offerens, in Novæ Ecclesiæ fundamenta jecit.

Expilata alia ad fabricam Novæ Ecclesiæ.

Prodigiosus serpens.

Salomonis Statua.

ιβ'. Τῷ ι'. αὐτοῦ ἔτει, Νικήτας ὁ Ξυλινίτης καὶ ὕπαρχος τῆς τραπέζης, κατηγορήθη ὡς φιλοῦλβος περὶ τῆς Αὐγούστης· ὃς καὶ ἀποκείρεται καὶ μοναχὸς γίνεται. πολλὰ δὲ χαλκουργήματα κατέαξεν ὁ Βασιλεὺς, λόγῳ τῆς Νέας ἐκκλησίας· ἀλλὰ καὶ μάρμαρα καὶ ψηφίδας καὶ κίονας ἐκ πολλῶν ἐκκλησιῶν καὶ οἴκων, λόγῳ ταύτης ἀνελάβετο. ἐν οἷς ἦλθε ἵστατο χαλκῆ ἐν τῷ Συνάτῳ χῆμα ἐπισκόπου φέρουσα. ἐκράτει δὲ ἐν τῇ χειρὶ ῥάβδον, ὄφιν ἐντετυλιγμένον ἔχουσαν. ταύτην ἤγαγεν ἐν τῷ βεστιαρίῳ· καὶ ἐλθὼν ὁ Βασιλεὺς, ἔβαλε τὸν δάκτυλον αὐτοῦ εἰς τὸ στόμα τῆς ὄφεως· καὶ ἰδοὺ ἕτερος ὄφις ζῶν, ὃς καὶ ἔδακε τὸν δάκτυλον τοῦ Βασιλέως· καὶ μόλις δι' ἀλεξιφαρμάκων ἰάθη. καὶ τὴν φιλίαν δὲ Σολομῶντος ἐν τῇ Βασιλικῇ οὐσῃ, εἰς ὄνομα αὐτοῦ ἐκτυπώσας, τοῖς θεμελίοις τῆς Νέας ἐκκλησίας ὡς θυσίαν ἑαυτὸν τῷ Θεῷ προσήνεγκεν.

Prodigiosus serpens.

Salomonis Statua.

XIII. Anno Basilii Imperii undecimo, suscepta rursus Imperator adversus Melitenenses expeditione, multisque præliis victor, ingentique onustus præda, ac captivis adductis, reversus est.

Expeditio Melitenensis.

ιγ'. Τῷ ια'. αὐτοῦ ἔτει, ἐκστρατεύεται πάλιν ἐπὶ Μελιτηνῶν, καὶ πολλοὺς πολέμους κατορθώσας, καὶ αἰχμαλωσίαν πολλὴν λαβών, ὑπέστρεψεν.

XIV. Anno Basilii Imperii duodecimo, Ignatio Patriarcha vivis exempto, Photius Regiæ Urbis Sacerdos iterum provectus est.

Photii 2. Sedes.

ιδ'. Τῷ ιβ'. αὐτοῦ ἔτει, τελευτᾷ ὁ Πατριάρχης Ἰγνάτιος, καὶ πάλιν Φώτιος ἀναβιβάζεται.

XV. Anno Basilii Imperii tertiodecimo, eductis Imperator adversus Germaniciam copiis, eaque direpta atque vastata, reversus est. Moritur vero Constantinus Michaelis filius ex Eudocia: hominum autem vulgique opinione, Basilii filius. Eum ille ingenti luctu prosecutus, ipsius in Imperatorum sepulchris funus deposuit.

Germaniciæ expugnatio.

Constantini mors.

ιε'. Τῷ ιγ'. αὐτοῦ ἔτει, ἐκστρατεύεται ὁ Βασιλεὺς εἰς Γερμανικίαν, καὶ ταύτην αἰχμαλωτεύσας, ὑπέστρεψεν. τελευτᾷ δὲ Κωνσταντῖνος υἱὸς Μιχαὴλ ὁ ἐξ Εὐδοκίας· ὡς δὲ λόγος, υἱὸς Βασιλείου· ὃν πολλὰ θρηνήσας, ἀπέθετο ἐν ταῖς ταφοις τῶν Βασιλέων.

XVI. Anno Basilii Imperii quartodecimo, Kalendis Maii, dedicatur, divinisque officiis publice celebrandis aperitur a Photio Patriarcha, Nova Ecclesia.

Novæ Ecclesiæ dedicatio.

ις'. Τῷ ιδ'. αὐτοῦ ἔτει, μηνὶ Μαΐῳ α'. ἐγκαινίζεται καὶ ἁγιάζεται ἡ Νέα ἐκκλησία παρὰ Φωτίου Πατριάρχου.

XVII. Anno Basilii Imperii quinto-decimo, Leo Salibaras Theodorum Monachum Santabarenum Photio Patriarchæ in colloquium adducit (is

Santabareni Photiique præstigiæ.

ιζ'. Τῷ ιε'. αὐτοῦ ἔτει, Λέων ὁ Σαλιβαρὰς συνοδίζει Φωτίῳ Πατριάρχῃ Θεόδωρον μοναχὸν τὸν Σανταβαρηνὸν, ὃς

ὑπὸ

ὑπὸ Φωτίου μὲν πρῶτον γέγονεν Ἀρχιεπίσκο- A postea a Photio creatus Euchaitarum
πος Εὐχαΐτων, ὡς δῆλον καὶ ποιοῦσι τερά- Archiepiscopus) tanquam nimirum
στια, καὶ προφητικόν. Φώτιος δὲ πρῶτον virum religiosum prodigiorumque pa-
Βασιλείῳ Βασιλῆ μεσιτεύει· εἰς ὃν ὁ Βα- tratorem mirificum, ac futura præno-
σιλεὺς ἀγεσθείς· πρὸς γὰρ τὰς ἐπιθυμίας scendi arte præditum. Photius, Basi-
αὐτοῦ διέκειτο· εἶχεν δὲ τιμῆς πολλῆς. ὃς lio Imperatori virum insinuat: quo
ἀθυμοῦντα τὸν Βασιλέα περὶ τοῦ τελευ- delectatus Imperator (quippe ejus as-
τήσαντος υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, ᾧ ὃ sentante desideriis) eum magno in
φίλτρον ὅσον εἰς αὐτὸν εἶχεν, ἐπλάσε, καὶ pretio habuit. Is Imperatorem, ob
ἐπιδείξειν ἔφασκε ζῶντα· ὃ καὶ ἐποίησεν. Constantini filii mortem, qua amoris
ἐν γὰρ λόχμῃ τινὶ διερχομένῳ τῷ Βασιλεῖ, vi in eum ferebatur, sese dolore con-
φάντασμα σεμνοτέρᾳ ἔφαινεν, χρυσοῦ- ficientem videns, vivum se illi osten-
φαντον, ἐποδεδυμένον ἐν τῷ ἵππῳ τοῦ Κων- surum impostor pollicitus est: & vero
σταντίνου· ὃ καὶ ὀφθαλμοῖς ἰδὼν καὶ περι- rem præstitit. Ad quendam enim sal-
πλακεὶς κατεφίλησεν. καὶ γενόμενος ἀφα- tum obambulanti Imperatori, spe-
νοῦς, αὐτὸν ἰδίοις ὑπελάμβανε, καὶ ὡς B ctrum quoddam Constantini specie Visus magice Constantinus & patri consecratus.
οὐ πεπλάνητο. διὸ καὶ μονὴν ἐκεῖσε κτί- equo insidens, vestibus auro intextis,
σας, ἐπωνόμασεν αὐτὴν Τοῦ ἁγίου Κων- occurrit: cernensque ille oculis, & in
σταντίνου. amplexus ruens, affatim basia dedit.
Cumque disparuisset, vidisse eum se
existimabat, nec quicquam delusum
esse. Quocirca extructo ibi Monaste-
rio, Sancti Constantini nomen in-
didit.

ιη'. Τούτοις καὶ ἑτέροις πλείοσιν ἐκ τῆς XVIII. His aliisque plurimis ex
Ἀπολλωνίου ἀκριβῶς μεμυημένος ὁ Σαν- Apollonii disciplina probe institutus
ταβαρηνός, ἐποίησε τὸν Βασιλέα πίστιν κε- Santabarenus, magnam sibi fidem apud
κτῆσθαι εἰς ἑαυτὸν πολλήν. ἦν δὲ ὁ θεῖος Imperatorem conciliavit. Celebris hic Santabarenus Manichæus; Studii Præfectus, tumque Euchaitarum Episcopus, Archimagus.
νυμος Σανταβαρηνός, ὃς ὑπὸ αὐτοῦ τῆς nominis Santabarenus (quem Pho-
Φωτίου τῆς δευτέρας αὐτοῦ τυραννίδα, ἐπί- tius secunda sua tyrannide Episcopum
σκοπος Εὐχαΐτων ἐγένετο, Μανιχαίου υἱὸς δὲ C Euchaitarum promovit) Manichæi fi-
Μανιχαῖος ὤν. καὶ ὡς νεώτερος, ᾧ βαρδᾶ lius & Manichæus erat; ac velut ju-
τῷ Καίσαρος, τὴν κεφαλικὴν τιμωρίαν ἀφη- nior annisque minor vix capitali exem-
ρημένῳ, τῇ τοῦ Στουδίου μονῇ ὑπὸ δόρατος ptus sententia, per Bardam Cæsarem, Theodora Manichæos sic persequente.
ἀπεδόθη· ὁ δέ, καὶ μοναχῶν σχῆμα περιβαλ- meliori fruge componendus, Studii
λόμενος, οὐδὲν ὅλως τῆς κακίας ἀνέδυσεν. Monasterio traditus est. Ubi tamen,
τῇ μέντοι τὴν τυραννίδα Φωτίου, quanquam Monachi assumpto habitu,
* ἐφ' ᾧ. καὶ Ἡρούλφος ἐν αὐτῇ τῇ μονῇ ἦν. * ὑφ' a priore nihil pravitate emersit. Cæ-
οὗ καὶ πάντες οἱ βλάβεις τῆς μονῆς ἔφυγον, terum Photii prima tyrannide, in eo
τὴν κοινωνίαν Φωτίου μὴ καταδεχόμενοι. τῷ Monasterio Præfecti munus gessit;
μέντοι Φωτίου τῆς Πατριαρχίας διωχθέντος, quo & Antistite, religiosi omnes Mo-
καὶ ὁ Σαταναύμιος ἐκεῖθεν τῆς μονῆς ἀπε- nachi fugam iniere, cum non sustinerent Photii se communione commaculari. Photio nihilominus Patriarchali Sede ejecto, hic quoque Satanici vir nominis expulsus est. Tum in-
λάθη. Εἶτα εἰσοικίζεται Φωτίῳ, καὶ φησὶ, D ter Photii familiares ascitus, *Cujus-*
Χρῆσαι τὴν ὅτι τοῦ κοιτῶνος τοῦ Βασιλέως, *piam*, ait, *Cubiculariorum opera utere,*
καὶ λαβὼν ταῦτα τὰ ὕδατα ἃ ἐσκεύασα, ῥάνατε *acceptasque quas paravi aquas, sacro as-*
ὅτι τοῦ κοιτῶνος· καὶ ὄψῃ αὐτίκα τὸν Βασιλέα *pergat Cubiculo; moxque amori tuo dedi-*
καταδεδουλωμένον τῇ ἀγάπῃ σου· καὶ μὴ *tum Imperatorem videbis. His peractis,* Santabareni philtra magica.
ταῦτα ἀγάπησαι ὅπως ἴδω αὐτὸν ἅπαξ, καὶ *da operam ut vel semel ipsum videam, &*
ποιήσω σε ἐπιμεληθῆναι εἰς τὸ προτέρου σου τι- *ut ad priorem honorem ipse redeas, effi-*
μίου. πύπου οὖν γενομένου, πρωΐ, πρωΐ τοὺς *ciam.* His ita gestis, statim mane Im-
υἱοὺς αὐτοῦ βύζης χάσαν καὶ χρυσίον ἀπέστελεν Φω- perator liberos precibus communien-
τίῳ, καὶ εἰς τὴν Μαγναύραν κατῴκισε· καὶ dos, aurique vim mittit Photio, jus-
συνεχῶς ὁμιλῶν καὶ παῤῥησίας τοσαύτης μετε- sitque in Magnaura pro hospitio mo-
δωκεν, ὡς καὶ τοὺς οἰκείους αὐτοῦ πάντας ἐν rari. Ibi continui congressus ac collo-
τῷ παλατίῳ ἐλπίζειν ὀφφικίους. ἐντεῦθεν καὶ loquia, tantaque Photius donatus fi-
τὸν Ἀρχιμάγον Σαβαρηνὸν ὡς ἅγιον καὶ θεῖ- ducia est, ut & omnes necessarios ac familiares Palatinis muniis adhiberet. Hincque adeo Magorum Principem Santabarenum velut sanctum ac reli-

Symeon. Logoth. Annal.

gioſum, futuraque prænoſcendi ſagaciſſimum, illius præſentat obtutibus, redditque chariſſimum.

Leonis nuptiæ cum Theophanone.

XIX. Anno Baſilii Imperii ſextodecimo, Imperator uxorem junxit Leoni Imperatori, Theophanonem Martinacii filiam; coronaque impartiens, nuptiarum ſolennia in Magnaura peregit.

Saraceni Francorum armis in Italia victi.

XX. Anno Baſilii Imperii decimoſeptimo, Saracenicis claſſibus, Italiam, Siciliam ac reliquas regiones incurſantibus, tale quid accidit. Soldanus Agarenorum Princeps, capto Bario, quæ Rhaguſiorum Urbs magna eſt, in eoque poſitis ſedibus, multas alias Urbes locaque diripiebat. Scribit itaque Imperator Francorum Regi, ut miſſæ abs ſe claſſi adverſus Agarenos opem ferat. Denique conflato bello, capitur oppidum, domaturque regio; quin & ipſe captus Soldanus, eique militantes copiæ. Soldanum Rex Capuam adducit; quo cum ille annos duos commoratus, colloquiique ac victus licentiam nactus, vafer cum eſſet, aliis per calumniam detrahendo, expediendam ſibi ſalutem putavit. Capuæ enim & Beneventi Proceribus ita ſecreto infit. *Regis vobis arcanum volo aperire: vereor autem ne ſi detexero, inde mihi periculum creetur.* Illis jurejurando aſſirmantibus, *Nemini ſe detecturos quæ is ad eos loqueretur, Vos*, inquit, *omnes ferro onuſtos in ſuam Franciæ regionem Rex brevi miſſurus eſt.* Non credentibus illis, majoraque rei indicia quærentibus, rurſus Soldanus ad Regem ait, *Nunquam fiat ut hac tuto oppida poſſideas, quandiu illorum Proceres hic morabuntur. Sed ſi vis firmo eorum potiri dominio, illos vinctos in Franciam mittito.* His Rex perſuaſus, catenas velut urgente quodam negotio, cito fabricari juſſit. Videns itaque Soldanus ait ad Proceres, *Ne nunc quidem mihi adhibetis fidem?* Intelligentes igitur Proceres Barbarum vera loqui, cogitabant qua ratione Regem ulciſcerentur. Illo itaque venandi cauſa egreſſo, fores contra eum claudunt. Rex indigne ferens, reique indignitate motus, in patriam redit: Soldanus quoque detecti arcani mercedem petit. Ea erat, ut ei liberum eſſet in patriam reverti. Recepto igitur principatu, nec mentis poſita pravitate, adverſus Capuam & Beneventum cum exercitu venit. Miſſa ad Regem Franciæ legatio: Oratores contumelioſe accepti ac remiſſi. Mittunt itaque ad Imperatorem. Ille ſtatim dimiſſo Legato, Abs

Soldani vafricies ac commentum.

A λαβῆ καὶ ἀγερωχώτατον σωφίζῃ καὶ πανουργικοῖ.

ιθ'. Τῷ ις'. αὐτῷ ἔτει, ἠγάγετο ὁ Βασιλεὺς γυναῖκα Λέοντι τῷ Βασιλεῖ, Θεοφανὼ τὴν θυγατέρα Μαρτινακίου. καὶ γάμους, τοὺς γάμους ἐποίησε ἐν τῇ Μαγναύρᾳ.

κ'. Τῷ ιζ'. αὐτῷ ἔτει, αἱ τῶν Σαρακηνῶν * στολίαι, ἐν Ἰταλίᾳ, ἐν Σικελίᾳ ἐν τοῖς λοιποῖς χωραῖς ἐπῆλθον· ὑφ' ὧν σωέβη τί ποτε τόν. Σαλδάμος ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἄρχων, τὸ Βαρίου κρατήσας, ἥ ἐστὶν πόλις μεγάλη τῶν Ραουσίων, ἐν αὐτῇ καθεικήσας, πολλὰς ἑτέρας πόλεις καὶ χώρας κατελυμήνατο. γράφει οὖν ὁ Βασιλεὺς τῷ Ρηγὶ Φραγγίας, ὑπεκουρῆσαι τῷ ἐπ' αὐτῷ ἀποσταλέντι στόλῳ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν. ἐν δὲ πολέμου κροτηθέντος, ἁλίσκεται μὲν ὁ κάστρον ἐν ἡ χώρα· ἀλλὰ μὲν ἐν αὐτὸς ὁ Σαλδάμος, καὶ ὁ ἐπ' αὐτὸν λαός. πιστὸν τὸν Σαλδάμου ὁ Ρὴξ ἐν Καπύῃ ἀπάγει, καὶ ὅτι διετέλει τῷ Ρηγὶ σπουδῶν, παῤῥησίας ἐν συνδιατρίβειν ἐπέλαχε. ὁ δὲ πανοῦργος ὤν, ἐκ τῆς ἑτέρων βλαβολήσ ἔγνω σωτηρίαν ἑαυτῷ πραγματεύσασθαι. τοῖς γὰρ ἀρίστοις Καπύης καὶ Βενεβεντοῦ λέγει ἐν μυστηρίῳ, Βούλομαι ὑμῖν εἰπεῖν ἀπόῤῥητον βούλευμα τοῦ Ρηγός· δεδοικα δὲ τὸν ἐκ μικρύσιως κίνδυνον. τῶν δὲ βασιλικῶν ἀνέκφορον ποιήσασθαι ὁ λαλούμενον, φησί, βλάπτας ὑμᾶς πρὸς τὸν ἑαυτοῦ χώραν Φραγγίας ὁ Ρὴξ σιδηροδεσμίους σωτόμως ἀποστέλλῃ. τῶν δὲ μὴ πιστευσάντων, ἀλλὰ ζητούντων ἔτι σαφεστέραν καλέσηται, αὖθις ὁ Σαλδάμος πρὸς τὸν Ρῆγα φησὶν, Ὡς οὐκ ἔστι βεβαίως ἀσφαλὴς ἡ τῶν κάστρων τούτων καθέξεσις, ἕως οἱ τούτων ἄρχοντες ἐνταῦθα ἐπιχωριάζουσιν· ἀλλ' εἰ βούλῃ βεβαίως διακατέχειν αὐτὴν, πρὸς Φραγγίαν τούτους δεσμίους ἀποστέλλον. πειθὴς οὖν ὁ Ρὴξ, ἁλύσεις διωρίσατο σωτόμως χαλκευθῆναι, ὡς ἐπὶ χρείᾳ κατεπειγούσῃ τινί. ἰδὼν οὖν ὁ Σαλδάμος, φησὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας, Οὐδὲ ἔτι μοι πιστεύετε; γνόντες οὖν οἱ ἄρχοντες ἀληθεύειν τὸν Βάρβαρον, ἐζήτουν ὅπως τὸν Ρῆγα ἀμυνῶνται. καὶ δὴ πρὸς κυνηγέσιον ἐξελθόντος, κλείουσι κατ' αὐτοῦ τὰς πύλας. ὁ δὲ, πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν ἀπαίρει λυπούμενος. καὶ ὁ Σαλδάμος τὴν χάριν τῆς μικύσιως ἀπαιτεῖ. ἡ δὲ ἦν, ὃ πρὸς τὸν οἰκεῖον πατρίδα συγχωρηθῆναι αὐτὸν ἀπελθεῖν. τὴν οἰκείαν οὖν ἐρχομένου ἀπολαβὼν, καὶ τὸν κακὸν εἰ μὴ ἐκφὰς, ἐκστρατεύει κατὰ Καπύης καὶ Βενεβεντοῦ. οἱ δὲ, πρὸς τὸν Ρῆγα ἀγγελιοφοροῦσιν. ἀλλὰ μὴν ὑστέρεως ἀπέπεμπον. ἐλθοῦσιν οὖν πρὸς τὸν Βασιλέα. ὁ δὲ ἅπαξ ἐκπέμπει τὸν πρεσβευτήν, ἀν-

B

C

D

* Major Codex αἰτολίαι.

Missa omnis hæc narratio Georgio, verâne, an fabula?

λαδι προσδέχεσθαι στιβόμενος τὴν ἐκ βοή-
θειαν. ὁ γὰρ τῆς πολεμίοις ἐγκρατὴς ὁ τῆς ἀληθείας
ἄγγελος. λέγει οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ Σαλδάνος,
Εἰ ὑπηρετήσῃς μου τῷ βουλήματι, καὶ σω-
τηρίας ἀξιωθήσῃ, καὶ δωρεᾶν ἀπολαύσῃ πολ-
λᾶν. τῶν δὲ στιβηλόμου, Βούλομαι, ἔφη, ζῆναι
σε τῶν κάτρου ἐκτὸς, ἢ τοῖς ἔνδον εἰπεῖν, Ὡς
ἐγὼ μὲν τὴν ἀγανάκτησίν μου ἐξεπλήρωσα· ἀλλ'
ἐκ τῆς Βασιλέως βοηθείας μὴ προσδέχεσθε. οὐ
γὰρ ἤκουσεν τῆς δεήσεως ἡμῶν. ὁ δὲ, πλησίον
τῶν τειχῶν μετὰ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Σαλδάνου
γενόμενος, καὶ τοὺς πρώτους προσκληθῆναι τῆς
πόλεως αἰτησάμενος, ἔφη, Εἰ καὶ πρόδηλός
μοι τυγχάνω ὁ θάνατος, καὶ ἐν χερσὶν ἡ σφαγή·
ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀποκρύψομαι τὴν ἀλήθειαν.
πλὴν αὐτῶν, καὶ ὁρκίζω ὑμᾶς, ἀποδοῦναί μοι
τὴν χάριν εἰς τὰ ἐμὰ ἔκγονα, καὶ τὴν στοργήν.
ἐγὼ γὰρ, ὦ κύριοί μου, εἰ καὶ νῦν ταῖς τῶν
πολεμίων προσενέχθην χερσὶν· ἀλλ' ὅμως τὴν ἀγα-
νάκτησίν μου ἐξεπλήρωσα, καὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς
προσοφείλουσαν τῷ Βασιλεῖ Ρωμαίων προσήνεγκα· καὶ
στιβόμενος προσδέχεσθε τὴν ἐκ βοήθειαν.
δεῖ γὰρ ἡμᾶς καὶ μὴ δειλανδρῆσαι. ἔρχεται
γὰρ ὁ ὑμᾶς ῥυσόμενος, εἰ καὶ μὴ ἐμέ. Ταῦτα
οἱ τοῦ Σαλδάνου ἀκούσαντες, καὶ πρὸς τὴν ἀπά-
την ἐμμανέντες, θύρας αὐτὸν τοῖς ξίφεσι κατα-
κόπτουσι. Φοβηθεὶς οὖν ὁ Σαλδάνος τὴν ἐκ τῆς
Βασιλέως προσδοκωμένην δύναμιν, ἔλυσε τὴν
πολιορκίαν, καὶ πρὸς τὴν οἰκείαν χώραν ὑπέστρεψεν.

κα'. Τῷ ιή. αὐτοῦ ἔτει, Λέων ὁ Βασιλεὺς
κατηγορεῖτο παρά τοῦ Σαββαρίτου πρὸς τὸν
ἴδιον πατέρα ἔχοντα τοιάνδε. νοσωχὴς ὢν καὶ θύσεσθαι
τὸν βίον προφαίνων, τὰ γινόμενα παρὰ τοῦ Σαββα-
ρίτου κατεγίνωσκε, καὶ ἐμέμφετο αὐτὸν καὶ ἀπε-
στρέφετο. ἐπεὶ ἐκεῖνος διὰ τὸ μῖσος τοῦτο ὑπενεγ-
κεῖν οὐκ ἠνέσχετο, ὑφορώμενος διαβολὴν αὐτοῦ
πρὸς τὸν Βασιλέα γενήσεσθαι, τί τεχνάζεται. μά-
χαιραν* μεγάλην, ὃ δὴ λεγόμενον παρμήνιον
ποιήσας καὶ ποικίλως ὑπισκευάσας, δίδωσι τῷ
Λέοντι, εἰπών, Οἶδα ὅτι πολλάκις εἰς κυνήγιον
ἐμπίπτεί σοι ζῶον μόνον, καὶ μὴ ἔχον μάχαιραν σφά-
ξαι αὐτὸ, ἀπόλλυται. βάσταζε οὖν αὐτὸ· ἴσως καὶ ὁ
Βασιλεὺς ὁ πατήρ σου ἐπαινέσῃ σοι. πειθὴς οὖν
ὢν ἀλίσκεται ὁ Λέων, λαμβάνει τὴν μάχαιραν. ἀνέρ-
χεται οὖν ὁ δόλιος Σαββαρίτης, καὶ διαβάλλει
τοῦτον πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ, Ὡς ὁ Λέων ὁ υἱός
σου παρμήνιον βαστάζει, καὶ ἰδίᾳ μανθάνει
μετὰ σοῦ, ὁρμὰν ἔχει τῆς σφάξαι σε. τοῦτο ἀκούσας
ὁ Βασιλεὺς καὶ ἐρευνήσας, καὶ εὑρὼν, ἀπέκλεισεν
αὐτὸν ἐν τῷ Μαγναύρᾳ, βλεπόντων σκοτωθῆναι,
εἰ μὴ Φώτιος ὁ Πατριάρχης μετ' ἄλλων πολλῶν

Symeon. Logoth. Annal.

* Melius μικράν. nam & Geor. μαχαίριον· quod sic parvum posset contegi.

A se brevi mittenda justa auxilia expectare jubet. Capitur ab hostibus nuntii minister. Ait itaque ad eum Soldanus, *Si mea voluntati obsecutus fueris, tum salutem ipse consequêris, tum muneribus copiose donaberis.* Illo assensum simulante, ait Soldanus, *Volo ut pro oppidi mœniis stans, eos, qui intra sunt, in hæc verba alloquaris, Ego sane ministerium meum implevi; ne tamen ab Imperatore auxilia expectaveritis. Non enim petitioni nostræ obaudivit.* Mutis itaque cum Soldani ministris admotus, vocatisque civitatis primoribus, sic ait, *Quanquam mihi mors palam est, atque in promptu est jugulatio, non tamen vos veritatem celabo. Caterum rogo atque adjuro, ut in charis pignoribus atque uxore gratiam mihi referatis. Ego enim, Domini mei, etsi jam hostium manibus tenear, ministerium tamen meum explevi, vestraque ad Imperatorem functus sum Legatione; brevique hinc vobis ventura auxilia expectate: quare state fortiter, & ne animis concideritis. Venit enim qui vos sit liberaturus, etsi is nullius mihi frugis futurus sit.* Quibus auditis Soldani satellites, ac quod decepti erant, furoris œstro perciti, ipsum gladiis confestim concidêrunt. Veritus ergo Soldanus expectatas Imperatoris copias, soluta obsidione in suam se regionem recepit.

Pietatis in patriam insigne exemplum.

XXI. Anno Basilii Imperii decimo-octavo, Leo Imperator a Santabareno per talem modum apud patrem criminis delatus est. Leo, cum solertis ingenii esset, pieque vitam instituêret, Sanctabareni dicta factaque reprehendebat, ipsumque vituperabat, ac aversо ad illum animo erat. Quod vero ille ejus odium ferre non poterat, veritus scilicet ne ad Imperatorem hæc ejus crimina pervenirent; quid machinatur? Ingentem sicam (Græcorum vulgus παρμήνιον vocant) vario cultu elegantem fabricatus, Leoni tradit, dicens. *Scis haud raro inter venandum in bestiam te solum incidere, cumque desit gladius ad jugulandum, tibi eam perire? Hunc ergo gestato: forte etiam Imperator pater tuus consilium laudabit.* Credulus ergo scelestissimi capitis verbis Leo, gladium sumit. Abit ergo dolis consutus Santabarenus, eique apud patrem crimen intentans, *Leo*, inquit, *filius tuus sicam gestat, ac cum solus tecum versabitur facto in te impetu contrucidabit, ac jugulabit.* Audiens Imperator, habitaque rei diligenti inquisitione, ac cum se ita rem habere invenisset, in Margarita, oculorum lumen adempturus, inclusit, ni Photius Patriarcha aliique plures

Leoni structæ insidiæ.

Ejus liberationis occasio.

Senatorii ordinis, consilium istiusmodi dissipassent. Leonis domesticos omnes diu multumque excruciatos, cum nihil in eis intentati criminis deprehendisset, relegavit. Leo ipse menses tres paterno excluſus conspectu lugens, deploransque, ac crebris Epistolis Imperatoris clementiam pulsans, exegit. Solenni autem sancti Eliæ die, quod Imperator magna in eum fide, impensiorique religione ipsum coleret, per hunc modum Leo paterno conspectui redditus est. Erat avis quædam, quasillo vimineo Regio in triclinio è pariete pendula; animal sane æmulum, multiplicique voce reddenda idoneum (Psittacum vocant:) Hæc, sive a quibusdam prædocta, sive aliter inducta fuerat, crebro illud, *Heu, heu, Domine Leo*, inclamitabat. Quandoque igitur instructo Imperatori convivio, Senatusque Proceribus ad epulas mensamque confidentibus, cum avis, quam dicebam, næniam, crebrius loqueretur, in tristitiam versi convivæ, cibisque abstinentes, morosi sedebant. Animadvertit Imperator, causamque scisciatur. Ad quem illi lacrymis oppleti, *Quas*, aiunt, *dapes sumemus, quibus sic muta animans exprobret, qui ratione præditi ac domini amantes videamur? Cum sic illa dominum revocet, nos vero in deliciis agentes, ejus insontis videatur oblivio cepisse. Siquidem enim injuriæ reus deprehenditur, aut in paternum caput dexteram instruxisse comperitur, cum nos ipsi omnes contrucidemus, ejusque cruorem insatiabili aviditate fundamus. Sin minus, quandiu in eum calumniæ tincta veneno lingua prævalebit?* Istiusmodi verbis mitiore mutatus Imperator, tunc quidem sedere eos jussit, ac se rem discussurum promisit. Nec diu post, ad genium indolemque reversus, e carcere eductum Leonem, sui conspectu donat, mutatque vestem lugubrem, ac superfluum ex mœrore capillorum onus levare jubens, ad pristinum Regiæ dignitatis gradum cultumque revocat. Inter solennem vero S. Eliæ pompam, videntes eum populi ac Factiones, gratulabundi clamabant, *Gloria tibi Deus*. Ad quos Imperator, *Deum glorificatis, gratulantes pro filio meo? Multa ab eo mala sustinebitis, dieſque æruinna plenos transigetis.*

Basilii de Leone filio vaticinium.

Compressa conjuratio.

XXII. Anno Basilii Imperii decimo-nono Joannes Curcuas Icanatorum Domesticus tyrannidem moliur, cum is qui in Blachernis Incluſus agebat, Imperium ei esset vaticinatus. Erant cum eo conjurati Proceres ad

τῆς συγκλήτου, πόθεν διεσκέδασθη. τοὺς δὲ ἀνθρώπους αὐτῶν πάντας, πολλὰ πεμαρήσας, ὡς οὐδὲν εὑρέθη τῆς κατηγορίας ἀληθές, ἐζώγρησεν. ἐποίησε δὲ ἀπὸ ὄψεως μιῶας τῆς, ἀγλωσσὸν καὶ ὀδυρόμενος, καὶ δι' ἐπιστολῶν πολλῶν δυσωπῶν τὸν Βασιλέα. Καὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Ηλίου φθασάσης, ἐπὶ πίστιν μεγάλην ἔφερεν ὁ Βασιλεὺς εἰς τὸν ἅγιον, * ἐπιστενόμιζε Λέων τῷ ἐξ ἑπτὰ πτύπτῳ. ἰδοὺ τί ζῶον ὠφέλιμον ἐν παλάμῃ πλεκτῇ καὶ τὰ βασίλεια αἰσχύνθμον, μιμητὸν καὶ πολύφωνον, ὁ ψιττακὸς ὀνομάζεται, ὅσῳ ἔστε πρὸς ἄνων διδαχθὲν, εἴτ' ἄλλως πῶς, πολλάκις, Αἰ, αἰ κύριε Λέων, ἐφθέγγετο. πανδαισίας δέ ποτε τελουμένης τῷ Βασιλεῖ, καὶ τῶν πρώτων τῆς βουλῆς στρωννυμένων αὐτῷ, καὶ τοῦ ὄρνιθος πολλάκις φθεγγομένου ὃ προῤῥήθη, ὑπεσυγκάσθησαν οἱ δαιτυμόνες, καὶ τῆς ἱλαρίας παυσάμενοι, ὑπὸ στυγνότητος ἐκάθηντο. οἷς προσέχων ὁ Βασιλεὺς, τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο. οἱ δὲ, δακρύων ὑπὸ πλησθέντες, Τίνα βρῶσιν εἴποτε φαγούμεθα, οὕτως ὑπὸ τῆς φωνῆς τοῦ ἀλόγου τούτου ὀνειδιζόμενοι, οἱ δοκοῦντες ἡμεῖς λογικοὶ καὶ φιλοδέσποται· ὅτι αὐτὸ μὲν τὸν οἰκεῖον ἀπεκαλέσατο δεσπότην· ἡμεῖς δὲ πυφώσεις λήθῃ τοῦ μὴ ἀδικήσαντος δεσπότου ἐλαθόμεθα. Εἰ μὲν γὰρ ἐλέγχεται ἀδικῶν, καὶ χεὶρ τῆς πατρικῆς κεφαλῆς ὑπερεπίσας τὴν δεξιὰν, αὐθέκτορες αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες γινώμεθα, καὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ μὴ λαβώμεθα χάριν. μέχρι τίνος ἡ συκοφάντις γλῶσσα κατ' αὐτοῦ δυναμωθήσεται. μαλαχθεὶς οὖν τοῖς πιθανοῖς λόγοις ὁ Βασιλεὺς, τότε μὲν καθαθῶαι πύπτειν προσέταξεν, καὶ σκοπῆσαι περὶ τοῦ πράγματος ἐπηγγείλατο. μετ' οὐ πολὺ δὲ πρὸς τὴν φύσιν ἐπανελθών, ἐξάγει τε τῆς φρουρᾶς, καὶ εἰς ὄψιν ἄγει αὐτὸν, καὶ τὴν πένθιμον ἀμοιβὴ στολὴν, καὶ τὸ περιττὸν τῆς ἐκ τῆ λύπη προφείσης κόμης περιαιρεθῶαι κελεύει. καὶ τὴν προτέραν τῆς Βασιλείας τάξιν καὶ τιμὴν ἀποδίδωσι. καὶ τῆς πανηγύρεως τοῦ ἁγίου Ηλίου γινομένης, ἰδόντες αὐτὸν οἱ λαοὶ, ἐπεφώνουν, Δόξα σοι ὁ Θεός. καὶ ὁ Βασιλεὺς εἶπεν, Δοξάζετε τὸν Θεὸν ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ μου. πολλὰς θλίψεις ὑπ' αὐτοῦ ἔχετε ὑπομεῖναι, καὶ ἐπωδυνίας ἡμέρας διελθεῖν.

κβ'. Τῷ ιθ'. ἔτει αὐτοῦ, μελετᾶται ἀπαρσία ὑπὸ Ιωάννου τοῦ Κουρκουᾶ Δομεστίκου ὄντος τῶν Ικανάτων, χρηματίζοντα ὑπὸ τοῦ Βλαχέρνας Ἐγκλείστου. ἦσαν δὲ μετ' αὐτοῦ Ἄρχοντες μέχρι

* MSS. ἐπιστενοφίζ-ει. Georgius, στενοφίζει.

τῶν ξ ς'. ὧν ὁ Μιχαὴλ ὁ Ἐπαμειάρχης καὶ ὁ Καπυδὴς, καὶ ὁ Μυξιάρης, καὶ ὁ Βαβουτζικος. τούτους κρατήσας πάντας, ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ἔτυψε τὴν ἐκούρεσε· καὶ τὰς ἐπαλλφθώσας τρίχας ἔκαυσε· καὶ πομπεύσας ἐξώρισε.

κγ'. Τοῦ δὲ Βασιλέως ἐν κυνηγίῳ ἐξελθόντος, ἔλαφος παμμεγέθης ἀναφανεὶς, ἦρε τὸν Βασιλέα ἐκ τῆς ζώνης ἀπὸ τοῦ ἵππου μετὰ τοῦ κέρατος. φθάσας δέ τις, τὸν τῆ ζώνῃ μετὰ τῆς ἀπάρης κόψας, πεσόντα ἐρρύσατο. ὃν καὶ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἀπεκεφάλισε, εἰπών, Μὴ γύμνου κατὰ Βασιλέως ξίφος. ἐκ δὲ τῆς ἀπαρτισμοῦ τοῦ ἐλάφου τοσαῦτα ὁ Βασιλεὺς Βασίλειος, πληγὴν, φάλαγγος τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ διαδόχῳ Λέοντι, καὶ Στυλιανῷ τῷ ἐπιτρόπῳ τῶν Βασιλέως υἱῶν, Ὅτι Φώτιος ὁ ἀσεβὴς καὶ ὁ συμμύστης αὐτοῦ Σανκταβαρίωσι τοῦ Θεοῦ με μακρυνάντες, καὶ ἀλλότριον τῆς δικαίας γνώσεως ποιήσαντες, εἰς τὸν ἴσον μετ' αὐτῶν κόλασιν ἐπεσπάσατο. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐξέψυξεν, καταλιπὼν Λέοντα καὶ Στέφανον καὶ Ἀλέξανδρον.

A sexaginta-sex, inter quos Michael Fœderatorum Comes, & Catudes & Myxiares & Baburzicus. Quos omnes comprehensos, in Circo virgis cæsos totondit; aduſtiſque reliquis crinibus, ac pompa per civitatem traducens, exilio mulctavit.

XXIII. Egreſſo autem venandi cauſa Imperatore, ingentis molis cervus emergens, ipſum e zona ab equo cornu ſuſtulit. Venit quidam, zonaque enſe ſciſſa, ipſum liberavit; cui & reverſus, caput amputavit, dicens, *Cave adverſus Imperatorem enſem nudaveris.* Ex cervi autem illa ſuccuſſione morbo correptus Baſilius Imperator, diem obit, ejuſcemodi verba Leoni filio ac ſucceſſori locutus, nec non Styliano ipſius liberorum curatori. *Profanus Photius ejuſque Symmyſta Santabarenus a Deo me procul elongantes, atque a juſta alienum ſcientia reddentes, in paris me ſecum ſupplicii barathrum traxere.* Hæc ubi dixerat, efflavit animam, Leone, Stephano & Alexandro liberis relictis.

Ingrati mores in liberatorem.

Baſilii de Photio ſuprema vox.

ΡΩΜΑΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ

ΛΕΩΝ

ΕΤΗ ΚΕ'. ΜΗΝΑΣ Θ'.

ROMANORUM IMPERATOR

LEO

ANNOS XXV. MENSES IX.

α'. ΚΟΣΜΟΥ ἔτος ϛτπη'. τῆς θείας Ἐνσάρκου οἰκονομίας ἔτη ωπη'. Ῥωμαίων Βασιλεὺς Λέων ἔτη κε'. μῆνας θ'. Στέφανος δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς κληρικὸς ὢν καὶ σύγκελλος, ὢν μετὰ Φωτίου Πατριάρχου, διατρεφόμενος πρὸς αὐτοῦ καὶ παιδευόμενος. ὁ δὲ Λέων μετὰ τὸ ἀπολεκτορῆσαι, ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν τὸν στρατηλάτην μετὰ κηρῶν πολλῶν, κληρικῶν τε καὶ συγκλητικῶν ἐν Χρυσοπόλει, καὶ ἤγαγεν μετὰ σπουδῆς πολλῆς καὶ τιμῆς καὶ ὕμνων τὰ λείψανα Μιχαὴλ τοῦ Βασιλέως· καὶ ἀπέθετο ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐν λάρνακι· Φώτιον δὲ τὸν Πατριάρχην ὑπέβαλεν φωσφόρα, τῆς ἐκκλησίας ἐκβαλών, καὶ ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀρμενιακῶν τῇ λεγομένῃ τοῦ Γόρδονος ἀπέστειλε· ἔνθα καὶ τελευτᾷ. [24] χρόνῳ δὲ Στέφανον σύγκελλον τὸν ἴδιον αὐτοῦ ἀδελφὸν, διὰ τὸ Θεοφάνους τοῦ Πρωτοθρόνου καὶ λοιπῶν Ἀρχιερέων· ὃς καὶ ἔζησεν ἔτη ϛ'. καὶ μῆνας ε'. καὶ ἐτάφη ἐν τῇ μονῇ τῶν Σικεῶν. γέγονε δὲ ἐμπρησμὸς πλησίον τῶν Σοφιῶν καὶ τῆς Σιδηρᾶς, ἐμπρησθέντος καὶ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, ὃν αὐτὸς ὁ Λέων λαμπρῶς ἀνεκαίνισεν. ἄγει δὲ Θεόδωρον τὸν Σαν-

I. MUNDI annus ſexies milleſimus trecenteſimus octuageſimus-octavus; divinæ Incarnationis octingenteſimus octuageſimus-octavus, Romanorum Imperator Leo annos viginti-quinque, menſes novem. Stephanus Leonis frater, cum eſſet Clericus ac Syncellus, cum Photio verſabatur, ſubque ejus diſciplina erudiebatur. Leo autem rerum ſumma potitus, miſſo Andrea militiæ Magiſtro cum multis cereis & Clericis, virisque Senatorii ordinis, Chryſopolim, ad Michaelis Imperatoris reliquias magno ſtudio & cultu ac canticis in Urbem inferendas, in ſanctorum eas Apoſtolorum, in urna depoſuit: Photium vero Patriarcham Eccleſia ejectum, in Armeniacorum Monaſterium relegat, quod Gordonis vocant; ubi & moritur. Stephanum porro fratrem, per Theophanem primæ Sedis Epiſcopum (Πρωτόθρονον vocant) ac Epiſcopos alios curat ordinari: vixitque annos ſex, menſes quinque, ſepeliturque in Siceorum Monaſterio. Conflato ad Sophias & Ferream ingenti incendio, abſumptum eo S. Thomæ Templum, ab ipſo magnifice Leone reparatum eſt. Theodoro San-

Leo imperat.

Michaelis cadaver pompa relatum Chryſopoli.

Ejecto Photio, Patriarcha Stephanus.

Templi Thomæ conflagratio.

Santabareni Photiique causa, & in eos sententia.

tabareno ab Euchaitis in Urbem adducto, Andreas Domesticus & Stephanus Magister, in eum Photiumque expostulant, quod Leonem apud Basilium Imperatorem ejus patrem per calumniam detulerint. Senatus sententia, Photio concessum, ut in Gordonis Monasterio ageret: Santabarenus verberibus affectus, Athenas relegatus est. Tum post eum mittens Imperator, oculis orbatum in Asia exulare jussit. Multis vero post annis placatus Imperator, in Urbem reductum, ex Nova Ecclesia annonas accipere præcepit.

Romanorum in Longobardia clades.

II. Imperii Leonis anno secundo in seditionem mota Longobardia, missus est Constantinus Mensæ Præpositus cum omnibus Legionibus: confertaque pugna, vix unus ille evadere potuit, reliquis quà necatis, quà captis. Contigit vero etiam Solis deliquium, ut & nox per horam tertiam esset, & stellæ apparerent. Orti etiam venti validi & fulgura & tonitrua, quibus septena capita perierunt in Foro combusta.

Eclipsis insolita.

III. Imperii Leonis anno tertio, expugnata ab Agarenis Samus civitas munita, ejusque Prætor Paspalas captivus abductus est. Imperator Zoem Zautzæ filiam in amoribus habens, Zautzam Imperatoris Patrem constituit, novum hoc honoris titulo commentus. Symeon Bulgarorum Princeps Romanæ ditionis loca infestis signis invadens, Turcorum adversa acie superatus est. Ejus captivi omnes ab Imperatore redempti sunt. Tum rursus ille Turcos acie fundit, oblataque petitione recipit captivos, & pacem facit. Nec multo post everso rursus pacis fœdere, commissum prælium ad Bulgarophygum, locum sic dictum, fusoque universo exercitu, una omnes clade prostrati sunt atque enecti; & in eis Theodorus Protovestiarius. Stephano Patriarcha vita functo, ejus loco Antonius Cauleas ordinatur.

Zautzas Imperatoris Pater.

Res Bulgaricæ.

Antonius Cauleas Patriarch.

IV. Imperii Leonis anno septimo, Chersonitæ Prætorem suum contrucidarunt. Corum oppidum in Cappadocia ab Agarenis captum. Facto processu cum Leo Imperator ad sancti Damiani venisset, unaque etiam Imperii Adjuva Zautzas adesset; nec non Zoe Zautzæ filia (prima enim ejus uxor Theophano in sancta Soro Blachernarum precibus assidua erat) consilium inierunt Zautzæ cognati, tum scilicet Tzantzes, tum reliqui, ut Imperatorem necarent. Zoe autem in Imperatoris sinu dormiens, ut malum

Corum captum.

Insidiæ detectæ.

A Ζαβαρίωνι ἀπὸ Εὐχαΐτων ἐν τῇ πόλει. Ἀνδρέας δὲ ὁ Δομέστιχος καὶ Στέφανος ὁ Μάγιστρος κινοῦσι κατ' αὐτοῦ καὶ τοῦ Φωτίου, ὡς λοιδορηθέντος τοῦ Βασιλέως Λέοντος ὑπ' αὐτῶν εἰς Βασίλειον τὸν Βασιλέα τὸν πατέρα αὐτοῦ· καὶ τῆς συγκλήτου καταψηφισαμένης αὐτῶν, τὸν μὲν Φώτιον ἐλάσαι εἰς τοῦ Γόρδιος· τὸν δὲ Σαμβαβαρίωνα τυφθέντες, καὶ ἐξωρισθῆναι ἐν Ἀθήναις. Εἶτα ἀποτείλας ἐξόπισθεν ὁ Βασιλεὺς, ἐτύφλωσεν αὐτὸν, καὶ ἐν τῇ Ἀναβολῇ ἐξώρισεν. μετὰ πολλοὺς δὲ χρόνους καταλλαγείς, πάλιν εἰσήγαγε τὸν πόλει, καὶ προσέταξεν λαμβάνειν σύνορα ἐκ τῆς νέας ἐκκλησίας.

B Β'. Τῷ β'. αὐτοῦ ἔτει, τῆς Λαγουβαρδίας ἀφεστακυίας ἀπέστειλε Κωνσταντῖνος ὁ τῆς Τραπέζης στρατὸν πᾶσι τοῖς ὅπλοις· καὶ συμβολῆς γενομένης, μόνος αὐτὸς ὁ Κωνσταντῖνος μόλις ἀπεσώθη ἀφυγών, τῶν ἄλλων σφαγέντων καὶ κρατηθέντων. γέγονε δὲ καὶ ἔκλειψις ἡλιακὴ, ὡς καὶ νύκτα γενέσθαι ἀπὸ ὥρας γ'. καὶ πυρὶ ἀστέρες φαίνεσθαι. γίνονται δὲ καὶ ἀνέμοι σφοδροὶ, καὶ ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ, ἐξ ὧν ἐκάησαν ἐν τῷ Φόρῳ ἑπτὰ ἄνθρωποι ἐπὶ ἁ.

C Γ'. Τῷ γ'. αὐτοῦ ἔτει, ἐπολιορκήθη ἡ Σάμος ὁ κάστρον ὑπὸ τῶν Ἀγαρίωνων· καὶ αἰχμαλωτίσθη ὁ στρατηγὸς αὐτοῦ ὁ Πασπαλᾶς. συμφιλιωθεὶς δὲ ὁ Βασιλεὺς Ζωῇ τῇ γυναικὶ τοῦ Ζαούτζα, προεχείρισεν αὐτὸν Βασιλεοπάτορα, αὐτὸς καινουργήσας ὄνομα. Συμεὼν ὁ Ἄρχων Βουλγαρίας ἐκστρατεύει κατὰ Ῥωμαίων, καὶ πολεμηθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἡττήθη, καὶ πᾶσα ἡ αἰχμαλωσία ἠλευθερώθη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως. Εἶτα πάλιν πέμπει τοῖς Τούρκοις, καὶ μετ' αἰτήσεως λαμβάνει τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ ποιεῖ εἰρήνην. καὶ μετ' ὀλίγον διαταραχείσης πάλιν τῆς εἰρήνης, καὶ πόλεμος εἰς τὸ Βουλγαροφύγον· καὶ ἧττα δημοσίας γενομένης, πάντες ἀπώλοντο, καὶ ὁ Πρωτοβεστιάριος Θεόδωρος. Στεφάνου τελευτήσαντος Πατριάρχου, χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ D Πατριάρχης Ἀντώνιος λευκόμαυρος Καυλέας.

Δ'. Τῷ ζ'. αὐτοῦ ἔτει, ἔσφαξαν οἱ Χερσωνίται τὸν Στρατηγὸν αὐτῶν. προελήφθη καὶ ὁ κάστρον ὁ Κόρδυλ ὑπὸ Καππαδοκίας ὑπὸ τῶν Ἀγαρίωνων. ὁ Βασιλεὺς Λέων προσκυνητὸν ποιήσας εἰς τὰ Δαμιανοῦ, συνόντος καὶ τοῦ Παραδυναστεύοντος Ζαούτζα, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Ζωῆς ἅμα τῷ Βασιλεῖ· ἡ γὰρ πρώτη αὐτοῦ γαμετὴ Θεοφανὼ, ὑπὸ τῇ ἁγίᾳ Σορῷ τῶν Βλαχερνῶν προσκαρτέρει δεομένη· συμβούλιον ἐποίησαν οἱ τοῦ Ζαούτζα συγγενεῖς, ὅ, τε Τζαντζὴς καὶ οἱ λοιποὶ φονεῦσαι τὸν Βασιλέα. ἡ Ζωὴ δὲ μὴ τοῦ Βασιλέως καθυδούσα, ὡς ἤκουσε

ὁ δεινὸν, ἐξύπνισεν αὐτὸν· καὶ προθυμῶς εἰς πλοῖον A sensit, deprehenditque insidias, ipsum
διεπέρασεν εἰς Πηγάς. καὶ ὁ μὲν πρωὶ πάλιν εἰ- excitavit; confestimque navigio in
σῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον. Pegas transfretarunt, ac mane cele-
rius ad Palatium sese receperunt.

ε'. Τούτῳ τῷ ἔτει, τελευτᾷ Θεοφανὼ V. Hoc anno Theophano Augusta Theophano miraculis clara.
Αὐγούστα, βασιλεύσασα ἔτη ιβ'. ἣν μετ' οὐ diem obit, cum imperasset annos duo-
πολλὰς ἡμέρας ἐνέδειξεν ὁ Θεὸς θαυματουρ- decim. Hanc Deus post non multos
γὸν, διὰ τὸ ἀζηλότυπον αὐτῆς καὶ ἀμνησι- dies miraculorum effectricem reddi-
κακον, καὶ τὸ ἐλεημοσύναις καὶ προσευχαῖς dit; idcirco nimirum, quod zeloty-
ἀδιαλείπτως προσκαρτερῆν τῷ Θεῷ. ἔσχεν piæ vitio nihil laborans, nec injuria-
δὲ Λέων ὁ Βασιλεὺς τὴν δευτέραν αὐτοῦ rum quicquam memor, eleemosynis
γυναῖκα Ζωὴν τὴν θυγατέρα τοῦ Ζαούτζα, & orationibus Deo assidue vacaret.
καὶ εὐλογεῖται μετ' αὐτῆς πρός τινος κλη- Porro Leo Imperator, alteram conju-
*Σισίνιος. ρικοῦ τοῦ ὀνόματι * Σισύνιος. καὶ ὁ μὲν εὐλο- gem suam Zoem Zautzæ filiam, co-
γήσας καθηρέθη. ἡ δὲ, ἐβασίλευσεν ἔτος α'. B rona donavit, ac cum ea, comprecan-
μῆνας η'. καὶ ἐτελεύτησεν. ἐφύρησαν δὲ λάρ- te Clerico quodam Syncupes nomi-
ναξ εἰς τὸ ἀποτεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς, ne, benedictionem subit. Qui bene-
ἔχουσαν ἔσωθεν γράμματα κεκολαμμένα γρά- dictione impartierat Minister, officio
φοντα οὕτως, Θυγατὴρ Βαβυλῶνος ἡ παλαι- motus est: Zoe vero, annum unum, Zoes Epitaphium.
πωρος. [87] πλησίον δὲ, τοῦ Μαΐου μηνὸς, οἰ- menses octo, Imperio potita, de- Psal. 136. 8.
87 κοδομήσας ναὸν, τῷ ἁγίᾳ Ζωῇ, καθαπέ- functa est. Inventa autem est urna, ad Sancta Zoes.
θηκεν αὐτῷ. καὶ πλησίον τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ejus condendum cadaver, literis ejus-
ἐξωνησάμενος οἰκήματα Λέων ὁ Βασιλεὺς, modi intus insculpta, *Filia Babylonis mi-*
κτίζει ἐκκλησίαν περικαλλῆ εἰς ὄνομα Θεο- *sera*. Haud procul autem, mense Maio, Sancta Theophano.
φανοῦς τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς, καὶ καθαπέ- extructo Templo, titulo *Sancta Zoe*, Conjuratio detecta.
θηκεν καὶ ταύτην ἐκεῖ. eam sepelivit. Prope etiam Templum
sanctorum Apostolorum, coemptis
ς'. Τῷ θ'. αὐτοῦ ἔτει, ὑποβουλῆς γνω- C Leo Imperator ædibus, perpulchram
μένης Λέοντι τῷ Βασιλεῖ παρὰ τῶν συγ- Ecclesiam ædificat, priotis suæ con-
γενῶν τῆς Ζαούτζα, καὶ συλληφθέντες, jugis Theophanus nomine: cujus &
πάντας κρατήσας ἐξώρισεν, καὶ ἐξωλεθρεύσεν funus in ea deponit.
πᾶσαν τὴν συγγένειαν τῆς Ζαούτζα ἅπασαν. VI. Imperii Leonis anno nono,
conjuratione in Leonem Imperatorem
ζ'. Τῷ ι'. αὐτοῦ ἔτει, τελευτᾷ Ἀντώνιος a Zautzæ consanguineis facta atque
Πατριάρχης, καὶ χειροτονεῖται Νικόλαος Πα- prodita, captos omnes exilio mulcta-
τριάρχης Μυστικὸς τοῦ Βασιλέως. τότε καὶ ἡ Δε- vit, ejusque omnem cognationem dis-
μητριὰς συλλαμβάνεται ὑπὸ Δαμιανοῦ τοῦ perdidit.
Ἀγαρηνοῦ. τέθεικε δὲ ὁ Βασιλεὺς Ἄννην θυγατέρα VII. Imperii Leonis anno decimo, Nicolaus mysticus Patriarcha.
Ζωῆς τῆς τοῦ Ζαούτζα, ἀφ' οὗ μὴ δυνάσθαι mortuo Antonio Patriarcha, ordina-
ποιεῖν τὰ ἐν τύπου κληθείσας, μὴ οὔσης Αὐγούστης. tur Patriarcha Nicolaus Imperatoris
Mysticus. Tunc quoque Demetrias
η'. Τῷ ια'. ἔτει αὐτοῦ, ἠγάγετο ὁ Βασιλεὺς a Damiano Agareno capitur. Corona Demetrias capta.
τρίτην ἑαυτοῦ γυναῖκα τὴν ἀπὸ τοῦ Ὀψικίου Εὐ- D vero Imperator Annam donat, Zoes Anna coronata.
δοκίαν, στέψας αὐτὴν καὶ ἀναγορεύσας· ἣ ἧς ἐξ Zautzæ filiæ filiam, quod cum nulla
αὐτοῦ ἄῤῥενα γεννήσασα παῖδα, ἐτελεύτησεν. esset Augusta, constituta ex more con-
ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ γεννηθεὶς παιδίον. vivia celebrare non posset.

θ'. Τῷ ιγ'. αὐτοῦ ἔτει, κτίζει ὁ Βασιλεὺς VIII. Imperii Leonis anno unde- Eudocia Leonis uxor: ejus interitus.
εἰς τοὺς λεγομένους Τόπους, ναὸν Ἁγίου Λά- cimo, duxit Imperator tertiam suam
ζαρου, καὶ κατασκευάζει μονὴν ἀνδρῶν εὐ- uxorem ex Opsicio Eudociam, ipsam
νούχων· ἐν ᾗ καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Λαζάρου σῶμα, corona donans ac Augustam appel-
καὶ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς ἀπέθετο. τούτῳ lans. Hæc, susceptæ ex illo prole mas-
τῷ καιρῷ, παραδίδοται Ταυρομένιον τοῖς Ἀγα- cula, mortua est: mortua & ipsa sus-
ρηνοῖς. cepta proles.

ι'. Τῷ ιε'. ἔτει, προσῆφθη ἡ νῆσος Λῆμνος IX. Imperii Leonis anno tertio- Lazari & Magdalenæ corpora.
ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν. decimo, ædificat Imperator, ad Topos,
quos vocant, Templum sancti Lazari
nomine, virorumque spadonum Mo-
nasterium construit. Ibi etiam sancti
Lazari corpus, & Mariæ Magdalenæ
condidit. Per id tempus Tauromenium Captum Tauromenium.
traditum Saracenis.

X. Anno quinto-decimo, capta ab Lemnus insula.
Agarenis Lemnus Insula.

Leonis ad S. Mocii petitum caput.

XI. Anno sexto-decimo, in sanctæ Pentecostes processu: introeunte Imperatore ad sancti Mocii, quod olim Herculis fanum fuisse dicunt, cum prope Soleam venisset, egressus quidam ex ambone, robustum fustem & crassum in ejus caput impegit: ac nisi ictus, candelabri pensilis multifidi interjectu retardatus fuisset, extemplo sustulisset. Large itaque defluentibus ex capite cruoris rivis, territi Proceres fugam arripuere. Hinc quoque suspicio fuit, Alexandrum ejus fratrem, quod morbum causatus, pompæ Ingressus non adfuerat, insidiarum auctorem extitisse. Apprehensus autem qui ictum dederat, diesque multos tormentis examinatus, quod nullum conjurationis auctorem sociumve detexerat, manibus pedibusque excisis, ad Circi metam combustus est. Ex tunc ergo istiusmodi processus abrogatus est. Aliquanto autem post tempore ascendit sapientissimus ejus Ecclesiæ Oeconomus Marcus, is, qui Magnæ Hebdomadæ (id est, Magni Sabbati) Tetraodium (Canonem scilicet quatuor Stropharum) Domni Cosmæ absolvit, ad Imperatorem; exceptusque convivio, rogabat ne eam festivitatem pompamque abrogatum iret. Abnuente autem Imperatore, ait Marcus, *Sic nempe a Davide prædictum erat. Ait enim*, Quanta malignatus est inimicus in sancto tuo? & gloriati sunt qui oderunt te, in medio solennitatis tuæ? *Esseque necesse, Domine, ut ab hinc annos decem Imperium teneas.* Quod & contigit. Eadem enim ipsa die, qua ictum acceperat, evoluto annorum circulo, mortuus est.

Marci Oeconomi vaticinatio.

Psal. 73. 3.

Leonis quartæ nuptiæ.

XII. Anno decimo-septimo duxit Imperator etiam quartam uxorem, Zoem, quam vocant, Carbounopsinam.

Tripolitæ expeditio.

XIII. Anno decimo-octavo ascendit navalis Agarenorum exercitus cum Tripolita adversus Byzantium. Dicti vero sunt Tripolitæ, quod ex tribus nationibus collecti sint; ex Arabibus & Tyriis & Sidoniis convenis. Similiter vero etiam Ægæum mare, ab aquarum impetu, ac quod velut capræ in morem (Græci αἶγα vocant) subsultet, nomen accepit. Stobelus, a loci situ. Lampsacus, a lucis fulgore, Phocensibus fundamenta locantibus ac orantibus, e cœlo noctu delapso, quo, favente Numine, firma murorum stetit compago. Imbrus, ab Imbro vocata Anthei filio;

Cujus pater Staphylus, Dionysii charissima proles.

Topologia nimis affectata; ipsa merito, ut non satis ex Annalium majestate, Georgio omissa.

A ιά. Τῷ ις' ἔτει, ἐν τῇ προελεύσῃ τῆς * ν'. Βασιλέως εἰσοδεύοντος εἰς τὸν ἅγιον Μώκιον, ὃν πρόπαλαι φασὶν Ἡρακλέους εἶναι ναόν, ἐπεὶ πλησίον τῆς σκολέας ἦλθεν, ἐξελθών τις ἐκ τοῦ ἄμβωνος, ἔδωκεν αὐτῷ κατὰ κεφαλῆς μετὰ ῥάβδου ἰσχυρᾶς καὶ παχείας καὶ εἰ μὴ εἰς πολυκάνδηλον ἡ ῥάβδος ἐνεπόδισεν, ἔρριψέ ἂν τοῦ ζῆν αὐτὸν ἀπαλλάξειν. τοῦ δὲ αἵματος σφοδρῶς καταῤῥέοντος, παραχὴ ἐφυγὴ τῶν ἀρχόντων γέγονε. διὸ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀλεξάνδρου, νόσον προφασισαμένου, ἐν τῇ εἰσόδῳ μὴ καταλυθέντος, ὑπόληψις γέγονε τὸν παῖδα συμβουλίῳ αὐτὸν κατεργάσασθαι. κρατηθέντος τοῦ δόντος τὴν βασιλῆ, καὶ πολλαῖς βασάνοις καὶ πυρείαις ὑπομείναντος ὅτι πολλὰς ἡμέρας, ἐπὶ μηδένα καθωμολογηκέναι, ἐκκόπεται χεῖρας ἐν πόδας, ἐν ᾧ τῷ σφενδόνῃ τοῦ ἱππικοῦ κεῖται. ἔκ τοτε οὖν ἐξέκοπη ἡ παιδικὴ προέλευσις. καὶ μετά τινα χρόνον ἀνῆλθεν Μάρκος ὁ σοφώτατος Οἰκονόμος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ὃς καὶ ἀναπληρώσας ὁ Τετράῳδον [88] τοῦ κυρὸν Κοσμᾶ τῆς μεγάλης Ἑβδομάδος, ἤτοι τοῦ μεγάλου Σαββάτου, προῆλθε τὸν Βασιλέα, καὶ συνεστιώμενος αὐτῷ ἐξελιπάρει μὴ ἐκκοπῆναι τὴν ἑορτήν. καὶ τοῦ Βασιλέως ἀπομαιομένου, ἔφη ὁ Μάρκος, ὅτι προείρηται τοῦτο παρὰ τοῦ Δαβίδ. φησὶ γάρ, Ὅσα ἐποιηρεύσατο ὁ ἐχθρὸς ὅτι τῷ ἁγίῳ σου, καὶ ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισοῦντες σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου. καὶ δεῖ σε, ὦ Δέσποτα, ἀπὸ τοῦ νῦν κρατῆσαι τῆς Βασιλείας ἔτη δέκα· ὃ δὴ καὶ γέγονε. τῇ γὰρ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἧς ἔλαβεν, τῇ αὐτῇ καὶ τελευτᾷ.

ιβ'. Τῷ ιζ'. ἔτει, ἠγάγετο ὁ Βασιλεὺς καὶ τετάρτην γυναῖκα, Ζωὴν ὀνομαζομένην τὴν Καρβονοψίνα.

ιγ'. Τῷ ιη'. ἔτει, ἀνέρχεται κατὰ τῆς πόλεως ὁ στόλος τῶν Ἀγαρηνῶν, ἅμα τοῖς Τριπολίτῃ. Τριπολῖται δὲ ἐκλήθησαν, ἀφ' ὧν τριῶν ἐθνῶν συναγθέντων. [89] ἔκ τε Ἀράβων, καὶ Τυρίων καὶ Σιδωνίων ἀπίκων. ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Αἰγαῖον πέλαγος τὴν κλῆσιν ἀπείληφεν ἀπὸ τῆς τῶν ὑδάτων φορᾶς, αἰσούσης καὶ ἅλλοτε αἰγός. ὁμοίως δὲ καὶ * Στόβηλος ὠνομάσθη ἀπὸ τῆς τοπικῆς θέσεως. καὶ Λάμψακος, ἀπὸ φωτὸς λήμψεως, ὅτε ἐν νυκτὶ, Φωκίων θεμελιούντων ταύτην καὶ εὐξαμένων θεόθεν ἐπέλαμψεν, καὶ ἡ τῶν θεμελίων βάσις καλῶς κεκραταίωται. καὶ Ἴμβρος ἀπὸ Ἴμβρου κέκληται υἱοῦ Ἄνθους.

Οὗ γήτης Στάφυλος, Διονύσου φίλτατος υἱός.

Καὶ

* Geor. & alii, Μυστικοῦ, qui longe dies alius est, Paschæ medius & Pentecostes.

88

* Στόβις, Steph. & al. Στόβηλος.

Καὶ Ἑλλέσποντος, ἀπὸ Ἕλλης τῆς Φρίξου ἀδελφῆς, τῷ ἐκεῖσε πελάγει ῥιφείσης. Κιβύρρα δὲ, ἀπὸ Κιβύρρου ἀδελφοῦ. ἡ δὲ Θάσος, Χρυσὴ πρότερον ἐλέγετο. Σαμοθράκη δὲ, ἡ ἐν τῇ Θρᾴκῃ Χερρόνησος· ἥτις πρότερον Θηριοῦσσα διὰ τὸ θηρίων πεπλῆρωσθαι, καὶ ἱερὰν νυμφῶν οὔσαν, ὠνομάζετο. μετέπειτα δὲ τῇ ῥοῇ συῤῥαγήσης, εἰς νῆσον ἐστάθη, καὶ ὑπὸ Σαμίων κατοικηθεῖσα καλουμένη ἠνομάσθη, Σαμοθράκη μετωνομάσθη. Λαοδίκεια κατωνομάσθη ἀπὸ τῆς γυναικὸς Σελεύκου τοῦ Ἀντιόχου, ὃς ὅπερ τῷ ὀνόματι ταύτης, ἔκτισε τὴν Λαοδίκειαν. Τένεδος δὲ, ἀπὸ τοῦ Τέννου, τοῦ υἱοῦ Κύκνου τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἱερᾶς, αἰδοῦς τῆς Ἀθηνᾶς. Μεσήμβρια ἢ ἡ πρὶν μὲν Νεβρία, ἀπὸ τοῦ Μεμνουδράκους τοῦ ταύτην οἰκίσαντος. καὶ Βρία, ὃ δή τισι Θρᾳκῶν πόλισμα λεγόμενον. τοῖς δὲ δυσφερέστερον, Μεσήμβρια νῦν ὀνομάζεται. Αἷμος, ἀπὸ Αἵμου φανέντος ἐκεῖσε διὰ Ἡρακλέους, καὶ τὸν τόπον αἱμάξαντος· ἀκρωτήριον δὲ ὄρος Θρᾴκης. Μήδεια, ἀπὸ Μήδης τῆς Αἰήτου θυγατρὸς κατοικήσασα. Σιλυβρία, ἀπὸ Σίλυος τοῦ Θρᾳκῶν Βασιλέως, ὃς ἐκ αὐτοῦ οἴκισεν. Μακεδονία, ἡ πρὶν Ἀμαθία λεγομένη, ἀπὸ Ἀρχαίου τινὸς ἡγεμόνος. ἐν ᾗ δὲ καὶ πόλις Ἀμαθία λεγομένη πρὸς τῇ θαλάσσῃ ὡς ἔστιν ἐπώνυμος. Νικόπολις, καὶ ὃ, ἐπώνυμος τῆς νίκης, ἐν Αὔγουστος Σεβαστὸς καὶ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας ἐκράτησαν, καὶ τὴν Αἰγυπτίων ἀρχὴν τοῖς Ρωμαίοις ὑπέκλινεν. Ἱερὸν Εὐξείνου, ὃ πρόσθεν τὸν τῆς Ἀργοῦς πλωτῆρων διερχομένων ἐκεῖσε θρύλλουσι. Φάρος δὲ, ἀφισθμάτιον ὡς πυρὸς ὑπεστήκασι, εἰς εὐθηλίαν ἀπροσκόπτων τοῖς ἐν νυκτὶ πλοΐζουσι. Ῥως δὲ, οἱ καὶ Δερμῖται φερώνυμοι, ἀπὸ Ῥως τινὸς σφοδροῦ ἀφορμώντες ἀπηχήματα, τῶν χερσαιούντων ὀξὺ ὑποδήκης ἢ θορυβίας τινὰς καὶ ὑποφόντων αὐτοῖς, ὑπεκέκλιντο. Δερμῖται δὲ, ἀπὸ τοῦ ὀξέως τρέχειν, αὐτοῖς προσηγόρευσαν. ὑπ᾽ ἄλλους δὲ τῶν Φράγγων καλοῦνται. ὁ δὲ Τειχέφαλος βουνὸς καὶ ὃ Ὀφίκιον, ἀπὸ τοῦ τειχεῖ κεφαλοῦσθαι τῷ σχήματι ἔοικεν· ὥσπερ καὶ Ραδινὸς ἀπὸ Ράδης κώμης τοῦ τῶν Ἀνατολικῶν θέματος.

ιδ΄. Ἀποστέλλει οὖν ὁ Βασιλεὺς Εὐστάθιον Δρουγγάριον τῶν πλοίμων μετὰ παρόντος τοῦ τόλου καὶ τῶν στρατιωτῶν κατ᾽ αὐτόν· οἱ καὶ μὴ δυνηθέντες ἀντιπαρατάξασθαι, ἀπεγράφησαν κενοί. ἐλθόντων δὲ τῶν Ἀγαρίνων ἐν Ἀβύδῳ, ἠρώτησαν τοὺς ἀπάγοντας αὐτούς, Ὅτι πάλιν ταύτην τὴν ὁδὸν ἤλπιζον ὑποστρέφαν· ἢ ἕτερόν τινα διὰ ἧς ἀπέλθοιεν εἰς τὰ οἰκεῖα. Τῶν δὲ εἰπόντων, Ὅτι δεῖ ταύτην βουλόμεθα ἀπογραφῆναι, φοβηθέντες τὸ θεῖον τῆς ὁδοῦ· οἷα τὰ κρίματα τοῦ Θεοῦ, οὐχὶ

A Hellespontus, ab Hella Phrixis sorore, in illud projecta mare. Cibyrrha vero, a Cibyrrho fratre. Thasus, Chryse olim vocata. Samosathraca, quæ in Thracia est Peninsula, olim Theriusa dicta, quod bestiis plena esset, & quod Nymphis sacra: postea vero cum fluxus collisione a continenti divisa, Insula facta esset, & Samiis colonis possessa, mutato nomine Samothraca ab illis appellata est. Laodicea nominata est ab uxore Antiochi Seleuci, qui ejus nomine Laodiceam condidit. Tenedus vero, a Tenno Cycni filio Persidonio, ac delubro quod in ea est, Minervæ sacro. Mesembria, quæ prius B Nebria, a Memnudrace ejus conditore; & Bria, quod apud Thraces nonnullos, civitatem vocant: lenius autem efferendi gratia, Mesembria modo nuncupatur. Hæmus, a quodam ibi ab Hercule interempto, cujus cruore locus tinctus sit. Est vero Thraciæ Promontorium. Media, a Meda Æeti filia nomen adepta est. Silybria, a Silyo Thracum Rege, qui eo coloniam duxit. Macedonia, quæ pridem Amathia ad mare sita, commune habet cum gente nomen. Nicopolis, ab Augusti victoria de Antonio & Cleopatra, ac quæ Romanis fascibus Ægyp- C tiorum sceptra inclinavit. Hierum Euxini (quasi dicas Templum) ab Argonautis illac iter habentibus fundatum est. Pharus, ejusmodi substructa moles, cui facula imponitur, ut inter offusas noctis tenebras inoffensi viatores dirigantur. Russi (qui & congruo rei nomine Dromitæ nuncupantur) a Ros quodam viro forti, cum sive monitu ac consilio, sive divino quodam afflatu ac oraculo, pro potestate illis utentium eisque superiorum, injurias noxamque evasissent, dicti sunt. Dromitæ vero ut appellarentur, cursus celeritas causam dedit: genus autem ex Francis ducunt. Tricephalus D collis, qui Opsicii est, a figura, qua triplici tumulo assurgit, nomen accepit. Rhadenus, a Rhada oppido Anatolicorum Thematis.

XIV. Missus itaque ab Imperatore in ejus occursum Eustathius navalium copiarum Drungarius cum classe, & militia armata, quanta in promptu fuit: cumque jungendi aciem facultas negata esset, re infecta reversi sunt. Agareni Abydum appulsi, ex ductoribus scisciantur, *Num hac rursus via reversuri essent, vel alia tenenda, qua ad patriam redirent.* Auditoque, *Hac revertendum esse*; viæ angustias veriti (quæ Dei judicia sunt!) confestim

Capta Theſſalonica; ipſa Urbs & mœnia ab interitu auro redempta.

verſa puppi revertuntur. Capta direptaque Theſſalonica; multaque civium ſtrage data, plures etiam captivos abducunt. Cumque animus eſſet ut & ipſam Urbem everterent, occurrit Symeon eorum primus qui ſunt A ſecretis. Is, accepta a Rhodophyllio auri ſumma centum libras, quam in ciſtella ad Francos deferebat, eaque cum ipſa ciſtella Agarenis data, ejus pretio Urbem ac mœnia ab illiorum furore exitioque redemit.

Samonæ fuga ad Saracenos.

XV. Imperii Leonis anno decimonono, Samona in Syriam fugiente, miſſi ſunt qui a tergo inſequerentur: eumque aſſecutus, dum Alym tranſire B parat, Nicephorus Drungarius, ſic dictus, Camytzes, iter inhibet. Profugit ergo ad venerabilem Crucem Serichanam, ſimulans eo ſe voti cauſa veniſſe. Aſſumptum vero Conſtantinus Ducis filius, ſecum in Urbem reduxit; Imperator reductum, in Bardæ Cæſaris domo jubet cuſtodiri; volenſque indulgentius cum eo agi, mandat Duci, ne coram Senatu dicat *Samonam in Syriam fugiſſe*, ſed, *voti cauſa in Sericha veniſſe*. Interrogante itaque Imperatore Conſtantinum in præſentia Senatus, in hæc verba, *Sic Deum meamque ſalutem ames; Fugiebat Samonas in Syriam, necne?* Reſpondit C ille, *Fugiebat*. Quo reſponſo iratus Imperator ac infrendens, eum repulit. Samonas vero in Bardæ ædibus menſes quatuor egit.

Cometa.

XVI. Tunc vero etiam Cometa apparuit, projiciens verſus Orientem radios, lucenſque per dies quadraginta ac totidem noctes.

XVII. Imperii Leonis anno vigeſimo, in gratiam receptus eſt Sammonas, inque Aulam admiſſus in Natali Conſtantini Leonis filii ex Zoe, illius quarta uxore; qui & baptizatus a Nicolao Patriarcha in ſancto Theophaniorum die: quando & Patricius Samonas creatus eſt.

Conſtantinus Leonis filius.

Facta licentia Rom. Pontificis; ſed huic Nicolaus Patriarcha non acquievit.

XVIII. Imperii Leonis anno vigeſimo-primo, benedictionem nuptiali ritu conſecuti ſunt Leo & Zoe, poſt feſtæ lucis peracta ſolennia, Thoma Preſbytero adminiſtro, qui & gradu motus eſt: uxorem quoque Zoem Leo Auguſtam proclamavit. Hinc Eccleſiæ ingreſſu Leoni interdictum a Patriarcha: unde & ingrediebatur a dextro latere Mitatoricii, nec via conſueta ullo modo tranſibat.

Leo Imper. excommunicatus.

Samonas Accubitor; Leoni ſcelerum adjutor.

XIX. Imperii Leonis anno vigeſimo-ſecundo, Imperator Samonam Accubitorem præficit; quo videlicet adjutore ac ſocio ad omne ſcelus ac

A ἀποστρέφουσι· καὶ τὴν Θεσσαλονίκην καθαιροῦντες, πορθοῦσιν αὐτὴν, καὶ πολλὴν σφαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν ποιοῦσι. βουλευομένων δὲ αὐτῶν καὶ τὴν πόλιν καθαιρεῖν, Συμεὼν ὁ Πρωτοασηκρῆτις εὑρεθεὶς, λαβὼν παρὰ Ροδοφυλλίου τοῦ ἀποσταλέντος πρὸς τοὺς Φράγγους μυρίων χρυσίου λίτρας * ρ'. ὃς καὶ δέδωκεν, τὸ, τε χρυσίον καὶ ὃ κιβώτιον τοῖς Σαρακηνοῖς· καὶ ἐλύσατο τὴν πόλιν καὶ τὰ τείχη.

* Etiam Georg. alii pp. Videtur ex modo loquendi hic alius a Symeone Logotheta Anaſtium auctore.

ιε'. Τῷ ιθ'. ἔτει αὐτοῦ, τοῦ Σαμωνᾶ φυγῇ πρὸς Συρίαν χρησαμένου, ἐπεὶ κατεδίωκεν αὐτὸν ὄπισθεν· ἤλθε δὲ καὶ εἰς τὸν Ἅλυν, B σπεύδοντα αὐτὸν Νικηφόρος Δρουγγάριος ὁ Καμύτζης, μὴ ἐᾶν αὐτὸν διαπερᾶσαι. προσφυγὼν οὖν τῷ τιμίῳ Σταυρῷ τῷ Σηρίχᾳ, προσφασισάμενος εὐχῆς χάριν ἐκεῖσε ἐληλυθέναι. διαλαβόμενος οὖν τοῦτον ὁ τοῦ Δουκὸς Κωνσταντῖνος, ἀποστρέφει εἰς τὴν πόλιν. προστάττει οὖν ὁ Βασιλεὺς φυλάττεσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ Βάρδα τοῦ Καίσαρος. ἐπεὶ δὲ ἤθελεν ὁ Βασιλεὺς * ἀποπειρασθῆναι τὴν Σαμωνᾶ, πυνθάνεται τῷ Δουκί, μὴ εἶπεν εἰώπιον τῆς συγκλήτου ὅτι ὅτε Συρίαν ἔφυγε ὁ Σαμωνᾶς, ἀλλ' ὅτι δι' εὐχὴν ἀπῆλθεν εἰς τὴν Σηρίχα. ἠρώτησεν οὖν ὁ Βασιλεὺς τὸν Κωνσταντῖνον εἰώπιον τῆς συγκλήτου, οὕτως, Ὡς ἔχει, τὸν Θεὸν καὶ τὴν κεφαλήν μου, ἔφυγε ὁ Σαμωνᾶς, ἢ οὐχί. ὁ δὲ, ὡς εἰπόντος τοῦ Βασιλέως, ὅτι ἔφυγε, μετ' ὀργῆς τοῦτον ἀπεπέμψατο. ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἐποίησεν εἰς τὸν εἶκοσι τοῦ Βαρδᾶ μιλίους ἡ'.

* Etiam Symeon.

ις'. Ἐφθάνε δὲ τότε καὶ κομήτης ἀστὴρ, ὡς ἀκτῖνας πέμπων κατ' ἀνατολάς, ἡμέρας φαινόμενος εἰς ἡμέρας καὶ νυξὶ παραφέρων.

ιζ'. Τῷ κ'. τούτου ἔτει, * ἀποστεφάνισε Σαμωνᾶς ἐν τῇ γήμᾳ τοῦ υἱοῦ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, τοῦ ἀπὸ Ζωῆς, τέταρτον αὐτοῦ γαμετῆς οὔσης, καὶ ἐβαπτίσθη τὰ ἅγια Θεοφάνια ὑπὸ Νικολάου Πατριάρχου· καὶ γέγονε καὶ Πατρίκιος.

* Etiam στεφάν.

D

ιη'. Τῷ κα'. ἔτει αὐτοῦ, εὐλογήθη Λέων καὶ Ζωὴ μετὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Θωμᾶ τρισσοῦτέρου, τοῦ καὶ καθαιρεθέντος· καὶ διηγόρθωσε τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν Ζωὴν, Αὐγούσταν. ὅθεν ὁ Πατριάρχης ἐκώλυσε τὸν Βασιλέα εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσέρχεσθαι. διὸ καὶ ἤρχετο ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους μέσου τοῦ Μιτατωρικίου, μηδόλως εἰς τὰ ἅγια στεφηφόρα διερχόμενος.

ιθ'. Τῷ κβ'. τούτου ἔτει, προσβάλλεται τῷ Σαμωνᾶ ὁ Βασιλεὺς Παφλαγονίας, διὸ καὶ ἐπὶ στενοχωρίᾳ αὐτοῦ πρὸς πάσαν παρανομίαν ἐ

κακίδη. καὶ ἐξ τῆς ἐκκλησίας ἄρξονται μελετᾶν. προσκαλοῦνται γὰρ Νικόλαον τὸν Πατριάρχην, καὶ πολλὰ λιπαροῦσι δεηθῆναι τοῦ τετραγαμίου. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔπεισι, μέχρι τοῦ Βουκολέοντος εἰς μικρὸν πλοιάριον ἐμβιβάσαντες, εἰς τὴν Ιερείαν ἀφῆσαν. ἀφ' ἧς πεζῇ μέχρι Γαλακρηνῶν μόλις ἀπῆλθε, χιόνος ὑπεκειμένης πολλῆς. χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Εὐθύμιος Σύγκελλος εἰς Πατριάρχην, ἀνὴρ ἱεροπρεπὴς, ἐγκρατὴς τε καὶ βίλαβὴς πάνυ· ὃν φασὶ καταδέξασθαι τὸν τετραγαμίαν ἐξ ἀποκαλύψεως θείας, ὡς τοῦ Βασιλέως βουλομένου αἵρεσιν ποιῆσαι, καὶ νόμον εἰσφέρειν, τὸν ἔχειν ἀνδρα τρεῖς γυναῖκας ἢ δύο. πολλῶν τοῦτο λογιωτάτων ἀνδρῶν συνευδοκούντων αὐτῷ.

κ'. Τῷ Ιουνίῳ μηνὶ γέγονεν ἄνεμος Λίψ Τριτωνάτος σφοδρὸς, ὡς συνταῖσαι οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, καὶ πάντας φεύγειν ὑπαίθριος, καὶ λέγειν κοσμικὴν συντέλειαν. Ἀλλὰ τῇ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίᾳ δι' ὄμβρων ἐπαύθη.

κα'. Τῷ κγ'. ἔτει, στόλος Σαρακηνῶν ἐξ Ρωμαίων ἐξῆλθεν. προσεβάλλετο δὲ ὁ Βασιλεὺς Ιμέριον τὸν Λογοθέτην, κεφαλὴν πάντων τῶν πλοίμων. γράφει δὲ καὶ Ανδρονίκῳ τῷ Δούκᾳ συνελθεῖν τῷ Ιμερίῳ. ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἀδιάλλακτος ὢν τῷ Ανδρονίκῳ καὶ πάντα ἔχων κακῶσαι αὐτὸν ἀπευδάζων, πείθει πᾶσαν γραῦλαν αὐτῷ κρύφα, Μὴ ἐμβαίνῃς εἰς τὰ καράβια, καὶ κρατηθῇς ὑπὸ Ιμερίου. πολλὰ δὲ τὸν Ανδρόνικον δυσκαθέκτου ἐμβαίνειν σὺν αὐτῷ τῶν Αγαρηνῶν ὑπεκειμένων, οὐκ ἐπείσθη. Ιμέριος δὲ μόνος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, συμβαλὼν πόλεμον μὲ τῶν Αγαρηνῶν, μεγάλην νίκην ἐργάσατο. πυθόμενος Ανδρόνικος καὶ ἀπογνοὺς, σὺν τοῖς συγγενέσιν αὐτοῦ καὶ φυγάσιν, ἀποστασίαν ἐποίησι. καὶ ἀπελθὼν, ἐκράτησεν τὴν Καβαλὰν πόλιν· ὡς εἰπεῖν Σαμωνᾶ πρὸς τὸν Βασιλέα, Οὐχ ἔλεγον, ὦ Δέσποτα, μὴ πάρτην εἰς τὸν Δοῦκα.

κβ'. Τῷ κδ'. ἔτει, ἀπέστειλεν ὁ Βασιλεὺς Γρηγορᾶν τὸν Δομέστικον τῶν σχολῶν τὸν Ιβηρίτζην, συμπενθερὸν ὄντα Ανδρονίκου, εἰς τὸ καταπολεμῆσαι αὐτόν. μαθὼν δὲ πᾶν Ανδρόνικος· ἀκούσας τε ὅτι καὶ ὁ Πατριάρχης τῆς ἐκκλησίας ἐξεώσθη, προσέφυγε τοῖς Αγαρηνοῖς ἅμα συγγενέσι καὶ φίλοις. ἐλυπήθη δὲ Λέων εἰς πᾶν· καὶ δὴ Σαρακηνὸν ἀπὸ τοῦ πραιτωρίου φιλοφρονησάμενος,

Symeon. Logoth. Annal.

A nequitiam uteretur; amboque adversus Ecclesiam moliri incipiunt. Accersentes enim Nicolaum Patriarcham, etiam atque etiam rogant, ut quartarum nuptiarum lex recipiatur. Quod vero is, in eam se sententiam adduci minime passus esset, per Bucoleonem lintri impositum, in Hieriam trajecerunt; indeque pedes ad Galacrenas, solo copiosa nive constrato, ægre pervenit. Ejus vero loco ordinatur in Patriarcham Euthymius Syncellus, vir religiosa modestia continensque ac valde pius, quem ex divina revelatione aiunt quartas illas nuptias suscepisse; quippe cum Imperator hæresim inducere vellet, ac legem edere, *Licere viro tres quatuorve uxores habere*; cum multi viri eruditissimi in hoc illi suffragarentur.

Ejectus Nicolaus; Euthymius Patriarcha creatus.

Quartæ nuptiæ Euthym. receptæ.

XX. Mense Iunio ortus ventus Africus Tritonæus validissimus, adeo ut ædes sacras profanasque concuteret, cunctique ad subdivalia loca fugerent, ac mundi consummationem esse dicerent. Dei tamen clementia ac bonitate, imbrium vi sedatus est.

Insolitus turbo.

XXI. Anno vigesimo-tertio, Saracenorum classis Romanam ditionem invasit. Imperator vero Himerium Logothetam navalium omnium copiarum ducem ac caput præfecit: scribitque Andronico Duci, ut se adjungat Himerio. Porro Samonas implacabili in Andronicum odio, omnique modo labem ei inferre studens, auctor est cuidam, ut occulte ad eum scribat, *Cave-sis naves ingrediaris, & ab Himerio capiaris.* Multis itaque rogans urgensque Andronicum, ingruentibus Agarenis, ut secum ingrederetur, id vero impetrare non potuit. Solus ergo Himerius in sancti Thomæ solenni die, cum Agarenis congressus, magnam victoriam reportavit. Qua re cognita, Andronicus in desperationem adductus, cum affinibus ac comitatu, in defectionem adactus est; abiensque, Cabalam oppidum occupavit; adeo ut Samonas Imperatori objectaret, *Nonne dicebam, Domine, Ducem rebellem fore?*

Samonæ machinatio perdendi Andronicum.

Andronici defectio.

XXII. Anno vigesimo-quarto, misit Imperator Gregoram Scholarum Domesticum, quem Iberitxem vocant, Andronici ex uxore affinem, ad eum expugnandum. Quod cum didicisset Andronicus, ac Nicolaum Patriarcham Ecclesia ejectum audivisset, ad Agarenos una cum cognatis & familia amicisque confugit. Ea res Leonem moleste habuit. Ac vero Saracenorum unum e Prætorio blande habens,

Fuga ad Saracenos.

muneribusque concilians, ad Andronicum cum Bulla Aurea rubrisque literis more Regio, exiguo cereo baculo inclusa, misit. Egresso Saraceno e conspectu Imperatoris, accersit eum Samonas, aitque, *Scis quid teneas* (propter cereum nimirum quem manu gestabat) *Syriæ nempe exitium?* Datisque pecuniis, Uzeri, in manus tradi jussit. Comprehensus itaque Andronicus cum suis, in vincula conjicitur. Scienque hanc illi Samonæ dolo fraudem factam esse, necessitate adactus, ejurata Christiana fide, Mahumeti se sacris polluit. Constantinus autem aliique probe intelligentes fieri non posse ut Andronicus evaderet, brevi post, illius consilio, soli fugæ præsidio usi (res sane admiratione digna!) ex media Syria, per infestos subinde hostium cuneos iisque fatigati, in Romanæ ditionis loca evasere.

Andronici a fide defectio.

Constantini fuga ad Christianos.

Leonis importuna jactantia.

XXIII. Ad ea tempora venit in Urbem a Tarso commutationis causa senex Abalbaces & Samonæ pater. Acceptis Imperator omni humanitate, Ecclesiæ ornatum omnem ostendit: haud certe Christiano ritu, per quem a fide extraneis sacra Dei vasa videre haud convenit. Samonæ patri animus fuit morandi cum filio, nec in Syriam revertendi. Enimvero dehortatus est Samonas, aitque, *Tene fidem tuam; ego potius, si per facultatem licuerit, ad te pergam.*

Samonæ impietas.

Constantinus Porphyrog. coronatus.

XXIV. Imperii Leonis anno vigesimo-quinto, die sancto Pentecostes coronat Leo Imperator Constantinum filium suum in Porphyra natum per Euthymium Patriarcham. Dedit vero Samonas Constantinum hominem suum, qui prius Basilio Magistro ac Caniclei Præfecto in ministerio fuerat, in Zoes Augustæ obsequium. Hic longe charissimus Leoni Imperatori ac Augustæ factus est. Quamobrem ingenti in eum invidia incensus Samonas, rei eum cum Augusta secretioris accusat. Veramque accusationem suspicatus Leo, gratiam Samonæ facturus, Constantinum in sancti Tarasii comam ponere jubet. Brevi autem post Samonæ præcepit, ut in Monasterio suo, quod Spira vocant, eum recipiat, volens ipsum in officium reducere. Egressus itaque Imperator, habitoque processu ad Damatryum, atque in Samonæ Monasterio pransus, Constantinum vidit; statimque Samonæ præcipiens, sæculares eum vestes induit; miscuitque Imperatori inter epulas, ac postea in palatium re-

Constantini Accubitoris fortuna.

A ἀπίσχλε τοὺς τὸν Ανδρόνικον μὴ χρυσοβούλλιον ἀφ' χιναβάρεος, βαλὼν αὐτὸ ἔνδοθεν φατνίου πάκτου βραχέος. ἐξελθόντος δὲ τοῦ Σαρακηνοῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ Βασιλέως, προσκαλέσαι αὐτὸν ὁ Σαμωνᾶς, καὶ φησιν, Οἶδας τί κρατεῖς (τοῦτο εἶπων ἀφ' τὸν κηρὸν) τὼ ἀπώλειαν τῆς Συρίας· καὶ δοὺς αὐτῷ χρήματα, πρήκλεν εἰς τὼ χεῖρα τοῦ Οὐζὴρ βαλεῖν αὐτό. ὁ δὲ, τοῦτο πεποίηκεν. κρατεῖται οὖν καὶ δεσμεῖται Ανδρόνικος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· καὶ μαθὼν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ ἀφ' δόλου τοῦ Σαμωνᾶ, ἀναγκασθεὶς ἐμαχέσιτο. ὁ δὲ Κωνσταντῖνος καὶ οἱ λοιποὶ, εἰδότες ὡς ἀδύνατόν ἐστι τὸν Ανδρόνικον ἐξελθεῖν, μετ' οὐ πολὺ, τῇ βουλῇ αὐτοῦ, μόνοι φυγῇ χρησάμενοι, ὅσῳ θαύματος ἄξιον, ἐκ μέσης Συρίας εἰς Ρωμαΐαν ἐξῆλθον, καὶ χώραν πολεμούμενοι.

B

κγ'. Τότε ἀπὸ Ταρσοῦ ἐλθὼν ἐν τῇ πόλει τοῦ ἀμμαχλιῶν, ὅ, τε Αβαλβάκης ὁ ἥρων, καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατήρ· οὗς καὶ δεξάμενος ὁ Βασιλεὺς, ἐπεδείξεν τὸν τῆς ἐκκλησίας κόσμον, ὅσῳ ἀμάξιόν ἐστιν * Χειστιανικῆς καταστάσεως, τοῦ θεάσασθαι τοῦδε τὴν ἀθέων τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ Θεοῦ. ὁ δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ, ἤθελε σπεῦσαι τῷ υἱῷ αὐτοῦ, καὶ μὴ εἰς Συρίαν. ὁ δὲ Σαμωνᾶς πρήνεσιν αὐτῷ, λέγων, Κρατεῖ τὼ πίστιν Θυ. κἀγὼ εἰ δυνηθῶ, ἐλεύσομαι μᾶλλον πρὸς σε.

C * MSS. χ. παμώς.

κδ'. Τῷ κε'. ἔτει αὐτοῦ, τῇ ἡμέρᾳ τῆς ν'. ἑορτῆς Λέων ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνον τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν Πορφυρογέννητον ἀφ' Εὐθυμίου Πατριάρχου. δέδωκεν δὲ Σαμωνᾶς Κωνσταντῖνον ἄνθρωπον αὐτοῦ, τὸν δουλεύσαντα πρότερον Βασιλείῳ Μαγίστρῳ καὶ ὕπαρχῳ τοῦ Καικλείου, τοῦ δουλεύοντι Ζωῇ Αὐγούστῃ. ὃς καὶ ἠγαπήθη πολλὰ, ἀφ' τε τοῦ Λέοντος τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Αὐγούστης. ὅθεν καὶ πολλὰ ἐφθόνησε Σαμωνᾶς αὐτὸν, καὶ ἐλεισθρεῖ ὡς σεμνότητι τῇ Αὐγούστῃ. ὅσῳ ὁ Βασιλεὺς ὑποτοπήσας ἀληθὲς εἶναι, ἀπέκειρεν αὐτὸν ἀφ' Σαμωνᾶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Ταρασίου. μετ' ὀλίγον δὲ ὤεισεν τὸν Σαμωνᾶν ἀναλαβέσθαι αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τὰ Σπείρα, βουλόμενος πάλιν ἀναλαβέσθαι αὐτόν. ἀπελθὼν οὖν ὁ Βασιλεὺς εἰς προάστειον ἐν τῷ Δαματρυῷ καὶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σαμωνᾶ ἀριστήσας, εἶδε τὸν Κωνσταντῖνον. καὶ πρόσωπον ὤεισεν τὸν Σαμωνᾶν, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν κοσμικὰ, καὶ ἐκέρασε τῷ Βασιλεῖ εἰς ὃ κλητώριον, καὶ

D

ἐπανέστρεψε μὲν οὖν ἐκ τῆς παλατίου. καὶ πάλιν φθονεῖται Κωνσταντῖνος ὑπὸ τῆς Σαμωνᾶ, ἀφ' ᾗ πρῶτον ἔσχε αὐτὸν ἀγάπην τῆς Βασιλέως· καὶ βουλεύεται μὲν τῆς Τζιθάνος καὶ ἄλλων τισί, καὶ ποιοῦσι χάρτιν πολυλοίδορον κατὰ τῆς Βασιλέως, γράψαντες καὶ συντάξαντες αὐτὸν τῆς Ῥοδίου, Νοταρίου ὄντος τῆς Σαμωνᾶ. ἐλθόντος δὲ τοῦ Βασιλέως ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἔρριψεν αὐτὸν ἐν τῷ * τιμωπάτῳ ῥίψῳ. θεὶς οὖν αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς καὶ ἀναγνοὺς, ἐν μεγάλῃ θλίψει ἦν, ζητῶν τὸν τοῦτο ποιήσαντα. γέγονε δὲ τότε ἔκλειψις σελήνης, καὶ διωρίσατο ὁ Βασιλεὺς τοῖς τότε Ἀστρονόμοις εἰπεῖν ἀποτέλεσμα. Εἰσπορευόμενος δὲ ὁ Παντελέων Μητροπολίτης πρὸς τὸν Βασιλέα, ἠρώτησεν αὐτὸν Σαμωνᾶς Εἰς τίνα ἔστιν ἡ κάκωσις. ὁ δὲ ἔφη, Εἰς σέ. καὶ ἐὰν διέλθῃ Ἰουνίου ιγ'. ἐκ τότε οὐδὲν πείσῃ κακόν. τῷ δὲ Βασιλεῖ εἶπεν, Εἰς τὸν δεύτερον ἔχει τὴν κάκωσιν τῆς σελήνης. ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀπέλαβε τοῦτο Εἰς Ἀλέξανδρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν. μετὰ τοῦτο δὲ ἰδίως ὁ Τζιθᾶς τῷ Βασιλεῖ εἶπεν, Ὅτι ὁ Σαμωνᾶς ἐποίησε τὸ πιθάκιον. καὶ θύθις κελεύει τὸν Σαμωνᾶν Εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ποιεῖ μοναχόν. εἶτα ἀπάγει Εἰς τὴν μονὴν Εὐθυμίου τοῦ Πατριάρχου. καὶ πάλιν λοιδορηθέντα ἀπάγουσιν Εἰς τὴν τοῦ Μαρτυρικίου μονήν. κελεύει οὖν τὸν Σαμωνᾶν, ποιεῖν Κωνσταντῖνον Παρακοιμώμενον καὶ κτίζειν αὐτῷ μονὴν ἐν Νοσιαῖς· καὶ ἀπελθὼν μετὰ Εὐθυμίου Πατριάρχου, ἐγκαινίζει αὐτήν. ἄξιον δὲ ὀλίγα εἰπεῖν, πρὸς ἔργου ἡ μονὴ τῶν Νοσιῶν ἔκτισται.

* μετὰ τοῦτο εἶπ.

κε'. Οὗτος ὁ Κωνσταντῖνος εἶχε πατέρα γέροντα θεοφιλῆ καὶ φοβούμενον τὸν Θεόν· ὃς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τῶν Νοσιῶν, προσκτίζειν ἐκέκτητο πρὸς τῇ θαλάσσῃ πεδίον μικρόν· ἐν ᾧ καὶ ὕδωρ ὅτι δεξαμενῇ ἐκάλουν, πρὸς ὁδίτας ἐποίει προψυχήν. ἐν τούτῳ τῷ ὕδατι συνέβη στρατιώτην διέρχεσθαι, καὶ ἀναψύξαντα, ἐκβαλεῖν ἀπὸ ἐκ δικαίου πόρου εἶχεν νομισμάτων, καὶ ἀριθμῆσαι αὐτά· καὶ ἵππου Εἰς λίτρας τρεῖς ἀριθμούμενα. Εἶτα ἀναστάς, οἷα συμβαίνει, τῷ ἵππῳ ὀπίσω, ᾤχετο τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, ὃ γέροντα κατὰ τὸν τόπον ἀφεὶς. ὡς οὖν ἔθος εἶχεν ὁ ἥρων ἐξῆλθεν πρὸς τὴν δεξαμενήν, καὶ θύρων τὸν γέροντα, ἐλυπήθη τὴν τοῦ ἀπολέσθαντος ἀγωγίαν· ὅμως ἐν ἑαυτῷ φυλάττων, οὐ διέλιπεν ἀπὸ νυκτὸς Εἰς νύκτα θρηνῶν τὸν Θεῷ πόνον ἐλθεῖν, καὶ ἀπολαβεῖν ὃ ἴδιον. ὁ μήπω γραπτὸς

A versus est. Rursusque inardescit Samonæ invidia, qua Constantinum Imperator prosequebatur benevolentia. Consilioque eum Tzirithone ac quibusdam aliis inito, longe famosam plenamque convitiis adversus Imperatorem chartam exarant, conscribente ac componente Rhodio Samonæ Notario; quam Imperatore ad majorem Ecclesiam veniente, in Metatoricio projecit. Offendens Imperator lectoque libello, etiam atque etiam animi anxius dolensque, ejus auctorem inquirebat. Contigit vero tunc Lunam B deficere; statuitque Imperator Astronomos, qui tum in Urbe erant, quid tandem deliquium illud protenderet, dicere. Ingresso autem Pantaleone Metropolita ad Imperatorem, quærebat ex eo Samonas, in quem malefica vis intenderet. Cui ille, *In te nimirum. Ac siquidem tertia decima Junii mensis transierit, nihil deinceps gravium patieris.* Leoni autem Imperatori dixit, *Lunæ maleficium eum respicere, qui secundus in Republica existat:* quod Imperator, de fratre suo Alexandro accepit. Postea Tziritho Leoni seorsum dixit, *Samonam libelli auctorem esse.* Statimque gradu dejectum, in ipsius ædes ablegat, ac facit Monachum Exinde ad Euthymii Pa- C triarchæ Monasterium abducit; ac rursus convicia jactantem, ad Martinacii Monasterium trahunt. Samona ergo ab officio amoto, Constantinus Accubitor præficitur; cui Leo in Nosiis Monasterium extruit; profectusque cum Euthymio Patriarcha, illius Encænia peragit. Haud vero alienum pauca dicere, ut explicemus, qua demum ratione Nosiarum Monasterium conditum sit.

Famosus liber in Leonem, quo Samonas ejectus.

Lunæ Eclipsis & effectus.

Nosiarum Constantini Monasterium.

XXV. Habuit Constantinus patrem senem virum religiosum ac timentem Deum. Huic, in eodem ipso Nosiarum loco exiguum ad mare suburbanum erat ac tenue plane prædiolum: in quo & aqua sese in concham D effundens, viatores latice recreabat. Contigit vero militem ad eam aquam transire, sitique sedata, quos justo labore nummos quæsierat, effundere ac secum computare: erant autem ad auri tres libras. Tunc surgens, uti accidit, conscensoque equo, abiit cœpto itinere, pecunia illic loci relicta. Senex itaque uti moris erat sese ad concham confert, auroque invento, ejus qui amiserat mœrore ipse afficitur. Verum apud se servans, non cessabat quot noctibus a Deo efflagitans, ut qui jacturam fecerat, sua tandem recepturus rediret. Cæterum miles

Insigne viri probi facinus.

ubi jam Pylas transmiserat, cum illi in A mentem pecuniarum venisset, nec quid præsto opus illi succurreret, iter tristis agebat. Tertio autem post anno, ad Nosiarum locum venit, equoque exscendens, illo potato, ipse quoque bibit, seditque cogitabundus, ac alto ducto suspirio, *Hic nempe loci*, aiebat, *vitæ omnem commeatum amisi.* Inaudiit venerabilis Senex, ac quid hoc esset quod acciderat, interrogavit. Cui ille, *Hic, quos habebam nummos omnemque peculium amisi*; statimque etiam locum ostendit, marsupiique signacula ac auri quantitatem edixit. Mox homo Dei, summam sinu extrahit, aitque, *Num hoc cognoscis?* Ille vero, diu gaudio suppressa voce, vix tandem, *Sane*, inquit: *istud est, id quod amisi.* Aitque, *Tibi accipe, certus me non aperuisse, nec quid intus repositum sit, vidisse.* Accepto sacculo rogabat ille Senem, ut inde sumeret, quantum vellet. At ille renuit quicquam attingere. Quamobrem miles lætus viam suam abit, ac Deo gratias agens. Ergo nocte illa Senex in somnis Christum ad se venientem cernit, atque dicentem, *Quod in eum te modum erga militem habueris, ecce*, ait, *mane filium tuum Accubitoris honore sublimatum, tuumque hoc suburbanum in vastum Monasterium, in mei gloriam convertendum, auditurus es. Quin tu ipse horum nomine mercedem recipies.* Postridie vero ejus rei nuntius allatus est: nec plures dies effluxerant, cum propensa Leonis voluntate atque expensis, uti dictum est, extructo Monasterio, solenni dedicatione divinis laudibus locus frequentatus est.

τῷ Πύλας περάσας, καὶ ὑπερπηδήσας, ὅμως τί ποιῆσαι μὴ δυνάμενος, τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἀπῆλθε λυπούμενος. καὶ μετὰ τρίτον ἐνιαυτὸν, ἔρχεται πρὸς τὸν τόπον τῶν Νοσιῶν, καὶ τοῦ ἵππου ἀποβάς, αὐτὸν μὲν ἐπότισεν· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς πιὼν, ἐκάθητο σκυθρωπός, καὶ στενάξας εἶπεν, Ὅτι ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἀπώλεσά μου τὸν ζωόν. τοῦτο ἀκούσας ὁ τίμιος γέρων, ἐπηρώτησεν αὐτὸν, Τί ἐστὶ τὸ συμβάν, κύριέ μου. ὁ δὲ εἶπεν, Ὅτι ἐνταῦθα ἀπώλεσα νομίσματα. καὶ περιβλὺξ καὶ τὸν τόπον ὑπεδείκνυεν, καὶ τὰ σημεῖα τοῦ βαλαντίου, καὶ τὸ πόσον ἔλεγεν. καὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, λύσας ἐξέλκει τοῦτον τὸν κόλπον αὐτοῦ, καὶ φησί, Γνωρίζεις τοῦτο; ὁ δὲ, ἀφασία ὅτι πολὺ καλὰ γνωρίζεις, ὅμως, Ναὶ, εἶπεν· ὅπερ ἀπώλεσα, αὐτό ἐστιν. καὶ φησὶν, Ἀπόλαβε αὐτὸ, πληροφορούμενος ὡς οὐκ ἤνοιξα αὐτὸ, οὐδὲ εἶδον τί ἐστιν ἔσωθεν. τοῦτο λαβὼν ὁ ἄνθρωπος, * ἐδοκίμασε λαβεῖν ἐξ αὐτοῦ ὅσα καὶ βούλεται. ὁ δὲ οὐκ ἠθέλησεν ὃ σπουδὴν. ὅθεν ὁ Στρατιώτης ἀπῆρχεται τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, χαίρων καὶ εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ. τῆς δὲ νυκτὸς ἐκείνης, ὁρᾷ κατ' ὄναρ τὸν Χριστὸν ἐλθόντα, καὶ εἰπόντα αὐτῷ, Διὰ ὧν σὺ τοῦτον ἐποίησας εἰς τὸν στρατιώτην, ἰδοὺ αὔριον ἀκούσῃ ἠμᾶς Παρακοιμωμένην τὸν υἱόν σου, καὶ ὃ προσάξομέν σοι τοῦτο, εἰς μονὴν μεγάλην ἡμησόμενον πρὸς δοξολογίαν ἐμήν. καὶ σὺ δὲ αὐτὸς τὸν ὑπὲρ τούτων μισθὸν κομιῇ. πρωΐας δὲ ἡμερούσης ὁ μεγιστᾶνος ἦλθεν. καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τῇ ἥλιοσ τοῦ Βασιλέως ἐν τῇ ἐξόδῳ, ὡς εἴρηται, ὁ μοναστήριον ᾠκοδομήθη καὶ ἐνεφρενίσθη.

* Παραιτήσατο.

Romanæ classis strages Duce Himerico.

Incendium Constantinopoli.

Leonis mors.

Fratris occasus vaticinatio.

XXVI. Eodem anno, producto ad octo menses Saracenos inter ac Himerium Logothetam navali bello, Romano, qui postea rerum potitus est, Sami Prætore, victus Himerius est, cunctisque fere in vitæ periculum adductis, vix ipse incolumis evasit. Exinde Leo cœliaco morbo laborare cœpit. Contigit vero incendium in magnæ Ecclesiæ Cerulariis, quo combusta chartarum armaria omnia & sacellum. Maii autem die undecima moritur Leo Imperator, Alexandro fratre designato in Imperatorem; quo viso ad se veniente, dixisse ferunt, *En & tempus malum post tredecim menses;* multum rogans ut filium suum Constantinum servaret.

κς'. Τῷ αὐτῷ ἔτει, ὅτε ὀκτὼ μῆνας τοῦ ναυμαχικοῦ πολέμου τοῦ Σαρακηνοῦ χρονίσαντος μετὰ Ἱμερίου τοῦ Λογοθέτου, στρατηγοῦ ὄντος ἐν Σάμῳ Ῥωμαίου τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος, ἡττήθη Ἱμέριος, καὶ μόλις διεσώθη, πάντων σχεδὸν κινδυνευσάντων. μετὰ τοῦτο Λέων ὁ Βασιλεὺς νοσεῖ κοιλιακῷ νοσήματι. γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς ἐν τοῖς κηρουλαρίοις τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐκάησαν τὰ χαρτοθήκια πάντα καὶ τὸ σακέλλιον. τῇ δὲ ια'. τοῦ Μαΐου μηνὸς, τελευτᾷ Λέων ὁ Βασιλεὺς, προχειρισάμενος Ἀλέξανδρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν Βασιλέα· ὃν ἰδὼν, ὡς φασὶν, εἰσερχόμενον πρὸς αὐτὸν, ἔφη, Ἰδοὺ καὶ ὁ κακὸς καιρὸς μετὰ ιγ'. μηνῶν· πολλὰ δεηθεὶς αὐτοῦ φυλάξαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον.

A

ΡΩΜΑΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΥΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩι ΤΩι ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΩι,

Ετος α'. ήμέρας κθ'.

ROMANORUM IMPERATOR ALEXANDER CUM CONSTANTINO PORPHYROGENNETO,

Annum I. dies XXIX.

α'. Κόσμου ἔτος ϛυζ'. τῆς θείας οἰκονομίας ψζ'. Ῥωμαίων Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος σὺν Κωνσταντίνῳ Πορφυρογεννήτῳ υἱῷ Λέοντος, ἐνιαυτὸν α'. ἡμέρας κθ'. ὁ οὖν Ἀλέξανδρος ἀποστείλας θύρας, ἤγαγε Νικόλαον ἐκ Γαλακρηνῶν, καὶ ἐνεθρόνισεν αὐτὸν, καθαιρεθέντος Εὐθυμίου, ὃν καὶ εἰς τὸ Ἀγαθοῦ ἐξορίσας, μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς Μαγναύραν ὠδήγησεν, καὶ σιλέντιον καὶ σιώδον ἐπ' αὐτῷ ποιήσας, πλὴν καθαιρέσιν αὐτῷ ποιοῦσιν, ἀτίμως πίλλοντες τὸν ἱεροπρεπῆ καὶ ἀξιαγάστου ἐκείνου ἀνδρὸς πλὴν γλαφάδα, καὶ ἄλλας τινὰς ὕβρεις καὶ ποινὰς αὐτῷ ἐπιφέροντες· ἃς ἡσύχως καὶ φρόνως ὁ ἱερὸς ποιμὴν ἔστεγε καὶ ὑπέμεινε. καὶ πάλιν ἐπέμφθη εἰς τὸ Ἀγαθοῦ, ἔνθα καὶ τελευτήσας, καθαπέθετο ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ ἐν πόλει, εἰς τὰ Ψαμαθίου. τοῦ δὲ κληρικοῦ τοῦ πίλησαντος τὰς πείρας τοῦ Πατριάρχου, σωφρόνως ἐν τοῦ ἐξορίζεσθαι τὸν ἅγιον αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, πυρίκαυστον γλιάδαι πλὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐξ ἀοράτου πυρός. ἡ δὲ θυγάτηρ αὐτοῦ πάντελὴς ἐπιληψίᾳ ἐκρατήθη, μὴ δυναμένη χεῖρα, ἢ στόμα, ἢ ἄλλο δέ οἱονοῦν μέλος κινῆσαι, ἢ φωνὴν ἀφιέναι· ἢ ὡς καὶ κλινήρης οὖσα καὶ προσαπτὶς, διήρκεσεν μέχρι [92] Νικηφόρου Βασιλέως τοῦ * Νικήτου. ὁ δὲ Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος, μηδὲν βασιλικὸν ἔργον δυνάμενος ποιῆσαι, τοῖς κυνηγεσίοις καὶ τοῖς πονηροῖς ἔργοις ἀεὶ ἐπλάζε. τὸν δὲ τοῦ Λέοντος παῖδα πολλάκις βουλευσάμενοι βουλῆς, διεσκεδάσθη ἀπ' αὐτοῦ τὸ ὑπὸ τοῦ Λέοντος συνεργηθέντων· ποτὲ μὲν ὡς νήπιον, ποτὲ δὲ ὡς ἀσθενοῦντα ὑποβαλλόντων. ὅτι πύπυ ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης ἐκ δύσεως ἐπὶ ἡμέρας μ'. ὃν ἔλεγον Ξιφίδιον εἶναι, καὶ αἱματεκχυσίαν σημαίνειν ἐν τῇ πόλει ἐργάσεσθαι. ἔστι ὁ Ἀλέξανδρος, πλανοις καὶ χάρισιν ἑαυτὸν ἐκδοὺς, τοῦ συνήθους τοῦ στοιχείου, καθὼς αὐτὸν ἐκεῖνοι ἐδίδαξαν, τοῦ ἐν τοῦ ἱππικοῦ

[92] * Φωκᾶ, Νικήτου, i. Victoris.

I. Mundi annus sexies milleſimus quadringenteſimus ſeptimus; divinæ Incarnationis nongenteſimus ſeptimus, Imperator Alexander cum Conſtantino Porphyrogenneta Leonis filio, annum unum dies viginti-novem. Mox itaque mittens Alexander, Nicolaum ex Galacrenis tulit, ac in Sede collocavit, deturbato ea Euthymio, quem ad Agathi exulare juſſum, non poſt multos dies ad Magnauram duxit; quo loco habito conventu atque Synodo, exque illa eo exauctorato, turpiter venerandi ſacrique viri ac prorſus colendi vulſa barba, aliaque opprobria & injuriæ ac cruciamenta illata, quæ ipſe ſacer Paſtor ſilentio ſuſtinebat ac manſuete. Rurſus ad Agathi ædes miſſus, atque ibi vita functus, in Monaſterio ſuo in Urbe ad Pſamathii ædes conditus eſt. Clerico, qui Patriarchæ pilos vulſerat, mox ac Sanctus juſſus eſt exulare, ea ipſa hora, inviſibili igne domus omnis combuſta eſt. Ejus filia, ſic tota epileptico morbo oppreſſa eſt, ut nec manum, neque os, nec ullam partem corporis movere poſſet, aut vocem mittere: quæ & lecto affixa ac ſtipem emendicans, ad Nicephorum uſque Phocam Imperatorem duravit. Porro Alexander Imperator, nihil pro Imperatoris munere exque purpuræ dignitate moliri valens autve exequi, ſe totum venationibus ac pravis actibus dabat, omneque in eis tempus impendebat. Conſtantinum Leonis filium cum ſæpius caſtrare ſtatuiſſet, illius ab eis diſſipatum conſilium eſt, quos ſibi Leo beneficiis ac muneribus devinxerat, cum modo tenella ætate, modo ægra valetudine eum cauſarentur. Ejus tempore apparuit Cometes ab Occidente per dies quadraginta. Xiphiam vocari dicebant (quaſi ab enſis ſeu gladii figura) ac futuram in Urbe portendere humani cruoris fuſionem. Hic Alexander ſeductoribus ac præſtigiatoribus ſeſe dementandum præbens, ab eis perſuaſus, ſalutem ſuam ac vitam ad Apri Statuam in Circo poſitam referri exiſtimavit, cum illi eo commento ejus porcariam

Alexander Imperator.

Reſtituetur Nicolaus, pulſo Euthymio.

Euthymii indigna tractatio.

Divina ultio in Clerico dehoneſtante.

Alexandri perditi mores & ignavi.

Cometa.

Alexandri ſuperſtitio; porcina indoles.

vitam atque dementem insinuarent. Illis ut morem gereret, verenda denteſque Porco appoſuit, quibus ſcilicet ille deficeretur. Eoque tandem ſeductorum provexit conſilio, ut ſacris veſtibus atque aulæis Circenſes honeſtaret, cereoſque accenſos Statuæ adhiberet. Unde & ſublata ab eo Chriſti manus, velut qui honorem Deo debitum Idolis adhibuiſſet.

Sacrorum abuſus & impietas.

II. Himerium, accepta ab Agarenis clade, reverſum, in Palatii Monaſterium detruſit, quod Calypam vocant; minacibus verbis exagitans, ut qui Leone fratre Imperatore illi adverſatus fuiſſet. Iſque adeo ex ingenti ærumna animique anguſtia morbo correptus, fatis conceſſit.

Himerius male habitus ac mortuus.

III. Miſſis Symeon Bulgariæ Princeps nuntiis, Alexandro de pace ſignificat, & ut ſe benigne haberet atque coleret, haud ſecus ac Leone Imperatore ſeſe res habuiſſet. At ille dementia ac ſtultitia tentus, Legatos turpiter remiſit, Symeonem minis territans: quæ illi movendi bellum adverſus Chriſtianos cauſa fuit.

Symeonis ſpreti Legati.

IV. Alexander cum ſub Canis ardoribus pranſus vinoque madidus, pila luſurus deſcendiſſet, * eo, quem ſibi ille adegerat, gladio percuſſus, ſanguine copia e naribus atque veretro erumpente, poſt duos dies extinctus eſt; Nicolao Patriarcha, Stephano Magiſtro ac Joanne Rectore Hellade Procuratoribus relictis; Imperioque Conſtantino Leonis filio dimiſſo. Mortuus autem, cum Baſilio patre ſepelitur.

Alexandri mors.

* *Dei ira in-vello gladio.*

τῷ ζωῷ αὐτὸν παρασπαχεῖσθαι ἔφασαν, τὸν χειρώδη βίον ἐκείνου καὶ δύσποτον ἀποφαίνοντες. Τούτοις πιθεὶς αἰδοῖον καὶ ὀδόντας τῶν χοίρων παρείλετο, ὡς λιπαρμοῖς αὐτῷ· καὶ τῇ τούτων πλάνῃ πεποιθὼς, ἱππικὸν ἐστήσατο, καὶ τῷ ζωϊκῷ φωνασκίαν ἐπέθηκε. Ὅθεν καὶ ἤρθη ἀπ' αὐτὸν ἡ Χριστοῦ χείρ, ὡς τῷ τοῦ Θεοῦ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις παρασπάσαντος.

Β'. Τοῦ μὲν Ἰμερίου ἐκ τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν ἥττης ἀποστρέψαντος, παρεώσατο αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἐν τῇ μονῇ τοῦ παλατίου τῇ λεγομένῃ Καλυπᾷ· ἀπειλήσας, ὡς ἐχθρὸν αὐτῷ ὄντα διὰ τὸν ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος. ὁ δὲ, ἐκ θλίψεως πολλῆς ἀῤῥωστήσας, ἐτελεύτησε.

Γ'. Δηλοῖ Συμεὼν ὁ ἄρχων τῆς Βουλγαρείας τὰ περὶ εἰρήνης τῷ Ἀλεξάνδρῳ, καὶ τὸ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι καθάπερ καὶ ἐπὶ Λέοντος τοῦ Βασιλέως. ὁ δὲ, ἀνοίᾳ καὶ ἀφροσύνῃ συσχεθεὶς, ἀτίμως τοὺς πρέσβεις ἐξέπεμψεν, ἀπειλήσας τὸν Συμεὼν καταπλήσειν. διὸ καὶ ἐπ' Χριστιανοὺς ὁ Συμεὼν κινῆσαι.

Δ'. Ἀλέξανδρος ἀρισήσας ἐν τοῖς ἀπὸ κύνα καύμασι καὶ οἰνωθεὶς, κατῆλθε σφαιρίσαι· καὶ ῥομφαίᾳ * τινὶ τῷ πλησίον, αἵματος πολλοῦ ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ τοῦ αἰδοίου αὐτῷ φερομένου, μεθ' δύο ἡμέρας ἐτελεύτησε, καταλιπὼν Νικόλαον Πατριάρχην, Στέφανον Μάγιστρον, καὶ Ἰωάννην Ῥήκτορα τὸν Ἑλλάδα ἐπιτρόπους· τῷ δὲ βασιλεύοντι, Κωνσταντίνῳ τῷ υἱῷ Λέοντος. τελευτήσας δὲ, τέθαπται μετὰ Βασιλείου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

* πελάτην.

ROMANORUM IMPERATOR

CONSTANTINUS PORPHYROGENNETUS

Annos VIII. ſupra XL.

ΡΩΜΑΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ο ΓΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΣ

Ετη μη'.

I. MUNDI annus ſexies milleſimus quadringenteſimus-octavus; divinæ Incarnationis nongenteſimus-octavus, Romanorum Imperator Conſtantinus in Purpura natus annos * octo ſupra quadraginta. Mortuo enim Leone patre, annum ſeptimum natus ab Alexandro Patruo ſub Tutoribus relinquitur. Imperavit ergo illis Tutoribus cum matre annos ſeptem: & cum Romano ſocero, illi ſubjectus, annos viginti-ſex. Solus denique rerum potitur annos quindecim. Adeoque ejus Imperii tempus omne, annorum octo ſupra quadraginta eſt. Nactus itaque Aulæ poteſtatem Nicolaus Patriar-

Conſtantini Porphyrogenneti initia.

* 55. Georg. & alii, qui annos ejus cum patre numerant.

Nicolaus Patriarcha ſum-

α'. ΚΟΣΜΟΥ ἔτος ϛυη'. τῆς θείας σαρκώσεως ψη'. Ῥωμαίων Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ἔτη μη'. τελευτήσαντος γὰρ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Λέοντος ἐπιτροπεύων ὢν καταλιμπάνεται ὑπὸ Ἀλεξάνδρου θείου αὐτοῦ ὑπὸ ἐπιτρόπους τελῶν. ἐβασίλευσεν οὖν ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ἐπιτρόπους σὺν τῇ μητρὶ ἔτη ζ'. καὶ ἅμα Ῥωμανῷ πενθερῷ αὐτοῦ ὑπὸ ὑποταγὴν ὢν ἔτη κϛ'. μοναρχήσας δὲ ἔτη ιε'. ὡς εἶναι πάντα τὸν χρόνον τῆς Βασιλείας αὐτοῦ ἔτη * μη'. λαβόμενος οὖν τῆς τοῦ παλατίου ἐξουσίας ὁ Πατριάρχης Νικόλαος, ἅτε

* Georg. ιϛ'.

ἅτε καὶ αὐτὸς ὑπάρχοντος ὢν σὺν τοῖς Μαγίστροις Στεφάνῳ καὶ Ἰωάννῃ τῷ Ἑλλαδᾶ, τὰ τῆς κοινοῦ προνοούμενος ἑκάστοτε, καὶ τὰ φερόντα * πάσαν εἶχε τῆς βασιλείας ἀμηχάνων πραγμάτων ἀσημέραι.

* Deest Georg.

A cha, quippe qui & ipse unus Procuratorum erat cum Magistro Stephano & Joanne Hellada, Reip. prospiciebat, rerumque ad Imperium attinentium in se curam omnem quotidie recipiebat.

mus Reip. Administrator.

β'. Ἐν τούτοις οὖν τῆς βασιλείας οὔσης, δηλοῦται Κωνσταντίνῳ Δουκὶ Δομεστίκῳ τοῦ χολῶν παρά τινων τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων, φιλοτιμούντων αὐτὸν ὡς ἀνδρεῖον καὶ νουνεχῆ καὶ καλῶς διανάλυσιν τὰ βασιλείου κυβερνᾶν, εἰσπλεῖν, καὶ ζώστης ἐγκρατὴς γενέσθαι ἀσπονεί. ὁ δὲ, ἅτε καὶ πρότερον * αὐτῆς ἐφιέμενος, ὡς εἶχε πάσῃ B ἅμα τῶν ἐκλεκτῶν τῶν ὑπ' αὐτὸν στρατιωτικῶν καταλαμβάνων τὰ βασιλεύουσαν, ἰνδικτιὼν ὄντων, καὶ νυκτὸς ἀφ' ἑσπερινίδος εἰσπλεῖν τὸ Πρωτοβεστιαρείου Μιχαὴλ, οὔσης πλησίον ἀκροπόλεως, σὺν τῷ οἴκῳ τῆς πενθερᾶς αὐτοῦ Γρηγορᾷ, ἄϋπνος μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετέλεσεν. Νικήτας δὲ Ἀσηκρήτις, ὁ μετὰ ζώστα Πρωτονοτάριος γενόμενος, τὰ Κωνσταντίνου ἄφιξιν τῷ Πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ μοναχῷ τῷ Ἑλλαδικῷ κατεμήνυσεν. καὶ ἀμφω τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν Δοῦκαν Κωνσταντῖνον προσελθόντε· καὶ ἅμα πρωΐ, οὔπω τῆς ἡμέρας καταλαβούσης, C ἀλλ' ἔτι σκοτίας οὔσης, μετὰ λαμπάδων καὶ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὅπλων, τὰ τῆς Ἱπποδρόμου πύλαι καταλαβόντες, Κωνσταντῖνον βίφημον Βασιλέα ἐν τῷ ἱππικῷ. ἔνθα δὴ ὁ τύραννος ἱππικόμος λοχηθεὶς παρὰ τῶν ἔσωθεν τῶν τῆς Ἱπποδρόμου πυλῶν, ἀμηρέθη μὲν δεηθεὶς οὐκ ὀλίγα ὁ Κωνσταντῖνος ἀλλ' ἀπεσοβηθείς, ὥσπερ ὑπὸ τινος δαίμονος, καὶ μὴ ἐφεκτὸν ἔχων τὸν λογισμὸν τῷ τῆς βασιλείας ἔρωτι, ὡς ὁ Ἱπποδρόμῳ ἀνεχώρησε φυγάς τε καὶ κατηφὴς, κακὸν εἰωνὸν τῷ τῆς ἱππικόμου κρίνας σφαγῷ. ἐνθεν ἦκε μέχρι Χαλκῆς· καὶ ἀφ' ἧς Σιδηρᾶς πόρτης τῆς Χαλκῆς εἰσπλευθεὶς, μέχρι τῶν * Σκυταρείων προῆλθε. ὁ δὲ Μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ἑλλαδᾶς, ἐκλογὴν τῶν τῆς ἑταιρείας καὶ τῶν * ἄλλων ποιούμενος, μεθ' ὅπλων πολλῶν ἀπέστειλεν ἐπὶ τὸν Δουκᾶν. ἐλθόντων δὲ μέχρι τῆς Χαλκῆς, πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἔπεσον· καὶ τοσοῦτοι, ὡς τὸν τόπον ἐναιμαθῆναι τῷ αἵματι. ἀνῃρέθη δὲ καὶ Γρηγορᾶς ὁ υἱὸς τοῦ Δουκὸς, καὶ Μιχαὴλ ἐξάδελφος αὐτοῦ, καὶ Κουρτίκης ἐκ τῶν ἐξ Ἀρμενίων. ζώστα ὁ Δοὺξ Κωνσταντῖνος μαθὼν, παρῆλθε ὅπι πλείστης ὁρμωμένης, τὸν ἵππον

* Georg. αὐτῷ ἐπιστολάς.

* Georg. ἐξωκίστας.

* Georg. ἑλατῶν. remigum.

II. In hunc itaque modum Imperii rebus constitutis, Constantino Duci Scholarum Domestico per quosdam in civitate Proceres nuntiatur, qui eo nomine illi studebant, quod vir fortis & prudens esset, ac par regendo præclare Imperio, ut Urbem accedat, nullo negotio autve opera rerum summam in se translaturus. Is itaque, ut cujus etiam prius ea cupiditas animum incessisset, quanta licuit festinatione, cum delectis subjectarum legionum viris strenuis, nec parva illorum manu, Byzantium contendit; ingressúsque noctu per obscuram ac minorem Michaelis Protovestiarii haud procul ab Arce, portam, in Gregoræ soceri sui domo cum sociis ac conjuratis noctem insomnem egit. Nicetas autem A Secretis, is, qui postea Protonotarius fuit, advenisse Constantinum Constantino Patricio Monacho Helladico nuntiavit. Amboque eadem nocte ad Constantinum Ducem venerunt; unaque collata opera mane, cum nondum dies advenisset, sed adhuc tenebræ essent, cum facibus multoque satellitio ac armis, ad Circi portam venientes, Constantinum Imperatorem faustis vocibus acclamabant: Ubi sane ejus Equiso lancea confixus, ab illis sublatus est, qui Circi portas interiores tenebant. Haud itaque illic receptus Constantinus, sed repulsus atque submotus, velut furiis agitante dæmone, nec satis mentis compos, imperitandi cæca libidine se a Circo tristis mœstusque subduxit, malum sibi omen Equisonem nece sublatum ducens: inde ad Chalcem (id est, Æream) venit; perque Ferream ejusdem Chalces (seu Æreæ) D ingressus, ad Scutariorum usque (Excubitorum scilicet) atrium penetravit. Ex adverso autem Magister Joannes Helladas, Fœderatorum aliorumque ordinum delecto agmine, armis instructos adversum Ducem misit. Cumque venissent ad Chalcem, congressisque utrinque partibus, ex eis multi ceciderunt: tantaque cæsorum multitudo fuit, ut locus cruoribus stagnaret. Sublatus vero etiam Gregoras Ducis filius, & Michael ejus consobrinus; necnon Curtices ille Armeniorum genere ortus. Hæc ubi cognovit Constantinus, quam maximo excitato tumultu, equum in turbam calcibus

Constantini Ducis rebellio & interitus.

impulit. Is vero, strati soli lubrico lapsus, sessorem in terram dejecit: quem ubi quis solo dejectum offendit (reliqui enim omnes dissipati erant) ejus caput gladio abstulit, ablatumque in omnium oculis, dispellendi causa erroris sedandique tumultus ac coitionis, Imperatori detulit.

A ἐξήλασεν· ὁ δὲ, ταῖς ἐκβοαῖς ἐπεσπωμέναις ἐκλιοθέντας πλατεῖαν, εἰς γῆν τὸν ὀπισθότονον κατέβαλεν. καί τις αὐτῷ ξίφει τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμεν· ἣν τις τῷ Βασιλεῖ προσενεγκὼν καταφανεῖς ἅπασιν, τῆς ἀπάτης εἰς ἀπόδειξιν.

Nicolai Mathematici de Ducis molitione vaticinatio.

III. Istiusmodi Constantini aggressio, per alium quoque modum innotuit. Nicolaus enim quidam, publicorum vectigalium in Chaldia redemptor, ejurata Christiana pietate ac fide, cum in Syriam sese recepisset, Astrologiæ, sed magis Astronomiæ cuidam, operam impendebat. Hic itaque in nigri coloris linteo scribens, B ad Thomam Logothetam misit. Quo misso in aquam, a Manuele Agarenorum Interprete, scriptæ in eo literæ apparuerunt, in hæc verba conceptæ sententia, *Ne timueris a Duce rufa volucre; stulte enim rebus novis studebit, ac statim peribit.*

γ'. Τὸ δὲ πιστὸν αὐτῷ ἐγχείρημα, κατά τινα καὶ ἄλλον ἔμπων ἐδιδήλωσε. Νικόλαος γάρ τις τὰ ἐν Χαλδίᾳ τῶν δημοσίων εἰσπραξέων πεπιστωμένος, εἰς Συρίαν ἀφίκετο, τῆς καθ' ἡμᾶς εὐσεβείας ἄξαρνος γενόμενος, καὶ Ἀστρολογίας ἢ Ἀστρονομίας τινὸς μᾶλλον μελαπεπείκει. ἔνθ' ἐν μελανεμβαφεῖ γράμματα ἐφάσματι, ἀπεστάλκει πρὸς τὸν Λογοθέτην Θωμᾶν· οὗ δὲ ῥυφθέντος εἰς Μανουὴλ τὸν τῶν Ἀγαρηνῶν ἑρμηνέως ἐν ὕδατι, τὰ ἐν αὐτῷ πεφασμένα γράμματα, οὕτω διαγορεύοντα, Μὴ φοβήθητι ἀπὸ τοῦ πυῤῥοῦ πετεινοῦ τοῦ Δουκός· νεωτερισθήσεται γὰρ ἀφρόνως, καὶ οὐχὶ ὀλεθρευθήσεται.

Tutorum sævitia in rebelles.

IV. His ita gestis, Gregoras Constantini socer cum Leone Chœrosphatte, ad sanctæ Dei Sapientiæ confugerunt; quos inde non sine vi extractos, in Studii Monasterio Monachorum ritu detonderunt: Constantinum vero Helladicum nervis bubulis cæsum, rasoque indutum atque asino impositum per mediam Urbem ignominiæ causa traducentes, in Dalmatæ Carcere Inclusi disciplinâ damnarunt. Atque alios quidem oculis orbatos exilio relegarunt, alios obtruncarunt. Militares vero viros fortes ac probos, ingentique adeo numero a Damali (id est, Vitula) ad Leucatum usque, omnes palis affixerunt. Aliosque plurimos, sic nuncupati Procuratores ac Tutores, perdituri erant, nisi Judicum quidam ab iniquo eos impetu istiusmodi verbis retardassent, *Cum Imperator puer sit, quomodo illius injussu ejusmodi perpetrare audetis?* Ducis itaque uxorem detonsis crinibus, filiumque exsectis virilibus, in Paphlagoniam ad ædes proprias remiserunt.

δ'. Τούτων οὕτω τελεσθέντων, Γρηγορᾶς τούτου πενθερὸς μὲν Λέοντος, ὃν Χοιροσφάκτην ὠνόμαζον, τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ * Σοφίᾳ ἐκκλησίᾳ προσέφυγον, οἷς καὶ βίᾳ ἐκθεν ἀποσπάσαντες, ἀπέκειραν ἐν τῇ τοῦ Στουδίου. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν Ἑλλαδικὸν βουβύλοις τυφθέντες, μὲν * ῥάσου καὶ ὄνου ἐνεθριάμβευσαν· καὶ ἐν τῇ τῶν Δαλμάτων Καθείρξαν Ἐκκλεῖστον πεποιήκασι. καὶ ἄλλους μὲν τυφλώσαντες ἐξώρισαν, καὶ ἑτέρους ἀπεκεφάλισαν· τοὺς δὲ τοῦ Φουσάτου ἀνδρείους καὶ καλοὺς ὄντας καὶ πολλοὺς, ἀπὸ τοῦ Δαμαλίου μέχρι τοῦ Λευκατίου πάντας ἀνεσκολόπισαν. πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους οἱ λεγόμενοι Ἐπίτροποι ἀπώλεσαν ἄν, εἰ μή τινες τῶν δικαστῶν τούτοις τῆς ἀδίκου ὁρμῆς ἀνέχαιτισαν, εἰπόντες, Ὅτι παιδὸς ὄντος τοῦ Βασιλέως, πῶς ἄν τῆς αὐτοῦ κελεύσεως τολμᾶτε τοιαῦτα διαπράττεσθαι. τὴν οὖν γυναῖκα τοῦ Δουκὸς ἀποκείραντες, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀνευχίσαντες, ἐν Παφλαγονίᾳ αὖθις εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν ἀπέστειλαν.

* Georg. μεγάλην ἐκκλησίαν.

Expeditio Bulgarica; icta pacis fœdera.

V. Augusto mense Symeon Bulgarus cum numeroso fortique exercitu, Byzantium petit, ductoque vallo a mari ad mare, fore ut Urbis potiretur plurimum confidebat. Innumera autem civium multitudine armorumque vi ac munitionum præsidio, spe dejectus, pacis fœdera rogans, ad Hebdomum reversus est. Tutoribusque in rem pacis lubentissime annuentibus, Symeon libenique donis innumeris maximisque li-

ε'. Τῷ δὲ Αὐγούστῳ μηνὶ, Συμεὼν ὁ Βούλγαρος σὺν ὄχλῳ βαρεῖ κατέλαβε τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ χάρακα περιέβαλεν, ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν, ἐλπίσι μετέωρος ὤν· * ἀπειρότητι δὲ τῇ ἐκ τοῦ πλήθους, καὶ τῶν ὅπλων καὶ τῶν περιβόλων ἀσφαλείᾳ, τῶν ἐλπίδων ἀποσφαλείς, ἐν τῷ Ἑβδόμῳ πάλιν ἐπέστρεψεν, εἰρηνικὰς σπονδὰς αἰτησάμενος. τῶν δὲ ἐπιτρόπων τὴν εἰρήνην ἀσμενέστατα ἀποδεξαμένων, δόσεις τε ἀμέτροις καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες Συμεὼν

* Al. Cod. ἀπειρότητα καὶ τὸν τοῦ πλήθους καὶ τῶν ὅπλων καὶ τῶν περιβόλων ἀσφάλειαν.

91

* Georg. μάχου ἀπεκεφάλισε καὶ ὅτι ἀπέκλεισε τὴν πόλιν. Reliqua ut in Continuat.

In Georg. ut in Contin.

καὶ οἱ πύπυ υἱοὶ, εἰς τὸν ἴδιον χῶρον ὑπο-
στρέψαι.

ς'. Τοῦ δὲ υἱοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου παιδὸς
ὄντος, ἐζήτει τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπιζητοῦντος· ἤδη γὰρ
ταύτην κατήγαγε τῶν παλατίου Ἀλέξανδρος· ἀνα-
βιβάζοισι πάλιν αὐτήν. καὶ ἀποκρατὴς γενομένη τῆς
βασιλείας, ἀναβιβάζεται εἰς παλάτιον Κωνσταντῖνον
τὸν Παραχοιμώμενον· καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον
τοὺς Γογγυλίους· καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου τοῦ Ἑλλαδᾶ,
καταβιβάζει τοὺς οἰκείους Ἀλεξάνδρου τοῦ Βασι-
λέως· ἤγουν Ἰωάννην τὸν Ῥαγκάβην, καὶ τὸν Γα-
βριηλόπουλον, καὶ τοὺς λοιποὺς. προσκαλεῖται δὲ
Ζωὴ ἡ Αὐγούστα, Θεοφύλακτον τὸν Δομεστίκου
Ἐπαρχιάρχην. Ἰωάννης δὲ Μάγιστρος ὁ Ἑλλαδᾶς,
νοσήσας τελευτᾷ. συμβουλῇ δὲ Θεοφυλάκτου
94 Ἐπαρχιάρχου, Ζωὴ [94] καταβιβάζει μετ' ὀργῆς
ἀπὸ τοῦ παλατίου Νικόλαον Πατριάρχην, τῆς
ἰδίας ἐκκλησίας προστῆναι κελεύσασα. μετ' ὀλίγον δὲ Κωνσταντῖνος Παραχοιμώμενος
διαβάλλει πρὸς Ζωὴν τὴν Ἐπαρχιάρχην, ὡς τὸν
βασιλέα σφετερίζοιτο εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.
* Cont. προσφασιστικῶς οὖν Πατρίκιον αὐτὸν ποιησάμενος,
& Georg. ἐπὶ κατῆλθεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς ἔθος ὄντι λαβεῖν
βύκλιον, οἵπερ τοῦτον μέσον περιεκύκλωσαν. προσε-
καλέσατο δὲ Ζωὴ Ἐπαρχιάρχην Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν
καὶ Δρουγγάριον τῆς βίγλης, Δαμιανὸν εὐνοῦχον.

ζ'. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεὼν τὸν Θρᾴκην λη-
95 ζομένου, ἠτήσατο Ἰωάννης ὁ Βογᾶς [95] Πατρίκιος
γενέσθαι, καὶ κατ' αὐτοῦ τοὺς Πατζινάκης ἀγαγεῖν·
δῶρα τε λαβών, ἀπῆλθε, καὶ ὁμήρους ἤγαγε σὺν
τῇ πόλει, σωσόμενον τὴν Πατζινάκων περαίαν
καὶ τὸν Συμεὼν καταπολεμῆσαι.

η'. Παρεγένετο δὲ ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, ἀνὴρ
ὅτι ῥώμην ὀνομαστότατος, υἱὸς ὢν τοῦ Ἄρχοντος τῶν
Ἀρχόντων· ὃν φασὶ σιδηρᾶν ῥάβδον ἐκ τῶν ἄκρων
ἑκατέρων χερσὶν ἐπιλαβόμενον ταῖς χερσὶ, τῇ ὑπερβαλ-
λούσῃ ἀλκῇ διακάμπτειν, καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν
σχῆμα μεταγαγεῖν· τῆς ἀνδρείου σιδήρου φύ-
σεως τῇ βίᾳ τῶν χερῶν ὑπεξούσης. ὃν πρεσ-
βευόμενον μὲν πολλῆς τιμῆς ὑπεδέξατο, καὶ
πάλιν εἰς τὸν ἴδιον χῶρον ἐξέπεμψεν.

θ'. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ Ἰνδικτ. γ'. Παγ-
κρατούκας ὁ Ἀρμένιος τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συ-
* Georg. μεὼν * προεδίδωκεν. μετ' οὐ πολὺ δὲ, ἀπεστάλη
παρέδωκε. Βασίλειος ὁ Πατρίκιος μετὰ δώρων πολλῶν, καὶ ἔλα-
βεν αὐτήν. ἦλθε δὲ καὶ Δαμιανὸς ὁ Ἀμηρᾶς μετὰ
στόλου εἰς Στρόβηλον, καὶ ταύτην προσέλαβε δή,
εἰ μὴ νοσήσας ἐτελεύτησεν, καὶ ἀπεστράφησαν
οἱ Σαρακηνοὶ ἀσχήμονες. οἱ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ
τῶν Ἀθηνῶν οἰκήτορες, συνεχῶς ἐπηρεαζόμενοι
ὑπὸ Χασὶ υἱοῦ τοῦ Ἰούβη, τὴν αὐτῶν ἀσωτίαν

beraliter accepti, in regionem ſuam redierunt.

VI. Conſtantinus igitur Imperator, cum puer eſſet, matremque requireret (jam enim Alexander eam Aula ſubmoverat) ad eam rurſus revocata eſt. Ejuſque illa, ac Imperii compos effecta, Conſtantinum Accubitorem, & Conſtantinum Anaſtaſiumque Gongulios in Aulam aſſumit; Joanniſque Helladæ conſilio, Alexandri Imperatoris homines illa ejicit; nempe Joannem Rectorem & Gabrielopulum, ac reliquos. Præficit vero Zoe Auguſta Theophylactum Domenici filium Hetæriarcham: Magiſter autem Joannes Helladas, morbo correptus, diem obit. Theophylacto porro Hetæriarcha auctore, Zoe Nicolaum Patriarcham cum ſtomacho, Aula dejicit, dicens, *Eccleſiæ ſuæ curam ageret.* Brevi autem poſt Conſtantinus Accubitor Hetæriarcham majeſtatis defert apud Zoem, quaſi rerum ſummam in fratrem ſuum transferre moliatur. Simulate igitur Patricium creatum, cum in Eccleſiam precibus communiendus ex more deſcendiſſet, domi eum manere juſſit. Præfecitque Zoe Hetæriarcham Joannem Garidam; Excubiarum vero Drungarium, Damianum Eunuchum.

Zoe ad Aulam revocata.

Aliorum in ea varia ſors & fortuna.

VII. Symeone autem Bulgaro Thraciam populante, rogavit Joannes Bogas, ut Patricii auctus dignitate, Patzinacas in illum auxilio cogeret. Ad quos cum muneribus profectus, duxit in Urbem obſides: pollicitis nimirum Patzinacibus ſe trajecturos, factaque impreſſione Symeonem debellaturos.

Conducti Patzinaces in Bulgaros.

VIII. Venit porro in Urbem & Aſotius, vir robore ſpectatiſſimus, Principis principum natus; quem virgam ferream hinc inde extremis partibus, manibus prehenſam, ob earum invictum robur inflectere, atque in circularem figuram reducere, aiebant; obſequente manuum vi, ferri duritie ac renitentia. Hunc, cum veniſſet, magno cultu honoreque ſuſceptum, in patriam rurſus remiſere.

Aſotii robur immenſum.

IX. Menſe vero Septembri, Indictione tertia, Pancrutaces Armenius Adrianopolim Symeoni prodidit. Haud diu poſt miſſus Baſilius Patricius cum multis muneribus, eam ipſam recepit. Venit quoque Damianus Ameras cum claſſe in Strobelum; ac niſi morbo correptum mors ſuſtuliſſet, plane ejus potitus eſſet. Reverſique ſunt re infecta Saraceni. Atticæ vero Athenarumque incolæ, cum juges injurias damnaque a Chaſe, Jubæ filio, acciperent, nec viri luxuriam

Prodita Adrianopolis & recepta.

Strobelus tentata.

Chaſæ occiſio.

ac insatiabilem cupiditatem ferre amplius possent, Athenis in Ecclesia lapidibus obrutum peremere.

Expeditio in Bulgaros; ejus infelix exitus.

X. Symeonis adversus Christianos altos animos ac superbiam cernens Zoe Augusta, habitoque cum Optimatibus consilio, ineundam pacem fœdusque percutiendum cum Saracenis statuit; omnesque per Asiam militares alas, debellandi causa Symeonis, evocandas, inque Europam trajiciendas. Missus itaque in Syriam qui eam pacem induciasque componeret, Joannes Patricius Rhadenus, nec non Michael Toxaras. Cunctisque Zoe Legionibus liberaliter donatis, eas in Thraciam trajecit, Magistro Leone Phoca Scholarum Domestico: viro scilicet magis robore spectabili, quam militari Ducisque prudentia. Cuncti itaque Duces & Tribuni, mutua inter se firmata concordia, ejusque se arctius vinculis adstringentes, adhibitis venerabilibus Lignis, Sacramentum fecerunt: quo peracto, omni apparatu in hostem aciem eduxere. Præerant autem, Excubitorum turmæ, Joannes Grapson; Hicanati, Marulis filius. Ductores exercitus erant, Romanus Argyrus, ejusque frater Leo, & Bardas Phocas. Aderat & Melias cum Armeniis. Sed & Constantinus Afer, cum Leone * Duce, in omnibus, quæ attinebant, consilio affuturus, erat. Mensis itaque Augusti die vigesima, Indictione quinta, conserta pugna Bulgaros inter Romanosque, datoque impetu ad Acheloum fluvium (quæ Dei judicia!) strages edita est, qualis a sæculo nulla fuit. Leo Dux, fuga in Mesembriam salutem expedivit. In ipsa acie inter alios perempti Constantinus Afer & Joannes Grapson, aliique multi Proceres ac Tribuni. Romanus porro Patricius navaliumque Drungarius, cum omni classe ad Danubium missus fuerat, Leoni Phocæ iturus suppetias: sed & Joannes Bogas, qui Patzinacas, uti dictum a nobis est, adducturus esset; quorum trajiciendorum Romano Drungario munus incumberet. Orto vero inter eos dissidio, videntes Patzinaces ipsos digladiantes, ad sua discessere. Jam autem bello absoluto, cum Romanus Bogasque in Urbem reversi essent, in eos tumultuata civitas est; eoque discriminis Romanum Drungarium adduxere, ut amissionis oculorum damnatus sit, velut qui negligentia (ni potius maligno pravoque consilio) Patzinacas non trajecisset, nec fugientes Romanos in naves sus-

*al. Domestico.

Romani Drungarii & Bogæ dissidio, desiderata Patzinacum auxilio.

Romanus damnatus, &c.

καὶ ἀπλησίαν μὴ ἐσελκύσαντες, ἔσθον δ' ἐν Ἀθήναις ναοῦ λίθοις βαλόντες, ἀπέκτειναν.

ι'. Τῶν τῆς Χριστιανῶν ἔπαρσιν τὸ Συμεὼν βλέπουσα Ζωὴ, βουλεύεται μὲν τοῖς ἐν τέλει ἀλλάξιον καὶ Εἰρηνίῳ μὲν τῷ Ἀγαρίωνι ἀμφιπρέσθαι· ἀμφιπρέσαι δὲ πέμπει τὸν τῆς αἰαβελῆς στρατὸν πρὸς. ὃ καταπολεμήσαι τὸν Συμεών. ἀπεστάλη οὖν ἐν τῇ Συρίᾳ πρὸς ὃ ποιῆσαι ἀλλάξιον Ἰωάννης Πατρίκιος [96] ὁ Ραδηνὸς καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαρᾶς. τὰ δήματα δὲ πέμπει φιλοφρονησαμένη, πρὸς τὸν Θρᾴκην διεπέρασεν, Λέοντος Μαγίστρου τοῦ Φωκᾶ, Δομεστίκου τυγχάνοντος, ᾧ δυσρεία μᾶλλον ἢ ὑποστατικὴ φρόνησις προσεμέκειτο. οἱ οὖν Στρατηγοὶ καὶ ἄρχοντες πέμπτες τὸν εἰς ἀλλήλους ὁμόνοιαν ὑποσφίγγοντες, ἐν τοῖς ἡμίοις ξύλοις ὤμοσαν. καὶ τοῦ ὅρκου ἡμωμόου, πανστρατεὶ ἐξώρμησαν. ἦρχον δὲ, τῶν μὲν τάγματος τῶν Ἐξκουβίτων, Ἰωάννης ὁ Γρᾴφων. τοῦ δὲ Ἱκανάτου, ὁ τοῦ Μαρούλη υἱός· Ρωμανὸς δὲ ὁ Ἀργυρὸς ἐστρατήγει καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ Βαρδᾶς ὁ Φωκᾶς, οἷς συνῆν καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων. συνῆν δὲ καὶ Κωνσταντῖνος Πατρίκιος ὁ Λίψ [97] * Λεόντιος σύμβουλος αὐτοῖς ἐν πᾶσι τοῖς δικαίοισιν ὤν. μηνὶ δὲ Αὐγούστῳ κ'. ὀπτεμβρ. ε'. ὁ πόλεμος μεταξὺ Βουλγάρων τε καὶ Ρωμαίων πρὸς τὴν Ἀχελῴῳ ποταμῷ συνεκρότησαν καὶ, οἷα τὰ τοῦ Θεοῦ κρίματα, ἦν σφαγὴ, οἵα ἐξ αἰῶνος οὐ γέγονεν· Λέων δὲ * ὁ Δούξ ἐν Μεσημβρίᾳ διεσώθη φυγών. ἐσφάγη δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν τῇ τοῦ πολέμου συμβολῇ Κωνσταντῖνος ὁ Λίψ, καὶ Ἰωάννης ὁ Γρᾴφων, καὶ ἄλλοι πλεῖστοι ἀρχόντων ἰκανοί. ἀπεστάλη δὲ Ρωμανὸς Πατρίκιος καὶ Δρουγγάριος τῶν πλοίμων μετὰ πέμπτης τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ, βοηθήσων Λέοντι τῷ Φωκᾷ· ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βογᾶς καταγαγεῖν Πατζινάκους, ὡς εἴρηται, κελευσθέντος τοῦ Δρουγγαρίου Ρωμανοῦ ἀμφιπρέσαι. εἰς μάχας δὲ ἐλθόντων, ὁρῶντες αὐτοὺς οἱ Πατζινάκοι στασιάζοντας, ἀνεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια. τοῦ δὲ πολέμου ἤδη τέλος λαβόντος, καὶ ἀνασρέψαντος ἐν τῇ πόλει τοῦ τε Ρωμανοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, κατ' αὐτῶν ἐκίνησεν ἡ πόλις· καὶ εἰς τοσοῦτον κίνδυνον τὸν Δρουγγάριον Ρωμανὸν περιέστησαν, ὥστε τοῦ τῆς ὀφθαλμῶν στέρησιν καταδικασθῆναι, ὡς ἀμελείᾳ, μᾶλλον δὲ κακουργίᾳ μὴ ἀμφιπρέσαι τοὺς Πατζινάκους· μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ρωμαίους ἐν τοῖς πλοίοις ἀνα-

*al. Δομεστίκῳ.

*al. ἐδημαστεύς.

δίξασθαι. καὶ τοῦτο δ' ἐπεπόιηκει, εἰ μὴ τῷ τε Κωνσταντίνου Πατρικίου τοῦ Γογγύλη καὶ Στεφάνου Μαγίστρου πολλὰ δυναμένων παρὰ τῇ Αὐγούστῃ, τὰ τῆς κατηδίκης αἰτησάμενα.

ια'. Τῶν δὲ Βουλγάρων μέχρι τῆς πόλεως ἐκστρατευσάντων, ἐξῆλθε Λέων ὁ Δούξ τῶν σχολῶν, καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ Ἰωάννης Ἑταιριάρχης εἰς Καλασύρτας ἅμα πλείστῳ λαῷ· καὶ τῇ νυκτὶ ἀδοκήτως ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων, πάντες ἀπώλοντο.

ιβ. Θεόδωρος οὖν ὁ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου Παιδαγωγὸς, ὁρῶν Κωνσταντῖνον Παρακοιμώμενον, εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον γαμβρὸν τῷ Βασιλείῳ σφετερίζόμενον, ἐπέθηκε τῷ Βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ παρασκευάσθαι Ρωμανὸν τὸν Δρουγγάριον ὡς πατρικὸν αὐτοῦ φίλον καὶ σύνοικον τὰ πρὸς αὐτὸν, ὡς μὴ ἧττον αὐτῷ καὶ ἀσφαλῆ αὐτὸν, καὶ σύμμαχον ἔχῃ καὶ βοηθὸν, ἐν οἷς δεῖ. πολλάκις γὰρ περὶ τούτου λαληθεὶς Ρωμανὸς, ἀπείπατο. αὐτοχείρως οὖν ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος γραμματεῖον ποιήσας, τῷ Ρωμανῷ ἔπεμψε κατὰ τοῦ Παρακοιμωμένου. Τῆς φήμης οὖν ταύτης διαθεούσης, καὶ τοῦ Παρακοιμωμένου καταναλίσκοντος Ρωμανὸν ἀποκινῆσαι μετὰ τοῦ στόλου· αὐτὸς προσεφασίζετο ἀδυνάτως ἔχειν τοῦ ἀποπλεῦσαι, μὴ τοῦ στόλου πρὸ γενομισμένου ῥόγα λαβόντος· ὁ Παρακοιμώμενος Κωνσταντῖνος κατεπαλαίζων αὐτὸν ἐν τῇ ἐξαρτήσει ἔξοδον. ὁ δὲ τοῦτον δουλικῷ τῷ σχήματι προϋπήντησεν· καὶ πλησίον αὐτοῦ γενόμενος, ἁρπάσαν αὐτὸν καὶ, Ἄρατε αὐτὸν, ἐφώνησεν· καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, τοῦτον εἰς τὸν τοῦ Δρουγγαρείου Ρωμανοῦ πύργον εἰσήγαγον, καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ εἶχον. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ Βασιλεὺς τὸν ἐξουσίαν ἀπὸ τῆς μητρὸς εἰς ἑαυτὸν ὑπαναδόμενος, τῇ ἐπαύριον ἀπέστειλεν Ἰωάννην τὸν Τουβάκην, τὸν Αὐγούσταν Ζωὴν ἀπὸ τοῦ παλατίου καθελόντα. ἡ δὲ μετ' ὀλολυγῆς καὶ δακρύων τῷ ἑαυτῆς προσπλακεῖσα υἱῷ, πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν τὸν οἶκτον ἐκίνησεν· καὶ, Ἐάσατε, εἶπεν, εἰ μετ' ἐμοῦ ἡ μητέρα. οἱ δὲ, ἅμα τῷ λόγῳ, ταύτην ἀφῆκαν. προσβάλλεται δὲ ὁ Βασιλεὺς μετὰ τῆς συμβουλῆς τοῦ Πατριάρχου, Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν, Δομέστικον τῶν σχολῶν. ἐδεδίει γὰρ μὴ εἰς ἀπαρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Λέων. ὁ δὲ, οὐ κατένευσε πρὸ τοῦ ἀκοῦσαι, εἰ μὴ Θεόδωρον τὸν γυναικάδελφον αὐτοῦ τὸν Ζουφινέζερον καὶ Συμεὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ προσεβάλοντο Ἑταιριάρχας. οὗτος οὖν ἐξῆλθεν πρὸς Ρωμανὸν, καὶ ὅρκους

Diminuta hæc ; plenior ex Contin. & Georg. petenda.

A cepisset. Nec eam certe multam evasurus erat, nisi Constantini Patricii Gonguli & Magistri Stephani, quorum apud Augustam magna auctoritas erat, intercessio obstitisset.

Alia a Bulgaris clades. Vid. Not. in Continuat.

XI. Bulgaris ad Urbem usque excurrentibus, exiit Leo Scholarum Dux, ejusque filius Nicolaus & Joannes Hetæriarcha ad Catasyrtas cum numeroso exercitu: Bulgarisque noctu ex improvisso impressionem in eos facientibus, omnes penitus interierunt.

Romani in Aulam inductio.

XII. Theodorus igitur Constantini Imperatoris Pædagogus, cum Constantinum videret sacri Cubiculi Præfectum B intimum (Accubitorem vocant) rerum summam in Leonem sororis maritum transferre molientem, auctor est eidem Constantino Imperatori, ut Romanum Drungarium, velut antiquum paterna necessitudine amicum, inque res ipsius bene animatum, assumat cum eo in Aula moraturum & custodem futurum, ac quicquid ingruat, defensorem, opemque allaturum. Crebro namque ejus rei gratia interpellatus Romanus, assensum abnuerat. Ipse itaque manu propria Constantinus schedula exarata, Romanum adversus Accubitorem actutum sese accingere scripsit. Qua pervagante fama, & Accubitore Romanum urgente, ut cum classe proficiscerentur; cumque is excusaret, nec cum classe proficisci posse negaret, quæ militari stipendio donata non esset, Constantinus Accubitor ad solvendum omnino adacturus ad navium stationem accedit. Occurrit servili more, ac obsequio sedulus Romanus: cumque jam prope esset, vi corripiens, *Tollite eum*, altum clamat: moxque qui aderant classiarii, in Prætoriam Romani triremem inducentes, tuta eum custodia servabant. Imperator autem rerum summa a matre in sese revocata, postridie Joannem D Tubacem misit, qui Zoem Augustam Aula dejiceret. Illa autem ejulatu luctuque filium complexa, ejus animum ad maternam miserationem commovit; aitque, *Sinite matrem mecum versari*. Vixque sermonem expleverat, cum illam dimiserunt. Porro Imperator Patriarchæ consilio Joannem Garidam Scholarum Domesticum præfecit: timebat enim ne Leo Phocas ad rebellionem procederet. Renuit ille munus inire, nisi Theodorum Zuphinexerum uxoris fratrem ejusque filium Symeonem pariter Hetæriarchas crearent. Mox itaque egressus ad Romanum est; datoque ac accepto jureju-

Constantinus Accubitor a Romano tentus.

Zoem Aula relicta.

Garidas Scholarum Domesticus. Vide ad Continuat.

rando, concors animi illique consentiens effectus est.

XIII. Mensis igitur Martii quarto supra vigesimum, mittit Romanus in Palatium, qui ejus nomine satisfactionem offerrent; *Nempe, se hoc feciſſe ut Imperatori caveret, dum Phocæ inſidias veretur, & ne quid ille novarum rerum in eum moliatur.* Mandatur itaque illi, ut cum omni classe ad Bucoleonem usque veniat. Festo itaque Annunciationis die, qui in Feriam tunc quintam inciderat, cum omni classe ad Bucoleonem armatus venit: moxque Patricius Stephanus Aula excessit. Nicetas vero Romani socer in Palatium ascendens, Nicolaum Patriarcham inde ejecit. Qui Palatium tenebant, Romani jurejurando firmati, venerandam ei ac vivificam misere Crucem. Cui ille devote cultu adhibito, ac jurejurando firmatis qui missi erant, una cum illis ac paucis quibusdam in Palatium ascendit. Prone itaque venerantis specie salutato Imperatore, ac cum eo in templum ingressus, quod in Pharo est, data securitatis fide, confestim Magister ac Magnus Hetæriarcha præficitur. Statim itaque data jussio ad Leonem Phocam, ne per seditionem aliquid moliatur, sed tantisper domi conquiescat. Pari quoque tenore jussus scribere Constantinus Accubitor, eademque præcipere ac Constantino Imperatori subjectum manere. Acceptis ille Divalibus literis ab Andrea Primicerio Imperatorio Protovestiario, domi in Cappadocia privatus egit: inde impleto, quod ita habet, Poetæ celebratum eloquio,

Romani in Palatium receptio.

Iliad. ε.

Tunc sane luſciniam trahens, in deſerta Inſula
Avibus diſcerpendam vorandamque reliquit.
Aquilam vero ſponte cedentem, ſuam in domum reduxit.

XIV. Mense Aprili, Nuptialis contractus arrhabo a Constantino Imperatore Helenæ Romani filiæ traditur; tertioque Galilææ (Hebdomadæ scilicet Paschæ) nuptiales corollas a Nicolao Patriarcha recipit. Romano namque Imperatoris Patre creato, ejus loco Christophorum ipsius filium Hetæriarcham præfecit. Haud longum tempus abscesserat, cum Leo Phocas Optimatum quorundam seductionibus inductus in rebellionem defecit. Ascitisque qui secum essent Constantino Accubitore & Constantino A Secretis Maleliæ filio, sancte affirmat, cunctisque suadere nititur, *In Constantini Imperatoris gratiam, istiusmodi se motum facere.*

Helenæ Romani filiæ sponsalia cum Constantino, ac nuptiæ.

Leonis Phocæ defectio.

δοις καὶ λαβὼν, σύμφρων αὐτῷ καὶ σύμπους ἐλήλυθε.

ιγ'. Τῇ αὖω κθ'. τοῦ Μαρτίου μηνὸς, ἀποστέλλῃ Ρωμανὸς εἰς τὸ παλάτιον ἀπολογησόμενος, ὅτι πρὸ τοῦ Φωκᾶ ἐπίθεσιν φοβούμενος, μή τι νεωτερισθείη εἰς τὴν Βασιλέα, τοῦτο πεποίηκε, πρὸς τὸ πρὸ Φυλακὴν ποιεῖσθαι τοῦ Βασιλέως. μηνύεται οὖν μὴ τοῦ στόλου πᾶντος ἐλθεῖν μέχρι τοῦ Βουκολέοντος· καὶ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ· πέμπτῃ δὲ ἐπῆν, ἦλθεν ὁπλίτης ἅμα τῷ στόλῳ πᾶντι ἐπὶ τὸν Βουκολέοντι· καὶ πρόδηλος Στέφανος μὲν Πατρίκιος ἐξῆλθε τοῦ παλατίου· Νικήτας δὲ ὁ συμπενθερὸς Ρωμανοῦ ἀνελθὼν ἐπὶ τὸν παλατίῳ, ἐξήλασε ἐκεῖθεν τὸν Πατριάρχην Νικόλαον· καὶ ὅρκῳ βεβαιωθέντες οἱ τοῦ παλατίου πρῶτοι Ρωμανοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν Σταυρόν. καὶ προσκυνήσας, καὶ ὅρκῳ βεβαιώσας αὐτοῖς, ἀνῆλθεν μετ' αὐτῶν καὶ ὀλίγων τινῶν ἐπὶ τῷ παλατίῳ. προσκυνήσας οὖν τὸν Βασιλέα, καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ναῷ τῷ ἐπὶ τῷ Φάρῳ, καὶ πίστις αὐτῷ δοὺς, πρόδηλος προεχειρίζεται Μάγιστρος καὶ μέγας Ἑταιριάρχης. αὐτίκα οὖν γέγονε κέλευσις πρὸς Λέοντα τὸν Φωκᾶ, προδιηγουμένη, μηδαμῶς σάσιν τινὰ ἐννοῆσαι· ἀλλὰ πρὸς ὀλίγον ἐπὶ τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἀναπαύσασθαι. ὡσαύτως καὶ γράφων ἐκελεύσθη γράψαι Κωνσταντῖνος Παρακοιμώμενος, τὰ ὅμοια αὐτῷ προδιηγόμενα, καὶ ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου· ἅτερ δὲ δέξαμενος πρόδηλος Ἀνδρέου Πριμικηρίου τοῦ Βασιλικοῦ Πρωτοβεστιαρίου, ἐπὶ Καππαδοκίας ἐπὶ τῷ ἰδίῳ οἴκῳ, ἡσύχασεν· ὡς ἐντεῦθεν πεπληρῶσθαι τὸ κατὰ ποίησιν λόγιον,

Δὴ τότε τὸν μὲν ἀηδὼν ἄγων, εἰς νῆσον ἔρημον
Κάλλιπεν οἰωνοῖσιν ἔλωρ καὶ κύρμα γενέσθαι.
Τὸν δ' αἰετὸν ἐθέλοντα μετ' ἀγλαΐην ὀνδὲ δόμονδε.

ιδ'. Τῷ Ἀπριλλίῳ μηνὶ, δίδοται ἀρραβὼν γαμικοῦ στεφανώματος πρόδηλος Κωνσταντίνου Βασιλέως Ἑλένῃ τῇ θυγατρὶ Ρωμανοῦ. καὶ τῇ τρίτῃ τῆς Γαλιλαίας, στεφανοῦται πρόδηλος Νικολάου Πατριάρχου. Βασιλεοπάτορα γὰρ Ρωμανὸν προβαλλόμενος, μετ' αὐτοῦ δὲ Ἑταιριάρχῃ Χριστοφόρου τὸν υἱὸν αὐτοῦ καταστήσας. μετ' οὐ πολὺ δὲ Λέων ὁ Φωκᾶς ἀπατηθεὶς πρόδηλος τινων Ἀρχόντων, πρὸς ἀπαρσίαν κινῆσαι. καὶ ἀποστείλας ἀνελάβετο ἐπὶ σφὼ αὐτῷ, τόν τε Παρακοιμώμενον Κωνσταντῖνον καὶ Κωνσταντῖνον Ἀσηκρῆτις τοῦ Μαλελίας, πληροφορῶν πάντας καὶ βεβαιῶν, ὡς ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, τινὰ τοιαύτην ποιεῖται συστάσιν.

Ρωμανὸς δὲ ὁ Βασιλεοπάτωρ χρυσόβουλλον A Romanus autem Imperatoris Pater, Aurea Bulla Imperatoris subscriptione munita ejusque nomine edita, quicquid eorum hic Leonis insidiarum erat, dispulit. Literarum hic tenor erat, *Omnes qui relicto Phoca, Imperatoris Patri sese adjunxerint, hos vero ab Imperatoris stare partibus.* Concreditæ literæ procaci cuidam audacique mulieri, Annæ nomine (cui & Basilicæ, ac si *Imperatoriam Regalemque* dicas, cognomen indidere) itemque Clerico cuidam Michaeli, quos in Phocæ castra emisit, ac per eos in omnem exercitum literas disseminavit. Porro Michael deprehensus, sævis verberibus affectus est, nasoque & auribus truncatus. Qui tamen a Romano postea, quam decebat, præstitæ operæ mercedem vitemque recepit. Similiter quoque illi socia Anna mulier. Primus igitur Constantinus Bary-Michaelis filius Icanatorum cohortis Præfectus, relicto Phoca, ad Romanum transfugit; quæ rerum Phocæ evertendarum origo fuit. Eum secuti & Balantius, & quem sic vocant, Atzmorus, ipsi quoque ambo Tribuni. Leo igitur Phocas, cum ingentibus copiis Chrysopolim veniens (hoc Urbi nomen ex eo scilicet quod Alexander Byzantium veniens, quodam ejus loco castra metatus, vallo eum munierit, ac Strategium ex rei usu vocaverit: indeque in alteram ripam trajiciens, auri vim, quantam par erat, in milites erogaverit: ex quo dicta Chrysopolis. Alii sic vocatam aiunt, quod ex ejus metallis conflatum aurum: uti etiam dicta est Chalcedo, ex eo quod æs (Græce χαλκὸν) habeat; vel a Chalcide Nicomedis filia, quæ eam condidit.) In hac itaque Chrysopoli, Athenienſium quoque Imperatoris Charitis uxor, Damalis nomine, fatis concessit, cum is Athenis Byzantio suppetias missus esset: cujus tumulo, ob nominis similitudinem in columna, vitulæ statua erecta est, conserto etiam Epigrammate, cujus vis ac tenor est,

Romani stratagema revocandis adversantium animis.

Chrysopolis origines & Chalcedonis.

Damalis, alia a vulgata & fabulosa Inachi filia.

Non ego Inachiæ Bovis figura sum, nec meo ex nomine,
Bosphorii pelagi faucibus indita appellatio est.
Illam enim pridem fugavit gravis ira Junonis,
Quæ autem sepulchro condor, Cecropiæ mortua sum.
Charitis uxor sui; cui huc comes navigationis,
Adversus Philippi classem dimicaturo, veni.

98 πινὶ γυναικὶ [98] διαβόλῳ καὶ θρασείᾳ, ᾧ δὴ καὶ
* Βασιλικὰ reliqui. * Βασιλαὶ παρεσηγέρθησαν. Ἐκ κληρικῷ τινὶ Μιχαὴλ,
ὃν τῷ γραμματείῳ ἐξέπεμψεν. οἱ δὲ ταῦτα διέ-
σπειραν πανταχοῦ τῷ στρατῷ. καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ
φωραθεὶς, ἁπλέως ἐτύφθη· τήν τε ῥῖνα καὶ
τὰ ὦτα ἀπετμήθη. ἀλλὰ μὴν ταῦτα, καθὰ
Ρωμανοῦ τῆς παρασκευῆς ἔτυχεν ἀμοιβῆς.
ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν αὐτῷ ταλαῖνα γυνὴ B verberibus affectus est, nasoque & auribus truncatus. Qui tamen a Romano
Ἄννα. παρῆν οὖν ὁ υἱὸς τοῦ Βαρυ-Μιχαὴλ postea, quam decebat, præstitæ operæ mercedem vitemque recepit. Similiter quoque illi socia Anna mulier.
Κωνσταντῖνος, τῆς πάλαι ἀρχὴν Primus igitur Constantinus Bary-Michaelis filius Icanatorum cohortis Præ-
Ἰκανάτων καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν, τῷ Ρωμανῷ fectus, relicto Phoca, ad Romanum
παρασπάσαντι, ἀρχὴ γενικὴ αὐτῷ καθα- transfugit; quæ rerum Phocæ evertendarum origo fuit. Eum secuti &
λύσεως· σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ Βαλάντιος, καὶ ὁ Balantius, & quem sic vocant, Atzmo-
λεγόμενος Ἀτζυμόρης, προυμβρχων ὄντων ἀμ- rus, ipsi quoque ambo Tribuni. Leo
φοτέρων. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς μετὰ λαοῦ igitur Phocas, cum ingentibus copiis
πλείστου πρὸς Χρυσόπολιν καταλαβών, ἣ ἂν
99 [99] ἀπὸ τοῦ Ἀλέξανδρον παρελθόντα τῇ πόλει Chrysopolim veniens (hoc Urbi nomen ex eo scilicet quod Alexander
τοῦ Βύζαντος, καπά ποτε τοῦτον χῶρον, Byzantium veniens, quodam ejus loco castra metatus, vallo eum munierit, ac Strategium ex rei usu vocaverit: indeque in alteram ripam trajiciens, auri vim, quantam par erat, in milites erogaverit: ex quo dicta Chrysopolis. Alii sic vocatam aiunt, quod ex ejus metallis conflatum aurum: uti etiam dicta est Chalcedo, ex eo quod æs (Græce χαλκὸν) habeat; vel a Chalcide Nicomedis filia, quæ eam condidit.) In hac itaque Chrysopoli, Athenienſium quoque Imperatoris Charitis uxor, Damalis nomine, fatis concessit, cum is Athenis Byzantio suppetias missus esset: cujus tumulo, ob nominis similitudinem in columna, vitulæ statua erecta est, conserto etiam Epigrammate, cujus vis ac tenor est,

Romani stratagema revocandis adversantium animis.

Chrysopolis origines & Chalcedonis.

Damalis, alia a vulgata & fabulosa Inachi filia.

τὴν αὐτῶν λαὸν στρατηγήσαι, ἐφ' ᾧτῳ τε-
θηκότα παρέβολον, παρωνομάσαι Στρατή- C
γιον· καὶ ἐκεῖθεν μεταναστάσθαι, καὶ τὸν
αὐτόσε παρελθόντα, χρυσίον ἱκανὸν ἀπο-
δοῦναι τῷ οἰκείῳ λαῷ, Χρυσόπολις παρ-
ωνόμασται. οἱ δὲ, ἀπὸ τοῦ χρυσὸν ἐκ με-
τάλλων αὐτῆς γίνεσθαι, ταύτῃ φασὶν ὠνο-
μάσθαι, ὥσπερ καὶ ἡ Χαλκηδὼν, ἀπὸ τοῦ
ἔχειν χαλκόν· ἢ ἀπὸ Χαλκίδος θυγατρὸς
Νικομήδους τῆς ταύτην κτίσασης. ἐν ταύτῃ
γοῦν τῇ Χρυσοπόλει, καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων
στρατηγοῦ Χάριτος παραγενηθεῖσα ἐτελεύτησε,
Δάμαλις ὀνομαζομένη· αὐτοῦ τοῦ Χάριτος
Ἀθήνηθεν πεμφθέντος, ἐπαμυνοῦντος τοῖς Βυ-
ζαντίοις· ἧς ὑπὲρ τοῦ μνημείου, Δάμα- D
λις βοὸς καθ' ὁμωνυμίαν ἐν κίονι ἀνεγλυ-
φη, συμβεβληκυῖαν καὶ Ἐπίγραμμα ἔχον
ὧδε,

Ἰναχίης οὐκ εἰμὶ βοὸς τύπος, οὐδ' ἀπ' ἐμεῖο
Κλήζεται ἄντροπον Βοσπόριον πέλαγος.
Κεῖνην γὰρ ὃ πάρος μὲν βαρὺς χόλος ἤλασεν Ἥρης,
* Ἐνταῦθα τὸ δ' ἐγώ, Κεκροπος εἰμὶ νέκυς. * al. Cod. ἐνταῦθα δὲ δ' ἐγώ.
Εὐβοῆς ἑῷ δὲ Χάριτος· ἔπλων δ' ὅτε ἔπλεν
ἀκμὴν,
Τῆδε Φιλιππαίων, αἰτήπαλος σκαφέων.

Tunc ego dicta Bucula, nunc quæ Charitis
Uxor audiam, utraque lætor continente.

XV. Chrysopolim ergo, ut dictum est, cum venisset, a Damali Chalcedonem usque, oppidanos territurus, late acies explicavit. Mittitur itaque a Romano cum celoce Symeon Caniclio Præfectus, qui Constantini Imperatoris manu subscriptas istiusmodi literas ferret. *Equidem Imperii mei custodem vigilantissimum, impense benevolum ac fidelissimum, subditorum neminem inveni præter Romanum. Huic itaque secundum Deum, mei custodiendi partes delegavi, eumque Patris loco habendum statui, qui paterna viscera, ac qualis parentes addeceat, in me affectum prodiderit. Hunc autem Leonem Phocam, cujus mihi semper suspecte insidiæ, nunc rebus ipsis insidiatorem inveni, ac qui adversus Majestatem meam per tyrannidem rebellarit. Quamobrem nec Domesticum amplius esse placet, nec meo consilio hanc cum telam ordisse dico; sed sua voluntate tumultum excitasse, ac irruptionem fecisse, hoc solum animo, ut rerum in se summam transferret.* His, in militarium ordinum lectis auribus, cuncti recedere, atque ad Imperatoris Patrem Romanum transire. Phocas consilii inops, ad Aetus Urbem munitam fuga se proripit; ubi tamen minime receptus est: ad Goelonem vero (locum sic dictum) insequentibus obviam factus & comprehensus, a Joanne Tubace & Leone ejus consanguineo, a Romano missis, ut cum adducerent, illo insscio oculis orbatus est.

Romani stratagema.

Literæ ex Constantini persona.

Leo Phocas oculis orbatus.

XVI. Mense Augusto conjurationis delati Constantinus Ctematerus & David Camulianus & Michael Manganorum Curatores; quare etiam verberibus affecti, bonisque publicatis ignominiæ causa per Urbem traducti, in exilium missi sunt. Zoe quoque Augusta deprehensa est per cibos medicatos Romani vitæ insidiari: propterea Aula deturbatam, in sanctæ Euphemiæ detonderunt. Invitatis vero ad convivium Theodoro Constantini Imperatoris Pædagogo ejusque fratre Symeone a Theophylacto Patricio ac Stabuli Comite, illisque comedentibus, ingressus Joannes Curcuas Excubiarum Drungarius cum apparitorum copiosa manu, correptos illos, quasi qui adversus Romanum machinarentur, ad Opsicium relegavit.

Conjurationes detectæ & compressæ.

XVII. Mensis Septembris die quarto supra vigesimum, Romanus Cæsaris dignitate ornatur: mensisque

Romanus Cæsar & Imperator.

Βοΐδιον δὲ καλοῦμι δν ἐγὼ πότε, νῦν δὲ Χάριτος,
Εὐῶπις, ἠπείροις τέρπομαι ἀμφοτέραις.

ιε'. Καθηλαθὼν οὖν τ Χρυσόπολιν, ὡς εἴρηται, διέσπασε πᾶσαν τὴν ἀπὸ τῆς Δαμάλεως μέχρι Χαλκηδόνος, τοὺς ἐν τῇ πόλει φοβῶν. ἀποστέλλεται οὖν μετ' ὀλίγων παρὰ Ρωμανοῦ, Συμεὼν ὁ ἐπὶ τ Κανικλείου, λόγον ἔχων τοιοῦτον τ Βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπιφερόμενος, Ἐγὼ φύλακα τ ἐμῆς βασιλείας γνησιώτατον καὶ εὐνοϊκώτατον & πιστότατον οἰκέτην τ ἐπὶ χεῖρα, ἢ Ρωμαϊκὸν οὐρηκὼς, τούτῳ τῷ ἐμῷ Φυλακῇ, μετά γε Θεὸν κατεπίσθυσα, καὶ ὑπὲρ πάσης αὐτὸν ἔχειν ἔκρινα, [100] ἀπλάγχνα πατρικὰ & διάθεσιν γνησίαν παρὰ ἐμὲ ὑποδεξάμενον. Λέοντα δὲ τοῦτον τ Φωκᾶ, αἰεὶ τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ ἐπιβουλεύοντα ὑπιδοῦσαν, νῦν ἔργοις αὐτοῖς ὑπίδουλον οὖρηκα, & τ ἐμῆς ἀρχῆς τυραννικῶς κατεξουσιάσαντα δίδ, οὔτε Δομέστικον αὐτὸν ἀπὸ τ νῦν εἶ βούλομαι, οὔτε δι' ταύτην τὴν ἀπαρσίαν μετ' βουλῆς ἐμῆς πεπραχέναι φημί· ἀλλ' αὐτοπροαίρετον γνώμην ταύτην ποιήσασθαι τ ὑπόθεσιν, ἑαυτῷ τ βασιλείαν σφετερίζεσθαι μόνον. τούτων οὖν πρὸς λαὸν ἐπαναγνωσθέντων, ἤρξαντο πάντες ἐπιχωρεῖν, & τῷ Βασιλεοπάτορι προσρύεσθαι Ρωμανῷ. τὸ δὲ Φωκᾶ εἰς ἀμηχανίαν ἀφικόμενον, φυγῇ τε [101] εἰς Αετιὰ ξενισαμένου, καὶ μὴ δεξαμένου· ἀλλ' ἐν χωρίῳ τινὶ ὀνομαζομένῳ Γοηλέοντι καταμείναντες καὶ συλληφθέντες, ἀπέσταλε Ρωμανὸς Ἰωάννῃ τὸν Τουβάκην καὶ Λέοντα τ αὐτοῦ συγγενῆ ἀγαγεῖν αὐτόν. οἱ δὲ ἐτύφλωσαν αὐτὸν παρὰ γνώμην Ρωμανοῦ.

ις'. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ, κατεμηνύθη ὑπὸ βουλὴ Δαβὶδ Κωνσταντίνου Κτηματερηνοῦ μελετωμένη, καὶ Δαβὶδ Καμουλιάνου καὶ Μιχαὴλ [102] Κουρκουάτων μαγίστρων· οἱ καὶ τυφθέντες, δημευθέντες τε καὶ περιηλθέντες, ἐξωσθησαν. ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ ἡ Αὐγούστα, ὑπὸ βουλεύουσα Ρωμανῷ, διὰ πεφαρμακευμένων βρωμάτων· καὶ ταύτην τ παλατίου καθαιρεθέντες, ἐν τῇ τῆς ἁγίας Εὐφημίας μονῇ ἀπέκειρεν. προσεκλήθη δὲ διὰ Θεοφυλάκτου Πατρικίου καὶ Κόμητος τ σφαύλου εἰς ἔριστον ὁ Παιδαγωγὸς Κωνσταντίνου Βασιλέως Θεόδωρος καὶ Συμεὼν ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς, καὶ ἑστιάτων αὐτῶν, εἰσῆλθε Ἰωάννης Δερμοκαΐτης τῆς βίγλας ὁ Κουρκούας μετ' πλείστου λαοῦ, καὶ τούτους ἁρπάσας, ὡς μετ' Ρωμανοῦ μελετῶντας, εἰς Ὀψίκιον ἔξωσεν.

ιζ'. Τῇ κθ'. τ Σεπτεμβρίου μηνὸς, τιμᾶται Ρωμανὸς τῇ τ Καίσαρος ἀξίᾳ· & τῇ ιζ'. τ

Δεκεμ-

Δεκεμβρίου μηνὸς, ἐφέτους τοῦ Κωνσταν-
τίνου βασιλέως καὶ Νικολάου πατριάρχου
103 ὁ ἔτει τῷ ϛυνη'. ἰνδικτιῶνος η'. καὶ [103] τῇ
ἁγίων Θεοφανίων ἐφέτους Θεοδώρα ἡ γυνὴ
αὐτοῦ. καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, τοῦ αὐτοῦ μηνὸς
* η'. τῆς * ε'. ἰνδικτιῶνος Χριστόφορος ὁ υἱὸς Ρω-
μανοῦ βασιλέως ἀναγορεύεται βασιλεύς· ἐφέτους δὲ
τῇ ν'. τοῦ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου· καὶ
προσέρχονται οὗτοι οἱ δύο μόνοι ὁ τῇ πεντε-
κοστῇ.

ιη'. Τῷ δὲ Ἰουλίῳ μηνὶ τῆς αὐτῆς Ἰν-
δικτιῶνος, ἡ ἕνωσις τῆς Ἀποστόλων.

ιθ'. Τῷ δὲ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τῆς θ'. ἰνδι-
κτιῶνος ὑποπτεύεται Στέφανος ὁ Μάγιστρος, B
ὡς τῆς βασιλείας ἐφιέμενος, ἀποκείρεται ὁ τῇ
τοῦ Ἀντιγόνου νήσῳ ἅμα Θεοφάνῃ Τζιχώτῃ
καὶ Παύλῳ Ὀρφανοτρόφῳ τοῖς μονάζουσιν
αὐτοῦ. πάλιν μηνύεται ἀνακαινὴ μελετᾶσθαι
104 παρὰ Ἀρσενίου καὶ Παύλου [104] τῶν Μαγλα-
βιτῶν· οἱ καὶ τυφθέντες καὶ δημευθέντες,
ἐξωρίσθησαν.

κ'. Ῥεντάκης ὁ Ἑλλαδικὸς πατρολοίας γενό-
μενος, ἐπεὶ πάντα τὰ τοῦ πατρὸς ἐλήϊσατο,
καὶ τῇ πόλει προσέφυγε, ἐκεῖθεν ψευδεῖς
γραφὰς συσκευάσας, πρὸς Βουλγαρίαν ἀπο-
φυγεῖν ἔμελλεν. κρατηθεὶς οὖν, τοὺς ὀφθαλμοὺς C
ἐξορύσσεται.

κα'. Καὶ πάλιν οἱ Βούλγαροι μέχρι Κα-
τασυρτῶν ἐξελαύνουσι, μετὰ τὴν τοῦ Δουκὸς
Ἀδραλέστου τελευτὴν, προβάλλεται Γεώργος
Δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ τοῦ Ἀργυροῦ, καὶ μέχρι
Θερμοπόλεως μετὰ τῶν παγμάτων ἐλθών, ἀπέ-
στειλε Μιχαὴλ τὸν τοῦ Μαρουλᾶ υἱὸν, πρὸς Βουλ-
γάρους κατασκοπήσοντα. ὁ δὲ ἀπροόπτως τῷ
λόχῳ αὐτῶν ἐμπεσὼν, πολλοὺς μὲν τῶν Βουλ-
γάρων ἀπέκτεινε· καὶ αὐτὸς δὲ πληγεὶς, ἐν τῇ πό-
λει Ἐδεσσηνῶν ἐτελεύτησεν.

κβ'. Πάλιν δὲ μηνύεται ἀνακαινὴ καὶ
Ῥωμανοῦ ὑπὸ Ἀναστασίου χαρτουλαρίου Σακελ- D
λαρείου, καὶ Θεοδωρίτου Κοιτωνίτου, καὶ Δημη-
τρίου Πρωτονοταρίου τοῦ * Ἰδικοῦ, καὶ ἄλλων
* al. Cod. δικοῦ. τινῶν, ὡς δῆθεν ὑπὲρ Κωνσταντίνου βασιλέως
ἀγωνιζομένων. ἐλεγχθέντες ἐτύφθησαν, καὶ τῷ
μέσῃ διελθόντες, ἐξωρίσθησαν.

κγ'. Τῆς τοιαύτης δὲ προφάσεως λαβό-
μενος Ῥωμανὸς, τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον ὑπο-
βιβάζει, καὶ δεύτερον ἑαυτὸν καθίστησι. πάλιν οὖν
ἐκστρατεύουσι Βούλγαροι μέχρι τῆς Μαγ-
λαβᾶ. ὅπερ μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς, Ἰωάν-
νῃ Ῥαιτόρι ἀπιστείλῃ, ἅμα Λέοντι καὶ Γεώργῳ τοῖς
Ἀργυροῖς, ἔχοντας μεθ' ἑαυτῶν πλῆθος ἱκανὸν, ἐκ

A Decembris die decimo-septimo, Indictione octava, anno sexies millesimo quadringentesimo quinquagesimo-octavo, a Constantino & Nicolao Patriarcha, Augustali corona donatur; sacrorum item Theophaniorum die, Theodora ejus uxor Augusta coronatur. Eodemque die ejusdem mensis, Indictione octava, Christophorus Romani Imperatoris filius Imperator declaratus, ipse quoque die sancto Pentecostes ab Imperatore Constantino Augustus appellatur: amboque, solenni per Urbem pompa soli processerunt. Theodora Augusta. Christophorus Imperator.

XVIII. Mense Julio ejusdem Indictionis, eorum commissa unitio est, B qui scissi partibus erant. Ecclesiæ unitio Constantinopolitanæ.

XIX. Mense Octobri, Indictione nona, in suspicionem vocatus Stephanus Magister, quasi Imperium ambiret, in Antigoni Insula, una cum suis hominibus Theophane Tichiote & Paulo Orphanotropho, Monachorum ritu capillis mulctatus est. Denuntiata rursus conjuratio, auctoribus Arsenio & Paulo Manglabitis: qui & verberibus affecti, bonisque publicatis, in exilium missi sunt. Conjurationes compressæ.

XX. Rentaces Helladicus parricida effectus, quod patris bona omnia diripuerat, in Urbem profugus, falsis ibi compositis tabulis, in Bulgariam fugam parabat. Captus itaque, oculis C orbatus est.

XXI. Rursus vero Bulgaris ad Catasyrtas usque excurrentibus, quod Adrelastes Dux vivis excessisset, Pothus Argyri filius Scholarum Domesticus præficitur: ductoque ad Thermopolim usque exercitu, Michael Marolis filius ad Bulgarorum castra exploranda missus, ex improviso in illorum lapsus cuneum, multis eorum cæsis, vulneratus ipse, & in Urbem delatus, fatis concessit. Bulgarica irruptio: Michael occisus.

XXII. Rursus conjurationis in Romanam delati, Anastasius Sacellarius & Theodoritus Cubicularius, necnon Demetrius Ærarii privati Protonotarius, aliique nonnulli, velut qui Constantino Imperatori suppetias irent, ejusque causa decertarent. Convicti vero, verberibus affecti, Urbeque media traducti, exilio relegati sunt. D Conjuratio oppressa.

XXIII. Hac Romanus arrepta occasione, ac periculum prætexens, Constantinum Imperatorem dejectum, secundo a se loco facit. Rursus itaque Bulgarorum ad Manglaba usque excursio. Romanus re comperta, Joannem Rectorem cum Leone & Patho Argyris, justis copiis instructos ex Constantini depressio. Bulgarica expeditio; Romanorum clades.

Agminibus & Fœderatis, impetum excepturos, mittit. Una aderat & Alexius Muſele Patricius navaliumque Drungarius cum claſſiariis ſuis. Caſtris itaque in planis humilioribuſque Pegarum locis diſpoſitis, Bulgaris e ſuperioribus armata phalange emergentibus, lateque aerem incondito tremendoque clamore implentibus, ac validiſſimo impetu irruentibus, ſtatim Rector fugam capeſſit; cujus tuendi partes ſuſtinens, Photinus Platipodis filius necatus. Alii, partim gladio interempti, partim mari ſubmerſi perierunt: reliqui captivi abducti ſunt. Argyri, ad Caſtellulum fuga evaſerunt. Bulgari, nullo impetum retardante autve eis obſtante, Pegarum palatia ac omne Stenum ſubjecta flamma incenderunt.

Theodoræ mors; Sophia Chriſtophori coronata Auguſta.

XXIV. Februario menſe, Indictione decima, menſis die vigeſima, extincta Theodora Romani Imperatoris uxor, in ejuſdem Romani ædibus, quas in Monaſterium verterat, condita eſt. Sophiaque Chriſtophori Imperatoris uxor, Auguſtali inſignitur corona: Quo etiam tempore Iber Curopalates in Urbem venit; ſolenniſque pompa atque proceſſu, honore ſuſceptus eſt: cui & ſancta Sophia magnifico cultu ornata oſtenſa. In quam ingreſſus, reique miraculo in ſtuporem actus, domum reverſus eſt.

Curopalates Iber.

Bulgarica irruptio; Sacteecis clara virtus.

XXV. Rurſus vero Bulgari, menſe Junio, ad ſanctæ uſque Theodoræ Palatia venientes, illiſque concrematis, reliqua populabantur: ac rurſus conſerta pugna, Romani in fugam vertuntur. Sacteeces autem (quem vocant) multis præclare fortique virtute geſtis, ac multa hoſtium data ſtrage, cum unus ipſe multitudini impar eſſet, lethali accepto vulnere fugam init, atque in Blachernarum templo poſitus, ſtatim diem obit.

Compreſſus tumultus.

XXVI. Excitato in Chaldia tumultu ab Adriano Chaldo & Tatzate Armenio, Bardæ Boilæ, in Chaldia Prætoris conſilio (a quibus etiam captum Paiper præſidium munitum) Joannes Curcuas Scholarum Domeſticus, pugna in eos conſerta ipſorum potitus, clariores quidem oculis orbat, eorum publicata ſubſtantia, pauperes vero & obſcuros, quò velint citra noxam abire jubet. Tatzates vero, in aliud fuga receptus munitum præſidium, petita ſecuritatis fide, in Urbem ingreſſus eſt; Magiſterque provectus in Manganis ſub cuſtodia morabatur. Dum vero fugam molitur, captus, oculis orbatur. Bardas Boila

τε τῶν παγμάτων καὶ τῶν τῆς ἑταιρείας· οἷς στειλῶ καὶ Ἀλέξιος Πατείκιος καὶ Δρουγγάριος τῶν πλωίμων ὁ Μουσηλὲ μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Διαπάξαντες δὴ οὖν τὸ λαὸν αὐτῶν ἐν τοῖς πεδινοῖς καὶ χθαμαλωτέροις τόποις τῶν Πηγῶν, τῶν Βουλγάρων ἀθρόων ἀναφαίντων ἐνόπλων, καὶ βοῇ χρησαμένων ἀσήμῳ καὶ φοβερᾷ, καὶ σφοδροπάτως ἐπελασάντων κατ' αὐτῶν, οὗπερ φεύγει ὁ Ῥαίκτωρ. σφάπεται δὲ ὑπ' αὐτοῦ ἀγωνιζόμενος Φωτεινὸς ὁ τοῦ Πλατιπόδος· καὶ οἱ λοιποὶ, οἱ μὲν ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀπώλοντο· ἄλλοι αἰχμάλωτοι γεγόνασι. οἱ Ἀργυροὶ δὲ, ἐπὶ τὸ καστελλίῳ φυγόντες, διεσώθησαν. οἱ δὲ Βούλγαροι, μηδένα τὸν κωλύοντα ἔχοντες, τά τε παλάπια τῶν Γηγῶν ἐπυρπόλησαν, καὶ ὃ Στενὸν ἅπαν κατέκαυσαν.

κθ'. Τῷ δὲ Φεβρουαρείῳ μηνὶ τῆς ἰ. Ἰνδικτιῶνος, τῇ κ'. τοῦ μηνὸς, Θεοδώρα ἡ σύμβιος Ῥωμανοῦ τελευτᾷ, καὶ καθαπτεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ Βασιλέως Ῥωμανοῦ, τὸν ἐπ' αὐτοῦ εἰς Μοναστήριον ἠρμένον· καὶ τίθεται Σοφία ἡ τοῦ Βασιλέως Χριστοφόρου γυνὴ· τότε καὶ Ἴβηρ Κουροπαλάτης ἐν τῇ πόλει παρεγένετο, ἐν πομπῇ τε καὶ ὁδοῖς αὐτῷ λαμπραῖς γέγονε, καὶ μετὰ τιμῆς ὑπεδέχθη· καὶ ἡ ἁγία Σοφία, πάσῃ κεκοσμημένη ὑπεδείχθη. Εἰς ὃν ναὸν εἰσπλεύσας καὶ θαυμάσας, πάλιν εἰς τὰ ἴδια ὑπέστρεψεν.

λ'. Καὶ πάλιν οἱ Βούλγαροι ἐν τῷ Ἰουνίῳ μηνὶ, μέχρι τῶν τῆς ἁγίας Θεοδώρας παλατίων ἦλθον, καὶ πάντα πυρὶ δόντες, τὰ ἐξῆς ἐλῄζοντο. καὶ πάλιν πολέμου γενομένου, τρέπονται Ῥωμαῖοι. ὁ δὲ λεγόμενος Σακτήκης, πολλὰ διαπραξάμενος, πολλοὺς τε ἀνελὼν, καὶ παρὰ ὃ πλῆθος δυσπραγήσας μὴ δυνάμενος, καιρίᾳ πληγεὶς φεύγει, καὶ ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν πεσὼν, οὗτος ἀποθνήσκει.

λα'. Ἀνταρσίας δὲ γενομένης ἐν Χαλδίᾳ ὑπὸ Ἀδριάνου Χάλδου καὶ Ταρζάτου Ἀρμενίου, τῇ ὑποθήκῃ Βαρδᾶ τοῦ Βοΐλα στρατηγοῦντος ἐν Χαλδίᾳ, καὶ ὃ Παίπερ ὀχύρωμα ἐκράτησε, ὁ τῶν ὁρδῶν Δομέστικος Ἰωάννης ὁ Κουρκούας καταπολεμήσας καὶ καταβαλὼν, τοὺς μὲν ἐπιφανεστέρους ἀποτυφλοῖ, καὶ τὰς οὐσίας δημεύει· τοὺς δὲ πενιχροὺς καὶ ἀσήμους, ἀθῴους κελεύσας ὅποι βούλοιντο ἀπιέναι. ὁ δὲ Ταρζάτης, ἐν ἑτέρῳ ὀχυρώματι διαφυγών, καὶ λόγον αἰτήσας, ἐν τῇ πόλει εἰσπλεύσει· [101] καὶ Μάγιστρος γενόμενος, ἐν τοῖς Μαγγάνοις τηρούμενος διῆγεν. δράσας δὲ βουλευσάμενος, ἀλίσκεται, καὶ τῶν ὀμμάτων στερίσκεται. Βαρδᾶς ὁ τοῦ Βοΐ- [101]

λῃ ἀπέκειρεν, τῷ Βασιλέως αὐτὸν καζικτί- A εσιτος.

κζ'. Συμεὼν δὲ σὺν πάσῃ τῇ λαῷ αὐτοῦ, τὴν Ἀδριανόπολιν ἐποιεῖτο, καὶ ἰσχυρῶς πολιορκοῦντος, ἐπεὶ καὶ λιμὸς αὐτοὺς ὑπέζε κραταιὸς, καὶ οὐδαμόθεν εἶχον ὑποσιτήσασθαι, παρεδίδοσαν ἑαυτοὺς τε καὶ τὸν Στρατηγὸν τοῖς Βουλγάροις. Ἦν δὲ ὧν ὁ τοῦ Μωρολέοντος υἱὸς, ἢ μᾶλλον Θυμολέοντος, ἐπεῖκε οἰκειοτέρως, ἀνὴρ τἀ ἄλλα κρᾶτιστος, καὶ τὰ πολεμικὰ παρισεύων· ὃς πλείστας ἀνδραγαθίας κατὰ Βουλγάρων ἐπεδείξατο· ὃν καὶ χρωσάμβους ὁ Συμεὼν, μυρίαις τε αἰκίαις ποδοτὸν τιμωρησάμενος, τελοῦντα ἀπέκτεινεν. καὶ Βουλγάροις τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν παρέδωκε, ὑποχωρήσειν· οἱ τὴν κατ' αὐτῶν τῶν Ρωμαίων ἔφοδον αἰσθόμενοι, τὴν πόλιν καταλιπόντες ἀπῆλθον, καὶ πάλιν ὑπὸ Ρωμαίοις ἐγένετο. B

κη'. Τοῦ δὲ Τριπολίτου Λέοντος, μετὰ δυνάμεως πολλῆς τῇ νήσῳ Λήμνῳ καταπλέοντος, Ἰωάννης ὁ Πατρίκιος καὶ Δρουγγάριος τῶν πλοίμων ὁ Ραδινὸς, αἰφνιδίῳ ὑπιπεσὼν αὐτοῖς, πάντας ἀπώλεσε, μόνου αὐτοῦ τοῦ Τριπολίτου διαφυγόντος.

κθ'. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ, τῆς β'. Ἰνδικτιῶνος, πάλιν Συμεὼν ὁ Βούλγαρος πανστρατιᾷ τὴν Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει· καὶ C παλίζεται μὲν Θρᾴκην καὶ Μακεδονίαν, ἐμπυρίζει δὲ πάντα καὶ καταστρέφει, καὶ διανοδεύει, μέχρι τῶν Βλαχέρνων παραγινόμενος. καὶ δὴ ὑπὸ ζητῶν ἀποσαλεύει αὐτοῦ τὸν Πατριάρχην Νικόλαον καὶ τινας τῶν μεγιστάνων, ὡς τὰ περὶ εἰρήνης αὐτοῖς συντυχεῖν. ἔλαβον οὖν ὁμήρους ἀμφότεροι, καὶ ἐξῆλθον, ὅ, τε Πατριάρχης, καὶ Μιχαὴλ Πατρίκιος ὁ Στυπιώτης, καὶ Ἰωάννης Μυστικὸς ὁ Παραδυναστεύων. ἤδη γὰρ Ἰωάννης ὁ Ῥάκτωρ συλληφθεὶς ὡς Βασιλεῖ, ἀπεκάρη. οἱ μὲν οὖν τοῦ Συμεὼν περὶ εἰρήνης διελέγοντο. αὐτὸς δὲ τὸν Βασιλέα Ρωμαίων ἰδέσθαι ἤθελεν· ὅθεν ἀκούσας ὁ Βασιλεὺς, σφόδρα ἠγαλλιάσατο. ἐπόθει γὰρ τὴν εἰρήνην, καὶ ὃ ζῆτει τὴν τῶν ἀμάχων χύσιν. D Ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ τοῦ Κοσμιδίου αἰγιαλῷ ὀχυρωτάτην κατεσκεύασεν ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀπόβασιν, ὡς τὴν βασιλικὴν τριήρη διεκπλέουσαν ἐν αὐτῷ προσορμίζεσθαι καὶ προσφέζας αὐτὴν πάντῃ, παρεσκεύασε διάστιχισμα μέσον γενέσθαι, ἔνθα ἀλλήλοις ἔμελλον ὁμιλεῖν. ὅτε πύτις ἀποστείλας Συμεὼν, τὸν ἐν τῇ Πηγῇ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναὸν, ὃν Ἰουστινιανὸς ὁ Βασιλεὺς ἐδομήσατο, ἐνέπρησεν, καὶ τὰ περὶ αὐτὸν πάντα. δῆλος ὢν ἐνταῦθα, μὴ τὴν εἰρήνην ἐθέλων, ἀλλ' ἐπ' ἐλπίσι μετεώροις

Symeon. Logoth. Annal.

Imperatoris clementia Monachi ritu cæsarie mulctatur.

XXVII. Symeone vero cum omnibus copiis Adrianopolim obsidente, ac fortiter Urbem oppugnante, quod fames valida obsessos premeret, nec ulla frumentandi facultas eis relicta esset, ipsi seipsos Prætoremque suum Bulgaris prodiderunt. Erat is Moroleonis, seu (verius dicas) Thymoleonis filius, vir cum aliis optimus, tum rebus bello præclare gestis clarissimus; plurimisque adversus Bulgaros tropæis cum primis conspicuus. Ejus itaque Symeon potitus, post innumera irrogata supplicia ac dehonestamenta, ad extremum peremit. Tum relicta Bulgaris custodiendæ Urbis provincia, recessit. Relicti vero præsidiarii, audita Romanorum in eos aggressione, relicta Urbe domum abierunt; rursusque illa Romanæ ditionis cessit.

Capta a Bulgaris Adrianopolis & recepta.

Moroleonis filius vir fortis, occisus.

XXVIII. Cum autem Leo Tripolita cum ingenti fortique exercitu in Lemnum Insulam venisset, Joannes Radinus Patricius & classis Drungarius subita impressione in hostes irruens, omnes internecione, solo Tripolita fuga elapso, delevit.

Tripolita ad Lemnum victus.

XXIX. Mense autem Septembri, Indictione secunda, rursus Symeon Bulgarus cum omnibus copiis adversus Byzantium aciem educit; Thraciamque & Macedoniam populatus, omnia incendit atque evertit, arboresque, ad Blachernas usque veniens, succidit. Tum Nicolaum Patriarcham ac aliquos Procerum, quibuscum de pace sic collocuturus, ad se mitti petit. Dati itaque utrinque obsides, exiitque Nicolaus Patriarcha & Michael Stypiotes Patricius, nec non Joannes Mysticus & publicæ administrationis Imperatori socius. Jam quippe Joannes Rector, conjurationis delatus, Monachi ritu detonsus fuerat. Atque hi quidem cum Symeone de pace tractabant: verum Symeon, ipsum Romanum Imperatorem videre expetiit. Eo nuntio accepto, Imperator valde gavisus est. Pacis enim desiderio actus, immanes cædes atque cruores sisti aliquando summe expetebat. Mittens igitur ad Cosmidii littus, munitissimum excensum construxit, ad quem prætoria triremis emenso itinere remis impelleretur, ac ubi inter se sermonem essent collaturi. Inter hæc Symeon missa suorum manu, sanctissimæ Dei Genitricis templum in Pega, a Justiniano Imperatore extructum, ac vicina quæque succendit: quibus nolle se pacem, sed vana spe

De pace collatio.

Incendia in Pega.

Imperatorem deludere, oſtendit. Ve- A niens autem Imperator ad Blachernas cum Patriarcha, atque ad ſanctum Loculum ingreſſus, extenſis in preces manibus, inque faciem cernuus ac

Romani precatio.

provolutus, ubertim lacrymis ſolum irrigans, intemeratiſſimam Dei Genitricem, durum immitemque ſuperbi Symeonis animum emollire rogabat, eumque ad pacem componendam in-

Deiparæ Veſtis religio.

flectere. Sancto igitur ſanctiſſimæ Dei Genitricis Maphorio (Palliolo nimirum ac Veſte) e ſcriniolo ſublato, templo egreſſus, ad locum conſtitutum venit. Nona erat menſis Septembris (id eſt, v. Idus ejuſdem) quinta B Feria, cum Symeon ingenti ſuorum ſtipatus ſatellitio, in multas diſtincto acies atque ordines, accedit. Militum alii aureis clypeis ac pilis, alii argenteis, auroque & argento vermiculatis, inſtructi; omneſque ferro circuncincti, ſui medium ſuſceptum Symeonem, fauſtis vocibus tanquam Imperatorem ac Regem Romana lingua dilaudabant. Senatus omnis muris aſſidens, quæ gerebantur longe proſpectabant.

Romani laudata conſtantia.

Erat igitur tunc videre regium vere animum ac magnificum, mentiſque interritæ admirari conſtantiam, fortiſque pectoris robur ac ni- C hil collabentem audaciam, quod tanto hoſtium appulſu non eſt conſternatus, non expavit, non pedem retulit: ſed quaſi in amicorum ſe cœtum inferret, ſic quiete proceſſit; velut tantum non ſubditorum ſalutis pretium, animam hoſtibus offerret. Prior ergo ad eum, quem dixi, exſcenſum, cum veniſſet, Symeonem præſtolabatur. Hinc ergo inde datis obſidibus, omnique diligentia Bulgaris luſtrata machina, num quis in ea dolus aut inſidiæ laterent, Symeon equo deſiliens, ad Imperatorem intravit. Mutuo igitur alter alterum complexi, D ac poſt datas jam acceptaſque ſalutes, ſermones de pace miſcebant. Quando ferunt Imperatorem in hæc verba Symeonem allocutum eſſe. *Audivi te hominem Dei cultorem ac verum Chriſtianum eſſe: at facta video haud ſatis illi de te famæ verbiſque conſentanea. Ejus enim qui Dei cultor ſit ac Chriſtianus,*

Romani ad Symeonem oratio.

iſtud proprium, ut pacem ac charitatem

1. Joan. 4. 8.

colat; ſiquidem Deus eſt, *atque dicitur* Charitas: *impii autem & infidelis, ut cædibus injuſtéque fuſo cruore gaudeat. Siquidem igitur verus Chriſtianus es, uti certo exiſtimamus, tandem aliquando iniquis finem cædibus impone; ac, qui ſis Chriſtianus atque dicaris, nobiſcum Chriſtianis pacis percuſſo fœdere, innoxium*

τ Βασιλέα ἐξαπατῶν. καὶ ὡδηγήμενος ὁ Βασιλεὺς ἅμα τῷ Πατριάρχῃ ἐν Βλαχέρναις, εἰς τὸν ἅγιον εἰσῆλθε Σορὸν, καὶ ταῖς χεῖρας ἐκτείνας εἰς βῆμα, εἶπα καὶ πρηνὴς πεσὼν, δάκρυσι τὸ ἅγιον κατέβρεχεν ἔδαφος, τὸν πρωάχραντον Θεοτόκον δυσωπῶν, τὸν ἀκαμπῆ καὶ ἀμείλικτον τῆ ὑπερηφάνου Συμεὼν καρδίαν μαλάξαι, καὶ πεῖσαι τὰ πρὸς εἰρήνην σωφρονῆσαι. [106] Τὸ ἅγιον οὖν μαφόριον τῆς παναγίας Θεοτόκου ἐκ τῆς κιβωτοῦ ἀνελόμενος, ἐξῆλθε τοῦ ναοῦ, καὶ καλαμβδικὴν τὸν ὡρισμένον τόπον. ἐνάτη δὲ ἦν τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς, πέμπτη δὲ τῆς Ἑβδομάδος ἡμέρα· καὶ τῇ τεταρτῃ ὥρᾳ προῆλθεν Συμεὼν, πλῆθος ἀπείρων ἐπαγόμενος, εἰς πολλὰς διηρημένων τὰς προπαρξεις, τὴν μὲν * χρυσῶν ἀσπίδων καὶ χρυσοδρεφῶν· τὴν δὲ, ἀργυρασπίδων καὶ ἀργυροδρεφῶν· τὴν δὲ, πᾶσιν ὅπλων χρείᾳ κεκοσμημένων· πάντων καλαπεφραγμένων σιδήρῳ· οἳ μέσον αὐτῶν δεξάμενοι τὸν Συμεὼν, ὡς Βασιλέα εὐφήμουν [107] τῇ τῶν Ρωμαίων φωνῇ. πάντες δὲ οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς τείχεσιν ἐφεστηκότες, κατεθεώντο τὰ δρώμενα. ὧν οὖν ἰδεῖν τότε ψυχὴν βασιλικὴν τῷ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ τῆς φρονήματος ἀκαταπλήκτον, καὶ τὸ τῆς δυσρείας ἀδέκμητον, ὅτι τοσαύτην πολεμίων βλέπων ὑποφορὰν, οὐ κατεπλάγη καὶ συνεταράχη καὶ ὑπεχώρησεν· ἀλλ' ὥσπερ εἰς πλῆθος φίλων χαρὰν, οὕτως ἀτρέμας ἀπῆλθε, μᾶλλον δὲ τὴν ψυχὴν τοῖς πολεμίοις τῶν ὑποκόων δοὺς δυπλοῦν. πρῶτος οὖν, ὁ τῇ ῥηθείσῃ ἀποβάθρᾳ καθιζάνων, τὸν Συμεὼν ἐξεδέχετο. ἐπεὶ δὲ ὅμηροι ἐξ ἀμφοτέρων ἐληφθησάν τῶν μερῶν, καὶ τὸν ἀποβάθραν οἱ Βούλγαροι διηρευνήσαντο ἀκριβῶς, μή που τις δόλος ἢ ἔνεδρα τυγχάνῃ, κατῆλθε Συμεὼν τοῦ ἵππου, καὶ πρὸς τὸν Βασιλέα εἰσῆλθεν. ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους, εἰρηνικοὺς λόγους ἐκινησάν. εἶπεν δὲ λέγεται τὸν Βασιλέα πρὸς Συμεὼν, Ἀκήκοά σε θεοσεβῆ ἄνδρα καὶ Χριστιανὸν ὑπάρχειν ἀληθινόν· βλέπω δὲ τὰ ἔργα μηδαμῶς τοῖς λόγοις συμβαίνοντα. ἴδιον μὲν γὰρ θεοσεβοῦς ἀνδρὸς καὶ Χριστοῦ, τὸ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀγάπην ἀσπάζεσθαι, εἴπερ ὁ Θεὸς ἀγάπη ὑπάρχει καὶ λέγεται· ἀσεβοῦς δὲ καὶ ἀπίστου τὸ χαίρειν σφαγαῖς καὶ αἵμασιν ἀδίκως συγχεομένοις. εἰ μὲν οὖν ἀληθὴς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πεπληροφορήμεθα, ῥῆσον ποτὲ τὰς ἀδίκους σφαγὰς, καὶ τὰς τῶν θυσίων αἱμάτων συγχύσεις, καὶ ἀφέσας μὲν ἡμῖν τὸν Χριστιανὸν τὸν εἰρηνικὸν, Χριστιανὸς

* χρυσασπίδων, ut Geor.

106

107

ὢν καὶ αὐτὸς ἢ ὀνομαζόμενος, καὶ μὴ θέλε μολυνέσθαι Χριστιανῶν δεξιὰς αἵμασιν ὁμοπίστων Χριστιανῶν. ἄνθρωπος εἶ καὶ αὐτὸς θάνατον προσδοκῶν, καὶ ἀνάστασιν καὶ κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν· καὶ σήμερον μὲν ὑπάρχων, αὔριον δὲ εἰς κόνιν διαλυόμενος. εἰς πυρετὸς ἅπαν * καθαιρήσει τὸ φρύαγμα. τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ Θεῷ ἐκδὺς ἀπελθὼν ὑπὲρ τῶν ἀδίκων σφαγῶν. ποίῳ προσώπῳ τῷ φοβερῷ καὶ δικαίῳ ἀνατενίσῃς κριτῇ. εἰ πλούτου ἐρᾷς, ἐγώ σε κορέσω πλούτου ἐμπλήσω. μόνον ὅπλιζε τὴν δεξιάν· ἄσπασαι τὴν εἰρήνην· ἀγάπησον τὴν ὁμόνοιαν, ἵνα καὶ αὐτὸς βίον ζήσῃς εἰρηνικὸν καὶ ἀμάχητον καὶ ἀπροσάλωτον· καὶ οἱ Χριστιανοὶ παύσωνται ποτὲ τῶν συμφορῶν, καὶ σήσωνται τὸ Χριστιανοῖς ἀναιρεῖν. οὐ γὰρ ἡμῖς αὐτοῖς αἴρειν ὅπλα καθ' ὁμοπίστων.

* MS. καπανιάσει.

A sanguinem fundere desine; nec velis Christianorum dexteras, ejusdem fidei Christianorum cruoribus fœdari. Nam tu quoque homo es, qui mortem & resurrectionem & judicium atque retributionem expectes. Hodie cum sis, cras futurum es ut in pulverem dissolvaris. Febris una, superbientis animi jactantiam omnem extinguet. Quam igitur Deo rationem pro injustis cædibus, cum ab humanis migraveris, redditurus es? Quo vultu in tremendum justumque judicem oculos intendes? Si te divitiarum cupido exagitat, iis ad satietatem implebo: tantum dexteram contine: pacem amplectere, cole concordiam, ut & ipse vitam pacatam agas & a cædibus liberam atque tranquillam curisque solutam; ac demum Christianorum ærumnæ necesque finem habeant. Nefas enim est, ut ii, adversus ejusdem fidei cultores arma tollant.

λ'. Τοσαῦτα ὁ Βασιλεὺς εἰπὼν, ἐσίγησεν. ὁ δὲ Συμεὼν, αἰδεσθεὶς τὴν τοσαύτην ταπείνωσιν καὶ τοὺς λόγους, κατένυσε τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι. ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους καὶ ἀφγκυσιαθέντες, δώροις μεγαλοπρεπέσι τὸν Βασιλέως δεξιωσάμενον τὸν Συμεών. ὃ δὲ τότε συμβέβηκεν, διηγήσομαι, τερατῶδές τε ὄν, καὶ τοῖς τοῦτα συγκρίνειν εἰδόσι, παράδοξον. δυὸ φασὶν ἀετοὺς τῶν Βασιλέων ὁμιλούντων ἄνωθεν αὐτῶν ὑποπτῆσαι. κλάγξαι τε, καὶ πρὸς ἀλλήλους συμμῖξαι, καὶ πτέρυγας ἀφγζωγίας ἀλλήλων καὶ τὸν μὲν ὅτι τὴν πόλιν ἐλθεῖν· τὸν δὲ, ὅτι τὴν Θρᾴκην ἀφαθλιῶναι. τοῦτο ἀκριβῶς οἱ τὰ τοιαῦτα σκοπιῶντες, οὐ καλὸν ἔκριναν οἰωνόν. ἀσυμβάτοις γὰρ ὅτι τῇ εἰρήνῃ ἀμφοτέρους ἀφαλυθήσεσθαι ἔφασαν. Συμεὼν δὲ ὁ αὐτὸς πατόπεδον καλαβῶν, τοῖς ἑαυτοῦ μεγιστᾶσι τὴν τοῦ Βασιλέως ἀπήγγειλεν σοφίαν καὶ ταπείνωσιν· ἐξεθείασέ τε αὐτοῦ, τό, τε εἶδος καὶ τὴν ῥώμην, καὶ ὃ ἀκατάπληκτον τοῦ φρονήματος.

B

C

D

Aquilarum portentum ac discordiæ præsagium.

XXX. Tanta hæc locutus Imperator, conticuit. Symeon vero propensam adeo humilitatem plenaque modestiæ verba reveritus, componendæ pacis assensum præbuit. Alter igitur alteri vale dicentes, mutuisque exsatiati complexibus, hinc inde discessere, postquam Imperator Symeonum muneribus magnifice accepisset. Quod vero tunc accidit, narraturus sum, quippe prodigium remque novam & inauditam, eorum sensu ac judicio, qui hæc conjectari norunt. Mutuo enim colloquentibus Regibus, duas desuper Aquilas devolasse ferunt, clangoremque edentes coivisse, ac mox facto divortio, alteram quidem Urbem periisse, alteram in Thraciam pennarum remigio sese subduxisse. Nec hæc fausti ominis judicata, iis, quibus istiusmodi curiosius rimandis addicta opera; nempe discordes fore, infectaque recessuros pace Principes divinavere. Symeon in castra reversus, Imperatoris sapientiam & modestiam in Procerum suorum concilio sermone prosecutus, formamque & robur & imperculsum animum liberaliter laudavit.

λα'. Μηνὶ Δεκεμβρίῳ κέ. ἔστεψεν Ρωμανὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφανον καὶ Κωνσταντῖνον, τὸν δὲ Θεοφύλακτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, εὐνοῦχον ὄντα, ἐποίησεν Κληρικὸν ὁ Νικόλαος· καὶ Σύγκελλον προχειρισάμενος, χειροτονῆσε Ὑποδιάκονον.

XXXI. Mensis Decembris quinto supra vigesimum, Romanus Imperator filios suos Stephanum & Constantinum in magna Ecclesia, Augustali corona donavit: Theophylactum autem ejus item filium, qui spado esset, Nicolaus fecit Clericum; Syncellumque præficiens, Hypodiaconum ordinavit.

Stephanus & Constantinus AA.

Theophyl. Clericus.

λβ'. Τῇ δὲ ιε'. τοῦ Μαΐου μηνὸς [109] Ἰνδικτιῶνος * γ'. τελευτᾷ ὁ Πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ ἀναβάσῃ

XXXII. Mensis Maii die quinto-decimo, Indictione * tertia moritur Nicolaus Patriarcha, Patriarchatu potitus annos quatuordecim, ex

109 * ιγ'. * tertia-decima.

Nicolaus Patriarch. ex-

vinctus; Stephanus Amasiæ Episc. Eunuchus illi suffectus.

quo secundò Sedem conscendit: sepeliturque in Monasterio suo Galacrenorum. Mense autem Augusto, Stephanus Amasiæ Metropolita, ipse Eunuchus, Patriarcha creatur. Porro Joannes Mysticus & Subadjuva, quod res novas moliri, ac Imperatori insidiari convictus, fugam inierat, in Monocastani Monasterio Monachi ritu tondetur. Constantinus item Boelas in Olympo, capillorum cultu mulctatur. Præficit vero Romanus Imperator Subadjuvam Theophanem Protovestiarium. Quo tempore formidabilis terræmotus in Thracesiorum Themate accidit, ingensque terræ hiatus ac terrificus, ut multa prædia & loca ac Ecclesiæ, virique in eis, absorbente vasta voragine, pariter perierint.

Theophanes Subadjuva.

Terræmotus in Asia.

XXXIII. Mensis Maii die septimo supra vigesimum, Indictione quinta-decima, ait Joannes Astronomus Imperatori, *Quæ super Xerolophi fornicem erecta Statua est, versa facie ad Occidentem, Symeonis Figura est. Ejus caput si excideris, ipsa hora Symeon diem obibit.* Misso itaque noctu Imperator ministro, Statuæ caput abstulit; eademque hora Symeon in Bulgaria occidit; Petro filio, quem ex secundo thoro susceperat, Principe designato ac successore; Michaele vero ex priore uxore nato, in Monachum attonso. Joannes porro & Benjamin Epistolam Bulgarice scriptam attulerunt.

Statuæ magica observatio.

Symeonis mors; Petrus successor & hæres.

XXXIV. Audita itaque Symeonis morte circumvicinæ nationes, Chrobati pariter ac reliqui adversum Bulgaros bellum movere cogitabant. Cumque fames maxima ac locustarum vis Bulgariam dire premeret & affligeret, Romanorum in se impetum ac grassationem magis formidabant. Idcirco illi quoque Macedoniam populari. Audita autem Imperatoris in eos expeditione, de pace soliciti, Monachum quendam patria Armenium, Calosyrim nomine, mittunt. Susceptus ab Imperatore placidissime Legatus, pace confirmata, nuptiarum fœdera cum Imperatore inire deposcit. Pacti itaque Mariam Christophori Imperatoris filiam nuptum daturos, Petrum per literas accersunt. Mittitur ergo Nicetas Magister Romani Imperatoris socer, qui venienti Petro occurrens, in Urbem usque deducat. Venerant ad Blachernas, cum Imperator salutatum egressus, qui hospites adessent officiosissime amplexus est: habitoque secretiori tractatu, pacis fœdera ac nuptiales contractus subscripsere; Theopha-

Bulgarorum fœdera, ac cum Romanis nuptiæ.

Petri Bulgari in Urbem receptio & nuptiæ.

A τῦ Πατριάρχου, ἔτη ιγ'. καὶ θάπτεται ἐν τῇ μονῇ αὐτῦ τῇ Γαλακρηνῶν. τῷ δὲ Αὐγούστῳ μηνὶ, Στέφανος ὁ Ἀμασίας εὐνοῦχος ὤν, γίνεται Πατριάρχης. Ἰωάννης δὲ ὁ Μυστικὸς καὶ Παραδυναστεύων, ἐπεὶ καὶ τῦ Βασιλέως φονεῦσι ἐλέγχθη, φυγῇ χρησάμενος, ἐν τῇ τῦ Μονοκαστάνου ἀποκείρεται μονῇ. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ Βόηλας, ἐν τῷ Ὀλύμπῳ ἀποκείρεται. παραβάλλεται δὲ ὁ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς Θεοφάνῃ Πρωτοβεστιαρίῳ Παραδυναστεύοντα. γίνεται δὲ τότε σεισμὸς φοβερὸς ἐν τῷ τῶν Θρακησίων θέματι, καὶ χάσμα γῆς μέγα καὶ καταπτωτικὸν, ὡς πολλὰ χωρία καὶ ἐκκλησίας αὐτεμβρύοις καταπιεῖν. * al. Βόϊλας.

B λγ'. Μηνὶ Μαΐῳ κζ'. Ἰνδικτιῶνος ιε'. Ἰωάννης ὁ Ἀστρονόμος εἶπεν Ῥωμανῷ τῷ Βασιλεῖ, Ὅτι ἡ ἱσταμένη στήλη ἐπάνω τῆς καμάρας τῦ Ξηρολόφου καὶ βλέπουσα πρὸς δυσμὰς βλέπουσα, τῦ Συμεὼν ἐστί. καὶ ἐὰν ταύτης τὴν κεφαλὴν ἐκκόψῃς, τῇ αὐτῇ ὥρᾳ ὁ Συμεὼν τελευτᾷ. ἀποστείλας οὖν ὁ Βασιλεὺς τῇ νυκτὶ, τὴν κεφαλὴν τῆς στήλης ἐξέκοψε· καὶ τῇ αὐτῇ ὥρᾳ ὁ Συμεὼν εἰς Βουλγαρίαν ἐτελεύτησε, Πέτρον τὸν υἱὸν αὐτῦ παραβαλλόμενος Ἀρχοντα, ὃν ἐκ τῆς δευτέρας αὐτῦ γυναικὸς εἶχεν· Μιχαὴλ δὲ τὸν ἐκ τῆς πρωτέρας αὐτῦ γεγαμημένον γυναικὸς, ἀπέC χειρε μοναχὸν. Ἰωάννης δὲ καὶ Βενιαμὶν οἱ τῦ Πέτρου ἀδελφοὶ ὀπισθόλιν ἐκομίσαντο Βουλγαρικήν.

λδ'. Τὰ κύκλῳ οὖν ἔθνη τὴν τῦ Συμεὼν μαθόντες τελευτὴν, οἵ τε Χρωβάτοι καὶ οἱ λοιποὶ, κατὰ Βουλγάρων κινῆσαι ἐβούλοντο· λιμοῦ δὲ μεγίστου καὶ ἀκρίδων τὴν Βουλγαρίαν ἐκπιέζοντος, ἐδεδίεσαν καὶ μᾶλλον τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπέλευσιν. ὅθεν καὶ κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύουσι, καὶ τὴν Μακεδονίαν καταλυμαίνονται. οἱ δὲ Βούλγαροι τὴν παρ' αὐτῶν ἐξέλευσιν τῦ Βασιλέως ἀκηκοότες, πρὸς Εἰρήνην φροντίζουσι, καὶ ἀποστέλλουσι μοναχὸν τινα [110] Καλοκύρην ὀνομαζόμενον, Ἀρμένιακὸν τῷ γένει· ὃς παρὰ τῦ Βασιλέως ἀσμένως δεχθεὶς, τὴν Εἰρήνην ἐβεβαίωσε, καὶ συναλλαγμα μετὰ τῦ Βασιλέως ποιῆσαι αἰτεῖται. σύμφωνά τε ποιήσαντες εἰς ὃ δοῦναι αὐτῷ Πέτρῳ τὴν θυγατέρα Χριστοφόρου τῦ Βασιλέως Μαρίαν, γράφουσι τῷ Πέτρῳ ἐλθεῖν. ἀποστέλλεται οὖν Νικήτας Μάγιστρος ὁ συμπενθερὸς Ῥωμανοῦ τῦ Βασιλέως, ὑπαντήσαι αὐτῷ, καὶ ἀγαγεῖν μέχρι τῆς πόλεως. Ὁ ἐλθὼν ἐν Βλαχέρναις, ὁ Βασιλεὺς ἀπελθὼν κατησπάσατο αὐτὸν καὶ τὰ εἰκότα συνομιλήσαντες, ὑπογράφουσι τά τε σύμφωνα τῦ Εἰρήνης καὶ τὰ γαμικὰ συναλλάγματα, μεσολαβοῦντος ἐν τούτοις 110

τῦ Πρωτοβεστιαρείου Θεοφιλούς. τῇ δὲ ἡ. τῦ Ὀκτωβρείου μηνὸς, τέθεται Πέτρος καὶ Μαρία ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν Γηγῶν, ὑπὸ Στεφάνου Πατριάρχου. πάντων δὲ τῶν ἐθισμένων φαιδρῶς τελεσθέντων, οἱ Βούλγαροι ἔσχασιν οὐ μικρὰν ἐριν, τῦ πρώτερον βοᾶσθαι Χριστοφόρον ἔπα Κωνσταντῖνον· ὃ καὶ ἐπένευσεν ὁ Βασιλεύς. καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, λαβὼν τὴν ἰδίαν γυναῖκα Μαρίαν ὁ Πέτρος, ἀπῆλθεν εἰς Βουλγαρίαν πορευθείς.

Ane Protoveſtiario horum illis ſequeſtro & inſtructore. Menſis vero Octobris die octavo, Petrus & Maria corollas nuptiales in ſanctiſſimæ Dei Genitricis Pegarum Æde ſubeunt, benedictionem impartiente Patriarcha Stephano. Cunctiſque nuptiarum ritu legitimis feſtis gaudiis peractis, non minima Bulgarorum contentio fuit; ut Chriſtophorus fauſtis ipſe vocibus ac ominibus prior acciperetur, deinde Conſtantinus: quod ipſum ut fieret Imperator conſenſit. Nec poſt multos dies, accepta Petrus Maria conjuge, in Bulgariam diſceſſit.

Chriſtophorus Imperator Conſtantino prælatus.

λε'. Ἐρχονται πρέσβεις ἀπὸ Μελιτινῆς, καὶ μετ' αὐτῶν καὶ ὁ στρατηγὸς αὐτῶν Ἀπαλάσαθ. καὶ ἀποδεχθέντες ὑπὸ Ρωμαίων μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς, σύμφωνά τε εἰρήνης ποιήσαντες, ἀπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. καὶ ἔκ τότε στρατεύονται Ρωμαίοις κατὰ τῶν ὁμοφύλων Σαρακηνῶν· καὶ ἐν τοῖς ὀπισθικοῖς, συνήρχοντο τοῖς Ρωμαίοις ἐν τῇ πόλει, αἰχμαλώτους ἄγοντες Ἀγαρηνούς· ὅπερ ἦν θαυμαστὸν καὶ ὑπόδοξον, καὶ δεῖγμα τῆς τῶν ἀθέων Ἀγαρηνῶν δυσκολίας. τελευτήσαντος δὲ Ἀπολάσαθ ἀνδρὸς φρονίμου καὶ συνετοῦ, διέλυσαν τὴν εἰρήνην, οἱ τὴν Μελιτινὴν καλλιεργοῦντες. ἐστράτευσαν οὖν κατ' αὐτῶν, ὅ, τε Δούξ τῶν σχολῶν Ἰωάννης ὁ Κουρκούας μετὰ τῶν ἡμάτων καὶ παγμάτων, καὶ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων· οἳ καὶ εἰς τοσαύτην στένωσιν τὴν Μελιτινὴν κατέστησαν καὶ τὰ περὶ αὐτὴν, ὡς καὶ κυρατωρείαν ποιῆσαι ταύτην τὸν Βασιλέα, καὶ πολλὰς χιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου εἰσπράξαι λαμβάνειν ἐτησίως.

Melitenenſes Romanorum ſocii.

XXXV. Veniunt a Melitene Legati, eiſque comes eorum Dux Apolaſath: Congruis vero honoribus a Romano ſuſcepti, pacis fœdere conſtituto, ad ſua reverſi ſunt: Quo ex tempore Romanis ſuccenturiati, adverſus ſuæ gentis homines Saracenos bella gerebant; triumphique pompa, una cum Romanis, captivos ducentes Agarenos, in Urbem intrabant: res ſane mira & inaudita; impiorumque Agarenorum infelicitatis certa probatio. Apolaſath autem viro prudente ac ſagaci vivis exempto, mox pacis fœdera diſſolvêre. Expeditione ergo in eos ſuſcepta, Joannes Curcuas Scholarum Domeſticus cum legionibus ac agminibus, Meliaſque cum Armeniis, in eas anguſtias Melitenem ac circumvicina loca conjecerunt, ut in Curatoriam (nos Provinciam dicamus) eam Imperator redegerit, multaque auri & argenti millia annuo tributo inde accipienda imperarit.

Iidem victi & vectigales effecti.

λς'. Κατηγορήθη δὲ Νικήτας Μάγιστρος ὁ πενθερὸς Χριστοφόρου Βασιλέως, ὡς ὑποπτεύσας αὐτῷ κατὰ τῦ ἰδίου γαμβοῦ παῖδος, καὶ τῆς Βασιλείας αὐτὸν ἐξέωσαν. τοῦτον ἐξώρισαν τῆς πόλεως, καὶ μοναχὸν ἐποίησαν.

XXXVI. In crimen porro vocatus Nicetas Magiſter, Chriſtophori Imperatoris ſocer, eo nomine, quod conſiliis auctor genero eſſet, ut adverſus patrem aſſumpta tyrannide, Imperio eum pelleret. Quare hunc Urbe ejectum, Monachum effecere.

Nicetas inter Monachos truſus.

λζ'. Τῇ ιη'. τῦ Ἰουνίου μηνὸς τῆς ς'. Ἰνδικτιῶνος, τελευτᾷ Στέφανος Πατριάρχης, κρατήσας ἔτη β'. μῆνας ια'. Τῇ δὲ ιδ'. τῦ Δεκεμβρείου μηνὸς ἄγουσι Τρύφωνα ἀπὸ τῦ Ὀψικίου, ἐπ' εὐλαβείᾳ καὶ ἁγιότητι μαρτυρούμενον, καὶ χρόνοις Πατριάρχην ὁπὸ ῥητῷ χρόνῳ. ὅθεν αὐτῷ μὴ ἀνεχομένῳ ὁπὸ ῥητῷ χρόνῳ ἡμέσθαι, ἀλλὰ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτῷ, δόλῳ πολλῷ πείθουσι τῷ ζήτῳ τούτῳ. λέγουσι γὰρ μὴ βουλομένῳ συγκαταθέσθαι, Οὔτως οἶδε γράμματα, ὥστε γράψαι δύνασθαι, ἢ ὁπὸ τούτῳ μάθησιν. ὁ δὲ βεβαιῶσαι βουλόμενος αὐτοὺς ὅτι καὶ γράφει καὶ

* Imo *prima*.

XXXVII. Die * decima-octava Junii menſis, Indictione ſexta, moritur Stephanus Patriarcha, cum Sedem tenuiſſet annos duos, menſes undecim. Quarta-decima vero menſis Decembris Tryphonem virum religioſum ac notæ ſanctitatis, ex Opficio adducunt, atque ad certum tempus Patriarcham conſtituunt. Unde illo ad tempus fungi munere non ſuſtinente, ſed ad finem uſque vitæ Sedem retinere volente, dolo in ſententiam inducunt, hoc modo. Nolente enim aſſenſum præbere, aiunt, Neſcire eum literas, nec poſſe ſcribere, eaque ratione obniti ac reſiſtere. Probaturus itaque ſibi ſcribendi atque legendi

Stephani mors; Tryphon Patriarcha.

Fraus Tryphoni facta.

peritiam non deesse, chartam sibi & atramentum afferri jubet. Novo igitur allato tomo, ad oram infra scribere faciunt, *Triphon Dei misericordia Monachus & Patriarcha, quæ præscripta sunt grata habens, eisque assensum præbens, manu propria subscripsi.* Libello accepto, Patriarcham inaugurant. Tum quicquid videbatur, in charta vacua ante Tryphonis subscriptionem exarant. Postea, ac ubi præstitutum illi tempus effluxerat, invitum Patriarcham Sede deturbant, propriæ tamen cedentem subscriptioni, & cum ille factam sibi fraudem moleste ferret. Inde vero tota instructa fraus, quod Theophylactus Romani Imperatoris filius ætatis jam modum, & ut Sacerdotio maturus videretur, attingeret.

Frigus insolitum; Romani paupertum cura.

XXXVIII. Ejusdem mensis die vigesima-quinta, adeo aspera hyems fuit, ut terra dies centum viginti gelu non solverit. Ex quo fames ingens, magnaque mortalitas fuit; sic nimirum ut nec efferendis mortuis vivi sufficerent. Romanus itaque intolerandam hanc frigoris vim considerans, famisque levaturus inopiam, porticuum spatia tabulatis distinxit & fenestras apposuit, ne inde nix frigusque pauperibus incommodarent. Arculas quoque seu projecturas in cunctis porticibus extruxit; pauperibusque in eis jacentibus, quot mensibus argenteos numerandos constituit: similiter quoque pauperibus in Ecclesiis constitutis, trimetia erogari jussit: adeo ut signati argenti duodecim millia quot mensibus tribuerentur. Tres quotidie pauperes in ejus mensa comedebant, ac singuli nummum accipiebant. Simili etiam ratione Feriis quarta & sexta, Monachos adhibebat, qui ipsi singulos nummos acciperent. Erat & puerorum unus, qui in ejus mensa Lectoris munus obiret. Cumque erga Monachos, si quis alius, affectu duceretur, cunctis ejus instituti viris, qui virtutis propensius cultores essent, in lacrymas effusus, actus suos referebat. Ecclesiis, omnis generis ornatum adhibebat; Monachis ubique in montibus exercentibus, munera ac stipendia mittebat. Monasteria fovebat, ac iis qui in illis propter Deum comam posuerant, sive etiam Inclusi agebant, constituta stipendia præbere non cessabat.

Erga Monachos pietas.

Lectio in mensa.

Joannis Bulgari compressæ insidiæ.

XXXIX. Pauca hæc ex multis ac innumerabilibus, ejus virtutum elleemosynarumque nobis perscripta opera. Petro Bulgaro insidiatus ejus

A ἀναγινώσκειν, αὐτῇ χάρτην καὶ μέλαν. Πρόσταγμα οὖν αὐτῷ τόμον κομίσαι, καὶ κάτω που πρὸς τὰ τέλη ποιοῦσι γράφαι, Τρύφων ἐλέει Θεοῦ μοναχὸς καὶ Πατριάρχης ἀρεσθεὶς καὶ στοιχῶν τοῖς προγεγραμμένοις, ἰδίᾳ χειρὶ ὑπέγραψα. τοῦτο λαβόντες, καθιστῶσιν αὐτὸν Πατριάρχην. γράφουσιν οὖν ἅπαντα τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Πατριάρχου Τρύφωνος ὅσα αὐτοὶ ἐβούλοντο· μετὰ δέ, καὶ μὴ τοῦ συμπλήρωσιν τοῦ ῥητοῦ χρόνου, καταβιάζονται αὐτὸν, τοῦ Πατριάρχου μὴ θέλοντος, ὅμως τῇ ἰδίᾳ ὑπογραφῇ πειθόμενα, καὶ τοῦ πλοίου μὴ φέροντα. τοῦτο δὲ γέγονεν, ἀφ' ὃ Εἷς μέσον φθάζει ἡλικίας ἤδη Θεοφύλακτον τὸν τοῦ Βασιλέως Ρωμανοῦ υἱόν.

B

λη'. Τῇ δὲ κε'. τοῦ αὐτοῦ μηνὸς χειμὼν ἀφόρητος γέγονεν, ὡς χρυσταλλωθῆναι τοῦ ὕδατι ἡμέρας ρκ'. ὅθεν καὶ γέγονε [111] μέγας λιμὸς, καὶ θάνατος ἐκ τούτου πολύς· ὡς μὴ δυνασθαι τοὺς ζῶντας ἐκκομίζειν τοὺς τεθνεῶτας. ὅθεν Βασιλεὺς Ρωμανὸς τοῦ ἀφόρητον ἐκείνου βίαν τοῦ ψύχους καταγνόντας, καὶ τοῦ τοῦ λιμοῦ φαρμυθούμενος εἶδος, διέφραξέ τε ὑφέσι καὶ σανιδώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων τοὺς, ὡς μὴ τοῦ χιόνα καὶ ὁ ψύχος ἐκεῖθεν ἐπεισέναι τοῖς πένησι· καὶ [112] ἄρκλας ἐν πᾶσι τοῖς ἐμβόλοις κατεσκεύασεν. Ἀργύριά τε τῷ μῆνα τοῖς ἐν τοῦταις καθαιρεμένοις πένησι δίδοσθαι διετάξατο, καὶ [113] τὰ μηνιαῖα τρίμηνα τοῖς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πένησι ἀφαιρεῖσθαι· ὡς εἶναι τὰ διδόμενα καθ' ἕκαστον μῆνα, ἀργυρίου ἐγκεχαραγμένου χιλιάδας ιβ'. τοῖς δὲ αὐτῷ πέντε καθ' ἑκάστην σαββάτου, λαμβάνοντες ἀνὰ νομίσματος ἑνός. τῇ δὲ τετράδι καὶ τῇ παρασκευῇ μοναχοὶ ὁμοίως, λαμβάνοντες ἀνὰ νομίσματος ἑνός. ὧν δὲ καὶ τῶν παίδων, ἀναγινώσκων ἐν τῇ τραπέζῃ αὐτοῦ. Φιλομόναχος δὲ ὢν καὶ τις ἄλλος ὤν, πᾶσι τοῖς ἀρετῆς ἀντεχομένοις μοναχοῖς, ὡς ἑαυτῷ παρέξειν μὴ δακρύων ἔλεγεν ὡς τε ἐκκλησίας πομπίως ἐκόσμει, καὶ τοῖς ἐν πᾶσιν ὄρεσι μοναχοῖς, ῥόγας ἐξαπέστελλε· τά τε μοναστήρια παρεθάλπε, καὶ τοῖς ἐν αὐλοῖς ἀφ' Θεὸν ἀποκαρσιν, ἢ καὶ ἐγκλείστοις οὖσι, ῥόγας τυπώσας οὐ διέλιπε διδόναι.

C

λθ'. Ταῦτα ὡς ἐν πολλῶν ὀλίγα τῶν ἀπείρων αὐτοῦ καρπωμάτων καὶ ἐλεημοσυνῶν διεξηλθομεν. ἐπέθετο Πέτρῳ τῷ Βουλγάρῳ

Ιωάννης

Ιωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετὰ καὶ ἑτέρων μεγιστάνων τῶν Συμεών. καὶ φωραθέντες, ὁ μὲν Ιωάννης τύπτεται καὶ εἱρκλείεται ἐν τῇ φυλακῇ· οἱ δὲ λοιποὶ, πυρείαις οὐ ταῖς τυχούσαις ὑποβάλλονται. ποτε μαθὼν ὁ Βασιλεὺς, ἀποστέλλει καὶ ἀναλαμβάνει τὸν Ιωάννην.

μέ. Τῇ β'. ἡμέρᾳ τοῦ Μαρτίου μηνὸς, 114 Κοσμᾶς ἔπεσεν ἐν τῷ φόρῳ, ἐκ τοῦ ἐν τοῖς στοιχηδὸν * ἱσταμένοις ἑκάστοις κίοσι, καὶ ἀπέκτεινεν ἄνδρας ἕξ. γέγονε δὲ ἐμπρησμὸς, εἰς τὸν τῆς ὑπαπαντῆς Θεοτόκου τοῦ φόρου ἔμβολον, καὶ ἐκάησεν τὰ κηρόπωλα καὶ τὰ χρυσεῖα μέχρι τῶν Ψιχῶν.

μά. Τῷ δὲ Αὐγούστῳ μηνὶ τῆς δ'. Ἰνδικτιῶνος, τελευτᾷ Χριστοφόρος ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. κατήγαγον δὲ καὶ τὸν Πατριάρχην Τρύφωνα τὸν ῥητὸν χρόνον τελέσαντα, καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτᾷ. χηρεύει δὲ ἡ ἐκκλησία χρόνον ἕνα, μῆνας ε'. ἀφ' ὧν ὁ ἀπελὴς Θεοφυλάκτου τοῦ υἱοῦ Ρωμανοῦ.

μβ'. Βασίλειός τις Μακεδὼν πλάσμος, Κωνσταντῖνον Δούκα ἑαυτὸν ἐπιφημίσας, πολλοὺς μεθ' ἑαυτοῦ συνεπήγετο. ἐξ οὗ συμβολῆς, τῆς μιᾶς χειρὸς ἀλλοτριοῦται. εἶτα κατασχεθεὶς λαβόμενος, καταλαμβάνει πάλιν τὸ Ὀψίκιον, καὶ χεῖρα χαλκῆν ἀντὶ τῆς κοπείσης περιαρμοσάμενος, καὶ σπάθῃ ὑπερμεγέθει καταskευασάμενος, διήρχετο πλάνῃ πολλοὺς ὡς αὐτὸς ὢν Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας· καὶ φρούριον καταλαβὼν, ὃ Πλατεῖα πέτρα καλεῖται, καὶ ξυλίνῳ πολλῷ ἀποτάφρωσε, μεγάλην τε Ρωμαϊκὴν ἀπαρασίαν κινῆσαι, περιοικούντων καὶ λεηλατῶν τοὺς προσκυνοῦντας. ποτὲ κρατήσαντες, ἀνήγαγον ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ ἔκαυσαν.

115 μγ'. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ 115 τῆς ς'. Ἰνδικτιῶνος, τῇ ἑορτῇ τῆς Ὑπαπαντῆς, χειροτονεῖται Πατριάρχης ὁ ῥηθεὶς τοῦ Βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, Τοποτηρητῶν ἐκ Ρώμης ἀφιγμένων, καὶ τόμον συνοδικὸν ἐπιφερομένων περὶ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας ἀφορισθέντα· οἷς καὶ τῷ Πατριαρχικῷ θρόνῳ τοῦτον ἐκάθισαν. Ρωμανὸς δὲ ὁ Βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ γυναῖκα ἠγάγετο, τὴν τοῦ Γαμαλᾶ θυγατέρα Ἄννην· ἣ τῆς ἅμα τῷ νυμφικῷ στεφάνῳ, καὶ τὸν τῆς βασιλείας ἐπέλαβε.

μδ'. Μηνὶ Ἀπριλλίῳ Ἰνδικτιῶνος ζ'. γέγονε πρώτη ἐκστρατεία τῶν Τούρκων καὶ Ρωμανίας καὶ καταπέρασι μέχρι τῆς πόλεως, καὶ λεηλατοῦσι πᾶσαν Θρᾴκην ψυχάς. ἀποτίλεται οὖν

A frater Joannes, cum aliis Symeonis Proceribus: Deprehensi, Joannes quidem verberibus affectus ac carceri mancipatus: reliqui vero, non vulgaribus examinati suppliciis sunt. Imperator ubi cognovit, qui ad se Joannem adducant, mittit.

XL. Mensis Martii die altera, Cosmites in foro cecidit, ex iis qui columnis per ordinem ibi erectis impositi sunt, & sex viros oppressit. Contigit vero etiam incendium ad sanctissimæ Dei Genitricis Fori porticum, incenditque Cererariorum Pellitiariorumque officinas, usque ad Psichas. Cosmites lapsus. Incendium.

B

XLI. Mense Augusto, Indictione quarta, mortuus est Christophorus Imperator, atque in domo patris sepultus. Trypho quoque Patriarcha, qui præstitutum jam tempus munere functus esset, abdicatus, in suo Monasterio vivendi finem facit. Porro Ecclesia annum unum & menses quinque, ob immaturam Theophylacti Romani filii ætatem Pastore vidua agit. Christophorus mortuus: in Patris Monast. sepultus. Trypho depositus.

XLII. Impostor quidam Basilius Macedo, Constantinum Ducam se jactitans, plures secum abducebat. Hic captus cum esset, altera manuum mulctatur. Tumque occasionem nactus, rursus ad Opsicium venit; æneaque manu, ejus loco quæ putata erat, sibi aptata, ac prægrandi fabricato ense, pertransibat multos seducens, ac si ipse Constantinus Ducas esset. Captaque arce cui Lata Petra nomen, multaque congesta annonarum copia, magnam adversus rem Romanam excitat rebellionem; eos qui in eum incidissent, deprædans, populansque provinciam. Cæterum cum denuo captus esset, in Urbem adductum, ad Amastriani forum combusserunt. Pseudo-Constantinus Ducas combustus.

C

XLIII. Februario mense, sexta Indictione, die festo Occursus, quem dixi Theophylactum Romani filium, Patriarcha ordinatur, cum Vicarii Roma venissent, allato tomo synodico, de illius præscribente ordinatione; a quibus etiam in Patriarchali Sede collocatus est. Porro Romanus Imperator filio suo Stephano uxorem locavit, Annam filiam Gamalæ; quæ & post nuptiales corollas, Augustali corona donata est. Theophylacti ordinatio, Romani Antistitis nutu. Stephani ejus fratris nuptiæ.

D

XLIV. Mense Aprili, Indictione septima, prima Turcorum adversus Romanam ditionem extitit irruptio; grassatique ad ipsam usque Urbem, Thraciam omnem populati sunt, ac captivos duxerunt. Mittitur ergo Turcorum seu Ungrorum expeditio.

Theophanes Patricius Protoveſtiarius, A reſque cum illis compoſuit.

Conſtantini Rom. filii nuptiæ.

XLV. Quarta-decima Januarii menſis locavit Romanus uxorem juniori filio ſuo Conſtantino gentis Armeniacæ, Patricii Adriani filiam; qua & defuncta ſecunda Februarii, alteram ei copulavit, ex Mamonis illius genere, Theophano nomine.

Ruſſorum expeditio.

XLVI. Eodem anno, Ruſſi, quos Dromitas vocant (ac ſi vagos dicas ac curſu expeditos) ex Francis genus ducentes, conferta decem millium navium claſſe infeſtis ſignis Byzantium venerunt. In eos itaque Theophanes Protoveſtiarius cum navalibus copiis miſſus, inſtructa claſſe, illorum ſuſtinebat impetum. Quod vero ad Ponti B Euxini Pharum jam venerant (dicitur autem Pharus moles quædam ſeu turris, ex qua accenſa flamma, viatores noctu in itinere diriguntur. Euxinus vero Pontus, per antiphraſim dicitur, quaſi Bene hoſpitalis: male enim hoſpitalis audiebat, ob graſſantium in eo latronum, erga hoſpites juges injurias; quibus ab Hercule ſublatis, ſecuritatem nacti viatores, Euxinum eum nuncupaverunt) in loco quem Hieron vocant, ac ſi dicas, *Templum*; cui inde appellatio acceſſit, quod Argonautæ illac tranſeuntes, eo loco templum condiderunt) ipſe repente C in illos irruens, navigia alia igne combuſſit, alia in fugam egit. Quocirca fuſis omnino fugatiſque hoſtibus, partim eorum naves cum vectoribus pelago merſerunt, partim plurimos ingentique turba vivos ceperunt. Qui reſidui fuerant, ad Orientalem plagam, ad locum, quem Rhogas vocant, navigaverunt. Quodque manipulum, neceſſarii pabuli & annonarum cauſa, in Bithyniam miſerant, Bardas Phocas in eam rem cum lectorum equitum manu miſſus, antevertens illorum iter illiſque obviam factus, cunctos internecione delevit. D Sed & Curcuas cum Aſiaticis cunctis copiis deſcendens, fuſique exercitus reliquias offendens, illorum ſtragem dedit. Ii porro, multa loca ac templa incenderant, quoſque ex Romanis comprehenderant, alios in crucem agebant, alios terræ configebant: Clericos ſacrique ordinis viros, manibus poſt terga revinctis, medio cerebro infixis clavis dire perimebant. Jam vero appetente hieme, cum domum redire pararent, Romanam claſſem latere ſtudebant. Cum itaque noctu ſolviſſent, facto eis obviam Theophane Patricio, altera ſtatim navalis

Ponti Euxini origines.

Hieri.

Ruſſorum profligatio ac clades.

Ruſſorum ſævitia.

ὁ Πατρίκιος Θεοφάνης ὁ Πρωτοβεστιάριος, καὶ ποιῆ καταλλαγὴν μετ' αὐτῶν.

με'. Τῇ δὲ ιθ'. τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς, ἠγάγετο Ρωμανὸς γυναῖκα τῷ πρωτοτόκῳ υἱῷ αὐτοῦ Κωνσταντίνῳ, ἐκ τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀρμενιακοῦ τοπάρχου Ἐλένης, τοῦ Πατρικίου Ἀδριανοῦ θυγατέρα· ἧς καὶ τελευτησάσης Φεβρουαρίῳ μηνὶ δευτέρᾳ, ἑτέραν πάλιν συνέζευξεν γυναῖκα, ἐκ τῆς θυγατρὸς τοῦ Μάμωνος ἐκείνου Θεοφανὼ λεγομένην.

με'. Τῷ αὐτῷ ἐκείνῳ κατέπλευσαν οἱ Ῥῶς, οἱ καὶ Δρομῖται λεγόμενοι, οἱ ἐκ θυγατρὸς τῶν Φράγγων ὄντες, καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μετὰ πλοίων χιλιάδες δέκα. πέμπεται κατὰ τούτων ὁ Πρωτοβεστιάριος Θεοφάνης μετὰ πλοίων. καὶ τὸν κόλπον βιαιοπίσας, αὐτοῖς ἐξεδέχετο. ἐπεὶ δὲ πλησίον τοῦ ὀνομαζομένου Εὐξείνου Πόντου Φάρου ἐγένοντο. Φάρος δὲ καλεῖται ἀφίδρυμά τι, ὡς πυρσὸς ἐπιτίθεται τοῖς ὁδοιπόροις τῆς νυκτὸς παραπλέουσιν. Εὔξεινος δὲ Πόντος κατὰ ἀντίφρασιν καλεῖται. Κακόξεινος γὰρ ἐλέγετο, διὰ τὰς συνεχεῖς τῶν ἐκεῖσε ληστῶν τοῖς ἐπιξενουμένοις καταδρομάς· οὓς φασὶν ἀνελὼν Ἡρακλῆς, ἀδείας τυγχάνειν τοὺς παραπλέοντας, τὸν Εὔξεινον ἐπωνόμασεν. ὁ τοῦ Ἱερὸν λεγομένου, ὃ τὸ ἐπωνυμίαν ἔλαβε, διὰ τὸ τῶν Ἀργοῦς πλωτήρων ἐκεῖσε διερχομένων, αὐτόθι ἀνιδρύσασθαι μέν ἱερόν· αὐτοὺς ἀφορμὰς πρὸς ἐπάνοδον· τὰ δὲ λοιπὰ εἰς φυγὴν ἐτράπησαν. ὅθεν καὶ τελείας ἕωθεν ἡμερούσης, τὰ μὲν τῶν πλοίων αὐτῶν αὐτόθι κατέδυσαν, πλείστους δὲ ζωγρίας συνέλαβον. οἱ δὲ ἀδελφοκτόνοι, εἰς ὃ τῆς διαβολῆς μέρος, εἰς τὰς Ῥογὰς λεγομένας, κατέπλευσαν. καὶ ἐπεὶ στρατόπεδον κατὰ τὰ τῆς Βιθυνίας μέρη ἀπέστειλαν χρόνου ἕνεκα, συντυχόντες τούτοις Βάρδας ὁ Φωκᾶς καὶ λαβὼν ἀποσταλεὶς ὑπὸ τοῦτον μετὰ ἱππέων ἐκκρίτων, ἀθρόους ἐπέχων αὐτοὺς, καὶ κατέσφαξεν ἅπαντας. Ἀλλὰ καὶ ὁ Κουρκούας μετὰ πάντος τοῦ τῆς διαπλῆς στρατεύματος, κατελθὼν τοὺς ἀδελφοκτόνους βυζίκους, ἀπέκτεινεν. πολλοὺς δὲ τόπους καὶ ναοὺς ἐνέπρησαν, καὶ τοὺς συλλαμβανομένους Ρωμαίους, τοὺς μὲν ἀνεσταύρωσαν, τοὺς δὲ τῇ γῇ προσπήγνυον· τοὺς δὲ τοῦ κλήρου ὄπισθεν τὰς χεῖρας δησάμενοι, ἥλοις σιδηροῖς κατὰ μέσης τῆς κεφαλῆς αὐτῶν ἐπήγνυσαν. χειμῶνος δὲ ἤδη καταλαμβάνοντος, καὶ εἰς τὰ οἰκεῖα βουλόμενοι ἀπελθεῖν, τὸν κόλπον λαθεῖν ἐσπούδαζον. νυκτὸς οὖν ἐκπλεύσαντας, ὁ Πατρίκιος Θεοφάνης πάντως κατέλαβεν. καὶ εὐθὺς δευτέρα ναυμαχία

σεωσάσθησαν· καὶ πλῆθος πλοῖα βυθίζονται. ὀλίγων δὲ μὴ πλοίων σωθέντων, καὶ εἰς τὴν τῆς Κοίλης σωθέντων ἀκτὴν, νυκτὸς ἐπιλυούσης διέφυγον. Θεοφάνης δὲ μετὰ νίκης μεγάλης ὑποστρέψας, εὐτίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς παρὰ τοῦ Βασιλέως ὑποδέχεται, καὶ Παρακοιμώμενος ἐτιμήθη.

A commissa pugna, multaque profundo mersa navigia: pauci cum navigiis ad Cœles asperum littus evecti incolumes, per noctis opportunitatem evaserunt. Theophanes autem ingenti parta victoria reversus, honorifice ac magnifice ab Imperatore susceptus, Accubitoris dignitate provectus est. Theophanes victor, provectus Accubitor.

μζ'. Τῷ δὲ Ἀπριλλίῳ μηνὶ τῆς α'. Ἰνδικτιῶνος, πάλιν ἦλθον οἱ Τοῦρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως· ὁ δὲ Παρακοιμώμενος ἐξελθὼν, σπονδὰς εἰρηνικὰς μετ' αὐτῶν ἐποιήσατο· ὅθεν καὶ ὅτι χρόνους ε'. ἡ εἰρήνη διεφυλάχθη.

XLVII. Mense Aprili, Indictione prima, rursus Turci ingentibus copiis irruptionem fecere. Ad quos egressus Accubitor, pacis cum eis fœdus percussit: unde etiam ad annos quinque pax rata fuit. Cum Turcis nova fœdera.

μη'. Τῇ δὲ β'. Ἰνδικτιῶνι, Παγκάλιος Πρωτοσπαθάριος καὶ Στρατηγὸς Λαγουβαρδίας, ἀποστέλλεται παρὰ Ῥήγα τῶν Φράγγων, ἀγαγεῖν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα, Ρωμανῷ τῷ Κωνσταντίνου τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ υἱῷ εἰς γυμφίων. ἣν καὶ μετὰ πλούτου πολλοῦ ὁ Παγκάλιος ἀνήγαγε· καὶ γέγονεν ὁ γάμος Σεπτεμβρίῳ μηνὶ Ἰνδικτιῶνος γ'. ἣν ὡς καὶ ἔζησε μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτοῦ ἔτη ε'. καὶ ἐτελεύτησεν [117] ἐπὶ τῆς ἡμέρας τῆς αὐτοκρατορείας Κωνσταντίνου τοῦ αὐτῆς πενθεροῦ. [117] ἀπέθανε

XLVIII. Altera statim Indictione, Paschalis Protospatharius ac Longobardiæ Prætor, a Romano ad Francorum Regem, qui ejus filiam adducat, Romano, Constantini ejus generi filio copulandam, mittitur. Quam & multis donatam opibus adduxit. Celebratæ nuptiæ mense Septembri, Indictione tertia. Vixitque cum viro suo annos quinque, & mortua est, ejus socero Constantino iterum jam rerum summam adepto. Romani junioris nuptiæ.

μθ'. Τῷ Δεκεμβρίῳ μηνὶ ἡ ιδ'. Ἰνδικτιῶνος, ἀνέμου βιαίου καὶ σφοδροῦ πνεύσαντος, οἱ λεγόμενοι ἐκ τοῦ ἱππικοῦ ἐξ ἐναντίας τοῦ Βασιλικοῦ θρόνου Δῆμοι κατέπεσον, καὶ στενότερον τὰ ὑποκάτω αὐτῶν βάθρα καὶ σκῆλα· χρόνου δὲ διελθόντος τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τὸν Βασιλέα Ρωμανὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ παρακοίτου κατήλασαν.

XLIX. Mense Decembri, Indictione quarta, validissimo ac vehementi perflante vento, quos in Circo Demos vocant, ex adverso Imperatoris solii, ceciderunt, subjectosque gradus ac intercolumnia contriverunt. Transacto autem anno, eodem mense, Romanum Imperatorem filii Aula detrusérunt. Romani ejectionis præsagium.

ν. Τῆς δὲ πόλεως Ἐδέσσης, ἐν ᾗ [118] ὃ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον Ἐκμαγεῖον ἀπέκειτο, τοῦτό τε Ρωμαϊκοῦ πολιορκουμένης στρατεύματος, οἱ οἰκήτορες ταύτης πρὸς τὸν Βασιλέα ἀμφισβήτησιν Ρωμανὸν, τοῦτο προέχειν, εἰ πῶς πολιορκίαν λύσειεν· ὅπερ καὶ γέγονε· καὶ χρυσόβουλον ἐδόθη, μηδέποτε ὑπὸ Ρωμαίων πῶς χώραν αὐτῶν λείζεσθαι. τοῦ δὲ ἁγίου Ἐκμαγείου ἀποσταλέντος, ἀπήντησεν * αὐτῷ Θεοφάνης ὁ Παρακοιμώμενος μετὰ λαμπάδας φωταγωγίας, καὶ τῆς θεούσης τιμῆς καὶ ὑμνῳδίας, ἕως τὸν Σάγγαριν ποταμόν. τῇ δὲ ιθ'. τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθε. τὸν δὲ Βασιλέως ὄντος ἐν Βλαχέρναις, κἀκεῖσε αὐτὸ προσκυνήσαντος, τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθον ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ, οἵ τε Βασιλέως δύο υἱοὶ, Στέφανος καὶ Κωνσταντῖνος, καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος σὺν τῷ Πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ καὶ τῇ συγκλήτῳ πάσῃ· καὶ τοῦ λαοῦ προπορθυομένου μετὰ φωταγωγίας μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ ἁγίας Σοφίας, πεζοὶ πάντες διεκόμισαν· καὶ προσ-

[118] ὃ τῆς

* al. MS. Cod. αὐτό.

Imago Christi Edessena Byzantium translata.

Pignus venerati, in Palatium detu-A lerunt.

Homo duplex ab umbilico ſurſum.

LI. Hiſce diebus portentum quoddam ex Armenia in Urbem venerat: pueri duo maſculi, ex uno progreſſi utero: membris omnibus corporis integri; ab umbilico autem ad pubem alter alteri cohærentes erant, obverſis inter ſe vultibus. Hi, diu multumque in Urbe morati, velut ingens quoddam ac ſingulare portentum, cunctorum admirationem ciebant. Quamobrem etiam velut res quædam mali ominis, monſtrum Urbe expulſum; in eam tamen rurſus ſubiit, cum ſolus Conſtantinus rerum ſummam adeptus eſſet. Horum autem ge-B mellorum altero mortuo, partem cohæreſcentem periti quidam Medici ſubtili arte putavere, cum alterum vivum conſervatum iri ſperarent. Qui tamen ipſe, cum tres dies ſupervixiſſet, extinctus eſt.

Sergii Monachi præſtantia.

LII. Immenſam Imperator, uti a me ſuperius dictum eſt, erga omnes Monachos, eximie tamen erga Sergium inter Monachos vitæ ſanctimonia præcipuum, habebat fidem; eumque colebat, ac ſupra modum venerabatur. Erat is frater Magiſtri Thomæ, Photii Patriarchæ nepos, quem animi ingenuitas, quam corporis nobilitas illuſtriorem reddebat: diſcretionis rectitudo, vultus gratia, modeſtia animi morumque compoſitio, mire commendabat. Sermo illi melle dulcior fluebat; firma mens ac robuſta; animi ſenſus longe humanus atque modeſtus. Hunc Imperator virum inclytum, velut regulam ac amuſſim, ut ſic loquar, omnis ubique componendæ vitæ ſuæ, jugiter apud ſe habebat. Iſque adeo Imperatorem etiam atque etiam filiorum curam agere, nec indiſciplinatos nullaque caſtigatione ad nequitiam declinare ſinere, admo-
1. Reg. 3 12. nebat; ne & illi idem atque Heli contingeret, ac pro filiorum ſcelere, D ipſe quoque pœnas daret: quod & evenit. Ante enim paucos hos dies, cum omnes intemeratam Filii Dei in linteo expreſſam Effigiem luſtrarent, dixerunt Romani filii, Se præter vultum nihil videre: ejus autem gener Conſtantinus, Videre ſe oculos & aures affirmavit. Ad quos vir inclytus Sergius, Bene, inquit, utrique vidiſtis. Tum illi, Quidnam vero ſibi vult utriuſque diſcrimen? Reſpondit, Non
Pſal. 33. 16. ego, ſed David Propheta, ait, *Oculi Domini ſuper juſtos, & aures ejus in preces eorum; Vultus autem Domini ſuper facientes mala, ut perdat de terra*

χωνῆν ἐκ βοῦς, ἐν τῷ παλατίῳ τοῦτο ἀνέγαγον.

νά. Ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις, Ἀρμενίων ἕτερος τῇ πόλει ἐπεφοίτηκεν· παῖδες συμφυεῖς ἄῤῥενες, ἐκ μιᾶς προελθόντες γαστρός· ἄρτιοι μὲν πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος· ἀπὸ δὲ τοῦ σώματος τῆς γαστρὸς, καὶ μέχρι τοῦ ἀνὰ μέσον γαστέρα, συμπεφυκότες ἀλλήλοις ὑπῆρχον, δύο πρόσωποι. οἱ δὴ πλέον ἐν τῇ πόλει διατρίψαντες, ὑπὸ πάντων ὡς ἐξαίσιόν τι τέρας ἐθαυμάζοντο. ὅθεν καὶ ὡς ποινὴς ἦς οἰωνὸς τῆς πόλεως ἐξηλάθη. πάλιν δὲ ὅτε τῆς μονοκρατορείας τῆς Βασιλείας Κωνσταντίνου ἐβασίλ-B ευε· καὶ ἐπειδὴ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἐτεθνήκει, ἰατροί τινες ἔμπειροι τὸ συγκεκολλημένον μέρος διέτεμον δῆθεν, ἐλπίδι τοῦ τὸν ἕτερον ζήσεσθαι. ἀλλὰ νῷ τοῦτ' ἐχρῆν ἡμέρας ὀπτεύειν, ἐτελεύτησεν.

νβ'. Ἐν πᾶσι μὲν οὖν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, τοῖς μοναχοῖς ὁ Βασιλεὺς, πίστιν ἐκέκτητο ἄμεμπτον ἀφαφερέντως δὲ ἐτίμα καὶ ἐθαύμαζε Σέργιον τὸν ἐν μοναχοῖς ἀφαλάμποντα· ὃς ἀδελφὸς μὲν τοῦ Μαγίστρου ἐπέφυκει Θωμᾶ· ἀνεψιὸς δὲ τοῦ Πατριάρχου Φωτίου· ὃν πλέον τῆς Ἑρκυνῆς εὐγλωττίας ἡ τοῦ ψυχοῦ ἐτίμα εὐ-C γλωττία· τό, τε τῆς ἀφακρίσεως εὔθυ, καὶ τὸ τοῦ προσώπου χαρίεν· τὸ μέτριόν τε τοῦ φρονήματος καὶ τοῦ ἤθους. τὸν μὲν γὰρ λόγον εἶχε γλυκύτερον μέλιτος ἀποφαίνοντα· τὸ ἦθος πάγιον καὶ σταθερόν· τὸ δὲ φρόνημα πολὺ φυσικὸν καὶ πατρικόν. πάντων δὲ τὸν ἀοίδιμον, ἀδελφοκτονίας μὲν ἑαυτῷ εἶχεν ὁ Βασιλεὺς, χαρᾶς, ὡς δ' ἂν τις εἴποι, τὸν αὐτοῦ βίον ἀεὶ ῥυθμίζοντα. ἔστι πολλὰ πρήγματα τῷ Βασιλεῖ τῶν παίδων ἐπιμελεῖσθαι, καὶ μὴ ἀπαιδεύτους ἐᾶν εἰς πονηρίαν ἐκκλίνοντας, μή ποτε καὶ αὐτὸς πάθοι τὸ τῷ Ἠλὶ, πικρίαν ἐκπίσας, ὑπὲρ τῆς τῶν παίδων παρανομίας. ὃ καὶ γέγονε. καὶ γὰρ περὶ ὀλίγων ἡμερῶν τούτων, πάντων καθιερωμένων τὸν ἄχραντον Χαρακτῆρα ἐν τῷ ἁλὶ ἐκμαγείῳ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἔλεγον οἱ υἱεῖ τοῦ Βασιλέως, Μὴ βλέπειν τί, ἢ πρόσωπον μόνον. ὁ δὲ γαμβρὸς Κωνσταντῖνος ἔλεγε Βλέπειν ὀφθαλμοὺς καὶ ὦτα. πρὸς οὓς καὶ εἶπεν ὁ ἀοίδιμος Σέργιος, Καλῶς ἀμφότερα εἴδετε. οἱ δὲ ἀντέφησαν, Καὶ τί σημαίνει ἑκάτερον τούτων ἡ διαφορά. ἀπεκρίθη, Οὐκ ἐγὼ, ἀλλὰ Δαβὶδ ὁ Προφήτης λέγει, Ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν· πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακὰ, τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐκ γῆς

τὸ μνημόσυνον αὐτῶν. τότε ἀχθόσμενοι ὀκεῖνοι, ὑμοῦ ἐπλήσθησαν· καὶ κατ' αὐτοῦ ἐβουλεύσαντο. ὅθεν δὴ καὶ τῷ παλατίου καταίρουσι τὸν πατέρα αὐτῶν, καὶ ὃν τῇ νήσῳ ἐξορίζουσιν. ἀλλὰ δὴ καὶ πάλιν αὐτὸν εἶχεν ὀκεῖνος Ρωμανὸς ὁ Βασιλεὺς τῇ συμφορᾷ τῶν πραγμάτων, καὶ τῇ θλίψεων ἀκεσῳδίων φαρμακον. σεμνῶ τούτῳ καὶ Πολύευκτος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς, τὰ εἰκότα τῶν πραγμάτων, ὃς τῷ Πατριάρχου Θεοφυλάκτου τελευτήσαντος, αὐτὸς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Βασιλέως προεχειρίζετο. Εἰσηκίζετο δὲ καὶ ὅτι τῶν τοῦ Σεργίου τοῦ Εἰρηναίου εὐλαβεστάτου μοναχοῦ Ρωμανῷ τῷ Βασιλεῖ ἕνεκα τοιοῦδε. τῷ Πατριάρχου Θεοφυλάκτου τῷ υἱοῦ αὐτοῦ συχνοτέρως νοσοῦντος, παρεκάλει Ρωμανὸς τὸν Σέργιον ἡγεῖσθαι Πατριαρχείου. ὁ δὲ ἀπὸ ψυχῆς τοῦτο ἀπαρνούμενος, ὅτι πολλὰς ἡμέρας ἰκετεύετο. καί ποτε φησὶν, Ἔχω, Δέσποτα, εἰ θέλεις, Πατριάρχην, ἄνδρα εὐλαβῆ καὶ χρησιμεύοντα· ἀλλὰ μὴν καὶ σοφὸν εἰς τὰ τοιαῦτα ἀξίωμα. ὁ δὲ, Ἄς, ἴδω αὐτόν. ἔρχεται μὲν τοῦ Σεργίου καὶ ὁ Πολύευκτος· καὶ ὡς εἰσῆλθον ἀμφότεροι εἰς τὸν Βασιλέα, αὐτὸς μὲν ὁ Βασιλεὺς καθέζεται ὑπὲρ τῆς κλίνης· συνεκαθέζεται δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Σέργιος· τὸν δὲ Πολύευκτον εἰς σκάμνον ἐκάθισεν. ἐρωτᾷ ὁ Βασιλεὺς χρήσιμόν τι γραφικὸν τῷ Πολυεύκτῳ, σκοπῶν ὅτι ὃ ἀκούσας ποσῶς τὰ λαλιᾷ αὐτοῦ, ὡς ἔθος τοῖς ἀνθρώποις. ὁ δὲ ὀξύθυμος ὤν, αὐσηρᾶς πως καὶ ἀποφατικῶς ἀπεκρίθη τραχείᾳ τῇ φωνῇ, Ὁ καθεζόμενος μετὰ τῆς Βασιλείας σου ἐπὶ τῇ κλίνῃ σου, ἑρμηνευσάτω αὐτός. καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς εὐθὺς τὸν λόγον ὡς ὀδύνου βέλος ἐν τῇ καρδίᾳ δεξάμενος· ὁ δὲ μακαρίτης Σέργιος τῷ φυσικῷ φρονήματι τὸν λόγον ὑπαμαλωσας ἄλλων, ῥίπτει ἑαυτὸν εἰς τοὺς πόδας Πολυεύκτου· καὶ, Εὖξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, Πάτερ ἅγιε, λέγει, ὅτι τοσαύτας ἡμέρας ἀπακτῶν σε οὐκ ἠδεσόμην. τοῦ δὲ Βασιλέως πυθομένου, Διὰ τί οὕτως ἐποίησας, ἔφη, Ὅτι οὕτως ὀφείλει ποιεῖν ὁ προϊστάμενος, καὶ μάλιστα ἐκκλησίας, καὶ μὴ κατὰ προσωπολημψίαν τί ποιεῖν. ἐκ τότε οὖν οὐκ ἐπείσθη ἐν τῇ κλίνῃ τοῦ Βασιλέως ὁ σκύλον καθεδῆσαι.

νγ'. Στέφανος τοίνυν ὁ υἱὸς Ρωμανοῦ ἐπανάστας τῷ πατρὶ, συμβούλοις τε χρησάμενος, τῷ, τε ἀπὸ Μοναχῶν Μαριανῷ καὶ Βασιλείῳ τῷ λεγομένῳ Πετινῷ,

A *memoriam eorum.* Quo audito, ira impleti sunt, inibantque adversus eum consilium. Quamobrem etiam patrem Aula dejecerunt, inque Insulam eum relegarunt: quo ipso loco Romanus Imperator, eo rursus tristium rerum ærumnarumque solatio utebatur, ac leniente remedio. Una quoque versabatur religiosissimus Monachus Polyeuctus, ipse pariter convenienti opera solans. Hic nimirum, Theophylacto Patriarcha vivis exempto, Patriarcha Constantinopolitanus a Constantino Imperatore præficitur. Quin hic quoque a Sergio, quem dicebam, religiosissimo Monacho, per hunc modum Romano Imperatori insinuatur. Theophylacto Romani filio crebrius laborante ægraque nimis valetudine, rogabat ille Sergium, ut Patriarchæ munus iniret. Illo tamen strenue exque animo recusante, ad multos dies ejus tentata constantia est. Aitque tandem, Si placet, Imperator, Patriarcham habeo, virum religiosum commodumque, sed & sapientia pollentem, quanta ex Sedis hujus rationibus est. Cui Romanus, Quæso te, hominem videam. Venit itaque cum Sergio & Polyeuctus: cumque ambo ad Imperatorem ingressi essent, ipse quidem Imperator in lectulo sedit; Sergiusque una cum illo consedit. Polyeuctus in scabello seorsum sedere jussus: Tum rogat Imperator, commodum aliquid ex Scriptura; eò spectans, ut quanta ejus dicendi facultas, vel parum auditu experiretur, uti fere hominum moribus comparatum est. Tum ille ira velox austere quodammodo ac resolute voce aspera, *Qui tecum in lectulo sedet, Imperator, is interpretetur.* Ac quidem Imperator ceu invidiæ jaculum, quod sic ille locutus erat, in corde accepit. Beatæ vero memoriæ Sergius, naturali solertia humanitatisque sensu mollire satagens quod ita exciderat, ad Polyeucti se pedes abjicit, aitque, *Ora pro me, Pater sancte; quod tandiu incompositis moribus meipsum non cognovi.* Percontatur Imperator cur ita se gesserit: Ad quem ille, *Quod is qui præest, se ita gerere debet, ac præsertim qui Ecclesiæ Præpositus est; non acceptione personarum aliquid agere.* Exque eo tempore nunquam Sergius adduci potuit, ut in Imperatoris lectulo sederet.

Polyeuctus Patriarcha, Sergio insinuatore.

Polyeucti iracundi mores ad increpationem: Sergii modestia.

LIII. Stephanus igitur Romani filius in patrem insurgens, adhibitisque in consilium Mariano Exmonacho & Basilio cognomento Petino,

Romanus a Stephano filio deposítus.

necnon Manuele Curtice, conſciis A etiam reliquis A A. quod gravi morbo ac ſenio detritum eum videret, ac qui teſtamenti tabulis res Imperii ordinaſſet, primumque Imperatorem Conſtantinum Porphyrogennetum ſtatuiſſet, tumque deinceps filios ſuos ſecundo ac tertio ordine Imperatores fore decreviſſet; expreſſiſque ad eos verbis ſanxiſſet atque firmaſſet, Si quid adverſus primum Imperatorem offenderint, ac Majeſtatem violaverint, confeſtim Imperio abdicandos eſſe; male Aula detruſum, inque Proten Inſulam relegatum, Monachi ritu cæſarie mulctavit.

Reſtitutus Porphyrogennetus primus Imperii gradus.

καὶ Μανουὴλ τῷ Κουρτίκῃ, συνῳδότων αὐτῷ καὶ τῶν λοιπῶν Βασιλέων, ἐπεὶ μακρῷ γήρᾳ καὶ νόσῳ τηκόμενον εἶδεν, καὶ τὰ τῆς Βασιλείας καὶ Διαδοχὰς ἀπακριβωσάμενον· καὶ Ανακτα πρῶτον τὸν * Πορφυρογέννητον Κωνσταντῖνον προσδιωρίσατο· καὶ καθεξῆς ὁ δεύτερος καὶ τρίτος τοὺς τούτου υἱοὺς· καὶ πρὸς αὐτοῖς ῥητῶς ἐξησφαλίσατο, ὡς εἴη τῷ πρώτῳ Βασιλεῖ * κατὰ τὸ παράσχημα, καθαιρεθῆναι πρᾶγμα τῆς βασιλείας, τοῦτον τῶν παλατίου κακῶς κατήγαγον, καὶ ὁ τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξορίσας ἀπέκειρεν μοναχόν.

* al. Πορφυρογέννητον.

* al. κατ' αὐτούς.

B

IMPERIUM

CONSTANTINI PORPHYROGENNETI.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ.

I. IMPERATOR igitur ejus gener Conſtantinus relictus eſt, menſis Decembris vigeſimo, Indictione tertia, anno ſexies milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo-quarto. Is ſtatim Bardam Phocam Magiſtrum & Scholarum Domeſticum creat; Conſtantinum vero, navalium copiarum Ducem; nec non Tribunos, viros quoſdam ſtrenuos ac induſtrios. Petinum, Patricium ac Comitem ſtabuli fecit: Curticem, Patricium & Excubiarum Drungarium; quos brevi divina inſecuta ultio eſt, ut qui ſe in Chriſtum Domini ſcelerate geſſiſſent. Majeſtatis namque rei deprehenſi, miſera morte vitam ambo abruperunt.

Magiſtratus novi Porphyrogenneto creati.

Divina ultio in Romani violatores.

α'. ΥΠΕΛΕΙΦΘΗ ὧν Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ τούτου γαμβρὸς, μηνὶ Δεκεμβρίῳ κ'. Ινδικτιῶνος γ'. ἐν ἔτει ϛυνδ'. ὃς πρωτίστα Βαρδᾶν τὸν Φωκᾶν Μάγιστρον καὶ Δομέστικον τῶν σχολῶν προεχείρισατο, καὶ Κωνσταντῖνον ναυμαχίας ἡγήτορα, καὶ στρατάρχας τινὰς τῶν εὐψύχων. τὸν δὲ Πετινὸν, Πατρίκιον καὶ Κόμητα τοῦ σταύλου πεποίηκε· τὸν δὲ Κουρτίκην Πατρίκιον καὶ Δρουγγάριον τῶν βίγλας, οἷς τινας ὁ Θεὸς σπουδαίως ἐπεξῆλθεν, ὡς εἰς Χριστὸν Κυρίου παρανήσαντας. ὅτι καθοσιώσαντο γὰρ καταληφθέντες, ὡς ἑκάτερος αὐτῶν οἰκτίστῳ θανάτῳ τὸν βίον ἀπέῤῥηξαν.

II. Quadraginta vero dierum exacto ſpatio, Conſtantinus Porphyrogennetus ſuſpectos habens Stephanum & Conſtantinum fratres, ne in ſe quoque, uti par eſt, talia molirentur; ut qui patri non peperciſſent, nec ſibi eſſent parcituri. Aiunt enim, *Corrumpunt bonos mores, colloquia prava.* Quid igitur germanis fit? Convivio acceptos lautéque epulantes, cum adhuc cibos non deglutiſſent, qui in hoc parati erant, abreptos & Clericali militiæ adſcriptos, in Inſulas haud longe poſitas deportaverunt. Brevique poſt patrem ſuum, qui Monachus eſſet, viſere petierunt, intolerabili luctu ex aſpectu affecti. Similiter etiam pater ejulans ad eos ait, *Filios genui & exaltavi; ipſi autem ſpreverunt me.* Exinde relegati ſunt, Stephanus quidem in Præconeſum; deinde

Ejus filii Aula deturbati & relegati.

1. Cor. 15. 33. Ex Menandro.

Iſai. 1. 2.

β'. Μετὰ δὲ μ'. ἡμέρας, Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος, ὑποπτεύσας Στέφανον καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς ἀδελφοὺς, μή ποτε καὶ κατ' αὐτὸν τὰ ὅμοια διαπράξωνται, ὅπερ ἐῶ εἰκὸς, ὅτι εἰ τὸν ἰδίου πατέρα οὐκ ἐφείσαντο, πῶς αὐτοῦ φείσονται· λέγεται γάρ, Οτι φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί. τῶν ὁμωμόνων τι γάρ. ἑστιάσας αὐτοὺς καὶ φιλοφρονήσας, ἔτι τῆς βρώσεως οὔσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, ἁρπασθῆναι πρὸς τοῦ τότε βυζεπισμένους, καὶ εἰς τὰς πλησιαζούσας νήσους αὐτοὺς περιωσθῆναι, κληρικοὺς ποιήσαντες. μετ' ὀλίγον δὲ, τὸν ἴδιον πατέρα αὐτῶν αἰτησάμενοι ἰδεῖν μοναχὸν ὄντα, πρὸς ἀφορήτῳ κατεχόμενοι. ὁ δὲ ὁμοίως ὀδυρόμενος πρὸς αὐτοὺς ἐφθέγξατο, Υἱοὺς ἐθρέψατο καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν. Εἶθ' οὕτως ἐξορίζονται, ὁ μὲν Στέφανος εἰς Περικόνησον· εἶτα εἰς

Ρόδον ἔπειτα εἰς Μιτυλήνην· ὁ δὲ Κωνσταντῖνος εἰς Τένεδον, ἐκεῖθεν εἰς Σαμοθράκην· ἐν ᾗ καὶ δύπαρσίαν μελετήσας, ὑπὸ τῶν φυλακούντων αὐτὸν σφάζεται. Μιχαὴλ δὲ τὸν τοῦ Βασιλέως Χριστοφόρου υἱόν, τὰ βασιλικὰ πέδιλα ἀφελόμενος, κληρικὸν ἐποίησεν Θεοφύλακτος ὁ Πατριάρχης· ὁμοίως καὶ Θεοφάνην Πατρίκιον καὶ Παρακοιμώμενον ἐξώρισε, καὶ Γεώργιον Πρωτασπαθάριον καὶ πιγκέρνην· καὶ Θωμᾶν Πεμικήριον, οὓς δείρας καὶ κουρεύσας καὶ ἀριαμβεύσας, ἐξώρισεν, ἀφ' ὧν φωραθῆναι αὐτοὺς ζητοῦντας εἰσαγαγεῖν πάλιν τὸν Ρωμανὸν ἐν τῷ παλατίῳ.

γ'. Τῷ Δεκεμβρίῳ μηνὶ τῆς ς'. Ἰνδικτιῶνος ὑποβουλὴς γνωσθείσης εἰς ὃ, τὸν Στέφανον ἐκ τῆς νήσου ἀγαγεῖν ἐν τῷ παλατίῳ, ἐπεὶ ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ Διαβολίνου ἐμηνύθη, πάντων κρατηθέντων, τῶν μὲν τὰς ῥῖνας καὶ τὰ ὦτα ἀπέτεμε· τοὺς δὲ, δαρμῷ ἀφορήτῳ ὑποβαλὼν ὠτείλησεν· καὶ ὅσους ὑπέκλεψας καὶ ἀριαμβεύσας, ἐξώρισεν.

δ'. Τῇ δὲ ιε'. τοῦ Ἰουλίου μηνὸς, τῆς ς'. Ἰνδικτιῶνος, Ρωμανὸς ὁ Βασιλεὺς ἐν τῇ νήσῳ τελευτᾷ, καὶ ὁ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἀφικομισθὲν, [119] ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπετέθη μονῇ.

ε'. Μετὰ χρόνον ὁ μόνον καταλειφθεὶς τὸν Αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον, προεχείρισαν Βασιλέα τὸν Πρωτοβεστιάριον αὐτοῦ, τὸν ἀπὸ παλλακῆς φυσικὸν υἱὸν Ρωμανοῦ τοῦ πρὸ αὐτοῦ Βασιλέως, Πατρίκιον καὶ Παρακοιμώμενον, [120] καὶ Παραδυναστεύοντα τῆς συγκλήτου. Ἦν δὲ ὢν ἐγκέφαλος καὶ λόγιος, καὶ τῷ Βασιλεῖ ἐν πᾶσιν ὑπηρετῶν αἰσίως καὶ πρεπόντως. τότε καὶ ὁ Πατριάρχης Θεοφύλακτος ἀῤῥωστήσας, καὶ ὑπ' αὐτῆς κυριευθεὶς, ἐτελεύτησεν, κρατήσας τῆς ἐκκλησίας ἔτη κθ'. χειροτονεῖται δὲ αὐτ' αὐτοῦ ὁ μετέρου Εἰρηναῖος, Πολύευκτος μοναχὸς, τίμιος ἀνὴρ καὶ ἁγιώτατος.

ς'. Τότε δὲ Ἀποστολικῶν ἐσθήτων ἀποκεκρυμμένων ἔν τινι γωνίᾳ τῆς πόλεως, δηλωθεισῶν τῷ Βασιλεῖ, μετὰ πάσης πομπῆς καὶ δοξολογίας ἀνελήφθησαν αὐτὰς, τῷ μεγάλῳ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἀπεθησαύρισε ναῷ. καὶ τὰ λείψανα τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου, ἃ καὶ μερισθέντα, τὰ μὲν ἐν τῷ σηκῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐτέθησαν· τὰ δὲ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Μάρτυρος Ἀναστασίας.

ζ'. Ὁ τότε Βασιλεὺς, ἀφ' οὗ τὸν Μάγιστρον καὶ Δομέστικον τῶν σχολῶν, Βαρδᾶν τὸν Φωκᾶν λεγόμενον, εἰς γῆρας ἐλάσαν-

A Rhodum, poſtea in Mitylenem; Conſtantinus vero in Tenedum, inde in Samothraciam: ubi etiam tyrannidem moliens, a cuſtodibus necatur. Michael Chriſtophori Imperatoris filius ablatis Imperialibus calceis, a Theophylacto Patriarcha Clericus efficitur. Similiter quoque Theophanem Patricium & Accubitorem in exilium miſit, Georgium item Protoſpatharium & Pincernam, nec non Thomam Primicerium; quos ambos verberibus ſubactos atque detonſos, infamique triumpho per mediam Urbem traductos, in exilium amandavit. Sicque in eos animadverſum, quod deprehenſi occaſionem captare, ut Romanum denuo in Aulam reducerent.

Conjurati puniti.

III. Menſe Decembri, Indictione ſexta, ſtructæ inſidiæ, ut Stephanus ex Inſula revocatus, in Aulam induceretur. Delati auctores a Michaele Diabolino, captique omnes, alii naribus auribuſque mutilati: alii intolerandis ſubacti verberibus, aſiniſque impoſiti ignominiæ cauſa per Urbem traducti, exilio relegati ſunt.

Alia compreſſa conjuratio.

IV. Quinto-decimo Julii menſis, Indictione ſexta, Romanus Imperator in Inſula moritur; ejus cadaver in Urbem delatum, in ipſius Monaſterio depoſitum eſt.

Romani mors & ſepultura.

V. Solus igitur Imperator relictus Conſtantinus, Baſilium Protoveſtiarium ſuum, Romani, qui ante ipſum Imperium geſſerat, ex pellice naturalem filium, Patricium creat & Accubitorem, ac Senatus Principem. Erat vero vir prudens atque eloquens, quique in omnibus ſolerter ac decorè Imperatori obſequeretur. Tunc quoque Patriarcha Theophylactus in morbum lapſus, eoque prævalente mortuus eſt, cum illi Sedi annis quatuor ſupra viginti præfuiſſet. Ejus loco ordinatur, cujus nobis in ſuperioribus facta mentio eſt, Polyeuctus Monachus, vir venerabilis & ſanctiſſimus.

Baſilius Romani nothus, Senatus Princeps.

Theophylacti mors: Polyeuctus Patriarcha.

VI. Per id tempus, quæ in quodam Urbis angulo delituerant, Apoſtolicæ Veſtes & Palliola, Imperatori innotuere. Omni itaque pompa divinorumque canticorum celebritate ſublata, in Magno ſanctorum Apoſtolorum Templo recondidit; uti etiam ſacras exuvias Theologi, quarum pars in ſanctorum Apoſtolorum delubro, pars in ſanctæ Anaſtaſiæ Martyris poſitæ ſunt.

Sacrarum Reliquiarum veneratio & cultus.

VII. Quod autem Bardas Phocas Magiſter & Scholarum Domeſticus, annis gravis erat, nec præ ætate ejus

Nicephorus Phocas, Domesticus.

muneris laboribus satis par erat, Imperator illo amoto, ipsius loco Nicephorum Patricium & Orientalium Ducem ejus filium, Domesticum præfecit. Similiter quoque Leonem Patricium illius fratrem Occidentalium Ducem instituit. Ingens vero haud longe a Templo sancti Thomæ contigit incendium; adeo ut porticus, quæ ad portam Ferream ducit, combureretur.

A ἀδυνάτως πρὸς τοὺς πόνους ἔχῃ, τῷ Δομεστίκῳ ἀποκινῆ· καὶ ἀντ' αὐτοῦ προβάλλεται Δομέστικον Νικηφόρον Πατρίκιον καὶ Στρατηγὸν τῶν ἀναβολικῶν τὸν υἱὸν αὐτοῦ. ὡσαύτως δὲ Πατρίκιον Λέοντα τὸν πάππου ἀνεψιὸν, Στρατηγὸν τῶν δυσμικῶν προχείζεται. γίγνεται δὲ ἐμπρησμὸς μέγας πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, ὡς καῦσαι τὸν ἔμβολον [111] τὸν πρὸς τῇ * Σιδηρᾶν πόρτᾳ. 111 * Σημέιον MSS.

Basilii Imperat. Constantini nepotis, ortus.

ιδ'. Ἰστέον δὲ, ὅτι τῷ ιδ'. ἔτει τῆς Βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου· δεκαπέντε γὰρ ἐκράτησεν, ἐγεννήθη ὁ Βασιλεὺς Βασίλειος ὁ ἔκγονος αὐτοῦ· υἱὸς δὲ Ρωμανοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. B τῶν δὲ Τούρκων καταφραμόντων μέχρι τῆς πόλεως, ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα, καὶ λεηλατούντων πᾶσαν τὴν Θρᾴκην, καὶ φραγδὸν πολλὰ λαβόντες, ὁ Βασιλεὺς διῴξε τὸν Πατρίκιον καὶ Δομέστικον τῶν ἐξκουβίτων Γ'όδον τὸν Ἀργυρὸν μετὰ τῶν τάγματος αὐτοῦ, καὶ τοῦ Στρατηγοῦ τῶν Βουκελλαρίων καὶ τοῦ Ὀψικίου καὶ Θρᾳκησίου, καὶ πόδας αὐτῶν ἐξαπέστειλεν· οἱ δὲ νυκτὸς ἐπιπεσόντες, κατέσφαξαν αὐτοὺς, λαβόντες καὶ τὴν φραγδὸν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν πᾶσαν.

Turcorum clades.

VIII. Observandum vero, anno quarto-decimo Imperii Constantini Porphyrogenneti (quindecim enim annis rerum potitus est) natum esse ejus nepotem Basilium Imperatorem, Romani ejus filii filium. Turcis verò ad ipsam usque Urbem, per Paschæ solennia excurrentibus, Thraciamque omnem populantibus, ac cum multam egissent prædam, misit statim Imperator Porhum Argyrum Patricium ac Excubitorum Domesticum cum subjecta illi Legione, Bucellariorumque & Opsicii & Thracesii Duces, qui è vestigio eos insequerentur; noctuque irruentes, eorum stragem fecerunt & contrucidarunt; prædamque, ac quotquot captivos habebant, receperunt.

Constantini stella prænuntiatus ortus & occasus.

IX. Aiunt, quo tempore natus est Porphyrogennetus, splendido jubare stellam conspectam esse; ac rursus quo obdormivit ac vivis excessit, stellam apparuisse obscuris radiis tristique micatu. Extremum ergo laborans, ac Romano filio Imperatore creato, efflavit animam; inque sanctorum Apostolorum Templo cum Leone patre suo sepelitur. Erat statura procerus, candore niveus, plenis oculis gratisque luminibus, naso aquilino, oblongo vultu ac collo, latis humeris, mensarum amans ac vini, eloquio dulcis. Vixit annos quinque supra quinquaginta. Mortuus est mensis Novembris quinta-decima, Indictione sexta, anni sexies millesimi quadringentesimi quinquagesimi-sexti, relicto Imperatore Romano filio suo cum Helena ejus matre.

Corporis formæque descriptio.

Ind. 5. an. 6469.

C θ'. Φασὶ δὲ, ὅτι ἐν τῇ γεννήσει τοῦ Πορφυρογεννήτου, λαμπρός ἀστὴρ ἐφάνη ὅτε ἡμέρας μὲ. καὶ πάλιν ὅτε τῇ κοιμήσει καὶ ἐξόδῳ αὐτοῦ, ἀστέρα φαυλῶς ἀμαυρὸν ἔχοντα φῶς. [112] τελευτᾷ δὲ νοσήσας, πεποιηκὼς Βασιλέα τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ρωμανὸν, καὶ θάπτεται ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων μετὰ Λέοντος Βασιλέως τοῦ παππῶ αὐτοῦ. ἦν δὲ τῇ ἐιδέᾳ, εὐμήκης τὴν ἡλικίαν, λευκὸς τὴν χροιὰν, εὐόφθαλμος, χαροποὺς ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς, γρυπὸς ἥττι ὀπίσω, μακροπρόσωπος, μακροτράχηλος, εὐρεῖς τοὺς ὤμους, φιλοτράπεζος, φίλοινος, ἡδὺς τοῖς λόγοις. ἔζησε δὲ χρόνους νε'. καὶ ἐτελεύτησε μηνὶ Νοεμβρίῳ [113] ιε'. Ἰνδικτιῶνος ς'. ἔτους ϛυνς'. καταλείψας Αὐτοκράτορα Ρωμανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, μετ' Ἑλένης τῆς μητρὸς αὐτοῦ. 112 113

ROMANORUM IMPERATOR ROMANUS

Annos III. menses III. dies V.

ΡΩΜΑΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΡΩΜΑΝΟΣ

Ἔτη γ'. μῆνας γ'. ἡμέρας ε'.

6469.

I. MUNDI annus sexies millesimus quadringentesimus quinquagesimus-sextus, divinæ Incarnationis anno nongentesimo quinquagesimo-sexto, Romanorum Imperator Romanus annos tres, menses tres, dies quinque. Erat ætate juvenis, vegeto corpore, triticei coloris, venustis oculis, naso

α'. ΚΟΣΜΟΥ ἔτος ϛυνς'. θείας Ἐνσάρκου ἔτει ϡνς'. Ρωμαίων Βασιλεὺς Ρωμανὸς ἔτη τρεῖς, μῆνας τρεῖς, ἡμέρας πέντε. ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν νέος, σφριγῶν τὸ σῶμα, εὐπρόσωπος, εὐόφθαλμος, ὀπίσω,

Romani corporis species ac dotes.

εν, χαροπὸς, γλυκὺς τῆς ῥήμασι, ὄρθιος ὡς κυ- A adunco, grato aſpectu, dulci ſermo-
πάρισσος· ὑψηλὸς τοῖς ὤμοις, ἥσυχος δὲ τοῖς ἤθεσιν. ne, recta ſtatura cypreſſi in morem,
καταλιφθεὶς δὲ Αὐτοκράτωρ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ latis humeris, quietus ac lenis. Re-
Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, ἐτῶν ὢν κα'. lictus à patre Conſtantino Porphyro-
σὺν Βασιλείῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ οἰκειοσαίῳ ὄντι, καὶ τῇ genneto Imperator, annum agens vi-
μητρὶ αὐτοῦ Ἑλένῃ, καὶ τῇ συμβίῳ αὐτοῦ Θεοφανοῦ. geſimum-primum, cum Baſilio filio
καὶ πρώτοις τοῖς δωμεστίκοις τοῦ παρὸς αὐτοῦ καὶ αὐλικοῖς ejuſque matre Helena & uxore Theo-
μᾶλλον τετιμημένοις ἐκβασιλεύσασι, καὶ δώροις καλα- phanone, mox patris ſui domeſticos at-
πλουτήσας, τοῦ παλατίου κατήγαγε. ἐξελέξατο δὲ que Aulicos, majoribus auctos hono-
καὶ προεχείρισε πρωβεστιάριον Ἰωάννην τὸν ribus ac dignitatibus provectos, do-
συγκλήτου, Ἰωσὴφ Πατρίκιον καὶ Δρουγγάριον τῶν niſque large ditatos, Aula ejecit; ele-
πλοίμων, ὃν τινα καὶ μικρῷ, Παρακοιμώ- gitque ac cooptavit adminiſtrandæ
μενον ἐποίησεν· τὸν δὲ Πρωτοσπαθάριον Ἰωάννην τὸν publicæ rei ſocios ac Senatus Princi- Magiſtra-
Χοιρὸν, Πατρίκιον καὶ μέγαν Ἑταιριάρχην προεβά- pes, Joſephum Patricium & rei nava- tuum Aulæ-
λετο· τὸν δὲ Πρωτοσπαθάριον Σισίνιον τὸν ἀπὸ lis Drungarium, quem & brevi poſt que compoſi-
σακελλίου, Ἔπαρχον πόλεως ἐχειροτόνησεν, καὶ μικρῷ Accubitorem fecit (ſacri ſcilicet Cu- tio.
Πατρίκιον καὶ γενικὸν Λογοθέτην. Τὰς δὲ biculi totiuſque rei domeſticæ Præ-
ἀδελφὰς αὐτοῦ, Ζωὴν καὶ Θεοδώραν, Ἀγάθην καὶ fectum) Joannem Protoſpatharium
Θεοφανὼ καὶ Ἄννην, ἀπὸ τῶν Βασιλικῶν κατήγαγε quem Chœnum vocant, Patricium
δόμων, καὶ εἰς τὰ Βασιλικὰ οἶκον τὰ λεγόμενον Κα- præfecit ac magnum Hetæriarcham:
νικλείου, ἐν ᾧ καὶ Σοφία Αὐγούστα, ἡ τοῦ Χριστοφόρου Siſinium vero Protoſpatharium Exſa-
Βασιλέως γαμετὴ τὸν ἀποκεκαρμένην, ἐπήγαγε· cellarium, Urbis Præfectum creavit,
καὶ μικρὸν διάπερυσιν ἡμερῶν εἰς τὸ Ἀντιόχου, ἐκλή- brevique poſt Patricium ac Genera-
ρωσεν. τὰ δὲ Ἀγάθην, εἰς τὸ ἱδρυμένον Φωτικὸν lem Logothetam. Sorores, Zoen, Romani ſo-
μονύδριον παρὰ Ῥωμανοῦ τοῦ Βασιλέως καὶ πάππου αὐτοῦ, Theodoram, Agatham, Theophano- rores Aula
ἀπέστελλεν, καὶ διωρίσατο χορηγεῖσθαι αὐταῖς, ἃ καὶ nem & Annam Aula detruſas, ad ædes ejectæ.
ἐν τῷ παλατίῳ ἐδίδοντο. τὸν δὲ Δομέστικον τῶν σχο- Regias, quas Caniclii vocant, ubi etiam
λῶν καὶ Πατρίκιον Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν, Μάγιστρον ἐτίμησεν, Sophia Chriſtophori Imperatoris uxor
καὶ ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐξέπεμψεν. ὡσαύτως καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Πατρίκιον Λέοντα, poſita coma degebat, tranſtulit: ac
Μάγιστρον καὶ Δομέστικον τῆς δύσεως ἐποίησεν. καὶ αὐ- poſt dies aliquot, Antiochi ædibus
τὸς ἰδιοφραγόμενος ἐν κυνηγίοις καὶ θήραις δι' ὅλου eas aſſignavit: Agatham, ad Monaſte-
ἀδιαλείπτως τυγχάνων. ἐθήλυνε καὶ ἕτερον υἱὸν rium a Romano ipſius avo conditum
μικρὸν τοῦ παρὸς αὐτοῦ, καὶ Κωνσταντῖνον αὐ- miſit, ac quos in Regia ſumptus acci-
τὸν ὠνόμασεν· ὃς καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐτάφη παρὰ piebant, eoſdem illis præſtandos con-
Πολυεύκτου Πατριάρχου ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς ſtituit. Scholarum Domeſticum ac Pa- Nicephorus
ἁγίας Σοφίας. ἡ δὲ Αὐγούστα Ἑλένη, ἐν τῷ πα- tricium Nicephorum Phocam, Ma- Bardas & fra-
λατίῳ συνοῦσα τῷ Βασιλεῖ, ἕως ἀῤῥωστήσασα, ἐτε- giſtri honore auxit, & in Aſiam mi- ter, Domeſtici.
λεύτησε τῇ ιθ'. τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς, τεθνηκυῖα καὶ ſit. Similiter etiam ejus fratrem Leo-
τετάφη ἐν τῇ μονῇ τοῦ παρὸς αὐτῆς, Ῥωμανοῦ τοῦ nem Patricium, Magiſtrum & Occi-
Βασιλέως, ἐν λάρνακι πλησίον τοῦ παρὸς αὐτῆς. dentis Domeſticum fecit. Ipſe vena-
β'. Τὸν δὲ Μάγιστρον καὶ Δομέστικον Νικη- tionibus totus indulgebat, ciborum
φόρον τὸν Φωκᾶν, ὁ Βασιλεὺς μετὰ γραπτείας πολ- helluo ac vini potor. Alium quoque
λῆς καὶ ἐξοπλίσεως πλοίων πολεμικῶν, καὶ ὑγροῦ patre defuncto ſuſcepit filium, quem &
πυρὸς, εἰς τὴν Κρήτην ἀπέστελλεν, ἥ τις ὑπὸ Ῥωμαίων μὲν ἦν τὸ παλαιόθεν· ὑπὸ δὲ τῆς Conſtantinum nominavit; ac brevi Conſtantinus
Βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Τραυλοῦ τοῦ παρὸς Θεο- poſt per Polyeuctum Patriarcham in junior.
φίλου ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν ἀπὸ Ἰσπανίας ἀνελθόντων ſanctæ Sophiæ ambone Auguſtali-co-
Σαρακηνῶν, ἀφ' οὗ τὴν τοιαύτην ἀρξάσθαι τὰ rona donavit. Helena Auguſta in Aula
Ῥωμαϊκὰ γράμματα εἰς τὴν τυραννίδα καὶ στά- verſata cum Imperatore, donec mor-
σιν, τοῦ ἀνεψιοῦ Μωσὴμ τοῦ συνεφήβου Μι- bo correpta menſis Septembris decima-
nona, diem obiit. Sepulta eſt in patris
ſui Romani Imperatoris Monaſterio,
atque in urna, prope illum condita.

II. Miſit autem Imperator Nice- Nicephori
phorum Phocam Magiſtrum ac Dome- Phocæ Cre-
ſticum cum ingentibus copiis, ac nava- tenſis expedi-
lium gravi apparatu, igneque Græco, tio.
adverſus Cretam. Fuerat Creta Roma-
næ ditionis, donec imperante Michae-
le Balbo Theophili patre a Saracenis
Hiſpanis capta eſt, Romana interim
claſſe occupata ac copiis, comprimenda
ſtulti Thomæ tyrannide ac rebellione,
qui ejuſdem ſodalis ac commilito ante

extiterat. Fluxerant anni ex quo ejus illi potiti erant, usque dum iterum a Nicephoro Magistro ac Domestico expugnata est, centum quinquaginta-octo.

Belli apparatus.

Erant chelandia (sic dicta Græcis navigia) Græco igne instructa, duo millia; celoces, mille; onerariæ annonam convehentes & arma bellica, trecentæ sexaginta. Solvens itaque Byzantio Nicephorus Domesticus & Phygela veniens, hoc maxime studuit, omnique cura enixus est, ut omnis ei classis uno agmine, conferta esset ac appelleret.

Cretæ expugnatio; Nicephori solertia bellica.

Festinato itaque impetu invadunt Insulam; navibusque effusi, vallum statuunt altumque aggerem. Cumque sic Insulæ assiderent, immensaque hiemis vis atque pluviæ geluque ingrueret, ac cibi absumpti essent, obtorpentes milites, domum redire cogitabant. Enimvero solertissimus vir Nicephorus atque Dux, verborum lenocinio in castris detinuit. Porro Imperator cognita, qua laboraret, exercitus penuria, omnis generis copiosam annonam ciboscque eis destinavit. Mense autem Martio, acri conferta pugna, bellique instantia, capta a Romanis munitio est.

Annonæ penuria.

III. Mense Octobri insequentis anni secundi Imperii Romani, penuria tritici atque ordei in civitate fuit, adeo ut væniret triticum numismate modii quatuor; ordeum vero, modii sex. Haud vero longum intercessit tempus, cum statim minuto pretio, triticum modii octo; ordeum duodecim væniit.

Petini exilium & interitus.

IV. Mense Martio delatus est Basilius Petinus, ut qui Imperium ambiret: missusque in exilium, ibi fato functus est. Imperator, ubi captam esse Cretam cognovit, Deo laudes gratiasque persolvit. Tum brevi, etiam Nicephorus Scholarum Domesticus, Imperatoris jussu Urbem ingressus, cum multis spoliis atque captivis, a suis ædibus ad Circum pedes venit, una cum Cretæ Amera Curope nomine, ejusque propinquis omnibus cum Seraceni omnes, albis vestibus induti essent. Ac quidem Magister, honores magnaque præmia Imperatoris liberalitate consecutus est. Ameras vero donis plurimis auroque atque argento ab Imperatore donatus, prædia ruri colere ac habitare permissus est: quod tamen baptismo initiari noluit, in Senatum minime cooptatus est. Porro Romanus Imperator, Magistrum Nicephorum iterum in Orientem misit, ut Chambdæ arrogantiam frangeret. Susceptaque expeditione, primum Alepum Urbem munitam cepit, unde etiam spoliorum vim magnam collegit.

Nicephori Phocæ in Urbe receptio & triumphus.

Ameræ Cretensis adductio & tractatio.

Nicephori in Oriente expeditio.

χαὴλ, ὡς ἡμέσθαι τῷ ἑαύτης υἱῷ κράτησιν, ἕως τ᾽ ἡμέρας, ἧς πάλιν ἐπορθήθη ὑπὸ Νικηφόρου Μαγίστρου καὶ Δομεστίκου Φωκᾶ, ἔτη ρνη'. ὑπῆρχον δὲ [124] χελάνδια μὲν τὰ ὑγρὸν πυρὸς β'. δρόμωνες α'. κελόκια καματερὰ [125] σιτάριον ἔχοντα καὶ ὅπλα πολεμικὰ, τξ'. ἀπάρας οὖν τῆς βασιλίδος Νικηφόρος ὁ Δομεστικὸς, καὶ τὰ Φύγελα καλαφατώσας, ἐφρόντιζεν ὅπως ὁ σύμπας στόλος αὐτοῦ ὁπλὴ ὁμοῦ εἴη, καὶ παρορμίζοιτο. καταύθι οὖν τῷ νήσῳ καλαμιδομένοις· καὶ ἀποβάντων τὰ πλοῖα, χάρακα καὶ τάφρον βαθεῖαν κατεσκεύασαν. τούτων οὕτως ἀσφαλιζομένων τῇ νήσῳ, καὶ ἀπείρου χειμῶνος καὶ ὑετοῦ καὶ κρύους ἐπιγενομένου, καὶ τῶν σιτίων δαπανηθέντων, κατεμαρκήσαντες οἱ τοῦ στρατοῦ, οἴκαδε ἐβουλεύσαντο ἀναχωρῆσαι. ὁ δὲ σωφρονέστατος Νικηφόρος καὶ Δοὺξ, τῇ τῶν λόγων ἡδύτητι τούτους κατέσχεν. μαθὼν οὖν ὁ Βασιλεὺς τὴν ἀθυμίαν τοῦ στρατοῦ, ὑπισχνεῖται πολλοῖς ἔφη αὐτοῖς ἀπέστειλεν. καὶ δὴ τὸν Μάρτιον μῆνα πολέμου κροτηθέντος σφοδροῦ, καὶ καρτερᾶς μάχης ἐπιγενομένης, προέλαβον οἱ Ρωμαῖοι τὸ κάστρον.

γ'. Ἐν δὲ τῷ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τοῦ β' ἔτους τῆς Βασιλείας Ρωμανοῦ, ἐγένετο ἀσθμὴν σίτου καὶ κριθῆς ἐν τῇ πόλει. ἐφάνη γὰρ ὁ σῖτος τῷ νομίσματι μόδιοι η'. ἡ δὲ κριθὴ, μόδιοι ς'. οὐ πολὺς οὖν χρόνος παρῆλθε, καὶ αὖθις γέγονεν ὁ σῖτος μόδιοι η'. ἡ δὲ κριθὴ, μόδιοι ιβ'.

δ'. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνὶ κατηγορήθη Βασίλειος ὁ Πετρινὸς ὑπὸ ζηλου, ὡς τῆς βασιλείας ἐφιέμενος· ὃς ληφθεὶς ἐν ἐξορίᾳ παρεπέμφθη, ἐνῆν καὶ τελευτᾷ. ὁ δὲ Βασιλεὺς μαθὼν τὴν τῆς Κρήτης ἅλωσιν, ἐδόξασε τὸν Θεόν. Μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ, καὶ ὁ Δομέστικος τῶν Σχολῶν Νικηφόρος, κελεύσει τοῦ Βασιλέως [126] εἰσῆλθε τῇ πόλει εἰσῆλθεν, καὶ μετὰ τῶν λαφύρων καὶ τῆς αἰχμαλωσίας ἦλθε πεζὴ ἀπὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ εἰς τὸ ἱπποδρόμιον, ἅμα τῷ Ἀμηρᾷ Χρήτης τῷ λεγομένου [127] Κουρσπαλάτου καὶ πάντων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, σὺν ἄλλοις πολλοῖς ἐπιβεβλημένοις πάντων τῶν Σαρακηνῶν. καὶ ὁ μὲν Μάγιστρος, τιμῶν καὶ ἄρδην μεγάλων ἠξιώθη παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος. ὁ Ἀμηρᾶς δὲ, πλοῦτα δῶρα καὶ χρυσὸν καὶ Ἄργυρον παρὰ τοῦ Βασιλέως λαβὼν, σὺν τοῖς τέκνοις αὐτοῦ εἰς χωρία οἰκεῖν συνεχωρήθη. Εἰς δὲ τὸ σύγκλητον οὐκ ἀνεβιβάσθη, διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι αὐτὸν βαπτισθῆναι. ὁ δὲ Βασιλεὺς Ρωμανὸς, Νικηφόρον τὸν Μάγιστρον αὖθις κατὰ τῆς Ἐμὰμ ἐξαπέστειλεν κατὰ τοῦ ἀλαζόνος Χαμβδά. ὁ δὲ ἀπελθὼν, πρῶτον μὲν τὸν Χέλεπ κάστρον προσέλαβε, ἐξ οὗ καὶ λαφύρων πολλὴ γίνεται συναγωγή.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΒΙΟΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ.

GEORGII MONACHI VITÆ RECENTIORUM IMPERATORUM.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΜΕΝΙΟΥ.

IMPERIUM LEONIS ARMENI.

ρμϛ'. α'. ΤΩ, ῳτί. ἔτει τῷ κόσμου, τῆς δὲ θείας οἰκονομίας ω ί. ἐβασίλευσε Λέων Ἀρμένιος ὁ Πατρίκιος, καὶ ἀποστάτης ὕστερον ἀναφανεὶς, ἔτη ζ'. καὶ μῆνας ε'. στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου Πατριάρχου. μετὰ γὰρ δύο χρόνους ἀποστατήσας τοῦ τῶν ὀρθόδοξων, καὶ ὃ ἔγραφον ὅσῳ ἐποίησε περὶ τῆς Ὀρθοδοξίας ἀθετήσας, ὥσπερ Σαοὺλ ἐξώκειλεν. καὶ γὰρ κἀκεῖνος, δύο ἔτη βασιλεύσας ἐνόμως, εἶτα ἀποστατεῖς καὶ τῆς θείας χάριτος γυμνωθεὶς, καὶ πονηρῷ πνεύματι παραδοθεὶς, κατὰ τοῦ διώκτου Δαβὶδ ἐξωπλίσθη, καὶ ταῖς τῶν Ἱερέων ἐφράσατο μιαιφονίαις.

Georg. Monach. Novi Impp.

Non convenit cum Logoth. hic computus, nec seq.

C. 148.

I. ANNO mundi sexies millesimo trecentesimo decimo, divinæ autem Incarnationis octingentesimo decimo, imperavit Leo Armenus Patricius, ac qui postea prævaricator extitit, annos septem, menses quinque; Imperii infulis ornatus a Nicephoro Patriarcha. Post alterum namque annum ad impietatem deficiens, ac, quam rectæ fidei professionem scripto ediderat, irritam faciens, haud secus ac Saül delapsus est. Nam & ille cum duos annos legitime regnum administrasset, a recto deinde aversus tramite, divinaque denudatus gratia, ac nequissimo spiritui traditus, adversus Davidem, cujus cumulatus beneficiis erat, armis instructus est, ac Sacerdorum patravit cædes.

Leonis Armeni, Saülisque Regis par exitus.

1. Reg. 16. 14. & 21. 17.

Haud aliter etiam infeliciſſimus hic Deoque infenſus, poſt annum alterum, furore accenſus actuſque rabie adverſus pietatem, divinum Nicephorum, a quo corona donatus erat, exilio mulctavit.

Theodotus Caſſiteras Patriarcha Nicephori loco.

II. Nempe ejus loco Theodotum Patriarcham creat, virum nulla rationis luce aut eruditione clarum, magiſque etiam mancipium, ac piſcibus elinguiorem: qui denique præter impietatem, aliud nihil ſciret. Quo ex tempore, implacabile adverſus Eccleſiam bellum ſuſcitavit. Siquidem igitur mala in malum mutatio digna admiratione eſt, hunc ſane magis ac ſequaces, quam Galatas, mirari convenit, qui ſic tranſlati ſint, ab eo, qui ipſos vocaverat in gratia Chriſti, in aliud Evangelium; quod non eſt aliud, præterquam Deum ad iracundiam provocare, divinamque ultionem attrahere.

Cap. 5.

Crumi incurſio; de pace tractatio.

III. Novus enim Sennacherib Crumus, relicta fratri obſidione Adrianopolis, ſextum jam diem Leone Imperium tenente, Urbem invadens, a Blachernis, ad Auream uſque portam muros circuibat, copias, quibus fretus eſſet, oſtentans; peractiſque in Aureæ portæ amœno loco & irriguo impuris ſacrificiis, etiam pacem ab Imperatore expetiit, modo per ipſum in Auream portam jaculum ei infigere liceret. Quo abnuente, in tentorium ſuum reverſus eſt, majorem in modum admiratus Urbis muros, compoſitamque Imperatoris aciem atque ordines. Ad pacis itaque fœdera vertitur, tentandæ rei cauſæ ſermones conferens.

Inſidioſa in eum aggreſſio fruſtrata.

IV. Porro Imperator arrepta occaſione, lancea eum transfigere conatus eſt; ne rem tamen opere compleret, obſtitit, eorum ignavia, quos in ipſam miniſtros delegerat; qui percuſſerunt quidem, at lethale vulnus minime intulerunt. Qua re in furorem actus peſtilentiſſimus homo, miſſis equitibus ad ſanctum Mamantem, quod illic palatium eſt, ſuccendit; Circique æneum Leonem cum Urſa & Aqualis Dracone, nec non pulcherrima marmora, in currus congeſta aſportavit; obſeſſaque Adrianopoli, ipſam quoque cepit: trajecto denique cum ingenti multitudine, ac Macedonum ingenua pube, flumine, in Danubio conſedit; cum interim impietatis in Urbe opera Leo pronus exequeretur.

Crumi inſidiis petiti hoſtilia.

Leonis infelicia tempora.

V. Eo Imperatore Cometa conſpectus eſt, ſplendentis Lunæ duplicis figura, quæ unà coirent, ac in diverſas rurſum figuras diviſæ abirent, ut & in viri ſpeciem capite mutili efformarentur; quod utique indicio fuit acephali

A ὡσαύτως δὲ ὁ δύσηνος ἦν καὶ ἀνόητος, μετὰ δύο ἔτη, τῆς θεοσεβείας μανεὶς καὶ λυττήσας, τὸν στέφαντα αὐτὸν θεῖον Νικηφόρον ἐξώρισεν.

β'. Θεόδοτον δέ τινα Πατριάρχην ἀνθιστᾶσι, ἄλογον ἄνδρα μᾶλλον καὶ ἀνδράποδον καὶ ἰχθύων ἀφωνέστερον, καὶ μηδὲν πλέον ἢ ἀσεβείας ἐπισταμένον· καὶ ἐκ τότε διωγμὸν ἄσπονδον κατ' ἐκκλησίας ἀνερρίπισεν. Εἰ οὖν χρὴ θαυμάζειν φαῦλον ὄντα φαύλῳ μεταλλάσσειν· τούτων δὲ μᾶλλον καὶ τοὺς * ἀφ' αὐτῶν· ἢ Γαλάτας θαυμάσαι, τοὺς * ἀμφ. οὕτω μεταπηλήμους ἀπὸ τῆς καλεσάντος αὐτοὺς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον Εὐαγγέλιον· ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τὸ παοργῆσαι τὸν Θεὸν καὶ τὴν θείαν ὀργὴν ἀπάσασθαι.

B

γ'. Ὁ γὰρ νέος Σεναχηρεὶμ Κροῦμος, ἐπαρθεὶς τῷ τοιούτῳ δίκῃ, καταλιπὼν τὸν ἴδιον ἀδελφὸν πολιορκεῖν τὴν Ἀδριανούπολιν, μετ' ἐξ ἡμέρας τῆς αὐθεκαστείας Λέοντος, ἐπελθὼν τῇ πόλει, περιῄει τὰ τείχη ἀπὸ Βλαχερνῶν, ἕως τῆς Χρυσῆς πόρτης, ἐπιδεικνύων τὴν περὶ αὐτὸν δύναμιν· ἐπιτελέσας καὶ μιαρὰς θυσίας ἐν τῷ λιβαδίῳ τῆς Χρυσῆς πόρτης, ᾐτήσατο δὲ τὸν Βασιλέα εἰρήνην ποιῆσαι, εἰ δὲ δόρυ αὐτὸν πήξει ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ. τοῦ δὲ Βασιλέως μὴ καταδεξαμένου, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν σκηνήν, ὑπερθαυμάσας τὰ τῆς πόλεως τείχη, καὶ τὴν εὔτακτον τοῦ Βασιλέως παράταξιν. ὅτι συμβασιν οὖν εἰρήνης ἔπεμπεν, πειρατικοῖς λόγοις πειθόμενος.

C

δ'. Ὁ δέ γε Βασιλεὺς, ἀφορμῆς ἁρπαζόμενος, ἐπιεράσθη τοῦτον λοχῆσαι· ἀλλ' εἰς ὥρας ἀγαγεῖν τοῦτο ἐκωλύθη τῇ τῶν ὑπουργησόντων ἀφυΐᾳ, πληξάντων μὲν τοῦτον, καιρίαν δὲ μὴ ἐπαγαγόντων πληγήν. ὅτι τούτῳ μανεὶς ὁ ἀλάστωρ, ἀποστείλας ἱππεῖς ἐπὶ τὸν ἅγιον Μάμαντα, ἐκαῦσε μὲν παλάτιον ἐνέφρησεν· καὶ τὸν χαλκοῦν Λέοντα τῆς ἱππικοῦ σὺν τῇ Ἄρκτῳ καὶ τῷ Δράκοντι τῷ Ὑδρίου καὶ μυρμήκων καλλίστων ἐν ἁμάξαις φορτώσας, ὑπέστρεψεν, πεζεύσας τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ταύτην ἑλών· καὶ μετὰ λαοῦ πλείστου διαπεράσας, τὴν τε θύελλαν Μακεδόνων, κατεσκήνωσεν ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ. ὁ δὲ Λέων, τὰ τῆς ἀσεβείας ἔργα διεφάπτετο ἐν τῇ πόλει.

D

ε'. Ἐφ' οὗ ἐφάνη ἀστὴρ Κομήτης ἐν σχήματι δύο λαμπάδων σπειρῶν ἑνουμένων καὶ πάλιν διαζευγνυμένων εἰς διάφορα σχήματα· ὡς καὶ εἰς κεφάλου ἀνδρὸς διάπλασιν τυποῦσθαι· ὅθεν τὴν ἀκέφαλον

κεφαλὴν, τὴν μὴ ζῶσα σασασθέντων τῶν Χειστιανῶν, καὶ τὸν μάταιον Θωμᾶν κεφαλὴν καὶ ἀρχηγὸν τῆς ἐκ τῶν ἄλλων Χειστιανῶν διαιρέσεως * ἐφανέντα σεσεμιώυσιν. καὶ μάλιστα καὶ σεισμοὶ φοβεροί τε καὶ ἐπάλληλοι, καὶ λιμοὶ καὶ αὐχμοὶ καὶ αἴσεος φλογώσεις γεγόνασι, καὶ σάσεις ἐμφύλιοι τὴν σᾶσάν τε πόλιν καὶ χώραν, ἐκ τῶν ἡμεσῶν ἀρξαμένου τοῦ θεοσυλοῦς καὶ ἀλάστοσος· ᾧ μέχσι σολλοῦ ὁ δεινὸν τῆς ἐμφυλίας συμφοσᾶς ὑπεκκαυθῆναι συμβέβηκεν.

* ἐφανέντα.

ς'. Ἐκμιμούμενος τοίνυν τὸν τῆς μυσαθοῦς ταύτης αἱσέσεως ἀρχηγὸν ὁμώνυμον αὐτῷ καὶ ὁμότσοπον, ἤρξατο τῆς αἱσέσεως. Εἶτα συμμάχους καὶ συμμύστας ἐκζητήσας, εὗσεν Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Γσαμματικὸν· μᾶλλον δὲ Ἰαννῆν ἄλλον ἢ Σίμωνα, ὁπί τε λεκανομαντείαις καὶ Φαρμακείαις καὶ αἰσχσουργίαις βεβοημένον, καὶ ἑτέσοις τινὰς ὁμοφσονας αὐτῷ Ἰαννίτας καὶ Ζαμβείτας καὶ Σιμωνίτας· οὓς δὴ καὶ σὺν ἑαυτῷ κατέχων ἐν τῷ σαλατίῳ, σεσκαλῆται Νικηφόσον τὸν ἀοίδιμον Σατσιάσχην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ σεσυγχοὺς Ἐσκόσους τε καὶ Ἱσῆς ἑώσιον τῆς Συγκλήτου, καὶ φησίν. Ἴστε σαφῶς ὡς ἀνέσσησθέ τινες λέγοντες, Μὴ δεῖν σεσκυνεῖσθαι τὰς Εἰκόνας, οὓς Εἰ βούλεσθε σαρεῖναι ἐν Χαλκοπρατείᾳ σρὸς τύσου, καὶ ἐναργέσσσον ὃ ἀληθὲς φανήσεται.

ζ'. Πρὸς ὃν ὁ θεῖος Νικηφόσος, οὐδὲν ἀπεκρίνατο. ἔφη δὲ σρὸς τοὺς σαρεσταμένους Μεγιστᾶνας, Εἴσατέ μοι, Τὸ μὴ ὂν δυνατὸν σεσεῖν; τὴν δὲ τῆ ἀσφαλείᾳ τῆς σίστεως, * ἀνακριθέντα, Εἶσεν σάλιν ὁ Σατσιάσχης, Ἐσίσον ὅτι Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν Ἰσαύσων αἱ ἁγίαι Εἰκόνες; τὴν δὲ καταβεβλημένων, καὶ ὃ Ναὶ σεσσήσντων, Οὐκοῦν ἵσαντο σάντως καὶ ὥσσσ σάλαι αὐτῶν ἔχουσαι ὃ ἀνάσημα. Ὃ γὰσ μὴ ὂν μὴ δ' ἱσάμενον, σῶς δυνατὸν σεσεῖν.

* ἀνακρινόντων.

η'. Εἶτα τῶν ἄλλων Ἐσκόσων τινῶν σσοτεινάντων Εἰς ἀνάζυσιν τῆς αἱσέσεως, ὁ ἱεσεὺς Ἐσίσκοσος Σάσδης Εὔθυμιος σαῤῥησιασάμενος λέγει. Πέσυκε, ὦ Βασιλεῦ, τοῖς ἐν ὑστσομῇ ῥηθησομένοις. Ἀφ' οὗ ἦλθε Χσιστὸς ἐπὶ τῆς γῆς μέχσι νῦν ὀκτακόσια ἔτη σαῤῥῆλθον, καὶ σανταχοῦ ζηλογσαφῆται Χσιστὸς καὶ ἐν Εἰκόνι σεσκυνῆται· σοῖος οὖν αὐτὰδης τολμήσειεν, τὸν * σασσύσιν χσόνον ἀσοστολικὴν τε καὶ σατσικὴν σαράδοσιν ἀθετῆσαι ἢ μεταστλεῦσαι. μάλισα τῷ Ἀσοστόλου λέγοντος, Ἄσα οὖν, ἀδελφοὶ ἥκετε καὶ κσατεῖτε τὰς σαράδοσις ἃς σαρελάβετε, εἴτε διὰ

* σασσύσου χσόνου.

A eorum capitis, qui postea adversus Christianos tumultuati sunt, ac quibus vanus homo ac demens Thomas caput ac ductor, ut a reliquis Christianis sese abjungerent, extitit. Quin tremendi quoque crebrique fuere terræmotus, famesque & siccitates atque aeris inflammationes: seditiones quoque ac civiles tumultus per omnes Urbes atque oppida, quo ex tempore vir Deo exosus, Furiaque, imperium iniit: ac diu multumque publicæ calamitatis malum labesque invaluit.

VI. Impuræ itaque illius hæresis auctorem imitatus, quo cum illi nomine atque moribus conveniret, hæresim occœptavit. Exinde operis socios & adjutores symmystasque quæritans, Joannem invenit, quem Grammaticum vocant: magis vero Jannem alterum, aut Simonem, hominem divinationibus ex pelvi & præstigiis turpibusque actibus longe celebratissimum, aliosque nonnullos eodem ac ille sensu, Jannitas & Zambritas ac Simonitas; quorum utique & stipatus caterva, eosque in Palatio secum detinens, Nicephorum inclytum Patriarcham, sodalesque præcipuos Episcopos ac Sacerdotes coram Senatu vocat, aitque, *Scitis palam surrexisse quosdam, qui non adorandas esse Imagines dicant: quos si vultis adesse, deque ea re disputare, veritas clarius elucescet.*

Leonis Synodus: vexata causa Imaginum.

VII. Ad quem Vir divinus Nicephorus nihil respondit. Ait vero ad Procerum adstantem coronam, *Dicite, quæso, Quod non est, ut cadat fieri potest?* Quibus fidei securitate respondentibus, subjecit rursum Patriarcha, *Nunquid non Leone & Constantino Isauris Imperatoribus Imagines cecidere?* Illis annuentibus, ac sic rem sese habere adjungentibus, *Ergo*, ait, *omnino stabant, ac sic olim, priscisque temporibus, erectæ erant. Quod enim non est, neque stat atque consistit, quomodo dejici ac cadere potest?*

Fidei argumentum ab antiquitate & novatione Hæreticorum.

VIII. Tum reliquis Episcopis istiusmodi ad hæresis eversionem objectantibus, sacratissimus vir Euthymius Sardium Episcopus libera voce, sumptaque fiducia, ait, *Quo ex tempore Christus in terras venit, ad hanc nostram ætatem, cum octingentorum annorum tempora decurrerint, ubique gentium Christi erectæ Effigies, isque in Imagine adoratur. Quis itaque sic præfractæ audaciæ, qui tanti temporis Apostolicam Patrumque traditionem, abrogare præsumat ac convellere, præsertim cum Apostolus dicat* Itaque, fratres, state, & tenete traditiones, quas accepistis, sive per sermo-

Euthymii acre responsum, cujus præmio fustibus mactatus.

Thes. 2. 14.

Gal. 1. 8. nem, sive per epistolam. Vel si Angelus de cœlo evangelizaverit vobis præter quod accepistis, anathema sit.

Theodori Studitæ confessio. IX. Post hunc respondit & Theodorus, æmulator ille fervensque rectæ fidei defensor, Studii Præfectus, ita loquens. *Noli, Imperator, Ecclesiæ statum ac tranquillitatem convellere. Dixit enim Apostolus,* Et alios quidem posuit Deus in Ecclesia, primum Apostolos, deinde Prophetas, tertio Pastores atque Doctores. *Non dixit Imperatores aut Reges. Nam tibi quidem civilis tranquillitas concredita est, ac exercitus. Horum curam habe, ac Ecclesiam Pastoribus ac Doctoribus, ut divino sancitum Eloquio est, sine: sin minus placet, ut his animum accommodes, ac nostram teneas fidem, vel si Angelus de cœlo descendens everterenos voluerit, nihil ei nos dicto audientes sciæ, tantum abest ut Imperatori.*

Eph. 4. 11.

Patriarcha Exspatharius. X. His itaque Tyrannus auditis, iraque supra modum exæstuans, leonisque in morem rugiens, qui simia esset, ejectis omnibus procacibus verbis, magnoque Nicephoro Urbe expulso, ac similiter Theodoro Studita in exilium pulso, Theodotum Cassiteram Exspatharium, virum a thymele scenaque nomen adeptum, Ecclesiæ præficit: inque eum modum scelestissimus ille, moribus potius, quam nomine bestiam præferens, adversus pietatem elatus, Ecclesiam Dei majoribus animis persequebatur, eamque vehementius expugnabat, donec juste eum divina ulta justitia est. Cujus ortum pessimum & pravitatem, Deoque exosum animum ac impietatem, sed & vitæ exitum funestissimum, diserte divinus Nicephorus sugillans ac traducens, ait, *Desipit Deus, imperatque adversum nos homo, quem nescio, hominemne dicere deceat, & non bestiam, interque bestias majori præstantem feritate, cunctisque acerbiorem.*

Nicephori de Leone programma.

Leonis genus & patria. XI. Quid enim hac calamitate miserabilius, infortunioque infaustius? Quantum malum in Imperium invasit? Duplici fatus homo prosapia ac mixobarbarus, indole animoque varius ac illiberalis, sensuque mentis instabilis; quod ad proximum quidem illi attinet genus, vulgoque exploratum. Ex Armenia namque oriundus erat, unde illa ei morum pravitas ac malignitas. Longe vero remotius illud ac antiquum, quemadmodum seniores quidam referunt, qui olim tradita de illo ejusque majoribus sciunt, nec in hos pure suos natales refert: siquidem ex Assyriorum gentis nequissimo stolone natus est, ex quibus paterna eum stirpe genus trahere fama est. Ex Sen-

A λόγου, εἴτε δι' ἐπιστολῆς. κἂν ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.

θ'. Μεθ' ὃν ἀπεκρίθη καὶ Θεόδωρος ὁ ζηλωτὴς καὶ πρμὸς τῆς ὀρθοδοξίας προμαχος, ὁ τῶν Στουδίου Ἡγούμενος, λέγων. Μὴ σάλευε, Βασιλεῦ, καταστασιν ἐκκλησιαστικήν. Εἴρηκεν γὰρ ὁ Ἀπόστολος, Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν ἐκκλησίᾳ, πρῶτον Ἀποστόλους, δεύτερον Προφήτας, τρίτον Ποιμένας & Διδασκάλους. οὐκ εἶπεν, Βασιλέας. σοὶ μὲν γὰρ ἡ πολιτικὴ καθέστασις ὑπετάγη καὶ ὁ στρατόπεδον. τούτων φροντίζε, & τῆς ἐκκλησίας ἔασον Ποιμέσι καὶ Διδασκάλοις καὶ τῷ θείῳ λόγῳ. Εἰ δὲ μὴ βούλῃ προσέχειν τούτοις & (εἰ) μὴ τῇ πίστεως ἡμῶν, Κἂν Ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ καταλῦσαι βουληθεὶς παραστρέψαι ἡμᾶς, οὐκ ἀκουσόμεθα αὐτοῦ, μήτι γε Βασιλέως. * Βασιλέως.

ι'. Ὁ δὴ τύραννος ταῦτα ἀκούσας & ἐξαγριώσας τῷ θυμῷ, & λοιπὸν ὁ πηλικὸς βρύξας, καὶ πόμπας μὲν ὕβρεως ἀπελάσας, καὶ τὸν Νικηφόρον τὸν μέγαν τῆς πόλεως ἀπελάσας, ὡσαύτως καὶ Θεόδωρον τὸν Στουδίου ἐξορίσας, ἀντικαθιστᾷ τῷ Ἀποσπαθαρείων Θεόδοτον τὸν Κασσιτηρᾶν, καὶ τῆς θυμέλης τοῦ προσηγορεύθη ἐπειλημμένον. καὶ οὗτος ὁ ἀλητήριος & θηριώτερος μᾶλλον ἢ θηριώνυμος, ἐπαρθεὶς καὶ τῇ δυσσεβείᾳ, μειζόνως ἐθήρευε τοῦ ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπόρθει σφόδρα, μέχρι τούτου σιδήκως ἡ θεία δίκη μετῆλθεν. οὗ τοῦ κακίστου ἤθεσιν καὶ μοχθηρίᾳ καὶ θηριωδίᾳ προαιρέσεσιν καὶ δυσσεβείᾳ, καὶ μύθοις καὶ χαλεπὴν τοῦ βίου καταστροφὴν, ὁ θεσπέσιος Νικηφόρος ἐν ἐπιστολίοις φάσκει. Παρεσκεύασε Θεὸς, καὶ ἦρξεν καθ' ὑμῶν ἄνθρωπος· * οὐκ οἶδα ἄνθρωπον * ἢ ἐν. λέγειν χρὴ, ἀλλὰ μὴ θηρίον, & θηρίων ἀγριώτερόν τε & πικρότερον.

ια'. Τί γὰρ τῆς συμφορᾶς ταύτης ἐλεεινότερον, καὶ τῆς δυσκολίας ἀθλιώτερον. ἠλίκον κακὸν εἰς τὴν βασιλείαν εἰσκώμασεν. διφυὴς μὲν ὁ γένος καὶ μιξοβάρβαρος, πολυειδὴς δὲ τὸν τρόπον καὶ ἀνελεύθερος, & τὸν γνώμην ἀστάτερος. ὃ μὲν οὖν προσηκόντως αὐτῷ ἐπηρτημένον & πολυγνώστον, οὐ γὰρ τῆς Ἀρμενίων ὁρμᾶται γῆς, ὅθεν εἶπεν ὃ δύστροπον καὶ κακόηθες. ὃ δὴ πρόρριζον & παλαιὸν τυγχάνον, καθά τινες τῶν πρεσβυτέρων ἐξιστοροῦσι τινές, οἱ τὰ ἐκείνου & τῶν ἐκείνου πατέρων οὐ πολλοῦ παραδεδόντων ἴσασιν, οὐδ' ὁντινῶν καθαρὸς πόθεν οὐκπέφυκεν, εἴτε οὐ τῆς Ασσυρίων φυλῆς κακίστης τὸ δυσφυὲς οὐφῆναι, ἐξ ὧν ὁ πατρῷον ἐπιφέρεσθαι αἷμα. κατέχει γὰρ οὐ τῶν Σε-

ναχηρεὶμ, ὃς δὴ τῶ Ασυρίων ἦρξε ποτὲ, καὶ τοῦ τῶν Φιώτων χαιρέδη τῷ πλήθει ἐδέδεκτο· καὶ γὰρ * εἴ γε φονίας δεξιᾶς τῷ γηπόπει * ἐπηματείσαντι, τῷ παρανάλφ λύθρῳ ἐμμολυνόμενοι, αὐτίκα τοῖς χθονίοις τῶν Αρειμανίων Φυγάδες * ἀχθόμενοι ἀνασώζονται. τούτου δὲ παρρησίου ἀπόρου καὶ τῷ ἡμετέρᾳ γηρᾳ πικρῶς τηρηθέντος, καὶ τοῦ βλαστήσαντος ἀνδροφόνου καρποῦ, οὐκ οἶδ' ὅτῳ Ρωμαίων τοῦτο καλακρισθὲν τὸ δεινὸν ἐκεκλήρωτο. ὃς εἰς τὸ δὲ τὸ φῶς, οἷς οἶδεν ὁ ἀνακρόνιος κρίμασι προφανθεὶς, πονηροῖς καὶ ὀλεθρίοις ἐντέφεται καὶ στυγνάζεται ἤθεσί τε καὶ πράγμασιν.

* εἴ γε.
* ἐπαναπίναπτος.
* ἀχθόμενοι.

ιβ'. Ἐκ τῆς Ασυρίων γοιᾶς Λεαίνης καὶ τῆς Αρμενίας πάρδαλεως, ἑτερογάλλης στυγητόν τε καὶ ἄλλοκοτον Τίγριδος εἶδος ἐκ νόθου καὶ * ἀκιβδήλης ὀξέφυεν υἱὸς Αρμένιος, ἢ Ασύριος εἰδεχθέστερον· καὶ Λέων μὲν τὴν προσηγορίαν, Λέοντος δὲ ἁρπακτικὸν εἰς τὸ ἀσφαλὲς κεκτημένος, τὸ ἐλευθέριον δὲ οὐδαμῶς προσειληφώς. Χαμαιλέων δὲ, ὥσπερ οἶμαι τὸ εἶδος, οὕτως καὶ τῆς ψυχῆς τὸ πολύμορφον, ἀφ' ὧν τὸ τῶν γήλους ὕπουλόν τε καὶ ὕφαλον καὶ ἀνεξαγίαστον. καὶ γὰρ μηχανᾶται λανθάνειν τὸ ἐνδομυχοῦν τῆς γνώμης σκοτεινὸν καὶ παλίμβουλον, καὶ πρὸς τὸ βλαπτόμενον ὑπηρετές. καὶ πῶς ἂν ἐκπεπονημένον αὐτῷ καὶ ὑπιτηδευόμενον μή ποτε συμφωνήσῃ καρδία τοῖς χείλεσιν· ὡς ἕτερα μὲν μελετᾷ τε καὶ νοεῖ, ἄλλα δὲ προσφέρειν τῷ στόματι. Ἀλλ' ὅτι τοσοῦτον γὰρ ἀφιλοθεΐας καὶ πονηρίας ἐξώκειλεν ὁ βίος αὐτοῦ, ὥστε δυσφορώτατον καὶ δυσκατάληπτον αὐτοῦ τῷ δαιμονιώδει γνώμῃ τε καὶ πονηρίᾳ, τοῖς πᾶσι γνώσθαι καταδηλον. μᾶλλον δὲ τυραννίδος Θεοῦ συγχωρήσει λαβόμενος, τῆς ἀμωμήτου πίστεως ὅλον ἐκχέαι τὸν θυμὸν καὶ τὸν δόλον· καὶ ἁμιλλᾶται τῷ πάππῳ, τὸν περὶ αὐτοῦ δυσεβῆ Κοπρώνυμον * καὶ ὡσαύτως μιαροῖς ποσὶ καὶ παμπονήροις ἀνθρώποις, τὸ πᾶν τῆς ζωῆς καλαπιστάσαι, ἀσελγέσι τε, καὶ ὅτι βίου αἰσχρότητι βεβοημένοις, κατεφθαρμένοις τῷ ψυχῇ καὶ τὸ σῶμα, γόησι καὶ φαρμακεῦσι καὶ λαοπλάνοις, καὶ παντὸς εἴδους κακίας ἀσκήσασι. καὶ ἁπαξαπλῶς τὸ Χριστιανῶν ὀνομαζόμενον ἀποσείσθαι.

* ἀκιβδήλης.
* καὶ ὡσαύτως.

ιγ'. Καὶ δὴ τούτοις ἀπαρασίως εἰσοικίζεται καὶ περιπλέκεται, καὶ * ὑποκρύπτῃ ταῖς ψυχοφθόροις αὐτοῦ διδαχαῖς καὶ μυήσεσιν. Ὧ οἵᾳ τῆς ἁμαρτίας ἀνδραποδον ἐξανδραποδίζεται· καὶ τῷ ἀγχίστρῳ τῆς ἀπάτης καὶ παγιομίας δελεασθεὶς ὁ * παγήσιος, ἀλιᾶς περιπείρεται. τρία γὰρ

* ὑποκρύπτῃ.
* παγήσιος, vel παγάσιος.

Nacherib enim ſobole ducit originem, qui cum Imperio olim Aſſyriis præfuit, & ab iis, quos ſuſtulerat, lethale vulnus accepit. Quique adeo cruentas dexteras patri intentaſſent, parricidialique cruore polluti eſſent, ſuiſque ipſi manibus parentem occidiſſent, confeſtim ad Armeniorum ſe loca fugitivi recepere. Ex hoc porro parricidiali ad noſtram uſque ætatem, malo fato, ſervato ſemine; qua noxa, neſcio, iſtud Romano Imperio conſtitutum malum ac conſecutum. Is nimirum in hanc lucem ſuſceptus, quibus is ipſe, qui ſuſtinet, novit judiciis, peſſimis noxiiſque moribus educatur atque actibus.

4. Reg. 37.

Aſſyrium parricidiale ſemen.

XII. Ex Aſſyriorum itaque Lœna, Armeniaque Pardali, diverſo germine, compoſitumque ac monſtroſum Tigridis genus, ex notha adulterinaque ſinceraque enatus filius, Armenius, an Aſſyrius, fœda magis ſpecie oreque; ac Leonis quidem nomen ſortitus, Leonis vim illam rapacem adeptus eſt, nihil quicquam admiſſo quod ejus liberale eſt: Chamæleon vero, uti ſpecie vultuque, ſed & multiplici forma animi, ob gentis occultam fraudem preſſumque dolum, ac animum ſe nihil explicantem. Etenim molitur, ut quod illi tenebroſum, ac verſipelle intus animi eſt, nocendique arte induſtrium ſolerſque, id vero lateat. Ecqua ratione in hoc ſtudium operamque contulerat, ut nunquam cordi atque labiis conveniret? Ut nimirum alia mente agitaret, alia ore proferret. Enimvero ad tantam ejus vita impietatem devecta eſt ac nequitiam, ut dæmoniaca mens ejus ac nequitia ægre ipſa deprehenſibilis ac animadverſa, cunctis manifeſta fieret. Quinimmo, Dei indulgentia tyrannidem ſemel adeptus, furorem omnem dolumque effundit adverſus immaculatam fidem; certatque per omnia imitari impium Copronymum illo ſuperiorem: parique illi facinore, impuris quibuſdam ſceleſtiſſimiſque hominibus, vitæ omnes rationes concredit, laſciviſque ac turpi vita celebratis, animo corporeque corruptis, præſtigiatoribus, veneficis, ſeductoribus, nulloque non vitii genere ac malitia excultis. Atque ut ſemel dicam, qui Chriſtianam pietatem fidemque negaverint.

Leo Chamæleon.

Fruſtra tecta Leonis malitia.

Qualia Copronymi ſodalitia.

XIII. Ac ſane eos lubens neceſſarios aſciſcit ac amplexatur, eorumque exitioſis doctrinis ac initiationibus animum ſubmittit; & velut peccati ſervus, iis mancipatur, uncoque ſeductionis ac improbitatis captus vir execrabilis, dire tranſigitur. Tria enim

Leoni impietatis promissa, ac proposita.

proposita, quibus promissionis compos efficeretur; *Ut nempe exactam fidem nostram ac orthodoxam negaret; divinas aboleret Imagines; piis persecutionem moveret; quæ si ei præstita essent, ad felicitatis summum apicem evaderet: ac si quis alius in longiores annos hujusce temporis vitam produceret.*

XIV. Hisce itaque ejusque generis exitiosis seductionibus deceptus, dementis vir animi ac pecuinus; atque ut fœdo aspectu erat, adeuntibus difficilis, orisque specie turpior. Etsi enim ei Leonis nomen, Simia erat, quod objectum oculis erat: majori pravitate mores, insolentior animus, mente plurimum ferina, intractabili impetu, immundus, importabilis, inconsultior, severitate asperior, tyranni moribus truculentior.

Leonis Concilium quale Copronymi.

XV. Elatus itaque miser ac calamitosus, falsis scelestissimorum illorum vaticiniis ac insidiis, sic bellum cito aggreditur. Ac primum quidem linguam Deo pugnantem adversus divina nostra dogmata movet; ac tum hic quoque impiissimum Copronymum Cononem æmulatur, similique illi ratione circunforaneum cogit conventum; seu potius Judaicum Concilium; cui etiam funestissimus homo confessor, præsessorque ac præses effectus, Abominatio desolationis in Templo Domini denuo conspicitur, aperturque os magna loquens adversus Domini gloriam, grandiaque promens ac superbiens adversus dispensationem: sicque alter Caiphas, cum Christo infensa cohorte illa, multa ac vana adversus veritatem obganniens, sacras omnes in Ecclesia erectas imagines abolet, odiaque in Christum ejusque servos exagitat; quippe cui gravis ad videndum in Imagine Christus, ac memoria ferendum, quique ejus amici ac servi essent.

Dan. 9. 27. Matth. 24. 15. Dan. 7. 20. Joan. 11. 49. Psal. 21. Sap. 2. 15.

Iconoclastarum objectio.

XVI. Quamobrem etiam dementi animo nugatur, *Imaginum omnem erectionem sacris literis improbatam esse, iisque valde ignotam.* Ad hæc igitur quid quis dicat, ac responderit? Nempe, Inscrutabiles esse divinæ Sapientiæ sermones. Et, *Stultum stulta locuturum.* Cum enim valde rudis esset & imperitus ac delira mente, nihil prorsus aureos illos Cherubim noverat, quos divinorum Interpres Moses Dei præcepto fabricatus est: vetusque illud ac Legale Tabernaculum subtus Arcam ferebat, quæ non solum apud Judæos gloriam habebant ac claritatem, sed quæ etiam Gratiæ Præco *Cherubim gloriæ* (id est, glorificata) aperte nuncupat. Præterea

Isai. 31. 6. Catholicorum responsio. Exod. 25. 18. Deo Mosi auctore, Imagines. Hebr. 9. 5.

αὐτῷ προσῆκεν τῷ ἐπιτεθειμένου, Τῆς ἀκριβοῦς πίστεως ἡμῶν καὶ ὀρθοδόξου τὴν ἄρνησιν, τὰ θεῖα Εἰκόνων τιμὴ καθαίρεσιν, τῶν βδελυσσομένων τιμὴ δίωξιν· Καὶ οὕτως εἰς ἄκρον βδελυρείας ἐλάσης, φησὶν ὡς καὶ ὅτι πλέον εἰς μείζονα χρόνον τὸν παρόντα ζωὴν μακρύσης, εἰ καί τις ἄλλος.

ιδ'. Ταύταις οὖν καὶ ταῖς τοιαύταις ὀλεθρίοις ἀπάταις φρενοκλοπεῖς ὁ ματαιόφρων καὶ κτηνώδης, καὶ καθάπερ ὦν εἰδεχθὴς καὶ δυσειδέστατος, καὶ τῇ εἰδέᾳ αἰσχύτερος. Εἰ γὰρ λεόντιον τοῦτο πρόσωπον, πιθήκιον ὃ βλεπόμενον ἦν, καὶ φαυλότερος τὸν τρόπον, σοβαρώτερος ὁ ἦθος θηριωδέστερος τὴν γνώμην, ἀτίθασος τὴν ὁρμήν· ἀκάθαρτος καὶ ῥυπόσατος καὶ ἀλογιστότερος καὶ ἐμβριθέστερος καὶ τυραννικώτερος.

ιε'. Ἀναπεπρωκὼς γὰρ ὁ δείλαιος καὶ παλαίπωρος τῇ ψευδομαρτυρίᾳ καὶ ὑπουλῇ τῶν ἀλιτηρίων ἐκείνων, οὕτως ἐπιχειρεῖται ταχὺ τὸν πόλεμον. Ὃ πρῶτον μὲν κατὰ τῶν θείων δογμάτων ἡμῶν τὴν θρομάχον αὐτοῦ γλῶσσαν· ἔπειτα δὲ ζηλοῖ καθαιρῶν τὸν δυσσεβέστατον Κοπρώνυμον Κόωνα· ὃ συναθροίσας ὁμοίως ἐκεῖνος πονηρόν τε ὃ ἀγυρτῶδες συναγωγεῖον· μᾶλλον δὲ Ἰουδαϊκὸν συνέδριον, * ὃς καὶ συνέδρος καὶ πρόεδρος ὁ ἐξάλιτος γλωσσόμυος, ὁρᾶται πάλιν ὡς ναῷ Κυρίου τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως· καὶ ἀνίσταται σῶμα λαλοῦν μεγάλα κατὰ τῆς δόξης Κυρίου, καὶ κατὰ τῆς οἰκονομίας μεγαλορρημονοῦν καὶ ἀλαζονευόμενον. καὶ οὕτως ὁ δύστηνος Καϊάφας μετὰ τῆς Χριστομάχου στρατιᾶς ἐκείνης πολλὰ καὶ μάταια κατὰ τῆς ἀληθείας κενολογήσας, καθαιρεῖ πᾶσαν ἱερὰν τῆς ἐκκλησίας ἀνάθεσιν· μισεῖ τε Χριστὸν καὶ τοὺς αὐτοῦ θεράποντας, ἐπειδὴ βαρεῖ ἰδεῖν αὐτῷ Χριστὸς ἐν Εἰκόνι βλεπόμενος, καὶ ὅτι μνήμης ὑπιφερόμενος, καὶ οἱ τούτου φίλοι τε καὶ δοῦλοι.

* ὡς.

ις'. Διὸ δὴ καὶ ἀσυνταίνων κατεφλυαρῆ, Πᾶσαν εἰκονικὴν ἀνάθεσιν ἀπόλλυσθαι ἐκ τῆς θείας γραφῆς, καὶ λίαν ἀγνόειστον. τί οὖν πρὸς ταῦτα φήσειέ τις. Ὅτι σοφίας Θεοῦ ἀδιεξέταστοι λόγοι· καὶ, Ὁ μωρὸς μωρὰ λαλήσει. ἀμαθὴς γὰρ σφόδρα καὶ ληρώδης ὑπάρχων, οὐκ ἤδει πρώτως τὰ χρυσοτύκτα σκῆνα Χερουβίμ, ἃ ὁ ἱερόφαντης Μωϋσῆς Θεοῦ προστάξαντος ἐτεκτήνατο· καὶ ἡ παλαιὰ καὶ ἔνομος σκιὰ, καθύπερθεν τῆς κιβωτοῦ ἔφερεν, ἃ δὴ οὐ μόνοις Ἰουδαίοις μόνον δεδόξασται· ἀλλὰ καὶ τὰ χάριτος ὁ Κήρυξ Χερουβὶμ δόξης * τὰ πλέ-
ονα σαφῶς, ἤτοι τῷ δεδοξασμένῳ. ἔστιν ξαυμα-
μιὼ

μὼ καὶ ὅσα ἡ Σολομῶντος κατεσκεύασε σοφία, καὶ τῷ θεσπεσίῳ Ιεζεκιὴλ ὤφθαι καὶ εἴ τι τοιοῦτον, κατὰ τὰς ἱερὰς βίβλους ἱστόρηται καὶ τετίμηται, ὥσθ' οὐκ ἔφειζεν ὁ ἄθλιος καὶ βέβηλος ἐν εἰδώλων μέρει θεῖναι, ὡς ἀθετῶν μᾶλλον, ἢ προσίεσθαι τὰς θείας γραφὰς προσελόμενος· ἐξ ὧν λειπὸν καὶ Ιουδαίων ἀπιστότερος καὶ ἀγνωμοσύνῃ μείζονος εἰκότως νομισθεὶη σὺν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ. ἄξια γὰρ τῆς ἑαυτῶν βουλευείας, ἀπιστίας τε καὶ * ἀναλογίας φρονήσαντες καὶ συμφωνήσαντες.

* vel ἀλογίας.

ιζ'. Καὶ γὰρ τῷ Χριστῷ καὶ τοῦτο πρόσφορα ἀπομάξασθαι· ὃς λαβὼν ὀθονίῳ λαμπρῷ, τὸ ὑπὲρ λαμπρὸν καὶ ὑπὲρ κάλλος ἁπαπομαξάμενος θεῖον εἶδος, ἐκπέμπει τῷ πιστῶς αἰτήσαντι, τῷ τῆς Εδεσηνῶν ἡγεμόνι Αὐγάρῳ. ἐξ ἐκείνου δὲ μέχρι καὶ τήμερον ἀποστολικῇ παραδόσει καὶ εἰσηγήσει, γνώσεώς τε καὶ μνήμης ἕνεκα, ὧν ὑπὲρ ἔδρασέ τε καὶ πέπονθε Χριστὸς, καθὰ δὴ καὶ ἐν ταῖς ἱεραῖς Εὐαγγελίοις ἀνέγραπται, σεβασμίως ἐκτυποῦμέν καὶ προσκυνοῦμεν· κἂν οἱ Χριστομάχοι διαῤῥήγνυνται.

ιη'. Καὶ μήπω τοῖς * τύπου παραδόσεις καὶ λόγος ἐθήμωμος πιστοῖς καὶ μέχρι ἡμῶν κατεμήνυσας, τὸν θεῖον Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν ἐν εἰκόνι διαγράψαι τὸν Κύριον ἡμῶν Ιησοῦν Χριστόν· πρὸς δὲ καὶ τὴν ἄχραντον αὐτοῦ Μητέρα, καὶ τὰς ἱερογραφίας ταύτας φυλάσσειν τὴν Ρωμαίων πόλιν. Τί δὲ δεῖ λέγειν περὶ τῶν λοιπῶν, ὧν ἐν Ιερουσαλήμοις, ὡς ἱστόρηται τινὲς οἱ αὐτόθι ἡρώμενοι, * ὡς πλῆσαι μέχρι τῆς δεῦρο καὶ βύβλους ἱερογραφίας ἐκ παλαιοῦ δι' ἀξίας ἀναπλωμένας σεμνῶς περιέποντες προσκυνοῦσιν. Ωσαύτως δὲ πάλιν ἀναγέγραπται, ὅτι Πέτρος καὶ Παῦλος οἱ κορυφαῖοι τῶν Αποστόλων τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ κηρύττοντες ἐν τῇ Ρώμῃ, καὶ ἃ πεποίηκεν ὁ Χριστὸς θαύματα, πρῶτον τὴν θείαν Μεταμόρφωσιν ἐξηκοίσθαντες, Ρωμαίοις παραδεδώκασι, καθὰ ὤφθη Μωυσῆ καὶ Ηλίᾳ ἐν μέσῳ τοῖς ἁγίοις Προφήταις· ἃ καὶ μέχρι τοῦ νῦν σώζεται.

ιθ'. Πῶς οὖν ἀβλεπτήσουσιν οἱ ἀπειθεῖς καὶ ἀγνώμονες πρὸς ὃ μέχρι τοῦ πρόσθεν ἀδόμενον καὶ ὁρώμενον ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεομήτορος θαῦμα, ὃ ἐν τῇ καλουμένῃ Λύδδῃ· ὅπερ ναὸν ἔτι περιούσης κατὰ τόνδε τὸν βίον οἱ Απόστολοι ἐδημήσαντο. πολλοὶ γὰρ τεθέανται προσκυνούμενον καὶ

Περὶ τῆς Εἰκόνος τῆς Θεομήτορος ἐν Λύδδῃ, ἐν τῇ πάλαι ἀχρειωθείσης γραφομένης

A etiam, quæcunque fabricata est Salomonis sapientia, divinoque Ezechieli conspecta sunt, ac si quid hujusmodi in sacris libris narratur, honorique habetur, quæ miser ille profanusque Idolorum sorti deputare non horruit, ut cui divinas potius spernere scripturas ac abrogare, seu prodere constitutum esset. Unde cum ipsis quoque Judæis majori infidelitate, majorique vincens improbitate merito censendus sit, cum sodalibus suis: dum scilicet sua digna, perdita impudentia ac infidelitate, rationisque carentia, sensere fidemque eam edidere.

3. Reg. 6. 23. Ezech. 41. 18. & 20.

XVII. Etenim hîc quoque aperte B Christo pugnant. Is namque accepto prænitido linteo, omnem vincente nitorem decoremque, divina sua expressa Forma, Augaro Edessenorum Regulo fidei devotione petenti, munus destinavit: quo ex tempore, hactenusque, Apostolica traditione atque doctrina, ad ea cognoscenda ac memoria tenenda, quæ Christus tum egit, tum passus est, uti etiam in sacris conscripta Evangeliis extant, venerabiliter effingimus ac adoramus; Christi licet hostes rumpantur.

Christi Imago Edessena.

XVIII. Ad hæc enimvero traditio est, nec fide carens narratio, quæ ad C nos usque devenit, pinxisse nimirum in Imagine divinum Lucam Evangelistam Dominum nostrum Jesum Christum; ac præterea intemeratam ipsius Matrem: hasque sacras imagines ac effigies, Urbem Romam servare. Quid vero necesse dicere de reliquis, quæ sunt Jerosolymis, quemadmodum eas quidam illo profecti lustravere; quas plurimas hactenus omnique veneratione sacras picturas ab antiquo, digno cultu erectas, religiose venerantes adorant. Similiter vero rursum scriptum est, Apostolorum Principes Petrum & Paulum, cum Dei magnalia Romæ prædicarent, editaque D a Christo miracula, divinam primum Transformationem picta expressam imagine, Romanis tradidisse; qua ratione Mosi Eliæque, sanctis Prophetis, in ipsorum medio conspicua elegit: quæ & etiamnum servatur.

Christi ac Deiparæ, Lucæ penicillo Imagines.

Jerosolymitanæ.

Transfigurationis, Romæ.

XIX. Quanam igitur ratione increduli, improbique homines ac ingrati oculos obvertent, conspicientque, quod in hanc usque diem in Templo sanctæ Dei Genitricis miraculum canitur atque cernitur, in urbe, quam Lyddam vocant. Ædem hanc sacram excitarunt Apostoli, cum beata Virgo adhuc vita hac superstes esset. Multi enim viderunt, quo dveneration habetur ac

De Dei Parentis Imagine, Lydda, in tabella, nulla manuum opera depicta.

colitur, non manu factum illud ac venerabile simulacrum, prænitidis tabulis ac pellucidis expressum, inque omnem altitudinem ac profundum pervadens. Illud nimirum, cum Græcorum quidam Judæorum infensi Christo, eradere conati essent, frustrato absurdo conatu, evanuere. Quanto enim Effigiem radebant, tanto illa majori luce radioque clariori splendebat. Mansit enim nihilominus in eadem forma atque habitu. Oris species ac vestitus, quæque reliqua in oculos incurrunt, nihil oblita, nullaque labe, integra illi constiterunt. Narrant enim, quod cum sancti Apostoli, sanctissimæ Dei Genitricis pollicitatione freti, sub ejus nominis invocatione Templum excitassent, ipsaque eorum rogatu, lustrandi causa Templum ingressa, in una columnarum stetisset, expressam ipsius Effigiem in columna inventam esse; quam Græci Judæique nulla quantavis, uti dictum est, illis adhibita vi eradere potuere.

Hæmorroïssæ Christi statua.

X X. Testis quidem etiam præter alia, divina Statua, quam mulier sanguine fluens, a quo curata fuerat, Christo, juxta ædes suas, gratitudinis monumento statuit, apertissimum sane titulum, sinceriss imæque veritatis præconem, exhibiti in ipsa miraculi, inauditum in ipsa patratum divinum signum ac prodigium, in futuras longe generationes evulgans: cujus & magnus apud Imaginum Effictores Magister Eusebius, in Ecclesiastica Historia mentione facta, memoratisque miraculis, quæ ad sacram, divinoque germine illic enascentem herbam fierent; esseque illam cunctis auxilium præsens atque malorum depultricem, subjungit, dicens *Apostolorum Petri & Pauli imagines, atque ipsius Christi, penicillo ac coloribus pictas, quæ etiamnum extarent vidisse.*

Sic quidem Eusebius, veteris testis ritus Christianorum, nihil ipse bene in sacras Imagines affectus.

Lib. 7. c. 18.

X X I. Testis vero etiam visus, fidus ipse magister ac verax; longique temporis clare indicio est, ipsa quoque venerabilium sacrarum Ædium structura. Præterea vero etiam sacri ministerii vasorum, antiquis temporibus, pia Fidelium sedulitate effectio ac consecratio; quorum infinita prope multitudo ac copia. Sacrorum etiam Evangeliorum tabulæ, quæ sacras exterius Formas ac Figuras, cunctorum Fidelium venerationi expositas, iisque cultas, ferant. Divinæ item columnæ, & quas Soleas vocant, quibus sacri altaris venerabilis locus quasi septo quodam interstinguitur. Etenim nulla alia ratione, quam ut eis, omnium cau-

Antiqua monumenta Imaginum cultus ac religionis.

Solea, exterior loci altaris facies, sic Imaginibus ac Crucis figura ornata, ac locus subjectus.

πημένον ὁ ἀχρεότυκτον ἐκεῖνο καὶ σεβάσμιον ἀπεικόνισμα, πλαξὶ τετυπωμένον λαμπραῖς καὶ διαυγέσι, καὶ μέχρι βάθους κεχωρηκὸς ὅλου· ὃ δὴ καί τινες τῶν δυσμενῶν Ἑλλήνων τε καὶ Ἰουδαίων ἀποξέσαι ἀσυνδιάθετοι, ἐματαιώθησάν ἀποτυχόντες τῆς ἀτόπου αὐτῶν ἐγχειρήσεως. ὅσῳ γὰρ αὐτοῖ ὁ ἐκτύπωμα ἔξεον, πλέοτερος ἐξέλαμπον. Οὐδὲν γὰρ ἧττον ὅτι σχήματος ἔσχεν ἡ μορφή, εἶδός τε καὶ στολὴ καὶ πᾶλλα τῆς θεας ἀνεξάλειπτα καὶ ἀλώβητα μέχρι σήμερον διασώζουσα. ἱστορεῖται γὰρ ὅτι οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι ναοῦ χάριτι τῆς παναγίου Θεοτόκου ναὸν ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς ἀνέγειραν καὶ αὐτῆς εἰς ἄδυτον τοῦ ναοῦ τῇ αἰτήσει αὐτῶν εἰσιλθούσης, καὶ εἰς ἓν τῶν κιόνων στᾶσης, ἀνευρεθῆναι ἐν τῷ κίονι τὸ ἐκτύπωμα αὐτῆς· ὃ καὶ πολλὰ βιασάμενοι, ὡς εἴρηται, Ἕλληνες καὶ Ἰουδαῖοι, οὐκ ἴσχυσάν ἀποξέσαι.

κ'. Μαρτυς μὲν καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ὁ θεῖος ἀνδριὰς ὃν ἔστησεν ἡ Αἱμόῤῥοις γυνὴ τῷ θεραπευτῇ Χριστῷ, παρὰ τῆς αὐτῆς οἴκῳ φίλῳ ἀναρχεσάτῳ καὶ ἀπαρέγγραπτον κήρυκα τῆ εἰς αὐτὸν χαρισθείσης θαύματος, ταῖς μετέπειτα γενεαῖς τὸ κατ' αὐτὸν θαυματουργηθὲν παράδοξον δημοσιεύουσα· παρὸ οὗ καὶ ὁ μέγας παρὰ τοῖς * εἰκονοτύποις διδάσκαλος Εὐσέβειος ἐν ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ μνημονεύσας, τὰ τελούμενα θαύματα παρὰ τῆς ἐκεῖθεν φυομένης ἱερᾶς καὶ ποδαράστου πόας, καὶ ὡς ἐπὶ ἅπασιν ἀλεξίκακον ὑπερτύρημα, ἐπάγει, φάσκων, Ὅτι τῶν Ἀποστόλων τὰς Εἰκόνας Πέτρου καὶ Παύλου, καὶ αὐτοῦ δὲ Χριστοῦ διὰ χρωμάτων ἐν γραφαῖς σωζομένας ἱστορήσαμεν.

* Fort. Εἰκονοκάμπτοις, nova voce quasi *Quis Imagines explosæ velint*; quo nomine fugillatur in VII. Syn. alibique Eusebius.

κα'. Μαρτυς δὲ καὶ ἡ ὄψις διδάσκαλος ἀψευδής. τό, τε μῆκος τοῦ χρόνου σαφὴς δείκνυσι καὶ τῶν σεπτῶν ναῶν ἡ κτίσις. Ἐπὶ δὲ καὶ τῶν ἀνέκαθεν ἱερῶν σκευῶν παρὰ τῶν εὐσεβούντων ποίησις καὶ ἀφιέρωσις ἄπειρος τῷ πλήθει τυγχάνουσα. Μέλω δὲ καὶ αὐταὶ αἱ πυκναὶ τῶν ἁγίων Εὐαγγελίων τοῖς ἱεροῖς τύποις ἔξωθεν φέρουσαι ὑπὸ πάντων πιστῶν σεπτῶς προσκυνούμενοι· οἵ τε θεῖοι κίονες καὶ αἱ Σωλαῖαι, καλούμεναι, αἷς ὁ σεβάσμιον τοῦ ἱεροῦ διαπειρίζοισι θυσιαστηρίου. Καὶ γὰρ σόδιον ἑτέρῳ λέγω, ἢ πύτῳ προσκυνεῖσθαι πάντων εἶνε-

καὶ τῷ συμπαρακειμένῳ τῦ σταυρῦ τύπῳ θέσιν ἀρχῆθεν ἐσχήκασι καθιερῶνται.

κβ'. Ἀλλ' ὅ γε θηριώνυμος καὶ λεοντόηθης τῶν τοιούτων ἀθεμίτων γραφάμενος πάντα, ἔσοιδεν ὅτι μάλιστα πάσῃ θείᾳ ἀποτρέφει καὶ λήθῃ βαθείᾳ παραπέμπειν γραφῇ. Τοῦτο τοι θεομαχῶν ὅτι δήμου πλατεῖα καταβλήσας ὁ ἐμβρόντητος, παῤῥησιάζεται, λέγων, Ὡσπερ ἐκ τῶν ὄψεων ἡμῶν ὡς δοῦλοι καὶ φίλοι ἀσυνδάσατε. Καὶ γὰρ ὁ μωρὸς μωρὰ λαλήσει, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ μάταια νοήσει τοῦ συντελέσαι ἄνομα, καὶ λαλεῖν ἀθεσίαν κατὰ Κυρίου πλάνησιν. κἀντεῦθεν τοίνυν τοὺς εὑρισκομένους ἔχοντας Εἰκόνας Χριστοῦ, ἢ τινὸς ἁγίου, δίκαις παρανόμοις καὶ κολάσεσι καταδίκασεν ὁ ἀλάστωρ καὶ αἱμοβόρος. Καὶ οὕτω κρεοκοπούμενοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ καταθυόμενοι διεφθείροντο πολλαχοῦ οἱ θεοσεβεῖς· καὶ πολλοὺς ἐνδόξους καὶ περιβλέπτους πέφονευκε.

κγ'. Καὶ ταῦτα μὲν τοῖς ὀρθοδοξοῦσιν ἀφειδῶς καὶ ἀπαύστως διεπράτετο· τοῖς δὲ τῶν ἱππέων καὶ *ἀπρωτέρων, ἄλλου πονηροῦ ὀπάονιδι ὁ πονηρὸς καὶ παμμήχανος εὑρέσει. Βουλόμενος γὰρ αὐτοὺς ἐλεεινοὺς καὶ πένητας ἀπεργάσασθαι, τί ποιεῖ; αἰτίους αὐτοὺς ἀφύκτοις καὶ ἐγκλήμασι περιβάλλει, περιφασιζόμενος περιφάσεις ἐν ἁμαρτίαις, ἵνα τῷ δίκῃ τῶν ἐγκλημάτων, πᾶσαν αὐτῶν τοῦ οὐσίαν ἀναλογήσωσιν ὑπὲρ τῆς ἐκείθεν σωτηρίας. Ἐσὶν ὅτε καὶ στασιάζει καθ' ὧν πολὺν διαριθμοῦσιν ἢ διαφέρειαν αὐτῶν. Τισὶν μὲν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξώρυττεν, ἄλλων δὲ τὰ μέλη ἀκρωτηριάζειν· ἑτέρους δεσμοῖς κατέχων, μιᾷ ἡμέρᾳ πολλοὺς τῷ θανάτῳ παρέπεμψεν· ἐξ ὧν ὑπῆρχε Μιχαὴλ ὁ τοῦ τῆς Ἐξκουβίτου τάγματος ἄρχων διέπων· διεβλήθη γὰρ τῷ Βασιλεῖ ὡς κατ' αὐτοῦ βουλευόμενος, ὃν εἱρκτῇ καὶ πέδαις εἶχε τηρούμενον.

κδ'. Τῆς δὲ Γενεθλίου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἡμέρας ἐφεστώσης, τοῦτον ἐβουλήθη νυκτὶ φονεῦσαι· κωλυθεὶς δὲ τῷ τῆς ἰδίας γυναικὸς λόγῳ τοῦ ἑορτοῦ, ἔλασεν αὐτόν. Ὁ δὲ Μιχαὴλ ἐν τῇ εἱρκτῇ ὢν, τοῦτο μαθών, πᾶσι τοῖς συμβούλοις τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐμήνυσεν, Ὡς εἰ μὴ σπουδάσητε ἐξελεῖν με τῆς φρουρᾶς, πάντας ὑμᾶς καταμηνύω τῷ Βασιλεῖ. Ἦν δὲ μετ' αὐτῶν καὶ ὁ τοῦ παλατίου Παπίας, συγγενὴς ὢν τοῦ Μιχαὴλ. οὗτοι, τῇ νυκτὶ

A sa pia veneratio adhibeatur, una cum adjacente Crucis Figura, a principio ibi constitutæ sunt.

XXII. Enimvero, hic nomine bestia, leonisque moribus, cuncta hæc nullius sibi auctoritatis ducens, quam maxime divinam omnem picturam amovere, oblivionisque profundo tradere, satagebat. Quamobrem Deo pugnans, publica concione, talia palam perdita audacia, homo vecors proloquitur, *Quasi nobis coram, velut servi & amici, sic rei incumbite.* Etenim *Stultus stulta loquetur,* & cor ejus inania cogitabit ut perficiat improba, & loquatur adversus Dominum seductionem. Hinc itaque B qui inventi essent habere Christi, aut cujusquam Sanctorum Imagines, diris suppliciis ac tormentis, sæva Furia, cruentus homo addicebat. Atque in eum modum concisi membris quotidie atque mactati pii viri ac religiosi, omni loco interibant: nec paucos viros claros ac spectabiles nece sustulit.

Indicta sacrarum Imaginum abolitio.

Isai. 32. 6.

Dira cultorum supplicia ac neces.

XXIII. Atque hæc quidem adversus Orthodoxos nulla venia ac requie, acerbus continue tyrannus exequebatur: adversus autem viros Equestris ac Senatorii ordinis, nec non opulentiores, aliud nequam, ipse nequissimus, ac machinandi arte solertissimus, commentum adinvenit. Cum enim C constitutum haberet ut eos miserabiles ac pauperes redderet, quidnam facit? Inevitabilibus eos noxis ac criminibus innectit, prætexens prætextus in peccatis, ut quorum rei agerentur, metu, omnem suam substantiam, ut eo periculo liberi exirent, rata vice præstarent. Erat quando vim simul inferret, majoribus adversus aliquos animis, quam pro eorum ingenuitate. Aliis quidem lumina effodiebat, aliorum membra putabat, alios in vinculis tenebat, quos post dies aliquot neci traditurus esset. E quorum numero erat Michael, Excubitorum ordinis tum D Præfectum agens. Datum enim illi crimini erat apud Imperatorem, quasi is in ipsum machinaretur: quem in carcere & nervo vinctum servabat.

Leonis in Orthodoxos; in cives, sævitia.

Psal. 140. 4.

Emendatorum ars pecuniarum.

XXIV. Salvatoris itaque nostri Natalis instante die, ejus pervigilii nocte eum neci traditurus erat. Obstante vero ob diei solennia conjuge, interim ipsum dimisit. Michael in carcere constitutus, ubi rescivit, suis omnibus conjuratis indixit, *Nisi ut me carcere eximatis oppido operam dederitis, vos omnes deferam Imperatori.* Porro erat cum eis & Palatii Papias, ipse Michaelis cognatus. Hi nimirum noctu

*ἀπράτων.

Leonis Armeni cædes in Palatio, in die Christi Natalis, a Michaele.

armis instructi, obtectos vestium involucro ferentes gladios, cum casulis, Sacerdotum more, Papia aperiente, in Ædem subiere. Ingressoque in Ecclesiam Imperatore, insilientes, sceleratissimam atque impiam ejus animam, in Palatio, ubi nullus superiorum Imperatorum peremptus fuerat, abstulerunt.

XXV. Eadem porro ipsa hora in carcerem profecti, Michaelem educunt, ac pro vincto, Imperialibus redimitum infulis (caput scilicet diademate cinctum) in solemnitatem inducunt; ut in eo adimpletum sit illud Psalmistæ oraculum, *Vespere demorabitur fletus, & ad matutinum exultatio.* Postea vero vilibus pannis obtegentes viri sceleratissimi membra, injectoque in lintrem ejus impurissimo corpore ac cadavere, in insulam funus efferunt, quam Proten vocant, ibique humant. Quo ipso loco detonsos liberos, Monachi ritu institutis vitæ rationibus addixere. Haud vero scio, cujus rei gratia indictum loco, tantorum malorum vice istiusmodi noxam ut sinu exciperet.

Psal. 29. 6.

Leonis funus; Libetorum detonsio.

XXVI. Observandum porro, si quid virium impiorum horum hominum ac inominatorum doctrinæ, atque iis, quæ illi struunt, veritatis ulla species inesset, in aliis quoque plane provinciis servata, ac in notitia essent. Nunc autem nusquam gentium videre est, quod sic illi sentiunt. Simul enim Oriens atque Occidens, Evangelicam hanc ac Apostolicam colunt, usuque receperunt prædicationem: ac ubicunque tandem gentium quavis Christiani nominis ditione, scelestum illud & improbum, Christianæque pietatis adulterinum germen, Deo exosum dogma, obauditur, ne vel meminisse nequissimorum execrabiliumque librorum in animum inducunt, præterquam solum, in serva hac ac mancipata, divinaque suo ipsa arbitratu ludo habente, gente; in qua nimirum libido & terrenorum amor: in terra versari ac volutari; terrenus sensus, fastu tumens animus atque superbus, vigent. Ubi cæcus ille ac carnalis sui amor; imperii, voluptatum, gloriæ perdita cupiditas, cunctis ex animo frui, velle cunctis præesse, nec ipsi Deo subjici velle: humanæ gloriæ, (vel ut verius dicam, confusionis) solicitus animus ac ambitio. Hinc, quæ adversus Deum Sanctosque contumelia jactatur, ac Ecclesiæ persecutio. Hinc dominatu, seu tyrannide oppressi subditi, illorum doctrinis ac voluntatibus, animum submittere co-

Fidei Catholicitas; locis singulis hæreses.

Iconoclastarum Constantinopoli mores, acrisque in eos invectiva.

ὁπλισθέντες, ἔνδυθεν τὰ ξίφη φορεσιῶντες, τῷ Παπίου ἀνοίξαντος, ὡς Ἱερεῖς μὴ φελωνίων εἰσῆλθον. τὸν δὲ Βασιλέως εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσιόντες, εἰσπηδήσαντες τὴν ἀνοσίαν αὐτοῦ ψυχὴν ... ἐν τῷ παλατίῳ, ἐν ᾧ οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ βεβασιλευκότων ἀπῆρεν. Λιταίρισις Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου, ἐν τῷ παλατίῳ, τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων, ὑπὸ Μιχαήλ.

κε'. Αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐν τῇ εἱρκτῇ ἀπελθόντες, ἐξάγουσι τὸν Μιχαήλ, καὶ εἰσάγουσιν ἐν τῇ ἑορτῇ, ἀντὶ διαδήματος περιφόρου· ὡς πληρωθῆναι ἐπ' αὐτὸν ὃ τοῦ Ψαλμῳδοῦ λόγιον, ὅ, Ἐσπέρας αὐλισθήσεται κλαυθμὸς, καὶ εἰς ὄρθρον ἀγαλλίασις. Μετὰ δὲ ταῦτα ῥακίοις ὑπελέοις περιβαλόντες τὰ τοῦ ἀλιτηρίου μέλη, καὶ εἰς ἀκάτιον ἐμβαλόντες τὸ παμμίαρον αὐτοῦ σῶμα, ἐν τῷ καλουμένῳ Πρώτῳ νήσῳ ἐκφέρουσι καὶ καθερύθροισιν· ἔνθα καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἀποκείραντες, μοναύσας πεποιήκασιν. Οὐκ οἶδα δι' ὅτου τούτῳ χρηῖσθαι τῷ συμφορᾷ ἀντὶ τοσούτων κακῶν εἰσδέξασθαι.

κς'. Προσκτέον δὲ, ὡς εἴ γε παρ' ἐμοὶ εἶχεν ὁ λόγος τὴν δυσπειθῆ ταύτην καὶ δυσωνύμων, καὶ ἀληθείας ἔμφασιν τὰ παρ' αὐτῶν κτίζόμενα, κἂν ταῖς ἄλλαις * ἱεραρχίαις ὑπῆρξε που πεφυλαγμένα καὶ γινωσκόμενα· νῦν δὲ οὐδαμόθεν ὀπτεύσαι τοῦτο πάρεστιν. Ὁμοῦ τε γὰρ ἑῴα καὶ ἑσπερία λῆξις, ὃ διαγγελικὸν καὶ ἀποστολικὸν τοῦτο προϊέμενα καὶ ἀπαρτίζουσι κήρυγμα· καὶ ὅπου τὰ ἐν ἄλλῃ ἐξουσίᾳ, ἔνθα Χριστιανοὶ ὁ ἄθεσμον ἐκεῖνο καὶ προβέβηκε καὶ τῆς Χριστιανῶν θεοσεβείας πεφυὲν καταλαμβάνεται θεομισὲς δόγμα, οὐδὲ ὅσον εἰς μνήμην ἀφῖχθαι τῶν πονηρῶν καὶ μυσαρῶν συνταγμάτων, ἀλλ' ἢ μόνον ἐν τῇ δουλείᾳ ταύτῃ, καὶ ὑβριστικῶς, καὶ τὰ θεῖα κατ' ἐξουσίαν παίζουσιν, ἐν ᾗ ὁ ἐμπαθὴς καὶ προσκυλεῖ· ὁ περὶ τὴν γῆν τρεφόμενον καὶ ἰλυσπώμενον, γήϊνον καὶ ἀλαζονικὸν καὶ ὑπερήφανον φρονήματα φέρον. Ἔνθα ὁ φίλαυτον, ὁ φιλάργυρον, ὁ φιληδονον, ὁ φιλόδοξον, ἡ πάντων καταγώμιος ἀπόλαυσις, ὁ πάντων ἐθέλειν ἄρχειν, καὶ μὴ δὲ προσεῖναι αὐτοῦ Θεοῦ ἄρχεσθαι· καὶ ἡ τῆς αἰθερώδους δόξης, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν αἰσχύνης, κτῆσις καὶ περιποίησις. Ἔνθεν ἡ τῷ Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων ὕβρις, καὶ τῆς ἐκκλησίας ὁ διωγμός· ἐντεῦθεν καταχειθόμενον ἢ τυραννούμενον ὑποπίπτον, τοῖς ἐκείνων δόγμασι καὶ θελήμασιν ὑποκύπτειν ἐκ-

διάζεται· ὧν ἕνεκεν ὁ ἔμψυχος κεχάλκωται καὶ A guntur: cujus rei gratia telum cuditur
*φυλάττει. ἐκδέδαται ὅπλον· σήμασι μὲν, τῷ * σημαίνεσθαι φυλακὴν ἠθροισμένα, ταῖς δὲ ἀληθείαις, ἢ ἐκπορθεῖν τὴν ἐκκλησίαν ἢ λαΐζειν ἐπινενοημένον, προφάσει τοῦ συμπεριγράφεσθαι τὴν Χριστοῦ θεότητα ἐν τῇ εἰκόνι παραληροῦντες· ὡς εἴ τις καὶ ὁ ἡλιακὸς τοῦτο δὴ καὶ δισκάδιος σῶμα γεγραμμένον ἐν τινι τόπῳ, καθὼς ἔν τισι ὁρᾶται γινόμενον ὑποδείξειεν, ἐδογμάτισεν ἂν καὶ τὴν τοῦ φωτὸς οὐσίαν καὶ αὐγὴν συμπεριγράφεσθαι καὶ περιγράφεσθαι, ἢ πρώτως ἐκ τοῦ ἡλίου ὁ φὼς ἀποτέμνεσθαι. ἢ πάλιν ἀκτῖνα ἡλίου πρὸς δένδρον προσβάλλουσαν ἤδη, εἰ ἐκτμηθείη ὁ δένδρον, συνεκκοπήσεσθαι καὶ τὴν ἀκτῖνα παραφρόνως ἐνομίσθη. Καὶ μήποτε καὶ ὑπὲ παιδὸς καὶ ἄλλων τινῶν διασυρήσονται, ἵνα εὐδίκως παρὰ παίδων παιζόντων παιζόμενα φρενοῦντες ἀσυνετώτερα. Εἰ γὰρ ὅτι τῶν ἐνηνθρωπημένων οὔτε γίνεσθαι, οὔτε ὁρᾶσθαι πέφυκεν, οὔτε μὴν λέγεσθαι χώραν ἔξει, πόσῳ μᾶλλον ὅτι τῆς ἀπορρήτου καὶ θείας φύσεως, ἢ ὅτι τῆς ἀφράστου καὶ ἀνερμηνεύτου Χριστοῦ οἰκονομίας ταῦτα λέγειν ἢ ἐνοῆσαι ἀδύνατα καὶ ἀνεπιχείρητα. Οὐδὲ σφαγιάσμενος ἢ πάσχων ὑπὲρ ἡμῶν τῷ σώματι, τοῦτο πέπονθεν ἐπεὶ οὕτω γε καὶ εἴ ἀνθρωπος ὁ καθ' ἡμᾶς ἐνίκησε σώματι, ἀνάγκη καὶ τὴν ψυχὴν συνδιακονίσεσθαι, ἢ πρώτως τεθνήξεσθαι χωριζομένων. Τί γὰρ ἕτερον θάνατος, ἢ χωρισμὸς ψυχῆς καὶ σώματος. ὅθεν οἱ τούτοις φαίνονται παρηλλαγμένως ὀνόητον ἀσεβοῦντες ἢ ἀμαθαίνοντες· οὐ γὰρ ἴσασιν ὅσον γραπτοῦ καὶ περιγραπτοῦ, τῆς τε γραφῆς καὶ περιγραφῆς ὁ ἰδιάζον καὶ διηλλαγμένον. καὶ δῆτα πολὺ φενακιζόμενοι, ματαιολογοῦσι. Ποῦ δὲ ὅλως σῶμα ἄγραφον ἢ ἀπερίγραφον ἐκ τῆς πρώτης αἰῶνος ἤκουσαν ἢ πῶς ὁ τῆς σώματος ὅρος καὶ λόγος σωθήσεται, εἰ μὴ ταῦτα ἔχοι. Ο τοίνυν μὴ δοξάζων γράφεσθαι ἢ περιγράφεσθαι τὸν Χριστὸν σώματι, ἢ ὅτι ἔστι σῶμα οὐκ ἔγνω, ἐξ οὗ μηδὲ δόξαν ὀρθὴν κέκτηται, ἢ γνοὺς σῶμα ἔμψυχον σώζεσθαι * παραιτεῖται. Ο γοῦν ὁμολογῶν σῶμα τὸν Χριστὸν ἀψληφέναι, οἱονεῖ ὃ ἡμέτερον· πολὺ δὲ γραπτὸν ἔτι περιγραπτόν· ἔτι τῆς Χριστοῦ σώματος γραπτὸν ἔτι περιγραπτόν· εἴη) συνομολογήσει. Εἰ δὲ τὸ δεύτερον οὐ δίδωσιν, οὐδὲ τὸ πρῶτον ὁρᾷ· ὃ πάντων ἄλογον καὶ καταγέλαστον.

κζ'. Οὐ περιγράφομεν ὧν ἡμεῖς, ἀλλὰ γράφομεν. Κενολογοῦσι δὲ οἱ ἄθλιοι καὶ ἄλλο ἀποπώτερον· οἳ γὰρ φασὶν ἀπερίγραπτον

*Fort. παραφθείρει. ledire mentis est.

guntur: cujus rei gratia telum cuditur ac expeditur; eo quidem colore atque prætextu, ut congregata ac parta serventur, revera autem ad expugnandam Ecclesiam eamque populandam adinventus; quasi, ut illi delirant, Christi Deitas in imagine circunscribatur: ac, si quis, solare hoc corpus ac orbiculari figura, in aliquo depictum loco ostendens, una quoque depingi ac circunscribi lucis substantiam ac fulgorem, seu omnino abscindi à Sole lumen putaverit: vel rursus, qui Solis radium arbori insidentem videns, cæsa arbore radium quoque exscindi dementi sensu existimaverit. Eadem & in igne, aliisque nonnullis ratio considerabitur, ut a pueris illusoribus, iis merito illudatur, qui majore cunctis stultitia dementiaque insaniant. Si enim nec in iis, quæ dicta sunt, vel fieri, vel videri comparatum est, at neque dici locum habet, quanto magis in arcana divinaque natura, sive in Christi nullis verbis explicabili ininterpretabilique dispensatione, impossibilia hæc dictu aut cogitatu, ac inconcessa? Nam neque carnem sumens, aut nostri gratia corpore moriens, id ei evenit. Alioqui ea ratione, cum & ipsi corpore pingimur, una quoque animam pingi necesse esset, aut eorum prorsus divortio mori. Quid namque aliud mors, quam animæ corporisque divortium ac sejunctio? Quamobrem manifestum est, in istis non magis eos impietati litare, quam deliros ac insulsos esse. Non enim norunt quantum intersit inter pictum & circunscriptum, quamque diversa hæc suis quæque rationibus existant. Quamobrem hacce hallucinatione, vana loquuntur. Ubi vero prorsus corpus ab omni ævo, quod non pingatur aut circunscribatur, auditum est? Aut quomodo corporis definitio constabit atque ratio, nisi hæc habuerit? Qui ergo non existimat pingi Christum corpore aut circunscribi, aut nescit corpus esse, ex quo ipsum nec recte sentire liquet; vel qui corpus animamque incolumem sciat, recusat dicere. Qui itaque Christum dicit assumpsisse corpus, quale nostrum est ac humanum, cum humanum corpus pingi queat ac circunscribi, etiam corpus Christi istiusmodi pariter fateatur necesse sit. Quod si alterum non admittit, ergo nec primum: quod a ratione prorsus abhorret, estque ridiculum.

Hæc tibi breviarium tantorum S. Nicephori ex Codd. Reg. Colbert. Seguier. Romanis.

XXVII. Non ergo nos circunscribimus, sed pingimus. Sed & aliud miseri absurdius inaniter jactant ac effutiunt. Quem enim incircunscriptum

dicunt, qua fatuitate nescio, una cum Imagine circunscribi comminiscuntur. Quod si Christum pictis coloribus repræsentare non convenit, inania rursus loquentibus, majorem in modum Magistrorum suorum Charybdis os diduxit, Manetis, Valentini, ac Marcionis. Qui enim nuda æstimatione spectroque Verbum divinum incarnatum esse sentiant, prima nihilominus mendacii blasphemia transigentur, dum adversus omnem dispensationem, instructa iis acie, impie stare non verentur. Hi vero, quinam? Qui scilicet, iis, quæ laudem habent, calumniam inferunt: in luce tenebrosi sunt; circa sapientiam imperiti: *ingratæ creaturæ*, juxta quod eos Theologus vocat.

De Theol. 3.

A πῶον, οὐκ οἶδ' ὅπως ὑπ' ἀβηδίας συμπεριγράφεσθαι τῇ εἰκόνι πρατθύονται. Εἰ δὲ δεῖ μὴ χρῶσαι τὸν Χριστὸν εἰκονίζεσθαι, πάλιν κενολογήσουσιν, ἡ τῶν διδασκάλων αὐτῶν Χαρύβδις αὐτοὺς μεγάλως ἀνέχανε, Μάνεντος, Οὐαλεντίνου τε καὶ Μαρκίωνος. Δοκήσει γὰρ καὶ φαντασίᾳ τὸν θεῖον Λόγον σεσαρκῶσθαι δοξάζοντες, οὐδὲν ἧττον τῇ πρώτῃ τῆς ψεύδους βλασφημίᾳ περιπαρήσονται· οἱ γε πρὸς πᾶσαν τὴν οἰκονομίαν ἀνθεστηκότες, δυσπειθῶς * κατευθρισθήσονται. καὶ * οἱ καπρ.
B ταῦτα τίνες; οἱ κατήγορες τῶν ἐπαινουμένων· οἱ σκοτεινοὶ περὶ τὸ φῶς· οἱ περὶ τὴν σοφίαν ἀπαίδευτοι. τὰ ἀχάριστα κτίσματα, κατὰ τὸν Θεολόγον φωνήν.

MICHAELIS BALBI IMPERIUM.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΤΡΑΥΛΟΥ.

I. ANNO mundi sexies-millesimo trecentesimo sexto-decimo, a Christi vero in carne dispensatione octingentesimo sexto-decimo, imperavit Michael Balbus, Amorio ortus annos octo, menses novem: mortuusque est urinæ difficultate laborans, renumque vehementissimo dolore excruciatus. Is cum parum aliquid superioris malitiam temporis leniisset, hactenus solum, ut qui carcere detenti essent, qui laboribus subacti, qui exilio relegati, libertatem, mitiorisque aliquid tractationis velut in somnis animo cogitarent, cum decessoris, ominosi hominis atque impii exosam Deo sententiam subocculte foveret, parique ac ille ratione, diræ hæreseos unco ex summa rationis absentia ac imperitia, transfixus esset. Quamobrem habito Conventu, ait, *Sane ii qui nos præcessere, accuratam scrutati dogmatum sententiam, de illis quoque rationem reddituri sunt, num bene, an male statuerint. Nos autem, in quo Ecclesiam incedentem accepimus, in eo & manere satius ducimus.*

Michael Balbus mollior Iconoclasta.

C

α'. Τῷ ϛτιϛ'. ἀπὸ τοῦ κόσμου· ἀπὸ δὲ τῆς ἐσπέρου οἰκονομίας ωιϛ'. ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ Τραυλὸς ὁ Ἀμοραῖος, ἔτη η'. μῆνας θ'. καὶ ἀπέθανεν ἐκ δυσουρίας καὶ τῆς σφοδροπάτης ἀλγηδόνος τῶν νεφρῶν· ὃς μικρόν τι τῆς παρακειμένης κακίας ὑπενδοὺς, ὅσον τοὺς ἐν εἱρκταῖς καὶ πόνοις καὶ ὀξοείαις ἐλαφρίσαι τε καὶ ἀνεσιν οἱαδήποτε φαντάζεσθαι, τὸ τοῦ παρηγορικοῦ δυσωνύμου καὶ δυσπειθοῦς ὑπέβαλε θεσμοῦ φέρημα, καὶ ὁμοίως πᾶν αὐτῷ παρεπαρὸν τῆς θείας αἱρέσεως ἀλιτήριον ὄζος ἀκροπάτης ἀλογίας καὶ ἀπαιδευσίας. Ὅθεν ἐπὶ σιλεντίου ἔφη, Οἱ μὲν πρὸ ἡμῶν ἐρευνησάμενοι τῶν δογμάτων τὴν ἀκρίβειαν, τὸν περὶ αὐτῶν ἐξαπαιτηθήσονται λόγον, ἢ καλῶς, ἢ κακῶς ἐξετάσουσιν· ἡμεῖς δὲ ἐν ᾧ εὕρομεν τὴν ἐκκλησίαν βαδίζουσαν, ἐν τούτῳ καὶ διαμένειν προκρίνομεν.

D

Theophilus ex Euphrosyna.

II. Erat Balbo filius Theophilus nomine, ex Euphrosyna susceptus, quem & Imperiali corona in magna donavit Ecclesia. Sanxit autem nulli liberum esse de Imaginibus sermonem movere; sed ut facesserent, ac de medio fierent, tum Constantini Synodus, tum Tarasii, ac quam nudiustertius de istiusmodi quæstionibus Leo habuisset: altoque silentio Imaginum memoriam damnavit.

Indictum in causa Imaginum utrinque silentium.

β'. Ἦν δὲ αὐτῷ παῖς ἐξ Εὐφροσύνης ὀνόματι Θεόφιλος, ὃν καὶ ἔστεψεν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ. Ἐδίδαξε δὲ, ὡς μὴ ἔχειν τινὰ ἐπ' ἀδείας κινεῖν λόγον περὶ Εἰκόνων, ἀλλ' ἐκποδὼν γενέσθαι καὶ οἴχεσθαι, καὶ ἡ Κωνσταντίνου συνόδος καὶ ἡ Ταρασίου, καὶ ἡ νεωστὶ ἐπὶ Λέοντος γενομένη περὶ τῶν τοιούτων ζητημάτων καὶ σιγὴ βαθεῖα τῆς τῶν Εἰκόνων μνήμης γένοιτο.

* Antequàm Thomæ, unius ex tribus cum Bardane cognomento Turcus sodalibus.

γ'. Ἐφ' οὗ Θωμᾶς * ὁ ἀρτάρτης τῆς Ἀναζελικῆς μεραρχίας ἤδη, καὶ λαὸν ἀγυρτώδη καὶ ὀπτιμικὸν συλλεξάμενος καὶ ὀπτιουσιάμενος, ὅπῃ ὁ Βυζάντιον ἐκίνησεν. Τῆς Βασιλείας περὶ ἀξίαν ἐφιέμενος· οὐ γὰρ τῆς Ρωμαίων γῆς ὁρμώμενος, δυσγλὴς τε καὶ ἀφανὴς ὤν, πρὸς τὰ μέρη τῆς Συρίας ἀφίκετο, Κωνσταντῖνον ἑαυτὸν μετονομάσας, καὶ υἱὸν Εἰρήνης τῆς Βασιλίσσης. Καὶ τοῦτο μὲν πολλοὺς τῶν Βαρβάρων καὶ Χριστιανῶν ἀπατήσας, καὶ λαὸν ἄπειρον ἐκ διαφόρων ἐθνῶν συναθροίσας ὅπῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπῇσι, ὁ ὄχλῳ βαρεῖ καὶ φόλῳ μεγάλῳ, καθάπερ τι θηρίον ἀλλόκοτον καὶ πολύμορφον, ποικίλον τε καὶ πολυκέφαλον τὰ πολυφυῆ γένη τῶν ἐθνῶν ἀθροίσας, καὶ οἷά τις ἄλλος Σεναχηρεὶμ ἐπὶ τὴν νέαν Ιερουσαλὴμ καθοπλισάμενος, ἐμεγαλαύχει τῷ ἐπομένων τῷ πλήθει, καὶ καταπλαγίσθην· μὴ πάμπαν, ὡς ἔοικε, νοήσας, Ὅτι οὐ σώζεται Βασιλεὺς ἐν πολλῇ δυνάμει, ⁊ γίγας οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ· καὶ, Ψευδὴς ἵππος εἰς σωτηρίαν· ⁊, Κύριος ἀφανίζει βουλὰς ἐθνῶν, ⁊ τὰ ἑξῆς. Εἰ γὰρ ⁊ τὰ μάλιστα ἡ πόλις οὐκ εἶχεν Ἐζεκίαν, βίᾳ δῆθεν φημὶ τὴν ἀκαίρετον Βασιλέα, ἀλλ' οὐ προῆδεν ὁ τῶν πάντων πρύτανις ⁊ φιλάνθρωπος Κύριος, πολιορκουμένῃ τῷ πόλιν αὐτοῦ ⁊ τὸν λαὸν αὐτοῦ. Ἀλλ' ἕνεκεν τῆς παλαιπωρίας τῶν πτωχῶν ⁊ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων, ἔφη ⁊ τότε, Νῦν ἀναστήσομαι, ⁊ ὑπερασπιῶ τῆς πόλεώς μου ⁊ τοῦ λαοῦ· οὐ δι' ἐμὲ ⁊ τὸν Δαβὶδ τὸν δοῦλον μου, ὥσπερ τότε ⁊ νῦν φησιν, ἀλλὰ Δι' ἐμὲ, ⁊ τὸν ἐκ σπέρματος Δαβὶδ φύντα υἱόν μου· ⁊ τὴν τῷ νέαν Ιερουσαλὴμ, ἣν ἐξελεξάμην.

δ'. Καὶ γὰρ ὅπῃ τοῦ δυσεβοῦς Αχαὰβ, τοῦ Σύρου, πολλὰς μυριάδας κατ' αὐτοῦ συναθροίσαντος ⁊ βρενθυομένου, ⁊ λέγοντος, Εἰ ἐκποιήσῃ Σαμάρεια παντὶ τῷ λαῷ τοῖς πιζοῖς μου, διέλυσε ῥᾳδίως οὗτος τοῦ πεισαθλίου Βασιλέως ὁ φιλοικτίρμων Θεὸς ⁊ ὀνείδος. Ἰδοὺ, λέγων, ἐγὼ δίδωμι αὐτὸν εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ γνώσεις ὅτι ἐγὼ Κύριος· ὅπερ ⁊ γέγονεν ⁊ δὴ πραυτίκα δίδοιχε πρὸς οἰκείους ⁊ πρὸς ἀλλοτρίους, τῷ ἰδίῳ ἰσχύι· καὶ τὸν Δαβὶδ ἀληθεύοντα, Κύριος κραταιὸς καὶ δυνατὸς, Κύριος δυνατὸς ἐν πολέμῳ τῆς γὰρ συμπλοκῆς γενομένης, δύο καὶ δέκα τῶν ἀντιπάλων μυριάδας ὁ Ισραὴλ κατεκόπησεν. Ινα δὲ

III. Eo imperatore, Thomas in tyrannidem versus, ab Orientalibus jam ac Asiaticis profectus partibus, circunforaneæque ac commixtæ plebis confecto exercitu, turbamque trahens, Imperii cupiditate actus, ad quod nulla ejus suppeterent merita, Byzantium petit. Romano quippe propagatus sanguine, vir alioqui degener ac obscurus, ad Syriæ partes adiens, Constantini sibi nomen ascisit, ac Irenes Augustæ filii; qua arte ac fraude plurimis Barbarorum ac Christianorum seductis, conflatoque ex diversis gentibus infinitæ multitudinis exercitu, Constantinopolim invadit in turba gravi, classeque numerosa, haud secus ac immanis quædam, multiformis, varia ac multiceps bestia, diversi generis confertis nationibus, ac velut alius quidam Sennacherib adversus novam Jerusalem armis instructus, magnifice gloriabatur turba illi comite, ac superbiebat, homo fastu plenus; nec illi prorsus, ut videtur, in mentem venit quod ita dictum per Prophetam est, *Non salvatur Rex per multam virtutem, nec gigas salvabitur in multitudine fortitudinis suæ.* Et, *Fallax equus ad salutem.* Et, *Dominus dissipat consilia gentium*, & quæ sequuntur. Quanquam enim etiam maxime Urbs Ezechiam minime habebat, (pium scilicet Regem ac virtute præditum) non tamen despexit hujusce rerum universitatis moderator clementissimusque Dominus Urbem suam, ac plebem obsidione cinctam; sed *Propter miseriam inopum & gemitum pauperum*, tunc quoque dixit, *Nunc exsurgam, & protegam civitatem meam & populum meum: non propter me, & servum meum David, quemadmodum tunc, nunc quoque ait; sed propter me, & qui natus est ex semine David, filium meum; & propter Jerusalem novam, quam elegi.*

Thomæ rebellio, unius ex tribus cum Bardane cognomento Turcus sodalibus.

Pſ. 32. 16.

Ibid. 17.

Ibid. 10.

Divina Urbis protectio ac liberatio, etsi Rege impio.

Pſal. 11. 6.

4. Reg. 20. 6.

IV. Etenim impio Achaab rerum potiente, cum Syrus multus adversus eum conflasset myriadas, ac superbiens diceret, *Si sufficiet Samaria omni populo reditibus meis:* confestim misericors Deus ter quaterque miserabilis Regis probrum facile dissolvit, dicens, *Ecce ego trado eum in manus tuas, & scies quia ego Dominus;* quod & factum est. Statim namque formidabiles habuit necessarios pariter & alienos; suum ipsius robur ac vires; veracemque Davidem ostendit, cum ait, *Dominus fortis & potens, Dominus potens in prælio.* Conserto enim prælio, centum viginti millia Israel profligavit. Atque ut no-

Io Achaab simile.

3. Reg. 21. 10. & 13.

Pſal. 23. 8. 3. Reg. 21. 29. & 30.

verint utrique pariter, Deo ultore illatam plagam, eorum qui fugerant, quadam in Urbe corruens murus, viginti ſeptem millia ruinis oppreſſit.

V. Hoc itaque arrogantis animi faſtus Syri illius & Aſſyrii, demens quoque Thomas abuſus, Conſtantinopolim (veriuſque Theopolim ac Dei Urbem) annum unum expugnabat, cum cives ſtrenue aciem opponerent, eque muris atque navibus pugnarent, hoſtiumque pleraſque naves incenderent. Quamobrem conſilii inops Thomas, dimiſſa Urbe, in Thraciam, ejus prædas acturus, conceſſit. Eam itaque ad certum modum populatus, non quantum ipſe ſperaverat, ſed quantum providentia divina ob ſcelera noſtra ſinebat, nihil amplius effecit, eorum, quæ animo deſtinata, fore expectabat. Ac ſane non ſolum in contrarium illi ceſſit, verſumque eſt atque evaſit ſtudium, ſed & ea quam habere videbatur, ſibique ipſe blandiebatur, claritate roboreque denudatus eſt: prope enim eſt ut perdidiſſe dicam.

Urbis obſidio infelici ſucceſſu.

VI. Cives namque, uti dictum eſt, fortiter valideque oppoſita acie, Divino Numine ac auxilio, ejuſceque generis ſpe, e muris, terra ac mari collatis ſignis, forti robore laboriſque conſtantia, omnem fere ejus putridam jactantiam ac ſuperbiam elicere. Munitionibus enim, quibus confiſus ſtulte admodum ſuperbiebat ac præferociebat (ejus inquam navibus ac claſſe) igne ſuccenſis, hoſtiumque ac Tribunorum lectiſſimis fuſis fugatiſque, ingenti vertigine conſiliique inopia ac anxietate, inſtabilis ac Euripo ſimilis leviſſimuſque Thomæ animus tenebatur. Quin & ſubtiliſſimæ artis multipliceſque ejus omnes machinas, ipſas inexpugnabiles, ut quidem exiſtimabat, expugnatuque difficiles, facile admodum ac expedite inutiles reddiderunt ac everterunt. Atque in eum modum, *Domus* quidem *Davia* (Dei ſcilicet Civitas) *ibat ac* revera *convaleſcebat*, Deuſque glorificabatur. Ac plane videre erat clare in eo implere divinum oraculum, *Deſtruxiſti omnes ſepes ejus, poſuiſti firmamentum ejus formidinem*; ac quæ Pſalmus reliqua habet. Unde & Oppidani pſallebant, *Hi in curribus, & hi in equis*, & quæ reliqua ſunt.

Civium defenſionis ardor.

2. Reg. 3. 1.

Pſal. 88. 41.

Pſal. 19. 8.

VII. Divinus autem ſermo ipſe ſponſor, ac quam repentinam citiſſimamque ipſorum hoſtis ruinam eis prænuntians, reſpondit, tantum non dicens, Confidite, filii, & clamate ad Deum. Erit enim nobis ab eo memoria, qui ultor exiſtit. Qui enim nobis in-

A καὶ ἐκεῖνοι δὲ οὐδὲ μίαν ὥσπερ ἡ πλημμὺς τῶν ἀμφιφθύρων εἰς τινα πόλιν καταπεσοῦσα τὸ τεῖχος, κατέχωσε χιλιάδας εἴκοσιεπτά.

ε'. Ταύτῃ τοίνυν τῇ ἀλαζονείᾳ τοῦ Σύ- * ὧν τῶν
ρου δὲ τοῦ Λασυείου ζηκαλύψας δὲ ὁ ματαιόφρων Θωμᾶς τὴν Κωνσταντινούπολιν, μᾶλλον δὲ Θεούπολιν, ἐφ' ἕνα χρόνον ἐπόρθει, τῶν πολιτῶν ἀνδρείως ἀμυνομένων, δὲ τειχομαχούντων δὲ ναυμαχούντων. Καὶ γὰρ πλείστας αὐτῶν ναῦς ἐπυρπόλησαν, δὲ πολὺ λοιπὸν τῶν πολεμίων αὐτῶν ἐτροπώσαντο· ὁ δὲ ἀμηχανίᾳ ληφθεὶς, τὴν πόλιν ἀφεὶς, ἐπὶ τὴν Θρᾴκην ἐχώρει, ταύτῃ λῃζόμενος. Λαφυραγωγήσας οὖν αὐτὴν μετρίως, ἀλλ' οὐχ ὡς ἤλπιζεν, B ἀλλ' ὡς ἡ θεία προμήθεια πᾶν ἐχώρει διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, οὐδὲν πλέον ἴσχυσιν ὧν προσεδόκησεν. δὲ γοῦν οὐ μόνον εἰς ἐναντίωσιν αὐτῷ πρέσῃ, δὲ παρεπράπη καὶ ἀπέβη ὁ ἀσεβὴς ἀνδράσμα, ἀλλά γε καὶ ὅσῳ ἔσχεν ἐδόκει δὲ καταφθαρῆναι κλέος δὲ σθένος, ἀπεγυμνώθη μικροῦ δεῖν καὶ ἠφάνισεν.

ς'. Οἱ γὰρ πολῖται, ὡς εἴρηται, γενναίως τε δὲ σφοδρῶς ἀντιπαραξαξάμενοι, τῇ ῥοπῇ δὲ συμμαχίᾳ τοῦ κρείττονος, καὶ μὴ πεποιθότες ἐλπίδος τειχομαχοῦντες δὲ πεζομαχοῦντες δὲ ναυμαχοῦντες ἀνδρικῶς δὲ καρτερικῶς, ἄπαν φλεδὸν τὸ σαθρὸν αὐτῶν φρύαγμα κατέλυσαν. Τὰ γὰρ ὀχυρώματα ἐφ' ὧν πεποιθὼς ἀνόητος ἄγαν ἐθαρρύνετο δὲ κατεθρασύνετο, τὰς ναῦς αὐτοῦ λέγω, πυρπολήσαντες, καὶ πολὺ λοιπὸν τῶν πολεμίων δὲ τραπεζαρχῶν τροπωσάμενοι, σχεδὸν πολλὴ δὲ ἀμηχανία παρεῖχε τὸ βεβιῶσθαι καὶ κεκρύφθαι Θωμᾶν. Καὶ μὴν καὶ ἄλλαι καὶ πολυμηχάνοις αὐτοῦ καὶ πολυτρόποις ἑλεπόλεις πᾶσαι ἀχρεομαχήτους οὔσας, ὡς ἔφην, δὲ δυσαλώτους, διέφθειρον δὲ κατέλυσαν βύπτῶς ἀρδην. Καὶ οὕτως ὁ μὲν οἶκος Δαβὶδ, ἤγουν ἡ τοῦ Χριστοῦ πόλις ἐπορθεῖτο, καὶ τὰ κυδαθεῖ τῷ ὄντι, δὲ Θεὸς ἐδοξάζετο. Καὶ ὦ *Gr. vulg. ἐκεκραγόσι. D* ἰδεῖν ὡραῖον ὄντως ἐπ' αὐτῷ πληρούμενον τὸ ἱερὸν λόγιον, Καθεῖλες πάντας τοὺς φεγγμοὺς αὐτοῦ· ἔθου τὰ ὀχυρώματα αὐτοῦ δειλίαν, καὶ τὰ ἑξῆς τοῦ ψαλμοῦ. Ἐνθεν τοι δὲ οἱ τῆς πόλεως ἔψαλλον, Οὗτοι ἐν ἅρμασι δὲ οὗτοι ἐν ἵπποις, καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ψαλμοῦ.

ζ'. Ὁ δὲ θεῖος λόγος προεῤῥυώμενος καὶ προθυμολιζόμενος αὐτοῖς θύμαλα τὴν ἀσφάλειαν καὶ παῤῥησίαν καταπίπτουσιν τῆς ἐξόδου αὐτῶν, ἠπεκρίνατο μονονουχὶ λέγων, Θαῤῥεῖτε, τέκνα, καὶ βοήσατε πρὸς τὸν Θεόν· ἔσται γὰρ ὑμῖν μετὰ τὴν ἐπάγοντος μισία. Ὁ γὰρ ἐπαγαγὼν ὑμῖν τὰ κακὰ ἐπάξει

ἐπάξῃ ὑμῖν τὴν αἰώνιον διαφθορὰν μετὰ τῆς σωτηρίας ὑμῶν. A vexit mala, is ipse cum salute sempiternam vobis adducit lætitiam.

η'. Ἐπεὶ οὖν ἀπεκαμὼν ὁ βάλγας καὶ πεπλανημένος ἀνοήτως πολέμῳ καὶ μαινομανίᾳ, καὶ μάλα δὴ ἀπηγμένος, ὡς δ' σκοπὸν διαμαρτάνας ἐκ διαμέτρου, καὶ τῇ προσχύσει αὐτῇ κατάπτην προδήλως φερομένων ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ· καὶ πρὸς βύπτις μαθὼν ὡς ὁ Βασιλεὺς Μιχαὴλ τοὺς Βουλγάρους εἰς συμμαχίαν κατ' αὐτοῦ προσεκαλέσατο, τὸ διαχρῆμα τὴν πόλιν ἐάσας, κατ' αὐτὸν ἴσπην ἄχετο. Οἷς δὴ ἐπιμαχόμενος καὶ πολλοὺς αὐτῶν διαφθείρας, εἰς Ἀρκαδιούπολιν ἑαυτὸν ἀσφαλίζεται· δῆθεν καὶ τὴν προβασιν αὐτοῦ ἀδυνάμιαν καὶ ἐλάττωσιν ὑφορώμενος. Οἳτινες οἱ B πρῶτοι αὐτὸν ἀμαθύνοντα σαφέστερον τήν τε δυσμενῆ οἰκείαν ἀπάτην, καὶ τὴν κενὴν ἐλπίδος ἀποτυχίαν, καὶ τὴν ἐκείνου πλησιάζοισιν πάμολεθρίαν, ἤρξαντο καταμικρὸν ἀποχωρεῖν, καὶ ἀποῤῥέειν, καὶ καταλιμπάνειν αὐτὸν ὡς μάταιον καὶ λαοπλάνον.

θ'. Ὁ δέ γε Μιχαὴλ ταῦτα μεμαθηκὼς ἀπὸ τῶν ἰδίων φίλων καὶ συγγενῶν προδοθέντα, αὐτίκα τῆς πόλεως ἐξιππεύων μετὰ πλείστης δυνάμεως πρὸς αὐτὸν ἐξώρμησε. Καὶ δὴ προσκαθίσας βραχύ τινα χρόνον, καὶ τοῦτον ἀμοχθὶ χειρωσάμενος, καὶ τῆς πρὸς χεῖρα αὐτοῦ καὶ τῶν προχείρων σκευῶν πεπατηκὼς, καὶ ἀκροτηριάσας αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας, C καὶ οὕτως ἀναστηλοπίσας, κατέπηξε τὸ πρόσωπον ἔτεσι δι' αὐτὸν καθαρθεῖσι καὶ διαρκέσασι χαλεπὸν καὶ δύσχιον ἐμφύλιον πόλεμον. Ἀφορισθέντος δὲ Μιχαὴλ τοῦ Ἀμορίου, ἔλαβεν ἡ Ἀραβὶς τὴν Κρήτην, καὶ Σικελίαν, καὶ δὴ καλουμένας Κυκλάδας νήσους, καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς προσηρέθησαν, ἐξ Ἀφρων τε καὶ Ἀράβων, λαβόντων ἀρχὴν ἀρτίως προσφάτως διὰ τὰς τοῦ λαοῦ ἁμαρτίας, καὶ τῶν Χριστιανῶν δυσπραγεῖν, καὶ ταπεινοῦν καὶ ὑπὸ χεῖρα σφῶν ἄγειν τὰ τῶν Χριστιανῶν πράγματα.

ι'. Ἐν βύπτις οὖν ὄντων, καὶ οὕτω τῶν προσγεγραμμένων διακειμένων, Μιχαὴλ μὲν ἐκ δυσουρείας καὶ τῆς τῶν νεφρῶν, ἀλγηδόνος, κακῶς ἀπηλλάγη τοῦ ζῆν. Διεδέξατο δὲ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ Θεόφιλος ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Εὐφροσύνης.

Ὅτε καὶ τὰ κατὰ τὸν Μιχαὴλ τὸν Ἀμορίαν, ἔλαβεν ἡ Ἀραβὶς τὴν Κρήτην, καὶ Σικελίαν, καὶ τὰς Κυκλάδας νήσους.

VIII. Quandoquidem igitur fatiscens scelestus homo atque miser, seductusque mentis suæ rationibus, insulse pugnans inanique conatu laborans, ac spe defectus, quippe ex diametro frustratus proposito, ipsisque manifeste rebus illi retro quotidie provenientibus; ac præterea ubi cognovit Michaëlem Imperatorem adversa sibi corrogasse Bulgarorum auxilia, confestim relicta urbe, in eos impetum vertit, quos & pugna aggressus, multaque eorum data strage, Arcadiopolim tuto se præsidio recipit: nimirum suas processu vires diminutum iri, imbecillioresque fore timens. Quare etiam partiarii clarius cognoscentes, tum immanem suam execrationem, tum inanem frustratam spem, nec procul esse supremum viri exitium ac profligationem, cœperunt paulatim recedere, seque subducere ac desluere, illumque ut hominem vanum, & blateronem populi seductorem, relinquere.

Thomas Bulgarorum victos, male securus futuri.

Derelictus Thomas à suis.

IX. His porro Michaël cognitis, nempe proditum Thomam ab amicis ac propinquis, statim urbe egressus cum ingentibus copiis, in eum impetum dedit; atque ad breve obsidens tempus, nulloque labore ejus potitus, ac collo, antiquo more, deditiis calcatos manibusque ac pellibus truncatis, inque eum modum palo affigens, trium annorum molestum miserumque civile bellum, arrepti ab eo Imperii causa conflatum productumque sopivit. Interim vero dum Thomæ tyranno Michaël incumbit, eique curam negotio addicit, aliis omnibus in neglecto habitis, Creta & Sicilia, ac quas vocant Cyclades insulas, ab Afris ac Arabibus Romanæ subductæ sunt ditioni: cum jam primum ob peccata populi, ac Imperatorum impietatem, Christianorum res deprimere, suæque D eas facere ditionis occœpissent.

Captus Thomas, paloque affixus.

Michaelis Amorai tempore capta ab Arabibus Creta, Sicilia, & Cyclades insulæ.

X. Sic igitur, eoque statu se rebus habentibus, Michael urinæ difficultate renumque dolore, male extinguitur: succedit vero imperio, ejus loco, Theophilus filius, cum matre Euphrosyna.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΘΕΟΦΙΛΟΥ, ΕΤΗ ιβ'.

IMPERIUM THEOPHILI, ANNOS XII.

α'. Τῷ ἑαυτῷ ἀπὸ τοῦ κόσμου ἑξακισχιλιοστῷ τριακοσιοστῷ εἰκοστῷ ἕκτῳ· *Georg. Monach. Novi Impp.*

I. Anno mundi sexies millesimo trecentesimo vigesimo-sexto,

Theophilus Iconoclasta.

divinæ incarnationis octingentesimo vigesimo-sexto, Imperator Theophilus annos duodecim, novus ille Baltasar & prævaricator, ac Deo exosus, sanctarumque imaginum contumeliosus destructor ac profligator, homo profanus. Ejus mater Euphrosyna in subjecta omnia mittens themata ac ditionis loca, puellas oris decore formosas adduxit, ut ex iis Theophilo filio nuptiarum fœdere sponsa adjungeretur. Congregatis illis omnibus in Palatio, quod Margaritæ Triclinium vocant, dedit illa filio malum aureum, dicens, *Illi trades cujus forma placuerit.* Erat vero inter eas ex nobilibus sata puella nomine Icasia, longe formosissima. Qua visa Theophilus, ejusque nimium quantum gratiam stupens ac speciem, *A muliere*, inquit, *emanarunt mala.* Reponit illa subverecunde & cum pudore. *Sed & res meliores a muliere exuberant.* Is animo offensus sermonis licentia, ea relicta, malum Theodoræ dedit, ex Paphlagonum gente. Coronat Theophilus Theodoram in Oratorio S. Stephani, ipse una cum ipsa nuptialibus corollis donatus ab Antonio Patriarcha, donatque Augustali corona, in sancta Pentecoste. Tumque in magnam Ecclesiam processu habito multis magnifice Patriarcham & Clerum Senatumque accipit. Icasia vero Imperii spe frustrata, Monasterium extruxit, in quo etiam coma posita, religiosaque palæstra merens ac philosophans, Deo soli vivens, in finem usque vitæ perseveravit. Quæ & ingenii sui plurima reliquit monumenta, in quibus illud est, *Domine, in multis peccatis*; magni item sabbati Tetraodium illud, *Insipiens vetule*, aliaque nonnulla. Imperatoris vero mater Euphrosyna, a se sponte relicta Aula, in suo Monasterio, cui Gastriæ nomen, sanctiori ritu privatam vitam egit.

Theophili nuptiæ; repulsa Icasia falso dato responso.

Theodora, Theophili conjux & Augusta.

Icasia in sancto reposita, vita & scriptis clara.

Reversa unde eam stuprator Leo tulerat.

II. Indictis Circensibus Theophilus, jubet Leoni Chamædraconi Protovestiario suo, multifidum ut candelabrum afferat, quod in Leonis Armenii cæde fuerat gladio conscissum. Actis Circensibus Senatum omnem ad se convocat in locum, quem Sessum vocant. Productoque candelabro, ac illis ostenso, quærit, *Qui in templum Domini ingressus, Christum Domini peremit, qua dignus pœna est?* Respondit Senatus, *Domine, reus mortis est.* Moxque Præfecto jubet, ut eos, qui cum Michaele patre suo Leonem sustulerant, tentos, in Circi Funda capite plectat, multa licet objectantes dicen-

Leonis cum Michaele parricidæ, a Theophilo nece sublati.

A τῆς δὲ θείας Ἐνσάρκως ωκϛ', ἐβασίλευσεν Θεόφιλος ἔτη ιβ'. ὁ νέος Βαλτάζαρ, ⁊ παραβάτης, ⁊ θεομισὴς, ⁊ τῶν ἁγίων Εἰκόνων ὑβριστὴς, καὶ καθαιρέτης, καὶ βέβηλος. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Εὐφροσύνη ἀποστείλασα ἐπὶ πᾶσι τοῖς θέμασιν, ἤγαγε κόρας εὐπροσώπους πρὸς τὸ νυμφοστολῆσαι Θεόφιλον τὸν υἱὸν αὐτῆς. Ἀγαγοῦσα δὲ * πάσας ταύτας ἐπὶ τῷ Παλατίῳ εἰς τὸν λεγόμενον Μαργαριτῶν τρικλίνιον, δίδωκε τῷ Θεοφίλῳ χρύσεον μῆλον, εἰποῦσα, Εἰς ὃν ἂν θελήσῃ, ὑπόδος τοῦτο αὐτῇ. Ἦν δέ τις ἐξ εὐγενῶν ἐπὶ αὐταῖς κόρη, ὀνόματι Εἰκασία, ὡραιοτάτη πάνυ. Ἣν ἰδὼν Θεόφιλος καὶ ὑπεραγαπήσας αὐτὴν τῷ κάλλει, ἔφη, Ὡς ἄρα ἀφ' γυναικὸς ἐρρύη τὰ φαῦλα. Ἡ δὲ μετ' αἰδοῦς πως ἀντέφησεν· Ἀλλὰ καὶ ἀφ' γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα. Ὁ δὲ τῷ λόγῳ τὴν καρδίαν πληγείς, οὕτω μὲν ἔλασεν. Θεοδώρᾳ γε μὴν ἔπεδωκε, ὅση ἐκ Παφλαγόνων. Στέφει Θεοδώραν ἐν τῷ Οἰκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου· στεφθεὶς καὶ αὐτὸς ἅμα αὐτῇ ὑπὸ Ἀντωνίου Πατριάρχου, καὶ τῷ τοῦ γάμου ⁊ τῷ τῆς βασιλείας στέφει, τῇ ἁγίᾳ Πεντηκοστῇ. Κἀκεῖθεν παρῆλθεν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοθιμησάμενος πολλοῖς τ' Πατριάρχῃ ἅμα τῷ κλήρῳ καὶ τ' συγκλήτου. Ἡ δὲ Εἰκασία, τ' βασιλείας ἀποτυχοῦσα, μονὴν κατεσκεύασεν, εἰς ἣν καὶ ἀποκεφαλιθῆν, ἀσκοῦσα καὶ φιλοσοφοῦσα, τῷ Θεῷ μόνῳ ζῶσα διετέλεσε μέχρι τέλους ζωῆς αὐτῆς. Ἣ καὶ συγγράμματα αὐτῆς πλεῖστα καταλέλοιπεν, ὅ, Κύριε, ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις· καὶ τὸν μεγάλου σαββάτου ὃ τετραῴδιον, Ἄφρων γεγέλασε, ⁊ ἄλλα τινά. Ἡ δὲ τοῦ Βασιλέως μήτηρ Εὐφροσύνη ἑκουσίως καταλιποῦσα τὸν παλατίου, εἰς τὴν μονὴν αὐτῆς ἐπώνυμον τὰ Γάστρια ἠσύχασεν.

B

C

β'. Ἐποίησε δὲ ἱππικὸν Θεόφιλος, ⁊ προσέταξε τῷ Χαμαιδράκοντι Λέοντι τῷ Περσοβεστιαρίῳ αὐτοῦ ἀγαγεῖν τὸ πολυκάνδηλον τὸ ἐν τῇ σφαγῇ τοῦ Ἀρμενίου Λέοντος ξίφει διασχισθέν. Τοῦ ἱππικοῦ δὲ τελεσθέντος, προσκαλέσατο πᾶσαν τὴν σύγκλητον ἐν τῷ λεγομένῳ Καθίσματι· καὶ τὸ πολυκάνδηλον ἐξαγαγὼν, καὶ ὑποδείξας αὐτοῖς, ἔφη, Ὁ εἰς ναὸν Κυρίου εἰσερχόμενος, καὶ Χριστὸν Κυρίου φονεύων, τίνος ἐστὶν ἄξιος; Ἡ δὲ σύγκλητος ἀποκριθεῖσα, ἔφη, Ἄξιος θανάτου ἐστὶν, ὦ Δέσποτα. Καὶ εὐθὺς ἐκέλευσι, τοὺς σὺν τῷ πατρὶ αὐτοῦ Μιχαὴλ τ' Λέοντα ἀνελόντας, τ' Ὑπόδρυον καταχθῆν, καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐν τῇ σφενδόνῃ ἀποτιμῆν, πολλὰ προβαλλομένους καὶ λέγον-

D

ζας, Αδικεῖν τὴν τῷ πατρὶ σου στωπησαμένους, ὦ Βασιλεῦ, οὐκ ἂν αὐτὸς ἦρξας. Καὶ δι' οὕτως ἐπ' ὄψιν πάντων τὰς κεφαλὰς ἀπεμιμήσαντο· τῷ σχήματι μὲν ὡς εἰς ναὸν Κυρίου πεπλημμεκότων ποιήσασθαι τὴν ἀναίρεσιν· τῇ ἀληθείᾳ δὲ, ὡς τὸν συναιρεσιώτην αὐτῶν καὶ ὁμόφρονα εἰς ἀσέβειαν ἀποκτείναντες. Εἶχεν γὰρ ὁ ἀληθέως τῆς ἐκείνου θεοστυγοῦς αἱρέσεως, καὶ τῆς βδελυρίας ἀπείχετο. τὰς δὲ εἰκόνας, τὰς μὲν κατέσπων, τὰς δὲ ἀνορύττων, καὶ τοὺς ἐπ' ἀλαζονείᾳ μοναχοὺς ἐξορίζων καὶ αἰκιζόμενος.

A tes, *Injustam esse sententiam. Non enim*, aiebant, *Imperator, nisi patri tuo essemus auxiliati, tu in throno sedisses.* Inque eum modum sub omnium oculis capite plexi sunt: eo quidem prætextu, quod in templo Domini ausi essent cædem patrare; revera autem, idcirco quia, quod hæretica pravitate sodalem, parique ad impietatem sensu, nece sustulissent. Adhærebat enim sceleſtus homo deo execrabili illius hæresi, & a pietate abhorrebat; qui nimirum imaginum alias evelleret, alias effoderet, Monachosque pietate claros exilio mulctaret, ac verberibus B aliisque cruciatibus dehonestaret.

Τὰ αὖθι Ἀμορίου.

γ'. Ἐφ' οὗ καὶ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πόλιν αὐτοῦ τοῦ ἀληθεῖος καὶ τυράννου μετὰ πολλῆς δυνάμεως Σαρακηνοὶ, πολεμηθέντες, καρτερικῶς ὠχυρωμένην εὑρόντες καὶ κατησφαλισμένην πᾶσι, καὶ ὑπὸ στρατηγῶν πεντήκοντα φρουρουμένην μετὰ τῶν λοχάδων καὶ τῶν τραυμάτων αὐτῶν. καὶ ταύτην δι' ἡμερῶν ιε' Αὐγούστῳ μηνὶ ἐκπορθήσαντες καὶ δορυάλωτον ἐλεηφόντες ἠχμαλώτευσαν, καὶ ἀπέκτειναν λαὸν καὶ ναῦ. ἄπειρον. Ἐαυτῶν ἐξελθόντες, τὰς Κυκλάδων νήσους ἠρήμωσαν, καὶ τὴν Κρήτην καὶ τὴν Σικελίαν πεπόρθησαν. Καὶ ψύχος πολὺ γέγονε, καὶ χιόνων ἀνεμώπτος καὶ δριμύπτος, καὶ λιμὸς ἰσχυρὸς καὶ ἀέρος αὐχμὸς καὶ δυσκρασίαι καὶ ἀνωμαλίαι, καὶ σεισμοὶ φοβεροὶ καὶ ἐπάλληλοι, τὴν ἄμεσον ἀπελέγχουσαι τοῦ Κρατοῦντος μοχθηρίαν καὶ κακουργίαν. Εἰς τοσαύτην γὰρ ἀφιλοθεΐαν καὶ ἀπόνοιαν ἐξώκελεν ὁ ἄθεος, ὡς καὶ τὴν τοῦ Κοπρωνύμου καὶ Θηριωνύμου, χαλεπὴν καὶ μυσαρωτάτην αἵρεσιν ἀμαθέστατος καὶ ἀναπείσας, ὡς μηδὲν * ἧττον ὀφθῆναι τοῦ ἐκείνου δυσσεβείας καὶ πονηρίας, τυραννίδος τε καὶ ἐμβροντησίας, ὁ πεφενακισμένος καὶ μαινόμενος. Ἐπὶ δὲ τῇ αὐτῇ συμβαίνει τὴν ἀσεβῶν ἐκείνων καὶ παλαμναίων ἀπάτην καὶ παραπληξίαν τε καὶ οἰστρηλασίαν, τὴν ἐκ Μανιχαϊκῆς μανίας καὶ Ἀρειανικῆς λύσσης ὡρμημένον πάλιν διωγμὸν, καὶ αὐτὸν κατὰ τῆς ἐκκλησίας ὡσαύτως ἐπιμετένεγκεῖν.

* ἧττον.

III. Illo Imperatore, in sceleſtiſſimi ejus tyrannique patriam urbem irruptione facta, Saraceni, cum ingentibus copiis, inventa illa fortiter munita ac valde propugnaculis tuta, belli- Hæc sub finem vitæ Theophili.
que ducum ac Tribunorum quinquaginta præsidio fulta, cum lectæ militiæ viris horumque ordinibus, dies quindecim obsessa mense Augusto ac expugnata, vique subacta ac captivata, infinitæ multitudinis militares viros plebemque occidere. Navibus egressi, Cyclades insulas devastavere: Cretamque ac Siciliam suæ ditionis fecere. Fuit & ingens frigus, hiemsque sævis- Theophili Deo ultore mala tempora.
C sima ac asperrima, famesque valida: aeris quoque lenitates & æstus, ac intemperies & inæqualitates, tremendi item terræ motus, ac pene continui; quæ omnia in immensum provectam Imperatoris pravitatem & nequitiam redarguendo essent. Eo enim vir impius impietatis projectæque dementiæ delapsus est, ut & Copronymi & Leonis (sic quasi ex bestia ducto nomine) gravem impuriſſimamque exceperit hæresim ac instauraverit; ut nihil illius impietati ac bacchationi, tyrannidique, ac stupori, seductus homo dementisque animi, cedere visus
D sit. Quandoquidem enim, eodem ipso impiorum illorum sceleſtiſſimorumque errore & stupore æstroque tenebatur, Iconomachorum auctores. ex Manichaico ortum furore Arianicaque rabie, persecutionem ipse quoque pari ratione in Ecclesiam intendit.

δ'. Τούτῳ τῷ μισοθέῳ, μᾶλλον εἰπεῖν ᾧ Θεοφίλῳ, προσέφυγε Θεόφοβος ὁ Πέρσης ἅμα τῷ πατρὶ αὐτοῦ, μετὰ Περσῶν χιλιάδες δεκατέσσαρες. οἷς διένειμεν ἐν τοῖς θέμασι καθοικιώσας, καὶ εἰς τούρμας ἀποκαθίσας, αἱ μέχρι τοῦ νῦν λέ-

IV. Huic (Misotheum potius dicam, *Dei osorem*, quam quod contrarium sonat, Theophilum) Theophobus Perſa una cum patre profugus acceſſit, cum quatuordecim Perſarum millibus: susceptos ille distribuit, sedesque per Themata provincialibus adlegens assignavit, ac ordinibus contribuit: hactenusque nomen retinent, Theophobus Perſa; Perſarum turmæ.

ac Perſarum Turmæ audiunt. Ipſum vero Theophobum, data uxoris ſorore in conjugem, ſibi affinem fecit.

Theophili elegantia opera.

V. Cum ornatus elegantiæque amans eſſet idem Theophilus, per Aurificinæ principem virum ſumme eruditum atque ſolertem, Antoniique Patriarchæ propinquum, Pentapyrgium, quod vocant fabricatus eſt, duoque maxima organa auro ſolida, diverſis capillis tortiſque ornata. Auream item arborem, in qua inſidentes aviculæ, ex quadam machina muſice cantillabant. Sed & imperiales veſtes & paludamenta inſtauravit Imperator, renovans auroque texta fabricans, quæ vocant Lora, ac reliqua omnia.

Arbor aurea, in qua inſidentes aviculæ cantillabant ex machina.

VI. Juſtitiam, quæ ſæculi uſu eſt, prætexens, vir ſcilicet qui fidem ac pietatem ſupra eos qui pridem Imperium tenuerant, majori injuria læſerit, accedente ad eum muliere vidua in Blachernis, (moris enim illi erat eo proficiſci) ac clamante, *Injuria ſe affici a Petrona Auguſtæ fratre, Excubiarum Drungario: exaltat enim ades ſuas novis ædificiis, quæ molitur, meiſque tenebras obducit, ut jam mihi inutiles faciat, quippe quæ contempta vidua ſim.* Actutumque Euſtathium Quæſtorem cognomento Monachum in Oſia degentem, cum Leone Symbatio & Demetrio Camuliano mittit, inſpecturos num nova ædificia viduæ ædibus præter jus faſque officerent. Abeuntes itaque, viſaque iſtiuſmodi injuria, compertoque vera eſſe, quæ a muliere dicta erant atque objecta, cum reverſi eſſent, Imperatori renuntiarunt: convictuſque ab eis Petronas in oculis Imperatoris, detractis veſtibus, acriter dorſo cæditur. Statutum vero eſt ut Quæſtor, receptoreſque particulares ſeu cuſtodes, abeuntes, ſolo tenus ejuſcemodi ædes everterent, & mulieri traderent.

De ædibus viduæ.

Suet quos Contrôleurs dicimus.

VII. Alexium Armenium cognomento Muſele, virum forti robore ac ſtrenuum, locata ei Maria prædilecta filia, in generum aſcitum, Patricium creavit, ac brevi poſt, etiam Magiſtrum. Poſtmodum vero, quod in ſuſpicionem venerat affectati Imperii, & quaſi in ipſum aliquid moliretur, Magiſtrum militiæ ducemque Siciliæ præfectum, a ſe amandavit. Qualia vero parit invidia? Siculi quidam aſcendentes, apud Imperatorem calumniam inſtruunt, quaſi res Chriſtianorum Saracenis prodat, & adverſus Imperatorem res novas moliatur. Inter hæc vivis exempta Maria deſideratiſſima Theophili filia, ejus urnam argento

Alexius Muſeli Theophili gener inſidiis petitus.

Mariæ Theophili filiæ ſepulchrum.

γονται Τοῦρμαι Περσῶν αὐτὸν δὲ τὸν Θεόφοβον εἰς ἀδελφὴν Θεοδώρας Αὐγούστης, γαμβρὸν ἐποιήσαντο.

ε'. Φιλόκοσμος δὲ ὢν ὁ αὐτὸς Θεόφιλος, κατεσκεύασε διὰ τῶν ἀρίστων τῶν Χρυσοχόου λογιωτάτου πάνυ ὄντος καὶ συγγενοῦς Ἀντωνίου Πατριάρχου, τό τε Πενταπύργιον, καὶ τὰ δύο μέγιστα ὄργανα ὁλόχρυσα, διαφόροις λίθοις καὶ *ἠλίοις καλλιώνας αὐτά. δένδρον δὲ χρυσοῦν, ἐν ᾧ τρυφοὶ ἐφεζόμενοι διὰ μηχανῆς τινος μουσικῶς ᾠδήδουν. Ἐκαινούργησε δὲ ἐν ταῖς βασιλικαῖς στολαῖς ὁ Βασιλεύς, αἰανεώσας καὶ χρυσοϋφάντους κατασκευάσας τοῖς λεγομένοις Λώροις, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα.

*Num ἠλίους, quod ſic majores ac rutilantiores lapides vocarent. Περὶ τὰ δένδρα χρυσᾶ, ἐν ᾧ τρυφοὶ ἐφεζόμενοι διὰ μηχανῆς ᾠδήδουν.

ς'. Δικαιοσυνίῳ τε κοσμικῷ προσαστειούμενος, ὁ τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐσέβειαν πλέον ὑπὲρ τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλεύσαντας ἀδικήσας, προσφυούσης αὐτῷ γυναικὸς *χήρας ἐκ Βλαχέρνας (ἔθος γὰρ ἦν αὐτῷ ἐκεῖσε ἀπέρχεσθαι) καὶ βοησάσης ὡς ἀδικοῖτο παρὰ τοῦ τῆς Αὐγούστης ἀδελφοῦ Πετρωνᾶ Δρουγγαρίου τῶν βίγλης ὄντος. Ὑφοῖ γὰρ τὰ ἑαυτῆς οἰκήματα ταῖς κτίσμασιν οἷς καινουργῆ, καὶ τὰ ἐμὰ σκοτίζῃ, ἐξ οὗ εἰς ὃ μηδὲν εἶ) πιῇ, ἀτε χήρας οὔσης καταπεφρονημένης. Καὶ παρευθὺ ἀπέστειλεν Εὐσάθιον Κοιαίστορα ὀπίκλιν Μοναχὸν ἐν τῇ Ὀζείᾳ οἰκοῦντα, σὺν Λέοντι τῷ Συμβατίῳ καὶ Δημητρίῳ τῷ Καμουλιανῷ ἰδεῖν, εἰ τὴν γυναῖκα ἀδικῇ ὃ καινουργῶν οἴκημα. Οἱ καὶ ἀπελθόντες, καὶ θεασάμενοι τὴν ἐναντίαν ἀδικίαν, καὶ βεβαιωθέντες ὡς ἀληθῆ εἶεν τὰ παρὰ τῆς γυναικὸς ῥηθέντα, ἐπιστρέψαντες ἀπήγγειλαν τῷ Βασιλεῖ. Ἐπ' ὄψει τε τοῦ Βασιλέως ἐλεγχθεὶς παρ' αὐτοῦ ὁ αὐτὸς Πετρωνᾶς, ἐκδυθεὶς ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, τύπτεται τὰ νῶτα σφοδρῶς. Ὠείδη δὲ ὅ, τε Κοιαίστωρ καὶ οἱ Ἀντιγραφῆς ἀπελθόν, καὶ ἐκ θεμελίων ἐκδαφήσαντα τὰ ἐναντία οἰκοδομήματα, καὶ τῇ γυναικὶ παραδοῦναι.

ζ'. Οὗτος Ἀλέξιον τὸν Ἀρμένιον, ᾧ ὀπίκλιν Μωσηλὲ, ἀνδρεῖον ὄντα καὶ ῥωμαλαίαν εἰσεποιήσατο γαμβρὸν εἰς Μαρίαν τὴν ἠγαπημένην αὐτῷ θυγατέρα, ποιήσας αὐτὸν Πατρίκιον μετ' ὀλίγον δὲ, καὶ Μάγιστρον. Εἶτα ἐκβαλὼν ἐκ τῆς αὐτοῦ ὄψεως ὡς ὑποπτεύων τῆς Βασιλείας, Στρατηλάτην καὶ Δούκα τῆς Σικελίας ἐξέπεμψεν. Οἷα δὴ φθόνου ὠδίνοντος, Σικελοί τινες ἀπελθόντες, διέβαλον τοῦτον Βασιλεῖ, ὡς Τὰ μὲν τῶν Χριστιανῶν Σαρακηνοῖς προδίδωσι, καὶ δὴ τῆς Βασιλείας σε μέλλοντα. ἐκ δὴ τοῦ μιαιφόνου τεθνηκυίας Μαρίας τῆς ποθουμένης τοῦ Βασιλέως θυγατέρος, τὴν μὲν λάρνακα ταύτης ἐξ ἀργύρου

ἐκόσμησι, καὶ τὸμεν ἐλευθερίας τῆς προσ- A φυγῆσιν ἐπ' ἐγκλήμασι μὴ τύχει. Οἱ δ' ἀργυρον μὲν ταῦτα Λέων ὁ Βασιλεὺς ἀνείλετο ἐκ τοῦ τάφου.

exornavit, tomumque libertatis posuit, ac immunitatis, qui ad eam quovis crimine confugerent. Argentum postea Leo Imperator e sepulchro abstulit.

ι'. Ὁ δὲ Θεόφιλος, Θεόδωρον τὸν ὀνομαζόμενον Κρίθινον, ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἀφαιρέσεως Ἀλεξίου ἐν τῇ πόλει τυχόντα προσκαλεσάμενος, καὶ δοὺς ὃ ἴδιον Φυλακτὸν, ἀπέστειλεν εἰς Σικελίαν δοὺς λόγον ἀπιστίας τῷ Ἀλεξίῳ, καὶ ἀναγαγὼν ἐν τῇ πόλει πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ ἀπελθὼν καὶ τῇ προσούσῃ αὐτῷ συνέσει πείσας Ἀλέξιον, ἦγαγε πρὸς τὸν Βασιλέα. Ὁν ὁ Βασιλεὺς ὡς ἀνάρτητον τύραν, ἔξω ἐν τῷ δικαιωτηρίῳ, δημεύσας πάσην τὴν περιουσίαν .... ἀνέθηκεν Ἀλεξίῳ, εἰπὼν, Ὅτι δι' ἐμοῦ πάντα πέπονθας τὰ δεινά. Καὶ τῆς Βασιλέως κατὰ ὃ ἔθος εἰς Βλαχέρνας ἀπελθόντος, προσκαθεὶς ἔξω ἔστη τοῦ θυσιαστηρίου ὁ Ἀρχιερεὺς, ἱερατικῇ στολῇ ἠμφιεσμένος· καὶ τῆς Βασιλέως τῇ σωλείᾳ πλησιάσαντος ἅμα τῇ συγκλήτῳ, φωνῇ μεγάλῃ ἐφώνησεν ὁ Ἀρχιερεὺς, Ἔνθεν, καὶ καλῶδοδε, καὶ βασίλευε. Ἕνεκεν τίνος, ὦ Βασιλεῦ; Αἰδεσθεὶς ἔτι ὁ Βασιλεὺς τῇ συγκλήτῳ, ἔφη, Ἕνεκεν ἀληθείας καὶ προθύμου καὶ δικαιοσύνης. Ὁ δὲ, Καὶ ποία δικαιοσύνη ἐν σοὶ, ὅτι δοὺς ὑποζάφον λόγον Ἀλεξίῳ δι' ἐμοῦ, οὐκ ἐφύλαξας τοῦτον. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ὡς ἐλεγχθεὶς, τοῦτον τοῦ θυσιαστηρίου βιαίως ἐξήλασε, καὶ πληγὰς αὐτῷ οὐ μετρίας θεὶς, ἐξώρισεν· οὐ διὰ τοῦτο ἐλεγχθῆναι ὑπ' αὐτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ μαθεῖν αὐτὸν ταῖς ἁγίαις εἰκόνας τιμᾶν καὶ σέβεσθαι, καὶ τὴν αὐτοῦ δυσσέβειαν διαβαλεῖν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ, ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ προσελθόντος, καὶ τοῦ Πατριάρχου αὐτὸν ὀνειδίσαντος, αὐτὸν τὸν Ἀρχιερέα ἦγαγε μετὰ τοῦ ἐκκλησίου. Τοῦ δ' αἰδέξιον ἑαυτὸν τοῦ ἱερωσύνης κρίναντος δι' ἃ πέπονθεν, ὁ Βασιλεὺς Οἰκονόμον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας πεποίηκεν. Καὶ Ἀλέξιον τὸν δισμωτηρίου ἐξέβαλεν, ἀποδοὺς αὐτῷ τὰ πᾶσαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἔχων αὐτὸν ἐν τιμῇ.

VIII. Porro Theophilus, Theodorum Episcopum, Crithinum dictum, tum in urbe versantem, cum Alexius calumnia appetitus est, accersens, traditaque cruce pectorali, in Siciliam misit, qui juratam immunitatis fidem Alexio præberet, & ad Imperatorem in urbem reduceret. Profectus ille, ac qua præditus erat prudentia ingeniique sagacitate, persuaso Alexio, dictoque ei audiente, ipsum ad Imperatorem adduxit. Imperator mox reversum, quasi molitum tyrannidem ac rebellem, verberibus affectum, vinctumque, omni ejus publicata substantia, in carcerem compegit. Tum Theodorus Alexio, *In causa sum, quod dira hæc omnia patiaris.* Profectoque ex more ad Blachernas Imperatore, iter ipse occupans, intra sacri Tribunalis locum stola sacerdotali indutus, stetit, jamque prope Imperatore ad Soleam, stipante Senatu, accedente, exclamavit magna voce Archiepiscopus, *Intende, prospere procede, & regna; Quorsum, Imperator?* Ille, Senatum reveritus, *Propter veritatem*, inquit, *& mansuetudinem & justitiam.* Cui Theodorus, *Ecquanam vero tua justitia, qui cum Alexio juratam fidem per me dederis, nihil tamen servaveris?* Imperator reprehensionem non ferens, eaque ira accensus, ipsum violenter e sacro Altaris loco expulit, nec mediocribus plagis impositis, exilio relegavit: nec ea duntaxat ratione, quod ab eo reprehensus esset, sed quod etiam colere eum ac venerari sacras Imagines, ejusque impietatem traducere, inaudierat. Haud multo post vero, cum Imperator in Magnam Ecclesiam veniisset, ac Patriarcha rem ei probro objecisset, Archiepiscopum facti veniam petens reduxit. Cumque is indignum se Sacerdotio judicaret, ob ea quæ passus erat, Imperator Oeconomum fecit Magnæ Ecclesiæ, Alexium quoque e carcere ejecit, restituta ei omni ablata substantia; virum in pretio habens.

Alexii revocatio, non servata fides: ejus rei expostulatio Theodori Archiepiscopi.

Psal. 44. 5.

Theodorus Crithinus male Theophilo habitus: imaginum cultor: magnæ Ecclesiæ ex Episcopo Oeconomus.

θ'. Ἦν δὲ καὶ Μανουὴλ ὀνομαστότατος Στρατηλάτης πρώτων τῶν ἐν τῇ ἀναβολῇ, ἠμιλλᾶτο παρὰ τοῦ Βασιλέως. Οὗτος Μύρωνι συμβαλὼν λόγους τινὰς, Λογοθέτῃ τε ὄντι τοῦ δρόμου καὶ πενθερῷ τοῦ Πέτρωνα, διεβλήθη τῷ Βασιλεῖ ὑπὸ Βασιλείου ὑποβολῇ Μύρωνος, ὡς τὸ βασι-

IX. Erat vero etiam Manuel fama clarissimus inter omnes Asiaticos Tribunos ac belli duces, quem charum Imperator haberet. Is, consertis nonnullis sermonibus cum Myrone Cursus publici Logotheta & Petronæ socero, Imperatori a Basilio delatus, ejusdem Myronis suggestione, velut qui Impe-

Manuel calumnia petitus: defertur ad Agarenos.

rium affectaret, atque in eum mala moliretur. Leo vero Protoveſtiarius, Manuelis defenſione ſuſcepta, deque eo ſolicitus, Imperatori affirmabat falſa eſſe, quæ de illo dicerentur. Quibus Manuel cognitis, iramque Imperatoris ac calumnias declinans, clam urbe egreſſus uſque ad Pylas, publiciſque curribus invectus, ad Syriæ uſque cluſuras, exciſis equorum poplitibus profugit. Significavitque hæc Agarenis; *Fugere ſe Imperatoris iram, ac ſi ſuam fidem non cogant deſerere, ad ipſos profugere. Itaque ſi ita, hiſque me conditionibus ſuſcipitis, fidem mihi immunitatis mittite.* Illi vero rem læti ſuſcipientes, miſſa ſecuritatis fide, haud aliter ac Imperatorem Romanum ipſum reciperent.

X. Quo cognito Imperator, ingenti mœrore mentiſque anguſtia concidit, habitoque cum Joanne Syncello ea de re conſilio, ait ille, *Si vere ex animo Manuelem redire cupis, o Imperator, mihi in parato eſt, ut tibi id ipſe præſtem. Ita nimirum ſi acceptis pecuniis, a te ad Amerumnem mittar, quaſi inviſurus eos, qui in carcere ac in vinculis agunt; ſubſcriptum tuæ Majeſtatis diploma ſecuritatis habens, quo Manueli ſuum ad te acceſſum ſuaſurus ſum. Arbitror autem id me præſtiturum, tum tuæ Majeſtatis ſubſcripta ſecuritatis fide, tum mea ipſius ſuaſione, ipſaque illius pietate, & quod par ſit, illum patriam amare.* Imperator itaque quamplurimis ad Amerumnem datis pecuniis ac muneribus, emiſit.

XI. Ingreſſus ille cum multis pecuniis, omniſque generis ornata ſupellectili ac cultu, adeo ut Agareni, quas conferebat opes ſtupore admirarentur. Elargitus itaque in eos, qui in carcere eſſent, munera, ac Protoſymbulo coram ſalutato, clam etiam cum Manuele ſermonem miſcere potuit, eique ſubſcriptam Imperatoris ſecuritatis fidem, crucemque ipſius pectoralem, contradere. Quibus ille peractis, reverſus eſt, nuntians Imperatori, quæcumque ipſi geſta eſſent. Porro Manuel oblata Amerumne petitione, ut liceret ei adverſus gentem quandam iis infenſam exire, voti compos effectus eſt. Aſſumptoque Amerumnæ filio, longeque copioſo exercitu, profectus, ingenti potitus victoria eſt: quo facinore in majori quam prius habetur pretio; nec quicquam erat quod apud Amerumnem ejus gratia non poſſet.

Manuelis res apud Agarenos.

XII. Cum itaque gravi cura teneretur, ut ad Romanam ditionem ſe

λείας ὁρέξεται, καὶ ἐμηχανᾶτο δεινὰ κατ' αὐτοῦ. Λέων δὲ ὁ Πρωτοβεστιάριος ὑπὲρ τοῦ Μανουὴλ προϊστάμενος καὶ φροντίζων διεβεβαιοῦτο τῷ Βασιλεῖ, ὡς ψευδῆ εἰσὶ τὰ κατ' αὐτοῦ λεγόμενα. Ἀμαθὼν Μανουὴλ, καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ Βασιλέως καὶ ἀβουλίας ἐκκλίνων, λάθρα τῆς πόλεως ἐξῄει μέχρι Πυλῶν, καὶ τοῖς δημοσίοις ὀχήμασι ὑπιβὰς, ἀπῆλθε Φυγὰς μέχρι τῶν κλεισούρων Συρίας, ἐκκόψας τῶν ἵππων ἰγνύας ἐκκόπων. Εἰδήλωσέ τε τοῖς Ἀγαρηνοῖς ταῦτα, ὡς Βασιλέως ὀργὴν ἐκφεύγων, καὶ εἴ γε μὴ καταναλίσκοιτό με τὴν ἐμαυτοῦ πίστιν καταλιπεῖν, προσφεύγω ὑμῖν. Εἰ οὕτω καὶ ὑπὲρ ταύτης προσδέχεσθέ με, λόγον ἀπαθείας μοι ἀποτίλατε. Οἱ δὲ τοῦτο μεγάλῃ χαρᾷ δεξάμενοι, λόγον ἀπαθείας ἀποτίλαντες, προσεδέξαντο ὡς Βασιλέα Ῥωμαίων.

ι'. Τοῦτο μαθὼν ὁ Βασιλεὺς, ἐν πολλῇ θλίψει καὶ ἀθυμίᾳ γέγονεν· καὶ βουλὴν ἐποιεῖτο μετὰ Ἰωαννου Συγκέλλου περὶ τούτου. Ὁ δὲ εἶπεν, Εἰ προθύμως βούλῃ τὸν Μανουὴλ προσελθεῖν, ὦ Βασιλεῦ, αὐτὸς ἐγὼ ἕτοιμος τοῦτο ποιῆσαι, χρήματα λαβών, καὶ πρὸς τὸν Ἀμερουμνῶ ἐλεύσομαι, ὡς δῆθεν τοὺς ἐν εἱρκτῇ καὶ δεσμοῖς ὑπισχνούμενος, ἔχων καὶ ὑπογραφὴν λόγου παρὰ τῆς σῆς Βασιλείας, ᾧ πείσω τὸν Μανουὴλ εἰς ὄψιν ἐλθεῖν. Δοκεῖ δὲ τοῦτο πρᾶξαι, τῷ ὑπογράφῳ λόγῳ τῆς Βασιλείας σου, καὶ τῇ ἐμῇ πρεσβείᾳ, καὶ τῇ ἐκείνου εὐσεβείᾳ, καὶ ὃ εἰκὸς ἔστι τῆς πατρίδος ἐρᾶν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς πάμπολλα χρήματα καὶ δῶρα πρὸς τὸν Ἀμερουμνῶ δοὺς αὐτῷ, ἀπέστειλεν.

ια'. Ὁ δὲ ἐλθὼν μετὰ πολλῶν χρημάτων καὶ κόσμου πομπείου, ὥστε καὶ τοῖς Ἀγαρηνοῖς ὑπὲρ τῷ πλούτῳ αὐτοῦ ἐκπλαγῆναι, ὃς τὰ δεσμωτήρια ῥηγνύσας, καὶ τὸν Πρωτοσύμβουλον θεασάμενος, ἠσπάσθη καὶ λάθρα σπουδὴν ποιησάμενος τῷ Μανουὴλ, καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸ ὑπογραφὸν λόγον, καὶ ὃ φυλακτὸν τοῦ Βασιλέως. Καὶ ὁ μὲν τοῦτο πράξας, ὑπέστρεψεν, ἀναγείλας τῷ Βασιλεῖ ὅσα διεπράξατο. Ὁ δὲ Μανουὴλ ἐξαιτήσας τὸν Ἀμερουμνῶ τοῦ ἐξελθεῖν κατὰ ἔθνους τινὸς πολεμίου αὐτοῖς, ἔτυχε τῆς αἰτήσεως. Καὶ λαβὼν τὸν τοῦ Ἀμερουμνῆ υἱὸν, καὶ λαὸν πλεῖστον, ἀπῆλθε, καὶ νίκῃ μεγάλῃ εἰργάσατο· καὶ οὕτω ὑπὲρ μείζονι θυμῷ ὑπὲρ ὃ πρῶτον καθίστατο· καὶ πάντα ὑπὸ αὐτὸν παρὰ τῆς Ἀμερουμνῆ δουλούμενος.

ιβ'. Ὃν ἔχων φρονήματα πολλῷ τοῦ ἐξελθεῖν ὑπὲρ Ῥωμαίας, μετὰ χαρᾶς ἅπαν εἶπε

πρὸς τὸν δυνάσας τῶ Αμερουμῆ, ὅτι, Εἰ μοι ὁ υἱὸν τῶ Αμερουμῆ καὶ λαὸν παρέξεται, ἐξέρχομαι ἐπὶ τὸν Ρωμαίων· οἱ δὲ τῷ Αμερουμῆ εἰπόντες, αὐτὸν ἀπέστελλαν. Ο δὲ ἐλθὼν πλησίον τοῦ Θέματος τῆς Ανατολῆς, προσκαλεσάμενος τοὺς ὑποχειρίους αὐτῷ, καὶ τὸν υἱὸν τῶ Αμερουμῆ, ὡς δῆθεν θηρεύσων ἐν κυνηγέσιον, πόρρωθεν τῶν πολεμίων ἐμόλυνος, περιπλακεὶς τῷ υἱῷ τῶ Αμερουμῆ, καὶ καταφιλήσας αὐτὸν, εἶπεν, ὅτι Ἐγὼ μὲν ἀπέρχομαι πρὸς τὸν Βασιλέα, μου καὶ τὰ ἴδια, μηδὲν τῶν ἐν τῷ βίῳ προτιμήσας πατρίδος ἢ συμφυλετῶν. Σὺ δὲ μετὰ τῶν σῶν, ὡς μηδὲν δεινὸν πείσεσθε ὑποπτεύοντες παρ' ἡμῶν, ἄπιθι πρὸς τοὺς σούς. Καὶ εἶπε μὲν οὕτω μετὰ δακρύων καὶ αἰσχύνης ὑπέστρεψεν· ὁ δὲ Μανουὴλ ἐχάρη πρὸς τὸν Βασιλέα, προαποστείλας αὐτῷ τὸν μηνύσοντα.

ιγ'. Ο δὲ Βασιλεὺς, καὶ τὸν μηνυτὴν, ὡς μεγάλων ἀγαθῶν ἄγγελον ἀποδεξάμενος, χρήμασί τε καὶ ἀξιώμασιν ἐφιλοτιμήσατο. Καὶ τὸν Μαμουὴλ, ὡς ἄξιον ἦν, ὑπεδείξατο, Μάγιστρον βύβης καὶ Δομέστικον τῶν σχολῶν ποιησάμενος, καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας ἐκ τῶ ἁγίου Βαπτίσματος ἀναδεξάμενος.

ιδ'. Τούτοις ἐπῳδὴς ὁ Βασιλεὺς, ἐξῆλθε μετὰ Μανουὴλ καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ στρατοῦ παντὸς κατὰ τῶν Αγαρηνῶν, καὶ βιαίτως πρῶτον τε Ζάπετραν καὶ Σαμόσατα πλούτῳ κομῶσαν καὶ δυνάμει πάσῃ ἐφ' ᾗ ὁ τῆς Αμερουμείας ἐκαυχᾶτο εἶναι), προσηλθεν, ἐπαίροντι τῇ νίκῃ καὶ τοῖς λαφύροις χαιρόμενος, καὶ ἐλθὼν μέχρι τῶ Βρυάντος, προσέταξεν οἰκοδομῆσαι παλάτιον καὶ παραδείσους φυτεῦσαι, ἐξ ὕδατα ἀγαγεῖν, ἃ καὶ γέγονεν. Εκεῖθεν ἡ ἀφικόμενος εἰς τὴν πόλιν, τὰ λάφυρα ἐθριάμβευσεν, ἱππικὸν ποιήσας, καὶ ὃ πρῶτον βάσει παίξας, ἅρματι λευκῷ μὲν ἐποχησάμενος, χρώματι δὲ τῷ Βενέτῳ ἀμφιασάμενος, καὶ νικήσας ἐστεφανώθη, τῶν δήμων ὑπερβαλλόντων, Καλῶς ἦλθες ἀσύγκριτε Φακτιοναρίη.

ιε'. Τοῦ δὲ Πατριάρχου Αντωνίου τελευτήσαντος, αὐτ' αὐτῷ χειροτονεῖται Ιωάννης ὁ Σύγκελος, ἵν' εἴπω ὁ νέος Ιάννης καὶ Ζαμβρῆς· βεβοημένος ὅτι τε μαγείαις καὶ λεκανομαντείαις καὶ πάσῃ ἀσεβείᾳ, ὃς ὄργανον ὑπιτήδειον εὑρεθὲν τῆς τῶ Βασιλέως ἀσεβείας τε καὶ ῥοπῆς, αὐτῷ πάντα πρὸς ἀπώλειαν εἰργάζετο. Καὶ εἰ μὲν ὠδίνε μὲν κατεῖχε δὲ βασιλικὴν τῆς ἀσεβείας ὁ Βασιλεὺς ἐξερρήξε καὶ ἀπέτικε,

A receiperet post elapsum aliquod tempus ait ad Amerumnæ proceres, *Si mihi Amerumnæ filium, ac copias præbueritis, expeditione suscepta, Romanam vobis subjiciam ditionem.* Quo illi cum Amerumne communicato consilio, ipsum dimiserunt. Manuel vero prope accedens ad Anatolicum Thema, convocatis subditis suis, ac Amerumnæ filio, quasi nimirum castra moturus & venaturus, cum ab hostibus jam procul factus esset, circunfusus Amerumnæ filio, ac cum exosculatus, ait, *Ego quidem ad meum Imperatorem & ad propria abeo, quippe cui nihil in vita charius sit patria, meaque gentis hominibus. Tu vero* B *cum tuis, omnis mali a nobis securus, ad tuos abscede.* Ac quidem ille eum in modum cum lacrymis ac pudore reversus est: Manuel vero ad Imperatorem venit, præmisso qui ejus adventum annuntiaret.

Ad Imperatorem & patriam reditus.

XIII. Imperator, eum qui fuerat destinatus, ut qui magnorum illi bonorum nuntius esset, susceptum, pecuniis ac dignitatibus liberaliter accepit. Manuelem item, uti dignum erat, susci piens, Magistrum statim ac Scholarum Domesticum præfecit, atque eis liberos ex sacro baptismate susce pit.

Manuelis delati honores.

XIV. Eo successu elatus Imperator, cum Manuele & Senatu omnique exercitu adversus Saracenos profectus est; C facilique negotio captis Zapetro & Samosato, quod oppidum tum divitiis ac potentia florebat, quippe Amerumnæ patria, victoria ac manubiis se magnifice jactans ac superbiens, reversus est. Venienque Bryantem usque, ædificari Palatium, hortosque plantari, atque aquas deduci, præcepit: quod & factum est. Inde urbem petens, ac spolia triumpho traducens, exhibitisque Circensibus, ac ipse primo munere ludens, albis invectus equis, atque Veneto indutus colore, cum victor exisset, coronatus est, ac- D clamantibus Factionibus, *Bene fauste-que venisti, omni major comparatione, Factionarie.*

Capræ Saracenorum urbes nobiles.

Bryantis Palatia.

XV. Antonio autem Patriarcha vivis exempto, ejus loco ordinatur Joannes Syncellus; ut dicam novus Jannes & Zambres, celebri homo fama, magicis artibus & divinationibus ex pelvi, omnique impietate. Is nimirum organum idoneum ejus, quo Imperator laborabat, impietatis, inque rem impetus, omnia illi ad certum interitum efficiebatur. Ac quem parturiebat quidem, continebat tamen impietatis regulum, Imperator edidit peperitque,

Theophili edictum adversus Imagines.

jubens ſacras imagines oblini, ſeu abo- A leri.

Jannis Patriarchæ magiæ & veneficia.

XVI. Hic Jannes, extructa in Urbis vicinia ex quadrato lapide ædicula (Trullus hodieque vocatur) ſacrificiis quibus cum dæmonibus conſuescens, Imperatori quæ futura eſſent, denuntiabat. Manſerunt ædes illæ inhoſpitæ ob dæmonum per hæc tempora in illis frequentiam.

XVII. Propterea adjutorem illum & conſcium ſuæ hæreſeos habens Theophilus; alter ille Nectanebo, eum, quem dicebant, Joannem; quinimmo Jannem, Patriarcham illum & Mandriarcham, novum vere Apollonium, ſive Balaam, noſtris temporibus malo fato ortum, ex pelvi divinum, omniſque B Deo exoſæ actionis præſtigiarumque ſolertem interpretem: a quo etiam doctus literas inſtabilis homo ac doloſus, probatus miniſter, idoneumque diaboli organum extitit. Quod merito divinus ſermo miſerabiliter deplorando

Jud. 11. & 16. fecit, dicens. *Væ eis, quia in via Cain ingreſſi ambulabunt, & errore Balaam mercedis cauſa effuſi ſunt, & contradictione Core perierunt. Iſti ſunt murmuratores, queruli, juxta concupiſcentias ſuas ambulantes in ſeductionibus ſuis.* Congruat illis jure optimo, & quæ ſunt Juliani, iiſdem moribus viri, quibuſcum Theologica lingua liberaliter ſugillat ac car- C pit. Valde enim ei ſimilis eluxit, nec quicquam diverſum atque abhorrens ab ejus malitia, mirumque pravitate habens. Ait itaque, *Quomodo non infelicem lacrymis proſequar? nec eos magis qui manus aederunt, ſeſeque abduci paſſi ſunt, quam qui perſecutionem ſuſtinuerunt? Magis vero eos lugebo, qui ipſi ſponte ad malitiam transfugerunt, quam qui vi quadam abrepti ſunt. Quinimmo, illis quidem nihil grave ac dirum, quod Chriſti cauſa paſſi ſunt, ſed quod eſt omnium beatiſſimum. Non ea ſolum ratione, ſed & propter illam, qua inde eſt, claritatem ac gratiam, cujus per pericula, ſibi illi auctiores extiterunt. Contrariis vero, ea, quæ jam paſſi ſunt, initia ſunt eorum, quæ illis eventura mala intentantur: meliuſque illis erat, ſi in hac vita diutius puniti eſſent, quam quod futuri ævi juſtis judiciis ſunt reſervati. Etenim quemadmodum ferunt Chamæleonem quidvis facile imitari, nulloſque non colores ſuſcipere, uno duntaxat excepto candore: ſic & ille omnia erat atque fiebat Chriſtianis, excepta duntaxat manſuetudine ac clementia. Unde his verbis a nobis compellandus eſt, Hominum ſtultiſſime valdeque inſcientiſſime, tu adverſus tantam hæreditatem ac terrarum orbem inſurrexiſti. Tu*

Orat. 3. quæ 2. in Julian. p. 67. & 74.

τὰς ἁγίας εἰκόνας ἀναχρίεσθαι προστάξας ἢ ἀπαλείφεσθαι.

ιε'. Οὗτος ὁ Ἰαμνὴς περὶ ὃν ἄρτος οἴκημα ἐκ λίθων ἀξιθύτων κατασκευάσας, ὃ Τρούλλος μέχρι νῦν ὀνομάζεται, ὅθι ἱεραῖς θυσίαις ὁμιλῶν τοῖς δαίμοσι, καὶ τὰ μέλλοντα διεσήμαινεν. Ὁ δὴ καὶ ἀοίκητον ἔμεινεν, ἀφ' ὅτε ἐν αὐτῷ ἡμερῶν τότε τῶν δαιμόνων ἐπιφοίτησις.

ις'. Διὰ τοῦτον σύμμαχον τόπον καὶ στυγητὸν ἔχων Θεόφιλος τῆς αὐτοῦ αἱρέσεως, ὁ δεύτερος Νεκτεναβώ, τὸν ῥηθέντα Ἰωαννῆν, μᾶλλον δὲ Ἰαννῆν, τὸν Πατριάρχην, τὸν Μανδριάρχην, τὸν νέον ὄντως Ἀπολλώνιον, τὸν Βαλαάμ, ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις κακῶς ἀναφανέντα λεκανομάντιν, καὶ πάσης θεοσυλοῦς προαιρέσεως ἐξ ἐπιτηδείων ὀργάνων γέγονεν. Οἷς δὴ ὡς εἶπον ὁ θεῖος λόγος ἐπωδύρατο γεγηθιαζικῶς, φάσκων, Οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ χάριν ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο. Οὗτοι εἰσὶ γογγυσταὶ καὶ μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν. Ἐφαρμόσειε αὐτοῖς μάλα εἰκότως, καὶ τὰ τοῦ ὁμοεθνοῦς Ἰουλιάνου πρὸς τῇ Θεολόγῳ φιλιβυρίζοντα γλώσσῃ. Σφόδρα γὰρ ἐμφερὴς ἐναπέφυτο, καὶ εἰς μηδὲν ἀποιοκίας τῆς ἐκείνου κακουργίας καὶ δυσροπίας. Ἐφη γοῦν, Πῶς μὴ δακρύσω τὸν ἄθλιον; μὴ πλέον τῶν διδιωγμένων ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν; πλέον δὲ τῶν αὐθαιρετούντων εἰς τὸ κακὸν ἀφιγμένων ἑαυτούς; Μᾶλλον δὲ τοῖς μὲ μηδὲν δεινὸν δεδρακόσι, ἀλλὰ καὶ πάντων μακαριστότατον· οὐκ ἐκεῖθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀφ' ὧν εἰλήφασι δόξαν καὶ παῤῥησίαν, ὧν ἀφ' ὧν τοῖς κινδύνοις ἑαυτοὺς ἐχρήσαντο. Τοῖς δὲ προοίμιον τῶν ἀπειλουμένων, ἀφ' ὧν ἤδη πεπόνθασι καὶ βέλτιον ὧν αὐτοῖς; εἰ ἐκεῖσε μακρότερον ἐκολάσθησαν, ἢ τοῖς ἐκεῖ δικαιοκριτηρίοις ἐπαμιβλήθησαν. Καὶ γὰρ ὥσπερ τὸν χαμαιλέοντα λόγος πάντοθεν γίνεσθαι ῥᾳδίως, καὶ πάσας μεταβάλλειν χροιάς, πλὴν μιᾶς τῆς λευκότητος· οὕτως κἀκεῖνος πάντα ὧν καὶ ἐγίνετο Χριστιανοῖς, πλὴν ἡμερότητος καὶ ὧν λίαν ἀπήμβλυντον αὐτῷ τὸ φιλάνθρωπον καὶ τὸ πιθανὸν, βίαιον καὶ ἀπλοΐα τῆς ἀγριότητος, ἡ χρηστότης. Ὃν λεκτέον πρὸς αὐτὸν, Εὐηθέστατε καὶ ἀπαιδευτότατε τὰ μεγάλα, σὺ κατὰ τοσούτου κλήρου καὶ τῆς οἰκουμένης ἀνέστης· σὺ κατὰ

χῷ τῆς τῦ Χειτοῦ ἐκκλησίας καὶ θυσίας πῖς A
μάσμασι. Σὺ χῷ τῦ τ κόσμου καθαίρεγτος
αἵματος ῥῖς σοῖς μαργῖς αἵμασιν. Σὺ μῷ
Ηρώδλω δικάκτης, καὶ μῷ Ιούδου προδότης·
πλιὼ ὅσον οὐκ ἀλγρίω πλιὼ μετάμοιαν ἔδξας,
ὥσπερ κἀκῆνος· καὶ Χειστοκτόνος μῷ Γιλά-
* Ιουδαίων. του, καὶ μετὰ * Ιουδαίας μισόθεος, ὁ τ αὐτῶν
ὑβρικής. Ιεροβοάμ σε Αἰπτῖν οἰκτότερον, ἢ Α-
* Ιεροσο- χαὰβ τὸν * Ισραηλίτλω, ῥῖς πανομοπάτρις.
λίτ. Φαραὼ τὸν Αἰγύπτιον, ἢ Ναβουχοδονόσορ τὸν
Ασσύριον; Η πάντα ταῦτα συνελόντες, ὅσα
καὶ τ αὐτὸν ὀνομάσωμεν, ἐπεὶ καὶ ταῖς πάντων
κακίαις φαίνεσαι εἰς σαυτὸν συλλεξάμενος, Ιε-
ροβοάμ πλιὼ ἀποστασίαν, Αχαὰβ πλιὼ μιαφο- B
νίαν, Φαραὼ πλιὼ σκληρότητα, Ναβουχο-
δονόσορ πλιὼ ἱερουλίαν· πάντων ἅμα πλιὼ
ἀσεβείαν.

ιή. Ποῦ εἰσὶν αἱ θυσίαι καὶ τελεταὶ καὶ
τὰ μυστήρια. Ποῦ σφάγια φθορεῖά τε καὶ ἀ-
φανῆ. Ποῦ περίεργα προγνώσεως καὶ σκιφὰ
Εξαγριμύθων; Ποῦ αἱ χῷ Χειτιανῶν μαν-
τεῖαι καὶ ἀσφλαί; Οἴχεται πάντα, διέφθαρται,
διέρρυη. Οναρ ἐφάνη τῷ ἀσεβῶν τὰ κομ-
πάσματα. Επεσε Βὰλ, συνετρίβη Δαγών.
Οὐκέτι οὐ μὴ εἴπωσι τῷ μωρῷ ἄρχων. Καὶ
νῦν ταῦτα μικρὰ τοῖς ἀθλίοις ἴσως. Εσαι γὰρ καὶ-
ρὸς ἰδίκα ὄψομαι τοῖς ἐμοῖς ὑβρισαῖς καὶ τὸν C
μέγαν τούτων καθηγητὴν ἀποκλαιόμενον πλιὼ
ἑαυῦ κακίαν καὶ πονηρίαν.

ιθ. Τούτων δὲ οὕτως προχωρούντων ῷδέ
πε τῦ Βασιλέως καὶ τῦ συμμύστου αὐτῦ Πα-
τριάρχου, Αραβες μῷ δυνάμεως πολλῆς χῷ
Ρωμανίας ἐξίεσαν. Ο δὲ Βασιλεὺς ἅμα τοῖς
προσφυξι Πέρσαις καὶ τοῖς τάγμασι καὶ Μα-
νουὴλ Δομεστίκῳ, κατ' αὐτὸν ἐχώρει. Καὶ συμ-
βολῆς γνομένης, ἡττᾶτο ὁ Βασιλεὺς, καὶ μέ-
σον εἰσῆλθε τῶν Περσῶν, ὑπ' αὐτῶν προστα-
θείαν ὑπολαβών. Μανουὴλ δὲ ὡς ἔγνω προ-
εσταῶτα μέσον τῶν Περσῶν τ Βασιλέα εἶπα, αὐ- D
τῖς ὃ βουλομένοις τῖς Αραψι τῦτον προδοῦ-
ναι, κὴ δι' αὐτὸν καταλλαγὴν αὐτοῖς, διῳρίσας
μέσον αὐτῶν, κὴ τῦ χαλινοῦ τῦ ἵππου ὃ Βασι-
λέως λαβόμενος, ἐξέλασεν ἄκοντα τῦτον ἐξά-
γων. Αἰχμάλωτον ἠνδραποδισμένον καθεκτὸν Ρωμαίοις,
εἰ τ Βασιλέα Ρωμαίων Αραβες αἰχμάλωτον
λάβοιεν. Ο δὲ Βασιλεὺς τῷ δέει τῦ καθεκτικῦ
τος ἐκρατεῖτο, προσρυπῶν πάλιν τοῖς Πέρσαις
ἠβούλετο. Ο δὲ Μανουὴλ ὃ ξίφος αἴρεται φόνον
ὡς παίζων αὐτῶν. Ο δὲ φοβηθεὶς, κὴ ἄκων στρεί-
πετο, μόλις ἀβλαβὴς. Καὶ οὕτω ὑποστρέφει ἐν
τῷ Δορυλαίῳ μετ' αἰσχύνης καὶ ἥττης πολλῆς.

Georg. Monach. Novi Impp.

adversus Christi Ecclesiam & hostiam, piaculis? Tu adversus mundi piaculārem sanguinem, impuris tuis cruoribus? Tu, post cladem persecutor, & post Judam proditor unum abest, quod non laqueum pœnitentiam fecisti, sicut & ille: ac cum Pilato, Christi occisor, cumque Judæis, Dei osor, injurius sanctorum violator. Jeroboamne dicere convenientius, an Achab Israelitem, scelestissimos hominum. Pharaonem Ægyptium, an Nabuchodonosorem Assyrium? Aut, uno verbo cuncta hæc unum eundemque appellaverimus, quando etiam omnium vitia ac noxas in templo collegisse videris, Jeroboam apostasiam, Achabi cruentam cædem, Pharaonis obdurationem, Nabuchodonosoris sacrilegium; omnium simul impietatem.

XVIII. *Ubi sunt sacrificia & consecrationes & mysteria? Ubi victimæ, tum manifestæ, tum quæ in tenebris atque obscuræ? Ubi præscientiæ portenta, & Gastrimytharum signa? Ubi adversus Christianos vaticinia & comminationes? Abierunt omnia, falsa deprehensa sunt, defluxerunt. Insomnium visa sunt impiorum gloriationes & jactantiæ. Cecidit Bel, contritus est Dagon. Non jam amplius stulto dicturi sunt ut præsit imperio. Et nunc parva hæc miseris forte: erit autem tempus, cum mihi contumeliosos ac injurios, horumque magnum antistitem ac ducem visurus sum, deplorantem suam ipsius pravitatem & malitiam.*

XIX. Interim dum hæc ita ab Imperatore, ejusque Symmysta Patriarcha, geruntur, Arabibus cum ingentibus copiis in Romanam effusis ditionem, Imperator una cum Persis perfugis & ordinibus, ac Manuele Domestico, adversus eos procedit. Conserta pugna, victus est Imperator: medioque Persas subit, per eos præstandam sibi salutem existimans. Manuel, dum circunquaque lustrans, in medio Persarum Imperatorem constitutum cognovit, velleque eos ipsum Arabibus prodere, eaque ratione eos sibi conciliare: perruptis iis mediis, apprehensoque equi Imperatoris fræno, ex eorum cuneo invitum expulit. Nempe, nihil ferendum Romanis dedecus existimans, si Romanorum Imperator ab Arabibus captus, sub jugo mitteretur. Verum Imperator præ timore sanis animis rationibus dejectus, ad Persas rursus elabi nitebatur. In quem Manuel arrecto gladio, quasi percussurus minabatur. Imperator terrore actus, invitusque secutus, vix incolumi vita evasit. Inde probro, ingentique affectus clade, Dorylæum revertitur.

Theophili clades ab Arabibus, in eum Manuelis fides.

Manuelis mors, & depositio.

Manuel ex acceptis in prælio plagis, ægrotans, fatis functus est; cum egregia multa belli facinora adversus Agarenos designasset. Ejus relatum corpus, in Monasterio ab ipso Manuele condito depositum est, juxta Cisternam Asparis.

Ο ὁ Μανουὴλ ὁτὲ τῷ πολέμῳ ἔσθεις & νοσήσας ἐτελεύτησε, πολλὰς ἀνδραγαθίας κὴ τ Ἀγαρηνῶν ἐργασάμενος. Τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἀποκομισθέν, ἐτέθη ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ τ τῦ Μανουὴλ, σωρείτης κιγκίρνης Ἀσπαρος.

Justitiæ exemplum.

XX. Confestim Persis objecta crimina apud Imperatorem, minæque intentatæ adversus Theophobum, tanquam rebellem ac perduellem. Quibus Theophobus cognitis, assumptis Persis, Sinopem usque descendit, captamque, tyranni potestate tenuit. Imperator ubi rescivit, ingenti inde affectus mœrore, (veritus scilicet ne ii ad Arabes confluerent) in Paphlagoniam usque ipse venit; dataque eis securitatis fide, assumptoque Theophobo, una cum illo in Urbem reversus est: Persis reliquis eo divertentibus, ubi a principio sedes illis assignatæ erant. Diligebatur autem Theophobus, non minus a civibus, quam a Persis, quippe qui esset orthodoxus.

κ'. Καὶ διὰ δόλου ἁλῶναι κὴ Περσῶν τοὺς τ Βασιλέα, κὴ ἀπάλαι κὴ Θεοφόβῳ ὡς δυπάρτου & τοῦ δόπου, κὴ δυσμενοῦς. Ἀ μαθὼν Θεόφοβος, τοὺς Πέρσας ἀναλαβών, κατῆλθεν ἕως Σινώπης, & ταύτην ἀναλαβών, καθῆκε τυραννικῶς. Ὅθεν γνοὺς ὁ Βασιλεὺς, & ἐν μεγάλῃ λύπῃ ἠμύνετο· (ἐδεδίει γὰρ μή πως τοῖς Ἄραψι) καὶ μέχρι Παφλαγονίας αὐτὸς ἀπῆλθε· κὴ λόγον αὐτοῖς ὡς θεὸν δόλιον πίστιν διδωκώς, κὴ τ Θεόφοβον ἀναλαβόμενος, ὑπέστρεψε μεθ' ἑαυτοῦ ἐν τῇ πόλει· τ ἄλλων Περσῶν ἀναχωρούντων, ἔθεν κατεσκευάσθησαν ἐξ ἀρχῆς. Ἠγαπᾶτο δὲ Θεόφοβος ὑπό τ πολιτῶν οὐχ ἧττον ἢ τῶν Περσῶν, ὡς ὀρθόδοξος.

XXI. Accidit per id tempus ut Imperatorem ad Blachernas processum habentem, quispiam obviam factus, accederet, atque diceret, *Equus cui insidet Majestas tua, meus est.* Exiliente equo, sic repentino occursu, volensque Imperator ipsum detinere, quærit ex Comite stabuli, *Cujusnam equus esset?* Respondit ille, *Opsicii Comes misit Majestati tuæ.* Inventus ille in urbe, in crastinum ad Imperatorem adducitur, cum eo, qui ipsum convenerat, atque Imperator: *Verum loquere, cujusnam equus est?* Respondit ille, *Meus est; mittensque Prætor, per vim a me abstulit, neque persoluto pretio, neque dignitate concessa.* Tum ad Comitem Imperator, *Dicito, num se ita res habeat? ac quid causæ sit, cur non persoluto equi pretio, eum ad me miserit.* Respondit ille, *Quærebat ut Scholaris fieret; ego vero, cum mihi non liqueret, an vir fortis esset, centum nummos ei tradebam, noluitque accipere.* Ait Imperator, *Quidne vero re cum eo plene composita, ac soluto quod conventum esset pretio, equum ad me misisti?* Habita igitur inquisitione, ac comperto equum per vim ablatum esse, Militiæ magister, quibus decebat verberibus atque fustibus castigatus est: equus, ei qui acceserat, ab Imperatore redditus. Noluit tamen is accipere: sed ejus pretio, duas libras accepit. Item jussus ductor exercitus hominem probare: ut siquidem vir fortis esset, eum Scholarem faceret. Ille ad bellum profectus, in prælii congressione tanquam igna-

κα'. Τότε δὴ τοῦ τ Βασιλέως τοὺς Βλαχέρνας, καθ' ἵππου ἦν, ὑπήντησεν αὐτῷ τις προσελθών, κὴ λέγων, ὅτι Ὁ ἵππος ᾧ ἐπεβήσω ἡ βασιλεία σου, ἐμός ἐστιν. Τοῦ δὲ ἵππου σκιρτῶντος διὰ τὸ αἰφνιδίως προσπεσεῖν, κὴ τ Βασιλέως τὸν ἵππον καθέλκοντος· τ Κόμητα τῦ σταύλου ἐπηρώτησεν ὁ Βασιλεύς· Τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος; Ὁ δὲ ἔφη, Ὁ Κόμης τ Ὀψικίου ἀπέστειλεν αὐτὸν τῇ Βασιλείᾳ σου. Τούτου δὲ ἐν τῇ πόλει εὑρεθέντος, τῇ ἐπαύριον ἀναγὼν αὐτὸν ὁ Βασιλεύς, κὴ τ προσελθόντα αὐτῷ, ἔφη, Εἰπὲ ὦ ἀνθρωπε, τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος; Ὁ δ' ἀποκριθεὶς εἶπεν, ὅτι Ἐμός ἐστιν· κὴ ἀπεστάλης ὁ Στρατηγὸς, ἐξελάσειεν αὐτὸν βιαίως ἀπ' ἐμοῦ, μήτε τιμημά μοι δούς, μήτε ἀξίωμα. Εἶπε δὲ πρὸς τ Κόμητα ὁ Βασιλεύς, Εἰπὲ εἰ οὕτως ἔχει· κὴ ἀφ' οὗ μὴ ἀπέκρυψας περὶ τῦ ἵππου, ἀπέστειλάς μοι αὐτόν. Ὁ δὲ ἔφη, Ὅτι ἐπεζήτει γενέσθαι Σχολάριος. Ἐγὼ δὲ μὴ εἰδὼς ὅτι ἀνδρεῖός ἐστιν, πρᾶξαι αὐτὸν νομίσματα ἑκατὸν· ὁ δὲ οὐκ ἔλαβεν αὐτά. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἔφη, Καὶ ἀφ' οὗ μὴ ἀποκρατῶ τελείαν μετ' αὐτοῦ ποιησάμενος, ἀπέστειλάς μοι τὸν ἵππον; Καὶ ἐρωτήσαντος τῦ Βασιλέως, κὴ πληροφορηθέντα ὡς βιαίως αὐτὸν ἀφείλατο, τὸν μὲν Στρατηλάτην τοῖς προσήκουσι μαστιγωθῆναι ἐκέλευσε· τῷ δὲ προσελθόντι αὐτῷ ἀπέστρεψε τὸν ἵππον. Ὁ δὲ τοῦτον οὐκ ἠβουλήθη λαβεῖν· ἔλαβε δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ λίτρας δύο. Θεασάμενος κὴ τὸ Στρατηγὸν δοκιμάσαι αὐτὸν, κὴ εἰ ἀνδρεῖός ἐστι, ποιῆσαι αὐτὸν Σχολάριον. Τοῦ δὲ εἰς πόλεμον ἀπελθόντος, ἐν τῇ συμβολῇ ὡς δηλὸς

ἐν τοῖς φθόροισιν εὑρεθεὶς κατεσφάγη ὑπὸ τῶν πολεμίων.

κβ'. Γενομένης δὲ τῷ Βασιλέως εἰς πρόσκλησιν ἐν τῷ Βρυάντι, ἦλθεν αὐτῷ μήνυμα παρὰ τοῦ Στρατηγοῦ τῶν ἀνατολικῶν, ὡς ὅτι ὁ Πρωτοσύμβουλος ἐξελθὼν μετὰ πλήθους ἐκπορεύσων ἀφίκηται ὅ Ἀμόριον. Ο δὲ τὰ νενομισμένα τῷ στρατῷ καὶ τοῖς ἄρχουσι ποιήσας, σπουδαίως μέχρι Καππαδοκίας ἐξῆλθεν. Ο δὲ Ἀμερούμνης ἀποχωρίσας πεντήκοντα χιλιάδας λαοῦ, καὶ τὸν Σουδᾶν, ὀνομαστότατον ἐν τοῖς Ἀγαρίωνοις ὄντα διά τε ἀνδρείαν καὶ φρόνησιν, δυὶς αὐτοῖς κεφάλιον, ἀπέστειλε κατὰ τοῦ Βασιλέως. Συμβαλόντες δὲ πόλεμον, ἡττήθη ὁ Βασιλεύς, ἔφυγεν, καὶ μετ' αἰσχύνης ὑπέστρεψεν μόλις σῶς σωθείς. Ο δὲ Ἀμερούμνης ἀπελθὼν μετὰ δυνάμεως πολλῆς, περιεχαράκωσε τὸν Ἀμόριον καὶ πολέμους πολλοὺς ποιήσας, οὐκ ἴσχυσεν αὐτὸ ἐκπορθῆσαι, γενναίως καὶ σταθερῶς ἀγωνιζομένων τῶν ἔνδοθεν. Μαθητὴς δέ τις Λέοντος τοῦ Φιλοσόφου ἦν ἐν τῷ κάστρῳ, καὶ βουληθέντος οὗτος προσχωρῆσαι τῷ Ἀμερούμνῃ, ἅμα τινὸς ἐμήνυσεν αὐτῷ ὁ Ἀστρονόμος, ὅτι Εἰ προσκαρτερήσῃς δύο ἡμέρας τῷ κάστρῳ, ἐκπορθῇς ἡμᾶς. Ο δὲ γέγονεν. Προεδόθη γὰρ ὑπό τε τοῦ λεγομένου Βοϊδίτζη, καὶ τοῦ Μανιχεφάγου. Κατειλήφθησαν τῶν ὀνομαστῶν ἄνδρες οὐκ ἀγνῶς ἀπελθόντες ἐν Συρίᾳ αἰχμάλωτοι, Θεόφιλος ὁ Πατρίκιος καὶ Στρατηγός, ὅ, τε Μελισσηνὸς, καὶ Αέτιος, καὶ Θεόδωρος Πρωτασπαθάριος διοδεχὴς ὁ Κρατερὸς καὶ Κάλλιστος Τριβοῦνος, καὶ Κωνσταντῖνος Δρουγγάριος, καὶ Βασὴς ὁ Δρομεύς, καὶ ἄλλοι πολλοὶ, καὶ ἄρχοντες τῶν τάγματων· οἱ παρὰ τοῦ Προτοσυμβούλου ἀναγκαζόμενοι ἀρνήσασθαι τὴν αὐτῶν πίστιν, καὶ τῶν μὴ πεισθέντες, ξίφει τὰς κεφαλὰς ἀπεμνήσθησαν, αὐτὴ τῆς παρούσης ζωῆς, τὴν αἰώνιον ἀπηλλαξάμενοι.

κγ'. Ο δὲ τὴν αἰσχρὰν σωτηρίαν τῆς καλλίστης ἀπηλλαξάμενος, ὁ τοῦ Φιλοσόφου Λέοντος μαθητὴς, προσφυεὶς τῷ Ἀμερουμνῇ, ἠρωτήθη πρὸς αὐτοῦ περὶ τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ. Ο δὲ Εἶπε μαθητὴς τυγχάνει τοῦ Φιλοσόφου Λέοντος. Οὗτός τε ὅστις ὁ Λέων ἐστὶ καὶ οἷος μαθὼν, αὐτὸν ἐπιθυμεῖ ἰδεῖν. Καὶ δηλοῖ τῶν αἰχμαλώτων δυὸς γράμματα, πρὸς Λέοντα τὸν Φιλόσοφον, ἀπέστειλεν ὁ Κωνσταντινουπόλεως, ὑποσχόμενος αὐτῷ, εἰ ἔλθοι ὁ αὐτὸς Λέων, ἀπ' ἐκείνου αὐτὸν τιμῆσαι ἐν τιμῇ. Ο Λέων δὲ τὰ γράμματα ἀπολαβὼν, ἐν φοβηθεὶς μήπω ἀφανισθῇ, ἀνήγαγε τοῦτα Θεοφίλῳ τῷ Βασιλεῖ. Ο δὲ γνοὺς τὰ τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ, καὶ ὅτι τοιοῦτον σοφὸν ἄνδρα ἐν τῇ

A vus inter fugientes repertus, ab hostibus interfectus est.

XXII. Imperatore autem ad Bryantem processum habente, venit nuntius ab Asiaticorum duce, Protosymbulum cum copiis egressum, & adversus Amorium impetum dirigere. Imperator ad stipendia constituta militi atque Tribunis facienda confestim in Cappadociam usque descendit. Amerumnes quinquaginta suorum millibus a reliquo exercitu avulsis, eisque in ducem ac caput constituto Sudae, viro inter Agarenos fortitudinis laude ac prudentiæ nominatissimo, adversus Imperatorem misit. Commisso prælio, victus Imperator, fugit, atque probro ac dedecore rediit incolumis. Profectus vero Amerumnes cum ingentibus copiis, Amorium vallo cingit. Nec tamen multis commissis præliis, urbem expugnare valuit, oppidanis ac præsidiariis forti robore ac constantia decertantibus. Erat autem in præsidio Leonis Philosophi quidam discipulus; qui cum ad Amerumnem vellet defciscere, significavit Astronomus *Oppidi compotem fore ac expugnaturum, dummodo in obsidione duos dies faceret*, quod & factum est. Proditum namque est a Boiditze, quem vocant & a Manicophago. Tenti vero sunt ac capti viri nominati, nec ignobiles, & in Syriam captivi abjecti, Theophilus Patricius, ducesque, tum Melissenus tum Aetius, & Theodorus Protospatharius Craterus Eunuchus: Callistus quoque Tribunus, & Constantinus Drungarius, & Basoes Cursor, aliique multi, atque ordinum præfecti. Hi, cum cogerentur a Protosymbulo ut fidem suam negarent, nec in ejus sententiam adduci potuissent, gladio sunt animadversi, ac pro hujus sæculi vita, adepti æternam.

Victus Theophilus. Captum Amorium.

Capti viri primarii in præsidiariis, fideique constantia exsi.

XXIII. Qui autem turpi salute pulcherrimam commutavit, Leonis Philosophi discipulus, & ad Amerumnem defecit; interrogatus ab eo de sua scientia, *Discipulum se dixit Leonis Philosophi*. Cognito vero quis & qualis esset Leo, eum ipsum videre cupivit: datisque cuidam captivorum literis, Leoni Philosopho Constantinopolim scribit, pollicitus in honore apud se habiturum, si modo ad eum proficisci Leo in animum induxerit. Leo autem acceptis literis, veritusque ne forte in Imperatoris notitiam veniret, ad Imperatorem Theophilum retulit. Is, ejus scientiæ præstantia cognita, tantæque sapientiæ virum se in

Leo Philosophus, Amerumni & Theophilo agnitus; scientiis ludoque Constantinopoli præfectus.

civitate habere, assumptum eum in Manauræ Palatio habebat, traditis & discipulis, quos doceret; quo ad usum essent ac obsequium, omnia tribuens. Hic & Thessalonicæ Metropolita fuit.

A πολιτείᾳ αὐτὸν ἔχῃ, προσλαβόμενος αὐτὸν, εἶχεν ἐν τῷ παλατίῳ τῆς Μαναύρας, παιδεύοις αὐτῷ διδάσκων καὶ μανθάνων, παρέχων αὐτῷ τὰ πρὸς ὑπηρεσίαν ἅπαντα. Ος καὶ Μητροπολίτης ἐν Θεσσαλονίκῃ γέγονεν.

Theophili elegantia ædificia.

XXIV. Idem Imperator Triconchum ædificat in Palatio, & quod Sigma vocant; gradus quoque, ubi erecti sunt qui Demi appellantur, statuens & Phialam, in qua sit quod vocant Saximodeximum, transeuntibus Factionum equis instratis aureis stragulis. Sub Triconcho vero subter machina gradum fecit Mysterium, in cujus uno anguli quicquid aliquis dixerit, clare in altero auditur.

κδ'. Ο δ' αὐτὸς κτίζει τὸ Τρίκογχον, ἐν τῷ Παλατίῳ, καὶ τὸ λεγόμενον Σίγμα, καὶ βαθμοὺς ἀναβάθρας ἔνθα οἱ Δῆμοι ἵστανται, στήσας καὶ Φιάλην, ἐν ᾗ ἔστι τὸ Σαξιμοδέξιμον λεγόμενον, τῶν ἵππων ἀμφοτέρων τῶν μερῶν διερχομένων μετὰ χρυσῶν σαγισμάτων. Ὑπὸ δὲ τὸ Τρίκογχον κάτωθεν ἀφανῆ μηχανὴν ἐποίησε τὸ Μυστήριον, ἐν ᾧ τῇ μιᾷ γωνίᾳ, ἐάν τι εἴπῃ τις, ἐξακούεται ἐν τῇ ἑτέρᾳ.

B

De Theophane & Theodoro germanis, quos Graptos dicunt, i. vultibus inscriptos.

XXV. Porro cum didicisset idem Theophilus, Theophanem, ejusque germanum Theodorum, ipsos secum agentes, illius impietatem traducere ac coarguere, mittens cum ira ad se eos adduxit, dicens, *Undenam est ii?* Dixerunt illi, *Ex Palæstina.* Quibus scelestissimus ille, *Quid vero causæ est, cur relicta patria, ad nostram hanc delati ditionem, non morem geritis meæ Majestati?* Quibus nihil respondentibus, jussit durius eorum facies cædi: taureisque ad mortem usque consciissis, cum furore asperaque voce ad Præfectum ait, *Tolle eos in Prætorium, & scribe eorum vultus, hosce illis insculpens versus.*

κε'. Μαθὼν δὲ αὐτὸς ὁ Θεόφιλος, ὅτι Θεοφάνης τε καὶ Θεόδωρος ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, καθ' ἑαυτοὺς ζῶντες, τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ κωμῳδοῦσι καὶ διαβλασφημοῦσιν, ἀποστείλας μετ' ὀργῆς ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς ἑαυτόν, εἰπὼν πρὸς αὐτούς· Πόθεν ἐστέ. Οἱ δὲ εἶπον, Ἐκ Παλαιστίνης. Ο δὲ ἀλιτήριος, Καὶ διατί τὴν γῆν ὑμῶν ἀφέντες, καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν ἐλθόντες, οὐ πείθαρχεῖτε τῇ Βασιλείᾳ ἡμῶν. Τῶν δὲ μηδὲν ἀποκρινομένων, ἐπέτρεψε παίεσθαι τὰς ὄψεις αὐτῶν σφοδρῶς. Εἶτα μετὰ τοῦτο βουλευσάμενος αὐτοῖς μέχρι θανάτου, μετὰ θυμοῦ & τραχείας φωνῆς πρὸς τὸν Ὑπαρχον, ἔφη, Λαβὼν αὐτοὺς εἰς τὸ Πραιτώριον, καὶ γράψον τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ἐγκολάψας τοῖς δεῖ τοῖς στίχοις.

Περὶ Θεοφάνους καὶ Θεοδώρου τῶν ἀνεψιῶν τοῦ Γραπτοί.

Cunctis eam urbem visere exoptantibus,
Purissimi quam Christi pressérunt pedes,
Totius orbis unde manavit salus:
Sacro loco isti vasa conspecti improba,
Superstitionis errore ex incredulo,
Multisque factis inquinati turpibus,
Apostatæ velut relicto inde procul,
Se contulere, mox in urbem fugiunt:
Tamen nefando non relicta amentia,
Notis perusta fronte, more sontium,
Condemnatique rursus vertunt solum.

Παντῶν ποθούντων προσβλέπειν πρὸς τὴν πόλιν,
Ὅπου πατήσαντες τοῦ Θεοῦ λόγου πόδες
Ἔστησαν, εἰς σύστασιν τῆς οἰκουμένης,
Ὧν ἅγιον ἅπτει τῷ σεβασμίῳ τόπῳ,
Σκέλη ποτοῦ τῆς δυσσεβοῦς πλάνης,
Ἐκεῖσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας,
Γεγέδωτες αἰσχρὰ δίκαι δυσσεβοφρόνως,
Ἐκεῖθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται.
Πρὸς τὴν πόλιν δ' οἱ κρύπτοις πιφαύσκοντες,
Οὐκ ἐξαφῆκαν τὰς ἀθεμίτους μανίας,
Ὀλεθρον γραφέντες ὡς κακοῦργα τῷ θέμι,
Κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν.

Addens, *Nihil tibi curæ sit, tametsi sint elegantes.* Hoc vero dixit, quia sciret viros sapientissimos esse, & qui versuum atque carminum exactissimam rationem optime callerent; cum quidam dixisset, *Ne quidem ii digni sunt, ut iambi sint elegantes.* At illi dixere, *Scribe, scribe, Imperator, quod visum fuerit, cum hæc legenda sint in conspectu justi ac tremendi Judicis.* Præfectus itaque in Prætorium adductus, exacto biduo in scamno extendens, ligatisque manibus ac pedibus; atramento compungens, ipsorum vul-

D

Γεροθεὶς, ὅτι, Καὶ μὴ ὦσι καλοὶ, μή σοι μέλετω. Τοῦτο δὲ εἶπεν, εἰδὼς αὐτοὺς ὡς σοφωτάτους, καὶ ἀρίστους ἡσκημένους τὴν ποιητικὴν ῥημάτων τε καὶ ἀκριβείαν. Εἰπόντος τινὸς Οὐδὲ ἄξιοι εἰσὶν οὗτοι, ἵνα καλοὶ ὦσιν οἱ Ἰάμβοι. Οἱ δὲ εἶπον, Γράφε, γράφε, Βασιλεῦ, ὃ δοκεῖ σοι, ὡς μέλλων τοῦτο ἀναγινώσκεσθαι ἐνώπιον τοῦ δικαίου, καὶ φοβεροῦ κριτοῦ. Ο δὲ Ὑπαρχος, ταῦτα ἀγαγὼν εἰς τὸ Πραιτώριον, μετὰ δύο ἡμέρας ἁπλώσας ἐν σκάμμοις, καὶ δήσας αὐτῶν χεῖρας καὶ πόδας, κατακεντήσας τε καὶ ἐγκολάψας

τοὺς τόπους εἰς τὰς ὀψεις αὐτῶν ἀξώσειεν. Καὶ ὁ μὲν τῇ ἐξορίᾳ, τελευτᾷ ὁ ὅσιος Θεόδωρος. Ὁ δὲ ἀοίδιμος Θεοφάνης ὁ ποιητὴς, διήρκεσε μέχρι Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας, ἀγωνισάμενος πλεῖστα ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ὀρθοδοξίας· ὃς καὶ Μητροπολίτης εἰς Νικαίαν γέγονε, τῶν πραγμάτων ἤδη πρὸς τὸ εὐσεβέστερον.....

κς'. Ἐπὶ τῆς Βασιλείας Θεοφίλου ἦν καὶ Ἰωσὴφ ὁ ὑμνογράφος, ὃς ἐξωρίσθη ὑπὸ Θεοδώρας τῆς Βασιλίσσης. Παρέτεινε δὲ ἡ ζωὴ αὐτῷ, ἕως τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ Σοφοῦ.

κζ'. Ἐπ' αὐτοῦ ἔπεσεν ἡ χρυσῆ τοῦφα Ἰουστινιάνου, ἣν λεγομένου Αὐγουστέως. Ἀμηχανούντων δὲ πάντων, ὡς πῶς ἀνέλθοιεν διαλογιζομένων, εὑρέθη τις σκαλωτὴς τεχνίτης, ὃς αἴρων ὑπὸ τοῖς κεραμίοις τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, βέλος ἀφῆκε μετὰ σχοινίου εἰς τὸν ἱππότην Ἰουστινιάνου τὸν ἐκ χαλκοῦ στωικάμενον, καὶ τῷ βέλει παλίντονα ἕλκει, αὐτὸς ἅμα τῷ σχοινίῳ ἁλισθραμεῖν, ἁπάντων μὲν τοῖς ὁρῶσι πτόησιν παρέσχεν· καὶ πᾶσι τῷ τοῦφον παρασήμασι· καὶ πᾶσι τῷ Βασιλέως ἐπιπάσασι δώροις, καὶ τῇ τέχνῃ καὶ τῇ φύσει μέγα παρασήμασιν ὄνομα, φιλοτιμηθεὶς παρὰ τοῦ Βασιλέως νομίσματα ἑκατόν.

κη'. Στέφει δὲ Θεόφιλος Μιχαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος ὡς πάντας ἐν τοῖς τελείοις. Κατεσκεύασε δὲ καὶ ξενῶνα, τὸν νῦν μὲν τὰ Θεοφίλου λεγόμενον οἶκον μὲν γεγονότα Ἰσιδώρου Πατρικίου αἰχμάσαντος ἀπὸ Ρώμης μετὰ Ὀλυβρίου ὅτε Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, μετὰ δὲ χρόνον ἐκδοθέντος Κουρσίτορι· ὥστε κατοικεῖν ἐκεῖσε γυναῖκας τὰς εὐγενεῖς μὴ εἰδυίας πορνεύειν. Ἐπὶ δὲ Λέοντος Ἰσαύρου, ἐκ πορνείου ξενοδοχεῖον ἐγκρημάτισεν ὅτε αὐτός. Ὑστερον δὲ γέγονεν οἶκος Κωνσταντίνου τοῦ τῆς Εἰρήνης, μετὰ τυφλὸν ὑπὸ τῆς μητρὸς γεγονέναι ἐκτύφλωσιν εἰς αὐτόν. Τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ὃ μοναδικὸν σχῆμα περιβαλλομένη, μοναστήριον κατεσκεύασε, καὶ καλεῖται τὰ Μετανοίας. Τοῦ δὲ αὐτοῦ οἴκου, μεγίστου τε ὄντος καὶ θαύματος, ξύλου ἐν τῷ τρικλίνῳ *ἀποκλασθέντος, ἡπείλει πεσεῖν. Αἱ δὲ μοναζουσαι, ἀναγκαζόμεναι τοῦ Βασιλέως ἐν Βλαχέρναις, ἐδιήτησαν παρεῖναι τούτου. Ὁ δὲ ἐκείθεν, καὶ θεασάμενος τὸν οἶκον, δοθεὶς εἰς αὐτὸν μετοικίζει τὰς αὐτὰς μοναζούσας ἐν ἑτέρᾳ μονῇ. Αὐτὸν δὲ τὸν οἶκον κόσμῳ πομπικῷ καλλωπίσας, ξενῶνα πεποίηκεν, ὑπαρξαι αὐτῷ χρήματα πάμπολλα καὶ ἀγρούς τε καὶ προάστια, ἐπονομάσας αὐτὸν τὰ Θεοφίλου.

A tibus versus exaravit atque insculpsit. Ac quidem Sanctus Theodorus in exilio diem obit: inclytus vero Theophanes Cantor, ad Michaelem usque & Theodoram perseveravit, plurima collata opera in eam quæ facta est imaginum restitutionem: rebusque jam ad pietatem revocatis, Nicææ Metropolita fuit.

XXVI. Sub Imperatore Theophilo erat Joseph Hymnographus, qui Theodora imperium tenente in exilium missus est: protracta vero illi vita est, usquedum Leo Sapiens rerum potitus est. Joseph Cantor.

XXVII. Eodem Imperatore cecidit Justiniani Tupha aurea, ejus, quem Augustæum vocant. Porro omnibus animis anxiis, ac quonam modo tentari ascensus posset cogitantibus, inventus est artifex quidam scandularius, conscensisque Magnæ Ecclesiæ tegulis, jaculum cum fune in equestrem æneam Justiniani statuam misit, eoque illic impacto, ipse per funem excurrens, Globum aptavit: quare videntes in stuporem egit, ac sibi Imperatoris animum conciliavit; magnumque nomen & artis genio adjecit, centum nummorum donativo ab Imperatore liberaliter acceptus. Justiniani Scandularii arte restaurata Tupha.

XXVIII. Porro coronat Theophilus Michaelem filium in magna Ecclesia, cunctos magnifice donans per ea inaugurationis solemnia. Construxit vero etiam domum Hospitalem, quam nunc Theophili dicunt. Ac quidem ædes fuere Isidori Patricii ejus, qui cum Olybrio Roma Constantinopolim ascendit, Constantino Magno Imperatore, cessitque postea in curatoriam Imperatoris: ut illic habitarent nobiles fœminæ, quæ caste vivere nescirent. Leone vero Isauro Imperatore, ex lupanari facta est Hospitalis domus. Secutis temporibus domus fuit Constantini Irenes filii, cum eum mater luminibus orbasset. Quo extincto, ejus uxor, monastico assumpto habitu Monasterium construxit, ac Pœnitentiæ nomen indidit. Hæc porro domus cum maxima esset ac mirabilis, confracta in triclinio trabe, ruinam minabatur. Moniales Imperatorem ad Blachernas euntem ejus rei nomine interpellant. Prospectans ille, conspecta domo, eaque delectatus, easdem Moniales ad aliud transfert Monasterium: domum vero omnis generis ornatu magnifice excultam, domum Hospitalem fecit, quam plurimis abunde pecuniis, reditibus ac suburbanis ei assignatis, ex suo nomine Ædes Theophili vocavit. Theophili Hospitalis domus.

XXIX. Ante vero mortem ſuam A Deo execrabilis Imperator, habito cum ſuis particariis ſecreto conſilio de Theophobo Perſa, *Cum is nimirum plurimum diligatur, atque in eum tum ſubditi Perſæ, tum non pauci procerum fidem habeant, ne me mortuo tyrannidem moliantur, adverſus filium puerum, & adverſus conjugem*, Theophobum in Palatium intulit, habebatque ſecum morantem. Morbo autem ingraveſcente, carceri incluſit in Bucoleonis cameris. Perſiſque illum requirentibus, quid demum eo factum eſſet, miſſo noctu Imperator Petrona Auguſtæ fratre cum Logotheta, Theophobi caput abſtulit; ſparſo rumore in Perſas, ipſum in Palatio cum Imperatore verſari. Imperatori autem dyſenteriæ morbo male abrupta anima, miſerum ejus funus in ſanctorum Apoſtolorum elatum eſt. Corpus vero Theophobi clam per Bucoleonem eductum, prope Narſetis Ædes receperunt, in eo quod nunc Theophobi vocant, ibique depoſuerunt.

κθ'. Γρὴ ὃ τ' αὐτ' τελθυτῆς ὁ θρομισὸς ἐπὶ Βασιλέ, βουλὴ μυχικὴ ποιησάμ|μος μ' τ' ὁμοφρόνων αὐτ' περὶ Θεοφόβου τ' Πέρσε, ὡς, Οπ πολλὴ ἀγάπ|ν χ' πίσιν ἔχρεσιν εἰς αὐτὸν οἵ τε ὑπ' αὐτὸν Πέρσαι & τ' ὲν τέλ|ὸν ὀλίγοι, χ' μήπως ἐμοῦ τελυτήσ|ντος μηχανήσωσι τυ|ραννίδα κατά τε τῦ ἐμοῦ παιδὸς νηπίου ὄντος & τ' γυναικὸς, ἀπήγαγε Θεόφοβον εἰς ὃ παλά|πον, χ' εἶχε μετ' αὐτ'. Βαρυθεὶς ὃ ὲν τ' νόσε, κα|θῆρξε Θεόφοβον ὲν τ' καμάρᾳ τ' Βυκολέοντος. Τῶν ὃ Περσῶν ὑπεζητουμένων αὐτὸν τί ἄρα γέ|γονεν, ἀποστείλας τῇ νυκτὶ ὁ Βασιλὲ Πετρω|νᾶν τ' τ' Αὐγούστης ἀδελφὸν, σὺν τῷ Λογοθέτῃ, ἀπέτεμε τ' κεφαλὴν τῦ Θεοφόβου. Επέσπ ὃ οὕτω τοῖς Πέρσαις ὡς μ' τ' Βασιλέως ὄ|ντα ὲν τῷ παλατίῳ. Τοῦ ὃ Βασιλέως δυσεντερείας νόσῳ τ' ψυχὴν κακῶς ἀπορρήξαντος, ἀπεκομίσθη τὸ δύ|στηνον αὐτ' σῶμα εἰς τοὺς ἁγίους Αποστόλους. Τὸ ὃ σῶμα τ' Θεοφόβου δι' τ' Βυκολέοντος ἐξαγαγό|ντες, λαθραίως διέπεμψαν πλησίον τὰ Ναρσοῦ, ὲν τῇ νεῶ λεγομένῃ τ' * Θεοδοσίας, & τῦτο ὀνόμα|σαν. * Θεοφι|κατέσχαν. λου.

IMPERIUM MICHAELIS, CUM MATRE THEODORA.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΚΑΗΛ ΜΕΤΑ ΘΕΟΔΩΡΑΣ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΑΥΤΟΥ.

I. ANNO mundi ſexies-milleſimo trecenteſimo-nono, divinæ autem Incarnationis octingenteſimo trigeſimo-nono, imperavit Michael Theophili filius, cum Theodora matre ſua, annos quindecim; ſolus vero, annos decem: cum Baſilio, annum unum. Is paterni Imperii ſucceſſionem adeptus, Deo exoſa Eccleſiæ invecta direque in eam debacchata nova religione ac ſuperſtitione ſinceri admodum excuſſa, ſacram pridem a Deo conſtitutam rectiſſimamque fidem, prædicavit. Theodora vero ſic fidelis erat & orthodoxa, ut & viro ſuo adhuc ſuperſtite ſacras imagines coleret & adoraret. Hæc, tum ſua ipſa voluntate, tum Theoctiſti Caniclio præfecti & Logothetæ ſuggeſtione ac admonitione, Joannem Patriarcham, cum ſuis aſſeclis, Eccleſia urbeque expellit, relegato ipſo in Stenum ad Clidium ſic nuncupatum. Ferunt autem ejus Compatrem fuiſſe, & qui e ſacro fonte ipſius filium levaſſet. Inducit vero Sanctum Methodium, merentem Monachum, redditaque Eccleſia, Patriarcham conſtituit: omnes Epiſcopos

Michael orthodoxus & mater Theodora.

Ejecto Joanne Patriarcha, Methodius factus.

α'. Τῷ ςτλθ'. ἔτ τ' κόσμου, ἀπὸ δὲ τῆς θείας Ενσάρκως ωλθ'. ἐβα|σίλευσι Μιχὴλ ὁ υἱὸς Θεοφίλου σὺν τῇ μητρὶ αὐτ' Θεοδώρᾳ, ἔτη δεκαπέν|τε· μόνος δὲ ἔτη δέκα· χὴ σὺν Βασι|λείου ἔτος ἕν. Οστις πλὴ πατρῴαν βασι|λείαν παραδεξάμενος, πλὴ θεοστυγῆ πρόσφορή|σαν τῇ ἐκκλησίᾳ χὴ δόγμα ὑπεκκαύσασ' νέαν θρησκείαν ὕβρεσι γοητείας ἀποσείσά|μενος, πλὴ ἔκ πάλαι θεοπαράδοτον ἱερά τε χὴ ὀρθοπάτρων πίστιν, ἀνεκήρυξεν. Η ὃ Θεο|δώρα. Οὕτως ἐὼ πιστὴ χὴ ὀρθόδοξος, ὡς & τ' ἀνδρὸς αὐτῆς ἔτι ζῶντος, λάθρα τὰς ἁγίας Εἰκόνας ὑμᾶν χὴ προσκυνῆν. Η ὃς γνώμῃ μὲν ἑαυτῆς, ὑποθήκῃ δὲ χ' πρα|γόνου Θεοκτίστου Κανικλείου χ' Λογοθέτου, ἐξε|λαύνῃ τε τῆς ἐκκλησίας χὴ τῆς πόλεως τὸν Πατριάρχλν Ιωάννην, σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ὄντας, περιορίσασα τῦτον ὲν τῷ Στε|νῷ εἰς ὃ Κλείδιον οὕτως καλουμένον. Λέ|γεται ὃ χ' συνέκνιον αὐτῆς εἶν). Εισάγῃ δὲ τὸν ὲν ἁγίοις Μεθόδιον μοναχὸν ὄντα, χὴ Πατριάρχλν ἀποκθιστᾶ. Καὶ πάντας τοὺς

ὑπὸ Θεοφίλου ἐξορίστους μοναχοὺς εἰς ἓν συ- A atque Monachos a Theophilo in exi-
ναγάγουσα, τὴν ὀρθόδοξον ἐβεβαίωσε lium relegatos in unum cogens, ortho-
πίστιν, καὶ τὴν ἑορτὴν ἐνίκησε τῶν doxam confirmavit fidem, primaque Nobis 2. Quadrag.
νηστειῶν τῶν ἁγίων Νηστειῶν. Εἰ γὰρ Jejuniorum Dominica, Ecclesiam pa-
καὶ νήπιος ἐτύγχανεν ὁ Βασιλεύς, ἀλλ' ὁ Ἐκ ce composuit. Quanquam enim Im-
στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτισά- perator infans ac puer erat, qui tamen, Psal. 8. 3.
μενος αἶνον, αὐτὸς καὶ τοῦτον προεσκεύα- *Ex ore infantium & lactentium perfecit*
σε τὴν ἀληθῆ τοῦ θείου δόγματος αὐ- *laudem*, hunc quoque ipse, divini
τὸν μηνῦσαι καὶ φανερῶσαι πρὸς δόξαν τοῦ δι' dogmatis veritatem cantico celebrare
ἄκραν διαπλαγχνίαν σαρκωθέντος θείου Λό- ac manifestare, ad Dei Verbi ob sum- Bar. 3. 38.
γου, καὶ τοῖς ἀνθρώποις ὀφθέντος καὶ mam misericordiam incarnati, & cum
συναναστραφέντος, κατὰ τὸν ἱερὸν χρησμο- hominibus conspecti atque versati,
λογίαν. juxta quod perhibitum oracului est,
effecit.

β'. Συνόδου γὰρ ἁγίων καὶ θεοπτόρων Πα- B II. Synodus enim sanctorum ac di-
τέρων ἐν Κωνσταντινουπόλει * συναθροίσας, vinorum Patrum Constantinopoli co- * συναθροίσας.
ὑφ' ὧν ἡ τῆς κακῆς καὶ δυσωνύμου Εἰκονο- gitur, quorum diligentia atque ope-
μάχων κάκιστος αἵρεσις ἀκριβῶς ἐλεγχθεῖσα, ra, pessima nequissimorum nefasto-
καὶ τὰ βδελυρὰ ταύτης ληρήματα διαῤῥή- rumque Iconomachorum hæresi gna-
δην ἀπατεῶντα, φανερῶς ὁ τῆς ὀρθοδο- viter confutata, ejusque diserte exe-
ξίας λόγος ἀνέτειλεν, ὥσπερ ἔκ τινων μυχα- crandis eversis deliriis, rectæ fidei do-
τάτων καὶ διεξωδευμένων λαβυρίνθων καὶ σκο- ctrina grato jubare effulsit, velut ex
τεινῶν βαράθρων, καὶ τῆς ἐξαλίτου καὶ πε- reconditissimis quibusam impermeabili-
φαυλισμένης αἱρέσεως. Καὶ οὕτως ὁ μὲν ταύ- busque labyrinthis ac tenebricosis ba-
της ἔξαρχος καὶ διδάσκαλος σὺν τοῖς ὁμό- rathris, scelestissimaque ac praviss ima
φροσιν αὐτοῦ διώκτας καὶ ὑβριστὰς, ὡς τῆς hæresi. Atque in eum modum, ipsius
ἀληθείας ἀντίπτοι καὶ ψεύδους προστάται, Antistes ac Magister, cum suis asse-
ὡς λυκοβόλοι λύκοι, καὶ τῆς μυσαρᾶς καὶ C clis, persequutoribus ac contumeliato-
δαιμονιώδους τῶν Μανιχαίων θρησκείας ἀφ' toribus, ut qui veritatis adversarii, fal- Manichæi; Iconoclastarum Antistites & prodromi.
ὧν καὶ τὴν ἀφορμὴν καὶ τὴν ἀρχὴν εἰλήφασιν, ἐκδιώκεται. Ἀντεισάγεται δὲ κοινῇ sique defensores essent, velut lupi ra-
ψήφῳ καὶ θεία προσβολῇ τε καὶ χάριτι, Με- bidi, execrandæque ac dæmoniacæ
θόδιος ὁ ἀοίδιμος, καὶ τῆς ὀρθοτόμου καὶ τῆς Manichæorum sectæ, ex quibus & il-
ὀρθοδοξίας προμάχος. Ος γε πάσας, ὡς ἔπος lis sumpta occasio & ductum exor-
εἰπεῖν, ταῖς ἀβασάνοις καὶ τὴν ὀλέθριον τῶν dium, effugatur: ejus vero loco, com-
ἱερῶν Εἰκόνων μεθοδίαν καὶ τὸ βέβηλον κενο- muni suffragio, divinaque promotione
φωνίαν τῶν αἱρεσιαρχῶν καὶ φοιτητῶν τὴν ἐκεί- & gratia, inclytus vir Methodius, re-
νων κενοφωνίας καὶ φρενοβλαβίας, ἔρεισα καὶ ctæque fidei ac doctrinæ propugnator,
ἀφέσεως διηγήσας καὶ ἀναπείσας, εἰ καί inducitur: qui nimirum, omnes, ut
τις ἄλλος· καὶ ἀφ' ὧν, πολλοὺς προσῆκεν verbo dicam, calumnias, exitiosam-
διωγμοὺς καὶ κινδύνους, καὶ θλίψεις πολλὰς que adversus sanctas imagines dolosæ Methodii res adversus Iconoclastas.
καὶ κακὰς, ἐξ ὑπεμέτρου δὲ σφόδρα ὑπὸ mentis versutiam, profanamque vo-
τοῦ θηλάτου Θεοφίλου. cum inanitatem hæreseos principum,
horumque inanitatis verborum emotæ-
que mentis discipulorum, si quis alius
optime dilucidissimeque confutavit at-
que evertit: eamque ob rem multas
ante passus est persecutiones & peri-
cula, multasque & malas afflictiones, D
ex abundante autem vehemente ab
exagitato a Deo Theophilo.

γ'. Τίς γὰρ ἀριθμήσει τοὺς ποικίλους καὶ III. Quis enim enumerare suffi-
ἀλλεπαλλήλους διωγμοὺς, καὶ πειρασμοὺς, καὶ ciat varias & continuas persecutiones
τὰς ἀφεγγεῖς παρακλείστρας, καὶ τοὺς ζοφώ- ac tentationes, illucesque carceres ac
δεις βόθρους, καὶ τὰς τῶν αἰχμαλώτων ἀθεσία- caliginosos scrobes foveasque; neces-
σεις, φίλων τε καὶ ὁμοφρόνων στερήσεις, καὶ sariorum afflictos casus, amicorum pa-
τὰς ἄλλας συμφορὰς, ἃς ἔτλη γενναίως καὶ rique sensu fidelium amota solatia,
προθύμως ὑπὲρ τῶν ἁγίων, ἀεὶ ἀνθιφέρων aliasque ærumnas ac mala quæ forti
ἀναργῶς εἰς τύπον καὶ ὑπογραμμὸν ὑπομο- animo atque alacri, sceleststissimorum
νῆς τοῖς φερεπόνοις, καὶ φθεγγομένη καὶ σιωπῶσα grassatione vique illata, sustinuit; lu-
cide semper ad patientiæ formam &
exemplum ærumnosis, malisque attri-
tis circunferens; loquens ac tacens

manifestatis exhortatio existens. Inque eum modum viro divino Ecclesiæ clavo admotus, adjuvantibus divinis, divinoque sensu Patribus, *Domus Dei*, Orthodoxorum cœtus, *ibat*, divinoque robore clare *confortabatur*, atque opera & doctrina omni decore effulgebat: Hæreticorum autem conventus & Judaica revera cohors cuneusque, valde confundebatur, ac infirmabatur, cum palam obturaretur, ac quotidie everteretur. Confestim namque Imperialibus jussis, hortatuque & ope revocati sunt, atque soluti liberique dimissi, qui exilio relegati Patres erant, & acerbo carcere detenti, unaque Monachorum turba copiosa: sed & religiosorum Sæcularium non pauci, quorum miser ac sceleratissimus substantias abstulerat, ac partim quidem dira morte conficiens, partim varii generis verberibus excrucians, exilio relegaverat, ut qui sceleratissimi Theophili nec blanditiis, nec minis quicquam omnino morem gererent.

1. Reg. 3. 1. & 6.

Videtur deesse vox *Methodii*.

IV. Imperante itaque Michaele & Theodora ejus matre, Apodinar Saracenorum Tribunus, diu ante expeditis copiis, ingenti navium triremiumque formidabilium quadringentarum stupendarumque apparatu, adversus Dei munitam præsidio Constantinopolim processit. Eum tamen divina ultio perdidit, elisis cunctis navibus una cum vectoribus ac classiario milite in Cybæriotarum promontorio, cui nomen Chelidonia, septem nec plures in Syria naves cladem evasere.

In Logoth. est *ducentarum*; sic in numeris proclive labi.

De triremibus.

V. Prima autem sanctorum Jejuniorum Dominica, post celebrata Ορθοδοξίας (quam vocant, i. restitutionis Imaginum) solennia, mittitur in Cretam Theoctistus Logotheta: profectusque cum ingentibus copiis ac classe numerosa, ingenti terrore Agarenos affecit, qui cum adhuc imparati essent, nec tantis adversum se copiis possent obsistere: vehementius autem & ipse perterritus est & consternatus, fugamque arripuit, eo scilicet rumore, quasi Augusta alium creasset Imperatorem. Qui fuit Saracenorum dolus, suorumque corruptio; eo pavore ejus dejectis animis, ut ad Imperatricem redire, & exercitum adversariorum gladio concidendum relinquere persuaserint: cumque in Creta ignavus degenerisque animi extiterit, deterior infeliciorque inde reversus eluxit. Cum enim egressus Amer susceptа adversus Romanam ditionem expeditione, quicquid obvium esset, devastaret, ac

Nostenus Georgii Chronicum; qua sumi debuerit, Logotheta sunt.

Sic Antiquarius. Atque alia compositio, pleniorque, multa habens ipsa seria & historica, Logotheræ omissa; vicissim omissis, quæ ipse ingerit, non satis in rem Historiæ, quavis occasione alias aliasque tradens Origines, nec raro fabulosas.

Πράγματος παράδοξος ἡμόλυβος. Καὶ οὕτως ὁ θεοσέβιος τοῦ ἐκκλησιάσματος ὀρθοδοξίας Θεοῦ παραλαβών, καὶ συνεργούντων τῶν θεοφόρων Πατέρων, ὁ μὲν Οἶκος τοῦ Θεοῦ, ὃ σύστημα τῶν Ορθοδόξων ἐπορθεῖτο, καὶ θεία ῥώμη σαφῶς ἐκραταιοῦτο, καὶ διεφέρετο ἔργῳ καὶ λόγῳ. Ο δὲ τῶν αἱρετιζόντων σύλλογος, καὶ ἡ Ιουδαϊκὴ τῷ ὄντι ταξις καὶ συμμορία κατησχύνετο κομιδῆ καὶ ἀληθῶς παραφανὴς ὑποτεμνομένη, καὶ ἀναπεπομένη καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Καὶ δὴ λοιπὸν αὐτίκα ἀφῃρέθη βασιλικῆς κελεύσεως, ὑπηρετούσης τε καὶ συνεργίας ἀπεκλήσθησάν τε καὶ ἀπέστησαν οἱ ἐν ὀξυρείαις καὶ πικραῖς Φυλακαῖς Πατέρες, ἅμα καὶ τὰ πλήθη τῶν μοναζόντων. Καὶ μᾶλλον καὶ τῶν οὐσιῶν ἀσμενῶν οὐκ ὀλίγοι, ὧν ὁ τέλος καὶ ἀληθέστερος ἦν ὑπαρξις ἀφελόμενος, καὶ τοὺς μὲν δυσθανατώσας, τοὺς δὲ μάστιξι πολυφόνοις παραδοὺς, ὀξώσειεν, ὡς μὴ πλθομένους πομπελαις μήτε ταῖς ἀπειλαῖς τοῦ ἀλιτηρίου Θεοφίλου.

ν'. Ἐν χρόνῳ τῇ αὐθεντορείᾳ Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας τῆς αὐτοῦ μητρὸς, Αποδείναρ ὁ Σαρακηνῶν Φύλαρχος σὺν πολλῶν χρόνων ἑτοιμαζόμενος σὺν δυνάμει βαρείᾳ δρομόνων τεσσαρακοσίων φορέων καὶ καταπλήκτων, ἦρχετο κατὰ τῆς θεοφρουρήτου Κωνσταντινουπόλεως. Αλλὰ τοῦτον ἡ θεία δίκη διώλεσε, πολλῶν τῶν πλοίων αὐτομόρων συντριβέντων ἐν τῷ ἀκρωτηρίῳ τῶν Κυβαιριωτῶν, ὃ λεγόμενον Χελιδονία, διεσωθείς ἐν Συρίᾳ ἑπτὰ καὶ μόνα ἐξ αὐτῶν. Περὶ τῶν δρομώνων.

ε'. Τῇ δ' κυριακῇ τῶν ἁγίων νηστῶν, μετὰ τὸ ἑορτάσαι τὴν Ορθοδοξίαν, ἀπέστειλε Θεόκτιστον τὸν Λογοθέτην ἐν Κρήτῃ. Ος ἀπελθὼν μετὰ πολλοῦ πλήθους καὶ στόλου μεγάλου, σφόδρα μὲν ἐπτόησε τοὺς Αγαρηνοὺς, ἀδυναμωθῆναι ἔτι πρὸς τὴν στρατείαν ἐκείνου ἀπαγωνίζεσθαι. Σφοδρότερον δὲ καὶ αὐτὸς ἐπτοήθη, καὶ τὴν φυγαδείαν ἠσπάσατο, τὴν Αὐγούσαν μαθὼν, ὡς ἄλλον Βασιλέα προεχείρησαν, (ὅπερ μέθοδος Σαρακηνῶν, καὶ διαβολὴ τῶν μετ' αὐτὸν) ἐκπλήξαι, αὐτὸν, πίστιν πρὸς τὴν βασιλίδα ἐπιμελῆσαι, καὶ καταλιπεῖν τὸν στρατὸν μαχαίρας ἔργον. Τοῖς τε ἐν Κρήτῃ φαῦλος φήμης, χείρων ἐφαίνη καὶ δυσχερέστερος, σκῆπτον ὑποστραφείς. Ως γὰρ ἐξῆλθόν τότε τῆς Ρωμαΐας ὁ Αμερ ἐλπίζετο πᾶν ὃ ἐν ποσὶ, καὶ κατὰ Εως οὗ τὰ χρονικὰ Γεωργίου ἐκ τοῦ λογοθέτου.

κατίσρεφεν, τὸν αὐτὸν πάλιν Θεόκλιστον ὡς A
πιςότατον καὶ οἰκοφορατον μὴ δυνάμεως πολ-
λῆς κατὰ τὸν Αμερ Θεοδώρα καὶ Μιχαὴλ
ἀπιςέλκασιν· ὃς καὶ παραγενόμενος, καὶ πό-
λεμον συνάψας τῷ Αμερ, εἰς τὸν λεγόμε-
νον Μαυροπόταμον, ἡττᾶτο τε καὶ ὑποτρέ-
φει, πολλῶν μὲν αἱρεθέντων, ἐνίων δὲ καὶ
παρασφυγόντων τῷ Αμερ διὰ τὴν τοῦ Λο-
γοθέτου βαρύτητα καὶ ἐπαχθειαν, ὧν εἷς ἦν
καὶ Θεοφάνης ὁ ἐκ Φαργαίων, ἀνδρεία τε καὶ
ῥώμῃ διαφέρων πολλοῖς. Ος ὕστερον χρόνοις
ὑσὶ λόγον ἀπαθείας λαβὼν, παρασφθὴ τοῖς
Χριστιανοῖς. Θεόκλιστος δὴ ἐκθὼν ὑποτραφεὶς
παλὶν πάλιν, εἶχεν τῆς αὐτῆς οἰκειότητος. B
Καὶ τὸν τῆς Αὐγούστης ἀδελφὸν Βαρδᾶν εἰς
ἴσας λόγους ἐλθὼν, πάλιν ἤτιᾶτο τούτῳ παρ-
ῳπώλε καὶ ἀνεπίθετο. Ως τῇ πραιτέσῃ τούτου
καὶ τῇ βουλῇ, ὅ Ρωμαϊκὸν ἐτράπη στρατόπε-
δον καὶ τύπτειν τῆς πόλεως ἐξώσιν βουλῇ Θεο-
δώρας Αὐγούστης.

ς'. Ο δὲ αὐτὸς Θεόκλιστος παρὰ δυνασ τῶν
ὢν τῇ Αὐγούσῃ, οἰκήματα ἐ λουτρὰ καὶ παρ-
δείσον ἐν τῇ νεῷ καλουμένῃ Αψιδα πεποίη-
κεν, παρὰ ὃ πλησίον αὐτὸν ἐπὶ τῷ παλατίου.
Γρὰς δὲ φυλακὴν καὶ σωτηρίαν ἰδίαν, καὶ πόρ-
τὴν σιδηρᾶν ἐν τῇ Δάφνῃ κατασκευάσιν, καὶ
Γαπίαν φυλάτειν ἐκέλευσε διωρίσατο. Ηδη δὲ C
Βασιλεὺς ἀνδρωθεὶς ἐφόλαζε τοῖς κυνηγίοις, καὶ
ταῖς τῶν ἵππων ἀμίλλαις ἐν τῷ διαύλῳ τῷ
ἱππικῷ, καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀκαθαρσίαις. Βου-
λὴν οὖν ποιήσασα Θεοδώρα Αὐγούσα μετὰ
τοῦ Λογοθέτου Θεοκτίστου δοῦναι γυναῖκα Μι-
χαὴλ τῷ υἱῷ αὐτῆς. Εγνω γὰρ ὡς στυγνοφιλιώτη
Εὐδοκία τῇ τοῦ Ιγγερος μισουμένῃ τῷ Λογοθέ-
τῃ καὶ τῇ Δεσποίνῃ σφοδρῶς διὰ φιλόδωρον. Διὸ
συζυγοῦσιν αὐτῷ Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Δεκαπολί-
του, μεθ' ἧς στεφανοῦται ἐν τῷ ἁγίῳ Στεφάνῳ
τῷ εἰς τὴν Δάφνην, γεγονότος τοῦ παστοῦ μὲ
εἰς τὴν Μαγναύραν· τῆς δὲ συνκλήτου ἀνα-
κλιθείσης ἐν τοῖς ιθ' Ακκουβίτου.

ζ'. Μετὰ δὲ μικρὸν, ὁ τῶν Βουκελλαρίων
στρατηγὸς, ἤγαγε ἵππον τῷ Βασιλεῖ θυμοειδῆ
καὶ γενναῖον. Ο δὲ τόπον τῷ ἱππικῷ βου-
λόμενος ἐπιδείξαι, ἠβούλετο καταμαθεῖν τοὺς
τε ὀδόντας, ἐξ ὧν ἡ τῶν ἐτῶν ποσότης διαγινώσκεται, τό, τε ἦθος ποῖον ἐστί. Τοῦ δὲ ἵπ-
που διαστομοῦντος καὶ σκιρτῶντος, ἵν' ἀμβλύ-
νοιμος ὁ Βασιλεὺς τοῦτο τούτου, ὡς μηδενὸς ὄντος, μὴ δὲ δυναμένου ἡνιόχου καὶ ὑπερθέ-
μενον τὸν ἵππον ἐξημερώσοντος, ἢ μόνον κατα-
κρατήσοντος. Ως οὖν ἤχθετο, πρῶν ὁ Θεο-

Georg. Monach. Novi Impp.

everteret, eundem rursus Theoctistum A
tanquam fidelissimum ac sibi devinctum hominem cum ingentibus copiis, Theodora & Michael adversus Amerem misere. Qui cum venisset, consertaque pugna cum Amere ad locum quem Mauropotamum vocant, victus fugatusque reversus est, suorum multis necatis, nonnullis vero etiam ad Amerem ob viri morositatem ac tetricosos mores fuga elapsis; in quibus & Theophanes Pharganita, vir inter ceteros, virili præstans fortitudine atque robore, qui nonnullis deinceps secutis temporibus, accepta securitatis fide, ad Christianos fuga reversus est. Ab ea redux expeditione B
Theoctistus, & in Urbem receptus, eadem Augustæ necessitudine cohæsit is, nonnullis cum Barda Augustæ fratre collatis sermonibus, ei cladem ascribebat, quasi ejus hortatu ac voluntate Romanus exercitus fusus fugatusque esset: quem & Theodoræ Augustæ nutu & consilio Urbe expulit.

Theoctisti ingenium asperum ac morosum: Theophanis Pharganitæ per eum defectio.

Cum Barda inimicitiæ; quasi causa esset illius belli, duriori Manichæorum tractatione.

VI. Is porro Theoctistus, cum Augusta regni administer, ædes, Balnea, & hortos ædificavit versus locum Apsidam dictum, ut esset prope Palatium. Et ut saluti suæ consuleret, portam ferream in Daphne fabricatus est, constituitque ut Papias ibi custodias ageret. Jam vero Imperator viri ætatem adeptus, grandiorque factus, venationibus, aurigationibus, agendisque equis in medio Circi spatio, ac reliquis spurcitiis animum otiumque addicebat. Consilium igitur Theodora Augusta cum Theoctisto Logotheta iniit, de uxore jungenda Michaeli filio suo. Noverat enim amicitiam junxisse cum Eudocia Ingerina, impudenti genio atque indole, Logothetæ atque Augustæ vehementer exosa; eam ob rem ei copulant Eudociam Decapolitæ filiam, quacum corollis nuptialibus donatur, in Sancti Stephani, quæ est in Daphne. Solutus in Magnaura nuptialis thalamus: acceptus epulis Senatus in novemdecim Accubitis. D

Juncta uxor Michaeli, Eudoxia Decapolitissa.

VII. Haud multo post Buccellariorum dux, equum adduxit Imperatori animosum ac strenuum. Cumque hunc Circensibus subjugare vellet, in animo habebat ut dentes viseret, quorum indicio equorum ætas dignoscitur, ac indoles, qualis est. Equo autem ferociente & subsultante, ægre rem ferebat Imperator, cum nemo esset ea ingenii dexteritate ac peritia, qua equum posset ad mansuetudinem traducere, aut saltem tenere. Dum igitur molestè ferret, præsensque Theo-

Basilius ut Imperatori innotuerit.

philitzes esset, ait, *Habeo, Domine, adolescentem artis equorum expertissimum strenuissimumque, qualem Majestas tua desiderat, Basilium nomine.* Quem cum Imperator confestim præsto esse jussisset, missus est Cubicularius ad portam Ferream, inventumque Basilium omni festinatione ad Imperatorem adduxit. Is vero, una manu prehenso fræno, alteraque equi aure arrepta, ad pecudis ipsum mansuetudinem traduxit. Ea re recreatus Imperator, ac obsequio delinitus, Andreæ Hetæriarchæ Basilium tradidit, ut inter Fœderatos mereret, ac equis operam navaret.

A φιλίτζης εἶπεν, ὅτι, Δέσποτα ἔχω νεώτερον ἐμπειρότατον, καὶ ἀνδρικότατον εἰς τοὺς ἵππους, ὃν ἐπιποθεῖ ἡ Βασιλεία σου, τοὔνομα Βασίλειον. Τοῦ δὲ Βασιλέως πρόθυμον ἐλθεῖν κελεύσαντος, ἀπεστάλη χαρτουλίτης ἐπὶ τὴν σιδηρᾶν πύλην, καὶ τὸν Βασίλειον ἀνῆγε πρὸς τὸν Βασιλέα. Καὶ κελευσθεὶς τὸν ἵππον κρατῆσαι, ὁ δὲ μιᾷ χειρὶ τὸν χαλινὸν κρατήσας, τῇ δὲ ἑτέρᾳ τὸ οὖς δραξάμενος τοῦ ἵππου, εἰς ἡμερότητα προσῆγε. Ὡς δὲ εἶδεν καὶ ἠσπάσθη ὁ Βασιλεὺς, παρέδωκεν αὐτὸν Ἀνδρέᾳ ὅπως ἑταιριάρχῃ, τοῦ εἶναι εἰς τὴν ἑταιρείαν, καὶ δουλεύειν ἐν τοῖς ἵπποις.

VIII. Operæpretium vero duxi de eodem Basilio narrare, quomodo sit educatus, & unde profectus, usquedum talis oblata occasio est. Basilius in Macedonia nascitur, in agro Adrianopolitano, Michaele Rancabe, Ignatii Patriarchæ patre, Imperatore, Nicephori Imperatoris genero, ejus sibi copulata filia Procopia. Eo Imperii clavum tenente, Crumus Bulgarorum Princeps adversus Christianos egressus est, fusoque ac fugato Michaele, atque Leone Armenio in eum arrepta tyrannide, in seque translato Imperio, ipsum pone insecutus Crumus, Urbem obsidione cinxit, lanceaque percussus a Leone Armenio, reversusque in Bulgariam, misit ad Sancti Mamantis, qui æneas illic statuas auferrent. Profectus vero etiam Adrianopolim, Urbem cepit, transtulitque decem millia virorum, non numeratis fœminis, eisque trans Danubium sedes assignavit. In diebus autem Theophili Imperatoris, erat in Macedonia Magister militiæ Cordules nomine. Habebat vero etiam filium Bardam nomine, virili admodum fortitudine ac strenuum, quem reliquit, ut vice sui Macedonibus cum Imperio trans Danubium positis præesset. Is, arte quadam ac machina ingressus est ad Theophilum, quemadmodum illic superius scriptum est. Eo gratissime suscepto, cognitoque quid vellet animus, missa navigia sunt, quæ illos assumptos in Urbem reducerent. Erat porro Bulgariæ Princeps Baldimer, Crumi nepos, pater Symeonis, qui postea rerum potitus est.

De Basilio Macedone.

Περὶ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος.

Η'. Ἀναλῆψιν δὲ ἠνησάμην διηγήσασθαι περὶ τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου· τίνι τε ἀνατροφῇ, καὶ ὅθεν ἔστι μέχρι τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως. Ὁ αὐτὸς Βασίλειος γεννᾶται ἐν Μακεδονίᾳ ἐν τοῖς χωρίοις Ἀδριανουπόλεως, ὅτε τῆς Βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Ῥαγκαβὲ παῖς Ἰγνατίου Πατριάρχου, γαμβρὸς δὲ Νικηφόρου τοῦ Βασιλέως εἰς Περκρίσιν τὴν ἐαυτοῦ θυγατέρα. Ἐπὶ τούτου ἄρξαντος Κρούμου ὁ Ἀρχων Βουλγαρίας κατὰ Χριστιανῶν καὶ πατρὶς Μιχαὴλ, καὶ Λέων ὁ Ἀρμένιος τυραννίσας αὐτὸν καὶ βασιλεύσας, ἐλθὼν ὀπισθεν αὐτοῦ ὁ Κρούμος, περιεκύκλωσε τὴν πόλιν. Λογχωθεὶς δὲ παρὰ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου, καὶ ὑποστρέφων εἰς Βουλγαρίαν, ἔπεμψεν εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα ἀφεῖναι τοὺς ἐκεῖσε χαλκοῦς ζώους. Ἀπελθὼν δὲ καὶ εἰς Ἀδριανούπολιν, περιέλαβεν αὐτὴν, καὶ μετῆρεν χιλιάδας ἀνδρῶν δέκα χωρὶς γυναικῶν, καὶ τοὺτους κατῴκησε πέραν τοῦ Δανουβίου. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Θεοφίλου τοῦ Βασιλέως, ἦν Στρατηλάτης εἰς Μακεδονίαν, Κορδύλης προσαγορευόμενος. Εἶχε δὲ καὶ υἱὸν, Βαρδᾶν ὀνόματι, ἀνδρικωτάτου πάνυ, ὃν κατέλιπεν ἀντ' αὐτοῦ ἀρχὴν τῶν Μακεδόνων τῶν ὄντων πέραν τοῦ ποταμοῦ Δανουβίου. Αὐτὸς δὲ μετὰ μηχανῆς τινὸς εἰσῆλθε πρὸς Θεόφιλον, καθὰ ἐκεῖσε προεγράφη. Ὃν ὑποδεξάμενος χαίρων, καὶ γνοὺς ὃ ἦλθε ἀπήγγελε πλοῖα αἰσθέσθαι αὐτοὺς καὶ ἀναγαγεῖν εἰς τὴν πόλιν. Ἦν δὲ Ἄρχων Βουλγαρίας ὁ Βαλδίμερ, ἔγγονος Κρούμου, πατὴρ Συμεῶνος τοῦ μετὰ ταῦτα κρατήσαντος.

IX. Consilium itaque iniit populus, ut cum uxoribus atque liberis in Romanæ ditionis loca egrederentur. Egresso vero Michaele Bulgaro in Macedoniam, cœperunt trajicere cum suis facultatibus. Quo cognito Comes

Θ'. Ἐπίστευσεν οὖν βουλὴν ὁ λαὸς σὺν γυναιξὶν καὶ τέκνοις ἐξελθεῖν εἰς Ῥωμανίαν. Ἐξελθόντες δὲ τοῦ Μιχαὴλ Βουλγάρου εἰς Θεσσαλονίκην, ἤρξαντο διαβαίνειν σὺν ταῖς ἀποσκευαῖς αὐτῶν. Μαθὼν δὲ ὁ Κόμης τοῦτο,

αὐτεπέρασι πολεμήσων αὐτούς. Απηγγελτης δὲ τῶν οἱ Μακεδόνες ἐπίσης κεφαλὴν αὐτῶν τόν τε Τζαϊτζην καὶ τὸν Κορδύλιον· καὶ συμβαλόντες πόλεμον ἀπέκλεισον πολλοὺς. Τινὰς δὲ καὶ ἐζώγρησαν. Οἱ δὲ μὴ δυνηθέντες περᾶσαι Βλαχίαν, προσερρύησαν τοῖς Οὔγγροις. Ανήγγελλον αὐτοῖς πάντα τὰ τῶν Μακεδόνων. Ηλθον δὲ καὶ τὰ πλοῖα τοῦ Βασιλέως πρὸς ὃ ἐμελλεν ἔσεσθαι αὐτοῖς πρὸς τὴν πόλιν. Παρῆν οὖν ἀνεφάτου Οὔννων πλῆθος ἄπειρον. Οἱ δὲ ἰδόντες αὐτοὺς μετὰ δακρύων ἐβόων λέγοντες, Ο Θεὸς τοῦ ἁγίου Ανδριανοῦ βοήθησον ἡμῖν, καὶ προσεπάταττον πρὸς συμβολὴν πολέμου. Οἱ δὲ Τοῦρκοι εἶπον πρὸς αὐτούς, Δότε ἡμῖν τὴν ὕπαρξιν ὑμῶν πᾶσαν, καὶ ἀπέλθετε ὅπου καὶ βούλεσθε. Οἱ δὲ πρό τε οὐ κατεδείξαντο, ἀλλὰ προδιατεθειμένοι ὑπῆρχον εἰς τρισὶν ἡμέραις. Τῇ δὲ τετάρτῃ, ἤρξαντο εἰσέρχεσθαι εἰς τὰ πλοῖα αὐτῶν. Θεασάμενοι δὲ τοῦτο οἱ Τοῦρκοι στενέβαλον πόλεμον ἀπὸ ὥρας πέμπτης μέχρις ἑσπέρας· καὶ τραπὲν ὃ ἔθνος, κατεδίωκον αὐτοὺς οἱ Μακεδόνες. Καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ἡμέρᾳ βουλομένων αὐτῶν ὑποχωρῆσαι, ἀνεφάνησαν πάλιν Οὖννοι πρὸς ὃ πολεμῆσαι αὐτούς. Αναστὰς δὲ Μακεδόνων νεώτερος, Λέων ὀνόματι, ἐκ γένους τῶν Γωμοστῶν, ὃς μετὰ ταῦτα γέγονεν Επιστάτης, καὶ ἕτεροι ὀνομαστοὶ τῶν Μακεδόνων, ἔτρεψαν αὐτοὺς καὶ ἐδίωξαν· καὶ ὑποστρέψαντες, εἰσῆλθον εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἀπεσώθησαν πρὸς τὸν Βασιλέα, καὶ φιλοφρονηθέντες, παρ' αὐτοῦ, ὑπέστρεψαν εἰς Μακεδονίαν, εἰς τὴν ἰδίαν χώραν αὐτῶν. Ην δὲ τότε Βασίλειος, ὡς ἐτῶν ὃ ἔτη αὐτὸν κε'. Αποκαταστὰς δὲ ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ, προσεκολλήθη δουλεύων Στρατηγῷ Μακεδονίας τῷ λεγομένῳ Τζαϊτζῃ. Καὶ μηδὲν παρ' αὐτοῦ ὠφεληθείς, ἦλθεν ἐν τῇ πόλει μέχρι τῆς Χρυσῆς πύλης. Εἰσελθὼν κεκοπωμένος ἐκ τῆς ὁδοιπορίας· κυριακὴ γὰρ ἦν, καὶ ὁ ἥλιος πρὸς δυσμὰς, ἀνεκλίθη ἐν τοῖς πεζουλίοις τοῦ ἁγίου Διομήδους. Καθολικὴ γὰρ ἦν τότε ἡ ἐκκλησία. Εχουσα Πρωτονοτάριον ὀνόματι Νικόλαον. Τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ, ἐκάλεσε ἡ θεία φωνὴ τὸν Πρωτονοτάριον, λέγουσα, Εγερθεὶς εἰσάγαγε εἰς τὸ βῆκτόριον τὸν Βασιλέα. Ο δὲ ἐγερθεὶς, οὐδένα εὗρε πλὴν αὐτὸν τὸν Βασιλέα κείμενον ὡς πένητα. Καὶ ὀπισραφεὶς ἔπεσεν εἰς τὸν ἑαυτοῦ κοίτην πάλιν ἐκεῖ ἐκ δευτέρου ἦλθεν αὐτῷ ἡ ταυτὴ φωνή. Ο δὲ ἐξελθὼν καὶ κατασκοπήσας, καὶ μηδένα εὑρὼν, ὀπισραφεὶς ἔκλεισε τὸν πυλῶνα, καὶ ἐκέκλιτο. Καὶ θείᾳ μετὰ φόβου φαιδρότητος τὸν ἐδίδαξεν αὐτῷ εἰς τὸν πλησίον, λέγων, Εξελθὼν εἰσάγαγε ὃν βλέπεις ἔξωθεν τοῦ πυλῶνος κείμενον. Οὗτος ἐστὶν ὁ Βασιλεύς. Εξελθὼν οὖν μετὰ ἀπορίας σπουδῆς, καὶ εὑρὼν

ipse trajecit, ut eis bellum inferret. Spe itaque anxii Macedones, caput sibi præfecerunt Tzantzem & Cordulem; pugnaque congressi, multam hostium dederunt stragem: capti etiam nonnulli. Cum autem non possent Bulgariam trajicere, ad Ungros confluxerunt, narrata illis sua omni ac Macedonum fortuna. Sed & missa ab Imperatore navigia, quæ in Urbem eos susceptura essent, venere. Confestim igitur Unni innumerabili turba apparuerunt. At illi, iis visis, cum lacrymis clamare, *Deus Sancti Adriani auxiliare nobis*; bellique signa contulere. Ad quos Turci dixere, *Date nobis omnem vestram substantiam, & proficiscimini, quo vultis.* Id tamen ut præstarent in animum minime induxerunt, sed triduo instructa acie sub armis steterunt: quarta autem die in navigia ingredi cœpere. Quo viso Turci, pugna congressi sunt ab hora septima ad vesperam: versisque eis in fugam, ipsos persecuti sunt Macedones. In crastinum autem, cum vellent recedere, apparuerunt rursus Turci ut aciem conferrent. Surgens vero Macedonum junior Leo nomine, ex Gomostorum familia, qui postea agminis Fœderatorum Princeps fuit, aliique Macedonum viri inclyti, hostes fuderunt fugaruntque, ac reversi, naves conscenderunt, atque ad Imperatorem sese receperunt: a quo magnifice susceptí, in Macedoniam, patriam suam, reversi sunt. Erat Basilius annos circiter viginti quinque natus. Patriæque redditus, adhæsit Macedoniæ Prætori Tzantzæ nomine, ut ei serviens in ejus obsequio esset. Nec ab eo frugis aliquid consecutus, ad Auream usque portam in Urbem profectus est. Ingressusque, fessus ex itinere (erat enim dies Dominicus, & sol ad occasum vergebat) in Sancti Diomedis vestibulo ad quietem sese reclinavit. Nimirum erat tunc viris fœminisque addicta Ecclesia, Mansionarium habens Nicolaum. Nocte autem illa, præcepit divina vox Mansionario, dicens, *Surge, induc in Oratorium Imperatorem.* Surgens vero neminem reperit præter Basilium jacentem pauperis habitu. Reversusque in lectum sese jactavit. Rursus itaque secunda vice ad eum venit ejusmodi vox; egressusque circumspiciens, nemineque invento, reversus clauso vestibulo recubuit. Moxque pungens gladio lateri ait quidam, *Egressus introducito quem in atrio jacentem vides: ipse est Imperator.* Egressus itaque cum festinatione tremebundus, offendens-

Macedonum virtus bellica: parandi reditum in patriam divinæ opis invocatio.

que Basilium cum pera & baculo, in A Ecclesiam ingredi jussit. Vadensque postridie cum eo ad balnea, lavit, vesteseque mutavit: venienseque in Ecclesiam spiritalem cum eo fraternitatem iniit, seque mutuo recreabant ac collætabantur.

X. Erat autem Nicolao frater Medicus, artis obsequio merens Theophilitzi. Convenit forte fortuna Medicus fratrem; conspectoque Basilio, ejusque proceritatem ac robur miratus, fratrem suum rogat, *Undinam iste esset?* Nuntiavitque ei omnia, & jussit ut secretum servaret. Sedente vero ad mensam Medico cum Theophilitze, eoque secum reputante atque dicente, B *Velle se hominem idoneum, qui suis equis operam daret;* surgens Medicus, Basilii ei vires elocutus est, esseque virum ejusmodi qualem is expeteret ac quæritaret. Mittens itaque cum festinatione, eum induxit. Videns itaque robustum juvenem ac confertum, prægrandi hominem capite, Cephalæ nomen tribuit: atque equitis sui obsequiis mancipavit. Ea igitur occasione, & per eam causam, uti dictum est, Theophilitzes Basilium tradidit Michaeli Imperatori.

Theodoræ de Basilio vaticinium.

XI. Imperator vero eundem inducens Basilium, velut gratulans dixit matri suæ, *Veni, vide, Mater mea,* C *qualem nunc juvenem robustum repererim.* Egressa illa, eoque conspecto, pedem retulit, dicens filio suo, *Hic est, Fili mi, qui genus nostrum ac familiam deleturus est.* Nihil tamen ille matri credidit, aut ei morem gessit. Obiit vero sanctus Patriarcha Methodius, & in illius locum subrogatur & ordinatur Ignatius, Michaelis Curopalatæ filius. Bulgaris autem Thraciam & Macedoniam excursionibus vastantibus, easque provincias deprædantibus, Theodora militum præsidia coegit; qui ex castris in Bulgaros irruentes, sparsim & seorsim D hos aggressi, vel interfecerunt, vel in captivitatem abduxerunt, cæteris Bulgaris patriam repetere coactis.

XII. Bardas Cæsar amicitia junctus est cum Damiano Patricio, sacrique cubiculi intimo Præposito: isque Imperatoris compos effectus, auctor illi est ut Bardam in Urbem inducat: datisque muneribus, iis, qui ex Aula essent Imperatorisque necessariis, una cum Accubitore expugnatis, constitutum est ut in Palatium accessum haberet. Conciliato vero etiam Theophane Protovestiario, tanquam viro fortissimo, cognomento Phargano,

Βασίλειον μετὰ τῆς πήρας καὶ ῥάβδου, εἰσάγαγεν ἔσωθεν τῆς ἐκκλησίας· καὶ τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ ἀπελθὼν μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ λουτρὸν, ἔλουσιν αὐτὸν καὶ ἤλλαξε· καὶ ἐλθὼν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐποίησεν ἀδελφοποίησιν, καὶ στωμυθράμενοι ἀλλήλοις.

ι'. Ὁ δὲ αὐτὸς Νικόλαος, εἶχεν ἀδελφὸν ἰατρὸν, ὃς ἐδούλευε τῷ Θεοφίλτζη. Ἐλθὼν οὖν καὶ κτῷ τύχῃ ὁ ἰατρὸς πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἰδὼν τὸν Βασίλειον, καὶ θαυμάσας τὸ μέγεθος καὶ τὸ ἀνδρεῖον αὐτοῦ, εἶπε πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Πόθεν ὅδε ἐστίν; Ὁ δὲ ἀπαγγείλας αὐτῷ πάντα, καὶ προσέταξε φυλάξαι τὸ μυστήριον. Καθεζομένου οὖν τοῦ ἰατροῦ ὅτε παρέζης μετὰ τοῦ Θεοφίλτζη, καὶ ταῦτα καθ' ἑαυτὸν διαλογισαμένου, καὶ εἰπόντος, ὅτι Ἤθελον εὑρεῖν ἀνδρεῖον ὑπηκόον εἰς τοὺς ἐμοὺς ἵππους· ἀπάσας ὁ ἰατρὸς, εἶπεν αὐτῷ περὶ τῆς ἀνδρείας τοῦ Βασιλείου· καὶ ὅτι, Τοιοῦτός ἐστιν, οἷος ὑπηκοῦσαι καὶ ζῆλος. Ἀποχλάσας οὖν μετὰ ταραχῆς, ἤγαγεν αὐτόν. Θεασάμενος οὖν τὸν ὑπάρχοντα, καὶ μεγαλίαν κεφαλὴν ἔχοντα, ἐπέθηκεν αὐτῷ Κεφαλήν, καὶ δέδωκεν τοῦτον τὸν δοῦλον τοῖς ἵπποις αὐτοῦ. Ὡς οὖν προείρηται, ἀφ' ἑαυτοῦ αὐτῷ δέδωκεν αὐτὸν ὁ Θεοφιλίτζης Μιχαὴλ τῷ Βασιλεῖ. Ὡς δὲ καὶ αἰτίαν φησὶ τῶν Βασιλείου.

ια'. Ὁ δὲ Βασιλεὺς, τὸν αὐτὸν Βασίλειον εἰσαγαγὼν, εἶπε τῇ μητρὶ αὐτοῦ ὡς χαιρόμενος, Δοῦρο ἴδε, μῆτερ, οἷ ἄνδρειον νῦν ἐπελαβόμην. Ἡ δὲ ἐξηύδησα, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, ἀπεφήνη, εἰποῦσα τῷ υἱῷ αὐτῆς, Οὗτος ὅδε τέκνον μου, ὁ μέλλων ἀφανίσαι τὸ γένος ἡμῶν. Ὁ δὲ οὐδαμῶς ἐπείθη τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ἢ ἤκουσεν αὐτῆς. Ἐπλήρωσε δὲ ὁ τῶν ἁγίων Πατριάρχης Μεθόδιος, καὶ χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Ἰγνάτιος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ Κουροπαλάτου. Τῶν δὲ Βουλγάρων ἐπιδρομὰς ποιουμένων εἰς Θράκην καὶ Μακεδονίαν, καὶ λῃζομένων τὰ τοιαῦτα μέρη, ἡ Θεοδώρα, ταξιάδια ἐποίησεν· Οἱ δὲ κατὰ μέρη ἐπιλεγόμενοι Βουλγάρεις, σποράδην καὶ κατ' ὀλίγους κουρσεύοντες, ἐφόνευον τοὺς καὶ ἠχμαλώτιζον, ὥστε ὑποστρέφειν τοὺς Βουλγάρεις εἰς τὴν ἰδίαν χώραν.

ιβ'. Βαρδᾶς δὲ ὁ Καῖσαρ ἐφιλιώθη Δαμιανῷ Πατρικίῳ καὶ Παρακοιμωμένῳ. Ὁ δὲ τὸν Βασιλέα κρατήσας, ἔπεισε τὸν Εἰσαγαγεῖν τὸν Βαρδᾶν εἰς τὴν πόλιν· ὃς δὴ δώροις τοῖς Βασιλέως οἰκείοις δελεάσας, ἅμα τῷ Παρακοιμωμένῳ, ὥστε παρελθεῖν εἰς τὸ παλάτιον. Οἰκειωσάμενος δὲ καὶ τὸν Θεοφάνην Πρωτοβεστιάριον ὡς ἰσόρροπον, τὸν ὑπολεγόμενον Φαργανον,

βουλὴν ποιοῦσι μὴ Δαμιανοῦ τὸν αἴτησιν Θεόκτιστον, τὸν οὕτω σεμνῶς Ἐπὶ τῶ Καικλείου λεγόμενον. Ῥᾳθυμὴς δὲ καὶ ὁ Βασιλεὺς ὑπὸ τῶ Δαμιανοῦ, ὅπῃ τοῦτο σεμνύνεσι καὶ αὐτὸς ἡγεῖσθαι τοῦτο. Ἔλεγε γὰρ ὁ Βάρδας Δαμιανῶ, ὅτι Ἕως ὅτι Θεόκτιστος μὴ τῆς Αὐγούστης, οὐκ ἄρξῃ οὐδὲ ἐξουσίασός ποτὲ ὁ Βασιλεύς. Ὁ δὲ Θεόκτιστος ἀπιὼν ἐπὶ τὰ λουτρὰ τῶ Ἀρεοβίνδου, ὡς ἔθος ἦν αὐτῶ, εἶτα ἐλθὼν εἰς τὰ Ἀσπρηθεῖα, κρατῶν τὰς ἀναφορὰς, εἰσῆλθεν εἰς τὸ Λαυσιακὸν. Καὶ περιβλεψάμενος, εἶδε Βάρδαν καθεζόμενον ἐμπεφακότα· καὶ ταραχθεὶς σφοδρὰς ἔφη, Ὅτι ἐγὼ εἰσιὼν εἰς τὴν Αὐγούσταν, πάλιν ἐκδιώκω αὐτόν· εἰσελθόντος ἢ αὐτῶ εἰς τὸ Ὡρολόγιον, προϋπήντησεν αὐτῶ Μιχαὴλ ἅμα Δαμιανῶ· καὶ οὐκ εἴασεν εἰσελθεῖν πρὸς Θεοδώραν· ἀλλ' ἐκβιασθεὶς μετ' ὀργῆς ἀνοῖξαι τὰς ἀναφορὰς, καὶ ἀναγνῶναι ἐμπροσθεν αὐτῶ. Ἀκούσας ἢ τῶν ποιήσαντα, ἀντέστρεψεν αὐτὸν εἰς τοὐπίσω ἐξελθεῖν. Ὁ δὲ πικρῶς δακρύων καὶ ὀλοφυρόμενος, ἐξῆλθε. Συναντᾷ δὲ αὐτῶ Βάρδας εἰς τὸ Λαυσιακὸν, καὶ ἤρξατο κατὰ κόρης ποιεῖν αὐτὸν, καὶ τίλλειν τὰς τρίχας αὐτῶ. Ἰδὼν δὲ ὁ Δρουγγάριος τῶν βίγλης ὁ Μανιάκης, ἀναστὰς ἀντέλεγε τῶ Βάρδα, Μὴ τύπτειν τὸν Λογοθέτην. Οἱ ἢ σφάζουσιν αὐτὸν, καὶ μεληδὸν κατακόπτουσιν εἰς τὸ Σκύθη, θηρῶν ὠμότητα καὶ ἀγριότητα ἐνδειξάμενοι.

ιγ'. Τοῦτο μαθοῦσα τῶδε τῶ Παπίου Θεοδώρα, ἐξελθοῦσα κατὰ τῶ Μιχαὴλ, ὡς εἰχὸς, ἠγανάκτησε, καὶ τῶν λοιπῶν, οἳ τὸν φόνον καθήρασθαν. Καὶ τῶ Βασιλέως πάντα ἔτι μηχανωμένου τὴν μητέρα ἐξιλεώσασθαι, αὐτὴ ἀπρηνὴς ἦν, μήτε τὴν ὀργὴν ἀφιεμένη, μήτε παραμυθουμένη λύσιν· ἀλλ' ὡς κλύδων θαλάσσιος νοητούμενη· πρηνὴς ἦν καὶ κατεπίπτεν. Οἷον μεταβαλὼν ὁ Βασιλεὺς, ὥσπερ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν γνώμην, ἅπερ δὴ καὶ τὸ ἦθος καὶ τὴν ἐνέργειαν, τοσούτοις ἔτεσι λυπῆσαν αὐτὴν κατεπίπτεν, ὅσοις πρὸ τῶ θρασπάθη ἐθεράπευεν. Καὶ δὴ τὰς μὲν ἀδελφὰς αὐτῶ, Θέκλαν, Ἀναστασίαν καὶ Ἄνναν, ἐξωθεῖ τῶ παλατίου, καθαγιῶν εἰς τὰ Καισαίνου. Πουλχερίαν δὲ ὡς ἠγαπημένην τῆ μητρὶ, ἀπέστειλεν ἐν τῆ μονῆ τῶν Γαστρίων. Εἶθ' ὕστερον ὀλίγον ἐνώσας πάσας ἐν τῆ μονῆ τῶν Γαστρίων, ἀπέκειρεν, ἐνδεδυκὼς αὐτὰς τὸ μοναδικὸν σχῆμα.

ιδ'. Ὑπὸ δὲ τῆς Συγκλήτου βοηθεῖς, μόνος Αὐτοκράτωρ· καὶ προσοδεύεται Βαρ-

A consilium ineunt cum Damiano necandi Theoctistum, sic vulgo dictum, Caniclio Præfectum. Imperator quoque in eam sententiam a Damiano inductus, annuit & ipse ut res faceret. Dicebat enim Bardas Damiano, *Quandiu Theoctistus cum Augusta versabitur, nunquam Imperator rerum potietur, Regiique culminis potestate fulgebit.* Profectus vero ex more Theoctistus ad Areobindi balnea, tumque ad Secretariorum curiam veniens, oblatos libellos ac suggestiones tenens, in Lausiacum ingressus est; atque huc illuc jactans oculos, Bardam cum fastu sedentem videret, turbatusque valde, ait, *Si ad Augustam semel ingressus fuero, eum rursus fugabo, & ejiciam.* Ingredienti autem illi in Horologium, in occursum venit Michael cum Damiano; nec eum ad Augustum ingredi passi sunt; sed cum ira libellos explicare, & coram Michaele legere jusserunt. Cumque rem volens nolens fecisset, referre pedem, ac retroexire coactus est. Is porro amare flens, lamentansque ac quiritans exivit. Occurrit Bardas in Lausiaco, ejusque genas cædere, ac capillos ipsius vellere cœpit. Videns autem excubiarum Drungarius Maniaces, exurgens, Bardæ contradicebat, Ne Logothetam cæderet. Hi enimvero virum contrucidant, membratimque concidunt ad locum Scytha, immanium in eo bestiarum crudelitate ac feritate exhibita. Theoctisti cædes.

XIII. Id ubi Theodora ex Papia cognovit, egressa adversus Michaelem, ut par erat, reliquosque, qui cædem patraverant, indignabunda excanduit. Cumque Imperator nullum non moveret lapidem ut matrem placaret, nullum illa admittebat lenimen aut iram remittebat, ulliusve capax consolationis erat: sed quasi marinus fluctus, nihil lenior fiebat, aut obsequebatur. Quapropter, quemadmodum animum, sensumque ac voluntatem, sic & personam operationemque Imperator mutans, tot eam modis affligere, eique molestus ingruere studebat, quos prius delinire atque fovere simulabat. Atque adeo sorores, Theclam, Anastasiam & Annam Aula ejicit: Pulcheriam vero, uti matri prædilectam, in Monasterium Gastria dictum misit; tumque brevi post, omnes una conflans, monastico indutas habitu in Monasterio Gastria, coma mulctavit. Theodora offensa Theoctisti cæde. Michaelis dura tractatio; sororum expulsio, ac detonsio.

XIV. Porro Senatu acclamante, unus ipse rerum potitur; Bardamque

Michael solus Imperator; mater, dejecta Palatio.

Magistrum creat, ac Legionum Domesticum. Cumque mater non conciliaretur, quibus eum modis affligebat, & ob injustam Theoctisti cædem animo saucia, implacabilis inter eos erat inimicitia. Hancque adeo ipsam Aula deturbans, ad Monasterium Gastria amandat. Illa, nimio mœrore mente obruta, ac præ stupore sanis rationibus dejecta, haud satis ex sui ratione ac dignitate, consilium init adversus Bardam, aliis quoque multis communi conjuratione, ea socium ipsum quoque Imperatoris Protostratorem habens. In eo conjuratio erat, ut Bardam ex Suburbano suo revertentem, cui Cosmidii nomen, interficerent. Detecta rei molitio, priusquam res præstaretur, adversus ipsos qui moliti essent avertit noxam. Deprehensi namque ac tenti, ac in Circi Funda capita posuerunt. Basilium Michael extincti loco Prostratorem præficit: similiter etiam Bardam avunculum suum, Curopalatam.

Theodoræ cassa in Bardam fratrem conjuratio.

Basilius, Protostrator; Bardas, Curopalata.

XV. Cecidit tunc pulvis e cœlo, delatus in tegulas ac lateres totus cruentus. Inventi a multis lapides in via aut hortis rubri coloris instar sanguinis. Michael Antigonum Bardæ filium, Scholarum Domesticum præfecit. Alteri filiorum Bardas jungit conjugem, quacum malæ rei suspicio habebatur, Michael Dominica post Pascha, Bardam avunculum suum creat Cæsarem; qui curru vectus, consularia per mediam Urbem sparsit munera.

Pulvis sanguineus.

Antigonus Domesticus; Bardas Cæsar creatus.

XVI. Egressus porro Amer, Sinopem usque descendit, vastans omnia, ac diripiens, quæ Romanæ essent ditionis: reversusque est, cum eum Romanus exercitus minime assecutus esset. Suscepta autem Michael cum Barda Cæsare expeditione, motionem facit terra marique adversus Michaelem Bulgariæ Principem, cum Bulgarorum gentem fame tabescere comperisset. Bulgari, re audita, haud secus ac tonitru perciti, subfugerunt; ac ante certamina pugnamque omnem de victoria spem abjecerunt, Christianique fieri, Imperatorique subjici ac Romanis petierunt. Michael eorum Principem baptisans, ejusque e sacro fonte susceptor, suo ex nomine Michaelem vocavit. Ejus vero Proceres in Urbem inductos, perinde baptisavit. Quo ex tempore alta pax fuit.

Mic baptizantur Bulgari.

XVII. Per id tempus, cum Amer adversus Romanam ditionem egressus esset, Petronas Asiaticorum militiæ

δὴν Μάγιστρον καὶ Δομέστικον, τῶν σχολῶν. Μὴ συμπαθουμένης δὲ μητρὸς αὐτῷ δι' ἃ ἐλύπει αὐτὸν, καὶ τὸν ἄδικον σφαγὴν Θεοκτίστου, ἔχθρα ὑπῆρχε δυσμεταξὺ αὐτῶν ἀσπονδος. Ὁ δὲ καὶ ζητῶν τῆς Παλατίου καταγωγὴν, εἰς τὸ Μοναστήριον τὰ Γαστρία καὶ αὐτὸν ἀποστέλλει. Ἡ τις ἀθυμία μετεωρισθεῖσα τὸν νοῦν, καὶ ὑπὸ ἐκπλήξεως ἀφαιρεθεῖσα τὸ φρονῆν, ἀνάξια ἑαυτῆς καταστοχάζεται, βουλὴν κατὰ Βάρδα, βουλευομένη· συνῆν πολλοῖς καὶ ἄλλοις δοῦσα κοινωνὸν καὶ τὸν Βασιλέως πρωτοστάτορα, ὅπως ὑποστρέφοντα Βάρδαν ἀπὸ τοῦ προαστείου αὐτοῦ τοῦ Κοσμιδίου, ἀναιρήσωσιν αὐτόν. Ὧν ἡ μηχανὴ πρὸ τοῦ ἔργου φανερωθεῖσα, κατ' ἐκείνων τῶν μηχανησαμένων τὸ κακὸν ἐξενίσχυε. Φωραθέντες γὰρ καὶ καταληφθέντες, ἐν τῇ σφενδόνῃ τὰς κεφαλὰς ἀπεμήνησαν. Καὶ προσβάλλεται Μιχαὴλ τὸν Βασίλειον αὐτὶ τοῦ τελευτήσαντος, Πρωτοστάτορα. Ὁμοίως καὶ Βάρδαν τὸν θεῖον αὐτοῦ, Κυροπαλάτην.

ιέ. Ἔπεσε τότε χάλαζα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατενεχθεῖσα ὅλη τοῖς κεράμοις αἱματώδης πλήρης καὶ πολλοὶ εὗρισκον λίθους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἢ κήποις ἐρυθρούς ὡς αἷμα. Προβάλλεται ὁ Μιχαὴλ Ἀντίγονον τὸν υἱὸν Βάρδα, Δομέστικον τῶν Σχολῶν. Τὸν δὲ ἕτερον υἱὸν αὐτοῦ δοὺς γυναῖκα, εἰς ὧν καὶ ἐλαιόδρυον, προβάλλεται Μονοστράτηγον τῶν Δυσικῶν. Σωτόμως, δὲ αὐτοῦ τελευτήσαντος, τῇ δὲ τοῦ Δεκεμβρίου προβάλλεται Μιχαὴλ Βάρδαν τὸν θεῖον αὐτοῦ Καίσαρα· ὃς ὑπὲρ ἅρματος πορφυρᾶς, ἔδωκεν ὑπατείαν τῇ μέσῃ.

ιϛ'. Ἐξῆλθε δὲ ὁ Ἀμερ, καὶ κατῆλθε μέχρι Σινώπης, λεηλατήσας πάντα τὰ τῶν Ρωμαίων· καὶ ὑποστρέψας μὴ καταληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Ρωμαϊκοῦ στρατοῦ. Ἐκστρατεύσας δὲ Μιχαὴλ ἅμα Βάρδᾳ Καίσαρι, κίνησιν ποιεῖ κατὰ Μιχαὴλ Ἄρχοντος Βουλγαρείας, ἀφ' ὃ τε γῆς καὶ θαλάσσης, μαθὼν ὃ τῶν Βουλγάρων ἔθνος λιμῷ πιέζεσθαι. Οἱ δὲ Βούλγαροι τοῦτο μαθόντες ὡς ἦλθον βορειῶν, ὑπεκλύθησαν· Καὶ πρὸ τῶν ἀγώνων καὶ τῆς μάχης, πρὸ τῆς ἥττης ἀπέγνωσαν· καὶ Χριστιανοὶ γενέσθαι, καὶ ὑποτάττεσθαι τῷ Βασιλεῖ καὶ Ρωμαίοις ἠτήσαντο. Ὁ δὲ Μιχαὴλ, τὸν μὲν Ἄρχοντα αὐτῶν βαπτίσας καὶ δεξάμενος, ἐπέθηκεν αὐτῷ ὃ αὐτοῦ ὄνομα. Τοὺς δὲ μεγιστᾶνας αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἀγαγὼν, ἐβάπτισεν αὐτούς. Ἐκ τότε γαλήνης εἰρήνης βαθείας.

Βαπτίζονται Βούλγαροι.

ιζ'. Τὸν δὲ Ἀμερ ἐξελθόντα τῆς Ρωμανίας, Στρατηλάτης ὢν τῆς Ἀνατολῆς Πέτρωνας καὶ

Νάζαρ τῆς Βουκελλαείων, λοχήσαντες τὸν ὑποστροφῆς αὐτοῦ, συνῆψαν αὐτῷ ἐν τῷ Λαλακάωνα, καὶ συμβολῆς γενομένης, τρέπουσιν Ἀμερ· καὶ φυγῇ χρησάμενον καταδιώκει αὐτὸν τῆς τῶν Κομήτων καὶ ταύτου τὸν κεφαλὴν ἀράς, ἤγαγε Πετρωνᾷ τῷ Στρατηλάτῃ. Εἰσελθόντες δὲ οἱ Στρατηγοὶ μετὰ ὀπαδικίων ἐθριάμβευσαν αὐτὸν ἐν τῷ ἱππικῷ. Καὶ ἔκτοτε ἐγένετο εἰρήνη μεγάλη ἐν τῇ ἀνατολῇ, διὰ τὸν τοῦ Ἀμερ φόνον.

A Magister, & Nasar Buccellariorum, illius in regressu obsidentes iter, in Lalacaone castra junxerunt; commissaque pugna, Amerem in fugam vertunt: fugientem illum quidam Comitum insequitur, ejusque tollens cervicem, Petronæ Magistro militiæ attulit. Ingressi Urbem Duces cum manubiis, eos in Circo triumpho traduxerunt. Quo ex tempore pax magna in Oriente fuit, ob eam Ameris cædem. Cæsus Amer a Petrona & Nasare.

ιη'. Καὶ ἄλλων μὲν οἱ πόνοι, καὶ τὰ κατὰ τοὺς πολεμίους ἀνδραγαθήματα. Ἡ δὲ τοῦ Βασιλέως ἀγάπη, πρὸς τὸν Βασιλέα ἐξέχυτο, καὶ τοῦτον μόνον εἶχε τὸν θεραπευτὴν αὐτοῦ.

XVIII. Ac quidem aliorum labores erant, adversumque hostes fortia belli facinora; Imperatoris vero dilectio in Basilium effusa erat, huneque unum sui cultorem ducebat.

ιθ'. Ἔκτισε δὲ Μιχαὴλ σταῦλον τοῖς ἵπποις αὐτοῦ, κοσμήσας μαρμάροις καὶ ὑδάτων ἐπαρύσεσι κατασκευάσας ὡραιότατον πάνυ. Καὶ τούτου τελεσθέντος, ἦν τις ἐν τῇ πόλει ὀνόματι Πέτρος λόγιος καὶ σκωπτικός, ὃν καὶ Πτωχομάγιστρον ἐκάλουν. Τοῦτον προσκαλεσάμενος Μιχαὴλ ἐπὶ τὸν σταῦλον, ἐπεδείκνυεν αὐτῷ τὴν ἀλόγων τε καὶ σκευασθέντος οἴκου διαφέρειαν, ὡς βουλόμενος ἐπαινεθῆναι παρ' αὐτοῦ, εἰπὼν δὲ τοῦτο, ὡς, Ἀεὶ μνημονεύεσθαι μέλλω διὰ τὸ ἔργου τούτου καταρχεῖν. Ὁ δὲ ἔφη τῷ Βασιλεῖ, Ἰουστινιανὸς ἔκτισε τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, κοσμήσας χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ μαρμάροις πολυτίμοις, καὶ μνήμη αὐτοῦ νῦν οὐκ ἔστιν. Καὶ σύ, Βασιλεῦ, κοπρεμπόριον ποιήσας καὶ ἀλόγων ἀνάπαυσιν, καὶ λέγεσθαι μνημονεύεσθαι διὰ τοῦτο; Ὁ δὲ ἀποτυχὼν τῆς ὀξείας αὐτοῦ ἐπαίνων, καὶ ὀργισθείς, τυπτόμενος καὶ συρόμενος ἐξεβλήθη ὁ Πτωχομάγιστρος.

Πιεὶ τῷ Πτωχομάγιστρον. Logotheta, Πτωχομάγιστρος.

B XIX. Construxit Michael equis suis stabulum, marmoribus perornans, aquarumque irriguis, elegantissimo opere fabricans. Quo absoluto, erat in Urbe vir eruditus ac eloquio salsus, Petrus nomine, quem Ptochomagistrum dicebant. Quo Michael in stabulum vocato, ostendebat ei structæ ædis insulsum decorem ac elegantiam, ab eo inde laudem captans, dicensque *Sempiterna celebrandum se memoria, idcirco quod istud operis struxisset.* Ad quem ille, *Justinianus majorem exstruxit Ecclesiam, ornans auro & argento, pretiosisque marmoribus, nec ejus nunc memoria est. Tu*C *que, Imperator, structa stercorum domo, ac equorum stabulo, eo nomine celebri te fore memoria dicis?* Expectata ille frustratus laude, iraque accensus, cæsum Ptochomagistrum tractumque ejicit. Insulsa Michaelis gloriatio, salse elisa.

κ'. Φήμης δὲ διαδοθείσης περὶ Βάρδα Καίσαρος, ὅτι τῇ νύμφῃ αὐτοῦ συμφθείρεται, τοῦτο ἀκούσας Ἰγνάτιος ὁ Πατριάρχης, πολλάκις πρῆνες τ' αὐτὸν ἀποτρέπεσθαι τοιούτου μύσους, καὶ μὴ πρόσκομμα εἶναι πολλοῖς, τὸν ἀρετῆς ὑπόδειγμα δεῖν ὀφείλοντος καὶ σώφρονος βίου. Ὁ δὲ φρένας κατεπάτει. Καὶ δή ποτε μέλλοντι κοινωνεῖν τῶν Βάρδᾳ ὁ Πατριάρχης ἀπώσατο, ὡς μὴ κανόνων χάριν ἢ πραγμάτων· ὃς ὀργῇ πληγεὶς τῷ ψυχῷ, τῷ πράγματι ὡς ἄνομον ἐκ φθορέα τῆς ἐκκλησίας ἐξέωσε· καὶ βασανίοις ἀπείροις καὶ δυσημέροις ὑπέβαλεν, ὡς ποιῆσαι πράγματον. Τῶν δὲ μὴ πεφθάντος, Φώτιον Πατριάρχην αὐτ' αὐτοῦ χειροτονεῖ Γραμματικήν ὄντα τὸν κατ' ἐκεῖνο καιρὸν, καὶ λογιώτατον πάνυ.

*ἐρίσιμα. οὐ κατεπάτησε. Ὅτι φόνος ὁ Πατριάρχης καλεῖ ἐκεῖ τὴν Γραμματικήν.

Bardæ incesti amores; ab Ignatio communione motus: expulsus Ignatius.

D Ut qui Canonibus atque monitis morem non gereret. Bardas ira animo percitus, monitorem ut improbum ac corruptorem Ecclesia ejicit, ac quæ numerum superent, dirissimisque tormentis ut abdicare cogat virum, subjicit; cujus nihil expugnata constantia, ejus loco Photium Patriarcham præfecit, eo tempore A secretis primi dignitate fulgentem, ac eruditissimum valde. *Fuisse Laicum Photium, & A Secretis primum.*

κα'. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, καταλιπὼν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ φυλάττειν Οορύφαν Ὑπαρχον ὄντα, ὅστις οὔπω τοῦ Βασιλέως μηδὲν ἐξ ὧν ἐμελέτα καὶ κατὰ νοῦν ἔσχεν

XXI. Imperator expeditione susceptа adversus Agarenos profectus est, relicto in Urbe, cujus servandæ curam haberet, Oorypha Præfecto. Is, cum necdum aliquid Imperator peregisset, eorum quæ moliebatur atque animo

destinasset, impios Russos adveniss̃e A nuntio significat, atque jam Mauropotamum assecutos esse. Ac quidem Imperator ab eo quod instituerat revocatus itinere, cujus causa dimisit, regalis nihil fortisque animi fecit. Russi porro intra Hierum penetrantes, multas Christianorum patrarunt cædes, ac insontem sanguinem effudere. Erant autem naves ducentæ, quibus Urbem obsedere, ingentique oppidanos timore affecere. Imperator cum venisset, vix trajicere potuit; venitque cum Photio Patriarcha ad Sanctæ Deiparæ Blachernarum Ædem, ibique Numen placabant, ac propitium reddebant. Tum, cum canticis ac laudibus educentes B Sanctæ Dei Genitricis Pallium, extrema ora mari intinxere: ac cum nulla spiraret aura, confestim venti irruerunt, marique sedato ac tranquillo, procella fluctusque continui insurrexerunt. Iis confracta Russorum classis, paucæque admodum naves periculum evaserunt.

Michaelis tempore & Theodora ducentarum navium classis Agarenorum, Constantinopolim veniens, Dei Genitricis gratia ac ope cassa abiit ac corrupta.

XXII. Barda porro Cæsare solemni pompa, cum chlamyde purpurei coloris procedente, Damianus ibi Patricius, sacrique cubiculi Præfectus intimus in Horologio sedens honoris causa non assurrexit. Quo viso Cæsar gravi ira exarsit, ingressoque eo in Triclinium Aureum, ac cum Imperatore sedente, exque ira ac furore flente, scisscitatus est Imperator, ejus tantæ commotionis quid illi causæ esset. Respondit ille, *Quia nimirum Damianus Accubitor, meo tuaque Majestatis probro, coram Senatu mihi non assurrexit.* Iratus Imperator, Maximianum quendam Cubicularium confestim jubet tollere Damianum, atque ad Sancti Mamantis emporium adductum, ibi eum detondere ac facere Monachum, & ut tuto servetur ac carcere teneatur, jubere. Eadem ipsa die Basilius Protostrator, Accubitor (sacri cubiculi Præfectus intimus) promovetur.

Damianus Accubitor in ordinem redactus, Basilius Accubitor factus.

XXIII. Hoc audito Cæsar æmulatione accensus est, ac jam tum Basilio necem inferre quærebat. Michael Basilium a propria uxore Maria divortio sejunxit, Eudocia Ingerina illi tradita conjuge, jubens illi ut dominam ipsam haberet; quippe quæ Imperatoris pellex esset, eamque is velut decoram valde diligeret. Priori ejus uxori Mariæ, dato auro, aliisque nonnullis muneribus, in Macedoniam ad suos remisit. Theclam vero sororem Basilio aptavit, ut propriam eam haberet.

Basilii turpia, leonisque proxima.

XXIV. Extunc autem alter alte-

Ἐργαπαιδίου, τὴν τῶν ἀθέων Ῥὼς ἐμιώυσιν, ἄφιξιν, γεγνημένους ἤδη κατὰ τὸν Μαυροπόταμον. Καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς, καὶ τῆς ἐχθρᾶς μετοχῆς ὁδοῦ, καὶ δι' ἣν ταύτην ἀφῆκεν, οὐδὲν βασιλικὸν καὶ γενναῖον ἐἰργάσατο. Οἱ δὲ Ῥὼς φθάσαντες εἴσοδον τῶ Ἱερῶ γενέσθαι, πολλὴν ἐἰργάσαντο φόνου χειρίαν, καὶ ἀθῷον αἷμα ἐξέχεον. Ὑπῆρχον δὲ πλοῖα μακρὰ, ἃ περιεκύκλωσαν τὴν πόλιν, καὶ πολλὴν φόβου τοῖς ἔνδοθεν ἐνεποίησαν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς καταλαβὼν μόλις ἔφυγε μακρεύσας. Καὶ δὴ σὺν τῷ Πατριάρχῃ Φωτίῳ εἰς τὸν τῶ Βλαχέρναις ναὸν τῆς τῶ Θεοῦ Μητρὸς προσῆλθον, κἀκεῖ τὸ Θῶον ἐξηλεοῦντο καὶ ἐξυμνοῦντο. Εἶτα μὲθ' ὑμνῳδίας τὸ ἅγιον τῆς Θεοτόκου ἐξαγαγόντες· ὠμοφόριον, τῇ θαλάσσῃ ἄκρως προσέβαλον· καὶ γενομένης οὔσης, εὐθὺς αὔραιν ὑπεφόρει· καὶ τῆς θαλάσσης ἠρεμούσης, κυμάτων ἐπομαστὰς ἀλλεπάλληλοι ἐγίνοντο· καὶ τὰ τῶν ἀθέων Ῥὼς πλοῖα κατέαγησαν, ὀλίγων ἐκπεφυγότων τὸν κίνδυνον.

Οτε εἰς τὸν καιρὸν Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας, ἦλθον Ἀγαρηνῶν πλοῖα ις'. ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, ἃ χάριτι τῆς Θεομήτορος ἀσινῶς ἄφθαρτα καὶ διεφθαρμένα. *Μασθέων. Logoth.

κβ'. Βάρδα δὲ τῶ Καίσαρος ἐν τῇ προελεύσει διερχομένου μετὰ σκαραμαγγείου ὀξέος εἰς τὸ Ὡρολόγιον καθιζόμενος Δαμιανὸς ἐκδοτος Πατρίκιος ὁ καὶ Παραχειμώμενος, οὐκ ἐπεστήσατο ἀμᾶται αὐτῶ. Τοῦτο ἰδὼν ὁ Καίσαρ, ἐθυμώθη λίαν· καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς τὸν Χρυσοτρίκλινον, καὶ συγκαθεζομένου τῶ Βασιλεῖ, καὶ δακρύοντος ἀπὸ ὀργῆς καὶ θυμοῦ; ἠρώτησε τὸν αἴτιον ὁ Βασιλεύς. Ὁ δὲ ἔφη, Ὅτι Δαμιανὸς δὲ ὁ Παραχειμώμενος, εἰς ὄνειδός ἐμοῦ καὶ τῆς σῆς Βασιλείας, οὐκ ἐπεστήσατο μοι ἐνώπιον τῆς συγκλήτου. Θυμωθεὶς δὲ ὁ Βασιλεύς, Μαξιμιανόν τινα κοιτωνίτην πρόθυμον προσετάξατο ἆραι Δαμιανόν, καὶ εἰς τὸ ἐμπορεῖον τῶ ἁγίου Μάμαντος ἀπαγαγεῖν, καὶ τῶτον ἀποκεῖραι καὶ ποιῆσαι μοναχὸν, καὶ προστάξαι φρουρεῖσθαι· καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ προεβάλετο Βασίλειος ὁ Πρωτοστράτωρ Παραχειμώμενος.

κγ'. Ἐζηλοτύπησε δὲ ὁ Καίσαρ τῶτο ἀκούσας, καὶ ἔκποτε ἐζήτει ἀποκτεῖναι Βασίλειον. Εἶχε δὲ Βασίλειον ὁ Μιχαὴλ τῆς ἰδίας γυναικὸς Μαρίας, δεδωκὼς αὐτῷ γυναῖκα Εὐδοκίαν τὴν Ἰγγερίναν, βουλόμενος αὐτῷ κυρίᾳ αὐτὴν ἔχειν. Ἦν γὰρ αὐτὴ τοῦ Βασιλέως παλλακὴ, καὶ πάνυ ἠγάπα αὐτὴν ὡς σύμφωνον τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ γυναικὶ Μαρίᾳ, δοὺς χρυσίον καὶ ἄλλα πολλὰ, ἀπέστειλεν εἰς Μακεδονίαν εἰς τὰ ἴδια. Θέκλαν δὲ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν προσήρμοσε Βασιλείῳ τὸ ἔγγαμον ἴδιον.

κδ'. Ἐκτοτε δὲ ἐπεβλέποντο ἀλλήλους, ὅτε

ὅτε Καίσαρ καὶ ὁ Βασίλειος, ζητοῦντες πῶς ἕτερος τὸν ἕτερον ἀνέλῃ. Ἰδίως δ' ἐλοιδόρει Βασίλειος Βασιλεῖ τὸν Καίσαρα, ὡς κατ' αὐτοῦ μελετῶντα. Ὁ δὲ ταῦτα ὡς λῆρον ἤκουεν. Ὁ δὲ Βασίλειος ἀσθένειαν πλασάμενος τὸν Βασιλέα, συμφιλιοῦται Συμβατίῳ Πατρικίῳ καὶ Λογοθέτῃ τοῦ δρόμου, Γαμβρῷ δὲ Καίσαρος· καὶ δι' ὅρκων ἐβεβαιώσαντο ἀλλήλοις ἐν ὁμονοίᾳ καὶ διαπαντὸς ἀγάπῃ ἔσεσθαι. Ἐπληροφόρησε δὲ καὶ Συμβάτιον ὁ Βασίλειος δι' ὅρκων φρικτῶν, ὡς, Τοῦ Βασιλέως ἀγάπιον πολλὰ ἔχοντος πρὸς σὲ, κἀμοῦ παντοδάζοντος τὰ ὑπὲρ σοῦ, μελεταῖ μοὶ προβαλέσθαι Καίσαρα, ἀλλὰ λόγῳ τὸν πενθερὸν σου, τοῦτον ἀδυναλῆ ποιῆσαι. Ὁ δὲ ἀπατηθεὶς τοῖς ὅρκοις τοῦ Βασιλείου, μένει κατὰ τοῦ Καίσαρος Βάρδα τοῦ ἰδίου πενθεροῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν Βασιλέα, ὤμοσεν πληροφορῆσαι αὐτὸν, ὅτι, Ὁ Καίσαρ βούλεταί σε ἀνελεῖν, ἐξέφαινε καὶ τὰ τῆς βουλῆς.

κε'. Ὁ δὲ Βασιλεὺς τοῖς ὅρκοις τοῦ Συμβατίου πεισθεὶς καὶ τοῖς λόγοις τοῦ Βασιλείου βεβαιωθείς, εὐθυμίᾳ κατὰ Καίσαρος. Εἰδὼς δὲ Βασίλειος ὅτι πάντα καλῶς εἶχε τοῦ Καίσαρος συνεσκευάσθαι, ἐν τῇ πόλει μὴ δυναμένου τοῦτον ποιῆσαι, πείθει τὸν Βασιλέα κινῆσαι στόλον ἐς στρατὸν κατὰ τῆς Κρήτης. Τούτου δὲ γενομένου, Λέων ὁ Φιλόσοφος Βάρδα τὸν Καίσαρα πρῄνει, ὑποστέλλεσθαι καὶ τηρεῖν ἑαυτὸν ἀπὸ Βασιλείου. Ὁ δὲ Καίσαρ τὸν Βασιλέα πάλιν ἐπιφωνεῖ τοῦ φείδεσθαι Βασιλείου.

κς'. Γενομένης δὲ τῆς προθύσεως εἰς τὰ Χαλκοπρατεῖα τῷ Εὐαγγελισμῷ, καὶ τῆς εἰσόδου γενομένης, καὶ τοῦ Εὐαγγελίου τελεσθέντος, ἀνῆλθεν ὁ Πατριάρχης Φώτιος καὶ ὁ Βασιλεὺς σὺν τῷ Καίσαρι καὶ τῷ Παρακοιμωμένῳ ἐν τοῖς κατηχουμένοις, τοῦ Πατριάρχου ἔτι χεῖρας ἔχοντος τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ βάψαντες, ὅ, τε Βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος, τοῖς μίτοις ὑπέγραψαν σταυροῖς, ὅρκῳ βεβαιοῦντες τὸν Καίσαρα, ἀφόβως συνεξελθεῖν μετ' αὐτῶν ἐν τῇ παρατάξει. Φανερὸς γὰρ Λέων ὁ Φιλόσοφος προεῖπε τῷ Βάρδα μὴ ἐξελθεῖν σὺν αὐτοῖς. Ἐξερχόμενον γὰρ ἔλεγε μὴ ὑποστραφῆναι.

κζ'. Ἀπὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, ἀπάρας ὁ Βασιλεὺς μετὰ πολλοῦ στρατοῦ κατέλαβεν ἐν τῷ θέματι τῶν Θρακησίων. Ἀπελθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Κήπους, Βασίλειος ὁ Παρακοιμώμενος βουλὴν ἐποιήσατο ἀνεῖναι τὸν

Georg. Monach. Novi Impp.

A rum suspectum habebat, tum scilicet Cæsar, tum Basilius, quærebant qua ratione sibi mutuo necem conscisscerent. Seorsum vero Basilius apud Imperatorem Cæsari obtrectabat, quasi is adversus illum machinaretur. Ita enimvero Imperator ut delirium habebat. Basilius itaque Imperatorem certiorem facere satagens, amicitiâ jungitur Symbatio Patricio ac publici Cursus Logothetæ, Cæsarisque genero, mutuamque jurejurando obstrinxere fidem in concordia jugique secum ambos dilectione versaturos. Sed & tremendis juramentis Basilius Symbatio fidem facit, *Multum eum diligi ab Imperatore, esseque illi constitutum,* B *ipso præsertim ejus illi autore, remque satagente, ut Cæsarem proveheret, propter ejus tamen socerum rem illi præstare non licere.* Quibus juratis Basilii verbis adversus Bardam suum socerum stetit: ingressusque ad Imperatorem, jurejurando affirmavit, *Fidem se facturum, quod in ejus Cæsar conspiraverit necem:* simul etiam enarrans, quæ essent conjurationis.

Symbatius Basilii dolo in generum excitatus, ejusque causa perdendi.

XXV. Porro Imperator Basilii juramentis ac sermonibus confirmatus, intus animo adversus Cæsarem consilia condebat. Sciens autem Basilius C rite illi omnia adversus Cæsarem instructa, cum in Urbe rem exequi non posset, auctor est Imperator, ut classem ac copias adversus Cretam educat. Quo sic constituto Leo Philosophus Bardam Cæsarem serio hortabatur, ut se subduceret, sibique a Basilio caveret. Cæsar vero rursum *Imperatorem*, clamabat, *in Basilium indulgentiorem esse.*

Symbatiique ut alii, & cujus major apud Imperatorem fides.

XXVI. Solenni autem ad Chalcopratia in die Annuntiationis processu, factoque rei sacræ introitu, ac perlecto Evangelio, Photius & Imperator cum Cæsare & Accubitore ad Catechumena ascenderunt, habente Patriarcha in manibus pretiosum Domini D nostri Jesu Christi sanguinem; intingentesque tum Imperator tum Basilius venerandas subscripsere Cruces, jurejurando affirmantes Cæsari, ut omni excusso metu cum eis in castra exiret. Manifeste enim Leo Philosophus admonebat Bardam, *Ne cum eis exiret: id si feciisset, reversurum non esse.*

Sacrilege jurata fides, Mysteriorumque violatio.

XXVII. Actis jam Paschæ solenniis profectus Imperator cum ingentibus copiis, in Thracesiorum provinciam descendit. Cumque ad Cepos castra posuissent, Basilius Accubitor consilium subornabat, ut Cæsarem neci

Conjuratio in Bardam, neglecta detectio.

traderet. Erant autem in conjuratione Maurianus & Symbatius, & Asylæo ejus patruelis, & Petrus Bulgarus, & Joannes Chaldus, & Constantinus Toxaras. Joannes autem Neatocomites rem cognovit, profectusque ad Cæsaris tentorium sub solis occasum, ac cum Procopio locutus Cæsaris Protovestiario servo, affirmabat, *Cras membratim concidendum ipsorum Dominum Cæsarem.* Quibus Cæsari auditis, dixit Procopio, *Vadens dicito Neatocomiti, deliras. Scis te juvenem esse, nec te decet Patricii dignitate ornari. Tu enim eam ob rem hæc zizania disseminas.* Insomnis itaque noctem agens, profundo statim diluculo suis omnibus in consilium vocatis, nota fecit, quæ dicta ad eum essent, rogans ac quærens, quid illi consultum putarent. Ad quem Philotheus Protospatharius, & Generalis ipsi amicissimus, ait Cæsari. *Cras, Domine, aurea tua chlamyde cæsii coloris indutus, teipsum inimicis tuis coram exhibe, & a facie tua fugient.*

XXVIII. Orto itaque sole, conscenso equo ad Imperatoris tentorium splendido amictu, multoque stipatus satellitio venit, Protostratorem ac Armigerum virum strenuum, Argyrum habens. Constantinus Toxaras Basilii jussu ei obviam, venerantis specie accipiens, venit: regressusque Cæsaris adventum Basilio nuntiavit. Basilius egressus, & ipse venerans salutavit, prænensumque manu, ad Imperatorem adduxit. Tum Cæsar cum Imperatore sedens, *Cum omnes jam*, inquit, *copiæ congregatæ sint, jube, Domine, in Cretam trajicere.* Retro prope Basilius, stans, manu Cæsari minas intentabat. Converssusque repente Cæsar, Basilium sibi minitantem vidit, moxque Basilius ensem illi adegit, ac qui illi comites erant reliqui, frustratim ipsum conscciderunt, spectante Imperatore, ac contiscente.

Barda Cæsaris cædes. a Basilio Macedone.

XXIX. Hora erat diei tertia; confestimque Imperator & Basilius in Urbem reversi sunt. Procedentibus vero in via ad Acriti emporium, magna populi multitudine congregata, ut Imperatorem videret, cui quidam Monachi habitu indutus, in excelsa stans petra, magna voce Imperatori clamabat, *Eggregiam vero expeditionem fecisti, o Imperator, qui propinquum tuum & patrium sanguinem ense sustuleris. Væ tibi, væ tibi, quod hæc egeris.* Actus furore Imperator, Basiliusque, speculatorem mittunt, qui Monachi cervices abscindat. Accurrentes autem populi ad eum qui

A Καίσαρ. Ὑπῆρχε δὲ ἐν τῇ βουλῇ, Μαυριανὸς ⸂καὶ⸃ Συμβάτιος, καὶ Ἀσυλαίων ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ, καὶ Πέτρος ὁ Βούλγαρος, καὶ Ἰωάννης ὁ Χάλδος, καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαρᾶς. Ἰωάννης δὲ ὁ Νεατοκωμήτης διέγνω ταῦτα· καὶ κατελθὼν εἰς τὸ Καίσαρος τέντωμα, τῆς ἡλίου δυόντος, καὶ συντυχὼν Πρωτοβεστιαρίῳ τοῦ Καίσαρος, διεβεβαιοῦτο, ὅτι, Αὔριον μεσημβρὶς καταπέπεται ὁ Δεσπότης ὑμῶν ὁ Καίσαρ. Ὁ δὲ Καίσαρ ταῦτα ἀκούσας, Εἶπε Πρωτοβεστιαρίῳ, Ἀπελθὼν εἰπὲ τῷ Νεατοκωμήτῃ, Οὐ λῆρος. Οἶδας ὅτι νέος εἶ, καὶ ἁρμόττει σοι ἡ τοῦ Πατρικίου ἀξία. Σὺ γὰρ διὰ τοῦτο τὰ ζιζάνια αὐτὰ ἐγείρεις. Αὔπνος δὲ διατελέσας, ὄρθρου βαθέος ἐκάλεσε πάντας προσκαλεσάμενος, διεσάφησε τὰ λαληθέντα αὐτῷ, βουλὴν ἐπιζητῶν παρ' αὐτῶν. Φιλόθεος δὲ Πρωτοσπαθάριος καὶ Γενικὸς προσφιλὴς αὐτῷ ὤν, Εἶπε τῷ Καίσαρι. Αὔριον, ὦ Δέσποτα, φορέσῃ τὸ χρυσοπάρυφόν σου χιτῶνα, καὶ ὄψονται τοὺς ἐχθρούς σου, καὶ ἀπὸ προσώπου σου φεύξονται.

κη'. Τοῦ ἡλίου δὲ διατείναντος, ἵππων ὀπισθεν προσελθόντων τῷ κόρτλῳ τοῦ Βασιλέως μετὰ σολλῆς λαμπρότητος, πολλῶν προκυκλούντων αὐτὸν, ἔχων Πρωτοσπαθάριον ἡνιοχοῦντα τὸν Ἀργυρόν. Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαρᾶς τῷ Βασιλείῳ * .... προϋπιόντι, προσκυνήσας αὐτὸν. Καὶ ὑποστραφεὶς, ἐμήνυσε Βασιλείῳ τῷ τοῦ Καίσαρος ἀφίξει. Βασίλειος δὲ ἐξελθὼν προσκυνήσιν αὐτὸν, καὶ τῇ χειρὶ κρατήσας, προσήγαγε πρὸς τὸν Βασιλέα. Ὁ δὲ Καίσαρ συγκαθεζομένῳ τῷ Βασιλείῳ, ἔφη, Τοῦ λαοῦ πάντος, ὦ Δέσποτα, συνηθροισμένου, προέταξον ἀπερᾶσαι ἐν τῇ Κρήτῃ. Ὀπίσθεν δὲ ὑπεστὰς ἑστὼς ὁ Βασίλειος, τῇ χειρὶ διηπείλει τὸν Καίσαρα. Αἴφνης δὲ ὑπεστραφέντος τοῦ Καίσαρος, καὶ ἰδόντος αὐτὸν ἀπειλοῦμενον, παρ' ὀλίγον Βασίλειος δέδωκεν αὐτῷ μετὰ τοῦ ξίφους, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μετ' αὐτοῦ μελανδὸν κατέκοψαν αὐτὸν, τοῦ Βασιλέως βλέποντος καὶ συνεπαινοῦντος.

Αναίρεσις Βαρδᾶ Καίσαρος, ὑπὸ Βασιλείου Μακεδόνος.

κθ'. Ὥρα δὲ ἦν τρίτη τῆς ἡμέρας. Εὐθέως δὲ ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος ὑπέστρεψαν. Ἐρχομένων δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν, κατὰ τὸ ἐμπόριον τοῦ Ἀκρίτου, λαοῦ πολλοῦ συνηγμένου ἰδεῖν τὸν Βασιλέα, εἷς τις μοναχικὸν σχῆμα περιβεβλημένος, ἐφ' ὑψηλῆς τινος πέτρας, ἐφωνεῖ μεγάλως τὸν Βασιλεῖ, Κακὸν παράδειγμα ἐποίησας, ὦ Βασιλεῦ, τὸ ἰδεῖν συγγενῆ, καὶ δὴ πατρῷον αἷμα ξίφει δῦναι. Οὐαί σοι, οὐαί σοι, ὅτι ταῦτα ἐποίησας. Θυμωθεὶς δὲ ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος, ἀποστέλλουσι Μαγγλαβίτῃ τὸν Μακεδόνα, τὸν μοναχὸν ξίφει ἀνεῖναι. Οἱ δὲ λαοὶ ὑποδραμόντες πρὸς τὸν ἀπο-

καλέσαι, προσέφασισθαι αὐτὸν ὑπὸ δαιμονίου τινὸς αὐτὸν ἕλκοντος, καὶ οὕτως μόλις ὑπὸ ἡμερείας ὁ μοναχὸς.

λ'. Ὀψὲ δὲ τῷ σαββάτῳ τῆς Πεντηκοστῆς, ἐδήλωσε Φωτίῳ τῷ Πατριάρχῃ ὁ Βασιλεὺς, διὰ Ρεντακίου Πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ τὴν ἀναγόρευσιν τῆς βασιλείας τοῦ Βασιλείου. Καὶ τῇ ἐπαύριον, ἐξῆλθον δύο σκηνία. Οἱ δὲ λαοὶ διεπορεύοντο, πῶς ἑνὸς Βασιλέως ὄντος, δύο σκηνία ἐξῆλθον. Τοῦ Βασιλέως διερχομένου ἐν τῇ προόδῳ, ὅπισθε Βασίλειος ὑποπατεύει, φοροῦν σκαραμάγγιον μὲν ἁπλοῦν, ὡς ἔθος τοῖς Παρακοιμωμένοις. Μέχρι δὲ τῶν Βασιλικῶν πυλῶν εἰσῆλθεν ὁ Βασιλεὺς, οὐκ ἀπέθετο τὸ στέφος, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Βασιλεῦσιν, ἀλλὰ μετ' αὐτοῦ εἰσῆλθε μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν. Καὶ ἀπεγραφεὶς ἀνέβη πρὸς βαθμοὺς ἑπτὰ μένος· καὶ ὑποκάτω τοῦ Βασιλέως Βασίλειος ὁ Παρακοιμώμενος· κάτωθεν δὲ Βασιλεὺς, Λέων ὁ Κάστωρ καὶ Ἀσηκρῆτις, ἔχων τόμον ὅπου χάρτας. Καὶ Μιχαὴλ Πραιπόσιτος ὁ Ἀγορύρης, καὶ οἱ Δημάρχοι ἅμα τοῖς δήμοις. Ἤρξατο οὖν Λέων ὁ Ἀσηκρῆτις ἀναγινώσκειν λέγων, ὅτι, Βάρδας ὁ Καίσαρ ἐβουλεύσατο κατ' ἐμοῦ ἀνεῖλέ με, καὶ διὰ τοῦτο ἐξήγαγέ με τῆς πόλεως. Καὶ εἰ μὴ διὰ Συμβατίου καὶ Βασιλείου ἐμηνύθημεν, οὐκ ἂν ἦν ἐν τοῖς ζῶσιν ἡμεῖς. Ἐτελεύτησε δὲ ὑπὸ τῆς ἰδίας ἀμαρτίας. Θέλω δὲ Βασίλειον Παρακοιμώμενον, ὡς πιστὸν ὄντα καὶ φυλάττοντα τὴν ἐμὴν βασιλείαν, καὶ τῆς ἐχθρᾶς ἐλευθερώσαντά με, καὶ πόλον πολλῶν ποδῶν με ἔχοντα, εἰς φύλακα τῆς ἐμῆς Βασιλείας καὶ προγονικῆς, καὶ ὑπὸ πάντων σφημισθαι ὡς Βασιλέα. Βασίλειος δὲ ἐπλησθη δακρύων. Καὶ δίδωκεν ὁ Βασιλεὺς Φωτίῳ Πατριάρχῃ τὸ στέμμα, ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Ὃς εἰσαγαγὼν ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, ἐποίησεν ἐπ' αὐτῷ εὐχήν. Καὶ οἱ Πραιπόσιτοι ἀνελόμενοι δι' ἀτιμίαν καὶ τζαλίαν, ἐνέδυσαν τὸν Βασίλειον. Ὅτις βαλὼν τὴν χλαμύδα, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Βασιλέως. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Πατριάρχης, καὶ ἦρεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ Βασιλέως τὸ στέμμα, καὶ ἐπέθηκεν αὐτὸ τῷ Βασιλείῳ. Καὶ τῶν σκήπτρων πεσόντων, ὡς ἔθος, ἔσεισεν ὁ Μιχαὴλ τὸν Βασίλειον· καὶ ἐφήμησαν πάντες, Μιχαὴλ καὶ Βασιλείου πολλὰ τὰ ἔτη. Ὁ δὲ τὸν τόμον ἐπαναγνοὺς Κάστωρ Ἀσηκρῆτις, ἐξῆλθεν εἰς Νικομηδίαν, καὶ ἐλθὼν εἰς μονὴν ἀνδρείαν, ἔμεινε μέσον τοῦ λιβαδίου. Ἦν δὲ ἐκεῖ φρέαρ, καὶ ἐμπεσὼν εἰς αὐτὸ, ἀπεπνίγη, καὶ ἐτάφη ἐκεῖ.

λα'. Συμβάτιος δὲ ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος, ἀποτυχὼν τῆς τοῦ Καίσαρος ἀξίας,

Georg. Monach. Novi Impp.

A missus ad cædem fuerat, mentis sede dejectum hominem, actumque a Dæmone causantur, vixque in eum modum Monachus pœnam effugit.

XXX. Sero autem, sabbato Pentecostes significavit Imperator Photio Patriarchæ per Rentacium Protovestiarium suum, ut Basilium Imperatorem ejusque Collegam acclamet. In crastinum vero geminæ sedes exierunt. Mirari populus ac turbari, quomodo uno existente Imperatore, geminæ sedes exissent. Eunte autem solenni pompa Imperatore, Basilius a tergo incedebat, chlamydem cum minore ense, uti moris est Accubitoribus (sacri cubiculi in- B timis Præpositis) portans. Cum autem ad Regias usque portas Imperator ingressus esset, non posuit coronam, sicut moris Imperatoribus est, sed illa redimitus caput adusque sacras fores intravit: conversusque gradus stemmate caput cinctus ascendit. Subtus Imperatorem erat Basilius Accubitor: subtus Basilium vero Leo Castor A secretis, libellum in manibus habens; Michael item Augures Præpositus, & Factionum Tribuni cum ipsis Factionibus. Cœpit igitur Leo A secretis legere, dicens, *Bardas Cæsar contra me conjuravit, ut neci me traderet: eaque ratio est cur me eduxerit ex Urbe. Ac nisi mihi à Symbatio & Basilio detecta essent insidiæ, non esset mihi jam vita superstes. Porro mortuus est suo is scelere. Volo autem Basilium, ut qui fidelis sit, meamque custodiat Majestatem, ac qui ab hoste me liberaverit, multaque me prosequatur amoris vi, mei esse Imperii Custodem, ejusque jura prospicere, & ab omnibus salutari tanquam Imperatorem.* Porro Basilius lachrymis oppletus erat. Deditque Imperator Photio imperatorium stemma, e suo demptum capite. Is in sanctam inducens Mensam, super ipso precem fudit. Præpositi quoque Dietesium, & Regias afferentes vestes, ac rubras D ocreas, Basilium calcearunt. Basilius abjecta chlamyde, ad Imperatoris pedes corruit. Exiitque Patriarcha, ablatumque ex Imperatoris capite stemma, Basilio imposuit. Faustisque omnes vocibus ac ominibus, *Michaelis & Basilii annos multos* conclamarunt. Qui autem tomum legerat Castor A secretis Nicomediam egressus, ac cum in virorum Monasterium venisset, in medio prati locique aquis irrigui, constitit. Cumque ibi esset puteus, in ipsum lapsus, ipso eodem loco humatus fuit.

XXXI. Symbatius vero affinis Cæsaris, Cæsaris ipse dignitate frustratus,

Basilii a Michaele inauguratio.

Περιφορὰ Βασιλείου ὑπὸ Μιχαὴλ καὶ Φωτίου Πατριάρχου.

Εἰς ἀτιμίαν, ritus inaugurationis, non in ipso altari.

Tristes mortes, eorum qui Basilio perdendo Michaeli adjutores fuerunt.

Symbatii Peganisque rebellio compressa.

ac sibi illusum a Basilio videns, odio in illum incitatur: communicatoque consilio cum Georgio Magistro militiæ Pegane, die crastina armata militia ducem se præfici flagitat. Ejus vero loco Gumer publici Cursus Logotheta constitutus est; ipseque Opsicii Comes, egressique simul, tum Symbatius, tum Peganes, agros evertere ac vineas, ignique succendere cœpere, (erat enim æstas) Michaelem solum faustis ominibus prosequentes; Basilium vero abdicantes. Quibus cognitis Imperatores, reliquos duces ac Tribunos infestis in eos progredi signis præcepere. Consilium autem iniens Nicephorus Maleïnus schedulas misit inter milites, ut eos dolo caperent, non aperto Marte pugnarent, atque in civile bellum inciderent. Cunctique illos deseruere. Tentus vero Peganes est, sublatumque in Urbem induxerunt. Huic Imperatoris jussu Constantinus Myares Præfectus lumina adimit. Collocantes autem cum in Milio, vasculum ei in manus dederunt, inque illud transeuntes jaciebant, si quid eis esset collibitum. Postque triginta dies captus est & Symbatius Armenius a Maleino in Celtzine in diversorio; induxitque eum dictus Maleinus ad Imperatorem ad Sanctum Mamantem: cujus & jussu Peganem in Symbatii occursum ducunt, dato ei cum sulphure testaceo thuribulo, ut ei adoleret, alteroque oculo Symbatium cæcant; atque ejus dextera manu exscisa, ad Lausi ædes ipsum collocant, vasculo in ejus sinu posito, in quod quisquis vellet in illud aliquid mitteret. Post triduum eos domum reduxerunt, sub custodia servandos.

XXXII. Porro Michael, misso machinatore Damario, sic dicto, Constantinum Cabalinum e sepulchro educit; cujus sanum integrumque inventum cadaver est: cumque vellet in saccum inferre, nec capere posset, ipsum involvit. Similiter etiam Joannem Patriarcham e tumulo extulit cum suo humerali (genus id Pontificiæ vestis) jussuque Imperatoris Prætor ambos in Prætorio inclusit, ac per Circensium tempus adductos ac denudatos, verberibus affecit, eorumque ossa mittens, ad Amastriani combussit. Urnam vero Copronymi, quæ prasini marmoris esset ac mirabilis, serra secans, columellas in templo a se in Pharo condito effecit.

Ambusta a Michaele Imperatore, Copronymi & Joannis Patriarchæ ossa.

XXXIII. Natus est Leo Imperator ex Michaele & Eudocia Ingerina,

ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίζετο ὑπὸ τοῦ Βασιλείου, εἰς μῖσος τοῦ Βασιλείου κινεῖται. Καὶ συμβουλευσάμενος μετὰ Γεωργίου Στρατηλάτου τοῦ Πηγανῆ, τῇ ἐπαύριον αἰτεῖται στρατηγὸν προβληθῆναι. Ἀντ' αὐτοῦ δὲ προβέβληται Λογοθέτης τοῦ δρόμου, ὁ Γουμερ· καὶ ἅμα δύο, τε Συμβάτιος καὶ ὁ Πηγανῆς, ἤρξαντο καταστρέφειν τὸν λαὸν, καὶ πυρπολεῖν τούς τε χόρτους καὶ ἀμπέλους, (ἦν γὰρ καιρὸς τοῦ θέρους) εὐφημοῦντες Μιχαὴλ μόνον τὸν τοῦ Βασιλέως ἀποκηρύττοντες. Ταῦτα μαθόντες οἱ Βασιλεῖς, ἐκέλευσαν τοῖς λοιποῖς Στρατηλάταις τούτοις καταπολεμῆσαι. Βουλευσάμενος δὲ Νικηφόρος ὁ Μαλεΐνος, ἔρριψεν ἐγγράφους μέσον τοῦ λαοῦ, ἵνα δόλῳ τούτους κρατήσωσιν, καὶ μὴ, ὁ φανερῶς πολεμεῖν, εἰς ἐμφύλιον ἐμπέσωσι πόλεμον. Καὶ πεισθέντες εἵλοντο αὐτούς. Ἐκρατήθη δὲ ὁ Πηγανῆς, καὶ ἀγόμενοι αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς τὴν πόλιν· καὶ τῇ προστάξει τοῦ Βασιλέως, τυφλοῖ αὐτὸν Κωνσταντῖνος Ἐπαρχος ὁ Μυαρὴς· καὶ καθίσαντες αὐτὸν ἐν τῷ Μιλίῳ, ἐπέδωκαν αὐτῷ σκεῦος εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ ἐπέρριπτον αὐτῷ πάντες οἱ διαπορευόμενοι εἰς αὐτὸ, εἴ τι εἰς προχαιρέσεως εἴχεν. Καὶ μετ' ἡμέρας λ'. ἐκρατήθη Συμβάτιος ὁ Ἀρμένιος ὑπὸ Μαλεΐνα εἰς Κήτζινῃ εἰς πανδοχείῳ. Καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Βασιλέα ὁ Μαλεΐνος ὅπου εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαντα. Καὶ προστάξει τοῦ Βασιλέως ἄρασι τὸν Πηγανῆν εἰς ἀπάντησιν Συμβατίου, δόντες εἰς χεῖρας τοῦ Πηγανῆ θυμιατήριον ὀστράκινον μετὰ ζωφόρου θυμιᾶν αὐτόν. Καὶ ἀποτυφλοῦσι Συμβατίου τὸ ἕνα ὀφθαλμόν· καὶ σκήπτροισι καὶ τὴν δεξίαν αὐτοῦ χεῖρα· εἶτα ἀκάθηνται αὐτὸν εἰς τὰ Λαύσου· εἶτα δεδώκασι σκεῦος εἰς ὃ κόλπῳ αὐτοῦ, ἵνα ὃς ἔχῃ προαίρεσιν, ἐπιρρίπτῃ αὐτῷ τι. Καὶ μετ' ἡμέρας ἓξ, ἀπήγαγον αὐτοὺς εἰς τοῖς ἰδίοις οἴκοις, ἔχοντες εἰς φρουράν.

λβ'. Ὁ δὲ Βασιλεὺς Μιχαὴλ, μηχανικὸν ἀποστείλας τὸν λεγόμενον Δαμάριον, ἐξάγει Κωνσταντῖνον τὸν Καβαλινὸν ἐκ τοῦ τάφου, ὃν εὗρεν ὑγιῆ· καὶ θέλων εἰσαγαγεῖν εἰς σάκκον, καὶ μὴ χωροῦντα, εἰσετύλιξεν αὐτόν. Ὡσαύτως καὶ Ἰωάννην Πατριάρχην ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ τάφου ἅμα τῷ ὠμοφορείῳ αὐτοῦ· καὶ τούτοις προστάξει τοῦ Βασιλέως ἀπέκλεισεν ὁ Ὑπαρχος εἰς τὸ Πραιτώριον· καὶ εἰς ἡμέρας ἱππικοῦ ἀγῶνα αὐτοὺς δεδεμένους, ἔτυπτε μαστιγάβια, καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτῶν ἀποστείλας, κατέκαυσεν εἰς τοῖς Ἀμαστριανοῦ. Τὴν δὲ λάρνακα τοῦ Κοπρωνύμου προστάσσει οὖσαν καὶ θαυμασίαν, διαπρισάσας, ἐποίησε στήλας εἰς τὸ ναὸ αὐτοῦ κτισθέντι ναῷ εἰς τὸ Φάρῳ.

Οτι Μιχαὴλ ὁ Βασιλεὺς κατέκαυσε τὰ ὀστᾶ τοῦ Κοπρωνύμου καὶ Ἰωάννου τοῦ Πατριάρχου.

λγ'. Ἐγεννήθη δὲ Λέων ὁ Βασιλεὺς ἐκ Μιχαὴλ καὶ Εὐδοκίας τῆς Ἰγγερίνης ἐπ

Οτι Λέων ὁ Βασιλεὺς ὁ αὐτὸς μπαίρλις ὢν Μιχαὴλ τῷ Βασιλεῖ.

τῷ εἰσὶ τοῦ αὐτοῦ Μιχαὴλ, μιᾷ Σεπτεμβρίῳ α', Ἰνδικτ. ιε'. ἐπίπαν δὲ καὶ ἱππικὴν ὁ Βασιλεὺς ὁ ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι, ἱππεύσας βένετος· Κωνσταντῖνος δὲ ὁ ἐξ Ἀρμενίων ὁ πατὴρ Θωμᾶ Πατρικίου, Δρουγγάριος ὢν τῆς βίγλης, ἵππευσι λευκός· Πράσινος δὲ ἵππευσιν Ἀγαλιανός· Ῥούσιος δὲ ὁ Κρυσᾶς. Νικήσαντος δὲ τοῦ Βασιλέως, καὶ ὅτι δεῖπνον καθεζόμενος ἅμα Βασιλείῳ καὶ Εὐδοκίᾳ, Βασιλισκιανὸς ὁ Πατρίκιος, ἐπῄνει τὸν Βασιλέα ὡς δίφρους ἐλάσαντα εἰς ὃ αὖθις· τὸν μὲν ἀναστῆσαι κελεύσας ὁ Βασιλεύς, τὰ τζαγγία αὐτοῦ προσπάξαι σύραι, καὶ ὑποδήσασθαι. Τοῦ δὲ ἀναβάντος καὶ πρὸς Βασίλειον ἀποβλέποντος, ὁ θυμῷ προσέπαιεν ὁ Βασιλεὺς τοῦτο ποιῆσαι. Τοῦ δὲ Βασιλείου μὴ ὑπακούσαντος αὐτῷ, ὑπεδύσατο τὰ τζαγγία. Εἶπε δὲ ὁ Βασιλεὺς μὴ ὅρκου πρὸς Βασίλειον, ὡς Ὑμῖν σὲ κάλλιον αὐτῷ ἁρμόττουσιν. Μὴ γὰρ οὐκ ἔχω ἐξουσίαν, ὡς σὲ Βασιλέα ἐποίησα, καὶ ἄλλον ποιῆσαι; καὶ ὠργίζετο κατὰ Βασιλείου θυμοῦμενος. Δακρύουσα δὲ ἡ Εὐδοκία, ἔφη τῷ Βασιλεῖ· Τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα, Δέσποτά μου, μέγα ὄντι καὶ ἀμείνους ἡμᾶς ἐπιμήκυνεν· καὶ οὐ δίκαιον ὄντιν καταφρονεῖσθαι αὐτό. Ὁ δὲ Βασιλεὺς εἶπε, Μὴ λυποῦ ὅτι τοῦτο· καὶ γὰρ τὸν Βασιλισκιανὸν Βασιλέα ἄλλο ποιῆσαι.

λθ'. Βασίλειος δὲ θυμῷ καὶ λύπῃ μεγάλῃ ἐγένετο. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ *Βασιλέως ἐν τῷ κιονοστοίχῳ, μοναχός τις ὑπαντήσας, δέδωκεν αὐτῷ χαρτίον ἔχοντα τὰ κατ' αὐτὸν μηχανωμένου ὑπὸ *Βασιλείου τοῦ Βασιλείου. Ὁ δὲ ἀναγνοὺς ἐθυμώθη, ἐμάνη τε κατὰ Βασιλείου. Τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ Θεοδώρας καλεσάσης τὸν Βασιλέα εἰς τὰ Ἀνθεμίου, ἀπέστειλε Ρεντάκιον τὸν Πρωτοβεστιάριον αὐτοῦ μετ' ἄλλων δορυφόρων οἰκείων αὐτοῦ τοῦ θηρεῦσαί τι, καὶ ὀψοφάγημα τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Βασίλειος σπουδάζει κατὰ Μιχαὴλ, καὶ λίαν σκυθρωπὸς ἦν. Ἐπεὶ δεῖπνον ἦν τοῦ Βασιλέως καθεζομένου, προσεκαλέσατο Εὐδοκίαν καὶ Βασίλειον συνδειπνῆσαι αὐτῷ. Τοῦ δὲ Βασιλέως οἴνῳ πολλῷ χρησαμένου, ἀναστὰς Βασίλειος ὡς ἵνα χρείαν, ἀπελθὼν ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ Βασιλέως, διαφθείρας τὰ κλήθρα, δυνατὸς ὤν, ὡς μηκέτι κλείεσθαι τὴν θύραν, καὶ ἀπελθών, συνεδείπνει μετὰ τοῦ Βασιλέως. Τοῦ δὲ Βασιλέως πάλιν οἰνωθέντος, τῆς Ἰγγερίνης, ὡς ἔθος, αὐτῷ συγχαιρούσης, ἀναστὰς Μιχαὴλ χειραγωγούμενος ὑπὸ Βασιλείου, ἀπῆλθεν ἐν τῷ κοιτῶνι· οὗ τὴν χεῖρα φιλήσας Βασίλειος, ἐξῆλθεν. Ἐνδοθεν δὲ τοῦ κοιτῶνος

A cum adhuc Michael superstes esset, Kalendis Septembris, Indictione quinta decima. Editis vero etiam Imperator ad Sancti Mamantis Circensibus, equitat ipse primo munere, Venetus; Constantinus Armeniacus Thomæ Patricii pater Excubiarum Drungarius, Albus: Prasinus, Agalianus; Crusas, Russus lusit: cumque victor exisset Imperator, & in cœna cum Basilio & Eudocia sederet, Basiliscianus Patricius Imperatorem laudabat, quod solerter ac egregie currum rexisset. Hunc Imperator surgere jubet, rubrosque calceos illi detractos sibi assumere ac induere. Abnuente illo rem præstare, intentisque in Imperatorem oculis, Imperator iræ impetu ac furore rem omnino præstare præcepit. Abnuente porro Basilio, rubras sibi ocreas imposuit. Aitque Imperator jurejurando ad Basilium, *Melius illi, quam tibi conveniunt. Num enim non mihi facultas est, qua te ratione Imperatorem feci, etiam alium facere?* Iraque ac furore in Basilium exæstuabat. Flens vero Eudocia, dixit Imperatori, *Imperii dignitas, Domine mi, magna est; & nos supra meritum ea ornati sumus: nec æquum est, ut illa contemnatur.* Ad quam Imperator, *Noli rem hanc molestè ferre; nam & Basilicianum volo Imperatorem facere.*

Fuisse Leonem sapientem nothum, filium Michaelis Imperatoris.

Basilii offensa in Michaelem.

XXXIV. Ea re Basilius ira excandu- C it, magnusque eum dolor incessit. Egresso autem ad venandum Imperatore factus ei obviam quidam Monachus, & libellum porrexit, quas ei Basilius struebat insidias continentem. Quo lecto, iraque percitus, adversus Basilium machinabatur. Cum autem Theodora mater Imperatorem ad Anthemii ædes invitasset, misit ille Rentacium Protovestiarium cum aliis Protectoribus suis ac domesticis, ut venatu aliquid caperent, quod ad cœnæ apparatum matri suæ mitteret. Porro Basilius insidias subornabat contra Michaelem, eratque mœstus valde. Sedente D vero Imperatore, ad cœnam Eudociam & Basilium ad concœnandum invitat. Imperatore autem multo jam gravi vino, surrexit Basilius, quasi necessarii aliquid operis facturus, abiensque in sacrum Cubiculum, ejus obturbata sera, ut qui vir potens esset, ut claudi jam fores non possent, ad concœnandum Imperatori rediit. Rursusque Imperatore vino obruto, Ingerina ei ex more gratulante, surgens Michael, Basilio manum tenente in Cubiculum abiit: cujus manum deosculatus Basilius, egressus est. Erat intra Cubicu-

Mutavi in Logoth. & Michaeli tribui: tu hic, Lector, vide an ratio sit de Basilio.

lum, Imperatoris jussu, Basiliscianus, A in Rentacii lectulo, custodiæ causa decumbens. Profectus Ignatius Cubicularius ut ostium clauderet, seram obturbatam offendit; desperansque, vellens sibi capillos super lecto sedebat. Imperatore autem morti quam simillimum a vino somnum dormiente, ingressus repente cum aliis Basilius, fores aperuit. Egressusque tremebundus Ignatius, Basilio obstistebat, ne ingrederetur. Petrus vero Bulgarus sub Basilii axilla ad Imperatoris lectum delapsus, ab Ignatio tenebatur, ei obsistente. Inter quæ somno solutus est B Imperator. Moxque Joannes Chaldus gladio Imperatori impacto, ejus abscidit manus. Jacobitzes vero Apelates Persa, gladio Basiliscisno adacto, vulneratum rursum infra excussit. Bardas autem Basilii Rectoris pater, & Symbatius Basilii frater, ejusdemque patruelis Asylæon, nec non Constantinus Toxaras, foris stabant ad excubias, nec quisquam Michaelis Protectorum atque hominum cognovit, ea, quæ fiebant. Congregati autem qui cum Basilio erant, quid facto illis opus esset, consultabant. Aitque Sylæo ad Basilium, *Tametsi manus ejus præscidimus, at vivum tamen ipsum dimisimus. Ac siquidem vixerit, quid excusabimus?* Gratiamque facturus Basilio, reversus, invenit Michaelem truncum quidem C manibus, in lecto vero jacentem, lugubrique adversus Basilium planctu quiritantem. In quem ille stringens gladium, in Imperatoris præcordia, immaniter ejus discissis visceribus adegit. Reversusque, quasi nobili magnoque patrato facinore ad Basilium gloriabatur.

Nota Michaelis Imperatoris cædem, a Basilio Macedone.

XXXV. Mari vero procella jactato ac æstuoso, congregati, unoque agmine ad fretum usque descenderunt: eoque superato, ad Eulogii Persæ ædes venerunt, quo assumpto, ad Marinæ venere ædes. Erat autem asser murum D muniens, prehensisque Basilius suorum duobus, calce fortiter impacta, asserem infregit, & ad Palatii usque fores pervasit. Eulogius vero Persa locutus est sua lingua Artabasdo Fœderatorum Comiti, *Michaelem gladio sublatum esse, & ut Imperatori aperiret.* Currensque Artabasdus ad Papiam, atque clavibus vi ei ablatis, aperuit Imperatori. Ingressusque Basilius, Palatii claves in manibus tulit; ac mane Gregorium, cui Philemonis nomen, Papiam constituit. Confestim vero ad Sancti Mamantis mittit, ac Eudociam Inge-

ἰῶ Βασιλισκιάνος, τῇ κελεύσει τοῦ Βασιλέως ἐν τῇ κλίνῃ Ρεντακίου ἐκτεινώσης πρὸς φυλακὴν αὐτοῦ. Ἰγνάτιος ὁ κοιτωνίτης, ἀπελθὼν τὸ κλεῖσαι τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος διεγραμμένως· καὶ ἀπογνούς, ἐκαθέζετο ὅπου ἡ κλίνη πλησίον κειμωλίου, ἀθρόως ἐλθὼν Βασίλειος μετ' ἑτέρων, τὰς θύρας ἀνέωξεν· καὶ ἔμφοβος ἐξελθὼν Ἰγνάτιος, ἀντέπιπτε Βασιλείῳ τοῦ μὴ εἰσπλεῦσαι. Πέτρος δὲ ὁ Βούλγαρος, ὑφ' ἓν τοῦ Βασιλείου μασχάλης διελθὼν πρὸς τὴν κλίνην τοῦ Βασιλέως, ἐκρατήθη παρὰ Ἰγνατίου, ἀντιπίπτοντος αὐτῷ. Ἐξυπνος ἐγένετο ὁ Βασιλεύς. Ἰωάννης δὲ ὁ Χαλδὸς παρελθὼν μετὰ τοῦ ξίφους δυσὶ τοῖς Βασιλεῦσι, ἀπέκοψε τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰακωβίτζης ὁ Ἀπελάτης ὁ Πέρσης, τῷ Βασιλισκιάνου ξίφει πρώσας, ἔρριψεν αὐτὸν ἄνωθεν κάτω. Μαείανος, δὲ καὶ Βάρδας ὁ πατὴρ Βασιλείου τοῦ Ῥαίκτορος καὶ Συμβάτιος ὁ ἀδελφὸς Βασιλείου, καὶ Ἀσυλαίων ἐξάδελφος Βασιλείου, καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαρᾶς, ἵσταντο πρὸς φυλακὴν ἔξωθεν, καὶ οὐδεὶς τῶν μὴ Μιχαὴλ ἔγνω τὰ γενόμενα. Σωαθροισθέντες οἱ μετὰ Βασιλείου, συνεβουλεύοντο. Ἀσυλαίων δὲ ἔφη πρὸς Βασίλειον, ὅτι, Εἰ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐκόψαμεν, ἀλλὰ ζῶντα αὐτὸν εἰάσαμεν· καὶ ἐὰν ζῇ, τί ἀπολογησόμεθα· καὶ χρείζομεν Βασιλείου, ἐπαναστρέψας, οὖρε Μιχαὴλ χεῖρας μὴ μὲν ἔχοντα, ὅτι τῆς κλίνης δὲ κείμενον, ἐλεεινολογούμενον τοῦ Βασιλείου. Ὁ δὲ ὁ ξίφος γυμνώσας, ἀπλήστως ἔπηξε καὶ τῆς καρδίας τοῦ Βασιλέως, ἀφαιρήσας τὰ ἔγκατα αὐτοῦ. Καὶ γραφεὶς ἐνεκαυχᾶτο πρὸς Βασίλειον, ὡς ἀνδραγάθημα μέγα πεποιηκώς.

Σημείωσαι τὸν φονέα Μιχαὴλ τοῦ Βασιλείου τοῦ Βασιλείου Μακεδόνος.

λε'. Κλύδωνος δὲ ὄντος ἐν τῇ θαλάσσῃ, συναθροισθέντες κατῆλθον μέχρι καὶ τοῦ πορθμοῦ· καὶ διαπερήσαντες, ἦλθον εἰς τὸν οἶκον Εὐλογίου τοῦ Πέρσου· καὶ τοῦτον ἄραντες, ἦλθον εἰς τὰ Μαείνης. Πλὰξ δὲ ὢν προφαίνουσα ὀχυρᾶς, καὶ κρατήσας, Βασίλειος δύο τῶν μετ' αὐτοῦ ὄντων καὶ λακτίσας, κατέαξε τὸν πλάκα· καὶ εἰσῆλθον μέχρι τῆς πύλης τοῦ Παλατίου. Εὐλόγιος δὲ ὁ Πέρσης ἐλάλησε τῇ αὐτοῦ γλώσσῃ Ἀρταβάσδῳ Ἐταιειάρχῃ, ὡς, Ὁ Μιχαὴλ ξίφει ἐτελεύτησε, καὶ ἀνοίξον τῷ Βασιλεῖ. Καὶ ὁ Ἀρτάβασδος εἰσδραμὼν πρὸς τὸν Παπίαν, καὶ ἁρπάσας ἀπ' αὐτοῦ τὰς κλεῖς βιαίως, διήνοιξε τῷ Βασιλεῖ. Καὶ γρηγόριος ἔνδοθεν Βασίλειος, ἦρε τὰς κλεῖς τοῦ Παλατίου ἐπὶ χεῖρας, καὶ τῇ ἑῴᾳ, Γρηγόριον τὸν ἐπιλεγόμενον τοῦ Φιλήμονος, ἐποίησε Παπίαν. Παρευθὺ δὲ ἀπέστειλε σὺν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι, καὶ εἰσήγαγε Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Ἰγνατίου μετὰ

δέξης πολλῆς σὺν τῷ Παλατίῳ. Ἀπέστελε δὲ καὶ Ἰωάννην Πραιπόσιτον, τὸν ἆραι τὴν Δεκαπολίτισσαν, καὶ ἀπαγαγεῖν πρὸς ἰδίους γονεῖς. Ἀπέστελε δὲ καὶ Παῦλον κοιτωνίτην τὸν σταφιάσαι Μιχαὴλ. Καὶ ἀπελθὼν, εὗρεν αὐτὸν σπαργανισμένον σὺν τῷ σαγίσματι τοῦ δεξιοῦ ἵππου οὗ ἤλαυνεν, καὶ τὰ ἔγκατα αὐτοῦ ἔξωθεν σκρεμαμένα. Εὗρε δὲ ἐκεῖ θρηνούσας καὶ ἐλεεινολογουμένας ἐπ' αὐτῷ τήν τε μητέρα καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ· καὶ εἰσαγαγὼν εἰς πλοιάριον, διεπέρασεν σὺν τῇ μονῇ τῆς Χρυσοπόλεως, κἀκεῖ αὐτὸν * σταφιάσασθαι ἔθαψεν.

A rinam cum magna pompa ac honore in Palatium induxit. Sed & Joannem Præpositum misit, ut tollerent Decapolitissam, & ad parentes suos abducerent. Misit vero etiam Paulum Cubicularium, ut Michaelis funus componeret, venienſque, dextri sui equi, quem agebat, stragulo involutum, viſceraque ejus extra pendere, invenit. Sed & ibi lugentes planctumque agentes matrem pariter sororesque offendit; inducenſque cadaver in naviculam, in Monasterium, quod est Chrysopoli, ubi funerantes humarunt, trajecit.

* ὑπαφιάσαντες.

B

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΟΣ

α'. Τῶι ϛτξζ'. ἔτει κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ωξζ'. ἐβασίλευσε Βασίλειος ὁ Μακεδὼν μετὰ Μιχαὴλ, ἔτος ἕν, καὶ μῆνας δ'. καὶ μῆνας ἕτη ιθ'. προεπέταξε δὲ τῷ Ὑπάρχῳ Μαριανῷ υἱῷ Πετρωνᾶ ἀνῆθεν ἐν τῷ Φόρῳ καὶ ἀναγορῦσαι αὐτὸν μετὰ πάντος τοῦ λαοῦ μόνον Βασιλέα.

β'. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην γράψαι τὰ ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ θρομβεῖον ἐκδίκησιν εἰς τοὺς τὸν Μιχαὴλ ἀναχειρισαμένους· καὶ ἃ πέπονθεν ἕκαστος αὐτῶν ἐν διαφόροις καιροῖς. Ὁ μὲν οὖν Ιακωβίτζης κυνηγῶν μετὰ τοῦ Βασιλέως ἐν τῷ Φιλοπατίῳ, διὰ ξίφους αὐτῷ ἐκπεσόντος, καταληφθεὶς τοῦ ἵππου, ἅμας αὐτὸν, τοῦ ποδὸς αὐτοῦ μὴ φθάσαντος τὴν γῆν ὑποδῦσαι, ἀλλὰ διὰ ἑτέρου κρατηθέντος ἐν τῇ σκάλᾳ, διῃρήθη ὁ ἵππος διέσυρεν αὐτὸν φάραγγας καὶ βοθύνους διβάθων, τὸν μηλωτὸν διέσπασεν. Ἰωάννης δὲ ὁ Χαλδὸς, Στρατηλάτης γενόμενος ἐν Χαλδίᾳ, καὶ φωραθεὶς κατὰ Βασιλέως μελετῶν, προεπάξαντος Βασιλέως αἰσχροπάθη ὑπὸ Ἀνδρέου Στρατηλάτου. Ὁ δὲ ἀδελφὸς Βασιλέως Ἀσυλέων, ἐξωσθεὶς πρὸς αὐτὸν Βασιλέως ἐν τῷ προαστείῳ αὐτοῦ, ᾧ ἐπώνυμον τὸ Καρτοφύλακος, ὡς ἀπηνὴς καὶ ὠμὸς εἰς τοὺς δούλους αὐτοῦ ὤν, μαχαίραις πρὸ αὐτῶν ἐν νυκτὶ ἀνῃρέθη. Οὓς ὁ Βασιλεὺς κρατήσας καὶ μυνδὸν κεπαλήσας, κατέκαυσεν ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ. Ὁ δὲ Ἀπελάτης ὁ τῶν Πέρσων, σκωληκόβρωτος γενόμενος τὸν ζῆν ἀπηλλάγη. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ Τοξαρᾶς, εἰς Κυβαιριώτας ἀναθοκοπηθεὶς, τελευτᾷ. Καὶ Μαρκιανὸς ὁ ἀδελφὸς τοῦ Βασιλέως, τὸν πόδα σαπρισθεὶς, καὶ ὑπὸ σκωλήκων καταβρωθεὶς, τελευτᾷ.

IMPERIUM BASILII MACEDONIS.

I. Anno mundi VI. M. CCC. LXVII. divinæ autem Incarnationis DCCC. LXVIII. imperavit Basilius cum Michaele annum I. menses IV. solus vero, annos XIX. Præcepit autem Præfecto Mariano Petronæ filio, ut ascendentes in forum, omni adjuncto populo, solum ipsum C Imperatorem renuntiarent.

II. Necessarium porro duxi, divinam in eos scriptis consignare exhibitam ultionem, qui Michaelem neci tradiderunt: ac quæ eorum singulis, diversis temporibus mala evenerint. Jacobitzes cum Imperatore in Philopatio venans, delapso ipsi gladio, dum ipsum levaturus ex equo descendit, non demisso ad terram usque pede, sed & altero in scala pensili detento, territo equo per cava voraginum locaque aspera ac scrobes distrahente, membratim discerptus est. Joannes vero Chaldus, exercitus ductor in Chaldia, deprehensus res novas moliri adD versus Imperatorem, ejusdem jussu ab Andrea duce exercitus palo affixus est. Asylæo Imperatoris patruelis ab ipso Imperatore in suburbanum suum expulsus, cui Chartophylacis nomen, tanquam immitis sævusque in servos suos, ab eis noctu gladiis cæsus est: quos Imperator captos, membratimque conscissos, ad Amastriani combussit. Apelates Persa, vermibus exesus, vitæ finem fecit. Constantinus Toxaras apud Cybæriotas gladiis conscissus, periit. Et Marcianus Imperatoris frater contrito pede, à vermibus corrosus interiit.

Divina ultio in Michaelis parricidas.

III. Imperator, Christi Natalitiorum solenni die processum habens, in processu in Magnam Ecclesiam, Stephanum filium suum sacro fonte intinxit. Junctisque equis albis cum curru, una cum Augusta sedit: sedit quoque cum eis Baanes Præpositus, infantem gestans usque ad Palatium, dum Imperator consularia munera per viam spargit.

Terræ motus.

IV. Contigit per diem Sancti Polyeucti terræ motus maximus, adeo ut quadraginta dierum spatio terra quateretur. Cecidit vero tunc ejus, quæ in Foro est, statuæ, globus: sanctissimæ quoque Dei Genitricis Ecclesia, cui Sigma nomen, ita ut omnes ibi divinas decantantes laudes extincti sint; cum Leo Philosophus, qui ibi esset, Cantores, & qui ibi erant omnes Ecclesia exire moneret. Qui nihil obsequentes, pari omnes ruina oppressi interiere. Ipsi vero Philosophus ad columnam sub tignis sustinentibus stans cum duobus aliis salvus evasit; aliique quinque duntaxat sub ambone positi.

Collapsa Ecclesia; Leonis Philosophi vaticinatio.

V. Porro Photius Patriarcha, cum Imperator in Ecclesiam venisset, & expectaret ut sacra Mysteria sumeret, *Latronem eum & parricidam* dicebat, *eumque iis indignum*. Arreptus ira Imperator, Romam misit, tomumque cum Episcopis Latinis advexit, ac Photium throno expulit; sanctumque Ignatium rursum Sacerdotio provexit. Natus est Alexander Imperator ex Eudocia filia ingiris. Hic fuit filius legitimus Basilii.

Basilii per Photium increpatio; ejusque ejectio.

VI. Suscepta Imperator expeditione adversus Agarenos Tephricenses, pugnaque cum eis congressus, victus est: nec raro collatis signis cum Agarenis, haud exigua Romanorum data strages est. In istiusmodi vero Imperatoris fuga Theophylactus Abastactus Romani pater, ejus, qui postea rerum potitus est, cum vix non captus fuisset, ac Saracenis factus obnoxius, eundem liberavit. Quem postea Imperator inquirens, inventumque eum cum cognovisset (multi enim dicebant, *Sic esse qui Imperatorem liberasset*) honoribus voluit demereri. Is autem missum faciens honorem, Imperiale sibi prædium depopposcit; quod & obtinuit. Reversus vero in Urbem Imperator, Christophorum suum generum in Tephricam misit; partaque victoria maxima, solo tenus evertens eadem expugnavit.

Tephricensis expeditio.

Basilii salus, & gratitudo.

Expugnata Tephrica ac direpta.

VII. Ignatius porro Patriarcha Ecclesiam ædificavit in Satyri emporio per

Ignatianum Monasterium Satyri.

γ'. Ὁ δὲ Βασιλεὺς παρῆν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν Χριστοῦ γενεθλίων, ἐν τῇ παρόδῳ εἰς τὸν μεγάλην ἐκκλησίαν, ἐβάπτισε Στέφανον τὸν υἱὸν αὐτοῦ. Ἀγαγὼν δὲ ἵππους λευκοὺς μετ' ἁρμάτων, ἐκάθησεν ἅμα τῇ Αὐγούστῃ. Καὶ ὁ Γραμματικὸς Βαανὴς σὺν αὐτοῖς βαστάζων τὸ παιδίον μέχρι τοῦ παλατίου, τοῦ Βασιλέως ῥίπτοντος κατὰ τὴν ὁδόν.

δ'. Ἐλθὼν δὲ σεισμὸς τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Πολυεύκτου μέγιστος, ὥστε τὴν γῆν σείεσθαι ὅτι ἡμέρας τεσσαράκοντα. Ἔπεσε δὲ τότε καὶ ἡ σφαῖρα τοῦ ζῴδου τοῦ Φόρου, καὶ τὸ τῆς Θεοτόκου ἡ ἐκκλησία, ἡ λέγεται τὸ Σίγμα, ὥστε πάντας τοὺς φάλλοντας ἐκεῖσε τελευτῆσαι. Λέων δὲ ὁ Φιλόσοφος τυχὼν ἐκεῖσε, ἔλεγε τοῖς φάλλοις καὶ πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐκεῖσε, ἐξελθεῖν τῆς ἐκκλησίας. Οἱ δὲ μὴ πιθόμενοι, συνετελέσθησαν ἅπαντες. Αὐτὸς δὲ ὁ Φιλόσοφος εἰς κίονα ὑπὸ συζυγιῶν ξυλίνων μετὰ ἑτέρων δύο, ἐσώθη καὶ ἕτεροι· πέντε μόνοι ὑπεκάτω τῆς ἄμβωνος. Logoth. δ'.

ε'. Φώτιος δὲ ὁ Πατριάρχης ἐλθόντος τοῦ Βασιλέως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκ μέλλοντος αὐτὸν κοινωνεῖν, τὸν λῃστὴν καὶ φονέα ἔλεγε, καὶ ἀνάξιον τῆς θείας κοινωνίας. Ὁ δὲ θυμωθείς, ἀπέστειλεν ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἤγαγε τόμον μετὰ Ῥωμαίων ἐπισκόπων, καὶ ἔβαλον τοῦ Φωτίου ἐξέωσιν· καὶ πρεσβεύσατο Ἰγνάτιον τὸν ἐν ἁγίοις Πατριάρχην ὁ δεύτερον. Ἐβασίλευσε δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Βασιλεὺς ἐκ τῆς τοῦ Ἰσαυρος Εὐδοκίας, ἧς παῖς γνήσιος ὢν Βασιλείου. Logoth. μίσητος.

ς'. Ἐστράτευσε δὲ ὁ Βασιλεὺς κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν τῶν εἰς * τεφρικήν. Καὶ πολέμους σεσάλφας, ἐνίκησε· καὶ πολλάκις συμβαλὼν Ἀγαρηνοῖς, πολλοὺς τῶν Ῥωμαίων ἀπεβάλετο. Ἐν δὲ τῇ τοιαύτῃ φυγῇ τοῦ Βασιλέως, Θεοφύλακτος ὁ Ἀβάσακτος ὁ πατὴρ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ Χριστοφόρου βασιλεύσαντος, ἐλεύσατο τὸν Βασιλέα ὀλιγοστὸν ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν κρατούμενον. Ὃν ἐπιζητήσας ὁ Βασιλεὺς μετὰ χαρᾶς, καὶ εὑρὼν καὶ γνωρίσας· πολλοὶ γὰρ ἔλεγον τοῦ Βασιλέως, ὅτι, Ἐγώ εἰμι.... Ὁ δὲ τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἀφεὶς, τόπον βασιλικὸν ᾐτήσατο, οὗ καὶ ἐτύγχανεν. Ὑποστρέψας δὲ ὁ Βασιλεὺς ἐν τῇ πόλει, ἀπέστειλε Χριστοφόρον γαμβρὸν αὐτοῦ ἐν Τεφρικῇ, καὶ νίκην ἐποίησε μεγάλην, καὶ ἐπόρθησε ταύτην καταστρέψας ἕως ἐδάφους. * Τεφρικήν.

ζ'. Ἰγνάτιος δὲ ὁ Πατριάρχης, ᾠκοδόμησεν ἐκκλησίαν εἰς τὸ ἐμπόριον Σατύρου καλλῆ,

καλλῆ, ἐπ' ὀνόματι τῦ Αρχιστρατήγου, ☩ Α. A
νατέλλοντος, καὶ μονὴν πεποίηκεν ἀνδρείαν, ἔνθα
καὶ ὁ σῶμα αὐτῦ ἀπόκειται.

ἡ. Θέκλας δὲ τῆς ἀδελφῆς τῦ Βασιλέως
ἀποστάσης πρὸς τὸν Βασιλέα δι' ὑποψίαν
τινὰ μέτριον ὄντα αὐτῆς τὸν ἀνθρωπον, ἠρώτη-
σεν ὁ Βασιλεὺς, ὅτι, Τίς ἔχει τὴν κυρίαν σε. Ο
δὲ εἶπεν, Ο Νεατοκωμήτης. Παρόντος δὲ ὁ Βα-
σιλεὺς ἀπέστειλας ἦγαγεν αὐτὸν, καὶ τύψας ἀπέ-
κειρε· καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐνέδυσε αὐτόν. Ω-
σαύτως δὲ καὶ Προκόπιον τὸν Πρωτοβεστίαριον αὐ-
τῦ ἀπέστειλας, ἔτυψε τὴν Θέκλαν. Ος καὶ ἄρας
πάντα τὰ χρήματα αὐτῆς, ἐδόσκομισε τῷ Βα- B
σιλεῖ. Τὸν δὲ Νεατοκομήτην μετὰ ταῦτα ἐποίησεν
Οἰκονόμον ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

θ'. Ο δὲ αὐτὸς Βασιλεὺς, ἐβάπτισε πάντας Ε-
βραίους πάντας ὅσοι τότε τῷ χρόνῳ ἦσαν τὴν
ἐξουσίαν αὐτῦ ὑπῆρχον, ἀναδεξαμένων πάν-
των τὸν ἐν ταῖς ἀξίαις, Φιλοφρονησαμένου δὲ Βα-
σιλέως πάντας τοὺς Ἑβραίους, καὶ ἀσπασάμενος καὶ
δῶρα πολλὰ χαριζόμενος αὐτοῖς.

ι'. Τὸν δὲ προεφημίσθεν Νικόλαον τὸν Ανδρο- Περὶ τῦ
σαλίτην, τὸν καὶ Περσιονάριον τῦ ἁγίου Διο- Περσιονα-
μήδους, ᾧ τινι Μάρτυς ἐπεφάνη, ὡς προεί- ρίου τῦ ἁγίου
ρηται, πρὸ τῦ Βασιλέως, ἐτίμησεν αὐτὸν Σύγ- Διομήδους.
γελον καὶ Οἰκονόμον. Τὸν δὲ ἕτερον ἀδελφὸν C
αὐτῦ Ιωάννην, Δρουγγάριον τῆς βίγλης· καὶ
τὸν ἕτερον ἀδελφὸν αὐτῶν Παῦλον τὸν Σακελ-
λίου· τὸν δὲ ἕτερον, Κωνσταντῖνον, Γενικὸν Λο-
γοθέτην. Τελευτήσαντος δὲ Νικολάου τῦ Συγ-
γέλου, θάπτουσιν αὐτὸν εἰς Αρκαδίανας τὸν
ἑαυτῦ οἶκον, ἔνθα ἔστι νῦν τῦ ἁγίου Κωνσταντίνου
τὸ μετόχιον.

ια'. Ηρξατο δὲ ὁ Βασιλεὺς ἐκχοΐζειν πλη-
σίον τῦ παλατίου, πρὸς τὸ κτίσαι τὴν Νέαν,
οἰκήματα πάμπολλα ἐξωνησάμενος. Εμηνύθη
δὲ τῷ Βασιλεῖ, ὡς ἡ Συράκουσα πορθεῖται ὑπὸ τῶν
Αγαρηνῶν ἐκπορθῆται. Ασχολουμένων δὲ τῶν
πλοίμων ἐν τοῖς κτίσμασι τῆς Νέας ἐκκλη- D
σίας, ἐλθὼν βραδύτης τῦ στόλου καὶ τῦ λαοῦ,
καὶ παρεδόθη ἡ αὐτὴ Συράκουσα πρὸ ὀλίγου,
πρὶν φθάσαι τὸν στόλον, τῦ Βασιλέως πολλὰ
θρηνήσαντος καὶ ἀποδυρομένου.

ιβ'. Νικήτα τοῦ ὀπὸ τῆς Τραπέζης τῦ
Ξιλινίτου καταγραφέντος ὡς φιλουμένου πα-
ρὰ τῆς Αὐγούστης, τῶτον ὁ Βασιλεὺς ἀπο-
κείρας, μοναχὸν ἐποίησεν· ὃς ὀπὸ βασιλείᾳ
Λέοντος γέγονεν Οἰκονόμος τῆ μεγάλης ἐκκλη-
σίας καὶ τελευτήσας τέθαπται ἐν τῇ μονῇ ᾗ αὐτὸς
κατεσκεύασε, ἔνθα ἀπέκειρε τὰς αὐτῦ ἀδελφάς.

ιγ'. Πολλὰ δὲ χαλκουργήματα κατέαξεν

elegantem, sub nomine cœlestis Militiæ Principis Orientis, fecitque virorum Monasterium, ubi & sepultus est.

VIII. Cum vero Thecla Imperatoris soror, e suis quendam virum mediocrem submonendi quidpiam causa destinasset, quæsivit Imperator, *Quis est qui tuam dominam habeat?* Respondit ille, *Neatocomites*. Confestim vero mittens Imperator, eum adduxit, ac verberibus affectum, detondit; Monachique habitu induit. Sed & eodem modo misso Procopio suo Protovestiario, Theclam verberibus affecit: qui & omnes ejus ablatas pecunias Imperatori attulit Neatocomitem vero postea Oeconomum in Magna Ecclesia fecit. Thecla Michaelis soror a Basilio multata. Neatocomites magnæ Ecclesiæ Oeconomus.

IX. Idem Imperator Hebræos suæ tum ditionis salutaribus undis intinxit, susceptoribus cunctis Proceribus, virisque dignitatibus ornatis, Imperatore liberalissime accipiente omnes Hebræos, multaque subsidia ac dona eis præbente. Hebræorum baptismus.

X. Eum vero quem jam diximus Nicolaum Androsalitem & Sancti Diomedis Mansionarium, cui se Martyr conspicuum fecerat, Syncelli & Oeconomi dignitate ornavit: ejus vero alterum fratrem Joannem, Excubiarum Drungarium fecit. Horum fratrem alium Sacello præposuit: extremum autem, Ærarii publici Logothetam fecit. Mortuo autem Nicolao Syncello, sepeliunt eum in Arcadianis in domo sua, ubi nunc est Sancti Constantini Hospitium (minus scilicet Monasterium.) De Mansionario Sancti Diomedis.

XI. Cœpit vero Imperator ad fundamenta humum egerere prope Palatium construendæ Novæ Ecclesiæ, compluribus ædibus eam in rem coemptis. Significatum autem est Imperatori, urbem Syracusas ab Agarenis expugnari. Interim vero occupatis navibus, in ædificiis Novæ Ecclesiæ, tardius expedita classe, ac navalibus copiis, capta est civitas, paulo antequam advenisset navalis exercitus; quæ res luctus plurimum atque mœroris Imperatori conscivit. Novæ Ecclesiæ ædificatio, per eam Syracusarum amissio.

XII. Nicetas vero Xilinites Mensæ Præpositus, delatus Imperatori Augustæ amorum; cæsarie damnatus, Monachus effectus est. Is, Leone Imperatore, magnæ Ecclesiæ Oeconomus præfectus est; vitaque functus, in Monasterio sepelitur, quod ipse condiderat, & ubi coma damnavit sorores suas. Nicetas Xilinites Monachus & Oeconomus.

XIII. Multa vasa ænea confregit

Ecclesiarum spoliatio, Novæ diræ causa.

Imperator ratione Novæ Ecclesiæ. Marmora quoque & musiva & columnæ ex multis ablata Ecclesiis atque ædibus, ejus construendæ causa: in quibus erecta erat statua ænea Episcopi habitu, tenens in manu virgam cui serpens circunvolutus erat. Deductam eam in Vestiario collocavere. Veniens autem Imperator, ac ubi statua erecta stabat prope adiens, digitum misit in os serpentis: latensque in eo vivus serpens, morsum infixit Imperatoris digito: ex quo vix contrariis remediis curari potuit, quæ res cunctis admirationi fuit.

Statua insolita.

Statua Salomonis, Basilii facta.

XIV. Sed & Salomonis in Basilica existentem Statuam maximam, confringens, suo nomine effigiari jussit, ac in Novæ ejusdem Ecclesiæ fundamentis poni, ac si istiusmodi fabrica hostiam se offerret Deo.

XV. Suscepta vero rursus Imperator adversus Melitinem expeditione, multis sub jugum missis, multisque felici marte peractis præliis, reversus est.

Ignatii mors.

XVI. Moritur vero Ignatius Patriarcha; ejusque loco rursus Photium Patriarcham provehit Basilius. Postea autem mortuo in exilio Patriarcha Photio, ejus depositum funus est in Monasterio quod Jeremiæ vocant in Mardosagari; quod antea universalis Ecclesia erat, ac parœcia utrique sexui dedita; Photius vero fœminarum Monasterium fecerat.

Photii altera Sedes.

Extinctio, ac sepultura.

Capta Germanicia.

XVII. Rursus vero cum exercitu profectus Imperator in Germaniciam, illa capta, & sub jugum missa, reversus est.

Constantinus Michaelis filius mortuus.

XVIII. Moritur Constantinus Michaelis Imperatoris, ex Eudocia filius; hominum autem ac vulgi rumore, filius Basilii. Hunc Basilius plurimum luxit, cum multum eum diligeret. Depositumque est ipsius funus in sepulchris Regum.

Dedicatio Novæ Ecclesiæ.

XIX. Calendis Maii dedicatur, divinisque publice laudibus frequentanda aperitur Nova Ecclesia, quam condidit Imperator, multaque egregia supellectili ornavit, a Photio Patriarcha: gestante Lorum Imperatore, multasque elargiente pecunias, ac Novæ nomine illi indito.

Procopius Protovestiarius proditione occisus.

XX. Missus autem est ab Imperatore Procopius Protovestiarius cum omnibus copiis ac Legionibus Occidentalibus, Magistro militiæ bellique duce Eupraxio in Sicilia, & in Cephalenia, Musulice; Dyrrachii vero, Rhabducho: in Peloponeso autem, Oniato & Apostyppo; multisque præclare ac

A ὁ Βασιλὰς λόγῳ τῆς Νέας ἐκκλησίας. Ἀλλὰ καὶ μάρμαρα καὶ ψηφίδας καὶ κίονας ἐκ πολλῶν ἐκκλησιῶν καὶ οἴκων ἀνέλαβεν εἰς κατασκευὴν αὐτῆς. Ἐν οἷς στήλη ἴσαν χαλκῆ σχῆμα * ἔχουσα ἐπισκόπου. Ἐκφέρεται δὲ ἡ αὐτὴ * φέρουσα. στήλη ἐν τῇ χλῃδὸν ἔχουσαν ὄφιν ἐστεφανωμένον. Ταύτην καταγάγοντες, ἀπέθηκαν ἐν τῷ Βεστιαρίῳ. Καταλαβόντος δὲ τὸν Βασιλέως, καὶ ἀπιόντος ἔστα ἴσαν ἡ στήλη ὀρθὴ, ἐπέβαλε τοῖς δακτύλοις αὐτοῦ ἔνδοθι τὸ στόμα τοῦ ὄφεως. Ὧν δὲ ἔσω ζῶν ὄφις, ἔδακε τὸν Βασιλέως τὸ δάκτυλον· ὃς μόλις δι' ἀντιφαρμάκων ἰάθη, θαυμασθέντων ὑπὸ τῶν πάντων.

B ιδ'. Ἀλλὰ καὶ τὸν στήλην Σολομῶντος ἐν τῇ Βασιλικῇ οὔσαν μεγίστην, κατάξας, προσέταξεν ἐν ὀνόματι αὐτοῦ ἐκτυποῦσθαι, ὡς τεθῆναι κάτωθεν ἐν τοῖς θεμελίοις τῆς αὐτῆς Νέας ἐκκλησίας, ὡς θυσίαν ἑαυτὸν τῷ τοιούτῳ κτίσματι τῷ Θεῷ προσάγων.

ιε'. Ἐπιστράτευσε δὲ πάλιν ὁ Βασιλὰς κατὰ Μελιτηνῆς· καὶ αἰχμαλωσίαν ποιησάμενος, καὶ πολλοὺς πολέμους καταρτίσας, ὑπέστρεψεν.

C ις'. Τελευτᾷ ὁ Ἰγνάτιος ὁ Πατριάρχης· καὶ αὖτ' αὐτοῦ πάλιν ἀναβιβάζει Φώτιον Πατριάρχην ὁ βασιλεὺς αὐτὸς ὁ Βασιλάς. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐν ἐξορίᾳ τελευτήσαντος Φωτίου Πατριάρχου, ἀπετέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν μονῇ τῇ λεγομένῃ τοῦ Ἱερεμίου ἐν τῷ Μαρδοσαγάρῃ, Οὔσης πρότερον καθολικῆς ἐκκλησίας, ἅπας ὁ Φώτιος ἐποίησεν αὐτὴν μονὴν γυναικῶν.

ιζ'. Πάλιν δὲ ἐκστρατεύει ὁ Βασιλὰς εἰς Γερμανικίαν· καὶ ταύτην ἐκπορθήσας καὶ αἰχμαλωτίσας, ὑπέστρεψε.

ιη'. Τελευτᾷ δὲ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ Βασιλέως ἐξ Εὐδοκίας· ὡς ὁ λόγος, υἱὸς Βασιλείου· ὃν πολλὰ ἐθρήνησε Βασίλιος, πολλὰ φίλησεν αὐτόν. Καὶ ἀπετέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τοῖς ταφοις τῶν Βασιλέων.

D ιθ'. Μαΐῳ α'. ἐγκαινίζεται καὶ ἐνθρονίζεται ἡ Νέα ἐκκλησία, ὑπ' ἐκείνου ὁ Βασιλὰς, καὶ ἐκπαγώπιστο κόσμῳ πολλῷ, τοῦ τε Φωτίου Πατριάρχου τὸν Βασιλέως λαβόντος φορέσματος, καὶ χρήματα πολλὰ δόντος, καὶ Νέαν αὐτὴν ἐπονομάσαντος.

κ'. Ἀπεστάλη δὲ τοῦ Βασιλέως Γρηγόριος Πρωτοβεστιάριος μετὰ πάντων τῶν δυνάμεων, ὅπως Εὐπραξίου στρατηλάτου εἰς Σικελίαν, καὶ εἰς Κεφαλωνίαν τὴν Μουσουλίκην· εἰς δὲ Δυρράχιον, τὸν Ῥαβδούχου· ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τὸν Ὀνιάτου καὶ τὸν Ἀποστύππου· ὃς δὴ Γρηγόριος πολλὰς στρατείας καὶ

ἀνδραγαθίας ἐρασάμιος, ἐχάτας πολέμου γενόμενος καὶ προδοθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀποστύππης ἐσφάγη.

κα'. Λέων δὲ ὁ Σαλιβαρᾶς, συνοψίζει Φωτίῳ Πατριάρχῃ Θεόδωρον μοναχὸν, Ἀρχιεπίσκοπον Εὐχαΐτων, ὡς εὐλαβῆ καὶ ποιοῦντα περάτια καὶ προγορευτικόν. Φώτιος δὲ τοῦτον τῷ Βασιλεῖ μεσιτεύει καὶ συνοψίζει. Εἰς ὃν ὁ Βασιλεὺς ἥρεσθείς. Περὶ γὰρ τῆς ὀπτηυμίας αὐτοῦ διέκειτο. Εἶχεν οὖν αὐτὸν ἐν τιμῇ πολλῇ. Ος ἀθυμοῦντα τὸν Βασιλέα περὶ τοῦ τελευτήσαντος υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, ἀφ' ὧ φίλεσεν, ὅσον εἰς αὐτὸν εἶχεν, ἐπλάνα, καὶ ἐπηγάλλετο δόξαι ζῶντα τῷ Βασιλεῖ· ὃ καὶ ἐποίησεν. Ἐν γὰρ λόχμῃ τινὶ διερχομένῳ τῷ Βασιλεῖ, φάντασμα σωλώτησεν ἔφιππον χρυσοφανὲς ἐνδεδυμένον ἐν εἴδει τοῦ Κωνσταντίνου. Ο καὶ ὀφθαλμοῖς εἶδεν, καὶ περιπλακεὶς κατεφίλησε. Καὶ γενόμενος ἀφανοῖς, αὐτὸν ἰδεῖν ὑπελάμβανε, καὶ ὡς οὐ πεπλάνητο. Διὸ καὶ μονὴν ἔκτισε κτίσας, ἐπωνύμησεν αὐτῇ, τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου.

κβ'. Τούτοις καὶ ἑτέροις πλείστοις, ὡς ἐκ τῆς Ἀπολλωνίου ἀκριβῶς μεμαθηκὼς ὁ λεχθεὶς Σαμπαβαρίωος, ἐποίησε τὸν Βασιλέα πίστιν πολλὴν κεκτῆσθαι πρὸς αὐτόν.

κγ'. Ἠγάγετο δὲ ὁ Βασιλεὺς Λέοντι τῷ Βασιλεῖ θυγατέρα Μαρτινακίου· ᾧ καὶ ἔστεψεν, ποιήσας τοὺς γάμους ἐν τῇ Μανάυρᾳ, καὶ ἐν τοῖς ιθ'. ἀκουβίτοις.

κδ'. Ἐκατηγορήθη δὲ Λέων ὁ Βασιλεὺς παρὰ Σαμπαβαρίωος εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὡς ὅτι μαχαίριον ὑπεφέρετο, βουλόμενος αἰρῆσαι σε μετ' αὐτοῦ· ὅτε δὲ αὐτὸς μαχαίριον, ἀφ' ὁλίας συμβουλῆς, ἐποίησε τὸν Λέοντα κατασκευάσαι καὶ φορεῖν ἐν τῷ τυβίῳ, εἰπὼν αὐτῷ, ὅτι, Πολλάκις ὁ πατήρ σου ὑποζητοῦντος μαχαίριον ἀφ' ἑαυτοῦ τινὰ, ἵνα τί μὴ δίδως αὐτῷ. Καὶ τοῦτο κατασκευάσας Λέων ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἀφαληθεὶς, ὡς εἴρηται, ὑπὸ φωραθεὶς ἐν τῷ τυβίῳ τοῦτο βαστάζων, πολλὰ παρὰ τύπου ἀπολογούμενος, οὐκ ἠκούετο. Ετυπτήθη οὖν Νικήτας ὁ Ελλαδικὸς ὁ Πρωτοβεστιάριος αὐτοῦ, ὃς ἦν Πάπιας ὑπὸ Ρωμανοῦ Βασιλέως, ᾧ ἄλλοι μετ' αὐτοῦ πολλὰ δεινὰ πεπονθότες ἐξωρίσθησαν. Ο δὲ Βασιλεὺς, Λέοντα καθείρξας ἐν τῷ τρικλίνῳ, τῷ Μαργαρίτου,

Καταγρία Λέοντος τοῦ υἱοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὑπὸ Σαμπαβαρίωος.

A bellica fortitudine gestis, quem dicebam, Procopius, ad extremum conserta pugna, Apostyppe proditore cæsus est.

XXI. Porro Leo Salibaras Theodorum Monachum Euchaitorum Archiepiscopum Photio Patriarchæ coram in conspectum adducit, commendatque ut virum religiosum & facientem prodigia, ac prænoscendi futura charismate præditum. Photius vero illi ad Imperatorem admissor efficitur, & ut præsentia fruatur: cujus Imperator recreatus congressu, sibique ille placens (quippe ex ejus cupiditatum ratione comparatus esset) in multo eum honore habebat. Mœsto igitur animo cum esset Imperator, filii sui Constantini occasu, præ nimia illa amoris vi, qua eum prosequebatur, errore seducens, vivum pollicetur eum se illi ostensurum: quod & fecit. Transeunti enim in quodam saltu Imperatori, phantasma quoddam ac spectrum, equo insidens, contexta auro chlamyde, in Constantini specie, ipsumque referens, præsentatur, ipsisque conspexit oculis, ac ei affusus, oscula dedit: quod ubi evanuerat, ipsum sic vidisse arbitrabatur, nec sibi quicquam dæmonis ullo astu obrepsisse. Quamobrem etiam constructo ibi Monasterio, Sancti Constantini titulum indidit.

Basilii Imperatoris dementatio.

O Imperatoris errorem.

Constantini consecratio.

XXII. His aliisque plurimis, ex Apollonii arte apprime eruditus dictus Sanctabarenus, multam sibi apud Imperatorem fidem conciliavit.

XXXIII. Copulavit autem Imperator Leoni Imperatori Martinacii filiam; cui & corollas imposuit, celebratis nuptiis in Manaura, & in novemdecim Accubitis.

Leonis Imperatoris nuptiæ.

XXIV. Delatus vero crimine est Leo Imperator apud patrem a Santabareno; Nempe pugionem deferre, quo Imperatori vellet necem inferre. Eum ille pugionem doloso consilio ut sibi pararet, auctor Leoni extiterat, & ut in caliga gestaret, dicens, *Patre tuo necessaria aliqua causa sæpius quærente gladium, quidni illi præbes?* Atque hoc fabricato Leo Imperator, ac calumniose, uti dictum est, delatus, deprehensusque cultrum in caliga gestare, quicquid demum satisfactionis afferret, nihil audiebatur. Cæsus itaque verberibus est ejus Protovestiarius Nicetas Elladicus, qui Romano Imperatore Papias fuit: aliique pariter multis malis subacti, in exilium ejecti sunt. Imperator vero Leonem carcere tenens in Triclinio, cui Margaritæ no-

Accusatio Leonis apud patrem a Santabarene.

Afflicta Leonis familia; falso objecto crimine.

men, cæcare luminibus volebat, nisi A Photius Patriarcha diu multumque rogans, interceſſiſſet, una cum Zaütza Styliano, minoris tunc Fœderatorum legionis Comite. Manſit vero ſic ab Imperatoris conſpectu excluſus menſes tres, lugens ac ejulans: ſcriptaque ad Imperatorem epiſtola, ejus inflectere animum ac lenire ſtudebat. Cumque Imperator magnam fidem erga Sanctum Eliam haberet, ſuum Imperator Leoni conſpectum in ejus memoria indulget. Facto autem proceſſu, eo conſpecto clamare populi ac Factiones, *Gloria tibi Deus.* Converſus vero Imperator, reſpondit eis, *Argumentum vobis aſſumitis divinæ laudis filium meum? ipſo auctore multas habet ærumnas ferre, dieſque triſtes ac permoleſtas percurrere.*

Liberatus Leo, die Sancti Eliæ ſacro.

XXV. Delatus crimine Andreas Legionum domeſticus a Santabareno, quaſi Leonis rebus ſtuderet, ab Imperatore gradu motus eſt; ejuſque loco Stypiotes Domeſticus præfectus eſt. Profectuſque cum exercitu Tarſum, ſuis omnibus deſideratis, victus fuſuſque eſt: rurſuſque Andreas Domeſticus præficitur ab Imperatore.

Andreas Domeſticus gradu motus & reſtitutus.

XXVI. Facta vero conjuratio eſt adverſus Imperatorem a Joanne Crocoa, qui Domeſticus eſſet agminis Icanatorum; nempe Incluſi in Blachernis agentis vaticinio concito. Inter conjuratos multi Senatorum atque Procerum Officialiumque ad ſexaginta ſex inventi ſunt. Erat enim Michael Fœderatorum Comes Catudares, & Myxaris & Babutzicus, ac reliqui. Talis igitur conjurationis nuntio ad Imperatorem perlato a Protoveſtiario Corcoa, tentis omnibus, egreſſus in Circum Imperator, poſitoque illic tribunali, eorum judicans cauſam, cunctis verberibus ſubjectis ac detonſis, qui reliqui eſſent eorum pilos combuſſit. Sic deinde ſolenni diei Annuntiationis pompa proceſſit, quando & conjurationem erant expleturi. Ambulabant illi retro eum nudi vincti aduſque Forum, uti eis conſtituerat. Tum eorum publicatis bonis cunctos exilio relegavit.

Conjuratio detecta, & compreſſa.

XXVII. Egreſſo autem Imperatore ad venandum, cervo miræ magnitudinis neſcio unde prodeunte, dum beſtiam Imperator inſequitur, converſus cervus, Imperatorem e zona ſublatum equo ſuccuſſit. Lapſum quiſpiam occupans, nudato enſe, diſciſſa zona, Imperatorem liberavit. Poſtea vero cum reverſus eſſet, & qui zonam ſecarat, caput amputari præ-

Ingrati animi inſigne exemplum.

ἐβούλετο ἐκτυφλῶσαι αὐτὸν, εἰ μὴ Φώτιος Πατριάρχης πολλὰ πολλάκις δεηθεὶς διεκώλυσεν, ἅμα Ζαούτζᾳ Στυλιάνῳ μικρῷ Ἐπαρχείαρχῃ τότε ὄντι. Ἐποίησε δὲ ὁ τοιοῦτος ὄφεως μείνας τρεῖς, θρηνῶν καὶ ὀδυρόμενος· καὶ δι' ἐπιστολῆς πολλὰ δυσώπει τὸν Βασιλέα. Μεγάλῳ δὲ πίστει τοῦ Βασιλέως ἔχοντος εἰς τὸν ἅγιον Ἠλίαν ἐποιοῦντο Λέων ὁ Βασιλεὺς εἰς τὸν ἅγιον Ἠλίαν ἐν τῇ μνήμῃ αὐτοῦ. Τῆς δὲ ἐλεύσεως γνωσθείσης, ἰδόντες αὐτὸν οἱ λαοὶ, ἐπεφώνησάν Σοὶ, Δόξα σοι ὁ Θεός. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀναγραφεὶς, ἀπελογήσατο αὐτοῖς, Δοξάζετε σήμερον ἐμοὶ τὸν Θεὸν, πολλὰς θλίψεις ὑπὲρ αὐτοῦ ἔχετε ὑπομεῖναι, καὶ ἐπωδύνους ἡμέρας διῆλθεν.

κε'. Κατηγορηθεὶς δὲ Ἀνδρέας Δομέστιχος τῶν σχολῶν τοῦ Σανταβαρηνοῦ ὡς τὰ Λέοντος φρονῶν, διεδέχθη τοῦ Βασιλέως· αὐτὸν δὲ μετεβλήθη Δομέστικος ὁ Στυπιώτης· καὶ ἀπελθὼν μετὰ λαοῦ ἐν Ταρσῷ, ἡττήθη, καὶ πάντας ἀπώλεσε· καὶ πάλιν προεχειρίσατο Ἀνδρέας τοῦ Βασιλέως Δομέστικος.

κς'. Ἐλθὼν δὲ συσκιὴ κατὰ τοῦ Βασιλέως τοῦ Ἰωάννου τοῦ Κορκόα Δομεστίκου ὄντος τῶν Ἰκανάτων, μεμαθηκότος τοῦ ὄντος ἐν Βλαχέρναις Ἐγκλείστου. Εὑρέθησαν δὲ πολλοὶ τῶν συγκλητικῶν καὶ ἑξήντα μέχρι τῶν ἑξήκοντα ἕξ. Ἦν γὰρ Μιχαὴλ ὁ Ἐπαρχείαρχος, ὁ Κατουδάρης, καὶ ὁ Μύξαρις, καὶ ὁ Βαβουτζικος, καὶ οἱ λοιποί. Τῆς γοῦν τοιαύτης ἐπιβουλῆς μηνυθείσης τῷ Βασιλεῖ τοῦ τε Πρωτοβεστιαρίου τοῦ Κορκόα, κατηγόντων τε πάντων, ἐξῆλθεν ὁ Βασιλεὺς ἐν τῷ ἱπποδρομείῳ, καὶ καθεσθεὶς ἐκεῖσε, καὶ ἀναφέρας τὰ κατ' αὐτοὺς, πάντας τύψας καὶ χειρώσας, τὰς κεφαλὰς τείχας κατέκαυσε. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐξῆλθεν ἐν τῇ προηγούσῃ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὅτε καὶ τὴν ἐπιβουλὴν ἔμελλον ποιῆσαι. Περιεπάτουν δὲ ὄπισθεν αὐτοῦ γυμνοὶ μέχρι τοῦ Φόρου δεδεμένοι, καθὼς διωρίσατο. Εἶθ' οὕτως πάντας δημεύσας ἐξώρισεν.

κζ'. Τοῦ δὲ Βασιλέως ἐξελθόντος πρὸς ὃ κυνηγῆσαι, ἐλάφου πόθεν ἀναφανέντος παμμεγέθους, ὡς αὐτὸν Βασιλεὺς καταδίωκεν, ὑπερφὰς ὁ ἔλαφος, ἦρε τὸν Βασιλέα ἐκ τῆς ζώνης ἀπὸ τοῦ ἵππου. Φθάσας δέ τις, καὶ τὴν ἀπάλην γυμνώσας, τὴν ζώνην ἐκκόψας, τὸν Βασιλέα ἐῤῥύσατο. Μετὰ ὀλίγον δὲ ἀποφαφῶσαν, ἐκέλευσε τὸν τὴν ζώνην αὐτοῦ ἀποτεμόντα, ἀπομηνῶσαι τὴν κεφαλὴν,

ὡς γυμνώσαντα ὃ ξίφος κατ' αὐτοῦ πολλὰ ἀπολογουμένου, ὡς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ τοῦτο πεποιηκέναι, ἀλλ' οὐδὲν ὠφέλησεν. Ἐκ δὲ τοῦ ἀπαφήμου τῆς ἐλάφου νοσηλευθεὶς Βασίλειος, τελευτᾷ, καταλιπὼν Λέοντα Αὐτοκράτορα καὶ Ἀλέξανδρον.

A cepit: hoc dato crimini, quod in eum gladium nudasset. Cumque is multa excusaret, ut qui ejus salutis causa rem aggressus esset, nihil tamen operæ fecit. Ægrotans vero Basilius ex cervi illa succussione moritur, relictis Imperatoribus Leone & Alexandro.

Religua Leonis, Alexandri, Constantini, Romani Lacapeni, sic primo editis e Vaticano Cod. omissa.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΥΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, ΕΤΗ κε'.

IMPERIUM LEONIS BASILII FILII, ANNOS XXV.

α'. Τῶι ϛτπϛ'. ἔτει τοῦ κόσμου τῆς ὑ θείας ϭαρκώσεως ωπϛ'. ἐβασίλευσεν Λέων ὁ υἱὸς Βασιλείου ἔτη εἰκοσιπέντε, μῆνας ὀκτώ. Στέφανος δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελφός, Κληρικὸς ὢν καὶ Σύγκελος ἰὼ μετὰ Φωτίου τοῦ Πατριάρχου, ἀνατρεφόμενος πρὸ αὐτοῦ καὶ παιδευόμενος. Ὁ οὖν αὐτὸς Λέων μετὰ τὸ ἀνακεφαλαιώσασθαι, ἀπέστειλεν Ἀνδρέᾳ Στρατηλάτῃ, μετὰ κηρῶν, πολλῶν κληρικῶν τε καὶ συγκλητικῶν ἐν Χρυσοπόλει, καὶ ἐξήγαγε Μιχαὴλ ἐκ τοῦ τάφου, καὶ ἔβαλεν ἐν γλωσσοκόμῳ κυπαρισσίνῳ· καὶ ὑπὸ κρηδέμνου θέντες καὶ σκεπάσαντες, βασιλικῶς τε τιμήσαντες, ὧδε ὕμνων καὶ τιμῆς πολλῆς, ἐπομπεύσαν ἐκφορὰν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἐτάγη εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, καὶ ἀπέθετο ἐν λάρνακι.

I. Anno mundi sexies-millesimo trecentesimo octuagesimo-sexto, divinæ Incarnationis octingentesimo octuagesimo-sexto, imperavit Leo Basilii filius annos viginti-quinque, menses octo. Stephanus vero ejus frater, qui Clericus erat ac Syncellus, cum Photio morabatur, quem is educabat ac disciplinis instituebat. Leo itaque ubi rerum summam adeptus est, Andrea Magistro militiæ cum multis cereis, Senatusque frequentia, Chrysopolim misso, Michaelis corpus eduxit e tumulo, posueruntque in loculo cypressino, imponentes sandapilæ & operientes, regioque cultu honestantes, cum canticis multaque pompa ac honore, ipsis quoque ejus fratribus funus deducentibus, inde ad Sanctos Apostolos adduxerunt, atque in urna posuerunt.

Leo Imperator.

Stephanus frater, Photii discipulus.

Michaelis translatum funus ad Sanctos Apostolos.

β'. Μετὰ ταῦτα ὁ Βασιλεὺς ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν Δομέστικον τῶν σχολῶν, ἅμα Ἰωάννῃ Ἁγιοπολίτῃ σοφωτάτῳ, καὶ γενομένῳ Λογοθέτῃ τοῦ δρόμου, καὶ ἐπὶ τῷ ἄμβωνι τῆς ἐκκλησίας ἀνῆλθόντες, τὰς τοῦ Πατριάρχου Φωτίου αἰτίας ἀναγνόντες, τόπον τοῦ ζῆν κατήλασαν, καὶ ἀποικισμὸν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀρμενιάνων, τῇ ὀνομαζομένῃ τῶν Βορδόνος.

II. Postea misit Imperator Andream Legionum Domesticum cum Joanne Hagiopolita viro eruditissimo, & qui fuit publici Cursus Logotheta, conscensoque Ecclesiæ ambone, lectis Photii Patriarchæ criminum capitibus, e throno dejecerunt, & ad Armenianorum Monasterium, quod Bordonis vocant, relegarunt.

Photii e Sede dejectio.

γ'. Προεβάλετο δὲ ὁ Βασιλεὺς Στυλιανὸν Ζαούτζαν Μάγιστρον καὶ Λογοθέτην τοῦ δρόμου. Ἀνήγαγε δὲ Στέφανον τὸν Σύγκελον καὶ ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐκ τοῦ Πατριαρχείου· καὶ μετὰ τὰ Χριστοῦ γέννων χειροτονεῖται Πατριάρχης ὑπὸ Θεοφάνους τοῦ Πρωτοθρόνου, καὶ λοιπῶν Ἀρχιερέων· καὶ ποιήσας ἐν τῷ Πατριαρχείῳ ἔτη ἓξ καὶ μῆνας πέντε, ἐτελεύτησε, καὶ θάπτεται ἐν τῇ μονῇ τῶν Συκέων.

III. Præfecit vero Imperator Stylianum Zaützam Magistrum, ac publici Cursus Logothetam: reduxit vero Stephanum Syncellum fratremque suum in ædes Patriarchales: ac ante Christi Natalem Patriarcha ordinatur a Theophane primæ Sedis Episcopo, ac reliquis Episcopis. Sexque annos & menses quinque summo Urbis Sacerdotio potitus, diem obit, & in Syceorum Monasterio humatur.

Stephani Leonis fratris Patriarchatus.

δ'. Ἐφ' οὗ Λέοντος, παρεδόθη ὁ κάστρον Ὑψηλή, καὶ ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, αἰχμαλωτισθέντων πάντων τῶν ὄντων ἐκεῖσε. Γέγονε δὲ ἐμπρησμὸς μέγας πλησίον τοῦ

IV. Leonis tempore proditum est præsidium cui nomen Hipsele, & ab Agarenis captum, sub jugum missis, qui in eo erant, universis. Extitit vero etiam ingens incendium, haud pro-

S. Thomæ incenſa Eccleſia & inſtaurata.

cul a Sophianis, quo & beati Thomæ ſuccenſa Eccleſia eſt : eam ipſe Leo ſplendide inſtauravit.

V. Miſſis Imperator Euchaita Apparitoribus, adduxit in Urbem Theodorum Santabarenum. Andreas autem Domeſticus & Stephanus Magiſter Calomariæ, qui ſub Baſilio Imperatore a Santabareno multis fuerant accuſati, dolum ſubornantes, Imperatorem commonuerunt, conſilium habuiſſe Photium Patriarcham & Theodorum Santabarenum, ut ex Photii propinquis Imperatorem præficerent. Juſſit vero Imperator adduci Photium Patriarcham & Theodorum Santabarenum ad Pegarum Palatia, eoſque ſeorſim in carcere ſingulos detineri conſtituit. Miſſi porro ſunt ab Imperatore Stephanus Magiſter & Andreas Domeſticus Craterus & Patricius Gumer, & Joannes Hagiopolita, ad illorum cauſam examinandam. Inductoque Patriarcha, & in Sede cum honore collocato, ipſis quoque ſedentibus, dixit Andreas Domeſticus, *Noſti, Domine, Abbatem Theodorum.* Reſpondit ille, *Abbatem Theodorum non novi.* Et Andreas, *Abbatem Theodorum Santabarenum non noſti?* Ad quem Patriarcha, *Novi Monachum Theodorum, qui Archiepiſcopus ſit Euchaitarum.*

Examen cauſæ Photii & Santabareni.

VI. Duxerunt vero etiam ad eos Santabarenum, aitque ad eum Andreas Domeſticus, *Mandat tibi Imperator, ubi ſunt opes & pignora meæ Majeſtatis?* Qui ait, *Ubi ea dedit Imperator : nunc vero ſi hæc requirit, licet ei ut illa recipiat.* Ad quem Andreas, *Dic, quæſo, quemnam volebas Imperatorem facere, cum patri conſuleres ut me oculis cacaret, Patriarchæ propinquum, an tuum?* Reſpondit ille, ac dixit, *Neſcio prorſus de quo loquamini, mihi crimen impingentes.* Ait ergo Magiſter Stephanus ad eum, *Et qua vero ratione mihi ſignificaſti Imperatori, ut ejus rei nomine Patriarcham coarguerem?* Santabarenus vero confeſtim jactans ſe ad Patriarchæ pedes, ait, *Adjuro te per Deum, Domine, ut meam, prius depoſitionem faciat, ac tunc me Sacerdotio nudum, tanquam maleficum pœnis ſubjiciant. Non enim iſtiuſmodi rei ſignificavi Imperatori.* Porro Patriarcha in omnium conſpectu ait, *Per ſalutem animæ meæ, Domine Theodore, Archiepiſcopus es, tum in hoc ſæculo, tum in futuro.* In his ira accenſus Andreas, *Nunquid non*, inquit, *Abba, per me Imperatori denuntiaſti, fore ut Patriarcham ejuſce rei ſceleris perageres?* At ille, ſe quicquam ſcire pernegabat. Reverſi itaque, quæ illi locuti eſſent, Impera-

Obſerva, qui ſacerdotalis ordinis lapſus ſit, debere prius deponi, & tunc pœnis mancipari.

A Σοφιανῶν ἐμαρτυρήθησαν ἐκ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ· ἣν ὁ αὐτὸς Λέων λαμπρῶς ἀνεκαίνισεν.

ε'. Ἀπέστελε δὲ ὁ Βασιλεὺς εἰς Εὐχαΐτα, καὶ ἤγαγε Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἐν τῇ πόλει. Ἀνδρέας δὲ ὁ Δομέστικος καὶ Στέφανος ὁ Μάγιστρος ὁ τῆς Κλημαρείας, οἱ πολλὰ λοιδορηθέντες ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Σανταβαρηνοῦ, ἐπεβούλευσαν τῷ Βασιλεῖ, συσκευὴν ποιησάμενοι, ὡς ὅτι Φώτιος ὁ Πατριάρχης καὶ Θεόδωρος ὁ Σανταβαρηνὸς, βουλὴν εἶχον ποιήσασθαι Βασιλέα, ἐκ τῶν ἰδίων Φωτίου Πατριάρχου. Γραφὴν οὖν ἔταξε ὁ Βασιλεὺς ἀγαγεῖν Φώτιον Πατριάρχην καὶ Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν
B ἐν ταῖς παλατίοις τῶν Πηγῶν, καὶ ἰδίως αὐτοὺς φυλάττειν διορίσας. Ἀπεστάλησαν οὖν τοῦ Βασιλέως Στέφανος Μάγιστρος καὶ Ἀνδρέας Δομέστικος ὁ Κρατερὸς, καὶ ὁ Πατρίκιος Γόμερ, καὶ Ἰωάννης ὁ Ἁγιοπολίτης ὅπως ἐξετάσωσι τὰ κατ' αὐτούς. Καὶ ἀγαγόντες τὸν Πατριάρχην, καὶ καθίσαντες ὅπου δεῖν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ αὐτοὶ καθεσθέντες, ἔφη πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἀνδρέας ὁ Δομέστικος, Γνωρίζεις, ὦ Δέσποτα, τὸν Ἀββᾶν Θεόδωρον; ὁ δὲ ἀπεκρίθη, Ἀββᾶν Θεόδωρον οὐ γνωρίζω. Καὶ ὁ Ἀνδρέας, Τὸν Ἀββᾶν Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν οὐ γνωρίζεις; Καὶ ὁ Πατριάρχης, Γινώσκω μοναχὸν Θεόδωρον Ἀρχιεπίσκοπον ὄντα Εὐχαΐτων.

Ἐξίστανται Φωτίου Πατριάρχου, καὶ Σανταβαρηνοῦ.

C ς'. Ἤγαγον δὲ καὶ τὸν Σανταβαρηνὸν πρὸς αὐτούς, καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν Ἀνδρέας ὁ Δομέστικος, Ὁ Βασιλεύς σοι δηλοῖ, Ποῦ εἰσὶ τὰ χρήματα καὶ τὰ κειμήλια τῆς ἐμῆς βασιλείας. Ὁ δὲ ἔφη, Ὅπου δέδωκεν αὐτὰ ὁ Βασιλεύς· νῦν δὲ ἐπὶ αἰτίᾳ αὐτὰ, ἐξουσίαν ἔχει αἰτιατικῇ αὐτά. Καὶ ὁ Ἀνδρέας ἔφη πρὸς αὐτὸν, Εἰπὲ τίνα ἤθελου ποιῆσαι Βασιλέα, ἵνα δηλήμονος τοῦ ἐμοῦ πατρὸς ὄμμα συσκιάσῃς σε τυφλῶσαί με, ἢ Πατριάρχου ἴδιον ἢ σόν; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐ γινώσκω βουλόμενον ἐκεῖνον λέγετε κατηγορεῖσθαι με. Λέγει δὲ Στέφανος ὁ Μάγιστρος πρὸς αὐτὸν, Καὶ πῶς ἐμήνυσας τῷ Βασιλεῖ, ἵνα ἐλέγξω τὸν Πατριάρχην περὶ τούτου. Ὁ
D δὲ Σανταβαρηνὸς πρηνὴς πεσὼν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Πατριάρχου, εἶπεν, Ὁρκίζω σε τὸν Θεόν, Δέσποτα, ἵνα πρῶτον ποιήσῃς τὴν ἐμὴν καθαίρεσιν, καὶ τότε γυμνόν ὄντα τῆς ἱερωσύνης, κολάζεταί με ὡς κακοῦργον· καὶ γὰρ τοιαῦτα ἐδήλωσα τῷ Βασιλεῖ. Ὁ δὲ Πατριάρχης ἐναντίον πάντων, ἔφη. Μὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἐμῆς ψυχῆς, κῦρι Θεόδωρε, Ἀρχιεπίσκοπος εἶ καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Θυμωθεὶς οὖν Ἀνδρέας ὅτι τοῦτο, ἔφη, Οὐκ ἐμήνυσας, Ἀββᾶ, τῷ Βασιλεῖ δι' ἐμοῦ, ὅτι ἵνα ἐλέγξω τὸν Πατριάρχην εἰς τοῦτο; ὁ δὲ ἀπηρνήσατο μὴ εἰδέναι τι. Ὑποστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν τῷ Βα-

Σημείωσαι, ὅτι ἱερωμένης δεῖ πλήσεως ἐφέσεως ἵνα καθαιρεθῇ, καὶ τότε ἵνα κολάζεται.

σιλῆς ἀπόμπα τὰ λαληθέντα περὶ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ὑμῷ τὸ καὶ ὀργῇ ἀκαταχέτῳ ληφθείς, ὡς μὴ θύραν αἰτίαν κατὰ τοῦ Πατριάρχου, ἀποστείλας ἔτυψεν τὸν Σανταβαρηνὸν σφοδρῶς, καὶ τοῦτον ἐξώρισεν εἰς Ἀθήνας. Ὀπίσθεν δὲ αὐτοῦ ἀποστείλας, ἐτύφλωσεν αὐτὸν, καὶ ἐξώρισεν εἰς Ἀνατολήν.

ζ. Μετὰ δὲ ἔτη πολλὰ ἀποκληθεὶς ὁ Βασιλεὺς τοῦτον εἰσήγαγεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ προσέταξε λαμβάνειν αὐτὸν σίτους ἐκ τῆς Νέας ἐκκλησίας. Ἐτελεύτησε δὲ ὁ Σανταβαρηνὸς ὀπτὶ Κωνσταντίνου καὶ Ζωῆς τῆς αὐτοῦ μητρός.

η. Ἐπὶ τῆς βασιλείας οὖν Λέοντος, Ἁγίων ὁ Λογγιβαρδίας Ἔξαρχος καὶ Δούξ, γαμβρὸς δὲ γεγονὼς τοῦ Ῥηγὸς Φραγγίας, αἴτησε τὸν Βασιλέα, πᾶσαν τὴν χώραν εἰς ἑαυτὸν δουλώσασθαι. Τοῦτο γοῦν ὁ Βασιλεὺς, ἀπέστειλε Κωνσταντῖνον τὸν τῆς Τραπέζης σὺν πᾶσι τοῖς ὑμασι τῆς δύσεως, πρὸς τὸ καταπολεμῆσαι Ἁγίωνα. Καὶ συμβολῆς γενομένης, ἡττήθησαν οἱ μετὰ Κωνσταντίνου καὶ κατεσφάγησαν, μόλις αὐτὸς διασωθέντος.

θ. Γέγονε δὲ ἔκλειψις ἡλίου, ὥστε νύκτα γενέσθαι ὥρας ἕκτης, καὶ τοὺς ἀστέρας φανῆναι. Ἀλλὰ βρονταὶ καὶ στεναγμοὶ αἰθέρων καὶ ἀστραπαὶ γεγόνασιν, ὥστε καῆναι ἐν τοῖς διαβατικοῖς τοῦ Φόρου ἑπτὰ ἀνθρώπους ἑπτά.

ι. Καὶ ἐπολιορκήθη ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἡ Σάμος ὃ κάστρον αἰχμαλωτισθέντος καὶ τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν τοῦ Παασπαλᾶ. Περιεχείσαν δὲ Λέων ὁ Βασιλεὺς Ζαὼτζην εἰς Βασιλεοπάτορα, συμφιλιωθεὶς ἤδη Ζωῇ τῇ αὐτοῦ γυναικὶ, φαρμάκῳ τινὶ τελευτήσαντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Θεοδώρου τοῦ Γαυανιάτου. Στεφάνου δὲ Πατριάρχου τοῦ τότε μεταστάντος, χειροτονεῖται αὐτὶ αὐτοῦ Ἀντώνιος ὁ λεγόμενος Καυλέας.

ια. Ἦλθε δὲ ἡ ἀγγελία τοῦ τότε Στρατηγοῦ Μακεδονίας, ὡς ὁ Ἄρχων Βουλγαρίας Συμεὼν βούλεται ἐκστρατεῦσαι κατὰ Ῥωμαίων. Ἡ δὲ αἰτία ἦν ὁ ἀρχίζειν Συμεὼν, ἦν αὐτη. Ζαὼτζας ὁ Βασιλεοπάτωρ εἶχε δοῦλον βιολίστην, ὀνόματι Μουσικόν. Οὗτος ἐφιλιώθη Σταυρακίῳ καὶ Κοσμᾷ Ἑλλαδικοῖς, φιλοχρύσοις καὶ πραγματευταῖς· οἵ ἦσαν πρὸς αἰσχροκερδίαν ἀφορῶντες, μεσιτείᾳ καὶ δωρεᾷ τοῦ Μουσικοῦ, διέπεμψαν τὸν ἐν τῇ πόλει πραγματείαν τῶν Βουλγάρων ἐν Θεσσαλονίκῃ, κακῶς τοῖς Βουλγάροις δοκοῦντες ἐν τῷ κομμερκεύειν. Οἱ δὲ Βούλγαροι τοῦ Συμεὼν ταῦτα ἀπήγγειλαν. Ὁ δὲ δῆλα πεποίηκε ταῦτα τοῦ Βασιλέως Λέοντι. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ Βασιλεοπάτορος κωλυόμενος

tori cuncta renuntiant. Impotenti vero is ira furoreque correptus, quod adversus Patriarcham nihil criminis deprehendisset, misso lictore duris verberibus Santabarenum affecit, atque Athenas relegavit: tum post illum mittens, ipsum luminibus cæcavit, & in Asiam exulem expulit. Santabareni pœna.

VII. Post annos autem plures placatus Imperator, ipsum in Urbem reduxit, atque ex Nova Ecclesia annonas accipere jussit. Mortuus vero est Santabarenus Constantino & matre ejus Zoe Imperatoribus. Reconciliatio ac interitus.

VIII. Leone itaque Imperatore, Hagio Longobardiæ Præfectus atque Dux, gener vero Regis Franciæ, rebellione adversus Imperatorem mota, omnem regionem suæ mancipavit ditioni. Qua re cognita Imperator, Constantinum Mensæ præpositum, cum omnibus occiduis Legionibus ad Hagionem expugnandum misit. Confertaque pugna, victa Constantini acies est, trucidatus exercitus: unus ipse salutem ægre expedivit. Græcorum in Italiâ strages.

IX. Tantum fuit Solis deliquium, ut hora sexta, stellæ in cœlo apparuerint. Cæterum orta sunt tonitrua, ventorumque compressiones & turbines atque fulgura, adeo ut septem homines in Fori gradibus incendio absumpti sint. Eclipsis insolita.

X. Expugnata Samus urbs munita ab Agarenis; sub jugum misso ipso quoque eorum Prætore ac Duce Paspala. Leo Imperator in Imperatoris Patrem Zaützam promovit, cum illius filiam Zoen in uxorem accepisset, extincto illius viro Theodoro Gaüaniato veneno quodam. Stephano autem Patriarcha vivis sublato, ejus loco ordinatur Antonius dictus Cauleas. Samus capta. Imperatoris Pater, titulus.

XI. Venit ei nuntius a Prætore Macedoniæ, in destinato habere Symeonem Bulgarorum Principem, ut infestis signis incurset Romanam ditionem. Hinc excitæ Symeonis iræ. Zaützæ Imperatoris Patri servus erat nomine Musicus. Is Stauracio & Cosmæ Helladicis, hominibus auri avaris ac negotiatoribus, amicitia junctus est. Hi, turpis lucri causa, eoque spectantes ut quovis modo rem familiarem augerent, intercessione ac potentia Musici, quæ in Urbe erat, Bulgarorum negotiationem Thessalonicam avocavere, quod male Bulgarorum commerciis cedebat. Bulgari, hæc Symeoni nuntiavere. Ille Leoni Imperatori curavit intimare: Imperator vero obstante Imperatoris Patre, cujus in Musicum Bellum Bulgaricum, ejusque occasione læsa commerciorum fœdera.

propensi animi essent, veluti vacui nugas cerebri cuncta audiebat.

XII. Furore igitur actus Bulgarus, adversus Romanos copias educit. Quibus cognitis Imperator, Crenetem Magistrum militiæ adversus Bulgaros armis instructum, multisque Urbis Proceribus ac Officialibus fretum, adversus Symeonem mittit. Consertaque pugna in Macedonia, in fugam vertuntur Romani, jugulato tum Creneto, tum Armeno Curticio, reliquisque omnibus. Ex Chazaris, qui in Leonis Fœderatorum agmine merebant, capti, præcisisque eis naribus, Romanorum probro, in urbem a Symeone missi sunt. Hos ut vidit Imperator, ira percitus, Nicetam cui cognomen Scleri (i. duri) cum triremibus in Danubium misit, Turcorum auxilia muneribus datis corrogaturum, & ut bellum adversus Symeonem moverent Profectus vero ille, communicatoque cum ipsorum capitibus Arpade ac Cursane consilio, pactisque iis Symeonem se bello incessuros, ac datis obsidibus, ad Imperatorem reversus est. Rursusque Imperator Eustathium Patricium navaliumque copiarum Drungarium mari misit; Nicephorum vero Patricium Phocam Domesticum cum Legionibus terra destinavit, ingressusque ad ipsam usque Bulgariam pervasit. Porro Imperator qui paci studeret, tanto belli apparatu, Constantiniacem Quæstorem ad Symeonem misit, qui ea quæ pacis essent, consuleret. Symeon vero omni illa in ipsum terra marique motione comperta, Quæstorem, velut qui dolo venisset, compingit in carcerem. Transmisso igitur Turci amne, interim dum Symeon in Phocæ exercitu occupatur, Bulgariam omnem sub jugum miserunt ac captivarunt. Hæc ut Symeon accepit, adversus Turcas proficiscitur. Hi contra trajicientes, pugnam cum Bulgaris conserunt. In his fusus fugatusque Symeon, ut vix ipse in Distra incolumis salvusque evaserit. Turci vero Imperatorem rogarunt, ut mitteret qui Bulgarorum captivos redimerent. Quod & fecit Imperator, missis in eam rem civibus, & ut lytrum pro eis darent

Victi a Bulgaris Romani.

Chazarorum indigna tractatio.

Corrogata Turcorum auxilia.

Bellicus apparatus.

Bulgariæ a Turcis direptio.

Leonis humanitate redempti Bulgarorum captivi.

XIII. Porro Symeon Eustathii Drungarii opera de pace rogavit. In eam Imperator animum inflexit, Leonemque Chærosphactem ad eam conscisendam misit. Data mandata Nicephoro ut copias reduceret; similiter etiam Eustathio Excubiarum Drunga-

προσπαθοιώτως τῷ Μουσικῷ, πάντα ὡς λῆρον ἤκουεν.

ιϚ'. Μανεὶς οὖν ὁ Βούλγαρος, ἐκστρατεύει κατὰ Ρωμαίων. Καὶ μαθὼν ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, ἀποστέλλει τὸν Κρωνήτιν Στρατηλάτην κατὰ Βουλγάρων μετὰ ὅπλων καὶ ἀρχόντων πολλῶν τῆς πόλεως κατὰ Συμεών. Καὶ συμβολῆς γενομένης ἐν Μακεδονίᾳ, πίπτονται οἱ Ρωμαῖοι, σφαγέντος τε Κρωνήτου καὶ τοῦ Ἀρμενὴ τοῦ Κουρτικίου, καὶ τῶν λοιπῶν πάντων. Ἐκ δὲ τῶν Χαζάρων, οἳ ἦσαν ἐν τῷ Ἐπουρείῳ Λέοντος, κρατηθέντες, καὶ τοὺς ῥῖνας ἀπὸν κοπέντες, εἰς αἰσχύνην Ρωμαίων ἐν τῇ πόλει ἀπεστάλησαν. Οὓς ἰδὼν ὁ Βασιλεὺς καὶ θυμωθείς, ἀπέστειλε Νικήταν τὸν ὀπισθόρυμον Σκληρὸν μετὰ δρομώνων ἐν τῷ ποταμῷ Δανουβίῳ δοῦναι δῶρα τοῖς Τούρκοις, καὶ πόλεμον κινῆσαι κατὰ Συμεών. Ὁ δὲ ἀπελθὼν καὶ συντυχὼν ταῖς κεφαλαῖς αὐτῶν Ἀρπάδῃ καὶ Κουρσάνῃ, καὶ συνθεμένων πολεμῆσαι, λαβὼν ὁμήρους, ἦλθε πρὸς τὸν Βασιλέα. Ὁ δὲ Βασιλεὺς πάλιν διὰ τῆς θαλάσσης ἀπέστειλεν Εὐστάθιον Πατρίκιον καὶ Δρουγγάριον τοῦ πλοΐμου. Νικηφόρον δὲ Πατρίκιον τὸν Φωκᾶν καὶ Δομέστικον μετὰ τῶν ταγμάτων ἀπέστειλεν διὰ γῆς, καὶ εἰσῆλθε μέχρι Βουλγάρων. Ὁ δὲ Βασιλεὺς τὴν Θρᾴκιον ἀπαρτίσας, μετὰ τοῦτο, ἀπέστειλε Κωνσταντινάκιον Κοιαίστορα πρὸς Συμεών, τὰ περὶ Εἰρήνης συμβουλεύσοντα. Συμεὼν δὲ τὴν κατ' αὐτοῦ κίνησιν διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης μαθὼν, ἐν Φουρκῷ κατακλείει τὸν Κοιαίστορα, ὡς ὅτι δόλῳ ἐλθόντα. Περάσαντες οὖν οἱ Τοῦρκοι, τὸν Συμεὼν ὅτι ὁ στρατεύμα Φωκᾶ ἀσχολούμενον, ἠχμαλώτευσαν πᾶσαν τὴν Βουλγαρίαν. Ταῦτα μαθὼν Συμεών, κινᾷ κατὰ Τούρκων. Οἱ δὲ ὑπερβάντες συμβαλοῦσι πόλεμον μετὰ Βουλγάρων καὶ στέπεται Συμεών, μόλις διασωθεὶς ἐν τῇ Δίστρᾳ. Οἱ δὲ Τοῦρκοι ἠτήσαντο τὸν Βασιλέα ἀποστεῖλαι καὶ ἀγοράσαι τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν Βουλγάρων. Ὃ δὴ καὶ πεποίηκεν ὁ Βασιλεὺς, ἓξ πολίτας ἀποστείλας ἐπαγορεύσαι αὐτούς.

θ'. Ὁ δὲ Συμεὼν δι' Εὐσταθίου Δρουγγαρείου ἐδεήθη περὶ Εἰρήνης. Πρὸς ὃν ὑπέσχετο ὁ Βασιλεὺς καὶ ἀπέστειλε Λέοντα τὸν Χοιροσφάκτην πρὸς τὸ γνῶναι Εἰρήνην· ἐδίδαξε δὲ Νικηφόρος ὑποστρέψαι μετὰ λαοῦ, καὶ ὁ Δρουγγάριος τῆς βίγλης Εὐσταθίος ὁμοίως.

Λέοντα

Λέοντα οὐδὲ λόγου ἠξίωσε Συμεών, ἀλλ' ἀσφαλίσατο εἱρκτῇ. Ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ τῶν Τούρκων, ἐκείνων ἐχύρωμα βοηθείας μὴ ἐχόντων, ὧν ἀπὸ Ρωμαίων, ἀλλ' ἀπορουμένων ἑαυτῶν, πάντας κατέσφαξεν, αὐξήσας τὴν μεγαλαυχίαν αὐτοῦ. Καὶ ὑποστρέψας εὗρε Λέοντα ἐν τῇ Μουδάγρᾳ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν, Οὐ ποιῶ εἰρήνην, ἐὰν μὴ πάσαν τὴν αἰχμαλωσίαν λάβω. Διωρίσατο οὖν ὁ Βασιλεὺς τοῦτον ἀποδοῦναι. Καὶ ἦλθε μετ' Λέοντος Βούλγαρος οἰκεῖος τοῦ Συμεών, καὶ παρέλαβεν αὐτούς.

ιδ'. Νικηφόρου δὲ τοῦ Φωκᾶ τελευτήσαντος, ἀφορμὰς ἐζήτει Συμεὼν τοῦ εἰρήνην διαλύσαι. Ἐπιζητῶν γὰρ καὶ ἄλλους αἰχμαλώτους, εἰσήρχετο τῆς Ρωμαίων. Λέων δὲ ὁ Βασιλεὺς, Δομέστικον τῶν σχολῶν προεβάλετο Λέοντα Κατακαλόν, ὃν τῇ Ῥάβδῳ τὴν οἴκησιν ἔχοντα. Καὶ μετ' αὐτοῦ ἀπέστειλε Θεοδόσιον Πατρίκιον καὶ Πρωτοβεστιάριον· καὶ περάσας ὅλα τὰ θέματα καὶ τὰ τάγματα, καὶ γραμμὴν συμβολῆς μετὰ Συμεὼν εἰς Ὃ Βουλγαροφύγων, ἐγένετο φυγὴ δημοσία, καὶ πάντες ἀπόλοντο· καὶ ὁ Πρωτοβεστιάριος Θεοδόσιος· δι' ὃν ὁ Βασιλεὺς οὐ μετρίως ἐλυπήθη ὑπὲρ τούτου.

ιε'. Ἐσφάξαν καὶ οἱ Χερσῶνοι οἱ τοῦ κάστρου τὸ Στρατηγὸν αὐτῶν Συμεών, τὸν υἱὸν Ἰωαννίου. Καὶ προεβλήθη ὁ κάστρον ὁ Κόρης ἐν Καππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν.

ις'. Ὁ δὲ Βασιλεὺς προελθὼν ἐπορεύετο εἰς τὰ Δαμιανοῦ, συνόντος καὶ Ζαούτζα τοῦ Βασιλεοπάτορος καὶ προγαμβρεύοντος, ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς ζωῆς ἅμα τῷ Βασιλεῖ· Θεοφανὼ γὰρ ἡ γαμετὴ αὐτοῦ, ἡ πρὶν ἐκεῖ, ἀλλ' ἐν Βλαχέρναις ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῷ προσκαρτέρει. Δόξαντος οὖν τοῦ Βασιλέως μεῖναι ἐκεῖ, συμβούλιον ποιησάμενοι οἱ τοῦ Ζαούτζα συγγενεῖς, ὅ, τε υἱὸς αὐτοῦ ὁ Τζαούτζης ἐκ οἱ λοιποὶ, ἠβούλοντο τῇ νυκτὶ φονεῦσαι τὸν Βασιλέα. Ἡ Ζωὴ τὸ μὲν τοῦ Βασιλέως καθεύδουσα, καὶ τὸν παραχλὼ ἀκούσασα, ἀφὸ τῆς θυρείδος προσβλεψαμένη αὐτοῖς κατεῖδεν. Ὡς δὲ δῆλον ἔγνω τῆς ἐπιβουλῆς ἧς ἐμελέτησαν, ἐξύπνισε τὸν Βασιλέα· ὃς πρωΐ εἰσελθὼν εἰς πλοῖον, διεπέρασεν εἰς Πηγάς, ἐάσας Ζαούτζαν καὶ πάντας ἐκεῖσε. Καὶ προσὶ παχέως εἰσῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον, ἐξεώσας Ἰωαννίου Δρουγγάριον τῶν βίγλης, καὶ προβαλόμενος Παρδὸν υἱὸν Νικολάου Ἐπαρειάρχου αὐτοῦ· ὁ γὰρ Νικόλαος συμφιλιωθεὶς τῷ Βασιλεῖ, καταδηλοῖ ἐπιστὰς αὐτῷ πάντα τὰ τοῦ Ζαούτζη.....

Georg. Monach. Novi Impp.

rio. Simeon nec sermone Leonem dignatus est, sed in carcerem compegit. Susceptaque adversus Turcos expeditione, cum ii nullum a Romanis auxilii præsidium haberent, sed nulla ipsorum cura relicti essent, aucta sua inde superbia, omnes contrucidavit. Reversusque Leonem invenit in Mudagra, dixitque ad eum, *Non facturum se pacem, nisi captivos omnes reciperet.* Constituit itaque Imperator, eos reddendos esse: venitque cum Leone Bulgarus Symeonis homo ac domesticus, qui eos recepit.

Deleti Turcæ a Symeone.

Pacis dura conditio.

XIV. Nicephoro Phoca vivis exempto, Symeon pacis dissolvendæ occasiones quærebat. Dum enim etiam alios captivos quærit, Romanam incessit ditionem. Leo autem Imperator Legionum Domesticum Catacalum præficit, cujus in Rabdo domicilium fuit. Missus cum eo Theodosius Patricius & Protovestiarius: trajectisque Legionibus integris & ordinibus ac agminibus, conserta pugna cum Symeone ad Bulgaruphygum, locum sic dictum, facta est communis fuga, omnesque periere; Theodosius quoque Protovestiarius, cujus mortis causa haud mediocriter Imperatoris indoluit animus.

Romanorum publica clades a Bulgaris.

XV. Etiam Chersonis oppidani Prætorem suum ac ducem Symeonem, Joannis filium, contrucidarunt. Captum itidem Corum, munitum præsidium in Cappadocia, ab Agarenis.

Captum Corum.

XVI. Facto Imperator processu ad Damiani ædes, Zautza quoque patre Imperatoris illi comite, una cum Zoe ejus filia: Theophano enim illius uxor, non illic erat, sed in Blachernis ad Sanctam Sorum assidua. Ut itaque visum erat Imperatori ibi manere, consilio inito Zautzæ propinqui & affines, tum scilicet Tzautzes ejus filius, tum reliqui, conjurarunt ut Imperatorem noctu tollerent. Zoe autem in Imperatoris sinu dormiens, audito tumultu, per fenestram prospiciens, silentium indicebat. Ubi autem insidiarum, quas moliti essent, periculum advertit, Imperatorem a somno excitavit. Is confestim Lintrem ingressus, in Pegas transfretavit, relicto ibi Zautza & omnibus, statimque diluculo festinantius in Palatium intravit. Expulso Joanne Excubiarum Drungario, Pardum Nicolai filium ejus loco Fœderatorum Comitem præfecit. Nicolaus enim amicitia junctus Imperatori, quæ erant Zautzæ omnia & nota faciebat. Hinc factum ut ambo omni sibi commercio

Insidiæ detectæ; Theophanonis religio.

Nicolaus Imperatori fidus.

interdictum vellent, donec Leo Magister Theodotaces eos conciliavit.

Theophano miraculis clara; ejus virtutum insignia.

XVII. Theophano Augusta diem obit, cum annos duodecim in Imperio egisset. Hanc Deus non post multos dies miraculorum effectricem ostendit, idcirco quia zelotypia non moveretur, nec ejus ulla esset injuriarum memoria: quod item eleemosynis & orationibus jugiter Deo ac sanctis Ecclesiis esset assidua.

Disciplinæ severitas in Leonis cum Zoe scorto nuptiis.

XVIII. Coronat vero Leo Zoem Zautzæ filiam. Idcirco nimirum quod crimini data cum Zoe consuetudo, Theophanone conjuge in vivis agente, haud benedictæ sunt a Patriarcha Leonis nuptiæ, ut illegitimæ. Et qui eum benedixit Sacerdos, tametsi Imperator esset, Synodi nihilominus decreto depositus est. Benediciturque Leo cum ipsa a Clerico Palatino, cognomento Sinapes. Ac is quidem qui benedixit, gradu motus est. Zoe vero in Imperio egit annum unum, menses octo. Extincta autem illa, urnam invenerunt, intra quam insculptæ literæ in hæc verba, *Filia, Babylonis misera.*

Zoes funus & epitaphium

Psal. 136. 8.

XIX. Delati criminis apud Leonem Imperatorem Stauracius & Musicus, ut qui pro Ducibus & Officialibus ac Proceribus intercederent apud Imperatoris Patrem, acceptis ab eis muneribus. Quandoque vero ingresso Stauratio cum literis cujusdam Prætoris ad Imperatoris Patrem Zautzam, videns Imperator, dum staret in Solario, venit retro, prehensaque cervice, eum trusit foras, velut qui rogatum pro ducibus Tribunisque venisset. Ducensque ad Monothyrum, ac literis ablatis, jactansque ac excutiens, præsentibus tradidit Palatio educendum, jubens ut coma mulctarent. Hæc ubi Musicus audivit, in desperationem actus, animis concidit. Venienseque Imperator, quo loco Musicus adstabat Zautzæ, collo trudens ejecit, tradens Christophoro Cubiculario, qui in Studii abduceret, ac Monachum faceret. Nec multo post moritur Zautzas in Palatio, ejusque per Bucoleonem eductum funus, in Cauleæ Monasterio condiderunt.

Ejecti gratias subornantes.

Zautzas mortuus.

Detecta in Leonem conjuratio, sceleque compressa.

XX. Post Zautzæ autem occasum, Imperatoris Operum præpositus ac Compulsor, Nicolai Fœderatorum cohortis Comitis filius, amicitia junctus est Samonæ Cubiculario, Agarenorum stirpe fato, Imperium culminis cupidine actus. Creditque Samonæ secretum, *Extincta jam Zoe amita nostra, Imperator aliam conjugem accepturus*

ἕως αὖ Λέων ὁ Μάγιστρος ὁ Θεοδοτάκης διήλλαξεν αὐτούς.

ιζ'. Τελευτᾷ δὲ Θεοφάνω Αὐγούστα, βασιλεύσασα ἔτη δώδεκα. Ἣν οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας ἐπέδειξεν ὁ Θεὸς θαυματουργὸν διὰ τὸ ἀζηλότυπον αὐτῆς καὶ ἀμνησίκακον· καὶ διὰ τὸ ἐν ἐλεημοσύναις καὶ προσευχαῖς ἀδιαλείπτως προσκαρτερεῖν τῷ Θεῷ καὶ ταῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις. Τελευτὴ Θεοφάνω Αὐγούστα.

ιη'. Στέφει ὁ Λέων ὁ Βασιλεὺς Ζωὴν τὴν γυναῖκα Ζαυτζα. Ὅτι διὰ τὸ κατηρρησιῶσθαι τὴν Ζωὴν μετὰ τὸν Βασιλέως ἐν τῇ Ζωῇ τὴν Θεοφάνω, οὐκ εὐλογήθη παρὰ τοῦ Πατριάρχου, ὡς παρανόμως ὁ γάμος· καὶ ὁ Ἱερεὺς ὁ εὐλογήσας αὐτὸν, εἰ καὶ Βασιλεὺς ὑπῆρχε, ἀλλά γε ἐκαθηρέθη ὑπὸ συνόδου. Καὶ εὐλογήθη μετ' αὐτῆς παρὰ Κληρικοῦ τοῦ παλατίου, ᾧ ἐπίκλην Σινάπης· καὶ ὁ μὲν εὐλογήσας, καθηρέθη· ἡ δὲ, ἐβασίλευσεν ἔτος ἕν, μῆνας ὀκτώ. Τελευτησάσης τὴν Ζωῆς, λάρνακα ἐφεῦρον εἰς ἣν ἐντεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς, ἔχουσαν ἔνδοθεν γράμματα κεκολαμμένα, γράφοντα οὕτως, Θυγάτηρ Βαβυλῶνος ἡ παλαίπωρος.

ιθ'. Διεβλήθησάν τῷ Βασιλεῖ Λέοντι, ὅ, τε Μουσικὸς καὶ ὁ Σταυράκιος, ὡς ὅτι παρὰ τῶν Στρατηγῶν καὶ ὀφικιαλίων λαμβάνοντες δῶρα, καὶ μεσιτεύοντες πρὸς τὸν Βασιλεοπάτορα. Καί ποτε εἰσελθόντος τοῦ Σταυρακίου μετὰ γραμμάτων τινὸς τῶν Στρατηγῶν πρὸς τὸν Ζαυτζάν, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς ἐκ τῶν ἡλιακῶν, ἦλθεν ὄπισθεν αὐτοῦ, καὶ κρατήσας ἐκ τῆς τένοντος, ἐξήλασεν ἔξω, ὡς δῆθεν ἐρωτήσων περὶ τῶν Στρατηγῶν· καὶ εἰς ὁ Μονόθυρον ἀγαγών, καὶ τὰ γράμματα ἁρπάσας, καὶ ἀποσφενδονήσας, παρέδωκε τοῖς ἐπιτυχοῦσιν ἐξαγαγεῖν τοῦ Παλατίου, διωσεισάμενος ἀπελθεῖν αὐτόν. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Μουσικὸς, ἐπ' ἀπογνώσει γέγονεν. Εἰσελθὼν δὲ ὁ Βασιλεὺς, ἔνθα ἵστατο ὁ Μουσικὸς πρέσβεως τοῦ Ζαυτζα, τοῦτον ὑπὸ πρόχλον ὠθήσας, ἐξήλασε, παραδοὺς Χριστοφόρῳ κοιτωνίτῃ, ἐν τοῖς Στουδίου ἀπαγαγεῖν καὶ μοναχὸν ποιῆσαι. Μετ' ὀλίγον δὲ τελευτᾷ Ζαυτζας ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ τοῦτον λαβόντες παρὰ τοῦ Βουκολέοντος κηπαγάντες, ἀπήγαγον ἐν τῇ μονῇ τοῦ Καυλέα, ἔνθα αὐτὸν θάψαντες.

κ'. Μετὰ δὲ τὸν τελευτὴν Ζαυτζα, Βασιλεὺς Ἐπίκτης, υἱὸς Νικολάου Ἐπαρχείου, συνεφιλιώθη Σαμωνᾷ Κυβικουλαρείῳ, τοῦ ἐξ Ἀγαρηνῶν, ὁρμώμενος τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα τος. Ἐθαρρήσε δὲ τοῦ Σαμωνᾶ, ὅτι, Τῆς θείας ἡμῶν Ζοῆς τελευτάσης, ὁ Βασιλεὺς λαβὴν ἔχει ἑτέραν γυναῖκα,

καὶ ἡμᾶς πτύζας ἔχῃ ἀφαίσαι. Ἀλλὰ δὸς μοι λόγον, ἵνα σοι διαῤῥήσω πτύστα τὰ βουλεύματα. Καὶ δόντος αὐτῷ λόγον τοῦ Βασιλείου, διαῤῥήσσει αὐτῷ πτύστα. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς εἰσελθὼν εἰς τὸ Βασιλέα, εἶπεν αὐτῷ, ὅτι, Δέσποτά μου, θέλω σοι εἰπεῖν τι ἰδίως, ὃ ἐὰν μὲν εἴπω, ἀποθνήσκω· εἰ δὲ μὴ εἴπω, ἀποθνήσκεις σύ. Καὶ διεξῆλθε πρὸς τὸν Βασιλέα πᾶσαν τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ Βασιλείου. Ἀπιστήσαντος δὲ τοῦ Βασιλέως τοῖς λαληθεῖσι πρὸς αὐτόν, καὶ εἰρηκότος, Μή τις σοι ὑπέβαλε ταῦτα μοι εἰπεῖν, καὶ οὐκ ἀμοιβαδικίας τινὸς ἕνεκα ἐποίησας; Ὁ δὲ εἶπεν, Ἀπόστειλον πιστοὺς ἀνθρώπους, οἷς κελεύεις ἐν τῷ ἐμῷ κελλίῳ, Δέσποτά μου, καὶ ἵνα εἰσὶν ἐγκεκρυμμένοι, καὶ εἴ τι ἀν ἀκούσωσι παρὰ Βασιλέως καὶ πρὸς ἐμοῦ, γράψωσι ταῦτα. Παραδοὺς ὁ Βασιλεὺς ἀποστέλλει Χριστοφόρην Πρωτοβεστιάριον ἅμα Καλοκύρῃ κοιτωνίτῃ· καὶ ἀναβάντες, ἐκρύβησαν ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ. Βασιλεὺς οὖν δολεαθείς, καὶ λαβὼν λόγον ἐν ὁρκωμοσίᾳ παρὰ Σαμωνᾶ, εἰς ὃ παρεσκεύασεν αὐτῷ, ἔδειξεν αὐτῷ πτύστα τὰ τῆς βουλῆς καὶ τοὺς συμβουλευομένους. Ἀκουσάντων δὲ αὐτῶν, κατελθόντες Χριστοφόρης καὶ Καλοκῦρης, ἅπερ γραφῆς ἀνέγνωσαν πτύστα τῷ Βασιλεῖ. Καὶ πρωθυπὸ μὲν Βασιλεὺς παρεσκεύασε, δίδωκε μιλιαρίσια χιλιάδας εἴκοσι τέσσαρας, ὡς δῶρον ψυχικὸν τῆς αὐτοῦ ἁγίας Ζωῆς, ὡς ὠφελοῦντα πρὸς αὐτῆς ὕστερον, καὶ ἀπέστειλεν εἰς Μακεδονίαν. Καὶ τὸν μὲν Βασιλέα οὕτως τῆς πόλεως ἐξήγαγε. Τοὺς δὲ λοιποὺς τοὺς τῆς αὐτῆς βουλῆς μετοχικοὺς καὶ κοινωνήσαντας, Παρδὸν μὲν Δορυφόρων τῆς βίγλης, ἀπέστειλε πρὸς τὸν Στυπιώτην, δοὺς ἀγαγεῖν αὐτόν, παρεμπλησθέντος ἐκείνου ἀπὸ βασιλικοῦ πίνακίου, τὸν τρόπον διεσκέψατο. Προφασισάμενος δὲ ὁ Βασιλεὺς ἀπελθεῖν καὶ δεῖπνῆσαι εἰς τὸν ἅγιον Λάζαρον, εἰς τὸ καταβάσιον τοῦ τζυκανιστηρίου, ἔστησεν Ἰωάννῃ Γαριδᾷ μετὰ καὶ τῶν λοιπῶν τῆς Ἑταιρείας ἐν τῷ κυβουκλίῳ· καὶ ἐν τῷ κατέρχεσθαι τὸν Βασιλέα, κρατήσαντες οἱ μετὰ Ἰωάννου Νικόλαον Ἑταιαρίαρχον, ἐξήγαγον τῆς πόλεως. Ἀγαγὼν δὲ ἐκ Μακεδονίας Βασίλειον, καὶ δυσαρίνας, καὶ τύφας, καὶ τοὺς πείρας αὐτοῦ καταφλέξας, καὶ ἐν τῇ μέσῃ θριαμβεύσας, ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις· καὶ κακῶς ἐκεῖ τελευτᾷ. Ὡσαύτως καὶ Νικόλαον Ἑταιαρίαρχον καὶ Στυλιανὸν καὶ Ἰωάννην, καὶ συγγένειαν πᾶσαν Ζαούτζα, τοὺς μὲν ἀπέκειρε, τοὺς δὲ ἐξώρισε, δημεύσας τὰς οὐσίας αὐτῶν πάσας· καὶ οὕτως πᾶσα ἡ συγγένεια Ζαούτζα ἐξωλοθρεύθη ὑπὸ Σαμωνᾶ.

κα'. Πτύζας δὲ τοὺς Μαγίστρους καὶ τοὺς

A est, nosque omnes eliminaturus. Verum mihi dato fidem, ut tibi omne consilium credam, & quod conjurationis existit. Data vero Basilio fide, edisseruit illi omnia. Samonas vero ad Imperatorem ingressus, ait, *Domine mi, volo tibi aliquid privatim dicere, quod quidem si dixero, mors mihi est: si autem non dixero, ipse tu morieris:* omnemque ei Basilii conjurationem narravit. Cumque ejus dictis fidem non haberet, ac diceret, *Nunquid aliquis subornavit, ut mihi hæc loquereris, feciſtique hoc ut muneris quidpiam emungas?* Ait ille, *Mitte quos libuerit, viros fideles in meum cubiculum, Domine mi, & si quid ex Basilio & ex me*
B *audierint, conscribant.* Confestim vero Imperator Christophorum Protovestiarium mittit una cum Calocyro Cubiculario: ascendentesque, in ejus delituere cubiculo. Velut itaque esca captus Basilius, juramentaque fide a Samona accepta, in domestico ipsius Oratorio, omnem illi edisseruit conjurationem, ac qui conjurati essent. Prandentibus vero illis, descendentes Christophorus & Calocyrus, omnia, ita ut audita scripserant, Imperatori legerunt. Confestimque adesse jusso Basilio, dedit miliarisiorum quatuordecim millia, quæ in amitæ suæ Zoes remedium animæ, sic ab ea destinata, in Macedoniam
C deferret. Ac quidem Basilium in eum modum Urbe ejecit. Reliquos vero ejus conjurationis socios ac participes, Pardum, Excubiarum Drungarium, ad Stypiotem mittit, quasi ipsum adducturus esset, cum ipse Imperatoris libello præmonitus in mandatis accepisset, ut in vincula eum compingeret Prætextu vero abeundi ac cœnandi ad Sanctum Lazarum, in descensu Sphæristerii, Joannem Garidam statuit cum reliquis cohortis Fœderatorum in cubiculo; interimque descendente Imperatore, tenentes, qui erant cum Joanne Nicolaum Fœderatorum cohortis Comitem, urbe ejecerunt. Adducto vero e Macedonia
D Basilio, ejusque disceptata causa, ipsum verberibus affecit, pilisque ejus igne succensis, ac per mediam pompa infami traducens civitatem, Athenas exilio relegavit: ubi & male vitam finivit. Similiter etiam Nicolaum Hetæriarcham & Stylianum & Joannem, omnemque Zautzæ familiam, alios detondit, alios exilio relegavit, eorum substantiis omnibus publicatis. Atque ita per Samonam, Zautzæ omnis cognatio deleta est.

XXI. Cunctis vero Magistris ac

Senatoribus Imperator vocatis, legit coram illis, quæ a Samona fuerant nuntiata, dixeruntque, *Dignum esse qui magnum honorem consequeretur.* Confestimque eum Protospatharii dignitate ornavit, & ad suam necessitudinem ascivit.

A ὁ τέλ τροσκαλεσάμ ὁ Βασιλ, αἰ λγ κατεν ἀυτ τὰ μλλ Σαμων· κ εἶπ ἄξιον εἶ τ μ μεγάλ. Ο δ πρθ τ τ Πρωτοσπαθ εἰς ἀξί τεμ κ τροσωκ ἑαυ.

Nicolaus Mysticus Patriarcha.

XXII. Mortuo vero Antonio Patriarcha, ejus loco ordinatur Nicolaus, qui Imperatoris erat Mysticus. Capta porro est civitas munita Demetrias in Hellados Themate a Damiano Agareno.

κ β'. Ετελ δ Αντ ὁ Πατ, ἐ ἀ ἀ κ τ Νικ, Μυσ ὢν τ Βασ. Παρελ δ κ ὁ κ Δημ ἐ τ θ Ἑλλ ὑ Δαμ τ Αγ.

XXIII. Leo Imperator Annam filiam suam ex Zoe filia Zautzæ coronat: quod non poterat constituta ex more convivia publica exhibere, quod non esset Augusta.

κ γ'. Λ ὁ Βασ, θ Αν ἐ Ζ ἐ Ζ, ὅ μ δ ποι τ ἐ, μ ὅ Αὐ.

XXIV. Duxit autem Imperator uxorem ex Opsicii Themate, formosissimam valde, nomine Eudociam, coronans, Augustamque renuntians, ac sibi conjugem adhibens. Ex ea suscepto puero masculo, tum ipsa extincta est, tum suscepta proles.

Eudocia Leonis uxor, partu masculi extincta.

κ δ'. Ηγ ὁ Βασ κ τ θ Ο, ὡ π ὀ Εὐ θ, κ ἀ κ, κ θ ἀ· ἐ ἧς π ποι ἄ, ἐ ᾧ τ κ ἀ, κ γ.

XXV. Coemptis Leo Imperator ædibus prope Sanctos Apostolos, ibi, præmagnificam Ecclesiam extruxit, nomine primæ suæ uxoris Sanctæ Theophanonis.

S. Theophanonis Ecclesia.

κ ε'. Εξ ὁ Βασ Λ τ ἁ Α, κ ἔκ ἐ κ, ἐ ὀ τ ἁ Θ.

XXVI. Similiter etiam Ecclesiam ædificavit, ad Topos, quos vocant, Sanctum Lazarum, virorum Eunuchorum Monasterium faciens; ubi & Sancti Lazari corpus e Cypro, & Mariæ Magdalenæ Epheso relatum, depositum: celebrata ejusdem Ecclesiæ illi encænia. Occupatis autem classiariis struendis ejuscemodi Ecclesiis, captum in Sicilia est Tauromenium ab Afris, negligentia, seu potius proditione Eustathii Navalium Drungarii, & Caramali, ibi tum existentis, & Michaelis Characti, ingenti data Romanorum strage. In Urbem reductis, ab Imperatore & Patriarcha redargutis, Characto insimulante, indicta mortis sententia est. Quanquam exorato a Nicolao Patriarca Imperatore, facta mortis venia est. Monachum inire concessum, Caramalin, Picridii; Eustathio, in Studii. Capta est & Lemnus Insula ab Agarenis, multis incolarum abductis captivis.

S. Lazari ad Topos Ecclesia; ejus corpus ac Magdalenæ.

Tauromenium amissum.

Capta Lemnus.

κ ς'. Ωσ ἔκ ἐ κ ἐ Λ, κ ἅ Λ, κ Μ Μ ἐ Θ. Ἀ δ τ τ ἐ Θ τ τ κ, π ἐ Σ Τ Μ ἀ τ Α, τ ἀ, μ δ τ Ε τ Δ τ Η, κ Κ, κ Μ Χ, π Ρ. Ἀ δ τ ἐ Θ, τ Β π Α, τ ἀ, ἐ τ Χ, ὡ τ Β. Γ ἐ τ Β π Ν Π, τ ἀ ἐ, ὁ μ Κ, ἐ τ Π, ὁ δ Ε, ἐ τ Σ. Π ἐ δ κ Λ ἡ ν ἀ τ Α, ἀ π ἐ.

Sanctum Lazarum, virorum Eunuchorum Monasterium faciens; ubi & Sancti Lazari corpus e Cypro, & Mariæ Magdalenæ Epheso relatum, depositum: celebrata ejusdem Ecclesiæ illi encænia. Occupatis autem classiariis struendis ejuscemodi Ecclesiis, captum in Sicilia est Tauromenium ab Afris, negligentia, seu potius proditione Eustathii Navalium Drungarii, & Caramali, ibi tum existentis, & Michaelis Characti, ingenti data Romanorum strage. In Urbem reductis, ab Imperatore & Patriarcha redargutis, Characto insimulante, indicta mortis sententia est. Quanquam exorato a Nicolao Patriarca Imperatore, facta mortis venia est. Monachum inire concessum, Caramalin, Picridii; Eustathio, in Studii. Capta est & Lemnus Insula ab Agarenis, multis incolarum abductis captivis.

XXVII. In processu autem Mediæ Pentecostes, cum Leo Imperator ad Sancti Mocii ascendisset, ac Templum intraret, ubi jam prope Soleam attigerat, egressus quidam ex ambone, cum robusto fuste ac crasso in caput impegit. Ac nisi fustis ictu interjecto candelabri remissus fuisset ac retardatus, confestim ei vitam abstulis-

De eo, quod in Sancto Mocio in Leonem Imperatorem patratum est.

κ ζ. Ε τ π ἐ ὁ τ Μ Β Λ ἀ ἐ τ ἅ Μ ἐ ἐ, ὅ π ἦ π ἐ σ, ὅ ἐ ἀ ὁ τ ἀ ἐ ἐ ἐ

τῦ δὲ αἵματος σφοδρῶς καταῤῥέοντος, ὀκ ἦν τ̃ A
Βασιλέως κεφαλῆς, παραχὴ τε ἐφυγὴ τῶν ἀρ-
χόντων γέγονεν· καὶ πολλοὶ ἐν τούτῃ ἀπώλοντο. Ο
δὲ ἀδελφὸς αὐτῦ Αλέξανδρος προφασισάμενος νο-
σηλθήσις, καὶ ἐκατῆλθεν ἐν τῇ Εἰσόδῳ· ὡς ὀκ
τούτου ὑποπτον αὐτὸν γνόεσι, τ̃ τοιαύτῃ ἐπιβου-
λῇ κατασκευάσαι. Οὔτε ὁ Σαμωνᾶς πρῶτῳ
ὀκῆ, ἀλλ' ἐπιληθὼν ἀγαγῆν Ζωὴν ἐν τῷ πα-
λατίῳ πρὸς ὃ στεφθῆναι τῷ Βασιλῆ. Κρατηθέν-
τος δὲ τ̃ δόντος τ̃ Βασιλέα καὶ ἐξεπαθέντος, καὶ
πολλὰς βασάνους καὶ μαρτυρίας ὑπομεμενηκότος ἐπὶ
πολλὰς ἡμέρας, ἐπὶ μηδὲν καταμολόγῃ, τέ-
λος ὀκκοπεὶς αὐτῦ χῆρας καὶ πόδας, ὀκάη ἐν
τῇ τῦ ἱππικῦ στενδόῃ, καὶ ἔκποτε ἐξεκόπη B
ἡ τοιαύτη προέλευσις.

κη'. Μετὰ δέ τινα χρόνον, ἐπῆλθε Μάρκος
ὁ σοφώτατος Οἰκονόμος τ̃ αὐτῆς ὀκκλησίας, ὃς
ἐπὶ ἐναπληρώσας τῷ Μεγάλου σαββάτου Ὃ
Τεσσαράκοντ τ̃ κυρίε Κοσμᾶ· καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ τῶν
Βασιλῆ συνεστιώμενος, ἐξῄτησε τ̃ Βασιλέα, Περὶ Μαρ-
Μὴ ὀκκοπῶναι τ̃ ἑορτῶν. Τοῦ δὲ Βασιλέως κου τοῦ λογο-
ἀπομνημονεύοντος, ἔφη ὁ Μάρκος, Οτι προγε- θέτου τοῦ
γραμμένον ἐπῶ πρὸς τῷ Προφήτου Δαβὶδ Ὃ Μιχάλου
παθῆν σε, Δέσποτα. Προεφήτευσε γὰρ, εἰπών, σαββάτου.
Οσα ἐπονηρεύσαντο ὁ ἐχθρός ἐν τῷ ἁγίῳ σε, καὶ
ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τ̃ ἑορ- C
τῆς σε. Καὶ δῆ σε, ὦ Δέσποτα, ἀπὸ τ̃ νῦν
κρατῆσαι τὸν βασιλείδν, ἔτη δέκα. Ο δὴ καὶ
γέγονε. Τῇ γὰρ αὐτῇ ἡμέρᾳ, ἐν ᾗ ἐλαβεν, ἐν
αὐτῇ καὶ τελευτᾶ.

κθ'. Ην δὲ Ζωὴ ἡ τετάρτη γυνὴ τ̃ Βασι-
λέως, ἄτεκνος. Τ̃ ὃ Βασιλέως προκειμένου ποιησα-
μένοις Ὃ ἐμπόριον τ̃ Βυτᾶ, πρὸς Ὃ ἐγκαινίσαι τ̃
μονὴν Χριστοφόρε τ̃ Πρωτοβεστιαρίε αὐτῦ, ἦλθεν
ἀγγελία, ὡς ὅτι ὁ στόλος τ̃ Αγαρηνῶν, ἅμα Ὃ Τρι-
πολίτῃ, ἀνέρχεται τ̃ Κωνσταντινουπόλεως. Απο-
στέλλει οὖν ὁ Βασιλεὺς Εὐσάθιον Δρουγγάριον τῦ
πλοίμου μετὰ παντὸς στόλου καὶ τ̃ Στρατηγῶν, καὶ
τ̃ Τριπολίτου· οἱ μὴ δυνηθέντες ἀντιπαρατάξα-
σθαι, ἀπεγράφησαν κενοί.

λ'. Ηλθεν οὖν ὁ Τριπολίτης, καὶ εἰσῆλ-
θεν ἔσωθεν τῆς Αβύδου μέχρι Παρίου. Τοῦ-
το μαθὼν ὁ Βασιλεὺς ἐν μεγάλῃ ἀθυμίᾳ καὶ
ἀθυμίᾳ γέγονεν. Καὶ ἀποστέλλει Ιμέριον Πρω-
τασηκρῆτιν κεφαλὴν τῦ στόλου κατὰ τῦ Τρι-
πολίτου, μὴ τολμώντων κἂν ὅλως πλησιά-
σαι τῷ στόλῳ τῶν Αγαρηνῶν. Τοῖς δὲ τῦ
Θεοῦ κρίμασιν, ἀντιστράφη ὁ αὐτὸς Λέων ὁ Τρι-
πολίτης, καὶ ἀπῆλθεν ἐν Θεσσαλονίκῃ· καὶ
τούτῳ ἐπολιόρκησε, καὶ προσέλαβεν ἅμα τῷ
Στρατηγῷ αὐτῶν Λέοντι τῷ Χατζιλακίῳ,

set. Cruore autem e capite Imperatoris largiter diffluente, facta turbatio est ac fuga Procerum, multique in ea perierunt. Frater autem Leonis Alexander morbum prætexens, desideratus in ingressu est, ut inde suspicio ei inoleverit, istiusmodi molitionis auctorem ipsum fuisse. Samonas quoque non erat ibi, sed abierat Zoem adductaurus in Palatium, ut cum Imperatore esset. Capto illo qui ictum impegerat, habitaque de illo quæstione, ac cum multa dies non paucos sustinuisset supplicia ac tormenta, quod nihil confitebatur, ad extremum manibus pedibusque excisis, in Circi Funda combustus est: quo ex tempore abolitus istiusmodi processus est.

XXVIII. Aliquo autem interjecto tempore, ascendit Marcus sapientissimus Oeconomus ejusdem Ecclesiæ (is nimirum qui complevit Tetraodium Magni Sabbati, a domino Cosma compositi) ac cum Imperatore mensæ accumbens, ex eo efflagitabat, ne exscinderetur festæ diei solemnitas. Abnuente Imperatore, ait Marcus, *Olim jam a Davide scriptum erat, Domine, id tibi eventurum esse prophetavit namque, dicens* Quanta malignatus est inimicus in Sancto tuo, & gloriati sunt, qui oderunt te, in medio solemnitatis tuæ: *Oportet enim te, Domine, abhinc annos decem Imperium tenere:* quod & contigit. Eodem enim die, quo ictum acceperat, & mortuus est. Marci Oeconomi oratio & varicinium. Psal. 73. 3.

XXIX. Zoe quarta Leonis uxor non erat corollis nuptialibus donata. Imperatore solenni pompa procedente ad Butii emporium, ad Christophori Protovestiarii sui Monasterium dedicandum, venit nuntius, *Agarenorum classem ductore Tripolita adversus Constantinopolim ascendere.* Mittit itaque Imperator Eustathium navalium Drungarium cum omni classe & Tribunis ac Officialibus adversus Tripolitam: qui, cum non licuisset aciem adversam jungere, inani conatu rediere.

XXX. Venit itaque Tripolita, & ingressus est intra Abydum, Parium usque. Quo cognito Imperator, in magnam venit animi dejectionem ac afflictionem. Mittitque Himerium A Secretis primum classis Ducem ac caput adversus Tripolitam, qui ne vel prorsus ausi sunt propius classem Agarenorum adire. Quæ autem Dei judicia sunt, mutato consilio idem Leo Tripolita vela obvertens, Thessalonicam profectus est. Quam & expugnavit, cepitque cum Leone Chatzilacio Græcorum ab Agarenos & Tripolitam pavor. Capta Thessalonica.

corum Prætore ac Duce, magna data civium ſtrage, multiſque abductis captivis. Rodophyllus autem quiſpiam Cubicularius neceſſaria quadam ex cauſa in Siciliam miſſus, habens ſecum auri libras centum, cum forte fortuna in via ægrotans, Theſſalonicam ut lavaret ingreſſus eſſet, & ut vires reciperet, captus a Leone eſt. Hac vero iter habens Symeon A Secretis, qui poſtea Patricius primuſque A Secretis fuit, tum aurum recepit, tum munera, quibus Rodophyllus in via relictis, multis excruciatus tormentis extinctus eſt. Cumque Tripolitæ conſtitutum eſſet ut urbem everteret, intelligens Symeon, ſignificat ei ut aurum accipiat, & urbem immunem ſinat, quod & factum eſt.

Rodophyllus occiſus.

Symeon Patricius Theſſalonicæ redemptor Rodophylli auro.

XXXI. Samonas autem ſimulato conſilio exeundi in Monaſterium ſuum, quod Spira dicunt, & in Damatri ſitum eſt, fuga in Syriam uſus eſt cum pecuniis & equis ſuis, publicos equos per ſingulas ſtationes ſubnervans. Quo cognito Imperator poſt eum mittit Baſilium Fœderatorum Comitem Camaterum & Georgium Crenetem, ad eum comprehendendum. Cumque Samonas Alym vellet trajicere, comprehendit eum Nicephorus Drungarius, cui nomen Caminas, prohibens ipſum trajicere. Cumque Samonas multis promiſſis ejus nihil animum inflexiſſet, ad venerandam confugit Crucem quæ eſt in Siricha, ſimulans quaſi fide in Crucem ejuſque religione iter ſuſcepiſſet. Comprehendens itaque Conſtantinus Ducis filius, eumque aſſumens, in Urbem reverſus eſt. Præcepit vero Imperator ipſum quidem ſervari in ædibus Bardæ Cæſaris, interrogavitque de eo Conſtantinum Ducæ filium. Cognitoque quia vere in Syriam fugeret, mandavit Duci, ne cum ab eo interrogaretur, in præſentia Senatus iſtud diceret; ſed quod voti cauſa in Siricha profectus eſſet. Volebat enim Imperator in ſui eum conſpectum admittere. Advocato itaque Conſtantino Ducis filio coram Senatu, ait, *Ita Deum habes & caput meum, Fugiebat Samonas, necne?* Is vero, ut quia antea Imperatorem rogaſſet, non adjurare, ac dicturum ſe quod juberetur, auditis juramentis, horumque motus religione, omnibus coram enuntiavit, *Save fugiebat in Syriam.* Imperator cum ira hoc juſſo faceſſere, Samonam menſes quatuor tenuit in domo Bardæ, reddiditque præſentiam, & in conſpectum admiſit, tum, cum illi filius ſuſceptus eſt.

Samonæ Agareni ad ſuos fuga, & in Urbem reductio.

Imperatoris in Samonam indulgentia.

Ducis candor & juris jurandi religio.

πείσας πολλῷ σφαγίῳ καὶ αἰχμαλωσίᾳ, Ροδόφυλλος δέ τις Κουβικουλάριος ἰδίᾳ ἀναγκαίᾳ ἐξ αἰτίας εἰς Σικελίαν ἀφεθεὶς ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ χρυσίου λίτρας ἑκατόν. Νοσήσας δὲ κατὰ τύχην ἐν τῇ ὁδῷ, ἐλθὼν ἐν Θεσσαλονίκῃ πρὸς τὸ λούσασθαι καὶ ἀνακτήσασθαι ἑαυτὸν, συνελήφθη ὑπὸ Λέοντος. Διερχομένου δὲ Συμεὼν Ἀσηκρήτις, ὁ μετὰ ταῦτα γενόμενος Πατρίκιος καὶ Πρωτασηκρήτις, ἀνελάβετο τό, τε χρυσίον καὶ τὰ δῶρα, ἅτερ εἴασεν ὁ Ροδόφυλλος ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ πολλὰ βασανισθεὶς ἐτελεύτησε. Τοῦ δὲ Τριπολίτου βουλομένου τὴν πόλιν καταστρέψαι, μαθὼν ὁ Συμεὼν, δηλοῖ αὐτῷ χρυσίον λαβεῖν, καὶ ταύτην ἐᾶσαι· ὃ δὴ καὶ γέγονεν.

ΛΑ'. Σαμωνᾶς δὲ προσφασισάμενος ὅπως τὸν μονὴν αὐτοῦ τὰ Σπείρα ἐξέρχηται τὴν ἐν τῷ Δαματρεῖ οὖσαν, φυγῇ ἐχρήσατο ἅμα χρήμασι καὶ ἵπποις αὐτοῦ, δημοσίους ἵππους κατὰ ἀπαλλαγὴν ἀσκυλοκοπήσας. Τοῦτο μαθὼν ὁ Βασιλεὺς ἀπέστειλε ὀπίσω αὐτοῦ Βασίλειον Ἐπαρχείαρχον τὸν Καματηρὸν, καὶ Γεώργιον τὸν Κρηνίτην τοῦ καταλαβεῖν αὐτόν. Τοῦ δὲ Σαμωνᾶ τὸν Ἅλυν βουλομένου διαπερᾶσαι, κατέλαβεν αὐτὸν Νικηφόρος Δρουγγάριος ὁ λεγόμενος Καμινᾶς, οὐκ ἐῶν αὐτὸν διαπερᾶσαι. Ἐπεὶ δὲ πολλὰ ὁ Σαμωνᾶς ὑπισχνεῖτο, καὶ οὐκ ἔπειθεν, προσέφυγε εἰς τὸ Σιρίχα εἰς τὸν τίμιον Σταυρὸν, προσφασισάμενος ὡς ἀφ' πίστεως τοῦ Σταυροῦ ἐλπίζει. Καταλαβὼν δὲ αὐτὸν Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Δουκὸς, καὶ τοῦτον ἀναλαβόμενος, ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει. Προσέταξε δὲ ὁ Βασιλεὺς, αὐτὸν μὲν φυλάττεσθαι ἐν τῇ οἰκίᾳ Βαρδᾶ τοῦ Καίσαρος. Ἠρώτησε δὲ Κωνσταντῖνον τοῦ Δουκὸς περὶ αὐτοῦ, καὶ μαθὼν ὡς ἀληθῶς ἐν Συρίᾳ ἔφυγε, προλαβόντα τοῦ Δουκὸς μὴ εἰπεῖν τοῦτο ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, ὅτι πρὸ αὐτοῦ ἐρωτηθῇ· ἀλλ' ὅτι δι' εὐχὴν ἀπῆλθεν ἐν τῷ Σιρίχᾳ. Ἦλθε γὰρ ὁ Βασιλεὺς σπουδιαθῆναι αὐτῷ. Προσκαλεσάμενος οὖν Κωνσταντῖνον τοῦ Δουκὸς ἐμπροσθεν τοῦ ἐν τέλει, ἔφη, Οὕτως ἔχεις Θεὸν καὶ τὸν κεφαλήν μου, Ἔφυγε ὁ Σαμωνᾶς, ἢ οὔ; Ὁ δὲ ὡς εἰπὼν προτέρου τοῦ Βασιλέως μὴ ὀμνύειν, καὶ ὃ κελευόμενον εἰπεῖν, ἀκούσας τοὺς ὅρκους, ἐξέφηνε ἐνώπιον πάντων, ὅτι, Εἰς Συρίαν ἔφυγε. Μετ' ὀργῆς δὲ τοῦ Βασιλέως τοῦτον ἀποπεμφθέντος, ἐπέσχε Σαμωνᾶς μῆνας δ'. ἐν τοῦ οἴκῳ τοῦ Βαρδᾶ. Ἀπεστράφη δὲ ἐν τῇ αὐτοκρατορείᾳ τοῦ Βασιλέως*.

* Επέ. * τῇ γάνῃ τῇ ἐνθένδε.

λϛ'. Εφάνη δὲ τότε καὶ κομήτης ἀστὴρ, ἀκτῖνας ὑπὲρ αἰσπολῆς πέμπων, φαινόμενος ἐν ἡμέραις καὶ νυξὶ μ'. Γέγονε δὲ Σαμωνᾶς Πατρίκιος ἀπὸ τῆς αὐτοῦ φυγῆς. Ἐγέννησε δὲ υἱὸν ἀπὸ Ζωῆς τῆς τετάρτης αὐτοῦ γυναικὸς. Ἐβαπτίσθη δὲ τὰ ἅγια Φῶτα ὑπὸ Νικολάου Πατριάρχου ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, δεξαμένων αὐτὸν Ἀλεξάνδρου Βασιλέως καὶ Σαμωνᾶ Πατρικίου καὶ τῆς ἐν πόλει πάντων.

Ὀπτίκιον οἱ παλαιὶ πομὶς ἀκαδίκια.

λγ'. Γέγονε δὲ καὶ ἡ Κύφη τότε γηροκομεῖον, διωχθεισῶν τῶν ἑταιρίδων.

Καθαίρεσις Θωμᾶ Πρεσβυτέρου, διὰ τὸ ἀλλοῦναι Λέοντα τὸν Βασιλέα δίγαμον· καὶ κώλυσις τοῦ Βασιλέως εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν παρὰ τὸν πατριάρχου.

λδ'. Εὐλογήθη δὲ ὁ Λέων Βασιλεὺς μετὰ Ζωῆς μετὰ τὴν ἑορτὴν τῶν ἁγίων Θωμᾶ Πρεσβυτέρου, ὃς καθῃρέθη. Ἀνηγόρθωσε δὲ τὴν αὐτὴν Ζωὴν Αὐγούστην, καὶ διὰ τοῦτο τὸν Βασιλέα ὁ Πατριάρχης ἐκώλυσεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσέρχεσθαι. Ὅθεν διήρχετο ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους μέχρι τοῦ Μιτατωρίου, μηδ' ὅλως εἰς τὰ κατὰ στενωπὸν διερχόμενος.

λε'. Γραβλήθη δὲ Σαμωνᾶς Παρακοιμώμενος, διὰ τὸ εἶναι τῷ Βασιλεῖ συνεργὸς τοῦ πάσης παρανομίας καὶ κακίας. Καὶ κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἤρξατο μελετᾶν. Προσκαλεσάμενοι γὰρ Νικόλαον Πατριάρχην Φεβρουαρίου μηνὶ α'. καὶ πολλὰ λιπαρήσαντες δεηθῶσι τοῦ πολυγαμίαν· ἐπεὶ πᾶσαν οὐκ ἠδυνήθησαν, ἀπὸ τοῦ κλητωρίου διὰ τοῦ Βουκολέοντος ἐν πλοίῳ μικρῷ τοῦτον ἐμβιβάσαντες, διεπέρασαν ἐν τῇ Ηείᾳ· ἐφ' ἧς πεζῇ μέχρι Γαλακρηνῶν μόλις ἀπῆλθον, χιόνος ὑπερκειμένης πολλῆς. Χειροτονοῦσι δὲ αὐτὶ αὐτοῦ Εὐθύμιος Σύγκελλος Πατριάρχην· ἀνὴρ ἱερατικώτατος, ἔγκρατής τε καὶ βιλαβὴς πάνυ· ὃν φασὶν καταδέξασθαι τοῦτον ἐξ ἀποκαλύψεως θείας, ὡς ὁ Βασιλέως βουλόμενον αἵρεσιν καὶ νόμον εἰσάξαι, τοῦ ἔχειν ἄνδρα γυναῖκας γ'. ἢ καὶ δ'. πολλοὺς εἰς τοῦτο λογιωτάτων ἀνδρῶν συνεργούντων αὐτῷ.

λϛ'. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ προσεκλήθη Λέων ὁ Βασιλεὺς παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Λιβὸς ἐν τῇ μονῇ τῇ οὔσῃ ἐν τῷ Μαρδοσαγγάρῃ, τοῦτον ποιῆσαι τὰ ἐγκαίνια, καὶ ἀριστῆσαι. Καὶ γέγονεν ἄνεμος ὁ λεγόμενος Λίψ ἕως τρίτου σφοδρὸς φυσήσας, συνείσας τε καὶ διαπρίσας οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, ὥστε πάντας φεύγειν ἐν ὑπαίθροις τόποις, λέγοντας συντέλειαν κοσμικὴν εἶναι, εἰ μὴ ἡ Θεοῦ φιλανθρωπία διὰ ὄμβρων ἔπαυσε τὴν τοιαύτην θραῦσιν.

A XXXII. Apparuit tunc & Cometa, radios mittens versus Orientem, visusque est dies quadraginta ac totidem noctes. Samonas, a tempore suæ fugæ Patricius creatus est. Sustulit Leo filium ex Zoe quarta uxore sua; baptizatusque est in die Luminum a Nicolao Patriarcha in Magna Ecclesia, susceptoribus ejus Alexandro Imperatore & Samona Patricio, omnique Senatu.

Cometa. Natus Constantinus Imper. *Multos antiqui offerebant susceptores.*

XXXIII. Tunc quoque Cupha, quam vocant, domus Hospitalis curandis senibus facta est, eliminatis scortis.

B

XXXIV. Nuptiali benedictione impartitus est Leo Imperator cum Zoe post Domini Natalem diem a Thoma Presbytero, qui depositus est. Eandem quoque Zoem Augustam renuntiavit; quæ res in causa fuit, ut Patriarcha Imperatori ingressum in Ecclesiam interdixerit. Quapropter a dextra parte ad Metatorium usque transibat, nihil prorsus qua moris erat transiens.

Depositio Thomæ Presbyteri, ob benedictum Leonem Imperatorem bigamum, prohibitusque a Patriarcha Imperatori Ecclesiæ ingressus.

XXXV. Provectus vero est Samonas Accubitor (sacri Cubiculi Præpositus intimus) idcirco nimirum quod Imperatori ad omne scelus & pravitatem adjutor esset & socius. Cœperuntque adversus Ecclesiam nova moliri. C Advocato enim Nicolao Patriarcha Calendis Februarii, multisque agentes precibus ut polygamia reciperetur; cum in sententiam trahere nequivissent, a Cletorio (conviviorum triclinio) per Bucoleonem in parvum lintrem imponentes, Eriam trajecerunt; unde ægre pedes ad Galacrenas usque multa nive objecta humo evasit. Ordinatur vero ejus loco Euthymius Syncellus Patriarcha, vir venerabilis & continens, ac valde pius & religiosus. Aiuntque divina revelatione, quod ita gestum erat, recepisse; quippe cum Imperator vellet hæresim ac legem promulgare, qua liceret viro tres, aut D etiam quatuor uxores habere; qua in re multi eruditissimi viri ei adstipularentur.

Nicolaus Patriarcha disciplinæ rigore Sede dejectus: Euthymius dispensans, assumptus.

XXXVI. Mense Junio invitatus est Leo Imperator a Constantino Libe ad Monasterium, quod est in Mardosagari, tum ad ejus dedicationem, tum ad prandium. Factusque est ventus, cui Lips nomen, in tertiam usque vicem valide spirans, concutiensque ac evertens domos ac Ecclesias, ita ut omnes subdivalia loca fugerent, ac mundi consummationem esse dicerent, nisi Dei clementia ob ortis imbribus sedata esset istiusmodi confractio.

Non simul, sed ipso Leonis ritu, qui ad quartas ipse nuptias convolavit; nec Ecclesia Latina respuit.

Lips ventus turbinis.

Samonæ fraus perdendo Andronico Duci.

XXXVII. Præfecerat Imperator Himerium Curſus publici Logothetam navalis omnis rei caput, egreſſa Agarenorum claſſe adverſus Romanos. Acceperat vero Imperatoria juſſione Andronicus Dux ut & ipſe Himerio Logothetæ in navibus ſeſe adjungeret, & adverſus Agarenos ſerio depugnaret. Porro Samonas irreconciliabilis Andronico hoſtis erat, multaque in eum continuo ſtruebat, & machinabatur illi noxam inferre, nullo non modo, nulla non opera ac fraude nocere ſtudens, quo ex tempore a fuga retractus fuerat, ſubjecit vero cuidam ut occulte Andronico ſcriberet, *Cave ſis naves ingrediaris, & capiaris ab Himerio. Samonas namque auctor fuit Imperatori, ut ab eo teneri, ac luminibus orbari præciperet.* Multis itaque hortamentis atque precibus agente Himerio, ut adverſus Agarenos naves ingrederetur, reſiliit. Agarenis vero incumbentibus, Himerius ſolus in die S. Thomæ conſerta cum eis pugna, magna potitus victoria eſt. Andronicus ut cognovit, in deſperationem actus, una cum propinquis ac liberis ſuis totaque familia diſcedens, Cabalam urbem munitam cepit, in perfectam defectionem prorumpens, ita ut ei Samonas Imperatori diceret, *Nonne dicebam tibi, Domine, Ducem tyrannidem moliri, ac rebellem eſſe?*

Andronicus ad Agarenos profugus.

XXXVIII. Confeſtim itaque mittit Imperator Gregoram Legionum Domeſticum Iberitzem, Andronici conſocerum, ad eum expugnandum. Cognito vero Nicolaum Patriarcham ejectum eſſe, ad Agarenos profugit cum propinquis & amicis ſuis ac liberis, qui Romanam tunc ditionem incurſabant: magnificeque ac gaudii ſignificatione receptus eſt ab Amerumne.

Tentata Andronici revocatio, Samonæ dolo impedita.

XXXIX. Dolebat plurimum Leoni Imperatori propter Andronicum; ſæpiuſque animo deſtinaverat ut ſubſcriptam ſecuritatis fidem ad eum mitteret, quod & Theophilus fecerat propter Manuelem. Conſuluere vero quidam Imperatori ut quendam e Prætorio Saracenorum liberalius acceptum conciliaret, ac in Syriam cum ſubſcripta immunitatis fide mitteret. Quod utique & fecit, ſcribens rubris literis, mittenſque cum Aurea bulla intra bacillum ducta cera compactum. Egreſſo autem Agareno ab Imperatore, accerſens eum Samonas, ait ili, *Noſti quid teneas?* (hoc dicens cerei cauſa) *nempe Syriæ exitium geſtas.* Quo tradito, admonuit ut in Azoris manus daret. Iſque profectus, id ita fecit. Tentus itaque Andronicus eſt, & in vin-

λζ'. Γρηγοράλεν δὲ ὁ Βασιλεὺς Ιμέριον Λογοθέτην τῦ δρόμυ κεφαλὴν πάντων τῶν πλοίμων, ἐξιόντας τῦ κόλπυ τῶν Αγαρίνων κατὰ Ρωμαίων. Εδίξαν δὲ καὶ Ανδρόνικος ὁ Δούξ ἅμα κελεύσιως συνιέναι Ιμερίῳ Λογοθέτῃ ἐν τοῖς πλοίοις, καὶ καταπολεμῆσαι τοὺς Αγαρίνους. Ο δὲ Σαμωνᾶς ἰῶ ἀδιφίλακτος ἐχθρὸς Ανδρονίκῳ, καὶ πολλὰ κατ' αὐτῦ διϊνεκῶς συνεσκεύαζε καὶ ἐμηχανᾶτο κακῶσαι τ Ανδρόνικον, πάντι τρόπῳ καὶ πάσῃ σπουδῇ ἀμηχανώμενος ἀπὸ τῆς αὐτῦ φυγῆς. Υπέβαλε δί τινι γράψαι τῷ Ανδρονίκῳ κρύφα, Μὴ ἐισπλεῦσι εἰς τὰ καράβια, ἢ κρατηθῆναί σε ὑπὸ Ιμερίου· ὁ γὰρ Σαμωνᾶς ὑποτέθεικε τῷ Βασιλεῖ τ κρατηθῆναί σε, ἢ τυφλωθῆναι πρ' αὐτῦ. Πολλὰ δὲ παρεπερωτῶντος Ιμερίυ Ανδρόνικον ἐισπλεῦσαι ἐν τοῖς πλοίοις κατὰ τῶν Αγαρίνων, ἀπεσίρτησε. Τῶν Αγαρίνων δὲ ὑπερεχόντων, Ιμέριος μόνος ἐν ἡμέρᾳ τ ἁγίου Θωμᾶ συμβαλὼν πόλεμον μετ τ Αγαρίνων, μεγάλην νίκην ἐπραξάτην. Τοῦτο μαθὼν Ανδρόνικος, ἅπαντας, ἅμα συνεῤῥέουσιν αὐτῦ καὶ τέκνοις αὐτῦ καὶ ἀνεψιοῖς αὐτῦ, ἀπελθὼν, ἐκράτησε κάστρου τ Καβάλης, εἰς τελείαν ἀπόστασίαν ἐλθὼν, ὡς εἶπεν ὁ Σαμωνᾶς πρὸς τ Βασιλέα, Οὐκ ἔλεγόν σοι, ὦ Δέσποτα, ἀντάρτην εἶ τ Δούκα;

Andronicus ad Agarenos profugus.

λη'. Παρέλυπε δὲ ἀπρίλλη ὁ Βασιλεὺς Γρηγορᾶν Δομέστικον τ σχολῶν τ Ιβηρίτζην, συμπένθησεν ὅτι τῦ Ανδρονίκου, καταπολεμῆσαι αὐτόν. Μαθὼν δὲ τῦτον Ανδρόνικος, ἢ ὡς ὁ Πατριάρχης Νικόλαος ἐξεώσθη, προσέφυγε πρὸς Αγαρίνους ἅμα τοῖς συγγενέσι καὶ φίλοις αὐτῦ καὶ τέκνοις, ἐξελαυνόμενος τότε ὑπὸ Ρωμαίων καὶ ἀπεδέχθη μετὰ πολλῆς Αμερυμνῆς μεγάλως.

Tentata Andronici revocatio, Samonæ dolo impedita.

λθ'. Ελυπεῖτο δὲ Λέων ὁ Βασιλεὺς διὰ τ Ανδρόνικον, καὶ πολλάκις ἐβούλετο ἀποστεῖλαι αὐτῷ λόγον συμπαραθέσθαι, ὃ ἢ Θεόφιλος διὰ τ Μανουὴλ ἐποίησε. Συνεβουλεύσαντο δὲ τινες τῷ Βασιλεῖ φιλοφρονήσασθαί τινα τ τ Πραιτωρίου Σαρακηνῶν, καὶ ἀποστεῖλαι αὐτῷ συνεία μετὰ λόγου συμπαραθέσθαι. Τοῦτο δὴ ἢ πεποίηκεν ὁ Βασιλεύς, γράψας διὰ κιναβάρεως, ἢ ἀποστείλας μετὰ χρυσοβούλλου ἔσωθεν φατνίυ βακτρίου ῥάκους. Εξιόντος δὲ τ Αγαρίνου ἀπὸ τ Βασιλέως, προσκαλεσάμενος αὐτὸν Σαμωνᾶς, εἶπεν αὐτῷ, Οἶδας τί κρατεῖς; (τῦτον εἰπὼν διὰ τ κηροῦ) τὴν ἀπώλειάν, τ συνείας βαστάζεις. Καὶ δοὺς αὐτῷ, προσέταξε τῦτον βαλεῖν εἰς τὰς χεῖρας τῦ Αζίρ. Ο δὲ ἀπελθὼν, τῦτον πεποίηκεν. Εκρατήθη δὲ Ανδρόνικος, καὶ ἐδεσμήθη μετ

ση μὴ πάντων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ. Καὶ μα- A
θὼν ὡς δόλῳ δόλου τῷ Σαμωνᾶ ταῦτα αὐτῷ
γέγονεν, ἀναγκαζόμενος, ἐμιαίνετο αὐτός τε καὶ
οἱ σὺν αὐτῷ. Ἐκπλαγεὶς δὲ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐ-
τοῦ, καὶ οἱ λοιποὶ ἰδόντες ὅτι ἀδυνάτον ἦν τὸν Ἀν-
δρόνικον ἐξελθεῖν, βουλῇ αὐτοῦ, μετ' οὐ πολύ,
φυγῇ χρησάμενοι (θαυμαστὸν ὄντως) ἐκ μέσης
Συρίας τοῖς Ρωμαίοις ἔδραμον· καὶ καταπο-
λεμούμενοι κατὰ χώρας, μόλις ὀλίγοι διεσώθησαν
μετὰ Κωνσταντίνου υἱοῦ αὐτοῦ. Androniсus a fide apoſtata. Conſtantinus filius ad Romanos elapſus.

μ'. Ἐκ δὲ Ταρσοῦ ἐλθόντων εἰς τὴν πόλιν τὸν
Ἁλμαλίου, ὅ, τε Ἀβδιβάχης ὁ γέρων, καὶ ὁ τοῦ
Σαμωνᾶ πατήρ· καὶ δεύτερος * ἐδέξατο ὁ Βασι- B
λεὺς μετὰ κοσμήσεως καὶ τιμῆς καὶ δόξης εἰς τὴν
Μαναύρα. Ἐκαλλώπισθη δὲ καὶ πᾶν μεγαλεῖον
ἐκκλησίαν εἰς κόσμον πολυτελῆ, καὶ ἐπεδείξαντο
ἅπαντα τὰ τίμια σκεύη τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ὅπερ
ἀνάξιον ἦν βασιλείας καὶ Χριστιανικῆς κα-
ταστάσεως, τοῦ θαυμάζειν τοῖς ἔθνεσι τὰ
ἱερὰ σκεύη τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πα-
τὴρ, ἔδοξε σωφρονεῖν πρὸς υἱὸν αὐτοῦ, καὶ μέ-
νειν εἰς Ρωμαίους. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς παρῃ-
νεσεν αὐτῷ, λέγων, Κράτει τὴν πίστιν ἣν ἔ-
χεις· κἀγὼ, εἰ δυνατὸν ἐλθοῦσθαι πρὸς σε
μᾶλλον. Agarenorum parum pia ſuſceptio. Samonas Chriſtiano nomine perditus Agarenus.

* ſiſſan.

μα'. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῆς * ν'. στέφει Λέων ὁ C
Βασιλεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον ὑπὸ Εὐθυμίου
Πατριάρχου. Δέδωκε δὲ Σαμωνᾶς Κωνσταν-
τῖνον δοῦλον αὐτοῦ τὸν δουλεύσαντα πρότε-
ρον Βασιλείῳ Μαγίστρῳ καὶ ὕπαρχῳ Κανικλείου,
δουλεύειν Ζωῇ Αὐγούστῃ· ὃς ἠγαπήθη παρὰ τῆς
Βασιλέως Λέοντος καὶ τῆς Αὐγούστης· διὰ τοῦ-
το πολλὰ ἐφθόνησε Σαμωνᾶς αὐτῷ, καὶ ἐλοι-
δόρει ὡς σωφρονοῦντι τῇ Αὐγούστῃ· ἅτε ὁ Βασι-
λεὺς νοήσας ἀληθῆ εἶναι, ἀπέστειλε καὶ ἀπέ-
κειρεν αὐτὸν μοναχὸν εἰς τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Τα-
ρασίου διὰ τὸν Σαμωνᾶ. Μετ' ὀλίγον δὲ ὥρι-
σεν Σαμωνᾶς ἀναλαβέσθαι αὐτὸν εἰς τὴν αὐ- D
τοῦ μονὴν Σπύρα, βουλόμενος πάλιν ἀνα-
λαβέσθαι αὐτόν. Ἀπελθὼν οὖν εἰς προέ-
κεισον εἰς τὸ Δαμαστεὶ, καὶ εἰς τὴν μονὴν τοῦ
Σαμωνᾶ ἐρίσπας, εἶδε Κωνσταντῖνον, καὶ
προέθηκε ὥρισε Σαμωνᾶς, καὶ ἔνδυσεν αὐ-
τὸν κοσμικὰ, καὶ σκέψασι τὸν Βασιλέα εἰς
ὃ κληθέντων· καὶ ἐπέστρεψε μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ
παλάτιον. Conſtantini Accubitoris fortuna.

μβ'. Ὁρῶν δὲ Σαμωνᾶς αὐξανομένην
τιμὴν ἀγάπην τοῦ Βασιλέως ἐπ' αὐτὸν, βου-
λεύεται μετὰ Μαξίμου Κοιτωνίτου, καὶ Μι-
χαὴλ Τζερίθωνος, καὶ ποιοῦσι χαρτίον πο-
λυλοίδορον κατὰ τοῦ Βασιλέως, γράψαντες Samonæ labefactata fortuna.

XL. E Tarſo in Urbem profecti ſunt ad commutandos captivos, tum Abalbaces Senex, tum Samonæ pater: ſuſcepit eos decore Imperator, ac cum honore & gloria feſtive in Manaura. Ornata magnifice pretioſa omni ſupellectili Magna Eccleſia, exhibita Agarenis veneranda vaſa omnia; rem ſane indignam Imperio, & Chriſtiano ſtatu ac diſciplina, ſacrorum Dei vaſorum ſpectaculo Gentium paſci oculos. Samonæ patri in animum venerat, ut cum filio verſaretur, & in Romania ſedes ſtatueret. Renuit Samonas, dicens, *Tene, quam habes, fidem; ego potius ad te, ſi facultas fuerit, proficiſcar.*

XLI. Die ſacro Pentecoſtes coronat Leo filium Conſtantinum per Euthymium Patriarcham. Dedit autem Samonas domeſticum ſuum, qui Baſilio Magiſtro & Caniclii Præfecto antea in miniſterio fuerat, ut Zoæ Auguſtæ in obſequio eſſet: demeruitque Leonis Imperatoris & Auguſtæ gratiam: quæ res Samonæ in ipſum haud levem concitavit invidiam; detrahenſque, malæ cum Auguſta rei crimen inferebat. Hæc veræ aliquid culpæ habere Imperator cogitans, mittens detondit Monachum in Sancti Tarafii, per Samonam. Nec multo poſt, ſtatuit Imperator ut Samonas in ſuum eum Monaſterium, quod Spira dicunt, aſſumeret, volens rurſus in familiam cooptare. Abiens itaque ad proceſſum in Damaſtrin, prandenſque in Samonæ Monaſterio, Conſtantinum vidit; moxque Samonæ, quæ ex ſæculi uſu eſſent, veſtibus induere præcepit; miſcuitque in convivio Imperatori, ac cum eo in Palatium rediit.

XLII. Videns autem Samonas Imperatoris in eum majori cremento amorem augeſcere, conſilio cum Maximo Cubiculario & Michaele Tzerithono habito, libellum adverſus Imperatorem fœdis criminationibus ac cavillis confertum, conficiunt, ejus ſcriptore

ac librum componente Rhodio, qui Samonæ Notarius erat. Veniens autem Imperator in Magnam Eccleſiam, libellum offendit quo loco ad Deum preces fundebat, in Metatorio, eumque tulit : quo lecto, in magna animi anxietate atque dolore erat, quærens quis auctor libelli eſſet. Fuit vero & Lunæ deliquium. Præcepitque Imperator, ut qui tunc Aſtronomi eſſent, ſigni hujus effectum edicerent. Ingreſſo itaque ad Imperatorem Pantaleone Metropolita, qui Samonæ amicus erat, rogavit eum Samonas, *Cui iſtud malum portenderet ?* Reſpondit Metropolita, *Tibi, ac & Junii menſis tertiumdecimum diem tranſieris, ob omni deinceps noxa immunis eris.* Imperatori autem dixit, *Ad eum ſpectare Lunæ maleficium, cujus in Republica eſſent partes ſecunda.* Exiſtimavitque Imperator Alexandrum fratrem, hoc, quod ita dictum eſſet, attingere. Tum deinde Tzerithon privatim Imperatori retulit, Samonam eſſe, qui libellum feciſſet. Confeſtim itaque Samonam dejicit in ejus domum, detondetque Monachum, atque ad Euthymii ablegat Monaſterium. Cumque poſtea rurſus criminis delatus eſſet, ad Martinacii Monaſterium abduxit. Fecit vero Conſtantinum ſacri Cubiculi Præfectum intimum, (Accubitorem vocant) eique in Noſiis Monaſterium condidit : profectuſque una cum Euthymio Patriarcha, illius Encænia celebravit.

Ejus caſus vaticinia.

Conſtantinus Samonæ loco Accubitor.

XLIII. Menſe Octobri commiſſum navale prælium eſt Himerii Logothetæ cum Damiano & Leone Agarenis ; Romano tunc Prætore in Samo agente, ipſo qui poſtea rerum ſummam obtinuit. Victuſque Himerius eſt, ac vix ipſe evaſit incolumis, cunctis fere illic in periculum adductis.

Navalis pugna cum Agarenis ; profligati Romani.

XLIV. Cœpit autem Leo cœliaco morbo ægrotare, ut nec in Magnauram exire ei licuerit, quo loco in Jejuniorum exordio orationem erat habiturus. Factumque incendium eſt in Cerularia Magnæ Eccleſiæ, combuſtis chartarum monumentis omnibus & Sacello (Eccleſiæ ſcilicet Ærario publico.) Menſe vero Maio moritur Leo, ubi Alexandrum fratrem ſuum Imperii clavo præfeciſſet ; quem, ut aiunt, ad ſe venientem videns, *En*, inquit, *& malum tempus poſt tredecim menſes* ; multum obſecrans ac rogans, ut Conſtantinum filium ſuum ſervaret. Evenitque quod ita Imperator locutus erat. Vere enim illis poſt tredecim menſes fatis functus eſt.

Leonis morbus.

Orandi mos : extant ex orationes.

Alexander Imperator, de eo Leonis vaticinium.

καὶ συλλάξαντος αὐτὸν τοῦ Ῥοδίου, νοταρίου, ὄντος τῆς Σαμωνᾶ. Ἐλθὼν δὲ ὁ Βασιλεὺς ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, εὗρεν αὐτὸν ἐν ᾧ κύκλῳ ἔπιπτεν εἰς τὸ Μητατώριον, καὶ ἦρεν αὐτόν· καὶ ἀνάγνους, ἐν μεγάλῃ θλίψει ὤν, ζητῶν τὸν τοῦτο ποιήσαντα. Γέγονε δὲ καὶ ἔκλειψις σελήνης· καὶ διωρίσατο ὁ Βασιλεὺς τοῖς οὖσι τότε Ἀστρονόμοις εἰπεῖν τὸ ἀποτέλεσμα. Εἰσπορευθέντος τοῦ τοῦ τὸν Βασιλέα Παντελεήμονος Μητροπολίτου, φίλου ὄντος τοῦ Σαμωνᾶ, ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ Σαμωνᾶς, Εἰς τίνα ἐστὶν ἡ κάκωσις; Εφη αὐτῷ ὁ Μητροπολίτης, Εἰς σε· καὶ ἐὰν διέλθῃς Ἰουνίου τὰς ιγ'. ἔλαστε τοῦτόν πίσῃ κακόν. Τὸν δὲ Βασιλέα εἶπεν, Εἰς τὸν δεύτερον ἔχῃ κάκωσιν τὴν σελήνην. Ο δὲ Βασιλεὺς ἀπέλαβε τοῦτο εἰς Αλέξανδρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Μετὰ τοῦτο ἰδίως Τζερίθων τοῦ Βασιλέως ἐξέφερεν, Ο Σαμωνᾶς τὸ πιττάκιον ἐποίησε. Καὶ πρόθυμα καλαβοδάζει Σαμωνᾶν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀποκείρει μοναχὸν, καὶ ἀπάγει εἰς τὴν μονὴν Εὐθυμίου Πατριάρχου. Καὶ μὴ τοῦτο πάλιν λειδορηθέντος, ἀπήγαγεν εἰς τὴν τοῦ Μαρτινάκη μονήν. Ἐποίησε δὲ Κωνσταντῖνον Παρακοιμώμενον, καὶ ἔκτισεν αὐτοῦ μονὴν ἐν Νοσιαῖς· ᾗ ἀπῆλθεν ἅμα Εὐθυμίῳ Πατριάρχῃ, καὶ ἐγκαινίασε ταύτην.

μγ'. Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ γέγονε πόλεμος ναυμαχικὸς Ἰμερίου Λογοθέτου μετὰ Δαμιανοῦ καὶ Λέοντος τοῦ Ἀγαρηνοῦ, Στρατηγοῦ ὄντος ἐν Σάμῳ Ρωμανοῦ, τοῦ μετὰ ταῦτα Βασιλεύσαντος. Ηττήθη δὲ Ἰμέριος, καὶ μόλις διεσώθη, σχεδὸν πάντων ἐν κινδύνῳ ὄντων.

μδ'. Ηρξατο δὲ νοσηλεύεσθαι Λέων ὁ Βασιλεὺς χιλιαχῷ νοσήματι, ὥστε μὴ δυνηθῆναι ἐξελθεῖν ἐν τῇ Μαναύρᾳ τὴν δημηγορίαν λαλῆσαι ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν Νηστειῶν. Γέγονε δὲ καὶ ἐμφασμὸς εἰς τὰ Κηρουλαρεῖα τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καίεσθαι τῶν χαρτησίων βιβλίων καὶ τῆς σακέλλης. Μαΐῳ δὲ μηνὶ τελευτᾷ Λέων, προχειρισάμενος Αλέξανδρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Βασιλέα· ὃν ἰδὼν, ὡς φασὶν, ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, ἔφη, Ἰδε ὁ κακὸς καὶ χρόνος μετὰ τοὺς ιγ' μῆνας· πολλὰ ἐκλιπαρήσας καὶ δεηθεὶς αὐτοῦ, φυλάξαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον. Καὶ ὁ λόγος τοῦ Βασιλέως ἐβέβαιον. Ἀληθῶς γὰρ μετὰ δεκατρεῖς μῆνας ἐτελεύτησε.

Α

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

IMPERIUM ALEXANDRI FILII BASILII.

α'. Τῶι ϛυιβ'. ἔτϊ τῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας Σαρκώσεως λιβ'. ἐβασίλευσεν Αλέξανδρος ὁ υἱὸς Βασιλείου, ἔτος ἕν, ἡμέρας κθ'. σὺν Κωνσταντίνῳ τῷ Λέοντος. Ἀποστίλας δὲ ἤγαγε Νικόλαον ἐκ Γαλακρηνῶν, καταγαγὼν Εὐθύμιον Πατριάρχην. καὶ ἐνεθρόνισε Β τὸ δεύτερον τὸν αὐτὸν Νικόλαον Πατριάρχην. Ἐποίησε δὲ συλλείτιον καὶ συνόδον Αλέξανδρος ἐν τῇ Μαναύρᾳ, ἀγαγὼν Εὐθύμιον ἐκ τῦ Στενοῦ ἀπὸ τῦ Ἀγαθοῦ· καὶ συνκαθίσας ἅμα Νικολάῳ Πατριάρχῃ, ἐποιήσατο τὴν κατ' αὐτὸν καθαίρεσιν, ἀτίμως ἀποτίλλοντες τὸν ἱερωφάντην, καὶ ἀξιαγάστου ἀνδρὸς, τὴν ἡμίονον αὐτῦ γλαφάδα, καὶ ἄλλας ὕβρεις καὶ ποινὰς αὐτῷ ἐπιφέροντες, ἃς ἡσύχως καὶ φρόνως ἐπῆγεν ὁ πάμιος καὶ ἱερὸς ἀνήρ. καὶ ἐπανῆλθε πάλιν Εἰς τὰ Ἀγαθοῦ, ἔνθα καὶ τελευτήσας, κατατίθεται ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ ἐν τῇ πόλει εἰς τὰ Ψαμαθίου.

β'. Οὗτος Αλέξανδρος ἀφ' ὅτε ὑπονοίας ἦν ὁ ἀδελφὸς αὐτῦ Λέων ἔτι ζῶν Εἶχε κατ' αὐτῦ, ἀεὶ τοῖς κωμηκοίοις καὶ ταῖς ἔξω παλατίου ἐχόλαζεν, μηδὲν Βασιλέως ἔργον πραγματεύμενος, ἀλλὰ ἀφήνων ἐν τρυφαῖς καὶ ἀσελγείαις καὶ μέθαις, καὶ πρὸς τοῦτο ἀεὶ ἀφκείμενος. Οὐκ ἄρξας αὐτὸς, οὐδὲν γενναῖον ἐπράσσων· ἀλλὰ πρόβυλλ Ιαννῆ τῷ παπᾷ, τὸν ἐπίκλην Λαζαρίῳ, Ῥάκτωρα ποιήσας, ὃς καὶ κακῶς ὁ ζῆν ἀπέρρηξεν μετὰ θάνατον Αλεξάνδρου, ἐν τῇ Ἑβδόμῳ σφαιρίζων. Ωσαύτως καὶ Γαβριηλόπουλον καὶ Βασιλίτζιν ἀπὸ Σκλαβινῶν ἔθνους, σφοδρᾶς κατεπλούτησεν, ἐκ τῦ τῦ παλατίου χρημάτων. Ως φασὶν δὲ, τὸν αὐτὸν * Βασίλειον, καὶ Βασιλέα ἠβούλετο ποιῆσαι, ὡς ἄπαις ὤν, καὶ Κωνσταντῖνον υἱὸν Λέοντος θύνουχίσαι· καὶ ὁ πολλάκις βουλὴ διεσκεδάσθη παρὰ τῦ ὑπὸ τῦ Λέοντος ἐνεργηθέντων, ποτὲ μὲν ὡς νηπίου * ὑποβολίμου, ποτὲ δὲ ὡς ἀσθενοῦντος.

γ'. Ἐπὶ τούτου ἔφαίη ἀστὴρ κομήτης ἐκ

* Βασιλίτζιον, ut & Logotheta.

* ὑποβολίμου.

I. ANNO mundi sexies-millesimo quadringentesimo duodecimo, divinæ Incarnationis nongentesimo duodecimo, imperavit Alexander Basilii filius annum unum, dies viginti-novem cum Constantino Leonis filio. Mittens vero adduxit Nicolaum ex Galacrenis, dejecto Euthymio Patriarcha; eundemque Nicolaum in Patriarchalem sedem denuo restituit. Habitoque in Manaura Concilio, adductoque Euthymio ex Steno, Agathique Monasterio, sedens ipse Alexander cum Nicolao Patriarcha, depositionem ipsius peregere, indignis modis vellentes sacri viri, ac decori, digneque suspiciendi, venerabilem barbam, aliasque quasdam injurias ac pœnas illi inferentes, quas vir venerabilis ac sacer sedato, ac silentio, placideque ferebat. Rursusque ad Agathi reelgatus est; ubi & vita functus, deponitur in suo Monasterio in Urbe ad Psamathii ædes.

Alexander Imperator.

Nicolaus denuo Patriarcha; Euthymii ejectio; probra, degradatio.

C II. Hic Alexander, quibus apud Leonem fratrem suspicionibus laborabat, quoad ille vixit, continuo venationibus, iisque, quæ privati hominis essent, otium operamque ponebat, nihil quod Imperatorium esset, gerens aut tractans, sed in deliciis & impudicitiis, commessationibusque ac ebrietatibus traducens vitam, inque rebus ejusmodi animum continue occupans. Quamobrem rerum summam adeptus, nihil fortis animi ac generosæ indolis gessit: sed statim Jannem Clericum cognomento Lazarem, Rectorem D constituit, qui & malo fato, extincto Alexandro, in Hebdomo sphæra ludens, vitæ finem fecit. Simili quoque ratione Gabrielopulum & Basilitzem Sclavonicæ gentis, palatii thesauris valde locupletavit. Aque, ut rumor est, eundem Basilium [Basilitzem] etiam Imperatorem creare, qui a ipse improlis esset, animo destinarat, ac Constantinum Leonis filium castrare. Sæpiusque ejus rei institutum consilium dissipatum est, eorum opera, quos Leo beneficiis demeruisset, cum ii modo infantem eum esse, modo ægra valetudine, admonerent.

Alexandri perditio ac abjectio.

Jannes Rector, homo pravus.

Gabrielopulus & Basilitzes Alexandri intimi.

Constantini destinata castratio.

III. Alexandro Imperatore appa-

Cometa Xiphias.

paruit Cometa a partibus Occidentis A dies quindecim, quem, a gladii figura, Xiphiam vocari aiebant, & in Urbe præstiturum sanguinis effusionem.

δύσεως ὅπὶ ἡμέρας δεκαπέντε, ὃν ἔλεγον ξιφίαν καλεῖσθαι, & αἱματοχυσίαν ἐν τῇ πόλει ἐργάσεσθαι.

Porrus, Alexandri statua & signum.

IV. Is sese seductoribus ac præstigiatoribus dediderat, qui & ejus statuam signumque, Apri effigiem fecerunt, ei, ejusque vitæ aptari, ad eaque referri, dicentes; ea re insulsi hominis ac dementis, suis vitam innuentes. Qui & istis seductus, sui pudenda, dentesque, utque illi desiderarentur, instauravit. Eodemque ipso errore fretus, celebratis Circensibus, Ecclesiarum acceptis linteis pepliſque ac multifidis pensilibus candelabris, iis Circum convestivit atque ornavit; statuisque ac B lignis lumina sacro quasi ritu admovit. Quapropter sublata in eum Dei manus est, idcirco quod Dei honorem adhibuisset idolis.

δ'. Οὗτος πλάνοις καὶ ψύχοις ἑαυτὸν ἐξέδοτο, οἳ & πεποιήκασιν αὐτοῦ συάγρου σχῆμα, Σοὶ & τῇ σῇ ζωῇ προσπλάκηται, χρεῶδιον τ' ἄὐόητον ἀποφαίνοντες. Ὁ δὲ ταῦτα ἀπατηλὰ, αἰδοῖα καὶ ὀδόντας τοῦ χοίρου προσπεμπέσασιν, ὡς λειπομένοις αὐτῷ. Καὶ τῇ αὐτῇ πλάνῃ πεποιθὼς, ἱππικὴν πομπὴν, ἃς τὴν ἐκκλησιῶν ὀθόνας καὶ πολυκηρίδια λαὰς, ὃ ἱππικὸν ἐσόλησεν· καὶ τοῖς ζώδεσι φωταγωγίαν ἀλλὰ ἐποίησεν. Διὰ τοῦτο ἦρθη * ἀπ' αὐτοῦ ἡ τοῦ Θεοῦ χεὶρ, ὡς τὸ τοῦ Θεοῦ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις προσάψασθαι. * ἐπ'

Himerii indigna tractatio & occasus.

V. Himerio Logotheta ex Agarenorum prælio accepta clade reverso, eoque superato, mittens Alexander virum relegavit in Palatii Monasterium, cui Caluptæ nomen; minas intentans, quasi qui Leone ejus fratre Imperatore haud satis ei æquus fuisset. Is, ex magna afflictione atque ærumna morbo correptus, exul agens septimum mensem, fatis concessit.

ε'. Ἱμερίου δὲ Λογοθέτου ἐκ τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν ἥττης ὑποστρέψαντος, ἀποστείλας Ἀλέξανδρος περιώρισεν ἐν τῇ μονῇ τοῦ παλατίου τῇ λεγομένῃ Καλυπτᾷ, ἀπαπειλήσας ὡς ἐχθρὸν αὐτοῦ, ὅτι τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος. Ὁ δὲ ἐκ θλίψεως πολλῆς ἀῤῥωστήσας, περιωρισμένος ὢν ὅτι μηνῶν ἑπτὰ, ἐτελεύτησεν.

Male habiti Bulgarici Legati.

VI. Misit vero Symeon Bulgariæ Princeps, mandans Alexandro quæ ad C pacem essent, & ut muneribus acciperet ac coleret, uti Leone Imperatore factum esset. Is vero dementia tentus mentisque insania, probro legatos ablegavit, minacibus verbis Symeonem territans. Quo ex tempore Symeon ad bellum adversus Christianos sese accinxit.

ς'. Ἀπέστειλε δὲ Συμεὼν ὁ Ἀρχὼν Βουλγαρείας, μηνύων Ἀλεξάνδρῳ τὰ περὶ εἰρήνης, καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι, καθὼς ἐπὶ τοῦ Λέοντος. Ὁ δὲ ἀνοίᾳ καὶ ἀφροσύνῃ κρατηθεὶς, τοὺς πρέσβεις ἀτίμως ἐξέπεμψεν, ἀπειλᾶς τὸν Συμεὼν καταπλήξας. Λυθείσης οὖν ἐκ τότε τῆς εἰρήνης, Συμεὼν παρεσκεύαζετο κινῆσαι κατὰ τῶν Χριστιανῶν ὅπλα.

Alexandri funesta mors.

VII. Porro Alexander pransus, Dei ira immisso gladio vulneratus, multa ei sanguinis vi e naribus ac pudendis erumpente, post biduum occidit; relictis tutoribus Nicolao Patriarcha, Stephano Magistro, & Joanne Elada; necnon Joanne Rectore, & Euthymio, D & Basilitze, & Gabrielopulo; dimisso Imperio Constantino nepoti Leonis Imperatoris filio. Sepultus est Alexander in Sepulchris cum patre suo.

ζ'. Ἀλέξανδρος δὲ ἀριστήσας, & ῥομφαίᾳ πληγὴν δεξάμενος, αἵματος πολλοῦ ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ τῶν αἰδοίων ἐκφερομένου, μεθ' δύο ἡμέρας ἐτελεύτησε, καταλιπὼν ἐπιτρόπους, Νικόλαον Πατριάρχην, Στέφανον Μάγιστρον, καὶ Ἰωάννην Ἐλαδᾶ, καὶ Ἰωάννην Ῥήκτορα, καὶ Εὐθύμιον, καὶ τὸν Βασιλίτζιν, καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον· ἐάσας τὸν βασιλεύοντα Κωνσταντῖνον ἀνεψιὸν αὐτοῦ, υἱὸν Λέοντος τοῦ Βασιλέως. Ἀπέθανε δὲ Ἀλέξανδρος ἐν τοῖς Τάφοις μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

CONSTANTINI LEONIS FILII IMPERIUM.

ANNOS LV.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΥΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ

ΕΤΗ νε'.

I. PORRO Constantinus, Leone Patre extincto, cum puer adhuc esset

α'. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ δὲ, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτήσαντος, παῖς ὢν τυγχά-

των (ἑβδομον γὰρ εἶχε τῆς ἡλικίας ἔτος) ὑπ' Αλεξάνδρου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ καταλελεῖφθαι, ὑπὸ ἐπιτρόποις τελῶν. Εβασίλευσεν οὖν ὅτι τῶν αὐτοῦ ἐπιτρόπων σὺν τῇ μητρὶ ἕτερα ἔτη ἑπτά· ἅμα δὲ Ρωμανῷ πενθερῷ αὐτοῦ ὑποτεταγμένος, ἕτερα ἔτη εἴκοσι ἓξ. Μοναρχήσας δὲ ἔτη δεκαπέντε· ὡς εἶναι τὸν πάντα χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτη νέ. λαβόμενος οὖν τῆς τοῦ παλατίου ἐξουσίας ὁ Πατριάρχης Νικόλαος, ἅτε ἐπίτροπος ὢν αὐτὸς ὢν σὺν τῷ Μαγίστρῳ Στεφάνῳ, καὶ τῷ Ελαδᾷ Ιωάννῃ, ὢν αὐτῷ Μαγίστρῳ, τὰ δ' κοινοῦ προῆσθαι ἐποίησε, καὶ τὰ φροντίδα εἶχεν τῶν τῇ βασιλείᾳ ἀπάντων πραγμάτων ὡσημέραι.

β'. Ἐν τούτοις οὖν τῆς βασιλείας οὔσης, δηλοῦται Κωνσταντίνῳ τῷ Δουκὶ Δομεστίκῳ ὑπεξελθεῖν τῶν θρόνων, τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων φιλεώτων αὐτὸν ὡς ἀνδρεῖον ἐπιστεχῆ, καὶ καλῶς διοικήσοντα τὰ βασιλείου ἀφικυβερνᾶν, εἰσελθεῖν, καὶ τούτῳ ἐγχειρῆσαι ἁπάντα. Ο δὲ, ἅτε καὶ πρότερον αὐτὰ ὀνειροπολῶν, καὶ τὸ ῥίφους αἰεὶ ἐφιέμενος, ὡς εἶχε τάχους, τὰ βασιλεύουσαν κατέλαβεν ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ ἐγκρίτοις ἱππεῦσι οὖσι. Καὶ νυκτὸς ἤδη παρελθούσης εἰσῆλθεν τοῦ Πρωτοβεστιαρείου Μιχαὴλ, οὔσης πλησίον Ακροπόλεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Γρηγορᾶ ἀὐπνος μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετέλεσεν. Νικήτας δὲ Ασηκρήτης, ὁ μετὰ ταῦτα Πρωτοσπαθάριος γεγονὼς, τοῦ Κωνσταντίνου ἄφιξιν τῷ Πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ μοναχῷ τῷ Ελαδικῷ κατεμήνυσεν· καὶ ἅμφω τῇ αὐτῇ νυκτὶ παρῆσαν τοῦ Δουκὸς Κωνσταντίνου πρεσβεύοντος βουλὴν ποιησάμενοι, οὔπω τῆς ἡμέρας καταλαβούσης, ἀλλ' ἔτι σκοτίας οὔσης, μετὰ λαμπάδων καὶ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὅπλων τοῦ ἱπποδρόμου πύλιν καταλαμβάνουσι, Κωνσταντῖνον βοῶντες ὡς Βασιλέα. Ενθα δὴ ὁ τούτου ἱππαρχήσας λογχοῦται παρὰ τῶν ἐντὸς τῶν τοῦ ἱπποδρόμου πυλῶν, ἀνῃρέθη.

γ'. Μὴ δεχθεὶς οὖν Κωνσταντῖνος, ἀλλ' ἀποσοβηθεὶς, ὥσπερ ὑπό τινος ἐνεσκηπτόμενος δαίμονος, καὶ μὴ ἐφεστηκὼς ἔχων τὸν λογισμὸν τῆς τοῦ Βασιλείας ἔρωτι, ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ ὑπεχώρησεν φυγὴν τὴ καὶ κατιφὴς, κακὸν οἰωνὸν τὸν τοῦ ἱππαρχήσαντος κρίνας σφαγὴν. Εκβὰν οὖν θύφημούμενος ἦλθε μέχρι τοῦ λεγομένης Χαλκῆς· ἦλθεν καὶ διὰ τοῦ Σιδηρᾶς πόρτης τοῦ αὐτῆς Χαλκῆς εἰσεληλυθὼς μέχρι τῶν Εξκουβίτων παρῆλθεν. Ο οὖν Μάγιστρος Ιωάννης ὁ Ελαδᾶς,

(quippe qui septimum ætatis annum ageret) ab Alexandro patruo in Imperio relictus, sub tutoribus erat. Imperavit itaque sub tutoribus cum Matre septem alios annos: cum Romano vero ejus socero, illi subjectus, alios viginti-sex annos: solus denique Imperium rexit annos quindecim. Atque adeo Imperii ejus omne tempus, annorum quinque supra quinquaginta spatio concluditur. Arrepta itaque Nicolaus Patriarcha Aulæ potestate (ut qui ipse tutor cum Magistro Stephano & Joanne Elada, ipso pariter Magistro, erat) publicæ rei curam habebat, rebusque ad Imperium spectantibus sedulo quotidie operam navabat.

Anni omnes Imperii Constantini.

II. Sic igitur Imperii rebus constitutis, Procerum quidam ab Urbe Regia, Constantino Duci Legionum Domestico, ut qui eum ceu virum fortem & catum, probeque gerendo Imperio parem gnavumque diligerent, ut ingrediatur, denuntiant, nullo labore Urbis compos futurus, & in se rerum translaturus summam. Is autem, ut qui jam ante Imperium somniaret, fertique desiderio ac diadematis nunquam non æstuaret, quanta licuit celeritate, in Urbem involat, cum lecta suorum manu, nec ipsa spernenda multitudine, noctuque per Michaelis Protovestiarii haud procul ab Arce minori obscuroque ostio ingressus, in soceri sui Gregoræ ædibus insomnis cum sociis permansit. Nicetas vero A Secretis, qui postea Protonotarius fuit, Constantini adventum Constantino Patricio & Monacho Eladico nuntiavit: amboque eadem nocte ad Constantinum Ducem venere: initoque consilio, cum necdum diluxisset, sed adhuc tenebræ essent, cum facibus militumque non levi armata manu, Circi portam invadunt, faustisque acclamationibus Constantinum ut Imperatorem salutant. Ibi ejus equiso, a Præsidiariis, iisque qui intra portas erant, lancea transfixus occubuit.

Constantinus Dux a fautoribus in Urbem evocatus.

Tentatus ingressus; repulsa, cædesque equisonis.

III. Non admissus itaque Constantinus, sed submotus, velut dæmonis cujusdam afflatu furiis actus, nec, quo Imperii amore agebatur, sanis satis mentis rationibus, in Circum se tristis vultuque demisso subducit, malum omen reputans sublatum nece equisonem. Illinc itaque faustis acclamationibus prosequentibus, ad Chalcem usque (sic dictam) venit, ac per Chalces ejusdem Ferream portam ingressus, ad Excubitorum usque stationem pervasit. Magister itaque Joannes Eladas, ex

Constantini iterum repulsa & cædes.

Fœderatis Classiariisque delectu habito, armis instructos adversus Ducem emisit. Cumque ad Chalcem usque veniissent, confertoque prælio, multi utrimque cecidere; tantaque data acceptaque strages est, ut & sanguinis rivi fluminis instar stagnarent. Occisus vero est Gregoras Ducis filius, & Michael ejus consobrinus; nec non Curtices Armenius.

Viri nobiles occisi.

IV. Quo cognito Constantinus Dux, ac cum maxima orta esset turbatio, equum impulit. Porro equus, in asseribus quibus locus constratus erat, collapsus, sessorem excussit. Quem solo allisum & projectum quispiam offendens (alii enim omnes dispersi ac palantes erant) ejus caput gladio abscidit.

Dici ablatum caput.

V. His ita peractis, Gregoras Magister Ducis socer, cum Leone, cui Chœrosphactes nomen, in sanctam Dei Magnam Ecclesiam confugere; quos & vi abstractos Monachi ritu in Studii Monasterio detonderunt: Constantinum vero Eladicum nervis bubulis cæsum, vilibusque ac laceris vestibus indutum, asinoque impositum, per mediam Urbem traducentes, in Dalmatæ Monasterio, Incluși ritu, carceri reum addixerunt. Leonem vero Catacalitzem & Absalonem Arotræ filium luminibus privatos, in exilium miserunt. Constantinum Eulampii filium, aliosque cum illo, Theophilus Præfectus ad Circi metam gladio truncavit. Haud exigua perquisitione facta de Niceta A Secretis & de Constantino Libe, haud inventi sunt, ut qui fuga saluti consuluissent, Ægidam vero virum spectabilem sociosque, qui plures ac viri fortes essent, a Damali, quæ est Chrysopoli, ad Leucatum usque, furcis omnes suspenderunt. Procerumque plures ac Senatorii ordinis viros tunc temporis tutores isti crudeliter ac innoxie perempturi erant, nisi Judicum quidam ab injusta eos grassatione ac impetu retraxissent, qui dicerent, *Quid vero vos, Imperatore adhuc puero, ejusque injussu, ejusmodi patrare auderis?*

Conjuratorum pœna; Tutorum sævitia.

VI. Itaque Ducis uxorem detondentes, ad suas ædes in Paphlagonia ablegarunt, cujus & filio Stephano virilia ademerunt.

Symeonis Bulgari cassa expeditio.

VII. Mense Augusto Symeon Bulgariæ Princeps, expeditione adversus Romanos cum numeroso fortique exercitu suscepta, Byzantium petit: obsessaque Urbe, ductoque a Blachernis ad portam usque, cui Aureæ nomen, vallo, ejus omnino facili negotio potiundi spe elatus erat. Enimvero, per-

A ἐκλεχλώ, τ̃ τε τ̃ Επαρείας καὶ τ̃ ἐλατῶν πεισάμενος μὸ ὅπλων πύπις ἀπίσχλε καὶ τ̃ Δαχὸς· Ελθόντων δὲ μέχρι τ̃ Χάλκης, καὶ πολέμου συςάντος, πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἔπεσον τ̃ μερῶν· καὶ ποσὸν ὡς τ̃ τόπον ἐκλιμναθῆναι τῷ αἵματι ποταμιδὸν καλαῤῥέοντι. Ανῃρέθη δὲ καὶ Γρηγορᾶς ὁ υἱὸς τ̃ Δουκὸς, καὶ Μιχαὴλ ἐξάδελφός αὐτ̃, καὶ Κουρτίκης ἐκ γένους ὁ ἐξ Αρμενίων.

Η'. Ταῦτα ὁ Δούξ Κωνσταντῖνος μαθὼν, ταραχῆς ὅτι πλείστης ἐμπλησθείς, τ̃ ἵππον ἐξήλασεν. Ο δὲ πῦς ἐκ θέσεως ὑποτετραμμένας ἐκολιαθήσας πλαξὶν, εἰς γλῶ τ̃ ὀπισθότονον κατέβαλεν. Επεὶ δὲ ὡς αὐτὸν κατ̃ γῆς ἐρριμμένον κατέλαβεν (οἱ γὰρ ἄλλοι B διεσκεδάσθησαν ἅπαντες) ξίφει τ̃ τύπου ἀπέτεμε κεφαλήν.

Θ'. Τούτων δὲ τελεσθέντων, Γρηγορᾶς Μάγιστρος, ὁ πύπου πενθερὸς, μετ̃ Λέοντος, ὃν Χοιροσφάκτην ὠνόμαζον, τ̃ ἁγίαν τ̃ Θεοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν καταφεύγουσιν, οὓς καὶ βίᾳ ἐκβαλόντες ἀπαναστάντες, ἀπήγαγον μοναχοὺς εἰς τ̃ τῶν Στουδίου μονήν. Κωνσταντῖνον δὲ τ̃ Ελλαδικὸν βασιλέως τύψαντες, ῥάκη τε καταβαλόντες, καὶ ὄνῳ ὀπισθόσαντες, διὰ μέσης τ̃ πόλεως ἐνθριάμβευσε· Ε εἰς τὸ τ̃ τῶν Δομνίνου ἀπαγαγόντες μονὴν, ἐκαλόκλεισον τ̃ λεγομένῃ Καλαδίκῃ πεπεικασι. Λέοντα δὲ τὸν Κατακαλίτζην καὶ Αβεσαλὼν τ̃ τ̃ Αρωτᾶ ἐκ C τυφλώσαντες, ἐξορίᾳ παρέπεμψαν. Κωνσταντῖνον δὲ τ̃ Εὐλαμπίου υἱὸν καὶ ἕτερος σὺν αὐτ̃, Θεόφιλος ὁ Υπάρχος ὁ τ̃ Λαμπούδου, ἐν τ̃ τ̃ ἱππικοῦ σφενδόνῃ ξίφει ἀπέτεμεν. Οὐ μικρᾶς δὲ διερευνησάμενοι περὶ Νικήτα Ασηκρήτου καὶ Κωνσταντίνου τ̃ Λιβὸς, ὃν οὐχ εὗρον αὐτοὺς ὡς ἐκπαλάμενοις φυγῇ·* τ̃ δὲ Αἰγιδίου ἐκρίνον, καὶ τοὺς σὺν αὐτ̃ δυσμενεῖς ὄντας καὶ πολλοὺς, ἀπό τε, τ̃ ἐν Χρυσοπόλῃ Δαμάλεως καὶ μέχρι τ̃ Λευκάπου, διδύμοις ξύλοις πεμπάσαι ἐπεσκόλοπιζε. Καὶ πολλοὺς δὴ τ̃ ἐν τέλει τότε ἀπλεῶς καὶ αἰτίως οἱ λεγόμενοι ὅτι ὀπίσθοποὶ ἀπέκλεινας, εἰ μή τινες τ̃ δικαστῶν τύπτειν τ̃ ἀδίκου ὁρμῆς ἀνέκοπτε, εἰπόντες αὐτοῖς, ὡς, Παιδὸς ὄντος τ̃ Βασιλέως, πῶς ἂν δὴ τ̃ κελεύσεως αὐτ̃ τολμᾶτε τοιαῦτα διαπράτεσθαι;

*Logoth. πὶ τ̃ φυτα τον. Logoth. καμνί.

Ι'. Τὸν τ̃ Δαχὸς δὴ γυναῖκα ἀποκείροντες, εἰς τ̃ ἐν Παφλαγονία οἶκον ἑαυτῆς ἐξαπέστειλαν, διακόψαντες δὲ τ̃ υἱὸν αὐτῆς Στέφανον.

ΙΑ'. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βούλγαρος Αρχων, ἐκστρατεύσας κατ̃ Ρωμαίων σὺν ὄχλῳ πολλῷ δὲ βαρεῖ, κατέλαβεν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Καὶ δὴ περικαθίσας αὐτὴν, χάρακα περιέβαλεν ἀπὸ Βλαχερνῶν, καὶ μέχρι τῆς λεγομένης Χρυσῆς πόρτης, ἐλπίσι μετέωρος ὢν ἀπλήτῳ οὕτω πράτων ἔλεγε. Επεὶ δὲ τὴν π

τε τ̃ πέργων κατέμαθεν ὀχυρώτητα, πλήθει τε ἐκ τῆ A ſpecta murorum firmitate, populique
πληθους καὶ τ̃ πεζοβόλων ἀσφαλείᾳ, τ̃ν ἐλπίδων ac armatorum multitudine, nec non
σφαλεὶς, ἐπὶ τῆ λεγομένῳ Ἑβδόμῳ ὑπέστρεψεν, baliſtarum copia, ſpe fruſtratus, ad
εἰρηνικὰς αἰτησάμενος. Τοῖς γὰρ ὑπερέχουσι τ̃ εἰρήνης ἀσμενέστατα ἀποδεξαμένοις, Hebdomum, quod vocant, reverſus,
ἀπέστειλε Συμεὼν Θεόδωρον Μάγιστρον τ̃ συλλαλῆσαι pacis fœdera expetivit. Fuit res Tuto-
περὶ τ̃ εἰρήνης. Ἀναλαβόμενοι γὰρ, ὅ, τε Πατ- ribus gratiſſima: miſſus a Symeone,
ριάρχης Νικόλαος ὁ Στέφανος καὶ Ἰωάννης οἱ qui de pace colloqueretur, Theodo- De pace tractatio, ipſa ſine effectu.
Μάγιστροι, τ̃ Βασιλέα, ἦλθον μέχρι τ̃ Βλαχερνῶν· ὁ εἰσήγαγον τοὺς δύο υἱοὺς Συμεὼν, καὶ rus Magiſter. Aſſumpto autem Nico-
συνεστιάθησαν τῆ Βασιλεῖ ἐν τοῖς παλατίοις. laus Patriarcha, & Stephanus ac Joan-
Νικόλαος γὰρ ὁ Πατριάρχης, ἐξῆλθε πρὸς Συ- nes Magiſtri, Imperatore, ad Blacher-
μεών· ᾧ ὑπὲ τ̃ κεφαλὴν ἐπέκλινε Συμεών. Εὐ- nas uſque profecti, ambos Symeonis
χὴν οὖν ὁ Πατριάρχης ποιήσας, μίτρα τέμμα- filios introduxere, ac cum Imperato-
B τος, ὡς φασι, τὸ ἴδιον ὑπερβαλλόντως τῆ αὐτ̃ re in Palatio epulis excepere. Nico-
ἐπέθηκε κεφαλῆ. Δώρεις οὖν ἀμέτρους τε καὶ με- lao vero Patriarcha ad Symeonem e-
γίστης φιλοφρονηθέντες, ὅ, τε Συμεὼν καὶ οἱ greſſo, ille ei caput modeſte inclina-
τούτου υἱοὶ, εἰς τ̃ ἰδίαν χώραν ἐπανέστρεψαν, ἀσύμ- vit: fuſaque ſuper eum prece, Patriar-
φωνοι ὅτι τῆ εἰρηνικῆ εἰρήνῃ ἐμφιλονείκησαν. cha ſtemmatis loco, ſui capitis operi-
mentum, ejus capiti, ut aiunt, injecit. Ampliciſſimis itaque immenſiſque accepti muneribus, Symeon ac liberi, cum de prædicta pace inter eos non ſatis conveniſſet, in regionem ſuam rediere.

η'. Τοῦ Βασιλέως οὖν Κωνσταντίνου, ἅ τε παῖδός ἐστι, καὶ τ̃ ἰδίαν μητέρα ὑπεζητηκότος· ἤδη γὰρ αὐτὴν κατήγαγε τ̃ παλατίου, ὡς εἴρηται, Ἀλέξανδρος ὁ Βασιλεὺς· ἣν καὶ ἀναβιβάζεσθαι πάλιν. Αὕτη οὖν παρεσκευασθεῖσα ἐμπεδῶσαι τῆς Βασιλείας, ἀναβιβάζει εἰς τὸ παλατίον Κωνσταντῖνον τ̃ Παρακοιμώμενον, καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον τοὺς Γογγυλίους λεγομένους· ἐπὶ τῆ βουλῆ C Ἰωάννου Ἐλαδᾶ καταβιβάζει τοὺς οἰκείους Ἀλεξάνδρου τ̃ Βασιλέως, Ἰωάννην τ̃ Ῥέκτορα, καὶ τ̃ λεγόμενον Γαβριηλόπουλον, καὶ Βασιλίτζην, καὶ τοὺς λοιποὺς. Προχείζεται γὰρ Ζωὴ Αὐγούστα Θεοφύλακτον Δομεστίκων Ἑταιριάρχην. Ἰωάννης γὰρ ὁ Μάγιστρος ὁ Ἐλαδᾶς νόσῳ παρεπέσων, ἐπαγορευθεὶς παρὰ τῶν ἰατρῶν, κατελθὼν ἐκ τ̃ παλατίου, καὶ ἐν τ̃ Βλαχέρναις παραγενόμενος, ἐπὶ τῆ τ̃ νόσου βαρυθεὶς, τελευτᾷ. Συμβουλῇ Δομεστίκου Ἑταιριάρχου καταβιβάζει Ζωὴ Νικόλαον Πατριάρχην ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ μετ' ὀργῆς, Τὰ τῆς ἰδίας ἐκκλησίας * παρεπιούσθαι καὶ φροντίζειν, εἰ ποσὶ.

θ'. Οὐ μετὰ πολὺ ὁ Κωνσταντῖνος Παρακοιμώμενος ἐμφορεῖται τῇ Αὐγούστῃ Δομεστίκου Ἑταιριάρχην, ὡς τ̃ Βασιλείαν σφετεριζόμενον εἰς τ̃ αὐτ̃ ἀδελφόν. Τόπον προφάσει Πατρικίου ποιήσαντες, κατελθόντες ἐκ τῆ ἐκκλησίᾳ, ὡς ἔθος, θύραθεν λαβεῖν, οἴκοι μένειν προεκελεύσαντο. Προεκάλεσε γὰρ Ζωὴ Ἰωάννην Γαριδᾶν Ἑταιριάρχην· καὶ Δαμιανὸν εὐνοῦχον τ̃ βίγλης Δρουγγάριον. Δομεστίκος γὰρ ἀπῆλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτ̃ ἀθύμητα ὀλοφυρόμενος.

ι'. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεὼν πρὸ θρά-

Zoes in Aulam reſtitutio, ſuperiorumque ejectio.

VIII. Conſtantino igitur Imperatore, velut qui puer eſſet, Matrem ſuam identidem requirente (jam enim Alexander Imperator, uti dictum eſt, Aula ejecerat) eam rurſus in Palatium revocant. Rerum itaque potita, ac civilium adminiſtrationem nacta, Conſtantinum Accubitorem, & Conſtantinum Anaſtaſiumque Gongulios, ſic nuncupatos, in Palatium aſſumit: Joanniſque Eladæ conſilio, Alexandri Imperatoris aſſeclas, Joannem Rectorem, & quem Gabrielopulum vocant, & Baſilitzem, ac reliquos, illo dejicit. Præficit vero Zoe Auguſta Theophylactum Domenicum Fœderatorum Comitem. Joannes porro Magiſter Eladas, morbo correptus, a medicis ſalute deſperata, e Palatio excedens, cum ad Blachernas veniſſet, ingraveſcente morbo fatis conceſſit. Domenici Hæteriarchæ conſilio, Zoe Nicolaum Patriarcham cum aſſeclis, cum ira, Aula ejicit, ſuam ipſius jubens curare Eccleſiam.

Eladæ mors.

Nicolaus Patriarcha Aula ejectus.

IX. Nec multo poſt, Conſtantinus Accubitor Domenicum Hæteriarcham apud Auguſtam inſimulat, quaſi qui rerum ſummam in fratrem transferre cogitaret. Simulate itaque Patricii dignitate ornantes, cum in Eccleſiam ſolenni ritu precibus communiendus deſcendiſſet, ipſum domi manere juſſerunt. Ejus loco præfecit Zoe Fœderatorum turmis Joannem Garidam; Damianum vero Eunuchum creavit Excubitorum Drungarium. Domenicus fruſtra lugens ac quiritans ſe domum recepit.

Patriciorum inauguratio.

X. Cæterum Symeone Bulgaro ite-

Bosgas Patricius.

rum Thraciam infestante, Augusta Proceribusque animi anxiis, quo tandem modo hominis arrogantiam compescere liceret; rogavit Joannes Bosgas ut Patricius fieret, Patzinacas adversus eum se conducturum pollicitus. Voti itaque compos effectus, acceptisque muneribus, ad eos iter contendit. Ac vero icto fœdere, indeque acceptis obsidibus, eos in Urbem adduxit: cum polliciti essent Patzinaces transmisso Istro Symeonem se debellaturos esse.

Corrogata Patzinacum auxilia.

Asotii robur.

XI. Venit vero etiam in Urbem Asotius, vir fortis roboris fama nominatissimus, Principis Principum filius. Ferebant virgam ferream, cujus extrema manibus teneret, qua pollebat, eximia vi, inflectere, inque circuli formam intorquere; ferri nimirum duritie, illius manuum robori cedente: hunc venientem multo honore susceptere, ac rursum in patriam remisere.

Adrianopolis prodita, & recepta.

XII. Mense Septembri, Indictione tertia, Pancratucas Armenius Adrianopolim Symeoni prodidit: nec multo post missus Basilius Patricius ac Caniclio præfectus, Nicetasque Protospatharius Eladicus a Zoe Augusta cum multis muneribus, Urbem rursus recepit.

Tentata Strobilus; Damiani Agareni mors.

XIII Venit vero Damianus Ameras in Strobilum cum classe, multaque armata manu ac copiis ad eam expugnandam instructis: & vero eam capturus erat, nisi morbo correptus, fatis concessisset: cujus interitu factum ut Saraceni irrito conatu redirent.

Chases necatus in sacratio.

XIV. Græciæ autem & Athenarum populi civesque, continuis Chasi filii Jubæ injuriis vexati, ejus luxuriam inexplebilemque cupiditatem ferre non valentes, lapidibus obrutum, intra ipsum Athenarum Templi penetrale male interemerunt.

Apparatus in Bulgaros.

XV. Videns porro Zoe Augusta Symeonis elatos animos ac superbiam, ejusque adversus Christianos grassationem non ferens, re cum Optimatibus deliberata, fœdus icere, pacemque componere cum Agarenis statuit; omnesque Asiæ copias ad debellandum profligandumque Symeonem trajicere. Missi proinde in Syriam, qui paciscerentur, Joannes Rhadinus Patricius & Michael Toxaras. Quo peracto, consueta erogatione donato exercitu, assumptis cohortibus ac legionibus, in Thraciam transmisere, Magistro Leone Phoca Scholarum Domestico, viro scilicet majoribus animis, quam imperatoria solertia prædito. Productis igitur venerabilibus ac vivificis li-

Leo Phocas, non satis re militari solers.

A κελῶ πάλιν λιθοβολήσου, ὁ φορτὶδι ὅσης τῆς Αὐγούστης καὶ τῶ ὁ τέλη, ὅπως αὐτὸν τῆ ἀλαζονείας παύσωσιν, ἠτήσατο Ἰωάννης ὁ Βοσγᾶς γενέσθαι Πατρίκιος, ὑποχείριος ἀναγὴν κατ' αὐτοῦ Πατζινακῶν. Τῆς αἰτήσεως ὃ τυχὼν, δῶρά τε λαβὼν, εἰς τὴν τῶν Παζιναίκων χώραν ἀπῆλθ. Καὶ δὴ πρασάμενος, ὁμήρους ἐκ ἕξ λαβὼν, ἤγαγε σὺν τῆ πόλη· συμπαραλαβὼν τῶν Παζιναίκων ἀφαπερᾶσαι, καὶ τὸν Συμεὼν καταπολεμῆσαι.

ια'. Παρεγένετο δὲ ὁ σὺν τῆ πόλη καὶ Ἀσώτιος, ἀνὴρ ὀνπὶ ῥώμης ὀνομαστότατος, υἱὸς ὢν τοῦ Ἀρχόντος τῶν Ἀρχόντων· ὃν φασὶ σιδηρᾶν ῥάβδον ἐκ τῶν ἄκρων ἑκατέραις χερσὶ κρατοῦντα, τῆ ὑπερβαλλούσῃ ἀλκῆ δρεπανᾶσθαι, καὶ τοῖς ὁ κυκλικὸν σχῆμα μετάγειν, τοῦ αἰτίτυπου δὲ σιδήρου φύσιως τῆ βίᾳ τῶν χειρῶν ὑποχωρούσης· ὃν ὑποδεξάμενοι μετὰ πολλῆς τιμῆς ὑπεδέξαντο, καὶ πάλιν εἰς τὰ ἴδια χώραν ἐξέπεμψαν.

ιβ'. Σεπτεμβρίῳ μηνὶ, Ἰνδικτ. γ'. Παγκρατούκας ὁ Ἀρμένιος, τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεὼν * προέδωκεν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀπεστάλη Βασίλιος Πατρίκιος καὶ Κανίκλιος, καὶ Νικήτας Πρωτοσπαθάριος Ἐλαδικὸς παρὰ Ζωῆς μετὰ δώρων πολλῶν, ὃ καὶ προσελάβετο αὐτὴν πάλιν. * Cont. Προέδωκε.

ιγ'. Ἦλθε δὲ καὶ Ἀμερᾶς ὁ Δαμιανὸς εἰς Στρόβιλον μετὰ πλοίων τε πολεμῆσαι αὐτὴν μετὰ πολλῆς τῆς δυνάμεως, καὶ ταύτην προσελάβετο ἄν, εἰ μὴ νοσήσας ἐπλεύτησεν, ὑποστρεφόντων ἀμαχητὶ τῶν Ἀγαρηνῶν.

ιδ'. Οἱ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἀθηνῶν οἰκήτορες συνεχῶς ἐπηρεαζόμενοι παρὰ Χασὶ υἱοῦ τοῦ Ἰούβη, τὴν αὐτοῦ ἀσωτείαν μὴ ἐνεγκόντες, λίθοις τὸν ἄνδρα κακῶς ἐδίδαξαν τὸ ζῆν ἐν τοῦ Ἀθηνᾶς ναοῦ.

ιε'. Βλέπουσα δὲ ἡ Αὐγούστα Ζωὴ τὴν ἔκβασιν Συμεὼν, καὶ τὴν κατὰ τῶν Χριστιανῶν αὐτοῦ ἐπίθεσιν, βουλὴν μετὰ τῶν ὁ τέλη βουλεύεται, ἀλλάξαι καὶ εἰρήνην μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀφαιρεῖσθαι ἀφαιρεῖσαι ὑ πᾶσα τὴν τῆς ἀνατολῆς στρατὸν εἰς τὸ πολεμῆσαι καὶ ἀφανίσαι τὸν Συμεών. Ἀπεστάλη οὖν ὁ Συρία εἰς τὸ ποιῆσαι ἀλλάγιον, Ἰωάννης Πατρίκιος ὁ Ραδηνὸς, καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαρᾶς. Οὗ γενόμενος, τὴν συνηθῆ τῆς ῥόγας ἀφαιρεμὴν ποιησάμενοι ὁ τοῖς τάγμασι, ταῦτα ἀναλαβόμενοι σὺν τοῖς ὅπλοις, εἰς τὰ Θρᾳκῶα μέρη διεπέρασαν, Λέοντος Μαγίστρου τοῦ Φωκᾶ Δομεστίκου τῶν σχολῶν τυγχάνοντος, ᾧ ἀνδρεία μᾶλλον ἢ στρατηλατικὴ φύσησις προσῆκεν. Ἐξαναχθέντων οὖν τὰ σεβάσμια καὶ ζωοποιὰ ξύλα Κωνσταντίνου

τίνου Πρωτοπαπᾶ τῦ παλατίου, τῦ Κεφαλᾶ λεγομένου, καὶ Κωνσταντίνου τῦ Μαλελία ἐν τῇ Θράκῃ, ἅπαντες προσκυνήσαντες, καὶ ἐπωμοσάμενοι συναποθνήσκειν ἀλλήλοις, πανστρατὶ κατὰ Βουλγάρων ἐξώρμησαν. Ἦρχον δὲ, τοῦ μὲν Ταγματος τῶν Ἐξκουβίτων, Ἰωάννης ὁ Γραφὰν τῦ δὲ Ἰχνηλάτου, ὁ τῦ Μαρούλη υἱός. Ῥωμανὸς δὲ ὁ Ἀργυρὸς ἐστρατήγει, καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτῦ, καὶ Βαρδας ὁ Φωκᾶς οἷς συνῆν καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες Στρατηγοὶ τῶν τάγματων. Συνῆν δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ Κωνσταντῖνος Πατρίκιος ὁ Λίφ, Λέοντι Δομεστίχῳ σύμβουλος ὢν αὐτῷ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνήκουσι.

ις'. Μηνὶ δὲ Αὐγούστῳ κ'. Ἰνδικτ. ε'. ὁ πόλεμος μεταξὺ Βουλγάρων τε καὶ Ῥωμαίων πρὸς τῷ Ἀχελόῳ συνεκροτήθη ποταμῷ· καὶ, οἷα τὰ τοῦ Θεοῦ κρίματα, ὡς ἀνερεύνητα καὶ ἀνεξιχνίαστα, πρέπουσι, οἱ Ῥωμαῖοι πανστρατὶ καὶ γένους Φυλὴ πανπληθὴς, καὶ Φερικώδης ὁλολυγὴ, τῶν μὲν ἐκ' ἀλλήλων συμπατουμένων, τῶν δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναιρουμένων· αἵματός τε χύσις οἵα ἐξ αἰῶνος οὐκ ἐλήφθη. Λέων ὁ Δομέστιχος ἐν Μεσημβρίᾳ διεσώθη Φυγών. Ἐσφάγη δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν τῇ τῦ πολέμου συμβολῇ, καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Λίφ, καὶ Ἰωάννης ὁ Γραφὰν, καὶ ἄλλοι τῶν Ἀρχόντων ἰκανοί.

ιζ'. Ἀπισάλη δὲ τότε ὁ Ῥωμανὸς Πατρίκιος καὶ Δρουγγάριος ὢν τῶν πλοίμων μετὰ πάντος τοῦ στόλου ἐν ᾧ Δανουβίῳ πολέμῳ βοηθήσων Λέοντι τῷ Φωκᾷ· ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βογᾶς καθαγήγη Πατζίνακας, ὡς πρόειρηται, κελευσθεὶς ὑπὸ Δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ ἀφικέσθαι τύπους κατὰ Βουλγάρων, ὥστε συμμαχῆσαι Λέοντι Φωκᾷ. Ῥωμανοῦ δὲ καὶ Ἰωάννου τῦ Βογᾶ εἰς ἔριδας καὶ λογομαχίας ἐλθόντες· ὁρῶντες αὐτοὺς οἱ Πατζίνακοι πρὸς ἀλλήλους ἀφομαχομένους ἐσαπάζοντας, ἀνεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια.

ιη'. Τοῦ πολέμου δὲ ἤδη τέλος λαβόντος καὶ ἀποστρεφομένων ἐν τῇ πόλει, τῦτο Ῥωμανῦ καὶ τῦ Βογᾶ, τὸ κατ' αὐτὸν σκάνδαλον· καὶ εἰς τοσοῦτον κίνδυνον τὸ Δρουγγάριον Ῥωμανὸν περιέστησε, ὥστε καταδικάζουσθαι φῶς ἀμαύρωσιν, τὸ ὀφθαλμῶν στερηθῆναι, ὡς ἀμοιρεία, μᾶλλον δὲ κακουργία μὴ ἀφαπερόσασθαι τοὺς Πατζίνακας· ἀλλ' ἀποχωρήσαντα τάχιον, καὶ μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίων ἐν τοῖς πλοίοις ἀποδεξάμενον. Καὶ τῷ μὲν ἐπιπόλῃ, εἰ μὴ ᾤδει Κωνσταντίνου Γογγύλου, καὶ Στεφάνου τῦ Μαγίστρου, ὡς δυναμένων πρὸ τῆ Αὐγούστῃ πολλὰ, τὰ τῆς καταδίκης ἀπέτρεπεν.

Georg. Monach. Novi Impp.

A lignis, Constantini Palatini Clerici Sacerdotum primi, cognomento Cephalæ, Constantinique Maleliæ opera, in Thracia, cum omnes venerati essent, ac se una commorituros jurejurando firmassent, in Bulgariam copiis omnibus conferto exercitu profecti sunt. Præerant Excubiti turmæ Joannes Grapso, Hicanati vero, Marulis filius. Romanus Argyrus ducis potestate præerat, ejusque Leo frater & Bardas Phocas: quibuscum erat & Melias cum Armeniis, aliique omnes Legionum duces. Præter alios vero aderat etiam Constantinus Patricius Afer, qui Leoni Do- B mestico in omnibus ad eum attinentibus, consilio affuturus operamque navaturus esset. Cruces adorare.

XVI. Mensis vero Augusti die vigesima, Indictione quinta, Bulgaros inter Romanosque conserta pugna ad Acheloum flumen est; ac (quæ Dei judicia, quam inscrutabilia ac impervestigabilia!) Romani omnes omnibus copiis fusi sunt ac fugati, horrendo per omnem exercitum ululatu, cum se alii alios conculcarent, alios hostes perimerent: tanta hominum strage, quanta nec a sæculo audita est. Leo Domesticus in Mesembriam sospes receptus est. Præter alios vero in pugnæ congressione C necatus est Constantinus Afer, & Joannes Grapso, aliique Officialium Procerumque perplures. Romanorum ingens strages.

XVII. Missus fuerat & Romanus Patricius reique navalis Drungarius cum omni classe, ut Danubii littora legeret, ac Leoni Phocæ suppetias iret: Joannes item Bogas, uti dictum est, qui Patzinacas adduceret, Romanus Drungarius in mandatis acceperat, ut eos adversum Bulgaros, auxilio futurus Leoni Phocæ trajiceret: versisque eis in dissidia verborumque contentiones, videntes Patzinaces sic inter se discordes atque rixantes, do- D mum rediere. Male Romano Bogaque navata opera.

XVIII. Jam vero finito bello, ac tum Romano tum Boga in Urbem reversis, eorum mota causa est. Adeoque in tantum Romani Drungarii periculum adducta res, ut amissionis luminum pœna illi statuta sit, velut qui negligentia, seu potius animi pravitate ac nequitia Patzinacas non trajecisset, sed se citius subduxisset; ac ne fugientes quidem Romanos in navibus recepisset. Ac ita certe luisset, nisi Constantino Gongulo & Stephano Magistro, qua apud Augustam summa autoritate pollebant, connitentibus, in contrarium lata sententia illi versa esset. Romanus amissionis oculorum damnatus.

Victi iterum Romani.

XIX. Bulgaris autem per id tempus victoria elatis, ad ipsamque Urbem excurrentibus, egressus in eos est Leo legionum Domesticus, & Joannes Hetæriarcha, Ducisque filius Nicolaus, in locum quem Catasyrtas vocant, cum ingentibus copiis; noctuque ex improviso irruentibus in eos Bulgaris, ac Domestico in fugam verso, Nicolaus Ducis filius cum aliis multis occisus est.

XX. Theodorus itaque Constantini Imperatoris Pædagogus, Constantinum Accubitorem hoc molientem animadvertens, ut Imperium in Leonem suum ex sorore affinem transferret, Constantino Imperatori auctor est, ut Romanum Drungarium assumat, velut olim Patris servum ingenuum, illiusque propensa voluntate amicum ac studiosum, ut cum ipso maneat, custosque & vindex atque defensor, in quibus necesse habuerit, illi existat. De his itaque haud raro interpellatus Romanus, abnuerat. Quapropter Constantinus ipse Imperator, literas propria manu exaratas suscriptioneque firmatas, ad eum mittit: quibus ille in manus acceptis, Constantinum Accubitorem ejusque affines, ea se aggressurum cautione in se recepit.

XXI. Ejus itaque rei late pervagante fama, cum Accubitor Romanum urgeret, ut cum classe proficisceretur, causabatur ille ac excusabat, non posse se vela ventis dare ac abnavigare, cum nondum classis militari stipendio ac legitimo donata esset. Versante autem in navali Romano, navesque apparante, Constantinus Accubitor, quasi solvendæ classis negotium maturaturus, ad eum egressus est. Occurrit ille servili habitu gestuque promptoque animo facturum se pollicetur, quod jussus erat. Cumque jam Accubitor reverti volens, ex Romano scisciteretur, *Num elegantes ac strenuos viros haberet, qui Imperatoriam triremem impellant?* Annuit ille statim manu, paratis ut prope accederent. Hi autem quos consilium non lateret, cum proxime jam Romani Prætoriam junxissent, isque retro Constantinum Accubitorem ambulans, *Eum manibus corripite, atque tollite,* confestim clamasset, correptum illi in Romani Drungarii triremem tuta custodia servandum intulerunt. Qui virum defenderet, aut ulla ejus miseratione moveretur, ne unus fuit, cunctis fugadilapsis, qui cum ipso erant.

Captus ex insidiis Accubitor Constantinus.

XXII. His ad Zoem Augustam perlatis, accersitis illa cum Nicolao Patriarcha optimatibus suis, qui facti

ιθ'. Τῶν δ' Βουλγάρων τὸ νικηφόρον τῇ νίκῃ κατεπαρθέντων, καὶ ἐκπεραιθισθέντων μέχρι τοῦ πόλεως, ἐξῆλθεν Λέων ὁ Δομέστικος τῶν σχολῶν καὶ Ἰωάννης Ἑταιριάρχης, καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ Δουκὸς εἰς χώραν Θρᾳκῶν ὅτου λεγόμενον Κατασύρτας, ἅμα πλείστῳ λαῷ τῶν Βουλγάρων. Τῇ δὲ νυκτὶ ἀδοκήτως ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων καὶ τοῦ Δομεστίκου φυγόντος, ἐσφάγη Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ Δουκὸς, καὶ πολλοὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ.

κ'. Θεόδωρος δὲ ὁ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου παιδαγωγὸς, ἐφρόνει Κωνσταντῖνον Παφλαγονόμενον εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον γαμβρὸν τὸ βασιλείου σφετερίζόμενον, ὑποτίθηται Κωνσταντίνῳ Βασιλεῖ Ρωμανὸν Δρουγγάριον προσκαλεῖσθαι ὡς πατρικὸν αὐτοῦ δοῦλον καὶ θρέψαι τὰ παρ' αὐτὸν, ὡς αὐτῷ συνόντα, καὶ διαφυλάττειν αὐτὸν· καὶ ἐν οἷς δεῖ δίκαιον σύμμαχον ἔχειν καὶ βοηθόν. Πολλάκις δὲ παρὰ τούτου παληθεὶς Ρωμανὸς, ἀπείπατο. Γράμμασιν οὖν ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος αὐτοχείρῳ διαχαράξας γραφῇ, καὶ ὑποσφραγίσας, ἀπέστειλεν αὐτῷ. Ὅπερ ἐπεὶ ἔδεξατο παρὰ τοῦ Παφλαγονόμενον Κωνσταντίνου καὶ τὰς συνθήκας αὐτοῦ ὑπόθεσιν ὧδε ποήσασθαι.

κα'. Τῆς φήμης οὖν ταύτης διαθεούσης, καὶ τοῦ Παφλαγονόμενον Κωνσταντίνου καταμαλακίζοντος Ρωμανὸν ἀποκινῆσαι μετὰ τοῦ στόλου, αὐτὸς προφασίζετο ἀδυνάτως ἔχειν τῇ ἀποπλῷ, μὴ τοῦ στόλου τὸ νενομισμένον ῥόγα λαβόντος. Ἐν τῇ ἐξαρτήσει δὲ ὄντος τοῦ Ρωμανοῦ, καὶ τὰ πλοῖα διεπεζόντος, ἐξῆλθε Κωνσταντῖνος Παφλαγονόμενος ὑποπτεύσων αὐτὸν τῷ ἐκπλοῦσαι. Ὁ δὲ τούτῳ δουλικῷ τῷ σχήματι προσυπιόντα, καὶ προθύμως ποιήσειν ὃ κελευόμενον ἐπηγγείλατο. Ὑποτρέψας δὲ βουλομένου τοῦ Παφλαγονόμενου, ἐξ οὗ ἔχει ἄνδρας δοκίμους καὶ γενναίους, τὸ βασιλικὸν ἐρέτιδι τειήρει ἐπέβαινε πρὸς Ρωμανὸν, ἔστε δὴ ἔνθουσιν αὐτοῖς τῇ χρεὼ, ἐπίμοις οὖσι πλησίον ἐλθεῖν. Οἱ δὲ τὰ τῆς βουλῆς εἰδότες, ἔγνωσαν ἤδη τὸν δρόμωνος Ρωμανοῦ γεγονότες, ὅπῃ ἔστ' ὄπισθε τοῦ Παφλαγονόμενου Κωνσταντίνου προπετῶν, ἀναρπάσαντες αὐτὸν τῶν χερσὶ, καὶ ἄραντες αὐτὸν, ἐπιφώνησαν· Παφλαγόνημα οὗτοι τοῦτον ἁρπάσαντες, εἰς τὸν τοῦ Δρουγγαρείου Ρωμανοῦ τειήρει εἰσήγαγον, ἐν ἀσφαλείᾳ κελεύσαντες εἶναι. Οὐδεὶς οὖν ὁ γενησόμενον ἢ κελευστὴς τῶν ἀνθρώπων, πάντων τῶν συνόντων αὐτῷ χρησαμένων φυγῇ.

κβ'. Ταῦτα Ζωὴ Αὐγούστα μαθοῦσα, προσκαλεῖται τὸν Πατριάρχην Νικόλαον καὶ τοὺς αὐτοῦ μεγιστᾶνας, καὶ ἀποσύλλῃ πρὸς Ρω-

μθμόν, ὃ γεγονὸς βουλομένη μαθεῖν. Τούτων ὃ Ἀμφεσθέντων, λίθοις ὁ λαὸς ἐξέλασεν βαλόντες. Εωθεν οὖν ἐξελθοῦσα Ζωὴ ἐν τῷ τῆ Βουκολέοντος ἡλιακῷ, ἐπεφώνει τῷ υἱῷ καὶ πᾶσι, Πῶς ἆρα γέγονεν ἡ ἀπαρσία αὕτη; Εφησε δὲ πρὸς αυτὴν ὁ Παιδαγωγὸς τῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου Θεόδωρος, Οτι διὰ τὸ ἀπολέσαι Λέοντα τὸν Φωκᾶν τοὺς Ρωμαίους καὶ Κωνσταντῖνον Παρακοιμώμενον τὸν παλάτιον, ταῦτα γεγόνασι.

κγ'. Μεσιλάβετο δὲ ὁ Βασιλεὺς Νικόλαον Πατριάρχην καὶ Στέφανον Μάγιστρον σωσῆναι αὐτὴν ἐν τῷ παλατίῳ, τὴν ἐξουσίαν εἰς ἑαυτὸν ἀπὸ τῆ μητρὸς ὑπεραιρόμενος. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἀπέστειλεν Ιωάννην τὸν Τυβάκιν, Ζωὴν Αὐγοῦσαν τὸν παλατίου καταβιβάσαι. Η δὲ μετ' ὀλολυγῆς καὶ δακρύων τῷ ἑαυτῆς προσπλακεῖσα υἱῷ, πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν καὶ οἶκτον ἐκίνησεν, ὡς τὸν Βασιλέα εἰπεῖν, Εάσατε ἵνα μετ' ἐμοῦ τὸν μητέρα μου. Οἱ δὲ ταύτην, ἅμα τῷ λόγῳ ἀφῆκαν.

κδ'. Μεσκαλεσάμενοι δὲ, ὅ, τε Βασιλεὺς καὶ ὁ Πατριάρχης Ιωάννην τὸν Γαρίδαν, προσεδόκησαν Δομέστικον τῶν σχολῶν, δεδοικότες μὴ εἰς ἀπαρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Λέων. Ο δὲ ἀκατέπαυστον τοῦτο γενέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον γαμβρὸν αὐτοῦ τὸν Ζουφινέζερ & Συμεῶνα τὸν υἱὸν αὐτοῦ προσεδόκησαν τὸ Ετερειάρχων. Ορκοις βεβαιωθεὶς ἐπ' αὐτῶν κατῆλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Οἱ δὲ πρωΐας τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ ἐκ παλατίου καταβιβάζουσι. Τοῦτων δὲ πρὸς αὐτὸν παραγενομένων, ὡς ἕκαστον αὐτοὺς, ἔμπος ἔλαβεν αὐτὸν καὶ φρίκη & φρενῶν ἔκστασις. Εὐθὺς οὖν ἐξῆλθε πρὸς Ρωμανὸν, καὶ διηγήσατο αὐτῷ εἴα πέπονθε. Συμφιλιωθεὶς οὖν αὐτῷ, καὶ ὅρκους δοὺς καὶ λαβών, ἅτε μίαν ἔχων ἀμφοτέρων ψυχὴν, σύμφρων αὐτοῦ καὶ σύμπους ἐγένετο· ὥστε καὶ γαμικὴν συναλλαγμα ποιήσασθαι συνεφώνησαν, πλέον ἐκ τούτου τὸν τῆς ἀγάπης δεσμὸν ὑπισφίζοντες.

κε'. Τῇ ἑβδόμῃ τετάρτῃ δὲ τῆ Μαρτίου μηνὸς, ἀπέστειλε Ρωμανὸς Ιωάννην πρεσβύτερον, οἰκεῖον αὐτῷ & πιστότατον ὄντα, καὶ Θεόδωρον τὸν Μαστζούκην λεγόμενον εἰς τὸ παλάτιον, ὑποφαπολογησόμενον, ὡς, Οὐκ ἀπαρσία γέγονε τὸ πρὸ ἐμοῦ ἀμφισβητῶν· ἀλλὰ τιμῶν τῆ Φωκᾶ ὑπόθεσιν ὑφορώμενος, & διὰτοῦτο μή τι νεωτερισθῇ πρὸς αὐτὸν εἰς τὸν Βασιλέα, τούτου ἕνεκεν ὁρμηθὲν ἐν τῷ παλατίῳ βεβούλευμαι, καὶ τὴν Φυλακὴν ποιεῖσθαι τῆ Βασιλέως. Μὴ στωμυλοκοπῶντος οὖν Νικολάου τῆ Πατριάρχου τούτοις, ἐμιμήσατο Ρωμανὸς πρὸς ἃ ῥηθέντος παιδαγωγοῦ, τῆ ἐλθεῖν μὲν ἕπου πάντως μέχρι τῆ Βουκολέοντος. Ος μὲν τὸ σὺν αὐτοῖς βουλευσάμενος.

Georg. Monach. Novi Impp.

A causam inquirant, ad Romanum mittit. Dumque ii trajiciunt, facta populi coitione lapidibus appetiti ac fugati sunt. Mane igitur egressa Zoe ad Bucoleonis solare horologium, filio cunctisque clamabat, *Quonam modo rebellio hæc contigisset?* Cui Theodorus Constantini Imperatoris Pædagogus: *Idcirco nimirum contigisse ait, quod Leo Phocas Romanus, & Constantinus Accubitor Aulam perderet.*

Zoe in ordinem redacta; filii pietate in Aula relicta.

XXIII. Interim Imperator Nicolaum Patriarcham & Stephanum Magistrum sibi in aula adesse jubet, translata in se a matre potestate. Postridie B missus Ioannes Tubaces, qui Zoem Augustam aula dejiceret. Ea cum fletu ac ejulatu in filii complexus ruens, ad maternam miserationem affectumque inflexit; adeo ut Imperator dixerit, *Sinite ut mater mea mecum versetur.* Qui, mox ut locutus est, eam reliquere.

Garidas Scholarum Domesticus designatus, & illusus; Romano amicitia junctus.

XXIV. Accersitum vero Imperator & Patriarcha, Joannem Garidam, Legionum Domesticum eum præfecerunt, veriti scilicet ne Leo Phocas in rebellionem verteretur. Non acquievit ille ut munus acciperet, nisi Theodorus Zuphinezer ejus levir, & Symeon illius filius, Fœderatorum turmis præficerentur. Amborum is jurejurando C fretus in domum descendit; moxque hi illius affines aula ejecerunt. Quos ut ad se venientes conspexit, stupor tremorque virum invaserunt. Confestim igitur ad Romanum venit, ac quæ illi facta essent narravit. Arctiori itaque amicitia ei implicatur, dataque & accepta jurata fide, uno se in posterum animo fore, uno animi sensu consentienties evasere: ut & nuptiarum fœdera se juncturos pacisscerentur, quo inde dilectionis vinculum sibi adstringerent.

XXV. Secundum hæc igitur vigesima quinta Martii mensis, mittit Romanus Joannem Presbyterum domes- D ticum suum eundemque fidelissimum, & Theodorum Mastzucem nuncupatum in Palatium, qui ejus causam agerent ac excusarent, *Nihil ad rebellionem spectare, quod ab eo factum erat: sed unum hoc veritum, Phocæ molimina, ac metuentem ne ille novis rebus adversus Imperatorem studeret, eam ob rem in animum induxisse. Idque consilii cepisse, ut in Regiam, Imperatori custos futurus, ascenderet.* Non approbante Nicolao Patriarcha aut assentiente, is quem dicebam, Pædagogus mandat Romano ut cum omni classe ad Bucoleonem veniat. Re itaque cum suis deliberata

(Nam urgebat Fatum) ipso intemeratissimæ Virginis ac Dei Genitricis solenni Annunciationis die, Feria quinta, manu armata cum omni classe ad Bucoleonem venit, statimque Magister Stephanus e Palatio excessit. Nicetas vero Patricius Romani consocer in Palatium ascendens, Nicolaum Patriarcham inde extrusit. Aulicorum igitur animis Romani jurejurando firmatis, pretiosam ad eum Crucem misere: quam ille veneratus, iterumque sacramento interposito, fidem obstringens, eum eis, paucisque comitum, Imperatorem salutaturus in Palatium ascendit. Ingressusque cum eo in Templum, quod in Pharo est, dataque ibi & accepta securitatis fide, confestim Magister & Magnus Hetæriarcha ab ipso præficitur.

Romanus in Palatium receptus.

Magnus Hetæriarcha præfectus.

XXVI. Mox itaque missa ad Leonem Phocam Divalis jussio, qua is omni conflandæ seditionis misso proposito, tantisper domi quiescere præciperetur. Constantinus quoque in eandem scribit sententiam, & ut nihil in adversum moliatur, sed in Constantini Imperatoris subjectione perseveret. Acceptas sacras, Imperatorii Vestiarii Primicerius Andreas, ad eum in Cappadocia defert: acceptis ille ac lectis, domum se recipiens, privati habitu egit.

Helenæ Romani filiæ cum Constantino nuptiæ.

XXVII. Quinta sanctorum jejuniorum hebdomada, datur a Constantino Imperatore Helenæ Romani filiæ contractus nuptialis arrhabo; tertiaque Paschæ (quam Galilæam vocant) benedictione impartitur, unaque cum illa a Nicolao Patriarcha corollis nuptialibus redimitur.

Romanus Imperatoris pater.

XXVIII. Romano in Imperatoris patrem provecto, ejus loco Christophorum ipsius filium Fœderatorum turmis præficit. Nec multum temporis interfluerat, cum Leo Phocas, quorundam Procerum ac Tribunorum suasu, subjectarumque ei Legionum hortatu, res novas molitur; accitoque Constantino Accubitore, & Constantino & Anastasio Gongyliis germanis fratribus, nec non Constantino A secretis primo Malaliano, cunctis persuadere nititur, in gratiam Constantini Imperatoris eam se motionem facere. Romanus vero Imperatoris pater, Bullis Aureis ac diplomatis subscriptione munitus, quasi ex Constantini Imperatoris persona, quibus modo molitio evertebatur, eosque, qui Phocæ relicto, ad Imperatorem confugerent, ab Imperatoris stare partibus significa-

Leonis Phocæ defectio.

Romani stratagema in Phocam.

A Ὁ γὰρ ἄρων ἦλθε αὐτὸν, τῇ ἡμέρᾳ τῆς Εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου· ε'. ᾗ ἵν', ἦλθεν ὁπλίτης ἅμα τῷ στόλῳ πάσῃ σὺν τῷ Βυκολέοντι. Καὶ πρόεισι Στέφανος μὲν Μάγιστρος ἐξῆλθε τοῦ παλατίου. Νικήτας δὲ ὁ Πατρίκιος ὁ συμπενθερὸς Ρωμανοῦ αἴρεται σὺν τῷ παλατίῳ, ἐξήραε σὺν δὲ Νικόλαον τὸν Πατριάρχην. Ὅρκοις οὖν βεβαιωθέντες οἱ τοῦ Παλατίου τοῦτό Ρωμανοῦ, ἀπέστειλαν αὐτῷ τὸν τίμιον σταυρόν· καὶ προσκυνήσας αὐτὸν, καὶ ὅρκοις βεβαιώσας αὐτοῖς, ἀνῆλθε μετ' αὐτῶν σὺν τῷ παλατίῳ, καὶ ὀλίγον χρόνον, προσκυνήσας τὸν Βασιλέα, καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ σὺν τῷ ναῷ τῷ σὺν τῷ * Φάρῳ, καὶ πίστις αὐτῷ δοθεῖσα, πρόεισι προσχρείζεται πρὸ αὐτοῦ Μάγιστρος καὶ μέγας Ἑταιριάρχης. B * Φάρ.

κς'. Αὐτίκα οὖν γίνεται θεία κέλευσις πρὸς Λέοντα τὸν Φωκᾶν, πρεσγυτικὴν μηδαμῶς στάσιν χρὰ ἐγείρασθαι, ἀλλὰ πρὸς ὀλίγον σὺν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἀναπαύεσθαι. Ὡσαύτως καὶ γράμματα ἐκρίθη Κωνσταντίνῳ Παφλαγονιμιδίῳ γράψαι, τὰ ὅμοια αὐτῷ προσταγθέντα, τὸ μηδὲν ἐναντίον βουλεύσασθαι, ἀλλ' ἐν ὑποταγῇ τῇ εἰς τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου. Ἀναλαβόμενος οὖν ταῦτα Ἀνδρέας Πεμικήριος τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου, ἀπεκόμισεν αὐτῷ ταῦτα σὺν Καππαδοκίᾳ ὄντι· ὃ καὶ ἀναδεξάμενος ταῦτα ὃ καὶ ἀναγνοὺς, ἀπελθὼν σὺν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἠσύχασεν. C

κζ'. Τῇ ἑβδομάδι ε'. τῶν ἁγίων Νηστειῶν δίδονται ἐξαίρετοι γαμικῶν στεφανωμάτων παρὰ Κωνσταντίνου Βασιλέως, Ἑλένῃ τῇ θυγατρὶ Ρωμανοῦ· καὶ τῇ τρίτῃ τοῦ Πάσχα τῇ λεγομένῃ τῆς Γαλιλαίας βύλεγδαι καὶ στέφονται ἅμα αὐτῇ τοῦτό Νικολάου Πατριάρχου.

κη'. Ρωμανὸν Βασιλεοπάτορα προχειρίζεται, αὐτ' αὐτοῦ Χειροφόρον υἱὸν αὐτοῦ Ἑταιριάρχην καθίστησιν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ Λέων ὁ Φωκᾶς ἀπατηθεὶς τοῦτό τε πλείστων ἐρχόντων, καὶ τῶν αὐτοῦ τεχνιτῶν, προσὼς αἰτησάμενος καὶ δόσεις· ἐξαπέστειλε, αἰχμάζειν εἰς σεὺ αὐτῷ, τόν τε Παφλαγόνα Κωνσταντῖνον, καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον Γυγυλίους τοὺς αὐταδέλφους, καὶ Κωνσταντῖνον Πρωτασηκρῆτις τὸν Μαλαλίαν, πληροφορῶν ἀπόμοιας καὶ βεβαιῶν, ὡς ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ ἰδιαύτου ποιῆται συγκίνησιν. Ρωμανὸς δὲ ὁ Βασιλεοπάτωρ, χρυσοβούλλια ποιήσας ὑπογραφὰ ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, τῆς ἰδιαύτης ὑποβουλῆς ἀναξιοπρεπῶ προσέχοντα, καὶ ὡς οἱ τὸν Φωκᾶν καταλιμπάνοντες, τῷ Βασιλεῖ δὲ προσφεύγοντες, ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως εἰσ- D

οἱ δὲ εἰς Ἄννη λοὶ γυναικὶ αἰσχρᾷ καὶ θρασείᾳ, καὶ κληρικῷ λοὶ Μιχαὴλ, ὃν τῷ αὐτῷ στρατοπέδῳ ἐξέπεμψαν. Οἱ δὲ ἔωπα ἀναλαβόμενοι διέσπειραν πανταχοῦ τὸν στρατόν. Καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ Φωκᾶς ἁλοὺς τῷ Φωκᾷ καὶ δαπάλεως τυφθεὶς, τοῖς τε ῥίνα καὶ τὰ ὦτα ἀπεμήνη· ὃς μέντοι ἔωπα τῷ Ρωμανοῦ τῆς προσηκούσης ἔτυχεν ἀμοιβῆς· ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν αὐτῷ ἁλοῦσα γυνή.

A batur, editis, Annæque cuidam effronti mulieri ac temerariæ, nec non Clerico cuidam Michaeli nomine contraditis, in Leonis castra emisit. Hi, acceptа diplomata, in omnem late exercitum clanculum sparserunt. Ac quidem Michael a Phoca deprehensus, durisque verberibus subactus, naso auribusque mulctatus est. Verum is postea a Romano convenientem vicem consecutus est; similiter quoque una cùm illo submissa mulier.

*Cont. Βαρδομιχαὴλ υἱὸς Κωνσταντῖνος.

κθ'. Γράπτης οὖν ὁ υἱὸς τοῦ *Βαρδᾶ Μιχαὴλ Κωνσταντῖνος καταλιπὼν τὸ Φωκᾷ τῷ Ρωμανῷ προσέφραμεν, ἀρχὴ γενομένου καταλύσεως τῆς τοιαύτης ἀποστάσεως καὶ τυραννίδος. Σὺν αὐτῷ δὴ καὶ ὁ Βαλάντιος, ἓξ ὁ λεγόμενος Ατζ- B μουρος, Τουρμάρχαι ὄντες ἀμφότεροι. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς μετὰ πλείστου ἰσχυρῶς καθωπλισμένου, ἐκ Χρυσοπόλεως καταλαβὼν, διέτεινε παρατάξεις ἀπὸ τῆς λιθίνης Δαμάλεως μέχρι Χαλκηδόνος, εἰς ἐκ τὴν πόλιν φόβον. Ἀπεστέλλετο οὖν μετὰ θράσους τοῦ Ρωμανοῦ Συμεὼν ὁ τοῦ Κανικλείου, λόγον ἐκφέρων τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου ὑπογεγραμμένον πάσι Θεσσαλονίκοις.

Tribunorum Ducumque à Phoca defectio.

XXIX. Primus itaque Constantinus, Bary-Michaelis filius, relicto Phoca ad Romanum transiens, ejuscemodi defectionis convellendæ ac rebellionis primus auctor fuit. Secuti etiam Balantius, & Atzmorus, quem vocant, ipsi quoque ambo Tribuni. Leo igitur Phocas, quo fretus erat, ingenti omni armorum genere valide instructo exercitu, Chrysopolim veniens, a Juvenca lapidea Chalcedonem usque ad terrorem civibus incutiendum, late aciem explicavit. Interim vero missus a Romano cum celoce Symeon Caniclii Præfectus cum literis, Constantini Imperatoris subscriptione munitis. Literarum hic erat tenor, hæc sententia.

Litteræ Constantini Imperatoris adversus Phocam.

λ'. Ὡς ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς Βασιλείας ἐγκηδεμονέστατον καὶ θυμοειδέστατον καὶ πιστότατον εὗρον τὸν ὑπὸ χεῖρα, ἢ Ρωμανὸν θύρακα, τοῦτον τὸν ἐμὸν φύλακα μετὰ Θεὸν κατεπί- C στευσα, καὶ αὐτὶ παιδὸς αὐτὸν ἔχειν ἔκρινα, καλαίσχυντα πατρικὰ καὶ ἀφέσεσιν γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδεξάμενον. Λείπεται δὲ τοῦτον τὸν Φωκᾶν, ἀεὶ τῇ ἐμῇ Βασιλείᾳ ὑποπεπτωκότα ὑπὲρ βουλεύσει, νῦν ἔργοις αὐτοῖς ὑπὲρ βουλον θύρακα, καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς τυραννικῶς ἐξαναστάντα. Διὸ οὔτε Δομέστικον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν εἶ βούλομαι, οὔτε ὃ τούτῳ τῷ δυσαρέστῳ μετὰ βουλῆς ἐμῆς πεποιῆσθαι φημὶ, ἀλλ' αὐθαιρέτῳ γνώμῃ τούτῳ ποιήσασθαι τῷ ὑπόνοιαν, ἑαυτῷ τῷ Βασιλείᾳ σφετεριζόμενον. Τούτων οὖν τῷ λαῷ ὑποδυναγωσθέντων, ἤρξαντο πάντες ὑποχωρεῖν, καὶ τῷ Βασιλεοπάτορι προσ- D ρύεσθαι Ρωμανῷ. Τοῦ δὲ Φωκᾶ εἰς ἀμήχανον καθεστῶτος, ἓ ἀπηγόντος, ὡς πάσης ἐλπίδος ἠσχηκότος, καὶ φυγῇ χρησαμένου, καὶ πρὸς τὸ κάστρον Ατεως καταφθάσαντος, ἓ μὴ δεξάντος αὐτὸν ὁ πέμψας Ρωμανὸς Ιωάννῃ Τουβάκῃ καὶ Λέοντι τῷ αὐτοῦ συγγενῇ, ὥστε εἰσαγαγεῖν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει. Οἱ δὲ τοῦτον κρατήσαντες, ἀπετύφλωσαν· καί τι μηδεμίαν ἐκ τούτου δεξάμενοι ἐντολὴν, ἀλλ' αὐθαιρέτῳ γνώμῃ τοῦτο πεποιηκότες, ὡς ἀγθομένους ἐπὶ τούτῳ καὶ τὸν Βασιλεοπάτορα Ρωμανόν.

Leo Phocas captus, & oculis orbatus.

XXX. *Cum alium neminem Dominationis meæ ac Majestatis vigilantiorem, magisque benevolum ac fideliorem custodem, inter omnes, qui meæ ditionis sunt, ac Imperio parem Romano offenderem, huic secundum Deum mei custodiam commisi: & ut patris loco haberem, operæ pretium duxi, qui paterna in me viscera propensumque genitoris animum exhibuerit. Leonem vero hunc Phocam, cum semper meæ Majestati suspectum habuerim, nunc reipsa insidiantem inveni, & qui in meum tyrannice Imperium insurrexerit. Quamobrem nec Domesticum eum deinceps esse volo. Neque enim hanc meo jussu orditum eum telam agnosco, sed ipsum a se ultroque grassari, ut in se rerum summam transferat, pronuntio.* His itaque audiente exercitu lectis literis, cœperunt omnes recedere, & ad Imperatoris patrem confluere. Phocas autem consilii inops rebusque desperatis, ut cui omne consilium cassum iviſſet, salutem fuga quærens, ad castrum Ateus cum veniſſet, eo repulsus est. Misit itaque Romanus Joannem Tubacem & Leonem ejus cognatum, qui in Urbem ipsum inducerent. Quem cum tenuiſſent, luminibus orbarunt, etsi ejus cœcandi nullum mandatum acceperant: sed ipsi a se sponte fecerunt, ut & Romanus Imperatoris pater ejus rei nomine indignatus sit.

XXXI. Menſe Auguſto detectæ Constantini Cæmatini, Davidis Camuliani & Michaelis Mangarorum Curatoris inſidiæ. Qui verberibus ſubacti, boniſque publicatis, per mediam Urbem pompa traducti, exilio relegati ſunt.

Conjuratio extincta.

λα'. Αὐγούστῳ ϛ' μηνὶ, κατεμηνύθη τὰ τῆ ἐπιβουλῆς Κωνσταντίνου τοῦ Κτημαθινοῦ καὶ Δαβὶδ Καμουλιάνου καὶ Μιχαὴλ Κουρατώρος τῶν Μαγγάνων. καὶ τυφλώτες οὗτοι καὶ δημευθέντες, ἀφῆ μέσης διῆλθον τῆς πόλεως, καὶ ἐξορίᾳ παρεπέμφθησαν.

XXXII. Adductus & Leo Magiſter ac Legionum Domeſticus in Urbem, muloque inſidens ignominiæ cauſa per medium forum traductus.

λβ'. Ἤγαγον ϛ' καὶ Λέοντα Μάγιστρον καὶ Δομέστικον τῶν σχολῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ διῆλθεν ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἡμιόνῳ ἐφεζόμενος.

Zoe Aula dejecta, & in Monaſterium detruſa.

XXXIII. Quin & Zoe Auguſta deprehenſa Romani vitæ per cibos medicatos inſidiari, per Theocletem Servitii Notarium inſtructos. Quare hanc quoque Aula dejectam, inque Petrium abductam, in ſanctæ Euphemiæ Monaſterio detonderunt.

λγ'. Ἐφωράθη ϛ' ἡ Ζωὴ Αὐγούστα ἐπιβουλεύουσα Ῥωμανῷ διὰ πεφαρμαγμένων βρωμάτων ὑπὸ Θεοκλήτου Νοταρίου τῆς ὑπουργίας σκευαθέντων. Καὶ ταύτην τὴν Παλατίου καθαιροῦσιν, καὶ εἰς τὸ Πετρίου ἀπάγουσι, τῆς τῆς ἁγίας Εὐφημίας μονῆς ἀποκείρωσιν.

XXXIV. Invitatos vero ad prandium a Theophylacto Patricio & Stabuli Comite, Theodoro Conſtantini Imperatoris Pædagogo, ejuſque fratre Symeone, ingreſſus Excubiarum Drungarius, Curcuas nuncupatus, cum multo longe ſatellitio, arreptos illos velut adverſus Romanum machinantes, ad Opſicium in ſuis ipſorum ſuburbanis relegavit.

Theodorus Conſtantini Pædagogus relegatus.

λδ'. Περισκλήθη ϛ' παρὰ Θεοφυλάκτου Πατρικίου καὶ Κόμητος τοῦ σταύλου εἰς ἄριστον ὁ παιδαγωγὸς Κωνσταντίνου Βασιλέως Θεόδωρος, καὶ Συμεὼν ὁ αὐτοῦ ἀδελφός. Εἰσιόντων δὲ εἰσῆλθεν Ἰωάννης Δρουγγάριος τῆς βίγλης ὁ Κουρκούας λεγόμενος, μετὰ πλείστου λαοῦ, καὶ ζεύτας ἁρπάσας, εἰς τὸ Ὀψίκιον ἐξώρισεν ἐν τοῖς αὐτῶν προαστείοις, ὡς κατὰ τοῦ Ῥωμανοῦ μελετῶντας.

XXXV. Menſis Septembris die vigeſima quarta, Romanus Cæſaris donatur dignitate: menſis vero Decembris die decimo-ſeptimo, Dominica Patrum, quæ eſt ante Natalem, Imperiali ſtemmate a Conſtantino Imperatore & Nicolao Patriarcha donatur.

Romanus Cæſar & Imperator.

λε'. Εἰκοστῇ τετάρτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς, ῥωμαΐται Ῥωμανὸς τῇ τοῦ Καίσαρος ἀξίᾳ κατὰ Δεκεμβρίῳ μηνὶ δεκάτῃ ἑβδόμῃ τῇ τῶν Πατέρων Κυριακῇ, τῷ τῆς βασιλείας στέφεται διαδήματι παρὰ Βασιλέως Κωνσταντίνου γαμβροῦ αὐτοῦ καὶ Νικολάου Πατριάρχου.

ROMANI IMPERIUM CUM CONSTANTINO EJUS GENERO, ANNOS XXVI.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ ΜΕΤΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΓΑΜΒΡΟΥ ΑΥΤΟΥ, ΕΤΗ κϛ'.

Helenæ Romani uxoris cognatio; Chriſtophori filii proclamatio & coronatio.

I. SEXTA itaque Januarii, quæ dies ſacra Luminum eſt, uxorem ſuam Theodoram Auguſtali corona donat: Maii vero decima-ſeptima, Indictione quinta, Chriſtophorus Romani filius Imperator ſalutatur; ac die quarto ſupra vigeſimum in die ſancto Pentecoſtes a Conſtantino Imperatore coronatur: amboque hi ſoli in ea pompa proceſſerunt.

α'. ΚΑΙ Ἰανουαρίου ϛ'. τῇ τῶν ἁγίων Φώτων ἡμέρᾳ στέφει Θεοδώραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Μαΐῳ δὲ μηνὶ ιζ'. Ἰνδικτ. ε'. Χριστοφόρος ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ ἀναγορεύεται Βασιλεύς. Στέφεται δὲ τῇ κθ'. τοῦ αὐτοῦ μηνὸς παρὰ Κωνσταντίνου Βασιλέως, τῇ τῆς ἁγίας ν'. ἡμέρᾳ· καὶ μόνοι οὗτοι οἱ δύο ἐν ταύτῃ τῇ προελάσει προῆλθον.

Eccleſiæ facta unitio. Conf. *Julio & Indict. 9.*

II. Junio autem menſe, Indictione octava, die Dominico, facta Eccleſiæ unitio eſt, Romano auctore, unitique ſunt omnes, Metropolitæ pariter ac Clerici, qui a Nicolao & Euthymio ſciſſi ſchiſmate erant.

β'. Ἰουνίῳ ϛ' μηνὶ Ἰνδικτ. η'. ἡμέρᾳ κυριακῇ ἡ τοῦ ἐκκλησίας γίνεται ἕνωσις παρὰ Ῥωμανοῦ, ἀποθύτων ἐνωθέντων, Μητροπολιτῶν τε καὶ Κληρικῶν, τῶν ἀπὸ Νικολάου Πατριάρχου καὶ Εὐθυμίου διεχωρισμένων.

Πειθεται ενωσις της εκκλησιας της χριστης υπο Κωνσταντινου και Ρωμανου.

III. Octava Februarii, Indictione nona, mittens Romanus, Stephanum

γ'. Ὀγδόῃ δὲ Φεβρουαρίου μηνὶ Ἰνδικτ. θ'. ἀποστέλλει Ῥωμανὸς ἐπαφοείζῃ τὸν Μά-

γεφρον Στέφανον τὸν τῆς Καλομαρείας ἐις A Calomariæ filium, quasi affectati reùm imperii, in Antigoni Insulam exilio relegat, detondetque Monachum cum Theophane Tichiota & Paulo Orphanotropho illius Domesticis. Conjuratio compressa.

πλὼ Ἀντιγόνου νήσου, ὡς τῆς βασιλείας ἐφίεσθαι κατηγορηθέντα, μοναχὸν αὐτὸν ἀποκείρας ἅμα Θεοφάνει Τιχιώτῃ καὶ Παύλῳ Ὀρφανοτρόφῳ, οἰκέταις αὐτοῦ.

ιδ'. Ἐποίησε δὲ Ῥωμανὸς Βασιλεὺς ἐν τῷ Τετραωνάλίῳ προελθὼν, στρατιώταις ἁπάντων ἐκ τέσσαρα μέρη ὅπλων. Τοῦ δὲ ἀδυνάτου μὲν ἕνεκα, ἀφορίζων Ῥωμανὸς καὶ Κωνσταντῖνος ἐπὶ πολὺ εἰς τὸ παλάτιον ἐπανέρχονται· ἐμηχανήσατο γὰρ τοῦτο Λέοντος ἀνεψιὸς τοῦ Ἀρσενίου ἢ αὐτοῦ τοῦ Ἀρσενίου ἐπιβουλὴ, καὶ Παύλου Μαγκλαβίτου. Οἱ καὶ τυφθέντες καὶ δημευθέντες, ἐξωρίσθησαν. Ἦν δὲ τότε Παρεδρεύων τῶν Πρεσβύτερος Ἰωάννης ὁ Ῥήκτωρ. Ὃς Λέοντα τὸν τοῦ Ἀρσενίου ἐποίησεν Ἑβδομαδάριον, τῷ Βασιλεῖ τοῦτον προσοικειώσας. Alia conjuratio. B

ιε'. Ἐγένετο δὲ τῆς Ρεντάκιος ἐν Ἑλλάδι, συγγενὴς ὢν Νικήτα Πατρικίου, ἀπαίδευτός τε καὶ παρανοίας, ὃς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα κατασφάξων φονεύσας· ἐπιδραμὼν ἐκεῖνος φθάσας αὐτοῦ τὴν ἐπίθεσιν, ἐν πλοίῳ ἐσπλεόντων ἐξέπλει, καὶ παρὰ τὴν Κρητῶν κατενεχθεὶς ἐκεῖ ὁ Ρεντάκιος ἄδεταν θύραν, πάντα τὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐλυμήνατο· καὶ ἐν τῇ πόλει αὐθητῶν τῇ μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ προσέφυγε. Ῥωμανὸς δὲ ὁ Βασιλεὺς τὰς αὐτοῦ ἀπαξίας καὶ λεηλασίας καταμαθὼν, τῶν τῆς ἐκκλησίας ἐξαγαγεῖν ἐβουλεύσατο, καὶ παιδεῦσαι. Ὁ δὲ φθάνας ὑποστολὰς πρὸς Βουλγάρους πλασάμενος, πρὸς αὐτομολῆσαι ἐβουλεύσατο. Κρυπτεὶς δὲ καὶ ἐλεγχθεὶς, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀποστρέφεται. Rentacii patricidæ gesta. C

ις'. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐξιόντων μέχρι Καταυρτῶν, μετὰ δὲ τὸν Δομεστίκου Ἀδρελαστοῦ τελευτὴν, προεβλήθη Πόθος ὁ τοῦ Ἀργυροῦ Δομέστικος τῶν σχολῶν, καὶ μέχρι Θερμοπόλεως μετὰ τῶν τάγματων ἐξιὼν, ἀπέστειλε Μιχαὴλ τὸν Μορολέοντος υἱὸν τοποτηρητὴν ὄντα, τοὺς Βουλγάρους καταστοχάσοντα· ὁ δὲ ἀπροόπτως τῷ λόχῳ αὐτῶν εἰσελθὼν ἔσω, πολλοὺς μὲν τῶν Βουλγάρων ἀνεῖλεν· πληγεὶς δὲ καὶ αὐτὸς, ἐσπελθὼν ἐν τῇ πόλει ἐτελεύτησεν. Pothus Argyrus Domesticus. Michaelis Moroleontis virtus ac interitus. D

ιζ'. Ἐμηνύθη δὲ τότε δόλῳ Θεοκλήτου Νοταρίου τῶν ὑπουργίας, ἃ κατὰ Ῥωμανοῦ τοῦ Βασιλέως ἐπιβουλὴ Ἀναστασίου Σακελλαρίου καὶ ἀργύρου τοῦ Χρυσοχείρ, καὶ Θεοδωρίτου κουβικουλαρίου, καὶ Δημητρίου Βασιλικοῦ Νοταρίου τοῦ ἰδικοῦ, καὶ Νικολάου τοῦ Κυβάτζη, καὶ Θεοδότου Πρωτοκαραβοῦ· οἱ καὶ ὑπὲρ Κωνσταντίνου Βασιλέως δόξαν ἐσπουδάζον· καὶ δὴ ἐλεγχθέντες, ἐτύφθησαν, καὶ ἐν τῇ μέσῃ διῆλθον, καὶ ὑπερίεμοι κατέστησαν. Ὁ δὲ Θεο- Conjuratio exuncta.

doritus seorsum in Triconcho Palatii cæsus, ipse quoque exilio relegatus est. Anastasium porro Sacellarium, in Elegmorum Monasterium cæsarie mulctarunt, ubi & moritur.

Depressus a Romano Constantinus.

VIII. Eo Romanus prætextu ac occasione, Constantinum Imperatorem dejicit, ac secundo ordine constituit; sibique ipse primas attribuit.

Bulgarorum expeditio; Romanorem maxima strages.

IX. Simeon vero adversus Romanos, rursum copias educit; missaque Bulgarorum multitudine cum Caucano & Menico aliisque, mandat, ut quam celerrime adversus Urbem impetum ferant. Superatis itaque montibus, & per eos dirigentes iter, ad Manglaba usque pervenerant. Cognita autem Romanus Imperator horum irruptione, veritus ne Pegarum Regias Ædes Stenumque, inde effusi, incenderent, Joannem Rectorem una cum Leone & Potho Argyris, sic nuncupatis, ire jussit, valido ex Prætorianis & Fœderatis aliisque cohortibus conflato exercitu. Adibat & Alexius Musele Patricius, reique navalis Drungarius, cum iis copiis, quibus præfectus erat. Agebatur quinta Jejuniorum Hebdomada. In campestribus itaque ac depressioribus Pegarum locis, castris dispositis, Bulgarisque armata manu e superioribus editioreque tumulo emergentibus, horrendoque ac incondito clamore strepentibus, maximoque impetu irruentibus, Joannes Rector illico fugam arripit; Photinus Platypodis filius, tuendi illius causa concertando necatur, & alii multi. Vix itaque sospes in triremem ingressus est. Venit vero armatus fugiens Alexius Drungarius Musele: nec armatura gravis celocis scalam commode satis scandere volens, una cum suo Protomandatore, præceps in mare actus, aquis suffocatus est. Ambo Argyri, fuga in Castellum evaserunt. Navales, ac reliquæ omnes copiæ, partim hostium fugientes manus, in mari extinctæ sunt; partim ferro perierunt; partim inter Bulgarorum manubias captivi facti sunt. Porro Bulgari, nemine illis obsistente, tum Pegarum Regias Ædes incenderunt, tum Stenum omne igni vastaverunt. Sic nimirum grande malum consilii inopia rerumque inexperientia, cui audacia ac temeritas præsto est adjutatque.

Scat.

Theodoræ mors.

X. Februarii mensis die vigesima, Indictione decima, moritur Theodora Romani uxor: cujus corpus depositum in ipsius Romani Imperatoris domo, quam is in Monasterium verterat.

δύεπτος ἰδία ὁ τοῦ λεγομένου Τειχίζου παλατίου τυφθείς, ἐξωρίαθη. Τὸν δὲ Σακελλάριον Ἀναστάσιον, ἀπέκλεισαν ὁ τῇ μονῇ τῶν Ἐλεγμῶν, ἔνθα καὶ τελευτᾷ.

ιʹ. Τῇ ὁμοίᾳ δὲ παραφάσει λαβόμενος Ρωμανὸς, τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον ὑποβιβάζει, καὶ δεύτερον καθίστησιν· αὐτὸς δὲ παράγει εἰς ὅ ἔμπροσθεν.

θʹ. Ἐκστρατεύει δὲ πάλιν Συμεὼν κατὰ Ρωμαίων· καὶ πλήθη Βουλγάρων ἀποστείλας ἅμα Καυκάνῳ καὶ Μιωνίκῃ καὶ ἑτέροις, ἐκέλευσε κατὰ τὸ πόλεως ὅτι τάχιστα ἐξορμᾶσθαι. Διερχόντες δὴ οὖν διὰ τῶν ὀρῶν, ἦλθον μέχρι τῶν Μαγλάβων. Τοῦτο αὐτῶν δὲ ἔφοδον μαθὼν ὁ Βασιλεὺς Ρωμανὸς, λογισάμενος μὴ τὰ τῶν Πηγῶν παλάτια καὶ τὸ Στένον κατελθόντες ἐμπρήσωσι, Ἰωάννῃ Ῥήκτορα ἀποστέλλει, ἅμα Λέοντι καὶ Ποθῷ τοῖς Ἀργυροῖς λεγομένοις, ἔχοντας μεθ' ἑαυτῶν πλῆθος ἱκανὸν, ἔκ τε τῶν βασιλικῶν καὶ τῆς Ἑταιρείας καὶ τῶν Θεμάτων. Οἷς σπεύδων καὶ Ἀλέξιος ὁ Πατρίκιος καὶ Δρουγγάριος τῶν πλοίμων ὁ Μωσηλὲ μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἑ. τῶν Νηστειῶν ἑβδομάς. Διαβάντες δὴ οὖν τὸν λαὸν ἐν τοῖς πεδινοῖς καὶ χαμαιλωτέροις τόποις τῶν Πηγῶν, τῶν Βουλγάρων αἴφνης ἀναφανέντων ἐνόπλων, καὶ βοῇ χρησαμένων ἀσήμῳ καὶ φοβερᾷ, καὶ σφοδροπάτως ἐπελασάντων κατ' αὐτῶν, φεύγει μὲν πρῶτος Ἰωάννης ὁ Ῥήκτωρ· σφάττεται δὲ ὑπὸ τούτου ἀγωνιζόμενος ὁ τοῦ Πλατύποδος υἱὸς Φωτεινὸς, καὶ πολλοὶ ἕτεροι. Μόλις οὖν ἁψαμένοις εἰσῆλθεν εἰς τὸ δρόμωνα· ἦλθε δὲ φεύγων ἔνοπλος μὲν δρόμωνος, καὶ Ἀλέξιος Δρουγγάριος ὁ Μυσηλὲ· καὶ μὴ ἰσχύσας ἀνῆχθαι ἐπὶ πλεῖον τοῦ δρόμωνος ἀπαβάθρᾳ, πεσὼν ἐν τῇ θαλάσσῃ σὺν τῷ αὐτοῦ Πρωτομανδάτορι ἀπεπνίγη. Οἱ Ἀργυροὶ δὲ ἐν τῷ καστελλίῳ φυγόντες, διεσώθησαν. Πλεῖστοι δὲ καὶ ὁ λοιπὸς ἅπαν πλῆθος, οἱ μὲν ταῖς τῶν πολεμίων χερσὶ φεύγοντες, ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀπεπνίγησαν· οἱ δὲ σιδήρου γεγόνασι κατάλυμα, οἱ δὲ χεροὶ Βουλγαρικαῖς αἰχμάλωτοι συνεχωρήθησαν. Οἱ δὲ Βούλγαροι, μηδὲν τῶν κωλύοντα ἔχοντες, τά τε παλάτια τῶν Πηγῶν ἐνεπρήσαν, καὶ τὸ Στένον ἅπαν κατέκαυσαν. Οὕτως ἦρα δῆλον ἀβουλία καὶ ἀπειρία θρασύτητα σύμμαχον ἔχουσα.

ιʹ. Εἴκοστῇ δὲ Φεβρουαρίου μηνὶ κʹ. Ἰνδικτ. ιʹ. Θεοδώρα σύμβιος Ρωμανοῦ τελευτᾷ· καὶ κατατίθη τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως Ρωμανοῦ, τοῦ νῦν αὐτοῦ εἰς μοναστήριον ἀμφιέντα.

ιαʹ. Τῷ

ια'. Τῷ δ' αὐτῷ μηνὶ ἐστέφθη Σοφία ἡ τοῦ Βασιλέως Χριστοφόρου γυνή. Τὸν καιρὸν δὲ καὶ Κουροπαλάτης Ἴβηρ ἐν τῇ πόλει παρεγένετο· καὶ διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς διὰ πολλῶν κεκοσμημένης λαμπρῶς, μετὰ δόξης πολλῆς καὶ τιμῆς ἐπαναδέξιτο· ὃν καὶ ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ Σοφίᾳ εἰσήγαγον, τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὸ μέγεθος θαυμάσιον, καὶ τὴν πολυτελῆ κόσμον. Καταλαμπύνοντες γὰρ αὐτὸν καὶ περιβάλλοντες πέπλοις χρυσοῦφέσι καὶ κόσμῳ παντοίῳ, οὕτω εἰσήγαγον ἐν αὐτῇ. Ὁ δὲ τὸ θαυμαστὸν καὶ ὑπερμέγεθες τοῦ ναοῦ ἔργον καταπλαγείς, καὶ τὴν πολυτελῆ κόσμον ὑπερθαυμάσας, καὶ ἀληθῶς Θεοῦ καθίδρυμα εἶναι τὸν χῶρον τοῦτον εἰπών, αὖθις ὑπέστρεψεν εἰς τὰ οἰκεῖα.

ιβ'. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ τῶν Βουλγάρων πάλιν ἐκστρατευσάντων, καὶ μέχρι τῶν τῆς ἁγίας Θεοδώρας παλατίων ἐλθόντων, καὶ ταῦτα πυρὶ παραδόντων, εἰς ἄριστον ὁ Βασιλεὺς Ρωμανὸς τοὺς τῶν ταγμάτων Ἄρχοντας συνεκάλεσε, συνώτους αὐτοῖς καὶ τὸν λεγόμενον Σακτίκη, καὶ προὐτρύνετο καὶ παρεθάρρυνε περὶ τῶν ὁμοπίστων ἐξιέναι, καὶ τῆς πατρίδος ὑπαγωνίσασθαι. Οἱ δὲ συνέκειντο ἑτοίμως τῆς αὐτοῦ βασιλείας καὶ τῶν Χριστιανῶν ὑπαποθνήσκειν. Τῇ οὖν ἐπαύριον καθοπλισθεὶς παρὰ τοῦ Βασιλέως ὁ εἰρημένος Σακτίκης, ἀληθῆ οὐσάμενος ἑαυτῷ πίστιν τε καὶ ἀνδρείαν ἀπέδειξεν. Ὁπισθεν γὰρ τῶν Βουλγάρων ἐμπεσών, πολλοὺς τοὺς ἐκεῖ διέφθειρε κατέσφαξεν. Μαθόντες οὖν οἱ Βούλγαροι τὸ γεγονὸς, ὑποστρέφουσιν ἐπὶ τὰ σφέτερα· καὶ πολέμου συσχεθέντος, τρέπουσι τὸν Σακτίκιον σὺν ὀλίγοις ὑπαρχοντα. Ὁ δὲ ὅπως γενναίως ἀγωνισάμενος πολλοὺς αἴφνης, ὥστε αὐτέχειρι ἠδυνάτουν πρὸς τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, μεθῆκε τὸν ἵππον τὸν χαλινὸν, καὶ εἰς φυγὴν ἤλαυνεν. Ποταμὸν δέ τινα ἐκφυσῶντα βρέοντα διαπερᾶν, τὸν ἵππον αὐτοῦ ἐν τῇ ἰλύι ἐμπαγέντος, πληγώσκεται κατὰ τῆς ἕδρας καὶ τὸν μηροῦ. Μόλις οὖν ἵππου ἐκ τῆς ἰλύος ἀναπαθέντος, συνεργούντων τὸν ὑπὸ χεῖρα, διασώζεται μέχρι τῆς Βλαχέρνας, καὶ πλησίον ἐν τῇ ἁγίᾳ Σορῷ, κειμένης τῆς πληγῆς οὔσης, τῇ νυκτὶ ἐτελεύτησε.

ιγ'. Τὸν καιρὸν δὲ Πετρωνᾶς ἀνδρισμώτατος, πρωτοσπαθάριος Ρωμανοῦ Βασιλέως, ἤγαγε λάρνακα ξυλόδυν, καὶ ἑτέραν δύο γλυφῆς ἀμοιρούσας ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου Μάμαντος μονῆς ἀνδρείας, τῆς πλησίον οὔσης τῆς Ξυλοκέρκου λεγομένης πέρτης· ἐν εἷς φασὶν ὑπο-

XI. Eodem menſe coronatur Sophia Chriſtophori Imperatoris uxor. Eo ipſo tempore Iber Curopolata Urbem petiit, ac per medium forum deductus, magnifico apparatu ornatum, clara pompa atque honore ſuſceptus eſt. Inductus eſt & in ſanctam Dei Sophiam, ejus pulchritudinem ac molem pretioſumque ornatum inſpecturus. Splendide namque ornantes, auroque textis aulæis parietes circumveſtientes, omniſque generis cultu decorantes, ſic eum admiſere. Ille mirandam immaniſque molis Ædis fabricam ſtupens, ſupraque modum admirans illius pretioſiſſimum cultum, ſacrumque hunc locum vere Dei habitationem dicens, domum reverſus eſt. Iberi Curopalatæ ſuſceptio.

XII. Rurſus vero menſe Junio expeditione a Bulgaris ſuſcepta, & eum illi aduſque Sanctæ Theodoræ Regias Ædes devecti, has igni ſuccendiſſent, Romanus Imperator Legionum Duces ac Tribunos ad prandium invitavit, inter quos erat quem Sacticem vocant: hortabaturque illos ac excitabat ut adverſum hoſtes exirent, ac pro patria depugnarent. Aſſenſere illi, atque alacres ejus tuendæ Majeſtatis cauſa ac Chriſtianæ rei incolumitatis, oppetituros ſe mortem promiſere. Poſtridie igitur, quem dicebam, Sactices, armis ab Imperatore inſtructus, veram ſuam ſic datam fidem, fortiſque animi ſui virtutem oſtendit: Bulgarus quippe a tergo aggreſſus, inque eorum caſtra inſiliens, quos ibi invenit, omnes trucidavit. Bulgari ubi cognovere quod geſtum erat, in caſtra revertuntur; conſertaque pugna, Sacticem paucis ſtipatum terga vertere cogunt. Is autem ſtrenue prælio perfunctus, dataque hoſtium ingenti ſtrage, cum tantæ eorum multitudini ſuſtinendæ amplius par non eſſet, laxatis habenis equum ad fugam impellit. Dum autem præterfluentem fluvium quendam tentat trajicere, equo in limo hærente, vulnus in anum & femur accipit. Equo tamen ægre tandem ſuorum cura & induſtria e cœno evulſo, ad Blachernas uſque evaſit; ubi ad ſanctum Loculum poſitus, quod vulnus lethale erat, vivis excedit. Sacticis inſignis virtus, & interitus.

XIII. Sub idem tempus Petronas vir venerabiliſſimus, Romani Imperatoris juſſu, urnam unam figuris ac imaginibus ſculptam, aliaſque duas nulla cælaturæ arte ſculptas, ex Sancti Mamantis virorum Monaſterio, quod eſt prope portam, quam Xylocerci vocant, advexit; in quibus fama eſt con- Urnæ ex S. Mamantis Monaſterio, ad Romani Monaſterium tranſlatæ.

ditum fuisse Mauricium cum liberis : A quæ & in Romani Monasterio (in Myrælco scilicet) fuere depositæ.

κδ΄. Αδριανὸς δὲ ὁ Χάλδος, ὃς καὶ Τζαντζὴς Ἀρμένιος πλούσιος πάνυ, τῇ ὑποθήκῃ καὶ συμβουλῇ Βαρδᾶ τοῦ Βοΐλα γραπηρωῶτος ὁ Χαλδία, τυραννίδα καὶ ἀποστασίαν τοῦ Ρωμαίων βασιλέως συσκευάζοιτο, ὃ Πάϊπερτ ὃ λεγόμενον ὀχύρωμα καθαρόντες, οὗ ὁ τῶν σχολῶν Δομέστικος Ἰωάννης ὁ Κροκόας καταπολεμήσας, τοὺς μὲν κατέσχεν, ὧν τοὺς ἀφανεστέρους ἀπορφανοῖ, τοὺς οὐσίας αὐτῶν δημεύσας· τοὺς δὲ πενιχροὺς καὶ ἀσήμους, ἀδήλους κελεύσας ὅποι βούλοιντο ἀπέναι. Τζαντζὴς δὲ ὁ ἑτέρῳ ὀχυρωτάτῳ καστελλίῳ ἐγκρυβῆναι, καὶ λόγον ἀπαθείας δεξάμενος, ὑπὸ τὴν πόλιν εἰσπλεύσῃ, καὶ τὴν τοῦ Μαγλαβίτου ἀξίαν ἀμοιβὴν ὑπὸ τῶν οἴκῳ τῶν Μαγλαβίτων διατεταμένος. Δραστήριος δὲ βαλβουάρδιος, ἁλίσκεται, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκόπτεται. Βαρδᾶν τε Βοΐλαν ἀπέκρυφον μοναχὸν, τοῦ Βασιλέως οἰκτίραντος, φίλον τυγχάνοντα.

Compressa rebellio.

XIV. Adrianus vero quidam Chaldus, Tzantzes item Armenius, vir summe locuples, Bardæ Boilæ in Chaldia tum Ducis Prætorisque hortatu ac consilio, tyrannidem struunt, ac rebellionem adversus Romanum Imperatorem, Paiperte, quod sic vocant, oppido munito occupato. Horum potitus Joannes Crocoas Legionum Domesticus, ac cum tenuisset, iis quidem, qui illustriores essent, publicatis eorum bonis, oculos adimit : alios, qui pauperculi ac obscuri essent, quo vellent abi- B re jussit. Tzantzes vero, alia munitissima arce occupata, ac immunitatis fide ab Scholarum Domestico accepta, Byzantium venit ; ibique Manglabitæ dignitate auctus, in Manganorum domo sub custodia agebat. Cum vero fugam moliri deprehensus esset, oculis privatus est. Bardam Boilam, ejus miserto Imperatore, quem sibi charum haberet, Monachi ritu detondere.

Pœnarum discretio.

ιε΄. Τοῦ δὲ Πατρικίου τοῦ ἐπονομαζομένου Μωρολέοντος Ἀδριανουπολιτῶν στρατηγοῦντος, κρατίστου πολλὰ καὶ δεξιᾶ τυγχάνοντος, ὃς πλείστας κατὰ Βουλγάρων ἀνδραγαθίας ἐπεδείξατο, καὶ πάλιν ὁ Βούλγαρος Συμεὼν σὺν πάσῃ τῇ στρατιᾷ αὐτοῦ, τὴν εἰρημένην πόλιν περιεκύκλωσε. Ἐπεὶ δὲ ὅ, τε σῖτος τοῖς ἐν τῇ πόλει ὑπελείπετο, καὶ λιμὸς ὑπῆρξε χαλεπὸς· οὐδαμόθεν γὰρ εἶχεν ὑπισχνεῖσθαι, τῇ ἐνδείᾳ πιεζόμενοι, παραδιδόασιν ἑαυτούς τε καὶ τὴν Σηρατηγὸν, τοῖς Βουλγάροις· ὃν χρωσάμενος Συμεὼν καὶ δεσμὰ καθ' ὅλου τοῦ σώματος περιβαλὼν, καὶ μυρίαις αἰκίαις τὸν ὑμωρησάμενος, τελευταῖον ἀπέκτεινε θανάτῳ πικρῷ, ἀξίῳ τῆς ἑαυτοῦ ἀπιωτάτης καὶ ὠμοτάτης ψυχῆς. Βουλγάροις δὲ τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν παρέδωκε, ἀπεχώρησεν. Οἱ δὲ κατ' αὐτὴν τῶν Ρωμαίων στρατοῦ ἔφοδον ἀκηκοότες, ταύτην καταλελοιπότες ἀπῆλθον· καὶ πάλιν ὑπὸ Ρωμαίοις αὐτὴ ἐγένετο.

Adrianopolis capta ; Moroleonis crudelis interitus.

XV. Patricio vero, cui Moroleonis cognomen, Adrianopolitano Prætore, viro bellica fortitudine ac solertia egregie instructo, quique plurima ad- C versus Bulgaros belli facinora præclare designasset ; rursus Symeon ille Bulgarus omnibus copiis Urbem obsedit. Oppidani annona deficiente, ac fame graviter afflicti, cum parandi commeatus nulla spes affulgeret, penuria pressi, se, suumque Prætorem Bulgaris dedidere. Hunc, in potestatem acceptum Symeon, toto vinxit corpore, ac, quæ numerum excedant, excruciatum suppliciis ac dehonestatum, acerba demum nece sustulit ; digna sane immanissima crudelissimaque viri indole ac ingenio. Demandata itaque Bulgaris Urbis custodia, recessit. Ii sic præsidiarii relicti, audito Romanorum copias infensa illis acie ingruere, relicta D Urbe abierunt : inque hunc modum Urbs a Romanis recepta est.

ις΄. Λέοντος δὲ τοῦ Τριπολίτου μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ πλοίων πολεμικῶν τῶν Ρωμαίων ἐξελθόντος, καὶ ἐπὶ τὴν νῆσον Λῆμνον καταλαβόντος, Ἰωάννης Πατρίκιος ὁ Δουλιάνος * τὸ πλοῖμον, ὁ Ραδινὸς καλούμενος, αἰφνιδίως ἐπέθετο αὐτῷ, καὶ τὴν νῆσον κατέλαβεν· καὶ πολέμου γενομένου, Θεοῦ συμμαχία, οἱ ὑπ' αὐτὸν πέφευγαν Ἀγαρηνοί· μόνος δὲ ὁ Τριπολίτης φυγῇ ἀσφαλίζεται.

* Al. πλοῖμον.

Victus Leo Tripolita.

XVI. Leo Tripolita cum magnis copiis, ingentique armata classe adversus Romanos egressus, ubi Lemnum venisset, Joannes Patricius Radenus dictus, reique navalis Drungarius, repente eum aggressus, insulam petiit ; confertaque pugna, Agarenorum sub eo aciem fudit fugavitque : ipse Tripolita, ægre fuga salutem expediit.

ιζ΄. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνὶ Ινδικτ. β΄. Συμεὼν δὲ ὁ Ἀρχὼν Βουλγαρίας πάντα τὰ

χῆ Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύῃ· καὶ λητζε-
ται μὲν Θράκιν τε καὶ Μακεδονίαν· ἐμπυρίζῃ
δὲ πάντα καὶ καταστρέφῃ, καὶ δενδροτμῇ. Μέ-
χρι Βλαχερνῶν προελθόντος, ἀπῄτησεν
αὐτοῦ Πατριάρχην Νικόλαον,
Ἐκστρατία Συμεὼν τοῦ Βουλγάρου κατὰ Κωνσταντινουπόλεως. καὶ τινας τῶν μεγιστάνων, ὅστε περὶ εἰρήνης αὐ-
τοῖς συντυχεῖν. Ἐλαβεν οὖν ὁμήρους πρὸ ἀλλή-
λων ἀμφοτέρους, καὶ ἐξῆλθον, πρότερον μὲν ὁ
Πατριάρχης, εἶτα Μιχαὴλ Πατρίκιος ὁ
προσαγορευόμενος Στυπιώτης, καὶ Ἰωάννης
Μυστικὸς τε καὶ Παρακοιμωμένος. Ἤδη γὰρ
Ἰωάννης ὁ Ῥήκτωρ μεμηνυμένος πρὸς τὸν Βασι-
λέα, ἀσθενείᾳ προφασισάμενος, τὴν παλα-
τίου κατέλιπεν· καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ πλησίον
Γαλακρηνῶν ἀπεκάρη.

ιή. Οἱ μὲν οὖν μετὰ Συμεὼν περὶ εἰρήνης
διελέγοντο. Ὁ δὲ αὐτοὺς ἐπεπόμφει, αὐτὸν δὲ
τὸν Βασιλέα Ῥωμαίων ἐζήτει θεάσασθαι. Πα-
ρὰ πολλῶν δὲ πεπληροφόρητο περί τε τῆς αὐ-
τοῦ φρονήσεως καὶ ἀνδρείας καὶ τῆς συνέσεως. Ὁ
δίνων Βασιλεὺς ἐπὶ τούτῳ σφόδρα ἠγαλ-
λιάσατο· ἐπῆλθε γὰρ τῷ εἰρήνην καὶ ὃ
φίλων ἔχει καθ' ἑκάστην ἐξαιρούμενος τῶν αἱ-
μάτων ἐκχύσεις. Ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ Κοσ-
μιδίου αἰγιαλῷ, κατασκάσαι ἐν τῇ θαλάσ-
ῃ ὀχυρωτάτην ἀπόβασιν, ὅστε τὸν βασιλι-
κὸν πρόπλουν διεκπλέοντα ἐν αὐτῇ περιστρ-
μίζεσθαι. Περιφράξας οὖν αὐτὸν πάντοθεν,
ἀφανίσμα μέσον ἡρέθη περιστήσαι,
ἐν ᾧ ἀλλήλοις ἔμελλον ὁμιλεῖν. Ἀποστείλας
οὖν Συμεὼν, τὸν τῆς ὑπαπαντῆς Θεοτόκου
ναὸν τὸν ἐν τῇ Πηγῇ ἐνέπρησεν, καὶ τὰ πέ-
ριξ αὐτοῦ σύμπαντα, δῆλος ὢν ὁπόθεν,
μὴ τῷ Εἰρήνην ἄγειν, ἀλλ' ἐλπίσι μετεώ-
ροις τύπον ἐξαπατᾶν.

ιθ'. Παρεγένοντο δὲ ἐν Βλαχέρναις ὁ
Βασιλεὺς, ἅμα Νικολάῳ τῷ Πατριάρ-
χῃ, ἐν τῇ ἁγίᾳ Σορῷ εἰσῆλθε· καὶ τὰς
χεῖρας ἐξέτεινεν εἰς εὐχήν· εἶτα πρηνὴς
πεσών, τὸ ἅγιον ἔδαφος ἐκεῖνο ταῖς δά-
κρυσι κατέβρεχε, τὴν ἀκήρατον Θεοπά-
τορα ἀντιβολῶν, τὴν ἀκαμπῆ καὶ ἀμείλι-
κτον τοῦ τυράννου καὶ ὑπερηφάνου Συμεὼν
καρδίαν μαλάξαι, τὰ πρὸς εἰρήνην συν-
θέσθαι. Τὸ ἅγιον οὖν κιβώτιον ἀφανοίξαντες
ἔνθα τὸ σινδόνιον τῆς ὑπαπαντῆς Θεοτόκου τεθησαύ-
ιστο ὠμοφόριον, καὶ τοῦτο ἐκεῖθεν ὁ Βασιλεὺς
αἰρόμενος, καὶ ὥσπερ τινα θώρακα ἀδιάῤῥηκτον
περιβαλόμενος, ἐπὶ τῇ πίστει τῇ εἰς ἄμφω
Θεοτόκον οἷα περικεφαλαίᾳ πρὸ περιθέμενος,
ἔξω δ' ναὸς, ὅπλοις ἀσφαλέσι περιφραξάμε-

A ceps, cum omnibus copiis adverſus Byzantium profectus eſt: ac Thraciam quidem & Macedoniam populatur; ſuccendit vero omnia & evertit, arboreſque ſuccidit. Ad Blachernas uſque cum veniſſet, Nicolaum Patriarcham ac Procerum quoſdam, quibuſcum de pace tractaret, ad ſe mitti rogavit. Datis itaque utrinque obſidibus, exierunt, primum quidem Patriarcha, tum Michael Patricius cognomento Stypiotes, & Joannes Myſticus, rerumque adminiſtrandarum Imperatori Adjutor ac Miniſter intimus. Jam enim Joannes Rector criminis delatus apud Imperatorem, ægritudinem prætexens, Aula exceſſerat, atque in ſuo Monaſterio, quod haud procul Galacrenis eſt, Monachi ritu detonſus fuerat.

Expeditio Symeonis Bulgari adverſus Conſtantinopolim.

Joannes Rector Monachus.

XVIII. Legati igitur cum Symeone de pace colloquebantur. Symeon vero illis repudiatis, ipſum Imperatorem videre, ejuſque congreſſu frui expetebat; certo enim relatu de ejus prudentia & fortitudine, ſapientiaque acceperat. Pergrata ea res fuit Romano; quippe qui pacis deſiderio tenebatur, ac quotidianis utrinque cædibus finem imponere ſtudebat. Mittit itaque qui ad mare in Coſmidii littore tutiſſimam exſcenſionem ſtruerent, quo loco Prætoria navis ac triremis appellenda eſſet. Loco igitur undique communito, in medio juſſit ſeptum fieri, ubi ſermonem collaturi erant. Interim Symeon, miſſo ſuorum manipulo, Sanctæ Dei Genitricis Templum, quod in Pega eſt, incendit, ac circumvicina quæque igni ferroque vaſtavit; qua re alienum plane a pace prodebat animum, vanaque Imperatorem ſpe deludere, haud obſcurum erat.

Incenſa S. Dei Genitricis Pegana Ædes.

XIX. Veniens autem Imperator cum Nicolao Patriarcha, ad ſanctum ingreſſus Loculum, manus ad preces extendit. Tum pronus in terram procidens, ſactum ubertim ſolum illud lacrymis rigabat, intemeratiſſimam Dei Genitricem obſecrans, ut inflexum durumque Tyranni ſuperbique Symeonis pectus emolliret, & ad pacis ineundam concordiam induceret. Sacra igitur reſerata Arcula, in qua venerandum Sanctæ Dei Genitricis repoſitum Palliolum eſt, eoque inde Imperator ſublato, nec aliter quam thorace quodam, nullis telis pervio, aſſumpto, ac quam in immaculata Dei Genitrice collocarat, galeæ inſtar, fide ſibi adhibita, tutis ſcilicet munitus armis,

S. Deiparæ ejus Veſtis religio.

sacra Æde egreditur. Suis itaque classiariis ac comitatu clypeis armisque aliis probe instructus, in locum constitutum cum Symeone tractatus venit.

XX. Feria quinta erat, cum hæc gesta sunt, mensis Novembris die nona, hora diei quarta. Venit quoque & Symeon innumerabili prope stipatus exercitu, in multas distributo turmas atque acies. Militum alii clypeis hastisque auratis, alii argento splendidis; omnis alii coloris armis instructi atque ornati: cuncti ferro circumcincti erant. Hi, medium assumptum Symeonem, ut Imperatorem ac Regem, Romana lingua faustis vocibus acclamabant. Senatus omnis muris insidentes, quicquid hujus fabulæ erat, spectabant. Res vero spectatu dignissima, Regius vere atque excelsus Imperatoris animus fuit; mira res, interritæ illa mentis constantia & præsentia ac fortitudo: quomodo tantam hostium confluentem multitudinem videns, sic placide processit, tantum non animam pretium redemptionis hostibus pro subditis offerens.

Vide amicitiam. Æterna tibi memoria.

XXI. Primus itaque ad eam, quam dicebam, Exscensionem veniens, Symeonem præstolabatur; datis vero utrinque obsidibus, ac cum Bulgari Exscensionem diligenter lustrassent, ne quis dolus subesset, aut insidiæ laterent, Symeon equo desiliens, ad Imperatorem intravit. Ibi cum se mutuo consalutassent, de pace colloquia orsi sunt. Ferunt autem Romanum in hæc verba Symeonem allocutum esse: *Audivi te hominem religiosum Deique cultorem, ac vere Christianum esse; video autem opera non satis verbis consentanea. Proprium enim est hominis religiosi, Deique cultoris ac Christiani, ut pacem & charitatem colat, quandoquidem* Deus Charitas est, *& nuncupatur; impii autem & irreligiosi & infidelis, ut cadibus injusteque fusis cruoribus gaudeat. Siquidem igitur verus Christianus es, qualem te certo existimamus, tandem aliquando siste injustas cades, finemque facito fundendi innoxium sanguinem, ac pacem nobiscum Christianis compone, qui ipse Christianus sis & dicaris: nec Christianorum dexteras, Christianorum itidem ac eandem colentium fidem, cruoribus pollui sinas. Ipse quoque homo es, qui mortem & resurrectionem & retributionem expectes. Hodie in vivis es, & cras in pulverem dissolveris. Febris una, superbiam omnem dissolvet. Quam ergo rationem, ante tribunal Dei constitutus, Deo redditurus es pro injustis cadibus? Quo vultu in tremendum justumque Judicem oculos intendes? Si te divitiarum cu-*

Romani ad Symeonem oratio.

1. Joan. 4. 16.

νος. Τὸν σεὺ αὐτῷ οὐδὲν ἧττον ἀσπίσι τε καὶ ὅπλοις ἀσφαλέσι καθαρκεσμήσας, τὸν ὡρισμένον τόπον κατέλαβε, συνομιλήσας τῷ Συμεών.

κ'. Πέμπτῃ οὖν ἡμέρᾳ ἰῷ, ὅτε ταῦτα ἐγένετο, ιθ'. τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς, δ'. ἦν ἡ ἡμέρας ὥρα. Παρῆν δὲ Συμεὼν πλῆθος ἄπειρον ἐπαγόμενος, εἰς πολλὰς διηρημένον τάξεις. Τῶν μὲν χρυσασπίδων καὶ χρυσοδορυφόρων, τῶν δὲ ἀργυρασπίδων καὶ ἀργυροδορυφόρων, τῶν δὲ πάσῃ ὅπλων χροιᾷ κεκοσμημένων, πάντων περιφραγμένων σιδήρῳ. Οἱ μέσον αὐτὸν διεκληρώτες τὸν Συμεών, ὡς Βασιλέα ἐυφήμοις τῇ τῶν Ρωμαίων φωνῇ. Πάντες δὲ οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς, τοῖς τείχεσιν ἐφεζῶτες, ἐθεώρουν τὰ δρώμενα. Ἦν οὖν ἰδεῖν τὸν ψυχὴν βασιλικὸν τῷ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι ὃ τοῦ φρονήματος ἀκαταπληκτον, καὶ ὃ τῆς ἀνδρείας τοὔδαφος, ὅπως τοσαύτῳ πολεμίων ὁρᾶν ὄχλῳ ἐπιφορᾷ, οὐ κατεπλάγη καὶ ὑπεχώρησεν, ἀλλ' ὥσπερ εἰς φίλιον χωρῶν πλῆθος, τὴν ψυχὴν ὅπως ἀτρέμας ἀπῇ, μονονουχὶ τῆς πολεμίοις τῶν ὑπηκόων λύτρα ἀντίλυτρον. Ὅσα φιλίαν αἰωνίαν σοι μένειν.

κα'. Πρῶτος οὖν ἐν τῇ ῥηθείσῃ ἀναβάθρᾳ κατέλαβεν, ὁ Συμεὼν ἐξεδέχετο. Ἐπεὶ δὲ ὅμηρα ἐξ ἀμφοτέρων ἐλήφθησαν τῶν μερῶν, καὶ τὴν ἀποβάθραν οἱ Βούλγαροι διερευνήσαντες ἀκριβῶς, μήπως τις δόλος ἢ ἔνεδρα τυγχάνει, κατῆλθε Συμεὼν τοῦ ἵππου, καὶ πρὸς τὸν Βασιλέα εἰσῆλθεν. Ἀσπασάμενοι δὲ ἀλλήλους, εἰρηνικοὺς λόγους ἐκίνησαν. Εἶπεν οὖν ὁ λέγεται τὸν Βασιλέα πρὸς Συμεών. Ἀκήκοά σε θεοσεβῆ ἄνδρα ὄντα, καὶ Χριστιανὸν ἀληθῆ. Βλέπω δὲ τὰ ἔργα μὴ δεόντως τοῖς λόγοις συμβαίνοντα. Ἰδίον μὲν γὰρ θεοσεβοῦς ἀνδρὸς καὶ Χριστιανοῦ, τὸ τὴν εἰρηνικὴν ἀγαπᾶν καὶ τὴν ἀγάπην ἀσπάζεσθαι, εἴπερ ὁ Θεὸς ἀγάπη καὶ ἔστι καὶ λέγεται. Ἀσεβοῦς δὲ καὶ ἀπίστου, τὸ χαίρειν σφαγαῖς καὶ αἵμασιν ἀδίκως ἐκχυθεῖσιν. Εἰ μὲν οὖν ἀληθὴς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πεπληροφορήμεθα, φησὶν ποτὲ ταῖς ἀδίκοις σφαγαῖς, καὶ ταῖς τῶν ἀνοσίων αἱμοχυσίαις ἐκχύσεις, ἀσφαλῆ μὲν ἡμῖν Χριστιανοῖς εἰρηνικὸν, Χριστιανὸς δὲ αὐτὸς ὢν καὶ ὀνομαζόμενος· καὶ μὴ θέλε μολύνεσθαι Χριστιανῶν δεξιὰν αἵμασιν ὁμοπίστων Χριστιανῶν. Ἄνθρωπος εἶ καὶ αὐτὸς θάνατον προσδοκῶν καὶ ἀνάστασιν καὶ ἀνταπόδοσιν. Σήμερον ὑπάρχεις, καὶ αὔριον εἰς κόνιν διαλυθήσῃ. Εἶς πυρετὸς ἅπαν καταβέσει τὸ φρύαγμα. Τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ Θεῷ ἐκεῖ ἀπελθὼν ὑπὲρ τῶν ἀδίκων σφαγῶν. Ποίῳ προσώπῳ τῷ φοβερῷ καὶ δικαίῳ ὀφθαλμοὺς κρινεῖς; Εἰ πλούτου ἔρων

* διερευνήσαντες.

τῶν τοιῶν ποιῆς, ἐγὼ σε καθ' ἑκάστην τὴν ὑπ' ἐμοῦ γινομένην A pide ad ejusmodi facinora impellit, ego te illius ad satietatem explebo; modo continè dexteram; pacem amplectere: dilige concordiam, ut & ipse vitam tranquillam agas ac ineruentam; nihilque solicitam, ac tandem Christianorum mala finem accipiant, atque alii alios Christianos contrucidare desinant. Hæc ita locutus Imperator, conticuit. Bulgarus igitur illius humilitatem ac sermones cum veneratione miratus, pacem fieri annuit. Cum se itaque invicem osculati essent, discesserunt, Imperatore magnificis donis Symeonem prosecuto.

XXII. Quod vero tunc accidit, referam; rem sane portentosam, atque B illis, qui horum noverant judicia, novam & insolitam. Duas, aiunt, colloquentibus ambobus Regibus, Aquilas super eos volitasse, & cum clangore coivisse; moxque divulsas, alteram ad Urbem transisse, alteram in Thraciam avolasse. Rerum istiusmodi curiosi indigatores, inauspicatum omen arbitrati sunt; fore nimirum, ut infecta pace illi disjungerentur. Symeon ad suos reversus, Imperatoris sapientiam modestiamque suis Procetibus narrat, virique formam & robur, infractumque animum immensis laudibus celebrat. Portenta Aquilarum.

C XXIII. Mensis Decembris die vigesima-quinta Romanus filios suos Stephanum & Constantinum coronat in Magna Ecclesia: sed & Theophylactum ejus filium Nicolaus Patriarcha detondit Clericum, Subdiaconum ordinans, ac promovens Syncellum, cum is prius in Subdiaconorum gradu in Sancta processisset. Coronati Stephanus & Constantinus, Romani liberi; &c.

XXIV. Mensis Aprillis die decimanona, Romanus Joannem Mysticum rerum gerendarum Administrum & Subadjuvam, Patricia ac Proconsulari dignitate ornavit: ita sane ut hinc quoque illi conflata invidia sit, & illatum a quibusdam crimen. Aulæ favores novi, ipsi ruina.

D XXV. Maii mensis die quintadecima, Indictione tertia-decima, moritur Nicolaus Patriarcha, cum a secunda sua provectione annos tredecim throno potitus esset. Ejus corpus in Monasterio, quod ipse condiderat, ac Galacrenas vocant, conditum est. Mense vero Augusto Patriarcha sufficitur Stephanus Amaseæ Metropolita, Eunuchus. Nicolai Patriarchæ mors, Stephanus Eunuchus Patriarcha.

XXVI. Mense Octobri Joannes Mysticus, ac Imperatori rerum gerendarum Adjutor, affectati Imperii defertur, in rem inducente Cosma Patricio ac Cursus publici Logotheta, Joannis Mystici ejectio.

Σημείωσαι ὅτι ἐγένετο ὁ Σύγκελος Πατριάρχης.

qui filiam ei uxorem locaverat. Ejus rei causa dejicitur ille quidem Palatio : permissum tamen & prodire, ac Imperatori ministrare, & cum eo, communicatis consiliis, quod officii esset, tractare. Ingens quippe in eum Imperatoris vis amoris erat, quod Mysticus in omnibus ei obsequi posset, nec ut a se penitus ablegaret, in animum inducere poterat. Accusatoribus tamen Imperatorem urgentibus, perspicuaque esse crimina objecta monstrantibus ; scrutatus Imperator, cum vera hæc esse comperisset, capiendum Mysticum statuit, ac quæstionibus subjiciendum. Quod ille præsentiens, fuga se ad Monocastanorum Monasterium recipiens, ibi Monachi ritu comam posuit. Fugit vero etiam Constantinus Boilæ filius, Mensæ Præpositus ; timens scilicet, ut qui ipse Mystici symmysta esset, ejusque secretorum conscius. Patricium Cosmam ad Palatii Horologium verberibus subactum, Imperator officio movit. Joannis Mystici loco Theophanes Protovestiarius Subadjuva, rerumque gerendarum Imperatori Adjutor præficitur.

Al. *accedere.*

διδόντος εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα αὐτοῦ. Τύπου ἔσεχεν καθαιρεῖσθαι μὲν τοῦ παλατίου συγχωρεῖσθαι δὲ παρέρχεσθαι καὶ τοῦ Βασιλέως ὑπουργεῖν, καὶ σὺν αὐτῷ τὰ αὐτὰ διοικεῖν. Σπουδὴ γὰρ ὅτι πλείστη ἐκέκτητο πρὸς αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς Ρωμαίων, ὡς ἐν πᾶσιν αὐτὸν πειθαρχεῖν δυνάμενον, καὶ τελέως τοῦτον ἀπώσασθαι οὐκ ἠβούλετο. Τῶν κατηγόρων οὖν ἐπιμενόντων τῷ Βασιλεῖ, καὶ σαφῆ ἀποδεικνύντων τὰ κατηγορήματα, ἐρευνήσας ὁ Βασιλεύς, ἐπ' ἀληθῆ ταῦτα εἶναι μαθών, ἔμελλε τοῦτον κολάσειν αἰσχίστῃ. Ὁ δὲ τοῦτο προγνούς, χρῆται φυγῇ καὶ τῷ Μονοκάστανον λεγομένῳ καταλαβών, ἀποκείρεται μοναχός. Πέφυγε δὲ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Βοΐλα ὁ τῆς Τραπέζης, οἰκεῖος καὶ φίλος ὢν αὐτῷ, καὶ τὸν Ὄλυμπον καταλαβών, ὃ μοναχικὸν καὶ αὐτὸς σχῆμα ἐνδύεται. Ἐδεδοίκει γὰρ καὶ αὐτὸς, ἅτε συμμύστης ὑπάρχων τοῦ Μυστικοῦ καὶ τῶν ἀπορρήτων αὐτοῦ κοινωνός. Τὸν δὲ Πατρίκιον Κοσμᾶν ἐν τῷ Ὡρολογίῳ τοῦ παλατίου τύψας ὁ Βασιλεύς, διεδίδαξεν. Προβιβάζεται δὲ αὐτὶ τοῦ Μυστικοῦ Ἰωάννης Θεοφάνης Παραδυναστεύοντα.

Terræ motus.

XXVII. Sub id tempus, horrendus in Thracesium Themate extitit terræ motus, ingensque ac terrificus terræ hiatus, ita ut plura prædia & Ecclesiæ cum hominibus absorpta sint.

κζ'. Ἐλυσε δὲ τὴν καῦτα καὶ σεισμὸς φοβερὸς ἐν τῷ τῶν Θρακησίων θέματι, καὶ χάσμα γῆς μέγα καταπλήξαν, ὥστε πολλὰ χωρία καὶ ἐκκλησίας καταποθῆναι.

Symeonis mors, successor & familia.

XXVIII. Maii mensis vigesima-septima, Indictione quinta-decima, moritur Symeon Bulgariæ Princeps, Petrum filium suum, quem ex secunda uxore sua Sursubulis sorore sustulerat præficiens Principem, quem & Sursubulem Symeon suorum liberorum scripsit tutorem. Michaelem ex priore uxore susceptum, detondit Monachum : Joannes & Benjamin Petri fratres, adhuc Bulgariæ stola ornabantur.

κη'. Μαΐῳ δὲ μηνὶ κζ'. Ἰνδικτ. ιέ'. Συμεὼν ὁ Ἄρχων Βουλγαρίας ἐτελεύτησεν, Πέτρον υἱὸν αὐτοῦ προβαλλόμενος Ἄρχοντα, ὃν ἐκ τῆς δευτέρας αὐτοῦ ἔσχε γυναικὸς, τῆς ἀδελφῆς Γεωργίου τοῦ Σουρσουβούλη· ὃν καὶ ἐπίτροπον τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ὁ Συμεὼν καταλέλοιπεν. Μιχαὴλ δὲ ἐκ τῆς προτέρας αὐτοῦ γαμέτης γυναικὸς, ἀπέκειρε μοναχόν. Ἰωάννης δὲ καὶ Βενιαμὶν οἱ τοῦ Πέτρου ἀδελφοὶ, ἔτι τηλῆ ἐκοσμοῦντο Βουλγαρικῇ.

XXIX. Circumvicinæ igitur gentes, tum scilicet Chrobati, tum reliqui, audita Symeonis morte, Bulgaros bello incessere statuebant. Fame vero cum ingenti locustarum copia Bulgarorum gentem graviter premente, cum aliarum gentium irruptionem formidabant, tum præcipue Romanorum in se impetum metuebant. Secum itaque deliberantes, adversus Romanos copias educunt, ac Macedoniam infestis signis petunt : Romanis, ut par est, incutientes metum. Tum ubi didicere, fore, ut Imperator Romanus in eos verteret impetum, una Petrus Georgiusque, Monachum quemdam Calocyrim nomine, genere Armeniacum, Aurea instructum bulla occulte

Bulgarorum de pace nuptoque fœdere Legatio.

κθ'. Τὰ κύκλῳ οὖν ἔθνη, τὴν τοῦ Συμεὼν μαθόντες τελευτὴν, οἵ τε Χρωβάτοι καὶ οἱ λοιποὶ, ἐκστρατεύειν κατὰ Βουλγάρων ἐβούλοντο. Λιμοῦ δὲ σὺν ἀκρίσι τὸ Βουλγαρικὸν ἔθνος ἰσχυρῶς συνεχόμενον, ἐδεδίεσαν μὲν καὶ τὴν ἄλλων ἐθνῶν τὴν ἔφοδον· ἐδεδίεσαν δὲ πλέον, τὴν τῶν Ρωμαίων ἐπέλευσιν. Βουλόμενοι οὖν ποιησάμενοι, τὴν Ρωμαίων ἐκστρατεύουσιν, εἰς τὴν Μακεδονίαν καταλαμβάνουσιν. Φόβον δὲν ὡς εἰκὸς τοῖς Ρωμαίοις ἐμποιήσοντες. Ἐπεὶ μαθόντες ὅτι μηδὲν κατ' αὐτῶν ἐκστρατεύει ὁ Βασιλεὺς, ἀποστέλλουσι * Πέτρος τε καὶ Γεώργιος κρυφίως τινὰ μοναχὸν Καλοκύρην ὀνομαζόμενον, τὸν τῆς Ἀρμενιακὸν, χρυσοβούλλιον ὅπο-

* Script. πῶν.

οἱ καὶ Βούλγαροι μετὰ χυπερίου ἐξίστασθαι τοῦ χαρακός.

Φεοφύλακτον. Διηγόρθη δὲ τὰ ὡς αὐτῷ, ὡς τῇ μὲν Ρωμαίων Εἰρήνῃ ἀσπάζονται, καὶ παρέχυμοι ταύτην σπουδάζειν εἰσίν. Οὐ μόνον δὲ ἀλλ' ἔτι γε βούλονται, καὶ γαμικὴν ποιῆσαι συνθήκην.

λ'. Τοιοῦτον οὖν μοναχὸν ὁ Βασιλεὺς ἀποδεξάμενος ἀσμενέστατα, πρόθυμον ἀπέφηνε μὲν πρόμαχον ἐν Μεσημβρίᾳ τῷ μοναχῷ Θεοδόσιον τὸν Ἀβύκην, καὶ Κωνσταντῖνον βασιλικὸν Κληρικὸν τὸν Ρόδιον, τὰ εἰς Εἰρήνην συλλαλῆσαι τοῖς Βουλγάροις. Οἱ δὲ παραγενόμενοι, καὶ τὰ εἰκότα συλλαλήσαντες, ἐξῆλθον ἅμα Στεφάνῳ Βουλγάρῳ ἄρχοντι ξυμπαρόντες. Οπίσω δὲ αὐτῶν, κατέβαινε καὶ Γεώργιος ὁ Σουρσούβουλος ἐκ παραγενόμενοι ἐν Κωνσταντινουπόλει, τὴν Εἰρήνην ἐποιήσαντο· καὶ συνθήκας μὲν τῷ Βασιλεῖ ποιῆσαι ἠτήσαντο. Θεασάμενοι δὲ τὴν θυγατέρα Χριστόφορα Μαρίαν, καὶ μεγάλως ἐπ' αὐτῇ ἀρεσθέντες, ἔγραψαν τῷ Πέτρῳ διαβάζοις παραγενέσθαι, σύμφωνα ποιήσαντες πρότερον περὶ τῆς γαμηλίας Εἰρήνης.

* Σουρσουβούλος.

λα'. Απεστάλη δὲ Νικήτας Μάγιστρος ὁ συμπένθερος Ρωμάνου Βασιλέως, ὑπαντῆσαι καὶ ἀγαγεῖν Πέτρον μέχρι τῆς πόλεως. Τοῦ Βουλγάρου οὖν Πέτρου καταβάντος, τριήρους ὁ Βασιλεὺς Ρωμανὸς ἐπιβάς, ἐν Βλαχέρναις πρεσβεύει, καὶ τὸν Πέτρον ὡς αὐτὸν ἀφικόμενον ἐθεάσατό τε καὶ κατησπάσατο. Επεὶ δὲ διελέχθησαν τὰ εἰκότα συνομιλήσαντες, ὑπογράφονται τά τε σύμφωνα τῆς Εἰρήνης, καὶ τὰ γαμικὰ συνθήματα, μεσολαβούντος ἐν τούτοις καὶ συνεχῶς διαλεγομένου τὰ μεταξὺ Ρωμαίων τε καὶ Βουλγάρων, τοῦ Πρωτοβεστιαρίου* Θεοδώρου.

* συνομιλήσαντες.

* Θεοφάνης.

λβ'. Ογδόῃ δὲ τοῦ Οκτωβρίου μηνὸς, ἐξῆλθεν ὁ Πατριάρχης Στέφανος ἅμα Θεοφάνει Πρωτοβεστιαρίῳ, καὶ Μαρίᾳ τῇ τοῦ Χριστοφόρου θυγατρὶ καὶ πάσῃ τῇ συγκλήτῳ εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπαπαντῆς Θεοτόκου τὸν τῆς Πηγῆς· καὶ εὐλόγησαν Πέτρον τε καὶ Μαρίαν, καὶ ἐπέθηκαν στέφανους ταῖς αὐτῶν ἐπιθήκην κεφαλαῖς· παρανυμφεύοντος Θεοφάνους Πρωτοβεστιαρίου καὶ Γεωργίου Σουρσουβούλου. Λαμπρὰς δὲ καὶ πολυτελεῖς γαμηλίας τραπέζης, καὶ πάντων τῶν εἰθισμένων τοῖς γάμοις φαιδρῶς ὑπερτελεσθέντων, εἰσῆλθεν Θεοφάνης Πρωτοβεστιάριος ἅμα Μαρίᾳ τῇ θυγατρὶ τοῦ Βασιλέως Χριστοφόρου ἐν τῇ πόλει. Τῇ δ'. δὲ τοῦ γάμου ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ Βασιλεὺς Ρωμανὸς εὐωχίαν λαμπρὰν ἐν τῇ τῶν Πηγῶν ἀποβάθρᾳ τοῦ βασιλικοῦ δρόμωνος, παρεσκευασμένας αὐτόθι ὑφάσμασι σηρικοῖς. Ενθα συνῆσαν Ρωμανὸς ὁ Βασιλεὺς Πέτρῳ Βουλγάρῳ ἅμα Κωνσταντίνῳ γαμβρῷ καὶ Χριστοφόρῳ υἱῷ.

A mittunt. Bullæ tenor hic erat. *Pacem se amplecti cum Romanis, & ut illam componant, promptis animis esse: neque id modo, sed & nuptiarum fœdera, dum illis adlubeat, cum Romanis sic esse inituros.*

Etiam Bulgari diplomata, bulla obsignabant.

XXX. Istiusmodi itaque Monacho placidissime recepto, continuo Imperator Theodosium Abucem Monachum, & Constantinum Rhodium, Clericum Palatinum, cum Bulgaris in Mesembria de pace collocuturos emisit. Qui cum venissent, ac colloquio habito rem commode tractassent, terra iter habentes, Petro Bulgaro illis comite rediere. Post hos, etiam Georgius Sursubulus B subsecutus est: cumque in urbem veniissent, pacem inierunt, ac cum Imperatore paciscí petierunt. Conspectaque Maria Christophori filia, ejusque plurimum specie formaque oblectati, Petro, ut quam celerrime veniret, scripsere, cum initæ pacis pacta ante percussissent.

Pax cum Bulgaris.

XXXI. Missus vero est & Nicetas Magister Romani Imperatoris consocer, qui obviam iret, ac Petrum ad Urbem usque duceret. Petrus itaque Bulgarus cum venisset, conscensa Romanus Imperator trireme, Blachernas petit, ac ibi Petrum ad se venientem & vidit, & osculo salutavit. Inter se C vero de præsentibus negotiis collocutis, subscriptionibus munita rataque habita pacis pariter nuptiarumque fœdera; Theophane Protovestiario in omnibus quasi sequestro, ac solerter Romanos inter Bulgarosque negotium dirigente.

Petri in Urbem receptio & nuptiæ.

XXXII. Octavo autem mensis Octobris, egressus Patriarcha Stephanus cum Theophane Protovestiario, & Maria Christophori filia universoque Senatu, ad Sanctissimæ Dei Genitricis ad Pegas, Petrum Mariamque benedixit, & nuptiales corollas eorum capitibus imposuit; sponsam comitantibus Theophane Protovestiario & Georgio Sursubulo. Instructa vero sumptuosa ac præmagnifica mensa, cunctisque ad nuptiarum solennia spectantibus rite splendideque peractis, Theophanes Protovestiarius una cum Maria Christophori Imperatoris filia in Urbem reversus est. Tertio autem a nuptiis celebratis die, Romanus Imperator in Pegarum Exscensione magnificum paravit convivium, sericis aulæis convestita machina. Quo loco epulatus Romanus Imperator cum Petro Bulgaro, nec non Constantino genero ac Christophoro filio.

Nuptiarum solennia & gaudia.

Constantinus tertio loco Imperator depressus.

XXXIII. Bulgaris porro etiam atque etiam obstinatis animis adnitentibus, ut priore loco Christophorus, ac tum Constantinus, faustis ominibus atque vocibus Imperatorum more acciperetur, eorum Romanus Imperator enixe flagitatis annuit; ac quod petierant, extitit.

XXXIV. Tum vero omnibus nuptiarum expletis solenniis & gaudiis, ac cum jam Maria cum Petro viro suo in Bulgariam esset profectura, ad Hebdomum usque a parentibus una cum Theophane Protovestiario deducitur. Ibique cum Petro epulati, quod in discessus procinctu erat, puellæ circunfusi, copiosas fundunt lacrymas, quantas par erat, qui charissimo pignore continuo privandi erant; generumque suum exosculati, atque ejus manibus deposita filia ac contradita, in Regiam revertuntur. Maria viri Bulgari manibus tradita, gaudio mixta & tristitia, in Bulgariam iter habebat. Dolorem faciebat, quod amantissimis parentibus, quod Regiis Ædibus, quod necessariorum affiniumque consuetudine destituebatur; rursusque gaudio erat, quod viro Regi locata, Bulgarorumque Domina esset consalutata. Ibat itaque splendidas sibi exportans opes ac omnigenas, eaque supellectili instructa, quæ & numerum excedat.

Melitinenses Romanis socii in ipsos Agarenos.

XXXV. Tunc vero etiam a Melitine ad Romanum Imperatorem Legati advenere, pacis fœdera pactaque offerentes. Nec multo post, etiam Apochaps Ameris nepos, ipse Melitines Ameras, nec non Aposalath Ducum strenuissimus, nobilissimusque ac locupletissimus, ex Melitine venerunt; magnificeque convenienti honore ac cultu a Romano susceptí, percussoque pacis fœdere ad sua redierunt. Indeque sociis adlecti ac fœderati, adversus tribules suos Agarenos cum Romanis ad bella proficiscebantur, ac triumphi specie cum iisdem captivos suos ducentes (mirando sane spectaculo & inaudito, impiorumque Saracenorum afflictarum rerum indicio) Urbem ingrediebantur. Mortuo autem Apocapso viro prudente ac sapiente, Melitenenses pacem dissoluere. Iterum igitur adversus eos proficiscuntur Legionum Domesticus Joannes Crocoas cum cohortibus & Legionibus, Meliasque Armeniis Præfectus. Hi multas quotidie agentes prædas, assiduisque excursionibus totam late regionem populantes ac captivos ducentes, in tantas Melitinem adegerunt angustias, ut

λγ'. Τῶν δὲ Βουλγάρων ἑστᾶσιν οὐ μικρὰ ποιησαμένων τροτρέπεσθαι δύσημα θῦσαι Χειροθέσιον εἶθ' οὕτως Κωνσταντῖνον, ὑπήξε τῇ ἐσχάτῃ ταύτων ὁ Βασιλεὺς Ρωμαίων, καὶ γάρτον ὅσα ἠτήσαντο.

λδ'. Ἐπεὶ δὲ πάντα τὰ ὀπὶ τοῖς γάμοις συντετέλεσται, ἔμελλε δὲ Μαρία ἤδη τῷ τρὸς Βουλγαρίαν σὺν τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς Πέτρῳ ὁδὸν ὁδεύειν, οἱ ταύτης γονεῖς μέχρι τοῦ Ἑβδώμου συνεξῆλθον αὐτῇ ἅμα Θεοφάνει Πρωτοβεστιαρίῳ, καὶ συνεστιάτορες ἅπαντι Πέτρῳ, ὅπερ ἔμελλεν ἀπαίρειν, τρεσχύντες τῇ θυγατρὶ καὶ πολλὰ καταχέαντες δάκρυα, καὶ ὅσα εἰκὸς ὀπὶ φιλτάτῃ παραίχρου τρεσποσύνου· τόν τε αὐτὸν γαμβρὸν ἀσπασάμενοι, καὶ ταύτῳ ταῖς αὐτοῦ χερσὶ τροσθέμενοι, ἐν τοῖς βασιλείοις ὑπέστρεψαν. Μαρία δὲ Βουλγαρικῇς τροσδεδομένη χερσὶ, τῷ ὀπὶ Βουλγαρίαν ἀπῄει, χαίρουσά τε ἅμα καὶ λυπουμένη. Λυπουμένη μὲν, ἐφ' οἷς γονέων φιλτάτων ἐστέρητο, καὶ βασιλείων οἴκων, καὶ συνηθείας τῶν ἡμῖν τροσοικούντων· χαίρουσα δὲ ὡς Βασιλεῖ τροσπεμπομένη αὐτῇ, καὶ Δέσποινα Βουλγάρων τροσπορευομένη. Ἀπῄει τοίνυν πλοῦτον ὑπεκκομιζομένη λαμπρὸν, καὶ τρυποδαπῆ, καὶ σκηνῶν ἀναρίθμητον.

λε'. Τότε δὲ καὶ τρέσβεις τρὸς τὸν Βασιλέα Ρωμαίων ἐκ τῆς Μελιτηνῆς τροσῆλθον, εἰρηνικὰς σπονδὰς ὑπὲρ ὧν τοιοῦτοι πάκτα τροφέροντες. Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ Ἀπόχαψ, ὁ τῆς Ἀμηρᾶς ἔγγονος, Ἀμηρᾶς ὢν Μελιτηνῆς, καὶ ὁ Ἀποσαλὰθ Στρατηγὸς, θυμέσατος καὶ πλούσιος ὢν, ἐκ Μελιτηνῆς τροφθόντες. Ἀποδεχθέντες οὖν μεγάλως μετὰ τῆς τροσηκούσης τιμῆς τρὸς Ρωμαίους, καὶ σύμφωνα εἰρήνης τοιησάμενοι, ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Ἐκ τότε ὑπ' συνεξεστράτευον τοῖς Ρωμαίοις κατ' ἐμφύλων Ἀγαρηνῶν· ὑπό τε πάσης ὑπινικίου συνεπήγοντο τοῖς Ρωμαίοις ὑπὸ τὴν πόλιν, αἰχμαλώτους ἄγοντες Ἀγαρηνοὺς· ὅπερ ἐν θαυμασίῳ καὶ τρόδοξον δρᾶμα τῆς τῶν ἀθέων Ἀγαρηνῶν δυσχερείας. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἀπόχαψ, ἀνδρὸς φρονίμου ὑπὲρ συνετοῦ καὶ δυναστοῦ, διέλυσαν τὴν εἰρήνην οἱ τῆς Μελιτηνῆς κατοικοῦντες. Ἐξεστράτευσαν οὖν κατ' αὐτῶν πάλιν ὁ, τε Δομέστιχος τῶν σχολῶν Ἰωάννης ὁ Κροκόας μετὰ τῶν τάγματων καὶ τῶν βαρμάτων, καὶ ὁ Μηλίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων, καὶ πολλὰς τροῖωμαι καθ' ἑκάστην τοιούμενοι, καὶ ταῖς συνεχέσιν ὑπαδρομαῖς αἰχμαλωτίζοντες ταύτους ὑπὲρ λαίζοντες, εἰς τοσαύτην στένωσιν τῆς Μελιτηνῆς τροήγαγον,

ὥστε

ὥστε αὐτοὺς σιτολογήσαντα ἐκπορθῆσαι, καὶ ἕως ἐδάφους καθαιρέψαι. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὰς ὁμόρους αὐτῇ πόλεις καὶ χώρας πολυφόρους τε οὔσας καὶ πιοτάτας, καὶ ἄλλας πολλὰς περιέχει παραπόδους. Ταύτην οὖν Μελιτινὴν εἰς Κουρατωρείαν ἀποκαλέσας ὁ Βασιλεύς, πολλὰς χιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου ἐκφέρειν διασημοφορεῖσθαι ἐτησίως πεποίηκεν.

λς'. Κατηγορήθη δὲ Νικήτας Μάγιστρος καὶ πενθερὸς Χριστοφόρου Βασιλέως, ὡς ἐπιβεβήλωμος αὐτοῦ κατὰ τοῦ ἰδίου γαμβροῦ παθεῖν, καὶ τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐξεδῶσαι. Τοῦτον οὖν ἐξαγαγόντες τῆς πόλεως, ἀπέκειρον μοναχόν, ὑπερορίσαντες εἰς τὰ αὐτοῦ παραστίᾳ.

λζ'. Μηνὶ δὲ Ἰουλίῳ ιή. Ἰνδικτ. δ'. Στέφανος ὁ Πατριάρχης τελευτᾷ, ποιήσας ἔτη β'. καὶ μῆνας ια'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ ιθ'. ἀγούσης, Τρύφωνα μοναχὸν ἐν τῷ Ὀψικίῳ μοναζόντα, ἐπ' εὐλαβείᾳ καὶ ἀληθείᾳ μαρτυρούμενον, καὶ χειροτονῆσαι Πατριάρχην ὃν ἐπὶ χρόνῳ ῥητῷ, μέχρις οὗ εἰς μέσην ἡλικίας φθάσῃ Θεοφύλακτος ὁ τοῦ Βασιλέως Ρωμανοῦ υἱός, ὃν ἔμελλον Πατριάρχην χειροτονῆσαι Κωνσταντινουπόλεως.

λη'. Εἰκάδι δὲ πέμπτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνός, χιὼν ἀφόρητος γέγονεν, ὥστε κρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν ἐπὶ ἡμέρας ρκ'. Οἷον καὶ γέροντες μέγας λιμὸς ἐπὶ ποτε ἐμυελώσεις ὑποβαλλόμενος, καὶ θάνατος ἐν τῇ δὲ πολιᾷ ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας ἐκκομίζειν τοὺς τεθνεῶτας. Ὁ δὲ Βασιλεὺς Ρωμανὸς, τὴν ἀπόρρητον ἐκείνου βίαν κατοικήσας, ἀλγίαν τῆς αὐτοῦ συμπαθοῦς καὶ ἐλεήμονος φύσεως ποιησάμενος ἐπεισε, πολλαῖς ἐλεημοσύναις ἅμα ἐν τῷ λίμῳ ἐκδαμυσταλίζεσθαι ὀδύνην· ἀνέῳξέ τε ψυείσι καὶ στοιβώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοὰς, ὡς μὴ τὴν χιόνα καὶ ὁ ψύχος ἐκθεν ἐπιφοιτᾶν τοῖς πένησι. Τότε καὶ τὰς λεγομένας Αρκλας ἐν πᾶσι κατασκεύασε τοῖς ἐμβόλοις, ἀργυρᾶ τε ἐπὶ μισᾷ τοῖς ἐν ταύταις καθαλισκομένοις πένησι δίδοσθαι διέταξε· καὶ τὰ μισιαῖα τεμάχια ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἀργύρου ἐγκεχαραγμένου χιλιάδας ιβ'. Οὐ μόνα δὲ τοῦτα ἡ συμπαθὴς ἐκείνη ψυχὴ διετυπώσατο τῶν πενήτων προνοουμένη, ἀλλὰ καὶ καθ' ἡμέραν, τρεῖς αὐτοῦ συνεσθίειν πένητας διεπέταξε, οἱ καὶ αἰὰ ἓν ἑλαμβάνον νόμισμα. Τετράδι δὲ καὶ παρασκευῇ, τρεῖς πένητες μοναχοὶ συνήσθιον, ὃ τετυπωμένον λαμβάνοντες νόμι-

Georg. Monach. Novi Impp.

A breviſſimo tempore ipſam expugnaverint, ac ſolo tenus æquaverint. Nec eum modo, ſed & circumvicinas urbes atque oppida & regiones feraciſſimas opimaſque, ac quæ multos proventus exhibeant. Hanc igitur Melitinem Imperator in Curatoriam redigens, (alii provinciam dicant) multa cruit auri argentique millia. Capta Melitine, ac fiſco addicta.

XXXVI. Delatus vero criminis eſt Nicetas Magiſter, ac Chriſtophori Imperatoris ſocer, ut qui rebellandi adverſus Patrem, eumque ſolio deturbandi auctor ille fuiſſet. Quocirca Urbe ejectum, Monachum detonderunt, exilii in Suburbano ſuo damnatum. Nicetas Aula ejectus.

XXXVII. Menſis Julii die decima-
B octava, Indictione ſexta, moritur Stephanus Patriarcha, cum ei muneri præfuiſſet annos duos, menſes undecim. Menſis autem Decembris quarta-decima, Tryphonem adducunt in Opſicio Monachum, virum religioſis moribus ac ſanctitate probatum, ordinantque Patriarcham ad certum tempus, donec ſcilicet Theophylactus Romani filius maturæ ætatis annos attingeret, quem Patriarcham Conſtantinopolitanum præfecturi erant. Stephanus Patriarcha mortuus. *Obſerva Tryphonis ordinationem ad tempus, donec, &c.*

Σημ. χρονικὸν Τρύφωνος Πατριάρχου ὅτι ῥητῷ χρόνῳ, ἕως οὗ κ.τ.ἑ

XXXVIII. Ejuſdem menſis die vigeſima-quinta, graviſſima ſæviit & intolerabilis hiems, adeo ut dies CXX. terra gelu concreta abriguerit. Hoc
C gelu ſubſecuta fames, quanta ante nunquam extiterat; exque illa crebræ adeo mortes, ut nec ferendis mortuis vivi ſufficerent. Porro Romanus Imperator tantam vim mali, & quam nulla verborum vis explicare poſſit, conſiderans, convenientem pro tenera ſua benignaque in miſeros indole curam eis adhibuit, larga eleemoſynarum præbitione famis indigentiam ſolans. Porticuum quæque ſpatia, feneſtris tabulatiſque obſtruxit, ne per ea nix friguſque in pauperes graſſaretur. Tum eas quoque quas vocant Arculas, ac projecturas in cunctis porticibus conſ-
D truxit; nummumque argenteum egenis illic jacentibus, quot menſibus erogari præcepit: menſtrua quoque trimiſia per Eccleſias pauperibus juſſit diſtribui; argenti ſignati duodecim millia. Neque hæc ſolum miſericordia pronus ejus animus pauperumque liberalis proviſor conſtituerat, ſed & tres quotidie pauperes ſecum comedere voluit, qui ſinguli nummos ſingulos eleemoſynæ ritu acciperent. Quarta autem Feria & Paraſceve, tres egenos Monachos menſæ ſocios adhibebat, qui & ipſi conſtitutum nummum ſin- Ingens vis frigoris.

Ἀόρητον, ait. & Cont.

Λιμὸς συμπαθὴς, καὶ ἐλεήμων Ρωμανοῦ.

Æterna tua memoria, Domine Romane.

Lectio in mensa Monasteriorum more.

guli accipiebant. Quodque in Monasteriis ritu legitimo servatur, ut inter comedendum lectio habeatur, hoc & ille præstabat; sibi ipse & convivis duplicem apponens mensam: ut tum corpus consueto cibo aleretur, tum anima doctrinarum voluptate oblectaretur. Quibus ille diligenter attendens animum, spiritu mentis compunctus, lacrymarum large fontes emittebat.

Monachorum observantissimus.

XXXIX. Ejus vero fidem erga Monachos, quos præsertim sanctitas ac religio claros reddiderat, quanta fuerit, quis possit enarrare? Eorum nemo in conspectum veniebat, cui actus suos cum multis lacrymis non exponeret. Cum autem fide devotissimus ac summe orthodoxus esset, Urbis omnes Ecclesias pellucidis subtili stamine peplis, cereorumque ac lampadum copia splendide exornabat, ac decorabat. Sed & Monachis in montibus, tum nempe Olympo, tum Cymina, & quem vocant Petram Auream, & Barachei monte, nullo unquam tempore destitit, annua stipendia mittere, eorumque res curare ac eis prospicere; quique inter illos actionis cultu ac contemplatione spectabiles essent, ad se accersere, eorumque precum suffragia decerpere. Nec id modo, sed & religiosa exercitatione Inclusis, & qui se angustissimis tuguriolis velut carcere abdidissent; cunctis denique Monasteriis statutas annonas subministrare non cessabat. Has velut e multis paucas Viri virtutes eleemosynasque percurrimus.

Ecclesiarum cultu munificentia.

Erga Monticolas aliosque Monachos liberalitas.

Joannis Bulgari in fratrem rebellio.

XL. Petro autem Bulgaro Joannes frater cum aliis Symeonis Proceribus, struxit insidias. Deprehensis illis, Joannes quidem verberibus emendatus, in carcere includitur: reliqui acerbis suppliciis subacti sunt. Horum Romanus Imperator a Petro certior factus, Joannem Monachum (eum qui Rector extiterat) mittit, prætextu quidem redimendi captivos; reipsa vero ut Joannem caperet, & Byzantium duceret: quod & ita contigit. Quippe cum Joanne navem ingressus, a Mesembria in Urbem venit. Nec multo post projecto Monachi habitu, cum uxoris amplexus quæreret, Imperator illi ædes assignavit, multaque omnino prædia contulit: uxorem quoque ex sua ipsius Armeniacorum patria ei locavit, atque in Cæsaris domo præmagnifice nuptias fecit, ductoribus sponsæ Christophoro Imperatore, ac Joanne Monacho Exrectore.

Joannes, excisso Monachi habitu, nuptiis copulatus.

LXI. Mensis Martii die secunda,

σια ἔχατες. Οὗ γὰρ ἦ ἐν τοῖς μοναστηρίοις ἐνώπιός γίνεσθαι, ὥστε ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἑστιάσεως ἀνάγνωσιν γίνεσθαι, τῶν καὶ αὐτὸς ἐπιμέλῃ, διπλοῦν ἑαυτῷ καὶ τοῖς δαιτυμόσι πλοῦν παρέχων ὠφελείας. Ὥστε ὃ μὲν σῶμα τρέφεσθαι τῇ συνηθεῖ ἐδωδῇ πλοῦ δὲ ψυχῇ τῇ κατανύξει τῶν λόγων ἐπευτρυφᾶν ἡδονῇ· οἷς ἐκεῖνος ἐπιμελῶς προσέχων τῷ νοΐ, κατενύσσετο τῇ ψυχῇ, καὶ πολλὰ δακρύων ἠφίει πηγάς.

λθ. Τοῦ δὲ πίστιν ἐν ἐκείνοις πρὸς πάντας μὲν μοναχοὺς, μάλιστα δὲ τοὺς ἐπὶ ἀγιωσύνῃ λαμπρύνοντας, καὶ θυλακοῦσα, τίς ἂν διηγήσαιτο; Οὐκ ἐπαύσατο γὰρ ποτε μοναχὸν ἀρετῆς αἰτεχόμενον, ᾧ πρὸς ἑαυτὸν προσέξῃς σὺν πολλοῖς ὑπὲρ ἐξηγόρθωσι δακρύοις. Πιστότατος δὲ ὢν καὶ ὀρθοδοξότατος, πάσας τὰς πόλεως ἐκκλησίας πέπλοις λαμπροῖσι καὶ φωταγωγίαις λαμπραῖς κατεκόσμει καὶ κατεφαίδρυνεν. Ἀλλὰ καὶ πᾶς ἐν πᾶς ὄρεσι μοναχοῖς, τῷ τε Ὀλύμπῳ, καὶ τῷ Κυμίνᾳ, καὶ τῇ Χρυσῇ καλουμένῃ πέτρᾳ, καὶ τῷ τοῦ Βαραχέος ὄρει, οὐ διέλιπεν ἐτησίους ῥόγας ἐξαποστέλλειν, καὶ φροντίζων τούτων καὶ προνοούμενος· καὶ τοῖς ὀνομαστοῖς ἐπὶ προσέξει καὶ σεμνείᾳ μεγαλυνόμενος ὡς αὐτὸν, καὶ τὴν θυλῶν αὐτῶν τὰς εὐλογίας ζητῶν. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν τοῦ Θεοῦ Ἐκλείστοις, καὶ ἑαυτοὺς ἐν στενωτάτοις οἴκοις καθείρξασι, καὶ πᾶσι τοῖς μοναστηρίοις τὰς ἐτησίους ῥόγας, ἃς διετύπωσεν, οὐ διέλιπεν ἐπιχορηγῶν. Ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῶν ἀπείρων αὐτοῦ κατορθωμάτων καὶ ἐλεημοσυνῶν διεξήλθομεν.

μ'. Πέτρῳ δὲ τῷ Βουλγάρῳ ἐπέθετο Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, μεθ' καὶ ἑτέρων μεγιστάνων τῶν Συμεών. Καὶ φορατέντων αὐτῶν, ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται, καὶ ἐγκλείεται φυλακῇ. Οἱ δὲ λοιποὶ βασάνοις οὐ ταῖς τυχούσαις ὑποβάλλονται. Ταῦτα δηλοῖ πιθόμενος Πέτρος τῷ Βασιλεῖ Ῥωμανῷ, ἀπίστελλεν ὁ Βασιλεὺς τὸν μοναχὸν Ἰωάννην, ὃς ἐγκρατὴς Ῥάκτωρ, προφάσει μὲν ὡς ποιήσασθαι ἀλλαγὴν τῶν κεκρυμμένων αἰχμαλώτων· τῇ δὲ ἀληθείᾳ, καθαρπάσῃ Ἰωάννην, καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀγαγεῖν. Εἰσελθὼν γὰρ ἅμα τῷ Ἰωάννῃ εἰς πλοῖον, ἀπὸ Μεσημβρίας ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν· καὶ μετ' ὀλίγον, ζητοῦν δὴ μοναχικὸν σχῆμα ἀπορρίψασθαι, καὶ γυναῖκα ἐπιζητήσασθαι, δέδωκεν αὐτῷ ὁ Βασιλεὺς οἶκον καὶ κτήματα πάμπολλα· καὶ γυναῖκα ἐκ τῆς αὐτοῦ πατρίδος, τῆς τῶν Ἀρμενιακῶν ὁρμωμένην· γάμον τε λαμπρὸν ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος οἰκίᾳ πεποίηκεν· Χειροφόρου Βασιλέως καὶ Ἰωάννου μοναχοῦ, τοῦ γενομένου Ῥάκτορος, παρανυμφευσάντων.

μα'. Μαρτίῳ δὲ μηνὶ ἡμέρᾳ β'. Κο-

μήτης ἔπεσεν ἐν τῷ Φόρῳ, ἐκ τῶν στι- A qui in Foro, columnis illic ordine erectis, Cosmites impositus erat, decidit, ac viros sex occidit. Magnum quoque ac formidabile in Fori porticu excitatum incendium, haud procul a Templo Sanctæ Deiparæ: adeo ut pars illa Fori quam Cerarii, & quam Pellitiarii artifices occupant, ad Psichas usque igni absumpta sit. Ruina in Foro. Incendium.

χέδον ἑξακοσίων ἑξήκοντα κίονων ὑπερκειμένων, καὶ ἀπέκλεισεν ἄνδρας ς'. γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς μέγας καὶ φοβερὸς εἰς τὸν τοῦ Φόρου ἔμβολον, πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ὑπαπαντῆς Θεοτόκου, ὥστε κατακαῆναι τά τε κηρωπώλια καὶ τὰ γραμματεῖα τοῦ Φόρου μέχρι τῶν Ψιχῶν.

XLII. Mortuus autem est Christophorus Imperator, mense Augusto, Indictione quarta; Romano patre illius funus ingenti luctu planctuque B prosecuto; quippe cujus jam, vergente illi ætate, liberi adhuc pueri essent, ac minuscula ætate. Depositum illius cadaver in patris sui Monasterio, cujus in superioribus meminimus. Christophori mors. In Mirelæo.

μβ'. Ἐπελεύτησε δὲ Χριστοφόρος ὁ Βασιλεὺς, μηνὸς Αὐγούστου, Ἰνδικτ. δ'. πολλὰ κοψαμένου αὐτὸν τὸν πατέρα, ὡς ἦδη εἰς γῆρας αὐτοῦ ἐληλακότος, καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἔτι νηπίων ὄντων. Καὶ ἐτέθη ὁ λείψανον αὐτοῦ ἐν τῇ ῥηθείσῃ μονῇ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

XLIII. Sed & Tryphonem Patriarcham mense Augusto, Indictione tertia, expleto jam statuto tempore, gradu moverunt; abiensque in sua Monasteria, satis concedit, Ecclesia pastore vidua manente annum unum, menses quinque, quod Theophylactus Romani Imperatoris filius nondum matura satis ætate esset. Ipsum enim pater, uti dictum est, constituerat Patriarcham præficere. Tryphonis exauctoratio & mors.

μγ'. Κατήγαγον δὲ καὶ Τρύφωνα Πατριάρχην Αὐγούστῳ μηνὶ, τὸν ῥητὸν χρόνον τελέσαντος, Ἰνδικτ. γ'. καὶ ἀπῆλθον, ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελοῦντα, χηρευούσης τῆς ἐκκλησίας χρόνον ἕνα καὶ μῆνας ε'. Ἀφῆ δὲ τὸν τῆς ἡλικίας ἀτελῆ Θεοφυλάκτου υἱὸν Ρωμανοῦ Βασιλέως· αὐτὸν γὰρ, ὡς εἴρηται, ἔμελλε Πατριάρχην ἀποκαθιστᾶν.

XLIV. Basilius quidam Macedo impostor, Constantinum Ducem se esse jactans, multos sibi adjunxit. Hic ab Elephantino Tribuno Opsiciano captus, inque Urbem adductus, a Præfecto altera manuum truncatus est. Postmodum vero occasionem nactus, ad Opsicium redit, æreamque sibi manum aptans, ejus loco quæ excisa erat, ingentemque gladium fabricans, multos iterum circunforaneos ac nebulones seducens, sic vagabatur, velut qui Constantinus Ducis filius esset. Iterum itaque contracta manu, magnam adversus rem Romanam conflat rebellionem: oppidoque munito potitus, cui nomen Lata petra, omnisque generis in eo annona reposita; inde e- Cont. *Adversus Romanum.* D rumpens, circum vicinam regionem populabatur, lateque prædas agebat. Missis itaque Imperator adversus eum copiis, tum ipsum cepit, tum qui illi socii erant. Inductum in Urbem, judicio sistunt; atque ad quæstiones adhibito, & ut socios prodat, multas plagas imponunt: qui multos Procerum, quasi sibi adhæsissent, per calumniam defert. Convictus vero nihil eis veri criminis objicere, ad Amastriani igni combustus est. Basilius ementitus Dux, compressus & combustus.

μδ'. Βασίλειος δέ τις Μακεδὼν πλάσας, Κωνσταντῖνον Δοῦκα ἑαυτὸν εἶναι ὀνομάσας, πολλοὺς μεθ' ἑαυτοῦ * συνεπήγετο. Οὗτος χειρωθεὶς ὑπὸ Ἐλεφαντίου Τουρμάρχου ἐκ τοῦ Ὀψικίου ὄντος, ἤχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὑπὸ τοῦ Ἐπάρχου ἡ μιᾶς ἀλλοτριοῦται χειρός. Εἶτα χειρὸν λαβόμενος καταλαμβάνει πάλιν τὸ Ὀψίκιον· καὶ χαλκῷ ἀντὶ τῆς κοπείσης προσαρμοσάμενος, ἣν ἀπάνθρωπον μεγέθη κατασκευασάμενος, ἤρχετο πλανᾶν αὖθις τῶν ἀγροϊδιώτων πολλοὺς, ὡς αὐτὸς εἴη Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Δουκός· οὗ καὶ στασιαστικῶς, μεγάλῳ κατὰ Ρωμαίων ὑπαρσίδι κινεῖ. Καὶ φρούριον καταλαβών, ὃ Γλατζα πέτρα καλοῦσι, πᾶν εἶδος ἐδωδίμων ἐν τούτῳ ἀπέθετο. Ἀφ' οὗ ὁρμώμενος ἐληλατεῖ, καὶ τοὺς τυχόντας προσελάμβανεν. Ἀποστέλλας οὖν ὁ Βασιλεὺς στρατὸν κατ' αὐτοῦ, αὐτόν τε συνέλαβεν, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ· οἳ καὶ ἀγαγόντες ἐν τῇ πόλει, ἀνέκριναί τε καὶ πολλὰς πληγὰς ἀπέτιθεσαν, τοῦ τοὺς * στασιώτας, εἴ τινες εἶεν, εἰπεῖν. Ὁ δὲ πολλοὺς τῶν ἐν τέλει ἐσυκοφάντει ψευδῶς, ὡς συνόντας αὐτῷ. Μηδὲν δὲ ἀληθὲς κατ' αὐτοῦ λέγειν ἐξελεγχθεὶς, ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ πυρὸς κατανάλωμα γίνεται.

* συνεπήγετο. Cont.

* στασιώτας.

XLV. Quem vero sæpius dixi, Imperatoris filius Theophylactus Patriarcha ordinatur, Februarii mensis

μέ. Χειροτονεῖται δὲ Πατριάρχης ὁ πολλάκις ῥηθεὶς τοῦ Βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, Φεβρουαρίου β'. Ἰνδικτ. ς'. ὃ-

Theophylactus dispensatione Romani Antistitis Patriarcha Constantinopolitanus.

die secunda, Indictione sexta : cum adessent ex Roma Vicarii, tomumque Synodalem, de illius tractantem ordinatione inferrent : qui & in Patriarchali Sede eum collocavere.

A ποτηρητῶν ἐκ Ῥώμης ἐλθόντων, καὶ τόμον συνοδικὸν ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ χειροτονίας ἀφαιρουμένων· οἳ καὶ τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον τοῦτον ἐκάθισαν.

Mariæ Petri uxoris Constantinopolim itinera.

XLVI. Quin dicta quoque Romani Imperatoris neptis Maria, Petri Bulgariæ Principis uxor, in Urbem ingressa est patrem avumque invisura. Postremo tandem venit tres secum liberos adducens, cum jam Christophorus ejus pater vivis exemptus esset. Multis itaque præclarisque Avi munificentia donata divitiis, honorifice domum reversa est.

μς'. Ἡ δὲ εἰρημένη τοῦ Βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐξηδέλφη Μαρία, ἡ γυνὴ Πέτρου Βασιλέως Βουλγαρίας, ὁ τῆ πόλει ἐπῆλθε τοῦ ἰδίου πατέρα καὶ τὸν πάππον αὐτῆς ἐπισκέψασθαι. Τελευταῖον ἦλθε μετὰ παίδων ἐπῆλθε τριῶν, ἤδη τοῦ πατρὸς αὐτῆς Χριστοφόρου τελευτήσαντος. πλοῦτον οὖν παρὰ τοῦ πάππου λαβοῦσα πολὺν καὶ ἔντιμον, ἐτίμως ὑπέστρεψε.

Anna Augusta Stephani uxor.

XLVII. Romanus vero Imperator Stephano filio uxorem locat Gabrielis filiam, Catacylæ neptim, Annam nomine ; ac cum nuptiali serto, Augustalis etiam corona illi imposita est.

μζ'. Ῥωμανὸς δὲ ὁ Βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ, γυναῖκα ἠγάγετο, θυγατέρα οὖσαν Γαβριηλίου, ἐξηδέλφου δὲ Κατακύλα, Ἄνναν ὀνόματι. Ἅμα δὲ τῷ νυμφικῷ στεφάνῳ, καὶ ὁ τῆς βασιλείας αὐτῷ στέφανος ἐπετέθη.

Turcorum irruptio ; captivorum redemptio.

XLVIII. Contigit vero prima Turcorum adversus Romanos expeditio mense Aprili, Indictione septima. Hi, ad Urbem usque excurrentes, cunctos per Thraciam obvios præda abegere. Missus itaque Theophanes Patricius Protovestiarius Imperiique Administer ac Princeps Senatus, ut pacem cum eis componeret, captivosque reciperet. Porro Theophanes admiranda prudentia ac sagacitate illis usus, cuncta ex voto confecit, multam ex illis eo nomine, laudem ac admirationem consecutus. Quando & Romanus Imperator, quanta magnificentia & humanitate præstaret, manifestum fecit, nullis sumptibus parcens, solum ut liberarentur captivi.

μη'. Ἐθνος δὲ ἀκρατὲς ἐφ' ἡμᾶς τῶν Τούρκων ἐξ Ῥωμαίων Ἰνδικτ. ζ'. Ἀπριλλίῳ μηνὶ, οἱ καὶ καταδραμόντες μέχρι τῆς πόλεως, ἐληίσαντο πάσαν Θρᾴκων ψυχήν. Ἀπεστάλη οὖν ὁ Πατρίκιος Θεοφάνης ὁ Πρωτοβεστιάριος καὶ Παραδυναστεύων μετ' αὐτῶν ποιῆσαι ἀλλαγήν· ὃς δὲ θαυμασίως καὶ σπουδῆς αὐτοῖς μεταλλῶν, ὅσα τῷ ἤθελεν, κατεπράξατο πολλὰ παρ' αὐτῶν ὑπὲρ τῆς φρονήσεως δὲ καὶ εὐβουλίας ἐπαινετός τε καὶ θαυμασθείς. Ὅτε καὶ ὁ μεγαλόψυχον αὐτοῦ καὶ φιλάνθρωπον ὁ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπεδείξατο, μηδενὸς φεισάμενος χρήματος πρὸς τὸ τοὺς αἰχμαλώτους ἀπαρρῆσιν.

Helena & Theophano uxores Constantini.

XLIX. Locavit vero Romanus Imperator Constantino filiorum natu minimo uxorem Helenam, Adriani Patricii filiam, stirpis Armeniacæ ; qua & defuncta mensis Februarii die altera, alteram ei Theophanonem nomine nuptum tradidit.

μθ'. Ἠγάγετο δὲ γυναῖκα ὁ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς τῷ τελευταίῳ αὐτοῦ υἱῷ Κωνσταντίνῳ ἐκ γένους τῶν Ἀρμενιακῶν, τοὔνομα Ἑλένην τοῦ Πατρικίου Ἀδριανοῦ θυγατέρα· ἧς καὶ τελευτησάσης Φεβρουαρίῳ μηνὶ Ἰνδικτ. β'. ἑτέραν ταύτῳ συνέζευξε.

Romani & Constantini temporibus adversus Constantinopolim decem millium navium classe venerunt, quos Russos dicunt.

L. Junii mensis undecima, Indictione quinta-decima, Russi instructa classe ad decem navium millia adversus Byzantium navigarunt. Missus vero est cum triremibus & celocibus, quotquot in Urbe extabant, Theophanes Patricius Subadjuva & Protovestiarius : instructaque & parata classe, jejunii ac lacrymarum apprime præsidio munitus, Russos operiebatur, navale cum eis certamen commissurus. Cumque illi jam veniissent, ac Pharo propinquassent, ipse ad Euxini fauces stationem habens, in loco quem Hierum vocant (ac si Templum dicas) repente in eos impressionem fecit. Primus itaque sua ipse occurrens celoce, cum

ν'. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ ια'. Ἰνδικτ. ιε'. κατέπλευσαν οἱ Ῥῶς κατὰ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ πλοίων χιλιάδων δέκα. Ἀπεστάλη δὲ κατ' αὐτῶν μετὰ τριήρων καὶ δρομώνων, ὅσα καὶ ἔτυχον ἐν τῇ πόλει. Ὁ Πατρίκιος Θεοφάνης ὁ Παραδυναστεύων καὶ Πρωτοβεστιάριος, καὶ τὸν τε στόλον παρασκευασάμενος καὶ ἐπιμασάμενος, καὶ νηστείᾳ, καὶ δάκρυσιν ἑαυτὸν καθοχυρώσας ὡς μάλιστα, ἐπὶ τοὺς Ῥῶς παρεσκεύαστο, κατὰναυμαχῆσαι αὐτοῖς μέλλων. Ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνοι κατέπλεον, καὶ πλησίον τοῦ Φάρου ἐγένοντο· ἔστι παρὰ τὸν τοῦ Εὐξείνου Πόντου στόμα περιβόλων ἐν τῷ Ἱερῷ λεγομένῳ, ἀθρόον τοῦτοις ἐπέθετο. Καὶ δὴ πρῶτος τῷ οἰκείῳ δρόμωνι διεκπλεύσας, τοὺς

Οτι ὡς τοῖς χρόνοις Ῥωμανοῦ καὶ Κωνσταντίνου κατέπλευσαν οἱ λεγόμενοι Ῥῶς ἐπὶ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ πλοίων χιλιάδας δέκα.

τε συνταξιν τῶν Ρωσιακῶν πλοίων διέλυσιν, καὶ τῷ ἐσκευασμένῳ πυρὶ πλοῖα κατέφλεξεν· τὰ δὲ λοιπὰ ἐπέφλασεν εἰς φυγήν· ὡς ἀκολούθως καὶ οἱ λοιποὶ δρόμωνες καὶ αἱ τριήρεις ἐπεκράμοσαν, πλείστην εἰργάσθησαν τοῦ ξυπίου. Καὶ πολλὰ μὲν πλοῖα κατέδυσαν αὐτόθι· πολλοὺς δὲ κατέπεσον· πλείστους δὲ ζωγροὺς συνέλαβον· οἱ περιλειφθέντες οὖν, εἰς τὸ τῆς Ἀνατολῆς μέρος εἰς τὰ Σγῶρα λεγόμενα κατέπλεύσαν. Ἀπεστάλη δὲ τότε καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς ὑπὸ γῆς μὲν ἱππέων ἐκλέκτων χιλιοστύχιον αὐτοῖς. Καὶ δὴ τούτων στῖφος ἱκανὸν ἀποσταλέντων πρὸς τὰ τῆς Βιθυνίας μέρη, ὥστε τὰ πρὸς ξυφίου καὶ τὴν ἄλλην χρείαν αὐτοῖς ποιεῖσθαι. Περιτυχὼν τῷ τοιούτῳ στίφει ὁ Εἰρηνικὸς Βάρδας ὁ Φωκᾶς, κακῶς τοὺς διέθηκεν, τρεψάμενος καὶ καταφθείρας αὐτούς. Κατῆλθε δὲ τηνικαῦτα καὶ Ἰωάννης Μάγιστρος καὶ Δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κρικόας μὲν πάντας τὴν τῆς ἀπαλλαγῆς τραῦμα τοῦτον, καὶ τούτων πολλοὺς διέφθειρεν, ἀποσπάσας τῇ δὲ κἀκεῖσε καταλαμβάνων· ὥστε συναλείσας αὐτοὺς διὰ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, μόλις ἀληθῶς ὅτι τὰ οἰκεῖα πλοῖα, καὶ μηδαμοῦ διαπεφυγέναι κατέλαμβεν.

να'. Πολλὰ δὲ καὶ μέγιστα κακὰ ὅσα διεπεράσαντο, πρὸ τοῦ Ρωμαϊκὸν στράτευμα κατελθεῖν. Τό,τε γὰρ Στενὸν λεγόμενον ἅπαν ἐνέπρησαν, καὶ οὓς συνελάμβανον αἰχμαλώτους, τοὺς μὲν ἀνεσταύρουν τοὺς δὲ τῇ γῇ προσπαπάλθυον τοὺς δὲ ὥσπερ σκοποὺς ἱστῶντες, βέλεσι κατετόξευον· ὅσους δὲ τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου συνέλαμβανον, ὅπισθεν τὰς χεῖρας δεσμοῦντες, ἥλοις σιδηροῖς κατὰ μέσης τῆς κεφαλῆς αὐτῶν κατεπήγνυον· πολλούς τε ἁγίους ναοὺς τῷ πυρὶ παρέδωκαν. Χειμῶνος δὲ ἤδη ἐπεισπεσόντος, καὶ ἔφης ἀπορουμένης, τό,τε ἐπελθὸν στράτευμα δεδιότες, τάς τε ναυμαχικὰς τριήρεις, ἐβουλεύσαντο τὰ οἰκεῖα καταλαβεῖν. Καὶ δὴ λαβεῖν τὸ κόλον ἀσπουδάζοντες, Σεπτεμβρίῳ μηνὶ, ιε'. Ἰνδικτ. ἀπέπλεῦσαι ὡρμηκότες ὅτι τὰ Θρᾳκῶα μέρη, παρὰ Θεοφάνους Πατρικίου ἀντιωτήθησαν. Οὐ γὰρ ἔλαθον τὸ αὐτῶν ἐγκρατερωτάτῳ καὶ γλυκεῖ ψυχῷ. Εὐθὺς οὖν δευτέρα ναυμαχία συνάπτεται, καὶ πλοῖα ἐπόντωσιν, καὶ πολλοὺς τούτων ἀπέκτεινεν ὁ Εἰρηνικὸς ἀνήρ. Ὀλίγοι δὲ μετὰ τῶν πλοίων περισωθέντες, καὶ ἐν τῇ τῆς Κοίλης περιπεσόντες ἀκτῇ, νυκτὸς ἐπελθούσης ἔφυγον. Θεοφάνης δὲ ὁ Πατρίκιος μετὰ νίκης λαμπρᾶς καὶ τῶν μεγίστων ἀντέστρεψεν τροπαίων, καὶ ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς ἀπεδέχθη, καὶ Παραχοιμώμενος ἐτιμήθη.

A Ruſſicarum navium aciem diſſolvit, tum pleraſque præparato igne Græco incendit, reliquas in fugam vertit. Quem pone ſecutæ naves reliquæ ac triremes, hoſtium penitus aciem fudere; ac plures quidem navium cum vectoribus profundo merſere, multos ſtraverunt, plurimos vivos ceperunt. Quæ cladi ſuperſtites fuere reliquiæ, ad Orientalem plagam, ad locum Sgora dictum trajecerunt. Ibi Bardas quoque Patricius miſſus, cum equitum delecta manu, ad hoſtium iter terra intercipiendum; in eorum cohortem ſatis numeroſam ad pabulandum, aliaque neceſſaria ad Bithyniæ partes miſ- B ſam, incidit, ingentique eam ſtrage fudit, & internecione delevit. Sed & Joannes Magiſter Crocoas ac Legionum Domeſticus cum Aſiatico omni exercitu præſto fuit, multoſque Ruſſorum a reliquo agmine alios alio divulſos offendens, ſuſtulit; ita ſane, ut ejus aggreſſionis metu, in ſuis ſe navibus adunata claſſe continerent, nec uſquam excurrere auderent.

Romanorum undique victoria.

Bardæ Phocæ victoria.

Carceræ in Ruſſos opera.

LI. Hi porro ingentia maximaque mala perpetraverunt, cum necdum illos Romanæ copiæ junxiſſent. Nam Stenum omne, quod vocant, igne vaſtarant. Ex illis, quos captivos ceperant, alios in crucem agebant, alios C terræ configebant; alios velut ad metam erectos, jaculorum imbre impetebant. Quotquot vero Sacerdotalis ac Clericalis militiæ deprehendebant, iis retro vinctis manibus, per medium caput clavos ferreos adigebant. Multos ſacrarum Ædium, ſubjecta flamma combuſſerunt. Ingruente vero jam hieme, & cum eos neceſſarius commeatus deficeret, dum terra exercitus in ſe impetum, ac navale prælium timent, domum reverti conſtituerunt. Ac ſane claſſem latere dum ſtudent, menſis Septembris, Indictione quinta-decima ad Thraciæ portus transfretare aggreſſi, quem dicebam, Theophanem Patricium obviam D habuere. Neque enim viri ſolertiſſimum ac pervigilem animum unaque fortiſſimum fefellerunt. Mox igitur navalis denuo pugna committitur; plurimæque hoſtium ſubmerſæ naves, multi occiſi, ejus marte, quem dicebam, viri. Pauci cum navibus cladi ſubducti, inque Coeles aſperum littus evecti, ingruente nocte fuga evaſerunt. Theophanes vero Patricius cum inſigni victoria maximiſque tropæis reverſus, honorifice ac magnifice ſuſcipitur, ac Accubitoris dignitate ornatur.

Ruſſorum immania mala.

Romanorum alia victoria.

Theophanes Accubitor.

Curcuas gradu motus virtutis invidia.

LII. Quia vero dictus Joannes Magister Crocoas, præstantissima virtute bello fulserat, multaque ac magna erexerat tropæa, atque Romani Imperii fines late protulerat, plurimasque Agarenorum urbes everterat : quodque Viri illustrissima virtus esset, cogitaverat Romanus Imperator, ut ejus filium Romano nepoti ex Constantino filio uxorem asciscceret. Conflata vero hinc viro reliquorum Augustorum invidia, officio movetur. Hujus porro loco Domesticus constituitur Pantherius Patricius Romani Imperatoris propinquus.

A

Turcorum nova invasio.

LIII. Indictione prima, mense Aprili, rursus Turci cum ingentibus copiis Romanæ ditionis fines invaserunt. Egressus vero Theophanes Patricius Accubitor, pacis cum eis fœdus percussit, acceptis obsidibus ex illustrioribus. Hincque adeo contigit, in annos quinque pacem induciasque servari.

B

Constantini Porphyrogennitæ nuptiæ.

LIV. Secunda porro Indictione Romanus Imperator Paschalium Protospatharium ac Longobardiæ Ducem ad Hugonem misit Franciæ Regem, ejus filiam Romano Constantini generi sui filio sponsam exquirens : quam & assumens, quem dixi, Paschalius, cum multa supellectile atque opibus in Urbem induxit. Celebratæ nuptiæ mense Septembri, Indictione tertia. Vixit cum viro annos quinque ; tumque vivis exempta est, cum Constantinus illius socer ipse summus Imperator esset, unusque rerum potiretur.

C

Ventus turbo, ac præsagium.

LV. Mense autem Decembri, valido concitato vento atque turbine, qui in Foro ex adverso Regii solii erecti sunt, sic dicti, Demi, corruerunt, subjectosque gradus & marmora & intercolumnia contriverunt. Anni autem vertente circulo, eodem ipso mense, Romanum Imperatorem ejus filii Aula dejecerunt.

Christi Imago Edessena in Urbem illata.

LVI. Edessena autem civitate, in qua venerandi Christi Effigies linteo expressa erat, a Romano exercitu obsessa, & ad extremas angustias redacta, miserunt oppidani ad Romanum Imperatorem Oratores, rogantes solvi obsidionem, ejus muneris gratiæ sacram Christi sic expressam Effigiem se daturos polliciti : hujusque ipsius muneris vicem, ex suis vinctos illustriores recipere petebant : bullaque aurea eam eis præstari fidem, *Ut non amplius Romana copia Edessenam regionem devastarent.* Quod & factum est. Missa itaque sacra Effigie ac Sudario,

D

νβ'. Επὶ ὁ ῥηθὶς Ιωάννης Μάγιστρος ὁ Κροκόας, ἀρίστος ὡς ἐλάμπετο τὰ πολεμικὰ, πολλά τε καὶ μεγάλα ἀνέστησε τρόπαια, καὶ τὰ Ρωμαϊκὰ ἐπλάτυνεν ὅρια· πλείστας τε πόλεις ἐπόρθησεν τῶν Αγαρηνῶν· ἀφ' ᾧ ὁ θεοφανὴς τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς, ἐβουλήθη ὁ Βασιλεὺς Ρωμανὸς εἰς τὸ ἑαυτῷ ἔγγονον Ρωμανὸν, τὸ ὂν τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τῷ ζύγου ζυγατέρα ἀναλαβεῖν· φθόνου ὁ αὐτῷ τῆς ζυγαύτης ἔσεχεν ἐκποδίσεως τῶν λοιπῶν Βασιλέων κινηθέντος, ἐκπίπτει τῆς ἀρχῆς· Δομέστικος ὁ ἀντικαθίσταται ὁ Πατρίκιος Παντηλέων, συγγενὴς ὢν τοῦ Βασιλέως Ρωμανοῦ.

νγ'. Ινδικτ. α'. Απριλλίῳ μηνὶ, ἐπῆλθον πάλιν οἱ Τοῦρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως. Ο ὁ Πατρίκιος Θεοφάνης ὁ Παρακοιμώμενος ἐξελθὼν, σπονδὰς εἰρηνικὰς ἐποίησε μετ' αὐτῶν, ὁμήρους τῶν ἐμφανῶν λαβόμενος· ἐξ οὗ καὶ συνέβη ὅπως χρόνους ε'. τηρεῖν εἰρήνην ἀσφαλῆ.

νδ'. Δευτέρας ὁ Ινδικτ. ὁ Βασιλεὺς Ρωμανὸς, Παχάλιον Πρωτοσπαθάριον καὶ Στρατηγὸν Λογγοβαρδίας πρὸς τὸ Ρῆγα Φραγγίας Οὔγωνα ἐξαπέστελε, τὸν αὐτοῦ ζυγατέρα ὁπτεύοντα εἰς νύμφην Ρωμανῷ τῷ υἱῷ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου· ὃν καὶ ἀναλαβὼν ὁ εἰρηνικὸς Παχάλιος μετὰ πλούτου πολλοῦ εἰς τὴν πόλιν ἀνήγαγεν. Γέγονε ὁ γάμος Σεπτεμβρίῳ μηνὶ Ινδικτ. γ'. ζήσασα ἔτη ε'. ἐτελεύτησε ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς αὐτοκρατορείας Κωνσταντίνου τοῦ αὐτῆς πατρὸς.

νε'. Ανέμου ὁ βιαίου σφοδρὰ καταπνεύσαντος Δεκεμβρίῳ μηνὶ, οἱ λεγόμενοι ἐν τῷ ἱππικῷ Δῆμοι κατέπεσον, οἱ ἀπενδυτὰς τὸ Βασιλικοῦ θρόνου ἐτύγχανον, καὶ στοὰς τὰ τε ὑπερκάτω αὐτῶν βάθρα, καὶ τὰ Στηθία λεγόμενα. Χρόνου δὲ περικυκλώσαντος τῷ αὐτῷ μηνὶ, τὸν Βασιλέα Ρωμανὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τῆς παλατίου κατήγαγον.

νς'. Τῆς δὲ πόλεως Εδέσσης, ἐν ᾗ ὁ τὸ Χριστοῦ τίμιον ἐκμαγεῖον ἀπέκειτο, πρὸς τὸν Ρωμαϊκοῦ πολιορκοῦντος, τραῦματος εἰς ἀνάγκην μεγίστην περιεστάντος, ἀπέστελλον οἱ ταύτης οἰκήτορες πρὸς τὸν Βασιλέα Ρωμανὸν, δεησόμενοι τὸν πολιορκίαν λυθῆναι, ὁ τὸν Χριστοῦ ἅγιον ἐκμαγεῖον πρόσχημα ἐπαγγελλόμενοι· ὑπὲρ τῆς ταύτης δὲ χάριτος δεσμίους ἠτήσαντο τῶν ἐμφανῶν ἀπολαβεῖν, χρυσοβούλλά τε λαβεῖν, ὡς τῷ τούτων χώραν μηκέτι πρὸς τὸν Ρωμαίων τραπῆναι λυπεῖσθαι· ὁ δὲ καὶ γέγονεν. Τοῦ δὲ ἁγίου ἐκμαγείου ἀποστολὴν,

καὶ ἤδη τῇ Κωνσταντινουπόλει πλησιάσμτος, Θεοφάνης ὁ Πατρίκιος καὶ Παρακοιμώμενος ἐκ τοῦ πολεμοῦ Σαγγαρίῳ ἐξῆλθον, ὑπαντίωσιν αὐτῷ μετὰ φωταγωγίας, καὶ τῆς δεούσης λιμῆς καὶ ὑμνῳδίας. Καὶ τῇ ιε'. τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, συνὼ αὐτῷ ἐκ τῆς πόλεως ἐσῆλθον, τοῦ Βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ὄντος, κἀκεῖ αὐτὸ προσκυνήσμτος. Τῇ δ' ἐπαύριον ἐξῆλθον ἐκ τῆς Χρυσῆς πόρτης, οἵ τε τοῦ Βασιλέως δύο υἱοὶ Στέφανός τε καὶ Κωνσταντῖνος, καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος σὺν τῷ Πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ· καὶ μετὰ τῆς δεούσης τοῦτο αἰαλαζόντες λιμῆς, τῆς συγκλήτου πάσης προπορευομένης, καὶ φωταγωγίας μεγίστης προαιρούσης, μέχρι τοῦ ἁγίου ναοῦ τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ Σοφίας πεζῇ διεκόμισθμ, καὶ προσκυνηθέν, ἐκεῖσε ἐν τῷ παλατίῳ αὐτὸν ἀνήγαγον.

ν ζ'. Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις, Ἀρμένιόν τι τέρας τῇ πόλει ἐπεδήμησεν. Παῖδες συμφυεῖς ἄρρενες ἐκ μιᾶς προβλήτος γαστρὸς· σῶοι μὲν καὶ ἄρτιοι πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος· ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος τῆς γαστρὸς, καὶ μέχρι τῶν ὑπογαστρίων, συμπεφυκότες, καὶ ἀλλήλοις ἀναρτῶντες ἀμφιπροσώπει. Οἱ ὑπὲρ πλέον τῇ πόλει ἐνδιατρίψαντες, καὶ ὑπὸ πάντων ὡς ἕκαστον ἢ τέρας ὁρώμενοι, τῆς πόλεως ὡς πονηρὸς ἢς οἰωνὸς ἐξήλασθμ. Ἐπὶ δὲ τῆς μονοκρατείας Κωνσταντίνου πάλιν ἐσῆλθθμ· Ἐπεὶ δὲ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἐτελεύτηκε, ἰατροί τινες ἔμπειροι τὸ συγκεκολλημένον μέρος διέτεμον εὐφυῶς, ἐλπίδι τοῦτον ἕτερον ζήσεσθαι. Ὃς τρεῖς ἡμέρας ὑπερβάντες, ἐτελεύτησεν.

νη' Ὁ δὲ Ῥωμανὸς ὁ Βασιλεὺς, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐν πᾶσιν μοναχοῖς πίστιν ἐκέκτητο ἄμεμπτον· διαφερόντως δὲ ἐτίμα καὶ ὑπεδείκνυτο Σέργιον τὸν ἐν μοναχαῖς διαλάμποντα· ὃς ἀδελφὸς μὲν τοῦ Μαγίστρου ὑπῆρχε Κοσμᾶ, ἀνεψιὸς δὲ τοῦ Πατριάρχου Φωτίου· ὃν πλέον τῆς Ῥωμαϊκῆς εὐσυγκρισίας, ἢ κατὰ ψυχικὴν ἐπίμαν εὐγλωττία. Ἀρετῆς γὰρ εἰς ἄκρον καὶ γνώσεως ἔλασεν, ὡς δυσχερὲς εἶ διακρίναι, πότερον μᾶλλον ἐπλεονέκτει, οὕτως εἰς ἄκρον ἑκατέραν ἐξήσκησεν. Ἐπῆν δὲ αὐτῷ πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ ὃ τῆς διακρίσεως χάρισμα, καὶ ὃ χάριεν τοῦ ἤθους, καὶ ὃ μέτριον τοῦ φρονήματος. Οὐ γὰρ ἀνέπαντον ἂν ὀφρῦς, ὡς οἱ νῦν σοφοὶ· οὐδὲ ἀλαζὼν ἢς ἐδόκει καὶ ὑπερήφανος· ἀλλὰ τὸν λόγον μὲν εἶχε γλυκύτερον μέλιτος ἀποστάζοντα. Τὸ ἦθος δὲ πάγιον καὶ σταθερὸν· ἀστεῖον δὲ ὃ φρό-

jamque haud procul Byzantio, Theophanes Patricius & Accubitor ad Sagarim fluvium egressus, cum cereorum splendido apparatu, congruoque cultu & canticis illi obviam processit; mensisque Augusti quinta-decima, cum illo in Urbem intravit. Imperatore in Blachernis constituto, ubi & Effigiem devote adoravit. Postridie vero ad Auream portam exierunt, tum Imperatoris duo filii, Stephanus & Constantinus, tum illius gener Constantinus cum Theophylacto Patriarcha; debitoque honore susceptum sacrum Pignus, universo Senatu præeunte, maximaque cereorum atque lampadum sylva præ- B lucente, adusque sanctæ Dei Sapientiæ Templum pedibus detulere, atque illic adoratione mysticoque cultu acceptum, in Palatium intulere.

LVII. His vero diebus, monstrum quoddam ac portentum Armeniacum in Urbem invectum est: pueri scilicet duo cohærentes, uno utero effusi, alius membris omnibus corporis integri a ventriculi tamen ore & intra pubem inter se concreti, atque vultibus obversis. Hi diu in Urbe versati; ac cum omnes ceu immane quoddam portentum oculis usurparent, Romanus Imperator velut malum quoddam omen, ea expulit. Cum autem solus jam Con- C stantinus rerum potiretur, iterum ingressi sunt. Uno autem ex eis mortuo, periti quidam Medici cohærescentem emortuam partem subtili arte putavere; nimirum fore sperantes, ut illo remedio alter incolumis servaretur: qui tamen ipse triduo superstes, obiit. Monstrum hominis duplicis.

LVIII. Romanus porro Imperator, uti a nobis in superioribus dictum est, cum erga Monachos omnes fidem plurimam haberet, cultumque iis adhiberet, præ reliquis tamen eximieque Sergium virum monastica institutione præclarum, observabat. Erat hic Magistri Cosmæ frater, Photii Pa- D triarchæ nepos, animi ingenuitate, quam carnalis cognatione nobilior. Ad summam enim virtutem scientiamque evaserat, ut nec utra præstaret discerni facile posset, sic nimirum accurate omnique perfectione utramque excoluerat. Florebat in eo inter alia discretionis donum, morumque gratia, animi sensus modestia. Neque enim supercilia attrahebat, uti nostrates sapientes in more positum habent; neque vero arrogantem ac superbum præferebat; sed sermo illi melle dulcior ex ore stillabat: firma indoles ac constans; sensus animi modestus ac Sergii Monachi cultus. Viri nobilitas ac præclaræ dotes.

humilis. Hunc itaque virum inclytum Imperator una secum continuo habebat, ad cujus normam atque regulam vitæ suæ rationes componeret. Monebat ille, serioque hortabatur ut liberorum curam ageret, nec indisciplinatos ad nequitiam declinare sineret; ne idem atque Heli illi accederet, ac liberorum piacula ipse lueret: quod & ita accidit.

Romani erga liberos reprehensa indulgentia.

1. Reg. 3. 11.

LIX. Quod vero Aula dejectum liberi in Protem Insulam relegaverant, hunc rursus calamitatum solatium, ac ærumnarum angustiarumque lene levamen habebat. Aderat etiam pariter Polyeuctus reverendissimus Monachus, qui ipse perinde, ac quem dicebam, Sergius, adversi casus molestiam convenienter apteque leniebat. Hic postea, Theophylacto humanis exempto, a Constantino Imperatore Patriarcha provectus est.

Sergius & Polyeuctus Romani consolatores.

Polyeuctus Patriarcha.

LX. Quandoquidem autem Deus multis modis salutem homini præstare constituit, Romanum Imperatorem citra omnem expectationem in calamitatem incidere permisit; ut is illa castigatus, ac de superioris vitæ delictis admonitus, salutem consequeretur. Permisit namque Stephanum filium in eum insurgere; uti olim Absalom in Davidem patrem suum. Mariani itaque Exmonachi Argyri, Basiliique Protospatharii Petinacis, necnon Manuelis Curticis consiliis abusus, consciis etiam reliquis Imperatoribus, patrem Aula perperam deturbavit, inque Prote Insula relegatum, Monachi ritu detondit.

Romanus a filio Imperio dejectus.

2. Reg. 15. 1.

νημα. Τοῦτον δὲ τ' ἀοίδιμον ἀδιαλείπτως μθ' ἑαυτῷ εἶχεν ὁ Βασιλεὺς, καινοτα ὄντως καὶ σταθμῷ τὸν αὐτοῦ βίον ἀεὶ ῥυθμίζοντα. Ος πολλὰ πρὸς τῷ Βασιλεῖ τῶν παίδων ὑπεμνήσθη, καὶ μὴ ἀπαιδεύτους ἐᾶν εἰς πονηρὸν ἐκκλίνοντας· μή ποτε αὐτὸς παθοι ὁ τοῦ Ηλὶ, ἁμαρτάνων ἐκ τῆς τῶν παίδων ἀθεμιτονομίας ἐκτίσας.

θ'. Εσωσε δὲ τοῦ παλατίου τοῦτον οἱ παῖδες κατήναγον, καὶ ὁ τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξώρισεν, πάλιν τοῦτον εἶχε τῶν συμφορῶν ἀθεμύθητον, καὶ τῶν θλίψεων ἀκεσώδυνον φάρμακον ὡ σωλῶ τότε καὶ Πολύευκτος μοναχὸς βλαβέντας, καὶ αὐτὸς τὰ εἰκότα ἀθεμυθούμενος· ὃς τοῦ Πατριάρχου Θεοφυλάκτου τελευτήσαντος, Πατριάρχης ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου προεχειρίσθη Κωνσταντινουπόλεως.

ξ'. Επεὶ δὲ πολλοῖς ἑτέροις βούλεται ὁ Θεὸς σῴζειν τὸν ἄνθρωπον, σωεχώρησε καὶ τὸν Βασιλέα Ρωμαίων ἀδοκήτῳ περιπεσεῖν συμφορᾷ· ἵνα δι' αὐτῆς σωφρονισθεὶς, καὶ τῶν οἰκείων ἐσφαλμάτων ἡμέρος, σωτηρίας ἀξιωθῇ. Σωεχώρησε γὰρ ἐπαναστῆναι αὐτῷ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Στέφανον, ὥσπερ ποτὲ Αβεσαλὼν ἐπανέστη τῷ οἰκείῳ πατρὶ τῷ Δαβίδ. Συμβούλοις δέ τισι τούτου χρησάμενος, τῷ τε ἀπὸ μοναχῶν Μαριανῷ τῷ Αργύρῳ, καὶ Βασιλείῳ τῷ Πρωτοσπαθαρείῳ τῷ Πετίνακι, καὶ Μανουὴλ τῷ Κουρτίκῃ, συμβούλοις αὐτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις Βασιλεῦσι, τοῦτον τοῦ παλατίου κακῶς κατήναγε· καὶ ὁ τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξορίσας, ἔκειρε μοναχόν.

CONSTANTINI SOLIDUM IMPERIUM.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ.

I. CONSTANTINUS itaque Romani gener Imperator relictus est. Is confestim Bardam Phocæ filium Magistri dignitate auctum (quippe longi temporis experientia bellicis facinoribus clara sæpius laude functum atque probatum) Legionum Domesticum præfecit. Tum Basilium, cui cognomen Petinaces, Patricium creat ac Magnum Heteriarcham. Marianum, Argyrorum stirpe satum, detracto Monachi habitu, Patricii decoratum infulis, Comitem stabuli facit. Similiter quoque Manuelem dictum Curticem, Patricium & Excubiarum Drungarium: quos tres viros, brevi interjecto tempore, justa Dei ultio insecu-

Creati Constantino Magistratus.

α'. ΥΠΕΛΕΙΦΘΗ τῶν Αὐτοκρατωρ Κωνσταντῖνος ὁ τούτου γαμβρός· ὃς πρωτίστα Βαρδᾶν τὸν τοῦ Φωκᾶ τῆ τοῦ Μαγίστρου ἀξίᾳ τιμήσας, χρόνῳ πολλῷ τιὼ ἐν πολέμοις ἀνδραγαθίαν ἐπιδεξάμενον, Δομέστικον τῶν σχολῶν προεχείρισται. Εἶτα Βασίλειον, ὃν ἐπίκλην Πετίναξ, Γατείκιον καὶ μέγαν Ετταιαρχίλ. Τῷ δὲ τοῦ γήρους τῶν Αργυρῶν Μαριανῷ τὰ μοναχικὰ ἀποδύσας, Γατείκιον καὶ Κόμητα τοῦ σταύλου ἐποίησεν. Ωσαύτως καὶ Μανουὴλ τὸν λεγόμενον Κουρτίκιον, Πατρίκιον καὶ Δρουγγάριον τῆς βίγλης· οὓς ἅπαντας γ'. οὐ μὴν πολλῷ χρόνῳ ἡ τοῦ Θεοῦ δικαία κρίσις, ὡς

ὡς εἰς χεῖρα Κυρίου προϊπόσπασας καὶ χεῖρας ἀδίκως ἐπιβαλόντας, τῆς βασιλείας ὀρεγομένους, μετῆλθεν. Ἐπὶ καθοσιώσει γὰρ καταληφθέντες, ἑκάτερος αὐτῶν οἰκτίστῳ θανάτῳ τὸ ζῆν ἀπέῤῥηξεν. τὰ δὲ περὶ αὐτῶν πλατύτερόν τε καὶ ἐπιξεργασκώτερον ἐν τῇ παρεκβολικῇ ἐξηγήσει ἐκθήσομαι.

A ta est, quod in Christum Domini debacchati essent, ac inique in eum manus injecissent; cum scilicet imperandi libido eos incessisset. Majestatis enim rei peracti, miserando prorsus exitu horum quilibet vitam finiere. Cæterum quæ ad illos spectant fusius operosiusque exequar, ubi ex professo rem sum narraturus.

Divina ultio in auctores dejectionis Romani.

β'. Μετὰ δὲ μ'. ἡμέρας, τῇ κ ζ'. τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς, ὑποπτεύσας Κωνσταντῖνος τὸν τότε Βασιλέα Στέφανον, καὶ Κωνσταντῖνον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, μή ποτε κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια τολμήσωσιν. Καὶ λογισάμενος, ὅσῳ καὶ ἐκεῖνος εἶχεν, ὅτι εἰς τὸ ἰδίου πάθος οὐκ ἐφείσατο, πῶς αὐτοῦ φείσονται· ἑστιάσας αὐτοὺς, ἤδη ἐν τῇ τραπέζῃ καθεζομένους, ἔτι τῆς βρώσεως οὔσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, αἱρεῖται τοὺς οἵ τε λεγόμενοι Τορνίκιοι, καὶ ὁ Μαριανὸς Πατρίκιος, καὶ οἱ λοιποὶ, οἱ τοῦτο ἡτοιμασμένοι, καὶ τοῦ παλατίου καταλαβόντες, καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις αὐτοὺς περιορίσαντες, Κληρικοὺς ἀπέκειραν.

Romani filii Imperatores in ordinem redacti.

II. Post dies quadraginta, Januarii mensis die septimo supra vigesimum, suspectos habens Constantinus Stephanum Imperatorem, ejusque fratrem Constantinum, nequando in se quoque paria attentarent; ac secum reputans, quod & par erat, eos, qui nec patri pepercissent, haud sibi parcituros; convivio acceptos, jamque mensæ accumbentes, cum adhuc in ore cibus esset, per Tornicios, quos vocant, & Marianum Patricium, ac reliquos in rem paratos arripit, aulaque dejectos, in vicinis Urbi Insulis Clericorum ritu detondit.

γ'. Μετ' ὀλίγον δὲ αἰτησάμενοι τὸν ἴδιον πατέρα θάσσασθαι, ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ περιῆλθον, καὶ τοῦτον ἐν τῷ μοναχικῷ σχήματι θασσάμενοι, πεν Ἡ κατεφρόνησαν ἀφορήτῳ. οἷς ὀπισθακρύσας ὁ πατὴρ, ἔφη, Υἱοὺς ἐθρέψασα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν. Εἶθ' οὕτως ἐξωρίσθησαν, ὁ μὲν Στέφανος, εἰς Πρεσκόνησον· ἀπὸ δὲ Πρεσκονήσου, εἰς Ῥόδον· ἀπὸ δὲ Ῥόδου, εἰς Μιτυλήνην· ὁ δὲ Κωνσταντῖνος, εἰς Τένεδον· ἐκεῖθεν εἰς Σαμοθράκην· ἐν ᾗ καὶ δόλον παρασκευὴν μελετήσας, τοῦτον τῶν αὐτὸν φυλασσόντων ἐσφάγη. Μιχαὴλ δὲ τοῦ τοῦ Χριστοφόρου υἱὸν τὰ βασιλικὰ πέδιλα ἀφελόμενος, Κληρικὸν πεποίηκεν.

III. Haud ita post, invisendi patris impetrata venia, in Insulam Protem venere; quo conspecto Monachi habitu, intolerabili luctu correpti sunt. Quibus pater collacrymatus, ait, *Filios genui & exaltavi, ipsi vero spreverunt me.* Sic deinde relegati sunt, Stephanus quidem in Præconesum. A Præconeso, Rhodum transtulerunt, inde Mitylenem: Constantinum vero Tenedum, indeque Samothraciam; ubi & rebellionem molitus, a custodibus necatus est. Michaelem Christophori Imperatoris filium, detractis Imperialibus calceis, Clericum fecit.

Is. 1. 2.

Constantinus Romani filius necatus.

δ'. Ὄντος δὲ τοῦ Βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐν τῇ νήσῳ, ὁ Πατριάρχης Θεοφύλακτος, καὶ Θεοφάνης ὁ Πατρίκιος, καὶ Παρακοιμώμενος, βουλὴν ἐβουλεύσαντο, ὡς τε πάλιν ἐν τῷ παλατίῳ τοῦτον ἀγαγεῖν· ἵνα καὶ αὐτῷ διακοινωσάμενοι, καὶ προσπείσαντες τοῦτον, εὐκαιρότερόν ποιεῖν πότε πρὸς τῇ τοιαύτῃ βουλῇ ἐπιθῶσιν. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς βουλῆς ἐφωράθη καὶ κατεμηνύθη Κωνσταντίνῳ Βασιλεῖ, τοὺς συνεργοὺς τούτης ἠμείψατο. Τὸν μὲν γὰρ Πατρίκιον Θεοφάνην ἐξώρισεν· τὸν δὲ Πρωτοσπαθάριον· Ἐπικέρνην Γεώργιον, καὶ Θωμᾶν Πεμικήριον δείρας καὶ κουρήσας, καὶ μέσον τῆς πόλεως θριαμβεύσας, οὕτως ἐπαρσίᾳ ἀπέπεμψε.

Romani conjuratio compressa.

IV. Imperatore Romano in Insula exule, Theophylactus Patriarcha, & Theophanes Patricius ac Accubitor, consilium inierunt, ut Romanum in aulam reducerent. Eoque cum ipso communicato consilio, ac in sententiam pertracto, opportunum tempus captabant quo molitioni finem imponerent. Deprehensa autem conjuratione, delatisque Constantino Imperatori, qui ejus auctores ac conscii forent, in eos animadvertit. Ac Theophanem quidem Patricium, exilio relegavit: Georgium vero Protospatharium ac Pincernam, nec non Thomam Primicerium verberibus subactos, detonsosque, ac per mediam Urbem pompa traductos, ita in exilium misit.

*καὶ Παλατίου. ut Cont.

ε'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ Ἰνδικτ. ς'. ὑποβουλίῃ τινὲς τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου ἐμελέτησαν, βουλόμενοι τὸν Βασιλέα Στέφανον ἐν τῷ παλατίῳ

V. Mense Decembri, Indictione sexta, quidam insidias moliti sunt adversus Constantinum Imperatorem, hoc eis consilio, ut Stephanum Imperatorem ex insula, ubi agebat, in

Stephani compressa rebellio.

Palatium reducerent. Delata Conſtantino conjuratione per Michaelem, quem Diabolinum vocant, captis Imperator, qui conjurati eſſent, aliis nares aureſque præſcidit, alios intolerando verberum cruciatu examinatos, aſiniſque impoſitos, ac per mediam Urbem ignominioſe traductos, exilio relegavit.

VI. Quinta-decima Julii menſis, Indictione ſexta, moritur Romanus Imperator, in Inſula quam Protem vocant. Ejus cadaver in Urbem relatum, in illius depoſitum Monaſterio eſt.

Ἐκ τῆς νήσου ἀλαγῆν. Ταύτης οὖν μιωυχίσης τῆς βπιβουλῆς Κωνσταντίνῳ ὑφ' Μιχαὴλ τῷ Διαβολίνου λεγομένου, τοὺς βπιβούλους κρατήσας ὁ Βασιλεὺς, τοὺς μὲν ταῖς ῥίνας & τὰ ὦτα ἀπέτεμεν, τοὺς δ' δαρμῶν ἀφορήτων ὑπέβαλε, καὶ ὄνοις βπικαθίσας, ὑφ' μέσης τῆς πόλεως ἐνθριάμβευσε καὶ ἐξορίᾳ παρέπεμψε.

ϛ'. Πεντεδεκάτῃ Ἰουλίῳ μηνὶ Ἰνδικτ. ϛ'. Ρωμανὸς ὁ Βασιλεὺς ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ τελευτᾷ· καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἀχθὲν μεταθὲν, ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπετέθη μονῇ.

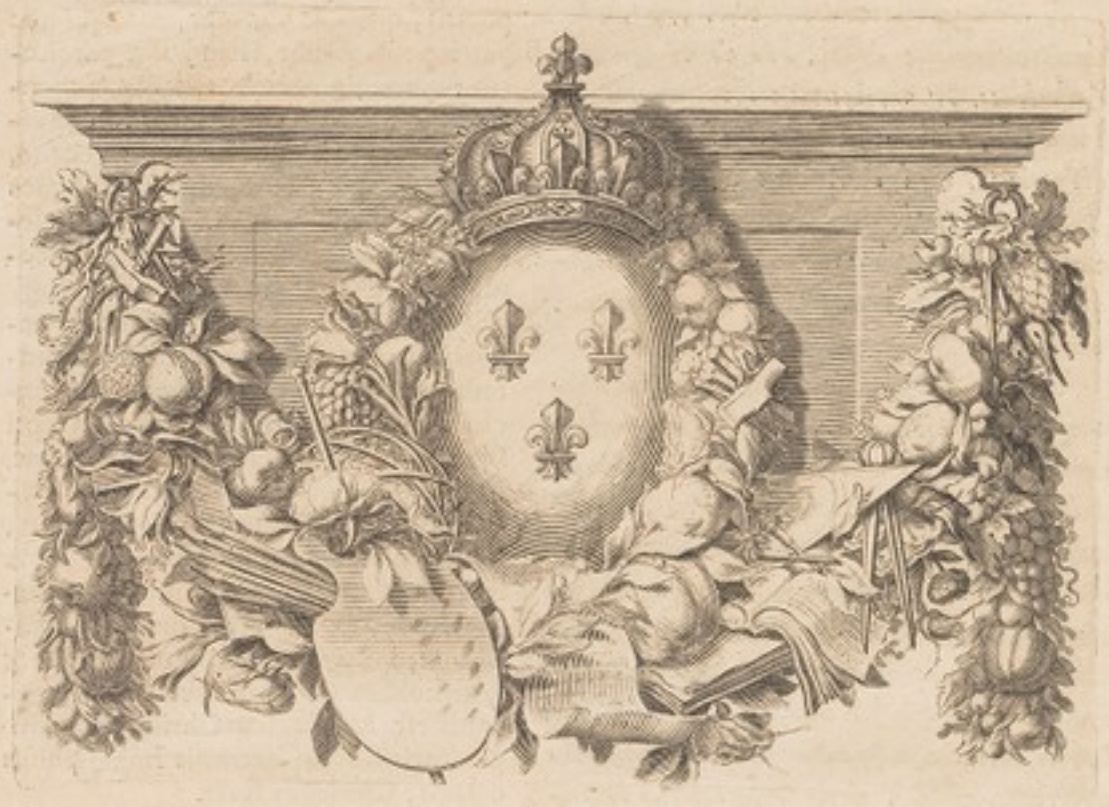

INDEX

RERUM PRÆCIPUE MEMORABILIUM

QUÆ IN HOCCE VOLUMINE CONTINENTUR.

A

ABRAHAMITÆ Monachi defendunt cultum SS. Imaginum coram Theophilo Imperatore. 63. Et Martyrium propterea subeunt. *ibid.*

Adrianopolis prodita. Ejus urbis origines. 239. A Bulgaris capta. 250. & 578

Agarenorum occiduorum ex hispania motus. 46

Alexander Basilii Macedonis filius Augustus coronatur. 164. Succedit fratri Leoni. 233. Impius male moritur. 234. Ejusdem gesta. 471. *& seq.* 563. *& seq.*

Alexius Cæsar Monachus. 68

Alexius Moseles Theophili Imperatoris gener. 67. De eodem. 418. & 516

Amer Melitinæ Regulus insurgit in Imperium. 103. Verberat mare. 111

Amorii obsidio. 80

Amorienses Martyres. 78. 81

Anastasius Heracleæ Metropolita in Tartarum detrusus. 273

Anastasius Monachus apostata agit in Michaelem Balbum. 37

Andreæ Scythæ virtus. 176

Andernicus fidei desertor. 230. 561

S. Annæ Oratorium a Leone Imperatore extructum. 90

Anthemii Monasterium. 68

Antonius Cauleas Constantinopolitanus Patriarcha. 220

Aquilarum portentum. 253. 581

Arabum Africanorum irruptio in Imperium. 186

Arsacidarum nobilitas & præstantia. 153

Asotii cujusdam robur immensum. 474

Asyli jus ad Matiæ Theophili Imperatoris filiæ tumulum. 67

Athenogenes Martyr in Olympo cultus. 289

Athinganorum secta. 27

B

BARDAS Dux Persarum ad Romanos transfuga. 70

Bardanius Tyrannus inter cælites habitus Monachum induit. 6. *& seq.*

Bardæ mala consilia ut Michael Imperium iniret. 104. Ejus notata ambitio. 112. Imperium gubernat, & litterarum studium promovet. 115. Deponit violenter S. Ignatium Patriarcham. 121. Ejus necis præsagia. 126. Cæditur. 128. Et quidem Basilii Macedonis opera. 148. Ejusdem gesta. 444. 535. *& seq.*

Barium captum a Saracenis, magnaque Italiæ pars. 179

Basilicini in Imperatorem designatio ab impio Michaele Balbo, loco Basilii Macedonis. 155. & 450

Basilius ementitus impostor comprimitur & comburitur. 261. & 587

Basilius Romani Imperatoris filius Nothus, Princeps Senatus. 275

Basilii Macedonis Imperatoris magice prævisum Imperium. 76. A Michaele Imperatore in collegam adoptatur. 128. Ab ipso Michaele insidiis petitur. 130. Genus, patria, pueritia. 133. *& seq.* Aquila ejus pueri obumbrat caput. *ibid.* Educatio & mores. 137. *& seq.* fortunæ vaticinia. 139. Mira ejusdem gesta. 144. *& seq.* In perduelles humanitas. 150. Admonet officii impium Michaelem. 154. Imperio potitur. 159. *& seq.* Quatuor filias Virgines Deo consecrat. 164. Studia ejusdem & pietas. 193. *& seq.* Tota ejus progenies litteris imbuta. 205. Mors ex venatione. 216. Parricidii conscientia in Michaelem Imperatorem decessorem suum. 394. Ejusdem gesta. 433. *& seq.* 530. *& seq.*

Berrhœa terræ motu quassata. 319

Bogoris Bulgariæ Princeps per sororem ad fidem convertitur. 101. Subditos rebelles vincit, & Christianos efficit. 102

Brya Palatium. 13

C

CANDIÆ fundatio à Saracenis. 48

Capua & Beneventum a Rege Galliæ ad Saracenos deficiunt. 185

Carbeas Manichæus perduellis. 103. Ejus bellica vis. 110

Carthaginensium in Dalmatiam expeditio. 179

Cauleas Patriarcha Constantinopolitanus. 462

Chazarorum dura tractatio. 220

Christi & B. Virginis Imaginum cultus religiosus. 309

Christophorus Romani Imperatoris filius coronatus. 246. Moritur. 260. De eodem. 481. & 587

S. Clementis Martyris Oratorium. 203

Constantinus & Leo Imperii collegæ adlecti a patre Basilio. 164. Constantini mors. 212

Constantinus filius Leonis Imperatoris ex Zoe quarta conjuge. 228. Tutores addicti puero. 234. Ducit in uxorem Helenam Romani filiam. 244

Constantini Caballini, & Joannis Patriarchæ impii exusta cadavera. 449

Constantinus Dux Imperium invadit. 235. Repellitur & cæditur. 237

Constantinus Romani Imperatoris filius occisus. 272. In infernum detrusus. 273

Constantini Porphyrogenneti Imperatoris elogia. 277. Bellum ejus Italicum. 282. Bellum Africanum. 285. S. Chrysostomi ingenium admiratur. 285. Romanum filium egregie instituit. *ibid.* Cometæ in ejus ortu & occasu visi. 289. Vitæ exitus prænuntiatus. 290. Ejusdem gesta. 468. *& seq.* De eodem. 590

Copronymiana Synodus. 304
Copronymi & Joannis Pſeudopatr. oſſa combuſta a Michaele Imperatore Theophili filio. 540
Cretenſium clades. 185. Creta infelix inſula. 374
Chryſopolis & Chalcedonis origines. 479
Crucis adorationis Religio. 240. & 402. Chriſtianorum in bellis armatura. 338. Crucis Exaltationis feſtum. 381. Cruces adoratæ. 569
Curcuæ Ducis præclare geſta contra Imperii hoſtes. 264. Majeſtatis accuſatur, & ejicitur. 266. & 590
Curtorum captivorum cædes. 175

D

DALMATIÆ defectio ab Imperio ſub Michaele Balbo. 51
Dalmatæ Romanorum Imperio addicti. 180. Ad Chriſti fidem revocati. *ibid.*
Danielidis matronæ in aulam Baſilii Imperatoris ſuſceptio. 195
Demetrias Græciæ urbs capta & exciſa. 329
Demetrius Martyr fidei Doctor. 319. Vindex & Patronus Theſſalonicæ. 324. 335
Demetrii Cydonii occiſorum Theſſalonicæ Monodia. 385
Diomedis Martyris de Baſilio Macedone Imperatore viſum. 140
Diſſertatio & invectiva in Iconomachos. 303

E

ECLIPSIS inſolita. 219
Eliæ Prophetæ ad matrem Baſilii Imperatoris viſio. 139. Ejuſdem templum in Palatio. 203
Eunuchis viris Monaſterium Sancti Lazari conſtructum Conſtantinopoli. 224
Eſidus Dux Arabum advertſus Imagines accenſus. 312
Evangeliorum liber ab igne intactus. 211
Eudocia tertia uxor Leonis Imperatoris in partu moritur. 224
Euphemius Tyrannus rebellat in Michaelem Balbum. 51
Euphroſyna Monialis a Michaele Balbo in uxorem ducta, a Theophilo Balbi filio in Monaſterium retruditur. 54
Euſtathius Orientalium copiarum Dux ſtrenuus. 227
Euthymius martyr per Michaelem Balbum. 31
Euthymius Syncellus Patriarcha ſub Leone Imperatore. 228. Indigne habitus ab Alexandro Imperatore. 233. De eodem. 501
Euxini origines. 262

F

FRANCORUM auxiliares copias poſtulat Theophilus Imperator. 83. Illorum auxilia pro Baſilio Imperatore. 181. Iidem Conſtantino Porphyrogenneti amici & fœderati. 283. Vincunt Saracenos in Italia. 458

G

GREGORIUS Pterotus Dux reſiſtit Michaeli Balbo. 37
Gregorii Theologi miraculum. 30. & 411
Grylli Aulici ſacrilega impietas. 438

H

HÆMOROISSÆ Chriſti ſtatua. 506
Helenæ Auguſtæ Conſtantini Porphyrogenneti uxoris pietas. 286. Mors & funus. 296. De eadem. 478
Hexabulii ſapiens conſilium non audiendos hoſtes amicos accuſantes. 44

I

ICONOCLASTÆ Docetarum hæreſis inſimulati. 305. Horum objectiones refutatæ. 504
Jeroſolymitana Latinorum peregrinatio. 315
S. Ignatii Patriarchæ initia. 13. Methodio Patriarchæ ſubrogatur. 120. A Barda inceſtuoſo incarceratur, & ſolio ejicitur. *ibid.* A Michale impio Imperatore varie illuditur. 153. Sedi reſtituitur. 163. De eodem. 439. & *ſeq.*
Ignatianum Monaſterium Satyri. 544
Imago Chriſti Edeſſena in urbem illata. 268. 493. 590
Imaginum ſacrarum cultus legitimus inſtauratur ſub Methodio Patriarcha & Theodora Auguſta. 100
Imaginum ſacrarum origo in Eccleſia a Chriſto & Apoſtolis. 404
S. Joannis Baptiſtæ imago miraculorum effectrix. 65. Eadem victoriæ Teſſera. 112
Joannis Cameniatæ de excidio Theſſalonicenſi accurata narratio. 317
Joannes celebris Monachus victoriæ vates Petronæ. 112
Joannes Grammaticus Leoni Armenio favet contra SS. Imagines. 20. 405. Fit Patriarcha. 75
Joannis Hexabulii ſagax conſilium. 11
Joannis Hieroſolymitani Monachi narratio de ortu hæreſis Iconomachorum. 312
Joannes Syncellus Theophili Imper. Præceptor. 60. Author perſecutionis contra cultores SS. Imaginum, ſede deinde pulſus & urbe. 93. Cæſum ſe fingit. 94. Huic ſufficitur Methodius. *ibid.* Jannis loco Joannis nomen per ludibrium illi inditum. 96. Ejus præſtigiæ. 97. Caſtigatus a Theodora Auguſta. 98. De eodem. 421. 430. 520
Irenes ſororis Theodoræ Auguſtæ mores. 109
Iſaaci Monachi de Baſilio Macedone vaticinium. 150
Judæorum procurata converſio. 210. 455

L

LAZARUS Monachus pro defenſione SS. Imaginum dira patitur a Theophilo Imperatore. 64
Leonis Armenii illaudatum genus. 4. Bellum in Agarenos. 7. Acclamatur Imperator. 11. Vaticinium de ejus Imperio. 14. Stratagema ejus in Bulgaros. 15. 16. Edictum in Imagines. 18. Impietas. 19. Virtutes politicæ. *ibid.* Occiditur in templo Palatino. 21. Ejus cædis ſontes puniti. 53. Ejuſdem geſta. 401. & *ſeq.* 499. & *ſeq.*
Leo Euſtathius Argyrus veneno ſublatus. 230
Leo Philoſophus ex Epiſcopo Theſſalonicenſi ludimagiſter Conſtantinopoli. 115. & *ſeq.* Ejus aſtronomica obſervatione depulſa ſterilitas. 118. Hæreſis cauſa gradu motus. 424. 523
Leonis Phocæ rebellio. 244. Victoria de Chambda. 300. & 480
Leo Sapiens Baſilio patri ſuccedit. 216. Inceſti ejus amores cum Zoe. 220. & *ſeq.* Inſidiæ illi ſtructæ. 222. & 225. Ob quartas nuptias excommunicatur. 228. Moritur, tradito Imperio Alexandro fratri. 232. Ejuſdem geſta. 461. & *ſeq.* 547. & *ſeq.*
Leo Tripolita ex Chriſtiano apoſtata, ac ſævus Pirata. 337
Lex Romanorum Principum abſolvendi reos cum inaugurantur. 8
Lex de Perſarum cum Romanis conjugiis. 70

M

B. MAGDALENÆ corpus illatum in Eccleſiam S. Lazari cujus corpus ibidem collocatum

Conſtantinopoli. 224. & 556
Manichæorum vaſtata regio. 168
Manichæi Iconoclaſtarum antiſtites & prodromi. 527
Manuel Adrianopol. Epiſcopus in Bulgaria & Martyr. 135
Manuelis opera liberatur Theophilus Imperator a Saracenis, ad quos deinde deficit. 73. ab iiſdem redit. *ibid.* & 419. Curat Imperium ſub Theophilo puero, & imagines reſtituit. 92. 517
Marcus Monachus prædicit Leoni Imper. prorogationem Imperii ad decem annos. 225. & 557
Martinaciorum genus. 75
S. Mariæ Deiparæ veſtis Religio. 252. 484. 536. & 579
Maria Theophili Imperatoris filia extincta. Jus aſyli ad ejus urnam. 418
Melitenenſis expeditio bellica per Baſilium Macedonem. 167
Melitine capta a Græcis. 258. 585
Meſembriæ Urbis origines. 255
Methodius Monachus Pictor judicium extremum repræſentat apud Bulgariæ Principem. 102
S. Methodius Patriarcha Theophilo Imperatori comes in expeditionibus. 72. Stupri accuſatus mira ratione ſe purgat a calumnia. 98. & *ſeq.* Ob cultum SS. Imaginum includitur ſepulchro cum duobus latronibus, dira patitur, mirabiliter inde liberatur. 425. & *ſeq.* Sedi Conſtantinopolitanæ reſtituitur. 431. Res ejus geſtæ in Iconoclaſtas. 527
Michael Balbus Amoræus Majeſtatis inſimulatus apud Leonem Armenium. 21. Capite damnatus, curat ipſum Leonem occidi. 24. Ad Imperium ſublimatur. 26. Ejus hæreſis. 27. Imperii vaticinium. 29. Mollia initia. 30. Imaginum cultum non impedit ad tempus, deinde in cultores ſævit. 31. Sacrilegæ ejus nuptiæ. 49. Moritur. 52. Ejuſdem geſta. 412. & *ſeq.* 510. & *ſeq.*
Michael Theophili Imperatoris filius patri triennis ſuccedit. 92. Ejus prodigalitas. 107 Adverſus Agarenos infeliciter pugnat. 109. Fatuitas ejus in ludis. 123. Impietas. 124 Cæditur. 130. Ejuſdem exaggerata flagitia. 151. & *ſeq.* Ejus corpus pompa relatum. 217. Ejuſdem geſta. 428. 526. & *ſeq.*
Michael Syncellus Confeſſor pro cultu SS. Imaginum. 66
Monſtrum hominis duplicis. 268. 591

N

NAsaris de Saracenis illuſtris victoria. 187
Nicephorus Imperator in Bulgaria occumbit. 4
Nicephori Phocæ virtus ac facinora. 192. & 286. Ad ſuos ante pugnam oratio. 299. & 497
Nicetas Chriſtophori Imperatoris ſocer in Monachum tondetur. 258. & 545.
Nicolai Mathematici vaticinia. 474
Nicolaus Patriarcha Leonem Imper. excommunicat ob quartas nuptias. 228. Sedi reſtituitur. 233. Tutorem agit Conſtantini Auguſti pueri. 235. Aula ejicitur. 238. Moritur. 254. De eodem. 556
Nicopolis origines. 260
Noſiarum Monaſterium Conſtantini. 469

P

PAuli Oratorium a Baſilio Imper. extructum. 91. 203
Pauliciani & Manichæi puniti. 103
Petronas Bardæ frater & Theodoræ Auguſtæ. 104. Ejus pietas in Monachum vatem ſuæ victoriæ. 114
Pharus Oratorium Conſtantinopoli. 13
Photii Patriarchæ cum domo Regia affinitas. 109. In Sedem Conſtantinopolitanam, ejecto S. Ignatio, a Barda impio intruditur. 121. Mortuo Ignatio Sedi male reſtituitur. 171. Ejicitur denuo. 218. Ejuſdem geſta. 438. & 544
Pietatis in patriam inſigne exemplum. 183
Polyeuctus Monachus Patriarcha. 269. Dictus alter Chryſoſtomus. 277
Poteſtas clavium pro hac vita tantum. 95
Procopius Dux Romanorum victus & cæſus ab Agarenis. 188
Pſeudo-Conſtantinus Ducas combuſtus. 489
Pſittaci querulæ voces de Leone Auguſto. 215
Pulvis e cœlo ſanguineus. 534

R

RAgusii longa obſidio. 179
Reliquiarum ſacrarum veneratio. 495
Romanorum clades in Italia. 219
Romanus Conſtantini filius caſtratus. 264
Romanus junior Conſtantini Porphyrogenneti filius in Imperium ſuccedit. 293 Fauſta Imperii initia. 294. Sorores in Monaſteria detrudit. 265. Mores. *ibid.* De eodem Imperatore. 496. & *ſeq.*
Romanus Magnus Hetæriarcha. 243. Fit Cæſar cum eſſet Conſtantini Imperatoris ſocer. 245. Conjurationes in ipſum extinctæ. 246. & *ſeq.* Perjurus in Conſtantinum collegam. 248. Cura ſedula ejus in egenos. 259. Amor in Monachos, & in Eccleſias munificentia. *ibid.* A Stephano filio throno ejicitur, & in Monachum tondetur. 270. Divina ultio in filios. 271. Ejus ſtupenda viſio. 273. Pœnitentia publica. *ibid.* Moritur. 274 De eodem. 574. 592
Ruſſorum Scytharum graſſatio. 121. Ad fidem adducuntur. 122. & 211. Nova in Imperium irruptio 262. Ruſſi Francorum genus. *ibid.* Clades, immanitas 263. Miraculo B. Virginis urbe depulſi. 445. De iiſdem populis. 490. 589

S

SAbbatius Monachus Leonem Armenium ſeducit. 17
Sacrificium Euchariſticum. 27
Sacticis Ducis virtus bellica in Bulgaros. 249. 577
Santabarenus ſtruit inſidias Leoni Auguſto 214. Ejus pœna. 219. Impie geſta. 457 550. & *ſeq.*
Samonas iniquitatis miniſter impius ſub Leone Imperatore. 228. 561
Saracenorum bellica prudentia. 78. Liberalibus artibus ſtudent. 116. Vires in Italia, & in illos expeditio. 181 De Saracenis apoſtatis dira vindicta. 186 Gentis ſcelera. 377. In Italia a Francis vincuntur. 458
Satyri & Orientis Monaſterium. 13
Senzatus Monetæ ſpecies. 108
Sergius Abbas Photii Patriarchæ nepos, vir præclarus. 269. 492. 591
Simeonis Logothetæ Annales a Leone Armenio ad Nicephorum Phocam incipiunt pag. 491
Siracuſana obſidio & expugnatio a Saracenis. 190. & *ſeq.*
Soldani Chreia de fortuna. 181. Ejuſdem dolus in Regem Francorum victorem. 182. 458
S. Sophiæ & aliæ Ædes ſacræ inſtauratæ a Baſilio Imperatore. 198. & *ſeq.*
Stephanus Amaſenus Eunuchus, Patriarcha. 254. 581
Stephanus Baſilii Imper. filius Clero adlectus. 164. Photio ejecto fit Patriarcha. 218. 549
Stephanus Romani Imperatoris filius in patrem inſurgit. 592

Symbatius Bardæ gener, ejus necis promotor. 148. 446. Oculis orbatur. 163. De eodem. 537
Symeon Bulgariæ Princeps pacem init cum Romano Imper. 252. Vi magica extinguitur. 255
Syriaca Basilii Imperatoris expeditio. 172
Synodus Leonis Armenii contra SS. Imagines. 501. 504

T

TARENTUM captum & direptum victis Agarenis. 188
Tarsensium stratagema & victoria. 178. Clades. 184
Tephricensis expeditio bellica per Basilium Imp. 166. Tephricensium strages. 170
Thecla Michaelis Imperatoris soror a Basilio Macedone mulctata. 545
S. Theclæ Protomartyris Oratorium. 91
Theoctisti aulici mores & cædes. 105. 533
Theoctista Theophili Imper. socrus & Theodora uxor cum filiabus colunt SS. imagines. 56. *& seq.*
Theodora Theophili Imper. conjux pia & catholica petit ab Episcopis mariti absolutionem, & impetrat. 96. Ejicitur aula, & in Monacham attondetur. 108. 435. Præsagium ejus de Basilio Macedone. 145
Theodorus Craterus apostata. 83
Theodorus Crithinus Archiepiscopus cultor SS. Imaginum male habitus. 419. 517
Theodori Studitæ confessio pro SS. Imaginibus. 512
Theophano Leonis Imperatoris uxor claret miraculis post mortem. 222. 463. 553. Ejus nomine templum extruit Leo maritus. 224
Theophilus Michaelis Balbi filius patri succedit. 53. Initia regni non mala. 54. Bello infelix. 55. Ædificiis incumbit. 59. Adulterii commissi pœnitet. *ibid.* Fit hostis SS. Imaginum. 62. Vincit Saracenos. 71. Ab illis vincitur. 72. Moritur dysenteria. 81. 85. *& seq.* Post mortem sub conditione ab Orthodoxis absolvitur. 96. Ejusdem gesta. 414. *& seq. & 513. & seq.*
Theophilus Curcuæ Ducis Romanorum frater, vir præclarus. 265
Theophanes & Theodorus Confessores pro cultu SS. Imaginum. 65
Theophobus Persa detrectat Imperium a Persis oblatum. 68. 77. 84
Theophylactus Imperatoris filius in Sede Patriarchali a Vicariis Papæ Romani collocatur. 261. 588
Thessalonicæ expugnatio. 226. *& seq.* 315. *& seq.* Urbis descriptio. 325. Dira civium cædes. 350
S. Thomæ Apostoli sepulchrum Edessæ. 284
Thomas quidam insurgit in Michaelem Balbum. 32. Vincitur. 40. *& seq.*
Thomas Presbyter depositus ob impertitam benedictionem nuptialem Leoni Imperatori polygamo. 559
Thrypho Patriarcha. 258. 585
Turcorum sagittandi vis. 79. Internecione deleti. 221. Irruunt in Imperium. 262. Strages. 288.

V

VATICINIA Mulieris Agarenæ. 422
Victorum mos calcandi colla Regum. 44
Victi Romani a Bulgaris. 10. Et a Cretensibus Saracenis. 48
Ultio divina in Michaelis filii Theophili Imperatoris parricidas. 543

Z

ZELICUM hæresis extincta. 100. 433
Zoe Leonis Imperatoris pellex, deinde conjux. 222
Zoe altera ejus quarta uxor. 225. Aulæ restituitur. 238. Denuo ejecta reducitur a filio Constantino. 242. In Monasterium truditur. 245. De eadem. 567. *& seq.*

PARISIIS,
IN TYPOGRAPHIA REGIA,
CURANTE
SEBASTIANO MABRE-CRAMOISY,
ejusdem Typographiæ Directore.

M. DC. LXXXV.